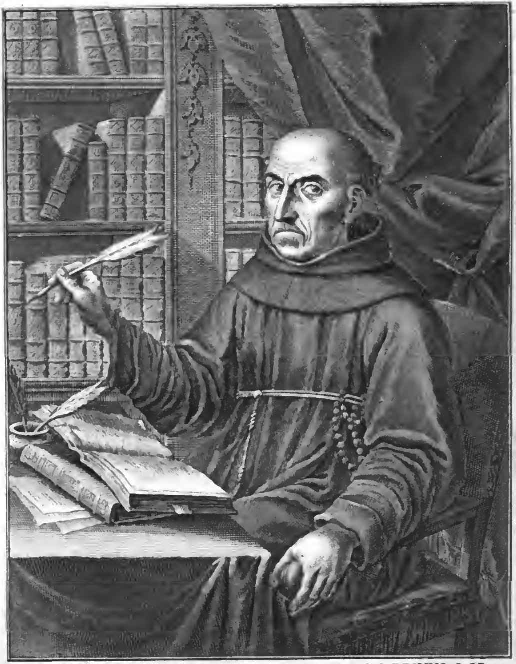
Digitized by Google

2 3. 112

Digitized by Google

Digitized by Google

A. R. P. F. LUCIUS FERRARIS SOLER-ALEXANDRINUS O.M.

Observantis Provinciæ S. Didaci Lector Jubil.! Exminister Prõlis &c.

Alex. Taſsistrus Effig. del. *Ioseph Zucchi delin. et inc.*

Digitized by Google

ADM. REV. P.

F. LUCII FERRARIS

Soler-Alexandrini, Ordinis Minor. Regul. Obſerv. S. P. Franciſci, Lectoris Jubilati, Exprovincial. Examin. Synodalis, ac S. O. Conſultoris

PROMPTA BIBLIOTHECA

CANONICA, JURIDICA, MORALIS, THEOLOGICA

NEC NON

ASCETICA, POLEMICA, RUBRICISTICA, HISTORICA

De Principalioribus, & fere Omnibus, quæ in dies occurrunt, nec penes omnes facile, ac prompte reperiri poſſunt,

EX UTROQUE JURE, PONTIFICIIS CONSTITUTIONIBUS, CONCILIIS, SACRARUM CONGREGATIONUM DECRETIS, SACRÆ ROMANÆ ROTÆ DECISIONIBUS, AC PROBATISSIMIS ET SELECTISSIMIS AUCTORIBUS

Accurate collecta, adaucta, in unum redacta, & ordine alphabetico congeſta,

AC IN OCTO TOMOS DISTRIBUTA.

Editio Noviſſima cæteris omnibus caſtigatior, & locupletior, adjecto Indice Materiarum abſolutiſſimo.

TOMUS PRIMUS.

A-B

VENETIIS,
Apud GASPAREM STORTI

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

MDCCLXXII.

Digitized by Google

IN NOVAM HANC EDITIONEM.

POST toties repetitas, & ſummo ſemper cum plauſu exceptas Editiones, nunc iterum prodit in lucem R. P. F. Lucii Ferraris prompta Bibliotheca omnium fere doctorum laudibus commendata. Quod autem, B. L., Editionem hanc cæteris præſtantiorem reddit, primo illud eſt, quod typographiæ mendis diligentius expurgata, nunc denuo in iis, quæ aut ad nexum verborum, aut ad rectam ſententiarum intelligentiam, aut denique ad accuratam Auctorum allegationem pertinent, emendatior exhibetur atque accuratior. Accedit præterea, quod reſecatis nonnullis ſuperfluis, & Summariis in compendium redactis, tota iterum Bibliotheca in meliorem ordinem diſpoſita, variiſque locis multimode ad faciliorem uſum perfecta, novam videtur in melius aliquando ſpeciem aſſumpſiſſe. Quid dicam de quamplurimis aliis additamentis, quæ noviſſime huc illuc inſerta, & duplici (☞) incluſa, materiam, quæ ſingulis articulis tractatur, aut magis dilucidant aut penitus exhauriunt? Quid de locupletiſſimo Auctorum Catalogo, novoque materiarum Indice, quos tam diligenter confectos in hac noviſſima Editione reperies, ut nullus Auctor, nulla res in toto Opere ne per tranſennam quidem aut citari, aut adumbrari contin-

Digitized by Google

gat, quæ in prædictis ſive Catalogo ſive Indice perluſtranti ſtatim non occurrant? Itaque ſi adhuc inter vivos eſſet, ſecum tacite gauderet præſtantiſſimus Auctor ſuam veterem Bibliothecam cernens, ampliſſimam illam quidem, ſed nunc amplioribus ſpatiis multo dilatatam. Fruere igitur noſtris hiſce laboribus, benevole Lector, &, quod ipſe Auctor non recuſaret, grato hilarique animo Bibliothecam hanc copioſius inſtructam ingredere, quæ neque unico apice mutilata, neque innumeris erroribus, ut per alios lucem aſpexit, miſere fœdata, & quaquaverſus exagitata; ſed in omni parte ſervata immunis, atque integra, ad ſtudioſorum utilitatem aperta quidquid ad Sacram doctrinam aut eruditionem comparandam uſui eſſe poteſt abunde ac prompte ſubminiſtrat.

Noſtra porro, & Tua quoque, B. L., intereſt meminiſſe, cui Typographorum hoc opus ab Auctore ipſo creditum, tot curis expenſis ac periculis tunc primum editum referre debeas, a quibus vero aliis & quomodo poſtea recuſum; ut inde exiſtimes, an eadem in omnibus ſit diligentia, fides, atque religio. Vale.

Digitized by Google

INDEX TITULORUM

Qui Primo hoc Tomo continentur.

Abbas. pag. 1
Abbatiſſa. 14
Abbreviatores. 21
Abigeatus. ibid.
Abjurantes. 23
Abortus. 24
Abſens.
ART. I. *quoad electionem.* 31
ART. II. *quoad Chorum.* 32
ART. III. *quoad Judicia.* 33
ART. IV. *quoad abſolutionem a peccatis, & Cenſuris.* 34
Abſolvere, Abſolutio.
ART. I. *a quibus & de quibus abſolvi poſſit, vel non?* 37
ART. II. *quibus abſolutio dari poſſit, vel non?* 44
ART. III. *quomodo, & ſub qua forma dari poſſit, & debeat, vel non?* 49
Abſtinentia. 52
Abuſus. 54
Acceptio perſonarum. ibid.
Acceſſio, ſeu Adjunctio. 55
Acceſſorium. ibid.
Accuſare qui poſſint &c. 57
Accuſari qui poſſint &c. 59
Accuſator ad quid teneatur. 60
Accuſatus. 61
Acedia. 70
Acolythatus. 71
Acolythus. ibid.
Actor. 72
Adjuncti. 73
Adminiſtratio, Adminiſtrator. 78
Adoptio. 80
Adoratio. ibid.
Advenæ. ibid.
Adulterium.
ART. I. *quoad ejus eſſe, & diviſionem.* ibid.
ART. II. *quoad pœnas.* 82
ART. III. *quoad caſus, in quibus nequit fieri divortium.* 86
ART. IV. *Varia reſpectu adulteri & adulteræ.* 88
ART. V. *quoad obligationem Genitorum reſpectu prolis adulterinæ.* 90
Advocatus.
ART. I. *quid ſit Advocati officium a lege prohibitum.* 93
ART. II. *quid in exercitio ſui officii licite poſſit, vel non.* 94
Advocati Conſiſtoriales. 97
Æquivocatio, ſeu Amphibologia. 98
Ætas. ibid.
Affectio Beneficii. 102
Affiliatio Religioſorum. 103
Affinitas.
ART. I. *quoad ea, quæ concernunt affinitatis eſſe, contradictionem, & gradus.* 105
ART. II. *quoad ea, quæ concernunt diſpenſationem affinitatis in impedimentis ortis ex ea.* 108
Aggreſſor. 110
Agnus Dei. ibid.
Alchimia, Alchimiſtæ. 114

Alienare, Alienatio.
ART. I. *quæ veniant ſub nomine Alienationis bonorum Eccleſiaſticorum, mobilium, & Immobilium.* 117
ART, II. *quoad cauſſas, & ſolemnitates Juris ad eam requiſitas.* 119
ART. III. *quoad ea, quæ alienari poſſunt ſine ſolemnitatibus.* 120
ART. IV. *quoad caſus, in quibus nequit fieri ſine ſolemnitatibus.* 122
ART. V. *quoad modum ſuccurrendi Eccleſiæ per alienationem enormiter læſæ, & quoad actiones ipſi Eccleſiæ competentes.* 129
ART. VI. *quoad pœnas male alienantium, ſeu ad hoc cooperantium.* 130
Alimenta. 131
Alluvio. 146
Altare. ibid.
Altare Privilegiatum. 153
Alternativa.
ART. I. *quoad Beneficia.* 160
ART. II. *quoad aliqua Miſcellanea.* 167
Amphibologia. 169
Angelica Salutatio. ibid.
Anima. ibid.
Anniverſarium. 172
Annulus. 176
Annuntiatio B. M. V. 177
Annus. 178
Annus Probationis. 179
Annus Sanctus. 183
Antiquata propoſitio. 186
Apoſtaſia, apoſtata. ibid.
Apoſtolus. 194
Apoſtoli, ideſt litteræ Miſſoriæ. 206
Appellatio.
ART. I. *quoad eſſe, diviſionem, & finem appellationis.* 207
ART. II. *Appellare quis poſſit, vel non?* 209
ART. III. *A quo Judice, & ad quem appellari poſſit, vel non?* 211
ART. IV. *A quibus ſententiis & quibus cauſſis appellatio fieri poſſit.* 215
ART. V. *quandonam ſit prohibitum, vel non appellari a correctione Superioris, & a Cenſuris.* 221
ART. VI. *quoad vim & effectus Clauſulæ* appellatione remota. 226
ART. VII. *Fatalia appellationum.* 228
ART. VIII. *Appellatio coram quibus, quomodo, & quoties fieri poſſit & debeat.* 231
ART. IX. *quando & in quibus pariat effectum ſuſpenſivum, vel devolutivum.* 235
ART. X. *quoad attentata, & revocationem eorum.* 239
ART. XI. *quoad aliquos caſus, in quibus appellatio moraliter eſt illicita, vel licita.* 240
Applicatio Miſſæ. 242
Approbatio pro Confeſſionibus excipiendis. ibid.
ART. I. *Varia quoad Confeſſariorum approbationem.* ibid.
ART. II. *quoad ea, quæ concernunt approbationem Regularium pro Confeſſionibus ſuorum Regularium, & dependentium ab eorum Superioribus.* 256
ART. III. *quoad approbationem Confeſſariorum pro Monialibus.* 260
Aqua Benedicta. 264
Arbiter, Arbitrator. 268
Arbor Conſanguinitatis. 281
Archidiaconus. ibid.
Archiepiſcopus. 286

ART. I.

Digitized by Google

ART. I. *quoad ſuum eſſe, & juriſdictionem, quam habet in tota ſua Provincia.* 286
ART. II. *quoad caſus, in quibus non habet juriſdictionem.* 290
ART. III. *quoad Pallium.* 294
Archimandrita. 299
Archipresbyter. 302
Arctatus ratione Beneficii. 305
Arma. ibid.
Arma, ſeu Inſignia. 309
Aromataria, Aromatarius. 312
Arrha. 313
Aſperſorium. 316
Aſſaſſinium, Aſſaſſinus. 317
Aſſecuratio, Aſſecurator. 320
Aſſiſtentia, Aſſiſtere. 324
Aſtrologia, Aſtrologus. 327
Aſylum. 331
Attentio. 332
Attritio. 335
Avaritia. ibid.
Auditor, Auditores. 337
Augurium. 344
Auſpicium. ibid.
Aurora. ibid.

B

Bacchanalia. 345
Baculus. 346
Baldachinum. 348
Bannitus, Bannum. 350
Baptiſmus.
ART. I. *quoad ejus inſtitutionem, diviſionem, & neceſſitatem.* 355
ART. II. *quoad Materiam.* 357
ART. III. *quoad Formam.* 359
ART. IV. *quoad Miniſtrum.* 363
ART. V. *quoad ſubjectum, & diſpoſitiones in ſubjecto requiſitas.* 369
ART. VI. *quoad tempus, locum, & cæremonias.* 377
ART. VII. *quoad effectus, & Patrinos.* 379
Barbitonſores. 385
Beatificatio, Beatus. ibid.
Bellum. ibid.
ART. I. *quoad ejus eſſe, diviſionem, & juſtitiam.* ibid.
ART. II. *quoad ea, quæ circa bellum debent, & juſte poſſunt, vel non, Reges, & Principes.* 388
ART. III. *quoad ea, quæ licite poſſunt, vel non, Duces ſeu Officiales, & milites.* 389
ART. IV. *Bellum quoad Clericos omnes ſive ſæculares, ſive Regulares.* 393
ART. V. *quoad irregularitatem, quæ ratione belli incurritur, vel non?* 395
Benedicere, Benedictio.
ART. I. *quoad benedictionis eſſe, diviſionem, & miniſtrum.* 396
ART. II. *Benedictio Epiſcopalis in via.* 398
ART. III. *Benedictio Epiſcopi reſpectu Abbatum, Abbatiſſarum, & Monialium.* 399
ART. IV. *Benedictio Sponſorum.* 400
ART. V. *Benedictiones variæ a quibus poſſint, & debeant fieri.* 402
Beneficium, Beneficia. 411
ART. I. *quoad Beneficii eſſe, & diviſionem.* ibid.
ART. II. *Beneficia quomodo erigenda.* 415
ART. III. *quomodo, & quando conferenda.* 419
ART. IV. *a quibus conferenda.* 430
ART. V. *quibus conferenda.* 438
ART. VI. *quoad Beneficiorum pluralitatem, & incompatibilitatem.* 449

Art. VII. *quoad eorum vacationem ipſo jure.* 459

Art. VIII. *quoad eorum reſervationem, ſeu affectionem.* 464

Art. IX. *quoad reſervationes & diſpoſitiones in Regulis Cancellariæ contentas.* 470

Art. X. *Obſervationes quædam circa ipſas Cancellariæ Regulas.* 487

Art. XI. *Beneficia quoad Concordata.* 495

Art. XII. *quoad primas preces Imperatoris.* 502

Beneficiatus.

Art. I. *ad quid teneatur.* 508

Art. II. *quid de fructibus Beneficii facere poſſit.* 517

Art. III. *quid de fructibus Beneficii facere non poſſit.* 522

Beneplacitum Apoſtolicum. 527

Beſtialitas. ibid.

Biblia Sacra. ibid.

Bigamia, Bigamus.

Art. I. *quid, & quotuplex ſit, & quando incurritur Bigamia, & quis ſit Bigamus, vel non?* ibid.

Art. II. *Bigamia quoad ejus effectus, & pęnas.* 533

Art. III. *Bigamia, quoad ejus diſpenſationem.* 536

Birretum. 541

Blaſphemia.

Art. I. *quid ſit, & quotuplex, & quænam culpa?* 542

Art. II. *quibuſnam pęnis ſubjiciatur, & quis ſit ejus competens judex.* 544

Bona.

Art. I. *Bona Eccleſiaſtica quoad alienationem, occupationem, ſeu uſurpationem.* 547

Art. II. *quoad eorum Immunitatem.* 553

Art. III. *de pęnis violantium Immunitatem bonorum Eccleſiaſticorum, & de abſolutione ab eiſdem.* 566

Art. IV. *De bonis Laicalibus, & præcipue de bonis Conjugum, & Filiorum familias.* 569

Breve, Bulla. 577

Bulla Cruciatæ. 579

Digitized by Google

BENEVOLE LECTOR.

NE Mireris , benevole Lector , ſi poſt tot illuſtrium Scriptorum Volumina , poſt tam innumerum Collectorum numerum , toties ab aliis ſcripta exſcribere auſerim , ſatis ſuperque jam prælo ſubmiſſa typis ediderim , uno verbo , rem actam egerim . Quamquam ex parte id verum ; non penitus tamen ſupervacaneum fore cenſueris , ſi quod Sanctus Auguſtinus *lib.* 1. *de Trinit. cap.* 3. ſcripſit , mente revolveris ; *Neque enim* , ait, *omnia* , *quæ ab omnibus conſcribuntur* , *in omnium manus veniunt* , *& fieri poteſt* , *ut nonnulli*, *qui hæc noſtra intelligere valent* , *illos planiores non inveniant libros* , *in iſtos ſaltim incidant* . *Ideoque utile eſt* , *plures a pluribus fieri diverſo ſtylo* , *non diverſa fide* , *etiam de quæſtionibus eiſdem* , *ut ad plurimos res ipſa perveniat ; ad alios ſic* , *ad alios autem ſic*. Cui jam præiverat S. Cyrillus Alexandrinus *præf. in Oſ. Proph. in init.* ſic ſibi objiciens ; *Exiſtimabit fortaſſe quiſpiam otioſum eſſe quodammodo* , *& cum temeritate conjunctum* , *parumque conducibile etiam ante a pluribus diſputata* , *& explicata tantum non refodere* , *perſcrutarique velle* , *& laboribus aliorum ſuperadditis novos ſuperaddere :* At *ibidem* ſibi reſpondet , quod ſcripta poſt alios, & ex aliis, ſi bona ſint, nemini unquam obeſſe , multis vero prodeſſe poſſint ; *Nam* inquit , *ſi quidpiam proponatur cognitu præcipuum* , *ac neceſſarium* , *& ita ſuper eo multis* , *& a multis diſſeratur* , *nullum inde damnum ad quempiam* , *immo fructus maximus ad audientes perveniet* . Non enim omnes uno , ſed alio alius delectatur Scriptore ; Alius ſtylum probat laconicum , improbat alius ; Nec omnes omnia ſcripſerunt , ac collegerunt ; Unde merito

Digitized by Google

rito *Eccleſiaſtis cap.* 12. *num.* 12. dicitur, quod *faciendi plures libros nullus eſt finis*.

Hæc, aliaque mihi ſuggeſſerant ac in dies ſuggerebant Viri non pauci omni eruditione clari, & magni nominis, qua voce, qua litteris ſuadentes, urgentes, ac veluti imperio cogentes, ut publici Juris facerem, quæ pro privato meo commodo in promptu collegeram, ac diſpoſueram, ad ſolvenda, & decidenda dubia, tum Canonica, tum Moralia, tum alia promiſcua id genus, quæ paſſim ex diſſitis etiam Provinciis, Urbibus, ac Oppidis adventitabant. Flecti me alienis ſuaſionibus, precibus, ac imperiis haud ſcio, an eſſem paſſus, niſi his inſuper rationibus ipſe me impuliſſem.

Sciebam cum Job *cap.* 5. *num.* 7. quod *homo naſcitur ad laborem*. Recogitabam, quod Religioſus nequit Superiorum, ac Majorum imperiis obſiſtere, cum non habeat velle, ac nolle, ut expreſſe cavetur *in cap. Si Religioſus* 27. *de Electione. in 6. cap. Religioſus* 2. *de Teſtamentis item in 6. & cap. Religioſi* 5. *de Sepulturis etiam in 6.* Et ut ſacer eloquitur textus *Proverb.* 21. *num.* 28. *Vir obediens loquetur victorias*. Ponderabam, quod ut Seraphica canit Eccleſia de S. P. meo Franciſco *in* 1. *Antiph. ad Laudes ejus Solemnitatis. Sanctus Franciſcus prævüs orationum ſtudiis quid faciat inſtructus, non ſibi ſoli vivere, ſed & aliis proficere vult Dei zelo ductus*. Et ut habet Baldus *in proœm. Decret. in princ. num.* 3. quod laudandus ſit ſcriptoris cujuſque conatus, quoniam levius in addiſcendo paſſurus ſit onus, qui collectas in unum materias lectitabit; Sicut e converſo reprehendendus, qui poſſit, & nolit poſteris ſtudioſis quidquam ſcriptum relinquere.

Hæc mecum reputans, ſpeque percipiens haud infelicem exitum, alienis ſuaſionibus, precibus, ac imperiis, licet invitus, ac non parum reluctans, tandem aliquando acquievi, & moliri opus cœpi, quod ſuadebant, rogabant, ac imperabant. Quæ igitur ſparſim ab aliis, & nec omnia ab omnibus ſunt hinc inde tradita, ac relata; hinc ex probatiſſimis, ac Selectiſſimis Auctoribus fideliter collecta, ac ſatis adaucta, in unum redacta, & ordine alphabetico congeſta extrado, ad promptius præſertim Tyronum commodum, ac aliorum, vel copia librorum, vel voluntate, ſeu facultate omnes illos perluſtrandi carentium; qui maxima facilitate, & promptitudine in hoc uno Opere comperire poterunt, quæ non-

Digitized by Google

nonniſi longiſſimo tempore, maximo labore, & diſpendio in immenſa Voluminum Claſſe, ac pene integris Bibliothecis comparare potuiſſent.

Hæc contexere placuit in ſimplicitate Sermonis; tum quia multum eſt Legibus amica, ut advertitur in *Inſtitut. de Fideicommiſſariis hæreditatibus*, §. 7. ibi. *Et nobis in Legibus magis ſimplicitas, quam difficultas placet*. Tum etiam quia, ut expreſſe habetur in Can. *Marcion. 64. cauſ.* 1. *quæſt.* 1. vera doctrina non conſiſtit *in verbis, ſed in ſenſu, non in ſuperficie, ſed in medulla, non in ſermonum foliis, ſed in radice rationis;* Unde Apoſtolus venit non in ſublimitate ſermonis, nec in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis, ut expreſſe fatetur 1. *ad Corinth. cap.* 2. *num.* 1. & 4. ibi: *Et ego cum veniſſem ad vos, Fratres, veni non in ſublimitate ſermonis, aut ſapientiæ ..... Et ſermo meus, & prædicatio mea non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis;* Et ad Coloſſenſes ſcribens 2. *num.* 4. ipſos monet ne ſinant ſe decipi in ſublimitate ſermonum; *Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in ſublimitate ſermonum*.

Brevitati, quantum potui, ſtudui, utpote gnarus Modernos brevitate gaudere, ut advertit Gloſſa in *l.* 1. *ff. de eo, quod metus cauſa*. Tum quia in *l. Tanta* 2. §. 16. *Cod. de Veteri Jure enucleando*, expreſſe dicitur, *quod multo utilius eſt pauca idonee effundere* (ſeu ut alii legunt, effingere) *quam multis inutilibus homines prægravare*. Et Doctoris eſt non ſuperflua, nec verboſa Commentaria facere, ut habetur in *l. Facturus* 1. *ff. de origine Juris*, ibi: *Non quia velim verboſos Commentarios facere;* cum prolixitas, ſeu ſuperfluitas confuſionem, & difficultatem ſoleat generare, ut notatur in §. *Sane, Proœmii Decretalium Gregorii IX.* ibi: *Propter ſui prolixitatem confuſionem inducere videbantur*. Et infra, *Reſecatis ſuperfluis*. Et fruſtra ſit per plura, quod per pauciora fieri poteſt; *l. Verba ſuperflua* 37. *Cod. de donationibus*, ibi: *Verba ſuperflua ... penitus eſſe rejicienda;* Eam tamen brevitatem effugi, in quam ſic Horatius invehitur:

...... dum brevis eſſe laboro
Obſcurus fio ..

&

& ea ſum uſus, quam ſequentibus verſibus extollit Auſonius in Epiſtola ad Paulinum.

Eſt enim comis brevitas; Sic Fama renatum
Pythagoram docuiſſe refert, cum multa loquaces
Ambiguis ſererent verbis; contra omnia, ſolum
Eſt, reſpondebat, vel non; O certa loquendi
Regula; Nam brevius nihil eſt, aut plenius eſtis,
Qua firmata probant, aut infirmata reclinant.
Nemo ſilens placuit, multi brevitate loquendi.

In omnibus deciſionibus meis, quantum in me fuit, ſemper cavi, ut nec rigidiores ſectarer opiniones, nec aliam in oppoſitam deflecterem laxitatem, probe ſciens, quæ Seraphicus meus Doctor Bonaventura *lib.* 2. *Compend. Theolog. veritat. cap.* 12. recte ſcribit: *Cavenda eſt conſcientia nimis larga, & nimis ſtricta, nam prima generat præſumptionem, ſecunda deſperationem; prima ſæpe ſalvat damnandum; ſecunda e contra damnat ſalvandum.* Ubi jura aperta ſuppetebant, ſemper illis ſum uſus; ubi Jura non reperiebantur expreſſa, ſemper æquitate ſervata proceſſi, juxta id, quod ſtatuitur in *cap. Ex parte tua*, 2. *de tranſactionib.* ibi: *In his vero, ſuper quibus Jus non invenitur expreſſum, procedas æquitate ſervata, ſemper in humaniorem partem declinando ſecundum quod Perſonas, & cauſas & loca, & tempora videris poſtulare.*

Ingenue autem fateor, Amice Lector, hæc collectanea, hancque doctrinam ex libris multo deſumpſiſſe alienis; ſuperadditis tamen, ubi defuerant ſuis propriis locis utriuſque Juris Canonici, ac Civilis textibus, Pontificiis Conſtitutionibus, Conciliis, Sacrarum Congregationum Decretis, Sacræ Romanæ Rotæ Deciſionibus, Sanctorum Patrum, illuſtriorumque Doctorum ſcitis, & placitis. Hinc non fuerim ſanna verberandus, cenſura præſumptionis culpandus; Solum ad boni animi officium attendas velim: Non ſemel violatis noctis induciis, irrepentem in oculos ſomnum ſtudioſa manu deterſi, ut hanc promptam Bibliothecam tibi, poſteriſque relinquerem; Sicque, ut alii laboribus, ac vigiliis parcerent ſuis, non peperci ipſe meis; Unde pro grati animi argumento tuam omnimodam mereor humanitatem, ac benevolentiam; Et eo vel maxime

ipſa

Digitized by Google

ipſa me dignaberis, ſi in id, quod ſcribit Alcuinus *par.* 3. *Confeſſ. cap.* 40. mentem intenderis, ibi: *Modernos laudo Doctores, & eorum ſcripta libenter lectito, qui dum aliorum Dicta revolvunt, ex multorum lectione radicem veritatis rimando inveniunt. Quanto enim ſunt juniores, tanto perſpicaciores, & eo magis florent ingenio, quo de pluribus fontibus hauſerunt.*

Ac inſuper animadverteris cum Plinio, quod ſicuti *in ratione conviviorum, quamvis a pleriſque cibis ſinguli temperemus, totam tamen cœnam laudare ſolemus, nec ea, quæ ſtomachus noſter recuſat, adimunt gratiam illis, a quibus capitur*; ita nullus ſit liber tam malus, ut non aliqua parte prodeſſe poſſit, id expreſſe atteſtante Plinio juniore *lib.* 3. *epiſt.* 5. Et ut ſcripſit Varro *lib. 6. de lingua latina*, quod ſicuti in *bona ſegete neque nullum eſt ſpicum nequam, neque in mala non aliquod bonum*, ita poſſis de magna librorum parte ſtatuere, quod de carminibus ſuis Martialis *lib. 6.*

Sunt bona, ſunt quædam mediocria, ſunt mala plura
Quæ legis hic: aliter non fit, Avite, liber.

Quod ſi nec uni utilis fuero, mihi tamen maxime prodeſſe indubitanter ſperaverim, cum hac occupatione detentus otium malorum omnium ſcaturiginem ſemper abegerim, ſequendo aureum illud Sancti Hieronymi conſilium relatum *in cap. Nunquam* 31. *diſt.* 5. *de conſecration.* ibi: *Semper facito aliquid boni operis, ut te ſemper Diabolus occupatum inveniat, . . . Scribantur & libri, & manus operetur cibos, & anima ſaturetur lectione; In deſideriis autem eſt omnis otioſus.*

Scias, amice Lector, quod ut ſcribit dict. S. Hieronymus in *Epiſt. contra Vigilantium*, quod *qui ſcribit, multos ſumit Judices:* Hinc ſuſpende judicium: retarda ſententiam, donec totum hoc attente luſtraveris opus, juxta rectum monitum Sancti Auguſtini *lib. de mendacio cap.* 1. ſic expreſſe dicentis: *Sane quiſquis legis, nihil reprehendas, niſi cum totum legeris, atque ita minus reprehendes.* Accipe igitur grato animo, quod tibi grate exhibeo, & ſufficiat mihi cum Ovidio dicere:

Et veniam pro laude peto, laudatus abunde
Non faſtiditus ſi tibi, Lector, ero.

Ha-

Habes interim quod ſenſerim; ubi id recte perpenderis, non dubito, quin æqui bonique ſis conſulturus. Si quid minus rectum oculis tuis occurrerit, vitio ſcribentis adſcribe; Si vero gratum aliquid, aut laude dignum deprehenderis, ſoli Deo attribue, qui aperit os mutorum, & linguas infantium facit diſertas, *Sapient. cap.* 10. *n.* 21. & a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum, *Jacob.* 1. *num.* 17. Interea omnia in toto hoc Opere contenta S. R. E. Judicio humillime ſubjicio; Et ſi quid præter intentum in progreſſu Operis ex ignorantia, ſeu inconſideratione humana irrepſiſſet ejuſdem S. R. E. Judicio contrarium, id totum ex nunc velim expunctum, annullatum, & pleno animo retractatum, ceu verus filius ejuſdem Sanctæ R. E. & Seraphici mei P. Franciſci, qui ut Vir Catholicus, & totus Apoſtolicus Eccleſiæ Romanæ Fidem teneri docuit, ut Minoritica canit Eccleſia in 1. *Veſperis ejuſdem Solemnitatis Antiph.* 1. ibi: *Sanctus Franciſcus Vir Catholicus, & totus Apoſtolicus Eccleſiæ teneri Fidem Romanæ docuit.* Vale, & Deum mihi propitium exora.

A D-

Digitized by Google

ADPROBATIONES ORDINIS.

FRater Cajetanus a Laurino Lector Jubilatus, Catholicæ Majeſtatis in Regali Congreſſu Matritenſi pro Immaculata Conceptione Theologus, ac totius Ordinis Fratrum Minorum S. P. N. Franciſci Miniſter Generalis, Commiſſarius, Viſitator Apoſtolicus, & in Domino Servus.

Cum opus compoſitum a R. P. F. Lucio Ferraris Soler-Alexandrino noſtræ Obſervantis Provinciæ S. Didaci Lectore Jubilato, atque Ex-Miniſtro Provinciali, cujus titulus eſt: *Prompta Bibliotheca Canonica, Juridico-Moralis, Theologica &c.* a duobus Patribus Theologis, quibus id commiſimus, reviſum, & approbatum fuerit, vigore præſentium facultatem eidem concedimus, quatenus, ſervatis ſervandis, illud Typis mandare poſſit: Dat. Romæ ex noſtro Aracælitano Conventu die nona Novembris 1743.

F. Cajetanus a Laurino, Miniſter Generalis.

Loco ✠ Sigilli.

De mandato Patern. Suæ Reverendiſſ.
Fr. Benedictus de Neapoli,
Secret. Gen. Ordinis.

Cum interim Reverendiſſ. Pater General. Cajetanus a Laurino e vivis deceſſerit, affertur etiam alia Facultas Reverendiſſ. Generalis Succeſſoris, ut ſequitur.

FRater Raphael a Lugagnano, Lector Emeritus, Catholicæ Majeſtatis in Regali Congreſſu Matritenſi pro Immaculata Conceptione Theologus, ac totius Ordinis Fratrum Minorum S. P. N. Franciſci Miniſter Generalis, Commiſſarius, Viſitator Apoſtolicus, & in Domino Servus.

Cum Opus, cui titulus; *Prompta Bibliotheca Canonica &c.* a R. P. F. Lucio Ferraris Soler-Alexandrino, noſtræ Obſervantis Provinciæ S. Didaci Lectore Jubilato, & ex-Provinciali compoſitum a duobus Patribus Theologis reviſum, & approbatum fuerit; vigore præſentium facultatem eidem concedimus, quatenus, ſervatis ſervandis, illud Typis mandare poſſit. Dat. Romæ, ex noſtro Aracælitano Conventu die 2. Januarii anno 1745.

F. Raphael a Lugagnano Miniſt. Generalis.

Loco ✠ Sigilli.

De Mandato Reverendiſſ. in Christo Patris.
F. Joſeph Maria de Fano.
Def. Gen., & Secr. Gen. Ordinis.

NOI

Digitized by Google

NOI RIFORMATORI
Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del *P. F. Filippo Roſa Lanzi* Inquiſitor General del Santo Officio di Venezia nel Libro intitolato *A. R. P. F. Lucii Ferraris Bibliotheca &c. Tom. VIII. &c. Stamp.* non v' eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo licenza a *Gaſparo Storti* Stampator di Venezia, che poſſa eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 3. Ottobre 1771.

(SEBASTIAN ZUSTINIAN RIFORMATOR.
(ALVISE VALLARESSO RIFORMATOR.
(ANDREA TRON K.r RIFORMATOR.

Regiſtrato in Libro a Carte 79. al Num. 653.

Davidde Marcheſini Segr.

24. Gennaro 1772.
Regiſtrato al Magiſtr. della Beſtemmia in Libro a Carte 30.

Andrea Grattarol Segr.

ADM.

Digitized by Google

ADM. REV. P.

F. LUCII FERRARIS
PROMPTA BIBLIOTHECA
CANONICA, JURIDICO-MORALIS, THEOLOGICA.

A B B A S.

S U M M A R I U M.

1 *ABBAS quid ſignificet.*

2 *Abbates alii ſunt Sæculares, alii Regulares.*

3 *Sæculares ſunt in quadruplici differentia*, ad num. 7.

8 *Regulares in triplici*, ad num. 11.

12 *Abbates benedicti a quo debeant recipere benedictionem.*

13 *Si transferantur ad aliam Abbatiam an indigeant alia benedictione.*

14 *Iſta benedictio an ſit de eſſentia, ut Abbates Regulares poſſint libere, & licite facere, & exercere omnia, quæ ſunt Ordinis, & ſui officii*, ad num. 19.

20 *Abbates Eccleſiæ ſæcularis, & exemptæ, ac Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectæ uſum Mitræ habentes, an poſſint abſente Epiſcopo ſuos Canonicos aſſumere ad ſibi aſſiſtendum, & eamdem in eos Juriſdictionem exercere, quam Epiſcopus exercet in ſuos.*

21 *Abbates, & alii quicumque, quantumvis exempti, an poſſint cuiquam, qui Regularis ſibi ſubditus non ſit, Tonſuram, & Minores Ordines conferre*, ad n. 23.

24 *Abbates an poſſint ſuis ſubditis ſæcularibus Litteras dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos concedere*, ad num. 26.

27 *Aut indicere concurſum pro Parochialibus Eccleſiis vacantibus*, ad num. 28.

29 *An gaudeant facultate diſpenſandi, & abſolvendi, conceſſa Epiſcopis a Tridentino?* Remiſſive.

30 *Quo ad uſum Pontificalium, & quo ad Benedictiones, Indulgentias, & alia, quam formam ſervare teneantur*, ad num. 31.

32 *Abbas exemptus an poſſit ab Epiſcopo excommunicari.*

33 *Abbati Regulari an concedi ſoleat Indultum conſecrandi Eccleſias noviter ædificatas.*

34 *Abbas, & Abbatia S. Eliæ Terræ Carbonis non eſt* Nullius.

35 *Subnectuntur Supplementa Auctoris*, ad n. 47.

48 *Item alia additamenta ex aliena manu*, ad num. 79.

ABBAS, in Hebræo ſeu Syro voca- 1
bulo, idem eſt & ſignificat, quod
in Latino *Pater: cap. final. de Regularibus*; Gloſſ. *in Clement.* 1. *de
Reſcript.* S, Auguſtin. *epiſt.* 177.
S. Hieronymus, & S. Thomas *in Epiſt. ad
Galatas cap.* 4. Liranus *in eadem Epiſt.* & *eodem capite*, & paſſim alii. Abbates autem 2
alii ſunt Sæculares, & alii ſunt Regulares, ut
in cap. Transmiſſa, ubi Gloſſ. *verb. Abbates*,
de renunc. & in *cap. Cum ad Monaſterium*, *de
ſtatu Monachor.* Abbates ſæculares ſunt illi, 3
qui habent beneficia Eccleſiaſtica cum titulo
Abbatiæ, *cap. Cum de beneficio*, ubi Gloſſ. *in
fin. de Præbendis in* 6. iſti ſunt in quadruplici
differentia. Quidam ſunt, qui non ſolum Ju- 4
riſdictionem habent in ſubditos, ſed etiam
Pontificalia inſignia geſtant quaſi Epiſcopi.
Quidam ſunt, qui licet Abbatialem dignita- 5
tem habeant, non habent tamen Epiſcopalem Juriſdictionem, nec utuntur inſigniis Epiſ-
copalibus. Quidam ſunt qui in quibuſdam Ca- 6

thedralibus Eccleſiis in Choro, & in Comi-
tiis digniorem locum obtinent; ex quo ſup-
preſſis, vel deſtructis Collegialibus, aut Con-
ventualibus Eccleſiis, quibus præerant, tam-
quam primæ dignitates, in Cathedrales tran-
ſierunt cum titulo Abbatum, & privilegio
7 præcedentiæ in Choro, & Comitiis. Quidam
ultimo ſunt, qui ſolum habent Abbatias in
Commendam, & non in Titulum, & nec iſti
Abbates Commendatarii poſſunt uti Habitu,
& Inſigniis Epiſcopalibus; *ex Decreto Sacræ
Congreg.* 1593. 27. *Octob.* exceptis Commen-
datariis B. Mariæ Farfenſis, & S. Salvatoris
ex conceſſione Urbani VIII. Conſtitut. inci-
pient. *Romanus Pontifex*, *die* 18. *Novemb.* 1628.
8 Abbates Regulares, qui ſunt vere Prælati,
& appellatione Prælatorum in ſacris Canoni-
bus veniunt, ut colligitur *ex cap. Decernimus*,
de judiciis, & *cap. Præſenti*, *de Officio Ordi-
narii in 6.* & *cap. Ut Apoſtolicæ*, *de privile-*
9 *giis in 6.* ſunt in triplici differentia. Quidam
ſunt, qui nedum habent ſub ſe Regulares ſub-
ditos, ſed inſuper habent Territorium pro-
prium, in quo Epiſcopalem Juriſdictionem,
& aliquando etiam temporalem exercent, ut
ſunt Abbates Caſſinenſes, S. Mariæ Tremi-
tanæ Inſulæ Congregationis Lateranenſis, &
10 alii hujuſmodi. Quidam ſunt, qni ſub ſe
habent tantummodo Regulares ſubditos, qui-
bus præſunt, juxta textum *in cap. Ad Mona-
ſterium*, *verſ. Abbas vero*, & *cap. In ſingulis*, *de
ſtat. Monach.* ut ſunt Abbates Lateranenſes,
S. Benedicti, & alii, qui ex Privilegio utun-
11 tur Pontificalibus. Quidam tandem ſunt Ab-
bates ſolo nomine, ſeu Titnlares, qui actu
nullos ſubditos habent, vel quia fortaſſe Mo-
nachi locum reliquerunt, vel quia Monaſte-
rium eſt alio tranſlatum, vel quia eſt alicui
ſæculari Clerico in Commendam traditum,
ut advertit Abbas *conſil.* 101. *in quæſt. n.* 1.
verſ. Nam Papa lib. 1. Cardinal. Tuſch. *tom.*
1. *lit. A concluſ.* 3. *num.* 21. Tamburin. *de
Jur. Abb. tom.* 1. *diſp.* 3. *quæſit.* 1. & alii.
12 Abbates alii ſunt benedicti, & alii non be-
nedicti. Abbates, qni petunt benedici, de-
bent recipere benedictionem ab Epiſcopo,
non autem ab aliis Abbatibus alias benedictis.
Sacr. Rituum Congregat. in una Cammacenſi 6.
13 *Decembris* 1631. Et Abbates ſemel benedicti
cum uſu birreti, ſi transferantur ad aliam
Abbatiam cum uſu Mitræ, non indigent alia
benedictione: *ead. Congreg. in Bitunt.* 25.
Febr. 1606.
14 Iſta autem benedictio non eſt de eſſentia,
nec ſimpliciter neceſſaria ad hoc ut Abbates
ea, quæ ſunt Ordinis, & ſui officii exercere
poſſint; ſed potius videtur eſſe de ſolemnita-
te, cum etiam Abbates Regulares non bene-
dicti poſſint libere, & licite facere, & exer-
cere omnia, quæ poſſunt Abbates benedicti;
ut conſtat ex pluribus conceſſionibus Pontifi-
ciis: & præcipue Eugenii IV. pro Abbatibus
Congregationis S. Juſtinæ de Padua in ſua
Conſtit. edita 1436. pridie Kalend. Julii an-
no 6. Pontificatus ſub his verbis: *Volumus in-
ſuper quod Prælati Congregationis præfatæ*, *li-
cet benedictionis munus non acceperint*, *perinde
tamen Monaſteria ipſius Congregationis regere*,
& adminiſtrare, *ac omnes actus in ipſis valeant
exercere*, *& inſignia deferre*, *ac ſi munus hujuſ-
modi fuiſſent conſecuti*. Et Pii V. pro Abba- 16
tibus Canonicorum Regularium 1566. 17. Ka-
lend. Febr. anno I. ſui Pontificatus his præ-
ciſis verbis: *Necnon ſingulis ipſorum Monaſte-
riorum Abbatibus pro tempore exiſtentibus* (*ta-
metſi munus benedictionis ſuſcepiſſent*) *quod om-
nibus & ſingulis privilegiis*, *prærogativis*, *immu-
nitatibus*, *exemptionibus*, *favoribus*, *gratiis*, *in-
dulgentiis*, *indultis*, *quibus tam Ordinis & Con-
gregationis prædictorum*, *quam aliorum Monaſterio-
rum*, *& Ordinum Abbates in Generalibus*, *& Pro-
vincialibus Conciliis utebantur*, *potiebantur*, *&
gaudebant*, *ac uti*, *potiri*, *& gaudere poterant*,
quomodolibet in futurum uti, *potiri*, *& gaudere
libere*, *ac licite poſſint & valeant*. Et Julii II. pro 17
Olivetanis 1507. pridie Kalendas Junii anno
IV. ſui Pontificatus, præciſis his verbis: *Præ-
fatique ſic electi*, *ſeu nominati abſque alicujus
dictæ Sedis*, *vel alterius proviſionis*, *vel diſpen-
ſationis adminiculo*, *etiam præter hoc*, *quod eis
munus benedictionis impendatur*, *ipſis Monaſteriis*,
& Prioratibus, *ad quæ ſic electi vel nominati
fuerunt*, *præeſſe*, *ac illa in ſpiritualibus*, *&
temporalibus regere*, *ac omnes actus ibidem exer-
cere*, *& inſignia deferre*, *ac ſi munus hujuſmo-
di ſuſcepiſſent*. Et pro Baſilianis extant privi- 18
legia Eugenii IV. Pauli III. Gregorii XIII.
& Pauli V. & expreſſe declaravit *Sacr. Con-
greg. Concil.* 16. *Feb.* 1619. quod Abbates Re-
gulares de jure conferre poſſint Ordines Mi-
nores ſuis ſubditis, licet non ſint benedicti,
quod etiam confirmavit *ead. Sac. Cong. in una
Panormitana die* 16. *Martii* 1647. Vide ta- 19
men infra *n.* 31. Decretum per extenſum ad-
ductum Sacræ Rituum Congreg. coram Ale-
xandro VII. editum 27. Septembris 1659. &
ſequentem noviſſimam Conſtitutionem Benedi-
cti XIII. 6. Maii 1724.

B E.

Digitized by Google

BENEDICTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Commiſſi, &c.

Cum itaque, ſicut accepimus, Abbates Regulares perpetui, non quidem ratione Tituli, quia ad triennium, vel ſexennium, aut aliud limitatum tempus eliguntur, ſed ratione adminiſtrationis, quia ab unius Monaſterii regimine, expleto limitato tempore, transferuntur ad aliud, ab Epiſcopis, in quorum Diœceſibus ſita ſunt Monaſteria, benedictionem obtinere, immo & petere negligant; Hinc eſt quod Nos gravi ejuſmodi abuſui pro Paſtoralis officii debito opportune conſulere, ac providere cupientes, de nonnullorum Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium, & aliquot inſuper Romanæ Curiæ Prælatorum ſuper hoc a Nobis ſpecialiter deputatorum conſilio, ſuadentibus etiam Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis in præſenti Sacro Concilio congregatis; nec non Motu proprio, ex certa ſcientia, ac matura deliberatione Noſtra, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione injungimus, præcipimus, & diſtricte mandamus omnibus, & ſingulis Abbatibus Regularibus, licet perpetuis ſolummodo ratione adminiſtrationis, ut præfertur, qui Monaſteriis cujuſcumque Ordinis, Congregationis, ac Inſtituti de cætero præficientur, ut infra annum a die eorum electionis computandum ſolemnem benedictionem ab Epiſcopis, in quorum Diœceſibus Monaſteria conſiſtunt, juxta ritum in Pontificali Romano præſcriptum, omnino ſuſcipiant, vel ſaltem eam ter ab ipſis humiliter poſtulent, ſervata forma ſancita in *cap. Statuimus*, *de ſupplend. neglig. Prælator.* Quod ſi ſecus fecerint, ab officio per annum ſint ipſo jure ſuſpenſi. Volumus autem, & expreſſe declaramus, quod ipſimet Abbates electi, durante præfato termino, ac interim omnia munia Abbatialia libere, ac licite exercere poſſint, & valeant; quodque Abbas ſemel benedictus iterum benedictionem petere, vel obtinere non teneatur, tametſi ad gubernium diverſorum Monaſteriorum, aliarum etiam Diœceſum, tranſlatus extiterit.

Quoniam vero nonnulli ex prædictis Abbatibus Regularibus, Apoſtolicis, ut aſſeritur, muniti ſunt privilegiis, quibus ampla ipſis tribuitur facultas ſuſcipiendi benedictionem a quocumque, quem maluerint, Catholico Antiſtite gratiam & communionem Sanctæ Sedis Apoſtolicæ habente; Nos juſtis & rationabilibus adducti rationibus, motu, ſcientia, ac poteſtatis plenitudine paribus, ſtatuimus, atque decernimus, ut hujuſmodi Abbates in poſterum non a quocumque Antiſtite, ſed a Diœceſano tantum Epiſcopo, vel a Metropolitano, infra prædictum terminum, benedictionem omnino ſuſcipere teneantur; Et quatenus ille, quem Abbas elegerit, tertio humiliter requiſitus ipſi petitam benedictionem impertiri detrectet, aut negligat, tunc, & eo dumtaxat caſu, eamdem benedictionem a quocumque Catholico Antiſtite Abbas libere ſuſcipere poſſit, & valeat, ac ita perpetuis futuris temporibus ubique ſervari volumus, & mandamus.

Cæterum ejuſmodi Indulta exemptiva ab obligatione ſuſcipiendi benedictionem a proprio Epiſcopo illis dumtaxat Abbatibus, quibus ab Apoſtolica Sede directe conceſſa fuerant juxta modum ſupra expreſſum; ſuffragentur: Reliquis autem Abbatibus, qui ea ex generali tantum Privilegiorum aliis Ordinibus, Congregationibus, vel Inſtitutis conceſſorum communicatione ſibi competere prætendunt, minime ſuffragari poſſe, nec debere decernimus, & declaramus.

Quo vero ad Abbates, quibus a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris indultum fuit, ut a ſuis Superioribus Regularibus, vel ab eorum Prælatis delegatis, benedictionem ſumere poſſint: vel etiam per ſpeciale Indultum Apoſtolicum conceſſum fuit, ut electi habeantur pro benedictis ab ipſo Summo Pontifice, nihil omnino innovandum eſſe ſancimus, & Apoſtolica, quibus gaudent, privilegia ubique inconcuſſe obſervari præcipimus, & mandamus.

Univerſos demum Epiſcopos, atque etiam Archiepiſcopos, a quibus benedictio tribuenda erit, eorumque Officiales, Aſſiſtentes, & Miniſtros quoſcumque in Domino hortamur, ac admonemus, ut occaſione ſimilium benedictionum excutiant, ac prorſus emundent manus ſuas ab omni munere; quin etiam prædictis Præſulibus ſub pœna interdicti ab uſu Pontificalium per annum vetamus, ac inhibemus, ne tam ante, quam poſt eaſdem benedictiones, earumque intuitu, cujuſcomque generis, aut ſpeciei, etiam bellariorum, & comeſtibilium, munera, vel xenia a quoquam recipere audeant; Illiſque præterea diſtricte injungimus, ut ab omni abſtineant ſolemni pompa, quæ ſumptus, quantumvis modicos, etiam

prandii ſecum ferant ; Cum ejuſmodi ſacræ
functiones ab interna ſolidaque potius Bene-
dicentium , ac Benedicendorum religione, &
pietate, quam ab externa, & vana apparatus
magnificentia debeant commendari.

Decernentes præſentes litteras, &c.

Non obſtantibus præmiſſis, &c.

Quibus omnibus, & ſingulis, &c.

Ut autem præſentes litteræ, &c.

Nulli ergo omnino hominum liceat pagi-
nam hanc, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno
Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingen-
teſimo vigeſimo quinto , pridie nonas Maii,
Pontificatus noſtri anno primo.

P. M. Cardin. Prodatar.

F. Cardin. Oliverius.

Viſa de Curia J. C. Archiepiſcopus Amaſenus.

Loco ✠ Plumbi.

L. Martinettus.

20 Abbates Eccleſiæ ſæcularis, & ab Ordinario
exemptæ, ac Sedi Apoſtolicæ immediate ſubje-
ctæ uſum Mitræ habentes, dum in ſua Abba-
tiali Eccleſia ſibi pleno jure ſubjecta divinis
ſolemniter interſunt , poſſunt abſenre Epiſco-
po ſuos Canonicos aſſumere ad ſibi aſſiſten-
dum , & eamdem in eos juriſdictionem exer-
cere, quam Epiſcopus exercet in ſuos. *Sacr.
Congr. Rituum in una Alexandrina S. Petri in
Bergolio 7. Februarii* 1604.

21 Abbates , & alii quicumque quantumvis
exempti intra fines alicujus Diœceſis exiſten-
tes , etiamſi Nullius Diœceſis , vel exempti
eſſe dicantur , non poſſunt amplius cuiquam,
qui Regularis ſibi ſubditus non ſit , Tonſu-
ram, & Minores Ordines conſerre . Expreſſe
Concil. Trid. ſeſſ. 23. *de reform. cap.* 10. Sed
vide infra, num. 29.

22 Nec etiamſi alii Regulares non ſubditi , &
Clerici ſæculares afferant dimiſſorias ſuorum
reſpective Superiorum ; ut reſcripſit Epiſcopo
Eugubino *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul.* 3.
Novemb. 1593. & expreſſe declaravit *Sacr. Con-
greg. Concilii* 13. *Novembris* 1641. *Sacra Con-
greg. Eminentiſs. Cardinalium Concilii Trident.
Interpretum utraque parte informante re , & ſcri-
ptis , ac rationibus hinc inde deductis mature
examinatis, inhærendo deciſioni Rotæ Romanæ ſub
die* 27. *Aprilis* 1592. *coram bon. mem. Cardi-
nali Seraphino de ordine fel. rec. Clementis Pa-
pæ VIII. factæ , necnon declarationibus ejuſdem
Sac. Congregationis dictæ deciſioni conformibus,
ſubſecutis, cenſuit improbata opinione contraria,
Abbates Regulares Benedictinos ejuſdem Congre-
gationis , vel Ordinis , aut Inſtituti, habentes
etiam jura Epiſcopalia uſumque Mitræ, & ba-
culi, & benedicendi , ac facultatem primam
Tonſuram, & Minores Ordines conferendi , non
poſſe dictam Tonſuram , vel Minores Ordines,
niſi ſuis ſubditis Regularibus conferre, non autem
Regularibus alterius Congregationis , Ordinis ,
vel Inſtituti, & etiamſi habeant litteras dimiſ-
ſorias ſuperiorum ſuorum Regularium , & con-
ſenſum Ordinariorum , intra quorum Diœceſum
fines ipſi Regulares ordinandi exiſtunt ; Et mul-
to minus perſonis ſæcularibus etiam habentibus
Litteras dimiſſorias a ſuis Ordinariis . Ac pro-
pterea inhibet Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis
Prælatis inferioribus tam ſæcularibus, quam Re-
gularibus, ut in futurum concedere non audeant
ſupradictas Litteras dimiſſorias hujuſmodi Abba-
tibus directas, nec ab iſtis recipi . Quod ſi ſecus
fiat, tam concedentes, quam Ordinantes a col-
latione Ordinum ſuſpenſi remaneant, præter alias
pœnas arbitrio ejuſdem Sac. Congreg. reſervatas.
Quam declarationem fel. rec. Urbanus VIII. die*
17. *Januarii* 1642. *ad ſe delatam approbavit,
& inviolabiliter obſervari juſſit.* Imo ralis or- 23
dinatio Abbatum conſerentium Ordines mi-
nores ſibi non ſubditis licet cum dimiſſoriis
ſui Superioris , eſſet irrita & invalida , ut
Eminentiſs. Cardin. Giptio referenre decrevit
Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. die 27. *Ju-
nii* 1631. in qua fuit reſolutum, *Thomam Nar-
ducium Camplen. promotum ab Abbate de Car-
rapoli Ordinis Cœleſtinor. cum litteris dimiſſo-
rialibus Vicarii Generalis Camplen. eidem Ab-
bati directis , eſſe male promotum , atque ideo
indigere nova promotione , ut teſtatur* Sellius *in
ſelect. Canon. cap.* 19. *num.* 8. Novarius *in
Lucerna Regular. verb. Ord. num.* 2. & cum
multis aliis tenet Barboſa *de offic. & poteſt.
Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 3. *num.* 11. & *in
Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *n.* 5. & *in Collectan.
Deciſion. Apoſtol. verb. Abbas num.* 17. Pigna-
tell. *tom.* 1. *conſult.* 356. *num.* 2. & 3. &
tom. 4. *conſult.* 188. *num.* 4. & ſic etiam alias
decreverat *Sacra Congreg. Concilii in una Gra-
vinenſ. die* 26. *Aug.* 1616.

Abbates licet in Parochos , & Parochianos 24
Juriſdictionem habeant quaſi Epiſcopalem pri-
vative ad Epiſcopum , nequeunt ſuis ſubditis
ſæcularibus Litteras dimiſſorias ad Ordines ſu-
ſcipiendos concedere. *Conc. Trid. ſeſſ.* 23. *de
reform. cap.* 10. ubi expreſſe habet : *Nec ipſi
Abbates, & alii exempti , aut Collegia , vel
Capitula quæcumque etiam Eccleſiarum Cathe-
dralium Litteras Dimiſſorias aliquibus Clericis
Sæcularibus , ut ab aliis ordinentur concedant,*

ſed

Digitized by Google

ſrd horum omnium Ordinatio, ſervatis omnibus, quæ in hujus Sacroſanctæ Synodi drcretis contiſnrntur, ad Epiſcopos intra quorum Diœceſis fines exiſtunt, pertineat; non obſtantibus quibuſvis privilegiis, præſcriptionibus, aut conſurtudinibus etiam immemorabilibus; & ſic pluries decrevit Congregatio Concilii, & potiſſimum, dum *Cardinalis Farneſius obtinens in commrndam Abbatias S. Zeni, & Farſæ, in quibus habet jura Epiſcopalia, dubitavit, an poſſet dimiſſorias ad Ordines concedrre; Sacra Congregatio rrſpondit, non poſſe, licrt dir 26. Januarii 1635. hæc facultas fuerit concrſſa Cardinali Barberino, ſicut etiam facultas faciendi concurſus, ut habetur in rrgiſtris Sacræ Congregationis Epiſcoporum 26. Aprilis 1641. Vide vrrb. Ordo artic.*
25 *3. num. 49.* Imo propoſito dubio: *An Epiſcopus, cui commendatum eſt Monaſterium rxemptum, poſſit ſibi ſæcularrs ſubditos ratione dicti Monaſterii ordinarr non obſtanse Capitr 10. ſeſſ. 23. Concilii; Sacra Congr. cenſuit non poſſe, quia ordinaret ros ſubditos tamquam Abbas,*
26 *non tamquam Epiſcopus*. Et hoc ipſum ſæpius declaravit etiam *Sacra Congrrg. Epiſcop. & Regul.* quæ cenſuit, ſubditis ſæcularibus nullius Diœceſis non poſſe concedi litteras dimiſſorias a Prælato loci, vel ejus Vicario, imo neque a Vicario Apoſtolico, ſed ab Epiſcopo viciniori, ut in *Putiniacenſi 16. Januar.* 1596. *in nullius Carprnſis 15. Decemb. 1603. & 22. Novemb. 1604. & 14. Junii 1606. & in Nullius Altamuræ 9. Auguſti* 1604. Vide *verb. Ordo art. 3. num.* 10.

27 Abbates, & alii Prælati habentes jura quaſi Epiſcopalia, ſi non habent jus congregandi Synodum, & in ea Examinatores eligendi, non poſſunt facere, & indicere concurſum pro Eccleſiis Parochialibus vacantibus; colligitur ex *Concil. Trid. ſeſſ. 24. dr rrform. cap.* 18. & ex Conſtitut. S. Pii V. incip. *In conferendis Benrficiis*, ex declararione Sacr. Congreg. Concil. rradita Epiſcopo Palentino *dir* 24. *Octobris* 1673. & ex alia Salamantina, Veronen., & Ravennatenſi, in qua ſic dicitur: *Commrndatarius Abbatiæ exrmptæ rxiſtenſis intra fines alicujus Diœceſis, & habens jura quaſi Epiſcopalia non potrſt facrre concurſum Beneficiorum Curatorum, ſed hoc ſprctat ad Epiſcopum, in cujus Diœcrſi rſt Abbatia, qui electo magis idonro mittrt eumdrm ad Commendatarium.*

28 Si vero tales Abbates, & alii Prælati habeant Jus congregandi Synodum, & Examinatores eligendi pro proprio Territorio omnimode exempto, poſſunt pro Parochialibus ſibi omnimode ſubjectis concurſum inſtituere, ut declaravit *Sacra Congregatio in cap.* 18. *Concilii Tridentini* his verbis: *Ex hoc verbo* (Ordinarius) *colligitur hoc decrrtum locum haberr in inferioribus Prælatis; Unde inferior Epiſcopo, qui omnimodam juriſdictionem habrt Epiſcopalem, nec alicui ſubditur, ſed eſt immediate ſubjrctus Sedi Apoſtolicæ, nullius Diœceſis proprium Territorium habens, ſi habet Jus congregandi Synodum, & legitime conſtat illam congrrgaſſe, & elegiſſe Examinatorrs, poterit concurſum inſtituere, examinarr, & approbare, ac Œconomos, & Vicarios deputare: Deniqur omnia alia, quæ ſuper hoc decretum permittuntur, præſtarr.* Ita cum aliis refert Garcias *dr Benrf. part. 9. cap. 2. num.* 130. qui teſtatur idem tenuiſſe Rotam ex ſententia *Sac. Congrrgationis in una Foroſempronienſ. Parochialis 15. Januarii* 1593. & *7. Maii ejuſdem anni coram D. Mantica*, & in *una Tarviſina Juriſdictionis 17. Februarii* 1595. coram D. Litta. Vide verb. *Concurſus art. 1. n.* 8.

An Abbates, & alii Prælati Jura Epiſ- 29
copalia habentes gaudeant facultate diſpenſandi, & abſolvendi conceſſa Epiſcopis a Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap.* 6. Vide verb. *Irregularitas, quo ad ejus diſſolutionem, & diſpenſationem art. 3. n. 14. & ſeq.*

Poſſunt hujuſmodi Abbates & Prælati, quocumque nomine nuncupentur, dummodo habeant territorium nullius Diœceſis, plenamque in eo juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, conferre beneficia, adhuc curata, & Parochos, ac Beneficiarios inſtituere, inſtitutione etiam authorizabili. Nec valet Epiſcopus viſitare Eccleſias, nec Clericos ejus territorii. Poſſunt præterea procedere contra quemvis Concionatorem ibi abſona concionantem, & punire Religioſum inibi extra Monaſterium delinquentem. Mendo *in Epitomr n.* 2. rx Trident. *ſeſſ. 5. de rrform. c. 2. & ſeſſ. 6. de reform. c. 3.*

Valent unire beneficia (Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 66. & alii ex Trident. *ſeſſ. 21. c. 5.*) ſeu Eccleſias Parochiales ſui territorii, & transferre Beneficia ab Eccleſiis dirutis ad alias, & illas facere reædificari. Necnon revidere diſpenſationes, quæ ad ſuum territorium deveniunt. Et circa mutationem voluntatis, ſeu diſpoſitionis teſtatorum poſſunt idem, quod ex juſta cauſa Epiſcopus vigore Tridentini, *ſeſſ. 22. dr reform. c. 5. & 6.* Ac etiam agnoſcere de ſubreptione, & obreptione gratiæ conceſſæ alicui ſuper abſolutione publici criminis, quod Epiſcopis conceditur. Trid. *ſeſſ. 13. de reform. c.* 5. Et quæ his compe-

tunt, ſecluſis iis quæ ad Ordinem ſpectant reſpective, præfatis Abbatibus, ac Prælatis competunt. Hinc

Poſſunt Abbates prædicti viſitare omnia opera pia (Riccius *in praxi aurea reſ.* 330.) Collegiorum, & Hoſpitalium in ſuo territorio. Rurſus examinare, ac viſitare Notarius ſui territorii (Lezana *t.* 4. *conſult.* 45. *n.* 72.), etiamſi Apoſtolica, Imperiali, aut Regia authoritate inſtituti fuerint; atque illos valent punire ob delicta in ſuo munere patrata.

Rurſus puſſunt cognoſcere de cauſis criminalibus Clericorum (de Narbona *l.* 59. *gl.* 1. *tit.* 4. *l.* 2. *Recop.*) ſibi ſubjectorum, necnon de cauſis matrimonialibus. Item approbare Confeſſarios erga ſuos ſubditos, (Suarez *tom.* 4. *de pœnit. dec.* 28. *ſect.* 5.) illoſque examinare: item approbare ad concionandum in ſuo territorio; hæc enim omnia concedit Epiſcopis Tridentinum. Cæterum Confeſſarii ab hujuſmodi Abbatibus approbati poſſunt audire Confeſſiones non ſulum parochianorum, ſed peregrinorum, & advenarum illuc accedentium, ſicut poſſunt approbati ab Epiſcopo in ejus Diœceſi. Quin & abſolvere poſſunt advenas abſque fraude illuc accedenres a caſibus reſervatis in eorum territorio (Card. Lugo *de pœnit. dec.* 20. *ſect.* 5. *num.* 71.) qui inibi non ſint reſervati; quia reſervatio caſuum ſolum tollit poteſtatem abſolvendi his Confeſſariis, qui ſunt in territorio Reſervantis.

Valent etiam Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis concedere dimiſſorias ad Ordines, Tamburinus *de Jure Abbat. d.* 2. *q.* 26. Et tunc non debent ii Clerici ab Epiſcopis examinari, ſtante etiam Concilio Tridentino. Diana, *p.* 5. *tr.* 10. *reſol.* 40. Nam Tridentinum dumtaxat ait, id competere Epiſcopis, intra quorum fines exiſtunt Clerici ſæculares. Territoria autem ejuſmodi Abbatum, ſeu Prælatorum, & Clerici, ſunt extra fines, cum non ſint in diœceſi, ſed ſint nullius diœceſis vere, & realiter, & non intra fines; nec ſolum nomine tenus dicantur nullius diœceſis. Hinc Abbates prædicti diſpenſare valent etiam in interſtitiis, non ſolum in caſibus, in quibus Tonſuram, & Minores Ordines conferre poſſunt, ſed etiam in eo caſu quo ſuos ſubditos cum Dimiſſoriis remittunt, ut ab Epiſcopis ordinentur. Diana *p.* 5. *tr.* 10. *reſol.* 40.

Poſſunt hujuſmodi Abbates diſpenſare ex juſta cauſa (Lezana *tom.* 4. *conſult.* 45. *num.* 104.) in denuntiationibus ad matrimonium requiſitis; & concedere licentiam aſſiſtendi matrimoniis, cum ſint Ordinarii in ſuo territorio. Inſuper congregare in eo Synodum (Tambur. *tom.* 3. *d.* 3. *q.* 3.), & conſtitutiones Synodales condere; atque etiam reſervare caſus. Sed obſervanda eſt forma tradita a Clemente VIII. in Bulla de reſervatione caſuum, quæ adducitur a Tamburino *tom.* 2. *d.* 13. *quæſt.* 2.

Poſſunt inſuper Abbates prædicti imponere cenſuras, interdictum, & ceſſationem a divinis. Necnon ex cauſa diſpenſare cum ſubditis in recitatione Officii Canonici, cum is ſit actus juriſdictionis ordinariæ ad Prælatos ſpectans, Navarr. *cap.* 12. *de Horis num.* 24. Præterea commutare vota non reſervata, & in iis diſpenſare. Adhuc concedere facultatem egrediendi, & ingrediendi Monaſteria Monialium ſibi ſubjectarum in caſibus permiſſis ob urgentem neceſſitatem, & juſtam cauſam, Gibalinus *de clauſ. Monial. d.* 4. §. 5. quod competit omnibus Prælatis ejuſmodi Monaſteriorum.

Concedere pariter valent veniam, ut quivis Epiſcopus, etiam titularis, exercens Pontificalia in ſuo territorio, Barboſa *de Jur. Eccl. l.* 1. *cap.* 17. *n.* 109. Nequeunt tamen concedere Indulgentiam, quia hæc poteſtas reſervatur ſolis Epiſcopis privative quoad omnes alios.

Poſſunt denique conſecrare calices, altaria, campanas, & hujuſmodi alia, etiam ad uſum Eccleſiarum non ſibi ſubditarum, Diana *p.* 3. *tr.* 2. *reſ.* 15. Quod etiam competit Abbatibus Monaſticis, ex privilegio ab Innucentio VIII. conceſſo. Necnon ſubditis conferre primam tonſuram, & minores Ordines; & demum benedicere omnia ornamenta Eccleſiæ, vaſa, capellas, & Eccleſias in ſuo territorio. ☞

Abbates & alii Prælati Juriſdictionem quaſi 30
Epiſcopalem habentes, quo ad uſum Pontificalium, & quo ad benedictiones, indulgentias, & alia, tenentur ſervare formam præſcriptam in Decreto generali Sacræ Congregationis Rituum ab Alexandro VII. approbato 1659. *die* 27. *Septembris*, & declarationes emanatas ſuper eodem Decreto anno 1669. *die* 20. *Julii*. Et ad huc, ut quiſque præ oculis habeat quid circa illa poſſit, vel non poſſit, hic ad litteram ſubnectitur.

D E.

Digitized by Google

DECRETUM

Circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum a Sacra Rituum Congregatione ordinaria habita coram Sanctiſſimo Alexandro VII. emanatum die 27. Septemb. 1659.

31 I. SUper Altari, in quo ſacra erunt facturi, ſeptimum nequaquam apponant candelabrum.

II. Cathedram, ſeu ſedem fixam, & permanentem in eorum Eccleſiis ne detineant, ſed tribus ipſis diebus, quibus ex antiquis Decretis tantummodo Pontificaliter celebrare eſt iis permiſſum, mobili Sede, ſeu Cathedra utantur, quam nihilominus ſericeo panno coloris Feſtivitati congruentis obducere poterunt, non auro contexto, aut phrygio, ſive baſilico opere exornato.

III. Baldachinum adhibere ſupra ſedem poterunt non pretioſum, aut aureum, ſed ſimplex, & eo, quod Altari ſuperimponitur, materia, & opere inferius. Ad ipſam autem per duos tantum gradus in Presbyterii ſuperficie ſtratos aſcendatur.

IV. Non abacum alium præter parvam menſam, & in cornu Epiſtolæ parare faciant, in qua duo candelabra cum candelis, nec non Mitra, Calix, Miſſale, Thuribulum, Navicula, & reliqua ad celebrationem neceſſaria collocentur. Prope vero menſam eamdem parieti hærens Baculus paſtoralis aptetur.

V. Dies vero, quibus ſolemniter ipſis celebrari conceditur, ſint de præcepto feſtivi, vel alii, in quibus ipſos Pontificaliter celebrare, Feſtivitatis ratio exigat, nempe Patroni Loci, Fundatoris Ordinis, Tituli, & Dedicationis Eccleſiæ. Abſtineant autem ab hujuſmodi Pontificalium uſu in Officiis, & Miſſis Defunctorum quocumque die, etiam feſtivo, & de præcepto.

VI. Ad Eccleſiam accedentes licet Pontificaliter Divina peracturi, iiſdemque abſolutis ab altari receſſuri a ſuis Canonicis, vel Monachis (ut mos eſt Epiſcoporum) ne aſſociari ſe ſinant.

VII. Præter duos ſacrificii Miniſtros, Diaconum nempe Evangelii, & Subdiaconum Epiſtolæ, duo alii tantum Diaconi cum Dalmaticis, & unicus Presbyter cum Pluviali eis aſſiſtant. Duo inſuper Capellani, qui de Mitra, & Baculo, ac totidem Acolythi pro Candelabris inſerviant; Præterea ſex alii Canonici, vel Monachi, duo ſcilicet Pluvialibus, duo Planetis, totidemque Tunicellis induti divinis hujuſmodi intereſſe valeant, qui tamen non in ſedibus, ſeu ſtallis choralibus, ſed in ſcamnis abſque poſtergalibus panno viridi laneo coopertis ſitu congruo accommodatis, moxque illinc removendis conſideant.

VIII. Mitram pretioſam, niſi illis expreſſe a S. Sede indultam, non adhibeant. Sub Mitra pileolum nigri tantum coloris induant. Baculum Paſtoralem albo velo appenſo deferant, ab iiſque, & aliis Pontificalibus etiam de Ordinariorum licentia extra Eccleſias ſibi ſubjectas prorſus abſtineant, & neque in Proceſſionibus, quæ ab eorum Eccleſiis per vias extra ambitum, vel Parochiam ducuntur, Inſigniis prædictis utantur, vel penes ſe perferri faciant.

IX. Regulares Rocchetum non deferant, niſi ex tali ordine fuerint, cui indumentum hujuſmodi competat.

X. Invitati ad Eccleſiam exemptam, nec in illa Pontificalibus uti valeant, nec ii, qui non fuerint Abbates perpetui, vel benedicti, in propriis Eccleſiis uti poſſint privilegio perpetuis Abbatibus, vel alias benedictis indulto.

XI. Sacras veſtes ex Altari non ſumant, niſi Pontificaliter Divinis vacaturi.

XII. Indulgentias impertiri, vel publicari non audeant, abſque expreſſo Sanctæ Sedis indulto.

XIII. Pontificales benedictiones cum trina Crucis productione in Miſſis tantum Pontificalibus, nec non Veſperis, & Matutinis Pontificaliter itidem celebratis licere ſibi tantum meminerint. Privatim vero Populis, quamvis pleno jure ſubjectis, niſi expreſſe ipſis permiſſum fuerit, etiam Pontificalibus induti per Eccleſiam incedentes, benedicere non præſumant. (*)

XIV. Præſente Epiſcopo ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ permiſſu, etiam Pontificaliter celebrantes, a benedictionibus ceſſent.

XV. Si Epiſcopus aderit, ipſius Sedes in cornu Evangelii uno ſaltem gradu eminentior Abbatiali eſt erigenda, hæcque altero gradu humilior, ut dictum eſt, in cornu Epiſtolæ collocetur. A latere Epiſcopi Canonici Cathedralis, prope Abbatem Canonici, vel Monachi Monaſterii, & Abbatialis Eccleſiæ conſideant.

(*) Idem etiam innuitur Conſtitutione incipiente *Exemplis* a Benedicto XIV. *Tom. II. Bullar.* ubi formam benedictionis præſcribit, de qua infra Verb. *Benedictio art. 5. n. 32.*

Digitized by Google

Confeſſionem cum celebrante Epiſcopus faciat, iſque thus thuribulo imponat, Evangeliorum textum oſculetur, & populo ſolemniter (quamvis Abbas ipſe Pontificaliter celebret) benedicat. Epiſcopus præterea trino duđu, & immediate Canonici Cathedralis duplici, moxque Abbas (niſi celebret) pariter duplici, ac ſubinde Canonici, vel Monachi Abbatialis Eccleſiæ onico tantum duđu thorificentur.

XVI. Abſtineant tamen Epiſcopi, ubi conſuetudo contraria non viget, a frequenti hujoſmodi acceſſu ad Eccleſias exemptas in ſimilibus actibus, ut liberius Abbates valeant ſuis uti privilegiis.

XVII. In Ordinationibus Canonicorum, Clericorum, Monachorum, necnon in veſtitionibus Monialium, & emiſſione profeſſionis earumdem, etiam pleno ſibi jure ſubjectarum, in benedictionibus ſacræ ſuppellectilis, cæteriſque actibus (Miſſarum, Veſperarum, & Matutinorum ſolemniis ter tantum in anno, ut præfertor, exceptis) neqoe in Eccleſiis, Oratoriis, aliiſque locis tam poblicis, quam privatis quantomvis exemptis, eiſdemque Abbatibus pleno jore ſubjectis Mitram, Baculum, & quævis alia Pontificalia inſignia, niſi de expreſſa Sedis Apoſtolicæ conceſſione, adhibeant.

XVIII. Eccleſiaſticam Suppellectilem pro ſervitio dumtaxat ſuarum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum benedicant.

XIX. Reliqua Pontificalia extra loca ipſis Abbatibus ſubjecta vel pro ſervitio alienæ Eccleſiæ, aut in ſubditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum exercere non valeant, puta Campanarum benedictiones, Calicum, & ſimilium, in quibus adhibetur unctio, nec non Minorum Ordinum collationes.

XX. Concionatoribos, qui eorom ſobditis Verbum Dei prædicandi onus acceperint, benedictionem elargiri non præſomant, ſed Epiſcopis, quibus hujuſmodi Jus privative competit, omnino dimittant.

XXI. In Miſſis privatis, quo ad indomenta, Cæremonias, Miniſtros, Altaris ornatum, & benedictionis largitionem a ſimplici Sacerdote non diſcrepent, deinde ſacras veſtes induant in Sacriſtia, neqoe utantur Cruce pectorali, unico ſint contenti Miniſtro, aquam cum pelvi, & urceolo argenteis ſibi miniſtrari non ſinant, duaſque tantum candelas ſuper altari adhibeant.

Declaratio Decreti Sacræ Rituum Congregationis emanati die 27. Septembris 1659. circa uſum Pontificalium pro Congregatione Caſſinenſium.

PRocurator Generalis Congregationis Caſſinenſiom Sanctiſſimo humiliter ſupplicavit, ut dignatetur præcipere Congregationi Sacrorum Rituum, ut quæ Abbatibus Caſſinenſibos particulari Apoſtolicæ Sedis Indolto ex vetitis, ac præter expreſſa in Decreto noviſſime ſoper uſu Pontificaliom edito, adhibere liceat, prævia diſcuſſione declaret. Sanctiſſimus autem Oratoris preces ad eamdem Congregationem tranſmiſit, reſcripſitque per Eminentiſs. D. Cardin. Franciottum notolam dubiorom ſopplici libello ſobnexam in ipſa Congregatione referri, quæ

Ad §. quartum Decreti, qoo prohibetur uſos præterqoam unius Abaci, aſſerentibus Monachis hactenus ab immemorabili tempore eorum Abbates adhibere conſueviſſe ſecundum Abacum ad pelves, & orceolos exponendos, cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. quintum, quo tribus diebus tantom de præcepto &c. Pontificalis celebratio permittitur, expooentibus Monachis taxativam hujuſmodi non extendi ad uſom Pontificaliom ſine Baldachioo, ac propterea ex Alexandro II. ſibi competere oſum Pontificalium in exequiis nobilium virorum: Sacra Congregatio cenſuit hojoſmodi privilegium tantummodo ſuffragari Monaſterio Caveoſi, nec ad alia Monaſteria extendi.

Ad §. ſextom, quo in acceſſu Abbatis Divina peractori, & receſſu ejuſdem poſt Divina abſoluta, prohibetur aſſociatio more Epiſcoporum, affirmantibos Monachis ſe ab immemorabili tempore ſimili aſſociatione uſos eſſe, atque iodecorum videri, ut Abbas Pontificaliter peracturus Divina, ſolus Eccleſiam petat; Sacra Congregatio cenſuit annuendum eſſe petitis, modo non extra, ſed intra ſepta Monaſterii ſeſe ad Eccleſiam conferant.

Ad §. ſeptimum, qoo taxatur numerus Miniſtrorum, exponentibus Monachis, Abbates indigere Miniſtris ad librum, ad candelam, ad intortitia elevationis, & ad caodelabra Evangelii, ad Mitram, & Baculum: Sacra Congregatio cenſuit indulgendos fore alios quatuor Miniſtros Cotta indutos, præter expreſſos in Decreto.

Ad §. octavum, quo uſus Mitræ pretioſæ, & baculi ſine velo appenſo vetitus eſt, aſſeren-

rentibus Monachis Mitram pretioſam ipſis de jure competere, velum quoque nunquam eos conſueviſſe baculo appenſum adhibere, nec eſſe de ritibus Romanæ Eccleſiæ, ſed Ambroſianæ tantum: Sacra Congregatio cenſuit quo ad Mitram, ſervandam eſſe diſpoſitionem *cap. Ut Apoſtolicæ*, *de privil. in 6.* quo ad baculum ſervandum eſſe Decretum. (Vide infra n. 35.)

Ad §. decimum, quo prohibetur uſus Pontificalium in aliena Eccleſia, licet exempta, quamvis Abbas ad ipſam fuerit invitatus, exponentibus Monachis eos inibi Pontificalibus Inſigniis hactenus uſos eſſe, idque a Jure ipſi permiſſum præſumere: Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. undecimum, quo ſacras veſtes ex Altari ſumere Abbates privatim celebraturi prohibentur, aſſerentibus Monachis ſe hactenus tali privilegio gaviſos eſſe; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum tertium, quo diſponitur ne Abbates extra Pontificalia, Pontificali more, ac trina Crucis productione, nec non privatim occurrenti populo, tum Pontificaliter induti; etiam per Eccleſiam incedentes benedicant: aſſerentibus Monachis, Abbates in Miſſis privatis hactenus Epiſcopali more benedixiſſe, & Pontificalibus præſertim indutos, per Eccleſiam tranſeuntes occurrenti populo benedictionem elargiri conſueviſſe; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum quartum, quo in præſentia Epiſcopi Abbatibus denegatur facultas benedicendi ſolemniter, etiam in Pontificalibus, aſſerentibus Monachis, ex privilegio ipſis, etiam præſente Epiſcopo, benedictiones hujuſmodi competere; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum quintum, quo traditur ordo inferioribus Prælatis Divina Pontificaliter peragendi, præſenteque Epiſcopo Loci Ordinario, exponentibus Monachis Epiſcopo vetitum reperiri ingreſſum in eorum Eccleſias ipſis invitis; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum ſeptimum, quo uſus Mitræ, & reliquorum inſignium Pontificalium, præterquam tribus anni diebus abrogatus eſt, ſuggerentibus Monachis, indecorum videri, ut in Ordinibus conferendis, in conſecrationibus, in receptionibus, & profeſſione Monachorum, & Monialium Abbates Mitram non adhibeant; Sacra Congregatio cenſuit indulgendum fore, ut ea tantum utantur in actu Ordinationum, & benedictionum cum ſacro oleo.

Ad §. decimum octavum, quo vetita eſt Abbatibus benedictio Sacræ ſuppellectilis pro uſu alienarum Eccleſiarum, aſſerentibus Monachis, etiam pro aliena Eccleſia ex Apoſtolico indulto eis licitum eſſe Eccleſiaſticam ſuppellectilem benedicere; Sacra Congr. mandavit exhiberi indultum authenticum ex Archivio Apoſtolico deſumptum, ac interim abſtineri.

Ad §. vigeſimum primum, quo in Miſſis privatis prohibentur Abbatibus quivis ritus, & prærogativæ ad Epiſcopos privative ſpectantes, exponentibus Monachis, Abbates Caſſinenſes hactenus in Miſſis privatis adhibuiſſe quatuor Candelas, Miniſtros ad lotionem manuum, & duos Aſſiſtentes cum Cotta &c. Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum, præſentiſque declarationis Decretum Typis imprimi poſſe conceſſit die 12. Junii 1660.

Prædictis autem Sanctiſſimo relatis, Sanctitas ſua ea approbavit, & Decretum editum die 27. Septembris 1659. omnino exequi, & ſervari mandavit. Verum quoad §. quintum, ſextum, ſeptimum, octavum, & decimum ſeptimum, ad limites tantum præſentis declarationis, & non alias, ſalva quavis contraria verbaliter expreſſa diſpenſatione privilegiorum particularibus Monaſteriis Congregationis Caſſinenſium conceſſorum.

Die 20. Julii 1660

J. Epiſcopus Sabinen. Card. Sacchettus.

Loco ✠ Sigilli.

Franc. Maria Phebæus Sac. Cong. Rit. Secret.

Abbas exemptus non poteſt ab Epiſcopo ex- 32
communicari ex ejus ordinaria auctoritate. *Sac. Cong. Epiſc. in Nullius Burgi S. Sepulcri* 25. *Febr.* 1712. *Ponente Card. Colloredo*, ut refert Urſaya *tom.* 3. *part.* 1. *diſcept.* 15. Abbati Re- 33
gulari non habenti Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nec Territorium ſeparatum, concedi non ſolet indultum conſecrandi Eccleſias noviter ædificatas. *Sac. Cong. Rit. in Pragenſis prætenſi Indulti* 31. *Aug.* 1715. ut refert Urſaya *tom.* 1. *part.* 1. *diſcept.* 10. Abbates, & 34
Abbatia S. Eliæ Terræ Carbonis non eſt Nullius, nec habet Territorium ſeparatum, & Juriſdictionem. *Sac. Congr. Concil. in Anglonen.* 17. *Novemb.* 1714. ut refert Urſaya *tom.* 2. *part.* 1. *diſcept.* 9.

Sup-

Digitized by Google

Supplementa Auctoris e II. Editione.

35 Clemens IV. in decretali *Ut Apoſtolicæ*, *de Privileg. in 6.* decrevit, ut Abbates, & alii exempti, quibus uſus Pontificalium eſt a Sede Apoſtolica conceſſus, in Provincialibus Conciliis, & Epiſcopalibus Synodis uti poſſint Mitris tantummodo auro friſiatis, non tamen
36 aureas, vel argenteas laminas habentibus: Prælati autem non exempti, ſed qui uſum Pontificalium habent, in iiſdem ſacris conventibus, Mitris puris duntaxat, & ſimplicibus, albis, & planis uterentur. Benedictus XIV. Conſt. incipien. *Cauſarum* Tom. 2. Bullarii.

37 Abbates inter Monachos Ruthenos Ord. S. Baſilii, in actibus Monaſticis præcedere non debent Proto-Archimandritas; extra vero actus Monaſticos, ſolitum ſervari debet, ita ut ubi uſus invaluit, ut Abbas præcedat Proto-Archimandritam, in poſterum etiam eadem præcedentia ad Abbates pertineat. Benedictus XIV. Conſt. inc. *Inter plures* Tom. 1. Bullar. §. 16. quo ſenſu dici poteſt in Indice ejuſdem Bullarii, ſimplices Abbates aliquando Superioribus Generalibus præcedere.

38 Abbates habentes jus Mitræ & Baculi etiamſi Titulares & Commendatarii ſint, ſive Sæculares, ſive Regulares, præcedunt in Synodo Canonicis etiam Cathedralis capitulariter non intervenientibus: Benedict. XIV. de Synodo Diœc. *lib. 3. cap.* 10. *num.* 5. & Cæremoniale Epiſcoporum *lib.* 1. *cap.* 31. Inter Abbates præcedit, qui dignitatem prior ſit aſſecutus: Idem Pontifex *loc. cit. n.* 6. & cap. final. *diſt.* 17. & *cap.* 2. 15. 16. *de Majoritate & obedientia*.

39 Habentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habent ſuffragium in Concilio Provinciali, ac ſubſcribunt, & jus etiam habent interveniendi Conciliis Generalibus: Idem *lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 5.

40 Abbatum aliorumque Prælatorum Regularium juriſdictionem temporalem, & ſpiritualem in ſubditos Sæculares habentium Reſidentiæ exemptæ ſunt a viſitatione, & correctione Epiſcoporum, etiam quoad curam animarum: hoc eſt, nullum Epiſcopi exercere poſſunt juriſdictionis actum in Parochos, & Parochianos, in quos Abbates, & alii Superiores Regulares dictam juriſdictionem habeant, niſi tamen Epiſcopi alia de cauſa & titulo ſint in quaſi poſſeſſione majoris juris: Benedict. XIV. Conſtitut. incipien. *Firmandis* Tom. 1. Bull. num. 12. & ſeq.

Inter Abbatem Commendatarium Cryptæ Ferratæ & Epiſcopum Tuſculanum lis terminatur a Benedicto XIV. per Conſtitutionem incipientem: *Inter multa*, Tom. 1. Bull. ac decernitur, Monaſterium, & Monachos exemptione paſſiva gaudere; in Territorio vero ejuſdem Cryptæ Ferratæ ex immemorabili conſuetudine Tuſculanum Epiſcopum juriſdictionem exercere, ideoque ad eum jus in Clerum, & Populum illius Abbatiæ pertinere. Abbati præterea nonnulla privilegia de novo concedit, ſcilicet conferendi Sacramentum Confirmationis ſemel in anno; approbandi Confeſſarios pro ſæcularibus in perpetuum; recipiendi examina teſtium pro ſtatu libero; concedendi licentias publicationum Matrimonii; cognoſcendi in prima inſtantia cauſas civiles menſæ Abbatialis etiam ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes. 41

Abbatia Farſenſis ſingularibus privilegiis ab Urbano VIII. cumulata fuerat; cum vero ex ampla nimis juriſdictione lites, & alia ſequerentur incommoda, Benedictus XIV. Conſtitut. incip. *Dum univerſi*, Tom. 2. Bull. Abbatis juriſdictionem reſtrinxit, ab illa diſmembrando varias Eccleſias, Oppida, Monaſteria, & Loca Pia in variis Diœceſibus exiſtentia; reſervato tamen Abbati jure Patronatus Eccleſiaſtico in Eccleſias, & Beneficia diſmembrata. 42

Abbates, Priores, aliique, qui ſpirituali juriſdictione quaſi Epiſcopali in ſuis Monaſteriis, & Eccleſiis, eorumque Territoriis ab omni alia Epiſcoporum Diœceſi omnimode ſeparatis potiuntur, Limina Apoſtolorum viſitare, & Eccleſiarum ſuarum ſtatum exponere debent. Qui in Italia ſunt, & Inſulis adjacentibus, tertio anno, reliqui vero quinto, ita ut illi tertio quoque anno, iſti vero quinto redeunte, idem inſtitutum repetere debeant, quæ annorum ſupputatio a tempore captæ poſſeſſionis, & ſuſcepti Monaſteriorum, & Eccleſiarum regiminis & curæ incipiat. Qui vero neglexerint, eos ab ingreſſu Eccleſiæ, ac etiam ab adminiſtratione tam ſpiritualium, quam temporalium, nec non a perceptione fructuum ſuorum Monaſteriorum tandiu ſuſpendantur, donec a contumacia reſipiſcentes relaxationem hujuſmodi a Sede prædicta meruerint obtinere: Benedict. XIV. Conſt. incipien. *Quod Sancta* Tom. 1. Bull. 43

Abbates hujuſmodi ſi Romæ ſint, coram S. R. E. Diacono Card. ordine priori, ſi vero extra Urbem, vel coram Nuntio Apoſtolico, vel coram Catholico Epiſcopo tamquam delegato Sedis Apoſtolicæ jurare debent, ſe ſacras 44

Bea-

Digitized by Google

Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli memorias perſonaliter ac per ſeipſos viſitaturos; formula autem juramenti ibidem præſcripta recenſetur infra *verb. Juramentum*, *art. 3. n. 37.*

Supplementa Auctoris e III. Editione.

45 Abbati Generali Ordinis Monachorum S. Hieronymi Congregationis Italicæ Indultum conceditur interveniendi Capellis Pontificiis, locuſque cum aliis Abbatibus Generalibus eidem aſſignatur in conſueto ſcamno, immediate poſt alios modernos & pro tempore exiſtentes Ordinum Monaſticorum Abbates Generales, & cum habitu Prælatitio ipſi alias a Sede Apoſtolica conceſſo, ſeu juxta ritum cum Pontificalibus indumentis; Benedict. XIV. Conſtitut. incip. *Romanorum Pontificum*.

46 Abbatia Fuldenſis in Epiſcopatum erigitur, cum omnibus juribus, & prærogativis, præſervato tamen ſtatu Regulari; itaut idem Epiſcopus, & Abbas Fuldenſis ſit, & nuncupetur. Benedictus XIV. in Tomo 4. ſui Bullarii Conſtitut. incip. *In Apoſtolicæ Dignitatis apice*. Fuldenſis vero Diœceſis, & Epiſcopatus, Moguntinæ Archiepiſcopali Eccleſiæ jure Metropolitico declaratur ſubjectus ab eodem Benedicto XIV. Conſtitut. incip. *Saluberrimum*.

47 Pactiones, Capitulationes, ſeu concordata ante electionem, ſeu poſtulationem inita cum eligenda Abbatiſſa, vel Prioriſſa, ſive Monaſterium, & Capitulum ex ſolis feminis, ſive utriuſque ſexus perſonis conſtet, Innocentiana Conſtitutione abrogantur. Benedict. XIV. Conſtitut. incip. *Paſtoralis regiminis*, in qua confirmatur Decretum Congregationis Conſiſtorialis, quo fuit declaratum ſub Conſtitutione Innocentii XII. ſuper Capitulationibus Sede vacante initis, comprehendi etiam Monaſteria, & Collegia utriuſque ſexus, nec non eadem Conſtitutione prohiberi quaſcumque pactiones, & Capitulationes, etiam per ſe honeſtas & licitas.

Additiones ex aliena manu.

48 De Abbatibus exemptis parce diſſerit Auctor. (*) Dignitas vero materiæ exigit ut de ipſis paullo latius diſſeratur. Ii triplicis ſunt ſpeciei. Alii, *primæ ſpeciei* dicti, qui principaliter cum certis locis ab Epiſcoporum juriſdictione eximuntur, & nonniſi per conſequentiam aliqua donantur juriſdictione non in Populum & Clerum, ſed in Perſonas eorum locorum. Alii, nuncupati *ſecundæ ſpeciei*, qui nonnullis exceptis, quæ nominatim prohibentur, obtinent quæ ad Epiſcopos pertinere dicuntur *Lege juriſdictionis*, in Populum & Clerum aliquorum Oppidorum, remanentibus tamen oppidis illis in Diœceſibus ſuorum Epiſcoporum, & ſic Epiſcopis competentibus cunctis, quæ ad eos *jure ordinis*, & *Lege Diœceſana* pertinent, quæ vetita ſunt ipſis Abbatibus *ſecundæ ſpeciei*, tum quæ Epiſcopis in Loca exempta ſunt delegata. Alii, *tertiæ ſpeciei* vocati, qui plenius obtinent quæ ad Epiſcopos *lege juriſdictionis* pertinent, in Populum & Clerum certorum Oppidorum, iis a Diœceſibus ſuorum Epiſcoporum ſeparatis, adeoque Epiſcopis minime competentibus, quæ ad ipſos pertinent *jure Ordinis*, *Legeque Diœceſana*, ſed tantum quæ delegata ipſis ſunt in Loca Nullius. Confer *Cardin. Petr. in Comment. ad Conſtit. Apoſtol. Conſtit. 6. Alexand. III. ſect. 1. num. 1. & plur. ſequent. & Conſtit. 5. Caliſt. III. ſect. 1. num. 6. & plur. ſequent. Clement. in ſua Concord. Paſtoral. part. 1. cap. 4. a num. 64. ad fin.*

Num dari queant Abbates exempti *exemptione*, ut ajunt, *nativa*, conſule *Clement. in ſua Concord. Paſtoral. part. 1. cap. 6. n. 18.* 49
ad fin. Regulariter vero Abbates evadunt exempti vel privilegio Pontificio, vel præſcriptione, ſeu quod idem eſt, vel *exemptione dativa*, vel *exemptione præſcriptiva*. 50

Quod attinet ad privilegium Pontificium, 51 quum nulla in re magis peccatum ſit, quam in falſandis id genus privilegiis Pontificiis, ut ſunt antiquæ querelæ *Petri Bleſenſis* in Epiſtola 68. nomine *Richardi Archiepiſcopi Cantuarienſis* ſcripta *ad Alexandrum III.* & dolet *Hericourt in Legib. Eccleſ. ſuo ordin. reſtitut. part. 1. cap. 11. §. 11.* Prudenti proinde conſilio 52 in jure canonico ſtatutum eſt, ut in controverſiis de exemptione non niſi exhibitis Autographis judicium ferri poſſit, ut jamdudum præſcripſere *Alexand. III. in cap. Accepimus, de Fid. Inſtrument. & Boniſac. VIII. in cap. Quam Perſonæ, de Privileg. in 6.* Quinimo 53 examinanda ſunt Autographa juxta rigidas illas artis criticæ Regulas, quas ad detegendum utrum ea vera ſint an falſa circa qualitatem chartæ, formam ſcripturæ, adjunctionem fili, & alia id genus, propoſuit *Innocentius III. in cap. Licet, & in cap. Quam gravi, de crimine falſi.* Conferendus de hiſce Regulis omnino

(*) Vide ſupra, *num. 29.* ubi ſatis abunde in hac noviſſima editione ſuppletum eſt.

Digitized by Google

no eſt *Rouſſeaud de la Combe*, *in ſua Juriſpru-*
dentia Canonica verb. Exemptio ſect. 8. *diſtinct.*
5. *per tot.*
54 Privilegium Pontificium, ut importet exem-
ptionem vel *primæ*, vel *ſecundæ*, vel *tertiæ*
ſpeciei, debet eſſe clariſſimum, nam in quovis
dubio contra exemptionem utpote Epiſcopis
præjudicialem & ſic odioſam reſpondendum eſt.
Zypeus conſult. canon. 1. *num.* 1. *tit. de Pri-*
vileg. Vaneſpen. Jur. Eccleſ. univerſ. part. 3.
55 *tit.* 12. *cap.* 5. *num.* 3. *& ſequent.* Antiqui-
tus non conſueviſſe Romanos Pontifices con-
cedere hoc privilegium niſi requiſito conſenſu
Epiſcopi, cujus juriſdictioni præjudicium ir-
rogabatur, demonſtrant *Thomaſſin. de veter. ac*
nov. Eccleſ. diſciplin. tom. 1. *lib.* 3. *cap.* 38.
per tot. Hericourt in Legib. Eccleſ. ſuo ordini
56 *reſtitutis part.* 1. *cap.* 11. §. 7. Quibus vero
verborum formulis tributa nec ne cenſeri de-
beat exemptio *primæ ſpeciei*, quibus exemptio
ſecundæ ſpeciei, & quibus demum exemptio
tertiæ ſpeciei longum eſſet tradere. Vide *Car-*
dinal. Petr. in commentar. ad Conſtit. *Apoſtol.*
Conſtit. 6. *Alexandr. III. ſect.* 1. *fere per tot.*
Clement. in ſua Concord. Paſtoral. part. 1. *cap.*
6. *pariter fere per tot.* & potiſſime Decretales
a Summo Pontifice Benedicto XIV. edi-
tas in *Spiren. Juriſdictionis*, in *Converſana Ju-*
riſdictionis, tum in *Tuſculana Juriſdictionis*.
57 Quod ſi cupias interpretationem hujuſmodi
Privilegiorum pro exemptione *tertiæ ſpeciei*,
conſule Deciſiones Rotæ *in Marſicen. ſeu Nul-*
lius Juriſdictionis ſuper bono jure 7. *Junii* 1700.
coram bon. mem. Muto, *& in Brictinorien. ſeu*
Nullius Foropompilien. Juriſdictionis 27. *Apri-*
lis 1725. *cor. bon. mem.* Cerro.
58 Quod vero concernit præſcriptionem, ſi de
exemptione vel *primæ* vel *ſecundæ ſpeciei* aga-
tur, ſufficit immemorabilis, vel centenaria,
59 vel quadragenaria cum titulo colorato. At ſi
quæſtio ſit de exemptione *tertiæ ſpeciei*, non-
niſi immemorabilis efficax eſt, uti definitum
fuit in reformationem antiquæ ſententiæ alias
a Rota amplexæ in celebri decreto *Congrega-*
tionis particularis exarato *a R. P. D. Proſpere*
Lambertini deinde Bened. XIV. & approbato
a S. M. Clement. XI. die 14. Januarii 1721.
60 Cenſuitque *Rota in S. Angeli Lombardorum Ju-*
riſdictionis 4. *Februarii* 1756. §. 19. *cor. Re-*
verendiſſimo P. D. Buſſio, mox dictum decre-
tum non eſſe Legem novam, ſed Legis vete-
ris declarationem, atque hinc locum habere
etiamſi agatur de caſu ante ipſum jam per
rem judicatam definito, qui in gradu reſtitu-
61 tionis in integrum revideatur. Sublatam vero
ab hoc decreto non fuiſſe obſervantiam in *li-*
nea interpretativa Privilegii Pontificii patet ex
ipſo decreto.
Ex quibus actibus præſcriptione acquiratur 62
exemptio *primæ ſpeciei*, tradunt *Frances, de*
Eccleſ. Cathedral. cap. 30. *n.* 156. *Rot. in re-*
cent. deciſ. 76. *n.* 11. *part.* 10. *cor. Molin. de-*
ciſ. 76. *n.* 18. *& dec.* 846. *n.* 109. *optime in*
Oſnaburgen. Juriſdict. 29. *Januarii* 1725. *ſer.*
per tot. cor. bon. mem. Cerr. At facile haud
eſt dignoſcere quibus ex actibus præſcriptione
acquiratur exemptio *ſecundæ ſpeciei*, tum exem-
ptio *tertiæ ſpeciei*. Viciniras enim quæ inter- 63
cedit Poteſtatem Abbatis *ſecundæ ſpeciei* inter,
& poteſtatem Abbatis *tertiæ ſpeciei*, ſæpe in
cauſa eſt, ut qui actus ſufficiunt ad præſcri-
ptionem exemptionis *ſecundæ ſpeciei*, ii per er-
rorem trahantur ad præſcriptionem exemptio-
nis *tertiæ ſpeciei*, ut conqueritur *Clement. in*
ſua Concordia Paſtorali part. 1. *cap.* 4. *num.* 89.
Ad vitandum errorem hunc oportet unam ab 64
altera poteſtate diſtinguere, limiteſque uniuſ-
cujuſque ſtatuere, ut dignoſci inde poſſit qui-
nam actus proprii ſint unius, & quinam al-
terius præſcriptionis.
Abbati *ſecundæ ſpeciei*, exceptis litteris di- 65
miſſoriis, & excommunicationibus, quæ, mo-
nitionibus præmiſſis ad finem revelandi pro
rebus ſubtractis aut deperditis, feruntur, & ſi
agatur de Abbate non regulari, ſed ſæculari,
cognitione cauſarum matrimonialium & crimi-
nalium, tum approbatione Confeſſariorum &
Concionatorum, cætera fere competunt, quæ
ad Epiſcopos pertinent lege juriſdictionis, tum
voluntariæ, ut ſunt collatio Beneficiorum, in-
ſtitutio Clericorum a Patronis præſentatorum,
deſtinatio officialium, & quæcumque nullo ju-
diciali ſtrepitu peraguntur, tum *contentioſæ*,
ut ſunt poteſtas jus dicendi in cauſis Eccle-
ſiaſticis, & delicta puniendi pœnis Eccleſiæ,
ut poſt alios tradunt *Clement. in ſua Concord.*
Paſtoral. part. 1. *cap.* 4. *a num.* 85. *ad num.*
98. *P. Gaudent. a Janua de Viſitat. tom.* 1.
cap. 3. *dub.* 9. *ſect.* 2. *num.* 4. Et ut recte 66
monet *Clement. loco mox citato num.* 94. exer-
cere ſolet Abbas ſecundæ ſpeciei actus juriſ-
dictionis, *vel cumulative cum Epiſcopo* (ſunt
ejus verba) *vel privative ad eum juxta formam*
privilegii vel præſcriptionis: Utroque tamen ca- 67
ſu retinet Epiſcopus ea quæ ſunt *Ordinis*, ut
ſunt ordinatio Clericorum, adminiſtratio Chriſ-
matis, diſtributio olei ſancti, & alia id ge-
nus, quæ ſunt *Legis Diœceſanæ*, ut ſunt vi-
ſitatio, exactio cathedratici &c. quæ vetita eſſe
ipſi Abbati *ſecundæ ſpeciei* modo dictum eſt,
& quæ

& quæ Epiſcopis in Loca exempta ſunt dele-
gata, ut præter mox adductos firmat *Cardi-*
nal. de Luc. de juriſdict. diſcurſ. 1. *n.* 9.
68 Aliter vero ſe res haber quoad Abbatem
tertiæ ſpeciei. Huic enim, demptis litteris di-
miſſoriis cum excommunicationibus, quæ ſe-
runtur præmiſſis monitionibus ad finem reve-
lationis pro ſubtractis aur deperditis rebus,
omnia competunt quæ ſunt tum *voluntariæ*,
tum *contentioſæ* juriſdictionis, & quidem *ex-*
69 *cluſo* ſemper Epiſcopo. Quinimo Epiſcopus
nec retlnet quæ ſuut *Legis Diœceſanæ*, immo
nec quæ *ſunt ordinis*, quum poſſit Abbas *ter-*
tiæ ſpeciei pro iis adire quemlibet Epiſcopum,
ut firmant *Cardinal. Petra in Commentar. ad*
conſtit. Apoſtol. conſtit. 5. *Innocentii IV. ſect. unic.*
num. 29. *& duob. ſequent.* & rurſus *conſtit.* 14.
ejuſdem Pontificis n. 53. & demum *conſtit.* 4.
Calliſti III. ſect. 2. *num.* 90. *Pignatell. conſult.*
Canon. tom. 7. *conſult.* 8. *num.* 89. 90. *&* 102.
Rot. cor. Zaratt. deciſ. 10. *n.* 20. *& plur. ſe-*
quent. in Marſicen. ſeu Nullius Juriſdictionis ſu-
per bono jure 7. *Junii* 1700. §. *Inſuper, &* §.
Itaque, cor. bon. mem. Mut. & in Brictinorien.
ſeu Nullius Foropompilien. Juriſdictionis 28. *Apri-*
70 *lis* 1725. §. *Hanc vero, cor. bon. mem. Cerr.* So-
lumque Epiſcopus ea exercere valet quæ ſpe-
ciatim delegata ſunt in Loca Nullius.
71 Patet ex his, quod ad acquirendam præſcri-
prione exemptionem *ſecundæ ſpeciei* ſatis eſt do-
cere de exercitio actuum *voluntariæ* & *conten-*
tioſæ juriſdictionis in Clerum & Populum ali-
cujus Loci, vel privative ad Epiſcopum, vel
cumulative cum ipſo Epiſcopo.
72 Ad acquirendam vero præſcriptione exem-
ptionem *tertiæ ſpeciei* minime ſufficit probare
exercitos fuiſſe in Clerum, & Populum alicu-
jus oppidi actus juriſdictionis voluntariæ, &
contentioſæ, Abbati *ſecundæ ſpeciei* permiſſos,
ſed docere omnino oportet de exercitio iridem
eorum actuum juriſdictionis *voluntariæ* & *con-*
tentioſæ, qui mox dicto Abbati *ſecundæ ſpeciei*
ſunt prohibiti, tum & maxime de excluſione
Epiſcopi non modo ab iis, ſed & ab actibus
Legis Diœceſanæ, & *Ordinis*, ut firmavit *Rot.*
in Burgen. Juriſdictionis S. Joannis ſuper terri-
torio ſeparato 10. *Decemb.* 1725. §. 2. *&* 21.
Junii 1726. §. 1. *&* 2. *&* 9. *Januarii* 1728.
§. 8. *cor. bon. mem. Ratt.* inter impreſſ. *deciſ.*
163. *n.* 4. *&* 28. *Martii* 1735. §. 5. *&* 20.
Januarii 1736. §. 2. *cor. Reverendiſſimo P. D.*
Buſſio, & 16. *Maii* 1738. §. 5. *cor. clar. mem.*
Calcagnin.
73 Silentio omittendum haud eſt, dari Abba-
tes *tertiæ ſpeciei* per quamdam fictionem. Hi
ſunt quibus non eſt territorium cum Clero,
& Populo, & nonniſi Privilegio Pontificio,
eoque ſpecialiſſimo & clariſſimo dari poſſunt.
Conſule de ipſis *Cardinal. de Luc. de Juriſdict.*
diſcurſ. 18. *num.* 7. *Cardinal. Petr. in comment.*
ad Conſtitut. Apoſtol. Conſtit. 6. *Alexandr. III.*
n. 6. *& plur. ſequent. Clement. in ſua Concord.*
Paſtoral. part. 1. *cap.* 6. *a n.* 35. *ad plur. ſe-*
quent. Rot. in Burgen. Juriſdictionis S. Joannis
ſuper territorio ſeparato 26. *Martii* 1735. §. 18.
& 20. *Januarii* 1736. §. 3. *cor. Reverendiſſimo*
P. D. Buſſio & 11. *Maii* 1738. §. 7. *cor. clar.*
mem. Calcagnin.
De modis quibus Abbates exemptionem 74
amittere poſſunt plene agit *Chokier, de Juriſ-*
dict. in exempt. part. 3. *per tot.* Hoc unum in- 75
culcandum eſt, quod ſi Abbas exemptus ſit
ſimul immediate S. Sedi ſubjectus, ad amiſ-
ſionem exemptionis minime efficax eſt quadra-
genaria, ſed omnino requiritur centenaria, id-
que ratione præjudicii, quod inde obvenit Ec-
cleſiæ Romanæ, ut ex text. *in cap. Quum di-*
lecta §. 4. *de confirmat. util. vel inutil.* poſt
antiquos firmant *Loter. de Re Benefic. lib.* 1.
quæſt. 24. *num.* 244. *& ſequent.* mox laudatus
Chokier de Juriſdict. in Exempt. part. 3. *quæſt.*
12. *a num.* 4. *ad plur. ſequent.*
De Abbatibus exemptis hactenus late diſ- 76
ſeruimus. Hic vero quoad Abbates exemptos
tertiæ ſpeciei, non inutile eſt monere eſſe in-
ter hoſce aliquos, de quibus non eſt judican-
dum ſecundum Regulas communiter in ſubje-
cta materia receptas.
Utque res nota fiat, ſciendum eſt, quod oc- 77
currunt in Eccleſia loca aliqua inhoſpita &
deſerta, eaque dicta *nullius* non in ſenſu illo
ſequioribus ſæculis uſurpato, quod ſcilicet ſe-
parata eſſent a Diœceſi ſui Epiſcopi, Præla-
tuſque in iis eſſet cum juriſdictione quaſi Epi-
ſcopali, ſed in ſenſu longe diverſo, quod in
ea utpote deſerta & inhoſpita nullus finitimus
Epiſcopus jus aliquod ſibi aſſerebat.
Ex quo vero Loca hæc inhoſpita & deſerta 78
inhabitari incipiebant, ſecundum diſciplinam
eorum temporum immediate S. Sedi ſubjicie-
bantur, eratque in poteſtate novorum Incola-
rum pro iis quæ ſunt Ordinis quemlibet Epi-
ſcopum arceſſere; *Fagnan. in cap.* 3. *num.* 16.
de Paroch. Thomaſſin. de veter. & nov. Eccleſ.
diſciplin. tom. 1. *part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 37. *n.* 2.
Conſtructis ſubinde Eccleſiis ſeu Monaſteriis: 79
Pontifices (ait *Fagnanus* ubi ſupra) *Presbyte-*
ros ſeu Abbates deputarunt, qui illis præeſſent,
& juriſdictionem loco Epiſcoporum in Clerum &
Populum exercerent: Quum igitur hi Abbates
ju-

Digitized by Google

juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habeant in Locis, in quibus ſuam Epiſcopi juriſdictionem antea haud exercebant, nil mirum ſi diſtinguantur ab aliis Abbatibus, ceſſentque adverſus eos Regulæ illæ, quibus in dubio pro Epiſcopis contra Abbates exemptos tertiæ ſpeciei ſit judicandum. Vide *Bliſſon. de Jur. Epiſcopor. in Regular. exempt. cap. 3.*

ABBATISSA.

SUMMARIUM.

1 *Quænam Monialis eligi poſſit in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam*, ad num. 16.
17 *Electio Abbatiſſæ qualiter fieri debeat?* ad num. 21.
22 *In electione Abbatiſſæ quis habeat vocem activam?* ad num. 25.
26 *Ut valida ſit electio, quot vota requirantur?* ad num. 29.
30 *In caſu, quo Moniales non eſſent concordes in eligenda Abbatiſſa, quid agendum?*
31 *In electione Abbatiſſarum Prælatis Regularibus ſubjectarum, quid agendum?* ad n. 40.
41 *Moniales non poſſunt electionem Abbatiſſæ compromittere.*
42 *Nec cedere votum ſuum Superiori præſidenti electioni.*
43 *Electio ut ſit valida quænam requirantur?* ad num. 52.
53 *Abbatiſſæ non poſſunt durare in officio ultra triennium*, ad num. 57.
58 *Abbatiſſa an propter juramentum fidelitatis præſtandum cauſa Feudi poſſit licite exire*, ad num. 59.
60 *Abbatiſſæ facultates diſpenſandi, conferendi Beneficia, ſuſpendendi, benedicendi, &c.* ad num. 69.
70 *Abbatiſſarum nomine donantur quædam Prioriſſæ.*
71 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num 85.

1 NULLA Monialis poteſt eligi in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam, quæ non habeat annos quadraginta ætatis, & annos octo ſaltem Profeſſionis Regularis, *ex Concil. Trid. ſeſſ. 25.*
2 *cap. 7. de Regular. & Monialibus*. Et annus quadrageſimus debet eſſe completus, ex *Sacra Congr. Concil. in una Neapolitana die 24. Sept.*
3 1678. Si vero non reperiatur in Monaſterio Monialis quadragenaria, poſſet eligi quæ annos triginta exceſſerit, & quinque ſaltem annis poſt Profeſſionem recte vixerit, *ex eodem Conc. ibid.*

Et quo ad hanc ætatem neque Epiſcopus, 4
neque Nuncius, vel alius Superior poteſt diſpenſare; nemo enim Summo Pontifice inferior poteſt diſpenſare in lege Conciliari. Et ſi 5
aliqua eligatur non habens talem ætatem a Concilio requiſitam, electio ipſo jure eſſet nulla, ut declaravit *Sacra Congregat. in una Viterbienſi 16. Maii 1623.*

Et dato quod in Monaſterio reperiretur una 6
ſola habens ætatem requiſitam a Concilio, ipſa deberet eligi, niſi eſſet penitus inhabilis ex alio capite; Non enim poteſt eligi alia, quæ 7
deficiat a dicta ætate, aut tempore, etiam per ſolum menſem, licet ſit habilior illa, quæ habet requiſitam ætatem & tempus; ex *Sac. Cong. in una Viterbien. S. Roſæ 25. Martii 1623.*

Non poteſt in Abbatiſſam eligi illegitima; 8
ejus enim electio facta ſine Apoſtolica diſpenſatione eſt nulla: ex *Sac. Cong. Concil. in una Nullius 27. April.* 1630. Ita etiam communior, cum Suarez *in 3. p. tom. 5. diſp. 50. ſect. 5. num. 15.* & aliis. Neque corrupta, 9
ex *Sacra Congreg. 25. Martii 1616.* Neque quæ fuit publice pœnitentiata, licet ex 10
gratia pœnæ remiſſionem obtinuiſſet, niſi pœnitentia fuiſſet tantum ſalutaris, ex *Sacra Congregat. in una Vicentina 1603. 3. Octobris, & in una Januenſi 1636. 14. Martii*. Neque vidua, ſine diſpenſatione Apoſtolica, ex *Sacra* 11
Congreg. Epiſc. & Regul. in una Caſſanen. 29. Januarii 1585. & in alia ſub die 15. Julii 1616. Neque cæca, ex *cap. Hinc etiam, §. Cæcus,* 12
diſt. 49. Neque ſurda, *ex c. Conſtitutionem,* 13
de verbor. ſignificat. in 6.

Neque tertia Soror viventibus aliis duabus 14
Sororibus, quia abſque diſpenſatione ipſis adhuc viventibus caret voce activa & paſſiva, ex *Sac. Cong. 26. Auguſti 1616.* Non prohibetur 15
tamen a jure communi quin Soror poſſit ſuccedere immediate Sorori in officio Abbatiſſatus: ex *Sac. Congr. Epiſc. & Regul. in una Ulixiponenſ. 19. Apr. 1619. & in una Meſſanen. 17. Jan. 1642.* Si vero alicubi per ſtatu- 16
tum contrarium prohiberetur, eſſet tale ſtatutum obſervandum, nec ibi Soror poſſet immediate ad Sororem eligi in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam, ex *Sacr. Cong. in una Mediolanen. 21. Julii 1600. & 11. Aprilis 1645. in una Portuenſ. 23. Novemb. 1640. & in una Meſſanenſ. 26. Aprilis 1652.*

Electio Abbatiſſæ debet fieri per vota ſe- 17
creta: ex *Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. de Regul. & Monial.* & proinde electio eſt nulla ſi 18
vo-

vota non ſint ſecreta, *ex eodem Conc. ibid.* &
ex *Sacr. Cong. in una Melphitenſ. electionis Ab-*
19 *batiſſæ 3. Auguſti 1696.* Immo etiamſi ex igno-
rantia vota non exhibeantur ſecreta, adhuc
electio eſt nulla, ex *Sacr. Congr. Concilii*, quæ,
ut refert Sperell. *deciſ.* 191. *n.* 34. decrevit
ſic: *Electio Abbatiſſæ, facta per vota non ſe-
creta per ignorantiam hujus Decreti (nempe c. 6.
ſeſſ. 25. de Reg. & Monial.) non valet, nec
Epiſcopus poteſt diſpenſare, ut valeat. Sanctiſſi-
mus tamen diſpenſat conſideratis circumſtantiis.*
20 Per hoc tamen quod Præſes electionis accipiat
vota oretenus exhibita præſentibus duobus,
vel tribus probatis viris, qui vota audiant,
& notent, non tollitur ſecretum, & talis ele-
ctio eſt Canonica ex *decret. Sac. Cong. Conci-
lii* telato a Garzia *de Beneficiis par.* 5. *cap.* 4.
21 *n.* 190. Per disjunctivam *audiat*, vel *accipiat*,
qua utitur Concilium loco citato, datur liber-
tas, ut electio Abbatiſſæ fiat per ſchedulas, ut
videtur ſignari per ly verbum *audiat*, & ſic
declaravit *Sacr. Congr.* ut referunt plures Do-
ctores cum Donato *prax. rer. Regul. t.* 4. *tr.* 6.
22 In electione Abbatiſſæ de jure communi ha-
bent vocem activam omnes Moniales Chorales
profeſſæ ejuſdem Monaſterii; *cap. Indemnita-*
23 *tibus, de elect. in* 6. In aliquibus tamen Re-
ligionibus, & Monaſteriis de jure ſpeciali ſua-
rum Conſtitutionum vocem non habent niſi
poſt aliquos annos Profeſſionis; unde ſemper
attendenda ſunt Statuta, Conſtitutiones, &
Conſuetudines Monaſteriorum, quas ſervare
jubet Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 7. *de Re-
gul. & Monial.*
24 Et ſi reperiretur aliqua Monialis infirma,
quæ nollet renunciare juri ſuo, poſſet Præſes
mittere ad ipſam duas prudentes Moniales,
quæ ab ipſa diligenter votum exquirerent,
aut poſſet ipſa mittere ſcriptum, & ſigillo mu-
nitum ſuum votum. Non enim infirmæ de-
bent contemni, cum jus habeant ad electio-
nem, non minus quam ceteræ. Vide verb.
Electio art. 4. *num.* 37. ubi citantur Doctores,
& adducitur ratio.
25 Si vero in aliquibus Monaſteriis vigeret con-
ſuetudo, quod etiam Converſæ in tali electio-
ne votarent, eſſent manutenendæ in ſua poſ-
ſeſſione votandi, ut decrevit *Sacr. Cong. Epiſc.
& Regul. in Barchinonenſ.* 18. *April.* 1698. &
26 *in Ilerd.* 4. *Decembr.* 1669. Si electio Abba-
tiſſæ fiat per ſchedulas, & in aperitione ſcru-
tinii reperiantur plures ſchedulæ, quam ſint
vocales, adhuc electio erit valida, ſi, dem-
ptis ſuperfluis, remanet major pars; *Sacr.
Congr. Epiſc. & Regul.* 17. *Novemb.* 1628. &
Sacr. Congreg. Concilii in Aquinatenſ. 23. *Au-
guſti* 1692. Unde valida & canonica eſt ele- 27
ctio, quoties major pars Capituli Monialium
concurrit in unam, ut ſtatuit Nicolaus V. 9.
Martii 1447. Conſtit. incip. *Digna reddimur*,
& *Sac. Congr. Epiſc. in Balneoregien.* 15. *Sept.*
& 24. *Nov.* 1690. Exceptis tamen electioni- 28
bus Abbatiſſarum Ordinis Caſſinenſium, pro
quibus, ut Canonica dicatur electio, duæ ex
tribus partibus vocalium debent concurrere,
ut decrevit *Sacr. Cong. Epiſc. & Regul.* 3.
Dec. 1676. & 20. *Junii* 1698.
Nec Epiſcopus, nec alius Superior poteſt 29
ferre ſuffragium in electione Abbatiſſæ, quam-
vis vota Monialium eſſent paria, & Monia-
les in electione non concordarent; *Sacr. Cong.
Epiſc. & Regul.* 5. *Martii* 1619. & *Sac. Cong.
Conc.* 23. *Maii* 1621. Sed in caſu quo Mo- 30
niales non eſſent concordes in eligenda Abba-
tiſſa, quia Monaſterium non debet manere
ſine capite, Epiſcopus, ſive alius Superior de-
beret præfigere illis certum tempus, in quo
concordarent, quod ſi eo elapſo non conve-
niſſent in eligenda, tunc Superior deberet ipſe
nominare eam, quam judicaret magis ido-
neam, & deputare in Abbatiſſam, ut decre-
vit *Sac. Cong. in una Cremonenſ.* 22. *Octob.*
1592. & *in una Aſſiſien.* 20. *Novemb.* 1595. &
in una Melphiten. 3. *Aug.* 1696.
Prælati Regulares tenentur ſignificare Ordi- 31
nario diem electionis Abbatiſſarum ſibi ſubje-
ctarum, ut per ſe, vel per alium poſſint in-
tervenire ſi velit, & ipſum expectare, ſi ex-
preſſe declaraverit velle vel per ſe, vel per
alium intervenire; alioquin ſi ante tempus ſi-
gnificatum ad electionem procederent, poſſunt
ab ipſo puniri ex Conſtit. Gregorii XV. incip.
Inſcrutabili, & *Sac. Cong. Concilii in reſpon-
ſione ad dubia eidem ſuper tali Conſtitutione pro-
poſita:* Vide verb. *Electio art.* 4. *n.* 100. & 102.
Si autem vocatus, & admonitus de tempo- 32
re electionis, noluerit intervenire neque per
ſe, neque per alium, tunc ſuperior Regularis
poſſet procedere ad electionem, quæ eſſet ca-
nonica & valida, ex declaratione *Sac. Cong.
Conc. die* 4. *Maii* 1675. alias, ut perdocte de-
fendit Pignatel. *tom.* 8. *conſult.* 120. electio
penderet omnino ab ejus voluntate.
Epiſcopus, ſeu Vicarius non poteſt ſecum 33
ducere ad intereſſendum etiam Notarium, ex
d. declaratione Sac. Congr. Concil. 4. *Maii* 1675.
Neque exquirere, ſeu recipere vota Monia- 34
lium, ſed illa debent exquiri, & accipi a Su-
periore Regulari, ſciente tamen, & audiente
eodem Epiſcopo, ut expreſſe declaravit *Sac.
Cong.*

Digitized by Google

35 *Cong. Conc.* 10. *Febr.* 1650. Neque poteſt Mo-
niales ante actum electionis perſonaliter au-
dire, & interrogare in materia ad electionem
ſpectante, ut *Sac. Cong. reſcripſit Epiſcopo An-*
36 *conitano* 4. *Octob.* 1638. Neque poteſt per ſe,
vel per alium adnotare vota Monialium, ex
Sac. Cong. Epiſ. & Reg. 10. *Junii* 1671.
37 Neque jus habet confirmandi Abbatiſſas ele-
ctas, ex *Sac. Congr. Conc.* apud Fagnan. *de
Privileg. cap. Cum Capella, ad dubium* 5.
eidem occaſione Bullæ propoſitum, ad quod
expreſſe reſpondit; *Jus confirmandi Abbatiſſas
minime fuiſſe Epiſcopis per Conſtitutionem attri-
butum, ſed publicandæ, & confirmandæ ſunt a
Prælato Regulari, utpote Superiore immediato ea-*
38 *rum*. Neque poteſt intervenire per ſe, vel per
alium Confirmationibus annualibus ipſarum
Abbatiſſarum, quæ penes quoſdam Regulares
quotannis fiunt, *ex Sac. Congr. Epiſc. & Regul.*
15. *Maii* 1671.
39 Electio Abbatiſſæ debet publicari ſtatim ac
eſt ſecuta, ſignificando quot ſuffragia habuerit
ipſa, & quot aliæ Moniales; ex *cap. Quia pro-
pter* 42. *de election.* ibi; *mox publicentur*. Sua-
rez *de Religion. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5.
num. 22. Pellizarius *de Monial. cap.* 10. *n.* 108.
40 & alii paſſim. Et ſi facta publicatione Abba-
tiſſæ, Moniales ſtatim opponant ſe elegiſſe
non illam, quæ fuit publicata, ſed aliam;
Lavorius *in variis lucubrationibus tit.* 4. *c.* 24.
num. 56. & ex ipſo Tambur. *de jure Abbatiſſ.
diſp.* 28. *q.* 10. *n.* 3. Pellizarius *de Monial.
cap.* 10 *num.* 109. & alii dicunt *Sacr. Cong.
in una Licienſi* declaraſſe in tali caſu Monia-
les omnes iterum audiri debere per perſonam
non ſuſpectam, ut ſic de veritate conſtet, &
electio cenſeatur canonica.
41 Nec Moniales poſſunt electionem Abbatiſſæ
in Epiſcopum, vel alium Superiorem, vel Præ-
latum compromittere. Sic expreſſe tenet Do-
natus *tom.* 4. *prax. Regul. tract.* 6. *q.* 15. *n.* 4.
ubi dicit ſic tenere communiter noviſſimos Do-
ctores; Vide verb. *Elect. art.* 4. *n.* 29. ubi ex
plurimis Claſſicis Doctoribus, & pluribus Sa-
cræ Congregationis declarationibus concludi-
mus electionem quorumcumque Superiorum
Regularium non poſſe fieri per viam compro-
miſſi, aut inſpirationis, ſed ſolum per vota
ſecreta, ut ſtatuit Concilium Tridentinum
42 *ſeſſ.* 25. *cap.* 6. *de Regularib.* Nec poteſt Mo-
nialis concurrens cum alia ad Abbatiſſatum ce-
dere votum ſuum Superiori Præſidenti electio-
ni, ut illud eimetipſi redonet ad ſuperandam
æmulam in votis, quia cum ex dictis ſupra
n. 29. nec Epiſcopus, nec alius Superior poſ-
ſit ferre ſuffragium in electione Abbatiſſæ, nec
poſſit ab alio delegari ad ſeipſum eligendum,
ſicuti nec ad ſeipſum in Beneficio inſtituen-
dum *ex cap. Cum ad noſtram* 7. *de Inſtitutio-
nibus*; ibi: *Cuſtodiam ipſam recipere non potuit
a ſeipſo, cum inter dantem, & accipientem de-
beat eſſe diſtinctio perſonalis; ſed nec ab alio,
cum Jus conferendi alius non haberet*; hoc eſſet
revera ſeipſam eligere, quod nullatenus po-
teſt ex dictis *art.* 1. *de elect. n.* 28. & *art.* 2.
n. 6. Juribus, & doctoribus ibi adductis; Ut
enim dicit Gloſſa in *cap. Cumana* 50. *de elect.
in fine caſus: Vox electi non auget numerum*,
quod repetit infra verb. *Ad majorem partem*,
ibi: *Perſona electi non auget numerum eligentium*.
Electio enim ut ſit valida requirit, ut in 43
ipſam concurrat ſaltem major pars Capituli,
ita ut ſi ſint 40. vocales, requiritur ut ele-
cta habeat ad minus vota 21. *c. Cumana* 50.
de elect. & *c. Sicut* 23. *eod. in* 6. quod oon
verificaretor, ſi inter ipſa vota 21. computa-
retur etiam votum, ſeu vox electæ. Sufficit 44
autem quicumque exceſſus ultra medietatem,
quamvis eſſet ſolum unius medii voti, ut ſi
eſſent 39. vocales, 20. vota ſufficerent. Cum
enim Jura nullibi dicant exceſſum ultra me-
dietatem debere eſſe unius integri voti, ſed
ſolum indiſtincte dicant, quod ad hoc ut ſit
valida, debet eſſe facta a majori parte Capi-
tuli, debet ſufficere qualiſcumque exceſſus,
quia ubi lex non diſtinguit, neque nos diſtin-
guere debemus, *cap. Quia circa* 22. *de privi-
leg.* & *l. de pretio* 8. *ff. de publiciana in rem
action.* & expreſſe tenent Abbas *in cit. cap.
Cumana n.* 9. Card. de Luca *de Parochis diſc.* 1.
n. 18. Reiffenſtuel *lib.* 1. *decret. tit.* 6. *n.* 139.
Sannig *ibid. cap.* 4. *n.* 9. Paſſerin. *de elect.
c.* 19. *n.* 18. cum aliis, & docet praxis.
Electio autem ut ſit valida nedum debet eſſe 45
facta a majori parte Capituli, ſed etiam a ſa-
niori, ita ut debeat eſſe facta copulative, &
a majori, & a ſaniori parte Capituli. *Com-
munis*, textu expreſſo *in cit. cap. Quia propter* 42.
de elect. ibi; *In quem omnes, vel major, &
ſanior pars Capituli conſentit*. In omnibus Uoi-
verſitatibus, Communitatibus, & Collegiis non
valet niſi quod geſtum eſt ſimul & a majori,
& ſaniori parte Capituli, ut *cap.* 1. *de his quæ
fiunt a majori parte Capituli*, cum ſimilibus.
Unde ad validitatem electionis non ſufficit 46
quod Abbatiſſa (idem dic de aliis) ſit electa
a majori parte Capituli, niſi ea major pars
ſit etiam ſanior, ut clare habetur *in cap. Ec-
cleſia veſtra* 57. *de elect.* & notat ibi Gloſſa,
& communis Doctorum. Sic etiam ad validi-

ta-

Digitized by Google

47 tatem electionis, non ſufficit quod Abbatiſſa (idem dic de aliis) ſit electa a ſaniori parte Capituli, niſi ea ſanior pars ſit etiam major, ut clare habetur *in cap. Cumana* 50. *de elect.* & notat ibi communis Doctorum teſte Reifſenſtuel *loc. cit. num.* 146. Vide verb. *Electio*
48 *art.* 4. *n.* 44. Dummodo tamen major pars non elegerit ſcienter indignam (vel indignum) quia in tali caſu major pars pro illa vice privata exiſteret jure eligendi, & ſic valida eſſet, & remaneret electio de digna (vel de digno) facta a ſaniori, licet minori parte, etiam ex eodem ſcrutinio, textu expreſſo *in cap. Congregato* 53. *de elect.* in cujus ſummario ſic præciſe habetur: *Si major pars Capituli ſcienter eligit indignum, valet electio de digno, a mi-*
49 *nori parte, etiam ex eodem ſcrutinio facta*. Perſona autem indigna eſt illa, quam ſacri Canones, Conſtituriones Pontificiæ, & ſtatuta Ordinis inhabilem declarant, ut notat Sanctorus *in compendio, verb. Electio num.* 15. Vide *verb. Electio art.* 4. *num.* 40. *& ſeq.*

50 Electio facta a minori parte Capituli, non ſolum invalida eſt, ſed inſuper per ſubſequentem conſenſum aliarum (ſeu aliorum) ratificari non poteſt, ut expreſſe habetur *in cap. Audiſtis* 29. *de elect.* ibi: *Cum tamen ex poſt facto nequiverit convaleſcere, quod ab initio non valebat, quoniam electio, quæ fuerat irrita ipſo jure, per ſubſequentem conſenſum ... non poterat eſſe rata*, & in ejus Summario ſic præciſe dicitur: *Electio per minorem partem Capituli facta non tenet; nec per ſubſequentem conſenſum ratificari poteſt*. Tum quia electio debet celebrari omnibus vocalibus in unum collegialiter, ſeu capitulariter congregatis, & non ſingulariter tantum, ex dictis ſub *verb. Electio art.* 4. *num.* 14. adductis ibi Juribus, & Doctoribus.

51 In dubio an major, vel minor pars ſit ſanior, præſumitur ſanior major pars numero, ut habetur expreſſe *cit. cap. Eccleſia veſtra* 57. *de elect.* ibi: *Cum ubi major numerus eſt, Zelus melior præſumatur*, & cum ſimilibus; & tenet communis Doctorum cum Fagnano, *in cap. Cum in cunctis n.* 4. *de his, quæ fiunt a majori parte Capituli*. Et in ſpecie valere electionem Abbatiſſæ a majori parte factam, traditur *in cap. Indemnitatibus* 43. §. *ſi vero, de elect. in* 6. & reſolvit Reifſenſtuel *lib.* 1. *decret. tit.* 6. *num.* 150. Hinc præſumptio ſtat in favorem habentis plura vota, quæ eo ipſo, quod ſint plura, etiam ſaniora eſſe, atque reſpectum ad digniorem habuiſſe, cenſenda ſunt, niſi aperte conſtet de oppoſito, ut ſi habens plura vota juxta Sacros Canones, Conſtitutiones Pontificias, aut ſtatuta Ordinis eſſet inhabilis, v. g. quia conſtaret, quod pro conſequendo Abbatiſſatu (idem dic de aliis dignitatibus) dediſſet aliquod temporale munus, vel a manu, vel a lingua, vel ab obſequio, vel conſtaret Electrices ſic pacto conveniſſe, ſi tu eligis me in Abbatiſſam, ego te eligam in Vicariam: ſi tu dederis mihi, vel meæ amicæ tuum votum, ego dabo tibi meum, vel amicæ tuæ: Si tu in hac electione ſuffragata fueris pro meis dependentibus, ego in in alia ſuffragium feram pro tuis; & hujuſmodi. Vide ad rem verb. *Electio art.* 4. *per tot. & ſignanter num.* 36. 59. *&* 64.

Quænam autem pars Capituli debeat dici ſa- 52
nior; variant Doctores: multi enim cum Gloſſa *cap. In Geneſi* 55. *verſ. ad zelum, de elect.* dicunt, quod illa cenſetur ſanior, quæ eſt juſtior, & majori ratione nititur, & auctoritate; Alii autem dicunt quod illa eſt pars ſanior, quæ conſtat perſonis, dignitate, ætate, ac tempore Officii, nec non & prudentia, pietateque magis conſpicuis; nam præcellentes in prædictis habent voces ponderoſas, ut loquitur Abbas *in cap. Eccleſia veſtra* 57. *de elect. n.* 15. Præſumitur tamen ſanior major pars numero juxta dicta *num. antecedenti*.

Abbatiſſæ non poſſunt durare in officio Ab- 53
batiſſatus ultra triennium, & eo elapſo debent vacare per integrum triennium a die finiti regiminis & adminiſtrationis inchoandum. Gregor. XIII. 1. Januarii 1583. Con-
ſtit. incip. *Expoſcit debitum*. Unde ſi intra 54
triennium moriatur Abbatiſſa, aut alio modo vacet officium, non poterit eligi in Abbatiſſam quæ immediate præceſſit in officio, quia non vacavit per triennium.

Neque eligi poterit in Vicariam, quæ gu- 55
bernet Monaſterium in capite per aliquod conſiderabile tempus; Immo neque in Vicariam novæ Abbatiſſæ, nam Pontifex in cit. Bulla præcipit, *ut elapſo triennio careant omni prorſus auctoritate, ac a regimine & adminiſtratione Monaſterii per triennium abſtineant*; quæ verba prohibent eam eligi ante elapſum triennium, etiam in Vicariam, cum Vicaria non careat omni prorſus auctoritate, regimine, & adminiſtratione Monaſterii; ipſa enim debet vices Abbatiſſæ ſupplere, cum Abbatiſſa eſt infirma, vel quando non eſt præſens in actibus Communitatis, cum ad hoc eligatur: Praxis tamen videtur eſſe contraria.

Nec Abbatiſſa confirmata pro ſecundo trien- 56
nio ex diſpenſatione Sacræ Congregationis, po-

Digitized by Google

teſt iterum eligi a Monialibus ad tertium triennium ſine nova diſpenſatione, quia gratia, & privilegium concedit quidem id, quod de jure non poteſt haberi, ſed non alterat naturam rei conceſſæ; & ideo cum officium Abbatiſſarum de jure requirat, quod expleto triennio, vacet per aliud integrum triennium, juxta citatam Gregorianam, dum conceditur pro tempore, in quo non poſſet conferri, cenſetur conceſſum abſque alteratione ſuæ naturæ, & ideo cum fuerit expletum, requiret, quod ſubſequatur triennalis vacatio, & ſic decrevit Sacra Congregatio deputata ab Innocentio XII. pro cauſis Congregationis Caſſinenſium 26. *Febr.* 1694. *in reſponſione ad quintum dubium.*

57 Immo expleto triennio, officium Abbatiſſæ non poteſt ab Epiſcopo prorogari, nec ea ſub nomine Vicariæ, vel alterius tituli præfici gubernio uſque ad novam electionem, quia elapſo triennio debet ex citata Conſtitutione Gregorii XIII. ſtatim carere omni prorſus auctoritate, regimine, & adminiſtratione Monaſterii per aliud triennium a die finitæ adminiſtrationis inchoandum, & ſic declaravit Sacra Congreg. Epiſcop. & Regular. *in Andrien.* 20. *Febr.* 1615. *& in Mazarien.* 18. *Martii* 1700. * Licet tamen officium Abbatiſſarum, quæ ſubjectæ ſunt FF. Minoribus expiret finito triennio, nec Epiſcopus poſſit illud prorogare: poſſe tamen per eos dies, quibus fit electio, regere Monaſterium, affirmant Sanctorus *in Comment. ad Conſtit. Minorum*, *cap.* 11. *ſtat.* 7. & ante illum Miranda *in Manual. Prælat. tract. de ſacr. Monialibus*, *quæſt.* 7. *art.* 9. *concl.* 2. *

58 Abbatiſſa propter juramentum fidelitatis præſtandum Domino ſæculari cauſa Feudi ſui Monaſterii poteſt licite exire, ſi tale juramentum per Procuratorem præſtare nequeat; & tunc poteſt ſecum ducere honeſtam ſocietatem, dummodo accedat licentia Superioris, & ſtatim præſtito juramento revertatur; ut colligitur *ex cap.* 1. §. *verum*, *de ſtat. Regul. in* 6. & tenet Tamb. *de jure Abbatiſ. diſput.* 20. *q.* 2. *n.* 5. Sanchez, & multi cum Barboſa *de jur.*
59 *Eccleſiaſt. l.* 1. *c.* 44. *n.* 75. Secus tamen poſt Bullam S. Pii V. inc. *Decori*. ☞ Immo neque poſſe Moniales de Monaſterio ad Monaſterium transferri, etiam ratione Prioratus, aut alterius officii, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, ex Decreto Pauli V. notat Caſtellinus *tract. de elect. c.* 17. *n.* 5. ☜

60 Abbatiſſa quamvis non habeat facultatem commutandi, ac diſpenſandi in votis ſuarum Monialium, cum hoc pertineat ad ſpiritualem juriſdictionem, cujus ipſa eſt incapax, tamen facultatem habet irritandi vota ipſarum, cum hoc ſpectet ad poteſtatem dominativam, quæ competit Abbatiſsæ in Moniales ſubjectas, magis quam competat parentibus in filios. Monialium enim voluntas ratione voti obedientiæ translata eſt in voluntatem Abbatiſſæ; unde ſi de communi poſſunt parentes ratione poteſtatis dominativæ vota filiorum irritare, a fortiori poterit Abbatiſſa irritare vota ſuarum Monialium ſubditarum. *Sic Doctores communiter.*

Abbatiſſa poteſt præcipere Monialibus in vir- 61
tute Sanctæ Obedientiæ, & in conſcientia obligare, non poteſtate juriſdictionis, quam non obtinet, ſed poteſtate dominativa ſpirituali, quam ex vi voti ei tradunt Moniales, quæ ideo eidem obedire tenentur, cum votum obedientiæ obliget Moniales tamquam ſubditas ad obediendum Abbatiſſæ tamquam legitimæ Superioriſſæ; *Sic Doctores magis communiter.* ☞ In ſententia eorum, qui negant Abbatiſſis hanc poteſtatem ob defectum juriſdictionis ſpiritualis (Sanchez *in Sum. lib.* 6. *cap.* 1. *n.* 21. Vaſquez *p.* 2. *q.* 96. *diſt.* 154. *cap.* 6. *n.* 59. Tamburinus, *de Jure Abbatiſ. diſp.* 12. *q.* 5. aliique plurimi) pertinet ad Prælatum ea juriſdictione gaudentem imponere ea præcepta. Sanchez *loc. cit. n.* 25. Tambur. *loc. cit. q.* 6. ☜

Abbatiſſa poteſt inſtituere Beneficia, & Ca- 62
pellanias conferre, ut deducitur ex *cap. Dilecta, de Majorit. & obedient.* & Rota *par.* 10. *deciſ.* 44. *n.* 13. quia hoc præſtat Abbatiſſa quo ad titulum & poſſeſſionem tantum, non autem quo ad poteſtatem, quam habet Beneficiarius, quo ad juriſdictionem fori externi; nam hoc accipit ab Epiſcopo, ſeu prælato, qui admittit, & auctorizat collationem, & inſtitutionem, & tota Abbatiſſæ inſtitutio, & collatio in nominatione conſiſtit; juxta *cap.* 1. *de Monach.*

Et ſic Abbatiſſa eſt capax conferendi Paro- 63
chialem, & Parochum nominandi & inſtituendi, quem Ordinarius ad regimen animarum idoneum approbaverit, ut declaravit *Sacr. Congreg. Concil. in una Mediol.* 17. *Dec.* 1701.

Poteſt etiam Abbatiſſa cum legitima cauſa 64
privare Clericos ſibi ſubjectos Beneficiis jam illis collatis, auferendo ſcilicet quod illis dedit, nempe titulum & poſſeſſionem; nam poſita hac ablatione cenſetur Pontifex auferre jus ſpirituale: quia ſicuti Beneficium confertur dependenter a deſignatione Abbatiſſæ, & collatione tituli & poſſeſſionis, ita etiam cenſetur conſervari juriſdictio a Summo Pontifice dependenter ab iiſdem, quibus ſublatis,

etiam

Digitized by Google

etiam reliqua alia tolluntur. Rot. *par. 9. tom. 2.*
65 *deciſ.* 429. *num.* 19. *&* 20. Non poteſt tamen Abbatiſſa ipſos Clericos ſuſpendere, prout ſuſpenſio eſt cenſura Eccleſiaſtica, ſicuti neque interdicere, aut excommunicare, quia caret ſpirituali juriſdictione, ut colligitur ex *c. Dilecta, de majorit. & obedient.* & Rota *dicta part. 9. tom. 2. deciſ.* 429. *n.* 17. *&* 18.

66 Abbatiſſa non poteſt cum ſuis Monialibus proprie diſpenſare in obſervantiis Regularibus, & Eccleſiaſticis, quia hoc proprie ſpectat ad juriſdictionem ſpiritualem, cujus femina eſt
67 incapax. *Communis*. Et ſi aliquando videatur in ipſis diſpenſare, ſolum facit miniſterialiter ex commiſſione ſui Prælati: vel ſolum declarando, quod hic & nunc jejunium v. gr. præceptum recitandi officium, ſeu aliquod aliud præceptum ceſſet obligare; & ſic intelligenda ſunt privilegia, quæ videntur concedere Abbatiſſæ facultatem diſpenſandi. *Com-*
68 *munis*. Neque poteſt ſuis Monialibus publice benedicere, ſed ſolum eo modo quo parentes ſolent benedicere propriis filiis, cum munus benedictionis proveniat ex poteſtate clavium,
69 quæ non competit feminis. *Communis*. Neque poteſt prædicare niſi hortando Moniales in Capitulo, nam mulier quamvis ſit docta & ſancta, non debet docere, ex *cap. Mulier de Conſecrat. diſt.* 4.

☞ Abbatiſſa Monaſterii Ciſtercienſis *de las Huelgas* in Hiſpania prope urbem Burgos, quæ *contra, vel ſupra omnem Eccleſiæ morem*, ut ait Manriquez *in Annal. Ciſterc. ad ann.* 1187. *cap. 9. n.* 3. ex conceſſione ac privilegio Papæ potentis diſpenſare in jure communi in his, quorum ex jure divino, aut naturali non fuerint incapaces feminæ, atque etiam ex conceſſione Capituli Generalis Ciſtercii in his, quæ ad ipſum attinent, habet juriſdictionem ſpiritualem in ſuo territorio, quod non eſt in diœceſi, ſed eſt nullius diœceſis, atque in duodecim Monaſteriis Monialium ipſi ſubjectis.

Hinc omnia, quæ poteſt præſtare Abbas juriſdictione quaſi Epiſcopali gaudens in ſuo territorio nullius diœceſis (præter facultatem conſecrandi, benedicendi, ac ordinandi, qui actus Ordinem requirunt), poteſt præſtare hæc Abbatiſſa vel per ſe, vel reſpective per Viros Eccleſiaſticos a ſe electos (Michael de Fuentes *in diſcurſu ſupra Juriſdict. ejus Abbatiſſæ*) ita ut quidquid ſit actus ſolius juriſdictionis ſpiritualis, & non Ordinis exequi valeat.

Præterea deſignat ſuis Monaſteriis Confeſſarios approbatos a Viris doctis, quos ad id deſtinat.

Cæterum ea Abbatiſſa poteſt imponere præcepta Obedientiæ Monialibus ſubditis, adhuc in ſententia negante Abbatiſſis hanc poteſtatem ob defectum juriſdictionis ſpiritualis, cum hic defectus in illa non detur.

Aliquas eſſe Abbatiſſas in Italia juriſdictione ſpirituali gaudentes refertur, Imola *in Clem. Frequens, de exceſſib. Prælator.* Necnon in Republica Lucenſi eſt Abbatiſſa, quæ ob amplam juriſdictionem qua potitur, ſolet vocari Epiſcopa. Et in Gallia Abbatiſſa Fontis Ebraldi ea juriſdictione ſpirituali gaudet, ut ſit caput, ac Prælata unius Congregationis Monaſteriorum, de qua vide Verb. *Religiones art.* 4. *num.* 29. Demum Abbatiſſa Bubrigenſis, aut Lumburgenſis, ſeu potius Quedlinburgenſis in Clericos ſibi ſubjectos ſpirituali juriſdictione potiebatur; *Cap. Dilecta de major. & obed.* Quibus omnibus juriſdictio hæc competit ex ſpeciali privilegio ac diſpenſatione Pontificis. Vide Dianam *part. 5. tr. 9. reſol.* 16. de hac materia doctiſſime diſſerentem. ☜

Supplementa noviſſima Auctoris.

Abbatiſſarum nomine donantur Prioriſſæ mo- 70
nialium Ordinis Prædicatorum; ex Bullario Ordinis Prædicatorum, *tom.* 8. *in indice rerum notabil.* ex Conſtit. Pauli II. incip. *Apoſtolicæ ſollicitudinis*, allata in ejuſdem Bullar. *tom.* 4. *pag.* 375.

Additiones ex aliena manu.

Varia fuit diſciplina Eccleſiæ circa ætatem 71
quæ in Abbatiſſa concurrere debet. Leo I. *in cap. Nemo* 78. *diſtinct.* præſcripſit ætatem quadraginta annorum. Gregorius I. *in cap. Juvenculas* 38. *quæſt.* 1. ætatem requiſivit ſexaginta annorum. Innocentius IV. *in cap. Indemnitatibus* 43. *de Elect. in* 6. contentus fuit ætate triginta annorum completorum. Hodie vero ex diſpoſitione *Concilii Tridentini ſeſſ.* 25. *cap. 7. de Regular.* neceſſaria eſt ætas 40. annorum, eorumque completorum, ut relatis pluribus reſolutionibus S. Congregationis Concilii Interpretum, firmant *Garz. de Benefic. part. 7. cap. 4. num.* 71. *Matthæucc. in official. Curiæ cap. 1. num.* 4. Quinimo ſecundum *Concilium Tridentinum loco mox citato*, neceſſe inſuper eſt ut Abbatiſſa octo poſt profeſſionem annis in eodem Monaſterio vixerit.

Electionem Abbatiſſæ, quæ utraque, vel 72
alterutra mox dicta qualitate careat, irritam, & quidem ipſo jure, eſſe tenet *Barboſ. jur. Eccleſ.*

Eccleſ. univ. lib. 1. *cap.* 45. *num.* 19. *Tamburin. de jur. Abbatiſſ. diſp.* 28. *qu.* 2. *n.* 7. At eam non ipſo jure irritam, ſed irritandam eſſe firmat *Pellizzar. de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *ſubſect.* 1. *n.* 92.

73 Quod ſi inter Moniales Monaſterii nulla ſit hiſce qualitatibus prædita, & Superior electioni præſidens judicaverit non expedire quod eligatur Abbatiſſa ex alio Monaſterio, eligi tunc poterit aliqua Monialis ejuſdem Monaſterii, quæ annum trigeſimum exceſſerit, & quinque ſaltem poſt profeſſionem annis in eo recte vixerit, Epiſcopo tamen, aut ſuperiore Monialium conſentiente: *Concilium Tridentinum ubi ſupra.*

74 Si duæ Moniales ad Abbatiſſatum concurrant, quarum altera ſit ætatis quadraginta annorum, ſed nec octo, nec quinque poſt profeſſionem annis eo in Monaſterio vixerit, altera tamen quinque, vel octo annis poſt profeſſionem vixerit in illo Monaſterio, ætatem tamen haud habeat quadraginta annorum, primam eſſe præferendam cenſet *Suarez de Re-*
75 *ligion. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 10. Remittendum vero eſſe negotium hoc arbitrio ſuperioris, qui penſatis aliis qualitatibus eam præferat, quam magis idoneam exiſtimavit, tenet *Pellizzar. de Monial. c.* 10. *ſect.* 1. *ſubſect.* 1. *n.* 93.

76 Num in electione Abbatiſſæ perpetuæ locum habeat forma *cap. Quia propter*, *de elect.* negat Paſſerin. *de elect. cap.* 40. *num.* 23. affirmat vero cum aliis *Scarſanton. ad Ceccoper. tom.* 3. *addit.* 12. *num.* 3. Adhæſiſſe videtur Rota *Paſſerino in Leodien. Prioriſſatus* 12. *Maji* 1747. *cor. R. P. D. Canilliac.* dum §. *Eademque* cenſuit neceſſe haud eſſe quod Scrutatores ſint de gremio, ſi ita videatur Superiori qui electioni præſidet.

77 Plura ſpecialia in electione Abbatiſſæ ſancita ſunt ab *Innocentio IV. in cap. Indemnitatibus*, *de elect. in* 6. de quibus vide *Schmier in juriſprudent. Canon. Civil. lib.* 1. *tract.* 3. *cap.* 1. §. 2. *num.* 787. & *plur. ſequent.* Omittendum vero haud eſt, quod Rot. *in Leodien. Abbatiſſatus impreſſ. poſt. Tambur. de Jur.*
78 *Abbat. deciſ.* 17. *numer.* 5. & *ſequent.* cenſuit ſpeciale & hoc eſſe in electione Abbatiſſæ, quod non ſufficiat major pars, ſed requirantur duæ ex tribus partibus, nec jus eligentium inhabilem conſolidetur in eligentibus habilem. At idem ſacrum Tribunal mutavit poſtmodum ſententiam, definiitque ſufficere ad electionem Abbatiſſæ majorem partem, & jus eligentium inhabilem conſolidari in eligentibus habilem, ut videre eſt in *Colonien. Abbatiſſatus cor. Carillo deciſ.* 252. *num.* 6. & *ſequent.* Et in hoc poſtremo ſenſu ſtetit etiam noviſſime in *Leodien. Prioriſſatus* 12. *Maji* 1747. §. 3. *cor. R. P. D. Canilliac.*

79 Quod ait *Auctor num.* 53. & *ſequent.* de triennio a *Gregorio XIII.* præfinito Abbatiſſatui, id intelligendum eſt de Monaſteriis intra, non item extra Italiam exiſtentibus. *Roder. quæſtion. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 16. *art.* 2. *Tamburin. de Jur. Abbatiſſ. diſput.* 31. *quæſit.* 1. *num.* 12. Quinimo in ipſa Italia in Collegiis, ſeu Univerſitatibus mulierum oblatarum, quæ tria vota non emittunt, locum haud habere Gregorianam Conſtitutionem præter mox adductos monet *Caſtellin. de elect. canon. c.* 5. *n.* 33. ☞ Excipiendæ ſunt etiam Religioſæ Moniales Congregationis S. Urſulæ, quæ licet tria vota emittant, tamen juxta earumdem Conſtitutiones, *Part.* 3. *cap. n.* 2. a Sede Apoſtolica non ſemel approbatas, earum Superior ſeu Prima poteſt ad ſecundum triennium confirmari. ☜

80 De poteſtate ordinaria Abbatiſſæ conſule *Pellizzar. de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *ſubſect.* 2. *per tot.* Num Abbatiſſa capax eſſe poſſit exemptionis tertiæ ſpeciei, de qua dictum eſt in antecedenti additione, affirmant *Cardinal. Petr. in comment. ad Conſtit.* 7. *Urban. IV. num.* 37. *P. Gaudenc. a Janua de viſit. tom.* 2. *cap.* 7.
dub. 21. *ſect.* 4. *num.* 6. Verumtamen, ut mo- 81
nent mox *laudati Auctores*, ea per Vicarium exercere tenetur illa, quæ conditioni muliebri haud congruunt. Inter Abbatiſſas, quæ pollent hac *tertiæ ſpeciei* exemptione, referri ſolet Abbatiſſa Monaſterii S. Benedicti Civi-
tatis Cuperſani. At agitata cauſa in Rota, ſuc- 82
cubuit Abbatiſſa, ut patet ex Deciſionibus in *Converſana Juriſdictionis ſuper territorio ſeparato* 27. *Novembris* 1750. & 14. *Junii cor. bon. mem. de Vaes.*

83 Si Abbatiſſa citra qualitatem exemptionis *ſecundæ*, vel *tertiæ ſpeciei* jus habeat conferendi Beneficia, minime jus habeat deſtituendi, & mulctandi Clericos & Beneficiatos; *Cardinal. Petra in Comment. ad Conſtit. Apoſt. Conſtit.* 7. *Urban. IV. n.* 48.

Digitized by Google

ABBREVIATORES.

1 ABbreviatores (ſic appellati, quia ipſi bre-
vi compendio concipiunt impetrata a
Summo Pontifice in ſupplicationibus, & po-
ſtea latius in litteris extendunt) nihil ultra
2 taxam recipere poſſunt; & ſi exceſſerint, ſub-
jaceut variis pœnis; Martin. V. Conſtit. 3.
3 incip. *In Apoſtolicæ*. Abbreviatores admittun-
tur per gradus a minori ad majorem Parcum;
eorum officia ſunt compatibilia cum aliis Cu-
riæ officiis; ſunt reſignabilia; aliqua confert
Vicecancellarius; reliqua Summus Pontifex;
4 Sixtus IV. Conſtit. 16. incip. *Divina*. Abbre-
viatores de Parco majori gaudent Privilegiis
Referendariorum utriuſque ſignaturæ, eiſque
conceditur portio panis & vini in Palatio
Apoſtolico; Paulus V. Conſtit. 2. incip. *Ro-*
5 *mani Pontificis*. Eorum beneficia vacant in
Curia, licet decedant extra Urbem; *Extravag.*
commun. cap. Ex debito 1111.
6 Abbreviatores ſunt Papæ familiares & com-
menſales, nobiles, Comites Palatini, poſſunt
creare Doctores cum privilegiis Univerſitatis,
7 & etiam creare Notarios. Poſſunt declarare
8 nobiles tres perſonas. Et creare Milites au-
ratos, & multa alia privilegia eis conceſſit
Leo X. Conſtit. incip. *Summi*.
9 Abbreviatoribus de Parco majori conceditur
uſus Redimiculi galeri, vulgo *Cordone* coloris
violacei, etiam dimiſſo officio; Benedictus
XIV. tom. 1. Conſtit. 3. incip. *Maximo*.

Additiones ex aliena manu.

10 De Abbreviatorum inſtitutione, numero,
& officio late differunt *Cobell. in not. Card.*
cap. 22. *Ciampinus de Abbreviat. de parc. ma-*
jor. cap. 1. *& ſeqq. Van-Eſpen in Jus Eccleſ.*
Univ. part. 1. *tit.* 23. *cap.* 1. *num.* 9. *& ſeqq.*
aliique, quos recenſet *Rigant. in Comment.*
11 *ad Regul.* 1. *Cancell.* §. 4. *n.* 149. Alii ſunt
de majori, alii *de minori Parco*, ita appellati
a loco Cancellariæ in quem conveniunt, qui
12 vulgo *Parcus* nuncupatur. Prælati *de majori*
Parco quoddam quaſi Tribunal conſtituunt, &
decidunt dubia, quæ oriri contingit ſuper lit-
terarum formulis, vel clauſulis, & decretis
in eis adjiciendis, ac etiam ſuper emolumen-
torum ſolutionibus, aliiſque emergentibus.
Cardin. de Luca in relat. Cur. Roman. diſcur.
44. *num.* 5. *Van-Eſpen in Jus Eccleſ. Univerſ.*
part. 1. *tit.* 23. *cap.* 1. *num.* 12. Prælati *de* 13
minori parco id tantum curant, ut Bullæ fe-
rantur, & tradantur Prælatis *de majori Parco*.
Minuta confecta per Prælatum ſeu *Abbrevia-*
torem de Parco majori, ad quem ſpectat de tur-
no, mittitur poſtea ad alium Abbreviatorem,
ut revideat, & reviſa traditur Scriptori Bul-
larum.
In collegio Abbreviatorum *de Parco majori* 14
ſeptem antiquiores majora percipiunt emolu-
menta. Antianitatem ad effectum hujuſmodi 15
pinguioris participationis competere illi, qui
primo inter *Abbreviatores* admiſſus fuit, licet
non exercuit, nequaquam vero illi, qui po-
ſtea admiſſus, prius tamen officii ſui munus
expleverit, definivit Rota *in Romana emolu-*
mentorum Abbreviatoratus, 26. *Nov.* 1691. *&*
10. *Martii* 1692. *coram Urſino*.
Optime ſcribit Auctor *num.* 5. eorum be- 16
neficia vacare in Curia, licet decedant extra
Urbem, nam *Abbreviatorum* omnium beneficia
ſunt reſervata reſervatione perſonali, *Rigant.*
in Comment. ad Regul. 1. *Cancell.* §. 4. *num.*
150. 216. & 245. qua de re alia concurren-
te coæquali perſonali reſervatione, etiam eo-
rum beneficia veniunt ſub indulto Cardina-
lium, *Rigant. ad dictam Reg.* 1. *dicto* §. 5.
n. 207. *& ſeq. & dicto n.* 216.
De præcedentia *Abbreviatorum* cum alio of- 18
ficiali Cancellariæ, qui *Corrector* dicitur, vide
S. Rotæ deciſionem *coram Seraph. deciſ.* 716.

ABIGEATUS.

Additiones ex aliena manu.

ABigei, qui etiam Abigiatores a Collatore 1
Legg. Moſaicar. & Roman. tit. 11. &
abactores *a Paulo lib.* 5. *ſent. tit.* 18. *& ab*
Impp. in L. 8. *C. de repud.* a Græcis vero
ἀπελάται nuncupantur, proprie ſunt, qui pe-
cora ex paſcuis, vel ex armentis, vel ſtabu-
lis ſubtrahunt, & quodammodo deprædantur,
abigendique ſtudium, quaſi artem exercent,
equos de gregibus, vel boves de armentis ab-
ducentes: *L.* 1. §. 1. *de abig. Juſtin. Novell.* 22.
Non omnes abigei cenſentur qui pecus abi- 2
gunt, ſed potius pro numero, & conditione
abactorum animalium, vel fures, vel *Abigei*
ſunt. *Abigei*, ſi decem oves, vel capras qua- 3
tuor, aut quinque ſues, unum equum, vel
bovem abegerint, ſive præfinitum numerum
una vice, ſive pluribus abegerint, & nume-

rum illum adimpleverint: *L. ult.* §. *pr.* & §. 2. *ff. h. tit. L. aut facta* 16. §. *quantitas* 7. *ff. de pœnis*. Circa numerum non omnes in unam abierunt ſententiam: liquet enim Paulum *lib.* 5. *ſent. tit.* 18. §. 1. in alia omnia abiiſſe, dum ait: *abactores ſunt qui unum equum, duas equas, totidem boves, capras decem, aut porcos quinque abegerint*. Sic quoque *abactorem* deſcribit Papinianus *Reſponſ. lib.* 4. *fin.* Cujacius *ad d. loc. Pauli*, textum emendat, & Rittershuſius in contextum recepit Cujacii emendationem, notatur tamen a Schultingio *in vet. Juriſpr. Antijuſtin. ad dictum locum Pauli num.* 3. Quid de Aſinis & Mulis, majoribus ne an minoribus animalibus ſint acceuſendi, vide *Ant. Matthæum de crimin. l.* 47. *tit.* 8. *cap.* 1. *num.* 4. Abigeos autem a furibus quautitate, ſeu numero diſcerni traditum eſt: nam qui ovem unam, ſuem unam ſurripuerit, ut ſur coercetur: *L. Quantitas* 16. *ff.*
4 *de pœnis*. Si quis oves vel boves aberrautes, aut equos in ſolitudine relictos abduxerit, ſur potius quam *abigeus* dicendus eſt; *L.* 1. §. 1. *in fin. ff. hoc tit.* Qui pecora abegerit, de quorum proprietate controverſiam ſaciebat, & vere putaverit ſua eſſe, nec *abigeis* accenſendus, ſed potius ad civilem tantum *examinationem* remittendus, *dicta L.* 1. §. *ult. ff. h. tit.*

5 Non ſola quantitate, ſed ex animo etiam atque ſtudio, & arte abigendi, hoc diſcernitur, ut Cujacius *lib.* 1. *obſ. cap.* 20. oſtendit. Loco etiam, nam qui non ex paſcuo, ſed ſtabulo, aut alio loco, non ex armento, abigit, fur eſt, non *abigeus*, *L.* 1. §. 1. *ff. de*
6 *abig.* Ut fures, tenentur civili actione in duplum vel quadruplum, quo caſu ſine inſcriptione agitur. *L.* 8. *de Juriſdict. Cod. Theodoſ. lib.* 2. *tit.* 1. ut abactores, ceſſante actione civili extra ordinem accuſantur, quo caſu neceſſaria eſt inſcriptio, *Cod. lib.* 9. *tit.* 37. *L.* 1. *Cujatius dicto cap.* 20. *Calvinus in Lex. Jurid. v. abigei*. Jac. Gothofredus *in Comment. ad Cod. Theodoſ. lib.* 2. *tit.* 1. *Leg.* 8. ſcilicet libellus accuſatorius ſuper crimine commiſſo: quod ubi accuſans non probaverit, ad talionem tenebitur, *L. penult. Cod. de accuſ. L.* 2. §. *fin. ff. de adult.*

7 Plerumque in opus publicum perpetuum, aut temporarium damnati fuerunt *L.* 1. *ff. hoc titul.* aut relegati, vel ordine moti, ſi honeſtiore loco nati eſſent, *dicta L.* 1. §. *penult. ff. hoc. tit.* niſi cum ferro abegiſſent, beſtiis objici poterant, *d. L.* 2. *ff. h. tit.* vel frequentius crimen perpetraſſent, nam tunc etiam pœna augebatur, *L. aut facta* 16. §. *ult. ff. de pœn.* & ex reſcripto D. Hadriani *ad gladium damnari ſolent* dicta *L.* 1. *pr. ff. h. tit.* Per illa verba *ad gladium damnari*, utrum ludum Gladiatorium intelligere debeamus per ultimum ſupplicium gladio irrogandum: Vide *Cujacium* 13. *obſ.* 10. *Ant. Mat. de criminibus l.* 47. *tit.* 8. *cap.* 2. *num.* 3. & diſſentientes *P. Fabr. lib.* 3. *Semeſtr. cap.* 11. *Sande deciſ. Friſic. lib.* 5. *tit.* 9. *definit.* 9. *Vuiſembach ad Pandect. hoc tit. numer.* 18. *Voet. Commen. ad Pandect. lib.* 47. *tit.* 15. *n.* 2.

Nunc autem pœna eſt arbitraria, & pen- 8
ſandæ veniunt circumſtantiæ, & non raro reducitur ad pœnam extraordinariam, *Caball. reſolut. criminal. cap.* 160. *num.* 7. Carpzov. *part.* 2. *quæſt.* 86. *num.* 36. & *num.* 37. *cum ſeq.* tenet, quod ſtatutum imponens ultimum ſupplicium contra fures, comprehendit etiam abigeos, at contrariam ſententiam ſolide tuetur *Raynald. reſol. criminal. cap.* 14. *n.* 222. *ac plur. ſeq.* In Apulia tantum ſtatuta eſt per conſtitutionem Regni *delicti fines* pœna quadrupli.

Si vero non ex paſcuis, aut ſylvis, ſed a ſtabulis abactum ſit pecus, non *plenius*, ut vulgo legitur *in L. ult.* §. 1. *ff. h. t.* ſed *lenius* coercendos eſſe abactores, contendit Cujacius 6. *obſ.* 8. ſiſus auctoritate Græcorum, qui legunt πρᾳότερον, id eſt *mitius*, quorum ſententiam & verba adducit, cum qua ſententia concordat alia, quæ habetur *in Eclog. Βασιλ. lib.* 60. *tit.* 25. *cap.* 2. & qui eum ſequuntur: Gothoſredus ad *d. L. ult.* §. 1. *n.* 54. *Voet. Comment. ad lib.* 47. *tit.* 14. *num.* 3. *digeſt.*, *Leonin. emendat. lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 8. cui tamen ſententiæ non accedunt Ant. Matthæus *de crim. lib.* 47. *tit.* 8. *cap.* 2. *num.* 2. *Harprectus in Comment. ad lib.* 4. *Inſtit. tit.* 1. *n.* 109. *Hunnius in reſolut. ad Treutler. vol.* 2. *diſput.* 30. *th.* 2. *lit. S. Schulting. In vol. Juriſprud. antejuſtin. ad lib.* 5. *tit.* 18. *num.* 10. *Recept. ſent. Pauli*, nam & Latini Codices, & Florentinus habent *plenius*, & ſi legas *lenius* minus bene Calliſtrato cum Paulo *dicto lib.* 5. *tit.* 18. §. 2. *Recept. ſent.* conveniet. Receptatores abigeorum D. Trajanus in decennium extra Italiam relegari juſſit, *L.* 3. §. 3. *ff. de abigeis*.

Qui de abigeatu, ejuſque pœna plura cu- 9
pit, adeat *Jodocum Damhouderium in prax. rer. criminal. cap.* 113. *Petr. Greg. Toloſanum Syntag. jur. lib.* 37. *cap.* 5. *Ludovicum a Peguera quæſt. criminal.* 29. & *DD. ad tit. digeſt. de abigeis*, &, qui multa de *abigeis*, ex jure, & bo-

Digitized by Google

& bonis ſcriptoribus collegit *Jan. Langlæum ſemeſtr. lib.* 8. *cap.* 1.

Alia ad rem, vid. verb. *Furtum* num. 14. 15.

ABJURANTES.

1 SAcerdotes ſæculares abjurantes de levi non
impediuntur exercere omnes Ordines, &
Sacramenta miniſtrare, ac fidelium Confeſſio-
2 nes audire. Secus in abjurante de vehemen-
ti; *Sacra Congregat. Generalis Inquiſitionis 6. Martii* 1596.

3 Regulares abjurantes etiam de levi inhabiles ad omnes Religionis ſuæ gradus & officia redduntur, *ex Decreto Urbani VIII.* edito in Congregatione S. Officii Inquiſitionis *die* 1. *Octobris* 1626. præciſis his verbis: *Sanctiſſimus Dominus Noſter juſtis de cauſis animum ſuum moventibus, decrevit & ſtatuit, ut in poſterum Regulares omnes cujuſcumque Ordinis, Religionis, Societatis, & Inſtituti, quibus pro delictis ad Sanctæ Inquiſitionis Officium ſpectantibus, pænitentiæ genus aliquod impoſitum fuerit, ſalutaribus pænitentiis exceptis, eo ipſo ad omnes Religionis ſuæ gradus & officia inhabiles cenſeantur. Et deinceps etiamſi pænitentiæ tempus expleverint, vel gratiam receperint, ad illa tamen promoveri nullatenus poſſint, niſi prius obtenta a Sanctiſſimo Domino Noſtro, vel ab hac Congrrgatione coram Sanctitate ſua habenda, ſpeciali & expreſſa rehabilitationis gratia; Alias promotio quælibet nulla ſit, & promoventes ipſi privationem ſuorum officiorum, ac præterea vocis activæ & paſſivæ ipſo facto incurrant, ad quæ reſtitui niſi ab eodem Sanctiſſimo Domino Noſtro, vel ab eadem Sacra Congregat. coram Sanctitate ſua habenda non poſſint. Præſens autem Decretum omnibus Superioribus Religionum intimare mandavit idem Sanctiſſimus Dominus Noſter.*

4 Abjurantes de vehementi Hæreſim de qua
fuerunt accuſati, vel vehementer ſuſpecti, ſi
poſtea cadant in eam realiter, & plene pro-
betur, tractantur quadam juris fictione ut re-
5 lapſi; *Capit. accuſatus, de Hæreticis in* 6. Abju-
rantes Hæreſim formaliter, ſi poſtea receptent
hæreticos, donent eis munera, vel impendant
favores, vel non poſſint excuſari quod fece-
rint ob aliud motivum, tractantur ut rela-
pſi, *cap. Accuſatus, de Hæreticis in 6. §. ille quoque.*

Additiones ex aliena manu.

Ad abjurationem omnes hæretici tenentur, 6
alias Eccleſiæ Dei reconciliari nequeunt, *cap.
ſi quis 42. cap. in Eccleſia 68. 1. quæſt. 1.
cap. ſi quis 8. cap. donatum 1. quæſt. 7.* Plura 7
de *abjuratione* collegit doctiſſimus Ant. Augu-
ſtinus *in Epit. lib.* 11. *tit.* 78. De ejus diffe- 8
rentiis ac requiſitis multa cumularunt Eymericus *in 3. part. director.* ubi Penna *Comment.* 37. Jouſa *lib. 2. For. Inquiſ. c.* 40. Carena *de offic. Inquiſ. part. 3. tit.* 11. Salelles *de mater. Tribunal. S. Inquiſ. lib. 5. cap. 3. per tot.* Simancas *de Catholic. tit. 11. & in Enchir. tit.* 53.

Priſcis Eccleſiæ temporibus conſueviſſe hæ- 9
reticos poſt *abjurationem* ſuorum errorum ungi ſacro Chriſmate in fronte, oculis, naribus, ore, & auribus, probat Menardus *in notis ad lib. Sacram. D. Gregorii fol.* 113. Abjuratio hæreſis libello oblato omnibus hæreticis ſemper injuncta fuit. Nonnulli etiam ut Novatiani ultra *abjurationem* chriſma recipiebant, *Concil. Nicæn. 1. can. 9. & Nicæn. 2. can.* 2. Aliis hæreticis ſacramentum quod ob hæreſim omiſſum fuerat miniſtrabatur, ut eruitur ex *Epiſt. Syricii ad Himerium cap. 1. ex Concilio Arelatenſi 1. can. 1. Arelatenſi 2. can. 19. Arauſican. 1. can. 1. ex epiſtol. Innocentii I. ad Vitricium, & Leonis I. ad Ruſticum.* Alii vero hæretici, qui confirmationis ſacramentum non pernegabant, tantum per pœnitentiam reconciliabantur, ut patet ex D. Gregorio Magno *lib. 9. Regeſt. Epiſt.* 161., & ex illis verbis quæ ex quadam Eccleſiæ Græcæ canonum col-
lectione, refert *Petrus de Marca in not. ad
can. 2. Concil. Claramont.* Quatuor vero copu- 10
lative requiruntur ad hoc ut hæreticus ad Catholicam Fidem reverſus, pœnam devitet ultimi ſupplicii. Primum, ut extemplo *abjuret* errorem ſuum, *cap. ad abolendam 9. de hæret.* Secundum, ut ſponte id faciat, *dicto cap. ad abolendam*; quando autem dicatur incontinenti, & ſponte redire, conſule *Abbatem in cap. excommunicamus l. 1. num. 10. de hæret. & Jacob. Simanchium de Cathol. inſtit. tit. 47. num.* 7. Tertium eſt, ut *abjuret* publice ſecundum arbitrium proprii Epiſcopi, *dicto c. ad abolendam*. Quartum, ut de peccato condigne ſatisfaciat per pœnitentiam, & aliam pœnam pecuniariam ſibi indicendam, ut *in dicto c. ad abolendam; & ibi Butrius num. 6. Abbas n. 5. & 6. Marian. Socin. n. 8. in cap. ut commiſſi, de hæretic. in* 6. Hactenus de abjuratione in ſenſu Canonico.

Digitized by Google

11 *Abjurare* etiam in alia ſignificatione accipitur, & verbum judiciarium eſt, & ut Servius *in* 8. *Aeneid.* ſcribit, rem creditam perjurio negare denotat. Vide Tullium *Epiſt.* 1. *ad Attic.* unde *abjuratio* rei creditæ abnegatio, interprete *Iſidoro* 5. *Etymol. cap.* 26. & *abjuratum* pretium *in conſtit.* 4. *Cod. de veſt. holoſ. & aurat. lib.* 11. dicitur ſecundum Accurſium, pretium amiſſum, quod pro ea re dederat, licet juret ſe dediſſe.

A B O R T U S.

S U M M A R I U M.

1 *Contra procurantes, conſulentes, & quomodocumque concurrentes ad abortum, nedum fœtus animati, ſed etiam inanimati, edita eſt rigidiſſima Conſtitutio a Sixto V. quæ affertur.*

2 *Gregorius tamen XIV. talem rigidiſſimam Conſtitutionem in aliquibus moderavit, quæ hic ut omnibus pateat per extenſum adducitur.*

3 *Ab hac Gregorii XIV. Conſtitutione moderata eſt illa Sixti V. ſolum in duobus, quæ aſſignantur.*

4 *Omnes pœnæ a Sixto V. ſtatutæ, una cum pœnis ab utroque Jure contra homicidas voluntarios inflictis, remanent in ſuo robore, & adhuc hodie incurruntur a procurantibus abortum fœtus jam animati.*

5 *Ab omnibus autem ſupradictis pœnis, excommunicatione excepta, nemo diſpenſare & abſolvere poteſt, niſi Summus Pontifex.*

6 *Approbantes, ſeu ratum habentes abortum ſuo nomine factum, omnes ſupra recenſitas pœnas incurrunt, ſi ratum habeant, & approbent ante factum.*

7 *Minime vero ſi ſolum poſtquam ſciverint factum.*

8 *Procurantes abortum fœtus evadunt irregulares, etiam in dubio an fœtus ſit animatus.*

9 *Irregularitas pro abortu fœtus animati eſt reſervata Pontifici, nec poteſt diſpenſari ab alio, quam ab ipſo.*

10 *Immo procurantes abortum malis medicamentis non gaudent immunitate Eccleſiaſtica.*

11 *In hac materia abortus duæ ſunt damnatæ propoſitiones, quæ afferuntur.*

12 *Subnectuntur additiones ex aliena manu, uſque ad num.* 29.

Contra procurantes, conſulentes, & quomodocumque concurrentes ad abortum, 1
nedum fœtus animati, ſed etiam inanimati, rigidiſſimam edidit Conſtitutionem Sixtus V. quæ ut ab omnibus commode integraliter ſciri poſſit, hic ad litteram tota adducitur.

SIXTUS EPISCOPUS &c.

Effrænatam perditiſſimorum hominum contra Divinæ legis præceptum de non occidendo, peccandi audaciam atque licentiam, Sanctiſſimis legibus, variiſque Conſtit. ſæpius repreſſam animadvertentes, cogimur nos quoque in Supremo juſtitiæ throno a Domino conſtituti, juſtiſſima ratione ſuadente, vetera jura partim innovando, partim ampliando, eorum etiam immanitatem pari pœna propoſita coercere, qui immaturos fœtus intra materna viſcera adhuc latentes crudeliſſime necare non verentur. Quis enim non deteſtetur tam execrandum facinus, per quod nedum corporum, ſed quod gravius eſt, etiam animarum certa jactura ſequitur? quis non graviſſimis ſuppliciis damnet illius impietatem, qui animam Dei imagine inſignitam, pro qua redimenda Chriſtus Dominus noſter pretioſum ſanguinem ſudit, æternæ capacem beatitudinis, & ad conſortium Angelorum deſtinatam, a beata Dei viſione excluſit, reparationem cœleſtium Sedium quantum in ipſo fuit impedivit, Deo ſervitium ſuæ creaturæ ademit; Qui liberos prius vita privavit, quam illi a natura propriam lucem accipere, aut ſe materni cuſtodia Corporis, ab efferata ſævitia tegere potuerint? Quis non abhorreat libidinoſam impiorum hominum crudelitatem, vel crudelem libidinem, quæ eouſque proceſſit, ut etiam venena procuret ad conceptos fœtus intra viſcera extinguendos, & fundendos, etiam ſuam prolem prius interire, quam vivere, aut ſi jam vivebat, occidi antequam naſci nefario ſcelere moliendo? Quis denique non damnet graviſſimis ſuppliciis illorum ſcelera, qui venenis, potionibus, ac maleficiis mulieribus ſterilitatem inducunt, aut ne concipiant, nec pariant, maleficis medicamentis impediunt? Maleficos, inquit Dominus, ad Moyſen, non patieris vivere: nimis enim impudenter contra Dei voluntatem ſe opponit qui (ut S. Hieronymus ait) dum natura recipit ſemen, receptum confovet, confotum cor-

Digitized by Google

corporat, corporatum in membra diſtinguit, dum inter ventris anguſtias Dei manus ſemper operatur; idemque corporis Creator, & animæ eſt, impie deſpicit bonitatem Figuli, id eſt Dei, qui hominem plaſmavit, fecit, & voluit; Siquidem, ut S. teſtatur Ambroſius, non mediocre munus eſt Dei dare liberos propagatores generis. Divinum donum eſt fœcunditas parientis, eodemque tempore diro hoc flagitio privantur liberis parentes, qui generaverant, vita filii qui generati ſunt, matres conjugii præmiis, terra, quæ ab his coleretur, mundus, qui ab iiſdem cognoſceretur, Eccleſia, quæ devotæ numero plebis aucta gauderet. Unde non immerito ſexta Synodo Conſtantinopolitana ſancitum eſt, ut perſonæ, quæ dant abortionem facientia medicamenta, & quæ fœtus necantia venena accipiunt, homicidæ pœnis ſubjiciantur; ſed & veteri Concilio Ilerdenſi cautum eſt, ut qui conceptos ex adulterio fœtus necare ſtuduerint, vel qui in ventribus Matrum potionibus aliquibus colliſerint, ſi poſtea pœnitentes ad Eccleſiæ manſuetudinem recurrant, omni tempore vitæ ſuæ fletibus & humilitati inſiſtant; Si vero Clerici fuerint, Officium miniſtrandi eis recuperare non licet, omneſque tam Eccleſiaſticæ, quam profanæ leges gravibus pœnis afficiunt eos, qui in utero Matris puerperium interimi, aut ne mulieres concipiant, ſive ut conceptos fœtus ejiciant, nefarie machinantur.

§. 1. Nos igitur poſt repreſſam eorum temeritatem, qui Matrimonii Jura violare, & quantum in ipſis eſt, vinculum indiſſolubile diſſolvere præſumunt, quive turpioribus quibuſdam inceſtis ſe inquinare non erubeſcunt, hoc quoque malum, quantum viribus nobis a Domino traditis contendere poſſumus, noſtris potiſſimum temporibus exterminare volentes: Omnes, & quoſcumque tam viros, quam mulieres cujuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, etiam Clericos ſæculares, vel cujuſcumque Ordinis, ſæculares quavis dignitate, & præeminentia Eccleſiaſtica mundana fulgentes, qui de cetero per ſe, aut interpoſitas perſonas abortus, ſeu fœtus immaturi tam animati, quam inanimati, formati, vel informis ejectionem procuraverint percuſſionibus, venenis, medicamentis, potionibus, oneribus, laboribuſque mulieri prægnanti impoſitis, ac aliis etiam incognitis, vel maxime exquiſitis rationibus, ita ut re ipſa abortus inde ſecutus fuerit, ac etiam prægnantes ipſas mulieres, quæ ſcienter præmiſſa fecerint, pœnas tam divino, quam humano jure, ac tam per Canonicas ſanctiones, & Apoſtolicas Conſtitutiones, quam per civilia jura adverſus veros homicidas, qui homicidium voluntarium actu, & re ipſa patraverint, propoſitas & inflictas (quorum omnium tenores his noſtris litteris pro expreſſis, & ad verbum inſertis habemus) eo ipſo incurrere, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuimus & ordinamus, ipſaſque pœnas, leges, & Conſtitutiones ad caſus præfatos extendimus.

§. 2. Eos vero, qui Clerici fuerint, omni privilegio Clericali, officiis, dignitatibus, & beneficiis Eccleſiaſticis, quæ ſic vacatura noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni perpetuo reſervamus, ipſo facto privamus, & in futurum inhabiles ad ea ſuſcipienda decernimus, adeo ut illi, qui hoc delictum commiſerint, non ſecus atque ii qui ſua voluntate homicidium perpetraverint juxta Conc. Trident. Decreta, etiamſi crimen id nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum fuerit, ad ſacros Ordines promoveri, aut in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare, nullo modo poſſint, nec illis aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiam ſi curam non habeant animarum, conferri liceat, ſed omni Ordine, ac Beneficio, & officio perpetuo careant.

§. 3. Nec non & illos, qui Clerici non fuerint, & talia perpetraverint, non ſolum pœnas incurrere ſupra narratas, ſed etiam inhabiles ad Ordines, & alia prædicta decernimus & declaramus.

§. 4. Volentes quod hi, qui foro Eccleſiaſtico ſubjecti, ut præfertur, deliquiſſe comperti fuerint, per Judicem Eccleſiaſticum depoſiti & degradati, Curiæ & poteſtati ſæculari tradantur, quæ de eis illud capiat ſupplicium, quod contra laicos vere homicidas per divinas leges, ac Civilia jura eſt diſpoſitum.

§. 5. Præterea eiſdem pœnis teneri omnino ſtatuimus eos, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinaverint, & quo minus fœtum concipiant, impedimentum præſtiterint, ac ea facienda & exequenda curaverint, ſive quocumque modo in his conſuluerint, ac mulieres ipſas, quæ eadem pocula ſponte ac ſcienter ſumpſerint.

§. 6. Quocirca mandamus univerſis, & ſingulis Judicibus Ordinariis & Delegatis, tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus, quibus contra criminum reos etiam quo ad cauſas hujuſmodi, de jure, vel ratione delicti aur per-

ſona-

Digitized by Google

ſonarum legitime competet juriſdictio, ita tamen ut inter eos præventionis locus ſit, ut in his delictis, quæ ut plurimum in occulto perpetrantur, contra quoſcumque, non ſolum per accuſationem & delationem, verum etiam per inquiſitionem, ac ſimplicem denuntiationem procedant, ac ad illa probanda teſtes alias de jure inhabiles, eorumdem tamen Judicum arbitrio, habita ratione perſonarum, cauſarum & qualitatum illarum, ac circumſtantiarum quarumcumque admittant, & in eos, qui culpabiles fuerint, pro ut per Nos ſancitum eſt, demum animadvertant.

§. 7. Inſuper ut immaniſſimi hujus delicti gravitati non ſolum temporalibus, verum etiam ſpiritualibus pœnis proſpiciamus, ac provideamus, omnes & ſingulos cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentes, tam laicos, quam Clericos Sæculares, & cujuſcumque Ordinis Regulares, nec non mulieres ſæculares, & quemcumque Ordinem Profeſſas; qui, vel quæ, vel uti principales, vel ut ſociæ conſciæve ad tale facinus committendum, opem, conſilium, favorem, potionem, vel alia cujuſcumque generis medicamenta ſcienter dederint, ac etiam ſcribendo litteras privatas, vel apochas, vel alias verbis, aut ſignis juverint, aut conſuluerint, ultra ſupradictas pœnas, ipſo facto nunc prout ex tunc excommunicamus, & pro excommunicatis declaramus.

§. 8. Decernentes, ac declarantes, quod per quæcumque Jubilæa, & Indulgentias, per Nos, & Succeſſores noſtros, etiam anno Jubilæi, aut alio quovis tempore, etiam Cruciatæ Sanctæ, Jubilæi, vel quovis alio titulo conceſſas, & concedendas, nec non per quaſcumque litteras Apoſtolicas quibuſvis Principibus, ſeu ad eorum inſtantiam per Nos, & Succeſſores noſtros pariter conceſſas, & concedendas, ac etiam vigore privilegiorum Mare magnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum, quibuſvis Congregationibus Regularium, aut Epiſcopis vigore Conc. Trident., vel alias per Nos, & Prædeceſſores Noſtros quomodocumque conceſſorum, vel in futurum concedendorum, ne perſonæ ſic ut præfertur delinquentes, & excommunicatæ, præterquam in mortis articulo abſolvi valeant, nec non iis Clericis, qui hujuſmodi delicta perpetraverint, etiamſi eorum crimen occultum fuerit, ſuper irregularitate præmiſſorum occaſione contracta, nec per locorum Ordinarios, nec per alios quavis auctoritate fungentes, quam per Nos, & Rom. Pont. noſtros Succeſſores; & tunc nonniſi urgentiſſimis de cauſſis, diſpenſari poſſit. Ac tam abſolvendi, quam diſpenſandi facultatem hujuſmodi etiam quo ad forum conſcientiæ in caſibus ſuperius expreſſis, Nobis, & Succeſſoribus Noſtris dumtaxat reſervamus.

§. 9. Statuentes ſic in præmiſſis univerſis, & ſingulis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, in quavis cauſa & inſtantia judicari & definiri debere, irritumque & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 10. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, aut aliis legibus aliter forſan circa præmiſſa diſponentibus, aut in caſibus præfatis diſtinguentibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 11. Volumus autem, &c.

§. 12. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ in Monte Quirinali Anno Incarnationis Dominicæ 1588. 4. *Kal. Nov. Pont. noſtri anno quarto.*

Gregorius tamen XIV. hanc rigidiſſimam Sixti V. Conſtitutionem in aliquibus moderavit, quæ pariter, ut in quibus conſiſtat ejus moderatio, omnibus pateat, hic per extenſum ſubnectitur. 2

GREGORIUS EPISCOPUS.

SEdes Apoſtolica pia Mater aſſidue ſentiens ponderis ſibi incumbentis in procuranda ſalute animarum, pretioſo Chriſti Domini Sanguine redemptarum, gravitatem & magnitudinem, in re tanti momenti, ut par eſt, magis in dies ſolicita, eumdemque optimum finem ſemper ante oculos propoſitum habens, nihil unquam intentatum prætermittit eorum, quæ ad fidelium animas in viam ſalutis dirigendas judicat pertinere. Quare nemini mirum videri debet, ſi interdum quidem contumacium fidelium audaciam pœnarum ſeveritate deterret. Rurſus eiſdem, ſi ad cor redire velint, & peccati veniam humiliter expoſcere, maternum aperit ſinum, viamque ad pœnitentiam ſternit faciliorem, ac manſuetudine congrua rigorem temperat, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire.

§. 1.

Digitized by Google

§. 1. Dudum ſiquidem fel. record. Sixtus Papa V. prædeceſſor noſter, juſtitiæ zelo accenſus, contra procurantes abortum fœtus tam animati, quam inanimis, ejuſque graviſſimi ſceleris participes & adjutores, nec non contra eos, qui mulierum fœcunditatem impedirent, & ſterilitatis potiones, ſeu venena præberent, Conſtitutionem edidit, ſub dato 4. Kal. Novemb. Pontificatus ſui anno 4. per quam ultra diverſas ſpirituales & temporales pœnas, etiam inter alia Excommunicationis ſententiam contra eos promulgavit, ſibique, & Succeſſoribus ſuis tantum abſolvendi facultatem reſervavit, prout in eadem Conſtitutione plenius continetur.

§. 2. Cum igitur poſtmodum experientia docuerit, ex remedio hujuſmodi, non quæ ſperabatur, utilitatem & fructum proveniſſe, verum potius multis Satanæ malitia ad peccandum inductis, difficiliori, ob ſoli Sedi Apoſtolicæ reſervatam abſolvendi facultatem, reddito ad pœnitentiam aditu, eos a nefariis hujuſmodi flagitiis perpetrandis non ſolum non retraxiſſe, ſed etiam plurimorum ſacrilegiorum, graviſſimorumque peccatorum & ſcelerum occaſionem dediſſe. Nos propterea animadvertentes, gladium Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, præſertim quoad Cenſuras & pœnas ſpirituales, ita exercendum eſſe, ut ad medicinam tendat, non ad perniciem animarum, æternumque Paſtorem, cujus vices in terris gerimus, quantum (divina ejus gratia adjutrice) poſſumus, imitari volentes, qui venit animas hominum ſalvare, non perdere, neminique quantumcumque graviter, & enormiter deliquerit, viam ſalutis præcluſit, quin potius ad eam aſſequendam copioſa remedia adhibuit, ac nobis reliquit; & ſimul utilius cenſentes, ubi nec de homicidio, nec de animato fœtu agitur, pœnas non imponere duriores illis, quæ per Sacros Canones, & leges profanas ſunt inflictæ, habita ſuper hoc cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Card. ſuper negotiis & conſultationibus Epiſcoporum deputatis, matura deliberatione, de eorum Conſilio Conſtitutionem prædictam ſic duximus moderandam, ut a peccato, & excommunicatione contra perſonas ibi expreſſas lata, tam quo ad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quo ad illos, qui poſt noſtram Conſtitutionem in eiſdem caſibus deliquerint, quilibet Presbyter, tam ſæcularis, quam cujuſvis Ordinis Regularis ad Chriſti fidelium confeſſiones audiendas, & ad hos caſus ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam & liberam in foro conſcientiæ tantum, abſolvendi habeat facultatem, eamdem prorſus, quam idem Sixtus V. Prædeceſſor noſter ſibi ac ſuis Succeſſoribus reſervavit.

§. 3. Quo vero ad pœnas procurantium Abortum fœtus inanimis, aut exhibentium mulieribus, vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocumque modo auxilium, vel conſilium eis dantium, in prædicta Conſtitutione contentas, Conſtitutionem præfatam in ea parte ubi de his agit, ad terminos juris communis, ac Sacrorum Canonum, & Conc. Trident. diſpoſitionem, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, tam quo ad præterita, quam quo ad futura, perpetuo reducimus, perinde ac ſi eadem Conſtitutio in hujuſmodi parte nunquam emanaſſet.

§. 4. Non obſtantibus eadem Prædeceſſoris noſtri Conſtitutione, quam quoad reliqua omnia, præter contenta in hac noſtra Conſtitutione, in ſuo robore omnino permanere volumus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 5. Volumus autem, &c.

§. 6. Nulli ergo &c.

Datum Romæ in Monte Quirinali anno Incarnationis Domin. 1591. prid. Kal. Junii Pontificatus noſtri anno primo.

Unde ex hac Gregorii XIV. Conſtitutione aperte colligitur, quod illa Sixti V. ſolum ſit moderata in duobus, quantum ſcilicet ad abſolutionem ab excommunicatione, quæ per Sixtum reſervabatur Summo Pontifici, & nunc per Gregorium poteſt abſolvi ab Epiſcopo, & a quolibet Confeſſario per ipſum ſpecialiter deputato; & quantum ad pœnas procurantium abortum fœtus adhuc inanimati, vel præbentium mulieribus, ſeu ſumentium venena ſterilitatis, quas Gregorius reduxit ad terminos juris communis, auferendo illas rigidas pœnas a Sixto in hac ſua peculiari Conſtitutione inflictas, puta excommunicationem, irregularitatem, privationem omnis privilegii Clericalis, inhabilitatem ad omnia officia, & beneficia, privationem ipſorum officiorum, & beneficiorum jam obtentorum, & degradationem cum traditione Curiæ ſæculari talis degradati. Quæ tamen omnes una 4 cum pœnis ab utroque Jure contra homicidas voluntarios ſtatutis remanent in ſuo robore, & adhuc hodie incurruntur a procurantibus abortum fœtus jam animati quocumque modo ſive per ſe, ſive per alium, ſive directe, ſive indirecte, ſive conſulendo, ſive auxilium,

aut

aut ſavorem præſtando, ut clare patet legenti ipſas doas Conſtitutiones ad hunc finem per
5 extenſum relatis. Ab omnibus autem ſopradictis pœnis, excommunicatione excepta, nemo diſpenſare, & abſolvete poteſt niſi Summus Pontiſex, cum Sixtus V. diſpenſandi, & abſolvendi ab illis facultatem ſibi, & ſucceſſoribus ſuis expreſſe reſervaverit præciſis his verbis in fine §. 8. contentis: *Ac tam abſolvendi, quam diſpenſandi facultatem hujuſmodi, etiam quo ad forum conſcientiæ in caſibus ſuperius expreſſis, Nobis, & Succeſſoribus noſtris dumtaxat reſervamus;* Et Gregorius XIV. ſolum moderavit quantum ad abſolutionem a peccato, & excommunicatione; qua ſtatuit, quod non obſtante ſtrictiſſima reſervatione Sixti, poſſit nunc in foro conſcientiæ abſolvere Epiſcopus, & quilibet Confeſſarius ſive ſæcularis, ſive Regularis ab Epiſcopo ſpecialiter deputatus, ut patet in fine §. ſecundi. *Quilibet Presbyter . . . . ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam & liberam in foro conſcientiæ tantum abſolvendi habeat facultatem, eamdem prorſus, quam idem Sixtus V. Prædeceſſor noſter ſibi, ac ſuis Succeſſoribus reſervavit.*

Verba Conſtitutionis Sixti V. a Gregorio XIV. confirmatæ innuunt, non proferri cenſuram contra feminam procurantem aborium in ſe ipſa, ſed contra procurantem in alia femina. Ita P. Avila contra Bonacinam apud Mend. *in Statera diſſert.* 13. *qu.* 11. *n.* 153. Naldus *in ſumma, verb. Abortus, num.* 1. Machad. *de Perfect. Confeſſ. t.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tr.* 17. *docum.* 9. *n.* 1. Et hoc multo magis ſi metu cadente in virum conſtantem cogeretur v. g. potionem ſumere, ex qua ſequatur abortus. Mazzuchellus *de caſib. reſerv. diſp.* 2. *cap.* 3. *qu.* 3. *num.* 48.

An autem incidat in excommunicationem Canonis *ſi quis ſuadente*, Monialis gravida, quæ graviter ſe percuteret pognis, ut abortiat, utpote perſona Eccleſiaſtica, tutior & certior eſt affirmativa ſententia; nam eſto appareat, non inſerre illam ſibi, ſed ſœtui injuriam, at re ipſa ſtatus Eccleſiaſticus in ea perſona læditur; & in eo Canone fertur cenſura contra exercentem violentam actionem peccaminoſam, quæ ibi adeſt. Patet hoc qoia ſi ea femina rogaret, quod alius eam pugnis graviter percuteret, ut ſic aboriiret, percutiens in eam incideret excommunicationem, licet id præſtaret ſolo animo abortum procurandi: ergo id ipſum aſſerendum eſt, ſi ipſa femina ſe percutiat. Naldus *in Summa, v. Clericus, num.* 4. Meodo *in Epitome, v. Abortus*, .*n.* 6. Bordon. *in Conſil. regulat. tom.* 1. *reſol.* 28. *num.* 10. qui hanc deciſionem extendit ad extraneum dantem potionem moniali, ut ſequatur abortus, effectu ſecuto. Contrarium tamen ſentiuot alii plures apud Dianam *P.* 7. *tr.* 5. *reſol.* 40. & *P.* 9. *tr.* 4. *reſol.* 10.

Approbantes, ſeu ratum habentes, abortum 6
ſuo nomine ſactum omnes ſupra recenſitas pœnas incurrunt, ſi ratom habeant, aut approbent ante ſactum; Minime vero ſi ſolum 7
poſtqoam ſciverint ſactom, quia in priori caſo ſunt cauſa influxiva, noo autem in ſecundo; & omnes quomodocumque concurrentes, ſeu influxum habentes ad abortum ſœtus animati dictas pœnas incurrunt ex Conſtitutione Sixti quinti incip. *Effrænatam*, & non moderata qooad illas per Conſtitutionem Gregorii incip. *Sedes Apoſtolica*.

Procurantes abortom ſœtus evadunt irregu- 8
lares etiam in dubio, an ſœtus ſit animatus, ſicot evadit irregularis & ot talis eſt habeodus qui dubitat an aliquem occiderit, ot colligitur, ex *cap. Ad audientiam* 12. & *cap. Significaſti* 18. *de homicidio*. Et hæc irregulari- 9
tas pro abortu ſœtos animati eſt reſervata Pontifici, nec poteſt diſpenſari ab alio, quam ab ipſo: ex cirata Conſtitut. *Effrænatam*.

Cum quis ſit irregolaris ob procurationem abortus, ſi caſus ſit occultus, poteſt diſpenſationem petere a Pœnitentiaria. Attamen, ſi ipſe fuerit genitor ejus ſœtus, tenetur hanc circumſtantiam explicare, alias diſpenſatio erit nulla, utpote ſubreptitia, juxta ſtylum ibi obſervatum. Majus autem peccatom committit mater, aut genitor, procurantes abortum, quam alii ad eum juvantes, cum circumſtantia filii occiſi in eo ſœtu mutet ſpeciem homicidii, & ſicut parricidium habet circumſtantiam, quæ mutat ſpeciem, ſic & filiicidium, cum ſit coutra virtutem pietatis & juſtitiæ naturalis.

Imo procurantes abortum malis medicamen- 10
tis non gaudent immunitate Eccleſiaſtica. *Sacra Congr. Concilii* 3. *Decembris* 1632. In hac 11
materia abortus duæ ſunt damnatæ propoſitiones ab Innocentio XI. Prima 34. in ordioe eſt iſta: *Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur, aut infametur.* Secunda 35. in ordine eſt hæc: *Videtur probabile omnem fœtum, quamdiu in utero eſt, carere anima rationali, & tunc primum incipere eamdem habere cum paritur, ac conſequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.* Sic in Decr. edit. 2. *Martii* 1679.

Addi-

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

12 Abortus, vel *Abortum*, vel *Abortio* idem ſignificant *L.* 30. §. *quod dicitur* 2. *ff. de Acq. hered. L.* 38. *qui abortionis*, *ff. de pœn.* Effluxiones quæ a Græcis ἐκρύσεις appellantur, improprie *abortus* a Phyſicis dicuntur, & intra ſeptimum diem a conceptione ut plurimum contingunt: Hippocr. *in lib. de ſept. part.*, & Ariſtotel. *lib.* 7. *de hiſt. animal. cap.* 3. *Aborſus*, vero, & *abortus* diſtinguuntur a Nonio Marcello *de propriet. Serm. cap.* 5. ut ſit *aborſus*, qui primis menſibus cum conceptio facta eſt: *Abortus*, prope tempus pariendi. Dicitur autem fieri *abortum*, cum mulier non tempeſtive fœtum in lucem protulit, vel ob aliquas ſine dolo malo obvenientes cauſas, de quibus egerunt Hippocrates *Aphoriſ.* 12. *lib.* 3. *& in libro de nat. puer.*, Galenus *in Com. ad Aphoriſ. Hipp. lib.* 5. *Aphoriſ.* 30. 31. 34. 45. *&* 55. *& lib.* 3. *de facult. nat.* Ariſtotel. *Sect.* 1. *probl.* 9. Plinius *lib.* 14. *cap.* 18. *& alibi paſſim*, A. Gellius *Noct. Attic. lib.* 3. *cap.* 16. & ex Juriſperitis Menochius *conſil.* 248. *n.* 11. *lib.* 3. *& lib.* 6. *præſumt.* 52. *a num.* 22. Peregrin. *Conſil.* 11. *n.* 4. *lib.* 3. Marius Giurba *in Conſuetud. Senat. Meſſanen. cap.* 10. *gloſ.* 1. *num.* 6. vel ob vim ventri illatam, ut ante tempus partum edat, *Ulpianus in L.* 1. §. *toties*, *verſ. idem erit* 4. *ff. de ventr. in poſſeſ. mitt. Abactum* ventrem dixit Paulus *lib.* 4. *Sent. tit.* 9. §. 6.: fœtum venenis & medicamentis ejectum, *abactos partus*, Optatus Afer; unde *abigere* partum, venenis & medicamentis expellere, & enecare ſignificat, *in L.* 4. *ff. de extraor. crimin. L. Cornel. de Sicar. L.* 39. *ff. de pœn.* apud *Ciceronem pro Cluentio*, *& Suetonium in Domitian. cap. penul.*

13 Apud cultiores Gentes tale facinus ſeveris
legibus coercitum fuit, obſervante Alphonſo
a Caranza *de part. cap.* 16. *num.* 1. §. *unic.*
de abort. procurat., *& ejus pœn.* Romanis di-
verſam ſtetiſſe ſententiam quoad liberos in
utero clauſos, pro comperto eſt. Eorum ex-
pulſionem violentam nequidem ad infanticidii
crimen referebant, cædem autem infantum
jam natorum plectendam judicabant. Diverſi-
tatem enim inter *editos*, & *edendos* conſtitue-
bant, in illos dumtaxat crimen infanticidii
cadere, non æque in hos, idque ex principiis
Philoſophorum, & maxime Stoicorum. Stoi-
14 ci enim, & Philoſophorum nonnulli fœtum
in utero matris portionem viſcerum eſſe pu-
tabant, non animal; *Plutarch. lib.* 5. *de plac.*
Philoſ. cap. 15. *cap.* 26. *&* περὶ Στωικ. ἐναντ. *L.*
Senec. in Epiſt. ult. Lyſias in orat. περὶ ἀμβλώ-
σεως, cujus meminit *Harpocration in verb.* ἀμ-
φιδρόμια, *Theo Sophiſta cap.* 2. *progym. & Ga-*
lenus in libro εἰ ζῶον τὸ κατὰ γαστρός. Eodem
modo JCti Romani, qui ut plurimum Stoicæ 15
Philoſophiæ addicti erant; vide Merillium
Obſ. lib. 1. *cap.* 8. *& ſeqq.*, *Schilterum in*
manuduct. Philoſ. moral. cap. 1. §. 5. *& ſeq.*
Bohemerum Exercit. ad Pandect. exercit. 2. *de*
Stoica JCtorum Philoſophia; ſupponebant, fœ-
tum nondum editum, nec *hominem*, nec in
rebus humanis eſſe, *in L.* 10. §. 1. *ff. de vul.*
& pupil. ſubſt. L. 7. *de ventr. in poſſ. mit-*
tend. L. penul. de his quæ pro non ſcript. L.
164. *de V. S.* Talem fœtum *hominem ſpera-*
tum dicebant, *L.* 14. *Cod. de fiduc. libert.*
Animal vero eſſe negabant, *L.* 1. §. 8. *ff.*
unde cognati: idem omnino Papinianus *in L.* 9.
ff. ad Leg. Falcid. Ulpianus *in L.* 1. §. 1. *de*
ventr. inſpic. Thriphoninus *in L. Cicero*, *ff.*
de pœn. Marcellus non *animal*, ſed ſpem ani-
mantis eſſe ſcribit *L.* 2. *ff. de mort. infer.* Ideo-
que leviorem pœnam abacti partus poſuerunt
L. 4. *ff. de extraor. crim. L. ſi mulierem*, *ff.*
ad Leg. Corn. de Sicar.

His jactis fundamentis inferebant, matrem fœtum expellentem homicidii, aut infanticidii ſupplicio haud eſſe coercendam; vide Jo. Franc. Ramos *de pœn. parricid. lib.* 7. *p.* 257. Punita tamen erat *extra ordinem*, ſi aliis injuriam hoc ipſo intulerat, ut marito, cujus intererat fœtum ſervari, *L.* 1. §. 3. *ff. de inſpic. ventr.* etiam poſt divortium, vel mortem mariti, *L.* 4. *ff. de extr. crim. L.* 39. *ff. de pœn. L.* 8. *ff. ad L. Cornel. de Sicar.* hac de cauſa poſt divortium marito integrum erat, uxori etiam neganti, ſe gravidam eſſe, facta inſpectione ventris, cuſtodes apponere. 16

Major poteſtas patri conceſſa erat in necandis in *ventre* infantibus, & *abigendo* ab uxore fœtu, cum etiam occidendorum liberorum jam natorum ſuo modo poteſtatem haberet, *L.* 11. *de lib. & poſthum.* quo reſpicit etiam formula adoptionis tradita a Gellio *lib.* 5. *Noct. Attic. cap.* 1. 17

Chriſtiani primi fuere, qui id in Gentilibus notarunt, Tertullianus *in Apolog. cap.* 9. Minutius Felix *in Octavio cap.* 30. & fœtum aſſerunt eſſe *animal.* Lactantius *de opific. Dei cap.* 17. Tertullianus *loc. cit.* neque eſſe partem matris, D. Auguſtinus *contr. Julian. lib.* 6. *cap.* 5. *in can. ſi ad matris*, *de conſecrat. diſtinct.* 4. Vide Kortholdum *de pagan. obtrect. lib.* 3. *cap.* 9. §. 43. *& ſeqq.* 18

Unde

Digitized by Google

19 Unde damnatæ ſtatim a Chriſtianis fuere *abactiones partuum* Romanis uſitatæ, prout ultra mox laudatos innuit D. Auguſtinus *lib.* 1. *de nupt. & concupiſc. cap.* 17. relatus a Gratiano *in cap.* 7. C. 32. *q.* 2. dum utrumque improbat, tum perdere in utero fœtum, antequam vivat, tum etiam poſtquam vivere cœpit.

20 Quo factum eſt, ut graviorem pœnam *abacti partus* antiqui Canones definierint. Eam vero deinceps alii mitigarunt, *Can.* 21. *Concil. Ancyrani*, *& Photius Nomocan. tit.* 13. *cap.* 10.

21 Maxime in Jure Canonico obtinuit ea diſtinctio, qua uſi ſunt Tertullianus *de anim. cap.* 37. D. Auguſtinus *in cap. quod vero* 8. *in cap. Moyſes* 9. 32. *quæſt.* 2. & quam approbavit Innocentius III. *in cap. ſicut ex litterarum* 20. *de homic.* inter fœtum animatum, & nondum animatum, ut primo caſu delinquens tanquam homicida puniatur, *cap. ſi aliquis* 5. *de homic. cap. conſuluiſti in fin.* 2. *quæſt.* 5. ſecundo vero caſu mitius agendum ſit, & ita quidem, ut nec irregularitatem incurrat Clericus, *dicto cap. ſicut ex litterarum*, *Gloſſa in dicto cap. ſi aliquis*. Hanc vero diſtinctionem *a cap.* 21. *Exod.* recte deduxerunt, quidquid obganniant L'Empereur *de Leg. Hebræor. forenſ. cap.* 8. §. 2. & Bohemerus *in jus Eccleſ. Proteſtant. lib.* 5. *tit.* 10. §. 26. *& ſeqq.* ut poſt alios probant Sancta Cruz *de Hippocr. Philoſ. ſuper text.* 66. & a Caranza *de part. cap.* 1. §. 2. *num.* 12.

22 Succeſſit Conſtitutio Sixti V. quæ refertur ab Auctore, & eſt *tom.* 2. *Bullar. Mag. pag.* 648. ex qua eruitur:

I. Clericos tale quid perpetrantes, indiſtincte irregulares eſſe, Laicos vero inhabiles ad ordines ſuſcipiendos.

II. Foro Eccleſiaſtico ſubjectos degradandos, & Curiæ Sæculari tradendos, ut ultimo ſupplicio afficiantur.

III. Eaſdem pœnas exercendas contra eos, *qui ſterilitatis potiones, & venena potionibus propinaverint, & quominus fœtum concipiant, impedimentum præſtiterint, ac ea facienda, & exequenda curaverint* contra mulieres ipſas, *quæ eadem pocula ſponte, & ſcienter ſumſerint*.

IV. Omnes in hoc reatu deprehenſos, ipſo facto excommunicatos judicandos eſſe.

V. Hanc cenſuram a ſolo Pontifice, & quidem ſpeciali diſpenſatione, ſolvendam eſſe, nec cenſeri remiſſam per quamcumque indulgentiam, aut Jubilea &c.

23 Subſecuta poſtea eſt Conſtitutio Gregorii XIV. adducta ab Auctore, & relata *in Bullar. Magno tom.* 2. *p.* 709. qui in nonnullis capitibus *Sixtinam* correxit Bullam, ut appoſite obſervat Auctor.

Qua vero pœna puniatur is, qui abortionis poculum dedit, abortu non ſequuto, non una eſt DD. ſententia. Nonnulli, relati a *Farinacio quæſt.* 122. *part.* 5. *num.* 69. voluerunt, eamdem pœnam infligendam eſſe ei, qui tentavit occidere infantem, & ſic abortum facere, ac ſi occidiſſet. Contrarium tenet ipſe *loc. cit. num.* 97., quia conatus non punitur eadem pœna, effectu non ſequuto, ac ſi effectus ſequatur. Ideo infligendam eſſe putat pœnam mitiorem, ut puta relegationis. 24

Tandem obſervandum eſt, etiam a jure communi varias in præbentes abortioni cauſam ſtatutas eſſe pœnas, quæ pro varietate caſuum vel augentur vel minuuntur. Vide a Caranza *de part. cap.* 16. §. 2. 25

A quo tempore vero pro vitali habendus ſit fœtus, non una eſt Philoſophorum, & ICtorum ſententia. Vide *Gregor. Lopez in L.* 8. *part.* 7. *gloſ.* 2. *Ant. Theſaurum deciſ.* 2. *num.* 2. *Gothofred. ad L.* 3. §. *fin. ff. de ſuis & legit. hered. ad L. Cicero*, *ff. de pœn. Paul. Zachiam in quæſt. med. legal. tit.* 2. *quæſt.* 9. *&* 10. *Lælium Zachiam de caſib. reſervat. ſuper caſu* 9. *Auguſt. Barboſam de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 51. *caſ.* 9. *num.* 137. *& Alphonſum a Caranza*, qui rem totam arbitrio judicis remittit, *de part. cap.* 1. §. 2. *n.* 35. Multi ex auctoritate Gloſſæ in eam abierunt ſententiam, poſt diem XL. in maſculis, LXXX. in feminis, intrare animam in fœtum conceptum, eumque ab hoc tempore *animatum* cenſeri, *Farinac. in oper. criminal. quæſt.* 122. *p.* 6. *n.* 143. *Martin. Azpilcuet. ad tit.* 10. *de homic. conſ.* 46. *n.* 2. 26

Illud non omittendum eſt; Si mulier, quæ fœtum in utero habeat, morbo aliquo laboret, cui nonniſi cum internecione embryonis medicina fieri poſſet, & Medicus abortionis poculum dederit, quo fœtus abactus ſit, hoc impune licere, & extra pœnam pronunciat Medicum Mar. Sociu. *in cap. ſi aliqui num.* 8. *de homicid.* ubi ſex affert rationes, licet poſtea cum Felino *primo verſ. quod autem de muliere dict. titul.* rem in medio relinquat. 27

Menochius *de arb. jud. quæſt. caſ.* 357. *nu.* 19. diſtinguit, utrum impetrata prius facultate a Magiſtratu poculum abortionis dederit, nec ne? Si prius, tutum eſſe, in quam ſententiam diſceſſit *Theſaur. deciſ. Pedem. dec.* 12. *num.* 10. *Viv. deciſ.* 82. *num.* 11. *Farinac.* 28

oper.

Digitized by Google

oper. crimin. part. 5. quæſt. 122. num. 124. Si poſterius, extraordinariam pœnam vix effugete Medicum docet.

29 Diſtinguunt quoque D. D. inter fœtum animatum, & inanimatum; Illo caſu extra culpam eſſe negant, hoc ſecus; & ſi probabile ſit utrique imminere mortem, tenent ſine culpa remedium matri adhiberi poſſe. Sed id etiam publica auctoritate fieri debere volunt *Covarruv. ad Clement. Furioſus* §. 3. *num.* 1. *Zoeſ. ad titul. decretal. homic. num.* 38. vide *Sanch. de matr. tom.* 2. *diſput.* 20. *lib.* 9. *nu.* 7. *& ſeqq. Franc. Ranchin. in Comment. ad Jusjur. Hippocrat. leg.* 5. *quæſt.* 1. *Strych. diſſert. Jurid. tom.* 9. *diſp.* 11. *cap.* 2. §. 25.

ABSENS.

Articulus I.

Abſens quo ad electionem.

1 Abſens vocari debet ad electionem, vel per nuncium, vel per epiſtolam, ubi locus eſt certus; ubi locus eſt incertus, debet vocari per edictum; alioquin quod in ejus abſentia fieri contigerit, eo inſtante, irritari debebit; *cap. Cum in Eccleſiis, de præbendis in* 6. *cap. Coram dilecto, de elect. cap. Quid ſicut* 28. *de electione. cap. Bonæ memoriæ* 36. *de elect. in* 6. Rota *par.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 5. *n.* 8.

2 Abſens, ut expectari debeat, parum refert an ſit intra, vel extra Provinciam, quando commode vocari poteſt. Gloſſ. *in cap. cum in Eccleſiis* 33. *verb. ſi commode, de præbend. in* 6. Abbas *in cap. Coram dilecto, de electione.* Rota
3 *par.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 5. *num.* 7. Abſens non poteſt ſuffragium ſuum dare per litteras; *cap. Si quis juſto* 46. *de electione. in* 6. etiam ſi nullus de Collegio velit eſſe procurator ejuſdem, nec ipſe, nolente Capitulo, extraneum valeat deputare, quia votum non eſt ante ſcrutinium, ſed in ipſo ſcrutinio ſecreto ſigillatim tantummodo exprimendum, *cap. Si quis* §. *fin. de elect. in* 6.

4 Abſens legitime impeditus de jure communi poteſt ſuffragium dare per procuratorem: *cap. Quia propter* 42. §. *Illud autem, de electione. in* 6. *cap. Si quis juſto* 46. *eodem titulo.*
5 Et procurator poteſt conſtitui nedum de Col-
6 legio, ſed etiam extraneus; Cum hac tamen differentia, quod ſi procurator ſit de gremio Collegii, tenetur Capitulum illum admittere, *cap. Quia propter* 42. §. *Illud autem, de elect. in* 6.

Si autem procurator non ſit de gremio Capituli, ſed extraneus, poterit Capitulum illum acceptare ſi velit, ſed non tenetur acceptare ſi nolit, cum non teneatur extraneum admittere, ut colligitur *ex cap. Si quis juſto* 46. §. *abſens, de electione. in* 6. & clare explicat Gloſſ. *ibi verb. Nolente Capitulo*, & expreſſe habetur *in cit. c. Quia propter* 42. ubi dicitur, *& tunc ſi noluerint, uni committat de Collegio vicem ſuam.* Quod vero poſſit Capi- 7
tulum admittere extraneum, nulli eſt dubium, cum Capitulum poſſit cedere favori ſuo, & extraneum admittere ad eligendum, ut colligitur *ex cap. Scriptum eſt* 40. *de elect. in* 6. *& c. cum Eccleſ.* 3. *de cauſ. Poſſeſſ.* Dixi au- 8
tem notanter de jure communi poſſe abſentem conſtituere procuratorem ad ſuo nomine ſuffragandum, quia de jure particulari, maxime penes Regulares, attendendæ, & obſervandæ ſunt ſpeciales conſuetudines cujuslibet Religionis, Capituli, ſeu Conventus, ut recte cum multis aliis notat Paſſerinus *c.* 10. *de elect. num.* 32.

In Ordine enim Fratrum Minorum per ſta- 9
tuta Generalia *cap.* 8. §. 3. *num.* 20. expreſſe cavetur, quod abſentium vota ſuppleri non poſſint, nec alicui ſuum votum committere, aut per Procuratorem ſuffragari in Capitulis, vel Congregationibus liceat. Alia vide verb. *Electio.*

Additiones ex aliena manu.

Quod dicitur de vocatione Abſentium ad 10
electionem, id locum ſibi vindicat, ſi agatur de electione illa, in qua ſervanda eſt forma *cap. Quia propter, de elect.* ut eſt electio prælati, ex cujus obitu viduata remanſit Eccleſia.

Cæterum quod attinet ad electionem Dignitatum Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum, poteſt impune omitti vocatio Abſentium, quum hæc Beneficia jure extraordinario, pura vel ſtatuto, vel diuturna conſuetudine, ſint electiva, quinimo in pleriſque Eccleſiis ſint collativa: *Rouſſeaud de la Combe in ſua Juriſprudentia Canonica, verb. Abſens ſect.* 1. *num.* 4.

Ad electionem vero in qua ſervari debet for- 11
ma *cap. Quia propter, de elect.* vocandi ſunt Abſentes, qui ſunt eo in loco, unde intra ſtatutum electionis tempus *commode* venire poſſunt. Quumque definitum in jure haud ſit,

qui-

Digitized by Google

quinam cenſeri debeat locus ille, unde quis
commode venire valeat, dicendum eſt in pri-
mis *commoditatem* illam referendam eſſe non ad
12 Electores, ſed ad Eccleſiam. Probeque adver-
tit *Louvrex diſſert. canon.* 4. *num.* 51. *& ſe-
quent.* determinandum id eſſe a conditione
temporum & perſonarum, & ſignanter an
ſubſit aliqua neceſſitas accelerandi electionem,
verb. grat. ob periculum infractionis, vel abu-
ſum ſæcularis poteſtatis, ſimiliſve cauſæ. Hoc
autem periculo ſecluſo, locus ille pro commo-
do habendus, ubi poſſint Abſentes intra ele-
ctionis tempus adeſſe, & præſentes nimium
non coarctentur, nec ad ultimam temporis
extremitatem redigantur, nulla facta diſtin-
ctione an ſit intra vel extra Provinciam aut
Diœceſim. Vis enim haud ſtat in qualitate
Locorum, ſed in diſtantia, quum contingere
poſſit, ut exiſtens in Provincia vel Diœceſi
magis diſtet a loco electionis, quam exiſtens
extra illam.

13 Electorem, qui abſuturus eſt, poſſe aliquem
de Capitulo conſtituere, ut contingente poſtea
vacatione ſuffragium nomine ipſius ferat, te-
net *Louvrex dicta diſſert. canon.* 4. *n.* 36. cum
hac tamen conditione, ut Canonicus tempore
vacationis, vel ſaltem electionis in eo exiſtat
loco, unde commode intra electionis tempus
venire poſſit, & nihilominus ibidem aliquo
impedimento detineatur. Alia ad materiam
vide apud eumdem *Louvrex dicta diſſert. ca-
non.* 4. *a num.* 33. *ad num.* 54.

ARTICULUS II.

Abſens quo ad Chorum.

1 ABſens Beneficiatus, ut fructus & diſtribu-
tiones lucretur, duo requiruntur, ſcili-
cet juſta cauſa abſentiæ, & licentia Ordina-
rii, non autem Capituli; Gloſſ. in *cap. Rela-
tum in verbo Prælatorum*, & ibi Abbas *in* 4.
notabil. de Clericis non reſidentibus, & Rota
par. 1. *dec.* 608. *num.* 1. *in Calagurit. Fru-
2 ctuum, & diſtribut.* 26. *Maii* 1614. Cauſſa au-
tem juſta abſentiæ eſt quælibet vera infirmi-
tas, *cap.* 1. *De Clerico non reſidente lib.* 6.
3 Pro qua venit etiam cœcitas, ex declaratione
Sac. Congr. Epiſc. & Regul. 11. *Aug.* 1618.
4 *& Sac. Cong. Concil.* 20. *Julii* 1629. Non ve-
ro ſurditas, quia ſurdus, ut diſtributiones lu-
cretur, debet præſentiam præſtare in Choro,
ex Sac. Congr. Epiſc. & Regul. in Theanen.
5 12. *Martii* 1619. Abſentia pro evidenti Ec-
cleſiæ utilitate *ex cap. unico, de Clerico non reſid.
in* 6. Pro negotiis, & cauſis Capituli, *ex* 6
Sacr. Cong. Epiſc. & Regul. in Saonenſi 21.
Aug. 1604. Pro ſervitio curæ animarum an- 7
nexæ ſuo beneficio, & pro adminiſtratione Sa-
cramentorum in ſua propria Eccleſia, *ex Sacr.
Cong. Epiſc. & Regul. in una Lauden.* 24.
Novem. 1617. Et pro quolibet officio, & mu- 8
nere ad hoc a Summo Pontifice privilegiato;
Communis; cap. Propoſuit 4. *de conceſſ. præ-
bend.* Diſtributiones a Canonicis abſentibus 9
amiſſæ debentur Canonicis intereſſentibus, *ex
Sac. Cong. Concil. in S. Severini* 16. *Julii* 1695.
& in Cathanen. 18. *Julii* 1699. Quæ diſtribu- 10
tiones, & fallentiæ Canonicorum abſentium
debentur etiam Canonicis Jubilatis vigore In-
dulti, etiamſi Choro interſint, quatenus eis
non obſtet ſtatutum, vel conſuetudo contra-
ria Eccleſiæ, *ex Sac. Cong. Concil. in Roma-
na* 19. *April.* 1692. *& in Aquipendii* 23. *Mar-
tii* 1697. Etiamſi diſtributiones eſſent auctæ 11
poſt obtentam Jubilationem, ut ead. *Sac. Cong.
bis declaravit in Bononien.* 16. *Julii* 1696. *&*
20. *Apr.* 1697. Et iſtæ fallentiæ Canonicorum 12
abſentium debentur etiam Canonicis, qui Pa-
pæ, vel Cardinalibus inſerviunt cum indulto
percipiendi diſtributiones pro diebus, & ho-
ris, quibus actualiter in tali ſervitute occu-
pantur. *Sac. Cong. C. in Romana* 27. *Jan.* 1691.
Alia vide verb. *Beneficiatus*, verb. *Canonicus*, 13
verb. *Diſtributiones*, verb. *Reſidentia*. Vide
etiam Tom. VIII. in *Apend. Reſol. S. C. C.*
num. 218. 222. 228. 231. 351.

Additiones ex aliena manu.

Epiſcopus, qui ſimul ſit Canonicus, tametſi 14
choro non interſit, nihil amittit vel fructuum,
vel diſtributionum, eo quia abeſſe ſemper cen-
ſetur ex legitima cauſa, *Rouſſeaud de la Com-
be, in ſua Juriſprudentia Canonica verb. Abſens
ſect.* 3. *diſtinct.* 1.
Abſentes a choro ratione ſervitii, quod præ- 15
ſtant Epiſcopo, habentur pro præſentibus jux-
ta *cap. De cætero, & cap. Ad audientiam, de
Cleric. non reſident.* De his autem ſtrictim agit
Auctor in *verb. Canonicatus art.* 5. *num.* 8. *&*
39. At frequens adeo eſt hæc materia, ut abs
re haud ſit plura de ea verba facere. De qua- 16
tuor vero differendum eſt ad plenam materiæ
tractationem. Primo de ſervitio, quod efficit,
ut Abſentes a choro habeantur pro præſenti-
bus. Secundo de Perſonis, quas aſſumere va-
let Epiſcopus pro ſui ſervitio, tum earum nu-
mero. Tertio de effectibus, ad quos habentur
pro præſentibus. Et quarto demum videndum
eſt an idem jus competat Prælatis inferioribus.

Quando

Digitized by Google

17 Quod ad primum attinet, illud ſervitium, ſecundum *verba* & *mentem* mox indicatorum textuum, efficere valet, ut Abſentes pro præſentibus habeantur, quod præſtatur *Epiſcopo qua Epiſcopo*, & ſic in neceſſitatem vel utilitatem ſuæ Eccleſiæ; *Fagnan. in d. cap. De cætero num.* 13. *Scarfanton. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11. *n.* 21. At res eo proceſſit, ut qualecumque ſervitium, quod præſtatur Epiſcopo, idem operetur. Refertur enim a *Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 53. *ſub num.* 143. reſolutio Sac. Congregationis Concilii interpretis, qua dictum ſuit, ſervitium *Præfecti cubiculi* hujus efficaciæ eſſe. Altera, eaque recentior, habetur apud *Scarfanton. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11. *num.* 18. reſolutio ejuſdem Sacræ Congregationis, qua eadem efficacia tributa eſt ſervitio *Secretarii*.

18 Quod concernit ſecundum, ſi ſtandum ſit verbis utriuſque textus, ſolum aſſumere poteſt Epiſcopus pro ſui ſervitio Canonicos. An
19 autem aſſumere valeat Canonicum Doctoralem vel Magiſtralem; affirmat *Barboſ. de Ca-*
20 *nonic. cap.* 25. *ſub n.* 7. De dignitatibus controvertitur, an eas itidem aſſumere queat. Vide *Rouſſeaud de la Combe* in ſua *Juriſprudentia Canon. verb. Abſens ſect.* 3. *diſtinct.* 2.
21 *art.* 1. *num.* 1. & 2. Major eſt controverſia, an poſſit Beneficiarios aſſumere. Negat cum aliis *Monet. de diſtribut. quotid. part.* 2. *qu.* 8. *n.* 8. At *Scarfanton. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11. *n.* 20. refert reſolutionem d. Sac. Congregat. qua permittitur Epiſcopo aſſumere etiam Be-
22 neficiarios. Illud tamen inter omnes convenit, non ſolum ab Eccleſia Cathedrali, ſed & a quibuſvis Eccleſiis Collegiatis, poſſe Epiſcopum perſonas, de quibus diſſeritur, aſſumere. Vid. *Fagnan. in d. c. De cætero n.* 14. *Lou-*
23 *vrex diſſert. canon.* 23. *num.* 43. Non poteſt tamen aſſumere niſi duas. Atque hinc eſt, quod ſi in Diœceſi exiſtant plures Collegiatæ, aſſumere valeat vel duos Canonicos, vel duos Beneficiarios ex Eccleſia Collegiata ſibi beneviſa, nequaquam vero duos ex unaquaque Collegiata Eccleſia ipſius Diœceſis; *Louvrex d. diſſert. canon.* 23. *d. num.* 43.

24 Quoad tertium, non dubitatur haberi pro præſentibus ad effectum perceptionis fructuum
25 præbendæ. De diſtributionibus vero res non eſt adeo expedita. *Rouſſeaud de la Combe* in ſua *Juriſprudentia Canon. verb. Abſens ſect.* 3. *diſt.* 2. *art.* 1. *ſub num.* 7. tenet, percipere debere diſtributiones quotidianas, quæ ex ipſis fructibus præbendarum proveniunt, non item diſtributiones Manuales dictas, quæ ſcilicet ex particularibus fundationibus originem ducunt. At hanc diſtinctionem rejicere cum aliis videtur *Louvrex d. diſſert. canon.* 23. *n.* 41. In 26
caſu vero, quo omnes fructus conſiſtunt in diſtributionibus, percipere poſſunt duas ex tribus partibus. *Fagnan. in d. capitulo De cætero num.* 29. & *ſeq. Scarfant. ad Ceccoper. lib.* 2.
tit. 11. *n.* 15. Cenſet tamen *Louvrex d. diſſert.* 27
canon. 23. *n.* 42. quod Canonici, qui ab Epiſcopo principaliter aſſumpti ſunt in utilitatem Eccleſiæ (ut ſi vocati fuerint ad ſtatuendum de iis, quæ pertinent ad Eccleſiæ officia, vel Miniſtros; vel ſi a Capitulo deſtinati ſint ad dandum Epiſcopo conſilium, vel aſſenſum in caſibus, in quibus Epiſcopus petere tenetur) diſtributiones percipere debeant.

Reliquum eſt, ut de quarto diſſeratur. Ea- 28
tenus vero Prælatis inferioribus licitum eſt aſſumere itidem duos vel Canonicos, vel Beneficiarios, quatenus accedat conſenſus Capituli, & ſimul concurrat utilitas Eccleſiæ. Conſule *Scarfanton. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11. *n.* 14.

ARTICULUS III.

Abſens quo ad Judicia.

ABſens nemo poteſt judicari, nec conde- 1
mnari, niſi ſit contumax, *cap. Abſens cauſ.* 3. *quæſt.* 9. unde omnia acta, quæ fiunt abſente reo non contumaci, ſunt nulla, *cap.*
Omnia cauſ. 3. *qu.* 9. Si vero abſens legitime 2
citatus contumax fuerit, ac ceſſante legitimo impedimento noluerit comparere, tunc poteſt judicari, & condemnari, *c. cum Bertoldus* 18. *de ſententia, & re judicata*. Legitime enim citati, & contumaciter abſentes habentur pro præſentibus, *l. Properandum §. ſin autem reus, juncta gloſſa, verſ. Dei præſentia cap. De judi-*
ciis. Unde abſente parte contumaci, etiam li- 3
te non conteſtata, poteſt etiam cauſa terminari, *cap. Veritatis, de dolo, & contumacia*.

Additiones ex aliena manu.

Quando Abſentes criminum rei condemnati 4
de jure civili nequierint? Quando Abſentes citandi edictis fuerint, & bona eorum adnotanda? Quando ob contumacem abſentiam Fiſco cedant, quando non? Vide *Voet. in Commem. ad Pandect. lib.* 48. *tit.* 17. *n.* 1.

Digitized by Google

Articulus IV.

Abſens quod abſolutionem a peccatis, & cenſuris.

1 ABſens non poteſt confiteri per nuncium, & per litteras; ejuſque confeſſio, & abſolutio ſic a Confeſſario abſente obtenta, eſt nulla & invalida, quia pœnitente abſente non poteſt verificari forma eſſentialis abſolutionis, in qua dicitur, *abſolvo te*, quæ particula *Te* ex genere ſuo eſt demonſtrativa perſonæ præſentis, ſupra quam cadere debet abſolutio; & colligitur ex *c. Quem pœnitet* 88. *de pœnitentia diſt.* 1. & expreſſe ex Clementis VIII. Conſt. incip. *SS. Dominus noſter Clemens*, emanata 20. Julii 1602. in qua contrariam opinionem, & aſſertionem damnavit, ut falſam, temerariam, & ſcandaloſam, & ſub pœna excommunicationis Papæ reſervatæ prohibuit eam doceri, & in praxim deduci.

2 Sic etiam invalida eſſet abſolutio, ſi Confeſſarius pœnitentem præſentem audiret, & poſtea per litteras eum abſentem abſolveret, quia Clemens VIII. damnavit nedum abſentis Confeſſionem, ſed etiam abſentis abſolutionem disjunctive; damnavit enim propoſitionem dicentem, *Licere per litteras, ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere:* neque enim in hoc etiam caſu verificaretur forma ſubſtantialis abſolutionis, cum non haberetur præſens perſona demonſtrata ut præſens per illam particulam *Te*. Sic communiter Doctores.

3 Valida autem eſt Confeſſio, ſi per litteras pœnitens mittat peccata Confeſſario abſenti, qui ea legat, & huic factus præſens dicat: accuſo me de peccatis illis, quæ ſcripſi, & peto abſolvi. Sicuti etiam ſi præſens peccata ſcripta det Confeſſario legenda, & poſtea dicat: de iſtis peccatis hic ſcriptis me accuſo, & peto abſolvi; quia ſic implet præceptum Confeſſionis vocalis, dum voce confitetur, peccata ibi ſcripta eſſe ſua, & de illis habet dolorem requiſitum, & ſiſtitur in præſentia Confeſſarii, ut verificetur forma ſubſtantialis Confeſſionis per illam particulam *abſolvo te*, demonſtrativam perſonæ præſentis, ut ſuperius dicebatur; adeoque valida erit abſolutio. Eſt fere *communis* inter Doctores cum la Croix *lib. 6. part.* 2. *n.* 1196. Gobat, Lugo, Arriaga, & aliis paſſim, qui tamen recte monent, hoc non eſſe faciendum abſque rationabili cauſa, cum ſit contra communem praxim Eccleſiæ. Immo multi 4
apud la Croix *l. c. n.* 1197. volunt, hoc extra caſum neceſſitatis eſſe illicitum, & colligunt ex Benedicti XI. Extravag. *Inter cunctos, de privileg.* ubi ſic habet: *Niſi articulus neceſſitatis occurrat, Sacerdoti facienda eſt oris confeſſio, prout ſcriptum eſt, corde ad juſtitiam creditur, ore autem fit confeſſio ad ſalutem*, & cap. *Quem pœnitet* 88. *de pœnit. diſt.* 1. ubi ſic habet: *Præcepit Dominus mundandis, ut oſtenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata, non per nuncium, non per ſcriptum manifeſtanda, quia ſi per vos peccaſtis, per vos erubeſcatis; erubeſcentia enim ipſa partem habet remiſſionis.*

Abſens etiam invitus extra Confeſſionem Sa- 5
cramentalem poteſt abſolvi a Cenſuris, quia cum valeant cenſuræ in abſentes latæ, a fortiori valebit eorum abſolutio abſentibus data. Eſt *communis* cum Pirhing. *in jus Canon. l.* 5. *tit.* 39. *n.* 164. Anaclet. *lib.* 5. *decret. tit.* 39. §. 8. *num.* 267. Pac. Jordan. *Elucubr. lib.* 14. *tit.* 2. *n.* 180. Sic etiam abſens poteſt diſpen- 6
ſari ab irregularitate, ut *Sac. Cong. Conc. die* 27. *Febr.* 1666. in una Andegavenſi diſpenſationis reſpondit *Abſentiam hujuſmodi non obſtare.*

Notæ Romani Theologi, & in eas Reſponſio Auctoris.

Miror doctum Auctorem ex ſupra relatis Be- 7
ned. XI. verbis *n.* 4. non agnoviſſe, extra neceſſitatem validam eſſe non poſſe Confeſſionem ſcripto factam Sacerdoti præſenti, cum generali illa expreſſione tantum: *Accuſo me de peccatis illis, quæ ſcripſi.* Nam ſi Pontifex Maximus, *extra articulum neceſſitatis, Sacerdoti confeſſionem oris faciendam eſſe*, decernit, & jubet; ergo præceptum adeſt de confitendis ore peccatis. Quod quidem præceptum Florentina Synodus ſatis aperte deſignavit, cum dixit, Sacramentum Pœnitentiæ oris confeſſione perfici; & Sanctus Thomas aſſeruit *Quodlib.* 1. *qu.* 6. *art.* 10. dum ſcripſit: *Ex Eccleſiæ inſtitutione tenetur homo, qui poteſt, ut verbo confiteatur, non ſolum propter hoc, ut ore confitens confitendo magis erubeſcat, ut qui ore peccavit, ore purgetur, ſed etiam quia ſemper in omnibus Sacramentis accipitur id, cujus eſt communior uſus.... Unde & in manifeſtatione peccatorum convenit uti verbis, quibus homines communius & expreſſius ſuos conceptus ſignificare conſueverunt.* Si præceptum hoc adeſt, confeſſio per litteras facta valida haberi non poteſt; neque

enim

Digitized by Google

enim converſus, & abſolutus in Pœnitentiæ Sacramento exiſtimari poteſt, qui dum Clavium poteſtati peccata exhibet, contra Eccleſiæ præceptum agit. Immo peccat mortaliter, inquit Alphonſus de Ligorio lib. 6. num. 493. *qui extra neceſſitatem totam confeſſionem ſcripto, vel nutu facit, ac conſequenter non abſolvitur*. Itaque opinio ſupra ab Auctore expoſita ut improbabilis rejicienda eſt. Caveant itaque Confeſſarii, ne facile confeſſiones ſcriptas admittant, ut ſoli ipſi legant, & Pœnitens nihil dicat, niſi fortaſſe, dum Confeſſarius peccata ſcripta legat, pœnitens interrogatus ea ſe commiſiſſe fateatur, ad ſingula reſpondendo; ut monet Auctor Theol. Petrocorenſis.

Reſponſio Auctoris.

8 Miratur doctus Theologus, quod ex verbis Canonum a me relatis *ibi num.* 4. non collegerim invalidam eſſe confeſſionem, quam *ibi*, modo tamen explicato, validam tradidi, ſed tamen extra caſum neceſſitatis illicitam: at certe de hoc non mirantur *ibi* allegati Auctores, & plures ac plures alii claſſici Doctores doctrina, virtute, ac pietate præſtantes, eamdem ſententiam tradentes, ac defendentes, ut doctiſſimus P. Maſtrius *in 4. diſput.* 5. *qu.* 17. *de Pœnit. art.* 3. *num.* 471. *& ſequ.* ubi poſt multa ad id probandum proſequitur confirmando concluſionem, & ſolvendo omnes objectiones, ac dicendo, quod *Can. Quem pœnitet* 88. *de Pœnit. diſt.* 1. vult, confeſſionem per ſcriptum Miniſtro præſenti non fieri licite, niſi adſit neceſſitas: quem canonem non obſtare pro valore talis confeſſionis ſuſtinet etiam *in Theologia morali*, *diſput.* 21. *de Pœnit. art.* 2. *num.* 169. ac cum aliis probat, non eſſe de valore Sacramenti, quod Confeſſio fiat verbis: quem ſequitur, & ſumme laudat eruditiſſimus, ac piiſſimus Clericatus *de Sacrament. Pœnit. deciſ.* 35. *num.* 15. *& ſeq.* dicens; *ut tenent noviſſime Maſtrius Theologus, non fruſtra figens pedem in opinionibus, quas amplectitur;* & doctiſſimus P. *Auguſtinus de Gabrielis* Capuccinus *tom.* 3. *Theolog. Moral. tract.* 8. *de Pœnit. quæſt.* 4. *num.* 395. ſic expreſſe tradit. Sed hic occurrit quæſtio, utrum hoc (ſcilicet Confeſſio per litteras) licite fiat; nam S. Auguſtinus in cap. cit. *Quem pœnitet*, dicit, quod peccata non ſunt per ſcriptum pandenda; ſed quia S. Leo Papa relatus *in cap.* 4. *qualis* 30. *qu.* 5. dicit, quod mulier per ſcripturam ſua peccata pandat, & en præciſa verba Canonis; *& pœnitentia illius per ſcripturam recipienda*, & verba gloſ. *ibid. verb.* per ſcripturam; *ibi: de Pœnitentia diſtinct. prima Quem pœnitet:* contra, *ſed ibi prohibetur abſens per ſcripturam confiteri, vel quod pænitentiam accipere debeat; hic autem permittitur mulieri ſimplici, dum tamen præſens ſit, in ſcripto peccata offerre*, ideoque, proſequitur *de Gabrielis*, dicendum eſt cum gloſ. in hoc capite, quod licitum eſt, peccata per ſcripturam confiteri, & quod in cap. *Quem pœnitet*, S. Auguſtinus loquitur de illis, qui per nuncium, vel ſcriptum abſenti Confeſſario manifeſtare volunt ſua peccata, quod utique nequit fieri, ut dixi ſupra; non autem loquitur de illis, qui ſcribunt ſua peccata, ne memoria excidant, aut etiam ſecundum aliquos præ verecundia, & poſtea ea legunt ante Confeſſarium, vel tradunt legenda ab ipſo Confeſſario, ut quidam volunt, ſed raro eſt permittendum, & poſtea dicunt: *me accuſo de omnibus illis peccatis, quæ legiſti*. Hæc ille: & quod raro ſit permittendum, jam ego tradidi *loc. cit.* dicens, quod Doctores ibi allegati recte monent, hoc non eſſe faciendum abſque rationabili cauſa, quum ſit contra communem praxim Eccleſiæ: & immo multi apud la Croix *loc. cit. n.* 1597. volunt, hoc extra caſum neceſſitatis eſſe illicitum, & hoc colligunt ex cap. *Quem pœnitet*. Et idem ſuſtinet ſapientiſſimus Roſſignolus *de Pœnit. part.* 1. *qu.* 4. *de Confeſſione art.* 6. *n.* 5. *& ſeq.*; ubi expreſſe concludit, quod confeſſio facta abſenti per litteras, vel per nuncium, ſi poſtea pœnitens accedat ad Confeſſarium petens abſolutionem eorumdem peccatorum, quæ manifeſtavit per nuncium, vel litteras, valida eſt, ac ſuum conſequitur effectum, citans ad id Bonacinam, Nugnum, Pitigianum, Madernum, & ſubdens, quod non eſt neceſſe ad valorem Sacramenti, quod peccatorum confeſſio fiat verbis a pœnitente prolatis; & ad illud, *ore autem confeſſio fit ad ſalutem*, dicit, quod ibi eſt ſermo de confeſſione fidei, quæ urgente neceſſitate verbis proferenda eſt ad Tyrannorum perfidiam ſuperandam. Et claſſicus Theologus noſter Henno in Theologia dogmatica, morali, & ſcholaſtica *tom.* 2. *tract. de pœnit. diſp.* 5. *qu.* 5. *concluſ.* 1. ſic expreſſe tradit: Non eſt de eſſentia Confeſſionis, quod fiat voce, quamquam aliter facta ſine ratione ſit illicita, quod ibi probat, & in fine probationis dicit: Requirit quidem Florentinum confeſſionem *oris*, ſed per illam intelligit confeſſionem externam, quam vocat confeſſionem *oris*, eo quod ordinarie fiat voce. Deinde probat ſecundam partem concluſionis ſic: quia, dicit, non eſt licitum

 citum

Digitized by Google

citum recedere ab ordinaria Eccleſiæ praxi ſine gravi cauſſa; jam autem confeſſionem *oris* in Eccleſia eſſe nſualem, experientia quotidiana teſtatur: Nollem tamen condemnare ſaltem gravis peccati enm, qui peccatis ſcripto traditis, & a Confeſſario lectis, diceret: *ego me accuſo de omnibus, quæ in charta legiſti:* qnia equidem facit confeſſionem *oris*, & aliunde tantam videtur pati verecundiam apud Confeſſarium legentem, qnantam apnd audientem; ſed eſto minorem pateretur, equidem nihil id confert ad rationem eſſentialem, & integralem Sacramenti; & ideo ubi aliqualis cauſſa ſnbeſt, v. g. pudor omnino particularis in exprimendo certo peccato, aut difficultas in loquendo, ſic fieri poſſet ſine peccato. Sic ipſe expreſſe. Et clariſſimus Paulus Gabriel Antoine *tract. de pœnit. qu.* 16. editionis Romanæ, quærens, an Confeſſio neceſſario fieri debeat voce; reſpondet: 1. *id non eſſe de eſſentia Sacramenti:* & *reſponſ. 2. dicit, non licere abſque neceſſitate aliter quam voce confiteri*; & ſic tenent etiam Sporer *part. 3. ſect. 2. qu. 3. de Confeſſione vocali*, Layman *de Sacramento Pœnit. lib. 5. tr. 6. cap. 6.* cum Cano, & aliis ibi citatis, ac alii paſſim uno ore fatentes, confeſſionem *oris* non eſſe de ſubſtantia, ac valore Sacramenti, & conſequenter factam ſcripto, vel nutu, aut ſigno ſufficienti, ad hoc ut Confeſſarins præſens in notitiam peccatorum, aliorumqne in pœnitente requiſitorum venire poſſit, non eſſe invalidam, exemplificantes de caſu non habitæ, ſeu perditæ loquelæ; de Couſeſſario advertente, ſe ſubito obſurdeſcere, ut pœnitentem, qui peccata ſua ex ſcripto legit, aut profert, audire nequeat, niſi etiam adſtantes andiant; de puella, quæ præ maxima verecundia certa peccata ſua ore explicare non poſſit, & hujuſmodi. Et ratio potiſſima eſt, qnia Sacramentalis confeſſio abſolnte, & ſecnndum eſſentiam ſpectata, conſiſtere poteſt in quocumque ſigno propriæ accnſationis de peccatis in ordine ad abſolutionem cnnſequendam; Chriſtus enim confeſſionem inſtituendo, ut recte dicit Maſtrius *loc. cit. n.* 471. aliud non voluit, niſi quod homo aliqnod ſignum ſenſibile faceret, quo ſua peccata manifeſtaret ſubmittendo ſe Sacerdoti, unde dictnm eſt ſupra *qu. 16. art. 2. n.* 448. materiam hnjus Sacramenti non eſſe unam in ſpecie, ſicuti eſt aqua in baptiſmo, ſed eſſe unam nnitate generica, quia eſt manifeſtatio peccatnrnm per aliquod ſignnm ſenſibile, ſive hoc ſit vox, ſive ſcriptum, ſive nutus; ſed per ſcriptum hoc totum habetur, quia per hoc ſua manifeſtat Sacerdoti peccata, & ſe illi ſubmittit: ergo &c. Tunc autem eſſet invalida confeſſio, quando Chriſtus decreviſſet ſolam vocalem confeſſionem eſſe ſignum Sacramentale. Snnt hæc præciſa verba tanti Doctoris, qui jam *qu. 16. art. 2. n.* 448. dixerat præciſis his verbis. Ideo enim Concilium Florentinum peccatorum accuſationem in hoc foro appellavit *oris* confeſſionem, quia ordinario modo ſic fieri ſolet, immo debet ex obligatione ſic fieri voce ab eo, qui poteſt, niſi rationabili cauſſa excuſetur: non tamen eſt abſolute pro omnibus neceſſarinm, & in quocumque caſu; & ideo Concilium Tridentinum ad omnem tollendam ambiguitatem, particulam *oris* omiſit, & ſolum dixit, confeſſionem in genere & abſolute ſumptam eſſe materiam. Roncaglia *de Sacramento Pœnit. tract. 9. cap. 4. quæſt. 2.* ubi expreſſe reſpondet; dubitari non poteſt, Confeſſionem factam per ſcriptum in caſu neceſſitatis Sacerdoti præſenti eſſe omnino licitam, ac validam .... At extra caſum neceſſitatis illicitum videtur exponere peccata non voce, ſed per ſcripturam, quamvis id non ſit de neceſſitate Sacramenti, ut bene docet S. Thomas *Quodlib. 1. artic.* 10. Verum igitur eſt, non dari expreſſum præceptum, quod obliget manifeſtare peccata potius voce, quam ſcriptura; nihilominus hæc obligatio oritur ex continua praxi, & conſuetudine fidelium .... Et poſt pauca ſubjungit: advertendum tamen, quod ceſſaret peccatnm, dum quis confiteretur per ſcripturam, non ſolum in caſu phyſicæ impotentiæ, ſed etiam impotentiæ moralis, quando nempe voce fieri non poſſit Confeſſario ſine magna difficnltate, ut ſi æger non poſſet, niſi ægre verba proferre; ſi neceſſitas daretur confitendi Confeſſario ſurdaſtro, cui manifeſtari non poſſent peccata, quin ab aliis audirentur; ſi puella præ maxima verecundia pertimeſceret ſua peccata voce confiteri. In his caſibus ſat eſt peccata ſcribere, & pœnitentem dicere Confeſſario, ſe accuſare de omnibus, quæ in charta exhibita continentur. Sic etiam tenet Colet. *tract. de Pœnit. cap. 6. de Confeſſione pag.* 199. dicens expreſſe: Conſtat primo, non eſſe abſolute neceſſarium, ut confeſſio fiat voce: 1. quia Chriſtus tantum intendit, ut peccata Sacerdoti cum dolore declarentur, quod per ſcriptum, & nutus ſatis præſtari poteſt: 2. quia hæc eſt Eccleſiæ praxis, ut mutns, qui ſufficienter inſtructi videntur, per ſignum confitentes abſolvat. Unde Florentinum *oris* Confeſſionem requirendo, nihil aliud intelligit, quam externi peccati

ma-

manifeſtationem , quæ, quia *ore* fieri conſuevit, *oris* vocitatur. Conſtat 2., oon modo licitam eſſe Confeſſionem outibus , vei ſcripto factam , ſed neceſſariam prorſos , qnom quis aliter confiteri nequit , qoia ex S. Thoma : *Quando non poſſumus uno modo, debemus, ſecundum quod poſſumus, confiteri*. Et quamvis ipſe poſtea dicat : Conſtat tertio , graviter peccare, ideoque invallde confiteri, qoi extra caſum phyſicæ, vel moralis impotentiæ ſcripto, aut nutibus, non autem voce confitetor ratione uuiverſalis praxis Eccleſiæ. Subjuugit aotem : ab ea tamen praxi excuſat impotentia tum phyſica, tum moralis, quia moralis impotentia, ſeu neceſſitas, aut ratiouabilis cauſſa requiritur, ut intervenit in ſenſo noſtræ conciuſionis. Ita etiam concludit noviſſime doctiſſimus D. de Ligoori in ſuo tractatu *Iſtruzione pratica per li Confeſſori*, eodemque latine reddito ſub tit. *Homo apoſtolicus inſtructus in ſua vocatione ad audiendas confeſſiones*, in quo *tom. 2. c. 3. punct. 1. de conditionibus Confeſſionis* poſtquam dixerit, quod Confeſſio „ debet eſſe *vocalis*, nempe voce, dum hic eſt uſus com- „ munis Eccleſiæ, non jam facta per ſigna, „ aot ſcripto " ſtatim ſubjungit „ modo noiia „ adſit gravis cauſſa v. g. nimiæ, & extraor- „ dinariæ verecundiæ, aut linguæ impedimenti, „ & hujuſmodi, quia in rali caſu ſufficit, poſt- „ quam Confeſſarius Confeſſionem legerit, „ quod dicat Pœnitens : *Me accuſo de omnibus* „ *iſtis peccatis* ; ita communiter *Caſtrop. Ca-* „ *nus*, *Conciol. Tambur. Salmantic.* " ſicque alii paſſim io ſenſu meæ couclusſionis. Hinc quid dicendum de dicta admiratione, & ceoſura Theologi , cenſeant eruditi, ſatis me & ipſo in intelligentia Canooum peririores : concludo ioterim ego, ut jam tradidi, quod noo facile ſuot admittendi caſus de permittenda Cooſeſſione per ſcriptum , ut recte tradit etiam Emineotiſs. Cardin. de *Lauræa diſput. 10. de Pœnit. art. 5. n. 67.* Videatur ad rem Legenda noſtri S. Antooii de Padua, in cujus prædicatione quidam ſic foit de peccatis compunctus, qood oullum præ gemitibus poterat confiteri. Coi Sanctus ; Vade , & omnia peccata tua, de quibos recordaberis, ſcribe in ſchedula, & ſtatim porta mihi. Quod cum feciſſet, omoia celeriter ſunt deleta : Sic ibi expreſſe Bollandiſtæ. Videatur etiam inter alios ad rem Eminentiſs. Cardin. Gotti *qu. 8. de forma Sacram. Pœnitent. dub. 3. §. 2. num. 4.* in ſolutione objectionum.

ABSOLVERE, ABSOLUTIO.

Articulus I.

Abſolutio a quibus, & de quibus dari poſſit, vel non poſſit.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopi a quibus non poſſint abſolvere*, ad num. 4
5 *A quibus*, *& quos poſſint abſolvere*, ad num. 7
8 *Aſſignantur qui in Jure cenſentur legitime impediti adire Pontificem*, ad nom. 25
26 *Impediti perſonaliter adire Pontificem vel Epiſcopum qualiter abſolvi poſſint*, ad nom. 28
29 *Prælati Regulares*, *quas facultates habeant abſolvendi ſuos ſubditos*, ad num. 40
41 *Quas item Confeſſarii Regulares in foro conſcientiæ abſolvendi ſæculares*, ad n. 47
48 *Quas demum quilibet Sacerdos abſolvendi quemlibet in articulo mortis*, ad n. 57
58 *Abſolutio extra articulum mortis a quibus & in quo caſu dari poſſit*, ad num. 62

Epiſcopi non poſſunt abſolvere a caſibus, 1.
& Cenſuris publicis reſervatis Summo Pontifici, *ex c. Cum inferior, de majorie. & obed.*
Neque a caſibus, & Cenſuris occultis in Bulla 2
Cœnæ contentis, & maxime Hæreſi, ut clare deducitur ex verbis ipſius Bullæ Cœnæ §. 21. ubi expreſſe Epiſcopis eſt adempta facultas abſolvendi a caſibus in ipſa Bulla reſervatis, quomodocumque , etiamſi per cojuſcumque Concilii Decreta prius conceſſa. *Ceterum*, dicit Bulla, *Ceterum a prædictis ſententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita, abſolvi poſſit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuſcumque perſonis ſæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militarium Regularibus, etiam Epiſcopali, vel alia majori dignitate præditis, ipſiſque Ordinibus, & eorum Monaſteriis, Conventibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & aliis locis piis, nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Se-*

dem, ac cujuſvis Concilii decreta, verbo, litteris, aut alia quacumque ſcriptura in genere, vel in ſpecie conceſſorum, & innovatorum, aut concedendorum, & innovandorum.

3 Unde cum nullum Concilium niſi Tridentinum *ſeſſ. 24. de reform. c. 6.* conceſſerit Epiſcopis facultatem abſolvendi a reſervatis occultis, manifeſte patet, quod Bulla Cœnæ quantum ad caſus in ipſa contentos revocavit, & revocat facultatem Epiſcopis a Concilio conceſſam; alias ſuperflua eſſent illa verba Bullæ, *Ac cujuſcumque Concilii decreta*; & ſic teſte Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 40. n. 24.* Pignatell. *tom. 1. conſult. 291.* Pegna Piaſec. Fagnan. & aliis, declaratum eſt a Pio V. Gregorio XIII. & Clem. VIII. & pluries a Sacra Congr. Concil. præſertim *die 21. Auguſti 1609. die 7. Julii 1617. die 5. Novemb. 1644.* & ut refert Delbene præciſis his verbis; *Congregatio cenſuit huic Decreto Concilii Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. de reform. non tantum in crimine hæreſis, ſed in omnibus caſibus comprehenſis in Bulla Cœnæ Domini Pii V. eſſe de-*
4 *rogatum*; Et clariſſime ultimo conſtat ex decreto Alexandri VII. de anno 1665. 24. Septemb. damnantis hanc propoſitionem tertiam in ordine: *Sententia aſſerens Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus ſermo eſt, anno 1629. 18. Junii in Conciſtorio Sac. Congreg. Eminentiſs. Card. viſa & tolerata eſt.*

5 Poſſunt tamen Epiſcopi abſolvere a caſibus occultis reſervatis Summo Pontifici extra Bullam Cœnæ *ex Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.* ubi habentur præciſa hæc verba: *Liceat Epiſcopis . . . in quibuſcumque caſibus occultis etiam Apoſtolicæ Sedi reſervatis delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos in Diœceſi ſua per ſe ipſos, aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum in foro conſcientiæ, gratis abſolvere.*

6 Et cum impeditos perſonaliter adire Pontificem, vel in perpetuum, vel ad longum tempus, poſſint Epiſcopi directe abſolvere pro utroque foro, etiam ab omnibus caſibus publicis reſervatis Papæ a jure, aut ab homine, etiam hæreſis, & in Bulla Cœnæ contentis: *cap. Mulieres, cap. Ea noſcitur, cap. De cætero, cap. de Monialibus titul. 39. de ſentent. ex-*
7 *comm.* eſt tamen advertendum, quod ſi impedimentum eſt perpetuum, abſolvuntur ſine ullo onere comparendi. Si tamen impedimentum eſt ſolum ad tempus, debent abſolvi cum onere adeundi Pontificem ceſſante impedimento, non ad obtinendam abſolutionem, cum jam ſint directe, & plene abſoluti, ſed ad obediendum mandato Papæ, *c. Ea noſcitur, cap. Quamvis 58. de ſent. excomm.* alias non comparendo, elapſo impedimento, reincidunt in aliam ſimilem excommunicationem *ex cap. Eos qui, de ſent. excomm. in 6. cap. De cetero tit. 39. de ſent. excomm.*

Quinam autem cenſeantur in Jure legitime 8
impediti adire Pontificem, iſtis ſequentibus quatuor verſiculis pro faciliori omnium captu, oſtenditur.

Regula, mors, ſexus, hoſtis, puer, Officialis,
Delitioſus, inops, ægerque, Senexque, Sodalis,
Janitor, adſtrictus, dubius cauſſæ, levis ictus,
Debilis, abſolvi ſine ſumma Sede merentur.

Per ly *Regula*, intelliguntur Regulares, qui 9
poſſunt abſolvi a ſuis Prælatis Generalibus, & Provincialibus ex variis Summorum Pontificum Conſtitutionibus, & præcipue ex Conſtitutione Sixti IV. incipiente *Regimini*; Pauli III. incipiente *Licet debitum*, & S. Pii V. incipiente *Romani Pontificis*, & alia ejuſdem incip. *Dum ad*
Cong. Per ly *Mors*, intelliguntur conſtituti in 10
mortis articulo: *cap. Quamvis 58. de ſentent.*
excomm. Per ly *Sexus* intelliguntur mulieres, 11
quæ ob fragilitatem ſexus ſunt ſpecialiter diſpenſatæ, *cap. 13. Ea noſcitur, & cap. Mulieres, de ſent. excomm.* Per ly *Hoſtis* intelli- 12
guntur, qui propter inimicorum capitales inſidias nequeunt ſine periculo occiſionis, aut alterius gravis damni, iter aſſumere, *cap. de*
cetero, & cap. Quamvis, de ſent. excomm. Per 13
ly *Puer* intelliguntur pueri, qui ratione ſuæ puerilis ætatis non ſunt capaces longi itineris,
cap. Pueri, de ſent. excomm. Per ly *Officialis* 14
intelliguntur illi, qui ex officio turbam arcendo Clericos percutiunt etiam aliqualiter culpabiliter, *cap. Veniens 16. & cap. Cum voluntate 54. de ſent. excomm.* Per ly *Delitioſus*, in- 15
telliguntur illi, qui ſunt ita delicatæ complexionis, ut laborem adeundi Sedem Apoſtolicam nequeant ſuſtinere, *cap. Mulieres, de ſent. ex-*
comm. Per ly *Inops* intelliguntur qui ſunt tam 16
pauperes, ut ſua inopia impediti nequeant Pontificem adire, *cap. Quamvis, de ſent. excomm.*
Per ly *Æger* intelliguntur infirmi, & valetu- 17
dinarii, *cap. Ea noſcitur, & cap. Quamvis, de ſent. excomm.* Per ly *Senex* intelliguntur omnes, 18
qui ratione ſenilis ætatis laborioſum iter nequeunt ſuſtinere, *c. Ea noſcitur, & c. Quamvis, de ſent. excomm.* Per ly *Sodalis* intelligun- 19
tur Clerici viventes in communi in eodem Collegio, qui ſi ſe mutuo percutiant, poſſunt ab Epiſcopis ſuis abſolvi, niſi forte ratione enormi-

mita-

Digitized by Google

mitatis delicti gravior pœna eis debeatur, ut
colligitur *ex cap. Quoniam, de vit. & honeſt.
Clericor.*
20 Per ly *Janitor*, intelliguntur oſtiarii, qui
prætextu, & cauſſa ſui Officii Clericos male
percutiunt, *cap. Veniens* 16. *& cap. Cum vo-*
21 *luntate* 54. *de ſent. excomm.* Per ly *Adſtrictus*
intelliguntur qui non ſunt ſui Juris, ſed ſub-
jacent alterius poteſtati, ut ſervi & filiifa-
milias, qui invitis Dominis, & parentibus ne-
queunt adire Pontificem, *ex cap. Mulieres, &*
22 *cap. Relatum de ſent. excomm.* Per ly *Dubius*
intelliguntur, qui dubitant, an revera Cleri-
cos percuſſerint, & nequeunt ſe certificare, li-
cet ab aliis pro talibus cenſeantur, *cap. Cum*
23 *deſideres* §. 2. *de ſentent. excomm.* Per ly *Levis
ictus* intelliguntur qui leviter Clericos percu-
tiunt: iſti enim poſſunt a ſuis Epiſcopis reſ-
pective abſolvi *ex cap. Pervenit, de ſent. ex-*
24 *comm.* Per ly *Debilis* intelliguntur, qui ratio-
ne debilitatis virium labores itineris ſuſtinere
non valent, *c. Quamvis* 58. *de ſent. excomm.*
25 Per ly *Cauſſæ* intelliguntur omnes illi, qui ha-
bent aliquam juſtam cauſſam, propter quam
rationabiliter cenſeantur non poſſe adire Pon-
tificem, *cap. De cetero, & cap. Ea noſcitur,
de ſent. excomm.*
26 Impediti perſonaliter adire Pontificem non
tenentur mittere Procuratorem, vel ſcribere
ad ſacram Pœnitentiariam pro obtinenda ab-
ſolutione a caſibus, & cenſuris Papæ reſerva-
tis, quia jura præſcribunt ſolum, ut rei per-
ſonaliter adeant Pontificem, & ubi lex non
aggravat, neque nos aggravare debemus Pœ-
nitentes ultra id, quod a jure exigitur. Sic
comm. Doctor. cum Barboſa *part.* 2. *de Offic.*
27 *& poteſt. Epiſc. alleg.* 41. *n.* 7. At ſi impediti
adire Pontificem, ſint etiam impediti adire
Epiſcopum, probabilius non poſſunt a caſibus
publicis reſervatis Papæ abſolvi in foro con-
28 ſcientiæ a Parocho, aut a Confeſſario: Sicuti
etiam impediti adire Epiſcopum pro caſibus
Diœceſanis ſibi reſervatis publicis non poſſunt
abſolvi ab inferiori extra caſum neceſſitatis,
quia jura in dictis impedimentis pro caſibus
Papæ reſervatis concedunt recurſum ad ſolum
Epiſcopum, & pro caſibus reſervatis Epiſco-
po ad nullum alium inferiorem reperitur con-
ceſſus pro abſolutione recurſus, cum non ſit
tam difficilis perſonalis acceſſus ad ipſum, uti
communius tenent Doctores cum Leandro *de
cenſuris tract.* 2. *diſp.* 17. *qu.* 62. Suarez *diſp.* 30.
de pœnit. ſect. 3. Felic. Poteſt. *tom.* 1. *p.* 4.
n. 3352. *& ſeq.* Vaſquez, Bonacina, Navarr.
Maſtrio, Lugo, & aliis, teſte Patre Viva *ad
propoſ.* 3. *Alexandr. VII. ſub n.* 7. ubi dicit in
praxi non eſſe recedendum ab hac noſtra ſen-
tentia, quamvis probabilem cenſeat contra-
riam opinionem, quam tenent Reiffenſtuel
lib. 1. *Decr. tit.* 7. *n.* 397. Perez, Dicaſtill. Bo-
ſius, Palaus, Tambur. & alii.
Prælati Regulares, uti Generales, & Pro- 29
vinciales poſſunt abſolvere ſuos ſubditos ab
omnibus caſibus, a quibus poſſunt Epiſcopi
abſolvere ſuos Diœceſanos, *cap. Abbates, de
privil. in* 6. & Conſtit. S. Pii V. incip. *Ro-
mani Pontificis.* Immo poſſunt abſolvere ſuos 30
ſubditos etiam ab omnibus caſibus in Bulla
Cœnæ contentis, quinque ſolum exceptis, ſci-
licet Schiſma, Hæreſis cum relapſu, Falſifi-
cario litterarum Apoſtolicarum, Delatio pro-
hibitorum ad infideles, & conſpiratio in Ro-
manum Pontificem, ex Conſtit. Sixti IV. in-
cip. *Regiminis*, Julii II. incip. *Exponi nobis
feciſti*, Pauli III. incip. *Licet debitum*, & S.
Pii V. incip. *Dum ad Cong. Caſſinenſium.* Quæ 31
S. Pii V. Conſtitutio pro Caſſinenſibus, cum
quibus communicant ceteri alii regulares, am-
pliſſimam facultatem concedit Prælatis regula-
ribus in ſuos ſubditos, cum, ut ea legenti pa-
tet, complectatur etiam caſus publicos pro
utroque foro, & nullum alium caſum exci-
piat, niſi homicidium voluntarium commiſ-
ſum, & mutilationem commiſſam poſt ingreſ-
ſum in religionem; adeoque majorem, & 32
ampliorem facultatem abſolvendi, & diſpen-
ſandi habent Prælati Regulares in ſuos ſubdi-
tos, quam Prælati ſæculares in ſuos diœceſa-
nos, ut refert Sanctorius *de Pœnis c.* 18. *qu.* 3.
in tomo typis dato Romæ 1649. ex reſponſo ha-
bito a Domino Coccino Rotæ Decano, & Sa-
cræ Pœnitentiariæ Regente, cum ſupra quibuſ-
dam caſibus ſibi a diverſis commiſſis ipſum
conſuluiſſet: *Miror*, reſpondit ei Decanus, &
Regens, *miror quod vos ad ſacram Pœnitentia-
riam confugiatis, cum in veſtris privilegiis ma-
jorem Pœnitentiaria facultatem habeatis.*
Nec poteſt dici, quod iſta tam ampla pri- 33
vilegia Prælatorum Regularium ſint revocata,
quia ſunt ſolum revocata quoad facultatem ab-
ſolvendi ſæculares, non autem quoad ſuos ſub-
ditos, ut patebit percurrenti exacte omnes
Bullas derogativas privilegiorum Regularium,
quarum nulla revocat ſupradictam facultatem
eis conceſſam pro abſolutione, & diſpenſatio-
ne ſuorum ſubditorum; Motivum enim, quo 34
Summi Pontifices conceſſerunt Regularibus hanc
ampliſſimam facultatem, fuit, ut patet ex ſuis
præciſis verbis, *Ut dicti Ordinis Profeſſoribus
omnis vagandi tollatur occaſio, & ad Sedem*

Digitized by Google

Apoſtolicam recurrendi ſubtrahatur pro poſſe ne-
35 *ceſſitas &c.* Quod motivum ſemper ſubſiſtit, & a Summis Pontificibus ſemper intenditur, eo vel maxime cum ſit deſumptum ex jure communi Canonico, *capit. Cum ſingula, de præbend. in 6. cap. Ut periculoſa, Ne Clerici, vel Monachi in 6. & capit. Cum illorum, de ſent. excommunic. §. Si Clauſtrales.*

36 Immo Julius II. die 27. Febr. 1510. in ſua Conſtit. incip. *Julius II. &c. Thomæ de Vio &c. Exponi Nobis feciſti*, declaravit expreſſe, quod non obſtante Bulla Cœnæ, quæ ſingulis annis renovatur, & legitur, poſſint Prælati Regulares juxta ſua privilegia abſolvere licite perpetuis temporibus ab omnibus caſibus in ea contentis, exceptis quinque ſupra recenſitis, *ac ſi prædicta Bulla in Cœna Domini non eſſet*
37 *facta, nec fieret.* Et ut ex Peregrino, & Naldo refert Peyrinus *in Conſtit. 6. Julii II. n. 21.* Sacra Congr. Epiſc. & Regul. facto verbo cum Sanctiſs. Clemente VIII. abſolute decrevit, quod omnes Bullæ, & decreta derogatoria privilegiorum Regularium, quantum ad facultatem abſolvendi a caſibus Papæ reſervatis, ſunt intelligenda ſolum in ordine ad Sæculares, non autem in ordine ad ſuos ſubditos Regulares. Vide verb. *Prælatus Regularis a n. 22. ad 29.*

38 Nec officit quod de ſtylo Curiæ, ſeu Sacræ Pœnitentiariæ ſoleant quandoque Regulares recurrentes ab ipſa abſolvi, & diſpenſari ſuper aliquos ex caſibus Papæ reſervatis, quia ut perdocte ait Donatus *tom. 1. par. 1. tract. 13. q. 17. num. 26.* vel id ſit ad ubetiorem cautelam, vel quia recurrentes facultatem ſuorum
39 Prælatorum ignorant. Nec per hoc, quod Sacra Pœnitentiaria abſolvat, & diſpenſet Regulares, ſi qui ad ipſam recurrant, ſequitur, quod non ſit in Prælatis Regularibus poteſtas pro hujuſmodi abſolutionibus, & diſpenſationibus in ſuos ſubditos. Sicuti nec id ſequeretur, ſi aliquis Regularis facultatem ſui Prælati ignorans, recurreret ad Epiſcopum, & Epiſcopus ipſum abſolveret, & diſpenſaret; unuſquiſque enim utitur jure ſuo, ut notavit Felix Poteſtas *tom. 1. par. 4. cap. 5. n. 3422.*
40 & Portellus *verb. Diſpenſare num. 28.* Viva tamen ad propoſ. 4. Alexand. VII. *n. 7.* refert ex Mendo *Sacram Congr. Card. 17. Novemb. 1628.* declaraſſe, non poſſe Prælatos Regulares abſolvere ab hæreſi occulta ſuos ſubditos. Unde vide verb. *Prælatus Regularis n. 30.* & tene ſicut ibi, & verb. *Irregularitas art. 3. a n. 17. ad 20.*

41 Confeſſarii Regulares poſſunt in foro conſcientiæ abſolvere Sæculares ab omnibus caſibus, & cenſuris reſervatis Papæ ex Conſtitutione Pauli III. incipiente *Cum inter cunctas de anno 1545. 3. Julii*, exceptis tamen contentis in Bulla Cœnæ, ut expreſſe excipit dicta Conſtitutio his verbis: *Exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini ſolita eſt legi.*
Exceptis etiam caſibus reſervatis Epiſcopis in 42
ſuis reſpective Diœceſibus, ex Decreto *Sacr. Congr. Conc. 10. Septemb. 1577.* ex Conſtit. Clementis X. incipiente *Superna*, ex Alexand. VII. damnante ſub die 24. Septemb. 1665. hanc propoſitionem: *Mendicantes poſſunt abſolvere a caſibus Epiſcopo reſervatis, non obtenta ad id Epiſcoporum facultate;* ex Sac. Cong. Conc. *in Andeien. 24. Novemb. 1710. in eadem 24. Januar. 1711. in Colonien. 16. Novemb.*
1720. Et denique etiam exceptis intra Ita- 43
liam, & extra Urbem aliis ſex dictis Clementinis, ex quo de mandato expreſſo Clementis VIII. fuerint reſervati *a Sacra Congr. Epiſcop. & Regul.* in declaratione ſui Decreti editi *die 9. Januarii 1601.* facta per aliud Decretum editum *anno immediate ſequenti 1602. 26. Novembris*, quod eſt ut ſequitur.

Cum autem dubia quædam, ac difficultates 44
circa ejuſdem Decreti interpretationem, atque obſervationem emerſiſſent, eadem Sacra Congregatio, ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitati locus relinquatur, & clarius appareat in quibus caſibus, vigore ejuſdem Decreti, reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato ejuſdem S. D. N. Clementis Papæ VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito ipſum Decretum ita moderatur, & declarat, videlicet ſub ejuſdem prohibitione illos tantum impoſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur.

Ac præterea Violationis immunitatis Eccleſia- 45
ſticæ in terminis Conſtitutionis fel. rec. Gregorii XIV. quæ incipit: Cum alias nonnulli; *Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem: Provocantium, & Pugnantium in duello juxta Decret. Concil. Trid. & Conſtit. Gregorii XIII. incip. Ad tollendum. Injicientium violentas manus in Clericos, juxta Canonem: Si quis ſuadente Diabolo 17. q. 4. ac juris diſpoſitionem: Simoniæ realis ſcienter contractæ: atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarii locorum ſibi reſervarunt, vel impoſterum reſervabunt. In quibus omnibus jam enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confeſſiones, eadem Sacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam Sæculares, quam Regulares, qui aliquo ex pri-*

Digitized by Google

privilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorum privilegia, indulta, & facultates, uſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis revocationibus non comprehenduntur, tantum, & non alias abſolvere a caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, aliis vero Sacerdotibus hujuſmodi privilegia non habentibus nihil de novo concedi; hæc ſunt verba præciſa Decreti quantum ad noſtrum propoſitum.

46 Unde cum Sacra Congregatio de ſpeciali mandato Clementis VIII. in hoc Decreto excipiat ſolum a facultate abſolvendi caſus contentos in Bulla Cœnæ; caſus reſervatos Epiſcopis, & alios recenſitos ſex intra Italiam, & extra Urbem, & quo ad omnes alios poſitive, & expreſſe confirmet facultatem omnimodam abſolvendi, quam Regulares, & alii privilegiati habebant ante Decretum incipiens *Sacra Congreg.* emanatum de mandato ipſius Clementis VIII. *die 9. Januar.* 1601. evidentiſſime ſequitur, poſſe Regulares (ex diſpoſitione hujus Decreti, quæ attente eſt perpendenda) abſolvere ab omnibus aliis caſibus Papæ reſervatis, quia revera libere & ſine contradictione hanc facultatem in uſu habebant ante dictum Decretum ex *Conſtit.* Pauli III. emanata 3. Junii 1545. incip. *Cum inter cunctos*; adeoque nullus remanet ambigendi locus de hac Regularium facultate.

47 Hic juvat adducere Decretum Clem. XI. quo omnibus Confeſſariis, etiam Pœnitentiariis Baſilicarum Urbis, & aliis privilegiatis interdicitur, ne pœnitentes a quibuſdam cenſuris, & caſibus Apoſtolicæ Sedi reſervatis, abſolvant, & abſolutiones, ſi forte obtentæ fuerint, nullæ, ac irritæ declarantur.

Quoniam Sanctiſſimus Dominus noſter Clemens XI. pro paſtorali in commiſſum ſibi Gregem zelo, & pro Eccleſiaſticæ diſciplinæ recta ratione conſervanda, deputavit Congregat. particularem Eminentiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium Sancti Clementis, Paulutii Majoris Pœnitentiarii, & Fabroni, nec non RR. PP. Corradini Sanctitatis ſuæ Auditoris, mei infraſcripti Sacræ Congregat. Conc. & hujus deputatæ Secretarii, ac RR. PP. Damaſceni Conſultoris Sancti Officii, & Alfari Conſultoris Theologi Sacræ Pœnitentiariæ. Eadem Congregatio conſiderata eeformatione facultatum officii Sacr. Pœnitentiaeiæ a fel. record. Innocent. XII. in ejus Conſtitutione edita 3. Septemb. 1692. cenſuit, ſi Sanctiſſimo placuerit, præcipiendum eſſe omnibus, & quibuſcumque Presbyteris tam ſæcularibus, quam Regularibus in Uebe ad Confeſſiones audiendas deputatis, ut ne impoſterum etiam in foro conſcientiæ abſolvant extea mortis articulum quoſcumque pœnitentes tam incolas Urbis, quam ad eam confluentes, ab infraſcriptis caſibus; nempe a caſu publico violatæ Clauſuræ Monialium ad malum, ſiu inhoneſtum finem, a Presbytericidio publico, & a caſu publico violatæ Immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis Gregorii XIV. incip. Cum alias nonnulli; & etiam in caſu occulto dictæ violationis immunitatis, ſi fuerit ſecuta auctoritate publica, idque omnino ſervari ab omnibus, & quibuſcumque Confeſſariis in Urbe degentibus, cujuſcumque Religionis, Inſtituti, etiam Societatis Jeſu, ac Congregationis quacumque ſpeciali nota explicandis, prout explicati latius fuere in Decreto Sacræ Congregat. Epiſcoporum, & Regularium die 9. Menſis Januarii 1602. ſub fel. record. Clem. VIII. ac illius confirmatoriis, & innovatoriis ſub fel. record. Paulo V. die 7. Januarii 1617. Urbano VIII. die 7. Novembris 1628. editis. Ac ſub præſenti prohibitione compeehendi etiam Pœnitentiarios Baſilicarum urbis, & ab omnibus Confeſſariis prædictis eam obſeevati ſub iiſdem pœnis, & cenſuris, eo ipſo, & abſque ulla alia declaratione incurrendis, quæ continentur in præfatis Decretis. Noverintque Pœnitentes abſolutionem, ſi quam impoſterum obtinuerint, a præfatis caſibus in præſenti Decreto expreſſis, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti, eaque omnia obſervari, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis abſolvendi a prædictis caſibus, ſub quibuſcumque tenoribus tam ante, quam poſt dicta Decreta, tam particularibus perſonis, quam ratione Religionis, Societatis, vel Inſtituti obtentis, & juxta latam derogationis formam in iiſdem Decretis contentam, quæ in præſenti repetita cenſeatur, & non obſtantibus, quæ iidem Clem. VIII. Paul. V. & Urbanus VIII. voluerunt non obſtare. Rurſus declarando, prout declaratum fuit in peæfatis Decretis, quod circa alios caſus Sanctæ Sedi Apoſtolicæ reſervatos, non expreſſos in peæſenti Decreto (exceptis illis, quæ continentur in Bulla in die Cœnæ Domini legi conſueta) ita intelligatur præſervata facultas abſolvendi Confeſſariis privilegiatis in Urbe degentibus, quatenus tamen tam habeant ex legitimis privilegiis, non revocatis, & in uſu exiſtentibus, ac juxta eorum tenorem tantum exequendis. Aliis vero in Uebe Confeſſariis privilegia non habentibus, nihil de novo, ſicuti per præfata Decreta, ita per præſens cenſeatur conceſſum.

Facta per me infraſcriptum hac die decima tertia Menſis Maii 1711. relatione peædictæ reſolutionis Sanctiſſ. Domino Noſtro, Sanctitas ſua

eam,

Digitized by Google

*eam, omniaque, & ſingula in ea contenta cum
omnibus clauſulis derogatoriis benigne probavit,
ac inviolabiliter impoſterum ſervari præcepit ab
omnibus ut ſupra expreſſis, præſenſque Decre-
tum in forma ſolita publicari juſſit, atque man-
davit.*

Vincentius Petra Secretarius.

48 In articùlo mortis quilibat ſimplex Sacar-
dos non approbatus, quamvis ſit Excommu-
nicatus, Degradatus, Irregularis, Apoſtata &c.
ſi non adſit alius Confeſſarius, poteſt quosli-
bet fideles a quibusvis caſibus, & cenſuris,
etiam quomodocumque reſervatis, abſolvere,
quia iu articulo mortis nulla aſt reſervatio;
& Tridentinum *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. nullum excipit
Sacerdotem, ſed ampliſſima loquitur his ver-
bis: *Verumtamen pie admodum, ne hac ipſa oc-
caſione aliquis pereat, in Eccleſia Dei cuſtoditum
ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo
mortis; atque adeo omnes Sacerdotes quoslibet
pœnitentes a quibuſvis peccatis, & cenſuris ab-
ſolvere poſſunt*. Vide tamen verb. *Sacerdos*
49 *num.* 38. (*) Quæ ampla poteſtas axtenditur
etiam ad probabile periculum mortis, ut te-
net communior Doctorum cum Barb. *part.* 2.
de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 25. *num.* 81. In
50 Jure anim, quo ad rem, pro eodem ſumuntur
periculum, & articulus mortis. *Cap.* 29. *Si
quis ſuadente* 17. *q.* 4. *c. Eos qui, de ſent. Ex-
comm. in* 6.
51 Si in periculo, & articulo mortis adſit Con-
feſſarius approbatus, qui promptus ſit ad Cou-
feſſionem excipiendam, probabilius non poteſt
ſimplex Sacerdos abſolvere, ut communius ſen-
tiunt Doctores, quia tota ratio, propter quam
conceditur ſimplici Sacerdoti facultas tunc ab-
ſolvendi, eſt, ut dicit Trident. cit. *ne hac
ipſa occaſione aliquis pereat*, ſcilicet inconfeſſus
propter defectum Confeſſarii; ergo ceſſanta
tali motivo, & neceſſitate propter præſentiam
prompti Confeſſarii approbati, ceſſat facultas
in Sacerdota uon approbato, juxta regulam,
quam tradit Abbas in *c. Cum venerabilis, de
conſuetudine in fin. Cum aliquid conceditur pro-
pter neceſſitatem, durat conceſſio, quatenus urget
neceſſitas*. Et deducitur etiam ex *Concil. Car-* 52
thagin. III. relato in *c. Presbyter* 14. *Cauſ.* 26.
q. 6. *Presbyter inconſulto Epiſcopo non reconciliet
pœnitentem, niſi, abſente Epiſcopo, ultima neceſ-
ſitas cogat*: adeoque Epiſcopo præſente non
ſubſiſtit neceſſitas pro danda abſolutione a Pres-
bytaro, & in noſtro caſu a ſimplici Sacerdo-
te iu præſentia Confeſſarii approbati. Et con-
firmatur ex *capit. Excommunicamus, de ſent. ex-
communic. inter Extravagant.* ubi ſic ſtatuitur:
*Decernimus etiam, ut nullus hanc incurrens ex-
communicationis ſententiam pro prædictis, vel
aliquo prædictorum, abſque ſpeciali mandato no-
ſtræ abſolutionis beneficium valeat obtinere, niſi
forſan ad Nos habere acceſſum non poſſet in mor-
tis articulo conſtitutus*. Unde cum iu noſtro ca-
ſu habeatur acceſſus, immo promptus ſit præ-
ſeus Confeſſarius approbatus; ſequitur quod
abſolutio non poſſit impendi a ſimplici Sacer-
dore, & ſic declaravit *Sac. Congreg. Conc.* ut
refert Pignatell. *tom.* 10. *Conſult.* 163. *num.* 15.
Sicque reſpondit Gregorius XIII. apud Moli-
nam *tract.* 3. *de Juſt. diſput.* 63. *n.* 14. ubi ex
aliis teſtatur de communi. vide verb. *Com-
plex peccati*.
Iu articulo mortis ſi non adeſſet Sacerdos,
niſi mutus, au poſſit hic, imo an debeat ſcri-
pto abſolvere vel ſignis, ut docet Jo. Pon-
tius: eo quod non ſit damnatum ab Eccleſia,
verba non eſſe de eſſentia Sacramenti, quod
affirmat Navarr. & alii; vide Dianam *part.* 11.
tr. 6. *reſol.* 14.
Abſoluti in articulo, ſeu periculo mortis a 53
caſibus reſervatis, qui habent annexam Cen-
ſuram, ſi convaleſcant, tenentur Papæ, vel
Epiſcopo reſpective ſe præſentare, mandata
ipſius humiliter ſuſcepturi, & parti læſæ, pro-
ut Juſtitia ſuaſerit, ſatisfacturi; *capit. De ce-
tero; capit. Ea noſcitur, capit. Quamvis, &
capit. Quo de his, de ſent. excommun.* & expreſſe
ex Bulla Cœnæ his verbis: *Niſi in mortis ar-
ticulo conſtitutus, nec etiam tunc niſi de ſtando
Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præ-
ſtita abſolvi poſſit, quia non niſi ſub hoc onere
abſol-*

(*) In editione Romana auni 1767. hæc ibi adnotantur: „ *Quanquam hæc Auctoris ſenten-
„ tia multos ſibi Patronos vindicare diffiteatur nemo; contrariam tamen ſolidioribus fundamentis
„ inniti, & quidem magis ad mentem Concilii, omnino conſtat. Conſule Eminentiſſimi Capiſuchi*
„ Quæſtiones Morales, *quæſt.* 1. *ubi ſacrorum Canonum, ſanctorum Patrum, Clariorumq. Theo-
„ logorum, ac præcipue S. Thomæ auctoritatem, adducto etiam genuino Tridentini decreti ſenſu,
„ firmat, Sacerdotes hæreticos, Schiſmaticos, notorios, & manifeſtos, ac excommunicatos denun-
„ ciatos non poſſe pœnitentem abſolvere in articulo mortis.* “ Si hujus adnotationis Auctor ea le-
giſſet, quæ habentur *num.* 38. citato, v. *Sacerdos*, ad quem P. Ferraris lectorem remittit, ab
hac additione tanquam omnino ſuperflua utique ſuperſediſſet.

Digitized by Google

54 *abſolvi poſſunt*. Quod ſi elapſo mortis periculo, cum commode poſſint, non ſe præſentent Papæ, vel Epiſcopo reſpective, & parti læſæ renuant, in quantum poſſunt, ſatisfacere, reincidunt in Excommunicationem, *ex cap. Eos qui, de ſent. excommun. in 6.* & ex Decreto *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. 7. Decembris 1646.*

55 Abſoluti vero in tali periculo, vel articulo mortis a caſibus reſervatis, qui nullam habent annexam cenſuram, ſi convaleſcant, non tenentur ſe præſentare Superiori, quia onus ſe præſentandi, quod ſupracitata Jura in illo articulo imponunt, eſt ſolum pro caſibus reſervatis habentibus annexam cenſuram, & exce-
56 ptio firmat regulam in contrarium. Et ratio diſparitatis eſt, quia a peccatis reſervatis non habentibus annexam Cenſuram in articulo, ſeu periculo mortis, abſolvuntur directe, & pro utroque Foro ſine ulla alia obligatione; a peccatis vero reſervatis habentibus annexam Cenſuram abſolvuntur in articulo ſeu periculo mortis tantum pro Foro interno conſcientiæ, cum obligatione adhuc ſe præſentandi Superiori pro Foro externo, ut mandata ejus accipiant, & ſe obedientes, & obſequentes oſtendant Eccleſiæ, vel Superioribus, quibus fuerunt contumaces, quod non evenit in habentibus caſus ſimpliciter reſervatos ſine annexa
57 Cenſura. Imo ſic abſoluti, licet non indigeant nova abſolutione, ex quo prior fuerit valida, poſſunt tamen adhuc urgeri a Superiore, qui poteſt contra eos procedere, donec etiam pro Foro externo abſolutionem obtineant, ut pluries declaravit *Sacra Congregat. in Compſan. 14. Junii 1619. in Oppiden. 8. Junii 1621. & in Meliten. 30. Sept. 1622.* Vide verb. *Excommunicatio quo ad abſolutionem pro Foro Conſcientiæ &c. art.* 8. *n.* 4.

58 Abſolutio non poteſt dari extra articulum mortis a Sacerdote non approbato, & non habente Juriſdictionem, alias eſt nulla, *c. Omnis utriuſque 12. de pœnit. & remiſs. cap. Si Epiſcopus 2. eod. tit. in 6.* & Concil. Trid. *ſeſſ.* 23.
59 *cap.* 15. *de reformat.* Et a fortiori nequit dari a Laico *lib.* 3. *Conſt. Apoſtol. cap.* 10. Leo X. Conſtit. 40. incip. *Exurge*. Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. *& Canon.* 10. Unde ſacramentaliter abſolvens, cum non ſit Sacerdos, ſit ſuſpectus de hæreſi, & eſt cogendus ab Inquiſitoribus abjurare de vehementi; & licet eſſet minor 25. annorum, dummodo compleverit 20., eſt degradandus, & brachio ſæculari tradendus, ultimo ſupplicio afficiendus, ex Clemeñt. VIII. Conſtit. 81. incip. *Et ſi alias* & Urban. VIII. Conſt. 79. incip. *Apoſtolatus officium*. Abſol- 60
vendi facultas delegata non poteſt ſubdelegari. *De offic. & poteſt. Judicis Delegati cap. & §. fin.*

Abſolutio non poteſt dari a ſimplici Sacer- 61
dote non approbato, neque pro ſolis peccatis mortalibus dubiis, cum nullam habeat juriſdictionem. Imo ſimplex Sacerdos non eſt per- 62
mittendus, quod abſolvat neque a ſolis peccatis venialibus, ut decrevit Innocent. XI. 12. *Februar.* 1679. in decreto de communione quotidiana, in cujus fine habentur præciſa hæc verba: *Non permittant, ut venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, ſeu Ordinario.* Et nulla quoque declaratur a Benedicto XIV. Conſtit. incip. *Apoſtolica*. Bullar. Tom. I. n. 100.

In allegata Conſtit. SS. Pontifex Benedictus XIV. ad eliminandas perverſas quorumdam opiniones, quæ irrepſerant; & ad præcavendum abuſum Indultorum Apoſtolicorum, præſertim quoad facultatem eligendi Confeſſarium, declarat & mandat, Confeſſarios electos in vim Bullæ Cruciatæ, aut alterius Privilegii, ab Ordinario ejus loci, in quo quis confitetur, actu approbatos eſſe debere. Subindeque ſtatuit, *Confeſſiones aliter in poſterum factas, & reſpective auditas, nullas, irritas, & invalidas fore*. Ideoque *Confeſſiones, & abſolutiones in præmiſſis caſibus aliter in poſterum factas, & reſpective auditas ſeu impertitas, irritas fore, & invalidas* declarat. De abſolutione a peccatis venialibus in tota illa Bulla ne verbum quidem. Standum igitur primæ aſſertioni noſtri Auctoris, qui ait, ſimplicem Sacerdotem non debere, neque eſſe permittendum, abſolvere a venialibus. Quod confirmatur ulterius ſequentibus auctoritatibus:

1. *Reiffenſt. Theol. moral. tract.* 10. *diſt.* 8. *q. concl.* 4. Sacerdotibus in ſua Ordinatione confertur ſufficiens Juriſdictio valide ſaltem abſolvendi quemlibet a ſolis peccatis venialibus. Ita communior Theologorum . . . Notandum tamen, quod extra caſum neceſſitatis non debeat de facto Sacerdos necdum expoſitus ſe immiſcere audiendis Confeſſionibus venialium, idque ob plurima incommoda, quæ inde facile poſſent oriri. Et hinc non immerito Innoc. XI. in allato Decreto &c. injunxit Epiſcopis, & Parochis, ut *non permittant* &c.

2. *Reverendiſs. de Ligorio in Theolog. mor. lib.* 6. *tract.* 4. *cap.* 2. *num.* 543. Quæritur, an Confeſſio venialium facta ſimplici Sacerdoti ſit illicita, & invalida? Quod ſit illicita, hodie certum eſt ex Decr. Innoc. XI. &c. ubi

non

Digitized by Google

non ſolum vetitum fuit Epiſcopis, *Ne permittant* &c. ſed etiam fuit interdictum ipſis Sacerdotibus, his verbis, quæ immediate ſequuntur: *Si quicumque Sacerdotes ſecus egerint, ſciant Deo ſe rationem reddituros*. Utrum autem talis Confeſſio ſit invalida, *prima* ſententia communiſſima negat, & hanc tenent *Salm. c.* 11. *n.* 8. cum communi, ut aſſerunt *Holzm. n.* 681. *Viva q.* 8. *art.* 1. *n.* 6. *Pal. d. un. p.* 13. *n.* 5. *Croix n.* 1489. *Lugo diſp.* 18. *n.* 41. *Suar. d.* 26. *ſect.* 5. *& Elbel pag.* 296. *n.* 329. *cum Maſtr. Herinx*, &c.

3. *La Croix Theol. mor. lib.* 6. *part.* 2. *n.* 1489. Videtur nunc tenendum, quod ad abſolvendum a venialibus prærequiratur approbatio Ordinarii; nam licet antehac ab omnibus ferè ſupponeretur tanquam certum, quod facultas abſolvendi a venialibus eſſet in Ordinatione conceſſa omni Sacerdoti, vel jure divino, uti volebat *Vaſq.* vel jure Eccleſiaſtico, ſuppoſita immemoriali conſuetudine, tamen nunc aliter ſtatuit *Innoc. XI.* in Decreto &c. ergo talis abſolutio eſt ſaltem illicita. An autem ſit valida eſt incertum: negant aliqui cum *Platelio*, ſed probabilius affirmant cum Card. *d.* 2. *ſ.* 6. *art.* 9. *&* 10. *n.* 667. quia ex hoc, quod Pontifex tantum velit prohiberi, & non permitti, non ſequitur tolli juriſdictionem, vel irritari abſolutionem. ☞

63 Quid importent abſolutiones Generales, quas Prælati Regulares, in fine Viſitationis, & in quibuſdam anni Solemnitatibus dare conſueverunt ſuis ſubditis Religioſis; Et quid abſolutiones in articulo mortis dari ſolitæ moribundis; Et quid abſolutiones, quæ dantur a Prælatis, ſeu Præſidibus ante electiones Capitulares; Vide verb. *Prælatus Regularis a num.* 67. *ad* 73.

Articulus II.

Abſolutio quibus dari poſſit, vel non.

SUMMARIUM.

1 *Abſolutio an & qualiter dari poſſit moribundo*, ad num. 7

8 *An dari poſſit ei, qui eſt in occaſione proxima*, ad num. 13

14 *An poſſit conſuetudinario, & recidivo*, ad num. 19

20 *Dari non debet iis, qui ignorant Myſteria Fidei.*

21 *An dari poſſit a Confeſſario ſuo complici in peccato*, ad num. 22

23 *Subnectuntur Supplementa Auctoris*, ad num. 28

Abſolutio dari poteſt moribundo, qui petiit Confeſſarium, licet ipſo adveniente jam obmutuerit, & nulla dare poſſit ſigna pœnitentiæ. Habetur ex *Conc. Arauſicano I. can.* 12. *ex Conc. Carthagin. III. cap. Ægrotantes* 75. *de conſecr. diſt.* 4. *& ex Conc. Carthag. IV. can.* 76. his verbis: *Is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſim converſus fuerit, dent teſtimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam*. Id ita expreſſe ſtatuitur a S. Leone Papa *c. His qui*, *Cauſa* 26. *q.* 6. his verbis: *Quod ſi aliqua ægritudine fuerint aggravati, ut quod paulo ante poſcebant, ſub præſentia Sacerdotis ſignificare non valeant, teſtimonia eis fidelium, & circumſtantium prodeſſe debebunt, ut ſimul & pœnitentiæ, & reconciliationis beneficium conſequantur*. Sic etiam habetur ex Rituali Romano, auctoritate, & mandato Pauli V. edito, quod titul. de Sacram. Pœnit. ſic ordinavit. *Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela ægro deficiat, nutibus, & ſignis conetur Sacerdos, quoad ejus fieri poterit, peccata pœnitentis cognoſcere, quibus utcumque, vel in genere, vel in ſpecie cognitis, vel etiam confitendi deſiderium ſive per ſe, ſive per alios oſtenderit, abſolvendus eſt*. Ubi ly *abſolvendus eſt*, intelligendum eſt de abſolutione ſacramentali abſolute impertienda, & non tantum ſub conditione, niſi forte de aliquo prædictorum ſignorum certo non conſtet, ſed dubium ſit; tunc enim eſſet danda abſolutio ſolum ſub conditione, ne exponeretur Sacramentum periculo nullitatis. ☞ Sic etiam mutus abſolvendus eſt, quamvis Confeſſor non calleat quæ peccata per ſigna velit ille exprimere; nec ſciat per ſigna eum interrogare de aliquo peccato in particulari. ☞ 1

Abſolutio probabilius dari poteſt ſub conditione etiam moribundo, qui nullum pœnitentiæ ſignum dedit, nec dare poteſt, ſi ipſe prius probe, & chriſtiane vixit, & Sacramenta frequentavit. Sic tenet expreſſe Barboſa *in Collect. ad Conc. Trid. ſeſſ.* 14. *de Sacr. pœnit. c.* 5. *n.* 2. citans pro hac ſententia Vivaldum, Antonium de Litteratis, Homobonum de Bonis, Molfeſium, Carolum de Baucio, Bartholomæum de S. Fauſto. Idem docent Marcantius, Herincx, Pontius, Boſco, Baſſæus, Anacletus, Felix Poteſtas, Schilder *tract.* 6. *n.* 39. citans Gregorium XV. in ſuo Memoriali Confeſſa- 3

ſeſſariorum, quod ediderat, quando erat adhuc Archiepiſcopus Bononienſis, S. Antoninus, & Sacerdotale Romanum *pag.* 264. dicens: *Poſſe abſolvi moribundum aſſuetum frequentare Confeſſionem, quamvis repentino caſu*
4 *oppreſſus Sacramentum non petierit*. Hanc ſententiam vocat nunc communem Moya *q.* 4. pro qua refert ſexdecim Auctores, qui eam abſolute tenent, & alios longe plures, qui defendunt ut probabilem, & ex præcepto charitatis in praxi tenendam, ad quos accedunt Gobat, Tambur. Eſcob. Card. Averſa, Quarti, Arſdech. Sporer, Bonagratia, Gormaz, & alii. Et probatur ratione, quia vita Chriſtiana atque Catholica hactenus probe, & publice peracta in hujuſmodi caſu, ac extrema neceſſitate talis moribundi, eſt ſufficiens accuſatio ſui, & confeſſio, cum alia major fieri nequeat; adeoque poteſt ſub conditione abſolvi. Antecedens probatur, quia ille, qui petiit confeſſionem, vel ſaltem dedit ſigna petitæ confeſſionis, poteſt in mortis articulo abſolvi: ſed homo chriſtiane, & catholice vivens hoc ipſo petiit, deditque ſigna Confeſſionis pro mortis articulo petitæ, adeoque &c. Minor probatur, quia per decurſum totius vitæ Chriſtianæ ſæpius, ac præſertim frequentando Sacramenta Eccleſiæ, vel faciendo conſuetum examen conſcientiæ, imo & devote pluries orando, *Pater noſter*, *& Ave Maria*, per ly *dimitte nobis debita noſtra*, vel *ora pro nobis peccatoribus nunc*, *& in hora mortis noſtra*, fatentur ſe peccatores, petuntque omnia pro felici hora mortis neceſſaria, & opportuna; ſed inter hæc eſt præcipue Confeſſio, & abſolutio Sacramentalis in mortis articulo ob-
5 tinenda: ergo &c. Tum quia de tali viro probo in articulo mortis conſtituto prudenter dubitari poteſt, an prius Confeſſionem petierit, & non fuerit auditus, aut aliquod ſignum externum dederit, quod non fuerit viſum; imo dubitari poteſt, an etiam de facto aliquod ſignum externum det, quod propter ejus virium imbecillitatem non videatur, aut non percipiatur, adeoque poterit ſub conditione abſolvi eo quod ob probam antea peractam vitam præſumi ac ſperari poſſit, ipſum hic & nunc petere confiteri, & ſacramentaliter
6 abſolvi. Tum etiam quia in dubiis aut opinionibus circa neceſſaria ad ſalutem, tutior pars eſt amplectenda, ſed in caſu agitur de re neceſſaria ad ſalutem, & adeſt dubium, aut opinio pro utraque parte; adeoque eſt ſub conditione abſolvendus, cum hoc tutius ſit pro ejus æterna ſalute; nihil enim mali fit in conferenda tali abſolutione conditionata; eo enim ipſo quod apponatur conditio, *ſi es capax*, *ego te abſolvo* &c. & vitatur omne periculum ſacrilegii & irreverentiæ Sacramenti, & conſulitur ſaluti æternæ moribundi, quæ in tali extrema neceſſitate eſt ab omnibus ex charitate procuranda. Sicut enim Sacramentum 7
Baptiſmi in caſu extremæ neceſſitatis poteſt conferri ſub conditione in materia dubia, ut in lixivio, aqua roſacea, vel nivali, vel etiam in parte dubia, ut in digito, manu &c. cum in tali caſu tutius conſulatur ſaluti animæ infantis, quam nullo modo eum baptizando; ſic a pari in caſu noſtro poteſt ſub conditione dari abſolutio ſacramentalis tali moribundo extreme indigenti, cum tutius conſulatur ſuæ extremæ ſaluti dando ei abſolutionem conditionatam, quam nullo modo eum abſolvendo: Sacramenta enim cum fuerint a Chriſto inſtituta in ſalutem fidelium, in caſu extremæ neceſſitatis de mente Legiſlatoris cedunt juri ſuo, *ne exponantur periculo nullitatis*, ut fideles non exponantur periculo damnationis; eo vel maxime quod talis conditio, ut jam dictum eſt, ſalvat reverentiam Sacramenti, quia ſi moribundus non ſit capax abſolutionis, non ſit Sacramentum.

Notæ Romani Theologi.

P. Daniel Concina, qui in animadverſionibus ad Pontas, Auctoris noſtri opinionem, quæ communior eſt, probaverat, in Theologia Chriſtiana, quæ ibidem ſcripſerat, retractavit, ne eorum præjudicium afferret opinioni, qui confeſſionem neceſſariam hujus ſacramenti materiam exiſtimantes, negant omnino eum abſolvi poſſe, qui confeſſionis ſigna ſenſibilia non dederit; quia deficientibus actibus pœnitentis neceſſaria materia deſideratur, ſine qua perfici Sacramentum nequit. Sed certum omnino non eſt, actus pœnitentis materiam hujus Sacramenti eſſe: cum Tridentina Synodus non Sacramenti *materiam*, ſed *quaſi materiam* dixerit; cumque Theologi bene multi non materiam ex qua ſacramentum fit, ſed circa quam ſacramentum verſatur, actus illos conſtituant. Dum vero in pœnitente ea præceſſerint, quæ Auctor commemoravit, ſatis veriſimile eſt, & confeſſionis deſiderium per anteactam vitam, & alios actus in illo reperiri, qui ad impertiendam abſolutionem dubiam ſaltem materiam ſuppeditent: ergo ſub conditione abſolvi poterit; eo vel magis, quia iis, qui antea confeſſionem petiere, ſi ſaltem per

Digitized by Google

per teſtes id Sacerdoti ſit notum , abſolutio concedenda eſt, ut liquet ex allatis ab auctore monumentis, & etiam ex decreto Urbani VIII. qui 24. Februarii 1632. rogatus ab Inquiſitore Luſitaniæ , *num valide abſolvi poſſit ægrotus , qui coram uno teſte ſigna contritionis dedit , ſuperveniente autem Confeſſario nullo externo ſigno confitendi voluntatem oſtendit* , *reſpondit* , *huic ægroto poſſe impertiri abſolutionem , nec id repugnare decreto Clementis VIII. cum diverſam contineat rationem* . Itaque ſi abſolvendi ſunt, qui antea petiere confeſſionem, quia actus illi præcedentes veluti præſentes haberi poſſunt ; cur ii abſolvendi non erunt, quorum vivendi ratio prudentem Confeſſarium certum facit , voluiſſe in mortis articulo ſacramenta recipere , ac prudenter etiam dubitare permittit confeſſionem antea petiiſſe, licet a nemine fuerit auditus ? Nec audiendus Concina eſt , dum ait , Deum , quando vult alicujus ſalutem , velle etiam eadem voluntate media a Chriſto præſcripta pro ſalute obtinenda. Nam abſolutionem hanc medium eſſe præſcriptum dicimus, & occurrentem Sacerdotem, qui probo Chriſtiano , quem confeſſionem petiiſſe præſumimus, Sacerdotalem abſolutionem impertiatur , beneficium quoddam eſſe putamus divinæ miſericordiæ , quo Deus illi opitulari decreverit.

Hinc merito Vaſquez & alii quamplurimi affirmant, quod in caſibus ſupradictis, in quibus moribundus poteſt abſolvi , Sacerdos non tantum poſſit, ſed etiam teneatur ratione caritatis, illum abſolvere.

8 Abſolutio dari poteſt ei, qui eſt in occaſione proxima involuntaria, nec eſt in ſui poteſtate eam removere, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios, ſcilicet primo per verum, & firmum dolorem de præteritis; ſecundo, ſi ſit occaſio luxuriæ, per intenſum, & ſolidum propoſitum ſolus cum ſola non loquendi , & totis viribus mulieris aſpectum , & illecebras vitandi; tertio per verum propoſitum, & promiſſionem ſeparationis cum primum erit poſſibilis phyſice, vel moraliter ; quarto per fervidam orationem, & petitionem divini auxilii, & frequentiam Sacramentorum, maxime Confeſſio-
9 nis cum eodem prudenti Confeſſario . Et ratio eſt, quia occaſio peccandi in ſe non eſt peccatum, niſi ſit voluntaria, & qui in ea eſt, potius dicitur eam pati, quam ei ſe exponere; poſitis enim dictis propriis actibus cenſetur, pro quanto in ſe eſt, eam abſolute, & efficaciter nolle; ut tradit D. Baſilius *in Conſt. Monaſt. c. 4. fol.* 489. ubi dicit , *In hujuſmodi caſibus hominem non amare periculum, ſed illud invitum ſubire* . Talis occaſio involuntaria contingere poteſt in filiofamilias cum famula Domini, inter fratres , ſorores , filios , & filias ejuſdem familiæ, & alios ſimiles conjunctos, qui non ſunt ſui juris, habitantes in eadem domo ſub cura ejuſdem Domini ſeu pa-
rentis. Sic tenent communiter Doctores, qui 10
tamen monent Confeſſarios , ut cum iſtis ſe gerant ſicuti cum recidivis, differendo aliquando abſolutionem, & difficiles ſe oſtendendo ad eos abſolvendos, ut ſic perterriti facilius emendentur, & ſupradictos proprios actus efficacius eliciant, ſine quibus nequirent abſolvi , cum deficerent in adimplendis, quæ ſunt in ſua poteſtate, & tenentur omnes adimplere nulla ſuffragante excuſatione ad vitandum peccatum mortale.

Abſolutio tamen dari non poteſt ei, qui eſt 11
in occaſione proxima voluntaria , nec vult eam , cum poſſit, deſerere , licet ſub prætextu cujuſcumque utilitatis, commodi, vel boni ſpiritualis, vel temporalis ſui , vel proximi . Clare conſtat ex pluribus propoſitionibus damnatis, ut ex 41. in ordine damnata ab Alexandro VII. die 18. Martii 1666. his verbis : *Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum concubinarii*, *vulgo* Regalo, *dum deficiente illa nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent ; & alia famula nimis difficile inveniretur:* & ex 61. in ordine damnata ab Innocentio XI. 2. Martii 1679. *Poteſt aliquando abſolvi, qui in proxima occaſione peccandi verſatur, quam poteſt, & non vult omittere, quinimo directe, & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit :* & ex alia ejuſdem Pontificis 62. in ordine : *Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua utilis, aut honeſta non fugiendi occurrit :* & ex altera ejuſdem 63. in ordine : *Licitum eſt quærere directe occaſionem proximam peccandi pro bono ſpirituali, vel temporali, noſtro, vel proximi* . Et oſtenditur ratione , quia ut quis non 12
teneatur deſerere occaſionem proximam peccandi mortaliter , nulla cauſa eſt ſufficiens , niſi ſola impotentia phyſica, vel moralis deſerendi illam occaſionem proximam ; nam quoties poteſt quis eam derelinquere , tenetur , quia quilibet, ſi poteſt, tenetur evitare proximum periculum ſummi mali , quale eſt peccatum mortale , juxta illud Matthæi 18. *Si manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum, & projice abs te ;* aliter non eſſet diſpoſi-

ſpoſitus ad obtinendam abſolutionem ratione evidentis periculi, adeoque non abſolvendus, ut concludit Sanctus Carolus Borromæus *par.* 4. *Actor. Eccleſ. Mediol. inſtruct. Confeſſ. circa medium*, his verbis: *Sciant denique* (Confeſſores) *ſe non poſſe iis impendere beneficium abſolutionis, qui peccati mortalis occaſionem omnem fugere ſerio non propoſuerint*. Et S. Thomas de Villanova *Concione in feria 6. poſt Domin.* 4. *Quadrageſimæ*, ait: *Vadat, & concubinam e domo pellat, pecuniam alienam reſtituat &c. & tunc ad Confeſſarium redeat, & abſolvatur, hic rectus eſt ordo, hunc Ordinem non tranſgrediaris*. * Accedit etiam, pœnitentem, ſi ſit rite diſpoſitus, debere affectum peccati excludere, & peccatum deteſtari: ergo deteſtari quoque debet peccandi occaſionem. Quomodo vero eam deteſtabitur, qui non vult illam deſerere?

14 Abſolutio dari non poteſt conſuetudinario, & recidivo, qui ſemper labitur in eadem peccata ſine ulla ſpe emendationis; nec facit, quantum in ſe eſt, juxta monita prudentis Confeſſarii pro tali conſuetudine peccaminoſa deſerenda, adhibendo ſcilicet ſerium conatum, quo tentationibus, ac occaſionibus reſiſtat, ſed potius cupiditatibus ſuis ſemper frena relaxat; conſtat clare ex propoſitione damnata ab Innocentio XI. 2. Martii 1679. in ordine 60. *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, Naturæ, aut Eccleſiæ, etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat ſe dolere, & proponere emendationem*. Et ratio eſt, quia cum in iſto nullum appareat verum ſignum doloris, aut propoſitum emendandæ vitæ, ex quo nullum ſerium conatum adhibeat ad reſiſtendum tentationibus, & peccandi occaſionibus, ſed potius voluntarie ſuis cupiditatibus ſemper frena relaxet, abſolutio nedum non ipſum ſolveret, ſed & cum ipſo etiam Confeſſarium ligaret, ut docet S. Ambroſius *lib.* 2. *de pœnit. c.* 9. his verbis: *Nonnulli ideo poſcunt pœnitentiam, ut ſtatim ſibi reddi communionem velint, hi non tam ſe ſolvere cupiunt, quam Sacerdotem ligare, ſuam enim Conſcientiam non exuunt, & Sacerdotis induunt, cui præceptum eſt, nolite dare Sanctum*

16 *canibus*. Et quod ſimilibus conſuetudinariis, ſeu recidivis non ſit danda abſolutio, donec emendentur, aperte inſinuat S. Carolus Borromæus *par.* 4. *Actor. Eccleſ. Mediol. titul. Inſtructio Confeſſorum*, his verbis: *Prorogauda eſt adhuc abſolutio his, qui licet ſe peccatum dimiſſuros polliceantur, ab illo tamen non ſeparandos Confeſſor ſuſpicetur, ut ſunt ii, & præſertim juvenes otioſi, qui ſolent majoris temporis parte aleis, crapulis, amoribus, peccatis carnalibus, blaſphemiis, inhoneſtis converſationibus, diſſenſionibus, odiis, & detractionibus vacare, ut qui a multis annis in eiſdem peccatis perſeverarunt, nec ut emendentur laborant*.

Si vero conſuetudinarius, ſeu recidivus poſt 17
ultimam ſuam Confeſſionem, ſe vel paulum emendavit, nec tot peccata, ut ordinarie ſolitus erat, commiſit, & aliquem conatum ad ſe emendandum adhibuit, debet abſolvi, cum ſic oſtendat ſe habere verum dolorem, & firmum propoſitum ſe emendandi, quod ſufficit ad veram pœnitentiam, licet aliquoties ſit iterum relapſus: ſiquidem ejuſmodi aliquis relapſus non eſt ſignum falſæ pœnitentiæ, ſed potius fragilitatis humanæ: plurimi enim etiam probitate conſpicui relabuntur interdum, & contra bona propoſita firmiter concepta denuo peccant. Cum enim recidive peccata fiunt 18
ex ſola fragilitate intrinſeca, uti ſit in mollitie, delectationibus moroſis, odiis, blaſphemiis, & ſimilibus, docent communiter Doctores, ordinarie poſſe pœnitentem toties abſolvi, quoties Confeſſarius judicat eum ſerio dolere, & proponere impoſterum ſe emendare, quia eſt rite diſpoſitus, ut maxime liquet in illo, qui poſt ultimam Confeſſionem non tot peccata commiſit, uti antea ſolitus erat: unde & Matthæi 18. Petro interroganti; *Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? uſque ſepties? dixit Jeſus, Non dico tibi uſque ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties*, hoc eſt toties quoties vere doluerit, ſigna emendationis dederit, veniamque rogaverit: juxta quod S. Hieronymus relatus *cap. Septies diſt.* 3. *de pœnit.* ait: *Non ſolum ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties delinquenti, ſi convertatur ad pœnitentiam, peccata condonantur*.

Major difficultas eſt, an ſint abſolvendi nec 19
ne, illi conſuetudinarii, ſeu recidivi, qui in aliqua Confeſſione minora afferunt peccata, & in alia majora, & ſic viciſſim longo tempore ſua peccata continuant, aliquoties ſe vincendo, & aliquoties iterum relabendo, ac numerum peccatorum augendo? Cum iſtis, dicerem, quod a Confeſſariis non ſit procedendum nec per nimiam ſeveritatem, nec per nimiam clementiam, ut nec nimia ſeveritas terreat, nec nimia clementia palpet. Habemus enim non pauca luctuoſa exempla, quod nimia ſeveritas Confeſſariorum fuerit potius pœnitentibus occaſio ruinæ ſpiritualis, ac deſperationis, quam ſalutis, cum ſic deterritis ſit eis odioſa con-

Digitized by Google

confeſſio, & plurimi a pœnitentia totaliter receſſerint, & per hoc S. Leo Epiſt. 91. omnes ſic admonet Confeſſarios: *In diſpenſandis Dei donis non debemus eſſe difficiles, nec accuſantium ſe lacrimas, gemituſque negligere, cum ipſam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inſpiratione conceptam.* Nec minora habemus exempla, quod nimia Confeſſariorum clementia non pancos cum ſeipſis perdiderit Pœnireutes; cum nimia clementia potius foveat peccata, quam minuat, jnxta id, quod obſervat Bellarminns *Concion.* 8. *in Dominica* 4. *Adventus* dicens: *Nec enim eſſet hodie tanta facilitas peccandi, ſi non eſſet etiam tanta facilitas abſolvendi*, & ideo nimia hæc indulgentia reprobatur in Synodo Gebennenſi *part.* 4. *tit.* 9. *c.* 6. ſnb motivo, quod per hanc nimiam facilitatem abſolvendi *pereat, tum Pretbyterorum, tum pœnitentium multitudo infinita*. Unde cum ſimilibus pœnltentibus magna eſt neceſſaria prudentia, & diſcretio in Confeſſariis, ut hinc per graviora exhortationum motiva eos deterreant a relapſu, & peccatis, & illinc dulciora divinæ grariæ, paſſionis Dominicæ, & invocationis Sanctorum linimenta proponendo, erigant in fiduciam, & ſpem chriſtianam, atque iteratam peccatorum deteſtationem, & firmius emendationis propoſitum, ſicque cum Evangelico Samaritano ſciant opportune vulneribus ſauciatorum oleum, ac vinum infundere; ut S. Auguſtinus, & S. Thomas 3. *part.* *q.* 80. *art.* 10. *ad* 3. ajunt: *faciat unuſquiſque, quod ſecundum fidem ſuam pie credit eſſe faciendum.*

20 Abſolutio dari non debet, ſed differenda iis, qui propria culpa, & negligentia ignorant principalia Myſteria Fidei, & alia ſcitu neceſſaria ad ſalutem; Habetur expreſſe de mente Innocentii XI. damnantis ſub *die* 2. *Martii* 1679. hanc propoſitionem in ordine 64. *Abſolutionis capax eſt homo, quamvis laboret ignorantia Myſteriorum Fidei, etiamſi per negligentiam etiam culpabilem neſciat Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Noſtri Jeſu Chriſti:* Et clàre traditur etiam a Sancto Carolo Borromæo *part.* 4. *Actor. Eccleſ. Mediol. Inſtruct. Confeſſor. circa med.* præciſis his verbis: *Quicumque rationis uſum attigerit, ſub reatu peccati mortalis omnes Symboli Apoſtolici, quo Eccleſia utitur, articulos ſcire tenetur, ſaltem quo ad ſubſtantiam; Item Dei & Eccleſiæ præcepta, quæ ſub mortali peccato obſervanda ſunt, quæque ſolent in ſcholis Doctrinæ Chriſtianæ comparari. Ubi ergo pœnitens hæc ignorarit, ſi quamprimum ad ea diſcendum non acquieverit, abſolvi non debet. Immo ſi ad ea diſcendum ſe diſpoſitum ſignificaverit, interrogandum num alias de ea negligentia a Confeſſore ſive ipſe ſit, ſive alius, aut Paſtor, monitus fuerit, ſiquidem pro modulo diligentiam ad hoc non adhibuerit, tandiu illi abſolutio differatur, donec huic officio penitus ſatisfecerit. Quod ſi nondum admonitus fuerit, abſolvatur quidem: ſed de ſuperadictis, ut poterit, inſtruatur.* Vide infra *num.* 23.

Abſolutio dari nequit a Confeſſario ſuo com- 21
plici in peccato carnis; Et ſi detur eſt nulla,
& Confeſſarius audens eum abſolvere incurrit Excommunicationem Papæ reſervatam. Vide verb. *Complex peccati a num.* 1. ad 3.

An abſolutio nequeat dari etiam complici 22
in quocumque alio peccato mortali, non carnali? Vide *ibid. num.* 4.

Supplementa Auctoris.

Abſolutio deneganda eſt ignorantibus My- 23
ſteria Fidei tenenda neceſſitate *medii*. Bene-
dictus XIV. tom. 1. Conſtitut. 42. incip. *Etſi*
§. 12. Ignorantibus autem ſua culpa neceſſa- 24
ria neceſſitate *præcepti* eſt abſolutio rejicienda
in aliquod tempus. Quandoque tamen poteſt
talis pœnitens abſolvi, ſi dolens de ſua culpa-
bili vincibili ignorantia, ſerio promittat Con-
feſſario operam ſe impenſe daturum, qua di-
vinæ gratiæ præſidio diſcat etiam neceſſaria
neceſſitate præcepti. Idem *loc. cit.*

Abſolvendi facultas a caſibus reſervatis, & 25
cenſuris conceditur Cancellario Militiæ S. Ja-
nuarii. Idem tom. 1. Conſtit. 24. incip. *Ro-*
manæ Eccleſiæ, §. 3. Eadem facultas tribuitur 26
Confeſſariis in vim Bullæ Cruciatæ conceſſæ
Militibus S. Joannis Hieroſolymitani, ejuſque
Militiæ ſubditis. Idem tom. 1. Conſtitut. 76.
incip. *Quoniam*, §. 8.

Non eſt opus abſolventem virtute Bullæ Cruciatæ uti forma abſolutionis, quæ præfigitur in ſummario Bullæ; ea enim apponitur, ut ſciatur, a quibus peccatis, & Cenſuris poſſit abſolvere Confeſſarius. Mendo *de Bulla Cruciatæ d.* 23. *cap.* 12.

Abſolvere non poteſt Abbas, ſeu Superior 27
Regularis Monachos ſibi ſubjectos a percuſſione Clerici Regularis, ut expreſſe reſpondit *S. Congr. Concil.* in Mediolanen. *Cenſurarum* 2. *Decemb.* 1719. *ad* 5. *dubium*. Vide verb. *Excommunicatio*.

Alia ad rem, vide verb. *Confeſſarius art.* 1. 28
num. 87.

Arti-

Digitized by Google

Articulus III.

Abſolutio quomodo, & ſub qua forma dari poſſit, & debeat, vel non.

SUMMARIUM.

1 *Abſolutionis Sacramentalis verba neceſſaria, & ſufficientia*, ad num. 8
9 *Omiſſio aliaeum petcum, an ſit peccatum.*
10 *Praxis ſervanda in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ*, ad num. 11
12 *Abſolutionis verba, an ſint nude indicativa, & declarativa.*
13 *Abſolutio, an ſit valida, modo deprecativo.*
14 *An dari poſſit abſenti.*
15 *An ab uno plueibus ſimul*, ad num. 16
17 *Et an uni a pluribus ſimul*, ad num. 19
20 *Alia ad rem*, remiſſive.

1 ABſolutionis Sacramentalis verba neceſſatia, & ſufficientia ſunt, *Abſolvo te a peccatis tuis*, vel alia æquipollentia actum judicialem ſententiæ abſolventis ſufficienter exprimentia: habetur ex Concil. Florent. in Decreto unionis, ubi dicit: *Forma bujus Sacramenti eſt: Ego te abſolvo &c.* & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. ubi dicit: *Docet peæterea Sancta Synodus, Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipua ejus vis ſita eſt, in illis Miniſtri verbis poſitam eſſe: Ego te abſolvo &c. quibus quidem de Eccleſiæ Sanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur; ad ipſius tamen formæ eſſentiam nequaquam ſpectant, neque ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem ſunt neceſſariæ.* Licet autem ex prædictis ſola illa duo verba, *Abſolvo te*, vel æquipollentia, ſint de eſſentia formæ abſolutionis, ac neceſſario exptimenda neceſſitate Sacramenti, maxime ſpeculative loquendo, ut ſuſtinent D. Th. 3. *part. quæſt.* 84. *art.* 3. *in corp.* Scotus *in* 4. *diſt.* 14. *quæſt.* 4. §. *ex boc ſequitur*, Suarez, Lugo, Gonet, Coniuch, Amicus, & alii magis communiter.

3 In praxi tamen tutius tenendum eſt, requiri tanquam de eſſentia formæ ſacramentalis etiam illa verba, *a peccatis tuis*, vel ſaltem, *a peccatis*, quia in inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ ſacta eſt a Chriſto expreſſa mentio peccatorum: *Quoeum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, *Joan.* 20. ergo ſi quia in Sactamenti Baptiſmi inſtitutione dictum eſt: *In nomine Pateis, & Filii, & Spiritus Sancti*, invocatio Trinitatis dicitur eſſentialis, ita quia in inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ dictum eſt, *quorum remiſeritis peccata*, expreſſio eorumdem peccatorum erit eſſentialis; adeoque tutius addenda ſunt illa verba *a peccatis tuis*, vel ſaltem *a peccatis*. Eo vel maxime, quod abſolutio a peccatis debet determinate ſignificare remiſſionem peccati, quia non plus efficit, quam determinate ſignificet, cum ſit forma practica, & non ſpeculativa: atqui illa verba, *abſolvo te*, non ſignificant determinate remiſſionem peccatorum, cum de ſe ſint indifferentia ad ſignificandam remiſſionem, vel cenſuræ, vel peccati, vel pœnæ; adeoque &c. Tum quia Concilium Florentinum in Decreto unionis, & Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. expreſſe dicunt, formam Sacramenti Pœnitentiæ eſſe verba, *Ego abſolvo te*, addita particula &c. quæ ex genere ſuo indicat quid aliud ab enunciato in illis verbis, *Ego abſolvo te;* adeoque ultra iſta tutius erunt addenda etiam iſta, *a peccatis tuis*, vel ſaltem, *a peccatis*.

Alitet Confeſſarius peccaret mortaliter, & 4
exponeret Sacramentum probabili periculo nullitatis ſine neceſſitate, & contra juſtiſſimam voluntatem pœnitentis, ut dicit Gobat *tract.* 7. *num.* 150. cum aliis, & maxime poſt damnationem factam ab Innocent. XI. 2. Martii 1679. hujus propoſitionis primæ in ordine: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incuerendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis.*

Abſolutio eſt valida, ſed illicita, ſi detur aliis 5
verbis, quæ tamen non mutent ſenſum formæ ordinariæ, nec actum judicii. Sic valide abſolvitur, ſi dicatur: *Ego tibi remitto, vel condono peccata tua; Solvo te a peccatis tuis; Tibi a me remittuntue peccata tua; Abſolvo Dominationem veſteam, vel Majeſtatem veſtram*, ſi Confeſſarius ſic dicat reverentiæ cauſa; *Nos abſolvimus te a peccatis tuis*, ſi ly *Nos* denotet dignitatem perſonæ ſingularis abſolventis, ut ſi ſit Prælatus. *Tu a me abſolveris a peccatis; Franciſcus, vel Dominatio veſtra, ſeu Majeſtas veſtra, a me abſolvitur a peccatis; Jubeo, volo te abſolutum eſſe a peccatis*. Omnes enim iſtæ, 6
& conſimiles formæ ſunt validæ, quia eſt in iſtis tantum mutatio accidentalis, cum verba retineant ſenſum a Chriſto intentum; ſunt ta- 7
men illicitæ, quia ſit contra conſuetudinem præſcriptum Eccleſiæ.

Abſolutio autem data his verbis, *Ego te mundo a peccatis tuis*, vel aliis verbis conſimili- 8
bus, a pluribus cenſetur inſufficiens, quia non

Digitized by Google

videtur ſignificare abſolutionem per modum ſententiæ judicialis, qualis requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ, utpote quod per modum judicii eſt a Chriſto inſtitutum, adeoque qui eam daret ſub ſimilibus verbis, peccaret mortaliter, cum ſemper mortale ſit extra caſum neceſſitatis uti materia, & forma dubia in Sacramentis; ſicuti ſecundum multos peccaret etiam mortaliter, qui extra caſum neceſſitatis voluntarie relinqueret *Ego*, *& in nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus Sancti*.

9 Omiſſio vero aliarum precum, ſi fiat aliqua rationabili cauſa, v. gr. in magno concurſu Pœnitentium, in frequentioribus, & brevioribus Confeſſionibus, non eſt neque idem peccatum veniale, cum nullimode ſpectet ad eſſentiam abſolutionis Sacramentalis, nec ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem ſint neceſſariæ, ſed ſolummodo de Eccleſiæ Sanctæ more laudabiliter adjungantur, ut expreſſe docet Trident. *cit. ſeſſ.* 14. *cap.* 3. verbis relatis *n.* 1.

10 Pro digna autem, & practica uſuali adminiſtratione Sacramenti pœnitentiæ, conſultum eſt, ut laudabiliter practicatur a multis, quod Confeſſarius dicat Pœnitenti, antequam incipiat Confeſſionem, *Dominus ſit in corde tuo, & in labiis tuis, ut rite, & competenter confitearis peccata tua, In nomine Patris*, formando ſignum Crucis verſus eum, *& Filii, & Spiritus Sancti, Amen*. Denique rite peracta confeſſione, & injuncta pœnitenti prius ſalutari pœnitentia, dicat, ut præſcribit Rituale Romanum juſſu Pauli V. editum, *Miſereatur tui Omnipotens Deus, & dimiſſis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam*. Deinde dextera verſus pœnitentem elevata: *Indulgentiam abſolutionem, & remiſſionem omnium peccatorum tuorum tribuat tibi Omnipotens, & miſericors Dominus, Amen: Poſtea Dominus Noſter Jeſus Chriſtus te abſolvat, & ego auctoritate ipſius te abſolvo ab omni vinculo excommunicationis, ſuſpenſionis* (hoc verbum ſuſpenſionis omittitur in Laicis) *& interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges: Deinde ego te abſolvo a peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen*. Et ultimo: *Paſſio Domini Noſtri Jeſu Chriſti, merita B. M. Virginis, & omnium Sanctorum, quidquid boni feceris, & mali ſuſtinueris, ſint tibi in remiſſionem omnium peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ, Amen*. * Non requiritur neceſſario ante verba *Abſolvo te* addere *Authoritate Dei*; & Propoſitio contraria deleta eſt a Tribunali Hiſpano ſanctæ Inquiſitionis in Expurgatorio an. 1640. in Summa Fr. Hieronymi de Clamas.

11 Urgente vero aliqua gravi neceſſitate, ut puta periculo mortis inſtantis, breviter Confeſſarius dicere poterit: *Ego te abſolvo ab omnibus cenſuris, & peccatis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen*, ut ad litteram docet Rituale Romanum.

12 Abſolutionis verba non præciſe, & nude indicant, & declarant, pœnitentem eſſe a Deo abſolutum, ſed vere per modum ſententiæ judicialis important abſolutionem pœnitentis a peccatis loco Dei a Confeſſario, velut a Judice pronunciatam. Et ratio eſt, quia in formis Sacramentalibus verba id vere efficiunt, quod ſignificant, verba autem abſolutionis Sacramentalis vere ſignificant abſolutionem in perſona propria Sacerdotis, & non meram declarationem abſolutionis jam poſitæ, ut clare patet ex tenore verborum, quæ profert audita Confeſſione ipſe Sacerdos, dicit enim, *Ego te abſolvo a peccatis tuis*: abſolvere enim non eſt præciſe declarare, adeoque Confeſſarii vere abſolvunt, & non tantum indicant, ſeu declarant pœnitentes eſſe a Deo abſolutos. Et ſic habetur ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. de Miniſtro hujus Sacramenti, & abſolutione: *Quamvis autem abſolutio Sacerdotalis alieni beneficii ſit diſpenſatio, tamen non eſt ſolum nudum miniſterium . . . . declarandi remiſſa eſſe peccata, ſed ad inſtar actus judicialis ab ipſo velut a Judice ſententia pronunciatur*. Et etiam ex *Can.* 9. *ejuſdem ſeſſionis, & capitis* his verbis: *Si quis dixerit abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum Miniſterium pronunciandi, & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti &c. Anathema ſit*.

13 Abſolutio non eſt valida, ſi proferatur modo deprecativo, v. gr. *Abſolvat te Deus, oro Deum, ut te abſolvat*, vel ſimilibus deprecativis verbis. *Eſt communis Doctorum*. Et ratio eſt, quia Sacramentum Pœnitentiæ eſt a Chriſto inſtitutum per modum Judicii, ut habetur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. & 6. mox citato; ubi aſſerit Confeſſarium eſſe judicem, hocque Sacramentum exerceri per modum judicii; ſed non poteſt eſſe tale, niſi intercedat ſententia Judicis judicativa: in judiciis enim ſententia non profertur deprecando, ſed jubendo; adeoque &c. Tum quia Chriſtus non dixit, *pro quorum peccatis oraveritis, ſed quorum peccata remiſeritis, remittuntur*; Cum enim Chriſtus dedit Sacerdotibus poteſtatem remittendi peccata, eis dicens, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, *Joan.* 20. *Quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo*, *Matth.* 18. manifeſte oſtendit, quod in illius poteſtatis exer-

Digitized by Google

exercitio ea debent uſurpare verba, quæ hujus vim, & amplitudinem certius exprimant; ſed verba iſta, *Ego te abſolvo &c.* ſtatuta a Concilio Florentino *in Decreto unionis*, & a Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. vim illam, & amplitudinem expreſſius pro certo declarant, quam hæc alia deprecativa, *Oro Dominum, ut te abſolvat*, *Abſolvat te Deus*, & ſimilia, adeoque &c.

Notæ Romani Theologi.

Non adeo facile pronunciandum eſt, validam non eſſe abſolutionem verbis deprecativis contentam; nam licet Græci aliique Orientales deprecante formula uterentur, etiam Concilii Florentini tempore, ut ex eorundem Euchologiis conſtat, tamen Patres, quibus id erat apprime cognitum, nihil hac in parte mutandum cenſuere; deinde Clemens VIII., & Benedictus XIV. Græcis ſub Latinis Epiſcopis degentibus præceperunt, ut Latinos abſolvendo uterentur forma indicativa, ſed in abſolutione Græcorum deprecativam formam adhibere non prohibuerunt; etſi probe noſſent hanc illos uſurpare. Quorſum vero id, niſi quia ratum exiſtimavere Pœnitentiæ Sacramentum etiam deprecativa Græcorum formula collatum? Denique Orientales vel hæc verba habent, *Abſolvat te Deus per me*, *vel per humilitatem meam*, vel verba illa ſubaudiuntur, ſicut dum in Baptiſmo ajunt, *Baptizatur Servus Dei &c.* ſubintelligitur *a me*. Ergo Miniſterium Sacerdotis deprecans forma exprimit, & ipſam Sacerdotis abſolventis actionem ita declarat, ut ipſum veluti Dei Miniſtrum peccatores pœnitentes a peccatis abſolvere deſignet. Non eſt ergo irritum per hanc collatum formulam Sacramentum.

14 Abſolutio nequit dari abſenti per nuncium, vel per litteras; *eſt communis*, & colligitur *ex Can. Quem pœnitet* 88. *de pœnitent. diſt.* 1. ubi habentur præciſa verba: *Præcipit enim Dominus mundandis, ut oſtenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata non per nuncium, non per ſcripturam manifeſtanda. Dixit enim ora monſtrate, & omnes, non unus pro omnibus, non alium ſtatuatis nuncium, qui pro vobis offerat munus a Moyſe ſtatutum, ſed qui per vos peccaſtis, per vos erubeſcatis; erubeſcentia enim ipſa partem habet remiſſionis; ex miſericordia enim hoc præcepit Dominus, ut neminem pœniteret in occulto; in hoc enim quod per ſe ipſum dicit Sacerdoti, & erubeſcentiam vincit timore offenſi, fit venia criminis.* Et habetur expreſſe ex Clem. VIII. conſtit. incip. *Sanctiſſimus*, emanata 20. Julii 1602. his verbis: *Hanc propoſitionem, ſcilicet, licere per litteras, ſeu internuncium Confeſſario abſenti ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus uti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnavit, ac prohibuit; præcepitque, ne deinceps iſta propoſitio publicis, privatiſque locutionibus, concionibus, congreſſibus doceatur, neque unquam tanquam aliquo caſu probabili defendatur, imprimatur, aut ad praxim quovis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit, imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputative tractaverit, niſi forſan impugnando, vel ad praxim directe, ſeu indirecte deduxerit, præter excommunicationem latæ ſententiæ, quam ipſo facto incurrat, & a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio abſolvi quacumque dignitate fulgente, etiam S. Romanæ Eccleſiæ majori Pœnitentiario, niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolvi, aliis etiam pœnis arbitrio infligendis, ſubjaceat.* Vide verb. *Abſens quo ad abſolutionem.*

Abſolutio poteſt dari ab uno pluribus ſimul, 15
uti de facto ab eodem Confeſſario ſimul abſolvuntur multi milites ante prælium, & etiam
in naufragio, aut in incendio, vel aliis ſimilibus caſibus ab uno ſolo Confeſſario multi
præſentes in eodem periculo abſolvuntur, dicendo, abſolvo vos a peccatis; Sic communiter
tenent Tambur. *de Confeſſ. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 4.
Lugo *diſ.* 13. *ſect.* 6. *n.* 141. Coninch, Azor.
Averſ. & alii paſſim. Et talis abſolutio eſſet 16
non quidem formaliter, ſed virtualiter, & æquivalenter multiplex, & eſſent tot Sacramenta, quot homines ponentes aliquam Confeſſionem, & dolorem cum propoſito. La Croix *l.* 6. *part.* 2. *n.* 645. & alii comm. Similiter poteſt dari abſolutio uni a pluribus ſimul, ut tenent ſupracitati Doctores; quamvis enim ſit illicitum, quod pœnitens confiteatur eadem peccata duobus, vel pluribus Sacerdotibus ſimul, & ab eiſdem duobus vel pluribus Sacerdotibus ſimul abſolutionem accipiat, ex quo fit contra conſuetudinem Eccleſiæ, ut cum multis ſentit Suarez *diſp.* 8.
ſect. 4. *n.* 2. *de Pœnit.* tamen abſolutio erit
valida. Immo poſſent dari caſus, in quibus 18
nedum eſſet valida, ſed etiam licita, ut ſi moribundo, qui confeſſionem petiit, adveniant duo Sacerdotes, & uterque illum ſenſibus deſtitutum abſolvat, vel ſi naufragio aut incendio aliquis multis Sacerdotibus præſentibus confiteatur, & ab illis abſolvatur, vel ſi

pœnitens bona fide Id faceret exiſtimans ita licere; in his enim, & ſimilibus caſibus, valida, & licita eſſet utraque abſolutio ſimul data, cum utraque concurreret ad gratiam Sacramentalem, ex quo non ſit major ratio de una, quam de altera.

19 Immo, ut volunt Cardin. de Lugo *diſp. 13. de Sacram. Pœnit. ſect. 7. num. 166. & 172.* La Croix *lib. 6. part. 2. n. 647.* Averſa *q. 12. ſect. 3.* & alii in illis caſibus, ſi Pœnitens ita confiteretur pluribus, ut intenderet a quolibet ſeorſim, & independenter ab altero abſolutionem obtinere, per utramque abſolutionem conferretur major gratia, quam per unam ſolam; quia non eſt cur unum Sacramentum impediatur a ſuo effectu producendo, propter conſortium alterius Sacramenti. Sicut enim abſolutiones illæ, ſi non ſimul, ſed ſucceſſive præſtarentur, ſingulæ darent effectum ſuum, & utraque conferret plus gratiæ, quam una ſola, ſic ſimul exhibitæ dabunt eumdem effectum, quem darent ſucceſſive, & eſſent plura Sacramenta; quia vere eſſent plura judicia, & multiplicaretur abſolutio, quæ in recto importatur, & virtualiter multiplicaretur etiam dolor, & Confeſſio; adeoque ſingulis illis abſolutionibus ſimul datis correſponderent diverſæ gratiæ; cum quælibet illarum deberet habere effectum diverſum.

20 Alia ad rem noviſſime emanata; vide verb. *Confeſſarius art. 1. num. 87. & ſeq.*

ABSTINENTIA.

SUMMARIUM.

1 *Abſtinentia a carnibus quando ſit præcepta,* ad num. 8

9 *Tempore Quadrageſimæ adeſt præceptum abſtinendi etiam ab ovis, & lacticiniis.*

10 *Abſtinentia nimia a cibo, vel potu, vel ſomno, an ſit peccaminoſa.*

11 *Abſtinentia ab omni cibo, & potu an dari poſſit ſine miraculo,* ad num. 14.

1 ABſtinentia a carnibus eſt præcepta pro omnibus diebus veneris, & ſabbathi; *de conſecr. diſt. 3. c. de eſu carnium, & diſt. 5. c. Quia dies.* Nicolaus Pp. I. *ad Conſulta Bul-*
2 *garor. cap. 5. de obſervat. jejunior.* Item pro toto tempore Quadrageſimæ; *lib. 5. conſtitut. Apoſtol. cap. 12.* Concil. Senonen. *cap. 7. de conſecrat. diſt. 5. cap. Quadrageſima;* Concil. Colon. II. *part. 9. cap. 6.* Conc. Tolet. VIII. *cap. 9.* Nicolaus I. *ad Conſulta Bulgaror. c. 5. de obſerv. jejunior.* Concil. Claramont. *cap. 23.*
Concil. Sabinen. *cap. 17.* Item pro quatuor 3
anni temporibus, Calliſt. I. *epiſt. 1. diſt. 76. c. Jejunium, c. Statuimus.* Concil. Sabin. *c. 1.* Nicolaus I. *ubi ſupra.* Concil. Oxonienſ. *c. 1.* Concil. Mediolanenſ. I. *part. 2. tit. de jeju-*
nio. Item pro Vigiliis Natalis Domini, Pen- 4
tecoſtes, Aſſumptionis B. M. Virginis, Feſti omnium Sanctorum, Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, Sancti Laurentii, & omnium Apoſtolorum, exceptis SS. Philippi, & Jacobi, & B. Joannis Evang. Vig., quoniam illorum ſolemnitas infra ſolemnitatem Paſchalem, iſtius autem infra Natalem Domini celebratur, *de obſervat. jejun. cap. Conſilium.* Conc. Mediol. I. *part. 2. tit. de jejun.* Conc. Erfordienſ. I. *c. 1.*

Si Vigiliæ incidant in die Dominica, non 5
fit in ipſa abſtinentia, ſed anticipatur in Sabbatho, *de obſervat. jejun. cap. ex parte, &*
cap. Conſilium. Sic etiam debet anticipari feria 4. 6
Vigilia S. Joannis Baptiſtæ, ſi cadat in die Corporis Chriſti. Urbanus VIII. *in append. 2.*
conſtit. 43. Cum evenire. Non poteſt tamen an- 7
ticipari Vigilia S. Matthiæ, etiam ſi occurrat ultima die Bacchanalium. *S. R. Congreg. 23. Januar. 1694.* Non poteſt anticipari Vigilia hæc ex arbitrio, & Epiſcopi auctoritate; poteſt vero auctoritate Pontificia: & Benedictus XIV. Epiſt. ad omnes Archiep. & Epiſc. ditionis Eccleſiaſticæ dat. *3. Januar. 1751.* eam a die ultima Bacchanalium, in quam incidebat eo anno, in ſabbathum præcedens tranſtulit, monitis Eccleſiaſticis, & Regularibus, ne anticipatione illa, illaque diſpenſatione uterentur.

Si Nativitas Domini N. J. C. accidat in 8
die veneris, diſpenſantur omnes ab abſtinentia carnis, exceptis iis, qui tenentur voto, vel regulari obſervantia. Nicolaus I. *ad Conſult. Bulgaror. cap. 5. de obſervat. jejuniorum,* qui Epiſcopo Pragenſi ſuper hoc puncto interroganti reſpondit: *Explicari per Sedem Apoſtolicam poſtulaſti &c. Reſpondemus, quod illi, qui nec voto, nec Regulari obſervantia ſunt adſtricti, in ſexta feria, ſi Feſtum Nativitatis Dominicæ die ipſo venire contigerit, carnibus propter Feſti excellentiam veſci poſſunt ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ Generalis. Nec tamen hi reprehendendi ſunt, qui ob devotionem voluerint abſtinere.* * Idem etiam ſtatuendum, ſi præfata Nativitas Domini incidat in ſabbatho, ut eruitur ex Decret. Gregorii VII. *cap. Quia dies, de conſecrat. diſt. 5.* vide Card. Cozza *de Jejunio p. 2. art. 15. num. 18.*

Tem-

Digitized by Google

9 Tempore Quadrageſimæ adeſt præceptum abſtinendi, nedum a carnibus, ſed etiam ab ovis, & lacticiniis; *diſt.* 4. *cap. Denique*, Conc. Mediolanenſ. I. *part.* 2. *tit. de jejunio*, ubi habentur præciſa verba: *Sancta Tridentina Synodus Paſtores omnes hortatur, atque obteſtatur, omnem diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt, præſertim ciborum delectum, & jejunium omni ſtudio amplectantur. Itaque ejus nos auctoritati, & SS. Canonum decretis innitentes edicimus, ut omnes carne, cæteriſque omnibus, quæ a carne trahunt originem, ut ovis, lacte, caſeo, butyro, & hujuſmodi per totam Quadrageſimam abſtineant*; & conſtat aperte ex propoſitione 32. in ordine damnata ab Alexandro VII. 18. Martii 1666. *Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadrageſima, obliget*.

10 Abſtinentia nimia a cibo, vel potu, vel ſomno, impediens aliquem, ne poſtea ſuis poſſit fungi officiis, eſt mala, & peccaminoſa, *de conſecrat. diſt.* 5. *cap. Non mediocriter*: ubi præciſe dicitur: *Non mediocriter errant, qui bono magno præferunt mediocre bonum. Nonne rationabilis homo dignitatem amittit, qui vel jejunium charitati, aut vigilias præferat ſenſus integritati, ut propter abſtinentiam immoderatam, atque indiſcretam Pſalmorum, vel officiorum decantationem, aut amentiæ, aut triſtitiæ notam incurrat?* Et ſic expreſſe docet S. Thomas in *diſt.* 15. *quæſt.* 3. *art.* 4. *quæſtiuncul.* 1. *in corpore* his verbis: *Si vero aliquis in tantum virtutem naturæ debilitet per jejunia, & vigilias, & alia hujuſmodi, quod non ſufficiat debita opera peragere, puta Prædicator prædicare, Doctor docere, Cantor cantare, & ſic de aliis, procul dubio peccat*: ſicut etiam peccaret vir, qui nimia abſtinentia ſe impotentem redderet ad debitum uxori reddendum. Et hoc Divus Thomas confirmat ex iſtis Sancti Hieronymi verbis relatis in ſupracit. *cap. Non mediocriter. Rationabilis homo dignitatem amittit, qui jejunium charitati, vigilias ſenſus integritati præfert*.

11 Abſtinentia ab omni cibo, & potu ultra terminum naturalem ſeptem, aut novem, aut ad ſummum undecim dierum in iis, qui vitæ ſanctimonia excellunt, conſtita facti veritate, cenſenda eſt ſupernaturalis, & miraculoſa, cum ex ſententia Ariſtotelis, & aliorum liqueat, hominem continuo indigere alimento, ideoque nutritionem in vivente nunquam ceſſare, neque hominem ſecundum naturam a nutritione vacare poſſe vita ſalva, adeo ut lethalis ſit inedia, quæ ſeptimum diem exceſſerit, ex ſententia Hippocratis *lib.* 1. *de Princip. ſeu de carnibus n.* 21. Macrob. *de Somn. Scipion. lib.* 1. *cap.* 6. Turreblanc. *in Epit. delict. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 2. Zacchias *quæſt.* 7. *n.* 2. Marc. Marion. Aulus Gell. Sennert. & alii, ex relatione Plinii *Hiſt. nat. lib.* 1. *cap. ult.* licet non cenſeatur lethalis uſque ad ſeptimum diem tantum, eſt tamen lethalis inedia, ſi undecimum diem exceſſerit.

Et revera quod talis abſtinentia in vitæ ſanctimonia excellentibus ſit ſupernaturalis, & miraculoſa, deducitur ex variis exemplis Scripturæ Sacræ, & aliis de multis Sanctis virtute conſpicuis, qui ſola Euchariſtiæ ſumptione, divinarumque contemplatione, longam abſtinentiam ſervarunt abſque omni alio cibo, & potu. De Moyſe enim habetur. Exod. 34. *Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta dies, & quadraginta noctes, panem non comedit, & aquam non bibit*: Et Deut. 9. verſ. 6. *Et perſeveravit in monte* 40. *diebus, &* 40. *noctibus panem non comedens, & aquam non bibens*; & verſ. 18. *Et procidit ante Dominum, ſicut prius* 40. *diebus, & noctibus panem non comedens, & aquam non bibens*: ubi ab Expoſitoribus communiter panis pro omni genere ciborum, & aqua pro omni genere potus, accipitur; ſicuti etiam accipitur abſtinentia Eliæ pergentis ad montem Dei Oreb 3. Reg. c. 19. *Qui cum ſenex eſſet, comedit, & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadraginta noctibus, uſque ad montem Dei Oreb*. Et prætermiſſa abſtinentia quadraginta dierum, & quadraginta noctium Chriſti Domini Matth. 14. & Luc. *cap.* 4. de Joanne Baptiſta habetur Matth. *cap.* 11. *Venit enim Joannes neque manducans, neque bibens*. 12

Et ſic habetur de multis Sanctis, ut de Sancta Catharina Senenſi declaravit Pius II. in Conſtitut. ipſius Canonizationis, his verbis: *Summa hujus Virginis abſtinentia fuit; inventa eſt aliquando a die Cinerum uſque ad Aſcenſionem Domini jejunium perduxiſſe, ſola Euchariſtiæ communione contenta*. Sic certo conſtat de S. Ludovico Pio Galliæ Rege, qui ultimis quadraginta diebus vitæ ſuæ poſt ſumptam Euchariſtiam ab omni cibo, & potu abſtinuit: ſic de illo Sacerdote, qui totidem dies abſque omni alimento Romæ vixit ſub Leone X. ſic de Palumba Interamnenſi tempore Innocentii VIII. ſic de pluribus aliis, quorum diuturna abſtinentia poſt Sacram Communionem cum certa vitæ ſanctimonia conjuncta vere ſupernaturalis, & miraculoſa eſt cen- 13

cenſenda, ut ſolide docet Daniel Sennertus *tom. 2. Pract. lib. 3. part. 1. cap. 2.* ad differentiam abſtinentiæ eorum, qui ſanctitate non claruerunt, nec clarent, quam dicit eſſe naturalem. Et circa iſtas abſtinentias, quæ interdum prædicantur, & aſſeruntur in quibuſdam ſanctitate minus illuſtribus, eſt bene cavendum, ne etiam fictitiæ, & fraudulentæ ſint, vel ope Dæmonis, ut non pauca ſunt habita, & in dies adhuc habentur exempla.

14 Abſtinentia diuturna ab omni cibo, & potu poteſt dari naturaliter ſine miraculo, ut pluribus exemplis, & auctoritatibus probat Pignatell. *tom. 4. conſult.* 43. adducens aliquos ſic vixiſſe nedum ad 40. annos, ſed etiam ad ducentos; adducens inſuper unum, qui nunquam manducavit, neque dormivit, & puellam, quæ nullo præter aerem cibo ad decimum ætatis annum pervenit, & grandior facta nupſit, & prolem ſuſcepit. Vide ipſum ubi 28. caſus adducit.

☞ Qui deſiderat in hac materia eſſe omnimode inſtructus, non omittat legere SS. D. Benedict. XIV. in ſuo Opere *de Canoniz. SS. lib. 4. part. 1. cap. 27.* ubi tanta doctrina, & ſacra eruditione hoc argumentum ſolide pertractat, ut nihil ulterius deſiderari poſſe videatur. Percurrenda eſt etiam Medicorum illuſtrium Jacobi Bartholomæi Beccarii, & Matthæi Bazani Bononienſium, elegantiſſima, & doctiſſima Diſſertatio, quam in obſequium ejuſdem SS. Auctoris concinnarunt; eaque inter Appendices recuſa extat *Tom. VII. Romanæ editionis Operum* Benedicti XIV. *pag.* 535. ☜

A B U S U S.

1 Abuſus præſupponit uſum, & abuti proprie eſt ad alium uſum re uti, quam in quem ea comparata eſt, *l.* 19. *&* 34. §. 2. *de uſu-*
2 *fruct.* Privilegium omnino meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate, 11. *quæſt. 3. cap. privilegium.* Unde abuſus nullius ſunt effectus, Rota Rom. *part. 9. tom. 2. deciſ.* 400.
3 *num.* 44. Abuſus eſt facere proceſſionem cum Sanctiſſimo Sacramento de nocte feria quinta, & ſexta majoris hebdomadæ, & ideo prohibendum eſt, ne fiat. Sacra Congreg. *Rit. in Mantuana* 8. *Aug.* 1606. * Ejuſdem naturæ abuſus eſt omnimode eliminandus, ad incendium compeſcendum afferre ex Eccleſia ſacram Pyxidem Sanctiſſimum Sacramentum intercludentem, eaque Populum, & furentes flammas benedicere. Abuſus eſt, ut Superior 4
Monaſterii, licet habeat juriſdictionem ſpiritualem, faciat ante ſe deferri Crucem more Archiepiſcoporum. *Sacr. Congreg. Rit. in Corropoliten. Nullius* 4. *Martii* 1606. Abuſus eſt, 5
ut Canonicus, Clericus, vel Subdiaconus antiquior præferatur Canonico Presbytero moderniori, *Sacr. Congreg. Rit. in Trop. 17. Junii* 1606. Abuſus antiqui in Proceſſionibus tol- 6
lendi ſunt cum magna cautela, ne majora ſcandala ſequantur. *Sacr. Congreg. Rit.* 13. *Maii* 1603.

Abuſus, ſeu abuſiones ſæcularium, ſunt duo- 7
decim. 1. Sapiens ſine operibus. 2. Senex ſine Religione. 3. Adoleſcens ſine obedientia. 4. Dives ſine eleemoſyna. 5. Fœmina ſine pudicitia. 6. Dominus ſine virtute. 7. Frater contentioſus. 8. Pauper ſuperbus. 9. Rex iniquus. 10. Epiſcopus negligens. 11. Plebs ſine diſciplina. 12. Populus ſine lege. Sic Gloſſa *in Clementina Ne in agro*, *de ſtatu Monachorum*, *verb. Curia Principum* circa finem, ubi dicit, quod Sanctus Cyprianus librum fecit de his duodecim abuſionibus ſæculi. Abuſus, 8
ſeu abuſiones Religioſorum, vel Clauſtralium, quibus tota Religionis machina corrumpitur, ſunt etiam duodecim. 1. Prælatus negligens. 2. Diſcipulus inobediens. 3. Juvenis otioſus. 4. Senex obſtinatus. 5. Monachus Curialis. 6. Monachus Cauſidicus. 7. Habitus pretioſus. 8. Cibus exquiſitus. 9. Rumor in Clauſtro. 10. Lis in Capitulo. 11. Diſſolutio in Choro. 12. Irreverentia circa Altare. Sic Gloſſa *loc. cit. verb. Curia Principum*, in principio, ubi dicit, quod tales enumerat Hugo *lib. 2. de Animæ Clauſtro*.

Abuſus in Baptiſmo, in Confeſſione, in Eu- 9
chariſtia, in Matrimonio, in Ordine, & in Sacra Scriptura, pœnæ quæ ſint. Vide verb. *Pœna art. 2. a n. 31. ad 49.*

ACCEPTIO PERSONARUM.

Acceptio perſonarum eſt vitium juſtitiæ di- 1
ſtributivæ oppoſitum, quo ſive in jure dicendo, ſive in bonorum communium, aut honorum diſtributione, id quod alicui ex debito juſtitiæ eſt conferendum, datur, & attribuitur alteri, non ob juſtam cauſam, & meritum ejus ad ipſam rem, ſed potius ob conditionem, & qualitatem ipſius Perſonæ ad talem rem non pertinentem; ſic ſentiunt Doctores communiter. Unde qui in judiciis, con- 2
curſi-

Digitized by Google

curſibus, communium bonorum & honorum diſtributionibus, ſeu beneficiorum collationibus, perſonam divitem, potentem, nobilem, parentem, amicam, & commendatitiis munitam anteponit perſonæ pauperi, commendatitiis, & dictis conditionibus deſtitutæ, conſerendo illi ob tales conditiones, & qualitates id, quod iſti pauperi ex merito juſtitiæ debetur, committit grave peccatum acceptionis perſonarum contra expreſſam prohibitionem Levit. 19. *Non conſideres perſonam pauperis, nec honores vultum potentis; recte judica proximo tuo*. In judiciis enim, & cauſis non eſt habenda acceptio perſonarum: *de regulis juris in 6. reg.* 12. juxta id, quod habetur expreſſe Eccleſiaſt. 12. *Ne accipias perſonam, ut delinquas*, & Jacobi 2. explicite declaratur: *Si accipitis perſonam, peccatum operamini*. Unde Sanctus Auguſtinus relatus a Divo Thoma 2. 2. *quæſt.* 63. *artic.* 2. in corpore dicit: *Nec ſane, quantum arbitror, putandum eſt leve eſſe peccatum in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſi illam diſtantiam ſedendi, ac ſtandi ad honores Eccleſiaſticos referamus: Quis enim ferat eligi divitem ad Sedem honoris Eccleſiæ, contempto paupere inſtructiore, atque ſanctiore?*

3 Ad peccatum autem acceptionis perſonarum neceſſarium eſt, quod res uni potius, quam alteri debeatur qualicumque juſtitiæ debito: ſi enim neutri nullo modo debeatur, ſed mere liberaliter donetur, etiam ſpectata charitatis obligatione tunc nullum committitur peccatum acceptionis perſonarum, juxta illud Matthæi 20. *An non licet mihi quod volo, facere?* Et circa hoc docet D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 1. in corpore, quod *duplex eſt datio, una quidem pertinens ad juſtitiam, qua ſcilicet aliquis dat alicui, quod ei debetur, & circa tales dationes attenditur perſonarum acceptio; alia eſt datio ad liberalitatem pertinens, qua ſcilicet gratis datur alicui, quod ei non debetur, & in hac datione non habet locum perſonarum acceptio, quia quilibet abſque injuſtitia poteſt de ſuo dare quantum vult, & cui vult*. Et ſic etiam S. Antoninus 2. *parte Summæ Theolog. tit.* 1. *c.* 20. *In his, quæ dantur mere ex liberalitate, non ex debito, non habet locum acceptio perſonarum, ſi datur magis uni perſonæ, quam alteri, quia ſuum eſt quod dat, & nemini debet, & in re ſua unuſquiſque eſt moderator, & vindex*.

Additiones ex aliena manu.

Acceptio perſonarum brevius definitur ab Eſpenio *Jur. Eccleſ. Univ. part.* 2. *tit.* 31. *c.* 1. *num.* 1. *Injuſtitia, qua præfertur perſona perſonæ propter cauſam indebitam*. 4

Contra acceptiones perſonarum in beneficiis Eccleſiaſticis conferendis, extant querelæ Bracharenſis Archiepiſcopi, coram Patribus Concilii Tridentini, apud Pallavicinum *in Hiſtor. Concilii Trid. lib.* 23. *cap.* 7. *num.* 7. 5

Omnia Jura clamant, ut meliores, & ſanctiores eligantur, & ideo peccant contra juſtitiam diſtributivam, qui omiſſo digniore eligunt dignum, ut *notant DD. in cap. conſtitutis Decretal. de appell. Covarruv. in relect. cap. peccatum de R. J. in 6. §. 7. num.* 4. *Fagnan. in cap. eum dilectus Decretal. de conſuet. n.* 19. 6

Patroni etiam laici eligere tenentur digniorem, ut contra Lambertinum probat Covarruv. *loc. cit. num.* 5. ſed ad evitandas lites, & diſcordias præſentatio Patroni de digno, omiſſo digniore, in Foro externo irritari nequit, ut notant Canoniſtæ *ad cap.* 3. *Decretal. de Jur. Patron.* 7

Unde deſumenda major capacitas; & quomodo de ea inquirendum; & quam grave delictum ſit accipere perſonam in collatione beneficiorum, conſule Eſpenium in *Jus Eccleſ. Univ. part.* 2. *tit.* 31. *cap.* 3. & 4. 8

ACCESSIO, ſeu ADJUNCTIO. *Vide verb.* Dominium *art.* 3. *a num.* 23. *ad* 69.

ACCESSORIUM.

Acceſſorium naturam ſequi congruit principalis, *de regulis juris in 6. regul.* 42. Acceſſorii idem eſt judicium, quod principalis. Rota Romana *part.* 2. *deciſ.* 97. *num.* 2. Non alterat principalem diſpoſitionem, ſed illi omnino famulatur. Rota *part.* 11. *deciſ.* 147. *num.* 15. & 16. Videtur conceſſum, cui eſt conceſſum principale. Rota *part.* 5. *t.* 2. *dec.* 432. *num.* 3. Acceſſorium non tenet, ſi non tenet principale, ad quod ſequitur, *de fide inſtrumentor. c. inter dilectos in fine*. Corruit, principali deficiente. Rota *part.* 7. *dec.* 261. *n.* 10. & 11.
1
2
3
4
5
6

Additiones ex aliena manu.

7 In argumento *Principalis*, & *Acceſſorii* illud
in primis ſpectare oportet, quodnam prin-
cipalis, quodnam alterius acceſſorii loco ha-
bendum ſit. Generatim autem nihil certi in
jure definitum eſt; cum ſæpe eadem res mo-
do pro principali, modo pro acceſſoria acce-
pta reperiatur. Sic quandoque fundus Villæ
acceſſio eſt; licet regulariter Villa pro fundi
acceſſione habeatur *l.* 8. *&* 10. *in princ. ff.
quib. mod. uſusfr. amitt.*

8 In univerſum ſic habeto: Pro *Principali* non
quod pretioſius eſt, ſed quod *prævalet* æſti-
mandum erit. Sæpe namque id, quod ſpecta-
to ejus pretio minus eſt, pro principali ha-
betur: hinc habere pro principali oportet au-
rum, non gemmam illo incluſam, *l. cum au-
rum* 19. §. 13. *de aur. argen. &c. legat.* ve-
ſtimentum, non ſubſutum, *l. signi* 7. §. 2.
ad exhiben. & §. 26. *lib.* 2. *tit.* 1. *inſtit.*
1. ſolum, non ædificium, *d. l.* 7. §. 10.
& 12.

9 Verum & hoc perpetuum neque eſſe vide-
tur; cum, ut cætera taceam, in *l.* 20. *ff. de
aur. arg. &c. legat.* diſerte ſanciatur, aurum
incluſis gemmis cedere debere: at ibi non
aurum, ſed gemmæ ſunt Principale.

10 In dubio vero rei *prævalentia* æſtimanda eſt,
vel ex uſu rei, vel ex conſuetudine patris-fa-
milias, aut etiam ex rei viſu aſpectuve, *l.* 26.
l. 29. *& l.* 32. §. 5. *eod. tit.*

11 Porro circa hoc idem argumentum, *Acceſſo-
rii* ſcilicet, & *Principalis*, duæ occurrunt re-
gulæ in *tit. ff. de reg. jur.* puta regula CXXIX.
& CLXXVIII. quæ iiſdem prorſus conceptæ
ſunt verbis; niſi quod in poſteriori lege voce
plerumque temperatur, quod in priori generali-
ter fuerat prolatum.

12 At his in regulis, quid pro principali, quid
pro acceſſorio habendum ſit, magna cura non
eſt; cum inibi pro principali æſtimetur cauſa
illa, quæ princeps eſt, primumque, ut ita di-
cam, *mobile* in aliquo negotio, quod princi-
paliter inſtituitur, agiturve, ut monet *Jac.
Gothofred. in comm. ad dd. ll.* Acceſſoria vero
dicuntur ea, quæ, licet a præfata principali
cauſa ſecreta, ac diviſa ſunt, eamdem tamen
tanquam παρακολουθήματα, i. e. conſectaria ſe-
quuntur, ſive ex conventione partium, ſive ex
natura negotii, ſive ex conſuetudine.

13 Definitur autem in dd. regulis, quod ea
omnia, quæ acceſſionum locum obtinent, omni-
no extinguantur, ubi principalis cauſa vel *ab
initio*, vel *ex poſt facto* non conſiſtit. Quod ut
planum faciam, unum, aut alterum in me-
dium afferam exemplum; etſi ob materiæ va-
ſtitatem plures fingi poſſint ſpecies, de qui-
bus conſule *Pet. Fabr. in comm. ad tit. de reg.
jur. dd. ll.* 129. *&* 178. *& citat. Jacob. Go-
thof. eod.*

Ab initio igitur, ſi principale non conſiſtit, 14
nec acceſſorium locum habere poteſt: ſic dos
eſſe non poteſt, ſi nuptiæ conſiſtere nequeant,
l. 3. *ff. de jur. dot.* nihil ſine hæredis inſtitu-
tione in teſtamento ſcriptum valet, ut pupil-
laris ſubſtitutio, *l.* 1. *in fin. ff. de vulg. &
pupill.* §. 56. *Inſt. de pupill. ſubſtit.*

Ex poſtfacto pariter, ſi principalis cauſa ex- 15
tinguitur, neque iis quæ ſequuntur locus eſſe
poteſt. Ita debitore liberato per conſequen-
tias fidejuſſor quoque dimittitur, *l.* 47. *l.* 69.
in fin. l. 38. *ff. de fidejuſſor.* inſuper credi-
ti obligatione deficiente, pignorum quoque
perſecutio perempta eſt, *l.* 6. *ff. de nat. fæ-
nor.*

At hæ eædem regulæ non ita perpetuæ cen- 16
ſeri debent, ut nullam recipere queant limi-
tationem. Quandoque enim etſi principale in-
firmetur, acceſſorium nihilominus conſiſtit.
Sic in re teſtamentaria, inducta hæredis in-
ſtitutione, quæ teſtamenti fundamentum eſt,
libertates tamen, & cætera legata nonnun-
quam valenr, *l. proxime* 3. *in fin. ff. de his,
quæ in teſt. delen.*; Et hodie, quando ex præ-
teritionis cauſa hæredis inſtitutio infirmatur,
legata, cæteraque in teſtamento ſcripta conſi-
ſtere indulſit Juſtinus *Aut. ex cauſa* 6. *de lib.
prat.* In materia pariter pignoris, perſonali
obligatione ſubmota, pignoris vincula durare
dicuntur, *l.* 2. *C. de luit. pignor.*: & ſi quis
pro parte hæres extitit, niſi totum debitum
exolvat, ſuam portionem ex pignoribus reci-
pere non poteſt, *l.* 1. *C. eod. tit.* Cæteras ex- 17
ceptiones ad alias materias pertinentes vide
apud citatos auctores.

De aliis vero regulis ad materiam *Princi-* 18
palis, & *Acceſſorii* ſpectantibus conſule *Tul-
den. de Juriſprud. extemp. lib.* 1. *cap.* 26. *per
tot.*

ACCU-

ACCUSARE QUI POSSINT, VEL NON.

S U M M A R I U M.

1 *Omnes accuſare poſſunt criminaliter in cauſis propriis*, ad num. 2.
3 *In crimine Hæreſis, aliiſque nonnullis*, ad num. 9.
10 *Non poſſunt tamen neque in ſupradictis accuſare: mente capti, & furioſi, aliique*, ad num. 14.
15 *Quinam in aliis cauſis, & criminibus accuſare non poſſint*, ad num. 29.
30 *Parochiani, & Patronus Eccleſiæ de crimine civiliter agere poſſunt contra Rectorem, ut amoveatur.*

1 OMnes accuſare poſſunt criminaliter in cau-
ſis propriis, *cauſa* 4. *quæſt. cap. Omnibus*,
ubi expreſſe dicitur: *Omnibus, quibus accuſatio*
denegatur, in cauſis propriis accuſandi licentia
2 *non eſt deneganda*. In defendendis injuriis ſibi
illatis, & morte ſuorum propinquorum, *cauſ.* 2.
quæſt. 1. *cap. Prohibente*, ubi habetur: *Hi ta-*
men omnes, ſi ſuam injuriam exequantur, mor-
temque propinquorum defendant, ab accuſatione
3 *non excluduntur*. In crimine Hæreſis, *cap. in*
4 *fidei* 5. *de hæret. in* 6. In crimine Sacrilegii,
cap. in primis §. *de perſona Januarii* 2. *quæſt.* 1.
& *cap. Si quis ſuadente* 17. *quæſt.* 4. §. *qui*
5 *autem*. In crimine Veneficii, ſeu Magiæ; *arg.*
6 *l. ult. cod. de maleficiis*. In crimine Aſſaſſinii,
& Graſſationis per vias publicas, *l.* Divus
Adrianus, *ff. de cuſtodia reor. arg. leg. non ideo*
7 *minus*, *Cod. de accuſat.* In crimine falſæ Mo-
8 netæ, *l.* 2. *Cod. de falſa moneta*. In crimine
9 Simoniæ, *cap. Sane* 15. *quæſt.* 3. In crimine
læſæ Majeſtatis, & aliis ſimilibus criminibus
atrociſſimis, *arg. l.* 7. & 8. *ff. ad leg. Jul.*
Majeſt. cap. de accuſat. & *cap. Veniens* 15.
quæſt. 3. * Omnes igitur generaliter admittun-
tur ad accuſandum, qui in Jure non prohi-
bentur. At in crimine privato, niſi ob illud
ſit applicanda Fiſco pœna pecuniaria, non
admittitur alius, niſi is cujus intereſt, Gloſſa
10 *in leg. fin. ff. de privat. delict.* Excipiuntur ta-
men, ut neque in ſupradictis accuſare poſſint
1. Mente capti, & furioſi, quia non intelli-
gunt quæ geruntur, *l. dummodo* 2. §. 1. *ff. de*
11 *procurat.* 2. Excommunicati, *cap.* 1. *De excep-*
tis, & hoc ut ſuæ contumaciæ vitium repri-
matur, 3. Capitales inimici: *cap.* 2. *cauſ.* 3. 12
quæſt. 5. quia, ut advertit Decian. *Tract. Crim.*
l. 3. *cap.* 25. *num.* 7. & 8. ſi capitales inimici
ad accuſandum inimicum in præfatis crimini-
bus admitterentur, plures injuſte, & innocen-
ter condemnarentur propter rationem addu-
ctam in mox laudato *cap.* 2. *cauſ.* 3. *quæſt.* 5.
Ne irati nocere cupiant, aut læſi ſe ulciſci ve-
lint. 4. Clerici, & Religioſi, præſertim ſi 13
eſſet infligenda pœna ſanguinis, *cap. Senten-*
tiam 9. *Ne Clerici, vel Monachi*. Si tamen 14
pro arcenda ſua, & ſuorum injuria, vel pro
utilitate, & defenſione ſuæ Eccleſiæ, eſſet ne-
ceſſaria accuſatio, deberent expreſſe ſe prote-
ſtari contra pœnam ſanguinis ad evadendam
irregularitatem *cap.* 2. *de homicid. in* 6.
In aliis cauſis, & criminibus accuſare non 15
poſſunt: Primo Excommunicati, *cap. Omnes*
7. *cauſ.* 3. *quæſt.* 4. *cap.* 1. & 2. *cauſ.* 4. *q.* 1.
Secundo Infames, viles, & criminoſi, *cap.* 16
infames 17. *cauſ.* 6. *quæſt.* 1. *cap. Alieni cauſ.* 2.
quæſt. 7. *cap. Conſtituimus cauſ.* 3. *quæſt.* 5. Ter-
tio Pagani, Hæretici, & Judæi non poſſunt 17
Chriſtianos accuſare, *cap. Pagani* 24. *cauſ.* 2.
quæſt. 7. Quarto Inimici capitales, & graves, 18
c. 2. *cauſ.* 3. *q.* 5. *Ne irati*; ut dicit ibi tex-
tus, *nocere cupiant, aut læſi ſe ulciſci velint*.
Et propter eandem rationem repelluntur ab 19
accuſatione etiam cohabitantes, & frequenter
verſantes cum inimicis accuſati, quia amici
accuſatoris cenſentur eſſe inimici accuſati, *c.* 1.
diſtinct. 93. Quinto omnes illi, qui ſubornati 20
alias falſum teſtimonium dixerunt, vel pecu-
niam ad accuſandum, vel non accuſandum ac-
ceperunt; ſicuti etiam Pauperes, qui minus
quam quinquaginta aureos in ſuis bonis ha-
bent, ut expreſſe habetur *cap. Prohibentur*
cauſ. 2. *quæſt.* 1. niſi tamen iſti pauperes eſſent
tam bonæ famæ, ut ab omni ſuſpicione me-
rito liberi Judicis judicio cenſerentur, *cap. Si*
quis, *cap. quærendum* 18. *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. Sex-
to jam accuſati de aliquo delicto, iſti enim 21
nequeunt alium accuſare, nec reaccuſare ſuum
accuſatorem, niſi prius ſe purgaverint, & ſe
probaverint innocentes, *c.* 1. & *cauſ.* 3. *q.* 11.
cap. fin. de teſt. Septimo Liberi accuſare non 22
poſſunt parentes, *Novell.* 115. *cap.* 3. §. 3. Nec
e contra Parentes liberos, *arg. l.* 3. *Cod. de*
patria poteſt. Nec Fratres, aut Sorores ad in- 23
vicem, *l. Si magnum* 13. *Cod. de his, qui ac-*
cuſare non poſſunt, niſi crimen ſit leve; *l. Si*
ſororem 18. *Cod. eod.* Nec Liberti patronum, 24
aut ejus hæredem, *l. qui accuſare* 8. *ff. hoc*
tot. Octavo Clerici, & Religioſi, *cap. Sacer-* 25
dotes 51. *caſ.* 2. *quæſt.* 7. *cap. Sicut cauſ.* 2. *q.* 7.
Et

Digitized by Google

Et maxime ſi eſſet infligenda pœna ſanguinis, *cap. ſententiam 9. Ne Clerici, vel Monachi:* alias ſine proteſtatione fierent irregulares, *c. 2. de homicid. in 6.* Poſſunt tamen Religioſi accuſare ſuum Prælatum, quia intereſt Monaſterii, ne habeat malum Prælatum, *cap. Ex*
26 *parte* 11. *de accuſation.* Nono Furioſi, & mente capti, quia quæ geruntur, non intelligunt, *l. dummodo* 2. §. 1. *ff. de procur.* & mortuis æquiparantur, *l. qui ad certum ff. locati*. Et Surdi, & Muti a nativitate, *arg. l.* 1. §. 3.
27 *ff. de poſtulando*. Decimo Impuberes, ſeu pupilli, & mulieres, *cap. Probibentur cauſ.* 2. *quæſt.* 1. ubi expreſſe habetur: *probibentur accuſare alii propter ſexum, vel ætatem, ut mu-*
28 *lier, & pupillus*. Undecimo Milites, & Magiſtratus, ne illi avocentur a caſtris, & iſti ab officio, occaſione accuſationis, *l.* 8. *ff. de*
29 *accuſat. cap. probibentur cauſ.* 2. *quæſt.* 1. Duodecimo Laici non admittuntur ad accuſandos Clericos propter reverentiam Clericis debitam, *cap.* 1. *&* 2. *cauſ.* 2. *quæſt.* 7. & quod præſumantur eſſe infeſti Clericis, ſicut dicit Pontifex *in cap.* 3. *de immunit. Eccleſ. in 6.* Niſi tamen laicus injuriam ſibi, & ſuis a Clericis illatam perſequatur, *cap. de cetero* 14. *de teſti-*
30 *bus*. Parochiani quoque, & patronus Eccleſiæ de crimine civiliter agere poſſunt contra Rectorem Parochiæ, vel Beneficii, ut amoveatur a Beneficio; qnia ipſorum intereſt habere bonum Parochum. Denique omnes, qui accuſare non poſſunt in lege civili, nec etiam accuſare poſſunt in Canonica, *cap. Nos ſequentes, cauſ.* 6. *quæſt.* 1.

☞. Qui ſciens delictum vergens in Reipublicæ detrimentum non accuſat delinquentem, graviter peccat, D. Thomas, *& communis*. Etiam peccat, qui falſo accuſat; & qui, quamvis vere, accuſat tamen ex affectu odii, aut vindictæ: & qui non denuntiat delinquentem poſt edicta Prælatorum id præcipientia, niſi ille ſit pater, mater, filius, conjux.

Fiſcalis in cauſis criminalibus peccat graviter, ſi omittit accuſationem, aut non curat ut delinquens puniatur juxta criminis gravitatem, quia muneri ſuo in re gravi non ſatisfacit.

Denunciare quis tenetur, aut teſtificari delictum ſibi extra confeſſionem ſub ſecreto manifeſtatum, ſi vergat in damnum aliorum, quia tunc non obligat promiſſio ſecreti etiam ſub juramento, Navarra *de reſt. l.* 2. *cap.* 4. *num.* 223.

Si denunciandum eſſe furem præcipiatur, & quis ſciat, alium rem abſtuliſſe per occultam compenſationem, omnibus requiſitis ſervatis, non debet, nec poteſt eum denunciare, quia injuſte infamaret illum, Sylveſter *verb. Furtum, q.* 15. Quod verum eſt, etiamſi adderetur in excommunicatioue denunciandum eſſe adhuc eum, qui titulo compenſationis rem acceperit. Cum enim accipiens ſic, non peccaverit, excommunicatio in eo vi caret, ſiquidem nequit proferri valide, ubi peccatum grave non intercedit.

Accuſatio differt a denunciatione in eo, quod in accuſatione attenditur criminis punitio, D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 3. *ad* 2. In denunciatione fratris emendatio. Præterea, quia accuſationem non debet præcedere correctio fraterna, ſic vero denunciationem. Rurſus, quia accuſator tenetur probare, non vero denunciator. Demum, quia communiter accuſatio fit in ſcriptis, non vero denunciatio. Cæterum Judex non ſemper indiget accuſatione ad procedendum; nam ad id ſufficit clamoroſa inſinuatio, quæ accuſationis locum tenet.

Nemo tenetur complices ſui delicti denunciare, Diana *p.* 1. *tract.* 4. *reſ.* 8. *&* 9. quia id eſſet denunciare ſe ipſum, ad quod non tenetur.

Si quis juret, ſe denunciaturum omnia delicta alicujus, non obligatur niſi ad ea denuncianda, quæ ei independenter a juramento licitum eſt denunciare. Quod ſi jurans habuit in animo, denunciare quælibet delicta indiſtincte, tunc ſi ex circumſtantiis non liceret denunciare, adhuc graviter peccavit, ob defectum juſtitiæ in juramento, Sylv. *verb. denunciatio q.* 5. ☜

Additiones ex aliena manu.

Accuſationem eleganter deſcribit *Antonius Matthæi ad lib.* 48. *ff. tit.* 13. *cap.* 1. *num.* 1. 31
his verbis: *Accuſatio nihil aliud, quam criminis ad Judicem delatio atque executio vindictæ publicæ cauſa facta:* Sin autem ejus etymon inquiras, eam dictam eſſe a cauſa, non a cudo 32
vel cuſo contra *Priſcianum* ſentit *Hotomannus*.

Inter eos qui accuſare haud poſſunt, ſunt 33
infames. At de notatis infamia juris id intelligendum, recte monet *Anton. Matthæi ubi ſupra num.* 8. ubi rationem etiam reddit, cur hæ perſonæ accuſare nequeant.

Pauperes accuſare nec poſſunt. Exceptio- 34
nem vero, quam affert Auctor de Pauperibus illis,

Digitized by Google

illis , qui integris moribus ſint , non probat
Ant. Matthæi eodem loco n. 9.
35 Filium familias accuſare poſſe , dummodo
Pater conſentiat, ſentiunt nonnulli . At ſunt
qui tenent Patris conſenſum non requiri , id-
que quia Filius familias in cauſis publicis pro
Patrefamilias habetur , *L. 9. ff. de his , qui*
36 *ſunt ſui vel alieni juris*. Prior opinio probabi-
lior videtur, nam permiſſum nec eſt Filio fa-
milias proponere actionem injuriarum ſine Pa-
tris conſenſu , niſi ſit vilis & contemnenda
Perſona Patris , *L. 17. §. Filio familias , &*
37 *§. Interdum , ff. de Injur.* Nec obſtat quod Fi-
lius familias in cauſa publica pro Patrefami-
lias habeatur . Nomine enim cauſæ publicæ
non venire accuſationem appoſite notat *Anton.*
Matthæi loco citato n. 5.
38 Deterior eſt conditio ſervorum . Ii accuſare
ſolum poſſunt de iis criminibus , de quibus
permiſſum eſt omnibus accuſare , puta maje-
ſtatis , fraudatæ annonæ , falſæ monetæ &c. ,
39 *L. 63. ff. de Judic.* Num de his criminibus
permiſſum ſit ſervo accuſare etiam dominum,
vide *Anton. Matthæi loco pluries laudato n.* 4.
40 Communis ſchola requirit in Accuſatore
minimum annos viginti , eo quia minor vi-
ginti annis nec teſtis in criminalibus cauſis
eſſe poteſt, *L. in teſtimonium, ff. de Teſtibus*.
At diſplicet hæc ſententia *Antonio Matthæi eo-*
dem loco n. 3. non enim ut in Fide teſtis , ita
41 *in fide Accuſatoris ſalus Rei vertitur*. Concur-
rere tamen debet in Accuſatore ea ætas, qua
poſtulare & in publicum procedere valeat, id-
42 eſt ætas 18. annorum . Quinimmo Accuſatori
hujus ætatis annorum 18. Curator adeſſe in
judicio debet, *L. 1. ff. de Poſtuland. L.* 4. *C.*
de Auct. præſt.
43 Familiares & domeſtici num Patrem fami-
lias accuſare valeant , & nomine eorum qui-
nam veniant, videſis *apud Anton. Matthæi ib.*
44 *n.* 14. Id autem non omittendum , maritum
& uxorem utpote venientes nomine domeſti-
corum a mutua accuſatione removeri excepto
adulterii crimine, nec non ſuppoſiti partus ,
& veneni parati, *L. 1. C. Ad L. Juliam , de*
Adult. L. 2. §. ſi publico L. 13. §. Judex , ff.
eod. L. 30. §. 1. ff. ad L. Cornel. de Falſ.
45 Singulares qualitates requiruntur in eo, qui
Epiſcopum accuſare intendit , C. 14. *cap.* 2.
q. 7. Non enim alii admittendi quam *idonei*
& probatiſſimi viri, qui & ſuſpicionibus , &
ſceleribus careant. Sunt enim a *Deo judicandi*,
non ab humanis, aut pravæ vitæ Hominibus la-
cerandi , ſed potius ab omnibus Fidelibus por-
tandi.

ACCUSARI QUI POSSINT, VEL NON.

ACcuſari non poſſunt primo Infantes, Fu- 1
rioſi, & mente capti, iſtis enim ob de-
fectum rationis delicta non imputantur, *l. In-*
fans 12. ff. ad l. Corn. de Sicariis , l. Divus
14. ff. de officio Præſidis. Minores tamen , quia 2
jam doli capaces ſunt, accuſari, & puniri poſ-
ſunt, pœna tamen mitiori habita ratione æta-
tis, & imprudentiæ, *cap. 1. de delictis puer.*
l. auxilium 37. ff. de minoribus , l. fere in om-
nibus 108. ff. de R. J. Secundo, accuſari non 3
poſſunt nec pueri , qui ante plures annos de-
lictum commiſerunt, & illud jam præſcripſe-
runt . Sic delicta carnis præſcribuntur, & abo- 4
lentur lapſu quinquennii , poſt quod nec ac-
cuſari , nec puniri poſſunt ; *l. Mariti 29. ff.*
ad l. Jul. de adult. & l. Adult. Cod. eod. Ex- 5
cipitur tamen ſtuprum per vim illatum , *l. Ma-*
ritii , ff. ad l. Jul. de Adult. §. fin. Et adulte- 6
rium cum inceſtu, *l. vim paſſa §. præſcriptio-*
ne , ff. eod. & etiam raptus ; *l. qui cœtu , ff.*
ad l. Jul. de vi publica , quia iſta delicta, ſi-
cuti cætera alia, quæ delicta carnis non ſunt,
ad ſui abolitionem, & præſcriptionem 20. an-
norum ſpatium requirunt, *l. Querela falſi, Cod.*
ad l. Corn. de falſis , ubi habetur : *Querela falſi*
temporalibus præſcriptionibus non excluditur, niſi
viginti annorum præſcriptione, ſicuti cætera quo-
que fere crimina. Tertio ſemel accuſati, & jam 7
abſoluti , iterum accuſari non poſſunt de eo-
dem crimine, *cap. de his 6. de accuſat. & l.*
licet 6. §. ult. ff. Nautæ , Caupones &c. Si ta- 8
men ſecundus accuſator ſuam, vel ſuorum in-
juriam perſequatur , & doceat primam accu-
ſationem ignoraſſe , vel primum accuſatorem
non fideliter egiſſe , ſed prævaricatum fuiſſe ,
adhuc audiri debebit ; *l. ſi quis 11. Cod. de*
accuſat. quoniam, ut ibi dicitur, *res inter alios*
judicatæ aliis non præjudicant. Quarto abſentes 9
non poſſunt accuſari, & ſententiari , *cap. 1.*
cauſ. 2. qu. 8. & leg. Abſentem 6. Cod. de ac-
cuſat. poſſunt tamen abſentes accuſari , ut a
Judice legitime citentur , *leg. 1. §. 2. ff. de*
Requir. vel abſent. damn. qui ſi intra præfixum
terminum non compareant , deſcribuntur , &
arreſtantur eorum bona, & elapſo anno eis ad
ſe defendendos conceſſo *a l. 1. ff. & Cod. de*
requirend. reis bona eorum arreſtata fiſco rema-
nent, *l. fin. de requir. & abſent. damnat.* niſi
probaverint, fuiſſe legitime impeditos, *arg. leg.*
Juc-

Digitized by Google

10 *ſuccurritur 9. ff. Ex quibus cauſis*. Quinto accuſari non poſſunt Magiſtratus temporales, vel Præſides, aut Legati Provinciarum durante eorum officio, niſi delinquant circa officium, vel crimen notorium ſit, *leg. hos accuſare 12. ff. de accuſat.* In reliquis autem differtur accuſatio uſque ad terminum officii, data interim ab eis cautione de judicio fiſci; *leg. ſi adult.*
11 *33. §. ult. ff. ad leg. Jul. de adult.* Sexto accuſari non poſſunt Chriſtiani ab infidelibus, Hæreticis, & Judæis, *cap. Pagani cauſa 2. q. 7.*

12 Denique accuſari non poſſunt omnes, qui Superiorem ſe non agnoſcunt, ut Papa, Imperator, Rex &c. *cap. nemo 13. cauſ. 9. c. Aliorum 14. cap. facta 15. cauſ. 9. qu. 3.*

13 Accuſatio contra Prælatos, ſeu Superiores, non eſt de facili admittenda ex Concilio Lateranenſi IV. *cap.* 8. ubi reddens rationem habet præciſa verba: *Quia dicit Concilium, non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non ſolum arguere, ſed etiam increpare, quin etiam interdum ſuſpendere, nonnunquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur. Ideo Sancti Patres provide ſtatuerunt, ut accuſatio Prælatorum non facile admittatur, ne concuſſis columnis, corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quam non ſolum falſæ, ſed etiam malignæ criminationi janua præcludatur:* ita Concilium ad litteram.

Additiones ex aliena manu.

14 Legati, Præſides Provinciarum, quique Reipublicæ cauſſa abſunt, accuſari non poſſunt, dummodo tamen non detrectandæ Legis cauſſa abſint: ſi enim quis vel negotii ſui obeundi gratia, vel evitandæ accuſationis liberam legationem impetret, eamdem cum reliquis abſentibus fortunam ſubibit, nempe ut requirendus annotetur, ejuſque bona obſignentur, *L. abſentem 6. c. de accuſ. L. 2. c. de exhib. & tranſmitt. reis:* ibique diſerte Ant. Matthæi *ad tit. de Accuſat. c. 3. n. 2.*

15 Si crimen pluribus Legibus vindicetur, accuſatus ex una Lege, accuſari & reus fieri non poteſt ex alia ob idem crimen admiſſum, ut (exploſa Accurſii, cæterorumque veterum Gloſſographorum ſententia) apprime Antonius Matthæi loco citato *num.* 4. deducit ex *L. Senatus 4. ff. de accuſation.*

16 Servi accuſari quidem poſſunt de crimine, nonnullis tamen exceptis, iis ſcilicet, in quibus bonorum pars publicatur, vel quorum pœna eſt Civitatis, vel libertatis ademptio. Non ideo tamen pœnam ſervi evadent eorumdem criminum rei; ſed extra ordinem, duriori plectentur, ut ad *L. Hos accuſare 12. §. ult. ff. de accuſat.* advertit *loco citato num.* 1. Antonius Matthæi.

ACCUSATOR AD QUID TENEATUR.

Accuſator tenetur ſe ſubſcribere ad pœnam 1
talionis. Sanctus Damaſus *Epiſt. 4. c. 7. cauſ. 4. cap. nullus introducatur*. Et tenetur 2
probare crimen, quod objicit, *cauſ. 2. qu. 8. cap. Qui crimen cauſ. 2. quæſt. 7. cap. Si quis Epiſcopus, Presbyter &c.* Et ſi non probat, 3
debet ſubire pœnam talionis, ideſt pœnam, quam reus pati debuiſſet, ſi crimen probatum fuiſſet. S. Damaſus *poſt ep. 7. decret. 1. cauſ. 2. q. 3. cap. Calumniator*. ☞ Accuſator, qui probare debet crimen, non tenetur prius corrigere fratrem; obligatio enim illa probandi ſupponit, non eſſe crimen omnino occultum; & præterea ille jus habet, ut bonum proprium curet, vel reipublicæ, cujus membrum eſt, & ne delicta maneant impunita, nec delinquentis conſortio alii inficiantur, *Corduba de detractione q. 2. concl. 4.* ☜ Iſtis tamen noſtris 4
temporibus videtur hæc pœna talionis abiiſſe in deſuetudinem, & commutata per contrariam conſuetudinem in pœnam arbitrariam, & extraordinariam, ex quo propter talionis pœnam multi etiam a juſta accuſatione fuerint deterriti; & ſic delicta manſerint pluries impunita non ſine gravi Reipublicæ damno. Si quis tamen eſſet convictus, quod innocentem vere malitioſe accuſaſſet, deberet adhuc puniri pœna talionis, vigore Conſtitutionis S. Pii V. incip. *Cum primum*, in qua innovatur pœna talionis, & præſertim in illis locis, & regionibus, in quibus juſtis de cauſis per ſuas peculiares leges mandatur ad præcludendam viam calumniis, & impoſturis, adhuc obſervari ſuperius citata decreta S. Damaſi de pœna talionis. Vide verb. *Pœna art. 2. num. 24.*

Accuſator nedum in ſcriptis tenetur dare ac- 5
cuſationem juxta *cauſ. 2. qu. 8. cap. Accuſatorem*, ſed præter ſcripta debet in perſona ſe conferre ad Judicem, *cauſ. 5. qu. 2. cap. Relatum, & qu. 8. cap. ult.*

Accuſator oblato jam libello non poteſt am- 6
plius deſiſtere ab accuſatione, quia intereſt Reipublicæ, ne deſeratur accuſatio jam inchoata, ſive ſit vera, ſive ſit falſa: Si enim eſt vera, eam proſequi oportet, ne delicta maneant

Digitized by Google

neant impunita; ſi vero falſa, eam proſequi expedit, ut calumniator debite puniatur, *l. in Senatus conſultum* 10. §. 5. *ff. ad S. C. Turp.* & *Auth. qui ſemel*, *Cod. Quomodo*, & *quando*, *l. Viles*, 11. §. 3. *ad l. Jul. de adult.* Po-
7 teſt tamen deſiſtere impune ante libellum oblatum, etiamſi publice, & coram Judice prius dixerit ſe accuſatorem, *cap. Licet* 14. *de accuſat.* Si accuſator deſiſtat ab accuſatione, dicitur tergiverſator, ac in eo non peccat, dum id abſque ſcandalo præſtet, & delictum non ſit ex iis, ad quæ accuſanda quiſque tenetur. Prævaricator autem erit, ſi juvat ſecreto accuſatum, quem publice impugnat. D. Thom.
8 2. 2. *qu.* 68. *art.* 2. Accuſator tenetur ad expenſas, ſi accuſatus ſe purgat, *de accuſat. cap. Accedens l. Qui crimen* 3. *Cod. de his*, *qui accuſ.* incurrit infamiam, *l. Si pro* 2. *Cod. de*
9 *his*, *qui accuſ.* Accuſator accuſans ob pecuniam, puniendus eſt exilio, vel durius; & tenetur reſtituere, nec unquam poteſt eſſe Ju-
10 dex, aut teſtis, *cauſ.* 1. *qu.* 1. *cap. ult.* Accuſans Clericum, ſi non probat per tres, vel ſaltem duos teſtes, excommunicatur *cauſ.* 3. *qu.* 4. *cap. Placuit.*

Additiones ex aliena manu.

11 Tria olim Accuſatorem præſtare oportebat de Jure Romano, ut legitime accuſationem inſtitueret; Delationem ſcilicet, Inſcriptionem,
12 & Subſcriptionem. Primo enim nomen rei ad Prætorem deferebat poſtulans, ut inter reos re-
13 ciperetur. Secundo inſcribebat. Inſcriptio autem erat profeſſio accuſatoris profitentis ſe detuliſſe nomen rei; fiebatque porrecto Judici
14 libello, vel querela apud acta publica. His accedebat ultimo loco Subſcriptio, qua accuſator teſtabatur, ſe profeſſum eſſe, ad talionis pœnam ſemet obligando. Cautionem vero & inſcriptionis formam, modum, ac ſollemnitates erudite & copioſe demonſtrat Antonius Matthæi *cap.* 6. *per tot. de Accuſat.*
15 Probandi onus accuſatori incumbit. Quibus autem modis crimen accuſati probandum ſit,
16 patet ex *L. ult. cap. de probat.* Tres ibi afferuntur probationis ſpecies. Tabulæ, & indicia, ſive argumenta, quæ tamen extent luce clariora. Quare falli manifeſto eos, qui in criminali Judicio tabulis & argumentis probandi vim negant eſſe, evincit more ſuo nervoſe & docte Antonius Matthæi *de probat. c.* 1. *n.* 3. & *c.* 5. *per tot.*
17 Pœna Accuſatoris oblato jam libello ac accuſatione deſiſtentis ex *S. C. Turpilliano* Neronis temporibus edito hæc eſt. I. punitur ex-
tra ordinem mulcta quinque librarum auri fiſco applicandarum, *L.* 3. *ff. de prævaricat.* 2.
Ab inſtituta accuſatione, ſi perſequi eam ve- 18
lit, repellitur, *L.* 2. & 3. *ff. ad Turpillian.* 3. Infamia notatur, & ad expenſas, & damna condemnatur, *L.* 3. *c. qui accuſare*, *L. Spurii* 6. §. *qui Juditis*, *ff. de accuſat.*
Excipias tamen ab iiſdem pœnis fœminam, 19
atque minorem, niſi tamen pacto, aut pretio accepto ab accuſatione deſiſtant, *L.* 1. §. *accuſat.* 10. *ff. ad Turpillian. Gonzalez cap.* 14. *num.* 5. *de Accuſat.*

ACCUSATUS.

SUMMARIUM.

1 *Accuſatus fatigandus non eſt, ſi accuſator non eſt legitimus.*
2 *Non poteſt puniri, niſi convincatur.*
3 *Non poteſt alium accuſare, niſi prius ſe purget a crimine.*
4 *Pendente accuſatione, non poteſt eſſe teſtis.*
5 *Non tenetur reſpondere, niſi vocetur.*
6 *Ei danda ſunt omnia capitula &c.*
7 *Tenetur ſe purgare canonice.*
8 *Si dum ſe purgat, deficit, habetur ut reus.*
9 *Bona fama ejuſdem facit præſumptionem innocentiæ.*
10 *An teneatur veritatem fateri Judici*, ad num. 23
24 *Accuſatus ſeu reus, qui crimen ſemel negavit injuſte, & cum juramento, an teneatur illud confiteri poſt latam ſententiam*, ad num. 28
29 *Accuſatus, ſeu reus, qui vi tormentorum mentitus ſibi falſum crimen impoſuit, an teneatur ſe retractare*, ad num. 42
43 *Accuſatus, ſeu reus interrogatus a Judice, ut ſub juramento dicat quantum mercis v. g. apud ſe retineat, ad quid teneatur.*

Accuſatus fatigandus non eſt, ſi accuſator 1
non eſt legitimus, *de Accuſat. c.* 1. Ac- 2
cuſatus non poteſt puniri, niſi convincatur. Nicolaus I. *reſponſ. ad conſult. Bulgar. cap.* 86. Accuſatus non poteſt alium accuſare, niſi prius 3
ſe purget a crimine, *cauſ.* 3. *qu.* 11. *cap. neganda. Steph. I. Epiſt.* 2. Accuſatus pendente 4
accuſatione non poteſt eſſe teſtis, *de teſt. cap. fin. Non debet.* Accuſatus non tenetur reſpon- 5
dere niſi vocetur. Damaſus *cauſ.* 5. *quæſt.* 2. *cap.*

Digitized by Google

6 *cap. Vocatio ad Synodum*. Accuſato danda ſunt
omnia capitula, in quibus accuſatur, nomi-
na, & dicta teſtium, ut poſſit ſe defendere,
excepto caſu hæreſis, quia in hoc non dantur
7 nomina, *de accuſat. cap. Qualiter*. Accuſatus,
etiamſi non ſit convictus, vel accuſator defi-
ciat, adhuc tenetur ſe purgare canonice. Con-
cil. Lateran. III. *in append. part.* 50. *cap.* 65.
8 Accuſatus, & non convictus, ſi dum ſe pur-
gat, deficit, habetur ut reus. Concil. Later.
III. *in append. part.* 50. *cap.* 65. *De Simonia*
9 *cap.* 13. & 15. Bona fama accuſati non ſolum
facit præſumptionem innocentiæ, ſed abſtergit
præſumptionem contra ipſum, Rota Romana
part. 9. *tom.* 1. *deciſ.* 345. *num.* 62. *cum ſeq.*

10 Accuſatus non tenetur veritatem fateri Judici, etiamſi interrogetur ſub juramento, quando non ſervato juris ordine interrogat, ideſt nondum habitis de delicto manifeſtis indiciis, non præcedente infamia, aut ſemiplena probatione: colligitur *ex cap. Qualiter & quando* 17. *& cap. Inquiſitionis* 21. *de accuſ.* ubi Judex prohibetur procedere ad inquiſitionem, & examinationem reorum, niſi juris ordine ſervato, adeoque hoc non ſervato cum ipſe interroget, ut perſona publica de delictis ipſi tamquam Judici de jure manifeſtandis, nullam poteſt reo obligationem imponere ad dicendam veritatem, cum Jus hanc facultatem ipſi non conceſſerit, & ſic licet ſub juramento reſpondeat tali Judici non ſervanti juris ordinem: *Non feci*, ſeu *non commiſi tale delictum*, mente addendo, *ad aperiendum*, *ſeu confitendum tibi tamquam Judici*, non erit perjurium. Sic enim tenent Lugo, *de juſtitia diſp.* 40. *ſect.* 1. *num.* 1. Leſſius, Layman, Sannigh, Bonacina, Anacletus, & alii communiter cum D. Thoma 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 2. *in corp.* ubi aperte ait, *Aliud eſt veritatem tacere, aliud eſt falſitatem proponere, quorum primum in aliquo caſu licet; non enim aliquis tenetur omnem veritatem confiteri, ſed illam ſolum, quam ab eo poteſt, & debet requirere Judex ſecundum ordinem juris, puta cum præceſſit infamia ſuper aliquo crimine, vel expreſſa indicia apparuerunt, vel etiam cum præceſſit probatio ſemiplena, falſitatem tamen ſupponere in nullo caſu licet ... Sic ergo*, concludit S. Doctor Angelicus: *Sic ergo reo, qui accuſatur, licet ſe defendere veritatem occultando, quam confiteri non tenetur per aliquos convenientes modos.*

11 Conveniens autem modus ad evitandum perjurium in occultanda veritate Judici non legitimo, ſeu non ſervanti juris ordinem, eſt vel tacere, vel uti æquivocatione, & reſtrictione ſatis externata per circumſtantiam judicii. Reus enim, ſi neget crimen, quod commiſit, dicendo: *Non commiſi*, intelligendo, *ad revelandum tibi tamquam Judici*, verum dicit, & Judex hanc reſtrictionem externatam per circumſtantiam judicii poteſt ſatis advertere, ſi non ſit legitimus, aut interroget non ſervato juris ordine.

Tenetur tamen accuſatus fateri crimen Ju- 12
dici legitimo, & ſervato juris ordine interro-
ganti, & præcipienti ſub juramento de dicen-
da veritate; alias non excuſabitur a peccato
mortali, & perjurio. Sic tenent S. Thomas
2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 1. Covarruvias, Layman,
Navarrus, Leſſius, Sanchez, Toletus, &
omnes alii communiter, maxime loquendo de
confeſſione delictorum non inferentium pœnam
capitalem, & alias ſimiles graviſſimas pœnas.
Et ratio eſt, quia quilibet tenetur obedire 13
Superiori legitime & juſte præcipienti. Sed
Judex ſervato juris ordine procedens, legiti-
me, & juſte præcipit, dum ſub juramento
præcipit de dicenda veritate ſuper delicto, de
quo habetur ſemiplena probatio &c. ergo.
Tum quia Jus præcipiendi in Judice & debi- 14
tum obediendi in reo ſunt correlativa: ergo
ſi Judex legitimus habet verum jus, ſeu po-
teſtatem præcipiendi, accuſatus, ſeu reus ha-
bebit ſtrictum debitum obediendi, & verita-
tem dicendi. Tum etiam quia, ſi Judex non
haberet hoc jus, & poteſtatem obligandi reos
ad fatenda crimina, repleretur orbis atrociſſi-
mis delictis ſub hac ſpe ea ſic occultandi, &
pœnas debitas evadendi, adeoque &c.

Loquendo vero de confeſſione, & manife- 15
ſtatione delictorum inferentium pœnam capi-
talem, vel alias graviſſimas pœnas, ut trire-
mes, confiſcationem omnium bonorum, &
ſimiles, abeunt in diverſa Doctores. Commu-
nis, & prima ſententia abſolute ſuſtinet teneri
ſemper ſub mortali accuſatum, ſeu reum le-
gitime interrogatum fateri veritatem, etiamſi
propter talem confeſſionem eſſet morte plecten-
dus, & ſine tali confeſſione haberet fundatam
ſpem mortem evadendi. Sic D. Thomas 2. 2.
quæſt. 69. *art.* 1. D. Antoninus, Enricus, Ga- 16
briel, Aragon. Cordub. Paludanus, Tabiena,
Armilla, Navarrus, Valentia, Toletus, Graf-
fius, Salon. Petrus de Ledeſma, Sayrus, Ban-
nez, Philiarcus, Gonet, Covarruvias, Mal-
derus, Thomas Sanchez, Didacus Perez, Si-
mancas, Antonius Gomez, Archidiaconus Pa-
normitanus, Bernardus Diaz, Guttierez, Lu-
cas de Penna, Everardus, & alii poſt S. Au-
guſtinum, qui in *Pſal.* 30. *enarr.* 2. *n.* 12. ha-
bet

Digitized by Google

bet præciſa verba : *Timendo mori mentitur*, *&* *moritur antequam moriatur*, *qui ideo mentiebatur*, *ut viveret*. *Mentiri vis ne moriaris*, *&* *mentiris*, *&* *moreris ; Et cum vitas unam mortem*, *quam differre poteris*, *auferre non poteris*, *incidis in duas*, *ut prius in anima*, *poſtea in corpore moriaris* ; & pro rationibus adducunt præcipue jus, quod habet Judex legitimus ad interrogandum, & præcipiendum ſub juramento de veritate dicenda, & ſtrictum debitum, quod habet reus juris ordine interrogatus ad obediendum, & veritatem manifeſtandam, cum aliis mox laudatis *n.* 13. *&* 14.

17 Secunda ſententia ſuſtinet non teneri reum
fateri ſuum delictum, ſi propter illud plectendus ſit pœna capitali, vel triremium, aut alia ſimili, ſi nullum grave damnum Reipublicæ timeatur ; & dicit excuſari a perjurio celando veritatem per reſtrictionem, aut æquivocationem externam, reſpondendo v. gr. *non commiſi delictum*, ſubintelligendo, *ad manifeſtan-*
18 *dum tibi ſub culpa ad me prodendum*. Et ſi delictum eſt ſacramentaliter confeſſus, & de eo abſolutus reſpondendo, *ſum innocens*, *& immunis ab hoc delicto*, vel ſimiliter; quia tunc reſtrictio eſt ſatis externata a circumſtantia pœnæ gravis, quæ ſequeretur, cum id, quod ſubintelligitur, ſubintelligatur ex circumſtantia extrinſeca talis gravis pœnæ. Et ſic tenent Navarra, Silveſter Angelus, Armilla, Emanuel, Rodriguez, Salcedo, Vega, Leſſius, Sa, Baldellus, Salas, Enriquez, Villalobos, Filiuccius, Fagundez, Alcozer, Reginaldus, Peyrinus, Diana, Joannes Saucins, Buſembaum, Claudius la Croix, Viva ad propoſit. 26. & 27. damnat. ab Innocent. XI. num. 20. & 21. & alii, inter quos Cardinal. de Lugo *tom.* 2. *de Juſtitia diſp.* 40. *ſect.* 1. *n.* 14. *&* 15. ubi adductis ſolidis argumentis, dicit hanc ſententiam ſtando in ratione eſſe multo probabiliorem, & Cardenas *diſſert.* 19. *ad propoſ.* 26. *& ſeq. damnat. ab Innocentio XI. cap.* 7. *n.* 81. ubi dicit hanc ſententiam eſſe veram, & ſuum fundamentum eſſe inconcuſſum ; & fundamentum eſt hoc. Leges, & præcepta humana non obligant cum periculo vitæ, aut alterius ſimilis gravis damni : ſed præceptum Judicis eſt humanum, & poſitivum, & confeſſio criminis licet ſemiplene probati eſt cum periculo vitæ, aut alterius ſimilis gravis damni, ut ſupponitur, ergo non tenetur reus ſub mortali, & perjurio confiteri tale crimen : major de ſe patet, quia lex humana debet eſſe de re humano modo poſſibili, & accommodata infirmitati humanæ, ut de ipſiſmmet legibus habetur *cap. erit autem lex diſt.* 4. alioquin erit inutilis, cum ſolum deſerviat ad illaqueandas conſcientias ; eſt autem humano modo impoſſibile, quod delinquentes alioqui condemnandi velint dicere teſtimonium contra ſe, ut damnentur ad mortem ; adeoque Judex nequit imponere ſimile præceptum, & reus poteſt cri-
men celare modis, quibus ſupra. Tum quia 19
leges humanæ non obligant teſtes deponere contra perſonas ſibi valde conjunctas, *cauſ.* 4. *q.* 2. *cap. ſi teſtes* §. *leges Julia*, *&* *l.* 4. *ff. de teſt. leg.* 5. *Cod. eod.* ergo multo minus obligabunt, quod aliquis deponat contra ſeipſum in cauſſa amittendæ propriæ vitæ. Unde Judex non poteſt amplius a reis criminaliter inquiſitis exigere juramentum, dum judicialiter uti principales examinantur, ut noviſſime ſtatuit Bened. XIII. *in Concil. Romano tit.* 13. *de jurejurando cap.* 1. Vide verb. *Juramentum art.* 1. *num.* 16. & verb. *Reus num.* 26.

Ad rationes pro prima ſententia adductas re- 20
ſpondent ſic. Quilibet tenetur obedire Superiori legitime, & juſta præcipienti &c. aut ſub culpa, aut ſub pœna, concedo ; ſemper ſub culpa, nego minorem, quia ut certum eſt penes omnes Auctores, inter leges humanas plures ſunt, quæ obligant ſolum ad pœnam, & non ad culpam, uti in caſu eſt præceptum Judicis, quod ſolum obligat ad pœnam, adeoque reus non venit obligatus ſub culpa. Ad 21
id quod dicitur : Jus præcipiendi in Judice, & debitum obediendi in reo ſunt correlativa, adeoque &c. reſpondent diſtinguendo antecedens, jus præcipiendi ſub culpa, & debitum obediendi ſub culpa ſunt correlativa, concedo antecedens; jus præcipiendi ſub pœna, & debitum obediendi ſub culpa ſunt correlativa, nego antecedens, adeoque cum Judex habeat ſolum poteſtatem præcipiendi ſub pœna, non obligatur reus, ſeu accuſatus obedire ſub cul-
pa. Ad ultimum cum dicitur : Si Judex non 22
haberet hoc jus & poteſtatem obligandi reos &c. repleretur orbis atrociſſimis delictis ſub hac ſpe ea ſic occultandi &c. Reſpondent negando ſequelam, quia ſuppetit judici alia via ad veritatem inveniendam, & reatus detegendos, inquirendo v. gr. alios teſtes, vel dando reo torturam, & alia tormenta abſque eo quod illum obliget ad confeſſionem ſub culpa ; quamvis enim communis ſententia obliget eos in conſcientia ad confitendum, vix invenitur aliquis, qui confiteatur, niſi timore, & vi tormentorum, & torturæ. Illud ergo Reipublicæ, & Orbis damnum melius impenditur dando Judici poteſtatem ad exquirendam veritatem

Digitized by Google

tem per tormenta, quam per obligationem
23 conſcientiæ. Ad objectionem, quam adducit,
& magni facit Gonetus *tom. 3. in diſſert. de*
opinion. probabilitate num. 95. dicens, quod ſi
vera eſſet ſententia, non liceret Judici reum
ad confeſſionem criminis capitalis, quantum-
vis ſemiplene probati, per torturam, & per
alia tormenta cogere, quia iniquum eſt coge-
re aliquem ad id, quod præſtare non tenetur;
Reſpondet Cardenas *loc. cit. num.* 85. negando
ſequelam, & ad probationem diſtinguit pro-
poſitionem aſſumptam, *iniquum eſt cogere ali-*
quem ad id, quod præſtare non tenetur, quod
præſtare non tenetur, neque ſub culpa, neque
ſub pœna, transeat; quod præſtare non tene-
tur ſolum ſub culpa, abſolute negat. Et qui-
dem, dicit ipſe, eadem argumenti forma ar-
gui poſſet contra aliquas leges civiles, quæ
non obligant ſub culpa, ſed ſolum ſub pœna;
ad quas obſervandas poteſt obſtringere Judex,
quamvis non obligent ſub culpa. Et hæc ſe-
cunda ſententia Confeſſario inſervire poterit,
ut reum ita perſuaſum non multum teneatur
urgere ad confitendum crimen in tali caſu,
ſed poſſit ipſum abſolvere, ut dicit Sa, *verb.*
Judicialis actus §. *de reo n. 6.* Sotus *l. 6. q. 5.*
art. 2. Layman *lib. 3. de juſtit. tract. 6. c. 5.*
n. 3. Anaclet. *lib. 2. Decretal. tit. 17. de con-*
feſſ. §. 7. *n.* 167. Reus enim ſequitur ſenten-
tiam probabilem, immo ſecundum Cardin. de
Lugo *l. c.* cum aliis probabiliorem, & ſecun-
dum Cardenas *loc. cit.* veram.
24 Accuſatus, ſeu reus, qui crimen ſemel ne-
gavit injuſte, & cum Juramento, non tenetur
illud confiteri poſt latam ſententiam, quia
finito Judicio finitur obligatio rei, cum con-
feſſio ordinetur ad conficiendum Judicium. Sic
25 communiter Doctores. Immo probabile eſt,
nec ante ſententiam ad id teneri (etiamſi ſit
in poteſtate Judicis) donec iterum interroge-
tur, niſi immineat damnum tertio, quia tunc
teneretur illud reparare, vel parti ſatisfacien-
do pro omnibus ſuis damnis, vel ſe retractan-
26 do, & veritatem confitendo. Immo probabi-
lius eſt, nec teneri ad ſe publice retractandum,
nec poſſe ad id obligari a Confeſſario in arti-
culo mortis, quando non obſtante delicti ne-
gatione, reus convictus eſt, & damnatus du-
citur ad patibulum, vel jam in ipſo patibulo
moriturus exiſtit: Sic ſentit Card. de Lugo
tom. 2. diſp. 40. *ſect.* 1. *n.* 19. Sanchez *tom.* 1.
in Decalog. lib. 3. cap. 7. Navarrus, Seguerra,
Salcedo, Emanuel, Navarra, Sayr. Sa, Phi-
liarcus, & multi alii; & ratio eſt, quia pro
tunc non durat amplius interrogatio Judicis;
jam enim Judex functus eſt officio ſuo pro-
lata ſententia, immo jam eſſet inutilis inter-
rogatio, cum non deſerviat ad deciſionem cauſ-
ſæ; tum quia ſequendo contrariam ſententiam
daretur locus iniquæ aliquorum Judicum con-
ſuetudini, qui ſimulant ſe reum damnare ad
mortem, ut in illo articulo conſtitutus fatea-
tur ſuum crimen; quod ſi fateatur, eum de
facto morte plectunt, ſi vero non fateatur,
reducunt ad carcerem; non ergo debet Con-
feſſarius cogere reum in illo diſcrimine ad fa-
tendum ſuum crimen cum tanto periculo; eo
vel maxime, quod ſic exponeretur reus etiam
proximo periculo damnationis æternæ, cum
poſſet de facili dari, quod reus nollet Confeſſa-
rio obedire, & ſtante tali Confeſſarii inſinua-
tione cum conſcientia erronea crederet ſe te-
neri, & ſic moreretur, adeoque damnaretur.
Nec valet dicere, quod ejus taciturnitas re- 27
dundaret in detrimentum, & ſcandalum ac-
cuſatoris, teſtium, & Judicis apud populum
male de tali ſententia inconfeſſi ſentientem. 28
Non valet, quia præſumptio ſtat ſemper pro
ſententia juridice, & juſte prolata, & credi-
tur reum negaſſe, eo quod non cenſebat ſe
obligari ad fatendum, ſicuti revera non tene-
batur, ſed potius tueri illam qualemcumque
vitæ ſpem, quam poterat habere; adeoque
non tanti momenti eſſet detrimentum, & ſcan-
dalum accuſatoris, teſtium, & Judicis apud
populum, ut per hoc poſſet obligari reus ad
publicam criminis confeſſionem cum tanto ſui
periculo. (*)

Ac-

(*) *In editione Romana noviſſima an. 1767. ſequens additur Poſtilla.* At cum oppoſita huic ſententia ſit probabilior, fatentibus adverſariis, a Cabaſſutii animadverſione recedendum nullatenus eſſe videtur. En verba Celebetrimi Canoniſtarum l. 4. Jur. Can. Theor. & Pract. c. 6. num. 4. ubi relata ex Leſſio Auctoris ſententia, ſubdit: *Illa quidem probabiliter profert Leſſius: ſed cum idem multo aſſerat eſſe probabiliorem ſententiam oppoſitam, nego licere ſive iſti reo juridice interrogato diffiteri, ſive Confeſſario reum ſic male affectum abſolvere. Eſt enim contra jus naturale, ac bonam fidem, ſi quis, ubi ſubeſt periculum mortalis culpæ, opinionem eligat minus probabilem, & minus tutam, relinquendo probabiliorem ſimul & tutiorem. Sed prudens Sacerdos recuſabit abſolvere reum, utpote indignum, ſimulque præſtolabitur eventum. Aut enim*

reus

Digitized by Google

29 Accuſatus, ſeu reus, qui metu, vel vi tormentorum mentitus, ſibi falſum crimen impoſuit, ob quod ſit morte plectendus, tenetur ſe retractare, ſi tali retractatione impediri poſſint mors ipſius, vel infamia, aut qualibet aliorum damna, ob quæ negare tenebatur, quia ſi non ſe retractaret, in tali caſu videretur voluntarie continuare cauſſam ſuæ mortis, & aliorum infamiæ, ſeu damnorum, quæ ratione ſuæ falſæ confeſſionis ſequerentur; quæ omnia ſi poſſet ſua retractatione impedire, & nollet, non poſſet abſolvi, cum non eſſet diſpoſitus. Si vero confeſſionis falſæ retractatio nihil prodeſſet ad revocandam ſententiam prolatam ſuæ mortis, nec ad impedienda aliorum damna, & infamiam, non teneretur ſe retractare, cum jam penitus inutilis eſſet ejuſmodi retractatio.

30 Sic fere communiter Doctores, qui dicunt in tali caſu conſulendum eſſe reo, & ita fieri ſolitum, ut ſaltem ante mortem publice fateatur, ſe metu ſeu vi tormentorum contra veritatem confeſſum fuiſſe, quia licet non totaliter, magna tamen ex parte aliorum infamia minuetur, & multi probabiliter credent magis retractationem in mortis articulo conſcientiæ ſtimulis factam, quam confeſſionem præteritam tormentis extortam.

31 Accuſatus ex præſumptione falſa, a Judice interrogatus non tenetur confiteri propoſitionem veram, ubi iſta confeſſa condemnandus eſſet in foro externo de crimine, aut debito, ad quod revera in foro conſcientiæ non tenetur, & iſte non ſolum coram Deo eſſet immunis a mendacio, ſed etiam a perjurio, ſi ita negaverit: ut ſolide ſuſtinet Navarrus *in cap. Humanæ aures* 22. *qu.* 5. *per tot. & qu.* 1. *&* 2. *per tot.* de Lugo *diſp.* 40. *de juſtitia, & jur. ſect.* 1. *num.* 4. Sanchez, Covarr. Baldus, Hippolytus, Sotus, Fagundez, Jaſon, Silveſter, Sayrus, Diana, Anaclet. cum aliis paſſim, & colligitur ex mente S. Gregorii Papæ *cap. Humanæ aures* 22. *qu.* 5. *& cap. Intelligentia* 6. *de verbor. ſignificat.* & S. Th. *qu.* 69.
32 *art.* 1. Et ratio eſt, quia in tali negatione, vel juramento, nulla a parte rei intervenit falſitas, ergo nec mendacium, vel perjurium: antecedens probatur, quia interrogatus, vel adjuratus non tenetur attendere ad verba nude, ſeu materialiter ſpectata ipſius Judicis, ſed potius ad ejus intentionem, & mentem, *quia* ex Div. Greg. relato ubi ſupra, *non debet aliquis verba conſiderare, ſed voluntatem, & intentionem, quia non debet intentio verbis deſervire, ſed verba intentioni:* ſed interrogatus a Judice ex præſumptione falſa delicti, vel debiti; negans propoſitionem utpote falſam, in ſenſu a Judice principaliter intento, attendit ad interrogationem Judicis interrogantis, & non ad ipſius verba nude, & materialiter prolata, ergo &c. Tum quia accuſatus non tenetur fateri veritatem, quando interrogatur injuſte, *cap. Qualiter, & quando* 17. *& c. Inquiſitionis* 21. *de accuſat.* & ſi Judex ſciret veritatem, & accuſati innocentiam, non poſſet ipſum interrogare ex S. Th. *qu.* 69. *art.* 1. & aliis paſſim, ne illum injuſte diffamaret, aut viam aperiret ad injuſtam ejus condemnationem, qualis ex gravi præſumptione, licet a parte rei, & ante Deum falſa, ſequeretur, ut ſupponit Concluſio, ſi accuſatus abſolute confiteretur propoſitionem illam.

Et totum hoc clarificatur a Doctoribus va- 33
riis exemplis. Lugo *diſp.* 40. *de juſtitia, & jur. ſect.* 2. *num.* 4. affert exemplum de Tito, qui ex præſumptione falſa commiſſi homicidii judicialiter interrogatur, an exierit ex tali domo, & tali tempore ſtricto enſe? quod totum verum eſt, & etiam ſemiplene probatum; ſed cum ipſe ſit innocens a tali homicidio, & ſuus exitus fuerit ob aliam cauſſam, poteſt licite cum juramento negare talem exitum, ne alioquin licet innocens condemnetur ob tam gravem præſumptionem tamquam reus illius homicidii, cum ſic non mentiretur, ſed reſponderet juxta debitam intentionem Judicis inter-
rogantis ſecundum ſuperius dicta. Covarruvias 34
variar. reſol. c. 1. *n.* 3. poſt Bald. *in Rubr. C. de fid. inſtrum. n.* 30. & Hippol. *ſing.* 177. & multos alios, dicit, quod ſi Claudius v. gr. petat a me centum ſcuta, quæ mihi mutuavit, & ego ſecreto, ſive abſque teſtibus ipſi vere jam ſolvi, poſſim ſine ullo crimine hanc ejus petitionem negare, prout in ea petitione Actoris propoſitio continetur; quia, inquit, nullum hic intervenit mendacium, ea ratione, quod Actor in eo libello aſſerat centum mihi mutuaſſe, & adhuc me eſſe ſibi de illis debitorem; hoc enim falſum eſt, cum ei omnia illa centum ſcuta ſolverim, & ideo petitio ea forma, qua ſit, & Judici exhibetur, falſa eſt, juſte-

reus diffitens dimittetur, dimiſſus porro non tenebitur poſthac apud Judicem confiteri . . . . vel e contra reus non confeſſus condemnabitur; eoque caſu cum nihil ſuperſit, quod amplius metuat . . . Confeſſarius illum facilius ad confitendum judicialiter ſcelus ſuum adiget; ad hoc enim obligatus, quamdiu eſt ſub juridica poteſtate detentus.

Digitized by Google

juſteque a me negari poteſt in genere. Idem affert, & tenet Jaſon *in l. Manifeſte n. 7. ff. de jurejurando:* ubi de hoc ipſo caſu loquens poſt Imolam, & Geminianum, & alios concedit poſſe me jurare, quod mihi nihil mutuaſti, nempe ex quo tibi debitor ſim, prout
35 nunc in Judicio prætendis. Sanchez *lib. 1. de Matrimon. diſp. 10. n. 27.* affert exemplum de eo, qui ficte promiſit Matrimonium; Sicque certus ſit, quod in foro conſcientiæ vi hujus promiſſionis, utpote fictæ, non teneatur ducere puellam, cui talis promiſſio facta eſt, & quia, ſi in Judicio fateretur talem promiſſionem, cum internam fictionem probare non poſſet, in foro externo certiſſime ad eam ducendam eſſet condemnandus, ideo poſſet ſine mendacio negare illam promiſſionem ſub dicto modo. Alia ab aliis afferuntur conſimilia exempla, quæ ne nimis in longum trahantur, relinquuntur videnda penes ipſos, & præcipue apud Navarrum, Silveſtrum, Sporer, Cardenas, Suarez, de Lugo, Sanchez, la Croix.

36 Nec valet dici, quod hæc ſententia, & allata exempla videantur damnata ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. in iſtis tribus damnatis propoſitionibus 26. 27. 28. in ordine. Propoſitio 26. *Si quis vel ſolus, vel coram aliis, ſive interrogatus, ſive propria ſponte, ſive recreationis cauſſa, ſive quocumque alio fine juret ſe non feciſſe aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum; revera non mentitur, nec eſt perjurus.* Propoſitio 27. *Cauſſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quoties id neceſſarium, aut utile eſt ad ſalutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens, & ſtudioſa.* Propoſitio 28. *Qui mediante commendatione, vel munere ad Magiſtratum, vel officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum, quod de mandato Regis a ſimilibus ſolet exigi non habito reſpectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.*

37 Non valet, inquam, quia in iſtis tribus propoſitionibus damnantur ſolum reſtrictiones pure mentales, ſeu amphibologiæ, quæ fiunt per reſtrictionem mentalem, addendo verbis aliquid ſola mente retentum, ut pro certo notant Cardenas *diſſert. 19. cap. 4. num. 35.* Sporer *tom. 3. in præcept. Decalog. cap. 1. ſect. 3. num. 104.* & alii; talis autem non eſt in caſu noſtro, cum noſtra exemplificata negativa reſponſio nihil addat ſola mente retentum, quinimo correſpondeat menti Actoris, & Judicis interrogantis, qui modus reſpondendi ad mentem interrogantis eſt licitiſſimus, cum proprie loquendo non ſit amphibologia, ſed juſta veritatis declaratio, quamvis eam non percipiat qui interrogat, ut docet Suarez, *tom. 4. diſp. 23. ſect. 6. num. 5.* Cardenas *diſſert. 19. cap. 4. n. 48.* & Lugo Card. *diſp. 23. de pœnit. ſect. 4. num. 75.* ubi dat hoc exemplum: *Qui habet unum panem ſibi omnino neceſſarium, vere reſpondet ſe nullum habere ei, qui petit panem commodatum, quia nullum habet, quem commodare poſſit, de quo ſolo ille interrogat, & loquitur.* Et ſic docet etiam S. Thomas *in 4. diſt. 21. qu. 3. art. 1. qu. 1. ad 2.* ubi agens de obligatione ſigilli, qua obſtringitur Confeſſarius, ait, *Si præcipiatur ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quod dicat ſi quid ſcit de peccato, non debet dicere, quia debet æſtimare, quod intentio præcipientis ſit, ſi ſciat ut homo.*

Nec valet inſtare, quod ille vere mentitur, 38
qui aliud cogitat mente, quam ore profert, juxta Gloſſam *in cap. Is autem 22. qu. 2. verb. inſtituta, &* juxta *cap. Homines ead. cauſ. 22. qu. 2. Ream linguam non facit niſi mens rea*, id eſt aliud mente putans, quam lingua dicit; propter quod *c. Humanæ aures 22. qu. 5.* expreſſe, & notanter dicitur: *Humanæ aures verba noſtra talia judicant, qualia foris ſonant: Divina vero judicia talia ea audiunt, qualia ex intimis proferuntur.* Unde cum exemplis alla- 39
tis aliud quis cogitet mente, quam ore proferat, quia affirmat v. gr. ſe non promiſiſſe Matrimonium, quod ſcit ſe verbis promiſiſſe, ſequitur, talem ſic reſpondentem, & negantem, vere mentiri, & ſi juramento negavit, vere eſſe perjurum, cum juramentum in foro conſcientiæ ſit interpretandum juxta intentionem recipientis juxta *cap. Quacumque arte 22. qu. 5.* ubi habentur præciſa verba: *Quacumque arte verborum quiſque juret, Deus tamen qui conſcientiæ eſt teſtis, ita hoc accipit, ſicut ille, cui juratur, intelligit.*

Non valet, inquam, inſtantia, quia ut ſoli- 40
de probat Navarrus in *comment. cap. Humanæ aures &c. q. 2. n. 13.* falſum eſt, quod talis aliud cogitet mente, quam ore proferat; quinimo ſic reſpondens mente cogitat, & vere ſcit, ſe non promiſiſſe Matrimonium, cum illud (ut ſupponit caſus noſter) ſolum ficte promiſerit, adeoque iſte ore profert, quod vere mente cogitat, & ſcit ſic verum eſſe in conſcientia, nec obligari ad tale fictum Matrimonium, licet teneretur in pœnam fictionis,

Digitized by Google

nis ad compenſationem omnis damni inde
41 puellæ ſic deceptæ ſubſecuti. Et licet juramentum juxta *cit. cap. Quacumque arte*, ſit interpretandum juxta mentem recipientis, & regulariter reſpondendum ſit interroganti juxta mentem, & intentionem ipſius, ſecus autem quando quis interrogatur, & adjuratur alia mente, & intentione ab illa, qua juſte, & legitime deberet interrogari, & adjurari, ut in noſtro caſu; ſicuti notant Doctores ex S. Thoma *loc. cit. n. 13.* & expreſſe Navarrus *in cit. commen. cap. Humanæ aures &c.* & Suarez *t. 4. in 3. part. diſp. 33. ſect. 6. n. 7.* ubi dicit non mentiri Confeſſarium, qui cum urgetur interrogatus, an talis fœmina confeſſa ſit adulterium, abſolute negat, licet per Confeſſionem ſciat revera illud commiſiſſe; quia tunc reſpondet ad intentionem interrogantis: En ejus verba præciſa: *Alius modus, & melior eſt, ut reſponſio accommodetur intentioni debitæ interrogantis, quæ eſſe debet, an alius taliter ſciat, ut reſpondere teneatur, quo ſenſu vere negat audiviſſe. Dices hunc ſenſum repugnare interrogationi, nam qui interrogat, an audieris in confeſſione, hoc ipſo excludit omnem alium modum. Reſpondetur id verum eſſe ex ejus formali intentione; illi tamen imputari repugnantiam in ipſis verbis, & interrogatione: alium vero uti jure ſuo reſpondendi juxta mentem legitimam,*
42 *quæ ineſſe deberet*. Et hoc potiſſimum verificatur in ſuppoſitis noſtris caſibus, in quibus intervenit juſtiſſima cauſa ſic reſpondendi, ne alioquin innocens ex præſumptione falſa delicti, vel debiti injuſte condemnetur, ad quod facit Canon *Intelligentia 6. de verbor. ſignificat.* ubi dicitur: *Intelligentia dictorum ex cauſſis eſt aſſumenda dicendi, quia non ſermoni res, ſed rei eſt ſermo ſubjectus*. Cum igitur noſtræ allatæ reſponſiones dentur, & quidem veridice juxta cauſſas dicendi, nempe juxta eas cauſſas, ex quibus Judex interrogavit, & accuſatus, ſeu reus reſpondere debuit, ſequitur evidenter ipſam reſponſionem non eſſe mendacem, neque perjuram.

43 Accuſatus, ſeu reus interrogatus a Judice, ut ſub juramento dicat, quantum mercis v. g. apud ſe retineat, excuſatur a perjurio, etiamſi cum juramento neget partem mercis, ne ſolvat gabellam evidenter injuſtam; ſuppoſito quod in iis circumſtantiis non interrogetur legitime. Sic enim poteſt reſpondere ad mentem interrogantis, ut mox dicebatur, & non mentiri, quia habens v. g. centum menſuras tritici, olei, & ſimilium, & negans ſe habere plures quam viginti, verum dicit ad mentem interrogantis, nam Judex ſolum interrogat de illis, ex quibus debet gabellam ſolvere, & cum non debeat ſolvere eam gabellam injuſtam, verum eſt ad mentem interrogantis, quod non habeat eas, ex quibus debeat ſolvere gabellam, cum ſupponatur quod juſte debeat gabellam ſolvere ſolum pro viginti menſuris, & non pro pluribus. Sic expreſſe Cardenas *diſſert. 19. cap. 7. num. 77.* Lugo Card. *loc. ſuperius cit. ſub n. 13.* Suarez *loc. cit. ſub num. 15.* & colligitur ex S. Thoma *l. c. ſub n. 13.* cum juxta ſuam mentem ibi expreſſam non mentiatur Confeſſarius, dum reſpondet ad intentionem, quam debet æſtimare in præcipiente; quem ſecutus Suarez *loc. cit.* dicit, interrogatum *uti jure ſuo reſpondendi, juxta mentem legitimam, quæ ineſſe deberet*. Vide ſupra *num. 15.*

Additiones ex aliena manu.

Accuſatus de Jure civili non ſolum accu- 44
ſantem accuſare prohibetur, verum & filium,
patrem, vel matrem ipſius accuſantis, idque
procedit non ſolum de eodem, ſed & diverſo
crimine, *l. 15. qui Reus 5. ff. de public. Judic.*
L. neganda 19. Cod. qui accuſ. non poſſ. cap.
negando l. 2. 3. q. 11. Clar. *in §. fin. q. 14.*
num. 127. Delatus de crimine publico, ab alio 45
ſuper eodem crimine deferri nequit, *L. qui*
de crimine 9. Cod. de accuſ. Si autem abſolu- 46
tus fuerit in loco delicti, an iterum rite ac-
cuſari valeat in loco domicilii, vel originis,
diſtinguendum cum *Sorge de Juriſprud. forenſ.*
tom. 9. c. 1. num. 77. Si abſolutio jure abſque 47
fraude fuerit facta, ubique valet: Si per frau-
dem, tunc alibi rite inſtituitur accuſatio:
Item condemnatus in uno loco ad juſtam pœ-
nam fide præſtita de hujuſmodi ſententia, ali-
bi & accuſationem, & pœnam evitabit; ſecus
ſi minorem culpa tulerit pœnam in priori lo-
co, *Farinat. in praxi q. 4. n. 3.*

Accuſatus in foro Eccleſiaſtico, & in eo 48
abſolutus poteſt iterum in foro laico accuſari,
quoties delictum ſit mixti fori, *Bald. in l. pla-*
cet, Cod. de Sacroſ. Eccleſ. Arct. Conſ. 58. Sor-
ge de Juriſprud. for. tom. 9. cap. 1. n. 77.

Pari modo ſemel accuſatus, & abſolutus ab 49
obſervatione Judicii, ſi nova ſupervenerint ar-
gumenta, iterum accuſationis, & novi Judi-
cii aleam ſubibit, *l. Libellorum §. quod ſi li-*
belli, ff. de accuſat. Intra quantum tempus 50
vero hæc ſecunda accuſatio, ſi nova ſuperve-
niant indicia, poſſit inſtitui, videſis *Sorge loc.*
cit. n. 78. per tot.

Digitized by Google

51 Item abſolutus per tranſactionem ab alio accnſari legirime poteſt, ſi ſua intererit, cum unius remiſſio alteri obeſſe non debeat, *l. 4. §. pen. ff. de ſepulcro violato*. Quare, ut tranſactio plene ſortiatur effectum, facienda eſt cum omnibus habentibus jus accuſandi, vel inquirendi, ideoque etiam cum Fiſco, *Covarr. tit. 271. n. 23.*

52 Rite autem inita tranſactione accuſatum inter & accuſatorem, lite pendente ante ſententiam, vel ſaltem pendente appellatione, accnſatus morte, vel alia corporali pœna plecti nec poteſt, nec debet, *de Francb. deciſ. 370. prope fin. Sorge tom. 9. c. 70. n. 34.*

53 Reus accnſatus, ſi ſemel gratiam a Principe impetraverit, & criminis abſolutionem fuerit conſecntus, nequit amplius de eodem delicto poſtulari, moleſtiis, & pœnis affici ab eodem Principe, *l. 10. Cod. de ſentent. paſſis. Clarus in pract. quæſt. 59. verſ. & hæc quidem.*

54 Princeps enim facultate *aggratiandi* reos pollet in criminalibus, eamque poteſt alteri delegare, *Sorge d. tom. 9. cap. 1. n. 82.*

55 Reus ſeipſnm denuncians, vel accuſans abſolvendus eſſe videtur de jure civili per *text. in l. un. Cod. de famoſ. libell.* cum Reipublicæ interſit crimina non remanere occulta, *l. eum qui 18. ff. de injur. & famoſ. libell.* Conſule *Sorge loc. cit. n. 85.* Ubi contraria reprobata ſententia rem rationibus, & exemplis firmat. (*)

Notæ Romani Theologi.

Plura ex hoc delenda videbantur articulo doctiſſimis Romanis Cenſoribus, qui opns Superiorum juſſu examinaverant, quæ nimis laxa, ac optatæ in humana ſocietate felicitati inimica arbitrabantur. Ne vero detruncatum imperfectumque opus vulgaſſe nos conquererentur Lectores, nil ex eo dextraximus, ſed ſatis eſſe duximus, brevi hac animadverſione noſtra minus tutas opiniones ab Anctore ex aliena ſententia indicare, atque refellere. Laxas autem hujuſmodi de reorum obligationibus opiniones ex eo apud benigniores Caſuiſtas ortas arbitramur, quod ii de accuſato, ac coram Judice conſtituto reo diſputantes ad ea unice attenderint, quæ compatientis affectus ſuggerunt. Nam hac unice via philoſophando reum ab illa poſſumus obligatione liberare, qua interroganri ac præcipienti Judici reſpondere, ac verum fateri tenerur; atque hac unice via exiſtimabimus Judicis interrogarionem eludere, ac veritatem occultare reum poſſe, dicendo v. g. *non commiſi*, *non feci*, eo animo ut exprimere dumtaxat velit, *non commiſi*, ut tibi, o Judex, vel non rite interroganti, vel grave mihi malum pœnæ afferre volenti, manifeſtem. Hæc ſane, atque iis ſimilia conſideranti miſeram rei conditionem humani ſuggerunt affectus. At ſi humanæ ſocietatis, ac Reipublicæ bonum conſideretur, ſi ad leges attendamus, quæ pro ſecuritate, ac communi noſtra felicitate conſtitutæ ſunt, ſi cogitemus Principes, eorumque Miniſtros locum in terris Dei tenere, dum vindictam de reis ſnmendo ea præſtent, quæ ad optatam hominis ſecuritatem neceſſaria ſunt, in contrariam facile ſententiam ibimus. Nam fures, homicidæ, aliique hujus furfuris homines, furando, occidendo, vel aliud quidquam ſimile committendo, ſecuritatem, ac pacem illam lædunt, cujus cauſa civilem homines ſocietatem inierunt. At ad hanc hominibus ſecuritatem reſtituendam, neceſſe eſt, ut fures, aliique facinoroſi homines agnoſcantur & puniantur, ut

(*) (*Poſtilla ex editione Rom. an. 1767. deſumpta.*) Prudens Lector præ oculis habeat hæc S. Auguſtini verba *L. de Mendacio, c. 3. t. 6. opuſ. collect. 307. Ille mentitur, qui aliud habet in animo, & aliud verbis, vel quibuslibet ſignificationibus enuntiet. unde etiam duplex cor dicitur eſſe mentientis, ideſt duplex cogitatio: una rei ejus, quam veram eſſe, vel ſcit, vel putat, & non profert: altera ejus rei, quam pro iſta profert, ſciens falſam eſſe, vel putans.* Obſervet an qui theoricam ſequitur a num. 31. ad finem uſque tituli comprehenſam, aliud habeat in animo, & aliud verbis: an duplicem cogitationem: unam ſcilicet rei ejus, quam veram eſſe vel ſcit, vel putat; alteram vero ejus rei, quam pro iſta profert, ſciens falſam eſſe, vel putans. Quid ſi rem ita ſe habere perſpexerit, num mentiri cum S. Auguſtino dicat: Et quando quidem juramento res prolata firmatur, eum perjurii reum eſſe aſſerat, quidquid dici poſſit in contrarium, eum videlicet veritatem confiteri, nullatenus obligari, aut talia non eſſe mendacia, cum reſtrictiones pure mentales non adhibeantur. Hæc etiam (pace tanti auctoris, vel potius Authorum, dixerim, a quibus inclytus auctor hæc deſumpſit) ſubterſugia ſunt, non alio rendentia niſi ut propoſitiones a S. Sede damnatas aliquo ſpecioſo titulo adhuc propugnentur.

Digitized by Google

ut notum ſit quos timere debeamus, & ut ex horum punirione alii quoque compeſcantur. Niſi enim qui fures ſint, quique ſacinoroſi homines agnoſcantur, timor ille ex hominum cordibus non depellirur, quo tranquillitas læditur ex ſecuritate orta: & niſi cogniti puniantur, ac pœnarum terrore concutiantur alii, tranquilliras in humana ſocietate non viget. Itaque ad bonum ſocietatis ſpectat hujuſmodi reorum confeſſio atque punitio. Accedir etiam reos illos libere furando vel occidendo ſponte ſe ſubjeciſſe pœnæ graviſſimæ a lege contra hujuſmodi delinquentes conſtitutæ. Quis ergo hos ab obligatione excuſet confitendi delictum ea unice de cauſa, quia ex tali confeſſione magnum ipſis imminet pœnæ malum? Huic enim malo ſeſe libere ſubjecere contra legem pro publico bono ac totius populi ſecuritate conſtiruram, peccando. Rurſum legitimus Judex ſervato juris ordine interrogando ac præcipiendo, ut reus veritatem fateatur, ſupremæ poreſtatis miniſterium exercet, ac ordinationem illam inculcat, quam Deus per rectam rationem ſtabilivit, ut homines ſecuri ac felices in ſocietate vivant; ergo qui interrogationi & præcepto hujuſmodi non obtemperat, Dei ordinationi reſiſtit; qui vero Dei ordinationi reſiſtit, peccar. Atque hinc habes, quam ineptum ſit adverſariorum effugium, qui ut ab hac reum obligatione abſolvant, præceptum Judicis ajunt humanum eſſe, ideoque cum gravi incommodo homines non obligare. Numquid mere humanum præceptum eſt ordinario illa, quæ ex lege Dei æterna per rectam rationem manifeſtata pendet?

Ajunt vero Judicem poteſtatem utique habere præcipiendi ſub pœna, non vero ſub culpa. Sed quis æquo animo id ferat? An non culpam ſemper ſupponit pœna? *Pœna enim*, inquit doctiſſimus Dominicus Soto, *atteſtante vel ipſo nomine, tam connatam habet connexionem ad culpam, ut pœnæ neque juſtum nomen habeat, niſi ſit pro culpa impoſita; pœna ſiquidem, ut ait S. Thomas, non debetur niſi peccato.*

Dices vero, ſi res ita ſe habet, cur Benedictus XIII. in Concilio Romano vetuit, ne a reis criminaliter inquiſitis jusjurandum exigeretur? At non video, quo nixus fundamento auctor noſter Benedictinam hanc Conſtitutionem in benignioris opinionis præſidium attulerit. Nam illa opinionem hanc jugulat potius quam roboret. Initio enim illius Conſtitutionis aſſeritur, in more fuiſſe poſitum apud pleroſque Judices, ut, ſive ex conſuetudine, ſive ex Eccleſiaſticis nonnullis decretis reos inquiſitos etiam jurejurando ad verum farendum compellerent. Hunc vero morem non Iniquum, ſed conſuetudine ſaltem vim legis habenre roboratum fuiſſe aſſeritur; de medio vero tollendum decernitur, quia experientia compertum erat, nil profuiſſe ad extorquendam a reis confeſſionem. Si Pontifex Maximus potuiſſe cenſet Judices præceptum de veritate dicenda etiam jurejurando roborare, ut Judices ex reis veritatem confeſſionis extorquerent, quis dicat cenſuiſſe præceptum iſtud reos non obligare in conſcientia?

Sed veniamus ad reliqua, quæ laxiora ſunt. Nam mentiri hominem nulla ex cauſa poſſe Doctores quoque fatentur, quos Auctor ſequitur. At reus reſpondendo, ut ſupra indicavimus, mentitur. Nemo enim non videt hominem interrogatum num ex. g. datum furtum fecerit, reſpondendo *non feci*, *non commiſi*, mentiri. Si reus ita reſpondeat nihil ultra cogitando, nemo negat mentiri. Ergo mentitur etiam, dum animo ita ſecum ſtatuit, ut dicere velit, *non feci, ut tibi dicam*. Nam mentalis illa reſtrictio verborum ſenſum non variat; ergo ſi abſque reſtrictione verba illa præ ſe mendacium ferunt, per reſtrictionem illam a mendacio excuſari non poſſunt. Ajunt vero reſtrictionem illam pure mentalem non eſſe, quia ex circumſtantia illegitimæ interrogationis, aut gravis pœnæ ob confeſſionem ſubeundæ, intelligitur reum neſcire ad dicendum. Sed hæ ſunt reſtrictiones illæ mentales, quas Auctores tuebantur, quorum propoſitiones, ab Auctore relaras, Innocentius XI. damnavit. Deinde non poſita illa reſtrictione, reus dicendo *non commiſi*, mentiretur, non obſtante externa illa circumſtantia; ergo reſtrictio pure mentalis eſt, & ad ſummum animum excludere poteſt mentiendi in reo, non vero mendacium, quod etiam ab eo committitur, qui animo contendat *falſitatem in opinione alterius conſtituere fallendo ipſum*, ut ait S. Thomas 2. 2. quæſt. 110. art. 1. in corp. Itaque concludo cum eodem Sancto Doctore 2. 2. quæſt. 69. art. 1. in corp. *Si Judex hoc exquirat, quod non poteſt ſecundum ordinem juris, non tenetur ei accuſatus reſpondere, ſed poteſt vel per appellationem vel aliter licite ſubterfugere: mendacium tamen dicere non licet.*

Atque hæc addenda cenſui, non ut clariſſimo Auctori quidpiam detraherem, ſed ut Romanis Cenſoribus morem gererem, & ut in hac Bibliotheca ea quoque Ethicæ Chriſtianæ principia Lectori ſuppetant, quæ ad nimiam

Digitized by Google

in reis cohibendam mentiendi licentiam cum a Patribus, tum a ſanioribus Theologis diſputata ſunt; & quæ ad conſulendum eorum æternæ ſaluti, atque ad fovendam tuendamque in humana ſocietate ſecuritatem illam, ſine qua optata felicitas non conſiſtit, neceſſaria videntur. Præter reſtrictiones mentales, de quibus hactenus dixi, aliud quoque in Auctore minus tutum viſum eſt, quod de Confeſſario aſſerit, qui rei ad mortem damnati confeſſionem exceperit delicti, quod Judici commiſiſſe negaverat. Ait, Confeſſarium nec poſſe nec debere reum ad illud fatendum delictum obligare. Verum ſi animadvertatur, Confeſſarium procurare debere rei pœnitentis contritionem, ac patrati ſceleris deteſtationem, ac obligare illum debere ad reſarciendum datum per commiſſum delictum ſcandalum, ad conciliandum juſtitiæ per Judicem adminiſtratæ ſuum nitorem, ac debitum obſequium, & ad removendam omnem ex populo de iniqua ſententia ſuſpicionem, non video, qua ratione opinio illa defendi queat. Nam confeſſio illa plurimum ad deteſtationem delicti, contritionemque confert, ad removendum ſcandalum, ad comprobandam æquam latam in eum ſententiam, atque etiam ad oſtendendum populo veram ſuam converſionem, & contritionem, neceſſaria eſt. Hæc ſi expendantur, facile erit intelligere tutam non eſſe generalem illam aſſertionem.

Reſponſio Auctoris.

Dicit hic R. Theologus quod adducta a me (*verb. cit. num.* 19.) prohibitio Benedicti XIII. exigendi juramentum a reis criminaliter inquiſitis, potius jugulet, quam roboret meam concluſionem. Sed ſi advertat, quod additio talis prohibitionis multum inſervit pro evitandis veris & formaliter perjuriis in reis rudibus, qui ignorantes, an legitime, vel illegitime a Judice ſub juramento interrogentur, & neſcientes licitos modos, traditos a doctoribus pro diverſitate caſuum evitandi in ſuis reſponſionibus formale mendacium, & ſimul occultandi veritatem, ut plurimum formaliter & vere pejerarent; ſicque ſtat quod non potius jugulet, ſed eo magis concluſionem corroboret. Videatur ad rem Theologia Moralis noviſſime impreſſa doctiſſimi P. Gabrielis Lector. Capuccini *tom.* 2. *Tract.* 2. *q.* 2. *per tot.* ubi plurimis adductis, erudite docet, & ſolide probat omnia a me *loc. cit.* tradita, & a Theologo R. hic in controverſiam adducta.

A C E D I A.

Acedia ut ſic tripliciter ſumi poteſt. Pri- 1
mo ſumitur pro quodam corporis torpo-
re, & virium naturalium hebetudine ad labo-
rem ſuſcipiendum, qualis torpor, hebetudo,
ſeu gravedo accidere ſolet circa meridiem, vel
ob ſolis ardorem, vel ob ſumptam refectio-
nem. Secundo ſumitur pro paſſione appetitus
ſenſitivi operis laborem, & difficultatem re-
fugientis. Tertio ſumitur pro quodam faſti-
dio rerum ſpiritualium, ſeu tædio bene ope-
randi. Acedia primis duobus modis ſumpta 2
non eſt, ſecundum ſe, peccatum, ſed ſolum
tertio modo ſumpta: unde ſolum de iſta erit
ſermo.

Acedia igitur eſt torpor mentis bona ſpiri- 3
tualia inchoare abhorrentis, & inchoata per-
ficere faſtidientis. *Eſt in re communis*. Hæc 4
Acedia dupliciter ſumitur, ſcilicet generali-
ter, & ſpecialiter. Acedia generaliter ſumpta 5
conſiſtit in omni faſtidio, tædio, & torpore
animi bona ſpiritualia facere negligentis, &
ſic ſumpta non eſt ſpeciale vitium, quia omne
vitium refugit ſpirituale bonum virtutis op-
poſitæ; ſed eſt vitium illi virtuti oppoſitum,
de cujus bono, & exercitio triſtatur quis, in
quantum eſt laborioſum, & corpori moleſtum,
vel delectationis ejus impeditivum, ita ut ſi
triſtetur de bono continentiæ; ſit Luxuria; ſi
de bono abſtinentiæ, ſit Guloſitas; & hu-
juſmodi. Acedia ſpecialiter ſumpta, ſeu pro- 6
ut eſt ſpeciale vitium conſiſtit in tædio, ſeu
triſtitia de bonis ſpiritualibus, & divinis, ut
ad nos pertinentibus, ut ſi quis doleat, ſeu
triſtetur de amicitia, & gratia Dei, pro qua
conſervanda, & de gloria, & beatitudine æ-
terna, pro qua conſequenda, dura, & diffici-
lia ſunt practicanda, & delectabilia fugienda.

Acedia generaliter ſumpta aliquando eſt pec- 7
catum mortale, & aliquando veniale. Tunc
eſt peccatum mortale, quando ratione talis
Acediæ committitur aliquod opus prohibitum,
vel omittitur aliquod opus præceptum ſub mor-
tali. Tunc autem eſt peccatum ſolum venia-
le, quando opus commiſſum non eſt prohi-
bitum, & opus omiſſum non eſt præceptum
ſub gravi: vel quando in omiſſione, vel com-
miſſione deficit plenus conſenſus, & adverten-
tia; vel quando lex, ſeu præceptum adimple-
tur quidem, ſed cum diſplicentia, & triſti-
tia. **Communis**. Acedia autem ſpecialiter 8
ſum-

Digitized by Google

ſumpta ex ſe, & genere ſuo, quando eſt plene voluntaria, ac deliberata, eſt ſemper peccatum mortale, quia directe repugnat Charitati Dei, ratione enim talis Acediæ aperte vilipenduntur Dei amicitia, & gratia, & æterna gloria, ſeu beatitudo, cum reputentur indigna, ut comparentur difficili virtutum exercitio, vitiorumque fuga obtineantur, quod eſt Deum poſtponere viliſſimis creaturis, & indigniſſimi ſenſualibus, & brutalibus delectatio-
9 nibus. Poteſt tamen eſſe ſolum peccatum veniale, ſi nimirum media, ſeu opera injuncta pro tali conſequendo fine, adimpleantur quidem, ſed cum aliqua negligentia, triſtitia, aut diſplicentia, quia tunc eſt tantum animi remiſſi languor, qui non charitati, ſed ſolum ejus fervori adverſatur. Communis.
10 Filiæ Acediæ ſex enumerantur a S. Gregorio *lib.* 31. *Moral. cap.* 17. ſcilicet Malitia, Rancor, Puſillanimitas, Deſperatio, Torpor circa præcepta, & Evagatio mentis circa illi-
11 cita, & impertinentia. *Malitia* non ſumitur hic prout eſt quid commune omnibus vitiis, ſed accipitur ſpecialiter pro ea malitia, qua quis odio habet ipſa bona ſpiritualia ſecundum ſe, vellet ea non eſſe; dolet quod bene fecerit, cuperet non fuiſſe natum; vel creatum a Deo; vellet non agnoviſſe Chriſtum, & hujuſmodi; adeoque ipſa beneficia Dei contemnit. Talis malitia ſic ſumpta ex genere ſuo eſt peccatum mortale, niſi excuſet imper-
12 fectio actus. *Rancor* etiam non accipitur hic communiter pro omni odio, ſed ſolum pro quadam indignatione contra eos, qui ad divina, ſpiritualia, & ſalutaria hortantur, & inducunt; Talis rancor eſt ex ſe ſolum peccatum veniale, niſi conjungatur cum gravi
13 odio. *Puſillanimitas* eſt animi dejectio, ſeu mollities, qua quis formidat aggredi ea, quæ ſunt perfectionis, ne aliquando deficiat, ut cœlibatum amplecti, Religionem ingredi, jejunia, aut caſtigationes, ſeu mortificationes exequi. Talis puſillanimitas eſt de ſe ſolum peccatum veniale, niſi concurrat tranſgreſſio
14 mortalis alicujus præcepti, vel voti. *Deſperatio*, intellige, conſequendæ æternæ beatitudinis, eſt graviſſimum peccatum in Spiritum Sanctum, ſi pleno rationis conſenſu fiat.
15 *Torpor circa præcepta* eſt voluntas gravedinis impatiens, indeque quæ ſunt ex præcepto facienda, vel penitus omittens, vel tarde, & pigre faciens: Talis torpor poteſt eſſe peccatum mortale, vel veniale, prout præcepta vel penitus omittuntur, vel tarde, & pigre ad-
16 implentur. *Evagatio mentis* eſt, qua quis in exercitio operum ſpiritualium evagatur circa illicita, aut ſaltem impertinentia; Et hæc reſpective ad ipſam mentem ſeſe ad diverſa diffundere volentem dicitur *Mentis importunitas;* reſpective, ad cognitionem, *Curioſitas:* reſpective ad locutionem, *Verboſitas;* reſpective ad potentiam loco motivam, *Corporis inquietudo;* reſpective ad propoſitum, *Inſtabilitas*. Talis evagatio mentis de ſe eſt ſolum peccatum veniale; erit tamen mortale, ſi fiat notabiliter eo tempore, quo requiritur ex præcepto mentis attentio, ut in auditione Miſſæ, recitatione Horarum &c.

ACOLYTHATUS, vide verb. *Ordo art.* 1. *a n.* 37. *ad* 39. *& art.* 2. *n.* 30.

ACOLYTHUS.

Acolythus idem eſt, ac Ceroferarius, *diſt.* 1
21. *cap. Clericos*. Acolythi officium eſt 2
lumina accendere, & deferre, urceolos vini, & aquæ ad Miſſæ Sacrificium præparare, *diſt.* 25. *cap. Perlectis. Concil. Mediolan.* 1. *part.* 2. *tit. de Acolythis*. Acolythus non poteſt diſpen- 3
ſare Euchariſtiam, *diſt.* 24. *cap. Nullus*.
Acolythi, ſive alii Clerici in Minoribus non 4
ſunt aſſumendi ad cantandam Epiſtolam, vel Evangelium, etiamſi ſit penuria Diaconorum, & Subdiaconorum. *Sacr. Rituum Congreg. in una Alexandrina* 15. *Martii* 1606. Et contra- 5
facientes debent puniri, ſed non pœna valde rigoroſa, ſi cantaverint ſine ſtola, vel manipulo reſpective. *Sacr. Rit. Congregat. in una Lucan.* 9. *Januarii* 1601. Advertendum tamen 6
eſt, quod *Sac. Rit. Congreg. in Collen.* 5. *Julii* 1698. decrevit, quod deficiente Subdiacono pro Miſſa ſolemni, data neceſſitate, poteſt permitti per Superiores, ut ſubſtituatur conſtitutus in Minoribus Ordinibus ad cantandam Epiſtolam paratus ſine Manipulo.
Acolythus, ſeu alius Clericus, qui ſole- 7
mniter cantat Epiſtolam cum Tunicella, & reliquis ſacris veſtibus, ſed abſque Manipulo, debet petere diſpenſationem Irregularitatis ad cautelam, & ſimile eſt dicendum de Clerico non Diacono, qui cantat Evangelium ſine ſtola. *Sacr. Congreg. Concil.* 23. *Aprilis* 1604. apud Nicol. *Lucubrationes utriuſque Juris Canonici, & Civilis, part.* 2. *fol.* 220.
Alia ad rem vide verb. *Miſſa art.* 12. *n.*102. 8
& in Tom. VIII. inter decreta S.R.C. *n.* 701.

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

9 Acolythi, ſeu Acoluthi græce, latine ſonant Ceroferarii juxta Iſidorum. Sed rectius latine appellantur *Comites*, *Aſſeclæ* juxta Duarenum *de Benefic. lib.* 1. *cap.* 14. qui opinatur, eos ideo fortaſſe ſic dictos, quod Epiſcopos, quocumque proficiſcerentur, comitabantur. Nec ſane hoc longe a vero abeſt. De veteri enim Eccleſiæ diſciplina fuiſſe, ut Epiſcopi, ac Presbyteri comites ſibi, tamquam perpetuos vitæ teſtes, Clericos adjungerent, teſtantur *Can.* 58. *&* 60. *cauſ.* 2. *q.* 7. *& Gregor. Turon. lib.* 6. *cap.* 36. Præterea magnam fuiſſe Acolythorum fidem, ita ut propter Eccleſiaſtica negotia ipſi tamquam Tabellarii ab Epiſcopis mitterentur ad Epiſcopos, habetur ex *Cypriano l.* 2. *epiſt.* 8., *&* 10. *ac lib.* 3. *epiſt.* 7. 11., *&* 24. Sed aliæ tandem Acolythis datæ fuerunt partes, de quibus *Concil. Carthag. IV. Can.* 6. forſan, quia caritate deinde deferveſcente, illorum teſtimonium Epiſcopi, & Presbyteri ægre ferre cœperunt.

10 Acolythos præterea, uti & tres alios minorum Ordinum Clericos, meminiſſe primus videtur Cornelius *epiſt. ad Fab. apud Euſeb. lib.* 6. *cap.* 43. Auctor Epiſtolæ ad Antiochenos falſo Ignatio adſcriptæ *lib.* 3. *cap.* 11., *& lib.* 8. *cap.* 26., & Auctor Canonum, qui dicuntur Apoſtolorum *Can.* 69. de aliis minoribus Clericis mentionem habent, ſed de Acolythis ne verbum quidem. At hoc inde promanavit, quod non fuit certus, nec ſemper ubique idem Clericorum minorum numerus in Eccleſia primitiva. Sic *Joan. Chryſoſtomum* a Lectoratu, nullo alio interjecto ordine, ad Diaconatum fuiſſe promotum, teſtes ſunt *Pallad. in ejus vita*, *& Socrates lib.* 6. *cap.* 3. Facit quoque *Can.* 13. *Conc. Sardicen.*, tum mos Græcæ Eccleſiæ, quam unum tantum Clericorum minorum Ordinem, nempe Lectoratum adoptaſſe ab antiquis uſque temporibus ſcimus; initium aliter *Morinus de Ordin. exerc.* 14. *cap.* 1. aliter ſtatuit *Schelſtratus Conc. Antioch. reſtitut. diſſ.* 4. *cap.* 17. *art.* 2.

11 Non eſt igitur, cur Acolythorum Ordo cum aliis minorum Clericorum Ordinibus ab Apoſtolis repetatur, ut placet Baronio *ad Ann.* 44. *num.* 78., Bellarmino *de Clericis lib.* 1. *cap.* 11., & Schelſtrato *loc. cit.* ſpuriis, & apocryphis quibuſdam veteribus monumentis allegatis, tum adducto *ſeſſ.* 23. *Conc. Trid. cap.* 17. *de reformat.* Non enim laudata Synodus, ſi recte perpendatur, id ſenſit.

Hinc non probari ab Apoſtolis fuiſſe minores Clericos inſtitutos, aperte docent *Card. Bona Rer. Liturg. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 17., *& Amalar. Fortunat. de Offic. Eccl. lib.* 2. *cap.* 6. At ii, quibus Sac. Trid. Synodi verba, prout litteraliter ſonant, accipere religio eſt, non aliter ſententiam ſuam ſuſtinere poſſunt, quam dicendo poſſe minores Clericos ſua origine Apoſtolicæ inſtitutionis dici, quatenus comprehendebantur Diaconatu; cum olim omnes Diaconorum eſſent partes illæ, quæ creſcente Fidelium numero fuerunt poſtea partitæ ac tributæ minoribus Clericis in Diaconorum levamen inſtitutis. Adeundus eſt *Van-Eſpen Jur. Eccleſ. Univer. part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 2. 12

A C T O R.

ACtor dicitur is, qui petit, & ad Judicium 1
provocat, *l. in tribus*, *ff. de judiciis*. 2
Actori incumbit onus probandi, *l.* 8. *& l.*
Actor 23. *cod. de edend. l.* 2. *ff. de probat.* A-
ctore non probante reus abſolvitur, *l. qui ac-* 3
cuſare, *ubi Doctor. Cod. de edend. Ut Eccleſia-*
ſtica beneficia &c. cap. unic. Actor petens rem 4
ex certa cauſa, ſi cauſam non probat, ſuccum-
bit, *de ſentent. & re judicata in* 6. *c. Abbas*.
Actor non tenetur jurare, ſi plene probat: 5
De prob. cap. Sicut conſuetudo.

Actor tenetur ſequi forum rei, *cap. expe-* 6
rientiæ, *c. ſi quis cum Clerico* 11. *q.* 1. Concil.
Lateranenſe III. *de teſtibus cogend. c.* 7. Rota
Rom. *part.* 1. *deciſ.* 103. *n.* 3. *& part.* 13. *de-*
ciſ. 70. *n.* 72. Actor non poteſt mitti in poſ- 7
ſeſſionem abſente reo, Concil. Lateranenſe III.
in appendice de dolo, *& contumac. & eod. titul.*
cap. Ad hæc cum contingat. Poteſt tamen mit- 8
ti in poſſeſſionem cauſa cuſtodiæ, ſi lite non
conteſtata reus eſt contumax; *Ut lite non con-*
teſt. cap. Tuæ Fraternitatis. Actor non obti- 9
nens poſſeſſorium coram Judice, non tenetur
coram eo reſpondere de proprietate, ſi eſt al-
terius fori; *De judiciis c. Significaverunt*. Acto- 10
re, & reo ejuſdem Civitatis exiſtentibus, neu-
ter conveniatur extra eam: *de reſcriptis in* 6.
c. Statutum §. *cum reo*.

Actor non admittitur ad litigandum, niſi 11
det libellum in ſcriptis: *de libelli oblation. c.*
Significantibus. Actor citans, & non compa- 12
rens in termino, tenetur ad expenſas eouſque
factas a reo. Concil. Lugdun. Gener. 1. *de*
dolo, *& contumac. in* 6. *c.* 1. Actor non poteſt 13
exigere a reo ſcripturas contra reum: *de prob.*
cap. 1.

Digitized by Google

14 *c.* 1. Actori non licet, quod nec reo licet: *de*
15 *regulis juris in 6. Regula* 32. Actor excommunicatus a Judice eſt repellendus ex officio, etiamſi reus non opponat; *de exceptionib. in 6.*
16 *c.* 2. Poteſt tamen ipſe excommunicarus in Judicio conveniri, & debet per alium in judicio reſpondere, ne videatur de ſua malitia commodum reportare: *de Judiciis c. Intelleximus.*

Additiones ex aliena manu.

17 De Actore celebris eſt Juris Regula, quam tradit Ulpianus *lib.* 26. *ad Edictum* relatus *in l.* 41. *ff. de Reg. Jur.* ſcilicet; *Non debet Actori licere, quod reo non permittitur.* Favorabiliores enim rei, quam Actores in jure noſtro ſunt. Hinc & aliæ ſequuntur regulæ. Multa enim Actori prohibita ſunt, quæ reo permittuntur: & e converſo: quod Actori licet, multo magis reo permittitur, ut explicat concione Gothofredus *ad reg. Jur. reg.* 20.

18 Differentia quoque ſtatuitur maxima in Jure Actorem inter, & reum in eo, quod Actor poſſit una tantum actione in eodem judicio experiri; reo autem e contra permiſſum ſit varias ſimul exceptiones cumulare, multiplicare, immo pro libito variare, *l. qui* 51. *l. nemo* 8. *ff. de except.* Gothofredus *ad regul. jur. reg.* 43.

19 Actoris conditionem in cauſa meliorem fieri poſt litis conteſtationem, nequaquam vero deteriorem, probat idem Gothofredus egregie de more pluribus rationibus, quas cumulat *ad reg. juris reg.* 87.

20 Actor nequit pro libitu a judicio incœpto deſiſtere, *Aut. qui ſemel, C. quomodo & quando.* Poteſt autem terminus ei a Judice præfiniri, intra quem probationes ſuas in medium deducat, alias reus abſolvatur.

21 Non ſemper dicitur, Actoris perſonam in judicio ſuſtinere is, qui primo provocavit; ſic v. g. in judicio in vim *l. diffamari* Actor ille eſt, qui convenitur, Reus autem eſt ille, qui uti diffamatus agit. Remedium enim *l. diffamari* actio proprie non eſt, ſed imploratio officii Judicis, unde diffamatis Reorum beneficia competere certi Juris eſt: ideo diffamatos loco Reorum eſſe praxi receptum, & communiori DD. calculo oſtendit *Mundius de diffamation. in proœm. num.* 59. *& ſeq.* ſolide refutata nonnullorum ſententia, qui cum Decio *conſ.* 478. *n.* 10. in contraria ſunt opinione.

22 Actor non ſolum tenetur libellum Judici offerre, ſed amplius eumdem tenetur Parti intimare, ut exinde reus commode poſſit deliberare, velit necne liti cedere, vel eidem inſiſtere, *l.* 3. *Cod. de edend. cap.* 1. *de libell. oblat.* Debet inſuper in libello obligationis titulum, & cauſam deducere, Sorge *Juriſp. for. tom.* 8. *cap.* 42. *n.* 2. *&* 3.

Deſerta Inſtantia Actor, niſi expenſas reo ob- 23
tulerit, audiendus non eſt, dummodo perſona non ſit privilegiata, *Urſill. ad Affiict. dec.* 70. *num.* 3. Irem ſi inſtitoto nulliter primo judicio, novum Inſtituat, tenebitur prius Reo omnes expenſas reficere: quæ ſi forte illiquidæ fuerint, partis juramenro poterunt liquidari, ſi ejus error in primo judicio fuerit notorius, *Affiict. dec.* 70. *num.* 3. *per tot.*, quod tamen non probat omnino *Urſill. ibid.*

A D J U N C T I.

S U M M A R I U M.

1 *Adjuncti, quot, & quales, & a quibus eligi debeant*, ad num. 8.
9 *An, & in quibus cauſis, Epiſcopus ſine Adjunctis procedere poſſit*, ad num. 30.
31 *Epiſcopus duarum Cathedralium, quos Adjunctos habere debeat.*
32 *Epiſcopus quo Notario & Fiſcali uti debeat in caſu*, ad num. 34.
35 *Quinam poſſint eſſe Adjuncti*, ad num. 36.
37 *Eorum privilegium.*
38 *Quinam uti poſſint Adjunctis*, ad num. 39.
40 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 43.

PRo Adjunctis Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de re-* 1
format. cap. 6. ſtatuit, ut Capitulum initio cujuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum conſilio, & aſſenſu Epiſcopus, vel ejus Vicarius, tam in formando proceſſum, quam in cæteris omnibus actibus uſque ad finem cauſæ incluſive coram Notario tamen ipſius Epiſcopi, & in ejus domo, aut conſue-
to tribunali procedere teneatur. Unum tan- 2
tum ſit utriuſque votum, & poſſit alter Epi-
ſcopo accedere. Quod ſi ambo ab Epiſcopo 3
diſcordes in aliquo actu, ſeu interlocutoria, vel definitiva ſententia fuerint, tunc intra ſex dierum ſpatium cum Epiſcopo tertium eli-
gant. Et ſi in electione rertii diſcordent, ad 4
viciniorem Epiſcopum electio devolvatur, & juxta eam partem, cum qua tertius conveniet, articulus, in quo erat diſcordia, terminetur; alias proceſſus, & inde ſecuta nulla ſint,

Digitized by Google

ſint, nulloſque producant Juris effectus. Hu-
5 cuſque Concilium. Privilegio tamen hujus de-
creti non gaudet Eccleſia in Cathedralem ere-
cta poſt Tridentinum, quæ prius non erat
exempta, ſed in omnibus Epiſcopo ſubjecta,
& ſic talis Eccleſiæ Capitulum nequit habere
Adjunctos, ſeu Conjudices, ſed in omnibus,
ut prius, ſubjacet abſolute Ordinario, ut de-
claravit Sacra Congreg. Concil. teſte *Armen-
dar. titul. 6. de Viſitat, num. 67. & lib. 7. de
Epiſc. in una Viennen. 6. Februarii* 1700.
6 De mandato igitur Sacri Concilii tenetur
Capitulum initio cujuslibet anni duos eligere,
qui cum Epiſcopo contra Capitulares procede-
7 re debeant. Iſti duo debent neceſſario eſſe de
gremio Capituli, ex præciſis verbis Concilii,
eligat ex Capitulo duos, ſicut & tertius electus
in caſu diſcordiæ, ut declaravit Sacra Congr.
Concil. *ſemel in Palentina*, & bis *in Conchenſ.*
teſte *Card. de Lugo reſponſ. moral. lib. 5. dub.*
8 13. *n.* 13. Et omnes tenentur præſtare jura-
mentum in loco Capitulari in manibus ipſius
Capituli ſtatim ſecuta electione, ex Sac. Cong.
9 Concil. *in Majoricenſ. 16. Martii* 1652. Si Ca-
pitulum in principio anni illos duos non ele-
gerit, poteſt Epiſcopus procedere per ſe ſo-
lum, dummodo illud moneat prius; ſic reſo-
lutum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. teſtatur
Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. c. 2. num. 9.*
10 Epiſcopo nolente, vel non valente contra Ca-
pitulares delinquentes procedere non devolvi-
tur Juriſdictio ad Adjunctos, ut reſolvit Sac.
Cong. Concil. teſte Ludov. a Saravia *in ſpe-
11 ciali tract. de Juriſdict. Adjunctorum q.* 5. Nec
nolentibus, aut non valentibus Adjunctis, ſeu
Conjudicibus contra Capitularem procedere,
Juriſdictio non devolvitur ad Epiſcopum, ſed
ſemper ad Superiorem: Sic decrevit Sac. Cong.
Concil. ut refert Armendar. *l. 7. de Epiſcop.*
12 *n.* 89. additque ipſa Sac. Cong. Conc. teſte Pi-
gnatell. *tom. 9. conſult.* 129. *n.* 15. quod, ut
valeant ſententiæ, & decreta in caſibus hujuſ-
modi, ſint exprimenda & pronuncianda ſub
nomine ſimultaneo Epiſcopi, & Adjunctorum
v. g. *Ego N. Epiſcopus de conſilio, & aſſenſu
N. & N. Adjunctorum ita pronuntio;* alias pro-
ceſſus, & inde ſecuta eſſent nulla, ex eadem
Sac. Congr. *in una Hiſpal. 1. Septemb.* 1590.
13 Solus autem Epiſcopus ſine Adjunctis pote-
rit in principio ad informationem ſummariam,
& neceſſariam detentionem Rei procedere in
criminalibus ex incontinentia provenientibus,
& in aliis atrocioribus delictis, quando de fu-
ga timetur. Habetur expreſſe ex ipſo *cit. Con-
cil. ſeſſ. 25. cap. 6.* ibi: *In criminalibus tamen
ex incontinentia provenientibus, de qua in decre-
to de concubinariis, & atrocioribus delictis de-
poſitionem, aut degradationem requirentibus, ubi
de fuga timetur, ne Judicium eludatur, & ideo
opus ſit perſonali detentione, poſſit initio ſolus
Epiſcopus ad ſummariam informationem & ne-
ceſſariam detentionem procedere, ſervato tamen
in reliquis ordine præmiſſo. In omnibus autem
caſibus ea ratio habeatur, ut juxta qualitatem
delicti, ac perſonarum, delinquentes ipſi in loco
decenti cuſtodiantur.* Et tunc ratione fugæ,
quæ timetur, poteſt Epiſcopus procedere etiam
abſque monitione, & alia forma; ut decre-
vit Sac. Cong. Concil. teſte Nicol. Garc. *de
beneficiis part. 11. cap. 10. n. 186. declar. 7.*
& Armend. *Leg. unic. n. 7. &* 8.
Solus Epiſcopus ſine Adjunctis poteſt pro- 14
cedere contra Capitulares, quando totum Ca-
pitulum deliquit; ſic deciſum fuit a Sacra
Cong. Concil. teſte Seraphin. *deciſ.* 1050. *n.* 6.
Ludovic. a Saravia *tract. de Juriſdict. quæſt.* 5.
n. 4. & *quæſt. 6. per tot.* ubi *num.* 8. aſſerit;
quod ſi reperiatur unus in capitulo, qui non
deliquerit, iſte procedet ſimul cum Epiſcopo,
dummodo tamen delictum non ſit in perſo-
nam Epiſcopi, vel in contemptum ejus, vel
ubi Epiſcopus habeat intereſſe, quia tunc fa-
cultas procedendi contra Capitulares devolvi-
tur ad proximum Superiorem, ut deciſum fuiſ-
ſe a Sacra Congreg. Concil. refert Armend.
l. 7. de Epiſc. n. 90. & Ludovic. a Saravia
d. quæſt. 6. num. 5. & 6. Poteſt etiam ſine 17
Adjunctis viſitare corpus Eccleſiæ Cathedra-
lis, & Sacramentum, Reliquias, veſtes, or-
namenta, ceteraque ad cultum divinum deſti-
nata, Capellas, Capellanias, dotationes, me-
morias defunctorum, pia opera, & bona fa-
bricæ, ſeu Eccleſiæ, ut decrevit Sacra Cong.
Concil. teſte Armend. *in addit. ad recompil. le-
gum Navarræ lib. 1. tit. 6. de Viſit. num.* 123.
Poteſt etiam viſitando, ſine Adjunctis, pec- 18
cata, & exceſſus Capitularium, quos corre-
ctione, & punitione dignos repererit, corri-
gere, punire, & emendare; non tamen pœna
ordinaria, ſed ea, quæ ad morum magis emen-
dationem, quam punitionem reſpiciat: ſic de-
cidit Sacra Congr. Concil. *in Ortolen. 27. Mar-
tii* 1632. *in reſpon. ad* 5. Adjunctis enim uti
in his non tenetur Epiſcopus contra Capitu-
lares, ſive in viſitatione, ſive extra viſitatio-
nem, ut cenſuit Sacra Congr. Concil. *in Ge-
runden. 19. Decembris* 1739. Poteſt etiam ſine 19
Adjunctis procedere in perſonam Capitularem
delinquentem in exercitio Curæ animarum,
quam obtinet extra Eccleſiam Capitularem,
quia

Digitized by Google

quia tunc non punitur ut Canonicus, ſed uti
Curatus. Ita Seraphin. *dec.* 1058. *per tot.* Lot-
20 ter. *de re benefic. l.* 1. *q.* 26. *n.* 61. *in fin.* Po-
teſt etiam ſine Adjunctis procedere ad priva-
tionem Canonicorum ex cauſa, quod Ordines
ſuis Præbendis annexos non ſuſceperint. Sic
deciſum fuiſſe a Sacra Congr. Concil. referunt
Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.*
448. *n.* 2. & 3. Ludov. a Saravia *tract. de ju-*
21 *riſd. Adjunctor. quæſt.* 18. *per tot.* Poteſt ſine
Adjunctis exigere rationem adminiſtrationis
Operum Piorum ad curam Capituli ſpectan-
tium, dummodo non procedat ad privationem,
vel alias criminaliter in forma Judicii; Sac.
Congreg. Concil. *in Oriolen.* 27. *Martii* 1732.
in reſponſ. ad 7.

22 Epiſcopus poteſt ſine Adjunctis procedere
contra Capitulares ob non reſidentiam, dum-
modo non procedar ad privationem, ſed ad
pœnas a Sac. Concil. Trid. præſcriptas; Sac.
Congr. Concil. 27. *Martii* 1632. *in Oriolenſ.*
23 *in reſponſ. ad* 11. Poteſt etiam Epiſcopus ſine
Adjunctis procedere ad ſubtractionem fructuum,
& mulctas ab eo impoſitas contra Canonicos
habentes Capitulum eo tempore, quo Divina
officia celebrari debent, niſi aliqua urgens
cauſa in aliud tempus differri non patiatur.
Sac. Congr. Concil. 27. *Martii* 1632. *in dit.*
24 *Orioleuſ. in reſponſ. ad* 11. Poteſt ſine Adjun-
ctis procedere contra Penſionarios habentes vo-
cem in Capitulo, quia licet admittantur in
Capitulo, & in eo habeant vocem, non poſ-
ſunt tamen dici de Capitulo, Rota Rom.
part. 1. *Recent. deciſ.* 416. *n.* 6. & deciſum
fuit a Sac. Cong. Concil. ut refert Armend.
cit. tit. de Viſitat. num. 6. *lib.* 7. *de Epiſ. n.* 91.
25 Poteſt ſine Adjunctis rationes exigere ab Offi-
cialibus ex gremio Capituli conſtitutis Sede
vacante, niſi velit criminaliter ad eorum pri-
vationem, & correctionem procedere. Sic de-
crevit Sac. Congreg. Concil. ut refert Nicol.
Garc. *de benefic. part.* 5. *cap.* 7. *num.* 23. &
in *Gneſnenſ.* 14. *April.* 1725. *ad* 1. *dub.* Po-
26 teſt ſine Adjunctis procedere ad pœnas contra
Capitulares non obſervantes Feſtum S. Augu-
ſtini ab eo indictum, ut cenſuit Sac. Congr.
Conc. *in Hiſpalenſ.* 7 *Septemb.* 1630.

27 Nequit Epiſcopus ſine Adjunctis procedere
contra Coadjutores Canonicorum Cathedralis,
ſi ex forma Coadjutoriæ colligatur ipſi Coad-
jutori conceſſa fuiſſe omnia privilegia, quæ
habent Canonici. Sacra Congr. Conc. *in Bar-
baſt.* ubi propoſito dubio, an Epiſcopus poſſit
per ſe ſine Adjunctis procedere contra Coadju-
tores Cathedralis, *Die* 9. *Novembris* 1630. cen-
ſuit *Epiſcopum non poſſe procedere contra hujuſ-
modi Coadjutores ubſque adjunctis, quatenus ex
forma Coadjutoriæ ipſi conceſſa fuerant omnia
privilegia, quæ habent Canonici.* Nequit Epi- 28
ſcopus ſine Adjunctis avocare ad ſe cauſas pen-
dentes contra Capitulares exemptos coram Vi-
cario Foraneo procedente cum Adjunctis a Ca-
pitulo deputatis. Sac. Congr. Conc. *in Bur-
genſ.* ubi quæſitum fuit, Primo: An Archie-
piſcopus poſſit ad ſe avocare cauſas pendentes
contra Capitulares exemptos coram ſuo Vica-
rio Foraneo procedente cum Adjunctis a Ca-
pitulo deputatis? Secundo: An Appellatio in
talibus caſibus poſt latam ſententiam detur ad
ipſum Archiepiſcopum? *Die* 18. *Septemb.* 1627.
*ad primum cenſuit, non poſſe Archiepiſcopum
avocare, ut cognoſcat ſolus, ſed bene cum Ad-
junctis. Ad ſecundum non dari appellationem a
Vicario ad Archiepiſcopum, ſed cauſam devolvi
ad Sedem Apoſtolicam.* Nequit Epiſcopus pro- 29
cedere contra Adjunctos Juriſdictionem ſuam
perturbantes, niſi adhibeat in dicto Judicio
alios Conjudices a Capitulo eligendos: Sac.
Congr. Conc. *in Orioleuſ.* 5. *Aprilis* 1631. Ne- 30
quit Epiſcopus, ſi juſtis motivis allegetur ſu-
ſpectus, cognoſcere de cauſis, niſi procedat cum
Adjunctis: Sacra Cong. Epiſcop. *in Nuſcana
Gravaminis* 16. *Novemb.* 1699. & *in Sulmon.
Redditionis rationis* 5. *Septembris* 1692.

Epiſcopus duarum Cathedralium conjuncta- 31
rum poteſt, in qualibet ipſarum maluerit,
Tribunal erigere, ibique in cauſis Capitula-
rium procedere cum ſuis reſpective Adjunctis,
non obſtante conſuetudine immemorabili in
contrarium; per Concilium enim eſt ſublata
immemorabilis, quo ad locum Tribunalis, pro-
ceſſus, & carceris; cum *dicta ſeſſ.* 24. *de re-
form. cap.* 6. ſtatuat, quod Epiſcopus proce-
dere teneatur *in ejus domo &c.* quæ non de
materiali, ſed de formali, ubi ſcilicet Epiſco-
pus cum ſua familia eligit reſidere, intelligi-
tur *ad leg. Lex Cornelia* §. *domum, de injur.
& famoſ. libell.* datur enim optio Epiſcopo,
vel Vicario, quo magis in loco velint, pro-
cedant contra Capitulares; & Epiſcopus po-
teſt ſedere pro Tribunali in quocumque loco
ſuæ Diœceſis maluerit ex Sac. Cong. Conc.
his verbis: *In Cauſa Calvaten. ad inſtantiam
Rotæ dubitatum fuit, an Conc. c.* 6. *ſeſſ.* 25.
*ſuſtulerit immemorabilem conſuetudinem circa lo-
cum tractandi cauſas cum Adjunctis, & reti-
nendi carcerem, quando, ut in illa cauſa, ſunt
duæ Cathedrales unitæ, & Epiſcopus prætendit
habere Canonicum alterius Civitatis in ea, in
qua reſidet, carceratum, & ibidem tractari cau-*
ſam

Digitized by Google

ſam cum Adjunctis Civitatis, de qua eſt carceratus Canonicus. Sac. Congr. Conc. 7. Septembris 1630. cenſuit ſublatam eſſe immemorabilem per Concilium in caſu, & ad effectum, de quo
32 agitur. Epiſcopus in Viſitatione, & caſibus Capitularium, poteſt uti ſuo proprio Notario, ut expreſſe decrevit ipſum Concilium, coram Notario tamen ipſius Epiſcopi, dummodo non ſit ſuſpectus Capitulo, ut declaravit Sac. Congreg. Conc. teſte Armend. lib. 1. tit. 6. de
33 Viſitat. n. 38. Et poteſt etiam aſſumere ſuum proprium Fiſcalem, qui intervenire ſolet in criminibus Canonicorum eorum, vel alium, quem magis voluerit deputare, nec teneri ad ſumendum Capellanum de Choro, ut deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Conc. refert Armend. l. 1. de Viſit. tit. 18. & leg. 7. de Epiſcop. n. 91.
34 & 92. in fin. Et in caſu, quo ipſe Fiſcalis, vel præſertim Notarius eſſet declaratus ſuſpectus, electio alterius Notarii ſpectabit ad Epiſcopum, ex Sac. Cong. Conc. teſte Pignat. tom. 9. conſult. 119. n. 21.
35 Adjuncti poſſunt eſſe omnes, qui ſunt de Capitulo, ut ſtatuit expreſſe Concilium; Eli-
36 gat ex Cap. duos; & etiam dignitates obtinentes in eadem Eccleſia, licet Capitulares non ſint; ut colligitur ex eodem Concilio, quod cum dicat, qui vero non obtinent Dignitates, nec ſunt de Capitulo, videtur inſinuare, quod qui obtinent dignitates, licet Capitulares non ſint, Adjunctorum prærogativa gaudere poſſint, ut ſolide reſolvit Ludovic. a Saravia tract. de Adjunct. Juriſdict. q. 21. n. 8. Barboſ. in Conc. ſeſſ. 25. c. 6. n. 51. Et deducitur clare ex Sac. Cong. Conc. quæ de menſe Sept. 1618. pro tertio eligendo Adjuncto in caſu diſcordiæ inter Epiſcopum, & duos Adjunctos, ſtatuit ſic: Sac. Cong. Cardinalium Conc. Trident. interpretum cenſuit tertium, qui eligitur in cauſa diſcordiæ inter Epiſcopum, & Capitulum ex præſcripto cap. 6. ſeſſ. 25. ejuſdem Conc. debere Canonicatum, vel Dignitatem in eadem
37 Eccleſia obtinere. Adjuncti, ſi ea de cauſa ſine fraude tempore Divinorum Officiorum abſint, privandi non ſunt quotidianis diſtributionibus, uti ſolide reſolvit Moneta de diſtrib. quot. part. 2. q. 8. n. 19. Aloyſ. Ricc. part. 4. ſuæ praxis rerum fori Eccl. reſol. 591. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 73. n. 6. & in Conc. ſeſſ. 25. cap. 6. n. 8. & alii paſſim. Ipſi enim abſunt propter Eccleſiæ utili-
38 tatem ex officio ſibi attributo. Cum iſtis duobus Adjunctis a Concilio præſcriptis, ne dum Epiſcopus, ſed etiam ejus Vicarius, procedere poteſt contra Capitulares, ut habetur expreſſe ex verbis Concilii, vel ejus Vicarius. Et etiam Vicarius Capitularis Sede vacante, cum 39
quantum ad hanc juriſdictionem plene ſuccedat Epiſcopo, ut cum Adjunctis, vel ſine illis poterat procedere Epiſcopus, ut deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Conc. refert Ludov. a Saravia tract. de juriſd. Adjunct. qu. 17. n. 35. & cum aliis tenet Barboſa in Conc. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 6. n. 14.

Additiones ex aliena manu.

Electioni Adjunctorum, tamquam Conju- 40
dicum utrum aſſiſtat, an reſiſtat jus commune vide Pitou. diſcept. Eccleſ. 16. per tot. Rota cor. Molin. deciſ. 61. a num. 6. ad plur. ſeqq.

Quod ſcribit Auctor num. 35. Adjunctos eſ- 41
ſe poſſe omnes de Capitulo, intellige de illis, qui vere ſunt de Capitulo. Quocirca eli- 42
gi in Adjunctos poſſunt Canonici, qui cum Prælato efformant Capitulum, non item alii Beneficiarii Aſſiſii dicti, niſi ſtatuto, vel conſuetudine faciant cum aliis Capitulum, ut tradit Lotter. de re Benefic. l. 1. qu. 25. n. 63. & ſeq.

Vicario Capitulari recuſato, non eſſe illi 43
dandos Adjunctos, ſed recurrendum eſſe ad Capitulum, ut eligat Arbitros pro cognoſcendis cauſis ſuſpicionum, & alteri non ſuſpecta cauſam deleget, firmat Pitou. diſcept. Eccleſ. 124. per tot.

ADMINISTRATIO, ADMINISTRATOR.

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtratores locorum, & legatorum piorum, in quo ſubjecti eſſe debeant, & dependere ab Ordinariis*, ad num. 14.

15 *Quid de Piis Locis exiſtentibus ſub immediata Regum protectione*, ad num. 18.

19 *Adminiſtratores ubi, & quomodo reddere debeant rationem ſuæ adminiſtrationis*, ad num. 24.

25 *An poſſint removeri, ſi male ſe geſſiſſe reperiantur.*

26 *Epiſcopus pro hujuſmodi computorum reviſione nihil poteſt exigere.*

27 *Regulares an poſſint eſſe Adminiſtratores bonorum Monialium ſibi ſubjectarum*, ad num. 30.

31 *Epiſcopus debet exigere rationem adminiſtratio-*

tionis habita a Capituli deputatis Sede vacante, ad num. 33.

34 *Subnectuntur Supplementa ex aliena manu*, ad num. 38.

1 ORdinarii locorum poſſunt exigere juramentum de fidelitate adminiſtrandi ab omnibus Adminiſtratoribus Locorum, & Legatorum Piorum, Sacr. Congreg. Concil. *in Aliphana*
2 18. *Julii* 1705. & 8. *Martii* 1706. Poſſunt ab ipſis rationes, & computa Adminiſtrationis exigere tam in Viſitatione, quam extra, etiam per ſuum Delegatum, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 8. & 9. *de reform.* Sacra Cong. Concil. *in Hiſpalen.* 11. *Januarii* 1596. & *in Ferentina* 15. *Martii* 1574. Sacra Cong. Epiſcopor. *in Cæſarauguſtan.* 29. *Novemb.* 1588. & Sacra Congr. Immunit. 4. *Septembris* 1668. *in Ca-*
3 *rinolen.* Ordinarii, non obſtante quod a Teſtatore, & lege fundationis excludantur expreſſe a reviſione computorum adminiſtrationis, poſſunt ſupplere negligentiam Executorum, & Adminiſtratorum, & illos removere, ſi male adminiſtrent, & ab illis poſſunt rationem exigere, etiamſi Defunctus diſpoſuiſſet, quod Legatum eſſet nullum, quando ſe immiſceret Epiſcopus, & rationem requireret ab Executore, & Adminiſtratore, quem voluit, & vult a nemine poſſe cogi ad reddendam rationem. Sic deducitur *ex cap. Tua nobis*, *de teſtament.* ubi Fagnan. *num.* 16. ita deciſum fuiſſe teſtatur his verbis: *Et rurſus, cum quæſitum eſſet, an Epiſcopus in fundatione excluſus a Viſitatione Hoſpitalis, puta in fundatione ſit cautum, ne ſe adminiſtrationi, Viſitationi, aut correctioni immiſceat, poſſit ſe immiſcere in caſu negligentiæ Adminiſtratorum?* Sac. Cong. *cenſuit*
4 *poſſe juxta caput Tua nobis*, *de teſtam.* Et hæc deciſio fuit iterum confirmata a Sac. Congr. Concil. *in una Civitatis Plebis* 10. *Decembris* 1695. in qua bis reſolvit Epiſcopum, tamquam Executorem omnium Legatorum Piorum poſſe ad formam dicti capitis *Tua nobis*, *de teſtam.* cogere Adminiſtratores ad exequendam, & adimplendam Teſtatoris voluntatem, non obſtante quod expreſſe excluderetur in
5 Teſtamento. Et ratio eſt, quia exactio computorum Adminiſtrationis eſt munus publicæ poteſtatis introductum ad bonum commune, unde a privato Teſtatore impediri nequit; privata enim Teſtatoris diſpoſitio non poteſt generalem conſtitutionem Legis, vel Canonis immutare, & ideo voluntati Defuncti irrationabili ſtandum non eſt, licet expreſſe, & abſolute diſpoſuiſſet, ut dicebamus, quod alias legatum irritum eſſet, & in diverſam cauſam bona ejus expenderentur, ut ſolide defendunt Molina *diſp.* 251. *n.* 8. Pirhing. *de teſtament. ad finem*. Paſſerin. *in cap. Religionis* §. *Sane n.* 106. *cum ſeq. de teſtam. in* 6. Piaſec. *Praxis Epiſcop. part.* 1. *cap.* 3. *art.* 5. *de viſitat. beneſic. ſimpl. n.* 9. Silveſter *verb. teſtament.* 2. *quæſt.* 8. *circa finem arg. Clem. unic. hoc tit.* & *Authent. Licet*, *Cod. de Epiſcop.* & *Clericis*, & cum multis aliis Barboſa *Juris Eccleſ. univerſ. tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 27. *num.* 41. & 42. Reiffenſtuel *lib.* 3. *decretal. tit.* 26. *num.* 821.

Ab Ordinariis poteſt ordinari, quod Admi- 6
niſtratores Locorum Piorum ſingulis annis rationem reddere teneantur. Sac. Cong. Conc. *in Mediolan.* 9. *Auguſti* 1569. apud Pignatell. *tom.* 7. *conſ.* 15. *n.* 29. Item Adminiſtratores 7
Locorum Piorum privatorum, qui ſecundum juris communis diſpoſitionem viſitari non poſſunt, ad redditionem rationis per Ordinarium cogi poſſunt juxta terminos Trid. *c.* 9. *ſeſſ.* 22. *de refor.* quod loquitur abſolute, & abſolute debet intelligi, nulla habita ratione Juris communis. Sacr. Congr. Concil. *in dicta Mediol.* 9. *Auguſti* 1569. Adminiſtratores Piorum Lo- 8
corum etiam exemptorum nullam rationem reddentes, Epiſcopo poſthac eam reddere tenentur. Quod ſi aliis eam reddere conſueve- 9
runt, cum illis adhibendus erit etiam Epiſcopus principaliter; & non ſolum in ratione reddenda adhibendus eſt Epiſcopus, verum etiam in deliberatione facienda a deputatis. Sic *in dicta Mediolanenſ.* 23. *Auguſti* 1576. Or- 10
dinarii poſſunt compellere Syndicos, & Miniſtros Monaſterii Monialium Regularibus ſubjecti, ad exhibendos libros receptorum, & expenſarum dicti Monaſterii pro redditione rationis adminiſtrationis bonorum illius, etiam ſine præſentia Miniſtri Provincialis, cui ſubeſt dictum Monaſterium, quatenus interpellatus recuſet intereſſe. Sic Sac. Congr. Concil. *in Foroſempron.* 11. *Martii* 1662. & *in Urbinatenſ.* 10. *Martii* 1663. *ad cap.* 9. *ſeſſ.* 22. *de refor.* Et ſic etiam ſtatuerat Gregor. XV. 11
Conſtitut. incip. Inſcrutabili, tribuens facultatem Epiſcopis, ut adhibitis etiam Superioribus Regularibus poſſent compellere tales Adminiſtratores ad reddendam rationem ſingulis annis ſuæ adminiſtrationis, & ex rationabili cauſa eos amovere, ſi Superiores Regulares prius admoniti id facere detrectaverint, vel neglexerint, & non teneri ejuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, quo-

quorum conſcientiam Sacra Congregatio ſerio oneravit, ne facultate ſibi in hac parte attributa, quoquo modo abutantur, ejus rei in diſtricto Dei judicio rationem reddituri, ut declaravit Sac. Cong. Concil. 1623. *in reſponſ. ad* 22. Vide Peyrin. fol. 342.

12 Redditio rationis adminiſtrationis danda eſt Ordinariis, etiam a locis, quæ ſunt ſub immediata Regum protectione. Et ratio eſt, quia exceptio locorum, quæ ſunt ſub immediata Regum protectione, non legitur niſi *in c.* 8. *ſeſſ.* 22. *de reform.* in quo capite, uti legenti patet, agitur tantum de jure viſitandi, non autem *in c. 6. ejuſdem ſeſſionis*, ubi agitur de rationibus Ordinario reddendis. Caput enim 8. reſtringit ſe ad diſpoſitionem Juris communis, dicens, *In caſibus a jure communi conceſſis*, ſed cap. 6. loquitur indiſtincte, & generaliter etiam in caſibus a Jure jam non conceſſis, ut pluries declaravit Sac. Cong. Conc. & expreſſe *in Gravinen. 9. Au-*
13 *guſti* 1569. Et ideo, ut refert Pignat. *tom.* 1. *conſult.* 45. *num.* 46. *&* 47. *Sac. Cong. Conc.* ſæpius reſpondit, & ſignanter *in Neapolitana* ut ſequitur: *Sac. Cong. &c. cenſuit c.* 8. *Seſſ.* 22. *de reformat. Concil. Trident. intelligi, & habere locum in caſibus a Jure communi permiſſis. Licere tamen Ordinario ab eis rationem adminiſtrationis exigere ex decreto cap. 9. ejuſdem*
14 *ſeſſ. nulla habita ratione Juris communis*. Ex quo patet, dicit citatus Doctor, Concilium ampliorem facultatem tribuiſſe Epiſcopis in rationibus exigendis, quam in Viſitatione Piorum Locorum, ideo non mirum, ſi quo ad Viſitationem excipit loca ſub Regum protectione exiſtentia, ſecus vero quo ad reddendas rationes, ut etiam notavit Barboſa *collect.* 13. *Apoſtolicar. Deciſionum*, *verb. Adminiſtrator*, ubi affert decretum ſupradictæ Congregat. Concil. 11. *Auguſti* 1618.

15 Et circa hæc Pia Loca exiſtentia ſub immediata protectione Regum advertendum eſt, quod ad hoc etiam, ut ſint immunia a Viſitatione Ordinariorum, debent eſſe talia a primæva ſua fundatione, cum hæc protectio non conceditur niſi a Sede Apoſtolica, & in ipſo
16 actu fundationis dumtaxat: Si enim alia Pia Loca, aut Eccleſiæ, & Hoſpitalia accipiantur ex poſt a Rege ſub immediata ſui protectione, non eximuntur a Juriſdictione Ordinarii, ut patet in reſponſionibus datis ad ſequentia dubia. In una Meſſana fuit dubitatum primo: *An Hoſpitale, alias non exemptum, ſi accipiatur a Rege ſub immediata ſui protectione, eximatur a Juriſdictione Ordinarii, ita ut ab eo viſitari non poſſit juxta Sacr. Concil. Trident. diſpoſitionem ſeſſ.* 22. *cap.* 8. *de reformat.* Secundo: *An Hoſpitale, in quo Rex habet Juſpatronatus, ſi alias exemptum non fuerit, viſitari poſſit ab Ordinario?* Tertio: *An per immemorabilem conſuetudinem non viſitandi aliquod Hoſpitale excludatur Ordinarius a Jure illud impoſterum viſitandi?* Die 11. Decemb. 1621. Sac. 17
Congr. Concil. ad primum dubium reſpondit: *Hoſpitale alias non exemptum non ideo eſſe immune ab Ordinarii Juriſdictione, etiamſi acceptum fuerit a Rege ſub immediata ejus protectione, ac propterea hoc non obſtare, quominus ab Archiepiſcopo viſitari non valeat*. Ad ſecundum: *Hoſpitale, in quo Rex habet Juſpatronatus, ſi alias exemptum non fuerit, utique poſſe ab Ordinario viſitari*. Ad tertium: *Ejuſmodi conſuetudinem etiam immemorabilem eſſe ſublatam decreto Capitis* 8. *ſeſſ.* 22. *de reform. ac proinde per eam nequaquam excludi Ordinarium a Jure Hoſpitalia viſitandi*. Et ratio eſt, quia 18
Concilium *cap.* 8. *ſeſſ.* 22. *de reformat.* in quo excipiuntur loca, quæ ſub protectione Regum exiſtunt, nequaquam Juriſdictioni Ordinarii in aliquo derogavit, aut detraxit reſpectu talium locorum, ut reſpondit Sacra Congr. Concil. 12. *Decembris* 1601. *in una Neapolitana:* Nec tribuit aliquam novam exemptionem prædictis locis, ſed tantum præſervat, ſi quam prius habebant, ut ſæpius declaravit Sac. Cong. & ſignanter re diligenter examinata die 12. *Decemb.* 1601. *in eadem Neapolitana*.

Ordinarii poſſunt cogere quoſcumque Admi- 19
niſtratores Piorum Locorum, & Eccleſiarum, imo etiam Canonicos Cathedralis ad exhibendos, & aſportandos libros adminiſtrationis etiam ad Palatium Epiſcopale, ſi ſint in loco reſidentiæ, & permanentiæ Epiſcopi, Sac. Cong. Conc. *in Narn.* 8. *Aug.* 1693. *in Montis Faliſci* 27. *Aug.* 1695. *in Hiſpal.* 18. *Aug. & in Calaguritana Viſitationis* 18. *Junii* 1701. Et ſi valde longe diſtent ipſi Adminiſtratores 20
a Civitate, ſeu a loco Reſidentiæ Epiſcopi, non debent cum nimio incommodo acceſſiri ad Civitatem, ſed in eo loco debet aliquis deputari ad ipſos computus recipiendos. Sac. Congr. Concil. *in Cajetan.* 12. *Julii* 1599. *& in S. Agathæ Gothor.* 27. *Septemb.* 1687. Ad 21
hunc finem reddendi fideliter quotannis ſuos computus, & rationes tenentur omnes adminiſtratores conficere librum rationum, *l.* 1. §. *offic. ff. de tutor. & rat. diſtrah.* Rota Rom. *part.* 1. *recent. dec.* 540. *n.* 4. Qui liber debet 22
continere data, & accepta, ex qua cauſſa nominatim, & qua die, aliter non dicitur legiti-

Digitized by Google

gitime conſcriptus, nec legitime reddita ratio, *l. cum Servus, ff. de condit.* & *demonſtr.* Rot. Rom. *part.* 1. *recent. deciſ.* 590. *num.* 5.
23 Nec ſufficit, ſi loco libri exhibeantur paginæ quædam manu Adminiſtratoris conſcriptæ, nam folia, & liſtæ non ſufficiunt pro ratione red-
24 denda. Rota *part.* 1. *rec. dec.* 540. *n.* 4. Nec poſſunt ipſi Adminiſtratores exhibitionem librorum & redditionem rationum faciendam Epiſcopo effugere prætextu, quod ſoliti fuerint ipſos computus, & rationes reddere aliis, quia vigore Conc. Trident. principaliter in ipſis eſt adhibendus Epiſcopus, & ſpecialiter ipſi eſt ſic reddenda ratio, *Sac. Congreg. Conc. in Converſan.* 2. *Martii* 1697. *& in Mi-*
25 *levitan.* 20. *Martii* 1700. Immo ſi reperti fuiſſent, quod in adminiſtratione male ſe geſſiſſent, poſſent ab Epiſcopo amoveri, etiamſi eſſent dati a Teſtatore, cum prohibitione, ne rationes reddere tenerentur Epiſcopo; colligitur *ex cap. Tua nobis* 17. *de teſtament.* ubi habetur, *licet etiam a Teſtatoribus id contingeret interdici*, & ex Clement. *unic. in fine de teſtament.* ubi habetur, *quocumque non obſtante*. Sic tenet Pignatell. *tom.* 8. *Conſult.* 17. *num.* 6. Monacell. *part.* 1. *titul.* 1. *form.* 14. *n.* 6. *&*
26 42. Vide ſupra ſub n. 3. 4. & 5. Pro labore autem reviſionis computorum Locorum Piorum, nequeunt Epiſcopi aliquam mercedem, ſeu propinam exigere, ſed hoc munus gratis tenentur implere, non obſtante quacumque contraria conſuetudine, prout mandat taxa Innocentiana. Et ratio eſt, quia Ordinarius habet redditus Menſæ, ut onera officii ſuſtineat: *cap. Statutum de reſcript. in* 6. & Sac. Congr. Conc. *in Panormitana* 4. *Martii* 1690.
27 Regulares, quamvis *ex Conſtitut.* Gregorii XV. incip. *Inſcrutabili* ſupponantur poſſe eſſe Adminiſtratores bonorum temporalium Monaſteriorum Monialium ſibi ſubjectarum, his verbis §. 5. expreſſis: *Adminiſtrantes bona ad hujuſmodi Monaſteria Sanctimonialium etiam Regularibus ſubjectarum pertinentia, ſive Regulares extiterint, ſive ſæculares*, tamen nullimode videtur expedire, quod ad tales adminiſtrationes Monaſteriorum, & aliorum exterorum Locorum Piorum procuratorias, & factorias deputentur, cum tales adminiſtrationes, & factoriæ ipſos nimis diſtrahant a regulari diſciplina, & Monaſtica obſervantia. Immo
28 Sellius in *ſelect. Canonic. cap.* 20. *num.* 3. Gavant. *in Manual. Epiſc. ver. Monialium cura in temporalibus*, Joannes Maria Novarius *in lucerna Regular. verb. Adminiſtratores num.* 3. Barboſa *in collect. deciſion. Apoſtolicar. Collect.* 13. *verb. Adminiſtrator* dicunt a *Sac. Congreg. Conc.* fuiſſe deciſum, non poſſe Regulares quoſcumque, cujuſcumque gradus, & præeminentiæ, etiamſi Superiores fuerint, deputari pro Adminiſtratoribus bonorum temporalium Monialium. Et Fratribus Minoribus eſt expreſſe 29
prohibitum ab Innocentio IV. qui ſtatuit, quod in Monaſteriis Monialium, in quibus prædicti Fratres Minores deputati fuerint ſervitio Monialium, in ſpiritualibus dumtaxat deſerviant; Sic ipſe *conceſſ.* 495. & ſub graviſſimis pœnis fuit eis interdictum a Cardinali Matthæo Ordinis Protectore *in ſuo decreto incip. Hieronymus tituli Sancti Pancratii*, confirmato ad litteram a Clemente VIII. in ſua *Conſtitutione incip. Romanum Pontificem decet*. Et generaliter loquendo adminiſtratio tempo- 30
ralium non ſolet concedi Regularibus a Pontifice, & ſi aliquando adducatur conceſſa, præſumitur falſa, *ex c. Ad noſtram, de confirmatione utili* &c. ubi habentur præciſa verba; *Quidam Canonici Neman. Eccleſiæ a nobis litteras confirmationis ſuper adminiſtrationibus ſuis obtinere laborant, religionis ſuæ conditione ſuppreſſa. Cum igitur Regularibus perſonis non conſueverit Apoſtolica Sedes aliqua perſonaliter confirmare: mandamus quatenus confirmationes, quas ab ipſis Canonicis (cum Regulares exiſtant) noveritis taliter impetratas, denuntietis irritas, & inanes.*

Epiſcopus per ſe exigere poteſt rationem 31
adminiſtrationis a Vicario Capitulari, & ab omnibus Officialibus, ſeu Adminiſtratoribus Sede vacante a Capitulo deputatis, ac illos in aliquo delicto culpabiles repertos punire: habetur expreſſe a Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 16. his verbis; *Epiſcopus vero ad eamdem Eccleſiam vacantem promotus, ex eis, quæ ad eam ſpectant, ab eiſdem Œconomo, Vicario & aliis quibuſcumque Officialibus, aut Adminiſtratoribus, qui Sede vacante fuerunt a Capitulo, vel aliis in ejus locum conſtituti, etiamſi fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat Officiorum, Juriſdictionis, Adminiſtrationis, aut cujuſcumque eorum muneris, poſſitque eos punire, qui in eorum Officio, ſeu Adminiſtratione deliquerint, etiamſi prædicti Officiales, redditis rationibus, a Capitulo, vel a deputatis ab eodem abſolutionem, aut liberationem obtinuerint.* Im- 32
mo nedum Epiſcopus poteſt, ſed etiam debet Syndicatum facere Vicario, & aliis Officialibus Capituli, quia Concilium non conſulit, aut hortatur Epiſcopum, ut recipiat rationem adminiſtrationis officii a Vicario, & aliis Officialibus, ſeu Adminiſtratoribus a Capitulo depu-

deputatis, ſed ei præcipit, & imperat, ut pa-
33 tet illis verbis *rationem exigat*. Et per conſe-
quens ſecundum multos Epiſcopus ſcienter, & negligenter omittens hanc rationem admi-niſtrationis exigere contra præceptum Concilii, non eſt immunis a culpa, etiam gravi, ex textu ſatis claro *in cap. Nulli fas diſt.* 19. & aliis Juribus ad hoc probandum adductis a Fagnan. *in cap. quoniam num.* 22. *de Conſtit. & in cap. A crapula n.* 21. *de vita, & honeſtate Clericorum*, & a Monacell. *tom.* 3. *tit.* 1. *formul.* 41. *num.* 1. & 2.

Additiones ex aliena manu.

34 Deſignato ab Apoſtolica Sede minore in futurum Eccleſiæ Præſulem, eidem Adminiſtrator tam in ſpiritualibus, quam temporalibus deputatur; ſpectat vero hæc deputatio ad Apoſtolicam Sedem, *cap. Eccleſ. Cathedral. de ſupplen. neglig. Prælat. in* 6. *cap. Is cui* 42. *de Elect. in* 6. Rebuff. *tract. de nominat. quæſt.* 8. *n.* 29. Adſignaturque Adminiſtratori congrua ex redditibus Eccleſiæ, Rigant. *in reg. Cancell.* 8. §. 2. *n.* 39. *tom.* 2.

35 Aliquando permittit Sedes Apoſtolica Capitulis, vel Nunciis Apoſtolicis, ut dictos Adminiſtratores deputent, a ſe tamen confirmandos ſuo arbitrio, Rigant. *in reg. Cancell.* 7. *n.* 40. *tom.* 2.

36 Quænam vero ſint facultates hujus Adminiſtratoris exponit Bonifacius VIII. *in cap. Is cui* 42. *de elect. in* 6. Poſſunt Beneficia conferre, eorum permutationes recipere, *Pariſ. de reſignat. lib.* 7. *q.* 24. *n.* 7. *Leurin. de poteſt. Vic. in re beneſ. Rot, deciſ.* 424. *tom.* 4. *coram Anſaldo*. Item poſſunt Adminiſtratores in ſpiritualibus Vicarios generales in propria Diœceſi conſtituere, *Sbroz. de Vic. Epiſc. lib.* 1. *qu.* 18. *n.* 7. *Rigant. in reg. Cancell.* 8. *tom.* 2.
8 *n.* 46. quem plura de Adminiſtratore Eccleſiæ Cathedralis, vel Metropolitanæ differentem ibidem conſulas.

9 De Adminiſtratoribus Eccleſiarum quæri ſolet, num iiſdem permiſſum ſit retinere aliquam portionem eleemoſynarum Miſſarum pro expenſis manutentionis Eccleſiæ Altarium, inſervientium, omniumque utenſilium? Urbanus VIII. decreto ſancivit, *permittendum non*
10 *eſſe, ut Eccleſiæ, aut Loca Pia, ſeu illorum Adminiſtratores eleemoſynis Miſſarum celebrandarum ullam utcumque minimam portionem retineant ratione expenſarum, quas ſubeunt in Miſ-*
11 *ſarum celebratione*. Ac paulo poſt: *Niſi cum Eccleſiæ, & Loca Pia alios non habeant redditus, quos in uſum earumdem expenſarum erogare licite poſſint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantum Miſſæ ſacrificio neceſſario ſunt ſubeundæ*. Et tertio ſubjicit: *Et* 12
nihilominus eo etiam caſu curandum eſſe, ut ex pecuniis, quæ ſuperſunt, expenſis ut ſupra deductis, abſolute tot Miſſæ celebrentur, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynas.

In hanc ſententiam edictum quoque tulit 13
Clemens XI. die 23. Decemb. anno 1706. Extat etiam decretum Sac. Congregationis die 14. Maji anno 1729. Conſule Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ. inſt.* 56. *n.* 13.

ADOPTIO. Vide verb. *Impedimenta matrimonii art.* 2. *n.* 74. *ad* 78.

ADORATIO. Vide verb. *Veneratio Sanctorum* per tot.

ADVENÆ. Vide verb. *Lex, artic.* 3. *a num.* 28. ad 48.

ADULTERIUM.

ARTICULUS I.

Quo ad ejus eſſe, & diviſionem.

Adulterium eſt illicitus concubitus cum per- 1
ſona conjugata: *cauſa* 32. *quæſt.* 4. *cap. Nemo blandiatur*. Adulterium aliud eſt ſim- 2
plex, & aliud eſt duplex; Adulterium ſimplex eſt, cum ſolutus concumbit cum conjugata, vel conjugatus cum ſoluta; Adulterium du- 3
plex eſt, cum conjugatus concumbit cum conjugata. Et hoc ſecundum eſt neceſſario in confeſſione aperiendum, quia tunc duæ injuriæ committuntur in utriuſque conjugem innocentem, ac fidem duplicem conjugalem, duplexque Sacramentum Matrimonii. Sic paſſim Doctores cum Azorio, Leſſio, Filliucio, Bonacina, Lugo, Dicaſtill. & la Croix *lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1055. Qui concumbit cum conjugata, etiam 4
conſentiente marito, committit adulterium, quia adhuc irrogat magnam injuriam fidei conjugali, & Sacramento Matrimonii; & ideo ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. fuit merito damnata ſequens propoſitio 50. in ordine: *Copula cum conjugata conſentiente marito non eſt adulterium, adeoque ſufficit in Confeſſione dice-*

Digitized by Google

5 *dicere ſe eſſe fornicatum*. Qui accedit ad ſuam
uxorem, putans ſe accedere ad aliam, com-
mittit adulterium, non quidem realiter, ſed
objective, Burghaber *Centur.* 1. *cauſ.* 70. La
Croix *lib.* 6. *p.* 2. *num.* 1052. & alii paſſim.
6 Sicuti ſi conjux in actu conjugali cum ſua,
ſe moroſe delectet in alia, velut præſente,
etiam addit ſpeciem adulterii in Confeſſione
explicandam. Sanchez mox citandus, Burgha-
7 ber *loc. c.* La Croix *l. c.* & alii paſſim. Adul-
terium etiam concupiſcentia committitur, *cauſ.*
32. *qu.* 5. *cap. Qui vident*; & ſic tenet San-
chez *de Matrim. lib.* 9. *d.* 17. *n.* 6. Burgha-
ber *cent.* 1. *caſu* 70. Claudius la Croix, Vaſ-
quez, Caſtropalaus, Mendo, & alii magis
communiter, quia fides Matrimonii exigit,
ut Conjux ne quidem mentem, ſive cogita-
tionem ſimplicem ponat in alia; mutuo enim
ſibi tradunt non tantum corpora, ſed etiam
☞ animos. Hinc peccat non ſolum contra ca-
ſtitatem, ſed etiam contra juſtitiam conjuga-
tus, qui delectatur de copula cogitata, &
imaginaria cum uxore aliena; eo quod uxor
per matrimonium non ſolum ſibi obligavit
maritum quoad corpus, ſed etiam quoad af-
fectus tendentes ad rem veneream. Quod ve-
rum eſt adhuc, ſi in delectatione illa ſiſtat,
quin progrediatur ad deſiderium. ☜

Additiones ex aliena manu.

8 Adulterium, ut nonnulli voluerunt, inde
dictum, quod adulter uterum alterius tereat.
Pudicius Alciatus *Parerg.* 5. tradidit, quod
ſit ad alterius thorum, vel, ut alii brevius,
ad alterum ire. Eſt ergo adulterium, ut in-
nuit *Auctor*, vitiatio ejus, quæ alteri nupta eſt.
9 Jure Romano adulterium in *nuptam* tantum
committebatur, *l.* 6. §. 1. *ff. ad leg. Jul. de
adult.* & dicebatur *adulter*, qui corrumpebat
alienam matremfamilias, *l.* 225. *ff. de V. S.*
ſtuprator qui virginem, viduamve, *d. l.* 6.
§. 1. *l.* 34. *ff. ad leg. Jul. de adult.* Id vero
perpetuum non fuit; utroque enim verbo Lex
Julia promiſcue, & καταχρηστικώτερον utitur,
l. 101. *ff. de V. S.*
10 Eccleſiæ vero Patres recte conſtituerunt, a
marito quoque adulterium in *innuptam* com-
mitti, quia in novo fœdere ſumma matrimo-
niorum eſſet ſanctimonia, monogamiæ repu-
gnaret fidem uxori præſtitam violare vago con-
cubitu. Vide Tertullianum *de Monogam. c.* 9.
Lactantium *lib.* 6. *Divin. Inſtitut. cap.* 23.
D. Auguſtinum *Sermon.* 51. *pag.* 294. *tom.* 5.
oper. edit. Pariſ. & *in lib. de bono conjug. c.* 4.

tom. 6. *pag.* 321. Unde enata diſtinctio inter 11
adulterium *ſimplex*, & adulterium *duplex*,
quam refert *Auctor*. Hæc tamen diſtinctio, in 12
foro, ut loquuntur, *poli*, non *fori* procedit:
coram cœleſti tribunali adulter erit, qui ſua
non contentus in aliis rumpit latus; non ta-
men in tribunali ſæculi pœnam adulterii pa-
tietur, niſi libidinem expleverit cum aliena
matrefamilias. Conſule *Clarum lib.* 5. *Sent.*
§. *adulterium num.* 2. *Caccialupum in repet. l.
ſi qua illuſtris n.* 58. *Cod. ad S. C. Orfic. Fa-
rinacium q.* 141. *n.* 66. & *ſeq. Ant. Matthæum
de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *c.* 1. *n.* 12.

Dividitur etiam adulterium in *verum*, & 13
præſumptum, ſed de diviſione iſta agemus *in
v. Divortium*.

A Lege Julia de adulteriis non coercebatur, 14
qui ſe junxiſſet ancillæ, ſive propriæ, ſive
alienæ, ſed potius infamia quadam facti la-
borabat, & extra ordinem pro modo admiſſi
criminis coercebatur, *l. ult. ff. de offic. Præſid.*
A Domino ancillæ actione de ſervo corrupto, 15
aut Legis Aquiliæ, ſi immatura corrupta ſit,
aut injuriarum ſi matura viro, conveniri po-
terat. *L. inter liberas* 6. *l. ſtuprum* 34. *ff. ad
leg. Jul. de adulter. d. l. ult. ff. de offic. Præſid.
l. ſtuprum* 25. *ff. de injur.* Cum libertina adul- 16
terium committitur, ut indicat Papinianus *in
l.* 6. *ff. ad leg. Jul. de adulter.* nec refert in-
genuo an libertino nupta ſit, *l. adulter* 38. *ff.
ad leg. Jul. de adulter.*

Nec cum fœmina vili atque abjecta adulte- 17
rium committitur ex Conſtantini conſtitutio-
ne, *l. quæ adult.* 29. *Cod. ad leg. Jul. de adult.*
late, & docte ſuo more Gothofredus, *ad lib.*
9. *Cod. Theod. tit.* 6. *leg.* 1.

Si pudicitiam proſtituerit uxor alicujus, an 18
incidant in Legem Juliam, tam ipſa, quam
qui cum ea rem habuerunt? DD. fere unani-
miter diſtinguendum cenſent, ut mulier qui-
dem ob proſtratam pudicitiam adulterii pœna
puniatur, nec non is qui primus eam corru-
pit: reliqui mœchi extra ordinem. *Vide Cla-
rum* §. *adulterium num.* 27. *in addit. Farinac.
qu.* 141. *num.* 85. & *ſeq.* Diſtinguit vero Ant. 19
Matthæus *de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *c.* 1. *n.* 6.
inter eam, quæ marito deſerto, paſſim & ſi-
ne delectu, meretricio more ſe proſtituit, &
eam, quæ ſtupratoribus quidem corpus com-
mittit, non tamen maritum deſerit, nec paſ-
ſim & ſine ullo delectu id facit. In illam
crimen adulterii ceſſare ait, in iſtam non.
Poſſet & ex hiſtoria juris diſtingui, inter eam,
cui profiteri quæſtum licuit, & eam cui non
licebat. Illa ſi profeſſa fuerit, infra legis cu-

Digitized by Google

ram eſt: non hæc. Profiteri autem quæſtum vilioribus dumtaxat & plebeis licuit, non etiam honeſtioribus: fiebatque profeſſio olim apud Ædiles, *Tacit.* 11. *Annal.* ex quo ſane liquet, non omnem, quæ vulgo corpus præbet, extra legis pœnam eſſe, ſed eas dumtaxat, quæ id facere prohibitæ non erant.

20 Cum uxore *injuſta*, an adulterium committatur? Adi *Ant. Matthæum de crimin. d. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 1. *n.* 7. Voet *Comment. in Pand. lib.* 48. *tit.* 5. *n.* 7. Quæ vero apud Romanos diceretur conjux *injuſta*, conſule tum ipſum Ant. Matthæum, tum Cujacium 6. *obſerv.* 16. & Briſſonium *in libr. ſingul. ad leg. Jul. de adult. coercend.*

21 Cum aliena Concubina adulterium non eſt, quod nonniſi in matrem familias committitur, *l. ſi uxor* 13. *l. ſi quis uxorem* 6. *ff. ad leg. Jul. de adult.* nam cum ea uxor non ſit, lege Julia de adulteriis teneri nequit: immo neque ſtupri, committitur namque ſtuprum in virginem vel viduam honeſte viventem: Concubina enim neque virgo eſt, neque vidua honeſte vivens, *l. item legato* 49. §. *Parvi autem, ff. de legat.* Igitur utrumque crimen & adulterii, & ſtupri ceſſet neceſſe eſt, *l.* 1. §. 1. *ff. de concubin. l. cum tabulis* 16. §. 1. *ff. de his quæ ut indign. auf.*

22 An cum ſponſa adulterium committatur? Frequentiori calculo interpretes probaverunt committi, teſte Farinacio *qu.* 141. *num.* 52. Confer *Harpreſtum*, *ad Inſtit. lib.* 4. *tit.* 18. §. *item lex Julia* 4. *n.* 24. *& ſeq. Brunemannum Com. in Pand. lib.* 48. *tit.* 5. *ad leg.* 3. *num.* 7. Non defuerunt quibus placuit, adulterium committi dumtaxat cum ſponſa de præſenti, non de futuro, *Clarus d. lib.* 5. *ſent.* §. *adulterium n.* 8. *Gomeſ. ad leg.* 80. *Taur. n.* 47. quorum ſententiam impenſe defendere conatus eſt, *Covarruvias part.* 1. *de ſponſal. & matrim. cap.* 1. *n.* 6. *cum ſeq.* notatus *a Franc. Sarmiento Select. interpr. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 1. *& ſeqq. & ab Ant. Matthæo loc. cit. num.* 9. In alia omnia diſceſſit Jo. Voet *Comment. in Pand. lib.* 48. *titul.* 5. *num.* 9. qui voluit, cum aliena quoque ſponſa non adulterium in *ſpecie*, ſed potius ſtuprum *proprie* dictum committi.

23 Si quis ſe junxerit cum ea, quam bona fide putabat ſolutam eſſe, cum vere nupta eſſet, ſtupri, non adulterii tenetur, *argum. l. hæc verba* 12. *& l. penul. ff. ad leg. Jul. de adult.* Confer *Farinac. qu.* 141. *n.* 82. *&*
24 *ſeq.* E converſo ſi adulterare volens, præter ſpem ſtupraverit, tamquam adulterum puniendum eſſe voluit Farinacius *d. qu.* 141. *n.* 101. a qua ſententia divortium facit Antonius Matthæus *de crim. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 6.

Si maritus ab hoſtibus captus ſit, aut ſuæ 25
publicæve rei cauſa diu abſuerit, & interim cum aliis uxor ſe commiſcuit, non erit immunis a legum pœna, *l.* 13. §. *ſi quis plane, ff. ad leg. Jul. de adult.* Maxime de Jure Canonico; vetat enim Jus Canonicum uxorem abſentis alii nubere, quantocumque tempore abſuerit, antequam certum de morte mariti nuncium acceperit, *cap. in præſentia, de ſponſal. cap. Dominus, de ſecund. nupt.*

Quid pronunciandum, ſi quis duas ſimul uxo- 26
res duxerit, ſtupri an adulterii ſpeciem dicemus? Stuprum appellant Impp. Valerianus & Gallienus *in l. eum qui duas* 18. *Cod. ad leg. Jul. de adult.* & ita poſt Accurſium plerique interpretes ſcripſerunt; *Gloſſ. in d. leg.* 18. *Clarus* §. *fornicatio n.* 31. *Covarruv. de Matrim. part.* 2. *cap.* 7. §. 3. *n.* 10. Non deſunt tamen quibus contrarium placuit, inter quos familiam ducit Menochius *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 5. *n.* 105. *& ſeq.* Is exiſtimat committere bigamum *adulterium*, pœnam tamen arbitrio judicis infligendam eſſe, contra quam ſententiam inſurgit *Ant. Matthæus d. lib.* 47. *tit.* 3. *c.* 1. *n.* 13.

Sunt & alii, qui licet adulteri vere non 27
ſint, pœna tamen adulterii puniuntur, de quibus conſule ſæpe laudatum Ant. Matthæum *loc. cit. num.* 14. *& ſeqq.* & Voetium *Com. in Pand. lib.* 48. *tit.* 5. paſſim.

ARTICULUS II.

Quoad pœnas.

ADulterium cum graviſſimum ſit peccatum, 1
cauſ. 22. *quæſt.* 5. *cap. Nemo blandiatur*,
ſemper fuit punitum graviſſimis pœnis. Jure 2
divino puniebatur lapidatione. *Levit.* 20. *n.* 10.
Deuter. 22. *num.* 22. *Daniel.* 13. 42. & *Joan.* 8.
5. Jure Civili Legis Juliæ pœna erat ultimum 3
ſupplicium, *l. quamvis* 30. §. *fin. Cod. ad leg.*
Juliam de adult. §. *Item lex Julia de adulter.*
inſtit. de public. Judic. Jure canonico dabatur 4
publice Clerico adultero pœnitentia decem annorum, & Laico ſeptem annorum: *cap. Pres-*
byter diſt. 83. *cap. Devotam* 27. *quæſt.* 1. Cle- 5
ricus adulter deponebatur, & Laicus excommunicabatur: *cap. ſi quis Epiſcopus* 27. *qu.* 2.
Et approbata eſt pœna ab Imperatore Juſti- 6
niano, *Novella* 134. ſtatuta, ut adulter, vel
adul-

Digitized by Google

adultera detrudatur in Monaſterium ad agendam perpetuo pœnitentiam, *cap. Intellebimus 6. de adulteriis*, *cap. Gaudemus*, *de converſ.*
7 *conjug. cap. Conſuluit*, *de appellationibus*. Et Jure Canonico adhuc aufertur adultero Jus exigendi debitum conjugale, & conceditur, quod innocens poſſit facere divortium quoad thorum, & habitationem: *cap. Ex litteris 5. de Divort.* dummodo fiat auctoritate Judicis ☞ Eccleſiaſtici: *cap. Porro 3. de Divort.* P. Carolus Antonius Theſaurus *lib. 2. de Pœnis Eccleſiaſt. v. Adulterium cap. 1. num. 5.* ait ex Sanchez, non procedere hanc pœnam in foro conſcientiæ, donec conjux innocens adulterum repellat, conſtito de adulterio. Certe convenit inter omnes adulterum poſſe petere: non enim abſolute matrimonii uſu privatus eſt, ſicut ſi inceſtum committeret, vel caſtitatem voveret. Sed Sanchez *lib. 1. diſp. 68. n. 4.* inſuper ſolidis argumentis probat, adulterum non ſolum poſſe petere debitum ab uxore, ſed etiam poſſe exigere, dum alter ignorat ejus adulterium, vel tantum ſuſpicatur levibus indiciis. Eſt autem exigere petere rem debitam, & importat coactionem: petere autem minime, petimus enim etiam gratis con-
8 cedenda. ☜ Et quoad hanc facultatem faciendi divortium, maritus & uxor ſunt paris conditionis, ut poſſit tam mulier innocens divertere a reo marito, quam maritus innocens a rea uxore: *ſi quis uxorem 32. quæſt. 1.*
9 Et propter adulterium adhuc uxor privatur dote, & maritus adulter donatione propter nuptias, ſive dotalitio: *cap. Plerumque 4. de donatione inter virum*, *& uxorem*. Vide verb. ☞ *Dos artic. 1. num. 17.* Quærunt aliqui, utrum uxor teneatur pecunias per adulterium partas marito, aut alteri v. g. pauperibus, vel ei qui dedit, reſtituere. Reſpondent negative Bonacina *de Contr. diſp. 1. qu. 3. punct. n. 12.* Megala *part. 2. lib. 2. c. 32. qu. n. 24.* Graffius *tom. 1. Conſiliorum*, *lib. 5. de furtis*, *conſ. 2.* quia damnum per adulterium illatum non eſt pecunia æſtimabile, aut reparabile: neque leges adulterium prohibentes reddunt irritam illam acquiſitionem pecuniarum ex tali cauſa; nec faciunt inhabilem accipientem ad comparandum earum dominium. Sed contrarium docent non pauci cum Molina *de Juſtit. & jure tom. 1. tract. 1. diſp. 94.* Reginaldo *in Praxi tom. 1. lib. 10. c. 13. n. 193.* Bannez *in 2. 2. qu. 62. art. 5. dub. 5.* & aliis; qui fundantur in eo, quod maritus ſit dominus corporis uxoris quoad actus conjugales. Unde concludunt, uxorem teneri omne pretium per adulterium acquiſitum reddere marito, ſicut alia quævis, quæ aliter laborando acquirit. ☜

Per Jus Canonicum correctum eſt Jus civi- 10
le; *l. Patri 20. ff. ad leg. Jul. de adult. & ib. l. ſi adult. & l. Marito*, ubi videbatur licere Patri, aut marito impune occidere adulterum deprehenſum in fragranti cum filia, aut uxore adultera; & quamvis maritus, qui in- 11
ventum Clericum cum uxore turpiter agentem occidit, mitius puniatur: *cap. ſi vero 3. de ſentent. excomm.* ipſi tamen nequaquam licet in 12
foro conſcientiæ propria auctoritate occidere adulterum, aut uxorem adulteram in fragranti deprehenſam; *cap. Inter hæc 6. cauſ. 33. q. 2.* ubi Nicolaus primus ſcribens Albino Archiepiſcopo expreſſe declarat non licere uxorem adulteram interficere ſecundum Leges Eccleſiaſticas, quia jure Pontificio non ita grave ſcelus ducitur adulterium pati, ac uxorem occidere; *cap. ſi verius 33. q. 2.* qui eſt Divi Auguſtini de adulterinis conjugiis *lib. 2. c. 15.* ubi vocat rem nefariam, ſic adulteram occidere. Et leges Civiles permittentes talem oc- 13
ciſionem non dant aliquod Jus in conſcientia ſic occidendi, ſolum volunt, ut talis occidens non poſſit in foro externo puniri, ut indulgeant ejus vehementi, & juſto dolori, ſicut Eccleſia non liberat a peccato Maritum occidentem Clericum repertum in adulterio cum ſua uxore, licet eum declaret, non incurrere excommunicationem, a qua excuſat vehementia juſti doloris eum impellentis; *cap. ſi vero 3. de ſentent. excomm.* Immo neque excuſa- 14
tur totaliter a delicto etiam Jure Civili occidens adulteram, ſed pœna adhuc afficitur aliqua, *in l. ſi adulterium §. Imperator*, *ff. ad leg. Juliam de adult.* & privari debet lucro, quod alioquin ex conſuetudine, vel pacto habiturus eſſet dotis, *l. ſi ab hoſtibus §. 1. ff. ſol. matrim.* quam dotem lucratur, ſi eam accuſet apud legitimum Judicem, & non propria auctoritate occidat; *cap. Plerumque 4. de donat. inter vir. & uxor. l. conſenſu 8. Cod. de repudiis*, *Novella 117. cap. 8. & 9.* Hinc merito ab Alexandro VII. 24. Septembris 1665. fuit abſolute damnata ſequens propoſitio 19. in ordine: *Non peccat maritus occidendo propria auctoritate uxorem in adulterio deprehenſam.*

Additiones ex aliena manu.

De variis apud varias gentes adulterii pœ- 15
nis, vide Joſ. Laurentium *tract. de Adult. & meretr. tom. 8. Antiq. Græcar. Gronovii pag. 1403. & ſeqq.* Hoffmannum *de diſſenſ. jur. in punien.*

punien. adult. crim. Dempſterum *Paral. ad Ro-*
ſin. antiquit. lib. 8. *cap.* 34. Janum Langlæum
Otia Semeſtr. lib. 8. *cap.* 7. Juſtum Lipſium
16 *Excurſ. ad Tacit. Annal. lib.* 4. *litt. A.* De pœ-
na adulterii apud Romanos ante Legem Ju-
liam omnium diligentiſſime egerunt *Gothofr.*
Lengnich. in diſſert. de origine atque progreſſu
pœnæ adulterarum apud Roman. & Jo. Guliel.
Hoffmannus in libro ſingulari ad Leg. Jul. de
adult. toto cap. 1. Nullam vero certam ſtatu-
tam fuiſſe pœnam deprehenditur, ſed majorum
more, impudicarum mulierum coercitionem,
propinquis, ac neceſſariis mandatam, qui eas
pro arbitrio ſtatuerent, ut oſtendit Suetonius
in Tiber. c. 35. Idem & Tacitus *Annal. lib.* 2.
cap. 50. Hoc autem ex Romuli legibus fluxiſſe,
indicat locus Dionyſii Halicarnaſſei *lib.* 2. *an-*
17 *tiq. Rom. pag.* 95. Deinde Lege Julia per Au-
guſtum lata, propoſitam fuiſſe relegationem
in paganis, in militibus deportationem, non
vero impoſitam fuiſſe pœnam ultimi ſuppli-
cii, ut ſentit Auctor *num.* 3. (*) pluribus
poſt Briſſonium *in lib. ſingul. ad Leg. Jul. de*
adulter. adſtruit Anton. Matthæus *de crimin.*
lib. 48. *tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 1.; Idque poſt alios
luculenter probarunt *Ger. Noodt in Dioclet.*
cap. 15. *ſeqq. & Hoffmannus in d. lib. ſingul.*
ad Leg. Jul. de adulter. pag. 84. *& ſeqq.* Con-
fer etiam *Scultingium ad lib.* 2. *ſent. Pauli tit.*
27. *Harprectum in lib.* 4. *Inſt. tit.* 18. §. *item*
18 *Lex Julia* 4. *num.* 79. *& ſeqq.* Non poteſt er-
go capitalis dici pœna, niſi eo ſenſu, quo in-
terdum etiam capitales pœnæ dicuntur eæ,
19 quæ non niſi infamiam irrogant. Poſtea ulti-
mum ſupplicium adulteræ non minus, quam
adultero impoſitum fuit, ſed quo auctore in-
certum eſt. Harprectus, *l. c. n.* 82. poſt An-
tonium Delrio *in repet. Leg. tranſire* 18. *Cod.*
de tranſact. n. 113. a D. Pio, & a Divis Fra-
tribus pœnam capitalem contra adulteros im-
poſitam fuiſſe autumat. Conſtantinum aucto-
rem fuiſſe hujus pœnæ mortis, exiſtimarunt
P. Faber lib. 1. *Semeſtr. cap.* 4. *Ant. Faber lib.* 2.
Conject. cap. 20. *Balduinus de Legib. Conſtant.*
pag. 192. *Pithæus in collat. Leg. Moſaic. &*
Roman. tit. 4. *de adulter.* Ante Conſtantini
tempora capiralem pœnam conſtitutam fuiſſe
probabile putat *Voet. Comment. ad lib.* 2. *Pand.*
tit. 15. *de tranſact. num.* 18. Vide *Rævardum*
lib. 4. *Varior. cap.* 6. *in fin. Jacob. Gothofred.*
ad L. 4. *Cod. Theod. quor. appellat. non recipit.*
Non contenti ſimplici ultimi ſupplicii irroga- 20
tione Conſtantinus, ac Conſtans Impp. adul-
teros culeo inſui juſſerunt. *Leg.* 5. *Cod. Theod.*
quor. appellat. non recip. Lib. 11. *tit.* 36. Cum-
que *in d. l.* 4. *Cod. Theodoſ.* conſtituiſſent,
ſacrilegos nuptiarum tanquam manifeſtos parrici-
das, inſuere culeo vivos, vel exurere judicantem
oportet; Tribonianus *culei* loco, pœnam *gla-*
dii tempore Juſtiniani probatam ſubſtituiſſe vi-
detur, *in L.* 30. *Cod. ad Leg. Jul. de adult.*
Confer Voet. ad d. tit. de tranſact. n. 18.

Juſtinianus ſervata in maſculis pœna capi- 21
tali, fœminas adulteras verberatas in mona-
ſterium detrudi juſſit, conceſſa licentia mari-
tis, ut etiam vidit *Auctor*, eas intra bien-
nium recipiendi. *Novella* 133. *cap.* 10. unde
deſumta *Authent. ſed hodie, Cod. ad Leg. Jul.*
de adulter. Cui conſonat Jus Canonicum *locis*
ab Auctore laudatis. Marito recuſante eam de- 22
nuo recipere, Monialis fieri cogebatur, ſed
citra vota. Vide *Bohemerum Comment. in De-*
cretal. lib. 5. *tit.* 16. §. 22.

Clericus adulter non ſolum deponitur, ſed 23
ulterius in Monaſterium detruditur ex decreto
Concilii Aurelianenſis *cap.* 7. *relat. in cap. ſi*
quis Clericus 81. *diſt. Covarruvias de ſponſal.*
part. 2. *cap.* 7. §. 7. *n.* 28. *Grilland. de diverſ.*
crimin. lib. 3. *quæſt.* 2.

Quibus pœnis adficerentur adulteri medio 24
ævo, vide apud *V. Cl. Carolum Dufreſne Du-*
Cange in Gloſſ. ad ſcript. med. & infim. Lati-
nit. verb. adulterium.

Hodie per totam Italiam, ac pene per uni- 25
verſam Europam, ex conſuetudine leviores
pœnæ introductæ ſunt, nempe pecuniariæ,
aliæque leviores. *Menochius de arbitr. jud. q.*
lib. 2. *Centur.* 5. *caſ.* 149. *n.* 64. *& ſeq.* cum
aliis *apud Harprectum de publ. jud.* §. *item Lex*
Julia lib. 5. *Inſtit. Sorge Juriſpr. Forenſ. tom.* 9.
cap. 40. *n.* 19. *de Franchis deciſ.* 240. *n.* 9. *&*
ſeqq. ubi *de Luca in obſerv. n.* 5. *de Marin.*
diverſ. alleg. 100. *n.* 16.

Præter arbitrariam pœnam ſuſtinent etiam 26
adulteri rei familiaris jacturam; nempe ſi uxor
adulterium commiſerit, retinet maritus do-
tem, donationem propter nuptias, & ex pa-
raphernis tantam portionem, quanta eſt ter-
tia

☞ (*) Et quidem jure, ac merito; legerat enim in Lib. 5. Inſtit. Juſtiniani tit. 18. §. 4. hæc præciſa verba: *Item lex Julia de adulteriis coercendis, quæ non ſolum temeratores alienarum nuptiarum gladio punit, ſed & eos &c.* Hinc Jo. Kahl, ſeu Calvinus in ſuo Lexico Juridico, verbo *Adulterium*, hæc habet: *Adulteri ergo pœna ex legibus ordinaria, Romæ ſemper fuit capitis & ſanguinis, etiam ex lege Julia.*

Digitized by Google

tia dotis , *Novell.* 117. *cap.* 8. Reliqua bona
addicunt Monaſterio, niſi adſint deſcendentes,
quibus bes, vel aſcendentes, quibus triens de-
27 fertur , *Novell.* 134. *cap.* 10. Si commiſerit
adulterium maritus repetit uxor dotem, lucratur donationem propter nuptias, & ex reliquis bonis tantum , quantum tertia pars donationis propter nuptias efficit : quod ſupereſt, Fiſco vindicatur, niſi adſint deſcendentes, vel aſcendentes , ad tertium uſque gradum , qui Fiſco præferuntur, *d. Novell.* 117. *cap.* 9. *Novell.* 134. *cap.* 10. *& ult.*

28 Poſt mortem etiam mulieris adulteræ , ſi hæredes ejus dotem petant , poteſt vir ſe exceptione adulterii tueri . Vide *Ant. Matthæum lib.* 48. *de crimin. tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 8. *Barboſam ad Leg.* 2. *p.* 1. *num.* 132. *ff. ſolut. matr. Mean Obſ. & re judic. obſ.* 660. *n.* 43.

29 Mulier , quæ hoc crimine ſe involvit , ſi habeat patrem , ratione ejus quod deliquit , pater non privabitur dote ; Neque enim patitur æquitas , ut delictum filiæ patri noceat . Confer *Perezium ad lib.* 9. *Cod. tit.* 9. *ad Leg. Jul. de adult. n.* 37. *Ant. Matthæum de crimin.*
30 *lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 3. *n.* 10. Aliud dicendum
de adventitia dote *juxta Novell.* 117. *cap.* 13.
quæ uxoris eſt propria , ceditque marito pro-
31 pter adulterium ; niſi extraneus, a quo dotem
accepit , illam ſibi reddi fuerit ſtipulatus . *Salicetus & alii ad L.* 24. *ff. de jure dot.* Et hoc quidem nominatim cautum fuerat conſtitutione Juſtiniani *L. ult. Cod. de repud.* Sed cum deperdita eſſet , ſententiam ejus ex *lib.* 28. Βασιλ. erudiri reſtituerunt .

Verum hæc omnia, quæ de amiſſione dotis recenſuimus, obtinent, niſi adſint cauſæ , ob quas hujus criminis rei excuſentur .

32 I. Eſt, quando utrinque peccatum eſt , recte enim mulier maritum agentem ad dotem , ex hac cauſa repellit , per adulterii objectionem , ex ratione , quod paria delicta mutua compenſatione tollantur, *L.* 39. *ff. ſolut. matr. L.* 10. *ff. de compenſ.* Late *Sanchez de matrim. lib.* 10. *diſ.* 9.

33 II. Cauſa eſt , ſi de conſenſu mariti , uxor hoc crimen admiſerit , vel eo non prohibente , cum alio commercium habuerit, utique non cadet ſua dote , *L.* 26. *Cod. ad Leg. Jul. de adult.* 47. *ff. ſolut. matrim.*

34 III. Si mulier per violentiam fuerit oppreſſa, quia non poteſt de adulterio accuſari , *l.* 20. *Cod. ad Leg. Jul. de adult.*

35 IV. Cauſa , ſi maritus in adulterio deprehenſam , vel adulterii damnatam non dimittat , ſed in matrimonio retineat, & conjugale debitum exolvat . Videtur enim is injuriam condonaſſe, *Perezius ad Leg. Jul. de adult.* Adeo ut ſi poſtea uxor in idem crimen relabatur, prius illud amplius in judicium deduci nequeat , ſed poſteriori adulterii nomine tantum agendum ſit . *Covarruvias de matr. p.* 2. *cap.* 7. §. 9. *n.* 11.

V. Si abolitio intervenerit, aut etiam ſine 36
abolitione maritus deſtiterit ab accuſando, *L.* 16. *Cod. ad Leg. Jul. de adult.*

VI. Si maritus ante motam adulterii quæ- 37
ſtionem moriatur, late *P. Barboſa p.* 1. *l.* 2. *ff. ſolut. matr. n.* 119. *Gomez ad l.* 80. *Tauri num.* 86.

VII. Si in adulterio deprehenſam maritus 38
occiderit , neque enim tunc dotem lucrabitur, qui lucro indignum ſe reddit , propria auctoritate jus ſibi dicens , *L.* 10. §. 1. *ff. ſolut. matrim.*

VIII. Cauſa , ſi tempus accuſationis præ- 39
ſcriptum lapſum ſit . *Perezius ad d. tit. Cod. de Leg. Jul. de adul. n.* 46.

Adulterii accuſatio quinquennio perimitur a 40
die admiſſi criminis durante matrimonio, *L.* 5.
Cod. ad L. Jul. de adult. L. 29. §. 7. & *L.* 31.
ff. eodem . Soluto matrimonio ſex menſium ſpa-
rio, ita computandorum , ne excedant quin-
quennium continuum a die patrati criminis
numerandum, *L. mariti* 29. §. *ſex menſium* ,
& ſeqq. l. quinquennium 31. *ff. ad Leg. Jul.*
de adult. l. 5. *&* 28. *Cod. eodem*, *l.* 1. §. *ac-*
cuſationem, *ff. ad S. C. Turpillian.* Sed adver- 41
tendum tamen eſt, quod de adulterio perpetuo excipi poteſt, *Mean* poſt alios *in obſ. & re judic. obſ.* 660. *n.* 52.

Si mulier, commiſſo adulterio , defuncta 42
ſit, & hæredes ejus dotem repetant, maritus contradictionis modo objicere adulterium poteſt, atque ita dotis lucrum ſibi tueri . Confer *Farinatium quæſt.* 142. *n.* 59. *& ſeqq. P. Barboſam ad l.* 2. *p.* 1. *n.* 132. *ff. ſolut. matr. Mean obſ. & re jud. obſ.* 660. *n.* 43.

Varie apud Interpretes diſputatur, an ma- 43
rito adulteræ , ante inſtitutam actionem defuncto, hæredes ejus adulteram, dotem repetentem, exceptione criminis repellere poſſint ? In hac quæſtione diſtinguunt nonnulli penes *Farinacium quæſt.* 142. *n.* 113. *Beuſt. part.* 2. *de matr. c.* 21. *Coſtal. ad l.* 15. *ff. ſolut. matr.* utrum maritus injuriam diſſimulaverit , an ignoraverit, vel morte præventus exequi non potuerit . Si diſſimulaverit, hæredes ejus uxorem repellere non poſſunt ; ſi ignoraverit , vel exequi non potuerit, non prohibentur hæredes adulteram repellere . Franciſcus Duare-

Digitized by Google

nus vero *in leg.* 15. *ff. ſolut. matrim.* vult nihil intereſſe diſſimulaverit ne, an ignoraverit maritus flagitium uxoris. Etenim ratio, cur leges dotem adulteræ marito addicunt, hæc certe eſt, ut habeat hoc ſolatium injuriæ maritus. At nihil injuria ad hæredes mariti attinet. Igitur nec dotis lucrum ad eos pertinere debet. In Duareni etiam militat caſtra A. Matthæus *de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 3. *num.* 9.

44 Propter oſcula, non illa quidem officii, aut pudici affectus, ſed libidinis, quæ *ſuavia a* Donato appellantur, an mulier dotem amittat? Affirmant *Carrerius de homic.* §. 6. *n.* 254. *Catellianus* Cota *in memorabil. v. mulier propter*; & hanc eſſe communem ſententiam fatetur *Cæſar* Coſta *lib.* 1. *var. dubit. cap.* 39. & probant *Lara in l. ſi quis ex his num.* 77. *ff. de liber. agnoſc.* & *A. Matthæus ubi ſupra n.* 12. Negant vero *Alciatus* 4. *Parerg.* 10., *Coraſius ad l.* 2. *ff. ſolut. matr. n.* 15. *Menochius lib.* 2. *de arbitr. caſ.* 287. *a num.* 7. *Ant. Conſtant. de dot. c.* 6. *a n.* 36. *Covarruvias de ſponſ. q.* 2. *c.* 7. §. 6. *num.* 3. *P. Tholoſanus in ſyntag. Jur. lib.* 2. *c.* 23., *P. Barboſa ad l.* 2. *quæſt.* 1. *in princip. num.* 70. *& ſeqq. ff. ſolut. matrim. Perezius ad tit. Cod. ad Leg. Jul. de adult. num.* 39.

45 Exponenti querelam criminalem de adulterio a principio, non competere amplius actionem civilem pro lucro dotis voluerunt *Alv. Velaſquus tom.* 2. *conſul. & rer. jud. conſul.* 169. *n.* 19. *Sorge Juriſprud. Forenſ. tom.* 9. *cap.* 40. *n.* 27. Contrarium tenet & verius *Ant. Matthæus dict. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 2. *n.* 2.

46 Quoad poteſtatem patris, vel mariti, occidendi adulterum & adulteram, conſert *DD. ad titulos Digeſt. & Cod. ad l. Jul. de adulter. A. Matthæum de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 3. *n.* 13. *& ſeqq.* & quod ſpectat ad accuſationem adulterii, & effectus ſententiæ, vide *A. Matthæum loc. cit. c.* 8.

Articulus III.

Adulterium, quoad caſus, in quibus propter ipſum nequit fieri divortium.

1 PRimo nequit fieri divortium propter commiſſum adulterium, ſi uterque conjugum illud commiſerit; *cap. fin. de adult. & cap. Tua Fraternitas* 7. *de adult. & ſtupr. lib.* 5. *tit.* 16. ubi Innocentius III. habet hæc præciſa verba: *Tua Fraternitas requiſivit, utrum aliquo denegante uxori ſuæ in adulterio deprehenſæ debitum conjugale, ſi ipſe poſtmodum cum alia perpetret adulterium, manifeſte cogi debeat, ut eamdem maritali affectione pertractet. Super quo tibi reſpondemus, quod cum paria crimina compenſatione mutua deleantur, vir hujuſmodi fornicationis obtentu ſuæ uxoris nequit conſortium declinare*, & idem *cap. intelleximus, eodem titulo*, ſuæ deciſionis hanc adducit rationem: *Cum*, inquit, *Matrimonii Jus in utroque læſum conſiſtat, paria delicta mutua compenſatione tollantur*; & S. Auguſtinus *in capite Nihil* 32. *q.* 6. dicit, *nihil iniquius eſſe, quam fornicationis cauſa dimittere uxorem, ſi & ipſe convincitur fornicari*; occurrit enim illud Apoſtoli ad Rom. c. 2. n. 1. *in quo enim alterum judicas, te ipſum condemnas; eadem enim agit, quæ judicas*. Et expreſſe S. Th. *in primo diſt.* 35. *q. unica art.* 1. *ad ſecundum. Quando uterque fornicatur, divortium celebrari non poteſt.*

Secundo nequit fieri divortium propter adulterium, ſi ipſe Maritus proſtituat uxorem, vel uxor cum conſenſu mariti adulterium committat, *cap. Diſcretionem, de eo qui cognovit conſanguineam uxoris ſuæ lib.* 4. *tit.* 13. ubi Innocent. III. ſcribens ad Præpoſitum Magdeburgenſem jubet, quod vir prior cogatur redire ad ipſam, & maritali eam affectione tractare, cum adulterium ei non poſſit objicere, qui eam adulterandam tradidit, præſertim *invitam*, & ut inquit lex, non poteſt improbare Maritus mores, quos ipſe, aut ante corrupit, aut poſtea probavit, *l. cum mulier* 46. *ff. ſoluto matrimonio*. Et ſic expreſſe tenet S. Thom. *in* 4. *diſt.* 35. *q. unic. art.* 1. *in corpore*, ubi excipiens caſus, in quibus nequit fieri divortium propter adulterium, dicit, quod ſecundus caſus exceptus eſt, *Si ipſe uxorem proſtituerit*. 2

Tertio nequit fieri divortium propter adulterium, ſi mulier nupſit alteri, ex quo vere credidit maritum ſuum fuiſſe mortuum, *cap. Cum per bellicam cladem* 1. *cauſ.* 34. *quæſt.* 1. ubi Leo Papa ſcribens Nicetæ Aquilejenſi Epiſcopo *Epiſt.* 77. *cap.* 1. *& ſeq.* præcipit, ut mulieres, quæ aliis viris nupſerant, ex quo putaverint, & crediderint maritos ſuos in bellica clade mortuos fuiſſe, cogat ad ipſos redeuntes redire, & ſi aliquæ ita poſteriorum virorum amore ſint captæ, ut malint his cohærere, quam in legitimum redire conſortium, jubet eas excommunicationis vinculo innodari, donec redeant. Et ſic expreſſe D. Thomas *in* 4. *diſt.* 35. *q. unica art.* 1. *in corpore*, ubi inter caſus exceptos a jure faciendi divortium propter adulterium, enumerat iſtum per hæc 3

præ-

Digitized by Google

præciſa verba: *Si uxor virum ſuum mortuum probabiliter credens propter longam ejus abſentiam alteri nupſerit*.

4 Quarto nequit fieri divortium propter adulterium, ſi uxor ex errore concubuit cum altero viro latenter in ejus lectum ingreſſo, putans eſſe ſuum verum maritum, colligitur *ex cap. In lectum mariti, cauſ.* 34. *quæſt.* 1. *&* 2. *& ex cap. Si virgo neſciens, cauſa* pariter 34. *quæſt.* 1. *&* 2. Adulterium enim ſine dolo non committitur, *ff. de adult. l. penult.* & qui cognoſcit conjugatam, ignoranter non committit adulterium; *arg. Extr. de ſentent. excommunic. Si vero aliquis*. Et expreſſe ſic docet D. Thomas *in* 4. *diſt.* 35. *q. unica art.* 1. *in corp.* ubi dicit non poſſe dimitti uxorem fornicantem, *ſi latenter cognita eſt ab aliquo ſub ſpecie viri lectum ſubintrante*.

5 Quinto nequit fieri divortium propter adulterium commiſſum a muliere vi oppreſſa, & omnino involuntarie, colligitur *ex cap. Tolerabilius cauſ.* 32. *q.* 5. ubi dicitur, quod *virgo proſtitui poteſt*, ideſt per vim, *adulterari non poteſt*, ideſt, ita ut ſit rea adulterii, niſi conſentiat; Ut enim, inquit S. Hieronym. *in cap. De pudicitia* 6. 35. *q.* 9. *non poteſt fieri, ut niſi quis mœchetur prius in corde, mœchari poſſit in corpore*; & per hoc S. Auguſtinus *lib.* 3. *de Civit. Dei c.* 19. *in cap. Propoſito cauſ.* 32. *q.* 5. dicit, quod Lucretia a Tarquinio vi oppreſſa non commiſit adulterium: *Mirabile dictu*, ait S. Doctor, *duo fuerunt, & adulterium unus admiſit. Corpus enim mulieris*, ut proſequitur S. Hier. loco mox citato, *non vis maculat, ſed voluntas, & a violento ſtupratore*
6 *eripi nec ipſa poteſt pudicitia*. Immo quamvis corpus violenter corrumpatur, ſi pudicitia mentis ſervetur illæſa, caſtitas duplicatur; Sicut B. Lucia, ut patet in ejus feſto lectione 6. intrepide reſpondit Paſchaſio: *ſi invitam juſſeris violari, caſtitas mihi duplicabitur ad coronam*. Et ideo S. Thom. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. unic. art.* 1. *in corpore* inter caſus, in quibus nequit Maritus dimittere uxorem, enumerat iſtum expreſſe dicens: *Si fuerit vi oppreſſa*.

7 Sexto nequit fieri divortium propter adulterium, ſi poſt adulterium vir ſibi reconciliavit uxorem, vel uxor virum ad invicem petendo, & reddendo debitum conjugale. Colligitur *ex cap. Si illic* 29. *cauſ.* 23. *quæſt.* 4. ubi Gelaſius Papa ſcribit Geruntio, Joanni, Germano, & Petro Epiſcopis ſic; *Si illic, ubi hæc acta ſunt, præſentibus utriſque conſtiterit, & ſatisfeciſſe Stephanum, & ſupplicatione ſuſcepta, eum, qui male tractatus eſt, ignoviſſe, ſemel in ablatione remiſſa punitio, recidivo dolore non debet iterari. Divinæ ſcilicet imitatione Clementiæ, quæ dimiſſa peccata in ultionem redire non patitur*. Et Auctor Gloſſæ *in Decretalium Clementis III. cap. Plerumque, de donat. inter virum, & mulierem, verb. Nec reconciliata*, expreſſe dicit, quod ſic *reconciliata fuerit, poſtea illam fornicationem objicere non poterit, quia ei remiſit hoc, quod ipſi licet ſecundum Evangelicam veritatem*; & hoc aperte habetur etiam ex *l. crimen* 11. *cod. de adult. & ſtupr. leg.* 9. *tit.* 9. ubi Alexander Imperator 8
ait: *Crimen adulterii Maritum retenta in Matrimonio uxore, inferre non poſſe, nemini dubium eſt*. Ex quo enim conjux innocens poſt cognitum adulterium conjugis rei, adhuc reddit, & petit debitum, cenſetur ei condonaſſe, & ſe ſpoliaſſe ſponte jure ſuo ad divortium, adeoque non poteſt amplius conjugem reum dimittere, niſi iterum aliud adulterium committat, quia dicit S. Antoninus 3. *part. tit.* 2. *c.* 21. §. 5. *Tunc enim eum videtur ſibi reconciliaſſe, unde non poteſt innocens amplius denegare debitum adultero, niſi recidivaret*. Et ſic jam docuerat Sanctus Thomas *loc. cit. in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. unic. art.* 1. *in corpore*; ubi loquens de caſibus, in quibus maritus innocens nequit dimittere uxorem adulteram, hunc inter alios adducit, nempe, ſi *reconciliaverit eam ſibi poſt adulterium perpetratum carnaliter eam cognoſcens*.

An autem in caſu, quo maritus male, & 9
injuſte tractet uxorem, negando ei alimenta, & debitum conjugale, eamque e Domo expellendo, & tunc ipſa adulterium committat, poſſit ipſe maritus divortium facere? Affirmative reſpondent contra varios alios negative ſuſtinentes, Sanchez, Dicaſtill. & Burghaber apud la Croix *lib.* 6. *part.* 3. *n.* 433. Roſignol. *de effectibus Matrimonii contract.* 15. *de Matrim. VI. prænot.* 11. *ſect.* 9. *n.* 5. Reiffenſtuel *lib.* 4. *Decretal. tit.* 19. *num.* 70. Pirhing *ibid. n.* 12. Coning. *diſput.* 35. *de divortio num.* 8. & alii plures per clarum textum *in cap. ſignificaſti* 4. *de Divortiis*, ubi maritus non tenetur uxorem recipere, quamvis ipſa allegaverit, & exceperit, quod ille cauſa fuerit, ipſam injuſte expellendo, ubi Gloſſa verb. *Materiam* rationem dat, quia uxor nulla ratione induci debet ad Adulterium, *arg. cap. Ita ne* 3. *cauſ.* 32. *q.* 5. *& cap. Sacris* 5. *de His, quæ vi, metuſve, & in cap. Ex litteris* 5. *de divortiis*. Non auditur uxor allegans ſe adulteraſſe, eo quia Maritus ei neceſſaria alimenta denegavit, quia ut ait Gloſſa *ibid. verb. Compul-*

Digitized by Google

pulſas, *non eſt ignoſcendum ei*, *quæ prætextu*, *ſeu obtentu paupertatis turpiſſimam vitam egit*, ut expreſſe dicitur *in leg. Palam* 43. §. 5. *ff. de ritu nuptiarum*. Deberet enim uxor potius omnia mala ſuſtinere, quam adulterium committere, *arg. citat. cap. Ita ne* 3. *cauſ.* 32. *q.* 5. ibi: *Potius quælibet mala tolerare decernat*, *quam malo conſentire*, *& citat. capit. Sacris* 5. *de his quæ vi*, *metuve*, ibi: *Cum pro nullo metu debeat quis peccatum mortale incurrere*; Tum quia Maritus per hoc, quod ſupradictam cauſam adeo remotam adulterii dederit, non cenſetur in illud conſenſiſſe, vel

10 intendiſſe. Secus autem eſſet dicendum, ſi maritus injuſte expuliſſet uxorem a domo, vel debitum conjugale, aut neceſſaria alimenta denegaſſet ea intentione, ut ob neceſſitatem adulterium perpetraret: Tunc enim perinde eſſet, ac ſi in adulterium conſentiret; per text. *in cap. ſi tu* 24. *cauſ.* 27. *q.* 2. ubi expreſſe dicitur: *Si tu abſtines ſine uxoris voluntate*, *tribuis ei fornicandi licentiam*, *& peccatum illius tuæ imputabitur abſtinentiæ*. Et S. Thom. *in prima ad Corinth.* 7. *lect.* 2. ubi enumerans caſus, in quibus Maritus non poteſt ob cauſam fornicationis uxorem dimittere, dicit: *Tertius eſt*, *quando ipſe ei occaſionem fornicandi dedit*, *ut quia non vult reddere debitum*, maxime ſi ob id prudenter prævidere potuerit adulterium uxoris. Sic recte conciliant utramque ſententiam, ac interpretantur Jura ſupra adducta la Croix *loc. cit. n.* 433. Ferdinandus Krimer, & Raphael Averſa apud ipſum. Item Roſignol. *loc. cit.* cum Cajetano, & Sanchez ibi allegatis, Pirhing *loco cit. n.* 12. Sanch. *de Matrim. lib.* 10. *diſp.* 5. *n.* 6. & alii paſſim, tum ex ſupra citatis, tum ex aliis. Vide verb. *Divortium n.* 60.

Additiones ex aliena manu.

11 De cauſis, ob quas fieri non poteſt, vel non, divortium, fuſiori calamo agemus, Deo dante, cum de divortio verba faciemus, ubi etiam de præſumptionibus, & indiciis adulterii &c.

Articulus IV.

Adulterium quoad varia reſpectu Adulteri, & Adulteræ.

1 Adulter accuſatus de adulterio, lite pendente non eſt privandus poſſeſſione: *L.*
2 *lite pendente* &c. *c. laudabilem*. Adulter, ſi lite non conteſtata, eſt contumax, poteſt excommunicari. *Ut lite non conteſtata non procedatur c.* 1. Adulter tenens concubinam pulſa 3
uxore, vel ea retenta, ſi monitus eam non pellat, ſed adhuc cum ea adultere vivat, debet excommunicari. *Concil. Ravennat.* 1. *ſub Clement. V. c.* 29. Adulter, qui ut ſuam libi- 4
dinem libere, & ſine obice expleat, procurat carcerari maritum alicujus, vel conſanguineos mulieris, eſt ultimo ſupplicio puniendus. Sixtus V. *conſtit.* 46. incip. *Ad compeſcendum*. Adulterans cum Judæa, vel Gentili excommu- 5
nicatur. *Conc. Eliberit. c.* 78. Adulter emen- 6
datus poteſt negare debitum & dimittere uxorem, quæ perſeverat in adulterio, & non vult ſe emendare, colligitur ex *c. Dixit Dominus*; & *ex c. Si quis cauſ.* 32. *q.* 1. Sic tenet S. Bonaventura *in* 4. *diſt.* 35. *reſponſ. ad dubium* 12. S. Antoninus 3. *part. ſummæ tit.* 1. *c.* 2. §. 6. cum communi. Immo adulter emendatus, & a 7
fortiori maritus nunquam adulter, tenetur in conſcientia dimittere uxorem, ſi nolit ſe ab adulterio emendare, & in illo cum ſcandalo perſeverare. Habetur *c. ſi vir* 3. *de adulteriis*, *& ſtupro*, his verbis; *Si vir ſciens uxorem ſuam deliquiſſe*, *quæ non egerit pœnitentiam*, *ſed permanet in fornicatione*, *vixerit cum illa*, *reus erit*, *& ejus peccati particeps*. Sic habetur etiam *c. Sicut cauſ.* 32. *quæſt.* 1. his verbis: *Sicut crudelis eſt*, *& iniquus*, *qui caſtam dimittit*, *ſic fatuus*, *& injuſtus eſt*, *qui retinet meretricem*, *nam turpitudinis patronus eſt*, *qui crimen celat uxoris*; & expreſſe etiam *c. Dixit Dominus cauſ.* 32. *quæſt.* 1. ubi adducuntur hæc verba præciſa S. Hieronymi: *Cum illa unam carnem diviſerit*, *& ſe fornicatione ſeparaverit a marito*, *non debet teneri*, *ne virum quoque ſub maledicto faciat*, *dicente Scriptura Proverb.* 18. *n.* 13. *qui adulteram tenet*, *ſtultus*, *& impius eſt*. Sic tenet Divus Auguſtinus *l.* 2. *Retract. cap.* 19. Sanctus Thom. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. unic. art.* 2. S. Bonaventura *in* 4. *diſt.* 39. *art. in c.* & alii paſſim.

Adultera nec etiam mortuo marito, poteſt 8
Matrimonium contrahere cum ſuo adultero; *c. Nullus ducat* 1. *cap. Illud vero* 3. *c. Relatum eſt* 4. *cauſ.* 31. *q.* 1. Adultera poſt pœ- 9
nitentiam poteſt contrahere Matrimonium cum ſuo adultero, dummodo non fuerit cauſa mortis ſui viri; *c. Si quis vivente cauſ.* 31. *q.* 1. Adultera poſt pœnitentiam a viro recipienda 10
eſt; *cap. Quod autem* 7. *cauſ.* 32. *q.* 32. ubi expreſſe dicitur: *Nunc autem*, *poſtquam Chriſtus ait adulteræ*, *nec ego te condemnabo*, *vade*, *deinceps noli peccare*, *quis non intelligat debere mari-*

Digitized by Google

maritum ignoſcere, quod videt ignoviſſe Dominum amborum? Nec jam ſe debere adulteram dicere, cujus pœnitentis crimen Divina credit
11 *miſericordia deletum;* Adultera ſeparata a viro propter adulterium perdit dotem, & dotalitium; *c. Plerumque 4. de donationibus, quæ*
12 *fiunt.* Adultera ſeparata, ſi impudice vivit, eſt punienda pœna mortis. Sixtus V. *Conſtit.*
13 46. incip. *Ad compeſcendum.* Adultera occidens fœtum animatum, ſeu natum infantem excommunicatur, & punitur ut homicida. Sixtus V. Conſtit. incip. *Effrænatam;* Gregor. XV. Conſtitut. incip. *Sedes Apoſtolica.*

14 Si conjuges ſint ambo adulteri, ſed unus publice, & alter occulte, conjux adulter occulte, licet poſſet in foro exteriori facere divortium, & dimittere conjugem adulterum publice, & juridice ſic probatum; tamen in foro conſcientiæ tenetur omnino debitum ei reddere, & in gratiam & unionem conjugalem retinere, colligitur aperte *ex c. Nihil iniquius, cauſ. 32. quæſt. 6.* ubi adducuntur hæc præciſa verba S. Auguſtini: *Nihil iniquius, quam fornicationis cauſa dimittere uxorem, ſi & ipſe convincitur fornicari, occurrit enim illud Apoſtoli ad Rom. 2. 1. in quo enim alterum judicas, te ipſum condemnas, eadem enim agis, quæ judicas. Quapropter quiſquis fornicationis cauſa vult abjicere uxorem, prior debet eſſe a fornicatione purgatus.* Et ſic defendit S. Bonaventura *in 4. diſt. 35. in expoſit. litt. dub. 1.* his verbis: *Quæritur utrum vir, qui fornicatur in occulto, poſſit dimittere uxorem, quæ fornicatur in aperto? Reſpondeo dicendum quod talis fornicans non debet eam dimittere, nec poteſt ſine peccato in conſpectu Dei, licet poſſit in conſpectu Eccleſiæ, pro eo quod uxori non deſuit jus excipiendi, quamvis deſit probatio.* Et ſic expreſſe docet S. Thomas *in 4. diſt. 35. quæſt. unic. art. 6. ad 5. Si adulterium viri ſit occultum, per hoc non aufertur Jus excipiendi contra accuſationem viri uxori adulteræ, quamvis deſit ſibi probatio, & ideo peccat vir divortium petens, & ſi poſt ſententiam de divortio uxor petat debitum, vel reconciliationem, vir tenetur ad utrumque.*

Supplementa Auctoris.

15 Adulterium præcedens, ſecluſa machinatione & fide futuri matrimonii, non eſt impedimentum dirimens matrimonium. Bened. XIV. tom. 1. Conſtit. 113. incip. Redditæ §. 22.

Additiones ex aliena manu.

Quod ſcribit Auctor *num* 8. Adulteram nec 16
etiam mortuo marito, poſſe matrimonium contrahere cum adultero, accuratiori indiget diſcuſſione.

De Jure Civili abſolute nuptiæ prohibitæ 17
ſunt adulterum inter & adulteram, *l. 13. ff. de his, quæ ut indign. l. 11. §. 11. ad l. Juliam de adulter. l. 27. Cod. eodem, Novell. 134.*
cap. 12. Antiquo jure Canonico idem obti- 18
nuiſſe conſtat ex Concilio Triburienſi *relat. in cap. 4. cauſ. 31. quæſt. 1. ex cap. 1. & 3. dict. cauſ. 31. quæſt. 1. Gratianus* vero in nota ſubjecta, hunc textum ad caſus duos, poſtea receptos reſtrinxit, contra mentem Concilii, ut animadvertunt Eruditi, *Cujacius ad cap. 1. de eo qui dux. in matr. quam poll. per adult. Van-Eſpen in Jur. Eccleſ. Univ. part. 2. tit. 13. c. 7. n. 5. Bohemerus in decretal. l. 4.*
tit. 7. §. 1. Diſciplina hæc ſtetit uſque ad 19
Sæculum XIII. & XIV. *Eſpenius loco cit. n. 6. & ſeqq.*

Verum poſtea reſtringi cœpit hæc prohibi- 20
tio ad duos potiſſimum caſus. I. Si ſibi fidem dederint, de contrahendo matrimonio, vel ſi de facto matrimonium initum ſit, licet ſciretur alterum conjugum adhuc vivere; ſive id contigerit ante, ſive poſt commiſſum adulterium, uti ſtatuitur *in cap. fin. decretal. eodem.*
II. Si adulter maritus aliquid machinatus fue- 21
rit in mortem Conjugis ſuæ, vel mariti adulteræ, ut cum ea contrahere poſſet; vel adultera in mortem ſui mariti, vel uxoris adulteri, *cap. 3. decretal. eodem.*

Quoad primam ſpeciem obſervandum, non 22
deſiderari, ut hæc promiſſio fiat cum juramento, immo nuda ſufficit ſive vera, ſive 23
ficta, *Gonzalez ad lib. 4. Decr. tit. 7. cap. 8.*
n. 4. Nec requiritur, ut ſit reciproca, ſed 24
ſufficit, ut unus promittat, & alter tacendo acceptet, *Pontius, de matrim. lib. 7. cap. 45.*
Requiritur vero, quod adulterium ſit vere pa- 25
tratum, nec ſola promiſſio de ducenda alia, uxore mortua, ſat eſt, nec matrimonium impedit, *cap. ſi quis ult. Decretal. eodem,* nec 26
ſi ante copulam receſſerunt a promiſſione futuri matrimonii, *Trullench. de matr. diſ. 11.*
dub. 6. Quod alteram ſpeciem concernit, I. Re- 27
quiritur machinatio, & conſpiratio, in mortem alterius, licet mors non ſit ſecuta, *Gonzalez ad dict. lib. 4. Decretal. tit. 7. cap. 8.*
num. 4. II. In eum finem fieri debet machi- 28
natio, ut matrimonium contrahi poſſit inter adul-

adulterum, & adulteram, *Bohemerus ad l.* 4.
29 *Decretal. tit.* 7. §. 4. III. Quod homicidium
revera ſequatur, nec ſufficit ejus ratihabitio,
30 *Leander de matrim. quæſt.* 6. IV. Idem obti-
net, etiamſi ſine adulterio in necem conjugis
31 conſpiratint; neque intereſt proprio facto, an
alieno ferro evenerit homicidium, dummodo
ambo in conjugis necem machinati ſint, cum
intentione contrahendi matrimonium, *cap.* 1.
& 6. Decretal. eodem c. 1. *de converſ. infidel.*
32 Sed ſi conjux non polluit, nec machinata
eſt in necem viri, ſed tantum fidem dedit de
contrahendo cum ipſo, mortuo marito, tunc
locum obtinet quod ſcribit Auctor, ut pera-
cta pœnitentia, poſſint matrimonium ſimul
contrahere, *c. 6. & 8. Decretal. eodem, Gon-
zalez loc. cit.*
33 Pariter quod ſcribit Auctor *n.* 10. Adulte-
ram poſt pœnitentiam a viro eſſe recipien-
dam, intellige ſi libeat marito. Conſule *Bo-
hemer. in Decretal. lib.* 4. *tit.* 16. §. 22. Ne-
ceſſitatem enim haud important verba illa D.
Auguſtini *lib.* 2. *cap.* 6. *ad Pollent.*, relata *in
c.* 7. *cauſ.* 32. *quæſt.* 1. quibus innititur Au-
34 ctor. Jure enim antiquo Romano, ſine metu
lenocinii, id marito non licuit, ut clare in-
dicat *Lex* 9. *Cod. ad l. Juliam de adult.* quod
pariter *l.* 2. *c.* 2. *ff. eodem* cautum eſt. Ali-
ter SS. Patres docuerunt, quia matrimonium
ejecta adultera durare etiam *D. N. Jeſus Chri-
ſtus* voluit, quare marito integrum eſſe ſcri-
pſerunt uxorem denuo recipere, confer *Bohe-
merum loco laudato*.

ARTICULUS V.

Adulterium quo ad obligationem Genitorum ratione prolis adulterinæ.

1 GEnitores adulteri tenentur præſtare alimen-
ta proli adultetinæ, ſi ipſa non habeat
unde aliunde ſuſtentetur: habetur expreſſe *c.
Cum haberet de eo, qui duxit in Matrimonium*
&c. præciſis his verbis: *Sollicitudinis tuæ in-
tererit, ut uterque parentum liberis ſuis ſecun-
dum quod eis ſuppetunt facultates, neceſſaria
2 ſubminiſtret;* Eſt communis Doctorum ſenten-
tia. Quamvis enim Jure civili fuerit vetitum,
ne proles ex damnato concubitu a patre ale-
retur, ut patet *Authent. Ex complexu, Cod. de
inceſt. nupt.* ubi habentur hæc præciſa verba;
*Ex complexu nefario, ſeu inceſto, ſeu damnato,
liberi, nec naturales ſunt nominandi, omnis pa-
ternæ ſubſtantiæ indigni beneficio, ut non alan-
tur a patre; & in §. fin. in Authen. Quibus
mod. nat. effic. ſui*, ubi habentur iſta: *Omnis,
qui ex congreſſibus, aut nefariis, aut inceſtis,
aut damnatis proceſſerit, iſte neque alendus eſt a
parentibus.* Hoc tamen Jus Civile ſic prohi- 3
bens, ut minus conſentaneum naturali pieta-
ti, eſt ſublatum per Jus Canonicum *cit. cap.
Cum haberet, de eo qui duxit in Matrimonium,
quam polluerat in adulterio, in fine;* Cui Juri 4
Canonico nunc ſtandum eſt in omni foro, &
ita nunc de facto ſervatur etiam in foro ſæ-
culari, Covarr. *in Epitome* 4. *deciſ. part.* 2.
cap. 8. §. 6. *num.* 8. 9. 10. *&* 12. Paleottus
apud *Theſaurum deciſ.* 212. *num.* 2. & alii
paſſim. Et ratio eſt, quia Parentes Jure natu- 5
rali tenentur alere prolem, ſi poſſint: cum
hac tamen diſtinctione, quod Mater tenetur
alere prolem primo triennio, vel ſuis ſumpti-
bus curare ali, ſi poſſit; & poſt hoc trien-
nium tenetur eam alere Pater, donec proles
ſua induſtria ſe poſſit juvare; habetur expreſ-
ſe *l. Ne filium* 9. *Cod. de patria poteſt. & c.
Ex litteris, de converſione fidelium*, ubi decer-
nitur, filios poſt triennium alendos eſſe a Pa-
tre, & ſic tenent Doctores communiter.
Adulter ſciens prolem eſſe ſuam, & nullam 6
habens juſtam rationem dubitandi, tenetur,
ſi adultera ſit impotens ad reſtitutionem, re-
ſtituere impenſa in alenda prole adulterina,
& filia dotanda, & compenſare damna, quæ
filii legitimi in diviſione hæreditatis patiun-
tur. Sic colligitur *ex c. ſi culpa final. de in-
juriis, & damno dat.* ubi Gregorius IX. ſic
præciſe dicit: *Si culpa tua datum eſt damnum,
vel injuria irrogata, ſeu aliis irrogantibus opem
forte tuliſti ... jure ſuper his ſatiſfacere te opor-
tet; nec ignorantia te excuſat, ſi ſcire debuiſti
ex facto tuo injuriam veriſimiliter poſſe continge-
re vel jacturam*, unde cum ex adulterio ſoleat
contingere generatio prolis cum damno mari-
ti, & ejus legitimorum filiorum, ſequitur te-
neri adulterum ad compenſationem talium da-
mnorum; ſi non fuerint compenſata a matre
adultera, cum per ſuum adulterium cauſam
dederit talibus damnis. Et ſic in terminis ha-
bet S. Antoninus 2. *part. Summ. Theol. tit.* 2.
c. 7. §. 7. præciſis verbis: *De adultero autem,
cujus eſt filius, dicendum videtur, quod ſi ſcit,
vel credit veriſimiliter illum eſſe ſuum, ubi ma-
ter ipſa ſatiſfacere non valet, videtur, quod te-
neatur de expenſis educationis patri putativo,
quia cauſam efficacem dedit tali damno ... de
hæreditate, vel dote, ſi dotaretur a putativo,
teneri videtur ad arbitrium boni viri, attenta
ſua facultate.*
Si adulter dubitet, an proles adulterina ſit 7
a ſe

Digitized by Google

a ſe genita, vel ab aliis, qui eadem die v. g. adulteram cognoverunt, ipſe, & ſinguli alii ſecundum proportionem dubii, tenentur ad partialem reſtitutionem alimentorum, & partis hereditariæ legitimis ſubtractæ. Et ratio eſt, quia, qui occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur, textu expreſſo *in c. Si culpa 9. de Injuriis, & damno dato. L. qui occidit 30. §. ad leg. Aquil.* ſed ſinguli adulteri occaſionem horum damnorum dederunt, habendo ſimul copulam per ſe cauſativam talium damnorum, & ſinguli communi opera ſunt cauſa talis incertitudinis, quæ injuſte impedit, ne ab uno determinato poſſit exigi debita reſtitutio, & compenſatio; ergo ſinguli tenentur pro rata dubii ad ratam reſtitutionis. Confirmatur, quia ſicuti ſi duo ſagittas projiciant in equum Petri, quorum una ipſum Interficit, licet neſciatur cujus ſagitta interſectus ſit, tenentur ſinguli compenſare illud damnum pro portione dubii, cum conſtet utrumque cauſam injuſtam illius damni appoſuiſſe, & ab illis vere damnum proveniſſe; Sic a pari, cum in noſtro caſu ſinguli ſuo adulterio generationis cauſam dederint, & conſtet ex illis vere prolem genitam fuiſſe, licet neſciatur a quo determinate, debent ſinguli pro proportione dubii damna illa compenſare. Sic tenet Molina *diſp.* 103. *num.* 3. Vaſquez t. 2. *diſp. 66. cap.* 8. *n.* 47. Salas, Azorius, Caſtropalao, Villalobos, Turrianus, Martinez, Bardi, Illſung. Bonac. Oviedo, Claudius la
8 Croix, Mendo, & alii. Et Mendo, Salas, Caſtr. Diana, Oviedo, & alii dicunt, quod ſi unus ex adulteris ſit nobilior aliis, & ditior, debeat plus contribuere, quam minus nobiles, & minus divites, quia ex ſe ditiores, & nobiliores debent filiis præſtantiora alimenta ſuppeditare.

9 Adultera non tenetur cum periculo vitæ, & magnæ infamiæ manifeſtare prolem ſpuriam ad reparanda damna legitimorum, colligitur ex *c. Officii, de pœnitentiis & remiſſionibus l.* 5. *tit.* 38. ubi Innocent. III. conſultus de quadam muliere, quæ partum ſibi inſigni artificio ſuppoſuerat, eſſet ne abſolvenda, cum crimen ſuum timeret marito detegere, ſic reſpondit: *Quoniam igitur poſtulas edoceri, utrum ei hac fraude durante, ſit pœnitentia injungenda; reſpondemus, quod ſicuti mulieri, quæ ignorante marito de adulterio prolem ſuſcepit, quamvis id viro ſuo timeat confiteri, non eſt pœnitentia deneganda; ita nec illi debet pœnitentia denegari;* ex qua Pontificia reſponſione manifeſte ſequitur, quod non peccet non detegendo crimen, nam ſi peccaret, non eſſet admittenda ad pœnitentiam; Et ratio eſt, quia plura contingerent damna in detectione proprii criminis ad excludendam prolem ſpuriam ab hæreditate, quam in taciturnitate ejuſdem cum præjudicio prolis legitimæ, cum ex duobus malis majus ſit evitandum, debebit uxor potius tacere, quam propalare delictum; antecedens eſt clarum, quia, ut ſupponitur, in detectione adulterii adeſſet periculum propriæ vitæ, & magnæ ſuæ infamiæ, ultra ſcandalum mariti, & aliorum, & in taciturnitate eſſet ſolum jactura hæreditatis, quæ deberet dividi cum prole ſpuria; nemo autem tenetur indemnitati alterius conſulere cum majori detrimento proprio in rebus ſuperioris ordinis; Vita autem eſt longe ſuperioris ordinis quam omnes res temporales, cum nullo pretio ſit æſtimabilis; & de fama habetur Prov. 22. 1. *Melius eſt bonum nomen, quam divitiæ multæ,* & *cap. Deteriores* 15. *cauſ. 6. qu.* 1. de mente Anacleti Papæ habetur, quod majus malum ſit ablatio famæ, quam bonorum temporalium: *Deteriores ſunt, qui Doctorum vitam, moreſque bonos corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum prædiaque diripiunt.*

Confirmatur, quia dato etiam quod adul- 10
tera detegeret ſuum adulterium, non propterea hoc redundaret in commodum, & utilitatem prolis legitimæ, vel aliorum, qui de jure deberent ſuccedere, quia nec ipſa adultera eſſet credenda, cum ex regulis Juris, alleganti ſuam turpitudinem nulla debeatur fides, præſertim cum præjudicio alterius, ut in præſenti caſu; eo vel maxime quod ingenium mulierum ſæpe ſæpius eſt alios præter modum amare, & alios odiſſe. Nec proles ſpuria te- 11
neretur ei credere, ut fatentur omnes Canoniſtæ *in cap. Per tuos* 10. *de probationibus*, & Juriſperiti *in l. ſi poſthumus* 14. *ff. de liber. & poſthumis*. Ab omnibus enim receptum eſt, quod nequidem pro foro conſcientiæ detur obligatio habendi fidem uni homini etiam omni exceptione majori, ſi ideo grave damnum eſſet ſubeundum, quia ſic daretur occaſio multis fraudibus, mendaciis, perjuriis, & injuſtitiis, ut colligitur *ex cap. Licet univerſis c. Venient, cap. Cum a Nobis de teſtibus, & atteſtationibus*. Tum quia cum Ipſe filius & ſua, & publica opinione ſit legitimus, non tenetur cum tanto ſuo incommodo ſe putare illegitimum, niſi convincatur, obſtante præſumptione, quæ habetur ex Matrimonio, quod natus ſit ex nuptiis, ut dicit Gloſſa in *cap. Officii, de pœnitentiis, & remiſſionibus, verb. deneganda*, præciſis

Digitized by Google

ciſis his verbis : *Ipſa non poteſt detegere ſuppoſitionem , quia ei non crederetur obſtante præſumptione , quæ habetur ex Matrimonio , quod filius natus ſit ex nuptiis* . Cum igitur in ordine ad prolem legitimam illa detectio non poſſit prodeſſe , nulla adeſt ratio , cur debeat fieri , maxime cum periculo propriæ vitæ , & famæ : Sic docet Scotus *in* 4. *diſt.* 10. *qu.* 2. *ſub fin.* S. Antonin. 2. *part. tit.* 2. *c.* 7. §. 4. Covarruvias , Innocent. Panormit. Cajetan. Medina , & alii ſatis communiter . Etſi adultera communiter non teneatur revelare filium ſpurium cum periculo vitæ , vel famæ : poteſt tamen eſſe caſus , in quo teneatur , v. g. quando hoc neceſſarium eſſet ad bonum commune , ut ſi ſpurius compelleret ſubditos a fide apoſtatare . Diana *Part. II. tr.* 2. *reſol.* 33. Hanc obligationem tamen non eſſe juſtitiæ commutativæ , ſed legalis , vel charitatis , qua bonum commune præferri debet bono proprio , ait M. Marcus Serra *in* 2. 2. D. Thom. *qu.* 62. *art.* 6. Sed Hurtadus *de juſt. diſp.* 11. *diff.* 20. exiſtimat in tali caſu , non ſolum ratione charitatis , ſed teneri ad id etiam ex Juſtitia commutativa .

12 Adultera , quæ ad evitandam mortem , & magnam infamiam non tenetur manifeſtare ſuum adulterium , cum nihil ſperat profuturum , tenetur tamen quantum in ſe procurare omni meliori modo , ut illatum damnum legitimis compenſetur v. g. de ornatu corporis , & aliis ſumptibus detrahendo , & ſi habeat bona paraphernalia , & alia , quæ ultra conſueta obſequia debita marito , & familiæ ſuis viribus , & induſtriis potuit acquirere , plus
13 proli legitimæ , quam ſpuriæ relinquendo . Et ſi talibus modis , vel aliis conſimilibus damnum compenſari non poſſit , tenetur proli ſpuriæ perſuadere , ſi aliunde idonea ſit , ut ſtatum Eccleſiaſticum , vel religioſum amplectatur , vel vitam cælibem ducat , ad ſic , quantum poſſibile eſt , compenſandum damnum illatum proli legitimæ , colligitur ex *cit. cap. Officii , de pœnitentiis & remiſſionibus* , & tenent Doctores communiter .

14 Parentes , qui ſine debitis modis , & cautionibus liberos ſuos exponunt clam ad hoſpitalia , aut alia Loca Pia , graviter peccant , ſi poſſint aliter eis providere ; *Leg. Necare , ff. de liberis agnoſc.* ubi dicitur ; *Necare videtur non tam is , qui partum præfocat , ſed & is , qui abjicit , & alimentum negat , & qui in publicis locis miſericordiæ cauſſa ædificantis ex-*
15 *ponit , quam ipſe non habet* . Excuſantur tamen a culpa , qui cum debitis cautionibus clam noctu eos exponunt ad Hoſpitalia , ad evitandam infamiam , & tegendum delictum , ſeu
quia nequeunt eos alere aliter ; ſed ſi divites 16
ſint , tenentur reſtituere Hoſpitali , ſeu loco pio , vel cuicumque alteri expenſas in prolem ſuam factas . Redditus enim illi relicti ſunt , ut ſubveniatur pauperibus , adeoque injuſte agunt illi , qui cum divites ſint , & teneantur liberis ſuis alimenta ſubminiſtrare , cogunt ad
alendos illos ex pauperum bonis . Sic ſentiunt 17
omnes Doctores contra Henriquez , & paucos alios , qui putant Hoſpitalia , & alia Loca Pia eſſe inſtituta , non ſolum , ut indigentiæ pauperum conſulatur , ſed etiam , ut vitentur pericula prolis , quæ non ſemel in flumen projiceretur , vel alio modo necaretur , niſi ſic exponi , & nutriri poſſet ad evitandam infamiam ; ſed cum bona eorum pace , & venia tenendum eſt cum communi , quod parentes divites ſint obligati in conſcientia reſtituere Hoſpitali , ſeu alteri cuicumque expenſas pro alenda ſua prole factas , cum dicamus , quod ad evitandam ſuam infamiam , & delictum occultandum poſſunt parentes prolem ſpuriam Hoſpitali exponere , dummodo expenſas pro ea factas occulte compenſent , & ſic evitatur etiam prætenſum periculum occiſionis prolis . Vide verb. *Parentes* , ubi multa ad rem .

Additiones ex aliena manu .

De obligatione genitorum alendi prolem a- 18
dulteram , vide quæ dicemus *v. Alimenta* .
Videndum nunc , an facta thori ſeparatione , 19
propter uxoris adulterium ; teneatur maritus uxori inopi alimenta præſtare ? Julius Clarus *lib.* 5. *Sentent.* §. *Adulterium num.* 17. eam fovet ſententiam , quam communem appellat , teneri maritum alimenta præſtare uxori adulteræ ; nam licet uxor ſit adultera , non propterea deſinit eſſe uxor , *c.* 2. *de divort.* Contraria ſententia obtinuit apud DD. Proteſtantes , quia ſomniant , ob adulterium conjugis matrimonium diſſolvi , non ſolum quoad thorum , ſed etiam quoad vinculum ; vide *Voet. Comment. in Dig. lib.* 25. *tit.* 3. *de agnoſcend. & alend. liber. num.* 8.

Adultera quando teneatur manifeſtare pro- 20
lem ſpuriam ad reparanda damna legitimorum , late agit Covarruvias *part.* 1. *in Relect. ad cap. peccatum de R. J. in* 6. *n.* 4. & 8.

Lepida ſane eſt cautela , quæ refertur ab 21
Alciato *lib.* 3. *de Præſumpt. præſumpt.* 37. & 39. *Parerg.* 12. cujuſdam adulteræ , quæ cum plures liberos haberet , quorum unus eſſet ex

adul-

adulterio conceptus, eis acceſitis, ad mortem veniens dixit: *Filii mei, unus eſt natus ex adulterio, & ideo bona mei mariti detinet indebite; ego vero priuſquam ex hac vita migrem, ne moriar in hoc peccato, eum vobis nuncupare intendo, niſi vos invicem remiſeritis omne jus, quod habet alter adverſus alterum.* Tunc filii, cum quilibet de ſe ipſo dubitaret, mutuo ſeipſos ab eo onere abſolverunt, & liberarunt, juſque invicem ſibi remiſerunt; Ejuſdem cautelæ obiter meminit *Jo. Major. in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 17. quæ tamen improbatur a Covarruvia *d. loc. n.* 8.

ADVOCATUS.

Articulus I.

Advocati officium quibus ſit a lege prohibitum?

1 Advocati officium exercere prohibentur Pagani, Hæretici, & excommunicati, *cap.* 11. *qu.* 1. *cap. Excommunicatus* 1. *de Hæreticis*, *cap. Nemo, de pœnitentia diſt.* 1. *leg. Nemo*,
2 *Cod. de poſtulat.* Item Minores 17. annis, muti, cæci, omnino ſurdi, furioſi, & amentes perpetuo, ſervi, fœminæ, Sodomitæ, damnati pœna capitali, vel calumnia publici Judicii, qui a Senatu amoti ſunt, & omnes infames; *cap. infames* 3. *qu.* 7. *circa initium*, *& leg.* 1.
3 §. 1. *ff. de Poſtulat.* Item Judices, vel Aſſeſſores non poſſunt in eadem cauſſa eſſe Advo-
4 cati, *cap.* 1. *&* 2. *cauſ.* 4. *qu.* 4. Item Clerici in ſacris conſtituti, aut Beneficium Eccleſiaſticum habentes, nequeunt in foro ſæculari Advocatum agere, niſi in cauſſa propria, vel propriæ Eccleſiæ, vel in cauſſa etiam conſanguineorum intra quartum gradum, quando alium æque bonum Advocatum illi habere non poſſunt, vel in cauſſa perſonarum miſerabilium, *cap. Clerici*, *& cap. cum Sacerdotis*, *de*
5 *Poſtulat.* Item Monachi, & Religioſi omnes, etiam Canonici Regulares, niſi pro utilitate ſui Monaſterii, & accedente ſimul mandato proprii Prælati Regularis; *lib.* 1. *decretal. tit.* 37. *c.* 2. *de poſtulando.* * Item Epiſcopi, &
6 Superiores. *Cap. Te quidem*, 11. *quæſt.* 1. In foro autem Eccleſiaſtico poſſunt Advocatum agere Clerici in Sacris, & Beneficiati, etiam pro Laicis, ut colligitur *ex cap. per Venerabilem, qui filii ſint. legit.* & cum aliis tenet Fa-
7 gnan. *in c.* 1. *n.* 7. *tit.* 37. *de Poſtuland.* Nullus autem Clericus poteſt contra Eccleſiam, a qua Beneficium obtinet, exſiſtere Advocatus, vel Procurator pro extraneis, *cap. ultimo* §. *Clericus*, *de Poſtulando*.

Additiones ex aliena manu.

Præter illos, qui ab Auctore recenſentur, 8
ſunt & alii, qui Advocatum agere prohibentur, vel Canonicis ſanctionibus, vel Lege Civili, vel ſententia Judicis, vel reverentiæ, conſcientiæve cauſſa. Conſule Gonzalez *ad lib.* 1. *decretal. tit.* 37. *de poſtul. ad c.* 3. *n.* 6. *Bohemerum ad d. tit. Decretal.*, *Gothofredum in Comment. ad cod. Theod. lib.* 2. *tit.* 10. *L.* 1. *&* 2. *Voet. Comment. in Pand. lib.* 3. *tit.* 1. *de poſtul. Noodt in dictum tit. ff. & DD. ibidem*, *& ad tit. Cod. de poſtul. Strykium diſſ. Jur. tom.* 2. *diſp.* 2. *membr.* 6. *n.* 2. *& ſeq. &* 13. *per tot. Rosbach. proceſſ. Civil. tit.* 18. *num.* 5. *Hilligerum in Donell. enucleat. lib.* 18. *cap.* 3. *LL.*

Advocati, qui poſtulare prohibentur ob bo- 9
num publicum, nec etiam litigatorum conſenſu poſtulare poſſunt, *L.* 7. *ff. de poſtul.* Pequezius *ad tit. de poſtul.* Gonzalez *ad lib.* 1. *Decretal. tit.* 37. *cap.* 3. *num.* 6. *in fine.*

Is, cui uno in loco Judicis unius decreto 10
advocationibus interdictum ſit, alio in loco, & coram alio Judice non prohibetur, niſi concurrat, infamiæ nota, quæ eum comitatur; *L. ex ea cauſſa* 9. *ff. de poſtul. arg. L. relegatorum* §. *interdicere* 10. *ff. de interdict. & relegat.* Si is, qui prohibetur, poſtulaverit, pœ- 11
na pecuniaria extra ordinem coercetur, *L.* 1. §. *removet* 6. *ff. de poſtul.* Clerici, qui contra 12
Eccleſiam, a qua Beneficium tenent, poſtulaverint, tanquam ingrati, ipſo facto cenſentur privati beneficio, ut poſt alios tenet Fagnanus *ad cap. cum Sacerdotis, de poſtul. num.* 14. quod ex moribus Feudorum ductum videtur, 13
quorum naturam habent beneficia Eccleſiaſtica, Bohemerus *ad lib.* 1. *Decretal. tit.* 37. §. 10.

Num vero Clericus contra Eccleſiam advo- 14
care prohibitus, nihilominus cauſſæ litigatorum conſiliis, & ſcriptis inſervire poterit? Extra judicium ei permiſſum cenſet Pignatellus *tom.* 4. *Conſul. conſul.* 191. *n.* 3. nam pœnæ ſtrictiſſime ſunt accipiendæ, *cap. pœnæ d.* 1. Weſemb. *in paratitl. ff. tit. de poſtul. n.* 5. In 15
judicio non item: *Perinde enim eſt*, ſunt verba Pignatell. loco mox citato, *ſcriptis, an abſque ſcriptis aliquis in judicio advocet:* Ummius *in diſput.* 2. *ad proceſſ. Jud. theſ.* 5. *n.* 26.

De Advocatis Eccleſiarum, qui antiquitus 16
frequentes erant, vide Du Freſne du Cange *in*

Digitized by Google

in Gloſſ. ad ſcript. med. & infim. latin. v. Advocati, & Thomaſinnm *de vet. & nov. Eccleſ. diſcipl. p. 3. lib. 2. c. 55.*

Articulus II.

Advocatus qnid in exercitio ſui officii licite poſſit, vel non?

1 ADvocatus non poteſt ſuſcipere patrocinium cauſæ, quam cognoſcit eſſe injuſtam: *l. Rem non novam §. advocati, Cod. de Judi-*
2 *ciis.* Et ſi eam ſuſcipit, graviter peccat, & tenetur ad reſtitutionem pecnniæ acceptæ a ſuo Cliente, & damni contra jnſtitiam cauſati parti adverſæ; Et ratio eſt clara, quia agit contra conſcientiam patrocinando cauſam injnſtam, quam ſi talem ſciret Cliens, non produceret, nec pecuniam inſumeret, nec pars adverſa injuſte gravaretur; adeoque cum totius utriuſque partis damni cauſa ſit ejus aviditas lucri temporalis, ſequitur manifeſte eum teneri ad integram reſtitutionem. Et ſic expreſſe tenet S. Auguſtinus *Epiſt.* 153. *alias* 54. *n.* 25. in qua Advocatum alloquens ait: *Redde quod accepiſti, quando contra veritatem ſtetiſti, iniquitate adſuiſti, Judicem feſelliſti, juſtam cauſam oppreſſiſti, de falſitate viciſti.* Sic S. Thomas 2. 2. *q.* 71. *art.* 3. *in corpore;* S. An-
3 tonin. & alii communiter. Si autem cauſa Clientis a principio videbatur Advocato juſta, vel ſaltem probabilis, aut dubia, & in progreſſu cognoſcat eſſe injuſtam, tenetur ſtatim eam deſerere, & Clientem ſuum induce-
4 re, ut a lite deſiſtat, aut cum parte adverſa componat, abſque tamen ejus damno. *Leg. Rem non novam §. patroni, Cod. de judiciis.* Et ſic tenet expreſſe S. Thomas 2. 2. *q.* 71. *art.* 3. *ad* 2. S. Raymundus *in ſum. lib.* 2. *tit.* 5. §. 39. S. Joannes Capiſtranus *tit.* 1. *tract. Speculum conſcientiæ intitulat.* §. *reſtat ultimum n.* 29. S. Antoninus cum communi. Dicitur ſignanter, abſque tamen ejus damno, quia Advocatus non poteſt ſuadere compoſitionem cum damno partis adverſæ, quando certe cognoſcit cauſam eſſe injuſtam, compoſitio enim habet locum, quando res eſt dubia; aliter peccaret, & ad reſtitutionem teneretur, qnia daret cauſam damno, quod ex tali compoſitione, ſeu tranſactione, alteri parti juſtam cauſam defendenti emergeret; compoſitio enim, vel tranſactio non fit niſi aliquo dato, & retento, vel remiſſo, quod datum, & retentum, ſeu remiſſum in tali compoſitione conſulta ab Advocato ſuo Clienti cauſam injuſtam foventi eſſet pœnitus injuſte ablatum ab alia parte cauſam juſtam tuenti; adeoque reſtituendum.

Advocatus, qui propter negligentiam, ſuam 5
ignorantiam, vel imprudentiam, cauſam a ſe ſuſceptam male defendit, tenetur etiam ad reſtitutionem, quia cauſæ patrocinium ſuſcipere non debet, niſi ſit ad id idoneus, & debitam tali cauſæ curam afferat, ut expreſſe habetur *in cap. Si culpa fin. de injuriis & damno dato lib.* 5. *tit.* 36. ubi Gregorius IX. habet præciſe hæc verba: *Si culpa tua datum eſt damnum, vel injuria irrogata . . . aut hæc imperitia tua, ſive negligentia evenerunt, jure ſuper his ſatisfacere te oportet; nec ignorantia te excuſat, ſi ſcire debuiſti, ex facto tuo injuriam veriſimiliter poſſe contingere vel jacturam.* Sic tenet S. Thomas 2. 2. *q.* 71. *art.* 3. S. Raymundus *in ſumm. lib.* 2. *tit.* 5. §. 39. S. Bernardinus Senenſis *ſerm.* 35. *in Domin.* 4. *Quadr.*
cap. 4. *tom.* 1. & alii communiter. Ipſe enim 6
Advocatus mortaliter peccat, ſi cum non ſit idoneus, officium advocati exerceat, *leg. Ne-*
mini, ff. de Advocat. Sicuti etiam mortaliter 7
peccat, & ad reſtitutionem tenetur, ſi cauſam ſui Clientis pro viribus non defendat, & omittat negligenter, aut malitioſe adducere Jura, & fundamenta ad cauſam facientia, & neceſſaria, cum ad hoc ex juſtitia ſit ſtricte obligatus vi ſui officii, & recepti ſalarii. *Leg. Properandum §. illo procul dubio, Cod. de judiciis, & leg. Advoc. Cod. de Advoc. diver. judicior. & Canone Irreligioſum d.* 87. ubi Gelaſius Papa ſimilia ſic habet: *Irreligioſum prorſus, & execrabile judicamus, ſi quiſquam, vel extraneos in ſua tuitione ſuſceptos non omni fide, & tota animi ſui educaverit ſanctitate.*

Advocatum tamen in foro conſcientiæ non teneri de culpa levi, atque adeo, ſi contingat eum cauſa cadere, eo quod non præſtiterit quod doctiſſimus, & diligentiſſimus quiſque præſtitiſſet, dummodo præſtiterit quæ ſolent diligentes & docti in ſimilibus cauſis, non teneri ad reſtitutionem affirmant Leſſius *lib.* 2. *c.* 7. *dub.* 7. *num.* 31. & 32. Azor. *p.* 3. *lib.* 13. *c.* 29. *dub.* 5. Maiderus *in* 2. 2. *tr.* 6. *cap.* 3. *dub.* 10. Fernand. *in Exam. theol. mor. lib.* 4. *q.* 44. *n.* 2. Graff. *dec. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 8. *n.* 4. Navarr. *in Manual. c.* 25. *n.* 28. Rodriq. *in ſumm. t.* 1. *c.* 6. *n.* 6. Ortiz *in ſumm. c.* 8. *n.* 3. Turrian. *tom.* 2. *in* 2. 2. *diſp.* 11. *dub.* 4. *n.* 3. & 5. & alii. Multi contrarium docent; Sed ſi eorum ſententia eſſet tenenda, *væ, væ, væ Advocatis* exclamat P. Diana *Part.* 2. *tr.* 15. *reſol.* 59.

Advocatus, qui contra debitam fidelitatem 8
dete-

Digitized by Google

detegit adverſario ſecreta, & fundamenta cau-
ſæ ſui Clientis, peccat mortaliter, & tenetur
ad reſtitutionem, ſi propter hoc Cliens per-
didit cauſam, quam ſine tali detectione fuiſſet
victurus, *cap. Si quis, de Clericis* 12. *quæſt.* 2.
9 Immo Advocatus aperiens adverſario ſecretas
ſcripturas, & alia ſecreta cauſæ ſui Clientis,
dicitur falſarius; *leg.* 1. §. *Is qui depoſita, ff.*
ad leg. Cornel. de falſis; & ut falſarius eſt pu-
niendus; *l. Si quis aliquid* §. *Si quis inſtrumen-*
10 *tum, ff. de pœnis*. Sic graviter peccat Advo-
catus utrique parti ſimul, & ſemel inſerviens
pro eadem cauſa, quia repugnat, ut utram-
que partem æque defendat; neceſſe enim eſſet,
ut vel ſecreta unius partis alteri revelaret, il-
lamque ex propriis ſuis ſecretis documentis
impugnaret, vel neutri parti ſpecialiter aſſi-
ſtendo, cauſam malitioſe protraheret, contra
11 *l. Quiſquis vult, Cod. de Advocat.* Immo ta-
lis Advocatus haberetur ut prævaricator. *Leg.*
1. Cod. de Advocat. diverſor. judicior. & lege
1. de prævaricatoribus. * Cum prævaricator ſit
qui ex utraque parte conſiſtit. Cæterum Ad-
vocatus non proprie *prævaricator* dicitur, *l.* 1.
D. de prævaric. ut animadvertit P. Philip. Vi-
cat *in ſuo Vocabular. utr. juris, verb. Præva-*
12 *ricator*. Peccat etiam, ſi in eadem cauſa ve-
lit eſſe Advocatus, & Judex, quia debet in-
ter utrumque eſſe differentia perſonali, cum
duo officia contraria in eadem cauſa eidem
exercere non liceat, *Leg. Quiſquis vult, Cod.*
13 *de Advocatis*. Item peccat graviter Advoca-
tus adducens ſcienter falſas Leges, vel abro-
gatas, vel Leges bonas malitioſe in falſos ſen-
ſus detorquens, falſas ſcripturas, aut falſos te-
ſtes producens, immo ſcienter utens falſis pro
veris, falſi crimen incurrit, *cap. Dura ſæpe*,
& ſequent. de crimine falſi, & leg. 1. §. *ad*
14 *legem Corneliam de falſis*. Item peccat Advo-
catus plures cauſas accipiens, quam ſupra vi-
res expedire poſſit, niſi Clientes de hoc mo-
niti, attenta eximia Advocati peritia, ſint
15 contenti. Et graviter peccat, & ad reſtitu-
tionem tenetur, ſi cum præjudicio Clientum
cauſarum expeditiones notabiliter ipſis invitis
differat, vel falſis cavillationibus innixus quæ-
rat ſuperfluas & non neceſſarias dilationes in
gravamen partis. *Leg. Quiſquis vult, Cod. de*
Advocat. & leg. Properandum §. *ille procul du-*
16 *bio, Cod. de Judic.* Immo in cauſa Matrimo-
niali Advocatus procurans, ut cauſa malitio-
ſe differatur, vel ut Matrimonium non ſor-
tiatur effectum, excommunicatur, *Concil.*
Oxon. cap. 4.
17 Advocato non licet paciſci cum ſuo Clien-
te de quota litis, ideſt de dimidia, tertia, vel
quarta parte ejus ſibi attribuenda, ſi cauſam
reportaverit, aut vicerit, quia propter malas
artes, quibus uti poſſet Advocatus ad repor-
tandam cauſam ſpe aliquotæ conventæ ille-
ctus, ſic paciſci graviſſime prohibetur, *leg.*
ſi qui Advocatorum, Cod. de poſtulando, &
Canon. Infames §. *arceantur* 3. *quæſt.* 7. Diana ☞
Part. 2. *tract.* 16. *reſol.* 49. hæc ſubjungit: *Di-*
co igitur, communem opinionem negantem proce-
dere in foro exteriori, non autem in foro conſcien-
tiæ, ubi Deus eſt ille, qui videt veritatem, &
non reſpicit præſumptionem, ſuper quam fundantur
leges prohibentes pactum inter advocatum, &
clientem de quota lite. Ergo quoties deficit præ-
ſumptio fraudis, & injuſtitiæ, leges iſtæ non obli-
gabunt. Idem ſentiunt Victorellus *in Manual.*
Nav. c. 25. *n.* 30. Jo. Valerus *in differ. utr. fo-*
ri, v. Contractus, differ. 3. Homob. de Bonis
de ſtatibus p. 2. *c.* 4. *n.* 5. & hanc opinionem
probabilem putat Zanardus *in direct. confeſſ.*
p. 2. *precept.* 3. *c.* 34. *q.* 8. ubi contrariam ſen-
tentiam, quam ipſe tenet, vocat tantum tu-
tiorem. ☜ Nec ipſi Advocato licet paciſci 18
cum Cliente de pretio poſt inchoatam litem,
ſed vel ante cœptam, vel poſt finitam; quia
poſtquam ſuas ſcripturas, & fundamenta ipſi
aperuit, cogetur quolibet pretio ſtare, ne pro-
datur, *cap. Infames* 3. *quæſt.* 7. Nec ipſi Ad- 19
vocato licet cum Cliente aliquem contractum
inire, *leg. Quiſquis vult, Cod. de Advocat. &*
cap. Infames 3. §. *præterea* 3. *q.* 7. quia Cliens
durante lite contrahens cum Advocato con-
tractum, v. g. emptionis, vel venditionis, fa-
cile cogeretur contrahere cum ſuo præjudicio
propter timorem litis perdendæ, ſicuti ægro-
tus cogeretur cum ſuo damno contrahere cum
Medico propter timorem perdendæ vitæ, ſi in
caſu repulſæ a Medico ſibi irato relinqueretur;
argument. leg. Medicus, ff. de variis, & extra-
ordin. cognit. Nec ipſi Advocato licet alienas 20
lites redimere, & cauſas litigioſas emere, *Leg.*
ſi qui 5. *Cod. hoc tit. & cap. ult. de alienat.*
Judicii mutandi cauſa: quia ſic litigioſus Ad-
vocatus lucri cupidus facile ſuſcitaret intrica-
tas aliorum cauſas, forte a principalibus nun-
quam intentandas, unde pax inter homines,
& tranquillus Reipublicæ ſtatus continue per-
turbaretur, cum non parvis modo horum mo-
do illorum vexationibus. Nec ipſi Advocato 21
licet convitiis, & probris Advocatum partis
adverſæ onerare, *l. Quiſquis vult, Cod. hoc*
tit. & §. *arceantur*, ubi dicitur, quod tales
convitioſi Advocati apud prudentes, & gra-
ves viros ſuam opinionem imminuant, & cau-
ſam

Digitized by Google

ſam Clientis non parum vulnerent, & infir-
22 ment: Et pro talibus convitiis, & exceſſibus
poſſunt puniri a Judice, & maxime, ſi etiam
in ipſum injurias effuderint: *arg. c. 1. de pœ-*
23 *nis in 6. & leg. Nullum 14. Cod. de teſt.* Nec
ipſi Advocato licet pro arbitrio pretium exor-
bitans a Cliente exigere, ſed ſolum modera-
tum, prout a lege taxatum, vel ſi non eſt
taxatum a lege, juxta praxim ſori, & regio-
nis attenta magnitudine, & parvitate cauſæ,
& laboris: *leg. Quiſquis vult*, *Cod. hoc tit. & canon. Infames §. apud urbem 3. q. 7.*

24 Advocatus tenetur egenis in extrema, vel
gravi neceſſitate gratis patrocinari; alias ſi
requiſitus recuſet, graviter peccat ratione le-
gis debitæ charitatis. *Eſt communis Doctorum.*
25 Immo ad hoc poteſt a Judice compelli ſub
pœna pecuniaria, & etiam privationis officii,
per textum in *l. Providendum 7. Cod. hoc tit.*
& in ſtatu Eccleſiaſtico eſt hoc expreſſe præ-
ceptum a Paulo V. Conſtit. 71. incipiente
26 *Univerſi*. Et hoc intellige, ubi non reperitur
deputatus, & ſtipendiatus proprius Advocatus
pauperum, quia ubi adeſt iſte, non tenentur
alii; cum ipſe teneatur ex Juſtitia, & officio
ratione ſtipendii, & privilegiorum, & maxi-
me privilegii fori, quo gaudet etiamſi ſit Lai-
cus, ut declaravit Sacra Congregatio Immu-
27 nitatis in *Beneventana* 20. *Julii* 1655. Non
tenetur tamen Advocatus pauperum patroci-
nium præſtare gratis Viduis, & Pupillis, ſi
ſint divites, quia cenſetur deputatus, & ſti-
pendiatus ſolum pro pauperibus; ut tenet Pi-
rhing *in Jus Canon. tom. 1. lib. 1. tit. 37. §. 1. aſſert. 3.* Sperell. *deciſ. 256. n. 31.* & alii paſ-
28 ſim. Nec ipſe, ſicuti nec alii, tenetur eſſe
Laureatus; Advocati enim officium requirit
ſolum doctoratum, Rota Rom. *part. 18. tom. 1.*
29 *deciſ. 357. num. 10. & 11.* Advocatus ante-
quam cauſam patrocinandam ſuſcipiat, tene-
tur examinare ejus æquitatem, & ſincere pro-
ut eam cognoſcit, indicare ſuo Clienti; (ali-
ter ſi falſa promiſſione, vel inani ſpe victo-
riæ ad expenſas inducat, nec ei aperiat peri-
culum litis perdendæ, quo cognito Cliens li-
tigaturus non fuiſſet, tenetur ad reſtitutio-
30 nem, ut communiter tenent Doctores. In
cauſis autem probabilibus, & dubiis quoad
utramque partem, poteſt ſuſcipere patrocinan-
dam, quam maluerit, etiam minus probabi-
lem, dummodo moneat Clientem de minore
probabilitate, quia utraque pars habet Jus
producendi ſua fundamenta in Judicio, & ſic
Advocatus Jus utramque patrocinandi; non
enim ſemper eſt verius, quod videtur proba-
bilius: & fortaſſe aliud poterit eſſe Judicium
Judicis, cum ſæpe cauſa, quæ uni minus pro-
babilis, alteri probabilior appareat. Sic te-
nent communiter Doctores. Nequit tamen
Advocatus proferre jus ſui clientis, ut cer-
tum, ſi ſolum eſt probabile, maxime ſi
ſit Advocatus celebris, cujus dicto ſtare judi-
cem timeatur, indeque non trutinaturum fo-
re probabilitatem utriuſque partis.

Additiones ex aliena manu.

Quid licitum, vetitumve ſit Advocatis vel 31
ratione ſui officii, & ſuæ perſonæ, vel adver-
ſarii, vel cauſſæ; conſule Strykium, *Diſſert. jurid. tom. 2. diſp. 13. per tot.*

Ut homines eo magis incitarentur ad mu- 32
nus Advocatiæ capeſſendum, multa commoda
& privilegia ſunt conceſſa Advocatis. Ea Stry-
kius *diſſert. jurid. tom. 1. diſp. 15. per tot. &*
Schmier *in juriſprud. Canonic. Civil. lib. 2.*
tract. 1. cap. 2. ſect. 3. §. 6. ad duo genera re-
vocant, nempe ad perſonalia, & realia. Pri- 33
vilegia *perſonalia*, quæ ſcilicet magis perſo-
nam, quam patrimonium ſpectant, ſunt I.
Nobilitas, *argum. L. providendum 7. Cod. de* 34
poſtul. L. cum advocatio 8. Cod. de advoc. di-
verſ. Judic. L. ult. Cod. de Decurion. II. Par- 35
ticipatio privilegiorum militarium, *arg. Leg.*
advocati 14. Cod. eodem, illis exceptis, quæ
ob ignorantiam militibus conceſſa ſunt. III.
Immunitas a tortura, argumento a militibus 36
deducto ex *L. miles 8. C. de quæſt.* IV. Im- 37
munitas a carcere, in cujus locum Advocato
delinquenti honeſtum cubile aſſignandum, *arg.*
d. L. miles 8. V. Exemptio a pœnis, quæ ma- 38
gis ignominioſæ ſunt, uti ſuſpendium, fuſti-
gatio &c. *arg. L. aut facta 16. §. 3. L. capi-*
talium 28. §. 2. & ult. ff. de pœnis. VI. Quod 39
inconſulto Principe tormentis ſubjici nequeunt,
Mathesil. in pract. §. expedita n. 37. Benius de
privileg. Juriſconſultor. privil. 39. n. 6. Saut. *in*
tract. de torturali quæſtione. VII. Quod Advo- 40
catus fabrum malleantem vicinum, vel alium
opificem ſtrepiferam artem exercentem, expel-
lere poſſit, ne malleorum ſtrepitu ſua pertur-
bentur ſtudia, *Ripa in L. 1. ff. ſolut. matr.*
n. 132. Menoc. *Arbitr. judic. quæſt. caſ. 237.*
num. 3. & ſeqq. Marc. *deciſ. par. 1. qu. 634.*
Ricther. *de privil. Adv. diſput. 3. ad Authent.*
Habita th. 2. Alia etiam privilegia perſona- 41
lia Advocatorum recenſet *Stryckius d. diſp. 13.*
cap. 2.

Privilegia realia, quæ non tam perſonam, 42
quam patrimonium reſpiciunt, ſunt I. Immu- 43

nitas

Digitized by Google

nitas ab oneribus, & muneribus, realibus, &
perſonalibus, *arg. l. Medicos 6. C. de Profeſſ.*
& Med. juncta *l. Grammaticos* 2. *Cod. eodem*.
44 II. Exemptio a recipiendis hoſpitibus, & mi-
litibus, *l. Sancimus 6. Cod. de Advoc. div. ju-*
dicior. l. petitiones 5. §. 2. *Cod. de Advoc. div.*
judic. Tabor. de metat. p. 3. §. 2. *c.* 2. *art.* 2.
45 §. 4. *Klock. de contribution. cap.* 17. III. Præ-
latio filiorum, quoad officium Advocati ſupra
extraneos, *dicta l. petitiones* 5. §. 5. Brunne-
mannus *Com. Cod. ad l. jubemus* 3. §. 5. *de*
46 *advoc. diverſ. judic.* IV. Beneficium competen-
tiæ, ratione cujus ultraquam poſſunt crediro-
ribus ſatisfacere non tenentur, *arg. l. miles* 6.
in princ. & l. item miles 18. *ff. de re judic.*
Diſſentiunt hac in re Donellus *lib.* 27. *cap.* 9.
Enenkel Baro *l.* 2. *de privil. milit. cap.* 19.
Harprect. §. 38. *Inſtit. de action. n.* 12. 13. Sed
contrariam ſententiam benigniorem eſſe ſtatuit
Hilliger. *in* Donell. Enucl. *de lib.* 27. *cap.* 9.
47 *litt.* N. & huiuſmodi privilegium etiam ad
ſtudioſos transfert *Rebuffus de privileg. Scho-*
48 *lar. n.* 112. V. Jus petendi ſalarium, ſeu ho-
norarium, ſeu ſtipendium impenſi laboris, *cap.*
non licet 71. C. 11. *qu.* 3. quod antea per Le-
gem Cinciam non licebat, qua de re adi, ſi
vacat, eruditam diſſertationem Brumeri *ad*
Legem Cinciam.
49 Circa ſalarium multæ prærogativæ Advoca-
tis competunt. Prima eſt, quod ſalarium poſ-
ſint exigere, etſi nihil de eo conventum ſit,
in ea quantitate, quam pro modo litis, Ad-
vocati facundia, & fori conſuetudine præſtari
æquum eſt, *l. præſes* 1. §. 10. *ff. de extraord.*
50 *cogn.* Secunda, quod adnumeretur peculio quaſi
caſtrenſi, *leg. fori* 4. *leg. cum Advocatio* 8. *cod.*
51 *de adv. div. judicior.* Tertia, quod integrum
debeatur Advocato, ſi per eum non ſteterit,
quominus operam ſuam Clienti uſque ad finem
litis exhibuerit; ut ſi infirmitate correptus,
aut omnino mortuus fuerit, *d. l. Præſes* 1.
§. 13. *ff. de extraord. cogn.* cui ſuffragatur tex-
tus *in l. ſed addes* 19. §. *ult. & l. qui operas*
52 38. *in pr. &* §. 1. *ff. locati*; & ſic ſalarium
initio anni ſolutum ob cauſſam ſupervenientem
ab hæredibus repeti non poteſt, Anton. Faber
in rational. ad l. qui operas ff. locati, Gail.
lib. 1. *obſ.* 44. *n.* 12. Magon. *in Cynoſ. Advoc.*
cap. 9. *num.* 28. Sunt, qui prærogativam hanc
ſolis Advocatis Fiſci tribuunt; ſed ad Advo-
catos omnes extenditur ab Hilligero *in* Donell.
lib. 18. *c.* 3. *litt.* KKK. Carpz. *p.* 2. *dec.* 136.
n. 20. *& ſeqq.* Gail. 1. *obſ.* 43. *n.* 12. Mev.
ad jus Lubecenſ. lib. 3. *tit.* 8. *not.* 7. *num.* 28.
53 Quarta prærogativa, quod poſthabitis reliquis
creditoribus prius ſit numerandum, exemplo
ejus per quod res eſt meliorata, *Jaſon. in l.* 2.
num. 51. *ff. ſolut. matrim.* Alciatus *præſ.* 43.
reg. 3. *n.* 8. At hæc prærogativa quando lo-
cum habeat, nec ne, vide Strikium *d. diſp.*
15. *cap.* 3. *n.* 9. *Carpzov. Juriſprud. For. p.* 1.
c. 28. *def.* 30. *&* 36.
De delictis, quibus Advocati ſe privilegiis 54
indignos reddunt, conſule Strykium *d. diſ.* 15.
c. 4. *per tot.*

ADVOCATI CONCISTORIALES.

ADvocatorum Conciſtorialium privilegia & 1
jura in unum colliguntur; eorum colle-
gii antiquitas & decus aſſeritur; eorum duo-
denarius numerus, ex quibus conſtare debeat,
declaratur: Munus Advocati Conciſtorialis quo-
modo vacet, demonſtratur. Eorum Collegio
reſervatur jus præſentandi tres Advocatos Sum-
mo Pontifici in caſu vacationis. De eorum
præcedentiis & habitu ac antianitate, & de
jure optandi ad Decanatum, ſtatuitur a Bene-
dicto XIV. tom. 1. Conſtitut. 106. incip. *Inter*
conſpicuos §. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
Advocati Conciſtoriales ſunt veri Papæ fa- 2
miliares. Ad eos pertinet Cauſſas Conciſtoria-
les pertractare. In Cauſis Beatificationis, &
Canonizationis ſcribere in jure, eaſdemque
cauſſas in Conciſtorio perorare; In Solemniis
Canonizationum inſtantias proponere; Pallium
petere pro Archiepiſcopis, aliiſque. Ad ipſos
ſpectat regimen Archigymnaſii Urbis: Priva-
tiva facultas in Urbe doctorandi in utroque,
vel altero Jure ipſis aſſeritur, cum extinctio-
ne litis inter eoſdem, & Protonotarios Apo-
ſtolicos. Eorum Collegio perpetuo addicta ſunt
munera Promotoris fidei, Advocati pauperum,
Advocati Fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ, Ad-
vocati Fabricæ S. Petri, Advocati S. P. Q. R.
Commiſſarii Conclavis Sede Apoſtolica vacan-
te: Eiſdem conceditur Oratorium domeſticum,
& facultas condendi ſtatuta, ac removendi
Officiales Collegii. Idem in cit. Conſtit. in-
cip. *Inter conſpicuos a* §. 9. *ad* 35.
Advocatorum Conciſtorialium Decanus in 3
actibus Collegialibus præcedit omnibus de Col-
legio, etiam perſonali dignitate præſtantibus.
Idem tom. 1. Conſtit. 98. incip. *Inter plures*
§. 16.
Advocati Fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ Of- 4
ficium incompatibile impoſterum decernitur
cum Officio Promotoris Fidei. Idem in cit.
Con-

Conſtitut. *Inter conſpicuos* §. 32. Advocatus Fiſci & Cameræ Apoſtolicæ, & Advocatus pauperum abſtinere debent a patrocinandis alterius generis cauſis. Idem *ibid.* §. 33.

ÆQUIVOCATIO, ſeu Amphibologia. Vide verb. *Accuſatus a num.* 31. *ad* 43. & verb. *Juramentum art.* 1. *a num.* 13. *ad* 26. ac verb. *Reſtrictio mentalis per tot.*

Æ T A S.

S U M M A R I U M.

1 *Ætatis diviſiones*, ad num. 2.
3 *Ætas requiſita ad Ordines*, ad n. 9.
10 *Ad Beneficia*, ad num. 12.
13 *Ad Canonicatus*, ad n. 16.
17 *Aliaſque Dignitates*, ad n. 29.
30 *Ad Sponſalia*, & *Profeſſionem*, ad n. 35.
36 *Ad peccatum mortale*, ad n. 37.
38 *Ad Eccleſiaſticas obligationes ſubeundas*, ad num. 41.
42 *Pro Patrinis.*
43 *Ad votum emittendum.*
44 *Ad Cenſuras incurrendas.*
45 *Alia ad rem remiſſive.*
46 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 50.

1 ÆTas incipit a die nativitatis, non autem a die Baptiſmi. Sac. Congr. Conc. *in Crotonen.* 4. *Decemb.* 1627. Rota Rom. *part.*
2 18. *tom.* 1. *deciſ.* 263. *n.* 13. Juriſtæ ſeptem ætates hominis diſtinguunt. Prima eſt infantia, quæ durat uſque ad ſeptimum annum tam in maſculis, quam in fœminis. Secunda eſt pueritia, ſeu impubertas, quæ in fœminis durat uſque ad duodecimum, in maſculis vero uſque ad decimum quartum annum completum: Tertia eſt adoleſcentia, ſeu pubertas, quæ in utriſque durat uſque ad annum vigeſimum quintum completum. Quarta eſt juventus, quæ durat uſque ad annum quadrageſimum. Quinta eſt virilitas, quæ durat uſque ad quinquageſimum, vel ſexageſimum. Sexta eſt ſenectus, quæ durat uſque ad ſeptuageſimum, cum ſupra 70. ſit proprie ætas decrepita, ut tenet Sac. Rot. Rom. *part.* 6. *deciſ.* 45. *n.* 8. Septima eſt decrepitas, quæ durat uſque ad mortem, ſeu uſque ad annum centeſimum, cum ex Rota Rom. *part.* 11. *deciſ.* 314. *num.* 4. ultra centeſimum annum ſit inveriſimilis.

Ætas requiſita pro tonſura, & primis tribus 3
Minoribus, Oſtiariatu ſcilicet, Lectoratu, & Exorciſtatu, ſunt anni ſeptem completi, *cap. in ſingulis diſt.* 77. Pro Acolythatu ſunt anni 12. completi, ex *cit. cap. in ſingulis*, & colligitur *ex text.* & Gloſſ. *in cap. de iis diſt.* 28. & *cap. Cum nullus, de temporib. Ordin. l.* 6.
Pro Subdiaconatu ſunt anni 22. Pro Diacona- 4
tu anni 23. Pro Presbyteratu 25. ex Tridentino *ſeſſ.* 23. *de reformat. c.* 12. ubi habet præciſa hæc verba: *Nullus impoſterum ad Subdiaconatus Ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Diaconatus ante vigeſimum tertium, ad Presbyteratus ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ an-*
num promoveatur. Qui anni requiſiti a Trident. 5
pro his tribus ſacris Ordinibus ſufficiunt incepti, ut tenet communis Doctorum, & in praxi receptum eſt cum Gloſſ. *in Clement. ultim.*
hoc titulo. Pro Epiſcopatu anni triginta com- 6
pleti, *c.* 1. 2. & 4. *Diſt.* 68. & Trident. *ſeſſ.* 7. *c.* 1. *de reform. ex cap. Cum in cunctis, de elect.*
In regno tamen Galliæ ex concordatis cum 7
Leone X. ſufficit, ut Epiſcopus eligendus inchoarit 27. annum. Pro Cardinalatu ex Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 1. requiritur eadem ætas, quæ requiritur pro Epiſcopatu, etiamſi eſſent Cardinales Diaconi. Ex Sixto V. tamen Conſtit. incip. *Poſtquam verus*, in Diaconum Cardinalem aſſumi poteſt, qui ſaltem in 22.
ſuæ ætatis anno fuerit conſtitutus. Pro Papa- 8
tu nulla certa ætas reperitur conſtituta, cum etiam Adoleſcentes, & Juvenes fuerint interdum ad Pontificatum aſſumpti, ut Benedictus IX. decem annorum puer, uti teſtantur Graveſon *Hiſtor. Eccleſiaſt. tom.* 4. *fol.* 89. primæ impreſſionis Romanæ. Vincentius Fuga *Notitiæ Orbis Sacri*, & *profani fol.* 187. & alii, Joannes XI. tertio, & vigeſimo anno vix expleto, uti refert dict. Vincentius Fuga *loc. cit. fol.* 180. ſeu viginti quatuor annos natus, ut ſcribit Berninus *in Hiſtoria omnium Hæreſum tom.* 2. *ſæculo X. cap. unic. fol.* 187. & alii. Joannes XII. vix natus annos duodeviginti, uti tradunt dict. Graveſon *loc. cit. fol.* 71. dict. Vincentius Fuga *loc. cit. n.* 180. &
alii. Vide verb. *Papa art.* 1. *n.* 54. Ex cap. 9
tamen *Indecorum* 3. *de ætate*, & *qualitate præficiendor.* poteſt deduci, quod ſicut in aliis eligendis, ita, immo a fortiori, in ipſo requiratur ætatis maturitas, quia dicit Canon: *Indecorum eſt, ut hi debeant Eccleſias regere, qui non noverunt gubernare ſeipſos; cum ad Eccleſiarum regimen tales perſonæ ſint admittendæ, quæ diſcretione præemineant, & morum fulgeant honeſtate.*

Ætas

Digitized by Google

10 Ætas requiſita ad Beneficium ſimplex obti-
nendum, eſt ætas quatuordecim annorum.
Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *de reformat.*
his verbis: *Nullus ante decimum quartum an-
num beneficium poſſit obtinere*, & annus quarto-
decimus ſufficit, quod ſit inceptus, ex decla-
ratione Sac. Cong. Conc. teſte Armend. *in ad-
dit. ad recomp. Legum*, Navarr. *lib.* 1. *tit.* 20.
l. 1. *de ætatib. num.* 5. Gonzal. *ad regul.* 8.
Cancell. gloſſ. 5. *in princip. n.* 90. & alii. Si
vero in fundatione Beneficii ſit ſtatutum, ut
illud etiam conferri poſſit minori quatuorde-
cim annorum, ſeu Fundator expreſſe voluerit
ſufficere, quod præſentatus eſſet Clericus pri-
mæ Tonſuræ, tunc non requiritur ætas qua-
tuordecim annorum, ſed poteſt ſufficere etiam
11 ſola ætas ſeptem annorum. Sic decrevit Sac.
Cong. Conc. ut teſtatur Sac. Rot. Rom. *in
Monopolitana Beneficii, ſeu Capellaniæ 6. Junii*
1622. *coram Merlino, & in Cordubenſe Capel-
laniæ 5. Decemb.* 1629. *coram Coccino Decano.*
Similibus autem fundationibus non fuit dero-
gatum per Concilium Tridentin. loco citato,
ut fuit deciſum a Sacr. Congr. ejuſdem Con-
cilii teſte Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5.
in princip. n. 91. Ricc. Navarr. & alii; Tunc
enim ſtandum eſt Juris communis diſpoſitio-
ni, ſecundum quam etiam Clericus primæ Ton-
ſuræ, & in ſeptimo anno conſtitutus erat ca-
pax ſimplicis Beneficii, *cap. Si eo tempore, de
reſcriptis*, & Rota Rom. *part.* 2. *in Granaten.
Capellania Deciſ.* 194. *n.* 2. 12. *Januarii* 1606.
12 *coram Reverendiſſimo Lugdunenſi*. Et hæc ætas
ſeptem annorum ſufficit ad penſionem obtinen-
dam, nec ad eam exigitur ætas quatuordecim
annorum requiſita per Tridentinum ad Bene-
ficia Eccleſiaſtica. Sic deciſum fuiſſe a Sacr.
Cong. Conc. refert Gonzalez *ad regul.* 8. *Can-
cell. gloſſ.* 5. *n.* 26. Lezana, Barboſa, & alii.
13 Ætas ſufficiens ad obtinendum Canonicatum
in Eccleſia Collegiata eſt ætas quatuordecim
annorum; ſuper bis enim Canonicatibus ni-
hil innovavit Concilium Tridentinum, ut cen-
ſuit Sac. Cong. Concil. teſte Gallet. *in Mar-
garita caſuum conſcientiæ verb. Canonicus* 3. *p.*
29. cum Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5.
n. 29. Piaſec. *in praxi nova Epiſcop. cap.* 5. *n.* 21.
pag. 350. Armendariz *lib.* 1. *de ætate num.* 8.
Aloyſio Ricc. & aliis; adeoque ſtandum eſt
pro his Canonicatibus Juris communis diſpo-
ſitioni, ſecundum quam ſufficit ætas 14. an-
norum pro his obtinendis, *cap. ſuper inordina-
ta* 35. juncta Gloſſ. *verb. pueri de Præbenda.*
14 Et hoc eſt intelligendum, ſi talis Canonica-
tus Eccleſiæ Collegiatæ ex ſua fundatione, vel
ſtatu, aut conſuetudine nullum requirat Sa-
crum Ordinem; alias deberet providendus eſ-
ſe conſtitutus in illis Sacris Ordinibus, quos
requireret talis Canonicatus, vel in ea æta-
te, qua infra annum a Jure ſtatutum poſſet
ad illos Ordines promoveri, ut cum commu-
ni ſentit Aloyſius Ricc. *in praxi aurea reſolut.*
139. *n.* 3. Et hæc ætas quatuordecim anno- 15
rum ſufficit etiam in Collegiata, in qua ſpe-
ctat Cura animarum Canonicis, non uti ſin-
gulis, ſed uti unitis. Sic deciſum a Sac. Cong.
Conc. referunt Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell.
in princip. n.* 92. Ricc. Piaſec. Barboſ. & te-
net Rot. Rom. *part.* 10. *deciſ.* 31. *num.* 33.
Et adhuc hæc ætas quatuordecim annorum 16
ſufficit etiam ad obtinendam dimidiam portio-
nem in Eccleſia Cathedrali; Concilium enim
Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 12. ubi requirit
ætatem neceſſariam ad Ordines Sacros pro Ca-
nonicatibus, & portionibus in Cathedralibus,
non loquitur de dimidiis portionibus, ut ipſum
legenti patet: nec ejus verba debent extendi
ad dimidias portiones in iiſdem Cathedralibus,
pro quibus dimidiis portionibus nec requirun-
tur Ordines Sacri, nec ætas requiſita ad illos
Ordines, prout deciſum fuiſſe a Sacra Cong.
Conc. referunt Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell.
Gloſſ.* 5. *n.* 93. Didac. Narbona *tract. de ætate
ad omnes humanos actus requiſita anno quartode-
cimo qu.* 57. *n.* 5. Campan. & alii.
Ætas requiſita ad dignitates quaſcumque, 17
quibus ſubeſt Cura animarum, ſeu ad Bene-
ficia Curata, & regimen Eccleſiæ Parochialis,
eſt ætas viginti quinque annorum ſaltem In-
ceptorum; *cap. cum in cunctis* 7. §. *inferiora,
de election.* juncto *cap. Licet Canon.* 14. *eodem
titulo* 6. ubi habentur præciſa verba: *Decer-
nentes collationes de Parochialibus Eccleſiis, his,
qui non attigerint vigeſimum quintum annum,
de cætero faciendas, viribus omnino carere*; &
Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 12.
ubi habet: *Nemo igitur deinceps ad dignitates
quaſcumque, quibus animarum Cura ſubeſt, pro-
moveatur, niſi qui ſaltem* 25. *ſuæ ætatis annum
attigerit*. Et hæc ætas 25. annorum incepto- 18
rum requiritur etiam ad dignitatem Eccleſiæ
Cathedralis, cui ſit diſtributio Miſſæ cantatæ
per turnum infra hebdomadam, cum habeat
onus annexum, ac proinde teneatur per ſe
adimplere, Sac. Cong. Conc. *in Crotonienſ.* 4.
Decemb. 1627. Hæc autem ætas 25. annorum 19
incepturum requiſita ad obtinendas Eccleſias
Parochiales, ſeu dignitates, quibus ſubeſt Cu-
ra animarum, non exigitur, nec eſt neceſſa-
tia, quando dignitati, vel Canonicatui cura

Digitized by Google

animarum non ſubeſt principaliter, ſed ſolum acceſſorie eſt ipſis unita: Sic decrevit Sacra Cong. Conc. his verbis. *Si aliqua Parochialis eſſet unita alicui Canonicatui Eccleſiæ Cathedralis, acceſſorie ſufficiunt viginti duo anni*. Ita refert Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. *n.* 4. Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ verb. Canonicatus* 5. *& verb. Parochus*. Aloyſius Ricc. Garcias, & alii, & ita fuiſſe in Rota deciſum refert Seraphinus *deciſ.* 1183.

20 Ætas requiſita ad dignitates, vel Perſonatus, quibus nulla ſubeſt Cura animarum in Cathedralibus, eſt ætas 22. annorum. Concil. Trid. *Seſſ.* 24. *de reform. c.* 11. præciſis his verbis: *Ad cæteras autem Dignitates, vel Perſonatus, quibus animarum Cura nulla ſubeſt, Clerici alioquin idonei, & viginti duobus annis*
21 *non minores adſciſcantur*. Qui anni viginti duo debent eſſe completi, taliter quod neque Epiſcopus poſſit in hoc diſpenſare, ut cenſuit Sac. Congr. Conc. 20. *Septemb.* 1631. dicens: *Dignitatem in Eccleſia Cathedrali non habentem animarum curam non poſſe conferri, niſi ei qui habuerit 22. annos completos, & Epiſcopum non*
22 *poſſe diſpenſare*. Ad Canonicatus Cathedralis, ubi eſt facta diſtributio Sacrorum Ordinum, requiritur illa ætas, quam exigit Ordo Canonicatus, ideſt ad Canonicatum Subdiaconalem ætas 21. annorum; Diaconalem ætas 22. annorum, & Sacerdotalem ætas 24. annorum; cum reſpective omnes ſint ſic in tali ætate, ut infra annum poſſint aſcendere ad Ordinem a ſuo Canonicatu requiſitum. Sic expreſſe Tridentinum *cit. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 14. *Neminem etiam deinceps ad dignitatem Canonicatuum, aut Portionem recipiant, niſi qui eo Ordine Sacro, aut ſit initiatus, quem illa dignitas, Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate, ut infra tempus a jure, & ab hac*
23 *Sancta Synodo ſtatutum initiari valeat*. Ad Canonicatus autem Cathedralis, ubi non eſt facta diſtributio Sacrorum Ordinum requiritur ætas annorum 22. inceptorum; ſic Sac. Cong. Concil. *in una Algarb.* ubi ſicuti refert Nicolaus Garcias *de Benefic. part.* 7. *c.* 4. *num.* 26. cenſuit, quod etiam in Eccleſia, ubi non fuit facta diſtributio Sacrorum Ordinum, requiritur, quod proviſus de Canonicatu ad minus attingat 22. annum, & quod collatio facta habenti 20. tantum non valeat; ſed ad minus debet eſſe conſtitutus in vigeſimo primo anno, ita ut poſſit infra annum ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem promoveri, ut declaravit eadem Sacra Congreg. Conc. die 4. *Auguſti* 1654.

Ætas requiſita ad dignitates, & Perſonatus 24
in Eccleſiis Collegiatis, ſecundum multos eſt ætas etiam 22. annorum, ſicuti in Cathedralibus; ſic tenent, & deciſum fuiſſe a Sacra Congr. Conc. referunt Nicolaus Garcias *de Benefic. part.* 7. *cap.* 4. *n.* 59. *&* 62. Armendariz, Didacus de Narbona, Filiucius, Caſtropalaus, & Fagnan. in *cap. Cum in cunctis n.* 48. *& ſeq. de electione.* & eorum ratio eſt, quia Trident. *loc. cit. cap.* 12. in principio dicit: *In Eccleſiis præſertim Cathedralibus*, ubi illa particula *præſertim* videtur includere alias præter Cathedrales. At ſecundum multos alios 25
ad dignitates, & Perſonatus in Collegiatis non requiritur ætas 22. annorum, ſed ſufficit ætas annorum 14. juxta diſpoſitionem Juris communis, *cap. Super inordinata* juncta Gloſſa *verb. pueri de Præbend.* Et ratio iſtorum eſt, quia Concil. *loc. cit. cap.* 12. loquitur ſolum de Eccleſiis Cathedralibus, & non de Collegiatis; dicit enim, *Cum dignitates in Eccleſiis præſertim Cathedralibus*, adeoque non extendendum ad alias Collegiatas; nec illa particula *præſertim* videtur includere alias præter Cathedrales, ſed ſolum videtur innuere, quod hæc ætas, quodam ſpeciali Jure requiritur ad dignitates in Cathedralibus, cum iſtæ quodam ſpeciali fine ſint inſtitutæ, ut Epiſcopos in Miniſterio, & officio præ aliis immediatius adjuvarent, & tamquam lucernæ ſuper Candelabro in Cathedralibus præ aliis Eccleſiis eminentioribus omnibus aliis prælucerent exemplo virtutum, *ut qui eas*, dicit ibi Concilium, *obtinerent, pietate præcellerent, aliiſque exemplo eſſent, atque Epiſcopos opera, & officio juvarent*; & pro hac ſententia ſtant, & ſic deciſum fuiſſe a Sac. Congr. Conc. referunt Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 9. *n.* 82. Piaſec. Aloyſius Ricci, Novar. Squilant. Zerol. de Luca *de Canonicis d.* 5. *n.* 2. Barboſa *in Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *n.* 13. *& part.* 3. *de Offic. & poteſt. Epiſcopi alleg.* 60. *n.* 67. Alzed. & Fr. Emanuel. *qq. reg. tom.* 1. *q.* 11. *art.* 2. *& in addit. ad Bullam compoſitionis num.* 4. ubi ait Chriſtophorum Vellam Archiepiſcopum Burgenſem contuliſſe dignitatem Scholaſticæ Collegiatæ Eccleſiæ de Aquillar de Campo cuidam Scholari, qui non habebat majorem ætatem 17. annorum, & cum litigaretur ſuper hoc, fuiſſe judicatum collationem eſſe Canonicam, & Juridicam.

Ætas requiſita ad Generalatum, Provincia- 26
latum, Abbatiatum, cæteraſque ſimiles dignitates Juriſdictione quaſi Epiſcopali gaudentes de Jure communi, eſt ætas 30. annorum comple-

Digitized by Google

pletorum, colligitur *ex cap. cum in cunctis de*
electIon. & ſic deciſum fuiſſe a Sacr. Congr.
Conc. referunt Riccius *in praxi fori Eccleſia-*
ſtici reſolut. 56. *part.* 4. Joann. Maria Nova-
rius *in Lucerna Regular. verb. ætas*, & alii.
27 De Jure autem particulari, & municipali at-
tendendæ ſunt Conſtitutiones cujuſque Reli-
gionis, cum variæ varia diſponant de ætate
requiſita ad omnes reſpective Prælaturas, Di-
28 gnitates, & officia Ordinis. Ad hoc ut ali-
qua Monialis, cujuſcumque ſit Religionis,
poſſit eligi in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam, de-
bet habere quadraginta annos ætatis, & ſal-
tem octo Profeſſionis Regularis. Concil. Tri-
dent. *ſeſſ.* 25. *cap.* 7. *de Regularib.* & *Monia-*
lib. & annus quadrageſimus debet eſſe com-
pletus ex Sac. Cong. Conc. *in una Neapolita-*
29 *na* 24. *Septembris* 1678. Quod ſi non reperi-
retur in Monaſterio Monialis quadragenaria,
poſſit eligi quæ annos triginta exceſſerit, &
quinque ſaltem annis poſt Profeſſionem recte
vixerit, ex eodem Concil. *ibidem*. Et ſi ali-
qua eligatur non habens talem ætatem a Con-
cilio requiſitam, electio ipſo Jure eſſet nulla,
ut declaravit Sac. Congr. Concil. *in una Vi-*
terbienſi 16. *Maii* 1623. Vide Verb. *Abbatiſſa*
num. 3. & 5.

30 Ætas requiſita, & ſufficiens ad ſponſalia eſt
ſeptennium completum tam in maſculis, quam
in fœminis, *cap. Litteras* 4. *cap. Acceſſit* 5. &
cap. Ad diſſolvendum 13. *de diſpenſ. impub.*
31 Ætas requiſita, & ſufficiens ad Matrimonium
eſt ætas pubertatis, ſcilicet ætas 12. annorum
in fœminis, & 14. in maſculis, niſi malitia
ſuppleat ætatem, *princ. Inſtit. de Nupt.* &
leg. 4. *ff. de actu Nupt. cap. Puberes* 3. *capit.*
Atteſtationes 10. & *cap. fin. de deſponſat. im-*
32 *puber.* Et hæc ætas debet eſſe completa in
utriſque, *cap. ex litteris de deſponſat. impub.*
33 Ætas requiſita ad Profeſſionem Regularem eſt
ætas ſexdecim annorum completorum tam vi-
rorum, quam mulierum in quacumque Reli-
gione, Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* &
Monial. cap. 15. ubi habet præciſa verba: *In*
quacumque Religione, tam Virorum, quam Mu-
lierum, Profeſſio non fiat ante decimum ſextum
34 *annum expletum*. Ad receptionem autem No-
vitiorum non eſt aliqua ætas Jure communi
requiſita, immo *ex cap. Nullus, de temp. Ord.*
in 6. colligitur etiam in infantili ætate poſſe
novitios ad habitum admitti. Ex decreto ta-
men Sac. Congr. Epiſcop. & Regular. 1. *Mar-*
tii 1608. Novitia recipi non poteſt cauſa in-
duendi habitum Profeſſionis in Religione, niſi
duodecim annis ſit major; ſicuti nec etiam
Novitius recipi poteſt, niſi habeat ſaltem an-
nos duodecim, ex decreto Sac. Congr. Conc.
20. *Martii* 1621. Vide tamen verb. *Monialis*
art. 1. *num.* 72. Converſi autem nequeunt re- 35
cipi ante vigeſimum ætatis ſuæ annum. Cle-
mens VIII. Conſtit. incip. *Cum ad Regularem*
diſciplinam, ubi in fine §. *tertii* habet præciſa
verba: *Ipſi autem Converſi non recipiantur an-*
te vigeſimum ætatis ſuæ annum.

Ætas ſufficiens ad peccatum mortale regu- 36
lariter eſt ſeptennium; in ipſo enim ſepten-
nio regulariter dicitur quiſque perventus ad
annos diſcretionis, a quibus incipit obligatio
Confeſſionis Sacramentalis; *cap. Omnis utriuſ-*
que, de pœnit. & remiſſ. ubi habentur præci-
ſa verba: *Omnis utriuſque ſexus fidelis, poſt-*
quam ad annos diſcretionis pervenit, omnia ſua
peccata ſemel in anno confiteatur proprio Sacer-
doti. Ad communionem autem quamvis ſuffi- 37
ciat ætas diſcretionis, ſeu uſus rationis, in
iis, qui in tali ætate ſunt capaces concipien-
di debitam devotionem circa hoc Sacramen-
tum, tamen regulariter loquendo non eſt con-
cedenda communio Euchariſtica niſi haben-
tibus ætatem undecim, vel duodecim anno-
rum, niſi in aliquibus anticipetur propter eo-
rum ſingularem præ aliis de hoc Sacramento
devotionem, & pleniorem de eo cognitionem.

Ætas, qua pueri, & puellæ obligantur ad 38
audiendam Miſſam, & ad abſtinendum a car-
nibus, regulariter eſt pariter ſeptennium com-
pletum, quia tunc præſumuntur habere ſuffi-
cientem uſum rationis; ſeptennio enim com-
pleto habent tantum uſum rationis, ut ſuffi-
ciat in utriſque ad contrahenda ſponſalia, *ex*
cit. cap. Litteras 4. *cap. Acceſſit* 5. & *cap. Ad*
diſſolvendum 13. *de deſponſatione impuberum*,
& ſic tenent magis communiter Doctores cum
Sanchez, Azorio, Bonacina, Torn. Baſſ. &
aliis multis. Ætas, qua Adoleſcentes inci- 39
piunt obligari ad legem jejunii, eſt ætas 21.
annorum completorum, quia Eccleſia illos
ſolum obligat, qui incipiunt corpore conſiſte-
re; communiter autem creſcunt omnes, &
firmantur ſaltem uſque ad annum vigeſimum
primum completum. Regulares autem, licet 40
necdum annum vigeſimum primum expleve-
rint, tenentur a die emiſſæ Profeſſionis ad
omnia jejunia præcepta in ſua Religione, quia
per votum renunciarunt privilegio ætatis, &
obligatio Regulæ eſt diſtincta ab obligatione
temperantiæ, quam intendit Lex Eccleſiæ.
Ad jejunia vero mere Eccleſiaſtica, quæ nul- 41
lo modo præcipiuntur in ſua Regula, non
obligantur, antequam annum vigeſimum pri-

mum expleverint, ſicut alii fideles; quia Eccleſia nullo præcepto obſtringit magis eos, quam alios fideles; nec Regula, ut ſupponitur, aliquid diſponit de iſtis jejuniis mere Eccleſiaſticis. Et ſic tenent Silveſter, Azorius, Sa, Fagundez, Sanchez, Tabiena, Silvius, & alii magis communiter.

42 Ætas requiſita, & ſufficiens pro Patrinis Baptiſmi, & Confirmationis, eſt ætas uſus rationis, ſeu ſeptennii; nec refert, an Patrinus ſit minoris ætatis, quam Baptizatus, & Confirmatus, quia nullo præcepto, ſeu Canone requiritur, ut ſit majoris ætatis; ut tenet Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 30. *n.* 39. Ledeſma, Sayr. Gobat, & alii paſſim.

43 Ætas requiſita, & ſufficiens ad votum, ſeu ad vovendum, eſt ætas uſus rationis, ſeu ſeptennii, quæ ſufficit ad peccatum mortale perfecto actu humano, & directo in ſe volitum.
44 Sic Doctores fere communiter. Ætas requiſita, & ſufficiens ad incurrendam Cenſuram, licet aliqui credant, quod ſit ætas duodecim ſaltem annorum, tamen tenendum eſt de rigore Juris ſufficere illam ætatem, in qua pueri ſunt doli capaces, etiam ante annos pubertatis, ut clare ſupponitur *c. ult. de ſent. Excomm.*

45 Alia ad rem, vide verb. *Matrimon. n.* 101. *&* 102. & verb. *Ordo art.* 2. *n.* 116. *&* 117.

Additiones ex aliena manu.

46 Aliquando multum intereſt probare diem nativitatis alicujus. De eo autem quæritur, an is probari poſſit ex libris Baptiſmi, in quibus adnotatus ſit. Multi in ea ſunt ſententia pro-
47 bari poſſe. At contrarium tenent Bohemer. *in Decretal. lib.* 3. *tit.* 22. §. 2. Idem Auctor *in jure Parochial. ſect.* 4. *cap.* 1. §. 30. *& rurſus in Animadverſ. ad Inſtit. Fleur. part.* 2. *cap.* 6. §. 10. *Lit. I. Capyc. Latro deciſ.* 166. *num.* 52. *Rota in Tullen. Coadjutoriæ* 13. *Junii* 1630. §. *ſecundo idem objectum cor. Normann.* impreſſa apud *Alphonſ. de Leon. de offic. Capellan. quæſt.* 4. *ſect.* 6. Idemque videtur fuiſſe ſenſus *S. Congregationis Concilii interpretis in Peruſina Reſtitutionis in integrum* 1. *Auguſti* 1750. in qua petita nullitate profeſſionis eo ſub motivo, quod perpenſis die natali adnotato in libro Baptiſmorum, & die profeſſionis adnotato in Regeſtis ejuſdem, deficiebant aliquot horæ ad juſtam ætatem Profeſſi, *S. Congregatio* cenſuit defectum paucarum horarum utique ſufficere ad nullitatem profeſſionis, at non probari diem natalem ex libro Baptiſmorum. Libri enim baptiſmorum ubi ad præſcriptum Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 2. *de Reform.* conſcripti, & conſervati ſunt, probant utique baptiſmum, compaternitatem, & alia quæ coram Parochis vi proprii officii geruntur; nequaquam vero attendi poſſunt circa ætatem, & ſimilia, quæ Parochi ex aliorum relatione habent, & quorum cognitio ad officium ipſorum Parochorum minime pertinet.

De ætate requiſita ad ſimplicia beneficia 48
fundata ante *Concilium Tridentinum* non levis quæſtio eſt. Sunt qui tenent, non requiri ætatem quatuordecim annorum ab ipſo *Conc. Trid.* ſtatutam pro ipſis beneficiis ſimplicibus aſſequendis, ſed ſufficere ætatem ſeptem annorum de jure antiquo requiſitam, cui Fundator ſe conformaſſe præſumitur. Vide *Novar. quæſt. forenſ. part.* 1. *quæſt.* 71. *num.* 5. *& ſequent. Leuren. For. Beneficial. part.* 2. *ſect.* 1. *cap.* 2. §. 3. *quæſt.* 160. *Rota in recent. deciſ.* 403. *n.* 17. *& ſequent. part.* 4. *tom.* 2. *cor. Merlin. deciſ.* 40. *a num.* 13. *ad plur. ſequent. & in Valentina Beneficii* 8. *Maii* 1747. §. 15. *cor. bon. mem. Vicecom.* At eidem ſupremo Tribu- 49
nali alias placuit hæc diſtinctio; quod aut conſtat Fundatorem vel expreſſe, vel tacite indicium aliquod dediſſe, quod contentus erat ætate impuberi, & in hoc caſu nova diſpoſitio *Concilii Tridentini* non afficit hoc beneficium ex ratione illa, quod *Concilium Tridentinum* voluntati Fundatorum minime derogavit. Aut vero non conſtat, Fundatorem vel expreſſe vel tacite ſignificaſſe, quod dicta ætate contentus erat, & in diſparatiſſimo hoc caſu nova diſpoſitio Concilii Tridentini afficit hoc beneficium quamvis antea fundatum. Vide *Rota in Gerunden. Beneficii* 25. *Junii* 1723. §. *Nec evitari, & ſequenti cor. bon. mem. Cerr. & in Theleſina ſeu Cerretana Beneficii* 26. *Junii* 1754. §. 17. *cor. R. P. D. Elephantut.*

De ætate ad omnia Beneficia ſuperiora & 50
inferiora ſæcularia tum regularia requiſita, adi, ubi res poſtulat, *Joannem de Laur.* in peculiari tractatu ita inſcripto. De ætate vero ad omnes humanos actus requiſita, conſule pro re nata *Didacum Narbona* in tractatu pariter ita inſcripto.

AFFECTIO Beneficii vide verb. *Beneficia art.* 8. *per totum.*

AFFI-

AFFILIATIO RELIGIOSORUM.

1 AFfiliatio Religioſorum ſolet frequenter fieri, cum ſæpe ſæpius reperiantur Religioſi, qui juſtis de cauſis, eorum Superioribus beneviſis, affiliantur Conventibus, ſeu Monaſteriis, aut Provinciis diverſis ab illis, in quibus profeſſionem emiſerunt, quæ Profeſſio operatur veram Religioſam filiationem.

2 Ad hoc, ut hujuſmodi affiliatio ſit valida, tria concurrere debent, ſcilicet Licentia Superioris, Conſenſus Religioſorum illius Conventus, cujus erat filius, & ſimilis conſenſus Religioſorum alterius Conventus, in quo fit affiliatio; ut notat Fontan. *ad Conſt. Ord. Præd. verb. affiliationes num.* 4. Urſaya *Inſtit. Crim. lib.* 4. *tit.* 7. *n.* 93.

3 Quamvis autem juxta affiliationis naturam concurrere ſemper debeat conſenſus Conventus a quo, & ad quem; ex particularibus tamen facti circumſtantiis Sac. Cong. Epiſc. & Reg. aliquando diſpenſat, ut de facto circa conſenſum Conventus, a quo diſpenſavit die 24. *Aprilis* 1705. cum quatuor Religioſis Conventualibus, qui affiliati fuerint Conventui S. Mariæ Gratiarum Albani cum ſequenti tamen clauſula: *Ita tamen, ut omnia bona, & eleemoſynæ ab omnibus quomodocumque acquiſitæ primo*
4 *Conventui incorporatæ intelligantur*. Et *die* 20. *Januarii* 1719. in una Neapolitana favore Baccalaurei Anſelmi Viani Conventualis reſpondit pro gratia affiliationis cum derogatione conſenſus Religioſorum Conventus, a quo, & ad quem, ut patet ex Decreto ſequentis tenoris:

5 *Sacra Congregatio &c. attentis relationibus P. Vicarii Generalis, & P. Procuratoris Gener. Ordinis, ac itidem attentis ſpecialibus circumſtantiis, & rationibus benigne remiſit arbitrio ejuſdem Vicarii Generalis, ut Oratorem affiliet in præfato Conventu, non obſtante defectu conſenſuum Conventus, a quo, & ad quem, ita tamen, ut Jura quæſita primo dicto Conventui integra, & illibata remaneant. Non obſtante &c. Romæ* 20. *Januar.* 1719.

6 *Attenta facultate nobis conceſſa aggregamus in Filium Conventus noſtri S. Antonii extra portam Medinam Neapolis Patrem Baccalaureum Anſelmum Viani Sacerdotem, non obſtante defectu conſenſus amborum Conventuum, a quo ſcilicet, & ad quem, remanente tamen integro, ac illibato Jure acquiſito omnium bonorum Conventui a quo, juxta Decretum ejuſdem Sacræ Congregationis non obſtantibus &c. Fr. Joſeph Baldrati Vicarius Generalis.*

7 Non acquieſcentibus autem oppoſitoribus, repropoſita cauſa die 12. Martii 1719. reſcriptum fuit; *Pro omnimoda executione Decreti Vicarii Generalis, & amplius cauſa non proponatur*. Idemque practicatum fuit ab eadem Sac. Congr. Epiſc. & Regul. *anno* 1687. *in una Florentina* ad inſtantiam Conventus Sanctæ Crucis Florentiæ, quæ reſolutio in publica forma adducta fuit *in dicta Neapolitana anno* 1719.

8 Advertendum tamen eſt hic, quod ſimiles reſolutiones Sacrarum Congr. ex particularibus facti circumſtantiis in uno, vel altero caſu editæ, non ſunt generaliter ſervandæ, nec faciant ſtatum pro omnibus aliis caſibus, in quibus eædem circumſtantiæ non concurrant, ut diſtinguendo obſervat Rota *in Hiſpalenſ. Juris votandi* 4. *Febr.* 1697. §. *diſtinguentes, coram Cardin. Caprara*, ibi: *Declaratio ipſa Sacræ Congregationis facit legem generalem ubique ſervandam, niſi ſuper ſpecialitate alicujus caſus fuerit conſulta*: Sic Urſaya *tom.* 3. *part.* 2. *diſcept.* 16. *n.* 306. *& lib.* 1. *tit.* 10. §. 4. *Inſtit. Crim. n.* 149. *& ſeq.* cum multis aliis ibi citatis. Vide *verb. Declarat. & Decreta*.

9 An autem tales affiliationes fieri debeant votantibus etiam illis Religioſis, veris quidem filiis illius Conventus, in quo fiunt, ſed in aliis Conventibus Religionis a Superioribus legitime collocatis, vel a ſolis Religioſis commorantibus de familia in Conventu, in quo fiunt, ſive ſint illius filii, ſive non, variant Doctores, & varia ſæpius reſpondit Sac. Congreg. Epiſc. & Regul. juxta diverſas circumſtantias perſonarum, locorum, temporum, &
hujuſmodi. *In Eugubina enim* 29. *Martii*, *&* 10
27. *Aprilis* 1703. *ponente Emin. Tanara* nedum admiſſa fuit pro valida aggregatio Patris Pagnini Lucenſis ad Monaſterium S. Petri Eugubii Congregationis Olivetanæ, ſed ulterius in concurſu verorum filiorum ejuſdem Monaſterii prælationem obtinuit ad Abbatiam tunc vacantem, non obſtante quod aggregatio facta fuiſſet cum ſolo conſenſu, & præſentia duorum ex 14. Religioſis veris filiis ejuſdem Monaſterii, quorum 12. tempore aggregationis moram faciebant in aliis Monaſteriis
Religionis. Et *in Neapolit. Affiliationis* 11. *Aprilis* 11
1704. *ad relationem Eminentiſſimi Gabrielli*, in cujus terminis major pars Religioſorum Conventus S. Antonii extra Portam Medinam Neapolis Ordinis Minorum Conventualium S. P. N. Franciſci, cui facta fuit affiliatio P. Ma-

Digitized by Google

giſtri Bonaventuræ de Nicolao, moram faciebat in diverſis Conventibus Religionis.

12 In nna autem Dominicanorum die 26. Novemb. 1706. eadem Sac. Congr. Epiſcop. & Regnlar. ad validitatem affiliationis per viam legis demandavit, ut infra. *In cauſa Provinciæ Lombardiæ pro Dominicanis; Filiationes, & Transfiliationes reſpectu utriuſque Conventus a quo, & ad quem faciendas eſſe in Capitulis Conventualibus, per ſecreta ſuffragia cum interventu duarum ex tribus partibus omnium filiorum, computatis tam præſentibus, quam abſentibus, abſentes vero, quatenus numerus præſentium non aſcendat ad duas integras partes reſpectu omnium, eſſe omnino expectandos uſque ad complementum dictarum duarum partium ex tribus ſub pœna nullitatis quarumcumque affiliationum, & transfiliationum hujuſmodi.* Pro cujus Reſcripti exeↄntione reſpondit *die 13. Martii* 1710. pro eiſdem Dominicanis ibi: *Dominicani de Lombardia; Transfiliationem non ſuſtineri, & procedendum eſſe ad novam propoſitionem Fr. Campolini, ſervata forma poſtremi Decreti Generalis.*

13 Sacra Congreg. Epiſcop. & Regul. in cauſis affiliationum ſolet præ ocnlis habere bonas qualitates Religioſi affiliati, quo caſu etiamſi aliqna concurrat nnllitas, vel ſolemnitatis defectus, ſolet illas ſanare, vel per ſe ipſam, qnando illius facultates ad id ſe extendunt, vel reſcribere ad D. Secretarium cum Sanctiſſimo pro ſanatione, quando agitur de defectu, qui Summi Pontificis auctoritate ſanari, & ſuppleri debet, ut practicavit ead. Sacra Congreg. *in Quiten.* 24. *April.* 1693. *ponente Eminentiſſimo Nigrono* mediante Reſcripto: *Cum Sanctiſſimo pro ſanatione Capituli cum omnibus inde ſecutis*, confirmato *die* 21. *Auguſti ejuſdem anni ad relationem Eminentiſſimi Mariſcot-*

14 *ti*. Nec ſolet D. Sacra Congregat. attendere prætenſas, & objectas violentias, & metus, qnibus ab adverſariis interdum aſſeritur procurata affiliatio, ut practicavit in *D. Neapolitana Affiliationis* 11. *Aprilis* 1704. in qua eadem Sac. Congr. nedum attendere noluit affectatas atteſtationes, & depoſitiones aliquorum Religioſorum, ſed nec etiam relationem Patris Procuratoris Generalis circa prætenſas violentias, & metum, quibus aſſerebatnr procnrata affiliatio.

15 Quoad Fratres Minores de Obſervantia, & Reformatos, qui non habent Filiationes Conventuales, pro incorporatione eorumdem in aliena Provincia diverſa ab illa, in qua Profeſſionem emiſerunt, habetur in ſuis Generalibus Conſtitutionibus ſtatutum ut ſeqnitur:
„ Nemini liceat in aliena incorporari Provin-
„ cia, niſi nativus fuerit ejnſdem, & tunc
„ de utriuſque Provinciæ Capitnlari conſenſu,
„ & poſtquam incorporandus in illa Provin-
„ cia biennio ſaltem commoratns fuerit, in-
„ corporetnr, niſi Snperiori Generali aliter
„ viſum fuerit. Declarantes, quod quoquo-
„ modo incorporatus locnm, & præcedentiam
„ non a die habitus, ſed a die incorporatio-
„ nis obtineat.

„ Ordinatur quod nullus inferior Generali- 16
„ bus valeat incorporare quempiam fratrum
„ in aliena Provincia, niſi conformiter ad ea,
„ qnæ in ſtatutis Generalibus ſunt ordinata;
„ ſed neque ad hunc effectum incorporandi
„ ſufficiat auctoritas, quæ Viſitatoribus da-
„ tur, quamvis iu forma data ſit ampliſſima,
„ & cnm poteſtatis plenitudine.

„ Tollitur auctoritas Miniſtri Poloniæ in- 17
„ corporandi Fratres unius illarum Provincia-
„ rum in aliam ſnb pœna privationis man-
„ dantibus, & recipientibus. Sic ad litteram
„ in compilatione Statutorum Sambucæ *c.* 2.
„ §. 8. *n.* 31. 32. & 33.

Pro Provincia Albaniæ in Congregatione 18
Generali celebrata Romæ die 20. Martii 1769. ſtatutum fuit, ut infra. „ Si qnis frater ejuſ-
„ dem Provinciæ in alia incorporetnr, perpe-
„ tuo privatus ſit actibus legitimis; nec poſ-
„ ſit inſtitui Lector, aut Prædicator; De his
„ vero, qui in alienis Provinciis jam incor-
„ porati ſunt, Reverendiſs. P. Commiſſarius
„ Generalis informationem capiat de modo,
„ quo fuerunt incorporati, & ſi ipſos non le-
„ gitime incorporatos inveniat, ſtatim excor-
„ poratos declaret, & ad propriam Provin-
„ ciam remittat. Rogat autem Deffinitorium
„ Generale Reverendiſſimos Patres Miniſtrum,
„ & Commiſſarium Generalem, ne impoſte-
„ rum aliqnem præfatæ Provinciæ Religioſo-
„ rum auctoritate propria in alia incorpo-
„ rent, ant quomodocumqne incorporari per-
„ mittant, cnm adeo in propria pro ejuſdem
„ conſervatione, & animarum ſalute neceſſa-
„ rii ſint.

In Capitulo ſeptuageſimo tertio Generali celebrato Romæ 1. Junii 1664. habetur proviſnm, ut infra quoad revertentes ad propriam Provinciam poſtquam fuerunt incorporati in alia; ibi *num.* 14. „ Statuitur, qnod de no-
„ vo revertentes ad propriam Provinciam in
„ aliena incorporati non gaudeant præceden-
„ tia, niſi a die novæ receptionis, & in-
„ corporationis, ſubeantque taxatam per Con-
„ ſtitu-

Digitized by Google

„ ſtitutionem Generalem Segovienſem , videlicet :

19 „ Quicumque in alia Provincia incorporatus ad ſuam reverti impetraverit, in ſuæ mobilitatis pœnam non recipiatur niſi per bimeſtre Caparonem portaverit; Si autem de mandato Prælatorum pro utilitate ſuæ Provinciæ, ad inſtantiam maxime Patrum ejuſdem Provinciæ reverterit, nulla afficiatur pœna. " Chronolog. Ordin. *tit. de incorpor. pag.* 622. *col.* 2. Theatrum Regul. *verb. Incorporatio*.

20 Pro aliis autem Religionibus, ſeu Congregationibus non habentibus Filiationes Conventuales, attendendæ ſunt quoad hoc propriæ cujuſque Conſtitutiones.

Additiones ex aliena manu.

21 Generalis aut Provincialis an poſſint aliquem *adfiliare* alicui Conventui ſine hujus conſenſu, & *exfiliare* ab alio Conventu, confer *Hurtad. Reſol. Moral. de reſid. Sac. lib.* 4. *Reſol.* 6. *ſubreſ.* 1. *Bordon. Reſolut.* 79. *num.* 16.

22 Quando Conventus ex *filiatione* acquiſivit ſolam ſpem ad bona profeſſi, profeſſus eam ſecum transfert in ſecundum Conventum, cujus de novo efficitur filius, Bordon. *ubi ſupra num.* 21. Gloſſa *cap. unic. cauſ.* 18. *quæſt.* 1.

23 Si in Religione probatus adſit uſus, ut Profeſſus de licentia Superiorum habeat aliquot redditus, penſiones, libellos, eos ſecum transferet quoad uſum uſque ad ſuam mortem, Hurtad. *loc. laud. Reſol.* 6. *ſubreſ.* 4. *num.* 1.

24 & 2. Generalem, Conventu reſiſtente, non poſſe bona acquiſita profeſſi transferre in ſecundum Conventum, tradit Bordonus *loc. cit. num.* 26.

25 Non idem procedit de tranſitu ab una Religione ad aliam, ac de uno Conventu in alium, in quo de novo *adfiliatur*; nam in primo caſu, ut quis ſecum transferat ea quæ habet, ad Religionem, ad quam tranſit, non ſufficit conſenſus Religionis *a qua*, ſed requi-

26 ritur beneplacitum Apoſtolicum; in tranſitu vero de uno Conventu in alium, ſufficit conſenſus Capituli Conventus *a quo*, cum licentia aut Generalis, aut Provincialis, Hurtad. *de congr. Eccleſ. Reſol.* 2.

AFFINITAS.

Articulus I.

Quoad ea, quæ concernunt Affinitatis eſſe, contractionem, & gradus.

Affinitas eſt propinquitas quarumdam perſonarum orta ex copula carnali licita, vel illicita unius cum conſanguineo, vel conſanguinea alterius. Eſt communis inter Doctores; & colligitur *ex l. Non facile* §. *ſed quoniam, ff. de grad. affinitatis*, & Gloſſa *in decretal. arboris affinitatis cauſ.* 35. *q.* 5. §. *Eſt autem*, ubi dicit quod, *affinitas eſt perſonarum proximitas ex coitu proveniens, omni carens parentela*. Ut contrahatur affinitas, debet copula eſſe perfecta ad generationem prolis ſufficiens per ſeminum commixtionem, taliter quod licet virginitatis clauſtrum frangatur, ſeu penetretur, ſi tamen extra vas muliebre effunditur, non contrahitur affinitas, *cap. Lex divina* 18. *cauſ.* 27. *q.* 2. ubi Benedictus primus ſic ait: *Sed neque oſculum parit propinquitatem, quod nullam facit ſeminis commixtionem*, & ſic deducitur *ex cap. Extraordinaria pollutio* 11. *cauſ.* 35. *quæſt.* 10. & *cap. Porro* 3. *cauſ.* 35. *q.* 5. & in præciſis terminis ſic habet S. Thomas *in* 4. *diſtinct.* 41. *q. unic. art.* 1. *quæſtiuncula* 4. *ad* 2. *Quantumcumque aliquis clauſtra pudoris invadat, vel frangat, niſi commixtio ſeminum ſequatur, non contrahitur ex hoc affinitas*. Immo ita dependet affinitas ex ſeminum commixtione, ut ipſa nec contrahatur ex Matrimonio rato nondum conſummato, licet ex eodem oriatur impedimentum publicæ honeſtatis, ſic Gloſſa *in cap. Si quis deſponſaverit* 27. *q.* 2. *in fin.* cum communi, & ratio eſt, quia conjuges per Matrimonium ratum, & non conſummatum, non fiunt duo in carne una, cum tales ſolummodo fiant per carnalem commixtionem, & perfectam conſummationem, ut expreſſe habet S. Thomas, *in* 4. *diſt.* 42. *quæſt. unica art.* 1. *quæſtiunc.* 4. *ad* 2. his verbis: *Vir, & mulier efficiuntur in carnali copula una caro per commixtionem ſeminum*. 1 2 3

4 Affinitas contrahitur ex copula perfecte habita cum fœmina prorſus invita, & renitente & etiam dormiente, aut ebria, & econtra cum ſimili viro dormiente, ebrio &c. *cap. Diſcretionem* 6. *de eo, qui cognovit conſanguineam*;

Digitized by Google

nam ; & ratio eſt, quia ille coitus, altero
etiam invito, vel dormiente, aut ebrio, aptus
eſt ſecundum ſe ad generationem, ut in dies
experientia demonſtrat, & clare conſtat ex fa-
cto filiarum Lot, Geneſ. *c.* 19. *n.* 33. *& ſeq.*
ubi Scriptura teſtatur duas filias Lot conce-
piſſe de Patre ſuo ebrio, licet ille non ſenſe-
rit, nec quando filiæ accubuerunt, nec quando
5 ſurrexerunt. Tum quia ad contrahendam affi-
nitatem non requiritur voluntas perſonarum
ſe invicem carnaliter cognoſcentium, ſed ſuffi-
cit ipſa carnalis cognitio etiam perſonæ invi-
tæ, & quantum ex ſe nolentis, textu expreſſo
in *cit. cap. diſcretionem*, ſicuti ex tali carnali
cognitione, & ſeminum commixtione oritur
unitas inter perſonas ſe cognoſcentes, & car-
naliter commiſcentes, juxta illud Geneſ. 2.
erunt duo in carne una, *&* 1. *ad Corinth.* 6.
qui adhæret meretrici unum corpus efficitur, ita
ex ipſa inter conſanguineos fœminæ carnali-
ter cognitæ, virum carnaliter cognoſcentem,
& inter conſanguineos viri carnaliter cogno-
ſcentis, & fœminam carnaliter cognitam ori-
tur affinitas, ſeu impedimentum affinitatis.
6 Affinitas jure antiquo dirimebat Matrimo-
nium uſque ad ſeptimum gradum: *cap. Nul-*
7 *lum*: *& cap. Æqualiter cauſ.* 35. *quaſt.* 3. At
novo, & hodierno Jure affinitas ex copula li-
cita, ideſt conjugali, dirimit matrimonium tan-
tum uſque ad quartum gradum, ut expreſſe
habetur *cap. Non debet* 8. *de conſanguinitate*,
& affinitate præciſis his verbis, *Prohibitio co-
pulæ conjugalis quartum conſanguinitatis, & affi-
nitatis gradum de cætero non excedat, quoniam
in ulterioribus gradibus jam non poteſt abſque
gravi diſpendio hujuſmodi prohibitio generaliter*
8 *obſervari*. Et affinitas orta ex copula illicita,
ideſt ex fornicaria, vel adulterina dirimit Ma-
trimonium ſolum uſque ad ſecundum gradum,
ut expreſſe ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de re-
form. matrimon. cap.* 4. his verbis: *Præterea
Sancta Synodus graviſſimis de cauſis adducta im-
pedimentum, quod propter affinitatem ex fornica-
tione contractam inducitur, & Matrimonium po-
ſtea factum dirimit, ad eos tantum, qui in pri-
mo, & ſecundo gradu conjunguntur, reſtringit:
in ulterioribus vero gradibus ſtatuit hujuſmodi
affinitatem Matrimonium poſtea contractum non*
9 *dirimere*. Et latius declaravit S. Pius V. in
Conſtitut. incipiente *Ad Romanum* edita 18.
Novemb. 1566. his præciſis verbis: *Nos omnem
ambiguitatem tollere, & animarum tranquillita-
ti quantum cum Deo poſſumus conſulere volentes,
declaramus, & auctoritate Apoſtolica decernimus,
nullum hodie impedimentum remanere, quo in
ulterioribus gradibus hujuſmodi libere, & licite
Matrimonium contrahi poſſit*.
Affinitas non parit affinitatem. Eſt defini- 10
tum in Concil. Generali Lateranenſi IV. ſub
Innocentio III. & habetur *cap. Non debet, de
conſanguinitate, & affinitate*; carnaliter enim
ſe cognoſcentes contrahunt quidem affinitatem
cum alterius reſpective conſanguineis, non au-
tem cum affinibus. Hinc eſt quod unus po- 11
teſt ſucceſſive ducere duas fœminas, quæ nu-
pſerunt duobus fratribus, duo fratres poſſunt
ducere duas ſorores, & unus eorum poteſt du-
cere Matrem, & alter filiam, Pater, & fi-
lius poſſunt ducere Matrem, & filiam, & ſic
de aliis ſimilibus affinibus, quia ex carnali
commixtione fit quidem vir affinis cum con-
ſanguineis fœminæ, & e contra; non tamen
conſanguinei ipſius viri affines cum conſangui-
neis fœminæ, & e contra, ut expreſſe defini-
vit Innocent. III. *in cap. Quod ſuper, de con-
ſanguinitate & affinitate. Super eo igitur, quod
Pater, & Filius cum Matre, & Filia, Avun-
culus, & Nepos cum duabus ſororibus contra-
hunt Matrimonium, taliter tibi duximus reſpon-
dendum, quod licet omnes conſanguinei viri ſint
affines uxoris, & omnes conſanguinei uxoris ſint
viri affines; inter conſanguineos tamen uxoris,
& viri, ut eorumdem ſcilicet viri, & uxoris
conjugio nulla prorſus eſt affinitas contracta, pro-
pter quam inter eos Matrimonium debeat impe-
diri*. Licet enim Antiquo Jure tria fuerint ge- 12
nera affinitatis, cujus ſecundum, & tertium
genus complectebatur ſupradictos, & conſimi-
les caſus, ut poteſt videri *in capit. de propin-
quit, cauſ.* 53. *quaſt.* 10. & *cap. Fraternitatis*,
& *cap. Porro, ead. cauſ.* 35. *& quaſt.* 10. Novo 13
tamen & hodierno Jure eſt unicum tantum
genus affinitatis, ſcilicet inter virum cogno-
ſcentem, & conſanguineos fœminæ cognitæ,
& e contra inter fœminam cognitam, & con-
ſanguineos viri cognoſcentis; & hoc genus
erat primum inter tria dicta genera, quorum
ſecundum, & tertium eſt modo penitus ſub-
latum ab Innocentio III. *capit. Non debet* 8.
*de conſanguinit. & affinit. in Concil. General.
Lateranenſ. IV.* præciſis his verbis: *Cum ergo
prohibitiones de conjugio in ſecundo, & tertio
affinitatis genere minime contrahendo, & de ſo-
bole ſuſcepta ex ſecundis nuptiis cognationi viri
non copulanda prioris, & difficultates frequenter
inducant, & aliquando pericula pariant anima-
rum, cum ceſſante prohibitione, ceſſet effectus,
Conſtitutiones ſuper hoc editas Sacri approbatione
Concilii revocantes, præſenti Conſtitutione decer-
nimus, ut ſic contrahentes libere copulentur*.

Ad

Digitized by Google

14 Ad dignoſcendos gradus affinitatis ſufficit cognitio arboris conſanguinitatis, cum juxta gradus conſanguinitatis computentur etiam gradus affinitatis, ideſt quot gradibus conſanguinitatis aliquæ Perſonæ conjunctæ ſunt viro cognoſcenti, totidem etiam gradibus affinitatis conjunguntur mulieri cognitæ & e contra; quot gradibus conſanguinitatis aliquæ Perſonæ conjunctæ ſunt mulieri cognitæ, totidem etiam gradibus affinitatis conjunguntur viro cognoſcenti; Sic, quia Soror v. g. mulieris cognitæ eſt ipſi mulieri conſanguinea in primo gradu, erit etiam in primo gradu affinis viro cognoſcenti, & ſic contra, quia Frater v. g. mariti, ſeu viri cognoſcentis eſt ipſi viro cognoſcenti conſanguineus in primo gradu, erit etiam in primo gradu affinis uxori, ſeu mulieri cognitæ; & ſic dicendum eſt proportionaliter, & gradatim de reliquis aliis, *capit. Porro 3. cauſ. 35. q. 5.*

15 Unde ad uberiorem notitiam juvat hic adducere nomina propria tam Conſanguinitatis, quam Affinitatis, prout adducuntur a Lohner *part. 4. in Inſtruct. Paſtor. pag. 198.* & a la Croix *lib. 6. part. 3. n. 602. & 699.* Nomina igitur Conſanguinitatis ſunt hæc *Pater*, *Mater*, *Filius*, *Filia*, *Frater*, *Frater ex Patre*, ideſt Frater ex ſolo Patre, ſeu Frater conſanguineus. *Frater Uterinus*, ideſt Frater ex ſola Matre: *Frater germanus*, ideſt Frater ex Patre, & Matre. *Soror* & hæc ſive ex ſolo Patre, & ex ſola Matre, ſive ex Patre, & Matre, uti dictum eſt de Fratre. *Avus*, ideſt magnus Pater. *Avus Paternus*, ideſt Pater Patris. *Avus Maternus*, ideſt Pater Matris. *Avia*, ideſt magna Mater. *Proavus*, ideſt Pater avi. *Proavia*, ideſt Mater Aviæ. *Abavus*, ideſt Pater Proavi. *Abavia*, ideſt Mater Proaviæ. *Atavus*, ideſt Pater Abavi. *Atavia*, ideſt Mater Abaviæ. *Tritavus* ideſt Pater Atavi. *Tritavia*, ideſt Mater Ataviæ. *Nepos*, ideſt Filius mei Filii, ſeu meæ Filiæ. *Nepos ex Filio*, ideſt Filius mei Filii. *Nepos ex Filia*, ideſt Filius meæ Filiæ. *Neptis ex Filio*, ideſt Filia mei Filii. *Neptis ex Filia*, ideſt Filia meæ Filiæ. *Pronepos*, ideſt Filius mei Nepotis. *Proneptis*, ideſt Filia meæ Neptis. *Abnepos*, ideſt Filius mei Pronepotis. *Abneptis*, ideſt Filia meæ Proneptis. *Atnepos*, ideſt Filius mei Abnepotis. *Atneptis*, ideſt Filia meæ Abneptis. *Patruus*, ideſt Frater Patris. *Patruus Magnus*, ideſt Frater Avi. *Propatruus*, ideſt Frater Proavi. *Avunculus*, ideſt Frater Matris. *Avunculus Magnus*, ideſt Frater Avi Materni. *Proavunculus*, ideſt Frater Proavi Materni. *Amita*, ideſt Soror Patris. *Amita Magna*, ideſt Soror Avi, ſeu Aviæ Paternæ. *Proamita*, ideſt Soror Proavi, ſeu Proaviæ Paternæ. *Abamita*, ideſt Soror Abavi, ſeu Abaviæ Paternæ. *Matertera*, ideſt Soror Matris. *Matertera Magna*, ideſt Soror Avi, ſeu Aviæ Maternæ. *Promatertera*, ideſt Soror Proavi, ſeu Proaviæ Maternæ. *Nepos ex Fratre*, ideſt Filius Fratris. *Nepos ex Sorore*, ideſt Filius Sororis. *Neptis ex Fratre*, ideſt Filia Fratris. *Neptis ex Sorore*, ideſt Filia Sororis. *Patrueles*, ideſt Filii, aut Filiæ duorum Fratrum. *Conſobrini*, & *Conſobrinæ*, ideſt Filii, & Filiæ duarum Sororum. *Amitini*, & *Amitinæ*, ideſt Filii, & Filiæ Amitæ, ſeu Filii, & Filiæ Fratris, & Sororis. *Sobrini*, & *Sobrinæ*, ideſt Nepotes, & Neptes duarum Sororum.

Nomina autem Affinitatis ſunt hæc: *Socer*, ideſt Pater uxoris, vel mariti. *Socrus*, ideſt Mater mariti, vel uxoris. *Conſocer*, ideſt Frater Patris uxoris, vel mariti. *Conſocrus*, ideſt Soror Matris mariti, vel uxoris. *Proſocer*, ſeu *Socer Magnus*, ideſt Pater Soceri, ſeu Avus mariti vel uxoris. *Proſocrus*, ſeu *Socrus Magna*, ideſt Mater Socrus, ſeu Avia uxoris, vel mariti. *Gener*, ideſt maritus meæ Filiæ. *Congener*, ideſt maritus alterius meæ Filiæ. *Progener*, ideſt Gener mei Filii, & Filiæ. *Nurus*, ideſt uxor mei Filii. *Connurus*, ideſt uxor alterius mei Filii. *Pronurus*, ideſt Nurus mei Filii, aut Filiæ. *Levir*, ideſt Frater mariti, aut uxoris. *Glos*, ideſt Soror mariti, aut uxoris. *Fratria*, ideſt uxor Fratris. *Sororius*, ideſt maritus Sororis. *Janitrices*, ideſt uxores duorum Fratrum ſic dictæ, quaſi eamdem januam terentes, vel per eamdem januam intrantes. *Sororum mariti*, ideſt mariti duarum Sororum. *Vitricus*, ideſt alius maritus meæ Matris. *Noverca*, ideſt alia uxor mei Patris. *Privignus*, ideſt Filius mei mariti ex alia priori uxore, vel Filius meæ uxoris ex alio priori marito. *Privigna*, ideſt Filia mei mariti ex alia priori uxore, vel Filia meæ uxoris ex alio priori marito. Vide *cap. Quod autem 5. & cap. Primo gradu 6. cauſ. 35. q. 5.* ubi multa ad rem. 16

Additiones ex aliena manu.

Affinitas oriens ex copula illicita, quoad impedimentum matrimonii, non item quoad alia jura Affinibus inter ſe tributa, attenditur, *c. 6. & 10. de eo qui cognovit Conſang. Uxor. ſuæ.* Lauterbach. *de Jur. Affinit. cap. 3. §. 2.* Farinac. *de Teſtib. q. 54. n. 74.* Quo fit ut in Statutis nomine *Affinium* regulariter haud veniant hi, 17 18

hi, inter quos ex illicita copula orta eſt affinitas, quum minime conveniat, ut Stuprator Conſanguineos ſtupratæ affines nominet, & & viceverſa, Lauterbach. *loco cit. n.* 74.

19 Ipſa affinitas, proveniens ex copula licita, videlicet matrimonio, eo ſoluto, durare intelligitur pro impediendo dumtaxat novo matrimonio, non item pro aliis effectibus, Fontanell. *deciſ. Catalon.* 13. *num.* 4. *Rot. cor.* Ta-
20 nar. *deciſ.* 272. *n.* 4. Sed quæſtionis eſt, utrum id ſibi locum vindicet, ubi nullæ ſuperſunt matrimonii reliquiæ, puta liberi, an itidem iis ſuperſtitibus. Conſule Alexandr. *conſil.* 207. *lib.* 6. Tiraquell. *in tract. ceſſan. cauſ. in princip. n.* 27. & 29. *Seſſ. deciſ. Aragon.* 414. *n.* 2. Fontanell. *d. deciſ.* 13. *n.* 5.

21 Quum quis caviſſet quod in dotalibus ſubſidiis ſemper præferrentur, *Li ſuoi Parenti e Conſanguinei*, ſub appellatione *de' Parenti* juxta communem loquendi uſum venire etiam Affines, & quidem ultra decimum gradum, quid ſit in ſenſu juris, decidit Rota *in Romana, ſeu Albanen. ſubſidiorum dotalium* 10. *Decembris* 1756. *coram R. P. D. Frangipan.* At omittendum haud eſt, quod deciſio hæc eſt ſub reviſione.

ARTICULUS II.

Quoad ea, quæ concernunt diſpenſationem Affinitatis in impedimentis ortis ex ea.

1 Affinitas orta ex copula illicita in nullo gradu cujuſcumque lineæ irritat Matrimonium de Jure naturæ, adeoque in omni gradu etiam lineæ rectæ eſt diſpenſabilis a Summo Pontifice; Sic Sanchez *lib.* 7. *de impedimentis diſp.* 65. *n.* 9. Layman *lib.* 5. *tract.* 10. *part.* 4. *cap.* 6. & 8. & Navarrus & alii magis communiter cum Caſtropalao *d.* 4. *punct.* 8. *num.* 10. ubi dicit certum eſſe, quod affinitas orta ex copula illicita ſit Juris poſitivi tantum, quia in illa diſpenſat Sacra Pœnitentiaria, quod alias non poſſet, ſi eſſet de Jure naturali; immo cum hic agatur de valore Sacramenti, non eſſet licitum agere ſecundum hanc ſententiam, ſi oppoſita cenſeretur
2 vere probabilis. Et quod Sancta Sedes pluries diſpenſaverit in affinitate orta ex copula illicita, teſtantur paſſim Canoniſtæ, & Doctores, & ſignanter 8. *Auguſti* 1607. & 20. *Julii* 1628. & ratio eſt, quia talis affinitas eſt ſolius Juris Canonici, & Eccleſiaſtici, in quo nemine contradicente poteſt diſpenſare, & in dies de facto diſpenſat Sancta Sedes; non enim poteſt dici, quod ſit Juris naturalis, quia filius non inclinatur ad exhibendam reverentiam mulieri, quam pater cognovit extra Matrimonium, neque naſcuntur ex fornicationibus amicitiæ, ſed odia. Nec valet objicere, 3
quod ex Divo Gregorio relato *in cap. Nec eam, cauſ.* 35. *q.* 3. inceſtuoſus ſit, & abominabilis Deo, & cunctis hominibus coitus, quo quis ducit in uxorem eam, quæ fuit uxor proprii conſanguinei, vel ab eo illicite eſt cognita, adeoque eſſe contra Jus naturæ, alias non eſſet coitus ille inceſtuoſus, & abominabilis cunctis hominibus. Non valet, inquam, 4
quia textus ille Divi Gregorii eſt intelligendus ſtante definitione Eccleſiæ prohibentis hujuſmodi Matrimonia, non autem quod ſint prohibita Jure naturæ; ipſe enim non dicit, quod ſit abominanbilis talis coitus omnibus hominibus etiam extra Eccleſiam Chriſtianam, cum prohibitio Eccleſiæ non poſſit extendi ad eos, qui ſunt extra Eccleſiam, ſed loquitur aperte de omnibus ſolis hominibus Chriſtianis, cum dicat Chriſtianos non poſſe tale Matrimonium inire, quia apud bonos homines eſſet inceſtus, ut egregie exponit Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 65. *n.* 14. *in fine*.

Affinitas orta ex copula licita, ſeu conju- 5
gali in nullo gradu lineæ tranſverſalis dirimit Matrimonium Jure naturæ, ſed ſolum Jure Eccleſiaſtico, adeoque in omni gradu eſt diſpenſabilis a Summo Pontifice. Sic tenent S. Thom. Scotus, & alii communiter, & colligitur *ex cap. final. de divortiis lib.* 4. *tit.* 9. ubi Innocent. III. concedit converſis ad fidem, ut deſponſatas viduas relictas a ſuis fratribus poſſent ſibi, tanquam legitimas uxores retinere. *Propter infirmitatem gentis ejuſdem*, inquir Pontifex, *concedimus, ut Matrimoniis contractis cum relictis fratrum utantur*. Et ſic cum 6
affinibus in primo gradu lineæ tranſverſalis diſpenſarunt pluries Summi Pontifices, ut Alexander VI. cum Emmanuele Luſitaniæ Rege, ut ſucceſſive duceret in Matrimonium duas Sorores: Julius II. cum Henrico VIII. Angliæ Rege, ut nuberet Catharinæ Aragoniæ viduæ Fratris ſui Arturi; quæ diſpenſatio conſultis prius celeberrimis Europæ Univerſitatibus fuit confirmata etiam a Clemente VII. Clemens VIII. cum Rege Poloniæ, ut nuberet ſorori ſuæ defunctæ uxoris. Et aliæ plurimæ habentur conſimiles Pontificiæ diſpenſationes, ut de Lodovica Maria Gonzaga Clivenſi, quæ nupſit ſucceſſive duobus fratribus Ladiſlao Sigiſmundo, & Joanni Caſimiro Poloniæ Regibus; de Dorothæa Sophia de Neoburg,

quæ

Digitized by Google

quæ nupſit ſucceſſive duobus fratribus Odoar-
do, & Franciſco Parmæ Ducibus; de Comi-
te Starembergenſi, & aliis, quos nimis ope-
7 roſum eſſet omnes adducere. Sic in lege ve-
teri Jacob Sanctiſſimus duxit Liam, & Ra-
chelem ſorores, *Geneſ. 29.* & Judas *Geneſ. 38.*
dedit eidem mulieri duos fratres in maritos;
Et Deuteron. 27. jubebat Lex Moſaica, ut fra-
ter duceret uxorem fratris ſine liberis defun-
cti, ex quibus aperte deducitur affinitatem
non eſſe impedimentum irritans de Jure na-
turæ in primo gradu lineæ transverſalis, alias
ſupradicta omnia fieri non potuiſſent.

8 Affinitas orta ex copula licita, ſeu conju-
gali, probabilius non dirimit Matrimonium
de Jure naturæ, neque in primo gradu lineæ
rectæ aſcendentium, & deſcendentium, adeo-
que etiam iſta eſt diſpenſabilis a Summo Pon-
tifice cum graviſſimis, & juſtis cauſis inter
Vitricum & Privignam, Novercam & Privi-
gnum, Socerum & Nurum, Socrum & Gene-
rum. Sic Divus Thomas 2. 2. *q.* 154. *art. 6.*
in ſolut. ad 3. ubi inter ſolus parentes, & fi-
lios clare dicere videtur prohiberi Jure natu-
ræ Matrimonium. Scotus *in 4. diſt.* 41. §. *ad*
quæſt. Alenſis, Cajetanus, Abulenſis, Hurta-
dus, Caſpenſis, Sanchez, Henriq. Tancred.
Poncius, Merat. Bonac. Diana, Gutierez,
Villalobos, Averſa, Brancatius, Vera Cruz,
Sa, Rebellus, Albertus Pighius, Joannes Præ-
poſitus, Armilla, Petrus Ledeſma, Vega,
Navarr. Caſtropal. Dicaſtill. Pignatell. Kri-
mer, Kugler, Maſtrius, Ruſignol. & alii re-
9 centiores paſſim. Et probatur, quia ſi talis
affinitas dirimeret Matrimonium de Jure na-
turæ, tale Matrimonium fuiſſet ſemper Inter-
dictum apud omnes gentes, cum jus naturæ
omnes æque afficiat; ſed hoc non, quia cer-
tum eſt fuiſſe conſuetudinem apud Perſas, ut
filius mortuo Patre uxorem ipſius, ideſt ſuam
Novercam duceret: & ex relatione Valerii
Maximi *lib. 5. cap. 7.* & Plutarchi *in vita De-*
metrii habemus exemplum apud Græcos No-
vercæ conceſſæ Privigno, Seleucus enim Rex
tradidit filio ſuo Antiocho Stratonicam pro-
priam uxorem, & tale factum laudat ipſe Va-
10 lerius Maximus: *Et 3. Regum cap. 2.* Ado-
nias Filius David petiit in uxorem Abiſag Su-
namitidem, quæ erat uxor Patris ſui David,
ut conſtat ex 2. *Regum c. ultim.* ergo Affini-
tas orta ex copula licita non dirimit Matri-
monium Jure naturæ neque in primo gradu
11 lineæ rectæ. Tum quia non eſt ſic forte vin-
culum affinitatis, ſicut vinculum conſanguini-
tatis, ut etiam ipſum dirimat Matrimonium
de Jure naturæ in primo gradu lineæ rectæ,
quia inter ipſos affines nulla reperitur Supe-
rioritas contra cujus reverentiam fit uſus Ma-
trimonii, ſicuti reperitur inter conſanguineos
in primo gradu lineæ rectæ; nam relatio na-
turalis ſuperioritatis, ex qua oritur naturalis
reverentia debita Superiori fundatur ſolum in-
ter eas perſonas, quæ dant, & accipiunt eſſe
naturale per naturalem generationem, quales
ſunt parentes, & filii, non autem affines in
primo gradu lineæ rectæ, ut de ſe patet, ad-
eoque &c. Nec valet objicere illud Apoſtoli 12
1. *ad Corinth. c. 5. omnino auditur inter vos for-*
nicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gen-
tes, ita ut uxorem patris ſui aliquis habeat; &
illud *Geneſ. 49.* ubi Jacob maledixit Ruben
primogenito ſuo, eo quod dormierat cum Ba-
la noverca ſua, & illud *Amos 3.* ubi refertur
tamquam magnum ſcelus, quod Pater, & fi-
lius eamdem fœminam cognoverint. Non va- 13
let, inquam, nam, ut explicat Sanctus An-
ſelmus, Cajetanus, Sedulius, & alii paſſim
Doctores, Apoſtolus tam acriter reprehendit
illam fornicationem, quia adhuc vivebat Pa-
ter, cujus uxorem filius invaſerat ipſo invi-
to, & renitente, ut etiam colligitur ex 2. *ad*
Corinth. 7. verſ. 12. ubi pater dicitur *injuriam*
paſſus, ut recte advertit Tirinus *in prima ad*
Corinth. c. 5. Et eadem de cauſa maledictus 14
fuit Ruben, quia Patris adhuc viventis tho-
rum violaverat cum magna irreverentia, &
impietate, & ſic etiam *Amos* 2. Illa fœmina
erat alterius uxor, qua ratione hæc erant atro-
ciſſima adulteria, adeoque acerrima increpa-
tione digna.

Nec valet etiam objicere quod *ex c. 1. de* 15
conſang. & cap. æqualiter, & cap. de propin-
quis cauſ. 35. qu. 3. eodem modo abſtinendum
ſit a conjugio cum affinibus ac cum conſan-
guineis; quod videtur etiam æqualiter vetari;
Levit. 18. turpitudinem matris tuæ, & uxoris
patris tui non diſcooperies: ubi per ly *turpitu-*
dinem matris tuæ importatur primus gradus
conſanguinitatis in linea recta, & per ly *uxo-*
ris patris tui importatur primus gradus affini-
tatis etiam in linea recta, cum talis ſit gra-
dus Privigni reſpectu Novercæ, uti ſupponi-
tur iſta, adeoque cum ex Scriptura, & ex Sa-
cris Canonibus eodem modo prohibeatur con-
jugium cum propria Matre, & cum Noverca,
evidenter ſequitur, quod ſicuti de Jure natu-
ræ eſt prohibitum conjugium cum propria Ma-
tre, ita eodem Jure naturæ eſt prohibitum
etiam cum Noverca. Non valet, inquam, 16
quia Canones, qui loquuntur de æqualitate
con-

Digitized by Google

conſanguinitatis, & affinitatis, non declarant, ut legenti patet, quæ ſint de Jure naturæ, ſed ſolum vetant Jure Eccleſiaſtico conjugia in illis gradibus lineæ rectæ, quoad affinitatem, in quibus Jure naturæ vetantur conjugia lineæ rectæ, quoad conſanguinitatem; Adeoque Pontifex poteſt in illis diſpenſare, utpote de novo Jure Eccleſiaſtico juxta id, quod reſcripſit Innocent. III. Præpoſito, & Capitulo Cameracenſi *in cap. Propoſuit* 4. *de conceſſion. præbend.* his verbis: *Secundum plenitudinem pote-*
17 *ſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare*. Ad illud *Levit.* 18. reſpondetur, quod ſimul ibi ponuntur gradus conſanguinitatis, & affinitatis propter quamdam, quam inter ſe habent, ſimilitudinem, non tamen quia in iis gradibus eodem modo, ſeu eodem Jure naturæ, ſit interdictum Matrimonium, cum, ut *num.* 3. diximus, Inter affines in primo gradu lineæ rectæ nulla reperiatur ſuperioritas, contra cujus reverentiam ſit uſus Matrimonii; ſicuti reperitur inter conſanguineos in primo gradu lineæ rectæ, ipſa enim naturalis Superioritas, ex qua oritur naturalis reverentia debita ſuperiori, fundatur ſolum inter parentes, qui dant, & filios, qui accipiunt eſſe naturale per naturalem generationem, non autem inter Novercam, quæ nullum dat, & Privignum, qui nullum ab ipſa naturale accipit eſſe per naturalem generationem. Scriptura enim *loc. cit. n.* 7. cum dicit, *turpitudinem Matris tuæ non diſcooperies*, ſubdit immediate: *Mater tua eſt*, volens innuere, meo videri, ſtrictam naturalem reverentiam debitam Genitrici, a qua accepit eſſe naturale: cum autem ibi *n.* 8. dicit *turpitudinem uxoris Patris tui non diſcooperies*, ſubdit ſolum: *turpitudo enim Patris tui eſt*, volens ſic innuere, ni fallor, non tam ſtrictam, & naturalem, ſicuti propriæ Matri, deberi reverentiam Novercæ, a qua non accepit eſſe naturale, ſed reverentiam ei debitam eſſe ſolummodo, ne maculetur, & violetur thorus Patris, cum quo facta eſt una caro; quod non irritat, ut diximus *num.* 5. 6. 7. cum uxore fratris, licet ipſa jam facta fuerit una caro cum fratre per Matrimonium; Unde ſicuti non obſtante, quod inter fratrem, & ſororem de Jure naturæ irritum ſit Matrimonium, & uxor fratris facta ſit una caro cum ipſo, poteſt adhuc ipſa Fratria ex diſpenſatione Pontificis juſta de cauſſa deduci a Leviro; ita non obſtante, quod inter parentes, & filios de Jure naturæ irritum ſit Matrimonium, & Noverca facta ſit una caro cum Patre, poterit adhuc ipſa Noverca ex diſpenſatione Pontificis juſta de cauſſa duci a Privigno.

Alia vide verb. *Debitum conjugale*, & verb. 18
Diſpenſatio Matrimonialis.

Additiones ex aliena manu.

Poteſtas diſpenſandi ſuper nuptiis Affinium 19
inde dependet, utrum nuptiæ inter ipſos Affines prohibitæ ſint de jure dumtaxat poſitivo, an itidem de jure naturali; nam nulla eſt poteſtas diſpenſandi in nuptiis prohibitis de jure naturali. In linea autem tranſverſa prohi- 20
bitas eſſe inter affines nuptias de jure tantum poſitivo, concors fere ſententia eſt. Magna au- 21
tem quæſtio eſt, utrum inter affines in linea recta prohibitæ nuptiæ etiam ſint de jure ſolummodo poſitivo, an de jure quoque naturali. Qui quæſtiones de jure naturali decide- 22
bant ex jure Romano, antequam ſcientia juris naturalis coli cœpiſſet, ii ut plurimum tenebant prohibitas etiam eſſe de jure naturali, argumento *Legis ultimæ ff. de Condict. ſine cauſ.*
At ex quo poſt Hug. Grotium ſcientia juris 23
naturalis coli cœpit, prohibitio hæc non juri naturali, ſed juri poſitivo tributa eſt. Vide *Puffendorff. de jure natur. & gen. lib.* 6. *cap.* 4.
& ſequ. duob. Quid autem ſentiendum ſit de 24
opinione Grotii *de jure belli & pacis lib.* 2. *cap.* 5. §. 13. qui prohibitionem hanc adſcribit juri divino voluntario univerſali, conſule Coccejum *ad d.* §. 13. *verb. Gradibus Affinitatis*.

AGGRESSOR. Vide verb. *Homicida*, *a n.*25. *ad* 28. & verb. *Immunitas art.* 2. *n.* 94. 95.

AGNUS DEI.

AGni Dei ſic dicti & nominati a figura 1
Agni, quæ ſuper tali cera a Papa benedicta imprimitur, ſolet a Summo Pontifice pontificaliter induto variis ſacris cæremoniis ſolemniter benedici primo anno, & ſeptimo Pontificatus infra octavam Paſchæ. Circa iſtos 2
Gregor. XIII. edidit Conſtitutionem incipientem: *Omni certe*; in qua ſub pœna excommunicationis nemini reſervatæ omnes cujuſcumque gradus, & conditionis afficientis prohibet, ne ſimiles Agni Dei inaurentur, aut ullo colore pingantur, & nullo modo venales fiant. Unde per hanc Conſtitutionem eſt expreſſe prohibitum ipſos Agnos Dei pingere, inſi-

Digitized by Google

inficere minio, notare, aut colorem aliquem
illis imponere, aut quidquam aliud ſuperin-
ducere, & ipſus venales proponere, aut tene-
re, ut vendantur Simoniaco pretio, ideſt, ut
vendantur ratione benedictionis, aut carins,
quia benedicti ſnnt; eſt enim vera, & realis
ſimonia pretio temporali æſtimare ſacram be-
3 nedictionem. Non videtur tamen per hanc
Conſtitutionem prohibitum tales Agnos Dei
thecis aureis, argenteis, ſericis, criſtallinis,
aut vitreis in gyrum circumornare, aut coro-
nare, uti de facto videmus in dies fieri a Re-
ligioſis, & probis ſæcularibus, etiam Magna-
tibus, ut potiori devotione cuſtodiantur; Pon-
tifex ſolum pruhibet ea, qnibus albedo, &
mnnditia illorum veluti intrinſece inficitur,
ut conſtat ex iſtis præciſis verbis ſuis: *Verum
eos albos, & mundos, Agnum illum purum, &
innocentem repræſentantes, qui occiſus pretioſiſſi-
mo Sanguine ſuo nos redemit, decenter, ac re-
verenter a cunctis haberi, deferri, & cuſtodiri*
4 *præcipimus*. Nec videtur prohibitum, ſi jam an-
tecedenter depicti ſint, eos ſic retinere, dnm-
modu non retineantur ad vendendum. Sanchez
5 *in Decalog. lib.* 2. *c.* 43. *num.* 28. Diana, Le-
zana, & alii. Nec pariter videtur probibitum
eos vendere ratione ſulius materiæ, cera ſci-
licet ex qua conficinntur, aut auri, & argen-
ti, vel hujuſmodi, quibus ornantur, & impen-
ſarum in eis conficiendis, & de uno loco ad
alium portandis, uti de facto videmus quoti-
die ſic vendi Patenas, & Calices licet conſe-
cratos, abſque labe ſimoniæ. Sic Sanchez *de
præceptis Decalogi lib.* 2. *c.* 43. *n.* 29. Bunaci-
na, Diana, Lezana, & alii.
6 Non eſt licitum cereus Agnos Dei liqueſa-
cere una cum alia cera, ut poſſint ſic multi-
plicari, niſi ad hoc habeatur ſpeciale privile-
gium, quia, ut dicit Gubat *in Exper. tract.* 3.
n. 332. illa liquefactio eſt profana nimis actio
repugnans menti Pontificum ſibi tam rigide,
& conſtanter reſervantium poteſtatem benedi-
cendi, ſeu ſacrandi ceram; non eſt igitur eo-
rum mens, ut per commixtionem data upera
factam pruſana vertatnr in ſacram. Et colli-
gitur ex mente Pauli V. qni in Cunſtitut. 43.
incipiente: *Romanum*, concedit Monachis San-
ctæ Mariæ Fulienſis, ut ipſi ſoli, & non alii,
7 poſſint renovare Agnos Dei factus. Agnus Dei
tangere, ſeu cuntrectare, licet per ſe, & ab-
ſolute non videatur licere niſi Clericis in Sa-
cris conſtitutis, ex quo ipſi Agni Dei, non
ſolum ſint ſacri, & benedicti, ſed etiam
oleo Sacro, & Chriſmate conſecrati, & ut
etiam colligitur *ex cap. Sacratas, diſt.* 23. ta-
men ut recte advertunt Sanchez *in Decalog.
lib.* 2. *cap.* 43. *n.* 27. Diana, & alii paſſim,
nunc uſus obtinuit, ut etiam laicis, & fœmi-
nis liceat attingere; eo vel maxime ſi hoc
fiat ex pietate, & devotione, vel ut impo-
nantur in aliqua capſula, aut thecis aureis,
& argenteis, vel hujuſmodi, ligentur, & or-
nentur, ut decentius cuſtodiantur.
Ad hæc juvat hic adducere ſequentem diſpo- 8
ſitionem in Bullario Clement. XI. impreſſam.

EDICTUM,

Quo Sacrarum Reliquiarum, Sacrarumque Cerarum *Agnus Dei* nuncupatarum venerationi conſulitur.

Niccolò per la Miſericordia Divina Arciveſcovo di Capua, del Titolo de' SS. Silveſtro, e Martino a' Monti, della S. R. C. Prete Cardinale Caracciolo, della Santità di N. S. Provicario Generale ec.

La Santità di Noſtro Signore volendo col ſno Appoſtulico zelo provvedere, che alle Sacre Reliqnie de' Santi, le quali furono vive membra di Criſto, e Tempio dello Spirito Santo, come ancora alle Cere benedette, e cunſecrate col Sacro Criſma da' Sommi Pontefici, chiamate comunnemente *Agnus Dei*, ſi conſervi la dovuta riverenza, ed onore, e che ſi levino affatto tutti gli abuſi, inerendo alla diſpoſizione de' Sacri Canoni, e del Concilio di Trento nella *ſeſſ.* 25. *de Invocatione, & Veneratione, & Reliquiis Sanctorum*, alle Coſtituzioni Appuſtoliche, ed alli Editti ſpeciali altre volte emanati d'ordine de' Sommi Pontefici ſnoi Predeceſſori, particolarmente di S. Pio V. e della Santa memoria di Clemente VIII. quelli confermando, e riſpettivamente rinovando, e ampliando.

Parimente ordina, ed eſpreſſamente comanda, che neſſuna perſona ardiſca, nè preſuma dipingere, o miniare, o pur far dipingere, o miniare in oro o alcuna ſorte di colure *gli Agnus Dei* benedetti, nè in tal modo venderli, o ritenerli per ſarne vendita, ſotto pena di ſcomunica *ipſo facto* impoſta nella Bolla della S. mem. di Gregurio XIII. ed altre pene riſervate a nuſtro arbitrio, volendo che da tutti ſi debbano decentemente tenere, portare, e cuſtodire bianchi e mondi, come rappreſentanti quell' innocentiſſimo, e Divino Agnello, di cui portano impreſſa l'immagine.

E perchè la Santa mem. di Paolo V. nella ſua

Digitized by Google

ſua Bolla, che comincia *Romanum licet Pontificem*, deſtinò ſolamente gli RR. Monaci di S. Bernardo, e di S. Pudenziana di Roma al Sacro Officio di fare detti Agnus Dei, e di rinovare li rotti colle ſtampe, che ſi conſervano nel Palazzo Appoſtolico; Quindi ſe alcuno ardiſſe di tenere, e fare ſtampe falſe de' medeſimi, o fabbricare Agnus Dei falſi, o in qualſivoglia modo formare la cera in forma d'Agnus Dei, incorrerà nella pena della Galera per dieci anni riſpetto agli Uomini, e della Carcere per dieci anni, o fruſta riſpetto alle Donne.

Nella qual pena incorrerà ancora chiunque diſtribuirà ſcientemente detti Agnus Dei falſi, come ſe foſſero veri, o benedetti, o ſcientemente ſpaccierà Reliquie falſe, o commetterà furto ſacrilego di Sacre Reliquie, e di Agnus Dei benedetti, o muterà ed altererà malizioſamente il nome, o il numero del Sommo Pontefice impreſſo in ciaſcheduno Agnus Dei benedetto.

Similmente la Santità Sua in materia tanto Sacra e Religioſa, rinovando le pene impoſte da' Sacri Canoni contro li Simoniaci, oltre le pene infraſcritte, vuole, e comanda, che neſſun Orefice, Coronaro, Tornitore, Arteſice de' Reliquiarj o di qualunque arte, o Profeſſione, Rigattiere, o Rivenditore, ovvero altra perſona di qualſivoglia ſtato, grado, e condizione ardiſca pubblicamente, nè privatamente vendere, far vendere, o tenere per vendere in caſa, bottega, o in moſtra di detta bottega, o altrove, qualſivoglia ſorte di Sacre Reliquie, o Agnus Dei, nè pure piccole parti di eſſe, ancorchè foſſero congegnate, e commeſſe dentro Croci, Immagini, Statue, Urne, Corone, Reliquiarj, o altri ſimili ornamenti di qualunque ſorte, e molto meno eſporle venali nelle ſtrade, Piazze, Fiere, Mercati, Camere locande, Portici delle Chieſe, o Conventi, ed altri luoghi pubblici, nè anche con altre robe vendibili; Permettendoſi ſolamente di ritenere nelle loro caſe, e botteghe, o moſtra di eſſe, e nei luoghi ſuddetti, li ſemplici ornamenti, collo ſpazio, o circolo di eſſi voto ſenza Reliquie, ed Agnus Dei ad effetto di vendere ſemplicemente li ſuddetti ornamenti.

Per pubblica comodità de' fedeli, e conſervazione di dette coſe Sacre ſi permetterà con noſtra licenza da concederſi gratis a quelli Arteſici de' Reliquiarj, che ſaranno cogniti all' infraſcritto Cuſtode delle Sacre Reliquie, e approvati da Noi, o da Monſignor Vicegerente, collocare in ornamenti decenti quelle Reliquie, che verranno diſpenſate parimente gratis dalla noſtra Cuſtodia, o da Monſignor Sacriſta del Palazzo Appoſtolico, e vendere il puro valore di detti ornamenti, come di ſopra; Come anche accomodare quelle Reliquie, ed Agnus Dei, che ſaranno portati da particolari per loro uſo, e ritenerli in bottega, ſin tanto che ſaranno accomodati, e reſtituiti a' medeſimi Padroni, ſenza poterli giammai tenere in moſtra, nè guarniti, nè ſguarniti, come ſi è ordinato.

Ed affinchè non poſſa dubitarſi dell' identità, e verità delle Sacre Reliquie, la cui ricognizione, ed approvazione deve aſſolutamente farſi dal Veſcovo del luogo, ſecondo la forma del detto Concilio Tridentino; Parimente d'Ordine eſpreſſo della Santità Sua, ſi proibiſce a qualunque perſona di qualſivoglia ſtato, grado, e condizione di far fede alcuna, Inſtromento, e Scrittura pubblica, o privata di eſtrazione, donazione, conſegna, tranſlazione, o altro contratto in queſta materia di Reliquie ſenza noſtra licenza in ſcritto, (fuorchè a tergo dell' Autentiche, poſſa ſcriverſi la donazione della ſteſſa Reliquia autenticata,) nè li Stampatori di ſtamparle, ma debbano riconoſcerſi, ed autenticarſi da Noi, o da Monſignor Vicegerente noſtro, e rogarſene gratis il detto Cuſtode delle Sacre Reliquie, o li Notari del noſtro Tribunale, altrimenti oltre le pene infraſcritte le Reliquie diſpenſate in altra forma non s' avranno per autentiche.

Siccome per il medeſimo fine, e ſotto le ſteſſe pene ſi proibiſce ad ogni Arteſice, e qualſiſia perſona, ancorchè Eccleſiaſtica, di aprire ſenza la noſtra licenza, o ſenza la preſenza di Monſignor Vicegerente, o dell' infraſcritto Cuſtode le ſcatole di Reliquie ſigillate col noſtro ſigillo, o di Monſignor Sacriſta, e li Reliquiarj autentici di Chieſe, anche a fine di accomodarle nelli medeſimi, o altri Reliquiarj, nè ſervirſi di dette Scatole per uſi profani, e ſimilmente ad altri Rettori, o Miniſtri delle Chieſe di concedere veruna Reliquia delle medeſime, o parte di eſſe, ſenza legittima facoltà, nè di eſporre qualſiſia Reliquia alla pubblica venerazione ſenza la noſtra autentica, o ricognizione, ed approvazione.

Finalmente per l'eſatta oſſervanza del preſente Editto, la Santità Sua comanda, che ſia inviolabilmente eſeguito da tutti di qualſiſia ſtato, grado, condizione, e ſeſſo, ancorchè

chè

Digitized by Google

chè Eccleſiaſtici, Secolari, o Regolari, ovvero degni di ſpecial menzione, ſotto la pena di Scudi ducento d'oro, da applicarſi ad uſi pii, e la quarta parte all'Accuſatore, il quale ſarà tenuto ſegreto, e della carcerazione, e dell'eſilio, ed anco della Galera, ſecondo la qualità delle traſgreſſioni, e delle Perſone, ed alli Regolari ſotto pena della privazione di voce attiva, e paſſiva, ed altre pene corporali a noſtro arbitrio, oltre la perdita delle Reliquie, Agnus Dei, e loro ornamenti. E ſi procederà ancora per inquiſizione, o in altro modo più proficuo alla Corte, in ciaſcuno de' capi ſuddetti. E pubblicato, ed affiſſo ne' luoghi ſoliti, dopo tre giorni comprenderà tutti, come ſe foſſe a ciaſcuno perſonalmente intimato. Dato in Roma dalla noſtra ſolita Reſidenza queſto dì 14. Ottobre 1716.

N. Card. Caracciolo Pro-Vicario.

M. A. Canonico Boldetti Cuſtode delle Sacre Reliquie.

N. A. Canonico Cuggiò Secret.

9 Agnorum Dei virtutem non parvam eſſe pro beneficio, & utilitate fidelium teſtatur Durandus *in Rationali Divin. Offic. lib. 6. cap. 79.* ubi dicit vim habere contra fulgura, fulmina, grandinem, incendia, & tempeſtates, ventos, vel imbres. Martinus Delrius addit, habere virtutem magnam contra Dæmonem, a cujus poteſtate plures vi talium Agnorum Dei fuerunt liberati, & præcipue Nobilis vir in Auſtria 1591. & fœmina obſeſſa in Bavaria, & etiam alia conſimilis eodem tempore, ut teſtatur ipſe *lib. 6. cap. 2. ſect. 3. quæſt. 3. Diſ-*
10 *quiſition. variar.* Multa de eorum effectibus ſcripſit Vincentius Boonardus; & Petrus Matthæus *in 7. Decretal.* dicit, quod cum conſecrantur a Pontifice, poſtulatur a Deo, ut eos devote geſtantibus tribuat, quæ breviter ſequentibus verſibus complexus eſt Pater Froſius, ut adducit Delrius loco citato:

Poſtulat in primis ſacrati aſpectus ut Agni
 Agnum ad cœleſtem concita corda levet,
Utque ſalutiferæ memores vitæque, neciſque,
 Criminis, & vitii noxia vincla terant.
Hoſtis ut inſidias Stygii, ac certamina vincant,
 Decipulas mundi, carnis & illecebras.
Corporeos nobis morbos, caſuſque repelli
 Præſertim horriferos, mortificoſque petit.

Alios etiam verſus virtutem, & efficaciam 11
Agnorum Dei exprimentes adducit Quaranta verb. *Agnus Dei*, & dicit ab Urbano V. fuiſſe miſſos ad Græcorum Imperatorem cum tribus Agnis Dei, & ſunt ſequentes.

Balſamus, & munda cera cum Chriſmatis unda
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum,
Fonte velut natum per myſtica ſanctificatum.
Fulgura deſorſum pellit, & omne malignum.
Peccatum frangit, ut Chriſti ſanguis, & angit.
Prægnans ſervatur, ſimul & partus liberator.
Munera fert dignis, virtutem deſtruit ignis.
Portatus munde de fluctibus eripit undæ.
Morte repentina ſervat, Satanæque ruina.
Si quis honorat eum, retinet ſuper hoſte trophæum.
Parſque minor tantum, tota valet integra quantum.
Agnus Dei miſerere mei,
Qui crimina tollis, miſerere nobis.

Supplementa Auctoris.

De Ritu & uſu Cerearum Formarum, quæ 12
benedici, & conſecrari ſolent a Romano Pontifice, Formola impreſſa de mandato SS. D. N. Benedicti Pp. XIV. anno 1752.

PErvetuſtus in Eccleſia Romana ritus eſt ille, quo Summi Pontifices benedicere, & conſecrare ſolent Cereas Formas, quæ *Agnus Dei* vulgo appellantur. In Ordine Romano, qui eruditorum judicio antiquior eſt ſæculo octavo, innuitur præfatus Ritus; In Cæremonialı vero ejuſdem Romanæ Eccleſiæ deſignantur materia, forma, & preces in hujuſmodi conſecratione adhibendæ, quæ Sacras continent, myſticaſque ſignificationes.

Conficiuntur hi *Agnus Dei* ex cera alba, pura virginea, quo humana denotatur natura a Chriſto, virtute Divina, ſine ulla mixtione, aut contagione culpæ, in puriſſimo Mariæ Virginis utero aſſumpta. Agni imago in illis imprimitur, Agni illius immaculati ſymbolum, qui pro humana reparatione in Ara Crucis immolatus eſt. Adhibetur Aqua benedicta, quo nimirum elemento, cum in veteri, tum in novo Fœdere, præclara Sacramenta, & prodigia a Deo effecta ſunt. Miſcetur in ea Balſamum, quo bonus Chriſti odor ſignificetur, quem in omni actu, & converſatione redolere debent Chriſtifideles. Superinfunditur Chriſma, quo res aliæ Divino cultui ſpe-

Digitized by Google

ſpecialiter addictæ veluti Templa, Altaria, Sacerdotes, præparari ſolent, ac conſecrari, atque in eo præſtantiſſima virtutum omnium Charitas figuratur.

In Aqua igitur prius benedicta, ac Balſamo, & Chriſmate mixta, Cerei illi *Agnus Dei* immerguntur, & Summus Pontifex, tam ante, quam poſt merſionem, ſanctiſſimis precibus Deum exorat, ut eas Formas benedicere, ſanctificare, & conſecrare dignetur, iiſque tantam impertiat virtutem, ut quicumque recta fide, ac vera pietate iiſdem uſus fuerit, hæc dona, ac beneficia conſequatur.

I. Ut aſpectu, vel contactu Agni in Cereis illis formis impreſſi excitentur Fideles ad memoranda ſub eo Symbolo Redemptionis noſtræ myſteria, conceptiſque grati animi ſenſibus Divinam in nos bonitatem benedicant, venerentur, ac diligant: fidentes fore, ut per eam peccatorum veniam obtineant, & maculas omnes abſtergant.

II. Ut ad vivificæ Crucis ſignum in iiſdem Cereis impreſſum maligni Spiritus contremiſcant, & fugiant, faceſſant grandines, ſubſidant venti, diſſipentur tonitrua, abigantur turbines, fulgura, & tempeſtates.

III. Ut Divinæ benedictionis virtute non prævaleant diabolicæ fraudes, inſidiæ, & tentationes.

IV. Ut Parturientes cum fœtu incolumes ſerventur, eumque feliciter in lucem emittant.

V. Ut iiſdem devote utenti nulla dominetur adverſitas, nulla noceat peſtilentia, aeriſque corruptio, nullus comitialis morbus eum corripiat, nulla maris tempeſtas, nullum incendium, nulla inundatio, nulla adverſus eum prævaleat malignitas.

VI. Ut in proſperis, adverſiſque caſibus Divina protectione muniatur, ab humanis, vel diabolicis inſidiis, a ſubitanea, & improviſa morte, a cunctis denique malis, & periculis liberetur, per Vitæ, ac Paſſionis Jeſu Chriſti myſteria.

Mirabiles hujus Sacri virtutes explicatæ jam olim fuere, atque his verſibus comprehenſæ:

Pellitur hoc ſigno tentatio Dæmonis atri,
Et pietas animo ſurgit, abitque tepor.
Hoc aconita fugat, ſubitæque pericula mortis,
Hoc & ab inſidiis vindice, tutus eris.
Fulmina ne feriant, ne ſæva tonitrua lædant,
Ne mala tempeſtas obruat, iſtud habe.
Undarum diſcrimen idem propulſat, & ignis;
Ullaque ne noceat vis inimica valet.
Hoc facilem partum tribuente, puerpera fœtum
Incolumem mundo proferet, atque Deo.
Unde, rogas, uni tam magna potentia ſigno?
Ex Agni meritis, haud aliunde fluit.

Quæ quidem beneficia, & gratiarum dona a bonorum omnium Largitore Deo fidelibus tribui, ac concedi, virtute hiſce Sacris Cereis communicata per benedictionem, ac precationes in primis, quas Chriſti Vicarius Romanus Pontifex univerſæ Eccleſiæ nomine in eorum conſecratione fundere ſolet, res eſt firmiter omnino credenda, ac variis, eximiiſque miraculis ſæpiſſime confirmata. Quod ſi optatus non ſemper obtineatur effectus, id non defectui virtutis rei ſacræ, ſed vel infirmæ, exiguæque utentium Fidei, ac devotioni, vel alteri occultæ cauſæ Deo compertæ, ac probatæ, tribuendum eſt.

Sic ad litteram habetur in Appendice V. ad Tomum Tertium Bullarii Benedicti XIV.

ALCHIMIA, ALCHIMISTÆ.

Alchimia ad faciendum aurum, vel argen- 1
tum turpis lucri gratia pro commerciis contractuum, vel pro mixtione monetarum, eſt illicita, & expreſſe prohibita, *cap. Spondent Extravagant. comm. Joann. XXII. lib. 5. de crimine falſi*. Et ratio eſt quia aurum, vel argentum chimicum, non habet veri auri, & argenti naturalis perfectionem, neque virtutes & proprietates omnes, adeoque nequit confici, & uti pro commerciis contractuum, cum ſic eſſet manifeſta injuſtitia, & damnum tertii; neque ut in medicamentis quis eo utatur, cum veri auri vires ſalutares non habeat, quin potius nocivas qualitates ab igne carbonario, & venenato hydrargyrio contrahat; Neque ut quis eo utatur pro mixtione monetarum, cum ſic monetas adulterare redundaret in nimium aliorum præjudicium, & foret unum caput criminis monetarii, juxta aliam Conſtitutionem ejuſdem Pontificis in *cap. Prodiens, Extravagant. Singular. tit. de crimine falſi*.

Et contrafacientes mortaliter peccarent, cum 2
notabiliter læderent proximum. Sic tenet S. Thomas 2. 2. *quæſt. 77. art. 2. ad* 1. Alber. Brun. *in tract. de Monet. augment. præſuppoſ. 1. num. 13.* Sylveſter *verb. Alchim.* Farinac. *qu. 115. de crim. læſ. Majeſt.* Pignatell. *tom. 9. conſult. 1. n. 79.* Martinus Delrius *lib. 1. c. 5. quæſt.*

quæſt. 4. Paulus Comitolus *lib. 3. qu.* 33. Joann. Crot. Anaclet. & alii.

3 Alchimiſtæ, & Alchimiam fieri curantes, aut mandantes, ſunt infames; & ſi aurum, vel argentum chimicum, vendant, vel dent in ſolutum, aut expendant, tenentur tantundem de vero, & bono auro pauperibus erogare; vel ſi ipſi, ut ordinarie contingit, pauperes ſint, pœnam aliam in corpore, arbitrio Judicis, ſubire tenentur. Et ſi fuerint Clerici, privandi ſunt Beneficiis, & ad alia obtinenda redduntur inhabiles. Habetur expreſſe in Conſtitutione Joannis XXII. *cap. Spondent*, *Extravagant. comm. lib. 5. de crimine falſi*, quæ ut ab omnibus recte percipiatur, hic per extenſum adducitur.

4 „ Spondent, quas non exhibent divitias pauperes Alchimiſtæ, pariter qui ſe ſapientes exiſtimant, in foveam incidunt, quam fecerunt. Nam haud dubie hujus artis Alchimiæ, alterutrum ſe profeſſores ludificant, cum ſuæ ignorantiæ conſcii, eos, qui ſupra ipſos aliquid hujuſmodi dixerint, admirentur, quibus cum veritas quæſita non ſuppetat, diem cernunt, facultates exhauriunt, iidemque verbis diſſimulant falſitatem, ut tandem, quod non eſt in rerum natura, eſſe verum aurum, vel argentum ſophiſtica transſmutatione confingant; eoque interdum eorum temeritas damnata, & damnanda progreditur, ut fictis metallis cudant publice monetæ characteres fidis oculis, & non alias alchimicum fornacis ignem, vulgum ignorantem eludant. Hæc itaque perpetuis volentes exulare temporibus, hac edictali Conſtitutione ſancimus, ut quicumque hujuſmodi aurum, vel argentum fecerint, vel fieri ſecuto facto mandaverint, vel ad hoc ſcienter, dum id fieret, facientibus miniſtraverint, aut ſcienter, vel auro, vel argento uſi fuerint vendendo, vel dando in ſolutum, verum tanti ponderis aurum, vel argentum pœnæ nomine inferre cogantur in publicum pauperibus erogandum, quanti alchimicum exiſtet, circa quod eos aliquo prædictorum modorum legitime conſtiterit deliquiſſe, facientibus nihilominus aurum, vel argentum alchimicum, aut ipſo (ut præmittitur) ſcienter utentibus perpetuæ infamiæ nota reſperſis. Quod ſi ad præfatam pœnam pecuniariam exſolvendam delinquentium ipſorum facultates non ſufficiant, poterit diſcreti moderatio Judicis pœnam hanc in aliam (puta carceris, vel alteram juxta qualitatem negotii, perſonarum differentiam, aliaſque attendendo circumſtantias) commutare. Illos vero, qui in tantæ ignorantiam infelicitatis prorupperint, ut nedum nummos vendant, ſed naturalia Juris præcepta contemnant, artis excedant metas, Legumque violent interdicta, ſcienter videlicet adulterinam ex auro, & argento alchimico cudendo, ſeu fundendo, cudi, ſeu fundi faciendo monetam, hac animadverſione percelli jubemus, ut ipſorum bona deferantur carceri, ipſique perpetuo ſint infames: Et ſi Clerici fuerint delinquentes, ipſi ultra prædictas pœnas priventur Beneficiis habitis, & prorſus reddantur inhabiles ad alia habenda.

Ex hac Conſtitutione deducitur, quod etiam 5 utentes ſcienter tali moneta, aut auro, vel argento alchimico in damnum tertii teneantur tantum de vero, & bono auro pauperibus erogare, ſi facta debita diligentia, damnificati remaneant adhuc ignoti. Si vero ipſis 6 damnificatis, vel eorum hæredibus reſtitui poteſt, delinquens tenetur reſtituere eiſdem per ea, quæ habentur *in cap. Cum te, de uſur.* ibique Doctores, & a Leſſio *lib.* 1. *c.* 14. *n.* 49. Molina *tom.* 2. *diſp.* 746. & ab aliis paſſim. Et licet hæc pœna erogationis tantundem auri, & argenti in pauperes, vel reſtitutionis 7 propriis perſonis damnificatis, ſeu eorum hæredibus, videatur indigere miniſterio Judicis, & ſic videatur ſententia ferenda, tamen in foro conſcientiæ obligat ante ſententiam Judicis Jure naturali, in quantum ſit ſequutum damnum tertii, cui abſque alia ſententia eſt facienda reſtitutio, quam primum fieri poteſt, ut habet Pignatell. *tom.* 9. *conſult.* 2. *num.* 72. & alii.

Per hanc Extravagantem Joannis XXII. ſupra allatam tenent multi Doctores non damnari abſolute artem chimicam faciendi aurum, vel argentum, niſi quando vel fieret ope Dæmonis, vel quando non valeret effici verum aurum, & argentum; Cum autem hæc ars faciendi verum aurum, & argentum, dicunt ipſi, ſit poſſibilis, & vera in ſe, licet in hoc, vel in illo particulari non ſemper verificetur defectu peritiæ, ſequitur non eſſe prohibitam, neque punitam. Sic Pichus *in tract. de auro*, Oldrad. *conſ.* 74. Tabiena, & Sylveſter *verb. Alchimia*, Fab. *de monet. tract. de emption.* Abbas *in c.* 2. *de ſortileg.* & alii cum Hieron. Zanet. qui *in tract. de For. Conſc.* *n.* 121. dicit hanc ſententiam eſſe communem. 8

Multi vero alii, & plures media via incedentes, teneant per hanc Extravagantem non 9

Digitized by Google

quidem abſolute damnari, & puniri artem chimicam in ſe, ſed damnari, & puniri, quando quis prætendit facere verum aurum, vel argentum, & illud pro vero expendere, cum hoc ſit contra juſtitiam, ex quo aurum alchimicum non habet intrinſecam perfectionem, & virtutem, & valorem veri auri naturalis, adeoque nequeat quis eo uti in commerciis, nec cum ipſo liceat ſolvere debita, quod vergeret in nimium damnum tertii. Sic Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 77. *artic.* 2. *ad* 1. Albert. Brun. *in tractat. de monet. augm. præſuppoſ.* 1. *num.* 13. Farinac. *quæſt.* 115. *de crim. læſ. Majeſt.* Sylveſter *verb. Alchimia*, Joann. Crot. *in tract. de teſt. rub. in cauſ. Civil. quis poſſit eſſe teſtis num.* 179. Pignatell. *tom.* 9. *conſ.* 2. *n.* 75. & alii.

10 Alii tandem tenent abſolute eſſe damnatam, & reprobatam artem Alchimiæ faciendi aurum, vel argentum. Sic Sanchez *in Decalog. lib.* 2. *c.* 40. *n.* 51. Summa Angelica, Valentia, & Margarita Decreti Gratiani edita per Patrem Martinum Ordinis Prædicatorum Domini Papæ tunc Pœnitentiar. & Capellan. ubi *verb. Alchimia* habetur expreſſe: *Alchimia videtur eſſe ars reprobata, quia qui credit unam ſpeciem poſſe transferri in aliam, vel ſimilem, niſi ab ipſo Creatore, infidelis eſt, & Pagano deterior*, & citat *cauſam* 26. *qu.* 5. *c. Epiſcopi circa finem*, in qua cauſa habentur ad litteram iſta verba: *Quiſquis ergo credit poſſe aliquam creaturam, aut in melius aut in deterius immutari, aut transformari in aliam ſpeciem, vel in aliam ſimilitudinem, niſi ab ipſo Creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta ſunt, procul dubio infidelis eſt, & pagano*
11 *deterior*. Et ratio eſt, quia ars Alchimiæ eſt expoſita multis fraudationum periculis, & ſæpe dæmon ſe illi operationi ingerit, ut pluribus exemplis compertum eſt, & præcipue de præſtigiatore quodam Diabolico, qui poſtquam per artem Chimicam fingendo facere verum aurum, plures decepiſſet, ab Anaſtaſio Imperatore detectus in Caſtello relegatus miſere periit, ut ex Cedreno refert Martinus Delrius; & de Marco Bragadeno, qui cum ſuæ artis chimicæ præſtigiis multoties verum aurum confectum finxiſſet, ita ut a nonnullis Rex auri Venetiis appellaretur, tandem a Duce Bavariæ, ad quem confugerat, de ſuis præſtigiis convictus, & morti adjudicatus, cum ad patibulum duceretur, confeſſus eſt nunquam a ſe in vita factum fuiſſe aurum, nec ſe credere illius faciendi ullam inter homines artem exſtare. Sic refert Paulus Comitolus *lib.* 3. *quæſt.* 33. *reſponſ. moral. num.* 5. ſic concludens: *Aurea furca digna confeſſio.*

Ex his omnibus concludendum eſt, quod 12
quamvis ars chimica phyſice defendi poſſit, maxime in magnis, & divitibus Principibus, in quibus, ex quo agant cum conſilio ſapientum, ceſſant pericula ſuperſtitionis, & damnificationis Reipublicæ; Moraliter tamen im- 13
probatur, & maxime in non nimis divitibus, & privatis omnibus, in quibus hæc ars eſt plena periculis, cum iſti ſoleant ipſam exercere ſolummodo turpis lucri gratia, & auro illo uti intendant ad commercia, medicinas, & monetarum mixtionem; & dato etiam, quod ipſi ad iſta non eſſent eo uſuri, periculum evidens eſt, ne utantur hæredes, quod ut dictum eſt *n.* 1. eſt omnino illicitum. Ultra 14
quam quod iſti hac arte depauperantur, familiæ neceſſaria ſubtrahunt, quorum defectu ad non paucas ſuperſtitiones, & præſtigia recurritur, cum ſemper hac arte decipiantur ipſi, & alios decipiant, *ſpondendo*, ut dicit Pontifex, quas non exhibent divitias pauperes Alchimiſtæ, redditi de die in diem miſerabiliores, & cum magno etiam aliorum præjudicio ad extremam uſque redacti miſeriam; quare eos, ut fallaces, mendaces, & vanitatis amatores, ac Reipublicæ noxios, ſub graviſſimis pœnis damnavit Joann. XXII. *in cit. c. Spondent.* Sic tenent Turreblanca *de Jure ſpirit. l.* 11. *c.* 4. *n.* 47. *cum ſequent.* Barboſa *tom.* 6. *additamenta ad collect. Doctor. fol.* 142. Franciſcus de Pavinis *in Apoſtilla ad Extravagant. Joann. XXII. n.* 12. Martinus Delrius *lib.* 1. *c.* 5. *n.* 4. §. *Denique*, Paulus Comitolus *l.* 3. *quæſt.* 33. Schnorrenberg. Anaclet. D. Thomas, Sylveſter, Farinac. Joann. Crot. Pignatell. cum aliis cit. pro ſecunda ſententia: & a fortiori Sanchez, Summa Angelica, & alii citati pro tertia ſententia, & omnes tenentes non poſſe ab Alchimiſtis fieri verum aurum, ut Avicenna relat. ab Ægidio *Com. quodlibet.* 3. *quæſt.* 8. *meteorologiæ lib.* Ipſe Ægidius ibi. Averroes *in paraphraſi in* 2. *lib. de generation. animal.* Conciliator *differen.* 209. Cardenas *l.* 10. *de varietate rerum cap.* 51. Toſtatus, Palat. Chaſſan. Penna, Binſfel. & alii citati a Turreblanca *loco ſuperius citato*. Unde ex his omni- 15
bus patet, dicit Martinus Delrius *lib.* 1. *c.* 5. *quæſt.* 4. *fol.* 69. *verb. quarto*, *optimam eſſe (quam ajunt Angliæ) Legem, ne cui ſine permiſſu Principis ſub pœna capitis liceat Alchimiam exercere; quam Legem expediret etiam alibi ferri.*

Alia ad rem, vide verb. *Falſum, Falſarius n.* 36. 16

Addi-

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

17 Alchimia, ſeu Chimia eſt *Ars ſacra*, *ſeu flatoria auri conficiendi* ἱερὰ τέχνη θεία, ut legitur in lexico hujus Artis. Χυμεία a veteri Scriptore, & Joanne Antiocheno apud Suidam, Αρχημεία ab infimis Græcis Scriptoribus appellatur. Cur *Chimia* hæc ars dicatur, non adhuc liquet. *Vide* P. Lambecium *lib. 6. Biblioth. Cæſar. pag.* 174. Georgium Syncellum *pag.* 14. *&* Menagium *in verb. Alquimie*. De ortu & progreſſu hujus artis conſule Olai Borrichii diſſertationem, *de ortu & progreſſu Chimiæ*.

18 Saniores omnes putant, hanc tranſmutationem fictiriam eſſe; alii rotis lacertis pugnant pro veritate hujus tranſmutationis: rationes utriuſque partis late referunt Pereira *de Magia l. 1. cap.* 12. Valentia 2. 2. *diſp. 6. q. 13. punct. 2. difficul. ult.* & latius Martinus del Rio *lib. 1. diſp. Mag. cap. 5. quæſt. 1. ſect. 2. & 3.*

19 Qui de vaniſſima Alchimiæ arte plura cupit, adeat Wilhelmum Aniſſonum *in Philoſophia Pirotechnica*, Chriſtianum Adulphum, Balduinum *in auro hermet.* Becherum *in Phyſic. ſubter. & in ſupplem. ſecund. in Phyſic. ſubter. ſeu de tranſmut. metal. in aur.* Blawenſteinum *in Interpellat. pro lapide philoſoph. contra A. Kircherum*, Caranram *de natura auri artefacti*, Clauderum *de tinctura univerſali*, Borellum *in Biblioth. Chimic.* Rogerium Baconem, *Miroir d'Alquimie*, Barlet *le vray & methodique cours de la Phyſique reſolutive vulgairement dit Chymie*. Et qui contra Chymicos ſcripſerunt *Major. Examen fucorum pſeudo-chymicorum detect.* La sferza degli Alchimiſti, *Uden. non entia Chymic. Eraſm. in Dialog. de Alchym.*

ALIENARE, ALIENATIO.

Articulus I.

Quoad ea, quæ veniunt ſub nomine Alienationis bonorum Eccleſiaſticorum Mobilium, & Immobilium.

1 Alienatio bonorum Eccleſiæ ſine juſta cauſa, & debita ſolemnitate, eſt prohibita triplici Jure, ſcilicet Jure Divino, Levitic. *cap. 25. & 27.* Jure Civili, *leg. Jubemus 2. Cod. de Sacro-ſanctis Eccleſiis*, & Jure Canonico, *cap. Apoſtolicos 13. cap. ſine exceptione 52. cauſ. 12. quæſt. 2. cap. fin. de rebus Eccleſ. non alienand.* Clement. I. *eodem titul. Extravagant. Ambitioſæ eodem titul. inter communes*, & Tridentin. *de reform. ſeſſ. 22. cap. 11. & ſeſſ. 25. c. 11.* Bona Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſtica, ſunt quæ pertinent ad Eccleſias, Beneficia, Monaſteria, Hoſpitalia, Eremitoria, Capellas, dummodo hæc authoritate Epiſcopi ſint fundara; nam bona Collegiorum, Confraternitatum, aut Communitarum ſæcularium, neque ſunt Eccleſiaſtica, neque cadunt ſub prohibitionibus, de quibus in hoc titulo.

Alienationis nomine venit omnis actus, quo 2
dominium rei directum, vel utile, aut uſusfructus, ſeu Jus in alterum transfertur, ideſt donatio, permutatio, venditio, emptio, ceſſio, conceſſio, hypotheca, emphyteuſis; colligitur ex *cap. Nulli 5. hoc titulo*, *ex cap. Apoſtolicos 12. quæſt. 2.* & expreſſe habetur in *Extravagant. Pauli II.* incipiente: *Ambitioſæ*, *ſub hoc titulo inter communes*, præciſis his verbis: *Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, nec non infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus a Jure permiſſis, ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & cum Eccleſiarum evidenti utilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſervando ſervari non poſſunt pro inſtantis temporis exigentia, hac perpetuo valitura Conſtitutione præſenti fieri prohibemus.*

Alienari prohibentur immobilia, & pretioſa mobilia Deo dicata, citata Extravaganti 3
Ambitioſæ ſub initio; Et nomine immobilium veniunt omnia, quæ loco moveri non poſſunt, ut prædia, domus, agri, & ſimilia.
Et quantum ad præſens veniunt etiam nomine immobilium ſervitutes prædiorum, ut Jura piſcandi, venandi, & ſimilia, ut *leg. ultim. §. fin. Cod. de præſc. long. temp.* ibi: *Eodem obſervando, & ſi res non ſoli ſint, ſed incorporales, quæ in Jure conſiſtunt, velut uſusfructus, & ceteræ ſervitutes*, & concordat *Clem. I. de rebus Eccleſiæ non alienandis*; his verbis: *Jura redditus, aut poſſeſſiones ejuſmodi Monaſterii.* 4

Sic etiam veniunt nomine immobilium cenſus & annui redditus, ut expreſſe habetur *in Clement. Exivi §. cumque annui redditus, de verborum ſignificatione*, his præciſis verbis: *Cumque annui redditus inter immobilia cenſeantur a Jure*. Sic etiam nomine immobilium veniunt Jura, & Actiones ad immobilia, colligitur *ex* 5

c. 2. *de rebus Eccleſiæ non alienand. in* 6. ubi Jura & Actiones ad immobilia æquiparantur immobilibus, ibi : *bona immobilia*, *aut Jura Eccleſiaſt.* & *leg. Qui ad actionem*, *ff. de reg. Jur.* ibi : *Qui actionem habet ad rem recuperandam*, *ipſam rem habere videtur*.

6 Sic tandem nomine immobilium, quantum ad præſens, venit certa Summa pecuniæ ſpecialiter deputata ad emptionem immobilium, cenſuum, vel mobilium pretioſorum, vel ad ædificandam Eccleſiam, aut pro graviſſimis Eccleſiæ neceſſitatibus, maxime ſi cum Superioris auctoritate, & Clericorum conſenſu ad id fuerit retenta, colligitur *ex leg.* 3. *Quid ergo*, *ff. de contraria*, *& util. action. tutel.* ubi pecuniam ad prædiorum comparationem depoſitam Tutor alienare non poteſt. Sic tenent Engel *lib.* 3. *titul.* 13. *n.* 7. Anaclet. Azorius, Quaranta, & plurimi alii cum Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 95. *n.* 41.

7 Nomine mobilium pretioſorum, quæ alienari non poſſunt, veniunt quæ ſunt de theſauro Eccleſiæ, vel quæ propter pretium, artem, raritatem, & antiquitatem conferunt Eccleſiæ ſpecialem ſplendorem, ut ſunt vaſa aurea, argentea, veſtes pretioſæ, gemmæ, ornamenta pretioſa, copioſa bibliotheca librorum, & ſimilia excedentia valorem viginti-quinque aureorum, prout declaraſſe Sacram Congreg. referunt Valdes, & alii apud Donatum *tom.* 1. *tract.* 14 *qu.* 48. Vide infra *art.* 3. *n.* 3. *&* 4. Sic Engel *de rebus Eccleſ. non alienand. lib.* 3. *tit.* 13. *n.* 5. Pirhing *eod. tit. num.* 12. Azorius, Anaclet. & cum pluribus Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 95. *num.* 39.

8 Sic etiam nomine mobilium pretioſorum veniunt inſignes Reliquiæ Sanctorum, maxime ſi in Eccleſiæ muro ſint clauſæ, vel ibi perpetuæ ſepulturæ traditæ, quia eſto pretio non æquentur, ſunt tamen ſupra omne pretium; Lezana *cap.* 10. *n.* 4. *in princip. & verb. alienare num.* 14. Riccius *in praxi par.* 1. *deciſ.* 63. Engel, Bonacina, & cum pluribus Barboſa *ſupra cit.* Modica autem Reliquia jam facta alienabilis poteſt alienari ſine Sedis Apoſtolicæ facultate ex Decreto *Sacr. Congreg. Rit. in Aſtenſ.* 8. *Julii* 1602. apud Barboſ. *deciſ. Apoſt.*
9 *verb. Reliquiæ Sanctor.* Item nomine mobilium pretioſorum inalienabilium veniunt illa mobilia, ex quorum fructibus annui redditus ſolent percipi ab Eccleſia, ſeu Monaſterio, ut grex ovium, armentorum bovum, præſepium equorum; non autem eorum fructus, cum licitum ſit vendere, & alienare arietes, hircos, hœdos, vitulos, equos, & hujuſmodi. Sic Molina *t.* 1. *de juſtitia*, *& jure diſp.* 465. *n.* 4. Filliucius, Pirhing *hoc tit. n.* 12. Saonig. Bonac. & alii cum Barb. *loc. cit.*

Item nomine mobilium pretioſorum inalie- 10
nabilium veniunt arbores frugiferæ, ſeu prædio neceſſariæ, ut illis ſublatis prædium redderetur graviter deterius. Unde Beneficiatus incidere faciens tales arbores in bonis Eccleſiæ, & in proprios uſus convertens, dicitur alienare, & Cenſuras Extravagantis Pauli II. incip. *Ambitioſæ*, & Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 11. incurrit, ut deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. referunt Gallet. *Margarita caſuum conſcientiæ verb. Bona p.* 27. & Bonacina *diſp.* 1. *qu.* 18. *punct.* 4. *n.* 7. cum Barboſa *in Trident. ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *de reform.* Non peccant tamen, nec 11
incurrunt tales Cenſuras, Beneficiati incidere facientes arbores inutiles, ac nocivas, v. g. quando ob denſitatem, & vicinitatem ſunt impedimento aliarum augmento, vel quando loco earum reponuntur arbores fructiferæ, ſeu magis fructiferæ; Hæc enim, & ſimilia ſunt utilia fundo, & ſecundum regulas Agriculturæ. Sic Lezana *verb. Alienare n.* 15. Quaranta *in Summ. Bull. verb. Alienat. n.* 33. Peyrin. & alii paſſim. Vide infra *art.* 4. *n.* 15. *ad* 17.

Supplementa Auctoris.

Attendenda ſunt quæ tradit Card. Petra 12
tom. 5. *comment. ad Conſtit.* 5. *Pauli II. ſect.* 2. *n.* 15. de Superiore Regulari incidere faciente arbores fructiferas in proprio Viridario. Videtur ſimile dubium fuiſſe propoſitum in Sacra Congr. Concilii *ſub die* 27. *Junii* 1665. ibi : *Nonnulli Regulares religioſæ conſcientiæ ſupplices petunt*, *ut per hanc Sacram Congregationem declaretur*, *an Prælatus*, *ſive Superior Regularis*, *poſſit incidere*, *ſeu incidi facere in ſuo Monaſterio*, *ſeu Viridario*, *arbores fructiferas*, *ibidem exiſtentes & incidendo*, *ſeu incidi mandando*, *incidat in pœnas comminatas* in Extravag. *Ambitioſæ*, *de reb. Eccl. non alien.* & in decretis generalibus hujus Sacræ Congregationis *de reb. Regul. alien.* Sacra Congregatio cenſuit : *Non reſpondendum*, *niſi in caſibus particularibus tom.* 24. *decret. pag.* 535. Et quidem optima ratione, quia aliquando in Viridariis opus eſt arbores renovare, & alias eradicare pro majori utilitate ipſius, & ſic debet conſiderari fructus comparative ad Viridarium, & non ad ſingulas arbores. Unde in dubio *Inciſionis arborum* 29. *Julii* 1684. Sacra Congregatio dixit, *Ad mentem*, quæ fuit non incidiſ-

Digitized by Google

cidiſſe in pœnas contentas in decr. *de reb. Eccl. non alien.* Prælatum Regularem, qui arbores inciderat, alias ſubrogando in aptiori loco: Et alia quoad inciſionem Arborum, vide late Paſſerin. *de ſtatu hom. tom.* 1. *quæſt.* 185. *art.* 7. *num.* 340. *& ſeq.* ubi dictus Paſſerinus inter alia notabilia ſub *n.* 367. aſſerit quod incidi licite poſſunt arbores, ſi materia ſit parva, & ex inciſione fundus non reddatur notabiliter deterior, citans ad id Rotam *deciſ.* 553. *par.* 2. *recent.* Peyrin. Lezanam, Donatum, Ciarlinum, & concludit quod non dubitat hujuſmodi notabile detrimentum non eſſe arbitrarium, & conſiderandum tam ex quantitate, & qualitate arborum, quam ex fine, ad quem fuerunt plantatæ. Unde poteſt contingere, quod in ordine ad pœnas incurrendas, nec inciſio quinque, ſex, decem, & amplius arborum, ſi ſint parvæ & vix natæ, ferat modicum nocumentum, & quod contra, unius ſolius ſingulariſſimæ in ſuis qualitatibus ſit notabiliter æſtimanda, & reddat fundum notabiliter deteriorem.

Additiones ex aliena manu.

13 Rerum Eccleſiæ alienatio regulariter eſt prohibita. *Subjectum hujus regulæ* (inquit Bohemer. in decretal. lib. 3. tit. 3. §. 18.) *reſpicit bona eccleſiaſtica, prædicatum alienationem. Illa quaſcumque res immobiles non tantum ad Eccleſias, ſed etiam ad Monaſteria, aliaque Pia Sodalitia, ut & Ordines militares pertinentes complectuntur &c. Hæc, alienatio videlicet, comprehendit omnem actum, per quem ad translationem dominii ſive in totum, ſive pro parte ſimiliſque juris in rebus devenitur &c. adeoque ne quidem in rebus Eccleſiaſticis permiſſum eſt conſtituere pignus, aut ſervitutem realem, aut uſufructum &c.*

14 De origine, progreſſu, fatis variis, & præſenti ſtatu prohibitæ alienationis rerum Eccleſiæ, vide Gonzal. *in Comment. ad c.* 1. *n.* 5. *& ſequent. tit.* 10. *lib.* 3. *Decretal.* & qui caute tamen eſt legendus, Bohemer. *in Decretal. dicto lib.* 3. *dicto tit.* 13. *a* §. 1. *ad plur. ſequent.* Rouſſeaud de La Combe *in ſua jurisprudentia Canon. verb. Alienatio Bonor. Eccl. Sect.* 1. *fere per tot.*

15 Bona Eccleſiæ vel ſunt communia, vel ſunt menſalia. Illa in genere ad patrimonium Eccleſiæ ſpectant: Hæc ſpeciatim deſtinata ſunt ad ſuſtentationem eorum, qui Eccleſiis inſerviunt, & officio ſacro annectuntur, Bohemer. *ubi ſupra* §. 19. *& ſequent. duob.*

Bona commonia licet prohibita ſint alienari, poſſunt tamen alienari cum ſolemnitate Canonica. De bonis vero menſalibus gravis quæſtio, an ea cum ſolemnitate Canonica alienari queant. Negat Linker. *Reſpon.* 2. *n.* 71. Affirmat vero Harprect. *Reſpon.* 57. *num.* 75. Eique adhærere videtur Bohemer. *loc. cit.* §. 24. *& plur. ſequent.* Si ſtetur priori opinioni, alienatio bonorum menſalium non docto de ſpeciali conſenſu Papæ, ne tempore quidem immemorabili convalidatur, Linker. *ubi ſupra*. 16

Sub prohibita alienatione rerum Eccleſiæ 17 venire jus percipiendi fructus, nequaquam vero commoditatem fructuum, firmat Lanfredin. *Reſponſ. Eccleſ.* 26. *n.* 16.

ARTICULUS II.

Alienatio quoad cauſas, & ſolemnitates Juris ad eam requiſitas.

CAuſæ juſtæ, ob quas bona Eccleſiæ alie- 1
nari poſſunt, ſunt quatuor. Prima eſt evidens Eccleſiæ neceſſitas, cui aliter ſubveniri non poteſt, v. g. ſi Eccleſia ære alieno ſit gravata, nec habeat unde aliter ſolvat, aut quando ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ id depoſcit: habetur *in Clement. I. de rebus Eccleſ. non alienandis;* ubi excipitur caſus neceſſitatis his verbis: *niſi neceſſitas Monaſterii hoc expoſcat*, & *c.* 1. *de pignoribus hoc tit.* his aliis verbis: *niſi juſtiſſima neceſſitate exigente*.

Secunda eſt manifeſta Eccleſiæ utilitas, v. g. 2
ſi res aliqua Eccleſiæ alienetur ad aliam meliorem emendam, vel in aliam meliorem commutetur; habetur *cap. ſine exceptione* 12. *q.* 2. his verbis: *niſi forte aliquid harum faciat, ut meliora proſpiciat, & cum totius Cleri tractatu, atque conſenſu id eligat, quod non ſit dubium profuturum Eccleſiæ*, & expreſſe *cap. Ut ſupra* 8. §. *final. hoc titul.* præciſis verbis: *Poſſeſſiones vero, quæ Eccleſiæ tuæ minus ſunt utiles, pro aliis utilioribus de fratrum tuorum, & ſanioris partis conſilio, & aſſenſu alienandi, ſeu commutandi liberam concedimus facultatem;* Unde non ſufficit, quod Eccleſia non damnificetur, ſed requiritur manifeſta melioratio, & evidens lucrum tempore alienationis, ut juxta *cit. canon. ſine exceptione* 12. *quæſt.* 2. decidit Sac. Rota in Bononienſi 16. *Novembris* 1621. *coram Reverendiſſ. Dom. Coccino Decano*.

Tertia eſt pietas, v. g. ſi bona Eccleſiæ alie- 3
nentur pro redimendis captivis, pro alendis pauperibus tempore magnæ famis, pro augmentatione cœmeterii ad ſepulturam Fidelium,

pro ædificatione Eccleſiæ, *cap. Aurum* 12. *q.* 2. ubi ex S. Ambroſio *lib.* 2. *de officiis c.* 28. habetur, quod pro his, & ſimilibus liceat vaſa ſacra frangere, vendere, & pretium erogare, ſi non alia ſuppetant: & *leg. Sancimus* 21. *Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis*, habetur expreſſe, quod *abſurdum non eſt animas hominum quibuſcumque vaſis, vel veſtimentis præferri*.

4 Quarta eſt Incommoditas: v. g. ſi res alienanda plus incommoditatis, quam commoditatis Eccleſiæ afferat, ut ſi multum diſtet, vel fructus non poſſint percipi, niſi cum magno diſpendio: *cap. Terrulas* 12. *q.* 2. Et ſic tenent Gloſſa *in Summa cauſ.* 12. Abbas *in cap. Nulli num.* 5. Fagnan. *in* 6. *cap. Nulli n.* 7. *hoc tit.* Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 30. Silveſter *verb. Alienatio quæſt.* 1. Covarruvias *reſol.* 1. *cap.* 17. *num.* 2. Molina *diſp.* 468. Navarr. Laym. & alii communiter.

5 Solemnitates requiſitæ ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum ſunt pariter quatuor; Prima, quod præcedat tractatus capitularis, ideſt Prælatus cum Capitulo, vel Conventu conſultet, an expediat talem rem alienare, necne; *cap. ſine exceptione*, *cap. Tua nuper* 8. *de his quæ fiunt a Prælatis cap.* 1. *hoc tit. in* 6.

6 Secunda, quod adſit conſenſus totius Capituli, vel ſaltem majoris, aut ſanioris partis ipſius, *cap. ſine exceptione* 12. *q.* 2. & *cap. Ut ſuper* 8. §. *final. hoc tit.* ubi habentur præciſa verba: *de fratrum tuorum*, & *ſanioris partis conſilio*, & *aſſenſu*.

7 Tertia, quod fiat ſubſcriptio a Capitularibus, *cap.* 1. *de his, quæ fiunt a Prælatis*, ubi expreſſe dicitur: *Irrita erit Epiſcoporum donatio*, & *venditio*, *vel commutatio rei Eccleſiaſticæ abſque collaudatione*, & *ſubſcriptione Clericorum*.

8 Quarta, quod interveniat conſenſus Superioris talis Eccleſiæ, & conſenſus Summi Pontificis; *cap.* 2. *hoc tit. in* 6. & *citat. Extra.*
9 *vagant. Ambitioſæ:* Conſenſus autem Patroni non requiritur ad alienationem rerum Eccleſiaſticarum, ſi accedat auctoritas, & beneplacitum Summi Pontificis, cum ipſi Patroni in rebus, quas Eccleſiis conferunt, nullam habeant poteſtatem, ut expreſſe habetur *cap. Noverint* 10. *quæſt.* 1. *ex Concil. Toletan. IV.* his verbis: *Noverint Conditores Baſilicarum in rebus, quas eiſdem Eccleſiis conferunt, nullam ſe poteſtatem habere, ſed juxta Canonum inſtituta, ſicut Eccleſiam, ita & dotem ejus ad ordinationem Epiſcopi pertinere*, & *cap. de rebus* 12. *q.* 2. ſic Rota Romana *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 114. *n.* 9. Anaclet. Pirhing *hoc tit. num.* 61. cum aliis paſſim.

Additiones ex aliena manu.

10 De juſta cauſa requiſita in alienatione rerum Eccleſiæ diſputari ſolet, utrum ſatis ſit quod intervenerit de tempore initi contractus, an intervenire quoque debeat de tempore executionis Beneplaciti Apoſtolici, Cardinal. Petra *in comment. ad Conſtit. Apoſtol. Conſtit.* 1. *Divi Leonis Magni ſect.* 4. *num.* 132. & *plur. ſequen.* mordicus tenet juſtam cauſam requiri de tempore quoque executionis Beneplaciti Apoſtolici, idque etiamſi totus tenor contractus Summo Pontifici fuiſſet expoſitus; ejuſque ſententiam ſequuta eſt Rota *in Lycien. tranſactionis* 20. *Junii* 1755. §. 32. *cor. Illuſtriſs. Molin.*

11 In tranſactione, quando dicatur concurrere evidens Eccleſiæ utilitas, res non eſt adeo expedita, uti in cæteris contractibus. Conſule Ciarlin. *controv. forenſ. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 64. Urceol. *de tranſact. q.* 25. *n.* 18. *Nicoll. ad Monet. de Decim. adnot.* 1. *num.* 263. Rota *in d. Lycian. Tranſactionis* 4. *Martii* 1754. §. 20. 17. *Januarii* 1765. §. 29. & 20. *Junii ejuſdem anni* §. 3. *cor. Illuſtriſs. Molin.*

12 Confirmato jam contracto inito cum Eccleſia, ab eo ſi ipſa Eccleſia recedere velit, tenetur probare defectum juſtæ cauſæ. 13 Contra vero contractu nondum confirmato, Laicus, ſi pro confirmatione inſtet, probare debet juſtam cauſam, Piton. *diſcept. Eccleſ.* 153. *n.* 24. *Rota cor. Coccin. deciſ.* 1336.

14 Solemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, de quibus agit *Auctor a n.* 5. *ad fin.* aliqui addunt ſubhaſtationem, moti *Auth. Hoc jus porrectum*, *C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Nulla vero hujus requiſiti occurrit mentio in Jure Canonico, ſecundum quod hodie in alienandis rebus Eccleſiæ proceditur. Quocirca neceſſaria haud eſt ſubhaſtatio in alienatione rerum Eccleſiæ. Brunemann. *in d. Authent. Hoc jus porrectum n.* 14. & *ſequent.* Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 13. §. 46.

Articulus III.

Alienatio quoad ea, quæ alienari poſſunt ſine ſolemnitatibus.

1 Abſque talibus ſolemnitatibus alienari poſſunt Primo Terrulæ, aliique fundi ſteriles, & exigui valoris, minuſque utiles Ec-

cle-

Digitized by Google

cleſiæ : *cap. Terrulas* 12. *q.* 2. ubi expreſſe dicitur : *Terrulas, aut vineolas exiguas, & Eccleſiæ minus utiles, aut longe poſitas, & parvas, Epiſcopus ſine conſilio Fratrum, ſi neceſſi-*
2 *tas fuerit, diſtrahendi habeat facultatem*. Neque huic Canoni *Terrulas* derogatum fuit a Paulo II. in Extravaganti *Ambitioſæ*, nec a Concilio Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 11. prout declaravit *Sac. Congreg. Concil.* 11. *Januarii* 1596.

3 Terrulæ autem, & res modici valoris, ſunt, quæ non æſtimantur ultra viginti ſolidos ſecundum Gloſſam *in d. cap. Terrulas*, & ut cenſuit Sac. Congr. Epiſcop. & Regul. *in una Faventina* 22. *Maji* 1611. in qua viginti ſolidos ad ſcuta vigintiquinque aurea aſcendere declaravit, & *in una Meſſanenſi* 29. *Novembr.* 1613. ubi aſſeruit ſic etiam declaraſſe Paulum V. *& in Barenſi in reſponſione Archiepiſcopo Viſitanti Sacra Limina die* 12. *Aprilis* 1698. dixit : *Non poſſe Epiſcopum concedere facultatem*
4 *ultra vigintiquinque ſcuta aurea*. Et ſcutum aureum conſiſtit ex paulis ſexdecim, & ſecundum hanc computationem vigintiquinque ſcuta aurea conſtituunt ſcuta quadraginta monetæ Romanæ ; unde *in una Papienſi* 15. *Maji* 1710. cenſuit, licentiam conceſſam per Ordinarium pro inciſione arborum Eccleſiæ in ſumma ſcutorum 60. non ſuſtineri. Nec valet conſuetudo in contrarium, quæ non eſt tolerauda, ut reſpondit Sac. Congr. *in Amalphitana* 8. *Auguſti* 1665. *in reſponſione ad primum*.

5 Secundo ſine talibus ſolemnitatibus alienari poſſunt immobilia relicta Monaſterio, ſeu Eccleſiæ incapaci ea retinendi, ut ſunt Monaſteria Ordinis Minorum de Obſervantia S. P. Franciſci, Reformatorum, Capuccinorum, & Clericorum Regularium, ſeu Theatinorum, * (necnon Domus Profeſſæ Societatis Jeſu) * & ratio eſt quia talia bona immobilia non ſunt Monaſterio incorporata ob incapacitatem ejuſdem, ex *Clem. Exivi, de verborum ſignificat. & ex cap. Exiit, qui ſeminat §. ad hæc quia, de verbor. ſignific.* pro Minoribus, & ex ſpeciali Decreto *Sac. Congreg. Conc.* pro Theatinis, ut refert Donatus *tom.* 1. *part.* 2. *tract.* 14. *q.* 67. his verbis : Sacra Congreg. Cardinalium Concil. Trid. Interpretum cenſuit, *Religionem Clericorum Regularium Theatinorum, quamdiu Inſtitutum ſuperius propoſitum retineat, quoad bona immobilia non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Eccleſiæ non alienandis*. * (necnon ex Conſtitutione Julii III. 21. *Julii* 1550. incipiente : *Expoſcit*, pro Domibus
6 Profeſſis Soc. Jeſu) * Iſti enim omnes cum neque in communi bona immobilia, ut agros, vineas, & ſimilia poſſint poſſidere, ſi quæ talia eis legantur, poſſunt ea vendere ſine Juris ſolemnitate, & pretium expendere in neceſſitatem, ac utilitatem Eccleſiæ, vel Monaſterii, ut conceſſit noſtro Ordini de Obſervantia Clemens VII. 23. *Novembris* 1526. in Conſtitutione incipiente : *Nuper*. Vide tamen verb. *Syndicus Apoſtolicus n.* 19.

Tertio ſine ſolemnitatibus poteſt fieri loca- 7
tio atque conductio rei Eccleſiaſticæ ad triennium, cit. Extravag. *Ambitioſæ*, ubi prohibetur ſolum ſine ſolemnitatibus fieri *locationem, & conductionem ultra triennium*, adeoque ſine
ipſis cenſetur licita ad triennium ; Quod trien- 8
nium debet intelligi de tribus annis fructiferis ; ita ut ſi alicubi prædia locata fructificant ſolum ſingulo biennio, poſſunt locari ad ſex annos, ut ſic conductores tres poſſint percipere fructus, cum Conſtitutio *Ambitioſæ* reſpiciat fructus triennales, non autem temporis ſpatium ſine fructu ; tunc enim unum biennium, ſeu triennium ſemel tantum fructiferum unico æquivalet anno, ut decrevit S. Rota Rom. 19. *Junii* 1648. *in una Tiburtina affictus part.* 10. *deciſ.* 219. *n.* 7. & ſic tenent Gloſſa *fin. in leg. Item quæritur §. qui impleto, prope finem, verſ. item quod ſi in ruſticis, ff. Locati, Conducti*, & ſic Bartol. Bald. Donatus, & alii
paſſim. Et circa hoc notandum, quod ſi loca- 9
tio rei fructificantis ſingulis annis fiat ad novennium ſimpliciter, & indiviſibiliter, eſt nulla, & invalida etiam pro primo triennio ; ſic decidit Rota Rom. 1. *Junii* 1612. *in Aretina bonorum, part.* 3. *dec.* 435. *n.* 3. plures allegans Doctores ; Nec refert, dicit Rota, quod quamplures teneant contrariam ſententiam, quia non videtur recedendum a prædicta opinione, quam Rota uti veriorem plurles approbavit, ut *in cauſa Romana devolutionis domus* 4. *Februarii* 1583. *coram de Rubeis*, & *in alia Placentina Decimarum* 2. *Junii* 1586. & *in alia Brixienſi Locationis* 5. *Decembris* 1594.
Si autem locatio fiat ad novennium diviſibi- 10
liter ad primum, & ſecundum, & tertium triennium, ut uno triennio elapſo ſemper liberi remaneant contrahentes, tunc valet, & tenet locatio pro primo triennio, quo elapſo, ſi non reſcindantur contractus, valet etiam pro ſecundo, & ſic de tertio, quia talis locatio non cenſetur facta in fraudem legis, ſed ſolummodo ad evitanda incommoda, & expenſas in reiteratis contractibus, & ſcripturis, & ſic tenet Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 95. *n.* 10. *& ſeq.* Guttierez, Engel, & alii paſſim, & ſic decidit Rota Rom.

Digitized by Google

ta Rom. 27. *Februarii* 1640. *deciſ.* 826. *coram Merlino*.

11 Quarto ſine ſolemnitatibus poſſunt dari in
Feudum, vel Emphyteuſim res immobiles Ec-
cleſiaſticæ ab antiquo in Feudum, vel Em-
phyteuſim dari ſolitæ: habetur explicite in
citata Extravag. *Ambitioſæ*, in qua a gene-
rali prohibitione alienandi res Eccleſiaſticas,
expreſſe excipiuntur res immobiles ab antiquo
concedi ſolitæ in Emphytheuſim, præciſis his
verbis: *Præterquam de rebus, & bonis in Em-
phyteuſim ab antiquo concedi ſolitis*, & ſic te-
nent communiter Doctores cum Barboſa *de
offic. & poteſtat. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 95.
num. 22. *& ſeq.* Rota *in Romana Domus* 27.
Novembris 1587. *coram Blanchetto, & in Imo-
lenſi bonorum* 21. *Maii* 1593. *coram Pamphi-
lio*, dummodo tamen ſolitum non alteretur,
Rota *in dicta Imolenſi Bonorum coram Pamphi-*
12 *lio*. Ad hoc autem, ut res Eccleſiæ dicatur
ſolita alienari, requiritur, quod præcedat una
locatio ſolemnis, vel duæ ſine ſolemnitatibus
cum ſpatio quadraginta annorum. Rota *in Za-
meron. Caſtri* 14. *Decembris* 1579. *coram Sera-
fino, in Averſana Tenimenti* 24. *Novembris* 1581.
coram Cantuccio, in Senenſ. Prædii 8. *Octobris*
1584. *coram Pamphilio, in Piſana Bonor.* 20.
Februarii & 3. *Decembris* 1584. *coram Cantuc-
cio, & in Romana Domus* 13. *Januarii* 1686.
coram Blanchetto. Non tamen requiruntur ne-
ceſſario uniformes. Rota *in Piſana Bonorum*
20. *Februarii* 1584. *coram Cantuccio*. Et ſuffi-
cit, quod una ſit valida: Rota *in d. Piſana
Bonor.* 20. *Februarii* 1584. *coram Cantuccio*. Si
13 tamen res Eccleſiæ ſolita alienari, ſit denuo
incorporata Eccleſiæ, non poteſt locari ſine
ſolemnitatibus; Rota *in Mediolanen. Bonor.* 23.
Januarii 1593. *coram Orano*.

14 Quinto ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt
fructus, & alia bona Eccleſiaſtica, quæ ſer-
vando ſervari non poſſunt; habetur expreſſe
in cit. Extravagant. *Ambitioſæ* præciſis his
verbis: *Præterquam de fructibus, & bonis, quæ
ſervando ſervari non poſſunt pro inſtantis tempo-*
15 *ris exigentia*. Et pro bonis, quæ ſervando ſer-
vari non poſſunt, intelliguntur illæ res mobi-
les, quæ non durant triennio, vel quæ uſu
conſumuntur, & non fructificant: *argum. leg.
Quæ lex §. ultim. de adminiſtrat. Tutorum, &
cap. Veſtra, de locato*. Fagnan. *cap. nulli* 13.
hoc tit. Quaranta, Rebuff. Caſtropalans, & alii
paſſim cum Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop.*
16 *part.* 3. *alleg.* 95. *num.* 37. Sexto ſine ſolemni-
tatibus alienari poſſunt res Eccleſiaſticæ, quan-
do ſumma alienandi inſtaret neceſſitas, & Pa-
pa de facili adiri non poſſet, & eſſet pericu-
lum in mora, ut pro alimonia pauperum ur-
gente neceſſitate, pro redemptione captivo-
rum, & pro ſimilibus: *cap. Aurum* 70. *cap.
Gloria Epiſcop.* 71. *cauſ.* 17. *q.* 2. Abbas *in cap.
final. num.* 8. *de Eccleſiis ædificandis*; Quaran-
ta, Piaſec. Ugolin. Ciarlin. Filliuc. Rebuff.
Bonac. & alii paſſim cum Barboſ. *loc. cit. n.* 58.

Septimo ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt 17
mancipia Eccleſiæ, ſeu ſervi fugitivi, qui de
fuga revocati retineri non poſſunt, *cap. Ter-
rulas* 12. *q.* 2. ubi ex Concilio Agathenſi ha-
bentur præciſa verba: *Servos quoque fugitivos,
qui revocati retineri non poſſunt, ſimiliter Epiſco-
pis diſtrahere liceat*, & *cap. Fugitivi eadem
cauſ.* 12. *& q.* 2. ubi ex eodem Concilio or-
dinatur expreſſe, quod alienentur fugitivi,
qui teneri non poſſunt.

Additiones ex aliena manu.

In alienatione rerum exigui valoris, licet 18
haud requirantur ſolemnitates, concurrat ta-
men oportet juſta cauſa, Rouſſeaud de la Com-
be *in ſua juriſprud. Canon. verb. Alienatio bo-
nor. Eccleſ. ſect.* 4. *num.* 3.

Recte monet *Auctor n.* 8. quod triennium, 19
intra quod eſt permiſſa locatio bonorum Ec-
cleſiæ, intelligi debeat non de triennio tem-
poris, ſed de triennio fructuum, ſeu de ſpa-
tio, intra quod ſit terna fructuum collectio.
Quo fit, ut ſi fundus aliquis non ſingulis an-
nis, ſed biennio, vel triennio integros fructus
reddat, fieri poſſit locatio bonorum Eccleſiæ
ad ſex vel novem annos, ut præter allegatos
ab Auctore firmant Leuren. *in jus Canon. lib.*
3. *tit.* 13. *de Reb. Eccleſ. non alien. quæſt.* 145.
ſub num. 1. Schmalzgrueber *Jur. Eccleſ. univ.
part.* 2. *tit.* 18. *de Locat. & Conduct.* §. 1. *ſub
num.* 29. Cardin. de Luca *de Locat. & Conduct.
diſc.* 21. *p.* 19. Pignatell. *Conſult. Canon. tom.* 4.
Conſult. 223. *n.* 1. Pacion. *de Locat. & Con-
duct. cap.* 14. §. 6. *n.* 2. An & quando Locatio
ad novennium, vel pro toto novennio, vel
pro triennio ſuſtineatur necne, vide Louvrex
diſſert. can. 13. *a n.* 74.

Articulus IV.

Alienatio, quoad ea, & caſus, in quibus nequit fieri ſine ſolemnitatibus.

Quamvis primo ſine ſolemnitatibus poſſit 1
fieri alienatio rei Eccleſiaſticæ pro ſol-
vendis debitis illius, qui bona, & hære-
dita-

Digitized by Google

ditatem reliquit Eccleſiæ, cum talia bona nondum ſunt Eccleſiæ, ſeu Loco Pio incorporata, ex quo per additionem hæreditatis non cenſeantur acquiri hæredi, niſi illa bona, quæ remanent deducto ære alieno, *l. ſubſignatum §. bono, ff. de verbor. ſignif.* cum bona hæreditaria tranſeant in poteſtatem hæredis, etiam Eccleſiaſtici, tanquam obligata alienationi; & ideo poſtea non tam alienet, quam exequatur obligationem ſuſceptam alienandi pro ſolvendis debitis, ut tenet Pignatell. *tom. 6. conſult.* 95. *num.* 38. Monacell. *part.* 1. *tit.* 5. *formul.* 15. *num.* 24. Panimol. & alii paſſim cum Rota *in Amerina Bonorum* 2. *Junii* 1645. *coram Royas*;

2 Requiritur tamen Beneplacitum Apoſtolicum pro tali alienatione, quando bona ſunt jam Eccleſiæ, vel Pio Loco plene incorporata, ex Decreto Sac. Congr. Conc. *in una Salutiarum* 20. *Septembris* 1624. *lib.* 17. *Decr. pag.* 103.

3 Secundo licet ſine ſolemnitatibus, aut Beneplacito Apoſtolico, & Epiſcopi facultate, poſſit res Eccleſiæ in aliam tranſmutari v. g. Calix vetuſtus in Crucem, Silva inutilis in Olivetum, vinea deſerta in pratum, & alia hujuſmodi, quia iſta non eſt proprie alienatio, neque diſtractio, ſed in rem magis utilem, & neceſſariam converſio, ut docet Delbene *tom.* 2. *c.* 17. *dub.* 23. *n.* 11. Antonius a
4 Spiritu Sancto, cum aliis paſſim. Non ſic tamen in ſubrogatione Patrimonii Clericalis, quod alienari non poteſt ſine licentia Epiſcopi, etiamſi in loco ejus ſubrogetur Beneficium. Sic decrevit Sac. Congreg. Conc. 16. *Aprilis* 1622. *lib.* 4. *pag.* 231.

5 Tertio licet ſit multum probabile, quod Prælatus poſſit ſine ſolemnitatibus, & Beneplacito Apoſtolico, repudiare legatum factum Eccleſiæ, etiam de rebus immobilibus, ut tenent plurimi magni nominis Doctores, ut Jaſon. Barto'us, Federicus de Senis, Zoeſius, Card. de Luca, Barboſa, Sylveſter, Sanchez, Caſtropalaus, Leſſius, Anacletus, & multi alii;
6 tamen probabilius eſt Prælatum non poſſe ſine Beneplacito Apoſtolico repudiare legata, ſeu hæreditates relictas Eccleſiis, Monaſteriis, & aliis Locis Piis. Sic tenet Baldus *in l. Contra Juris §.* 1. *ff. de pactis*, Ancharanus, Angelus Quaranta, Amoſtaz. Tondutus, Tamburinus de Jure Abbatum, Molina, Azorius, Pinellus, Monacellus, Engel, Naldus, Filliucius, Lambertin. & multi alii, ſtando in puncto Juris, etiam Barboſa *part.* 2. *allegat.* 95. *n.* 54. & Rota Rom. *coram Celſo deciſ.* 8. *n.* 8.
7 Et ratio eſt, quia repudiatio legati in Jure expreſſe dicitur alienatio, *l. Magis puto §. fundum, ff. de rebus eorum, qui ſub tutela* &c. ubi habentur præciſa verba: *Fundum autem legatum repudiare ſine Prætoris auctoritate non poteſt, eſſe enim & hanc alienationem, cum res ſit pupilli, nemo dubitat*. Tum quia nedum 8
prohibetur, ut defendit Barboſa *l. c.* alienatio rerum Eccleſiaſticarum acquiſitarum, ſed etiam acquirendarum; hujuſmodi enim res tranſeunt in Eccleſiam ipſo Jure, & poſſeſſio abſque traditione in eam transfertur, *l. fin. Cod. de ſacroſanct. Eccleſiis*; accedit *textus in l. Qui actionem, ff. de Regul. Jur.* ubi dicitur: *Qui actionem habet ad rem recuperandam, ipſam rem habere videtur*. Immo illas res cedere non 9
poteſt Prælatus, niſi prius ſaltem ordine intellectus intelligatur adiiſſe, & ita potius eſt in acquiſito, quam in acquirendo, adeoque &c. Tum etiam quia Prælatus tenetur procu- 10
tare utilitatem Eccleſiæ ſibi commiſſæ, eidemque acquirere quantum poteſt; alias tenetur de ſuo ſatisfacere, ex *Conc. Bracarenſ. relat. in cap. Quicumque* 12. *quæſt.* 4. & Gloſſ. *ibid. verſ. aut neglectum*. Prælatus autem repudiando legatum factum Eccleſiæ non procuraret ipſius Eccleſiæ utilitatem; nam non acquirere eſt inſidiari, *leg.* 1. *§. Confertur, ff. de collation. bonor.* ubi præciſe habetur: *Cæterum ſi id egerit, ne quid acquireret, hic etiam ſibi inſidiatus eſt*. Vide verb. *Legatum n.* 133. *& ſeq.* & Cardin. Petram *tom.* 1. *Comment. ad Conſtit. V. Pauli II. ſect.* 2. *a num.* 78. ubi multa habet ad rem.

Quarto ſine Beneplacito Apoſtolico, aut ſo- 11
lemnitatibus, nequeunt alienari Jura perpetua Eccleſiæ, adeoque nec ſervitus paſſiva imponi, nec activa alienari poteſt ſine Beneplacito Apoſtolico. Quaranta *in ſumma Bullar. ver. Alienatio n.* 21. Corrad. *praxis diſpenſ. lib.* 9. *c.* 4. *n.* 15. Piaſec. Paſſerin. Monacell. & ſic decrevit Sac. Congreg. Concil. *in Albanen.* 21. *Junii* 1698. in qua, ut refert Monacell. agebatur de impoſitione ſervituris immittendi tigna, & appodiandi ſuper muros Conventus PP. Minorum Conventualium.

Quinto ſine Beneplacito Apoſtolico nequit 12
fieri ulla tranſactio, qua cedantur Jura ſuper bonis prætenſis ab Eccleſia, licet illa non poſſideat, ſed aliquid aliud loco bonorum recipiat, Rota *coram* Coccino *dec.* 301. *n.* 1. *Add. ad* Burat. *deciſ.* 690. *n.* 18. *in fin. Adden. ad* Greg. *deciſ.* 418. *num.* 17. & ſic decrevit Sac. Congr. Concil. *in Aſculana Beneplaciti* 14. *Febr.* 1699. reprobando opinionem aliquorum Doctorum putantium tranſactionem, ſive concordiam de rebus ad Eccleſiam aliquo modo ſpectantibus,

Digitized by Google

bus, eidem tamen adhuc non incorporatis, neque ab eadem poſſeſſis, fieri poſſe abſque Beneplacito Apoſtolico, ſi renunciet, aut dimittat pro alicujus rei certæ acquiſitione.

13 Sexto ſine ſolemnitatibus, & Beneplacito Apoſtolico, nequit fieri alienatio ab una Eccleſia in aliam, immo neque inter perſonas ejuſdem Eccleſiæ; ne, ut tenet Rota *part. 7. deciſ.* 191. *num.* 12. detur occaſio diſcooperiendi unum Altare pro altero cooperiendo ad diminutionem divini cultus; & colligitur clare *ex cap.* 1. *De rebus Eccleſ. non alienand. in* 6. ubi fuit declarata invalida alienatio decimarum facta ab una Eccleſia in aliam ſine requiſitis ſolemnitatibus, quia dicit textus: *Tractatus ſolemnis, & diligens, qui in talibus conceſſionibus perpetuis, & alienationibus rerum Eccleſiaſticarum exigitur, non fuit habitus in eadem.*
14 Et ad hoc facit etiam *cap. Sine exceptione* 12. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ubi generaliter probibentur fieri donationes, venditiones, permutationes, aliaſque omnes alienationes rerum Eccleſiaſticarum ſine ſolemnitatibus requiſitis, adeoque ibi cenſentur etiam prohibitæ alienationes de una Eccleſia in aliam, cum ubi Lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debeamus, *leg. Non diſtinguemus, ff. de recept. arbitr. leg. Præſes, ff. de officio Præſidis, cap. Quia circa* 22. *de privileg. cum ſimilibus*; & Lex generaliter loquens, generaliter ſit intelligenda, *leg.* 1. §. *generaliter, ff. De legat. præſt.* Et hanc ſententiam tenet Rota *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 234. *num.* 12. Abbas *in cap. Sicut noſtri num.* 4. *De Jurejurand.* Redoan. Navarr. Rebuff. Gratian. Seraph. aliique plurimi ſecundum praxim Curiæ Romanæ, quam talem eſſe teſtantur etiam Doctores contrariæ ſententiæ, & ſic declaravit Sac. Congr. Conc. *in una Neapolitana* 24. *Januar.* 1632. his verbis: *Sacra &c. Dubio propoſito mature diſcuſſo cenſuit permutationem inter duas Eccleſias abſque ſolemnitatibus factam, effectuatam minime ſuſtineri, & Rectores ipſarum Eccleſiarum incidiſſe in pœnas c.* 11. *ſeſſ.* 12. *de reformat. & Extravagantis Ambitioſæ, & in Viſitatione SS. Liminum Epiſcopi Carthaginenſis* 21. *Junii* 1712. *ad primum.*

15 Septimo ſine ſolemnitatibus, & Beneplacito nequit fieri arborum inciſio, & venditio, quando inciſio, & venditio eſt in magna quantitate cum notabili deterioratione fundi, & quando arbores ſunt deſtinatæ ad afferendum fructum annuum, & non ſunt cæduæ, ut ſunt poma, nuces, caſtaneæ, olivæ, & aliæ hujuſmodi primario deſtinatæ ad fructum annuum: harum enim alienatio cadit ſub prohibitione, cum defectu ipſarum fundus notabiliter deterioretur. Sic tenet Rota *part.* 2. *dec.* 553. *n.* 1. & Doctores paſſim. Poteſt ta- 16
men ſine Beneplacito fieri inciſio, & venditio
arborum, quando ſunt vetuſtæ, ac inutiles,
& indigent renovari, ut ſunt vites vetuſtæ,
malus, arantia vetus, & aliæ hujuſmodi, vel
quando arbores ſunt nimis denſæ, & opacæ,
cum denſitas, & opacitas, ſeu umbra impediat & noceat fructibus, & ex tali inciſione
fundus evadat fructuoſior; Vel quando arbo- 17
res ſunt primario deſtinatæ ad cæſionem, ut
fructificent in ratione ligni, ut ſunt arbores
ſilvæ cæduæ, nemoris, & hujuſmodi, quæ renaſcuntur, & per inciſionem ſunt in fructu,
& per earum inciſionem fundus non deterioratur, ſed melioratur, adeoque earum inciſio,
& venditio non eſt prohibita, cum fructus
non prohibeantur alienari, ex cit. Extravagant. *Ambitioſæ* ipſos expreſſe excipiente bis
verbis: *Præterquam de fructibus*. Sic Rota *ubi*
ſupra cum Doctoribus paſſim. Vide Card. Petram *tom.* 5. *Comment. ad Conſtit.* 5. *Pauli II.*
ſcol. 2. *num.* 12. *ad* 15. ubi plura decreta affert ad rem.

Octavo ſine Beneplacito Apoſtolico non poſ- 18
ſunt bona Eccleſiaſtica, ſive mobilia pretioſa,
dividi in plura corpora, ad hoc ut minuatur
valor, & reducantur ad eſſe *Terrularum*, vel
ad æſtimationem minorem quadraginta Scutis
Romanis, ut res fiat auctoritate Epiſcopi alienabilis. Hoc enim eſſet aperte agere in frau- 19
dem legis & abſque ſolemnitate alienare, quæ
ſine ipſa ſunt inalienabilia per cit. Extravag.
Ambitioſæ, & alia ſuperius citata Jura; &
ideo eſſet totaliter illicita, & invalida talis
fraudulenta alienatio ratione malæ fidei, tam
alienantis, quam emptoris fraudi ſcienter conſentientis; Et ſic Clemente VIII. adprobante
declaravit Sacra Congregat. deputata ſuper moderatione Brevis Gregorii XIII. circa bona Eccleſiarum Diœceſis Parmenſis ad Livellum conceſſa 7. *Octobris* 1602. *in reſponſione ad primum dubium.*

20 Nono ſine Beneplacito Apoſtolico ſunt nullæ, & invalidæ locationes, ſeu conceſſiones ad longum tempus bonorum Eccleſiæ, ſive Capituli, quamvis fiant inter Canonicos, & Beneficiatos ejuſdem Eccleſiæ alienantis, adeoque ſunt reſcindendæ, non obſtante contraria conſuetudine, quæ corruptela dicitur, ut declaravit Sacra Congr. Concil. *in Aſtenſ.* 26. *Junii* 1688. *confirmata* 24. *Januar.* 1699. *& in Tarent.* 5. *Martii* 1701. & Sacra Congreg. Epiſc. *in Bitecten.* 20. *Decembris* 1697.

De-

Digitized by Google

21 Decimo ſine Beneplacito Apoſtolico non poſ-
ſunt alienari annui cenſus creati ad formam
Bullæ Pianæ , quia cum ipſi cenſus ſint con-
ſtituti ſuper rebus immobilibus, quæ ſingulis an-
nis fructificant, connumerantur inter bona im-
mobilia ex *Clementina Exivi* §. *cumque annui
redditus* , *de verbor. Significar.* & Rota *part.* 12.
22 *deciſ.* 413. *n.* 70. Immo ſi contractus maneat
in ſuo robore, & non ſit reſciſſus, neque poſ-
ſunt annui cenſus diminui , & reduci ad mi-
norem fructum abſque requiſitis ſolemnitati-
bus , quia diminutio redditus eſt ſpecies alie-
nationis , ut clare docent Ricc. *deciſ. cur. Ar-
chiepiſc. Neapol.* 134. *part.* 1. *per tot.* & *in pra-
xi part.* 1. *reſol.* 87. *num.* 2. Donatus *tom.* 2.
part. 2. *tract.* 14. *qu.* 58. *n.* 1. & alii paſſim.
23 In caſu autem, quo capitale cenſus fuerit re-
ſtitutum , tunc ſi pro inveſtitione non inve-
niatur fundus tot reddens redditus, quot red-
debat primus , ut ſi v. g. primus fundus red-
debat quinque pro centum , & nunc non in-
venitur niſi fundus, qui reddat quatuor , tunc
valide, & licite fieri poteſt inveſtitio pro mi-
nori redditu , cum res tanti valeat , quanti
poteſt : *Leg. Pretia rerum* , *ff. ad leg. Falci-*
24 *diam* . Sic pariter valida, & licita eſt inveſti-
tio pro minori redditu in fundo ſecuro, reli-
cta inveſtitione pro majori redditu in fundo
periculoſo ; nam ſic utilius geruntur res Ec-
cleſiæ, cum plus valeant quatuor v. g. certa,
quam quinque, vel ſex periculoſa.

25 Undecimo ſine Beneplacito Apoſtolico ne-
queunt alienari loca Montium , ſeu pecunia
collocata in Montibus ; quia pecunia ſic ap-
plicata eſt fructifera ; cum pariat Jus exigen-
di quotannis certæ pecuniæ ſummam , adeo ut
talis pecunia collocata in Montibus, ſeu ipſa
Loca Montium connumerentur inter bona im-
mobilia , quæ ſine Beneplacito Apoſtolico alie-
nari non poſſunt. Sic Federicus de Senis , Ga-
briel , Peregrin. Seraphin. Alciat. Donat. Bo-
nacina, & alii paſſim, & Rota Rom. *part.* 5.
deciſ. 177. *num.* 38. & *deciſ.* 355. *num.* 28. &
part. 6. *deciſ.* 83. *num.* 15. & *part.* 12. *dec.* 413.
num. 72. & 73.

26 Duodecimo ſine ſolemnitatibus nequeunt alie-
nari bona Eccleſiæ, licet ſint ita Eccleſiæ re-
licta , vel donata , ut poſſint pro libito ſine ſo-
lemnitatibus alienari , quia , cum res legata
Eccleſiæ , ſtatim Teſtatore defuncto efficiatur
Eccleſiaſtica miniſterio legis , diſpoſitio homi-
nis non poteſt conſtitutionem Canonum im-
mutare . *Gloſſ. in c. Tua nobis* , *verb. interdici
de teſtament.* Quaranta *in Summa Bullar. verb.
Alienatio num.* 31. Barboſa *de offic.* & *poteſt.
Epiſc. part.* 3. *allegat.* 95. *n.* 70. Ventrig. Do-
nat. Paſſerin. Diana , Monacelli , & alii , &
expreſſe Corrad. *prax. diſpenſ. lib.* 9. *cap.* 7.
num. 15. his verbis : *Advertendum eſt tamen ,
quod ſub Pontificatu Urbani VIII. magna deſu-
per orta fuit controverſia , nam ita ferente caſu
poſt multa hinc inde deducta coram bonæ memo-
riæ Ægidio Urſino Datario , ac pluribus Advo-
catis informantibus , re etiam ad ipſum Urbanum
delata , fuit reſolutum negative , nempe probi-
bitionem alienationis rerum Eccleſiæ locum ſibi
vindicare etiam in caſu , quo res ita donatur ,
vel legatur Eccleſiæ , ut poſſit alienari ſine ſole-
mnitatibus , quia nihilominus illæ requiruntur ,
non obſtante dicta voluntate , quæ tamquam illi-
cita ſervanda non eſt* . Hic tamen obſervan- 27
dum eſt, quod ſi bona relinquantur Eccleſiæ ſub
conditione , ut talia bona vendantur ad ali-
quem determinatum effectum , v. g. ut ex il-
lorum pretio emantur Lampades , vel Cande-
labra argentea , vel Calices , vel alia ad Dei
cultum , vel ut dotentur Virgines , & ſimilia ,
tunc poſſunt alienari talia bona ſine ſolemni-
tatibus , ut ſic adimpleatur mens Teſtatoris ,
ut tenent communiter Doctores .

Tertio decimo Regulares quamvis poſſent 28
alias alienare bona ſuarum Eccleſiarum , vel
Monaſteriorum, nulla petita licentia a Sede Apo-
ſtolica , vel a loci Ordinario , ex privilegiis
ſibi conceſſis a variis Summis Pontificibus , ut
a Leone X. Clemente VIII. & aliis , & præci-
pue a Gregorio XIII. in ſua Conſtitutione in-
cip. *Apoſtolicæ Sedis* , & in alia incip. *Ex in-
cumbenti* ; Tamen hodie dicta privilegia ſunt 29
revocata per ſpeciale decretum juſſu Urbani
VIII. *a Sac. Cong. Conc. editum 7. Septemb.* 1624.
& Regulares non habentes ſpeciale privilegium
poſterius tali Decreto , non poſſunt alienatio-
nem facere ſub gravibus pœnis in ipſo Decreto
contentis , quæ ut ab omnibus commode ſciri
poſſint , datur hic ad litteram tenor Decreti .

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tri- 30
*dentini Interpretum , rerum experimento edocta ,
quantum Religiones accipiant detrimenti ex bono-
rum immobilium , & pretioſorum mobilium de-
tractionibus , quas crebro faciunt Regulares Apo-
ſtolicis privilegiis innixi , ac proinde operæ pre-
tium putans illorum facultatem aliqua ratione
compeſcere , ſpeciali Sanctiſſimi Domini Noſtri
juſſu Generalibus , & Provincialibus , Abbati-
bus , Generalibus , & quibuſcumque aliis Supe-
rioribus Regularibus cujuſvis Ordinis , Congrega-
tionis , Societatis , Inſtituti intra fines Europæ exi-
ſtentibus , omnium rerum , & bonorum immobi-
lium , ac pretioſorum mobilium , alienationem ,*
omne-

Digitized by Google

omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, ceſſionem in Feudum, vel Emphyteuſim, præterquam in caſibus a Jure permiſſis fieri perpetuo prohibet, atque interdicit abſque illius Cong. Concilii expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſque activæ, & paſſivæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa imposterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant, ſublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, ac relaxandi facultate, pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtitutionum, & præſertim felicis record. Pauli II. quæ incipit: Ambitioſæ, *in ſuo robore permanſuris. Alienationes vero, pacta, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcumque contra hujuſmodi prohibitionem faciendas, Sanctitatis ſuæ auctoritate ipſo Jure nullas, atque irritas decrevit. Non obſtantibus &c. Datum Romæ die 7. Septembris 1624. Coſm. Card. de Torres. Proſper Fagnanus Sac. Cong. Secret.*

Cum poſt editum Decretum de rebus Regularium non alienandis compertum ſit, Regulares, qui eodem Decreto prohibentur cenſus imponere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinentibus, loco cenſuum hujuſmodi pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis & damni emergentis. Cumque ex hujuſmodi contractu eludatur mens Sac. Cong. cui in primis in votis fuit conſulere Religionum indemnitati, quæ ex impoſitione cenſuum hujuſmodi plurimum læduntur, S. D. N. approbante dictavit, & declaravit, hujuſmodi contractum eſſe contra mentem Decreti ut ſupra editi; ideoque non licere Regularibus pecunias, ut proponitur, accipere, ac ſi acceperint, in ipſius Decreti pœnas ipſo facto incidere. Datum Romæ 21. Mart. 1626. Coſm. Card. de Torres. Proſper Fagnanus, vide Card. Petram *tom. 4. Conſtit. 6. Benedicti XII. num. 9. 22. 23. 41. & per tot.* ubi plura ad rem.

31 Quartodecimo Regulares ſine Beneplacito Apoſtolico, & ſolemnitatibus nequeunt transferre bona de uno Monaſterio divite in aliud Monaſterium, etiamſi ſit ejuſdem Provinciæ, & Religionis, quia talis translatio eſt alienatio, per quam transfertur dominium directum, aut utile, quod eſt prohibitum ab Extravagante *Ambitioſæ*, & a Decreto Sac. Cong. Conc. *num. antecedenti* allato, cum Extravagans, & Decretum habeant pro principali fine indemnitatem ſingularum Eccleſiarum, & Monaſteriorum in particulari, ut in ſingulis conſervetur commode Divinus Cultus cum congrua ſuſtentatione Religioſorum ibi degentium; qui finis non ſervaretur, ſi bona unius Conventus, vel Monaſterii poſſent in aliud etiam ejuſdem Religionis, & Provinciæ transferri, & alienari; ſed hoc potius eſſet unum Altare ſpoliare pro altero veſtiendo cum diminutione divini cultus, quod nullatenus fieri debet, per text. *in cap. Cum cauſam 36. de Præbend. Clement. Quia contingit 2. de Religioſis Domib. Novella 6. collat. 1. tit. 6. cap. 2. §. Si vero.* Sic expreſſe decrevit Sac. Cong. Concil. *in una Congregationis Montis Oliveti 27. Julii 1647. tom. 18. Decret. pag. 376.* ibi: *Sacra &c. cenſuit non eſſe concedendam facultatem convertendi, ut inquit, gli avanzi de' frutti de' Monaſterj ricchi, e ben governati in ſolutionem debitorum, quæ ab aliis Monaſteriis ſolvi debent.* Ita refert, & tenent Cardin. Petra *tom. 4. comm. ad Conſtit. 6. Benedicti XII. num. 38.* Et tenuit Rota *recent. part. 5. deciſ. 571. num. 7. part. 7. deciſ. 191. n. 11.* Et tenent paſſim Doctores. 32

Poteſt tamen Prælatus Regularis de conſenſu Capituli Conventualis permutationem facere de aliquibus mobilibus uni Monaſterio ſuperfluis cum aliquibus aliis mobilibus alteri Monaſterio etiam ſuperfluis, ut ſic per viciſſim ſuperflua commutata in viciſſim neceſſaria, vel utilia, commodo, & utilitati utriuſque Monaſterii conſulatur. Non poteſt autem fieri permutatio, ſeu alienatio immobilium, ſeu mobilium pretioſorum ex uno Monaſterio in aliud etiam ejuſdem Ordinis ſine Beneplacito Apoſtolico. Sic Sacra Congr. Conc. *in una Regularium Alienationis*, in qua ad inſtantiam Procuratoris Generalis Ordinis Prædicatorum, propoſito dubio: *An alienationes, de quibus agitur in Decreto de rebus Regular. non alienand. quatenus inter Monaſteria ejuſdem Ordinis, & quidem cum utriuſque contrahentis Monaſterii utilitate fiant, ita prohibitæ, atque interdictæ cenſeantur, ut abſque Sacræ Congregationis licentia perfici non poſſint*, ſub die 27. Februar. 1666. reſpondit: *Ita eſſe prohibitas;* quam declarationem probavit Sanctiſſimus, ut refert Card. Petra *tom. 4. Commentar. ad Conſt. 6. Benedicti XII. n. 36.*

Quintodecimo ſine Beneplacito Apoſtolico 33 Regulares nequeunt alienare mobilia pretioſa, neque cum conſenſu Deffinitorii, & approbatione Capituli Generalis, ut declaravit Sac. Congreg. Concilii *in Segnien. Alienationis mobilium pretioſorum die 15. Martii 1692.* in qua cum proponeretur Miniſtrum Provincialem Mino-

norum de Obſervantia Provinciæ Croatiæ cum conſenſu Deffinitorii, & approbatione Capituli Generalis, bona fide ſine aſſenſu Apoſtolico alienaſſe ex Sacrario Eccleſiæ Beatæ Mariæ Terſactenſis (ubi triennio ſteterat Beata Virgo Lauretana) Calices, Patenas, & alia mobilia pretioſiora gemmis, & auro contexta, eo potiſſimum, quia mobilia pervetuſta erant, nec quotidiano uſui accommodata, eorumque pretium in Provincialium Conventuum egeſtate, & in uſualia ipſius Eccleſiæ ornamenta erogaſſet; propoſitis idcitco dubiis: *I. An dicta alienatio mobilium pretioſorum fuerit, & ſit valida? II. An alienans ſine Beneplacito Apoſtolico in aliquam pœnam inciderit?* Sacra Congregatio reſpondit *ad I. Negative. Ad II. incidiſſe in pœnas Sacrorum Canonum, Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Decreti ſanctæ memoriæ Urbani VIII. & pro abſolutione ſupplicet Sanctiſſimo*. Sic præciſe refert Card. Petra *tom. 4. Comment. ad Conſtitut. 6. Benedicti XII. num. 9. & tom. 5. Commentar. ad Conſtit. 5. Pauli II. ſect. 2. n.* 28.

34 Immo Regulares, maxime in Conventibus ſubjectis Epiſcopis, de ſeipſis neque poſſunt alienationem facere terrularum, & vineolarum vigore *cap. Terrulas*, cum ad talem alienationem requiri facultatem, & Decretum Ordinarii declaraverit Sacra Cong. Epiſcop. & Regular. *in Tropien. Alienationis* 11. *Januarii* 1692.

35 Sextodecimo Regulares nequeunt ſine Beneplacito Apoſtolico hypothecare bona ſpecialia Monaſterii, cum hypotheca, & oppignoratio ſpecialis, ſit omnibus expreſſe prohibita, *cap. Nulli 5. de rebus Eccleſ. non alienandis*; & talis intelligatur, quæ ſpecialiter prohibetur in cit. Extravagante *Ambitioſæ*, & Decreto Sac. Congreg. Conc. juſſu Urbani VIII. edito & relato *ſupra n.* 30. Unde Regulares nequeunt nedum cenſuario nomine, ſed neque ad cambium, vel mutuo accipere pecuniam cum ſolutione lucri ceſſantis, nec pro tali mutuo obligare, ſeu in pignore dare Res Sacras, aut mobilia, ut decrevit eadem Sac. Cong. Conc. *in Romana* 1. *Septemb.* 1657. & confirmavit 26. *Martii* 1689. & de Prælato Regulari, qui abſque licentia S. Sedis, & Superiorum ſui Ordinis oppignoraverat ſex candelabra argentea, declaravit *die* 1. *Octobris* 1672.

36 Poſſunt tamen ſine Beneplacito Apoſtolico hypothecare, ſeu facere hypothecam, & obligationem generalem omnium bonorum Monaſterii; aliter Regulares nullos contractus inire poſſent; cum in omni contractu de conſueto apponatur clauſula obligatoria bonorum, & ſine hac nullos invenirent, qui vellent eos ſuccurrere in ſuis neceſſitatibus, quod pro eis nimis durum eſſet; & ideo Sacra Congregatio Concilii decrevit hypothecam generalem non eſſe eis prohibitam, prout refert Fagnan. *lib. 3. decretal. in cap. Nulli liceat 5. de rebus Eccleſ. non alienandis n.* 32. his verbis: *Demum hanc ſententiam probavit meo tempore Sac. Congr. Conc. in contractibus Regularium; nam propoſito dubio: An in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis, comprehendatur generalis hypotheca, nec ne? Sacra Congregatio cenſuit non comprehendi*. Et in eodem ſenſu fuit eadem Sacra Congregatio *in Romana Beneplaciti* 13. *Januarii* 1691. in qua cum Patres Sancti Pauli de Arenula Domum emiſſent, ac pro parte pretii non ſoluti ſolvere promiſiſſent fructus recompenſativos cum hypotheca bonorum omnium Conventus, reſervato, quatenus opus eſſet, Beneplacito Apoſtolico, quod tamen nunquam imperrarunt, reſolutum fuit in nullam pœnam incidiſſe. Sic refert, & tenet Card. Petra *tom. 4. Commentar. ad Conſtitut. 6. Benedict. XII. num.* 29. ubi citat Rotam Romanam, Card. de Luca, Giballinum, Merlinum, Panimoll. Caſtropal. & alios, dicitque id eſſe communiter receptum. Si tamen vigore generalis hypothecæ deberet procedi ad ſubhaſtationem bonorum, tunc requireretur Beneplacitum Apoſtolicum, ut declaravit Sac. Congreg. Epiſcop. & Regular. 28. *Aprilis* 1648. & tenuit Rota *deciſ.* 261. *n.* 11. *coram Royas* & tradunt paſſim Doctores apud Panimoll. *deciſ.* 60. *adnot.* 3. *n.* 73. Card. Petram *loc. cit. n.* 30.

Decimoſeptimo Moniales ſine facultate Sacræ Congregationis nequeunt alienare dotem ſupranumerariæ Choriſtæ. Sic decrevit Sacra Congr. Epiſc. & Regul. *in Aretina* 14. *Martii* 1597. ſed omnino inveſtiri debet; Eadem Sac. Congr. Epiſcop. & Regular. *in Mediolan.* 12. *Martii* 1602. Et talis dotis inveſtitio debet 37
fieri in bonis ſtabilibus, vel iis deficientibus in cenſibus ſecuris: Eadem Sacr. Cong. Epiſc. & Regul. *in Ferrarienſ.* 14. *Novembris* 1601. 38

Dos autem Converſæ, licet ſupranumerariæ, poteſt ſine tali facultate expendi in neceſſitatibus Monaſterii, quia præceptum inveſtiendi dotes ſupranumerarias intelligitur ſolum de Choriſtis, prout declaravit eadem Sac. Cong. Epiſcop. & Regular. *in Caſtellana* 13. *Maii*, *& in Parmenſi* 15. *Septemb.* 1603. *& in Fulginat.* 14. *Novemb.* 1625. Dotes tamen Monialium intra numerum poſſunt expendi in uti- 39 40

utilitatem Monaſterii cum ſola facultate ſui Superioris, ut declaravit eadem Sacra Cong. Epiſcop. & Regul. *in Ferrarien.* 23. *Martii*, & *Ariminen.* 22. *Maii* 1601.

41 Decimoctavo Moniales, & Regulares nequeunt ſine Beneplacito Apoſtolico alienare pecuniam relictam Monaſterio, vel deputatam ad emendum bonum immobile, vel mobile pretioſum, quia licet pecunia ex ſe nec ſit bonum immobile, nec mobile pretioſum; ut relicta tamen, & deputata ad emendum bonum immobile, debet haberi pro bono immobili; & ut relicta, & deputata ad emendum bonum mobile pretioſum, debet haberi pariter pro mobili pretioſo: Unde cum immobilia, & mobilia pretioſa ex *cap. Nulli liceat* 5. *de bonis Eccleſiæ non alienandis* ex cit. Extravagante *Ambitioſæ*, & allato decreto Sac. Cong. Concil. 7. *Sept.* 1624. & 21. *Mart.* 1626. prohibeantur alienari ſine Beneplacito Apoſtolico; ſine ipſo pariter nequit alienari talis pecunia relicta, vel deputata ad emenda talia bona immobilia, vel mobilia pretioſa, *arg. l. Ita conſtante* 26. *ff. de Jure Dotium*. Et ſic tenet Rota *in Veneta pretii*, *ſeu nullitatis contractus* 13. *Novembris* 1602. *coram Pamphilio*, & *in Peruſina Cenſus* 2. *Martii* 1708. *coram Card. Scoto*. Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 65. *n.*21. & *ſeq.* Lezana *tom.* 2. *cap.* 19. *n.* 59. Redoan. *de rebus Eccleſ. non alienand. qu.* 16. *num.* 15. Card. Petra *tom.* 5. *commentar. ad conſtitut.* 5. *Pauli II. ſect.* 2. *n.* 31. & alii paſſim. Et neque poſſunt alienari ſine Beneplacito Apoſtolico immobilia pro Fabrica Monaſterii, Sacra Cong. Conc. 13. *Martii* 1619. Poſſunt tamen ſine Beneplacito Apoſtolico convertere in uſus Conventuum ſpolia ſuorum Religioſorum defunctorum, vel Religioſarum defunctarum, quia vere non ſunt pecunia deſtinata ad emptionem: Unde Sac. Congreg. Concil. *die* 28. *Februarii* 1654. *tom.* 19. *decret. pag.* 319. propoſito dubio: *N. Superior Regularis quærit pro quiete ſuæ conſcientiæ: An ſi ipſe pecunias provenientes ex ſpolio Religioſi Defuncti, juxta conſuetudinem Monaſterii pure abſque aliquo vinculo depoſuerit in banco publico Civitatis, illas poſtea juxta eamdem conſuetudinem erogando in dictum uſum, & neceſſitates urgentes ipſius Monaſterii ob penuriam, & infirmitates ſupervenientes, ut ex partitis libri ejuſdem Monaſterii liquere aſſeritur, inciderit in pœnas expreſſas in Decreto de rebus Regularium non alienandis inhærente etiam Conſtitutione Pauli II. eo quod prius non obtinuerat licentiam, Sacra Cong. ſecundum ea, quæ proponuntur*, reſpondit, *non incidiſſe*; ſic refert Card. Petra *tom.* 5. *Comment. ad Conſtit.* 5. *Pauli II. n.* 33.

Decimonono Moniales, & Regulares nequeunt ſine Beneplacito Apoſtolico pro extinguendis debitis Monaſterii alienare bona, vel pecuniam redactam, ſeu retractam ex redemptione cenſus, Sacra Congregatio Concilii 19. *Aprilis* 1619. Et ratio eſt, quia quamvis Jura concedant alienationem rerum Eccleſiæ interveniente neceſſitate; non tamen concedunt, quod fiat non ſervatis debitis ſolemnitatibus, ſed ſolum permittunt non ſervari ſolemnitates, quando neceſſitas eſt adeo urgens, ut non patiatur tales ſolemnitates ſervari, ut inter alios notat Cardinal. *in Clement.* 1. *n.* 29. *de rebus Eccleſ. non alienand.* Villadieg. *tract. de leg. quæſt.* 11. *in fine*: alios adducens, Abbas *in cap. fin. de Eccleſ. ædificand.* Turrecremata *in Summa lib.* 11. *quæſt.* 2. Redoan. *de rebus Eccleſ. non alienand. quæſt.* 19. *num.* 34. & habetur *ex cap. Placuit* 12. *quæſt.* 2. ſed neceſſitas extinguendi debita Monaſterii non eſt tam urgens, ut non patiatur ſervari requiſitas ſolemnitates, cum de facili poſſint Creditores expectare, donec habeatur Beneplacitum pro validitate contractus, adeoque &c. Et pari 42
ratione nequit alienari pecunia redacta, ſeu retracta ex redemptione cenſus; quia cum talis pecunia ſucceſſerit loco rei, *arg. leg. Ita conſtante* 26. *ff. de Jure dot.* ſicut non poteſt res ipſa alienari pro extinctione debiti, ita neque etiam ipſa pecunia ſine debita ſolemnitate; *arg. leg. Si pupillorum §. ſi prætor, ff. de rebus eorum*. Et ſic tenet Turrecremata *loc. cit.* Redoan. Riccius, Genuenſ. Vaſquez, & alii plurimi, & ſic ſtatuit Rota Rom. *in Veneta Nullitatis contractus* 13. *Novembris* 1602. *coram Pamphilio*.

Non negarem tamen poſſe pecuniam ex cenſus extinctione, vel mobilium pretioſorum venditione retractam implicari in extinguendo cenſu ſuper bonis Monaſterii facultate Sacræ Congregationis; ut docent Anton. de Spiritu Sancto *tract.* 3. *diſp.* 6. *ſect.* 6. *num.* 1169. Felix Poteſtas *tom.* 1. *n.* 927. Donatus *tom.* 1. *tract.* 14. *quæſt.* 74. cum aliis ibi allegatis, quia ſicut onerare fundum Monaſterii eſt alienatio, ita illum exonerare erit reacquiſitio, ad quam non requiritur Beneplacitum. Tutius autem, & conſultius eſt exquirere Beneplacitum: quia Donatus *loc. cit. in fine* teſtatur, quod hodie ex Decreto Sacræ Congregationis Regularium ſervatur contrarium. 44

Addi-

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

45 Diſtinctio in ſubjecta materia recepta hæc eſt, quod ſcilicet aut Eccleſia nullum adhuc jus vel ad rem, vel in re nacta eſt, & in hoc caſu nec tranſactio, nec quilibet alius actus cadit ſub prohibitione *Extravagantis Ambitioſæ*, eo quia non de amittendo, ſed de non acquirendo agitur, de quo nihil fuit diſpoſitum in dicta *Extravaganti Ambitioſæ*. Aut vero Eccleſia jus aliquod ad rem, vel in re, jam acquiſivit, & in hoc diſparato caſu tum tranſactio, tum quilibet alius actus, per quem ad remiſſionem hujus juris quæſiti devenitur, continetur ſub prohibitione *Extravagantis Ambitioſæ* ex ea ſolidiſſima ratione, quod verbum *Alienationis* in dicta *Extravaganti* latiſſime accipitur, comprehenditque omnem actum, per quem transfertur vel remittitur non ſolum quidquid eſt dominii Eccleſiæ, verum & quodlibet jus eidem Eccleſiæ quæſitum. Ita nulla habita ratione, an Eccleſia poſſideat nec ne, diſtinguunt Cardin. Petr. *in Comment. ad Conſtit. Apoſtol. Conſt.* 5. *Paul. II.* quæ eſt hæc *Ambitioſæ*, de qua diſſeritur, *ſect.* 2. *n.* 78. & *plur. ſequent.* Valeron. *de Tranſact. tit.* 4. *q.* 1. *n.* 23. & *plur. ſequent.* Urceol. *eod. tract. q.* 24. *a n.* 27. *ad plur. ſequent.* Sanſelic. *deciſ.* 280. *n.* 3. *Add. ad* Burett. *deciſ.* 773. *n.* 5. Rota *cor.* Ubald. *deciſ.* 334. *n.* 17. *cor.* Molin. *deciſ.* 1161. *n.* 15. & *cor.* Anſald. *deciſ.* 189. *n.* 7.

46 Hinc colligitur, errare Tondut. *quæſt. benefic. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 4. aſſerentem, Eccleſiam ſine ſolemnitatibus tranſigere poſſe de hæreditate ſibi delata, eaque adita, ut eo improbato firmant Andreol. *controv.* 372. *num.* 6. & *ſequent.* Card. Ant. de Luc. *ad de Franch. de-*

47 *ciſ.* 14. *n.* 7. Quinimo nec procedi poſſe cum opinione *Tonduti*, ſi Eccleſia in illo ipſo actu, in quo hæreditatem adit, de eo tranſigat, vel alio modo diſponat, firmant Cardin. Petr. *in Comment. ad Conſtit.* 5. *Paul. II. ſect.* 2. *n.* 83. Sanſelic. *deciſ.* 280. *ſub n.* 3.

48 Olim controverſia haud caruit, num fieri poſſit alienatio ſine ſolemnitatibus ab una in aliam Eccleſiam. Affirmat inter alios Tamburin. *de Jur. Abbat. tom.* 3. *diſput.* 13. *qu.* 2. *n.* 19. At negativæ opinioni adhæſit Rota *in Compoſtellana Permutationis* 1. *Decembris* 1749. *a* §. 2. *ad* §. 13. & in confirmatoria 16. *Martii* 1750. §. 2. *cor. Reverendiſs. Molin.*

49 Etiamſi agatur de Regularibus exemptis, aſſenſus alienationibus rerum exigui valoris nequir præſtari ab eorum Prælato, ſed præſtandus eſt ab Epiſcopo, ut reſcripſit S. Congregatio Concilii interpres *in Converſana Juriſdictionis* 8. *Maii* 1751. *ad dub.* 26. Abbatem 50
vero pollentem exemptione tertiæ ſpeciei poſſe aſſenſum hunc præſtare, firmant Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 13. §. 4. Florez *de Men. variar. quæſt. lib.* 3. *quæſt.* 24. *n.* 7. Tamburin. *de Jur. Abbat. tom.* 3. *diſput.* 13. *quæſt.* 5. *n.* 2. Rota *cor. Anſald. deciſ.* 519. *n.* 36. Intellige 51
tamen, niſi agatur de Rebus proprii Monaſterii, idque quia nemo ſuam auctoritatem in rem ſuam præſtare valet. Hoc vero caſu aſſenſus non ab Epiſcopo, ſed a Summo Pontifice eſt præſtandus, Tamburin. *de Jure Abbat. tom.* 3. *diſput.* 13. *quæſt.* 5. *n.* 2.

Alia ad rem vide infra *Additiones* ad verb. *Beneplacitum Apoſtolicum*.

Articulus V.

Alienatio quoad modum ſuccurrendi Eccleſiæ per ipſam enormiter læſæ, & quoad actiones ipſi Eccleſiæ competentes.

Si alienatio facta fuit invalide ob non ſervatas ſolemnitates, ſuccurrendum eſt Eccleſiæ per totalem reſciſſionem, & annullationem contractus. Si vero alienatio fuit va- 1 2
lida ob omnes ſervatas ſolemnitates, & poſtea appareat, Eccleſiam fuiſſe enormiter læſam, ſuccurrendum eſt Eccleſiæ remedio reſtitutionis in integrum; *cap. Ad noſtram* 11. *de rebus Eccleſ. non alienand.* & *cap.* 1. *de reſtitutione in integrum*. Eccleſia tamen tenetur 3
in tali caſu refundere pretium, aliaſque expenſas in utilitatem ipſius factas, & melioramenta, quæ augent valorem bonorum alienatorum, reficere, quia Eccleſia, quæ eſt pia, & cultrix Juſtitiæ, non debet locupletari cum alterius damno, *cit. cap. Ad noſtram*, & *cap. Locupletari* 48. *de Regulis Juris in* 6. Et ſic expreſſe decrevit Sac. Cong. Epiſcop. *in una Bitleten.* 5. *Martii* 1693.

Ad ſuccurrendum Eccleſiæ poteſt rem alie- 4
natam repetere non ſolum ſucceſſor male alienantis, *cap.* 2. *de precariis*, ſed etiam ipſe male alienans, *cap. Si quis Presbyterorum* 6. *hoc tit.* juncta Gloſſa *verb. Alienator*; quamvis ju- 5
raverit ſe non repetiturum, cum hoc ſit illicitum, *arg. cap. intellecto* 32. *de Jurejurando*. Et in defectum male alienantis, & ejus ſuc- 6
ceſſoris quilibet Clericus rem alienatam repetere poteſt, *cit. cap. Si quis Presbyterorum in fine:* ubi Alexand. III. decrevit, quod in caſu illegitimæ alienationis liceat quibuſcumque Eccle-

Eccleſiaſticis voces contradictionis afferre, & cum fructibus poſſint alienata repoſcere, & Eccleſiaſtica auctoritate fulciri.

7 Eccleſia læſa per malam alienationem duplicem habet actionem; Primam contra Perſonam male alienantem, ut damnum Eccleſiæ illatum reſarciat, *cap. Monemus 12. qu. 2. & leg. 3. Cod. Si tutor, vel curator intervenerit*, juncta Gloſſa *in cap. Si quis Presbyterorum verb.*
8 *Alienata hoc tit.* Et hæc actio etiam contra Hæredes male alienantis inſtitui poteſt, cum Hæres cenſeatur eadem Perſona cum Defuncto, juxta *Authen. de Jurejur. §. 1. collat. 5.* & ſuccedat in omne jus defuncti, *leg. cum Hæ-*
9 *res, ff. de diverſ. & temporal. præſcript.* Secundam actionem habet in rem contra poſſeſſorem rei male alienatæ, ut reſtituat rem cum fructibus; *cit. cap. Si quis Presbyterorum*: ubi, ut patet in numero antecedenti, dicitur expreſſe, ut cum fructibus poſſit alienata repo-
10 ſcere; Et merito, quia rem Eccleſiæ male alienatam ſcienter, & mala fide recipiens non facit fructus ſuos, ſed tenetur eos reſtituere una cum melioramentis, *leg. Jubemus 14. §. Sane, Cod. de Sacroſ. Eccl.* Et ſic tenent Abbas *in cap. Si quis Presbyteros. 6. de rebus Eccleſ. non alienand.* Pirhing, & alii paſſim.

Additiones ex aliena manu.

11 De reſtitutione fructuum in hoc judicio latiſſime pluribus diſtinctis caſibus agit Romaguer. *in Synodal. Gerund. lib. 3. tit. 5. cap. 1. a n. 28. ad fin.*

Articulus VI.

Alienatio, quoad pœnas male alienantium, & ad ipſam cooperantium.

1 Pœnæ male alienantium, & cooperantium ſunt variæ. Prima eſt, quod talis alienatio facta, non ſervatis requiſitis ſolemnitatibus, ipſo Jure ſit nulla, adeoque reſcindenda, *cap. Sine exceptione 12. quæſt. 2. cap. Si quis Presbyter 6. in hoc tit. Clement. I. & Extrav. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alienand. inter communes*. Et hæc nullitas, ſeu invaliditas, eſt intelligenda pro Foro externo; nam pro Foro interno, ſeu conſcientiæ, valida eſt alienatio rei Eccleſiaſticæ, quæ ſit auctoritate Superioris, aliorumque, quorum intereſt, conſenſu, ſine ulla fraude ac dolo, ex juſta cauſa neceſſitatis, vel utilitatis Eccleſiæ, aut pietatis, quamvis prætermiſſa fuerit formula Juris. Sic Abbas *in cap. Quia plerique n. 31. de Immun. Eccleſ. & cap. Requiſivit n. 19. De in integrum reſtit.* ubi probat, quod omnis contractus in Foro conſcientiæ validus ſit, liciteque retineatur res per ipſum acquiſita, quando in eo fuit ſervatum, quod Jus naturale præſcribit, ſcilicet abſentia deceptionis, & verus contrahentium conſenſus, licet non fuerit ſervata forma præſcripta a Jure poſitivo; Et ſic tenent Innocent. Riccius, Layman, Engel, Azorius, Navarrus, Zoeſius, Anacletus, & alii paſſim.

Secunda pœna eſt, quod tam alienantes, 3
quam alienata recipientes, & ſubſcribentes incurrant Excommunicationem majorem; *cap. Apoſtolicis, cap. Non liceat de rebus 12. q. 2. cap. Si quis Presbyt. & Extrav. Ambitioſæ*.
Et iſta Excommunicatio non eſt reſervata, 4
ut patet ex textu ipſo Extravagantis *Ambitioſæ*. Ab hac tamen Cenſura incurrenda ex- 5
cuſantur alienantes, & cooperantes ex ignorantia Juris, vel Facti, dummodo talis ignorantia non fuerit craſſa, vel ſupina, ut expreſſe habetur *cap. Ut animarum periculis 2. de Conſtitutionibus lib. 1. tit. 1. in 6.* & tenet Barboſa in Extravag. *Ambitioſæ num. 23.* Navar. Quaranta, Filliuccius, Bonacina, & alii
communiter. Ab hac Cenſura incurrenda ex- 6
cuſantur etiam illi, qui bona Eccleſiæ alienarunt abſque debitis ſolemnitatibus, ſi pœnitentia, aut alio titulo ducti alienationem revocaverunt ante realem, & pacificam traditionem, *cap. Si quis Presbyterorum 6. hoc tit.* Barboſa *loc. cit.* Covarruvias, Quaranta, Navarr. Filliuc. & alii.

Tertia pœna eſt, quod Epiſcopi, vel Abba- 7
tes male alienantes ſubjacent Interdicto ingreſſus in Eccleſiam, & ſi per ſex menſes talem pœnam contumaciter ſuſtinuerint, ab adminiſtratione Beneficii, vel dignitatis ſint ſuſpen-
ſi. Inferiores autem Prælati, Commendatarii, 8
& alii Eccleſiarum Rectores Beneficiis, quorum bona male alienaverint, ſint ipſo facto privati, ut habet expreſſe cit. Extravag. *Ambitioſæ*.

Regulares autem, qui immobilia, & mo- 9
bilia pretioſa alienant, locant, vel diſtrahunt cenſus, & hypothecas ſpeciales conſtituunt abſque facultate Sacr. Congreg. Conc. præter pœnas cit. Extravag. *Ambitioſæ*, incurrunt ipſo facto pœnam privationis Officiorum, inhabilitatis ad illa, vocis activæ, & paſſivæ ex Decreto Sac. Congreg. Concil. *7. Septemb.* 1624. juſſu Urbani VIII. editum, & per extenſum
ſupra relatum *art. 4. num. 30.* Et has pœnas 10
incur-

Digitized by Google

incurrunt abſque alia ſententia declaratoria, ut reſpondit Sac. Cong. Conc. *in Romana pro Ciſtercienſibus 1. Septemb.* 1657. & confirmavit 26. *Martii* 1689. in reſponſione ad ſequentia dubia:

1 An Abbates, qui præſunt Monaſteriis ære alieno Cenſuario nomine gravatis, teneantur dictos Cenſus redimere, quamvis tempore anteceſſorum factos?

2 Quatenus teneantur, an negligentes incidant in pœnas contentas in Decreto de rebus Regularium non alienandis?

3 An ad effectum incidendi in eas, opus ſit præcedenti declaratione?

4 An Superioribus Regularibus liceat mutuo accipere pecunias abſque Monachorum conſenſu capitulariter requiſito?

Die 26. Martii 1689. confirmando Decretum anno 1657. latum, reſpondit.

Ad primum, teneri.

Ad ſecundum, incidere.

Ad tertium, ad effectum eas incurrendi, non requiri declarationem.

Ad quartum, non poſſe: lib. 21. dec. fol. 56.

11 Neque valet ad effugiendas recenſitas pœnas adducere non uſum Conſtitutionis *Ambitioſæ*, quia non uſus non eſt allegabilis, cum ubique præſumatur recepta, ut tenent Pignatell. *tom. 9. conſult.* 126. *num.* 4. Ciarlin. *contr.* 105. *num.* 111. & 112. Genuenſ. Ventrig. Monacell. & alii paſſim, & ſic expreſſe declaravit Sacr. Congr. Conc. *in Uladiſlavien. 1. Julii* 1647. in qua cum adduceretur, dictam Extravagantem *Ambitioſæ* non eſſe uſu receptam in illis partibus, adeoque non eſſe neceſſarium Beneplacitum Apoſtolicum, reſpondit præciſis verbis: *Non uſum dictæ Conſtitutionis allegabilem non eſſe, & abſque Beneplacito alienationes fieri non licere; ſic lib.* 18. *Decretal. pag.* 335. & *in una Mediolan.* 13. *Novemb.* 1655. cenſuit *bona Eccleſiarum, & Piorum Locorum non poſſe alienari, nec concedi ſola auctoritate Archiepiſcopi, ſed omnino requiri Beneplacitum Apoſtolicum ad præſcriptum Conſtitutionis Paulinæ, non obſtante prætenſo allegato non uſu, ſeu conſuetudine, & die* 20. *ejuſdem facta relatione Sanctiſs. approbavit lib.* 19. *decret. pag.* 535.

12 Recenſitæ autem pœnæ non incurruntur, ſi ubi adeſt neceſſitas, & evidens Eccleſiæ utilitas, & pietas, alienentur bona Eccleſiæ modici valoris cum facultate Epiſcopi, qui auctoritate ſibi attributa *in cap. Terrulas* 12. *q.* 2. cui nunquam fuit derogatum, licentiam concedere poteſt alienandi res Eccleſiaſticas, quæ non excedunt valorem quadraginta Scutorum Romanorum, ut cenſuit Sac. Congr. Epiſcop. *in una Tarentina* 22. *Maii* 1601. & *in una Meſſanenſi* 29. *Novembris* 1613. ubi dicit ſic etiam declaraſſe Paulum V. Vide ſupra *art.* 3. *num.* 1. 2. 3.

Quoad pœnas male alienantium bona Eccleſiaſtica attendenda eſt noviſſima Conſtitutio Benedicti XIV. incip. *Univerſalis Eccleſiæ*, in qua ſub Excommunicationis, nullitatis actus, & contractus, & ſub omnibus pœnis ſtatutis contra alienantes bona Eccleſiæ prohibet Clericis alienare commodum recipiendi fructus, ſeu vendere, & diſtrahere pro toto tempore vitæ ſuæ, aut per decurſum longi temporis redditus, & proventus ſuorum Beneficiorum recipiendo ab emptore una, aut pluribus ſolutionibus illam quantitatem pecuniæ, quam ipſi Beneficiati pro ſpatio dicti longi temporis, aut ſuæ vitæ, probabiliter eſſent conſecuturi. 13

Additiones ex aliena manu.

De pœnis alienantium bona Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus conſule Cardinal. Petr. *in comment. ad Conſtitut. 5. Paul. II. ſect. 3. per tot.* ubi de meliorationibus, & fructibus quoque plura occurrunt. 14

A L I M E N T A.

S U M M A R I U M.

1 *Alimentorum nomine quid veniat*, ad n. 13.

14 *Filiis quiſnam præſtare debeat Alimenta*, ad num. 26.

27 *Quantitas, & qualitas hujuſmodi Alimentorum*, ad num. 38.

39 *Religioſo a quibus, & quando præſtari debeant hæc Alimenta*, ad num. 48.

49 *De Alimentis, quæ præſtare debent Filii*, ad num. 54.

55 *Et Fratres*, ad num. 60.

61 *Patrui, & Nepotes*, ad num. 66.

67 *Conjuncti.*

68 *Maritus, & Uxor*, ad num. 83.

84 *Controverſiæ nonnullæ circa Alimenta ſive præſtanda, ſive exigenda qualiter decidendæ*, ad num. 116.

117 *Alia ad rem*, remiſſive.

Digitized by Google

118 *Subnectuntur ſupplementa Auctoris.*

119 *Item novæ additiones ex aliena manu*, ad num. 129.

1 Alimentorum nomine generaliter veniunt omnia, quæ ſunt neceſſaria ad honeſtam, & congruam vitæ humanæ ſuſtentationem. *Communis* per claros textus *in l. Legatis alimentis 6. & l. Rogatus 23. ff. de Alimentis, vel cibariis legatis, l. Verbo victus 43. l. Et cætera, l. In ſtratum 45. & l. Quos nos 234. §. 2. ff. de verbor. ſignific.*

2 Hinc pro alimentis venit in primis cibus, & potus, *cit. l. Legatis 6. & cit. l. Rogatus 23. ff. de Alimentis, vel cibariis legatis, cit. l. Verb. victus 43. & l. Quos nos 234. §. 2. ff. de ver-*
3 *bor. ſignificat.* Nomine autem cibi veniunt panes, carnes, & alia edulia pro qualitate, & conditione perſonarum. Surdus *de alimentis tit. 4. q. 8.* Menochius *de præſumpt. lib. 4. præſumpt.* 152. *n.* 13. *& ſeq.* Roſignol. *de effectibus Matrimonii contract. 15. de Matrimonio IX. prænot.* 8. *n.* 2. Nomine vero potus veniunt vinum, cereviſia, & alia potionis genera, & etiam aqua, ubi eſt venalis, textu expreſſo *in l. Si alimenta 1. ff. de Alimentis, vel cibariis legatis*, ibi: *Si alimenta fuerint legata, dici poteſt, etiam aquam legato ineſſe, ſi in ea regione fuerint legata, ubi venundari aqua ſolet.* Et concordat *l. Mela 14. §. 3. ff. eodem.*

4 Item pro alimentis venit veſtis, ſeu veſtitus, *cit. l. Legatis alimentis 6. cit. l. Rogatus 23. ff. de Alimentis, vel cibariis legatis, l. Veſtis 23. ff. de auro, & argent. legat. l. Verbo Victus 43. & l. Quos nos 234. ff. de verbor.*
5 *ſignif.* Nomine autem veſtis, ſeu veſtitus, veniunt ea omnia, quæ ad corporis tegumentum inſerviunt, ſive ſint lanea, ſive linea, ſive ſerica, ſive alterius, vel pretioſioris, vel deterioris conditionis, & valoris, calceamenta, & ea etiam, quæ ad accubandum ſunt deſtinata, ut lectus, culcitræ, ac omnia tegumenta, & ornamenta, quæ lecto accedunt, & ſimilia, per clarum text. *in cit. l. Veſtis 23. §. 1. ff. de auro, & argento legat.* ibi: *Veſtimentorum ſunt omnia lanea, lineaque, vel ſerica, vel bombycina, quæ induendi, præcingendi, amiciendi, inſternendi, injiciendi, incubandive cauſa parata ſunt, & quæ his acceſſionis vice cedunt, quæ ſunt inſitæ picturæ, clavique, qui veſtibus inſuuntur*, & concordat *l. Et cætera 44. & l. In ſtratum 45. & l. Quos nos 234. §. 2. ff. de verbor. ſignificat.* & notat Gloſſa communiter recepta *in cit. l. Veſtis.*

6 Item pro alimentis venit habitatio: *cit. l. Legatis alimentis 6. & cit. l. Rogatus 23. ff. de alimentis, & cibariis legatis.* Nomine au-
tem habitationis generaliter veniunt etiam 7
utenſilia, ſeu ſupellectilia; ſicut enim ſine habitatione non poteſt quis vivere, ita ſine dictis utenſilibus, ſeu ſupellectilibus, non poteſt habitare, *arg. l. Labeo 7. §. 1. ff. de ſupellectili legata.* Menochius *de præſumptionib. l. 4. præſumpt.* 157. *num.* 23. Simon de Pretis *de interpret. ultim. volunt. l. 4. interpret. 1. dub. 11. n. 41.* Roſignol. *l. c. n.* 4. & alii.

Item pro alimentis veniunt expenſæ pro 8
Medicis, & medicinis requiſitis ad ſanandam infirmitatem Alimentarii, cum ſine eiſdem præſumatur vix vivere poſſe, *per text. in l. Quos nos 234. §. 2. ff. de verbor. ſignificat.* Bartolus *in l. Legatis alimentis 6. ff. de Alimentis, & cibariis legatis.* Miſinger. *pract. cent. 3. obſerv.* 12. Martha *de ſucceſſ. part. 4. q. 18. art. 7. n.* 8. Roſignol. *loc. cit. num.* 5. & alii cum Rota recent. *part.* 18. *t.* 2. *deciſ.* 158. *n.* 24. *&* 25.

Item reſpectu perſonæ alicujus dignitatis, 9
& ſtatus, veniunt pro alimentis equi, ſervitores & ſimilia. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 157. *num.* 28. Simon de Pretis *loc. cit. interpret.* 1. *dub.* 11. *num.* 59. Fagundez *in Decalog. lib. 4. cap. 21. num.* 8. *& c.* 24. *n.* 2. *& ſequent.* Roſignol. *loc. cit. n.* 5. *verſ. Ad ſecundum genus*, & alii cum Rota recent. *part.* 9. *t.* 2. *deciſ.* 341. *n.* 33. *&* 34.

Item pro alimentis veniunt expenſæ ad ad- 10
diſcendas artes honeſtas, & diſciplinas, juxta conditionem Alimentarii, *l. Cum plures 12. §. 2. ff. de adminiſtrat. & periculo Tutor. l. Qui filium 4. ff. Ubi pupillus educari debeat, l. Quod plerumque 2. Cod. de alimentis pupillo præſtandis* cum ſimilibus, Menoch. *loc. cit. præſumpt.* 191. *num.* 12. *in fine*, Joannes Nicolaus Lucidorus *de illegit. Cleric. c.* 15. *n.* 15. Roſignol. *loc. cit. num.* 5. *in fine*, & alii cum Rota recent. *part.* 9. *t.* 2. *dec.* 341. *num.* 33. *&* 34.

Item pro alimentis veniunt ea, quæ ſtatui, 11
& conditioni Perſonarum poſſunt convenire, ut reſpectu Nobilium Equitum, congruæ recreationes, venationes, & ſimilia, Joann. Angelus Boſſius *tractat. de effect. Matrim. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 61. *in fine* Fagundez *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 21. *num.* 8. *& cap.* 24. *num.* 2. Roſignol. *loc. cit. num.* 6. & alii.

Item pro alimentis veniunt expenſæ pro fu- 12
nere, ſi Alimentarius moriatur; Quamvis enim proprie alimentorum nomine non veniant dictæ expenſæ, computantur tamen lato modo inter

inter alimenta, cum ſint neceſſariæ ad con-
venientem corporis Alimenrarii defuncti cu-
ram; Molina *de Juſtitia tom.* 1. *diſp.* 168. §.
Alimenta, Roſignol. *loc. cit. num. 6. in fine*,
& alii.
13 Item pro alimentis veniunt ea, quæ neceſ-
ſaria ſunt ad conſequenda omnia ſupradicta
pro alimentis intellecta; Unde quando titulo
alimentorum tribuendum eſt vinum, contri-
buenda ſunt etiam vaſa, quibus continetur;
textu expreſſo *in l. Si cui vinum* 3. *l. Cui vi-
num* 6. *& l. Vino legato* 14. *ff. de Tritico,
vino, & oleo legato*. Item ſi pro alimentis
tribuendi ſint cibi, tribuenda ſunt etiam va-
ſa, & alia ad coquinam, & menſam neceſſa-
ria, & ſic de aliis ſimilibus, *arg. l. Labeo* 7.
§. 1. *ff. de ſupellectili legata*. Simon de Pre-
tis *loc. cit. dub.* 11. *num.* 41. *& ſequent.* Sur-
dus *de alimentis titul.* 4. *quæſt.* 3. *n.* 4. Me-
noch. *loc. cit. præſumpt.* 157. *n.* 17. Roſignol.
loc. cit. num. 7. & alii. Conceſſo enim fine,
etiam media, quibus ad eum pervenitur, con-
ceſſa intelliguntur, *c. Præterea* 5. *cap. Pruden-
tiam* 21. *& cap. Suſpicionis* 30. *de Officio dele-
gati*, *& l. Cui Juriſdictio* 2. *de Juriſdictione*,
cum ſimilibus.
14 Alimenta præſtari debent ſervato ordine,
& gradu conjunctionis, ut qui proximior eſt,
& magis conjunctus ea ſubminiſtrare tenea-
tur, Rota recent. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 330.
num. 7.
15 Hinc in primis tenentur Parentes alimenta
præſtare Filiis, *l. Si quis a liberis* 5. *ff. de
agnoſcendis*, *& alendis liberis*, *l. Unuſquiſque* 2.
16 *Cod. de infantibus expoſitis*. Non ſolum tenen-
tur Parentes alimenta præſtare Filiis legiti-
mis, ſed etiam ſpuriis, ex damnato coitu na-
tis. Vide verb. *Filius n.* 127.
17 Cum hac tamen differentia, quod mater
tenetur alere Filios primo triennio, & poſt
triennium Pater uſque ad emancipationem.
18 Vide verb. *Filius n.* 128. Nomine alimento-
rum aliud intelligitur reſpectu Patris, & aliud
reſpectu Matris; Reſpectu enim Matris intel-
ligitur ſolum lac; plus enim non tenetur Ma-
ter præſtare Filiis; Unde ſi ipſis alia neceſſa-
ria ſubminiſtraverit ſine animo donandi, po-
teſt repetere a Patre. Vid. verb. *Filius n.* 129.
Si autem Mater nequeat ipſa lac præbere pro-
li, tenetur Pater ſuis impenſis nutricem con-
ducere. Si vero poſſit, ipſamet tenetur præſta-
re, vel ſuis impenſis nutricem conducere, niſi
alicubi aliud ferat legitima conſuetudo. Vide
verb. *Filius n.* 130.
19 In defectum Patris, ſi is videlicet pauper
ſit, aut perierit, tenetur alimenta præbere
Filiis etiam illegitimis, & ſpuriis Avus pa-
ternus, vel alii aſcendentes; & in defectum
aſcendentium paternorum, hæc obligatio de-
volvitur ad Matrem. Vid. verb. *Filius n.* 131. 20
Deficiente autem Matre, tenetur Filiis ali-
menta præſtare Avus, aliique aſcendentes ma-
terni, *l. Si quis a liberis* 5. §. 5. *ff. de agno-
ſcendis*, *& alendis liberis*, *& l. Non quemad-
modum* 8. *ff. eodem*. Vide verb. *Filius n.* 132.
Mortuis Parentibus, & Avis, Filii, & 21
Nepotes etiam ſpurii alendi ſunt ab eorum
reſpective hæredibus, colligitur *ex l. Si quis
a liberis* 5. §. 17. *ff. de agnoſcendis*, *& alen-
dis liberis*, *l. Qui filium* 4. *ff. Ubi pupillus
educari debeat*. *Authentic. Licet*, *Cod. de natu-
ralibus liberis*, *& ex l. Si quis igitur habens
Filios*, *Authentic. Quibus modis naturales effi-
ciantur ſui*. Et ratio eſt, quia obligatio,
quam habent Parentes, & Avi alendi Filios,
ac Nepotes, non ſolum eſt perſonalis, ſed
etiam realis, & non ſolum afficit perſonam,
ſed etiam bona ejuſdem perſonæ, adeoque de-
ficiente perſona obligata remanent ejuſdem
bona obligata, ad quoſcumque hæredes etiam
extraneos tranſeant, quia quis moriendo non
potuit eximere bona propria ab illo onere,
cui Jure naturali erant obnoxia; *arg. Authen-
tic. Res quæ*, *Cod. Communia*, *De Legatis*.
Rota recent. *part.* 6. *deciſ.* 255. *n.* 22. *&* 24.
part. 8. *deciſ.* 167. *n.* 23. *part.* 18. *tom.* 1. *de-
ciſ.* 331. *n.* 1. *& tom.* 2. *deciſ.* 561. *num.* 10.
Roſignol. *loc. cit. num.* 12. *&* 16. cum pluri-
bus ibi allegatis. Vide verb. *Filius num.* 133.
Clericus tenetur alimenta præſtare Filiis ex 22
damnato, & ſacrilego complexu, etiam in
Sacerdotio ſuſceptis, & deficiente patrimonio,
poteſt eos alere ex fructibus Beneficii. Abbas
in cap. 1. *n.* 4. *de cohabit. Cleric. & Mulier.*
Navarr. *in tract. de ſpoliis Cleric.* §. 10. *n.* 11.
Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 10. *n.* 20. Pigna-
tell. *t.* 9. *conſult.* 139. *num.* 211. cum aliis
ibi allegatis. Vid. verb. *Filius n.* 134.
Parentes, aliique ſupra recenſiti, non tenen- 23
tur alimenta præſtare Filiis, & Nepotibus, ſi
ipſi aliunde habeant, quo ſufficienter ſe poſ-
ſint alere, vel aliqua arte polleant, qua ho-
neſte juxta conditionem proprii ſtatus ſine de-
decore poſſint ſibi victum quærere, *l. Si quis
a liberis* 5. §. 7. *ff. de agnoſcendis*, *& alendis
liberis*. Et Bartolus *ibid.* §. *Sed ſi filius*, An-
tonius Theſaurus *deciſ.* 211. *num.* 14., Petrus
Barboſa *in l.* 1. *part.* 4 *num.* 62. *& ſequent.
ff. ſoluto Matrimonio*, Surdus *de alimentis tit.* 1.
q. 78. *num.* 32. Carpanus *ad ſtatut. Mediolan.*

deciſ. 317. *num.* 48. Roſignol. *loc. cit. prænotat.* 4. *num.* 7. Navarr. *in Manual. cap.* 14. *num.* 17. Molina *de juſtitia tom.* 1. *diſp.* 160. §. *Alimenta*, Bonacina *de præcept. diſp.* 6. *quæſt. unica punct.* 6. §. 1. *num.* 3. & plurimi alii, quos congerit, & ſequitur Joannes Angelus Boſſius *de effect. Matrimon. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 27. Alimenta enim debent præſtari, ſi neceſſitas adſit, & non aliter. Vid. verb. *Filius num.* 135.

24 Item Pater non tenetur præſtare alimenta Filio, ſi ſine juſta cauſa nolit habitare cum ipſo. Jaſon *in l. Quidam cum Filium n.* 6. *ff. de verb. oblig.* Romanus *in l. Sicut autem* §. *Tranſgrediamur in fin. ff. Soluto Matrimonio.* Aſcanius Clemens *de patria poteſtat. effect.* 17. *n.* 32. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. tom.* 3. *c.* 552. *n.* 41. & 44. Rota Roman. *deciſ.* 117. *n.* 1. *poſt tom.* 1. *conſil. Farinacii*, Roſign. *loc. cit. diſquiſit.* 1. §. 8. *n.* 3. & ipſo teſte alii magis communiter. Et ratio eſt, quia Pater non tenetur alere Filium, niſi quatenus indigeat, & aliunde non habeat, quo ſufficienter ſe poſſit alere; Filius autem in hac hypotheſi aliunde habere poteſt congrua alimenta redeundo ad domum, & habitationem paternam, adeoque &c. Tum quia eodem Jure, quo Pater tenetur præbere alimenta Filio indigenti, tenetur Filius obſequia præſtare Patri, & cum eodem cohabitare, adeoque ſi Filius ſine juſta cauſa nolit debita obſequia præſtare Patri, & cum eodem cohabitare, non poterit a Patre prætendere debita alimenta, nec Pater tenebitur ea ipſi præſtare, quia fruſtra Legis auxilium invocat, qui committit in Legem; *cap. Quia fruſtra* 14. *de uſuris*, & *arg. Fruſtra ſibi Fidem* 75. *de Regul. jur. in* 6. & Gloſſ. ibid. verb. *Fruſtra*, *circa medium*. Et qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet; *arg. l. Ea conditione* 3. *Cod. de conditionibus inſertis.*

25 Secus autem, ſi ex juſta cauſa nollet Filius cohabitare cum Patre; Tunc enim Pater teneretur alimenta præſtare Filio etiam extra domum paternam degenti. Pontanus *de alimentis cap.* 5. *num.* 5. Molina *de primogenit. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 74. Molina Theologus *de Juſtit.* & *jure tom.* 3. *diſput.* 616. *n.* 10. Menochius *de Arbitrar. caſ.* 170. *num.* 12. Roſignol. *loc. cit. num.* 5. Rota Roman. *deciſ.* 617. *poſt tom.* 1. *conſil. crimin. Farinacii per textum in l. Cum hi* 8. §. 8. & *ſequ. ff. de tranſactionibus*. Cauſæ autem juſtæ, ob quas Filius poſſit nolle cohabitare cum Patre, debent recognoſci, & approbari judicio viri prudentis, ſeu arbitrio Judicis. Vide infra *n.* 102. & *ſeq.* & diſcurre proportione ſervata, ut *ibi*.

26 Alimenta ſunt per Patrem infidelem præſtanda Filio noviter converſo ad Fidem, & in ea quantitate, qua tenebatur Pater ante converſionem ejuſdem Filii; Immo debet ei tradere integram portionem ſuæ hæreditatis, & ad id tenentur ſub pœna Excommunicationis Principes ſæculares eum compellere, textu expreſſo *in c. Judæi* 5. *de Judæis*, & *Saracenis*, & concordat *l. Cognovimus* 19. §. *Sed ne videamur*, *Cod. de Hæreticis*. Et id noviſſime ſtatuit, confirmavit, & ampliavit Clemens XI. Conſtitut. incip. *Propagandæ per univerſum*, quæ per extenſum traditur ſub verb. *Hebræus n.* 21. Vide *ibi*, ubi multa ad rem.

27 Alimenta debent a Parentibus præſtari Filiis ſecundum decentiam ſtatus, & conditionis ipſorum. Colligitur expreſſe *ex l. Si cui* 14. *ff. de annuis legatis*, *l. Mela* 14. & *leg. Cum alimenta* 22. *ff. de alimentis*, *vel cibariis legatis*, *leg. Tutor.* 13. *ff. de adminiſtrat. Tutorum*, *l. Si inſtituta* 27. §. 3. *ff. de inofficioſo teſtamento*, *leg. Jus alimentorum* 2. *ff. Ubi pupillus educari debeat*, cum ſimilibus.

28 In controverſia pro taxandis alimentis attendi debet non ſolum dignitas perſonarum, & facultatum copia; ut per citata Jura, & alia ſimilia tenent omnes, cum certum ſit, non eamdem quantitatem taxandam eſſe pro perſona vili, ac pro nobili, pro paupere, ac pro divite; Sed etiam attendenda eſt ætas Alimentarii, cum non eadem alimenta debeantur pro parvulo, ac pro adulto, ſed ſemper præſtanda ſint majora juxta incrementum ad certum tempus. *Per tex. in l. Jus alimentorum* 3. *ff. Ubi pupillus educari debeat*, *l. Cum unus* 10. *l. Alimenta* 16. §. 2. *ff. de alimentis*, *vel cibariis legatis*. Item conſideranda eſt conſuetudo regionis, cum experimento conſtet, quod non juxta eamdem pompam, & ſplendorem vivatur in una regione, ac in alia, etiam inter perſonas æqualis conditionis. Sicque iſtis omnibus attentis, controverſia inter partes pro quantitate, & qualitate alimentorum, componenda eſt per regulatum a jure Judicis arbitrium, ut expreſſe habetur *ex l. Officio Judicis* 2. *l. Jus alimentorum* 3. *ff. Ubi pupillus educari debeat*, *l. Quod plerumque* 2. *Cod. de alimentis præſtandis*, *l. Si quando negotium* 7. *Cod. de ordine cognitionum*.

29 Facta ſemel taxatione alimentorum, vel per Judicem, vel per partes inter ſe, ſi contingat patrimonium Patris decreſcere, poterit Pater de alimentis diminuere juxta decrementum,

Digitized by Google

tum ; & ſi contingat tale patrimonium augeri, tunc tenebitur etiam augere alimenta juxta incrementum . Sic expreſſe colligitur *ex cit. l. Jus alimentorum* 3. §. 3. *ff. Ubi pupillus educari debeat* .

30 Pater tenetur juxta decentiam proprii ſtatus non ſolum alimenta præſtare Filio , ſed etiam ipſius uxori , quamvis eam duxerit ſine dote Patre ipſo conſentiente . Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 38. *n.* 2. Bartolus *tract. de alimentis n.* 16. Covarruvias *de ſponſalibus part.* 2. *c.* 8. §. 8. *n.* 5. *in fine*, Crottus , *in l. Si conſtante n.* 160. *ff. ſoluto Matrimonio* , Menoch. *de arbitr. caſ.* 348. *n.* 14. Roſignol. *loc. cit. prænot.* 10. *n.* 8. Joann. Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrim. part.* 2. *c.* 4. *n.* 95. Bonacina *de præcept. diſp.* 6. *q. unic. punct.* 6. §. 1. *num.* 3. *in fine* . Sanchez *de Matrim. lib.* 6. *diſp.* 5. *n.* 9. Megala *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 23. *q.* 1. *n.* 67. Rota recent. *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 617. *n.* 2. *per tex. in l. Si quis a liberis* 5. §. 12. *ff. de agnoſcendis* , *&* *alendis liberis* , *l. Si filia nupta* 20. §. 1. *ff. Familiæ Erciſcundæ* .

31 Immo Pater tenetur dictam uxorem Filii alere, etiamſi indotatam duxerit ipſo invito , & diſſentiente , ſi ipſe Filius aliunde non habeat, quo ſeipſum , & illam alere poſſit . Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 38. *num.* 15. Ruinus *conſil.* 144. *n.* 18. *lib.* 5. Crottus *loc. cit. n.* 160. Roſignolus *loc. cit. num.* 9. Sanchez *lib.* 4. *de Matrim. diſp.* 26. *n.* 21. Joannes Angelus Boſſius *loc. cit. n.* 65. Megala *loc. cit. num.* 67. *& ſeq.* Gloſſa *in cap. Admonere* 33. *q.* 2. Rota recent. *cit. deciſ.* 617. *n.* 2. *per cit. Jura in l. Si quis a liberis* 5. §. 12. *ff. de agnoſcendis* , *& alendis liberis*, *& l. Si filia nupta* 10. §. 1. *ff. Familiæ Erciſcundæ* . Et ratio eſt , quia licet Filius uxorem indotatam duxerit , invito & contradicente Patre , Pater ipſe adhuc compellitur præſtare alimenta Filio , cum per hoc non ceſſet Jus ſanguinis , & naturalis pietatis , ratione cujus Jura diſponunt alimenta eſſe præſtanda à Patre Filiis juxta decentiam, & conditionem ſui ſtatus , ſed in omni caſu , quo Pater tenetur præſtare alimenta Filio , tenetur etiam ea præſtare nurui , ſeu uxori ejuſdem Filii , cum hæc etiam loco Filiæ habeatur ; Cinus *in l. Ubi adhuc* , *quæſt.* 16. *num.* 4. Cod. *de Jure dotium* . Menochius *de arbitr. caſ.* 348. *n.* 13. Surdus *de alimentis tom.* 1. *q.* 38. *n.* 5. Ruinus *citat. conſil.* 144. *n.* 8. Barbarius *in cap.* 2. *n.* 46. *de Foro compet.* Roſignol. *loc. cit. num.* 9. Gloſſa *in cit. cap. Admonere* , *verb. Patrem* 33. *quæſt.* 2. adeoque &c. Tum quia alere talem uxorem eſt onus Filii , adeoque ſi Filius aliunde non habeat , quo ſe ipſum , & illam alere poſſit , tenebitur ad id Pater , cum Pater teneatur ad onera Filiorum ; *textu expreſſo in cit. l. Si quis a liberis* 5. §. 10. *ff. de agnoſcendis & alendis liberis* .

Pater tenetur ſic præſtare alimenta etiam 32
uxori ſui Filii illegitimi , ac ſpurii ; Joann. Nicolaus Lucidorus *de illegit. Clericorum c.* 22. *n.* 15. Joann. Angelus Boſſius *loc. cit.* Palæotus *de Nothis cap.* 47. *num.* 7. Roſign. *loc. cit. n.* 10. & alii . Et ratio eſt, quia ex *cap. Cum habere* 5. *De eo* , *qui duxit in Matrimonium* , *quam polluerat adulterio*, Pater tenetur præſtare etiam Filiis , quomodocumque illegitimis , alimenta, & omnia neceſſaria , inter quæ veniunt enumeranda etiam alimenta uxoris , ut in terminis tenent Covarruvias *de ſponſalibus part.* 2. *c.* 8. *6. n.* 56. Peregrinus *De Jure Fiſci lib.* 3. *tit.* 18. *n.* 63. Boſſius *l. c.* Roſignol. *loc. cit.* & alii .

Pater tenetur præſtare alimenta etiam Fi- 33
liis emancipatis , ſi aliunde non habeant , quo ſe alant, textu expreſſo *in citat. l. Si quis a liberis* 5. §. 1. *ff.* 1. *de agnoſcendis*, *& alendis liberis* . Et ratio eſt clara , quia alimenta non debentur Filiis a Parentibus ratione patriæ poteſtatis , ſed Jure ſanguinis , & naturalis pietatis, quod non diſſolvitur per emancipationem *per text. in l. Jura ſanguinis* 8. *ff. de Regul. Jur. & §. At hi* 10. *& §. Minus* 11. *Inſtit. de Hæreditatibus* , *quæ ab inteſtato* . Et ob id etiam tenetur Pater ſaltem in ſubſi- 34
dium alere Filiam nuptam viro pauperi non habenti unde ipſam alat, Joann. Angelus Boſſius *loc. cit. c.* 5. *num.* 152. Roſignol. *loc. cit. n.* 13. & alii .

Pater tenetur alimenta præſtare etiam Filio 35
excommunicato , cum Excommunicatio non eximat ab obſequiis a Jure naturali debitis Filio . Surdus *de alimentis*, *titul.* 1. *q.* 19. *n.* 13. Pontanus *de alimentis c.* 2. *num.* 14. Megala *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 2. *q.* 5. *n.* 15. Roſignol. *loc. cit. prænot.* 10. *n.* 16. & alii paſſim . Cum hac 36
tamen advertentia , quod ſi Filius ſua culpa pertinaciter perſeveret in Excommunicatione , cum poſſit ab illa abſolvi , Pater non tenetur ei alimenta præſtare niſi juxta neceſſitatem naturæ ; quia præſtando pinguiora alimenta tali Filio pertinaci in excommunicatione , tribueret ei anſam perſeverandi in ea : & e contra ſubtrahendo ei talia pinguiora alimenta , ſubtraheret etiam anſam talis perverſæ perſeverantiæ . Si vero Filius ſine ſua culpa perſeveret in Excommunicatione , tenetur Pater ei præſtare alimenta juxta decentiam , & con-

Digitized by Google

venientiam ſui ſtatus, *arg. cap. Inter alia* 31. *de ſentent. Excommunicat.* ubi habetur, quod per ſupervenientem ſententiam Excommunicationis non liberetur Pater a debito obſequio, ad quod antea tenebatur; nec ipſa Excommunicatio privat bonis, & Juribus temporalibus, quibus Excommunicatus gaudebat ante eamdem Excommunicationem, Joann. Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrim. part.* 2. *c.* 5. *n.* 119. Azorius *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 4. *q.* 8. Trullench *in Decalog. lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 3. *n.* 10. Roſignol. *l. c. n.* 17. & alii.

37 Item Pater, quamvis non teneatur præſtare alimenta juxta decentiam, & convenientiam ſui ſtatus, & conditionis Filio in Hæreſi pertinaci propter rationem numero antecedenti adductam, tenetur tamen regulariter ei præſtare alimenta juxta neceſſitatem naturæ, quia non ceſſant Jura ſanguinis, & naturalis pietatis, ex eo quod Filius inciderit in Hæreſim, & in ipſa pertinax perſeveret, præſertim cum ſic poſſit ſubeſſe ſpes eum quandoque ab Hæreſi revocandi; Joann. Angel. Boſſius *loc. cit. n.* 123. Roſignol. *l. c. n.* 18. Fagundez *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 6. Azorius *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 4. *q.* 10. & alii. Dicitur tamen notanter *Regulariter*, quia ſi Filius Hæreticus per falſa dogmata niteretur alios ad Hæreſim perducere, tunc tamquam actuali publico hoſti, & rebelli Eccleſiæ, & Catholicæ patriæ, poſſent juſte denegari alimenta etiam ei neceſſaria ſecundum exigentiam naturæ propter mox dicenda a ſimili, numero ſequenti.

38 Pater quamvis non teneatur præſtare alimenta juxta decentiam, & convenientiam ſui ſtatus, & conditionis Filio bannito, quia videtur indignus favoribus Juris Civilis qui contra Jura civilia enormiter deliquit, ut bannitus; cum fruſtra Legis auxilium invocet, qui committit in Legem, *cap. Quia fruſtra* 14. *de Uſuris*; tamen regulariter tenetur ei præſtare alimenta juxta neceſſitatem naturæ, quamvis ſtatuto cautum ſit, ne ei præbeantur. Et ratio eſt, quia Jura Civilia, & municipalia derogare nequeunt Juri naturæ, & ſanguinis *per text. in l. Jura Sanguinis* 8. *ff. de Regul. Juris*, & §. *At hi* 10. & §. *Minus* 11. *Inſtit. de hæreditatibus, quæ ab inteſtato*. Dicitur autem notanter *Regulariter*, quia ſi Filius bannitus eſſet perduellis patriæ, & in ipſam inveheretur, tunc poſſet Pater juſte ei denegare alimenta etiam neceſſaria juxta exigentiam naturæ, quia bonum patriæ, & amor erga eamdem debet prævalere amori erga Filium, & bono ejuſdem; & plus patriæ debemus, quam parentibus, textu expreſſo *in l. Minime* 36. *ff. de Religioſ. & ſumptib. Fun.*

Pater tenetur præſtare alimenta Filio Monacho juſte ejecto a Religione, ſi ipſe aliunde non habeat, quo ſe alat: Azorius *part.* 2. *c.* 4. *q.* 9. Filliucius *t.* 2. *tract.* 23. *c.* 3. *n.* 35. Roſignol. *loc. cit. prænot.* 10. *n.* 11. & alii. Et ratio eſt, quia ex eo quod factus fuerit Monachus, ſubinde ob ejus culpam ejectus a Religione non deſinit eſſe eidem Patri Filius, nec deficit titulus naturalis pietatis; Et aliunde ex eo, quod juſte ejectus ſit a Religione, deſinit eſſe Filius Religionis, nec Religio intelligitur ſe obligaſſe ad alimenta ei præſtanda, niſi pro tempore, quo eidem inſerviret. Vide verb. *Ejecti n.* 45. 39

Sic nec Religioſi præclariſſimæ Societatis Jeſu, qui poſt vota ſimplicia ante ſolemnem Profeſſionem a dicta Societate dimittuntur, ulla ab eadem Societate prætendere poſſunt alimenta, aut congruam ſuſtentationem, licet dum in ea viverent, titulo Religioſæ paupertatis ad Sacros Ordines, etiam Presbyteratus, promoti fuerint; Sic noviſſime expreſſe ſtatuit Bened. XIII. Conſt. inc. *Injuncti nobis*. Vid. *ib. n.* 46. ubi affertur per extenſum. 40

Monachus, ſeu Regularis, injuſte ejectus poteſt compellere Monaſterium, ſeu Religionem, ad alimenta futura, & etiam præterita, ſi illa mutuo accepit: Per talem enim injuſtam ejectionem non amittit ejectus Jura Monaſterii, ſeu Religionis, nec deſinit eſſe ejus Filius, adeoque non eſt, cur Religio non teneatur eumdem Profeſſum alere, cum injuſta ejectio perinde ſit, ac ſi non eſſet ejectio. Idem enim eſt aliquid non eſſe factum, & nulliter factum: *arg. l. Si ſe non obtulit* 4. §. 6. *ff. de Re judicata*, & quod nullum eſt, nullum producit effectum, *cap. Illud* 8. *de Jurepatronat.* Vide *ibid. n.* 47. 41

Sic etiam, lite pendente pro validitate expulſionis, Ejectus debet ali ex bonis Monaſterii, donec ſit lata ſententia de juſtitia, aut injuſtitia illius. Vide *ibid. n.* 48. 42

Alimenta non ſunt præſtanda a primo Monaſterio Regulari, aut Moniali ad aliud Monaſterium tranſeunti, quamvis penes primum Monaſterium remaneant dos, & alia bona. Card. Petra *tom.* 4. *Comment. in Conſtitut.* 16. *Eugenii IV. n.* 17. cum pluribus ibi adductis, teſtans ſic ſpecialiter quoad Monialem tranſeuntem deciſum fuiſſe; Corrad. *in praxi diſpenſat. lib.* 5. *c.* 15. *n.* 14. *verſ. Poſtmodum*, ubi adducit reſolutionem Congregationis particu- 43

ticularis ab Urbano VIII. deputaram ; Surdus
de alimentis tit. 9. q. 7. num. 1. 16. *& ſeq.*
& alii.

44 Alimenta præſtare tenetur Monaſterium Re-
gulari in aliud Monaſterium incluſo pro pœ-
nitentia peragenda. In tali enim caſu, cum
non ſolvatur ab obedientia primi Monaſterii,
merito ab ipſo alendum eſſe decernitur, *cap.
de lapſis* 5. *cauſ.* 16. *q.* 6. Covarruvias *in c.* 1.
num. 20. *de Teſtamentis*, Sanchez *in Summa
lib.* 7. *cap.* 32. *num.* 46. Molina *de Juſtitia
t.* 10. *diſp.* 140. Card. Petra *loc. cit. num.* 18.
& alii.

45 Alimenta Religio præſtare tenetur Regula-
ribus detentis in carceribus S. Officii, dum-
modo Religio non ſit de iis, quæ in commu-
ni non poſſident, Card. Albir. *de Inconſtantia
in fide cap.* 22. *num.* 62. *&* 63. Card. Petra
loc. cit. num. 18. Pignat. *tom.* 8. *conſult.* 62.
num. 34. & alii ; * Et cohærenter, vide *in-
fra num.* 118.

46 Alimenta a Novitia ſolvi non debent Mo-
naſterio, ſi eamdem teneatur recipere, & ad
Habitum, & ad Profeſſionem ſine dote. Secus
autem ſi dicatur ſolum a Teſtatore, quod Mo-
naſterium teneatur eamdem recipere ad Pro-
feſſionem ſine dote, Card. Petra *t.* 3. *comm.
in Conſtit.* 12. *Innocent. IV. num.* 51. *&* 52. ita
explicans reſponſionem quamdam Sacræ Con-
gregationis *in Spoletana Alimentorum* 23. *Aug.*
1670. *lib.* 23. *decret. pag.* 399. ubi propoſito
dubio, ***An ſint ſolvenda prætenſa alimenta Mo-
naſterio Monialium***, Sacra Congregatio reſpon-
dit *Negative*.

47 Monachus, ſeu Monialis, pendente lite ſu-
per validitate ſuæ Profeſſionis, ſi ſine debita
licentia degat extra Monaſterium, non poteſt
ab ipſo alimenta prætendere, præſertim atten-
to Decreto Concilii Tridentini *c.* 19. *ſeſſ.* 25.
de Regularib. quod non poſſit audiri Profeſſus,
niſi reaſſumpto habitu ad Monaſterium redie-
rit : cui ſi talis Monachus, vel Monialis ob-
temperaſſet, non egeret alimentis ; unde ſibi
debet imputare, neque ex ſua contumacia po-
teſt reportare commodum, per textum *in cap.
Non omnis* 2. *cauſ.* 5. *q.* 5. ubi ex verbis S. Au-
guſtini expreſſe dicitur : *Utilius eſurienti panis
tollitur, ſi de cibo ſecurus juſtitiam negligat,
quam eſurienti panis frangitur, ut injuſtitiæ ſe-
ductus acquieſcat.* Ideoque nullam meretur in-
dulgentiam, ut habetur *in leg. penult. Cod. de
Jure dotium, in leg. Si fidejuſſor, §. ſi neceſſa-
ria, ff. Qui ſatisdare cog. & cap. Intelleximus,
de Judic.* & late probat pluribus adductis Pi-
48 gnatell. *tom.* 9. *conſult.* 177. *num.* 4. Si vero ex
aliqua cauſa collocetur, de ordine Sacræ Con-
gregationis, in alio Monaſterio, donec cauſa
terminetur, tunc debet habere etiam ibi ali-
menta a proprio Monaſterio, quia per ipſum
non ſtat in hoc permanere, *arg. cap. Cum non
ſtat* 66. *de Reg. Jur. in* 6. & in terminis Card.
Petra *tom.* 2. *comment. in Conſtit.* 7. *Innocent.
III. ſect. unica n.* 17.

Filii tenentur alimenta præſtare Parenti- 49
bus, ſicut Parentes ipſis ex dictis præſtare te-
nentur. *Communis*, per clarum textum *in l.
Si quis a liberis* 5. §. 1. *ff. De agnoſcendis, &
alendis liberis*, ibi : *Et magis puto, etiamſi non
ſint liberi in poteſtate, alendos a parentibus, &
vice mutua alere parentes debere, & ibidem* §. 16.
ibi : *Parens quamvis ali a Filio ratione natu-
rali debeat* : Rota recent. *part.* 5. *t.* 1. *deciſ.*
62. *n.* 24. ubi plura ad id adducit.

Hinc Filius, quamvis obſtrictus voto Reli- 50
gionis, non poteſt Religionem ingredi, exiſten-
tibus Parentibus in extrema neceſſitate, cui
non poſſint obſiſtere ſine ope Filii. Vide
verb. *Filius n.* 100.

Si filius, exiſtentibus ſuis Parentibus in ex- 51
trema, vel gravi neceſſitate, Religionem in-
grediatur, & profiteatur, Profeſſio eſt vali-
da, ſed illicita. Unde ſi aliter ipſis ſubveni-
re nequeat, tenetur exire. Non tenetur au-
tem, nec poteſt exire, ſi ſine egreſſu poſſit ipſis
ſubvenire ſuis operibus, & induſtria. Vide
ibid. *n.* 101.

Filius autem Religioſus Profeſſus nequit 52
a Religione exire ad ſubveniendum ſuis Pa-
rentibus in extrema, & valde gravi neceſſita-
te, niſi accedat ſuorum Superiorum placitum,
& facultas. Vide ibid. *n.* 102.

Non deſunt tamen magni nominis Docto- 53
res ſuſtinentes contrarium. Vide ibid. *num.*
103. In qua autem neceſſitate poſſit, & de- 54
beat Filius prius ſuccurrere Parentibus, quam
aliis quibuſcumque, vide verb. *Neceſſitas, a
num.* 24. *ad* 37. & verb. *Filius a num.* 91.
ad 99.

Frater dives tenetur alimenta præſtare 55
Fratri pauperi : *l. Mutus* 74. *ff. de Jure do-
tium, l. Qui filium* 4. *ff. Ubi pupillus educa-
ri debeat, Authentic. Quibus modis natura-
les efficiantur ſui* §. *Si quis igitur habens* ; Ro-
ta recent. *deciſ.* 441. *num.* 3. *cum ſequent.
part.* 33. *deciſ.* 7. *num.* 1. *par.* 14. *deciſ.* 164.
num. 11. & ſæpe alibi, & Doctores commu-
niter.

Etiamſi Frater ſit Filius naturalis ; Rota 56
par. 1. *dec.* 538. *n.* 1. *&* 4. *part.* 5. *tom.* 1.
deciſ. 92. *n.* 2. Bartolus *in l. Si quis a liberis*
§. *Utrum*

Digitized by Google

§. *Utrum n.* 5. *ff. de agnoſcendis & alendis liberis*. Ripa *in l.* 1. *ff. ſoluto Matrimonio*. Surdus *de alimentis tit.* 1. *qu.* 25. *n.* 28. *cum ſeq.* Molina *de Hiſpan. primogenit. lib.* 2. *cap.* 15.
57 *num.* 64. & alii. Et etiamſi ſit ſpurius. Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 92. *n.* 7. & 10. *part.* 7. *dec.* 30. *n.* 4. *cum ſeq.* Surdus *loc. cit. qu.* 25. *n.* 33. Corbul. *in l. Si quis a liberis* §. *Idem ſcripſit n.* 89. *verſ. Hæc ſententia*, *ff. de agnoſcendis, & alendis liberis*, & alii, *arg.* §. *Si quis igitur habens; Authentic. Quibus modis naturales efficiantur ſui*, ubi licet textus loquatur de Filio naturali, ejus tamen ratio cum ſit una & eadem, etiam in Filio ſpurio procedit, ut eſte obſervat Rota *cit. deciſ.* 92. *num.* 10. Surdus *cit. qu.* 25. *n.* 28. & alii.

58 Et licet bona non provenerint a communi Patre: Rota *part.* 1. *deciſ.* 138. *n.* 4. *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 92. *n.* 11.

59 Tenetur etiam Frater dives alimenta præſtare Sorori pauperi, Rota *part.* 3. *deciſ.* 532. *n.* 2. Gloſſ. *in l. Qui filium*, *verb. Hæc aliter*, *ff. Ubi pupillus educari debeat*. Bartolus *in l.* 2. *in fin. Cod. de alendis liberis*, cum aliis allegatis per Surd. *de alimentis tit.* 1. *qu.* 25. *in princip.*

60 Etiamſi ſit ſoror uterina ſolum; *l. In omnibus* 1. §. 2. *ff. de Tutel. & rationibus diſtrahend. l. Tutor*, §. *In ſolvendis*, *ff. de adminiſtrat. Tutor. l. Qui Filium*, *ff. Ubi pupillus educari debeat*. Annot. *ad deciſ.* 460. *num.* 141. *part.* 4. *t.* 2. Rotæ recent.

61 Patruus Nepotem, & e converſo Nepos Patruum alere tenetur in ſubſidium. Rota recent. *part.* 7. *deciſ.* 194. *num.* 4. *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 408. *n.* 12. *part.* 14. *dec.* 204. *n.* 9. Crottus *in l. Filius familias* §. *Divi num.* 31. *in fine*, *ff. de Legatis*, Ripa *ibid. n.* 4. Ferdinandus Loaz. *ib. n.* 96. Pontan. *de alimentis tit.* 1. *quæſt.* 8. *n.* 1. & 6. *prope finem*, & plurimi alii apud Rotam *cit. deciſ.* 194. *num.* 4. *cum ſequentibus per text. in l. Si quis a liberis* 5. §. 2. *ff. de cognoſcendis, & alendis liberis*, & *in cap.* 1. *verb. Amitam*, *de cohabitat. Cleric. & c. Cum quidam* §. *final. de Jurejurand.* & *in Epiſt.* 1. *Apoſtoli ad Timoth. c.* 5. *num.* 8. Ubi dicitur eum, qui ex ſua familia nato non ſubvenit, Fidem negare, & Infideli deteriorem effici, ibi: *Si quis autem ſuorum, & maxime domeſticorum curam non habet, Fidem negavit, & eſt Infideli deterior*. Et pro hac opinione fuit pluries judicatum in variis ſupremis Tribunalibus, & ſignanter in ſupremo Caſtellæ Conventu; item alio ſupremo Caſtellæ Senatu; in Regia Aragonenſi Audientia, in ſupremo Conſiſtorio Regni Siciliæ, in ſacro Concilio Neapolitano, & in Sacro Rotæ Romanæ Tribunali *in Romana Alimentorum* 13. *Junii* 1613. *coram bonæ memoriæ Patriarcha Manzanedo*, & *in alia Romana dotis* 14. *Martii coram Merlino*, ut ex aliis teſtatur Rot. recent. *part.* 7. *deciſ.* 194. *a num.* 8. *ad* 13.

Et procedit, etiamſi agatur de Nepote na- 62
turali, vel ſpurio; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 92. *n.* 10. Surdus *de alimentis tit.* 1. *qu.* 25. *num.* 28. & alii *arg.* §. *Si quis igitur habens; Authentic. Quibus modis naturales efficiantur ſui*, & *cap. Cum haberet* 5. *de eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluerat*.

Vel etiamſi agatur de Nepote, & Fratre 63
naturali, vel ſpurio, quia Filii Fratris ſubingrediuntur locum Patris in commodo recipiendi alimenta, ex late deductis per Surdum *de alimentis qu.* 23. *tit.* 1. *per tot.* & per Rotam *in Romana Alimentorum* 3. *Junii* 1613. *coram Patriarcha Manzanedo*. Rota recent. *part.* 7. *dec.* 30. *n.* 5. *arg. cit. Juribus num. anteceden.*

Et quamvis bona non proveniant a commu- 84
ni ſtipite, quia quando alimenta debentur ratione ſanguinis, non eſt curandum, unde bona proveniant, num a communi ſtipite, vel aliunde, Rota *part.* 1. *dec.* 538. *n.* 4. & 5. *part.* 7. *deciſ.* 194. *n.* 67. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 83. *num.* 4. Gratian. *diſceptat. forenſ.* 363. *num.* 21. *tom.* 3. Molina *de primogenit. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 16. *ſub n.* 59. & alii.

Et quid dicitur de Patruo reſpectu Nepo- 65
tis, dicitur etiam de Nepote reſpectu Patrui, qui ſi ſit pauper, alendus eſt in ſubſidium a Nepote. Rota *in d. Romana Alimentorum* 15. *Junii* 1613. *coram Patriarcha Manzanedo*, & *par.* 7. *recent. deciſ.* 194. *n.* 4. & *ſeq.* & 19. cum pluribus Doctoribus ibi allegatis.

Etiamſi agatur de Patruo naturali; Rota 66
in d. Romana Alimentorum, & *cit. part.* 7. *deciſ.* 194. *n.* 5. & *ſequ.* cum plurimis aliis ibi allegatis; *arg. citat. Juribus ſub n.* 62.

Conjuncti enim ratione ſanguinis, & natu- 67
ralis pietatis tenentur inter ſe præſtare vitæ ſubſidia. Rota *par.* 7. *recent. deciſ.* 194. *n.* 34. & *ſeq. per text. in cap. Eſt probanda* 16. *diſt.* 86. ibi: *Proximos ſeminis tui ne deſpicias, ſi egere cognoſcas; melius eſt enim, ut ipſe ſubvenias tuis, quibus pudor eſt ab aliis ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitati;* Natura autem non fecit differentiam inter conjunctos naturales legitimos, ac inter illegitimos, §. *Si quis ſane non habens* 1. *in Authentic. ſeu Novella* 74. *collat.* 6. *Quibus modis naturales efficiantur legitimi*; & §. *Si vero filios*

3. *cap.*

Digitized by Google

5. cap. 12. *Authent. ſeu Novella* 89. *collat.* 7. *Quibus modis naturales efficiantur ſui*, *leg. Adoptivus*, §. *Serviles verſ. Unde nec vulgo*, *ff. de ritu nuptiar.* cum ſimilibus; adeoque &c.

68 Maritus tenetur alimenta præſtare uxori, ſi ab eadem, vel ab ejus Patre, vel aliis conſanguineis, dotem recepit. *Communis* per text. *in l. Quæ legatorum* 14. *ff. Ut in poſſeſſione legatorum l. Si Filia* §. 1. *ff. Familiæ Ercifcund. l. Si cum dotem* §. *Sin autem*, *ff. ſoluto Matrim.* cum ſimilibus.

69 Maritus tenetur alimenta præſtare Uxori, etiamſi ſine dote eam duxerit, ſi ſcienter indotatam accepit, nec dos fuit ei promiſſa, nec Jus aliquod ſibi reſervavit ad dotem, Rota recent. *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 617. Surdus *de alimentis tit.* 1. *qu.* 38. *n.* 13. Innocent. *in cap. Per veſtras*, *de donat. inter virum*, *& uxor. in fine*, Lara *in l. Si quis a liberis* §. *Si quis ex bis n.* 21. *ff. de agnoſcendis*, *& alendis liberis*, Roſignol. *de effect. Matrimon. contract.* 15. *de Matrim. VI. diſquiſit.* 1. §. 19. *n.* 2. Molina *tom.* 2. *de Juſtit. diſput.* 425. §. *Si marito dos*, Sanchez *de Matrim. lib.* 9. *diſput.* 5. *n.* 8. & alii paſſim. Et ratio eſt, quia ex quo duxit Uxorem ſine dote, & promiſſione dotis, videtur ſponte ceſſiſſe cuicumque Juri ad eamdem, & voluiſſe pro dote accipere ipſius Uxoris perſonam; unde ſibi imputari debet, ſi nullam dotem exegerit, teneturque ad uxorem alendam.

70 Si autem Maritus uxorem duxit ſine dote numerata, cum dote tamen promiſſa, & conventa in determinata quantitate, fide data de ſolutione, & poſtea eamdem non poſſit exigere, tunc de rigore Juris non tenetur alimenta eidem Uxori præſtare; Rota *part.* 2. *recent. dec.* 470. *n.* 4. Sanchez *de Matrim. lib.* 9. *de debito conjug. diſput.* 5. *num.* 2. Roſignolus *loc. cit. n.* 6. & alii. Et ratio eſt, quia dos ideo datur Marito, ut ex illa tamquam ex pretio, ſeu ex fructibus ipſius, ſuſtineat onera Matrimonii; *l. Pro oneribus* 20. *Cod. de Jure Dotium*, *l. Dotis fructum* 7. *ff. eod.* adeoque dote non ſoluta, non tenetur Maritus alimenta præbere Uxori, quia cum deficit id, propter quod aſſumitur onus, debet & ipſum onus deficere.

71 Dicitur autem notanter *de rigore Juris*, quia in tali caſu Maritus tenetur præſtare alimenta Uxori ex æquitate, & honeſtate; *arg. l. Si cum dotem* 22. §. 7. *ff. ſolut. Matrimonio*, ut recte docent Joannes Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrim. cap.* 6. *num.* 29. & *tract. de dote cap.* 2. *num.* 141. Valerus *de different. inter utrumque For. verb. Uxor*, *different.* 2. *in fine*, Roſign. *loc. cit. num.* 7. & alii. Et ratio eſt, quia cum Maritus ex vi Matrimonii ſervare debeat cum Uxore individuam vitæ unitatem, nimis inhumanum eſſet, ſi ei negaret congrua alimenta, quando ipſa aliunde habere non poſſet, adeoque &c.

Si uxor ſine neceſſaria cauſa recedat, & divertat a Marito, Maritus non tenetur ei alimenta præſtare, quamvis dotem ab ea acceperit. Secus vero ſi ob juſtam cauſam recederet, ſeu diverteret a Marito. Joann. Lupus *in cap. Per veſtras*, *de donat. inter vir. & uxor. not.* 3. *in princip. n.* 14. Barboſa 2. *par. Rubr. ff. ſoluto Matrimonio.* Roſignol. *loc. cit.* §. 22. *n.* 5. 6. Vide verb. *Uxor num.* 24. 72

Si vero nec ſua culpa, nec culpa Mariti receſſerit, tenetur Maritus illam alere. Lara *in l. Si quis a liberis* §. *Si quis ex bis*, *ff. de agnoſcendis*, *& alendis liberis*, Sanchez *de Matrimonio lib.* 9. *diſput.* 4. *num.* 25. Roſignol. *loc. cit. n.* 7. & alii recte notantes, quod ſi uxor recedat a Marito ob periculum infectionis, ex morbo contagioſo Mariti, & hujuſmodi, tunc Maritum teneri ipſam alere. Et ratio eſt quia, ut expreſſe habetur *in cap. Sine culpa* 23. *de Regul. juris in* 6. *Sine culpa* (*niſi ſubſit cauſa*) *non eſt aliquis puniendus*, & concordat *l. Sancimus* 22. *Cod. de pœnis*, cum ſimilibus, adeoque Uxor recedens a Marito ſine ulla ſua culpa non eſt privanda alimentis ſibi debitis a Marito. 73

Si Maritus ſit inops, & Uxor dives, tenetur hæc alimenta illi præſtare. Lara *in l. Si quis a liberis* §. *Si quis ex bis num.* 14. *ff. de agnoſcendis*, *& alendis liberis*, Bartolus *tract. de alimentis num.* 49. Speculator *tit. Qui Filii ſint legitimi* §. *unic. num.* 40. Bertachinus *in repert. l. V. verb. Uxor alitur*, *verſ. Uxor dives*, Roſignol. *loc. cit. diſquiſit.* 1. §. 23. *num.* 4. & alii per text. *in l. Si cum Dotem* 22. §. 7. *ff. ſoluto Matrimonio*, ibi: *Quid enim tam humanum eſt*, *quam fortuitis caſibus mulieris Maritum*, *vel Uxorem viri participem eſſe?* Sicuti enim Maritus in caſu indigentiæ Uxoris tenetur eam alere, ita Uxor dives in caſu indigentiæ Mariti tenetur ei alimenta præſtare. 74

Alimenta debentur Uxori ab hæredibus Mariti, qui dotem detinent, pro anno luctus. Rota *part.* 3. *deciſ.* 269. *num.* 1. & communis Doctorum per clarum text. *in l. Unica* §. 7. *Cod. de rei uxoriæ actione.* 75

Etiamſi ipſa Uxor aliunde ſit dives; *arg. tit. l. Unica* §. *Exactio*, *Cod. de rei uxor. actione;* 76

ne ; ubi indefinite, & ſine ulla reſtrictione ſtatuitur, quod Uxor vidua pro anno luctus ſit congrue alenda ab hæredibus Mariti, ſi pro illo anno dotem retineant, nec ullam facit diſtinctionem de Uxore divite, aut paupere, adeoque neque nos diſtinguere debemus, & excipere Uxorem divitem, cum ubi Lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debeamus; *cap. Quia circa* 22. *de priv. l. de pretio* 8. *ff. de publiciana in rem action. l. Non diſtinguemus* 32. *ff. de receptis Arbitr. l. Præſes* 3. *ff. de officio Præſidis*. Tum quia Maritus recepta dote tenetur Uxorem alere, quantumvis aliunde ſit dives, per text. *in leg. Dotis fructum* 7. *ff. de Jure dotium*, *& l. Pater pro filia* 17. *ff. de doli, mali, & metus exceptione ;* adeoque etiam hæredes non reſtituta dote tenebuntur eamdem alere, quantumvis aliunde divitem. Et ſic tenent Joannes Angelus Boſſius de dote *cap.* 20. *num.* 86. *& tract. de aliment. obligat. cap.* 11. *n.* 759. Leotardus *de Uſuris qu.* 30. *n.* 33. Roſignol. *de dote part.* 2. *prænot.* 22. *n.* 42. Baldus, Alexander Corduba, & alii ab ipſo citati contra Joannem Andream, Campegium, & Caſtropalaum.

77 Item etiamſi dotis fructus ad alimenta præſtanda non ſufficiant, Rota *part.* 3. *deciſ.* 269. *n.* 1. Roſignol. *loc. cit. num.* 50. cum pluribus aliis ibi allegatis, *arg. cit. l. unic.* §. 7. *Cod. de rei uxoriæ action.* Sicuti enim Maritus tenetur ad alendam Uxorem, quamvis dotis fructus non ſufficiant, ita etiam ejus hæredes, quamdiu dotem retinent.

78 Pro alimentis, quæ hæredes Mariti Uxori præſtant pro anno luctus, non tenetur Uxor in illorum favorem impendere ſuas operas, ſive obſequiales, ſive artificiales, Campegius *de dote part.* 2. *quæſt.* 16. Jo: Angelus Boſſius *de alimentis obligat. cap.* 11. *n.* 759. cum aliis ab ipſis ibi allegatis, Roſignol. *loc. cit. n.* 74. & alii. Et ratio eſt, quia quando Lex determinat emolumentum aliquod, v. gr. alimenta ex aliqua cauſſa oneroſa, ille qui obligatur ad alendum, non poteſt aliquod onus præſcribere alimentario, quia non ſuo, ſed Legis judicio tradit per text. *in l. Si adrogator* 22. *ff. de adoptionibus ;* adeoque neque hæredes, qui intra annum luctus tenentur præſtare alimenta Uxori viduæ ratione ſuæ dotis ab ipſis detentæ, poſſunt ipſam obligare ad operas artificiales, & obſequiales.

79 Poteſt Uxor ſine uſuræ labe convenire cum hæredibus Mariti pro alimentis ſibi debitis pro anno luctus, ut certam quantitatem ſibi conferant, Navarrus *in commentar. de uſuris n.* 68. *& in Manual. cap.* 17. *n.* 213. Covarruv. *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 1. *verſ. ſexto*, Auguſtinus Barboſa *Collect. ad cap. ſalubriter n.* 9. *de uſuris qu.* 30. *n.* 28. Franciſcus Molin. *de ritu nupt. lib.* 3. *quæſt.* 39. *n.* 69. *& ſeq.* Roſignol. *loc. cit. n.* 50. Et ratio eſt clara, quia illa quantitas non deducitur in pactum ob ſolam dilationem temporis in reſtituendo; quod utique eſſet uſurarium, ſed ſolum in compenſationem alimentorum eidem Uxori debitorum; quod nullam uſuræ labem continet; cum ſic ſolum exigatur, & conferatur quantitas certa pro ſpecie, ſeu Jure certo.

Si illa quantitas conventa non excedat one- 80
ra alimentorum, quamvis excedat valorem fructuum dotis, adhuc poteſt ſine labe uſuræ exigi. Covarruvias *loc. cit. cap.* 1. *n.* 3. Franciſcus Molin. *loc. cit. qu.* 39. *n.* 74. Surdus *de alimentis tit.* 10. *qu.* 44. *n.* 27. Roſignol. *loc. cit. num.* 55. Trullench. *tom.* 2. *ſummæ lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 23. Salas *de Uſuris dub.* 30. *num.* 10. & alii. Et ratio eſt, quia cum hæredes Mariti retinentes dotem teneantur pro anno luctus conferre alimenta Uxori juxta decentiam ſtatus, nulla habita ratione, an fructus ipſius dotis adæquent dicta alimenta, per text. *in l. Unica* §. 7. *de rei uxore actione* indefinite loquentem, poterit ipſa Uxor juſte ſine labe uſuræ exigere quantitatem correſpondentem oneri eorumdem alimentorum, quamvis excedentem valorem fructuum dotis.

Uxor vidua non ſolum intra annum luctus 81
poteſt ab hæredibus Mariti detinentibus dotem exigere alimenta, ſed etiam poſt annum luctus ſi in mora fuerint reſtituendi eamdem, Navarrus *in comment. de Uſuris num.* 67. Salonius 2. 2. *quæſt.* 78. *art.* 2. *controv.* 15. *n.* 7. Leotardus *de Uſur. quæſt.* 30. *num.* 57. Sotus *de Juſtit. & Jur. lib.* 6. *quæſt.* 1. *art.* 2. *circa finem*, Theſaurus *deciſ.* 43. *num.* 4. Roſignol. *loc. cit. num.* 57. & alii. Et ratio eſt, quia injuſtum eſt ut dotem detineant, & fructu dotis gaudeant, & alimenta non conferant; cum is, qui dotem recipit, intelligatur tacite ſe obligaſſe ad alimenta tradenda, donec dos reſtituatur, per textum *in leg. Dotis fructus in princip.* 7. *ff. de jure dotium*, *l. Si cum dotem* 22. §. 8. *ff. ſoluto Matrimonio*.

Hæredes Mariti tenentur alere Uxorem vi- 82
duam, ſi ſit indotata, inops, & non habeat aliunde, quo ſe poſſit alere, Rota recent. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 30. *num.* 2. *cum ſeq. &* 19. *& ſeq.* cum pluribus ibi adductis.

Item hæredes Uxoris tenentur alere Mari- 83
tum inopem, qui non habet aliunde quo ſe

alat ;

alat ; Cum inter Virum , & Uxorem ad imparia non ſit judicandum ; Rota *loc. cit. n.* 1. & 20. com plotibus ibi allegatis, per textum expreſſom in *cap. Si quis Uxorem* 4. *cauſ.* 32. *quæſt.* 1.

84 Extante controverſia inter Patrem , & Filium ſuper alimenta præterita , probabilius eſt, quod poſſint compelli ad compromiſſum . Sic tenere cenſentur Joannes Baptiſta Saminiatus *Controv.* 81. Blanchus *de compromiſſ. quæſt.* 4. *ſub tit. de quibus cauſis poſſit compromitt. fieri num.* 19. Surdus *de alimentis tit.* 8. *privil.* 61. *num.* 33. Caſtillus *de alimentis cap.* 70. *per tot.* Urceolos *de tranſact. qu.* 49. *num.* 1. & alii, qui omnes excipiunt ſolum quoad alimenta futura , adeoque cenſent id poſſe fieri qooad alimenta præterita ; per textum expreſſum *in l. de alimentis* 8. *Cod. de tranſactionibus* , ibi : *de alimentis præteritis , ſi quæſtio deferatur , tranſigi poteſt* . Et ſic expreſſe docet Roſignol. *de effectibus Matrimon. contract.* 15. *de Matrimon. IX. prænot.* 13. *num.* 2.

85 Secus autem eſt dicendum quoad alimenta futura, ut expreſſe defendunt Corduba a Lara *in l. Si quis a liberis §. Parens, num.* 50. *ff. de agnoſcendis , & alendis liberis ;* Borellus *de compromiſſ.* §. 2. *gloſſ.* 1. *num.* 308. Colerios *de alimentis lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 59. Saminiatus *Controv.* 81. *num.* 8. *& ſeq.* Novarius *ad pragmat. Regni , tit. de Arbitris coll.* 2. *ſub n.* 4. Roſignol. *loc. cit. num.* 3. aliique citati *num. antecedenti :* & ita reſolotom fuiſſe in Senato , & Sacro Conſilio Neapolitano referunt Novarius , Saminiatus , & Roſignolus *loc. cit.* Et ratio eſt , quia cauſa pro alimentis futuris eſt executiva , & omnino privilegiata , tam ratione ordiois , & temporis , quam ratione etiam probationum : *l. Senatus conſultum* 1. §. 12. *& l. Si quis a liberis* 5. §. 8. *ff. de agnoſcendis , & alendis liberis* . Bartolos *in l. de alimentis num.* 3. *Cod. de tranſact.* Caſtillus *de alimentis cap.* 4. *num.* 1. & eſt celerrimæ expeditionis , nec dilationem patitur , cum interim Filii de veuto vivere nequeant . Borell. *conſil.* 71. *num.* 37. *per text. in l.* 2. *ff. de re judicat.* Surdus *de alimentis tit.* 8. *privil.* 11. *& privil.* 70. Giurba *deciſ.* 4. *num.* 45. *verſ. ſed alimenta* . In cauſis autem executivis , & celerrimæ expeditioois, compromiſſum non admittitur . Baldus *in l.* 1. *in princip. ff. de tranſact.* Alexander *conſil.* 82. *num.* 4. *lib.* 1. Maſtrillus *deciſ.* 270. *n.* 49. adeoque &c. Tum quia ſuper alimentis futuris non poteſt fieri tranſactio ſine auctoritate Prætoris , nec Alimentarius cogi poteſt ad tranſigendum ; textu expreſſo *in cit. l. de alimentis* 8. *Cod. de tranſact.* ibi : *De futuris autem ſine Prætore , ſeu Præſide interpoſita tranſactio nulla Auctoritate Juris cenſetur ;* adeoque ſuper ipſis nequit fieri compromiſſum , cum pari paſſu procedant tranſactio, & compromiſſum .

86 Alimenta præterita non præſtita a Patre Filio, qui eadem acquiſivit mendicando, vel alio modo non oneroſo, non poſſunt a d. Filio repeti, neque quoad eorum æſtimationem . Alexander *in l. de alimentis , in princip. Cod. de tranſact.* Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 1. *cap.* 60. *num.* 19. *&* 20. Footan. *de pactis nupt. clauſ.* 5. *par.* 1. *n.* 100. *& clauſ.* 6. *gloſſ.* 2. *part.* 3. *num.* 35. Megala *par.* 4. *lib.* 2. *cap.* 23. *quæſt.* 1. *n.* 26. Azorius *par.* 2. *lib.* 2. *c.* 4. *quæſt.* 16. Roſignol. *loc. cit. prænot.* 14. & alii. Et ratio eſt, quia Pater tom Jure naturali, tum Jure civili tenetur præſtare alimenta Filio ſolum cum iis indiget, nec aliunde ſibi ea providere poteſt , ut patet ex *l. Si quis a liberis* 5. §. 7. *ff. de agnoſcendis , & alendis liberis* . In ordine autem ad dicta alimenta præterita, Filios jam non amplius eis indiget , & penitus ceſſavit neceſſitas, cum de iis ſibi modo non oneroſo providerit, adeoque &c.

87 Si aotem Filius pro ſibi providendis dictis præteritis alimentis noo ſibi a Patre præſtitis, cum aliunde non haberet , contraxerit aliquod debitum per mutuum, tunc Pater tenetur ſolum illud debitum ſeu mutuum reſtituere ; Bartolus *in l. Libertis quos §. Manumiſſis num.* 3. *ff. de alimentis , & cib. legat.* Stephanus Gratianos *diſcept. forenſ. cap.* 60. *num.* 22. Fontanella *clauſ.* 6. *gloſſ.* 2. *part.* 3. *num.* 37. Joann. Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrimon. part.* 2. *cap.* 15. *n.* 882. Merenda *Controverſ. Jur. tom.* 4. *lib.* 22. *cap.* 29. *num.* 3. Roſignol. *loc. cit. num.* 3. & alii. Et ratio eſt , qoia tunc neceſſitas alimentorum perſeverat in debito contracto pro ipſis providendis , cum hoc ſubſtituatur in Jure loco eorumdem alimentorum , adeoque Pater obligatos ad alimenta, tenebitor ad debitum contractum pro illis , ſi , ut debuerat , non ſubminiſtravit ; & Filius aliuode non habuit, quo ſibi illa provideret.

88 Renuente Patre alimenta debita præſtare Filio, cum poſſit, poteſt idem Filius alimenta repetere a die petitionis : Stephanus Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *cap.* 54. *num.* 11. Surdus *de aliment. tit.* 8. *privil.* 60. *num.* 60. Vincentius de Franchis *deciſ.* 605. *n.* 6. *&* 9. *in fine ;* Fontanella *de pact. nupt. clauſ.* 6. *gloſſ.*

Digitized by Google

gloſſ. 2. *part.* 3. *num.* 43. *& ſequent.* Lancellotus *de attent.* 2. *part.* *c.* 1. *Limit.* 24. Pontanus *de alimentis cap.* 12. Roſignol. *loc. cit. num.* 8. & alii. Et ratio eſt, quia ſi alimenta peti poſſent ſolum a die laiæ ſententiæ, & non a die petitionis, debitor eorumdem poſſet ſuis cavillationibus, & ſubterſugiis diu ſententiam protrahere, & Alimentatium eludere, ſicque commodum ex ſua malitia, & dolo reportare, quod nullatenus eſt dicendum, *per text. in cap. Intelleximus* 7. *de Judiciis*, ibi: *Ne videatur de ſua malitia commodum reportare; leg. Non fraudantur* 134. §. 1. *de Regul. Juris*, ibi: *Nemo ex ſuo delicto meliorem ſuam conditionem facere poteſt*, adeoque &c.

89 Alimenta debentur Filio aſſerenti ſe eſſe Filium, quamvis Pater neget, ſi ſit in quaſi poſſeſſione Filiationis; Bartolus *in l. Si neget* 7. *ff. de agnoſcendis, & alendis liberis*, Molina *de Primogenit. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 36. Covarruvias *Practic. cap.* 7. *num.* 8. Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 2. *cap.* 238. *num.* 43. Paſchalis *de patria poteſt. c.* 2. *n.* 7. Molina Theologus *de Juſtit. tom.* 3. *diſp.* 616. *num.* 15. *verſ. quando autem*; Roſignol. *loc. cit. diſquiſit.* 1. §. 10. *num.* 2. Rota Rom. *dec.* 21. *num.* 2. apud Verallum. Et ratio clare deducitur a paritate eorum, quæ habentur *in l. Si quando* 7. §. *Quodſi ei*, *Cod. de ordine cognit.* ubi ſtatuitur, quod ſi ille, qui eſt in quaſi poſſeſſione libertatis, fuerit ſpoliatus bonis ab eo, qui ſe Dominum aſſerit, & talem ſe eſſe contendit, deber ab eodem habere pendente lite alimenta, & litis expenſas, adeoque dicendum eſt etiam in hoc caſu, cum id æquitas poſtulet, ne defectu neceſſariorum decidat dictus Filius a ſuo bono Jure, quod fovet.

90 Si autem non ſit in quaſi poſſeſſione Filiationis, debet Judex ſummarie cognoſcere, & ſi conſtiterit de Summo Juris ejuſdem petentis, debebit decernere alimenta, & litis expenſas, donec in plenario Judicio lis Filiationis abſolvatur, textu expreſſo *in l. Si quis a liberis* 5. §. 8. *ff. de agnoſcend. & alend. liberis*, & concordat *l. Si Judex* 10. *ff. de his, qui ſui, vel alieni Juris ſunt*, ſic expreſſe docet cum pluribus ibi allegatis Roſignol. *loc. cit. num.* 3.

91 Alimenta ſunt a Patre iterum præſtanda Filio, quamvis hic culpoſe conſumpſerit quantitatem ſibi aſſignatam pro eiſdem alimentis. Baldus *in l. Si captivi ad fin. Cod. de Epiſc. & Clericis*; Jaſon *in l. Si cum dotem* §. 1. *n.* 7. *& ſequent. ff. ſoluto Matrim.* Fontanella *de pactis nupt. tom.* 2. *clauſ.* 5. *gloſſ.* 1. *part.* 1. *num.* 78. Azorius *part.* 2. *cap.* 4. *qu.* 12. Merenda *controv. var. lib.* 4. *cap.* 34. *num.* 6. Roſignol. *loc. cit. diſput.* 2. §. 1. *num.* 2. & alii. Et ratio eſt clara, quia Pater tenetur de Jure naturæ ad præſtanda alimenta neceſſaria Filio; tale autem Jus naturæ adhuc viget, quamvis Filius portionem ſibi aſſignatam pro alimentis culpoſe in comeſſationibus, ludis, & meretricibus conſumpſerit; Cum Jura naturalia nullo extrinſeco accidenti tolli poſſint per text. *in l. Eas obligationes* 8. *ff. de capite minutis*, *l. Jura ſanguinis* 8. *ff. de Regulis Juris*, *&* §. *Sed naturalia* 11. *Inſtitut. de Jure naturali*; adeoque extante Filio in neceſſitate alimentorum, non obſtante tali culpabili conſumptione, adhuc tenetur Pater iterum alimenta præſtare.

92 Alimenta quando, & quomodo debeantur Patrono Beneficii a Beneficiato? Vide verb. *Juſpatronatus art.* 4. *a n.* 114. *ad* 132.

93 Clerici privati Beneficiis Eccleſiaſticis, ad quorum Titulum ordinati fuerunt, nullum Jus habent pro conſecutione alimenrorum ſuper eorum fructibus, quamvis non habeant aliunde, quo ſe alere poſſint. Sic Monacell. *t.* 4. *ſupplement. ad* 2. *tom. num.* 410. cum Pignatello. Ubi reſtatur pluries Sacram Congregationem Concilii declaraſſe, poſſe ipſos ob ſua demerita privari Beneficiis abſque ulla præſervatione alimentorum; & ſignanter *in Firmana* 30. *Maii* 1665. *in Romana* 18. *Mart.* 1684. *& in Vercellenſ.* 15. *Decembris* 1690. uti refert *tom.* 2. *tit.* 23. *formula* 3. *n.* 22. *& in Aſculana* 13. *Auguſti* 1707. *ad* 1. ubi de Canonico Collegiatæ, qui Canonicatum loco Patrimonii pro congrua ſuſtentatione ſubrogari obtinuerat.

94 Clericus a Beneficio ſuſpenſus, ſi aliunde non habeat, deber ex fructibus illius alimenta percipere, Gloſſa *in cap. Cum Vintonienſis Eccleſia* 25. *de electione verb. Adminiſtrant*, & alia Gloſſ. *in cap. Studeat* 39. *diſt.* 50. *verb. Et ſui*, Monacell. *tom.* 4. *ſupplement. ad* 3. *tom. num.* 8.

95 Parentes, & alii exponentes infantes in publicis Hoſpitalibus, aliiſque locis, aut ante oſtium alterius, an, & quando teneantur refundere alimenta, ſeu reſtituere expenſas. Vide verb. *Parentes a n.* 24. *ad* 32.

96 Si Filius in querela inofficioſi Teſtamenti in prima inſtantia obtinuit pro ſe ſententiam, ſunt ei decernenda alimenta, & litis expenſæ uſque ad finem ejuſdem litis per ultimam ſententiam. *Communis*, *&* certa per textum expreſ-

preſſum *in l. Si injuſta 27. §. 3. ff. de inoffi- cioſo Teſtamento*.

97 Immo quamvis in prima inſtantia circa querelam inofficioſi Teſtamenti nondum fuerit ſententiam conſecutus, ſi tamen habeat validas præſumptiones pro ſe ipſo, & foveat bonum Jus, poteſt exigere etiam in eadem prima inſtantia, per Judicem ſibi decerni alimenta, & litis expenſas; Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. tom. 2. c. 236. n. 4.* Molina *de primogenit. Hiſp. c. 15. n. 36.* Alter Molina Theologus *de juſtitia tom. 3. diſput. 616. n. 15.* Merenda *Controv. Jur. tom. 1. lib. 5. c. 30. n. 2.* Paſchalis *de patria poteſtat. part. 2. c. 3. n. 60.* Fontanella *de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 6.* Gloſſ. *d. part. 4. n. 26.* Roſignol. *loc. cit. diſquiſit. 1. §. 11. n. 3.* Annot. *ad deciſ. 617. n. 18. cum ſequent. n. 26. cum ſeq. n. 136. cum ſeq. part. 4. t. 3.* cum pluribus Rotæ deciſionibus ibi allegatis, & ibidem *n. 138.* notatur quod cit. *Lex ſi inſtituta n. 27. §. 3. ff. de inofficioſo Teſtamento* procedit etiam in hoc caſu, quando Filius, ſeu alius collitigans pauper, & fovens bonum Jus etiam in prima inſtantia petit alimenta, & ſumptus litis, & ibi ad id adducuntur clariſſimi Doctores, & Rotæ deciſiones. Et ratio eſt, quia cum conſtat de bono jure Actoris, eadem ratio pro exigendis dictis alimentis, & litis expenſis militat, quando nulla obtenta ſententia verſamur adhuc in prima inſtantia, ac quando jam eſt obtenta ſententia in prima inſtantia in ordine ad proſequendam cauſam in ſecunda inſtantia appellationis: Si quidem ratio, ob quam Jura decernunt eſſe præſtanda dicta alimenta, & ſumptus litis, eſt inopia Agentis, ſeu collitigantis, ne pauper collitigans ob impotentiam cogatur ſuum bonum Jus, & litem deſerere; quæ ratio ut de ſe patet, habet locum in utroque caſu; Ubi autem eadem eſt ratio, eadem eſt Legis diſpoſitio; *l. ideo 27. ff. de Legibus, l. Illud 32. ff. Ad Leg. Aquiliam, cap. Inter corporalia 2. de tranſact. Epiſcop.* Cum ratio Legis ſit anima Legis: *l. Cum ratio 7. ff. de bonis damnator.*

98 Alimenta, & litis expenſæ pendente lite ſuper inofficioſo Teſtamento, debentur etiam Filiis emancipatis, ſi ſint pauperes, & foveant bonum Jus. Item Filiis Legitimis per ſubſequens Matrimonium. Item Filiis in utero exiſtentibus ventris nomine. Item Filiis adoptivis. Item Nepotibus per lineam virilem deſcendentibus extantibus debitis conditionibus. Item Patri, Avo, & Aſcendentibus adverſus hæredes Filii, Nepotis &c. Item Fratribus, & Sororibus indigentibus. Item Filiis illegitimis, & ſpuriis. Sic quoad omnes Sapientiſſimus Pater Roſignol. *loc. cit. diſquiſit. 1. § 12.* cum pluribus ibi allegatis *arg. cit. l. Si inſtituta 27. §. 3. ff. de inofficioſo Teſtamento*, aliiſque Juribus ab Ipſo adductis.

Alimenta, & ſumptus litis debentur cuicumque Actori pauperi, quando cum paupertate concurrit etiam præſumptio boni Juris; 99
Annotat. *ad deciſ. 617. a num. 18.* Rota *recent. part. 4. tom. 3.* Rota *part. 2. deciſ. 749. num. 1. part. 3. deciſ. 81. n. 1. deciſ. 498. n. 1. part. 4. tom. 2. deciſ. 223. n. 1. deciſ. 423. n. 2. cum ſeq. part. 8. dec. 124. n. 6. part. 11. deciſ. 211. n. 1. part. 12. deciſ. 158. n. 1. deciſ. 263. n. 15. part. 13. deciſ. 398. n. 1. part. 14. deciſ. 204. n. 15. part. 16. deciſ. 117. n. 5. part. 18. tom. 1. deciſ. 402. n. 1.* & ſæpe alibi. Alimenta enim, & 100
ſumptus litis nunquam ſolent denegari pauperi Actori, ſtante paupertate cum præſumptione boni Juris; quæ opinio a toto Orbe communi applauſu eſt recepta, tam ab Italis, Germanis, Hiſpanis &c. quam ab omnibus ſcribentibus Pontificiis Cæſareis, Regentibus, Conſulentibus, Antiquis, & Modernis; Annotat. *ad deciſ. 617. a n. 26. ad 28.* Rotæ Romanæ *part. 4. tom. 3.* ubi plurimæ ad id allegantur ejuſdem deciſiones cum ſuis Juribus.

Et dicta concluſio locum habet diſtincte, 101
ſive Judicium ſit univerſale, & agatur ad univerſitatem bonorum; ſive particulare, & lis agitetur ſuper re particulari; adeo ut contraria opinio plenis votis ſit reprobata, d. Annotat. *ad deciſ. 617. num. 29. cum ſeq. part. 9. tom. 3.* Rota *part. 2. deciſ. 749. num. 5. part. 9. t. 1. deciſ. 50. n. 10. part. 13. deciſ. 398. n. 11. part. 18. tom. 1. deciſ. 307. n. 2. cum ſequent.* & ſæpe alibi. Cauſa enim, ob quam præſtari debent alimenta, & ſumptus litis, non conſiſtit in eo, quod agatur magis ad unam rem, quam ad aliam, de cujus boni Juris præſumptione conſtat; ſed ideo præſtatur, ne pauper ob inopiam cogatur deſerere ejus bonum Jus, & litem; Annotat. *ad cit. deciſ. 617. n. 33. cum ſequent.* Rota *in Fanen. Dotis 20. Novemb. 1641. coram Cerro*, & ſæpe alibi.

Alimenta ſi ſint debita ex ſola diſpoſitione 102
Juris, non poteſt Alimentarius ſine cauſa ea exigere extra domum hæredis; Rota *recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 680. num. 9.* Et hæc concluſio eſt innixa rationi, ut ſic minus gravetur hæres; Rota *ibid. n. 13.* cum pluribus ibi citatis; Roſignolus *loc. cit. diſquiſit. 1. §. 9. n. 3.* cum variis aliis ibi allegatis. Et ratio eſt, quia quando alimenta ſunt debita ex ſo-
la

la diſpoſitione Juris, regulariter debentur ſolum in ſubſidium; ut ſic provideatur Alimentario aliunde non habenti, quo ſe alere poſſit; ſufficienter autem providetur Alimentario, ſi ei alimenta præſtentur in domo hæredis, adeoque non poteſt ſine juſta cauſa ea exigere extra ipſius hæredis domum, ut ſic minus gravetur hæres juxta allegatam rationem Rotæ.

103 Juſta autem, & ſufficiens cauſa exigendi alimenta extra domum hæredis eſt, ſi hæres ſit rixoſus, & iracundus, vel habeat uxorem rixoſam, & iracundam; vel habeat Perſonas ſimiles in domo; Annot. *ad deciſ.* 636. *n.*147. *ad* 149. *Rotæ part.* 4. *tom.* 3. Vel ſi Legatarius non habitet cum hærede propter aliquod odium vigens inter eos; Ead. Annot. *n.* 150. Vel ſi inter Legatarium, & hæredem agitetur aliqua lis, etiam ſuper eiſdem alimentis; Ead. Annot. *num.* 162. *cum ſeq.* Et ipſa Rota *part.* 4. *t.* 1. *dec.* 199. *part.* 18. *t.* 1. *deciſ.* 307. *n.* 15. *part.* 19. *t.* 1. *deciſ.* 241. *n.* 20. *cum ſeq.* Vel ſi vigeant diſcordiæ, & lites criminales inter alendum, & hæredem. Rota *part.* 15. *deciſ.* 256. *num.* 13. Quod procedit etiam in Filio adſtringente Patrem ad alimenta ſibi præſtanda; Rota *ibid. num.* 14. *&* *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 241. *num.* 21. Et idem procedit quoad Fratrem litigantem cum altero Fratre, qui pariter poteſt ab eodem petere alimenta extra domum; Rota ib. *cit. deciſ.* 241. *num.* 19. *cum ſequent.* Vel ubi hæredi prætendenti alimenta in domo, præſtare obſtat Legatarii Profeſſio in Religione; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *dec.* 199. *num.* 6. Vel ubi Legatarius vult cum propria uxore, & filiis habitare; Rota *ibid. n.* 6.

104 In hac tamen quæſtione qualis ſit juſta cauſa petendi alimenta extra domum, remittitur arbitrio Judicis a Jure regulando; Annotatio *ad d. deciſ.* 636. *n.* 172. *Rotæ part.* 4. *tom.* 3. ubi plures ad id allegantur Doctores, & Ro-

105 tæ deciſiones. Et Judex, etiamſi alimenta eſſent Legata in Domo, poteſt cogere hæredem ex juſta cauſa ad ea præſtanda extra domum; *cit.* Annotat. *ad deciſ.* 646. *num.* 173. & ipſa Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 157. *n.* 18. *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 241. *num.* 19. *cum ſeq.*

106 Si autem alimenta ſint debita ex diſpoſitione hominis, ſeu Teſtatoris, tunc aut Teſtator ſimpliciter alimenta legavit abſque alia adjectione, & hoc caſu Legatarius facultatem habet habitandi ubi vult; & hæres tenetur eidem alimenta præſtare; dict. Annotat. *ad dec.* 636. *num.* 73. *cum ſequent.* & ipſa Rota *part.* 15. *deciſ.* 256. *num.* 10.

Quæ concluſio procedit etiam in legato alimentorum facto a Viro Uxori, quæ poteſt habitationem eligere ubi vult, & ibi petere alimenta: dict. Annotat. *ad deciſ.* 636. *n.* 77. *ad* 81. ubi tradunt ex Doctoribus, hanc opinionem veluti communem receptam ſemper fuiſſe, & in praxi obſervatam. Et ratio ſupradictorum eſt, quia in hoc caſu legatum cenſetur factum a Teſtatore favore Legatarii, & non hæredis, ideoque ipſius Legatarii commodum attendendum venit; cum ſemper in dubio favore ipſius libertatis judicandum ſit; *l. Inter pares, ff. de re judicat. l. in obſcura, l. Quoties, l. Libertas, ff. de regul. Juris, l. Julia, ff. de manumiſſ.* & expreſſe dict. Annotat. *ad deciſ.* 335. *num.* 82. 107

Aut Teſtator tunc alicui alimenta legavit in domo, vel ſub conditione, vel cum onere morandi, vel habitandi in domo, vel cum hæredibus; vel per aliud æquipollens conſtat de tali voluntate Teſtatoris, & in eo caſu Legatarius non poteſt alimenta exigere extra domum hæredis: ad quem effectum non ſufficit Legatarium habitare in eadem domo, niſi comedat cum hærede. Quia tunc onus habitandi, & comedendi cum hærede, cenſetur adjectum favore ipſius hæredis, dict. Annot. *ad deciſ.* 636. *a n.* 103. *ad* 112. ubi ad id afferuntur plures Doctores, & Rotæ deciſiones cum variis Juribus. 108

Quæ tamen concluſio non habet locum, quando aliter hæredi viſum fuerit; quia cum dictum onus in hoc caſu fuerit adjectum favore hæredis, iſte poterit dicta alimenta præſtare extra domum, etiam invito Legatario; dict. Annot. *n.* 124. *cum ſequentibus*, cum pluribus Juribus, & Doctoribus ibi allegatis. 109

Sicut neque habet locum, ubi agitur de Legato facto Mulieri in domo hæredis, quæ nec commode, nec honeſte ibi morari poteſt, puta, quia ipſa eſt juvenis, & hæres pariter eſt juvenis & luxurioſus; tunc enim poterit ipſa petere alimenta extra domum hæredis; quia dicta conditio morandi cum hærede appoſita Legato, tamquam turpis, in iſto caſu habetur pro non ſcripta, dicta Annotat. *ad dec.* 636. *n.* 129. *cum ſeq. &* *n.* 145. *cum ſeq.* cum pluribus Juribus, & Doctoribus ad id allegatis. 110

Sic ſi mulier, cui fuerunt Legata alimenta, ſit copulata Matrimonio, non tenetur percipere alimenta ex menſa hæredis; Rota *part.* 14. *dec.* 442. *n.* 10. 111

Idem procedit, quoties concurrit aliqua juſta cauſa, quo caſu, non obſtante onere habitandi cum hærede, Legatarius poteſt petere ali- 112

Digitized by Google

aliménta etiam extra domum hæredis; dict. Annotat. *ad deciſ.* 636. *a n.* 147. *ad* 171. ipſa Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 199. *n.* 6. *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 680. *num.* 14. *part.* 15. *deciſ.* 256. *num.* 12.

113 Quæ opinio procedit, etiamſi alimenta eſſent legata ſub hac lege, ne poſſint peti extra domum; Rota *part.* 7. *tom.* 2. *deciſ.* 369. *n.* 18. Quænam autem ſit ad id juſta, & ſufficiens cauſa, vide ſupra *n.* 102. 103. *&* 104.

114 Conſuetudo, ut populus alimenta præſtet Prædicatori, eſt ſervanda, & ſufficit decennalis; Ripa *conſil.* 1. *n.* 44. *de conſuetud.* Surdus *conſil.* 62. *n.* 17. *vol.* 1. Sperell. *deciſ.* 70. *n.* 1. Bellet. *diſquiſit. Clerici tit. de Clerico debitore* §. 15. *num.* 7. Campanil. *in diverſ. Jur. Canonic. rubric.* 12. *c.* 13. *n.* 17. Leo *in Theſaur. For. Eccleſ. part.* 1. *c.* 8. *num.* 6. & fuit clariſſime cautum per Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 4. ibi: *Impenſis eorum, qui ea præſtare, vel tenentur, vel ſolent*, & ſic pluries reſolvit Sac. Cong. ut teſtatur Sperell. *l. c. num.* 1. Ad cujus laudabilis conſuetudinis obſervantiam Epiſcopus populum cogere poteſt, per text. *in cap. ad Apoſtolicam* 43. *de Simonia*, & ex ſententia Sacræ Congr. tenet Leo *l. cit. n.* 6.

115 Ceſſante autem dicta conſuetudine, non populus, ſed Epiſcopus, vel reſpective Parochus, ſi reditus Beneficii ſint ſufficientes, tenetur alimenta præſtare Prædicatori. Sperell. *loc. cit. n.* 15. Tondutus *quæſt. & reſol. Beneficial. lib.* 1. *cap.* 39. *num.* 14. Frances *de Eccleſiis Cathedralibus cap.* 18. *n.* 126. Barboſa in Trid. *ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 2. *a num.* 9. & *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 4. *num.* 10. & ſupracitati cum aliis; Et ratio eſt, quia cum munus prædicandi ſpectet ad Epiſcopum, & reſpective ad Parochum ex Concil. Trid. *cit. ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 2. & *ſeſſ.* 24. *cap.* 4. ſequitur ipſum teneri ſuis ſumptibus Prædicatorem alere; quia, dum is, ad quem pertinet actus, illum per ſubſtitutum peragere poteſt, tenetur id facere ſuis ſumptibus, per text. *in l. Sed ſi hæreditas* 11. §. 1. *ff. Ad exhibendum, cap. Inter cætera* 15. *de Offic. Ordinarii*, ibi: *Quibus ipſi, dum indiguerint, congrue neceſſaria ſubminiſtrent*, & ibi tradit Abbas, Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 59. *num.* 7. 8. *&* 9. Riccius *in Prax. For. Eccleſ. deciſ.* 536. *num.* 1. Tondut. *loc. c. num.* 14. Frances *l. c. num.* 121.

116 Excipe tamen, ſi adeſſet aliquod Legatum, vel reditus ſufficiens pro alimentis, & mercede Prædicatoris; tunc enim nullus alius eſſet moleſtandus, ut ex ſententia Sacræ Congreg. firmat Leo *l. c. num.* 6. Sperell. *l. c. num.* 16. & alii.

Alia ad rem, Vide verb. *Adulterium*, verb. *Filius*, verb. *Juriſpatronatus*, verb. *Neceſſitas*, verb. *Parentes*. 117

Supplementa Auctoris.

Relate ad ea, quæ tradita ſunt in hoc *art. num.* 45. affertur Decretum Supremæ & Univerſalis Inquiſitionis Romanæ, quo Fratres Minores de Obſervantia, Reformati, & Capuccini declarantur exempti a ſolutione alimentorum pro iis, qui in dicto Tribunali carceri ſunt mancipati. 118

Feria III. die 15. *Julii* 1732.

Lectis Litteris P. Inquiſitoris Regii datis die 13. Junii proximi, quibus ſignificat PP. Ordin. Min. Obſervant. dictæ Civitatis recuſare ſolutionem alimentorum, quæ ab illa Inquiſitione præſtantur P. . . . . in carceribus dicti S. Officii detento, & ad carceres arbitrio Sacræ Congregationis, ob prætenſam ſollicitationem in Confeſſione, damnato, cum perpetua inhabilitatione ad audiendas Confeſſiones Sacramentales; & ideo ſupplicat ei reſcribi, quomodo ſe gerere debeat; & relato decreto edito die 3. Auguſti 1707. & Epiſtola illius vigore ſcripta P. Inquiſitori Arimini in ſimili caſu, nempe Capuccinos, Fratres Ordin. Min. Obſerv. Min. Obſerv. Reformat. alioſq. Regulares, qui dietim vivunt ex eleemoſynis, non teneri ad ſolutionem expenſarum cibariarum.

Eminentiſſimi dixerunt: *Servandum Decretum editum die* 3. Auguſti MDCCVII.

Additiones ex aliena manu.

Ad dignoſcendum, quid nomine alimentorum veniat, & quomodo taxanda ſint, inſpicere oportet, qua ex cauſa debeantur. Multum enim intereſt, utrum alimenta ex contractu, vel legato, an vero ex ſola pietate, & concurrente legis præcepto, debita ſint. Si ex contractu debeantur, videndum quid actum ſit inter contrahentes. Alimenta autem in genere conventa præſtari debent juxta commodam alimentariorum ſuſtentationem, habito reſpectu ad gradum familiæ, & conſuetudinem loci, Rota *in Ariminen. Alimentorum* 27. *Junii* 1749. §. *Sed quod maxime*, *cor. bon. mem. Lana*. 119

Si debeantur ex legato, Teſtatoris voluntas ſpe- 120

ſpectanda eſt. Si de ea non conſtet, id præſtandum, quod Teſtator præſtare ſolitus erat. De hoc ſi neque conſtet, ex facultatibus Defuncti, ex dignitate Perſonæ, & caritate ejus, cui alimenta relicta, ſtatui de alimentorum præſtatione oportet; Voet. *in Commen. ad Pandect. lib. 33. tit. 1. n. 6.*

121 Si debeantur ex pietate, circa modum alendi multum Officio Judicis videtur eſſe tribuendum. Venit autem, quod etiam obſervat *Auctor*, non modo victus, & amictus pro qualitate, & conditione Perſonarum alendarum, & earum, quæ alimenta præbent, ſed etiam habitatio, medicamenta quoque valetudinis curandæ cauſa adhibita; Voet. *in Comment. ad Pandect. lib. 25. tit. 3. num. 4.* An etiam in ſtudia ſumptus, in artes liberales aut mechanicas, confer eumdem Auctorem eodem loco.

122 Inter hos, qui ex officio pietatis alimenta præſtare tenentur, primo loco occurrit Pater. Quod ſi Pater inops ſit, aut mortuus, onus alendi ad Matrem ſpectat. Deficiente, aut inope Patre, atque Matre, alendi ſunt Nepotes aliique deſcendentes ulteriores ab Avo paterno atque materno, cæteriſque Aſcendentibus. Viceverſa Parentes inopes alendi etiam a liberis. Fratres quoque, ac Sorores inopes a fratre, aut ſorore ali placuit, ſive germani, ſive conſanguinei, ſive uterini ſint. Cognatis autem omnibus remotioribus, qui ſunt ultra fratres, & ſorores, alendi onus a jure impoſitum haud eſt. Conſule late de his omnibus differentem Voet. *loco cit. num. 5. ad plur. ſequent.* ubi de eo etiam agit, an affinitatis vinculum in eodem gradu ad alendum obliget, ad quod vinculum cognationis adſtringit.

123 In concurſu plurium ad alendum obligatorum, cui onus alendi imponendum ſit, vide Carpzov. *definit. For. part. 2. conſtit. 10. defin. 19.*

124 De modis, quibus ceſſat obligatio præſtandi alimenta ex officio pietatis, plene Voet. *ubi ſupra n. 14. & plur. ſequent.* An Patrem vel Avum liberet ab alendi neceſſitate, quod jam bonorum partem liberis unde ſe exhiberent aſſignaverit, & ea per prodigalitatem, aut infortunium diſſipata ſit, adi Voet. *ibid. n. 5.* & Rota *in Romana Alimentorum 13. Januarii 1747. cor. Reverendiſs. Buſſio.*

125 Ex quibus Pater filiis alimenta extra paternam domum præſtare teneatur, agit Rota *in Peruſina Aſſignamenti 5. Aprilis 1745. cor. Illuſtriſs. Caprar.* An, & quando alimenta promiſſa ab aliquo in ſua domo, debeantur etiam extra illam, diſcutit idem Sacrum Tribunal *in Reatina Alimentorum ſuper quarto dubio 1748. cor. bon. mem. Lana.*

De alimentis an debeantur ex fideicommiſſo aſcendentali, & tranſverſali ulterioribus vocatis ad ipſum, vide Rota *in Fabrianen. Alimentorum 2. Martii 1742. cor. bon. mem. Vicecom. in Romana Annui legati ſcutorum 2000. 17. Februarii 1745. cor. eodem, & in Romana Alimentorum 13. Januarii 1747. cor. Reverendiſs. Buſſio*, ubi agitur de alimentis ex fideicommiſſo tranſverſali præſtandis illis, qui non immediate poſt actualem poſſeſſorem ſunt ſucceſſuri, ſed vix habeant potentiam ſuccedendi. 126

An creditores jus habeant ſuper annua præſtatione relicta filio titulo alimentorum, expreſſo nomine legitimæ, tractat Rota *in Romana Legitimæ 3. Decembris 1742. & 11. Martii 1745. cor. R. P. D. Canilliac.* 127

Beneficiatus an, & quando ex reditibus ſui beneficii præſtare teneatur alimenta Patrono, tum de aliis ad hoc ipſum argumentum pertinentibus, vide Rota *in Salernitana Alimentorum 11. Januarii 1712. & 20. Junii ejuſdem anni cor. cl. mem. Scott. 10. Decembris pariter ejuſdem anni, & 22. Februarii 1723. cor. Falconer. inter impreſſ. deciſ. 6. & 8. de alim.* 128

De alimentis præſtandis a Monaſterio Monacho, vel Moniali tum intra, tum extra ipſum Monaſterium, fere omnibus diſtinctis caſibus agit Card. Petra *in comm. Conſt. Apoſt. Conſt. 7. Innocentii III. ſect. unic. per tot.* 129

ALLUVIO. Vide verb. *Dominium, art. 3. n. 48. ad 50.*

ALTARE.

SUMMARIUM.

1 *Altare unde dictum, & quid ſit.*
2 *Altare eſt duplex, & quale utrumque eſſe debeat*, ad num. 6.
7 *Altari portatili quis uti poſſit.*
8 *Altaris conſecratio*, ad num. 19. vide etiam n. 35. & 48. ad n. 50.
20 *Ejus execratio*, ad n. 34.
36 *Erectio.*
37 *Et deſtructio*, ad num. 39.
40 *Celebrare in Altari quando liceat, vel non liceat*, ad n. 47.
51 *Alia nonnulla circa Altaria*, ad n. 56.

57 Sub-

Digitized by Google

57 *Subnectuntur Supplementa Auctoris*, ad num. 61.

58 *Item additiones ex aliena manu*, ad n. 70.

1 ALtare ab altitudine eſt in primis nomen ſortitum apud antiquos Ethnicos, qui ſecundum Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 30. *n.* 4. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2. *allegat.* 27. *n.* 20. Lezan. *verb. Altare*, & alios, in ædificiis a terra elevatis ſacra faciebant Diis ſuperis, in terra Diis terreſtribus, in effoſſa Diis inferioribus: apud Latinos vero Altare dicitur a forma, & ritu, quaſi *alta res*, ſeu *alta ara;* & deſcribitur quod ſit *Menſa, ſuper quam conficitur, & offertur Euchariſtiæ*
2 *Sacramentum, & Sacrificium*. Et hoc Altare eſt duplex, unum fixum, ſeu ſtabile, & immobile, & alterum portatile, ſeu viaticum, & mobile. Fixum, & ſtabile eſt, quod alicui loco affixum immobiliter in eo conſiſtit, ut ſunt Altaria, quæ communiter in Eccleſiis
3 reperiuntur. Portatile, ſeu mobile eſt quod pro commoditate, vel neceſſitate Sacerdotis, aut aliorum de loco in locum moveri, & transferri poteſt, & per hoc *c. ultim. de privilegiis in 6.* vocatur Altare Viaticum pro
4 commoditate itinerantium, ſeu viatorum. Et utrumque hoc Altare debet eſſe lapideum, *cap. Altaria, de conſecrat. diſt.* 1. *ex Conc. Agathenſ. c. 6.* ubi habentur præciſa verba: *Altaria, ſi non fuerint lapidea, Chriſmatis unctione*
5 *non conſecrentur*. Hoc tamen debet intelligi, quod ſufficiat eſſe lapideum in ea parte, quæ ſupponitur Altari, & in qua materia conſecranda eſt apponenda, uti praxim in dies conſpicimus, & ut decrevit Sac. Congeg. Rituum *in Cajetana* 10. *Novemb.* 1612. in qua cenſuit Altare ligneum cum ara lapidea permitti debere non obſtante Conſtitutione Synodali.

6 Et hæc ara lapidea debet eſſe ſaltem tantæ latitudinis, ut in ea commode capi poſſit pes Calicis, & Hoſtia conſecrata, ut tenent com-
7 muniter Doctores. Altari portatili, ſeu viatico, nequeunt hodie uti Regulares quicumque, quantumvis olim privilegiati; immo neque Epiſcopi, & majores Prælati, etiamſi eſſent Cardinales ex noviſſimo Decreto Clementis XI. *edito* 15. *Decembris* 1703. in quo expreſſe derogat omnibus privilegiis, etiam clauſis in corpore Juris, & interdicit uti tali Altari portatili, ſeu viatico Epiſcopis, & his majoribus Prælatis, etiamſi Cardinalatus Dignitate fulgentibus, & quibuſcumque Regularibus, quantumvis privilegiatis; vide verb. *Miſſa art.* 4. *num.* 10. & verb. *Oratorium*, *n.* 5. ubi ad litteram refertur ipſum Decretum; unde niſi adſit ſpecialis conceſſio, & novum privilegium poſterius ipſo Decreto, nulli hodie licebit uti Altari portatili, ſeu viatico; Vide tamen verb. *Oratorium n.* 70. ubi affertur poſterior Pontificia declaratio.

Altaris conſecratio de Jure communi non 8
poteſt fieri, niſi per Epiſcopum, *cap. Quamvis diſt.* 68. *cap. Nullus Presbyteror. &c. Concedimus, de conſecrat. diſt.* 1. Nec poteſt ſim- 9
plex Sacerdos Altare conſecrare de ſola commiſſione, & facultate Epiſcopi, quia Epiſcopus non habet poteſtatem in Jus commune Canonicum: Jus autem Canonicum expreſſe interdicit talem conſecrationem Presbyteris, *cap. Miniſtrare* 26. *q.* 6. per hæc verba: *Conſecrare Altare Presbyter non præſumat*. Poteſt autem 10
ſimplex Sacerdos Altaria conſecrare ex Privilegio, & commiſſione Summi Pontificis, cum Summus Pontifex habeat omnimodam facultatem ſuper Jus commune Canonicum, & ſolum de Jure Canonico poteſtas conſecrandi Altaria ſit reſervata Epiſcopis: *cap. Quamvis diſt.* 68. *& cap. Nullus Presbyteror.* 2. *diſt.* 1. *de conſecrat.* Et de facto Leo X. conceſſit Fratribus Ordinis Minorum poficiſcentibus ad Indias Orientales, & Paulus III. Presbyteris Societatis Jeſu, ut in locis remotiſſimis infidelium, ubi Epiſcoporum copia non habetur, poſſint Altaria conſecrare, ut refert Rodriq. *tom.* 1. *Reſp. qq. quæſt.* 28. *art.* 2. In una ſola 11
Miſſa poteſt Epiſcopus conſecrare plura Altaria in eadem Eccleſia, *cap. Cum ſit* 5. *hoc tit.* ubi præciſe habetur: *Noveris, quod plura in Eccleſia Altaria ſimul poteris conſecrare*. Ab- 12
bates, qui ſunt hoc privilegio ſuffulti, nequeunt hodie conſecrare niſi Altaria ſuarum Eccleſiarum, ut pluries decrevit Sacra Cong. & ſignanter *in cauſ. Placentina inter Epiſcopum Placentinum ex una & Abbatem S. Sixti ejus Civitatis Ordinis S. Benedicti Cong. Caſſinenſis parte ex alia ſuper Jure conſecrandi quæcumque Altaria fixa, aut portatilia : die* 16. *Auguſti* 1644. *Sac. Rituum Congreg. proponente Eminentiſſ. & Reverendiſſ. Card. Franciotto, auditis partibus, & attentis privilegiis Ordini prædicto ab Apoſtolica Sede conceſſis, cenſuit non licere Abbati conſecrare Altaria, niſi pro uſu propriarum Eccleſiarum, & Religioſorum ejuſdem Ordinis tantum, & ita ſervari mandavit*. Et ſic 13
expreſſe decrevit coram SS. Domino Noſtro Alexandro VII. 27. *Septembris* 1659. in decreto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopis inferioribus conceſſorum *n.* 19. & in de-

K 2 cla-

claratione ejuſdem Decreti pro Congregatione
Caſſinenſium 20. *Julii* 1660. vide verb. *Ab-
bas n.* 31.

14 In Altaris conſecratione, ſtando in rigore Ju-
ris, non videtur neceſſaria, & de eſſentia re-
poſitio Sacrarum Reliquiarum, quia in Jure,
ubi fit mentio de conſecratione Altaris, nihil
prorſus dicitur de repoſitione Reliquiarum;
unde *in cap. Altaria* 2. *de conſecrat. diſt.* 1. *ex
Concil. Agathenſi* ubi ſtatuitur, quomodo Al-
taria ſint conſecranda, ſolum requiritur Un-
ctio Chriſmatis, & Sacerdotalis, nempe Epi-
ſcopalis benedictio: habentur enim ibi ſolum
hæc præciſa verba: *Altaria placuit non ſolum
unctione Chriſmatis, ſed etiam Sacerdotali bene-
dictione ſacrari;* & in ſummario hujus Cano-
nis præciſe dicitur: *Chriſmatis unctione, &*
15 *Sacerdotali benedictione ſacrantur Altaria*. Et
probatur ratione, quia Reliquiæ ex natura ſua
non habent vim ſanctificandi, nec ſunt aliquod
Sacramentale ab Eccleſia inſtitutum ad ſancti-
ficandum, ſicut eſt Chriſma, Aqua benedicta
&c. Neque adeſt aliquod præceptum reponen-
di Reliquias in Altaris conſecratione, quia *in
cap. Placuit, de conſecrat. diſt.* 1. quod eſt A-
chilles adverſariorum, reprobatur, ſolummodo
abuſus erigentium Altaria in Villis, & agris
in memoriam Martyrum, ubi nulla certa, &
fundata memoria, ſeu notitia de ipſis aderat;
ſed fingebatur per inanes revelationes, & pro-
inde hujusmodi Altaria eſſe evertenda, ſi fieri
poteſt, tamquam ſuperſtitioſa, quia erant in-
citamentum ad colendam memoriam Marty-
rum, ubi non aderat. Non autem Canon vult
everti talia Altaria, quaſi ſint nulliter conſe-
crata defectu Reliquiarum Sanctorum Marty-
rum; quod clare conſtat ex eo, quod ibi ſub-
ditur, quod ſcilicet nulla memoria Martyrum
acceptetur, niſi ex fideliſſima origine ſit; Et
16 hoc clariſſime patet talem Canonem integre
legentibus. Adde quod in antiquis Miſſalibus
legitur hæc Rubrica: *Si Reliquiæ non fuerint
in Altari, omittatur illa particula orationis,
quæ dicitur poſt Confeſſionem, ſcilicet, Oramus
te Domine per merita Sanctorum tuorum, quo-
rum Reliquiæ hic ſunt*, quæ Rubrica eſſet ſu-
perflua, ſi ſine Reliquiis Altaria conſecrari
non poſſent; & pro hac opinione ſtant Sotus,
Suarez, Vaſquez, Fagundez, Reginald. Ro-
driquez, Card. de Lugo, Conninch. Hurtad.
Palaus, Trullench. Caſpenſ. Lezana, Granad.
Zerol. Valer. Leand. Dicaſtill. Tambur. Qua-
ran. Filliuc. Franciſcus Lugo, Garcias cum
Pignatell. *tom.* 1. *conſult.* 93. *num.* 32. *&* 33.
Laym. Roſignol. & aliis.

In praxi tamen non eſt recedendum a com- 17
muni uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & opi-
nione Canoniſtarum, quod ſcilicet debeant re-
poni Reliquiæ in conſecratione Altarium: *cap.
Placuit* 26. *de conſecrat. diſt.* 1. & ſummarium
talis Canonis, ubi præciſe dicitur, *Evertantur
Altaria, quæ ſine Sanctorum Reliquiis eriguntur*.
Gloſſa *in cap. Fabrica init. de conſecrat. diſt.*1.
& in *d. cap. Placuit, verb. Reliquiæ:* Abbas,
Archidiaconus, Hoſtienſ. Azorius, Tuſcus,
Durand. Silveſter, Bonacina, Barboſa *lib.* 2.
Juris Eccleſ. univerſ. capit. 7. *num.* 7. S. Tho-
mas 3. *part. q.* 83. *art.* 3. *in corp.* ubi expreſſe
dicit: *Conſecratur Altare cum Reliquiis Sancto-
rum;* & maxime ad hoc facit', ut verificetur
oratio, quam dicit Sacerdos, dum ad Altare
aſcendit: *Oramus te Domine per merita Sancto-
rum tuorum, quorum Reliquiæ hic ſunt;* adeo-
que pertinere debet, dicit Layman *lib.* 5. *tract.*
5. *c.* 6. ad Eccleſiarum Prælatos providere,
ut pia hæc antiqua, & laudabilis conſuetudo
reponendi Reliquias in Altaribus perſeveret,
quantum commode fieri poteſt, maxime poſt
Decretum 13. *Septembris* 1593. dicens: *Reli-
quiæ, quibus in Altaris Conſecratione utitur Epi-
ſcopus, debent eſſe Sanctorum ab Eccleſia appro-
batorum*.

Nullatenus autem reponenda eſt particula 18
Hoſtiæ conſacratæ, quando deficiunt Reliquiæ
Sanctorum in conſecratione Altaris, prout exi-
ſtimavit Durand. *in Rational. lib.* 1. *cap.* 7.
n. 23. & Baconius approbare videtur; Hoc
enim eſſet pervertere uſum Sacramenti, &
eſſet nimis indecens, & irrationabile; ut te-
net Sylveſter verb. *Altare n.* 4. Suarez *tom.* 3.
in 3. *part. diſput.* 81. *Section.* 5. Lugo *de Sa-
cram. Euchariſt. diſp.* 20. *ſect.* 2. *n.* 75. & alii.
Solet autem reponi, & includi in fovea Reli- 19
quiarum nomen Epiſcopi conſecrantis, & San-
cti illius, in cujus honorem Altare conſecra-
tur cum cæremoniis, & ritibus Eccleſiæ con-
ſuetis, ne quibus Suarez *tom.* 3. *diſp.* 80. *ſect.*5.
Azorius *Inſtitut. Moral. part.* 1. *lib.* 10. *c.* 27.
q. 8. Valer. Reginald. Roderic. & alii.

Altare fixum, & ſtabile execratur ita ut 20
nova indigeat conſecratione; Primo quando
menſa ſuperior, ſeu lapis ſuperpoſitus, qui ſi-
gillum continet, ita enormiter, & notabili-
ter frangitur, & diminuitur, ut pars, quæ
remanet, nequeat amplius commode contine-
re Calicem, & Hoſtiam cum Patena; *c. Ad
hæc ſi Altare* 1. *cap. Quod in dubiis* 3. *de con-
ſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Si autem non enormi- 21
ter, ſed ſolum modice lapis confringatur, aut
diminuatur, ut adhuc Calix cum Patena ſecun-

dum

Digitized by Google

dum majorem ſui partem in eo commode ſta-
re poſſit, uti v. g. ſi partes in cornibus tan-
tum, vel ipſa cornua confringantur, aut mi-
nuantur, tunc Altare non amittit conſecra-
tionem, neque debet denuo conſecrari; habe-
tur expreſſe *cap. Ligneis 6. hoc tit.* his præci-
ſis verbis: *Cum tabula Altaris enormiter læſa
non fuerit, nec Altare debet denuo conſecrari.*
22 Quando autem remanet dubium, an Altare
ſit enormiter fractum, vel non; tunc relin-
quitur judicio Epiſcopi, qui ex re oculis ſub-
jecta facilius dignoſcere poterit, an ſit ſecuta
execratio, & Altare debeat denuo conſecrari.
Sic Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 2.
alleg.* 27. *n.* 26. Piaſec. Ugolin. Miranda, Lay-
man, Pirhing. Anacler. & alii paſſim.
23 Secundo execratur Altare fixum, quando la-
pis, ſeu menſa ſuperior conſecrata amovetur
ab inferiori ſtructura, ſeu baſi, cui eſt im-
mobiliter affixa; *cap. Ad hæc* 1. ubi expreſſe
dicitur: *Si Altare motum fuerit . . . . . debet
denuo conſecrari*, & *cap. Quod in dubiis* 3. ubi
expreſſe habetur: *Altare vero, in quo tabula,
cui conſecrationis benedictio Pontificali Miniſterio
adhibetur, remota fuerit . . . . debet non imme-*
24 *rito conſecrari.* Non execratur tamen, ſi ſupe-
rior tabula non eſt immobiliter affixa ſtructu-
ræ inferiori, ſed commode de loco ad locum
una cum ſepulcbro transferri poteſt, quia tunc,
ut dicit Sylveſter *verb. Altare quæſt.* 10. ipſa
tabula, ſeu menſa eſt Altare portatile;
Sic etiam Archidiaconus, Roderic. Roſignol.
& alii paſſim. Addit P. Gobat *de Indulgen-
tiis p. 2. cap. 16. quæſt. 76. n.* 537. quod; licet
menſa frangatur, etiam per medium, modo
partes fixæ non moveantur loco, non amitti-
tur conſecratio. Quod ſi vel utraque, vel una
ſolum, quæ tamen excedat quartam partem
menſæ, loco moveatur, tunc utraque amittit
conſecrationem, eſto illa, quæ remanſit, ſit
capax Hoſtiæ, & Calicis.
25 Tertio Altare fixum execratur, quoties ſe-
pulcbrum Altaris, ſeu repoſitorium, ubi re-
conduntur Reliquiæ, frangitur, removetur,
vel minuitur, quamvis enim ſtando in rigore
Juris repoſitio Reliquiarum non ſit de eſſen-
tia conſecrationis Altaris, ut fuit dictum *n.* 14.
& per hoc non videatur deperdi conſecratio
per fractionem, remotionem, ſeu minutionem
26 repoſitorii Reliquiarum; Tamen quia ſtando
in praxi fuit dictum *num.* 17. non eſſe rece-
dendum a communi conſuetudine Eccleſiæ re-
ponendi Sacras Reliquias in conſecratione Al-
taris, ideo dicitur, quod per fractionem, re-
motionem, vel minutionem talis ſepulchri, ſeu
repoſitorii amittatur conſecratio, quia ut di-
cit Layman *lib. 5. tract. 5. c. 6. n. 9.* cum Se-
pulchrum hoc cenſeatur præcipua pars Alta-
ris, merito ob ejus fractionem, remotionem,
vel minutionem, ipſum Altare notabiliter con-
fractum, vel imminutum æſtimatur: adeoque
licet ipſe *n.* 8. teneat non eſſe neceſſariam re-
poſitionem Reliquiarum in conſecratione Al-
taris, nihilominus putat ſervandam eſſe Ec-
cleſiarum conſuetudinem communi Doctorum
ſententia firmatam, ut Altaria iterum conſe-
crentur, & ſic tenet Barboſa *de Offic. & Po-
teſt. Epiſc. Allegat.* 27. *n.* 25. Sylveſter, Azo-
rius, & Canoniſtæ paſſim, *arg. cap. Ad hæc*
1. *hoc tit.* ubi expreſſe habetur: *Si Altare mo-
tum fuerit, aut lapis ille ſolummodo ſuperpoſi-
tus, qui ſigillum continet, confractus, aut etiam
diminutus, debet denuo conſecrari*, & colligitur
etiam *ex cap. Placuit, de conſecrat. diſt.* 1. &
ex ſummario talis capitis, ubi dicitur: *ever-
tantur Altaria, quæ ſine Sanctorum Reliquiis
eriguntur.* Et Sac. Rit. Cong. 5. *Martii* 1603.
ſic decrevit: *Altare portatile tunc conſecrationem
amittit, quando frangitur, vel loco movetur re-
poſitorium Reliquiarum.*
Execrato Altari fixo, & immobili, non 27
execratur Eccleſia, nec e contra; *cap. Ad hæc*
1. *hoc tit.* ubi præciſe habetur: *propter hoc*
(ideſt ex quo ob execrationem Altaris illud
denuo conſecretur) *propter hoc nequaquam rei-
terare ſuam conſecrationem Eccleſia conſuevit*, &
in ejus ſummario dicitur: *Amoto Altari, vel
lapide continente ſigillum, reconſecrabitur Altare,
non autem Eccleſia.* Polluta autem, vel viola-
ta Eccleſia polluitur etiam, vel violatur Al-
tare in ea fixum; Et ratio diſparitatis eſt,
quia conſecratio Eccleſiæ eſt diſtincta a con-
ſecratione Altaris, conſecratio enim Eccleſiæ
conſiſtit in parietibus, & conſecratio Altaris
in integritate ipſius; Unde poteſt dari, quod
execretur Altare, v. g. per confractionem ſu-
perioris tabulæ, & tamen conſecrata maneat
Eccleſia, ex quo remaneant illæſi, & intacti
ſui parietes, & e contra Eccleſia execretur,
combuſtis, vel deſtructis ſuis parietibus, &
tamen conſecratum remaneat Altare, ex quo
adhuc illæſum & intactum conſiſtat. Violatio
autem, ſeu pollutio Eccleſiæ, concernit to- 28
tam Eccleſiam, & per hoc polluta, ſeu vio-
lata Eccleſia, polluuntur, ſeu violantur omnia
Altaria in ea fixa, ut bene advertit Abbas *in
cap. Propoſuiſti 4. de conſecrat. Eccleſ.* Sylve-
ſter, Pirhing. & alii communiter. Secus eſt
de Altari extra Eccleſiam ſito, niſi unus idem-
que paries eſſet Eccleſiæ, & Altaris extra Ec-

cleſiam ſiti, tunc enim pollueretur etiam id
Altare.
29 Altare portatile, ſeu mobile, execratur ſo-
lummodo, quando ita frangitur, & diminui-
tur, ut ea pars, quæ remanet, non ſit am-
plius apta commode continere Calicem, & Pa-
tenam cum Hoſtia, & quando Anguli ipſius,
in quibus Chriſma ponitur, notabiliter, &
enormiter franguntur; *cap. Ad hæc* 1. *cap. Quod
in dubiis* 3. *& cap. Ligneis* 6. *de conſecrat. Ec-
cleſ. vel Altar.* & quando frangitur, vel loco
movetur repoſitorium Reliquiarum; Sac. Con-
30 gregat. 5. *Martii* 1603. Per aliam autem mo-
dicam fractionem, per ſeparationem a lignis,
quibus aliquando innititur, vel circumdatur,
& per mutationem loci non execratur, cum
Altare portatile, ſeu mobile, hoc ſpeciali fine
conſecretur, ut mobile ſit, & de loco ad lo-
cum transferatur, & allegata Jura in *cap. Ad
hæc*, *cap. Quod in dubiis*, *& cap. Ligneis*,
de conſecrat. Eccleſ. vel Altar. intelligenda ſunt
ſolummodo quoad amotionem de Altaribus
fixis, & immobilibus; & ſic ſentiunt Sylve-
ſter *verb. Altare*, §. 19. Tabiena, Roſigno-
lus, Barboſa, Azorius, Amoſtazo, Suarez,
Card. de Lugo, Petra, & alii paſſim.
31 Execrato Altari portatili, & mobili non exe-
cratur Eccleſia, nec e contra execrata Eccle-
ſia execratur Altare portatile, quia ſi ſicut di-
ctum eſt *n.* 27. execrato Altari fixo non exe-
cratur Eccleſia, nec e contra propter ratio-
nem ibi adductam, multo minus execrato Al-
tari portatili execratur Eccleſia, nec e con-
tra, cum inter Altare portatile, & Eccleſiam
ſit minor connexio, quam inter Eccleſiam;
32 & Altare fixum. Sic pariter polluta, ſeu vio-
lata Eccleſia, non cenſetur pollutum, ſeu vio-
latum Altare portatile; quia licet polluta Ec-
cleſia cenſeatur etiam pollutum Altare fixum,
ex quo pollutio, ſeu violatio Eccleſiæ totam
Eccleſiam afficiat; adeoque etiam omnia Al-
taria in ea fixa, & contenta, utpote unum
33 corpus cum ipſa Eccleſia efficientia; non ta-
men polluta, ſeu violata Eccleſia debet cen-
ſeri pollutum, ſeu violatum Altare portatile,
cum hoc non habeat tantam connexionem cum
ipſa Eccleſia, ſicut Altare fixum, & cenſea-
tur eſſe extra Eccleſiam, cum extra ipſam
transferatur de loco in locum juxta exigen-
tiam, & commoditatem Perſonæ privilegia-
tæ; Sic Azorius *tom.* 1. *lib.* 11. *cap.* 27. *qu.* 14.
34 Amoſtazo, Sylveſter, Petra, & alii. Nullum
autem Altare, ſive fixum, ſive portatile, exe-
cratur ex eo, quod in ipſo celebraverint ex-
communicati, interdicti, & degradati, ut
Honorius III. reſpondit *cap. A nobis*, *de Sa-
cramentis non iterandis*.
Altare fixum conſecrari non poſſe ſine liceo- 35
tia Summi Pontificis in Eccleſia non conſe-
crata, tenet Barboſa *Jur. Eccleſ. univerſ. lib.* 2.
c. 7. *num.* 12. Quarti *part.* 1. *tit.* 20. *dub.* 2.
Tambur. *de ſacrif. lib.* 1. *c.* 5. §. 1. *n.* 2. Ven-
triglia *tom.* 2. *annotat.* 20. *n.* 18. ex *cap. Nul-
lus Presbyter*, *& cap. Placuit*, *de conſecrat.
diſt.* 1. Sed ex his textibus nihil elicitur, quod
faciat ad rem, ut conſideranti patebit, & pra-
xis eſt in contrarium, ut docet, & obſervat
Paſqualig. *de Sacrificio novæ Legis tract.* 1. *de
Altari qu.* 673. *num.* 6. teſtans in Urbe in ſua
Eccleſia S. Andreæ de Valle Cardinalem Maf-
fæum Barberinum poſtea Urbanum VIII. ſine
ulla licentia tunc regnantis Pontificis conſe-
craſſe Altare inibi erectum pro ſua Familia.
Et rurſus fuiſſe ibi conſecrata alia duo Alta-
ria ſine tali licentia. Et ſic etiam tenet Sua-
rez *tom.* 3. *in* 3. *diſput.* 81. *ſect.* 5. & alii.
In Eccleſia conſecrata nulli licet erigere Al- 36
tare ſtando in Jure communi ſine Epiſcopi
conſenſu ſub pœna depoſitionis Clericis, &
Excommunicationis Laicis; *cap. Nullus Pres-
byter*, *de conſecrat. diſt.* 1. *& cap. Quamvis
diſt.* 68. *& ibi* Gloſſa. In Eccleſiis tamen non
conſecratis poteſt Altare erigi a Presbyteris,
Gloſſ. *in d. cap. Quamvis diſt.* 68. Azorius
tom. 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *qu.* 6. & alii.
Sic etiam Altare ab Epiſcopo conſecratum, 37
aut in Eccleſia conſecrata erectum, nequit de-
ſtrui ſine permiſſione Epiſcopi. In Eccleſiis
vero non conſecratis quilibet jure ſuo poteſt
Altare non conſecratum deſtruere. Et proba- 38
tur ex paritate rationis, quæ eſt inter erige-
re, & deſtruere. Sicut enim in Eccleſia con-
ſecrata nulli licet Altare erigere ſine conſen-
ſu Epiſcopi *ex cit. cap. Nullus Presbyter*: ita
nulli licet ſine ejus conſenſu tale Altare de-
ſtruere; & ſicut in Eccleſiis non conſecratis
poteſt erigi Altare a Presbyteris ſine alia fa-
cultate ex Gloſſa *in cap. Quamvis*; ita etiam
ſine alia facultate poterit tale Altare deſtrui.
Sic ſentiunt Barboſa, Azor. Tambur. & Quarti
locis citatis, Lezana *in ſumma* verb. *Altare
num.* 12. & alii.
Altaris lapis profanatus, ſeu execratus, po- 39
teſt vendi, & licite teneri ab emptore, dum-
modo in loco honeſto, & decenti; Sacra Rit.
Congreg. *in Reatina* 9. *Maii* 1606. In Altari 40
non conſecrato nemo celebrare poteſt, *cap.
Altaria* 2. *de conſecrat. diſt.* 1.
Et in ipſo celebrans peccat mortaliter, cum 41
hæc ſit tranſgreſſio gravis Legis, & conſuetu-
dinis

Digitized by Google

dinis Eccleſiaſticæ, in qua nec Epiſcopus di-
42 ſpenſare poteſt. Non requiritur tamen, quod
Altare fixum ſit conſecratum, ſed ſufficit quod
alterutrum, ideſt fixum, vel portatile ſit con-
ſecratum. Sic Suarez *tom. 3. in 3. par. diſp.* 81.
43 *ſect.* 5. Lezana, Bonacina, & alii paſſim. Et
ſic ſtricte eſt vetitum celebrare in Altari non
conſecrato, quod præcipitur conſecrari Alta-
ria, quæ ambigua ſunt de conſecratione, an-
tequam ſuper illa Miſſæ celebrentur, *cap. Ec-
cleſiæ, de conſecr. diſt.* 1. ubi habentur præciſa
verba; *Altaria, quæ ambigua ſunt de conſecra-
tione, conſecrentur.*
44 In Altari, in quo Epiſcopus Miſſam can-
tavit, non poteſt alius Sacerdos eodem die ce-
lebrare, *cap. final. de conſecrat. diſt.* 2. ubi ha-
bentur præciſa verba: *In Altari, in quo Epiſco-
pus Miſſam cantavit, Presbyter eodem die aliam
celebrare non præſumat*, & in ſummario dici-
tur præciſe: *Presbyter in Altari Miſſam non
celebret, in quo eadem die Epiſcopus celebravit.*
45 Hoc tamen ſi alicubi obſervaretur, eſſet in-
telligendum, niſi adeſſet licentia ejuſdem Epi-
ſcopi, aut neceſſitas ſic faciendi, prout expo-
nit Gloſſ. *ibid.* addens hoc fuiſſe ſtatutum pro-
46 pter Epiſcopi reverentiam. Verum hoc decre-
tum exolevit, ut obſervat Claudius la Croix
lib. 6. par. 2. n. 316. Azorius, Layman, Ca-
ſtropal. Tambur. Dicaſtill. Pignatell. *qu.* 1235.
adeoque quoad hoc eſt ſtandum regionis con-
ſuetudini, ut notat Lezana *verb. Altar. n.* 11.
47 Vide infra *num.* 61. In Altari Sanctorum Apo-
ſtolorum Petri, & Pauli ſolus Papa celebrat,
nec aliis permittitur, niſi mediante Brevi Pon-
tificio, ut teſtatur Bertachin. *in repert. verb.
Miſſa*, & Cæremonial. editum ſub Leone X.
*l. 3. ſect. 1. tit. de Bullis pro celebr. ſuper Al-
tari S. Petri.* Sic Pignatell. *tom. 4. conſult.* 31.
n. 13. & noviſſime Cardin. Petra *tom. 4. in
Conſtit. 1. Gregor. XI. fol.* 155. *num.* 10.
48 Altare erectum ſuper Sepultura non poteſt
conſecrari, ſed prius replendus eſt locus ille,
& ſi jam ſepultum fuerit in eo loco aliquod
cadaver, eſt prius extrahendum, ſeu ejus oſſa,
& cineres, & locus replendus, *cap. Præcipien-
dum 13. quæſt. 3. cap. Non oportet de conſecr.
diſt.* 1. & tradunt communiter Gloſſ. *ibidem*,
Div. Antoninus *3. par. tit.* 12. *c.* 6. §. 9. Ta-
biena, Armilla, Piaſec. Gavant. Card. Petra
& alii paſſim. Et ſic pluries decrevit Sacra
Congr. Epiſc. & Regular. & ſignanter in *In-
teramn.* 13. *Sepembr.* 1593. *Altaria, ſub quo-
rum predellis cadavera ſunt ſepulta, licet pro-
pterea conſecrationem non amittant, debent ta-
men interdici, donec dicta cadavera, vel Alta-
ria ipſa in alium deferantur locum.* Et in ea-
dem 8. *Februar.* 1599. *Epiſcopo, che non per-
metteſſe, che ſotto gli Altari, o per quanto cir-
conda la predella ſiano cadaveri, nè ſepolture
etiam ſotteranee, & eſſendone, le faceſſe riem-
pire di muro, eſſendo così ordine della riforma,
e diſpoſizione de' Sacri Canoni.* Et cum Epi- 49
ſcopus exinde appoſuiſſet Interdictum Eccleſiæ
Fratrum S. Auguſtini, quia hujuſmodi ſepul-
turas replere diſtulerant; Sacra Congregatio
30. *Martii* 1594. *mandavit Fratres prædictos
parere debere*; & *in Meſſanen.* 2. *Maii* 1601.
*all' Arciveſcovo; quanto alli Altari, ſotto i qua-
li, o nel mezzo ſono ſepolti Prelati, o Laici,
non pare, che in modo alcuno ſi abbia da tol-
lerare, che vi ſi celebri per l' avvenire, onde
voi vi provvederete; niſi oſſibus amotis ſepul-
chrum terra repleatur*, eadem Sac. Congregat.
in una S. Dominici 15. *Junii* 1635. ſic refert
Pignat. *tom. 4. conſult.* 32. *n.* 2. & noviſſime
Card. Petra *tom. 2. comm. in conſtit. 3. Cæle- 50
ſtini III. n.* 12. *fol.* 108. Et per hoc ſepultu-
ræ debent eſſe remotæ ab Altaribus, ut Sa-
cerdos celebrans non cogatur pedibus inſiſtere
ſuper defunctorum corpora; tribuſque cubitis
oſtium ſepulchri diſtare debet ab Altaris pe-
dali, ſeu ſcabello, ut ipſum ſepulchrum pe-
dale, ſeu ſcabellum non attingat, tradit Pign.
num. 5. & Card. Petra *loc. cit.*
Cum Altaria in Regularium Eccleſiis quan- 51
doque reperiantur de aliorum Jure patronatus,
quibus nulla, vel exigua ſane eſt dos aſſigna-
ta, quæque paramentis neceſſariis privata, ac
vetuſtate conſumpta, ruinam minentur in gra-
ve dedecus Eccleſiarum hujuſmodi, & ad Di-
vini Cultus præjudicium, moneri debent Pa-
troni hujuſmodi a locorum Ordinariis, ut in-
fra brevem aliquem, ſed competentem termi-
num, ea reſtaurent, dotent, ac ornent, quin
ſi id facere detrectaverint, vel demoliantur
hujuſmodi Altaria, vel iidem Patroni omni
Jure, & Actione, in iis competentibus pri-
ventur. Sacr. Congr. Epiſcop. & Regul. *in
Mutinen.* 16. *Januar.* 1604. ſic refert Barboſ. *de
Jure Eccl. univerſ. lib. 2. cap. 7. num.* 28. *&
collect. Deciſ. Apoſt. verb. Altar. num.* 6. Vide
verb. *Utenſilia num.* 10. Altare majus licet ex 52
veteri conſuetudine ſit, ut Orientalem Mun-
di plagam reſpiciat, cum etiam antiqua con-
ſuetudine ſervatum ſit, ut verſus Orientem
Eccleſiæ ædificarentur, ut teſtatur Clemens
lib. 2. Apoſt. Conſtit. cap. 61. Durand. *in Ra-
tional. lib. 1. cap.* 4. Piaſec. Azorius, Bonacina
Barboſa, & alii: Id tamen nec univerſaliter 53
in Eccleſia fuit receptum, nec modo eſt ne-

Digitized by Google

ceſſarium, niſi ſecundum quamdam decentiam, quando commode fieri poteſt, ut patet ex uſu, & praxi Eccleſiarum Urbis, & Orbis: Lezana *verb. Altare num.* 9. Suarez *tom.* 3. *in tertia part. diſput.* 81. *ſect.* 5. Vaſquez 3. *part. diſput.* 233. *cap.* 2. & alii paſſim.

54 In Altari majori Eccleſiarum Cathedralium non debet aſſervari Sanctiſſimum Sacramentum propter functiones Pontificales, debet tamen in Altari majori ſervari in Eccleſiis Parochialibus, & Regularibus, ut pluries fuit declaratum a Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. his verbis: *Tabernaculum Sanctiſſimi Sacramenti in Cathedralibus non debet eſſe in Altari majori propter functiones Pontificales, quæ fiunt verſis renibus ad Altare. In Parochialibus vero, & Regularium Eccleſiis debet eſſe in Altari majori regulariter tamquam digniori. In Lucenſi* 10. *Febr.* 1597. *In Aquilana* 29. *Auguſti* 1594. *in*

55 *Caſertana* 28. *Novembris* 1594. Altaria, & Capellas in Regularium Eccleſiis, etiam per Sæcularium Confraternitates conſtructa, viſitare non poteſt Epiſcopus; Sacra Congr. Epiſc. & Regul. *in Papien.* 22. *Auguſti* 1615. *& in Tarraconen.* 22. *Januar.* 1616. *apud Barboſ. loc. cit.*

56 Non debet unum Altare diſcooperiri, ut cooperiatur aliud, *cap. Cum cauſam* 36. *de Præbend. Clement. Quia contingit* 2. *de Religioſ. domib.* 6. *Novella* 6. *collat.* 1. *tit.* 6. *cap.* 2. §. *Si vero;* Fagnan. *lib.* 3. *Decretal. in cap. Ex parte* 8. *De Clericis non reſident. num.* 46. Rota recent. *part.* 11. *deciſ.* 72. *num.* 9. & *part.* 15. *deciſ.* 177. *num.* 5.

Supplementa Auctoris.

57 Altarium numerus in Eccleſiis Græcorum augeri permittitur; Benedictus XIV. tom. I.
58 Conſtit. 57. incip. *Etſi* §. 6. Item Altaria plura in Eccleſiis Græcorum Melchitarum permittuntur; Idem Conſtit. 87. incip. *Demandatum* §. 9.

59 Super Altari, in quo Miſſæ celebrantur, juxta Rubricæ, & Pontificalis præſcriptum Crux collocari debet, amplia, etiamſi in ipſo Altari aſſervetur Sanctiſſima Euchariſtia in tabernaculo. At ſi expoſitum ſit in ipſo Altari SS. Sacramentum, ſervetur conſuetudo loci; Benedict. XIV. tom. 2. Conſtit. 17. incip. *Accepimus*, in qua inter alia eruditiſſime adducta pro ſervanda conſuetudine loci collocandi, vel non, Crucem in Altari, quando expoſitum eſt in ipſo SS. Sacramentum, adducit Decretum editum a S. R. C. *die* 2. *Septembris* 1741. quæ poſtquam omnia diligenter, accurateque perpendit, decrevit, ut quælibet Eccleſia morem & inſtitutum, quod antea ſervaverat, in poſterum quoque retineret. Si in 60
Tabula Altaris Crucifixi imago depicta, aut cælata ſit, eaque potiorem locum in ipſa tabula obtineat, omitti poteſt Crux inter candelabra; Idem *ibid.* ubi ad id adducit Decretum Sacræ Rituum Congregationis *ſub* 16. *Junii* 1663. quod recenſet Meratus *tom.* 1. *part.* 1. *tit.* 20. *de præparatione Altaris, n.* 6. *& in Indice Decretorum eod. tom. part.* 2. *n.* 400. Vide in noſtro tomo 8. *Decreta S. R. C. n.* 247. *&* 428.

Ad Altare, ad quod Epiſcopus eo die Sa- 61
crificium obtulit, nequit ſimplex Sacerdos celebrare, niſi prius obtenta ab Epiſcopo licentia; Benedict. XIV. *Conſtit. incip. In poſtremo.* Concordant tradita ſupra *a n.* 44. ad 46.

Additiones ex aliena manu.

Num primi Chriſtiani ad ſacra conficienda 62
myſteria, Altaria, Templaque habuerint, haud conveniunt Critici. Confidenter, ut ſolet, negat hæreticus Bohemer. *in Decretal. lib.* 13. *tit.* 40. §. 51.

Affirmat vero, & quidem rectius Bingam. *Ori-* 63
gin. Eccleſ. lib. 9. *c.* 1. §. 13. *& ſequent.* Adde Thomaſin. *de veter. & nov. Eccleſ. diſciplin. part.* 3. *lib.* 1. *c.* 2. *num.* 11. & rurſus *cap.* 5. *num.* 3. *&* 4. *&* Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 2. *tit.* 5. *cap.* 8. *num.* 1.

Diſputatur etiam inter Eruditos: num uſus 64
Altaris portatilis primis Eccleſiæ temporibus invaluerit? Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 2. *tit.* 5. *n.* 10. putat, aras viaticas VIII. Eccleſiæ ſæculo primum in uſu fuiſſe; quod idem ſenſiſſe videtur Thomaſin. *cit. oper. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 3. Verum in alia ſententia eſt Gatt. *de uſu Alt. portat. cap.* 1. *num.* 11. cum ejus uſum ab Apoſtolorum uſque temporibus repetat.

Ejuſmodi porro mos celebrandi in aris via- 65
ticis ſtetit uſque ad tempora Concilii Tridentini, quod *ſeſſ.* 22. *cap.* 9. *de obſervan. & evitand.* cum magnus circa id irrepſiſſet abuſus, diſtricte inhibuit Epiſcopis, ne amplius alibi, quam in Eccleſiis, Oratoriiſque divino cultui nominatim deſtinatis, ſecretiſque ac privatis domibus, Miſſæ ſacrificium celebrare facerent &c. Quo factum eſt, ut hodie niſi a Summo Pontifice aræ portatilis privilegium impertiri poſſit: nec amplius, ut antea, illud indiſcriminatim concedere valeant Epiſcopi, niſi neceſſitate urgente, ut puta ob ruinas, peſtem, incendia, expeditiones militares &c. Unde ejuſ-

modi

Digitized by Google

modi poteſtatem haud omnimode fuiſſe Epiſcopis ſublatam, ſed tunc tantum, cum neceſſitas non urgeat, juſtaque non adſit cauſa, contendunt Rodrig. *in Sum. verbo Miſſa*, & Gatt. *c. 9. n. 7.*, qui & *toto c.* 10. fuſe expendit cauſas, propter quas uſus Altaris viatici non eſt denegandus.

66 Ex his patet, antiquata etiam circa hoc fuiſſe quæcumque privilegia ante Tridentini tempora Regularibus conceſſa; quod & pluries ſtatuit S. C. Concilii interpres, ut videre eſt apud laudatum Auctorem *a n.* 1. *uſque ad* 10. *cap.* 13. ubi & is recenſet nonnulla ejuſmodi privilegia quibuſdam Regularium Ordinibus poſt Concilium Trident. conceſſa; quæ ideo vigere etiamnum demonſtrare pro vitili parte conatur.

67 At ipſis Epiſcopis tale privilegium per Conc. Trid. minime ademptum fuiſſe conſtat: adeoque Epiſcopi uti eo poſſunt etiam in domibus Laicorum, utut in aliena Diœceſi ſiti. Quod vero ita eſt intelligendum, ut Epiſcopi ejuſmodi privilegio uti non poſſint, niſi ad propriam commoditatem, & (ut habetur ex noviſſimis Pontificum declarationibus relatis a Benedicto XIV. epiſtola data 2. Junii 1751. ad Primat. &c. Poloniæ) tantum domi propriæ habitationis, ubi ſcilicet vel moram trahunt ab ordinario domicilio in caſibus a jure permiſſis, aut ob impettatam Sedis Apoſtolicæ licentiam abſentes: vel hoſpitio excipiuntur viſitationis, itinerisve occaſione.

68 Verum præfati privilegii prætextu nec Epiſcopis permiſſum eſt in Ara viatica offerre in Navi, & ut quibuſdam viſum, in Urbe; licet circa hoc poſterius contra ſentiat Gatt. *cit. cap.* 12.

69 Nulli igitur permiſſum eſt in Navi offerre, niſi ex ſpeciali Apoſtolico privilegio; quod raro impertiri ſolet, Gatt. *cap.* 11. ubi etiam de peculiaribus quibuſdam ejuſmodi conceſſionibus mentio eſt.

70 Quod demum Aræ viaticæ privilegio gaudeant S. R. E. Cardinales, res ipſa loquitur. Sed præter eos nullos alios quacumque auctoritate, ac juriſdictione pollentes dicto privilegio frui, cum tantum reſpiciat Epiſcopos, & quidem conſecratos, aut ſaltem Præconizatos, pluribus oſtendit ſæpe cit. Gatt. *d. cap.* 12. *a num.* 18. *uſque ad* 22.

ALTARE PRIVILEGIATUM.

Altare Privilegiatum ſolet concedi a Summis Pontificibus ad tempus, vel in perpetuum pro uno, vel pro pluribus, aut ſingulis hebdomadæ diebus juxta numerum Miſſarum, quæ ſolent celebrari in Eccleſia, in qua reperitur tale Altare, & per hoc attendendæ ſunt Litteræ conceſſionis, quæ ſolent eſſe, ut ſequitur pro conceſſione. 1

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

„ *Volentes Eccleſiam veſtram, in qua Altare* 2
„ *Privilegiatum non eſt erectum, dummodo*
„ *in ea ſeptem Miſſæ celebrentur, & in ea ſit*
„ *Altare Sancti, vel Sanctæ NN. nuncupatum,*
„ *hoc ſpeciali dono illuſtrare, Dei miſericordia*
„ *confiſi, ut quandocumque Sacerdos aliquis Miſ-*
„ *ſam Defunctorum in die commemorationis De-*
„ *functorum, & ſingulis diebus infra octavam*
„ *illius, ac feria ſexta cujuslibet hebdomadæ*
„ *pro anima cujuſcumque Fidelium Defunctorum,*
„ *ad præfatum Altare celebrabit, anima ipſa de*
„ *theſauro Eccleſiæ per modum ſuffragii indul-*
„ *gentiam conſequatur, ita ut Domini noſtri Je-*
„ *ſu Chriſti ſuffragantibus meritis a Purgatorii*
„ *pœnis liberetur, præſentibus ad ſeptennium*
„ *tantum valituris. Datum Romæ &c.*

Septennium hoc incipere non a die Gratiæ conceſſæ Romæ, ſed a die publicationis factæ per loci Ordinarium, ſenſerunt hactenus Doctores; ſed hodie aliter eſt ſentiendum, ex quo emanavit Decretum hoc Sacræ Congregationis Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſitæ. An attentis verbis, quæ in Brevibus Indulgentiarum apponi ſolent, *Præſentibus ad ſeptennium tantum valituris*; ſeptennii initium a die publicationis Brevis deſumendum ſit? *Eadem Sacr. Congr. die* 18. *Maii* 1711. *declaravit, non a die publicationis, ſed a die datæ Brevis ſeptennii tempus incipere. Et facta relatione Sanctiſſimo Domino Noſtro per me infraſcriptum Secretarium die* 20. *ejuſdem Menſis, Sanctitas Sua Congregationis ſententiam approbavit. I. M. Card. Gabriellus Præfectus. Raphael Coſmus de Hieronymis Secret.* 3

Clauſula in Brevi ſolita apponi, *dummodo in dicta Eccleſia tot Miſſæ quotidie celebrentur*, debet intelligi juxta declarationem datam de mandato 4

dato Sanctiſſimi a Sacra Congregatione Concilii ad ſequentia dubia: „ *Primo, an abſentibus Religioſis ex cauſa Prædicationis tempore Quadrageſimæ & Adventus, vel quando occaſione Feſtivitatum, vel Funerum, aut ſimilium, a Superioribus ad celebrandum alibi tranſmittuntur, Indulgentiæ conceſſæ cum certo numero Miſſarum, qui ob dictas cauſas adimpleri non poteſt, prorſus ceſſent, vel pro eo tempore, quo dictus numerus Miſſarum non fuerit adimpletus, ſint ſuſpenſæ, vel potius remaneant in ſuo robore?*

„ *Secundo, an idem ſit ſtatuendum deficiente præfixo numero Miſſarum ob infirmitatem Sacerdotum tam Regularium, quam Sæcularium?*

„ *Tertio, an pariter idem ſit ſtatuendum deficiente prædicto numero Miſſarum ob abſentiam ab Eccleſiis ſecularibus Canonicorum, & Sacerdotum per aliquot dies, & menſes.*

Sacra Congregatio Concilii Tridentini &c. 30. Julii 1701. *reſpondit.*

Ad primum, quoad primam partem pro tempore Adventus, & Quadrageſimæ remanere ſuſpenſas, non autem in reliquis, dummodo raro contingat.

Ad ſecundum, remanere ſuſpenſas.

Ad tertium, proviſum in primo.

5 Sub generali Indulgentiarum ſuſpenſione, quæ fit anno Jubilæi, non comprehenduntur Altaria Privilegiata, nec aliæ Indulgentiæ pro ſolis Defunctis conceſſæ. Sacra Congreg. Indulgentiis Sacriſque Reliquiis præpoſita 24. *Ja-*
6 *nuar.* 1700. Altaria Privilegiata pro Defunctis non comprehenduntur ſub clauſula illa: *Volumus autem, ut ſi alias Chriſti-fidelibus dictam Eccleſiam viſitantibus aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapſum duratura, conceſſa fuerit, præſentes Litteræ nullæ ſint;* nec ſub alia clauſula conſimili; Sacra
7 Congr. 13. *Junii* 1676. quod Decretum utpote alia comprehendens & de mente SS. Innocentii XI. editum, per extenſum hic datur. „ *Cum a Sacra Congreg. Indulgentiis, ſacriſque Reliquiis præpoſita Cameracenſis Archiepiſcopus quæſiviſſet, quæ vis, & ſententia Clauſulæ* (*quæ hodie Brevibus* Indulgentiarum *apponi ſolet*) *Volumus autem ſi alias Chriſti-fidelibus dictam Eccleſiam quolibet anni die viſitantibus aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapſum duratura, conceſſa fuerit, præſentes Litteræ nullæ ſint, Sacra Congregatio re diligentius examinata, clauſulam ſic explicandam cenſuit, ſi videbitur Sanctiſſimo Domino Noſtro; Ea minime contineri Altaria Privilegiata pro Defunctis, neque Indulgentias, aut certo perſonarum generi conceſſas, ut Confraternitati, Regularibus, & Capitulo, aut certum pium opus in ipſa Eccleſia peragentibus, ac iis qui Chriſtiana Doctrina erudiuntur, vel alios erudiunt, & qui Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti expoſitioni cum oratione quadraginta horarum interſunt, neque ſtationum Urbis, & ſeptem Altarium Indulgentias inſtar ſeptem Altarium Baſilicæ Vaticanæ conceſſas, neque demum quæ pro unica vice conceduntur. Cæterum ſi alia Indulgentia ſive plenaria, ſive non plenaria, in perpetuum, vel ad tempus, tum ab eodem, tum ab alio Romano Pontifice generatim Chriſtifidelibus Eccleſiam, vel aliquod ejus Altare, ſeu Capellam viſitantibus eodem anni die, vel diverſo conceſſa fuerit, de qua non fiat in Litteris Apoſtolicis mentio, has Litteras ob adjectam Clauſulam eſſe prorſus irritas ac nullas. Datum die* 23. *Junii* 1676. *De his autem facta relatione ad Sanctiſs. Dominum Noſtrum die* 16. *Martii* 1677. *Sententiam Congregationis approbavit. Cardinalis Maximus. Michael Angelus Riccius Secretarius.*

Miſſæ celebratæ de Feſto currente in Alta- 8
ribus Privilegiatis in diebus, quibus non licet Miſſas de Requiem celebrare, habent eamdem vim, & Indulgentias perinde ac ſi eſſent celebratæ Miſſæ de Requiem, ſeu Defunctorum. Et hoc ſive Altaria ſint Privilegiata in per- 9
petuum, ſive ad tempus, ſive pro omnibus, ſive pro aliquo ſolo, vel aliquibus tantum hebdomadæ diebus, ſive ex obligatione, ſive ex ſola Fidelium devotione Miſſæ celebrentur nedum in Feſtis duplicibus, ſed etiam in Dominicis, & octavis, & omnibus aliis diebus, in quibus juxta rubricas Miſſæ Defunctorum celebrari non poſſunt; Et per hujuſmodi Miſ-
ſas celebratas de officio currente in Altaribus 10
Privilegiatis ſatisfit obligationibus, ac ſi in ipſis Privilegiatis Altaribus fuiſſent celebratæ Miſſæ de Requiem, ſeu Defunctorum. Sic expreſſe fuit definitum ab Innocentio XI. *die* 4. *Maii* 1688. in ſua Conſtitutione incipiente *Alias* confirmativa, ampliativa, & declarativa Conſtitutionis Alexandri VII. incip. *Creditis*, & Conſtitutionis Clementis IX. incip. *Cum felicis*. Vide verb. *Miſſa art.* 14. *n.* 10. 11. & 12. ubi omnes tres iſtæ Conſtitutiones ad litteram adducuntur, & ſub *num.* 13. alia noviſſima reſolutio.

Altare Privilegiatum quotidianum, & per- 11
petuum conceditur a Benedicto XIII. Patriarchalibus, Metropolitanis, & Cathedralibus, ut infra.

B E-

Digitized by Google

BENEDICTUS PP. XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Omnium Saluti paterna Charitate intenti, ſacra interdum loca ſpiritualibus Indulgentiarum muneribus decoramus, ut inde Fidelium Defunctorum Animæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ejuſque Sanctorum ſuffragia meritorum conſequi, & illis adjutæ ex Purgatorii pœnis ad æternam Salutem per Dei miſericordiam perduci valeant. Volentes igitur omnes, & ſingulas Patriarchales, Metropolitanas & Cathedrales totius Orbis Catholici Eccleſias, in quibus Altare Privilegiatum quotidianum perpetuum forſan non reperitur conceſſum, & in eis Altare per Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos reſpective locorum gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentes ſemel tantum deſignandum, hoc ſpeciali dono illuſtrare auctoritate Nobis a Domino tradita, ac de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate, ut quandocumque Sacerdos aliquis Sæcularis, vel cujuſvis Ordinis, Congregationis, ſeu Inſtituti Regularis Miſſam Defunctorum pro anima cujuſcumque Chriſti-fidelis, quæ Deo in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ad prædictum Altare celebrabit, Anima ipſa de theſauro Eccleſiæ per modum ſuffragii Indulgentiam conſequatur; ita ut ejuſdem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ac Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Sanctorumque omnium meritis ſibi ſuffragantibus a Purgatorii pœnis liberetur, concedimus, & indulgemus: Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, &c. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 20. Julii 1724. Pontificatus noſtri anno primo.

F. Card. Oliverius.

12 Tranſlato legitima auctoritate Altari Privilegiato de loco ad locum, adhuc durat Indulgentia, ſi ipſa ſit conceſſa Altari in reverentiam alicujus Sancti, vel Myſterii, in cujus honorem dedicatum, ſit ita ut cenſeatur idem Altare, licet tranſlatum. Immo etiamſi Imago ſit alia ejuſdem Myſterii, vel Sancti, quia renovatur, vel reſtauratur repræſentatio; moraliter enim cenſetur idem Altare, Gobat *tom.* 2. *tract.* 4. *num.* 143. cum aliis ibi citatis. Vide *ibi* multa ad rem.

Supplementa Auctoris.

Altari a Pontifice conſecrato plura privilegia adnectuntur; nempe quod in ipſo nemo celebret ſine ſpeciali Pontificis Indulto, ut patet de hujuſmodi Altaribus in Eccleſiis Lateranenſi, Vaticana, aliiſque Patriarchalibus Urbis exiſtentibus; Sixtus autem V. in Altari, ad quod Sacrum fecerat, cum ritum Canonizationis mei S. Didaci perageret, quodque Pontificium declaravit, ac Philippo Catholico Regi dono miſit, permiſit Cardinalibus, Epiſcopis, Abbatibus Mitratis, Primis Dignitatibus in Eccleſiis Metropolitanis, & Cathedralibus, ac Generali meæ Seraphicæ Religionis, & Priori Monaſterii S. Laurentii, Miſſam celebrare diebus Feſtis Domini, Beatiſſimæ Virginis, Feria V. in cœna Domini, in celebritate Sanctorum omnium, ac Sancti Didaci, ut patet ex ejus Diplomate *ſub die* 20. *Auguſti* 1588. promulgato. Benedictus vero XIV. in Altari, quod ſolemniter conſecravit Romæ in Eccleſia S. Antonii Luſitanorum, ac in eo celebravit, & Joanni Portugalliæ & Algarbiorum Regi fuit miſſum, permiſit abſque ulla dierum, aut Sacerdotum limitatione, ut ipſe Rex, aliique Luſitaniæ Reges pro tempore futuri, ſuo nomine, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ facultatem impertiant Sacrum faciendi, pro certo habens, idipſum negotium cum tali cautela ac prudentia ab ipſis pertractandum eſſe, ut nihil unquam futurum ſit, quod rationi parum conſentaneum videatur; Ipſumque Altare perpetuo Privilegiatum declaravit, ac Regi Luſitaniæ pro tempore, item Reginis, cæteriſque eorum conſanguineis, & affinibus uſque ad tertium gradum incluſive, plenariam Indulgentiam, quoties confeſſi, & ſacra Synaxi refecti ante ipſum Altare preces ad Deum effundent pro hæreſum extinctione, Chriſtianorum Principum concordia, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione. Sic tom. 1. in ſua Conſtit. 116. incip. *Dilectus Filius*.

13 (beside "Altari a Pontifice conſecrato plura privile-")
14 (beside "ro XIV. in Altari, quod ſolemniter conſecra-")
15 (beside "videatur; Ipſumque Altare perpetuo Privile-")

16 Indultum Altaris Privilegiati perpetui conceditur pro ſingulis Cathedralibus Eccleſiis Maronitarum; & eorum Eccleſiis Parochialibus, in quibus aliud Altare Privilegiatum, ſive perpetuum, ſive ad tempus conceſſum non reperitur, nec ſufficiens Miſſarum numerus celebratur, conceditur Altare Privilegiatum pro uno die in hebdomada, per Ordinarium loci deſignando, ad viginti quinque annos. Sic Benedictus XIV. *Conſtit.* 79. *incip. Nuper*, ubi

ubi id demandat Patri Fr. Jacobo a Luca mei Seraphici Ordinis de Obſervantia, Conventus Sancti Sepulchri, ejuſque dependentium, Viſitatori, ac Commiſſario Apoſtolico.

17 Miſſa pro Defunctis celebrata in Altari Privilegiato non ſuffragatur, nec Indulto ſatisfit, niſi ſit de *Requiem*, licet in Indulto non exprimatur. S. R. C. 1. *Junii* 1601. *in Piſtorien. & 13. Julii ejuſdem anni in Toletana.*

18 Intellige tamen pro illis diebus, quibus ſecundum ritum non prohibentur Miſſæ Defunctorum, quia pro illis diebus, quibus ſecundum ritum non licet Miſſas de Requiem celebrare, Miſſæ celebratæ de Feſto occurrente in Altaribus Privilegiatis habent eamdem vim, & Indulgentias perinde ac ſi eſſent ibi celebratæ de Requiem, per declarationes Apoſtolicas citatas ſupra *num.* 10. & allatas ſub verb. *Miſſa artic.* 14. a num. 10. ad 13.

19 An privilegium in Altari Privilegiato perpetuo *ad dies non impeditos* ante declarationem Alexandri VII. conceſſum ſuffragetur univerſim etiam diebus impeditis feſto poſt illam declarationem? Reſp. *negative* Sacra Indulg. Congreg. 16. *Julii* 1725.

20 Sub generali Indulgentiarum ſuſpenſione, quæ fit anno Sancto, non comprehenduntur Altaria Privilegiata, nec aliæ Indulgentiæ pro ſolis Defunctis conceſſæ. Benedictus XIII. *die* 10. *Januar.* 1725.

21 Intuitu alicujus Altaris Privilegiati in aliqua Eccleſia non licet exponere tabellam ſuper januam Eccleſiæ *Indulgenza per li Morti*, ſed tantum ſuper ipſo altari Privilegiato conſuetis verbis: *Altare privilegiatum pro Defunctis*. S. R. C. 13. *Aug.* 1667. *in Romana*.

22 Cum in Indultis Altarium Privilegiatorum hæc adjici ſoleat clauſula: *Dummodo in dicta Eccleſia tot Miſſæ quotidie celebrentur*; quæritur, an attenta dicta clauſula neceſſaria omnino ſit ſingulis diebus celebratio Miſſarum in indultis hujuſmodi præfinitarum, vel potius ſufficiat aliquibus, licet non omnibus, diebus cujuslibet hebdomadæ? Sacra autem Congregatio Concilii reſpondit *affirmative quoad primam partem*, *negative quoad ſecundam*, *ac proinde celebrationem Miſſarum in indultis præfatis, ut præfertur, præfinitarum omnino neceſſariam eſſe ſingulis diebus in eadem Eccleſia*. Ita *die* 3. *Junii* 1694. *approbante Innoc. XII. die* 11. *Septembris*.

23 In Collegiata S. Caroli Civitatis Mutinenſis datur Altare Privilegiatum pro omni feria hebdomadæ ea lege, ut ſingulis diebus in Eccleſia legantur triginta Miſſæ, ſed contingit, quod tempore æſtivo per quatuor menſes vix legantur decem, aut duodecim. E contra aliis octo menſibus numerus ita excreſcit ultra triginta, ut ſi divideretur in omnes dies anni æqualiter, haberentur ſingulis diebus triginta quatuor Miſſæ. Quæritur, an, & pro quo tempore conceſſum privilegium ſuffragetur? Reſp. *ſuffragari pro tempore, quo triginta Miſſæ in Eccleſia celebrantur*. Sacra Congreg. Indulg. 10. *Junii* 1720.

24 Altare majus Fratrum Minorum Conventualium Montis Fuſculi Diœceſis Beneventanæ habet perpetuum privilegium cum reſtrictiva ad Sacerdotes ejuſdem Eccleſiæ, conceſſum a Gregorio XIII. Cum autem in Brevi habeantur hæc verba: *In Eccleſia duodecim Sacerdotibus ornata*, & nunc tantum exiſtant ſex Sacerdotes; quæritur an privilegiatum adhuc ſubſiſtat? Reſp. *negative* Sacra Congreg. Indulg. 16. *Julii* 1625.

25 In Eccleſia B. V. Terræ Forigii Sanctiſſimus conceſſit Altare Privilegiatum pro duabus feriis hebdomadæ ad ſeptennium ſub duabus conditionibus. 1. Ut in ea Eccleſia quotidie legantur quatuordecim Miſſæ. 2. Ut ſoli Sacerdotes præfatæ Eccleſiæ illo privilegio uti poſſint. Sed Epiſcopus has Indulgentias non publicavit. Interrogatus a Sacra Congregatione reſpondit, ſe credidiſſe, conditiones non verificari, quia Miſſæ ibi fundatæ, & Confratrum, & Montium vix aſcendunt ad numerum 3400. ut proinde in diem vix referantur decem. Aliæ Miſſæ adventitiæ Sacerdotum advenientium ſunt quidem plures, quam quatuordecim, ſe tamen credidiſſe, Pontificem noluiſſe alligare indulgentias eventui accidentali, non ſtabili. Secundo illa Eccleſia non eſt Collegialis, nec Parochialis, nec receptitia, adeoque non videtur habere Sacerdotes proprios, prout in Brevi exprimitur. Quæritur, an nihilominus Epiſcopo injungenda ſit publicatio Indulgentiarum? Reſp. *affirmative* Sacra Congregatio Indulg. 25. *Septemb.* 1713.

26 Clemens IX. 1668. 3. Julii per Breve conceſſit Romæ Eccleſiæ S. Andreæ Camaldulenſium Indulgentiam plenariam in Feſto S. Andreæ, & S. Gregorii, & in dedicatione, & per octavam Defunctorum in perpetuum, applicandam pro Defunctis. 2. Conceſſum eſt a Clemente VIII. privilegium perpetuum ad Altare per Cardinalem Salviati conſtructum. 3. A Paulo V. pro privilegiatis declarantur per Breve Altaria S. Andreæ & S. Silveriæ. Cum vero, Eccleſia renovata, deſtructa fuerint Altaria, & nova facta, petitur: 1. Confirmatio

Digitized by Google

matio Indulgentiæ conceſſæ a Clemente IX. 2. Confirmatio privilegii a Clemente VIII. conceſſi. 3. Confirmatio privilegii Pauli V. Reſp. Ad 1. *non indigere confirmatione*. Ad 2. *idem*. Ad 3. *itidem confirmatione non indigere*. Ita Sac. Congreg. Indulg. 13. *Sept.* 1723.

27 Capuccini in loco Stanz Conſtantienſis Dioceſis diruta quadam Eccleſia, in qua habebatur Altare Privilegiatum, petunt pro nova Eccleſia ſimilem gratiam. Reſp. *negative* Sac. Congreg. Indulg. 18. *Julii* 1712.

28 Tuderti, deſtructo Oratorio Sodalitatis S. Mariæ Gratiarum, illud in alio loco reædificatum eſt. Quæritur 1. an Indulgentiæ perſeverent in nova Eccleſia? 2. an, & quæ de novo concedendæ? Reſp. *gratia tranſlationis Indulgentiarum pro confratribus tantum*, Sac. Congreg. Indulg. 16. *Febr.* 1732.

29 Moniales Monaſterii S. Baſilii Civitatis Juſtinopolitanæ obtinuerunt aggregationem ad Baſilicam Lateranenſem, & conſuetam communicationem privilegiorum. Horum intuitu contendunt, non ſolum ſe lucrari poſſe Indulgentias ejuſdem Baſilicæ præter Indulgentias ſui Ordinis, ſed etiam ſe frui poſſe perpetuo privilegio Altari illius Baſilicæ conceſſo. Petunt declarari, an vi aggregationis ad Baſilicam Lateranenſem conceſſum intelligatur privilegium Altaris. Reſp. *negative* Sac. Cong. Indulg. 9. *Maii* 1729.

* Ad rem addenda ſunt etiam ſequentia ejuſdem S. Congreg. Indulgentiar. Decreta.

URBIS ET ORBIS.

UT pietatis opera in Chriſtiana Republica augeantur, ſimulque charitatis vincula Fideles ipſos magis magiſque obſtringant, jamdiu mos invaluit Privilegia, Indulgentias, aliaſque ſpirituales gratias, quibus Patriarchales Baſilicæ, aliæque Eccleſiæ, Noſocomia, Archiconfraternitates, & alia hujus generis pia Inſtituta gaudent, aliis per aggregationes communicandi; Verum cum ſuper hujuſmodi aggregationibus plura quotidie emergant dubia, & præſertim num qui aggregandi facultatem habent, Privilegia ſibi competentia ampliare, ſive limitare in aggregatione queant? Pariterque an pro ſuo arbitrio ipſas aggregationes ad tempus, vel in perpetuum concedere poſſint? Tum etiam utrum privilegium Altaris, quo aggregatus fruitur, communicari poſſit? Neve Chriſtifideles in re tanti momenti decipiantur, decidenda in Sacra Congregatione Indulgentiarum, & Sacrarum Reliquiarum propoſita fuerunt ſequentia dubia: Primo, *An Patriarchales Baſilicæ, aliæque Eccleſiæ, nec non Noſocomia, Archiconfraternitates, Superiores cujuſcumque Ordinis ſive Inſtituti, cæterique habentes facultatem communicandi privilegia, poſſint Privilegia, & Indulgentias ampliare, & limitare pro ſui arbitrio in aggregationibus?* Secundo, *An aggregationes faciendæ ſint ad tempus, vel perpetuo?* Tertio, *An privilegium Altaris ſit communicabile?* Et Sac. Congregatio die 5. Februarii 1748. declarandum eſſe cenſuit, *Ad primum Negative, niſi aliter in Indultis Apoſtolicis provideatur. Ad ſecundum, Aggregationes faciendas eſſe in perpetuum. Ad tertium, Negative*. De quibus facta per me infraſcriptum ipſius Sac. Congregationis Secretarium die 2. Menſis Martii ejuſdem Anni Sanctiſſimo Domino relatione, Sanctitas ſua Votum Sac. Congregationis benigne approbavit.

Fr. J. Cardin. Portocarrero Præfectus

A. M. Erba Protonot. Apoſt. Secret.

URBIS ET ORBIS.

IN Brevibus, quæ pro Altaris privilegio alicui Ordini, ſive Congregationi conceſſo, expediuntur, dum de ſtylo ſoleant apponi ſequentia verba: *Volentes igitur omnes & ſingulas Eccleſias tam erectas, quam erigendas Monachorum Congregationis &c. vel Fratrum Ordinis &c. aut Clericorum Regularium, & in qualibet ex dictis Eccleſiis Altare &c.* Sicut etiam in Brevibus Indulgentiarum pro iiſdem Ordinibus, vel Congregationibus leguntur hujuſmodi verba: *Univerſis &c. qui aliquam Eccleſiam talis Congregationis, vel Ordinis &c. in die, vel feſto &c. ſingulis annis devote viſitaverint &c. Indulgentiam plenariam concedimus*. Verentes nonnulli ex nimia generalitate verborum, tam privilegia Altaris, quam Indulgentias plus æquo extendi præter Summorum Pontificum illa concedentium intentionem, & Chriſtifideles decipi tam pro Indulgentiarum conſequutione, quam in offerendis eleemoſynis pro Miſſis in Altari Privilegiato dicendis: Idcirco, ut clare dignoſci poſſit, quaſnam perſonas, & Eccleſias comprehendant præfatorum Brevium verba, propoſitum fuit in Sacra Congregat. Indulgentiar. & Sacr. Reliquiar. dubium: *An Brevia tam Altaris Privilegiati, quam Indulgentiarum pro omnibus Eccleſiis alicujus Ordinis, vel Congregationis, aut Inſtituti Regularis generaliter obtenta, reſpectivas Eccle-*

ſias

Digitized by Google

ſias tantummodo Monaſteriorum, & Conventuum talis Ordinis, Congregationis, vel Inſtituti comprehendant, aut etiam alias quaſcumque tam Parochiales, quam non Parochiales ab hujuſmodi Ordine &c. ſive a Monachis, aut Fratribus, vel Religioſis dependentes, vel reſpective adminiſtrari ſolitas. Et Sacra ead. Congregatio die 30. Julii 1748. cenſuit reſcribendum eſſe: *Affirmative, quoad primam partem, & Negative quoad ſecundam.* De quibus facta per me infraſcriptum ipſius Sacræ Congregationis Pro-Secretarium die 3. Auguſti ejuſdem anni Sanctiſſimo Domino relatione, Sanctitas ſua Votum Sacræ Congreg. benigne approbavit.

Fr. J. Card. Portocarrero Præfectus.

A. E. Vicecomes S. Cong. Indulg. Pro-Secretarius.

30 In Cathedrali Murana erat Altare Privilegiatum perpetuum conceſſum a Gregorio XIII. Verum cum anno 1694. ea per terræmotum paſſa fuerit, Altare fuit alibi in eadem Eccleſia, & ſub eodem titulo B. V. noviter extructum. Quæritur, an nihilominus gaudeat privilegio? Reſp. *affirmative* Sac. Cong. Indulg. 13. *Septemb.* 1723.

31 Patres Oratorii S. Philippi Mantuæ exponunt ſuæ Eccleſiæ a Clemente XI. conceſſas eſſe omnes Indulgentias, & gratias, quæ ſunt Romæ in Oratorio S. Philippi in Vallicella. Cum vero ibi ſint duo Altaria Privilegiata, quæritur 1. an in prædicta generali communicatione Indulgentiarum, & gratiarum comprehendatur privilegium perpetuum pro duobus Altaribus? 2. an ſaltem unum Altare Privilegiatum quotidianum abſque expreſſione numeri Miſſarum? Reſp. ad primum *negative*. Ad 2. *Altare Privilegiatum ad ſeptennium juxta numerum Miſſarum, quæ in Eccleſia Oratorum quotidie celebrantur*, Sac. Cong. Indulg. 25. *Martii* 1725.

32 Altare Privilegiatum quotidianum, & perpetuum a Benedicto XIV. conceditur Eccleſiis Fratrum Miniſtro Generali totius Ordinis Sancti Franciſci ſubjectorum.

Beatiſſime Pater.

FRater Raphael a Lugagnano Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci Miniſter Generalis ad pedes S. V. humillime provolutus exponit, quod San. Mem. Benedictus XIII. ſub die 14. Decembris 1725. dignatus fuit omnia Altaria Privilegiata quotidiana variis Eccleſiis dicti Ordinis in perpetuum jam conceſſa approbare, & confirmare; Iis vero ejuſdem Ordinis Eccleſiis, quæ tali privilegio quotidiano in perpetuum non gaudebant, conceſſit illud, ſed proportionate ad Miſſarum numerum, quæ in eis celebrantur; videlicet pro quinque feriis in hebdomada, iis Eccleſiis in quibus 25. Miſſæ quotidie celebrantur: Pro quatuor feriis, iis in quibus 20. Pro tribus, iis in quibus 15. & ſic gradatim; Cum autem, Beatiſſime Pater, comprobaverit experientia, hoc minime ſufficere ad ſatisfaciendum Populorum devotioni, & ex alia parte variæ quotidie inſurgant difficultates, ex eo quod non ſemper idem Miſſarum numerus in dictis Eccleſiis celebretur, nec celebrari valeat; Ideo enixe S. V. ſupplicat Orator, ut prævia revocatione privilegii Altarium pro determinatis hebdomadæ feriis, ut ſupra, per ſan. mem. Benedictum XIII. conceſſi, dignetur cuilibet Eccleſiæ Fratrum Oratoris juriſdictioni ſubjectæ, Altari Privilegiato quotidiano perpetuo non decoratæ, unum concedere, ab Ordinariis Locorum ſemel deſignandum, & hoc per Reſcriptum, ſeu aliter, ut S. V. beneviſum fuerit. Et Deus &c.

Reſcriptum Sanctiſſimi.

Ex Audientia Sanctiſſimi die 17. *Decemb.* 1748.

SAnctiſſimus benigne annuit pro gratia juxta petita, pro Miſſis tamen, quæ a Fratribus Minoribus S. Franciſci in Altatibus per Ordinarios reſpective deſignandis, celebrabuntur; & voluit etiam Gratiam hujuſmodi per hoc præſens Reſcriptum perinde valere, ac ſi per Apoſtolicas Literas in forma Brevis ſolitis omnibus muniti Clauſulis expedita fuiſſet.

Joſeph Levizzani Secretarius.

Loco ✠ Sigilli

Supplementa noviſſima.

Sanctiſſimus Dominus N. Clemens Papa XIII. 33
prævio Voto S. Congregationis Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſitæ, revocatis omnibus hujuſmodi Privilegiatis Altaribus præcedenter intuitu Parœciæ, ſive in perpetuum, ſive ad tempus jam conceſſis, indulſit die 19. Maii 1759. omnibus Eccleſiis Parochialibus Orbis Chriſtiani, abſque ullo onere Miſſarum Altare Privilegiatum quotidianum ad ſeptennium, ea tamen adjecta lege, ut quilibet Epiſcopus pro ſua reſpectiva Diœceſi de hujuſmodi gratia ſupplicet. Expleto vero ſeptennio, Sanctitas Sua præcipit omnibus Epiſcopis, Ab-

bati-

batibus, & Sede vacante, Vicariis Capitularibus, ſive in ſpiritualibus Abbatiarum Adminiſtratoribus, ut pro unaquaque ſuarum Diœceſum Parœcia ſupplicent pro confirmatione ejuſdem Privilegii ad aliud ſeptennium. Idque fieri jubet ſub unico tantum Brevi, atque vult, hoc unicum Breve ſuffragari omnibus uniuſcujuſque Diœceſis Eccleſiis Parochialibus. Ne autem Parochi expenſis graventur, vetat omnibus tum Epiſcoporum, quum Abbatum Officialibus, ſub pœna nullitatis præfati Privilegii, ne quicquam penitus exigant a Parochis, ſive pro ipſis certiorandis, ſive in expediendis litteris pro deſignatione Altaris privilegiati in eorum Parœciis. Præterea, ne hujuſmodi Privilegio fraudentur aliæ Eccleſiæ pollentes ſpeciali prærogativa, veluti Collegiatæ, & Abbatiales Nullius, & Parochiales a ſe dependentes, Sanctitas Sua pari benevolentia, modo ſupra indicato, hoc idem Privilegium mox enunciatis Eccleſiis communicatum voluit.

34 Ad rem quoque addendum eſt ſequens noviſſimum Decretum Sac. Cong. Indulgentiarum, quo Altaria omnia cujuſcumque Eccleſiæ Privilegiata declarantur pro die Commemorat. omnium Fidelium Defunctorum perpetuis futuris temporibus.

„ Cum ex veteri more, & laudabili Ec„ cleſiæ inſtituto die ſecunda Novemb. omnium „ Defunctorum memoria recoli, eorumque ani„ mæ ab univerſis Chriſtifidelibus orationibus, „ eleemoſynis, aliiſque piis operibus, & Ec„ cleſiæ ſuffragiis, potiſſimum vero acceptabili Sacroſanctæ Miſſæ Sacrificio, juvari ſo„ leant, SS. D. N. Clemens PP. XIII. ex pa„ terna ſua charitate erga omnes fideles tam „ vivos quam defunctos, Animabus eorum, „ qui ex hac mortali vita in gratia & chari„ tate Dei, nondum tamen omnibus munda„ nis ſordibus expiatis, deceſſerunt, de in„ exhauſto Catholicæ Eccleſiæ theſauro abun„ dantius ſuffragari quam maxime cupiens, „ ut celerius e Purgatorii pœnis liberatæ ad „ æternam gloriam per Dei miſericordiam „ pervenire valeant, de conſilio VV. S. R. E. „ Cardinalium Indulgentiis, Sacriſque Reli„ quiis præpoſitorum, univerſali hoc Decreto „ perpetuis futuris temporibus valituro beni„ gne concedit, ut Miſſa die prædicta Com„ memorationis Defunctorum a quocumque „ Sacerdote ſæculari, vel cujuslibet Ordinis „ & Inſtituti Regularis celebranda, gaudeat „ Privilegio, ac ſi eſſet in Altari Privilegia„ to celebrata, decernendo tamen, ut non„ niſi conſuetam eleemoſynam unuſquiſque Sa„ cerdos pro dicta Miſſa licet privilegiata ac„ cipiat, & in ea tantum quantitate, quæ a „ Synodalibus Conſtitutionibus, ſeu a Loci „ conſuetudine regulariter præfinita fuerit. „ Quibuſcumque in contrarium facientibus non „ obſtantib.

Datum die 19. Maji 1761.

N. Card. Antonellus Præfectus

Loco ✠ Sigilli.

I. de Comitibus S. Cong. Indulg. Secret.

Additiones ex aliena manu.

Quamplures, eæque non leves circa hoc argumentum a Theologis, & Canoniſtis excicitantur quæſtiones, quæ ſunt legendæ apud *Paſqual. de Sacrific. nov. leg. tom. 1. tit. de Sacrific. oblat. in Altar. privil. quæſt. 729. & plur. ſequent.*; dum nos pauca tantum de more indigitabimus, quæ Canoniſtarum magis propria ſunt. 35

Quæri igitur ſolet: An inter eas Religiones, quæ habent communicationem privilegiorum, fiat etiam communicatio Altarium Privilegiatorum? Et fieri non poſſe ſtatuit *Paſqualig. citat. loc. q. 756.* quia, licet inter ejuſmodi Religiones etiam circa Indulgentias facta ſit privilegiorum communicatio a *Leone X. Conſtit. 32. tom. 1. Bullar.* tamen communicatio cadit tantum ſuper iis Indulgentiis, quæ conceduntur ipſis Religioſorum perſonis, & ideo non ſe extendit ad Indulgentias directe conceſſas pro Defunctis, quales ſunt illæ Altarium Privilegiatorum. 36

Quoniam vero favore quorumdam Religionum conceſſa fuerunt a SS. Pontificibus quædam ſpecialia privilegia, inſpiciendus, & perpendendus tunc eſt tenor conceſſionis; hic enim ſi primo & directe concernat erectionem Altarium Privilegiatorum, aut Indulgentias conceſſas pro Defunctis, non eſt locus communicationi; ſi conceſſio primum & per ſe contineat gratias perſonales, per quas alicujus Religionis perſonis conceditur facultas applicandi Indulgentias, quas Pontifex intendit concedere, cujuſmodi eſt privilegium conceſſum Religioni Conventualium; quod ſcilicet Prior Conventus poſſit ſemel pro ſemper deputare Altare, in quo Religioſus Conventualis celebrans Miſſam de Requiem pro aliqua anima, eam liberet a Purgatorio, communicatum intelligitur tale privilegium, ut videre eſt apud eumdem Auctorem *ibid. q. 757.* 37

Deinde *q. 761.* clare citatus Paſqualig. demon- 38

monſtrat, quod non deſtruatur ejuſmodi privilegium, ſi Altare, cui fuit annexum, ex parte notabili deſtruatur, etiamſi conſecrationem amitteret; dummodo tamen remaneat ſecundum majorem ſui partem; quia in ejuſmodi conceſſionibus reſpectus habetur ad Altare ſecundum totum ſuum eſſe materiale, non vero ſecundum formam conſecrationis.

39 Verum, ſi in conceſſione Indulgentiæ deſtinetur Altare ut alicui Sancto dicatum, mutata deinde dedicatione, puta ſi loco illius Sancti alius ſubſtituatur, prorſus perit privilegium; quia mutata eſt illa Altaris qualitas, quæ contemplata fuit a Pontifice, & illum movit ad Indulgentiam concedendam tali Altari in ſpecie, ſeu nominatim dicato tali Sancto, *ead. q. n. 6.*

40 Si Pontifex in conceſſione non deſignavit Altare, ſed eum deſignandum reliquit, facta ſemel deſignatione unius Altaris, nequit alterum deſtinari; nam pro una vice tantum delegata cenſetur ejuſmodi deſtinatio, cum Pontificis diſpoſitio reſtringatur ad certum caſum, ut juxta *text. in l. boves §. hoc ſermone ff. de verb. ſignific.* firmat d. Paſqualig. *d. oper. q. 762.*

41 Dubitari etiam poteſt: num, quando ex diſpoſitione Teſtatoris celebranda eſt vel in perpetuum, vel ad tempus Miſſa in Altaribus Privilegiatis, poſſit tum in Altaribus Privilegiatis de tempore diſpoſitionis exiſtentibus, tum in Altaribus privilegiatis poſtmodum erectis celebrare? Et poſſe tenet ſæpe cit. Paſq. *q. 746. ejuſd. op.*

ALTERNATIVA.

Articulus I.

Quoad ea, quæ concernunt Beneficia.

SUMMARIUM.

1 *Alternativa quid ſit, & quomodo obtineatur*, ad num. 3
4 *Quid operetur*, ad num. 13
14 *Quando incipiat, ac reſpective deſinat*, ad num. 17
18 *Ut ea gaudeant Epiſcopi, quid requiratur*, ad num. 29
30 *Quibus concedatur.*
31 *Quæ beneficia comprehendat*, ad num. 39
40 *Quando cenſeatur excluſa*, ad num. 43
44 *Quando expiret.*
45 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 63

Alternativa quoad Beneficia ortum duxit a Nicolao V. de anno 1447. ut notat Pyrrhus Corradus *in praxi Beneficiaria lib. 3. c. 6. num.* 8. Ipſe enim Nicolaus V. ut dicit Rota Romana recent. *par. 19. tom. 1. deciſ.* 121. *n.* 13. fuit auctor Regulæ nonæ, alias octavæ Cancellariæ, in qua reſervantur Summo Pontifici menſes Januarii, Februarii, Aprilis, Maii, Julii, Auguſti, Octobris, & Novembris, & conſequenter conceduntur Ordinariis menſes Martii, Junii, Septembris, & Decembris. Et exinde ad alliciendos Epiſcopos ad reſidentiam, conceduntur eis alii duo menſes, ita ut jam alternatim cum Papa poſſint providere; Papa quidem in menſibus *Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris:* Epiſcopi vero, qui hanc Gratiam acceptaverint in menſibus *Februarii, Aprilis, Junii, Auguſti, Octobris, & Decembris.* Et hæc Gratia dicitur communiter *Alternativa*, & ſic expreſſe appellatur in prædicta Regula nona Cancellariæ, alias octava, ut videri poteſt in ipſa ad litteram relata *verb. Beneficia art. IX. reg. 9.* 1 2

Hac Alternativa ut gaudeant Epiſcopi, requiritur; quod per Patentes Litteras manu propria ſubſcriptas, ſuoque ſigillo munitas, & in ſua reſpective Civitate, vel Diœceſi datas, expreſſe declarent ſe hujuſmodi Alternativam acceptare, & Litteras ipſas ad Datariam Summi Pontificis tranſmittant, quibus ab eo receptis, & recognitis, ac in libro ad id deputato regiſtratis, tunc ſolum, & non antea poſſunt incipere uti Gratia talis Alternativæ. Sic expreſſe ſtatuitur in citata regula nona, alias octava Cancellariæ, ut videri poteſt *loc. cit.* Ex tempore igitur habitæ notitiæ regiſtrationis, ſeu annotationis ſuarum Litterarum factæ in Dataria Apoſtolica incipit Epiſcopus gaudere Jure Alternativæ, quæ operatur, ut menſes alternati ſubrogentur loco aliorum. Rota recent. *par. 3. deciſ. 379. num.* 2. Et ſic Menſis, quo Epiſcopus gaudet Alternativa, non eſt amplius Apoſtolicus, ſed Ordinarius. Rota *par. 4. tom. 1. deciſ. 336. ſub num. 1. & par. 13. deciſ. 127. num. 3.* Unde ceſſat reſervatio ratione menſis, & illa inducta per *Extravagant. Ad regimen*; Rota *dict. deciſ. 127. num.* 5. Hinc Epiſcopus in Alternativa lucratur menſes *Aprilis, & Octob.* & cedit *Martium* pro *Februario, & Septembrem* pro *Auguſto;* 3 4 5 6

Digitized by Google

ſto; menſes autem *Junii*, & *Decembris* nec lucratur, nec cedit, ſed illos retinet, ut prius, qui ideo menſes fixi ſolent appellari. Barboſa *par. 3. de offic. & poteſt. Epiſc. allegat.* 53. *n.* 40. Rota & alii mox citandi ſub *n.* 8.

7 Unde notandum eſt, quod ſicuti Pp. retinet ſibi medietatem ſuorum octo menſium, ſcilicet Januarium, Majum, Julium, & Novembrem, in quibus nullo caſu vult poſſe competere Jus aliquod Ordinario etiam perpetuo reſidenti, ut patet in cit. Regul. nona, alias Octava Cancellariæ, & ideo vocantur Menſes fixi, & perpetuo reſervati Sedi Apoſtolicæ, ſive Epiſcopus gaudeat Alternativa, ſive non, ut obſervat, & tenet communis Doctorum cum Rota recent. *par.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 440. *num.* 5. *par.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 298. *num.* 4. *par.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 389. *n.* 6. *deciſ.* 468. *n.* 3. *par.* 13. *deciſ.* 223. *n.* 8. *par.* 16. *deciſ.* 192. *num.* 6. *par.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 232. *num.* 3. *par.* 11. *tom.* 2. *deciſ.* 5540. *num.* 16. *par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 468. *n.* 8.

8 & ſæpe alibi; ita æquiſſimum eſt, quod etiam Epiſcopus ſibi retineat medietatem ſuorum quatuor menſium, ſcilicet *Junium*, & *Decembrem*, in quibus nullum unquam Jus poſſit competere Papæ, etiamſi poſt acceptationem Alternativæ Epiſcopus non reſederit, & ideo Menſes *Junii*, & *Decembris* appellantur menſes fixi pro Epiſcopo; Non enim poteſt dici, quod concedantur a Papa per Alternativam Epiſcopo, quia licet in ea fiat mentio etiam de his duobus menſibus cauſa demonſtrationis; conditio tamen, & onus reſidentiæ non cenſetur appoſitum reſpectu illorum, ſed aliorum quatuor, qui per Alternativam de novo conceduntur. Dicti autem duo menſes, cum jam fuerint proprii Epiſcopi, ſine Alternativa remanent proprii, & fixi pro Epiſcopo, ſive Alternativa ſit acceptata, ſive non, etiamſi poſt acceptationem Epiſcopus non reſederit. Sic Rota *in una Papienſi Beneficii* 10. *Aprilis* 1617. in qua reſponſum fuit quoad dictos duos menſes fixos, quod nulla poteſt conſiderari reſervatio, ex eo quod Papa neque in prima parte Regulæ, neque in ſecunda eos reſervat, & ita illos fixos etiam appellat; Rota *in una Giennen. Canonicatus penes* Burat. *deciſ.* 242. *num.* 1. ibi: *Nam Canonicatus, de quo agitur, non eſt reſervatus ratione menſis, cum vacaverit de menſe Junii, qui ſemper eſt ordinarius, & fixus*. Et ita tenet Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi par.* 3. *allegat.* 13. *num.* 38. & 44. Card. de Luca *de Benefic. diſ.* 18. *n.* 4. *diſc.* 93. *n.* 13. & 14. Garcias *par.* 5. *cap.* 1. *ſub n.* 56. *circa finem*, & fuſe Pyrrhus Corrad. *lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 2. & 4. ubi teſtatur ſic tenere, & ſervare Datariam, & Cancellariam.

Contrarium tamen non improbabiliter tenent Gonzalez *ad Regul.* 8. *Gloſſ.* 43. *ſub n.* 122. Lotter. *q.* 41. *n.* 38. & alii, quia Papa concedit Epiſcopo Gratiam Alternativæ acceptanti, ut poſſit omnia Beneficia vacantia in menſibus *Februarii*, *Aprilis*, *Junii*, *Auguſti*, *Octobris*, & *Decembris* conferre, quamdiu apud Eccleſiam, & Diœceſim ſuam reſederit dumtaxat: Unde ſi non reſideat in menſibus *Junii*, & *Decembris*, conferre, dicunt ipſi, non poterit, quia ſic intrat reſervatio, cum conceſſum ſub conditione reſidentiæ, cenſeatur denegatum ſub contraria conditione, videlicet abſentiæ, ſeu non reſidentiæ, ad textum *in l. Pecuniam, ff. Si cert. pet. l. Item quia, ff. de pactis* cum aliis adductis per Gonzalez *loc. cit.* Tum quia, ut dicit Antonel. *de tempore legal. lib.* 3. *c.* 1. *num.* 25. ideo per Alternativam Papa concedit ſex menſes Epiſcopo, cui alias non dantur, niſi quatuor, ut cum hoc lucro, & augmento compenſentur neceſſitas, & obligatio reſidendi in omnibus ſex menſibus; *arg. l. Eum qui* 30. *ff. de jurejurand.* & *l. Fundi partem* 79. *ff. de contrah. emption.* 9

Quantum autem ad alios duos ex quatuor menſibus conceſſis Epiſcopo, nempe *Martium*, & *Septembrem*, dicendum eſt abſolute, quod Epiſcopus, qui acceptavit Gratiam Alternativæ, non poſſit providere Beneficia vacantia in ipſis, quando ipſe non reſidet, quia jam effecti ſunt reſervati Papæ, cum iſti duo menſes, qui alias erant Ordinarii, vigore acceptationis Alternativæ fuerint effecti Apoſtolici. Sic Rota *in Salmon. Alternativæ* 14. *Maii* 1610. *coram Cardinal. Lancelloto*, in qua cum dubitatum fuiſſet: An collatio Beneficiorum vacantium in menſibus *Martii*, & *Septembris* Epiſcopo a ſua Diœceſi abſente, ad Epiſcopum, vel potius ad Summum Pontificem ſpectaret? Reſpondit abſolute ſpectare ad Summum Pontificem, cum iſti duo menſes, qui alias ſunt Ordinarii, per acceptationem Alternativæ efficiantur Apoſtolici. Sic refert, & tenet ſolide reſpondens contrariis Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 684. *in prima edit.* & *reſolut.* 582. *in ſecunda edit.* & antea fuiſſe deciſum *in una Maurianen. Canonicatus* 15. *Novembris* 1593. ac etiam ſæpe refert Gonzalez *Gloſſ.* 43. *num.* 133. & tenent Pyrrhus Corrad. *loc. cit. num.* 5. Barboſa *loc. cit. num.* 36. Caſtropal. *in opere morali tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *punct.* 23. §. 21. *n.* 4. Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 18. *n.* 4. *diſc.* 93. *n.* 13. & 14. 10

Digitized by Google

& 14. & alii plures contra Anaſtaſ. Germou. Monetam, Franciſcum Leonem, & alios.

11 Epiſcopus habens duas Eccleſias, poteſt ac-
ceptare Alternativam pro una, & non pro al-
tera, & ſi velit ea potiri pro utraque, debet
utriuſque nomine eam implicite acceptare; Sic
expreſſe *cit. Regul. 9. alias* 8. Card. de Luca
de Benefic. diſc. 19. *n.* 5. *diſc.* 17. *n.* 20. Gon-
12 zalez, Leurenius, & alii paſſim. Et ſi pro
utraque acceptavit, reſidendo in una poteſt
providere Beneficia alterius; Cardin. de Luca
de Benefic. diſc. 27. *n.* 6. Rota ibi ab ipſo ci-
13 tata *in Maurianen. & Acien.* & alii. Secuta
acceptatione Alternativæ, non poteſt Epiſco-
pus ab illa recedere ſine conſenſu Papæ; Nec
e contra Papa ſine conſenſu Epiſcopi, ut ex-
preſſe habetur *in cit. Regul. 9. alias* 8. *Can-
cell.* cum ejuſdem acceptatio ſit quaſi contra-
ctus initus inter Papam, & Epiſcopum; Pa-
pa enim ex ſuis octo menſibus communicat
quatuor Epiſcopo, & Epiſcopus ex ſuis qua-
tuor communicat duos Papæ; Rota rec. *par.* 3.
dec. 289. *n.* 7. *par.* 11. *dec.* 221. *n.* 8. *par.* 19.
tom. 1. *dec.* 76. *n.* 8. Barboſa *loc. cit. num.* 36.
Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* Gloſſ. 43. *n.* 106.
& Gloſſ. 58. *num.* 14. & alii communiter. Si
14 acceptatio Alternativæ fiat ab Epiſcopo in ali-
quo menſe Apoſtolico, non incipit uſus illius,
niſi toto menſe elapſo; E contra vero ſi fiat
in menſe proprio Epiſcopi, tunc incipit uſus
illius a die acceptationis, adeo ut menſis Or-
dinarius a dicta die efficiatur Apoſtolicus, &
reſervatus; Rota *par.* 10. *dec.* 49. *n.* 23. *cum
ſeq. & n.* 32. *cum ſeq. & dec.* 299. *n.* 4. & 8.
& communis Doctorum. Et ratio eſt quia ac-
ceptatio, vel non acceptatio Alternativæ eſt
in ſola facultate Ordinarii, qui ſi acceptave-
rit in principio alicujus ſui menſis, ſibi im-
putare debet, cum potuiſſet expectare finem
talis menſis; ſi vero acceptavit in aliquo men-
ſe Apoſtolico, non eſt rationi conſonum, ut
hoc Papæ præjudicet, cum etiam ipſe poſue-
rit in facultate Epiſcopi quando velit acce-
ptare Alternativam; Rota *part.* 10. *deciſ.* 49.
n. 28. & *deciſ.* 117. *n.* 13. & Doctores paſſim.

15 Alternativa incipit, ac reſpective deſinit a
media nocte primi, & ultimi diei menſis uni-
cuique ſpectantis; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *de-*
16 *ciſ.* 98. *n.* 5. Ut alternativa ſuffragetur Epiſco-
po, debet conſtare de illius acceptatione, &
ſubſecuta admiſſione in Dataria; Rota *par.* 15.
dec. 5. *n.* 2. quatenus nempe miſerit Litteras
acceptationis ad Datarium, a quo receptæ, &
recognitæ fuerint; Rota *par.* 10. *dec.* 49. *n.* 28.
& habetur totum ex *Regula 9. alias* 8. *Can-
cell.* Et ideo ejus acceptatio probatur ex libro 17
Alternativarum ipſius Datariæ; Rota *part.* 1.
deciſ. 154. *num.* 2. *par.* 3. *deciſ.* 349. *num.* 1.
part. 4. *tom.* 1. *deciſ.* 205. *num.* 2. *part.* 11. *de-
ciſ.* 108. *num.* 3.

Ut Epiſcopus poſſit uti Alternativa, requi- 18
ritur ejus reſidentia in ſua Diœceſi; Rota
part. 2. *deciſ.* 64. *n.* 2. conceditur enim Epiſco-
pis, quandiu apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas
vere, & perſonaliter reſederint dumtaxat, ut
expreſſe dicitur *in cit. Regul. 9. alias* 8. *Can-
cell.* Unde non poteſt ea uti etiamſi abſit ex 19
juſtiſſima cauſſa, etiam pro ſervitio ſedis Apo-
ſtolicæ, etiam pro exercitio ſui officii Inqui-
ſitoris Generalis: Barboſ. *loc. cit. n.* 34. Card.
de Luca *de Benefic. diſc.* 18. *num.* 9. *diſc.* 93.
n. 16. *Annot. ad Concil. diſc.* 4. *n.* 10. Gonza-
lez *ad regul.* 8. *Cancellariæ Gloſſ.* 43. *num.* 84.
Corradus *loc. cit. num.* 43. Aloyſius Riccius,
Gallet. Stephan. Gratianus, Garcias, Caſtro-
pal. & alii paſſim. Nec poteſt ea uti, etiamſi 20
abſit in tribus menſibus permiſſis a Concilio,
vel cum licentia Superiorum; Rota *part.* 7.
deciſ. 98. *num.* 9. 10. 11. Card. de Luca *de Be-
nefic. diſc.* 93. *n.* 15. Corrad. *loc. cit. num.* 42.
Garcias, & alii cum la Croix *lib.* 4. *n.* 477.
qui dicunt ſic declaraſſe Sacram Congregatio-
nem; Barboſa *loc. cit. num.* 35. cum aliis, qui
referunt ita etiam declaraſſe *Sanctiſſimum*. Nec 21
poteſt ea uti, etiamſi ex juſta cauſſa abeſſet
ad duos dies tantum, & interim vacaſſet Be-
neficium, quamvis toto menſe reſediſſet, ſed
requiritur reſidentia actualis, quando incipit
vacare Beneficium; Rota *in Segobienſi ſub die*
26. *Martii* 1604. quam refert, & ſequitur Ca-
ſtrop. *in opere morali tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2.
punct. 23. §. 2. *n.* 34. La Croix *loc. cit. n.* 478.
& alii paſſim. Item nec ea uti poteſt, quam- 22
vis abſuerit timore mortis, vel violentia im-
peditus; Caſtropal. *loc. cit. n.* 3. Garcias, &
alii cum Leurenio apud la Croix *loc. cit.* con-
tra Gonzalez *loc. cit. Gloſſ.* 43. *num.* 200.

Si Epiſcopus reſideat initio menſis, & non 23
poſtea, totum tempus ſequens eſt Apoſtoli-
cum, quia menſis a die, quo ob non reſiden-
tiam Epiſcopi factus eſt Apoſtolicus, perſeve-
rat ſemper talis, quamvis Epiſcopus ad reſi-
dentiam redeat; Lotter. *lib.* 2. *qu.* 40. *n.* 87.
La Croix *loc. cit. num.* 479. Barboſa *loc. cit.
num.* 43. Card. de Luca *de Beneficiis diſc.* 93.
num. 18. Rota apud Martinum Andream *de-
ciſ.* 110. *n.* 1. 17. 18. ubi late materia diſcu-
titur, & in *Calven. Parochialis* 23. *Junii* 1642.
coram Peutingerio. Et ſi Epiſcopus non reſi- 24
deat initio menſis, totus menſis eſt Apoſtoli-
cus,

Digitized by Google

cus, & ſic toto menſe caret privilegio Alternativæ, quia menſis ſemel Apoſtolicus, ſemper eſt talis; Lotter. *loc. cit. n.* 54. Barboſa *loc. cit. n.* 43. La Croix *loc. cit.* Card. de Luca *loc. cit.* & idem tenuit Rota *in Segobienſi Beneficii* 26. *Martii* 1604. *coram Juſto*, *& in Papienſi Beneficii* 10. *Aprilis* 1617. *coram Martino Andrea*, *& in dicta Calvenſi Parochialis* 23. *Junii* 1642. *coram Pentingerio*.

25 Nihilominus Gonzalez *ad Regul.* 8. *Gloſſ.* 43. *num.* 140. Garcias *de Beneficiis part.* 5. *cap.* 1. *n.* 697. & alii defendunt contrarium, volentes quod ſi Epiſcopus redeat ad reſidentiam, poſſit uti privilegio Alternativæ, quoad Beneficia vacantia poſt reditum, quia, dicunt ipſi, non eſt neceſſaria continuata reſidentia totius menſis; ſi enim id Papa voluiſſet, utique, cum potuiſſet exprimere, expreſſiſſet; *arg. cap. inter corporalia* 2. *de translat. Epiſc.* §. *Sed neque iſtud*, *cap. Ad audientiam* 12. *de decimis*, *& cap. Quia circa* 22. *de privileg.* Tum quia illa dictio *Quandiu* appoſita in dicta Regula nona, alias octava, Cancellariæ, tempora dividit, & poteſt verificari in qualibet parte menſis, in qua Epiſcopus reſidet, juxta textum *in l. Si quis ita legaverit* 8. *ff. de Cond. & demon.*

26 Dicta tamen Regula concedens Epiſcopo privilegium Alternativæ, quandiu apud ſuam Eccleſiam vere, & perſonaliter reſederit, intelligi debet de præſentia ordinata ad effectum permanendi, & reſidendi in ſua Eccleſia, non autem de caſuali, affectata, ſeu fraudulenta, & malitioſa, non cum animo permanendi, ſed recedendi, *arg. text. in l.* 1. §. *habitare*, *ff. de his, qui dejecerint, vel effuderint*, *& in l. Poſtliminii*, §. *captivus*, *ff. de cap. & poſtlimin. reverſ.* Non enim habetur pro reſidente, qui ut plurimum in alio loco extra Diœceſim habitat; Milin. *deciſ.* 171. Gregor. *deciſ.* 70. Antonell. *de tempore legali lib.* 3. *c.* 1. *num.* 30. Card. de Luca mox citandus cum va-
27 riis aliis Sacræ Rotæ Deciſionibus. Hinc etiamſi de tempore, quo ſequitur vacatio, ipſe Epiſcopus reperiretur in reſidentia occaſionaliter, ſeu affectate, non ſuffragaretur; Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 18. *n.* 9. *& diſc.* 93. *n.* 17. cum variis Rotæ deciſionibus ibi citatis; Antonell. *loc. cit. num.* 30. & alii paſſim. Et ratio eſt, quia ſic aperiretur via, & aditus multis fraudibus; videns enim Epiſcopus imminentiam vacationis alicujus Beneficii poſſet ad reſidentiam accedere, & ſecuto caſu, & facta proviſione, ſtatim diſcedere, & ſic ſemper imminente aliqua vacatione redire, & ſecuto caſu recedere contra diſpoſitionem utriuſque Juris, tum Civilis *l. In fundo*, *ff. de rei vindicat.* ibi: *Neque malitiis indulgendum eſt*; *l. Cum hi*, *ff. de tranſact.* ibi: *Non debet via aperiri malitiis*, *& l. Si Legatarius*, *Cod. de Legatis*, ibi: *ut non accipiat fructus ſuæ calliditatis*; tum juris Canonici, *cap. Ex litteris* 2. *de dolo*, *& contumac.* ibi: *Nos attendentes malitiam*, *& dolum nulli patrocinari debere*; *cap. Sedes* 15. *de reſcriptis*, ibi: *Quia fraus*, *& dolus ei patrocinari non debent*; *cap. Ex tenore* 16. *eod.* ibi: *Quia fraus*, *& dolus alicui patrocinari non debent*; *cap. Tuæ* 12. *de Cleric. non reſident.* ibi: *Cum fraus*, *& dolus nemini debeat patrocinium impartiri*.

Epiſcopus, ut poſſit uti Alternativa, debet 28
reſidere in ſua formaliter Diœceſi, nec ſufficit eſſe in loco etiam viciniſſimo, quia conceſſio præciſe dicit, *quamdiu apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas vere*, *& perſonaliter reſederint duntaxat*; Barboſa *cit. allegat.* 53. *n.* 34. La Croix *loc. cit. n.* 478. Garcias, Caſtrop. & alii paſſim. Immo ut ei proſit Alternativa, 29
debet eam acceptare, dum manet in propria Civitate, vel Diœceſi, nec poteſt inſtare pro tali acceptatione, dum reperitur præſens in Romana Curia, ſed oportet quod prius vadat, & redeat ad ſuam Diœceſim, indeque Litteras acceptationis ad Datariam tranſmittat; Corradus *cit. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 16. ubi dicit non ſemel viſum fuiſſe denegari talem gratiam Epiſcopis in Curia Romana præſentibus eam petentibus; *arg. cit. Regula nona*, *alias* 8. *Cancellariæ*, quæ expreſſe requirit, ut Litteræ talis acceptationis ſint datæ in ſua propria Civitate, vel Diœceſi, ibi: *In ſua quiſque Civitate, vel Diœceſi datas declarare*. Et ratio eſt, quia cum conceſſio talis Alternativæ fiat ad hoc, ut Epiſcopi alliciantur ad reſidendum in ſuis Civitatibus, vel Diœceſibus, proinde vult Papa, quod hujuſmodi reſidentia incipiat ab acceptatione Alternativæ, & quod Litteræ prædictæ acceptationis dentur in propria Civitate, vel Diœceſi, alias autem nihil fiat; Gonzal. ad *dictam Regulam* 8. *Gloſſ.* 62. *n.* 20. Corrad. *loc. cit. num.* 16. Garcias, & Caſtrop. & alii.

Alternativa conceditur ſolis Patriarchis, Pri- 30
matibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, non autem Prælatis, & Collatoribus inferioribus, nec Cathedrali Capitulo; Rota *in Salamantina Alternativæ* 22. *Octobris* 1581. *coram Robuſterio*; Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 93. *n.* 12. *& in Summario n.* 100. Lauren. *q.* 570. Garcias *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 683. *& ſeq.* Riccius *in*

Digitized by Google

in praxi par. 3. *reſol.* 4. & 5. Coccio. *deciſ.* 51.
Gonzal. Caſtropal. cum La Croix *loc. cit. n.*
480. Et hoc non ſolum colligitur ex littera
Regulæ 9. alias 8. quæ loqoitor tantnm de
ipſis, ſed etiam ex ratione, qoæ fuit ejns cau-
ſa, alliciendi ſcilicet Epiſcopos ad reſiden-
tiam, quæ ratio non adeo in Prælatis iuſerio-
31 ribus deſideratur, neqoe Capitolis congroit.
Alternativa conceſſa Epiſcopo reſidenti com-
prehendit Beneficia tam intra, qnam extra
ſuam Diœceſim exiſtentia, dnmmodo collatio
ad eum ſpectet; Rota *par.* 15. *deciſ.* 291. *n.* 8.
cum ſeq.

32 Alternativa habet locum ſolum in Benefi-
ciis, quæ ſont liberæ collationis Epiſcopi;
Sic expreſſe ipſamet Regula 9. alias 8. Can-
cellariæ per verba mox citanda; Rota recent.
par. 3. *deciſ.* 165. *num.* 3. *par.* 4. *tom.* 2. *deciſ.*
247. *n.* 2. *par.* 10. *deciſ.* 299. *num.* 11. *par.* 11.
deciſ. 319. *num.* 3. *part.* 13. *deciſ.* 127. *num.* 9.
part. 15. *deciſ.* 30. *num.* 12. Card. de Luca *de
Benefic. diſc.* 5. *ſub n.* 8. & *ſeq. diſc.* 17. *n.* 4.
diſc. 18. *n.* 2. & 10. & *diſc.* 93. *n.* 4. Anto-
nell. *loc. cit. n.* 32. Gonzalez, Garcias, Ca-
ſtropal. Leurenius cum La Croix *loc. cit. n.* 480.
33 & alii paſſim. Non autem in Beneficiis, quæ
non ſunt liberæ, ſed ſimultaneæ collationis
Epiſcopi cum Capitnlo, aut ad præſentatio-
nem, electionem, ſeu de conſilio, conſenſo,
vel interventu Capituli, vel aliorum; Habe-
tur expreſſe ex verbis dictæ Regulæ 9. alias 8.
Cancellariæ, ibi: *Ad liberam ipſorum dumta-
xat, non autem aliorum cum eis diſpoſitionem,
ſeu præſentationem, vel electionem, nec etiam
cum conſilio, vel cnnſenſu, ſeu interventu Ca-
pitularium, vel aliorum, aut alias pertinenti-
bus*; Rota *part.* 3. *deciſ.* 683. *n.* 1. *deciſ.* 686.
n. 4. *par.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 245. *n.* 1. *deciſ.* 336.
n. 3. *par.* 10. *deciſ.* 49. *n.* 1. & 14. *deciſ.* 299.
n. 15. & 19. *par.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 635. *n.* 3.
& 5. *par.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 274. *n.* 8. Et ſic
communis Doctorum cum ſupra citatis.

34 Si autem collatio Beneficiorum pertinentium
ad Epiſcopnm una ſimul cum Capitulo, vel
cum aliis, ex concordia partium ſit alternis
vicibus cuilibet reſervata in ſuo turno, joxta
Clementin. 2. & ibi Gloſſ. *in verbis alternis vi-
cibus, de Jure patron.* poterit Epiſcopus uti
Alternativa in dictis Beneficiis vacantibus in
anoo, vel turno ſuo, & in menſe alternato;
Rota *in Salamantina Alternativæ* 22. *Octobr.*
1581. *coram Robuſterio*, Garcias *de Beneficiis
part.* 5. *cap.* 1. *n.* 726. ubi dicitur hoc procede-
re, etiamſi concordia non ſit confirmata, An-
tonell. *loc. cit. n.* 35. Leorenius *qu.* 582. La
Croix *loc. cit. n.* 480. & alii; & ratio eſt,
quia Beneficia ſtante hujuſmodi concordia, &
turno dicuntur pertinete ad libetam collatio-
nem Epiſcopi, & non una cum Capitulo ſeu
cum aliis; totom enim Jus conferendi pro il-
la vice cenſetur translatum ex vi concordiæ
in illum ſolom, qui eſt in turno, & non di-
citor diviſos oſus tantum, ſed totum Jus con-
fereodi eſt penes ipſum ſolum, etiam Jure pro-
prio, & non jure communi. Tum qnia Al-
ternativa eſt favorabilis, & conſequentet late
ioterpretanda in favorem Epiſcoporum; *arg.
cap. Odia* 15. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Fa-
vores convenit ampliati; & ex cap. Olim* 16.
de verb. ſignif. Beneficia Principum ſunt lar-
giſſime interpretanda.

Epiſcopus poteſt uti Alternativa, quamvis 35
collatio pro certo genere Perſonarum ſuetit
reſtricta; Rota *part.* 10. *deciſ.* 279. *num.* 18.
Non enim collationis libertas ad effectum Al-
ternativæ excluditur eo qnod Epiſcopus tenea-
tut cooſerte certo generi Perſonarum; Rota
part. 2. *deciſ.* 600. *num.* 5. Card. de Luca *de
Benefic. diſcept.* 93. *num.* 5. Gonzalez, Gar-
cias, La Croix *loc. cit. num.* 480. Item poteſt 36
Epiſcopns uti Alternativa etiam in Parochia-
libns, licet in ipſarum collatione requiratur
examen, & Examinatorum approbatio, com
nihilominos ſolus Epiſcopus dicatur conferre;
Rota *part.* 2. *deciſ.* 600. *num.* 10. Leurenius
qu. 581. La Croix *loc. cit. num.* 480. & alii;
Non enim impeditur Alternativa, ex eo quod
collatio fieri debeat com approbatione, & te-
ſtimonio alicujus, quia nihilominus dicitur li-
bera; Rota *ibid. num.* 10. Item Epiſcopus uti 37
Alternativa pro Beneficiis io poſterum vaca-
turis, noo autem pro medio tempore vacatis
inter onam, & alteram Alteroativam; Rota
part. 19. *tom.* 1. *deciſ.* 76. *num.* 9. ubi decidit
non poſſe Epiſcopum pro Beneficiis vacatis
poſt expiratam primam Alternativam ex mor-
te Pontificis, qui eam conceſſerat, oti alia
Alternativa obtenta a Socceſſore Pontifice,
ſed iſta nova Alternativa poſſe ſolummodo
uti pro Beneficiis in poſterum vacatutis.

Alternativa ex ſimplici facultate optandi 38
Canonicis conceſſa, cæteris deficientibus requi-
ſitis noo ceſſat, qnia quando factum poſiti-
vnm, vel conſilium, aut cooſenſus alterius
perſonæ non debet intervenire in ipſa colla-
tione, ſed ſimpliciter Ordinarius adſtringitur
Beneficinm conferre optanti, vel digniori, aut
habenti certam qualitatem, tunc ad effectum
Alternativæ collatio Epiſcopi adhoc dicitur
libera, cum limitatum tantum, & reſtrictum
fit

Digitized by Google

ſit Jus conferendi paſſivum, non autem activum, quod penes ipſum remanet abſolutum, & liberum, dum ſolus confert privative quoad omnes; Rota *part.* 13. *deciſ.* 127. *n.* 10. & 11. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 45. *n.* 19. cum quatuor ſequentibus, ubi ſub *n.* 23. ſpecialiter loquitur de optione; Garcias *de Benefic. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 476. & alii. Cum enim Epiſcopus ſolus conferat, nullum reſpectu Alternativæ adeſt impedimentum, licet in cui dando non ſit abſoluta poteſtas, & Beneficium cuicumque conferre non poſſit; Rota *cit. num.* 12. & 13. Gonzalez, & Garcias *loc.*
39 *cit.* & alii. Ceſſat tamen Alternativa ſtante ſtatuto per Papam confirmato, in quo non ſolum datur facultas optandi, ſed expreſſe diſponitur optionem habere vim validæ collationis, & proviſionis; Rota *cit. part.* 13. *deciſ.* 127. *num.* 14. ubi citat aliam deciſionem *in Urgellen. Sacriſtæ* 3. *Junii* 1624. *coram Patriarcha Manzanedo*, & aliam in *Meſſanen. Decanatus* 1. *Febr.* 1641. *cor. Dunozetto*.

40 Excluſa cenſetur Alternativa ex quaſi poſſeſſione Epiſcopi libere conferendi Beneficia;
41 Rota *par.* 10. *deciſ.* 49. *num.* 21. Secus vero ſi Epiſcopus non ſit in hac quaſi poſſeſſione, etiamſi bonum Jus foveat ſuper proprietate;
42 Rota *part.* 15. *deciſ.* 30. *n.* 13. Adeoque quaſi poſſeſſio conferendi Beneficia ſufficit ad excludendam Alternativam, quando lis non eſt inter Epiſcopum, & Capitulum, ſed inter pro-
43 viſos; Rota *part.* 10. *deciſ.* 49. *num.* 4. Quando unus eſt proviſus ab Epiſcopo, qui dicitur reſediſſe, & alter eſt proviſus a Papa, quia Epiſcopus negatur reſediſſe, tunc proviſo ab Epiſcopo incumbit probare, quod Epiſcopus vere reſederit; cum enim velit gaudere privilegio reſidentiæ, tenetur eam probare; Gonzal. Garcias, Caſtrop. De Luca, Leuren. cum La Croix *loc. cit. n.* 482. & alii paſſim.

44 Alternativa expirat per mortem Papæ concedentis, & per mortem Epiſcopi, cui fuit conceſſa, non enim tranſit ad ſucceſſores; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 76. *num.* 7. La Croix *loc. cit. num.* 483. Leurenius, & alii communiter. Item expirat per translationem Epiſcopi ad aliam Eccleſiam; Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 93. *n.* 22. La Croix *loc. cit. n.* 483. & communis aliorum. Item expirat ſtatim ac declaratur Epiſcopum ſcienter, & malitioſe ſeſe intromiſiſſe in menſes Papales, & in Beneficia aliorum diſpoſitioni, aut Sedi Apoſtolicæ alias quomodolibet reſervata, vel affecta; aut impediviſſe proviſiones Papales; Habetur ſic expreſſe ſancitum in dicta *Regula* 9. *alias* 8. *Cancellariæ*, & tenet communis Doctorum. Item expirat quando Epiſcopus renunciat, & renunciatio eſt acceptata a Papa; Habetur expreſſe *in cit. Regula* 9. *alias* 8. & tenet communis Doctotum cum Rot. *part.* 11. *deciſ.* 108. ubi dicit, quod quando conceditur Alternativæ diſſolutio, nihil aliud agitur, niſi acceptationem ſemel factam cancellare, atque caſſare ex libro Datariæ, in quo deſcribi ſolet, adnotando in margine acceptationis diem, menſem, & annum, quo fuit diſſoluta.

Additiones ex aliena manu.

Refert *Auctor* Alternativæ originem cum P. *Corradi* ad annum 1447. Sed confundit Regulam menſium cum Alternativa; illa enim ortum habuit dicto anno ſub *Nicolao V.* Hæc vero indulgeri cœpit ſub *Paulo II.* circa annum 1470. Confer *Riganti in Com. in* 2. *p. regul.* 9. *Cancell.* §. 1. *n.* 4. & *ſeqq.* Merito propterea Lotterius *de re benef. lib.* 2. *qu.* 37. *n.* 10. cavendum eſſe ait *a dec.* 196. *cor. Cavalerio*, aſſerente, tempore Sixti IV. ad Pontificatum aſſumpti an. 1471. alternativam non adhuc fuiſſe in uſu. 45

Alternativa proprie *gratia* non eſt, ſed *contractus* Pontificem inter & Epiſcopum, *Amyden. de ſtylo Datar. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 3. & *ſeqq.* Roſ. *de reſid. Epiſcop. cap. fin. n.* 18. 46

Quamvis ut notat Auctor litteræ patentes ſubſcriptæ ab ipſomet Epiſcopo, & proprio ſigillo munitæ, requirantur ad effectum gaudendi Alternativa, earumque formulam referant Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 62. *n.* 33. Van-Eſpen *in Jus Eccleſ. univ. p.* 2. *tit.* 23. *c.* 6. *n.* 18. aliique; tamen limitatur primo hæc regula, ſi facta fuit acceptatio per publicum inſtrumentum, illudque Datarius admiſit; poterit enim Epiſcopus hoc in caſu uti beneficio Alternativæ; Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 1. *n.* 156. Corrad. *in prax. benef. lib.* 3. *c.* 6. *n.* 24. Riganti *loc. cit.* §. 2. *num.* 3. 47

Rurſus licet debeant eſſe ſubſcriptæ ab ipſomet Epiſcopo, tamen fuit admiſſa Alternativæ acceptatio, cum ſubſcriptione Vicarii Generalis, nomine Epiſcopi Chiragra impediti; Gonzalez *gloſſ.* 63. *num.* 43. Leuren. *in for. benef. p.* 2. *ſect.* 3. *c.* 1. *qu.* 574. *n.* 4. 48

Demum licet debeant eſſe proprio Epiſcopi ſigillo munitæ, tamen ſi per Datarium fuerint admiſſæ, licet non adeſſet ſigillum, adhuc valebit acceptatio; Corrad. *lib.* 3. *c.* 6. *num.* 24. Riganti *loc. mox cit. n.* 5. 49

Alternativa hæc a Sixti V. tempeſtate non con- 50

conceditur (quod etiam obſervat *Auctor*) niſi Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis. Hinc ſi Epiſcopus uti Abbas, & poſſeſſor Monaſterii, jus habeat conferendi beneficia a Monaſterio dependentia, non poteſt in illorum collatione gaudere Alternativa, quia ea non confert uti Epiſcopus, ſed tamquam Abbas, & collator inferior; Cardin. de Luca *de benef. diſc.* 93. *n.* 12. Piton. *diſcept.* 95. *n.* 12.

51 Sed contrarium locum obtinet, quando Abbatia eſt incorporata, & ſubjective unita menſæ Epiſcopali; Piton. *dict. diſcept.* 95. *n.* 22. Riganti *poſt alios ad d. regul.* 9. *Cancell. in p.* 2. §. 1. *n.* 16. & Rota a prius deciſis recedendo *coram Herrera dec.* 148. *n.* 4. & 5. confirmata 6. *Maji* 1726. *coram Criſpolto* 20. *Januar.* 1727. *coram Nunez* & 16. *Januar.* 1728. *coram Corio*.

52 An & quando Alternativa conceſſa Epiſcopis, iis ſuffragetur etiam pro beneficiis unitis Sedi Epiſcopali, ipſiſque extra Diœceſim exiſtentibus, plane diſcutit Rota *in Cæſarauguſtana Beneficii* 17. *Martii* 1747. *cor. Clemente*.

53 An beneficio Alternativæ gaudere poſſint Prælati inferiores, habentes territorium ſeparatum, cum juriſdictione quaſi Epiſcopali? Negativam tuentur Van-Eſpen *in Jus Eccleſ. univ. p.* 2. *tit.* 23. *c.* 6. *n.* 5. Proſper *de Territ. ſeparat. qu.* 27. *num.* 41. & 42. *late* Piton. *diſcept. Eccleſ.* 95. *a n.* 24. & *ſeqq.* & *n.* 39. *in fine*, quos confer.

54 Ut alternativa magis ſit Epiſcopis proficua, quo menſe ab ipſis acceptari debeat? Vide Rigant. *ad d. regul.* 9. *Cancell.* §. 3.

55 Alternativa, ut innuit *Auctor n.* 32. habet locum ſolum in beneficiis, quæ ſunt liberæ collationis Epiſcopi. Beneficium autem liberæ collationis ad hunc effectum dicitur illud, quod excludit factum, ſeu concurſum alterius; nam ubi requiritur electio, præſentatio, nominatio, conſenſus, conſilium, interventus, aut quocumque alio modo diſpoſitio alterius, beneficium non dicitur liberæ collationis; Van-Eſpen *d. tit.* 23. *cap.* 6. *num.* 21. Rigant. poſt alios *ad d. regul.* 9. §. 4. *num.* 5. Et ad hunc effectum magis attenditur quaſi poſſeſſio, quam proprietas; Gonzalez *gloſſ.* 45. §. 2. *per tot.* Garc. *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 478. Rigant. *loc. mox cit. num.* 6. & 7.

56 Quod ſcribit *Auctor n.* 34. in beneficiis ſimultaneæ collationis Epiſcopi cum Capitulo, ſi collatio ex concordia partium ſit alternis vicibus cuilibet reſervata, in ſuo turno poſſe Epiſcopum gaudere Alternativa; intellige ſi diviſio percutiat ſubſtantiam, & proprietatem juris conferendi, nec ſufficit, quod inter ipſum, & Capitulum diviſum fuerit ſolum exercitium ſimultaneæ, juxta receptiorem ſententiam, quam reprobato nominatim Gonzal. firmant Barb. *vot. deciſ.* 95. *n.* 10. & *ſeqq.* Piton. *de contr. patron. alleg.* 100. *num.* 17. Rigant. *loc. proxime cit. num.* 29. & 30.

57 Pariter alienum a vero videtur, quod ait *Auctor cit. num.* 34. *hoc procedere etiamſi concordia ſit confirmata*; quia quando concordia ſuper illius diviſione inita, aut non fuit per Sedem Apoſtolicam confirmata, aut confirmata fuit cum clauſula *ſalvis Apoſtolicis reſervationibus*, tunc nec favore Epiſcopi locus erit Alternativæ in proviſione beneficiorum ſimultaneæ collationis cum Capitulo; confer ſæpe laudatum Rigant. *d.* §. 4. *n.* 31.

58 Quid autem in terminis optionis, an dicatur beneficium liberæ collationis, quod velle videtur *Auctor n.* 38. quando debetur optanti? Vide *Rigant. ad dict.* §. 4. *n.* 13. & *ſeqq.* qui negativam tuetur.

59 Quando diviſio ſimultanea collationis inter Epiſcopum, & Capitulum, eſt facta per menſes, tunc ſi Epiſcopo contingant *Martius*, & *September*, habet locum Alternativa, ſecus ſi *Junius*, & *December*, quia alias Capitulum amitteret jus conferendi beneficia in dictis Menſibus vacantia; Garcias *de benef. p.* 5. *c.* 1. *n.* 711. Rigant. *d.* §. *n.* 32.

60 Stante ſimultanea beneficiorum collatione inter Epiſcopum, & Capitulum, non poteſt Epiſcopus ad illius diviſionem provocare, & cogere Capitulum invitum ad dividendum; Rota *in Hiſpalen. Diviſionis ſimultaneæ* 11. *Februarii* 1697. *coram Muto*, & 4. *Junii* 1700. *coram Priol.*

61 Epiſcopo negligente conferre Beneficia, in Menſibus alternatis vacantia, devolutio fit immediate ad Papam; Loterius *de re benef. lib.* 2. *q.* 24. *n.* 36. Rigant. *d.* §. 4. *n.* 46. & *ſeqq.*

62 An Epiſcopus poſſeſſor Eccleſiæ, in qua Cardinalis indulto gaudeat conferendi Beneficia in octo Menſibus reſervatis, poſſit vigore Alternativæ conferre beneficia in ſex Menſibus alternatis vacantia? Vide Card. de Luca *de benef. diſc.* 126. *per tot.*

63 Quæ, & qualis reſidentia requiratur, ut ſuffragetur Alternativa, & quando, & quomodo ceſſet; ultra ea quæ ab Auctore obſervantur, confer late diſputantem Rigant. *in dict. part.* 2. *Regul.* 9. *Cancell.* §. 5. & 6.

Ar-

Digitized by Google

Articulus II.

Quo ad aliqua Miſcellanea extra materiam Beneficialem juxta Regulam 9. alias 8. Cancellariæ.

1 Alternativæ ut verificetur, ſatis eſt alteram
partem eſſe veram; Alternativæ enim na-
tura eſt, ut alterum ſufficiat, *cap. Inter cæte-
ras 4. de reſcriptis; cap. in Alternativis 70. de
Regulis Juris in 6.* ibi: *In Alternativis ... ſuf-
ficit alterum adimpleri*; *l. Si quis ita ſtipulatus
fuerit; & l. Si quis ita ſtipuletur, ff. de ver-
borum obligatione*; Rota *recent. part. 2. deciſ.
719. num. 2. part. 6. deciſ. 285. num. 5. part.
12. deciſ. 156. n. 5. part. 3. dec. 119. n. 6. & dec.
226. num. 5.* & ſæpe alibi; Fagnan. *lib. 1. in
Decretal. cap. Inter cæteras 4. de reſcriptis n. 2.
& lib. 3. in cap. Qualiter 9. de Clericis non
reſident. num. 32.* & alii communiter.
2 Alternativa regulariter eſt electionis non or-
dinis; ſufficit enim ut verificetur, quod alte-
ra pars eligatur, & adimpleatur ex ſupra ci-
tatis Juribus; Fagnan. *lib. 1. Decretal. in cap.
3 Inter cæteras n. 47.* & alii paſſim. Fallit ſi Al-
ternativa ſit poſita inter diverſas Perſonas, &
in primo nominatis ſubſit major ratio, quam
in poſterioribus in ſecunda parte Alternativæ
comprehenſis; Tunc enim Alternativa ordi-
nem inducit, non electionem; & ad ſecun-
dam partem Alternativæ perveniri non debet,
niſi in ſubſidium, & in defectum primæ. Col-
ligitur *ex cap. Metropolitano 19.* juncta Gloſſa
in verb. Ex Presbyteris diſt. 63. ubi cum ju-
beatur, ut Metropolitano defuncto, in ejus
locum ſubrogetur alius ex Presbyteris, vel
Diaconis, Gloſſa notat illis verbis eſſe deſi-
gnatum ordinem, ideſt ut ex Diaconis Me-
tropolitanus non eligatur, niſi deſint Presby-
teri. Item probat text. *in l. Hæredes mei, §.
final. ad Trebell.* ubi Fideicommiſſum relictum
alternative nepotibus, vel cæteris cognatis,
non debetur cæteris cognatis, donec extant
nepotes, qui prædilecti præſumuntur; colligi-
tur etiam *ex l. Si fundum ſub conditione, §.
his verbis, ff. de leg. 1. & cap. Mandato, de
præbend. in 6.* & expreſſe dicit Gloſſa *in cap.
in Alternativis 70. de Regul. Juris in 6.* ibi:
*Sunt tamen quædam Alternativæ, in quibus de-
bet ordo ſervari*; Fagnan. *loc. cit. n. 48.* & alii.
4 In Alternativis electio regulariter eſt debi-
toris *cap. In Alternativis 70. de Regul. Juris
in 6.* ibi: *In Alternativis debitoris eſt electio,
l. Plerumque 10. §. final. ff. de Jure Dot. &
§. Huic autem qui loco 33. Inſtitut. de Action.*
Rota recent. *part. 3. deciſ. 49. num. 2. part. 15.
deciſ. 288. num. 3. part. 17. deciſ. 88. num. 1.
& deciſ. 122. num. 8.* & ſæpe alibi. Card. de
Luca *de locat. diſc. 17. ſub num. 42.* & alii
paſſim. Fallit tamen in debitore moroſo, vel 5
doloſe ſe gerente, & litem conteſtante, quo
caſu dicta electio transfertur in creditorem;
Rota *part. 17. deciſ. 88. num. 2. part. 19. tom. 2.
deciſ. 362. num. 9.* Item fallit in Legatis al- 6
ternativis, quorum electio in dubio eſt Lega-
tarii; Gloſſa *in l. Lucio, in verb. vendicare,
ff. de legat. 2.* Alexand. *in l. Qui duos, ff. de
legat. 1.* Imola *in cit. cap. inter cæteras 4. de
reſcriptis n. 5.* Felinus *ibid. num. 4.* Fagnan.
ibid. n. 43. Bald. *in d. leg. Lucio*; Decius *in
cit. cap. in Alternativis*, & alii. Item fallit 7
in pœnis alternative appoſitis, quarum ele-
ctio eſt Judicis, & non rei, & ſic debitoris;
Gloſſ. fin. *in cap. A crapula, de vita, & ho-
neſt. Cleric.* quam ſequuntur Doctores commu-
niter, teſte Fagnan. *loc. cit.* Item fallit quan- 8
do Alternativa eſt poſita in favorem credito-
ris, quo caſu creditor in ea habet electionem;
Rota rec. *part. 2. deciſ. 264. n. 1. part. 18. tom.
2. deciſ. 215. num. 4.*
In alternativa prohibitione ſufficit alterum 9
verificari, ut ſit locus pœnæ, *l. Si quis ita
ſtipulatus in fine, ff. de verborum obligatione.*
Decius *in cap. In Alternativis verſ. ad ſecun-
dam partem appono, de Regul. Juris in 6.* Fa-
gnan. *lib. 4. Decretal. in cap. Inſinuante 7. Qui
Clerici vel voventes n. 53.* & alii. Alternati- 10
ve petens non cenſetur præciſe alterum pete-
re, *§. Huic autem, Inſtit. de action.* Fagnan.
*lib. 1. Decretal. in cap. Inter cæteras 5. de re-
ſcriptis num. 4. & in cap. Super litteris 20. tit.
eod. n. 36.* & alii paſſim. Obligatus ad duo 11
alternative poteſt præſtare quod maluerit, ut
liberationem conſequatur, *l. penult. Cod. de
condict. indeb. & cap. Referente, de præbend.*
Gloſſ. *in cit. cap. Inter cæteras in verb. iſto-
rum*, quam communiter Doctores recipiunt te-
ſte Fagnano *ibid. num. 41.*
Alternativa ſeu Turnus inter Regulares eli- 12
gendi alternatim modo ex una, modo ex alia
Natione Superiores, tum Generales, tum Pro-
vinciales, alioſque Officiales, an congruat, &
liceat necne? plene diſputatur per Fagnanum
in cap. Cum dilectus 8. de conſuetudine a n. 37.
& per Card. de Luca *de Regularibus diſc. 3.
a num. 9.* ubi conſtituitur regula negativa fir-
mata per Sacram Rotam *part. 1. recent. deciſ.
65. n. 7. & 8.* Quod ſcilicet iſte Turnus potius
eſt in Jure prohibitus, & contra naturam ele-

ctionis, & talis electio eſt minus tuta, maxime in parvis Religionibus, & Provinciis, ubi Electores ratione talis Alternativæ, ſeu Turni ſæpius coguntur, neglectis vere dignis, & undequaque Religioni, ſeu Provinciæ proficuis, eligere minus dignum, & Religioni, ſeu Provinciæ undequaque inutilem. Sic ſe docuiſſe experientiam teſtatur Fagnanus, qui non erat Regularis; Quid vero teſtarentur Regulares hac in dies experientia edocti? Quum me peritiores, & undequaque expertiſſimos alloquar, ipſi teſteutur.

13 Scio tamen, quod electio coarctata ad paucos eligibiles eſt ipſo Jure nulla, ut advertunt Portell. *de dub. verb. Electio num.* 4. Lezana *quæſt. Regul. part.* 1. *cap.* 15. *num.* 11. Barboſ. *Vot. deciſ.* 35. *num.* 65. *& ſeq.* Sigiſmund. a Bononia *de elect. dub.* 52. Caſtellin. *eod. tract. c.* 3. *num.* 7. Paſſerin. *eod. tract. cap.* 2. *num.* 12. *&* 48. Card. de Luca *de Canonic. deciſ.* 2. *n.* 2. Urſaya *tom.* 3. *part.* 1. *diſcept.* 13. *num.* 13. & alii paſſim; Et ratio eſt, quia in his caſibus magis obligat Lex divina prohibens eligere indignum, quam Lex poſitiva limitans electionem ad certum genus perſonarum, ut conſiderat Paſſerin. *de elect. cap.* 2. *num.* 12. *&* 48. ubi de reſtrictione ad quinque Religioſos, & refert ita reſolutum a Sacr. Cong. Concil. Et Rodriguez *qu. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 51. *art.* 11. refert irritationem trium electionum ob paucitatem eligendorum, quem in terminis Alternativæ inter Criollos, & Hiſpanos refert, & ſequitur Solorzan. *De Jur. Ind. lib.* 3. *cap.* 26. *num.* 102. *& ſequent.* Et reſpectu P. Franciſci Montani Criolli, electi Provincialis immediate ante P. Martinum de Ixar, reſolvit Sac. Cong. Epiſc. & Regul. *in Quiten. Confirmationis anno* 1690. Ponente Card. Carpineo, in qua neglecta fuit dicta Alternativa eodem defectu non probatæ exiſtentiæ Hiſpanorum eligibilium; Sic refert Urſaya *loc. cit. num.* 15.

14 In illis autem Religionibus, & Provinciis, ubi talis Alternativa, pro pace, & quiete, & pro ſervanda Juſtitia diſtributiva legitime introducta, & conceſſa eſt, niſi vere deficerent Religioſi habiles, & capaces, eſt omnino ſervanda, alias electio eſſet nulla ex adductis per Paſſerin. *de elect. cap.* 2. *num.* 6. Caſtellin. *eod. tract. cap.* 11. *num.* 31. per Urſayam *tom.* 3. *part.* 2. *diſcep.* 15. *n.* 111. & alios paſſim; & ſervandam eſſe reſpondit noviſſime Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. *in Hydruntina pro Reformatis die* 29. *Aprilis* 1712. in qua propoſitis tribus ſequentibus dubiis a Cardinali Sancti Clementis fuerunt reſoluta ut ſequitur.

Dub. I. An ſit ſervanda Alternativa, ſeu concordia in Provincia S. Nicolai de anno 1690. *ſeu potius ſit exequendum Laudum in caſu?*

Dub. II. An dicta Provincia ſit realiter dividenda in duas partes, & quatenus affirmative?

Dub. III. An ſit diſtribuenda in tres diſtrictus in caſu &c.

Ad primum Affirmative, quo ad primam partem, Negative quo ad ſecundam, & amplius.

In reliquis proviſum in primo.

Ad hoc vero, ut Alternativa legitime introducatur, debet concedi a S. Sede, vel fulciri ejus ſpeciali auctoritate, prout fuſe ex multis oſtendit Petrus de Baiſio *in ſuo directorio electíon.* quem citat, & ſequitur Donatus *Rer. Regul. prax. tom.* 2. *quæſt.* 32. *num.* 2. & alii; Et ſic a Leone X. in *Bulla Unionis* fuit conceſſa Alternativa Ordini Minorum de Obſervantia pro eligendo Miniſtro Generali alternatim, modo ex Familia Ultramontana, modo ex Familia Ciſmontana; Et in hac Ciſmontana Familia ab Alexandro VII. ſub die 30. Auguſti 1664. in Brev. incip. *Illius, qui Charitas eſt*, & ab Innocentio XI. ſub die 3. Junii 1688. in Brevi incip. *Inter graviſſima*, fuit ſtabilita Alternativa pro eligendo Commiſſario Generali alternatim uno triennio ex Reformatis, & altero triennio ex Obſervantibus; Et die 10. Maii 1706. a Congregatione particulari deputata a Sanctiſſimo, a quo fuerat ultra ſexennium prorogatum Capitulum Generale, fuit reſolutum, ut interim, ne violaretur Alternativa, duo eligerentur Vicecommiſſarii Generales, unus pro Obſervantibus, alter pro Reformatis, effectu ſubſecuto ex Sanctiſſimi approbatione, & electione dictorum duorum Vicecomiſſarior. Generalium, ſcilicet P. Cœleſtini a Mediolano pro Obſervantibus, & P. Antonii a Monte Buſo pro Reformatis; Et ſic ſæpe ſæpius fuit a Sancta Sede conceſſa Alternativa aliis Religionibus, & variis particularibus Provinciis. 15

An autem talis Alternativa concedi, ſeu demandari poſſit a Capitulis Generalibus? reſpondendum eſt cum diſtinctione; Aut conſentiunt Patres habentes Jus, & Intereſſe in electionibus & tunc fieri poteſt, ea ratione, quia eædem Partes poſſunt proprio Juri renunciare; Aut vero Partes non ſunt concordes, & tunc illa demandari non poteſt a Capitulis Generalibus; Ita Paſſerin. *de elect. c.* 2. *n.* 61. Urſaya *t.* 3. *part.* 2. *diſcept.* 15. *n.* 113. & 16

Digitized by Google

& alii. Niſi forte Capitula Generalia ipſam concederent, aut demandarent ex permiſſione, & approbatione Sedis Apoſtolicæ, ex cujus permiſſione, & approbatione, ita poſſe Capitula Generalia in Ordine Prædicatorum, teſtatur Donatus *loc. cit. num.* 2. ejuſdem Inclyti Ordinis Sapientiſſimus Filius.

17 Pro Ordine Minorum de Obſervantia in Capitulo Gener. Mediolani celebrato 1729. 4. Junii in Conventu S. Angeli, (cui interfui & ego ut, quamvis immerito, Provincialis,) fuit ſtatutum ut ſequitur, ibi *num.* 44. *In Provinciis habentibus ex auctoritate legitima Alternativas, ſtatuitur, ut deficiente in Definitorio aliquo Patre, non ſubrogetur loco ipſius Pater dignior Provinciæ, ſed dignior illius partis, in qua defectio accidit.*

Additiones ex aliena manu.

18 Defuncto Commiſſario Generali Patrum Minorum Obſervantium, & Reformatorum, num Vice-Commiſſarius eligendus ſit ex illa ipſa familia, cujus erat defunctus Commiſſarius Generalis, vigore Alternativæ in dicto Ordine vigentis, conſule *Lanſtedinum reſpon. Eccleſ.* 38. *per tot.*

AMPHIBOLOGIA. Vide verb. *Accuſatus a n.* 31. *ad* 34. & verb. *Juramentum artic.* 1. *a num.* 23. *ad* 25. verb. *Reſtrictio mentalis per tot.* ac verb. *Virtus a n.* 34. *ad* 75.

ANGELICA SALUTATIO. Vide verb. *Salutatio Angelica.*

A N I M A.

S U M M A R I U M.

1 *Anima rationalis eſt forma hominis.*
2 *Eſt immortalis.*
3 *Non eſt ex ſubſtantia Dei.*
4 *Nec naſcitur per Adamum.*
5 *Sed creatur a Deo, unicuique homini ſua,* ad num. 7.
8 *De Animabus mortuorum in genere*, ad num. 14.
15 *De Animabus Purgatorii*, ad num. 26.
27 *De Animabus jam purgatis, earumque beatitudine*, ad num. 31.

ANima rationalis, ſeu intellectiva per ſe 1
eſt forma hominis. Contrarium eſt hæ-
reſis, *Clem. I. de fide Catholica*, *Concil. Vien-
nenſ. Generale* 15. §. *porro;* ubi fuit ſic defini-
tum præciſis his verbis, quod *quiſquis deinceps
aſſerere, defendere, ſeu tenere pertinaciter præ-
ſumpſerit, quod anima rationalis, ſeu intellecti-
va, non ſit forma corporis humani, per ſe &
eſſentialiter, tamquam hæreticus ſit cenſendus.*
Anima rationalis, ſeu intellectiva eſt immor- 2
talis, & contrarium aſſerens eſt hæreticus;
habetur ex pluribus Sacræ Scripturæ locis,
ſed præcipue *Matth.* 10. ex verbis Chriſti:
*Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam
autem non poſſunt occidere, ſed eum timete, qui
poteſt animam, & corpus in gehennam perdere;*
ex quo præcipue loco ſtatuit Eccleſia in Con-
cilio Lateranenſi V. *ſub Leone X. ſeſſ.* 8. im-
mortalitatem animæ firma fide tenendam eſſe,
& omnes, qui eam mortalem aſſerunt, tam-
quam hæreticos damnandos, his verbis: *Dam-
namus, & reprobamus omnes aſſerentes animam
intellectivam mortalem eſſe, & hoc in dubium
vertentes, cum illa non ſolum vere, & per ſe,
& eſſentialiter humani corporis forma exiſtat,
verum & immortalis, quod manifeſte conſtat ex
Evangelio.* Anima rationalis non eſt ex ſub- 3
ſtantia Dei, & hoc aſſerens eſt hæreticus, ſi-
cut Manichæus, & Priſcillianus, Concil. Bra-
charenſ. I. *c.* 5. Nec ſimul cum carne naſci- 4
tur per Adamum, ut multi Sancti Patres an-
tiqui dubitarunt, & dixerunt eſſe rem inſolu-
bilem in hac vita, ut colligitur ex Gregor. I.
lib. 7. *ex regul. cap.* 54. his præciſis verbis:
*De origine animæ inter Sanctos Patres requiſitio
non parva verſata eſt, ſed utrum ipſa ab Adam
deſcenderit, an certe ſingulis detur, incertum
remanſit; eamque in hac vita inſolubilem faſſi
ſunt. Gravis enim eſt quæſtio, nec valet ab ho-
mine comprehendi, quia ſi de Adam ſubſtantia
anima cum carne naſcitur, cur non etiam cum
carne moritur? Si vero cum carne non naſcitur,
cur in ea carne, quæ de Adam prolata eſt, obli-
gata peccatis tenetur? ſed cum hoc ſit incertum &c.*
Sed eſt certum, & firmum, quod a Deo crea- 5
tur, ut ſtatuit credendum eſſe Concilium La-
teranenſ. IV. *ſub Innocentio III. c.* 1. *de Fi-
de, & Summa Trinitate.*

Animæ hominum non fuerunt omnes crea- 6
tæ in principio Mundi; Leo I. *Epiſtol.* 39.
cap. 10. Concil. Conſtantinop. 3. *General.* 6.
action. 11. Nec antequam uniantur corpori ſunt 7
creatæ extra; & contrarium aſſerens eſt hæ-
reticus; Concil. Bracharenſ. 1. *cap.* 6. Nec 8
ſunt duæ animæ in uno homine; & contra-
rium

Digitized by Google

rium aſſerens eſt anathema ; Concil. Conſtan-
9 tinop. 4. *General.* 8. *capit.* 10. Nec eſt una
anima in omnibus hominibus, ſed in quolibet
eſt propria ; & contrarium aſſerens eſt hæreti-
10 cus ; Leo X. *Conſtitut.* 5. *incip. Apoſtolici* . Et
iſta anima infunditur, & multiplicatur ad mul-
tiplicationem corporum ; & contrarium tenens
eſt hæreticus ; Concil. Lateranenſ. V. *ſeſſ.* 8.
11 Animæ mortuorum non vident ea , quæ
apud nos geruntur , & quæ nobis bona, ma-
lave accidunt , ſuopte ingenio minime aſſe-
12 quuntur . Tribus autem modis ea ſcire poſ-
ſunt , ſcilicet, aut Divino ſpiritu eas illuſtrān-
te, aut Beatis Angelis , qui rebus noſtris præ-
ſto ſunt , indicantibus , aut aliis animabus ,
quæ ad eadem loca demigrant , Deo permit-
tente , nunciantibus . Sic expreſſe D. Auguſti-
nus *lib. de cura pro mortuis agenda cap.* 13. 14.
15. 16. *& lib. de Anima* , *& Spiritu cap.* 29.
13 Et quod animabus beatis noſtræ preces ſint
notæ inficiari non poſſumus, vel ad eas de-
ferentibus Angelis ſanctis , ut ſignificat D. Dio-
nyſius *in* 2. *cap. Cæleſt. Hierarch.* vel in Ver-
bo videntibus, ut placet D. Gregorio *lib.* 12.
moral. c. 13. quem citat, & ſequitur D. Tho-
mas 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 4. nam de rebus no-
ſtris in Verbo vident ea , quæ eos decet vi-
dere , ut ibi inquit idem S. Thomas , & te-
nent S. Bonaventura , Scotus , & alii paſſim .
14 Animæ, quæ ſine peccato poſt Baptiſmum ſe-
parantur a corpore , cœlo recipiuntur ; Sic
etiam Animæ , quæ pœnas condignas pro pec-
catis ſolverunt, ſive in corpore , ſive in Pur-
gatorio ; Concil. Florent. *ſeſſ. ultim. in Litte-
ris unionis* .
15 In Purgatorio patiuntur pœnas , quibus de-
buerant in vita ſatisfacere , idem Conc. *ibid.*
16 In Purgatorio juvantur ſuffragiis Fidelium ,
ut Miſſis, orationibus, Indulgentiis, & aliis,
quæ fieri ſolent pro eis per Eccleſiam , idem
17 Conc. *ibid.* Poſt Purgatorium in Cœlum aſcen-
dunt , & ibi vident Deum ſicuti eſt . Idem
Concil. *ibid.* Animæ vero, quæ cum peccato
mortali decedunt , in Infernum deſcendunt ,
& ibi diſpares pœnas patiuntur pro diſparita-
18 te culparum . Idem Concil. Florent. *ibid.* Ani-
mæ , quæ ſunt in Purgatorio ſunt ſecuræ de
ſua ſalute ; Leo X. *in Bulla contra Luterum* .
19 In Purgatorio non ſunt amplius in ſtatu me-
20 rendi ; *idem ibid.* Ipſæ Animæ quærentes re-
quiem , & horrentes pœnas non peccant ; *idem*
21 *ibid.* Liberatæ a pœnis per ſuffragia Fidelium ,
dum in Cœlum recipiuntur, non minus bean-
tur, quam ſi per ſe ipſas ſatisfeciſſent pro il-
lis pœnis , *idem ibid.*

Animæ in Purgatorio exiſtentes an poſſint 22
pro nobis orare , vel aliquid de congruo me-
reri vel impetrare ; duæ ſunt opiniones . Pri-
ma eſt S. Thomæ 2. 2. *quæſt.* 82. *art.* 11. *ad*
3. *& in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4. *art.* 5. *quæſt.* 2. *ad*
2. Alexand. *part.* 4. *q.* 26. *num.* 3. *art.* 4. *ad* 4.
Azor. *Inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 9. *c.* 10. *q.* 12.
& plurium aliorum dicentium , eas non poſſe
pro nobis orare , nec aliquid nobis mereri ,
vel impetrare . Et ratio eſt, dicunt ipſi, quia
animæ Purgatorii non ſunt in ſtatu orandi pro
aliis , & aliquid impetrandi , ſed potius in
ſtatu, ut oretur pro illis , quam ut ipſæ orent
pro aliis ; ſunt enim debitrices , & in carcere
propter debita propria . Tum quia, cum ad-
huc Deum non videant , non poſſunt cogno-
ſcere , quæ nos hic facimus , aut cogitamus ,
nec quibus indigemus , nam ut ait D. Augu-
ſtinus *lib. de cura pro mortuis agenda cap.* 13.
mortui ignorant , quæ nos hic agimus , adeo-
que fruſtra orarentur a nobis , cum noſtras
orationes cognoſcere nequeant . Secunda ſen- 23
tentia eſt Bellarmini *lib.* 2. *de Purgatorio c.* 15.
Suarez *diſp.* 42. *ſect.* 2. *num.* 9. Fabri Faventi-
ni *in* 4. *ſentent. diſt.* 19. *diſp.* 36. *quæſt. unic.
num.* 105. Maſtrii *in Theologia Morali diſp.* 24.
quæſt. 2. *art.* 3. *num.* 42. *de Purgatoreo* , Aſteſa-
ni *lib.* 3. *tit.* 38. *art.* 1. Brancatii *diſp.* 26. *art.* 8.
Richardi *in* 4. *diſt.* 45. *art. ultim. quæſt.* 2. *&*
3. Soti *in* 4. *diſt.* 45. *q.* 3. *art.* 1. Valentiæ ,
Medinæ, & plurium aliorum cum la Croix ,
lib. 6. *par.* 2. *num.* 1337. volentium Animas
Purgatorii poſſe pro nobis orare , & aliquid
nobis de congruo mereri , vel impetrare . Et
ratio eſt, quia animæ Purgatorii ſunt Sanctæ,
& Deo charæ , & quamvis ab ipſo affligan-
tur, non tamen affliguntur tamquam ab ini-
mico , ſed tamquam a juſto Judice , & Patre
benigno . Cum igitur nos ex charitate dili-
gant , & ſint gratiſſimæ in recompenſatione
orationum, aliorumque bonorum operum , quæ
in earum ſuffragium a nobis fiunt , pie , &
rationabiliter credendum eſt , eas pro nobis
orare ; Eo vel maxime quod innumera bene-
ficia referantur paſſim a ſcriptoribus ab Ani-
mabus Purgatorii præſtita ſuis devotis, ſtatim
ac fuerunt rogatæ .

Nec valet dicere , quod ipſæ non poſſunt 24
ſcire orationes noſtras , aliaque bona opera in
earum ſuffragium facta , nec cognoſcere indi-
gentias noſtras . Non valet , inquam , quia li-
cet hæc ſcire nequeant ex ſe ipſis, poſſunt ta-
men intelligere ex relatione Animarum , quæ
ex vivis ad illas accedunt , ut docet S. Augu-
ſtinus *loc. cit.* & ex Sanctis Angelis, qui ſine
dubio

Digitized by Google

dubio res noſtras cognoſcunt , ut S. Auguſtinus *ibid.* probat , vel ex alio Dei munere , & adjutorio ; *cap. Fatendum eſt* 29. *cauſ.* 13. *quæſt.* 2. *Ex* 2. enim *Machabæorum c. ult.* habetur , quod Onias , & Jeremias in Limbo orabant pro viventibus , & pro ſancta Civitate , & tamen nec illi videbant indigentias viventium , & ſanctæ Civitatis .

25 Nec valet etiam dicere , quod Animæ Purgatorii ſint debitrices , & in carcere propter debita propria , ibique maximis tormentis aſficiantur , adeoque non poſſe pro nobis orare , ſed potius indigere , ut pro ipſis oretur. Non valet , inquam ; quia etiam nos debitores ſumus , & tamen pro aliis oramus ; & quamvis ſint debitrices , & in carcere , hoc tamen non obſtante ſunt in gratia , & gratæ Deo , & ideo poſſunt pro nobis orare. Nec facit , quod ibi maximis tormentis afficiantur , quia , ut notat Bellarminus *loco citato* , Dives in Inferno orabat pro fratribus ſuis , *Luc.* 16. & tamen erat in tormentis majoribus , quam ſunt animæ in Purgatorio ; Et Martyres in hoc mundo in tormentis conſtituti orabant pro ſe , & aliis , ut patet de Sancto Stephano *Actor.* 7. Tum quia animæ Paſchaſii , & S. Severini , licet in pœnis Purgatorii adhuc exiſterent , tamen miracula operabantur , ut referunt Sanctus Gregorius *lib.* 4. *Dialogorum cap.* 4. & S. Petrus Damianus *in Epiſtola de miraculis ſui temporis* , adeoque poſſunt a fortiori orare pro nobis .

26 Nec valet tandem dicere , quod ipſæ non poſſunt pro nobis orare , & intercedere , ſeu aliquid impetrare , quia ſunt nobis inferiores. Non valet , inquam , quia animæ Purgatorii , quamvis nobis ſint inferiores ratione pœnarum , tamen ſunt ſuperiores ratione gratiæ , & Charitatis , in qua jam confirmatæ ſunt . Tum quia in hoc mundo nos oramus pro Epiſcopis , & Summis Pontificibus , qui ſunt nobis ſuperiores , & etiam oramus pro illis , quos non dubitamus eſſe ſanctiores , ſicut orabant Chriſtiani olim pro Apoſtolo Paulo , qui eorum orationes petebat , *ad Rom.* 15. & alibi .

27 Licet Animas in Gratia decedentium non recipi in Beatitudinem niſi poſt diem Judicii aliqui docuerint , & varii dicant hujus ſententiæ fuiſſe etiam Joannem XXII. tamen ipſum
28 fuiſſe ſententiæ contrariæ oſtenditur ; Primo auctoritate Doctorum Pariſienſium , qui eodem anno , quo illam opinionem erroneam damnarunt , palam profeſſi ſunt , eam ſententiam a Pontifice productam eſſe , non quod veram crederet , ſed ſolum indagandæ veritatis gratia , præciſis his verbis : *Advertenteſque quod multorum fide dignorum relatione audivimus , quod quidquid in hac materia ſua Sanctitas dixit , non aſſerendo ſeu opinando protulit , ſed ſolummodo recitando* . Sic Spondanus *ad annum* 1334. *Hiſt. Univerſ. Pariſienſ. ad eundem annum* ; Natalis Alexander *Sæcul.* 14. *diſſ.* 11. *art.* 2. Juven. *diſt.* 4. *cap.* 2. & Card. Petra *in Conſtit.*
4. *Benedicti XII. num.* 12. Secundo ex verbis 29
ipſiuſmet Pontificis in Epiſtola ad Philipp. Valeſ. Regem : *Adhuc in iiſdem Literis Regiis vidimus contineri , quod a pluribus dicebatur , quod Nos miſeramus Geraldum Generalem Minorum Pariſios ad docendum , & prædicandum , quod animæ ſeparatæ a corpore , & a pœnis purgatæ , divinam Eſſentiam uſque poſt reſurrectionem corporum non videbunt ; ad quod dicimus , & aſſerimus coram Deo , quod nunquam hoc cor noſtrum intravit , nec exivit ab ore* ; Sic Wading. *in regeſt. ad annum* 1333. Card. Petra *ubi ſupra n.* 13. & hanc fuiſſe ſuam mentem , clarius conſtat ex aliis ipſius Pontificis verbis in Epiſtola relata a Guarnieri *lib.* 2. *de Eccleſia militante cap.* 22. *num.* 130. *Ecce* , ait Pontifex , *ecce , quod noſtram intentionem , quam circa ſtatum animarum habemus , & habuimus , ſerie præſentium declaramus : Fatemur ſiquidem , & credimus , quod animæ purgatæ ſeparatæ a corporibus ſint in Cælo , Cælorum Regno & Paradiſo cum Chriſto in conſortio Angelorum congregatæ , & vident Deum facie ad faciem , & Divinam eſſentiam clare , in quantum conditio , & ſtatus patitur animæ ſeparatæ* . Matthæucci *controverſ.* 6. *c.* 4. *n.* 49. & Joannes Villanus *lib.* 11. *cap.* 9. dicit intellexiſſe ex fratre ſuo , qui in Palatio ipſius Joannis XXII. commorabatur , ipſum Pontificem die 3. Decembris 1334. palam profeſſum fuiſſe hanc ſententiam ſe habere , & antehac ſe habuiſſe ; & ſic Maimburgus ipſe *lib.* 6. *de Imperii occaſu* ,
Wading. & Card. Petra *loc. cit. n.* 13. 30. & ſic 30
ex Bulla Canonizationis S. Ludovici Epiſcopi Toloſani , incip. *Sol oriens in* §. 18. expreſſe dicit : *Tandem glorioſam reſolutus in mortem , qui hic vivus ambulavit in innocentia a medio domus ſuæ ad Deum ſuum contemplandum in gaudio facie revelata* (nota) *in ſua innocentia eſt ingreſſus* , & ſimilia habet in Bulla Canonizationis S. Thomæ de Aquin. , incip. *Redemptionem* , in qua apertiſſime profitetur , *Cælum credentibus , & humilibus patere . A Chriſto in Cælos aſcendente reſeratam dudum clauſam in ſe credentibus januam Paradiſi* . Ipſum Sanctum Thomam *devicto , triumphatoque mundo , in perpetuas æternitates receptum in patria , ejus* ani-

Digitized by Google

animam Cœlum poſſidere ; Et pariformia habet etiam in Bulla Canonizationis S. Thomæ Herfordienſis Epiſcopi, incip. *Unigenitus ;* ex quibus omnibus clariſſime patet fuiſſe Joannem XXII. ſententiæ contrariæ, cum nullimode potuiſſet ita loqui, ſi Beatitudinem Sanctorum ad extremum uſque Judicii diem differri credidiſſet.

31 Animas juſtorum ante diem Judicii viſuras eſſe intuitive Deum poſt purgatam pœnam, ſi cum aliquo reatu ex hac vita deceſſerunt, expreſſe definivit Benedictus XII. in ſua Conſtit. incip. *Benedictus Deus* præciſis his verbis: *Definimus, quod ſecundum communem Dei ordinationem Animæ Sanctorum omnium mox poſt mortem ſuam, & purgationem præfatam in illis, qui purgatione hujuſmodi indigebant, etiam ante reſurrectionem ſuorum corporum, & Judicium generale poſt Aſſumptionem Domini Noſtri Jeſu Chriſti in Cœlum fuerunt, ſunt, & erunt in Cœlo, Cœlorum Regno, & Paradiſo Cœleſti cum Chriſto, Sanctorum Angelorum conſortio aggregatæ, & poſt Chriſti Jeſu Paſſionem, & mortem viderunt, & vident, & videbunt divinam eſſentiam immediate ſe bene, & clare, & aperte illis oſtendentem, & quod nihilominus in die Judicii omnes homines ante Tribunal Chriſti cum ſuis corporibus comparebunt reddituri de factis propriis rationem, ut recipiat unuſquiſque propria corporis prout geſſit, ſive bonum, ſive malum.* Quod autem hoc non determinaverit Joannes XXII. eſt quia cum ad deciſionem ſe præpararet, fuit morte præventus, ut teſtatur idem Benedictus XII. in cit. Conſtitut. *Benedictus Deus*, his verbis: *Cumque idem Prædeceſſor noſter, ad quem prædictorum determinatio pertinebat, ad deciſionem ſe pararet, tamen morte præventus, ſicut Domino placuit, perficere illud nequivit.*

ANNIVERSARIUM.

SUMMARIUM.

1 *Anniverſarium quid ſit*, ad num. 2
3 *Anniverſaria, & Miſſæ de Requiem quando poſſint celebrari*, ad n. 4
5 *An poſſint transferri*, ad n. 7
8 *In Anniverſario an Miſſa neceſſario cantanda ſit*, ad n. 9
10 *Anniverſarium ordinatum indefinite an ſit perpetuum*, ad n. 12
13 *Onera impoſita pro Anniverſariis.*
14 *Anniverſarium relictum a Teſtatore quando ceſſet*, ad n. 15
16 *Indultum Pontificium an ſuffragetur abſenti, quando Teſtator pro ſuo Anniverſario exigit corporalem præſentiam*, ad n. 26
27 *Subnectuntur ſupplementa Auctoris*, ad n. 43
44 *Item additiones ex aliena manu*, ad n. 48

ANniverſarium ſecundum Gloſſam *in c. cum* 1
creatura, de celebratione Miſſarum, dicitur
quod pro Defuncto fit anno revoluto a die mortis
ſuæ. Unde in communi, & ſtricto ſenſu ſu- 2
mitur anniverſarium pro onere, ſeu adimple-
mento oneris impoſiti ad ſuffragia ſingulis an-
nis pro defunctis impartienda ea anni die,
qua accidit, & recurrit mors Inſtitutoris.
Anniverſaria, & Miſſæ de Requiem, quæ ex 3
diſpoſitione Teſtatorum cum cantu ſunt quo-
tannis celebrandæ, poſſunt cantari, etiamſi
ipſorum obitus dies inciderit in Feſtum du-
plex majus, ut decrevit Sacr. Congreg. Rit.
22. *Novemb.* 1664. & Alexand. VII. 22. *Ja-*
nuar. 1667. in Decreto incip. *Creditæ*. Adver- 4
tendum hic tamen eſt, quod Decretum loqui-
tur de Anniverſariis, & Miſſis cantandis ex
diſpoſitione Teſtatorum, non autem ad placi-
tum vivorum. Anniverſaria, & Miſſæ de Re- 5
quiem, quæ certo die dici debent, ut die ter-
tia, ſeptima, & trigeſima, eo impedito trans-
ferri poſſunt in ſequentem diem, Sacr. Rit.
Congr. 27. *Septemb.* 1607. & 19. *Maii* 1614. 6
Corſetus autem, Raymundus, & la Croix
lib. 6. part. 2. num. 510. recte dicunt, antici-
pari poſſe, ut citius ſuccurratur Defunctis. Un- 7
de clare patet nullimode cani poſſe Miſſas de
requiem ad ſolum placitum vivorum in dupli-
cibus, & quandocumque eſt Officium exclu-
dens duplicia; cum poſſit ſic ſatisfieri eorum
piæ voluntati, & petitioni, vel anticipando,
vel transferendo in diem non impeditam, ne
violentur Rubricæ, & Decreta hoc vetantia.
Habens injunctum onus faciendi celebrari 8
Anniverſarium, quindecim v. g. vel viginti
Miſſarum pro anima Fundatoris, non tenetur
celebrari facere Miſſam cantatam, quia, niſi
aliud exprimatur in fundatione, tale Anniver-
ſarium intelligitur de quindecim, vel viginti
Miſſis privatis eadem Anniverſaria die cele-
brandis in loco Hæredi, ſeu Beneficiato bene-
viſo; Sac. Cong. Concil. *in Placent.* 13. *Ja-*
nuar. 1691. Ipſæ tamen Miſſæ privatæ, licet 9
legatæ de mente Teſtatoris, nequeunt dici &
legi de Requiem, ſi ejus dies Anniverſaria in-
cidat in duplici, & quandocumque eſt offi-

cium

Digitized by Google

cium excludens duplicia, Sac. Congr. 28. *Auguſti* 1627. & 21. *Junii* 1670.

10 Anniverſarium ordinatum a Teſtatore pro anima ſua ſine declaratione, an pro unica vice, vel an in perpetuum, præſumendum eſt pro perpetuo, quia in diſpoſitione indefinita, quando diſpoſitum eſt iterabile, non intelligitur de unica vice, per textum *in leg. cum quidam*, *ff. de ann. legat.* prout explicat Cumanus *in leg. eum qui Kalendis*, *in princip. de verb. ſignificatione*; ſed dies Anniverſaria recipit reiterationem, ut eleganter tenet Lancellottus *deciſ. in dict. leg. cum quidam*, & Barboſa *in leg. divortio*, §. *quod in annuo* 11. *ff. ſolut. Matrimon.* Anniverſarium enim ſecundum communem conceptum non reſtringitur ad unum annum, ut dicit Perez *de Anniverſ.*
11 *& Capell. lib.* 1. *&* 3. *num.* 13. Et ad hoc facit textus *in l. Annua* 20. §. *atria*, *ff. de annuis legat.* ubi cum Attia diſpoſuiſſet, ut ex reditu cœnaculi, & horrei ſui poſt ejus obitum daretur quædam ſumma Sacerdoti, aliiſque miniſtris in die nundinarum, quas ibi poſuit, reſponſum fuit, quod illa ſumma non ſemel tantum, ſed in perpetuum
12 danda eſſet. Et etiam textus *in l. Defuncta in fin. ff. de uſufructu*, ubi cum eſſet legata ſexta pars fructuum oleris, quam Teſtator habebat in agro, reſponſum fuit, non pro anno, ſed quorannis intelligi relictum. Sic Perez *de Anniverſ. & Capellan. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 9. *& ſeq. per tot.* & alii plures ab ipſo cit. cum Roſignol. *de Euchariſt. quæſt.* 23. *art.* 3. *num.* 3.

13 Onera in fundo impoſita pro Anniverſariis tranſeunt cum eodem fundo, quia Teſtator, ex quo fundum illum aſſignavit pro onere Anniverſarii, ut ex ejus fructibus, ſeu reditibus onus ejuſdem perſolvatur quotannis, intelligitur ipſum fundum obligaſſe; per illam enim aſſignationem talis fundi quodammodo ſeparavit ipſum fundum a cætero corpore ſuorum bonorum, ſeu ſuæ hæreditatis, ut firmiori vinculo fundum illum obſtringeret, ne obligatio Anniverſarii facile dilaberetur; & patet a pari, quia quando Teſtator aſſignat determinatum fundum pro alimentis alicui præſtandis, tunc fundus ille intelligitur hypothecatus pro eiſdem alimentis, ut notat Gloſſa *in leg. Lucius*, *de aliment. legat. textus in leg.* 2. *ff. eodem titul.* adeoque idem dicendum eſt, quando aſſignatur fundus pro Anniverſariis, ut expreſſe tenet Guido Papa *deciſ.* 576. Salazar *de uſu*, *& conſuetudine cap.* 11. *num.* 34. Tiraquell. Petrus Jacobus, Maſcardus, Roſignol. & alii paſſim.

Anniverſarium relictum a Teſtatore, ut ce- 14
lebretur pro anima ſua in Eccleſia, in qua ſtatuit ſepeliri, ceſſat ſi Teſtator culpabiliter ſe ipſum occiderit, aut in puteum ſe projecerit, *cap. Pro obeuntibus* 13. *quæſt.* 2. ubi pro impiis, qualis eſſet, qui culpabiliter ſe interficeret, expreſſe prohibetur orari his verbis: *Non tamen pro impiis, quamvis Chriſtiani fuerint, tale quid agere licebit*; ex quo autem per hanc ſanctionem Gregorii Papæ oritur prohibitio orandi, & adimplendi Legatum, Legatum ipſum deſinit per textum *in leg. Cum tale* §. *falſam*, *ff. de condit. & demonſt. & leg. Si quis ita legaverit* §. *fin. ff. de adimen. leg.* Sic Perez *de Anniverſ. & Capell. lib.* 1. *cap.* 11. *fere per totum*, Turrecremata, Covarruvias, Menochius, Roſignolus, & alii paſſim. Si autem Anniverſa- 15
rium fuerit ordinatum a Teſtatore pro ſua anima & animabus ſuorum, non ceſſat, quamvis Teſtator culpabiliter ſe ipſum occiderit, quia licet tale Anniverſarium non poſſit conſequi effectum in favorem Teſtatoris, qui ſe ipſum culpabiliter occidit, poteſt tamen conſequi in favorem aliorum, in quorum ſuffragium eſt inſtitutum; in hac enim, & ſimili diſpoſitione æque principaliter veniunt ſuffragia pro animabus ſuorum, nec ſunt ita neceſſario connexa ſuffragia pro animabus ſuorum cum ſuffragiis pro anima ſua, ut iſtis ceſſantibus debeant etiam illa ceſſare, ſicuti illa non ceſſarent, etiamſi certo conſtaret, Teſtatorem ſuffragiis non amplius pro ſe ipſo indigere, ex quo certo ſciretur, ipſum jam eſſe in Gloria perfecte beatum.

Anniverſaria non fixa, & alia ſimilia, quæ 16
ex expreſſa voluntate Teſtatorum, & Fundatorum prohibentur dari abſentibus ex quacumque cauſa, & jubentur dari ſolummodo ipſis phyſice & corporaliter intereſſentibus, non participantur ab habentibus Indultum a Papa, ut etiam in abſentia poſſint participare omnes, & quaſcumque diſtributiones ordinarias, & extraordinarias, & quocumque nomine nuncupentur. Et ratio eſt, quia Teſtator conditionem, 17
ac legem, quam vult, in ſuo Teſtamento, & legatis, rebuſque ſuis dare, & apponere poteſt; *leg. In re mandata*, *Cod. mandat. leg. Cum acutiſſimi in fin. Cod. de Fideicomm. l. ex facto*, *ff. de hæred. inſtit.* Quæ non minus, quam leges Juris communis ſervanda ſunt, *l. Plane* 94. §. 1. *de Legat.* 1. *l. Paulo* 27. §. 1. *ff. de Legat. III.* & contra quas nunquam præſumi-

Digitized by Google

ſumitur Papam voluiſſe diſpenſare ; Lotter. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 43. n. 63.*

18 Immo Papa potius piæ voluntati Teſtato-
rum adhæret, quam præjudicet, ut recte di-
xit Rota Rom. *par. 7. deciſ.* 158. *num.* 24.
19 Nec obſtant verba illa generalia in Indulto
appoſita, ſcilicet, *omnes & quaſcumque diſtri-
butiones ordinarias, & extraordinarias, & quo-
cumque nomine nuncupentur;* quia hæc reſtringi
debent ſolummodo ad eas, quæ debentur ex
proviſione Juris communis, non autem ex
proviſione hominis, quæ facit ceſſare proviſio-
nem legis, & dum Papa huic hominis provi-
ſioni ſpeciatim, & expreſſe non derogat, ejus
Reſcripta, & Indulta ſecundum diſpoſitionem
Juris communis ſemper interpretanda ſunt,
cap. Cum delictis, & ibi Gloſſa *verb. Jure com-
muni, de conſuetud.* Caſſad. *deciſ.* 38. *num.* 7.
ſuper regul. Gonzalez *ad regul.* 8. Gloſſa 4.
num. 135. Paſſerin. *cap. un. de Cleric. non re-
ſident. in 6. num.* 133. Moneta, Cened. Ca-
ſtropal. Panimol. Pignatell. *tom. 9. conſult.* 134.
num. 11. Rota *par. 3. deciſ.* 194. *num.* 3.
par. 4. tom. 2. deciſ. 361. *& par. 7. dec.* 59.
num. 7.

20 Et ſic fuit pluries deciſum a Sacra Congre-
gatione, & ſignanter in Neapolitana Indul-
ti, quod fuerat conceſſum Canonico Neapoli-
tano cauſa ſtudii cum ſequentibus verbis; *O-
mnia, & ſingula dicti Canonicatus, Præben-
dæ, proventus, fructus, reditus, jura, & emo-
lumenta quæcumque, nec non diſtributiones etiam
quotidianas ordinarias, & extraordinarias quo-
modolibet nuncupatas, & in quibuſvis rebus con-
ſiſtentes, ac undequaque provenientes, ac etiam
ſolis præſentibus, & Divinis Officiis, ſingulis-
que diurnis & nocturnis Horis intereſentibus da-
ri, & præſtari ſolitas, & ad te, ſi in dicta
Eccleſia perſonaliter reſideres, ac Officiis, &
Horis prædictis aſſidue intereſſes, ſpectantibus,
& pertinentibus percipere, & exigere* &c. Di-
21 ſputatis ſubſcriptis Dubiis in Sacra Congrega-
tione Concilii 20. *Febr.* 1677. *Primo, An Ca-
nonico Ragna debeantur integræ diſtributiones
quotidianæ, & omnia, quæ loco diſtributionum
quotidianarum ſuccedunt? Secundo, an emolu-
menta intereſſentium Anniverſariis? Tertio, Fu-
neralibus? Quarto, Miſſis aſſignata?* Sacra
Congregatio reſpondit *affirmative quo ad diſtri-
butiones, in reliquis negative.* Et idem reſpon-
dit Sacra Congregatio Epiſcopor. *in Monopo-
litana 9. Septemb.* 1677. Et idem in una *Bi-
tuntina Anniverſariorum*, in qua cum quæſi-
tum fuiſſet, *An vigore Indulti Jubilationis Ca-
nonicus Jubilatus percipere valeret, perinde ac ſi
Choro perſonaliter intereſſet, emolumenta Anniver-
ſariorum?* Sacra Congregatio Concilii *die* 1.
Junii 1679. reſpondit *negative*. Et ſimiliter in 22
Romana 5. *Martii* 1678. *in Novarien.* 29. *No-
vemb.* 1681. *& in Peruſina* 17. *Julii* 1688.
ubi fuit deciſum Canonico Jubilato deberi
etiam, quæ proveniunt ex emolumentis Pro-
ceſſionum, & Anniverſariorum, & aliorum,
dummodo Teſtatorum voluntas non obſtet.
Et ſic etiam *in Romana Juvium Canonicalium* 23
5. *Maii* 1703. in qua ad dubium; *An Indul-
tum vacandi a Choro, aliiſque Divinis Officiis
ex cauſa infirmitatis conceſſum, valeat etiam
pro Laudemiis, Quindemniis, Capitulis, Anni-
verſariis, Feſtivitatibus, Proceſſionibus, ac qui-
buſcumque functionibus in Eccleſia peragendis,
ita ut lucrari debeat omnia emolumenta commu-
nia nuncupata, & etiam victualia, & Cande-
las?* Reſpondit *affirmative, etiam quo ad Lau-
demia, exceptis Anniverſariis, & aliis obven-
tionibus non fixis, & in quibus diverſimode fue-
rit a Teſtatore diſpoſitum:* quæ etiam confir-
mata fuit *die* 20. *Junii* 1705.

Ex quibus omnibus ſatis conſtat, quod In- 24
dultum, quantumcumque amplum, non com-
prehendat Anniverſaria non fixa, & pro ſo-
lis vere & corporaliter intereſſentibus a Te-
ſtatore relicta, niſi in Indulto ſit expreſſa
voluntas Papæ Teſtatoris menti clare dero-
gantis, & etiam talia Anniverſaria Indulta-
rio explicite indulgentis. Nec talia Anniver- 25
ſaria poſſunt reponi in diſtributionibus quoti-
dianis per Epiſcopum, quia commutatio vo-
luntatis Teſtatorum ſpectat ad Summum Pon-
tificem, ut declaravit Sacra Congreg. Concil.
in Elboren. 12. *Martii* 1592. Anniverſaria au- 26
tem fixa & alia ſimilia, in quibus non adſit
contraria diſpoſitio Teſtatoris, & Fundatoris,
participantur ab Indultariis, ac ſi perſonali-
ter intereſſent, cum taliter privilegiati pro
intereſſentibus habeantur, quia licet Papa non
faciat vere præſentes tales privilegatos, qui
re vera tales non ſunt, facit tamen tales
quo ad effectus inde reſultantes, cum fictio
Principis idem operetur, ac veritas; & ſic
ficti præſentes habeantur pro vere præſenti-
bus, ut egregie Lotter. *de re benefic. lib.* 2.
quæſt. 52. *num.* 45. *& lib. 3. quæſt.* 15. *n.* 64.
& 65. Pignatell. *tom. 3. conſult.* 19. *num.* 33.
& ſequent. ubi dicit ſic obſervari in Baſilicis
Urbis, quo ad diſpenſatos per Breve, & ſic
tenuit Rota *deciſ.* 1251. *num.* 16. *&* 17. *coram
Seraphino.*

Sup-

Digitized by Google

Supplementa Auctoris.

27 Anniverſarium, uti jam diximus ſupra *n.* 1. ſecundum Gloſſam *in cap. Cum creatura*, *de celebratione Miſſarum*, numerari debet a die obitus illius, pro quo celebrandum venit, & & non a die ſepulturæ, ut colligitur etiam clare ex verbis ſequentium Decretorum, *recurrente obitus die*, & clarius ex verbis Decreti 19. Junii 1700. ibi: *Dummodo ſermo ſit de die vere anniverſaria a die obitus*. Ubi ly *vere* expreſſe declarat veram, & non fictam diem obitus. Nec obſtat ly *depoſitionis diem* in anniverſarii Miſſa repertum, cum talis dies æque proprie pro die obitus aptus ſit recipi, ubi dies obitus non niſi improprie pro die ſepulturæ accipi valet, ut recte exponit doctiſſimus P. Cavalieri *loc. cit. cap.* 4. *n.* 7. qui tamen *ib. n.* 8. aliter cenſet de diebus 3. 7. & trigeſimo credens harum numerationem petendam eſſe non a die obitus, ſed a die ſepulturæ, uti & nos docuimus ſub verb. *Miſſa art.* 14. *n.* 15. quamvis non deſint, ut & ipſe refert *loc. cit. n.* 6. qui ex verbis collectæ Miſſæ *Pro anima famuli tui*, *quam hodie de hoc ſeculo migrare juſſiſti*, liberum cenſeant ab utroque die numerationem petere, cum Eccleſia per dicta verba videatur totum temporis ſpatium ab inſtanti mortis uſque ad ſepulturam pro uno die reputare in favorem recens mortui; quod revera ſine contradictione a variis in praxim deduci in dies conſpicimus.

28 Anniverſaria, & Miſſæ cantatæ de Requiem relictæ ex diſpoſitione Teſtatorum, quotannis in dies ipſorum obitus, etiam in duplici majori contingentes poſſunt celebrari, & proinde in Decreto die 5. *Auguſti* 1662. edito non comprehenduntur; S. R. C. 22. *Novembris* 1664. *in Novarien.*

29 Anniverſaria, & Miſſæ de Requiem, quæ ex diſpoſitione Teſtatorum cum cantu ſunt quotannis celebrandæ, poſſunt cantari, etiamſi ipſorum obitus inciderit in feſto duplici majori, non tamen de præcepto: Sac. Rit. Congreg. 20. *Julii* 1669. annuente Clemente IX. 13. *Auguſti ejuſdem anni* in Decreto Generali.

30 In Anniverſario occurrente in feſto duplici 2. claſſis non poteſt cantari Miſſa de Requiem, S. R. C. 6. *Julii* 1698. *in Collen.*

31 Infra octavas privilegiatas non poteſt cantari Miſſa Defunctorum in anniverſario, & officio ſolemni; Sac. Rit. Congr. 5. *Julii* 1698. *in Collen.*

32 Miſſæ cantatæ mortuorum infra octavam Corporis Chriſti non ſunt celebrandæ, niſi præſente Corpore; S. R. C. 12. *Septemb.* 1671. *in Nuſcana.*

Anniverſaria, & aliæ Miſſæ pro defunctis certo die dicendæ, eo impedito, poſſunt transferri in diem ſequentem; S. R. C. 27. *Septembris* 1608. 33

Ex privata devotione Parochianorum petentium ſæpius per annum anniverſaria pro Defunctis parentibus, fratribus, amicis, & aliis Defunctis, poteſt in ruralibus Eccleſiis cantari Miſſa ſolemnis de Requiem in feſto duplici minori, altera Miſſa cantata de feſto, ubi adſunt plures, vel ſaltem duo Sacerdotes, dummodo ſermo ſit de die obitus, S. R. C. 19. *Junii* 1700. *in Curien.* 34

Anniverſaria, ſive Miſſæ quotidianæ cantatæ de Requiem, relictæ ex diſpoſitione Teſtatorum pro certis diebus, hiſque impeditis die Dominico, ſeu alio feſto de præcepto, cantari poſſunt in diebus ſubſequentibus, ſeu antecedentibus, in quibus occurrunt officia de duplici majori, non tamen de præcepto, præcipue de Sanctis alicujus Ordinis, non relicta tamen Miſſa in cantu de duplici minori occurrente, quatenus adſit obligatio cantandi; S. R. C. 4. *Maii* 1686. *in una Canon. Regul. Lateranen.* 35

In Eccleſiis Parochialibus ruralibus, in quibus per annum plerumque unus tantum Sacerdos celebrat, & ſine cantu, poteſt dici Miſſa de Requiem, quando anniverſaria ex Teſtatorum diſpoſitione, recurrente obitus die, incidunt in feſtum duplex minus. Non idem tamen dicendum eſt de diebus 3. 7. & 30. ſed ſervetur Decretum generale editum 5. Auguſti anno 1662. quod incip. *Cum Sanctiſſimus*. S. R. C. 19. *Junii* 1706. *in Curien.* 36

In diebus relictis a Teſtatore 3. 7. 30. Miſſa ſolemnis de Requiem poteſt cantari, etiam in duplici majori, dummodo non ſit feſtum de præcepto, & non ſit duplex 1. vel 2. claſſis; S. R. C. 27. *Septembris* 1669. 37

Non valentes ſatisfacere anniverſariis Defunctorum in diebus ferialibus, poſſunt ipſa adimplere in feſtis duplicibus, non tamen de præcepto; S. R. C. 3. *Martii* 1629. *in Papien.* 38

Anniverſaria, & Miſſæ de Requiem, quæ certo die dici debent, eo impedito, transferri poſſunt in ſequentem, prout tranſtulit Sac. Rit. Cong. 19. *Maii* 1614. *in Turritana.* 39

In die anniverſarii, & depoſitionis non poteſt cantari Miſſa Defunctorum loco Conventualis; S. R. C. 5. *Julii* 1698. *in Collen.* 40

Miſſa Conventualis non poteſt celebrari pro 41
anni-

anniverſario, ſed cantandæ ſunt duæ Miſſæ. In die vero depoſitionis dicenda eſt Miſſa pro defuncto, non obſtante contraria conſuetudine; S. R. C. 12. *Julii* 1628. *in Januen.*

42 Quando adeſt obligatio, & onus faciendi diverſa anniverſaria ſtatis diebus, in quibus occurrunt feſta duplicia, ſive ſemiduplicia, nec non etiam tempus quadrageſimale, & quatuor tempora, vigiliæ, & ſimilia, Miſſa Conventualis nullo pacto eſt omittenda, ſed utraque Miſſa cantanda eſt, altera de die, altera de requiem, etiamſi occurrat feſtum duplex, dummodo non ſit feſtum de præcepto, ad hoc ut Teſtatorum voluntates adimpleantur, & licite eleemoſyna lucrari poſſit, ut declaravit S. R. C. 1. *Septembris* 1607. *in Pampilonen. &* 29. *Novemb.* 1628. *in Januen.*

43 Convivia, & prandia tolerari poſſunt in Anniverſariis Defunctorum, ubi eſt conſuetudo, præſertim ſi ita a defuncto cautum fuiſſet in diſpoſitione teſtamentaria, habita ratione pauperum, qui de illis participanr, ſed providendum erit, ut abſit exceſſus ſumptuum, & quidquid poteſt eſſe ſcandali; Sacra Congr. Epiſcop. 6. *Decembris* 1588. Sic prædicta Decreta refert, & ſcite explicat eruditiſſimus P. Cavalieri *in Agenda Defunctorum*.

Additiones ex aliena manu.

44 Num Epiſcopus ea, qua ſecundum Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. *de reform.* pollet facultate reducendi in Synodo Diœceſana numerum Miſſarum, uti poſſit quoad Anniverſaria, conſule Fagnan. *in cap. Ex parte n.* 30. *de Conſtit.* Tum an Epiſcopus valeat immutare Anniverſaria in Miſſas Conventuales de die, adi Paſqualig. *de Sacrific. nov. Leg. tom.* 2. *tit. de Reduct. Miſſar. qu.* 188. *per tot.*

45 De quæſtione, quam tractat *Auctor n.* 10. an ſcilicet Anniverſarium ordinatum a Teſtatore pro anima ſua, nullo alio expreſſo, cenſeri debeat perpetuum, confer Louvrex *differt. can.* 23. *n.* 46. *& plur. ſeq.*

46 Quid juris, ſi quis Eccleſiæ, in qua ſepulturam eligit, legatum reliquit pro Anniverſario, & deinde mutato conſilio alibi ſepeliri voluit, legato expreſſim haud revocato, vide Louvrex *loc. cit. n.* 50. *& ſeq.*

47 Si Teſtator fundum aliquem, vel reditum annuum præexiſtentem, & antea conſtitutum pro Anniverſario reliquerit, fructus, & proventus ab Eccleſia percipiendi ſunt ea die qua cedunt. Sin autem Teſtator reditum annuum ab hærede ſuo præſtari voluerit, ſolutio facienda eſt eo tempore, quo anniverſarium celebrari debet; Louvrex *eod. loc. n.* 52. Quod ſi fundus vel reditus annuus, ſuper quo fundatum eſt anniverſarium, in totum, vel partem perierit, magna quæſtio eſt, an ab hærede alius ſit præſtandus? Alibi de ea agemus; interim legendus Louvrex *ubi ſupra n.* 53.

De abſentibus ex cauſa infirmitatis, ex cauſa ſtudii, ob utilitatem Eccleſiæ, tum de Canonicis in ſervitio Epiſcopi occupatis, & demum de Canonicis jubilatis, an, & quando participent de Anniverſariis, videndus idem Louvrex *in pluries citata differt.* 23. *a n.* 36. 48

ANNULUS.

ANnuli prius ad ſignandum ſunt adinventi. 1
Et hoc initium conſtat ex lege Civili, cum cauſa cuſtodiæ uſurpentur *in leg. Cum pater* 77. §. *pater pluribus, ff. de legat.* 2. *& leg. argento, & ornamento, ff. de auro, & argento legat.* & Macrob. *lib.* 7. Satur. *c.* 13. expreſſe ait, *Veteres non ornatu, ſed ſignandi cauſa annulum circumferebant*, & idem dicit Polyd. Virg. *l.* 2. *c.* 21. Card. Petra *tom.* 1. §. *Proœmial. num.* 50. & aperte colligitur ex pluribus Sacræ Scripturæ locis, vetuſtiſſimum fuiſſe morem annulos pro obſignando adhibere, ut 3. *Regum cap.* 21. *n.* 8. ubi de Jezabele contra Naboth habetur: *Scripſit itaque litteras ex nomine Achab, & ſignavit eas annulo ejus.* Eſther *cap.* 3. *n.* 12. De Aman nomine Aſſueri contra Judæos habetur; *Litteræ ſignatæ ipſius annulo miſſæ ſunt per Curſores Regis &c.* Eſther *c.* 8. *num.* 8. habetur, *ſignantes litteras annulo meo*, & ibid. num. 10. *ipſæque epiſtolæ . . . annulo ipſius obſignatæ ſunt*. Daniel *cap.* 6. *n.* 17. de lapide ſupra lacum Leonum habetur, *quem obſignavit Rex annulo ſuo, & annulo optimatum ſuorum, & ibid. cap.* 14. *n.* 10. de oſtio Templi Bel habetur: *Signa annulo tuo, & n.* 13. *ſignantes annulo Regis*. Hinc annuli ſignatorii, & ſigilla promiſcue fuerunt uſurpata ab 2
utroque Jure, ut *in Canon.* 1. *diſt.* 73. *& in leg. Signatorius* 74. *ff. de verb. ſignificat. lege Argento* 25. §. *ornamenta, ff. de auro, & argento legato*. Progreſſu tamen poſtea temporis, cum uſus luxuriantis ætatis hos annulos ſignatorios pretioſis gemmis cœperit decorare, quod prius ad ſignandum fuerat adinventum, ad virorum, & mulierum ornamentum, & luxuriam, ut in dies cernitur, fuit mutatum.

Annulus Piſcatoris eſt ſignum, ſeu ſigillum 3
illud

Digitized by Google

illud ex cera rubra, quo ſignantur Brevia. Et
5 dicitur Annulus Piſcatoris, ex quo contineat
imaginem Divi Petri modo, quo e navicula
in mari piſcabatur, & eo ſimpliciter uſum
fuiſſe Divum Petrum traditur, ut optime de
ſuo more obſervat Eminentiſs. Petra *tom. 1.*
Comment. ad Conſtitut. Apoſtol. §. 2. *proœmial.*
6 *n.* 1. & 2. Hinc annulus Piſcatoris maxima
cuſtodia ſervatur ab intimo Papæ familiari,
& poſt Papæ mortem ſtatim frangitur per Car-
7 dinalem Camerarium; *idem ibid. num.* 5. An-
nuli uſus in Miſſa prohibetur Protonotariis non
participantibus, & Doctoribus quibuſcumque,
& Canonicis Cathedralium; Sacra Congregat.
8 Rituum 13. *Februarii* 1625. & 20. *Novembr.*
1628. Poſſunt tamen Canonici Miſſam cele-
brare cum annulo aureo, & de rigore uti,
ſed ſine gemma, & ſine aliqua effigie; Sacra
Congregat. Rit. 4. *Auguſti* 1663. Benedictus
tamen XIII. *in Concil. Rom. titul.* 16. *cap.* 3.
ſtatuit in Miſſæ celebratione eſſe deponendum.
9 Communionem de manu Epiſcopi capiens,
antequam capiat ipſam communionem, debet
manum Epiſcopi oſculari, non autem annu-
lum; Bauldry *in Manuali Sacr. Cærem. cap.* 29.
n. 4. & alii.

Additiones ex aliena manu.

10 Annulum ferre prohibitum eſt Clericis, iis
exceptis, quibus competit ex officio dignita-
11 tis, *cap.* 15. *de vit. & honeſt. Clericor.* Ii au-
tem, quibus competit ferre annulum ex offi-
cio dignitatis, ſunt Epiſcopi, & Abbates,
quibus jus Pontificalium eſt conceſſum; Con-
fer Gonzal. *in d. cap.* 55. *de vit. & honeſt.*
Clericor. num. 13.
12 Plura de annulis congeſſerunt Kochier *in*
Face Hiſtor. cent. 2. *cap.* 12. & 97. Henricus
Kidſecius *de jure aurei annuli*, Calvin. *in Le-*
xic. & Du-Cange *in Gloſſario ad Scriptores med.*
& infim. Latinit. verb. Annulus.

Additio ex Editione Romana Noviſſ.
anni 1767.

13 Epiſcopis inter reliqua ſui Ordinis inſignia
traditos annulos, mille & amplius annorum
teſtimonia habemus tum in Ordine Romano,
& aliis Sacramentorum antiquiſſimis libris,
tum &c. Verba ſunt Cardinalis Bona *Rer. Li-*
turg. lib. 1. *cap.* 24. §. 13. Item primis etiam
Eccleſiæ ſæculis Chriſtiani utebantur annulis
nuptialibus, quos ferreos fuiſſe ſcribit Ter-
tullianus de Habitu Mulierum *cap.* 15. Viden-
dus & Clemens Alexandrinus *l.* 3. Pædag. *c.* 11.

ANNUNTIATIO BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

SI Feſtum Annuntiationis Beatæ Mariæ Vir- 1
ginis occurrerit in feria ſexta in Paraſce-
ve, vel in Sabbato Sancto, transfertur ejus
Officium una cum præcepto audiendi Miſſam,
& vacandi ab operibus ſervilibus, ad feriam ſe-
cundam poſt Dominicam in Albis, protracto
ad aliam diem Feſto in ea occurrente, niſi
fuerit duplex primæ Claſſis; Sacra Rituum Con-
gregat. 21. *Martii* 1690. Notandum primo, 2
quod ſi alicubi in prædicta Feria ſecunda oc-
curreret duplex primæ Claſſis, ibidemque An-
nuntiatio celebraretur ſub eodem ritu, adhuc
duplex illud eſſet transferendum, & celebranda
Annuntiatio. Notandum ſecundo, quod licet 3
Annuntiatio ſit ſecundæ Claſſis, ſi tamen ha-
beretur reponendum Officium translatum pri-
mæ Claſſis, nihilominus in prædicto caſu eſſet
agendum de Annuntiatione. Notandum ter- 4
tio, quod protracta ulterius Annuntiatione ob
Feſtum altioris ritus in ea occurrens, non ideo
protrahenda obligatio audiendi Miſſam, & va-
candi ab operibus ſervilibus. Si ſimul transfe- 5
renda ſint Feſta S. Joſeph, & Annuntiationis,
prius reponatur Annuntiatio, deinde S. Joſeph,
non obſtante decreto edito in contrarium *ſub*
die 12. *Junii* 1628. *Decretum eſt* 14. *Junii* 1692.
Annuntiationis Feſtum non licet celebrare in 6
majori hebdomada; Sac. Cong. Rit. 15. *Martii*
1614. Nec poteſt fieri ejus Officium in Domi- 7
nicis Quadrageſimæ, niſi in Eccleſiis ſub An-
nuntiationis invocatione dedicatis; Sac. Con-
greg. Rit. 1. *Septembris* 1612.
Demum SS. D. N. Clemens XIII. ſub die 8
19. Julii 1760. conceſſit, ut Annuntiationis
Feſtum in Diœceſi Venetiarum celebretur cum
Octava, etiamſi transferendum occurrat.

ANNUS.

ANnus, ut tenet Varro *lib.* 5. *de lingua* 1
latina, dicitur ab annulo, eo quod in ſe
ipſum redeat; Et Archidiaconus *in c. Si pro-*
pter n. 3. *verſ. annus dicitur*, *de reſcript. in* 6.
exiſtimat annum dici ab *ana* quod eſt *circum*,
& *nonas* quaſi circumiens, *per text. in cap.*
Quadrageſima, *de conſecrat. diſt.* 5. Annus enim
ubi incipit, ibi deſinit, & reſolvitur, ut in-

quit Baldus *conſult.* 458. *in fin. vol.* 1. Gloſſa & DD. *in leg. ita vulneratus* §. *æſtimatio*, *ff. ad leg. Aquiliam*, & qua hora incipit finitur. Bartol. *in leg. Libellorum*, *ff. de accuſationibus*.

2 Annus, ut recte accipiatur in Sacris Canonibus, Bullis, Decretis, Statutis, & ſimilibus, eſt regulandus ſecundum ſequentes regulas a Theologis, & Canoniſtis obſervatas.

3 Primo, ſi Leges, Bullæ &c. aſſignent annum in genitivo, ut ſi dicatur; Ne quid fiat ab aliquo, niſi fuerit verb. gr. 20. annorum, tunc requiritur annus completus; Sylveſter *in Summ. verb. ætas q.* 2. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 28. §. *Dubiæ eſt quæſtionis;* Portellus *in dub. Regular. verb. Annus*, Lezana, & alii.

4 Secundo, ſi aſſignent annum per accuſativum, & præpoſitionem *ad*, ut ſi dicant ad quatuor annos, ſufficit, quod ſint incepti, *l. Qui filium*, *ff. ad Trebellianum;* & ſupracitati Doctores.

5 Tertio, ſi aſſignent annos in accuſativo cum præpoſitione *per*, v. g. ſi dicatur per ſeptem annos, requiruntur anni completi: *leg. Non putabam*, *&* *leg. Si annos*, *ff. de condit. & demonſtrat.* & citati Doctores.

6 Quarto, ſi aſſignent annos cum præpoſitione *ante*, & cum accuſativo, v. g. ſi dicatur ante annos viginti duos, vel viginti quinque, tunc ſufficiunt incepti; colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. ubi aſſignans annos requiſitos ad Ordines Sacros recipiendos, dicit, ante viginti duos, ante viginti tres, ante vigintiquinque, quod de annis inchoatis praxis Eccleſiæ demonſtrat.

7 Quinto, ſi aſſignent annos cum præpoſitione *poſt*, & accuſativo, v. g. ſi dicatur poſt decem annos, tunc intelligendum eſt de annis completis; colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. ubi præcipit ut nulli promoveantur ad Sacros Ordines, niſi poſt annum a ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, quod de anno completo per Doctores intelligitur.

8 Sexto, ſi aſſignent annum cum præpoſitione *in*, & in ablativo, v. g. ſi dicant, quod fiat aliquid in anno quinto, ſufficit annus quintus inceptus, itaut quocumque die illius quinti anni fieri poſſit, cum, per quemcumque diem ſit inchoatus ille annus quintus, dicatur id fieri in anno quinto.

9 Septimo, ſi in Bullis, Decretis &c. nulla reperiatur aliquando ex ſupradictis particulis, & res ſit dubia, an debeat intelligi de annis inceptis, vel completis; tunc in materia favorabili ſufficiunt anni incepti, *leg. Ideo de uſucap. l. de ætat. de Teſtament. leg. ad Rempublicam*, *ff. de municip.* & in materia odioſa requiruntur anni completi, *leg. In omnibus*, *de action. & oblig. l.* 3. §. *minorem*, *ff. de minoribus*, & Rota Rom. *par.* 1. *deciſ.* 175. *num.* 7. cum pluribus ibi cit.

Anni initium non ubique eodem tempore, 10
ſed diverſo pro diverſis Regionibus, & variis
ſtylis, calculatur. Antiqui tam Hebræi, quam
Ethnici incipiebant annum a Kalendis Martii,
ut incipiunt adhuc in dies Aſtrologi, &
alii communiter pro calculandis Kalendis menſium.
Moderni in actibus privatis, & epiſto- 11
lis annum incipiunt a die prima Januarii, quo
tempore plurimi annum calculant, & incipiunt
in omnibus actibus familiaribus, & etiam Judicialibus
ſuorum Tribunalium, uti ſignanter
fit Romæ in omnibus ſuis Tribunalibus etiam
Sacrarum Congregationum. In actibus vero 12
publicis, & Inſtrumentis, annum incipiunt a
die 25. Decembris uti ſignanter fit a Notariis
in Italia, ut reſtatur Rota Romana *part.* 4.
tom. 3. *deciſ.* 596. *num.* 1. In Bulla Pontifi- 13
cia initium anni in data fit a die Incarnationis
25. Martii. In Brevibus Papæ a die Nativitatis
25. Decembris. In Decretis Congre- 14
gationum a die Circumciſionis 1. Januarii. 15
Unde ne æquivocis laboremus, attendendus 16
eſt proprius ſtylus uniuſcujuſque Regionis, &
Tribunalis, quia ut docte obſervat præcipue in data Bullarum, & Brevium Pirrhus Corradus *in praxi diſpenſat. Apoſtol. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 47. *&* 49. ſi in Bulla, vel Brevi ſtylus proprius non ſervetur, adeſſet ſuſpicio falſitatis; *cap. Quam gravi*, *de crimine falſi*, niſi hinc inde probaretur veritas per textum *in leg. Sacri affatus 6. de diverſis reſcriptis*, Barboſa *ibid. num.* 6. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1269. Rebuff. *in prax. benefic. tit. Opponi quæ contra Bullam poſſint n.* 27. *pag.* 150.

Additiones ex aliena manu.

Annus inceptus quando haberi poſſit pro 17
completo, & quando non, tradit *Voet in Comment. ad Pandect. lib.* 44. *tit.* 31. Subdit vero idem Auctor eodem loco, quod *ubi de momento in momentum tempus computandum eſt, diſputari ſubinde poteſt, quo tempore hora lapſa intelligatur, an incipiente præludio, an pulſu primo Campanæ horarum numerum de-*
ſignantis, an pulſu finito. Definitum vero Ul- 18
trajecti fuit ex judicio Mathematicorum, præludium ſequentis horæ eſſe finem præcedentis, ne præ-

Digitized by Google

præludium longius, *aut brevius horam anticipet vel retardet*.

19 Agit quoque laudatus Auctor ubi ſupra a
n. 2. *& duobus ſequent.* de anno continuo, &
de anno utili, & utrumque eleganter expli-
20 cat. Hic autem omittendum haud eſt, quod
quoties in ſtatutis fit ſimpliciter mentio anni,
utrum de anno continuo, an de anno utili
intelligi debeat, non levis quæſtio eſt; An-
ton. Matthæus *de Auction. l.* 2. *cap.* 6. *n.* 26.
Van-Leeuwen *cenſur. For. part.* 1. *l.* 4. *c.* 10.
num. 8. ſentiunt de anno continuo intelligen-
21 dum eſſe. Contra vero Groeneweg. *ad tit. in-
ſtit. de Perpet. & Temporal. Action. n.* 4. *&
ſequent.* tenet intelligendum eſſe de anno utili.
22 De actionibus, quæ de jure civili ſpatio
unius anni præſcribuntur, conſule Cujacium
de div. præſcript. cap. 20. *per tot.*
23 De anno qui plura cupit, adeat Calvin. *in
Lexic. Verb. Annus*, tum Du-Cange *in Gloſſ.
ad Scrip. med. & infim. latin. verb. Annus*.

ANNUS PROBATIONIS, SEU NOVITIATUS,

SUMMARIUM.

1 *Annus probationis quid ſit*.
2 *Quando incipiat*, ad num. 41.
5 *Quanam ætas requiratur*, ad num. 9.
10 *An debeat eſſe continuus*, ad num. 24.
25 *Et completus*, ad num. 28.
29 *An poſſit protrahi*, ad num. 35.
36 *Ubi debeat fieri*, ad num. 42.
43 *An poſſit ei renunciari*, ad num. 44.
45 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 53.

1 ANnus probationis inſtitutus eſt, ut Reli-
gio probet mores Novitii, & Novitius
auſteritatem Religionis; habetur expreſſe *cap.
Apoſtolicam*, *de Regularibus*, *& cap. Is*, *qui
Monaſterium*; *& cap. Non ſolum*, *de Regula-
2 ribus in* 6. Et hic annus probationis ſive in
maſculis, ſive in fœminis incipit ſolum a die
ſuſceptionis Habitus, ſive ab eodem die, quo
in Habitu Religionis Novitii incipiunt ſequi
communem aliorum Religioſorum vitam, ex
Concil. Trident. *cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de Regular.*
3 Habitus enim Regularis de eſſentia, & ſub-
ſtantia a Novitiis eſt deferendus per annum
probationis, ut expreſſe habetur ex eodem
Concil. ibid. præciſis his verbis: *Nec qui mi-
nore tempore*, *quam per annum*, *poſt ſuſceptum
Habitum in probatione ſteterit*, *ad Profeſſionem
admittatur*; *Profeſſio autem antea facta ſit nul-
la*, *nullamque inducat obligationem*. Sic tenent
communiter Doctores, & Gloſſ. *in cap. final.
verb. Habitus* 17. *q.* 2. *& in cap. Super eo*,
de Regularib. ubi expreſſe dicit probationem
debere fieri in Habitu Monachali; & *cap. Sta-
tuimus*, *de Regularibus*: *alioquin*, inquit, *non
poſſet probare auſteritatem Monachalem*, *quæ ma-
gna ex parte in veſtibus conſiſtit*. Et quod in 4
Habitu ſæculari nequeat fieri Novitiatus, ex-
preſſe decrevit Sac. Cong. Epiſcop. & Regul.
in una Senogallien. 17. *April.* 1602. *& in una
Mediolan.* 25. *Octobris ejuſdem anni* 1602.

Pro admittendis ad annum Probationis, ſeu 5
Novitiatus licet in Jure nulla reperiatur ſtatu-
ta præciſa ætas, & in Conſt. Clemen. VIII.
incip. *Cum ad Regularem*, dicatur præciſe:
Quiſque recipiendus in aliquo ordine Regulari,
etiam Mendicantium, *in ea ſit ætate conſtitutus*,
quam ejus Ordinis in quo recipitur, *Regularia
Inſtituta*, *& Ordinationes requirunt*; Tamen ex 6
Sacra Congreg. ut refert Nicol. *in Floſcul.
verb. Novitius num.* 5. fuit ſic decretum: *Re-
cipiendi Novitii decimum quintum ſaltem ætatis
ſuæ annum attingant*; In una Theatinorum
16. *Julii* 1632. & in una Obſervantium 7.
Aprilis 1634. Et pro puellis *ibid. num.* 25. re-
fert fuiſſe ſic deciſum. Puella, quæ non com- 7
plevit annum duodecimum, recipi poterit in-
terim pro educanda; *in una Venetiarum* 21.
Novembris 1600. Sed regulariter Novitia ve- 8
ſtiri non poteſt ante 14. annum expletum; &
tunc de licentia Sacræ Congregationis, ſi ve-
lit eſſe formaliter Novitia ante 15. expletum;
in una Peruſien. 5. *Novembris* 1602. Pro Con- 9
verſis autem Religioſis a Clem. VIII. in ſua
citata Conſtit. incip. *Cum ad Regularem* fuit
ſic ſtatutum; *Ipſi autem Converſi non recipian-
tur ante vigeſimum ætatis ſuæ annum*.

Annus Probationis, ſeu Novitiatus debet 10
eſſe continuus, ita ut Novitius annum Proba-
tionis animo Religionem deſerendi interrum-
pens licet per duas ſolas horas, teneatur in-
cipere de novo annum Novitiatus, ex Decre-
to Sac. Congreg. Concil. quæ ut refert Fa-
gnan. *in cap. Ad noſtram*, *de Regul. num.* 27.
& in cap. Inſinuante, *qui Clerici*, *vel voven-
tes num.* 36. interrogata a Procuratore Gene-
rali Ordinis Minimorum, *An Novitius*, *qui a
Monaſterio*, *ut aliam Religionem ingrederetur*,
abierat, *ac duas tantum horas in alio Conventu
moram traxerat*, *ac ſtatim deinde facti pœnitens*,
reverſus fuerat, *teneretur incipere novum annum*

Digitized by Google

Probationis? Reſpondit teneri ab eo die quo re-
11 *diit*. Si tamen, dicit Fagnan. *loc. cit. in cap.*
Inſinuante, Novitius non exiviſſet a Monaſte-
rio, ſed animo fugiendi intra clauſtra aliquan-
tiſper latitaſſet, non propterea annus Proba-
tionis cenſeretur interruptus, ut ex facto re-
ſpondit Navarr. *conſul. 33. Puer quidem de re-*
12 *gularib.* Immo ſecundum Galv. *conſul.* 12. *n.*
17. Tamburin. *tom. 3. diſput. 6. q. 7. n.* 18.
Bartholom. de Vecchis, & Barboſam *Juris*
Eccleſ. lib. 1. c. 42. n. 128. annus Novitiatus
non interrumpitur, etiamſi Novitius retento Ha-
bitu perterritus ſeveritate, vel iracundia, aut
minis Superioris aut Magiſtri, a Monaſterio
abdite exeat, cauſa ſe celandi, dummodo ha-
13 beat animum redeundi. Et de uno, qui a
Religione S. Franciſci de Paula per ſpatium
20. horarum extra Monaſterium ſine Habitu
permanſit, declaravit Sac. Congreg. Epiſcop.
& Regular. 11. *Auguſti* 1626. poſſe tolerari
de exitu cum habitu, & animo redeundi. Sic
apud Barboſam *loc. cit. n.* 124.
14 Annus Novitiatus, ſeu Probationis non in-
terrumpitur, ſi Novitius habitu Religionis in-
dutus a Monaſterio ex ſui Superioris licentia
exeat cauſa peregrinandi ad ſtationes, vel ad
alia Loca Pia, vel inviſendi parentes, aut
cognatos ægrotantes, vel mendicandi, ſeu re-
15 creandi, aut alia hujuſmodi cauſa: Vel etiam
ſi ob adverſam valetudinem maneat extra Mo-
naſterium; Ita tenent Jacob. de Graſſ. *in aur.*
dec. part. 1. lib. 3. cap. 9. num. 18. Fr. Ema-
nuel. *q.* 15. *art.* 7. Peyrin. Gonzalez, Ste-
phanus Gratian. Barboſa *Juris Eccleſ. univerſ.*
lib. 1. cap. 42. num. 126. cum aliis, & Bar-
tholomæus de Vecchis *diſp. 12. dub. 3. n.* 13.
ubi refert fuiſſe ita a Sacra Congr. deciſum.
16 Annus tamen Novitiatus, ſeu Probationis,
interrumpitur a Novitia, quæ infirma morbo
contumaci remittitur curanda domum, ex Sa-
cra Congreg. *in una Neapolitana* 14. *Decembr.*
17 1593. *&* 4. *Auguſti* 1597. Eo pacto ut rever-
ſa reincipiat Novitiatum a capite, ut decre-
vit eadem Sacra Congreg. *in una Venetiarum*
14. *Decembr.* 1605. *& in Tranenſ.* 15. *Septemb.*
1634. 10. *Febr.* 1645. *&* 12. *Aprilis* 1647.
18 Abſque tamen cæremoniis ad evitandas expen-
19 ſas, *in Neapolitana* 26. *Novembr.* 1624. Sed ſi
Novitiatus annum expleverat, poſteaque ex
cauſa ſupradicta de conſenſu Monialium, &
Superioris exiit, poteſt, cum redit, admitti
ſine novo Novitiatu, *in Neapolitana* 8. *No-*
vemb. 1619. ſic refert Nicol. *in Floſcul. verb.*
Novitia n. 39. *&* 40.
20 Annus probationis non dicitur interrumpi,
nec diſcontinuari a Novitiis, qui completo
anno probationis propter infirmitatem ante
emiſſam Profeſſionem cum licentia Superiorum
de Monaſterio exeunt. Sic Divus Antoninus,
Joannes Andreas, Sylveſter, Sanchez, Lopez,
& alii paſſim, Gloſſa *in c. Eum qui, de Re-*
gul. Juris in 6. quæ dicit eum, qui certus eſt,
certiorari amplius non oportere, & ſic etiam
fertur fuiſſe reſponſum ad dubium an is, qui
Habitu Regulari ſuſcepto per annum integrum
manſit in Religione, eoque lapſo gravi mor-
bo correptus, propterea Profeſſione nequaquam
emiſſa, permiſſu Superiorum ad ſæculum re-
diit, poſſit inde ad triennium morbo libera-
tus, & ad Monaſterium reverſus, protinus
emittere Profeſſionem, vel potius per alium
annum ſtare in probatione teneatur: *Die* 27.
Februar. 1596. Sac. Congr. cenſuit *poſſe ſtatim*
emittere Profeſſionem non expectato alio probatio-
nis anno, niſi Religionis, aut perſonæ conditio
ſit immutata; Idque Superiores Religionis ani-
madvertere diligenter debere.
Immo neque deberet alium annum Novitia- 21
tus peragere, qui finito, & integre completo
anno probationis exiret etiam ſine licentia,
nam propoſito dubio, an Novitia, quæ fini-
to anno probationis exivit e Monaſterio abſque
licentia Ordinarii, iterum reverſa poſſit ſine
nova probatione ad Profeſſionem emittendam
admitti? *Die* 12. *Februarii* 1598. Sacra Con-
greg. cenſuit *poſſe, niſi conditio Religionis,*
aut perſonæ ſit immutata, idque a Superioribus
Monaſterii diligenter eſſe diſpiciendum. Sic te-
net & refert Fagnanus *in c. Qui Presbyterum,*
de pœnit. & remiſſ. num. 119. Sic etiam No- 22
vitius, qui finito anno Probationis, fuit Ha-
bitu ſpoliatus, poteſt iterum admitti, & pro-
fiteri abſque novo Novitiatu; Secus ſi Habi-
tum ſponte depoſuiſſet. Sacr. Congreg. *in una* 23
Obſervantium 26. *Aprilis* 1619. apud Nicol.
in *Floſcul. verb. Novitiatus num.* 11. Et ſic 24
etiam non interrumpitur annus Novitiatus a
Novitio, ſeu Novitia, ſi intra annum proba-
tionis, ſeu Novitiatus a Capitulo dimittatur,
& Habitu Religionis expolietur, & poſtea
mutata ſententia ad Habitum reſtituatur, an-
tequam exeat e Monaſterio, quia in hoc ca-
ſu Habitus dimiſſio non eſt cum effectu egreſ-
ſionis; Suarez, Vecch. Peyrin. & alii paſſim.
Annus probationis, ſeu Novitiatus debet eſ- 25
ſe completus de momento in momentum, ut
colligitur ex *c. Non ſolum, de Regularib. in* 6.
ubi habentur præciſa verba; *Diſtrictius inhibe-*
mus, ne ante annum probationis elapſum quem-
piam ad Profeſſionem veſtri Ordinis recipere præ-
ſuma-

Digitized by Google

ſumatis ; & ex Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular.*
c. 15. nullam declarante Profeſſionem illius,
qui minori tempore quam per annum poſt ſuſce-
ptum Habitum in Probatione ſteterit ; quod indi-
cat annum Probationis debere eſſe integrum,
& completum de momento in momentum, ut
expreſſe declaravit Sacra Congreg. Concil. 1.
26 *Februar.* 1631. Adeo ut Profeſſio facta, non-
dum completo anno etiam per modicum tem-
pus, eſſet nulla, ex ead. Sacr. Congreg. Con-
cil. quæ 21. *Januarii* 1617. declaravit *Profeſſio-*
nem emiſſam non completo anni curriculo etiam
per duas horas tantum non valere.
27 Imm.o debet eſſe ita completus, & integer
annus Novitiatus, ſeu Probationis, ut anno
biſſextili debeat neceſſario expectari lapſus diei,
qui tunc de novo addirur, cum illi duo dies
pro uno computentur, *arg. text. in l. Minorem*
3. *ff. de minoribus*, & *in l. Cum biſſextus*, *ff.*
de verbor. ſignificat. & *in c. Quæſivit*, *eodem*
28 *titulo*. Et ſic expreſſe habetur ex Sacra Con-
greg. Concil. *quæ in una Patavina* 4. *Junii*
1527. *cenſuit non valere Profeſſionem reſpectu an-*
ni biſſextilis cujuſdam, *qui ingreſſus eſt Reli-*
gionem 27. *Martii*, & *die* 26. *ejuſdem Menſis*
ſequentis anni currente anno biſſextili emiſit Pro-
feſſionem. *Et in una Andegavenſi* 31. *Auguſti*
1533. eadem Sacra Congreg. Concil. cenſuit
Profeſſionem emiſſam a Fratre Ordinis Recolle-
ctorum S. Franciſci in anno biſſextili, *non expe-*
ctato lapſu diei, *qui illi anno accreſcit*, *eſſe in-*
validam, *ut emiſſam ante lapſum anni præſcri-*
pti a Concilio Tridentino.
29 Anno Probationis completo, non poteſt a
Superioribus Regularibus ultro protrahi tem-
pus Probationis, non ſolum reluctante Novi-
tio, cum hoc eſſet nimis ei gravoſum, *arg.*
30 *cap. Ad Apoſtolicam*, *de Regularib.* Sed neque
ipſo Novitio conſentiente, cum expreſſe ob-
ſtet Concilium Tridentin. quod cum *cap.* 15.
ſeſſ. 25. *de Regularibus* præfixerit pro Probatio-
ne terminum unius anni, in *cap.* 16. imme-
diate *ſequenti* præcipit per hæc præciſa verba:
Ut finito tempore Novitiatus, *Superiores Novi-*
tios, *quos habiles invenerint ad profitendum*, *ad-*
mittant, *aut a Monaſterio ejiciant* ; contra quam
Conciliarem diſpoſitionem Superiores Regula-
res, & omnes Papa inferiores nequeunt diſ-
penſare, *Extravagant. Sancta Romana*, §. *qui-*
dam autem ; & ibi Gloſſa *in verb. Concilii de*
31 *Religioſis domibus*. Et juxta hoc Tridentini
Decretum Sac. Congregatio Concilii teſte Mi-
randa *quæſt.* 8. *de Monialibus art.* 3. declaravit
Monialibus elapſo tempore Novitiatus, ſi ha-
biles ſint, præfigendum eſſe terminum quin-
decim, aut viginti dierum, ad deliberandum,
num velint profiteri nec ne ; & ſi renuant
profiteri, continuo remittendas eſſe ad paren-
tes, aut conſanguineos.
Aliqua tamen rationabili, & juſta cauſa in- 32
terveniente ſentio cum Rodriquez, Suarez,
Miranda, Navarr., Sanchez, Leſſio, Fauſt.,
Fagnan. & aliis poſſe Superiores annum Pro-
bationis, & Profeſſionem prorogare ad breve
tempus, & proinde verba illa Concilii *finito*
tempore intelligenda eſſe civiliter, & cum mo-
derata latitudine, & quando nulla ſubeſt ra-
tionabilis & juſta cauſa prorogandi, & ſic de-
claravit Sac. Congregatio 21. *Maji* 1597. ut
refert Aldan. *in Compend. Canon. reſolut. lib.* 1.
tit. 25. *num.* 10. Tempus autem, ad quod uſ- 33
que poſſunt Superiores Profeſſionem prorogare
ex juſta, & rationabili cauſa, dicerem eſſe
uſque ad ſextum menſem, maxime ſi Novi-
tius, vel Novitia de præſenti eſſet inhabilis
ad profitendum, & adeſſet ſpes superventuræ
habilitatis, ut declaravit S. Pius V. *pro Pa-*
tribus Dominicanis in eorum Conſtitutione ad text.
11. *cap.* 14. *de Novit. diſt.* 1.
Si autem propter aliquam pertinacem infir- 34
mitatem, vel aliam cauſam eſſet protrahenda
Profeſſio ultra ſex menſes, tunc pro facultate
eſſet adeunda Sedes Apoſtolica, & ſic fuiſſe
deciſum a Sacr. Congreg. refert Fagnan. *in*
cap. Ad Apoſtolicam, *de Regul. num.* 9. 10. 11.
pro Novitia longa infirmitate correpta, quæ
cum pro remedio adiiſſet Sacram Congregatio-
nem Concilii, *ipſa Sacra Congregatio cenſuit*
agendum cum Sanctiſſimo, *ut concedatur proro-*
gatio ultra menſes ſex a finito anno, *donec du-*
ret ſpes recuperandæ ſanitatis ; *Sanctiſſimus an-*
nuit, *ut concedatur iſta prorogatio* ; & ibidem
refert Sacr. Congr. cenſuiſſe opus eſſe, ut San- 35
ctiſſimus daret dilationem Olimpiæ Spinulæ
Novitiæ, quæ verebatur, ne emiſſa Profeſſio-
ne bona ſua apud Mercatores exiſtentia recu-
perare non poſſet, Sanctitas ſua indulſit ſex
menſes ultra annum Novitiatus, ut manere
poſſet in Monaſterio abſque Profeſſione.
Annus Novitiatus, ſicuti & Profeſſio ſub 36
pœna nullitatis debet neceſſario fieri in Con-
ventibus deſignatis ex Decretis Clementis VIII.
Et ut clare hoc pateat, dantur hic ad litte-
ram ipſa Decreta. Decretum primum editum
12. *Martii* 1596. ſic præciſe habet : *Præcipi-*
mus omnibus Generalibus, *ut de cætero neminem*
ſub quovis prætextu, *aut colore ad Habitum Re-*
gularem admittant, *niſi in Conventibus aucto-*
ritate noſtra deſignandis ; *Inſuper ſancimus*, *ut*
quo ad hujuſmodi Conventus per Nos deputati

Digitized by Google

non fuerint, Superiores a receptione quorumcumque Novitiorum, ſive ad Habitum, ſive ad Profeſſionem omnino abſtineant; Et inſra: *Receptiones vero & Profeſſiones quaslibet eorum, qui contra hujuſmodi Decretum admiſſi fuerint, nul-*
37 *las, & irritas eſſe ex nunc decernimus.* Secundum Decretum editum 20. *Junii* 1599. habet præciſa verba: *Sanctiſſimus cum diſtricte prohibuerit, ne quis ad ſuſcipiendum Habitum Religionis admitteretur, profiteretur ve, quouſque Monaſteria, & Conventus aliquot deſtinarentur, quia tamen non obſtante tali probibitione cognovit nonnullos prætextu licentiarum receptos, & admiſſos fuiſſe, nunc denuo præcipit, ne quemquam niſi per Litteras in forma Brevis ad Habitum Regularem ſuſcipiendum niſi in Conventibus deſignandis, recipere, aut receptos ad Profeſſionem admittere ullo modo audeant; quinimmo receptos contra primam probibitionem etiamſi imperfectum Habitum, aut ſine capucio gerant, omnino ejicere debeant.* Et inſra: *Receptiones vero, & Profeſſiones quaslibet eorum, qui contra Decretum admiſſi fuerint, nullas & irritas eſſe ad quemcumque effectum ex nunc decernit, & declarat.*

38 Ex iſtis Decretis manifeſte patet, non poſſe extra Conventus deſignatos fieri neque Novitiatum, neque Profeſſionem ſub pœna nullitatis; ſunt enim clara verba Pontificis, & Novitiatum, & Profeſſionem extra tales Conventus emiſſam irritantia. *A receptione quorumcumque Novitiorum ſive ad Habitum, ſive ad Profeſſionem omnino abſtineant..... Ne quis ad ſuſcipiendum Habitum Religionis admitteretur, profiteretur ve..... Ne ad Habitum Regularem ſuſcipiendum, niſi in Conventibus deſignandis, recipere, aut receptos ad Profeſſionem admittere nullo modo audeant. Receptiones vero, & Profeſſiones quaslibet eorum, qui contra hujuſmodi Decretum admiſſi fuerint, nullas & irritas ad quemcumque effectum ex nunc decer-*
39 *nit, & declarat.* Ubi vides quod Decreta in clauſula irritante loquuntur copulative, & abſolute volunt, quod tam Novitiatus, quam Profeſſio fiant in Conventibus deſignatis, aliter ſive Novitiatus ſolum, ſive ſola Profeſſio fiat extra ipſos, Profeſſio erit abſolute nulla, cum talis ſit natura copulæ; *l. Si hæredes, ff. de condition. inſtit. l. Si quis ita ſtipulatus in fine, ff. de verbor. obligat. & cap. Ex parte, de reſcriptis*, ut late probant pluribus adductis Fagnanus *lib.* 4. *Decretal. cap. Inſinuante, qui Clerici, vel voventes*, Pignatell. *tom.* 9. *conſult.* 173. *num.* 56. & *conſult.* 175. *a n.* 24. Moron. *reſponſ.* 82. *num.* 94. & *ſeq.* Paſſerin. *de ſtatu homin. q.* 189. *art.* 10. *num.* 334. Donatus *tom.* 2. *part.* 2. *tract.* 8. *q.* 2. & 4. Urſaya *tom.* 8. *part.* 1. *diſcept.* 33. *num.* 34. Matthæuc. *Offic. Cur. cap.* 34. *n.* 20. & alii plures. Vide verb. *Profeſſio n.* 10.

Non obſtant tamen ſupra allegata Clemen- 40
tina Decreta, quin poſſit aliquis a Superioribus ad habitum recipi in Conventu non deſignato, ut ſic ejus Filius inſtituatur, dummodo poſtea tranſmittatur ad Conventum deſignatum, & ibi integrum annum Novitiatus peragat incipiendo a die reſidentiæ, & Religioſi Convictus in tali deſignato Conventu, & ipſo ſic completo in eodem Conventu deſignato Profeſſionem emittat, quia ſic ſalvatur finis Summi Pontificis, qui fuit, ut Novitii probarentur in Conventibus ſtrictioris Obſervantiæ, atque ibi probati per integrum annum, & idonei reperti, ad Profeſſionem admitterentur, vel ſi inhabiles, e Monaſterio ejicerentur ad præſcriptum Tridentini *cap.* 15. & 16. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* Verba enim illa: *Præcipimus, ut de cætero neminem ſub quovis prætextu ad Habitum Regularem admittant*, vel ſimilia, intelligenda ſunt cum effectu, *arg. cap. Relato, de Cleric. non reſident. cap. Aut verba, de pœnit. diſt.* 1. Gloſſ. *in Extravangante Suſcepti, in verb. Cum effectu, ne Sede vacant.* Feder. de Senis *conſ.* 10. *caſus talis eſt, in fine*; Fagnan. *in lib.* 4. *Decretal. cap. inſinuante, Qui Clerici, vel voventes n.* 46.

Talis autem Novitius inſpecto effectu dici- 41
tur admiſſus, & receptus in Conventu deſignato, ubi per annum de momento in momentum completum probat auſteritatem Religionis, & Religio mores illius, juxta textum *in cap. Ad Apoſtolicam, de Regularib.* & ibi poſtea ad ſolemnem Profeſſionem admittitur, ad præſcriptum Concilii Tridentini *cap.* 16. *verſ. finito tempore Novitiatus ſeſſ.* 25. *de Regularib.* & juxta ipſa Clementina Decreta
ſuperius allegata. Licet enim indutus fuerit 42
Habitu Regulari in Conventu non deſignato, non tamen fuit ibi indutus, ut Novitiatum perageret in tali Conventu non deſignato, ſed ut Novitiatum perageret integre in Conventu deſignato, & plene eo completo in tali Conventu deſignato, ibi Profeſſionem emitteret, juxta Decreta Clementis VIII. *die* 12. *Martii* 1596. & 20. *Junii* 1599. & Urbani VIII. *die* 2. *Aprilis* 1632. a quo declarantur ſolum invalidæ Profeſſiones eorum, qui annum Probationis non fecerunt in Conventibus ad recipiendos Novitios deſignatis. Sic ſolide cum pluribus aliis Fagnan. *loc. cit.*

An-

Digitized by Google

43 Annus Probationis poſt Concil. Tridentin.
non poteſt renunciari neque a Novitio, ne-
que a Monaſterio; Concil. Trident. *ſeſſ.* 25.
de Regul. cap. 15. ubi irritat omnes Profeſſio-
nes factas ante annum Novitiatus expletum;
Decretum autem irritans inducit formam, cui
renunciari non poteſt, ut notat Bald. *in l.* 1.
num. 2. *verſ. in contrarium, ff. de liber. & poſth.*
& Albert. Brun. *in tract. de form. fol.* 3. *col.* 1.
ubi enim eſt data forma, conſenſus partium
non operatur; Gloſſ. *in cap. Statutum in princ.
verb. Committatur, de reſcript. lib.* 6. & ita
anno Probationis renunciari non poſſe ſæpius
declaraſſe Sacram Congreg. Concil. teſtatur
Fagnan. *lib.* 3. *Decretal. in cap. Ad Apoſtoli-
cam, de Regul. n.* 24. & tenet Barboſa *in Tri-
dent. ſeſſ.* 25. *de Regul. c.* 16. *n.* 33. Navarr.,
Roderic., Fr. Emanuel, & alii communiter.
44 Annus Probationis, ſeu Novitiatus ad va-
lide profitendum exigitur etiam in Religione
Hieroſolymitana *ex ſtatut.* 28. *de reception. Fratr.*
& ſic declaravit Sacra Cong. Concil. ut refe-
runt Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 1.
n. 120. & Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.* 163.
num. 27. & Fagnan. *lib.* 5. *Decretal. in cap.
Qui Presbyterum, de Pœnit. & remiſſ.* Exci-
piuntur tamen Bohemi, quibus indultum eſt,
ut non teneantur eſſe in Probatione niſi per
ſex menſes, *ut ordinat.* 39. *de recept. Frat. in
nov. &* 36. *in antiq.* Sic Fagnan. *loco citato.*
Alla vide verb. *Profeſſio.*

Additiones ex aliena manu.

45 De jure antiquo annus Probationis conſen-
ſu mutuo utriuſque partis, Novitii nempe, &
admittentium illum ad profeſſionem, diminuſ
poterat; ſecus vero de jure novo Concilii
Tridentini, ut recte obſervat *Auctor n.* 41.
46 Equites Ordinum militarium, ſecluſo pro-
prio ſtatuto, emittere profeſſionem valent non-
dum completo anno Probationis, propterea
quod Concilium Tridentinum ſolummodo com-
prehendit Religioſos in commune viventes, ſtri-
ctam paupertatem, caſtitatem, & obedien-
tiam profitentes, quales non ſunt Equites Or-
47 dinum militarium. Addidi ſecluſo proprio ſta-
tuto, nam Equites Sancti Joannis ſtatutum
habent, ne poſſint profeſſionem emittere ante
ſextum decimum ætatis annum completum,
& annum Probationis exactum; confer Sch-
malzgrueber *Jur. Eccleſ. univ. lib.* 3. *part.* 4.
tit. 31. §. 4. *n.* 49.
48 Commendatarii Monaſteriorum, quæ capi-
ta Ordinum ſunt, intra ſex menſes profeſſio-
nem ſolemnem emittere debent, vel cedere
Commendas; Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25.
cap. 21. *de Regular.* Idem Auctor eodem lo-
co *num.* 50.
Moniales S. Dominici, ſi legitimam ætatem 49
habeant, & judicio Medici in articulo mor-
tis conſtitutæ ſint, poſſunt Probationis anno
nondum completo profeſſionem emittere ex
privilegio a San. mem. Pio V. in conſtit. 109.
hujus Pontificis Bullar. nov. *tom.* 2. Verum
hæc profeſſio ſolum operatur, ut Monialis 50
profeſſa capax ſit Indulgentiarum, & aliarum
gratiarum, quas in articulo mortis Profeſſæ,
& Profeſſi conſequuntur. Cæterum ſi Monia- 51
lis convaleſcat, ut cætera jura Profeſſis com-
petentia participare poſſit, Probationis annum
complere debet, & denuo profeſſionem emit-
tendo prius editam ratam habere; Donat.
tom. 2. *Prax. Regul. tract.* 9. *quæſt.* 16. *num.* 1.
& 2. Gaudent vero mox dicto Privilegio alii 52
Novitii utriuſque ſexus cujuſcumque Ordinis,
modo cum Ordine Divi Dominici in privile-
giis communicent; Miranda *in Manual. Præ-
lat. tom.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 10. *in fin.*
Quædam novitia in ætate erat profeſſionem 53
emittendi, tum annum Probationis compleve-
rat, nondum tamen profeſſionem emiſerat.
Correpta gravi morbo profeſſionem emiſit,
& deinde obiit. Quæſtio exorta fuit, utrum
profeſſio hæc facta dicenda eſſet juxta jus com-
mune, & Concilium Tridentinum, an ſecun-
dum mox dictum Pianum Privilegium. Ma-
gni erat momenti hæc quæſtio ob effectus di-
verſos, qui ab una & altera profeſſione pro-
manant. Si enim profeſſio referebatur ad Pia-
num Privilegium, dos Monialis ſpectare ne-
quibat ad Monaſterium. Delata autem ad Ro-
tam, ea decidit, profeſſionem emiſſam dici de-
bere conformiter ad jus commune, & Conci-
lium Tridentinum. Vide Barchionen. *dotis* 26.
Junii 1650. *cor. Reverendiſs. Corrado.*

ANNUS SANCTUS.

SUMMARIUM.

1 *Anni Sancti origo, & initium*, ad n. 6.
7 *De Anno Sancto Bonifacii VIII.* ad n. 10.
11 *Qualiter a Succeſſoribus fuerit ad minorem annorum numerum redactus*, ad n. 15.
16 *De ejus publicatione, & aperitione*, ad num. 17.
18 *De Porta Sancta*, ad n. 23.

24 *De Eccleſiis viſitandis Anno Sancto*, ad
num. 29.

1 ANnus Sanctus ab anno Jubilæi veteris le-
gis ſumpſit originem, & denominatio-
nem, unde ſicuti apud Hebræos annus ille ple-
niſſimæ remiſſionis ſanctificabatur, & Jubilæus
vocabatur; *Sanctificabiſque annum quinquageſi-
mum, & vocabis remiſſionem cunctis habitato-
ribus terræ, ipſe enim eſt Jubilæus*; Levit. *cap.*
2 25. *num.* 10. Sic apud Chriſtianos conſuevit
vocari Annus Sanctus ille univerſalis Jubilæus,
qui certis revolutis temporibus pro integro
anno Romæ ſolet indici, & etiam juxta S. Iſi-
dorum Hiſpalen. *in Origin. lib.* 5. *hic Jubilæus*
3 *interpretatur remiſſionis annus*; Et licet Polydo-
rus Virgilius, & varii alii cenſeant Anni San-
cti, ſeu magni Jubilæi inchoationem, & inſti-
tutionem derivare a Bonifacio VIII. ex quo
ipſe vere magnum Jubilæum inſtituerit pro
anno 1300. ut clare conſtat ex ejus Extrava-
gante incipiente *Antiquorum*, *de pœnit. & re-*
4 *miſſ.* Tamen reperitur etiam ante ea tempo-
ra fuiſſe celebratos Jubilæos, ut oſtendunt Na-
varrus *de Jubilæo not.* 1. & Benzonius *lib.* 3.
cap. 4. Cardinal. Lauræa, Panciroll. Panvin.
5 Victorell., Turrecremata, & multi alii; Et
Palaus §. 1. principium Jubilæi refert ad tem-
pora Apoſtolorum Petri, & Pauli; Et Ghe-
rard. *in hiſtor. lib.* 13. *pag.* 410. ſuſtinet anni
Jubilæi inſtitutionem, vel ab ipſis Apoſtolis
ortam, vel ab eorum immediatis Pontificibus:
Et Scaliger *in Euſeb. part.* 18. & Petavius *in*
6 *Rationar. temp.* referunt Jubilæos celebratos
ann. 49. & 50. poſt Chriſtum natum, & Joan-
nes Card. Monachus teſtatur in cit. Extrava-
gante *Antiquorum*, quod ex ipſius Bonifacii
ore audivit, *ſe ad hujuſmodi Conſtitutionem
edendam impulſum eſſe, quia vulgatum eſt, quod
talis Indulgentia in annis centeſimis a Nativi-
tate Chriſti olim concedi ſolebat*.
7 Annus Sanctus a Bonifacio VIII. fuit indi-
ctus pro unoquoque centeſimo, ex quo ipſe
Pontifex percepiſſet, incolas Romanos una vo-
ce tenere, quod, qui Baſilicam Sancti Petri
viſitarent unoquoque centeſimo plenariam In-
dulgentiam conſequerentur, & de facto com-
periſſet 1. *die Januarii* 1300. turmatim popu-
lum Romanum ad limina Apoſtolorum con-
volare, & in dies augeri peregrinorum con-
curſum, omnes uno ore ex majorum relatio-
ne exclamando in Baſilica Sancti Petri maxi-
mam eſſe peccatorum expiationem, & ſignan-
ter propriis auribus audiviſſet a quodam ſene
ætatis annorum 107. quod ſuus Pater proximo
tunc elapſo centeſimo Romam petiiſſet, ipſum-
que in ſua ultima voluntate admonuiſſet, ut
venturo ſæculo tantum ſpiritualem theſaurum
lucrifacere non omitteret, Cardinalium, &
Romani populi ſupplicationibus annuens die
22. Februarii ſupradicti anni 1300. Feſto Ca-
thedræ S. Petri Antiochiæ recurrente, magni
Jubilæi celebritatem quolibet centeſimo reco-
lendam inſtauravit. Sic refert Cajetanus de
Stefaneſchis Cardinal. S. Georgii ad velum
aureum, ſeu velabrum, & ipſius Bonifacii
affinis in ſuo libro *de anno centeſimo* inſerto tom.
6. Biblioth. Patrum.
Annus Sanctus ſic a Bonifacio diſpoſitus, 8
fuit ſtatim a Deo tamquam ſibi gratiſſimus
Miraculis comprobatus. Plurimi enim in San-
ctorum Apoſtolorum Baſilicis a diverſis mor-
bis, & infirmitatibus liberati ſunt, & præſer-
tim varii Dæmones obſeſſi, a quibus exi-
bant clamantes, & dicentes, quod non ſolum
ab Apoſtolis Petro, & Paulo ejiciebantur a
corporibus obſeſſis, ſed a multitudine anima-
rum populi Chriſtiani virtute Sancti Jubilæi
cogebantur exire, & quod ex dictorum Apo-
ſtolorum meritis animæ Purgatorio exiſtentes
a pœnis liberatæ Gloriam æternam jam obti-
nere meruerunt: ſic diffuſe refert Raynald. *ad
ann.* 1300. *num.* 7. Et tanta fuit ipſa multi- 9
tudo populi ex omnibus Mundi partibus ad
lucrandum hunc magnum Jubilæum accurren-
tis, quod ex omnibus nationibus, quæ ſub
cœlo ſunt, ſine Romanis, ſemper, & continuo
peregrinorum ducenta millia connumeraban-
tur, abſque venientibus, & recedentibus, ut
teſtatur S. Antoninus *part.* 2. *hiſt. tit.* 20. *c.*8.
§.11. Et quod mirum eſt, huic pene infinitæ 10
multitudini nil ad victum defuit, & pretio
ſatis commodo, ita ut ſenſibiliter cognoſcere-
tur eſſe ſpeciale opus Dei, ut narrat Brie-
tius *in Annal. ad ann.* 1300.
Annus Sanctus a Bonifacio VIII. pro uno- 11
quoque centeſimo determinatus 1300. in ſua
Conſtitut. incip. Antiquorum, fuit poſtea reda-
ctus ad quinquageſimum a Clemente VI. 1350.
in ſua Conſtitut. incipiente *Unigenitus*, & ſic
1350. fuit prima vice Jubilæus quinquaginta
annis anticipatus. Deinde Urbanus VI. crea- 12
tus Pontifex 1378. inſtituit, ut ob memoriam
annorum triginta trium, quibus Chriſtus Do-
minus in terris vixit, Jubilæus celebraretur
quovis anno trigeſimo tertio, ut late ſcribunt
Benzonius *lib.* 3. *cap.* 6. & Sanctarellus *cap.* 1.
dub. 3. Et hanc Urbani reductionem ad tri- 13
ginta tres annos ratam habuerunt, & ſerva-
runt Martinus V. & Nicolaus V. ut enunciat
Pan-

Digitized by Google

Paulus II. in ſua Conſtitutione incip. *Ineffa-*
14 *bilis providentia*, in qua anno 1470. ut omnis ætas tanti Theſauri particeps efficeretur, ſtatuit ipſe Paulus II. ut in poſterum Jubilæus
15 peragaretur anno quolibet 25. Et hoc tempus 25. annorum a Paulo II. determinatum, fuit ab omnibus ejus Succeſſoribus uſque ad præſens ſervatum; Poſt ipſum enim annos Jubilæos indixerunt Sixtus IV. pro anno 1475. Alexander VI. pro anno 1500. Clemens VII. pro anno 1525. Julius III. pro anno 1550. Gregorius XIII. pro anno 1575. Clemens VIII. pro anno 1600. Urbanus VIII. pro anno 1625. Innocentius X. pro anno 1650. Clemens X. pro anno 1675. Innocentius XII. pro anno 1700. qui tamen non potuit ipſum claudere, ex quo obierit die 28. Septembris ejuſdem anni 1700. & ipſum clauſit Clemens XI. qui fuit electus Pontifex Maximus die 23. Novembris ejuſdem anni 1700. Benedictus XIII. pro anno 1725. & Benedictus XIV. pro anno 1750.

16 Anno Sancto imminente, die Aſcenſionis Domini ante Annum Sanctum maximo apparatu in Baſilica Sancti Petri poſt Evangelium recitatur publice Pontificis Diploma de proxi-
17 mi anni Jubilæo. Et Annus Sanctus incipit a primis Veſperis Nativitatis Domini, & durat uſque ad primas Veſperas ejuſdem Nativitatis Domini anni ſequentis, cum hac tamen diverſitate, quod Veſperæ initio anni Jubilæi dicuntur poſt aperitionem Portæ Sanctæ, at in fine ejuſdem anni Jubilæi dicuntur antequam ipſa Porta Sancta claudatur, unde Jubilæus perſeverat, dum Porta Sancta ſiſtit aper-
18 ta; Et vocatur Sancta eo quia, qui per eam, ut decet, ingrediuntur, ſanctitatem, ſeu Gratiam Divinam conſequuntur, & dum ea clauditur, benedicuntur lapides, calx, & alia id genus.

19 Porta autem ſancta aperitur, ut ſequitur. In Vigilia Nativitatis Domini inſtituitur mane ſupplicatio celeberrima, cui intereſt Summus Pontifex cum Cardinalibus, Principum Legatis, Prælatis &c. Poſt meridiem Pontifex e ſacello Palatii ſe confert ad Eccleſiam Sancti Petri, æque ac reliquæ, clauſam, ejuſque Portam muratam, quæ dicitur *Porta Sancta*, ter ipſe malleo argenteo percutit, Summus Pœnitentiarius bis, tunc a Fabris murariis disjicitur murus foribus Eccleſiæ Sancti Petri appoſitus, cujus omnes lapides, ac cæmentum magna cum devotione accipiunt Populus Ro-
20 manus, ac peregrini. Deinde Pontifex Templum ingreditur, intereſtque Veſperis ſolemnibus; & interim cum magno comitatu Cardinalis Decanus pergit ad aperiendam portam Sanctam Baſilicæ S. Pauli, & Cardinales Archipresbyteri ad aperiendas Portas Sanctas, quiſque ſuæ reſpective Baſilicæ Lateranenſis, &
Sanctæ Mariæ Majoris. Poſtquam autem per 21
totum annum dictæ Sacræ Baſilicæ viſitatæ fuerunt, paulo ante Nativitatem Domini edicitur Portam Sanctam Divi Petri claudendam eſſe in vigilia Nativitatis ejuſdem Domini poſt Veſperas, quas præcedit non minus ſolemnis a Palatio Apoſtolico ſupplicatio, quam quando aperienda erat.

Unde poſtquam ipſe Summus Pontifex, & 22
poſtmodum ipſe Summus Pœnitentiarius in medium liminis ingreſſum ipſius Portæ Sanctæ jecit calcem trulla, ſeu cochleari argenteo, ternoſque lapides poſuit, tunc mox in altum, latumque murus erigitur, manetque integer, donec redeat alius Annus Sanctus. Et dum 23
Porta Sancta Baſilicæ Sancti Petri ab ipſo Summo Pontifice, & aliæ Portæ Sanctæ aliarum Baſilicarum a ſuis reſpective Cardinalibus deſtinatis aperiuntur, & clauduntur, recitantur variæ, & determinatæ preces, quas præ aliis refert Navarrus in fine ſui commentarii.

Pro Anni Sancti Jubilæo lucrando indictæ 24
ſunt variæ Eccleſiæ viſitandæ. Bonifacius VIII. determinavit viſitandas eſſe Baſilicas Apoſtolorum Petri, & Pauli. Clemens VI. addidit 25
viſitandam Baſilicam Lateranenſem. Et Gre- 26
gorius XI. adauxit viſitandam Baſilicam Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe, prout uſque ad præſens ſervatur, & ſemper exprimuntur Baſilicæ viſitandæ in Conſtitutionibus, quæ publicantur per Summos Pontifices in indictione hujuſmodi magni Jubilæi Anni Sancti.
Interdum tamen juſtis de cauſis fuerunt ſub- 27
rogatæ aliæ Eccleſiæ prædictis Baſilicis, ut contigit ſub Urbano VIII. a quo fuit deputata viſitanda Eccleſia Sanctæ Mariæ Tranſtiberim loco Baſilicæ S. Pauli extra mœnia ratione peſtis, quæ tunc temporis graſſabatur in Urbe, & Regno Neapolitano, & Siciliæ.
Et tales Baſilicæ debent viſitari per triginta 28
vices a Romanis, & incolis Urbis, & per quindecim vices ab exteris in gratiam laborum, & pœnarum itineris. Quandoque tamen 29
ad minores vices fuerunt redactæ dignis de cauſis a variis Summis Pontificibus, & data etiam facultas Pœnitentiariis Baſilicarum tales viſitationes diminuendi, ut obſervat Archiepiſcopus Tarſenſis Franciſcus Maria Phebœus *in ſuo libro de progreſſu celebritatis anni Jubilæi p.* 240.

Alia ad rem, vide verb. *Jubilæum*.

AN-

Digitized by Google

ANTIQUATA propoſitio, vide verb. *Propoſitiones damnatæ n.* 44. Apocrypha propoſitio, vide *ibid. num.* 43. Apocryphæ Indulgentiæ, vide verb. *Indulgentia art.* 4. *per tot.* Athea propoſitio, vide d. verb. *Propoſitiones damnatæ n.* 29.

APOSTASIA, APOSTATA.

SUMMARIUM.

1 *Apoſtaſia quid ſit.*
2 *Et quotuplex.*
3 *Apoſtata a Fide quis dicatur*, ad n. 5
6 *Quas pœnas incurrat*, ad n. 9
10 *Qualiter abjurare, & recipi debeat*, ad num. 18
19 *Apoſtata ab Obedientia*, ad n. 20
21 *Apoſtata a Religione*, ad n. 28
29 *Non eſt talis, qui notabiliter gravatus, ſine licentia confugit ad Superiorem majorem*, ad n. 39
40 *Immo ad vitandum periculum multa alia fieri poſſunt ſacris Canonibus contraria*, ad n. 43
44 *Neque eſt Apoſtata qui habitum non ſine gravi culpa dimittit, animo tamen reaſſumendi*, ad num. 48
49 *Pœnæ Apoſtatarum a Religione*, ad n. 56
57 *Obligatio Superiorum revocandi, & recipiendi hujuſmodi Apoſtatas*, ad n. 61
62 *Apoſtaſia ab Ordine Sacro.*
63 *Ejus pœnæ*, ad num. 67
68 *Subnectuntur Supplementa Auctoris*, ad num. 73
74 *Item additiones ex aliena manu*, ad n. 77

1 APoſtaſia ex vi nominis ſignificat quandam deſertionem, vel receſſum a Deo, aut aliquo bono, in quo homo tenebatur perſevera-
2 re, vel ex præcepto, vel ex voto; Unde quia a Deo tripliciter recedere poſſumus ſecundum tres modos conjunctionis debitæ ad ipſum, ſcilicet per Fidem, Obedientiam, & Religionem profeſſam, vel Sacrum Ordinem ſuſceptum, ideo triplex eſt Apoſtaſia, ſeu defectio, ſcilicet a Fide, Obedientia, Religione profeſſa, vel Sacro Ordine ſuſcepto; Ita communiter Doctores cum Divo Thoma 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. & Gloſſa *in cap.* 1. *de Apoſtatis*. Apoſtaſia a Fide (quæ propriiſſime Apoſtaſia eſt, & a communi poſt Gloſſ. *in cap.* 1. *de Apoſtatis verb. Apoſtata, Apoſtaſia perfidiæ* vocatur) eſt totalis diſceſſus, ſeu defectio a Fide Chriſtiana; Unde Apoſtata a Fide ille 3
dicitur, qui in totum a Fide Chriſti recedit, ſive totaliter eam deſerit, ut ſi Chriſtianus efficitur Judæus, vel Turca, ſive Paganus *leg.* 1. & 2. *Codic. de Apoſtat. cap. Non poteſt* 24. *cauſ.* 2. *quæſt.* 7. Pirhing. *lib.* 5. *tit.* 9. §. 1. Farinac. *tract. de Hæreſi quæſt.* 183. §. 2. *num.* 13. Sylveſter *verb. Apoſtaſia*, & alii communiter.

Hinc Apoſtaſia differt ab Hæreſi ſolum ſe- 4
cundum magis, & minus; ex quo Apoſtaſia deficiat a Fide Chriſti totaliter, & Hæreſis ſolum partialiter; Apoſtata enim dicitur, qui 5
Chriſtum, & Fidem Chriſtianam, quam ſuſcepit, totaliter abnegat; Hæreticus vero non totaliter eam abnegat, ſed ſolum partialiter ſecundum unum, vel aliquos Articulos, ideoque magis late patet Apoſtaſia, quam Hæreſis; omnis enim Apoſtata eſt Hæreticus, ſed non omnis Hæreticus eſt Apoſtata, ut de ſe patet, quia licet Lutherani, Calviniſtæ, & alii Hæretici vulgo, & improprie dicantur Apoſtatæ, vere tamen, & proprie loquendo non ſunt Apoſtatæ a Fide Chriſti, cum adhuc Chriſtiani ſint ad differentiam verorum Apoſtatarum, qui amplius non ſunt Chriſtiani, ſed vel Judæi, vel Pagani ſecundum ſectam, quam amplexi ſunt.

Unde Apoſtatæ ultra quam quod omnes pœ- 6
nas, quas incurrunt Hæretici, ut expreſſe habetur *cap. Contra Chriſtianos* 13. *de Hæreticis in* 6. præciſis his verbis: *Contra Chriſtianos, qui ad ritum tranſierint, vel redierint Judæorum* &c. *erit tamquam contra Hæreticos, ſi fuerint de hoc confeſſi, aut per Chriſtianos, ſeu Judæos convicti, & ſicut contra fautores, receptatores, & defenſores Hæreticorum, ſic contra fautores, receptatores, & defenſores talium eſt procedendum*; & tenent communiter Doctores; adhuc 7
tamen alias majores, & graviores incurrunt, quam ipſi Hæretici: cum Apoſtatæ ſemper quandiu vivunt, & poſt mortem uſque ad quinquennium accuſari, & in ſuis puniri poſſunt, *l. Si quis* 1. & *l. Apoſtatarum* 4. *Cod. de Apoſtatis*; Nec ſuffragatur eis pœnitentia, 8
uti ſuffragatur Hæreticis, *l. Hi qui* 3. *Cod. de Apoſtatis*, ubi aperte dicitur: *Lapſis enim, & pœnitentibus ſubvenitur, perditis vero, hoc eſt Sanctum Baptiſma profanantibus, nullo remedio ſuccurritur*; Et ſi alios ſeducant, ſpoliantur omnibus bonis, & capitali ſententia damnantur, *l. Cum* 5. *Cod. de Apoſtatis*. Quæ autem 9
pœ-

pœnæ de Jure ſint ſtatutæ Hæreticis, & conſequenter Apoſtatis; vide ſuo loco verb. *Hæreſis*.

10 Apoſtatæ a Fide in Turcarum ditionibus exiſtentes, ſi ibi redeant ad pœnitentiam, omnino debent abjurare Apoſtaſiam coram Fidelibns captivis, quibus dederunt ſcandalum in propriis carceribns publice, & explicite; at coram infidelibus non videtur hoc neceſſarium, ſed ſufficit, ut coram ipſis abſtineant ab actibus infidelitatis, deponantque habitum proteſtativum falſæ Religionis, & curent ut ſucceſſu temporis cognoſcant etiam infideles vel ab ipſis, vel ab aliis eorum abjurationem, licet id cum periculo vitæ; Sacra Congregatio Sanctiſſimæ Inqniſitionis 18. *Julii* 1620. Sacra Congregatio de propaganda Fide *ſub die* 7. *Aprilis* 1629. quam refert Laurent. de Peyrinis *de privil. Regul. tom.* 3. *in addit. ad Conſtitut. Leonis X. cap.* 4. *n.* 26. *pag.* 430.

11 Apoſtatæ reverſi ad Fidem in terris infide-
lium tuta conſcientia omnem habitum indiſtin-
cte deferre poſſunt nationis diſcretivum, dum-
modo non ſit proteſtativus falſæ Religionis,
12 donec nanciſcantur occaſionem transfugiendi
ad Fideles. Nec proinde arcendi ſunt a ſu-
ſceptione Sacramentorum, ſi propoſitum ha-
bent profitendi Fidem, quando Juridice de il-
la interrogentur; Sac. Cong. de Propaganda
Fide 7. *April.* 1629. cujus meminit Laurent.
de Peyrin. *loco ſuperius cit. n.* 27. Sac. Cong.
S. R. & uuiverſ. Inquiſitionis *coram Sanctiſſ.
Domino Noſtro Urbano VIII.* 18. *Julii* 1630.
apud eundem Laurent. de Peyrinis *dict. cap.*4.
n. 41. cenſuit deponendum eſſe habitum infi-
delium, quatenus ſit proteſtativus falſæ Religio-
nis; ſi vero ſit æquivocus, poteſt reverſus illum
deferre; quod ſi ex illa delatione ratione per-
ſonæ aliqua oriretur ſuſpicio, tenetur aufuge-
re quam primum poterit.

13 Apoſtatam pœnitentem in articulo mortis
conſtitutum, & in terris infidelium exiſten-
tem accerſitus Confeſſarius, ut ſecreto abſol-
vat, abſolvere debet, abjurata prius verbo A-
poſtaſia in Foro conſcientiæ, & ſi per aliquod
temporis ſpatium ſupervixerit, poterit abju-
14 rare in balneo coram Fidelibus. Quod ſi non
poterit, relinquat Chirographum ſuæ abjura-
15 tionis ſaltem ſigno Crucis conſcriptum; Quod
ſi neque hoc poſſit, committat Confeſſario,
ut ſuam abjurationem Fidelibus manifeſtet.
16 Non autem tenetur pœnitens tunc in periculo
vitæ conſtitutus, etiam ſuadentibus Turcis,
cum periculo vitæ Fidem Catholicam, quam
tunc, abjurata infidelitate, amplexus eſt, con-
fiteri, ſed eorum ſuaſiones eludere, vel non
reſpondendo, vel æquivocis verbis utendo;
Sac. Cong. S. R. & univerſalis Inquiſitionis
18. *Julii* 1630. teſte Laurent. de Peyrinis *d.
cap.* 4. *num.* 42.

Apoſtaſia a Fide per Chirographum fraude 17
Dæmonis facta nullum Jus illi tribuit, & re-
conciliandus eſt Apoſtata, abſque eo quod Dæ-
mon cogatur Chirographum reddere, cum in
tali caſu ſufficiat vera pœnitentia commiſſi
criminis, ſeu Apoſtaſiæ; ex illo enim Chiro-
grapho nullum Jus acquiritur Dæmoni, ut be-
ne advertit Lupus *in Edictis Inquiſ. part.* 3.
lib. 22. *diſt.* 5. *art.* 2. *diff.* 2. Nec valet dici 18
illud eſſe requirendum ad probandam Apoſta-
ſiam Malefici, quia neque ad hoc eſt neceſſa-
rium, cum corpus delicti Apoſtaſiæ non opor-
teat per ſcripturam probari, dum de eo con-
ſtat per confeſſionem ipſius rei; Card. Albit.
de inconſt. in Fide cap. 32. *n.* 153.

Apoſtaſia ab Obedientia late capta eſt omnis 19
mortalis Divinæ Legis transgreſſio, ut docet
D. Thomas 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. *ad* 1. juxta il-
lud Eccleſiaſt. 10. *Initium ſuperbiæ hominis apo-
ſtatare a Deo*. Stricte tamen, & proprie lo- 20
quendo Apoſtaſia ab Obedientia ſumitur pro
receſſu a mandatis Eccleſiæ, cum quis ex ſu-
perbia, vel contemptu Schiſmatice reſiſtit Ec-
cleſiæ legitime præcipienti, vel ſuis Canoni-
bus, Conciliaribus Decretis, & juſtis Legibus
obtemperare contumaciter recuſat; colligitur
ex cap. 2. *de majoritat. & obedientia, & c.* 1.
cauſ. 3. *q.* 4. *& cap.* 2. *ejuſdem cauſ. & quæ-
ſtion.* ubi præciſe dicitur: *Transgreſſores enim
ſponte Legis ſuæ, ejuſque violatores Apoſtatæ
nominantur;* & hujus Apoſtaſiæ præcipua ſpe-
cies eſt Schiſma, de quo ſuo loco verb. *Schiſma*.

Apoſtaſia a Religione proprie loquendo eſt 21
criminoſa diſceſſio a Religione cum animo non
amplius redeundi ad regulare Inſtitutum. Di-
citur *criminoſa diſceſſio* ad denotandum, quod
ad incurrendam veram Apoſtaſiam, debet eſ-
ſe temeraria diſceſſio, & facta ſine licentia
Superioris, unde Apoſtatæ non ſunt, qui di-
ſcedunt cum legitima facultate, vel liberan-
tur a Regulari obſervantia, vel ad Epiſcopa-
tum legitime transferuntur, juxta *Clement. I.
de elect.* Dicitur autem *cum animo non amplius
redeundi ad Regulare Inſtitutum*, ad denotan-
dum quod ut incurratur vera Apoſtaſia, de-
bet haberi animus deliberatus nunquam re-
deundi, ſive ad ſuum derelictum, ſive ad aliud
quodcumque Regulare Inſtitutum. Unde qui 22
a Religione profeſſa etiam ſine legitima facul-
tate ad aliam laxiorem Religionem tranſiret,
non

Digitized by Google

non eſſet rigoroſe, & proprie Apoſtata, quia ut inquit Innocentius *in cap. Intelleximus in fine de ætate & qualitate* in nullo venit contra ea, quæ ſunt de ſubſtautia Ordiuis, cum ſemper ſit in alicujus obedieutia, nam uon dicitur Apoſtata proprie, niſi qui ad ſæculum redit, & tenet Gloſſa *in cap. ult. de Apoſtatis*, Abbas, Joannes Andreas, Archidiaconus, Sylveſter, Faguau. Pirbing. Rodrig. Cajetan. Layman, & alii plurimi.

23 Apoſtaſiam vere iucurrit, & dicitur Apoſtata, qui a Religione temere diſcedit cum auimo non amplius redeundi, etiamſi retineat Habitum; nam uihil refert, an cum, vel ſine Habitu diſcedat, dummodo habeat animum deliberatum non amplius redeundi, ſicut enim Habitus non facit Monachum, ſed Profeſſio Regularis, *cap. Porrectum*, *cap. Ex parte*, *de Regularib.* ita retentio Habitus tautum non debet facere quempiam eſſe in Religione, ut æqualiter fiat diſſolutio, & colligatio vinculi; *l. Nihil eſt*, *de Reg. Jur. leg. Ab emptione*, *Cod. quando licet*, *§. item per acceptillationem*,
24 *Inſtit. quib. mod. obligat. tollat.* Et expreſſe a Clemeute VIII. in decreto pro reſervatione caſuum edito 26. *Maii* 1593. vocatur Apoſtaſia, ſive fiat habitu retento, ſive dimiſſo, præciſis his verbis: *Apoſtaſia a Religione ſive Habitu dimiſſo, ſive retento, quando eo pervenit, ut extra ſepta Monaſterii, ſive Conventus fiat egreſſio*. Quod decretum fuit etiam confirmatum ab Urbano VIII. 21. *Septembris* 1624. Sic tenet Abbas *in cap.* 1. *num.* 2. *de Apoſtat.* Farinac. *tract. de Hæreſi quæſt.* 183. §. 1. *n.*62. Cajetanus, Sanchez, Rodriquez, Angelus, Sylveſter, Pirhing. Auaclet. Donatus, & cum plurimis aliis Piguatell. *tom.* 7. *conſ.* 68. *n.* 5.

25 Quamvis autem ex dictis colligatur rationem formalem Apoſtaſiæ proprie dictæ iu hoc præciſe couſiſtere, quod diſceſſio a Religione fiat cum auimo nou amplius redeundi, adeoque eos, qui cum auimo redeundi diſcedunt, non eſſe proprie Apoſtatas, ſed fugitivos:
26 Tamen in praxi communiter accipiuntur, & tractautur ut veri Apoſtatæ, qui extra Clauſtra ſiue Superiorum liceutia Habitu etiam retento, & cum animo redeundi ad Religionem, vagantur, prout refert Sanctor. *comm. in ſtatut. Relig. S. Franciſci c.* 2. *ſtatut.* 61. eſſe definitum per ſtatuta Papalia Julii II. *c.* 7. *part.* 31. præciſis his verbis: *Intelligimus autem Apoſtatam omnem, qui ſine licentia, vel contra obedientiam ſuorum Prælatorum per terras, loca, ſeu patrias cum Habitu, vel ſine, cum ſocio, vel ſine illo iverit, atque quomodolibet diſcedentem*. Et ſic pro eodem ſumuntur iu Decretis 27
de Apoſtatis, & ejectis a Sac. Congr. Conc. juſſu Urbani VIII. 21. *Septembris* 1624. editi, ubi §. 3. expreſſe dicitur: *Rurſus ſtatuit, ut fugitivi, & Apoſtatæ ſive Habitum Regularem deferant, ſive non, poſſint, ac debeant ab Epiſcopis loci, ubi moram trahunt, in Carceres conjici, ac Superioribus Regularibus conſignari ſecundum Regularia ſtatuta puniendi*. Et pro eo- 28
dem etiam ſumuntur a Clemente X. iu Conſtitut. iucip. *Paſtoris æterni vices* edita 18. Februar. 1675. in qua habetur præciſe: *Ut Regulares Apoſtatæ & fugitivi &c. tunc pœnarum ipſis propter Apoſtaſiam hujuſmodi inflictarum, vel infligendarum &c.*

Non eſt tamen Apoſtata Regularis, qui in- 29
juſte, & notabiliter gravatus a Superiore recta via ad Generalem, Provincialem, aut alios, ad quos de Jure, accedit abſque licentia Superioris. In tali enim caſu talis Reli- 30
gioſus non peccat, nec recedit ab obedientia, ſed dicitur appellare de facto, quamvis antea non appellaverit; Appellatio autem ex Paſqualigo ad Lauretum de Franchis *part.* 1. *num.* 1359. eſt defenſio contra injuſtitiam, & præſidium innocentiæ: & defenſio per omnes eſt de Jure naturæ, adeoque Regularibus nedum licita, ſed & neceſſaria, ut per majorem Superiorem a gravamine Superioris iuferioris liberentur. Non eſt enim dicibile, utpote 31
nimis durum, quod ex proprio ſtatu Regulares ſiut deterioris conditionis quam cæteri homines, qui ab injuſtis gravamiuibus poſſunt appellare, & ad majores Judices recurrere, *cap. Suggeſtum*, *cap. Paſtoralis Offitii*, *de appellationibus l.* 2. *tit.* 28. Et ſic teneut Lezana *ſum. tom.* 1. *cap.* 16. *n.* 8. Peyriu. *de ſubdito q.* 1. *cap.* 20. Ameno *de delictis tit.* 2. §. 1. *Apoſtaſia n.*27. Piguatell. *tom.* 10. *Conſult.* 24. *n.* 27. & plurimi apud ipſum, Pirhiug. Bonacina, Tamburin. & alii.

Nec officit quod Concilium Trident. *cap.*4. 32
ſeſſ. 25. *de Regular.* decernat: *Nec liceat Regularibus a ſuis Conventibus recedere, etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint; Qui vero ſine prædicto mandato in ſcriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tamquam deſertor ſui Inſtituti puniatur*. Nam, ut inquit Rodriquez *tom.* 1. *quæſt. Regul.* 30. *art.* 3. & Pignatell. *tom.* 10. *conſult.* 24. *n.* 28. non eſt credendum Coucilium voluiſſe derogare Juri naturali de ſe defendeudo ab injuſte gravante, & iniquo oppreſſore, & loqui voluiſſe de Religioſis ſic injuſte gravatis, & inique oppreſſis, ſed ſolum

Digitized by Google

lum de illis, qui ſine vera cauſa, & ſolo apparenti, levi, ac emendicato prætextu recurrunt, uti illa dictio *prætextu* ſignificare videtur.
33 Mens igitur Concilii fuit providere, ne Regulares ex quocumque levi, inani, & colorato prætextu vagandi, & ſe ſubtrahendi a Superiorum obedientia occaſionem quærant, ut ſæpiſſime in dies accidebat, & per hoc præcepit tales Regulares eſſe puniendos tamquam ſui Ordinis deſertores, etiamſi emendicatis prætextibus accedendi ad Superiores a Conventu, vel Monaſterio ſine facultate diſcedant; non autem prohibere, ne in cauſa veri, & realis notabilis gravaminis præſentis, vel imminentis ad majores Superiores poſſet haberi recurſus, eo vel maxime, quod non eſt petenda licentia ab illo, ad cujus gravamen tollendum agitur. Et ſic declaratum fuiſſe a Sac. Congr. refert Rodriquez *l. c.* & tenent Navarr. *tom.* 2. *de Reg. num.* 67. juxta Gloſſ. *in cap. Cum Paſtoris* 2. *q.* 7. *& arg. cap. Ex parte de accuſat.* Suarez *de Religione t.* 4. *lib.*2.
34 *c.* 102. *n.* 4. Quaranta, Ameno, & alii plurimi; in tali enim caſu præſumitur licentia tacita Superioris *ad quem*, ut optime dicit Suarez *t.* 4. *tract.* 5. *lib.* 3. *c.* 1. *num.* 6. Lezana *tom.* 1. *cap.* 16. *num.* 9. Pignatell. *tom.* 10. *conſult.* 24. *num.* 28. Barboſa *in Concil. ſeſſ.* 25. *capit.* 9. cum Aragon. & plurimis aliis ibi citatis.

35 Nec etiam obſtat, quod in multis ſtatutis variarum Religionum declaretur Apoſtata, qui ſine obedientia extra Conventum ierit *etiam prætextu ad Superiores accedendi, etiamſi recta via coram Superiore ſe ſiſtat*, ut ſignanter cavetur in Conſtitutionibus Minorum de Obſervantia *ſtatut. Sambucan. cap.* 2. §. 8. *n.*5. nam ut optime dicit Sanctorus in compendio Commentariorum ſuper ipſa ſtatuta Minorum, verb. *Apoſtaſia, & Apoſtata n.* 7. Statuta recurſum, & confugium ad Superiorem non condemnant abſolute, ſed frivolum, & ſub prætextu, ob cauſas ſcilicet leves, & frivolas. *Non enim eſt Apoſtata, qui ſupra modum gravatus ad Superiorem ſine licentia confugit*; *Pœnal. cap.* 9. *qu.* 2. *& conſtitut. cap.* 3. *ſtatut.* 22. Et talem non eſſe Apoſtatam tenet etiam Lantuſcha *verb. Appellatio n.*8. Ameno *de delictis tit.* 2. §. 1. *Apoſtaſia n.* 31. Matthæucci *Official. quoad Apoſtatas num.* 16. *&* 17. Rodriquez, Portell. ex noſtris.

36 Et a fortiori non eſt Apoſtata Regularis recurrens recto tramite ad Urbem a gravaminibus Superiorum ſine eorum licentia, dummodo non vagetur, & ſe præſentet R. P. D. Secretario Sac. Cong. ut pluries fuit decretum & ſignanter in *Valentina* 6. *&* 27. *Junii* 1698. Monacell. *tom.* 1. *in Appendic. adnotat. ad Decret.* de Ejectis *num.* 1. Urſaya *Inſtit. Criminal. lib.* 1. *tit.* 8. *n.* 29.

Debet tamen talis Religioſus ad Superiorem majorem ſine obedientia confugiens eſſe ſic notabiliter & manifeſte gravatus, ut evidenter conſtet, vel de facili probari poſſit non habere aliud remedium, niſi ut ad majorem Superiorem confugiat, & ſic apud illum ſe ipſum tueatur. Ad juſtificandum tamen ſuum recurſum, & ut nulla pro Foro etiam externo ſit Apoſtaſiæ umbra, & ſuſpicio fugæ, nec contra eum militent ſancita a Sac. Cong. Regul. *anno* 1587. in Decreto incip. *Quoniam nonnulli Regulares vagandi ſtudio &c.* & a Sixto V. in ſua Conſtit. incip. *Ad Romanum ſpectat*, §. 20. & a Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 4. *ſuper receſſu Regularium ſine Obedientialibus a Conventibus*, bis verbis; *Nec liceat Regularibus a ſuis Conventibus recedere etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint; Qui vero ſine prædicto mandato in ſcriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tamquam deſertor ſui Inſtituti puniatur*; expediret, immo eſſet ſic inſtruendus, ut prius ipſe recurrens peteret facultatem a Superiore gravante adeundi majorem Superiorem; & tali facultate ſibi negata, peteret teſtimoniales Apoſtolos a teſtibus fide dignis de petita, & ſibi denegata tali facultate. 37 38

Et dato quod nec tales teſtimoniales Apoſtolos poſſet obtinere propter aliquem timorem, vel reſpectum, aut aliam cauſam in teſtibus; ſeu potius petendo tales teſtimoniales Apoſtolos, aut licentiam, aliquod majus gravamen certo timeret, quod niſi feſtinanter, & occulte diſcederet, ſtatim incarceraretur, & adderentur gravaminibus gravamina, tunc nulla petita licentia, & nullis teſtimonialibus, poſſet recta via Superiorem adire pro neceſſario ſublevamine, quia nemo tenetur ſibi majus malum procurare, & in tali caſu, licet non verbo, facto diceretur appellare, quod plus eſt; *cap. Dilecti filii* 2. *de appellat.* & Gloſſ. *ibi*: Pignatell. Suarez, Peyrin. Ameno, Nicolius, & alii ſupracitati. Immo plurimi ut Peyrinus cit. ex Portello *in addit. ad dubia Regul. verb. Habitus n.* 3. Diana *tom.* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 115. & alii tenent, quod in tali periculoſo caſu poſſit etiam Regularis Habitum dimittere abſque incurſu Apoſtaſiæ, & ſic incognitus directe ad Superiorem accedere, 39 40

Digitized by Google

re, dummodo vere, & certo timeat, quod in
itinere capiatur, & reducatur per vim ad
41 manus Superioris gravantis. Et hoc eſt juxta
cap. Clerici officia, de vita, & honeſt. Cleric.
ubi expreſſe dicitur; *Niſi juſta cauſa timoris*
exegerit Habitum transformari, & Gloſſa ibi
explicite: *Clericus juſta de cauſa poteſt poſtpo-*
nere Habitum Clericalem, nec cenſetur Apoſta-
ta. Et Gloſſ. *In cap. Ut periculoſa, Ne Cleri-*
ci, vel Monachi in 6. verb. temere, ubi habet
præciſa verba: *Ex cauſa licet Habitum trans-*
formare, ſi juſta ſit, puta timor.

42 Et quod Regularis dimittens Habitum ad
evitanda pericula non ſit Apoſtata, tenent
expreſſe Sylveſter *verb. Habitus num.* 3. Divus
Antonin. *in* 3. *part. tit.* 24. *c.* 33. & Pignatell.
tom. 10. *conſult.* 24. *c.* 14. *n.* 14. cum plurimis
aliis ibi citatis. Addo quod evitandi periculi
cauſa licet Clericis arma deferre juxta Gloſſ.
in cap. Clerici arma, de vita & honeſt. Cleric.
ubi dicit: *Clerici arma portare non debent ſine*
juſta cauſa: Juſtam cauſam intellige, ſi per loca pe-
riculoſa tranſitum faciant, tunc poſſunt portare arma
43 *ad terrorem latronum*. Et etiam ad evitanda ta-
lia pericula licet eis comam deferre; Gloſſa *in*
cap. Si quis ex Clericis, eodem tit., ubi dicit,
quod cum quidam reprehenderetur a Papa,
ſic pro ſua juſta defenſione reſpondit:

Tutius ut peterem Laici ſub imagine Romam,
Fas fuit, ut ſinerem luxuriare comam.

44 Regularis cum Litteris Obedientialibus iti-
nerans, & ad liberius divagandum Habitu Re-
gulari in itinere dimiſſo, & in veſte ſæculari
incedens, non eſt Apoſtata, quia ex ſuperius
dictis ratio formalis Apoſtaſiæ eſt, quod di-
ſceſſio a Religione fiat cum animo delibera-
to non amplius redeundi, hic autem Regu-
laris, ut ſupponitur, haberet animum, &
voluntatem iterum redeundi ad clauſtra ſub
obedientia Superiorum, & in tantum dimiſit
Habitum Regularem, ut liberius ſub veſte ſæ-
culari divagaretur; Sanchez lib. 6. Moral. c. 8.
n. 5. Pirhing. *lib.* 3. *tit.* 31. *ſect.* 5. *num.* 187. &
45 alii. Nec etiam talis Regularis cenſendus eſt
fugitivus, quia receſſit a Conventu, ſeu Pro-
vincia cum legitima facultate ſuorum Supe-
riorum.

46 Ligatur tamen Excommunicatione lata in
Regulares temere Habitum dimittentes libe-
rius vagandi cauſa, *cap. Ut periculoſa, Ne Cle-*
rici vel Monachi in 6. ibi: *Ut periculoſa Re-*
ligioſis vagandi materia ſubtrahatur, diſtrictius
inhibemus, ne de cætero aliquis Profeſſus temere
Habitum dimittat. Si quis autem temerarius vio-
lator extiterit, Excommunicationis incurrat ſen-
tentiam ipſo facto. Et hanc Excommunicatio- 47
nem etiam incurrit, qui Habitum deſert, ſed
ita coopertum, ut cognoſci non poſſit, ut
cum multis a ſe citatis tenet Peyrin. *de ſubdi-*
to cap. 26. & facit Gloſſa *in Clementina de vi-*
ta, & honeſtat. Cleric. cap. Quoniam qui, verb.
extrinſece. Et ratio eſt clara, quia licet ipſe
non dimittat Habitum materialiter, dimittit
tamen formaliter, & deferre illum coopertum
alio Habitu, idem eſt ex Quaranta *Summ.*
Bull. verb. Apoſtata, ac illum non deferre, &
ita faciliter poteſt libere vagari deferendo Ha-
bitum coopertum, ac ſi nullo modo ipſum
deferret; & per hoc Concil. Trident. *ſeſſ.* 25.
de Regul. cap. 19. decrevit ſic: *Ne detur li-*
centia cuiquam Regulari occulte ferendi Habitum
ſuæ Religionis.

Regulariter autem quantumcumque Habitus 48
etiam ex laſcivia relinquatur, vel cooperia-
tur, ſi non relinquitur animo deliberato illum
non reaſſumendi, non contrahitur Apoſtaſia,
ut reſpondit Oldrad. *conſ.* 102. in hanc rem
edito, & tenet Rodriq. *tom.* 1. *qu. Regul.* 30.
art. 1. Pignatell. *tom.* 10. *conſult.* 24. *num.* 15.
Peyrin. & alii &c.

Pœnæ Apoſtaſiæ a Religione, ſeu ſtatu Re- 49
ligioſo de Jure communi ſunt ſequentes. Pri-
ma eſt Excommunicatio, quæ ipſo facto in-
curritur, ſi fiat Apoſtaſia cum dimiſſione Ha-
bitus, ut expreſſe habetur *in cap. Ut periculo-*
ſa 2. *ne Clerici vel Monachi in* 6. Secus au- 50
tem ſi Apoſtaſia fiat cum retentione Habitus,
quia nullus textus dictam Excommunicatio-
nem infligens allegari poteſt. Ipſe enim tex-
tus *cap. ut periculoſa*, quem aliqui in contra-
rium allegant, loquitur ſolum de illis, qui
Habitu dimiſſo diſcedunt, ibi: *Ne de cætero*
aliquis Profeſſus temere Habitum dimittat &c.
Sic tenet Gloſſa *de temp. Ordinat. verb. Apo-*
ſtata, Abbas *in cap. fin. n.* 2. *de Apoſt.* Sanch.
lib. 2. *moral. cap.* 8. *n.* 20. Pirhing. *hoc tit.*
n. 9. Sylveſter, Hoſtienſ. & alii communiter.

Secunda pœna eſt ſuſpenſio ab Ordinibus 51
Sacris, quos Apoſtata ſuſcepit durante Apo-
ſtaſia, *Cap. Conſultationi, de Apoſt. & reiter.*
Baptiſm. lib. 5. *lib.* 9. Et ſi durante ſuſpen- 52
ſione celebret, vel alios Ordines exerceat, fit
Irregularis, *cap. Cum æterni, de ſentent. & re*
jud. lib. 2. *tit.* 14. *in* 6. *& cap. cum medici-*
nalis, de ſentent. excomm. pariter in 6. A qua 53
Irregularitate licet de Jure communi non poſ-
ſit diſpenſare niſi Papa, ut clare innuunt di-
cti duo Canones *Cum æterni; & Cum medici-*
nalis, de Jure tamen particulari per privile-
gia poſſunt ab ipſa diſpenſare cum ſuis ſubdi-
tis

Digitized by Google

tis omnes Prælati Regulares, ut patet ex conceſſione Sixti IV. in Bulla Maris Magni incipiente *Regimini*, Pauli III. incipiente *Licet debitum*, & S. Pii V. incip. *Dum ad Congregationem Caſſinenſem*. Vide verb. *Irregularitas art.* 3. *num.* 16. & 17.

54 Tertia pœna eſt quod durante Apoſtaſia Regularis Apoſtata exiſtat privatus privilegiis ſuæ Religionis; Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 19. ubi expreſſe dicit: *Interim vero*
55 *nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur*. Præter autem has pœnas a Jure communi ſtatutas, ſunt etiam aliæ, ut privatio vocis activæ, & paſſivæ, carceris, Flagellationis, jejunii, & hujuſmodi, quæ diverſimode a qualibet Religione in particulari pro ſuis Apoſtatis ſunt impoſitæ, & ideo circa iſtas poteſt quiſque conſulere proprias, & particulares ſuæ Religionis Conſtitutiones, in quibus fere omnibus eſt impoſita Excommunicatio ipſo facto incurrenda ab Apoſtatis, & fugitivis, ſive Habitu retento, ſive dimiſſo fiat Apoſtaſia, aut fuga.

56 Apoſtatas, & fugitivos recipientes, retinentes, vel occultantes, aut eis pro fuga, & Apoſtaſia conſilium, aut auxilium præſtantes, peccant mortaliter, & ipſo facto Excommunicationem incurrunt, ut patet ex pluribus Conſtitutionibus Pontificiis citat. a Caſarub. *in compendio privilegior. verb. Apoſtata ab ordine*, ubi *n.* 19. ſignanter refert Conſtitutionem Innocentii VIII. qua in favorem Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ ſtatuit ut *recipientes, & detinentes hujuſmodi Fratres a ſuis Conventibus ſine licentia ſuorum Superiorum recedentes, ſint ipſo facto Excommunicati, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, & Litteris Apoſtolicis in genere, vel in ſpecie quibuslibet locis, vel Perſonis per Sedem Apoſtolicam conceſſis, & impoſterum concedendis*. Et fere idem ſtatuerunt alii Pontifices pro aliis Ordinibus, ut videri poteſt etiam apud Hyacinth. Donat. *tom.* 1. *tract.* 7. *q.* 22. Mirandam *t.* 1. *quæſt.* 51. *art.* 2. Pellizar. *tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 8. *ſection.* 3.

57 Prælati ſeu Superiores Regulares tenentur fugitivos, ſeu Apoſtatas requirere, & revocare, & eos cogere, ut ad Ordinem revertantur. Sic expreſſe præcipitur a Gregorio IX. *in cap. Ne Religioſi* 24. *de Regular. lib.* 3. *tit.* 31. *Ne Religioſi vagandi occaſionem habentes propriæ ſalutis detrimentum incurrant, & ſanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur, ſtatuimus ut Præſidentes Capitulis celebrandis ſecundum ſtatutum Concilii Generalis* (ſcilicet Lateranenſis ſub Innocentio III. cap. 22. quod refertur cap. In ſingulis de ſtatu Monachorum) *ſeu Patres Abbates, ſeu Priores fugitivos ſuos, & ejectos ex Ordine ſuo requirant ſolicite annuatim..... Si vere hujuſmodi fugitivos, vel ejectos inobedientes invenerint, eos excommunicent, & tandiu faciant ab Eccleſiarum Prælatis excommunicatos publice nunciari, donec ad mandatum ipſorum humiliter revertantur.*

Nec valet dicere hunc Canonem ſic præci- 58
pientem fuiſſe conſuetudine abrogatum, quia ut ſolide probat Fagnanus in hoc capite, *Ne Religioſi de Regular. n.* 4. & *ſeq.* hæc obligatio, quæ incumbit Prælatis inquirendi, & reducendi fugitivos, & Apoſtatas, oritur ex Jure Divino, quo tenentur omnes, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas curare, & errantes reducere; fugitivi vero, & Apoſtatæ non deſinunt eſſe ſubditi Prælatorum Regularium, ideoque conſuetudo contraria non revocandi illos, cum nutriat peccatum tam ex parte Superiorum, quam Subditorum, qui extra Religionem vagando, propriæ ſalutis detrimentum incurrunt, ut dicitur in principio ipſius capitis *Ne Religioſi &c.* non valet;
Eo vel maxime quod hæc obligatio perqui- 59
rendi, & reducendi ad ordinem fugitivos, & Apoſtatas fuit renovata, & iterum impoſita Superioribus Regularibus de mandato Urbani VIII. a Sacra Congreg. Concilii in ſuis Decretis editis 21. Septembris 1624. in quibus §. 4. ſic præciſe præcipitur: *Rurſus ſtatuit, ut fugitivi, & Apoſtatæ ſive habitum Regularem deferant, ſive non, poſſint, ac debeant ab Epiſcopo loci, ubi moram trahunt, in carceres conjici, ac Superioribus Regularibus conſignari ſecundum Regularia Inſtituta puniendi; Utque ipſi quoque Superiores teneantur* (nota attente) *eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere, ut apprehendantur*. Quæ obligatio eos per- 60
quirendi, & ad Religionem reducendi fuit iterum innovata, & confirmata ab eadem Sacra Congreg. in Decreto juſſu Innocentii XII. edito 24. *Julii* 1694. *in* §. *primo* per hæc præciſa verba: *Quodque ad præſcriptam legem Sanctæ memoriæ Gregorii IX. in cap. final. de Regularib. annuatim fugitivi requirantur, & reſpective cogantur ad Clauſtra reverti*. Apoſtatæ a 61
Religione debent recipi, ſalva Regulari diſciplina, dum pœnitentes redeunt; non obſtantibus Conſtitutionibus prohibentibus recipi eos, qui ter apoſtatarunt; Sacra Congreg. Epiſcop. & Regular. *in una Carthuſianorum* 15. *Decembris* 1603.

Apoſtaſia a Sacro Ordine, & Apoſtata ab 62
illo dicitur, cum quis a perfectiori ſtatu Clerica-

Digitized by Google

ricali, quem in manu Epiſcopi edito conti-
nentiæ voto aſſumpſit, ad ſtatum Laicalem,
vel etiam conjugii, dimiſſo ſuo Habitu pro-
pria temeritate ſe transfert: *c. Præterea Cle-
rici* 1. *de Apoſtat.* Gloſſ. ibi verb. *Apoſtaſia.*
Hoſtienſ. *in ſumm. n.* 1. *&* 2. Sanctus Tho-
mas 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. *in corp.* Pirhing.
63 & eſt *in jure Communi*. Pœnæ Apoſtaſiæ a
Sacro Ordine ſunt ſequentes. Prima eſt Ex-
communicatio non lata, ſed ferenda, ſi Cle-
ricus Apoſtata non contraxerit Matrimonium;
Si vero in Sacris conſtitutus Matrimonium
contraxerit, Excommunicatio erit latæ ſen-
tentiæ; *arg. c.* 1. *de Apoſtatis*, *& Clementin.
unic. de conſanguinit. & affinit.* ubi expreſſe
habetur: *Clericos in Sacris conſtitutos Ordinibus
Matrimonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab
hujuſmodi eorum temeritatis audacia cupientes,
ipſos Excommunicationi ipſo facto decernimus ſub-
jacere:* Abbas *in cap.* 1. *de Apoſtatis*, Sanchez
de Matrim. lib. 7. *diſp.* 48. Pirhing. *de Apo-*
64 *ſtat. num.* 5. Secunda eſt pœna infamiæ, quam
ipſo facto incurrit, ideoque ab accuſando,
& teſtimonio ferendo repellitur, *arg. cap. Alie-
ni erroris, cauſ.* 2. *q.* 7. *& cap. Beatus Præ-
deceſſor, cauſ.* 3. *quæſt.* 4. Pirhing. *lib.* 5. *tit.* 9.
num. 5. Diaz *in pract. Crim. cap.* 115. *num.* 2.
65 Anaclet. *lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 29. Tertia pœna
eſt Irregularitas, ſi Apoſtata a Sacro Ordine
Matrimonium contrahat, quia in tali caſu eſ-
ſet bigamus ſimilitudinarius, *cap. Nuper a no-
bis*, *& cap. A nobis fuit lib.* 1. *tit.* 21. Ana-
66 clet. *lib.* 5. *tit.* 9. *de Apoſtat.* & alii. Quar-
ta pœna eſt amiſſio privilegii Ordinis Cle-
ricalis, ita ut percutiens Clericum Apoſtatam
non incidat in Canonem, *Si quis ſuadente,
cauſ.* 17. *q.* 4. Sic colligitur *ex cap. Præterea
Clerici lib.* 5. *tit.* 9. *de Apoſtatis*, *& cap. Per-
pendimus, de ſentent. excomm. lib.* 5. *tit.* 39.
& maxime ſi talis Apoſtata tertio monitus ab
Epiſcopo, non reſipiſcat, nullo privilegio Cle-
ricali gaudere debet; *cap. in audientia lib.* 5.
tit. 39. ubi de ſimilibus Apoſtatis expreſſe di-
citur: *De privilegio Clericorum ſubſidium aliquod
habere non debent*; Abbas *in cap.* 1. *§.* 5. *&*
6. *de Apoſtat.* Farinac. *tract. de Hæreſi quæſt.*
67 183. *num.* 127. Pirhing. *loc. cit. n.* 5. Quin-
ta pœna eſt, quod tales Apoſtatæ, qui nec
minis, nec blanditiis induci poſſunt ad reaſſu-
mendum abjectum Habitum, poſſint ab Epi-
ſcopis duro carceri mancipari, ut expreſſe ha-
betur *cap. A nobis lib.* 5. *tit.* 9. *de Apoſtatis:
Tales, ſi volueris, poteris ſub gravi cuſtodia car-
cerare, ita quod ſolummodo vita ſibi miſera re-
ſervetur, donec a ſuæ præſumptionis nequitia re-
ſipiſcant*; Abbas, Pirhing. Anaclet. *lib.* 5. *tit.*
9. *de Apoſtatis.*

Supplementa Auctoris.

Apoſtatæ, & fugitivi Regulares quomodo 68
abſolvantur a Summo Pœnitentiario, aſſigna-
tur a Benedicto XIV. tom. 2. Conſtit. 95.
incipiente *Paſtor bonus*, §. 33. Quoad Apoſta-
tas, vel fugitivos Regulares ad Apoſtolicam
Pœnitentiariam recurrentes, ſervetur laudabi-
lis ejuſdem praxis, ut ſcilicet Major Pœniten-
tiarius, audito prius, ſi in Urbe adſit, Ordi-
nis Superiore, ſeu Procuratore Generali, in-
jungat Apoſtatæ, ſeu fugitivo, intra tempus
arbitrio ipſius Majoris Pœnitentiarii taxan-
dum, reditum ad proprium Ordinem. Inte-
rim vero ſi expediat, a cenſuris eumdem abſol-
vere, vel abſolvi mandare poſſit, cum rein-
cidentia, ſi intra dictum tempus minime re-
dierit (dilata tamen uſque ad actualem redi-
tum diſpenſatione ſuper Irregularitate, ſi for-
te eam inſuper contraxiſſet) & alias præterea
pœnas, ſive de jure communi, ſive ex ſtatu-
tis Ordinum, propter Apoſtaſiam, ſeu fugam
inflictas, diſcrete moderari, commutare, vel
etiam, juxta peculiares circumſtantias, con-
donare poſſit. Si vero caſus ejuſmodi ſit, ut 69
re præſertim in Signatura diſcuſſa, cenſeatur
expedire, quod abſque reditu ad proprium,
tranſitus eidem ad alium Ordinem concedatur;
poſſit Major Pœnitentiarius iſtud etiam con-
cedere, adhibitis tamen iis cautionibus, quas
ad refrænandam vagandi licentiam neceſſarias,
ſeu opportunas judicaverit; nec non illa præ
oculis habendo, quæ infra circa tranſitum di-
ſponentur. Nemini autem Regulari quacum-
que de cauſa permittere valeat, ut in habitu
ſæculari, ſeu Clerici Sæcularis, in perpetuum
extra Clauſtra vivere poſſit.

Apoſtatæ nullatenus admittuntur ad allegan- 70
dam quamcumque cauſam ſuper nullitate Pro-
feſſionis Regularis, ſed ad Monaſterium redi-
re coguntur. Idem tom. 2. Conſtitut. 47. in-
cip. *Si datam hominibus*. Apoſtatæ declarantur 71
illi, qui poſt unicam ſententiam latam pro
nullitate Profeſſionis, etiam appellatione non
interpoſita, habitum abjecerint. Idem *ibid.* 72
Item ii, qui poſt ſibi indultam reſtitutionem
in integrum, e Religionis clauſtris migrare
præſumant. Idem *ibidem*.

Hic attendenda eſt noviſſima ſequens Con- 73
ſtitutio Benedicti XIV. qua Regulares Apoſta-
tæ ad ſuos Ordines cum pœnarum condona-
tione revocantur.

BE-

Digitized by Google

BENEDICTUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

PAſtoris æterni vices &c. Itaque in præſenti Anno Jubilæi...... pietatis Noſtræ viſcera erga Regulares profeſſionis ſuæ deſertores aperire, eoſque ad Chriſti ovile, ſuos videlicet cujuſque Ordines, extra quos, Luporum rapacium inſidiis, atque periculis expoſiti, miſere vagantur, quantum Divina benignitas largiri dignabitur, ut ad ſalutarem vitæ normam, quam amplexi fuerant, velut poſtliminio reverſi vota ſua Domino reddere ſtudeant, revocare cupientes, ac fel. recor. Urbani VIII. Clementis X. Innocentii XII. & Benedicti XIII. Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, qui Annis Jubilæi tunc inſtantibus, ſeu currentibus, ejuſmodi Regularium deſertorum reductioni provide conſuluerunt, veſtigiis inhærentes, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium miſericorditer indulgemus, ac ſtatuimus, & decernimus, ut Regulares Apoſtatæ, & fugitivi cujuſcumque ſint Ordinis, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Congreg. Societ. & Inſtituti etiam neceſſario exprimendi, qui citra Montes intra quatuor, ultra Montes vero intra octo menſes a publicatione earumdem præſentium Litterarum inchoandos, ſua ſponte ad ſuam quiſque Religionem redierint, tunc pœnarum omnium ipſis propter Apoſtaſiam hujuſmodi inflictarum, vel infligendarum remiſſionem, atque impunitatem aſſequantur: Ita tamen, ut debeant a ſuo quiſque reſpective Superiore humiliter petere abſolutionem, & coram eo culpam fateri, atque emendationem polliceri; & viceverſa Superior benigne illos teneatur ab hujuſmodi pœnis abſolvere, & paterna charitate complecti; cui propterea ad effectum præmiſſum dumtaxat, quatenus opus ſit, omnem facultatem neceſſariam dicta auctoritate harum ſerie impertimur.

Non obſtantibus &c.

Ut autem &c.

Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo nono, pridie Idus Januarii Pontificatus Noſtri anno decimo.

Additiones ex aliena manu.

Gravis eſt quæſtio illa, quam obiter examinat Auctor *num.* 22. utrum verus Apoſtata a Religione ſit ille, qui ad aliam Religionem diſcedit animo illam ingrediendi, ſed non petita licentia a Superiore Religionis, quam deſerit. Negant cum Auctore loco citato Fagnan. *in cap. ult. num.* 11. *& ſeq. de Apoſt.* Gonzal. *ibidem num.* 4. & alii. 74

At cum aliis affirmat Suarez *de Religion. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 12. *a num.* 17. Media via pariter cum aliis incedit Farinac. *prax. qu.* 183. *num.* 105. ubi diſtinguit, & Apoſtaſiæ pœnas evitare tenet eum, qui intrat Religionem aliquam, quæ ejuſdem eſt Regulæ, tametſi habitus diverſi ab illa, e qua eſt egreſſus. Secus ſi intrat Religionem, quæ ſimul eſt diverſi habitus, diverſæque Regulæ; hunc, & Apoſtatam eſſe, pœniſque ſubjici Apoſtatarum contendit. 75

In quæſtione de qua agit Auctor *n.* 23. *& ſeq.* an ſcilicet ad Apoſtaſiam a Religione requiratur dimiſſio habitus, Schmier *Juriſprudent. Canon. Civil. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 3. *ſect.* 1. *num.* 74. *& ſeq.* relatis opinione affirmativa Fagnan. *in d. cap. ult. n.* 7. *de Apoſtat.* aliorumque, & negativa opinione Gonzal. *in eod. cap. ult. num.* 4. & pariter aliorum, ita concludit: *Attamen quoad excommunicationem latæ ſententiæ incurrendam juxta cap. Ut periculoſo* 2. *Ne Cleric. vel Monach. uti & quoad amiſſionem Privilegiorum Ordinis præcedente ſaltem ſententia declaratoria juxta Concilium Tridentinum ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 19. *infligendam requiritur habitus dimiſſio. At quoad irregularitatem, qua Religioſus Apoſtata ſacros Ordines in Apoſtaſia ſuſceptos etiam poſt converſionem & reditum ad Monaſterium exercere nequit, in cap. ult. de Apoſt. nulla fit diſtinctio, num habitum depoſuerit, vel retinuerit.* 76

Ricciol. *de Jur. Perſon. extr. grem. exiſtent. lib.* 6. *de Apoſtat. Fidei lib.* 7. *de Apoſtat. a ſtat. Ordin. Cleric. & lib.* 8. *de Apoſtat. a ſtat. Relig. Regular.* ex ratione inſtituti agit. Theophilus quoque Raynaud. hoc ipſum argumentum tractat in opere cui titulus: *Judæ Poſteri Apoſtat. a Religioſis Ordin. Lucubratio.* Conſule utrumque, dum res ita poſtulat. 77

Digitized by Google

APOSTOLUS.

1 APoſtolus idem eſt ac latine Miſſus; Concil. Aquiſgran. *ſub Ludovico Pio cap. 9.*
ubi habentur præciſa verba : *Apoſtolorum Latina lingua Miſſi interpretantur , quia ipſos miſit Dominus evangelizare ad illuminationem omnium populorum.* Et Gloſſ. *in cap. Cordis nobis 15. de Appellat. in 6. verb. Petas, & additio*, ubi habet : *Sic etiam de Apoſtolis dicimus , quod a Deo , vel de Cælo miſſi fuerint.*
2 Apoſtoli omnes fuerunt baptizati Baptiſmo
Chriſti, *cap. Quando ab Hieroſolymis; & cap.*
3 *Si eos , de conſecrat. diſt. 4.* Cum hac tamen
advertentia, quod ſolus Petrus inter ipſos fuit baptizatus a Chriſto ſuis propriis manibus ; Scribit enim Evodius Petri ſucceſſor in Epiſcopatu Antiocheno a Chriſto ex Mulieribus ſolam Virginem Matrem , & ex viris baptizatum ſolum Petrum, a Petro Andream, Jacobum , & Joannem, ab iis cæteros. Sic referunt Euthimius *in cap. 3. Joann.* & Nicephorus *lib. 2. hiſt. cap. 3.* & tenet Bellarmi-
4 nus *lib. 1. de Romano Pontifice cap. 23.* Apo-
ſtoli omnes a Chriſto ordinati ſunt Sacerdotes, & Epiſcopi, *cap. ult. lib. 8. Conſtit. Apoſtolicar.* ubi habetur præciſe : *A Moyſe conſtituti ſunt Pontifices, Sacerdotes , & Levitæ ; a Chriſto autem Salvatore noſtro Nos tredecim Apoſtoli : Ab Apoſtolis vero Ego Jacobus , & Ego Clemens , & alii nobiſcum , ne omnes iterum recenſeamus ; Communiter vero a Nobis omnibus Presbyteri, Diaconi, Hypodiaconi, & Lectores.*
5 Et quod a Chriſto fuerint ordinati Sacerdo-
tes, habetur præciſis verbis in Conc. Trident. *cap. 1. de Sacrificio Miſſæ ſeſſ. 22. In Cœna noviſſima Corpus, & Sanguinem ſub ſpeciebus panis , & vini Apoſtolis , quos tunc novi Teſtamenti Sacerdotes conſtituebat , ut ſumerent , tradidit* ; & Canon. 2. *Si quis dixerit, illis verbis : Hoc facite in meam Commemorationem, Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes , aut non ordinaſſe, ut ipſi, aliique Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem ſuum, Anathema ſit.*
6 Apoſtoli omnes immediate a Chriſto, & non
mediante Petro , acceperunt munus Apoſtolatus, ſicque juriſdictionem, & auctoritatem ubique terrarum prædicandi verbum Dei , fundandi Eccleſias, & creandi Epiſcopos, ut colligitur aperte ex verbis ipſiuſmet Chriſti *Joann. 20. ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Quibus verbis dicunt Patres , & præcipue Chryſoſtomus , Cyrillus , & Theophylactus factos fuiſſe Chriſti Vicarios ; immo ipſum Chriſti Officium, & auctoritatem accepiſſe, & ſicuti Pater Filium miſit ſumma poteſtate præditum, ideo (addit Cyrillus) adjecit Chriſtus ; *Sicut miſit me*, ut intelligeremus in Apoſtolica auctoritate eis a Chriſto tributa contineri omnimodam poteſtatem Eccleſiaſticam ; & *Luca 6.* expreſſe habetur : *Vocavit diſcipulos ſuos , & elegit duodecim ex ipſis , quos & Apoſtolos nominavit*, & Joann. 6. *Nonne ego vos duodecim elegi ?* Et Paulus Apoſtolus expreſſe dicit, ſe auctoritatem, & juriſdictionem habuiſſe a Chriſto, & inde probat ſe eſſe verum Apoſtolum. Ad Galat. 1. *Paulus Apoſtolus non ab hominibus , neque per hominem , ſed per Jeſum Chriſtum, & Deum Patrem ;* & *ibidem*, ut oſtenderet ſe non accepiſſe auctoritatem a Petro , vel aliis Apoſtolis, ait : *Cum autem placuit ei, qui me ſegregavit ex utero Matris meæ, & vocavit per gratiam ſuam , continuo non acquievi carni , & ſanguini , neque veni Hieroſolymam ad anteceſſores meos Apoſtolos , ſed abii in Arabiam, & iterum reverſus ſum Damaſcum ; Deinde poſt annos tres veni Hieroſolymam videre Petrum &c.* & *c. 2. Mihi enim, qui videban-*
tur eſſe aliquid, nihil contulerunt. Et quod par 7
fuerit omnium Apoſtolorum poteſtas , & juriſdictio adminiſtrandi pro toto Orbe terrarum abſque ulla limitatione, habetur etiam *in cap. In novo diſt. 21.* his verbis : *Cæteri vero Apoſtoli cum eodem* ideſt Petro , *pari conſortio honorem & poteſtatem acceperunt.* Et *cap. Loquitur Dominus cauſ. 24. qu. 1. Hoc erant utique & cæteri Apoſtoli , quod fuit & Petrus , pari conſortio præditi & honoris , & poteſtatis.* Et ſic tenet Bellarmin. *de Rom. Pontific. lib. 4. cap. 22. & 23.* & multi apud ipſum, Barboſ. *part. 1. de offic. & poteſt. Epiſc. tit. 1. n. 31.* Pirhing. *lib. 1. Decretal. tit. 31. num. 40.* Anaclet. *lib. 1. tit. 31. n. 71.* & alii plurimi cum communiori.
Nec valet objicere Canonem *cap. Ita Do-* 8
minus diſt. 19. ubi Leo Papa videtur innuere Apoſtolos non recepiſſe juriſdictionem immediate a Chriſto, ſed a Petro his verbis : *Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum Officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi quodam capite*
dona ſua velut in corpus omne diffunderet. Non 9
valet, inquam, quia ex Canone iſto nullimode poteſt deduci, voluiſſe Pontificem innuere, quod Apoſtoli receperint juriſdictionem immediate a Petro , ſed ſolum voluit ibi Pontifex

(ut

(ut Canonem, Summarium, & ejus expoſitionem legenti patet) arguere quoſdam Epiſcopos, qui contra Eccleſiam Romanam erigebant cervicem, & contra ipſos probare, quod non deberent recedere ab Eccleſia Romana ira a Deo confirmata, & in Petri ſolidirate corroborata, ut nulla temeritas hominum, nec porræ Inferi adverſus eam poſſint unquam prævalere, & quicumque a Petri ſoliditate, cujus vice Papa fungitur, recedere voluerit, ſit deponendus, quod nos ultro ſatemur, & inſuper cum Cypriano in Canone *Loquitur Dominus*, *cauſ.* 24. *qu.* 1. dicimus, quod, *quamvis Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuas, & dicas, ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos, tamen, ut unitatem manifeſtares, unitatis ejuſdem originem ab uno incipientem auctoritate ſua diſpoſuit. Hoc utique erant cæteri Apoſtoli, quod Petrus fuit, pari conſortio præditi & honoris, & poteſtatis, ſed exordium ab unitate proficiſcitur, ut Eccleſia*
10 *Chriſti una monſtretur*. Quia igitur volnit Chriſtus exordium Eccleſiæ ſumere ab unitate capitis ex omnibus Apoſtolis, qui erant Paſtores, & Epiſcopi conſtituti, Petrum ſelegit, qui omnibus præeſſet, & eſſet caput Eccleſiæ; quoniam ſi in Eccleſia non eſſet unum Caput, cui reliqua membra obtemperarent, non poſſet Corpus Eccleſiæ unum eſſe, ſed membra Eccleſiæ ſine Capite inter ſe diſſiderent, & in
11 partes abirent; Licet enim Chriſtus æqualem poteſtatem fundandi ubique terrarum Eccleſias, creandique Epiſcopos dederit omnibus Apoſtolis, tamen voluit inter ipſos eſſe quamdam diſcretionem, ut ſcilicet Petrus eſſet eorum Caput, & tamquam ſuus in tota Eccleſia Vicarius, ordinariam, & perpetuo duraturam haberet poteſtatem, quæ una cum Officio Vicariatus Chriſti deinde tranſiret ad legitimos ejus Succeſſores Romanos Pontifices, & Apoſtoli Petrum recognoſcerent tamquam eorum Caput, & Principem, & ſua juriſdictio eſſet ſolummodo perſonalis, & extraordinaria propter neceſſitatem illius temporis, & primæ fundationis Eccleſiæ; adeoque in ſe ipſis terminatura, nec tranſitura ad ſuos ſucceſſores, quales ſunt Epiſcopi Papa inferiores; Melchiades *in Epiſt. Decretali*, Anacletus Papa *cap. In novo diſt.* 21. & idem Anaclet. *cap. Sacroſancta diſt.* 22.

12 Apoſtoli ſinguli poſuerunt ſuum articulum in Symbolo; Varii tamen variant in aſſignando ordine, quo quiſque Apoſtolus ſuum articulum poſuit; Et inter omnes veriſimilior videtur ordo, quem tradit Doctor meus Subtilis *in* 3. *diſt.* 25. *qu. unic.* Sic Petrus poſuit primum articulum, ſcilicet: *Credo in Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem Cœli, & Terræ*. Joannes poſuit ſecundum, ſcilicet: *Et in Jeſum Chriſtum Filium ejus Unicum Dominum noſtrum*. Jacobus Zebedæi poſuit tertium, ſcilicet: *Qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine*. Andreas poſuit quartum, ſcilicet: *Paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus*. Philippus poſuit quintum, ſcilicet: *Deſcendit ad Inferos*. Thomas poſuit ſextum, ſcilicet: *Tertia die reſurrexit a mortuis*. Bartholomæus poſuit ſeptimum, ſcilicet; *Aſcendit ad Cœlos, ſedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis*. Matthæus poſuit octavum, ſcilicet; *Inde venturus eſt judicare vivos, & mortuos*. Jacobus Alphæi poſuit nonum, ſcilicet; *Credo in Spiritum Sanctum*. Simon Zelotes poſuit decimum, ſcilicet: *Sanctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum Communionem*. Judas Jacobi poſuit undecimum, ſcilicet; *Remiſſionem peccatorum*. Sanctus Matthias poſuit duodecimum, ſcilicet: *Carnis reſurrectionem, vitam æternam*. Et hic Scoti or- 13
do fundatur in Sacra Scriptura; Nam Actorum *cap.* 1. *num.* 13. hoc eodem ordine referuntur Apoſtoli poſt Chriſti in Cœlos Aſcenſionem: *Et cum introiſſent in Cœnaculum, aſcenderunt, ubi manebat Petrus, & Joannes, Jacobus, & Andreas, Philippus, & Thomas, Bartholomæus, & Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi; Et exinde cecidit ſors ſuper Matthiam, & annumeratus eſt cum undecim Apoſtolis*, ibi *num.* 26. Unde veriſimilius 14
eſt, quod ſinguli Apoſtoli poſuerint ſuos Articulos in Symbolo ab ipſis confecto, juxta ordinem poſt Chriſti Aſcenſionem inter ſe obſervatum, & a S. Luca hic *Actorum cap.* 1, *num.* 13. relatum.

Apoſtolorum Canones indicantur *in cap. Pla-* 15
cuit diſt. 16. Dicti autem Canones Sanctorum 16
Apoſtolorum per Clementem a Petro Apoſtolo Romæ ordinatum Epiſcopum in unum congeſti, ſunt ſequentes.

I. Epiſcopus a duobus, aut tribus Epiſcopis ordinator.

II. Presbyter ab uno Epiſcopo ordinator: item Diaconus, & reliqui Clerici.

III. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, præter ordinationem Domini, quam de Sacrificio inſtituit, alia quæpiam, puta aut mel, aut lac, aut pro vino ſiceram, aut confecta quædam, aut aves, aut aliqua animalia, aut legumina ſupra Altare obtulerit, ut qui contra ordinationem Domini faciat, deponitor: Ex-

Digitized by Google

cepto novo frumento, & uva opportuno tempore. Præterea licitum non eſto aliud quippiam admovere ad Altare, quam oleum in Candelabrum, & inceuſum, oblationis tempore. (*)

IV. Omnium aliorum pomorum primitiæ Epiſcopo, & Presbyteris Domum mittuntor, non ſuper Altare. Manifeſtum eſt autem, quod Epiſcopus, & Presbyteri inter Diaconos, & reliquos Clericos eas dividunt.

V. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus Uxorem ſuam prætextu Religionis non abjicito; ſi abjicit, ſegregator a communione; ſi perſeverat, deponitor.

VI. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ſæculares curas non ſuſcipito, alioquin deponitor.

VII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ſanctum diem Paſchæ ante vernum æquinoctium cum Judæis celebraverit, deponitor.

VIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quicumque ex Sacerdotali conſortio, oblatione facta, non communicaverit, cauſam dicito. Et ſi bona ratione ſubnixa ſit, veniam promeretor. Sin minus dixerit, a communione excluditor, tamquam qui populo auctor offenſionis fuerit, mota contra eum ſuſpicione, qui obtulit.

IX. Quicumque Fideles Eccleſiam ingrediuntur, & Scripturas audiunt, neque apud preces, & ſanctam communionem permanent: eos tamquam qui ordinis in Eccleſia perturbationem inducant, a communione arceri oportet.

X. Si quis cum excommunicato, licet in domo, preces conjunxerit, iſte communione privator.

XI. Si quis cum depoſito Clerico, ut cum Clerico, preces conjunxerit, deponitor & ipſe.

XII. Si quis Clericus, aut Laicus a communione ſegregatus, ſeu nondum in communione receptus ad aliam profectus Civitatem ſine commendatitiis Litteris receptus fuerit, a communione excluditor; tam qui recepit, quam qui receptus eſt. Si excommunicatus fuerit, in longius illi tempus Excommunicatio protenditor.

XIII. Epiſcopo, qui Parochiam ſuam dereliquerit, alteri inſilire nefas eſto, licet a pluribus ad hoc compellatur, niſi rationabilis aliqua cauſa ſubſit, quæ hoc ipſum facere vi adigat, nempe quod plus lucri, & utilitatis his, qui illic conſtituti ſiut, verbo pietatis conferre poſſit: neque hoc tamen a ſe ipſo, ſed multorum Epiſcoporum judicio, & exhortatione maxima.

XIV. Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quicumque tandem de Clericorum conſortio, relicta Parochia ſua, in aliam conceſſerit, & omnino tranſmigratione facta præter voluntatem ſui Epiſcopi in alia Parochia moram traxerit, hunc jubemus, ne porro in miniſterio publico ſit Eccleſiæ, maxime ſi accerſente ipſum Epiſcopo ejus redire contemnat; perverſo illic ordine perſeverans, ut Laicus tamen ibi Laicorum in communionem admittitor.

XV. Quod ſi Epiſcopus, ad quem acceſſerint, pro nihilo reputata vacationis a miniſterio Eccleſiaſtico pœna, quæ contra eos definita eſt, ipſos ut Clericos ſuſceperit, a communione excluditor, ut perverſi ordinis magiſter.

XVI. Qui poſt Baptiſmum duabus implicitus fuit nuptiis, aut concubinam habuit, is Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut denique in conſortio Sacerdotali eſſe non poteſt.

XVII. Qui viduam duxit, aut divortio ſeparatam a viro, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquam, quæ publicis mancipata ſit ſpectaculis, Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus, aut denique ex conſortio Sacerdotali eſſe non poteſt.

XVIII. Qui duas Sorores duxit, aut Conſobrinam, Clericus eſſe non poteſt.

XIX. Clericus, qui fidejuſſiones dat, deponitor.

XX. Si quis humana violentia eunuchus factus eſt; aut in perſecutione amputata ei ſunt virilia, aut ita natus fuit, & dignus eſt, efficitor Epiſcopus.

XXI. Qui ſibi ipſi virilia amputavit, Clericus non efficitor, ſui enim ipſius homicida eſt, & inimicus creationi Dei.

XXII. Si quis, cum Clericus eſſet, virilia ſibi ipſi amputaverit, deponitor, homicida etenim ſui ipſius eſt.

XXIII. Laicus, qui ſe ipſum mutilavit, per tres annos a communione ejicitor, puta, quia ipſe vitæ ſuæ poſuit inſidias.

XXIV. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus in fornicatione, aut perjurio, aut furto deprehenſus deponitor: non tamen a communione excluditor: Dicit enim Scriptura: Bis de eodem delicto vindictam non exiges; Eidem conditioni conſimiliter, & reliqui Clerici ſubduntor.

XXV.

(*) *Hic Canon ab aliquibus dividitur in duos.*

Digitized by Google

XXV. Ex his, qui cœlibes in Clerum pervenerunt, jubemus, ut Lectores tantum, & Cantores (ſi velint) nuptias contrahant.

XXVI. Epiſcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum, qui vel Fideles delinquentes, vel Infideles injuriam inferentes percutit, & terrorem ipſis per hujuſmodi vult incutere, deponi præcipimus. Nuſquam enim Dominus hoc nos docuit. Immo vero contra, cum ipſe percuteretur, non repercutiebat, cum laceſſeretur conviciis, non reddebat convitium, cum pateretur, non comminabatur.

XXVII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, ob certa crimina juſte depoſitus, attingere Miniſterium, quod aliquando tractaverat, præſumpſerit, omnino hic ab Eccleſia abſcinditor.

XXVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, pecuniæ interventu, hanc Dignitatem nactus fuerit, deponitor tam ipſe, quam qui eum ordinavit, & omnino a communione abſcinditor, quemadmodum Simon Magus a me Petro.

XXIX. Si quis Epiſcopus ſæcularium Magiſtratuum familiaritate uſus, per ipſos Eccleſiam nactus fuerit, deponitor; ſegregantor quoque a communione quicumque cum ipſo communionem habent.

XXX. Si quis Presbyter proprium aſpernatus Epiſcopum, ſeorſum conventicula egerit, & Altare erexerit, cum de nullo crimine Epiſcopum in pietate, ac juſtitia condemnarit, deponitor, quaſi qui Principatum ambiat: Tyrannus enim eſt. Conſimiliter, & reliqui Clerici, qui ſuum illi calculum apponunt; Laici vero a communione ſegregantor; Atque hæc poſt unam, & item alteram, ac tertiam Epiſcopi exhortationem ſiunto.

XXXI. Si quis Presbyter, aut Diaconus per Epiſcopum a communione excluſus ſit, hunc neutiquam ab alio fas eſto ſuſcipi, quam ab eo, qui ipſum a communione excluſit, niſi forte fortuna Epiſcopus, qui ipſum a communione ſegregavit, defunctus ſit.

XXXII. Nemo peregrinorum Epiſcoporum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum ſine commendatitiis ſuſcipitor Litteris, & ſi eas obtulerit, attentius in diſquiſitionem vocantor: Et quidem ſi Prædicatores pietatis fuerint, ſuſcipiuntor: ſin minus, ubi neceſſaria ipſis ſuppeditaveritis, ad communionem, & ulteriorem ipſos conſuetudinem non admittitote, multa enim per obreptionem ſiunt.

XXXIII. Cujuſque gentis Epiſcopus oportet ſcire, quinam inter ipſos primus ſit, habereque ipſum quodammodo pro capite, neque ſine illius voluntate quidquam agere inſolitum: illa autem ſola quemque pro ſe tractare, quæ ad Parochiam ejus & loca ipſi ſubdita attinent. Sed neque in illa citra omnium voluntatem aliquid facito; Ita enim concordia erit, & Deus glorificabitur per Dominum in Sancto Spiritu.

XXXIV. Epiſcopus extra terminos ſuos in Civitatibus, & Regionibus ſibi non ſubjectis ordinationes facere non præſumito; Si vero præter voluntatem eorum, qui Civitates illas, aut Regiones detinet, id feciſſe convictus fuerit, deponitor tam ipſe, quam etiam hi, quos ordinavit.

XXXV. Si quis ordinatus Epiſcopus miniſterium, & curam populi ſibi commiſſam non ſuſceperit, hic a communione ſejunctus eſto tamdiu, donec ſuſceperit obedientiam accommodans. Similiter autem Presbyter, & Diaconus. Si vero non præ voluntate ſua, ſed præ malitia populi non ſuſceperit, maneto ipſe quidem Epiſcopus; Clerus vero ejus Civitatis a communione ſegregator; eo quod tam inobedientem populum non corripuerit.

XXXVI. Bis in anno Epiſcoporum celebrator Synodus; ac pietatis inter ſe dogmata in diſquiſitionem vocantor: neque non in Eccleſiis incidentes contradictiones dirimuntor: ſemel quidem quarta feria Pentecoſtes, ſecundo duodecima Hyperberetæi, ideſt Octobris.

XXXVII. Omnium rerum Eccleſiaſticarum curam Epiſcopus gerito, & eas diſpenſato, quaſi inſpectante Deo. Non licitum autem ei eſto quidpiam ex iis ſibi tamquam proprium aſſumere, aut cognatis elargiri, quæ Deo dedicata ſunt; quod ſi pauperes illi ſint, ut pauperibus ſubminiſtrato, non tamen horum prætextu res Eccleſiæ venundato.

XXXVIII. Presbyteri, & Diaconi abſque voluntate Epiſcopi nihil peragunto: ipſius enim fidei populus Domini commiſſus eſt, & pro animabus ab ipſo repetetur ratio.

XXXIX. Manifeſtæ ſunto privatæ res Epiſcopi, ſi modo & privatas habet: manifeſtæ item ſunto Dominicæ, ut privatas quidem res Epiſcopus cum moritur, quibus vult & quomodo vult, relinquendi facultatem habeat: neque occaſione Eccleſiaſticarum rerum intercidant res Epiſcopi, qui nonnumquam uxorem, & liberos, cognatos, aut ſervos habet. Juſtum enim eſt apud Deum pariter, & homines, ſimul ne Eccleſia per ignorationem rerum Epiſcopi, damni aliquid ſuſtineat, ſimul ne Epiſcopus, aut cognati ejus prætextu Ec-

Digitized by Google

cleſiæ oblædantur; aut etiam qui illum generis proximitate contingunt, incidant in negotia, ejuſque moræ implicetur diffamationibus.

XL. Præcipimus, ut Epiſcopus res Eccleſiæ in poteſtate habeat. Nam ſi pretioſæ hominum animæ fidei ejus committendæ ſunt: multo utique magis oportuerit & de pecuniis mandatum dare, ut illius arbitratu diſpenſentur, nec non cum timore Dei, ſummaque ſollicitudine per Presbyteros, ac Diaconos erogentur in pauperes. Percipiat autem & ipſe (ſi modo indiget) quantum ad neceſſarios ſuos, & hoſpitio exceptorum fratrum uſus opus habet, ne quo modo ipſe poſteriore loco habeatur, quam cæteri. Ordinavit enim Lex Dei, ut qui Altari inſerviunt, de Altari nutriantur, quando nec milites unquam ſuis annonis arma hoſtibus inſerant.

XLI. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui vel aleæ, vel ebrietatibus indulget, vel deſinito, vel deponitor.

XLII. Subdiaconos, aut Cantor, aut Lector, qui conſimilia ſacit, vel deſinito, vel a communione ſejungitor; Similiter & Laici.

XLIII. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui uſuras a mutuum accipientibus exigit, vel deſinito, vel deponitor.

XLIV. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui cum hæreticis preces conjunxerit, duntaxat a communione ſuſpenditor. Si vero etiam ipſos tamquam Clericos aliquid agere permiſerit, deponitor.

XLV. Epiſcopum, aut Presbyterum, qui hæreticorum Baptiſma, aut Sacrificium ſuſceperint, deponi præcipimus. Quæ etenim conventio inrer Chriſtum, & Belial, aut quæ particula Fideli cum Infideli?

XLVI. Epiſcopus, aut Presbyter, ſi eum, qui verum Baptiſma habeat, iterum baptizaverit, aut pollutum ab impiis non baptizaverit, deponitor: ut qui Crucem, & mortem Domini derideat, neque diſcernat veros Sacerdotes a Sacerdotibus impoſtoribus.

XLVII. Si quis Laicus, cum ſuam a ſe uxorem abjicit, alteram duxerit, aut ab alio dimiſſam, a communione ſegregator.

XLVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter ſecundum ordinationem Domini non baptizaverit in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, ſed in tres principio carentes, aut tres Filios, aut tres Paracletos, deponitor.

XLIX. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter in una initiatione, non tres immerſiones, ſed unam duntaxat, quæ in mortem Domini detur, peregerit, deponitor. Non enim dixit Dominus: In mortem meam baptizate, ſed profecti docete omnes gentes baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

L. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quivis omnino de Sacerdotali conſortio, nuptiis, & carnibus, & vino abſtinuerit, non propterea quo mens ad cultum pietatis reddatur exercitatior, ſed propter abominationem, oblitus, quod omnia pulchra valde, & quod maſculum, & fœminam Deus creavit hominem, ſed diffamationibus laceſſens creationem Dei vocat ad calumniam, aut corrigitor, aut deponitor, aut ex Eccleſia rejicitor. Conſimiliter & Laicus.

LI. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter eum, qui a peccato revertitur, non recipit, ſed rejicit, deponitor, eo quod Chriſtum offendat, qui dixit, ob unum peccatorem, qui reſipiſcat, gaudium oboriri in Cœlo.

LII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus carnibus & vino Feſtivis diebus non utatur, idque per abominationem, non propter exercitationem ad cultum pietatis, deponitor, tamquam qui cauterio notatam habet conſcientiam, & multis auctor ſit offendiculi.

LIII. Si quis Clericus in caupona cibum capere deprehenſus fuerit, a communione excluditor: excepto tamen eo, qui neceſſario in itinere in commune divertit hoſpitium.

LIV. Si quis Clericus Epiſcopum contumelia affecerit, deponitor, Principi enim populi tui non maledices.

LV. Si quis Clericus contumelia affecerit Presbyterum, aut Diaconum, a communione ſegregator.

LVI. Si quis Clericus mancum, aut mutum, ſurdumve aut cœcum, aut eum, cui vitioſus inceſſus eſt, ſubſannaverit, communione privator. Conſimiliter & Laicus.

LVII. Epiſcopus, aut Presbyter, qui negligentius circa Clerum, vel populum agit, neque in pietate eos erudit, a communione ſegregator. Si vero in ea ſocordia perſeveravit, deponitor.

LVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter Clerico ex inopia laboranti neceſſaria non ſuppeditaverit, a communione rejicitor, ſin perſeverat, deponitor, ut qui Fratrem ſuum negaverit.

LIX. Si quis falſo inſcriptos impiorum libros tamquam Sacros in Eccleſia ad populi & Cleri corruptionem publicaverit, deponitor.

LX. Si accuſatio contra Fidelem inſtituatur de fornicatione, aut adulterio, aut quacumque alia actione prohibita, & convictus fuerit, in Clerum non perducitor.

LXI.

LXI. Si quis Clericus per metum humanum, vel Judæi, vel Græci, vel Hæretici negaverit, ſi quidem nomen Chriſti, ab Eccleſia rejicitor, ſi vero nomeo Clericl, deponitor; pœnitentia tamen ductus, ut Laicus recipitor.

LXII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex Sacerdotali conſortio comederit carnes in ſanguine animæ ejus, aut a beſtiis abreptum, aut ſuffocatum, deponitor: hoc enim Lex prohibuit. Sin vero Laicus fuerit, a communione excluditor.

LXIII. Si quis Clericus, aut Laicus Synagogam Judæorum, aut Hæretlcorum conventiculum ingreſſus fuerit, ut preces cum illis conjungat, deponitor, & a communione excluditor.

LXIV. Si quis Clericus in concertatione aliquem pulſaverit, & uno ictu, ac pulſatione interemerit, deponitor propter temeritatem ſuam. Sin vero Laicus ſit, arcetor a communione.

LXV. Si quis Clericus dominicum diem, aut Sabbatum, uno ſolo dempto, jejunare deprehendatur, deponitor; ſin Laicus, a communione ejicitor.

LXVI. Si quis virginem ſibi non deſponſatam admota vi detinet, a communione ſuſpenditor. Non licitum autem eſto aliam ducere: ſed eam detineto, quam ſollicitavit, quamvis paupercula ſit.

LXVII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ſecundam ab aliquo ordinationem ſuſceperit, deponitor tam ipſe, quam qui ipſum ordinavit: niſi forte conſtet ordinationem eum habere ab Hæreticis. Qui a talibus baptizati, aut ordinati ſunt, hi neque Fideles, neque Clerici eſſe poſſunt.

LXVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut Lector, aut Cantor Sacram Quadrageſimam Paſchæ, aut quartam feriam, aut Paraſceve non jejunaverit, deponitor, præterquam ſi imbecillitate impediatur corporis: Sin Laicus ſit, communione privator.

LXIX. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex Clericorum conſortio cum Judæis jejunaverit, aut communem Feſtum diem cum ipſis egerit, aut Lautia Feſti, nempe azyma, aut aliud hujus generis ab eis ſuſceperit, deponitor: Si Laicus, a communione ſegregator.

LXX. Si quis Chriſtianus oleum ad Sacra Gentilium, ad Synagogam Judeorum in Feſtis eorum detulerit, aut lucernas incenderit, a communione excluditor.

LXXI. Si quis Clericus, aut Laicus ceram, aut oleum ex Sancta ſubripiat Eccleſia, a communione ſejungitor.

LXXII. Vas aureum, & argenteum ſanctificatum, aut velamen, linteumve nemo amplius in ſuos uſus aſſumito; iniquum enim eſt. Cæterum ſi quis deprehenſus fuerit, excommunicatione mulctator.

LXXIII. Epiſcopum de aliquo per fide dignos accuſatum homines, ab Epiſcopis vocari neceſſarium eſt. Et ſi quidem comparuerit, & confeſſus, convictuſque fuerit, cenſura irrogator Eccleſiaſtica. Si vero vocatus non obtemperaverit, ſecunda quoque vice vocator, miſſis duobus ad ipſum Epiſcopis. Quod ſi per contumaciam, nec ſic quidem comparuerit, Synodus ſuam contra ipſum pronuntiato ſententiam, ne quid tergiverſando, detrectandoque judicium lucriſacere videatur.

LXXIV. In dictionem teſtimonii contra Epiſcopum Hæreticus non admittitor, ſed neque Fidelis, ſi ſolus ſit; In ore enim duorum, aut trium teſtium conſiſtet omne dictum.

LXXV. Item non oportet Epiſcopum Fratri, aut Filio, aut alteri cognato humano gratificari affectu. Neque enim Eccleſiam Dei conferte debet in hæredes; Enimvero ſi quis id fecerit, irrita permaneto ordinatio: ipſe autem Excommunicatione percellitor.

LXXVI. Si quis oculo defectus, aut obtuſo crure exiſtat, & dignus ſit, Epiſcopus efficitor: non enim mutilatio corporis ipſum polluit, ſed inquinatio animæ.

LXXVII. Qui vero mutus, ſurduſve, & cœcus eſt, Epiſcopus non efficitor: non quia oblæſo corpore eſt, ſed ne Eccleſiaſtica impediantur munia.

LXXVIII. Si quis Dæmonem habeat, Clericus non efficitor: ſed neque cum Fidelibus preces fundito; Mundatus vero recipitor: & ſi dignus fuerit, efficitor.

LXXIX. Qui ex vita gentili advenerit, & baptizatus eſt, aut ex converſatione prava; eum juſtum non eſt protinus promoveri in Epiſcopum. Injurium enim eſt, eum, qui non prius ſpecimen, & documentum de ſe præbuerit, aliorum Doctorem exiſtere, niſi alicubi dono Divinæ Gratiæ hoc fiat.

LXXX. Dicimus, quod non oporteat Epiſcopum, aut Presbyterum publicis ſe adminiſtrationibus immittere: ſed vacare, & commodum ſe exhibere uſibus Eccleſiaſticis. Ani-

Digitized by Google

mum igitur inducito hoc non ſacere, aut deponitor. Nemo enim poteſt duobus Dominis ſervire juxta præceptum Dominicum.

LXXXI. Servi, ſi in Clerum promoveantur citra Dominorum voluntatem, hoc ipſum operatur redhibitionem: Si quando vero ſervus quoque gradus ordinatione dignus videatur (qualis & noſter Oneſimus apparuit) & Domini conſenſerint, manuque emiſerint, & domo ſua ablegaverint, efficitor.

LXXXII. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui militiæ vacaverit, & ſimul utrumque retinere voluerit, tam Officium Romanum, quam ſanctionem Sacerdotalem, deponitor. Quæ enim Cæſaris ſunt, Cæſari: & quæ Dei, Deo.

LXXXIII. Quiſquis Imperatorem, aut Magiſtratum contumelia affecerit, ſupplicium luito, & quidem ſi Clericus ſit, deponitor, ſi Laicus a communione removetor.

LXXXIV. Sunto omnibus vobis Clericis ſimul, & Laicis venerandi, ac ſacri Libri, veteris quidem Teſtamenti, Moyſis quinque, Geneſis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, Jeſu filii Nave unus, Judicum unus, Ruth unus, Regnorum quatuor, Derelictorum ex libro dierum duo, Eſther unus, de Machabæorum geſtis tres, Job unus, Pſalterium unus, Salomonis tres. Proverbia, Eccleſiaſtes, Canticum Canticorum; Prophetarum duodecim: Unus Eſaiæ, Hieremiæ unus, Ezechiel unus, Daniel unus; Inquiritor autem a vobis extrinſecus, ut adoleſcentes veſtri addiſcant item Sapientiam eruditi Syrach. Noſtra vero, hoc eſt novi Teſtamenti Evangelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis: Pauli Epiſtolæ quatuordecim, Petri Epiſtolæ duæ, Joannis tres, Jacobi una, Judæ una, Clementis Epiſtolæ duæ, & præceptiones, quæ vobis Epiſcopis per me Clementem in libris octo nuncupatæ ſunt, quas omnibus publicare non oportet ob quædam arcana, quæ in ſe continent: Et actiones noſtras Apoſtolorum. (*)

17 Apoſtolorum traditiones non poſſunt in du-
bium revocari, & ab omnibus ſunt obſervan-
dæ; Concil. Epheſin. *in Epiſt. ad Neſtorium*,
Cyrillus Alexandr. *in Lib. de recta Fide ad*
Theodoſium, Innocent. I. *Epiſt.* 2. *ad Victric.*
ap. d Turrian. de Canonib. Apoſt. lib. 1. *cap.*
18 12. Marcellus I. *Epiſt.* 1. Apoſtolorum Litte-
ras contemnens eſt hæreticus, *cap. Quid au-*
tem cauſ. 24. *q.* 3. Apoſtoli cum Chriſto ha- 19
buerunt uſum, & dominium aliquorum mo-
bilium, & affirmare contrarium, eſt hæreti-
cum, *cap. Cum inter* Extravagant. Joann. XXII.
de verbor. ſignificat. Apoſtoli cum Chriſto mul- 20
ta habuerunt, de quibus poterant diſponere;
cap. Quia quorumdam, Extravag. Joan. XXII.
de verbor. ſignificat. Apoſtolorum præceptum 21
de pecunia non habenda, non fuit rigoroſum;
cap. Quia quorumdam ibidem §. *Adhuc licet*;
ubi poſt multa habentur hæc præciſa verba:
Præterea Auguſtinus dicit expreſſe, quod illud non fuit præceptum, ſed poteſtas recipiendi neceſſaria ab iis, quibus prædicabant Evangelium, quam ſervare Apoſtolis licuit, vel etiam non ſervare.

Additiones ex aliena manu.

Plura de Apoſtolis ab Auctore aſſeruntur, 22
quæ non ſolum in controverſiam revocantur, ſed etiam ut falſa exploduntur ab omnibus ætatis noſtræ eruditis Viris. Nos vero tum ea, quæ omiſit ipſe, ſupplebimus, tum ea indicabimus, quæ ex auctoribus hac de re ſuſpectis nimis confidenter aſſeruit. Apoſtolos itaque Chriſtus Dominus elegit duodecim, non generis nobilitate, non honoribus, nec literis conſpicuos, ſed *idiotas elegit, ut confunderet Mundum*, teſte Auguſtino *tract.* 7. *in Joannem; & humiliter natos, inhonoratos, illiteratos, ut quidquid magnum eſſent, & facerent, ipſe in eis eſſet & faceret*, ut idem aſſerit S. Pater *lib.* 18. *de Civit. Dei cap.* 49. Rem præclare exponit Ambroſius lib. 5. in Lucam cap. 7. per hæc verba: *Adverte cœleſte conſilium: non ſapientes aliquos, non divites, non nobiles, ſed Piſcatores, & Publicanos, quos dirigeret, elegit, ut traduxiſſe prudentia, ne redimiſſe divitiis, ne potentiæ, nobilitatiſque auctoritate traxiſſe aliquos ad ſuam gratiam videretur, ut veritatis ratio, non diſputationis gratia prævaleret.*
Origine Galilæi fuere. Nam Angeli *Acto-* 23
rum 19. Viros Galilæos appellarunt, & Judæi
diverſarum nationum Galilæos eoſdem dixere,
dum eos audientes mirarentur dicentes, *Non-*
ne omnes iſti, qui loquuntur Galilæi ſunt? quos
tamen nos audivimus loquentes noſtris linguis
Magnalia Dei. Qui fratres Domini dicuntur, 24
ortum ex Tribu Juda habuere; reliquos vero
ex Tribu Zabulon & Nephthali fuiſſe tradunt
Hie-

(*) *Iſte Canon ex Bail & aliis* hic *eſt apocryphus, quia emittit varios libros Canonicos, & alios non Canonicos admittit.*

Digitized by Google

Hieronymus *in Eſaiam cap.* 9. Theodoretus *in pſal.* 67.

25 Præter duodecim a Chriſto ſelectos tres alii recenſentur Apoſtoli, S. Mathias in locum Judæ proditoris ab Apoſtolis ſuffectus, atque Paulus, & Barnabas peculiari Sancti Spiritus inſtinctu Apoſtolatus munere inſigniti. Nec deſunt qui dicant, S. Joannem Baptiſtam Apoſtolum fuiſſe Æterni Patris; Hieronymus *in cap.* 1. *ad Galatas*, ait: *Unde & nos poſſumus intelligere Joannem quoque Baptiſtam, & Prophetam & Apoſtolum appellandum; Siquidem ait Scriptura*: Fuit homo miſſus a Deo, cui nomen erit Joannes.

26 Inquiri hic quoque ſolet, num fuerint Apoſtoli matrimonio conjuncti; Tertullianus *lib. de Monogamia cap.* 8. *Petrum ſolum*, inquit, *invenio Maritum per Socrum*. Eamdem ſententiam clarius exponit Hieronymus *lib.* 1. *adverſus Jovinianum cap.* 14. *Quoniam excepto Apoſtolo Petro non ſit manifeſte relatum de aliis Apoſtolis, quod uxores habuerint: & cum de uno ſcriptum ſit, ac de cæteris tacitum, intelligere debemus ſine uxoribus eos fuiſſe, de quibus nihil tale Scriptura ſignificat*. Paulo vero infra ſubdit: *Petrus, & cæteri Apoſtoli, ut ei* (hoc eſt Joviniano) *ex ſuperfluo interim concedam, habuerunt quidem uxores, ſed quas eo tempore acceperant, quo Evangelium neſciebant. Qui aſſumpti poſtea in Apoſtolatum reliquerunt officium conjugale. Nam cum Petrus ex perſona Apoſtolorum dicit ad Dominum:* Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te: *reſpondit ei Dominus:* Amen dico vobis, quoniam nemo eſt, qui dimiſerit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei, qui non recipiat multo plura in ſæculo iſto, & in ſæculo futuro vitam æternam. Et *epiſt.* 50. *ad Pammachium cap.* 8. *Apoſtoli vel Virgines, vel poſt nuptias continentes fuerunt*. Ambroſius autem in ea eſſe videtur ſententia *lib.* 4. *in Lucam cap.* 4. ut non ſolum Petro, ſed etiam Andreæ uxor fuerit, & quidem ſoror uxoris ipſius Petri: ait enim: *fortaſſis in typo mulieris illius Socrus Simonis & Andreæ variis criminum febribus caro noſtra languebat*. Auctor Commentarii in Epiſtolas Sancti Pauli (qui non Ambroſius, ſed Hilarius quidam Sardus ſecta Luciferianus, & Anabaptiſta a viris eruditis cenſetur, & quem S. Hieronymus falſe irridens orbis Deucalionem appellat *adverſus Luciferianos cap.* 9.) *in epiſt.* 11. *ad Cor. cap.* 11. ſcripſit: *Omnes Apoſtoli exceptis Joanne & Paulo uxores habuerunt*. At obſcuri ſuſpectique auctoris ſententia fidem non meretur, præſertim dum cum iis, quas recitavimus, auctoritatibus comparatur. Ferunt non- 27
nulli, Petrum ante Apoſtolatum ex conjuge filiam Petronillam ſuſcepiſſe: Etſi aliqui arbitrantur Petronillam filiam Petri ſpiritualem dumtaxat fuiſſe, eodem prorſus modo quo idem Petrus *epiſt.* 1. *cap.* 5. *v.* 13. Marcum filium ſuum appellavit: idque comprobat etiam Baronius *ad annum* 69. §. 3.

Quantum ad Apoſtolorum baptiſmum pro- 28
banda neutiquam videtur Auctoris aſſertio, qua ſolum Petrum a Chriſto, Apoſtolos vero reliquos ab ipſo Petro baptizatos contendit. Evodius enim ille, cujus ipſe ſententiam ſequitur, non is eſt, qui Antiochenam Sedem poſt Petrum occupavit. Nam epiſtola illa, quæ inſcribitur lumen, & ex qua ſententiam illam decerpſit Nicephorus, veteribus omnibus ignota fuit, ut Baronius *ad annum* 71. §. 13. animadvertit, ac nonniſi ut alterius obſcuri Evodii ſive ſuſpecti auctoris fœtus haberi pereſt. Nec tanta haberi poteſt fides Moſcho haud multæ auctoritatis ſeptimi ſæculi Scriptori, dum id ex jam amiſſo quinto hypotypoſeon Clementis Alexandrini libro comprobare ſtudet. Nam ſcimus, in ſuo *Prato Spirituali* plures hunc habere fabellas; & aliunde conſtat, etiam Alexandrinum Clementem apocryphis plerumque uſum fuiſſe. Satius ergo ducimus id hac in re tenere, quod indubiæ fidei auctores, Patreſque tradiderunt; Auguſtinus *epiſt.* 265. *alias* 108. ait, *Scriptum eſt quando baptizatus ſit Apoſtolus Paulus, & ſcriptum non eſt quando baptizati ſint alii Apoſtoli: Verumtamen etiam ipſos baptizatos intelligere debemus ſive baptiſmo Joannis, ſicut nonnulli arbitrantur, ſive, quod magis credibile eſt, baptiſmo Chriſti*. Nam Chriſtus apud Joannem *cap.* 13. *v.* 10. lotos illos ac mundos eſſe affirmat. Ambroſius vero In Lucam *cap.* 18. omnes a Chriſto baptizatos pro certo ſtatuit: nam ait: *laverat eos Jeſus; lavacrum aliud non quærebant. Uno enim Chriſtus baptiſmate omnia ſolvit baptiſmata*. Similia habet Hilarius Pictavienſis *in Matth. cap.* 20. ubi ſcribit, Apoſtolos ſequutos eſſe Chriſtum *in regeneratione, in lavacro baptiſmi, in fidei ſanctificatione, in adoptione hæreditatis*. * Vide Antonii Sandini Hiſtoriam Apoſtolicam, *de Apoſtolis in univerſum, num.* 10.

Apoſtolis in ultima cœna poteſtatem contu- 29
lit conficiendi Euchariſtiam, dum poſtquam dixerat *Accipite & manducate*, ſubjunxit, *hoc facite in meam commemorationem*. Sed poſt re- 30
ſurrectionem eiſdem ligandi ſolvendique poteſta-

Digitized by Google

ſtatem fecit per illa verba , *quodcumque ligaveritis ſuper terram , erit ligatum & in cælis ; & quodcumque ſolveritis ſuper terram , erit ſo-*
31 *lutum & in cælis* . Quoad extraordinariam eorumdem poteſtatem , nil Auctori addendum cenſeo . At certa res eſt, Petrum , Apoſtolorum Principem , atque caput totius Eccleſiæ fuiſſe conſtitutum , cui jure ordinario, in Succeſſores quoque transferendo, jus , ſeu poteſtas eſſet in Univerſam Eccleſiam , cum privilegio conjuncto , quo errare non poſſet, dum gregi ſibi concredito ea , quæ Chriſtus Eccleſiæ ſuæ revelavit, inculcaret , proponeret , & explicaret . Nam ſoli Petro dictum eſt : *Tu es Petrus , & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam , & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam :* Soli Petro munus injunctum eſt etiam Fratres , hoc eſt Epiſcopos, in Fide confirmandi : *Et tu aliquando converſus confirma Fratres tuos :* Soli denique Petro poſt trinam de ſuo erga Chriſtum amore Confeſſionem, dictum legimus ; *Paſce oves , paſce agnos meos.* Iis ſane , cum ſpectato verborum tenore, tum ex perpetua & conſtanti Eccleſiæ traditione edocemur, hanc Petro , ejuſque Succeſſoribus præ ceteris fuiſſe Apoſtolis conceſſam prærogativam, ut fundamentum illud ſit, quo tota Chriſti Eccleſia regitur ; Ut Caput ſit, ac Princeps totius Chriſtianæ Reipublicæ ; Ut ille ſit Paſtor, qui univerſum Chriſtianum Populum , omneſque per Univerſum Orbem conſtitutos Epiſcopos, concredita ſibi a Chriſto doctrina , regere debeat ; Ut ille denique Judex ſit, cujus ſententia , quæ errori obnoxia eſſe non poteſt , ortæ de Religione controverſiæ finiantur .

32 Non negamus, Apoſtolos condidiſſe Symbolum , Chriſtianæ ſcilicet doctrinæ compendium, quo fideles veluti propriæ Fidei teſſera uterentur . Perpetua enim & conſtans hac de re univerſæ Eccleſiæ traditio id extra controverſiam ponit . Nam initio v. ſæculi cum de hoc Symbolo ex profeſſo tractare Patres cœpiſſent, nemine contradicente, veluti traditam ab Apoſtolis Fidei regulam jam antea ab omnibus Eccleſiis ſuſceptam univerſim receptum ac commendatum fuit . Teſtantur id Rufinus *in expoſitione Symboli* , Hieronymus *in Epiſtola ad Pammachium* , Ambroſius tum variis in locis, tum præſertim in *ſermone ultimo de jejunio Eliæ* , Auguſtinus *de Fide & Symbolo*, Maximus Taurinenſis *homilia de traditione Symboli* , Petrus Chryſologus *ſermone 65. in Symbolum Apoſtolorum*, Cæleſtinus Papa *in Epiſtola ad Neſtorium* , Caſſianus *lib. 5. de Incarnatione cap. 3.* ac Leo I. *Epiſtola 27. quæ eſt ad Pulcheriam Auguſtam, atque alibi*. Ii omnes, aliique illius ætatis Patres duo teſtantur, ſcilicet omnes per univerſum diſperſas Eccleſias hanc Fidei regulam habuiſſe , omnes Eccleſias credidiſſe ab Apoſtolis hanc fuiſſe profectam . Itaque v. Eccleſiæ ſæculo Eccleſiæ omnes Symbolum , quod ab Apoſtolis confectum crederent , habuerunt ; nec ſcimus ab aliquo ante xv. Eccleſiæ ſæculum fuiſſe in dubium revocatum . Quamobrem certo ſtatui poſſe videtur, rem ita ſe habere .

Sed clariora quoque ſuppetunt ad rem demonſtrandam . Primum , quia veriſimile non eſt Apoſtolos Fidei compendium non edidiſſe, quod cathecumenis memoriæ mandandum eſſet, & quo veluti teſſera fideles diſcernerentur ab aliis . Deinde quia hujuſmodi Symboli mentio occurrit apud Patres ſecundi , & tertii ſæculi, qui palam faciunt , Eccleſias omnes ab Apoſtolis illud ſuſcepiſſe . Irenæus *lib.* 1. *adverſus hæreſes cap.* 1. de regula veritatis immobili verba facit , *quam quiſque per baptiſmum acceperit :* & *cap.* 2. *Eccleſia* , inquit, *per univerſum Orbem uſque ad fines terræ ſeminata ab Apoſtolis & Diſcipulis eorum accepit eam Fidem , quæ eſt in unum Deum Patrem Omnipotentem &c.* ubi veluti paraphraſi explicatum exhibet Apoſtolorum Symbolum . Tertullianus circa finem ſecundi ſæculi *libro de velandis virginibus* ejuſdem Fidei confeſſionis mentionem facit, eamque Fidei regulam Chriſtianis omnibus communem vocat , cujus initium eſſe ait ; *Credo in unicum Deum Omnipotentem &c.* Idemque repetit cum *adverſus Praxeam cap.* 2. tum *alibi paſſim* . Cyprianus quoque ejuſdem meminit Symboli *Epiſtola , quæ eſt ad Magnum* , atque *alia ad Numidiæ Epiſcopos ſcripta* . Itaque a Patribus trium priorum ſæculorum ſatis indicatum habemus Symbolum per Apoſtolos confectum . Ex quo facile concludere eſt, Patres quinti ſæculi, qui literis illud tradidere, ac veluti in Eccleſias omnes ab Apoſtolis derivatum commendavere , perpetuam atque conſtantem omnium ſæculorum traditionem fuiſſe ſequutos . Reliqua vide apud Natal. Alexand. Matthæum Petitdidier *in obſervationibus ad Bibliothecam Dupini*, Cellier , alioſque Theologos , qui Hæreticos ac intemperatos illos Criticos confutaverunt , qui aut certum non eſſe, Apoſtolos hujuſmodi Symbolum confeciſſe , cum Calvino & Eraſmo aſſeruerant ; aut paulatim ab Eccleſia fuiſſe confectum cum Kinchio & Baſnagio docuerunt , vel denique ab Epiſcopis & Presbyteris Eccleſiæ Romanæ te-

peten-

Digitized by Google

petendum eſſe cum Voſſio, atque Pachero arbitrantur.

33 Hactenus a nobis indicata oſtendunt quidem *Apoſtolos diſceſſuros ab invicem normam prius futuræ ſibi in commune prædicationis conſtituiſſe, utque bene credentibus dandam eſſe regulam ſtatuiſſe, ab ipſis compoſitam*, ut ſcribit Rufinus *in expoſitione Symboli*, non vero quemlibet ſuum articulum pronunciaſſe, ut ex Auctore ſermonis *de tempore* falſo Auguſtino adjudicati Auctor noſter aſſeruit. Nam ad id certo adſtruendum Antiquorum traditio deeſt, & varietates, quæ in Symbolo occurrebant quinto Eccleſiæ ſæculo, dum ſcripſit Rufinus, valde ſuſpectam faciunt incerti illius auctoritatem, qui prædictum *de tempore* ſermonem conſcripſerat: Etenim articulus de deſcenſu Chriſti ad inferos neque in Symbolo Eccleſiæ Romanæ, neque in Orientalibus reperiebatur, ut refert ipſe Rufinus, ſed Fides illi ſubjecta verbis continebatur *ſepultus eſt*, ex ejuſdem Rufini obſervatione: Item articulus de Sanctorum Communione in Symbolo Eccleſiæ Aquilejenſis, atque in Græcis Latiniſque antiquis Symbolis deſiderabatur; Sicut etiam articulus de Vita æterna, qui articulo de Carnis reſurrectione incluſus reputabatur in Symbolis pleriſque, qui pro fine habebant, *Carnis reſurrectionem*. Id autem demonſtrare videtur, non extitiſſe prioribus ſæculis traditionem de duodecim articulis ita a duodecim Apoſtolis confectis, ut ſuum quiſque pronunciaverit: Hæc enim traditio, ne illa occurreret variatio, obſtitiſſet. Quamobrem ſtatuendum videtur, fuiſſe quidem Fidei compendium ab Apoſtolis confectum, quo veluti teſſera uterentur fideles, ſed incertum omnino eſſe, num ab uno alteri communicatum fuerit, num omnes ſimul convenerint, vel num ſinguli ſuum articulum pronunciaverint.

Quantum ad Canones Sanctorum Apoſtolorum, quos ex *Capite Placuit*, per Clementem Romanum in unum congeſtos aſſerit Auctor, hæc ex Joanne Doujatio adnotare neceſſarium exiſtimavimus.

34 Certum eſt, a temporibus Apoſtolorum, atque adeo ab ipſis Apoſtolis de rebus Fidei ac morum haberi cœpta Concilia, ut vel ex Apoſtolorum actibus liquet. Unde nil mirum, ſi antiquiſſima Regularum Eccleſiaſticarum collectio aut collectionis inſtar ſub canonum Apoſtolicorum nomine prodierit, quam J. G. Beveregius, qui nuper in Anglia Synodicon edidit, Codicem Canonum Eccleſiæ primitivæ merito dici poſſe opere proprio contendit.

35 Hæc ſub Clementis Romani Epiſcopi titulo una cum octo libris Apoſtolicarum Conſtitutionum vulgata eſt: nec deſunt qui Apoſtolis has Regulas aſſignaverint: atque in eo numero eſſe videtur Juſtinianus *Nov. 9. in fine præfat.* & Balſamon *in can. 2. Synodi Trullanæ*. Eaque de cauſa inter Agiographa recenſentur a Joanne Damaſceno, & aliis. Turrianus & Salmeron e Societate Jeſu in Concilio Hieroſolymitano, quod in actibus Apoſtolorum memoratur, editas arbitrantur; & collectio Arabica, e Bibliotheca Bodlejana a jam nominato Beveregio laudata, in ſummo Sionis conditas, atque a Clemente Petri diſcipulo enunciatas refert. Contra *in præfat. Nomo-Canonis* Photius, Hincmarus, aliique, in quibus ipſi Quini-ſextæ Synodi Patres, non Canones Apoſtolorum vocant, ſed *Canones, qui dicuntur Apoſtolorum*.

36 Clementem ſane eorum Auctorem aut editorem fuiſſe, plurima ſunt, quæ diſſuadeant; præſertim vero quod non pauca his Canonibus contineantur partim ab Eccleſiæ Romanæ uſu aliena, ut prohibitio jejunandi Sabbato *can. 65.* partim quæ tempore S. Clementis recepta fuiſſe, ac certo jure conſtituta non facile probari poſſit: qualia forte Provinciarum Eccleſiaſticarum & Parochiarum ſeu Diœceſeon Epiſcopalium diſtributio, Concilia Metropolitanorum annua, bonorum ad Eccleſiam pertinentium ab Epiſcopi bonis diſtinctio, quo pertinent Canones 14. alias 15. 35. 38. & 40. Sed quamvis Eruditorum fere conſenſu nec Canones illi, nec Conſtitutiones & alia Clementi adſcripta opus eſſe credantur aut Apoſtolorum, aut etiam Clementis Papæ: nihil tamen ambigitur, quin tum hæ, tum illi ſatis expreſſe ſervent antiquæ diſciplinæ veſtigia, quæ Auctorem oſtendunt non doctum modo & pium, ſed priſcum quoque, nec tertio Chriſti ſæculo poſteriorem.

37 De tempore vetuſtæ hujus collectionis parum conſtat. Dubitari quidem non poteſt, quin non modo ante Chalcedonenſem *can. 2. Chalced. ex 30. Apoſt.*, & Epheſinam Univerſales Synodos cogniti eſſent, cum in illis Synodis horum Canonum aliqui non obſcure indicentur: ſed & ante Concilium Antiochenum, quod eorum non paucos innovavit, atque ideo ante Nicænum Œcumenicum 1. in lucem prodiiſſe, facile probari poteſt, cum in hoc Canones illi partim inſinuentur, partim etiam palam laudentur. Canon quippe Apoſtolicus ſextus deſignatur canone 9. Concilii Nicæni, ubi de criminis alicujus reis ad Ordi-

Digitized by Google

dines præter Canonem promotis agitur. Canon 15. ſive 14. Apoſtolorum de migrationibus Epiſcoporum & Clericorum indicatur canon. 15. & 16. Nicænis. Canon quoque 62. Apoſtolorum de lapſis non promovendis Canone Nicæno 10. demonſtratur. Aperte vero repeti videntur Nicæno 1. Canon Apoſtolicus 21. & ſeqq. de Eunuchis per vim factis a Cleto non arcendis. Canone autem 2. Nicæno qui eſt de recens baptizatis non ſtatim promovendis contra Canonem Eccleſiaſticum, quid aliud quam Canon Apoſtolorum 80. ſcribitur? Canone denique Nicæno 15. qui tradit de excommunicatis ab Epiſcopis unius Provinciæ ſervandum eſſe Canonem, qui ab aliis Epiſcopis eos admitti prohibet, nonne manifeſte ad Canones Apoſtolorum 12. alias 13. & 42. alias 43. refertur?

38 Nondum innotuiſſe hanc collectionem anno Chriſti 258. quo agitabatur controverſia de baptiſmo hæreticorum inter Stephanum Summum Pontificem illorum baptiſma recipientem, atque B. Cyprianum Carthaginenſem, & Firmilianum Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopum illud reſpuentes, ex eo inducit Illuſtr. Petrus de Marca *lib. 3. de concord. Sacerd. & Imp. c. 2.* quod Firmilianus cum Sanctorum Petri, & Pauli quædam loca non ſatis perſpicua in ſuam ſententiam adduceret, eamque conſuetudine Aſiaticorum tueretur: non tamen meminit Canonum Apoſtolorum 46. & 47. quos profecto, ſi illi tum in lucem prodiiſſent, minime omiſſurus fuiſſet, utpote qui ejus ſententiam manifeſte adſtruerent. Damnantur enim Canone 46. Epiſcopus & Presbyter hæreticorum baptiſmum admittentes; & Canone 47. deponi jubetur is, qui pollutum ab impiis (ideſt ab Hæreticis baptizatum) non baptizaverit, non minus quam is qui rite & ſecundum veritatem baptizatum adhuc baptizaverit. Hinc conjicit Eruditiſſimus Præſul, paulo poſt illam Firmiliani adverſus Stephanum contentionem, forte & ejus occaſione, editos, aut collectos fuiſſe hos Canones, paulo ſcilicet poſtquam Iconii in Lycaonia vicinarum Orientis Regionum Epiſcopi frequenti Synodo conveniſſent; quæ Synodus eadem ſanxerat, quæ duobus illis Canonibus Apoſtolorum 46. & 47. continentur.

39 Verum nuperus Synodici Editor ante laudatus probat, horum Canonum aliquos antiquiſſimis tum Græcis, tum Latinis Patribus longe ante Iconienſe Concilium cognitos fuiſſe, Clementi Alexandrino, ac Tertulliano circa annum Chriſti 195. Origeni non multo poſt, & Cypriano, qui anno 255. paſſus legitur. Indicantur ab iis verb. grat. Canones 7. 17. 31. 47. 50. 61. 81. deque iis rebus habita jam ante Concilia. Nam Cypriano teſte *in Epiſtola ad Jubajanum*, jam ejus tempore ſtatutum fuerat, ut hæretici ad Eccleſiam Catholicam converſi baptizarentur, *cum*, inquit, *jam multi anni ſint, & longa ætas, ex quo ſub Agrippino bonæ memoriæ viro convenientes in unum Epiſcopi ſtatuerint:* quod de Epiſcopis Africanis accipiendum eſt; Agrippinus enim Carthaginenſis fuerat. Idem autem, ut diximus, Canone Apoſtolorum 47. conſtitutum reperitur. Paſcha quoque cum Judæis celebrari non debere, quo pertinet Canon Apoſtolicus 7. alias 8. Synodi plures ante annum 198. ſanxerant, Romana ſub Victore I. Palæſtina, Pontica, Gallica &c. de quibus Euſebius *lib. 5. Eccleſ. hiſtor. cap. 22.* & Beda: ex quibus patet, recte Hincmarum conjeciſſe, editos fuiſſe aut collectos Canones, qui dicuntur Apoſtolorum, iis temporibus, quibus nondum libere Concilia celebrabantur.

Quod attinet ad horum Canonum auctores, 40
locumve, ubi primum prodierint, ex 1. illorum Canonum colligi poteſt, conditos non eſſe ab Epiſcopis Aſianæ Diœceſeos, ut qui 14. luna Paſcha celebrarent a temporibus S. Polycarpi. Et ſi quidem omnes ſimul, eodemque loco eſſe compoſitos conſtaret, minus impeditam quæſtionem faceret Hyperberetæi menſis habita mentio Can. 38. quo nomine cum October lingua Syro-Macedonica, uſu tunc per Syriam, & Orientem recepta, ſignificetur, apparet, hunc Canonem in Syria conceptum; unde ſequeretur cæteros quoque iiſdem e locis manaſſe. Verum non deſunt, qui ſatis probabiliter conjiciant, diverſis in Synodis, diverſiſque temporibus editos. Huic ego ſententiæ ſic accedo, ut magnam partem ex Conciliis, quæ in Orientis præſertim tractibus ſub finem ſecundi, & initium tertii ſæculi habita ſunt, partim ex moribus, qui per earumdem Regionum Eccleſias invaluerant, tertio currente ſæculo, ſive, quod veriſimilius videtur, plurium Antiſtitum opera collectos exiſtimem; neque aliud voluit Illuſtriſſimus Marca, cum paulo poſt Iconienſem anni 258. Synodum in lucem exiiſſe ſcripſit hanc Collectionem. Itaque Orientales Epiſcopi ſub illud tempus antiquas diſciplinæ regulas & traditiones vel ab Apoſtolis acceptas re vera, vel quas ab iiſdem accepiſſe videri volebant, in unum codicem conjecerunt: cui ut majorem conciliarent auctoritatem, *Canones Apoſtolo-*

ſtolorum appellarunt, & Clementem Petri Diſcipulum ac Succeſſorem pro illorum collectore venditarunt; idque forte, quemadmodum non inſcite ſuſpicatur Marca, ut Stephano Romano Pontifici vetuſtioris longe Pontificis nomen opponerent.

41 Numerum horum Canonum alii alium conſtituunt. Græci 85. habent, vel 84. duobus in unum collatis. Apud Larinos nonniſi 50. numerantur. At *Canon* 2. *diſt.* 16. ſub nomine Zephyrini Papæ ſexaginta; vel quemadmodum alii legunt, ſeptuaginta agnoſcit. Quamquam Bellarminus errorem in numero ſuſpicatur; & Polycarpus ex eodem Zephyrino quinquaginta tantum numerat. Verum hæc lis ſatis facile dirimi poterit, ſi dicamus, ſub nomine Apoſtolorum re vera proditos fuiſſe quinque & octoginta Canones: Sed veris Apoſtolorum, aut Apoſtolicorum virorum traditionibus ac regulis quædam ab Hæreticis fuiſſe admixta, ita ut corrupti ac interpolati prodierint; quod & Epiphanius obſervavit: unde nihil mirum ſi non omnes ubique recepti fuerint, præſertim cum in Oriente compoſiti non pauca contineant ex moribus Orientalium Eccleſiarum ab Occidentalium uſu aliena.

42 Auctoritatem eorum confirmare videtur, uti jam dictum eſt, Tertullianus *lib. adverſus Praxeam*, dum Canones Apoſtolorum ſcribit eſſe nobis per manus traditos: S. Athanaſius *in Synopſi* (ſiquidem ea vere Athanaſii eſt) ubi eos numerat inter Agiographa: Synodus ſexta in Trullo *Can.* 2. jubens eos poſthac firmos, & ſtabiles permanere; atque omnium maxime S. Joannes Damaſcenus *lib.* 4. *de Fide orthod. cap.* 14. qui eos inter Scripturas Sacras videtur recenſere. Accedit quod a Dionyſio Exiguo inſerti ſunt initio Codicis Canonum Eccleſiæ Romanæ, atque ab Iſidoro corpori Canonum præfixi, cujus in præfatione relata *Can.* 4. *diſt.* 16. eos cæteris Conciliis ſe præponere ait: *propter eorum auctoritatem; & quod SS. Patres eorum ſententias Synodali auctoritate roboraverunt, atque inter Canonicas Conſtitutiones poſuerunt:* quæ verba ſine dubio ad dictum Canonem 2. Synodi Quini-Sextæ referenda ſunt, cum illius quoque verba initio ejus *Canonis* 4. *diſt.* 16. habeantur: ideoque tribui non poſſunt Iſidoro Hiſpalenſi ante illam Synodum defuncto. Sunt tamen alterius Iſidori, qui ejus corpus Canonum amplificavit; qua de re infra. Contra Gelaſius Papa *Can.* 3. *diſt.* 15. Vetus Iſidorus *Can.* 1. *diſt.* 16. eos apocryphis adſcribunt: poſterior enim ab hæreticis ſub nomine Apoſtolorum compoſitos fuiſſe aſfirmat. Ad hæc concilianda obſervandum eſt, Apocrypha eſſe duorum generum, alia quippe omnino rejecta atque damnata ſunt ab Eccleſia Catholica; alia non improbata quidem, ſed e numero Canonicorum, quibus a nonnullis inſerebantur, rejecta. Hoc poſteriore ſenſu Apocryphi ſunt omnes illi Canones nomine Apoſtolorum inſcripti: priore vero ſenſu illa dumtaxat, quorum ſententia receptæ in Eccleſia doctrinæ adverſatur. Generaliter vero, quamvis omnes a Græcis admittantur, a Latinis tamen ex parte tantum, hoc eſt Quinquaginta priores recipiuntur, ex Urbano II. apud Gratian. §. *Verum ſciendum*, poſt *Can.* 6. *diſt.* 32. ex Humberto Cardinali ſub nomine Leonis IX. *Can.* 3. *diſt.* 16. quos ſequitur Hincmarus Rhemenſis in *Opuſculo* 55. *Capitulor.*, illi nimirum, qui a Dionyſio Exiguo relati ſunt in Codicem Canonum. Quin & in quinquaginta illis prioribus multa contineri, quæ temporum progreſſu apud Catholicos Occidentis non plene obſervantur, & res ipſa docet, & palam profitetur Martinus Perezius *de traditionibus part.* 3. *c. de auctoritate Canon. Apoſtolic.* adeo ut Michael Medina *lib.* 5. *de Sacratorum hominum continentia c.* 165. ſcribere auſus ſit, vix ſex, aut octo in latina Eccleſia obſervari: Quod ſane hyperbolice dictum, cum nec tertia pars eorum in deſuetudinem abierit; & vix duo treſve reperientur, quos palam Eccleſia repudiet: Hi ſunt *Quadrageſimus ſextus* cum *Quadrageſimo ſeptimo* de Baptiſmate Hæreticorum non recipiendo (quos tamen duos Canones adhibita diſtinctione ſervari adhuc non abſurde dici poteſt) & *Quinquageſimus* de trina merſione in Baptiſmo neceſſario uſurpanda. Nam *ſextus* de Uxore ab Epiſcopo, aut Presbytero non abjicienda, alium habet intellectum ab eo, quem nonnulli putant, fortaſſe & *decimus* de iis, qui Eccleſiam ingreſſi communionem non percipiunt; & *Vigeſimus* de Clerico fidejuſſionibus inſerviente, ac *Vigeſimus Septimus*, qui non omnibus Clericis, ſed Lectoribus tantum, Cantoribuſque conjugium permittit. Vide Joan. Beveregium *in Pandectis Canonum*, *ſive Synodico*, & Joan. Baptiſtam Cotelerium *in notis ad Clem.* Videatur etiam Van-Eſpen *part.* V.

APO-

Digitized by Google

APOSTOLI, IDEST LITTERÆ MISSORIÆ.

1 APoſtoli nomen dicitur derivari a verbo græco
Apo, quod latine valet idem ac *De*, &
Stolon, quod latine idem valet ac *Miſſio*, quaſi
Dimiſſio alicujus cauſæ, quam facit unus Ju-
dex ad alium. Sic Hoſtienſis relatus *in c. Cor-
di nobis tit.* 15. *de appellat. in* 6. *verb. Petat*.
2 Unde Apoſtolorum nomine in Jure veniunt
Litteræ dimiſſoriæ, quibus reus dimittitur a
Judice inferiori ad Superiorem, qui per eos
Apoſtolos inſtruitur de cauſa, & proceſſu, ut
colligitur *ex cap. Ut ſuper, de appellat. in* 6.
& expreſſe Gloſſa *in cap. Cordi nobis, de ap-
pell. in* 6. *verb. Petat*, & Gloſſ. *notabil. in Cle-
ment. cap. Si a Judicibus, de appell. verb. No-
ta Apoſtolos*; & *in cap. Quamvis rigor, Clement.*
3 *de appellat.* Et iſti Apoſtoli qui petuntur in
cauſa appellationis, interdum vocantur Epi-
ſtolæ, & interdum Dimiſſoriæ; Gloſſ. *ibid. in
Clementin. de appell. cap. Quamvis rigor, verb.
Nota*; & dicuntur Dimiſſoriæ, quia ad eum,
ad quem appellatur, cauſa dimittitur; Joann.
Andreas in *l. Dimiſſoriæ, ff. de verbor. ſigni-
ficat. n.* 3. Fagnan. *in cap. Significaſti, de Of-*
4 *ficio Archidiacon.* & *Communis*. Apoſtolorum
quinque ſunt ſpecies, ſcilicet Apoſtoli Conven-
tionales, Dimiſſorii, Reverentiales, Refutato-
5 rii, & Teſtimoniales. Apoſtoli Conventiona-
les ſunt illi, qui dantur a parte adverſa ap-
pellationem admittente, ſive judicialiter ta-
cente, vel refutante Judice, ſive extrajudicia-
liter ſine Judicis interventu; *cap. Sæpe contin-*
6 *git, de appellat.* Dimiſſorii ſunt illi, per quos
Judex dimittit appellantem ad Judicem ad quem,
quia appellationi detulit, & eam admiſit, *cap.*
☞ *Ab eo cauſ.* 2. *q.* 6. Dicebantur etiam Apoſtoli
dimiſſoriæ Litteræ ab Epiſcopo datæ cuipiam
Clerico, vel Laico in aliam Diœceſim profi-
ciſcentibus, ut vel Ordinibus initiarentur, vel
ad majores promoverentur, aut in Catalogum
alterius Eccleſiæ referrentur. Ita Auctor *Ad-
ditionum ad Hierolexicon Macri, Bononiæ edi-
tum an.* 1765. *verb. Apoſtoli*. De hujuſmodi
Litteris Dimiſſoriis, ſeu Dimiſſorialibus, vide
verb. *Ordo art.* 3. *a n.* 36. *uſque in finem*. ☜
7 Reverentiales ſunt illi, per quos Judex ob re-
verentiam Superioris appellari defert appella-
tioni, cui alias deferre non tenebatur; *cap.* 1.
8 *de appellat. in* 6. Refutatorii ſunt illi, quos
dat Judex non deferens appellationi, expri-
mendo ſimul cauſam, cur appellationem non
admiſerit; *cap. Cordi nobis, de appellat. in* 6.
Teſtimoniales ſunt illi, qui non conceduntur 9
a Judice, ſed ab honeſtis, & probis viris, qui
teſtantur reum tempore, & modo debito Apo-
ſtolos petiiſſe, & ſibi fuiſſe denegatos. Sic
Gloſſ. *notabil. in cap. Si a Judicibus, Clement.
de appell. verb. Nota Apoſtolos*; Et Gloſſ. *cap.
Cordi nobis, de appellat. in* 6. *verb. Petat in
additione*; Speculator *in par.* 4. *tit. de appellat.*
§. *Sequitur*; Joannes Andreas, & alii paſſim.
Si Judex requiſitus non tradit Apoſtolos, & 10
appellanti eos denegat, & poſtea procedit in
cauſa, non valet proceſſus, niſi renunciatum
fuiſſet appellationi; *Cap. ut ſupra, de appell.
in* 6. ubi expreſſe dicitur: *Si vero non exhi-
buerit, ſi forte in cauſa procedat (niſi appella-
tioni renunciatum fuiſſet) ejus invalidus, & ir-
ritus ſit proceſſus*, & *cap. Ab eo, eod. tit.* ubi
etiam expreſſe dicitur: *Ut ſi is, a quo appel-
latur, Apoſtolos appellanti non tribuat requiſitus,
ex tunc ſi forte in cauſa procedat (niſi appella-
tioni renuntiatum fuerit) ejus invalidus ſit pro-
ceſſus*. Si appellans non petat Apoſtolos infra 11
triginta dies, cenſetur renuntiare appellatio-
ni. Et ſi Judex illos denegat, vel infra pro- 12
miſſum tempus malitioſe, aut negligenter ei
tradere prætermittit, non valet ejus interim
confectus proceſſus; *cap. Ab eo, de appell. in* 6.
ubi dicitur expreſſe: *Ab eo, qui appellat infra
triginta dies, inſtanter Apoſtoli peti debent, &
eidem infra dictum tempus a Judice exhiberi;
alias præſumitur appellationi ſuæ renunciare ap-
pellans, ſi eos infra idem tempus petere præter-
mittat, etiamſi vadat, aut mittat ad appella-
tionem hujuſmodi proſequendam. Illud autem,
quod felicis recordationis Innocentius Papa IV.
Prædeceſſor noſter ſtatuendum decrevit, ut ſi is,
a quo appellatur, Apoſtolos appellanti non tribuit
requiſitus, ex tunc ſi forte in cauſa procedat (niſi
appellationi renuntiatum fuerit) ejus invalidus
ſit proceſſus, tunc demum obtinet, cum Judex
ſuper hoc cum debita inſtantia, loco, & tempo-
re congruo requiſitus eos expreſſe denegat, vel in-
fra præmiſſum tempus malitioſe, aut negligenter
illi tradere prætermittit:* Et quod triginta *dies* 13
ſint terminus ad petendum Apoſtolos, habe-
tur clare etiam *in leg. Judicibus, Cod. de ap-
pellat.* Et Rota Rom. *par.* 10. *deciſ.* 164. *n.* 7.

Additiones ex aliena manu.

Apoſtoli, Dimiſſoriæ ſcilicet Litteræ, ab 14
ἀποστέλλω *remitto* dicti ſunt: ἀποστολή, ideſt Apo-
ſtole, remiſſio eſt. Ab *Apo* & *Stole*, *miſſio*,
non-

Digitized by Google

non autem *Stolon*, ut Auctor putat, id quod
notavit Calvin. in ſuo *Lexico juridico*, *verbo*
Apoſtol.

15 Apoſtolorum autem, qui Libelli pariter di-
miſſorii appellantur, formam atque ſolemnia
de Jure Romanorum veteri exponit Briſſonius
16 *ex leg.* 1. *ff. de libell. dimiſſor.* ubi Marcianus
hæc habet : *Poſt appellationem interpoſitam lit-*
teræ dandæ ſunt ab eo, *a quo appellatum eſt*,
ad eum, *qui de appellatione cogniturus eſt*, *ſive*
principem, *ſive per quem alium*. *Quas Litteras*
Dimiſſorias ſive Apoſtolos appellant. *Senſus au-*
tem litterarum talis eſt : APPELLASSE, *puta*
LUCIUM TITIUM, A SENTENTIA IL-
LIUS, QUÆ INTER ILLOS DICTA EST.
Sufficit autem petiiſſe intra tempus dimiſſorias in-
ſtanter & ſæpius, *ut etſi non accipiatur*, *ad*
ipſum conteſtetur. Vide Briſſonium ipſum, ex
quo hæc exſcripſimus, *de formulis lib.* 5. *for-*
mul. 179.

17 De Jure quoque Eccleſiaſtico Apoſtolorum
uſum teſtandæ Appellationis gratia habitum
fuiſſe, quoties Romam ad Summum Pontificem
provocaretur, patet ex Concil. Lugdunen. *an.*
1245. nec non ex epiſt. Hildeberti Epiſc. Ce-
nomanenſis *epiſt.* 82. quam refert Du-Freſne
18 verb. *Apoſt.* Adeo autem religioſe mos hic &
forma obſervari debebat, ut Judex ſuperior, ad
quem fuerat appellatum, de cauſa non judi-
caret, niſi conſtitiſſet, Apoſtolos per Appel-
lantem poſtulatos fuiſſe, atque impetratos,
cujus obſervantiæ negligentiam, quæ aliquan-
tulum irrepſerat, graviter redarguit Concil.
Narbonen. *ann.* 1430. *apud Martene tom.* 4.
Anecd. col. 354.

19 Item expoſtulandi Apoſtolos conſuetudo ob-
tinuit etiam, quoties a Pontifice ad Concilium
generale licet non jure provocaretur, ut pa-
tet ex *tom.* 6. *Spicilegii Dacheriani pag.* 152.
in appellatione Univerſitatis Pariſien. a Benedicto
XIII. Vide ulterius Du-Freſne *verb. Apoſtoli*.

20 Apoſtoli dicti quoque fuerunt Apoſtilli, ut
hac notione eoſdem vocari patet apud Matth.
Paris *pag.* 458. ita : *Si quis ad Papam duxerit*
appellandum, *cauſam appellationis in ſcriptis aſ-*
ſignare deproperet, *petat Apoſtillos*, *quos ei præ-*
cipimus exhiberi.

APPELLATIO.

Articulus I.

Quo ad ea, quæ concernunt Appellationis eſſe, diviſionem, & finem.

APpellatio eſt ab inferiori ad Superiorem 1
Judicem provocatio ratione gravaminis
illati, vel inferendi facta ; *cap. Placuit* 2. *q.* 6.
Eſt in re communis. Eſt igitur duplex, Judi- 2
cialis una, & Extrajudicialis altera ; *cap. Cor-*
di nobis, *cap. Concertationi*, *de appellat. in* 6.
& Clementin. 3. *eod. tit.* Appellatio Judicialis 3
eſt, quæ fit ab actu judiciali, ſcilicet a ſen-
tentia Judicis, ſive definitiva, ſive interlocu-
toria, qua quis ſe gravatum exiſtimat, aut
cum quis citatur a Judice dato nimis brevi
tempore peremptorio, tunc ſi gravatus habet
juſtam cauſam appellandi juxta *cap.* 1. *de di-*
lation. vel cum Judex delegatus juſtam exce-
ptionem partis, quod v. g. vi impetrati Re-
ſcripti Apoſtolici conveniri non poſſit, admit-
tere non vult, tunc ea pars tamquam aggra-
vata ad Superiorem appellare poteſt, juxta
cap. Significante 34. *& cap. Rodulphus* 35. *de*
Reſcriptis. Appellatio Extrajudicialis eſt, quæ 4
fit ab actu aliquo extrajudiciali, quo quis ſe
gravatum exiſtimat, vel probabiliter gravan-
dum timet, ut ſi quis injuſte ſit captus, vel
incarceratus, vel nominatus, & obligatus ad
tutelam, ad quam non tenetur, tunc poteſt,
ſi ſe gravatum ſentit, appellare ; *l.* 1. *§. Si*
quis Tutor, *ff. Quando appelland. ſit*. Sic etiam 5
Appellatio Extrajudicialis dicitur, quæ fit con-
tra electiones, collationes, & proviſiones, ex
quibus ſe quis gravatum ſentit ; *cap. Concer-*
tationi, *de Appellat. in* 6.

Appellatio Judicialis, & Extrajudicialis tri- 6
pliciter differunt inter ſe. Primo quia Appel-
latio Judicialis ſupponit Judicium eſſe cœ-
ptum, cum ſit provocatio a Judice inferiore
ad Superiorem. Appellatio vero Extrajudicia-
lis non ſupponit Judicium incœptum, ſed ipſum
Judicium, ſeu cauſam incipit, tunc enim ſo-
lum incipit cauſa, cum interponitur ipſa Ap-
pellatio Extrajudicialis, & ideo magis pro-
prie dicitur provocatio ad cauſam, ut habe-
tur *cap. Cum ſit Romana* his verbis : *Sacri Ca-*
nones etiam extra Judicium paſſim appellare per-
mittunt : Nec ſolent hujuſmodi dici Appellatio-
nes, *ſed provocationes ad cauſam*. Secundo dif- 7
fe-

ferunt, quia Appelletio Judicielis ſoppooit neceſſario Jodicem *a quo*, & Jodicem *ad quem*; Extrajudicialis vero oon neceſſario ſupponit Judicem *a quo*, cum poſſit extrejudicieliter appelleri etiam contra aliom quemcumque gra-
8 vantem diſtinctum a Judice. Tertio differunt, quia appellatio Judicialis etiam mele, & ſimplicitet propoſita ſuſpendit execotionem, & facit in contrarium attentata revocari; *cap. Poſt appellationem* §. *Appellatione*, *cauſ.* 2. *q.* 6. & *cap. Dilectis filiis*, *de Appellation.* Extrajudicialis autem oon ſuſpeodit execotionem, nec facit in contrariom attenteta revocari, niſi ſit bene, & rationabiliter propoſita expreſſa etiam caoſa legitima appellandi, quæ ut talis ſit a Superiore admiſſa, ot colligitor ex *cap. Conſtitutus* 45. *de Appellat.* & *ex cap. Cum inter* 16. *de electiou.* ubi expreſſe hebetor: *Appellationem illam dicimus legitimam non fuiſſe, unde per eam electio non potuit impediri.*

9 Appellatio alia eſt rationabilis, ſeu legitima, & eſt illa, quæ ſit juſta de ceoſa, ac ſervatis jure ſervandis, & iſti legitimæ Appellatiooi tenetor Jodex regulariter deferre; *cap.*
10 *Cum Appellationibus*, *de Appellat. in* 6. Alia eſt Appellatio fruſtratoria, & eſt illa, quæ ſolummodo morandæ ſolutionis, aut protrahendæ litis cauſa ioterponitur, ot *l. Tutor*, *ff. de Uſuris*, & iſti non tenetor Judex deferre, *cap. Cum ſpeciali de Appellat.* Immo ſic injoſte appellans omnino puoiendus eſt: *cap. Om-*
11 *nino cauſ.* 2. *qu.* 6. Alia eſt Appellatio frivola, ac levis, & eſt illa, quæ ſit ex minimis, ac frivolis, ſeu futilibus rationibus, & iſti pariter non teoetur Jodex deferre, ſed merito poteſt eam ſic cognitam ſtatim rejicere; *cap. Cum Appellationibus frivolis*, *de Appellat. in* 6. & *cap. Cum parati eſſemus*, *de Appellationibus lib.* 2. *tit.* 28. in cujus Sommerio habetor expreſſe: *Appellatio frivola non excuſat inferiorem*, *quominus teneatur obedire Superiori*, & *ut de contemptu puniatur.*

12 Appellatio propter tres cauſas potiſſimum introducta eſt. Prima eſt, ut gravamen inique oppreſſis illatum removeetur; *cap. Suggeſtum* 15. *de Appellat.* ubi Alexander III. ſcribens Archiepiſcopo Eborecenſi *de motivo editæ ſuæ Decretalis*, ſic præciſe dicit: *Non ad deprimendam cujuſque Juſtitiam*, *ſed ad removendum gravamen nos feciſſe cognoſcas*, & *cap. Cum ſpeciali* 51. *de Appellat.* ubi §. *Porro* habentur præciſa verba: *Cum Appellationis remedium non ſit ad defenſionem iniquitatis*, *ſed ad præſidium innocentiæ inſtitutum.* Secunda eſt, ut iniqui-
13 tas Judicantium, aut Imperitia corrigatur; *l.* 1. §. 1. *ff. de Appellat.* & *relat.* ubi expreſſe dicitur: *Appellandi uſus iniquitatem judicantium*, *vel imperitiam corrigit.* Tertia, ut ex 14
propria ignorantie, vel negligentia læſus Jus ſuum conſequi poſſit; nam quæ in prima inſtantia Judicis, nec allegeta, nec probata ſunt, ea in ſecunda, ſeu coram Judice Appelletionis, ab utraque litigantium parte allegari, & probari poſſunt; Dummodo ea ſaciant ad deciſionem cauſæ; *l. Prolatum* 4. *Cod. de temp. Appellat. cap. Cum Joannes* 10. *de fid. inſtrum.* Unde fieri poteſt, ut, licet ſententia prioris 15
Judicis ſit formaliter joſta, iſque recte proceſſerit, tamen ea a Judice Appellationis propter oovas allegationes reſciodi debeet, ot patet exemplo *in cit. cap. Cum Joannes*; ubi expreſſe habetor: *Sententiam vero Judicum prædictorum*, *qui alias juſte pronunciaſſe noſcuntur* (*cum hujuſmodi exceptio coram ipſis nec probata fuerit*, *nec objecta*) *quo ad dictum Capitulum infirmamus.*

Additiones ex aliena manu.

Appellatio extrajudicialis, definiente Lyn- 16
cher. *tract. de Gravam. extrajudic. cap.* 1. *ſect.* 1. §. 2. *Eſt provocatio a gravamine per Judicem vel Partem extra judicium illato vel inferendo.* Veſtigia hujus Appellationis paſſim in Jore Ca- 17
nonico occurruot. Videſis *Cap.* 5. *de Appellat. cap.* 8. *eod. tit. in* 6. & *Clement.* 3. *pariter eod. tit.* De Jure vero Civili hæc Appellatio mi- 18
nime permiſſa erat, ut confutato Lyncher. probat Bohemer. *in decretal. lib.* 2. *tit.* 28. §. 2.

Gravamina extrajudicialia, a quibus appel- 19
lare licet de Jure Canonico, vel a *Parte* proficiſcuntor, vel a *Judice*. A *Parte* multifariam gravari quis poteſt extra Judicium: quod exemplis illuſtratur *in cap.* 8. *de Appellat. in* 6. Plu- 20
ra ſoppeditat Lyncher. *d. tract. cap.* 3. *p.* 1. veluti ſi quis inique a Collegio Opificum excluditor, ſi alicui inique alimenta denegantur, ſi quid in præjudiciom juriſpatronatus attentatur, ſi alienatio in præjudicium alterius ſuſcipitur &c. Huc etiam pertinent gravamina, quæ a Judice non *qua tali*, ſed *qua privato* procedont. Hujuſmodi vero Appellatio non 21
eſt proprie talis, ſed potius provocatio ad cauſam, quæ naturam *ſimplicis querelæ* habet; *Cap.* 5. *de Appell.* Seqoitur hinc, qood non 22
ad Superiorem ſtatim recurrendum ſit, ſed ad eum Judicem, qoi de tali gravamine cognoſcere io prima inſtantia valet. Proinde ſi Magiſtratus ot privatus gravavir, hinc coram Magiſtratu ſuo ordinatio primæ inſtantiæ convenitur,

Digitized by Google

nitur, nec præciſe fatalia obſervanda ſunt,
Lincher. *tract. cap. 7. p. 2. §. 4.*
23 A Judice *quo tali* gravari quis extra judi-
cium potiſſimum dicitur, quando Judex de fa-
cto & ſic non judicialiter procedit, ſcilicet
abſque omni, vel ſufficienti cauſæ cognitione
aliquid decernendo, vel mandando in præju-
dicium alterius; & quando aliquid decernit
ante litem conteſtatam. Exornat hoc Lyncher.
d. tract. cap. 3. part. 2. §. 1. uberrima exem-
plorum ſerie, veluti ſi denegantur proceſſus,
24 juſtitia denegatur &c. Accedit autem hæc Ap-
pellatio extrajudicialis ad naturam Appellatio-
nis proprie dictæ. Quo fit, ut, diligatur ad
Superiorem, interponenda ſit intra decem dies
a tempore ſcientiæ computandos, & intra an-
num finienda ſit, licet hoc fatale juſtificandæ
Appellationis in Praxi vix obſervetur: Bohe-
25 mer. *in Decretal. lib. 2. tit. 28. §. 5.* Vide ſi
plura cupias de Appellatione hac extrajudicia-
li, Lincher. *ſæpe dict. de gravam. extrajud.*
26 In Appellatione judiciali Appellans ea, quæ
in prima Inſtantia non probavit, adhuc pro-
bare, & non deducta deducere poteſt; *L. 4.
Cod. de Appellat.* Strych. *in uſu modern. Pan-
dect. lib. 49. tit. 1. §. 15.*
27 De differentia Appellationem inter & Rela-
tionem, tum de forma & ſolemnitate Rela-
tionis, conſule Jacob. Gothofred. *in comment.
ad Cod. Theodoſian. lib. 11. tit. 20.*

ARTICULUS II.

Appellare quis poſſit, vel non poſſit.

1 Appellare poteſt omnis a Judice injuſte gra-
vatus; *cap. Omnis oppreſſus 3. & ſequen.
cauſ. 2. quæſt. 6. & cap. Paſtoralis 53. de ap-
pellat.* Appellatio enim eſt remedium defenſio-
nis, & præſidium innocentiæ; *cap. cum ſpe-
ciali 61. §. Porro, & cap. Suggeſtum 15. de
2 appellat.* Adeoque jure naturæ omnibus inju-
ſte gravatis permiſſa eſſe debet, ita ut etiam
qui juraverit ſtare ſententiæ, vel præcepto,
ſi injuſte gravetur, Appellare poſſit; *cap. ad
3 hæc 20. de appellat.* Etiam excommunicatus,
ſi injuſte opprimatur, & gravetur, appellare
poteſt; *cap. Cum inter 5. cap. Dilecti 8. & cap.
4 Significaverunt 11. de exceptionibus.* Immo non
ſolum ille, qui gravatus exiſtit, ſed etiam
alii, quorum intereſt, appellare poſſunt; *l. 1.
de appellationibus recipiendis, cap. non ſolent
cauſ. 2. qu. 6.* Sic Fidejuſſor appellare poteſt
pro principali debitore; *l. A ſententia, ff. de
5 appellat. recipiend.* Procurator pro Domino, &
Tutor pro Pupillo, vel Minore; *l. Tutor, ff.
de appellat.* Pater, & Mater pro Filio, cujus 6
cauſa deſerta eſt; *l. 1. §. 1. ff. De appellation.
recipiend.* Filiusfamilias pro Patre, & Matre; 7
*l. Ex conſenſu 23. §. Filius familias; juncta
Gloſſa verb. Nonniſi Patris, ff. de appellation.*
Procurator, & geſtor negotii alieni, dummo- 8
do Dominus mox id ratum habeat; *citat. l. c.
de appellat. recipiend. & citat. cap. Non ſolent
2. quæſt. 6.* Epiſcopus pro ſuo Clero, Abbas 9
pro ſuo Monacho, Civitas pro Cive, Domi-
nus pro ſubdito, vel ſervo; *cap. Cum ſuper
17. de ſent. & re judic. & cap. Dilectis filiis,
§. De appell.* Clericus, vel Monachus pro ſua 10
Eccleſia, vel Monaſterio; *cit. l. 1. de appell.
cap. Non ſolent 2. qu. 6. cap. Dilectis filiis, de
appell.* Utraque pars litigantium appellare po- 11
teſt ab eadem ſententia continente plures arti-
culos, quatenus in aliquibus utrique parti eſt
contraria, ut docet Gloſſa *in cap. Significave-
runt, verb. Abſolvit de exceptionibus*, & patet
exemplo *in cap. Si duobus 10. de appellat. &
cap. Raynucius 16. & cap. Raynaldus 18. de
Teſtamentis*, ubi a ſententia prolata utraque
pars appellaſſe legitur. Si eadem ſententia plu- 12
res reperiantur gravati, licet cæteris non ap-
pellantibus, unus ſolus appellet, iſte debet au-
diri, & ejus appellatio pro omnibus prodeſt,
ſi eadem ſit ratio, & cauſa pro omnibus; *cap.
Una ſententia 72. de appellationibus*, ubi ex-
preſſe habetur: *Una ſententia pluribus conde-
mnatis, ſi unus ſolus ad appellationis beneficium
convolaverit, illius victoria juri communi cæte-
ris ſuffragatur, ſi communi jure juventur, idem-
que negotium, & eadem cauſa defenſionis exiſtat.*
Appellare non poteſt primo, qui appellatio- 13
ni renunciavit, vel expreſſe, vel tacite, ne-
gligendo fatalia; *cap. Perſonas 4. cap. Cum ſit
5. de appellat.* vel proſequendo litem coram Ju-
dice a quo, *cap. Gravatum 20. de Officio De-
legati.* Secundo, qui ſententiam contra ſe la- 14
tam expreſſe, vel tacite, ipſoque facto appro-
bavit; *l. Ultim. §. final. Cod. de temp. appel-
lat. cit. cap. Gravatum;* & Gloſſa *final. de Of-
ficio Delegati.* Tertio, qui appellationi partis 15
adverſæ non detulit, in eadem cauſa appella-
re non poteſt; *cap. Conſtitutis 23. cap. An ſit
42. de appellat.* Quarto, qui confeſſus eſt, & 16
convictus in Judicio; *l. 2. Cod. Quorum ap-
pellat. non recipiend. cap. Ei qui 41. §. Nul-
lus etiam cauſ. 2. qu. 6. cap. Per tuas 10. de
probat. cap. Romana 3. de appell. in 6.* Quinto, 17
qui eſt excommunicatus, non poteſt appellare
extrajudicialiter appellatione, quæ habet ſe
per modum provocationis, cum excommuni-

cato provocare non liceat; *cap. Intelleximus de*
Judiciis; poteſt tamen appellare judicialiter
appellatione, quæ rationem defenſionis habet;
cap. Cum inter 5. cap. Dilecti 8. cap. Significa-
verit 11. de exceptionib. ut dictum eſt *num. 3.*
18 *antec.* Sexto, appellare non poteſt ille omnis;
cujus nihil intereſt appellatio; *l. 1. ff. de ap-*
pelat. recipien. & *cap. Non ſolent cauſ. 2. qu. 6.*
ubi habentur præciſa verba: *Non ſolent audiri*
appellantes niſi hi, quorum intereſt; & cap. cum
inter 16. de electlon. ubi præciſe dicitur: *cum*
niſi quorum intereſt audiri non ſoleant appellan-
tes, appellationem illam dicimus legitimam non
fuiſſe.

Additiones ex aliena manu.

19 De communione appellationis breviter agit
hic Auctor *num. 22.* At latius differendum de
ea eſt. Communio Appellationis, definiente
Strychio *juridic. diſſert. tom. 5. diſput. 20. c. 1.*
num. 75. eſt participatio beneficii ex interpoſita
ab Altero appellatione Legum auctoritate Alteri
indulta: Quibus autem a Legibus hæc parti-
cipatio ſit indulta, videndum eſt.
20 Communis in primis eſt appellatio omnibus
conſortibus ejuſdem litis, licet illi expreſſe
non appellaverint, vel adhæſerint, & quidem
quoad omnes effectus, qui ex ipſa appellatione
derivant: Strychius, *ubi ſupra cap. 2. num. 1.*
21 *& plur. ſequent.* Notandum vero eſt, quod ſi
ſententia, a qua eſt appellatum, contineat res
individuas, indiſtincte omnibus prodeſt appel-
latio; ſin autem circa res dividuas verſetur,
ſequentia hæc concurrant oportet, ut proſit
appellatio cæteris litis conſortibus. I. Ut ex
eadem cauſa ſint omnes condemnati. II. Ut
eadem defenſionis ſit cauſa. III. Ut uterque
jure communi fretus appellaverit, non ſi ex
ſingulari jure ac ratione impetraverit appella-
tionem. IV. Ut unus tantum appellaverit. Si
enim omnes appellaverint, alterque eorum in
proſecutione appellationis defecerit, conſortes
ejus appellatione non juvabuntur. V. Ut con-
ſortes cum Appellante eumdem non item di-
verſum habeant Procuratorem. VI. Ut re-
liqui conſortes ſententiæ non acquieverint.
VII. Ut intra decem dies ſciverint eſſe ap-
pellatum. VIII. Demum ut contrarium prius
non fuerint confeſſi Conſortes. Vide de his
omnibus fuſe differentem Strychium *d. cap. 2.*
num. 17. ad num. 59.
22 His vero concurrentibus prodeſt appellatio
omnibus litis conſortibus, licet appellans pro-
teſtatus fuerit, ſe ratione ſui intereſſe, nequa-
quam vero in commodum reliquorum appel-
lare. Et non modo in civilibus, ſed etiam in 23
criminalibus. Quinimo in criminalibus appel- 24
pellatio unius reliquis prodeſt, quamvis ii ac-
quieverint ſententiæ, nec alterius appellatio-
ne juvari voluerint.
Communis præterea eſt Appellatio parti ad- 25
verſæ, ideſt Appellatio; *L. Ampliorem, C. de*
Appellat. Diſtingui vero oportet, utrum a to- 26
ta ſententia, an a certis tantum capitibus fue-
rit appellatum. Priori caſu liberum eſt Ap- 27
pellato, an interpoſitæ appellationi adhærere
velit nec ne. Adhæſio autem intra decem dies 28
fieri debet. Eaque facta nequit appellans ap- 29
pellationi renunciare. Quod ſi non adhæſerit, 30
poteſt Appellans ſuæ appellationi renunciare,
antequam citationem contra partem adverſam
extraxerit, ac appellationem interpoſitam pro-
ſequi inchoaverit. Poſtquam autem appella- 31
tionem ſuam Appellans inchoavit, Appellatus
ſe non minus appellatione juvare poteſt, ac
ſi ipſe appellaſſet, vel appellationi adhæſiſſet,
& judex appellationis poteſt corrigere ſenten-
tiam in favorem Appellati etiam eo non pe-
tente; Confer Strychium *citat. diſſertat. cap. 3.*
a n. 2. ad plur. ſeq. ubi de eo etiam inquirit, 32
an Judex Appellationis debeat Appellantem
condemnare in expenſas, tum in uſuras inter-
medii temporis.
Poſteriori autem caſu videndum, utrum ſen- 33
tentia capitula contineat connexa, an ſepara-
ta. Si contineat capitula ſeparata, appellatio
non eſt Appellato communis. Sin autem ca- 34
pitula connexa contineat; appellatio eſt com-
munis Appellato. Connexio autem æſtimanda 35
eſt non ex rebus, ſed ex cauſa petendi, ita
ut ſi hæc una ſit, Capitula, quæ in actionem
veniunt, tametſi concepta ſint de rebus diver-
ſis, adhuc tamen cenſeantur connexa; Stry-
chius *d. cap. 3. a num. 61. ad num. 81.* Vide 36
quoque eumdem *a num. 82. ad finem*, ubi de
his etiam differit, an ſcilicet communis ſit
appellatio, ſi utraque Pars appellavit ſeorſum:
an appellanti proſit quod appellatus proſecu-
tus ſit appellationem deſertam: & demum an
etiam in cauſis criminalibus appellatio proſit
Parti Adverſæ.
Reliquum eſt, ut examinetur, an & quan- 37
do appellatio communis ſit tertio, qui in li-
te non fuit. Sed ne longiores ſimus, quam
par eſt, conſule de hac materia Strychium
in d. diſſert. cap. 4. per tot.

ARTICULUS III.

A quo Judice, & ad quem appellari poſſit, vel non poſſit.

SUMMARIUM.

1 *A quibus Judicibus appellari poſſit*, ad n. 7.
8 *Appellari debet gradatim*, ad n. 9.
10 *Exceptis aliquibus caſibus*, ad n. 22.
23 *De Appellatione, & Recurſu Regularium*, ad num. 46.
47 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 61.

1 APpellari poteſt ab omnibus Judicibus Ju-
dicem Superiorem cognoſcentibus. Cum
enim Appellatio ſit quædam ſpecies defenſio-
nis, quæ datur oppreſſis contra injuriam Ju-
dicis, *l. 1. ff. de appellat. & cap. Cum ſpeciali
61. §. Porro, de appellat.* ab omnibus Judici-
bus, qui injuſte gravant, regulariter appellari
poteſt; *cap. Omnis 3. cap. Ad Romanam 8.
cauſ. 2. qu. 6.* Nec injuriam facit Judici, qui
ab ejus ſententia appellat; *l. Et in Majorib.
C. de appell. & relat.* ubi expreſſe dicitur: *Ne-
que enim Judicem oportet injuriam ſibi fieri exi-
ſtimare, quod litigator ad provocationis auxilium
2 convolavit*. Notanter autem dicitur *Judicem
Superiorem cognoſcentibus*, ut ſciatur non poſſe
appellari a Principe ſupremo non habente Su-
periorem, *l. 1. ff. A quibus appellare non li-
cet;* ubi expreſſe dicitur; *Stultum eſt illud ad-
monere, a Principe appellare fas non eſſe, cum
3 ipſe ſit, qui provocatur.* Et Gloſſa ibi expo-
nens verſ. *Stultum* dicit, ideſt *Supervacuum, quia
omnes ſciunt*. Unde a Papa appellari non po-
teſt; *cap. Ipſi ſunt, & cap. Cuncta per mun-
dum, cauſ. 9. qu. 5.* Ipſe enim in terris, ut
Vicarius Chriſti, Superiorem non recognoſcit,
& de eſſentia appellationis eſt, ut fiat ab in-
feriori ad Superiorem, per quem ſententia in-
4 ferioris corrigatur. Immo appellantes a Papa
ad futurum Concilium Generale, quicumque
ſint, & in quacumque fuerint Dignitate, vel
gradu conſtituti, excommunicantur Excom-
municatione Papæ reſervata in Bulla Cœnæ,
& ſi Univerſitates, Collegia, vel Capitula,
interdicuntur per hæc præciſa verba, *in §. ſe-
cundo* contenta: *Item excommunicamus, & ana-
thematizamus omnes, & ſingulos cujuſcumque
ſexus, gradus, ſeu conditionis fuerint. Univer-
ſitates vero, Collegia, & Capitula, quocumque
nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinatio-
nibus, ſeu mandatis noſtris, ac Romanorum Pon-
tificum pro tempore exiſtentium ad univerſale fu-
turum Concilium appellantes, nec non eos, quo-
rum auxilio, vel favore appellatum fuerit*. Sic
Pius II. in ſua Conſtit. incip. *Execrabilis*, &
deinde Succeſſores Pontifices in ſuis reſpecti-
ve Conſtitutionibus Bullæ Cœnæ. Inſuper ſunt
Schiſmatici, multaſque alias pœnas incurrunt
ex Conſtitut. Julii II. incip. *Suſcepti*. Neque 5
appellari poteſt a Concilio Generali legitime
congregato, & approbato, quia una cum Ro-
mano Pontifice, qui illud approbavit, repræ-
ſentat totam Eccleſiam, a cujus ſententia ne-
quit appellari, quia injuriam facit Judicio Ge-
neralis Concilii, ſi quis ſemel judicata, ac re-
cte diſpoſita revolvere, & publice diſputare
contenderit, ut dicitur *in l. Nemo 4. Cod. de
Summa Trinit.* Neque appellari poteſt a ſenten- 6
tia totius Congregationis Cardinalium, ut tra-
dunt communiter Doctores apud Dianam *in
Summa verb. Appellatio n. 6.* Sic etiam ſicuti 7
nequit appellari a ſententia Imperatoris, Re-
gum, & omnium aliorum Principum ſuprema
auctoritate gaudentium, *ex l. 1. §. 1. ff. A qui-
bus appellare non licet;* Neque poteſt appellari
ab eorum ſupremis Conſiliis, quia eorum ſen-
tentia nomine ſupremi Principis lata, ejuſdem
ſententia cenſetur, ut tradit Maranta *de Or-
dine Judic. part. 6. act. 2. num.* 240. Pirhing.
lib. 2. tit. 28. ſect. 6. n. 81. & alii.

Appellatio regulariter fieri debet gradatim 8
ad proximum, & immediatum Superiorem
ejus, a quo appellatur, non autem, omiſſo
medio, ad remotum, & mediatum. Sic ex-
preſſe colligitur *ex cap. Dilecti filii 66. de ap-
pellat.* ubi appellatio, quæ, omiſſo Diœceſano
Epiſcopo, fuit facta immediate ad Archiepi-
ſcopum, exceptione partis contrariæ oppoſita
non habuit effectum, ut ſententia lata ab Of-
ficiali, ideſt Vicario ipſius Archiepiſcopi de
mandato Honorii III. fuit declarata irrita:
colligitur etiam *ex cap. Romana §. Ab Archi-
diaconis, de appellat. in 6. & cap. Anteriorum
§. Ita tamen cauſ. 2. q. 6. & l. Imperatores,
ff. de appellat.* ubi ſtatuitur Appellationem eſſe
gradatim faciendam, & appellantem diverſi-
mode eſſe remittendum ad Judicem immedia-
tum, & proximum, juxta *l. 1. §. Si quis, ff.
de appellat.* Et hoc juremerito fuit cautum, 9
ne juriſdictiones Judicum confundantur, ſed
cuilibet ſua juriſdictio conſervetur; *can. Per-
venit ad nos, cauſ. 11. quæſt. 1. & leg. Nemo*,
cum Gloſſa *verb. Auxilium, Cod. de juriſdict.
omnium Judicum:* & ne Judex medius per con-
temptum præteritus videatur, atque, ut par-

tium laboribus, & expenſis parcatur; Vivian.
in Rational. hic, Pirhing. *lib.* 2. *tit.* 28. *ſect.* 4.
§. 3. *n.* 88. Scaccia, Anaclet. & alii.
10 Excipiuntur tamen plures caſus, in quibus
ob ſpecialem rationem poteſt appellari ad Su-
periorem mediatum, omiſſo Superiore medio,
ſeu proximo. Et primo ad Papam ab omni-
bus appellari poteſt immediate, omiſſis cun-
ctis Judicibus intermediis in cauſis Eccleſiaſti-
cis, ac ſpiritualibus, & a ſubjectis ſuæ juriſ-
dictioni temporali, etiam in cauſis tempora-
libus; *cap. Si quis veſtrum*, *cap. ad Romanam*,
& cap. Quoties cauſ. 2. *quæſt.* 6. *& cap. Si
duobus* 7. *de appellat.* Papa enim eſt Judex or-
dinarius omnium Chriſtianorum habens con-
currentem poteſtatem cum omnibus Ordina-
riis; *cap. Cuncta per mundum*, *cauſ.* 9. *quæſt.* 3.
& cap. ultim. de foro competenti, ideo ab om-
nibus appellari poteſt immediate ad ipſum in
cauſis Eccleſiaſticis, ac Spiritualibus, & a ſuæ
juriſdictioni temporali ſubjectis, etiam in cau-
11 ſis temporalibus. Secundo, appellari poteſt im-
mediate ad Legatum Papæ in tota ſua Pro-
vincia, omiſſis Judicibus intermediis, ſcilicet
Epiſcopo, Archiepiſcopo &c. *c.* 1. *de Officio
Legati*. Legatus enim in ſua Legatione, &
Provincia vices Papæ gerit; Abbas *in cap. Di-
lecti filii num.* 12. *&* 19. Maranta *part.* 6. *tit.
de appellat. num.* 371. Pirhing. & alii commu-
12 niter. Tertio, appellari poteſt immediate ad
Superiorem, verb. grat. Metropolitanum omiſ-
ſo medio Epiſcopo, ſi id conſuetudo legitime
præſcripta permittat; *cap. Romana* 3. *de ap-
13 pellat. in* 6. Quarto, poteſt appellari imme-
diate ad Superiorem, omiſſo medio, ſi habea-
tur privilegium; Privilegium enim eſt Lex
privata; *cap. Abbate* 25. §. *contra*, *de verbor.
14 ſignificat.* Quinto, & ſic poſſunt Scholares in-
debite gravati appellare immediate ad Supe-
riorem, puta Imperatorem, omiſſo medio,
ex ſpeciali Privilegio ipſis Scholaribus con-
ceſſo; *in Authent. Habita*, *Cod. Ne Filius pro
15 Patribus* 4. Sic etiam ratione privilegii poſſunt
immediate appellare ad Superiorem Viduæ,
pupilli, aliæque miſerabiles Perſonæ, ut col-
ligitur ex *l. Unica*, *Cod. Quando Imperator in-
16 ter Pupillos*. Sexto, ab Officiali, ſeu Generali
Vicario Epiſcopi appellatur, omiſſo Epiſcopo,
immediate ad Archiepiſcopum, ne videatur
appellatio fieri ab eodem ad eumdem, ſeu ad
ſeipſum, cum Vicarii Generalis, & Epiſcopi
unum indiviſum ſit Tribunal, ſeu Auditorium;
cap. Romana 3. *de appellat. in* 6. Rota Roma-
na *part.* 13. *dec.* 182. *num.* 5. *& part.* 14. *dec.*
17 115. *n.* 210. Septimo, quando Epiſcopus liti-
gat cum ſuo ſubdito, tunc eligendi ſunt Ar-
bitri, a quorum ſententia appellandum eſt im-
mediate ad Papam, omiſſis mediis; *cap. ab
Arbitris*, *de Offic. delegati in* 6. Gloſſa *ibi*,
Abbas, Scaccia, Pirhing. & alii paſſim. Octa- 18
vo, quando Judex intermedius eſt inhabilis,
quia v. g. eſt Excommunicatus, ſuſpenſus, Hæ-
reticus, negat juſtitiam, vel ſua ſponte cau-
ſam remittit ad Superiorem, ut colligitur ex
cap. Si is cui 10. *de Officio Delegat. in* 6. &
tenet Abbas *in cap. Dilecti filii*, *de Appell.*
Soccin. Felin. Scaccia, Marant. Pirbing. Ana-
clet. & alii paſſim.

Si utraque pars litigantium appellet a Sen- 19
tentia ſui Judicis, v. g. Epiſcopi, & una ap-
pellet ad Archiepiſcopum, & altera immedia-
te ad Papam, poteſt Archiepiſcopus procedere
contra alteram partem, ſi neſciat eam appel-
laſſe ad Papam, & ipſa pars citata ab Ar-
chiepiſcopo tenetur comparere, vel per ſe,
vel per Procuratorem, aliter ſi contumax pa-
rere contemnat, poterit ab Archiepiſcopo,
ſeu Iudice inferiore excommunicari, & Ex-
communicatio valebit, non obſtante, quod
ipſa appellaverit ad Judicem Superiorem, ſeu
ad Papam; *cap. Si duobus tit.* 28. *de appellat.*
ubi præciſe habetur: *Si duobus coram ſuo Ju-
dice litigantibus; alter ad noſtram, alter ad ſui
Judicis audientiam ſuper eodem negotio appella-
verit; & ille, qui ad ſuum Judicem appella-
vit, ad diem appellationis veniens ſe ad eum ap-
pellaſſe proponit, eo tacito, quod adverſarius
ejus ad audientiam Romani Pontificis appella-
rat; Si legitime citatus, nec venit, nec reſpon-
ſalem miſit, aut etiam alias parere contemnit,
tenebit Excommunicationis ſententia in eum pro
contumacia promulgata; Niſi Judex cognoverit
eum ad audientiam Romani Pontificis appellaſſe.*
Et ratio eſt clara, quia Judex inferior habet 20
juriſdictionem ordinariam in talem, donec ea
per exceptionem, ſive oppoſitionem appella-
tionis ad Papam, ſeu Superiorem elidatur,
adeoque hac appellatione ad Papam, ſeu Su-
periorem non oppoſita, vel ſaltem ſibi non
patefacta, poterit contra legitime citatum,
& contumacem procedere uſque ad promulga-
tionem Excommunicationis, ſicuti contra alios
contumaces, & ſic tenent hoc loco Abbas,
Barboſa, Scaccia, Pirhing. Anaclet. & alii.

Appellari non poteſt regulariter loquendo a 21
Judice Sæculari ad Papam, niſi litigantes ſint
temporali juriſdictioni Papæ ſubjecti; *cap. Si
duobus* 7. §. *Denique appellat.* ubi Alexander
III. ſuper hoc conſultus ſic præciſe reſpondit;
*Denique quod quaris, ſi a Civili Judice ante
Judi-*

Digitized by Google

*Judicium, vel poſt, ad noſtram audientiam fue-
rit appellatum, an hujuſmodi Appellatio teneat?
tenet quidem in his, qui ſunt noſtræ temporali
jurisdictioni ſubjecti; in aliis vero etſi de con-
ſuetudine Eccleſiæ teneat, ſecundum juris rigo-
rem credimus non tenere;* Et iu ejus Summario
ſic etiam præciſe habetur: *A Civili Judice,
qui non eſt de temporali juriſdictione Eccleſiæ,*
22 *non appellatur ad Papam*. Et ratio eſt, quia
Papa io caoſis temporalibus Chriſtianorum lai-
corum jure communi juriſdictionem non ha-
bet, niſi temporali ejus juriſdictioni ſint ſub-
jecti; adeoque non debet ſe in his intromit-
tere in præjodicium Poteſtatis ſæcolaris; *arg.
cap. Novit ille* 13. *num.* 1. *de Judiciis*, *& cap.
Lata*, *& cap. Cauſam quæ* 7. *tit.* 17. *Qui fi-
lii ſint legitimi; Et ſummar. hujus ultim. c.* in
quo expreſſe dicitur: *De cauſa civili inter Lai-
cos non cognoſcit Eccleſia*. Sic teoet Abbas *in
cap. Si duobus num.* 5. Barboſa *ib. n.* 6. Ana-
clet. *lib.* 2. *tit.* 28. *de appell. n.* 70. *& ſeq.* Pi-
rbing. *ib. n.* 98. & alii.
23 A Regularibus etiam, & potiſſimum, gra-
datim eſt facienda Appellatio, prout ſtatuit
Boniſacius IX. Conſtitot. incip. *Sacræ Religio-
nis*. Et Leo X. in Conſtitut. incip. *Romani
Pontificis*, & expreſſe Sacra Coogr. Regul. præ-
ciſis bis verbis: *Quoniam nonnulli Regulares
vagandi ſtudio, ſive dum imminentem admiſſo-
rum criminum pœnam ex ſuis Conſtitutionibus,
aut alias debitam, metuunt, falſa & commen-
titia gravamina cauſari, non ad immediate ſui
Ordinis Superiores, ſcilicet a gravamine Prioris
ad Provincialem, a Provinciali ad Generalem,
a Generali ad Protectorem, prout cujuſque Reli-
gionis Conſtitutionibus diſponitur, ſed ad hanc
Romanam Curiam abſque licentia ſæpius fugiunt,
potius quam recurrant, ex quo Ordinum diſci-
plina relaxatur, Prælati contemnuntur, & ipſi
in dies audaciores evadunt, placuit Sac. Congre-
gationi Regular. ex ordine Sanctiſſimi ſtatuere,
ut ſi quis Regularium in poſterum temere, levi-
que ex cauſa hanc Almam Urbem, ſive Curiam
abſque ſui Superioris licentia, & ſupradicta for-
ma prætermiſſa, adire præſumpſerit, ad ſuos
eoſdem Superiores ſeveriori pœna plectendus remit-
tatur. Frater Michael Bonnellus Cardin. Ale-
xandrinus. Romæ* 1587. *Georgius Palcarius U.
J. D. Secretarius*, Quaraut. *Summ. verb. Mo-
naſter. & Convent.*
24 Nullimode tamen poſſunt Regulares appel-
lare ad Judices extraneos, ſeu ad Tribunalia
Sæcularia. Colligitur ex *cap. Ad noſtram* 3. *&*
25 *cap. Reprehenſibilis* 26. *de appellat.* Et ſic ap-
pellantes, & eos admittentes incurrunt Excom-
municationem latæ ſententiæ, prout decreve-
ruot varii ſummi Pontifices, & ſignanter Bo-
nifacius IX. in ſua Cooſtit. incip. *Sacræ Reli-
gionis*, Julius II. in Couſtit. iocip. *Expoſuiſti
Nobis*, & Leo X. in Conſtit. incip. *Romani
Pontificis:* Gregorius XIII. in Cooſtit. incip.
Quoniam noſtro pro Franciſcanis de Obſervan-
tia; Clemens VIII. in Conſtit. incip. *Quo-
niam noſtro*, pro Carmelitis; Item Clemens in
Cooſtit. etiam incipient. *Quoniam noſtro* pro
Auguſtiniaois; Idem pariter Clemens in con-
ſtit. quoque incip. *Quoniam noſtro* pro Servi-
tis. Immo nec licet Regolaribus appellare ad 26
Judices Eccleſiaſticos, quibus noo ſubduntur,
v. g. Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates,
& Patriarchas, oec querelam coram ipſis con-
tra ſoos Prælatos facere. Et ratio eſt, quia,
com Regulares ſint exempti a juriſdictione Or-
dinariorum, nullo jure poſſuut ad illos ap-
pellare, vel coram ipſis contra ſuos Prælatos
talem querelam facere. Appellatio eoim, ſeu
querela non fit niſi ad Superiorem, cum ſit
ab inferiori ad Superiorem Judicem provoca-
tio ratione gravaminis illati, vel ioferendi,
ex *cap. Placuit cauſ.* 2. *quæſt.* 6. Et ideo Leo 27
X. in ſopracit. Couſtit. incip. *Romani Ponti-
ficis*, punit Excommunicatione latæ ſententiæ
ſupradictos Regulares ſic appellantes, & Judi-
ces Eccleſiaſticos eorom appellatiooem admit-
teotes. Et per hoc Sacra Congregat. Epiſc. 28
& Regular. *die* 10. *Octobr.* 1586. omoibus Or-
dinariis ſic præciſe prohibuit: *Tertio Ordina-
rii in cognitionibus cauſarum Fratrum Mendican-
tium, tam Civilium, quam Criminalium mini-
me ſeſe ingerant*. Quinimmo licet Nuncii Apo- 29
ſtolici ſint Judices appellatiouum pro aliis
exemptis, non tameo recipere debeot appel-
lationes Regularium, ſed relinquere gradatim
a ſuis Superioribus cognoſcendas, ut decrevit
Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. *in Florentina
8. Novembris* 1593. * Adverte tamen. ſubdit
hic ſatis opportune Antonius a Spiritu Sancto
io *Directorio Regularium tract.* 3. *diſp.* 6. *ſect.* 5.
§. 6. *n.* 776. *&* 777. quod licet Regulares uon
poſſint ad tribunalia ſæcularia recurrere per
appellationem, quando ſe ſentiunt gravatos,
ſi tamen per appellatiouem, vel alia via in-
ter Ordinem non poſſunt vitare vim ſibi illa-
tam injuſte, quia vel noo recipitur appella-
tio, vel ſuperior, ad quem poſſent recurrere,
longe diſtat, ita ut noo poſſiot illum adire
inſtante gravamine, tunc poſſe Regulares re-
correre ad Judicem Sæcularem, non quaſi ap-
pelleot ad Judicem competentem, ſed ſolum
ut ſibi ſuccurrat in illo gravamine lojuſto,

Digitized by Google

tollendo vim factam, modo quo licite poteſt, ſuadendo ſcilicet Prælato, ut vel abſtineat a vi injuſta, vel det locum appellationi, vel Judices novos aſſignet. Ita Portel *in additionibus ad dubia regularia*, *verb. appellare n.* 3. Souſa *in Bullam Cœnæ c.* 15. *diſ.* 78. *num.* 2. Delbene *tom.* 2. *c.* 9. *dub.* 6. *ſect.* 1. *num.* 23. Et hic modus defenſionis, quam Tuitivam dicunt, videtur his noſtris temporibus in Romana Curia approbatus in judicio contradictorio in cauſa cujuſdam Tuitivæ, quam Fratres provinciæ Matris Dei in Indiis Orientalibus impetrarunt adverſus ſuum Commiſſarium pro defenſione creationis novæ Provinciæ, in quo caſu Romæ fuit judicatum Tuitivam licite fuiſſe impetratam a Judice ſæculari Regiæ coronæ, & validam fuiſſe, ut teſtatur F. Emman. a Monte Oliveti *in pract. regulari p.* 2. *art.* 7. *num.* 495. Quod maxime notandum eſt contra Suarium, Azorium, & alios, quos refert, & ſequitur Delbene *ſup. num.* 27. qui exiſtimarunt, prædictas Tuitivas eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam. Ita Antonius a Spiritu S. De hujuſmodi ad Sæcularia tribunalia Eccleſiaſticorum recurſu fuſe agit, & ſatis docte, more ſuo, Nicolaus Rodriquez Fermoſinus *in tract. de Judiciis quæſt.* 19. quem vide.

30 Nec licet Regularibus recurrere extra Ordi-
nem, & Religionem ad quaſcumque Perſo-
nas, tam Eccleſiaſticas, quam Sæculares,
etiam Cardinalatus honore, & excellentia Du-
cali, Regulari, & Imperiali fulgentes pro con-
ſequendis Honoribus, Dignitatibus, Gratiis,
& Officiis in ipſo Ordine, vel Religione,
cum ipſis talis recurſus ſit expreſſe prohibitus
a variis Summis Pontificibus ſub graviſſimis
pœnis privationis vocis activæ, & paſſivæ, &
perpetuæ inhabilitatis ad illa, & ſimilia Offi-
31 cia, vel Dignitates. Sic probibuit Patribus Or-
dinis Prædicatorum Gregorius XIII. in Con-
ſtit. incip. *Cum nihil magis*; & hoc amplia-
vit Clemens VIII. in ſua Conſtitut. incip.
Religioſos viros, confirmando Decretum Capi-
tuli Generalis ejuſdem Ordinis, & hoc ipſum
32 præcipiendo in virtute S. Obedientiæ. Sic pro-
hibuit idem Clemens Carmelitis in Conſtitut.
33 incip. *Quoniam nemo*. Sic etiam idem Cle-
mens prohibuir Camaldulenſibus in Conſtitut.
34 incip. *Ambitioſam*. Sic idem Clemens prohi-
buit Hieronyminis in Conſtirut. etiam incip.
35 *Ambitioſam*. Sic idem Clemens prohibuit Cru-
ciferis in Conſtitut. incipiente *Quoniam nemo*.
36 Sic idem Clemens prohibuit Auguſtinianis in
37 Conſtitut. etiam incipiente *Quoniam nemo*. Sic
Paulus V. prohibuit Canonicis Regularibus S.
Salvatoris in Conſtitut. incip. *Quoniam nemo*.
Sic idem Paulus prohibuit Auguſtinianis in 38
Conſtitut. Incip. *Admonentur*. Sic idem Paulus 39
prohibuit Cœleſtinis in Conſtitut. incip. *Quo-
niam nemo*. Sic idem Paulus prohibuit Fran- 40
ciſcanis de Obſervantia in Conſtitut. incip. *Ad-
monemur*. Sic idem Paulus probibuit Franci-
ſcanis Conventualibus in Conſtit. etiam incip.
Admonemur. Sic idem Paulus prohibuit Præ- 41
dicatoribus in Conſt. etiam incip. *Admonemur*,
præcipiendo ipſis in virtute S. Obedientiæ, &
ſub Excommunicatione latæ ſententiæ Papæ
reſervata, ne ad favores extra Religionem re-
currant pro ſe, vel aliis ad effectum conſe-
quendi Officium Generalis. Sic etiam idem 41
Paulus prohibuit Minimis S. Franciſci de Pau-
la in Conſtit. etiam incip. *Admonemur*. Sic 43
idem Paulus prohibuit Monacbis Ciſtercienſi-
bus Congregat. Italiæ recurſum ad favores ex-
tra Religionem in virtute S. Obedientiæ, &
ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ
in Conſtit. incip. *Alias per nos*. Et ſic Urba- 44
nus VIII. prohibuit Franciſcanis de Obſervan-
tia in Conſt. incip. *Admonemur*. Sic etiam 45
probibuit Franciſcanis de Obſervantia Benedi-
ctus XIII. in Conſtit. incip. *Univerſalis Eccle-
ſiæ*, præcipiendo eis in virtute S. Obedientiæ,
& ſub pœna perpetuæ inhabilitatis, & inca-
pacitatis ad Dignitates & Officia Religionis,
nedum ut ad eas Dignitates obtinendas ſibi
favores extra Ordinem non curent, ſed nec
etiam ſponte oblatos, aut ab eis minime pro-
curaros recipere præſumant. Et hic eſt adver- 46
tendum, quod non ſolum eſt probibitum Re-
gularibus ſubditis recurrere extra Ordinem
pro Dignitatibus, & Officiis in ipſo Ordine
conſequendis; ſed inſuper ſub graviſſimis pœ-
nis, & etiam Excommunicationis latæ ſenten-
tiæ eſt prohibitum Superioribus Regularibus
ad inſtantiam, & requiſitionem quarumcum-
que perſonarum extra ſuos Ordines Officia,
& Dignitates eis concedere, ut in ſupracitatis
Conſtit. expreſſe cavetur; vide verb. *Recurſus*,
ubi multa ad rem.

Additiones ex aliena manu.

Primam partem hujus Articuli exornat mo- 47
re ſuo Cletzelius *de appellatione c.* 4. pluribus
diſcuſſis quæſtionibus, inter quas ſunt, *an ap-
pellari queat a Judice non admittente appellatio-
nem*, *a Judice protrahente juſtitiam*, *a Judice
excedente fines delegationis*, *a Judice exequente*,
aliæque id genus.

Exornat idem *Auctor* & ſecundam partem. 48

Non

Digitized by Google

Non incongrue quæri hic poteſt, utrum a ſententia ſubdelegati ad ſubdelegantem, an vero ad ſubdelegantis Superiorem interponenda ſit appellatio?

49 Multi tenent, appellandum eſſe ad ſubdelegantem, allegato *text. in L. unic. cap. Qui pro ſua juriſdict.* Contrarium vero aſſerit Vaconius a Vacuna *lib. 6. declar.* 84. *num. 9.* & ad *d. L. unicam* reſpondet legendum eſſe: *Ad nos jure judicia remeabunt, non autem ad eos.*

50 Diſtinguunt alii, num totum ſubdelegatum ſit, an vero pars, ut hic ad ultimum delegantem, illic ad primum devolvatur appellatio. Vide Gilchen. *in d. L. unic. per tot.* & Cletzelium *de appellat. c.* 4. *a n.* 19. *ad plur. ſequent.*

51 Celebris eſt etiam in hac materia & magna Interpretum contentione agitata quæſtio, num a ſententia Judicis Eccleſiaſtici in cauſa ſæculari lata appellari poſſit ad Superiorem laicum. Vide diſſidentes inter ſe opiniones apud Cletzelium *de appellat. d. cap.* 4. *n.* 32. & *ſequent.*

52 Omiſſiſque aliis quæſtionibus, de quibus hic agit idem Auctor omnino hic videndus, claudat additionem hanc quæſtio hæc: Si quis in appellatione erraverit, ut quum ad unum appellare deberet, ad alium appellaverit, num cauſa remittenda ſit ad priorem Judicem, an vero ad primum, tamquam deſerta, executio-
53 ni mandanda? Movet dubitationem, quod currunt decem dies de momento ad momentum a tempore ſcientiæ, ita ut aut non interpoſita, aut non jure interpoſita appellatione, hujuſmodi error poſt decem dies corrigi nequeat.
54 Petenda autem reſolutio hujus quæſtionis ex *L.* 1. §. 3. *ff. de appellat.* ut ſi quis ad parem vel majorem appellaverit, ad alium tamen pro alio, in ea cauſa ſit, ut ei error non no-
55 ceat, ſi ad minorem noceat. Quod ita intelligendum, non ut intercidat appellatio, ſed ad medium Superiorem remittenda veniat, niſi appellans dara opera medium Superiorem prætergrediatur, & ipſum tanquam appellationis
56 Judicem recognoſcere noluerit. Si itaque medius Judex ſe opponat, & definiatur ad illum appellandum fuiſſe, intercidit appellatio, ut exemplo illuſtrat Græveus ad Gail. *concluſ.* 111. *n.* 5. quum ratio dictæ Legis 1. §. 3. *ff. de appellat.* ceſſare videatur.

57 Alias ſi alium pro alio quis adeat, nihil oberit, ac pro eo habebitur, atque ſi is aditus ſit qui adiri debuit, *L.* 5. §. 3. *ff. de appell. recip. vel non*, modo ad minorem non appellaverit, nam niſi intra decem dies iterum appelletur ad competentem Judicem, nihil ei hic error proderit, *d. L.* 5. §. 3. & *ſeq. ff. de appellat. recip. vel non*. Ex juſta tamen cau- 58
ſa probabiliter ignoranti ad quem appellandum, eaque propter appellanti ad alium Judicem quam deberet; decurſis fatalibus, beneficio reſtitutionis in integrum ſubveniendum; Cletzel. *de appellat. cap.* 4. *ſub n.* 30.

Ne quis itaque erret, conſultius eſt, ut di- 59
cat: *Appello ad talem Judicem, aut ad quemcumque alium competentem*. Ita enim appellan- 60
do ſuſtinetur hæc alternativa appellatio. Hoc vero cum temperamento intelligi debet, modo intra decem dies certioretur, aut declaretur, quis ſit Judex appellatus. Sin autem ſim- 61
pliciter appellatum, non expreſſo Judice, intelligitur ad Superiorem competentem appellatum, Cletzelius *ubi ſupra*.

ARTICULUS IV.

A quibus ſententiis, & quibus cauſis Appellatio fieri poſſit, vel non?

SUMMARIUM.

1 *Sententia quotuplex ſit.*
2 *De Sententia Definitiva.*
3 *De Interlocutoria*, ad n. 7.
8 *A qua ex his duabus appellari poſſit de Jure Canonico*, ad n. 19.
20 *Quid? De Jure Civili*, ad n. 23.
24 *Et quid? De Jure noviſſimo Tridentini*, ad n. 32.
33 *Illationes variorum caſuum, in quibus admittitur Appellatio*, ad n. 47.
48 *Et aliorum, in quibus non admittitur*, ad num. 61.
62 *Subnectuntur additiones ex aliena manu*, ad num. 95.

AD faciliorem captum eſt præmittendum duplicem eſſe ſententiam, unam Definiti- 1
vam, Interlocutoriam alteram. Definitiva eſt 2
illa, quæ principalem cauſam, ſeu controverſiam in Judicium deductam definit, eique finem imponit per abſolutionem. Sic deſumitur *ex l.* 1. *ff. de re judicata*, & eam ita definit Gloſſ. *in Clement. unica, verb. Definitiva, de Sequeſtr. poſſeſſ.* Abbas *ad Rubr. de ſentent.* & *re judicata num.* 4. Hoſtienſ. *in Summa num.* 1. *de ſent.* & *re judic.* Durand. Pirhing. & alii
paſſim. Interlocutoria vero eſt illa, quæ non 3
ſuper principali cauſa, & controverſia, ſed ſuper aliquo emergente, vel incidente articulo inter principium, & finem cauſæ fertur,

ut v. g. ſuper dilationibus dandis, vel teſti-
bus producendis, recipiendis, examinandis, re-
pellendis, & ſimilibus rebus incidenter in Ju-
dicio ſe offerentibus. Sic Gloſſa *c. l.* Abbas,
& Hoſtienſ. pariter *loc. cit.* Maranta *part.* 6.
Speculi aurei tit. de ſentent. n. 3. Speculator,
4 Durand. *Et eſt in re Communis*. Et dicitur
Interlocutoria, vel quia Judex in iſta ſententia
cauſam non definit, ſed interloquitur inter
principium, & finem, vel quia inter partes
loquendo ſine ſolemnitate ſcripturæ pronun-
ciat, ut ex multis a ſe citatis tenet Fagnan.
in cap. Super eo, de appellat. num. 38. Unde
quidquid Judex decernit, & ſtatuit inter prin-
cipium & finem litis conteſtatæ ante ſenten-
tiam definitivam, pertinens ad ipſam litem
conteſtatam, dicitur ſententia *interlocutoria*.
5 *Eſt in re communis*. Et hæc ſententia Inter-
locutoria ſubdividitur in mere Interlocutoriam,
& Interlocutoriam habentem vim definitivæ.
6 Sententia mere Interlocutoria eſt illa mox de-
finita. Sententia vero Interlocutoria habens
vim definitivæ eſt illa, quæ quidem cauſam
principalem non definit, eam tamen ferme
perimit, ut deducitur ex *l. Poſt ſententiam
Cod. de ſentent. & interlocut. omn. Jud.* ubi di-
citur: *Nec cauſam ullam interlocutiones plerum-
que perimunt*: Dicitur enim notanter *Plerum-
que*, quia interlocutio aliquando rem firme
perimit, ut ex aliis Anaclet. *lib.* 2. *titul.* 27.
§. 1. *num.* 17. & proinde talis ſententia In-
terlocutoria dicitur habere vim ſententiæ de-
finitivæ, ut eſt omnis illa ſententia, poſt quam
non ſperetur alia ſententia ferenda in eadem
inſtantia, eo quod ipſi finem imponat, ut
ſententia abſolutoria ab obſervatione Judicii.
7 Sic etiam ſententia, per quam pronunciatur
appellationem eſſe deſertam, quia per talem
quoque ſententiam finitur inſtantia, vel per
quam alicui mulcta imponitur, vel præcipitur
aliquid eſſe dandum, vel faciendum, vel per
quam finitur Officium Judicii, ut ſi Judex in-
terloquendo pronunciat ſe non eſſe Judicem
competentem, vel per quam definitur unus
articulus ſubſtantialis controverſiæ principalis,
vel per quam admittitur, vel rejicitur exce-
ptio peremptoria, & aliæ ſimiles, ut videri
poteſt apud Felinum *in Rubr. de ſentent. &
re judicat.* Marant. Pirhing. Anaclet. Alexand.
Jaſon. & alios.

8 De Jure Canonico appellari poteſt ab utra-
que ſententia, ſcilicet Definitiva, & Interlo-
cutoria, habetur expreſſe *in cap. Super eo* 2.
de Appellat. præciſis his verbis: *Sacri Canones
ante, & poſt litis conteſtationem, & in prola-
tione ſententiæ, & poſt, ſingulis facultatem tri-
buunt appellandi. Leges autem Sæculares appel-
lationem (niſi in caſibus) ante ſententiam* (ſci-
licet definitivam, quæ nomine ſententiæ ab-
ſolute poſitæ intelligitur, *Abbas hic num.* 6.)
non admittant; & colligitur etiam *ex cap. Cum
ſit* 5. *de appellation. & cap. Cordi, de appell.
in* 6. In appellatione tamen facta in Judicio 9
ab Interlocutoria decem requiruntur, quorum
ſi unum ſolum defuerit, non valebit appella-
tio. Primum eſt cauſa gravaminis illati, vel 10
comminati, ut colligitur *ex cap. Cum ceſſante*
60. *de appellation.* Secundum, ut cauſſa hu- 11
juſmodi ſit probabilis, ideſt talis, ut, ſi fo-
ret probata, deberet legitima reputari, ut ha-
betur *in cap. Ut debitus* 49. *& cap. Cum ſpe-
ciali* 61. §. *Exceſſu, de appellat. & cap. Ro-
mana*, §. *Cum autem, de appellat. in* 6. Ter- 12
tium, ut ſit vera, ut expreſſe habetur *cap.
Interpoſita* 70. *de appellat.* Quartum, ut ſit ex- 13
preſſa, *cap. Cum cauſam* 62. *& cit. cap. Ut
debitus* 49. *de appellat.* Quintum, ut appellan- 14
tis petitio non ſit admiſſa, ut *in cit. cap. In-
terpoſita de appellat.* Sextum, ut ſit facta ap- 15
pellatio, eo quia petitio non ſit admiſſa, ut
expreſſe cavetur *in cap. Dilecto filio* 63. *de ap-
pellat.* Septimum, ut fiat appellatio in ſcri- 16
ptis; *cap. Cordi nobis* 1. *de appellat. in* 6. ibi:
Octavum, ut petantur Apoſtoli; *cit. cap. Cor-* 17
di nobis, ibi: *petat Apoſtolos*. Nonum, ut ſi 18
appellatus hoc petierit, veniat inſtructus ap-
pellans, *cit. cap. Cordi nobis*, §. *Poſt hoc*. De- 19
cimum, ut appellatio fiat intra decem dies;
cap. Bonæ memoriæ 3. *de confirmat. utili, vel
inutili, cap. Cum inter* 13. *& cap. Quod ad
conſultationem* 15. *de ſentent. & re judicat. cap.
Romana* 3. *Si vero, & cap. Concertationi* 8. *de
appellat. in* 6.

De Jure Civili appellari poteſt ſolum a ſen- 20
tentia Definitiva; Ab Interlocutoria vero,
etiamſi prædicta decem concurrant, non poteſt
appellari, niſi in quibuſdam caſibus *cit. cap.
Super eo* 2. *de appellat. l. Apertiſſime, Cod. de
Jud. l. fin. Cod. de ſentent. Interlocut. omn. Jud.
& l. Ante ſententiæ tempus, Cod. Quorum ap-
pellat. non recip.* Et ad dignoſcendum, qui ſint 21
hujuſmodi caſus, in quibus de jure Civili po-
teſt appellari ab Interlocutoria, communiter a
Doctoribus traduntur duæ regulæ. Prima eſt, 22
quod ubi poſt Interlocutoriam non expectatur
alia Definitiva, tunc licet ab hujuſmodi In-
terlocutoria appellare etiam de Jure Civili,
ut colligitur ex Gloſſa *fin. in Authent. Habita,
Cod. Ne Filius pro Patr.* dum ait, a ſenten-
tia, qua quis pronuntiat, ſe non eſſe Judicem
com-

competentem, licitum eſſe appellare, quia
non expectatur alia Definitiva, & hanc regu-
lam aſſignant *in cap. Super eo, de appellat.* Ab-
bas *num.* 3. *verſ. & qui ſint iſti caſus*, Franc.
in not. verſ. Et comm. concluſus eſt. Præpoſit.
num. 7. *verſ. & eſt alia regula*, Fagnan. *num.*
27. Pirhing. *lib.* 2. *tit.* 28. *ſect.* 3. *n.* 32. Lan-
23 franc. & alii. Secunda regula eſt, quod, quo-
tieſcumque gravamen ante Definitivam illa-
tum, per ipſam Definitivam, vel per appel-
lationem a Definitiva reparari non poteſt, tunc
ab hujuſmodi gravamine etiam de Jure Civi-
li licitum eſt appellare, ut colligitur ex Gloſ-
ſa *in Clement.* 1. *in verb. Ipſo Jure, de hæret.*
& l. 2. *ff. de appellat.* & hanc regulam etiam
aſſignant citati Doctores pro prima regula.
24 Concilium vero Tridentinum *ſeſſ.* 13. *c.* 1.
& ſeſſ. 24. *cap.* 20. *de reform.* ſtatuit, quod
quantum ad hujuſmodi appellationes, confor-
miter Juri Civili procedatur etiam in Jure Ca-
nonico; nam decrevit; quod *In cauſis Viſita-
tionis & correctionis, ſive habilitatis, & inha-
bilitatis, nec non in Criminalibus ab Epiſcopo,
ſeu illius in ſpiritualibus Vicario Generali ante
definitivam ſententiam ab Interlocutoria, vel alio
quocumque gravamine non appelletur; Nec Epi-
ſcopus, ſeu Vicarius appellationi hujuſmodi, tam-
quam frivolæ, deferre teneatur, ſed ea quacum-
que inhibitione ab appellationis Judice emanata,
nec non omni ſtylo, & conſuetudine etiam im-
memorabili, contraria non obſtante, ad ulteriora
valeat procedere, niſi gravamen hujuſmodi per
Definitivam ſententiam reparari, vel ab ipſa
Definitiva appellari non poſſit, quibus caſibus
ſacrorum, & antiquorum Canonum ſtatuta illi-
bata perſiſtant;* ſunt verba præciſa Concilii *ſeſſ.*
13. *cap.* 1. quod Decretum *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. ex-
tendit ad omnes cauſas ad Forum Eccleſiaſti-
25 cum, pertinentes. Unde ex iſtis Concilii De-
cretis aperte colligitur, poſſe in Judicio uni-
verſaliter loquendo appellari in quatuor caſi-
26 bus tantum. Primo a ſententia Definitiva, ut
cit. c. 20. *ſeſſ.* 24. expreſſe dicitur, *niſi a Defi-
nitiva*, quod procedit etiam in cauſis Viſita-
tionis, & Correctionis, ut patet *in cit. c.* 1.
ſeſſ. 13. licet in his appellatio executionem
non ſuſpendat, ut decernitur in ipſo *cap.* 1.
ſeſſ. 13. *& in c.* 10. *ſeſſ.* 24. per expreſſa hæc
verba: *Nec in his, ubi de Viſitatione, aut mo-
rum Correctione agitur, exemptio, aut alia inhi-
bitio, appellatio, ſeu querela etiam ad Sedem
Apoſtolicam interpoſita, executionem eorum, quæ
ab his mandata, aut judicata fuerint quoquo mo-
27 do impediat, aut ſuſpendat.* Et ſic in cauſis
prædictis poſt Definitivam ſententiam admit-
titur appellatio devolutiva **tantum**, non au-
tem ſuſpenſiva, niſi gravamen eſſet irrepara-
bile, quia tunc liceret appellare quoad utrum-
que effectum, ſcilicet devolutivum, & ſuſpen-
ſivum, ut declaravit Sacra Congregatio Con-
cilii teſte Fagnano *in cap. Super eo, de appel-
lat. n.* 30. Secundo appellari poteſt, ex Con- 28
cilio, a ſententia habente vim Definitivæ, ut
expreſſe habetur *cap.* 20. *ſeſſ.* 24. per hæc præ-
ciſa verba: *Vel a Definitivæ vim habente.* Ter- 29
tio poteſt appellari, ex Concilio, a Senten-
tia Interlocutoria, vel alio quocumque gra-
vamine, quando gravamen hujuſmodi per ſen-
tentiam Definitivam reparari non poteſt, *cit.
c.* 1. *ſeſſ.* 13. per hæc præciſa verba: *Niſi gra-
vamen hujuſmodi per Definitivam ſententiam re-
parari.....* Quarto poteſt appellari, ex Con- 30
cilio, a ſententia Interlocutoria, quotieſcum-
que a ſententia Definitiva appellari non po-
teſt, *cit. c.* 1. *ſeſſ.* 13. per hæc verba: *Vel ab
ipſa Definitiva appellari non poſſit.*

Extra autem hos recenſitos caſus ab Inter- 31
locutoria, vel quovis alio gravamine ante
Definitivam ſententiam hodie in Judicio ap-
pellare non licet, uti licebat de jure veteri,
*ex cap. Super eo, de appellat. & cap. Cordi,
de appellat. in* 6. cum iſti Canones, quatenus
permittunt appellationem ante ſententiam De-
finitivam a quocumque gravamine, ſint mo-
dificati, & reſtricti a Concilio, & redacti ad
terminos juris Civilis, *Ne rei criminum ple-
rumque ad evitandas pœnas, & Epiſcoporum
ſubterfugienda Judicia, querelas, & gravamina
ſimulent, & appellationis diffugio Judicis pro-
ceſſum impediant, ne remedio ad innocentiæ præ-
ſidium inſtituto, ad iniquitatis defenſionem abu-
tantur*, ut loquitur Concilium *cap.* 1. *ſeſſ.* 13.
Inhibitio autem iſta Concilii comprehendit ſo- 32
lum appellationes Judicialiter factas in Judi-
cio, non autem appellationes extrajudicialiter
factas extra Judicium, ut declaravit Sac. Congr.
ejuſdem Concilii interpres: *Nam propoſito du-
bio, an Decretum Concilii ſeſſ.* 24. *c.* 20. *in prin-
cipio locum habeat, quando Ordinarius extraju-
dicialiter procedendo gravat partes, adeo ut non
liceat partibus a tali actu extrajudiciali ad alios
Superiores Judices appellare, ſeu reclamare, qua-
tenus id Jus permittat, ſed omnino cauſa gra-
vaminis in prima inſtantia coram eodem Ordi-
nario cognoſci debeat. Reſponſum eſt hoc caſu
non habere locum Decretum Concilii. Unde jura,
quæ permittunt appellationem extra Judicium a
quocumque gravamine etiam reparabili per Defi-
nitivam ſententiam, ut in d. cap. Cordi, in hoc
non ſunt correcta a Concilio, ſed in ea tantum*
par-

Digitized by Google

parte, in qua concedunt poſſe appellari ab Interlocutoria, vel alio gravamine Judicialiter illato; Sic deciſum fuiſſe refert Fagnan. *in cap. Super eo, de appellat. n. 7.*

33 Ex ſupra autem firmatis univerſalibus concluſionibus varii inferuntur caſus, in quibus appellatio admittitur ab Interlocutoria, vel quia vim Definitivæ habet, vel quia damnum
34 irreparabile continet. Primo ab injuſta articulorum admiſſione, vel ab eorum denegata juſta admiſſione appellari poteſt; Bald. *in leg. Poſt ſententiam 9. n. 4. in fine Cod. de ſentent. & Interlocut.* Maſcard. *de probat. concl.* 131. *& ſequent.* & multi alii cit. a Barboſa *in Con-*
35 *cil. Trident. ſeſſ.* 24. *c.* 20. *num.* 22. Secundo appellari poteſt ab admiſſione, vel rejectione teſtium, an ſcilicet teſtes admittendi ſint, vel non admittendi? Stephanus Gratian. *c.* 24. *num.* 15. *c.* 77. *num.* 13. Salgad. *c.* 1. *n.* 151. Oſac. *deciſ.* 25. *n.* 14. Barboſ. *loc. cit. n.* 24.
36 Tertio appellari poteſt a rejectione probarionum; Marant. *de Ord. Jud. part. 6. tract. de deciſ. judicii n.* 44. *in fine*; Tarvis. Venet. *deciſ.* 4. *part.* 1. Surd. *deciſ.* 36. *n.* 17. Scaccia,
37 & alii cum Barboſa *loc. cit. num.* 25. Quarto appellari poteſt a victore ab expreſſa abſolutione expenſarum; Stephan. Gratian. Marchiæ *deciſ.* 50. *num.* 1. *&* 2. Gam. Luſit. *deciſ.* 65. *num.* 1. Barboſa *loc. cit. num.* 27. cum Salga-
38 do *c.* 1. *num.* 176. Quinto appellari poteſt a delatione juramenti in litem alteri parti per Judicem facta; Lancellot. *de attent. part.* 2. *c.* 12. *limit.* 50. *num.* 190. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar. Gloſſ.* 1. §. 1. *in annotat. num.* 195. Barboſa *loc. cit. num.* 28. cum Seraphin. *de privileg. jurament. privileg.* 102. *n.*
39 15. *limit.* 4. Sexto appellari poteſt, quando datur dilatio ad probandum adeo brevis, ut ex brevitate poſſit deficere facultas probandi: *de appellat. quæſt.* 17. *limit.* 47. *in princip. memb.* 1. *num.* 36. Salgad. *c.* 1. *n.* 118. Bar-
40 boſ. *loc. cit. num.* 29. Septimo appellari poteſt a Sententia, qua Judex pronunciat aliquem tormentis eſſe ſubjiciendum, utpote continente damnum irreparabile; Aloyſius Ricc. *in Collectanea deciſ. collect.* 642. *verſ.* 2. *& in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici reſolut.* 405. *verſ. Tutius*, Zerola *in prax. Epiſcop. part.* 1. *verb. Appellat.* Scaccia *dict. quæſt.* 17. *limit.* 47. *n.* 143. Barboſa *l. c. n.* 30. Fagnan. *c. Super eo*
41 *de appellat. num.* 39. Octavo appellari poteſt a ſententia Interlocutoria, ut quis in carcerem conjiciatur, quia affert damnum irreparabile; Piaſec. *in praxi Epiſc. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 100. Aloyſius Ricc. *in d. praxi reſolut.* 505. *n.* 4. *verſ. primus*; Barboſ. *loc. cit. n.* 31. Fagnan. *loc. cit. n.* 40. *& ſeq.* ubi *n.* 44. dicit ſic fuiſſe declaratum a Sacra Congreg. Concil. Nono appellari poteſt a condemnatione ad 42
Triremes quo ad effectum ſuſpenſivum; Aldan. *in Compend. Canon. reſolut. lib.* 1. *tit.* 9. *num.* 9. ubi dicit ita fuiſſe reſolutum a Sacra Congreg. Epiſc. & Regul. *in Averſana* 22. *Januarii* 1591. Decimo appellari poteſt a priva- 43
tione Beneficii quo ad effectum ſuſpenſivum; Aldan. *loc. cit. tit.* 4. *n.* 10. ubi aſſerit ſic fuiſſe deciſum a Sacra Congr. Epiſc. & Reg. *in Milevitana* 1. *Junii* 1604. Undecimo appellari 44
poteſt, quando Judex ſe pronunciat competentem, vel incompetentem; Marant. *de Ordin. Jud. part.* 6. *tract. de dec. Jud. act.* 1. *n.* 43. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 47. *n.* 15. Scaccia, Salgado, & alii cum Barboſa *loc. cit. n.* 32. Duodecimo appellari poteſt a ſententia 45
lata, qua quis excluditur ab aliquo Officio publico tamquam infamis, Gam. Luſit. *dec.* 139. *n.* 1. Barboſa *l. c. n.* 33. Tertiodecimo 46
appellari poteſt a ſententia legitimationis Perſonarum, veluti ſi pars oppoſuerit non eſſe quem Tutorem, non Procuratorem, aut legitimo mandato carentem, non Filium, & ſimilia, vel e contra; Scaccia *cit. q.* 17. *limit.* 6. *membr.* 73. *n.* 73. Pacian. *de probation. l.* 1. *c.* 68. *ſub n.* 47. Salgad. *cit. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 47. Fagnan. *l. c. n.* 47. Barboſ. *loc. cit. n.* 34. Quartodecimo appellari poteſt a De- 47
creto denegationis copiæ Actorum, vel inſtrumentorum communium; Aloyſius Ricc. *cit. reſolut.* 405. *verſ. Sixtus*; Salgado *cit. part.* 2. *c.* 1. *num.* 72. & alii cum Barboſ. *l. c. n.* 35. Sunt etiam alii caſus, in quibus appellari poteſt a ſententia Interlocutoria, & maxime in materia de Cenſuris, & correctione morum, ſed de iſtis diffuſius agetur in articulo ſequenti, & hic ſubnectuntur ſtatim caſus, in quibus jura prohibent appellare.

Caſus, in quibus Jura prohibent appellare, 48
ſunt plures, & ideo ut facilius maxime a Tyronibus memoriæ retineantur, in ſequentibus verſibus præcipue adducuntur.

Sublimis Judex, Scelus, Executio, Pactum,
Contemptus, & Res minimæ, dilatio nulla,
Clauſula, quæ removet, Res, quæ notoria conſtat,
Et textus juris clarus, Poſſeſſio, Fatum.

Primo per ly *Sublimis Judex* denotatur ſu- 49
blimitas, ſeu excellentia Judicis ſupremi, v. g. Papæ, Concilii Generalis, Imperatoris, Regis, Principis ſuprema auctoritate gaudentis, a qui-

a quibus appellari non poteſt , ut dictum eſt
50 *ſupra art. 3. n. 3. & 2.* Secundo per ly *Sce-
lus* denotatur cauſa Criminalis criminaliter
mota, in qua non admittitur Appellatio ab
illis , qui jam ſunt de crimine convicti , &
confeſſi ; *l. 2. Cod. Quorum appellationes non*
51 *recipiuntur*. Tertio per ly *Executio* denotatur,
quod nou poteſt appellari ab executione ſen-
teutiæ , quæ tranſit in rem judicatam , *l. 4.
ff. de Appellat. l. Ab execut. 5. Cod. Quorum*
52 *appell. non recip.* Quarto per ly *Pactum* intel-
ligitur , quod appellare nequeunt qui in Ju-
dicio tranſegerunt ; *c. 1. & ultim. de tranſa-
ctionibus ; l. Cauſas* 16. *& l. Minorem* 20. *Cod.
de tranſact.* ſicuti nec appellare poſſunt , qui
cauſam per delationem juramenti voluntarii,
aut Judicialis terminarunt ; *leg. Non erit* 5. §.
2. *ff. de jurejurando*, vel pepigerunt de acquie-
ſcendo ſententiæ Judicis , & non appellando,
*l. Ul. §. fin. Cod. de tempor. appellat. & l. 1.
ff. A quibus appellare non licet* , ubi expreſſe
dicitur ; *Si quis ante profeſſus fuerit ſe a Judi-
ce non provocaturum, indubitate provocandi au-*
53 *xilium perdidit*. Quinto per ly *Contemptus* in-
telligitur , quod contemptus Judicis , qui fit
a vero contumaci legitime citato , & contu-
maciter comparere renuente , impedit quomi-
nus a ſenteutia in contumacem lata appellari
poſſit , quia appellatio datur ſolum gravato,
& oppreſſo, non vero rebelli , & contumaci,
ne ſit iniquitatis defenſio ; *l. 1. Cod. Quorum
appellat. non recip. l. Contumacia, ff. de re ju-*
54 *dicata* . Sexto per ly *Res minimæ* denotatur,
quod res exigui momenti non mereutur ap-
pellationem , & protractionem litis , ſaltem
ſpectatis diverſarum Regionum Conſtitutioni-
bus ; In Camera enim Imperiali non admitti-
tur appellatio , niſi in cauſis , quæ non ſint
minus 100. Imperialium , ut refert Gail. *l. 1.
pract. obſervat.* 123. & in Curia Romana,
niſi in cauſis excedentibus ſaltem quinque Du-
catos auri de camera , & in Curia Neapolita-
na , niſi in cauſis excedentibus ſaltem valorem
duarum unciarum , & pariformiter in aliis
Regionibus , ut refert Barboſa *in c. de Appel-
lat.* 11. *hoc tit.* Quod tamen aliter ſe habet
de Jure Canonico , ex quo poteſt appellari
etiam pro rebus minimis , ut expreſſe habetur
cap. de appellationibus pro cauſis minimis 11.
hoc tit. quia appellatio non eſt fundata ſuper
quantitate gravaminis , ſed ſuper injuſtitia
ſententiæ , & iniquitate , ſeu imperitia Judi-
cis , *l. 1. §. 1. ff. de appellat.* ibi : *Appellan-
di uſus iniquitatem Judicantium, vel imperitiam
corrigit ;* Injuſtitia autem , & imperitia Judi-
cis intervenire poteſt etiam in cauſis minori-
bus , & ideo etiam Jus Civile ipſis appellare
permittit ; *l. Et in majoribus , Cod. de appel-
lat.* ubi expreſſe dicitur : *Et in majoribus, &
in minoribus negotiis appellandi facultas eſt*.
Septimo per ly *Dilatio nulla* denotatur, quod 55
quando res non patitur dilationem , tunc ap-
pellari non poteſt, ſaltem quoad effectum ſu-
ſpenſivum , ne , cum periculum ſit in mora,
interim res pereat , aut grave præjudicium
patiatur propter dilationem cauſatam ab ap-
pellatione , ut ſi agatur ſuper futuris alimen-
tis , de aperiendo Teſtamento , de erogando
tritico in uſum Militum , & ſimilibus , quæ
dilationem non patiuntur ſine magno grava-
mine , ideo ne interim, dum pendet appella-
tio , hoc præjudicium habeatur, prohibetur in
iſtis appellatio , ſaltem quoad effectum ſuſpen-
ſivum ; *leg. Si res 7. ff. de appellat. recipiend.*
Octavo per ly *Clauſula , quæ removet* denota- 56
tur, quod , quando a Supremo Principe dele-
gatur alicui cauſa cum clauſula *Appellatione
remota*, tunc amplius appellari non poteſt ; *l. 1.
§. fin. A quibus appellare non licet, & c. Pa-
ſtoralis* 53. *de appellat.* ſed de hac clauſula dif-
fuſius agetur *infra in 6. articulo :* Nono per 57
ly *Res, quæ notoria conſtat* indicatur, quod in
notoriis , quæ per evidentiam rei nulla poſ-
ſunt tergiverſatione celari , non poteſt appel-
lari , quia tunc talis appellatio ſolummodo ad
differendam litem , & impediendam executio-
nem ſententiæ interponeretur ; *c. Cum ſit Ro-
mana* 5. *in fine*, *c. Pervenit* 13. *c. Conſuluit* 14.
de appellat. Sic etiam convictus in Judicio,
ſimulque ſponte confeſſus appellare non po-
teſt , *l. Obſervare , Cod. Quorum appellationes
non recip. & c. Ei, qui appella , cauſ. 2. q. 6.*
ubi expreſſe dicitur ; *Nullus etiam Homicida-
rum , Veneficorum , Maleficorum , Adulterorum,
itemque eorum , qui manifeſtam violentiam com-
miſerunt , argumentis convictus , teſtibus ſupera-
tus , voce etiam propria vitium , ſceluſque con-
feſſus audiatur appellans* . Decimo per ly *Et* 58
textus juris clarus denotatur, quod non poteſt
appellari circa id, quod Judex ſecundum cla-
rum juris textum decrevit, & definivit ; *l. Si
res 7. §. 1. ff. de appell. recip. c. Conſuluit* 29.
de appellat. Et ſic ver. grat. ſi Epiſcopus ju-
beat Clerico nullam juſtam excuſationem ha-
benti , ut reſideat in ſuo Beneficio , & is ap-
pellet , non eſt admittenda ejus appellatio ;
cap. Reſolutum 4. de Clericis non reſident. Un-
decimo per ly *Poſſeſſio* denotatur , quod a ſen- 59
tentia lata in poſſeſſorio nou datur appella-
tio , ſi poſſeſſorium ſit momentaneum , ſeu
ſum-

Digitized by Google

ſummariiſſimum ; *l. Unic. Cod. Si momentanea poſſeſſione fuerit appellat. & cap. Ei qui appellat*, §. *de poſſeſſione*, *cauſ.2. quæſt. 6.* ubi expreſſe dicitur : *De poſſeſſione etiam*, *& ejus momento*, *ſi cauſa dicatur* (*quæ ſententia interlocutoria appellatur*) *quamvis provocatio interpoſita fuerit*, *tamen lata ſententia ſortitur effectum*.

60 Si vero poſſeſſorium ſit ordinarium, & magni præjudicii, in iſto locum habet appellatio ; *cap. Cum ad Sedem 15. de reſtitut. ſpoliat. & Clementin. unic. de cauſa poſſeſs. & propriet.* Et ratio diſcriminis eſt, quod in poſſeſſorio momentaneo eſt ſuperflua appellatio, quia ejus præjudicium, & gravamen, utpote momentaneum, poteſt illico in momento reparari per judicium ordinarium, ſeu petitorium ; Condemnatus enim in poſſeſſorio poteſt ſtatim rem controverſam recuperare in petitorio, & ſic poſſeſſio parti adverſæ adjudicata durabit momento, ſeu modiciſſimo tempore, ut conſtat exemplo *in c. Cum Eccleſia 2. c. cum dilectus 6. de cauſ. poſſeſſionis, & proprietatis :* In poſſeſſorio autem Ordinario, ſeu petitorio, cum non poſſit aliter reparari ejus præjudicium, & gravamen, eſt neceſſaria appellatio, utpote ad hunc finem inſtituta ; *c. Omnis oppreſſus 3. & ſeq. cauſ. 2. qu. 6. c. Suggeſtum 15. c. Paſtoralis 53. c. Et cum ſpeciali 61. de ap-*
61 *pellat.* Duodecimo per ly *Fatum* intelliguntur fatalia, ſeu tempora appellationi præfixa, quibus elapſis, non poteſt amplius appellari, & de iſtis diffuſius agetur infra *in articulo ſeptimo*.

Additiones ex aliena manu.

62 De jure civili, ut tradit *Auctor*, nonniſi a
63 ſententia definitiva appellari poteſt. De Jure vero Canonico permiſſa quoque fuit appellatio a ſententia interlocutoria. In Concil. Tridentino Joannes Gropperus ſummopere adlaboravit, ut appellatio a ſententia interlocu-
64 toria tolleretur. Placuit vero eidem *Concilio* ſancire, appellationem non eſſe recipiendam ab interlocutoria ſententia niſi vim definitivæ habente, & cujus gravamen per appellationem a definitiva reparari nequeat.
65 Dicitur interlocutoria ſententia vim definitivæ habere, ex qua per neceſſariam conſequentiam totius cauſæ deciſio quodammodo pendet, Gail. 1. *obſerv.* 130. *num.* 8. quod variis illuſtrat exemplis Altimar. *de nullit. ſen-*
66 *tent. part.* 1. *quæſt.* 85. *per tot.* Huc pertinet, ſi ei qui probare haud tenetur, onus probandi per ſententiam interlocutoriam imponatur ;
Si ſuper exceptionibus peremptoriis juramen- 67
to delato, vel relato pronuncietur ; Si habita 68
appellatio pro deſerta ; Si rejecti teſtes ; Si 69
probatio elapſo jam termino probatorio reci- 70
piatur, vel rejiciatur ; Si quis ab inſtantia ab- 71
ſolvatur ; Si rejiciantur inſtrumenta, vel de- 72
negetur recognitio ; Si rejiciantur articuli tan- 73
quam impertinentes ; Si ſuppletorium vel pur- 74
gatorium deferatur ; Si productio inſtrumen- 75
torum noviter repertorum poſt concluſionem 76
in cauſa denegetur. Dicitur vero ſententia continere gravamen irreparabile, quod neque per ipſam definitivam, neque per appellationem a ſententia definitiva reparari poteſt : Lyncher. *de gravam. extrajudic. p.* 40. *num.* 2. Quale autem gravamen illud ſit, erui poteſt ex *cap.* 12. *de appellat. in* 6. Diſtinguitur enim 77
in eo inter gravamina, quæ judicium reddunt nullum, aut negotio principali præjudicant, & ea quæ judicium non reddunt nullum, nec parant præjudicium negotio principali. Illa per appellationem a definitiva ſententia emendari & reparari poſſunt, non vero hæc, niſi ſpeciatim ab iis appellatum fuerit.

Omittendæ hic haud ſunt plures, quæ in- 78
tercedunt, differentiæ appellationem ab interlocutoria inter, & appellationem a definitiva. Prima eſt circa fatale interponendæ appellationis. Decennium utique in utroque caſu obſervandum eſt, ſed in appellatione a ſententia definitiva illud ſtatim incipit currere a tempore publicatæ ſententiæ, ad cujus publicationem neceſſario citare oportet litigantes. Sententiæ interlocutoriæ talem ſolemnem publicationem ſemper non deſiderant, neque eſt neceſſe, ut Partes ad ejus publicationem ubique citentur. Ubi ergo ſolemnis publicatio 79
haud deſideratur, a tempore ſcientiæ, & quidem certæ & ſpecificæ, fatale currere incipit, Altimar. *de nullit. ſentent. q.* 251. *n.* 27. Mevius *part.* 5. *deciſ.* 269.

Secunda differentia eſt, quod appellatio a 80
definitiva fieri poteſt vel viva voce, vel in ſcriptis, ſed ab interlocutoria ſemper in ſcriptis facienda eſt ; *cap.* 1. *de appellatione in* 6.
Excipiuntur tamen ſententiæ interlocutoriæ 81
vim definitivæ habentes ; Ab iis enim in voce appellari poſſe tenent Gail. 1. *obſerv.* 130. *n.* 5. & Scacc. *de appellat. quæſt.* 3. *n.* 12.

Tertia differentia eſt, quod appellari a de- 82
finitiva indefinite poteſt, nec neceſſe eſt, ut gravamina ſchedulæ appellationis inferantur, ſed ſufficit ſi Appellans ſe gravatum eſſe aſſerat ; *l.* 2. *ff. de appell.* At in appellatione ab 83
interlocutoria ſpecifica expreſſio gravaminum

fieri

Digitized by Google

fieri neceſſario debet, *cap.* 59. *dict. titul.* & *cap.* 1. *eod. tit. in* 6. Gail. 1. *obſerv.* 130. *n.* 1. Mevius *part.* 17. *deciſ.* 1. *n.* 13.

84 Quarta differentia ſuperiori conſectaria eſt, quod in appellatione a definitiva licet afferre novas cauſas, ſi forte Appellans aliquas ex-
85 preſſerit; ſecus vero in appellatione ab interlocutoria, nam Appellans nonniſi cauſas in appellatione nominatim expreſſas proſequi poteſt, Cletzelius *de appellat. Cap.* 5. *num.* 57. & *ſequent.*

86 Quinta differentia eſt, quod appellari a definitiva debet ad Judicem proxime ſuperiorem,
87 ab interlocutoria vero appellari valet ad Judicem æqualem; vide Bohemer. *in decretal. lib.* 2. *tit.* 28. §. 14.

88 Sexta differentia eſt, quod appellatio a de-
89 finitiva ſtatim ſuſpendit Officium Judicis; Sed in appellatione ab interlocutoria duo hæc ſingularia concurrunt. I. Quod ſi Judex inferior non deferat appellationi, ante inbibitionem in cauſa procedere valeat. II. Quod Superior Judex non ſtatim decernat inhibitionem, ſed antea cognoſcendum de veritate gravaminum, inquirendumque, utrum appellatio admitti debeat, nec ne; *cap.* 3. §. *Quod ſi objiciatur*, *de appellat. in* 6. Gail. 1. *obſerv.* 130. *num.* 7. & *obſerv.* 144. *n.* 4. Bohemer. *ubi ſupra* §. 15.

90 Septima differentia eſt, quod in appellatione a definitiva locum habet Beneficium *Legis* 4. C. *de temp. appellat.* ſcilicet non deducta
91 deducendi, & non probata probandi; non item in appellatione ab interlocutoria; Mevius *part.* 2. *deciſ.* 153. & *deciſ.* 235. *part.* 3.
92 *deciſ.* 84. & *part.* 8. *deciſ.* 48. & *ſequent.* Limita tamen, ſi agatur de appellatione ab interlocutoria, quæ vim definitivæ habeat; vide Bohemer. *eod. loc.* §. 16. & *duob. ſequent.* ubi alias tradit differentias.

93 Silentio demum nec illud eſt prætereundum, quod ſi eſt reformata ſententia interlocutoria in inſtantia appellationis, tota cauſa ad Judicem Appellationis devolvitur, neque locus eſt remiſſioni, *cap.* 59. *de appellat.* Gail. 1. *obſerv.* 131. *n.* 1. idque quia Judex, qui ſemel
94 gravavit, ſemper gravare præſumitur. Quinimo id ipſum obtinet, ſi pro parte tantum reformata fuerit ſententia; Mynſing. *art.* 4. *ob-*
95 *ſerv.* 76. *per tot.* Excipe tamen, ſi ſuper eo puncto incidenti, an Judex inferior ſit competens, nec ne, pronunciaſſet Judex, & in appellationis inſtantia hanc ſententiam Judex Superior reformaſſet, conreoque reſponſionem impoſuiſſet, non poſſet non ex natura rei remiſſio cauſæ ad Judicem prioris inſtantiæ decerni, uti pronunciatum refert Berger. *in elect. diſcept. Forenſ. ad Proceſſ. Saxon. tit.* 35. §. 8. *num.* 2.

ARTICULUS V.

Quandonam ſit prohibita, vel non, Appellatio a correctione Superioris, ſive Regularis, ſive Sæcularis, & a Cenſuris.

Appellatio a legitima correctione Superio- 1
ris, ſive Regularis, ſive Sæcularis, eſt omnibus ſubditis prohibita, ut habetur expreſſe *in cap. Reprehenſibilis* 26. *de appellat.* ubi de ſubditis, ſeu Clericis Sæcularibus ſic ſtatuitur: *Nec ſubjecti contra diſciplinam Eccleſiaſticam in vocem appellationis erumpant. Si vero quiſpiam pro ſua neceſſitate crediderit appellandum, competens ei ad proſequendam appellationem terminus præfigatur, infra quem, ſi forte proſequi neglexerit, tunc Epiſcopus libere ſua auctoritate utatur*; & de ſubditis Regularibus ſic præcipitur: *Ne Religioſi, cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi contra Regularem Prælati ſui, & Capituli diſciplinam, appellare præſumant*, & pro iſtis concordat ſimilis prohibitio *in cap. Ad noſtram* 3. *de appellat.* quia dicit ibi Alexander III. *Remedium appellationis non ideo eſt inventum, ut alicui a Religionis, & Ordinis obſervantia exorbitanti, debeat in ſua nequitia patrocinium exhibere.* Appellatio tamen admit- 2
titur a correctione Superioris, ſive Regularis, ſive Sæcularis, ſi in corrigendo modum excedat; *cap. Irrefragabili* 13. *de Offic. Jud. Ordinar.* ubi ſic expreſſe habetur: *Ut autem correctionis, & reformationis Officium libere valeant exercere, decernimus, ut executionem ipſorum nulla conſuetudo, vel appellatio valeat impedire, niſi formam in talibus exceſſerint obſervandam.* Tunc enim Superior poteſtate ſua abutitur, & ſubditum injuſte gravat, & ideo ad reparandum tale gravamen poteſt ſubditus appellare; ut colligitur etiam ex *cap. Priore* 31. *de appellat.* & *cap. Super quæſtionem* §. *Nos autem*, *de Officio delegati*, *cap. Licet*, *de Officio Ordinar.* & *cap. Inquiſitionis*, *de accuſat.*

A correctione morum facta a Prælato, ſeu 3
Superiore extrajudicialiter, ſeu paternaliter, & ad pœnitentiam nullo formato proceſſu Judiciario, admittitur appellatio ſubditi ſolum quoad effectum devolutivum, ita quod poteſt quidem Judex *ad quem* cognoſcere de prætenſo exceſſu in corrigendo, ſed interim non impeditur executio eorum, quæ ab ordinario Judice, ſeu Superiore decreta ſunt; *cap. Irrefragabi-*

Digitized by Google

gabili 13. *de Offic. Ordinar.* ibi: *Decernimus*,
ut executionem ipſorum nulla conſuetudo, *vel*
appellatio valeat impedire, & aperte habetur
4 ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 1. ibi: *Nec appel-*
latio executionem hanc, *quæ ad morum correctio-*
nem pertinet, *ſuſpendat*: *& ſeſſ.* 24. *c.* 10. ibi:
Ut Epiſcopi aptius, *quem regunt*, *populum poſ-*
ſint in officio, *atque obedientia continere*, *ſtatui-*
tur, *ut omnibus iis*, *quæ ad viſitationem ac mo-*
rum correctionem ſubditorum ſuorum ſpectant,
jus habeant etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ de-
legati ea ordinandi, *& exequendi*, *quæ illis pro*
ſubditorum emendatione, *& Diœceſis ſuæ utili-*
tate neceſſaria videbuntur; *nec in his*, *ubi de*
viſitatione, *& morum correctione agitur*, *exem-*
ptio, *aut ulla inhibitio*, *appellatio*, *ſeu querela*
etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita executio-
5 *nem quoquomodo impediat aut ſuſpendat*. Et ſic
cenſuit Sacra Congr. Conc. Nam *conſulta*, *an*
in cauſis viſitationis, *& correctionis appellari*
poſſit poſt Definitivam? reſpondit, *poſſe*, *ita ta-*
men, *ut appellatio non ſuſpendat executionem*,
ut ſancitum eſt cap. 10. *ſeſſ.* 24. *& cap.* 1. *ſeſſ.* 2.
Item conſulta, *an Decretum c.* 10. *ſeſſ.* 24. *ſuſtu-*
lerit appellationem devolutivam? cenſuit, *non ſu-*
ſtuliſſe devolutivam, *ſed ſuſpenſivam tantum*;
Sic teſtatur Fagnan. *in cap. Ad noſtram*, *de*
appellat. n. 8. *&* 9. Hinc appellatio ad effe-
ctum ſuſpenſivum non admittitur a viſitatio-
ne Eccleſiæ Cathedralis, & Perſonarum ipſius
ab Epiſcopo facienda, nec ideo poteſt appel-
latione ſuſpendi; Sacra Cong. Conc. *in Orio-*
6 *lenſi* 27. *Martii* 1637. *in reſponſ. ad* 6. Nec
appellatio datur a Decreto facto in viſitatio-
ne per Epiſcopum; Sac. Congr. Rit. *in Ge-*
7 *nuenſi* 24. *Septembris* 1605. Appellationis cu-
juſcumque prætextu nequaquam poteſt impe-
diri, ſeu retardari Diœceſanæ Synodi celebra-
tio; Sacra Congreg. Concil. *in Oriolenſi* 27.
8 *Martii* 1632. *in reſponſ. ad* 17. Appellatione
a Decretis, & Conſtitutionibus Synodalibus,
quæ fuerunt a Sede Apoſtolica confirmatæ,
non poteſt illarum executio impediri, nec re-
tardari; Sacra Cong. Conc. *in d. Oriolenſi in*
9 *reſponſ. ad* 18. *dub.* A mandato de reſidendo
in viſitatione edito non dari appellationem
ad effectum ſuſpenſivum, ſed ad effectum de-
volutivum tantum, deciſum refert Armend.
in addit. ad recep. Legum Navarræ lib. 1. *tit.*6.
lib. 5. §. 2. *n.* 2.

10 A correctione morum facta a Prælato, ſeu
Superiore, judicialiter formato proceſſu judi-
ciario, admittitur appellatio ſubditi quo ad
utrumque effectum, ſcilicet devolutivum, &
ſuſpenſivum; colligitur ex *cap. Irrefragabili*
13. *de Offic. Judic. Ordinar. in princip.* ubi di-
citur: *Niſi formam in talibus exceſſerint obſer-*
vandam, & tenent Gratian. *Marchiæ deciſ.*
188. *num.* 4. Cevall. *de cognit. per viam viol.*
part. 2. *q.* 113. *n.* 14. *&* 15. Piaſec. *in prax.*
Epiſcop. part. 2. *cap.* 3. *num.* 61. Barboſa in
Conc. Trid. *ſeſſ.* 13. *cap. n.* 8. & alii plurimi;
& ſic cenſuit Sacra Congreg. Conc. Nam con-
ſulta ab Auditore Cameræ, an, cum Epiſco-
pi, ſervata Tela Judiciaria, ferunt ſententiam
definitivam contra delinquentes, habeant lo-
cum Decreta Concilii de Viſitatione loquen-
tia, & præcipue *cap.* 10. *ſeſſ.* 24. adeo ut Ap-
pellatio ad effectum ſuſpenſivum nullatenus de-
beat admitti, etiamſi ſententia lata fuerit ad
puniendum delictum blaſphemiæ, vel adulte-
rii, Sacra Congregatio cenſuit, *Appellatione cor-*
rectionis morum non comprehendi blaſphemiæ, *&*
adulterii correctionem, *ſeu punitionem*, *quando*
Epiſcopus Judicialiter proceſſit, *cognovit*, *&*
pronunciavit; *Ideoque ſi Epiſcopus in dictis duo-*
bus criminibus judicialiter proceſſit, *admitten-*
dam eſſe appellationem, *etiam ad effectum ſu-*
ſpenſivum. *Et Sanctitas ſua Congregationis ſen-*
tentiam approbavit, *ut ſi Epiſcopus Judicialiter*
proceſſit ad definitivam, *non comprehendatur hic*
caſus Appellatione correctionis morum, *& detur*
appellatio etiam ſuſpenſiva, *nedum in prædictis*
duobus caſibus blaſphemiæ, *& adulterii*, *ſed*
etiam in omnibus aliis ſimilibus, *ubicumque Epi-*
ſcopus judicialiter proceſſit. Sic tenet, & refert
Fagnan. *in cap. Ad noſtram*, *de appellat. n.* 14.
& 15. vide ſupra *in art.* 4. *num.* 7.

Appellatio a Cenſuris abſolute ab homine 11
latis admittitur ſolum quoad effectum devo-
lutivum, non vero quoad ſuſpenſivum, *cap.*
Paſtoralis 53. *de appellat.* Ipſa enim cenſura,
v.g. Excommunicatio, trahit ſecum executio-
nem, adeo ut per ſubſequentem appellatio-
nem non ſolum ea non ſuſpendatur, ſed etiam
non impediatur ejuſdem denunciatio, ſive quo-
minus Judex talem excommunicatum eſſe de-
nunciare, & declarare poſſit, non obſtante ap-
pellatione, ut expreſſe decernitur *in cit. cap.*
Paſtoralis §. *Verum*, ubi cum ab Epiſcopo Pa-
riſienſi quæſitum fuiſſet ex Pontifice Innocen-
tio III. Si Judex Eccleſiaſticus, Epiſcopus v.
g. in Diœceſanum ſuum ſententiam Excom-
municationis proferat, ille vero ab ea tam-
quam irrationabiliter, ſeu injuſte lata appel-
let, utrum Epiſcopi juriſdictio cenſeri debeat,
quod pendente appellatione, ſuſpenſa ſit, ac
dormitet, proinde ac ſi ante latam Excom-
municationem appellatio facta fuiſſet, an ve-
ro nihilominus eumdem denunciare poſſit, &
Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiaſticis Beneficiis Clericum ipſum privare. Sic præciſe reſpondit Pontifex : *Nos itaque reſpondemus, quod cum executionem Excommunicatio ſecum trahat, & Excommunicatus per denunciationem amplius non ligetur, ipſam Excommunicatum denunciare poteſt, ut ab aliis vitetur, & illi proventus Eccleſiaſtici merito ſubtrahantur, cui Eccleſiæ communio denegatur.*

12 Et ſic etiam currit de Suſpenſione, ut habetur *in cap. Is cui 20. de ſentent. excommun. in 6.* præciſis his verbis : *Sane ſicut Excommunicatio, ſic ab Officio, vel ingreſſu Eccleſiæ lata Suſpenſio, aut ipſius effectus per appellationem*
13 *ſequentem minime ſuſpenduntur.* Idem pariter eſt dicendum de Interdicto, *cap. Ad hæc 37. de appellat.* ubi præciſe habetur : *Ad hæc quoniam ſub Interdicto aliqui conſtituti appellant, & deinde illud ſervare contemnunt, quid in hoc caſu ſervandum ſit, conſulere voluiſti. Noveris igitur, quod ſicut poſt appellationem excommunicari non poſſunt, ſic Interdictum nequeunt, cui ante appellationem eos conſtat ſuppoſitos, declinare :* & clariſſime innuitur in hujus capitis Summario his verbis : *Sententia Interdicti non ſuſpenditur per appellationem ſeq.* Et ratio eſt, quia cum Cenſuræ Eccleſiaſticæ ſint medicinales, & principaliter ſint ad corrigendum ; *cap. Cum medicinalis 1. de ſentent. excomman. in 6.* fuit per allegatos Canones juſtiſſime diſpoſitum, quod per appellationem ſubſequentem non ſuſpendantur, ne prætextu frivolæ appellationis quandoque impediatur medicinalis cor-
14 rectio. Unde ſtat, quod Appellatio a Cenſuris ab homine latis non pariat effectum ſuſpenſivum, ſed ſolum devolutivum, ex quo Judex, ad quem appellatur, de juſtitia latæ Cenſuræ, & interpoſitæ ab illa appellationis, cognoſcere poſſit, ac debeat. *Eſt Communis.*

15 Appellatio a Cenſuris ab homine latis ſub conditione admittitur nedum quoad effectum devolutivum, ſed etiam quoad ſuſpenſivum ante conditionis eventum, etiamſi conditio non ſervetur. Habetur clare, & expreſſe *in cap. Præterea 40. de appellat.* præciſis his verbis : *Præterea requiſiti fuimus, ſi quis Judex ita protulerit ſententiam : niſi Sempronio infra 20. dies ſatisfeceris, te Excommunicatum, vel Suſpenſum, aut interdictum eſſe cognoſcas : ille, in quem fertur ſententia, medio tempore appellans, ad diem ſtatutum minime ſatisfecerit, utrum ille ſententia tali ligetur, aut interpoſitione appellationis tutus exiſtat ; Videtur autem nobis, quod hujuſmodi ſententiam appellationis obſtaculum debeat impedire.* Et clariſſime innuitur in ejus Summario : *Sententia Excommunicationis, Suſpenſionis, vel Interdicti lata ſub conditione, ſuſpenditur, ſi ante conditionis eventum fuerit appellatum.* Et ratio eſt, quia in tantum a Cen- 16
ſura abſolute lata non admittitur appellatio quoad ſuſpenſivum, in quantum ipſa jam arctat Cenſuratum ante appellationem, cum cenſura abſolute lata ſecum trahat executionem, ex *cap. Paſtoralis 53. de appellat.* & Cenſura lata ſub conditione non arctat Cenſuratum ante poſitam conditionem, cum conditionale nihil ponat in eſſe, niſi purificata conditione, adeoque ante eventum conditionis poteſt libere appellare quoad ſuſpenſivum, *cum per appellationem ſit ſuſpenſa ipſius* (ſcilicet Judicis) *juriſdictio*, ut expreſſe habetur *cap. Si a Judice 10. de appellat. in 6.* Appellatio a Cen- 17
ſuris comminatis admittitur etiam quo ad utrumque effectum, ſcilicet devolutivum, & ſuſpenſivum. Et ratio eſt, quia licet illatum ſententia ſit potius interlocutoria, quam definitiva, ut notat Innocent. *in cap. Per tuos*, Joann. Andreas *in cap. Venerabilibus, de ſentent. excomm. in 6.* & Doctores paſſim, *in Rubr. de re judicata*, tamen ſemper infert gravamen, quod per appellationem reparari non poteſt, & ideo ante ſententiam admittitur Appellatio ab hoc futuro gravamine, ita ut ſi a comminata cenſura, v.g. Excommunicatione, appellatum fuerit, Excommunicatio poſtea lata ſit ipſo jure nulla, ut cavetur *cap. Per tuas de ſentent. Excommun.* Hinc deducitur, quod 18
ſi quis citetur ad adducendam rationem, quate non debeat excommunicari, hic poſſit appellare, & Ordinarius tenebitur huic appellationi deferre, quia agitur de gravamine, quod ſi non reparetur per appellationem, eſt aliunde irreparabile, ut de ſe patet, cum Cenſura ſtatim ac eſt fulminata, trahat ſecum executionem, ex *cit. cap. Paſtoralis 53. de appellat.* E contra vero ſi quis citetur ad adducendam 19
rationem, quare non debeat declarari incidiſſe in Excommunicationem, hic non poterit appellare, nec Ordinarius tenebitur ſimili appellationi deferre ; Sacra Congreg. Concil. *in Tropien. 16. Martii 1619. & in Neocaſtrenſ.* 1620. Et ratio eſt, quia cum a declaratoria detur appellatio etiam ſuſpenſiva, prætetquam in judicialibus, *cap. Solet in fin. de ſentent. Excomm. in 6.* Felin. *in cap. Rodulphus n. 43. de reſcript.* Rota *deciſ. 2. num. 5. de dolo, & in novis*, illius comminatio non infert gravamen, quod reparari non poſſit per appellationem a Definitiva, & ideo in hac comminatione non admittitur appellatio, ſicut in alia. Et hanc differentiam inter comminationem Excom-

communicationis ferendæ, & comminationem declaratoriæ Excommunicationis jam latæ ttadunt Felin. *in cap. Cum non ab homine n.* 12. *de jud.* & Duen. *in regul.* 42. *n.* 8. & ſæpius probavit Sacra Congr. Concil. ut refert, & tenet Fagnan. *in cap. Super eo n.* 50. *de appellat.*

20 Ad uberiorem notitiam, & ſolidiorem confirmationem præſentis materiæ placet hic referre per extenſum declarationem Sacræ Epiſcopotum Congregationis de mandato, & approbatione Clementis VIII. editam 16. *Octobris* 1600. quæ eſt, ut ſequitur.

Ad tollendas ambiguitates, & controverſias juriſdictionales, quæ inter appellationem, & prioris inſtantiæ Judices, non ſine partium diſpendio, curſuſque Juſtitiæ impedimento, & ſæpe cum ſcandalo oriuntur; Sac. Cong. cauſ. Epiſcoporum præpoſita, facta prius relatione Sanctiſſimo D. N. Clementi Papæ VIII. ac Sanctitatis ſuæ mandato vivæ vocis Oraculo deſuper habito in hunc, qui ſequitur, modum ab omnibus, ad quos ſpectat, in poſterum ſervari debere mandavit, & mandat.

Metropolitani, Archiepiſcopi, Primates, aut Patriarchæ, ſuffraganeos eorumque ſubditos non judicent, niſi in caſibus a Jure expreſſis.

Item & alii quivis Superiores, etiam Nuncii, vel Legati de Latere ſpecificam facultatem majorem non habentes, cauſas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum Judicum pendentes ad ſe non advocent, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum Tribunalia deferantur, tunc appellantes, ab inferiorum juriſdictionibus, quo ad alias cauſas, eximi non poſſunt.

Appellationes nunquam recipiantur, niſi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius conſtiterit, appellationem a ſententia Definitiva, vel habente vim Definitivæ, aut a gravamine, quod per Definitivam reparari non poſſit, in caſibus a jure non prohibitis per legitimam Perſonam, aut intra debita tempora fuiſſe interpoſitam, ac proſecutam.

Dum cauſæ coram inferioribus Judicibus pendent, ante Definitivam ſententiam, vel habentem vim Definitivæ de gravamine illato, Superiores cognoſcere non valeant, licet citra præjudicium curſus cauſarum ſe id facere conteſtentur, ne ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut ſimpliciter mandare, ut ipſis copia proceſſus tranſmittatur etiam expenſis appellantis.

Inhibitiones poſt appellationem ſicut præmittitur receptam, non concedantur, niſi cum inſertione tenotis ſententiæ, aut Decreti Definitivi, aut vim Definitivi habentis, vel damnum per Definitivam irreparabile continentis; alias inhibitiones, & proceſſus, & inde ſecuta quæcumque ſint ipſo Jure nulla, eiſque impune non parere liceat.

Si appellans aſſerat ſententiæ, aut appellationis exemplum culpa Judicis a quo, aut Actuarii haberi non poſſe, non ideo recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitio concedenda. Sed eis tantum, ad quos pertinet, injungi poterit, ut ſoluta condigna mercede, Actorum exemplum authenticum appellanti intra brevem aliquem competentem terminum tradatur; Caveat tamen Judex a quo niſi vere appellatum fuerit in cauſa appellabili, interim aliquid in præjudicium appellantis attentet, & ſi per actum publicum, aut per teſtium depoſitiones conſtiterit, Acta denegari appellanti, Judex appellationis mandato tradendi Acta poſſit adjicere, ne interim aliquid novi contra appellantem attentetur.

A ſententia autem Definitiva contra verum contumacem prolata, appellatio non recipiatur, nec inhibitio, aut alia quævis proviſio, quamdiu appellans in hujuſmodi vera contumacia perſtiterit, concedatur.

Ab executione Decretorum Sacri Concilii Trid. aut Viſitationis Apoſtolicæ, appellationes a Metropolitanis non recipiantur, nec etiam quando Epiſcopi virtute ejuſdem Sacri Concilii Trident. procedunt uti Sedis Apoſtolicæ delegati in cauſis, quæ ſub eorum juriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalva tamen in hoc caſu Legatorum, & Nunciorum Apoſtolicorum auctoritate.

In cauſis vero Viſitationis Ordinariorum, aut correctionis morum quoad effectum devolutivum tantum appellationes admittantur, niſi de gravamine per Definitivam irreparabili agatur, vel cum Viſitator citata parte, & adhibita cauſæ cognitione Judicialiter procedit, tunc enim appellationi locus erit, etiam quo ad effectum ſuſpenſivum.

Cum a gravamine, quod per Definitivam reparari nequit, ut indebitæ incarcerationis, vel torturæ, aut Excommunicationis etiam comminatæ appellatur, non niſi viſis Actis, ex quibus evidenter appareat de gravamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel proviſio aliqua concedatur.

Cauſa appellationis pendente, appellans in eodem, quo reperitur, carcere permanebit quo ad Judex, ad quem appellatum eſt, viſis actis, & cauſa cognita aliter decreverit. Et tunc ſi a Judicis ad quem Decreto vim Definitivæ habente fuerit appellatum, is nihil mandare, aut pro ſui Decreti executione attentare poterit, do-

nec

nec per Judicem Superiorem aliud ſuerit ordinatum.

Acta originalia proceſſus primæ inſtantiæ ad Judicem Appellationis Notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpicio incidat, quæ Judicialiter objiciatur, & tunc, terminata cauſa, remittenda ſunt ad Ordinarium, ut in ſuo Archivio conſerventur.

Cenſura Eccleſiaſtica contra appellantem prolata relaxari, aut nulla declarari per Judicem appellationis non poſſit, niſi auditis partibus, & cauſa cognita, tuncque ſi conſtiterit eam juſtam eſſe, ad Judicem, qui excommunicavit, appellans remittendus eſt, ut ab ipſo juxta Sacros Canones beneficium abſolutionis, ſi humiliter petierit debitamque emendationem præſtiterit, obtineat: Si vero injuſtam eſſe clare appareat, Superior abſolutionem impendat; Si autem dubitatur, honeſtius eſt, ut ad Excommunicatorem intra brevem aliquem competentem terminum eidem præfigendum abſolvendus remittatur, licet etiam Superior hoc caſu idipſum per ſe præſtare jure poſſit.

Abſolutio ad cautelam, non niſi parte citata, & viſis Actis, cum dubitatur de nullitate Excommunicationis ab homine prolatæ, vel a jure, ſi occurrat dubium facti, vel probabile dubium juris, concedenda erit, tuncque ad tempus breve cum reincidentia, & præſtita per Excommunicatum cautione de ſtando juri, & parendo mandatis Eccleſiæ tantum: & ſi juxta formam a jure præſcriptam apparebit, quem ob manifeſtam offenſam excommunicatum fuiſſe, debitam etiam ſatisfactionem præſtare: & ſi ob contumaciam manifeſtam, expenſas pariter reficere, ac inſuper cavere de judicio ſiſti coram Excommunicatore quis tenebitur, priuſquam ad cautelam abſolvatur.

A ſententia etiam definitiva contra verum contumacem prolata appellatio non recipiatur, nec inhibitio, aut alia quævis proviſio, quamdiu appellans in hujuſmodi vera contumacia perſtiterit, concedatur.

Romæ in Sac. Cong. die 16. Octob. 1600.

Alex. Cardin. Florent.

Hieron. Agucchius Secret.

21 Inſuper die 15. Maji 1700. circa hanc materiam fuerunt edita a Sacr. Congr. Concilii alia Decreta in cauſa Inſulæ, ſeu Regni Sardiniæ, quæ pariter ad litteram cum propoſitis dubiis hic adducuntur:

1 *An quando Ordinarii ad evitanda ſcandala procedunt, non citata parte, nec adhibita cauſæ cognitione in cauſis Viſitationis, aut Correctionis morum, poſſit Judex Delegatus Apoſtolicus appellationem ſimpliciter admittere?*

2 *An ab Interlocutoria, vel alio quocumque gravamine, quod tamen poteſt reparari per ſententiam Definitivam, valet appellationem admittere?*

3 *An quando appellatur a gravamine, quod per Definitivam reparari nequit, ut carcerationis, torturæ, aut Excommunicationis, poſſit appellationem admittere, aut inhibitionem, vel aliam inhibitionem concedere non viſis Actis, ex quibus evidenter appareat de gravamine?*

4 *An Cenſuras Eccleſiaſticas in appellantem prolatas valeat relaxare, aut nullas declarare, non auditis partibus, nec cognita cauſa?*

5 *An valeat abſolutiones ad cautelam concedere, non citata parte, nec viſis Actis, nec præſtita cautione ab appellante de ſtando juri, & parendo mandatis Eccleſiæ?*

6 *An ab executione Decretorum Sacri Concilii Trident. valeat appellationem admittere?*

7 *An valeat cauſas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum Judicum inferiorum pendentes ad ſe avocare, vel illorum curſum impedire ſub quolibet prætextu, præterquam per viam legitimæ appellationis fuerint ad ipſius Tribunal delatæ?*

8 *An valeat appellationem recipere, niſi per publica documenta (quæ realiter exhibeantur) prius conſtiterit appellationem a ſententia Definitiva, vel habente vim Definitivæ, aut a gravamine, quod per Definitivam ſententiam reparari non poſſit in caſibus a jure non prohibitis per legitimam Perſonam, & intra debita tempora fuiſſe interpoſitam, & proſecutam?*

9 *An valeat inhibitionem concedere poſt receptam appellationem abſque inſertione tenoris ſententiæ, aut Decreti Definitivi, aut Definitivi vim habentis, etiamſi appellans aſſerat culpa Judicis a quo, vel Actuarii exemplum habere non poſſe, non juſtificato impedimento, & an in cauſa poſſint inhibitiones impune ſperni?*

10 *An valeat appellationes in ſecunda inſtantia recipere a Decretis, ſeu ſententiis Suffraganeorum, omiſſo medio Curiæ Metropolitanæ?*

11 *An in cauſis de ſua natura appellabilibus, in quibus dictus Judex proceſſit, valeat appella-*

tionem quo ad effectum ſuſpenſivum denegare?

Sacra Congreg. die 15. Maii 1700. reſpondit.

Ad 1. *Negative quoad effectum ſuſpenſivum.*
Ad 2. *Negative.*
Ad 3. *Negative quoad cognitionem cauſæ in gradu Appellationis tantum, & Affirmative quoad brevem ſuperſeſſoriam.*
Ad 4. *Negative.*
Ad 5. *Negative præterquam in caſu abſolutionis ad breve tempus, & tunc cum obligatione de ſtando juri, & parendo mandatis Eccleſiæ.*
Ad 6. 7. 8. 9. 10. & 11. *Negative.*

Additiones ex aliena manu.

22 De appellatione Regularium a præceptis Superiorum late agit Murg. *de appellat. quoad Regular.* omnino ubi res poſtulat videndus.

Quod tradit Auctor *num. 6.* non admitti appellationem quoad effectum ſuſpenſivum a
23 decreto lato in viſitatione, ita diſtingue. Aut decretum illud concernit res ad cultum divinum, morumque correctionem pertinentes, & non habet locum appellatio quoad effectum
24 ſuſpenſivum: aut dictum decretum reſpicit alia negotia, quæ nil commune habent cum cultu divino, morumque correctione, & quoad ipſum effectum ſuſpenſivum proceditur appellatio; Vaneſpen *Jur. Eccleſ. univ. part. 1. tit. 17. cap. 4. num. 3. & ſequent.* Cardinal. de Luc. *in adnot.* ad Concil. Trident. *diſcuſſ. 5. fer. per tot.* Ventrigl. *de Juriſdict. Archiep. cap. 121. n. 5. & 6.* Rot. *cor. Rembold. deciſ. 294. num. 3. cor. Dunozet. jun. deciſ. 333. n. 3. & cor. Caprar. deciſ. 523. num. 5.*

25 A ſententia excommunicationis, ut advertit
26 *Auctor*, appellari nequit. Idem dicendum eſt (ut ait Murg. *de Appellat. part. 1. quæſt. 17. n. 648.*) *de ſuſpenſione ab ingreſſu Eccleſiæ, ab officio, ſive ab alia re mere ſpirituali & animam concernente; quia hæc parificantur excommunicationi, quoad hunc effectum ſuſpenſivum* &c.
27 *aliud in ſuſpenſione a beneficio, vel ab alia re temporali, tunc enim appellatio ſuffragatur quoad utrumque effectum.*

28 Tametſi a ſententia declaratoria incurſus
29 cenſurarum appellari queat; Id tamen fallit, ſi dicta ſententia declaratoria lata ſit in executionem mandati executorialis rei judicatæ, nam ut ſit tandem aliquando litium finis, non admittitur ab eo appellatio; Murg. *de appellat. part. 1. quæſt. 7. §. 2. diviſ. 12. n. 227.*
Quod ipſum obtinet quoque, quando Judex in 30
mandato dicit: *Niſi infra ſex dies, quem terminum tibi damus, obediveris &c.* Idem Auctor loco citato.

De appellatione ab ipſa ſententia incurſus 31
cenſurarum, hæc habet Murg. *de appellat. part. 2. quæſt. 7. §. 2. diviſ. 12. n. 318. Sed eſt notandum, quod a ſententia declaratoria incurſus cenſurarum ſolum appellare licet quoad effectum devolutivum, non vero quoad ſuſpenſivum. Interim enim habendus eſt appellans pro excommunicato, donec Judex ad quem ſuper excommunicatione pronunciet.*

Articulus VI.

Appellatio quo ad vim, & effectus Clauſulæ: *Appellatione remota.*

Cauſas committere cum clauſula *appellatione remota* poteſt ſolus Papa in cauſis Ec- 1
cleſiaſticis ubique terrarum, & in cauſis profanis Papa in locis ſuæ temporalis juriſdictionis; Imperator, Reges, & omnes Principes ſuprema juriſdictione gaudentes in ſuis reſpective ditionibus, *leg. 1. §. fin. ff. A quibus appell. non licet, cap. Super quæſtionum artic. 27. cum ibi notat. de Offic. Delegati;* & ſic tenent communiter Doctores hic, ut teſta-
tur Abbas *num.* 4. Unde nec Legatus a Late- 2
re poteſt ſub illa Clauſula ſubdelegare, *ex cit. cap. Super quæſtionum*, §. *Si vero*. Nec Sacra 3
Congreg. Cardinalium, ut teſtatur Fagnan. *in cap. Paſtoralis num. 3. de appellat.* ſe non ſemel audiviſſe Urbanum VIII. dicentem, Congregationem Cardinalium non poſſe dare clau-
ſulam *appellatione remota*. Quam nec Signatu- 4
ra Juſtitiæ dare poteſt; Marcheſ. *de commiſſ. part. 1. cap. 10.* Fagnan. *loc. cit. mox*, & alii cum Rota apud Card. Seraphin. *deciſ.* 857. *num. 2.*

Vi clauſulæ, *appellatione remota*, cenſetur pro- 5
hibita omnis appellatio, quæ a Jure expreſſe conceſſa non reperitur, ut habetur expreſſe *cap. Paſtoralis* 53. *de appellat.* præciſis his verbis: *Quæſiviſti, utrum quando inhibetur appellatio in Reſcripto, fruſtratoria tantum inhibita videatur? Nos igitur attendentes, quod per appellationem fruſtratoriam, etiamſi non fuiſſet inhibita, negotium non debeat impediri, reſpondemus, quod qualibet provocatio intelligitur removeri, quæ a Jure non indulgetur expreſſe, ſed ſi appellans fuerit gravatus injuſte, gravamen hujuſmodi per Superiorem poterit emendari.* Et clariſſi-
me

Digitized by Google

me in ejus Summario : *Per clauſulam*, *appellatione remota*, *inhibetur omnis appellatio*, *quæ à Jure non indulgetur expreſſe*.

6 Per clauſulam, *appellatione remota*, non ſolum non prohibentur appellationes a Jure expreſſe conceſſæ, cum adjecto, *non obſtante clauſula appellatione remota*, ſed neque prohibentur appellationes a Jure expreſſe conceſſæ, & approbatæ, licet ſine tali adjecto, *non obſtante clauſula appellatione remota*. Ita Hoſtienſ. *in cit. cap. Paſtoralis verb. Expreſſe ;* Abbas *ibid. num.* 14. citans Doctores communiter, & ſequitur Fagn. *in cap. Paſtoralis num.* 24. Pirhing. *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat. num.* 70.

7 Anaclet. *ibid. num.* 289. Et ratio eſt, quia ubi jura permittunt expreſſe appellationem, gravamen eſt notorium, & manifeſtum, ſed clauſula *appellatione remota*, non poteſt impedire appellationem, ubi gravamen eſt notorium, & manifeſtum ; Superior enim committens cauſam cum clauſula, *appellatione remota*, exiſtimat Judicem non injuſte gravaturum partes, *arg. cap. Secundo requiris* 41. *de appellat.* alias non poſſet juſte committere cauſam cum tali clauſula, quia ſic cenſetur velle gravamen alterius, adeoque a Judice notorie, & manifeſte gravante poteſt appellari, non obſtante quod cauſa ſit ei commiſſa cum clauſula *appellatione remota*. Colligitur *ex cap. Ex Conqueſtione* 10. *de reſtitut. Spoliator.* & Gloſſa *ibi* verb. *Poſt appellationem*, ubi ſic præciſe dicit ; *Et ita tenuit appellatio*, *licet eſſet inhibiſa in Litteris*, *quia remotio appellationis non impedit appellationem*, *ubi manifeſte quis gravatur ;* & hanc Gloſſam ſequuta eſt Rota apud Puteum *deciſ.* 414. *lib.* 3. & colligitur etiam ex variis aliis Juris Canonici Capitulis, ſcilicet ex *cap. Significante* 34. *cap. Rodulphus* 35. *cap. Significavit* 36. *de Reſcript. cap. Exhibita* 19. *de Judic. cap. Dilecti* 8. *cap. Dilecte* 10. *cap. Significaverunt* 11. *de except.* ex quibus omnibus, & aliis ſimilibus conſtat appellationem admitti, ubi adeſt gravamen notorium, & manifeſtum, licet cauſa ſit alicui commiſſa cum clauſula, *appellatione remota* ; Joan. Andreas *in cit. cap. Paſtoralis num.* 12. Hoſtienſ. Abbas, & alii loco ſupracit. cum Lancellot. Seraph. Scaccia, Marcheſ. Gonzalez, & Barboſa cum pluribus aliis a ſe cit. *tract. de Clauſul. Clauſula* 9. *num.* 20. & Rota *par.* 3. *deciſ.* 117. *num.* 1.

8 Clauſula, *appellatione remota*, plures operatur effectus, quorum principaliores ſunt : Primus effectus eſt, quod tollat omnem appellationem, quæ non reperitur expreſſe in jure conceſſa ; *cap. Paſtoralis* 53. *de appell.* Secundus 9
effectus eſt, quod non ſuſpendatur juriſdictio Judicis *a quo*, nec iſte teneatur deferre appellationi, ſed poſſit ſententiam ſuam mandare executioni, antequam ſciat per Judicem *ad quem* fuiſſe receptam appellationem, & ſibi inhibitum, ne ad ulteriora procedat ; *cap. Paſtoralis* 28. §. *Præterea*, *de Offic. Jud. Delegati* ; Abbas *loc. cit.* Pirhing. *loc. cit.* & Barbo-
ſa citans plures alios *clauſ.* 9. *n.* 9. Tertius 10
effectus eſt, quod Judex non deferens tali appellationi quamvis probabili, non punitur, nec incidit in pœnam; *cap. Decreto* 11. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. Cum enim hoc ſit ei a Jure expreſſe conceſſum, & ſic Juris auctoritate eam non admittat ; nec Principis Majeſtatem contemnit, nec peccat, adeoque nec ullam pœnam meretur ; *cap. Qui peccato* 4. *cauſ.* 23. *quæſt.* 4. *&* *l. Gracchus* 34. *Cod. Ad leg. Juliam*, *de adult.* Hoſtienſ. *in cap. Paſtoralis num.* 9. Abbas *ibid. num.* 10. Fagnan. *ibid. num.* 29. Pi-
rhing, Anacl. Barb. *cit. clauſ.* 9. Quartus ef- 11
fectus eſt, quod Reſcriptum poſterius non revocet prius datum ſub tali clauſula *appellatione remota*, niſi prioris Reſcripti, & talis clauſulæ faciat expreſſam mentionem ; Abbas *loc. cit. num.* 14. hoc probans ex *cap. Ex conqueſtione* 10. *&* *notatis ibid. de reſtitut. Spoliator.*
Quintus effectus eſt, quod attentata poſt ta- 12
lem appellationem non revocantur a Judice *ad quem* per viam attentati, vel nullitatis, quia cum per eam appellationem non ſuſpendatur juriſdictio Judicis *a quo*, omnia ab eo acta erunt valida, licet poſſint exinde a Superiore revocari per viam querelæ, ut concludunt Hoſtienſ. *num.* 9. Joan. Andr. *num.* 4. Butrius *num.* 3. Abbas *num.* 11. Pirhing. &
alii plurimi . Sextus effectus eſt, quod teneat 13
Excommunicatio lata in contumacem poſt appellationem ipſius a Judice dato cum clauſula *appellatione remota*, dummodo tamen appellatio illa non ſit in caſibus expreſſe ad appellandum a Jure approbatis ; Abbas *in cit. cap. Paſtoralis* 53. *n.* 9. Scaccia *de appellat. quæſt.* 19. *limit.* 22. *n.* 56. Barboſ. *tract. de clauſulis clauſul.* 9. *n.* 13. Francus *in cap. Paſtoralis*, *de appellat. num.* 7. & alii. Plures adhuc hujus clauſulæ effectus enumerantur a Doctoribus, ſed ut minus principales relinquuntur videndi apud Abbatem *in cap. Ut debitus* 59. *num.* 14. *de appell.* Francum *in c. Paſtoralis col.* 3. *circa med. verſ. Operatur ergo primo ;* Præpoſit. *num.* 32. *verſ. Succedit tertia quæſtio principalis*, Alexan. *num.* 30. *&* *ſeq.* & Barboſ. *in cit. clauſ.* 9.

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

14 Concluſioni ab Auctore poſitæ *num.* 1. quod nonniſi Princeps cauſas committere valeat cum clauſula, *appellatione remota*, conſectaria eſt hæc altera, quod ſcilicet Delegati a Principe ſub hac clauſula ſubdelegare nequeant; idque quia ſi ſubdelegarent, indirecte ſibi tribuerent facultatem delegandi ſub clauſula, *appellatione remota;* cum eo, quo delegati ſunt, modo ſubdelegatio inſtitui debeat. Confer Bohemer. *in decretal. lib.* 2. *tit.* 28. §. 10.

15 De vi hujus clauſulæ, *appellatione remota*, diſſidentes inter ſe Doctorum opiniones recenſet Bohemer. *loco cit.* §. 21. *&* 22. Quoad effectum vero ab Auctore *n.* 13. relatum, nempe quod virtute hujus clauſulæ valeat excommunicatio poſt appellationem lata; nota, id eatenus verum eſſe, quatenus Judex adamuſſim ſervata forma commiſſionis procedat, nec Partem gravet; Rot. *cor. Ludoviſ. deciſ.* 91. *num.* 10.

16 Illud hic prætereundum haud eſt, hanc clauſulam non præjudicare Tertio, qui pro ſuo intereſſe appellare intendit, *c.* 15. *de Offic. & Poteſt. Jud. delegati;* Bruneman. *differt. de appellat. Reſcript. Princip. remot. c. ultimo* nec eſſe per eam ſublata alia juris remedia. Primo enim facultas recuſandi Judicem non eſt prohibita, *c.* 3. *&* 9. *de appellat.* Secundo integrum eſt gravato remedium ſupplicationis, vel reſtitutionis in integrum; Gail. 1. *obſerv.* 33. *n.* 5. Tertio non eſt impedita querela nullitatis; Bohemer. *ibidem* §. 23.

17 De altera, eaque potentiori clauſula, *Omni & quacumque appellatione remota*, confer Scacc. *de appell. qu.* 16. *limit.* 1. *n.* 96.

Articulus VII.

Appellatio quoad Fatalia.

1 Appellationum Fatalia ſunt illa tempora, intra quæ debet inchoari, & terminari cauſa appellationis; aliter appellatio, ſeu facultas appellandi fit deſerta, & extinguitur.
2 *Eſt in re Communis*. Et iſta dicuntur Fatalia a Fato, ſive a morte, prout colligitur ex *leg.* 2. *Cod. de temporib. in integrum reſtit.* ubi expreſſe dicitur: *Pater tuus in Fata conceſſit*. Sicut enim mors extinguit totaliter hominem, ita lapſus temporis pro appellatione conceſſi extinguit appellationem; ita ut ipſo elapſo, cenſeatur etiam elapſa, & totaliter deſerta appellatio, & rata maneat prior data ſententia. Sic Abbas *in c. Ex ratione* 8. *num.* 8. *de appellat.* Scaccia *qu.* 15. *de appellat. num.* 1. Maranta *part.* 6. *Speculi aurei cit. de appel. num.* 232. & alii communiter.

Appellationum Fatalia, ſeu tempora ap- 3
pellationis ſunt quadruplicia. Prima ſunt Fatalia, ſeu tempora interponendæ appellationis. Secunda Fatalia, ſeu tempora petendi Apoſtolos. Tertia Fatalia, ſeu tempora præſentandæ appellationis. Et Quarta Fatalia, ſeu tempora finiendæ appellationis; Engel, Pirhing. & alii
hoc loco, & eſt in re *Communis*. Fatalia in- 4
terponendæ appellationis, ſeu tempora conceſſa ad appellandum, quibus elapſis, elabitur etiam, & extinguitur facultas appellandi, de jure antiquo erant duo dies in cauſa propria, & tres in cauſa aliena, ſeu procuratorio nomine actitata; *l.* 1. §. *Biduum*, *ff. Quando appelland. ſit*, *leg. Eos* 6. §. *ſint autem*, *Cod.*
hoc. tit. & c. Biduum 29. *quæſt.* 6. De jure 5
vero novo ſunt decem dies a die gravaminis illati, vel latæ ſententiæ, & ſcientiæ numerandi. *Eſt communis*; & expreſſe habetur *in Authent. Hodie* juncta Gloſſa *ib. Cod. de appellat. & c. Anteriorum* 28. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. ubi expreſſe habetur: *Sancimus omnes appellationes, ſive per ſe, ſive per Procuratores, ſive per Defenſores, vel Curatores, & Tutores ventilentur, poſſe intra decem dierum ſpatium a recitatione ſententiæ numerandorum Judicibus ab his, quorum intereſt, afferri*. Et clariſſime in ejus Summario: *Infra decem dies remedium appellationis conceditur*. Et expreſſe etiam habetur *in cap. Quod ad conſultationem* 15. *de ſentent. & re judicata* præciſis his verbis: *Cum poſt decem dierum ſpatio ſententia in auctoritatem rei tranſeat judicatæ, qui ad provocationis ſubſidium infra id temporis non recurrit, appellandi ſibi adi-*
tum denegavit. Iſti decem dies ad appellan- 6
dum conceſſi incipiunt currere ſtatim a momento habitæ notitiæ de illato gravamine, & data ſententia; *cap. Concertationis* 8. *de appellat. in* 6. ubi expreſſe dicitur: *Quiſquis ex eis* (ſcilicet electionibus, poſtulationibus, proviſionibus, & quibuslibet extrajudicialibus actibus) *Quiſquis ex eis gravatum ſe reputans per appellationis beneficium gravamen illatum deſideraverit revocari, infra decem dies, poſtquam ſciverit, ſi velit, appelles. Poſt decendium vero eidem aditus non pateat appellandi*. Et hoc decendium currit de momento in momentum, taliter quod, ſi ſententia lata ſit contra præſentem hora vigeſima, v. g. primæ diei menſis, decendium debeat currere uſque ad horam vigeſi-

geſimam die undecimæ ejuſdem menſis, ad hoc ut ſit integrum, & completum, cum horæ antecedentes ad vigeſimam primæ diei, in qua lata eſt ſententia, non ingrediantur tale decendium, & ideo Gailus *lib.* 1. *practic. obſerv.* 139. *n.* 5. Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *n.* 135. Anaclet. *ibid. n.* 159. cum aliis monent Notarios, uti in inſtrumento appellationis, non tantum diem, ſed etiam horam interpoſitæ appellationis exacte notent, ad hoc ut certo ſciatur, quando decendium ſit elapſum nec ne? Et colligitur ex Gloſſa *in Clementina Sicut, de appellat. verb. A die*, ubi dicit: *Ergo videtur, quod illa pars diei, in qua appellatur, cedat lucro appellationis, nec computetur in anno, & in hoc differat a tempore appellationis interponendæ*, quod currit de momento in mo-
8 mentum. Et taliter debet currere de momento in momentum, ut debeat eſſe continuum, ita ut in eo decendio includantur etiam Feriæ, ne propter ipſas cenſeatur prorogari; *l.* 1. *Cod. de Feriis; l. Sive* 3. §. *Feriæ, Cod. de dilation.* & Doctores ſupracitati.

9 Fatalia, ſeu tempora petendi Apoſtolos, vide ſupra in verb. *Apoſtoli*, ideſt *Litteræ miſſoriæ*.

10 Fatalia, ſeu tempora præſentandæ appellationis, ideſt præſentandi Apoſtolos, & introducendæ coram Judice *ad quem* appellationis, ſecundum jus Civile ſunt ſex menſes, intra quos computandos, & numerandos a die interpoſitæ appellationis, & non a die latæ ſententiæ, debent præſentari Apoſtoli, & appellatio introduci coram Judice *ad quem; l.* 2. *&* 3. *Cod. de temporib. appellat.* Camera Spirenſ. *p.* 2. *tom.* 30. Gailus *lib.* 1. *pract. obſerv.* 140. *n.* 1. *&* 3. Pirhing *l.* 2. *tit.* 28. *n.* 145. Sannig. *ibid. c.* 6. *n.* 9. Anaclet. *ibid. n.* 167.

11 De jure tamen Canonico nullum reperitur determinatum tempus ad præſentandos Apoſtolos, ſeu ad præſentandam, vel introducendam appellationem coram Judice *ad quem*, ſed videtur relictum diſpoſitioni Judicis *a quo*, qui ſecundum locorum diſtantiam, Perſonarum, & negotii ſeu cauſæ qualitatem, debet præfigere congruum terminum, intra quem appellatio præſentetur Judici *ad quem*, aliter elapſo tali termino habeatur appellatio pro deſerta; *cap. Cum ſit* 5. *& cap. Ad aures* 83. *de appellat. & Clementin. Quamdiu* 4. *de appellat.* Et ſic tenent Scaccia *qu.* 15. *de appellat. num.* 12. Engel *l.* 2. *tit.* 28. *num.* 48. Pirhing *ibid. num.* 145. Anaclet. *ibid. n.* 168. & alii paſſim.

12 Fatalia, ſeu tempora finiendæ, ſeu proſequendæ uſque ad finem appellationis, de jure ſunt duodecim menſes, ſeu annus integer, & ex cauſa neceſſaria, & evidenti biennium, ita tamen, ut Judex *a quo* ſecundum locorum diſtantiam, & Perſonarum, & negotii, ſeu cauſæ qualitatem, pro ut expediens judicaverit, poſſit brevius tempus præfigere; ut habetur expreſſe *in cap. Cum ſit Romana* 5. *de appellat.* his verbis: *Si ante Sententiam, vel poſtea fuerit appellatum, hujuſmodi appellantibus annus indulgetur, aut ex neceſſaria, & evidenti cauſa biennium, niſi forte Judex a quo appellatum fuerit ſecundum locorum diſtantiam, & Perſonarum, & negotii qualitatem præciſius tempus fuerit moderatum.* Et concordat Clement. *Sicut appellationem* 3. *de appellat. ex Authent. Ei qui*
appellat, *Cod. de temporibus appellat.* Et hoc 13
tempus eſt numerandum, non a die latæ ſententiæ, ſed a die interpoſitæ appellationis, ut expreſſe habetur ex *Clement. Sicut appellationem* 3. *de appellat.* his verbis: *Infra annum a die interpoſitionis ipſius* (ſcilicet appellationis) *proſequi, & finire tenetur appellans.* Ta-
liter quod ſi ipſe appellans, ceſſante juſto im- 14
pedimento, non fuerit proſecutus, neque terminaverit, debet ejus appellatio cenſeri deſerta, ut præciſe ſtatuit *cit. Clementin. Sicut appellationem*, his verbis: *Quod ſi juſto impedimento ceſſante, non feceris, debebit ejus appel-*
latio deſerta cenſeri. Et ſic tenebit ſententia 15
prius lata, ut expreſſe ſtatuitur *in cap. Cum ſit Romana* 5. *de appellat.* his verbis: *Infra quod ſi is, qui appellaverit, cauſam appellationis non fuerit proſecutus, tenebit ſententia, ſi poſt ſententiam appellaverit, & a cauſa ſua cecidiſſe videtur, nec amplius ſuper eodem negotio audietur appellans*. Concordat *cap. Ei qui appellat, cauſ.* 2. *qu.* 6. his verbis, *Ei qui appellat, impertitur annus, intra quem ſecundum ſe communiter cum adverſario litem exequatur, aut (ſi juſta interceſſerit cauſa) alius annus indulgeatur, quo tranſacto, lite non completa, maneat ſententia rata;* & jam ſic fuerat ſtatutum *in Authent. Ei, qui appellat, Cod. de temporibus appellat.* Et eſt *Communis*.

Fatalia, ſeu tempora unius anni, & ex ju- 16
ſta cauſa biennii ad proſequendam, & finiendam appellationem a jure conceſſa non currunt legitime impedito; ſi quis enim intra tale tempus propter legitimum impedimentum interpoſitam appellationem proſequi intermiſit, etiam poſt elapſum biennium debet admitti ad ipſam proſequendam, ut expreſſe habetur *cap. Ex ratione* 9. *de appellat.* his verbis: *Verum ſi appellationem, biennio elapſo, in-*

*terpoſitam a ſententia contra vos prolata proſe-
cuti non eſtis, dummodo proſecutionem ipſius per
impotentiam vos conſtiterit omiſiſſe, nolumus,
quod Juſtitiæ veſtræ debeat præjudicium genera-
re;* & Gloſſa ibi, Abbas, Hoſtienſ. & Cano-
niſtæ communiter, a quibus ſex in ſpecie aſ-
ſignantur pro impedimentis legitimis, quorum
quodlibet ſufficit, ut appellans etiam elapſo
biennio habeat jus ad proſequendam appella-
17 tionem. Primum igitur legitimum impedi-
mentum ſe tenet ex parte appellantis, ſcili-
cet ratione propriæ impotentiæ, quia v. gr.
propter infirmitatem, vel propter inopiam,
aut hujuſmodi, non potuit intra tempus ſtatu-
tum appellationem proſequi, & terminare;
cit. cap. Ex ratione 8. expreſſo verbo *per im-
potentiam*, & Gloſſa ibi, Innocentius, Abbas,
18 & *communis*. Secundum legitimum impedimen-
tum provenire poteſt ex parte appellati, ſi v.
gr. is per ſe, vel per alius impediat appellan-
tem, ne intra tempus ſtatutum poſſit cauſam
appellationis terminare, ut petendo fruſtrato-
rias dilationes, vel per ſuas cavillationes proro-
gando judicium, & hujuſmodi; Abbas *in cit.
cap. Ex ratione num.* 8. *verſ. Quandoque impe-
dimentum provenit ex facto ſolius appellati;* Ale-
xander de Nævo *ibid. num.* 27. Scaccia *qu.* 15.
de appellat. n. 61. Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *num.*
19 165. & alii. Tertium legitimum impedimen-
tum provenire poteſt ex facto utriuſque, ſcili-
cet appellantis, & appellati; ut ſi v. g. uter-
que in Arbitros compromittat, vel de utriuſ-
que expreſſo conſenſu differatur tempus ad pro-
ſequendum; *Clementin. Quandiu* 4. *de appell.*
ubi expreſſe ſic dicitur: *Quando appellationis
proſecutio per compromiſſum, vel alios de par-
tium expreſſo conſenſu differtur, tempus ad pro-
ſequendam eamdem ab homine, vel a jure præ-
fixum currere nolumus appellanti.*

20 Quartum impedimentum legitimum prove-
nire poteſt ex parte Judicis *ad quem*, ſi v. g.
Judex *ad quem* noluerit, vel non potuerit in-
tra tempus ſtatutum appellationem audire, &
expedire; *Authent. Si appellatione, Cod. de tem-
porib. appellat.* ubi ſtatuitur, quod ſi Judex cau-
ſam appellationis in definitis diebus ſuſcipere
differat, nullum præjudicium partibus, vel
uni earum penitus fiat. Et Baldus in ſumma-
rio ſic præciſe ait: *Si ſtat per Judicem appel-
lationis, non currunt Fatalia*, & *cap. Ex inſi-
nuatione* 50. *de appellat.* ubi expreſſe dicitur:
*Lis, quæ in Conſiſtorio ſperatur inferri, abſque
damno moræ, intacta permaneat, donec ipſam
faciat introduci, & a Proceribus dirimi juxta
21 morem.* Quintum legitimum impedimentum
provenire poteſt ex facto tertii v. g. Procura-
toris, qui ex negligentia, vel dolo, debito
tempore non eſt proſecutus appellationem, vel
alterius tertii, qui dolo, & malitia appella-
tionis proſecutionem impedivit, licet enim
tunc currant tempora appellationis, tamen ap-
pellans habet actionem ad intereſſe contra ma-
litioſe impedientem, vel contra Procuratorem
doloſum, & negligentem; *l. a procuratore* 13.
Cod. Mandati, & ſi non eſt ſolvendo, appel-
lans reſtitui debet in integrum ad proſequen-
dam appellationem; Gloſſa *in cap. Ex ratione*
8. *de appellat. verb. Impotentiam*, ubi præciſe
dicit: *Si vero dolo alicujus privati circumven-
tus appellat, & appellationem non fuit proſequu-
tus, tunc currunt tempora appellationis, ſed ha-
bet recurſum contra doloſum ad intereſſe, qui ſi
ſolvendo non fuit, reſtituitur appellans ad proſe-
cutionem ſuæ appellationis, ff. De eo per quem
fac. erit, l. Ex hoc Edicto, ff. de dolo, l. Et
eleganter, §. Si Dolo;* Et ſic Abbas *in cit. cap.
Ex ratione n.* 8. Alexander *ibid. n.* 69. & 70.
& alii. Sextum legitimum impedimentum pro- 22
venire poteſt ex caſu fortuito, ut ſi appellans,
vel ejus Procurator ſit ab hoſtibus captus, vel
via ad Judicem ſit ab hoſtibus, inundatione
aquarum, vel morbo contagioſo impedita, &
hujuſmodi, quia imputari non debet ei, per
quem non ſtat, ſi non faciat quod per eum
fuerat faciendum; *Regul. Juris* 41. *in* 6.

Verum tamen eſt, quod unumquodque ex 23
iſtis impedimentis, ad hoc ut ſufficiat ad pro-
ſequendam appellationem poſt elapſum bien-
nium, debet eſſe reale, & veridicum, & ut
tale evidentiſſima probatione conſtare, ut col-
ligitur *ex cap. Ex ratione* 8. *de appellat.* ibi:
Conſtiterit. Et hoc onus probandi eſſe verum 24
& legitimum impedimentum incumbit appel-
lanti, ut expreſſe habetur *l. fin. §. Illud etiam,
Cod. De temporib. appellat.* præciſis his verbis:
*Niſi ipſe appellator evidentiſſimis probationibus
poſſit oſtendere ſe quidem ſumma ope niſum, vo-
luiſſe litem exercere, per Judicem autem ſtetiſſe,
vel aliam inexorabilem cauſam ſubſecutam, pro-
pter quam hoc facere minime valuit.* Immo ne- 25
dum appellanti incumbit onus probandi verum
eſſe, & reale impedimentum, ſed inſuper pro-
bare debet, quod diligentiam adhibuerit ad re-
movendum tale impedimentum, & appellatio-
nem proſequendam, ut colligunt Doctores ex
ipſa mox cit. *l. fin. §. Illud etiam* per illa ver-
ba: *Niſi ipſe appellator evidentiſſimis probatio-
nibus poſſit oſtendere ſe quidem ſumma ope ni-
ſum, voluiſſe litem exercere*, alioquin probatio
non concluderet, & conſequenter nec releva-
ret,

Digitized by Google

ret, *arg. leg. Qui Commeatus, ff. de re mili-*
26 *tari*. Solus enim ille dicitur ex juſta, neceſſaria, & evidenti cauſa impeditus, qui poſt adhibitam diligentiam adhuc remanet impeditus, non vero ille, qui de facili poteſt tollere impedimentum, & non tollit; Iſte enim nedum non dicitur vere impeditus, ſed potius dicitur volens illud impedimentum pati, qui enim poteſt facere, ut poſſit conditioni parere, jam poſſe videtur; *l.* 174. *ff. de R. J.* Sic Gailus *lib.* 1. *pract. obſerv.* 143. *n.* 1. *& ſeq.* Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *n.* 171. Anaclet. *ibid. num.* 177. & alii paſſim.

Additiones ex aliena manu.

27 A Sententia dubia, eaque ad inſtantiam Partium a Judice declarata utrum intra decem dies ab ejus publicatione, an intra decem dies a declaratione ipſius ſit appellandum, vide Strychium *in uſu Modern. Pandectar. lib.* 49. *tit.* 1. §. 4.

28 A ſententia conditionali (intellige lata ſub conditionibus intrinſecis, & negotio principali cohærentibus) quando itidem ſit appellandum, conſule Cletzel. *de appellat. cap.* 5. *num.* 4. *& ſeq.*

29 Procuratore exiſtente apud acta, eoque non appellante, an poſt decem dies a lata ſententia Dominus appellare queat? Affirmat Fachinæus *controverſ. lib.* 10. *cap.* 97. Negant vero ex textu *in L.* 1. §. *final. ff. Quando appell.* juncta *l.* 4. §. 2. *ff. de tempor. Appellat.* Fachinæo confutato; Cletzel. *de appell. cap.* 5. *num.* 22. *& plur. ſeq.* ubi tamen limitat, ſi agatur de Procuratore ad unum actum conſtituto.

30 Quæſtionis vero eſt, an id ipſum obtineat, ſi Procurator qui non appellavit, ſit non ſolvendo? Domino remedio reſtitutionis in integrum ſuccurrendum eſſe tenet Gail. 1. *obſerv.* 45. *num.* 7. Addit vero Lancellot. *de Attentat. part.* 2. *cap.* 14. *num.* 4. modo ipſe Dominus ſe læſum probet, nimirum bonum jus in cauſa fovere: Vide de hac ipſa quæſtione Cletzel. *eod. loco num.* 25. *& plur. ſeq.*

31 Decendium an & a quo tempore contra Tertium currat, diſcutit idem Cletzel. *loco citato num.* 14. *& plur. ſeq.*

32 Quod dicitur de tempore appellationis interponendæ a ſententia definitiva ſive interlocutoria lata, transferendum, & obſervandum in gravamine tam judiciali, quam extrajudiciali illato, a die nimirum gravaminis intra decendium eſſe appellandum. Intellige tamen hoc cum temperamento, ſi gravamen ſit momentaneum, nam a gravamine ſucceſſivo, quamdiu illud durat, ſine temporis præfinitione appellari poteſt; Gail. 1. *obſerv.* 149. *num.* 13. Lancellot. *de Attent. cap.* 12. *limit.* 50. *num.* 149.

In appellatione extrajudiciali an petendi ſint Apoſtoli, vide Cletzel. *dicto loco n.* 63. 33

Quum appellanti conceditur annus, & ex cauſa Biennium, ſi is partim negligens, partim impeditus fuerit, ut per menſem impeditus, alia autem parte negligens, an ne concedendum biennium? Conſule Cletzel. *ubi ſupra n.* 101. *& plur. ſeq.* 34

An Judex tempora appellationis arctare, & viceverſa prorogare poſſit, diſcutit etiam & quidem recte idem Auctor *ibidem a n.* 123. 35

Articulus VIII.

Appellatio coram quibus, quomodo, & quoties fieri debeat, & poſſit?

Appellatio regulariter debet fieri coram Judice *a quo*, alioqui eſt nulla, & non habet effectum ſuſpenſivum, neque devolutivum. Colligitur ex *cap. Ut debitus* 59. *de appellat.* ubi ſic habetur: *Cum autem ex rationabili cauſa putaverit appellandum coram eodem Judice, cauſa probabili appellationis expoſita &c. Superior de appellatione cognoſcat;* Et in ejus Summario dicitur: *Appellans ante ſententiam tenetur exprimere cauſam rationabilem coram ipſo Judice a quo;* & colligitur etiam ex *cap. Si juſtus metus* 73. *de appellat.* & Gloſſ. *ibid.* expreſſo verbo *Coram Judice a quo;* Et ſic tenent Barboſ. *in cap. Ut debitus n.* 5. *de appellat.* Scaccia *tract. de appellat. quæſt.* 6. *num.* 1. *& ſeq.* Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *de appell. n.* 83. Rota Romana *in una Salernitana Contributionis* 14. *Novembr.* 1614. *coram Dunozetto*, & eſt *Communis;* Et ratio eſt, quia per appellationem agitur principaliter de ſuſpendenda, & reſcindenda ſententia Judicis *a quo*, adeoque coram ipſo, & non coram parte, vel aliis eſt appellandum, ne ipſe Judex ignarus de tali interpoſita appellatione, ulterius ſe tali cauſæ immiſceat. Si vero copia Judicis *a quo* haberi non poſſit, tunc appellatio debet fieri coram Judice *ad quem*, & intimari Judici *a quo*, ne amplius ſe tali cauſæ immiſceat, & ſi adhuc illi ſe immiſcuerit, acta per ipſum poſſint tamquam attentata revocari; *l.* 1. §. *Dies autem, ff. quando appellandum ſit, cap. Biduum* 29. §. *Si quis, cauſ.* 2. *qu.* 6. Innocent. *in cap,* 1
2

Digitized by Google

Ult. in fin. de appellat. Jo. Andreas *ibid. n.* 5. Francus *in cap. appellat. num.* 24. Pirhing *loc.*
4 *cit. num.* 83. & alii. Si autem neque haberi poſſit copia Judicis *ad quem*, tunc in defectum utriuſque Judicis appellari poteſt coram viris honeſtis, vel ſaltem coram uno honeſto, adhibitis ei teſtibus, vel ſi fieri poteſt, coram Notario, qui adhibitis teſtibus, conficiat autenticam atteſtationem, quod talis in ſui, & talium teſtium præſentia appellaverit, ut colligitur ex *cap. Ut circa* 4. *de elect. in* 6. ubi dicitur: *Appellantes in Inſtrumento publico, ſeu Litteris ſuper appellatione confectis omnia, & ſingula exprimant ... coram Perſonis authenticis, aut Perſonis, quæ ſuper hoc teſtimonium perhibeant veritati*; Abbas *in cap. Si juſtus metus* 73. *de appellat. n.* 3. Alexander de Nævo *ib. num.* 9. Scaccia *de appellat. quæſt.* 6. *n.* 18. & *ſeq.* Pirhing. Anaclet. & alii.

5 Et dato quod aliquis juſto metu cadente in conſtantem virum correptus, non auderet appellare coram Judice *a quo*, tunc ſufficeret, quod coram honeſtis viris intra decem dies proteſtaretur ſe velle appellare a ſententia contra ſe injuſte lata, ſed detineri juſto timore
6 Judicis *a quo*. In tali enim caſu ejus proteſtatio haberetur pro vera appellatione, ut expreſſe habetur *in cap. Si juſtus metus*, 73. *de appellat.* præciſis his verbis; *Si juſtus metus, quo minus appellaveris, te excuſat, ad appellationis reputaris beneficium convolaſſe, dummodo infra tempus, quo licite provocatur ... in præſentia bonorum virorum conteſtatione ſuper hoc propoſita, cauſas appellationis duxeris exprimendas*. Et in ejus Summario dicitur: *Juſtus metus excuſat, adeoque non appellans habetur pro appellante, ſi fuerit proteſtatus, & appellationis cauſas duxerit exprimendas*; Gloſſa *ibi*; Abbas,
7 Barboſa, & alii paſſim *ibidem*. Et ratio eſt, ne propter gravem metum cadentem in conſtantem virum præcludatur aditus, & medium ad juſtam defenſionem gravaminum, ad quæ reparanda eſt inſtituta appellatio; *cap. Suggeſtum* 15. & *cap. Cum Speciali* 51. *de appellat.* Vide *ſupr. art.* 1. *n.* 4.

8 Appellatio poteſt fieri duplici modo. Primo modo illico, ſeu in continenti a ſententia lata, ſeu, ut alii dicunt, *ſtante pede*, & Judice adhuc pro tribunali ſedente, ideſt eo nondum ad extraneos actus divertente, & tunc ea fit viva voce; *l. Litigatoribus* 14. junct. Gloſſ. verb. *Illico*, *l. A ſententia* 5. §. *fin. ff. de appellat.* & ſufficit, quod appellans dicat *Appello*, *l.* 2. *ff. de appell.* & hoc ipſum faciat per Notarium ſcribi in Actis; Maranta *de ordin. Judic. par.* 6. *in act.* 2. *n.* 124. & *ſeq.* Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat. num.* 101. Anaclet. *ibid. n.* 119. Hoc autem ſolum pro- 9
cedit in appellatione a ſententia Definitiva, nam Appellatio ab Interlocutoria, vel a gravamine aliquo debet fieri in ſcriptis, ut expreſſe ſtatuitur *in cap. Cordi nobis* 1. *de appell. in* 6. his verbis: *Sancimus igitur, ut ſi quis in Judicio, vel extra ſuper Interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, cauſam appellationis in ſcriptis aſſignare deproperet*. Secundo modo poteſt fieri ex interval- 10
lo, intra tamen decem dies, juxta *Authent. Hodie* cum Gloſſ. *ibid. Cod. de appellat.* & *cap. Anteriorum* 28. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. & tunc ea facienda eſt in ſcriptis per Libellum, qui vocatur *Appellatorius*, in quo Libello debet exprimi quis appellat, contra quem, & ſententia, a qua fit appellatio; *l.* 1. §. *fin. ff. de appellat.* & *ibi* Gloſſa verb. *Libellos*; Maranta *loc. cit.* Anaclet. *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat. num.* 120. Pirhing *ibid. n.* 101. & alii communiter.

Appellatio poteſt fieri, nedum per hæc ver- 11
ba expreſſa *Appello*, vel *Provoco*; ſed etiam per alia æquipollentia, dicendo, v. g. Committo, vel ſubjicio me appellationi Papæ, vel alterius ſuperioris, ex quo ſim nimis gravatus, vel ſimilia; tunc enim per ſimilia verba cenſetur quis vere, & valide appellaſſe, & acta ex poſt contra ipſum a Judice *a quo* pro attentatis habentur, ut clare patet ex *cap. Ad audientiam* 34. *de appellat.* præciſis his verbis; *Ad audientiam noſtram noveris perveniſſe, quod cum Zamorenſis Epiſcopus G. Presbyterum Eccleſiæ S. Jacobi Zamorenſis multipliciter moleſtaret, tandem idem Presbyter ſe, & Eccleſiam ſuam noſtræ protectioni ſubjecit; Licet autem prædictus Presbyter ex ſimplicitate forte verbum Appello non expreſſerit, quia tamen poſtquam ſe, & ſua noſtræ protectioni ſubjecerat, non debuit ſine cauſæ cognitione aliqua ſententia condemnari, mandamus quatenus (ſi ita tibi conſtiterit) ſententiam, quam præfatus Epiſcopus in eumdem Presbyterum tulit, denuncies non tenere*. Et in ejus Summario dicitur: *Si præcedente gravamine quis ſubmittit ſe protectioni Superioris, habetur pro appellante, dummodo ſervaverit ea, quæ in appellatione ſunt neceſſaria*.

Appellatio poteſt fieri, nedum verbis, & 12
ſcriptis, ſed etiam facto, dummodo ſerventur ea, quæ ad appellationem ſunt neceſſaria, ſcilicet quod appellans facto iter arripiat ad legitimum Superiorem, petat Apoſtolos, & exprimat cauſam gravaminis; *cap. Olim* 7. *de dolo*,

Digitized by Google

dolo, & contumacia, ubi expreſſe dicitur: *Et ſi non verbo, facto tamen intelligitur provocaſſe, arrepto itinere ad Sedem Apoſtolicam, &* *cap. Dilecti filii* 52. *de appellat.* ubi inſuper dicitur, quod *plus ſit ad Sedem Apoſtolicam facto provocare, quam verbo*. Et in ejus Summario dicitur: *Itineris arreptio habet vim appellationis, ſi ſerventur ea, quæ ſervari debent in appellatione*, ideſt Iter arripiens ad Papam, ſeu alium legitimum Superiorem, quamvis non exprimat verbum *Appello*, vel *Provoco*, habetur pro vero appellante; Dummodo petat Apoſtolos, exprimendo cauſam gravami-
13 nis. Aliter ſi negligenter ipſos Apoſtolos petere prætermittat, cenſetur renunciaſſe appellationi, cum ad ipſam appellationem non ſufficiat ſola itineris arreptio, aut miſſio ad Superiorem, textu expreſſo *in cap. Ab eo* 6. *de Appellat. in* 6. ubi ſic præciſe ſtatuitur: *Alias præſumitur appellationi ſuæ renunciare appellans, ſi eos* (ſcilicet Apoſtolos) *infra idem tempus petere prætermittat, etiamſi vadat, aut mittat ad appellationem hujuſmodi proſequendam;* Abbas *in cit. cap. Dilecti filii n.* 4. Anaclet. *lib.* 2. *de appellat. tit.* 28. *num.* 123. Piihing *ibid. n.* 105. & alii.

14 Appellatio generalis ſuper omnibus cauſis, quæ contra appellatorem quovis tempore poſſint moveri, non poteſt fieri, & non admittitur; *cap. Inter cætera* 2. *de appellat.* ubi expreſſe habetur: *Super eo, quod Abbas Sancti Apollinaris in Clauſtro a te appellationem interpoſuit generalem ſuper omni cauſa, quæ adverſus eum aliquo tempore poſſit moveri, ipſum exinde redarguimus. Nec hujuſmodi appellationem duximus admittendam*. Et in ejus Summario ſic dicitur: *Appellatio generalis reſpectu cauſæ non valet*. Nec etiam poteſt fieri appellatio generalis, & vaga ſuper omnibus gravaminibus, quæ ſibi poſſunt contingere, *cap. Conſuluit* 18. *de appellat.* ubi dicitur: *Quod ſi generaliter appellationem quis interponeret ab omni gravamine, quod ſibi poſſet contingere, hujuſ-*
15 *modi appellatio tenere non debet*. Poteſt tamen fieri appellatio generalis reſpectu cujuſcumque gravaminis, quod in aliqua determinata cauſa ſibi quis timet eſſe inferendum; *cit. cap. Conſuluit* §. 2. ubi ſic habetur: *Si vero ab aliquo Judice ſuper omni gravamine, quod in una cauſa ſibi poſſit inferri, quamquam generalis appellatio ſit interpoſita, appellationi tamen*
16 *ejus eſt ab eodem Judice deferendum*. Ratio autem quare non poſſit fieri appellatio generalis ſuper omnibus cauſis, & ſuper omnibus gravaminibus, & poſtea poſſit fieri reſpectu cujuſcumque gravaminis ſibi inferendi in aliqua determinata cauſa, ratio, inquam, eſt, quia appellatio eſt inſtituta ad removendum gravamen certo jam alicui illatum, vel jam cœptum de præſenti in aliqua parte inferri, ut colligitur ex *l.* 1. §. *de appellat. & relat. cap. Suggeſtum* 25. *& cap. Cum ſpeciali* 51. *de appellat.* Per appellationem autem generalem ſuper omnibus cauſis, & ſuper omnibus gravaminibus, nullum de præſenti poteſt removeri gravamen, cum nullum adhuc ab imperitia, & iniquitate Judicis ſit generaliter appellanti illatum, adeoque non admittitur ſimilis generalis appellatio, cum ceſſante cauſa ceſſet effectus, textu expreſſo *In cap. Cum ceſſante cauſa* 60. *de appellat.* Non ſic vero in 17
appellatione reſpectu cujuſcumque gravaminis ſibi inferendi in aliqua certa, & determinata cauſa, quia per iſtam appellationem removetur de facto gravamen, vel quod jam ſupponitur fuiſſe illatum, vel quod prætenditur de præſenti ſaltem in aliquo talis cauſæ articulo inferri; Unde propter connexionem, & unitatem, quam habet articulus cum tota cauſa, & tota cauſa cum articulo, gravamen illatum ſuper uno articulo cenſetur contingere quodammodo totam cauſam, adeoque hæc valet Appellatio, & non illa, ut expreſſe Gloſſa *in cit. cap. Conſuluit* per præciſa verba concludit: *Generalis appellatio, ſi fiat in omnibus cauſis, non valet, ſi fiat una tantum, bene valet*; Abbas, Barboſa, & alii communiter *in cit. cap. Conſuluit* 18. *de appellat.*

Appellatio a ſententia Interlocutoria, vel 18
a gravamine extrajudiciali debet fieri in ſcriptis, petendo Apoſtolos, & expreſſa in ſpecie cauſa rationabili appellationis, aliter eſt invalida, & appellator reputatur non appellans, *cap. Cordi nobis* 1. *de appellat. in* 6. præciſis his verbis: *Sancimus igitur, ut ſi quis in Judicio, vel extra ſuper Interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, cauſam appellationis in ſcriptis aſſignare deproperet, petat Apoſtolos, quos ei præcipimus exhiberi*, & poſtea §. *Quod ſi appellator*, ſic ſequitur: *Quod ſi appellator, quæ præmiſſa ſunt, non obſervet, reputabitur non appellans, & ad prioris Judicis redibit examen in expenſis legitimis condemnandus*. Et quod debeat exprimi in ſpecie cauſa 19
rationabilis, & non ſufficiat exprimi in genere, habetur etiam *in cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat.* his verbis: *Statuimus, ut ſi quis coram idoneo Judice convenerit adverſarium, ille ante ſententiam ad Superiorem Judicem abſque rationabili cauſa non provocet*, & ibi infra: *Cum*

Digitized by Google

*Cum autem ex rationabili cauſa putaverit appel-
landum coram eodem Judice cauſa probabili ap-
pellationis expoſita . . . . Et ſi minus rationa-
biliter eum appellaſſe conſtiterit , illum ad infe-
riorem remittat* , ex quibus verbis clare patet
non ſufficere exprimere cauſam appellationis
in genere , ſed debere exprimi in ſpecie , ut
de ejus rationabilitate poſſit Judex cognoſce-
re ; Maranta *part. 6. Speculi aurei titul. de ap-
pell. num.* 153. Scaccia *q. 4. de appell.* Anacl.
lib. 2. tit. 28. de appell. n. 96. & 97. & alii
20 paſſim . Immo adeo neceſſe eſt in hac appel-
latione cauſam in ſpecie exprimere , ut appel-
lans ab Interlocutoria non poſſit alias cauſas
in appellatione proſequi , niſi nominatim dum-
taxat antea in ea expreſſas , ut expreſſe ſta-
tuitur *in Clement. Appellat. 5. de appellat.* his
verbis : *Appellanti ab Interlocutoria , vel gra-
vamine Judicis , non licet alias cauſas proſequi ,
quam in appellatione ſua nominatim duntaxat
expreſſas ;* & ſic etiam colligitur ex *cap. Cum
cauſam* 62. Gloſſ. *ibi* verb. *Dummodo* , *de ap-
pellat.*

21 Appellatio vero a ſententia Definitiva , ſi
ea fiat ſtatim ac eſt lata ſententia , & ad-
huc Judice pro Tribunali ſedente , & nondum
ad alia divertente , poteſt fieri viva voce ; *l.
Litigat* 14. juncta Gloſſ. ¥. *Illico* ; *l. A ſen-*
22 *tentia* 5. §. *fin. ff. de app.* Si vero fiat ex in-
tervallo , etiam ipſa debet fieri in ſcriptis ,
aliter eſt invalida ; *l. Eos 6. §. Si quid autem* ,
& Gloſſa *ibi verſ. Libellos* , & *cap. Poſt ap-
pellationem cauſ.* 2. *q.* 6. ubi expreſſe dicitur .
Et hujuſmodi appellationes in ſcriptis fieri debent ,
23 & Gloſſa *ibi verſ. In ſcriptis* . In appellatio-
ne a Definitiva non eſt neceſſe exprimere cau-
ſam appellationis in ſpecie , ſed ſufficit dice-
re in genere *Appello* , quia gravatus ſum , quia
lata ſententia eſt injuſta , nulla expreſſa in
ſpecie cauſa , vel gravamine ; *l. 2. ff. de ap-
pell.* & *cap. Cordi nobis* 1. *de appell. in 6.* ubi
expreſſe dicitur : *His quæ in appellationibus a
Definitivis ſententiis interpoſitis antiquitus ſtatuit
non mutatis* , ubi Gloſſa verb. *Statuit* exponit,
*quod appellans in eis appellationis cauſam non
teneatur exprimere , ſed ſufficit dicere ; Appello*
24 *ab illa iniqua ſententia* . Et ratio clara eſt ,
quia in appellatione a Definitiva fruſtra ex-
primeretur cauſa in ſpecie , cum de hac Ju-
dex *a quo* , utpote jam functus ſuo officio ,
amplius cognoſcere non debeat , nec valeat ,
ad differentiam appellationis ab Interlocuto-
ria , in qua Judex *a quo* poteſt adhuc de gra-
vamine cognoſcere , illudque revocare , & eo
revocato , in cauſa principali adhuc procede-
re , ut habetur expreſſe *in cap. Cum ceſſante
cauſa* 60. *de appellat.* & clariſſime in ejus Sum-
mario præciſis his verbis : *Si Judex a quo eſt
appellatum a gravamine , illud revocat , poteſt
in principali cauſa procedere* .

In eadem cauſa non poteſt ab eodem ter- 25
rio appellari a Sententia , quæ fuit bis con-
firmata *l. Unica Cod. Ne liceat in una , eadem-
que cauſa ter provocare* , & *cap. Sua nobis* 65.
de appell. & in ejus Summario , ubi expreſſe
dicitur : *Ab eadem ſententia ab eodem tertio ap-
pellare non licet* . Et hoc verum eſt , non ſo- 26
lum in appellatione a Definitiva , ſed etiam
in appellatione ab Interlocutoria : Reiffenſtuel
lib. 2. decretal. tit. 28. num. 31. Pirhing *ib.
num.* 130. Scaccia *tract. de appellat. q. 17. li-
mit.* 1. *num.* 3. Barb. *in cap. Sua nobis 65. de
app. num.* 2. cum aliis multis . Immo hoc ve- 27
rificatur etiam in ſententiis , quæ non tran-
ſeunt in rem judicatam , licet enim poſſit cau-
ſa de novo inchoari , non poteſt tamen tertio
appellari ; Abbas *in c. Sua nobis num.* 2. Bar-
boſa *ib. num.* 2. Pirhing *lib. 2. tit. 28. de ap-
pellat. num.* 126. Anaclet. *ib. n.* 312. Et hoc 28
adeo verum eſt , ut nec Papa , nec alius Prin-
ceps ſuprema auctoritate gaudens poſſit poteſtate
ordinaria per viam reſcripti concedere , quod
tertio appelletur ab eodem in eadem cauſa ,
licet poſſit per viam Privilegii , & ex certa
ſcientia , hoc Princeps concedere ; March. *de
commiſſ. par. 2. de commiſſ. ſuper nullit. cap.* 2.
num. 1. *fol.* 140. Scaccia *loc. cit. num.* 2. Bar-
boſa *loc. cit. n.* 2. Pirhing *l. cit.* Anaclet. *loc.
cit. n.* 315. & alii paſſim .

Poſſet tamen ab eodem appellari pluries , 29
v. g. centies , & millies , ſi centies & millies
gravaretur ſuper diverſis articulis , licet in
una , eademque cauſa ; *cap. Quoties Epiſcop.*
16. *cauſ.* 2. *q.* 6. ubi præciſe habetur , *Quoties
Epiſcopi ſe a ſuis Comprovincialibus , vel a Me-
tropolitano putaverint prægravari . . . . . mox
Romanam appellent Sedem* ; Gloſſa *in cap. Di-
rectæ* 39. *de appell. verb. Appellare* , ubi habet
hæc præciſa verba : *Immo ante ſententiam ſi
gravaretur , quis poſſet appellare pluries , quam
ſecundo , vel tertio , vel quarto , quoties ſuper di-
verſis articulis gravaretur , quia ſuper unoquoque
articulo licitum eſt appellare , ſi gravaretur ;* Ab-
bas *in cap. Sua nobis* , *de appellat. num.* 7. Pi-
rhing *l. 2. tit. 28. de appell. num.* 127. Scaccia
in tract. de appell. q. 17. num. 18. & 40. Bar-
boſa *in cap. Sua nobis 46. de appell. num.* 2.
cum variis aliis . In eadem cauſa , & ſuper 30
eodem articulo licet utrique parti collitigantium
bis appellare ſucceſſive , & ſic in eadem cau-
ſa ,

ſa, & ſuper eodem articulo poſſunt utrinque interponi quatuor appellationes. Detur caſus, v. g. qnod Petrus contra Paulum litigans appellet a ſententia contra ſe lata, & ſuccumbat, tunc Petrus poteſt adhuc ſecnndo appellare, & ſi in ſua ſecunda appellatione obtineat victoriam cauſæ, runc Paulus ejus adverſarius poterit etiam ipſe appellare, & erit tertia appellario in eadem cauſa, & ſuper eodem articulo, & ſi feratur ſententia contra ipſum Paulnm, poterit adhnc Paulns appellare, & erit quarta appellatio in eadem cauſa, & ſuper eodem articulo, poſt quam quartam appellarionem nec Petro, nec Paulo licebit amplius appellare, cum jam uterqne bis appellaverit, & ſic victoria canſæ remanebit illi, qui in quarta, & ultima appellarione ſententiam favorabilem obtinendo rres conformes ſententias in eadem canſa, & ſuper eodem ar-
31 ticulo reportavit. Sicuti pariter dicendum eſt de eo, qui non ſucceſſive, ſed interpolatim modo uno, modo altero litigantium appellante, ttes habuit conformes favorabiles ſententias; *arg. Clement. Ut Calumniis litigantium* 1. *de ſentent. & re judicata;* Abbas *loc. cit. n.*8. Barboſa, Scaccia, Plrhing *locis ſupracitatis*.

32 Poſt totum hoc aurem poteſt adhuc quilibet tertius, cujus interſit, appellare, non obſtante quod utraqne pars litigantium jam appellaverit; Scaccia *in tract. de appellat. quæſt.* 17. *limit.* 1. *num.* 63. Barboſa *in cap. Sua nobis* 65. *de appellat. n.* 2. *in fine*, Pirhlng *lib.* 2. *tit.* 28. *num.* 127. & alii.

Additiones ex aliena manu.

33 De formula appellationis, quæ antiquitus obtinnit, tum de appellatione, qnæ fieri dicitur apud acta, ſeu ut ait *Lex* 14. *Cod. de appell.* illico, ac demnm de appellarione *facto ipſo*, velnri irinere arrepto verſus Romanam Eccleſiam a jure Canonico inducta, vide Cletzel. *de appellat. c.* 5. *n.* 34. *& plur. ſequent.*

34 De appellatione coram honeſtis viris, an & quando locnm habere poſſit, vide Bohemer. *in decretal. lib.* 2. *tit.* 28. §. 27. Strych. *in uſu modern. Pandect. lib.* 49. *tit.* 4. §. 4.

Articulus IX.

Appellatio qnando, & in quibus pariat, vel non, effectum ſuſpenſivum, vel devolutivnm.

Appellationis effectus principaliter eſt duplex, ſcilicet ſuſpenſivus, & devoluti- 1
vns. Effectus ſuſpenſivus eſt, quod appellatio 2
ſtatim liget manus Judicis *a quo*, & ejus juriſdictionem ſuſpendat, ut ad executionem ſententiæ a ſe latæ procedere non poſſit, *l. Unica*, *ff. Nihil innovari appellatione interpoſita*, ubi præciſe dicitur: *Appellatione interpoſita medio tempore nihil novari oportet; cap. Venientes* 19. *de jurejurando;* ubi præciſe dicitur: *Vos ſententias appellatione ſuſpenſas executioni mandatis*, & *C. Dilectis filiis*, 55. *de appellat.* ubi præciſe habetur: *Cum interim appellatione interpoſita procedere non debuerit ad ſententiam exquendam*. Effectus devolutivus eſt, quod appella- 3
tio totam cauſam cum ſuis acceſſoriis devolvat ad Judicem *ad quem*, ita ut is, cognita juſtitia appellarionis, poſſit cauſam principalem cum ſuis acceſſoriis examinare, & ſi opus fuerit, novam ſententiam ferre, *l. Eos qui*, §. 1. *Cod. de appellat. cit. cap. Dilectis filiis* 55. *de appellat.* in cujus Summario ſic præciſe habetur: *Per appellationem legitime interpoſitam, principale cum acceſſoriis ad Judicem appellationis defertur*, concordat *cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat. & cap.* Raynaldus 18. *de Teſtamentis*.

Appellatio a ſententia definiriva regnlariter 4
parit effectum ſuſpenſivnm juriſdictionis Judicis *a quo*, *cap. Si a Judice* 10. *de appellat. in* 6. nbi expreſſe dicitur: *Cum per appellationem ſit ſuſpenſa ipſius juriſdictio*, adeo ut Judex, appellatione pendente, non poſſit ſententiam a ſe latam executioni mandare abſque vitio attentati, ut patet ex citatis jnribus *numero antecedenti*, *l. Unica*, *ff. Nihil innovari appellatione interpoſita*, *cap. Venientes* 19. *de jurejurando*, *cap. Dilectis filiis* 55. *de appellat.* juncto *cap. Cum ad Sedem* 15. §. *fin. de reſtitution. Spoliatorum*. Eſt tamen hic adverrendum, quod 5
per appellationem jnriſdictio Jndicis *a quo* ſuſpendirur ſolum reſpectu illius cauſæ, in qua appellatnr, non autem reſpectu aliarum, quia appellans eximitur per appellationem a juriſdictione ſni Judicis ordinarii ſolum in illa cauſa, in qua appellavir; *cap. Cum teneamur* 17. *de appellat.* & Gloſſ. *ibi* verb. *Prætermiſſo* his verbis: *Et ſic videtur, quod in eo tantum articu-*

ticulo, ſuper quo appellatur, exemptus eſt a juriſdictione Judicis ſui ordinarii; adeoque non ſuſpenditur ejus juriſdictio in aliis cauſis, quin cognoſcere de illis poſſit, & patet expreſſe *in cap. Ad hæc, 6. de appell.* ubi habentur hæc præciſa verba: *Ad hæc, ſi in una cauſa quis appellaverit, & pendente appellatione, aliquod crimen committat, vel prius commiſiſſe dicatur, vel modo etiam accuſetur, aut conveniatur de alia re, ſuper qua non ſit appellatum, & illam proferri contingat ad audientiam Judicis, a quo in alio negotio appellavit, eum poteſt ſi voluerit, tamquam ſuſpectum vitare, alioquin debebit ejus ſtare Judicio, maxime ſi ſuus ordinarius Judex exiſtat*, & clariſſime etiam in ejus Summario ſic: *Coram Judice, a quo appellavi in una cauſa, poſſum in alia convrniri, niſi eum recuſem ut ſuſpectum; Et cap. Propoſuit 24. de appellat.* ubi dicitur, quod appellans, *non minus teneatur in aliis, ſuper quibus appellatum non eſt, reſpondere*, & etiam clariſſime in ejus Summario ſic: *Appellans ab Ordinario in una cauſa, in aliis coram eodem reſpondere tenetur*. Poteſt tamen appellans recuſare Judicem *a quo*, tamquam ſuſpectum etiam in aliis cauſis, quia, cum gravaverit in cauſa, a cujus ſententia appellavit, periculum eſt, & ſuſpicio, ne etiam in aliis cauſis gravet, ut habetur expreſſe *in cit. cap. Ad hæc* his verbis: *Eum poteſt, ſi voluerit, tamquam ſuſpectum vitare*, & etiam *in cit. cap. Propoſuit*, his verbis: *Judex tamen, a quo appellatur (quia illi omnino ſuſpectus eſt) eum non debet ad reſpondendum ſuper aliis compellere, niſi pro crimine adeo gravi, & manifeſto,*
7 *quod ipſo actu merito ſit damnandus*. Ex quibus clare patet, poſſe Judicem recuſari ut ſuſpectum in aliis cauſis; Dummodo non ſint de notoriis, & manifeſtis, quia in notoriis non eſt locus nec recuſationi, nec appellationi, cum appellatio, & recuſatio in iſtis æquiparentur, textu expreſſo *in cap. Super eo 12. de appellat.* his verbis: *Ubi appellationis remedium tollitur, ſicut appellationi, ita recuſationi non eſt aliquatenus deferendum*.

8 Appellatio a Definitiva in variis item caſibus non parit effectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis *a quo*. Et primo in caſibus a jure exceptis, & ſupra allegatis *in articulo quarto*, in quibus jura, ut *ibi* videri poteſt, poſt ſententiam prohibent appellari. Colligitur ex *cap. Non ſolum 7. de appellat. in 6.* ubi ſic habetur: *Innovata poſt appellationem a definitiva ſententia interjectam, debent ſemper (exceptis caſibus, in quibus jura poſt ſententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis Judicem revocari*. Per ly enim *exceptis caſibus* &c. clare demonſtratur, non ſuſpendi juriſdictionem Judicis *a quo* per appellationem in caſibus, in quibus jura prohibent appellari; Et ratio eſt manifeſta, quia appellatio, quæ fit contra juris prohibitionem, habetur pro infecta *ex cap. Imperiali cauſ. 25. q. 2.* ibi: *Imperiali conſtitutum eſt Sanctione aperte, ut ea, quæ contra Leges fiunt, non ſolum inutilia, ſed etiam pro infectis habenda ſint; & ex Regula 64. Juris in 6.* ibi: *Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi*. Quod autem nullum eſt, atque infectum, nullum parit effectum, ut conſtat *ex cap. Illud 8. cap. Cum laici 10. & cap. Suggeſtum 20. de Jurepatronatus*. Se- 9
cundo appellatio a Definitiva non parit effectum ſuſpenſivum in iis, quæ tendunt ad faciliorem exitum, ſeu finem cauſæ appellationis; dummodo Judex *a quo* ſe abſtineat a cognitione ipſius cauſæ appellationis: Colligitur *ex cap. cum teneamur 17. de appellat.* ubi deciditur, quod Judex *a quo* appellationis poſſit reformare poſſeſſionem, a qua appellans, pendente appellatione, fuerat turbatus, & ejectus; Sic enim præciſe dicitur in ejus Summario; *Si appellans turbatur in poſſeſſione, ſuper qua fuit appellatum, Judex a quo poteſt illam poſſeſſionem ſibi reformare, appellatione in ſuo ſtatu permanente*; Et deſumitur etiam *ex cap. Ex litteris 2. de Matrimonio contract. contra Interdictum Eccleſ.* ubi licet Judex *a quo* detulerit appellationi de quadam cauſa Matrimonii; nihilominus diſtrictius interdixit, ne appellans a valore talis Matrimonii nuberet alteri, donec cauſa ipſius Matrimonii debitum ſortiretur effectum, ibi: *Cujus Appellationi Archiepiſcopus deferens eidem ſub Excommunicationis interminatione diſtrictius interdixit, ne cui nuberet, donec cauſa ipſa finem debitum ſortiretur*; Et Gloſſa hic præciſe dicit, quod *licet Judex deferat appellationi, nihilominus mihi poteſt interdicere, ne faciam id, propter quod appellavi*; Sic etiam Abbas *in cap. Cum teneamur num. 1.* Barboſa *ibi num. 3.* Alexander de Nævo *ibi n. 7. & 8.* Scaccia, Maranta, Pirhing, & alii.

Tertio appellatio a Definitiva non parit ef- 10
fectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis *a quo* in exceſſibus, & criminibus, quæ committuntur ab appellatione poſt appellationem; *cap. Præterea 22. de appellat.* ubi ſic expreſſe ſtatuitur: *Præterea de his, qui ad Sedem Apoſtolicam appellant, & poſtea gravia committentes, ſe, dum conveniuntur, appellatione tuentur, duximus reſpondendum, quod eos appellatio non debet in ſua iniquitate tueri, quominus eorum exceſſus Cenſura Canonica puniantur*; Et in ejus Sum-

Digitized by Google

Summario ſic præciſe dicitur: *Appellans ab Ordinario, poſtea de delicto ab eo commiſſo puniri poteſt per ipſum Ordinarium*. Et Gloſſa *ibi verb. Gravia* ubi ſic ait: *Quoniam ſi ſuper articulo aliquo appellatio facta eſt, ad ea, quæ poſtea emergunt, non extenditur, quia in aliis remanet ſub juriſdictione Judicis ſui;* Appellatio enim, ut patet ex textu, non debet delinquentem in ſua Iniquitate tueri, cum iſta ſit inſtituta, ut relevet appellantes ab oppreſſione injuſta, non ut juſtitiam perveriat; Eo vel maxime quod per appellationem non ſuſpenditur juriſdictio Judicis *a quo*, niſi in ea ſola cauſa, ſuper qua eſt appellatum, ita ut in aliis retineat liberam & plenam juriſdictionem, & poſſit, prout de jure, libere procedere, *ex cap. Ad hæc 6. cap. Cum teneamur 17. & cap. Propoſuit 24. de appellat. & cap. Romana 3. de appellat. in 6. §. Cum vero*, ubi ſic expreſſe habetur: *Cum vero is, qui ad Remenſem Curiam ſuper aliqua cauſa vocem appellationis emittit; nihilominus in cauſis aliis Ordinarii ſui juriſdictioni ſubjiciatur, Remenſis Archiepiſcopus, vel Officialis ipſius nequaquam juriſdictionem ipſam in aliis impediant, ut ab ejuſdem Ordinarii poteſtate totaliter eximant taliter appellantem*, & tenet Abbas *in cit. cap. Præterea n.* 2. Alexander de Nævo *ibidem n.* 4. Pirhing *lib.* 2. *titul.* 28. *de appellat. num.* 224.
11 & alii. Quarto appellatio a Definitiva non parit effectum ſuſpenſivum in Cenſuris Eccleſiaſticis abſolute inflictis; Et in primis quod non pariat effectum ſuſpenſivum Excommunicationis abſolute latæ, habetur *in cap. Paſto-*
12 *ralis* 53. *de appellat.* Quod non pariat effectum ſuſpenſivum Suſpenſionis abſolute latæ, habetur aperte *in cap. Is, cui* 20. *de Sententia Ex-*
13 *communicationis in* 6. Et quod neque pariat effectum ſuſpenſivum Interdicti abſolute lati, habetur *in cap. Ad hæc* 37. *de appellat.* vide ſupra *in articulo quinto n.* 12. *& ſeq.* ubi afferuntur citati textus pro iſtis tribus Cenſuris.
14 In Cenſuris autem ab homine latis ſub conditione, vel comminatis, appellatio ante conditionis eventum parit effectum ſuſpenſivum, ut habetur expreſſe *in cap. Præterea* 40. *de appellat. & cap. Per tuos* 40. *de ſententia Excommunic.* vide ſupra *in art.* 5. *num.* 15. *& ſeq.*
15 Quinto appellatio a Definitiva non parit effectum ſuſpenſivum in cauſis piis, in cauſis ſubſidii Charitativi, in cauſis alimentorum futurorum, vel penſionis aſſignatæ loco alimentorum, in cauſis Præcedentiæ, in cauſis pertinentibus ad Viſitationem, & a Decreto Epiſcopi viſitantis Confraternitatem Laicorum, & compellentis Adminiſtratores ad reddendum computa, in cauſis, ubi quis condemnatur ad ſolvendum ſalarium famulis, vel mercedem Operariis, in cauſis Dotis, & in cauſis illis, quæ celeritatem requirunt, & dilationem non patiuntur; In omnibus enim iſtis aſſignatis, & conſimilibus caſibus appellatio non parit effectum ſuſpenſivum, & non obſtante appellatione proceditur ad executionem ſententiæ; Sic Barboſa *in cap. Ut debitus* 59. *de appellat. n.* 15. cum pluribus aliis Doctoribus ibi citatis.

Appellatio a ſententia Interlocutoria, ſi ſit 16
ſuper aliquo articulo, ſive quæſtione incidenti, vel gravamine ita connexo cum cauſa principali, ut cauſa principali non diſcuſſa, nec poſſit definiri, & diſcuti ille articulus, ſeu quæſtio incidens, vel gravamen, parit effectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis, nedum ſuper illo articulo, ſive quæſtione incidenti, vel gravamine, ſuper quo appellatum eſt, ſed etiam ſuper cognitione ipſius cauſæ principalis; ut habetur expreſſe *in cap. Super eo* 10. *de appellat.* præciſis his verbis: *Super eo, quod ſollicitudo tua quæſivit, prudentiæ tuæ duximus reſpondendum, quod ſi de aliqua exceptione quæſtio oriatur, & exinde appellationem fieri contingat, eidem exceptioni erit merito ſuperſedendum, & ſi principalis cauſa ſine illa terminari non poterit, ei nihilominus ſuperſedeatur*. Et clariſſime in ejus Summario ſic: *Superſedetur propter articulum, in quo appellatum eſt, etiam ſuper principali cauſa, ſi ſine illo art. expediri non poteſt*. Appellatio ab Interlocutoria, 17
etiamſi ſit ſuper aliquo articulo, ſine quo cauſa principalis terminari poteſt, adhuc parit effectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis *a quo*, nedum ſuper illo articulo, in quo eſt appellatum, ſed etiam ſuper cognitione ipſius cauſæ principalis. Sic tenet Gloſſa *in cap. Super eo* 10. *de appellat. verb. Terminari;* Abbas *num.* 5. *& ſequent. hoc tit.* hanc opinionem appellans communem, & eam probans *ex cap. Non ſolum* 7. *& cap. Si a Judice* 10. *de appellat. in* 6. Anaclet. *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat. num.* 228. & alii. Et ratio eſt, quia ſi Judex 18
ad quem deberet ſolum cognoſcere ſuper articulo incidente, ſuper quo appellatum eſt, & Judex *a quo* poſſet, & deberet procedere ſuper cauſa principali, continentia cauſæ divideretur, & appellans in eadem cauſa cogeretur comparere coram diverſis Judicibus, quod nimis diſpendioſum, & durum eſſet; & ideo prohibitum *in l. Nulli* 10. *Cod. de judiciis, & in cap. Diſpendia litium* 3. *de Reſcriptis in* 6. Tum quia nimis durum eſſet appellanti,

nedum

Digitized by Google

nedum ratione diſpendii, ſed etiam ratione ſuſpicionis, & inimicitiæ Judicis, *a quo* jam gravatus appellavit, ſi deberet iterum coram ipſo cauſam proſequi, & ab eo expectare ſententiam, cum maxime propter hoc ſuſpecti, & inimici prohibeantur eſſe Judices; *cap. Quod ſuſpecti*, *cauſ.* 3. *quæſt.* 5. ibi: *Quod ſuſpecti, & inimici Judices eſſe non debeant, & ipſa ratio dictat, & pluribus probatur exemplis.*

19 Appellatio legitima, ultra effectum ſuſpenſivum, parit etiam effectum devolutivum, ita ut cauſæ cognitio devolvatur ad Judicem *ad quem* appellatur, & ipſe de juſtitia appellationis cognoſcere debeat, & non Judex *a quo*; Immo Judex *ad quem* non ſolum cognoſcere poteſt de Juſtitia appellationis, ſed etiam, hac probata, cauſam principalem examinare, & etiam ſententialiter definire poteſt; *l. Eos, qui* §. 1. *Cod. de appellat. cap. Dilectis Filiis* 55. *& cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat.*

20 Appellatio a ſententia definitiva devolvit ad Judicem *ad quem*, non ſolum cauſam principalem, ſed etiam ejus acceſſoria; *cap. Dilectis filiis* 55. *de appellat.* in cujus Summario ſic præciſe habetur: *Per appellationem legitime interpoſitam principale cum acceſſoriis ad Judicem appellationis defertur*, & Gloſſa *ibi* verb. *Principale*, ubi dicit: *Quod idem juris debet eſſe*

21 *in acceſſorio, quod in principali.* Et ſic per talem appellationem a Definitiva devoluta tota cauſa cum ſuis acceſſoriis ad Judicem *ad quem*, ipſe debet judicare, an bene, vel male fuerit judicatum a Judice *a quo*; & ſi invenit, quod bene judicaverit, debet confirmare latam ſententiam, ſententiando quod a Judice fuerit bene judicatum, & ab appellante male appellatum, & ſi invenit, quod Judex *a quo* male judicaverit, debet latam ſententiam caſſare, vel ipſam reformare, aliquid addendo, vel detrahendo, prout de jure opus fuerit, ſententiando, quod ab appellante fuerit bene appel-

22 latum, & a Judice male judicatum. Nec tunc ipſe Judex *ad quem* poteſt cauſam remittere ad Judicem *a quo*, ſed tenetur eam propria ſententia ultimare, & definire; *l. Eos, qui, Cod. de appellat. & cap. Ei, qui appellat, cauſ.* 2. *quæſt.* 6. §. *Ab eo*, ubi ſic præciſe habetur; *Ab eo autem, qui de appellatione cognoſcit, non poteſt fieri receſſus ad Judicem, a quo fuerit provocatum; quapropter remittendi litigatores ad provincias, remotam ſibi occaſionem, atque excluſam penitus intelligant, cum ſuper omni cauſa interpoſitam provocationem, vel injuſtam tantum liceat pronunciare, vel juſtam*, & Gloſſa *in cit. cap. Ut debitus, verb. Alioquin*.

Appellatio a ſententia Interlocutoria, ſi ſit 23
probata legitima, & ex rationabili cauſa proveniens, devolvit totam cauſam, ejuſque cognitionem ad Judicem *ad quem*: qui tunc non debet cauſam remittere ad Judicem *a quo*, ſed ipſemet etiam de cauſa principali cognoſcere, & ipſam terminare, ſeu ſententialiter definire; *cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat.* ubi dicitur expreſſe: *Alioquin ipſe procedet*.
Si vero Appellatio ab Interlocutoria non fue- 24
rit probata legitima, & rationabilis, debet Judex *ad quem* remittere cauſam principalem Judici *a quo*, & irrationabiliter, & ſtivole appellantem in expenſis alteri parti condemnare; *cit. cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat.* ibi: *Cum autem* (ſcilicet quis ante ſententiam) *ex rationabili cauſa putaverit appellandum coram eodem Judice, cauſa probabili appellat. expoſita, tali videlicet, quæ ſi forte probata deberet legitima reputari, Superior de appellatione cognoſcat: Et ſi minus rationabiliter eum appellaſſe conſtiterit, illum ad inferiorem remittat, & in expenſis alteri parti condemnet, alioquin ipſe procedet*. In caſu autem, quod Ju- 25
dex *a quo* jam ipſi appellationi frivolæ, & illegitimæ detulerit concedendo verb. gr. Apoſtolos Dimiſſorios, vel Reverentiales, tunc Judex *ad quem*, non obſtante, quod appellatio ſit frivola, & illegitima, adhuc poteſt in tota cauſa procedere, ipſamque totaliter terminare, nec tenetur, uti prius, ipſam remittere Judici *a quo*, cum ipſe per talem delationem factam appellationi frivolæ cenſeatur abdicaſſe a ſe omnem juriſdictionem quoad illam cauſam; *cap. Cum appellationibus* 5. *de appellation. in* 6. §. *Si vero*, ubi ſic præciſe habetur: *Si vero Judex admittat eamdem* (ſcilicet appellationem frivolam) *licet tam appellatio, quam ipſius Judicis delatio a Superiore valeant refutari, quia tamen Judex ipſe quantum in ſe fuit, a ſe juriſdictionem abdicavit, eamdem appellationi deferens minus juſte; totius cauſæ deciſio in Superioris eſt poteſtatem transfuſa, nec eſt illi cauſa de neceſſitate ulterius remittenda*; in tali igitur caſu erit in plena libertate Judicis *ad quem* talem cauſam remittere, vel non, prout ſibi libuerit, Judici *a quo*. Sic etiam Gloſſa *in cit. cap. Cum appellationibus*; Ancharanus *ibi num.* 3. Anaclet. & alii.

Additiones ex aliena manu.

De effectu appellationis, in quo tam appel- 26
lantis & appellati, quam Judicis *a quo*, & Ju-

Digitized by Google

Judicis *ad quem* appellatum, officia continentur, adiſis Cletzel. *de appellat. cap. ſexto & ultimo per tot.* Materia enim hic addenda, & præſertim a laudato Auctore exornata, ampla adeo eſt, ut intra anguſtos limites hujus additionis coarctari haud patiatur.

Articulus X.

Appellatio quoad attentata, & revocationem eorum.

1 ATtentata, prout ad præſens ſpectat, idem ſunt ac innovata contra Jus, lite, ſeu appellatione pendente. Colligitur *ex l. Unica, ff. Nihil novari appellatione interpoſita, & ex toto titulo 16. Ut lite pendente, nihil inno-*
2 *vetur*. Et merito dicuntur innovata, quia, ſi nihil innovetur, ſeu non fiat aliquid novi, quod antea inceptum non fuerit, non voca-
3 tur attentatum, ſed potius continuatum. Attentare enim non dicitur is, qui facit actum continuatum, ideſt, qui continuat actum præcedentem, quia lis, ſeu appellatio non debet quemcumque ſua poſſeſſione privare, & nemo tenetur deſiſtere a continuatione ſui juris, aut poſſeſſionis propter aliquam appellationem; Franciſcus Herculanus *tom.* 5. *Tractatuum tract. de attentatis c.* 3. *num.* 4. *& ſeq.* Scaccia *quæſt.* 4. *de appellat. num.* 70. Franchus *in cap. Cum teneamur* 17. *de appellat. num.* 1. & alii cum Rota *Deciſion.* 44. *num.* 1. *&* 2.
4 *de appellation. in noviſ.* Et additur *contra Jus* ad denotandum, quod ea, quæ fiunt de novo poſt appellationem ex conceſſione juris, non dicuntur proprie *attentata:* Et ſic licet Judex *a quo* poſt appellationem præfigat appellanti terminum ad recipiendos Apoſtolos, vel ad proſequendam appellationem, & ſimilia, non committit vitium *attentati*, quia hæc facit ex conceſſione juris; *cap. Perſonas* 4. *de appellation. & Clementin. Quamvis, de appellation.* Sicuti etiam non diceretur Judex *a quo* aliquid innovare, vel attentare, ſi poſt appellationem præ timore dilapidationis fructuum faceret eos ſequeſtrari, cum ei concedatur a jure; *cap. Quoties poteſt cauſ.* 2. *q.* 6. ubi ſic expreſſe dicitur: *Quoties poſt auditam cauſam Judicem poſſeſſor appellat, fructus poſſeſſionis, de qua agitur (dum ſequendæ audientiæ eventus dubius eſt) merito ſequeſtrantur; & cap. Ab eo* 3. *de ſequeſtr. poſſeſſion. & fructuum*, ibi: *Ab eo, qui a ſententia provocavit, fructus poſſeſſionis (ſi diſſipentur ab ipſo) poſſunt, lite pendente, rationabiliter ſequeſtrari.*

Attentata, pendente appellatione a ſenten- 5
tia definitiva, revocantur ante omnia per remedium *Attentati*, ita ut Judex *ad quem* ante omnia debeat penitus revocare, nedum ea, quæ ſunt innovata poſt appellationem interpoſitam, ſed etiam ea omnia, quæ ſunt innovata, & mutata medio tempore inter ſententiam, & appellationem, perinde ac ſi poſt eamdem appellationem innovata fuiſſent; Dummodo poſtea infra decem dies appellatum ſit.
Sic præciſe habetur *in cap. Non ſolum* 7. *de* 6
appellation. in 6. Non ſolum innovata poſt appellationem a definitiva ſententia interjectam debent ſemper (exceptis caſibus in quibus jura poſt ſententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis Judicem penitus revocari, ſed etiam ea omnia, quæ medio tempore inter ſententiam, & appellationem, quæ poſtmodum infra decendium interponitur ab eadem, contingit innovari, ac ſi poſt appellationem eamdem innovata fuiſſent. Et ratio eſt, quia appellatio a Definitiva eximit appellantem a juriſdictione Judicis *a quo* quoad illam cauſam, a cujus ſententia appellavit, taliter quod durante appellatione, reſpectu illius cauſæ non ſit amplius proprius ejus Judex, adeoque quidquid interim Judex *a quo* circa eam innovat, ſeu attentat, eſt ipſo jure invalidum, tamquam factum a Judice non ſuo, & incompetente; *cap. At ſi Clerici* 4. *de Judiciis*, ibi: *Sicut etiam ſententia a non ſuo Judice lata non tenet, ita & facta confeſſio coram ipſo*; *Et Regul.* 26. *de Regulis Juris in* 6. *Ea quæ fiunt a Judice, ſi ad ejus non ſpe-*
ctant officium, viribus non ſubſiſtunt. Ratio an- 7
tem, quare revocanda ſint ante omnia etiam innovata, & attentata medio tempore inter ſententiam, & appellationem, quæ poſtmodum infra decendium interponitur, ut dicit citatus textus, eſt, quia ſententia lata a Judice *a quo* non tranſit in rem judicatam, niſi poſt decendium elapſum, textu expreſſo *in cap. Quod ad conſultationem* 15. *de ſententia, & re judicata*, & intra ipſum decendium ſtat in libertate condemnati appellare, vel non, a ſententia definitiva Judicis *a quo*, juxta textum expreſſum *in Authentic. Hodie: & in cap. Anteriorum* 28. *cauſ.* 2. *q.* 6. adeoque intra id temporis a jure conceſſi ad appellandum nequeunt aliqua innovari a Judice *a quo*; aliter ea omnia tamquam attentata ſunt revocanda ſtatim a Judice *ad quem*, ut præjudicialia contra jus libertati appellandi.

Attentata autem, pendente appellatione a 8
ſententia interlocutoria, ſeu a gravamine, non revo-

revocantur ante omnia, ſed debet prius juſtificari cauſa appellationis, & cauſa juſtificata, & probata, tunc revocantur, niſi tamen judex *ad quem*, poſt devolutam ad ſe cauſam, per appellationem canonice inhibuerit Judici *a quo*, ne ulterius procederet, quia tunc omnia innovata a Judice *a quo* poſt inhibitionem eſſent ante omnia reducenda in ſtatum priſtinum per ipſum Judicem *ad quem*, textu expreſſo *in cap. Non ſolum*, *de appellat. in 6.* §. *Illa vero*, ibi: *Illa vero, quæ poſt appellationem interpoſitam ante definitivam ſententiam innovantur, donec appellationis cauſam veram eſſe conſtiterit, non debent, niſi Judex appellationis (poſtquam ſibi conſtiterit per appellationem emiſſam ex cauſa probabili fore ad ſe negotium devolutum) inhibeat canonice Judici a quo appellatum extitit, ne procedat; tunc enim quidquid poſt inhibitionem hujuſmodi fuerit innovatum, eſt (licet cauſa eadem non ſit vera) per eumdem appellationis Judicem ante omnia in ſta-*
9 *tum priſtinum reducendum*. Ratio autem quare attentata, pendente appellatione a ſententia definitiva, debeant ſtatim, & ante omnia revocari, & attentata, pendente appellatione ab Interlocutoria, non debeant revocari, niſi poſtquam fuerit juſtificata appellatio, & conſtiterit veram eſſe cauſam appellandi, ratio, inquam, differentiæ, & diſparitatis eſt, quia per ſententiam definitivam finitur officium Judicis *a quo*, qui, poſtquam ſententiam pronunciavit, deſinit eſſe Judex, *l. Judex 55. ff. de re judicata*, & per appellationem ab ea devolvitur tota cauſa ad Judicem *ad quem*, ſtatim ſuſpenſa omni juriſdictione Judicis *a quo* abſque ulla juſtificatione cauſæ appellandi: Unde ſi Judex *a quo* ulterius ſe immiſceret cauſæ illi, procederet ſine juriſdictione, & invalide ageret, ut colligitur *ex cap. At ſi Clerici 4. de*
10 *Judiciis*. E contra vero per appellationem ab Interlocutoria, non finitur totaliter officium Judicis *a quo*, qui, poſtquam ſententiam pronunciavit, remanet adhuc Judex; *l. Quod juſſit 14. ff. de re judicata*; nec per appellationem ab ea devolvitur taliter cauſa ad Judicem *ad quem*, ut ſtatim remaneat ſuſpenſa omnis juriſdictio Judicis *a quo*, abſque ulla juſtificatione cauſæ appellandi, quia Judex *a quo*, non obſtante tali appellatione, poteſt adhuc in cauſa procedere, ſi revocet gravamen; *cap. Cum ceſſante 60. de appellat.* & priuſquam remaneat ſuſpenſa juriſdictio Judicis *a quo*, quoad effectum revocandi attentata, debet allegari, & probari cauſa rationabilis appellandi; *cap. Ut debitus honor 59. de appellat.* & per hoc in appellatione ab Interlocutoria neceſſe eſt, ut prius conſtet de veritate cauſæ appellationis, ut ex eventu litis ſciatur, an attentata ſint revocanda, nec ne; Gloſſa *in cit. cap. Non ſolum 7. de appellation. in 6.* §. *Illa vero*, *verb. Ante definitivam*, & ibi Doctores paſſim.

Additiones ex aliena manu.

De attentatis quoque fuſe æque ac docte 11
more ſuo agit idem Cletzel. *de appellat. illo ipſo cap. 6.* citato in præcedenti additione ad Art. IX.

ARTICULUS XI.

Appellatio quoad aliquos caſus, in quibus moraliter eſt illicita, vel licita.

Appellatio eſt illicita, & contra juſtitiam, 1
cum interponitur cum ſolo fine, ut cauſa longius producatur, & ne contra ſe juſta ſententia proferatur, & ſic appellans tenetur de damnis illatis. Colligitur *ex cap. Omnino 27. cauſ. 2. quæſt. 6.* ubi ſic præciſe habetur: *Omnino puniendus eſt, ut quoties injuſtâ appellatio pronunciatur, ſumptus, quos, dum ſequeretur adverſarius impendit, reddere cogatur, non ſimplos, ſed quadruplos*. Er ratio eſt clara, 2
quia talis appellans magnam injuriam infert Judici *a quo* appellat, & magnam injuſtitiam committit in proximum, quem cogit ad indebitas expenſas, protrahendo injuſte cauſam ſua iniqua appellatione; Sic Divus Thomas 2. 2. *quæſt. 69. art. 3. in corpore* his præciſis verbis: *Duplici de cauſa contingit aliquem appellare. Uno quidem modo confidentia juſtæ cauſæ, quia ſcilicet injuſte a Judice gravatur, & ſic licitum eſt appellare .... Alio modo aliquis appellat cauſa afferendæ moræ, ne contra eum juſta ſententia proferatur, & hoc eſt calumnioſe ſe defendere, quod eſt illicitum... facit enim injuriam & Judici, cujus Officium impedit, & adverſario ſuo, cujus Juſtitiam, quantum poteſt, perturbat; Et ideo, ſicut dicitur cauſ. 2. qu. 6. omnino puniendus, cujus appellatio injuſta pronunciatur*. Et corroboratur auctoritate S. Bernardi *lib. 3. de conſideratione cap. 2. n. 7. Iniqua autem omnis appellatio, ad quam juſtitiæ inopia non coegit. Appellare, non ut graves, ſed ſi gravaris, licet... Qui igitur non gravatus appellas, liquet, quia aut gravare intendit, aut tempus redimere. Non eſt autem ſuffugium appellatio, ſed refugium*.

Appellatio eſt penitus illicita in cauſa, quam 3
appellans ſcit eſſe injuſtam, & talis appellans te-

Digitized by Google

tenetur ad integram reſtitutionem damnorum illatorum. Deſumitur *ex cit. cap. Omnino* 27. *cauſ.* 2. *q.* 6. in cujus etiam Summario expreſſe habetur: *Injuſte appellans omnino puniendus eſt*. Et confirmatur *ex cap. Cum Speciali* 41. *de appellat.* §. *Porro*, ubi Pontifex Innocentius III. declarat appellationem inſtitutam fuiſſe, ne innocentes in cauſis juſtis a Judicibus ſubalternis opprimantur, non vero, ut in cauſis injuſtis iniquitas appellantium defendatur, *ibi*: *Cum appellationis remedium non ſit ad defenſionem iniquitatis, ſed in præſidium innocentiæ inſtitutum*; Et ad hoc facit auctoritas Sancti Bernardi *lib.* 3. *de conſideratione cap.* 2. *num.* 7. amplexa, & adducta a Sancto Antonino *tom.* 3. *Summ. Hiſtorialis pag.* 48. *editionis Lugdunenſis anni* 1587. his verbis: *Non eſt appellatio ſuffugium, ſed refugium; ſed antidotum verſum eſt*
4 *in venenum*. Appellatio eſt illicita, & peccaminoſa, ſi fiat a Judice Catholico ad Judicem Acatholicum, ſeu alterius Fidei; Habetur expreſſe *in cap. Catholicum* 32. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. his verbis: *Catholicus, qui cauſam ſive juſtam ſive injuſtam ad Judicium alterius Fidei Judicis provocat, excommunicatur*; Et in ejus Summario ſic clariſſime dicitur. *Excommunicatur Catholicus, qui committit cauſam ſuam Judicio alterius Fidei*; Et ſic tenet expreſſe S. Thomas 2. 2. *q.* 59. *art.* 3. *ad primum*, his verbis: *Quia non præſumitur eſſe rectitudo, ubi vera Fides non eſt; ideo non licet Catholico ad infidelem Judicem appellare, ſecundum illud cauſæ* 2. *quæſt.* 6. *cap. Catholicus &c.* Nam & Apoſtolus 1. *ad Corinthios c.* 6. *n.* 5. & 6. arguit eos, qui judicio contendebant apud Infideles; Verba Apoſtoli ſunt iſta præciſa; *Ad verecundiam veſtram dico. Sic non eſt inter vos ſapiens quiſquam, qui poſſit judicare inter Fratrem ſuum? Sed Frater cum Fratre Judicio contendit, & hoc apud Infideles*. Et in Summario hujus capitis clariſſime dicitur: *Corripit eos, quod Judicio contenderent coram Judice Ethnico*.

5 Condemnatus a Judice non habente ſufficientes probationes pro illo condemnando, licet revera ſit Reus coram Deo, nihilominus poteſt ab illa ſententia licite appellare, quia licet ſit Reus coram Deo, & in Foro interiori, non eſt tamen Reus in Foro exteriori, & coram Judice, qui ferre debet ſententiam juxta allegata, & probata; Unde cum Judex juxta allegata, & probata non habeat ſufficientes probationes ad ferendam talem ſententiam condemnationis, poterit condemnatus licite ab ipſa appellare tamquam illegitime prolata. Colligitur *ex cap. Ei, qui appellat* 41. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. §. *Item ſententia*, ubi ſic præciſe habetur; *Item ſententia contra ſolitum ordinem Judiciorum a Præſide prolata auctoritatem rei judicatæ non habet*. Et ſic habetur etiam *in l. Prolatam* 4. *Cod. de ſententiis, & interlocutionibus omnium Judicum lib.* 7. *tit.* 45. Ipſe 6
enim condemnatus, uti non ſufficienter convictus, in tali caſu juſtiſſime appellaret, ut deſumitur *ex cap. Nos in quemquam* 1. *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. per hæc præciſa verba S. Auguſtini ibi adducta: *Nos in quemquam ſententiam ferre non poſſumus, niſi aut in convictum, aut ſponte confeſſum:* Et in Summario hujus capitis expreſſe dicitur: *Damnari non valet, niſi aut convictus, aut ſponte confeſſus*. Vide ſupra verb. *Accuſatus n.* 5. 6. & 7.

Supplementa Auctoris.

Appellationes omnes, & inhibitiones, per 7
quas retardetur executio, aut impediatur proceſſus ad ulteriora in iis, quorum executio a Tridentino, vel Conſtitutionibus Apoſtolicis commiſſa eſt Locorum Ordinariis, addita clauſula: *appellatione, vel inhibitione quacumque poſtpoſita*, ne a Tribunalibus recipiantur, ſtatuit Benedictus XIV. Conſt. incip. *Ad militantis*. Quæ appellationes, inhibitioneſque 8
ſi concedantur, præterquam quod ejus ſtatutum violatur, nullæ ſint; *ibid.* §. 38.

Excipiuntur tamen caſus, qui forte occur- 9
rerint ſingulares ab hac regula eximendi; tunc vero ne dentur monitoria, citationeſque vetat, niſi prius in ſupplici libello ad hoc porrigendo facti circumſtantia peculiaris clare exponatur cum aliquo documento ſemiplene ſaltem eamdem circumſtantiam verificante; *ibid.*
§. 39. Et Notarii non ſervantes talem for- 10
mam, infamiam & inhabilitatem incurrunt, cum pœnis pecuniariis; *ibid.* §. 40.

Appellatio admitti nequit, niſi legitime in- 11
terpoſita, & in caſibus a jure permiſſis; *ib.*
§. 43. Appellatio a gravamine admitti nequit, 12
niſi probato gravamine non reparabili per definitivam; *ibid.*

Appellatio ſuſpenſiva, ubi locum non ha- 13
bet, non intelligitur inducta per ea, quæ diſpoſita ſunt circa valorem Citationum Cameralium in partibus; Idem tom. 1. Conſtitut. 165. incip. *Romanæ* §. 14.

Appellatio ab irrationabili judicio Epiſcopi 14
a Pio V. permiſſa eſt in devolutivo tantum; Idem Conſtitut. 68. incip. *Cum illud* §. 2. Sicut etiam tacite a Concilio Tridentino; Idem
ibid. §. 15. Appellatio ab irrationabili judicio 15
Epi-

Epiſcopi infra decem dies a die collationis eſt
interponenda ; Idem *ibid.* §. 7. Ibique traditur
forma transferendi acta coram Judice *ad quem*.
16 Appellatio ab irrationabili judicio Epiſcopi
non permittitur, non probato gravamine,
tam quoad doctrinam, ex actis, quam quoad
17 reliqua, ſaltim extrajudicialiter ; Idem *ib.* In-
tellige tamen, ubi ſervata fuerit in concur-
ſu, & examine forma ibi præſcripta ; Idem
18 *ib.* In hujuſmodi appellationis judicio Judex
ad quem non poteſt pronunciare niſi comper-
to gravamine, & ſecundum *acta* tam quoad
doctrinam, quam quo ad reliqua ; Idem *ib.*
19 §. 16. In iis vero, quæ Epiſcopus a *quo* ex
informata conſcientia ipſi revelaverit, omni-
modam fidem ei habebit, & ſecreti legem cu-
20 ſtodiet ; Idem *ibid.* Et in hujuſmodi judicio
duæ conformes faciunt rem judicatam ; Idem
ib. §. 17.
21 Appellatio a judicio Epiſcopi ſuper Paro-
chiali liberæ collationis, admittitur in devo-
lutivo tantum ; Idem tom. 2. Conſtitut. 4.
22 incip. *Reddita*. Appellatio a judicio Epiſcopi
inſtituentis, ſi id conforme ſit judicio Patro-
ni præſentantis, non admittitur, niſi in de-
23 volutivo ; Idem *ib.* Si vero Epiſcopus poſtpo-
nendum cenſuerit eum, quem Patronus Eccle-
ſiaſticus tamquam digniorem prælegerit, hu-
jus appellatio admittitur etiam in ſuſpenſivo ;
Idem *ib.*
24 Appellatio a ſententia lata ſuper nullitate
Matrimonii in quacumque inſtantia ſemper
ſuſpendit executionem. Idem tom. 1. Conſtit.
25 33. incip. *Dei miſeratio*, §. 11. Appellatio in
cauſis Matrimonialibus præcludi nequit per
acta pœnalia inter partes inita ; Idem tom. 1.
Conſtit. 85. incip. *Nimia*, §. 7.
26 Appellatio a ſententia pro nullitate Profeſ-
ſionis Regularis prolata, a Defenſore Profeſ-
ſionum eſt interponenda, & proſequenda ; Idem
27 tom 2. Conſtitut. 47. incip. *Si datam*. Appel-
latio ab unica ſententia lata pro nullitate Pro-
feſſionis ſemper ſuſpendit executionem ; Idem
28 *ib.* Et licet non interpoſita fuerit, res non
dicitur judicata, nec Profeſſus exire poteſt e
Clauſtris ; Idem *ib.*
29 Appellantes ad futurum Concilium excom-
municantur, & reſpective interdicto ſubjiciun-
tur ; Idem tom. 1. Conſtitut. 14. incip. *Pa-
30 ſtoralis*, §. 2. Appellantes a gravamine, vel
futura executione Litterar. Apoſtolicarum ad
poteſtatem ſæcularem, excommunicantur ; I-
dem *ib.* §. 13.
31 Clericus ob crimen occultum ab Epiſcopo
ſuſpenſus a ſuſceptis, vel a ſuſcipiendis Or-
dinibus, non poteſt appellare, ſed tantum ſuas
querelas ad Sedem Apoſtolicam deferre : Et ſi
appellet, ac in Ordine miniſtret, incurrit ir-
regularitatem ; Idem *de Synodo Diœceſana*,
lib. 7. *c.* 71. *a n.* 3. *ad* 5. Vide verb. *Ordo*,
a num. 84. *ad* 87. ubi ad id afferuntur varia
Decreta.

APPLICATIO Miſſæ. Vide verb. *Miſſa art.* 2. & 7. *per tot.*

APPROBATIO PRO CONFESSIONIBUS EXCIPIENDIS.

Articulus I.

Quo ad varia, quæ concernunt Confeſſariorum approbationem.

SUMMARIUM.

1 *Quid eſt Approbatio*, ad num. 5.
6 *Quam ſit neceſſaria*, ad n. 9.
10 *Quando expiret*, ad n. 14.
15 *A quibus dari poſſit*, ad n. 41.
42 *Etiam reſpective ad Regulares, ut poſſint audire Confeſſiones Sæcularium*, ad n. 43.
44 *Petita & non obtenta an ſufficiat*, ad num. 46.
47 *An ipſa indigeant Regulares Graduati.*
48 *De examine ad Confeſſiones.*
49 *Regulares pravio examine ſemel approbati an poſſint iterum examinari*, ad n. 59.
60 *Et idonei reperti an limitata facultate poſſint approbari*, ad n. 62.
63 *Quid? de facultate audiendi Confeſſiones Tertiariorum, & aliorum, qui ipſis Regularibus famulantur*, ad n. 70.
71 *Regulares unius Conventus an poſſint omnes ſimul ſuſpendi*, ad n. 72.
73 *An Confeſſarii in una Diœceſi approbati poſſint in alia Confeſſiones excipere*, ad num. 83.
84 *Quid? de Parochis*, ad n. 85.
86 *Aut Capellanis Militum, ſeu Miſſionariis Campeſtribus*, ad n. 88.
89 *Approbatio dari poteſt ab Ordinario extra Diœceſim exiſtente*, ad n. 90.
91 *Regularis approbatus in una Diœceſi, ſi poſt tranſitum ad alium redeat ad primam, non indiget nova approbatione*, ad n. 92.

93 *Sub-*

93 *Subnectuntur additiones ex aliena manu*, ad num. 111.

1 APprobatio eſt authenticum judicium, ſeu
declaratio de idoneitate, & ſufficientia
Sacerdotis ad audiendas Confeſſiones, facta
ab habente poteſtatem Epiſcopalem, vel quaſi
Epiſcopalem. *Eſt in re communis*, & additur
ly quaſi Epiſcopalem ad denotandum, quod
etiam Prælati exempti Regularium poteſtatem
quaſi Epiſcopalem habentes, examinare, &
approbare poſſunt Confeſſarios pro Regulari-
2 bus ſibi ſubjectis. Hinc patet quod approba-
tio non ſit collatio Juriſdictionis, ſed iſta duo
3 inter ſe differunt; Approbatio enim eſt actus
intellectus, ſeu judicium, quo Epiſcopus, vel
Superior ſolum judicat Sacerdotem A. v. g.
eſſe idoneum, & ſufficientem ad audiendas
4 Confeſſiones; Collatio vero Juriſdictionis eſt
actus voluntatis, quo Superior confert, ſeu
dat tali Sacerdoti poteſtatem in ſuos ſubditos
ad audiendas eorum Confeſſiones, & ſic cla-
re patet, quod collatio Juriſdictionis neceſ-
ſario præſupponat approbationem, cum Epiſ-
copus, ſeu Superior nolit quemquam poſſe
ſuorum ſubditorum Confeſſiones audire, niſi
prius ſaltem natura judicaverit ipſum eſſe ido-
5 neum, & ſufficientem. Approbatio ſtare po-
teſt ſine juriſdictione, ut ſi Epiſcopus, non
obſtante judicio de idoneitate Sacerdotis, eum
adhuc non deputaret ad audiendas Confeſſio-
nes; *Sic cum communi* Sporer *tom. 3. part. 3.
c. 6. ſect. 1. q. 3. num. 669.* Reginaldus *lib. 1.
num. 168.*

6 Approbatio Ordinarii prærequiritur ad va-
lide abſolvendum ſæculares, ita ut Confeſſio
ſcienter habita apud Confeſſarium non ap-
probatum ſit penitus invalida, ut colligitur
ex Concil. Trident. ſeſſ. 23. c. 15. de reform.
ubi ſic ait: *Quamvis Presbyteri in ſua Ordi-
natione a peccatis abſolvendi poteſtatem accipiant,
decernit tamen S. Synodus, nullum, etiam Re-
gularem poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sa-
cerdotum audire, nec ad id idoneum reputari,
niſi aut Parochiale Beneficium, aut ab Epiſco-
pis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſa-
rium, aut alias idoneus judicetur, & approba-
tionem, quæ gratis detur, obtineat, privilegiis,
& conſuetudine quacumque, etiam immemorabi-
li, non obſtantibus*: ubi ſignanter notanda eſt il-
la particula *Non poſſe*, quæ cum ſit negativa
importat carentiam exercitii Juriſdictionis,
adeo ut in actum valide abſolvendi exire non
poſſit; Et ſic ſtatuerunt varii Summi Pontifices
Leo X. *die 9. Decemb.* 1516. in Conſtit. incip.
Dum intra mentis, apud Confectium; Grego-
rius XV. *nonis Febr.* 1622. Conſtit. incip. *In-
ſcrutabili* Dei providentia; Urbanus VIII. *die*
12. *Septembris* 1628. Conſtit. incip. *Cum ſicut
accepimus*; & Innocentius X. *die* 15. *Maii* 1648.
Conſtit. incip. *Cum ſicut accepimus:* ubi con-
firmavit Decretum Sacræ Congregationis ſpe-
cialiter deputatæ ortis Controverſiis inter Epi-
ſcopum Angelopolitanum, & Patres Societa-
tis Provinciæ Mexicanæ, quæ Congregatio ad
nonum cenſuit, *Prædictos Religioſos nequaquam
poſſe in Civitate Angelopolitana Confeſſiones Sæ-
cularium audire ſine approbatione Epiſcopi Diœ-
ceſani*. Inſuper idem Pontifex in hac conſti-
tutione ſtatuit: *Contravenientes ab Epiſcopo
tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato coerceri, &
puniri poſſe, etiam Cenſuris Eccleſiaſticis in vim
Conſtitutionis ſanctæ memoriæ Gregor. XV. quæ
incipit: Inſcrutabili Dei providentia: ac proin-
de memoratis Religioſis, qui hujuſmodi approba-
tionem, & licentiam ſe obtinuiſſe non docue-
runt, potuiſſe Epiſcopum, ſive ejus Vicarium
Generalem præcipere ſub pœna Excommunicatio-
nis latæ ſententiæ, ut a Confeſſionibus audien-
dis, & Dei prædicatione abſtinerent*, ſunt ejus
præciſa verba: Et quod Regularis Sacerdos,
qui abſque prævia Epiſcopi approbatione Con-
feſſiones perſonarum ſæcularium audiret, poſ-
ſit etiam pœnis Cenſurarum puniri, declara-
vit etiam Sac. Congr. Concil. *in Neapolitana*
14. *April.* 1646. *lib.* 18. *decret. pag.* 73.

Approbatio prærequiritur etiam ad valide 7
abſolvendum a peccatis venialibus, & pecca-
tis mortalibus alias confeſſis: Et ratio eſt,
quia licet materia ſit libera, abſolutio tamen
eſt ſententia, & actus Judicii, qui ſi exercea-
tur in non ſubditum, eſt nullus; *cap. At ſi Cle-
rici* 4. *de Judiciis*, & *Regul.* 26. *de Regulis
Juris in* 6. & expreſſe habetur ex Trident. *ſeſſ.*
14. *cap.* 7. his verbis: *Quoniam igitur natura,
& ratio judicii illud expoſcit, ut ſententia in
ſubditos dumtaxat feratur; perſuaſum ſemper in
Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus
hæc confirmat, nullius momenti abſolutionem eam
eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in
quem ordinariam, aut ſubdelegatam non habet
Juriſdictionem*. Tum quia Concilium Trident. 8
in decreto allato *numero præcedenti*, ubi defi-
nit, ad validitatem abſolutionis requiri appro-
bationem, nullum ponit diſcrimen inter abſo-
lutionem a mortalibus, & abſolutionem a ve-
nialibus, ſed ſimpliciter dicit, ut legenti pa-
tet, ad abſolutionem a peccatis requiri Epiſ-
copi approbationem, qua ſola confertur Con-
feſſariis Juriſdictio in pœnitentes, unde cum

Digitized by Google

ſine approbatione nullam habeant juriſdictionem in pœnitentes; ſine ipſa invalida erit abſolutio etiam a venialibus; omnis enim poteſtas abſolvendi a peccatis, quam Presbyteri in ſua Ordinatione accipiunt, per hoc Concilii Decretum eſt ipſis penitus ſuſpenſa, ante-
9 quam approbationem obtineant. Unde jure merito oppoſitæ opinionis uſus fuit prohibitus ab Innocentio XI. 12. *Februarii* 1679. in decreto de Communione quotidiana, & Confeſſione venialium incip. *Cum ad aures*, ubi ſic præciſe præcipitur Ordinariis: *Non permittant, ut venialium Confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario*. Sic Maſtrius *diſp.* 21. *qu.* 8. *num.* 202. Faber, Brancatus, Felix Poteſtas, Matthæucci, & alii paſſim.

10 Approbatio ad beneplacitum, ſeu abſque temporis limitatione conceſſa, non expirat per mortem, vel amotionem ab Officio ipſius concedentis, quia ejus beneplacitum, & voluntas, eo ipſo quod non fuerit revocata, moraliter perſeverare cenſetur, ut tenent communiter Doctores; eo vel maxime quia ipſa eſt quædam gratia, *quæ morte non perimitur concedentis*, *ex cap. Si ſuper gratia*, *de Officio Delegati lib.* 1. *tit.* 14. *in* 6, & hoc etiam *re integra*, ideſt etiamſi concedens deceſſerit, priuſquam habens talem approbationem Confeſſiones excipere inceperit; citat. *cap. Si ſuper gratia*, & *cap. Si cui nulla*, *de præbendis*. Et colligitur etiam ex Conſtit. S. Pii V. incip. *Romani Pontificis providentia*, & ex Conſtitut. Clem. X. incip. *Superna*, ubi ex quo dicatur quod poſſit a ſucceſſore revocari approbatio facta a prædeceſſore, ſupponitur evidenter, quod non ſit revocata per mortem, aut amotionem præciſe ejuſdem prædeceſſoris. Vide verb. *Gratia ut eſt gratioſum Reſcriptum n.* 8.

11 Approbatio ad beneplacitum quibuſcumque etiam Regularibus conceſſa, quandocumque revocari poteſt; Sacra Congr. Epiſc. & Regul.
12 *in una Papienſi* 19. *Martii* 1619. Et poteſt reduci ad tempus limitatum; Sacra Cong. Con-
13 cil. *in una Patavina* 7. *Januar.* 1654. Quo tempore limitato elapſo, expirat ſine alia revocatione; Eadem Sacra Cong. *in una Toletana* 18. *Septembris* 1595. & *in una Conſentina* 1.
14 *Mart.* 1595. Ante vero finitum tale tempus, non poteſt ſine cauſa revocari; Imo ſine gravi cauſa, neque prorogatio debet denegari; Sacra Congr. 27. *Martii* 1615. & 14. *Febr.* 1648. Non obſtante tamen quacumque approbatione: ſi manifeſte conſtet, approbatum quempiam fuiſſe redditum inidoneum, nequit eligi in Confeſſarium; Trullench *in Bull. Cruciat. lib.* 1. §. 7. *cap.* 1. *dub.* 3. *num.* 8. cum Ledeſma *cap.* 13. *de pœnit. concl.* 1. *dub.* 15. ſecus ſi dubitetur de inidoneitate, quia tunc præſumptio ſtat pro approbatione Epiſcopi, & pro opinione, ac ſama Confeſſarii. Si vero pœnitens in Confeſſione dignoſcat, eum eſſe inidoneum, cum alio debet confiteri, non ſecus ac ſi cum amente confeſſus fuiſſet; Mendo *in Bull. Cruc. diſp.* 22. *num.* 106.

Approbatio Confeſſariorum pro locis exemptis pertinet ad Epiſcopum, intra cujus Diœceſim exiſtunt loca exempta, non autem ad Prælatum loci, ex Conſtitut. Gregorii XV. 15
incip. *Inſcrutabili*. Secus vero ſi locus ſit nullius Diœceſis; quia in tali caſu Prælati propriam Diœceſim, & ſeparatum Territorium habentes poſſunt pro ſuis ſubditis Confeſſarios approbare; Sacra Congreg. Concilii *in Nicaſtrotenſ.* 24. *Januar.* 1595. & *in Nullius Maruggio* 20. *Auguſti* 1630. 16

Generaliter loquendo approbatio poteſt dari ab Epiſcopis, ab eorum Vicariis in Spiritualibus, a Vicariis Capitularibus Sede vacante, ab Abbatibus, Commendatariis, Prioribus, & aliis habentibus proprium Territorium, in quo ex privilegio Papæ exerceant Juriſdictionem Epiſcopalem privative quo ad Epiſcopos, & a Generalibus, & Provincialibus Regularibus quo ad ſuos ſubditos. *Eſt Com-* 17
munis. Quod poſſit dari ab Epiſcopis, definit expreſſe Tridentinum *cit. cap.* 15. *ſeſſ.* 23. & hoc procedit etiam in Epiſcopis electis, & confirmatis, licet nondum conſecratis, quia per confirmationem confertur eis Juriſdictio in ſubditos, a quo promanat facultas appro- 18
bandi. Non autem ſic de Epiſcopis, præciſe electis, & nondum confirmatis, & præciſe Titularibus, quia iſti per nudam electionem, & Titulum non habent Juriſdictionem in ſubditos; Suarez *tom.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 5. Reginald. *lib.* 1. *n.* 181. Roſignolus, & alii. Epiſcopus excommunicatus non toleratus, aut ſuſpenſus ab officio, ac juriſdictione, neque ipſe approbare poteſt ad confeſſiones audiendas, quia approbatio eſt actus juriſdictionis, quam ille nequit exercere. Ita P. Suarez *diſp.* 28. *ſect.* 5. Victoria *de confeſſ. num.* 152. Sotus, Sylveſter, Gutterez, & alii. Oppoſitum tamen eſt etiam in praxi certo probabile ob auctoritatem; cum hanc teneant ſententiam Baſilius de Leon *lib.* 5. *de Matrim. cap.* 17. §. *unic. n.* 14. Navarrus, Henriquez, Fagundez, Tabiena, & alii non 19
pauci. Quod dari poſſit a Vicariis Generalibus, patet, quia Vicarius Generalis habet 20
po-

Digitized by Google

poteſtatem ordinariam Juriſdictionis, & con-
ſtituit unum Tribunal cum Epiſcopo, cujus
21 vices in Juriſdictionalibus ſuſtinet. Quod dari
poſſit a Vicariis Capitularibus, ratio eſt evi-
dens, quia Vicarius Capitularis ſuccedit Epi-
ſcopis in Juriſdictionalibus, quæ Jure Ordina-
rio competunt eidem Epiſcopo; *cap. Cum olim,*
22 *de major. & obedient.* Quod dari poſſit ab Ab-
batibus, Commendatariis &c. ratio eſt, quia
in ſuis reſpective Territoriis plena poteſtas Ju-
riſdictionis ſpectat ad ipſos Abbates, Commen-
23 datarios &c. privative quo ad Epiſcopos. Quod
poſſit dari a Generalibus, & Provincialibus
quo ad ſuos ſubditos eſt clarum, quia ipſi in
ſuos ſubditos habent Juriſdictionem uti Epiſco-
palem, adeoque dicuntur venire nomine Epi-
ſcopi. *Eſt communis*, & colligitur ex Concil.
Trid. *ſeſſ. 23. cap. 15.* ubi non derogat hoc
jus antiquum competens Regularibus, ſed ſo-
lum eſt ſermo de Confeſſariis ſæcularium, &
habetur ex Decreto Clementis VIII. edito 26.
Maii 1593. confirmato ab Urbano VIII. *Se-
ptemb.* 1624.

24 Approbatio nequit dari a Parochis pro ſuis
Parochianis. Et ratio eſt, quia Concil. Trid.
ſeſſ. 23. cap. 15. requirit approbationem Epi-
ſcopi, ſeu ſaltem habentis Juriſdictionem quaſi
Epiſcopalem independenter a quocumque alio
præterquam a Romano Pontifice: Parochus
autem licet habeat Juriſdictionem in ſuos Pa-
rochianos, non habet tamen Epiſcopalem, &
independentem, ſed ſolum limitatam, & de-
pendentem. Sic Barboſa *de Offic. & Poteſt.
Epiſcopi part. 2. allegat.* 25. Nugnus *in addit.
quæſt.* 8. *art.* 5. *dub.* 6. Lugo *diſp.* 21. *ſect.* 1.
num. 6. Vaſquez, Bonacina, & alii paſſim;
& ſic decrevit Sacra Congr. Epiſcop. & Re-
25 gul. 20. *Auguſti* 1602. Immo Parochi ne qui-
dem poſſunt ſibi Confeſſarium eligere ſimpli-
cem Sacerdotem non approbatum ab Ordina-
rio; nam Alexander VII. *die* 24. *Septembris*
1665. damnavit hanc propoſitionem 16. in or-
dine: *Qui Beneficium Curatum habent, poſſunt
ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem
non approbatum ab Ordinario.*

26 Approbatio, an dari poſſit a Nunciis, &
Legatis Apoſtolicis in ſuis reſpective Provin-
ciis? variant Doctores. Poſſe Nuncios, & Le-
gatos pro ſuis Provinciis approbare quoſcum-
que Sacerdotes, tenent multi, & expreſſe Leſ-
ſius *in Auctario verb. Confeſſarius caſu* 1. Pel-
lizarius *tom. 6. c. 2. n.* 1. Gobat *tract. 7. n.* 56.
ubi dicit D. Nuncium N. N. certo ſuo facto
hoc probaſſe *anno* 1671. & idem tenere viden-
tur Barboſa *in lib. 1. Decretal. tit. 30. cap. Cum
non ignoretis n.* 2. ubi ait: *Legatus tamen po-
teſt in ſua Diœceſi;* Tuſcus *verb. Legatus con-
cluſ.* 158. ubi ait: *Legatus Apoſtolicus in ſua
Provincia habet ordinariam Juriſdictionem: quid-
quid poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi reſpectu Ju-
riſdictionis, poteſt Legatus in ſua Provincia;*
Et ſic tradunt Speculator *tit. de diſpenſat. §.
Conſequenter num. 4. & tit. de Legato §. Nunc
oſtendendum n.* 54. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Can-
cellariæ Gloſſ. 25. n.* 15. Abbas *in c. 1. de Of-
ficio Legati num.* 2. Sylveſter *verb. Delegatus
qu. 12. &* 14. Roſella *verb. Legatus num.* 4.
Guttierez *quæſt. Canon. lib. 1. c. 11. num.* 6.
Rebuff. *in praxi Beneficiar. tit. de unione n.* 24.
Pirhing *lib. 1. tit. 30. n.* 4. Henriquez *lib.* 14.
de Irregular. cap. 18. n. 2. Sannig *lib. 1. tit.* 30.
Pontius *de Matrimon. lib. 5. cap. 10. num.* 7.
Azorius *part. 2. lib. 5. cap. 27. qu.* 5. Viva *de
Jubilæo qu. 9. art.* 4. Riccius *in Praxi reſolut.*
363. *num.* 2. La Croix *lib. 6. part. 2. n.* 1494.
Ugolin. *de Offic. Epiſcopi cap. 52. §.* 1. Immo 27
Nuncii in ſua Provincia gerunt vices Sedis
Apoſtolicæ; *cap. Mandata, de præſumpt.* ubi
ſic habetur: *Proinde ſuper cunctas Eccleſias Si-
ciliæ te vices Sedis Apoſtolicæ miniſtrare decer-
nimus.* Et in ea Provincia Summi Pontificis 28
gerunt perſonam, ut tradunt Vitalin. *in Cle-
mentina 2. de Offic. Ordinar. n.* 13. Villadieg.
part. 1. qu. 9. & Rota *part. 19. n. 1. dec.* 485.
n. 2. adeoque poſſunt Nuncii, & Legati pro
ſuis Provinciis approbare quoſcumque Sacerdo-
tes ad audiendas Confeſſiones.

Non poſſe autem Nuncios Apoſtolicos ap- 29
probare Confeſſarios pro ſuis Provinciis, te-
nent plurimi cum Pignat. qui *tom. 2. conſul-
tat.* 1. ſolide probat non poſſe Nuncios, nec
approbare Confeſſarios, nec Clericos ordinare
in ſua Provincia; & probat ex Concilio Tri-
dentino *ſeſſ. 6. cap. 5. de reformatione*, ubi ha-
bentur præciſa verba: *Nulli Epiſcopo liceat cu-
juſvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius
Diœceſi exercere, niſi de Ordinarii Loci expreſſa
licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubje-
ctas tantum. Si ſecus factum fuerit, Epiſcopus
ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab exe-
cutione Ordinum ſint ipſo Jure ſuſpenſi.* Et idem
diſponit Concilium *ſeſſ. 14. cap. 2. & ſeſſ. 23.
cap. 8. de reformat.* ubi expreſſe præcipit,
quod unuſquiſque a proprio Epiſcopo ordine-
tur, & addit, *quod ſi quis ab alio promoveri
petat, nullatenus id ei etiam cujuſvis generalis,
aut ſpecialis reſcripti, ac privilegii prætextu,
etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi ejus
probitas, ac mores Ordinarii ſui teſtimonio com-
mendentur.* Et clariſſime *ſeſſ. 7. cap. 11. de re-*

format. his verbis: *Facultates de promovendo a
quocumque non ſuffragentur, niſi habentibus le-
gitimam cauſam, ob quam a propriis Epiſcopis
ordinari non poſſint, in Litteris exprimendam,
& tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua
Diœceſi reſidente, ac pro eo Pontificalia exercen-
30 te.* Et hoc idem ſæpius declararunt Sacræ Con-
gregationes, prout patet in ſequentibus decla-
rationibus ab eodem adductis, *die 9. Martii
1593. in Taurinenſi* Sacra Rit. Congreg. cenſuit
*Nuncium Apoſtolicum non debere exercere Divina
in Eccleſia Archiepiſcopi abſque ejus licentia;*
Sacra Congreg. Concil. *die 16. Aprilis 1633. in
Taurinenſi; Nuncius Apoſtolicus ſi promoveat ad
Ordines Sacros ſuæ Provinciæ Clericos abſque fa-
cultate Sedis Apoſtolicæ, ipſe, & ordinati in-
currunt in pœnas impoſitas a Sacro Concilio Tri-
dentino ſeſſ. 23. cap. 8. de reformat.* Tertio *in
Taurinenſi 23. Auguſti 1653. ſupplicat Nuncius
Taurinenſis pro reſolutione: An ipſi Nuncio Jus
competat abſque licentia Epiſcopi Diœceſani Or-
dines in propria Capella conferendi habentibus
Litteras Dimiſſoriales a propriis Epiſcopis, ut
poſſint a quocumque Epiſcopo ordinari?* Sacra
Congreg. Concil. reſpondit, *Jus ordinandi non
competere Nuncio abſque licentia Diœceſani.* Mo-
nacell. autem *par. 2. tit. XIII. formul. 4. n. 42.*
citat idem Decretum in contrarium. Hinc,
ſequitur Pignat. *ſub n. 4.* Innocentius X. ex
voto Sacræ Congregationis Epiſcop. & Regul.
negotiis præpoſitæ *ſub die 30. Septemb. 1650.*
prohibuit Cardinali Sabellio Legato Bononienſi,
ne ſe ingereret materiis ſpiritualibus, quas
Concilium Tridentinum Ordinario remittit,
ut eſt Clauſura Monialium, approbatio Con-
feſſariorum, Collatio Ordinum, & hujuſmo-
di; & ſic citat, & tenet Eminentiſs. Petra
tom. 1. ſect. 1. Conſtitut. unica Urbani II. n. 44.
Et Sacra Congreg. Concil. *in Ferrarien. Juriſ-
dictionis 12. Januarii 1704.* reſolvit non poſſe
Capellanum Arcis Ferrarienſis audire in ea-
dem Arce Confeſſiones cum licentia Eminen-
tiſſimi Legati, a quo deputatur abſque licen-
tia Eminentiſſimi Epiſcopi, ut *in lib. 54. de-
cret. fol. 6.* Vide verb. *Legatus num. 35.* ubi
referuntur aliæ reſolutiones ad rem.

31 Et licet Nuncii, ſive Legati in ſuis Provin-
ciis dicantur Ordinarii, non tamen ſunt Or-
dinarii Naturales, ſed quaſi Extraordinarii,
& ſuperinducti, & ſic odioſi ex Gloſſa *in Cle-
mentin. 2. de Officio Ordinar. verb. Nolumus*
& ibi Vital. *n. 7.* Abbas *in cap. Si quis con-
tra, de Foro compet. num. 4.* Creſcent. *dec. 20.
de præbend.* Puteus *lib. 2. deciſ. 45. in fin.* Gon-
zalez *in reg. 8. Cancell. Gloſſ. 21. n. 30.* Caſ-
ſad. *deciſ. 5. n. 3. & 11. de decret. & reſerv.*
& Rota *deciſ. 206. num. 3. part. 1. div.* Nec 32
ex quo dicatur, quod Nuncii, & Legati poſ-
ſint in ſuis Provinciis omnia, quæ poſſunt
Epiſcopi in ſuis Diœceſibus, ſequitur quod
poſſint omnia ſimpliciter, & abſolute, quæ
poſſunt Epiſcopi, quia hoc non verificatur in
iis, quæ a Sacris Canonibus, & Concilio Tri-
dentino expreſſe proprio Ordinario reſervata
ſunt, cum ad hæc non extendantur facultates
generales, ut in terminis fortioribus Legati
a latere, firmat textus *in cap. Studuiſti, de
Offic. Deleg.* Et quod Nuncii non poſſint omnia 33
ſimpliciter, & abſolute in ſuis Provinciis, ac
poſſunt Epiſcopi in ſuis Diœceſibus, clariſſi-
me habetur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 7. cap. 13.*
ubi ſic præciſe decernitur: *Præſentati, ſeu ele-
cti, vel nominati a quibuſvis Eccleſiaſticis per-
ſonis, etiam Sedis Apoſtolicæ Nunciis, ad quæ-
vis Eccleſiaſtica Beneficia, non inſtituantur, nec
confirmentur, neque admittantur, etiam prætex-
tu cujuſvis privilegii, ſeu conſuetudinis, etiam
ab immemorabili tempore præſcriptæ, niſi fue-
rint prius a locorum Ordinariis examinati, &
idonei reperti.* Quamvis enim Nuncii habeant 34
poteſtatem Epiſcopali majorem, non tamen
ſimpliciter, ſed ſolum ratione eorum, quæ
Epiſcopis non competunt, aut non conce-
duntur; Majoritas enim attenditur reſpectu
privilegiorum, quæ Pontifex Nunciis conce-
dit. Non conſtat autem Nuncios habere pri- 35
vilegium approbandi Confeſſarios, & Ordines
conferendi in ſua Provincia abſque licentia
Diœceſani. Immo conſtat, quod Nuncii Juriſ-
dictionem Epiſcoporum non debent enervare,
neque confundere; *cap. Pervenit 39. cauſ. 11.
qu. 1.* & neque habere, ut decernit Concil.
Trident. *ſeſſ. 24. cap. 20. de reform.* nec in iis,
quæ ſpectant ad Epiſcopos, ſe ingerere, ut ſta-
tuit Urbanus VIII. 27. *Aprilis* 1641. in De-
creto confirmatorio Reformationis Tribunalis
Nunciaturæ Hiſpaniarum his verbis: *Et in con-
cedendis licentiis ſuſcipiendi Ordines extra tem-
pora a Jure ſtatuta tenorem ſuarum facultatum
adamuſſim obſervet, illarumque fines non exce-
dat, minuſve cuique Litteras Dimiſſoriales ad
ſuſcipiendum Ordines concedat, ſed hujus rei cu-
ram propriis Ordinariis relinquat, quibus quali-
tas perſonarum, quæ ad Ordines volunt promo-
veri, & neceſſitas, aut utilitas Eccleſiarum
cognitæ ſunt,* & ut cenſuit pluries Sac. Cong.
& Innocentius X. *die* 30. Septembris 1650.
ut patet *ſupra n.* 30.

Adeoque ex hucuſque adductis videtur ſe- 36
qui, quod Nuncii non poſſint approbare Con-
feſſa-

feſſarios, nec Ordines conferre ſine licentia Diœceſani, aliter contemnerentur caſuum reſervationes, & eximerentur a Juriſdictione Epiſcopi Presbyteri quo ad examen, & approbationem doctrinæ, & morum, & ſequeretur, quod Epiſcopus non poſſet quoſcumque ſuos Clericos præſertim in Sacris conſtitutos abſque eorum præcedenti examine, & Commendatitiis Litteris quacumque auctoritate promotos a ſuſceptorum Ordinum exercitio ſuſpendere, quod eſt contra Concilium Trid. *ſeſſ. 14. c. 3.*
37 *de reformat.* Unde niſi Nuncii, & Legati, infert Fagnan. *in cap. Ad noſtram, de Conjugio ſervorum num. 3.* ſpeciali facultate ſint muniti, poſt Concilium Tridentinum in prædictis caſibus, & cauſis ab iſto Epiſcopis reſervatis,
38 nullatenus ſe ingerere poſſunt. An autem hæc ſpecialis facultas ſit eis poſt Concilium conceſſa, viderint ipſi. Hoc pro certo refert Paſcucc. *in compend. ad conſult. Canon.* Jacobi Pignatell. *part. 2. tit. de Nunciis Apoſtolicis pag.* 128. fuiſſe eis a Sacra Congreg. Inquiſit. *die* 16. *Maii* 1630. conceſſam facultatem abſolvendi ab Hæreſi in utroque Foro, cum poteſtate eam communicandi aliis ſibi beneviſis pro Foro conſcientiæ.

39 Approbatio debet dari ab Epiſcopo illius Loci, in quo Confeſſarius Confeſſiones audit, quia ſpectat ad Epiſcopum, ne quis in ſua Diœceſi confeſſiones audiat, qui ab eo non eſt judicatus idoneus; unde quilibet Confeſſarius, ſive Sæcularis, ſive Regularis approbatus in una Diœceſi, non poteſt ſæcularium Confeſſiones in alia Diœceſi audire, niſi etiam in tali Diœceſi ſit approbatus, quia ut refert, & tenet Fagnan. *in c. Ne pro dilatione, de*
40 *pœnitentiis, & remiſſionibus n.* 10. Sac. Cong. interpretando Bullam Jubilæi, & ex ejus ſententia Sanctiſſimus declaravit Bullam eſſe intelligendam de Ordinariis eorum, qui audiunt Confeſſiones, non autem de Ordinariis pœnitentium; Unde approbatio debet haberi ab Ordinario Confeſſarii, non autem ab Ordina-
41 rio pœnitentis; Et per hoc Sacerdos, ſive ſæcularis, ſive Regularis, approbatus in una Diœceſi, non poteſt audire Confeſſiones extra illam, ut ſimiliter alias reſolvit Sac. Congr. teſte ipſo Fagn. *ib. num.* 65. & ut ſtatuit de Regularibus Clemens X. in ſua Conſtitutione incip. *Superna* præciſis his verbis: *Ad hæc Religioſos ab Epiſcopo ad Confeſſiones ſæcularium in ſua Diœceſi audiendas approbatos, non poſſe in aliena Diœceſi eas abſque Epiſcopi Diœceſani approbatione audire, quamvis pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, a quo ipſi Religioſi jam fuerant approbati.* Sic tenent Lugo *diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 35. Cardenas *in ſecunda Criſi diſp.* 2. *n.* 217. Navarr. Barboſa, Tamburin. & alii paſſim.

Regulares in Diœceſi, in qua ſunt approba- 42
ti, poſſunt audire Confeſſiones omnium ſæcularium, etiam ex aliis Diœceſibus confluentium; quia ipſi habent Juriſdictionem a Papa ex Clementina *Dudum, de ſepulturis*, ut notat Gloſſa *in c. Ante figurationem caſus, de pœnit. & remiſſ. lib. 6.* cujus Juriſdictio non reſtringitur ad limites alicujus Territorii; *cap. Cuncta per mundum cauſ. 9. qu. 3.* ſed univerſus orbis eſt ſua Diœceſis; *cap. Per principalem cauſ. 9. qu. 3.* & ſic tenet, & teſtatur Fagnanus *in cap. Omnis, de pœnitentiis, & remiſſionibus num. 79.* declaraſſe Sacram Congregationem Concilii. Immo Regulares in 43
Diœceſi, in qua ſunt approbati, poſſunt abſolvere confluentes ex aliis Diœceſibus a caſibus in ipſis reſervatis, niſi eoſdem pœnitentes noverint in fraudem reſervationis ad alienam Diœceſim pro abſolutione obtinenda migraſſe; Ita expreſſe Clem. X. in Conſt. incip. *Superna* §. 6. his verbis: *Poſſe autem Regularem Confeſſorem in ea Diœceſi, in qua eſt approbatus, confluentes ex alia Diœceſi, a peccatis in ipſa reſervatis, non autem in illa, ubi idem Confeſſor eſt approbatus, abſolvere, niſi eoſdem pœnitens noverit in fraudem reſervationis ad alienam Diœceſim pro abſolutione obtinenda migraſſe.*

Approbatio petita, & non obtenta ab Or- 44
dinario, licet injuſte denegetur, non ſufficit nec pro Confeſſario Sæculari, nec pro Regulari, ut colligitur ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 15. ubi requirit actualem approbationem cum derogatione quorumcumque privilegiorum, & conſuetudinum, quantumvis immemorabilium, eo quia illa particula conditionalis *Niſi*, eam vim habet, ut ſi conditio requiſita non ponatur re ipſa, non ſequatur effectus; Et licet Regularibus fuerit in *Cle-* 45
mentina dudum, de ſepult. l. 3. tit. 7. §. ſtatuimus conceſſum circa hoc ampliſſimum privilegium præciſis his verbis: *Si vero iidem Prælati præfatis Fratribus ad Confeſſiones, ut præmittitur, audiendas electis, hujuſmodi exhibere licentiam recuſaverint; Nos ex nunc ipſis, ut confeſſiones ſibi confiteri volentium libere, liciteque audire valeant, & eiſdem pœnitentias imponere ſalutares, atque eiſdem Beneficium abſolutionis impertiri gratioſe concedimus de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis.* Huic tamen fuit 46
derogatum a Concil. Trident. *dict. ſeſſ.* 23. *c.* 15. ubi expreſſe excludit etiam Regulares

Digitized by Google

per illam particolam , *Nullum etiam Regularem*, per quem facit Regulares qoantum ad approbationem communes cum cæteris aliis Sacerdotibos ; per ipſum enim Concilii Decretum , ut refert Fagn. *in c. Omnis , de pœnitentiis , & remiſſionibus num.* 61. declaravit Sacra Congr. reſtringi quod ſtatutum fuerat in dict. Clement. *Dudum* §. *Statuimus* , nempe , ut Regulares approbati ad aodiendas Confeſſiones a ſuis Superioribos poſſent audire Confeſſiones ſæcolarium etiam ſine licentia Ordinariorom , ſi tamen illam petiiſſent , & ſine juſta cauſa ab ipſis non obtinuiſſent ; & clariſſime foit etiam derogatum ab Alexandro VII. 24. *Septembris* 1665. damnante ſequentem propoſitionem 13. in ordine : *Satisfacit præcepto annuæ Confeſſionis , qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato , ſed ab eo injuſte reprobato* , & a Clemente X. *undecimo Kalendas Julii* 1670. in ſua Conſtit. incip. *Superna* , ut eam legenti patet.

47 Approbatio Ordinarii pro Confeſſionibus ſæcularium eſt neceſſaria Regularibus , etiamſi ſint Lectores , & in Theologia Magiſtri , ot decrevit S. Pius V. *octavo idus Auguſti* 1571. Conſtit. incip. *Romani Pontificis* præciſis his verbis : *Nos ſuper his pro debito paſtoralis Officii , prout tenemur , ſalubriter providere volentes , tenore præſentium , hac noſtra Conſtitutione perpetua ſancimus , decernimus , & declaramus , Decretum Concilii Tridentini de approbatione Regularium audiendis Confeſſionibus ſæcularium præpoſitorum ab Epiſcopis facienda , obſervari debere , etiam in omnibus Regularibus quorumcumque Ordinum , etiam Mendicantium , etiam ſub Regulari diſciplina viventibus , etiamſi ſint Lectores , aut in Theologia etiam de Superiorum ſuorum licentia , graduati , vel promoti , vel a ſuis Magiſtris Generalibus , vel Provincialibus Miniſtris , ſæcularium Confeſſionibus audiendis expoſi-*
48 *ti* . Immo ipſi ſicuti & cæteri alii Sacerdotes poſſunt examinari , etiamſi eſſent Examinatores Synodales , non obſtantibus privilegiis , etiam Cruciatæ , ut plenius noviſſime declaravit Innocent. XII. *Aprilis* 1700. in Conſtit. incip. *Cum ſicut* apud Monacell. *tom.* 3. *tit.* 2. *form.* 9. *n.* 3.

49 Regulares prævio examine ſemel approbati , non poſſunt iterum ab eodem Epiſcopo examinari . Sic S. Pius V. in mox cit. Conſt. incip. *Romani Pontificis* , præciſis his verbis : *Volumus tamen eos , qui ſemel ab Epiſcopo in Civitate , & Diœceſibus ſuis prævio examine approbati fuerint , ab eodem Epiſcopo iterum non examinari* . Quod item declaravit Sac. Congr. Concil. his verbis : *Cong. Concilii cenſuit Regulares ad audiendum ſæcularium Confeſſiones in Civitate , & Diœceſi ab Epiſcopo prævio examine approbatos , iterum ab eodem examinandos non eſſe ; cæterum poſſe iterum a ſucceſſore examinari juxta Conſtitutionem Sanctæ Memoriæ Pii V. dat. octavo Idus Auguſti* 1621. Et idem ſtatuit Clemens X. in Conſtit. *Superna* per verba mox adducenda . Immo nedum non poſſunt ab eo- 50
dem Epiſcopo iterum examinari , ſed neque ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendi , niſi nova ſuperveniente cauſa , quæ ipſas Confeſſiones concernat , ot decernit dictus Clemens X. in cit. Conſtit. *Superna* §. 5. per hæc præciſa verba : *Regulares vero ad ejuſmodi Confeſſiones audiendas prævio examine ſimpliciter , & abſque ulla temporis præfinitione ab ipſomet Epiſcopo , ſecus autem ſi ab ejus Vicario , aut ab anteceſſoribus Epiſcopis , approbatos non poſſe ab eodem , qui ſic approbavit , iterum examinari , aut ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendi , ſeu licentias illis conceſſas revocari , niſi nova ſuperveniente cauſa , quæ ipſas Confeſſiones concernat , de qua tamen haud neceſſarium eſſe , ut in actis conſtet ; nec eam teneri Epiſcopum ipſis Regularibus ſignificare , ſed Sedi Apoſtolicæ duntaxat , ubi eam ſibi aperiri poſtulaverit* . Inter- 51
veniente tamen aliqua rationabili , & juſta caoſa poſſunt ab eodem Epiſcopo ſuſpendi , prout ſtatuit idem Clemens ſic proſeqoendo : *Porro ſi Regulares cum ſcandalo , aut alias inhoneſte vivant , vel aliquod delictum committant , per quod rationabili Epiſcopi Judicio videantur a Confeſſionibus ſuſpendi , in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam oneratam eſſe volumus , cum præcipua Miniſtri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas ſit vitæ integritas , ac morum honeſtas ; utique eam cauſam ad Confeſſionis miniſterium pertinere , ac proinde nihil obſtare , quominus ob eam poſſit Epiſcopus Regulares a ſemetipſo approbatos ſuſpendere , aut repellere a Confeſſionibus audiendis* .

Quilibet Confeſſarius quantumvis Regularis 52
ſimpliciter approbatus ab Epiſcopo anteceſſore , poteſt iterum examinari , & ſi minus idoneus repertus fuerit , reprobari ab Epiſcopo ſucceſſore . Sic Sanctus Pius V. in cit. Conſtit. incip. *Romani Pontificis* , præciſis his verbis : *A ſucceſſore autem Epiſcopo pro majori conſcientiæ ſuæ quiete examinari de novo poterunt , & ſi minus idonei reperti fuerint , reprobari* . Item citata Sac. Congreg. Concilii per hæc verba : *Cæterum poſſe iterum a ſucceſſore examinari* , & idem ſanxit Urban. VIII. 20. *Auguſti* 1629. & Clemens X. in cit. Conſtit. incip. *Superna* , per illa verba : *Secus autem , ſi*

ab

Digitized by Google

ab ejus Vicario, *aut ab anteceſſoribus Epiſcopis approbatos*. Et ratio juſta, & congrua videtur, ut Epiſcopi ſucceſſores plenius cognoſcere poſſint idoneitatem, & ſufficientiam Miniſtrorum, qui in tanto Miniſterio debent eſ-
53 ſe eiſdem coadjutores. Quamvis autem iterum examinare eos poſſint, non tamen ad hoc aliqua Lege obligante tenentur, cum allegata Jura concedant eis præciſe potentiam facultativam, & nullo modo coarctativam, ut ea legenti patet.

54 Licet autem poſſint iterum examinari ab Epiſcopo ſucceſſore, non tamen iterum examinari poſſunt a Vicario Capitulari Sede vacante, nec ab ipſo revocari poteſt eorum facultas, & approbatio habita ab Epiſcopo, ſeu Ordinario defuncto; Sylveſter *verb. Confeſſ. num.* 49. Antonell. *de regimine Eccleſiæ lib.* 4. *cap. ult. n.* 79. Miranda *in Manuali Prælator. tom.* 1. *q.* 45. *art.* 7. *in fin.* Stephanus Fagundez *de Eccleſiaſtic. præc. lib.* 7. *c.* 1. *n.* 28.
55 Ceſpedes, Roſignolus, & alii paſſim. Et colligitur ex privilegio Clementis IV. in Conſtit. incip. *Exigentibus veſtræ Devotionis*, quam fert Rodriquez *tom.* 1. *fol.* 1036. & Confectius *pag.* 16. præciſis his verbis: *Exigentibus veſtræ Devotionis meritis*, *votis veſtris libenter annuimus*, *& petitiones veſtras*, *quantum cum Deo poſſumus*, *favorabiliter exaudimus*. *Ex parte ſiquidem veſtra fuit propoſitum coram Nobis*, *quod licet vobis a nonnullis Patriarchis*, *Archiepiſcopis*, *Epiſcopis*, *& aliis Eccleſiarum Prælatis audiendi Confeſſiones ſubditorum ſuorum*, *nec non prædicandi*, *& aliqua vota in alia pietatis opera commutandi*, *in ſuis Civitatibus*, *& Diœceſibus*, *licentia ſit conceſſa*: *quia tamen ipſis Prælatis decedentibus*, *uti licentia hujuſmodi*, *Eccleſiis ſic vacantibus*, *dubitatis*, *Nobis humiliter ſupplicaſtis*, *ut providere vobis ſuper hoc paterna diligentia curaremus*. *Veſtris igitur ſupplicationibus inclinati*, *præſentium vobis auctoritate concedimus*, *ut in hujuſmodi caſu*, *poſſitis uti tandiu libere prædicta licentia*, *donec viduatis Eccleſiis proviſum fuerit de Paſtore*. *Nulli ergo &c. Dat. Peruſii XVII. Kalend. Julii*
56 *Pontificat. noſt. an. primo*. Et hoc etiam clare deducitur ex cit. Conſtit. S. Pii V. incip. *Romani Pontificis providentia*, ubi facultas iterum examinandi, & revocandi datam ab anteceſſore Epiſcopo approbationem, tribuitur Epiſcopo ſucceſſori, præciſis his verbis: *Ab Epiſcopo autem ſucceſſore pro majori conſcientiæ quiete examinari de novo poterunt*, *& ſi minus idonei reperti fuerint*, *reprobari*; ex quibus verbis patet facultatem hanc revocandi approbationem, & iterum examinandi reſtringi ad Epiſcopum ſucceſſorem. Et ſic expreſſe decre- 57
vit Sacra Congreg. Concilii *in Fanenſi* 5. *Septembris* 1603. & in Aquenſi 28. *Julii* 1604. ut refert Nicolius *part.* 2. *lucubrat. Canon. l.* 5. *tit.* 38. *de pœnit. & remiſſ. n.* 9. his verbis: *Regulares prævio examine approbati ab Epiſcopo Defuncto*, *non poſſunt a Capitulo*, *ſeu ejus Vicario*, *Sede vacante*, *examinari propter privilegium Clementis IV.* Et neque Vicarius Apo- 58
ſtolicus examinare poteſt approbatos ab Epiſcopo; Eadem Sac. Congreg. *in una Civitatis Caſtellanæ* 22. *Febr.* 1592. Et multo minus 59
Vicarius Generalis Epiſcopi; Ead. Sac. Congreg. *in una Reatina* 8. *Junii* 1599. apud Nicol. *loc. cit.*

Regulares generaliter idonei reperti, debent 60
ſine limitatione temporis, locorum, & perſonarum approbari; ad differentiam eorum, qui non adeo idonei reperti, poſſunt admitti cum limitata facultate ad arbitrium Ordinariorum. Sic decrevit Sac. Congreg. Epiſcop. & Regular. *die* 2. *Julii* 1587. his præciſis verbis: *Regulares*, *qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter ab Ordinariis eorumque Examinatoribus reperti*, *& probati fuerint*, *generaliter quoque*, *& indiſtincte abſque alia limitatione temporis*, *certorumque locorum*, *aut generis perſonarum admittantur in Diœceſi propria*. *De cæteris vero*, *qui non adeo idonei reperientur*, *ſi petierint ſe admitti*, *arbitrio Ordinariorum relinquitur*, *ipſos cum limitata facultate*, *prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur*, *probare*, *& admittere*. Et hoc ipſum decernitur 61
a Clemente X. in ſæpe cit. Conſtit. incip. *Superna*, præciſis his verbis: *Illos autem Religioſos*, *qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint ab Epiſcopis*, *generaliter quoque*, *& indiſtincte abſque aliqua limitatione temporis*, *certorumque locorum*, *aut generis perſonarum in Diœceſi propria admittendos*. *Quoad cæteros vero*, *qui non ideo idonei reperientur*, *ſi petierint ſe admitti*, *arbitrio Ordinariorum relinqui ipſos cum limitata facultate*, *prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur*, *probare*, *& admittere*. Ubi vides quod approbare Regula- 62
res cum limitata facultate, relinquitur arbitrio Ordinariorum ſolum quoad illos, qui non adeo idonei reperti fuerint, quoad illos vero, qui ad audiendas Confeſſiones idonei generaliter reperti fuerint, generaliter quoque, & indiſtincte abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum decernitur eſſe admittendos, ut tam ex decreto Sacræ Congregationis, quam ex Conſtitutio-

Digitized by Google

☞ tione Clem. X. expreſſe, & clare patet. Et ratio ex Confectio *in Summar. Privileg. Ordin. Mendicant. tit.* 17. *cap.* 4. hæc eſt, quia *cum* Regularis ab Epiſcopo *omnino exemptus, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectus exiſtat, nulla per ipſius Epiſcopi approbationem juriſdictionis poteſtas ei tribuitur. Sed illam, approbatus, ſtatim ab ipſa Sancta Sede, & Summo Pontifice per privilegia Ordini conceſſa immediate conſequitur, qua quidem juriſdictione perſonæ non ſolum illius Civitatis, & Diœceſis, in qua approbantur, ſed etiam forenſes, & aliarum Diœceſium in ea ad illos confluentes eis in foro pœnitentiæ ſubjiciuntur, illaſque audire valent ubique; hæc autem juriſdictio, cum ob decretum Concil. Trident. ipſis Regularibus ſuſpenſa ſit, donec ab Epiſcopo prius examinati approbentur, aut alias idonei ab eo judicabuntur, tunc ſecuta dicta approbatione jam eis juriſdictionis attributa poteſtas relaxatur*. Confirmatur auctoritate Sac. Congr. Conc. quæ ad ſecundum dubium, occaſione Bullæ Greg. XV. *Inſcrutabili*, inter alia propoſitum ſub his terminis: *An Epiſcopi poſſint Regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel alias eorum privilegia reſtringere, ac moderari in Sacramentis adminiſtrandis?* prout ſequitur reſpondit: *Hac in parte Conſtitutionem nihil novi juris induxiſſe, nec ullam novam auctoritatem Epiſcopis in Regulares attribuiſſe, ideoque in vim ipſius Conſtitutionis non poſſe Epiſcopos Regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis ac temporibus, ac certarum perſonarum confeſſiones audiant, vel alias illorum Privilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari; Bull. Cherub. ad Conſt.* Gregor. XV. Fagnan. *cap. Cum Capella, de privileg. & lib.* 12. *Decret. fol.* 130. vide Matthæucci *Official. Cur. Regul. Tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 10. ☜

63 Regulares ſine approbatione Ordinarii nequeunt excipere Confeſſiones Tertiariorum, qui vivunt in propriis Domibus, licet habeant requiſita pro Tertiariis. Sic decrevit Sac. Congr. Epiſc. & Regul. *die* 20. *Decemb.* 1616. his verbis: *Sac. Cong. &c. ſtatuit juxta multas ejuſdem Cong. reſponſiones non poſſe Sacerdotes Regulares audire Confeſſiones Sacramentales Mulierum Tertii Ordinis, quæ de pœnitentia dicuntur, niſi ab Ordinario approbati fuerint ad Confeſſiones ſæcularium audiendas*, & idem ſtatuit Sac. Cong. Conc. ut refert Nicolius *in Floſculis verb. Tertiariæ num.* 2. ſub iſtis terminis: *Sacr. Congreg. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ſæpius cenſuit, minime poſſe Sacerdotes Regulares Mulierum Tertii Ordinis, quas de pœnitentia, vel Bizochas vocant, Confeſſiones Sacramentales audire, niſi fuerint ab Ordinario approbati ad Confeſſiones Perſonarum ſæcularium audiendas; Quemadmodum nec poſſe illis Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrare in die Paſchatis Reſurrectionis Sanctiſſimi Domini Noſtri Jeſu Chriſti*, & ſic tenet Fagnanus *in cap. Omnis, de pœnit. & remiſſ. num.* 61. *& ſeq.* Pignatell. *tom.* 3. *conſult.* 34. *num.* 32. Barboſa *in Summa Apoſtolic. deciſ. collectan.* 700. *num.* 6. & alii paſſim, & noviſſime Eminentiſſimus Petra *tom.* 4. *in conſtit.* 15. *Martini V. num.* 9. ubi dicit ſupradictas reſolutiones eſſe intelligendas de Tertiariis habentibus requiſita, ex quo de his, qui non habent requiſita, nequeat cadere diſputatio, cum iſti uti Laici omnino reputentur.

Poſſunt autem Regulares ſine approbatione 64
Epiſcopi, & cum ſola approbatione ſui Prælati Regularis audire Confeſſiones illorum ſæcularium, qui ſunt vere de familia in ſuis
Monaſteriis, & continui commenſales. Secus 65
vero illorum, qui tantum ipſis deſerviunt, & cum ſæcularibus exteris extra Monaſterium habitant & vivunt. Sic ſtatuit Sac. Congreg. Concilii 14. *Auguſti* 1568. Decreto hujus tenoris: *Prælati Regulares, ſeu alii Religioſi Confeſſores non poſſunt audire Confeſſiones ſæcularium, qui deſerviunt ipſorum Monaſteriis abſque approbatione, vel licentia Epiſcopi; ſecus autem, ſi illi Sæculares ſint vere de familia, & continui commenſales*; & ſic expreſſe decrevit Clemens X. in ſæpius laudata Conſtit. incip. *Superna*, præciſis his verbis: *Cæterum in Monaſteriis, & etiam Collegiis, ubi juxta Regularia Inſtituta vivitur, poſſe tam Prælatos Regulares, quam Confeſſores Regularium eorumdem Monaſteriorum, ſeu Collegiorum audire Confeſſiones illorum ſæcularium* (intellige ſine approbatione Epiſcopi) *qui inibi ſunt vere de familia, & continui commenſales; non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt*; & colligitur etiam ex Concilio Tridentino *c.* 11. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* ubi has perſonas continue commenſales, & de familia in Monaſteriis Regularium excipit omnino a Juriſdictione Epiſcoporum, præciſis his verbis: *Præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſive locorum familia, perſonæ tam Regulares, quam ſæculares*, ut circa hoc ex citata Sac. Congregatione advertit, & tenet Fagnan. *in cap. Omnis, de pœnitentiis, & remiſſionibus num.* 63. & Barboſa *ad ſeſſ.* 23. *c.* 15. Concil. Trid. *num.* 11. Pignatell. *tom.* 10. *conſult.* 30. *n.* 35. & alii paſſim.

Vere

Digitized by Google

66 Vere autem de familia, & continui com-
menſales ad fruendum hoc privilegio dicuntur
omnes Oblati, Donati, ſeu Tertiarii, atque
etiam ſæculares, qui Religioſis deſerviunt, &
intra eorum Monaſteriorum ſepta ac Domos
reſident, & ſub eorum obedientia vivunt; li-
cet non ratione voti, ſed ratione ſervitutis.
67 Iſti namque eximuntur a ſubjectione Ordina-
riorum, & gaudent privilegiis Religioſorum,
quibus inſerviunt, quamvis ſalario ſint ſtipen-
diati, ut colligitur ex Concilio Trident. *ſeſſ.*
24. *c.* 11. his verbis: *Exceptis tamen iis, qui
prædictis locis, aut militiis actu inſerviunt, &
intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eo-
rum obedientia vivant;* & deducitur clare etiam
ex citato decreto Sacræ Congregationis, &
ex cit. Conſt. *Superna*, ubi ut ſæculares fruan-
tur hoc privilegio, non requiritur niſi, ut ibi
ſint vere de familia, & continui commenſales.
68 Uti de facto ſunt etiam Religioſorum famuli
diu noctuque degentes in eorum Monaſteriis
ſub omnimoda ſubjectione eorum Prælatorum,
& per hoc Confeſſarii Regulares poſſunt eo-
rum Confeſſiones excipere cum ſola approba-
tione ſui Prælati Regularis, & ſine approba-
tione, & facultate Epiſcopi, ſeu Ordinarii
69 Loci. Hoc tamen privilegio non gaudent ſæ-
culares illi, qui tantum ipſis Monaſteriis de-
ſerviunt, ſed in eis non ſunt de familia, nec
continui commenſales, & cum ſæcularibus ex-
teris extra Monaſteria habitant, & vivunt,
ut expreſſe ſtatuit Clemens X. per illa verba:
Non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt.
Sic Turanus *tit. de Confeſſ. num.* 12. *pag.* 117.
Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *de Miniſt. Sac.
Pœnit. num.* 3297. Donatus *praxis Reg. tom.* 3.
70 *tract.* 4. *q.* 7. *num.* 3. & alii. Nec hoc privi-
legio gaudent advenæ, qui in Monaſteriis Re-
gularium infirmantur, ex Decreto Sac. Cong.
Concilii, quæ *in una Monopolitana* 17. *Septemb.*
1670. cenſuit *non licere Fratribus abſque licen-
tia Epiſcopi, vel Parochi adminiſtrare Sacramen-
ta advenis, qui in eorum Conventibus infirman-
tur, & ſi decedant, non poſſe ſepeliri in eorum
Eccleſiis;* & ſic jam decreverat Sac. Congreg.
Concil. 31. *Julii* 1627.
71 Regulares approbati ad Confeſſiones Sæcu-
larium audiendas nequeunt omnes ſimul unius
Conventus ſuſpendi a locorum Ordinariis; Sic
expreſſe decrevit Sacr. Congr. Epiſc. & Re-
gul. 20. *Novembris* 1615. decreto tenoris ſe-
quentis: *Cum Sacræ Congregationi Cardinalium
negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſito-
rum innotuerit Confeſſarios Regulares graviter con-
queri, quod ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, &
locorum Ordinariis ab audiendis Confeſſionibus,
quavis ex cauſa indiſcriminatim ſuſpendantur;
ac propterea ſæpe contingere, ut ab eiſdem Ar-
chiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis,
omnibus ſimul unius Conventus Confeſſariis, con-
feſſiones audiendi facultas adimatur, Illuſtriſſimi
ejuſdem Sacræ Congregationis Patres rati vix fie-
ri poſſe, ut hæc ſine ſcandalo, magnaque anima-
rum pernicie contingant, re mature perpenſa, ad
omnem ſcandali materiam ſubmovendam, & quo
magis ſpirituali piarum mentium conſolationem
conſulatur, ſtatuunt, & declarant Archiepiſco-
pis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, ad
quos Confeſſarios approbandi Jus ſpectat, Con-
feſſarios Regulares, alias ab ipſis libere approba-
tos ab audiendis Confeſſionibus poſthac ſuſpende-
re minime licere, niſi ex nova cauſa, eaque ad
Confeſſiones pertinente, vel ob non ſervatum In-
terdictum ab ipſis Ordinariis appoſitum. Sta-
tuunt inſuper eoſdem Archiepiſcopos, Epiſcopos,
& locorum Ordinarios Confeſſiones audiendi fa-
cultates omnibus ſimul unius Conventus Regula-
ribus Confeſſariis, eadem Sac. Congreg. incon-
ſulta nullo pacto adimere poſſe*, & hoc abſolu-
te etiam ſtatuit Clemens X. in toties cit.
Conſt. incipiente *Superna*, præciſis his verbis:
*Attamen Confeſſiones audiendi facultatem omni-
bus ſimul unius Conventus Regularibus Confeſſo-
ribus adimi ab Epiſcopo, inconſulta Sede Apo-
ſtolica, nullatenus poſſe.* Nec Confeſſarii Re- 72
gularium reſtringi debent ad duos pro quali-
bet Eccleſia; Sac. Cong. 2. *Martii* 1646. re-
lat. a Nicol. *in Floſculis verb. Confeſſarius n.* 6.
Confeſſarii ubicumque, etiam Romæ appro- 73
bati, licet etiam ſint Regulares, non poſſunt
hodie audire Confeſſiones extra Territorium
approbantis abſque licentia Ordinarii Loci;
Urb. VIII. in Conſtit. incipien. *Cum ſicut ac-
cepimus*, edit. *Septemb.* 1628. in qua revocavit
omnia privilegia quibuſcumque conceſſa, Con-
feſſiones ſæcularium audiendi abſque exami-
ne, & approbatione Ordinarii. Unde revoca- 74
tum remanet privilegium conceſſum a Sixto V.
Congregationi Presbyterorum ſæcularium S.
Mariæ de Vallicella de Urbe; Et fortaſſe 75
etiam aliis, ſive principaliter, ſive per com-
municationem, quod approbati ſemel in Ur-
be non indigeant iterum ab Ordinariis appro-
bari, ſed ſufficiat ſe coram eis præſentare.
Nicol. *part.* 2. *l.* 5. *tit.* 38. *de pæn. & rem.
num.* 10. & alii.
Confeſſarii etiam Regulares in vim Bullæ 76
Cruciatæ a pœnitentibus ad audiendas eorum
Sacramentales Confeſſiones electi, nullatenus
Confeſſiones hujuſmodi audire poſſunt ſine ap-
pro-

Digitized by Google

probatione Ordinarii loci, in quo ipſi pœni-
tentes degunt, & confeſſarios eligunt, vel ad
77 excipiendas Confeſſiones requirunt. Nec ad
hoc ſuffragatur approbatio ſemel, vel pluries
ab aliis Ordinariis aliorum locorum & Diœ-
ceſum obtenta, etiamſi pœnitentes ſubditi fo-
rent illorum Ordinariorum, qui Confeſſarios
78 electos approbaſſent. Confeſſiones autem ali-
ter deinceps faciendæ, & excipiendæ (præter
quam in mortis articulo) declarantur nullæ,
& invalidæ; & Confeſſarii ipſo Jure pronun-
tiantur ſuſpenſi, & rigide puniendi ab ipſis
79 locorum Ordinariis. Quæcumque contraria
opinio damnatur, & contraria conſuetudo abo-
letur, ac proinde omnibus Chriſti-fidelibus
prohibetur, ne ſupradictam opinionem doce-
re, vel tueri, aut ad praxim deducere quo-
vis modo præſumant ſub pœna excommunica-
tionis per contrafacientes ipſo facto abſque
alia declaratione incurrenda, reſervata Papæ
abſolutione; Innocentius XII. in Conſt. incip.
Cum ſicut, edita 19. *Aprilis* 1700.
80 Approbatus in una Diœceſi non poteſt in
alia Diœceſi, in qua non ſit approbatus, ex-
cipere Confeſſionem alicujus habentis licen-
tiam, ſeu privilegium eligendi quemcumque
81 Confeſſarium. Hinc Epiſcopus vigore privile-
gii ſibi concesſi *in cap. fin. de pœnit. & re-
miſſ.* nequit extra ſuam Diœceſim ſibi eligere
Sacerdotem non ſubditum, qui non ſit appro-
batus a proprio loci Ordinario, ut audita re-
latione Sacræ Congregationis declaravit Gre-
82 gor. XIII. *die* 1. *Decembris* 1582. Immo Epi-
ſcopus extra ſuam Diœceſim non poteſt con-
fiteri neque Regulari, qui non ſit approbatus
ab Ordinario loci; Sac. Congreg. 3. *Octobris*
1609. *in reſponſione ad primum*; Nicol. *par.* 2.
Lucubr. Can. lib. 5. *titul.* 38. *de pœnit. & re-
83 miſſ. num.* 10. Et ſic virtute facultatis datæ
in Jubilæis, ſeu in Bullis etiam Cruciatæ ne-
queunt pœnitentes eligere ſibi Confeſſarios non
approbatos ab Ordinario loci, in quo Confeſ-
ſiones ſunt excipiendæ; Sac. Congreg. Conci-
lii *in Limana* 29. *Januarii* 1633. & ſic etiam
ab ipſa Sacra Congregatione fuit reſponſum
Archiepiſcopo Valentino per ſequentia verba:
*Congregatio Concilii reſpondet approbatum ab
alio, quam a Valentino Archiepiſcopo in Diœceſi
Valentina, non cenſeri approbatum ab Ordinario*,
quæ verba Emmanuel Rodriquez *in expoſitione
Bullæ Cruciatæ* §. 5. teſtatur ſe legiſſe in Epi-
ſtola miſſa ad prædictum Archiepiſcopum, &
eam refert etiam Lezana *in Summa qq. Reg.
cap.* 19. *n.* 19. Lugo *in diſp.* 21. *de Sacram. Pœ-
nit. ſect.* 2. *n.* 34. & alii.

Parochus poſt dimiſſum Beneficium non 84
poteſt abſque nova approbatione audire Con-
feſſiones, nec etiam tempore Jubilæi, niſi for-
te fuiſſet prius approbatus ſine limitatione
temporis independenter a Beneficio Parochia-
li. Sic Barboſa *in ſeſſ.* 23. *capit.* 15. Concil.
Trident. *n.* 21. cum multis ibi citatis, Sua-
rez, Henriquez, Gobat, Lugo, Sporer, Vi-
va, & alii paſſim. Parochus non indiget alia 85
approbatione ad audiendam Confeſſionem ſui
Parochiani extra propriam Parochiam, & Diœ-
ceſim, quia Parochus omnis ex Jure habet in
ſuos Parochianos ubicumque reperiantur ordi-
nariam Jurisdictionem quoad ea, quæ ad Fo-
rum internum pertinent, adeoque tamquam
proprius ejus Paſtor ſatis a Concilio Triden-
tino cenſetur pro illo ubicumque audiendo ap-
probatus. Sic Illſung. *tract.* 6. *diſp.* 6. *n.* 177.
& alii multi cum Leurenio *de Foro Benef. par.*
1. *q.* 434. *n.* 1. Ludovicus Thomaſſinus *diſcipl.
Eccleſ. part.* 4. *lib.* 1. *cap.* 69. *n.*10. Natalis Alex.
*in Theolog. Dogmatic. & moral. de Sacram. Pœ-
nit. reg.* 9. *pag.* 696. & alii paſſim cum Barboſa
in Trid. ſeſſ. 23. *cap.* 15. *n.* 20. & late Fagnan.
in cap. Ne pro dilatione 16. *de Pœnit. & remiſſ.
n.* 29. cum multis aliis; La Croix *l.* 6. *part.*
2. *a num.* 1516. Varii autem tenent contra-
rium.

Capellani Militum, ſeu Miſſionarii caſtren- 86
ſes in caſibus, in quibus non adſit Breve Apo-
ſtolicum aliter diſponens, debent approbari ab
Ordinario loci, non autem a Capellano Re-
gio. Immo quatenus adſit Breve, eſt inſpicien- 87
dum, an fuerit Perſonale conceſſum alicui Re-
gi, vel limitatum pro aliquo Regno, quia ne-
quit extendi, ut propoſito dubio in Sacr. Con-
greg. Concil. *in Nazarien. facultatis approban-
di Confeſſarios: An approbatio Confeſſariorum
pro Sacramentalibus militum Confeſſionibus au-
diendis pertineat ad Capellanum Regium, vel ad
Ordinarium Loci? die* 22. *Martii* 1687. *reſpon-
dit, pertinere ad Ordinarium Loci*. Breve enim,
quod aderat reſpectu Regis Catholici, vide-
batur ex variis circumſtantiis non extendi ad
Regna extra Hiſpanias; & per hoc eſt dili-
genter, & caute attendenda natura Brevis Apo-
ſtolici, a cujus diſpoſitione eſt ſemper peten-
da regula in ſimilibus caſibus. Et quatenus 88
non appareat diſpoſitio Brevis Apoſtolici, ſunt
obſervanda genaralia Decreta Sacræ Congre-
gationis Concilii edita *die* 6. *Martii* 1694. in
dubio Jurisdictionis Capellanorum exercitus oc-
caſione, & tempore, quo Milites e variis
Germaniæ partibus in Italiam irrumpebant;
cum enim tunc fuerit ei remiſſa cognitio a
Sa-

Digitized by Google

Sacra Congr. S. Officil, ab illa fuerunt propoſita, & reſoluta infraſcripta dubia.

Primo. *An Capellani cujuſvis exercitus, ſive Regulares, ſive Sæculares Catholici poſſint adminiſtrare Militibus in præſidiis degentibus Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, Extremæ Unctionis ſine ſpeciali facultate Sedis Apoſtolicæ, vel licentia, & approbatione Ordinarii, in cujus Diœceſi extare contigerit?*

Secundo. *An aſſiſtere Matrimoniis Militum cujuſcumque Nationis degentium in præſidiis cum militaribus fœminis ſine dicta facultate Apoſtolica, & præcedente probatione ſtatus liberi, ejuſque recognitione coram Ordinario loci, & licentia Parochi, ſub cujus Parochia manent?*

Tertio. *An idem cum Militibus degentibus in caſtris, & ſtationibus hibernis, vel æſtivis?*

Quarto. *An idem cum militibus in actuali expeditione poſitis?*

Quinto. *An idem cum Militibus nubere volentibus cum fœminis non militaribus, ſed Italis non originariis loci, ſive Diœceſis, in qua reperiuntur?*

Sexto. *An, & quid pro ſanatione geſtorum in præteritum, & faciendorum in futurum ſuper prædictis omnibus pro certa regula Sanctiſſimo conſulendum, & ſtatuendum ſit?*

Ad 1. 2. 3. 4. & 5. *reſpondit Negative, ad* 6. *in præteritum non eſſe inquietandas conſcientias, quoad Sacramentum Pœnitentiæ. Quo vero ad Matrimonia ſine ſpeciali facultate Apoſtolica, vel ſine licentia Ordinarii loci, vel Parochi non ſervata forma Sacri Concilii Tridentini in cap.* 1. *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrimonii, pro ſanatione, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro placuerit, renovato tamen conſenſu etiam coram Confeſſario approbato, qui teneatur tradere teſtimonium renovationis dicti conſenſus Parocho illius loci, in quo fieri contingat hujuſmodi renovatio.*

Proviſio in futurum differatur in prima proxima Congregatione, in qua conſulendum erit, ac deliberandum, ſub die 20. *Martii ejuſdem anni, ſuper proviſione, Congregatio dixit, Secretario cum Sanctiſſimo pro tali proviſione, & ſanatione:* apud Petram tom. 2. *in Conſtit.* 12. *Innoc. III. n.* 18.

89 Approbatio poteſt dari ab Ordinario etiam extra propriam Diœceſim exiſtente, quia approbare Confeſſarios non eſt actus Juriſdictionis contentioſæ, quæ exigat exerceri in proprio Tribunali, ſed voluntariæ, quæ extra proprium Territorium communiter exerceri poteſt; Ugolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.* 4. §. 14. *n.* 4. Cardinal. Tuſch. *litt.* 1. *concluſ.* 546. Stephanus Gratian. *Diſcept. Forenſ. cap.* 127. Barboſ. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 6. *n.* 16. Lugo *in reſponſ. moral. lib.* 1. *dub.* 17. *& diſp.* 21. *de Pœnit. n.* 37. ubi dicit, quod Epiſcopus v. g. Oſtienſis Romæ exiſtens poteſt approbare Sacerdotem Romanum pro ſua Diœceſi Oſtienſi, & talis Romanus Sacerdos poſſet Confeſſiones audire in Diœceſi Oſtienſi, non tamen poſſet Romæ audire Confeſſiones Civis Oſtienſis ibi exiſtentis, quia, dum Sacerdos Ille Romæ commoratur, non eſt ſubditus ullo modo Epiſcopi Oſtienſis, nec Epiſcopus Oſtienſis eſt Ordinarius Civis Oſtienſis Romæ commorantis, adeoque non eſſet approbatus a ſuo Ordinario, prout requiritur ex Tridentino, nec ab Ordinario illius Diœceſis, in qua Confeſſiones audiret, prout requiritur ex cit. Conſtit. incip. *Superna*, & ex aliis Declarationibus citatis ſupra *ſub num.* 39. *& ſeq.*
Cum autem talis Sacerdos Romanus perget 90
ad Diœceſim Oſtienſem, tunc incipiet eſſe approbatus a ſuo Ordinario ex vi approbationis præteritæ factæ ab Epiſcopo Oſtienſi, & adhuc virtualiter manentis, quia tunc incipit eſſe ſubditus illius, & ſubjacere ejus foro, & correctioni, atque adeo habere illum pro ſuo Ordinario in ordine ad illud Miniſterium.

Non eſt opus, eſto ſit conducens, approbationem in ſcriptis habere, cum nullo jure id præſcribatur. Approbatio autem valebit, etiamſi propter pecuniam detur. Nam eſto conſtet ex jure invaliditas collationis ſimoniacæ Beneficii, non tamen conſtat invaliditas hujuſmodi approbationis, & ſemper valor in actu eſſe præſumitur, quoties oppoſitum in jure non declaratur. Et Tridentinum licet præſcribat, approbationem gratis eſſe præſtandam, non tamen irritat approbationem non gratis præſtitam; quare peccabit ſecus faciens, non vero approbationis valor irritabitur. Ita Barboſa, Fagundez, Boſſius, & alii, quos refert, & ſequitur Leander de SS. Sacramento *tom.* 1. *tr.* 5. *diſp.* 11. *quæſt.* 80.

Si Epiſcopus externis verbis approbet Sacerdotem, licet interne non judicet eum idoneum, valide dictus Sacerdos excipit Confeſſiones, alias cauſa daretur innumeris ſcrupulis, nec homines aliter agunt, niſi humano modo, nempe externo: & ut judicetur a pœnitente idoneus, ea approbatio ſufficit, nec opus eſt inveſtigare mentem Epiſcopi; Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 22. *num.* 25. Baſilius Legionen. *lib.* 5. *de Matrim. c.* 19. *n.* 14.
Card.

Card. de Lugo *de Pœnit. diſp.* 21. *num.* 25. aliique plures.

Approbatus ad Sacramenta adminiſtranda in generali a fortiori eſt approbatus ad Sacramentum Pœnitentiæ, cum hoc Sacramentum ſit illud, ad quod ex ſuaſione communi ſpecialius exigitur approbatio ab Epiſcopo; Reginaldus *lib.* 1. *n.* 71. Henriquez, Fagundez, & alii.

Si quis nun approbatus (ſciente Epiſcopo) coram ipſo excipiat Confeſſiones, dum incipit excipere, invalide incipit, & graviter peccat, quia abſque approbatione ſe immiſcet actui, quem nequit exercere; at poſtmodum, non prohibitus, valide, & licite operatur. Ita cenſent Coriolanus *P.* 1. *ſect.* 2. *art.* 10. Granado *in* 3. *part. tract.* 10. *diſp.* 3. *num.* 5. Sotus, Sylveſter, & alii, quos refert, ac ſectatur Diana 3. *part. tr.* 4. *reſol.* 68. Eſt enim ratibabitio de præſenti, & tacita approbatio, dum Epiſcopus, qui videns tenebatur prohibere, tacet, & conſentit. At ea approbatio eſt limitata pro eo tractu temporis, quo continuate aſſiſteret ibi ille Sacerdos; Fagundez *Præcept.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 71. Bonacina, Toletus, & alii. Nec eſt fundamentum, ut ulterius extendatur; Mendo *in Bull. Cruciat. diſp.* 22. *n.* 116.

Si quis eligatur ab Epiſcopo in ſuum Confeſſarium, non ideo approbatus manet, reſpectu aliorum; eſt enim ea approbatio limitata ad perſonam; Angelus Boſſius, & alii, quos citat, & ſequitur Leander a SS. Sacram. *tom.* 1. *de Sacram. tr.* 5. *diſp.* 11. *quæſt.* 93. ☞

91 Regularis approbatus ab aliquo Epiſcopo, dum in ejus Diœceſi verſatur, ſive ut hoſpes, ſive cum domicilio, ſi poſtquam tranſierit ad diverſam Diœceſim, redeat ad primam, in qua fuit approbatus, non indiget ibi nova approbatione, ſed virtute illius prioris nondum revocatæ, poteſt ibi Confeſſiones audire, quia iterum ſit ſubditus ejuſdem Epiſcopi, a quo fuit approbatus, atque ideo eſt jam approbatus ibi a ſuo Ordinario; Suarez *diſp.* 28. *ſect.* 7. *num.* 9. Lezana *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 7. *in fin.* Amicus *diſp.* 15. *num.* 135. *de ſatisfact.*
92 *Sacramental.* Lugo, & alii paſſim. Immo Regularis redeundo ad Diœceſim, in qua fuit approbatus, nedum recuperat approbationem, & poteſt Confeſſiones, audire adhuc vivente eodem Epiſcopo, ſed etiam mortuo, quamvis ſucceſſor ejus advenerit; dummodo iſte approbationes prædeceſſoris non revocaverit; Et ratio eſt, quia Regularis redeundo ad priorem Diœceſim, a qua receſſerat, recuperat jura, quæ antecedenter habebat, perinde ac ſi non receſſiſſet; ſed ſi non receſſiſſet, gauderet facultate excipiendi Confeſſiones ſubditorum illius Diœceſis, licet jam mortuo Epiſcopo approbante, quinimmo etiam adveniente ſucceſſore, donec ab iſto fuerint facultates revocatæ, ut patet ex adductis *ſupra num.* 10. & 14. adeoque &c. Sic Rodriquez *in Bulla Cruciata* §. 9. *num.* 5. Nugnus *in addit. ad tertiam partem q.* 8. *art.* 3. *dub.* 1. *concluſ.* 2. Joannes Valerus *verb. Abſolutio differ.* 1. *n.* 19. Tamburin. *de Jure Abbat. diſp.* 3. *q.* 14. *n.* 2. Lugo *diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 44. ubi cum pro ratione adducat ipſum Regularem iterum fieri ſubditum ejuſdem Epiſcopi, a quo, vel a cujus prædeceſſore fuit prius approbatus, ſupponit evidenter recuperare approbationem, licet jam mortuo Epiſcopo approbante, & adveniente Epiſcopo ſucceſſore.

Supplementa Auctoris.

Quoad Approbationem pro Confeſſionibus 93
excipiendis, Locorum Ordinarii in approbatione Confeſſariorum tenentur eos obligare ad attente legendas, & accurate obſervandas Conſtitutionem Gregorii XV. incip. *Univerſi Dominici Gregis* editam contra Confeſſarios ſolicitantes, & Conſtitutionem Benedicti XIV. incip. *Sacramentum Pœnitentiæ*, ut expreſſe præcipitur in hac ultima Conſtitutione §. *Volumus demum, ac præcipimus.* Et expediret ut 94
legenda una ſimul traderetur ejuſdem declaratio incip. *Apoſtolici muneris*, ab eodem Benedicto XIV. facta, utpote ad ejus intelligentiam, & obſervantiam neceſſaria, & a nobis ob id ad Verb. *Complices peccati* adducta ſub *num.* 23. Vide *ibi*.

Approbatio ad audiendas Confeſſiones nihil 95
prodeſt extra Diœceſim Epiſcopi approbantis. Idque etiamſi Sacerdos approbatus excipere vellet Confeſſionem perſonæ ſubditæ Epiſcopo, qui ipſum approbavit; Benedict. XIV. Conſtit. incip. *Apoſtolicum miniſterium*. Vide ad id etiam ſuperius hoc ipſo art. dicta *a num.* 39. *ad* 43.

Additiones ex aliena manu.

Primis Eccleſiæ ſæculis, præcipuam aucto- 96
ritatem, & curam excipiendi Confeſſiones, penes Epiſcopum ſtetiſſe, pluribus oſtendunt Morinus *de diſcipl. Eccl. in adminiſt. Sac. Pœnit.* & Eſpenius *in jur. Eccleſ. univ. par.* 2.
tit. 6. *c.* 5. Hæc Epiſcoporum auctoritas poſt 97

Sæ-

ſæculum VII. ſenſim Presbyteris communicari cœpit. Hinc deprehendimus, Libros, & Canones Pœnitentiales, octavo, & ſequentibus ſæculis conditos, præcipue ad ipſos Presbyteros verba dirigere, cum antiquiores Canones ſolos Epiſcopos reſpiciant.

98 Non tamen omnibus Presbyteris, ſed fere ſolis Parochis, reſpectu ſuorum Parochianorum, hæc auctoritas competebat; & pluribus ſæculis abſolutio ab alieno Sacerdote ſine licentia proprii obtenta nulla habita fuit, quod non obſcure innuit Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. ſæculo XIII. celebratum, *relat. in cap. Omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* Videſis Eſpenium, ſed non ſine cautione, *loc. cit.*

99 Sæculo XIII. cœpit impertiri facultas excipiendi confeſſiones Fratribus Mendicantibus a variis Summis Pontificibus, & ſenſim aliis Presbyteris, non ſine turbis, & controverſiis, ut refert Matthæus Pariſienſis *ad an.* 1246. & eruitur ex *Defenſorio Curatorum* Richardi Archiepiſcopi Armacani, & *ſerm. ad popul. Pariſ. ex parte Univerſ. ſuper facto Bullæ Mendicant. an.* 1409. Joan. Gerſonii, ab opuſculo *contra Guilielmum de S. Amore*; D. Thomæ, *ex defenſione privilegior. Fratr. Mendicant. contra defenſorium Curator. Richardi Archiepiſc. Armacani*, Rogerii Chonnoii, & a pluribus opuſculis S. Bonaventuræ, qui etiam pro privilegiis Mendicantium calamum ſtrinxit.

100 Succeſſit S. Synodus Tridentina *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *de Reform.* decernens, nullum Presbyterum, etiam Regularem, poſſe confeſſiones ſæcularium excipere, nec ad id idoneum reputari, niſi ab Epiſcopo approbationem accipiat, excepto tantum Presbytero Parochiale beneficium obtinente.

101 Quoniam vero nonnulli Regulares venditabant, quod a Concilio Tridentino abrogata non erant omnia eorum privilegia; Idcirco Urbanus VIII. Conſtitutione, quæ incipit; *Sicut accepimus*, edita *die* 12. *Septemb.* 1628. & eſt in *Bullario Romano Cherubini tom.* 4. *conſtit.* 92. *p.* 103. motu proprio, clauſulis ampliſſimis, ex certa ſcientia, ac de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis, revocavit, caſſavit, ſuſtulit, abrogavit, & annullavit omnia & quæcumque privilegia dicto decreto Concilii Tridentini contraria omnibus & ſingulis Religioſorum Ordinibus, quandocumque, & quomodocumque conceſſa, *etiamſi talia eſſent, ut de iis ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum mentio habenda foret.*

Atque hinc ſicuti Presbyteri Sæculares beneficium Parochiale, ſeu Curatum non obtinentes nullam ordinariam, ſeu beneficio annexam juriſdictionem habent, cujus vigore confeſſiones poſſint excipere, ſed ſolam *delegatam*, 102
ſive *vicariam*; ita Presbyteri Regulares, nullam curam obtinentes, ſolam habent juriſdictionem *delegatam*, per Epiſcopi approbationem. Convenitque naturæ hujus *delegatæ* juriſdictionis, ut pro arbitrio, & voluntate delegantis reſtringi, & coarctari ad tempus, perſonas, atque materiam poſſit. Contrariam aſſertionem primum Clerus Gallicanus notavit, ac poſtmodum Alexander VII. in decreto ad Epiſcopum Andegavenſem, *falſam, temerariam, ſcandaloſam, in hæreſim & ſchiſma inducentem, Sac. Concilio Tridentino, & Sedi Apoſtolicæ injurioſam*, declaravit; vide *Eſpen. loc. cit. c.* 6. *n.* 18. 103 104

Hinc a vero alienum eſſe puto, quod ſcribit Auctor *num.* 50. Epiſcopum haud poſſe ſuſpendere Regulares ab excipiendis confeſſionibus, niſi nova ſuperveniente cauſa, quæ ipſas confeſſiones concernat; Contrarium enim reſolutum fuit a Sac. Congr. Concilii Interprete *in una Patavina* 8. *Novembris* 1596. *ad ſecundum dubium*; Fuit enim dictum, facultatem, & approbationem ad beneplacitum conceſſas poſſe per Epiſcopum abſque cauſa revocari; vide Clericat. *de Sacram. Pœnit. deciſ.* 38. *num.* 20. (*) 105

Eo

☞ (*) Vide utique Clericatum *loc. cit.* ſed nihil omittendo: atque ibi, præter ſecundi dubii, etiam primi reſolutionem invenies, quod erat: *An facultas, ſeu approbatio audiendi Sæcularium Perſonarum Confeſſiones, prævio examine, ſit ſimpliciter, & abſolute Regularibus concedenda?* Cui dubio Sacra Congregatio *die* 17. *Januarii* 1654. (non 8. Novembris 1596. ut errore deceptus ſcripſit Auctor Additionum) per hæc præciſa verba reſpondit: *dandas eſſe declarationes antiquas tenoris ſequentis. Die* 8. *Novembris* 1596. Sacra Congregatio Concilii, omnium Patrum Sententia mature perpenſa, cenſuit, Epiſcopum minime poſſe facultatem Regularibus audiendi ſæcularium Confeſſiones limitare; ideoque munus Epiſcopi eſſe, ex decreto Concilii *cap.* 16. *ſeſſ.* 23. ipſos Regulares approbare, ſi idonei ſint; ſin minus, reprobare; ſed minime poſſe illis facultatem coarctare. *In Salernitana* 15. *Auguſti* 1597. dubitatum fuit, an Epiſcopus poſſet Regularibus reſtringere licentias audiendi Confeſſiones Perſonarum Sæcularium,

106 Eo magis poterit Epiſcopus ſuſpendere Regulares a Confeſſionibus audiendis, ſi ſuperveniat cauſa, quæ ipſas Confeſſiones concernat, ut vult Auctor *loc. cit.* quinimmo & ſi
107 ſuperveniat alia quævis legitima cauſa, ut puta, ſi prædicti Regulares inhoneſte vivant, vel aliquod ſcandalum dent, aut delictum committant, ut reſpondit Sacr. Congreg. *in una Oriolen.* 30. *Auguſti* 1630. *apud* Barboſam *lib.* 1. *Jur. Eccleſ. Univerſ. cap.* 43. *n.* 209. Et notat Pignatellus *tom.* 4. *conſult.* 174. *num.* 21.
108 ex pluribus declarationibus Sacr. Congregationis, non teneri Epiſcopum pandere ipſis Regularibus cauſam, ob quam eorum aliquos ſuſpendat a Confeſſionibus excipiendis, ſed ſatis eſſe, ſi eam Sac. Congregationi aperiat, ubi ab ea fuerit interpellatus; vide Clericat. *dict. deciſ.* 38. *n.* 22.
109 Quod tradidit Auctor *num.* 54. *& ſeqq.* Regulares non poſſe iterum examinari a Vicario Capitulari Sede vacante, nec ab ipſo revocari poſſe facultatem, & approbationem habitam ab Epiſcopo; cum hac diſtinctione intelligendum. Si Confeſſarii Regulares habuerint illimitatam licentiam audiendi Confeſſiones ab Epiſcopo, eo mortuo, non poſſunt obligari a Vicario Capitulari ad novam licentiam recipiendam, & multo minus ad ſubeundum
110 novum examen. Aliter vero ſe res habet, ſi licentia limitata fuit ad Epiſcopi concedentis beneplacitum; quum enim ea expiret morte ipſius Epiſcopi, tenentur Regulares comparere coram Vicario Capitulari pro nova approbatione, & quatenus ipſe velit, novum examen ſubire; confer Clericat. *d. deciſ.* 38. *n.* 24.
111 Qua pœna puniendus ſit Regularis, qui abſque approbatione, & licentia Epiſcopi, ſe pro Confeſſario gerat, conſule ſæpe laudatum Clericat. *loc. mox cit. num.* 30. *& deciſ.* 40. *num.* 12.

Articulus II.

Quo ad varia, quæ concernunt approbationem Regularium pro Confeſſionibus Regularium, & dependentium ab eorum Superioribus.

Summarium.

1 *De Confeſſario approbato pro Regularibus in genere.*
2 *Pro novitiis*, ad num. 8
9 *Pro Regularibus itinerantibus &c.* ad n. 14
15 *Et pro Regularibus alterius Religionis*, ad num. 17
18 *De Confeſſario Regulari approbato pro Sæcularibus*, ad num. 20
21 *De Confeſſario Regularium tempore Jubilæi*, ad num. 22
23 *De Confeſſario Equitum S. Jo. Jeroſolymitani.*
24 *Subnectuntur ſupplementa Auctoris.*
25 *Item Additiones ex aliena manu.*

Regulares pro Confeſſionibus ſuorum Regularium non indigent approbatione Epiſcopi, ſed ſolum ſui Prælati Regularis, quia ex quo Prælati Regulares habeant Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuos ſubditos, competit eis hæc facultas approbandi ad Confeſſiones a Jure communi, & antiquo, nec eſt revocata a Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *c.* 15. quia ibi fit ſolum Sermo de Confeſſariis ſæcularium, ut legenti patet, & expreſſe habetur ex Decreto Clementis VIII. edito 26. *Maii* 1593. 1

rium, ut ad certum tempus, vel ad ejus beneplacitum dumtaxat daret? Sacra Congregatio Concilii, poſt maturam diſcuſſionem, reſpondit: Non poſſe; ſed prævio examine ſervandam eſſe Conſtitutionem S. Mem. Pii Quinti, ut abſolute admittantur, vel repellantur. *Die* 16. *Januarii* 1616. Sacra Congregatio Concilii declaravit, Epiſcopum debere de vigore S. Concilii Regulares ad Confeſſiones audiendas Perſonarum Sæcularium approbare, vel reprobare. Hactenus Sacr. Congregatio.

Ex his declarationibus authenticis, concludit ibidem Clericatus, colligere poteſt quilibet Studioſus, quod de rigore juris Confeſſores Regulares prætendere poſſunt licentiam abſolutam, & indefinitam audiendi Laicorum Confeſſiones, ut dictum eſt ſupra, & reſpondit Sacra Congregatio Domino Epiſcopo Patavino ad Primum quæſitum. Diſtinguamus igitur approbationem datam ad beneplacitum, ſine prævio examine; & approbationem datam prævio examine. De prima loquitur Sacra Congregatio in reſponſione citata ad ſecundum quæſitum. De ſecunda loquitur eadem S. Congr. in reſponſione ad Primum, quam præterire omnino non debebat Auctor Additionum; illa enim expreſſe conſonat cum Bulla *Superna* Clementis X. cujus oraculo ſuam ſententiam confirmat P. Ferraris immerito propterea hic ab eodem Auctore taxatus.

Digitized by Google

1593. ubi ſic præcipit ipſis Regularibus Prælatis: *Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confeſſarios pro ſubditorum numero majori, vel minori, iique ſint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui a non reſervatis eos abſolvant, & quibus etiam reſervatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit &c.* quod Decretum fuit etiam confirmatum ab Urbano VIII. per Decretum Sacræ Congregationis Concilii *die 21. Septembris* 1624. addendo quod ſequitur: *Sanctitas ſua deinceps declaravit, ut ſi hujuſmodi Regularium Confeſſarii caſus alicujus reſervati facultatem petentibus, Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarii illa vice Pœnitentes Regulares, etiam non obtenta a Superiore facultate, abſolvere.*

2 Confeſſarii approbati pro Fratribus ſine expreſſa excluſione Novitiorum poſſunt valide
3 abſolvere etiam ipſos Novitios. Nec obſtant, ut cenſent aliqui, Decreta Clementis VIII. pro Novitiis, ubi §. 17. ſic dicitur: *Magiſtro ſoli Novitiorum Confeſſiones audiendi cura committatur. Liceat autem Superiori etiam locali, ſi ita expedire judicaverit, vel per ſe ipſum, vel per alium ab eo deputandum ſemel, aut bis in anno eorumdem Novitiorum Confeſſiones audire*, quia iſtæ ordinationes non ſunt per modum præcepti, ſed ſolum per modum Regulæ, & Conſilii, unde ſtatutis Regularibus non derogant, nec minus irritant Confeſſiones aliter factas; Sic in iſtis terminis tenet Molfeſ. *part.* 1. *ſumm. tract.* 7. *c.* 14. *num.* 83. *ex Peyrin. pag.* 298. quæ verba ſunt impreſſa immediate poſt verba *cit. Decret.* §. 17. *in Familiare Regularium typis Dat. Neapoli* 1706. *a*
4 *Patre Joſepho a Neapoli*. Et talem eſſe mentem Pontificis, colligitur etiam ex illis ſuis verbis: *Liceat autem Superiori etiam locali, ſi ita expedire judicaverit, vel per ſe ipſum, vel per alium ab eo deputandum ſemel, aut bis in anno, eorumdem Novitiorum Confeſſiones audire*, cum Superior Localis de Jure non habeat facultatem alios approbandi ad valide abſolvendum. Unde etiam Bordonus *reſol.* 4. *num.* 11. tenet Confeſſiones Novitiorum factas alteri a Magiſtro eſſe validas, quia cenſet Decreta Clementis VIII. pro Novitiis non obligare ſub culpa.

5 Novitii abſque licentia Prælatorum Ordinis poſſunt valide confiteri, & abſolvi a peccatis, etiam in Religione reſervatis per quemcumque Confeſſarium ab Ordinario pro ſæcu-
6 laribus approbatum. Quia Novitii ante Profeſſionem non ſunt vere, & realiter Religioſi, licet gaudeant favoribus, & privilegiis Religionis, ſed quo ad hoc ſunt inſtar ſæcularium, adeoque, cuicumque Confeſſario approbato ab Ordinario confiteantur, valida erit eorum Confeſſio.

Tum quia Novitii ante Profeſſionem non 7
obligantur ſub culpa ad obſervationem Regulæ, & ſtatutorum Religionis, adeoque neque ligantur hoc ſtatuto de confitendo ſoli Magiſtro Novitiorum; Rodriquez *tom.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 11. Miranda *tom.* 2. *quæſt.* 34. *art.* 16. Portell. *verb. Novitii abſolutio*, Melphi *in cap.* 6. *ſtatut.* 7. *quæſt.* 10. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *de Miniſt. Pœnit. num.* 3298. Kazenberger *ſuplement. Theol. Decalog.* P. Sporer *cap.* 2. *ſect.* 3. *de ſtatu Religioſo num.* 127. Diana & alii cum Patre Kerckhove *in ſtatuta Generalia c.* 1.
§. 7. *num.* 4. Confeſſarii approbati pro Fratri- 8
bus poſſunt valide abſolvere Juvenes Profeſſos ſub cura Magiſtrorum degentes, niſi Prælatus Regularis in approbatione expreſſe excluſerit tales Juvenes Profeſſos, quia in tali caſu Confeſſarii non eſſent approbati quoad ipſos Juvenes Profeſſos, ſicuti non ſunt approbati quo ad mulieres Confeſſarii illi, qui ab Ordinariis approbantur pro ſolis viris cum expreſſa excluſione fœminarum; Melphi, & Felix Poteſtas *loc. mox cit.*

Regulares itinerantes, ſeu tempore concio- 9
num, vel alterius occaſionis extra Conventum exiſtentes, nec copiam Confeſſarii approbati propriæ Religionis habentes, poſſunt confiteri cuilibet Confeſſario, ſive Regulari, ſive Sæculari. Sic conceſſit Innocentius VII. Patribus Ordinis Prædicator. in Conſtitut. incipiente *Provenit ex veſtræ devotionis affectu*, edita *ſextodecimo Kalendas Novemb.* 1404. & Sixtus IV. Fratribus Minorib. in Conſtitution. incipiente *Supplicari Nobis humiliter feciſtis* die 11. Auguſti 1479. apud Confett. reticendo alias conſimiles conceſſiones factas ab aliis Pontificibus aliis Regularibus, cum ſit ſuperfluum omnes alias conceſſiones ſingillatim adducere, ex quo alii communicent in hoc privilegio cum ipſis. Eſt communis ſententia Doctorum, quia per licentiam itinerandi, vel aliam legitimam occaſionem extra Conventum permanendi, conceditur illis implicite talis facultas. Immo 10
Suarez *de pœnit. diſp.* 28. *ſect.* 4. cum multis aliis, Sà *in ſumma verb. Confeſſor. num.* 6. Sporer *Theolog. Sacrament. part.* 3. *cap.* 6. *ſect.* 1. *num.* 685. Lezana *tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 27. Corduba *ſuper Regul. S. Franciſci cap.* 7. *q.* 3. *punct.* 1. Burg. *cent.* 2. *cauſ.* 8. Roſignol. *de Sacrament. Pœnitent. quæſt.* 7. *art.* 16. *num.* 5. Tambur. & alii multi contra Vaſquez cum pau-

paucis, tenent poſſe tales Regulares confiteri
cuicumque ſimplici Sacerdoti, ſive ſæculari,
11 ſive Regulari, licet a nullo Ordinario approba-
to, quia Regulares non ſunt adſtricti confite-
ri Confeſſariis approbatis ab Epiſcopis, cum
ante Concilium Tridentinum adſtricti non eſ-
ſent, & per Concilium nihil ſit immutatum
circa Confeſſiones Regularium; nam in De-
creto *ſeſſ.* 23. *c.* 15. ubi requirit approbatio-
nem Epiſcopi, non comprehendit Confeſſarios
Regularium, ſeu Religioſorum, ſed ſolummo-
do Confeſſarios ſæcularium, præciſis his ver-
bis: *Nullum etiam Regularem poſſe Confeſſiones*
12 *ſæcularium etiam Sacerdotum audire*. Nec alibi
reperitur requiſita hæc approbatio Ordinarii
pro Confeſſariis Religioſorum, ſicuti reperitur
requiſita pro Confeſſariis Monialium, ut do-
13 cetur in ſequenti articulo. Nec a ſuis Supe-
rioribus iſti Religioſi itinerantes, aut extra
Conventum aliquo tempore exiſtentes coar-
ctantur, & reſtringuntur ad Confeſſarios ab
Ordinario approbatos, ut ſupponitur; quia
aliter ſic coarctati, & reſtricti ſine ullo du-
bio nequirent confiteri Sacerdotibus non ap-
14 probatis. Tenentur tamen tales Religioſi, ſi
habeant caſus reſervatos, ſe poſtmodum ſiſtere
ſuperiori ſuo, aut alteri Religioſo facultatem
habenti, ut ei confiteantur, & a caſibus re-
ſervatis directe abſolvantur.

15 Regulares quamvis ab Epiſcopis approbati
nequeunt virtute privilegiorum audire Confeſ-
ſiones Regularium alterius Ordinis, niſi forte
ipſi Religioſi, qui volunt audiri in confeſſione,
licentiam habeant ſuorum Prælatorum. Sic
Clemens VIII. in Conſtitutione incipiente *Ro-
mani Pontificis*, data 23. *Novemb.* 1599. ubi
declarat in omnibus Indultis numquam fuiſſe
mentem Sedis Apoſtolicæ dare licentiam ulli
Religioſo, vel Moniali confitendi alicui con-
tra diſpoſitionem ſuorum Superiorum: ſed in-
quit, *noſtræ intentionis exiſtere, quod iidem Fra-
tres, & Moniales, quantum ad Sacramenti Pæ-
nitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem, diſpo-
ſitioni ſuorum Prælatorum ſubjecti ſint, Apoſto-
lica auctoritate tenore præſentium perpetuo decla-*
16 *ramus*. Si vero Regularis habeat legitimam
facultatem a ſuo Prælato eligendi ſibi Confeſ-
ſarium extra ſuum Ordinem, poterit eligere
etiam ſimplicem Sacerdotem, ſive Sæcularem,
ſive Regularem non approbatum ab Epiſco-
po, quia, ut dicit Navarrus *in Enchirid. c.* 4.
in addition. ad primum dictum, Concilium Tri-
dentin. nihil circa Confeſſarios Regularium in-
17 novavit de Jure antiquo. De jure autem an-
tiquo habentes licentiam eligendi Confeſſa-
rium, poterant eligere Sacerdotem ſimplicem,
etiam ab Epiſcopo non approbatum, & ad
hoc faciunt dicta, & adducti Doctores *ſub
n.* 10. 11. *& ſeq.*

Regularis, qui inſcio, vel invito Prælato 18
ſui Ordinis approbatur ab Ordinario ad au-
diendas Confeſſiones in ſua Diœceſi, licet eas
illicite audiat, ex quo peccet contra Obedien-
tiam, & voluntatem Superioris, tamen eas
valide excipit, cum in eo concurrant omnia
requiſita in Miniſtro ad validitatem talis Sa-
cramenti, ſcilicet Ordo Sacerdotalis, appro-
batio Epiſcopi, & Juriſdictio delegata; ſicut
enim Epiſcopus poteſt conferre Juriſdictionem
in ſuas oves Sacerdoti alterius Diœceſis, in-
ſcio, vel invito Epiſcopo illius alterius Diœ-
ceſis, ita poterit conferre etiam Regulari,
inſcio, vel invito ſuo Superiore. Si vero in 19
aliqua Religione habeatur Conſtitutio a Sede
Apoſtolica vel condita, vel approbata, qua
caveatur quod nullus Religioſus ſine ſui Præ-
lati facultate ſe præſentet Ordinariis ad ap-
probationem pro Confeſſionibus obtinendam,
& aliter obtenta revocetur, tunc nedum illi-
cite, ſed etiam invalide Confeſſiones audiret.
Sic Miranda *tom.* 1. *q.* 45. *art.* 12. Laym.
lib. 5. *tract.* 4. *c.* 10. *n.* 105. *de Sacram. Pæ-
nit.* Lezana *tom.* 1. *cap.* 19. *n.* 12. Navarr.
in c. 1. *de Pœnit. diſ.* 6. *n.* 73. Sporer, Tam-
bur. & alii plurimi.

Generalis Regularium poteſt ſuos ſubditos 20
a ſe, vel ſuis prædeceſſoribus, vel aliis qui-
buſcumque Superioribus ad audiendas Confeſ-
ſiones approbatos, eoſdem ab eiſdem Confeſ-
ſionibus audiendis ſuſpendere, etiam ex cauſa
occulta, & extrajudicialiter, ut declaravit Sa-
cra Congr. Epiſcop. & Regular. *in una Thea-
tinorum* 2. *Julii* 1617. apud Nicol. *in lucubrat.
tom.* 2. *lib.* 5. *titul.* 38. *de Pœnit. & remiſſ.
num.* 91. *in fine*, & refert etiam Barboſa *in
Concil. ſeſſ.* 23. *c.* 15. *num.* 50.

Tempore Jubilæi poſſunt omnes Regulares 21
confiteri peccata ſua Sacerdotibus ab Ordina-
rio approbatis, tam ſæcularibus, quam cujuſ-
vis Ordinis Regularibus. In Bulla enim non
fit mentio niſi de Ordinario eorum, qui au-
diunt Confeſſiones, non autem de Ordinario
Pœnitentium. Et poſſunt abſolvi a caſibus ſuo 22
Superiori Regulari reſervatis. Alexander VII.
in Conſtitut. incipiente *Unigenitus* apud Nicol.
in Floſculis, *verb. Jubilæum num.* 6. Et ſic
antea declaraſſe Gregorium XIII. teſtatur Pey-
rin. *de privileg. Regul. tom.* 3. *c.* 4. *n.* 3. *pag.*
1324. ac Murga *in tr. de Benefic. Eccleſiaſt.
q.* 2. *n.* 121. *p.* 44.

Equi-

Digitized by Google

23 Equites S. Joannis Jeroſolymitani poſſunt confiteri cum Regulari Sacerdote a Superiore tantum ſuo approbato, ſicuti poſſunt alii Regulares. Sic Barboſ. *in Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *n.* 10. Novarius *in tract. de elect. & variat. fori q.* 69. *num.* 23. *ſect.* 2. Aloyſius Ricc. *in praxi part.* 4. *reſol.* 171. *num.* 2. & alii paſſim.

Supplementa Auctoris.

24 Circa tradita in hoc *art. a num.* 9. *ad* 11. obſervanda eſt noviſſima Conſtitutio Benedicti XIV. incip. *Quod communi*, in qua revocat peculiare ſtatutum Ordinis Capuccinorum, quo ipſis vetitum erat, ne Confeſſariis extra proprium Ordinem unquam confiteri poſſent. Etenim obſervato, quod ſimilia ſtatuta ſecum afferre ſolent incommoda, *propter quæ* (refert ibi) *non ſine aut conſcientiæ angore, aut populorum offenſione adimpleri poſſe, alias nonnulli Fratrum præſertim Ordinum Prædicatorum, Minorum S. Franciſci, aliorumque Superiores ſerio cogitantes, ſuper hujuſmodi ſtatutis Ordinum ſuorum diſpenſationem ab eadem ſede Apoſtolica ſibi impertiendam curarunt*. Et relato deinde dicto ſtatuto Capuccinorum, & quæ ex ejus obſervantia oriebantur, & cum conſcientiarum angoribus poterant oriri mala, ſic pergit: *Hiſce malis opportunum Apoſtolicæ providentiæ noſtræ remedium afferre cupientes, motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine; ac prævia cujuſcumque ſtatuti, ſeu decreti, ut præmittitur, a generali Definitorio editi, & per generalia dicti Ordinis Capitula approbati, etiam ab Apoſtolica Sede præfata confirmati revocatione, tenore præſentium ſtatuimus, decernimus ac mandamus, ut quilibet ex Fratribus dicti Ordinis, ſive in Sacro Presbyteratus Ordine conſtitutus, cujuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis, & conditionis, ſive laicus, ſive converſus fuerit, qui de Superiorum ſuorum licentia, quacumque ex legitima cauſa, titulo, & occaſione, ſive prædicandi Verbum Dei quocumque tempore, ſive ſacras miſſiones peragendi, ſive iter agendi & alicubi commorandi, ubi nullus Conventus, ſeu Hoſpitium, nulluſque Frater dicti Ordinis Confeſſarius reperitur, libere, & licite poſſit ac valeat quemlibet Presbyterum ſæcularem, ab Ordinario loci, vel Regularem a ſuo ſuperiore Regulari ad Sacramentales confeſſiones excipiendas approbatum adire, eique peccata ſua confiteri, atque ab ipſo obtinere Sacramentalem abſolutionem, etiam quoad caſus per Conſtitutiones, & ſtatuta Regularia dicti Ordinis reſervatos, incurſaſque proinde cenſuras recepta ſalutari pœnitentia, præſtitaque obligatione ſe ſtatim, quoad ipſi permiſſum fuerit, coram ſuo Regulari ſuperiore præſentandi, ac de novo ſuper caſibus, & cenſuris hujuſmodi abſolutiones impetrandi.*

Additiones ex aliena manu.

Scribit *Auctor n.* 10. *& ſeqq.* Regulares itinerantes, ſeu tempore concionum, vel alterius occaſionis extra Conventum exiſtentes, nec copiam Confeſſarii approbati propriæ Religionis habentes, poſſe confiteri cuicumque ſimplici Sacerdoti, ſive Sæculari, ſive Regulari, licet a nullo Ordinario approbato. Sed 25
non obſtante turba Moraliſtarum, qui pro hac ſententia, tamquam pro aris, & focis pugnant, eam ſolide confutat Clericat. *de Sacram. Pœn. dec.* 39. *per tot.* Quinimmo Idem 26
Auctor *num.* 13. hanc ipſam inhabilitatem eligendi in Confeſſarium Sacerdotem a nemine approbatum ad ipſos Prælatos Regulares extendit.

Reſponſio pro Auctore.

Argumenta, quibus ſuam tuetur ſententiam ☞
Clericatus *loc. cit.* ſunt; 1. Auctoritas Gloſſæ 27
in cap. Omnis, v. alieno Sacerdoti, de Pœnit. & Remiſſ. nec non *in Clem.* 1. *v. Speciali, de Privil.* quæ utrobique advertit, ab eo qui habet a Superiore licentiam eligendi ſibi Confeſſarium, eligendum eſſe Sacerdotem habentem Ordinis executionem, & a ſuo Superiore ad confeſſiones audiendas approbatum. 2. Verba ipſiuſmet Innocentii VII. hoc privilegium concedentis Religioſis S. Dominici, *ut ſi aliquem Presbyterum idoneum, ex profeſſoribus dicti Ordinis habere non poſſint, quemcumque alium Presbyterum idoneum, & diſcretum Religioſum, vel ſæcularem in eorum Confeſſorem eligere valeant.* Si ergo explicite vult eſſe *idoneum, & diſcretum*, conſequenter & implicite ſupponit etiam approbatum, cum nemo dici poſſit idoneus ad confeſſiones audiendas, qui a ſuo Superiore non ſit examinatus, & approbatus. 3. Exemplum Epiſcoporum. Non enim debet eſſe conceſſum Regularibus, quod non permittitur Epiſcopis, & Cardinalibus.

Sed bona venia tanti Auctoris hæc argumenta in noſtro propoſito nihil concludunt. Non primum; quia *Gloſſa*, ut ait Navarr. (in Manual. cap. 27. n. 263.) *damnatur ibi (cap. Omnis, de pœnit. & remiſſ.) communiter.* De-

inde nihil facit ad rem. Primo enim loco loquitur de confeſſionibus ſæcularium, qui de licentia proprii Sacerdotis confiteri nequeunt alieno Sacerdoti, qui non habeat Ordinis executionem Sacerdotalis, ut ſunt illi qui non ſunt a populo electi, vel qui ab Epiſcopo populo non præficiuntur. Secundo loco Gloſſa loquitur incidenter tantum de Sacramento Pœnitentiæ, dicens, quod *etiam de licentia Sacerdotis proprii recipi non poſſit a Presbytero non habente curam*, quod in propoſito caſu applicari nequit Regularibus, ut patet.

Non concludit ſecundum argumentum, quia, ut notat Jo. de la Cruz *de Statu Religion. lib.* 1. *cap.* 6. *dub.* 11. idoneus Sacerdos pro Religioſis abſolvendis reputari debet quilibet Sacerdos alias non ſuſpenſus, aut excommunicatus. Ita D. Antonin. 3. *p. tit.* 1. *cap.* 7. Silv. *v. Confeſſor.* 1. §. 3. Soto *diſt.* 18. *qu.* 4. *art.* 3. Et idem iſti cenſebant de Confeſſore idoneo pro ſæcularibus ante Conc. Trident. ubi jam *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. ſtatuitur, quod pro ſæcularibus etiam Sacerdotibus ille ſolus idoneus reputetur, qui eſt Parochus, aut ab Ordinario approbatus; & pro Religioſis nihil ibi innovatur. Minor etiam, & multo minor idoneitas requiritur in Sacerdote ad abſolvendum moribundum, ipſo Clericato teſte, *diſp.* 37. *num.* 27. Ergo falſa eſt in genere propoſitio illa tam univerſalis, quod *nemo dici poſſit idoneus ad confeſſiones audiendas, qui a ſuo Superiore non ſit examinatus, & approbatus*. Sed dato etiam quod idoneitas importans aliquid amplius, & nonnullæ aliæ conditiones requirerentur in hoc caſu ex vi Bullæ ab Innocentio VII. emanatæ, ut notat Clericatus *loco cit.* adhuc ſtaret, quod ex vi Bullæ Sixti IV. Regulares haberent privilegium ſine ulla limitatione, ut patet ex conceſſione Pontificia tenoris ſequentis: *ut Fratres, veſtra, vel aliorum Prælatorum, & ſuorum, qui pro tempore erunt, licentia, ſolummodo tamen cum itineraverint, vel extra Conventum fuerint, prout eis concederis, confiteri poſſint .... tenore præſentium Apoſtolica auctoritate concedimus, & indulgemus*. Unde concludendum eſt cum Pellizzario *in Manual. Regular. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 9. poſſe Regulares peregrinos confiteri cuilibet Sacerdoti idoneo, ſive ſæculari, ſive Regulari, idque ex licentia Prælati ſaltem tacita, incluſa in licentia peregrinandi, aut manendi extra Conventum. Ita Suarez *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 2. *c.* 17. *n.* 2. addens *num.* 6. Religioſum in hoc caſu non teneri eligere Sacerdotem approbatum ab Epiſcopo (adde tu, nec a Superiore Sacerdotis electi, ſi is ſit Regularis) cujus rei ea eſt ratio, quod Religioſus etiam peregrinans nunquam dici poteſt vagari extra ſuam Diœceſim, cum Religio non claudatur certis terminis localibus alicujus Diœceſis; ideoque ſemper retinet actualem ſubjectionem perfectam ad proprium Prælatum regularem, & conſequenter per ipſius juriſdictionem regitur in utroque foro; quod eſt dicere Confeſſarium Religioſi peregrinantis approbari a Prælato ipſius Religioſi pœnitentis, huncque abſolvi per juriſdictionem ab illo manantem.

Ex quo patet reſponſio ad tertium Clericati argumentum. Epiſcopi enim, & Cardinales extra proprium territorium ſunt in aliena Diœceſi, ubi nulla in hoc particulari gaudent immunitate aut privilegio. Hinc neque approbare poſſunt Confeſſarios, ut ſuum ibi miniſterium exerceant. Regulares vero, quoad hoc, ſunt ubique in propria Diœceſi, & ſuis gaudent immunitatibus, ac privilegiis. Quo poſito nihil mirum, ſi propterea quædam Regularibus concedantur, quæ non conceduntur Epiſcopis. Diverſa enim juris diſpoſitio pendet a diverſitate circumſtantiarum; & pro diverſa conditione ſtatus variare neceſſe eſt.

Articulus III.

Quo ad ea, quæ concernunt approbationem Confeſſariorum pro Monialibus.

Summarium.

1 *Monialium Confeſſarii debent eſſe approbati ab Ordinario loci*, ad num. 4.
5 *Et quidem approbati ſpecialiter pro Monialibus*, ad n. 6.
7 *Etiamſi ſint Extraordinarii*, ad n. 10.
11 *Etiam tempore Jubilæi*, ad n. 12.
13 *Hujuſmodi approbatione indigent Regulares etiam pro Monialibus ſibi ſubjectis*, ad num. 14.
15 *Subnectuntur ſupplementa noviſſima Auctoris*.

Confeſſarii Monialium debent eſſe approbati ab Ordinario loci, quamvis ſint Regulares pro Monialibus ſibi ſubjectis. Gregor. XV. in Conſtitut. incip. *Inſcrutabili* his verbis: *Confeſſores vero ſive Regulares, ſive ſæculares quomodocumque exempti, tam Ordinarii, quam Extraordinarii, ad Confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœ-* 1

Diœceſano idonei judicentur, & approbationem,
quæ gratis concedatur, obtineant, & ſic expreſ-
ſe etiam Sacra Congregatio Concilii *in decla-*
ratione dictæ Conſtitutionis in reſponſione ad ſex-
2 *tum*: Quæ Sacra Congregatio, poſito ſub nu-
mero ſeptimo hoc quæſito: *An Superiores Re-*
gulares ſimiliter ante ipſius Conſtitutionis publi-
cationem electi, ſeu deputati, alia indigeant Epi-
ſcopi approbatione pro Confeſſionibus Sanctimo-
nialium ſibi ſubjectarum audiendis? Sic etiam
reſpondit: *Ad ſeptimum, Superiores Regulares*
electos, ſeu deputatos, ante ipſius Conſtitutionis
publicationem, quibus alioquin facultas compe-
tat audiendi Confeſſiones Monialium ſibi ſubje-
ctarum, poſſe, durante eorum officio, pergere ſine
alia Epiſcopi approbatione in Confeſſionibus au-
diendis, illarum tantum, quæ ſponte, ac proprio
motu, id ab eis petierint. At vero eos, qui poſt
Conſtitutionem eligentur, aut quoquomodo depu-
tabuntur, vel qui eorum Officiis, ſeu Dignita-
tibus, expleto jam tempore a Conſtitutionibus cu-
juſcumque Ordinis, vel alias legitime præfinito,
ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam poſ-
ſe Sanctimonialium Confeſſiones audire, niſi prius
a Diœceſano Epiſcopo idonei judicati, atque ap-
3 *probati fuerint*. Inſuper, declarans Confeſſio-
nes Monialium auditas a talibus Superioribus
Regularibus ſine approbatione Epiſcopi eſſe
nullas, ut patet in reſponſione ad hoc octa-
vum quæſitum: 8. *An confeſſiones, quas audiunt*
Superiores Regulares electi, ſeu deputati, vel
confirmati poſt publicationem, & ſcientiam te-
noris dictæ Bullæ, non obtenta Epiſcopi approba-
tione, ſint nullæ atque irritæ necne? Ad octavum
Confeſſiones hujuſmodi nullas, atque irritas eſſe,
apud Fagnan. *in cap. Cum Capella* 16. *de Pri-*
4 *vilegiis fol.* 257. Et quod non poſſunt Superio-
res Regulares, & neque ipſi Generales audire
Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum ſine
approbatione Epiſcopi, iterum declaravit Sa-
cra Congregat. Concilii: nam propoſito du-
bio pro parte Abbatis Generalis Vallumbroſa-
norum: *An ipſe poſſet audire Confeſſiones Mo-*
nialium ſibi ſubjectarum abſque præcedenti ap-
probatione Epiſcopi Diœceſani? Eadem Congr.
ſub die 13. *Novembris* 1637. reſpondit, *non*
poſſe. Vide tamen infra *n.* 15.
5 Licet autem ſint iidem generaliter appro-
bati ab Epiſcopo ad Confeſſiones ſæcularium
audiendas, adhuc eſt eis neceſſaria ſpecialis
approbatio pro Monialibus; ſic expreſſe de-
claravit eadem Sacra Congreg. *in reſponſione*
ad nonum, & Clemens X. in Conſtitut. incip.
Superna præciſis his verbis: *Et generaliter ap-*
probatos ab Epiſcopo ad perſonarum ſæcularium
Confeſſiones audiendas, nequaquam cenſeri appro-
batos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi
ſubjectarum, ſed egere quo ad hoc ſpeciali Epi-
ſcopi approbatione. Nec approbati ab Epiſco- 6
po ad audiendas Confeſſiones Monialium unius
Monaſterii cenſentur approbati ad audiendas
Confeſſiones Monialium alterius Monaſterii.
Citata Sacra Congreg. apud Fagnan. *in reſ-*
ponſ. ad Decimum, & cit. Conſtitutio *Super-*
na his verbis: *Atque approbatos pro audiendis*
Confeſſionibus Monialium unius Monaſterii, mi-
nime poſſe audire Confeſſiones Monialium alte-
rius Monaſterii.
Etiam Confeſſarii Extraordinarii indigent 7
ſpeciali approbatione Epiſcopi. Nec ſemel ap- 8
probati, cenſentur ſemper approbati. Nec in 9
vim unius approbationis poſſunt pluries Mo-
nialium etiam ejuſdem Monaſterii Confeſſio-
nes audire, ſed toties debent ab Epiſcopo ap-
probari, quoties caſus deputationis contigerit;
eadem Sac. Congreg. *in reſponſione ad undeci-*
mum, & cit. Conſtitutio *Superna*, his verbis:
Itidemque Confeſſores Extraordinarios ſemel de-
putatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Mo-
nialium Confeſſiones pro una vice audiendas, haud
poſſe expleta deputatione in vim approbationis hu-
juſmodi illarum Confeſſiones audire, ſed toties
ab Epiſcopo eſſe approbandos, quoties caſus de-
putationis contigerit.
Immo tales Confeſſarii indigent approbatio- 10
ne Ordinarii ad audiendas Confeſſiones Mo-
nialium ſibi ſubjectarum, non obſtante etiam
contraria conſuetudine immemorabili, ut de-
crevit Sac. Congr. Conc. *in Cadurcen.* 12. *Ju-*
lii 1618. *in reſponſione ad Secundum*, præciſis
his verbis: *Ad ſecundum, Confeſſarios etiam*
Extraordinarios Monialium etiam Regularibus
ſubjectarum poſt Conſtitutionem Gregorii XV. hac
de re editam nullatenus poſſe earum Confeſſiones
audire, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei
judicentur, & approbentur; non obſtante qua-
cumque contraria conſuetudine, *lib.* 18. *Decre-*
tor. p. 60.
Confeſſarii non approbati ſpecialiter ad au- 11
diendas Confeſſiones Monialium nequeunt ea-
rum Confeſſiones audire, neque tempore Ju-
bilæi. Deducitur ex cit. Conſtit. Gregor. XV.
incip. *Inſcrutabili*, & Clement. X. incip. *Su-*
perna, ubi declaratur Confeſſarios approbatos
generaliter ad audiendas Confeſſiones ſæcula-
rium, non poſſe audire Confeſſiones Monia-
lium ſine ſpeciali approbatione pro ipſis; Et
hoc etiam clare habetur ex declaratione Sacræ
Congr. miſſa ad Epiſcopum Abulenſem anno
1593. & relata ab Arauxo *in Select. tract.* 1.
q. 8.

Digitized by Google

q. 8. *ſect.* 3. *num.* 15. in qua decernitur, quod approbatus ad audiendas Confeſſiones certi generis Perſonarum, vel in certa Eccleſia, non cenſetur approbatus ſimpliciter, ac proinde quod non poteſt virtute Jubilæi eligi ad audiendas Confeſſiones aliarum Perſonarum, aut extra Eccleſias ſibi deſignatas, & ſic tanto minus ad audiendas Confeſſiones Monialium ſine ſpecifica approbatione pro ipſis; Viva *quæſt.* 9. *art.* 2. Molfeſius, Pelizarius, Alfonſ.
12 de Leon, Fauſtus, & alii. Et ſic etiam poteſt dici, quod approbatus pro Monialibus unius Monaſterii, neque tempore Jubilæi cenſetur approbatus pro Monialibus alterius Monaſterii; cum Clemens X. in ſua Conſtit. incip. *Superna* abſolute, & ſimpliciter ſtatuat, ut jam declaraverat Sac. Congr. Conc. ſuper Conſtit. Gregor. XV. incip. *Inſcrutabili* in reſponſione ad nonum: *Approbatos pro audiendis Confeſſionibus Monialium unius Monaſterii minime poſſe audire Confeſſiones Monialium alterius Monaſterii.*

13 Confeſſarius præſentatus ad Confeſſiones excipiendas Monialium Regularibus ſubjectarum, debet vel abſolute rejici, vel per totum triennium approbari, non vero ad tempus brevius, prout declaravit, & reſpondit Sacr. Congreg. Epiſcopor. & Regular. *in Cataneinſ. ad favorem PP. Minorum de Obſervantia ſub die* 4. *Maji* 1696. reſcribendo Epiſcopo pro ut ſequitur: *Riferito in Sacra Congregazione dall' Eminentiſſimo d' Adda tutto ciò che V. S. ha rappreſentato in ordine all' approvazione fatta da lei per un ſol anno del Confeſſor Ordinario deputato dal Provinciale della Provincia Oſſervante di Sicilia per le Monache del Monaſtero di S. Chiara d' Adernò di coteſta Dioceſi, ſoggetto all' Ordine de' Minori Oſſervanti di S. Franceſco, queſti Eminentiſſimi miei Signori ſono ſtati di ſenſo, ch' ella o ammetta il Confeſſor deputato a compire il Triennio, o aſſolutamente lo rigetti, e che in avvenire debba così oſſervarſi dal principio dell' approvazione di ſimili Confeſſori. Glielo ſignifico, ed il Signor Iddio la proſperi.*

14 Nulla ex Monialibus, quæ ſubjiciuntur Regularibus, ſentiens ſe non gravatam mortali culpa, poteſt de venialibus valide confiteri Sacramentaliter cuicumque Sacerdoti non approbato ab Ordinario, prout reſcripſit Sac. Congreg. Concilii *in Januenſi* 9. *Junii* 1657. apud Nicol. *in lucubrat. Canon. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 11. Paſcucc. *in compend. ad conſult. Canon.* Jacobi Pignatell. *part.* 2. *tit. de Monialibus.*

Supplementa Auctoris.

Quo ad dicta in hoc *art. num.* 4. advertendum nunc eſt, Prælatos Regulares, ſcilicet Generales, & Provinciales poſſe licite & valide excipere Sacramentales Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum, abſque approbatione, & facultate Epiſcoporum, ſolidiſſime oſtendi, & probari in Appendice Tract. VI. Curſus Theologiæ Moralis celeberrimi Collegii Salmaticenſis Edition. Venetæ *anni* 1755. *apud Nicolaum Pezzana*, *c.* 6. *punct.* 2. §. 1. *n.* 74. ad quæſitum: An Prælati Regulares indigeant ſpeciali approbatione Epiſcopi Diœceſani pro excipiendis confeſſionibus Monialium, quæ ſub gubernio eorum exiſtunt? Relatis prius contrariis ſententiis, & argumentis, ſtatim *ſub num.* 75. ſic concluditur: Sed his non obſtantibus, dicendum eſt, Prælatos Regulares, ſcilicet Generales, & Provinciales non indigere approbatione Epiſcoporum, ut confeſſiones Monialium, quæ ipſorum Regularium juriſdictioni ſubduntur, licite & valide excipere queant. Quæ quidem ſententia definita fuit auctoritate & declaratione SS. D. N. Benedicti XIII. qui in Bulla incip. *Paſtoralis Officii* §. 8. ſic expreſſe præſentem difficultatem reſolvit; ibi: *ab hujuſmodi tamen lege & ordinatione ad ſupplicationem dilecti filii noſtri Ludovici S. R. E. Cardinalis Belluga, & Moncada nuncupati, eximimus Superiores Generales, ac etiam Provinciales cujuſvis Ordinis Regularis, quibus, ut Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum dumtaxat abſque iſtiuſmodi ſpeciali approbatione Epiſcopi Diœceſani audire licite & valide poſſint, permittimus, & indulgemus.* Et ibidem *num.* 76. ſic ſubjungitur: Probatur reſolutio hac unica ratione, (qua forte motus SS. Benedictus hanc exceptionem poſuit) quia quoties aliquis eſt verus Parochus reſpectu aliquorum, non indiget approbatione Epiſcopi pro audiendis eorum confeſſionibus; ſed Prælati Regulares, Generales, & Provinciales ſunt veri Parochi ſuarum Monialium: ergo poſſunt abſque ſpeciali Epiſcopi approbatione illarum confeſſiones audire. Probatur minor. Generalis, & Provincialis habent juriſdictionem ordinariam in Moniales, quæ ſunt ſub eorum regimine, ſuntque veri earum Paſtores, non ſecus ac Domini Epiſcopi; (ſic diximus de Privilegiis *cap.* 4. *num.* 1. & 2.) ſed Epiſcopi ſunt vere Parochi ſuarum ovium, ergo & Prælati Regulares, Generales, & Provinciales ſunt vere Parochi ſuarum Monialium.

lium. Confirmatur. Nam Summus Pontifex conferens Superioribus Religionum juriſdictionem ordinariam in ordine ad confeſſiones Monialium illis ſubjectarum, ipſo facto illos judicat idoneos, & conſequenter illos approbat. Si ergo illos approbat, Epiſcopi approbatio minime requiritur. Explicatur. Juriſdictio ordinaria expedita, & abſoluta eſt officio Generalis, & Provincialis annexa; ſunt enim Parochi reſpectu ſuorum ſubditorum, & ad obtinendum Generalis, vel Provincialis Officium nulla requiritur Epiſcopi approbatio; ergo nec ad fruendum juriſdictione ordinaria expedita & abſoluta opus eſt illis Epiſcopi approbatione; ergo nec pro audiendis confeſſionibus Monialium ſuæ juriſdictionis erit neceſſaria. *Hæc ibi ad litteram.* Nec valet dicere, quod dicta Conſtitutio edita fuit tantummodo pro Regnis Hiſpaniarum; non valet, inquam, quia etiam Conſtitutio Benedicti XIV. incip. *Suprema*, edita fuit ſolummodo pro Regnis Portugalliæ & Algarbiorum, & confirmata pro dictis Regnis alia ejuſdem Pontificis Conſtitutione incip. *Ubi primum*. Et tamen idem SS. Pontifex ad eliminandas erroneas opiniones, ac pravas interpretationes quorumdam Doctorum volentium dictas duas Conſtitutiones, utpote ad Luſitaniæ regnorum ac ditionum opportunitatem accommodatas, & pro iiſdem ſolummodo emanatas extra ipſa Regna non obligare, & generalis definitionis & legis vim & auctoritatem habere temere negantium (ſunt verba Pontificis) aliam edidit Conſtitutionem incip. *Ad eradicandum pravum*, qua declaravit dictas duas Conſtitutiones, quamvis emanatas ſolummodo pro Luſitaniæ regnis atque ditionibus, tamen ubique locorum ac temporum generalis definitionis & legis vim & auctoritatem habere. Et quidem merito; ubi enim eadem eſt ratio, eadem eſt legis diſpoſitio: *L. ideo 27. ff. de legibus*, *L. Illud 31. ff. ad leg. Aquiliam*, *cap. inter corporalia 2. de Tranſlat. Epiſcop.* cum ſimilibus; cum ratio legis ſit anima legis; *L. cum ratio 7. ff. de bonis damnatorum*.

Additiones ex aliena manu.

16 Num Moniales ex lege fundationis, tum ex conſuetudine jus habere queant eligendi in Confeſſarium aliquem ab Epiſcopo approbandum? Affirmat Zypæus *conſult. Canon. lib. 3. tit. de Regularib. conſult. 5. n. 7.*

De eo quoque noviſſime diſputatum fuit in Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita, an Moniales ex conſuetudine eligere in Confeſſarium valeant aliquem de approbatis ab Epiſcopo, fierique ab ipſis hæc electio poſſit abſque interventu Epiſcopi, vel alterius ab ipſo deſtinandi, & demum teneatur Epiſcopus Confeſſarium ab iis
electum confirmare; reſolutumque fuit, poſſe 17
Moniales vigore conſuetudinis eligere in Confeſſarium aliquem de approbatis ab Epiſcopo, modo tamen approbatus ille ſit pro Monialibus; & electionem fieri poſſe ab iis abſque 18
Archiepiſcopi, vel ejus deputati interventu;
& teneri Epiſcopum Confeſſarium electum confirmare, quatenus non adſit legitima cauſa non 19
confirmandi; vide reſolutiones *in Brunduſina Januarii 1754. & Februarii 1755. ad 1. 2. & 3. dub.*

Nota ex Editione Romana anni 1767.

Ex quo Benedictus XIII. in Bulla incip. 20
Paſtoralis Officii: ut notat Clariſs. Auctor *ſup. num.* 15. (quamquam mihi percurrenti Conſtitutiones præfati Pontificis nullatenus occurrerit) pro Regnis Hiſpaniarum indulſerit Generalibus, & Provincialibus Superioribus, ut Monialium ſibi ſubjectarum Confeſſiones abſque Epiſcopi approbatione audire poſſint: quomodo inde regula generalis firmetur, idem eis ubique locorum licere, non video. At, inquit, Benedictus XIV. Conſtitutiones *Suprema*, & *Ubi primum* editas pro Portugalliæ ditionibus, in alia Conſtitutione *Ad eradicandum*, declaravit ubique locorum definitionis vim ſibi vindicare. Verum inclytus Canoniſta non ignorat differentiam, quæ intercedit inter Conſtitutiones, quæ pravum aliquod dogma, vel reprobandam aliquam conſuetudinem rectæ Sacramentorum adminiſtrationi adverſantem, damnant, & Conſtitutiones aliquod ſpeciale Privilegium largientes. Priores firmam, & immobilem ubique locorum habent auctoritatem. Aliæ vero Provinciarum limites, in quorum favorem conceſſæ ſunt, non excedunt. Hæc vel ipſis tironibus notiſſima ſunt. Ex his prudens diſcere poteſt lector, non omnia privilegia, quæ nonnunquam a quibuſcumque venditantur, ſecluſo examine, eſſe admittenda.

Digitized by Google

AQUA BENEDICTA.

1 AQua benedicta eſt duplex ; Una ordinata ad conſecrationem, vel reconciliationem Eccleſiæ pollutæ ſanguine, vel ſemine, quæ benedicitur ſolum ab Epiſcopo cum vino, & cinere, ut *in cap. Propoſuiſti 4. & cap. Aqua*
2 *9. de Conſecrat. Eccleſ. vel Altaris*. Alia ordinata ad aſperſionem hominum, vel domorum, & aliarum rerum inſervientium ad uſum noſtrum, & ad repellendos inviſibiles inimicos, quæ benedicitur a Sacerdote cum Sale, ut *in cap. Aquam ſale conſperſam, de conſecrat. diſt. 3.*
3 Quam Diaconi benedicere non poſſunt, ut colligitur ex dicto *cap. Aquam ſale* &c. *& ex cap. Perlectis, §. ad Presbyterum, diſt. 25.* ubi dicitur quod *ad Presbyterum pertinet benedicere*
4 *Dona Dei*. Et ideo cum hujus aquæ luſtralis benedictio ſit certe Ordinis Sacerdotalis, ſi fieret a Sacerdote excommunicato, vel ſuſpenſo, ipſe Sacerdos evaderet irregularis ; *argument. cap. Si quis Epiſcopus 1. & 2. cauſ. 11. quæſt. 3. cap. Cler. cap. Latores, cap. Illud, & cap. Fraternitati tuæ, de Clerico excommunicato celebrante.*

5 Aqua benedicta non eſt Sacramentum, quia non infundit gratiam, nec remittit peccata ex opere operato, ſed ſolum eſt quoddam Sacramentale aliquo modo delens venialia, in quantum excitat mentem ad quandam elevationem, & devotionem actualem, quæ eſt virtualis contritio de venialibus, ea diluens; Unde aqua benedicta habet virtutem hominum ſanctificativam ; in quantum excitat devotionem, & purificativam, in quantum per eam venialia diluuntur, & ablutivam ſterilitatis rerum mundanarum, ſicut ſal ſub Eliſeo ſanavit aquæ, & terræ ſterilitatem *4. Reg. c. 2. num. 20. 21. & 22.* & virtutem averſivam inſidiarum Diaboli, & defenſivam a malis phantaſmatibus ; Alexander I. *Epiſt. 1. c. 5. & cap. Aquam ſale conſperſam 20. diſt. 3. de conſecrat.* ubi ſic præciſe habetur; *Aquam ſale conſperſam populis benedicimus, ut ea cuncti aſperſi ſanctificentur, & purificentur ; Quod & omnibus Sacerdotibus faciendum eſſe mandamus ; nam ſi cinis vitulæ ſanguine aſperſus populum ſanctificabat, atque mundabat, multo magis aqua ſale aſperſa, Diviniſque precibus ſacrata populum ſanctificat, atque mundat. Et ſi ſale aſperſo per Eliſeum Prophetam ſterilitas aquæ ſanata eſt, quanto magis Divinis precibus ſacratus ſal ſterilitatem rerum aufert humanarum, & coinquinatos ſanctificat, atque mundat, & purgat, & cætera bona multiplicat, & inſidias Diaboli avertit, & a phantaſmatum verſutiis homines defendit ?* & ſic colligitur etiam ex *cap. Nec quemquam diſt. 4. de conſecr.* Quod aqua luſtralis, ſeu benedicta, ex opere operato deleat peccata venialia, eſt plurimorum Auctorum, & quidem graviſſimorum, opinio apud Paulum Mariam Quarti *de Benedictionibus tit. 1. ſect. 5. dub. 3. & tit. 3. prælud. 3.* & Dianam *part. 3. tract. 4. reſol. 61.* quam opinionem Didacus Nugnus *in 3. part. tom. 2. qu. 87. art. 3. diff. 2.* ſic defendit. Sicut Sacramenta novæ legis elevantur a Deo ad cauſandam gratiam phyſice, & realiter per verum contactum phyſicum realem ad modum rerum naturalium, quia ſcilicet materia ſenſibilis vere tangit animam tactu reali, non quidem contactu quantitativo, propter quod appellatur contactus virtualis; eſt nihilominus contactus realis, & entitativus, ſicut Angelus vere, & realiter tangit Cœlum, quando illud movet. Ita ſimiliter aqua benedicta elevatur a Deo, ut vere, & realiter tangat animam tactu illo, qui appellatur virtualis, propterea quod non eſt quantitativus, & nihilominus ille contactus eſt realis, & entitativus, quo medio aqua movet ipſam animam, remittendo, & realiter corrumpendo veniale peccatum. Et ſicut in adultis ſemper requiritur aliquis actus, ut Sacramenta cauſent gratiam ; qui tamen actus vel non eſt ſecundum ſe ſufficiens ad tantam gratiam, quanta eſt illa, quæ cauſatur de facto in Sacramento : & ſic verum eſt, quod Sacramenta cauſent gratiam ex opere operato; Ita ſimiliter licet ad hoc, quod aqua benedicta remittat peccata venialia, ſemper requiritur aliquis actus, tamen vel actus non eſt ſufficiens ad peccata venialia remittenda, vel ſaltem non eſt ſufficiens ad omnia illa, quæ de facto remittuntur per aquam benedictam. Et ſic verificatur proprie, & rigoroſe, quod ipſa aqua benedicta ex opere operato remittit peccata venialia, ad quod tamen non eſt neceſſarium, quod maneat in illa aliqua qualitas permanens, ſed ſufficit ipſa elevatio divina, quæ eſt motus tranſiens. Ita Nugnus *loc. cit.* Bellarminus *lib. 3. de Eccl. triumph. cap. 7.* ait expreſſe, aquam benedictam valere *ad deletionem venialium*. Et deinde ad probandum, quod *Recte ad effectus ſupernaturales efficiendos, & ſignificandos utimur aqua, oleo, aliiſque rebus benedictione conſecratis*, ſubjungit, quod quemadmodum ſanguis Chriſti applicatur

Digitized by Google

tur per Baptiſmum, & Pœnitentiæ Sacramentum, ad delenda omnia peccata: ita etiam applicatur per Sacramentalia, & Orationem Dominicam, ad delenda venialia in eo, qui eſt in gratia. Et *lib. 2. de Sacram. cap. 31.* concludit, eſſe probabile, poſſe Eccleſiam inſtituere novas cæremonias, ut exorciſmos, aquam benedictam, &c. non quidem ad juſtificandum impium, ſed ad alios effectus ſpirituales, per applicationem Chriſti meritorum: ita ut ex opere operato illos effectus producant; quomodo Sacramenta ex opere operato juſtificant. Chriſtus enim ſine dubio meruit Eccleſiæ ſuæ, non ſolum gratiam, ſed etiam omnia alia beneficia, quæ illi utilia eſſe poſſunt. Et quidem ad gratiam, & juſtificationem impli conſequendam, inſtituit ipſe Sacramentum, quibus applicentur ipſius merita; nec licet jam alia ſigna inſtituere ad effectum illum principalem: ad alia beneficia minora reliquit Eccleſiæ poteſtatem, ut inſtituat ſigna, quibus applicentur ipſius merita. Hæc Bellarminus; vide etiam Azorium *Part. 1. l. 4. c. 11. qu. 4.*

Prodeſt etiam aqua benedicta, aſperſa ſuper Sepulchra, animabus Purgatorii; Apud P. Mendo *in Append. ad Bull. Cruc. diſp. 4. c. 2.* habemus, quod *in perilluſtri Canonicor. Regul. S. Auguſtini Cœnobio Legionen. ſub titulo S. Iſidori extructo extat in Bibliotheca Vita S. Martini Canon. Reg. ibidem ſepulti, in qua refertur, eum, dum viveret, familiaria habuiſſe colloquia cum anima Sacerdotis defuncti in Purgatorio vexata, ab eaque plura didiciſſe circa animarum cruciatus, inter quæ id fuiſſe illi ſignificatum, animas Purgatorii refrigerium in cruciatu ignis ſentire, quoties fideles ſepulchra ſuorum corporum aqua benedicta aſpergebant, idque in ſe ipſis experiri, quod experitur quis in hac vita, dum nimio calore vexatur, ſi aſpergatur aqua.* Hinc P. Cavalieri *in Agenda Defunctorum cap. 15. Decr. 48. num. 4.* non ſine fundamento aſſerit, aſpergi cadaver aqua benedicta non tantum ad expellendos Dæmones, ne ei illudant, aut fidelium orationes impediant; ſed etiam *in ſymbolum deſiderii noſtri, quo defunctorum animas cœleſti rore aſpergi optamus, unde illis Purgatorii ardor mitigetur, & omnino extinguatur.* Ex veteri quodam libro Sacerdotali Marſilius Columna *in Hydragiologia ſect. 2. cap. 2.* profert etiam hoc decretum a Nannetenſi Synodo promulgatum: *Omnibus diebus Dominicis unuſquiſque Presbyter in ſua Eccleſia ante Miſſarum ſolemnia aquam benedictam faciat, in vaſe nitido, & tanto myſterio conveniente, de qua populus intrans Eccleſiam aſpergatur; & atrium ejuſdem Eccleſiæ cum crucibus circumeundo ſimiliter aſpergat, & pro animabus ibidem quieſcentibus oret.* Eadem ferme recitant Centuriatores *Cent. 10. cap. 6.* ex libro 1. Rheginonis de Diſciplina Eccleſiaſtica *cap. 110.* & ex Burchardo Vormacenſi *lib. 2. cap. 12.* P. Meratus in Gavantum *tom. 1. part. 4. tit. 19. num. 1.* Atque inde fortaſſis orta conſuetudo illa, quam ſtetiſſe apud priſcos Eccleſiæ Fideles tradit ex Caſalio P. Cavalieri *in Agenda Defunct. cap. 15. Decr. 9. num. 6.* tum Crucem, tum aquam benedictam in ſepulchris ipſis una cum cadaveribus recondendi. Conſule P. Raynaudum *in Heteroclit. Spiritual. tom. 15. part. 2. ſect. 3. punct. 12. quæſ. 5.* & *Tom. 16. ſect. 2. punct. 5.* ubi ſuo more doctrinam hanc mirifice illuſtrat.

Aquæ luſtralis benedictio eſt facienda ſin- 6
gulis quibuſque diebus Dominicis (exceptis
Dominicis Paſchæ, & Pentecoſtes; ut habet
Gavant. ex Miſſali Rom. *in Manuali Epiſc.*
verb. Aqua benedicta) Et ea aſpergendus eſt 7
populus, & Altare cum Antiphona *Aſperges*,
vel alia, quæ pro tempore occurret, & Pſalmo, vel verſu *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam.* Sic expreſſe *Concil. Ravennaten. ſub Clemente V. cap. 9. Leo IV. homil. de cura Paſtorali. Concil. Mediolanen. 1.*
p. 2. tit. de Officio Sacriſtæ. Et hæc aquæ be- 8
nedictæ aſperſio in Dominicis diebus fieri debet per ipſum Celebrantem, etiam quod ſit prima Dignitas, vel alia Dignitas, non obſtante contraria conſuetudine, quæ potius corruptela, quam conſuetudo dici debet, cum ſit contra Rubricas Miſſalis Romani, & diſpoſitionem Cæremonialis Epiſcopor. *lib. 2. c. 30.* quæ tollit omnem contrariam conſuetudinem; Sacra Congr. Rituum *in Peruſina 29. Novem-*
bris 1632. Et quo ad hujus aquæ benedictæ 9
aſperſionem eſt ſciendum, debere fieri ſingillatim quibuſcumque Dignitatibus, & Canonicis, incipiendo ab iis, qui in dextero cornu exiſtunt, non unico ictu in circulum; Sacra Congr. Rit. *in Peruſina 20. Decembris 1601.*

Aqua benedicta, vel Oleum benedictum, ſi 10
deficere videatur, & alia aqua benedicta, vel Oleum benedictum haberi non poſſit, poteſt reparari per additionem alterius aquæ non benedictæ, vel reſpective alterius olei non benedicti in minori quantitate, quia tunc tota aqua fiet benedicta, ſicuti totum oleum redditur benedictum: *cap. Quod in dubiis 3. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* quia ut ait Gloſſa ibi *verb. conſecrato: Sacrum tamquam Dignius*

tra-

trabit ad ſe non ſacrum. Et ſic diſponit Rituale Roman. *rubr. de Sacramento Baptiſmi*, *& Extremæ Unctionis*; Et talis creditur eſſe voluntas Eccleſiæ, quam uſus, & Doctorom traditio confirmat.

11 Aquæ benedictæ Aſperſorium Epiſcopo accedenti ad Eccleſiam debet miniſtrari a prima
Dignitate, vel Digniore Canonico; Sacra Congreg. Rit. *in Salamantina 16. Julii* 1605. *&*
12 *in Sarzanenſi* 12. *Martii* 1612. Accedenti vero ad Eccleſiam Collegiatam, ſeu ad qoamcumque aliam, etiam Regularium, porrigeodum eſt a Digniore illius Eccleſiæ, ad qoam accedit Epiſcopus, ſive Legatus, ſive alius Prælatus, non vero a Dignitate, vel primo Canonico Eccleſiæ Cathedralis, quatenos ibi adſit; Sacra Congreg. Rit. *in Camarinenſi* 15. *Martii* 1608. ibi: Sacra Rit. Congr. *inhærendo aliis decretis alias hac de re emanatis cenſuit Aſperſorium aquæ benedictæ porrigendum eſſe Epiſcopo a Priore Eccleſiæ Collegiatæ, dum ibi accedit Epiſcopus; non autem a prima Dignitate, vel primo Canonico Eccleſiæ Cathedralis*; & idem reſolvit *in una Bononienſi* 14. *Februarii*, 1632. ibi: Sacra Rit. Congreg. reſpondit, *Aſperſorium Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Domino Cardinali Legato aliquam Eccleſiam occaſione publicæ Proceſſionis, ſeu quacumque alia de cauſa ingredienti, non ab Archidiacono, ſeu aliis de Capitulo Metropolitanæ porrigi debere, ſed a Digniore illius Eccleſiæ, ad quam Eminentiſſimus, & Reverendiſſimus Cardinalis Legatus accedit, & ita in poſterum ſervari mandavit*: & iterum *die* 8. *Februarii* 1648. ibi: Sacra Rit. Congreg. reſpondit, *Epiſcopo Rhegienſi extra ſuam Cathedralem in aliam Eccleſiam, ſive Sæcularium, ſive Regularium ingredienti Aſperſorium porrigi debere per Digniorem illius, ad quam Epiſcopus accedit, & nullo modo per Dignitates, aut Canonicos Cathedralis, & ita in caſu propoſito ſervari mandavit.* Et rurſus declaravit *die* 12. *Martii* 1665. in cauſa inter Archiepiſcopum, & Abbatem ac Monachos S. Vitalis Ravennæ, quod accedente Domino Archiepiſcopo ad præſatam Eccleſiam una cum Capitulo Metropolitano ad exercendum Pontificalia io die Feſto, debeat Abbas tradere, & porrigere Aſperſorium aquæ benedictæ eidem Archiepiſcopo immediate, non autem Archidiacono, vel alteri de Capitulo, qui illud porrigat Archiepiſcopo; Et cum fuerint pro parte dicti Capituli exhibiti articuli ad probandum ex Litteris remiſſorialibus antiquam conſuetudinem porrigendi per Abbatem Aſperſorium primæ Dignitati, ead. Sacra Coogr. *die 6. Junii* 1666. *denegandas eſſe cenſuit.*

Prælato Referendario, & Gobernatori Civi- 13
tatis, accedenti ad Eccleſiam dator aqua benedicta per cootactum Aſperſorii ab aliquo Miniſtro corra induto, non autem per traditionem Aſperſorii, quo ſeipſum ſignet, & alios per Aſperſionem, ut auditis partibus Sacra Congr. Rit. declaravit *in Æſina 7. Junii* 1704.

Supplementa Auctoris.

Aqua benedicta non ſe ſignat Sacerdos, dum 14
e Sacriſtia celebraturus procedit. Sic expreſſe eruditiſs. P. Cavalieri in *agenda defunctorum cap.* 12. *num.* 3. ubi ineluctabile argnmentum deſumit ex Rubrica, quæ nulla meotiooe facta ſuper Crucis ſigno, Sacerdotem manu ſioiſtra tenentem Calicem, & manu dextera ſuper burſam ad Altare facit incedere, ubi quoties requirit ſignnm Crucis, illud ſemper aperte indicat. Et urget adhuc, quod eadem Robrica, Cruci tum Sacriſtiæ, tum Altaris majoris, ſi ante illud Sacerdotem tranſire cootingat, velato capite reverentiam præſcribit, ne detracta e borſa manu (concordes exponunt Auctores) aliquid e Calice decidat. Hinc, quum quid ſimile facile evenire poſſet, ſi Sacerdos, dum e Sacriſtia ad Eccleſiam procedit, ſnmere deberet aquam luſtralem, & ſe ſigno Crucis ſignare, & alinode inſuper facile homectaret burſam; quid unquam per ſilentium ſuper Crucis ſigno credi poteſt voloiſſe Eccleſiam, niſi quod hoc miuime fiat! Hæc ille; & quidem recte, nam hanc praxim vigere apud Sacerdotes Rubricarum exactos obſervatores ſcio.

Notat inſuper idem Cavalieri *loc. cit. n.* 2.
ex Severo Patriarcha Alex. *in Ordine Oblatio-* 15
nis, *Biblioth. PP. Tom.* 12. *pag.* 734. *edit. Lugd.* 1677. quod antiqui ante amictum ter ſe ſignabant, & manu tantum; Rubrica vero ſigni Crucis non meminit, unde præter Rubricam depreheodontur agere, qoi hoc loco ſe ſignant, & adhuc peccant contra conſuetum morem, qui in hojuſmodi ſigno a fronte ad pectus ducunt amictum. Immo petira veoia fidenter ſubjungit, quod ſe gerunt contra Robricam; quam credit ſubſtituiſſe oſcula crucum in amictu, manipolo, & ſtola loco trium ſignorum Crucis, quæ ſumptioni ſacrarum veſtium veteres ſolebant præmittere. Ex quibus tandem *num.* 3. concludit, ſnperſluum adhuc eſſe illud ſignum Crucis in egreſſu Sacerdotis e Sacriſtia, quod jam idem Sacerdos

in

Digitized by Google

in Sacriſtia æquivalenter egit in recenſitis oſculis trium Crucum, & formaliter ſtatim debet agere, antequam ante Altare Miſſam inchoet, juxta illum conſuetum in Eccleſia morem initium quodlibet auſpicandi a ſalutifero Crucis ſigno. Hæc P. Cavalieri, qui eamdem quæſtionem denuo proponit, & ſimiliter reſolvit *tom.* 5. *Oper. cap.* 7. *num.* 26. noviſque argumentis, & auctoritatibus confirmat; quibus addi poteſt P. Laboranti *lib.* 1. *Direct. ſacr. part.* 2. *tit.* 2. *n.* 141.

Liceat hic nonnullas quæſtiones apponere ad ejuſdem materiæ complementum aliquod. Primo igitur quæritur: Utrum unica benedictione poſſint benedici plures fontes aquæ inter ſe diſtantes? Reſpondet P. Quarti *tit.* 3. *de benedict. ſect.* 1. *dub.* 3. *n.* 209. poſſe valide, & licite, modo ſint coram benedictionis miniſtro, & modo idem miniſter poſt orationes, vel exorciſmos, accedat ad ſingulos fontes, quando facienda eſt mixtio ſalis cum aqua. Ratio eſt, quia ſufficit præſentia moralis coram miniſtro.

Quæritur ſecundo: An liceat Aquæ benedictæ miſcere parum aquæ roſaceæ ob fragrantiam? Reſpondet P. Quarti cit. *dub.* 5. *n.* 211. in parva quantitate non eſſe illicitum; tum quia nulla apparet indecentia; tum quia conſuetudo ita obtinuit, ſcientibus & non contradicentibus Epiſcopis; tum denique a pari, quia cum incenſo benedicendo miſceri ſolent alia aromata melioris odoris.

Quæritur tertio: An, & quale peccatum eſſet, ſi quis exponeret aquam non benedictam pro benedicta? Reſpondet P. Quarti cit. *dub.* 6. *num.* 212. ſi id fieret data opera, vel ex gravi negligentia, fore peccatum veniale, ſecluſo contemptu, vel fine moraliter malo; quia in hoc non apparet irreverentia gravis contra Religionem, nec grave damnum aliorum; ſicut nec graviter peccaret, qui daret alteri candelam non benedictam pro benedicta. Nec valet paritas Reliquiarum, in quibus hujuſmodi fraus committi nequit ſine peccato lethali; quia Sanctorum Reliquiæ ſunt in ſuperiori ordine rerum ſacrarum, & majori veneratione dignæ. De facto nunquam permittit Eccleſia ſacras Reliquias in terram projici, vel conculcari, cum tamen ſæpiſſime contingat aquam benedictam in terram cadere, quando aſperguntur fideles, nec ulla adhibetur cautela, ne a prætereuntibus teratur pedibus.

Quæritur quarto: Utrum ad conſequendos effectus aquæ benedictæ requiratur ejuſdem contactus phyſicus? Reſpondet P. Quarti *loc. cit. dub.* 7. *num.* 213. ſufficere contactum moralem, qui cenſetur intervenire, quoties aſperſio aquæ acceptatur a perſonis, ad quas dirigitur, ſigno aliquo, ex. gr. inclinatione, aut ſimili geſtu: vel ſi fiat aſperſio ſuper res inſenſibiles, quoties intentio aſpergentis ad eas dirigitur, quamvis aqua non pertingat phyſice ad illas; tum quia ſecundum Eccleſiæ uſum fieri ſolet aſperſio hujuſmodi aquæ, vel in choro ſuper Clerum, vel in Eccleſia ſuper populum in tali diſtantia, ut vix aqua ad paucos pertingat, & tamen omnes cenſentur aſperſi, & participes fructus inde provenientis; tum etiam a pari, quia quando benedicuntur palmæ, vel candelæ &c. præſertim in magno numero, certum eſt aquam non pertingere ad ſingulos ramos, vel candelas, & tamen omnes cenſentur benedictæ, & aqua ſanctificatæ; tum denique a ſimili, quia ad valorem, & effectum Sacramenti Ordinis ſufficit contactus moralis materiæ, juxta probabilem multorum ſententiam.

Quæritur quinto: Quale peccatum ſit, Aquam benedictam profanare, ſi quis ex. gr. citra ſcandalum tamen aut contemptum, aqua benedicta uteretur ad humectandum atramentarium, ſcripturus præſertim res turpes aut peccaminoſas? Reſpondet P. Coronelli *in Biblioth. univ. tom.* 1. *pag.* 1090. hoc, ſecundum aliquos, nullum fore peccatum lethale, quia ille abuſus aquæ benedictæ fit ſolo animo humectandi atramentum; aqua vero ſuam omnino perdit benedictionem ſtatim ac uſum aquæ deperdit. Ita ex Caſtropal. *tom.* 2. *tr.* 8. *diſp.* 1. *punct.* 6. *n.* 25. Sed probabilius, ac tutius eſſe ait, hujuſmodi abuſum non poſſe fieri ſine peccato lethali, tum propter indecentiam, atque irreverentiam gravem; tum quia, ex Azor. *part.* 1. *Inſtit. mor. lib.* 9. *cap.* 9. *qu.* 7. id, quod cultui divino conſecratum eſt, non debet in uſus profanos, & multo minus peccaminoſos converti; Caſſian. a S. Elia *verſ. Aqua* §. 4.

Quæritur ſexto; An uſus Aquæ benedictæ ſit prohibitus excommunicatis? Aliqui docent eſſe prohibitum ita, ut venialiter peccet excommunicatus, ſi ea ſe aſpergat, quia privatur communibus Eccleſiæ ſuffragiis, inter quæ numeratur aqua benedicta, quippe quæ totam vim ſuam habet ex meritis, & interceſſione Eccleſiæ; Bonac. *de excomm. diſp.* 2. *qu.* 2. §. 2. *num.* 9. Alii tamen cum P. Quarti cit. *dub.* 8. *num.* 214. ſuſtinent, tanquam probabilius, quod quamvis excommunicati non poſſint aqua bene-

Digitized by Google

benedicta uti, tanquam bono communi, ſeu communi Eccleſiæ ſuffragio, videlicet ad conſequendos ejus effectus ex meritis Eccleſiæ, a quibus ſunt excluſi, poſſunt nihilominus ea uti, tanquam re ſacra, & inſtrumento ſuæ privatæ devotionis, ſicut poſſunt uti ſigno Crucis, Roſario, vel Corona B. V. tunſione pectoris, & aliis ſimilibus rebus ſacris, quarum aliquæ inter Sacramentalia computantur.

Quæritur ſeptimo: An tempore Interdicti fieri poſſit aſperſio Aquæ benedictæ? Reſpondet P. Coronelli *loc. cit. pag.* 1092. poſſe fieri, dummodo populus ſine ulla ſolemnitate aſpergatur; Sayr. *de cenſ. lib.* 5. *cap.* 6. Tabiena *v. Aqua n.* 5. & 23. Caſſian. a S. Elia *v.* Aqua §. 3.

Quæritur ultimo: Utrum Aqua benedicta vendi poſſit ſine labe Simoniæ? Reſpondet P. Raynaudus *Tom.* 16. *in Heterocl. Spirit. Sect.* 2. *Punct.* 5. eam non poſſe vendi pretio majore, eo quod ſit conſecrata. Sic enim admitteretur Simonia, ut recte ſtatuit Mich. Lochmajer *in Parochiali Curat. tit. ult.* & Gul. Redoan. *tract. de Simon. part.* 3. *cap.* 18. P. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 6. *qu.* 16. *punct.* 2. *qu.* 5. negat aquam benedictam, etiam ratione materiæ, & eam venditionem damnat Simoniæ. Marſilius Columna *in Hydragiol. ſect.* 2. *c.* 7. *num.* 45. anceps videtur, an facultas portandi aquam benedictam vendi poſſit; quamvis ait eſſe aliquorum ſententiam, quod ea facultas vendi poſſit. Verum quod aqua benedicta, quatenus elementum, ſit vendibilis, eſt communis ſententia, ut notat Suar. *de Simon. cap.* 14. *num.* 6. 7. & 10. Neque ſane eſt fundamentum idoneum, aſſerendi eam elementi invendibilitatem, quia ut ſic non eſt res ſacra. Unde ſicut calix conſecratus, quamvis non poſſit vendi ratione conſecrationis, poteſt tamen vendi quatenus aureus, vel argenteus; ita & aqua. Et idem eſt de materia remota Sacramentorum, quam conſtat vendi poſſe, ut recte ſtatuit Suarez *de Simon. cap.* 11. *n.* 2. retundens *cap.* 14. *a num.* 5. varias diſtinctiones, ſub quibus aliqui Doctores aſſeruerunt, Sacramentalia vendi non poſſe quoad materiam, contrarium adſtruens, ut ſimpliciter verum.

ARBITER, ARBITRATOR.

SUMMARIUM.

1 *Arbiter quid ſit, & quotuplex*, ad n. 6.
7 *Arbitri juris neceſſarii, & voluntarii in quo differant*, ad n. 12.
13 *Arbitratores quinam ſint, & in quo differant ab Arbitris*, ad n. 18.
19 *Arbiter in quo differat a Judice*, ad n. 22.
23 *In Arbitros compromittere quis poſſit.*
24 *Arbiter quis eſſe poſſit*, ad n. 35.
36 *Compromiſſum an fieri poſſit in Judicem etiam reſpectu cauſæ coram ipſo agitatæ*, ad n. 37.
38 *In Arbitros an fieri poſſit Compromiſſum, & quorum arbitrio ſtandum ſit in deciſione cauſæ*, ad n. 44.
45 *De quibus, & qualiter Arbitri ferre poſſint arbitrium*, ad n. 54.
55 *Super quibus fieri poſſit Compromiſſum in Arbitros*, ad n. 63.
64 *Effectus Compromiſſi in Arbitros, & Laudi per ipſos pronunciati*, ad n. 73.
74 *Quid? ſi Laudum Arbitri iniquum ſit.*
73 *Compromiſſum, ſeu Arbitri officium quando ceſſet*, ad n. 87.
88 *Subnectuntur additiones ex aliena manu*, ad n. 101.

Arbiter dictus eſt ab arbitrando, cenſendo, & æſtimando: Eſt enim Arbiter quilibet vir bonus ad aliquod negotium æſtimandum, & terminandum aſſumptus, ut ſic quid ſibi de re aliqua videatur, pronunciet. Sic Doctores communiter per text. *in l. Quis tam.* 52. *Cod. de Decurionibus.* 1

Arbitri vocabulum varias habet acceptiones: Interdum enim ſumitur pro teſte, ut Geneſ. *cap.* 39. *n.* 11. ibi; *Accidit autem quadam die, ut intraret Joſeph domum, & operis quidpiam abſque Arbitris faceret.* Aliquando accipitur pro domino alicujus rei, de qua pro ſuo arbitrio, ſeu libitu diſponere poteſt, unde *quiſque dicitur rei ſuæ moderator, atque Arbiter; leg. In re mandata* 25. *Cod. Mandati.* Quandoque Arbiter capitur pro Judice, ſive ordinario, ſive delegato, ut *in l. Arbitro* 9. & *l. Si ab Arbitro* 10. *ff. Qui ſatiſdare cogantur, leg. Quiſquis* 6. *Cod. de poſtulando.* 2

Proprie autem, & magis ſtricte quantum ad noſtrum propoſitum, Arbiter eſt is, qui ſive ex Juris, ſeu Legis præſcripto, ſive ex par- 3

Digitized by Google

partium conventione conſtituitur, ſeu eligitur, ut circa exortam controverſiam ſuum arbitrium, ſeu judicium pronunciet. *Sic in re Communis*.

4 Arbitrorum duplex eſt genus: Alii enim ſunt Arbitri Juris, ſeu neceſſarii, & alii Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii, *Communis* per text. *in l. Societatem 76. ff. pro Socio*.

5 Arbitri Juris, ſive neceſſarii ſunt illi, qui ex neceſſitate, ac præſcripto Legis, aut Statuti, vel a Judice, vel a partibus conſtitui debent, & de iſtis varia habentur exempla in Jure, ut *in cap. Suſpicionis 39. de Officio Delegati, cap. Si contra* 4. *& cap. Ab Arbitris* 11. *eod. in 6.* ubi jubentur eligi Arbitri ad cognoſcendum, cur Judex pro ſuſpecto recuſetur? item *in cap. Paſtoralis* 14. *de Reſcriptis*, ubi ſtatuitur eligendos eſſe a partibus Arbitros ad dijudicandam cauſſam inter diverſos Judices ſuper revocatione Litterarum Apoſtolicarum diſcordantes. Item *in cap. Si Clericus* 46. *cauſ.* 11. *quæſt.* 1. ubi ſi Epiſcopus cum Clerico ſibi ſubdito controverſiam habeat, ea decernitur decidenda per Arbitros de utriuſque partis conſenſu electos. Et ſic de aliis. *Communis*.

6 Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii ſunt illi, qui ſponte, & nullo Jure præcipiente, ex libero partium conſenſu, ſeu Compromiſſo conſtituuntur; Hinc dicuntur *Voluntarii* ad denotandum, quod nulla Juris, ſeu Legis neceſſitate, ſed libera partium voluntate eliguntur, & *Compromiſſarii* appellantur, quia ex concordi partium compromiſſo aſſumuntur. *Communis*.

7 Arbitri Juris, ſeu neceſſarii in multis differunt ab Arbitris voluntariis, ſeu Compromiſſariis. Primo quia Arbitri Juris, ſeu neceſſarii compelli poſſunt ad hoc munus ſuſcipiendum; *cap. Cum ſpecialis 61. de appellat.* Arbitri autem voluntarii, ſeu Compromiſſarii compelli non poſſunt ad illud munus, ſeu Compromiſſum acceptandum, ſed libere illud poſſunt ſuſcipere, aut reſpuere, prout eis placuerit, *l. Labeo 3. ff. de Receptis, qui arbitrium receperunt*. Et ratio hujus diverſitatis eſt, quia Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii aſſumuntur liberi, & extra neceſſitatem juriſdictionis, ut dicitur *in cit. l. Labeo*, §. 2. & Arbitri Juris, ſeu neceſſarii aſſumuntur ex neceſſitate, ſeu præſcripto Juris, habentque juriſdictionem; Unde ſicut munus judicandi eſt neceſſitatis, & neceſſario acceptari debet *l. Munerum* 18. §. *Judicandi, ff. de muneribus, & honoribus*, ita etiam hoc munus arbitrandi, ſeu judicandi ex præſcripto Legis; Pirhing *lib.* 1. *decret. tit.* 43. *n.* 4. Reiffenſtuel *ib. n.* 20. & alii paſſim.

Quamvis autem Arbitri voluntarii, ſeu compromiſſarii ex dictis compelli nequeant ad compromiſſum acceptandum, compelli tamen poſſunt ad illud implendum, ſi acceptaverint, 8
textu expreſſo *in cit. leg. Labeo*, §. 2. Niſi 9
aliquod ſuperveniens neceſſarium, ac grave impedimentum eos excuſet, ut invaletudo, propriorum negotiorum neceſſaria occupatio, urgens profectio, inimicitiæ capitales inter eos, & litigatores, ſuſceptum munus aliquod Reipublicæ, & hujuſmodi; textu expreſſo *in leg. Licet autem* 15. *& leg. Et ſi* 16. *ff. de Receptis, qui arbitrium receperunt*; Pirhing *cit. num.* 4. Reiffenſtuel *citato num.* 20. & alii paſſim.

Secundo differunt, quia Arbitri Juris, ſeu 10
neceſſarii habent juriſdictionem, & quamdam coercitionem a Lege ipſis datam ad expedienda omnia, quæ ad cauſſam definiendam ſunt neceſſaria, ut citare partes, teſtes compellere, eoſque examinare, ac punire, ſi ſint inobedientes; *cap. Suſpicionis 39. de officio Delegati*, & ibi Gloſſa verb. *Ad quos omnia*. Arbitrii vero voluntarii, ſeu Compromiſſarii nullam habent juriſdictionem, & coercitionem, ſed tantum cognitionem, ſeu notionem quamdam, *l. Ait Prætor 5. ff. de re judicata*, ac notat Abbas *in cap. Cum dilectus 6. n. 3. de Arbitris*. Iſti enim Arbitri totam poteſtatem a partibus compromittentibus accipiunt: privati autem juriſdictionem, ſeu poteſtatem publicam conferre non poſſunt; *leg. Privatorum 3. Cod. de juriſdict. omnium Judic.* Hinc Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii non poſſunt compellere teſtes ad comparendum, nec eos, ſi delinquant, punire, nec partibus compromittentibus imperare, niſi quatenus ipſæ per compromiſſum ſponte ſe obligarunt; Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus 6. verſ. Niſi de Arbitris*; Molina *tract. 5. de juſtitia diſp.* 23. *num.* 11. Pirhing *loc. cit. n.* 3. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 18. *&* 19. & alii.

Tertio differunt, quia ab Arbitrio, ſeu Lau- 11
do Arbitrorum Juris, ſeu neceſſariorum appellari poteſt; *l. Arbitro 9. ff. Qui ſatiſdare cogantur, cap. Ab Arbitris 11. de officio delegati in 6.* & Gloſſa final. *ibidem*. Ab Arbitrio autem, ſeu Laudo Arbitrorum voluntariorum, ſeu Compromiſſariorum appellari non poteſt; *l. Diem proferre 27. §. 2. & l. Non diſtinguemus 32. §. 14. ff. de Receptis, qui arbitrium receperunt, leg. Ex ſententia 1. Cod. de receptis*

Ar-

Arbitris. Et ratio diverſitatis eſt, quia, cum partes compromittere in Arbitros Juris, ſeu neceſſarios teneantur neceſſitate Legis, ſeu coactione Judicis, æquum eſt, ut pars, quæ ſe gravatam ſentit, ab eorum Arbitrio, ſeu Laudo, vel ſententia appellare poſſit: E contra autem cum partes non neceſſitate Legis, nec coactione Judicis, ſed mera, & ſpontanea ſua voluntate Arbitros voluntarios, ſeu Compromiſſarios eligant, & ſe obligent ad ſtandum eorum Arbitrio, ſeu Laudo, æquum eſt, quod non impugnent illud, & pars, quæ ſe gravatam ſentit, ſibi imputare debet, ſi omiſſo Judice competenti, a quo ſi læſa fuiſſet, appellare potuiſſet, voluit adire Arbitrum, a cujus Arbitrio, ſeu Laudo non datur appellatio, textu expreſſo *in cit. l. Diem proferre* 27. §. 2. *ff. de receptis*, ibi: *Stari autem debet ſententiæ Arbitri, quam de re dixerit, ſive æqua, ſive iniqua ſit, & ſibi imputet, qui compromiſit;* Gloſſa *fin. in cit. cap. Ab Arbit.* Abbas *in cit. cap. Suſpicionis n.* 7. Engel. *l.* 1. *decret. tit.* 43. *n.* 7. Pirhing *ib. n.* 5. Reiffenſtuel *ib. n.* 57. & alii paſſim.

12 Licet autem ab Arbitrio, vel Laudo Arbitrorum voluntariorum, ſeu Compromiſſariorum non detur proprie appellatio; tamen ſi eorum Laudum, ſeu Arbitrium ſit manifeſte injuſtum, poteſt Officium Judicis implorari, ac poſtulari, ut illud ad juſtitiam reducatur ſecundum boni, ac prudentis viri judicium; & interim contra executionem dicti injuſti, iniqui, ſeu doloſi Arbitrii, vel Laudi dabitur exceptio *doli mali*, per text. *in cit. leg. Non diſtinguemus* 32. §. 14. *ff. de Receptis, qui Arbitrium, & in l. Arbitrorum* 3. *Cod. de receptis Arbitris*, & *in cap. Non ſine* 2. §. *Quoniam, de Arbitris*; Sic Gloſſa margin. *in cit. cap. Ab Arbitris in fine*; Abbas *in cit. cap. Non ſine n.* 14. & 15. Engel *l. c. n.* 8. Pirhing *l. c. n.* 5. & alii.

13 Quamvis nomen Arbitri in lata, & generali acceptione poſſit etiam convenire Arbitratori, & amicabili compoſitori, ſtricte tamen, & proprie iſti inter ſe differunt. Nam amicabiles compoſitores ſtricte & proprie ſumpti, ſunt qui nullo præcedente compromiſſo, vel pacto partium, ſponte, ac proprio motu, ſeu rogatu alicujus extranei, diſcordantes partes amicabiliter componunt, & pacificant;

14 *Authent. Si vero, Cod. de Judic.* Et iſti amicabiles Compoſitores non ſunt proprie dicti, nec Arbitri, nec Arbitratores, ut colligitur *ex leg. Pomponius* 13. §. *Receptiſſe, ff. de receptis, qui Arbitrium;* Molina *tract.* 5. *diſt.* 30. *n.* 9. Pirhing *loc. cit. n.* 8. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 4. & alii.

Arbitratores ſtricte & proprie ſumpti ſunt illi, qui a partibus eliguntur, in ipſoſque compromittitur ad perficiendos ſuos contractus, vel damna illa reſarcienda, & alia negotia extrajudicialia expedienda, ut cum in contractu emptionis, venditionis, ſocietatis, tranſactionis &c. a partibus eligitur tertius, ut extrajudicialiter recognoſcat, quid æquum ſit, ut una pars det alteri ex cauſſa talis contractus, vel æſtimet pretia rerum, aut operarum, ſicque deſuper contractu arbitretur, & diſcordantes partes concordet, cuilibet tribuendo portionem ipſi contingentem; Vel cum a partibus tertius eligitur, ut pro injuria, vel damno illato, lædens tantum det læſo, quantum ipſe fuerit arbitratus; Abbas *in cap. Quintavallis* 23. *n.* 8. *de jurejurando;* Bartolus *in l.* 1. §. *Et poſt operis novi num.* 1. *ff. de operis novi nunciat.* Pirhing *loc. cit. n.* 6. *verſ. alii*. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 8. ac alii. Et horum Arbitratorum ſententia a DD. vocatur *Arbitramentum*. Illa autem Arbitrorum *Arbitrium*, ſeu *Laudum*; Pirhing *l. c. n.* 6. Reiffenſtuel *l. c. n.* 12. & alii paſſim. 15 16

Arbitri ſtricte & proprie ſumpti ſunt illi, qui ſive ex Legis præſcripto, ſive ex partium conventione aſſumuntur ſuper lite, ſive ad cognoſcendum, & arbitrandum circa controverſiam ſuper re litigioſa exortam; *arg. l. Non diſtinguemus* 32. §. 16. *ff. de receptis, qui arbitrium receperunt;* Reiffenſtuel *l. c. num.* 8. Pirhing *l. c. n.* 1. Sanig *tit. de Arbitris cap.* 1. Abbas *loc. cit.* Speculator *tit. de Arbitris* §. *Arbiter n.* 3. & alii. 17

Unde in multis differt Arbiter ab Arbitratore. Primo quia Arbiter aſſumitur ſuper lite, & Arbitrator ſuper contractu, ut patet ex dictis *n.* 15. & 17. Secundo quia Arbiter debet procedere juris ordine ſervato, *arg. l. Pomponius* 13. §. 2. *ff. de receptis, qui arbitrium*. Non ſic autem Arbitrator, qui ſolum extrajudicialiter atque ex æquo, & bono rem componit, ut patet ex dictis *n.* 15. Tertio quia Arbitri ſententiæ ſtandum eſt, ſive æqua ſit, ſive iniqua; *l. Diem proferre* 27. §. 2. *ff. de receptis, qui Arbitrium;* Non ſic vero ſententiæ Arbitratoris, quæ ſi fuerit injuſta, reducitur ad arbitrium boni viri; *l. Societatem* 76. §. *Arbitrorum*, & *l. Unde* 79. §. *Porro pro ſocio*. Quarto quia Arbiter nequit quis eſſe in re ſua; *leg. Si de re ſua* 51. *ff. de receptis* &c. Bene tamen poteſt quis eſſe Arbitrator in propria re, ſeu offenſa; dummodo juſte arbitretur, 18

Digitized by Google

tur, alioquin recurritur ad arbitrium boni Viri; *l. Si cum ea 3. Cod. de dotis promiſſione*. Quinto quia ſententia Arbitri proprie dicti proprio nomine dicitur *Arbitrium* ſive *Laudum*; Sententia vero Arbitratoris proprie dicti dicitur *Arbitramentum* ex dictis *ſupra num.* 16. & notat Abbas *in cit. cap. Quintavallis* 23. *de jurejurando*, ubi viginti duas affert differentias, quæ brevitatis gratia apud ipſum videndæ relinquuntur.

19 Arbiter præſertim voluntarius, ſeu Compromiſſarius in multis etiam differt a Judice. Primo quia Judex etiam invitus dari poteſt; *l. Munerum 18. §. Judicandi, ff. de muneribus*, cum ſimilibus ibidem a Gloſſa adductis. Arbiter autem voluntarius, ſeu Compromiſſarius, non niſi volens, cum nemo invitus cogatur arbitrium ſuſcipere, licet illud ſemel ſuſceptum cogatur adimplere; *l. Labeo 3. §. 1. ff. de receptis &c.* Secundo quia a ſententia Judicis appellari poteſt; *l. 1. & tot. tit. ff. de appell.* Non ſic vero a ſententia Arbitri; *leg. Ex ſententia Arbitri 1. Cod. de receptis Arbitris*. Tertio quia Arbiter latam a ſe ſententiam invalidam mutare, ſeu retractare non poteſt; *l. Qualem 19. in fine, & l. Quia Arbiter 21. ff. de receptis &c.* Judex autem ordinarius poteſt; *l. Si Præſes 6. Cod. Quomodo, & quando Judex* &c. Quarto quia Arbiter Compromiſſarius Laudum ſuum executioni mandare non poteſt, quia juriſdictionem nullam habet; *l. Ait Prætor 5. ff. de re judicata, l. Cum antea 5. Cod. de receptis Arbitris*, ſeu executio demandatur Judici ordinario ipſius Rei; *c. l. Cum antea*, & firmant DD. paſſim. Judex vero poteſt; *cap. Querenti 26. de offic. delegati*, & patet ex *to. ff. & Cod. de Judiciis*, & *lib. 2. decretal. tot. 1. tit. de Judiciis*, cum ſimilibus. Quinto quia Arbiter Compromiſſarius non poteſt teſtes cogere, nec punire contumaces, quia ex mox dictis juriſdictionem non habet, niſi in Compromiſſo hoc actum fuerit; Judex autem poteſt; *l. Conſenſiſſe 2. §. final. ff. de judiciis* cum ſimilibus. Sexto Arbiter non poteſt delegare Arbitrium; *l. Non diſtinguemus 32. §. 16. ff. de receptis* &c. Judex vero delegare poteſt vices ſuas; *l. More 5. ff. de juriſdiction. l. 1. ff. de officio ejus, cui mandata eſt juriſdictio*. Septimo quia ex Laudo Arbitri neque actio, neque exceptio rei judicatæ datur, ſed pœnæ petitio; *l. Si contra 2. Cod. de receptis Arbitris* cum ſimilibus, niſi expreſſe, vel tacite ſit approbatum; *l. Cum antea 5. Cod. eod.* Ex ſententia vero Judicis datur, ut patet *tot. tit. ff. & Cod. de re judicata, & except. rei judicat.* Octavo quia in Arbitrium venit ſolum id, de quo actum eſt, ut veniret; *leg. Quid tamen 21. §. 6. de receptis* &c. Stricti enim juris eſt; In judicium autem veniunt omnia, quæ expreſſe, ne venirent, non prohibentur; *l. Solemus 61. ff. de judiciis*. Nono quia reconventio non habet locum coram Arbitro Compromiſſario, cum non poſſit judicare, niſi de his tantum, ſuper quibus in ipſum extitit Compromiſſum; Locum autem habet coram Judice; *cap. Cum dilectus 6. de Arbitris*. Plures aliæ differentiæ referuntur a Durand. *in ſpecul. tit. de Arbitro §. Differt.* Hiltrop. *in proceſſ. part. 1. tit. 9. num. 19. & pluribus ſeq.* Pirhing *loc. cit. num.* apud ipſos videndæ.

Arbiter Juris, ſeu neceſſarius, quamvis non multum differat a Judice, cum ad inſtar Judicis habeat juriſdictionem, & coercitionem quamdam; *cap. Suſpicionis 39. de Offic. Delegati* juncta Gloſſa *ibid. verb. Ad quos omnia*, poſſitque ab eo appellari non minus ac a Judice; *cap. Ab Arbitris 11. de officio delegati in 6.* Proprie tamen non eſt Judex, nec Ordinarius, nec delegatus, ſed ad ſimilitudinem delegati. Sic Gloſſa *in cit. c. Suſpicionis verſ. Ad quos omnia*; ubi horum neceſſariorum Arbitrorum juriſdictionem appellat *quaſi ordinariam*, quæ dictio *quaſi* minuit, & indicat, quod non ſit plene ordinaria, nec mere delegata, quia Princeps eos non elegit, ſed conſenſus partium, jure ſic diſponente, ac proinde eſſe quaſi mixtam ex utraque, licet magis videatur accedere ad delegatam quam ad ordinariam; *arg. cit. cap. Suſpicionis* & *cit. cap. Ab Arbitris*, utpote quæ duo capitula tractant de iſtis Arbitris Juris, ſeu neceſſariis, & tamen ſunt collocata ſub tit. *de officio delegati*, & non ſub Titulo *de Officio Ordinarii*: Multum enim valet argumentum a ſituatione Rubricæ, ut notat Gloſſa *in cap. Bonæ memoriæ 3. verb. Primæ tandiu, de confirmat. utili*, & *in c. Tibi qui 12. verb. Certo, de Reſcriptis in 6.* & *in cap. Statuimus 1. verb. Conſervatores, de officio delegati in 6. & in Clement. unic. verb. Executores, de officio delegati*; Abbas *in c. Ultim. n. 22. de ſententia, & re judicata* expreſſe dicens: *Valeat argumentum a ſituatione Rubricæ*, ut notatur *in cap. Tibi qui 12. de Reſcriptis in 6. cap. Si ſuper gratia 9. de officio delegati in 6. cap. Bonæ memoriæ 3. de confirmat. utili*, Reiffenſtuel *loc. cit. n. 18. & 21.* & *in proœmio l. 1. Decretal. §. 6. n. 103. 104. & 105.* cum aliis ibi allegatis.

In

22 In Arbitros compromittere generaliter loquendo poſſunt omnes, qui habent rerum ſuarum liberam adminiſtrationem; Secus autem non. Colligitur ex *l. Non ſolum* 4. *Cod. de prædiis minor. & cap. Cum tempore* 5. *de Arbitris*, & tenent Abbas *in cit. cap. Cum tempora num.* 3. Barboſa *in Collect. n.* 2. *hoc tit.* Pirhing *loc. cit. num.* 10. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 32. *& ſeq.* & alii paſſim.

23 In ſpecie loquendo in Arbitros compromittere non poteſt: Primo Pupillus ſine Tutoris auctoritate, niſi fidejuſſerit, a quo pœna peti poſſit, textu expreſſo *in l. Si pupillus* 25. *ff. de receptis, qui Arbitrium &c.* Secundo compromittere nequit Minor ſine ſui Curatoris auctoritate; *l. Labeo* 3. juncta Gloſſa verb. *Commiſſæ, & verb. Dabitur, ff. de receptis qui* &c. Tertio Servus; *leg. Non diſtinguemus* 32. §. *Si ſervus ff. eod.* Quarto Procurator ſine ſpeciali mandato Domini; *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, & ibi Abbas *n.* 2. Gloſſa *in cap. Qui ad agendum* 4. *verb. Paciſci, de Procuratoribus in* 6. Quinto Religioſus ſine licentia ſui Superioris non poteſt compromittere, etiamſi adminiſtrationem habeat; Hoſtienſis *in Summa hoc tit. n.* 7. Pirhing *loc. cit. n.* 11. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 37. Sexto Clericus ſine Auctoritate Ordinarii nequit facere Compromiſſum de bonis Eccleſiaſticis, per quod obbligetur Eccleſia, aut cum præjudicio Eccleſiæ, cujus eſt Rector; *cap. Pervenit* 3. juncta ibi Gloſſa *final. de Arbitris*; Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 37. Pirhing *loc. cit. num.* 11. Immo ſi tale Compromiſſum eſſet celebratum in forma, quæ alienationem induceret, neque poſſet fieri etiam cum auctoritate Ordinarii, per text. *in Extrav. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alienandis*, & *in cit. cap. Cum tempore* 5. *de Arbitris*. Quinimmo ubi Compromiſſum celebretur in forma, quæ alienationem inducat, neque poteſt fieri de rebus Eccleſiæ ab ipſomet Ordinario, ſeu Prælato quocumque ſine ſolemnitatibus requiſitis ad alienationem, per text. *in cit. Extrav. Ambitioſæ*, & *in cit. cap. Cum tempore*, cum ſimilibus, & concordant Doctores communiter.

24 Arbitri eſſe poſſunt generaliter loquendo omnes, qui jure non prohibentur. *Communis* per text. *in l. Labeo* 3. §. *final. ff. de receptis, qui Arbitrium:* Quicumque enim non prohibetur expreſſe, per conſequentiam admittitur; *l. Cum Prætor* 12. *ff. de judiciis, cap. Cum apud* 25. *de ſponſalibus*, cum conceſſum intelligatur, quod expreſſe non prohibetur; *arg. l. Teſtimonium* 1. §. 1. *ff. de Teſtibus, & leg.*
Mutus 43. §. 1. *ff. de Procuratoribus*. Unde 25
Arbitri eſſe poſſunt non ſolum illi, qui ſunt
integræ famæ, ſed etiam infames, textu ex-
preſſo *in l. Pedius* 7. *ff. de receptis &c.* & *cap.*
Infames 2. §. *Cognitiones cauſ.* 3. *qu.* 7. Et 26
non ſolum privati, ſed etiam qui in Magi-
ſtratu ſunt, Arbitri eſſe poſſunt, licet tales
non poſſint cogi, ut Arbitrium recipiant; *l.*
Labeo 3. §. *final. & l. Nam Magiſtratus* 4.
ff. de receptis. Item Arbitri eſſe poſſunt etiam 27
Filiifamilias, cum iſti etiam in rebus ſuorum
Genitorum Arbitri eſſe poſſint; *l. Sed & Filius familias* 5. *& l. Quin etiam* 6. *ff. de receptis* &c.

In ſpecie loquendo Arbitri eſſe non poſ- 28
ſunt: Primo Servi; *l. Pedius* 7. *ff. de receptis* &c. *& cap. Infames* 2. §. *Si quis vero in fin. cauſ.* 3. *qu.* 7. Secundo pupilli, furioſi, muti, & ſurdi, *l. Sed etſi* 9. *ff. de receptis*. Tertio minores 20. annis; *leg. Cum Lege* 41. *ff. eod.* In majorem autem 20. annis poteſt quidem compromitti, at ſi is ſit minor 25. annis, & compromiſſum temere acceptando, atque arbitrium pronunciando læſus fuerit, reſtituitur in integrum, textu expreſſo *in cit. l. Cum Lege*. Quarto Religioſi privati, niſi id expoſcat ſuorum Monaſteriorum utilitas, & ſuorum ſuperiorum conſenſus accedat; Gloſſa *in leg. Pedius* 7. §. *Ultim. verb. Nullum ſit, ff. de receptis* &c. Durandus *tit. de Arbitris* §. *ſequitur num.* 29. *&* 30. Engel *lib.* 1. *decret. tit.* 43. *n.* 6. Sanig *eod. cap.* 2. *n.* 3. Pirhing *loc. cit. n.* 24. Reiff. *loc. cit. n.* 40. & alii; Monachi enim non poſſunt eſſe forenſis judicii ſuſceptores; *cap. De præſentium* 20. *cap. Monachi* 33. *cauſ.* 16. *qu.* 1. Quinto fœminæ, licet ſummæ, atque optimæ opinionis ſint; textu expreſſo *in l. Sancimus* 6. *Cod. de receptis Arbitris;* ſicut enim fœminæ nequeunt fungi officio Judicis; textu expreſſo *in l. cum Prætor* 12. §. 2. *ff. de judiciis, & in l. Fœminæ* 2. *ff. de Regulis Juris, & in cap. infamis* 1. *cauſ.* 3. *qu.* 7. ita neque officio Arbitri, cum Arbitria redacta ſint ad inſtar judiciorum; textu expreſſo *in leg. Compromiſſum* 1. *ff. de receptis, qui Arbitrium* &c.

Licet autem fœminæ ex dictis nequeant eſ- 29
ſe Arbitri, ſeu Arbitrices, ideſt nequeant pronunciare Arbitrium proprie dictum, poſſunt tamen eſſe Arbitratrices, ideſt pronunciare Arbitramentum, ſicque ratione Compromiſſi in ſe facti, tamquam in Arbitratrices ſeu amicabiles compoſitrices, poſſunt partes pro bono, & æquo componere, ut colligitur per contrarium ſenſum ex *cap. Dilecti* 3. *de Arbitris*,

ubi

ubi dicitur , quod fœminæ *ab omni ſunt judiciali examine ſeparandæ* , ergo , ſecus de cognitione extrajudiciali in Arbitramento, ſeu amicabili compoſitione , quæ ſit extra judicium , & ordinem judiciarium non requirit . Sic Abbas *in cit. cap. Dilecti n. 2. & in cap. Quintavallis 23. n. 2. de jurejurando ;* Durandus *tit. de Arbitris §. Poteſt n.* 1. *& ſeq.* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 43. Pirhing *loc. cit. n.* 19. Molina
30 *tract.* 5. *diſp.* 39. *n.* 4. & alii . Immo fœminæ poſſunt eſſe etiam Arbitrices , ſicque proferre Arbitrium , ſi habeant Juriſdictionem de jure communi , vel ſecundum conſuetudinem Regionis, tunc enim ſicut judicare, ita & arbitrari poſſunt ; *cit. cap. Dilecti* 4. *de Arbitris , & cap. Vereor* 22. *cauſ.* 8. *qu.* 1. Abbas *in cit. cap. Dilecti n.* 1. Durandus *loc. cit. n.* 2. Engel *loc. cit. n.* 6. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 42. Pirhing *loc. cit. n.* 17. *& ſeq.* & alii .

31 Item licet ex dictis *ſup. n.* 28. Religioſi nequeant eſſe arbitri , poſſunt tamen cum conſenſu ſuorum Superiorum eſſe Arbitratores , ſeu amicabiles compoſitores , quia Arbitramentum , ſeu amicabilis compoſitio ſit extra judicium , & ordinem judiciarium non requirit ; Abbas *in cit. cap. Quintavallis* 23. *n.* 13. *de jurejurando ;* Molina *loc. cit. n.* 5. Pirbing *loc. cit. n.* 24.

32 Sic etiam licet nemo poſſit eſſe Arbiter in re propria , cum ſententiam , ac jus ſibi dicere , ſibique imperare non poſſit , textu expreſſo *in l. Si de re ſua* 51. *ff. de receptis qui arbitrium* &c. poteſt tamen quis in re propria eſſe Arbitrator ; *leg. Veluti* 77. *ff. Pro ſocio ;* Molina *cit. diſp.* 39. *num.* 9. Pirhing *loc. cit. n.* 24. *in fine* .

33 Ita pariter licet Laicus nequeat in cauſis ſpiritualibus eſſe Arbiter , textu expreſſo *in cap. Contingit* 8. *de Arbitris* , poteſt tamen eſſe Arbitrator, ſeu amicabilis compoſitor . Sic Fagn. *in cit. cap. Contingit num.* 20. plurimos alios citans , & teſtans de communi ; Pirhing *loc. cit. num.* 23. Decius *in cap.* 2. *de judiciis num.* 4. affirmans hanc eſſe communem opinionem , & ab ea non recedendum ; quidquid aſſerant aliqui in contrarium . Et ratio eſt , quia Arbiter procedit inſtar judicis ſervato ordine judiciali ; per text. *in leg. Compromiſſum* 1. *ff. de receptis , qui arbitrium* , & *in leg. Rem non novam* 14. *Cod. de judiciis ;* adeoque nequit Laicus eſſe Arbiter in cauſſis ſpiritualibus , ne dicatur in ipſis eſſe Judex , quod eſt ei expreſſe prohibitum *in cap. Decernimus* 2. *& cap. Quanto* 3. *de judiciis* cum ſimilibus ; Non ſic autem Arbitrator , qui eligitur ſolum , ut aliquid æſtimet , & ſine ordine judiciario dicat , & arbitretur , quid ſibi videatur , & amicabiliter componat , ut *Inſtit. de empt. & vendit. §. Pretium , leg. Si ſocietatem* 6. *ff. Pro ſocio* cum ſimilibus ; Tum quia *in cit. cap. Decernimus* 2. *de judiciis , & ſeq.* non univerſim prohibentur Laici tractare negotia Eccleſiaſtica , cum Laici poſſint eſſe Procuratores in cauſſis ſpiritualibus , textu expreſſo *in cap. Non indiſcrete* 1. *de Procuratoribus in* 6. ſed ſolum prohibentur tractare negotia Eccleſiaſtica judicando, & diſponendo, non autem ut nudi miniſtri , ſicuti ſunt Arbitratores . Unde *in cit. cap. Contingit* 8. *de Arbitris* eſt ſermo de Arbitro, & non de Arbitratore .

Inſuper accedente auctoritate Judicis Eccle- 34
ſiaſtici Laicus conjunctim cum Clerico poteſt eſſe etiam Arbiter in cauſſa ſpirituali , & valet Laudum ab ipſis prolatum ; *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris* , quia Compromiſſum de re ſpirituali factum in Laicum & Clericum ſimul ſuſtinetur propter mixturam Clerici , ut patet *in cap. Ex parte tua* 10. *de Arbitris ;* nam magis dignum trahit ad ſe minus dignum , ut res potius valeat , quam pereat ; *cap. Quod in dubiis* 3. *& cap. Abbate* 25. *de verb. ſignific.* Quod procedit , etiamſi unus tantum ſit Clericus , & plures Laici , ut patet *in cit. cap. Ex parte tua* . Sic Fagnan. *in cit. cap. Contingit* 8. *de Arbitris n.* 8. *& ſeq.* cum pluribus ibi citatis ; Covarr. *c.* 34. *practic. q. num.* 1. Pirh. *l. cit. n.* 22. Reiff. *loc. cit. num.* 44. & alii .

Laici poſſunt eſſe Arbitri in cauſſis Civili- 35
bus Clericorum, ſeu ſuper rebus temporalibus ipſorum , & ab ipſis Clericis poteſt in Laicos fieri tale Compromiſſum , etiam ſine auctoritate Superioris , ſeu Judicis Eccleſiaſtici . Sic colligitur ex *cit. c. Contingit* 8. deſumpto argumento a ſenſu contrario , & *ex c. Expoſita* 11. *de Arbitris ;* Sic Gloſſa *in cit. c. Expoſita verb. Compromiſit ;* Abbas *in cit. c. Dilecti* 4. *de Arbitris num.* 8. poſt Hoſtienſem , & Joan. Andream ; Reiffenſtuel *l. cit. num.* 45. Pirhing *loc. cit. num.* 22. *verſ. Limitatur ſecundo* , & alii .

Compromiſſum tam de jure Civili , quam 36
de Jure Canonico, poteſt fieri in Judicem, ut in Arbitratorem , ſeu amicabilem compoſitorem, etiam reſpectu cauſſæ coram ipſo agitatæ ; *Communiſſima* omnium tum Juriſtarum , tum Canoniſtarum . An autem utroque jure 37
poſſit fieri tale Compromiſſum in Judicem , non ſolum ut in Arbitratorem , ſed etiam ut in Arbitrum ; variant Doctores . Aliqui enim

apud Fagnan. *lib.* 1. *Decretal. in c. ex parte* 10. *de Arbitris n.* 20. volunt tale Compromiſſum poſſe quidem fieri in Judicem de Jure Canonico per text. *in cap. Cum tempore* 5. *c. Cum olim* 7. *cap. Ex parte* 10. *c. Cum a nobis* 13. *de Arbitris*, *c. Cauſſam* 8. *de elect. & c. Litteras* 14. *de præſumptionibus*. At non de Jure Civili per expr. text. *in l. Sed etſi* 9. §. 2. *ff. de receptis*, *qui arbitrium*, ubi expreſſe ſic habetur: *Si quis Judex ſit*, *arbitrium recipere ejus rei*, *de qua Judex eſt*, *inve ſe compromitti jubere*, *probibetur Lege Julia* &c. Alii autem apud ipſum Fagn. *loc. cit. num.* 21. exiſtimant nec de jure Civili, nec de jure Canonico compromitti poſſe in Judicem ordinarium tamquam Arbitrum, ſed ſolum tamquam in Arbitratorem, ſeu amicabilem compoſitorem. Alii tandem probabilius ſuſtinent poſſe tale Compromiſſum utroque jure fieri in Judicem, ſive ordinarium, ſive delegatum, non ſolum ut in Arbitratorem, ſed etiam ut in Arbitrum, etiam reſpectu cauſſæ coram ipſo agitatæ; dummodo id fiat a partibus ſponte, & non jubente dicto Judice. Sic Gloſſa *in cit. cap. Cum tempore verb. Magdeburgenſis*; & Abbas *ib. n.* 5. *de Arbitris*; & alia Gloſſa *in cap. Infames* 2. §. *Si quis vero*, *in verb. Judex*, *cauſſ.* 3. *qu.* 7. Joan. Tancred. Vincent. Philipp. & Goff. *in cap. final. de rerum permutat.* quos refert, & ſequitur Joannes Andr. *in cap. ex parte* 10. *de Arbitris in gloſſ.* 1. *num.* 9. & 10. Vallenſis *de Arbitris* §. 3. *n.* 4. Sanig *ib. cap.* 2. *num.* 2. Reiffenſt. *loc. cit. n.* 47. Pirbing *loc. cit. n.* 13. & eſt fere communis opinio Canoniſtarum, ut ex Abbate *loc. cit. num.* 5. teſtatur Fagnan. *loc. cit. n.* 22. *verſ. Tertia*, *& ultima opinio*. Et quod id fieri poſſit de Jure Canonico patet ex citatis Juribus ſupra pro prima ſententia. Tota difficultas eſt quoad Jus Civile, quod videtur reſiſtere *in cit. l. Sed etſi* 9. §. 2. *ff. de receptis &c.* At dicta Lex intelligenda eſt hoc ſenſu, nempe quod ibi ſolum probibeatur, ne Judex cogat partes litigantes, ut cauſſam in ipſum compromittant; non autem eſt ibi probibitum acceptare Compromiſſum, ſi ſponte a partibus fiat in ipſum Judicem, & non eo jubente, & hæc intelligentia deſumitur ex ſubjunctis ibid. verbis: *inve ſe compromitti jubere probibetur*, ubi particula *inve*, non disjunctive, ſed copulative accipienda eſt, ut patet ex *cit. cap. Infames* 2. §. *Si quis vero cauſſ.* 3. *quæſt.* 7. ubi refertur integer §. *Si quis Judex* dictæ Legis *Sed etſi*, & loco illius dictionis *ve*, ſeu *vel* ponitur copula &, atque ita ubi Lex Civilis dicit *inve ſe compromitti*, Lex Canonica quaſi jus Civile exponendo dicit *& in ſe compromitti*, adeoque dictio *ve* in dicto §. *Si quis Judex* eſt accipienda copulative. Nec eſt novum, ut dictio illa *ve* ſtet copulative, ut *in leg. Sæpe*, 53. *ff. de verborum ſignificat. & in leg. Cum quidam* 4. *Cod. eodem*, & conſequenter tenendum eſt, quod in dicta Lege *Sed etſi* prohibeatur ſolum ne Judex cogat partes litigantes, ut cauſſam in ipſum compromittant, non autem prohibeatur, ne acceptet Compromiſſum a partibus ſponte factum in ipſum; Tum quia Lex Civilis dubia, & obſcura intelligenda eſt juxta claram, & certam Legem Canonicam: Si enim in dubiis, & obſcuris pro interpretatione Legis recurritur ad conſuetudinem, ut in *l. Si de interpretatione*, *ff. de Legibus*, *& in cap. Cum dilectus*, *de conſuetudine*, a fortiori recurrendum eſt ad Jus Canonicum, quod eſt majoris auctoritatis, quam conſuetudo, arg. a ſimili *in cap. Quis neſciat* 11. *diſt.* 11. adeoque cum per allegatos Canones ſupra pro prima ſententia ſit id clare deciſum de Jure Canonico, tenendum eſt etiam de Jure Civili; cum non ſit ponenda differentia inter Jus Canonicum, & Jus Civile, niſi ubi clare id reperitur expreſſum; *arg. cap.* 1. *de nov. oper. nunciat.* & ſint Jura Juribus concordanda; *cap. Cum expediat*, *de elect. in* 6. & conſequenter clara hujus articuli deciſio in Jure Canonico ſervanda eſt etiam de Jure Civili per text. *in cit. cap.* 1. *de novi operis nunciatione*, ubi expreſſe dicitur, quod *Leges non dedignantur Sacros Can. imitari*. Sic pluribus adductis Fagn. *l. c. a n.* 22. *ad* 33. & omnes ſupracitati, aliique plures.

Compromiſſum poteſt fieri in unum, duos 38
vel plures Arbitros pari, vel impari numero;
Communis, per text. *in cap. Sane* 1. *in cap.*
Non ſine 2. *& cap. Innotuit* 12. *de Arbitris*,
& l. Item ſi unus 17. §. *Si in duos*, *ff. de*
receptis, *qui arbitrium* &c. Conſultius tamen 39
eſt, ut impari numero aſſumantur, ut ſi non
omnes in judicando, ſeu arbitrando conſentiant,
ſeu conveniant, ſaltem major pars re-
periatur, cujus arbitrio ſtetur, & ſic cauſſa
concludatur; *l. Item ſi unus* 17. §. 6. *ff. de*
receptis, *qui arbitrium receperunt*, *cap. Sane* 1.
de Arbitris. Unde quando plures Arbitri im- 40
pari numero electi non concordant, ſtari de-
bet arbitrio, ſeu ſententiæ majoris partis con-
cordantis; *cit. l. Item ſi unus* 17. §. 7. *& l.*
Sicut tribus 18. *ff. de receptis &c. c. Sane* 1.
de Arbitris, *& cap. Si ex tribus* 1. *eod. in* 6.

Si tres v. g. ſint electi Arbitri, & omnes 41

in-

inter ſe diſcordent in taxanda aliqua quantitate, ut ſi unus taxet in quindecim, alter in decem, & tertius in quinque, ſtari debet minori ſummæ, ſeu quantitati, quia in hanc minorem ſummam omnes conſenſerunt, textu expreſſo *in l. Diem* 27. §. 3. *ff. de receptis &c.* & *in cap. Si ex tribus* 1. *de Arbitris in* 6. In ſumma enim majori continetur & minor; *l. In eo, quod plus* 110. *ff. de Reg. juris*, adeoque qui taxavit in 15. aut 10. cenſetur etiam taxaſſe in quinque, & ſic iſti minori ſummæ ſtandum eſt.

42 Si duo eligantur Arbitri ea conditione, ut ſi inter ſe diſcordent, eligant aliquem tertium innominatum, tunc tale Compromiſſum, & ſecutum inde Laudum non valet, textu expreſſo *in cit. l. Item ſi unus* 17. §. 5. *ff. de receptis &c. & in cap. Innotuit* 12. *de Arbitris*, addita ratione, quia Arbitri illi ſemel diſcordantes poſſent etiam diſcordare in aſſumendo

43 tertio. Immo tale Compromiſſum, & inde ſecutum Laudum erit invalidum, etiam ſi duo illi Arbitri concorditer eligant dictum tertium innominatum. Colligitur clare *ex citato cap. Innotuit* 12. *de Arbitris*, ubi licet duo Arbitri habentes poteſtatem aſſociandi ſibi tertium innominatum concorditer iſtum elegerint, adhuc tamen Compromiſſum, & Laudum inde ſecutum, declaratum fuit invalidum. Et ratio eſt, quia tale Compromiſſum a principio jam fuit invalidum per *cit. l. Item ſi unus* 17. §. 5. *ff. de receptis* &c. Quod autem ab initio non valet, neque poſtea convaleſcit; *l. Quod initio vitioſum eſt* 29. *ff. de Regul. Juris*, *cap. Non firmatur* 18. *de Regul. Juris in* 6. Sic Gloſſa final. *in cap. Innotuit*, & Abbas *ib. n.* 8. ubi addit, contrariam opinionem Gloſſæ *in d. l. Item ſi unus*, & paucorum aliorum, indubitanter non eſſe veram; Bartol. *in d. l. Item ſi unus* §. *Si in duos*, Specul. *tit. de Arbitris* §. *fin. n.* 20. *verſ. Sed pone in eligendo*, Pirhing. *l. c. num.* 43. *verſ. Notandum ſexto*; Reinffenſtuel *loc. cit. n.* 55. & alii.

44 Si autem eligantur duo Arbitri ea conditione, ut ſi inter ſe diſcordent, ſibi aſſocient tertium nominatum & determinatum, puta Franciſcum; tunc tale Compromiſſum, & Laudum inde ſecutum erit validum, quia tunc in aſſumendo tertium diſſentire non poſſunt, textu expreſſo *in cit. l. Item ſi unus* 17. §. 5. *ff. de receptis*, *&c.* Pirhing *loc. cit. num.* 42. *verſ. Notandum quarto*; Reiff. *l. c. num.* 54. & alii paſſim.

45 Arbiter de iis tantum ferre poteſt Arbitrium, de quibus in ipſum factum eſt Compromiſſum: tota enim ſua poteſtas dependet ex Compromiſſo, nec illius fines poteſt excedere; *Communis* textu expreſſo *in l. Non diſtinguemus* 32. §. 15. *&* §. 21. *ff. de receptis &c.* & *in cap. Cum dilectus* 6. *de Arbit.*

Poteſt tamen Arbiter cognoſcere, & arbitrari de illis, quæ ita ſunt cohærentia, & connexa cum cauſſa principali, ut hæc ſine illis commode expediri non poſſit, licet ipſa non ſint in Compromiſſo expreſſa. Sic Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus verſ. Niſi de his*, & Abbas *ib. num.* 10. Gloſſa *in cit. l. Non diſtinguemus* 32. §. 15. *verb. Laudum*; Pirhing *loc. cit. num.* 49. *verſ. Excipienda*; Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 64. teſtans de communi, & deſumitur *ex cap. Præterea* 5. *& cap. Prudentiam* at. §. *Sexta, de officio delegati*, ubi commiſſa cauſſa principali, etiam acceſſorium committi videtur, licet non ſit ſpecialiter expreſſum: Acceſſorium enim naturam ſequi congruit principalis; *cap. Acceſſorium* 42. *de Regul. Juris in* 6. juncta Gloſſa *ibid. verb. Acceſſorium*. 46

Item poteſt Arbiter arbitrari, ſeu pronunciare ſuper fructibus perceptis ex re, de qua in ſe factum eſt Compromiſſum; Gloſſa *in citata leg. Non diſtinguemus* 32. §. 15. *verb. Cautum* hoc probans inter alia *ex leg. Ad rem mobilem, & leg. Ad Legatum, ff. de Procuratoribus*; Pirhing *loc. cit. num.* 49. *verſ. Excipienda*; Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 67. & alii. Tales enim fructus veniunt acceſſorie ad cauſam principalem commiſſam, unde & hic locum habent *jura n. anteced. adducta*. Item poteſt Arbiter ſtatuere; ſeu aſſignare diem ſolutioni faciendæ; *l. Quid tamen* 21. §. *Solutioni, & l. Celſus* 23. *ff. de receptis* &c. Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus verb. Niſi de his*; Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 65. Pirhing *l. c. num.* 49. *verſ. Excipienda*. 47 48

Quamvis Arbiter Compromiſſarius, ſeu voluntarius non poſſit punire partem contumacem in parendo, niſi in Compromiſſo id ſpecialiter cautum ſit, ut dictum eſt *ſupra n.* 10. poteſt tamen etiam condemnare ad præſtandas expenſas, quas ob ſuam contumaciam pars altera fecit; Per hoc enim non dicitur, quid fieri extra, vel ultra, ſed juxta Compromiſſum, cum id ſpectet ad intereſſe alterius partis comparentis; Joan. Andreas *in cit. cap. Cum dilectus n.* 6. Abbas *ibid. n.* 12. id probans ex dicta *leg. Non diſtinguemus* 32. §. 5. *ff. de receptis* &c. 49

Coram Arbitro Compromiſſario non poteſt fieri reconventio, textu expreſſo *in cit. cap. Cum dilectus* 6. *de Arbitris*; Abbas *ibid. n.* 7. 50

S 2 Pi-

Pithing *loc. cit. num.* 50. Reiffenſtuel *loc. cit.*
51 *n.* 60. & alii paſſim. Nec etiam talis reconventio poteſt fieri coram Arbitro Juris ſeu neceſſario, quando iſte electus eſt, non ad totam cauſſam, ſed ſolum ad certum cauſſæ articulum, v. g. An Judex ſit ſuſpectus? ut *in cap. Suſpicionis 39. de officio delegati*. Talis enim articulus ſine alia reconventione expediri debet, ne progreſſus cauſſæ principalis retardetur; *cap. Legitima 2. de appellat. in 6.* Abbas *l. c.* Pitbing *l. c.* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 61. & alii.

52 Poteſt tamen dicta reconventio fieri coram Arbitro Juris, ſeu neceſſario, ſi ſit electus ad totam cauſſam, ut ſi Clericus contra Epiſcopum ſuum litem moveat; *cap. Si Clericus 46. cauſ. 11. q. 1.* Arbiter enim Juris, ſeu neceſſarius electus ad totam cauſſam habet Juriſdictionem adinſtar Judicis delegati; *cap. Suſpicionis 39. de officio delegati* juncta Gloſſa *ibid. verb. Ad quos omnia*. Sic Abbas *in cit. cap. Cum dilectus n.* 7. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 61. Pithing *loc. cit. n.* 51. teſtans de communi.

53 Arbiter tenetur per ſe ipſum Landum, ſeu ſententiam ferre, nec poteſt ad id alium delegare, niſi hoc ſit ei expreſſe commiſſum, textu expreſſo *in l. Non diſtinguemus* 32. §. 16. *& l. in Compromiſſis* 45. *ff. de receptis &c.* Et ratio eſt, quia cenſetur Compromiſſum eſſe factum in talem certam perſonam ex ſpeciali fiducia, ſeu confidentia erga ipſam; Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus 6. de Arbitris verſ. Niſi de his*; Pithing *loc. c. num.* 51. *verſ. Inſertur ſecundo*; Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 62. & alii paſſim.

54 Arbiter Laudum, ſeu ſententiam pronunciare debet in præſentia partium Compromittentium, niſi in Compromiſſo ſit ei ſpecialiter conceſſum, ut parte utraque vel altera earum abſente, cauſſam definire poſſit, textu expreſſo *in l. Diem 27. §. 4. ff. de receptis* &c. & colligitur *ex cap. Ex parte* 10. *de Arbitris*, ibi: *In tua præſentia partibus conſtitutis*. Unde Arbiter partes citare poteſt, ac debet ut ad certum diem, & locum, in quo Arbitrium, ſeu Laudum pronunciandum eſt, compareant. Colligitur ex *cit. cap. Ex parte*, *& l. Quid tamen 21. §. 8. ff. de receptis* &c. Et quidem poteſt Arbiter citare partes per Nuncium, vel per Epiſtolam, textu expreſſo *in l. Sed & interpellatur 49. §. 1. ff. de receptis &c.* ibi: *Arbiter adeſſe litigatores, vel per nuncium, vel per Epiſtolam jubere poteſt*; Sic Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus verb. Niſi de his*; Molina *tr.* 5. *diſp.* 44. *n.* 1. Pithing *loc. cit. n.* 52. & alii.

In Arbitros poteſt fieri Compromiſſum ſu- 55
per qualibet cauſſa, ſeu re, de qua in Jure non ſit expreſſe prohibitum. Quod enim non prohibetur expreſſe, per conſequentiam admittitur: *l. Cum Prætor 12. ff. de judiciis, & cap. Cum apud 23.* juncta Gloſſa *ibid. verb. Prohibitorum, de Sponſalibus*; Sic Hoſtienſis *in ſumma de Arbitris num.* 5. Speculator *de Arbitris §. Reſtat, num.* 3. Molina *tract. 5. de juſtitia diſ.* 40. *in princ.* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 69. Pithing *loc. cit. num.* 25. & alii communiter.

In Jure autem prohibentur committi in Ar- 56
bitros cauſſæ illæ, quæ ob ſui gravitatem, & præjudicii periculum a majoribus Judicibus ſunt expediendæ. Sic colligitur ex *leg. Non diſtinguemus 3. §. 6. & 7. ff. de receptis* &c. ubi plures aſſignantur, quæ in Arbitros committi non poſſunt, *ex cap. Cauſſa 9. de in integrum reſtit.* ubi variæ ſpecificantur, addita ratione quod in ipſis, *Cum majores Judices exigant, Arbiter nequit aſſumi*.

Primo igitur non poteſt fieri Compromiſ- 57
ſum in Arbitros ſuper cauſſa criminali criminaliter intentata, textu expreſſo *in cit. cap. Cum cauſſa 9. de reſtitut. in integrum, cit. leg. Non diſtinguemus 32. §. 6. de receptis*. Talis enim criminalis cauſſa exigit majores Judices veram juriſdictionem habentes, quorum publica auctoritate ſunt crimina condigne punienda, & non privatorum arbitrio remittenda; Pithing *loc. cit. num.* 25. *verſ. Tertio*; Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 75. Zoeſius *tit. de Arbitris num.* 19. & alii paſſim. Poteſt tamen aſſumi Arbiter in cauſſa criminali, quando eſt ſolum Civiliter intentata, ut patet ex *cap. Veniens 16. & cap. Quintavallis 23. de jurejurando*; Sic Gloſſa *in cit. l. Non diſtinguemus §. 6. verb. Famoſo delicto*; Abbas *in cit. cap. Cauſſa num.* 4. Molina *cit. diſp.* 40. *n.* 4. Pithing, & Reiffenſtuel *loc. cit.*

Secundo nequit fieri Compromiſſum in Ar- 58
bitros ſuper cauſſa liberali, textu expreſſo *in cit. cap. Cauſſa*, & *cit. l. Non diſtinguemus* §. 7. ubi hæc additur ratio, quia *favor libertatis eſt, ut majores Judices habere debeat*: Cauſſæ enim liberales, in quibus agitur de hominis libertate, ingenuitate, vel libertinitate, ſunt de majoribus, adeoque majores exigunt Judices, nec ſufficiunt Arbitri, quamvis tamen iſti incidenter de cauſſa ſtatus cognoſcere poſſint, juxta *l. Cum proponas 6.* juncta Gloſſa *fin. Cod. de rebus creditis*; Molina *l. c. n.* 2. Pithing *l. c. verſ. Secundo*, & alii.

Tertio nequit fieri Compromiſſum in Arbi- 59
tros

Digitized by Google

tros ſuper cauſſa Matrimoniali carnali ; *Communis* per text. *in cap. Ultim. de tranſact.* & *cit. cap. Cauſſa*, juncta Gloſſa *ib. verſ. In matrimoniali* ; ſpectato enim Jure communi ſolus Epiſcopus de his cognoſcit, ut patet ex *cap. Accedentibus* 12. *de exceſſibus Prælator.* & ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *de reform.* Poteſt tamen id fieri ſuper cauſſa Matrimonii ſpiritualis, ut eſt cauſſa electionis, ut patet ex *cap. Ex parte* 10. *de Arbitris cap. Cum inter* 21. *de election. cap. Niſi eſſent* 21. *de præbendis* ; Fagnan. *in cit. cap. Ex parte num.* 3. 4. *&* 5. ubi plures alios allegat ; Pirhing *loc. cit. verſ. Primo* ; Molina *loc. cit. num.* 4. Abbas *loc. cit. n.* 4. & alii.

60 Quarto nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper cauſſa reſtitutionis in integrum, niſi coram eis mota ſit incidenter : talis enim cauſſa ſolum coram Judicibus ordinariis adminiſtrationem habentibus, vel eorum delegatis tractari, & finiri poteſt, textu expreſſo *in cit. cap. Cauſſa* 9. *de in integrum reſtitutione* juncta Gloſſa *ibid. verb. Incidenter*, ubi id probat in pluribus ; Abbas *ibid. n.* 4. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 71. teſtans de communi.

61 Quinto non poteſt fieri Compromiſſum in Arbitros de iis, quæ vergunt in præjudicium Eccleſiæ. Unde Prælati, & Clerici exempti, & immediate ſubjecti Sedi Apoſtolicæ nequeunt compromittere ſine conſenſu Summi Pontificis in præjudicium exemptionis, quia id verteret potius in præjudicium Sedis Apoſtolicæ tollendo ejus jus in exemptos ſibi reſervatum, quam ipſorum Exemptorum ; *cap. Cum tempore* 5. §. *final. de Arbitris*. Nec exempti poſſunt renunciare juri exemptionis ; *cap. Si diligenti* 12. *de Foro compet. l. Jus publicum* 38. *ff. de pactis* ; adeoque neque ſupra ipſum exemptionis jus facere Compromiſſum, quia ex eo poſſet fieri Arbitrium contra exemptionem ; Pirhing *l. cit. num.* 26. *& ſeq.* Reiffenſtuel *l. c. num.* 78. Engel *l. c. num.* 4. & alii paſſim.

62 Sexto nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper Cauſſis jam per legitimam ſententiam deciſis, jamque in rem judicatam tranſactis ; *cap. Expoſita* 12. *de Arbitris* ; Gloſſa *ibid. verb. Cum parte altera* ; Innocentius, & Joan. Andr. *ibid. n.* 3. Pirhing *loc. cit. n.* 30. *&* 31. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 79. & alii paſſim : Cum enim Compromiſſum æquipararetur tranſactioni ; *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, & tranſactio, ſive compoſitio fieri debeat de re dubia, & lite, *l.* 1. *ff. de tranſactionibus*, ſequitur, quod non poſſit in Arbitros compromitti ſuper cauſſis per certam, & indubitatam ſententiam deciſis, & jam in rem judicatam tranſactis, & ſic jam redditis claris, certis, ac indubiis.

Septimo nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper omnibus cauſſis majoribus judicibus reſervatis ; *Communis* per text. in *cit. cap. Cauſſa* 9. *de in integrum reſtitutione*, ibi : *Cum majores judices exigant, Arbiter nequit aſſumi*, & cit. *l. Non diſtinguemus* 32. §. 6. *&* 7. *ff. De receptis, qui arbitrium &c.* 63

Quoad vim, ſeu obligationem, aut effectum Compromiſſi in Arbitros, & Laudi per ipſos pronunciati tenendum eſt, quod quando Compromiſſum factum eſt ſimpliciter, nulla adjecta pœna, & Laudum nondum a partibus fuit receptum, nec expreſſe, ideſt ſubſcriptione, ſeu verbis, quod non diſpliceat arbitrium factum, nec tacite, ideſt taciturnitate decem dierum illud roborando, quod vocant *homologari* per text. *in l. Cum antea* 5. *Cod. de receptis Arbitris*, tunc ex eo datur actio ad intereſſe contra non ſtantem Compromiſſo, ſeu Laudo lato, ut ſolvat alteri parti quanti ejus intereſt Compromiſſum, aut Laudum ſervatum eſſe. Colligitur *ex cap. Per tuas*, *Verb. Ratum haberi* ; *&* Abbas *ib. n.* 10. Gloſſa *fin. in cit. l. Diem proferre* ; Pirhing *loc. cit. n.* 61. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 83. & alii. Et quamvis ex pacto nudo, ut hic intervenit, videatur non dari actionem per Jus Civile *in l. Juris gentium* 7. §. 5. *ff. de pactis* ; Tametſi de Jure Canonico etiam ex pacto nudo oritur actio, ideſt jus exigendi in judicio illud, de quo inter paciſcentes conventum fuit, ut contra paucos tenent Canoniſtæ communiter, teſte Reiffenſtuel *l.* 1. *Decretal. tit.* 35. *n.* 31. per text. *in cap. Antigonus* 1. *de pactis* juncta Gloſſa *final. ibidem*, & *cap. Qualiter* 3. *eod.* Et inſuper ſecundum hodiernos mores etiam in Foro Civili datur actio ex pacto nudo, prout tradunt uno ore Interpretes, teſte Chriſtophoro Clingenſperger *lib.* 3. *Inſtit. tit.* 14. *q.* 10. & Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 37. idque merito, ut ſubjungit ibidem, ne forum externum diſcordet ab interno. 64

Quando Laudum per Arbitros pronunciatum vi Compromiſſi in ipſos abſolute, & ſine adjectione pœnæ facti a partibus expreſſe receptum fuit, aut ſaltem per ſilentium decem dierum homologatum, ſeu tacite approbatum, tunc iſtud indiſtincte obſervandum, & executioni mandandum eſt, ac datur ex eo exceptio, & actio in factum ad petendam coram Judice ordinario executionem Laudi ; *l. Ne in* 65

Arbitris 4. *& l. Cum antea* 5. *Cod. de receptis Arbitris*, *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, ubi Gloſſa *verb. Ratum haberi*; & Abbas *num.* 8. Pirhing *loc. cit. n.* 62. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 86. & alii paſſim.

66 Si in Compromiſſo appoſita ſit pœna, tunc ſub eadem pœna ſtandum eſt Laudo per Arbitros pronunciato, & contra partem Laudo ſtare recuſantem datur actio ad ipſam compellendam in Judicio, ut dictam pœnam ſolvat; *Communis* per text. *in cit. cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, *& in l.* Ex *Compromiſſo* 2. *ac l. Diem proferre* 27. §. 2. *ff. de receptis &c.* & concordat *l. Ex ſententia* 1. *Cod. de receptis Arbitris* addita hac ratione, quia *ob hoc invicem pœna promittitur*, *ut metu ejus a placitis non recedatur*.

67 Dicta autem pœna ſoluta, pars nolens ſtare Lando non poteſt compelli ad illi ſtandum, ſeu ad illud executioni mandandnm; *Authent. Decernit jus*, *Cod. de receptis Arbitris*, ubi expreſſe dicitur, quod *præſtita pœna liceat a judicatis* (ideſt a ſententia Arbitri) *recedere*, & concordat *l. Ex ſententia* 1. *Cod. eod.* & *l. Ex Compromiſſo* 2. *ff. de receptis &c.* Quando enim Compromiſſo adjicitur pœna, tnnc Compromiſſum evadir conditionatum, ſeu alternativum, ur videlicer vel ſtetur Compromiſſo, vel ſolvatur pœna, prout condemnatus elegerit, ideo enim pœna adjicitur, & invicem promittitur, ut metu ejus a placitis non recedatur, ut expreſſe cavetur *in cit. l. Ex ſententia*; Sic Gloſſa *verb. Metu*; Abbas *in cit. cap. Per tuas num.* 15. Engel *l.* 1. *decr. tit.* 43. *n.* 15. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 88. Pirhing *l. c. n.* 77. & alii paſſim.

68 Excipe tamen primo, Niſi in dicto Compromiſſo pœnali adjecta ſit clauſnla: *Rato manente Compromiſſo*, *& Arbitrio ſeu Laudo ſuper eo lato*, ideſt, ut non obſtante ſolutione pœnæ adhuc ſententia Arbitrorum rata maneat: Tnnc enim Contraveniens non ſolum pœnam ſolvere, ſed etiam ſententiam Arbitrorum exequi tenetur, quia tunc in effectu duplex Compromiſſum intervenire cenſetur, unum pœnale, ſeu obligans ad ſolutionem pœnæ, ſi non ſervetur, & alterum pnrum, ſen ſimplex, vi oujus non obſtante ſolutione pœnæ agi poteſt in judicio ad ipſum compellendnm pro obſervantia, & executione Laudi; Gloſſa *final. in cap. Dilecti* 4. *de Arbitris*, & *ibidem* Abbas *n.* 17. Maranta *in ſpeculo aureo part.* 6. §. *de n. appellat. n.* 263. Gail. *lib.* 1. *obſerv.* 150. *n.* 14. Card. Tuſchus *litt.* C. *concluſ.* 300. *n.* 2. Pirhing *loc. cit. n.* 69. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 91. & alii paſſim; *arg. l. penul. ff. de tranſaction. & l. Cum proponis* 57. *Cod. eod.* ubi habetur, quod ſi tranſactioni adjecta ſit pœna cum clauſula *Rato manente pacto*, tranſgreſſor & ad pœnam compelli poteſt, & ad rranſactionem obſervandam.

Excipe ſecundo, *Niſi Compromiſſo præter pœnam tranſgreſſori ſtatutam adjectum ſit juramentum de ſtando Arbitrio*, *ſeu Laudo*, qnia tunc tranſgreſſor poteſt compelli, & ad ſolvendam pœnam, & ad obſervandam, ſeu exequendam ſententiam Arbirri, ſeu Arbitrorum ratione appoſiti juramenti, quod omnino ſervari debet, *cum non vergat in æternæ ſalutis diſpendium*, *nec redundet in alterius detrimentum*, *cap. Quamvis* 2. *de pactis in* 6. cnm ſimilibus; Gloſſa *in cap. Non ſine* 2. *verb. Sacramentum*; & Abbas *ibid. n.* 8. *de Arbitris*; Molina *tract.* 5. *diſp.* 35. *n.* 22. Pithing *loc. cit. n.* 70. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 89. & alii; Tum quia juramentum appoſitum pacto, ſen Compromiſſo pœnali, habet vim clauſulæ: *Rato nihilominus manente pacto*, *ſeu Compromiſſo*, ut poſt Baldnm notat Abbas *in cap. Per tuas* 9. *n.* 14. *de Arbitris*: Card. Tuſchus *litt.* C. *concl.* 300. *n.* 4. Barboſa *clauſul.* 118. *n.* 3. & alii. 69

Si nullo interveniente legitimo impedimen- 70
to, ſolutio non fiat intra tempus ab Arbitro
præfixum; tunc pœna committitur, quamvis
poſt lapſum dictnm tempus ſolutio offeratur,
quia ſemper verificatur, quod intra præfixum
tempus ſolutio facta non fuit; *Communis*, tex-
tu expreſſo *in leg. Celſus ait* 23. *ff. de receptis*
&c. Quod ſi ob aliqnod legitimnm impedi- 71
mentum, ſeu juſtam cauſam intra præfixnm
tempus non ſit facta ſolutio, tunc pœna non
committitur; dummodo poſtea condemnatus
quam primum poterit, ſolvat; *Communis*, tex-
tu expreſſo *in cit. leg. Celſus ait* §. 2. Item 72
pœna non committitur, ſi pars altera poſt la-
pſum præfixum tempus ſolutionem oblatam ac-
cipiat, quia ſponte illam ſolutionem acceptan-
do cenſetur ceſſiſſe jnri ſuo; *Communis*, textu
expreſſo *in cit. l. Celſus ait* §. 3.

Si pro ſolutione facienda non fuerit ab Arbitro præfixum certnm tempns, tunc facienda eſt poſt modicum tempus arbitrio boni viri, ſeu Judicis taxandum; *Communis*, textu expreſſo *in l. Quid tamen* 21. §. 12. *ff. de receptis &c.* & concordat text. *in leg. Quod dicimus* 105. *ff. de ſolutionibus*, ibi: *Debere ſtatim ſolvere*, *cum aliquo temperamento temporis intelligendum eſt*, *nec enim cum Sacco adire debet*. Et tale temperamentum, ſive modicum tempus, in actione reali cenſetur eſſe ſpatium de- 73

Digitized by Google

decem dierum, ut cavetur *in l. Promiſſor ſtichi 31. §. Si ſine die, ff. de conſtituta pecunia*; ibi: *Sed modicum tempus ſtatuendum eſt non minus decem dierum, ut exactio celebretur:* In actione autem perſonali ſpatium 4. menſium; *l. Eos, qui 2.* & *l. Sancimus 3. Cod. de uſuris rei judicatæ, cap. Querenti 26.* juncta Gloſſa *ibid. verb. Quadrimeſtre, de officio delegati*.

74 Contra iniquum Laudum, ſeu injuſtam ſententiam Arbitri tria præſertim remedia competunt. Primo exceptio doli, ſi Compromittens conventus actione ex ſtipulatu ad pœnam præmiſſam ſolvendam apponat exceptionem doli mali, quod nempe altera pars Arbitrum pecunia corruperit, ſeu ſi adverſarium callide circumvenerit, & hujuſmodi; *leg. Ita demum 31. ff. de receptis &c.* Vel quod Arbiter effectus ſit ſuus inimicus; *l. Non diſtinguemus 23. §. 14. ff. eod.* Vel quod per ſortes, aut per gratiam arbitratum ſit; *leg. Arbitrorum 3. Cod. de receptis Arbitris*. Secundo ſi Laudum contineat manifeſtam, & evidentem iniquitatem, poteſt officium Judicis implorari, ac poſtulari, ut illud ad juſtitiam reducatur ſecundum boni, ac prudentis viri judicium, etiamſi Compromiſſum fuerit juramento confirmatum, quia regulariter Compromittentium in aliquem mens eſt, ut intendant ſe obligare ad ſtandum ejus arbitrio, ſi juſtum, & æquum ſit, non vero ſi immodice aut inique arbitratus fuerit, textu expreſſo in *leg. Si libertus 30. ff. de operis Libertorum*, ibi: *Si Libertus ita juraverit dare ſe quot operas patronus arbitratus ſit, non aliter ratum fore arbitrium patroni, quam ſi æquum arbitratus ſit. Et fere ea mens eſt perſonam arbitrio ſubſtituentium, ut, quia ſperent eum recte arbitraturum, id faciant, non quia vel immodice obligari velint*. Niſi expreſſe in eo Compromiſſo conventum fuerit, ut arbitrium qualecumque fuerit, ſive æquum, ſive iniquum ſervetur, aut ex circumſtantiis conſtiterit id partes ſuo Compromiſſo intendiſſe, quia tunc locum haberet *l. Diem proferre 27. §. 2. ff. de receptis &c.* ibi: *Stari autem debet ſententiæ Arbitri, quam de re dixerit, ſive æqua, ſive iniqua ſit, & ſibi imputet, qui compromiſit;* Et hoc colligitur ex *l. Societatem 76. verſ. Arbitrorum, ff. Pro ſocio:* ibi: *Unum ejuſmodi* (arbitrium), *ut ſive æquum, ſive iniquum ſit, parere debeamus, quod obſervatur, cum ex Compromiſſo ad Arbitrum itum eſt*. Tertio ſi Compromittens per Laudum ab Arbitro pronunciatum ſit læſus ultra dimidium juſti pretii, poteſt intentare remedium Legis. *Rem majoris pretii 2. Cod. de reſcindenda venditione*. Sic pluribus adductis, & citatis Pirhing *loc. cit. n. 79.* & Reiffenſtuel *loc. cit. a n. 96. ad 99.* aliique plures.

Compromiſſum, & Arbitrorum officium, 75 ſeu poteſtas finitur multis modis. Et primo finitur per ſententiam definitivam ſuper tota cauſa compromiſſa prolatam; *Communis*, per text. *in leg. Qualem 19. ff. de receptis &c.* juncta Gloſſa *ibid. verb. A tota*. Hinc ſemel 76 ſic lata ſententia Arbiter nihil in ea addere, vel minuere, nec ſi in ea erraverit, eam mutare, aut corrigere poteſt, cum poſtquam ſuper tota cauſa definitive pronunciarit, damnando, vel abſolvendo, totum ſuum expleverit officium, & Arbiter eſſe deſierit; *Communis*, textu expreſſo *in cit. leg. Qualem 19. §. 2. & l. Quia Arbiter 20. ff. de receptis &c.* Immo ſemel ſic definitive lata ſuper tota cauſ- 77 ſa ſententia, nec poteſt dictam ſuam ſententiam exequi, quia cum ſolum cenſeatur electus ad pronunciandum, ſeu ſententiandum, pronunciatione facta, ſeu lata ſententia, extinguitur omnis ejus poteſtas, & executio dictæ ſententiæ fieri debet a Judice ordinario Rei; *leg. Cum antea 4. Cod. de receptis Arbitris, cap. Si quis 4. de Foro competenti;* vide dicta *ſupra n. 19.*

Fuit autem notanter dictum in concluſione 78 *Super tota cauſſa*, quia ſi Compromiſſum contineat plures controverſos articulos, & ita factum ſit, ut Arbiter de omnibus ſimul pronunciet, ſeu ſententiet, & ipſe de uno ſolum ſententiam dixerit, & nondum de aliis, poterit ipſam mutare, cum non valeat, nec habeatur pro vera ſententia, ex quo non ſit ſervata forma mandata Compromiſſi; Si autem ita factum ſit Compromiſſum, ut de ſingulis ſeparatim poſſit pronunciare, cum ſic cenſeantur plura eſſe Compromiſſa, tunc pronunciata ſententia ſuper uno articulo, non poteſt amplius ipſam mutare, quia quantum ad illum articulum deſiit eſſe Arbiter, licet adhuc Arbiter perſeveret quoad alios articulos, de quibus nondum pronunciavit, ſeu ſententiavit. Sic textus expreſſus in *l. Quid tamen in princ. 21. ff. de receptis &c.* & tenent Pirhing *loc. cit. num. 84.* Reiffenſtuel *loc. cit. num. 102.* & alii paſſim.

Secundo finitur Compromiſſum, & poteſtas, 79 ſeu officium Arbitrorum per lapſum termini, ſeu temporis, aut diei in Compromiſſo præfixi, & expreſſi; *leg. Quid tamen 21. §. 5. l. Non diſtinguemus 32. §. 3. ff. de receptis &c.* Non finiretur tamen Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum, ſi partes tempus præfixum pro-

prorogarent, vel in ipſo Compromiſſo Arbitris facultatem concederent tempos prorogandi, dato qood impedimentom ſententiam, ſeu Laudum prononciandi interveniat; *cit. leg. Non diſtinguemus* 32. §. 11. *&* 21. *& l. Arbiter* 33. *ff. de receptis &c.*

80 Tertio finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum recuſatione ipſorum Arbitrorom ſuſpectorum; *Communis* per text. *in l. Sed ſi in ſervum* 9. §. 5. *& in l. Non diſtinguemus* 32. §. 14. *ff. de receptis &c.*

81 Quarto finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum Acceptilatiooe; *cit. l. Non diſtinguemus* 32. §. 3. *de receptis &c.* ibi: *Acceptilatione*, ut ſi uni Compromittentium acceptilata ſit pœna, non cogitur Arbiter Laudum proferre, ſed Compromiſſum expirat; *l. Pomponius* 13. *in princ. ff. de receptis &c.* Tali enim Compromiſſo ſtatur ſolum metu pœnæ, quæ ſi eſt acceptilata oni, videtur & alteri Compromittentium acceptilata; Gloſſa *in cit. leg. Pomponius verb. Alteri;* Pirhing *loc. cit. num.* 95. Reiffenſt. *loc. cit. num.* 109. & alii paſſim.

82 Quinto finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum Judicio; *cit. l. Non diſtinguemus* §. 4. ibi: *Judicio*, ut ſi onus Compromittentium ab Arbitris recedat, & coram Judice ordinario cauſſam, de qua erat Compromiſſum, in Jodicium deducat: Tonc enim quamvis pars recedens pœnam Compromiſſo adjectam incurrat, tamen cauſſa non amplius coram Arbitris, ſed coram eodem ordinario Jodice agitanda eſt; *Communis* textu expreſſo *in l. Si quis rem* 30. *ff. de receptis &c.*

83 Sexto finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum pacto, ſeu tranſactione; *cit. leg. Non diſtinguemus* §. 3. ibi: *Pacto*, ot quando inter partes Compromittentes ſuper cauſſa compromiſſa poſtea tranſigitur; *cit. leg. Non diſtinguemus* §. 5. *ff. de receptis &c.* ſeu quando partes concorditer a Compromiſso recedunt. *Omnis enim res per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur*, textu expreſso *in cap. Omnis res* 1. *de Regul. Juris.*

84 Septimo finitur Compromiſsom, & poteſtas Arbitrorum interitu rei, de qua erat ipſum Compromiſsum, & erat Laudum pronunciandum. Niſi tamen in tali caſu aliquid litigantium interſit, videlicet propter fructus, & partos ipſius rei, quia tunc non obſtante interitu rei principalis, adhuc de bis Arbiter Laudum proferre poſset; *Communis* per text. *in cit. l. Non diſtinguemus* 32. §. 5. *ff. de receptis &c.*

Octavo finitor Compromiſsum, & poteſtas Arbitrorum morte utrioſque, ſeu etiam unius tantum Compromittentium, niſi ſecus in Compromiſso fuerit expreſsom; *cap. Ex parte* 10. *de Arbitris, & leg. Diem proferre* 27. §. 1. *ff. de receptis &c.* Compromiſsum enim non tranſit ad hæredes; niſi id fuerit expreſsom, ut dicitur *in cit. l. Diem proferre* §. 1. ibi: *Si heredis mentio, vel cæterorum facta in Compromiſſo non fuerit, morte ſolvetur Compromiſſum;* Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 104. Pirbing *loc. cit. n.* 88. & alii paſſim. 85

Nono finitur Compromiſsum, & poteſtas Arbitrorum morte eorumdem Arbitrorum; *Communis* per text. *in cit. l. Non diſtinguemus* §. 3. ibi: *Morte*, & *cap. Uno Delegatorum* 42. *de officio delegati.* 86

Decimo finitur Compromiſsom, & poteſtas Arbitrorum etiam morte unios ſolios ex ipſis, ſi plures ſint, niſi ſecos in Compromiſso ſit expreſsom, ſcilicet ut uno eorum defuncto, vel impedito, alii procedere adhoc poſſint; *Communis* textu expreſso *in cit. cap. Uno delegatorum* 42. *de officio delegati:* ibi: *Uno delegatorum, vel Arbitrorum rebus humanis exempto eorum officium expiravit: Niſi aliud in delegatione, aut Compromiſſo fuiſſet expreſſum.* Et ratio eſt, qoia oiſi ſecus expreſsum ſit, ita in plures Arbitros cenſetur factum Compromiſſum, ot omnes judicent; *arg. l. Duo* 39. *ff. de re judicata*, ibi: *Duo ex tribus Judicibus, uno abſente, judicare non poſſunt, quippe omnes judicare juſſi ſunt*, & concordat text. *in l. Si unus* 17. §. 12. *ff. de receptis &c.* ibi: *Si plures ſunt, qui Arbitrium receperunt, nemo unus cogendus erit ſententiam dicere, ſed aut omnes, aut nullus*, & *ibid.* §. 7. ibi: *Si in tres fuerit Compromiſſum, ſufficere quidem duorum conſenſum, ſi præſens fuerit & tertius; alioquin abſente eo, licet duo conſentiant, Arbitrium non valere, quia in plures fuit Compromiſſum, & potuit præſentia ejus trahere eos in ejus ſententiam, & in l. Sicuti tribus* 18. *& in l. Diſtinguemus* 32. §. 13. *ff. eod.* cum ſimilibus. 87

Additiones ex aliena manu.

De variis Arbitrorum generibus, tom de differentiis Arbitros inter & Arbitratores conſule, ſi lubet, Gonzal. *in c.* 1. *n.* 7. *& ſequent. de arbitr.* Bobemer. *in decretal. lib.* 1. *tit.* 43. §. 1. Voet. *in Comm. ad Pandect. lib.* 4. *tit.* 8. *num.* 2. 88

Quando quis electus in Arbitratorem, & non in Arbitrum dici queat, expendit Rota 89

in

Digitized by Google

in Regien. Penſionis ſuper executione laudi 21. *Junii* 1748. §. 7. & in confirmatoria 30. *Junii* 1749. §. 5. & *ſequent. cor. bon. mem. Vicecom.*

90 Quod ſcribit Auctor *n.* 28. Religioſos privatos nequire eligi in Arbitros, id in Fratribus Minoribus locum dumtaxat habet ; nam quod attinet ad ſimplices etiam Monachos, ii tum in Arbirros, tum in Arbitratores eli-
91 gi poſſunt ; vide mox citatam *Regien. Penſionis ſuper executione laudi, locis laudatis.*

92 Sententiam Auctoris *num.* 37. quod ſcilicet etiam de jure civili Judex eligi a partibus *volentibus* in Arbitrum poſſit, tuetur Stryckius *in uſu modern. Pandect. lib.* 4. *tit.* 8. §. 4. pu-
93 tar vero *leg.* 9. §. 2. *ff. de recept. arbitr.* quæ videtur obſtare, intelligendam eſse de Judice pedaneo, quippe qui non libere, ſed ad formulam præſcriptam adſtricta poteſtate gaudebat.

94 Sententiam ab Arbitro prolatam hoc nomine impugnari haud poſse, quod is non proceſſit præmiſſis neceſsariis probationibus, firmavit Rota *cor. Ratta deciſ.* 192. *num.* 4. ea reddita ratione, quod potuit ſe extrajudicialiter informare.

95 De jure civili ſententia ab omnibus Arbitris præſentibus proferri debet, ita ut vel uno eorum abſente prolata, nullitatis vitio laboret, niſi illud actum ſit ; *l. non diſtinguemus* 32. §.
96 *cum in plures* 13. *ff. de recept. & qui arb.* At de jure Canonico ſi legitime omnes citati fuerint, nec juſtum allegaverint impedimentum quominus adeſsent, licet duobus præſentibus abſente tertio perinde negotii commiſſi examen accedere, illudque ſua dirimere ſententia, ac ſi tertius legitime vocatus præſens ſit ;
97 *cap. ult. de arb. in* 6. Id ſumma ratione ſtatutum fuit a jure Canonico. Uti enim recte obſervavit Voet. *in Comm. ad Pandect. lib.* 4. *tit.* 7. *n.* 16. abſoluta illa neceſſitas præſentiæ omnium Arbitrorum non raro malitiis atque calumniis poſset anſam præbere, dum aliquando unus aut gratia, aut odio, aut ſordibus corruptus ſui copiam non faceret, & ita quæſtiones malitioſa abſentia diutius protraherentur, ac manerent indeciſæ.

98 Si tres fuerint electi Arbitri, quorum unus poſtea inhabilis repertus ſit, an ſententia a duobus lata valida ſit, vide diſſidentes inter ſe opiniones apud Stryckium *jurid. diſſ. tom.* 4. *diſp.* 25. *c.* 9. *n.* 26.

99 Arbitrorum eſt omnia definire, de quibus Compromiſsum eſt, idque, per ſententiam definitivam. Non poſsunt tamen fines Compromiſſi excedere. An ſub generali Compromiſso contineantur quæſtiones futuræ; an poſſint Arbitri dilationem ſolutionis dare; an compenſationem objectam admittere, verba ſententiæ obſcuræ interpretari, conſule Voet. *in Comm. ad Pandect. lib.* 4. *tit.* 8. *n.* 18.

Non ſuſtineri pactum juratum de non pe- 100
tenda reductione ad Arbitrium boni viri, tenet Sorge *juriſprud. Forenſ. tom.* 8. *c.* 34. *n.* 51.

De Arbitro Feudali adi Stryckium *jurid.* 101
diſſ. tom. 7. *diſp.* 4. *per tot.*

ARBOR CONSANGUINITATIS, ET AFFINITATIS; vide verb. *Impedimenta Matrimonii art.* 1. *n.* 34. & 35. & verb. *Affinitas n.* 14.

ACHIDIACONUS.

SUMMARIUM.

1 *Archidiaconi Dignitas, & auctoritas ampliſſima*, ad n. 6
7 *Ejus præcedentia ſupra Archipresbyterum*, ad n. 9
10 *Ejus officium*, ad n. 19
20 *Conſuetudines diverſæ, ac inter ſe oppoſitæ in hoc propoſito*, ad n. 25
26 *Diſpoſitiones variæ Sacrarum Congr. in eadem materia*, ad n. 36
37 *Laurea Doctoralis requiſita in Archidiacono*, ad n. 40
41 *De Archidiacono, qui ſimul ſit Protonotarius*, ad n. 45
46 *De Archidiaconi præcedentia in concurſu cum Vicario Generali*, ad n. 48
49 *Differentiæ inter Archidiaconum, & Vicarium Generalem*, ad n. 51
52 *Jura quædam, & prærogativæ Archidiacono vel ſublatæ, vel interdictæ*, ad n. 62
63 *Subnectuntur additiones ex aliena manu*, ad n. 94

ARchidiaconus ſic dictus eſt quaſi Princeps 1
Diaconorum, ſeu primus inter Diaconos; Græca enim ſignificatione. *Archos* denotat *primum, ſeu Principem, & Diaconus Miniſtrum, diſt.* 21. *cap. Cleros, & Clericos*. Et primis 2
Apoſtolorum temporibus in ſingulis Civitatibus Epiſcopalibus ſeptem Diaconi conſtitui ſolebant, ut conſtat *ex c.* 6. Actuum Apoſtolorum, & *ex cap. Diaconi* 12. & *cap. Diaconi ſeptem*

Digitized by Google

ſeptem 13. *diſt.* 93. ex quibus qui cæteris antiquior erat, appellabatur Archidiaconus, & ejus Officium erat curare, ut cæteri Diaconi rite ſuo munere fungerentur, ut inter alios refert Azorius *part.* 2. *Inſtit. lib.* 3. *cap.* 14. *qu.* 1.
3 Poſtea vero Archidiaconi auctoritas eſt ſic adaucta, ut Vicarius Epiſcopi in omnibus eſſet, ut expreſſe dicitur *in cap. Ut Archidiaconus* 1. *de Offic. Archidiaconi*, his verbis: *Ut Archidiaconus poſt Epiſcopum ſciat ſe Vicarium eſſe ejus in omnibus &c. & cap. Ad hæc* 7. *eodem titulo*, dicitur: *Secundum vero Romani Ordinis conſtitutionem major poſt Epiſcopum, & ipſius Epiſcopi Vicarius reperitur*; Et tenet Rota *part.* 11. *deciſ.* 160. *num.* 22. *& part.* 14. *deciſ.* 189. *num.* 18. *&* 19. ubi dicit Archidiaconum eſſe Vicarium Epiſcopi, licet non aſſumptum ab Epiſcopo, ſed datum a Jure habentem perpetuam Vicariam, & ordinariam juriſdictionem.

4 Immo ſic excrevit Archidiaconi auctoritas, ut nedum Vicarius natus Epiſcopi fuerit conſtitutus, ſed etiam Epiſcopi oculus appellatus; ut in Epiſtola Divi Clementis Papæ, *cap. Diaconi Eccleſiæ* 7. *diſt.* 93. *Diaconi Eccleſiæ ſint tamquam oculi Epiſcopi*; *& in cap. Ad hæc* 7. *de Officio Archidiaconi* Innocent. III. ſic expreſſe ait; *Item in Epiſtola B. Clementis Papæ Prædeceſſoris noſtri oculus Epiſcopi Archidiaconus appellatur, ut loco Epiſcopi per Epiſcopatum proſpiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat, & emendet*. Et in Epiſtola Evariſti *cap. Diaconi* 12. *diſt.* 93. *Diaconi qui quaſi oculi videntur eſſe Epiſcopi:* & in Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. *verb. Archidiaconi: Archidiaconi etiam, qui oculi dicun-*
5 *tur Epiſcopi*. Et ob hanc tantam ſuam elevatam auctoritatem, & Dignitatem Archidiaconus antefertur Archipreſbytero & Archipreſbyter Archidiaconi Juriſdictioni ſubjacere tenetur; *cit. cap. Ad hæc* 7. *de Officio Archidiaconi*, ubi ſic expreſſe dicitur: *Archipreſbyteri, qui a pluribus Decani nuncupantur, ejus Juriſ-*
6 *dictioni ſe noverint ſubjacere*. Cum enim Archidiaconus ratione majoris juriſdictionis & Miniſterii immediatius miniſtret, & aſſiſtat Epiſcopo, quamvis ipſe Archipreſbyter, debet ei præcedere, quamvis Ordine ſit ei inferior; Sicuti Cardinales, ex quo immediatius aſſiſtant Summo Pontifici, ut ejus adminiſtrent negotia, ratione hujus majoris Officii, & adminiſtrationis præcedunt Epiſcopos, Ordine majores.
7 Adeoque debet de Jure præcedere Archipreſbytero, quamvis non ſit Sacerdos, ut tenuit
8 etiam Rota *p.* 3. *deciſ.* 244. *n.* 2. *& ſeq.* Si tamen ſit Sacerdos, cum in tali caſu ſit par in Ordine, & major in Adminiſtratione, debet præcedere Archipreſbytero, abſente Epiſcopo, in celebratione Miſſarum in diebus ſolemnibus, & aliis ſolemnioribus functionibus, prout decrevit Sac. Rit. Cong. *in Regienſi* 9. *Decemb.* 1600. his verbis: *Cenſuit Sac. Congr. Archidiaconum dictæ Eccleſiæ, qui prima Dignitas poſt Pontificalem exiſtit, & Sacerdos nunc eſt, non quidem ex obligatione, ſed ex ſua voluntate, & Devotione in decantatione Miſſarum in diebus ſolemnibus, delatione Sanctiſſimi Sacramenti, benedictione Candelarum, Cinerum, Palmarum, & aliis hujuſmodi actibus, & functionibus Sacerdotalibus, Epiſcopo abſente, præferendum eſſe Archipreſbytero, neque allegatam conſuetudinem, quæ legitime probata non fuit, eidem Archipreſbytero ad excludendum Archidiaconum Sacerdotem in caſu, de quo agitur, ſuffragari*. Sic etiam *in S. Agathæ Gothorum* 23. *Martii* 1629. *& in Juvenacenſi* 17. *Novembr.* 1697. *& in Baren.* 19. *Januar.* 1608. *& in Pennen.* 24. *Januar.* 1615. *&* Rota *part.* 3. *dec.* 244. 11. *Decemb.* 1609. *in Viterbien. Celebrationis Miſſarum*.

Excipitur tamen caſus, in quo de eadem 9
Cathedrali concurrat in funeralibus Archidiaconus, qui eſt prima Dignitas, & Archipreſbyter qui eſt ſecunda, & cui incumbit Cura animarum, & defert ſtolam, quia cum Archipreſbyter, dum in Eccleſia facit officium, præcedat Archidiacono, ei præcedere debet etiam in via, nulla probata ex alterius parte conſuetudine in contrarium. Sic Sac. Congreg. Rituum *in una Trojana die* 14. *Maji* 1613. declaravit dandam eſſe præcedentiam Archipreſbytero ratione ſtolæ, ut refert Lavor. *verb. lucubr. tom.* 1. *tit.* 2. *c.* 3. *n.* 211. Barb. *Juris Eccleſ. univerſ. lib.* 1. *c.* 25. *de Archidiac. n.* 49. *Et collect.* 40. *Apoſtol. deciſ. n.* 23. *Et de Canon. & Dignitat. c.* 5. *n.* 49.

Multa de Jure communi pertinent ad Offi- 10
cium Archidiaconi; Primo: Clericis & Miniſtris Eccleſiæ præcipere omnia ea, quæ ab ipſis juxta ſuos gradus ſunt obeunda, & de tertio in tertium annum, ſi Epiſcopus non poſſit, Diœceſim totam viſitare, & cuncta quæ emendatione, & correctione indigent, corrigere, & emendare; *cap. Ut Archidiaconus* 1. *de Offic. Archidiaconi*. Hodie tamen 11
Diœceſis viſitatio debet fieri per Epiſcopum, vel eo impedito per ſuum Vicarium Generalem quolibet anno, vel ſaltem quolibet biennio compleri, ſi Diœceſis ſit nimis ampla & vaſta; Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 3. Secun- 12
do: Ad ipſum ſpectat Eccleſiaſticum, & Di-

vi-

Digitized by Google

vinum Officium diſponere, Lectiones Clericis
diſtribuere, Acolythos inſtituere, & omnes
alios Clericos dirigere in iis, quæ in Altaris
Miniſterio agere debent; *cap. Officium vero* 2.
13 *eodem tit.* Tertio: Ad Archidiaconi Officium
pertinet principaliorem Sacrorum Vaſorum, &
Eccleſiæ cuſtodiam habere; *cap. Ea quæ* 3.
14 *eodem titulo*. Quarto: Ad ipſum attinet Ec-
cleſias ſui Archidiaconatus ſemel in anno vi-
ſitare, nec ſæpius, niſi forte talis cauſa emer-
ſerit, propter quam ipſum oporteat præfatas
Eccleſias viſitare; *cap. Mandamus* 6. *eodem*
15 *tit.* Quo ad hoc tamen ſtatuit Conc. Trident.
cit. ſeſſ. 24. *&* *c.* 3. quod Archidiaconi, De-
cani & alii inferiores in Eccleſiis, ubi hacte-
nus viſitationem exercere legitime conſueve-
runt, debeant aſſumpto Notario de conſenſu
Epiſcopi deinceps per ſeipſos tantum viſitare,
& viſitationis ſuæ rationem Epiſcopo intra
menſem reddere, & depoſitiones teſtium, ac
integra acta ei exhibere teneantur, non ob-
ſtantibus quacumque conſuetudine, exemptio-
16 ne, vel privilegio. Quinto: Ad Archidiaco-
num pertinet Inſtitutio corporalis iam in Be-
neficiis, quam in Dignitatibus, ſicut etiam
examinatio Clericorum Ordinandorum, & eo-
rum, qui Beneficiis Eccleſiaſticis præficiendi
ſunt, ita tamen ut poſtea Epiſcopo præſen-
tentur, & ab eo approbentur; *cap. Ad hæc* 7.
17 *& cap. Ut noſtrum* 9. *eodem tit.* Quantum ve-
ro ad examen promovendorum ad Ordines,
hodie ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 7. *de refor-
mat.* Epiſcopo cum aſſiſtentia Virorum peri-
18 torum competere dignoſcitur. Et quantum ad
examen eorum, qui præficiendi ſunt ad Paro-
chiales, eſt ſtatutum a Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.*
18. quod hoc ſpectet ad Examinatores Syno-
19 dales. Hæc & alia de Jure communi ſpectant
ad Officium, & poteſtatem Archidiaconi, ut
videre eſt *in toto ſuo Titulo*.

20 Aſt hodie attendenda eſt cujuſque Eccleſiæ
ſpecialis conſuetudo, cum iſta Juri communi
ſcripto in Officiis prævaleat; *cap. Cum olim* 6.
de Conſuetud. & cap. Ad hæc 2. *de exceſſib.
Prælator.* Innocent. *in cap. ut Archidiaconus* 1.
de Offic. Archid. & in cap. Cum olim 6. *de
Conſuetud.* Silveſter *in ſumm. verb. Archidia-
conus n.* 1. & Gloſſa *in cit. cap. Ad hæc* 2. *de
exceſſib. Prel. verb. Conſuetudines*, ubi dicit
quod Juriſdictio Archidiaconi potius ex con-
21 ſuetudine, quam ex Jure juvatur. In quibuſ-
dam igitur Eccleſiis Archidiaconus exercet Ju-
riſdictionem in Clericos, & Parochias Civita-
tis, & in certum diſtrictum adjacentem, qui
22 fines Archidiaconatus dicuntur. In quibuſdam
aliis non unus tantum, ſed plures Archidiaco-
ni ſunt conſtituti, qui totam Diœceſim in cer-
tas partes diſtributam regunt tamquam Vica-
rii Epiſcopi perpetui. In quibuſdam aliis Ar- 23
chidiaconus habet tantum præeminentiam in-
ter Canonicos ſine ulla Juriſdictione, & Ad-
miniſtratione. In quibuſdam aliis nequidem 24
habet præcedentiam ad omnes, ſed hanc ha-
bet alia prima Dignitas. In quibuſdam aliis 25
nullus eſt Archidiaconus, & ejus Officium
peragit Archipresbyter, vel Præpoſitus, vel
Decanus, vel Primicerius, vel alia prima Di-
gnitas diverſo nomine nuncupata; Sic Azo-
rius *part.* 2. *inſtitut. lib.* 3. *cap.* 14. *quæſt.*
7. Cardin. Tuſchus *verb. Archidiaconus concl.*
482. *num.* 1. Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. cap.*
24. *num.* 37.

De Archidiaconi Officio, Dignitate, & præ- 26
eminentiis plurima ſæpe ſæpius in dies diſpo-
ſita ſunt a Sacris Congregationibus, quæ ut
commode ab omnibus ſciri poſſint, placet hic
referre, prout referuntur a variis Doctoribus,
& ſignanter a Barboſa *in Collectan. Apoſtolicar.
deciſ. verb. Archidiaconus*, *de Canonicis*, *&
Dignitatibus cap.* 5. *& l.* 1. *Juris Eccleſiaſt.
univerſ. c.* 24. In Choro igitur tamquam pri- 27
ma Dignitas poſt Pontificalem aliis ſuperior,
& major habetur, & ipſi in Choro perma-
nenti ſpectat in principio Matutini, Hora-
rum Canonicarum, ac Veſperarum intimare
Pater noſter, quo dicto eidem pariter ſpectat
ſua manu ſignum dare, ut incipiatur *Domine
labia &c.* vel *Deus in adjutorium meum &c.*
ipſi etiam ad Primam pertinet dicere *Dies
& actus noſtros &c. Adjutorium noſtrum*, &
Deus nos benedicat &c. Ad Completorium,
*Noctem quietam &c. Benedicat & cuſtodiat nos
&c.* & in fine Horarum, & Matutini, *Do-
minus det nobis &c.* & antequam per ipſum
detur ſignum finis, nemo, Officio expleto,
e Choro egredi valet. Ita Sac. Cong. Epiſc.
& Reg. *in Theatina ſub die* 18. *April.* 1617.
Sic etiam in Aprutina 18. *Apr.* 1627. *& in
Caſſanen.* 16. *Septemb.* 1633.

Archidiaconus, ut prima Dignitas, debet 28
exercere Officium Presbyteri aſſiſtentis cum
Pluviali Epiſcopo celebranti juxta formam Cæ-
remonialis, illique Candelam & Palmam be-
nedictam miniſtrare, dummodo ſit in Sacer-
dotali Ordine conſtitutus; Sacta Congr. Rit.
in Brixien. 28. *Maii* 1616. *& in Reatina* 10.
Januar. 1690. Non autem Archipresbyter; Ea- 29
dem Sacra Congr. *in Vercell.* 7. *Auguſti* 1610.
Et recuſans, cogendus eſt pœnis, & Cenſu- 30
ris Eccleſiaſticis, ut in dicta *Brixienſi* 28.
Maji

Maji 1616. & *dict. Reatina* 10. *Januar.* 1690.
31 Et dum in aſſiſtentia eſt apud Epiſcopum, intelligitur præſens in Choro, tam in Eccleſia Cathedrali, quam in alia, ut *in Camerin.* 15. *Martii* 1608. Ubi autem Archidiaconus non eſt prima Dignitas, Officium ſupradictum ſpectat ad primam Dignitatem; Sac. Cong. Rit. *in Brixienſi* 28. *Maii* 1616.
32
33 Archidiaconus, qui ſuſtinet baculum Epiſcopi, dum celebrat ſolemniter, thurificandus eſt immediate poſt Diaconos aſſiſtentes; Sacra Congr. Rit. *in Bracharen.* 28. *April.* 1600.
34 Etiamſi ſit primus Archidiaconus, & habeat alias prærogativas; eadem Sac. Congreg. *in*
35 eadem cauſa 18. *Januar.* 1608. Archidiaconus, qui ſedet a dextris Epiſcopi celebrantis in Cathedrali, a dextris pariter ſedere debet, cum celebrat in Collegiatis; Sacra Cong. Rit. *in*
36 *Thelesina* 2. *Martii* 1602. Archidiaconus, ad quem de conſuetudine Eccleſiæ ſpectat, abſente Decano, convocare Capitulum, in eo proponere, ac reſolutiones accipere, id poteſt etiamſi non ſit in Sacris, cum iſte ſit actus Juriſdictionis, qui competit Archidiacono etiam in Sacris non conſtituto, & ad Decanum non ſpectat ratione Ordinis, ſed antiquitatis, & ſuperioritatis; Sac. Cong. Conc. referente Nicol. Garc. *de Benefic. p.* 3. *c.* 4. *n.* 26.
37 Archidiaconus habens Juriſdictionem contentioſam, debet eſſe Doctor promotus in publico Gymnaſio, ſeu Univerſitate, alias ei non ſuffragatur, cum Doctoratus ex privilegio ad hujuſmodi Dignitatem nequaquam promoveri poſſit, *ex Bulla* 63. S. Pii V. Sacra Cong. Conc. quam referunt Squilant. *de privileg. Cler. c.* 4. *n.* 114. Navarr. *in Regul. Canon. concl.* 4. *n.* 4. Nicol. Garc. *part.* 7. *c.* 7.
38 *n.*40. Archidiaconus, qui vel curam animarum habet, vel Juriſdictionem, juxta *titul. de Officio Archidiaconi* in omnibus Eccleſiis, ubi fieri poteſt, debet eſſe Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Jure Canonico; Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. & Sacra Cong. Conc. referente Piaſeco *in praxi Epiſc.*
39 *part.* 2. *c.* 5. *n.* 20. Archidiaconus, qui vere Cura animarum, & omni prorſus Juriſdictione caret, non comprehenditur in citato Decreto Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. quo ad qualitatem Doctoratus, vel Licentiaturæ in eo requiſitam; Sac. Cong. Conc. referente Piaſeco *in praxi Epiſc. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 20.
40 Si vero Archidiaconus ſit prima Dignitas in Cathedrali, debet eſſe Doctor, quamvis non habeat Curam animarum, nec contentioſam Juriſdictionem; Sac. Congreg. Concil. *in Adrien.* 1. *April.* 1628. Poſtea tamen pluries ſtatuit contrarium, & ſignanter in *Lavellen.* 12. *Januar.* 1697. & *in Cortonen.* 16. *Februar.* 1704. apud Monacell. *t.* 3. *ſupplement. ad* 1. *tom. num.* 212. Vide ipſum *ibi*, ubi multa habet ad rem; & dicit quod clauſula in Bullis proviſionis Archidiaconatus apponi ſolita, ſcilicet *Quod infra annum Lauream Doctoralem ſuſcipere tenearis*, potius de ſtylo Scriptorum, quam ex voluntate Papæ hodie apponi ſolet, & ideo tamquam vana a Sac. Congregatione Concilii ſpernitur.

Archidiaconus, qui ex Privilegio eſt Proto- 41
notarius, non lucratur fructus & Diſtributiones ſui Archidiaconatus, ſi cum habitu Protonotarii in Eccleſia, Choro, & Proceſſionibus, ac Divinis Officiis aſſiſtat; Sac. Cong. Rit. *in Aſculana in Apulia* 6. *Martii* 1610. Et ſi voluerit 42
in Eccleſia uti habitu Protonotarii, reputatur tamquam extraneus, & ei locus aſſignandus eſt non inter Dignitates, & Canonicos, ſed poſt Abbates; Eadem Sacra Congreg. in dicta *Aſculana*. Nec poteſt in publicis functio- 43
nibus in aſſiſtentia Epiſcopi, & aliis actibus ſibi tamquam Archidiacono competentibus uti habitu Protonotarii, ſed ſuo habitu Canonicali; Eadem Sacra Congreg. in dicta *Aſculana in Apulia* 19. *Novembr.* 1611. Poteſt tamen 44
uti habitu Protonotarii in Actibus non competentibus ſibi tamquam Archidiacono; Eadem Sacra Congreg. in dicta *Aſculana*, & *in Nullius terræ Piſciæ* 19. *Januarii* 1612. Archi- 45
diaconus Protonotarius non ex Altari, ſed ex Sacriſtia, ut faciunt cæteræ Dignitates & Canonici, debet ſumere paramenta pro Miſſa privata celebranda in Eccleſia Cathedrali; Eadem Sacra Congregat. Rit. in dicta *Aſculana* 6. *Martii* 1610.

Licet Archidiacono ſolita ſedes in Choro 46
adimi non poſſit, attamen Vicarius Generalis Epiſcopi illum tam in Choro, quam ubilibet, præcedere debet, ut declaravit Sacra Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Theatina* 6. 47
Julii 1618. Vicarius enim Generalis, abſente Epiſcopo, debet habere primum locum ſuper omnes dignitates, & Canonicos, non obſtante conſuetudine, aliiſque in contrarium, ſicuti cenſuit etiam Sacra Congr. *in Andrien.* 7. *Auguſti* 1610. & *in Ferrarien.* 20. *Decemb.* 1614. & *in Militen.* 15. *Julii* 1619. ubi quod præcedit Capitulo, & Clero. Dummodo tamen 48
ipſe non ſit de gremio Capituli, quia tunc ſedere debet in ſuo ſtallo Canonicali, ſi diſtributiones quotidianas lucrari velit, ut pluries decrevit Sacra Congr. Vide *verb. Vicarius Ge-*

Digitized by Google

49 *Generalis*. Hac occaſione de Vicario, & Archidiacono advertendum eſt, quod iſti inter ſe ſic differunt; Primo, quia Archidiaconus eſt perpetuus, ratione Dignitatis, cui Officium Vicarii eſt annexum, ideoque vocatur Vicarius natus, & a Jure datus; & Vicarius Generalis eſt temporaneus, revocabilis, & Vi-
50 carius ab homine conſtitutus. Secundo, Archidiaconus habet Juriſdictionem propriam ab Epiſcopali diſtinctam; Ideoque datur appellatio ab Archidiacono ad Epiſcopum; Et Vicarius Generalis habet idem Tribunal cum Epiſcopo; *cap. Romana 3. de appellat.* nec datur appellatio a Vicario ad Epiſcopum; *cap.*
51 *Non putamus 2. de conſuetud. in 6.* Tertio, mortuo Epiſcopo, vel civiliter, vel phyſice, expirat Juriſdictio Vicarii Generalis; Non tamen Archidiaconi; Gloſſ. *in cap. Ut Archidiaconus 1. de Officio Archidiac. verb. Vicarius*.

52 Archidiaconus quamvis *ex cap. Ad hæc 7. & cap. Ut noſtram 9. de Offic. Archidiacon.* deberet examinare Ordinandos, illoſque Epiſcopo præſentare; tamen hodie non tenetur Epiſcopus ipſum vocare, ut interſit examini Ordinandorum, ut colligitur ex Conc. Trident. *ſeſſ. 22. c. 7.* & expreſſe decrevit Sacra Congr.
53 *ſub die 21. Junii 1617.* Sic etiam non tenetur Epiſcopus eum vocare, ut interſit cum Examinatoribus ſynodalibus, nec ipſe debet cum ipſis neceſſario intervenire examini Inſtituendorum ad Parochiales, ut colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ. 24. c. 18.* & expreſſe decrevit Sacra Congreg. Cum enim, ut refert Fagnan. *in cap. Ad hæc, de Offic. Archidiacon. num.* 25. & Pignatell. *tom.* 4. 181. *n.* 17. in Sacra Congreg. Concilii Trid. quæſitum eſſet, 1. an facultas de Jure antiquo competens Archidiacono examinandi, nedum promovendos ad Sacros Ordines, ſed etiam inſtituendos in Eccleſiis, ut habetur *in cap. Ad hæc 7. de Offic. Archidiaconi*, ſit ſublata per Conc. Trid. diſpoſitionem, quæ habetur *ſeſſ. 24. c. 18.* ubi quo ad Eccleſias Parochiales hoc munus demandatur Examinatoribus electis in Synodo; Secundo, quatenus ſit derogatum prærogativæ Archidiaconi, ut non poſſit ſolus hæc facere, an ſaltem debeat intervenire cum Examinatoribus, licet ipſe non ſit unus ex deputatis in Synodo? Sacra Congreg. ad primum cenſuit *Concilium privaſſe Archidiaconum ſua facultate examinandi; Ad ſecundum reſpondit, non debere, niſi ſit unus ex deputatis in Synodo*.

54 Immo nedum Archidiaconus non habet Juriſdictionem ad ſupradicta, quæ ſibi a Concilio, & Sacra Congregatione ſunt limitata, ſed neque habet facultatem, & Juriſdictionem ad multa alia, quæ ſibi a Jure ipſo ſunt ſpe-
cialiter interdicta. Ut committere curam ani- 55
marum, vel dare Inſtitutionem auctorizabilem;
cap. Cum ſatis 4. de Offic. Archidiaconi. Da- 56
re Litteras Dimiſſoriales ad Ordines; *cap. Si-*
gnificaſti 8. eod. tit. Exercere Juriſdictionem in 57
Regulares; *cap. Dilecto 10. eod. tit.* Excom- 58
municare; *cit. cap. Dilecto 10. eod. tit.* Suſ- 59
pendere ad longum tempus; *cap. Veniens ad*
nos 1. de exceſſib. Prælator. Unire Eccleſias; 60
cap. Sicut unire, eod. tit. de exceſſ. Prælator.
Cauſas Matrimoniales cognoſcere; *cap. Acce-* 61
dentibus 12. eod. tit. de exceſſ. Prælator. De- 62
ponere Beneficiatos; *cap. Suffraganeis 11. de electíon.*

Additiones ex aliena manu.

Quod Archidiaconorum dignitas antiquiſſi- 63
ma ſit in Eccleſia, & fere a temporibus Apoſtolorum repetenda, innuere videtur & ipſe Thomaſſin. *vet. & nov. Eccleſ. diſcip. part. 1. lib. 2. c. 17. n. 1.* Num vero ad id officii aſ- 64
ſumeretur is, quem Epiſcopus arbitratu ſuo, vel potius quem Diaconi de ſe, utpote magis *induſtrium* elegiſſent, non conſtat inter eruditos. Tu interim conſule Thomaſ. *cit. loc. n. 2. 4. & 12.* At numquam in Eccleſia Occi- 65
dentali ad ejuſmodi dignitatem evehebatur qui antiquior erat in ordinatione, ut certe viſum eſt Salmaſio *de Primatu Pap.*, & forte etiam auctori noſtro *ſub n. 2.* Num vero idem obti- 66
nuerit in Eccleſia Orientali, & præſertim Conſtantinopolitana, haud ſatis liquet, Thomaſ. *eod. num. 12.*

Illud autem exploratum eſt, ab initio Ar- 67
chidiaconos minime ea fuiſſe donatos juriſdictione, qua poſterioribus temporibus, & præſertim poſt Decretalium Gregor. IX. libros polluiſſe, nemo eſt qui ignorat, & fuſe hic tradit Auctor. Olim enim præcipuum eorum mu- 68
nus erat intra Eccleſiam, in qua vice Epiſcopi officia inter Diaconos, ac minores Clericos dividebant: Sacra etiam cujuſque Ordinis in- 69
ſtrumenta, cum ii ab Epiſcopo ordinabantur, porrigebant, Concil. Carthag. IV. *can. 5. 6. & 9.* Euchariſtiam diſtribuebant vel ipſis Pres- 70
byteris, licet id indiſcriminatim permiſſum quoque erat omnibus Diaconis, ut habetur *diſt. 93.* ubi hujuſmodi mos improbatur, va- 71
riaque relata ſunt Conciliorum decreta audaciam, & ambitionem coercentia Diaconorum, qui etiam ſupra Presbyteros ſeſe extollebant: aliaque tandem intra Eccleſiam peragebant 72
Dia-

Digitized by Google

Diaconi, quæ habes penes Thom. præſertim *cit. oper. cap.* 18. *n.* 2.
73 Extra Eccleſiam quoque munia Archidiaconorum extendebantur, cum iis pupillorum, viduarum, & peregrinorum cura fuerit de-
74 mandata, Thomaſ. *d. cap.* 18. *num.* 10. collectam e communione pecuniam inter Clericos diſtribuerint, laudat. Auct. *d. cap.* 18. *num.* 2.
75 de moribus ordinandorum a Laicis, & Clero
76 retulerint, Conc. Chalced. *act.* 10. Juniores Clericos edocuerint quæ ſcire ſingulos oporteret, ſive ad mentes inſtituendas, ſive ad formandos mores, Concil. Carthag. IV. *can.* 9. Greg. Turon. *hiſt. lib.* 6. *c.* 36.
77 Tractu vero temporis Juriſdictio etiam Ar-
78 chidiacono acceſſit. Eam ab initio tamquam ab Epiſcopo delegatam in minores tantum Clericos exercuit. Deinde vero juriſdictio omnis cum voluntaria, tum contentioſa in univerſam Diœceſim mandata Archidiacono fuit, ut omnino eſſet Epiſcopi Vicarius Generalis in Occidente æque, ac in Oriente, ubi tamen non adeo effrænis præſertim in Clericos ſupe-
79 rioris gradus auctoritas fuit; qua de re abunde Thomaſ. *cit. oper. capp.* 17. 18. & 19. & *noſter Auctor*.
80 Verum cum Archidiaconis diutiſſime, & ſine ullo limite fuerit ab Epiſcopis delegata juriſdictio; hæc ſenſim, ut in ejuſmodi conceſſionibus evenire ſolet, Ordinaria exiſtimata fuit, & propterea etiam Sede Epiſcopali va-
81 cante exercita. Hinc auctoritas Archidiacono-
82 rum non modo in Laicos, & minores Clericos, ſed & in Presbyteros, & Archipresbyteros ipſos extendebatur, de qua fuſe Auctor
83 noſter. Sed eorum poteſtatem in Archipresbyteros fuiſſe per Decretales conſtabilitam ob relatum inibi ſpurium quoddam monumentum ejuſmodi auctoritatem Archidiaconis tribuens, tradit Van-Eſpen *jur. Eccleſ. univerſ. part.* 1.
84 *tit.* 12. *cap.* 1. *n.* 4. *per tot.* Ex eo inſuper factum, ut Archidiaconi Sacerdotii acceſſione injuriam ſibi fieri putarent, Hieron. *in Ezech.*
85 *cap.* 18. Petr. Bleſen. *ep.* 123. Quamobrem gradui Archidiaconi quemdam reſtituendum decernitur in *can.* 8. *diſt.* 74. quod eum Epiſcopus, ut loco, dignitateque moveret, aliumque ſibi amicum inſtitueret Archidiaconum, Presbyterum ordinaverat. Tanta autem in exercenda juriſdictione fuit Archidiaconorum avaritia, ut nonnullæ prodierint Conciliorum ſan-
87 ctiones eam coercentes, & ulterius anſam dederit Laicis, ut Archidiaconatus invaſerint, quo diteſcere ſic poſſunt; Thom. *cit. oper.*
88 *cap.* 19. *num.* 2. & 3. Avaritiæ inſuper Archidiaconorum acceſſit, quod ſic agere poſt annum Chriſti milleſimum cœperint, ut ſuo magis quam vicario jure agere viderentur; unde haud eſſe ferendum fuit viſum, non Pres- 89
byteros Presbyteris præeſſe, eiſque neceſſitas impoſita presbyteratus. Tandem eorum quo- 90
que contumacia in Epiſcopos fecit, ut hi paulatim juriſdictionem reperterent ſuam, quam Vicariis Generalibus pro arbitrio amovibilibus demandarunt, ut fuſe Auctor. Hos vero libris 91
decretalium recentiores eſſe, patet ex dictis, neque vera mentio eſt in ſexto.
Verum ampliſſimam ejuſmodi Archidiaconorum juriſdictionem adhuc hodie in aliquibus Eccleſiis ſtare, tradit Van-Eſpen *loc. cit. n.* 22. quod & exemplis Eccleſiæ Leodienſis, & Eccleſiæ S. Jacobi Lovanii demonſtrat *n.* 22. 23. & 24. 92
In pleriſque etiam Eccleſiis Belgicis conſuetudinem ademiſſe Archidiaconis omnem plane juriſdictionem contentioſam, ſalva tamen eis extrajudiciali cura, & ſollicitudine tam in Clerum, quam in Populum, affirmat mox cit. Auctor *eod. n.* 22. 93
Si plura cupis cum ad veterem, tum ad præſentem diſciplinam ſpectantia, præter hic laudatos Auctores, adire potes Morin. *de SS. Ordin. p.* 3. *ex.* 16. *cap.* 3. Sirmood. *tom.* 1. *oper. p.* 967. caute legendum Bohemer. *ad tit. Decretal. de offic. Archidiac.* & Zypæum *Conſult. can. ad eumdem tit.* 94

ARCHIEPISCOPUS.

Articulus I.

Quo ad ſuum eſſe, & Juriſdictionem, quam habet in tota ſua Provincia.

ARchiepiſcopus ſic dicitur tamquam primus, 1
ſeu Princeps omnium Epiſcoporum ſuæ Provinciæ. *Archos* enim græce *primum*, vel *Principem* ſonat; *cap. Cleros verb. Archiepiſcopus diſt.* 21. Et Archiepiſcopus alio nomine appel- 2
latur *Metropolitanus* ſive a menſura, aut numero Civitatum; *cit. cap. Cleros verb. Metropolitani*, quia Provincia, cui præeſt Metropolitanus, decem aut undecim Civitates, & totidem Epiſcopos Suffraganeos olim ſub ſe continere ſolebat; *cap. Scitote* 2. *cauſ.* 6. *qu.* 3. Gloſſ. *in cit. cap. Cleros verb. A menſura diſt.* 21. Vel potius, & rectius dicitur Metropolitanus a *Metros*, quod idem ſonat quod *Mater*, & *Polis*, quod idem ſonat quod *Civitas*, quia videlicet Archiepiſ-

Google

piſcopalis, ſeu Metropolitana Eccleſia, in qua
reſidet Archiepiſcopus, ſeu Metropolitanus,
ſita eſt in Metropoli, ſeu Civitate præcipua,
quæ eſt veluti Mater, ſeu Matrix aliarum Ec-
cleſiarum, ſeu Civitatum totius Provinciæ;
cit. cap. Cleros diſt. 21. *& ibi* Gloſſa *verbi A*
menſura. Abbas *in cap. Suffraganeis num.* 4. *de*
election. Covarruv. *pract. c.* 19. *n.* 2. Pirhing
3 *lib.* 1. *tit.* 31. *n.* 13. Unde in re Archiepiſco-
pus, & Metropolitanus idem ſunt, ut deduci
poteſt etiam in textu *in cap. Paſtoralis in prin-*
cip. de Offic. Ordinarii, *& in Extravagant. Sal-*
4 *vator*, *de Præbend. inter commun.* Dantur ta-
men aliqui Archiepiſcopi, qui proprie juxta da-
tam explicationem non ſunt Metropolitani,
ex quo nullum ſub ſe habeant Suffraganeum;
ut teſtatur Homobon. *De humanæ vitæ ſtatibus*
p. 1. *c.* 6. Azorius *Inſtitut. Moral. p.* 2. *lib.* 3.
cap. 33. *q.* 1. & Barboſa *De Offic. & poteſtat.*
Epiſcop. p. 1. *tit.* 1. *c.* 6. *& lib.* 1. *Juris uni-*
verſ. Eccleſiaſt. cap. 7. *num.* 7. ubi dicit tales
eſſe inter alios Archiepiſcopos Roſſanen. &
Lancianen. qui nullum habent Suffraganeum;
5 Quare autem in Jure, *ut cit. cap. Scitote* 2.
cauſ. 6. *q.* 3. *& cap. Suffraganeis* 11. *de ele-*
ction. & cap. 1. *de Foro competent. in* 6. Epi-
ſcopi Metropolitano ſubjecti appellentur Suf-
fraganei, eſt quia ſuffragantur ipſi in Officio
Epiſcopali, ſcilicet in conſecrando alios Epi-
ſcopos, in celebrando Concilia, & hujuſmo-
di. Abbas in *cap. Suffraganeis*, *de election.* 1.
& alii paſſim.
6 Archiepiſcopus, ſeu Metropolitanus, ultra
Juriſdictionem, quam habet in propria Diœ-
ceſi, ſicuti ceteri Epiſcopi in ſuis, habet or-
dinariam Juriſdictionem in omnes Suffraga-
neos, ſeu Epiſcopos non exemptos ſuæ Pro-
vinciæ, adeoque tamquam Ordinarius, & im-
mediatus eorum Superior poteſt eiſdem præ-
cipere quæ ad eorum ſpectant officium, & ſi
negligentes ſint, poteſt ipſos etiam per Cen-
ſuras compellere ad præſtandum ſuum Offi-
cium, ut colligitur *ex cap. Quod autem Archie-*
piſcopus 1. *& cap. Per Provincias* 2. *&* 3. *cauſ.*
9. *qu.* 3. *cap. Quia Cognovimus* 6. *cauſ.* 10. *q.* 3.
& cap. Paſtoralis 11. §. 1. *de Officio Jud. Or-*
dinarii, ubi expreſſe dicitur: *Quod Epiſcopus*
ſuus eidem (ſcilicet Archiepiſcopo) *ſit Me-*
tropolitana Lege ſubjectus: cap. Venerabili 52.
de ſentent. Excommunicat. cap. Romana Eccle-
7 *ſia* 1. *de Offic. Ordinarii in* 6. Eſt enim Ar-
chiepiſcopus Judex Ordinarius, & competens
omnium Epiſcoporum ſuæ Provinciæ, unde
quicumque habens actionem contra Epiſco-
pum, poteſt illum convenire coram Archie-
piſcopo, textu expreſſo *in cit. cap. Quia co-*
gnovimus 6. *cauſ.* 10. *q.* 3. Abbas *in cit. cap.*
Paſtoralis, & alii paſſim; Qui Archiepiſcopus
poteſt libere ſuam exercere juriſdictionem, &
auctoritatem in omnibus ſequentibus caſibus.
Primo poteſt Archiepiſcopus ſuam exerce- 8
re juriſdictionem cogendo ſuos Suffraganeos
Epiſcopos ad obſervandum eumdem modum
in Divinis Officiis celebrandis, quem ſervat
Eccleſia Metropolitana; *cap. de his* 14. *diſt.*
12. Gloſſa *in cap. Paſtoralis*, *de Offic. Ordina-*
rii, *ver. exceptis*. Secundo, poteſt ſuam exer- 9
cere Juriſdictionem quando cauſſa per appel-
lationem ad ipſum defertur, ſcilicet quando
a ſententia, vel gravamine Epiſcopi legitime
appellatur ad Archiepiſcopum; *cap. Cum non*
ignoretis 12. *de Offic. Legati*, *cap. Duo ſimul* 9.
de Offic. Judic. Ordinarii. Si tamen Suffraga-
neus cognoſcat de cauſa ex delegatione ſpe-
ciali Pontificis, ad hunc appellari debet. Si
vero ut delegatus, ex vi decretorum Triden-
tini ad Archiepiſcopum eſt appellandum. *De-*
clarat. Emin. Cardinalium Tridentini in una
Tarraconenſi.
Tertio poteſt injungere Epiſcopis Suffraga- 10
neis, ut obſervent Sacros Canones in mate-
ria Simoniæ, alias ipſe Archiepiſcopus pœnam
poterit infligere; *cap. Dilectus Filius* 30. *de*
Simonia. Quarto poteſt cogere Epiſcopos Suf- 11
fraganeos ad erigendum Seminarium. Conc.
Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 18. *de reform.* Quinto poteſt 12
ipſos compellere ad faciendam Synodum quo-
tannis, Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 2. Sexto poteſt 13
ipſos cogere ad conſtituendum Archipresbyte-
rum ruralem; *cap. Ut ſingulæ Plebes* 2. *de*
Offic. Archipresbyteri. Septimo poteſt Epiſco- 14
pos Suffraganeos ad Concilium Provinciale vo-
care, ut diffuſe ſtatuitur *diſt.* 18. *per totam*,
& in Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *de reform.* 15
Octavo poteſt cogere Suffraganeos ad reſiden-
dum apud ſuas Eccleſias; Conc. Trid. *ſeſſ.*
23. *de reform. cap.* 1. & illis ſine legitima
cauſſa non reſidentibus applicare fructus Fa-
bricæ Eccleſiæ, aut pauperibus loci, & cre-
ſcente contumacia, denunciare Summo Pon-
tifici, Conc. Trid. *ibidem*, & Pius IV. in
Conſtit. incip. *De ſalute gregis*. Nono poteſt 16
deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccle-
ſia ſuffraganea, ſi infra octo dies poſt mor-
tem Epiſcopi, Capitulum non providerit, vel
non idoneum elegerit; Conc. Trid. *ſeſſ.* 24.
de reform. c. 16. Decimo poteſt vocare & com- 17
pellere Suffraganeos pro conſecratione alterius
Suffraganei; *cap. Non debet.* 3. *& cap. Epiſco-*
pus 4. *diſt.* 65. Undecimo poteſt cognoſcere de 18
inju-

Digitized by Google

injuſtitia ſententiæ Excommunicationis Suffra-
ganei; *cap. Sollicitudinem* 54. *de appellat.* §.
Nos igitur, *verſ. Si vero Notarium*.
19 Duodecimo poteſt Archiepiſcopus interve-
niente cauſſa ſuos Suffraganeos ſuſpendere, in-
terdicere, & excommunicare; *cap. Venerabili*,
de ſentent. excommunicat. & cap. Romana Ec-
20 *cleſia* 1. *de Offic. Ordinar. in* 6. Et Archiepi-
ſcopo abſente, & a ſua Provincia diſtante,
etiam ejus Vicarius poterit ipſos Suffraganeos
ſuſpendere, interdicere, & excommunicare;
textu claro in cit. cap. Romana Eccleſia, §. *Of-*
ficiales autem, *de Offic. Ordin. in* 6. Bertachin.
de Epiſcopo part. 7. *lib.* 4. *titul. de Vicario Epiſ-*
copi quæſt. 10. *& cum aliis* Barboſa *lib.* 1. *Ju-*
21 *ris Eccleſ. univerſ. c.* 7. *n.* 28. Tertiodecimo
poteſt Archiepiſcopus excommunicare Vica-
rium, vel Officialem Epiſcopi Suffraganei,
cauſa rationabili exiſtente; *cap. Romana*, *de*
22 *Offic. Vicarii in* 6. & ibi Gloſſa *verb. rationa-*
bili. Cauſæ autem rationabiles excommunican-
di Vicarium ſunt quæ referuntur a Gloſſa *in*
cit. cap. Romana, & ab Archidiac. & Gemin.
ibi *num.* 6. ſcilicet, quando Vicarius impedit
cauſam appellationis ad Archiepiſcopum; vel
ſi deliquit circa Officium commiſſum; vel ſi
peccaret in his, quæ ſunt Juriſdictionis; vel
ſi uteretur Juriſdictione Epiſcopi excommuni-
cati; vel ſi non ſervet privilegia Sedis Apo-
poſtolicæ; vel ſi ſit criminoſus, & incorrigi-
23 bilis. Exceptis tamen his, & ſimilibus caſi-
bus, ſi Vicarius delinquat extra Officium,
non ſubjacet Juriſdictioni Metropolitani, niſi
in caſibus a Jure expreſſis, ſicut ceteri ſubdi-
ti Suffraganeorum, ſed cognitio, & punitio
delicti a Vicario commiſſi extra Officium per-
tinet ad ſuum Epiſcopum, qui habet faculta-
tem a Jure, prout quivis alius Magiſtratus
coercendi Officialem ſuum appellatione remo-
ta, prout diſponitur *in leg. Nulli Officialium*,
Cod. quomod. appellat. non recip. Gratian. *in*
cap. Et qui appellat, §. *Nulli quoque* 2. *quæſt.*
6. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 1.
tit. 4. *num.* 18.
24 Quartodecimo poteſt Archiepiſcopus abſol-
vere ſubditum Suffraganei, quem ipſe non
vult abſolvere; *cap. Ad reprimendam* 8. *de Of-*
25 *fic. Judicis Ordinarii*. Quintodecimo poteſt diſ-
penſare in ſubditis Suffraganei, quando ipſe
denegat diſpenſationem, & diſpenſatio eſt de-
bita ratione Perſonæ, loci, ætatis, temporis,
pietatis, neceſſitatis, & utilitatis Eccleſiæ.
Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *c.*
38. *n.* 13. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. Nea-*
pol. cap. 88. *n.* 3. Barboſ. *de Offic. & poteſt.*
Epiſcop. part. 1. *tit.* 4. *num.* 24. Sextodecimo 26
poteſt conferre Beneficia vacantia per negli-
gentiam Suffraganei; ſi enim Suffraganeus ſit
negligens ad conferenda Beneficia intra ſeme-
ſtre, tunc collatio devolvitur ad Archiepiſco-
pum; *cap. Licet* 3. *de ſupplenda negligentia*
Prælator. Decimoſeptimo poteſt inſtituere præ- 27
ſentatum a Patronis per negligentiam Suffra-
ganei, nam ſi Epiſcopus noluerit inſtituere
intra duos menſes præſentatum in Jure patro-
natus a Patronis, illum inſtituet Archiepiſco-
pus, quem poſſunt adire Patroni; Pius V.
Conſtitut. incip. *In conferendis edita* 16. *Maji*
1567. Decimoctavo poteſt cogere Epiſcopum, 28
& ſubditum pro teſtimonio ferendo, ſi Epiſ-
copus ſit negligens in compellendo ſubdito ad
perhibendum tale teſtimonium, & alia oppor-
tuna in cauſſis; Abbas *in cap. Si quis contra*
Clericum 4. *de Foro competent. n.* 7. Quarant.
in Summa Bullar. verb. Archiepiſcop. auctoritas
n. 14. Barboſa *in cap. Paſtoralis*, *de Offic. Or-*
dinarii n. 11. Decimonono poteſt exequi ulti- 29
mas voluntates ſubditorum Epiſcopi, ipſo E-
piſcopo negligente; Abbas *in cap. Paſtoralis*,
de Offic. Ordin. in principio, Marta *de Juriſdict.*
part. 2. *cap.* 10. *n.* 4. Franc. Carpi *de execut.*
Teſtament. lib. 1. *cap.* 22. *n.* 77. Vigeſimo po- 30
teſt diſpenſare in votis, & juramentis Epiſco-
porum Suffraganeorum, ut cum S. Antonin.
Palud. Henriq. Avila, Sayr. & aliis tenet San-
chez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 38.
n. 16. Vigeſimoprimo poteſt cognoſcere cauſ- 31
ſas ſubditorum Suffraganei, ſi habeant præ-
dium in ſuo Archiepiſcopatu; *cap. Sane* 3. *&*
cap. Licet 20. *de Foro competenti*.
Vigeſimoſecundo poteſt Archiepiſcopus in vi- 32
ſitando Provinciam compellere Suffraganeos,
& ſubditos eorum ad ſolvendam Procuratio-
nem; *cap. Cum ex Officii ſui debito* 16. *de*
Præſcriptionibus, *cap. Sopitæ* 14. *de Cenſibus*,
& cap. Romana Eccleſia 1. *de Cenſib. in* 6.
Vigeſimotertio Archiepiſcopus dum actu viſi- 33
tat Provinciam poteſt ſubditorum Suffraganeo-
rum Confeſſiones audire, ipſos abſolvere, at-
que pœnitentias injungere ſalutares, *cap. Per-*
petuo declaramus 5. *de Cenſibus in* 6. ubi in fi-
ne ſic expreſſe dicitur: *Poteſt etiam idem Ar-*
chiepiſcopus, *dum viſitat*, *Confeſſiones ſubdito-*
rum Suffraganeorum audire, *ac abſolvere confiten-*
tes, *& ipſis pœnitentias injungere ſalutares*.
Immo nedum per ſe, ſed etiam per alios, 34
poteſt ſubditos Suffraganeorum abſolvere etiam
a caſibus ſuis reſpective Epiſcopis reſervatis,
quia eo tempore, quo Archiepiſcopus Diœce-
ſes Suffraganeorum viſitat, quælibet Diœceſis
actu

Digitized by Google

actu viſitata cenſetur tamquam ſua, & ipſe
habere in ea Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem
Epiſcopo ſuperiorem; Suarez *tom. 4. diſp. 30.*
ſect. 3. n. 8. & tom. 5. diſp. 14. ſect. 2. num.
12. Barboſa *lib. 1. Juris Eccleſ. univerſ. cap. 7.*
35 *n. 89.* cum multis aliis. Vigeſimoquarto po-
teſt concedere Indulgentias per totam ſuam
Provinciam, etiamſi non ſit in actu Viſitatio-
nis, dummodo ſtatutum Generalis Concilii
non excedat; *cap. Noſtro 15. de pœnitent. &*
remiſſ. & ejus Summar. ubi ſic præciſe dici-
tur: *Archiepiſcopus intra Provinciam ſuam po-*
teſt concedere Indulgentias ſecundum formam Conc.
36 *Gener.* Vigeſimoquinto poteſt procedere contra
Canonicos Suffraganeorum in caſu inobſervan-
tiæ Cenſurarum ab Epiſcopis latarum; & co-
gnoſcere ipſorum exceſſus in ceſſatione a Di-
vinis; *cap. Irrefragabili 13. de Offic. Jud. Or-*
37 *dinarii §. Cæterum.* Vigeſimoſexto poteſt ab-
ſolvere Excommunicatum ſubditum Suffraga-
nei, licet contrarius appellet, & cogere Epi-
ſcopum, ut deſerat appellationi; *cap. Qua*
fronte 25. §. Sane de appell.
38 Vigeſimoſeptimo poteſt Archiepiſcopus exer-
cere Juriſdictionem in ſubditos Suffraganeorum
in concernentibus totam Provinciam, ut in
tollendo pravam conſuetudinem; *cap. Ad ex-*
tirpandas 11. & cap. Nimis 18. de Filiis Pres-
byter. & cap. Ex frequentibus 3. de Inſtitutio-
39 *nibus.* Vigeſimooctavo poteſt, cum in Provin-
cia ſua Juriſdictionem exercet, punire noto-
rios injuriantes ſibi, Nunciis, & Familiæ ſuæ,
ſive ſuam Juriſdictionem impediant, ſive non;
40 *cap. Romana 1. de pœnis.* Vigeſimonono po-
teſt interdicere Prædicationis Officium aliqui-
bus per totam ſuam Provinciam; *cap. Tua-*
41 *rum 11. de privilegiis.* Trigeſimo poteſt exu-
les facere a tota ſua Provincia, delinquentes
in ſua Diœceſi; *cap. Non ſine 2. de Arbitris*
42 *& cap. Tuarum 11. de privilegiis.* Trigeſimo-
primo poteſt mittere Quæſtores eleemoſynarum
per totam Provinciam pro Fabrica Eccleſiæ
Metropolitanæ; *cap. Romana 1. de pœnit. &*
43 *remiſſ.* Trigeſimoſecundo poteſt mittere Edi-
cta per totam Provinciam in caſibus ad ſuam
Juriſdictionem pertinentibus; Gem. & Franch.
in cap. 2. de ſupplend. neglig. Prælat. in 6. Qua-
ranta *verb. Archiep. Auctoritas verſ. 27.* Barboſa
44 *lib. 1. Juris univ. Eccleſ. cap. 7. n. 79.* Trige-
ſimotertio poteſt compellere Abbates, & Re-
gulares Prælatos negligentes, ut Prædicatio
Evangelii fiat in Eccleſiis Parochialibus ſubje-
ctis Monaſteriis in nulla Diœceſi exiſtentibus;
45 Concil. Trid. *ſeſſ. 5. cap. 3.* Trigeſimoquarto
poteſt ante ſe facere deferri Crucem in tota
ſua Provincia, etiam per loca exempta; *Cle-*
ment. cap. Archiepiſcopo 2. de privil. & exceſ-
ſibus privilegiat. & Sac. Congr. Rit. *in Thea-*
tina 13. Julii 1613. Et *Communis* cum Qua-
ranta *verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 28.* ubi
dicit quod locus exemptus non deſinit eſſe in-
tra Provinciam, & hoc etiam extra viſitatio-
nem. Niſi tamen eſſet præſens Legatus Pa- 46
pæ, vel Cardinalis non Legatus, ſeu Nuncius
cum facultate Legati a Latere, quia in iſto-
rum præſentia non poteſt; Sac. Congr. Rit.
in Taurin. 9. Mart. 1593. Ead. Sac. Congr.
2. *Octob.* 1601.
Trigeſimoquinto poteſt populo benedicere 47
per totam Provinciam, etiam in locis exem-
ptis, & extra viſitationem, *cit. cap. Archie-*
piſcopo, tam benedictione ſolemni, quam ſim-
plici. Niſi tamen, ut ſupra, eſſet præſens Le- 48
gatus, ſeu Nuncius Apoſtolicus, quia in præ-
ſentia iſtius, ut decrevit Sac. Cong. Rit. *in*
Taurin. 9. Mart. 1593. Archiepiſcopus debet
rogare Nuncium, ut populo benedicat, qui
hoc deinde remittat Archiepiſcopo, ut popu-
lus cognoſcat dignitatem Apoſtolicam, & de
Legato præſente decrevit poſſe Archiepiſcopum
populo benedicere ſolum ipſo annuente; Sac.
Rit. Cong. 2. *Octob.* 1601. Præſente vero, aut
adveniente Archiepiſcopo, nequit Epiſcopus
Suffraganeus benedictionem privatam imperti-
re; *Cæremonial. Epiſcop. lib. 1. cap. 4. n. 4.*
Trigeſimoſexto poteſt in tota ſua Provincia 49
etiam in locis exemptis uti Mozzetta, & Ro-
chetto diſcooperto, niſi ut ſupra, ſit præſens
Legatus, vel Cardinalis; Sac. Cong. Rit. 2.
Octob. 1601. & ſimiliter in tota ſua Provin-
cia, etiam in locis exemptis, poteſt uti Pal-
lio; *cap. Cum ſuper 1. de auctorit. & uſu Pal-*
lii. Trigeſimoſeptimo poteſt in tota ſua Pro- 50
vincia, etiam in locis exemptis celebrare Di-
vina Officia in Pontificalibus, & alios in ſua
præſentia ſine Pontificalibus celebrare facere;
cit. Clement. cap. Archiepiſcopo 2. de privil. &
exceſſibus privil.

Supplementa Auctoris.

Archiepiſcopus in tota Provincia benedictio- 51
nem ſuper populum impertiri poteſt; Bened.
XIV. tom. 2. Conſtit. 40. incip. *Exemplis*
Prædeceſſorum.

Additiones ex aliena manu.

Primum eorum nominum, quæ veluti ho- 52
norariora tractu temporis acceſſerunt dignitati

Epiſcopali, fuit quidem illud Metropolitæ,
mutuatum proculdubio a Civitate Metropoli,
quæ in Civili regimine totius Provinciæ ma-
ter, & caput erat, & inter cæteras urbes emi-
53 nebat. Quo factum fuit, ut Epiſcopus illius
urbis, & in Eccleſiaſtico regimine reliquis ho-
54 noratior, digniorque haberetur. Metropolita-
rum originem, juraque a temporibus uſque
Apoſtolorum repetunt Uſſer. *de Orig. Epiſc.
& Metropolit.* Petr. de Marca *de Concil. lib.* 6.
cap. 1. *num.* 9. aliique, qui & Euſebium, Di-
vumque Joannem Chryſoſt. ſuæ ſententiæ Au-
ctores habere ex eo putant, quia hic *in epiſt.*
1. *ad Timoth.*, & ille *in hiſt. Eccleſ. lib.* 3. *cap.*
4. narrant, a Paulo Apoſtolo Titum fuiſſe
conſtitutum Epiſcopum Eccleſiarum totius In-
ſulæ Cretæ.

55 Verum hæc tanti haud eſſe, ut eam Me-
tropolitarum juribus tribuant antiquitatem,
demonſtrat Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.*
1. *tit.* 19. *cap.* 1. *n.* 3., qui ideo illorum tue-
tur ſententiam, qui eorumdem jura a tempo-
ribus Apoſtolis proximis deſcendiſſe arbitran-
56 tur, & quidem ex quadam conſuetudine. Ut
ut autem res ſe habuerit, longe quidem ante
Concilii Nicæni tempora Metropolitarum ju-
riſdictio conſtabilita fuit, cum eadem in ejuſ-
dem Conc. canonibus 4. 6. & 7. diſerte conce-
57 pteque confirmetur. Hinc, poſtquam ſenſim,
præſertimque Conciliorum canonibus, illorum
jura firmata fuere, cœperunt Metropolitæ, &
Archiepiſcopi vocari; quod nomen non ante
58 ſæc. V. uſurpaſſe Latinos affirmat Van-Eſpen
cit. loco verb. poſtquam, cum illud apud Græ-
cos fuiſſe in uſu tempore SS. Chryſoſtomi,
& Epiphanii conſtet ex Thomaſs. *vet. & nov.
diſcipl. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 7. ubi &
num. 10. habetur, ab eo nomine, ut quid fa-
ſtus, & ambitionis præſeferente, Africanos
59 abſtinuiſſe. Fuiſſe autem omnibus Archiepi-
ſcopis indiſcriminatim nomen quoque Prima-
tis olim tributum, pluribus docet Ziegler. *de
Epiſc. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 4. *& ſeqq.* ubi etiam
nonnulla circa hoc argumentum ſcitu digna
erudite animadvertit.

60 Illud quoque ſat compertum eſt, Metropo-
les Eccleſiaſticas ad normam Civilium forma-
tas fuiſſe; ita ut, ſi Principes provincias di-
61 viſiſſent, & Eccleſia eorum diviſiones adopta-
verit. Unde factum, ut Epiſcopi Metropoli-
tica jura ambientes Imperatores adirent, &
obtenta ab iis in urbis ſuæ gratiam Metropo-
leos dignitate, Eccleſiaſtica quoque jura Metro-
62 politica invaderent. At poſterioribus temporibus
Metropolium Eccleſiaſticarum erectionem ſejun-
ctim a Civili regimine, ſibi vindicavit Eccle-
ſia. Et tandem ejuſmodi poteſtas ad unum 63
devoluta eſt Romanum Pontificem, itaut ho-
die, & Epiſcopatuum, ſive Metropoleon in-
ſtitutio erectiove nonniſi auctoritate SS. Pon-
tificis fiat; Van-Eſpen *cit. loco n.* 13. Thomaſs.
vet. & nov. diſcipl. part. 1. *lib.* 1. *cap.* 45. De
Archiepiſcoporum vero Juriſdictione pauca ad-
nectam *ſeq. art.* ut eorum jura uno aſpectu,
& per ſumma capita, ut inſtituti ratio po-
ſtulat, dignoſci poſſint.

Articulus II.

Archiepiſcopus quo ad caſus, in quibus non habet Juriſdictionem.

PRimo non poteſt hodie Archiepiſcopus vi- 1
ſitare Diœceſes Suffraganeorum, niſi cau-
ſa cognita, & probata in Concilio Provincia-
li. Sic ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat.*
Secundo non poteſt ſe ingerere in cauſis ſuo- 2
rum Suffraganeorum, quæ agitantur coram eis
in prima inſtantia, & ſi ſe ingerat, ſperni
poteſt ejus inhibitio; Conc. Trid. *ſeſſ.* 13. *c.* 1.
& ſeſſ. 24. *cap.* 20. *de reformat.* Sac. Congreg.
Epiſcop. 29. *April.* 1697. Tertio non poteſt 3
exequi ſententias Civiles, nec exigere pœnas
criminales delictorum, ex eo quod ipſe con-
firmavit ſententiam Suffraganei; Sac. Congr.
Epiſcop. *in una Squillacen.* 6. *Martii* 1618.
Quarto non poteſt Archiepiſcopus abſolvere 4
Excommunicatos a Suffraganeis, vel Officia-
libus ipſorum, niſi in caſu appellationis; *cap.
Venerabilibus, de ſentent. excommunicat. in* 6.
Quinto non poteſt populos Suffraganeorum ex- 5
communicare; *cap. Nullus* 8. *cauſ.* 9. *qu.* 3.
Sexto non poteſt ad viſitata loca Suffraganei 6
redire denuo, antequam viſitet totam Provin-
ciam, niſi a Diœceſanis locorum requiratur;
cap. Romana 1. §. *Ex quo, de Cenſibus in* 6.
Septimo non poteſt recipere Procurationem in 7
pecunia, nec munera a ſubditis Suffraganeo-
rum, & ſi recipit, tenetur reſtituere in du-
plo; *cit. cap. Romana* §. *Procurationes*. Octa- 8
vo non poteſt cogere ſubditos Suffraganeorum,
ut ſuam delegationem accipiant, vel ſenten-
tias exequantur; *cap. Romana Eccleſia* 1. §. *Ne-
que, de Foro compet. in* 6. Nono non poteſt 9
eſſe Judex competens pro ſalariis Advocato-
rum, & Procuratorum ſui Fori, contra ſub-
ditos Suffraganeorum; *cit. cap. Romana Eccle-
ſia* §. *Nec etiam, de Foro competenti, in* 6. De- 10
cimo non poteſt ferre Cenſuram contra Offi-
ciales Suffraganei, ex eo quia citati noluerunt

Digitized by Google

runt comparere coram eo ; *cit. cap. Romana*
Eccleſia §. *Nec Clericos*, *de Foro compet. in 6.*
11 Undecimo non poteſt Archiepiſcopus in
Diœceſi Suffraganeorum ſibi facere Officiales
pro cauſis futuris, ut habetur *in c.* 1. *de Offic.*
12 *Jud. Ordin. in 6.* Quod ſi per conſuetudinem
tale Jus habeat , non poſſunt Officiales inhi-
bere ante appellationem ; *cit. cap.* 1. *de Offic.*
Jud. Ord. in 6. & Sac. Cong. Epiſcop. *in una*
13 *Vulturan.* 13. *Maii* 1603. Duodecimo non po-
teſt citare in cauſa appellationis ab Epiſcopo,
niſi cauſa appellationis fuerit ſufficiens, & le-
gitima ; *cap. Romana* 3. §. *Cum autem* , *de*
14 *appellation. in 6.* Tertiodecimo non poteſt exi-
mere ab Epiſcopo eum , qui ad ipſum appel-
lavit in aliis cauſis , quam in illa appellatio-
nis ; *cit. cap. Romana* §. *Cum vero*, *de appel-*
15 *lat. in 6.* Quartodecimo non poteſt ſtatuere ,
ut cauſæ , quæ per appellationem ad ipſum
deferuntur, agitentur alibi , quam in ſua Ci-
vitate , vel Diœceſi , aut in eis , in quibus
fuit appellatum , vel cauſæ ipſæ conſiſtunt ,
niſi aliud ſibi competat de conſuetudine ; *cap.*
Ut litigantibus 5. *de Officio Ordin. in 6.* & hoc
16 eſt diſpoſitum , ne augeantur expenſæ . Quin-
todecimo non poteſt dare Viſitatorem Eccle-
ſiæ Suffraganeæ vacanti , ſi Capitulum bene
adminiſtret ; *cap. Eccleſiæ Cathedrali vacanti*
17 4. *de ſupplen. neglig. Prælator. in 6.* Sextodeci-
mo non poteſt concedere aliquam exemptio-
nem ſubditis ſuffraganeorum in prima inſtan-
tia ; Sac. Cong. Epiſcop. *in una Montisregalis*
18 2. *Decembris* 1609. Decimoſeptimo non poteſt
revocare Cenſuram latam a proprio Ordinario
contra appellantem ; *cap. Romana* §. *Senten-*
19 *tias*, *de appellat. in 6.* Decimo octavo non po-
teſt inhibere Suffraganeis in materia obſerva-
tionis Feſtorum . Ita declaravit Sac. Congreg.
Epiſcop. *in una Beneventana* 11. *Januarii* 1622.
20 Decimonono non poteſt inhibere Suffraganeis ,
nec ſe ingerere in cauſis Immunitatis Eccle-
ſiaſticæ , ſed remittere debet ad Sanctam Se-
dem Apoſtolicam eos, qui recurrunt ad ipſum ;
Sacra Congreg. Epiſcop. *in una Anglonen.* 23.
Septembris 1624.
21 Vigeſimo non poteſt publicare Monitoria
Excommunicationis ad finem revelationis in
forma *Significavit* , in Diœceſi ſui Suffraga-
nei ; *cap. Romana* 1. *de Offic. Ordin. in 6.* &
Sac. Congreg. Epiſcop. *in una Aleſſanen.* 15.
22 *Septembris* 1603. Vigeſimoprimo non poteſt ex-
pedire Commiſſarium contra ſuos Suffraganeos
ſine licentia Sacræ Congregationis . Sic Sac.
Congreg. Epiſcop. *in una Umbriat.* 25. *Maii*
23 1629. Vigeſimoſecundo non poteſt concedere
Dimiſſorias ſubditis Suffraganeorum , cum vi-
ſitat Provinciam , quia non reperitur hoc in Jure
permiſſum . Sic nec ſine licentia Suffraganei , 24
vel Superioris loci exempti poteſt Ordinare ,
Chriſmate, inungere, Degradare, & alia ſimi-
lia , quæ dicunt Juriſdictionem ; Gloſſa *in Cle-*
ment. cap. Archiepiſcopo 2. *de privilegiis & ex-*
ceſſib. privilegiator. Franc. & Geminian. *in cap.*
fin. de Cenſibus in 6. Covarr. *pract. c.* 9. *n.* 2.
Barboſa *l.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 7. *n.* 132. *& de*
Offic. & poteſt. Epiſcop. p. 1. *tit.* 4. *num.* 49.
Archiepiſcopus enim nequit exercere Pontifi- 25
calia in Eccleſiis Suffraganeorum abſque licen-
tia Epiſcopi Ordinarii ; Sac. Congreg. Epiſcop.
& Regul. 18. *Aprilis* 1599.
Vigeſimo tertio non poteſt procedere con- 26
tra Suffraganeos in cauſis Criminalibus, nam
in delictis majoribus , depoſitione aut priva-
tione dignis, cognoſcit ſolus Papa , & de mi-
noribus Concilium Provinciale , aut Deputandi
per ipſum ; Conc. Tridenr. *ſeſſ.* 24. *de refor-*
mat. c. 5. Vigeſimoquarto in caſu , quo Ordi- 27
narius nolit ſupplicantibus Ordines conferre ,
non poterit ab Archiepiſcopo , cujus eſt Suf-
fraganeus, compelli ad allegandas cauſas , cur
renuat , ſed ad Sedem Apoſtolicam , ſeu Sa-
cram Congregationem Concilii erit recur-
rendum , ut dicta Congregat. reſpondit *in Rhe-*
menſi 21. *April.* 1668. confirmata *in Calaguri-*
tana Gravaminum 16. *Julii* 1695. *in reſponſione*
ad 10. Vigeſimoquinto non poteſt præcipere 28
Suffraganeo , ut expediat aliquam cauſam in-
tra certum terminum , puta triginta dierum ;
Sac. Congregat. Epiſcoporum *in una Murana*
25. *Aprilis* 1612. Vigeſimo ſexto non poteſt 29
vocare Epiſcopos Suffraganeos ad præſtandum
ei obedientiam , etiamſi eos non cogat , ne-
que per ſe, neque per alios , ſeu per Procu-
ratores ad comparendum ; Sacr. Congreg.
Concilii *in Surrentina* 11. *Septembris* 1694. Si 30
vero probetur immemorabilis conſuetudo vo-
candi Epiſcopos, his patientibus & non con-
tradicentibus , tunc manutenendus eſt Archie-
piſcopus in vocandis Suffraganeis, ſed non te-
nentur Epiſcopi accedere, nec per Procurato-
res ; Eadem Sac. Congreg. Concilii 23. *Mar-*
tii 1697. *in dicta Surrentina* ; ubi compilato
proceſſu remiſſoriali fuit iterum cauſa propo-
ſita , & reſolutum *Recedendum a deciſis* , *&*
manuteneri Archiepiſcopum in vocandis Suffraga-
neis , *ſed non teneri Epiſcopos accedere* , *nec per*
Procuratores , apud Petram *tom.* 1. *in Conſtitut.*
unica Honorii II. ſect. 1. *n.* 134. Vigeſimoſepti- 31
mo non poteſt ſtatim, & ſimpliciter abſolve-
re illum , qui de Excommunicatione appella-

Digitized by Google

vit ad ipſum, ſed eum remittere debet ad Epiſcopum, qui excommunicavit; qui ſi noluerit ipſum abſolvere, tunc ſolum recepta juratoria cautione, poterit ipſum abſolvere; *cap.*
32 *Ad reprimendam* 8. *de Offic. Jud. Ordin.* Vigeſimo octavo nihil poteſt facere in Diœceſibus Suffraganeorum, niſi quatenus reperiatur in Jure expreſſum; *cap. Paſtorali* 11. *de Offic. Judic. Ordin. cap. Romana* 5. *cap. Venerabilibus* 7. *de ſentent. excomm. in* 6. *& cap. Romana Eccleſia* 1. *de ſupplend. negligent. Prælat. in* 6.
33 Vel quatenus de conſenſu Epiſcoporum Suffraganeorum ipſi permittitur; *cap. per ſingulas* 2. *cap. Archiepiſcopus* 6. *cap. Conqueſtus* 9. *cap.*
34 *Epiſcopo* 10. *cauſ.* 9. *q.* 3. Vigeſimonono Archiepiſcopus non poteſt concedere inhibitiones in cauſis pendentibus coram ſuis Suffraganeis, nec abſolutiones quoad Cenſuras latas ab Epiſcopis in cauſa Immunitatis; Sacta Congr. Immun. *in Majoric.* 16. *Junii* 1614. *lib.* 1. *decret. Paul. pag.* 44. *in Aquen.* 17. *Januar.* 1703. *lib.* 3. *decret. Vallemani pag.* 468. *&* 19. *Februar.* 1704. *pag.* 557. *&* 558. *In Motulen.* 11. *Octob. pag.* 622. *&* 8. *Novemb.* 1704. *lib.* 3. *decretal. Vallemani pag.* 626.
35 Trigeſimo, Archiepiſcopo injungitur, ut non ſe ingerat in hujuſmodi cauſis pendentibus coram Suffraganeis abſque licentia Sacræ Congr. Sacra Congreg. Immun. *in Caputaquen.* 2. *Junii* 1591. *lib.* 1. *decret. Vallemani p.* 49. *& in Biſacen.* 6. *Februar.* 1694. *lib.* 1. *Decret.*
36 *Valleman. pag.* 102. Trigeſimo primo injungitur Archiepiſcopo Metropolitano, ut quatenus Excommunicatus a Suffraganeo ad ipſum recurrat pro abſolutione, omnino abſtineat, ſed remittat ad ſuum Ordinarium; Sacra Congreg. Immun. *in Oſtunen.* 13. *Octobr.* 1668.
37 *lib.* 1. *Altoviti pag.* 277. Archiepiſcopus tamen bene ſe gerit procedendo ad Cenſuras contra violatores Immunitatis in Diœceſi Suffraganei, quando Vicarius Capitularis Epiſcopatus Suffraganei eſt negligens in tuenda libertate, & Immunitate Eccleſiaſtica; Sacra Congregatio Immunit. *in Tricaricen.* 22. *Septembris* 1683.
38 *lib.* 1. *decret. Altoviti pag.* 88. Trigeſimo ſecundo Archiepiſcopus Brunduſinus acriter monetur, eo quia præſumpſerit excommunicare Vicarium Generalem, & Actuarium Curiæ Epiſcopalis Suffraganeæ, eo quod non paruerint ejus inhibitioni in cauſa violatæ Immunitatis Eccleſiaſticæ, cum non poſſit ignorare decreta Sacræ Congregationis expreſſe prohibentia Metropolitanis ſe ingerere in cauſis Immunitatis pendentibus in Curiis Suffraganeorum; quare revocet omnia, quæ in hac materia attentavit; & Vicarius, & Actuarius non attenta tali Excommunicatione tamquam irrita, & nulla, exerceant propria munera; Sac. Cong. Immunit. *in Oſtunen.* 19. *April.* 1693. *lib.* 1. *Decret. Vallemani pag.* 4.

Supplementa Auctoris.

Archiepiſcopi Bononienſis, Ferrarienſis, Ra- 39
vennatenſis, & Urbinatenſis una cum Cardinali S. R. E. Camerario executores deputantur pro libertate mutui commercii inter ſubditos ditionis Eccleſiaſticæ; Benedict. XIV. tom. 2. Conſtit. 53. incip. *Quo die.*

Additiones ex aliena manu.

Juriſdictio Archiepiſcopi vel Epiſcopos Suf- 40
fraganeos, vel Subditos, vel Diœceſes ipſorum
concernit. Quod attinet ad juriſdictionem Ar- 41
chiepiſcopi in Epiſcopos Suffraganeos, ea tanta ab initio fuit, ut prohibiti ipſi Epiſcopi Suffraganei fuerint aliquid magni momenti agere ſine ejus conſenſu. Quinimo Archiepiſco- 42
pus primas habebat partes in electione Epiſcoporum ſuæ Provinciæ; adeout citra ejus ſententiam nemo poſſet Epiſcopus conſtitui.
Ejus item erat electos jam Epiſcopos exami- 43
nare, confirmare, ordinare, inſuperque inſtituere, erudire, ac in eorum mores animad-
vertere. Hinc factum, ut Metropolita Epi- 44
ſcoporum diceretur Pater, Magiſter, Judex.
Hinc Suffraganeorum obligatio juramentum fi- 45
delitatis præſtandi ſuo Metropolitano. Sed ſi de his, ideſt de veteri Metropolitarum jure, plura cupis, adi Thomaſſ. *vet. & nov. diſcip. lib.* 1. *cap.* 40. *& ſeq. uſq. ad* 47. Van-Eſpen. *Jur. Eccleſ. p.* 1. *tit.* 19. *cap.* 2. *&* 3.
Poſterioribus ſæculis Archiepiſcopi in Epi- 46
ſcopos Suffraganeos juriſdictio aliquam paſſa fuit diminutionem, ſed & magna adhuc re-
manſit, & quidem ordinaria. Ejus enim vi- 47
gore poterat Archiepiſcopus, 1. Epiſcopos Suffraganeos ad Concilium Provinciale convoca-
re. 2. Eorum negligentiam in Epiſcopalis 48
muneris adminiſtratione ſupplere. 3. Eiſdem 49
præcipere quæ aliunde ratione ſui muneris tenentur exequi, ac contumaces Eccleſiaſticis
cenſuris coercere. 4. Suffraganeorum cauſas 50
cognoſcere. 5. Ipſorum Diœceſes viſitare, alia- 51
que in iis peragere, de quibus Auctor *a n.* 8. *uſq. ad ult.*
Majorem diminutionem paſſa eſt juriſdictio 52
Archiepiſcopi in Suffraganeos Epiſcopos ex ju-
re Concilii Tridentini. Imprimis ex juſtiſſi- 53
mis

mis illis cauſis , quas expendit Thomaſſ. *vet. & nov. diſcip. p.* 1. *lib.* 1. *c.* 48. reſervatæ fuerunt Apoſtolicæ Sedi omnium Epiſcoporum Confirmationes, Conſecrationes, & etiam electiones; licet de electionibus Epiſcoporom non idem ubique jus ſit; qua de re ſuſe Van-Eſp. *jur. Eccleſ. p.* 1. *tit.* 13. *per tot.*

54 Ex Decreto inſuper Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 5. *de Reform.* conſtat , cauſas criminales contra Epiſcopos majores, i. e. quæ depoſitionem aut privationem ſecum ferunt , Summo Pontifici reſervatas eſſe ; Quod ſane & ante laudatum Concilium obtinuiſſe , oſtendit idem Auctor *cit. loc. tit.* 19. *cap.* 3. ubi & de moribus Bel-
55 gicis circa eamdem rem . De minoribus criminalibus Epiſcoporum cauſis ſic in eodem *cap.* 5. *d.* Conc. *in fin.* ſancitum deprehenditur , ut ſcilicet ea *in Concilio tantum Provinciali cognoſcantur, & terminentur, vel a deputandis per Concilium Provinciale.*

56 At quoad cauſas civiles cum nihil circa eas a Concilio Tridentino immutatum appareat , manſiſſe Metropolitanos Judices Ordinario Suffraganeorum , affirmant idem Van-Eſp. *cit. cap.* 3. *n.* 12. Barboſ. *de off. & pot. Ep. p.* 1. *tit.* 4. *num.* 38. Schmier *Juriſp. Canonico-Civ. lib.* 1. *tract.* 5. *cap.* 4. *ſect.* 2. §. 2. *n.* 29.

57 Sunt tamen qui & in cauſis civilibus nullam Archiepiſcopo in Epiſcopos Suffraganeos invitos competere juriſdictionem, præterquam in caſibus a jure expreſſis, tenent; Vide Loter. *de Re Benefic. lib.* 1. *quæſt.* 22. *num.* 74. Cardin. Petra *in Comment. ad Conſtit. Apoſt. Conſtit.* 2. *Leon. IX. n.* 8. *& ſeq.*

58 Quod vero ad cenſuras attinet; licet eas in Suffraganeos infligendi de jure communi , ut dictum eſt , poteſtatem habeant Archiepiſcopi ; tamen id agendum cum magna conſideratione , & nonniſi conſulta S. Cong. Concil. interprete, docet Card. Pet. *cit. loc. num.* 88.
59 *& ſeq.* Hæc vero ad rem habet Schmier *loc. cit. in ſupplem. ad d. cap.* 4. *num.* 35. *& plur. ſeqq. Quia ejuſmodi pœnæ , & cenſuræ Eccleſiaſticæ non dictantur, niſi præcedat culpa & delictum: cognitio vero de delicto Suffraganeorum ex num.* 28. *ad Archiepiſcopum haud ſpectat : ideo prætactum jus Archiepiſcopi non aliter in uſum deducere poterunt , quam cum Provinciali Concilio , prout textum in cap.* Venerabilis *poſt* Emanuel Gonzalez *interpretatur* Petra , *aut ſaltem in ea hypotheſi , qua Suffraganeus delinquit in officio , & actu , qui ſpectat ad jus Metropolitanum , per ea , quæ tradit d.* Petra *&c. , aut denique in caſu , quo Archiepiſcopus procedit ad declarationem cenſuræ latæ ab ipſo jure : hanc enim declarationem etiam contra exemptos fieri*
poſſe , ſatis innuit Card. de Luca *&c.* Cenſu- 60
ras ab Archiepiſcopo latas in Vicarium ſui Epiſcopi Suffraganei , qui ipſius mandatis obtemperare renuit, ſuſtinuit Rota *in Taurinen. ſeu Salutiarum Exceſſuum* 3. *Februar.* 1747. *&* 5. *Maii ejuſdem anni cor. R. P. D. Canilliac.*

Circa jus ſupplendi negligentiam a Suffra- 61
ganeis in adminiſtratione ſui muneris , eſſe qui ſentiant , non aliter Archiepiſcopis illud competere, niſi in caſibus in jure nominatim expreſſis , tradit ſæpe cit. Schmier *eod. loc. num.* 40.

Ad viſitationem demum quod attinet, eam 62
nonniſi cauſa cognita & in Concilio Provinciali probata ab Archiepiſcopo in Diœceſibus Epiſcoporum Suffraganeorum fieri poſſe , ſtatuit Concilium Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 3. *de reformat.* ut obſervatum eſt ab Auctore *num.* 1. Hactenus de juriſdictione Archiepiſcopi in Epiſcopos Suffraganeos.

Juriſdictio Archiepiſcopi in Subditos Epi- 63
ſcoporum Suffraganeorum minime ordinaria eſt, ſed media ordinariam inter & extraordinariam , & ad caſus in jure expreſſos reſtricta . Archiepiſcopus enim procedere valet in 64
Subditos Epiſcoporum Suffraganeorum. 1. Dum ab Epiſcopis Suffraganeis, vel eorum Vicariis Generalibus ad ipſum appellatur. Nota vero, 65
quod ſecluſa conſuetudine Archiepiſcopus non poteſt deſtinare Officiales in Diœceſibus Epiſcoporum Suffraganeorum pro futuris appellationibus; *cap. Romana Eccleſia , de Offic. Ordin. in* 6. Num autem idem obtineat quoad 66
appellationes jam interpoſitas, conſule Paſſerin. *in d. cap. per tot.* ubi & alia ad rem habet . 2. Dum viſitat Provinciam , hoc enim 67
caſu ſaltem in foro interno Archiepiſcopum omnem juriſdictionem habere in omnes Provinciæ Incolas, & ſic eorum Confeſſiones audire, & deinde abſolvere , & pœnitentias ſalutares imponere , liquet *ex cap. Romana* §. *Sane , de Appell. in* 6. 3. Dum agitur de cri- 68
minibus notoriis . Ea profecto ſtatutis pœnis coercere valet Archiepiſcopus ex adeo inexcuſabili Epiſcoporum Suffraganeorum negligentia ; *cit. cap. Romana* §. *Sane* . 4. Dum ipſi 69
Archiepiſcopo , vel ſuis infertur injuria , aut uſus juriſdictionis impeditur.

Reliquum eſt, ut diſſeratur de juriſdictione Archiepiſcopi in Diœceſes Epiſcoporum Suffraganeorum. Ea pariter reſtricta eſt ad caſus in jure expreſſos . Ejus vigore valet. 1. Ar- 70
chiepiſcopus relegare ex tota Provincia delinquentes in ſua Diœceſi : *arg. cap. Non fine* ,

71 *de Arbitr.* & *ibi* Barboſa *num.* 1. 2. Mittere quæſtores per totam Provinciam pro reſtauranda fabrica Eccleſiæ Metropolitanæ ; *cap.*
72 *Romana* 1. *de Pœnitent.* & *Remiſſ. in* 6. 3. Prohibere ex juſta cauſa munus prædicationis per totam Provinciam ; *cap. Suarum*, *de Privileg.*

ARTICULUS III.

Archiepiſcopus quoad Pallium.

SUMMARIUM.

1 *Pallium quid ſit*, & *unde dictum*, ad num. 6
7 *Quomodo conficiatur*, *ut tradatur*, ad n. 11.
12 *Quando ſit petendum*, ad n. 13
14 *Quibus abſtinere debeat Archiep. ante receptionem Pallii*, ad n. 16
17 *Quando illo uti poſſit Archiep.* ad n. 35
36 *De Pallio relate ad Archiep. qui aut transferatur ad aliam Sedem*, *aut duas retineat*, *aut ſuæ renunciaverit*, ad n. 44
45 *Quid agendum*, *ſi Pallium aliquo caſu pereat*, ad n. 46
47 *Subnectuntur Supplementa ex aliena manu*, ad num. 54

1 PAllium eſt præcipuum Archiepiſcoporum Inſigne, ſeu ornamentum de Corpore Beati Petri ſumptum, in quo Paſtoralis Officii plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione ipſis a Papa confertur. Colligitur *ex cap. Significaſti* 4. *de electione* §. *Cum igitur*, & *cap. Niſi ſpecialis* 3. *de auctoritate* & *uſu Pallii*, & ſic Hoſtienſis *in ſumma hujus tituli num.* 1. Engel, & alii paſſim cum Gloſſa
2 *in Rubrica hujus tituli*. Dicitur autem *Pallium de Corpore Beati Petri ſumptum*, quia benedicitur, & conſecratur a Papa ſuper Altare S. Petri, & de ipſo Altari accipitur ab eo, qui ipſo debet uti, vel per ſe, ſi ſit præſens, vel per Procuratores, ſi ſit abſens, & ſic aſſumitur de corpore Beati Petri, ut præciſis terminis dicit Gloſſa *in cit. cap. Significaſti*, *verb. Corpore aſſumuntur*, & ut clare habetur etiam ex ipſomet textu iſtis verbis: *Cum igitur a Sede Apoſtolica noſtræ inſignia dignitatis exigitis*, *quæ de Beati Petri tantum corpore aſ-*
3 *ſumuntur*. Vel dicitur *de Corpore Beati Petri ſumptum*, quia ſignificat veluti particulam Pontificiæ poteſtatis, quæ plenarie ex Chriſti conceſſione reſidet in Beato Petro, ejuſque legitimis ſucceſſoribus, & partialiter ex Papæ indulto medio Pallio communicatur aliis ; ut deducitur *ex cit. cap. Significaſti*, nam alii Prælati inferiores Papa non ſunt vocati in plenitudinem, ſed ſolum in partem ſollicitudinis Paſtoralis ; ut expreſſe dicitur *in cap. Ad honorem* 4. *hoc tit.* §. *fin.* his verbis : *Quoniam vocati ſunt in partem ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis*, & clariſſime etiam *in cap. Qui ſe* 12. *cauſ.* 2. *q.* 6. his verbis : *Ipſa namque Eccleſia, quæ prima eſt, ita reliquis Eccleſiis vices ſuas credit largiendas, ut in partem ſint vocatæ ſollicitudinis, non in plenitudinem pote-*
ſtatis. Vel dicitur *de Corpore Beati Petri ſum-* 4
ptum, quia a ſolo Romano Pontifice propria auctoritate Pallium confertur, ab aliis vero non niſi ex privilegio ejuſdem, ut notat Ab-
bas *in cit. cap. Significaſti num.* 9. Dicitur, *In* 5
quo Paſtoralis Officii plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur ; quia ſicut Epiſcopus non habet plenum Jus in ſuo Epiſcopatu, antequam conſecratus ſit ; ita neque Archiepiſcopus plenum Jus habet in ſua Provincia, priuſquam Pallium recipiat, adeo ut ante Pallii receptionem non poſſit ſe appellare Archiepiſcopum ; *cap. Niſi ſpecialis* 3. *hoc tit.* ibi : *Non tamen deberet ſe Archiepiſcopum appellare, priuſquam a nobis Pallium ſuſcepiſſet, in quo Pontificalis Officii plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur*, & Gloſſa ibi *verb. Nominis*, his verbis ; *Et ita licet conſecratus ſit in Epiſcopum, non eſt appellandus*
Archiepiſcopus ante Pallii receptionem. Immo 6
Archiepiſcopus, quamvis ſit conſecratus in Epiſcopum, nequit multa exercere ante receptionem Pallii, ut infra videbitur.

In primis tamen non erit abs re ad uberio- 7
rem omnium notitiam hic adducere modum, quo Pallium ipſum conficitur, & traditur, prout adducitur a variis, & ſignanter a Chriſtophoro Marcello Corcyrenſi Archiepiſcopo in Cæremoniali Romano *lib.* 1. *ſect.* 10. *cap.* 8. his verbis. „ Cura conficiendorum, & conſervandorum Palliorum ad Subdiaconos Apoſtolicos pertinet, qui ex lana munda & alba illa hoc pacto conficiunt. Sanctimoniales Monaſterii Sanctæ Agnetis, vel Religioſi, qui ſunt in illa Eccleſia, offerunt quotannis Agnos duos albos ſuper Altare illius Eccleſiæ in die Feſtivitatis Sanctæ Agnetis, dum in Miſſa ſolemni cantatur Agnus Dei, qui Agni recipiuntur a duobus Canonicis Eccleſiæ Lateranenſis, & ab eis poſtea conſignantur Subdiaconis Apoſtolicis, qui Agnos ipſos in paſcua mittunt, quoad veniat tempus opportunum ipſos tondendi. Tempore opportuno advento ex his Agnis

„ lana

Digitized by Google

„ lana tondetur, quæ mixta cum alia lana
„ alba, & pariter munda reducitur in filum,
„ ex quo Pallia hujuſmodi contexuntur; la-
„ titudine digitorum trium redacta in orbem
„ quatuor Crucibus nigris, aut purpureis in-
„ texta, itaut velut Stolæ Sacerdotales hume-
„ ros Præſulum ambiant a pectore & renibus
„ particulam pendentem habentia longitudinis
„ palmi, & ſemis, & in eorum extremitati-
„ bus laminas plumbeas tenues ad parem la-
„ titudinem in fine orbiculatas nigro ſerico
„ textas, inſutas ſupra pendentes particulas
„ ante, & poſt, & ſuper humeros utroſque.
„ Sic confecta Pallia per Subdiaconos portan-
„ tur ad Baſilicam Principis Apoſtolorum, &
„ per Canonicos Baſilicæ ponuntur ſuper Cor-
„ pora Petri & Pauli Apoſtolorum ſub Alta-
„ ri majore, ubi factis ex more vigiliis, il-
„ la per noctem dimittunt; Deinde reſti-
„ tuunt Subdiaconis, qui in loco honeſto ea
„ conſervant.

8 „ Uſus autem Pallii hujuſmodi antiquiſſi-
„ mus eſt, & a Lino Pontifice Petri Apoſto-
„ li immediato ſucceſſore habuit originem;
„ ita enim ſcriptum legimus a Maximo Epi-
„ ſcopo *in Homil. de veſte Sacerdotali: In Le-*
„ *ge gratiæ antiquum eſt illud noſtrum Ephodb*
„ (ideſt Pallium) *quod noſtri Patriarchæ ar-*
„ *bitrantur a Lino poſt Petrum II. Romano Pon-*
„ *tifice inſtitutum, & in ſingulare poteſtatis pri-*
„ *vilegium noſtris Deo plenis Præſulibus datum.*
„ Et Euſebius Cæſarienſis *in Sermone de Epi-*
„ *phania* ſcribit: *Nihil antiquius veſte illa Sa-*
„ *cerdotali Præſulis noſtri, quæ illi veſti de ve-*
„ *teri Teſtamento ſucceſſit byſſo auroque contex-*
„ *tæ, qua in ſignum pleniſſimæ poteſtatis primus*
„ *Linus amictus eſt, cui ad typum dedit, &*
„ *nomen, ut a veteribus accepimus ſcriptoribus,*
„ *quam appellavit & Pallium.*

9 „ Cum autem aliquis Prælatus indiget Pal-
„ lio, illud primo per quempiam ex Advo-
„ catis conſiſtorialibus Procuratorem ab eo ad
„ hoc ſpecialiter conſtitutum a Summo Pon-
„ tifice in Conſiſtorio inſtanter, inſtantius,
„ & inſtantiſſime petitur. Pontifex excluſo
„ Advocato exquirit Patrum ſententias, an
„ dandum ſit Pallium, deinde committit prio-
„ ri Diaconorum Cardinalium, ut Pallium Præ-
„ lato, vel ejus Procuratori aſſignet: expe-
„ diuntur ſuper ea re Litteræ Apoſtolicæ in
„ forma conſueta, & primus Diaconorum Car-
„ dinalium imponit locum, & diem, ubi &
„ in quo Pallium conſignare debeat. Id ple-
„ rumque fieri ſolet in domo ipſius Cardina-
„ lis in ſua Capella; interdum autem in Ec-
„ cleſia S. Petri, & ſuper majus Altare; &
„ valde condecenter, maxime pro maximis
„ Eccleſiis, & ultramontanis. Statuta die
„ Prælatus ſi eſt præſens, vel ejus Procurator
„ in abſentia cum ſpeciali mandato venit ad
„ locum ordinatum. Adſunt Dominus primus
„ Diaconorum Cardinalium, & Subdiaconus
„ Apoſtolicus cum ipſo Pallio, qui Pallium
„ explicat ſuper medium Altaris. Prælatus ſi
„ eſt præſens, indutus ſuper Rochettum, ſive
„ Superpelliceum Planeta, genuflexus in gra-
„ du Altaris, ante Priorem Diaconorum ſtan-
„ tem in cornu dextro Altaris, ubi legitur
„ Evangelium, petit ſibi dari, & conſignari
„ Pallium, his verbis: *Ego N. electus Eccle-*
„ *ſiæ N. inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſime*
„ *peto mihi tradi, & aſſignari Pallium de Cor-*
„ *pore B. Petri ſumptum, in quo eſt plenitudo*
„ *Pontificalis Officii.* Tunc Dominus primus
„ Diaconorum accipiens Pallium de Altari im-
„ ponit illud ſuper humeros Prælati genuflexi
„ dicens: *Ad honorem omnipotentis Dei, &*
„ *B. Mariæ ſemper Virginis, atque BB. Apo-*
„ *ſtolorum Petri, & Pauli, nec non Eccleſiæ*
„ *N. tibi commiſſæ, tradimus tibi Pallium de*
„ *Corpore B. Petri ſumptum, in quo eſt pleni-*
„ *tudo Pontificalis Officii cum Patriarchalis,*
„ *vel Archiepiſcopalis nominis appellatione, ut*
„ *utaris eo infra Eccleſiam tuam certis diebus,*
„ *qui exprimuntur in privilegiis ab Apoſtolica*
„ *Sede conceſſis. In nomine Patris, & Filii,*
„ *& Spiritus Sancti. Amen.* Et illud cum
„ Subdiacono aptat, non tamen infigit ſpinu-
„ las, & recipit illum ad oſculum pacis.
„ Demum Clericus Cæremoniarum extrahit il-
„ li Pallium, & Advocatis teſtibus rogat ſe
„ de illo actu, plicat Pallium, & illud por-
„ tat ad dictum Prælatum, vel illud ſervat
„ in loco Sacro, quoad Prælatus recedat, &
„ tunc dat illi Pallium cum publico Inſtru-
„ mento.

„ Si autem Pallium tradendum ſit Procu- 10
„ ratori in abſentia Prælati, Procurator indu-
„ tus Superpelliceo genuflectit, ut de Præla-
„ to diximus, & petit Pallium, & jurat in
„ hanc formam; *Ego N. Procurator, & Pro-*
„ *curatorio nomine, & pro parte Rever. in Chri-*
„ *ſto Patris & Domini, Domini N. inſtanter,*
„ *inſtantius, & inſtantiſſime peto mihi tradi,*
„ *& aſſignari Pallium de Corpore B. Petri ſum-*
„ *ptum, in quo eſt plenitudo Pontificalis Offi-*
„ *cii, & promitto illud reverenter portare ei-*
„ *dem Rev. Patri D. N. nec pernoctabo in ali-*
„ *quo loco, niſi una nocte tantum, niſi præpe-*
„ *ditus fuero legitime, & tunc in Cathedrali*

„ *ipſius*, *& ſi non fuerit Cathedralis*, *in Col-*
„ *legiata*, *& ſi non fuerit Collegiata*, *in Pa-*
„ *rochiali Eccleſia remittam*, *& honorifice re-*
„ *ponam*, *ſic me Deus adjuvet*, *& hæc Sancta*
„ *Dei Evangelia*. Diaconus autem Cardinalis
„ accipiens Pallium de Altari imponit illud
„ ſuper humeros Procurarotis dicens: *Ad ho-*
„ *norem Omnipotentis Dei*, *& Beatorum Apo-*
„ *ſtolorum Petri & Pauli*, *& Domini noſtri*
„ *Papæ*, *ac Sanctæ Rom. Eccl. aſſigno tibi*
„ *Pallium de Corpore B. Petri ſumptum*, *in*
„ *quo eſt plenitudo Officii cum Archiepiſcop. no-*
„ *minis appellatione*, *nomine*, *& pro parte Rev.*
„ *in Chriſto Patris DD. noſtri N. & Eccleſiæ*
„ *N. ad quam electus eſt*, *ut eo utatur infra*
„ *Eccleſiam ſuam certis diebus*, *qui exprimun-*
„ *tur in privilegiis ab Apoſtol. Sede conceſſis*.
„ *In nomine Patris &c.* Et in fine Procurator
„ oſculatur illi manum, & rogat Clericum Cæ-
„ remoniarum, & petit Inſtrumentum; Cle-
„ ricus extrahit illi Pallium, plicat, & re-
„ portat, & conſervat in loco Sacro, quouſ-
„ que Procurator ſit diſceſſurus, & tunc dat
„ illi Pallium, & Inſtrumentum in publica
„ forma.

11 „ Qui Pallium ſunt recepturi, poſtquam
„ fuit petitum in Conſiſtorio, & conceſſum,
„ componunt primum cum Subdiaconis, nam
„ illi, ut ſupra diximus, tenent Pallia: Et
„ iſti accipiunt ſecundum valorem, & taxam
„ Eccleſiæ aliquando plus, aliquando minus
„ pro Centenario. Clerici Cæremoniarum, &
„ ipſi ratione Officii ſui, & inſtrumenti mer-
„ cedem ſuam exigunt ad proportionem ta-
„ xæ, & valoris Eccleſiarum, non tamen tan-
„ tum quantum Subdiaconi. Solent etiam
„ qui Pallium accipiunt dare dono duo Birre-
„ ta Diacono Cardinali, & totidem ſuis Ca-
„ merariis;" At circa hoc, & de quota ni-
hil firmi ſtatutum legitur, adeoque ſtandum
conſuetudini, & praxi pro qualibet differen-
tia temporum, & aliarum circumſtantiarum,
& hæc de Pallii occurrentibus Cæremoniis di-
cta ſufficiant.

12 Archiepiſcopus, & quilibet alius, cui Pallii
jus competit, debet intra tres Menſes a die
conſecrationis, ſi ante non fuit conſecratus,
vel a die confirmationis, ſi jam ante fuit
conſecratus, ceſſante juſto impedimento per
ſe, vel Procuratorem petere Pallium, alias
privatur commiſſa ſibi Dignitate; *cap. Quo-
niam* 1. *diſt.* 100. ubi ſic præciſe dicitur: *Pla-
cuit*, *ut quiſque Metropolitanus ultra tres Men-
ſes conſecrationis ſuæ ad fidem ſuam exponendam*,
Palliumque ſuſcipiendum ad Apoſtolicam Sedem
non miſerit, *commiſſa ſibi careat Dignitate*. *Sit-
que Metropolitanis aliis licentia poſt ſecundam*,
& tertiam commonitionem, *viduatis Eccleſiis cum
conſilio Romani Pontificis ordinando Epiſcopos
ſubvenire*; & clariſſime in ejus Summario:
Infra tres Menſes fidem ſuam exponere, *& Pal-
lium poſtulare a Romana Eccleſia quiſque Me-
tropolitanus ſtudeat*. Hodie vero ex Tridentino 13
ſeſſ. 7. *cap.* 9. alii tres Menſes dantur ad pe-
tendam conſecrationem; qui etiam ad peten-
dum Pallium conſequenter dari cenſentur; Bar-
boſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 7. *n.* 115. An- 14
te receptionem Pallii non licet Archiepiſcopo,
quamvis ſit conſecratus in Epiſcopum, immo
etiamſi poſſeſſionem acceperit, nec ſe Archie-
piſcopum nominare, ut etiam diximus *num.* 5.
nec eos actus exercere, qui ſunt Juriſdictio-
nis majoris, quos non ut ſimplex Epiſcopus,
ſed tamquam Archiepiſcopus facere videtur,
ut convocare Concilium, viſitare Provinciam,
& hujuſmodi, textu expreſſo *in cap. Quod
ſicuti* 28. *de electione* his verbis: *Præterea cum
non liceat Archiepiſcopo ſine Pallio convocare
Concilium*, *conficere Chriſma*, *dedicare Baſili-
cas*, *ordinare Clericos*, *& Epiſcopos conſecrare*;
multum profecto præſumit, *qui*, *antequam impe-
tret Pallium*, *Clericos ordinare feſtinat*, *cum id
non tamquam ſimplex Epiſcopus*, *ſed tamquam
Archiepiſcopus facere videatur*. Poteſt tamen 15
Archiepiſcopus confirmatus ante receptum Pal-
lium ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, de-
mandare ſuis Suffraganeis, qui licite de ejus
mandato poſſunt talia exercere, textu claro
in cap. Suffraganeis 11. *de electione*, his ver-
bis: *Suffraganeis alicujus Metropolitani*, *ad man-
datum ipſius poſt confirmationem electionis ſuæ*,
etſi Pallium non receperit, *licitum eſt Electum*,
qui ad ejus Juriſdictionem pertinet, *conſecrare*.
Si vero Archiepiſcopus jam conſecratus in 16
Epiſcopum ante receptum Pallium faciat ea,
quæ ſibi proveniunt ex Pallio circa poteſtatem
Ordinis, & Chriſmatis &c. tunc ipſa ſunt
valida, ſed Archiepiſcopus peccat contra Ca-
nones, & Jura, & per hoc fuit dictum ſupra
quod *ante receptum Pallium non licet Archiepi-
ſcopo &c.* non autem quod non poſſit; Azo-
rius *Inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 34. *q.* 6.
Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 7. *num.* 17.
& alii.

Quamvis Papa in omnibus Miſſarum ſolem- 17
niis ſemper, & ubique locorum Pallio utatur,
quia aſſumptus eſt in plenitudinem Eccleſia-
ſticæ Poteſtatis, quæ per Pallium ſignificatur;
cit. cap. Ad honorem 4. & quam habet in to-
ta Eccleſia Catholica; *cap. Cuncta* 17. *& cap.*

Per

Digitized by Google

18 *Per principalem 21. cauſ. 9. q. 3.* Archiepiſco-
pi tamen, Primates, Patriarchæ, & alii qui-
bus Pallium conceſſum eſt, ut Epiſcopus Oſtien-
ſis, Papienſis, Lucenſis, Bambergenſis, Quin-
que-Eccleſienſis, & omnes qui ſunt hoc pri-
vilegio muniti, eo nec ſemper, nec ubique,
ſed in Eccleſia tantum ſuæ reſpective Diœce-
ſis, & Provinciæ, & certis tantum diebus
uti debent, quoniam in partem ſollicitudinis,
& non in plenitudinem poteſtatis, ſunt voca-
ti, textu expreſſo *in cap. Ad honorem 4. de
Auctorit. & uſu Pallii, & cap. Ex tuarum 5.
cap. Cum ſis 6. eodem titulo & cap. Pallium 6.*
19 *diſt.* 100. Et iſti poſſunt etiam Pallio uti in
Eccleſiis exemptis; *Clem. cap. Archiepiſcopo 2.
de privilegiis, &* Gloſſa *ibi verb. Pontificali-
bus*; & Barboſa *lib. 1. Juris Eccleſ. cap. 7.*
20 *num.* 195. cum multis aliis ibi citatis. Dies
autem, quibus ipſi Pallio uti poſſunt, generali-
ter enumerantur a Gloſſa *in cit. cap. Ad ho-
norem 4. hoc tit.* & partim ab Hoſtienſi *in
Summa h. tit. n.* 5. & ſunt Nativitas Domi-
ni, Feſtivitas S. Joannis, & S. Stephani,
Circumciſio Domini, Epiphania, Dominica
Palmarum, Cœna Domini, Sabbathum San-
ctum, Tres dies Reſurrectionis, Aſcenſio Do-
mini, Tres dies Pentecoſtes, Feſtivitas S. Joan-
nis Baptiſtæ, & omnium Apoſtolorum, Qua-
tuor Feſtivitates Beatæ Mariæ V. S. Michae-
lis, & Omnium Sanctorum, Dies Dedicatio-
nis Eccleſiarum, Conſecrationis Epiſcoporum,
Ordinationis Clericorum, & dies Anniverſa-
rius ipſius Palliati, atque Feſtivitates princi-
21 pales ſuæ Eccleſiæ Cathedralis. Particulariter
tamen ſunt attendendi dies in cujuſque privi-
legiis expreſſi; *cap. Quia nos 7. de Auctorit.
& uſu Pallii*, his verbis: *Non debes ſemper
celebrare cum Pallio, ſed diebus illis dumtaxat,
qui in Eccleſiæ tuæ privilegiis ſunt expreſſi.*
22 Archiepiſcopi, & alii Jus Pallii habentes,
nequeunt uti Pallio extra Miſſarum ſolemnia;
cap. Ad honorem 4. hoc tit. ibi; *In Miſſarum
ſolemniis cap. Pallium 6. diſt.* 100. ibi: *Pal-
lium tibi tranſmiſimus, quo Fraternitas tua in-
tra tuam Eccleſiam ad ſola Miſſarum ſolemnia
utatur;* & clariſſime in ejus Summario ſic:
*Non niſi ad Miſſarum ſolemnia Archiepiſcopo uti
Pallio licet; & cap. Contra 8. eadem diſt.* 100.
ibi: *Illud Frater Chariſſime non putamus tibi
ignotum, quod pene de nullo Metropolitano in
quibuslibet mundi partibus ſit auditum extra Miſ-*
23 *ſarum tempus uſum ſibi Pallii vindicaſſe.* Nec
etiam Pallio uti poſſunt extra Eccleſiam; *cap.*
24 *Cum ſuper, hoc tit.* Unde ſi ſub Papilione, ſeu
Tentorio in Caſtris, aut in Domo privata ex-
tra Eccleſiam propter neceſſitatem, Archiepi-
ſcopus, vel alius Palliatus celebret, Pallio uti
non poteſt; Gloſſa *marg. in cap. Cum ſis 6.
hoc tit.* Joannes Andreas *num.* 3. Sicuti nec 25
etiam ſi proceſſionaliter, aut alio modo ab
Eccleſia exeat, textu expreſſo *in cap. Cum
ſuper 1. eod. tit.* his verbis: *Si vero te Sacris
indutum veſtibus Eccleſiam proceſſionaliter, vel
alio modo exire contigerit, tunc tuo Pallio mini-
me uti debes;* Gloſſa tamen *in cap. Pallium 6.* 26
diſt. 50. dicit quod Archiepiſcopus etiam in
Synodo uti poſſit Pallio; quod ipſum etiam
videtur colligi *ex cap. Quod ſicut 28. de ele-
ctione §. Præterea*, ubi dicitur, quod *non licet
Archiepiſcopo ſine Pallio convocare Concilium.*
Et quod *Archiepiſcopus poſſit uti Pallio in Syno-* 27
do tenet Petra *t. 5. in Conſt. 3. Pii II. ſect.
unica num. 29. & n. 32.* ubi dicit *Benedictum
XIII. ante Pontificatum ſemper uſum fuiſſe Pal-
lio in Synodis Provincialibus celebratis in Eccle-
ſia Benevent. & S. Carolum in Eccleſia Mediol.*
Sicuti etiam probabile eſt, ſi Altare portati- 28
le ob populi multitudinem, quam Eccleſia
capere non poſſit, præ foribus ejus extruatur,
Archiepiſcopum in eo ſolemniter cum Pallio
celebrare poſſe, quia, ut recte dicit Pithing
hoc tit. num. 10. non ſolet haberi ratio ejus,
quod per accidens in aliquo caſu contingit,
& cum talis celebratio ſubſtituatur in locum
ejus, quæ in Eccleſia fieri deberet, conſequen-
ter iiſdem privilegiis gaudere debet. In hac 29
tamen re ſpectandum eſt, quæ ſit cujuſque Ec-
cleſiæ conſuetudo; Layman *in cap. Cum ſis 6.
h. tit. n.* 2. Pirhing *loco cit.* & alii.
Archiepiſcopi, & alii Jus Pallii habentes 30
nequeunt ſine ſpeciali privilegio Papæ uti Pal-
lio in aliena Provincia, neque de conſenſu
ejus, ad quem ſpectat Eccleſia, & Provincia;
c. Cum ſuper 1. hoc tit. ubi uſus Pallii reſtrin-
gitur, & conceditur Archiepiſcopo dumtaxat
in ſua Eccleſia, ibi: *Tradimus tibi Pallium,
ut eo infra Eccleſiam tuam utaris; quod ita in-
telligitur videlicet infra quamlibet Eccleſiam Pro-
vinciæ tibi commiſſæ;* & clariſſime in ejus
Summario ſic: *Intra quamlibet Eccleſiam Pro-
vinciæ ſuæ Archiepiſcopus Pallio uti poteſt, ſed
extra non poteſt.* Immo neque Pallio ibi uti 31
poſſunt, etiamſi adſit generalis Regni conſue-
tudo; *cap. Ex tuarum 5. hoc tit.* ubi Innocen-
tius III. reſcribens Archiepiſcopo Compoſtel-
lano declarat, quod *talis conſuetudo dicenda ſit
potius corruptela;* Et in ejus Summario expreſ-
ſe dicitur: *Archiepiſcopus extra ſuam Provin-
ciam Pallio uti non poteſt, etiamſi hoc habeat
conſuetudo.* Et licet ibi Pontifex concedat tali 32
Ar-

Digitized by Google

Archiepiſcopo, ut pro conſecrandis ſuis Suf-
fraganeis, vel Clericis Ordinandis, poſſit uti
Pallio in Eccleſia, & Provincia aliena de con-
ſenſu ejus, ad quem pertinet Eccleſia, hoc
tamen eſt ex ſpeciali privilegio ipſi ſoli pro-
pter ſpecialia motiva conceſſo, unde ſine nu-
va gratia Pontificis non debet extendi ad alius,
juxta Gloſſ. *in c. Cum ſis 6. hoc tit. verb. Ubi-
cumque*, ubi dicit, quod Archiepiſcopus extra
ſuam Provinciam uti poteſt Pallio *ubicumque,
ſi habeat privilegium ad hoc, & ille ad cujus
Provinciam, vel Diœceſim tranſit, id permittat
ſecundum caput, Ex tuarum*. Quam Gloſſam ſe-
quuntur Doctores communiter, teſte Ruſæo apud
33 Barboſ. *lib.* 1. *Juris Eccleſ. c. 7. n.* 108. Tria
enim requiruntur, ut Archiepiſcopus poſſit
uti Pallio in aliena Diœceſi, & Provincia, ut
colligitur *ex cit. c. Ex tuarum*, & notat *ibi*
Hoſt. *in fine*, & Abbas *n.* 11. nempe privile-
gium Papæ, permiſſio ejus, ad quem ſpectat
Eccleſia, & ut una ex cauſis in textu expreſ-
ſis interveniat, ita ut uno horum deficiente,
non poſſit uti Pallio in aliena Provincia, li-
cet habeat pleniſſimam facultatem ejus, ad
quem ſpectat Eccleſia; quia cum hic Pallium
ſine ſpeciali Papæ Privilegio dare non poſ-
ſit, neque uſum illius concedere poteſt alteri
in ſua Eccleſia, vel Provincia ſine ſpeciali
privilegio Papæ.

34 Archiepiſcopi, & alii Jus Pallii habentes
poſſunt tam in ſua, quam in aliena Provin-
cia, & Diœceſi privatim celebrare ſine Pallio;
cap. Quia nos 7. de Auctorit. & uſu Pallii, ibi:
*Tam in tua, quam in aliena Diœceſi potes ſine
Pallio, & Sandaliis celebrare, qui utique in
tua Diœceſi non debes ſemper celebrare cum Pal-
lio, ſed diebus illis dumtaxat, qui in Eccleſiæ
tuæ privilegiis ſunt expreſſi*, & colligitur etiam
ex *cap. Ad honorem 4. hoc titulo & cap. Pal-
lium 6. diſt.* 100. ubi circa uſum Pallii fit men-
35 tio tantum de Miſſarum ſolemniis. Sic etiam
poſſunt immo debent, ſecluſo ſpeciali privile-
gio, celebrare ſine Pallio in Miſſis Defuncto-
rum; *cit. cap. Quia nos 7. hoc titulo* ibi: *Sic-
que ſoluta eſt quæſtio, an ſit licitum pro Defun-
ctis cum Pallio celebrare*, & ibi Gloſſa verb.
Quarta, ubi ſic habet: *quia reſpicere debet pri-
vilegium ſuum, & ſi ibi continetur quod poſſit
celebrare cum Pallio pro defunctis, ita obſervet
ſecundum quod ibi continetur*, & *ibi* Innocent.
& Abbas *n.* 3. & 6.

36 Archiepiſcopus nequit alteri Archiepiſcopo
Pallium ſuum commodare; *cap. Ad hoc 2. hoc
tit.* ibi: *An hoc quod quæſitum eſt a nobis ex
parte tua, utrum liceat tibi Pallium tuum Me-
tropolitano alii accommodare . . . Reſpondemus,
quod non videtur eſſe conveniens, ut Pallium
tuum alienis commodes, cum Pallium Perſonam
non tranſeat, ſed quiſque cum eo debeat (ſicut
tua novit diſcretio) ſepeliri*. Et expreſſe ha-
betur in hujus Summario: *Archiepiſcopus alteri
Archiepiſcopo Pallium ſuum accommodare non* 37
poteſt. Pallium enim, ut clare deducitur ex
ipſo textu, eſt privilegium Perſonale conceſ-
ſum Perſonæ cum reſtrictione ad locum, ideſt
ad Eccleſias propriæ Diœceſis, & Provinciæ,
adeoque debet ſequi Perſonam uſque ad mor-
tem, & cum ea ſepeliri. Sic Archiepiſcopus 38
tranſlatus ad alium Archiepiſcopatum, non
poteſt uti priore Pallio, ſed debet obtinere
novum Pallium; *cap. Bonæ memoriæ 4. de Po-
ſtulation. Prælatorum, in fine*, ibi: *A vinculo,
quo tenebatur Coloccenſis Eccleſiæ, abſolventes,
ad Metropolim Strigonienſem transferimus, &
ei licentiam tribuimus tranſeundi; Pallium* (no-
ta: erat enim utraque Eccleſia Archiepiſco-
palis) *Pallium ei ad nomen, & uſum ejuſdem
Eccleſiæ tranſmiſſuri*, & Gloſſa ibi dicens, quod
Pallium datur Perſonæ, ſed contemplatione loci,
adeoque mutando locum ſeu Eccleſiam, de-
bet & mutari Pallium. Et in ſecunda Eccle- 39
ſia non poterit Archiepiſcopus uti niſi Pallio
ſecundo ſibi conceſſo contemplatione illius ſe-
cundæ Eccleſiæ: licet ſecum poſſit, & debeat
aſportare etiam primum Pallium (cum Pal-
lium *ex cit. cap. Ad hoc 2. hoc tit.* ſequatur
Perſonam uſque ad mortem, & debeat cum
eo ſepeliri) ad hoc ut poſſit cum utroque ſe-
peliri. Ita tamen, ut mortuus Archiepiſcopus 40
veſtiatur Pallio poſterius accepto pro ſecunda
Eccleſia, & alterum acceptum pro prima Ec-
cleſia ſupponatur capiti ejus, ut docent Inno-
cent. Hoſtienſ. Abbas *in cit. cap. Ad hoc 4.
hoc tit. num.* 2. & alii paſſim. Et dato quod 41
Archiepiſcopus retineat duos Archiepiſcopatus
ſimul & ſemel, debet habere duo Pallia,
unum pro unaquaque Eccleſia, uti accidit in
Cardinali de Judice, qui cum eſſet Archiepi-
ſcopus Montis Regalis, optavit Epiſcopatum
Oſtienſem, qui gaudet privilegio Pallii, &
etiam pro hac Eccleſia recepit Pallium a Be-
nedicto XIII. Petra *in Conſtit. 3. Pii II. n.* 39.
in fine.

Archiepiſcopus, qui renunciavit Archiepiſco- 42
patui, non poteſt amplius in illa Provincia,
neque alibi, uti Pallio, quamvis transferatur
ad Eccleſiam Epiſcopalem; *cap. Ad ſupplica-
tionem, de renunciatione*, ubi Innocent. III. de
Archiepiſcopo Raguſienſi, qui ob mortis pe-
riculum renuntiaverat Archiepiſcopatui, &
fue-

fuerat tranſlatus ad Eccleſiam Epiſcopalem , ſic ſtatuit : *Cui conceſſimus , ut in ipſo Epiſcopatu abſque uſu Pallii Officium Epiſcopale valeat exercere* ; & ſic expreſſe decrevit Sacra Congreg. Rit. *in Majoricen.* 16. *Octob.* 1604. Im-
43 mo Archiepiſcopus, qui ſponte ſua ſuo ſe Archiepiſcopatu abdicavit , ſi iterum ad eamdem
44 Eccleſiam eligatur, alio indiget Pallio . Sicuti etiam Archiepiſcopus , qui ſemel habuit Pallium unius Archiepiſcopatus , ſi ab illo ad alium transferatur, iterumque redeat ad priorem , indiget novo Pallio ; Petra *tom.* 5. *in Conſtitut.* 3. *Pii II. n.* 34. Rodericus a Cunha *in compend. ad cap. Pallium* 6. *diſt.* 100. Diana *Moral. reſolut. part.* 1. *tract.* 6. *reſolut.* 37. *verſ. notandum eſt*. Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ.*
45 *c.* 7. *n.* 122. *& ſeq.* Archiepiſcopus vero, ſi perdat Pallium a Papa acceptum, vel caſu igne comburatur , poterit abſque illo Pontificalia munia exercere , donec aliud obtineat Pallium , ſicuti in tali caſu petere tenetur ; Petra *loco*
46 *cit. num.* 38. & Doctores mox citati . Pallium conceſſum , & non traditum Archiepiſcopo , cum non poſſit eo amplius uti , eſt comburendum , & cineres in Sacrario ponendi ; Sacra Congreg. Rit. *in cauſa Urbis Subdiaconorum* 4. *Maii* 1606.

Additiones ex aliena manu .

47 Egregie fallitur *Auctor* originem Pallii *n.* 8. ab uſque temporibus Apoſtolorum repetendo . Pro comperto enim , exploratoque habetur apud omnes magnæ notæ, ac emunctioris na-
48 ris viros : quod Pallium fuerit primitus orna-
49 mentum Imperiale , quo forſan Imperatores Gentiles utebantur ad indicandam Pontificiam poteſtatem, quam una cum cæteris majoribus
50 Reip. liberæ dignitatibus uſurparunt : Imperatores vero Chriſtiani fuere, qui ad Epiſcopalem Ordinem in Eccleſia cohoneſtandum , ipſum primo impertiti fuerunt Summo Pontifici , ac Patriarchis , tum Metropolitanis , & demum etiam aliis Epiſcopis .
51 Quo vero tempore , & a quibuſnam Imperatoribus fuerit primum hujuſmodi ornamentum Summo Pontifici , cæteriſque Patriarchis communicatum , hactenus incompertum eſt .
52 Illud tamen certum eſt , tempore S. Gregorii , & Juſtiniani Imperatoris tam in Eccleſia Latina , quam in Eccleſia Græca Pallium in uſu fuiſſe ; ut manifeſtiſſima res eſt ex illius Epiſtolis (quarum plura fragmenta refert Grat. *diſt.* 100.) atque ex Novellis laudati Imperatoris Conſtitutionibus .

Manifeſtum inſuper ex S. Gregorii Epiſto- 53
lis eſt , quod ipſi quoque Summi Pontifices diu ab initio ejuſmodi ornamentum tamquam ex munificentia & pietate Imperatorum profectum, non aliter communicarent aliis, quam prius obtento illorum aſſenſu . Verum poſte- 54
rioribus ejuſmodi ornamentum jure ſuo Summi Pontifices conferre Archiepiſcopis cœperunt ; ſed non eadem prorſus forma , & ſolemnibus , quibus nunc utitur Eccleſia. Quæ quidem omnia ſingillatim hic expendere longum eſſet ; unde ut de Pallii forma , materia , & uſu , antiquitus tam in Eccleſia Græca , quam Latina receptis , conſule Thomaſſinum , qui totam rem fuſe , & erudite perſequitur *Vet. & Nov. diſcip. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 53. *& ſeqq. uſque ad* 57. Adde Van-Eſpen. *Jur. Eccleſ. Univerſ. part.* 1. *tit.* 19. *cap.* 5. & Bohemer. *in decret. lib.* 1. *tit.* 8. *per tot.* qui tamen caute eſt legendus ; In primis autem eruditiſſimam *Diſſertationem Hiſtorico-Canonicam de Pallio* Johannis Gaſpari Barthel , Herbipoli , ſeu potius Romæ , anno 1743. ſecundo editam , in qua res antea obſcura mirum in modum illuſtratur : De hodierna vero Eccleſiæ diſciplina fuſe differit Auctor .

ARCHIMANDRITA.

Archimandrita ſic appellatur ex vocabulis 1
Græcis , *Archos* , & *Mandra* , quæ latine idem ſonant , ac *Pater* , & *Prælatus* omnium Abbatum , qui ſub eo exiſtunt . Unde in pro- 2
pria ſui ſignificatione idem eſt ac Abbas Generalis , ſeu ſupremus aliorum Ordinum , & licet in Ordine Divi Baſilii varii Superiores locales particularium Monaſteriorum vocantur etiam Archimandritæ , ſicuti Superiores locales variarum Religionum vocantur etiam Abbates , cum Archimandrita , & Abbas idem ſit , ut exponit Gloſſa *in Epiſt. Inter Claras* , §. *Manifeſtum igitur* , *in verb. Archimandrita* , *Cod. de Summa Trinit. & Fide Catholica* ; Fagnan. *in cap. Ut Abbates n.* 6. *de ætate* , *& qualitate præficiendor.* Tamen Archimandrita in 3
rigoroſo ſuo ſignificatu in hoc differt ab Abbate , quod Abbas , ut ſic , importat præeſſe unico Monaſterio , Archimandrita vero , ut ſic , importat præeſſe pluribus Monaſteriis . Abbas enim eſt ſolum Pater ; Archimandrita 4
vero eſt primus , & Princeps Patrum , ut apud Rocchum Pirrum *in Hiſtor. Sicil. Sac. lib.* 4. *notitia Archimandritatus Meſſanæ* .

Hoc

Digitized by Google

5 Hoc Archimandritæ nomen maxime in uſu fuit apud Græcos in Oriente, & de eo fit mentio per Juſtinianum in *l. Reddentes*, §. *omnes vero*, *Cod. de Summ. Trinit.* ibi: *Omnes vero Sacerdotes Sanctæ, Catholicæ, atque Apoſtolicæ Eccleſiæ, & Reverendiſſimi Archimandritæ Sanctorum Monaſteriorum*; Et in *Concilio generali Epheſino part.* 1. *n.* 3. nec non *in Concilio Calcedonenſi art.* 1. in quo ſubſcripſerunt poſt Epi-
6 ſcopos vigintiduo Archimandritæ. In Italia vero cœpit in uſum devenire anno 1094. quo Rogerius primus Siciliæ Rex quemdam Bartholomæum Monachis Baſilienſibus præficiendum duxit ſub nomine Archimandritæ, & exinde Regum munificentia in Sicilia, & Calabria variis auctis, & ſatis ditatis Monaſteriis ejuſdem Ordinis, omnes eorum Abbates, ſeu locales Superiores Archimandritæ ſubjiciebantur, eique ſingulis annis die 6. Auguſti in Feſto S. Salvatoris cum ſuis Monachis obe-
7 dientiam præſtabant. Viciſſitudine tamen temporum rebus in hac Religione varie mutatis, fuit Apoſtolica auctoritate ſtatutum, ut, ſicut adhuc impræſentiarum ſervatur in Monaſterio S. Salvatoris Meſſanæ, in eo creetur Commendatarius Archimandrita Prælatus ſæcularis cum omnibus fere proventibus, excepta alimonia pro Monachis, & in eumdem Prælatum translata eſt Juriſdictio Archimandritæ, ſolumque retinent Monachi inſtar Canonicorum Eccleſiæ Cathedralis, ut Vicarium Generalem Capitularem Monachum ejuſdem inſtituti, vacante Sede Archimandritali, eligant, hocque privilegium alias per Pontifices, & Reges conceſſum nunc pro antiqui decoris monumento habent etiam ex declaratione Sac. Congr. ut teſtatur Rocchus Pirrus ejuſdem Ordinis *in vita S. Baſilii fol.* 378.

8 Juriſdictio igitur, & præeminentia in loca, & ſubditos dicti Archimandritatus reſidet penes Commendatarium, ex Brevi Urbani VIII. *ſub die* 23. *Februar.* 1635. in quo declaratum fuit, Archimandritam Commendatarium habere Diœceſim propriam, & diſtinctam, ac ſeparatam a quavis alia Diœceſi cum Juriſdictione ordinaria, & quaſi Epiſcopali, & cognitione cauſarum Civilium, & criminalium privative quo ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos; ac nullum alium Superiorem habere, quam Sedem Apoſtolicam: nec non cum facultate Beneficia conferendi, Pontificalia cum Mitra gemmata, Baculo Paſtorali, Cruce Pectorali, ac Baldachino exercendi, benedictionem ſolemniter, vel private populo impertiendi, per vias Crucem argenteam ante ſe per Capellanum deferri faciendi, habendique erectum Tribunal in Civitate Meſſanæ, ac ibi, & in quavis ejus parte deputandi Vicarium Generalem, Aſſeſſorem, Advocatum, & Procuratorem Fiſcalem, Familiamque neceſſariam pro Juſtitia adminiſtranda, & Juriſdictionem exercendi in ſuos ſubditos, deferendi habitum violacei coloris ubique, cum Rochetto, & Mozzetta, aliaque ornamenta Epiſcopalia. Hic Archimandritatus Meſſanenſis eſt 9
de Jurepatronatus Regis, & in maxima veneratione habetur. In Capella Pontificia habet 10
uſum Rocchetti, & Cappæ: & ſedet primus poſt Epiſcopos, ut notavit Gaſpar Servantius Magiſter Cæremoniarum Papæ *anno* 1634. & Pignatelli *tom.* 1. *conſultat.* 105. *num.* 24. Et ſic litteraliter Petra *in Conſtit.* 6. *Alexandri III. num.* 15.

Palatium hujus Archimandritæ habitantis in 11
Civitate Meſſanenſi, etiam conductitium, non fixum, nec cohærens alicui Eccleſiæ, concurrente legitima conſuetudine, gaudet Immunitate, quemadmodum gaudet Palatium Epiſcoporum in locis propriæ Juriſdictionis, licet non exerceat Juriſdictionem, niſi in proprios ſubditos. Secundo idem Archimandrita exer- 12
cens Juriſdictionem in ſuos ſubditos, poteſt procedere ad Cenſuras, & alias pœnas juxta Sacros Canones, & Conſtitutiones Apoſtolicas contra Magiſtratus Laicos, & alios quoſcumque ipſum in exercitio dictæ ſuæ Juriſdictionis perturbantes. Tertio familiares dicti Ar- 13
chimandritæ etiam ad tempus conducti, durante ſervitio, gaudent privilegio Fori, concurrente eadem legitima conſuetudine: Sacra Congr. Immunitatis *in una Meſſanenſi 6. Novemb.* 1634. *lib.* 2. *decr. Paul. p.* 221. Archi- 14
mandrita Meſſanenſis non tenetur ad perſonalem reſidentiam, ex decreto Sac. Cong. Concilii reſponſivi ad ſequens quæſitum: *An Abbas Commendatarius Monaſterii Ordinis S. Baſilii Nullius, Provinciæ Meſſanenſis, Archimandrita nuncupatus, Juriſdictionem Spiritualem, & temporalem habens cum uſu Baculi, & Mitræ, non tamen Curam aliquam Regularem, nec Sacramentalem Monachorum, vel Perſonarum Sæcularium, teneatur ad perſonalem reſidentiam, & maxime cum Commendatarii hucuſque non reſederint; die* 2. *Aprilis* 1646. Sac. Congreg. *Eminentiſſimorum Cardinalium Conc. Trident. interpretum poſt maturam diſcuſſionem cenſuit, ad perſonalem reſidentiam non teneri ſupradictum Archimandritam Commendatarium.* Sic refertur a Rocho Pyrrho *in dicta notitia hujus Monaſterii fol.* 42.

Ad-

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

15 Archimandritarum nomen ex Græcis vocabulis ἀρχὸς καὶ μάνδρα originem duxiſſe, optime poſt alios adverrit *Auctor num.* 1. Ἀρχὸς enim græce idem eſt ac *Princeps*, *Dux*, *is qui Imperium obtinet*, μάνδρα *ſpelunca*, *cubile*, *grex* eſt, & etiam *Monaſterium* apud Gregorium Alexandrinum in *vita B. Chryſoſt.* Dorotheum *doctr.* 23. Nicephorum Calliſtum *lib.* 14. *cap.* 51. Alcuinum *Epiſt.* 27. & *lib.* 2. *in vita S. Wilibrordi*, in charta Rogerii Regis Siciliæ apud Rocchum Pirrum *in Hiſtor. Sicil. Sacr. tom.* 1. *pag.* 304. Adde Hæfienum *diſquiſ. Monaſt. lib.* 3. *tract.* 3. *diſq.* 1. Habertum *in Obſ. ad edict. Patriar. quæ ad Archimandrit. &c. ſpectant.*

16 Dicta Monaſteria ἀπὸ τῶν μανδρῶν quidam
putant, a ſpecubus, & cavernis, in quibus
primitus Monachi habitarunt; Alciatus *in L.*
17 *ult. de Summ. Trin. & fid. Cath.* Alii, ut Budæus, a grege Monachorum, cui ceu *mandræ*, ideſt ovili, præſint paſtores Abbates: quippe Latinis quoque *mandra* pro grege paſſim ſumitur, ut apud Juvenalem *Sat.* 3. Martialem *lib.* 4.

18 Hinc *Mandrita* pro *Monacho* accipitur in Epitaphio Gaitelgrimæ Principis Beneventanæ apud Du-Cange *in* Gloſſ. *ad Script. med. & inf. Lat. ver. mandrita*, ab Ermenoldo *in vita S. Solæ Monachi cap.* 9. in Concilio Conſtantinopolitano ſub Menna *act.* 5. Vide Gloſſar. Fabroti *ad Cedrenum ver.* μανδρίτης.

19 Quare factum ut is qui *mandritis* præerat, *Archimandrita* diceretur, quaſi *Princeps Mandritarum*; Avitus Viennenſis *Epiſt.* 2. *Copioſæ Monachorum multitudinis præpoſitus fuit; cujus officii perſonas Epiſcopi Orientales Archimandritas appellant.* Et vetus interpres Concilii Chalcedonenſis *Archimandritam*, Monachorum Principem interpretatur. Confer Du-Cange *in* Gloſſ. *Med. & inf. Latin. verb. Archimandrita.*

20 Archimandrita non ſolum in hac ſignificatione accipitur, ſed & pro quovis Prælato etiam Archiepiſcopo, ut in charta Dagoberti Archiepiſcopi Bituricenſis relata a Du-Cangio *loc. proxime cit.* in tabulario Eccleſiæ Gratianopolitanæ; Adde Vitam Sancti Gebardi Archiepiſcopi Salisburgenſis apud Caniſium *tom.* 6. *pag.* 1251. *Analecta* Mabillonii *tom.* 1. *p.* 98. Quare Ugutio apud ſæpe laudatum Du-Cange *verb. mandra*, *Archimandrita*, ſcribit, *Princeps vel Paſtor ovium, unde quadam translatione Epiſcopi, & Archiepiſcopi, & Sacerdotes dicuntur Archimandritæ, quaſi Paſtores ovium Chriſti.*

Archimandritarum dignitas apud Græcos alia 21
fuit a dignitate Ἡγουμένου, ſeu Abbatis, licet quandoque promiſcue accipiantur, ut in Concilio Epheſino *par.* 1. *n.* 30. *in Novell.* 125. & 126. *cap.* 5. §. 2. Vide Habertum *in obſ. ad edict. Patriar. quæ ad Archim. &c. ſpectant.*
Eaque ſuperior in jure Græco-Romano, apud 22
laudatum Habertum *in Archieratico pag.* 579. Exarcho Monaſteriorum, qui Viſitatoris vicem obtinuit, præponitur, ut & Hegumenis, & *apud Codinum cap.* 14. §. 19. & *c.* 20. §. 16. Protoſyncellis.

Archimandritæ a Patriarchis promoveban- 23
tur, ut liquet ex *Pontificali Eccleſiæ Græcæ ſub tit. Ritus elect. & deſign. Patriar. Epiſc. & Archim.* edito ab Haberto *pag.* 434. & ex *forma inſtitut. Archimandr. apud eundem loc. cit. pag.* 570. Idem Goarus ſcribit *in* Εὐχολογ. *pag.* 240. Ἀρχιμανδρίτας *ſuperiores perpetuos a Patriarcha Monaſteriis ſibi ſubjectis præfectos, hoc Epiſcopali privilegio donatos, ut ſcilicet Lectores ordinare valeant, quo non gaudent cæteri, qui* Ἡγουμενοὶ *nude appellantur.*

Sed præ cæteris vim hujuſce vocabuli pro- 24
dit Rogerius Siciliæ Rex in Sigillo, ſeu Diplomate pro Monaſterio SS. Salvatoris apud Rocchum Pirrum *in Hiſt. Sicil. Sacr. lib.* 4. *Notitia Archimandritatus Meſſanæ*, & ex Græca lingua translato a Conſtantino Laſcari apud Du-Cange *in* Gloſſ. *ad Script. med. & infimæ Græcitat. ſub verb.* Μανδρίτης, ubi inter alia privilegia a Rogerio conceſſa Archimandritæ, & illud impertiit: *habere dominationem & propriam poteſtatem in omnibus dictis Monaſteriis & Grangiis ſubjectis, ac Abbatibus, & hominibus omnibus, Clericis, & Laicis, & eorum ſubjectis eiſdem Capitaneis Monaſterii tam in ſpiritualibus quam in temporalibus, & diligenter examinare & recte judicare, & ad finem cauſas perducere, ſicut Pater Archimandrita judicaverit. Ipſe autem Archimandrita, & ſucceſſores ejus, non judicentur ab aliqua perſona, neque alicui reſpondeant, niſi noſtræ ſoli Celſitudini, & ſucceſſoribus noſtris.*

Ad quod Diploma reſpiciens Card. Petra 25
Comment. ad Conſtit. Apoſt. tom. 2. *ad Conſtit.* 6. *Alexandri III.* Archimandritarum nomen, inſtitutionem, ac ſeriem, ab eodem Rogerio Rege deducit; quod non alio ſenſu accipiendum eſt, quam vel primum Rogerium in Civitate Meſſanenſi inſtituiſſe Archimandritæ dignitatem, vel ab ipſo auctam fuiſſe. Nam alias falſus in eo eſſet Card. Petra,

cum

Digitized by Google

cum Archimandritarum mentionem multis ante Rogerium ſæculis deprehendamus factam fuiſſe in Concilio Epheſino *p.* 1. *n.* 30. *An.* 431., & frequentiſſime poſtea occurrat.

26 Per Conſtitutionem editam ab Alexandro III. anno 1175. quæ incipit *Apoſtolicæ Sedis*, confirmatæ fuerunt omnes donationes a Rogerio obtentæ, & dictus Archimandritatus receptus fuit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, ita ut veram exemptionem acquiſiverit oraculo, ut decet, Sedis Apoſtolicæ, quæ omnia privilegia & ampliora translata fuerunt ex Brevi Urbani VIII. *ſub die* 23. *Februarii* 1635. in Abbatem Commendatarium, ut vidit Auctor *num.* 8.

27 Archimandritam Meſſanenſem non poſſe dare Dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos, reſolutum referunt Fagnanus in *cap. Significaſti de offic. Archidiac. num.* 26. & Petra *Comm. ad Conſt. Apoſtol. ad Conſt.* 6. *Alex. III. in Epit. num.* 17.

28 Ex concordia inita inter Epiſcopum Meſſanenſem, & Archimandritam a S. Sede approbata, poſſe Archimandritam indicere, & inſtituere concurſus ad beneficia curata, in ſua quaſi Diœceſi vacantia, & vacatura refert SS. D. N. PP. BENEDICTUS XIV. *de Synodo Diœceſ. lib.* 2. *cap.* 11. §. 7.

29 Archimandritæ Meſſanenſi non competere jus convocandi Synodum, reſolutum fuit a Sacra Congregatione 5. *Julii* 1738. Tamen idem BENEDICTUS XIV. ſuis litteris in forma Brevis 14. *Januarii* 1741. perſonale privilegium Cardinali P. M. Silvio Valenti Gonzagæ conceſſit, celebrandi Synodum in aliquo loco ſuæ juriſdictionis, extra Civitatem Meſſanenſem, quod privilegium ſuffragari noluit futuris Archimandritis, niſi ſimile indultum a Sede Apoſtolica ipſi quoque obtinuerint; Adi *cit. loc. de Synod. Diœceſana*.

ARCHIPRESBYTER.

1 Archipresbyter idem ſonat ac primus, & dignior inter Presbyteros, qui videlicet præeſt, atque imperat aliis Presbyteris in iis, quæ ſunt Presbyteralis Officii, ſicuti primus & dignior inter Diaconos vocatur Archidiaconus, & primus & dignior inter Epiſcopos vocatur Archiepiſcopus. *Archos* enim græce, *primum* ſeu *Principem* ſonat latine, & *Presbyter græce*, *latine Senior interpretatur*, *non modo pro ætate vel decrepita ſenectute*, *ſed propter honorem*, *& Dignitatem Eccleſiaſticam*, *quam acceperunt*, *Presbyteri nominantur*; *c. Cleros* §. *Presbyter diſt.* 21.

2 Archipresbyter duplex communiter aſſignatur, unus Urbanus ſeu Civitatenſis, & alter Ruralis, ſeu Foraneus; *c. Officium* 3. *de Officio Archipresbyteri*, in quo ut expreſſe dicit ejus Summarium, *Declarat quod ſit Officium Archipresbyteri Civitatenſis*; & *cap. Ut ſingulæ* 4. *hoc titulo* in cujus Summario ſic præciſe dicitur: *Presbyterorum & Laicorum Plebaniæ ſuæ Curam gerit*.

3 Archipresbyter Urbanus, ſeu Civitatenſis eſt, qui in Urbe Epiſcopali conſtitutus ordinarie præeſt cæteris Presbyteris in agenda Cura animarum, & vice Epiſcopi ſupplendo in Divinis Officiis; *c. Archipresbyter* 1. & *cap. Officium Archipresbyteri* 3. *de Offic. Archipresbyt.* & hic ſolet etiam dici Eccleſiæ Cathedralis Decanus; *c. Ad hæc* 7. *de Offic. Archidiac.* ibi: *Archipresbyteri*, *qui a pluribus Decani nuncupantur*, licet ſoleant etiam appellari Archipresbyteri, ſeu Decani Urbani, vel Civitatenſes, qui in Collegiatis Civitatis præſunt aliis Presbyteris, ut dicit Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. c.* 25. *n.* 6.

4 Archipresbyter Ruralis, ſeu Foraneus, qui etiam Decanus Ruralis, vel Vicarius Foraneus appellatur, *capit. Ad hæc* 7. *de Offic. Archidiac. & Clement. c. Et ſi principalis Officialis*, *de reſcriptis cum* Gloſſa *hic verb. Foraneo*, eſt qui extra Civitatem in certa parte Diœceſis, ſeu in ſuo Vicariatu præeſt cæteris Presbyteris per minores Titulos, ſive Eccleſias habitantibus, eorumque, & Plebis curam, & inſpectionem habet; *c. Ut ſingulæ* 4. *hoc titulo & c. Si in Plebibus* 20. *diſt.* 63.

5 Officium Archipresbyteri Urbani ſeu Civitatenſis Eccleſiæ Cathedralis de Jure communi eſt, curare ut cæteri Sacerdotes Divina Officia, & Miſſas rite celebrent, abſentis Epiſcopi vices ſupplere, vel præſentis munus ſublevare in omnibus his, quæ ſunt Officii Sacerdotalis, ut Miſſarum ſolemnia celebrare, audire Confeſſiones, aliaque Sacramenta Eccleſiæ Fidelibus miniſtrare, Fontem benedicere, aliaque ſimilia Officia Sacerdotalia peragere, vel aliis peragenda injungere, & qualiter iſta peragantur fideliter Epiſcopo referre; *cap. Perlectis* §. *diſt.* 25. *verb. Archipresbyter vero*, *cap. Ut Archipresbyter* 1. *cap. Miniſterium Archipresbyteri* 2. *& cap. Officium Archipresbyteri* 3. *de Officio Archipresbyt.*

6 Sicut enim Archidiaconus Epiſcopo in his, quæ ad Miniſtri Officium pertinent, ex Officio adjuvat, ita Archipresbyter in his, quæ ad munus Sacerdotis ſpectant, eidem inſervit: Unde uterque eſt

Digitized by Google

eſt Vicarius Epiſcopi a Jure datus ; *cap. Ad*
hæc 7. de Offic. Archidiac. ibi : *Ipſius Epiſco-*
pi Vicarius reperitur , & cap. Ut Archipresbyter
1. de Offic. Archipresbyteri , ibi : *Ad vicem*
7 *ipſius &c.* Cum hac tamen diſtinctione , quod
Archipresbyter eſt Vicarius Epiſcopi , quo ad
8 Divinorum celebrationem ; Archidiaconus ve-
ro , quo ad Juriſdictionem , ut dicit Joannes
9 Andreas *in c. 1. de Offic. Archipresbyteri* . Vel
ut inquit Cardinal. in eodem loco *n.* 1. Ar-
chidiaconus eſt Vicarius Epiſcopi quo ad Ju-
riſdictionem , Archipresbyter vero quo ad Sa-
cerdotalia . Vel ut clarius dicit Cardin. de Lu-
10 ca *de præeminentiis diſcurſ.* 20. *n.* 13. Archi-
diaconus eſt Vicarius natus in Temporalibus ,
& Archipresbyter eſt Vicarius Epiſcopi in Spi-
11 ritualibus . Hodie tamen quæ iſtis Vicariis
natis Epiſcopi de Jure competebant , fere ubi-
que abierunt in deſuetudinem , adeoque reſ-
pectu Officii ab iſtis præſtandi in omnibus ,
& per omnia ſtandum eſt cujuſque Eccleſiæ
laudabili præſcriptæ conſuetudini , cum iſta Ju-
ri communi ſcripto in Officiis prævaleat ; *cap.*
Cum olim 6. de conſuetudine & cap. Ad hæc 2.
de exceſſib. Prælat. juncta Gloſſa *hic verb. Con-*
ſuetudines , Innocentius , Silveſter , & alii com-
muniter .

12 Archipresbyter debet thurificari duplici du-
ctu ſicuti Canonici , non obſtante conſtitutio-
ne Capitulari , cui per Cæremoniale deroga-
tum eſt ; Sac. Cong. Rit. *in Peruſina 23. Mar-*
13 *tii* 1602. Archipresbyterum Sedem paratam
habere non convenit ; Sac. Congreg. Rit. *in*
14 *Baren.* 4. *Julii* 1615. Archipresbyter ſi non
poterit , vel noluerit celebrare , non poteſt
Miſſas ſuo arbitrio alteri delegare , ſed Digni-
tates , & Canonici per ordinem ſubintrant in
locum Archipresbyteri ; Sac. Congr. Rit. *in*
15 *Tarentina Criptaliarum 3. Septembris* 1605. Hoc
idem confirmatum fuit in eadem Tarentina
cum addito , quod non ſemper uni , & eidem
Dignitati , vel Canonico ſunt diſtribuendæ ,
ſed per ordinem ſucceſſive incipiendo a Di-
gniore , & Seniore , ſervata eorum prærogati-
va , ut ſic omnes per turnum honorentur ; Ea-
dem Sac. Congr. Rit. in eadem *Tarentina* 27.
16 *Februarii* 1610. Archipresbyteri ſubſtitutus non
debet cantare Miſſas , quæ ad Archipresbyte-
rum pertinent , nec locum , nec honorem in-
cenſi , & pacis ipſius Archipresbyteri recipe-
re ; Sac. Cong. Rit. *in Marugen. Nullius* 14.
17 *Decemb.* 1602. Archipresbyter licet ſit prima
Dignitas , in Choro tamen cedere debet pri-
mum , & digniorem locum Canonico Cele-
branti ; Sac. Congregat. Rit. *in Arboren.* 27.
Julii 1610. Nec debet ſe intromittere in re- 18
gimine Chori , quod ad ſolum Cantorem per-
tinet ; Sacra Congreg. Rit. *in Tarentina Cri-*
ptaliarum. 3. *Septembris* 1605. Archipresbyter 19
Vicario Epiſcopi uti Canonico in Choro , Ca-
pitulo , Proceſſionibus , aliiſque actibus publi-
cis præcedere debet , ideoque ſolemnes Miſſas
canere , aliaſque functiones , quæ Epiſcopo ab-
ſente primæ Dignitati competunt , peragere
poteſt ; Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. *in*
Lancianen. 8. *Martii* , & 31. *Auguſti* 1615.
Archipresbytero ratione ſtolæ in funeralibus , 20
& non Archidiacono primæ dignitati debetur
præcedentia ; Sacra Congreg. Rit. *in Nullius* ,
ſeu Trojana 12. *Martii* 1612. & 4. *Maii* 1613.
Archipresbyter manutenendus eſt in ſua quaſi 21
poſſeſſione celebrandi Miſſas abſente Epiſco-
po , non obſtante contradictione Vicarii ; Sac.
Cong. Rit. *in Tranen.* 21. *Febr.* 1604. Archi- 22
presbyter Collegiatæ paratus præcedit Canoni-
cis Cathedralis ; Sac. Congr. Rit. *in Funden.*
20. *Decemb.* 1601. & 25. *Januar.* 1602.

Officium Archipresbyteri Ruralis , ſeu Fo- 23
ranei clare exprimitur *in cap. Ut ſingulæ Ple-*
bes 4. de Officio Archipresbyteri , his verbis :
Ut ſingulæ Plebes Archipresbyterum habeant pro-
pter aſſiduam erga populum Dei , qui non ſolum
imperiti vulgi ſollicitudinem gerant , verum et-
iam Presbyterorum , qui per minores Titulos ha-
bitant , vitam jugi circumſpectione cuſtodiant ,
& qua quiſque induſtria Divinum opus exerceat ,
Epiſcopo ſuo renunciet . Nec attendat Epiſcopus
non egere Plebem Archipresbytero , quaſi ipſe
eam gubernare valeat , quia etſi valde idoneus
ſit , decet tamen ut ſua onera partiatur , & ſi-
cut ipſe Matrici Eccleſiæ præeſt , ita Archipres-
byteri præſint Plebibus , ut in nullo titubet Ec-
cleſiaſtica ſollicitudo ; cuncta tamen referant ad
Epiſcopum , nec aliquid contra ejus decretum or-
dinare præſumant ; Ex quibus clare patet , quod 24
Archipresbyter Ruralis , licet ſit tamquam Vi-
carius Foraneus Epiſcopi conſtitutus ad regen-
dum Clerum , & Plebem in toto ſuo Vica-
riatu , habet tamen juriſdictionem ſubordina-
tam , & omnimode dependentem ab Epiſco-
po , & ejus Vicario Generali , itaut debeat
plene attendere ad facultatem ab ipſis ſibi con-
ceſſam , & nihil contra eorum præcepta age-
re poſſit , & dubias , & graviores cauſas ad
eos pro reſolutione referre debeat ; textu ipſo
clariſſimo , & Gloſſa ibi : *verb. Referant* cum
communi .

Loco Archipresbyteri Ruralis , de quo lo- 25
quitur cit. textus *in cap. Ut ſingulæ 4. de Of-*
fic. Archipresbyt. ſucceſſit Vicarius Foraneus ,
ut

Digitized by Google

ut tenent communiter Doctores cum Rota *in Parmen. Parochialis coram Rondinino part.* 17.
26 *recent. deciſ.* 195. *num.* 19. Unde diſpenſare ſuper Feſtorum obſervatione ſpectat ad ipſum Vicarium Foraneum, non autem ad Archipresbyterum, ſive Curatum, niſi Vicario abſente; Sac. Congreg. Epiſcop. *in una Ciren.* 2. *Auguſti* 1694. *& in una Materana* 18. *Novembris* 1597. apud Nicol. *lib.* 2. *tit.* 5. *de Feriis*
27 *n.* 2. Archipresbyter Ruralis non debet aſſociari a Presbyteris, & Clericis, neque convenit quod eorum Dignior in Porta Eccleſiæ ei porrigat Aſperſorium, & alia obſequia, quæ ſoli Epiſcopo a Canonicis debentur, non obſtante conſuetudine; Sac. Congreg. Rit. *in*
28 *Baren.* 4. *Julii* 1615. Archipresbyter Ruralis non habet Dignitatem Eccleſiaſticam, ſeu Perſonatum; Rota *part.* 17. *recent. deciſ.* 195. *n.*18.
29 *& part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 496. *num.* 44. Archipresbyter Ruralis, quando accedit ad Cathedralem ad præſtandam obedientiam Epiſcopo, vel ut Synodo interſit, non debet ſedere in Choro ſimul cum Canonicis Cathedralis; Sac. Rit. Congreg. *in Latern.* 14. *Januarii*
30 1612. Archipresbyter, & Canonici Collegiatæ N. excommunicantur, quia carcerari fecerant Clericos ob ſuppoſitum furtum rerum Collegiatæ, & inſtiterant coram Judice Laico, ne excarcerarentur niſi prævia cautione de non offendendo; Sac. Cong. Immunit. *in Potentina* 19. *Auguſti* 1698. *lib.* 2. *decret. Vallemani pag.* 172. & facta retractatione abſolvuntur cum
31 reincidentia; *ibidem*. Archipresbyter qui ad vitandum populi tumultum permiſerat extrahi quoſdam confugitos ab Eccleſia, abſolvitur in forma privata, ſicut & alii culpabiles in eadem cauſa; Sac. Congreg. Immunit. *in Tudertina* 7. *Julii* 1699. *lib.* 2. *decret. Vallemani*
32 *pag.* 231. Archipresbyter Arpajæ cum aliis familiaribus Ducis N. ob violentam Sacræ Reliquiæ ablationem e Conventu Religioſorum, Cenſuras incurrit; Sac. Congreg. Immun. *in una S. Agathæ Gothorum* 17. *Februarii &* 17. *Novembris* 1699. *pag.* 257. *&* 8. *Junii* 1700.
33 *lib.* 2. *decret. Vallemani pag.* 294. Ex conſtito, quod ſe habuerint pro Cenſuratis poſt præſentationem Decreti Sacræ Cong. datur facultas illos abſolvendi cum reincidentia, prævia conſignatione Reliquiæ loco depoſiti in Eccleſia dicti Conventus; In ead. 12. *Januarii* 1700. *dict. lib. decr. pag.* 266.

Supplementa Auctoris.

Archipresbyterorum Baſilicarum Urbis juriſdictio aboletur; Benedict. XIV. tom. 1. 34
Conſt. 44. incip. *Quantum* §. 3. *&* 6. Præter- 35
quam quæ concernunt ſervitium Eccleſiæ, & correctionem morum; Idem *ib.* §. 11.

Archipresbyteri Baſilicarum Patriarchalium 36
Urbis fiunt S. R. E. Cardinales, nec tamen dignitas Cardinalatus inferior judicatur dignitate Archipresbyteri; Idem tom. 2. Conſt. 36.
incip. *Cum a nobis*. Idem nulla juriſdictione 37
in judicialibus potiuntur, poſt reformationem Tribunalium ab Innocentio XII. editam; ſed ſolam paternam, & œconomicam auctoritatem habent in iis, quæ pertinent ad ſervitium
Eccleſiæ, diſciplinam, & mores; Idem *ib.* In- 38
ter eos ſolus Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ Dimiſſoriales Litteras ſubditis ſuis dat ad Ordines ſuſcipiendos, iiſdemque Confirmatio-
nis Sacramentum confert toto anni tempore; 39
Idem *ib.* Cæteris vero infra Octavam Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ſingulis annis ad eamdem Baſilicam in hunc finem confluentibus, ut habetur in Conſtitutione Benedicti XIV. quæ incipit: *Ad honorandam* §. *Volumus autem* edita 27. Martii 1752. per hæc præciſa verba: *Inſuper moderno & pro tempore exiſtenti S. R. E. Cardinali Vaticanæ Baſilicæ Archipresbytero, non tam ratione veterum titulorum, jurium, privilegiorum, atque conſuetudinum, quæ tamen Nobis plene cognita eſſe ſupra memoravimus, quam vigore novæ hujus conceſſionis, quam motu proprio ipſi ejuſdemque in Archipresbyteratus dignitate Succeſſoribus, quibuſcumque, de Apoſtolica liberalitate tribuimus, præſentium tenore perpetuo concedimus, & indulgemus, ut ſingulis annis infra Octavam Natalitiæ Solemnitatis Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, principalium hujuſce Almæ Urbis Patronorum, ſingulis videlicet ſeptem diebus dictam Solemnitatem immediate ſequentibus, in prædicta Vaticana Baſilica, per ſe ipſum, ſi ipſe Epiſcopali gaudeat charactere, ſin minus, vel etiam ſi ipſe aliquo impedimento detineatur, per ſuum Vicarium Epiſcopum, aut per alium Antiſtitem de gremio Capituli, vel, his deficientibus, etiam per alium quemlibet Antiſtitem ab ipſo deputandum, omnibus & ſingulis non ſolum Vaticanæ Baſilicæ inſervientibus, atque ipſius Archipresbyteri juriſdictioni, ut præfertur, ſubjectis, & non ſolum ex Civitate Leonina nuncupata, aut ex Septimiano prædictis, ſed etiam ex cæteris Urbis Regionibus quibuſcumque, & alias undecumque*

in

in hunc finem confluentibus, *Sacramentum Con-*
firmationis perpetuis futuris temporibus admini-
ſtrare, & *conferre libere* & *licite poſſit* & *va-*
leat.

Additiones ex aliena manu.

39 Sicuti olim in ſingulis Eccleſiis ſub dire-
ctione Epiſcopi Conſeſſus fuir Presbyterorum,
qui Collegium quoddam conſtituerunt; ita in
40 Eccleſiis Cathedralibus poſt ſæculum III. idem
Conſeſſus quodammodo retentus eſt, hoc ad
minimum ſenſu, ut plures in iis eſſent Pres-
41 byteri. His primitus præerar Epiſcopus; &
ſic alium directorem hoc Collegium non re-
42 quirebat. Segniores vero paulatim facti Epi-
ſcopi, ea quæ proprie ad ſuum officium ſpe-
ctabant aliis delegarunt, & vel Diaconis, vel
43 Presbyteris commiſerunt. Unde Archidiaconi,
& Archipresbyteri orti ſunt, qui hoc intuitu
Vicarii nati Epiſcoporum dicuntur.
44 Epiſcopum ſublevabant Archipresbyteri in
officio ſacro, ſi vel morbo, vel alia juſta de
cauſa rem divinam facere nequiret; *c.1.d.25.*
Thomaſs. *de veteri* & *nova Eccl. diſcipl. lib.* 2.
45 *par.* 1. *cap.* 3. *in fine*. Cura iis quandoque
committebatur pauperum, ægrotantium, vi-
duarum, pupillorum, & peregrinorum; Con-
46 cil. Carthagin. 4. *cap.* 17. In poteſtare tamen
erat Epiſcopi, utrum curam hanc Archipres-
bytero, an Archidiacono committere vellet;
Idem Concil. Carthag. 4. *loco citato*.
47 Tenet Thomaſſin. *loc. cit.* §. 2. eos locum
Archipresbyterorum primis temporibus tenuiſ-
ſe, qui primum in conſeſſu Presbyterorum lo-
cum obtinerent, aut primo loco ordinati eſ-
ſent. Idemque videtur ſentire Rouſſeaud de
la Combe *in Juriſprud. Canon. verb. Archi-*
48 *presbyter ſub num.* 2. At Bohemer. *in decretal.*
lib. 1. *tit.* 14. §. 49. in arbitrio Epiſcopi fuiſ-
ſe autumat eligere ex Presbyteris Archipres-
byterum.
49 Aucta Diœceſi Epiſcoporum, hanc diſtribue-
runt in plures Decanatus, & ſingulis Decana-
tibus Decanum ſeu Archipresbyterum præfece-
runt, quem dixere ruralem Archipresbyterum,
qui Presbyterorum ruralium curam haberet.
50 Ab his tamen diſtinguebantur Archipresbyreri
in Eccleſiis Cathedralibus conſtituti, quales
illi erant, de quibus modo diſſeruimus.
51 Quæ fuerint primis ſæculis munia Archi-
presbyrerorum, qui plenius ſcire cupit adeat
Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprud. Ca-*
nonic. verb. Archipresbyt. num. 2. & *plur. ſe-*
52 *quent*. Quæ vero nunc ſint eorumdem Archi-
presbyterorum munia tradit Corvin. *de Perſon.*
& *Beneſ. Eccleſ. lib.* 1. *tit.* 20. *per tot.* Verum 53
munia Archipresbyterorum non ſunt eadem
in omnibus Eccleſiis, in quibus ipſi Archi-
presbyteri ſunt; Rouſſeaud de la Combe *in*
ſua Juriſprudentia Canonica verb. Archipresby-
ter num. 8.

ARCTATUS ratione Beneficii. Vide verb.
Ordo art. 3. *a n.* 40. *ad* 45.

A R M A.

ARma deferre non poſſunt Clerici, *c.* 1. 1
cap. Cum a Judæis, *cap. Non pila*, *cap.*
Clerici, *cap. Quicumque ex Clero*, *cauſ.* 23. *q.*8.
cap. Clerici arma 2. *de vita*, & *honeſtate Cle-*
ricor. cap. In audientia 25. *de ſentent. excomm.*
& *Clement. cap. Diœceſanis* 1. *de vita* & *ho-*
neſtate Clericor. in fin. ibi *arma portantes*. Im- 2
mo eſt eis prohibitum arma deferre ſub pœ-
na Excommuoicationis, textu expreſſo *in cap.*
Clerici arma 2. *de vita*, & *honeſt. Clericor.*
ibi: *Clerici arma portantes .... excommunicen-*
tur, quæ tamen Excommunicatio non eſt la-
tæ ſententiæ, ſed ſolum ferendæ per Judicem,
ſi Clerici admoniti arma non deponant, ut
deſumitur ex ipſo textu, dum dicit, *excom-*
municentur, & notat Abbas *ibid. num.* 8. &
Barboſa *in collect. n.* 3. Pirhing *in cit. cap.* 2.
num. 22. Dicit vero Gloſſa ibi *verb. Clerici ar-*
ma; Abbas ibi *num.* 1. Graff. *deciſ. aur. part.*
2. *c.* 121. *num.* 5. Monacell. *part.* 1. *tit.* 5. *form.*
11. *num.* 5. & alii, quod deferendo arma pro-
hibita peccant graviter, quia ut pro Summa-
rio notatur ab ipſo *cit. cap. Clerici arma: Ta-*
le delictum Excommunicatione dignum, ut pa-
tet ex verbo, *excommunicentur*; Sed Excom-
municatio non infertur niſi pro gravi crimi-
ne; *cap. Nemo Epiſcoporum* 41. & *cap. Nullus*
Sacerdotum 42. *cauſ.* 11. *qu.* 3. cum nulla pœ-
na major ſit in Eccleſia, quam Excommuni-
catio; *cap. Corripiantur cauſ.* 24. *quæſt.* 3. adeo-
que, ut inferunt ipſi, & præciſis verbis no-
tatur in Gloſſa cit. *armorum delatio Clericis eſt*
inhibita in tantum, *quod contrafacientes graviter*
peccant. Clericorum enim arma, & munimen- 3
ta debent eſſe orationes; *cap. Convenior* §. *quid*
ergo, *cauſ.* 23. *q.* 8. & illi, qui in quacumque
factione arma volentes ſumpſerint, tamquam
ſacrorum Canonum cotemptores, & Eccleſia-
ſticæ Sanctitatis profanatores, amiſſo ſui Or-

Digitized by Google

dinis gradu in Monaſterium pœnitentiæ tradi jubentur, textu expreſſo, *in cap. Clerici qui*, *cauſ.* 23. *q.* 8. his verbis : *Clerici qui in quacumque factione arma volentes ſumpſerint, reperti, (amiſſo Ordinis ſui gradu) in Monaſterio perenniter tradantur.*

4 Monachi tenentes arma intra ſepta Monaſterii ſine licentia Superiotis, ipſo facto incurrunt Excommunicationem ; *Clement. cap. Ne in agro* 1. §. *quia vero, de ſtatu Monachor.*

5 Et quamvis hæc excommunicatio afficiat tantum Monachos, ut clare loquitur textus dictæ Clementinæ, & tenet Gloſſa *ibid. verſ. Monachos*; Suarez *tom.* 5. *de Cenſuris, diſp.*23. *ſect.* 5. *n.* 4. & 8. & ſpeciatim inter alios Nicol. qui *lib.* 5. *tit.* 39. *de ſentent. excommunic. n.* 190. *pag.* 315. ſic præciſe dicit : *Sed hæc neque Canonicos Regulares, neque alios Religioſos, immo neque Monachos albos, puta Olivetanos, vel S. Bernardi, comprehendit, ſed ſolum Monachos nigros, pro quorum reformatione lata fuit, ut patet ex principio dictæ Clementinæ.* Tamen Abbas *in cap. Clerici arma* 2. *de vita & honeſtate Clericor. n.* 8. Graffius *in dec. aureis lib.* 4. *cap.* 21. *n.* 19. & alii dicunt tam Monachis prædictis, quam omnibus Regularibus prohibitum eſſe arma geſtare, ſeu tenere, ſive intra, ſive extra Monaſterium, non ſolum propter particularia ſtatuta omnium Religionum, ſed etiam *ex cit. cap. Clerici arma* 2. *de vita, & honeſtate Cleric.* ubi id prohibetur Clericis ſub pœna Excommunicationis ferendæ ; Religioſi ſunt enim vere Clerici, cum ſint in Sanctum Domini adſcripti, quinimo in Clauſtris ſtrictius, quam alii Cleri-
6 ci in ſæculo, Deo ſamulatum præſtent. Pro Regularibus Status Mediolanenſis quicumque illi ſint, ſive Monachi, ſive Mendicantes, extat Decretum Cong. Epiſcop. & Regul. prout refert Naldus *in Summa, verbo Religioſus n.* 50. hujus tenoris : *Sac. Congregar. Sac. Rom. Eccleſ. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum juſtis, & gravibus &c. Innovans Decretum Clementis V. de armis ſub pœna Excommunicationis intra ſepta Monaſteriorum non tenendis, ſtatuit, ne in Statu Mediolanenſi quiſque Regularis cujuſcumque Ordinis arma cujuſvis generis probibita, præſertim vero ſclopos retortos, tam longiores, quam etiam breviores intra Eccleſias, ſuave Monaſteria in dicto Statu tenere audeat, vel præſumat ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ, quam ſibi reſervavit, ac inſuper privationis Officiorum, & Dignitatum, ac inhabilitatis ad quæcumque officia in poſterum obtinenda ipſo facto abſque ulla declaratione incurrenda &c.* Quod Decretum licet quantum eſt ex ſe comprehendat ſolos Regulares Status Mediolanenſis, tamen per illa verba : *Innovans Decretum Clementis V. de armis ſub pœna Excommunicationis intra ſepta Monaſteriorum non tenendis*, videtur innuere, quod illa Clementina *Ne in agro* comprehendat generaliter omnes Regulares, ſicut iſtud Decretum illam innovans, comprehendit omnes Regulares particulariter Status Mediolanenſis ſub gravioribus pœnis, & ſic illam Clementinam de omnibus Regularibus videtur intelligere Pirhing *in cap. Clerici arma num.* 22. dum dicit : *Verum ſi Religioſi* (nota, non dicit Monachi) *intra ſepta Monaſterii arma teneant abſque Prælati ſui licentia, ipſo facto ſunt excommunicati, Clem.* 1. §. *quia vero, de ſtatu Monachor.*

Quinimmo Regulares deferentes publice ar- 7
ma poſſunt de mandato Epiſcopi carcerari, ſi ita notorie deferant, & delinquant extra clauſtra, ut populo ſcandalo ſint, ex decreto Sac. Congr. Conc. emanato *ſub die* 3. *Febr.* 1635. *in Turritana*, quod eſt tenoris ſequentis ; *In locis, ubi adeſt abuſus inter Clericos deferendi arma, & Epiſcopus non habet familiam armatam, debet publicare Edictum, ne Clerici ſæculares, vel Regulares arma deferant ; & ſi parere detrectent, & ubi neceſſitas expoſcit, Miniſtris Curiæ ſæcularis facultatem tribuere, Clericos contra probibitionem arma deferentes, capiendi, etiam quo ad Regulares, ſi hi ita notorie deferant, & delinquant extra Clauſtra, ut populo ſcandalo ſint, ac in aliis caſibus in Jure, & Conſtitutionibus Apoſtolicis expreſſis, ita tamen ut ea, qua decet, decentia capiantur, & recto tramite ad Carceres Curiæ Eccleſiaſticæ ducantur, lib.* 15. *decr. pag.* 162. *juxta diſpoſitionem Concilii cap.* 3. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* Nota 8
tamen quod Epiſcopus antequam ad hæc deveniat, debet prius publicare Edictum, ne Clerici ſæculares, vel Regulares arma deferant, & ſolum, ſi parere detrectent, & contra prohibitionem ita notorie arma deferant, & delinquant extra clauſtra, ut populo ſcandalo ſint, poteſt uti hac ſacultate. Clara enim ſunt verba Decreti : *Debet publicare Edictum, ne Clerici ſæculares & Regulares arma deferant, & ſi parere detrectent, & ubi neceſſitas expoſcit, Miniſtris Curiæ ſæcularis facultatem tribuere Clericos contra probibitionem arma deferentes capiendi, etiam quo ad Regulares, ſi hi ita notorie deferant, & delinquant extra Clauſtra, ut populo ſcandalo ſint.*

Cletici omnes licite portare poſſunt arma 9
cum

cum juſta & legitima cauſa e. g. ad ſe, & proximum defendendum contra latrones, & hoſtes; Gloſſa *in cit. cap. Clerici arma* 2. *de vita & honeſtate Clericor. verb. Clerici arma*; Abbas *ib. num.* 8. Baldus *n.* 2. Socin. *reg.* 30. *limit.* 4. Farin. *q.* 108. *n.* 110. Barboſa *hoc tit.*
10 *n.* 5. & alii paſſim. Immo in itineribus periculoſis poſſunt ipſi ad terrorem latronum, & hoſtium portare arma ſive defenſiva, ſive offenſiva, ſed etiam poſſunt ſecum ducere ad uberiorem ſecuritatem familiares armatos, textu claro in *cap. Maximilianus cauſ.* 23. *q.* 3. ubi inter alia in fine ſic habetur: *Unde factum eſt, ut eum ad locum, quo fuerat perducendus, deduceret miles armatus; ne illorum pateret*
11 *inſidiis*. Quinimmo ex recepta jam conſuetudine Clerici præſertim ſæculares, dum iter faciunt, arma defenſoria deferre poſſunt; Pirhing *in cit. cap. Clerici arma* 2. *de vita & honeſtate Cleric.* Et hoc eis pro itinere fuiſſe conceſſum reperitur in quinque Conciliis, ſcilicet in Moguntino anno 1549. his verbis: *Nulla arma induant, niſi itinerantes*. In Narbonenſi 1551. in Aquenſi ejuſdem anni: *Nec enſem, nec pugionem, nec aliud armorum genus geſtent, niſi propter itineris neceſſitatem*. In Aquilejenſi 1595. & in altero Narbonenſi 1609.
12 Extra tamen caſum itineris, & ſine juſta, & legitima cauſa non poſſunt Clerici licite arma deferre, neque cauſa venationis voluptuoſæ, & clamoroſæ, cum talis venatio ſit illis expreſſe prohibita a Sacris Canonibus; *cap. Epiſcopum* 1. *de Clerico venatore*, ubi ipſis Interdicitur venatio ſub pœna Suſpenſionis his verbis: *Si Epiſcopus eſt, sribus menſibus a communione, ſi Presbyter, duobus, ſi Diaconus, ab omni Officio ſuſpendatur; cap. Omnibus* 2. *de Clerico Venatore*. Concil. Lateranenſe IV. *can.* 15. *ſub Innocent. III.* his verbis: *Venationem & aucupationem univerſis* Clericis *interdicimus; cap. Quorumdam* 1. *diſt.* 34. *capit. Qui venatoribus, & capit. Eſau, diſt.* 86. ubi S. Hieronymus ſic ait; *Eſau Venator erat, quoniam peccator erat, & penitus non invenimus in Scripturis Sanctis Sanctum aliquem Venatorem*; Et in Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 12. *de reform.* præcipitur, ut Clerici *ab illicitis venationibus, &*
13 *aucupiis abſtineant*. Et multo magis talis venatio frequens, voluptuoſa, & clamoroſa eſt interdicta Monachis, aliiſque Religioſis *in Clem. cap. Ne in agro* 1. §. *Porro, de ſtatu Monachor.* quia adhuc magis illos dedecet, ut eſt communis opinio apud Diaz *in pract. Canon. verb. Venatores cap.* 1. *in addition. lit.* C. *verb. Recreationis*; Pirhing *lib.* 5. *tit.* 24. *de Clerico Venatore num.* 3. Unde neque Epiſcopis licet arma concedere Clericis pro ſimili 14
venatione, quia a Sac. Cong. Immunit. fuit declaratum licere Epiſcopis concedere Clericis licentiam gerendi arma ſolum cum legitima cauſa juxta Sacros Canones, *ut in Carinolen.* 2. *Julii* 1647. *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 14. *& in Bellocaſtr.* 18. *Junii* 1618. *lib. decret. Rocci p.* 92. his verbis: *Epiſcopus cum legitima cauſa juxta Sacros Canones concedere poteſt Clericis licentiam gerendi arma, nec illi comprehenduntur ſub bannimentis Laicalibus*; adeoque cum ex ſupra adductis aperte conſtet, extra caſus itineris, & neceſſariæ defenſionis ab hoſtibus, & latronibus, Clericos arma deferre, & præſertim pro ſimili venatione eſſe contra & non juxta Sacros Canones, ſtat evidenter, quod Epiſcopi nequeant licite pro iſta ſola cauſa eis licentiam concedere arma geſtandi.

Et per hoc Patres in Concilio Mediolanenſi 15
I. *part.* 1. *tit. de armis, ludis & ſpect. pag.* 18. una cum S. Carolo congregati ſic abſolute decreverunt: *Idcirco edicimus, ne Clerici arma cujuſvis generis ferant; quod ſi Epiſcopus probabili juſtaque de cauſa id eis permittendum judicaverit, tunc ſcripto impetrata venia, ipſis uti liceat, non tamen publice, niſi rei, aut facti neceſſitas poſtulet. Omnino baliſta, aſtis, & ſclopeto, aliiſque hujus generis inſtrumentis ipſis interdicimus*. Et ſic etiam cenſuit Sac. Cong. Immunit. *in Oſtunen.* 9. *Julii* 1697. in qua, 16
cum Clerus Terræ Sancti Viti illius Diœceſis recurſum habuiſſet ad dictam Sacram Congregationem pro moderatione Synodi, in qua inter cætera *in titulo de vita & honeſt. Clericor.* ſtatutum reperiebatur ſic: *Ne quis geſtare audeat ſeu afferre arma non prohibita offenſiva, videlicet Piſtole, Terzette, Archibuggi, ſeu Schiopette, Spade &c. ed altre offenſive, ſub pœna exilii ab hac Civitate, & Diœceſi per quinquennium &c.* Et cum Claræ Memor. Card. Caſanatta, cui dictæ Synodi reviſio commiſſa fuerat, votum dediſſet ita conceptum; *Epiſcopus gratis, & diſcrete licentiam concedat*; facta relatione in plena Cong. ſub dicta die prodiit reſolutio: *Servetur Decretum Synodi prout jacet; vid. verb. Clericus art.* 6. *quo ad arma, & venationem per tot.*

Clerici cum legitima cauſa juxta Sacros Canones diſpenſati, & ab Epiſcopo licentiam 17
habentes geſtandi arma, non comprehenduntur ſub bannimentis Laicalibus; Sac. Congr. Immunitatis *in Carinolen.* 2. *Julii* 1647. *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 14. *& in Bellocaſtren.* 18. *Junii* 1618. Unde Curia ſæcularis non poteſt a 18
Clericis arma deferentibus prohibita auferre;

V 2 Ead.

Ead. Sac. Cong. Immunit. *in Adjacen.* 18.
19 *Martii 1631. lib. 2. decret. Paul. pag. 97.* Nec
etiam a Clericis Conjugatis, *in Coſentina* 1.
Decemb. 1638. lib. 3. decr. Paul. pag. 80. Im-
20 mo Laici auferentes arma a Clericis Excom-
municationem incurrunt; Sac. Cong. Immu-
nit. *in una Nullius Abbatiæ S. Vincentii in Vul-
turno 26. Febr. 1695. lib. 1. decr. Valleman.*
21 *pag.* 173. Nec Curia Laicalis poteſt ſine licen-
tia Epiſcopi ad Carceres perducere Clericos
cum armis prohibitis repertos, licet poſtea
ipſas Curiæ Epiſcopali conſignet; Ead. Cong.
22 *in d. Adjacen.* 18. *Martii* 1631. Licet Epiſco-
pus poſſit concedere licentiam abſolute Execu-
toribus Curiæ ſæcularis, ut perſcrutentur, an
Clerici arma deferant, & quod carcerent, ſi
repererint ipſos cum armis, ita tamen, ut
ad carceres Eccleſiaſticos ſtatim conducantur;
tamen non expedit, nec Epiſcopus debet da-
re licentiam generalem; Ead. Sac. Cong. *in*
23 *dicta Adjacenſi* 18. *Martii* 1631. Aliquando in-
jungitur Archiepiſcopo, ut perſonali zelo cu-
ret per Clericos non deferri arma, & deferen-
tes condigne puniat; quod ſi Curia ſæcularis
illos carcerare attentaverit, procedat Juris re-
mediis pro defenſa libertatis & Juriſdictionis
Eccleſiaſticæ; Sac. Cong. Immunitat. *in Ta-
rentina* 1. *Septemb.* 1643. *lib. decr. Paul. pag.*
24 209. Arma Clerici carcerati conſignanda ſunt
a Laicis Curiæ Epiſcopali; Ead. Sac. Cong. *in
Papien.* 29. *Sept.* 1674.
25 Non licet Curiæ ſæculari auferre arma a
Laicis conſugientibus ad Eccleſias, & alia lo-
ca Immunia; S. Cong. Immunit. *in Neriton.*
17. *Januarii* 1628. *lib.* 1. *decret. Paul. pag.* 80.
In Adjacen. 18. *Martii* 1630. *lib.* 2. *decret.
Paul. pag.* 97. *in Motulana* 11. *Auguſti* 1631.
lib. 2. *decret. Paul. pag.* 86. *in Teanen.* 6. *No-*
26 *vemb.* 1634. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.* 207. Etiamſi
dicta arma ſint prohibita; Ead. Sac. Congr.
in dicta Adjacenſi 18. *Martii* 1630. & *in Ve-
nuſina* 18. *Febr.* 1635. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.*
27 215. Unde arma ablata a confugitis ſunt omni-
no reſtituenda; Ead. Sac. Cong. *in Januen.* 9.
Junii 1636. *lib.* 3. *decr. Paul. pag.* 34. & *in
Fanen.* 27. *Martii* 1703. *lib.* 3. *decr. Vallem.*
28 *pag.* 481. Arma ablata per Curiam ſæcularem
a loco immuni ſunt ibidem reſtituenda; *in
Camerinen.* 20. *Februarii* 1629. *lib.* 1. *decr.
Paul. pag.* 124. Vel Epiſcopus ſibi conſignari
faciat ad effectum diſponendi juxta Ordines
Sacræ Congregationis; Ead. Sacr. Congreg.
in Neapolitana 24. *Decembris* 1672. *lib.* 1. *de-*
29 *cr. Altovit. pag.* 759. Ablatio armorum a
confugitis non eſt permiſſa abſque facultate S.
Sedis; Et conceditur facultas ad tempus Ar-
chiepiſcopo auferendi arma a confugientibus
in Eccleſiis etiam exemptis, & aliis locis im-
munibus, hac tamen conditione, ut arma re-
tineantur apud Curiam Archiepiſcopalem, &
ablatio fiat per Miniſtrum ejuſdem Curiæ;
Sac. Congr. Immunit. *in Neapolitana* 20. *Ja-
nuae.* 1654. *lib.* 5. *decr. Paul. pag.* 31. Contra 30
auferentes arma a confugitis procedendum eſt
ad declarationem Cenſurarum; Ead. Sac. Cong.
in Tranen. 6. *Novemb.* 1634. *lib.* 2. *decr. Paul.
pag.* 207. Immo laudatur Epiſcopus excom-
municans eos, qui confugitos in locis immu-
nibus armis ſpoliarunt; Ead. Sac. Congr. *in
Martoranen.* 15. *Julii* 1636. *lib.* 3. *decr. Paul.
pag.* 9. Procedendum prout Juris contra auſe- 31
rentes arma a Miniſtris Curiæ Eccleſiaſticæ;
Sacra Cong. Immunit. *in Coſentina* 20. *No-
vemb.* 1657. *l. dec. Rocci pag.* 42. Arma por- 32
tantes ad Infideles ſunt excommunicati ipſo
facto Excommunicatione in Bulla Cœnæ, ut
patet expreſſe in ipſa ſolita publicari quotan-
nis §. 7. his verbis: *Item excommunicamus,
& anathematizamus omnes illos, qui ad Sara-
cenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis ho-
ſtes & inimicos vel Hæreticos per noſtras, ſive
hujus Sanctæ Sedis ſententias, expreſſe, & no-
minatim declaratos deferunt, ſeu tranſmittunt
equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtamnum,
chalibem, omniaque alia metallorum genera, at-
que bellica inſtrumenta, lignamina, canapem,
funes, tam ex ipſo canape, quam ex alia qua-
cunque materia, & ipſam materiam, aliaque
hujuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos
impugnant . . . . Non obſtantibus quibuſcumque
privilegiis, quibuſvis Perſonis, Principibus, Re-
buſpublicis per nos, & Sedem prædictam hacte-
nus conceſſis de hujuſmodi prohibitione expreſſam
mentionem non facientibus.*
Et hæc prohibitio, & Cenſura magna ex 33
parte lata eſt in Jure communi; *cap. Ita quo-
rumdam 6. cap. Significavit 11. cap. Quod olim
12. cap. Ad liberandam 17. de Judæis, & Sa-
racenis*; Et in Extravagantibus Clementis V.
incip. *Cedit quidem*, & Joann. XXII. incip.
Copioſus de Judæis, & Saracenis. Quia vero 34
ſæpe contingit in Provinciis, & Inſulis proxi-
mis, & conterminis locis Turcarum Fideles
in captivitatem duci, & liberari non valent,
niſi ultra conventam pecuniam, bellica etiam
inſtrumenta, & arma tradantur, quæſitum
fuit ab Epiſcopo Jadrenſi, an iſte caſus com-
prehenſus remaneret ſub prohibitione Bullæ,
& propoſito dubio in ſequentibus terminis:
An vendentes, & deferentes arma cum hoc ſolo
fine

Digitized by Google

ſine redemptionis captivorum, incidant in caſu Bullæ? Sac. Congreg. Concilii *die* 1. *Decembris* 1695. reſpondit *Negative*, *Dummodo modica interveniat quantitas*, *& aliter redemptio fieri non poſſit*.

Additiones ex aliena manu.

35 Armorum licet variæ acceptiones ſint, tamen in inhibitione de armis non deferendis arma accipiuntur pro omnibus illis inſtrumentis, quibus ad nocendum homines utuntur, &
36 quæ eo animo deferunt; unde ICtus in *l. armatos* 9. *ff. ad leg. Juliam de vi publ.* armatos non tantum eos accipiendos eſſe monet, qui tela habuerunt, ſed etiam quidquid aliud, quod nocere poſſit; vide Pancirol. *in not. Imper. c.* 66. Dempſterum ad Roſin. *lib.* 3. *c.* 5.
37 Armorum delationem ſeu uſum privatis ut plurimum prohibitum fuiſſe indicat *l. un. Cod. ut arm. uſus*, adeo ut nec fabris ipſorum uſus
38 permittatur *in Novel.* 85. *cap.* 1. ac ne mili-
39 tibus quidem extra uſum belli, ut probat Ar-
40 niſæus *lib.* 2. *de majeſt. cap.* 5. In ſequiori ætate nobiles a plebe diſtinxit armorum delatio, unde Guntherus *lib.* 3. *Liguſt. in Frider.*

> Utque ſuis omnem depellere finibus hoſtem
> Poſſit, & armorum patriam virtute tueri,
> Quoslibet ex humili vulgo, quod Gallia fœdum
> Judicat, accingi gladio concedit equeſtri.

41 Quo ex loco intelligimus, de nobilibus tantum accipiendum eſſe Canonem 17. Concil.
42 Mogunt. 1. tuncque nobiles enſes accipiebant de altari, ut indicat Petrus Bleſenſis *epiſt.* 94. & probat Alteſerra *de Ducib. c.* 7.
43 Ob inſtitutum vero, & peculiarem profeſſionem ab armorum uſu arcentur Clerici, cum eorum arma non ſint gladii, ſed dolor, fletus, orationes, & lacrymæ; *cap. non pila*, *cap. convenior* 23. *q.* 8. & maxime repugnet habitui, & honeſtati ſacerdotali arma geſtare, & qui armatus incedit, arrogantior ſit, & ad injuriam inferendam proclivis, quod ab honeſtate Clericorum prorſus alienum eſt; vide Gonzalez *ad lib.* 3. *decret. tit.* 1. *de vita & honeſt. Cleric. per tot.*
44 Sequioribus ſæculis tantus abuſus inoleverat, ut paſſim Epiſcopi, & Clerici armis ſtipati eſſent, ut refert Aimoinus agens de Ludovici Imperatoris temporibus, ibi: *Tunc cœperunt deponi ab Epiſcopis*, *& Clericis cingula baltheis aureis & gemmeis cultris onerata*; vide etiam Gregorium Turonenſem *lib.* 4. *cap.* 43. Bedam *lib.* 2. *cap.* 2. *lib.* 3. *cap.* 18. & late differentem Thomaſſin. *vet. & nova Eccleſ. diſcipl. p.* 3. *lib.* 3. *cap.* 44.

Huic malo medicinam fecit Concilium Liptinenſe *can.* 2. vetando Clericis, Monachisque, ne arma unquam induerent, aut pugnarent, vel exercitibus intervenirent, niſi pauciſſimi illi numero Epiſcopi, quorum eſt in caſtris Principibus, Ducibus, & militi ipſi Sacramenta erogare. Idem cautum ab aliis Conciliis, quæ poſtea ſucceſſerunt; Qui plura ſcire cupit adeat Rouſſeaud de la Combe *in ſua juriſprudentia Canonica v. arma*. 45

Armorum geſtatio Clericis quando ſit interdicta, & quando permiſſa, & qui plura, quæ ad hanc materiam ſpectant, noſſe deſiderat, conſulat Sperellum *a deciſ.* 122. *ad* 128. 46

ARMA, SEU INSIGNIA.

Arma ſeu Inſignia, quæ modo in uſu ſunt, ſucceſſerunt loco imaginum, & ſtatuarum, quibus Nobiles olim utebantur; Anti- 1
quitus enim ante hujuſmodi uſum armorum, ſeu ſtemmatum, vel inſignium Viri Nobiles ad denotandum ſplendorem propriæ Familiæ in atriis Domorum retinebant ſtatuas, vel imagines Majorum ſuorum præſtantium, & excellentium, a quarum ſerie imaginum, & ſtatuarum deducebant proprii generis Nobilitatem, juxta Sacram Scripturam 1. *Machab. c.* 2. ibi: *Mementote operum Patrum*, *quæ fecerunt in generationibus ſuis*, *& accipietis gloriam magnam*, *& nomen æternum*; & *Sapient.* 18. *n.* 24. ibi: *Parentum magnalia in quatuor Ordinibus lapidum erant ſculpta*. Et iſtud Jus ſtatuarum, ſtemmatum, ſeu Imaginum, uſum armorum, ſeu inſignium in Sigillis peperit; *l. Lex*, *quæ tutores*, *Cod. de adminiſtr. Tutor. l. Injuriarum* §. *Si quis*, *ff. de Injuriis*, *leg. Capitulum* §. *ad ſtatuas*, *ff. de pœnis*, *leg. Si Legatum*, *ff. de Operibus publicis*; Tiraquell. *de Nobilitate cap.* 6. *n.* 6. *inter ejus opera tom.* 1. *fol.* 33. Et ideo videntur arma & inſignia eſſe propria Nobilium; Caſſan. *Catal. glor. mundi part.* 1. *concluſ.* 19. Tiraquell. *de Nobilitate citat. cap.* 6. *num.* 8. *& in* 12. ubi ait: *Stemmata antiquitus nonniſi illis de Magiſtratu competiiſſe*; Theſaur. *deciſ.* 270. *num.* 34. *& ſequent.* Unde armorum, & inſignium delatio inſer- 2 3 4

Digitized by Google

inſervit pro medio, & ſigno ad probandam
Nobilitatem; Rota *part.* 17. *deciſ.* 130. *num.*4.
5 Et quamvis etiam ab ignobilibus deferantur,
& eorum delatio non reddat eos Nobiles, ut
6 notat Rota *ibid. num.* 5. Tamen in Nobili-
bus arma, & inſignia neceſſario requiruntur
ad probandam eorum Nobilitatem; Guttierez
practic. quæſt. lib. 3. *&* 4. *quæſt.* 16. *num.* 42.
Tiraquell. *cit. cap.* 6. *num.* 12. & Rota co-
ram Merlino *deciſ.* 164. *num.* 13. 17. *&* 19.
ubi docet Nobiles neceſſario debere habere in-
ſignia, & arma; alias non dici tales, ut uſus
obſervat, & *coram Cardin. Celſo deciſ.* 266.
7 *num.* 9. Et per hoc Nobiliſſima Religione
Hieroſolymitana adeſt ſtatutum, ut in rece-
ptione ad habitum, & probatione nobilitatis
probari debeat, Familias Patris, & Avi, Ma-
tris, & Aviæ habuiſſe per centum annorum
ſpatium arma, ſive inſignia, & quod iſtis uſi
fuerint, ut *ex ordinatione* 7. *&* 11. *de receptio-
ne Fratrum*, ut teſtatur Rota *in dicta deciſ.
coram* Merlino *num.* 13. *& part.* 17. *deciſ.*
139. *num.* 1.
8 Quamvis autem quod proprium eſt Nobi-
lium ab omnibus uſurpetur, & ſic plebei quo-
que inſignibus, & armis Nobilium utantur,
non poſſunt tamen aſſumere, & deferre arma,
& inſignia Nobilium; Rota *part.* 13. *deciſ.*
253. *num.* 24. *&* 25. & eo minus alterius ſin-
9 gularis Dignitatis. Aliter id facientes ſevera
pœna puniri debent, & adhuc ſeveriori, &
ſeveriſſima, ſi uſurpaverint arma, & inſignia
dignitatis ſupremæ, & Magiſtratus, ut late
Tuſchus *Concluſ.* 437. Vivian. *comm. opin.*540.
num. 15. itaut etiam pœna ordinaria mortis
ſint puniendi rei, prout de uſurpante inſignia
Papæ, & de uſurpantibus inſignia Magiſtra-
tus, quod puniantur pœna ordinaria legis Ju-
liæ Majeſtatis; *l.* 1. *& l.* 3. *in fin. ff. ad l.*
10 *Jul. Majeſt.* Inſignia enim, & arma ſunt di-
ſtinctiva generis Perſonarum, & Familiarum,
& per hoc dicitur emanatum eſſe uſum Cime-
11 riorum, ſeu Coronarum in armis. Nam ali-
ter a Regibus, aliter a Ducibus, & Titulo
pollentibus, aliter a privatis Nobilibus, &
alio modo a plebeis uſurpantur ſcuta, juxta
Theſaur. *deciſ.* 270. & ſic plebei nequeunt uti
armis Nobilium, neque in forma ſcutorum,
Leg. 1. *Cod. de His qui Potent.* Abbas *in cap.
Dilecta* 14. *de Exceſſib. Prælator.* Tiraquell. *cit.
cap.* 6. *num.* 17. *in fin.* Caſſan. *conſider.* 52.
concluſ. 23. Höping. *de jure ſigill. cap.* 4. *n.*
79. *&* 80.
12 Arma & inſignia ſolent appoui in operibus
publicis ad acquirendum & demonſtrandum Jus
in illis; Rota *part.* 14. *deciſ.* 337. *num.* 9.
Hinc eorum inſculptio demonſtrat rem eſſe de 13
dominio, & pertinentia illius, cujus ſunt ar-
ma, & inſignia; Rota *part.* 17. *deciſ.* 139.
num. 5. Et ſic reperta in aliqua Capella, vel 14
Altare inducunt præſumptionem Juriſpatrona-
tus, & bonæ fidei in antiquis; Rota *part.* 2.
deciſ. 548. *num.* 7. Et arguunt illum, cujus
ſunt arma, & inſignia, ſibi, & ſuis ædificare,
& acquirere voluiſſe; Rota *part.* 9. *tom.*1. *deciſ.*
134. *num.* 21. Similiter ſepulchrum habens in- 15
ſculpta arma, & inſignia probat illius conceſ-
ſionem, & licentiam obtentam; Rota *part.*17.
deciſ. 139. *num.* 5. Et hic mos apponendi in- 16
ſignia, & arma in Templis, Capellis, & Se-
pulcbris viguit etiam priſcis temporibus, ut
colligitur *ex* 1. *Machabæor. cap.* 13. *v.* 27. ibi:
*Ædificavit Simon ſuper ſepulchrum Patris ſui,
& Fratrum ſuorum ædificium altum viſu, la-
pide polito retro & ante; & ſtatuit ſeptem Py-
ramidas unam ſibi, unam Patri, & Matri, &
quatuor Fratribus, & his circumpoſuit columnas
magnas, & ſuper columnas arma, ad memo-
riam æternam, & juxta arma naves ſculptas,
quæ viderentur ab omnibus navigantibus mare*,
ubi vides Simonem erexiſſe, & ſtatuiſſe etiam
Pyramidem pro ſeipſo, cum duæ fuerint pro
Patre, & Matre, & quatuor pro quatuor ſuis
Fratribus videlicet Juda, Jonatha, Joanne,
Eleazaro, & ſeptima ſibi, ut notat Tirinus
in cit. cap. 13. *Machabæor. verſ.* 25. Et hunc 17
morem magis in dies ſervari videmus noſtris
hiſce temporibus, ut ſepulchris arma, & in-
ſignia Defunctorum nomen, & Familiam re-
ferentia affigantur; Anton. Theſaur. *deciſ. ul-
tim. num.* 34. ſicuti in ſedilibus, ſcamnis, &
ſcabellis Templorum ſignum fieri, nomen im-
primi, arma pingi, vel ſculpi, ne loco mo-
veantur, vel aliorum uſui pateant per tradi-
tionem; Menoch. *de recup. remed.* 15. *n.* 47.
Et inſignia, ſtemmata, ſeu arma ſculpi, vel 18
pingi in Parietibus, Portis, Turribus Eccle-
ſiarum, in Capellis, Altaribus, immo etiam
quandoque in lapide Fontis Baptiſmalis, ut
obſervavit Rota *part.* 9. *deciſ.* 115. *num.* 5.
ea ratione, quod ſicut Patronus ex gratia ha-
bet in Eccleſia Juſpatronatus; *cap. Quoniam*
3. *de Jure Patron.* ſic ei concedatur habere ſe-
dem, ſtemmata, arma & inſignia in Eccleſia
de facultate Prælati; Cum arma in Eccleſia 19
imprimi non poſſint, niſi de voluntate Præ-
lati; Rota *part.* 17. *deciſ.* 139. *num.* 6.
Hac ſtante communi conſuetudine, ac pe- 20
ne univerſali uſu, inſignia, arma, ſeu ſtemma-
ta ponendi in Altaribus, Capellis, Parieti-
bus,

bus, Turribus Templorum, & in aliis locis Eccleſiarum, ſeu etiam in Eccleſiaſticis ornamentis, Candelabris, Lampadibus, Calicibus, Planetis &c. dicimus licitum eſſe, ſi qui id facit, legitimo Jure & juſto fine agat, aut, ut alios exemplo ſuo ad Templa, & Altaria conſtruenda, reſtauranda, vel adornanda attrahat, vel ut armorum & inſignium ſuorum appoſitione fidem Tituli Patronatus firmet, & probet, & ſic clare colligitur ex ſequentibus Sac. Cong. Epiſc. & Regul. declarationi-
21 bus a Pignatello *tom. 8. conſ.* 25. relatis. Epiſcopus non debet amovere arma, ſeu inſignia, & monumenta, ſeu memorias ſuorum Prædeceſſorum ab Eccleſia, vel Palatio Epiſcopali, maxime ſi fuerunt conſtructa propriis ipſorum expenſis; Sac. Cong. ſuper Epiſcopis *in Meſſanenſi 9. Martii* 1593. & alibi 21. *Novembris* 1603. 26. *Januarii* 1604. 18. *Septembris* 1606. & 30. *April.* 1609. Neque de paramentis, non obſtante Concilio Provinciali, ſi in Metropolitana tolerantur, 26. *Januarii* 1604.
22 Unde coactus fuit per Cenſuras Baro, qui eraſerat inſignia Epiſcopi a quibuſdam paramentis factis ab Archipresbytero, & ſua ſubſtituerat, ad reſtituendum omnia in priſtinum,
23 27. *Novembris* 1615. Nec fundatorum Eccle-
24 ſiæ, vel Monaſterii, 9. *Octobris* 1618. Et ſi fuerunt amota, reſtitui debent ut prius, 11.
25 *Auguſti*, & 6. *Octobris* 1645. Armaque ejus qui nihil contulit, vel cui fuit erogata pecunia reſtituta, debent amoveri, 15. *Octobris* 1601.
26 Maxime ſi eſt Laicus, 28. *Septembris* 1596. & 20. *Martii* 1600. Attamen Patroni debent manuteneri in quaſi poſſeſſione tenendi in Eccleſia ſua inſignia, 17. *Septembris* 1601. & 4. *Septembris* 1602.

27 Poteſt Hæres gravari, ut teneatur arma Teſtatoris pingi facere in ejus rebus, & Cognomen, & ejus inſignia ſemper deferat; *l. Facta* 63. §. *Si vero nominis*, *ff. ad Trebel.* Anton. Theſaur. *deciſ. ultima*, Ancharan. *conſ.* 113. Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 14. *in fine*.
28 Et hoc onus deferendi arma & inſignia familiæ a Teſtatore impoſitum, cenſetur inductum intuitu conſervandæ agnationis; Rota *par.* 14.
29 *dec.* 194. *num.* 8. Unde ab Hæredibus nequeunt abradi, ſeu deleri arma, & inſignia Teſtatoris, & Fundatoris Eccleſiæ, vel Capellæ, & tanto minus ab aliis; *l. Qui liberalitate* §. *nec ejus nomine*, *ff. de operibus publicis*, ibi: *Nec ejus nomine, cujus liberalitate opus extructum*
30 *eſt*, *eraſo*, *aliorum nomina inſcribantur*. Aliter in modico tempore ignorari poſſet, quis dictam Eccleſiam, vel Capellam fundaverit, vel quæ Domus, & ſic non conſervaretur agnationis Dignitas contra mentem Fundatoris, qui in ſignum Patronatus ibidem arma, & inſignia, ſeu ſtemmata Familiæ ſuæ ponendo, videtur id facere ſub ea Lege, ne umquam amoverentur, per dict. *l. Qui liberalitate*, & *leg. Si Judices ff. de operib. publ.* & *l. Legatum*, *ff. de adminiſt. rer. ad Civit. pertin.* Et
per hoc tam Jure communi, quam particula- 31
ribus multorum locorum Legibus ſtatutum eſt, quod corrumpentes, ac delentes alicujus Familiæ inſignia in Eccleſiis, aliove loco ad perpetuam memoriam collocata, ſevere puniantur, *l. opus*, *ff. de operibus publ.* Et quidem Romanus *ſing.* 474. ſcriptum reliquit pœnam ejuſmodi eſſe Judici arbitrariam, cui ſubſcripſerunt Gom. §. *pœnales num.* 5. *inſtit. de actionib.* Curt. Jun. *in Leg. Si quis id quod n.* 6. *de Juriſdict. omn. Jud.* Rebuff. *in compend. ad Reg. Conſt. Gall. tom.* 3. *tit. de mat. poſſeſſ. art.* 1. *gloſſ.* 2. *n.* 35. *ex textu*, ubi Bartol. *in l. Qui liberalitate*, *ff. de operibus publ.* Menoch. *de arbit. lib.* 2. *centur.* 3. *qu.* 281. ubi *num.* 6.
dicit extare Patavii ſtatutum ſub rubr. *Qui-* 32
bus liceat acquirere bona, *cap. Nullus hominum*; quo pœna quinquaginta Ducatorum indicitur illi, qui arma, inſignia, & epitaphia a Sepulchris deleverit, atque corruperit.

Additiones ex aliena manu.

Materia hæc levi brachio tractata eſt ab Au- 33
ctore, latior vero eſt, quam ut intra anguſtos limites hujus additionis concludi queat. Agendum eſſet de Inſignium varia acceptione, de diſtributione Inſignium multifaria, de Inſignium proprie ſic dictorum principiis, & originibus, diſcuſſione & conciliatione contrariorum, de cauſis, & occaſione Inſignium in genere, de cauſis & occaſione Inſignium in ſpecie, de his, quibus jus deferendi Inſignia primario tam ſuo quam alieno nomine competit, & de his, qui ab Inſignium delatione arcentur, de his quibus jus deferendi Inſignia jure tranſmiſſionis, ac ſic ſecundario vel conſequenter competit, vel minus, de variis acquirendi Inſignia modis, de his, ex quibus Inſignia conſtant, clypeo ſcilicet, imagine, coloribus, metallo, galea, & cimerio, laciniis ſive vittis, & ſuſtentaculis, de rebus, & locis tam publicis, quam privatis, in quibus pinguntur, cælantur, ſculpuntur, & ſuſpenduntur Inſignia, de modo rite conficiendorum, locandorum, & cumulandorum Inſignium, de finibus Inſignium multiplicibus,

Digitized by Google

de vario uſu, effectu & poteſtate Inſignium, de actionibus Inſignium nomine competentibus, de probationibus Inſignium, eorumque juris modis variis, de modis, quibus Inſignia amittuntur, extinguuntur, & abolentur, nec non de ordine ac proceſſu circa privationem Inſignium ſervando, tum demum de affinibus Inſignium. Vide de his omnibus fuſe æque, ac erudite differentem Hopingium *de Inſignium, ſive Armorum priſco & novo jure*. Nos pauca adnotabimus concernentia appoſitionem Inſignium in locis ſacris, publicis, & privatis.

34 In Eccleſia Inſignia apponere non niſi is poteſt, qui vel Patronus, vel Benefactor ſit. Deficiente autem utroque titulo, etiam Inſignia appoſita ſunt removenda, niſi favore apponentis concurrat vel immemorabilis, vel centenaria. Quadragenaria autem nullius efficaciæ hoc in caſu eſt; Vide deciſionem Rotæ *in Calaguritana Præminentiarum ſuper reſervatis* 11. *Februarii* 1745. *cor. R. P. D. Canilliac.*

35 Hinc ſequitur, quod Rector alicujus Eccleſiæ, ſi Capellam, aut ſacellum alicujus Familiæ, aut Univerſitatis fidelium eleemoſynis reſtaurari curet, haud poteſt ſua Inſignia ibi apponere; Sorg. *juriſprud. Forenſ. tom.* 7. *c.* 29. *ſub n.* 12. ubi quod idem procedat in Epiſcopo; Sanſelic. *deciſ.* 283. *per tot.*

36 Eccleſiæ Matrici an competat jus apponendi Inſignia in Eccleſia filiali, diſcutit idem tribunal Rotæ *in Romana Funeris ſuper reſervatis* 26. *Januarii* 1742. *cor. bon. mem. Peralt.*

37 Præpoſitus ad conſtructionem alicujus operis publici, quod ſit impenſis Civitatis vel Regis, nequit ſua Inſignia in eo apponere; de Franch. *dec.* 443. *per tot.* ibique de Luca *in obſerv. pariter per tot.* Dubitat vero de hac opinione de Ponte *de poteſt. Pro-Reg. tit. de diverſ. Proviſ. fieri ſolit. n.* 7. At Thor. *in addit. num.* 6. tenet poſſe inſcribi nudum nomen; Eumque ſequitur Prato *obſerv. practic.* 49. *n.* 15.

38 Quilibet Dominus alicujus loci poteſt in eo ſua apponere Inſignia, Staiban. 2. *forenſ.* 193. *n.* 42. Sorg. *Juriſprud. forenſ. tom.* 7. *cap.* 29. *n.* 10. Idque procedit etiamſi agatur de Domino directo, ut præter allegatos firmat de Luca *in obſerv. ad Franch. dec.* 453. *n.* 5. tum de Barone qui ſubinfeudat, iidem Auctores, *ubi ſupra*.

39 De onere deferendi Inſignia Teſtatoris utilis eſt tractatio. At alio, eoque opportuniori loco agemus; Conſule interim Knipskildt *de fideicomm. famil. nobil. c.* 6. *a n.* 126. *ad plur. ſeq.* Sorg. *Juriſprud. forenſ. tom.* 7. *c.* 29. *n.* 4. *& plur. ſeq.*

AROMATARIA, AROMATARII.

Regulares non poſſunt Aromatariam tenere 1
niſi pro ſeipſis, quo caſu viſitari non poteſt a Protomedico. Sacra Congreg. Epiſc. & Regul. *in una Neapolitana* 9. *Januarii* 1602. Idipſum declaravit Sacra Congr. Immunitatis *in Barchinonenſi* 21. *Novembris* 1635. Permitti 2
tamen poteſt Regularibus, & Monialibus præſertim pauperibus vendere medicinalia ſuæ Aromatariæ renovandi gratia, maxime pretiis moderatis; Eadem Sacra Congreg. *in Neapolitana* 26. *Maii* 1602. *& in una Dominicanorum* 11. *Octob.* 1647. Nec obſtat decretum Sacræ 3
Congregationis Viſitationis Apoſtolicæ edit. 29. *Aug.* 1637. in quo prohibet omnibus Regularibus exercere *ullam artem venalem*, *ſive Aromatariam &c.* quia ipſum Decretum non habet locum extra Urbem, ut declaravit Sacra Congregat. *in Neapolitana* 5. *Octob.* 1646. & conſtat ex verbis ejuſdemmet Decreti, ibi: *Regularium in Urbe ejuſque diſtrictu exiſtentium*. Pro ſolo tamen fine lucri, & negotiationis 4
nequeunt Regulares Aromatariam tenere, cum negotiatio cauſa lucri ſit in Sacris Canonibus expreſſe prohibita, & ſignanter in Concilio Lateranenſi III. ſub Alexandro III. celebrato, *par.* 27. *c.* 3. his verbis: *Secundum inſtituta Prædeceſſorum noſtrorum ſub interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici cauſa lucri negotientur*. Et ſic decrevit Sacra Congr. Concilii *in Camarin.* 28. *Februarii* 1693. *ad tertium*. Et noviſſime Benedictus XIV. ſub graviſſimis pœnis id prohibuit in toto ſtatu & Ducatu Mediolanenſi Conſtitutione incip. *Exponi nobis* edita die 2. *Martii* 1741. Hinc 5
neque Clerici poſſunt exercere Officium Aromatarii neque in Hoſpitalibus ſine licentia Papæ, vel Sacræ Congregationis; eadem Sacra Congr. *in Panormitana* 23. *Aprilis* 1591.

Aromatarii non poſſunt ſocietatem contrahere cum Phyſicis, & Chirurgis; Gregor. XIII. 6
Conſtitut. 29. incip. *Officii noſtri*, ibi: *Neque Medico, ſive Phyſico, ſive Chirurgo cum Aromatario, neque Aromatario cum Medico ſocietatem ullo modo inire liceat. Qui aliter fecerit vigintiquinque ducatorum pœna a Collegio Medicorum, ſi Medicus fuerit, ſi vero Aromatarius a Conſulibus Aromatariorum afficiatur*. A- 7
romatarii privilegium prioritatis habent contra quoſcumque alios privilegiatos. Ita ut 8
in creditis Defunctorum Decoctorum præferendi

di fiut etiam illis, qui habent obligationem
9 Cameralem. Etiam in cauſa Dotis uſque ad
ſummam Scutorum 50. tantum. Clemens VIII.
10 Conſtitut. 47. incip. *Laudabilis*. Aromatariorum libris plena fides eſt adhibenda, ſi eos tenent ſecundum uſum ſuæ artis, ſed ſolum per quinquennium, & debitores eorum uſque ad quinquennium tantum intelliguntur obligati, ſi in eorum libris inveniuntur deſcripti. Cle-
11 mens VIII. in cit. Conſtit. *Laudabilis*. Aromatariorum cauſæ a nullo Judice poſſunt cognoſci, niſi a Conſulibus artis; nec ab ullo reaſſumi; Idem Clemens VIII. in Conſtitut. *Laudabilis*, edita pro toto ſtatu Eccleſiaſtico.
12 Aromatariæ defalcationes in computis ex generali conſuetudine fiunt in tertia parte; Ro-
13 ta *part.* 14. *deciſ.* 252. *num.* 8. Et in computis defalcum dicitur probatum in conſueta remiſſione alias obſervata; Rota *ibid. num. 6.*
14 *&* 7. Extractionem ex ſuis libris ſi Aromatarius permittere nolit, præſumitur taxæ remiſſionem negaſſe; Rota *ibid. n.* 15.
15 Peccant Aromatarii, ſeu Pharmacopolæ, ſi
16 rudes, & ignari munus exerceant. Item ſi ſine arte, vel diligentia medicamenta confi-
17 ciant. Item *ſi quid pro quo* in medicamentis conficiendis immiſceant, vel unum medicamentum præbeant pro alio contra Medici præſcriptum, niſi tamen eſſet æque bonum, & non majoris pretii. *Ita Doctores communiter*.
18 Ad cognoſcendum autem in ſimilibus caſibus, an ſit peccatum mortale, vel veniale, attendenda eſt gravitas, vel levitas materiæ, in
19 qua delinquunt. Sic peccant mortaliter Aromatarii, qui in conficiendis Medicinis aliquando ponunt aromata multum vetuſta, modicam vel non exactam virtutem habentia, & aliquando alia non ita conferentia ponunt loco illorum, quæ ponere deberent, unde medicina infirmo parum prodeſt, vel forte nocet. *Sic cum communi* Div. Antoninus *part. 3. tit.* 8.
20 *cap.* 4. *§. 6.* & Aromatarii ſic delinquentes, cum nedum Charitatem, ſed etiam Juſtitiam violent, ad omnia ſecuta mala, & damna tenentur; Homobon. *in Commentar. Reſolutor.*
21 *tract.* 10. *c.* 4. *qu.* 12. Sic mortaliter peccant, & fiunt irregulares conficiendo medicinas ex rebus corruptis, ob quas ſequitur mors infirmi, quia dant cauſam periculoſam homicidii; Ita cum Ugolino & aliis Bonacina *de Cenſur. diſp.* 7. *q.* 4. *punct.* 7. *n.* 11. Baſſæus *in florib.*
22 *verb. Irregularitas* 7. *n.* 8. Sic mortaliter peccant, ſi vendant medicamenta ad non pariendum, vel ad fœtum expellendum, & rei fiunt culpæ, & pœnæ cooperantium ad abortum, juxta Conſtitutionem Sixti V. incip. *Effrenatam*, & aliam hujus moderativam Gregorii XIV. incip. *Sedes Apoſtolica*.

Supplementa Auctoris.

Aromatariorum officinæ in Urbe reductæ ſunt 23
ad ſexaginta; Benedict. XIV. tom. 1. Conſt.
incip. *Eſſendo Noi*; §. 4. Aromatariæ artis exer- 24
citium pro ſæcularibus, & venditio pharmacorum, & medicamentorum prohibetur in Urbe omnibus Regularibus, exceptis Hoſpitalariis S. Joannis de Deo; Idem *ibid.* Vide dictam Conſtit. in qua inſeruntur varia ad id Decreta edita, & ſignanter 29. *Auguſti* 1637. 9. *Decembris* 1720. 2. *Jan.* 1722. 11. *Mart.* 1722. 20.
Julii 1733. *&* 11. *Octob.* 1735. Balſamum ta- 25
men Apopleticum, & Theriaca vendi poſſunt a Regularibus; Idem *ib.* §. 2.

Additiones ex aliena manu.

De Aromataria quibus conditionibus permit- 26
tatur Regularibus, plene diſſerit Rota *in Barchinonen. Aromatariæ* 27. *Junii* 1687. *&* 8. *Maii* 1688. *coram Rondinino*, 2. *Junii* 1690. *cor. Manuel.* 14. *Januar.* 1692. *cor. Caccia*, 7. *Maii* 1736. *cor. Calcagnino* & quando iis dici nequeat ſatisfactum, conſule idem Tribunal *in Barchinonen. Aromatarior.* 12. *Januarii* 1746. *cor. clar. mem. Milin.*

A R R H A.

ARrha, ut ſic, ſumitur pro pignore, quod 1
traditur pro ſtabilienda obligatione ad non recedendum a facto contractu, v. gr. emptionis, venditionis, ſeu alterius ſub pœna amittendi tale pignus, ſi ſine legitima cauſa a tali contractu recedatur. *Inſtit. de empt. & vendit.*
in principio. Speciatim tamen ſolet accipi Ar- 2
rha pro eo, quod per Sponſos, vel eorum Parentes poſt Sponſalia datur veluti pignus pro aſſecuratione perficiendi contractum Matrimonii promiſſi: *l. Arrhis*; *l. fin. Cod. de Sponſalibus & lib.* 1. ibi: *Arrharum nomine data*;
Cod. Si nuptiæ ex reſcriptis. Unde Arrha con- 3
tradiſtinguitur a Sponſalitia largitate in hoc, quod Arrha detur tamquam pignus futuri Matrimonii, Sponſalitia vero largitas, quæ ſolet etiam vocari aliis nominibus Jocalium, Donum ſponſalitium, Donatio ante nuptias, non datur in pignus futuri Matrimonii, ſed in ſi-
gnum

4 gnum amoris, vel affectus. Immo ſi aliquid
detur poſt Sponſalia, & expreſſe exprimatur,
quod datur veluti in pignus & aſſecurationem
futuri Matrimonii, tunc non erit Arrha, ſed
Sponſalitia largitas, ut recte advertit Sanchez
lib. 1. diſp. 35. n. 1. Boſco *in Theologia Sacrament. diſp. 11. ſect. 1. concl. num. 312.* & alii
5 plurimi. Quod autem datur ante Sponſalia non
eſt Arrha, nec Sponſalitia largitas, quia hæc,
ut diximus, dantur poſt Sponſalia, ſed eſt do-
num datum ad conciliandum amorem, vel af-
fectum, cujus dominium poteſt Donataria ac-
6 quirere ſine ullo onere. Et quamvis Donata-
ria viciſſim redonet aliquid Donatori, per hoc
non ſpondet Matrimonium, ſed poteſt tantum
velle recognoſcere liberalitatem Donatoris.
7 Datio tamen Arrhæ ſi fiat inter Sponſum, &
Sponſam præſumitur pro Matrimonio, niſi pro-
betur contrarium, vel eſſet contraria conſue-
8 tudo, vel ætas repugnaret. Si vero hoc fiat
a Parentibus, ſola Sponſalia contrahuntur,
vel præſumuntur, eo tamen modo, quo a Pa-
rentibus Sponſalia contrahi poſſunt; Silveſter
& Tabiena *verb. Arrha n. 3.* & alii.
9 Arrhæ licite, & valide dari, & accipi poſ-
ſunt in contractu Sponſalitio; *l. Arrhis 3. &
l. Mulier 5. Cod. de ſponſalibus. Et eſt com-*
10 *munis*. Arrhæ de Jure communi poſſunt tra-
di, & conſtitui in quavis quantitate etiam
in rebus immobilibus, etiam reciproce; ut
colligitur *ex cit. l. Arrhis 3. & l. Mulier 3.
Cod. de Sponſalibus*, quæ traditionem etiam
reciprocam Arrhæ permittendo univerſaliter,
indiſtincte, & illimitate loquuntur, ac conſe-
quenter univerſaliter, indiſtincte, & illimita-
te debent intelligi; *arg. l. de pretio, ff. de*
11 *public. in rem act.* Tum quia *ex d. l. Mulier
5. Cod. de ſponſal.* habetur quod poteſt inter
Sponſos conveniri, ut recedens a contractu
Sponſalium Arrhas quadruplo reſtituat, ibi:
*Niſi ſpecialiter ex communi conſenſu inter con-
trahentes de quadrupli ratione placuerit*, adeo-
que etiam ſtatim ab initio Sponſalium tanta
quantitas Arrharum tradi poterit abſque eo
quod lædatur neceſſaria libertas Matrimonii.
12 De Jure vero municipali Regni Caſtellæ, Ar-
rhæ non poſſunt in quacumque quantitate con-
ſtitui, ſed ſolummodo quo ad decimam par-
tem bonorum conſtituentis, *l. 1. tit. 2. de las
arrhas lib. 3. for.* & hoc fuiſſe inductum, ne
mutuo ſe conjuges amore ſpolient, aſſerit San-
13 chez *lib. 6. de Matr. diſp. 29. num. 1.* Sive
de Jure communi, ſive de Jure Hiſpano, ſi
Arrhæ conſiſtant in immobilibus, ſeu mobili-
bus pretioſis, quæ ſervando ſervari poſſunt,
non poſſunt conſtitui per Pupillos, & Mino-
res, inconſultis Tutoribus & Curatoribus, &
abſque Judicis Decreto: Et ratio eſt, quia
ex genere ſuo Arrhæ ſiſtendo in Jure commu-
ni ſubſtituuntur loco pignorum; *l. Arrhis 3.
l. Mulier, Cod. de Sponſalibus & Arrhis, ibi-
que* Gloſſa, *& in l. unica Cod. Si Rector Pro-
vinciæ*. Pupilli autem, & Minores ſine aucto-
ritate Tutorum, & Curatorum, & abſque
Decreto Judicis oppignerare nequeunt immo-
bilia, *l. Julianus, ff. de contrab. empt. & ven-
dit. & in l. §. Impuberes, ff. commodat.* Si 14
vero Arrhæ conſiſtant in mobilibus, quæ ſer-
vando ſervari non poſſunt, poſſunt licite tri-
bui per Pupillos & Minores ſine Decreto Ju-
dicis. Non tamen ſine Tutoris & Curatoris 15
auctoritate; Suarez *lib. 3. for. tit. 2. de las
Arrhas lib. 1. n. 65.* Antonius Gomez *l. 52.
Tauri, num. 24.* Barb. *in l. Si ante 6. ff. ſo-
lut. Matr. 24.* Et ratio eſt, quia regulare eſt
in omnibus fere Regionibus, ut Pupilli, &
Minores iis etiam contractibus translationis
Dominii contrahant accedente Tutoris, vel
Curatoris auctoritate etiam ſine decreto Judi-
cis, per quos immobilia non transferuntur.
Quod autem in hac hypotheſi requiratur Tu- 16
toris, vel Curatoris auctoritas, colligitur ex-
preſſe *ex l. Si Curatorem, Cod. de in integrum
reſtit. & ex l. 2. & l. Mulier, Cod. de Jur.
Dot.*

Injuſte reſiliens a Sponſalibus perdit Ar- 17
rhas, quas dedit in contractu Sponſalitio. Si 18
vero poſtea Matrimonium, ſeu contractum
compleat, denuo acquirit; ut colligitur *ex l.
Arrhis 3. & l. Mulier 5. Cod. de Sponſalibus.
Et eſt communis*. Arrhæ enim, ut dictum eſt,
dantur in pignus futuri Matrimonii, & pi-
gnora amittuntur ab injuſte recedentibus a
contractibus, ut patet in contractibus emptio-
nis & venditionis; *Inſtit. de empt. & vendit.
in princip.* Si tamen non qui dedit, ſed ſolum 19
qui recipit Arrhas injuſte reſiliat a Sponſali-
bus, tunc ſi ſit major vigintiquinque annis,
debet reſtituere Arrhas in duplum, ſcilicet &
Arrhas, quas accepit, & inſuper tantumdem
de patrimonio ſuo. Si autem ſit minoris æta- 20
tis, tenetur reſtituere ſolum id quod accepit,
textu expreſſo *in l. Mulier 5. Cod. de Sponſa-
libus*, ibi: *Mulier ſui juris conſtituta, Arrha-
rum Sponſalium nomine uſque ad duplum tenea-
tur, ideſt in id quod accepit, & aliud tantum-
dem, ſi poſt completum vigeſimum quintum an-
num, vel poſt impetratam veniam ætatis hujuſ-
modi Arrhas accepit. In ſimplicem autem, id
eſt tantummodo in id quod accepit, ſi minoris*
æta-

Digitized by Google

21 *ætatis eſt* . Et ſi uterque contrahentium Ar-
rhas dedit , & accepit , tunc injuſte reſiliens
debet perdere quas dedit , & reſtituere quas
accepit , ut ſubeat pœnam dupli præſcriptam
in cit. l. Mulier 5. Cod. de Sponſalibus . Eſt
communis cum Suarez *lib. 1. diſp. 36. n. 9.*
22 Pater , vel Mater , ſive Avus , vel Pro-
Avus , ſi Arrhas pro filia , nepte , ſeu pro-
nepte receperint , vel pro filio , nepote , ſeu
pronepote , & ſine legitima cauſa Matrimo-
nium non contrahatur , tenentur ad duplum .
23 Si ex cauſa , quam dignoſcere potuerint , &
24 nihilominus receperint , item in duplum . Si
ex cauſa , quam penitus ignoraverint , nec præ-
cognoſcere potuerint , tenentur tantum rece-
ptum reddere : ſic colligitur expreſſe *ex cit.*
l. Mulier 5. Cod. de ſponſalibus , & Arrhis .
25 Patri , vel Matri , ſive Avo , vel Pro-Avo re-
ſtituendæ ſunt Arrhæ , quas dederunt promit-
tentes Filiæ , Neptis , vel Proneptis Marri-
monium , ſi iſta nolit adimplere , facientibus
ipſis quidquid in ſe eſt , ut vere Matrimonium
ſequatur ; Et ratio eſt , quia tales Parentes
in hoc culpam non haberent , adeoque nec
pœnam ſentire deberent , impoſſibilitas enim
in facti obligatione excuſat a quacumque pœ-
na per textum *in l. fin. §. idem juris , ff. l.*
Rhod. de jact. & in l. 2. ff. Si quis caut. Sic
Bartolus *in l. continuus §. Iſtud , ff. de verb.*
oblig. Socin. Sen. *conſ. 3. n. 9. vol.* 1. Roſel-
la *verb. Sponſalia n. 7.* Angelus *eodem verb.*
num. 14. Silveſter *ibid. q.* 8. *D.* 1. Guttierez
de juram. 1. *part. c.* 44. *num.* 3. Molina *tom.*
2. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 167. *verſ. quod ſi*
15. Brunellus *de Sponſalibus concluſ.* 16. *n.* 6.
& alii .
26 Arrhæ ſponſaliorum nomine datæ non ac-
quiruntur de Jure communi , ſi interea Spon-
ſus , vel Sponſa deceſſerit , niſi cauſam , ut
nuptiæ non celebrarentur , defuncta Perſona
jam præbuerit ; ut colligitur expreſſe *ex l. Ar-*
rhis 3. Cod. de Sponſal. & Arrhis ; Et ratio
eſt , quia Arrhæ ſunt veluti pignora ad per-
ficiendum contractum ; Gloſſa *in cit. l. Ar-*
rhis , in princip. Cod. de Sponſalibus , & in l.
unica , Cod. Si Rector Provinciæ , verb. pignora ;
pignora autem in ordine ad contractum non
amittuntur , niſi ex aliqua culpa contrahen-
tis , ſi contractus non ſequatur , cum amiſſio
ſit in pœnam , & pœna eſſe non poteſt ubi
non eſt culpa ; *l. Sancimus 22. Cod. de pœ-*
nis ; uti ſupponitur in hoc caſu , ubi contra-
27 ctus non perficitur ſolum ratione obitus . Et
per hoc dixi , *niſi cauſam , ut nuptiæ non ce-*
lebrarentur , defuncta Perſona jam præbuerit ,
quia cum tunc ratione præcedentis cauſæ dici
poſſint Sponſalia diſſoluta ex culpa ipſius , eſt
in pœnam ſtatutum , quod Arrhæ a ſuperſtite
innocente acquirantur ; *cit. l. Arrhis 3. Cod.*
de Sponſalibus , & Arrhis .

Additiones ex aliena manu .

Arrha dicitur , auctore *Iſidoro lib.* 10. *ety-* 28
mol. cap. ult. a re pro qua datur , vel ut aliis
magis placet , a verbo græco ἀρῥαγὴς , quod
firmum ſignificat .
Arrha ſimpliciter pignus eſt apud idoneos 29
Auctores ; non ſolum enim in argumentum
contractæ emptionis , vel matrimonii , ſed pro
qualibet promiſſa re datur , ut compleatur .
Apud Juriſconſultos arrha , & arrhabo proprie 30
illud eſt , quod pro emptionibus confirmandis
datur .
Arrha in contractu emptionis & venditio- 31
nis , vel in pecunia numerata , vel in aliis re-
bus conſiſtere poteſt . Si in pecunia numerara , 32
nihil vetat quominus ab emptore venditori
data penes accipientem remaneat pretio im-
putanda . Sin aliis in rebus poſt impletum 33
contractum id quod arrhæ nomine datum fue-
rat , actione ex empto , vel condictione ſine
cauſa , a dante repeti poteſt ; *L.* 11. *§.* 6. *ff.*
Act. empt.
Arrha ſæpe datur in ſignum emptionis con- 34
tractæ & perfectæ , & ulterius utroque ex la-
tere implendæ , ut ita evidentius probari poſ-
ſet de pretio conveniſſe ; *L.* 33. *in princip. ff.*
de contr. empt. Quandoque tamen in judicium 35
emptionis inchoatæ , ac ulterius in ſcriptis
aut aliter ſecundum partium voluntatem per-
ficiendæ ; *L.* 17. *in fin. C. de fid. Inſtrum.*
Poſteriori hoc caſu recedi ab emptione inchoa- 36
ta poſſe ſub diſpendio Arrhæ , quam quis de-
dit vel reſtitutione duplicatæ , ſi acceperit ,
liquet *ex d. L.* 17. *in fin. C. de fid. Inſtrum.*
Num autem idem obtinere debeat in priori 37
caſu , non conveniunt inter ſe DD. Affirmant
Odofred. Salicet. & Sichard. in *d. L.* 17. *§.*
Illud. C. de fid. Inſtrum. Zaſius *lib.* 2. *ſingul.*
Reſponſ. cap. 24. *per tot.* Fachin. *controverſ.*
jur. l. 2. *c.* 28. *per tot.* Treutler. *ſelect. diſp.*
vol. 1. *diſp.* 28. *th.* 8. *lit.* B. Gomez *var. re-*
ſolut. tom. 2. *cap.* 2. *n.* 18. Et hanc affirma-
tivam opinionem communem dicit Emmanuel
Suarez *in Theſauro recept. ſentent. verb. Arrhas*
num. 274. Negant vero Voet *in comment. ad* 38
Pandect. lib. 18. *tit.* 1. *n.* 25. Harprect. *in*
comment. ad Inſtit. lib. 3. *tit.* 24. *in princip.*
a num. 91. *ad plur. ſequent.* , & qui ab Har-
precto plena manu citati ſunt Doctores .

In-

Digitized by Google

39 Interveniunt quoque Arrhæ, ſed non ſemper, in ſponſalibus. Sunt autem arrhæ, quatenus in ſponſalibus interveniunt, non ſignum contrahendorum ſponſalium, ſed ad majorem ſolemnitatem, probationem, & argumentum contractorum ſponſalium vulgo a ſponſo ſponſæ dari ſolent; *L. 3. C. de ſponſal.*

40 Olim in ſponſalibus arrharum nomine plerumque annuli tradebantur; *C. Noſtrates 3. cauſ. 30. q. 5. L. Cuicumque 5. §. Si item 15. ff. de Inſt. act. L. ex emption.* 11. *§. Si is qui 6. de act. exempt. L. donatæ 36. §. 1. ff. de donat. int. vir. & uxor.* Nec annulis uſæ ſunt Fœminæ, niſi quos virgini ſponſus miſerat, neque amplius quam binos aureos in digito habere ſolebant; Hotomann. *de caſt. nupt. part. 3. c. 2.*

41 Mulieris detrectantis nuptias poſt arrhas olim pœna quadrupli erat, ut indicat *L. 6. Cod. Theod. de ſponſalib. & ante nupt. donat.* & ibi; Gothofredus; *L. un. ſi nupt. ex reſcr., d. L. un. ſi Prov. Rector. Cod. Theod.* quod pariter indicant Papiniani reſponſa *tit.* 27. Hæc pœna deinde mutata eſt in duplum; *L. pen. Cod. de ſponſal. & arr.* Vide Schultingium. *vet. Juriſ. anti-Juſtin. ad d. loc. Papiniani num.* 2.

42 Arrhas ſponſalitias in Saxonia non repeti decedente ſponſo, vel ſponſa, ante nuptias, tradit Carpzov. *Juriſpr. forenſ. part. 3. Conſtit. 19. defin. 13. n. 5. & plur. ſequent.*

ASPERSORIUM.

1 Aſperſorium cum aqua benedicta Epiſcopo accedenti ad Eccleſiam miniſtrari debet a prima Dignitate, vel digniore Canonico; Sac. Congr. Rit. *in Salamantina 16. Julii* 1605. *in Sarzanen. 22. Martii* 1618. *& in Bononien.* 14. *Februar.* 1632. Et hoc cum oſculo manus; Cæremonial. Epiſcop. *lib.* 1. *cap.* 15. Gavant, *Manual. Epiſc. verb. Canonicorum munera erga*
2 *Epiſcopum num. 9.* Si vero Præbendæ ſint diſtinctæ miniſtrandum eſt a primo Canonico Presbytero; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Placentina 19. Maji* 1607.

3 Aſperſorium aquæ benedictæ porrigendum eſt Epiſcopo a Priore Eccleſiæ Collegiatæ, dum ibi accedit Epiſcopus, non autem a prima Dignitate, vel primo Canonico Eccleſiæ Cathedralis; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Camerinen.* 15. *Martii* 1618. * concordant quæ habet Card. Lambert. Benedict. XIV. *Inſtitut. Eccleſ.* 105. §. 128.

Epiſcopo extra ſuam Cathedralem in aliam 4
Eccleſiam ſive Sæcularium, ſive Regularium ingredienti Aſperſorium porrigi debet per digniorem illius, ad quam Epiſcopus accedit, & nullo modo per Dignitates, aut Canonicos Cathedralis; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Bononien. 14. Februar.* 1632. *& in Rhegienſi 8. Februar.* 1648. *& in Ravennaten. 21. Martii* 1665. Vid. verb. *Aqua benedicta n. 12. in fine.*

Si Epiſcopus venerit ad Eccleſiam, dum in 5
Choro a Canonicis recitantur Horæ Canonicæ, ſaltem duo ex Canonicis tenentur a Choro diſcedere, & obviam ire porrigentes Aſperſorium; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Lunen. Sarzanen. 3. Martii* 1633.

Si Suffraganeus de licentia Epiſcopi deferat 6
Cappam, tenentur duo Canonici ire uſque ad oſtium Eccleſiæ, & Dignior porrigat ei Aſperſorium, quo Suffraganeus ſe ipſum tantum aſpergat, & pariter eum aſſociare in reditu uſque ad eumdem locum; Ead. Sac. Congr. Rit. *6. Septembris* 1698.

Aſperſorium non eſt porrigendum Archipres- 7
bytero a digniore Presbytero, neque alia obſequia ei ſunt præſtanda, quæ ſoli Epiſcopo a Canonicis præſtantur; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Baren. 4. Julii* 1615.

Aquæ benedictæ aſperſio fieri debet ſingilla- 8
tim quibuſcumque Dignitatibus, & Canonicis incipiendo ab iis, qui in dextro cornu exiſtunt, non vero unico ictu in circulum; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Peruſina 20. Decembris* 1601.

Aſperſio aquæ benedictæ in Dominicis die- 9
bus fieri debet per ipſum Celebrantem, etiamſi ſit prima, vel alia Dignitas, non obſtante contraria conſuetudine, quæ potius corruptela, quam conſuetudo dici debet, cum ſit contra Rubricas Miſſalis Romani, & diſpoſitionem Cæremonialis Epiſcoporum *lib. 2. c.* 30. quæ tollit omnem contrariam conſuetudinem; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Peruſina 29. Novembris* 1632.

Ad ſolum Parochum defuncti, etiam inter- 10
veniente Capitulo Cathedralis, ſeu cujuſcumque Collegiatæ, ſpectat aſpergere aqua benedicta Cadaver, antequam levetur de domo, & ad eumdem pertinet intonare Antiphonam: *Si iniquitates*; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Averſana 15. Septembris* 1640. *in reſponſione ad tertium*, *& in Novarien. 21. Septembris* 1651. Vide verb. *Canonicus art.* 8. *num.* 5. 6. 7. 8. *&* 9. ubi multa ad rem.

Sic pariter ead. Sac. Rit. Congreg. *in Squi-* 11
lacen.

Digitized by Google

lacen. 18. *Novembris 1606.* cenſuit Curatos, in quorum Parochia defunctus obiit, & non Regulares, ad quorum Eccleſiam defunctus portatur, debere benedicere corpus defuncti. Ita refert Barboſa *de Offic. & poteſtat. Parochi*, *cap.* 27. *num.* 67.

12 Aſperſiones domorum in Sabbato Sancto Paſchæ Reſurrectionis ſpectant ad Parochos privative quoad alios Eccleſiæ Clericos. Sic poſt alios reſolvit Barboſa *l. cit. c.* 12. *num.* 11. *&* 12. ubi refert Sacram Congr. Concilii *ſub die* 23. *Novembris* 1616. decreviſſe Regulares non poſſe in Sabbato Sancto benedicere domos.

13 Prælato Referendario, & Gubernatori Civitatis accedenti ad Eccleſiam datur aqua benedicta per contactum Aſperſorii ab aliquo Miniſtro Cotta induto, non autem per traditionem Aſperſorii, quo ſe ipſum ſignet, & alios per aſperſionem, ut auditis partibus declaravit ead. Sac. Congreg. Rit. *in Æſina* 7. *Junii* 1704.

Additiones ex aliena manu.

14 Multa ad hanc materiam pertinentia vide apud Barboſam *in Summa Apoſtolic. deciſ. d. collect.* 39. *& collect.* 88. *num.* 29. *& collect.* 253. *num.* 3.

ASSASSINIUM, ASSASSINUS.

S U M M A R I U M.

1 *Quinam ſint Aſſaſſini proprie tales*, ad num. 5.
6 *Quinam improprie tales*, ad n. 15.
16 *Et quinam minime tales*, ad n. 20.
21 *Quid requiratur ad verum Aſſaſſinium conſtituendum*, ad n. 25.
26 *De Clericis Aſſaſſinis*, ad n. 29.
30 *Pœnæ, quas incurrunt veri Aſſaſſini*, ad num. 39.
40 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 55.

1 Aſſaſſinium proprie dictum, eſt, cum pro pecunia, aut alia re pretio æſtimabili accepta, vel promiſſa, de alterius mandato ho-
2 mo incautus occiditur. Unde Aſſaſſini proprie dicti, ſunt illi, qui pro pecunia, pretio, aut promiſſione occidunt homines incautos, vel occidere ipſos faciunt, & ſic tam occidentes, quam mandantes occiſionem, ſunt vere Aſſaſſini. Colligitur *ex cap. Pro humani* 1. *de homicid. in* 6. & ibi Doctores communiter. Antequam tamen ſequatur effectus, qui 3
mandatum, & pecuniam dedit propter homicidium, gaudet Immunitate; Sac. Epiſc. Congreg. *in una Sarzanen.* 21. *Februarii* 1620. Sicuti etiam ipſa Immunitate gaudet manda- 4
tarius, ſi non ſit ſecuta mors, nec intentatum aſſaſſinium; Sac. Congreg. Immunitatis *in Mediol.* 21. *Septemb.* 1633. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 161. *& in Meliten.* 21. *Novembris* 1690. *lib. decret. Martelli pag.* 686. ubi ſtatuitur reum confugitum ad Eccleſiam, & ab ea extractum ob intentata aſſaſſinia, ſed non ſecuta, gaudere Immunitate, & eſſe reſtituendum, proviſo tamen, ne ex reſtitutione oriantur ſcandala. Sic etiam gaudet Immunitate tam mandans 5
quam mandatarius, ſi mandatum, & pecunia intervenerit ad ſolummodo vulnerandum, non autem ad occidendum, ut expreſſe decrevit Sac. Congr. ſuper Epiſcopis *in Neapolitana* 25. *Junii* 1601. per hæc verba: *Gaudet Eccleſiaſtica Immunitate qui mandat, & mandatum recipit, vel cooperatur propter pretium acceptum, vel promiſſum ad faciem ferro cuipiam deformandum, aut vulnerandum, quia tales improprie dicuntur Aſſaſſini.*

Aſſaſſini ſunt, & privantur Immunitate Ec- 6
cleſiaſtica, qui receptant, defendunt, vel occultant Aſſaſſinum, dummodo receptantes, defendentes, vel occultantes ſint vere cauſa mortis illatæ per aſſaſſinium, & cognoſcant Aſſaſſinum eſſe, cui auxilium præſtant, & quatenus tali auxilium præſtent; Farinac. *de homicid. q.* 123. *n.* 29. *& ſeq.* Guttierez *lib.* 3. *q.* 7. *num.* 53. Peregrinus *tract. de Immunit. Eccleſ. c.* 7. *n.* 336. Pignatell. *tom.* 9. *conſ.* 43. *num.* 16. De receptatoribus, & occultatoribus 7
eſt textus expreſſus *in cit. cap. Pro humani* 1. *de homic. in* 6. ibi: *Aut eos receptaverint, ſeu occultaverint*, & tradunt Gloſſa *ibid. verb. receptaverint*; Hoſtienſis ibi *in princip. & n.* 15. & alii. Receptatores autem ſunt, qui ſcien- 8
tes Aſſaſſinum, ad eum tuendum in Domum ſuſcipiunt; *arg. l.* 1. *&* 2. *ff. de recept. leg. congruit*, *ff. de offic. Præſid.* Immo non in pro- 9
priis tantum Domibus, ſed etiam in alienis, in quas ſuſcipere poſſunt, receptantes pœnæ huic ſiunt obnoxii; *arg. leg.* 1. §. *Quod autem*, *ff. de ſerv. corrupt.* De defenſoribus patet etiam 10
expreſſe *in cit. cap. Pro humani*, *de homicid. in* 6. ibi: *Vel defenderit*, & firmant *ibidem* Hoſtienſ. *num.* 26. Joan. Monachus *num.* 9. & alii. De fautoribus docet Plazza *in epiſt.* 11
de delict. cap. 19. *n.* 24. Remig. *de immunit. fall.*

fall. 15. *n.* 9. Guttierez *dict. qu.* 7. *n.* 13. Farinac. *de Carcer. qu.* 28. Peregr. *dict. cap.* 7.
12 *num.* 35. & alii. De præſtantibus auxilium teneot Probus, & Joannes Monachus *in d. cap. Pro humani*, *de homic. n.* 1. *litt.* C. ubi etiam ait, quod prohibeatur auxiliom omne, per qood inſultans efficitur audacior, & inſultatus timidior. Quod etiam tradit Bald. *in l. Non ideo minus col. ult. Cod. de accuſ.* & late Ancharan. *conſ.* 276. Angel. *conſ.* 14. *col.* 2. Pariſ. *conſ.* 166. *n.* 1. *lib.* 4. & alii plurimi.

13 Aſſaſſini ſont teſtes, qui pro peconia accepta perhibent falſum teſtimonium, ob quod
14 innocens morte punitur. Sicuti etiam ſunt Aſſaſſioi Judices, qui pecunia, & pretio corrupti innocentes ad mortem damnant; ſic tenent Nicolius *part.* 1. *l.* 1. *tit.* 8. *de his qui ſunt ſui n.* 32. amplia 3. *n.* 4. Marius Italia *de Immun. lib.* 1. *cap.* 5. §. 4. & 5. *n.* 144. & *ſeq.* Curtell. *lib.* 1. *qu.* 19. *n.* 14. & *ſeq.* Peregrio. *dict. cap.* 7. *n.* 42. Delbene *de Immun. cap.* 16. *dub.* 21. *ſect.* 7. *n.* 2. Pignatell. *loc. cit. n.* 40. Iſti enim puniuntur lege Cornelia de Sicariis, quæ punit omne homicidium dolo illatum, ſi quis falſum teſtimonium capitalis criminis dixerit, ſi qois cum eſſet in Magiſtratu pecuniam accepit, ut capitalis criminis reus fieret; *l.* 1. & 4. *ff. ad Leg. Cornel. de Sicariis*. Unde incurrunt Sicariorum crimen, & pœnam, atque adeo privationem Immonitatis Eccleſiaſticæ, ut videtor colligi ex *l. non ſolum* §. *Si mandato*, *ff. de injur.* & ex dict. *cap. Pro humani*, *de homicid. in* 6. ubi expreſſe tales delinquentes vocantur *Aſſaſſini*, & in Conſtitotione Gregor. XIV. incip. *Cum alias*
15 dicontur *Aſſaſſinii rei*. Sic etiam dicuntor Aſſaſſini, & Immunitate carent pro peconia occidentes, ſeu mandantes occidi quemlibet Infidelem v. g. Judæum, vel Pagaoum in dirionibus Chriſtianorum toleratum, ut teneor Decian. *tract. crim. lib.* 6. *c.* 28. *num.* 18. Farinac. *in append. de Immun. lib.* 1. *c.* 5. §. 4. *n.* 20. & *ſeq.* Marius Italia *de Immun. lib.* 1. *cap.* 5. §. 4. *num.* 20. Peregr. *de Immun. c. cap.* 7. *num.* 39. Delbene *l. c. num.* 2. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 3. *q.* 7. *punct.* 7. *num.* 9. Pignat. *l. c. num.* 13. & alii plurimi. Et ratio eſt, qoia Fidelis, vel Infidelis ſe habet materialiter & per accidens ad crimen aſſaſſinii, cum malitia, & quidditas formalis hujus criminis in hoc conſiſtat, quod quis pretio temporali vitam homiois perdat. Tum quia c. Conſt. Greg. XIV. incip. *Cum alias* non diſtingoit inter illos Aſſaſſioos, qoi occidunt, vel occidi faciunt Fideles, vel Infideles, adeoque intelligenda eſt de omnibus Aſſaſſinis ad textum *in l. de pretio*, *ff. de public.* & *l. Præſes*, *ff. de offic. Præſid.*

Aſſaſſinus tamen non dicitur, qui adverſa- 16
rium, cum quo inimicitias gerebat, ſociis pecunia conductis, occidit, qoia non occidit incautum; Farinac. *in append. de Immun. cap.* 8. *num.* 232. Ambroſin. *de Immun. cap.* 7. *n.* 10. Peregrin. *de Immun. cap.* 7. *num.* 45. &
alii. Sic etiam non eſt Aſſaſſinus, qui occidit 17
commuoem inimicum, etiamſi pecuniam ab altero ad hoc acceperit, quia non occidit incautum, & qui pecuniam dedit, potius dicitur inſtigator, quam Aſſaſſious; Covarruvias *lib.* 2. *variar. reſol. cap.* 20. *num.* 9. Farinac. *in append. de Immun. q.* 8. *num.* 132. Ambroſin. *dict. cap.* 7. *num.* 10. Delbene *loc. cit. ſect.* 2. *n.* 1. & 2. Gratian. *conſ.* 53. *num.* 45. *ac ſeq. lib.* 2. Gabr. *conſ.* 170. *num.* 13. *lib.* 1. Bonacina *loc. cit. num.* 18. Pignatell. *loc. cit.*
n. 15. Lezana, Diana, & alii plurimi. Nec 18
etiam dicitur aſſaſſinus, qoi ſine pretio, & ſine pretii promiſſione aliquem interficit, ut alteri rem gratam faciat; Maſcard. *de prob. tom.* 1. *concl.* 138. *n.* 2. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *centuria* 4. *caſu* 360. *num.* 42. Farinac. *loc. cit. num.* 130. Ambroſin. *loc. cit. num.* 8. &
alii paſſim. Nec etiam eſt Aſſaſſinus, qui oc- 19
cidit aliquem ob ſolam ſpem obtinendi præmiom, aut ob ſolas preces, aut alios reſpectus, quia in aſſaſſinio opus eſt, ut adſit pecunia, vel aliqua res pretio æſtimabilis data, vel promiſſa loco pecuniæ. Sic Nicol. *loc. cit. num.* 32. *limit.* 4. Diana *tom.* 1. *num.* 1. *reſol.* 18. & *tom.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 109. Farinac. *loc. cit. num.* 129. & alii multi apud ipſum cum Bald. Ambroſin. Peregrin. Pignatell. &
aliis plurimis. Nec etiam eſt Aſſaſſinus, qui 20
alium occidit ſpe ſuccedendi in bonis occiſi, aut vincendæ litis, qoia non accepta pecunia, nec habita promiſſione pecuniæ, ac ſine mandato occidit, uti requiritur ad verom aſſaſſinium, *ex cap. Pro humani* 1. *de homicid. in* 6. & expreſſe tenent Ambroſin. *loc. cit.* Peregrin. *loc. cit. n.* 51. & alii.

De primo ad ultimum ad hoc ut poſſit de 21
facili cognoſci, an quis dicatur, & ſit vere Aſſaſſinus, ac privetur Immunitate Eccleſiaſtica, ſciendum eſt, quod qoatuor principaliter requiruntur. Primo requiritur, ut præcedat 22
mandatom ad occidendum, textu expreſſo *in cit. cap. Pro humani* 1. *de homicid. in* 6. &
ibi Doctores communiter. Secundo requiritur, 23
quod ad occidendum mandatarius cooducatur pretio certo ſoluto vel certe promiſſo, nec ſuffi-

Digitized by Google

ſufficit vaga , ac jactatoria promiſſio , ut ſi
mandans homicidium dicat mandatario ſe nun-
quam defuturum ipſius neceſſitatibus ; Burſar.
lib. 1. *conſ.* 20. *n.* 4. Vulpell. *conſ.* 143. Pignatell.
cum multis aliis *loc. cit. num.* 32. & ſic Sac.
Cong. Immun. *in Mediolan.* 21. *Septemb.* 1633.
lib. 2. *decr. Paul. pag.* 171. ubi decrevit, *quod*
non probata conventione, *aut ſolutione certi pre-*
tii , *non probatur qualitas aſſaſſinii* , *ideoque reus*
24 *in Eccleſiam confugitus gaudet Immunitate* . Ter-
tio requiritur, ut promiſſio ſit expreſſe acce-
ptata, alioquin nullam ponit obligationem,
ac proinde non eſt pretio æſtimabilis , nec
æquivalet pecuniæ ; Bald. *conſil.* 183. Decian.
lib. 9. *cap.* 30. *num.* 17. Gratian. *Diſceptat.*
forenſ. lib. 4. *cap.* 619. *num.* 6. *& ſeq.* Farinac.
qu. 113. *num.* 147. Boſſ. *de homicid. num.* 35.
Gabriel. *de malefic. lib.* 7. *concluſ.* 1. 39. Pi-
gnatell. *loc. cit. n.* 37. cum aliis , & Grammat.
conſ. 11. *num.* 19. qui ſubdit nou ſufficere , pro-
miſſionem eſſe poſtea executam, quia requiri-
tur, ut interveniat conventio , & contractus
mutuæ voluntatis inter mandantem , & man-
datarium , ut colligitur ex *cit. cap. Pro hu-*
mani 1. *de homic. in* 6. & *ex cit.* Decreto Sac.
Cong. Immunit. *in Mediolan.* & ex alio ejuſ-
25 dem Congr. Decreto mox adducendo . Quarto
requiritur , ut conventio , & pecunia data ,
vel alterius rei æquivalentis promiſſio accepta-
ta ſit pro ipſa occiſione , non autem pro alia
re, ut pro expenſis itineris, vel pro occiſore
a motte eripiendo, vel pro ſimili : requiritur
euim ad verum aſſaſſinium , & ad privatio-
nem Immunitatis, quod homicidium commit-
tatur cum pretio ſanguinis conveuto ; Bald.
conſ. 170. *num.* 21. *&* 23. Boſſ. *loc. cit. n.* 34.
Farinac. *d. qu.* 173. *num.* 158. *& in append.*
Immunitatis cap. 8. *n.* 127. Ambroſin. *loc. cit.*
cap. 7. *num.* 9. Pignatell. *loc. cit. num.* 38. Le-
zana , Bonac. & alii paſſim , & expreſſe de-
crevit Sac. Cong. Immunitatis *in Aſſiſien.* 26.
Maji 1632. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.* 25. his ver-
bis : *Committens homicidium abſque pretio ſan-*
guinis convento gaudet Immunitate .

26 Clerici diffidati Aſſaſſini excluduntur a pri-
vilegio Canonis contra percutientes eos , &
ſunt ſpoliati omni ptivilegio Clericali , & ſine
alia degradatione , cum ſint ipſo Jure degra-
dati , poſſunt occidi , vel verberari ſine Ex-
communicatione , vel alia pœna ; Angelus *verb.*
Aſſaſſinus num. 3. Sylveſter *verb. Aſſaſſini qu.*
3. *&* 4. Jul. Clar. §. *final. qu.* 36. *num.* 30.
Squillant. *de privileg. Cler. cap.* 6. *num.* 12.
Covartuvias *lib.* 2. *variar. cap.* 20. *num.* 10. &
alii paſſim , & colligitur apette *ex cap. Pro*
humani 1. *de homicid. in* 6. Cognitio tamen 27
Aſſaſſinii commiſſi a Clericis non ſpectat ad
Curiam Laicalem ; Sac. Congr. Immunit. 26.
Martii 1629. *lib.* 1. *decr. Paul. pag.* 131. Nec 28
Judex Laicus ullam habet Juriſdictionem in
Clericos ſub prætextu hujus criminis ante ſen-
tentiam declaratoriam , quæ non a Sæculari ,
ſed ab Eccleſiaſtico Judice fieri debet ; Cle-
mens VIII. Conſtit. 37. incip. *Æqua* , *& cir-*
cumſpecta , edita pro Hieroſolymitanis 18. *De-*
cemb. 1595. & Sac. Coug. Epiſcop. *in Capa-*
cen. 14. *Februarii* 1601. Sic etiam cognitio cri- 29
minis Aſſaſſinii confugitorum ſpectat ad Judi-
cem Eccleſiaſticum ; Sac. Congr. Immuuit.
in Amalphitana 4. *Decemb.* 1626. *lib.* 2. *Paul.*
pag. 16.

Aſſaſſini veri incurrunt varias pœnas . Pri- 30
mo incurrunt Excommunicationem ipſo facto , 31
quæ tamen non eſt reſervata , ut notat Gloſſa
in cap. 1. *de homic. in* 6. Farinac. *q.* 123. &
alii . Et hæc Excommuuicatio incurritur , 32
quamvis intendens occidere ſolum vulneret ,
& mors non ſequatur , textu expreſſo *in cit.*
cap. Pro humani 1. *de homicid. in* 6. ibi :
Quamquam mors ex hoc forſan non ſequatur .
Secundo incurrunt pœnam perduellionis , ſeu 33
diffidationis perpetuæ a toto populo Chriſtia-
no ipſo facto in perſonam , & bona ſua , ut
tamquam publici hoſtes habeantur, itaut poſ-
ſint impune occidi , nedum per Judicem , ſed
etiam per quemcumque privatum, quia idem
eſt bannire , & diffidare , quod ſtatuere , &
præcipere , ut impune poſſint occidi , ut *not.*
C. de accuſ. l. Reos . Requiritur tamen prius 34
ſeutentia declaratoria aſſaſſinii probati ; & dum
textus *in d. cap. Pro humani* , dicit uon re-
quiri aliam ſeutentiam , debet iutelligi , quod
nou requiratur ſententia , quæ det licentiam
occidendi , & hujuſmodi , quia ſufficit quod
declareutur Aſſaſſini , vel fautores ; Sic Ta-
biena *verb. Aſſaſſinus num.* 2. Augelus *eodem*
num. 4. Farinac. & alii . Tertio incurrunt pœ- 35
nam depoſitionis , ſeu privationis omnis Di-
gnitatis , Honoris , & Officii , ac Beneficii
ipſo facto *ex dict. cap. Pro humani* . Et hæc 36
pœna reſpicit tam Laicos , quam Clericos ,
dummodo prius præcedat Declaratoria aſſaſſi-
nii commiſſi , ut docet Suarez *diſp.* 23. *ſect.*
5. *num.* 47. *de Cenſur.* ac de communi teſta-
tur Farinac. *q.* 123. *n.* 17. Immo tam man- 37
dans , quam mandatarius , & omnis coope-
rans , effectu ſecuto incurrunt Irregularitatem ;
Reginald. *lib.* 30. *num.* 123. Suarez *de Cenſur.*
diſp. 44. *ſect.* 3. *num.* 7. Adeout Epiſcopus non
poſſit rehabilitate talem Irregularem ad reti-
nen-

Digitized by Google

neudum Beneficium, quamvis ſimplex, & de Jurepatronatus ſuæ Familiæ, de quo ſervat. ſervand. ſit privatus propter ſimile homicidium, ut cenſuit Sac. Cong. Concil. *in una*
38 *Catacen.* 23. *Auguſti* 1631. Quarto tam mandans, quam mandatarius, & cooperantes privantur eo ipſo Immunitate Eccleſiaſtica, ex Greg. XIV. Conſtit. incip. *Cum alias*, & Benedict. XIII. Conſt. incip. *Ex quo*, effectu tamen ſecuto, quia Aſſaſſiui propter intentata, & non ſecuta aſſaſſinia gaudent immunitate, ex declarat. Sac. Cong. Immun. *in una Mediolanenſi* 21. *Septembris* 1633. *& in una Me-*
39 *liten.* 21. *Novembris* 1690. Et hic nota quod aliæ pœnæ indictæ *in cit. cap. Pro humani* 1. *de homicid. in* 6. incurruntur etiam effectu non ſecuto, ut expreſſe loquitur textus ibi: *Quamquam mors ex hoc forſan non ſequatur*, & pœna privationis Immunitatis Eccleſiaſticæ indicta in cit. Gregoriana *Cum alias* non incurritur niſi effectu ſecuto, ut expreſſe declaravit Sac. Cong. *in cit. Mediolan. & etiam in una Bononienſi* 10. *April.* 1628. *& in una Florentina* 10. *Julii* 1636.

Additiones ex aliena manu.

40 Aſſaſſinium de jure civili incognitum eſt; Jus Canonicum primo mentionem de eo habuit *in cap. Pro humani*, *de homicid. in* 6.

41 De Aſſaſſinii natalibus, & antiqua ratione, conſule Bohemer. *in decretal. lib.* 5. *tit.* 12. §. 26. *& ſequent.* Adde & Strykium *juridic. diſſert. tom.* 6. *diſp.* 16. *ſect.* 2. *num.* 19. *& ſequent.*

42 Ut aſſaſſinium commiſſum dicatur, tria & & quidem copulative a Doctoribus requiran-
43 tur. 1. Mandatum ad occidendum. 2. Ut pecunia vel alia merces interveniat certa, data
44 aut promiſſa. 3. Ut hujus præmii dati intuitu, aut ejuſdem ſaltem certa ſpe Aſſaſſinus mandatum det executioni, aut ad minimum deveniatur ad actum effectui proximum; Theodor. *In Colleg. criminal. diſput.* 2. *th.* 4. *lit. B.*

45 Hinc ſequitur 1. Quod aſſaſſinium non ſit,
46 ſi a Mandante Mandatario data vel promiſſa ſit pecunia ad percutiendum, non ad oc-
47 cidendum. 2. Quod ad aſſaſſinium non inducat mutuum depoſitum commodatum; Confer Farinac. *lib.* 1. *conſil.* 10. *fer. per tot.* Maſcard. *de probat. lib.* 1. *conſ.* 238. *n.* 11.

48 At ſunt qui tenent, Aſſaſſinium committi, ſi Mandans promiſerit, bona & mala ſua ei fore communia; tum ſi dixerit: Domus mea erit domus tua; Domus mea tibi ſemper erit aperta: Liberabo te a morte: Vide Sorg. *juriſprud. Forenſ. tom.* 9. *cap.* 3. *num.* 133. & Auctores ab eo cumulatos.

Crimen hoc tam atrox eſt, ut crimini læ- 49
ſæ majeſtatis compararetur; Farinac. *lib.* 1. *conſil.*
4. *num.* 7. item latrocinio. Multa quoque ſin- 50
gularia habet, quæ aliis criminibus non ſunt
annexa. 1. Quod in probando crimine illo, 51
ſi agatur coram Judice Eccleſiaſtico, probabilia etiam ſufficiunt argumenta, quum tamen alias in criminibus probationes luce meridiana clariores requirantur; ſecus ſi coram
Sæculari. 2. Quod Judex ſine accuſatione pro- 52
cedere valeat, quando nimirum conſtat aliquo modo de qualitate aſſaſſinii, nequaquam vero
ſi dubitetur. 3. Quod Reus confugiendo ad 53
Eccleſiam non gaudeat ejus immunitate; aliaque plura de quibus omnino vide Farinac. *quæſt.* 123. *inſpect.* 3.

De Mandante aſſaſſinium an gaudeat immu- 54
nitate, & quid effectu non ſequuto; vide contrarias inter ſe opiniones apud Sorg. *juriſprud. forenſ. tom.* 9. *cap.* 5. *num.* 139. *& ſeq.* ubi ait, quod ex concordia de anno 1741. inita S. Sedem inter & Regem utriuſque Siciliæ in Regno Neapolitano Mandans non gaudet immunitate, etiam non ſequuto effectu, *dummodo* (ſunt verba concordiæ) *deventum fuerit ad actum proximum*, *hoc eſt ad inſultum*, *ita ut intervenerit vulnus.*

De Clerico Aſſaſſino vide quæ copioſa ha- 55
bet Sorg. *juriſprud. forenſ. tom.* 9. *cap.* 34. *n.* 10. 11. 12. 13. 26. *& plur. ſeq.*

ASSECURATIO, ASSECURATOR.

Aſſecuratio eſt contractus, quo ſuſcipitur 1
in ſe periculum alicujus rei alienæ pro
pretio, vel intereſſe accepto; *Eſt communis* 2
Licet enim poſſit aliquis etiam gratis aſſecurare, & ſuſcipere in ſe periculum, quæ erit quaſi gratuita Donatio, communiter tamen ſit pro pretio, ſicut emptio, & venditio; qui enim pretio aſſecurat, videtur vendere ſuam obligationem, qua ſe obligat ad ſolvendam rei æſtimationem, dato quod perierit, & alter hanc videtur emere; Sic Molina *diſp.* 507. *num.* 2. Leſſius *lib.* 2. *de juſtit. cap.* 28. *dubit.* 4. *num.* 24. Lugo *de juſtit. & jure tom.* 2. *diſp.* 31. *ſect.* 7. *num.* 93. & alii paſſim, & Rota *part.* 2. *deciſ.* 988. *num.* 4. ubi dicit quod *aſſecurare idem importat, ac ſe obligare, adeoque aſſe-*

Digitized by Google

aſſecurant ſtatim conveniri poſſit, & expreſſe
3 *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 447. *num.* 7. Et hic contractus aſſecurationis eſt licitus, & non uſurarius, ſi juſtum intercedat pretium pro ratione periculi, cum aliis conditionibus numero ſequenti aſſignandis; Rota *par.* 17. *deciſ.* 400. *n.* 1. & *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 369. *num.* 89. & Doctores communiter.

4 Conditiones ad juſtitiam hujus aſſecurationis contractus requiſitæ principaliter ſunt: Prima, ut ſit æqualitas inter pretium, quod aſſecuranti datur, & obligationem, quam in ſe ſuſcipit ſecundum varias circumſtantias temporum, locorum, & perſonarum; ſicut enim in contractu emptionis, & venditionis debet ſervari æqualitas inter pretium, & rem venalem, ita in contractu aſſecurationis inter pretium, & illam obligationem, quæ alteri ven-
5 ditur. Et hæc æqualitas conſideranda eſt ex quantitate periculi tempore contractus, non autem ex rei eventu, juxta tamen communem hominum æſtimationem, & praxim cujuſque
6 Regionis, & Civitatis. Secunda conditio eſt, ut aſſecurator ab eo, qui petit aſſecurationem, moneatur de veris periculis, quibus ſubjacet res aſſecuranda, ſi aliqua adſint penitus incognita aſſecuratori; ſicuti venditor tenetur manifeſtare vitium, & defectum intrinſecum rei
7 penitus incognitum emptori. Tertia conditio eſt, ut merces, quæ aſſecurantur, revera exiſtant; alias invalidus eſt aſſecurationis contractus, cum non poſſint aſſecurari merces, quæ
8 non exiſtunt. Quarta conditio eſt, ut merces aſſecuratæ ſubſint revera, & expoſitæ ſint periculo, alias ſi aſſecurator ſciret merces non amplius ſubeſſe periculo, ex quo jam perveniſſent ad portum, vel terminum, non valeret contractus, & teneretur aſſecurator reſtituere omne pretium acceptum, cum periculum, pro quo datur pretium, non adeſſet; unde iſtis bene ponderatis.

9 Reſolvitur; Primo quod ſi is qui aſſecurationem petit, ſciat merces jam periiſſe, vel eſſe in ſtatu, in quo certiſſime perire debeant, non poteſt pretio promiſſo ſecuritatem ab alio exigere, & ſi aliquid tali doloſo contractu exegit, debet integre reſtituere; Sic communiter Doctores, & Rota *part.* 2. *deciſ.* 88. *num.* 1.
10 & *par.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 373. *num.* 31. Si tamen tempore aſſecurationis notitia deprædationis, vel deperditionis mercium haberi non potuit, licet de facto merces fuiſſent jam deperditæ ante celebrationem contractus, in tali caſu aſſecurator remanet obligatus, quia mens contrahentium juxta receptam praxim eſt, ut periculum intelligatur ſuſceptum etiam quoad præteritum, ſi mercator ignorat merces eſſe deperditas. Ita Rebell. *de obligat. juſtit. lib.* 16. *de contractu aſſecurationis qu. unica num.* 7. & alii cum Rota *part.* 19. *tom.* 1. *dict. deciſ.* 373. *num.* 33. & 34. & *part.* 6. *deciſ.* 229. *num.* 17. In hac tamen ultima *deciſ. num.* 19. dicit Rota *quod dum dicitur, quod aſſecurationis contractus poteſt fieri de re perempta, id intelligitur verum, quando adeſt pactum expreſſum, ut etiam jam perempta nave, aſſecurator teneatur de interitu*.

Secundo reſolvitur, quod ſi quis non habeat merces in Mari, ſed fingat eas habere, 11
non eſt valida aſſecuratio; Doctores communiter, & Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 447. *num.* 4. & aſſecurans, qui per fraudem, & dolum adductus eſt a Mercatore ad præſtandam aſſecurationem mercium non exiſtentium, poteſt ſibi retinere pretium acceptum a Mercatore, quia nihil retinet invito Domino, cum quo quantum in ſe fuit, voluit juſtum aſſecurationis contractum inire; Tum quia ſicut adductus per fraudem ad ludendum, poteſt lucrum in ludo acquiſitum retinere, quamvis qui fraude utitur non poſſit aliquid lucrari, ita etiam aſſecurator; Bonacina *de Contractib. diſp.* 3. *p.* 9. *punct.* 3. *num.* 3. *verſ. reſpondeo affirmative*, & *multi alii apud ipſum*; Sabell. *ſumm. diverſ. tract.* §. *Aſſecuratio num.* 5. Santerna Luſitan. *tract. de aſſecurat.* & *Sponſion part.* 3. *n.* 10. & *ſeq.*

Tertio reſolvitur, quod aſſecurans, qui fingit ſe habere bona, quæ revera non habet, 12
agit contractum invalidum aſſecurationis, & tenetur reſtituere pretium totum acceptum pro aſſecuratione, immo & damna Mercatori inde provenientia, quia illorum eſt cauſa injuſta: Dolus enim dedit cauſam contractui, nec Mercator contractum aſſecurationis celebraſſet, nec aliquod ei pretium pro aſſecuratione dediſſet, ſi cognoviſſet aſſecuratorem non habere bona ad ſolvendum, mercibus pereuntibus; *Communis Doctorum*.

Quarto reſolvitur, quod ſi aſſecurans ſciat, 13
vel per litteras Amicorum, vel alio modo merces jam eſſe in tuto, vel perveniſſe navim ad portum, licet hoc ab aliis communiter ignoretur, non poteſt pretium ſibi pro aſſecuratione paciſci; Cum periculum, pro quo datur pretium, non adſit, & per hoc ſi pretium receperit, tenetur illud integre reſtituere; immo & omnia damna Mercatori inde ſecuta ex ejus dolo reſarcire, ut tenet *Communis*.

Digitized by Google

14 Si autem aſſecurator non ſciat certo merces jam eſſe in tuto, ſed ſolum ſciat pericula magna ex parte ceſſaſſe, tunc poteſt aliquid accipere, & retinere pro quantitate decrementi, vel incrementi periculorum ſecundum prudentis viri judicium; Azorius *inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 11. *cap.* 18. *dub.* 5. *&* 9. Molina *diſp.* 507. *num.* 3. Leſſius, Lugo, & alii paſſi.

15 Sic etiam aſſecurator, qui ex Aſtrologia, aut ex alio capite cognoſcit non futuram in mari tempeſtatem, aut ex litteris Amicorum ſcit mare eſſe ſecurum, & liberum a latronibus, & piratis, non poteſt tantum accipere, quantum alter aſſecurator, qui hæc ignorat, ſed ſolum poteſt accipere tantum pretii, quantum adhuc reſtat dubium periculi ratione cognitionis Aſtrologicæ ſæpe ſæpius nimis fallacis. Et ratio eſt, quia aſſecuratio eſt contractus ſortis, quo periculo perdendi, & lucrandi quis ſe exponit, unde qui ſcit nullum, aut minus fore periculum, nulli, aut minori periculo ſe exponit, adeoque non poteſt tantum accipere, quantum alter aſſecurator, qui hæc ignorat, cum ille talia ignorans, contractum ſortis cum Mercatore iniret cum æqualitate conditionis, quod eſt juſtum, & talia cognoſcens iniret cum conditionis inæqualitate, quod eſt injuſtum; Sic Azorius *loc. cit.* Salonius, Lugo, Valentia, Toletus, Bonacina, & alii paſſim.

16 Aſſecuratio facta a periculo maris non extenditur ad alia pericula, & ideo ſatis erit, ſi merces ſalvæ pervenerint ad locum ſtatutum, & conventum, quidquid poſtea de illis contingat; ſi vero non pervenerint, tunc tenetur aſſecurator; *l.* 1. *Cod. de naut. fœnorum*; Rota *part.* 6. *recent. deciſ.* 24. *n.* 6. *& part.* 12. *deciſ.* 157. *n.* 26. *& ſeq.*

17 Si vero in contractu aſſecurationis, exceptio facta ſit de uno tantum caſu, tunc manifeſte declarat omnes alios caſus fuiſſe comprehenſos; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 58. *num.* 9. Sicuti omne periculum in ſe aſſumentes uno tantum excepto, in reliquis omnibus undequaque tenentur; Rota *part.* 16. *deciſ.* 420. *num.* 5.

18 Si mercium aſſecuratio facta fuerit ſuper una, & certa determinata navi, & poſtea ſine nova conventione merces deferantur ſuper diverſam, ſi fuerint deprædatæ, vel naufragio deperditæ, contra aſſecurantem agi non poteſt; Rota *part.* 6. *recent. deciſ.* 54. *n.* 18.

19 Aſſecurans merces, vel pecunias per loca periculoſa vehendas, intelligitur in ſe ſuſcipere periculum ſolius fortunæ, non autem culpæ vehentis, aut alterius; *l. Cum proponas*, ubi Bart. Bald. Caſtren. & alii, & in *l. penul. Cod. de naut. fœnor.* Leonin. *conſ.* 23. Paul. Chriſtin. *deciſ. Belg.* 47. *num.* 5. *&* 6. *vol.* 3.

20 Aſſecurans navim, vel merces de uno loco ad alium, mercibus deperditis, vel deterioratis, tenetur reſarcire damnum ſecundum æſtimationem loci, ad quem erant ferendæ, & non ſimpliciter loci, a quo fuerunt levatæ, & ſic habita etiam ratione lucri, quod aſſecuratus percepiſſet, ſalvis rebus in loco, ad quem deferebantur; Rota *part.* 6. *recent. deciſ.* 258. *per tot. & part.* 7. *deciſ.* 47. *per totum*.

21 Aſſecuratio navium, ſi ſit facta in forma ampliſſima ſe obligando ad omne riſicum, & periculum, per quod poſſit impediri tranſportatio ad locum conventum, nullum caſum excludere videtur, adeoque aſſecurans non poterit ſe excuſare, quod merces non ſint deperditæ, ſed alibi ex facto Principis aſportatæ; Rota *part.* 6. *recent. deciſ.* 24. *per totum*.

Aſſecurator non poteſt conſequi integrum 22
pretium aſſecurationis, ſi naves totum iter
non fecerint, ejuſque integrale periculum non
ſubierint; Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 448.
num. 5. Immo pretium aſſecurationis præven-
tive ſolutum reſtitui debet, retento aliquo,
ſi navis totum iter deſtinatum non fecerit,
ſed modicum; Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.*
713. *num.* 1. *&* 9. Aſſecurationis enim cau- 23
ſa unice conſiſtit in periculo itineris, quo ceſ-
ſante ſine culpa partium, deficit aſſecuratio,
itaut pretium correſpectivum non debeatur,
vel ſolutum reſtituatur; Rota *ib. num.* 3. *&*
6. competit tamen retentio medii ſcuti pro
quolibet centenario tamquam pretium propor-
tionatum pro modico periculo; Rota *ib. n.* 9.

Additiones ex aliena manu.

Vox aſſecurationis non uno ſenſu accipitur; 24
nam & dotis reſtituendæ ſecuritatem ac inde-
mnitatem *aſſecurationem* vocari tradit Anton.
Fab. *in Cod. lib.* 5. *tit.* 7. *de fin.* 2. *&* 3.
Salvum Conductum eodem vocabulo deſignat 25
de Franch. *deciſ.* 717. *& ibi Rovit. in Addit.*
Quin voce ita uſu recepta omnes ſecuritates 26
ſeu cautiones veniunt. Hic vero pro negotio 27
illo accipitur, quo quis mercium alio tranſ-
vehendarum periculum ſuſcipit.
De definitione aſſecurationis non conveniunt 28
inter ſe Doctores. Non male ea definitur a
Kur-

Digitized by Google

Kutriche *in Diatrib. de Aſſecuratione in princi-
pio : Conventio qua quis periculum trajicienda-
rum , vel alio terra marique vehendarum mer-
cium , vel etiam navis ipſiuſmet , & indemnita-
tis eo nomine præſtationem in ſe pro certo pericu-
29 li pretio , ſive præmio recipit* . Alia enim eſt
aſſecuratio terreſtris , quæ ſit ratione rerum
& mercium , quæ per terram alio tranſvehun-
30 tur , licet rara ; alia maritima , quæ merces
per mare venientes vel abeuntes concernit ,
31 eaque frequentiſſima . Vocabulum aſſecuratio-
nis Juriſconſultis incognitum fuiſſe inter om-
32 nes convenit. Sunt tamen qui autumant, pla-
ne ignotam haud fuiſſe ſuſceptionem periculi
vel damni ex certa conventione ; Innuuntur
hi Livio *lib.* 3. *cap.* 9. tum & maxime Sueto-
nio *in Claudio c.* 18.

33 Utrum aſſecuratio contractus ſit nominatus
an innominatus, magna quæſtio eſt ; Stypman.
de Jur. marit. p. 4. *cap.* 7. *a num.* 159. tenet ,
aſſecurationem eſſe contractum nominatum .
Contra aſſecurationem contractum eſſe inno-
minatum volunt Santern. *de Aſſecur. p.* 1. *n.*7.
Rutger. Ruland. *de commiſſ. p.* 2. *lib.* 3. *c.*15.
num. 5.

34 Effectus hujus quæſtionis præcipue in eo ſe-
cundum mox allegatos alioſque Doctores con-
ſiſtit, an aſſecuratio admittat pœnitentiam nec
ne , nam licita eſt in contractibus innomina-
35 tis pœnitentia . Cæterum quum moribus ho-
diernis ex quovis deliberato inito pacto detur
actio , ſupervacanea eſt dicta quæſtio , & ab-
ſolute pronunciandum , in aſſecuratione locum
non eſſe pœnitentiæ , ſive nominatus , ſive in-
nominatus contractus ea dijudicetur . Confer
Struv. *S. J. C. ex* 25. *th.* 48. *ibiq.* in addit.
Muller. & omnium optime Strych. *jurid. diſ-
ſert. tom.* 12. *diſp.* 16. *cap.* 3. *num.* 12. *& duob.
36 ſequent.* Ex quo ſequitur, quod etiam nondum
ſoluto pretio Aſſecurator teneatur de pericu-
lo ; Stryk. *jur. diſſ. t.* 9. *diſp.* 17. *part.* 1. *c.*4.
37 §. 7. Ad amputandas vero controverſias præ-
ſtat vel facultati pœnitendi expreſſe renuncia-
re, vel præmium aſſecuranti mox dare.

38 Quid nomine periculi in hoc contractu ve-
niat cum primis videndum. Periculum , quo
exiſtente committitur aſſecuratio, eſt , ut re-
cte ait Henricus de Cocceji ad Grot. *de jur.
bell. & pac. lib.* 2. *cap.* 12. §. 23. caſus fortui-
tus , quo extrinſecus damnum mercibus acci-
dit , quale eſt quod a tempeſtatibus , piratis ,
39 incendiis , ſcopulis &c. metuitur . Nec ſoliti
tantum ſed & inſoliti omnino continentur ,
licet diſſentiat Marquard. *de Mercat. lib.* 2.
40 *cap.* 13. *num.* 66. Hinc primo recte videtur
ſentire Savary in ſuo *Perfecto negotiatore, judi-
cio* 60. quod etiam periculum ſuſceptum ſit
ſans aucune exception & reſerve quelconque : ni-
hilo tamen ſecius *l' Aſſureur* (ſunt ejus ver-
ba) *n' eſt point tenu de la baratterie du Patron ,
ni obligé d' indemniſer l' aſſurè du vol qu'a fait
le Maitre du Navire des Marchandiſes aſſurèes .
La raiſon eſt , que la baratterie du Patron ne peut
paſſer pour cas fortuit qu' à l' egard du Bour-
geois du Navire :* quidquid in contrarium mo-
liatur Knricke in allegata *diatriba de Aſſecu-
ratione ſub initium .*

Secundo nec periculi nomine venit quod in- 41
trinſecus ex ipſa mercium conditione naturæ
vitio accidit . *Neque enim* (opportune Hen-
ric. de Cocceji ubi ſupra) *damno ſunt quæ
aliunde mercibus allata , ſed ex ipſis nata ſunt ,
nec pericula itinerum , ſed vitia mercium . Quin
hi caſus nec in ſe ſemper incerti ſunt , ſed fere
a Peritis proſpici poſſunt , alios etſi lateant . Im-
mo cauſa horum caſuum in ipſis mercibus jam
tum & quaſi ab initio exiſtit .* Quinimmo *lau-* 42
datus Auctor tenet , non valere pactum aſſecu-
rationi adjectum, ut præſtentur hi quoque ca-
ſus intrinſeci, idque quia contractus hic, qui
ratione tantum periculi illius incerti, & futu-
rorum eventuum permittitur , hoc pacto uſu-
rarius evaderet.

Tertio nec valet aſſecuratio , quæ concepta 43
eſt in præteritum vel præſens, puta ſi Navis
in itinere perierit dabo, quum periculum non
amplius ſit rei jam præteritæ, nec caſus , aut
eventus niſi in futurum ; Confer Maſtrill. *de-
ciſ.* 284. *n.* 55. *& plur. ſequent.*

Idque ſive ignota , ſive & multo quidem 44
magis nota fuerit res illa præterita. Num au- 45
tem data ignorantia rei præteritæ conventio
hæc , ſi valere nequeat uti aſſecuratio, ſaltem
valere poſſit uti ſponſio, vel alius contractus
innominatus, conſule Henric. de Cocceji loco
mox allegato .

De periculo etiam illud diſcutiendum eſt , 46
utrum duret de portu in portum , an de lito-
re in litus . Niſi autem contrarium expreſſe
conventum ſit , vel moribus earum gentium
obtineat , periculum de portu in portum du-
rat . Quo fit , ut ſi forte vis maris aut Pira- 47
tarum in ipſum portum effundatur , damnum-
que dederit, tenebitur Aſſecurator, licet nau-
ta nondum e portu ſolverit , non item ſi mer-
ces, quum immitti in navim deberent, in lito-
re poſitæ ſunt , atque a mari hauſtæ , vel a
Piratis raptæ ; Adi Henricum de Cocceji *ibi-
dem .*

De præmio nihil certi definiri poteſt , ſed 48

X 2 uti

uti navigatio longinqua vel brevis, & loca
pluribus periculis obnoxia ſunt, ita hoc præ-
mium extenditur vel remittitur; Stypmann.
de jur. marit. part. 4. *cap.* 7. *num.* 454. & *plur.*
49 *ſequent.* Henric. de Cocceji loco toties citato,
ubi & de conditionibus, quæ præmio adjici
poſſunt, illudque vel augent vel minuunt,
diſſerit.

50 In computando damno cujus loci & tempo-
ris æſtimatio inſpicienda ſit, non incongrue
hic quæritur. Juxta autem naturam contra-
ctus nullius certi loci, vel temporis æſtimatio
ſpectanda eſt, ſed quanti merces emptæ fue-
re. Id enim ex natura aſſecurationis agitur,
ut Indemnis ſervetur Aſſecuratus, nequaquam
vero ut lucrum capiat; Henricus de Cocceji
51 in docta *diſput. de Aſſecuratione* §. 49. Aliud
vero contrahentes convenire poſſunt, quod
exemplis illuſtrat Samuel de Cocceji ad Gro-
tium *de Jur. Belli & Pacis lib.* 2. *cap.* 22. §.
52 23. Omittendum vero haud eſt, quod ſtatu-
tum illud Genuenſe, ut medietate itineris pre-
tia diſtinguantur, & loci unde ſolvitur pre-
tium ſpectetur, ſi medium iter nondum emen-
ſa navis fuerit, alias autem ejus loci in quem
iter dirigitur, communiter receptum eſt; Co-
ren. *rer. judicat. obſerv.* 41. *in not. ad n.* 4.

53 Formulas hujus contractus exhibent Scaccia
de commerc. §. 1. *quæſt.* 1. *n.* 141. Marquard.
lib. 12. *c.* 14. *n.* 68. aliique.

54 De actione competente Aſſecurato ad obti-
nendum valorem mercium, & Aſſecuratori ad
habendum præmium, tum de tempore quo ab
utroque ſua actio inſtitui poteſt, plene Styp-
mann. *de Jure marit. part.* 4. *cap.* 7. *a n.* 425.
55 *ad plur. ſequent.* Idem quoque Auctor eodem
loco diſputat & de exceptionibus, quæ utri-
que, tam Aſſecurato quam Aſſecuranti com-
petunt.

56 Quoniam in antiquis legibus circa mate-
riam aſſecurationis nihil ſpeciatim diſpoſitum,
quæri ſolet, ex quibus legibus de ea judican-
dum; Kuricke *in diatriba de Aſſecuratione*, &
Strykius *juridic. diſſert. tom.* 12. *ſect.* 3. *cap.* 5.
§. 30. ajunt, recurri ut plurimum ad conſue-
tudines Burſæ Antuerpienſis, vel etiam Amſte-
rudamenſis, ordinationeſque illas, quas Phi-
lippus II. Hiſpaniarum Rex ſuis maritimis
Ordinationibus adnexit, & Amſterodamenſium
ad hoc condita plebiſcita, niſi quæ Civitas
57 ſuas leges vel conſuetudines habeat. Quod ait
Auctor *n.* 15. de Aſtrologia, meræ nugæ ſunt,
ideoque corruunt conſectaria propoſita.

58 Cæterum qui plenius inſtrui cupit de hoc
aſſecurationis contractu, legat quas de eo evul-
garunt diſſertationes Hertius, Kuricke, &
qui primo locò nominandus erat Henricus de
Cocceji, tum adeat Marquard. *de Jure Mer-
catur. tom.* 2. *lit. R.* & *S.* Stypmann. *de jure
maritim. part.* 4. *cap.* 7. la Placette *de Reſtitu-
tione lib.* 4. *cap.* 7. alioſque.

ASSISTENTIA, ASSISTERE.

ASſiſtentia Epiſcopo facienda eſt juxta Cæ- 1
remoniale; Sac. Congreg. Rit. *in Legio-
nen* 2. *Junii* 1601. Aſſiſtentia cum Pluviali 2
Epiſcopo celebranti facienda eſt a prima Di-
gnitate, vel a primo Canonico in Ordine Pres-
byterali conſtituto, quocumque nomine appel-
letur, ſive Archidiaconus, ſive Archipresby-
ter, ſive Decanus; Sac. Rit. Cong. *in Reati-
na* 10. *Januarii* 1609. & *in Vercellenſi* 7. *Aug.*
1610. Et quamvis prima Dignitas ſit unica, 3
tenetur ad præſtandam hanc Epiſcopo aſſiſten-
tiam, & recuſans poteſt cogi pœnis, & Cen-
ſuris Eccleſiaſticis; Ead. Sac. Cong. *in dict.
Reatina* 10. *Januarii* 1609. & *in Calaguritana*
12. *Decemb.* 1620. Et dum eſt in aſſiſtentia 4
apud Epiſcopum, intelligitur præſens in Cho-
ro, tam in Eccleſia Cathedrali, quam in alia
Eccleſia; Ead. Sac. Cong. *in Camerinenſi* 15.
Martii 1608. Aſſiſtentia duorum Canonicorum 5
ſemper convenit Epiſcopo, ſive celebret, ſi-
ve Divinis Officiis aſſiſtat; Ead. Sac. Congr.
in Granatenſi 10. *Maii* 1608. maxime quando
eſt paratus, ut *in Saonen.* 21. *Auguſti* 1604.
& *in Æſina* 30. *Auguſti* 1602. Et hoc intel-
ligitur de Epiſcopo loci Ordinario tantummo-
do, ut *in Cæſarauguſtana* 9. *Maii* 1616. Et 6
hæc aſſiſtentia duorum Canonicorum hinc in-
de facienda eſt a Canonicis Præbendæ Dia-
conalis; illis deficientibus, a Canonicis Præ- 7
bendæ Subdiaconalis; & etiam illis deficienti-
bus, ab ultimis Canonicis Presbyteris; Ead.
Sac. Cong. *in Saonen.* 17. *Julii* 1606. Aſſiſten- 8
tia, quæ fit ad Miſſam, & Veſperas, facien-
da eſt cum Pluviali; Ead. Cong. 3. *Auguſti*
1602.

Aſſiſtentes Epiſcopo Diaconi, & Subdiaco- 9
ni omnibus aliis præferuntur; Sac. Cong. Rit.
in Caputaquen. 18. *Maii* 1608. Unde Aſſiſten- 10
tes licet minus digni ratione aſſiſtentiæ inter
Dignitates thurificantur, & accipiunt pacem;
Ead. Sac. Cong. *in Cremenſi* 28. *Septemb.* 1602.
& *in Nolana* 22. *Maii* 1603. & *in Bracharen.*
19. *Junii* 1609. Immo Canonici parati aſſiſten- 11
tes Epiſcopo præcedunt Vicarium Generalem,
& ſunt

Digitized by Google

& ſunt ante ipſum thurificandi; Ead. Sac.
12 Congr. 6. *Martii* 1610. Et ſic poſt Epiſcopum, etiam ante Magiſtratum, quamvis ſit de Majoribus; Ead. Sac. Cong. *in Patav.* 12. *Mar-*
13 *tii* 1602. Aſſiſtentes Canonici ſupervenientibus Dignitatibus, vel Canonicis dignioribus, debent diſcedere, & locum aſſiſtentiæ digniorem cedere dignioribus, ſecundum conſuetudinem, & uſum Capellæ Papalis; Ead. Sac. Cong. *in Aſten.* 18. *Novembris* 1606. *& in Ferrarien.* 20.
14 *Junii* 1609. Aſſiſtentes Dignitates, & Canonici, vel aliquo modo Epiſcopo ſolemniter celebranti inſervientes, nullo modo tenentur genuflectere; Ead. Sac. Cong. *in Monopolitana*
15 15. *Decemb.* 1632. Canonici duo aſſiſtentes Epiſcopo debent eligi ex numero Diaconorum, quando Præbendæ ſunt diſtinctæ; Ead. Sac.
16 Congr. *in Nolana* 14. *Maii* 1603. Aſſiſtens Presbyter, ſive Dignitas ſit, ſive Canonicus, & non Diaconus Evangelii debet Epiſcopum thurificare; Ead. Sac. Cong. *in Placentina* 19.
17 *Maii* 1607. Non convenit, ut Epiſcopus in Veſperis decantandis per aliquam ex Dignitatibus Cathedralis ſtante penuria Sacerdotum, admittat pro aſſiſtentibus cum Pluvialibus Clericos in minoribus conſtitutos, etiam in ſolemnioribus Feſtivitatibus; Ead. Sac. Cong. *in Caſertana* 18. *Sept.* 1632.
18 Aſſiſtere tenentur Epiſcopo celebranti Decanus, ſeu prima Dignitas, & duæ aliæ Dignitates, vel Canonici præter Diaconum, & Subdiaconum Miniſtros, qui cantant Evangelium, & Epiſtolam, & ſic aſſiſtere debent digniores & honoratiores; Sac. Cong. Rit. *in Calaguritana* 1. *Julii* 1601. & poſtea *in Jacenſi* 1609. *& in Reatina* 10. *Januarii* 1609. *& in*
19 *Vercellenſi* 7. *Auguſti* 1610. Canonici tenentur Epiſcopo aſſiſtere non modo in Cathedrali, verum etiam in quibuſcumque Civitatis Eccleſiis, ad quas ad publicas, vel ſolemnes Epiſcopales functiones exercendas Epiſcopum ire contigerit; Ead. Sac. Cong. *in Typhernacen.* 5. *Julii* 1603. *in Salamantina* 10. *Januarii* 1604. *in Granaten.* 9. *Maii* 1606. *& in Elboren.* 7.
20 *Julii* 1612. Dummodo tamen in Cathedrali numerus ſufficiens Canonicorum, & miniſtrorum remaneat, & officium, ac ſervitium Chori non deferatur; Ead. Sac. Congreg. *in Lamacen.* 17. *Martii* 1607. *& in dict. Elboren.* 7.
21 *Julii* 1612. Secus ſi ad private celebrandum acceſſerit ad alias Eccleſias, quia tunc Canonici cogi non poterunt ei aſſiſtere; Ead. Sac. Cong. *in dict. Typhernacen.* 5. *Julii* 1603.
22 Immo Epiſcopo Miſſam private celebranti, neque in Cathedrali tenentur Canonici aſſiſtere, ut reſolutum ait Scipio de Rubeis *verb. Aſſiſtentia num.* 4. & Machado *lib.* 4. *part.* 5. *tract.* 2. *num.* 3. *in fin.* & quatenus Epiſcopo in his Miſſis privatis inſerviant, non gaudent diſtributionibus, ut cenſuit Sac. Cong. Concilii 17. *Martii* 1619. Niſi tamen ex conſue- 23
tudine Eccleſiæ aſſiſtere tenerentur, quia talis conſuetudo eſſet obſervanda, & Canonici aſſiſtentes non amitterent diſtributiones quotidianas, ut cenſuit Sacra Congregat. Rituum *in Lamacenſi* 25. *Aprilis* 1608. Ad Dignitates, 24
& Canonicos Cathedralis, ſi adſint, pertinet, aſſiſtere Epiſcopo Pontificaliter celebranti, etiam in Eccleſia Collegiata, vel Parochiali, non autem ad Canonicos Collegiatæ, vel Presbyteros Parochialium, etiamſi numerus alioquin ſufficiens ſit Presbyterorum; Sacra Rituum Cong. *in Calaguritana* 1. *Julii* 1601. *& in Bononien.* 20. *Aprilis* 1602. *& in Brunduſina* 15. *Julii* 1617. *& in Iſernien.* 2. *Auguſti* 1631. Quod etiam procedit, quando Epiſcopus ce- 25
lebrat, aut Miſſæ, aut Veſperis ſolemnibus, quacumque ex cauſa, intereſt in Eccleſiis exemptis, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectis, intra fines tamen ſuæ Diœceſis exiſtentibus; Sac. Rit. Cong. *in Alexandrina S. Petri in Borgolio* 7. *Februar.* 1604. Secus autem reſpondit eadem Sac. Rit. Cong. *in Camerinen.* 3. *Auguſt.* 1726. apud Pitonium *p.* 4. *diſceptat.* 149. ubi ex multis probat talem aſſiſtentiam præſtandam eſſe Epiſcopo a Canonicis Cathedralis ſolum quando capitulariter interveniunt, non autem quando ut ſinguli; vide Pitonium *l. c.* ubi ex Rota, Pignatell. Card. de Luca, & pluribus aliis multa habet ad rem.

Canonici, qui aſſiſtunt Epiſcopo cum Cap- 26
pa, non tenentur ei ponere, & deponere Birretum, ſicut ei tenentur ponere, & deponere Mitram; Sac. Rit. Cong. *in Saonen.* 21. *Auguſt.* 1604. *& in Lauden.* 4. *April.* 1620. ubi pro parte Capituli Cathedralis petitum fuit a S. Rit. Cong. declarari, *An in Provincia Mediolanen. ſit laudabilis ea conſuetudo, ut Epiſcopo cum Cappa ſedenti ad ſedem ſuam caput operiatur, & cooperiatur ab altero ex Diaconis aſſiſtentibus, & eo caſu ad quem ſpectabit:* Sacror. Rit. Cong. *audita relatione Eminentiſſimi Cardinalis Bellarmini, reſpondit, Birretum debere Epiſcopum ſibi de per ſe extrahere; Et in Theleſina* ubi petitum fuit a Sacrorum Rituum Congregatione reſponderi, *An Epiſcopo aſſiſtenti Divinis Officiis cum Cappa Canonici debeant deponere, & ponere Birretum in capite Epiſcopi, & an iſto caſu debeatur aſſiſtentia Canonicorum?*

Digitized by Google

Ead. Sac. Congreg. *ſub die* 22. *Decemb.* 1629.
reſpondit nihil deberi de prædictis Epiſcopo; Et
eadem Sac. Cong. *in Iſernien.* 21. *Auguſti* 1632.
cenſuit *neque Dignitates*, *neque Canonicos aſſi-*
ſtentes Epiſcopo teneri caput Epiſcopo tegere, &
detegere, *quando aſſiſtit Divinis cum Cappa*, &
27 *Birreto*. Canonici duo Diaconi aſſiſtentes, &
uno Presbyter aſſiſtens, debent elevare fim-
brias Pluvialis hinc inde, dum Epiſcopus pro-
greditur, & thurificat Altare; Sac. Rit. Cong.
in Placentina 19. *Maii* 1607. *in reſponſ. ad* 7.
28 Canonici aſſiſtere debent Epiſcopo, quando
facit Ordinationes, tam ſi faciat cum Miſſa
ſolemni, quam ſi faciat cum Miſſa privata;
Eadem Sac. Congr. *in dict. Placentina in re-*
29 *ſponſ. ad* 2. *dub.* Diaconi aſſiſtentes non te-
nentur, immo non debent inſervire Archie-
piſcopo de Bugia, ſeu candela, ſed ea admi-
30 niſtranda eſt per Capellanum. Et non poſſunt
cogi Canonici ad inſerviendum Archiepiſco-
po in Miſſis privatis præter conſuetudinem;
Sac. Cong. Rit. *in Raguſina* 15. *Martii* 1638.
31 Canonici tenentur aſſiſtere Suffraganeo, quan-
do nomine proprii Epiſcopi functiones Epiſco-
pales exercet; Sac. Cong. Rit. *in Bracharen.*
32 21. *Febr.* 1684. Eadem enim obſequia præ-
ſtanda ſunt Epiſcopo Delegato, quæ præſtari
debent Deleganti; Ead. Sac. Congr. *in d. Bra-*
33 *charen.* 20. *Martii* 1604. Canonicorum duorum
aſſiſtentiam habere non debet Epiſcopus Suf-
fraganeus ultra Diaconum, & Subdiaconum,
qui ſunt cantaturi Evangelium, & Epiſtolam,
ſicut haberet proprius Epiſcopus; Sac. Rit.
34 Cong. *in Bracharen.* 1. *Septembris* 1607. Niſi
conſuetudo antiqua id permitteret, ut fuit con-
35 ſideratum *in Taraconen.* 7. *Julii* 1612. Cano-
nici, & Dignitates omnes non debent aſſiſte-
re parati, quando Epiſcopus Suffraganeus ſo-
lemniter celebrat, ſed in habitu ordinario, ſi-
cut, & quando facit Ordinationes, Conſecra-
tiones, vel alias ſimiles functiones pro Ordi-
nario, quo caſu illi tantum debent accipere
paramenta, qui ſunt neceſſarii in Miniſterio;
Ead. Sac. Cong. *in d. Bracharen.* 1. *Septem-*
36 *bris* 1607. De primo ad ultimum circa aſſiſten-
tiam faciendam Epiſcopo a Dignitatibus, &
Canonicis ſervandum eſt Cæremoniale Roma-
num, ut expreſſe monuit Sac. Congr. Rit. *in*
37 *Viſen.* 31. *Junii* 1605. Prout etiam circa alia
omnia ſervari debere cenſuit Ead. Sac. Congr.
in Alex. 15. *Martii* 1608. & *in Mexicana* 4.
38 *April.* 1620. Qui aſſiſtit in Choro Miſſæ Con-
ventuali, non poteſt portare pileolum per to-
tum Canonem; in aliis vero Divinis Officiis
uti poteſt; Sac. Rit. Cong. 5. *Novem.* 1602.

Supplementa Auctoris.

Aſſiſtentiam Matrimoniis non temere dele- 39
gandam Sacerdotibus extraneis, qui non ſint
contrahentium Parochi, docet Bened. XIV.
tom. 1. Conſt. 85. incip. *Nimiam* §. 9. &
12. Talis delegandi facultas adimitur Nuncio 40
Apoſtolico in Polonia commoranti; Idem *ib.*
§. 16. Aſſiſtentia Matrimonio non inducit co- 41
gnationem Spiritualem; Idem Conſtit. 89. in-
cip. *Inter* §. 17.

Additiones ex aliena manu.

De aſſiſtentia præſtanda primæ dignitati poſt
Pontificalem ſolemniter in feſtivitatibus majo-
ribus celebranti nec verbum facit Auctor. Pau-
cis tamen de ea diſſerendum. Et aſſiſtere om- 42
nino debent duo Canonici, alter qua Diaco-
nus, alter qua Subdiaconus ex *Cæremoniali E-*
piſcoporum lib. 2. *cap.* 17. firmavit Rota cor.
Molin. *dec.* 920. *num.* 12. & *cor.* Kaunitz
dec. 6. *num.* 4.

Dubitaſſe autem videtur idem Sac. Tribu- 43
nal *in Tolentina Præeminentiarum* 12. *Februa-*
rii 1748. §. 8. *cor. Reverendiſs. Buſſio*, num
id obtineat in Collegiatis non inſignibus.
Pro certo autem habuit, locum ſibi non vin- 44
dicare in Collegiatis etiam inſignibus, in qui-
bus Canonici ex peculiari lege onus haud ha-
bent aſcendendi ad ſacros Ordines, ut videre
eſt *in d.* §. 8. *tum in* §. *ſequenti*. Quinimmo 45
cenſuit, nec ſufficere quod aliqui de Canoni-
cis onus hoc aſcendendi ad ſacros Ordines,
habeant; *Hoc enim* (ſunt verba §. 10.) *in-*
terverteret opportunam æqualitatem, *quam in Ec-*
cleſia Dei ſummopere ſervari decet, *dum Cano-*
nici Presbyteri obnoxii continue reperirentur oneri
miniſtrandi, *quod cæteri Canonici veluti Clerica-*
li præbenda dumtaxat proviſi nullo unquam tem-
pore ſubirent.

An vero id ipſum locum ſaltem habere poſ- 46
ſit ex conſuetud. in dictis Collegiatis, in qui-
bus Canonici non habent onus aſcendendi ad
ſacros Ordines, & quando hæc conſuetudo in-
ducta ſit nec ne, vide eamdem deciſionem *a*
§. 14.

ASTRO-

Digitized by Google

ASTROLOGIA, ASTROLOGUS.

S U M M A R I U M.

1 *Aſtrologia eſt duplex*, ad n. 4
5 *Aſtrologia naturalis, una ex ſeptem artibus liberalibus, non eſt prohibita*, ad n. 10
11 *Aſtrologia judiciaria ſuperſtitioſa eſt, ac prohibita*, ad n. 22
23 *Et peccant lethaliter hujuſmodi Aſtrologi*, ad n. 25
26 *Et qui ad eos recurrunt*, ad n. 27
28 *Pœnæ contra utroſque indictæ*, ad n. 37
38 *Et contra Ægyptianos, ac Zingaros*, ad num. 40
41 *Aſtrologi, qui vera dicunt, magis cavendi, quam qui falſa.*
42 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad n. 46

1 ASTrologia eſt duplex. Una eſt *Naturalis*, qnæ etiam dicitur Aſtronomia, & altera eſt *Judiciaria*, quæ retinet oomen Aſtrolo-
2 giæ. Aſtrologia Naturalis eſt illa, quæ ex Aſtrorum, maxime Planetarnm ortu, occaſu, conjunctione, oppoſitione, varioque aſpectu tum inter ſe, tnm ad Stellas fixas de futuris elementornm affectionibus conjectat ea, quæ naturaliter contingnnt, & ſic prædicit eclypſes, pluvias, ſiccitates, morbos animalium, peſtes, ſalubritates, frigora, calores, grandines, ventos, & alia hujuſmodi, quæ a Cœlo
3 pendent. Aſtrologia Judiciaria eſt illa, qnæ ex aſpectu, ſitu, motu, ac poſitione Aſtrorum, & Planetarum eventus in particnlari a libera hominis voluntate aliquo modo pendentes prædicir, nt de conditione vitæ, & Matrimoniis, de liberis, honoribus, infortuniis, divitiis, prœliis, exilio, carcere, morte, & aliis hu-
4 juſmodi caſibus humanis. Interdum judicia facit de præteritis, & præſentibus occultis, ut revelando quis ſit hujus parens, quis furtum, vel homicidium commiſerit, & hujuſmodi; Sic Doctores communiter.
5 Aſtrologia eſt una de ſeptem artibus Liberalibus, quia non ſolum ordinatnr ad intelligere, ſed etiam ad alias operationes; Tabiena *verb. Ars n.* 2. & fit per motum, & ſitum Aſtrorum; Tolet. *Summ. lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 5. & expreſſe inter ipſas artes Liberales ennmeratur a Doctoribus, ut patet in ſequentibus verſibus de omnibus artibus Liberalibus, quos refert Hoſtienſis *in Summa titul. de Magiſtris* §. *quam ſententiam*, Ambroſius de Vignate *qu.* 6. *de Heret.* Nicol. *in Floſcul. verb. Ars*, & alii, pro ut ſequitur.

Grammatica: *Quidquid agunt artes, ego ſemper prædico partes.*
Dialectica: *Me ſine Doctores fruſtra coluere ſorores.*
Rhetorica: *Eſt mihi dicendi ratio cum flore loquendi.*
Muſica: *Invenere locum per me modulamina vocum.*
Geometria: *Rerum menſuras, & rerum ſigno figuras.*
Arithmetica: *Explico per numerum, quid ſit proportio rerum.*
Aſtrologia: *Aſtra, viaſque Poli vindico mibi ſoli.*

Aſtrologia Naturalis oon eſt prohibita, oec 6
a Sixto V. nec ab Urbano VIII. quia, ut patet in eorum Conſtitutiooibus infra adducendis, non prohibetur Aſtrologia judicans temporum mutationem, ubertatem, ſterilitatem, plnvias, grandines, ventos, & hujuſmodi, & ex conſtellationum influxu in nativitate hominis, ejnſdem inclinationes naturales, temperamentum, & ea, quæ ad ſanitatem pertinent judicans, & actiones in genere, quia hæc naturaliter ex Aſtris cognoſci poſſunt, ut de facto D. Gregor. Nazianzenus ex phyſiognomia Juliani ſui condiſcipuli ejus pravi animi affectus conjecit, *orat. in Julianum* his verbis: *Neque enim mihi boni quidquam ſignificare videbantur cervix minime firma, humeri quos ſubinde agitabat, & attollebat, oculus vagus, & oberrans, ac furioſum quiddam intuens, pedes inſtabiles, & titubantes, naſus contumeliam ſpirans, vultus lineamenta ridicula &c.* Eſt tamen 7
naturalis magna ex parte incerta, & parnm utilis, excepta ea parte, quæ ſumitur ex ortu, occaſu, aſpectu, & calore Solis, ac Lunæ, nam virtus reliquorum Aſtrorum eſt valde obſcura, & omnis experienria, quæ de illis haberi poteſt, incerta, uti ſolide demonſtrat Leſſius *lib.* 2. *cap.* 43. *de Superſtitione, dubitat.* 6. *n.* 33. Adducens Joannem Picum, *qui* 8
lib. 2. *contra Aſtrologos cap.* 9. ait ex 130. prædictionibus nobiliſſimi cujuſdam Mathemarici de mutatione Cœli, & auræ, ſe adhibita accurata obſervatione, tantum 7. veras deprehendiſſe, idque jurejurando confirmat. Et ſimi- 9
les prædictiones tanto magis erunt incertæ, ſi de temperamento, inclinationibus, propenſionibus

nibus, & moribus hominum fiant ex Aſtris, & hora nativitatis eorum, ut patet in geminis ſimul editis, qui ſæpe diverſiſſimas habent inclinationes, temperamenta, mores, & even-
10 tus, ut patuit in Eſau, & Jacob. Unde dicit
Leſſius *loc. cit. n.* 34. quod mera amentia eſt ex aſpectu Syderum, qui tempore nativitatis viget, velle de temperamento, vel inclinationibus prolis judicare; licet tamen, ut ibi ſubjungit, hoc judicium, ſi ulterius non procedat, ſed ſiſtat in naturalibus effectibus, & temperamento, non ſit damnatum per Canones, aut Leges, ſed permittatur, ſicut multa alia frivola, quæ per ſe noxia non ſunt, permittuntur.

11 Aſtrologia Judiciaria prædicens eventus pendentes ex libera hominum voluntate, aut caſus fortuitos eſt ſuperſtitioſa, & omni Jure prohibita, ac proinde uſus illius eſt peccatum
12 mortale. Habetur clare ex Scriptura; *Levitici* enim 19. *num.* 31. ſic præciſe cavetur: *Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid ſciſcitemini, ut polluamini per eos:* & *Deuteronomii cap.* 18. *n.*14. dicitur: *Gentes iſtæ, quarum poſſidebitis terram, Augures Divinos conſulunt, tu autem aliter a Domino Deo tuo inſtitutus es;* ubi per *Augures* intelliguntur Aſtrologi, ut docet Leſſius *loc. cit. n.* 35. & colligitur aperte ex Iſaia *cap.* 47. *num.* 13. *Stent, & ſalvent te Augures Cœli* (ideſt ſecundum 70. Aſtrologi Cœli) *qui contemplabantur Sydera, & ſupputabant menſes, ut tibi vera prædicerent*, maxime Aſtrologia Judiciaria, cùi præ cæteris nimis fidebant Chaldæi, & in pœnam, ut ſubjungit Iſaias, *ignis combuſſit eos;* ideſt, ut explicat Tirinus *hic verſ.* 14. *omnes Aſtrologos, & Augures, & Ariolos.* Unde ad refutandas horum Aſtrologorum falſas prædictiones ſic ajebat Jeremias *cap.* 1. *num.* 2. *A ſignis Cœli nolite metuere, quæ timent gentes, quia Leges populorum vanæ ſunt;* Falſum eſt enim quod a Stellis, ut certis, & fatalibus ſignis omnia præmonſtrentur, ut cenſent Aſtrologi Judiciarii; Sic Tirinus *hic verſ.* 2.

13 Habetur etiam expreſſe ex utroque Jure; damnatur enim Aſtrologia Judiciaria in *lib.* 2. 5. *& 7. Cod. de Maleficis, & Mathematicis*, ubi jubentur puniri Aſtrologi Judiciarii eodem modo, quo Necromantici, & alii Magi; *& cap. Illud, & cap. Sed & Illud qu.* 2. *cauſ.* 26. *cap. Igitur qu.* 3. *cauſ. eadem, & cap. Non li-*
14 *ceat qu.* 5. *eadem cauſ.* 26. Et præcipue Conſtitutione incip. *Cœli, & Terræ Creator*, edita a Sixto V. 1586. 5. Januarii contra iſtos Aſtrologos Judiciarios, ubi ſic præciſe habetur:

Nos igitur &c. damnantes, & reprobantes omne genus divinationum, quæ Diabolo auctore in infidelium deceptionem, a prædictis curioſis, vel perditis hominibus fieri ſolent, &c. hac perpetuo valitura Conſtitutione Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, & mandamus, ut tam contra Aſtrologos, Mathematicos, & alios quoſcumque dictæ Judiciariæ Aſtrologiæ artem præterquam circa agriculturam, navigationem, & rem medicam in poſterum exercentes, aut facientes judicia, & nativitates hominum, quibus de futuris contingentibus ſucceſſibus, fortuitiſque caſibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid eventurum affirmare audent, etiamſi id non certo affirmare aſſerant, & proteſtentur &c. tam Epiſcopi, & Prælati, Superiores, ac alii Ordinarii locorum, quam Inquiſitores hæreticæ pravitatis
&c. diligentius inquirant, & procedant. Et alia 15
Conſtitutione incip. *Inſcrutabilis Judiciorum*, edita ab Urbano VIII. 31. *Martii* 1631. ubi poſtquam confirmat dictam Sixti V. Conſtitutionem editam contra Aſtrologos Judiciarios, ſubdit; *Et inſuper omnibus, & quibuſcumque Laicis cujuſcumque ſexus, conditionis, ſtatus, gradus, qualitatis, & Dignitatis etiam Marchionalis, vel Ducalis exiſtentibus, qui de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ ſive de vita, aut morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ejuſque ad tertium gradum incluſive Conſanguineorum, Mathematicos, Ariolos, Aruſpices, Vaticinatoreſque nuncupatos, vel alios Aſtrologiam Judiciariam exercentes, ſeu alios quomodolibet profitentes, de cætero conſuluerint, ſive deſuper eorum judicia, prognoſtica, prædictiones, ſeu præcognitiones etiam ſibi oblatas receperint, illiſve quomodolibet uſi fuerint, vel illas penes ſe ſcienter retinuerint, aut alicui oſtenderint, nec non iiſdem Mathematicis, Ariolis, Aruſpicibus, Vaticinatoribus, ſive aliis Aſtrologiam Judiciariam, ſeu quamlibet artem divinatoriam quomodolibet profitentibus, qui judicia, prognoſtica, ſeu præcognitiones, & prædictiones, ſuper præmiſſis, etiamſi id non certo ſe affirmare proteſtentur, fecerint, ſive a ſe, vel ab aliis jam facta, ſeu facta in poſterum penes ſe ſimiliter retinuerint, vel alicui dederint, ſeu oſtenderint; aut de eis quovis modo etiam improbando ſcripto, vel verbis tractaverint, nedum Excommunicationis majoris latæ ſententiæ, ſed etiam uti læſæ Majeſtatis reis, ultimi ſupplicii, ac confiſcationis omnium bonorum ſuorum etiam Romanæ Curiæ Officiorum, ac devolutionis quorumcumque Civitatum, Caſtrorum, & Locorum Juriſdictionalium, & Feudalium.* §. 4. *Clericis quoque, & Presbyteris, aliiſque Perſonis Eccleſiaſticis, tam*

Digitized by Google

*tam Sæcularibus, quam cujuſvis Ordinis, Con-
gregationis, Societatis, ſeu Inſtituti, vel Mili-
tiarum quarumcumque, etiam Hoſpitalis Sancti
Joannis Hieroſolymitani, aliiſque quomodolibet
exemptis, ac Nobis, & Apoſtolicæ Sedi imme-
diate ſubjectis, Regularibus utriuſque ſexus, ul-
tra prædictas, etiam privationis Beneficiorum,
& Dignitatum, ac Officiorum Eccleſiaſticorum,
etiam Monaſteriorum, Prioratuum, & Præce-
ptoriatum, ac aliorum quorumcumque, & inha-
bilitatis perpetuæ ad illa in poſterum obtinenda,
ita quod Perſonæ Eccleſiaſticæ, prævia illarum de-
gradatione, Curiæ Sæculari tradantur puniendæ;
in Epiſcopali vero, Archiepiſcopali Metropolita-
na, Primatiali, Patriarchali, aut quacumque
alia etiam Superiori Eccleſiaſtica, vel mundana
quantumvis ſublimi, excellente, & ſpeciali nota
digna, etiam ſuprema conſtitutis Dignitate eaſ-
dem Excommunicationis, ac privationis etiam re-
giminis, & adminiſtrationis Eccleſiarum, &
aliorum quorumcumque Beneficiorum, & Digni-
tatum quantumvis ampliſſimarum, & Patriar-
chali majorum, ac Officiorum ſuorum, & inha-
bilitatis pœnas, ipſo facto incurrendas, Apoſtoli-
ca auctoritate, tenore præſentium, infligimus, &
imponimus.*

16 Hanc Judiciariam Aſtrologiam damnant et-
iam omnes Doctores communiter cum D. Au-
guſtino; *lib. 2. de Geneſi ad litteram cap. 17.
& lib. 2. de Doctrina Chriſti c. 21. 22. 23. 24.
lib. 5. de Civitate Dei cap.* 1. & ſequentibus,
quibus locis refutat diffuſe hanc Judiciariam
Aſtrologiam, & oſtendit eam pertinere ad oc-
culta cum Dæmonibus commercia; D. Thom.
2. 2. *qu. 95. art.* 5. Et juremerito dicunt omnes
eſſe graviſſimum peccatum, quia hæc divina-
tio ſupponit actiones humanas pendere ab A-
ſtris, quod eſt graviſſimus error contra Fidem,
cum judicet *fatum quod antiqui Aſtrologi dice-
bant eſſe immutabilem omnium eventuum diſpo-
ſitionem a ſtellis dependentem*, & conſequenter
tollat liberum arbitrium, Deumque faciat au-
ctorem peccati, ut eleganter oſtendit Orige-
nes apud Euſebium *de præparatione Evangel.*
17 *lib. 6. cap.* 8. *& 9.* Eo vel maxime, quod
utentes hac Divinatione ſubjiciunt ſe diſcipli-
næ Diaboli, ex cujus traditione per homines
curioſos ab ipſo deceptos regulæ hujus artis
proceſſerunt, ut docet Lactantius *lib. 2. Divi-
narum inſtitut. cap.* 17. Apulejus apud Augu-
ſtinum *lib. 8. de Civitate cap.* 16. & ipſe Div.
18 Auguſtinus plurimis in locis. Unde optime
aſſerit Paulus Rubeus *in annotation. ad deciſ.*
320. Rotæ *part. 9. tom. 2. n. 44. & ſeq.* ne-
ſcire, an Aſtrologia Judiciaria *vocanda ſit Ju-
diciaria, vel ſine ratione, digna potius deſpectu,
quam aſpectu Stellarum, a quibus ipſa extrahit
mendacia, ut ea vendas tanto carius, quanto
illa ſit mercatura cœleſtis.* Et appoſite (ſubjun- 19
git ipſe *num.* 54.) tales Aſtrologi, dum adeo
intrepide de Planetis cœleſtibus verba faciunt,
poſſent facete interrogari una cum Diogene:
Quandonam de cœlo veniſtis? Et tandem *n.* 68.
pro finali puncto concludit, hortando omnes,
qui huic fallaci, & prohibitæ arti incumbunt,
ut poſſeſſores, & non ſcrutatores Cœlorum ge-
neroſe quærant ſe conſtituere, & non ſe, &
alios ſeducere; nam, ut inquit S. Auguſtinus
*in Pſal. 71. Mathematicus ſeductus ſeducit, &
deceptus decipit.* Et per hoc Phavorinus apud 20
Gellium *lib. 4. cap.* 1. dicit partem milleſimam
eorum, quæ quotidie Aſtrologi prædicunt, ve-
ram non eſſe, & de facto Cicero *lib. 2. de
Divinatione* obſervat, *quod promiſerunt Aſtrologi
Pompejo, Craſſo, & Cæſari lætiſſima omnia,
& non niſi jam ſenes domi cum ſumma gloria mo-
rituros, at quiſque eorum infeliciter, & imma-
ture periit.*

Hujus damnatæ artis cultores dicuntur Aſtro- 21
logi Planetarii ab Aſtris & Planetis; & quia
ex Aſtris, & Planetis generationes prædicunt,
dicuntur *Genethliaci*, & communi nomine vo-
cantur *Mathematici, cap. Igitur 1. qu. 3. cauſ.*
26. Et proprie, & rigoroſe ſunt illi, qui va- 22
nam, & falſam Sydetum, & Aſtrorum ſcien-
tiam profeſſi, ex motu Syderum, & Aſtro-
rum, & maxime Planetarum prædicunt futu-
ra fortuita, aut præſentia, & præterita peni-
tus hominibus occulta, aut ex hominum or-
tu, & natali die, aut quavis alia temporum,
& momentorum obſervatione, & notatione
indicant, & prænuntiant de cujuſque hominis
ſtatu, conditione, vita, curſu, honoribus,
divitiis, nuptiis, ſobole, ſalute, moribus,
morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis,
ſimulationibus, odiis, carceribus, exiliis, cæ-
dibus, aliiſque variis diſcriminibus, & fortui-
tis rerum eventibus adverſis, vel proſperis.
Ita Azorius *part. 2. inſtitut. moral. lib. 9. cap.*
13. Suarez *tom. 1. de Religione lib. 2. de ſu-
perſtit. cap.* 11. *num.* 8. Farinac. *in prax. cri-
min. quæſt.* 20. *num.* 111. *& de Hæreſi quæſt.*
185. *num.* 56. Martin. Delrio *lib. 4. cap. 3.
quæſt.* 1. Leſſius, *lib. 2. cap. 43. dubitat.* 6.
Sanchez *in præcept. Decalogi lib. 2. cap.* 38.
num. 27. *& ſequent.* Benedictus Pereira *de Ma-
gia, lib. 3. cap. 1. cum ſequent.* Salas, & alii
communiter.

Tales Aſtrologi Judiciarii prædicentes abſo- 23
lute aliquid in particulari, verb. grat. Paulum
tali

tali morte, tali tempore, & loco moriturum, futurum homicidam, furem, Cardinalem, vel Pontificem, & ſimilia, quamvis non certo, ſed tantum probabiliter eventura prænuntient, peccant mortaliter, quia cum revera nihil tale ex Aſtris colligi poſſit, omnis ſimilis prædictio referenda eſt ad diſciplinam malignorum ſpirituum, & occultam eorum ſocietatem, ut colligitur ex citata *conſtitut.* Sixti *V.* quam obligare non ſolum in foro exteriori, ſed
24 etiam in interiori conſcientiæ tenent Sanchez, Salas, Homobonus, Bonacina, Barboſa, & alii. Quod ſi aliquando vera fuerint prænuntiata, non eſt quod ex Aſtris potuerint certo prægnoſcere, ſed ideo eſt, vel quia caſu ita accidit, ut docet Divus Auguſtinus *lib.* 7. *Confeſſ. cap.* 6. vel (quod verius eſt) quia intercedit pactum, & invocatio Dæmonis ſuggerentis ſibi nota ad homines decipiendos, ut docet idem S. Auguſtinus *lib.* 5. *de Civitate Dei cap.* 17. *in fine;* Et ſic Leſſius *lib.* 2. *cap.* 43. *dubit.* 6. *num.* 43. Filliuc. *tract.* 6.
25 *num.* 93. & alii paſſim. Si vero Aſtrologi ſolum in genere prænuntient, ita ut probabilis ratio reddi poſſit ex ætate, diſpoſitione corporis, temperamento, conſuetudine vitæ, aut aeris affectione, quæ ex Syderum concurſu, vel Aſtrorum aſpectu proveniat, non ſunt condemnandi; Leſſius *loc. cit. n.* 42. & alii.

☞ Hinc peccatum non eſt timere, aut cavere aliquid prænunciatum ex cognitione ſyderum, quatenus ex corporibus pendet, ita tamen ut homo pro conjectura ſolum habeat quidquid inde cognitum eſt, & non certo id ſibi ſuadeat, cum ſcientia aſtrorum non habeatur perfecte; Bonacina, Eſcobar, & plures apud Mendo *de Jure Academico lib.* 2. *qu.* 30. *in Append.* §. 4.

Neque illicitum eſt, ſi cometa, aut ſtella nova appareat, veſtigare ejus cauſas, & effectus ex principiis naturalibus, quantum ex his conjici poteſt; D. Thom. 3. *part. qu.* 36. *art.* 7. *ad* 1. ☜

26 Inquirentes occulta furta, vel alia delicta occulta ab Aſtrologis Judiciariis, ſicuti & per quamvis divinationem, peccant mortaliter, quia abſque Dæmonis auxilio hæc ſciri nequeunt; Sotus *De Juſtitia lib.* 8. *quæſt.* 3. *art.* 2. *circa ſolutionem ad* 3. Navarr. *ſum. cap.* 11. *num.* 30. Martin. Delrio *lib.* 4. *diſquiſit. Mag.*
27 *cap.* 2. *q.* 7. *sect.* 4. & alii. Sic etiam mortaliter peccant conſulentes Aſtrologos ad inveniendos Theſauros occultos, & conſulentes eos, qui affirmant ſe videre venas metallorum, & Theſauros in terræ viſceribus latentes, & recurrentes ad eos pro difficili curatione morborum, quia non poſſunt naturaliter, ſed ſolum ope Dæmonis illa ſcire, & penetrare, & reſpective curare; Naldus *verb. Aſtrologus n.* 1. Sanchez *in Decalogo tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 38. *n.* 36. & alii plurimi; Et colligitur *ex c. Qui ſane ſalvatore q.* 2. *cauſ.* 26. ubi ſic dicitur: *Omnis inquiſitio, & curatio, quæ a Divinis, & Magicis artibus ... expetitur, mors potius dicenda eſt, quam vita; qui ea ſectantur, ſi ſe non correxerint, ad æternam perditionem tendunt.*

Contra Aſtrologos Judicarios variæ ſunt ſta- 28
tutæ pœnæ. *In l. Nemo, & in l. Etſi, Cod.*
de maleficis, & Mathematicis ſtatuitur eadem
pœna, quæ eſt ſtatuta contra Necromanticos,
& alios Magos. In Conc. Toletan. 1. *c. ult.*
& in Conſtit. Sixti V. incip. *Cœli, & Ter-*
ræ Creator, & in Conſtit. Urban. VIII. incip. 29
Inſcrutabilis Judiciorum Dei altitudo, ſtatuitur
pœna excommunicationis ipſo facto. Et in 30
præfatis Conſtitutionibus ſtatuitur, quod ſeve-
rius poſſint ab Inquiſitoribus, & Ordinariis
locorum puniri, & ſi præſumant prædicere,
& ſua falſa Judicia formare de ſtatu Reipu-
blicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſive
de vita, aut morte Papæ, & ejus Conſangui-
neorum uſque ad tertium gradum, ſtatuitur
quod tamquam rei læſæ Majeſtatis pœna ulti-
mi ſupplicii, & confiſcatione omnium bono-
rum puniantur. Etiamſi proteſtentur ſe non
certo affirmare, quod dicunt; Urbanus VIII.
in citata Conſtit. *Inſcrutabilis*. Eaſdem pœnas 31
incurrunt Aſtrologi talia Judicia ſive a ſe, ſi-
ve ab aliis facta ſcienter retinentes, vel dan-
tes, ſeu oſtendentes aliis, aut de iis, quovis
modo tractantes; Urbanus VIII. *ibid.* Si Ec- 32
cleſiaſtici ſint, tam ſæculares, quam Regula-
res incurrunt, ultra prædictas pœnas, etiam
privationem omnium Beneficiorum, & Offi-
ciorum, & perpetuam inhabilitatem, & præ-
via Degradatione, tradendi ſunt Curiæ ſæcu-
lari pro condigna punitione, *ibid.* Si ſint Epi- 33
ſcopi, aut etiam majores Prælati, ipſo facto
privantur omnibus gradibus, Dignitatibus, &
Beneficiis, & incurrunt, ultra Excommunica-
tionem ſicut alii, privationem regiminis, &
perpetuam inhabilitatem, *ibid.* Eaſdem pœ- 34
nas incurrunt etiam omnes conſulentes tales
Aſtrologos, Ariolos, Mathematicos, Aruſpi-
ces, Vaticinatores, & alios hujus generis de
ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, aut Sedis Apo-
ſtolicæ, vel de vita, & morte Papæ, aut ejus
Conſanguineorum uſque ad tertium gradum.
Vel qui judicia, aut prædictiones in præfatis 35
etiam

Digitized by Google

etiam ſponte oblata receperint, illiſque uſi fuerint, vel apud ſe retinuerint; Urbanus VIII. in Conſtit. *Inſcrutabilis judiciorum Dei altitudo*.

36 A quibus autem judicandi, & condemnandi ſint hujoſmodi Aſtrologi Judiciarii, ſtatuitur expreſſe in cit. Conſtit. *Inſcrutabilis*, §. 5. his præciſis verbis; *Cognitionem autem cauſſarum hujuſmodi quoad perſonas Eccleſiaſticas, tam ſæculares, quam Regulares in Urbe noſtra, & illius diſtrictu, ad dilectos Filios noſtrum in eis Vicarium in Spiritualibus Generalem, nec non ejuſdem Urbis Gubernatorem, ac cauſſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Auditorem Generalem, & eorum quemlibet in ſolidum, extra vero Urbem, & diſtrictum prædictum in Provinciis Nobis & Apoſtolicæ Sedi ſubjectis ad S. R. E. Cardinales in eiſdem Provinciis de latere Legatos, & Prælatos, & Præſides in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutos pro tempore exiſtentes. In aliis vero omnibus, & ſingulis Provinciis, Regnis, Civitatibus, Oppidis, Caſtris, & Locis, tam ſub noſtra, & dictæ Sedis, quam cujuſvis alterius Principis ditione comprehenſis, privative quo ad omnes etiam Superiores Religioſorum, ipſiſque Superioribus penitus excluſis ad Ordinarios locorum; ubilibet vero locorum etiam ad Hæreticæ pravitatis Inquiſitores ſpectare volumus*.

37 Aſtrologiæ Judiciariæ libros retinentes ac legentes ab Inqoiſitoribos contra Hæreticam pravitatem puniri poſſunt; Sixtus V. in cit. Conſtit. incip. *Cœli, & terræ Creator*.

38 Ægyptianæ vel Ægyptiani, vulgo dicti Zingari, vel Zingaræ, qui ſe jactant divinare bonam, vel malam fortunam, & in dies ab idiotis præſertim, & plebeis paſſim de ſua ſorte conſuluntor, poſſunt ab Inquiſitoribus poniri. Sic Villadiego *in polit. cap.* 5. §. 20.
39 *num.* 40. & alii. Tam Ægyptianæ, & Ægyptiani id facientes, qoam omnes alii ipſos, vel ipſas conſulentes peccant mortaliter, ſi
40 fiat cum firma fide, vel ſcandalo. Si vero fiat propter ſolam curioſitatem, vel animo ridendi, ut communiter fieri ſolet, peccant tantum venialiter; Filliucius *tract.* 24. *n.* 135. Lupus *pag.* 323. *Diſſ.* 2. Euſembaum *Medull. lib.* 3. *tract.* 1. *dub.* 2. *num.* 10. Sanchez, & alii paſſim. Vide verb. *Zingari per tot.*

41 Aſtrologi, qui vera dicunt, magis cavendi ſunt, quam qoi falſa. Hi enim vanitatem ſuam oſtendunt, illi vero cum Dæmone fœderis ſuſpicionem; S. Auguſtin. *lib. de Civit. Dei c.* 7. apud Urſayam *in Miſcellaneo primo litt. A. n.* 299.

Additiones ex aliena manu.

Aſtrologia naturalis ſive Aſtronomia, quæ Aſtrorum theoriam contemplatur, a nullo jure prohibetur. Quæcumque autem Auctor contra illam accumolat, de judiciaria tantum ſuot intelligenda, quæ nec ſcientia, nec ars, nec niſi futilis eſt conjectatio; quapropter & illam profitentes, & illi credentes a doctis viris, & ab otroqoe jure merito damnantur. 42 43

Aſtrologia judiciaria plurimis etiam Imperatorom Conſtiturionibus jam inde ab initio vetita, & fere vindicata fuit; Ulpian. *lib.* 7. *de offic. Proc. in collat. Leg. Moſaic. tit.* 16. Noſquam vero ſeverius in hujuſmodi homines ſævitum eſt, quam quum Valens ea de cauſa omnes Philoſophos extinxit, nec ſolum Philoſophos, ſed & qui Philoſophorum habitu utebantur, adeout nemo jam palliis indui vellet ob periculi metum, ne ex eorum nomero videretur, qoi futura prædicarent; Sozomen. *lib.* 6. *Hiſt. Eccleſ. cap.* 35. Ammian. Marcellin. *lib.* 29. Tulitque tonc temporis Valens legem 8. C. Theodoſiani *de Maleſic. & Mathematic.* his verbis conceptam: *Ceſſat Mathematicorum tractatus. Nam ſi qui publice aut privatim in die noctuque deprehenſus fuerit in cohibito errore verſari, capitali ſententia feriatur uterque, neque enim diſſimilis eſt culpa prohibita diſcere, quam docere*: cujos portio eſt lex itidem 8. Codic. Juſtinianei, *eodem titul.* 44

Jacobus Gothofredus *in commentar. ad d. L. Cod. Theod. de Maleſic. & Mathemat. Huic legi*, ait, *occaſionem omnino præbuiſſe credo memorabilem illum Gentilium, & Mathematicorum tractatum, quem memorant* Amm. Marcellin. *&c.* Zoſimus *&c.* Socrates *&c.* Sozomenos *&c.* Philoſtorgius *&c. & poſt omnes* Nicephorus *&c. &* Cedrenus *&c. Gentiles ſcilicet Chriſtiani Principis pertæſi ſuarum viciſſim partium Imperatorem avidius expetentes, imperaturi poſt Valentem nomen deteſtando divinandi genere exploratum iverant. Quæ res & Mathematicorum nonnullos, Conſultoreſque ad ultimum ſupplicium perduxit, & Valentem ad hanc Conſtitutionem procul dubio adegit*. 45

Refert Procopius *in Anecdotis*, Juſtinianum infenſum Aſtrologiæ fuiſſe, eoſqoe Cammelis per Civitatem vectos humeris cecidiſſe; & tamen nolla lex Juſtiniani adverſus eos reperitur in titulo *Codic. de Maleſic. & Math.* 46

ASYLUM Vide verb. *Immunitas art.* 2. *per tot.*

Digitized by Google

ATTENTIO.

1 Attentio eſt actus intellectus, per quem
homo conſiderat ea quæ facit, & dif-
fert ab intentione, quia intentio non eſt actus
intellectus, ſed eſt actus voluntatis circa fi-
2 nem. Sic Doctores communiter. Attentio eſt
3 duplex, interna, & externa. Attentio interna
eſt animi advertentia, & applicatio ad id,
4 quod agit, ſeu recitat. Attentio externa eſt
illa, per quam nihil externe ſit incompatibi-
le cum attentione interna, ut legere, ſcribe-
5 re, pingere &c. Attentio interna circa ora-
tionem vocalem eſt triplex, ſcilicet *Superficia-*
6 *lis*, *litteralis*, & *Spiritualis*. Attentio *Superfi-*
cialis eſt illa, qua attenditur ad verba tan-
tum, ut ea recte, diſtincte, & reverenter
7 proferantur, & non confundantur. Attentio
litteralis eſt illa, qua attenditur ad ſenſum
verborum, ut hæc percipiantur mente, & af-
fectus applicetur ad hoc, quod verba ſignifi-
8 cant. Attentio *Spiritualis* eſt illa, qua atten-
ditur ad Deum, ut terminum noſtræ oratio-
nis, & ad rem, ſeu gratiam, pro qua ora-
9 tur. Quælibet ex his tribus attentionibus ad-
huc eſt triplex, ſcilicet *actualis virtualis*,
10 & *habitualis*. *Actualis* eſt illa, qua ſic actu
mente attenditur ad verba, ſenſum, & Deum,
ſeu gratiam petitam, ut ſit excluſa omnis
alia cogitatio extranea, ideſt, in genere, eſt
illa, qua reipſa mens cogitat eodem momen-
11 to, quo actus producitur externus. *Virtualis*
eſt illa, qua a principio quidem mente atten-
ditur ad verba, ſenſum, & Deum, ſeu gra-
tiam petitam, poſtea tamen orans involunta-
rie diſtrahitur, & iſta durat tandiu, quandiu
quis involuntarie diſtrahitur, vel quando de-
dita opera non diſtrahitur; ideſt in genere
attentio virtualis eſt animi ad opus applica-
tio, non actu, ſed virtute remanens ex actua-
12 li præhabita non revocata. *Habitualis* eſt il-
la, qua ex frequentatione actuum redditur
quis ſic diſpoſitus ad attendendum ad verba,
ſenſum, & Deum, ſeu gratiam petitam, ut
licet antea attentionem actualem non habue-
rit, ex cujus vi ſequeretur vocalis oratio, ta-
men ſi ei in mentem veniſſet, ipſam atten-
tionem actualem non omiſiſſet, ut ſi Clericus
dormiens ex habitu aliquam horam Canoni-
cam recitaret, certe ſi de ea actu cogitaſſet,
neceſſariam attentionem non omiſiſſet: ideſt
in genere. Attentio *habitualis* eſt propenſio
ad attendendum orta ex frequentatione actuum,
itaut ſi actu de ea cogitatum fuiſſet, neceſſa-
ria attentio non omiſſa eſſet.

Ad ſatisfaciendum præcepto de recitando 13
Divino Officio, & de audienda, vel celebran-
da Miſſa requiritur ſub culpa mortali, nedum
attentio externa, ſed etiam interna. Sic Di-
vus Chryſoſtomus *homil. 79. ad populum An-*
tiochenum, Divus Thomas *in 4. diſt. 15. q. 4.*
art. 2. quæſtiunc. 4. ad 2. Major *in 4. diſt. 12.*
q. 7. Cajetanus, Sotus, Navarrus, Azotius,
Leſſius, Suarez, Sa, Reginaldus, Aragonius,
Filliucius, Valentia, Vaſquez, Rodriquez,
Malderus, Moneta, Macignus, Garzias, Pau-
lus Squillante, Bonacina, & alii plurimi.
Et colligitur aperte *ex c. Dolentes 6. de cele-*
bratione Miſſar. ubi ſic præciſe habetur: *Et ſi*
quando, cum hæc celebrantur, interſint, Chori
ſilentium fugientes intendunt exterius collocutioni-
bus laicorum, dumque auditum ad indebitos ſer-
mones effundunt, aures intentas non porrigunt ad
Divina. Hæc igitur & ſimilia ſub pœna ſuſpen-
ſionis penitus inhibemus, diſtricte præcipientes in
virtute obedientiæ, ut Divinum Officium, no-
cturnum pariter, & diurnum, quantum eis de-
derit Deus, ſtudioſe celebrent pariter, & devo-
te. Ubi Gloſſa notat *Studioſe*, quantum ad
Officium oris, ideſt ſine Syncopa, & *Devote*,
quantum ad Officium cordis juxta illud Apo-
ſtoli *ad Epheſ. 5. Cantantes, & pſallentes in*
cordibus veſtris Domino, unde Gloſſa *in c.* Can-
tantes diſt. 92. hos verſiculos refert.

Non vox, ſed votum, non muſica chordula, ſed 14
cor,
Non clamans, ſed amans cantat in aure Dei.

Et ad hoc faciunt etiam alii duo ſequentes 15
verſiculi a Doctoribus pro faciliori captu ad-
ducti.

Dirige cor ſurſum; bene profer; reſpice ſenſum;
Inque Choro ne ſis corpore, mente foris.

Et ratio eſt clara, quia Eccleſia præcipit 16
Divinum Officium devote recitari in ſupra
cit. *c. Dolentes*, ibi: *Devote*. Devotio autem
eſt actus internus, adeoque ultra attentionem 17
externam requiritur etiam interna. Tum quia
præcipitur Officium, prout eſt actus orationis
Deo gratus, ſed nulla oratio eſt Deo grata
ſine attentione interna, immo a Deo repre-
henditur *Matth. 15. Populus hic labiis me ho-*
norat, cor autem eorum longe eſt a me; & jux-
ta id quod ex Divo Gregorio refert, & ap-
pro-

Digitized by Google

probat Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 13.
Illius orationem Deus non audit, cui qui orat,
non attendit; & per hoc aſſeveranter idem
Divus Thomas *in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4. *art.* 2.
quæſtiuncula 4. *ad* 2. ſic ait; *Si ad contrarium*
mens evagetur, etiam culpa mortalis erit: & S.
Chryſoſtomus *homil.* 79. *ad populum Antioche-*
num in hæc præciſa verba prorumpit: *Quæ*
enim excuſatio, & venia dabitur nobis, ſi cum
amicis loquentes adſumus animo, mentemque ad-
hibemus, cum Deo vero colloquentes animo in
rebus indignis peregrinamur? poſſetque tam fœ-
da, & turpis eſſe peregrinatio illa mentis, ut
duplicis ſceleris, ſeu lethalis culpæ labem habe-
ret; unam, verbi cauſa, cogitati, optatique ſtu-
pri, ſeu homicidii, alteram inſignis injuriæ,
qua Divinæ preces, Pſalmi, Sacræque Scriptu-
ræ verba tunc afficiuntur.
18 Nec valet objicere, quod Eccleſia actus in-
ternos præcipere non poteſt, cum ſuper illos
poteſtatem non habeat, nec de illis judicet.
19 Nec etiam valet objicere, quod difficillimum
eſt talem attentionem internam habere, ac
proinde credibile non ſit Eccleſiam voluiſſe
tale jugum imponere, cum ipſa ſit piiſſima
20 Mater, & ejus jugum ſuave ſit. Non valet,
inquam, primum, quia licet Eccleſia non poſ-
ſit per ſe, ac directe præcipere actum mere
internum, ac ſeorſim ſumptum, poteſt tamen
Eccleſia ipſum compræcipere, ſeu indirecte,
& concomitanter præcipere una cum actu ex-
terno, quando ad ejus rationem, ſeu mora-
lem ſubſtantiam actus internus requiritur, prout
in propoſito attentio interna requiritur ad ra-
tionem, & moralem ſubſtantiam orationis,
cum hæc ſine ulla attentione interna potius
eſſet ſimulatio orationis a Deo reprehendenda
juxta illud Matth. 15. *Populus hic labiis me*
honorat, cor autem eorum longe eſt a me; adeo-
que attentio interna circa recitationem Officii
cadit ſub Eccleſiæ præcepto, & hac præci-
piendi poteſtate Eccleſia uſa eſt tribus Œcu-
menicis Conciliis, in quibus Officii recitatio-
nem attentam præcepit, videlicet in Concil.
Lateranenſi ſub Innocentio III. *in cap. Dolen-*
tes 9. de celebratione Miſſar. in Concil. Vien-
nenſi ſub Clemente V. in Clementina *cap.*
Gravi 1. *de celebratione Miſſar.* & in Concil.
Tridentino ſub Pio IV. *in ſeſſ.* 24. *de refor-*
21 *mat. cap.* 12. Nec pariter valet ſecundum,
quod ſcilicet difficillimum ſit talem attentio-
nem internam habere pro adimplendo tali
præcepto, nam facillime adimpleri poteſt præ-
ceptum cum attentione tantum virtuali, quam
habere non eſt arduum, ut experientia patet
in omnibus aliis negotiis. Tum quia facilli- 22
ma eſt attentio interna ſuperficialis ad verba
cum pia intentione orandi, & colendi Deum
prolata, quæ attentio ſuperficialis ex commu-
ni Doctorum eſt ſufficiens pro adimplendo
præcepto, quia attentio hæc ſuperficialis cum
dicta pia intentione facit orationem perfectam
quoad ſubſtantiam, Deoque pergratam, ut
patet in Monialibus, aliiſque idiotis Horas
Canonicas ignoto idiomate recitantibus, qui
omnes ſine dubio præcepto ſatisfaciunt cum
ſola illa attentione ſuperficiali ad verba ani-
mo laudandi, & colendi Deum prolata. Im- 23
mo tanta ſæpe eſt ſententiarum Divini Officii
profunditas, ut eorum ſenſus, & Myſteria vix
doctiſſimis pateant: Unde etiam docti eam
attentionem licite omittunt, & quia neceſſa-
ria non eſt, & ut ne nimia illa attentio ca-
put gravet, vel lædat; Quamvis tamen om-
nium conſenſu doctorum ſit conſulenda atten-
tio litteralis, vel ſpiritualis, ſi ſine capitis
offenſione haberi poſſit.
Ad peccatum mortale incurrendum ob de- 24
fectum debitæ attentionis internæ, non eſt ne-
ceſſe, ut mentis evagatio ſit deliberata, dire-
cteque volita, ſed ſufficit ſi ſit volita indire-
cte, ut cum quis advertit ſe non attendere,
& per craſſam, & ſupinam negligentiam de
hoc non curat; aut cum quis licet nolit eſſe
diſtractus, tamen voluntarie occupat ſe in actio-
nibus ſive interioribus, ſive exterioribus, quæ
ſecum non patiuntur attentionem neceſſariam;
Unde ſi quis advertat, ſe per id quod cogi-
tat, aut facit, eſſe diſtractum ab attentione
requiſita ad recitationem Officii, ad auditio-
nem, vel celebrationem Miſſæ, & per craſ-
ſam, & ſupinam negligentiam non curet ad
id mentem colligere, ſed per totum Officium,
& totam Miſſam, aut per notabilem partem
perſeveret ſic craſſe, & ſupine diſtractus, non
ſatisfacit præcepto. Si vero diſtractio non ſit 25
plene voluntaria, ſed inadvertenter aliud co-
gitet, aut faciat, quouſque advertat ſe diſtra-
hi, ſemper reputatur ſufficienter attentus, &
per conſequens ſatisfacit præcepto attente re-
citandi Officium, ſeu Miſſam audiendi, vel
celebrandi: quia licet pro tunc non habeat
attentionem actualem, habet tamen virtua-
lem, quæ ſicut in omni alio opere, ita etiam
in recitatione Officii, & auditione, vel cele-
bratione Miſſæ ſufficit; non enim requiritur
attentio actualis ſemper durans, ut ſcilicet
quis per totum Officium, ſeu Miſſam atten-
dat actu ſemper ad omnia verba, vel Deum;
Immo hæc attentio continua ob naturalem
mo-

Digitized by Google

mobilitatem, & inſtabilitatem mentis humanæ naturaliter vix poſſibilis eſſet, ideoque ſub humano præcepto cadere non poteſt. Sic *Doctores communiter*.

26 Clerici Beneficiati, qui cum voluntariis diſtractionibus recitant Divinum Officium, licet mortaliter peccent, non tenentur tamen ad ullam fructuum reſtitutionem, dummodo tamen integre, & cum intentione orandi, & Deum colendi recitent; Sic D. Antoninus, Hoſtienſis, Major, Gerſon. Corduba, Medina, Sotus, Toletus *lib.* 2. *cap.* 12. Navarrus *de Orat. cap.* 10. *n.* 31. Layman *lib.* 4. *tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 10. Gobat *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 2. *n.* 842. Sporer *tom.* 2. *c.* 2. *ſect.* 2. §. 5. *n.* 88. & alii multi contra Suarez, & Barboſam *in cap.*

27 *Dolentes*, & alios multos a ſe citatos; Et ratio efficaciſſima eſt, quia Leges odioſæ, & præſertim pœnales non ſunt extendendæ ultra proprietatem verborum, ſed potius intra eandem reſtringendæ quoad fieri poteſt, *cap. fin. de Tranſact.* ibi: *In his, in quibus Jus non invenitur expreſſum, procedas* (æquitate ſervata) *in humaniorem partem declinando ſemper ſecundum quod perſonas, & cauſſas, & loca, & tempora poſtulare videris*; & *c. Ex litteris, de probat.* ibi: *Promptiora ſunt Jura ad abſolvendum, quam ad condemnandum*, & *l. Benignius* 18. *ff. de leg.* ibi: *Benignius leges interpretandæ ſunt, quo eorum voluntas conſervetur; l. Semper in dubiis, ff. de regul. Jur.* ibi: *Semper in dubiis benigniora præferenda ſunt; l. Placuit, Cod. de Jud.* ibi: *Placuit in omnibus rebus præcipuam juſtitiæ æquitatiſque, quam ſtricti Juris, eſſe rationem*, & ſimiliter ſtatuitur *l. Arianus, ff. de obligat. & action. l. In ambiguis, ff. de regul. Jur.* Atqui Sacri Canones præcipientes attentionem non faciunt ullam prorſus mentionem reſtitutionis, ut patet *in cap. Dolentes* 9. *de celebrat. Miſſar.* Clement. *Gravi, de celebrat. Miſſar.* & Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. & Leges Canonicæ præcipientes reſtitutionem fructuum ob neglectum penſum Canonicum expreſſe ſolum loquuntur *de non recitante, non dicente, omittente, vel intermittente*, ut patet *in ſeſſ.* 9. §. *Statuimus* Concil. Lateran. celebrati ſub Leone X. & in Conſtit. S. Pii V. incip. *Ex proximo*; Recitans autem Officium cum diſtractionibus voluntariis, non poteſt vere dici illud non recitaſſe, vel omiſiſſe; quomodo enim poſſet vere dici illud recitaſſe diſtracte, ſi nullimode recitaſſet, & penitus omiſiſſet? adeoque ſtat clarum quod Beneficiati recitantes Officium cum voluntariis diſtractionibus, licet peccent mortaliter, non tenentur ad reſtitutionem fructuum, ſi illud integre, & cum intentione orandi, & Deum colendi recitent. Tum quia obligatio reſtitu- 28
tionis non eſt imponenda maxime a Confeſſariis, niſi cogat indubitata veritas, ut recte poſt Graff. Polancum, & alios docet Gobat *loc. cit.* (*)

29 Ad ſatisfaciendum præcepto recitandi Divinum Officium, vel audiendi, ſeu celebrandi Miſſam, ſufficit attentio tacita, vel implicita, non enim requiritur propoſitum expreſſum ante recitandi, audiendi, vel celebrandi; Unde intendens in genere recitare Officium, audire, ſeu celebrare Miſſam, modo conſueto, vel intendens Deum laudare, & debito ſuo ſatisfacere, ſufficientem habet attentionem; Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 3. *c.* 3. *n.* 6. & *lib.* 4. *cap.* 26. *num.* 5. Leſſius, Bonacina, & alii. Qui Officium incipit recitare, & Miſ- 30
ſam audire cum intentione recitandi vel audiendi debite, quoties dedita opera mentem non divertit, licet per totum Officium, vel Miſſam diſtractus, non peccat mortaliter. Ita San-

☞ *Nota ex editione noviſſima Romana ann. 1767. decerpta.*

(*) Fructuum reſtitutioni obnoxium eſſe Beneficiarium voluntaria animi derogatione (fortaſſe *divagatione*) Officii Breviarium perſolventem hoc ratiocinio evidenter conſtare reor. Recitatio Beneficiariis impoſita, qua deficiente, fructuum reſtitutioni ſubjiciuntur, eſt vera oratio. A vera autem oratione inſeparabilis eſt attentio ſaltem virtualis omnem voluntariam animi diſtractionem excludens. Itaque Beneficiarius, qui voluntarie diſtractus Canonicas horas percurrit, vere eas non recitat, adeoque fructuum reſtitutioni adſtringitur. Major certa eſt, niſi forte quis dicat Officium ſub reſtitutionis vinculo Beneficiariis impoſitum pſittacorum more pronunciandum eſſe. Confer Cabaſſut. *Jur. Can. Theor. & Pr. lib.* VI. *cap.* XIV. *num.* 14. ubi hanc ſententiam ratione & auctoritate firmat, additque: *Quiſquis etiam ſic recitat divinum Officium, ut notabilem ejus partem per nimium celeritatis affectum, aut per ſocordiam & negligentiam male proferendo intercipiat, tenetur quoque, ſi ea pars intercepta ſit notabilis, reſtituere de fructibus, ad ejus partis proportionem*. Hæc Auctor hujuſce adnotationis. Sed tu vide Ligorium *lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 2. *dub.* 6. *art.* 6. *num.* 669. & *lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 2. *art.* 4. *num.* 177. ☜

Digitized by Google

Sanchez cum multis a ſe citatis *lib. 7. Conſil. Moral. c. 2. dub. 28. num.* 10. intelligens de
31 omnibus; Gobat tamen *l. c. num.* 845. merito intelligit de ſolis ſcrupuloſis, & ſolitis recitare, & reſpective audire pie, & devote.
32 Qui accedit ad Eccleſiam de more ibi Officium recitaturus, vel Miſſam celebraturus, ſeu auditurus, ut adimpleat munus ſuum, ſufficientem habet attentionem, ac proinde ſatisfacit, quamvis poſtea recitet, audiat, vel celebret involuntarie diſtractus. Ratio eſt, quia in tali intentione includitur attentio, quæ quaſi neceſſario conſequitur intentionem orandi, & Deum colendi. Ita cum multis a ſe citatis Bonacina *tract. de Hor. Canon. diſp.* 1.
33 *q.* 3. *punct.* 2. §. 2. *num.* 24. Dummodo quis adhibeat mediocrem diligentiam pro repellendis diſtractionibus ſe vexantibus, & non ſupina, & craſſa negligentia ſe evagari ſinat, ſatisfacit præcepto cum ſufficienti attentione. Ita Sanchez cum multis aliis a ſe citatis lo-
34 co ſupra laudato *n.* 25. Quinimmo abſque culpa poterit admitti aliqua brevis mentis evagatio ad refocillandum cerebrum vel cor; Idem *ibid. num.* 10. poſt Gerſonem, & alios: Idemque cenſet Suarez *lib.* 4. *de Horis c.* 24. *in fine*, ſi inter recitandum Officium, & conſequenter etiam inter audiendum Sacrum aliquid quis annotet, vel famulo mandet, quia nimirum advertit ſe non poſſe aliter conſervare interiorem quietem, quam turbat cognitio identidem illum ſtimulans ad mandandum
35 chartæ, ne forte obliviſcatur. Quandiu ſcrupuloſo evidenter non conſtat, quod mutaverit propoſitum recitandi attente, licet advertens, ſciens, volens inhæſerit cogitationibus plane alienis inter recitandum Officium, vel audiendum Sacrum, credere poteſt ſe ſatisfeciſſe ſuæ obligationi; cum hoc ſit privilegium ſcrupuloſorum, ut ex communi Doctorum docent Suarez *cit. lib.* 4. *cap.* 26. *num.* 20. & Gobat *l. c. num.* 844.

ATTRITIO. Vide verb. *Pœnitentiæ Sacramentum*.

A V A R I T I A.

---

1 AVaritia eſt inordinatus appetitus divitiarum, erogationiſque illarum tenacitas. *Eſt in re communis*, & colligitur ex *Eccleſiaſt.* 5. ibi: *Avarus non implebitur pecunia*, & ex Sancto Auguſtino *ſerm.* 107. *cap.* 3. ubi ſic expreſſe dicit: *Non ſolum avarus eſt, qui rapit aliena, ſed & ille avarus eſt, qui cupide ſervat ſua*. Avaritia conſiſtit in tribus, ſcilicet in 2
appetendo, in acquirendo, & in retinendo divitias inordinate. *Communis*. Avaritia in 3
avaro poteſt conſiderari & circa Deum, & circa proximum, & circa ſeipſum. Circa Deum 4
fit peccatum mortale, quando repugnat Charitati Dei, cum ſcilicet homo adeo inordinate, & immoderate appetit divitias, ut in eis ultimum finem conſtituat, paratus ob eas Legem Dei violare, atque adeo amicitiam Dei, curamque ſalutis omnino poſtponat, vel excludat, quod innuere voluit Chriſtus *Matth.* 6. ubi poſtquam dixiſſet: *Nemo poteſt duobus Dominis ſervire; aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet*, ſtatim ſubjunxit: *Non poteſtis Deo ſervire, & Mammonæ*, ita ſcilicet ut in divitiis totum affectum, curam, ſpem, aut velut ultimum finem conſtituatis, ſic enim Deo contempto, Mammonæ pro Deo ſervietis; unde Apoſtolus *ad Coloſſenſ.* 3. ſic ad rem ait: *Avaritia eſt ſimulacrorum ſervitus*, & jam Oſea *c.* 12. dixerat: *Dives effectus ſum, inveni Idolum mihi*, & Iſaias *cap.* 2. *Repleta eſt terra argento, & auro, & repleta eſt terra Idolis*, ad quæ egregie alludens Innocentius III. *lib. de vilitate conditionis humanæ*, ſic ait: *Sicut Idolatra ſervit ſimulacro, ſic avarus ſervit theſauro; nam ille cultum Idololatriæ diligenter ampliat, & ille cumulum pecuniæ libenter augmentat; ille cum diligentia colit ſimulacrum, & iſte cum omni cura cuſtodit theſaurum; ille ſpem ponit in Idololatria, & Idolo, & iſte ſpem ponit in pecunia, & nummo; ille timet mutilare ſimulacrum, & iſte timet minuere theſaurum*. Et revera quod avarus Deum poſtponat divitiis obſervat S. Auguſtinus *in pſalm.* 96. ubi avarum alloquens ſic ait: *Nam multa jubet Chriſtus, & non facis, jubet avaritia, & facis: jubet Chriſtus, ut veſtias pauperem, & non facis; jubet avaritia, ut fraudem facias, & hoc potius facis*; Et idem *lib.* 2. *de Civitate Dei c.* 25. dicit, quod avari *frui volunt nummo, uti autem Deo; quoniam non nummum propter Deum impendunt, ſed Deum propter nummum colunt*.

Circa proximum fit avaritia peccatum mor- 5
tale, quando repugnat graviter Charitati, vel Juſtitiæ erga proximum, verb. gr. immoderato habendi amore, aut injuſte auferendo, aut retinendo rem alienam, aut duriter non ſuccurrendo extremæ, vel gravi proximi neceſſi-

ceſſitati. *Communis* cum S. Thoma 2. 2. q. 118.
art. 4. *in corp.* ubi explicans quomodo avari-
tia ſit peccatum mortale, utpote Juſtitiæ op-
poſitum in re gravi, dicit: *In quantum ali-
quis ... acquirit pecuniam ultra debitum aliena
ſurripiendo, vel retinendo*, & S. Euſebius ſuper
illa verba Matth. 25. *Eſurivi enim, & non
dediſtis mihi manducare &c.* ubi ſic ait: *Intel-
ligamus quantæ damnationis eſt ſpoliaſſe paupe-*
6 *rem, quem ſummum crimen eſt non paviſſe.* Cir-
ca ſeipſum peccat avarus, cum ratione ſuæ
avaritiæ, non tantum ſævit in alios, ſed et-
iam in ſuammet Perſonam, nec pro ſe uten-
do ſuis divitiis, vel facultatibus ad neceſſita-
tem, vel ſufficientiam; unde egregie Sanctus
Petrus Chryſologus *ſerm.* 19. dicit: *Avarus
nullius erit, nec ſuus erit;* itaut ſibi negando
etiam neceſſaria, reddat avarus ſuam vitam
ſuum ſupplicium, ut obſervat Seneca *lib. de
conſolatione ad Polit.* 8. ibi: *Ejus vita ſuppli-
cium eſt.*

7 Avaritia ſemper eſt lethalis, ubi opponitur
Juſtitiæ in re gravi. *Communis* cum S. Thoma
8 *V. c. ſupra num.* 5. Aliquoties eſt etiam letha-
lis, licet non opponatur Juſtitiæ; S. Thom.
2. 2. q. 118. *art.* 4. *in corpore* ubi ſic expreſſe
dicit: *Si in tantum .... amor divitiarum cre-
ſcat, quod præferatur charitati, ut ſcilicet pro-
pter amorem divitiarum aliquis non vereatur fa-
cere contra amorem Dei, & proximi, ſic avari-
tia erit peccatum mortale.* Et ſic alii paſſim.
9 Avaritia ubi opponitur ſoli Liberalitati, eſt
peccatum ex genere ſuo veniale, quia ſic eſt
mera illiberalitas, ſeu affectus nimius divitia-
rum in hoc conſiſtens, quod licet quis eas
ſuperflue quærat, amet, poſſideat &c. non
tamen earum amorem amori Divino præfe-
rat, & ideo ſupponitur paratus potius velle
omnium divitiarum jacturam facere, quam
præceptum aliquod graviter obligans violare.
Communis.

10 Hinc colligitur, quod avaritia opponitur
duplici virtuti, ſcilicet Juſtitiæ, & Liberali-
tati. Juſtitiæ auferendo, vel retinendo quod
alienum eſt invito domino rationabiliter; Li-
beralitati propter nimium, & immoderatum
11 affectum ad res proprias. Juſtitia recte defi-
nitur cum Ulpiano *l. Juſtitia, ff. de Juſtitia
& Jure*, ſic: *Juſtitia eſt conſtans, & perpetua
voluntas Jus ſuum unicuique tribuens*, ideſt Ju-
ſtitia eſt virtus inclinans, & firmans volun-
tatem ad perpetuo tribuendum Jus ſuum uni-
12 cuique. *Eſt in re communis.* Liberalitas eſt vir-
tus inclinans voluntatem ad diſpenſanda bona
in uſus proprios, & alienos, juxta præſcri-
ptum rationis. *Eſt in re communis*. Prodiga- 13
litas e contra eſt vitium inclinans voluntatem
ad dandum ultra menſuram ratione præſcri-
ptam. *Eſt in re communis*. Unde, ut vides, 14
quanto eſt laudabilis liberalitas, tanto magis
eſt damnabilis prodigalitas, quæ licet ex ge-
nere ſuo ſit tantum peccatum veniale, poteſt
tamen ab extrinſeco fieri mortale, ſi nempe
prodiga bonorum dilapidatio ſit in cauſa, cur
non poſſit prodigus debita ſolvere, familiam
ſuſtentare, ſit inde aliis ſcandalo, aut gravi
detrimento, & hujuſmodi. *Communis.*

Avaritia ſeptem habet filias, quæ recenſen- 15
tur & a S. Gregorio *lib.* 31. *Moral. cap.* 31.
& a Divo Thoma 2. 2. *qu.* 118. *art. fin.* &
ab aliis communiter. Prima eſt *Duritia cor-
dis*, quæ eſt vitium a compaſſione pauperum
avertens. Secunda eſt *Inquietudo mentis*, quæ
eſt vitium ab ordinata quiete animum aver-
tens. Tertia eſt *Violentia*, quæ eſt vitium ani-
mum inclinans ad inferendam vim pro rapien-
do, vel injuſte retinendo aliena. Quarta eſt
Fallacia, quæ eſt vitium inclinans ad deci-
piendum verbis. Quinta eſt *Perjurium*, quod
eſt vitium inclinans ad decipiendum verbis ju-
ratis, ſeu cum falſo juramento. Sexta eſt
Fraus, quæ eſt vitium inclinans ad decipien-
dum factis proximum noſtrum quo ad res.
Septima eſt *Proditio*, quæ eſt vitium inclinans
ad decipiendum proximum noſtrum quo ad
perſonas. * Et ſub his, juxta Div. Iſidorum,
continentur *Mendacium*, *Falſum teſtimonium*,
Appetitus lucri turpis, *Rapacitas*, & *Inhuma-
nitas*. *

Pro avaritia fugienda poſſunt conſiderari ſe- 16
quentes Sacræ Scripturæ textus. *Eccleſ. cap.* 2.
ſic ait Sapiens: *Deteſtatus ſum omnem indu-
ſtriam meam ..... habiturus hæredem poſt me,
quem ignoro utrum ſapiens, an ſtultus futurus
ſit, & dominabitur in laboribus meis, quibus
deſudavi, & ſollicitus fui, & eſt quidquam
tam vanum? Ad Timoth.* 6. dicitur; *Qui vo-
lunt divites fieri incidunt in tentationem, & in
laqueum Diaboli, & deſideria multa inutilia,
& nociva, quæ mergunt homines in interitum,
& perditionem. Radix enim omnium malorum
eſt cupiditas.* Et *Eccleſ.* 10. habetur: *Avaro
nihil eſt ſceleſtius; nihil eſt iniquius quam ama-
re pecuniam, hic enim & animam ſuam vena-
lem habet.* Ad *Epheſ.* 5. ſic ſcribit Apoſtolus:
*Hoc enim ſcitote intelligentes, quod omnis ava-
rus non habet hæreditatem in Regno Chriſti, &
Dei.* Matth. 19. ſic dicit ipſe Jeſus Chriſtus:
*Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit
in Regnum Cœlorum; facilius eſt Camelum per
fo-*

Digitized by Google

foramen acus tranſire, quam divitem intrare in Regnum Cælorum, & de facto, ut dicitur *Lucæ* 16. *Mortuus eſt dives, & ſepultus eſt in Inferno*; & *Matth.* 25. ſententia finalis reproborum aſſignatur his verbis: *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare, nudus fui, & non cooperiiſtis me, &c.* Reflectant quæſo divites avari quod *relinquent alienis divitias ſuas*, *Pſal.* 48. *num.* 11. & ſic, *Divitiæ ſi affluant, nolint* (nolite) *cor apponere*, *Pſal.* 61. *num.* 11. ſed juxta monitum Salvatoris noſtri *Matth.* 6. *Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, ubi ærugo, & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt, & furantur; theſaurizate autem vobis theſauros in Cælo, ubi nec ærugo, neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt, nec furantur*, & ut alias innumeras hujuſmodi Scripturas omittam, ſit pro complemento grave, & ſerio reflectendum monitum D. Jacobi Apoſtoli in ſua Epiſtola *cap.* 5. *Agite nunc divites in miſeriis, quæ advenient vobis.*

17 Avarus eſt burſa Principum, capſerius Latronum, tixa Parentum, & ſibilus hominum; S. Hieronymus apud Urſajam *in Miſcellaneo primo litt. A. num.* 305.

AUDITOR, AUDITORES.

S U M M A R I U M.

1 *Auditorum definitio, & multiplex genus*, ad num. 3.
4 *Auditor Cameræ quam, & in quos, & in quibus habeat juriſdictionem*, ad n. 51.
52 *Auditores Rotæ quot ſint*, ad n. 55.
56 *Cur vocentur hoc nomine.*
57 *Quanti æſtimentur eorum deciſiones.*
58 *Eorum Juriſdictio, & obligationes*, ad num. 61.
62 *An poſſint aliquod munus accipere*, ad num. 64.
65 *In quibus cauſis nequeant votum proferre*, ad num. 68.
69 *Eorum Privilegia*, ad num. 83.
84 *Locus, & tempus, in quo congregentur*, ad num. 86.
87 *Examen ab illis ſubeundum.*
88 *Quando ceſſet eorum juriſdictio*, ad n. 90.
91 *Subnectuntur Supplementa Auctoris*, ad n. 106.
107 *Item additiones ex aliena manu.*

AUditores, ut ſic, ſunt illi, quibus cura 1
demandatur cauſſam audiendi, & examinandi; *c. Super Quæſtionum art.* 27. §. *intentionis, de Offic. & poteſt. Jud. Delegati*. Non 2
tamen poſſunt cauſſam definire, niſi delegatam habeant facultatem; *Clement. Auditor, cap.* 3. *de Reſcriptis*. Auditorum genera licet 3
ſint multiplicia; Nos tamen hic de duobus tantummodo, quibus principaliores, & univerſaliores cauſſæ competunt in Curia Romana, agemus, videlicet de Auditore Cameræ, & de Auditoribus Rotæ.

Auditor Cameræ habet Juriſdictionem ordi- 4
nariam, quæ per obitum Papæ non expirat; Tenet Gloſſa *in Clementina Ne Romani cap.* 2. §. *eo tamen proviſo, verb. expirare*, & expreſſe habetur in Conſtitut. Pii IV. incip. *Ad eximiæ* §. 5. ibi: *Tua ordinaria auctoritate*; & in alia ſimili Pauli V. incip. *Eximiæ* §. 7. ubi repetuntur eadem verba; *Tua ordinaria auctoritate*; Et propterea, ut obſervat Fagnan. *in cap. Cum olim, de majorit. & Obed. num.* 71. in ſuis Litteris ſemper inſcribitur, *Cameræ Apoſtolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiæ Judex Ordinarius*. Unde Auditor Cameræ 5
eſt Judex ordinarius appellationum a ſententiis per Ordinarios latis, etiam extra ſtatum Eccleſiaſt. Paul. V. In Conſt. incip. *Eximiæ fidelitatis* §. 10. Poteſt procedere contra Epiſcopos non reſidentes uſque ad ſententiam definitivam excluſive. Pius IV. in Conſt. incip. *Cum tam Sacroſanctum*; & Urbanus VIII. in Conſt. incip. *Sancta Synodus*. Immo Auditor 6
Cameræ habet generalem facultatem procedendi contra Epiſcopos in quibuſcumque cauſſis etiam gravioribus, eoſque puniendi abſque ſpeciali commiſſione & Signatura Papæ. Colligitur aperte ex Conſt. Gregorii XIV. impreſſa poſt practicam Saluſtii Tiberii *in praxi* §. 12. & ex alia Pauli V. incip. *Eximiæ fidelitatis* §. 12. & 13. in quibus Auditor Cameræ declaratur Judex Ordinarius quorumcumque Prælatorum exemptorum, etiam Epicopali, Archiepiſcopali, Primatiali, vel majori Dignitate Eccleſiaſtica præditorum, tam per accuſationem, quam denunciationem, inſtigationem, & inquiſitionem, in caſu omnium, & ſingulorum, ac quorumcumque, & quantumcumque enormium criminum, delictorum, & exceſſuum tam in Urbe, quam extra commiſſorum, nec non quoad pœnas contra culpabiles repertos juxta exceſſuum exigentiam devenire valeat. Dummodo tamen 7
Monitoria contra Epiſcopos ad comparendum perſonaliter non niſi prævia commiſſione ma-

nu Papæ ſignata decernat, ut expreſſe cavetur in citatis Conſtitutionibus; & ſic ſtat clarum, quod ſignatura Papæ non requiratur, niſi in caſu illo ſpeciali, cum Monitoria decernuntur ad perſonaliter comparendum, ut etiam ſtatuit Pius IV. Conſtit. incip. *De Salute gregis* §. 3. nam illa exceptio firmat regulam in contrarium in aliis caſibus non exceptis; *Leg. Nam quod liquide* §. *fin. ff. de pœn. legat.*

8 Nec refert quod dictæ Conſtitutiones non derogent expreſſe Concilio Tridentino, quod *ſeſſ.* 24. *cap.* 5. ſic præciſe ſtatuit; *Cauſſæ criminales graviores contra Epiſcopos, etiam Hæreſis, quod abſit, quæ depoſitione, aut privatione dignæ ſunt, ab ipſo tantum Summo Romano Pontifice cognoſcantur, & terminentur. Quod ſi ejuſmodi ſit cauſſa, quæ neceſſario extra Romanam Curiam ſit committenda, nemini prorſus ea committatur, niſi Metropolitanis, aut Epiſcopis a Beatiſſimo Papa eligendis. Hæc vero commiſſio, & ſpecialis ſit, & manu ipſius Sanctiſſimi Pontificis ſignata, nec umquam plus his tribuat, quam ut ſolam facti inſtructionem ſumant, proceſſumque conficiant, quem ſtatim ad Romanum Pontificem tranſmittant, reſervata eidem Sanctiſ-*
9 *ſimo ſententia Definitiva.* Non refert, inquam, quia nulla requiritur expreſſa derogatio Conc. Tridentini propter expreſſam præſervationem auctoritatis Sedis Apoſtolicæ *in cap. ultimo ſeſſ.* 25. *de reformat.* ſed ſufficit, quod Pontifex ſtatuat, prout ſtatuit in hoc caſu, contrarium ejus, quod Concilium diſponit, cum ſola clauſula generali: *Non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis*, ut declaravit S. Pius V. & ſæpius cenſuit Sac. Congr. ejuſdem Concilii interpres, ut teſtatur & tenet Fagnan. *in cap. Nulla n.* 86. *de conceſſione Præbend.* Barboſa in Conc. Triden. *cap.* 21. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* Garcias *de Benefic. par.* 4. *cap.* 5. *num.* 36. ubi refert hanc eſſe praxim Cancellariæ, & ſtylum Romanæ Curiæ, & expreſſe tenet Rota *part.* 2. *deciſ.* 687. *num.* 24. & *deciſ.* 724. *num.* 6. & *part.* 6. *deciſ.* 71. *num.* 9. & *par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 498. *n.* 27.

10 Nec refert etiam quod in dictis Conſtitutionibus Gregorii XIV. §. 26. & Paul. V. §. 38. addita ſit clauſula: *Per præſentes tamen non intendimus Concilii Tridentini decretis in aliquo derogare, vel alias præjudicare, ſed illa ſalva eſſe, & in ſuo robore permanere, eaque omnia omnino, & inviolabiliter ſervari mandamus.*
11 Non valet, inquam, quia cum facultas procedendi contra Epiſcopos conceſſa Auditori Cameræ ex generali commiſſione abſque Signatura Papæ in cit. Conſtitutionibus obviet expreſſe Concilio Tridentino, talis clauſula præſervativa decretorum Concilii; ut evitetur contradictio, debet intelligi præter ea, quæ ibi ſtatuuntur expreſſe contraria eidem Concilio; Rota coram Cavaler. *deciſ.* 601. *num.* 3. *idem addit. ad* Buratt. *deciſ.* 163. *num.* 5. & *part.*7. *recentior. coram* Pancirolo *deciſ.* 155. *num.* 2. Oldrad. *conſ.* 320. *in fine*; Creſcent. *deciſ.* 7. *in fin. de Jurepatron.* Seraphin. *deciſ.* 1445. Fagn. *in cap. Pervenit, de teſtibus cogendis num.* 30. Petra *in Conſtitut.* 2. *Leonis IX. ſect.* 1. *n.* 40.
Et quod vere Pontifices in cit. Conſtitutioni- 12
bus voluerint expreſſe dare Auditori Cameræ facultatem procedendi ſine aliqua commiſſione manu Papæ ſignata requiſita a Concilio, patet aperte, quia utuntur his verbis: *Omnibus, & ſingulis, quibuſcumque criminibus, & quantumcumque enormibus delictis & exceſſibus*, quæ verba ſingula univerſalitatem caſuum important, & præſertim verificatur de verbo *Quibuſcumque*, ut non excludat aliquem, & ſit terminus infinitus; *l. A Procuratore*, *Cod. Mandati*, *cap. Solitæ* 6. *de majorit. & obed.* Gloſſa *verb. Quicunque in cap. Quicumque, de ſentent. Excommun. in* 6. Decian. *conſ.* 41. *n.* 48. *lib.*2. & *conſ.* 35. *num.* 23. *lib.* 3. Gom. *in reg. de trien. q.* 1. *verſ. tamen iſtis*; Fagn. *loc. cit. n.* 29. Petra *loc. cit. n.* 42. & alii paſſim.

Nec refert tandem adducere exempla, in 13
quibus Auditor Cameræ proceſſit contra Epiſcopos ex ſpeciali commiſſione Papæ, immo etiam ex ſpeciali commiſſione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, quod non potuiſſet evenire, ſi ipſe haberet Ordinariam Juriſdictionem in ipſos quo ad cauſſas graviores abſque ſpeciali commiſſione, & Signatura Papæ; Non 14
valet, inquam, quia per hoc non cenſetur controverſa ejus auctoritas, nam id evenit, quia directe fuerunt habiti recurſus ad Papam, vel ad dictam Sacram Congregationem, a quibus poſtmodum fuit commiſſa cauſſa Auditori Cameræ ad excitandam potius ejus Juriſdictionem, quam ad novam concedendam; nam ſi illam non haberet, non potuiſſet procedere contra Epiſcopos in variis cauſſis. Uti 15
de facto proceſſit contra quemdam Archiepiſcopum in Regno Neapolitano, Inquiſitum de homicidio, ſtupro, adulterio, aliiſque exceſſibus, ipſum condemnando per ſententiam definitivam in pœnam extraordinariam relegationis in Monaſterium Nurſiæ, Suſpenſioniſque a Divinis, & ab exercitio Juriſdictionis per triennium, ac deinde ad beneplacitum Sanctiſſimi, quæ ſententia fuit judicata legiti-

ma

Digitized by Google

ma a Congregatione pro reviſione ejuſdem de-
putata ab Innocentio X. & habita in ædibus
Domini Fagnani *die* 10. *Julii* 1647. quæ Con-
gregatio, re accurate diſcuſſa, & Archiepiſco-
po, ejuſque Procuratoribus, & Advocatis ſæ-
pius auditis, unanimi conſenſu cenſuit bene
fuiſſe judicatum per Auditorem Cameræ; &
ita referendum Sanctiſſimo non obſtantibus op-
poſitionibus pro parte Archiepiſcopi factis,
quod non potuerat Auditor Cameræ ad dictam
pœnam extraordinariam procedere. Sic refert
Fagn. *in cap. Pervenit*, *de teſtibus cogend. n.*
16 30. Sic pariformiter contra alios Archiepiſco-
pos, & Epiſcopos proceſſit pluries Auditor Ca-
meræ, ut variis aliis conſtat exemplis. Anno
enim 1642. cum ſolo Pontificis oraculo, & ſi-
ne Commiſſione proceſſit contra Archiepiſco-
pum Tranen. ad inſtantiam Fiſci, & Capi-
tuli dictæ Cathedralis; Anno 1647. contra E-
piſcopum Guardiæ ad inſtantiam Fiſci, & D.
Joſephi della Rocca pro cauſſa graviſſima etiam
17 ſine Pontificis oraculo; Anno 1661. contra Ar-
chiepiſcopum Beneventi; quæ & alia exem-
pla, quæ poſſent conferri, fuerunt extracta ab
Officiis dicti Auditoris Cameræ, & deducta a
Fiſco in cauſſa Sorana contra Reverendiſſimum
Epiſcopum anno 1701. in cujus Soranæ cauſ-
ſæ commiſſione facta Auditori Cameræ certo
cognoſcitur ejus radicalis poteſtas procedendi
contra Epiſcopos etiam ſine ſpeciali commiſ-
ſione & ſignatura Pontificis ibi; *Et alias Tri-
bunal R. P. A. C. ex facultatibus ſibi indultis
omnimodam valeret exercere Juriſdictionem, tam
contra præfatum R. P. Epiſcopum Soranum,
quam contra ipſius qualitercumque complices; ni-
hilominus ne in re adeo gravi ulla valeat exci-
tari dubietas, & ulla opponi quovis tempore con-
tra competentiam cavillatio &c.* ex quibus qui-
dem verbis patet commiſſionem potius ex abun-
danti, & ad removendas cavillationes fuiſſe
impetratam, quam ex neceſſitate; excepta evo-
catione Epiſcopi extra Diœceſim ad perſona-
liter comparendum flagrante inquiſitione, &
quoties videretur pro Juſtitiæ implemento ex-
pedire, propter diſpoſitionem Concilii Triden-
tini *ſeſſ.* 13. *cap.* 6. expreſſe inhibentis, ne E-
piſcopi citentur ad perſonaliter comparendum,
& reſervationem dictæ facultatis expreſſe fa-
ctam in Juriſdictionibus conceſſis Auditori Ca-
meræ a Gregorio XIV. & Paulo V. in cit.
Conſtitutionibus, ibi; *Dummodo tamen Moni-
toria contra Epiſcopos ad comparendum perſonali-
ter non niſi prævia commiſſione manu Papæ ſi-
gnata decernat.* Et ob dictam potiſſimam di-
ſpoſitionem, reſervationem, & finem fuit Au-
ditori Cameræ expedita ſpecialis commiſſio,
ut recte obſervat Petra *in Conſtit.* 2. *Leonis
IX. ſect.* 1. *num.* 62. Cum Auditori Cameræ 18
non ſit neceſſaria ſpecialis commiſſio in ſcri-
ptis ad procedendum contra Epiſcopos, niſi
in caſu tranſmiſſionis Monitorii ad perſonali-
ter comparendum, ut conſtat ex cit. Conſt.
Greg. XIV. & Pauli V. & ex Conſtit. Pii IV.
incip. *De Salute gregis* §. 3. & S. Pii V. in-
cip. *Inter multiplices.*
Auditor Cameræ non poteſt cognoſcere de 19
cauſſis Eccleſiaſticorum in prima inſtantia;
nec Monitoria decernere ad extrahendas par-
tes a ſuis Domiciliis; Aloyſ. Ricc. *in praxi
aurea reſol.* 126. Barboſa *de Offic. & poteſt. E-
piſc. part.* 3. *allegat.* 81. *num.* 3. Gratian. *di-
ſcept. forenſ. tom.* 5. *cap.* 837. *num.* 15. & alii
paſſim ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.*
20. cujus Conciliaris Decreti præcipua cauſa,
& ratio fuit, ne partes extra ſuas Provincias,
& Diœceſes tot ſumptibus, & incommoditati-
bus degere, & litigare cogerentur, ut obſer-
vant cit. Doctoras; Et ſic expreſſe decrevit
Sac. Cong. Immunitatis *in Taurinen.* 15. *Mar-
tii* 1650. *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 101. his ver-
bis: *Auditori Cameræ annuente Sanctiſſimo in-
jungitur, ut ſe abſtineat a conceſſione Inhibitio-
num in prima inſtantia.* Nec poteſt cognoſcere 20
cauſſas in Beneficialibus, etiam quo ad Judi-
cium manutentionis inter Beneficiatos, quia
nullam habet Juriſdictionem in materia Bene-
ficiali; Rota *part.* 9. *recent. tom.* 1. *deciſ.* 222.
num. 24. *deciſ.* 264. *n.* 13. & *part.* 10. *deciſ.* 84.
n. 9. *deciſ.* 99. *num.* 20. & *part.* 17. *deciſ.* 228.
num. 4. Nec poteſt dare abſolutionem a Cen- 21
ſuris ex cauſſa violatæ Immunitatis Eccleſia-
ſticæ; Sac. Cong. Immunit. *in Roman.* 4. *Au-
guſti* 1626. Immo eadem Sacra Congregatio 22
approbante Sanctiſſimo præcipit Auditori Ca-
meræ, ut revocet abſolutionem conceſſam cen-
ſurato ex cauſſa violatæ Immunitatis, liber-
tatis, & Juriſdictionis Eccleſiaſticæ, nec ſe
ingerat in hujuſmodi cauſſis; *in Roſſanen.* 25.
Febr. 1638. *lib.* 3. *decr. Paul. pag.* 38. *in Nul-
lius Canuſiæ* 4. *Junii* 1641. *dict. lib. pag.* 146.
in Alatrina 27. *Januarii* 1643. *dict. lib. pag.*
194. *in Neocaſtren.* 1. *Februar.* 1688. *lib. decr.
Mart. pag.* 417. Nec poteſt concedere inhibi- 23
tiones, & abſolutiones a Cenſuris in cauſſis
prædictis, etiam cum reincidentia; *In una Re-
gni Neapolitani* 27. *Maii* 1642. *lib.* 3. *decr.
Paul. pag.* 176. Et deſuper datæ fuerunt Lit-
teræ circulares omnibus Epiſcopis Regni; *ibid.
& in Melphiten.* 22. *April.* 1673. *lib.* 1. *decr.
Alt. pag.* 792. *in Satrien.* 17. & 24. *April.* 1694.

lib. 1. *decr. Vallemann. pag.* 117. *Ravellen.* 30.
Auguſti 1698. *l.* 2. *decret. Valleman. pag.* 172.
24 Et ideo Epiſcopi non debent attendere ejus
inhibitiones, ſed debent procedere ad ulterio-
ra, ut ſæpius fuit reſolutum ab eadem Sacra
Congregatione, & præcipue in præfatis Mel-
phiten. Sattien. Ravellen. & *in Neapolitana*
25 29. *Aug.* 1671. Notarius Auditoris Cameræ,
qui abſque facultate Sacræ Congregationis per
ſua acta expedierat abſolutionem cum reinci-
dentia in cauſa violatæ Immunitatis, ſuſpen-
ditur ab exercitio ſui muneris arbitrio Emi-
nentiſſimi Præfecti; *In una S. Agathæ Gotho-
rum* 8. *Junii* 1700. *lib.* 2. *decret. Valleman. pag.*
26 294. Auditor Cameræ in cauſſis pendentibus
in ſuo Tribunali debet ſuperſedere, ſi partes
recurrant ad Sacram Congregationem Immu-
nitatis pro alicujus dubii declaratione, & il-
lam exequi ex Decreto emanato *die* 4. & 11.
Auguſti 1626. approbato & confirmato ab Ur-
bano VIII. *die* 5. *Septembris* 1626. & iterum
cum approbatione Innocentii X. confirmato *in*
27 *Congregatione habita* 27. *Aprilis* 1650. Immo
Auditor Cameræ debet etiam ſuperſedere in
cognitione cauſſæ, donec ab Epiſcopo ſit con-
fectus proceſſus, an conſugitus gaudeat nec ne
Immunitate? *In Interamnen.* 4. *Aprilis* 1656.
lib. 5. *decr. Paul. pag.* 91.
28 Auditor Cameræ eſt legitimus Judex obli-
gationum Cameralium; Rota *part.* 3. *recent.
decr.* 52. *num.* 1. Unde poteſt judicare cauſſas
omnium Prælatorum, Cardinalium, Regum,
& Imperatorum, in proventibus, & aliis Ju-
29 ribus Eccleſiarum. Poteſt procedere in omni-
bus cauſſis Criminalibus, Civilibus, & Mix-
tis in ſtatu Eccleſiæ, & recipere cauſſas ap-
pellationum omnium Judicum (exceptis cauſ-
ſis Vicarii Papæ, Senatoris, & Judicum Ca-
pitolii) & omnium Epiſcoporum, etiam ex-
30 tra ſtatum Eccleſiæ. Poteſt procedere in cauſ-
ſis omnium exemptorum, in cauſſis Campſo-
rum, & Mercatorum, ac Penſionum, quam-
31 vis ſolutio alibi facienda eſſet. Eſt executor
omnium Litterarum Apoſtolicarum, ubi qui-
dem nullus alius eſt deputatus, ſolus, ac pri-
vative; ubi vero deputati ſunt alii, cumula-
32 tive. Remiſſorias, & compulſorias dat, Mo-
nitoria ad partes decernit, Cenſuras promul-
gat, ac ſolus cognoſcit de cauſſis, & litibus
ortis vigore obligationis Cameralis; Pius IV.
Conſtit. 33. incip. *Ad eximiæ;* Sac. Cong. E-
piſcop. & Regul. *in Piſtorien.* 18. *April.* 1595.
33 Et vigore ſuarum facultatum eſt executor obli-
gationum Cameralium privative quo ad omnes;
Rota *par.* 10. *dec.* 21. *num.* 1. & *part.* 13. *dec.*
242. *num.* 2. Intellige tamen non poſſe Audi- 34
torem Cameræ avocare cauſſas obligationis Ca-
meralis extra Urbem introductas, ſed ſolum
motas in eadem Urbe; in qua ſola eſt Judex
privative quo ad alia Tribunalia, non autem
extra, ubi habet tantum cumulativam Juriſdi-
ctionem; Rota *part.* 14. *dec.* 123. *num.* 8. quia
Bullæ dictam privativam concedunt ſolum in
primo caſu, ut in Conſtitut. Pii IV. §. 5. &
alibi, & ita dixerunt Ridolph. *in praxi part.* 1.
c. 1. *num.* 4. & 114. Scaccia *de Jud. lib.* 1.
c. 22. *num.* 29. Zacch. *de obligat. Camer. q.* 7.
num. 48. Panimol. *dec.* 12. *adnot.* 1. *num.* 9.
Petra *in Conſtit.* 2. *Leonis IX. ſect.* 5. *num.* 5.
Rota *dec.* 462. *coram Buratto*, ubi id firmatur
ex verbis Bullæ & aliis.
Auditor Cameræ poteſt etiam in pluribus 35
caſibus procedere in cauſſis Regularium Mo- 36
naſteriorum Epiſcopis ſubjectorum, prout ſunt
plures Abbatiæ, & Monaſteria in Germania,
Belgio, & Polonia, in Congregationem non re-
dacta, quæ nulla potiuntur prærogativa exem-
ptionis, ſed Epiſcopis Diœceſanis ſunt ſubje-
cta, quemadmodum erant Monaſteria omnia
de Jure veteri; *Cap. Si quis Abbas*, & *cap.
Abbates cauſ.* 18. *quæſt.* 2. *cap. Qui vera in fin.
cauſ.* 16. *quæſt.* 1. & 2. & *cap. Cum Dilectus*
8. *de Religioſis Domibus*. Nam ſi in eorum
cauſſis Ordinarius Epiſcopus pronuntiaverit,
a tali ſententia poteſt appellari, vel ad Me-
tropolitanum; *cap. Licet in corrigendis, de offic.
Ordinarii*, vel ad Papam omiſſo medio; *cap.
ad Metropolitanum cauſ.* 2. *quæſt.* 7. *cap. ad Ro-
manam* 1. & 2. & *cap. Si quis cauſ.* 2. *quæſt.*
6. & tunc poterit procedere, & inhibitiones
concedere Auditor Cameræ, qui eſt Judex or-
dinarius appellationum, quæ a ſententiis per
quoſcumque Ordinarios latis, etiam extra ſta-
tum Eccleſiaſticum ad Sedem Apoſtolicam in-
terponuntur; Paulus V. in Conſtit. incip. *Exi-
miæ fidelitatis* §. 19. Secundo in cauſſis ordi- 37
nariis, & Telam Judiciariam requirentibus,
quæ vertuntur inter diverſas Religiones; nam
in prædictis cauſſis una Religio convenienda
erit coram ſuo Conſervatore, ſi illum habeat,
alioquin coram loci Ordinario ad præſcriptum
Conſtitutionis Gregorii XV. *De exemptorum
privilegiis*; & Auditor Cameræ erit Judex com-
petens in cauſſa appellationis ad Sedem Apo-
ſtolicam interpoſitæ a Sententia per Conſer-
vatorem, vel Ordinarium lata; Idem Paulus
V. *loco citato*. Tertio cum lis, & cauſſa ver- 38
titur inter Regulares, & Sæculares, ſive Cle-
ricos, ſive Laicos; Si Regulares ſint Rei,
conveniendi ſunt coram ſuo Conſervatore,
vel

vel Ordinario, ut dictum eſt in caſu præcedenti; Si vero ſint Actores, & agant contra Laicum, tenentur ſequi Forum Rei; *cap. Si Clericus Laicum, de Foro competenti*, & tunc extra ſtatum Eccleſiaſticum a Sententia Judicis Laici appellatur ad Superiores Judices Laicos gradatim, *ut in l. Imperator.*, *ff. de appellat.* non autem ad Curiam, ſeu Auditorem Cameræ, ſed in ſtatu Eccleſiaſtico poteſt appellari ad Sedem Apoſtolicam, ex cit. Con-
39 ſtit. *Eximiæ fidelitatis*, §. 10. Si vero Reus ſit Clericus, conveniendus erit coram Ordinario ſuo in prima inſtantia, juxta Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. & in ſecunda inſtantia appellari poterit, omiſſo medio, ad Papam; & in utroque caſu appellationis ad Sedem Apoſtolicam interpoſitæ, Auditor Cameræ eſt Judex competens; Paulus V. *in eadem Conſtitut.* §. 10.
40 Quarto; In cauſſis Prælatorum Regularium, qui Generalibus Capitulis, aut Epiſcopis non ſubſunt, nec ſuos habent Ordinarios Viſitatores Regulares, ſed ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione exiſtunt, de quibus in Concilio Tridentino *c.* 8. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus*.
41 Has enim cauſſas in prima inſtantia cognoſcere poſſunt tam Legati, & Nuncii Apoſtolici, quam ipſe Auditor Cameræ tamquam Judex Ordinarius Exemptorum, ut in dicta
42 *Conſtit. Pauli V.* §. 12. Et quamvis in hoc caſu facultatem habeat privative quo ad omnes, ut ibi diſponitur; tamen in his procedunt etiam Legati, & Nuncii ex ſpeciali facultate, quam habent a Sede Apoſtolica; & ideo, cum inter iſtos, & Auditorem Cameræ juriſdictio ſit cumulativa, eſt locus præventioni; *arg. cap. Propoſuiſti, de Foro Competenti cum concordant. de quibus ibi in* Gloſſa 1. *& cap. Cum ſit generale* 8. cum ibi notatis per Abbatem, & Doctores *eodem Titul. de Foro competenti*; Et in Monaſteriis apponenda eſt clauſula: *Quatenus lis non pendeat, alioquin præ-*
43 *ſentes Litteræ minime ſuffragentur*. Quod ſi Legati, & Nuncii in cauſſa prævenerint, ab eorum ſententiis appellabitur ad Sedem Apoſtolicam, & in ſecunda inſtantia Auditor Cameræ erit Judex competens juxta ſuas facultates ei conceſſas ab Innocentio VIII. Conſtit. 7. incip. *Apprime*, & Pio IV. Conſtit. 33. incip. *Ad Eximiæ*: & ab eodem Conſtitut. 56. incip. *Inter multiplices*; a S. Pio V. Conſtit. 113. incip. *Inter illa*; & a Paulo V. Conſtit. 28. incip. *Eximiæ fidelitatis*; & ab eodem Conſtit. 71. incip. *Univerſi, titul. de Auditore Ca-*
44 *meræ*. Quinto, cum agitur de debitis in Curia contractis, aut de ſalario, ſeu contractu in ipſa inito, nam Auditor Cameræ poteſt citare, & monere ad ſatisfaciendum Curiales Eccleſiaſticos Sæculares, vel Regulares etiam ab ipſa Curia abſentes, pro quibuſvis rebus, & pecuniarum ſummis ad inſtantiam quorumvis etiam abſentium, ut clare conſtat ex citata Conſtitut. Pauli V. incip. *Eximiæ fidelitatis* §. 10. Sexto ubi agitur de executione 45
Litterarum Apoſtolicarum, vel Decretorum, ſeu declarationum Congregationum, quia Auditor Cameræ pro hujuſmodi executione dat Monitoria, etiam in cauſſis, & negotiis Regularium ex cit. Conſtitut. Paul. V. §. 14. & expedit ut hæc facultas ei conſervetur, quia favorabilis eſt Religionibus, quæ hoc præſidio ſe tuentur adverſus eos, qui eorum privilegia convellere, aut lædere moliuntur.

Non poteſt autem Auditor Cameræ proce- 46
dere in cauſis Regularium, in quibus agitur de diſciplina, & morum correctione. Hæc enim ſpectant ab Abbatem, etiamſi Monaſterium eſſet Epiſcopo ſubjectum; *cap. Corripiantur cauſ. 24. qu. 3. & cap. reprehenſibilis 26. de Appellationibus*. In his enim Auditor Cameræ 47
nequit ſe ingerere, nedum in prima inſtantia, ſed neque in gradu appellationis, quia in prædictis, niſi adſit gravis exceſſus (*ut in cap. De priore 31. de appellat.*) non datur appellatio; cit. *cap. reprehenſibilis 26. de appellationibus*, ubi ſic expreſſe habetur: *Nec ſubjecti contra diſciplinam Eccleſiaſticam in vocem appellationis erumpant . . . . Præcipue vero hæc in Religioſis volumus obſervari, niſi Religioſi cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi, contra Regularem Prælati ſui, & Capituli diſciplinam appellare præſumant, ſed humiliter ac devote ſuſcipiant, quod pro ſalute ſua fuerit eiſdem injunctum*, & concordat *cap. Ad noſtram 3. de appellationibus*. Et hoc idem dicendum eſt de 48
Nunciis Apoſtolicis, quia non poſſunt amplius cognoſcere in prima inſtantia de cauſſis ad Forum Eccleſiaſticum pertinentibus, ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 20.* Immo Regulares ad 49
ſe recurrentes remittere debent ſuis Superioribus; Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. *in Florentina 30. Martii 1594. ut in regeſto fol. 94. & in una Venetiar. 4. Junii 1602. in regeſto fol. 74. & in una Dominicanorum 26. Januarii* 1604. *in regeſto fol. 9.* Neque poteſt Auditor 50
Cameræ ſe immiſcere in prima inſtantia in cauſſis Regularium ejuſdem Ordinis, ſive ſint inter ſubditos, ſive inter ſubditum, & Prælatum, ſive inter ſubditos & Capitulum, ſive inter Monaſterium, & Monaſterium, ſive inter Provinciam, & Provinciam, vel alias quo-

Digitized by Google

modolibet; ſic reſolutum fuit *die* 5. *Junii* 1650.
in Sacra Congregatione Cardinalium, & Præ-
latorum ſuper appellationibus, & inhibitioni-
bus Tribunalis Auditorii Cameræ, & aliorum
Tribunalium Curiæ Romanæ a Sanct. mem.
Urbano VIII. deputata, & ab Innocentio X.
51 renovata. Et in caſibus, in quibus Auditor Ca-
meræ poteſt appellationes recipere a ſenten-
tiis, & gravaminibus Prælatorum Regularium,
fuit ab eadem Sacra Congregatione habita *die*
19. *Julii ejuſdem anni* 1650. declaratum, ut
inhibitiones minime decernat, nec Præfectus
Signaturæ Juſtitiæ det commiſſiones, niſi prius
citato Procuratore Ordinis. Hæc ex Fagnano
in cap. de Priore 31. *de appellationibus*. Qui
de Auditore Cameræ plura deſiderat, revol-
vat attente Conſtitutionem ſeptimam Inno-
centii VIII. incip. *Apprime*, trigeſimam ter-
tiam Pii IV. incip. *Ad Eximiæ*, quinquageſi-
mam ſextam ejuſdem incip. *Inter multiplices*,
centeſimam tertiam decimam S. Pii V. incip.
Inter illa, vigeſimam octavam Pauli V. incip.
Eximiæ fidelitatis, & ſeptuageſimam primam
ejuſdem incip. *Univerſi*, *tit. de Auditore Ca-
meræ*, in quibus ſunt omnia ſtatuta, quæ ad
ipſum ſpectant.
52 Auditores Rotæ duodecim eſſe debent, ad
iſtum numerum ſic redacti a Sixto IV. in
53 Conſt. 2. incip. *Romani Pontificis*. Et ex iſtis
unus debet eſſe Germanus, unus Gallus, unus
Hiſpanus ex Corona Caſtellæ, unus Hiſpanus
ex Corona Aragoniæ, unus Venetus, unus
Mediolanenſis, unus Bononienſis, unus Ferra-
54 rienſis, unus Tuſchus, & tres Romani. Au-
ditores Rotæ in eorum origine erant Capella-
ni Summi Pontificis, quibus etiam utebatur
pro dandis reſponſis in variis cauſſis, & præ-
ſertim Beneficialibus ad Sedem Apoſtolicam
deductis, & ſunt plura ipſorum reſponſa in
55 Decretalibus regiſtrata. Creſcentibus autem
exinde cauſſis decidendis, majoribus negotiis
preſſi Summi Pontifices, unum Tribunal ipſo-
rum Capellanorum erexerunt pro deciſione ta-
lium cauſſarum; & cum iſti nomine Papæ Jus
dicerent, ac veluti ejus Viceſgerentes cauſſas
in Palatio Apoſtolico definirent, Auditores
56 Sacri Palatii Apoſtolici ſunt appellati. Et
cum cauſſæ per turnum cœperint examinari
ab iſtis in orbem ſedentibus, ex figura con-
ſeſſus orbicularis fuit ſuo Tribunali, ſeu Au-
ditorio nomen *Rota* addictum, & ipſi exinde,
ut impræſentiarum, Auditores Rotæ ſunt com-
muniter appellati; Veſtrius *in praxi Cur. Ro-
manæ lib.* 2. *cap.* 17. Petra *in Conſtit.* 14.
57 *Joann. XXII. n.* 2. & alii. Et horum Audi-
torum, ſeu Rotæ Romanæ deciſiones ſunt tan-
tæ exiſtimationis, quod prævalent communi
opinioni, ſecundum Imolam *in cap.* 1. *de Lit.
conteſt.* & Fagnanum *in cap. Cum veniſſent*,
de Judiciis n. 32.
Auditorum Rotæ Juriſdictio, Auctoritas, 58
Officium, & Obligatio late ſtatuitur a Joan.
XXII. in Conſtitutione 14. incip. *Ratio Juris*,
a Martino V. in Conſtitut. 3. incip. *In Apo-
ſtolicæ*, ab eodem Martino in Conſtit. 5. in-
cip. *Romani*, a Sixto IV. in Conſtit. 2. in-
cip. *Romani Pontificis*, ab Innocentio VIII.
in Conſtit. 6. incip. *Circumſpecta*, a Paulo V.
in Conſtit. 71. incip. *Univerſi*, *tit. de Audi-
tore Rotæ*, ab Urbano VIII. in appendice
Bullarii Conſtitut. 57. alias 167. incip. *Expo-
ni*, & ab Innocentio XII. in Conſt. incip.
Auditores Rotæ. Et eorum Locumtenentes non 59
poſſunt manifeſtare vota ſua, vel ſuorum Coad-
jutorum alicui, exceptis Locumtenentibus, &
Coadjutoribus, nec pateſacere quinam ex ſo-
ciis votum dederit, vel non, ſub pœna Ex-
communicationis latæ ſententiæ, a qua a nul-
lo poſſunt abſolvi, neque a ſummo Pœniten-
tiario, neque per ullum Jubilæum, aut Bul-
lam Cruciatæ, neque in anno Sancto, ſed a
ſolo Papa; Urban. VIII. in cit. Conſtit. *Ex-
poni*. Poſſunt vero aſſignare vel ſignificare 60
difficultates, motiva, & rationes, ob quas di-
lata eſt reſolutio in aliqua cauſa, tacito ta-
men nomine eorum, qui illas adducunt; Ur-
banus VIII. *ibidem*. Auditorum Rotæ Adju- 61
tores, Manuenſes, & alii qui ſciunt tracta-
tus, & cauſſas ſub eadem Cenſura tenentur
celare, & nulli pateſacere: Urbanus VIII.
ibidem. Auditores Rotæ, Locumtenentes, Ad-
jutores ſtudii &c. tenentur præſtare juramen-
tum, & quale? Urban. VIII. *ibidem*, & Joan-
nes XXII. in cit. Conſtit. *Ratio juris*.
Auditores Rotæ accipientes aliquod munus 62
a Notariis ratione Officii, ſcilicet quia utun-
tur ipſis, incurrunt Excommunicationem, &
tenentur ad reſtitutionem in duplo erogandam
Pauperibus. Immo Auditores Rotæ nihil re- 63
cipere poſſunt neque per ſe, neque per alium
a partibus litigantibus, vel per Notarios, aut
alios pro iiſdem, nec etiam pro ſigillo, aut
rubricis, vel alio quæſito colore; Joannes
XXII. in cit. Conſt. *Ratio juris*, & Martin. V.
in cit. Conſtit. *In Apoſtolicæ*. Solent tamen 64
ab iſtis recipi munera quædam ſolita pro Fe-
ſtis Natalitiis, & Kalend. Auguſti, quæ mit-
tuntur a Principibus, aliiſque non dignis li-
tigantibus; munuſcula dicta ex quadam inve-
terata conſuetudine in uniformi, invariabili-
que

Digitized by Google

que fere certa quantitate in cereis, parvis pa-
nibus ſaccari, pullis, ſeu vino mitti ſolita,
ut de ſtylo teſtatur Card. de Luca *diſc.* 32.
num. 30. *in relatione Romanæ Curiæ*, quæ mu-
nuſcula ſolent etiam mitti Advocatis, & Pro-
curatoribus per litigantes, quæque uti conſue-
ta debent bonificari Agenti cauſſarum, ut di-
xit Rota *in Bononienſi Expenſarum* 18. *April.*
1704. *coram D. Omann.* Vide *verb. Xenia*.
65 Auditores Rotæ nequeunt votum proferre
in cauſſis propriis ſuorum Conſanguineorum
uſque ad ſecundum gradum Conſanguineitatis,
Dominorum, Familiarium, & Eccleſiarum ſui
Beneficii, & tunc debent exire de Rota; Joan.
66 XXII. in cit. Conſt. *Ratio juris*: Immo dictæ
cauſſæ modo prohibentur agitari in Rota; Pius
IV. in Conſt. 44. incip. *In Throno*, & Paul.
V. in Conſt. 71. incip. *Univerſi*, ibi: *Cauſſa
propria Auditorum, & eorum Familiarum, ac
Conſanguineorum, vel affinium uſque ad ſecun-
dum gradum juxta Jus Canonicum computan-*
67 *dum, non cognoſcantur in Rota*. Auditores Ro-
tæ prohibentur dare conſilium, ſive publicum,
ſive privatum in cauſſis pendentibus, ſive in-
troducendis in Rota, & ſi dederint, debent re-
pelli a voto ferendo; Urban. VIII. in cit.
68 Conſtitut. *Exponi*. Sic etiam debent repelli a
voto ferendo in cauſſis, quas ut Advocati pa-
trocinati ſunt, antequam Auditores eligerentur;
In jure enim prohibitum eſt, Advocatum in
cauſſa, quam patrocinatus fuit, Judicis mu-
nus gerere; *cap. Poſtremo* 36. *de appell.* & *l.
nemo ex his* 13. *Cod. de Aſſeſſor.* & maxime
quidem ſuadente ratione, *ne*, ut ibi ait Im-
perator, *ne affectionis ſuæ, vel advocationis
memor, incorrupti Judicis non poſſit nomen pro-
ferre*.
69 Auditores Rotæ habent maxima privilegia;
Poſſunt anticipatis horis recitare Officium cum
70 uno, vel pluribus Familiaribus. Poſſunt uti
Altari portatili, & Miſſam ante lucem face-
71 re celebrare. Tempore Interdicti eſſe præſen-
tes Sacris cum ſex aliis Perſonis, quæ non de-
72 derint cauſſam Interdicto. Interdicti tempore,
ſi moriantur, poſſunt tradi ſepulturæ etiam
73 cum pompa funerali. Tempore Quadrageſimæ
viſitando duas Eccleſias, & in Curia tempore
audientiæ propriam Capellam, Indulgentias
74 ſtationum Urbis lucrantur. In diebus prohibi-
tis comedere caſeum, & cætera lacticinia, ſic
etiam in diebus, in quibus prohibentur car-
nes, & comeduntur ova, poſſunt comedere
75 carnes. Poſſunt habere plura Beneficia, etiamſi
alterum ſit Curatum, & alia incompatibilia.
76 Non tenentur ad reſidentiam Beneficii, ſed
per alios poſſunt illud regere abſque licentia
Ordinarii. Nominare poſſunt amicos, Conſan- 77
guineos &c. pro Beneficiis ſibi conceſſis. Præ- 78
ferri debent aliis in his proviſionibus. Bullæ 79
pro quovis Beneficio ipſorum gratis expedien-
dæ ſunt pro illis. Sunt exempti a Juriſdictio- 80
ne Ordinariorum, Legatorum &c. etiam de
Latere, & aliorum, & Papæ immediate ſub-
duntur ipſi, & ipſorum bona. Eximuntur a 81
gabellis, taxis &c. Clemens VII. in Conſtit.
13. incip. *Convenit*. Habent exemptionem pro 82
15. vegetibus vini, ſive ex Ripa, ſive ex
aliis partibus recipiatur; Paul. III. in Con-
ſtit. 12. incip. *Romani*. Et alia multa habent 83
privilegia ſibi a variis Summis Pontificibus
pluries conceſſa, & confirmata, ut ſignanter
videri poſſunt in Conſt. 3. Leonis X. incip.
Sedis, in Conſt. 13. Clementis VII. incip.
Convenit, in Conſt. 12. Pauli III. incip. *Ro-
mani*, in Conſt. 71. Pauli V. incip. *Univerſi*.
Auditores Rotæ, licet olim congregarentur 84
modo in Palatio Vaticano, modo in Eccleſia
D. Mariæ Pacis Canonicorum Regularium,
modo in Palatio Vicecancellarii, ſeu Cancel-
laria; a Pontificatu tamen Urbani VIII. cœ-
perunt congregari, ut nunc ſervatur, in Va-
ticano, ſeu Quirinali, prout Papa ibi degit.
Hora competens ſuæ Congregationis eſt de 85
mane, ut duret per quatuor circiter horas,
& pro ſigno attenditur pulſatio Campanæ Tri-
bunalis A. C. ab Innocentio XII. inſtituti.
Auditores Rotæ Miſſam ſemper audiunt colle- 86
gialiter in Rota antequam ad cauſſarum di-
ſcuſſionem procedant. Antequam novus Audi- 87
tor in hanc Congregationem, ſeu Collegium
admittatur, ultra publicum examen, quo in
publicis Concluſionibus probari debet juxta di-
ſpoſita a Martino V. in Conſtit. 3. incip. *In
Apoſtolicæ*, debet etiam ſuſtinere examen pri-
vatum coram Eminentiſſimo Vicecancellario,
prout ſtatuit Sixtus IV. in Conſtitutione 2.
incip. *Romani Pontificis*. Rotæ Juriſdictio quo 88
ad ſingulos, ceſſat ſtatim ac Papa moritur,
& innoteſcit per ſonum Campanæ Capitoli-
næ, quæ juxta morem pulſari ſolet, dum Pa-
pa expirat; quod evenit *die* 9. *Decembr.* 1699.
cum Rota jam erat congregata, & lectum 89
erat primum Memoriale, & tunc ceſſavit pro-
ceſſus ad ulteriorem diſcuſſionem cauſſarum,
ut teſtatur Emerix Junior, *in deciſ.* 18. *in ini-
tio*; Sed poſtea repertum fuit contrarium fuiſ-
ſe ſervatum in obitu Leonis XI. *apud Coccin.
in annot.* 48. *lib.* 1. *deciſ.* & in obitu Urba-
ni VIII. *apud Cardinal. Cerrum*, ut teſtatur
idem Emerix, *ibid.* nam continuata fuit Ro-

ta uſque ad expeditionem cauſſarum, uti æquius
videtur, ut ſic continuet Rota, quia actus in-
cœptus legitime debet proſequi, ut recte no-
tat, & tenet Petra *in Conſtitut.* 14. *Joannis*
90 *XXII. num.* 18. De primo ad ultimum Rotæ
Auditores circa Perſonas, Loca, Feſta, Cauſ-
ſas, & alia omnia, regulari debent juxta di-
ſpoſita a Joanne XXII. in Conſtitut. incip.
Ratio Juris, a Martino V. in Conſtit. 3. in-
cip. *In Apoſtolicæ*, a Sixto IV. in Conſtit. 2.
incip. *Romani Pontificis*, ab Innocentio VIII.
in Conſtitut. 6. incip. *Circumſpecta*, a Paulo
V. in Conſtitut. 71. incip. *Univerſi*, ab Ur-
bano VIII. in Conſtitut. 57. incip. *Exponi*,
& ab Innocent. XII. in Conſtit. 44. incip.
Circumſpecta.

Supplementa Auctoris.

91 Auditor Generalis Cameræ Apoſtolicæ com-
miſſiones pro cauſis criminalibus expedire po-
teſt expenſis accuſatoris, ſive adhærentis Fi-
ſco, facto nimirum ab hoc congruo depoſito
pro viaticis, cibariis &c. & data fidejuſſione
pro reliquo. Sic Bened. XIV. tom. 2. Con-
92 ſtitut. 44. incip. *Rerum humanarum*. Deficien-
te autem accuſatore, ſeu adhærente, commiſ-
ſiones expedire nequit, ſed demandare debet
inquiſitiones Ordinariis Eccleſiaſticis locorum,
ſeu aliis ibi exiſtentibus in dignitate Eccleſia-
93 ſtica conſtitutis; Idem *ibid.* Quod ſi expedire
judicetur, commiſſiones ex Officio ab Urbe
mittere, vel eas injungere Judicibus extra lo-
cum delicti exiſtentibus, reportare tenetur Com-
miſſionem ſpecialem manu Papæ ſignatam, &
ab Auditore Sanctiſſimi ſubſcriptam, ſub pœ-
na ſolvendi de proprio; Idem *ibid.*
94 Auditor Papæ executioni Legum a Pontifi-
ce ſtatutarum pro Tribunali Viarum peculiari-
ter invigilare jubetur; Idem tom. 2. Conſt.
67. incip. *Dum omnibus*. Auditor Papæ tam-
quam Secretarius Congregationis Œconomicæ,
examinare, & approbare debet cauſas mitten-
di commiſſiones criminales ex officio a Tri-
bunalibus Cardinalis Vicarii Urbis, & A. C.
Idem Conſt. 4. incip. *Rerum humanarum*.
95 Auditoribus Rotæ conceditur delatio Roc-
chetti per Urbem; Idem tom. 1. Conſt. 84.
96 incip. *Præclara*. Rotæ Auditores electi habi-
tum Advocatorum Conſiſtorialium aſſumere
97 nequeunt abſque licentia Collegii; Idem Con-
ſtit. 106. incip. *Inter* §. 12. A Rota Romana
aſſumi conſuevit Regens Pœnitentiariæ; Idem
Conſtit. 96. incip. *In Apoſtolicæ* §. 12.
98 Auditores Rotæ in Subdiaconorum Officio
Pontifici ſolemniter celebranti miniſtrant; Idem
tom. 2. Conſtit. 60. Incip. *Rerum*. Eorum 99
Decano traduntur Agni, ex quorum velleribus
ſacra Pallia conficiuntur; Idem *ibid.* Idcirco
item deputantur ad deferenda eadem Pallia
coram Pontifice, cum ſolemnem eorum Bene-
dictionem perficit; Idem *ibid.*

Ad Rotæ Tribunal in ſecunda ſententia per- 100
tinent cauſæ graviores, quæ in Urbe in pri-
ma inſtantia judicatæ fuerint coram Cameræ
Auditore, vel Cardinali Vicario; Idem tom.
2. Conſtit. 21. incip. *Juſtitiæ*. Item cauſæ 101
graviores in partibus judicatæ, & per appel-
lationem ad Curiam devolutæ, vel immedia-
te, vel poſt alteram inſtantiam coram A. C.
aut coram Cardinali Vicario expletam arbi-
trio appellantis; Idem *ibid.* Ad Rotæ Tribu- 102
nal, vel ad Congregationem Concilii privati-
ve ſpectant cauſæ ſuper fœdere Matrimonii,
& nullitate Profeſſionis Regularis; Idem *ibid.* 103
In Rotæ Auditorio poſt primam, aut ulterio-
rem cauſæ propoſitionem in Turno ordinario,
ſi ſuffragia æquentur, cauſa ipſa proponenda
erit *videntibus quinto, ſexto, & ſeptimo*. Idem
ibid. In iis vero cauſis, quæ *videntibus omni-* 104
bus proponuntur, *Auditor proponens* ſuffragium
ferre debebit, vel non, prout aliorum ſuffra-
gium par erit, vel impar. Idem *ibid.* Rotæ 105
Auditorio committi nequeunt cauſæ Prælati-
tiæ, vel ad Capitolii Curiam ſpectantes, niſi
de omnium partium conſenſu; Idem *ib.* Rotæ 106
Auditoribus tamquam Prælatis committi ne-
queunt cauſæ de ſui natura Rotales, ne qui-
dem de partium conſenſu; Idem *ibid.*

Additiones ex aliena manu.

Antiquitus inter duodecim Rotæ Auditores 107
e diverſis nationibus aſſumendos, locum obti-
nuiſſe Neapolitanos, refert Marta *de Tribu-
nal. Urb. cap.* 3. *n.* 19. Quomodo vero ſuum
poſtea locum amiſerint Neapolitani, in obſcu-
ro eſt.

AUGURIUM. Vide verb. *Superſtitio n.* 28.

AUSPICIUM. Vide *ib. n.* 29.

A U R O R A.

AUrora eſt ſic dicta, quaſi avium hora; 1
Hoſtienſ. *in cap. Dolentes 9. de celebrat.
Miſſarum num. 5. in fin. in verb. ad Diurnum*
con-

concentum; Joannes Andr. *ibid. n.* 3. Cardin. *ibid. in princ.* Fagnan. *ibid. n.* 4. ubi notatur reprehenſibile eſſe Prælatis, & Clericis e ſomno non ſurgere ad diurnum concentum avium, ibi, *Vix ad diurnum concentum avium excitantur*, ideſt in Aurora, nam ut ait Sanctus Auguſtinus, indecens eſt Chriſtiano, ſi radius ſolis ipſum in lecto dormientem inveniat, & facit textus *in cap. Sunt qui arbitrantur*, *de pœnit. diſt.* 1. *& in cap. Clericus victum diſt.* 91.

2 Aurora pro diverſitate Menſium diverſo tempore præcedit ſolem; In Martio enim circa æquinoctium præcedit ſolem per horam cum quadrante; In Junio circa ſolſtitium præcedit ſolem per duas circiter horas cum quadrante; In Februario, & Septembri per horam cum dimidio; In aliis Menſibus, aliquando per duas horas, vel per unam cum tribus quadrantibus; itaque excepto Martio ſemper durat ſaltem per horam, & dimidiam; Averſa *qu.* 11. *ſect.* 15. §. *quarto*; Quartus *in Rubr. Miſſal. part.* 1. *tom.* 15. *D.* 2. notans Auroræ tempus ſumendum eſſe non mathematice, ſed moraliter, ideoque nihil peccare qui ea hora celebrat, ut dici poſſit adhuc in Aurora celebraſſe, vel abſolviſſe cum Aurora, itaut ſaltem finis Miſſæ attingat Auroram; Suarez, Averſa, & alii. A Sacra tamen Rituum Con- 3
gregatione pro licita Miſſarum celebratione fuit ſic decretum: *Ubi non eſt Aurora phyſice, pro licita Miſſarum celebratione attendatur ea moraliter, & politice, quando ſcilicet ibi terminari ſolet quies, & inchoari labor, juxta probatam Regionum conſuetudinem*; 18. *Sept.* 1634. (*)

BACCHANALIA.

1 QUamvis Bacchanalium honeſta remiſſio toleretur, duo tamen graviores abuſus in eorum frequentationem invecti, ab Eccleſia reprobantur; nempe quod vigiliæ, choreæ, & ludi ultima Bacchanalium nocte uſque ad diem Cinerum protrahantur, & multi ab iiſdem diſcedentes, iiſdem induti veſtibus, quibus perſonati quaquaverſus proceſſerant, Eccleſiam ſubeant, Divinis Miſteriis interſint, ſacros Cineres de more accipiant, domum deinde redeuntes dormiant plerumque totum mane primi Quadrageſimalis diei. Et quod in aliquibus Civitatibus, & oppidis perverſa hæc irrepſerit conſuetudo, ut Feſtis quoque diebus perſonati homines pervagentur; Circulatores, & id generis blaterones majori ſpectatorum frequentia diebus Feſtis, quam ferialibus populum ludifaciant; iiſdem demum diebus ſaltationes, & choreæ publice per ſummam licentiam celebrentur; Benedictus XIV. tom. 2. Conſtit. 45. incip. *Inter cætera*.

2 Hinc Sanctiſſimus Pontifex in tota ſua Eccleſiaſtica Ditione expreſſe vetat, ne perſonati homines incedant diebus Feſtis de præcepto, & Feriis ſextis juxta diſciplinam in Urbe Ro-
3 ma vigentem. Item ne choreæ ultima nocte ante Feriam quartam Cinerum, ultra mediam
4 noctem producantur. Item ne quis habitu bacchanalitio indutus mane ipſius Feriæ quartæ incedat, multoque minus Eccleſiam ingrediatur. Item ne Circulatores & ſcurræ Feſtis die- 5
bus in plateis, & publicis viis ſpectacula edant, & potiſſimum matutinis horis, ac tempore Officiorum Veſpertinorum, & Doctrinæ Chriſtianæ. Et ſerio mandat Epiſcopis, ut nullam operam, nullumque ſtudium prætermittant, ut hæc morum perverſitas, ubi deeſt, perpetuo deſit, ubi autem invaluit, penitus extirpetur, ac funditus evellatur, illiuſque auctores, defenſoreſque nulla rerum humanarum ratione habita acerrime puniantur; Idem *ibid.*

Inſuper monet omnes zelantiſſimus Ponti- 6
fex, quod dum res deſuper enarratas vetat, interdicto non liberat cætera omnia, quæ ſacris Canonibus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, Conciliis aut Provincialibus, aut Diœceſanis quo ad Bacchanalium ſolatia prohibentur, & præcipue quoad Eccleſiaſticos Viros, nunquam oculos a Concilio Tridentino deflectens, quod *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. poſtquam Sacr. Canon. mentionem fecit, qui Eccleſiaſticis luxum, convivia, choreas, aleas ſevere prohibent, ſic Epiſcopos alloquitur: *Si qua vero ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimum in uſum revocari, & ab omnibus accurate cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſolvant*; Idem *ibidem*.

Ut facilius odio, & horrore concipiantur 7
Bac-

(*) Horarium ab Auctore allatum inſervit tantum noſtræ Zonæ temperatæ.

Digitized by Google

Bacchanalitiæ pravitates, promptiuſque eradicentur, adductis ad id exemplis SS. Caroli Borromæi, & Philippi Nerii, ac duabus Epiſtolis Clementis XI. ad plurimos eodem exemplo datis, altera die 11. Jan. 1719. altera 4. Jan. 1721. quæ in ejus Bullario pag. 533. undecima ſunt, & duodecima, adducit Bacchanalium fœditatem, & corruptelam, prout ipſam deſcribit claræ memoriæ Epiſcopus Gratianus in Synodo Ameriæ habita 1595. pag. 150. ibi: *Hinc factum (adeo nos prava pervertit conſuetudo) ut Septuageſimam inter & Quadrageſimam interjecti dies, quos S. Mater Eccleſia magno Myſterio veluti lugubres, funebreſque habet, prævalens laſciviæ riſus, hilaritatis amor, non in lætitiam ſolum, inconditumque gaudium verterit, ſed pene communi cuidam inſaniæ dedicavit, eoque porrecta licentia ſit, ut ipſas quoque leges, ipſos Magiſtratus traxerit, & quod ne privato quidem cuiquam ulla pene morata Civitas concederet, id penitus jam publica auctoritate nitatur, & populi veluti obliti nominis, quo feruntur, in ipſos profanarum gentium ritus, mo-*
8 *reſque degenerarunt*. Refertque quod illuſtris Giſlenius Busbequius, qui medio ſæculo XVI. Ferdinandi I. Imperatoris ad Solimanum II. Orator fuit, ſcriptum reliquit, Turcarum Legatum poſtquam Bacchanalium tempore in quadam Chriſtianorum regione moratus eſſet, Conſtantinopolim reverſum retuliſſe, certo anni tempore Chriſtianos ſui impotes inſanire; tum cujuſdam pulveris arcana vi, quo eorum capita conſpergebantur, redire ad bonam mentem, ac reſipiſcere conſueviſſe; *Ut non fruſtra creditum ſit hominem Turcam, qui eo tempore ad nos publici negotii cauſa Legatus veniſſet, domum reverſum, retuliſſe Chriſtianos certis diebus bacchari, & furere, donec genere quodam cineris in templo reſperſi redirent ad ſe, & convaleſcerent*; Idem *ibid.*

9 Dictis Bacchanalitiis pravitatibus opponit Pontifex ſpecialia pietatis exercitia, enixe exhortando Epiſcopos, ut cæteris incitamento ſint ſuo exemplo, præſertim Divinis officiis Bacchanalium tempore quotidie intereſſe; ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium coram populo celebrare, Eccleſias, & Xenodochia inviſere, & Eccleſiaſticos homines, laicoſque ſecum ad
10 id muneris invitare. Curando inſuper, ut in una, aut in pluribus Eccleſiis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum per triduum publico cultui exponatur, & quotidie populo ad veſperam benedicatur, in Septuageſimæ, aut Sexageſimæ, aut Quinquageſimæ hebdomadis, aut tribus omnibus, concedens ob id Indulgentiam plenariam per omnes Eccleſiaſticæ Ditionis Diœceſes, acquirendam ab iis, qui Pœnitentia, & Sacra Synaxi rite muniti ſingulis diebus dictorum Triduorum, SS. Sacramentum expoſitum viſitaverint, & Deum juxta mentem Eccleſiæ oraverint; Idem *ibid.*

Hanc Indulgentiam Clemens XIII. confirmavit, & ad quaſcumque Orbis Catholici Eccleſias extendit. Vide verb. *Indulgentia art. 6. num. 42.*

BACULUS.

BAculus eſt duplex, alius communis, quo 1
homines præſertim infirmi, ac debiles uti
ſolent ad ſuſtentandum corpus. Alius eſt Pa- 2
ſtoralis, & eſt unum ex inſignibus, ſeu ornamentis Epiſcopalibus; Er hic baculus Paſtoralis eſt acutus in fine, rectus in medio, & retortus in ſummo, ad deſignandum, quod Paſtor, ſeu Epiſcopus debet pungere pigros, regere debiles ſui rectitudine, & colligere vagos, ut denotant ſequentes verſus relati a Gloſſa *in cap. unico de Sacra unctione*.

In baculi forma, Præſul, datur hæc tibi norma:
Attrahe per primum, medio rege, punge per imum,
Attrahe peccantes, rege juſtos, punge vagantes,
Attrahe, ſuſtenta, ſtimula, vaga, morbida, lenta.

Gloſſa *in cap. unico de Sacra unctione in fine, verb. propter Hiſtoriam*. Sic Hieronymus Vielmius *de Epiſcopis Titularibus part. 2. fol. 13.* Moſcon. *in tract. de Majeſt. milit. Eccleſ. par. 1. lib. 1. cap. 8. verſ. Item baculus*; Gavant. *in comment. Rubr. Miſſal. & Brev. tom. 1. par. 2. tit. 1. n. 7. & part. 5. tit. 3.* Tamburin. *de Jure Abbat. tom. 1. diſp. 20. qu. 1. num. 4. & cap. 2. in fin.* Durandus *in Rationali Divinorum l. 3. cap. 15. num. 4.* Barboſa *de offic. &*
poteſt. Epiſc. part. 1. tit. 1. cap. 5. n. 13. Prio- 3
ri baculo, ſcilicet communi, poſſunt uti omnes, etiamſi aureus vel argenteus ſit, cum non ſit proprium dignitatis; Sacra Congregar.
Rit. *in Novarien. 19. Maii 1614.* Hoc tamen 4
communi baculo non poteſt uti Sacerdos in Altari Miſſam dicens; neque ad Altare cum eo accedere; Concil. Roman. ſub Zacharia *c. 13.*
Poſteriori baculo, ſcilicet Paſtorali, non poſ- 5
ſunt uti, niſi Epiſcopi, & alii privilegiati. Et iſto non utitur Papa; *cap. unico §. ultimo, de Sacra Unctione*, ibi: *Licet Romanus Pontifex*

Digitized by Google

ſex non utatur baculo Paſtorali, tum propter Hiſtoriam, tum propter myſticam rationem, tu tamen ad ſimilitudinem aliorum Pontificum poteris eo uti.

6 Hiſtoria autem, quare Papa non utatur baculo Paſtorali, eſt, quoniam Beatus Petrus Apoſtolus Martialem Diſcipulum ſuum, quem Dominus inter diſcipulos conſtituit cum dixit, *Niſi efficiamini ſicut parvulus iſte, non intrabitis* &c. miſit cum quibuſdam aliis ad prædicandum Germanis, in qua via ad viginti dietas defuncto Frontone collega ejus, rediit ad annunciandum hoc Petro, cui Petrus, accipe hunc baculum, & tangens illum dic: *Surge in nomine Domini, & prædica;* ille vero in quadrageſimo die a tempore mortis illius erigit eum, & ſurrexit, & prædicavit; & ita Petrus baculum a ſe removit, & ſubditis dedit, nec
7 recuperavit. Innocentius vero Papa tertius ſcripſit in *Eccleſiæ ſpeculo*, quod Beatus Petrus miſit baculum ſuum Eucherio primo Trevirorum Epiſcopo, quem una cum Valerio, & Materno ad prædicandum Evangelium genti Teutonicæ deſtinavit, cui ſucceſſit in Epiſcopatu Maternus, qui per baculum Petri de morte fuerat ſuſcitatus, quem baculum uſque hodie cum magna veneratione Eccleſia Trevirenſis ſervat; ideo Papa in illa diœceſi utitur baculo, & non alibi. Hæc Durandus *in Rationali Divinorum lib. 3. cap. 15. n. 6.* Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dignit. part. 1. cap. 13. n. 70.* Hieron. Venerus *de exam. Epiſcop. lib. 4. cap. 20. n. 21.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 1. tit. 1. n. 14.* Tamburin. *de Jure Abbat. tom. 1. diſp. 20. qu. 1. n. 4.*

8 Myſtica ratio, quare Papa non utitur baculo, eſt: Primo quia baculus habet in ſummitate quamdam recurvationem quaſi ad trahendum, quod non eſt neceſſarium Romano Pontifici, quia *cum Eccleſia non poſſit eſſe nulla, ex cap. Pudenda in fine cauſ. 24. quæſt. 1.* non
9 poteſt ab illo finaliter divertere. Secundo in ſignum, quod Romanus Pontifex non habet coarctatam poteſtatem, id quod curvatio ba-
10 culi ſignificat. Tertio, quia per baculum ſignificatur coarctatio, & ideo alii Pontifices recipiunt a ſuis Superioribus baculos, quia poteſtatem ab homine recipiunt; Romanus vero Pontifex non utitur baculo, quia poteſtatem recipit a ſolo Deo; Gloſſa *in cap. unico de ſacra Unctione §. Ungitur verſ. myſticam rationem*, S. Thomas *ſuppl. qu. 40. art. 7. ad 8.*

11 Baculi, & Mitræ uſus ſunt correlativa, & cui unum conceditur, alterum etiam concedendum videtur. (Vide infra *num. 20.*) Sacra Congr. Rit. *in Treviren. 8. Januarii 1605. & in Argentina 7. Octob. 1606.* Baculo Paſto- 12
rali uti non debet Epiſcopus Suffraganeus, ſeu Coadjutor, quando ſolemniter celebrat, ſicut utitur Epiſcopus proprius, niſi in Ordinationibus, & aliis ſimilibus neceſſariis; Sacra Rit. Congr. *in Bracaren. 1. Septemb. 1607.* Baculo, 13
& Mitra in Proceſſionibus extra ſuum Monaſterium Abbas uti prohibetur, nec ante ſe deferri facere facultatem habet; Sacra Congreg. Rit. *in Eugubina 17. Julii 1604. & in Camaracen. 6. Decemb. 1631.* & in decreto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum a Sacra Rit. Congregatione ordinaria habita coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro Papa VII. *die 27. Septembr. 1659. ſub num. 8.* ibi: *Baculum Paſtoralem albo velo appenſo deferant, ab iiſque, & aliis Pontificalibus etiam de Ordinariorum licentia extra Eccleſias ſibi ſubjectas prorſus abſtineant, & neque in Proceſſionibus, quæ ab eorum Eccleſiis per vias extra ambitum, vel Parochiam ducuntur, inſigniis prædictis utantur, vel penes ſe perferri faciant;* Et ſic iterum fuit ab eadem Congreg. deciſum *in Cremonenſi 14. Junii 1687.* Vide verb. *Abbas ſub num. 31.*

Additiones ex aliena manu.

Quidquid ſit de congeſtis ab Auctore uſque 14
ad *n. 10.* quæ nolumus ad examen revocare, Baculus Paſtoralis a Patribus, aliiſque Scriptoribus variam appellationem accepit; dum modo ferula paſtoralis, modo pedum paſtorale & cambuca, modo virga Epiſcopalis dictus fuit, ut obſervat Strauch. *in Amœnit. jur. can. ſem. II. Eclog. 7. cap. 8.* Adde Schimidt. *diſſert. de Baculo Paſtorali* §. 8.

Pedum paſtorale uti & ſceptrum Regum vi- 15
dentur initio non fuiſſe niſi baculi, quibus greſſum firmarent, dum longum emetiebantur iter. Lapſu vero temporis addita iis opulen- 16
tia evaſerunt utrorumque inſignia; Thomaſſin. *de veter. & nov. Eccl. diſcipl. tom. 1. lib. 2. cap. 58. num. 2.*

Abbatibus utrum ex veteri Monachorum con- 17
ſuetudine relictus, an ex ſimilitudine & participatione quadam Epiſcopalis ſollicitudinis auctoritatiſque, ſit communicatus Baculus paſtoralis, in medio relinquit Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part. 1. tit. 31. cap. 6. n. 6.* Illud 18
tamen aſſerit, Abbatibus competiiſſe baculum paſtoralem, priuſquam alia Pontificalia inſignia, ut ſunt mitra, annulus, ſandalia, & ſimilia, iis fuerint communicata. Quinimmo notat, 19
eſſe

Digitized by Google

eſſe Abbates etiamnum , & Abbatiſſas , qui-
bus baculus paſtoralis competit , communicata
vero haud ſunt alia Pontificalia .
20 Quæ ſi vera ſunt , non ita facile pronuncia-
ri cum Auctore (*n.* 11.) debet , quod cui uſus
baculi paſtoralis conceſſus eſt , ei & uſus mi-
træ conceſſus intelligi debeat .
21 An Epiſcopus celebrans extra propriam Diœ-
ceſim uti queat baculo paſtorali ? Tum an idem
obtineat , quoad Epiſcopum celebrantem in lo-
cis exemptis ſuæ Diœceſis ? V. Paſq. *de Sacrif.*
nov. Leg. tom. 2. *qu.* 1231. *a num.* 10.

BALDACHINUM.

1 Baldachini uſus eſt conceſſus nedum Epiſ-
copis , ſed etiam pluribus Abbatibus &
aliis Privilegiatis ; Urbanus enim VIII. con-
ceſſit illius uſum Abbatibus Olivetanis 4. *April.*
1619. in Conſt. 97. incip. *Exponi Nobis* ; Ab-
batibus Caſſinenſibus 11. *Julii* 1629. in Conſt.
incip. etiam , *Exponi Nobis* ; Abbatibus Cœle-
ſtinis 26. *Septemb.* 1629. In Conſtit. incip. pa-
riter *Exponi Nobis* ; Abbatibus Camaldulenſi-
bus 15. *Septembris* 1632. in Conſtit. 126. incip.
Nuper. Et Sacra Congreg. Rit. 15. *Januarii*
1633. expreſſe illius uſum conceſſit Prælatis
Congregationis Canonicorum Regularium La-
teranenſium habentibus uſum Mitræ , & bacu-
2 li . Et pluries aliis Abbatibus , & Prælatis Epi-
ſcopis inferioribus , & Pontificalium uſu gau-
dentibus , fuit conceſſum , ut Baldachino , ſine
auro tamen , & pompa uti liceat in tribus
tantum anni Feſtivitatibus ſolemniter cele-
brantibus , nec non aſſiſtentia unius Presbyte-
ri , & duorum Diaconorum , ac aliorum ſex
ad ſummum Canonicorum , vel Monachorum
ſacris veſtibus coloris ſolemnitati reſpective con-
venientis indutorum , duorum nempe cum Plu-
vialibus , duorum cum Planetis , & aliorum
duorum cum Tunicellis , ultra Diaconum , &
Subdiaconum , qui in Miſſa cantaturi ſunt
3 Evangelium , & Epiſtolam . Dummodo iidem
Abbates nullo modo teneant Sedem Abbatia-
lem fixam , & permanentem prope Altare , ut
Sedes Epiſcopalis retineri ſolet ; Sed eorum
ſedes retineatur in Eccleſia iis tantum diebus ,
quibus ſolemniter , ut ſupra , celebrari debet ,
& dicti ſex Monachi , ſeu Canonici ut ſupra
parati , non in ſedibus Choralibus , ſed ſuper
ſcabellis ſedeant in ſitu congruo juxta Eccle-
ſiarum convenientem ſitum ; & ſic fere eiſdem
verbis loquuntur omnes citatæ Conſtitutiones ,
& Decreta pro conceſſione uſus Baldachini ;
& denuo ſic fuit reſolutum 27. *Septembris* 1659.
a Sacra Rituum Congregatione coram Sanctiſ-
ſimo Domino noſtro Alexandro VII. in De-
creto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſ-
copo inferioribus conceſſorum . Vide verb. *Ab-*
bas n. 31. ubi per extenſum affertur .
Baldachino uti Pontificaliter nequeunt Ab- 4
bates in Officiis , & Miſſis defunctorum , &
nec etiam quum ſolemni ritu in ſuis Eccleſiis
celebrant exequias Nobilium Virorum , &
Principum ; Pignatelli *tom.* 7. *conſult.* 44. *n.* 7.
& ſic decrevit citata Sacra Rit. Congreg. 27.
Septembr. 1659. §. 5. his verbis : *Dies vero , in*
quibus ſolemniter ipſis operari conceditur , ſint de
præcepto Feſtivi , vel alii , in quibus ipſos Pon-
tificaliter celebrare Feſtivitatis ratio exigat , nem-
pe Patroni loci , Fundatoris Ordinis , Tituli , &
Dedicationis Eccleſiæ . Abſtineant autem ab hu-
juſmodi Pontificalium uſu in Officiis , & Miſſis
Defunctorum quocumque die , etiam Feſtivo , &
de Præcepto . Et iterum eadem Sacra Congreg. 5
die 12. *Junii* 1660. in declaratione præcedentis
Decreti his verbis : *Ad §. quintum , quo tribus*
diebus tantum de præcepto &c. Pontificalis cele-
bratio permittitur , exponentibus Monachis taxa-
tivam hujuſmodi non extendi ad uſum Pontifica-
lium ſine Baldachino , ac præterea ex indulto
Alexandri II. ſibi competere Pontificalium uſum
in exequiis Nobilium Virorum ; Sacra Congregat.
cenſuit hujuſmodi privilegium tantummodo ſuffra-
gari Monaſterio Cavenſi , nec ad alia Monaſteria
extendi ; quæ Decreta Sanctiſſimus D. D. noſter
Alexander Septimus approbavit *die* 20. *Julii*
1660. *ſalva quavis contraria verbaliter expreſſa*
diſpoſitione privilegiorum particularibus Monaſte-
riis Congregationis Caſſinenſium conceſſorum .
Regulares tenentur in propriis Eccleſiis vo- 6
lenti Epiſcopo Pontificales functiones exerce-
re , Baldachinum erigere ; Sacra Congr. Epi-
ſcop. & Regul. 10. *Junii* 1603. ex expreſſo man-
dato Clementis VIII. & pœnis , & Cenſuris
ad id , vel ſaltem ne impediant , quin Epiſco-
pus ipſe illud attollere faciat , compelli poſſunt ,
ut apparet ex verbis Decreti , quod eſt teno-
ris ſequentis : *Decet Epiſcopis pro eo , quo in*
Eccleſia Dei excellunt dignitatis gradu , in quocum-
que ſuarum Diœceſum loco quoties eos ibi Ponti-
ficalia exercere , aut in Pontificalibus adeſſe , &
aſſiſtere contingit , eam , quam par eſt reverentiam ,
& honorem decoro cultu , & ornatu exhibere .
Quare non ſine animi dolore auditum eſt , nonnul-
los Regulares vano quarumdam immunitatum , &
privilegiorum prætextu , Epiſcopis in eorum Ec-
cleſiis in Pontificalibus intereſſentibus , non modo
re-

Digitized by Google

renuiſſe in eis ſupra locum Epiſcopalis ſolii Baldachinum erigere, verum id etiam juſſu ipſorummet Epiſcoporum curantes, prohibere, & arcere auſos fuiſſe. Atque ideo Sacra Congregatio S. R. E. *Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, facto verbo cum Sanctiſſimo Domino noſtro Papa Clemente VIII. ac de Sanctitatis ſuæ ſpeciali, & expreſſo mandato, hoc præſente decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat, ſtatuit, decernit, & mandat, ut de cætero Epiſcopi, ubi tam ex conſuetudine, & privilegio, quam ex Sacrorum Canonum Conſtitutionibus, & Pontificalis Romani præſcripto, aut alio Jure Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis cum Mitra, vel etiam ſola Cappa induti in quibuſvis Regularium, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Monachorum, etiam Caſſinenſium, Clericorum, Presbyterorum, & cujuſvis alterius Ordinis & Religionis, Militiæ, Societatis, aut Congregationis Eccleſiis intereſſe poſſunt, ipſi Regulares, quoties opus fuerit, teneantur ibi, & debeant in loco ad ſolium Epiſcopi conſtituendum opportuno, & congruo, Baldachinum attollere. Eis autem id facere negligentibus, aut nolentibus, liceat eiſdem Epiſcopis illud aſportari & in quacumque eorumdem Regularium, aut alia quantumvis exempta Eccleſia, ut ſupra, Epiſcopale ſolium, ſeu Pontificale Faldiſtorium erigi facere, atque ſub eo ſedere, & ſtare, quemadmodum in propriis, & Cathedralibus eorum Eccleſiis ſtare, & ſedere ſolent, eo tamen dumtaxat tempore, quo Pontificales hujuſmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipſe, cui in Pontificalibus aderunt, peragetur. Si qui vero Regularium huic declarationi, ſtatuto, decreto, & mandato inobedientes, & contumaces fuerint, ſciant ſe ab eiſdem Epiſcopis ad id per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, hujus decreti virtute cogi, & compelli poſſe, aliiſque pœnis tam Spiritualibus, quam temporalibus arbitrio Summi Pontificis Romani ſubjacere, & obnoxios fore. Non obſtantibus quibuſcumque &c.* Romæ 10. Juoii 1603.

7 Moniales tamen Regularibus ſubjectæ, non tenentur erigere Baldachinum Epiſcopo Clauſuram viſitare volenti, ſed ſufficit ſtratum præparare; Sac. Cong. S. R. E. Card. Conc. Trid. interpretum die 19. Januarii 1686. quæ interrogata, & conſulta ſuper variis dubiis a P. Franciſco de Monelia Procuratore Generali Minorum de Obſervantia, ad quartum dubium, his termiois propoſitum: *An Epiſcopo Monaſteriorum clauſuram viſitare volenti, dictæ Moniales teneantur erigere in Eccleſia exteriori, vel interiori ſedem cum Baldachino, vel ſolummodo ſufficiat illi ſtratum præparare in utraque Eccleſia;* reſpondit ad quartum, *ſufficere præparationem ſtrati.*

Baldachinum a propriis perſonis, quibus de 8
jure, conſuetudine, vel privilegio competit,
non autem ab eorum ſubſtitutis deferendum eſt.
Unde Baro, ſive alius, qui de conſuetudine ſolet
deferre Haſtam Baldachini, id per ſeipſum,
non autem per ſubſtitutum facere debet; Sac.
Congr. Rit. *in Montis Peruſii 5. Jul.* 1603. Bal- 9
dachini Haſtæ in Eccleſia deferendæ ſunt, ut
dicitur in libro Cæremonialis Epiſcoporum;
Sacra Congreg. Rit. *in Melphiten. 30. Auguſti*
1602. Baldachinum non eſt parandum pro be- 10
nedictione ſponſi, & ſponſæ; Sacra Congreg.
Rit. *in Neritonen. 25. Februarii* 1606. Balda- 11
chinum non poteſt erigi a Vicario Epiſcopi,
ipſo Epiſcopo abſente, in Eccleſiis Monaſteriorum
Caſſinenſ. invitis Monachis; Sacra Congreg.
Rit. *in Caſſinenſi* 10. *Julii* 1621.

Baldachinum in Eccleſia, loci Dominus, ſeu 12
Marchio, Comes, vel Baro erigere non poteſt,
& Epiſcopus omnibus Sacrorum Canonum
remediis Baldachinum omnino removeri facere
debet; Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. *in Bojanen.*
12. *Januarii* 1628. Unde Sacra Congr. 13
Immun. io cauſa Baldachinorum cenſuit eſſe
ſcribendum Epiſcopis Converſani, & Rubi, ut
procedant ſervatis ſervandis ad Cenſuras contra
perſonas, quas conſtat repoſuiſſe Baldachina,
& procedant etiam contra mandantes, &
fautores, & ut præfixo tempore, & termino
ad removenda Baldachina, & hoc elapſo, &
non conſtito de remotione, procedant ad Interdicta
Civitatum, & Locorum, quæ poſſidentur
a Baronibus in ipſis Diœceſibus, & eadem
obſervanda eſſe in aliis Locis, ſi apponatur
Baldachinum auctoritate Laicali. Secundo cen- 14
ſuit ſcribendum etiam eſſe Epiſcopo Andrien.
ut ſtatim aſſignet terminum ad removendum
Baldachinum, & hoc elapſo, & non conſtito
de remotione, procedat ad Interdictum Eccleſiæ,
& poſtea etiam ad Interdictum ipſius Civitatis
Andriæ, & omnium Locorum ſuæ Diœceſis
ſubjectorum Dominio Ducis Andriæ. Et
Sanctitas ſua approbavit decretum in omnibus;
Sacra Congr. Immunitatis *die 27. Julii 1690.
lib. decr. Martelli pag.* 642.

Pro his, & ſimilibus juvat hic afferre de- 15
cretum Generale Sacræ Rit. Congregationis,
quod eſt tenoris ſequentis: *Cum pluries S. Rit.
Cong. inhærendo Decretis alias editis, & ſignanter
in Lucerina die 22. Novembris 1664. 24. Septembris
1675. & 13. Martii 1688. declaraverit
nullo modo dandum eſſe Evangelium ad oſcu-*

lan-

Digitized by Google

landum ſæcularibus, etiam Præſidi in celebratione Miſſarum, nec non probibuerit uſum Baldachini, & præſertim in Acernina 26. Junii 1666. in Barenſi 5. Martii 1667. & 17. Junii 1684. in Marſicenſi, Polignanenſi, & Melitenſi 5. Martii 1667. in Hieracenſi 2. Octobris 1683. & Bituntenſi 23. Septembris 1684. ac inſuper denegaverit aſſiſtentiam in Presbyterio, & ſpecialiter in Materanenſi 24. Januarii 1665. in Melphitana 15. Junii 1667. & in Barenſi 20. Novembris 1677. & 22. Februarii 1687. Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi DD. Cardinales eidem Sacræ Congregationi præpoſiti mandarunt, ut prædicta Decreta probibentia perſonis ſæcularibus oſculum Evangelii, uſum Baldachini, & aſſiſtentiam in Presbyterio renoventur, & copiæ illorum tranſmittantur Archiepiſcopis, & Epiſcopis Regni Neapolitani, eiſdemque injungendo, ut illa intimari faciant ſuperioribus Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, tam ſæcularibus, quam Regularibus, & in caſu tranſgreſſionis procedant etiam contra Regulares auctoritate ejuſdem Sacræ Congregationis ad pœnam Interdicti. Et ita decreverunt, & in Eccleſiis Regni Neapolitani omnino ſervari juſſerunt die 13. Martii 1688. Et aliud conſimile generale Decretum editum eſt die 22. *Aprilis* 1690. approbatum a Sanctiſſimo die 22. ejuſdem Menſis, & anni 1690. vide verb. *Eccleſia art.* 5. *n.* 30.

Supplementa Auctoris.

16 Baldachinum in proceſſionibus Pontificiis de-
ferri debet a Referendariis utriuſque ſignatu-
ræ, & his deficientibus, præſente Pontifice,
ab ipſius Cubiculariis ſecretis, vel his etiam
deficientibus, ab aliis ejuſdem Cubiculariis ho-
17 noris nuncupatis. Eodem vero Pontifice ab-
ſente, ab Advocatis Conſiſtorialibus ſuppleri
debet; Benedict. XIV. tom. 1. Conſt. 106. in-
cip. *Inter conſpicuos* §. 10.

Additiones ex aliena manu.

18 Prælatis Epiſcopo inferioribus nonniſi ex ſpeciali privilegio competere poteſt uſus Baldachini; Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop, alleg.* 80. *n.* 18. Tambur. *de Jur. Abbat. tom.* 1. *diſp.* 21. *quæſt.* 10. *n.* 10.

19 Epiſcopo Pontificalia exercenti competit re-
tentio Baldachini ſupra Sedem a latere Alta-
ris majoris poſitam, dummodo non ſit pretio-
20 ſum nec auratum. Idque procedit, etiamſi Ca-
pitulum omitteret apponere Baldachinum ſu-
per Altare majus, & ad illud apponendum
poteſt Epiſcopus Capitulum cogere; Sac. Cong.
Rituum *in Terulen.* 20. *Auguſti* 1729. *ad* 5.
& 6. *dub.*

Principi ſupremo debitum eſt Baldachinum 21
in Eccleſia. At collocari illud debet non ſo- 22
lum extra Presbyterium, ſed & a parte ſini-
ſtra Baldachini Epiſcopi, ſecluſa tamen con-
ſuetudine; Cardin. de Luca *de Præemin. diſcurſ.*
26. *n.* 16. Scarſanton. *in Animadverſ.* ad Cec-
coper. *lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 13. Num etiam debitum 23
ſit Baldachinum Principi, qui aliquam habet
ſubjectionem, pollet vero principalioribus ju-
ribus Imperii? Affirmat Scarſanton. *loco cit.*
n. 15. Quinimmo idem Auctor ibidem hæc habet: *Licet excludantur Duces, Barones, vel Marchiones, qui non habent jura imperii, & proinde ſunt ſimplices Feudatarii, & ſolummodo abuſive, & in ſimplici nuncupatione ſunt ac nominantur Principes, ut relatis* Sac. Congreg. Rituum *decretis advertit* de Luca *&c. videtur tamen tolerandus uſus, ſi prædicti Barones in illius quaſi poſſeſſione reperiantur propter rationes ſolide ſuo more deductas a Cardinali* de Luca *ubi ſupra.*

BANNITUS, BANNUM.

S U M M A R I U M.

1 *Bannitus unde dictus*, ad n. 2
3 *Bannitorum genus duplex*, ad n. 4
5 *Capitaliter Banniti an poſſint licite occidi*, ad n. 12
13 *Præmia proponere Bannitos occidentibus an expediat*, ad n. 16
17 *Bannitus capitaliter non poſſit ſuum aggreſſorem occidere*, ad n. 20
21 *Bannitos receptare, retinere, occultare &c. an liceat*, ad n. 26
27 *Banniti an poſſint ab aliquo aggratiari*, ad n. 31
32 *An gaudeant immunitate*, ad n. 38
39 *Pœnæ contra Laicos bannientes, relegantes &c. Perſonas Eccleſiaſticas*, ad n. 44
45 *Banna nonnulla immunitatis Eccleſiaſticæ læſiva*, ad n. 57
58 *Subnectuntur Supplementa Auctoris*, ad num. 59
60 *Item additiones ex aliena manu.*

BAnnitus dicitur a *Banno*, ideſt edicto pu- 1
blico juxta Gloſſ. *in cap. Quod Clerici*,
de Foro competenti & a *Bannire*, quod eſt idem

quod

Digitized by Google

quod proſcribere; & ſic *Bannitus* idem eſt ac
2 proſcriptus de Civitate, vel Provincia. Pro-
ſcriptio autem eſt adverſus abſentem judicialis
pronuntiatio, ut in poſterum procul agat, id-
eſt procul maneat ab imperio, a quo proſcri-
bitur; Silveſter *in ſumma verb. Bannum n.* 1.
3 & alii. Bannitorum genus eſt duplex: unum
eorum, qui ſolum ſunt miſſi in exilium extra
aliquam Civitatem; & aliud eſt eorum, qui
propter crimen capitale damnati ſunt ad mor-
tem illis impune a quocunque infligendam.
4 Et iſti ultimi ſunt proprie Banniti, qui vo-
cantur etiam proſcripti, ſeu capitaliter Ban-
niti, cum priores potius exules proprie loquen-
do appellari debeant.
5 Capitaliter Banniti, ſeu damnati ad mor-
tem, poſſunt licite etiam in Foro conſcientiæ
occidi a quacunque etiam privata perſona,
quæ non ſit Eccleſiaſtica; dummodo tamen
interveniant ſequentes quatuor conditiones.
6 Primo, ut ſententia Banni per appellationem
legitime interpoſitam non ſit ſuſpenſa, quia
appellatio legitima habet effectum ſuſpenſivum,
& devolutivum; *cap. Si a Judice* 10. *de ap-
pellat. in* 6. *& cap. Dilectis filiis* 55. *& cap.*
7 *Ut debitus* 59. *de appell.* Secundo, ut occiſio
præciſe fiat ex zelo juſtitiæ, & ob bonum pu-
blicum, non vero ex odio, aut paſſione pri-
vata, vel affectu vindictæ, aut turpis lucri.
8 Tertio, ut occiſio fiat intra territorium, ſeu
dominium proſcribentis, & non extra, quia
ſicuti ipſi Magiſtratui, ita a fortiori privatis
perſonis illicitum eſt executionem contra reum
facere extra territorium; Farinac. *in practic.
crim. part.* 3. *q.* 103. *n.* 213. *Arg. l. fin. ff. de*
9 *Juriſd. omn. Jud.* Quarto, ut perſona bannita
non ſit ſpeciali Jure conjuncta perſonæ priva-
tæ volenti occidere, v. g. Pater, Filius, Con-
jux, &c. hos enim occidere ſemper illicitum
eſt, niſi aliter ab armis contra Patriam aver-
ti non poſſint; *arg. l. Minime* 35. *ff. de Re-
lig. & ſumpt. fun.* quia in tali caſu prævalet
bonum univerſale Patriæ, quæ eſt communis
omnium mater. Ita conditiones recenſitas me-
rito requiri docent Clarus §. *homicid. num.* 54.
Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 2.
Silveſter, Sà, & alii paſſim.
10 Iſtis autem intervenientibus conditionibus
poſſunt licite occidi, quia eo ipſo quod ſunt
juſte (ut ſupponitur) proſcripti, & damnati
ad mortem illis a quocunque infligendam, qui-
libet conſtituitur publica auctoritate veluti mi-
niſter, ſeu executor Juſtitiæ ad illorum occi-
ſionem; Azorius *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 2. *q.* 2. Lay-
man *loco cit.* Bonacina *de contractib. diſp.* 2.
q. ult. ſect. 1. *punct.* 2. & alii. Unde etiam pro- 11
ditorie, & per inſidias, aut veneno occidi
poſſunt propter eamdem rationem; Molina *de
Juſtitia tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 7. *num.* 1. Azo-
rius *loco cit. q.* 4. Naldus *in ſumma verb. Ban-
nitus num.* 5. Lezana *in ſumma verb. Bannitus
num.* 9. & alii. Immo ipſi proſcripti, & Ban- 12
niti inter ſe ipſos poſſunt eodem modo ſe ad
invicem interficere, militat enim eadem ra-
tio; Bonacina, Lezana *loco cit.* & alii. Pro- 13
pterea laudatur a pluribus Doctoribus uſus quo-
rundam Principum, qui proponunt præmia oc-
cidenti illos, poſito enim quod juſte damnati
ſint ad mortem, nulla illis fit injuria in hoc,
immo aliquando expedit pro bono communi;
Azorius *loco cit.* Diana *part.* 5. *tract.* 4. *de ho-
micid. reſol.* 24. Lezana *loc. cit.* & alii. Recte 14
tamen monet ipſe Diana *loco cit.* & Molina
tract. 7. *diſp.* 7. quod raro, & non niſi ob gra-
vem cauſam ejuſmodi ſententiam, & faculta-
tem contra Bannitos pronunciare, & conce-
dere expedit propter multa incommoda; &
maxime propter grave periculum, quod ipſi
Banniti, nedum corpus, ſed & animam per-
dant, cum ordinarie ſic Sacramentis deſtitu-
ti in peccato mortali decedant. Cur autem a 15
Republica fiat poteſtas hos occidendi ſine pec-
cato, & e contra peccet v. g. maritus occi-
dens adulterum, vel uxorem, diſparitas eſt,
quia Banniti ſunt Reipublicæ hoſtes, qui nec
capi, nec accuſari poſſunt, ideoque ob bonum
commune conceditur ea facultas; Adulteri au-
tem non ſunt Reipublicæ hoſtes, & poſſunt ca-
pi, atque accuſari, & ſic a Judice puniri.
Fuit autem dictum in concluſione poſſe occidi 16
a quacunque perſona privata, *quæ non ſit Ec-
cleſiaſtica*, quia eſto quod Eccleſiaſtici, ſive
Regulares occidentes Bannitum immunes eſſent
a pœna temporali, revera tamen graviter pec-
carent, quia illis non licet ſe immiſcere in
cauſa ſanguinis, quamvis juſta; *cap. ſenten-
tiam* 9. *Ne Clerici, vel Monachi*.
Bannitum juſte damnatum ad mortem poſſe 17
occidere ſuum aggreſſorem, tenent aliqui cum
Claro *lib.* 5. *ſentent. verb. homicid. n.* 71. quia
utitur Jure naturali defenſionis, quo per Ju-
dicis ſententiam ſpoliari non poſſe videtur;
Reliqui tamen communiſſime, & merito ne- 18
gant cum Azorio *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 1. *q.* 11.
Sà, *verb. Bannitus*, & Layman, *lib.* 3. *tract.*
3. *par.* 3. *cap.* 1. *n.* 3. Lezana *verb. Bannitus
num.* 13. quia Bannitus juſte condemnatus ad
mortem per auctoritatem publicam privatur
Jure defenſionis; *non enim eſt permiſſa defenden-
di facultas, ubi offendendi eſt danda libertas*,
ajunt

Digitized by Google

ajunt DD. *in l. 1. Cod. Quando liceat unicui-*
19 *que ſine Judice ſe vindicare*. Tum quia alio-
quin rei, qui ad ſupplicium ducuntur, etiam
poſſent ſe defendere, & carnificem occidere
20 vitæ propriæ ſalvandæ cauſa; Tum etiam quia
ſic dari poſſet bellum ex utraque parte forma-
liter juſtum, ſecluſa ignorantia, quod omnes
negant.

21 Regulares prohibentur receptare, & retine-
re in Conventibus Bannitos, fallitos, & ære
alieno gravatos ſub pœna privationis officio-
rum, vociſque activæ, & paſſivæ; Sac. Cong.
Epiſc. & Regul. 17. *Aprilis* 1601. de manda-
to Clement. VIII. & conſtat expreſſe etiam
ex ſequenti Epiſtola de mandato Pauli V.
tranſmiſſa ad Nuncium Neapolitanum, his
verbis.

Molto Illuſtre &c.

22 „ BEnchè Noſtro Signore voglia, che ſia
„ oſſervata l'Immunità Eccleſiaſtica, e
„ la Conſtituzione di Gregorio XIV. di felice
„ Memoria ſia eſeguita come ſta, non gli pia-
„ ce però, che le Chieſe, nè gli altri luoghi
„ Sacri ſervano di aſilo, nè di ricettacolo a'
„ triſti, onde mi ha comandato di ſcrivere a
„ V. S. che faccia proibire, ed intimare per
„ parte di ſua Beatitudine ai Superiori de'
„ Monaſterj de' Regolari di tutti gli Ordini
„ col mezzo degli Ordinarj, o come meglio
„ parerà a lei, che per l'avvenire non diano
„ ricetto a ſorte alcuna di Condannati, Ban-
„ diti, Ladri, o altra gente di mal affare,
„ nè a falliti, o debitori ſotto pena della pri-
„ vazion dell'officio, e di voce attiva, e paſ-
„ ſiva, ſe ſi avrà notizia del ricetto, ancor-
„ chè non ſieno trovati queſti tali nelli Mo-
„ naſterj, e ſotto altre pene ancor maggiori
„ ad arbitrio della Santità ſua; e vuole in
„ oltre che ſia avvertito di punire quelli, che
„ avranno ardire di contravvenire a queſt'
„ ordine. Potrà dunque V. S. far pubblicare
„ nel modo ſuddetto la detta proibizione nelli
„ luoghi, dove ne ſarà maggior biſogno, e di
„ mano in mano per tutto, acciocchè non ſe
„ ne poſſa pretendere ignoranza, ed il Signo-
„ re la conſoli.

Roma li 13. Agoſto 1613.

Come Fratello affezion.
Il Cardinal Savelli.

Sic in regeſto Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. fol. 55.

Banniti non poſſunt recipi in ſtatu Eccleſiæ 23
neque a Baronibus, neque ab aliis, ſed fugari
debent ſub graviſſimis pœnis; Julius II. *in
Conſt.* 2. incip. *Quia Nihil*, in Conſt. 4. in-
cip. *Romani*, in Conſtit. 6. incip. *Cum homi-
nes*; Julius III. in Conſt. 25. incip. *Cum ſi-
cut*; Sixtus V. in Conſt. 6. incip. *Hoc noſtri*,
ubi præſcribit, quomodo perſequendi ſint etiam
a perſonis privatis, ſaltem manifeſtando, &
probando. Bannitos exiſtentes in aliquo loco 24
non revelantes intra tres dies, ſimiles pœnas
incurrunt; Julius II. in Conſt. 6. incip. *Cum
homines*. Bannitos receptans in ſtatu Eccleſiæ, 25
vel faciens cum eis treguam præter excom-
municationem, incurrit crimen læſæ Majeſta-
tis; Leo X. in Conſt. 36. incip. *Omnes*; Cle-
mens VII. in Conſt. 10. incip. *In Sancta*, in
qua Clemens præcipit, quod Banniti a Com-
munitatibus capiantur, & carcerentur. Eadem 26
circa Bannitos, & eorum receptatores confir-
mat Julius III. in Conſt. 25. incip. *Cum ſi-
cut*, & Pius IV. in Conſt. 27. incip. *In emi-
nenti*, & Gregorius XIII. in Conſt. 65. incip.
Tanta, in qua Gregorius etiam decernit, quod
Bannitos occultantes, vel impedientes alios, ne
ipſos capiant in ſtatu Eccleſiæ, læſæ Majeſta-
tis rei fiunt; privantur omni Eccleſiaſtico Be-
neficio, honore, dignitate &c. & fiunt inha-
biles ad ea, omneſque actus legitimos, & ea-
dem incurrunt eorum filii; privantur feudis
&c. ſubditi eorum abſolvuntur a juramento
fidelitatis. Hæc, & alia in ipſa Conſt. incip.
Tanta.

Banniti in ſtatu Eccleſiæ a nullo Principe, 27
Duce, Marchione, Comite, vel alio haben-
te mixtum imperium poſſunt aggratiari, vel
componi, ſed a ſolo Papa; Admittentium pœ-
næ, & gratia eſt nulla; Julius III. in Conſt.
25. incip. *Cum ſicut*, & Clemens VIII. in
Conſt. 15. incip. *Inter cæteras* §. 7. Neque Ban- 28
niti aggratiari poſſunt a Legatis Papæ; Pius
IV. in Conſt. 27. incip. *In eminenti* §. 6. Ban- 29
niti, vel alii exules Urbis Romæ minantes
partibus offenſis, niſi pacem habeant cum eis,
crimen læſæ Majeſtatis incurrunt. Deferentes 30
Litteras, vel ambaſciatas de hac re ad partes
offenſas, idem incurrunt; Innoc. VIII. in Con-
ſtit. 14. incip. *Licet*. Bannitus occidens alium 31
Bannitum ad conſequendam liberationem a pœ-
na capitis, vel nominatus ab alio, qui habet
talem gratiam, juxta tenorem Banni non po-
teſt aggratiari, niſi ſeipſum perſonaliter præ-
ſentet, neque ſufficit ſi compareat per Procu-
ratorem; Pius IV. in Conſt. 52. incip. *Etſi
cuncta*.

Con-

Digitized by Google

32 Contra Bannitos in magna quantitate con-
fugitos ad Eccleſias, reducentes ipſas ob abu-
ſus quaſi ſpeluncas latronum, conceditur Epi-
ſcopo, ut carceret quotquot in propriis carce-
ribus poterit retinere; S. C. Imm. *in Lycienſi*
29. Decemb. 1625. l. ſcripturarum Veterum pag.
33 78. Injungitur Nuncio ad ſupplicationem Pro-
regis, ut deleget Ordinariis locorum, vel aliis
perſonis Eccleſiaſticis facultatem extrahendi
ad formam Bullæ Bannitos obſidentes vias pu-
blicas, & itinera frequentata; Eadem Cong.
in Neapolitana 4. Maii 1669. l. 2. decr. Alto-
34 *viti p.* 341. Conceditur facultas ejiciendi a lo-
cis immunibus infra triduum Bannitos in ma-
gno numero ibi concurrentes, & committen-
tes varia, & atrocia delicta, & publica fur-
ta; in caſu vero contraventionis, extrahendi ad
formam Bullæ, ad effectum transferendi ad alias
Eccleſias Neapolim; Eadem Cong. *in Salerni-*
tana 11. *Novemb. 1679. lib. 2. decr. Altoviti*
35 *pag.* 1870. Conceditur, mandante Sanctiſſimo
Epiſcopo, ut conſignet Bannitum Capitalem
captum in Feudo Menſæ Epiſcopalis, Tribu-
nali Legationis, cum ſolita præſervatione ab
irregularitate; Eadem Cong. *in Imolen. ſeu*
Ferrarien. 23. Novembris 1697. lib. 2. decr. Val-
36 *lem. pag.* 221. Conſtito quod extracti ab Ec-
cleſia fuiſſent Banno Capitali obnoxii, datur
Eminentiſſimo Urbis Vicario facultas abſol-
vendi Cooperatores extractioni eorumdem, qui
fuerunt juſſu Curiæ ſæcularis jugulati, cum
facultate ſubdelegandi, erogata eleemoſyna Ec-
cleſiæ violatæ pro ejus arbitrio, etiam non
obtenta remiſſione partis; Ead. Cong. *19. De-*
37 *cemb. 1690. lib. decr. Martell. pag. 688.* Banni-
tus Capitalis ab aliis Bannitis violenter extra-
ctus a ſcalis Eccleſiæ, & conſignatus Curiæ
Laicali, ut potirentur præmio illius præſen-
tationis, gaudere debet immunitate Eccleſiaſti-
ca; Ead. Cong. *in Peruſina 20. Martii 1662.*
38 *lib. decr. Rocci pag. 393.* Bannitus violenter
per Laicos ab Eccleſia extractus, ac in car-
ceres laicales conjectus, non obſtante quod, poſt
ejus fugam e carceribus, fuerit elapſis ſex men-
ſibus captus in loco non immuni, gaudet im-
munitate, adeoque eſt reſtituendus; Ead. Cong.
in Præneſtina 17. Julii 1685. lib. 3. decr. Al-
toviti pag. 468.
39 Contra Laicos Officiales, ſeu juriſdictionem
temporalem obtinentes, Perſonas Eccleſiaſti-
cas bannientes, relegantes, aut proſcribentes,
eſt indicta pœna excommunicationis ipſo fa-
cto, & Communitates, & Oppida eorum In-
terdicto Eccleſiaſtico ſupponuntur, non obſtan-
tibus privilegiis quibuſcumque; Urbanus VI.
in Conſt. 3. incip. *Quia ſicut*. Immo contra 40
bannientes Perſonas Eccleſiaſticas ultra prædi-
ctas Cenſuras ſunt indictæ graviſſimæ pœnæ
a Clemente V. *in Clementina, de pœnis cap.*
primo. Quinimmo nedum Canones Eccleſiaſti- 41
ci, ſed etiam graviſſimas pœnas contra ipſos
bannientes ſtatuerunt Imperatores Valentinia-
nus, Theodoſius, ac Arcadius in Cod. Theo-
doſ. *lib. 16. tit. de Epiſcop. aud. c. ultim.* &
Federicus II. ac Carolus IV. Imperatores,
de quibus Legibus fit mentio in Conſt. 10.
Innocent. III. incip. *Ad noſtram*, & in Conſt.
1. Honorii III. incip. *Has Leges*, & in Con-
ſtit. 4. Bonifacii IX. incip. *Juſtis*, ubi ita ha-
betur ex Lege Caroli ibi adnexa; *Item pro-*
nuntiamus, & declaramus Imperiali auctoritate,
quod quicumque Laicus cujuſcumque ſtatus, &
conditionis exiſtat, caſu ſacrilego, & propriæ te-
meritatis audacia Sacerdotem, & Clericum ſæ-
cularem, vel Religioſum diffidaverit, vel capti-
vaverit, proſcripſerit, ſpoliaverit, occiderit, mu-
tilaverit, aut in carcere detinuerit, aut hujuſ-
modi maleficia perpetrantes ſcienter receptaverit,
vel favorem in his eis præſtiterit, præter pœnas
a Sacris, & Imperialibus, & Canonicis ſan-
ctionibus eis inflictas, ſint ipſo facto infames, &
omni honore privati, nec ad placita, & conci-
lia nobilium admitti quovis modo poſſint. Et
ultra prædicta omnia eſt lata excommunicatio 42
in Bulla Cœnæ *n.* 11. contra ejicientes Car-
dinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſco-
pos, Sedis Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios
a ſuis Diœceſibus, Territoriis, Terris, ſeu do-
miniis, nec non id mandantes, vel ratum
habentes, ſeu præſtantes conſilium, vel favo-
rem. Nec non ſunt interdicta ipſo facto lo- 43
ca, & Dominia bannientium Clericos; Con-
cil. Toletan. 22. *c.* 24. Et juſte loca, & Do-
minia, quæ ſupponuntur Interdicto per hoc
Toletanum Concilium, per citatam Conſtitu-
tionem Urbani VI. & aliam Clementis V.
patiuntur dictam pœnam pro delicto ſui Do-
mini, prout alias a Sacris Canonibus id idem
impoſitum reperitur pro delictis Superiorum;
cap. Non eſt vobis, de Sponſalibus; cap. Sane 2.
de offic. delegati; cap. Ubi periculum §. Præte-
rea in 6. cap. Si Sententia, de ſent. excommun.
in 6. Hac potiſſima ratione, quia ſubditorum 44
pœna redundat in Dominum, & Rectorem,
& ſubditorum clamoribus facilius Domini ex-
pergiſcuntur, & videmus plurimis exemplis
in ſacra Scriptura id factum, quia pro pec-
cato Davidis interſectus fuit populus, & alia
multa ſimilia ſunt compilata *in cap. Eccleſia,*
cauſa prima q. 4.

45 Bannum a Communitate publicatum, ne
quis accedat ad molendum in molendino pertinente ad Menſam Archiepiſcopalem, eſt invalidum, & revocandum, prout Sac. Congr. revocavit, & juſſit revocari, ac caſſari a Communitate una cum aliis actis ſecutis, & hujuſmodi actum revocationis tranſmitti ad Sac.
Cong. Immun. *in Firmana* 7. *Sept.* 1638. *lib.*
46 3. *decr. Paul. p.* 7. Banna Laicalia circa amo-
tionem, ut dicitur *de' tavolati*, e domibus, ſeu Apothecis, non ligant bona Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum; ſi autem adſit publica utilitas, provideri poterit ab Epiſcopo; *Bojanen.* 10. *Maii* 1630. *lib.* 3. *decr. Paul. p.* 89.
47 In Banno Laicali inhibente, ne extra Domus
nocturno tempore quis permaneat, non comprehenduntur perſonæ Eccleſiaſticæ, & quatenus iſtæ in Banno exprimantur, omnino eſt
revocandum; *Gravinen.* 23. *Julii* 1647. *lib.* 4.
48 *decr. Paul p.* 20. Bannum editum de ordine
Miniſtrorum Regiorum Neapolis ab Officialibus Civitatis Aquilanæ ordinans carceribus mancipari laicos donationes, vel contractus fraudulentos ineuntes cum Eccleſiaſticis in præjudicium Civitatis, & non excarcerandi, niſi ſoluta gabella; item inhibens emi vinum a perſonis exemptis, & prohibens Miniſtris Civitatis concedere Eccleſiaſticis majorem franchiriam illa, quæ fuit taxata a Camera Regia, tamquam læſivum Immunitatis, Libertatis, & Juriſdictionis Eccleſiaſticæ, eſt revocandum, & de facto *die* 31. *Octob.* 1664. per dictos Officiales de ordine Miniſtrorum Regiorum Neapolis fuit revocatum publice ad ſonum Tubæ; *Aquilana* 18. *Nov.* 1664. *lib. decr. Rocci p.* 591.
49 Bannum publicatum per miniſtros Commu-
nitatis, quo prohibetur manuteneri in exemptione Eccleſiaſticos a gabella vini, omnino
revocari curet Epiſcopus; *Bituntina* 6. *Octob.*
50 1672. *lib.* 1. *decr. Alt. pag.* 742. Quoad Ban-
na, Edicta, & Ordines Curiæ Sæcularis Fanen. Sac. Congr. reſolvit ut infra: 1. Curia Sæcularis non poteſt prohibere, ut dicitur *a' Peſcivendoli*, ne vendant piſces Eccleſiaſticis, antequam ſint appretiati a Curia Sæculari, & conſequenter neque carcerare contravenientes, nec declarare, quod Eccleſiaſtici debeant
ſtare ad pretium impoſitum piſcibus a Laicis.
51 2. Curia ſæcularis non poteſt coarctare Eccle-
ſiaſticos ad venditionem proprii frumenti juxta taxam, & pretium impoſitum a Laicis, nec
moleſtare Laicos ementes ipſum frumentum
52 ab Eccleſiaſticis. 3. Curia Sæcularis non po-
teſt obligare Eccleſiaſticos ad accipiendam licentiam a foro laico pro extractione granorum cum ſolutione unius Julii, ſed ſi Eccleſiaſtici accipiant, hanc licentiam gratis eis dandam eſ-
ſe. 4. Curia ſæcularis non poteſt prohibere 53
Colonis Eccleſiaſticorum, ne amoveant, ut dicitur *le Covate del grano* abſque licentia Fo-
ri Laici concedenda cum ſolutione unius Julii.
5. Curia Sæcularis non poteſt extendere Ban- 54
nimenta pro conſignatione meſſis ad Eccleſiaſticos, ſed mens Sac. Congr. eſt, quod debeat fieri in Cancellaria Epiſcopali; *Fanen.* 21.
Martii 1673. *lib.* 1. *decr. Altoviti pag.* 785.
Bannum Curiæ Legationis inhibens, & ſibi 55
reſervans venationem, non comprehendit, nec afficere poteſt Eccleſiaſticos; *Ravennaten.* 37.
Martii 1666. *lib.* 2. *decr. Vallem. pag.* 15.
Bannum Laicale ſuper aſſertis contractibus ſi- 56
mulatis cum Eccleſiaſticis, eſt abolendum per
Locumtenentem; *Ruben.* 11. *April.* 1690. *lib.*
decr. Martelli pag. 599. Bannum Laicale re- 57
vocetur, & aboleatur ea forma, qua fuit publicatum, deinde abſolvi poterit in forma Eccleſiæ Baroncellus, qui illud promulgavit etiam cum poteſtate ſubdelegandi; *Neocaſtren.* 21.
Auguſti 1694. *lib.* 1. *decr. Vallem. pag.* 140.

Supplementa Auctoris.

Bannitus propter homicidium non gaudet 58
immunitate Eccleſiaſtica in ſtatu Eccleſiæ, ſive ſit Laicus, ſive Clericus; Bened. XIV. tom. 1. Conſt. 88. incip. *Alias*, in qua id extendit ad loca Reipublicæ Lucanæ confirmans Conſtitutionem Clem. XII. incip. *In ſu-*
premo. Et quod Laici rei talis præmeditati 59
homicidii non gaudeant immunitate Eccleſiaſtica ubique, jam ſtatuerat Bened. XIII. Conſtitutione incip. *Ex quo* §. 6. uti jam adnotatur in verb. *Immunitas art.* 2. *num.* 130. Vide *ibi*, ubi traduntur varia ad rem.

Additiones ex aliena manu.

Bannitos, (ait Antonius Matthæi in lib. 48. 60
digeſt. tit. 5. cap. 2. num. 2.) *ſi latine loqui voluerimus*, *ſacros*, *& proſcriptos nuncupabi-*
mus. Quamquam proſcriptorum quoque non unum 61
genus. Proſcriptus enim in libris noſtris, nominatim tit. eod. de Bon. Proſcript. & ille dicitur, cujus bona expreſſim confiſcabantur, damnatus cujus bona tacite. Sequebatur enim facile
pænam capitalem bonorum publicatio. Hunc vero 62
occidi non potuiſſe inde colligitur, quod civitatem quidem amittat, retineat tamen ea, quæ ſunt juris naturæ, & gentium, arg. L. deportatus 15.
ff. de

Digitized by Google

63 *ff. de Interd. & Releg. Eadem igitur fortuna*
utitur, qua Exules & deportati, quos occidi non
potuiſſe, præterquam quod ex d. tit. de Interd.
& Releg. conſtat, etiam Lactantius lib. de orig.
err. 2. cap. 20. Exulibus, inquit, igni, &
aqua interdici ſolebat. Adhuc enim videbatur
nefas, quamvis malos, tamen homines capitis
64 *ſupplicio afficere. At ſacer homo dicebatur, cu-*
jus anima Diis deſtinata erat. Et quia ad Deos
pervenire non poterat, niſi ſoluta corpore, ideo
hominem ſacrum occidere fas fuit, uti Macrobius
65 *docet. Ut Feſtus, homo ſacer is erat, quem Po-*
pulus judicaverat ob maleficium, neque fas erat
eum immolari. Sed qui occiderat, parricidii pœ-
na non tenebatur, nam lege tribunitia prima
cautum erat: Si quis eum, qui ex plebiſcito ſacer
ſit, occiderit, parricida ne ſit. Ea vero lege,
qua Tribuni ſacroſancti facti ſunt, teſte Diony-
ſio, ita ſancitum fuit: Ne quis vi Tribunum
quaſi privatum facere cogito, neve cædito, neve
cædi, occidive jubeto. Qui adverſus ea fecerit,
ſacer eſto, bonaque ejus Cereri ſacra ſunto, qui-
66 *que eum occiderit, purus a cæde eſto. His au-*
tem hominibus Banniti ſimiliores videntur; præ-
terquam enim quod nemo tecto, nemo ope, con-
ſilio juvare eos poſſit, etiam injuriis & libidini
omnino exponuntur.

67 Monet Sorge *Juriſprud. Forenſi tom. 9. cap.*
65. n. 6. & plur. ſeq. hos, quos dicimus Ban-
nitos, jure communi incognitos eſſe, idque
quia eo jure, excepto crimine læſæ majeſtatis,
mortis ſententia Reo abſenti decerni non po-
terat.

68 De eo quæri ſolet, an qui occiderit Banni-
tum immunis a pœna eſſe debeat, ſi Bannum
69 fuerit ipſo jure nullum? Diſtinguunt Interpre-
tes, ut excuſetur qui ignoravit, non excuſe-
tur cui nullitas Banni nota fuit. Cæterum ſi
Bannum fuerit iniquum, non tamen ipſo jure
nullum, tam ignoranti quam ſcienti remit-
tendam eſſe pœnam tenet Anton. Matthæi
ubi ſupra n. 5.

70 Bannitus quando dici queat tacite reſtitu-
tus? Num Bannitus hic tacite reſtitutus jus
habeat ſucceſſionis? Et quid in Bannito ſim-
pliciter tolerato? Vide Sorge *Juriſprud. Forenſi*
tom. 9. c. 65. n. 30.

BAPTISMUS.

ARTICULUS I.

Quo ad Baptiſmi inſtitutionem, diviſionem, & neceſſitatem.

Baptiſmus fuit a Chriſto inſtitutus ante 1
ſuam paſſionem, & mortem. Sic Scotus
in 4. d. 2. q. 4. cum ſuis, & recentioribus
paſſim; Ratio eſt, quia *Joannis 3.* dicitur;
Poſt hæc venit Jeſus, & diſcipuli ejus in ter-
ram Judæam, & illic demorabatur cum eis, &
baptizabat; ergo tunc jam erat inſtitutus Ba-
ptiſmus, nam uſus Baptiſmi ſupponit, aut
continet ejus inſtitutionem. Nec valet dice- 2
re, quod Apoſtoli tunc baptizabant Baptiſmo
Joannis; Non valet, inquam, quia, ut ait 3
Scotus *loc. cit.* cum S. Auguſtino *cap.* 118.
videntes diſcipuli Joannis diſcipulos Chriſti
baptizantes, conqueſti ſunt apud Joannem,
quod auſi ſint baptizare, ut conſtat *ex Joan-*
nis 3. Si autem baptizaſſent Baptiſmo Joan-
nis, nullam habuiſſent cauſam querelæ, quod
Apoſtoli baptizaſſent, adeoque Apoſtoli bapti-
zabant Baptiſmo a Chriſto inſtituto, & non
Baptiſmo Joannis. Tum quia Chriſtus ante 4
ſuam paſſionem in ultima Cœna dedit Apo-
ſtolis Euchariſtiam; Lucæ 22. & Ordinem Sa-
cerdotii, ut expreſſe conſtat ex definitione
Concilii Tridentini *ſeſſ. 22. cap. 1. & can. 2.*
ubi ſic definit: *Si quis dixerit illis verbis:*
Hoc facite in meam commemorationem: Chriſtum
non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes, aut non ordi-
naſſe, ut ipſi, aliique Sacerdotes offerrent Cor-
pus, & Sanguinem ſuum, anathema ſit. Non
eſt autem credendum hoc Chriſtum feciſſe
ipſis Apoſtolis necdum baptizatis, adeoque Ba-
ptiſmo necdum inſtituto, cum hic ſit janua
ad reliqua alia Sacramenta, & ſit primum no-
væ Legis Sacramentorum primitate inſtitutio-
nis, & neceſſitatis, ut docet Concil. Florent.
in decreto unionis Latinor. & Armenor. his ver-
bis: *Primum omnium Sacramentorum locum te-*
net Baptiſmus, quod vitæ Spiritualis janua eſt;
per ipſum enim membra Chriſti, & de Corpore
efficimur Eccleſiæ. Et non ſuſcepto ipſo non
ſuſcipiantur alia Sacramenta, *ex capite Ve-*
niens 3. de Presbytero non baptizato, ibi: *Cum*
Baptiſmus ſit fundamentum omnium Sacramen-
torum, ante ſuſceptionem Baptiſmi, non ſuſci-
piatur aliud Sacramentum, quoniam ubi funda-

Digitized by Google

mentum non eſt, ſuperædificari non poteſt, & in
ejus Summario expreſſe dicitur: *Non baptiza-
tus ordinari non poteſt, & ſi de facto ordine-
tur, non recipit Ordinis Characterem, licet cre-
deretur baptizatus*; & *in cap.* 1. *ejuſdem tituli*
ſic præciſe ſtatuitur: *Si quis Presbyter ordina-
tus deprehenderit ſe non eſſe baptizatum, bapti-
5 zetur, & iterum ordinetur*. Tum etiam quia
eſt probabilis opinio, quod Chriſtus propriis
manibus baptizaverit ſuam Sanctiſſimam Ma-
trem, Sanctum Petrum, & alios Apoſtolos,
ſeu ſaltem quod S. Petrus a Chriſto baptiza-
tus Baptiſmo Chriſti, alios poſtea Apoſtolos
baptizaverit: Et quod Apoſtoli omnes fuerint
baptizati Baptiſmo Chriſti, habetur in *cap.
Quando ab Hieroſolymis, de conſecr. diſt.* 4.
ibi; *Quando ab Hieroſolymis exiit Jeſus cum
Diſcipulis ſuis in Judæam terram, & illic mo-
rabatur cum eis; baptizabat non per ſeipſum,
ſed per diſcipulos ſuos, quos intelligimus jam
fuiſſe baptizatos, ſive Baptiſmo Joannis (ſicut
nonnulli arbitrantur) ſive quod magis credibile
eſt, Baptiſmo Chriſti. Item reſpondit Dominus
Petro, qui lotus eſt &c. ubi intelligitur, quod
jam Petrus baptizatus fuerat*; & in *cap. Si
eos, ead. diſt.* 4. *de conſecr.* ubi ſic dicitur:
Sed ipſos, ideſt *Apoſtolos, baptizatos eſſe per
hoc nobis innoteſcere potuit, quando B. Petro
Apoſtolo Dominus ait, qui lotus eſt &c.* adeo-
que Baptiſmus fuit a Chriſto inſtitutus ante
ſuam paſſionem, & ante illud tempus, quo
ipſe, & diſcipuli ejus baptizabant; Joann. 3.
6 Baptiſmus eſt triplex, ſcilicet Fluminis,
7 Flaminis, & Sanguinis. Baptimus Fluminis
eſt Sacramentum ablutionis Animæ a peccato,
conſiſtens in ablutione hominis aliqualiter con-
ſentientis, facta in aqua ab alio abluente, &
in verbis certis ſimul ab eodem abluente cum
debita intentione prolatis; Scotus *in* 4. *diſt.* 3.
q. 1. quæ definitio eſt eadem cum illa, quæ
communiter traditur, quod Baptiſmus Flumi-
nis ſit ablutio corporis exterior facta ſub præ-
ſcripta forma verborum, & de hoc Fluminis
Baptiſmo dicitur Joann. 3. *Venit Jeſus, & di-
ſcipuli ejus in terram Judæam, & illic demora-
8 batur cum eis & baptizabat*. Baptiſmus Fla-
minis eſt contritio perfecta hominis cum vo-
to, ſeu propoſito recipiendi Baptiſmum Flu-
minis in re, necdum receptum, & de iſto
Baptiſmo legitur Actorum 1. *Vos autem bapti-
zabimini Spiritu Sancto non poſt multos hos dies*.
9 Baptiſmum Sanguinis eſt Martyrium, ſeu per-
peſſio mortis, vel cruciatus lethalis pro Chri-
ſti Fide, ſupplens defectum Baptiſmi Flumi-
nis; & de hoc Baptiſmo dicitur Marci 10.
*Poteſtis bibere Calicem, quem ego bibo, aut Ba-
ptiſmo, quo ego baptizor, baptizari?*
Per hoc tamen, quod triplex ſit aſſignatus 10
Baptiſmus, non ſequitur, ut notat Gloſſa *in
cap. Baptiſmi vicem, de conſec. diſt.* 4. tria eſſe 11
Baptiſmi Sacramenta, quia Baptiſmus Flumi-
nis ſolum eſt Sacramentum, qui eſt unicus in
eſſentia, & ſpecie atoma, juxta illud Apoſto-
li ad Epheſios 4. *unus Dominus, una Fides,
unum Baptiſma*; quem locum de unitate ſpe-
cifica interpretatur ibi Joannes Chryſoſtomus.
Baptiſmus autem Flaminis, & Sanguinis non 12
ſunt Sacramenta, quia, ut dicit Gloſſa, *Non
fiunt accedente verbo ad elementum*; ſed vicem
tantum Sacramenti ſupplendo per cordis con-
tritionem, vel Sanguinis pro Chriſti Fide ef-
fuſionem, quia ſic, inquit Gloſſa, mundatur
homo a peccatis per Pœnitentiam, vel San-
guinis effuſionem, ſicuti per lavacrum Ba-
ptiſmi.
Et quod in defectu Baptiſmi Fluminis ſuf- 13
ficiat ad obtinendam juſtificationem, & ſalu-
tem Baptiſmus Flaminis, vel Sanguinis clare
patet; De Baptiſmo enim Flaminis eſt expreſ- 14
ſa deciſio Innocentii tertii, *cap. Apoſtolicam,
de Presbytero non baptizato*; & ideo Tridenti-
num, *ſeſſ.* 6. *c.* 4. docet juſtificationem habe-
ri, aut lavacro regenerationis, aut ejus voto,
& colligitur ex pluribus Sacræ Scripturæ tex-
tibus, in quibus hominibus Deum ſuper om-
nia amantibus, aut vere pœnitentibus promit-
titur juſtificatio, & remiſſio peccatorum: Pro-
verb. 10. *Univerſa delicta operit Charitas*; Luc.
7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dile-
xit multum*; Ezechiel. 18. *Si egerit pœnitentiam
impius, vita vivet, & non morietur*; & de fa-
cto Centurio ante ſuſceptum Baptiſmum Flu-
minis fuit juſtificatus Baptiſmo Flaminis, ut
patet Actorum 3. De baptiſmo Sanguinis ha- 15
betur *in cap. Baptiſmi vicem, de conſec. diſt.* 4.
ubi ditit expreſſe: *Baptiſmi vicem aliquan-
do implere paſſionem, de latrone illo, cui non ba-
ptizato dictum eſt, hodie mecum eris in Paradi-
ſo, Beatus Cyprianus non leve documentum aſ-
ſumpſit*, & in ejus Summario præciſe dicitur:
Effuſio ſanguinis implet vicem Baptiſmi; & hoc
deſumitur ex promiſſione Chriſti, qui voluit
hoc ſpeciale privilegium concedere iis, qui
pro ejus Fide martyrium ſubeunt, ut non mi-
nus in ſanguine, quam in aqua Baptiſmi de-
albari poſſint. Nam ut notat S. Auguſtinus
l. 13. *de Civitate Dei c.* 7. Qui dixit, *Niſi quis
renatus fuerit ex aqua*, etiam dixit, *omnis qui
me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor
& ego eum coram Patre meo; & qui perdiderit*
ani-

Digitized by Google

animam ſuam propter me, inveniet eam; S. Thomas *q. 87. art. 1. ad 2.* ſic habet: *Paſſio pro Chriſto ſuſcepta obtinet vim Baptiſmi, & ideo purgat ab omni culpa & veniali & mortali, niſi actualiter voluntatem peccato invenerit inhærentem.* Vide verb. *Martyrium a n. 26.*

16 Baptiſmus extra caſum Martyrii eſt omnibus ad ſalutem neceſſarius neceſſitate medii. Par-
17 vulis neceſſitate medii in re; Adultis vero in re, vel in voto. Habetur expreſſe ex verbis Chriſti Joann. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Et hoc idem definivit Concilium Florentinum *in decreto de Armenis* dicens: *Niſi ex aqua, & Spiritu Sancto renaſcimur, non poſſumus* (ut inquit Veritas) *in regnum Cœlorum introire;* & idem de Fide habetur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 7. can. de Baptiſmo* ſic definiente: *Si quis dixerit Baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt, non neceſſarium ad ſalutem, anathema ſit.* Idem habetur in *cap. Quiſquis, de conſecr. diſt. 4. & in Clement. de Trinit. & Fide Catholica cap. unic. §. final.* Unde S. Auguſtinus *Epiſt. 28. ad Hieronymum* expreſſe docet, Baptiſmum eſſe parvulis omnino neceſſarium neceſſitate medii in re, præciſis his verbis: *Quiſquis dixerit, quod in Chriſto vivificabuntur etiam parvuli, qui ſine Sacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profecto, & contra Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam. Ubi propterea cum baptizandis parvulis feſtinatur, & curritur, quia ſine dubio creditur, aliter eos in Chriſto vivificari omnino non*
18 *poſſe.* Et quod Adultis ſit neceſſarius neceſſitate medii in re, vel in voto, expreſſe docet Tridentinum *ſeſſ. 6. de juſtificatione c. 4.* dicens: *Quæ quidem translatio* (ab eo ſcilicet ſtatu, in quo homo naſcitur filius primi Adæ in ſtatum gratiæ) *poſt Evangelium promulgatum ſine lavacro regenerationis, aut ejus voto, fieri non poteſt, ſicut ſcriptum eſt, Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt intrare in regnum Dei.*

19 Baptiſmi fides non eſt ſimpliciter neceſſaria pro contrahendo Matrimonio; Sac. Congreg. Concil. *in Nullius Orbitelli 6. Junii 1662. lib. 42. Decretor. fol. 290.* teſte Urſaya *in Miſcellan. 1. litt. B. n. 4.*

Supplementa Auctoris.

20 Baptiſmum non eſſe validum, niſi infimul Chriſma, & Euchariſtia baptizato infanti tribuantur, tamquam hæreticum dogma damnavit Benedictus XII. inter enim errores Armenorum ab ipſo damnatos quinquageſimus octavus apud Raynaldum *ad annum 1341. §. 66.* recenſetur ille, quo aſſerebant ad æternam puerorum ſalutem, & Baptiſmi iis collati validitatem, præter Confirmationis Sacramentum Euchariſtiam etiam iiſdem eſſe adminiſtrandam; Bened. XIV. Conſtitut. incip. *Allatæ ſunt, §. 24.*

Articulus II.

Quoad Baptiſmi Materiam.

Materia Baptiſmi eſt duplex, proxima, & 1
remota. Proxima eſt ablutio corporis, quæ debet eſſe ſenſibilis, ut aqua corpus phy-
ſice tangat. Et hæc ablutio poteſt fieri tri- 2
pliciter; Primo per immerſionem alicujus partis corporis baptizandi in aquam; Secundo per effuſionem aquæ in corpus, ut communiter fit in Eccleſia latina; Tertio per aſperſionem aquæ ſufficientis ad ablutionem in corpus baptizandi; Sic Doctores communiter.
Materia remota eſt aqua naturalis, & elemen- 3
taris. Eſt de fide definitum in Conc. Lateranenſi *cap. Firmiter, de ſumma Trinitate,* in Conc. Florent. *In decreto unionis Armenor.* & in Conc. Trid. *ſeſſ. 7. can. 2. de Baptiſmo,* ubi ſic definit: *Si quis dixerit aquam veram, & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, Anathema ſit:* & conſtat ex pluribus Sacræ Scripturæ locis, ut ex illo Joann. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto:* ex Actor. 8. *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* & *ex cap. Non ut apponeres 3. de Baptiſmo.*

Valida Baptiſmi materia eſt aqua elementa- 4
ris, ſive calida, ſive frigida, ſive amara, ſive dulcis, ſive fluvialis, ſive pluvialis, ſive ſit putei, ſive fontis, ſive balnei, ſive maris, ſive ſit turbida, vel parum lutoſa, ſive ſulphurea. Item aqua reſoluta ex nive, vel gelu, vel grandine, vel vaporibus condenſatis, vel fluens ex lapidibus, aut parietibus hyberno tempore, quia eſt liquor ex aere conver-
ſus in veram aquam naturalem. Item aqua, 5
quæ licet habeat aliquid admixtum, eſt tamen potius denominanda aqua, quam aliud, ut aqua expreſſa ex luto, vel alia, quæ ex permixtis exprimitur purior, & ſubtilior ſub nomine
veræ aquæ. Invalida Baptiſmi materia eſt 6
oleum, ſaliva, lacrymæ, ſudor, ſanguis, urina, vinum, lac, item liquores, & ſucci expreſſi ex arboribus, pomis, piris, ceraſis, ra-
dicibus, granis, & ſimilibus. Idem dicendum 7
de nive, glacie, grandine, & pruina, niſi prius

Digitized by Google

prius diſſolvantur, licet enim ſint aqua naturalis, non tamen ſunt aqua uſualis, ſeu fluida, per quam poſſit fieri ablutio requiſita ad
8 valorem Baptiſmi. Materia Baptiſmi dubia eſt omnis aqua ex floribus, & herbis per diſtillationem extracta, liquores naturaliter ex vitibus & arboribus emanantes, cereviſia valde tenuis, lixivium non nimis craſſum, & co-
9 ctum, aqua ex ſale reſoluta; Quæ tamen ſi ſit reſoluta ex ſale maris, ſecundum aliquos eſt materia valida, quia eſt aqua naturalis, quæ antea erat coagulata, ſicut aqua ex ni-
10 ve; Si vero ſit ex ſale petræ, eſt invalida,
11 quia non eſt ſal ex aqua. De juſculo, in quo decoctæ ſunt carnes, varie diſcurrunt Doctores; at vero tenenda eſt ſententia Divi Thomæ 3. *part. ſumm. quæſt.* 66. *art.* 4. *in corpore* & Scoti *in* 4. *diſt.* 3. *artic.* 4. & aliorum dicentium, quod juſculum eſt materia apta, quando non eſt tale, ut ſpecies aquæ ſit ſoluta, ſeu deſtructa eſſentialiter, modo remaneat apta
12 ad abluendum; Et tunc non eſſe materiam aptam, quando in tali juſculo eſt plus de alia ſubſtantia, quam de aqua, cum ſic ſpecies aquæ cenſeatur ſoluta, & eſſentialiter deſtructa; Unde circa iſta omnia pro praxi.

13 Reſolvitur primo, quod peccat mortaliter, qui in ſolemni Baptiſmo abſque neceſſitate adhibet aquam aliam, quam benedictam in Sacro Fonte; Palaus *part.* 4. *tract.* 19. *punct.* 3. Bonac. *de Baptiſmo punct.* 7. Nugn. *in* 3. *part. quæſt.* 79. *art.* 4. Sylveſter *verb. baptizans* 2. *quæſt.* 3. & alii, qui dicunt peccare mortaliter, tum ob violatum morem univerſalem Eccleſiæ, tum *ob Clementinam unic. de Baptiſmo*
14 incipient: *Præſenti prohibemus edicto*. Dixi *in Baptiſmo ſolemni*, quia in privato per omnes
15 uti licet aqua non benedicta. Secundo reſolvitur, quod peccat mortaliter, qui cum poſſit habere materiam validam, ſeu aquam elementarem, adhibet pro ſuo libitu aliam; quia ſic abſque urgente neceſſitate exponit ſalutem in-
16 fantis diſcrimini. *Ita communis Doctorum*. Tertio reſolvitur, quod mortale peccatum ſacrilegii committit adhibens in Baptiſmo aquam impuram, & turbidam abſque gravi neceſſitate, quia in re gravi agit contra reverentiam Sacramenti. Palaus *loc. cit.* Gobat *tract.* 2. *ſect.* 1. *num.* 41. Bonacina *de Baptiſmo punct* 3. *n.* 7.
17 & alii. Quarto reſolvitur, quod in neceſſitate, quando non poteſt haberi materia certo valida, non ſolum licite poteſt, ſed etiam ſub peccato mortali tenetur quis adhibere aquam dubiam, quia quilibet Jure naturali, Divino, & humano tenetur alterius æternam perniciem impedire, ſaltem quando poteſt ſine gravi damno, & peccato; ſed deficiente materia certa Baptiſmi, poteſt quis per materiam dubiam applicatam impedire æternam alterius perniciem, cum poſſit eſſe, quod ſit materia valida, & quidem ſine ſuo damno, ut patet, ac etiam ſine peccato, cum neceſſitas, & appoſitio conditionis evitet nullitatem, & irreverentiam Sacramenti, *quia non intervenit temeritas præſumptionis, ubi eſt diligentia pietatis; cap. Si nulla de conſecr. diſt.* 4. *Eſt Communis*. Quinto reſolvitur, quod in neceſſitate, 18
quando non poteſt infundi aqua, ſeu fieri ablutio in capite, vel alia parte principali corporis, poſſit, & debeat ablui, ſeu baptizari Infans, in quacumque tandem minima parte corporis, etiam in ſolis capillis, in unguibus, in ſecundinis vel umbilico, etiam totaliter in utero matris exiſtens, ſi obſtetrix ſit adeo perita, ut manu intra matris uterum ſuper infantis corpus poſſit aquam perfundere, vel alio quovis modo poſſibili corpus infantis mox perituri duabus guttis aquæ, vel etiam una ſola gutta poſſit attingi, & ablui, quia periclitanti animæ infantis de ſalute æterna ſuccurrendum eſt omni poſſibili modo. Sic Dicaſtill. *diſp.* 1. *de Baptiſmo num.* 29. Bonacina *q.* 2. *punct.* 3. *n.* 24. Tannerus *q.* 1. *n.* 56. cum Victoria, Gabriel. Valent. Toler. & alii, & expreſſe Chapeaville, *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis c.* 3. *quæſt.* 10. & alii paſſim.

Cæterum ad illud quæſitum, quod hac occaſione ſuſcitant nonnulli Theologi; an ſcilicet minima quantitas aquæ, ut gutta una, vel duæ ſufficiant ad conficiendum Baptiſmum, reſpondendum eſt cum Diana *Part.* 3. *tr.* 4. *reſol.* 5. illam quantitatem aquæ eſſe ad Baptiſmum ſufficientem, quæ poteſt contingere corpus, & ſucceſſive fluere ac decurrere per partem corporis, quod facere poteſt exigua quantitas aquæ; unde recte Paulus Comitolus *in reſp. mor. lib.* 1. *q.* 12. & poſt illum Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 2. *c.* 2. *num.* 34. aſſerunt verum fuiſſe Baptiſmum, quem contulit quædam mulier moribundo infanti, baptizando illum ſigno crucis impreſſo in fronte, digito aqua madefacto.

Notandum præterea, quod ſi Sacerdos poſt ablutionem infantis ſtatim pronunciet formam Baptiſmi, vel finita prolatione verborum ſtatim abluat, eſt validus Baptiſmus, neque tetendus: quia tunc materia, & forma cenſentur moraliter concurrere, & eſſe ſimul. Ita docet Henriquez *lib.* 1. *de Sacram. in genere*

Digitized by Google

nere cap. 9. n. 10. & poſt illum eamdem ſententiam tenent Villalob. *in Summ. tom.*1. *tr.*4. *diffic.* 2. *n.*6. & Layman *in Theol. mor. lib.* 5. *tr.* 2. *c.* 7. *num.* 5. qui pro hac opinione citat etiam Victoriam, & Suarez. Nimis laxa tamen, ac proinde non admittenda eſt ſententia Vincentii Fernandez de Herodia *in diſp. de Sacram. in genere p.* 6. *dub.* 2. *n.*8. ubi ait: *Qui baptizatur poteſt ablui in totum ante inchoatam formam, quinimmo interpoſita brevi morula, e. g. in qua poſſit (ut ita dicam) oratio Dominica recitari, adjici poteſt forma Baptiſmi, & vice verſa; quæ doctrina communis eſt Sacramentis Confirmationis, Ordinis, & Extremæ Unctionis*. Ita ille.

19 Advertendum tamen eſt, quod cum in caſu neceſſitatis defectu materiæ certæ adhibetur materia dubia, debet Baptiſmus conferri non abſolute, ſed conditionaliter, dicendo v. g. voce, vel mente ſola: *Si hæc materia eſt valida, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen;* & deinde habita materia certo valida debet Baptiſmus reiterari ſub conditione dicendo v. g. *Si non es baptizatus, Ego te baptizo in nomine Patris &c.*

20 Sic etiam dum in caſu neceſſitatis Baptiſmus confertur in aliqua minima parte corporis, de qua dubitatur, an ſit ſufficiens ad Baptiſmum, tunc Baptiſmus eſt conferendus ſub conditione dicendo v. g. *Si es capax, Ego te baptizo in nomine &c.* & ſublata neceſſitate Baptiſmus debet reiterari ſub conditione, dicendo v. g. *Si non es baptizatus, Ego te baptizo in nomine &c.* quia ſic, & certo conſulitur æternæ ſaluti proximi, & ſalvatur debita reverentia Sacramenti. Colligitur aperte *ex cap. de quibus dubium* 2. *de Baptiſmo, & ejus effectu*, ubi Innocentius tertius ſic reſpondet Arelatenſi Archiepiſcopo: *De quibus dubium eſt, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmiſſis; Si baptizatus es, non te rebaptizo, ſed ſi nondum baptizatus es, ego te ba-*

21 *ptizo &c.* Unde de primo ad ultimum in his & ſimilibus hæc pro certa, & tuta adhibenda eſt praxis; *quando poſſibiliter adeſt via certa, eligenda eſt: ſi non adeſt poſſibilitas, via tutiſſimæ proxima tenenda eſt; ceſſante impoſſibilitate, cautè ſupplendum id quod impoſſibilitas prohibebat*. Sic concludit Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 2.

Articulus III.

Baptiſmus quo ad ejus formam.

VEra, & legitima forma Baptiſmi in Eccleſia Latina eſt iſta: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. 1
Eſt de Fide, & deſumitur clare ex illis verbis Chriſti Matth. ult. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti;* & habetur definitum in Conciliis Lateranenſi, *cap. Firmiter, de Summa Trinitate*, Florentino *in decreto unionis Armenorum* §. *Quinto Eccleſiaſticorum*, & Tridentino *ſeſſ.*7. *can.* 3. *de Baptiſmo*, & *cap. Si quis puerum* 1. *de Baptiſmo*. In Eccleſia 2
vero Græca obſervatur hæc forma: *Baptizetur*, vel, ut vult Arcudius, *Baptizatur ſervus Chriſti in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. In hac tamen Græcorum forma debet exprimi perſona baptizandi, dicendo: *baptizetur hic ſervus Chriſti*, vel *ſervus Chriſti Petrus;* ut docet Dicaſtillus *de Sacram. tom.* 1. *tr.* 2. *diſp.* 1. *dub.* 5. *n.* 83. cui adde Cabreram *in* 3. *part. D. Th. qu.*66. *art.* 5. Eſtium *in* 4. *ſent. diſt.* 3. §. 3. & Petrum de Ledeſma *de Sacram. tom.* 1. *c.*4. *concl.* 1. *dub.* 3. & deducitur ex definitione Conc. Florentini, ubi forma Græcis præſcripta non eſt hæc: *Baptizetur ſervus Chriſti*, ſed hæc, *Baptizetur talis ſervus Chriſti*. At non deſunt adhærentes contrariæ ſententiæ; vide Franc. Lugo *de Sacram. lib.* 2. *cap.* 3. *qu.* 2. *n.* 14. Jo. Paulum Nazarium *tom.*8. *ſuorum Operum, Opuſc.* 3. *caſ.* 3. Trullench *de Sacram. l.* 2. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 6. Caſtropal. *tom.* 4. *tr.* 19. *punct.* 5. *n.* 5.
Et eſt de Fide, utroque modo formam eſſe validam, & legitimam, ut eſt expreſſe definitum a Concilio Florentino *in cit. decreto Unionis Armenorum*, quamvis nobis Latinis non liceat uti forma Græcorum, quia eſſet contra conſuetudinem Eccleſiæ Latinæ, nec fieret ſine ſcandalo. Rationem autem hujus diverſitatis 3
deducit Scotus *in* 4. *diſt.* 2. *q.* 2. ex eo, quod refert S. Paulus 1. *Corinth. c.* 1. ortum fuiſſe diſſidium inter Chriſtianos; gloriabatur enim unuſquiſque de ſuo Miniſtro Baptiſmi; Unde unus dicebat: *Ego quidem ſum Pauli;* Alter: *Ego autem Apollo:* Alius: *Ego vero Cephæ;* & alter: *Ego autem Chriſti;* & ſic videbantur adſcribere virtutem Baptiſmi Miniſtro, ſive eſſet Paulus, ſive Apollo, ſive Cephas, ſive Chriſtus, unde Apoſtolus eos reprehendit ſic: *Diviſus eſt Chriſtus? Nunquid Paulus crucifixus eſt*

eſt pro vobis ? aut in nomine Pauli baptizati
5 *eſtis ?* Ad tollendum itaque hoc ſchiſma inter eos, ordinatum fuit, ut Miniſter non exprimeretur in propria perſona, ne haberent occaſionem gloriandi in Miniſtro, quo motivo ceſſante in Eccleſia Latina adhibetur conſueta Baptiſmi forma : *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* : quia verba hujus formæ conformantur inſtitutioni Chriſti, & ſignificant Baptiſmum a Miniſtro procedere tantum miniſterialiter, non vero principaliter. Forma illa Chaldæorum : *Baptizatus eſt in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* ; de qua dubitatum fuit Romæ ann. 1630. ut patet apud Nazarium *tom.* 8. *opuſc.* 3. *caſ.* 2. non eſt valida ; quia per eam non exprimitur perſona baptizandi, aut actio miniſtri, quod eſſentialiter requiritur ex D. Thoma *in* 3. *part. qu.* 66. *art.* 5. *ad* 8. & aliis 69. quos citat Diana *Part.* 10. *tr.* 16. *reſol.* 92. Etſi Nazarius *loc. cit. caſ.* 3. probabile putet prædictam formam, ut in ſubſtantialibus ſufficientem, poſſe auctoritate Pontificis ad evitanda ſcandala tolerari.

6 Ad eſſentiam formæ Baptiſmi requiruntur quatuor neceſſario neceſſitate Sacramenti exprimen-
7 da, aliter nullum erit Sacramentum. Primo debet exprimi perſona, quæ baptizatur, quod
8 fit per ly *Te* ; Secundo actio ipſius Miniſtri
9 baptizantis, quod fit per ly *Baptizo* ; Tertio invocatio Sanctiſſimæ Trinitatis, quod fit per ly *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus San-*
10 *cti* ; Quarto requiritur, ut exprimatur non ſolum Trinitas Perſonarum, ſed etiam *Naturæ Unitas*, quod fit per ly *In nomine*, non au-
11 tem *in nominibus*. Hoc totum colligitur ex forma Baptiſmi a Chriſto præſcripta *cit. cap. ult. Matthæi ; Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, & *ex cap. Si quis puerum* 1. *de Baptiſmo*, ubi Alexander Tertius ſic definit : *Si quis puerum ter in aqua immerſerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen, & non dixerit : Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen, non eſt puer baptizatus ;* & quod de eſſentia formæ debeat dici *in nomine*, & non *in nominibus*, ex quo iſta vox non eſſentiæ unitatem in tribus Perſonis ſignificet, cujus tamen expreſſio ad validitatem Baptiſmi non minus eſt neceſſaria, quam expreſſio trium Perſonarum, ut habetur clare *in cap. Eodem modo* 81. *de conſecrat. diſt.* 4. ubi de mente Divi Hieronymi ſic præciſe dicitur : *Non baptizamur in nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ſed in uno nomine, quod intelligitur Deus*. Et idem ſentit D. Auguſtinus *lib.* 2. *contra Maximum cap.* 23. *In nomine* inquit, *non in nominibus ; Hi enim tres unum ſunt, & hi tres unus eſt Deus*, & ſic etiam Divus Thomas 3. *part. ſumm. qu.* 66. *art.* 5. *ad* 6. his verbis : *Et ſi ſint tria nomina perſonalia, trium Perſonarum, eſt tamen nomen unum eſſentiale. Virtus autem Divina, quæ operatur in Baptiſmo, ad eſſentiam pertinet, & ideo dicitur in nomine, & non in nominibus. Et eſt communis Doctorum*.

De aliis particulis in citata forma Baptiſmi 12
uſitatis, varii varia ſentiunt Doctores. De pronomine *Ego* dicunt Dicaſtill. *tract. de Baptiſmo n.* 130. Bonacina *q.* 2. *punct.* 4. & alii non ſolum non eſſe de eſſentia formæ Baptiſmi, ſed etiam ejus omiſſionem eſſe ex ſe ſolum venialiter malam, cum pronomen *Ego* ſatis contineatur in verbo *Baptizo*. Aſt Gobat *tract.* 2. *de baptiſmo n.* 69. dicit non poſſe eorum reſponſionem eſſe veram, niſi in lingua Latina, nam dicit ipſe, ſi in lingua Germanica, vel Gallica omittatur pronomen *Ego* ;
nullus efficietur ſenſus. De præpoſitione *In* 13
negant Bonacina, & Dicaſtillo *loc. cit.* & alii eſſe de eſſentia formæ Baptiſmi ; Aſt eſſe de eſſentia affirmant Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *qu.* 2. Toletus *lib.* 2. *cap.* 19. Reginaldus *lib.* 23. *c.* 1. *n.* 30. & plures alii ; & per hoc recte ait Toletus peccatum eſſe mortale omittere præpo-
ſitionem *In* ; de conjunctione *Et* negant eſſe 14
de eſſentia formæ Baptiſmi Comitolus *lib.* 1. *de reſponſ. moral. quæſt.* 9. Toletus, Gobat *l. c.* & alii, quia ſæpiſſime omittitur conjunctio *Et* in variis locutionibus, permanente immutato ſenſu ipſorum. Affirmant tamen Contradus, Vivaldus, Barthol. ab Angelo apud Dianam *part.* 2. *tract.* 15. *reſol.* 47. Gabriel, Major, Reginaldus, Sylveſter, & alii ; quia alias non exprimeretur diſtinctio Perſonarum. Quidquid ſit, in praxi debet forma conſueta plene pronunciari, nec poteſt ſine gravi peccato omitti conjunctio *Et* ob periculum nullitatis
Baptiſmi. De verbo *Amen*, conveniunt com- 15
muniter Doctores, quod non ſit de eſſentia formæ Baptiſmi, cum ſine ipſo omnia ſignifica-
ta per formam ſalventur. Immo volunt fere 16
omnes poſſe etiam citra peccatum veniale omitti, cum in Rituali Romano non addatur, ſicut additur verbis abſolutionis, ut ipſum legenti patet ; Unde ex iſtis faciliter cognoſcitur, quænam ſint formæ validæ, quæ invalidæ, & quæ dubiæ.

Formæ validæ ſunt. Primo valida, & ſem- 17
per tenenda eſt forma conſueta in Eccleſia La-

Digitized by Google

Latina : *Ego te baptizo in nomine Patris* , *&*
Filii , *& Spiritus Sancti* , *Amen*, quæ valida,
& licita eſt in quocumque idiomate profera-
tur, ſive latino, ſive vulgari ; Concil. Oxo-
18 nien. *c.* 16. & Gregor. III. *Epiſt.* 5. Secundo
valida eſt, etſi venialiter illicita, hæc forma,
Ego te abluo in nomine &c. Ego te lavo &c.
Ego baptizo Dominationem, *vel Majeſtatem ve-
ſtram in nomine Patris &c.* Layman *lib.* 5. *tom.*
2. *c.* 4. *num.* 6. Bonacina *lib.* 5. *tom.* 2. *punct.* 4.
num. 9. Buſembaum , & la Croix *lib.* 6. *part.* 1.
19 *de Baptiſm. dub.* 2. *n.* 268. Tertio valida eſt
iſta : *Ego te baptizo in nomine Patris Omnipo-*
20 *tentis &c.* Quarto valida eſt iſta : *Baptizo te
Ego*, vel *te baptizo ego in nomine &c.* vel *in
nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus Sancti ego*
21 *te baptizo*. Quinto valet iſta ex ignorantia la-
tinitatis , & ſimplicitate ſic prolata . *Ego te
baptizo in nomine Patria*, *& Filia* , *& Spiri-
tua Sancta*. Habetur expreſſe ex deciſione Za-
chariæ Papæ *cap. Retulerunt de conſecrat. diſt.*
4. præciſis his verbis : *Retulerunt nuncii tui* ,
quod fuerit in eadem Provincia Sacerdos , *qui La-
tinam linguam penitus ignorabat* , *& dum ba-
ptizaret* , *neſciens latine loqui* , *infringens lin-
guam diceret*, *Baptizo te in nomine Patria*, *&
Filia*, *& Spiritua Sancta* . *Ac per hoc tua R.
F. conſideravit eos rebaptizare* , *ſed ſanctiſſime Fra-
ter*, *ſi ille qui baptizavit*, *non errorem introdu-
cens*, *aut hæreſim*, *ſed pro ſola ignorantia Ro-
manæ locutionis*, *infringendo linguam*, *ut ſupra
fati ſumus*, *baptizans dixiſſet*, *non poſſumus con-
ſentire*, *ut denuo baptizentur* . Sic præciſe re-
ſpondit Zacharias S. Bonifacio Archiepiſcopo
Moguntino , a quo ſuper hac re fuerat con-
22 ſultus . Sexto valet iſta : *Ego te baptizo in no-
mine Patris*, *& in nomine Filii* , *& in nomine
Spiritus Sancti* . Sic declaravit Sac. Cong. Conc.
in una Poloniæ 4. *Maii* 1641. *lib.* 16. *pag.*
519. *apud C. Peteam in Conſtit. Innocent. IV.
num.* 32.

23 Formæ invalidæ ſunt . Primo ſi dicatur :
Ego te baptizo in nominibus Patris &c. quia
non exprimitur Unitas Eſſentiæ in tribus Per-
ſonis, quæ expreſſio ad valorem Baptiſmi ita
neceſſario requiritur, ſicut expreſſio trium Di-
vinarum Perſonarum ; *cap. Eodem modo* 81.
24 *de conſ. diſt.* 4. vide *ſupra num.* 2. Secundo ſi
dicatur : *Ego te baptizo cum Patre*, *cum Filio*,
& cum Spiritu Sancto , quia variatur ſignifi-
catio , nam particula *Cum* ſignificat ſocieta-
25 tem miniſterii . Tertio ſi dicatur : *Ego te ba-
ptizo ex parte Patris*, *& ex parte Filii*, *& ex
parte Spiritus Sancti* ; quia etiam variatur ſi-
gnificatio, nam baptizans exprimitur non tam-
quam Miniſter principalis, ſed tamquam Pro-
curator. Quarto ſi dicatur : *Ego te baptizo in* 26
nomine Patris, *& Filii*, *& gratia Spiritus San-
cti* : *Ego te baptizo in nomine Patris* , *per Fi-
lium*, *in Spiritu Sancto* : *Ego te baptizo in no-
mine Dei unius* , *& Trini* , quia variatur ſi-
gnificatio, & non fit expreſſio explicita trium
Perſonarum, ut requiritur *ex Matthæi ultimo*,
& ex Concil. Lateranenſi *cap. Firmiter* , *de
Summa Trinitate*, Florentino *in decreto Unionis
Armenorum*, & Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 4. *de Ba-
ptiſmo*. Quinto ſi dicatur : *Ego te baptizo in* 27
nomine Paternitatis, *& Filiationis* , *& Spira-
tionis paſſivæ* : *Ego te baptizo in nomine Dei
Sanctæ*, & *veræ Crucis* : *Ego te baptizo in no-
mine Matris &c.* quia penitus variatur ſigni-
gnificatio requiſita, ex *cit. Evangelio*, *& Con-
ciliis* ; *& ex cap. Si vera* 30. *de conſecratione
diſt.* 4. *ex cap. Multi* 82. *de conſecrat. ibidem*,
& ex cap. In Synodo 83. *de conſecrat. ibidem*.
Sexto ſi dicatur : *Ego te baptizo in nomine Pa-* 28
tris , *& Filii* , *& Spiritus Sancti* , *& Beatæ
Mariæ Virginis* , *& omnium Sanctorum* . Si in-
telligatur in nomine Beatæ Mariæ Virginis ,
& omnium Sanctorum baptizari, ſicut in no-
mine Trinitatis, eſt forma penitus invalida ;
valeret tamen, ſi per illam additionem pete-
retur tantum interceſſio Beatiſſimæ Virginis ,
& omnium Sanctorum . Sic in terminis reſol-
vit S. Thomas 3. *par. ſumm. quæſt.* 66. *art.* 8.
in corpore & in 4. *diſt.* 31. *q.* 2. *art.* 2. *quæ-
ſtiuncula* 3. *in corpore* Septimo ſi dicatur : *In* 29
nomine Patris , *& Filii* , *& Spiritus Sancti* ,
prætermiſſis illis verbis : *Ego te baptizo* , quia
non exprimitur actio abluendi , ut habetur cla-
re *in cap. Si quis puerum* 1. *de Baptiſmo* ; vid.
ſupra *n.* 2. & in propoſitione damnata ab Ale-
xandro VIII. in ordine 27. his verbis : *Valuit
aliquando Baptiſmus ſub hac forma collatus : In
nomine Patris &c. prætermiſſis illis*, *Ego te ba-
ptizo* . Octavo ſi dicatur : *Ego te baptizo in* 30
nomine Chriſti Jeſu ; *Ego te baptizo in nomine
Domini* ; *cap. Si revera* 30. *de conſ. diſt.* 4. *cap.
Multi ſunt* 82. *de conſecr. ibidem* , & *cap. in
Synodo* 83. *de conſecrat. diſt.* 4. *cap. Firmiter*,
de Summa Trinitate , & *cap. Si puerum* 1. *de
Baptiſmo*.

Nec valet objicere , quod dicitur Actor. 2. 31
*Baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu
Chriſti*, & *cap.* 8. *In nomine Jeſu baptizaban-
tur viri*, *ac mulieres*, & *cap.* 10. *Juſſit eos ba-
ptizari in nomine Jeſu Chriſti* . Non valet , in- 32
quam , quia vel reſpondetur fuiſſe pro tunc
permiſſum ex ſpeciali diſpenſatione Divina ad
glorificandum magis SS. Nomen Jeſu tempore
pri-

Digitized by Google

primitivæ Eccleſiæ Judæis , atque Gentilibus
ſumme exoſum ; nobis tamen nunc permiſſum
non eſſe , eo quod ceſſaverit cauſa baptizandi
hoc modo , ut reſpondent D. Thomas *q.* 66.
art. 6. Bonaventura *diſt.* 3. *q.* 2. Scotus *in* 4.
diſt. 3. *q.* 2. Alenſis 4. *part. q.* 8. *memb.* 3. *art.* 3.
33 Richard. *diſt.* 3. *q.* 3. *art.* 3. & alii . Vel re-
ſpondetur , ut reſpondent Bellarminus , Sua-
rez , Vaſquez , Coninch , Averſa , & alii re-
centiores , quod citati textus Actuum Apoſto-
lorum non debent intelligi , quod revera in
primitiva Eccleſia fuerit Baptiſmus admini-
ſtratus in ſolo nomine Chriſti , ſed debent in-
telligi , quod Apoſtoli dederint , & adminiſtra-
verint Baptiſmum Chriſti , hoc eſt inſtitutum
34 a Chriſto , & cujus auctor fuit Chriſtus . Ex
hoc enim , quod in illis textibus fiat mentio
expreſſa de ſolo nomine Jeſu-Chriſti , non ſe-
quitur , quod ſint excluſæ aliæ duæ Divinæ
Perſonæ , ut S. Cyprianus *Epiſt.* 73. explicans
illud dictum Divi Petri *Actor.* 2. his verbis
*Baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Domi-
ni Jeſu* , ait , *Jeſu Chriſti mentionem facit Pe-
trus , non quaſi Pater omitteretur , ſed ut Patri*
35 *quoque Filius adjungeretur* . Et juxta hunc ſen-
ſum videtur procedere Divus Auguſtinus *lib.*
3. *contra Maximinum cap.* 17. qui etiam pari-
tate adducta ſic argumentatur ex alio Scriptu-
ræ loco ad rem præſentem ; *Joannis primo* ha-
betur : *Omnia per ipſum facta ſunt* , *& ſine
ipſo factum eſt nihil* ; & tamen per hoc non
tollitur , quin Pater , & Spiritus Sanctus ad
omnia ejus opera , utpote quæ fuerunt ab ex-
tra , concurrerint ; ergo ex eo quod Actor. 8.
dicatur : *In nomine Chriſti baptizabantur viri ,
& mulieres* , & conſimiliter in aliis locis ; non
tollitur quin fuerint baptizati in nomine etiam
36 Patris , & Spiritus Sancti . Et hæc ſecunda re-
ſponſio ad citatos textus Actuum Apoſtolorum
videtur magis conſona veritati , quam prima
dicens , quod Apoſtoli ex diſpenſatione Divi-
na baptizarunt in ſolo nomine Chriſti , ut
magis glorificaretur ejus Nomen tunc omni-
bus exoſum ; quia ad obtinendum hunc finem
exaltationis , & glorificationis nominis Jeſu
Chriſti non erat neceſſaria reticentia aliarum
duarum Perſonarum , cum ex conjunctione ex-
preſſionis ejuſdem cum illis æque reſultaſſet
glorificata ejus Divinitas , & exaltata ejus po-
teſtas , maxime ſi fuiſſet dictum : *Ego te ba-
ptizo in nomine Patris , & Filii ejus Jeſu Chri-
ſti , & Spiritus Sancti* .
37 Nec valet objicere Canonem *A quodam Ju-
dæo* 24. *de conſecratione diſt.* 4. ubi Nicolaus
Primus ſic ait ad Bulgaros : *A quodam Judæo
neſcitis utrum Chriſtiano , vel Pagano , multos
in Patria veſtra baptizatos aſſeritis , & quid de
iis ſit agendum conſulitis . Hi profecto ſi in no-
mine Sanctæ Trinitatis , vel tantum in Chriſti
nomine , ſicut in Actibus Apoſtolorum legimus ,
baptizati ſunt (unum quippe , idemque eſt , ut
Sanctus exponit Ambroſius) conſtat eos non eſſe
denuo baptizandos* . Non valet , inquam , quia , 38
ut dicit Divus Thomas *q.* 66. *art.* 6. *ad ulti-
mum* Nicolaus Papa , & Divus Ambroſius in-
nitebantur allegatis textibus Actuum Apoſto-
lorum ; & ideo juxta mox datam expoſitio-
nem & reſponſionem ad ipſos textus , reſpon-
detur ad Canonem Nicolai Papæ , & auctori-
tatem Divi Ambroſii . Et ſi quis pertinaciter 39
dicat , quod Nicolaus Papa vult in cit. Cano-
ne eſſe validum Baptiſmum collatum in ſolo
nomine Chriſti , excluſis aliis duabus Perſonis ;
Tunc reſpondetur cum Vega *in Trident. c.* 4. 40
& aliis , Nicolaum loquutum fuiſſe ibi ut pri-
vatum doctorem , non ut Pontificem Deciſo-
rem ; non enim ab eo requirebant Bulgari ,
an idem eſſet Baptiſma collatum in nomine
Sanctiſſimæ Trinitatis , atque collatum ſolum-
modo in nomine Chriſti , ſed ſolum illum con-
ſulebant , an validus eſſet Baptiſmus collatus
a Judæo quodam , cujus incerta erat Religio .
Proprio itaque ingenio reſpondet hic Papa iis ,
de quibus non interrogabatur , ac ſententiam
ſuam ut privatus Doctor proponit de re non
petita : quare quod addit de ſuo , non haberi
poteſt ut formalis deciſio , nec proinde æqua-
lis poteſt eſſe auctoritatis , ac deciſionis ex-
preſſe contrariæ Papæ Pelagii *in cit. cap. Si
revera* 30. *de conſecrat. diſt.* 4. ubi ſic præciſe
definit : *Si revera hi de Hæreticis , qui in locis
tuæ Dilectioni vicinis commorari dicuntur , ſolum-
modo ſe in nomine Domini baptizatos fuiſſe for-
ſitan confitentur , ſine cujuſdam dubitationis am-
biguo , eos ad Catholicam Fidem venientes in San-
ctæ Trinitatis nomine baptizabis : & in cit. cap.
Multi ſunt* 82. *ibidem* , in quo improbat Ba-
ptiſmum collatum *in nomine ſolummodo Chri-
ſti* . Et eum tantum verum admittit , qui con- 41
fertur in nomine Patris , & Filii , & Spiritus
Sancti , juxta præceptum datum a Chriſto ipſo
Apoſtolis *Matthæi ultimo* , & deciſ. Papæ Za-
chariæ *cit. cap. In Synodo* 83. *de confecr. diſt.* 4.
ubi Concilium Anglicanum , in quo ſoluta
fuerat hujuſmodi ſolemnis quæſtio , refert , ap-
probat , & confirmat , ibi : *In Synodo Anglo-
rum decretum , firmiſſime præceptum , & diligen-
ter demonſtratum eſſe dignoſcitur , ut quicumque
ſine invocatione Trinitatis merſus fuiſſet , Sacra-
mentum regenerationis non haberet . Quod omni-
na*

Digitized by Google

no verum eſt, *quia ſi lotus in Fonte Baptiſma-
ris quis fuerit ſine invocatione Trinitatis*, *per-
fectus Chriſtianus non eſt*, *niſi in nomine Patris*,
& Filii, *& Spiritus Sancti fuerit baptizatus*.
*Hoc quoque obſervari in prædicta Synodo Sacer-
dotes voluerunt*, *ut qui vel unam de Trinitate
Perſonam in Baptiſmo non nominaret*, *illud Ba-
ptiſma eſſe verum non poſſet*. *Quod pro certo ve-*
42 *rum eſt*. Immo S. Cyprianus *Epiſt.* 73. mira-
tur, quomodo quidam dicant valere Baptiſmum
collatum in ſolo nomine Jeſu Chriſti: *Ubi poſt
Reſurrectionem a Domino Apoſtoli ad gentes mit-
tuntur*, *& in nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus
Sancti baptizari Gentiles jubentur*. *Quomodo er-
go quidam dicunt foras extra Eccleſiam*, *immo
contra Eccleſiam*, *modo in nomine Jeſu Chriſti
ubicumque*, *& quomodocumque Gentilem Bapti-
zatum remiſſionem peccatorum conſequi*, *quando
ipſe Chriſtus Gentes baptizari jubeat in plena*,
43 *& adunata Trinitate?* Idem docent S. Baſilius
lib. de Spiritu Sancto cap. 12. *in fin.* S. Dama-
ſcenus *lib.* 4. *de Fide cap.* 10. S. Athanaſius 3.
contra Arianos paulo poſt medium; S. Cryſoſto-
mus *homil.* 16. *in Epiſt. ad Rom.* S. Fulgent.
lib. de Incarnat. cap. 11. S. Leo *Epiſt.* 4. *c.* 3.
S. Gregor. *lib.* 9. *Epiſt.* 61. S. Auguſt. *lib.* 3.
de Baptiſmo cap. 15. S. Hilarius, S. Iſidorus,
& alii Sancti Patres.
44 Formæ dubiæ ſunt; Primo, ſi dicatur: *Ego
te baptizo in virtute Patris*, *& Filii*, *& Spi-*
45 *ritus Sancti*; Secundo, ſi dicatur: *Ego te ba-
ptizo in Patre*, *& Filio*, *& Spiritu Sancto*;
vel in uno Deo Patre, *Filio*, *& Spiritu Sancto*;
46 Tertio, ſi dicatur: *Ego te baptizo in nomine
Genitoris*, *Geniti*, *& Procedentis ab utroque*;
vel *in nomine Ingeniti*, *Geniti*, *& Doni*, vel
in nomine Creatoris, *Redemptoris*, *& Sanctifi-
catoris*, vel *in nomine Omnipotentis*, *Sapientis*,
& Boni, vel *in nomine primæ*, *ſecundæ*, *&*
47 *tertiæ Perſonæ SS. Trinitatis*; Quarto, ſi dica-
tur: *Ego te baptizo in nomine Filii*, *& Patris*,
& Spiritus Sancti, vel *in nomine Spiritus San-
cti*, *& Patris*, *& Filii*, vel *in nomine Filii*,
48 *& Spiritus Sancti*, *& Patris*; Quinto, ſi di-
catur: *Ego Patris baptizo te in nomine & Fi-*
49 *lii & Spiritus Sancti*; Sexto, ſi dicatur: *Ego
te baptizo in nomine Patris*, *& Filii*, *& Spi-*
50 *ritus*, omittendo *Sancti*; Septimo, ſi dicatur:
Ego te baptizo nomine Patris & Filii & Spiritus
51 *Sancti* omittendo *In*. Unde baptizati in iſtis, &
ſimilibus formis dubiis, debent iterum rebapti-
zari ſub conditione, dicendo v. g. *Si non es ba-
ptizatus*, *Ego te baptizo in nomine Patris*, *& Fi-
lii*, *& Spiritus Sancti*, textu expreſſo *cap. De
quibus dubium* 2. *de Baptiſmo*, *& ejus effectu*.

ARTICULUS IV.

Baptiſmus quo ad ejus Miniſtrum.

MIniſter Baptiſmi ordinarius ex officio & 1
ſolemniter adminiſtrandi cum ſolitis Ec-
cleſiæ Cæremoniis eſt Papa in toto orbe, Epi-
ſcopus in ſua Diœceſi, & Parochus in ſua Pa-
rochia, vel alius Sacerdos ab ipſis delegatus;
Clemens I. *Epiſt.* 3. Conc. Florent. *in decreto
Unionis*; Concil. Mediolanenſe I. *part.* 2. *tit. de
Baptiſmo*, *Conſtit. Apoſt. lib.* 3. *cap.* 11. *cap.
Conſtit.* 19. *de conſecr. diſt.* 4. Et ratio eſt, 2
quia adminiſtratio Baptiſmi ex officio eſt actus
Paſtoris, & per conſequens requirit in admi-
niſtrante Juriſdictionem ordinariam, vel dele-
gatam, quam Juriſdictionem ordinariam ha-
bet Papa in totum Orbem, Epiſcopus in ſuam
Diœceſim, & Parochus in ſuam Parochiam;
& Juriſdictionem delegatam habent alii Sacer-
dotes juxta amplitudinem ſuæ Commiſſionis,
& delegationis. Diaconi autem, Subdiaconi, 3
& alii Clerici inferiores non poſſunt ex vi ſui
muneris, & conſecrationis Baptiſmum ſolemni-
ter cum ſolitis Eccleſiæ Cæremoniis admini-
ſtrare; Clemens Papa *lib.* 3. *Conſtit.* 11. ibi:
*Sed neque reliquos Clericos baptizare permitti-
mus*, *ſed ſolos Epiſcopos*, *& Presbyteros mini-
ſtrantibus illis Diaconis*; Concil. Eboracenſe *de-
creto* 4. his verbis: *Decrevimus etiam*, *ut non-
niſi ſumma*, *& gravi urgente neceſſitate*, *Dia-
conus baptizet . . . ut juxta paternorum tenorem
Canonum huic Ordini Sacerdotali proprie conve-
nire decrevit*; & Concil. Londinenſe I. *cap.* 3.
his verbis; *Adjicimus etiam &c. & ut non li-
ceat Diaconibus baptizare . . . . niſi duplici ne-
ceſſitate*; *videlicet quia Sacerdos non poteſt*, *vel
abſens*, *vel ſtulte non vult*, *& mors imminet
puero*; *& cap. Diaconus* 13. *diſt.* 93. Hinc cum 4
illis baptizandi munus non competat, ſi Ba-
ptiſmum miniſtrare audeant, Irregularitatem
incurrunt; *cap. Si quis baptizaverit* 1. *de Cle-
rico non ordinato miniſtrante*.

Quamvis Diaconus ex dictis non poſſit ex 5
vi ſuæ ordinationis ſolemniter baptizare, ut
clare etiam dicit Divus Clemens Papa *lib.* 8.
Conſtit. c. 46. his verbis: *Jus non eſt Diacono*,
aut Sacrificium offerre, *aut baptizare*. Poteſt 6
tamen baptizare ſolemniter ex commiſſione
Epiſcopi in defectu Sacerdotum. Colligitur *ex
cap. Diaconus* 13. *diſt.* 93. ubi præcipitur, ne
Diaconus abſque Epiſcopo, vel Presbytero au-
deat baptizare: ibi: *Abſque Epiſcopo*, *vel Pres-
bytero baptizare non audeat*, ergo auctoritate
ab

Digitized by Google

ab Epiſcopo, vel Parocho ſibi communicata poterit baptizare, *argumento a ſenſu contrario deducto*, ut expreſſe Gloſſa ibi verb. *Neceſſitas*, & *cap. Conſtat Baptiſma* 10. *de conſecrat. diſt.* 4.

7 Difficultas major eſt, an Diaconus factus Parochus anteqnam ſit Sacerdos, poſſit licite baptizare abſque alia commiſſione, & auctoritate; Gobat *tract.* 2. *Baptiſmi num.* 138. tenet partem affirmativam, dicens hoc ipſo quod Epiſcopus tali Diacono conferat Canonice Beneficium Parochiale, conferre quoque, ut ſane poteſt, Jus tam libere in ſua Parochia augendi numerum Chriſtianorum, quam ſi eſſet jam Sacerdos. Ultra quamquod Doctores tribuentes Parocho Jus ordinarium baptizandi non addunt hanc reſtrictivam: *Si ſit Sacerdos*. Tum quia, ut colligitur ex Pontificali Romano tempore ordinationis Diaconorum, dicitur ipſis: *Diaconum oportet miniſtrare, baptizare, & prædicare*, atqui poteſt talis Parochus ſine ulteriori commiſſione prædicare; ergo, & baptizare. Sic Gobat *cit.* quem videntur ſequi Stephanus a S. Paulo *tract.* 5. *diſp.* 2. *dub.* 3. & La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *de Baptiſmo num.* 276.

8 Eminentiſſimo tamen Petræ *in Conſt.* 1. *Gregorii XI. n.* 26. verius videtur, Parochum non Presbyterum, quamvis Diaconum, Baptiſmum ſolemniter miniſtrare non poſſe, quia, dicit ipſe, adminiſtratio Baptiſmi Diaconis delegari non valet, niſi deficientibus Presbyteris; proinde etſi Parochus ex officio illud miniſtrare valeat, ſi Presbyter ſit, qui quemadmodum licite miniſtrat cum licentia Epiſcopi, ita etiam ex officio uti Parochus: Secus autem dicendum erit de Diacono, cui ſicuti non licite delegatur baptizandi facultas extantibus Presbyteris, ita ex titulo Parochi non alias ſolemniter baptizare poterit, niſi ob defectum Presbyterorum; quod etiam ex Concilio Illiberit. *can.* 77. colligit Gonzal. *cap.* 1. *de Clerico non ordinato miniſtrante num.* 15. *in fine*, ubi quod Diaconus populum regens illicite Baptiſmum miniſtret; Et Sacra Congregatio Concilii abſolutionem (ideſt diſpenſationem) ab Irregularitate ad cautelam conceſſit Parocho Diacono, qui Baptiſmum bona fide miniſtraverat;
9 *In Cremonen. abſolut.* 2. *Decembris* 1679. Et huic potius videtur adhærendum, quia ſi auctoritate Sacræ Congregationis Concilii fuit ad cautelam abſolutus, ideſt diſpenſatus ab Irregularitate Parochus Diaconus, qui Baptiſmum miniſtraverat bona fide; a fortiori pro certo Irregularitatem incurret, & conſequenter erit diſpenſandus Parochus Diaconus, qui mala fide, *ſeu propter temeritatem*, ut loquitur textus *cap.* 1. *de Clerico non ordinatô miniſtrante* ſolemniter Baptiſmum adminiſtret. Eo vel ma- 10
xime, quod ſub nimis urgentibus verbis inhibeatur a Sacris Canonibus adminiſtratio ſolemnis Baptiſmi ipſis Diaconis, ut patet *num.* 3. *antecedenti in cit.* Concilio Eboracenſi *decr.* 4. ibi: *Decrevimus etiam, ut non niſi ſumma, & gravi urgente neceſſitate Diaconus baptizet*, & in Concilio Londinenſi I. *cap.* 3. ibi: *Adjicimus etiam, ut non liceat Diaconibus baptizare, niſi duplici neceſſitate, videlicet quia Sacerdos non poteſt, vel abſens, vel ſtulte non vult, & mors imminet puero*; & *cap. Diaconus* 13. *diſt.* 93. ibi: *Abſque Epiſcopo, vel Presbytero baptizare non audeat*; & *cap. Conſtat Baptiſma* 19. *de conſecr.* ibi: *Conſtat Baptiſma ſolis Sacerdotibus eſſe tractandum, ejuſdem miniſterium nec ipſis Diaconis explere eſt licitum, abſque Epiſcopo, vel Presbytero, niſi his procul abſentibus ultima languoris neceſſitas cogat.*

In caſu neceſſitatis, videlicet in probabili 11
periculo, quod quis poſſit mori ſine Baptiſmo, niſi ſtatim baptizetur, validus ſimul, & licitus Miniſter Baptiſmi eſt quilibet homo uſum rationis habens, debitam materiam, & formam adhibens cum intentione faciendi id, quod Eccleſia intendit ſive Sacerdos ſit, ſive Diaconus, ſive ſimplex Clericus, ſive Laicus, ſive Vir, ſive Fœmina, ſive Paganus, ſive Judæus, ſive Hæreticus, ſive excommunicatus. Eſt definitum *in cap. Firmiter, de ſumma Trinitate*, & *cap. Romanus* 21. & *cap. A quodam Judæo* 24. *de conſecr. diſt.* 4. & in Concilio Florentino *in Decreto Unionis Armenor.* ibi: *Miniſter hujus Sacramenti eſt Sacerdos, cui ex officio competit baptizare; In caſu autem neceſſitatis, non ſolum Sacerdos, vel Diaconus, ſed etiam Laicus, & Mulier, immo etiam Paganus, & Hæreticus baptizare poteſt, dummodo formam ſervet Eccleſiæ, & facere intendat, quod facit Eccleſia*. Quinimo etiam extra caſum neceſſitatis 12
validus eſt Baptiſmus collatus a quocumque etiam Hæretico, & Pagano, ut communiter tenent Doctores, quia Nicolaus Papa *in cit. cap. A quodam Judæo* ſtatuit Baptiſmum a Judæo ſub legitima forma collatum, eſſe validum, nulla facta mentione neceſſitatis, & ſic etiam nulla facta mentione neceſſitatis definivit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 7. *can.* 4. *de Baptiſmo*; *Si quis dixerit Baptiſmum, qui etiam datur ab Hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit*. Et *in cap. Ventum eſt* 18. *cauſ.* 1. *qu.* 7. adultus, qui voluntarie recipit Baptiſ-
mum

Digitized by Google

mum ab hæretico, declaratur quidem irregu-
13 gularis, ſed non invalide baptizatus. Adde quod valide ſunt baptizati, itaut neque ſub conditione ſint iterum baptizandi, etiam qui ſunt baptizati ab Hæreticis, & ſignanter a Calviniſtis, qui negant Baptiſmum Sacramentum eſſe, conferre gratiam, juſtificare, & remittere peccatum, ut cum pluribus Theologis conſultis, & articulo pro rei gravitate mature diſcuſſo de mente Sanctiſſimi declaravit Sacra Congreg. Conc. apud Fagnan. *l.* 1. *Decret. in cap. Quoniam* 13. *de Conſtit. n.* 24. & univerſim ſanxit Eccleſia, Hæreticos ad Fidem Catbolicam converſos non eſſe rebaptizandos; *cap. Oſtenditur, cap. Hi de quibus; cap. Nullus autem; cap. Sive Hæreticus, de conſecr. diſt.* 4. Quos omnes ad Fidem converſos non eſſe rebaptizandos, niſi adſit probabile dubium invaliditatis Baptiſmi, reſpondit Sacra Congreg. Concil. *in dubiis Baptiſmi* 27. *Martii* 1683.

☞ Qui notas adjecit noviſſimæ editioni Romanæ ann. 1767. hæc habet: *Nunquam Calviniſtæ negarunt, Baptiſmum Sacramentum eſſe; nihil enim apud ipſos ſolemnius, quam duo dumtaxat Sacramenta ſuſcipere, Baptiſmum videlicet, & Cœnam. Equidem Baptiſmum neceſſarium neceſſitate medii ad ſalutem non eſſe inficiantur, ut patet ex Calv. L.* 4. *Inſtit. c.* 15. *num.* 22. *pag.* 488. Sic ille; Proſper Fagnanus *loc. cit.* a P. Ferraris affirmat, quod cum Decreto Concilii Tridentini *can.* 4. *ſeſſ.* 7. *de Baptiſmo* definitum ſit, ut ſi quis dixerit Baptiſmum, qui etiam ab hæreticis datur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit: magnopere hæſitatum eſt de Baptiſmo Calviniſtarum: nam cum hi nullam vim, efficaciam, ac virtutem tribuant Baptiſmo, videbatur illis deeſſe intentio, ſaltem univerſalis, faciendi quod facit Eccleſia. Et tamen compluribus Theologis conſultis, & articulo pro rei gravitate mature diſcuſſo Sac. Congregatio Concilii authoritate ſibi tributa cenſuit baptizatos a Calviniſtis vere baptizatos eſſe, ut iterum baptizandi non ſint etiam ſub conditione, ſi non ſint baptizati. Concilium ergo etſi generaliter dicat Baptiſmum Hæreticorum eſſe verum Baptiſmum, ſi habeant intentionem faciendi quod facit Eccleſia, tamen non aperit qualis eſſe debeat hujuſmodi intentio, & an in hæreticis Calviniſtis eadem intentio concurrat, necne, ſed Sac. Congr. ita declaravit. Hæc Fagnanus. Verum licet hæretici Calviniſtæ, cum baptizant, veram habeant intentionem faciendi quod facit Eccleſia, prout declaravit Sac. Congr. immo S. Pius V. ad quem controverſia delata eſt, Bened. XIV. *de Synodo lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 9. adhuc tamen ſtat, eos nullam vim, efficaciam, ac virtutem tribuere Baptiſmo, quod tantam olim hæſitandi anſam dedit. Nihil igitur mirum, ſi P. Ferraris abſolute aſſerat, Calviniſtas negare Baptiſmum Sacramentum eſſe, conferre gratiam, juſtificare, ac remittere peccatum, ut conſtat ex ipſo Calvino *lib.* 2. *Inſt. c.* 10. §. 5. & *lib.* 4. *c.* 14. §. 14. & 22. Quod eo minus abſonum videri debeat, quia, ut P. Gordonus *in Tabul. Chronol. ſæc.* 16. *cap.* 15. *de Calviniſtis*, 90. *Calviniſmi errore*, obſervat, Calvinus dum ſeptem Sacramenta ad duorum numerum redigit, prope accedit ad Archonticorum Sectam Sacramenta prorſus averſantem; & quidem eo propius, quo illa ipſa duo, quæ retinet, Sacramenta pluribus modis ita depravat, ac laniat, ut parum abſit, quin ea penitus deleverit; Gord. *l. c. ſæc.* 2. *cap.* 32. *de Archonticis*. Ad ſolum enim Baptiſmum, de quo agitur nunc, coarctando ſermonem, tenet Calvinus 1. Baptiſmum non eſſe ad ſalutem neceſſarium, 2. deficiente aqua illum alio quovis liquore conferri poſſe, 3. Baptiſmi formam non eſſe aliam niſi concionem, 4. rebaptizandos eſſe quotquot non fuerunt a Miniſtris baptizati, 5. Baptiſmo hominem reddi impeccabilem, & damnationis expertem, 6. pœnitentiam peccatorum in Baptiſmi recordatione ſitam eſſe, 7. Chriſti Baptiſmum & Joannis eumdem eſſe, 8. omnes Baptiſmi cæremonias eſſe contemnendas. ☜

Infideles ad Fidem converſi in locis Infi- 14
delium, ubi non adſunt nec Epiſcopi, nec Parochi, poſſunt licite baptizari, etiam ſolemniter, & extra caſum neceſſitatis a Miſſionariis, quibus ſpecialis ad hoc facultas concedi ſolet, ut ex conceſſione Pauli III. & S. Pii V. pro Miſſionariis apud Indos tradit Baſſæus *in ſumma verb. Baptiſmus* 3. *num.* 14.
Verricelli *de Apoſt. Miſſionariis tit.* 6. At ſi 15
ibi adſint Epiſcopi, ſive Parochi, ipſis non licet ſolemniter, & extra caſum neceſſitatis baptizare, ut in terminis reſpondit Sac. Cong. Concil *in Manillen. Baptiſmi* 5. *Julii* 1581. in qua fuit rejecta inſtantia cujuſdam Miſſionarii in Inſulis Philippinis petentis facultatem ſibi ſoli concedi baptizandi Infideles inibi converſos, cum ibi & extent Epiſcopi, &
Parochi. Et a fortiori non licet eis, nec aliis 16
baptizare Infideles ad Fidem converſos in locis

eis Chriſtianorum, cum hoc ſpectet ad Epiſcopum, & ipſo impedito, vel nolente, ad Parochum domicilii ipſius Infidelis baptizandi; *Ritual. Roman. rubr. de Baptiſmo* §. 3. his verbis; *Adultorum Baptiſmus, ſi commode fieri poteſt, ad Epiſcopum deferatur, ut ſi placuerit ſolemnius ab eo conferatur, alioquin Parochus ipſe baptizat ſtatuta Cæremonia*, & ſpecifice in terminis Baptiſmi adultorum Infidelium tenet Gloſſa *in cap. Nec numerus* 5. *cauſ.* 10. *qu.* 3. *verb. Aut in electa*, & ibi Archidiaconus *n.* 2. Turrecremata *verb. Cæterum*, Bellamer. *n.* 7. *verſ. in* Gloſſa, Petra *in Conſtit.* 2. *Gregorii XI. n.* 31. ubi rationem dant, quod ſcilicet Infideles, ex quo baptizari volunt, ratione propoſiti, intelliguntur jam eſſe de Foro illius;
17 ubi habitant; Nec in præjudicium Parochi domicilii poteſt id prætendi a Parocho Cathedralis, ut reſolvit Sac. Congr. Concilii *in Neapolitana Juris baptizandi*, in qua prætendente Parocho, ſeu Vicario Curato Eccleſiæ Metropolitanæ ſibi competere Jus baptizandi per ſe, vel per alios ab ipſo delegando, Infideles ad Fidem converſos privative quo ad Parochos Parochiarum, intra quarum limites baptizandi degunt, ac proinde propoſito dubio: *An Jus baptizandi dictos Infideles competat Vicario Curato Eccleſiæ Metropolitanæ, vel potius Parochis earum Parochiarum, intra quarum limites baptizandi degunt; ſub die* 27. *Septembris* 1687. reſponſum fuit: *Spectare ad Parochos domicilii ſervata forma Ritualis Romani*, & ſub *die* 21. *Februarii* 1688. perſtitum fuit in deciſis.

18 Sacerdotes, ſive Parochi alienæ Parochiæ baptizantes alienum ſubditum ſine licentia proprii Parochi, vel Epiſcopi extra caſum neceſſitatis peccant mortaliter, & puniri ſevere poſſunt, quia in re gravi ſibi uſurpant Juriſdictionem alienam contra diſpoſitionem Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 13. ubi præcipiens Epiſcopis diſtinctionem populi in proprias, certaſque Parochias ſic ait: *Unicuique ſuum perpetuum, peculiaremque Parochum aſſignent, qui eos cognoſcere valeat, a quo ſolo licite Sacramenta ſuſcipiant*; & contra Canonem *Eccleſias cauſ.* 13. *q.* 1. ubi Dionyſius Papa ad Severum Epiſcopum ſic ſcribit: *Eccleſias ſingulas ſingulis Presbyteris dedimus, Parochias, & Cœmeteria eis diviſimus, & unicuique jus proprium habere ſtatuimus, ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terras, terminos, aut jus invadat, ſed unuſquiſque ſuis terminis ſit contentus*.

19 Vide infra *num.* 46. Ex quibus deducitur, ut quamvis Epiſcopus alteri Sacerdoti, etiam Parocho invito, facultatem baptizandi, aliaque Sacramenta miniſtrandi delegare poſſit, id tamen raro, & non niſi urgenti de cauſa faciendum eſt, ut decrevit Sac. Congr. Epiſcop. & Regul. *in Tranen.* 21. *Auguſti* 1580. *in Neapolitana* 14. *Decembris* 1604. & *in Theleſina* 12. *Januarii* 1618. Non tamen tales Sacerdotes, 20
ſeu Parochi alienum ſubditum ſine licentia baptizantes incurrunt aliquam cenſuram, & Irregularitatem, cum nullibi reperiatur impoſita hæc pœna cenſurarum, vel Irregularitatis, ut tenet Barboſa *de offic. & poteſtat. Parochi part.* 2. *c.* 18. *n.* 11. Suarez *tom.* 3. *in tertiam part. D. Thomæ diſp.* 31. *ſect.* 4. *verſ. Sed quæres*; Armilla *verb. Baptiſmus num.* 39. Valentia, Bonacina, & alii paſſim. Irregu- 21
laritatem tamen, ultra peccatum mortale, incurrunt Diaconi miniſtrantes Baptiſmum ſolemniter ſine debita licentia, ut colligitur *ex cap. Si quis baptizaverit* 1. *de Clerico non ordinato miniſtrante* quem textum intelligunt de miniſtrante ſolemniter, etiam in caſu neceſſitatis; Gloſſa *in dict. c.* 1. *de Clerico non ordinato miniſtrante*; Navarr. *in manuali cap.* 22. *n.* 7. & *c.* 27. *n.* 242. Divus Antonin. *tertia part. tit.* 28. *c.* 1. & *alii*. Et ratio eſt, quia nulla 22
neceſſitas poteſt ab hac Irregularitate excuſare, cum nulla ſit neceſſitas, quæ cogat ad ſolemnem Baptiſmum conferendum, cum egenti provideri poſſit per Baptiſmum ſine ſolemnitate, adeoque Diaconi miniſtrantes Baptiſmum ſolemniter ſine debita licentia incurrunt Irregularitatem impoſitam in dicto *cap. Si quis baptizaverit*.

Subdiaconi, & alii Clerici inferiores, & a 23
fortiori Laici ſolemniter baptizantes, etiam in neceſſitate, contrahunt Irregularitatem, etiamſi baptizarent cum facultate Epiſcopi. Et ratio eſt quia Subdiaconi, & alii Clerici 24
inferiores, & a fortiori Laici non habent aptitudinem, ut poſſint deputari ad hoc munus, cum hæc aptitudo ſolum reſultet in Diacono ex vi ſuæ ordinationis privative quo ad omnes alios inferiores. Unde ipſi etiam eandem 25
Irregularitatem contraherent ſolemniter baptizando, quamvis baptizarent ex commiſſione Epiſcopi, quia non ſunt apti recipere talem commiſſionem. Et licet Laici ſecundum ali- 26
quos videantur non incurrere hanc Irregularitatem ex quo *cit. c.* 1. *de Clerico &c.* ubi id imponitur, non loquatur, niſi de Clericis non ordinatis baptizantibus. Tamen bene perpenſis 27
verbis, per quæ Irregularitas imponitur, potius ex ipſis contrarium eruitur; Non enim ibi dicitur: *Si quis ordinatus baptizaverit*; ſed *ſi quis* ba-

Digitized by Google

baptizaverit non ordinatus, æque autem non eſt
ordinatus Laicus, ac Clericus, qui non eſt Sa-
cerdotio initiatus, & per hoc etiam Laicos in-
currere hanc Irregolaritarem, tenent Paludanus
in 4. *diſt.* 5. *q.* 2. Major *in* 4. *diſt* 5. *q. unica ad*
argument. contra ſecundam concluſ. Divus Antonin.
3. *part. tit.* 18. *c.* 1. Scotus in 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.*
28 2. & alii magis communiter. Clerici inferio-
res, & Laici, & etiam Sacerdotes cenſura ir-
retiti extra caſum neceſſitatis baprizantes etiam
privarim graviter peccant; quia abutuntur in
re gravi ſacultate, quæ ſolum eſt eis conceſſa
pro caſu neceſſitatis urgentis, ne defectu Mi-
niſtri quis imbaptizatus decedat, & Sacerdo-
tes cenſura irretiti ratione cenſuræ inſuper
ſpecialiter interdicuntur a quacumque commu-
29 nicatione potiſſimum in Divinis. Et iſti om-
nes mortaliter, vel veoialiter peccarent juxta
gravitatem, vel levitatem injuriæ alteri ma-
jori præſenti irrogaræ, ſi in caſu neceſſiratis
conſerendi Baptiſmum non ſervarent ordinem
traditum a Divo Thoma 3. *p. q.* 64. *art.* 4.
& communiter receptum a Doctoribus, ut ſci-
licet inferior in baptizando cedat Superiori
præſenti, adeout non Baptizatus Baptizato,
Excommunicatus non Excommunicato, Mu-
lier Viro, Laicus Clerico, Clericus Sacerdo-
ti, Sacerdos Parocho, Parochus Epiſcopo ce-
30 dant. Niſi juſta cauſa aliud ſuadear, veluti ſi
ob mortis periculum oporrear baptizari pue-
rum nondum plene ex materno utero editum;
tunc enim propter honeſtatem decerer fœmi-
nam miniſtrare, prætermiſſo eriam proprio Pa-
rocho; alioquin autem non licet hujuſmodi
31 ordinem iotervertere. Er inferiores baptizan-
tes præſentibus ſuperioribus paratis, & diſpo-
ſitis ad baptizandum peccarent lethaliter, ut
tenent Doctores apud Leandr. *tom.* 1. *de Sa-*
crament. tract. de Baptiſmo diſp. 4. *qu.* 7. Dia-
na *part.* 3. *tr.* 4. *reſolut.* 4. & alil paſſim; Et
colligirur in Concil. Mediolan. I. *part.* 2. *ti-*
tul. de Baptiſmo, ubi dicitur quod Mulier po-
teſt baptizare in neceſſitate, ſi non adſir Sa-
cerdos, neque Clericus in Sacris, vel alii Cle-
rici, neque alius maſculus, & in Rit. Roman.
tit. de Miniſtro Baptiſmi.
32 Unus ſolus Miniſter poreſt in caſu neceſſi-
tatis plures ſimol per aſperſionem baptizare,
utendo hac forma, *Ego vos baptizo &c.* quia
non moratur nec forma, nec ſenſus; nam ly
Vos idem eſt ac *Te*, *& Te*; & patet a pari,
quia poreſt unus eadem forma conſecrare plu-
res Hoſtias, & in pericolo naufragii abſolve-
re plures Pœoitentes. Sic Scotus *in* 4. *diſt.* 6.
33 *qu.* 2. & alii *communiter*. Extra tamen caſum
neceſſitatis eſt peccatum mortale ſimul plures
baptizare; quia eſt contra morem Eccleſiæ in
re gravi, ut recte advertit Scotus *loc. cit.* Co-
ninch. 3. *par. q.* 67. *art.* 6. *dub.* 2. Ghetius *in*
Theſauro animæ verb. Baptiſmus c. 5. *de Mini-*
ſtro Baptiſmi num. 13. Herincx *diſp.* 6. *de Ba-*
ptiſmo q. 2. *n.* 14. & alii plurimi, quidquid ex
adverſo dixerint Sotus, Vivaldus, Reginaldus,
& alii, & colligitur ex Rituali Romano *tit.*
de baptizandis parvulis, ubi agens de forma
Ego vos Baptizo &c. ait; *quam tamen formam*
in iis ſolum, & in aliis ſimilibus mortis peri-
culis ad plures ſimul baptizandos, & ubi tem-
pus non patitur, ut ſinguli ſeparatim baptizen-
tur, alias numquam licet adhibere, quod deno-
tar gravem culpam juxta gravitarem rei, ut
recte ait Herincx *loc. cit.* Et in tali caſu eſ- 34
ſent plura Baptiſmata formaliter, & quo ad
effectum diſtincta, quia eſſent plures Bapti-
zati, & quamvis una tantum videarur eſſe for-
ma, eſt tamen virtualiter mulriplex, eo quod
pronomen *Vos* includat in ſe ſingulare pluries
geminatum, cum ly *Vos* idem ſit ac *Te*, &
Te; Scotus *loc. cit.* & alii paſſim. Plures mi- 35
niſtri ſimul valide baptizanr, ſi quilibet ab-
luat, & formam proferat independenter ab in-
tentione alrerius; patet a pari de pluribus Sa-
cerdotibus novirer ordinatis, qui ſimul cum
Epiſcopo omnes conſecrant, & conficiunt Sa-
cramentum, ſi ſimul cum illo proferant, &
finiant verba conſecrationis. Si vero unus ex 36
ipſis aquam effundat, & alter verba formæ
Baptiſmalis proferat, invalide baptizant. Quia
ultra quam quod hoc eſt contra Chriſti inſti-
tutionem, ut patet ex praxi Eccleſiæ, & com-
muni ſenſu Doctorum; In tali caſu ſignifica-
tio formæ eſſet falſa, nam alter dicendo: *Ego*
te baptizo &c. cum non ipſe, ſed alius bapti-
zaret, ſeu ablueret, falſum proferret. Sic Di-
vus Thomas *part.* 3. *q.* 67. *art.* 6. Scorus *in* 4.
diſt. 6. *q.* 2. & alii paſſim, & colligitur *ex*
cap. Detrahe 54. *cauſ.* 1. *qu.* 1. ubi ex verbis
S. Auguſtini expreſſe dicitur: *Detrahe verbum,*
& quid eſt aqua, niſi aqua? accedit verbum
elementum, & fit Sacramentum. Si plures ſi- 37
mul concurrant ad eundem baptizandum ſub
hac forma: *Nos te baptizamus in nomine Pa-*
tris &c. nullum faciunt Baptiſmum. Sic Di-
vus Dhomas 3. *part. q.* 67. *art.* 6 S. Bonaven-
tura, Alenſis, Contenſonius, Toletus, Vaſ-
quez, Coninch, Caſpenſis, Bonacina, Ma-
ſtrius, Ledeſma, Centinus, & alii paſſim.
Er rario eſt quia in hoc caſu mutaretur eſſen-
tialirer forma a Chriſto inſtituta, ſiquidem
forma Baptiſmi ex ſua ratione ſignificandi, ſi-
gni-

gnificat Baptiſmum ab uno Miniſtro perfici ,
& ab illo adæquate, & totaliter cauſari inde-
pendenter ab alio , ut clare denotant ipſius
verba : *Ego te baptizo &c.* ſed hæc forma ;
Nos te baptizamus &c. ſignificat, quod plures
conveniant ad nnum Baptiſmum conferendum
inadæquate, & tamquam concauſæ ad invicem
dependentes, & connexæ , non autem adæqua-
te , & abſolute , ergo hoc modo forma Ba-
ptiſmi mutaretur eſſentialiter , quia ſic non
repræſentaretur una cauſa totalis , & princi-
palis , quæ eſt Chriſtus Dominns , ad quem fi-
nem Miniſter ita debet eſſe unus, ſicuti cauſa
principalis eſt una ; propter quod Apoſtolus *ad
Epheſ.* 4. ait : *Unus Dominus , una Fides , unum
Baptiſma .*
38 Baptizatus a Chriſto, vel ab Angelo , eſt
valide baptizatns , adeoqne non eſt neceſſario
rebaptizandus , ut colligitur ex S. Thoma *q.*
64. *art.* 7. ubi ſic expreſſe ait : *Quia boni An-
geli ſunt nuncii veritatis ; ſi aliquod Sacramen-
tale miniſterium ab Angelis perficeretur , eſſet ra-
tum habendum , quia debet conſtare* (ideſt cer-
to credi) *hoc fieri voluntate Divina* , & ex
Scoto *in* 4. *diſt.* 6. *q.* 1. ubi dicit quod, ſi con-
ſtat aliquem eſſe baptizatum a bono Angelo ,
præſumendum eſſet illum Baptiſmum collatum
eſſe juſſu Dei , & idcirco pro rato habendum ,
ergo a fortiori habendns erit pro rato Baptiſ-
mus collatus ab ipſo Chriſto juxta id quod
Actor. 10. Angelus dixit Petro : *Quod Deus pu-*
39 *rificavit , tu commune ne dixeris* . Licet enim
ſolus homo ſit idoneus Miniſter Sacramento-
rum ex vi præſentis inſtitutionis ; Nihilomi-
nus tamen conſtat per ſe Angelos miniſtraſſe
hominibus Euchariſtiam , ut S. Bonaventuræ ,
S. Stanislao Koſtka, & aliis ; & ipſos Ange-
los , & Chriſtum ipſum confeciſſe aliqua Sa-
cramenta ; Sic S. Amphilochius fuit ab An-
gelis conſecratus Epiſcopus , & ea conſecratio
pro rata habita a ceteris Epiſcopis , ut refert
40 *Calixtus lib.* 11. *hiſt. c.* 21. Sic Sanctus Phile-
mon Martyr jam conſtitutus in loco Marty-
rii , cum ei objiceretur a Præſide Tyranno ni-
hil ei profuturam tormentorum perpeſſionem
pro Chriſto, ex quo non eſſet baptizatus , ad
implendum ejus ardens deſiderium repetita ſup-
plicatione de habendo Baptiſmo expreſſum , a
Chriſto ipſo ei in nube lucida apparente inter
medios Carnifices omnibus ſpectantibus bapti-
zatus eſt . Sic ex Metaphraſte referunt Aloy-
ſius Lippomanus , Laurentius quoque Surius *in
vita S. Thyrſi , & Sociorum ad* 14. *Decembr.*
& Gobat. *Tract.* 2. *de Baptiſmo cauſ.* 7. *n.* 222.
41 In caſu neceſſitatis ſi nullus alius exiſtat ,
poteſt baptizare Pater , vel Mater pueri ſine
ſolutione conjugii , ſeu abſque debiti Matri-
monialis præjudicio ; Concil. Londin. I. *c.* 3.
& cap. Ad limina 7. *cauſ.* 30. *q.* 1. ubi Joan-
nes VIII. Papa ſic ſcribit ad Anſelmum Le-
movicenſem Epiſcopum , qui ſeparaverat a pro-
pria muliere *quo ad torum* quemdam nomine
Stephanum , ex quo in extrema neceſſitate fi-
lium ſnum baptizaſſet , ibi : *Dicimus dimitten-
dum eſſe , & inculpabile judicandum quod ne-
ceſſitas intulit . Nam hoc baptizandi opus Lai-
cis Fidelibus juxta canonicam auctoritatem , ſi
neceſſe fuerit facere , libere conceditur . Unde ſi
ſupradictus Genitor filium ſuum corpore morien-
tem aſpiciens , ne animam perpetua morte pe-
reuntem dimitteret , ſacri unda Baptiſmatis lava-
vit , ut eum de poteſtate auctoris mortis , & te-
nebrarum eriperet , & in regnum Chriſti jam re-
gnaturum ſine dubitatione tranſmitteret , bene fe-
ciſſe laudatur , & idcirco ſuæ uxori ſibi legiti-
me ſociatæ , impune , quandiu vixerit , judicamus
manere conjunctum , nec ob hoc . . . . aliqua-
tenus ſeparari debere* . Nemo tamen etiam in 42
caſu neceſſitatis poteſt baptizare ſeipſum , tex-
tu clariſſimo *in cap. Debitum* 4. *de Baptiſmo* ,
ubi Innocent. III. ſic ſcribit Metenſi Epiſco-
po : *Sane intimaſti quod quidam Judæus in mor-
tis articulo conſtitutus , cum inter Judæos tantum
exiſteret , in aquam ſeipſum immerſit , dicendo ,
Ego Baptizo me in nomine Patris , & Filii ,
& Spiritus Sancti . . Amen . Reſpondemus quod
inter baptizantem , & baptizatum debeat eſſe di-
ſcretio , ſicut ex verbis Domini colligitur dicen-
tis Apoſtolis ; Ite , baptizate omnes gentes in no-
mine Patris , & Filii , & Spiritus Sancti , me-
moratus Judæus eſt denuo ab alio baptizandus ,
ut oſtendatur , quod alius eſt qui qui baptizatur ,
& alius qui baptizat ; ad quod etiam deſignan-
dum ipſe Chriſtus non a ſeipſo , ſed a Joanne vo-
luit baptizari* . Monachi , & Regulares nedum 43
in caſu neceſſitatis , ſicuti omnes alii , poſſunt
valide , & licite baptizare , ſed etiam de li-
centia Ordinarii , vel Parochi poſſunt licite
baptizare extra caſum neceſſitatis . Quamvis
enim eis hoc fuerit interdictum *in cap. Pla-
cuit* 8. *cauſ.* 16. *qu.* 1. his verbis : *Placuit com-
muni noſtro Concilio , ut nullus Monachorum . . .
præſumat . . . neque filium de Baptiſmo accipe-
re , neque baptizare* , tamen fuit hoc eis con-
ceſſum *in cap. Doctos* 21. *eadem cauſ.* 16. *&
qu.* 1. his verbis : *Doctos , ac probos Monachos
Presbyterii honore dicatos . . . baptizare . . . .
moderata diſpenſatione commendamus* , & ſic hoc
eis eſſe permiſſum de licentia Parochi , vel Or-
dinarii obſervat Eminentiſſimus Petra *in Con-
ſtit.*

Digitized by Google

ſtit. 5. Honorii III. ſect. 2. num. 22. ubi dicit, quod conciliando Textus *in Canone Placuit* 8. *cauſ.* 16. *q.* 1. quo videtur vetitum, & in *Canone Doctos* 21. *eadem cauſ.* 16. *q.* 1. quo videtur permiſſum, declaratum fuit non licere, niſi cum licentia Ordinarii, vel Parochi; *Clementina* incipiens *Religioſi c.* 1. *de privileg. & exceſſibus privilegiatorum*, & ſic eis eſſe permiſſum docet etiam Gloſſa *in cap. Pervenit* 20. *cauſ.* 18. *qu.* 2. allegans ad hoc textum *in cit. cap. Doctos* 21. *cauſ.* 16. *qu.* 1.

Supplementa Auctoris.

44 Baptiſmus a laicis, aut fœminis adminiſtrari nequit, niſi in neceſſitatis caſu. Et idem de Nutricibus in ſpecie; Benedict. XIV. tom. 2. Conſtit. 28. incip. *Poſtremo menſe*, §. 31.

45 Baptiſmus a Bigamo adminiſtrari non debet, etiam in neceſſitatis caſu, ſi alius adſit magis idoneus; *idem ibid. cit.* §. 31.

46 Relate ad ea, quæ tradita ſunt in hoc *art.* ſub *num.* 18. juvat hic adducere reſponſa Sac. Cong. Concilii ad ſequentia dubia propoſita in Fabrianen. *Fontis Baptiſmalis, & juris baptizandi*, nempe, an liceat Parocho Eccleſiæ Cathedralis S. Venantii in ea baptizare natos in alienis Parochiis, etiam Fontem baptiſmalem habentibus, ſeu potius ſpectet privative ad unumquemque Parochum, habentem Fontem in ſua Eccleſia, Baptiſmum conferre propriis Parochianis in caſu &c. S. Congregatio die 21. Junii 1732. Reſpondit, *Servetur ſolitum*.

Sed poſtea die 14. Novemb. 1733. repropoſita cauſa, Reſpondit, Prævio receſſu a deciſis negative *ad primam partem*, & affirmative *ad ſecundam*. Viſum quoque fuit expedire, ut ſublata etiam contraria conſuetudine, quiſque Parochus habens fontem baptiſmalem, infantes in ſua Parochia natos aqua ſalutis reſpergat, adeo ut ſinguli Paſtores ſuas cognoſcant oves, quæ per primum Baptiſmi Sacramentum in Chriſti Domini gregem cooptentur, & in Eccleſiæ ſinum excipiantur: quemadmodum advertit Rota in *Romana Juris baptizandi* 12. *Januarii* 1733. *coram Samminiato* Id etiam ſuadente tum ea ratione, quod Parochis propriis facilius compertum eſſe poteſt, quinam ex juſtis nuptiis procreati ſint, & tamquam tales in Parochialem librum referri debeant: tum & alia, quod ab eis vigilantia adhiberi major valet, ne a parentibus procraſtinetur delatio infantium ad Eccleſiam, in qua ſpiritualem regenerationem ſunt aſſecuturi.

Repropoſita tandem eadem cauſa ſub dubio, *an ſit ſtandum in deciſis die* 21. *Junii* 1732. *vel potius in deciſis die* 14. *Novemb.* 1733. *in caſu &c.*

Eadem S. Congreg. die 20. Martii 1734. Reſcripſit: In ſecundo loco in deciſis, & amplius. Sic apud Theſaurum Reſolutionum S. Congreg. Concilii tom. 6. & apud Urſajam tom. 9. *part.* 1. *diſcept.* 32. & 33. ubi multa ad rem. Vide in noſtro Tomo VIII. Reſolutiones S. Congr. Concil. in Fabrianen. *Fontis Baptiſmalis*, & Savonen. *Jurium Parochialium*.

Alia Supplementa Auctoris.

Baptizati ab Hæreticis materiam, & formam 47
debitam adhibentibus, nec ſub conditione iterato baptizari debent; Benedict. XIV. Conſtit. incip. *Jam inde* §. 3. & 5. Et concordant dicta ſupra ſub *n.* 11. *ad* 13.

Infantibus vero, de quibus dubium ſubeſt, 48
an fuerint, vel an rite fuerint baptizati, Baptiſmus miniſtrandus eſt ſub conditione; Idem *ibid.* §. 2.

* Baptiſmus cum conditione adjecta non 49
confertur abſque lethalis culpæ crimine, niſi prudens dubitandi ratio ſuppetat, an antea validus Baptiſmus collatus ſit; Idem *de Synodo diœceſ. lib.* 7. *cap.* 6. §. 3.

Nihil officit validitati Baptiſmi error pri- 50
vatus Baptizantis, dummodo in materia & forma nihil innovetur; *Ibid.* §. 9.

Articulus V.

Baptiſmus quo ad ejus ſubjectum, & diſpoſitiones in ſubjecto requiſitas.

1

Subjectum capax Baptiſmi eſt omnis, & ſolus homo, adhuc viator. *Eſt communis*. Unde nedum adulti, ſed etiam infantes vix nati ſunt capaces Baptiſmi. Eſt de Fide definitum in Concilio Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 12. & 13. *de Baptiſmo*, & in *cap. Firmiter, de ſumma Trinitate*, & in *cap. Majores* 3. *de Baptiſ-* 2
mo. Item capaces ſunt & baptizari debent furioſi & amentes a nativitate, qui nullis gaudent lucidis intervallis, quia iſti cenſentur 3
ejuſdem conditionis cum infantibus. Sic etiam furioſi, & amentes, qui ex ſana mente in furorem, & amentiam inciderunt, ſi pro tempore ſanæ mentis Baptiſmum petierint, vel voluntatem illum recipiendi ſenſibiliter exhibuerint, ſunt baptizandi, licet in furore, & amen-

Digitized by Google

4 tia contradicant. Si vero non petierint, nec
voluntatem exhibuerint illum recipiendi, non
ſunt baptizandi, ut colligitur *ex cap. Majores*
3. de Baptiſmo; Divus Thomas *tertia part. q.*
68. *artic.* 12. *in corpore*; Graffius *part.* 2. *lib.* 1.
cap. 4. *num.* 45. Suarez, Henriquez, Bonaci-
5 na, Layman, & alii paſſim. Sic etiam bapti-
zari debent monſtra ex viro, & muliere ge-
nita, & ſi conſtet ex geminatis partibus prin-
cipalibus corporis, duas habere animas, bis
6 ſunt baptizanda; Si vero dubitetur, an duas
habeant animas, ut v. g. ſi aliquod monſtrum
habeat duo capita cum uno pectore, aut duo
pectora ſub eodem capite, bis Baptiſmus con-
ferri debet, unus abſolute in illa parte, in
qua perfectius apparet caput, alius in altera
parte ſub hac conditione: *Si non es baptiza-*
7 *tus, vel ſi es capax, Ego te baptizo &c.* Si au-
tem monſtrum ſit genitum ex muliere, &
bruto, baptizari non debet, quia certum vi-
detur, quod non ſit homo, cum ad generatio-
nem hominis per omnes requiratur ſemen vi-
8 ri. Quod ſi monſtrum ſit genitum ex viro, &
bruto femella, baptizari debet ſub hac condi-
tione: *Si es capax, Ego te baptizo &c.* quia
probabiliter eſt homo, cum dubium ſit, an
ſemen fœminæ ad fœtum active concurrat.
9 In dubio vero, an ſit ex bruto maſculo, vel
ex viro, baptizari debet ſub hac conditione:
10 *Si homo es, Ego te baptizo &c.* Si detur ca-
ſus, quod infans non via ordinaria, & per
ſeminalem generationem, ſed miraculoſe for-
matus ex humana carne prodigioſe naſcatur,
ut accidiſſe *anno* 1330. *in Pago de Ulaslao pro-*
pe Dixmundam in Flandria authentice teſtan-
tur Ludovicus Bertrandus Loth in *reſolut. Theol.*
tr. 15. *art.* 1. & Franciſcus Bonæſpei cit. a Pa-
tre Columbano a Sancto Spiridione de Monte
Carmelo in quæſtione illa, *an miraculoſe for-*
matus ex humana carne haberet neceſſitatem Ba-
ptiſmi; Henno *tom.* 2. *tract. de Baptiſmo diſp.*
4. *q.* 1. *concl.* 1. *reſol.* 2. & la Croix *lib.* 6.
part. 1. *n.* 295. narrantes, quod quidam Ludo-
vicus Rouſſel ridens dolores uxoris ſuæ partu-
rientis, quaſi eos ſimularet, ex imprecatione
uxoris, & ultione Divina per novem menſes
ſenſit dolorem maximum, & tumorem in fe-
more dextro, quo tempore completo, inde ex-
ciſus fuit infans maſculus, qui nomen Patris
ſortitus eſt. Dato igitur caſu, talis infans eſ-
ſet baptizandus, non quidem ad delendum
peccatum originale, quod, ut habet Commu-
nis cum S. Thoma *apud Dicaſtill. diſt.* 2. *num.*
114. non contraxiſſet, quia non deſcendiſſet
ab Adamo per ordinariam, & ſeminalem ge-
nerationem, ſed ut charactere Baptiſmali ad-
ſcriberetur Eccleſiæ Chriſti, & propter glo-
riam conſequendam, juxta illud Joann. 3. *Niſi*
quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto
non poteſt intrare in regnum Dei. Vide *infra*
num. 68.
Filii parvuli quorumcumque infidelium ſive 11
nunquam baptizatorum, ſive jam baptizato-
rum, poſſunt valide baptizari invitis parenti-
bus; Et ratio eſt, quia ad valorem Baptiſ-
mi ex parte infantium non requiritur propria
diſpoſitio; *cap. Majores 3. de Baptiſmo.* Ne-
que obſtat ſuorum parentum contradictio, quia
infantes non baptizantur in Fide ſuorum pa-
rentum, ſed in Fide totius Eccleſiæ, ac ſe-
cundum voluntatem Chriſti; S. Auguſt. *Epiſt.*
23. *ad Bonifac.* S. Thom. 3. *part. q.* 69. *art.* 9.
& alii fere communiter. Filii parvuli Infide- 13
lium jam baptizatorum, ideſt Hæreticorum,
ſeu Apoſtatarum a Fide, nedum valide, ſed
etiam licite poſſunt baptizari invitis parenti-
bus, ſi ita velint legitimi Superiores Eccle-
ſiaſt. ut colligitur ex Conc. IV. Tolet. *c.* 56.
relato in cap. De Judæis 5. *diſt.* 45. & Laym.
lib. 5. *tr.* 2. *c.* 6. *num.* 11. dicit hoc eſſe cer-
tum, quia Hæretici Eccleſiæ Juriſdictioni ſub-
jecti ſunt, unde ſicut Eccleſia poteſt ipſos pa-
rentes cogere pœnis ad ſervandam Fidem, ita
poteſt ab ipſis filios eripere, & baptizare. Fi- 14
lii infidelium numquam baptizatorum ordina-
rie loquendo non poſſunt licite baptizari invi-
tis parentibus, etiam degentibus in ditionibus
Principum Chriſtianorum, ut colligitur *ex cap.*
de Judæis 5. *diſt.* 45. ex Conc. Tolet. IV. *c.* 15.
ubi *præcipit Sancta Synodus nemini deinceps ad*
credendum vim inferri, non enim tales inviti ſal-
vandi ſunt, ſed volentes, ut integra ſit forma
juſtitiæ. Item ex Divo Gregorio *lib.* 11. *Epiſt.*
15. *& lib.* 2. *cap.* 91. *Epiſt.* 52. Et ratio eſt,
quia filii Infidelium ante uſum rationis ſecun-
dum jus naturale ſunt ſub cura parentum; &
ideo contra juſtitiam naturalem eſſet, ſi tales
pueri invitis parentibus baptizarentur; Tum
quia, ut dicit Divus Th. 2. 2. *qu.* 10. *art.* 12.
eſſet etiam periculoſum taliter filios Infidelium ba-
ptizare, quia de facili ad infidelitatem redirent
propter naturalem affectionem ad parentes, &
ideo non habet hoc Eccleſiæ conſuetudo, quod fi-
lii Infidelium invitis parentibus baptizentur. 15
Immo Eccleſia hoc expreſſe prohibet, nam
Julius Tertius teſte Pignatell. *t.* 4. *conſ.* 192.
num. 51. impoſuit tali Baptizanti pœnam Su-
ſpenſionis, & mulctam 100. ducatorum. Hinc 16
etiam Sac. Cong. a Sinenſium Miſſionariis con-
ſulta, decreto, quod approbavit Innoc. X. ſta-
tuit,

Digitized by Google

tuit, ne invitis parentibus baptizarentur pueri
eorum; & quia Judæi cujuſdam puella Ave-
nione, ipſo inſcio, fuerat baptizata omnibus
Divini verbi Præconibus juſſit, ut declararent
eum, qui hoc facere temere præſumeret, præ-
ter peccatum mortale, quod committeret,
pœnæ pro Superioris arbitrio infligendæ fore
ſubjectum. Sic refert Lud. Bancel *t.* 1. *Moral.
S. Th. verb. Infidelitas*.
17 Fuit dictum, quod filii Infidelium non poſ-
ſunt licite baptizari invitis parentibus *ordina-
rie loquendo*, quia dantur aliqui caſus, in qui-
18 bus ipſis invitis poſſunt licite baptizari. Pri-
mo poteſt licite baptizari infans, ſi unus pa-
rens, ſive Mater, ſive Pater ſit converſus ad
Fidem, quia melior eſt conditio Fidelis, &
innocentis, ideoque præferenda; Habetur ex-
preſſe deciſum *in cap. Ex litteris* 2. *de conver-
ſione Infidelium*, & *cap. Judæi* 10. *cauſ.* 28.
19 *qu.* 1. Et hoc etiam extenditur ad Avum pa-
ternum, quippe qui in locum patris defuncti
ſucceſſit, unde ſi ipſe ſit converſus, & velit
infantes baptizari, poteſt licite baptizari in-
fans, ſicut teſtatur additio Navarri etiam Ma-
tre reluctante; *conſ.* 4. *de converſ. Infidel. edit.*
3. Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 6. *num.* 10. &
20 alii. Secundo poteſt licite baptizari infans
etiam utroque parente manente in infidelita-
te, quando unus conſentit in Baptiſmum fi-
lii, & non alter, quia præferenda eſt volun-
tas juſta injuſtæ; juſtior autem eſt voluntas
conſentientis, utpote favorabilior, & Fidei
Chriſtianæ, & ſaluti infantis; Bartholomæus
ab Angelo *de Baptiſmo* §. 3. Paſſerinus *de Ba-
ptiſmo cap.* 6. *num.* 20. Bonacina *de Baptiſmo
diſp.* 2. *q.* 2. *punct.* 6. *num.* 2. *verſ. reſpondeo* 5.
Roſignol. *de Baptiſmo q.* 3. *de ſubjecto art.* 1.
21 *ſect.* 5. *num.* 12. & alii. Tertio licite baptiza-
ri poteſt infans in articulo mortis conſtitutus,
quia talis extrema neceſſitas videtur præpon-
derare Juri, quod habent parentes in filios,
& tunc ceſſat periculum ſubverſionis; dum-
modo tamen baptizetur occulte, & non per
manifeſtam violentiam ad evitandam occaſio-
nem ſcandalorum, & aliorum incommodo-
rum; Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part.* D. Thomæ
diſp. 25. *ſect.* 3. *verſ. ex his autem*; Sotus *in*
4. *diſt.* 5. *q. unica art.* 7. Filliucius *tract.* 2.
c. 6. *qu.* 8. *num.* 144. Roſignol. *loc. cit. n.* 8.
22 & alii *communiter*. Et hoc idem poteſt dici
de filiis Infidelium perpetuo amentibus, alio-
quin ſpoliati eſſent omni ſpirituali remedio,
quando nulla ſpes eſt, quod ad proprium ra-
tionis uſum poſſint pervenire; Layman *loco*
23 *cit. num.* 10. Anaclet. & alii. Quarto ſi filii
Infidelium pervenerint ad uſum rationis, &
Baptiſmum petierint, poſſunt licite baptizari
invitis parentibus, quia filii rationis capaces
in iis, quæ ſpectant ad ſalutem animæ, ſunt
ſui Juris, & nullimode dependent a parenti-
bus; Sic Doctores communiter.

Quo ad diſpoſitiones requiſitas in ſubjecto 24
ad recipiendum Baptiſmum, dicimus quod li-
cet in infantibus ante uſum rationis, & in
perpetuo amentibus, nulla requiratur moralis
diſpoſitio tam ad valide, quam ad fructuoſe
recipiendum Baptiſmum, cum Fidem, aliam-
que diſpoſitionem in ipſis ob eorum incapaci-
tatem ſuppleat Chriſtus, & Eccleſia, ut col-
ligitur ex *cap. Parvuli* 74. ex *cap. Nihil* 76.
& *cap. Cum pro parvulis* 87. *cap. in Eccleſia*
140. & *cap. Mater Eccleſia* 139. *de conſecr. diſt.*
4. & eſt definitum *in cap. Majores* 3. *de Ba-
ptiſmo*, & Concil. Trid. *ſeſſ.* 7. *can.* 13. *de
Baptiſmo*; Tamen in adultis ad recipiendum
Baptiſmum valide, & fructuoſe ſimul requi-
runtur tres diſpoſitiones. Prima eſt conſenſus 25
voluntarius, quia Deus neminem invitum vult
ſuæ familiæ adſcribi, juxta illud *Prov.* 23. *Fi-
li, præbe mihi cor tuum*, & habetur *cap. Qui
ſincera* 3. & *cap. de Judæis* 5. *diſt.* 45. *& cap.
Majores* 3. *de Baptiſmo*, & *cap. Sicut Judæi* 9.
de Judæis, *& Saracenis*. Secunda eſt Fides, 26
quia *Marci ultimo* dicitur: *Qui crediderit*, *&
baptizatus fuerit*, *ſalvus erit*, *qui vero non cre-
diderit*, *condemnabitur*. *Ad Hebræos* 11. ſcribit
Paulus; *Sine Fide impoſſibile eſt placere Deo*,
*credere enim oportet accedentem ad Deum quia
eſt*, *& inquirentibus ſe remunerator ſit*. Unde
Actor. 8. Eunucho poſtulanti Baptiſmum re-
ſpondit Philippus: *Si credis ex toto corde*, *li-
cet*; & idem colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 6.
cap. 6. *&* 8. & ſufficit quod hæc Fides ſit
actualis, non enim eſt neceſſaria habitualis,
nam ante juſtificationem in Baptiſmo receptam
non datur in recipiente Fides habitualis, cum
ſimul dentur in effectu Baptizatis tres virtutes
Theologicæ. Tertia diſpoſitio neceſſaria in 27
adultis, qui cum originali habent etiam ali-
quod peccatum mortale perſonale, eſt pœni-
tentia, ſeu dolor peccatorum commiſſorum.
Eſt de Fide ex Actor. 2. *Pœnitentiam agite*,
*& baptizetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem
peccatorum*, & ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 6. *cap.* 6.
& ſeſſ. 14. *cap.* 1. ubi ſic habetur: *Fuit pœ-
nitentia univerſis hominibus*, *qui ſe mortali ali-
quo peccato inquinaſſent*, *quovis tempore ad gra-
tiam*, *& juſtitiam aſſequendam neceſſaria*, *illis
etiam*, *qui Baptiſmi Sacramento ablui petiviſ-
ſent*; qui dolor peccatorum ſufficit, quod ſit

Aa 2 attri-

Digitized by Google

attritio ſupernaturalis, ut docet Scotus *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 5. & Doctores communiter cum S. Thoma *qu.* 68. *art.* 4. *& q.* 79. *art.* 3. *ad* 2.

Nota ex editione Rom. an. 1767.

☞ Diſpoſitiones adultorum, qui Sacro lavacro mergi exoptant, traduntur a Trident. *ſeſſ.* 6. *de Juſtific. cap.* 6. ubi præter fidem, & timorem, ſeu attritionem, qua utiliter concutiuntur, *ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe convertendo, in ſpem eriguntur*, inquit, *fidentes Deum ſibi propitium fore; illumque, tamquam omnis juſtitiæ fontem, diligere incipiunt: ac propterea moventur adverſus peccata per odium aliquod, & deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agi oportet; denique dum proponunt ſuſcipere Baptiſmum, inchoare novam vitam, & ſervare divina mandata.* ☜

28 Non requiritur tamen in ipſis baptizandis exterior peccatorum confeſſio, ut docet S. Bonaventura *in* 4. *diſt.* 16. *part.* 1. *art.* 1. *q.* 2. & S. Ambroſius *lib.* 3. *de Sacrament. c.* 2. his verbis: *Etiamſi non confiteatur* (*exterius*) *peccatum qui venit ad Baptiſmum, tamen hoc ipſo implet confeſſionem omnium peccatorum, quod baptizari petit, ut juſtificetur, hoc eſt, ut a culpa ad gratiam redeat.* Et S. Thomas *q.* 68. *art.* 6. *Duplex eſt peccatorum confeſſio; una interior, quæ fit Deo, & talis confeſſio peccatorum requiritur ante Baptiſmum, ut ſcilicet homo ſua peccata recogitans de eis doleat, non enim poteſt inchoare novam vitam, niſi pœniteat veteris vitæ. Alia eſt peccatorum confeſſio exterior, quæ fit Sacerdoti, & talis confeſſio non requiritur ante Baptiſmum, quia pertinet ad Sacramentum Pœnitentiæ.*

29 Ad valide autem recipiendum Baptiſmum in adultis ratione utentibus, requiritur ſolummodo prima diſpoſitio, ſcilicet conſenſus voluntarius, ſive ſit actualis, ſive virtualis, ſive etiam habitualis, ideſt voluntas, ſeu intentio habita, & non retractata, unde ratione habitæ voluntatis, ſeu intentionis non retractatæ recipiendi Baptiſmum, poſſunt etiam valide baptizari amentes, dormientes, & ebrii. Habetur expreſſe definitum *in cap. Majores* 3. *de Baptiſmo* §. *Item quæritur, & cap. de Judæis* 5. *diſt.* 45.

30 Immo ſufficit ad valide recipiendum Baptiſmum quilibet conſenſus voluntarius, licet cum involuntario mixtus ſit, videlicet vi aut metu quocumque extortus, ſeu præſtitus ob perverſum finem v. g. propter flagitium patrandum, propter Principis favorem, vel lucrum temporale conſequendum, *cit. c. Majores*, ubi Innocent. III. ſic præciſe definit: *Is qui terroribus, atque ſuppliciis violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptiſmi ſuſcipit Sacramentum, talis* (*ſicut & is qui ficte ad Baptiſmum accedit*) *characterem ſuſcipit Chriſtianitatis impreſſum; & ipſe tamquam conditionaliter volens, licet abſolute non velit, cogendus eſt ad obſervantiam Fidei Chriſtianæ*, in quo caſu dicit Pontifex debet intelligi Decretum Conc. Toletani IV. *c.* 56. *in Canone de Judæis* 5. *diſt.* 45. ubi ſic dicitur; *Qui autem ad Chriſtianitatem coacti ſunt venire ... oportet, ut Fidem, quam etiam vi, vel neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blaſphemetur; & Fides, quam ſuſceperunt, vilis, & contemptibilis habeatur.* Unde S. Th. *in* 4. *diſt.* 6. *qu.* 1. *art.* 2. *quæſtiunc.* 3. *in corpore*, ſic concludit: *Si autem ſit coactio inducens ſicut minis, vel flagellis, ita quod baptizatus potius eligat Baptiſmum ſuſcipere quam talia pati; tunc ſuſcipit Sacramentum, ſed non rem Sacramenti.* ☜ Dandus eſt Baptiſmus moribundo ſenſibus deſtituto, quando unicus teſtis, etiam infidelis, affirmat, eum petiiſſe Baptiſmum, eodem modo quo adeſt obligatio abſolvendi publicum peccatorem in extremis degentem, qui ſigna doloris oſtendere non poteſt, unico tantum teſte teſtimonium ferente ea manifeſtaſſe; eſt enim par ratio in utroque caſu, immo major in baptizando, nam in Baptiſmo actus ſuſcipientis illum non ſunt materia Sacramenti, ſicut in Confeſſione. Unde æquius dubitari poteſt, an impendi poſſit abſolutio pœnitenti nulla ſigna doloris oſtendenti, quantumvis teſtis affirmet illa tradidiſſe, quam dubitari queat, an baptizari poſſit, qui Baptiſmum de præſenti non petit, dum adſit teſtis affirmans illud petiviſſe. Quapropter omnes Doctores affirmantes poſſe pœnitentem abſolvi, teſtificante alio ſigna doloris manifeſtaſſe, tenentur fateri poſſe adultum baptizari, teſte affirmante Baptiſmum ab illo poſtulatum fuiſſe. Ita Zambranus *de Baptiſmo cap.* 1. accedente Jo. Sancio *in ſelect. diſp.* 44. *n.* 39. & Reginaldo *in Praxi tom.* 1. *l.* 8. *c.* 3. *n.* 8. Jo. Sancius *loc. cit. n.* 40. ſubjungit; quod ſi dubitetur, ſitne mortuus adultus, vel non, adhuc baptizandus ſit *ex cap. de quibus, de Baptiſmo*. Et hinc oritur inſtructio baptizandi ſub conditione ex quocunque capite oriatur dubitatio, cum ratione dubii licite fiant quæ alias non fierent, ut notat Gloſſa *ibi*.

Immo

Digitized by Google

Immo etſi teſtis dubitet, petierit, necne, adultus Baptiſmum, ſub conditione baptizandus eſt; cum undequaque oriatur ambiguitas, appoſita conditione ſit vincenda. Præterea ſi poſt petitionem Baptiſmi, ſe jam nolle illud dicat adultus, dubitetur tamen, præſertim a Medicis, ex phreneſis læſione an renuat baptizari, ſub conditione baptizandus eſt, ut docet Henriquez *lib.* 2. *c.* 24. *n.* 4. Item ſi dubitetur de veritate teſtis, an verum dicat, vel non de expoſtulato Baptiſmo, ſub conditione erit baptizandus; aut ſi audientes non recordentur ſatis, an teſtis aſſeruerit expoſtulatum eſſe, vel non Baptiſmum, nec compareat teſtis, a quo ſciſcitentur, ſub conditione erit miniſtrandum. Hæc Sancius, quem vide.

Si parentes infantem ſurdum, cœcum, & mutum non baptizaſſent, non poſſet poſtea adultus baptizari; tum quia non eſſet capax conſenſus, qui in adultis requiritur; tum quia poſſet habere aliquem obicem reſpectu gratiæ Sacramentalis; Ochagavia *de Sacram. tract. unico de Bapt. qu.* 18. *n.* 5. Diana *part.* 9. *tr.* 6. *reſol.* 2. Surdus autem, & mutus, qui videns alios baptizari, ut accidit in terris infidelium novi Orbis, teſte Lopez *in Inſtruct. conſc. part.* 1. *cap.* 12. ſurdus, inquam, & mutus talis, qui videns alios baptizari ſe immiſceat cum illis ad ſuſcipiendum Baptiſmum, petens ſuo modo etiam ipſe Baptiſmum, ſi deprehenderetur ex ſignis, atque indiciis ſufficienter inſtructus, ſignaque contritionis tundendo pectus vel aliter oſtenderet, poſſet baptizari. Sed ſi facile poſſet adiri Epiſcopus, ejus judicium eſſet expectandum. Ita docet Lopez *loc. cit.* & Epiſcopus Moſcoſo *in ſumma tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 7.

31 Aliæ vero duæ diſpoſitiones, ſcilicet Fides, & dolor de peccatis, oon requiruntur ad recipiendum Baptiſmum valide, ſed ſolum ad recipiendum fructuoſe, nempe cum effectu Gra-
32 tiæ; Unde ſi quis adultus ſine actu Fidei, & doloris de peccatis commiſſis Baptiſmum ſuſciperet, valide eum ſuſciperet, quia cheracterem reciperet, non tamen fructuoſe, quia non reciperet gratiam, & cæteros effectus ex illa pendentes; Habetur clare *in c. Sicut* 151. *de conſecr. diſt.* 4. §. 1. ex iſtis præciſis verbis S. Auguſtini: *Non intereſt cum de Sacramenti integritate, & ſanctitate tractatur, quid credat, & quali Fide imbutus ſit ille, qui accipit Sacramentum; Intereſt quidem plurimum ad ſalutis viam, ſed ad Sacramenti quæſtionem nihil intereſt. Item manifeſtum eſt fieri poſſe, ut Fide non integra integrum quoque maneat Sacramentum Baptiſmi*, & expreſſe habetur ex *cit. c. Majores* 3. *de Baptiſmo*, ibi: *Sicut & is, qui ficte ad Baptiſmum accedit, characterem ſuſcipit Chriſtianitatis impreſſum*. Recedente ve- 33
ro fictione, ideſt poſito actu Fidei, & doloris, tum gratiam, & cæteros effectus reciperet abſque reiteratione Baptiſmi ex vi præteriti Baptiſmi recepti ſine Fide, & dolore de peccatis, quia Sacramentum irreiterabile non debet carere ſuo fructu recedente fictione recipientis, ideſt adveniente vera Fide, & vero dolore de peccatis commiſſis. Habetur expreſſe *in c. Tunc valere incipit* 42. *de conſecr. diſt.* 4. ex iſtis verbis S. Aug. *Tunc valere incipit ad ſalutem Baptiſmus, cum illa fictio veraci confeſſione receſſerit, quæ corde in malitia, vel ſacrilegio perſeverante, peccatorum abolitionem non ſinebat fieri*. Et idem de Hæreticis, qui 34
baptizati in Hæreſi recipiunt valide Baptiſmum, & recedente fictione, ideſt abjurata Hæreſi, per converſionem ad veram Fidem recipiunt ſtatim gratiam, & virtutem Spiritus Sancti, habetur clare *in c. Quamvis, de conſecr. diſt.* 4. ibi: *Quamvis unum Baptiſma ſit & Hæreticorum, eorum ſcilicet, qui in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizant, & Eccleſiæ Catholicæ, tamen qui foris Eccleſiam baptizantur non ſumunt Baptiſmum ad ſalutem, ſed ad perniciem; habentes nimirum formam Sacramenti, virtutem autem ejus abnegantes; & ideo eos Eccleſia non rebaptizat, quia in nomine Trinitatis baptizati ſunt, & ipſa eſt perfecta forma Sacramenti. Ideo cum reverſi fuerint, accipiunt virtutem Spiritus Sancti, quam qui foris Eccleſiam baptizantur nondum habent*. Unde S. Thom. *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *art.* 2. *ad* 2. ſic ait: *Baptiſmus recedente fictione habet illum effectum, quem prius habuiſſet, ſi fictio non fuiſſet; & ideo peccata præcedentia Baptiſmus remittit; & quo ad culpam, & quo ad pœnam; ſed peccata ſequentia remittuntur virtute contritionis, quæ fictionem amovet, quantum ad culpam, ſed non quantum ad pœnam totaliter*. Sic etiam Scotus *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 5. & alii communiter juxta Trid. *ſeſſ.* 6. *c.* 14. & *ſeſſ.* 7. *Canone* 10. Cum quis animo ficto accedit ad Baptiſmum, videns ſcilicet, & ſciens ſe accedere in peccato mortali, vel cum ignorantia craſſa vincibili ſuſcipit Baptiſmum, qui dicitur fictus proprie talis, & novum ſacrilegii peccatum committit; fictio non remittitur per Baptiſmum, ſed per pœnitentiam in ordine ad claves, atque adeo neceſſario eſt in confeſſione explicanda. Omnia autem peccata ante Baptiſmum commiſſa, & omnia e-

Digitized by Google

tiem, quæ in ipſa Baptiſmi ſuſceptione perpetrantur, ſive ſint ſacrilegia contra Baptiſmum, ſive non, delentur recedente fictione per Baptiſmum, etiamſi ficte baptizatus nullam prorſus attritionem habuiſſet in ipſo Baptiſmo, ac proinde non ſunt, recedente fictione, in confeſſione explicanda. Denique peccata poſt Baptiſmum commiſſa, recedente fictione, remittuntur per pœnitentiam in ordine ad claves Eccleſiæ; ideoque quamdiu in confeſſione non aperiuntur, requiritur contritio ed tollendam fictionem, & effectum Baptiſmi conſequendum; Cabrera *de Sacram. qu. 69. art.* 10. *diſp.* 2. §. 2. 3. 4. & 5. Sylvius *in 3. part. q. 69. art.* 10. Jo. de la Cruz *in Direct. conſc. p.* 2. *de Bapt. qu.* 4. *dub.* 4. *concl.* 2. Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tr.* 5. *diffic.* 20. & Nugnus *in* 3. *part. tom.* 1. *qu.* 69. *art.* 10. *dub.* 2.

35 Filii expoſiti quando, & quomodo debeant
baptizari? Vide verb. *Expoſiti Filii*.

Supplementa Auctoris.

36 Baptiſmus conferri debet filiis mulierum
Chriſtianarum ex Turcerum contubernio genitis, quando eorum vitæ periculum imminere
videtur, admonitis tamen matribus, ut ſi convelnerint, ipſos in Chriſtiana Religione edu-
37 care ſedulo curent. Pro aliis autem extra tale periculum exiſtentibus hortantur Eccleſiæ
Miniſtri, ut invocato cum gemitibus lumine
Spiritus Sancti, juxta illius ductum, & pru-
38 dentiæ ſuæ dictamina, ſe gerant. Et ſi eos ad
Baptiſmum admitti poſſe crediderint, debent
eorum matres ſerio monere de obligatione
eos educendi in Religione Chriſtiana; Benedictus XIV. tom. 1. Conſt. 89. incip. *Inter
omnigenas* §. 8.

39 Infantes nati ex Patre, & Matre Græcis,
ritu Græco, niſi aliter parentes, accedente
Ordinarii conſenſu, voluerint, baptizari de-
40 bent. Nati vero ex Petre Latino, & Matre
Græca, latinis ſunt cæremoniis baptizandi;
41 Si autem Pater ſit Græcus & Mater Latine,
liberum erit eidem Patri, ut proles, vel ritu
Græco baptizetur, vel etiem ritu Latino, ſi
uxor Latina prævaluerit, ideſt ſi in gratiam
uxoris Latinæ, conſenſerit Græcus Pater, ut
Latino ritu baptizetur; Idem Conſt. 57. in-
42 cip. *Et ſi* §. 2. *num.* 8. 9. & 10. Baptiſmus
Græcorum filiis collatus in caſu neceſſitatis
ritu letino, non imponit obligetionem ſequendi ritum latinum; Idem Conſt. 87. incip. *Demandatam* §. 18.

Baptiſmus infidelium filiis ſine conſenſu pa- 43
rentum conferre, eſt contra juſtitiem, & contra Eccleſiæ conſuetudinem; Idem tom. 2.
Conſt. 28. incip. *Poſtremo menſe*, §. 4. Limi- 44
ta ſi in extremo mortis diſcrimine reperiantur; Idem *ib.* §. 8. Item ſi a perentibus pro- 45
jecti, & deſtituti inveniantur; Idem *ib.* §. 9.
Alterutro tamen parente conſentiente, quam- 46
vis patriæ poteſtetis jura matri non competant, baptizari poſſunt; Idem *ib.* §. 13. & 16.
Item ſi Avus Nepotes ed Baptiſmum offeret, 47
patre, & matre invitis; Idem *ib.* §. 17.

Baptiſmus conferri non debet infidelium fi- 48
liis, quos Chriſtiana educatione frendandos
fore, & infidelitatem parentum ſequuturos eſſe dignoſcatur; Idem *ibid.* §. 23. Item Ba- 49
ptiſmus conferri non debet infidelium filiis,
qui a parentibus offeruntur, non ut originalis
culpa ex eorum anime deleatur, ſed ut a malignis ſpiritibus, vel morbo eliquo liberentur;
Idem *ibid.* §. 19. Quod intellige ubi infans 50
in parentum infidelium poteſtatem rediturus
in eorum infidelitate educandus fore dignoſcatur, ſed ſi perverſionis periculum abſit, tunc
habita potius ratione intentionis Eccleſiæ ejuſque Miniſtri, quam voluntatis parentum infidelium, ex ſententia Sancti Auguſtini baptizandus eſt; Idem *ib.* §. 24.

Baptiſmus infantibus collatus ſine conſenſu 51
parentum, quamvis illicitus, validus tamen
cenſendus eſt ex ſententia S. Auguſtini, &
Decreto Congregationis S. Officii *ſub die 3. Martii 1633. 30. Martii 1638. 23. Decemb. 1698. & 8. Martii 1708.* Idem *ibid.* §. 26. & 27.
Baptizens illicite, & abſque conſenſu paren- 52
tum, infidelium filios puniendus eſt; Idem
ibid. §. 31.

Baptiſmus adulto conferri non debet, niſi 53
antea inſtructus fuerit in Myſteriis Fidei, quæ
ſunt neceſſaria neceſſitate medii; Idem *ibid.*
§. 41. Baptiſmus enim ſine baptizati adulti 54
voluntate collatus, eſt invalidus; Ideoque in
adultis voluntas eſt inveſtiganda; Idem *ibid.*
§. 43. & 44. Baptiſmum ſi quis neutra vo- 55
luntate ſuſceperit, ideſt neque volens, neque
nolens, non erit valide baptizatus; Idem *ib.*
§. 47. & 48.

Si Baptiſmus violenter, atque animo palam 56
contrario ſuſcipiatur, tunc adultus ſic baptizatus eſt caute, & ſerio examinandus, nec facile credendus, ubi reſponderit ſe baptizatum non libere, ſed invite, etiemſi cum juramento deponat, niſi hoc idem comprobent adjuncta plurima, & circumſtantiæ antecedentes, concomitantes, & ſubſequentes, & ez quidem

mo-

57 momenti ſint ineluctabilis, & inconcuſſi. Quod
ſi ex dictis clariſſime conſtet nullam prorſus
habuiſſe voluntatem, aut intentionem reci-
piendi Baptiſmum, tunc hortandus eſt, ut ri-
te id faciat, quod jam irrito fecit, & ſuſci-
piat abſolute, ac libere ſacramentum, & ſi
adhuc obſtinate repugnet, eſt remittendus.
58 Si autem res in dubio ſit, nec intelligi poſ-
ſit, an defuerit intentio, an ſufficiens fuerit
necne, adultus tunc detinendus, baptizanduſ-
59 que ſub conditione. Item quoties de Baptiſmi
validitate, ſive in jure ſive in facto, dubite-
tur, adultus ſub conditione iterum baptizari
debet; Idem *ib.* §. 48. 49. 50. & 52.
60 Baptiſmus valide in febris ardore, inſania,
ſomno vel furore, confertur iis, qui ante præ-
61 miſſa illum poſtularunt; Idem *ib.* §. 46. Ba-
ptiſmus ab adulto ſuſceptus animo ſuſcipiendi
lavacrum tamquam Eccleſiæ Chriſtianæ pro-
prium; erit validus; Idem *ibid.* §. 45.
62 Baptiſmi collatio, unius teſtimonio com-
probatur, ſi tamen eum probatæ fidei eſſe con-
63 ſtet; Idem *ibid.* §. 31. Non creditur autem
chartulæ anonymæ, cum qua infantes aliquan-
do projecti reperiuntur; tunc enim tales infan-
64 tes baptizandi ſunt ſub conditione. Si autem
ſchedula habeat certitudinem, ex quo ejus
ſcriptor ſit notus, ac fide dignus, tunc infan-
tes habendi ſunt ut baptizati, & nequidem
baptizandi ſunt ſub conditione; Idem *ibid.*
cit. §. 31. Vide verb. *Expoſiti Filii*, ubi ad
id datur Decretum Sac. Congreg. Concil. 15.
☞ *Januar.* 1724. At puer inter Chriſtianos natus,
poſtea a Turcis captus, & inter eos educa-
tus, ſi factus grandior ad Chriſtianos redeat,
ſitque de ſuſcepto Baptiſmo dubius, eſt ſub
conditione baptizandus. Nam licet ea ætate
credatur captus, in qua debuerit eſſe baptiza-
tus: tamen hoc non conſtat niſi ex teſtibus
infidelibus, qui hoc dicere potuerunt, ut hic
puer poſtea a Chriſtianis captus non baptiza-
retur; neque hi teſtes ſunt fide digni, etiam-
ſi aſſeverent illum eſſe baptizatum. Ita in
ſpecie docet celebris Gloſſa *in cap. Cum ita-
que, de Conſecr. diſt. 4. verb. Qui teſtimonio*,
ubi ait: *hoc caſu tantum credendum eſſe Chri-
ſtiano, & non Pagano vel Judæo teſtificanti*,
quam ſequitur Jo. Sancius *in Selectis diſp.* 34.
num. 8. ☜
65 Baptizandus non eſt Infans in utero matris,
ſi nulla ejus pars aqua perfundi poſſit; & Ba-
ptiſmus ſic collatus non prodeſt; Idem *de Sy-
66 nodo Diœc. lib.* 7. *cap.* 5. *num.* 1. Si infans in
utero poſſit in aliqua ſui parte immediate ali-
quo modo tangi, aut aliqua ejus pars ex ute-
ro prodierit, poterit in periculo mortis bapti-
zari, rebaptizandus ſub conditione, niſi pars
prodiens fuerit caput, aut alia ex principa-
lioribus; Idem *ibid. a n.* 2. *ad* 10. plura ad
rem ſcite & erudite ſuo more adducens.
Alia ad rem, vide verb. *Infantes*. 67

Additiones ex aliena manu.

Plura de Baptiſmo *ſeptem articulis* congeſſit 68
Auctor, quæ vel non plane explicata, vel ma-
gis receptis opinionibus contraria videri for-
taſſis poſſunt. Nos brevitati ſtudentes, quoad
prima Lectorem amandamus ad eos, qui ube-
res tractatus de Baptiſmo conſcripſere; quoad
cætera vero contenti fuimus pauca verba un-
cinulis concluſa ſuis in locis addidiſſe. Hic
tantum adjicimus (quoad ea, quæ profert
Auctor *art.* 5. *n.* 7. & 8.) monſtrum genitum
ex muliere & bruto, tum etiam ex viro &
bruto femella, quod Auctor *ibi* poſſibile po-
nit, per nos *impoſſibile* prædicari. *Pueriliter*
etiam aſſertum cenſemus factum illud *ibid.* ſub
n. 10. relatum, quod Auctor *authentice* teſta-
tum a pluribus Scriptoribus *ibid. citat.* pro-
nunciat. Reſtat, ut quod anno Dom. 1747.
a SS. P. N. Benedicto XIV. ſuper Baptiſmi
adminiſtratione decretum eſt, hic copioſius
ſubnectamus.

Auctor ſane in ſuis *Supplementis ad art.* 5. 69
a n. 43. *ad* 64. de Judæorum, ſive Infantium,
ſive Adultorum Baptiſmo iis contra parentum
ſive adultorum ipſorum voluntatem collato lo-
cutus eſt juxta eam, quam Benedictus XIV.
anno ſupradicto die 27. Febr. decretalem Epi-
ſtolam Archiepiſcopo Tarſenſi direxit ſuper
hac re incip. *Poſtremo menſe*, in ejus Bullario
tom. 2. *a pag.* 186. *ad* 237., in qua hæc con-
tinentur.

Cum Antonius quidam Vivianus domum 70
Hebrææ ingreſſus tres ejus filias, quarum ma-
jor 12. annos non excedebat, baptizaſſet, con-
ſultus Pontifex fuit a præfato Archiepiſcopo,
Romæ Viceſgerente, de hoc Viviani facino-
re, & de baptizatarum puellarum educatione;
Bened. XIV. *epiſt.* Poſtremo menſe *n.* 1.

Quoniam facta hujuſmodi frequenter au- 71
diuntur: *ibidem num.* 2. ideo illis proſpecturus
materiam dividit Pontifex in duas partes, in
quarum prima diſcuſſurus ſit, an invitis pa-
rentibus Hebræi infantes baptizari licite poſ-
ſint? Quando id liceat? Cum non liceat, ſit
ne ratus, an irritus Baptiſmus impertitus?
Quid in praxi obſervandum? Et quomodo col-
latio Baptiſmi ſit probanda? In altera vero

Digitized by Google

de Adultorum Baptiſmate loquuturus; *ibidem*
num. 3.

72 Quoad infantes Hebræorum, adductis DD.
opinionibus, negat, eos poſſe reluctantibus
parentibus baptizari; *ibid. n.* 4. 5. & 6. At
73 varios excipit caſus. 1. Si ii ſunt in mortis
extremo diſcrimine conſtituti. 2. Si a parentibus projecti deſtitutique inveniantur; *ibid.*
74 *num.* 8. 3. Si expoſiti, etiamſi repetantur poſtea a genitoribus, qui eo caſu patriam amit-
75 tunt poteſtatem; *ib. n.* 9. Hic obiter, & qui
76 vere expoſiti dicantur; *ib. num.* 12. & quam
77 ſervitutem Hebræi ſerviant; *ibid. num.* 11. &
quare in ditione Eccleſiaſtica habitare permittantur; *ib. n.* 12. & 13. Pontifex ſapientiſſime ſuo more explicat.

78 Tranſit deinde ad Tutores, quorum deficientibus parentibus, conſenſum ad Infantium
79 Baptiſmum requiri; *ib. n.* 14. & ſi eorum Pater Chriſtianus fiat, Matris diſſenſum non of-
80 ficere; *ib. n.* 15. & viceverſa nec diſſenſum Patris attendendum, ſi Mater Chriſtiana con-
81 ſentiat, exponit, *ib. n.* 16. immo nec diſſenſum Matris, ſi mortuo jam Patre, avus paternus nepotem baptizari permittat; *ibidem num.* 17.

82 Si Pater filios Chriſtianos fieri velit, poſtmodum vero eum pœniteat, poterunt, ſi infantes, baptizari, ſi adulti, catechizari, ut eorum voluntas exploretur; *ib. n.* 18.

83 Infidelium filii a parentibus ob ſuperſtitionem aliquam ſacro Lavacro mundari permiſſi, non ut Chriſtiani fiant, non ideo haud
84 regenerantur; *ib. n.* 19. quidquid ſenſerit Synodus anno 1148. ſub Patriarcha Luca habi-
85 ta; *ib. num.* 20. In praxi vero non licet eos
baptizare, ſi in parentum infidelium poteſtate ſint relinquendi, ſecluſo tamen mortis imminentis articulo; *ib. a n.* 21. *ad* 24.

86 Baptiſmus Hebræis infantibus impertitus licet illicite, ratus ille erit, non obſtante ſingulari Durandi opinione; *ib. n.* 26. & 27.

87 Hebræorum infantes illicite baptizati, e manu parentum ſunt recuperandi, & a Chriſtianis educandi; & ſi poſtea a Fide deſciverint,
88 pœnis coercendi; *ib. num.* 28. & 29. Nec attendenda Calderini opinio, qui exiſtimavit, eos parentibus ſub cautione reſtituendos; *ib. num.* 29. & 30.

89 Qui illicite Hebræorum infantes baptizavit, quod id fecerit quod Eccleſia vetat, Judicis
90 arbitrio erit puniendus. Baptiſmati autem comprobando, unius ſufficit teſtimonium, ſi teſti fides prudenter adhiberi poſſit, aut ſi idem teſtetur, qui baptizavit; *ib. n.* 31.

Hæc quoad infantes: quoad adultos vero, 91
qui regulariter tales ſunt cenſendi ſeptennio expleto; *ib. n.* 32. iis petentibus Baptiſmus 92
non eſt denegandus, ſi de eorum perfecto ratiocinii uſu non dubitetur; alias Sacramentum 93
eſſet differendum, & petentes retinendi, & inſtruendi; *ib. n.* 33. 34. & 35. & parentum 94
conſenſus non attenditur; *ibid. num.* 36. & 37.
Iis non obſtantibus, quæ a Carolo Magno Im- 95
per., & a Siſebuto Hiſpaniæ Rege facta ſunt, quorum is Saxones idolatras, hic Hebræos vi ad Baptiſmum recipiendum compulere; *ibid. n.* 38. & 39. Nam ad hoc, qui Fidelis num- 96
quam fuit, vi numquam erit compellendus; *ib. n.* 40. Sed adultus tantum recipiendus, qui 97
petat, & idoneus inveniatur, *ib. n.* 41.

Tandem inquirit Pontifex, quid dicendum 98
de adultis, quibus non petentibus Baptiſmus impertitus ſit? Eos quidem retineri oportere ait, inquirere a quo, & quomodo fuerint baptizati, & inſtruere; *ib. n.* 42. Si vero diſ- 99
ſentiiſſe ex probationibus comperiantur, non obſtante Gloſſa in *Can. ſolet, de Conſecr. diſt.* 100
4. invalidum declarandum erit juxta S. Thomam Baptiſma iis collatum; *ib. n.* 43. Quare debent interrogari, quo animo non poſtulatum acceperint Sacramentum; *ibid. num.* 44.
Si enim voluntate lavacrum Eccleſiæ proprium 101
accipiendi, erit validum; *ib. num.* 45. Idem 102
dicendum, ſi nulla præſenti voluntate id faciendi, ſed antecedenti tantum, non retractata; *ib. num.* 46. Si vero vultu compoſito, 103
at mente alieniſſima acceſſerint, ac ideo neutra voluntate, invalidum erit; *ibid. num.* 47.
& 48. Tandem ſi adultus ad Baptiſmum vi 104
adigatur, & licet vi adactus, tamen accedat, valide baptizatur; ſi ipſi reluctanti Ba- 105
ptiſmus adminiſtretur, erit invalidus; *ibidem num.* 49.

Ut autem probetur voluntas adulti quæ fuerit, cum Baptiſmum ſuſcepit, is primo eſt au- 106
diendus, non tamen credendus, niſi ejus dicta comprobent circumſtantiæ; *ibid. num.* 50.
Ex quibus ſi evincatur nullam ei fuiſſe vo- 107
luntatem, hortandus eſt, ut rite ſuſcipiat Sacramentum; ſi nolit, remittendus. In dubio 108
vero erit baptizandus ſub conditione juxta S. Thomam: *ib. num.* 51. Et taliter baptiza- 109
tus tenebitur Chriſtianam Fidem obſervare; *ib. num.* 52.

Hic Pontifex, antequam Epiſtolæ finem im- 110
ponat, alia dubia circa hanc materiam ſolvere opportunum exiſtimat; *ib. n.* 53.

Cum a vico ſit evocandus Hebræus, Chri- 111
ſtianiſque tradendus, qui nuncio haud dubio dela-

Digitized by Google

delatus eſt deſiderare Baptiſma, quandonam
hæc denunciatio minime dubia erit habenda?
112 *ibid. n.* 54. Reſp. Licet unus teſtis regulariter
non ſufficiat, hoc tamen varias habet limita-
tiones, recipieturque in caſu noſtro teſtis ſi-
ve vir, ſive mulier, claris ſuffultus indiciis,
113 & conjecturis, *ib. num.* 55. Dummodo ſit no-
114 tæ probitatis & fidei. Oportet deinde teſtem
vel teſtes examinare, & ſi duo in omnibus
concordent, Hebræus erit ad Catechumeno-
115 rum domum evocandus; ſin minus, Judex
Hebræi voluntatem explorabit, ut vel ad vi-
cum remittat, vel ad Catechumenos aman-
det; *ib. num.* 56. Hoc decretum eſt a Congre-
gatione S. Officii ann. 1727. Benedicto XIII.
approbante; *ib. n.* 57.
116 Altera quæſtio pertinet ad Sponſas, & Con-
juges ab eorum viris Fidei oblatis Chriſtia-
117 næ. Notandum autem primo, ſtatim ac vir
S. Lavacro inunctus ad ſecundas nuptias tran-
ſit, primum ſolvi matrimonium cum Hebræa
non baptizata, licet de hac ab aliquibus du-
bitetur, an ideo libera evadat; *ib. n.* 58. 2.
118 Notandum, apud Hebræos Sponſum in Spon-
ſam auctoritatem majorem habere quam apud
Chriſtianos; *ib. n.* 59. Ideo Hebræorum nulla
119 querela eſt, ſi Sponſus aut vir, Sponſam vel
120 mulierem ad fidem offerat, & hæc oblatio
non erit ab Eccleſia rejicienda; *ib. num.* 58.
& 59. Conqueruntur autem Hebræi, aliquan-
121 do fictitia eſſe Sponſalia, ut poſſit quis vir-
ginem apud nos ducere, quam apud eos num-
122 quam fortaſſe duxiſſet; *ib. n.* 60. & per hoc
duram exiſtimant virginis e vico extractio-
nem, & in domo Catechumenorum per qua-
draginta dies detentionem; *ib.*
123 Hic Pontifex ſuam Eccleſiaſticam eruditio-
nem oſtendit; de Hebræorum Sponſalibus tam
ex eorum Scriptoribus, quam ex Rabbinorum
dictis differens; decernitque, ſi de contractis
Sponſalibus ea argumenta adſint, quæ apud
Chriſtifideles ſufficiant, virginem eſſe evocan-
124 dam, & explorandam. Si vero probationes
etiam apud Hebræos contracta Sponſalia evin-
cant, tunc ſtatim domui Catechumenorum
Præpoſitis eſſe tradendam. Vide *ibidem a*
num. 61. *ad* 70.
125 Suppoſitis tandem Hebræorum fraudibus, qui
Hebræum Chriſtianam fidem amplecti cupien-
tem alio mittunt, deſponſatam virginem al-
teri matrimonio conjungunt, ſponſalium pro-
126 bationes, occultant vigilantem Eccleſiaſticum
Judicem eſſe oportere, ac pœnis etiam He-
bræos in officio ab eo continendos, ſedulo in-
culcant; *ib. n.* 71.

Hæc ſunt, quæ ab hac Decretali Epiſtola extraxiſſe opus fuerat, ut de Baptiſmo tractationi coronis imponeretur.

Articulus VI.

Baptiſmus quo ad tempus, locum, & Cæremonias.

Baptiſmus eſt ab omnibus ſuſcipiendus quam 1
primum; *Clemens I. Epiſtola* 4. ibi: *om-*
nibus ergo feſtinandum eſt ſine mora renaſci
Deo. Unde licet olim Baptiſmus differendus 2
eſſet pro puero nato uſque ad Paſcha, vel
Pentecoſtem, ſi nullum adeſſet periculum, ex
Concil. Colon. 3. *tit. Cenſuræ cap.* 14. Concil.
Antiſiodor. *c.* 18. *cap. Venerabilis*, & *cap. Duo*
tempora, *de conſecrat. diſt.* 4. Tamen nunc da- 3
ri poteſt Baptiſmus parvulis ſtatim, ac nati
ſunt; Conc. Trid. *ſeſſ.* 5. *in decreto de peccato*
Originali c. 4. Et in Concil. Mediolanen. I. 4
part. 2. *tit. de Baptiſmo*, ſtatuitur ſub pœna
excommunicationis, quod Baptiſmus confera-
tur ante nonum diem poſt nativitatem pueri;
Layman vero *lib.* 5. *tract.* 2. *c.* 6. *n.* 9. dicit 5
quod, ſi ſolemnis Baptiſmus cum gravi cauſa
differri debeat verb. grat. apud Principes, quia
expectari debet Patrinus, poſſit differri uſque
ad ſeſquimenſem. Adulti autem mortaliter 6
peccant, ſi abſque juſta cauſa diu differant
ſuſcipere Baptiſmum, & ideo *in cap. Quando*
quis, *de conſecr. diſt.* 4. graviter reprehendun-
tur, qui differunt ſuſceptionem ejuſdem uſque
ad exitum vitæ, ubi Divus Auguſtinus ad Bo-
nifacium ait: *Mihi credite*, *non terrens vos di-*
co, *quod dicturus ſum*. *Multos novi*, *qui hoc*
paſſi ſunt, *qui ſpe Baptiſmatis multa peccabant*,
circa diem autem mortis diſceſſerunt vacui, *Deus*
enim propter hoc Baptiſma tribuit, *ut ſolvat*
peccata, *non ut addat*. Immo contra dicentes
Baptiſmum eſſe differendum uſque ad mortem,
vel uſque ad ætatem Chriſti, ſic invehitur
Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 12. *de Baptiſmo*: *Si quis*
dixerit neminem eſſe baptizandum niſi ea ætate,
qua Chriſtus baptizatus eſt, *vel in ipſo mortis*
articulo, *anathema ſit*.

Baptiſmus extra caſum neceſſitatis ſub pœ- 7
na peccati mortalis eſt omnibus miniſtrandus
in Eccleſia, ubi ſunt Fontes, exceptis Filiis
Regum, & Principum, qui extra Eccleſiam,
& in domibus poſſunt baptizari, textu expreſ-
ſo *in Clementina unica de Baptiſmo*, ibi: *Præ-*
ſenti prohibemus edicto, *ne quis de cætero in*
aulis, *vel cameris*, *aut aliis privatis Domibus*,
ſed dumtaxat in Eccleſiis, *in quibus ſunt ad*
hoc

Digitized by Google

hoc Fontes ſpecialiter deputati, aliquos, (niſi
Regum, vel Principum, quibus valeat in hoc ca-
ſu deferri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas
emerſerit, propter quam nequeat ad Eccleſiam
abſque periculo propter hoc acceſſus haberi) au-
deat baptizare. Qui autem ſecus præſumpſerit,
aut ſuam in hoc præſentiam exhibuerit, taliter
per Epiſcopum ſuum caſtigetur, quod alii atten-
tare ſimilia non præſumant. Sic etiam habet
Rituale Romanum juſſu Pauli V. editum: *In*
privatis locis nemo baptizari debet, niſi forte
ſint Regum, aut magnorum Principum Filii, id
ipſis depoſcentibus, dummodo id fiat in eorum
Capellis, ſeu Oratoriis, & in aqua Baptiſmali
8 *de more benedicta*; Et aliter facientibus a Con-
cil. Mediolanen. 1. *part.* 2. *tit. de Baptiſmo*,
eſt impoſita Excommunicatio, adeoque tranſ-
greſſores peccant mortaliter; cum gravis pœ-
na non imponatur niſi pro gravi culpa, &
Excommunicatio ſit major pœna, quam ha-
beat Eccleſia; *cap. Corripiantur* 17. *cauſ.* 24.
quæſt. 3. ibi: *Qua pœna in Eccleſia nulla ma-*
jor eſt.

9 Nomine Principum, quamvis per Gloſſam
dict. Clementinæ, & Vitalin. *ibi num.* 43.
Ugolin. & varios alios Auctores intelligantur
ſolummodo Principes Supremi, neminem in ſua
ditione Superiorem cognoſcentes, & non ii,
qui Principum titulo, & dignitate gaudent,
ſed tamen ſunt ſubditi Regis, aut alterius ſu-
10 premi Principis; Tamen Riccius *deciſ.* 427.
Quintanadven. *Singular. tom.* 1. *ſing.* 21. apud
Gobat *tract.* 2. *de Baptiſ. n.* 492. intelligunt
etiam Magnates Hiſpaniæ, & aliorum Regno-
rum, Comites, Barones, Legatos Regum, &
univerſim omnes obtinentes Juriſdictionem tem-
poralem; Jord. *tom.* 1. *elucubr. lib.* 3. *tit.* 1.
11 *n.* 15. Idcirco ſubjungit Gobat *loc. cit.* in Diœ-
ceſi Conſtantienſi permittitur petentibus No-
bilibus præſertim Sueviæ, Hegoiæ, & Briſ-
goiæ, quorum plerique vel habent Juriſdictio-
nem, vel progeniti ſunt ex majoribus vera
Juriſdictione præditis, ut eorum filii bapti-
zentur extra Eccleſiam, ſed non niſi in Sa-
cello, vel Oratorio, ut loquuntur Conſtitu-
tiones *part. tit.* 6. *n.* 4. extra caſum neceſſita-
12 tis. Et per Filios, ſeu liberos Principum in-
telliguntur etiam Nepotes, & Pronepotes,
leg. Liberorum, ff. de verb. Significatione, ibi:
Liberorum appellatione Nepotes, & Pronepotes,
cæterique qui ex his deſcendunt, continentur.
Dummodo deſcendant ex Filiis maſculis; Gloſ-
ſa *in cit. Clement. verb. Liberi: Et quod dixi*
comprehendi Nepotes, intellige de deſcendentibus
ex Filiis maſculis.

Baptiſmi Cæremoniæ illæ ſunt adhibendæ, 13
quibus utitur Eccleſia Romana; Concil. Bra-
charenſe I. *cap.* 23. Concil. Mogunt. IV. *c.* 14.
Baptiſmi Cæremoniæ, quibus nunc utitur Ec- 14
cleſia, fuerunt ex tempore Apoſtolorum; Con-
cil. Moguntin. IV. *cap.* 83. Unde Baptiſmi 15
Cæremoniæ, & aliorum Sacramentorum ritus
mutari, aut omitti non poſſunt, nec a priva-
tis perſonis, nec ab Epiſcopis; Concil. Tri-
dent. *ſeſſ.* 7. *de Sacrament. canone* 13. ibi: *Si*
quis dixerit receptos & approbatos Eccleſiæ Ca-
tholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum admini-
ſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut
ſine peccato a Miniſtris pro libito omitti, aut in
novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſto-
rem mutari poſſe, anathema ſit. Cæremoniæ 16
omiſſæ in Baptiſmo privato, in Eccleſia po-
ſtea ſuppleri debent, ut colligitur *ex cap. Hanc*
regulam cauſ. 1. *qu.* 1. & *ex cap. Paſtoralis* 1.
& *cap. Presbyter* 3. *de Sacramentis non iteran-*
dis, & expreſſe ſtatuitur in Concil. Medio-
lan. I. *part.* 2. *tit. de Baptiſmo*, ibi: *Quod ſi*
Domi baptizatus poſtea vixerit, omnino intra
nonum diem, vel cum primum poſt valetudinem
licuerit, eum in Eccleſia ſiſtant, ubi ſi rectam
Baptiſmi formam ſervatam eſſe conſtiterit, ei
tantum ritus, ac Cæremoniæ Baptiſmi adhibean-
tur. Et in Concil. Mogunt. IV. *cap.* 15. ibi:
Cum autem circa Sacrum Baptiſma non raro eve-
nire ſoleat, ut myſticæ illæ unctiones &c. omit-
tantur. Nos Parochis noſtris hanc curam ſerio
injungimus, eiſque diſtricte præcipiendo manda-
mus, ut de pueris ſic baptizatis diligenter inqui-
rentes, ſi compererint alioquin debitam verborum
formam obſervatam, Baptiſmum quidem ſic tra-
ditum approbent, eos vero, qui dum baptizaren-
tur, unctiones non receperunt, ſerio exhortentur,
& ſedulo inducere tentent, ut conſuetas unctiones
cum Oleo ſancto in pectore, & ſcapulis, & in
vertice cum Chriſmate (adjunctis ſolitis preca-
tionibus, quæ in Agendis habentur) alioſque ri-
tus omiſſos in ſeipſis per Catholicum Sacerdotem
juxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem, caute, &
pie ſuppleri curent. Et hoc habetur etiam ex
Rituali Romano. Cæremonias omnes, aut e- 17
tiam unam principaliorem v. gr. Unctionem
Chriſmatis omittere, & negligere extra ca-
ſum neceſſitatis, eſt peccatum mortale, quia
antiquiſſimum præceptum, & toties repetitum
de iis obſervandis, eſt de re valde gravi; Nu-
gnus *in* 3. *par. qu.* 67. *art.* 5. Gobat *tr.* 2. *de*
Baptiſmo num. 469. La Croix, & alii paſſim.

Baptiſmus conferendus eſt a propriis reſpe 18
ctive Parochis in propria Parochia, non ob-
ſtante contraria conſuetudine; Sacra Congreg.
Con-

Digitized by Google

Concilii *6. Febr.* 1734. Rota *in Romana juris baptizandi* 14. *Jan.* 1733. *cor. Samminiato* apud Urſayam *tom. 9. p. 1. diſcept. 32. ſub n.* 157. 158. Vide *ibi*, ubi multa ad rem, & ſupra in *Supplementis ad art.* 4. *n.* 46.

Supplementa Auctoris.

19 Baptiſmi conferendi ritus & cæremoniæ in Ritnali præſcriptæ, ſine gravi cauſa non omittantur, vel cito ſuppleantur; Benedictus XIV. tom. 1. Conſt. 89. incip. *Inter omnigenas* §. 19.

20 Baptiſmus extra caſum neceſſitatis conferri non debet aqua communi, vel ea, quæ pro luſtratione benedicitur; Idem *ib.* §. 20.

21 In Baptiſmo conferendo omitti non debent ſacramentalia, & ſignanter ſaliva, ſal, & in-
22 ſufflatio; Idem Conſtit. 107. incip. *Omnium* §. 3. Clemens tamen XII. conceſſit Miſſionariis Regnorum Maduren. Mayſſuren. & Carnaten. ut in caſu neceſſitatis, & ſalva Fide, ſalivam omittant, & inſufflationibus occulte
23 utantur, ad decennium; Idem *ib.* §. 14. Quæ diſpenſatio prorogatur a Sanctiſſimo ad aliud decennium, abſque tamen ſpe ulterioris prorogationis, & cum conditionibus, & præceptis opportunis, nempe ut Epiſcopi, & Miſſionarii omni ſtudio & labore curent intra præfinitum decennii tempus ex illarum gentium animis, errorum tenebræ, maleſanæque opiniones, quibus obcœcantur & miſerrime detinentur, penitus diſcuſſæ, ac radicitus evulſæ eliminentur; Idem *ib.* §. 31. & 32.

24 Baptizatis imponenda non ſunt nomina idolorum, aut falſæ Religionis pœnitentium, ſed Sanctorum in Martyrologio Romano deſcriptorum; Idem *ib.* §. 14.

25 Baptiſmus infantibus protrahi non debet ultra præfixum tempus ab Eccleſia; Idem *ibid.*

26 §. 3. Et a Baptiſmo excludi debent, qui de ſacramentalibus cæremoniis ab Eccleſia præſcriptis perperam ſentiunt; Idem *ib.* §. 32.

27 * Natis infantibus Baptiſmus conferri quam primum debet, peccantque graviter, qui diu illum differunt; tempus autem indefinitum eſt, Iatoque edicto mandatum fuit Romæ an. 1723. ut infra triduum infans lavetur; Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 98. §. 3.

28 Non licet abſque neceſſitate Baptiſmum conferre in privatis domibus; *ibid.* §. 9.

ARTICULUS VII.

Baptiſmus, quo ad ejus effectus, & Patrinos.

Effectus principales Baptiſmi ſunt tres. Primus eſt Gratia Sanctificans, cum qua ex Trident. *ſeſſ. 6. cap.* 7. ſimul infunduntur habitus ſupernaturales Fidei, Spei, & Charitatis, per quam Gratiam deletur peccatum originale una cum omnibus perſonalibus ante Baptiſmum commiſſis. Habetur expreſſe definitum in Concilio Florentino in decreto Unionis præciſis his verbis: *Hujus Sacramenti effectus eſt remiſſio omnis culpa originalis, & actualis;* & in Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. ibi: *Per Baptiſmum Chriſtum induentes, nova prorſus efficimur Creatura, plenam, & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes*, & jam de peccato originali ſic definierat ipſum Trid. *ſeſſ.* 5. *in decreto de peccato originali*, ibi: *Si quis per Jeſu Chriſti Domini noſtri Gratiam, quæ in Baptiſmate confertur, reatum peccati originalis remitti negat, aut etiam aſſerit non tolli totum id, quod veram, & propriam rationem peccati habet, ſed illud dicit tantum radi, aut non imputari, anathema ſit.* Et quod ſit effectus Baptiſmi delere peccatum originale, & omnia alia perſonalia ante ipſum commiſſa, habetur clare etiam *in cap. Non poteſt, cap. A parvulo, & cap. Regenerante, de conſecr. diſt.* 4. & patet ex Scriptura *Ad Titum* 3. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis;* Ad Rom. 8. *Nihil damnationis eſt iis, qui ſunt in Chriſto Jeſu:* ſcilicet per Baptiſmum; Actot. 2. *Baptizetur unuſquiſque in remiſſionem peccatorum.* Secundus effectus eſt remiſſio omnis pœnæ proprie dictæ pro peccatis debitæ; Habetur *in cap. Per Baptiſmum; cap. Sine pœnitentia; cap. Per aquam; cap. Ut oſtenderet, & cap. Regenerante, de conſecr. diſt.* 4. & expreſſe definitum in Concil. Florentino *loc. cit.* his verbis: *Hujus Sacramenti* (Baptiſmi) *effectus eſt remiſſio omnis culpa originalis, & actualis, omnis quoque pœna, quæ pro ipſa culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda eſt ſatisfactio, ſed morientes, antequam culpam aliquam admittant, ſtatim ad Regnum Cœlorum, & Dei viſionem perveniunt*, & in Trident. *ſeſſ.* 5. *in Decreto de peccato originali canone* 5. ubi de baptizatis ſic ait: *Innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti ſunt, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, itaut nihil prorſus eos ab ingreſſu Cœli remoretur.* Sine autem ullo dubio eos aliquid remoraretur, ſi ad-

Digitized by Google

adhuc eſſet purganda pœna pro peccatis debi-
ta ; Item *ſeſſ. 6. cap.* 14. ubi dicit quod in Sa-
cramento Pœnitentiæ non remittatur tota pœ-
na , ſicuti remittitur in Baptiſmo , ibi ; *Non
tota ſemper , ut in Baptiſmo fit , dimittitur il-
lis ;* adeoque Tridentioum ſentit in Baptiſoio
3 totam pœnam pro certo remitti . Tertius ef-
fectus Baptiſmi eſt impreſſio Characteris , ut
habetur *in cap. Majores 3. de Baptiſmo*, Con-
cil. Florent. *in Litt. Unionis*, & Trid. *ſeſſ. 6.
can. 9.* ibi : *Si quis dixerit in tribus Sacramen-
tis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, & Ordi-
ne non imprimi Characterem in anima , hoc eſt
ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile , unde
ea iterari non poſſunt, anathema ſit .*

Nota ex Editione Romana an. 1767.

Non abs re erit hiç emphatica S. Jo. Chry-
ſoſtomi verba reſerre de Baptiſmi effectibus ,
ex Hom. ad Neophytos apud S. Aoguſt. lib. 1.
contra Jolian. cap. 6. num. 21. Tom. 10. Ope-
rum col. 335. *Benedictus* , inquit , *Deus , qui
fecit mirabilia , ſolus , qui fecit univerſa , &
convertit univerſa . Ecce libertatis ſerenitate per-
fruuntur qui tenebantur paulo ante captivi , &
cives Eccleſiæ ſunt qui fuerunt in peregrinationis
errore , & juſtitiæ in ſorte verſantur qui fue-
runt in confuſione peccati . Non enim tantum ſunt
liberi , ſed & Sancti ; non tantum Sancti , ſed
& juſti : Non ſolum filii , ſed & hæredes : non
ſolum hæredes, ſed & fratres Chriſti : nec tan-
tum fratres Chriſti , ſed & cohæredes : non ſo-
lum cohæredes ſed & membra : non tantum mem-
bra , ſed & templum : non tantum templum ,
ſed & organa ſpiritus . Vides quot ſunt baptiſ-
matis largitates .*
4 Patrinus ſaltem uous requiritur ſub peccato
mortali in Baptiſmo ſolemni ; ſic tenet com-
munis Eccleſiæ praxis, ſecundom quam nullus
admittitur io Baptiſmom ſolemoem ſine Pa-
trino ; & eruitur ex omnibus Ritualibus Ec-
cleſiaſticis, qoi dirigunt omnia interrogata ad
Patrinos , qui propterea in Jure appellantur
Fidejoſſores baptizatorum , & ſponſores pro
eiſdem , ut expreſſe habetur *ex cap. Vos ante*
105. *de conſecrat. diſt.* 4. his verbis : *Vos ante
omnia tam mulieres , quam viros , qui filios in
Baptiſmo ſuſcepiſtis , moneo , ut vos cognoſcatis
Fidejuſſores apud Deum extitiſſe pro illis , quos
5 viſi eſtis de ſacro Fonte ſuſcipere .* Et hoc eſſe
de Jore Eccleſiaſtico ſaltem non ſcripto con-
ſtat ex ipſa antiquiſſima Eccleſiæ conſuetudi-
ne , ut teſtantur S. Dionyſius Areopagita *Ec-
cleſiaſticæ Hierarchiæ cap. 2. part. 2. & cap. 7.*
Tertullian. 1. *de Baptiſmo cap.* 18. & S. Au-
guſtin. *lib. 1. de Peccatorum meritis cap.* 34. &
hanc obligationem adhibendi Patrinom ſuppo-
nit clariſſime Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de re-
form. Matrimonii cap.* 2. Unde Parochus bapti- 6
zans ſolemniter ſine Patrino peccaret morta-
liter, ut expreſſe dicit Tannerus *tract. de Ba-
ptiſmo, qu. 2. n.* 23. Gobat *tract. 2. de Baptiſ-
mo n.* 522. & alii ; adhibitio enim Patrini eſt
una ex præcipuis cæremoniis , & celeberrimis
in Jure , ut patet *in cap. Pervenit 1. in cap.
Si quis 2. in cap. Noſſe 3. in cap. Dictum eſt
4. in cap. De eo 5. cauſ. 30. qu. 3.* & in Con-
cil. Trid. *ſeſſ. cit. 24. c. 2.* Non peccatur au- 7
tem, ſi ſine Patrino adminiſtretur Baptiſmus pri-
vatim , quia pro Baptiſmo privato ſuſceptores
Eccleſia non inſtituit , ut declaravit Sacra Con-
greg. Concilii teſte Nicolio *part. 1. lib. 1. tit.
10. de Nuptiis num.* 37.
Patrinus Baptiſmi unus , vel una eſſe debet ; 8
cap. In Catechiſmo 100. *& cap. Non plures* 101.
*de conſecrat. diſt. 4. cap. Quamvis 3. de cogna-
tione Spirituali in* 6. Vel ad ſummum poſſunt 9
eſſe duo , unus maſculus , & alia fœmina , ut
expreſſe ſtatuit Trident. *ſeſſ. 24. de reform. Ma-
trimonii cap.* 2. ibi : *Sancta Synodus . . . ſta-
tuit , ut unus tantum ſive vir , ſive mulier jux-
ta ſacrorum Canonum inſtituta , vel ad ſummum
unus , & una Baptizatum de Baptiſmo ſuſci-
piant . . . Si Parochi culpa , vel negligentia ſe-
cus factum fuerit, arbitrio Ordinarii puniantur .*
Nec Epiſcopus poteſt diſpenſare , ut duo vi- 10
ri , vel duæ fœminæ ſimul ſoſcipiant , cum ſu-
per Conciliari conſtitutione diſpenſandi pote-
ſtatem non habeat . Ita deciſum referont a
Sacra Congreg. Zerol. *in praxi Epiſcopor. par. 1.
verb. Baptiſmus* §. 4. Armendariz *in addie. ad
recopil. Legum Navarræ lib. 4. tit. 15. lib. 1.
de Matrimon. in declarat. num.* 75. & alii . Un- 11
de qui plures Patrinos , vel Matrinas adhibe-
ret , peccaret mortaliter , quia præceptom Ec-
cleſiæ in re magni momenti violaret , ex cu-
jus tranſgreſſione multiplicantur cognationes
ſufficientes ad dirimendum Matrimonium ; ſic
deciſum ſuiſſe a Sacra Congreg. refert Armen-
dariz *loc. cit. num.* 84. & com pluribos tenet
Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 2. al-
legat. 30. n. 44. & de offic. & poteſt. Parochi
part. 2. cap. 18. n.* 26. Si tamen plures deſi- 12
gnati ſoſcipiant Baptizatum de Fonte , omnes
contrahuot cognationem ſpiritualem com ipſo
Baptizato , & com ejus Parentibus ; ſic Bar-
boſa *loco cit.* cum pluribos aliis , & Bonacina
*de Matrimonio qu. 3. punct. 5. §. 2. num. 24.
verſ. quando vero non omnes & n.* 25. qoi te-
ſtatur

Digitized by Google

ſtatur eſſe de communi, & ſic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. refert Armendariz *loco cit.* ubi licet prohibeat, non tamen irritat plurium admiſſionem ad munus Patrini; circa hoc enim nihil innovavit, ſed reliquit in ſuo robore canones antiquos, ibi: *Juxta ſacrorum Canonum inſtituta*. Sed per antiquos Canones, licet prohiberetur pluralitas ſuſcipientium in Baptiſmo, non tamen irritabatur ipſa ſuſceptio, nec effectus conſequens ex ipſa ſuſceptione, ſcilicet cognatio Spiritualis, ut expreſſe habetur *in cap. Quamvis 3. de cognatione Spirituali in 6.* his verbis: *Quamvis non plures, quam unus vir, vel una mulier accedere debeant ad ſuſcipiendum de Baptiſmo infantem juxta ſacrorum Canonum inſtituta, ſi tamen plures acceſſerint, ſpiritualis cognatio inde contrahitur Matrimonia contrahenda impediens, & etiam poſt contracta diſſolvens*; adeoque aperte ſequitur, quod etiam poſt Tridentinum illa cognatio a pluribus contrahatur, ſi a pluribus puer, vel etiam adultus ſuſcipiatur de Baptiſmo, cum Tridentinum loquatur *juxta Sacrorum Canonum inſtituta*, nec ullam ponat clauſulam irritantem.

13 Patrinos deſignare ſpectat ad Parentes, non autem ad Parochum, unde ſi alii a Parocho, & alii a Parentibus ſint deſignati, contrahunt cognationem ſolum, deſignati a Parentibus; colligitur aperte ex Conc. Trident. *loc. cit.* his verbis: *Parochus antequam ad Baptiſmum conficiendum accedat, diligenter ab his, ad quos ſpectabit, ſciſcitetur quem, vel quos elegerint, ut baptizatum de ſacro Fonte ſuſcipiant, & eum, vel eos tantum ad illum ſuſcipiendum admittat, & in libro eorum nomina deſcribat*; ubi clare demonſtrat primo electionem Patrinorum non ad Parochum pertinere, dum ipſe debet inquirere, quinam ſint electi; Secundo alios omnes ab electis a Parentibus excluden-
14 dos. Si vero Parentes, aut habentes curam infantis, nullum Patrinum deſignaverint, veri Patrini erunt, quos Parochus nominaverit, cum ad ipſum ſpectet providere, ut omnia circa Patrinos rite peragantur, ut patet ex verbis Tridentini *ſeſſ. 24. de reform. Matrimonii c. 2.* & cum communi tenet Sanchez
15 *lib. 7. de Matrimon. diſp. 57. n. 19.* Si autem nullus ſpecialiter eſſet deſignatus Patrinus ex negligentia, aut oblivione Parentum, ſeu Parochi, & multi ſimul tenendo tangerent baptizatum, aut de Fonte æque ſuſciperent, omnes contraherent cognationem ſpiritualem, quia attento Jure *in cit. cap. Quamvis 3. de cognatione Spirituali in 6.* omnes contrahebant cognationem tangendo ſimul, ibi: *Si tamen plures acceſſerint, ſpiritualis cognatio inde contrahitur*; cui Juris diſpoſitioni ſtandum eſt, quando aliud non decernitur Jure novo Concilii Tridentini, ex textu *in l. Præcipimus, Cod. de appellat.* Ita Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 30. n. 47.* Navarr. *in Manuali c. 22. num. 20.* Jacob. de Graſſis *in dec. aureis part. 1. l. 2. c. 85. n. 4.* Coninch. *tom. 2. quæſt. 32. n. 37.* Henriquez, Vivald. Ledeſma, & ſic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. referunt Rebell. *de obligat. Juſtitiæ part. 2. l. 3. quæſt. 6. num. 5. & in appendice ad lib. 4. num. 95.* Reginald. *lib. 31. num. 152. verſ. ſecundum*, Bonacina *de Matrimonio q. 5. punct. 2. §. 2. n. 14.* Gallemart. *ad ſeſſ. 24. cap. 2. Trident. de reformat. Matrimonii.* Et ſimiliter dicit Pi- 16
gnatell. *tom. 7. conſul. 93. n. 6. & 7.* Sacram Congregationem declaraſſe, ſi incertum ſit, quis ex pluribus, qui tetigerunt, fuerit deſignatus, aut quis primus tetigerit; omnes contraxiſſe; Sic refert, & tenet etiam Fagnan. *in c. ex litteris 8. de cognatione Spirituali num. 5.*

Levans de Fonte infantem tamquam Pro- 17
curator nomine alterius, non contrahit cognationem, ſed ipſam contrahit mittens, ſeu mandans, quia ſecundum Jura poteſt quis medio Procuratore, quod per ſe ipſum; *Regul. 77. de Regul. Juris in 6. Qui facit per alium, perinde eſt ac ſi faciat per ſe ipſum*, & actio tangendi poteſt alteri committi, & ita Principes & Magnates ſemper ſolent per Procuratorem levare infantes, qui tamen judicio omnium ſunt, & appellantur veri Patrini; Procurator autem, cum non ſit deſignatus, nec habeat intentionem levandi ſuo nomine, non eſt vere Patrinus; Sic declaravit Sac. Cong. Concilii *in Veronen. 29. Martii 1582. & 15. Martii 1631.* & *in Tridentina 16. Martii 1630.* ſic referunt, & tenent Nicol. *part. 1. lib. 1. tit. 10. de nuptiis num. 37.* Gallemart. *ad ſeſſ. 24. cap. 2. Trid. de reformat. Matrim.* & alii
paſſim. Ex duobus Patrinis deſignatis, quo- 18
rum unus tangit infantem in Baptiſmo, & alter aſſiſtit, ſed non tangit, contrahit cognationem ſolum is, qui tangit; Sic declaravit Sac. Cong. Conc. *in una Cremonenſi* teſte Fagnano *in cap. Veniens 6. de cognat. Spirituali num. 8.* & Sac. Cong. Epiſc. *in una S. Marcæ 13. Februarii 1593.* declaravit non contrahi cognationem ab eo, qui defert infantem ad Baptiſmum, niſi etiam illum teneat, vel ſuſcipiat, cum baptizatur: & contrariam conſuetudinem eſſe abuſum, ut etiam declaravit Sa-

cra

Digitized by Google

cra Congregat. Concilii , refert Nicol. *loco*
cit. Nam ut Patriuus contrahat cognationem ,
requiritur contactus phyſicus , dum tenet in-
fantem ; Sanchez *de Matrim. lib. 7. diſp. 59.*
num. 6. Villalob. *in ſumma tom.* 1. *tr.* 14. *diffi-*
19 *cult. 9. num.* 18. Licet ad munus Patrini non
poſſint admitti duo ejuſdem ſexus , poſſunt
tamen admitti , ſi unus teneat proprio nomi-
ne , & alter ut Procurator alterius Perſonæ
diverſi ſexus. Sic declaravit Sacra Congregatio
Concilii *in una Veronenſi 29. Martii* 1582. Quam-
20 vis ſuſcipientes puerum in Baptiſmo privatim
adminiſtrato non contrahant cognationem , ut
declaravit Sac. Coug. Concilii , privatim tamen
baptizans cognationem contrahit, etiamſi ſit Lai-
cus , etiamſi baptizet in neceſſitate , unde bapti-
zans filium concubinæ morientem, non poteſt po-
ſtea cum ea contrahere Matrimonium abſque di-
ſpenſatione ; *c. Pervenit* 1. *cauſ.* 30. *q.* 1. Et
ſic declaravit Sac. Congreg. Concilii teſte Ni-
21 colio. *loco cit.* Si tamen Maritus in extrema
neceſſitate baptizaret proprium filium , non
impediretur debitum petere , textu expreſſo *in*
cap. Ad limina 7. cauſ. 30. quæſt. 1.
22 Tenentes infantem , dum in Eccleſia ſup-
plentur ſolemnes cæremoniæ omiſſæ in Baptiſ-
mo ei privatim collato , non contrahunt co-
gnationem ; Sic declaravit Sacra Congreg.
Concilii 13. *Julii* 1624. Unde , quando Paro-
chus ſimul Patrinorum nomina deſcribit in li-
bro , tenetur addere , fuiſſe ſolum Patrinos in
Catechiſmo , & non in Baptiſmo ; Sanchez *de*
23 *Matrim. l. 7. diſp.* 10. *num.* 13. Sic Comma-
ter ſuſcipiens puerum de manibus Compatris ,
non contrahit cognationem , quia non dicitur
eum tenere , vel ſuſcipere de Sacro Fonte ;
24 Sac. Cong. Conc. 27. *Septembris* 1601. Patri-
nus & Matrina non contrahunt inter ſe co-
gnationem , quia non impediuntur inter ſe
conjungi ; Ex Conc. Trid. *ſeſſ. 24. cap. 2. de*
reform. Matrim. & S. Pio V. in Conſtit. in-
25 cip. *Cum illius vicem* . Unde Maritus , & U-
xor non peccant , ſi ſimul ſuſcipiant , vel te-
neant alienum puerum in Baptiſmo , nec pro-
26 hibentur ſibi debitum reddere. Solo enim Ju-
re antiquo hoc erat eis vetitum propter co-
gnationem ſpiritualem , quam tunc contrahe-
bant , quæ cum modo ſublata ſit a Tridenti-
no *l. c.* non video quo Jure prohibeantur te-
nere ; Navarr. *in Manuali c.* 21. *num.* 39. San-
chez *lib. 7. diſp.* 57. *num.* 5. Barboſa *l. c. n.* 57.
27 & alii paſſim. Suſcipientes, & baptizantes fi-
lium Infidelium , non contrahunt cognationem
Spiritualem cum ejus parentibus infidelibus ;
Paganis v. g. & Judæis , ſicuti hæc cognatio
ſpiritualis nec contrahitur inter Infidelem ba-
ptizantem , ſeu ſuſcipientem , & Fidelem ba-
ptizatum , ſeu ſuſceptum , & parentes ejus .
Et ratio eſt quia Infideles , ſeu non baptiza- 28
ti , nullius cognationis ſpiritualis ſunt capa-
ces , quia unicum hujus principium eſt Ba-
ptiſmus, quem non habent , ut expreſſe do-
cet Divus Thomas *in 4. diſt. 41. q. 2. art. 3.*
qu. 1. ad 3. his verbis : *Qui non eſt baptiza-*
tus , non poteſt aliquem levare de Sacro Fonte ,
cum non ſit membrum Eccleſiæ , cujus typum ge-
rit in Baptiſmo ſuſcipiens , quamvis poſſit bapti-
zare , quia eſt creatura Dei , cujus typum gerit
baptizans , nec tamen aliquam cognationem con-
trahere ſpiritualem poteſt , quia eſt expers ſpiri-
tualis vitæ , in quam homo primo per Baptiſ-
mum naſcitur ; cum ergo cognatio ſpiritua-
lis ſit qualitas relativa, quæ nequit eſſe inter
duo extrema , ideſt nequit eſſe in ſuſcipiente ,
ſeu baptizante , niſi ſit etiam in ſuſcepto ,
ſeu baptizato , & parentibus ejus , ſequitur
aperte , quod ſi ipſam non contrahant Infide-
les , nec etiam contrahant Fideles ; & hanc
ſententiam tuetur mordicus Sotus *in 4. diſt.* 41.
qu. 1. art. 2. concluſ. 2. §. poſtremo his verbis ;
Gloſſa *Canonis* 1. *cauſ. 30. q. 1. illud affirmat ;*
At vero Divus Thomas id meritiſſime negat , ne-
que in dubium revocari debet , quoniam funda-
mentum cognationis ſpiritualis eſt eſſe ſpirituale ,
quod per regenerationem Baptiſmi ſuſcipimus ; &
ideo ſicut non baptizatus baptizans nullam con-
trahit cognationem cum baptizato , ita ex adver-
ſo neque baptizatus ullam contrahit cum non ba-
ptizato ; Sic tenet Barboſa *de poteſt. Epiſcop.*
p. 2. allegat. 30. num. 34. & de poteſt. Parochi
c. 18. num. 27. & in Trid. *ſeſſ. 24. de reform.*
Matrim. c. 2. num. 24. & 25. Fagnan. *in cap.*
Nobis n. 9. & 10. de Jure patronatus , & in
cap. Veniens de cognatione Spirituali num. 14.
Sanchez *de Matrim. lib. 7. diſp.* 70. Ricciul. *de*
Jur. patr. extr. grem. Eccleſ. lib. 2. c. 4. Regi-
nald. *in praxi lib.* 21. *num.* 157. Bonacina *de*
Matrim. q. 5. p. 5. §. 2. Gonzalez *in cap. Ex*
litteris 8. de cognat. Spirituali num. 6. Navarr.
Valent. Nicolius, Ledeſma , Rebuff. Pontius ,
Paſſerin. Roſignolus , La Croix , Henricus *in*
cap. Veniens , de cognatione Spirituali n. 1. Ale-
xander de Nævo *in cap. Contracto , de cognat.*
Spirit. num. 13. Petra *in Conſtit. 5. Honorii III.*
ſect. 2. n. 13. & alii contra Gloſſ. verb. *Ex lavacro*
in c. 1. cauſ. 30. q. 1. Archidiac. *ibi n. 3.* S.An-
tonin. Roſel. Angel. Cajetan. Vivald. Palud.
Tolet. Coninch. Averſam , Henriq. & alios .
Immo multi tenent , quod , & ſi contingat 29
Judæum , vel Infidelem deinde converti ad Fi-
dem ,

Digitized by Google

dem, & baptizari, nihilominus ex actu geſto in infidelitate non incipiet habere locum cognatio ſpiritualis, adeoque non impedietur contrahere Matrimonium cum baptizato, vel ejus parentibus, & ſimiliter parentes Infideles, ſi convertantur, niſi aliunde impediantur; Nicolius *lib.* 1. *Civil. tit.* 10. *de nuptiis n.* 37. Anton. Ricciul. *loc. cit. num.* 7. Joan. Sanch. *in ſelectis diſp.* 40. *num.* 16. Alexander de Nævo *in cap. Contracto*, *de cognat. Spirit. n.* 13. Sotus *in* 4. *diſt.* 42. *q.* 1. *art.* 3. Petrus de Ledeſma *de Matrim. q.* 56. *art.* 1. Roſignol. *part.* 6. *de Baptiſmo q.* 6. *art.* 2. *num.* 6. *& de Matrim. contract.* 15. *prænot.* 10. *ſect.* 4. *num.* 38. La Croix *lib.* 6. *par.* 1. *de Baptiſmo num.* 368.
30 *&* 369. & varii alii. Et rationem ex eo deducunt, quia quod ab initio invalidum fuit non poteſt tractu temporis convaleſcere; *Reg.* 18. *Juris in* 6. & præcipue quia nulla Lex invenitur de hoc, & de modo, quo poſtea reſultaret, & convaleſceret cognatio ratione Baptiſmi
31 præteriti. Quidquid autem ſit, dato caſu, quod tales Infideles ex poſt converterentur, & baptizarentur, & vellent contrahere cum a ſe ſuſceptis, vel baptizatis, vel cum iſtorum parentibus, pro tutiori eos conſulerem ad Sanctam Sedem pro deciſione, & proviſione recurrere, eo quia contraria opinio defenditur a Gloſſa, Archidiacono, S. Antonino, & aliis graviſſimis doctoribus *num.* 28. citatis; & Eccleſia ſine diſtinctione, & limitatione ſtatuit cognationem inter omnes tales perſonas, ut patet *ex cap. Ita diligere* 1. *cauſ.* 30. *q.* 3. & *cap. Veniens* 6. *de cognat. Spirit.* & fere per totum titulum, & *ex cap. Nedum* 1. *& cap. Quamvis* 3. *de cognat. ſpirit. in* 6. & ex Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. c.* 2.

32 Patrinus poteſt eſſe omnis Fidelis ad uſum perfectæ rationis perventus, (*) etiamſi eſſet junior filiaſtro adulto, & licet adhuc impuber contraheret cognationem ſpiritualem, ut declaravit Sac. Cong. Conc. quæ conſulta, an puella novem annorum levans de ſacro Fonte infantem, contrahat cum eo cognationem ſpiritualem? *Reſpondit contractam eſſe cognationem*
33 *ſpiritualem, non obſtante ætate.* Et hæc ſententia fuit confirmata a Gregorio Tertiodecimo, qui tamen noluit petitam diſpenſationem concedere, ut refert Fagn. *in cap. Ex litteris* 8. *de cognatione Spirituali num.* 16. & *in cap. Veniens eodem tit. n.* 18. aſſerit eamdem Congregationem decreviſſe *eum, qui plena pubertate baptizatum non præcedit, ſi ut Patrinus eum tetigerit, contrahere cognationem, quamvis ſecundum naturam illum generare non potuiſſet.*
Non poteſt autem eſſe Patrinus Infidelis, & 34
qui non eſt baptizatus, ſicuti non poteſt eſſe Patrinus in Confirmatione, qui non eſt Confirmatus, textu expreſſo *in cap. In Baptiſmate* 102. *de conſecr. diſt.* 4. *In Baptiſmate, vel in Chriſmate non poteſt alium ſuſcipere in filiolum ipſe, qui non eſt baptizatus, vel confirmatus.* (**)
Hæretici ſaltem licite Patrini eſſe non poſſunt, 35
quia oves non ſunt tradendæ lupis, a quibus nulla ſpes probæ educationis in Fide ſperari poteſt, quæ tamen eſt finis Eccleſiæ in deſignandis Patrinis, ut patet *ex cap. Vos ante* 105. *de conſecr. diſt.* 4. & Conc. Arelat. VI. *can.* 19. Conc. Moguntinum *can.* 47. & Concil. Rhemenſe *tit. de Baptiſmo* §. 3. & Conc. Mediolan. I. *p.* 1. *tit. de Baptiſmo*; Immo Conc. Rhemenſe *tit. de Baptiſmo* §. 5. expreſſe prohibet his verbis: *Multo autem minus Hæreticos, vel etiam de Hæreſi ſuſpectos ſinat (Parocus) eſſe Fidei ſponſores.* Urgente tamen gra- 36
vi cauſa, vel neceſſitate, ut fieri ſolet in terris, ubi Catholici cum Hæreticis permixti vivunt, etiam Hæreticum permitti poſſe, tradit Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 7. & alii, quia baptizatus in hoc caſu poſſet, & deberet in vera Fide Catholica inſtrui, vel a parentibus, vel a Parocho, vel a Ludimagiſtro, & poſſe Hæreticos eſſe Patrinos ſupponunt Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 60. *n.* 2. Bonac. *de Matrim. q.* 3. *punct.* 5. §. 2. *n.* 22. Reginald. *lib.* 31. *n.* 157. Paſſerin. *c.* 6. *n.* 27. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 30. *num.* 35. Fagnan. *in cap. Nobis*, *de Jure patronat. n.* 9. *&* 10. Petra *in Conſt.* 5. *Honor. III. ſect.* 2. *n.* 13. ubi dicunt, Hæreticos levantes infantes de ſacro Fonte contrahere cognationem ſpiritualem. Immo urgente gravi 37
cauſa, vel metu, poſſet etiam Catholicus eſſe Patrinus infantis Hæretici a Prædicante baptizan-

(*) *Nota ex Edit. Rom. an.* 1767. Concilium Rothomagenſe ſtatuit Tit. *De Sacramentis num.* 4. Patrinos eſſe debere *ad minus quatuordecim annorum*, *aut alterius competentis ætatis.* Tom. 15. Concil. edit. Labbeanæ col. 827.

(**) *Nota ex Edit. Rom. an.* 1767. In Concil. Aquenſi ann. 1585. Tit. *de Baptiſmi Sacramento* hoc ſtatutum legitur: *In Baptiſmo Compater ne ſit, qui Sacro Chriſmate confirmatus non eſt.* Idem docet S. Antonin. 3. *p. tit.* 14. *cap.* 3. §. 1. his verbis: *ut debilis accedens baptizandus, ad hoc debet ſuſtentari ab alio, qui tamen ſit Chriſmatus.* Et firmat Romanum Rituale.

Digitized by Google

eandi : dummodo per hoc munus non cenſeatur approbare ritum Hæreticorum , quia hoc foret intrinſece malum ; Si vero hoc periculum abſit, ut ordinarie videtur abeſſe in Germania, dicendum eſt licere , ob piam , & notabilem utilitatem , quia Patrinus per hoc tantum profitetur , quod puerum ſuſcipiat in curam ſuam inſtruendum in vera Fide, faciatque ſaltem hanc cæremoniam catholice obſervari ; Layman *loco cit. num.* 6. Gobat *tract.* 2. *de Baptiſmo num.* 565. Buſemb. *lib.* 6. *de Baptiſmo dub.* 5. *art.* 2. *reſp.* 3. Tambut. *c.* 4. §. 2. *num.* 8. La Croix *lib.* 6. *p.* 2. *de Baptiſmo n.* 570. Caſtropal. Lugo & alii.

38 Patrini licite eſſe non poſſunt excommunicati, nec facinoroſi, aut criminoſi, aut moribus infames; Rituale Rom. *tit. de Patrinis*; Conc. Mediolanenſe I. *p.* 2. *de Baptiſmo*; Concil. Pariſienſe VI. *lib.* 1. *cap.* 54. quia prohibitum eſt cum excommunicatis non toleratis habere communionem , præſertim in Sactis ; & criminoſi , ſeu moribus infames plus promittunt deſtructionis , quam inſtructionis in Fide, & pietate , quæ tamen eſt finis Eccleſiæ in deſignandis Patrinis , ex textibus , & Conciliis allegatis *numero antecedenti* ; Layman *de Baptiſmo cap.* 9. *num.* 2. Gobat *tract.* 2. *de*
39 *Baptiſmo num.* 555. Nec Patrini licite, & ordinarie poſſunt eſſe muti, ut ipſos excludunt Anchatan. & Fernandez propter *cap. Parvuli*, *de conſecr. diſt.* 4. ut refert Barboſa in Triden. *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrimon. cap.* 2. *num.* 11.

40 Nec poſſunt eſſe proprii Parentes infantis baptizandi; Rituale Roman. *tit. de Patrinis*, & conſtat *ex cap. Pervenit* 1. *cap. Dictum eſt* 4. *cap. De eo* 5. *cauſ.* 30. *de conſecr.* & *ex cap. Si vir* 2. *de cognat. ſpirituali*, & docet S. Thomas *q.* 67. *art.* 8. *ad* 2. adeout , ſi extra neceſſitatem , ac temere Parens propriam prolem ſuſcipiat , cognationem ſpiritualem cum conjuge contrahat , ideoque debitum petere non poſſit, niſi ab Epiſcopo , ſeu habente facultatem, prius diſpenſationem obtineat, ut dicunt Herincx *diſp.* 7. *de Baptiſmo q.* 4. *num.* 18. Layman *loco cit. num.* 3. Clericat. *c.* 116. *n.* 61. Felix Poteſtas *tom.* 1. *p.* 4. *num.* 3005. & alii; Sanchez tamen *lib.* 9. *diſp.* 26. *num.* 7. fatetur eſſe probabile , quod nequidem petere debitum prohibeatur Patrinus communis Filii ; & Roſignolus *p.* 2. *de Baptiſmo q.* 6. *de Patrinis art.* 2. *num.* 14. abſolute defendit, quod ſi Pater, & Mater admitterentur ad ſuſcipiendum proprium Filium, non contraherent cognationem Spiritualem , recte ſubdens ſic debere omnes tenere poſt Concil. Trid. *loco cit. ſupra n.* 24.
vide *ibi*. Monachi, & Regulares utriuſque ſe- 41
xus nequeunt licite eſſe Patrini; *cap. Non licet* 103. *de conſecrat. diſt.* 4. ibi: *Non licet Abbati, vel Monacho de Baptiſmo ſuſcipere filios, vel commatres habere* ; *cap. Monachi* 104. *de conſecrat. diſt.* 4. ibi: *Monachi ſibi compatres, commatreſve non faciant , nec oſculentur fœminas*; & *c. Placuit* 8. *cauſ.* 16. *qu.* 1. ibi: *Placuit communi Concilio noſtro , ut nullus Monachorum . . . præſumat . . . neque filium de Baptiſmo accipere , neque aliis qualibuſcumque negotiis ſe implicare , ſit clauſtro ſuo contentus , quia ſicut piſcis ſine aqua caret vita , ita ſine Monaſterio Monachus ; ſedeat itaque ſolitarius & taceat , quia mundo mortuus eſt, Deo autem vivit*. Et *in cap. Pervenit* 26. *cauſ.* 18. *q.* 2. ubi Divus Gregorius ſic ſcribit Valentino Abbati: *Pervenit ad Nos, quod in Monaſterio tuo paſſim mulieres aſcendant, & quod eſt gravius, Monachos tuos ſibi commatres facere; & ex hoc incautam cum eis communionem habere ; ne ergo hac occaſione humani generis inimicus ſua eos (quod abſit) calliditate decipiat , ideo hujus te præcepti ſerie monemus, ut neque Mulieres in Monaſterio tuo permittas aſcendere, neque Monachos ſuos commatres ſibi facere*. Et Concil. Colonienſe III. *tit. Cenſuræ c.* 16. ibi: *Quamvis Religioſis omnibus interdictum Sacris Canonibus ſit, ne parvulos in Baptiſmo ſuſcipiant, aut nuptiarum conviviis interſint, paſſim tamen hi Canones negliguntur &c. idcirco Abbatibus , Prioribus , & Religioſis quibuſcumque ſuſceptionem parvulorum in Baptiſmo , & nuptiarum convivia plane interdicimus , quantavis neceſſitate , vel parvulis , vel deſponſatis jungantur. Contrarium facientes pro tranſgreſſione, & ſcandalo dato , ſevera pœnitentia decernimus caſtigandos*. Concil. Trevirenſe *c.* 11. *Religioſi . . . neque pueros de ſacro Baptiſmatis Fonte per ſe , vel per ſuffectas Perſonas ſuſcipere præſumant* ; Concil. Rhemenſe *tit. de Baptiſmo* §. 7. ibi: *Numquam vero Monachus Patrinus , vel Monialis*
Matrina eſſe queat. Et juxta hæc omnia fuit 42
in Rituali Romano Pauli V. juſſu edito , & publici Juris facto, ſic expreſſe ſtatutum: *Præterea ad hoc etiam munus admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales , neque alii cujuſvis Ordinis Regulares a ſæculo ſegregati*, ex quibus verbis aperte patet comprehendi ſub hac prohibitione non ſolum Monachos, ſed quoſcumque alios Regulares , ut cenſet Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *c.* 9. *num.* 3. Roſignolus *p.* 2. *de Baptiſmo q.* 6. *art.* 2. *de Patrinis num.* 18. Felix Poteſtas *tom.* 1. *p.* 4. *num.* 3007. & alii paſſim; Et idcirco hoc munus ſolet interdici omni-

Digitized by Google

omnibus Regularibus in fere cunctis Conciliis Provincialibus, & Synodis Diœceſanis. Et expreſſe decrevit Sacra Congr. Concil. *in Mediolanen. 3. Octobris 1671. ad 3. Dub. lib. 27. Decret. fol. 224.*

43 Immo a Conciliis Provincialibus, & Synodis Diœceſanis, nedum hoc munus ſolet interdici Regularibus omnibus, ſed & etiam aliis
44 Eccleſiaſticis ſæcularibus. In Concilio Provinciali Aquenſi *tit. de Baptiſmi Sacramento*, ſic præciſe ſtatuitur: *Compater ne adhibeatur Regularis aliquis, nec paſſim Clericus ſæcularis Sacris initiatus, aut Beneficium Eccleſiaſticum ob-*
45 *tinens*. In Concil. Rhemenſi *tit. de Baptiſmo* §. 7. ſic habetur: *Parocus in ſua Parœcia, & initiatus Sacris Ordinibus in ſuæ reſidentiæ, vel Beneficii loco, pueros de Sacro Fonte non ſuſci-*
46 *piant*. In Synodo Diœceſana Mediolanen. II. ſub Divo Carolo *decret. 17. ut conſtat ex actis Eccleſ. Mediolanenſ. part. 2.* & deinde *part. 4. tit. Inſtructiones Baptiſmi de cæremoniis, quæ peracto Baptiſmo ſervantur*: ſic præcipitur: *Nec vero Monachos Regulares, Clericoſve Sæculares Sacris initiatos ad infantem de Baptiſmo ſu-*
47 *ſcipiendum adhiberi ſinet* (Parochus.) Et ſic interdictum reperitur in plurimis aliis Provincialibus Conciliis, & Diœceſanis Synodis, quæ brevitatis gratia omittuntur, adducendo tantummodo duas ultimas Synodos in hac Alexandrina Diœceſi celebratas, in quarum prima celebrata *anno 1711. tit. 4. de Sacramento Baptiſmi decreto 2.* ſic præciſe habetur: *Occaſione Viſitationis hujus Alexandrinæ Diœceſis inſpeximus in libris Parochialibus Baptizatorum contra Ritualis Romani præſcriptum Sacerdotes, & Clericos Sacris Ordinibus initiatos, fuiſſe interdum adſcriptos, & admiſſos in Compatres, ſeu Patrinos, & aliquando per Procuratorem etiam Moniales in Commatres; Supramemoratos idcirco non eſſe in hujuſmodi munere admittendos, neque in Sacramento Baptiſmi, neque Confirmationis Parochis mandamus ſine noſtra expreſſa licentia in ſcriptis ſub pœna aureorum decem pro qualibet vice*; & in ſecunda celebrata 1732. *tit. 6. de Baptiſmo* ſic ſtatuitur: *Prohibeantur a ſuſcipiendo infante a Sacro Fonte pro ſponſore, ſeu Patrino, & Matrina Regulares, Eccleſiaſtici, & Clerici etiam in Minoribus conſtituti ſine expreſſa noſtra licentia.*

BARBITONSORES. Vide verb. *Feſta, Feſtivitates num.* 122.
BEATIFICATIO. BEATUS. } Vide verb. *Veneratio Sanctorum.*

BELLUM.

ARTICULUS I.

Quo ad ea, quæ concernunt ejus eſſe, Diviſionem, & Juſtitiam.

BEllum proprie dictum differt a ſeditione, 1
rixa, & duello, quia bellum eſt pugna
multitudinis contra multitudinem extraneam.
Seditio eſt pugna multitudinis contra multitu- 2
dinem ejuſdem Reipublicæ, ſeu Communita-
tis. Rixa eſt pugna paucorum contra paucos. 3
Et Duellum eſt pugna ſingularis unius contra 4
unum. *Eſt in re communis*. Bellum aliud eſt 5
juſtum, & aliud injuſtum. Bellum juſtum eſt 6
publica armorum aſſumptio ſolo animo Reipublicæ tuendæ, vel vindicandæ facta. Colligitur *ex cap. Dominus noſter 2. cauſ. 23. q. 2.* ubi ex verbis S. Auguſtini ſic præciſe dicitur: *Juſta autem bella definiri ſolent, quæ ulciſcuntur injurias, ſi qua gens, vel Civitas quæ bello petenda eſt, vel vindicare neglexerit quod a ſuis improbe factum eſt, vel reddere quod per injurias ablatum eſt*. Bellum injuſtum eſt publi- 7
ca armorum aſſumptio ſola nocendi cupiditate, ulciſcendi crudelitate, rebellandi feritate, aut dominandi libidine, vel alio ſimili animo facta. Colligitur *ex cap. Quid culpatur 4. cauſ. 23. q. 1.* ubi ex verbis S. Auguſtini ſic habetur: *Nocendi cupiditas, ulciſcendi crudelitas, implacatus, atque implacabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, & ſi qua ſimilia hæc ſunt, quæ in bellis Jure culpantur*.

Bellum juſtum eſt duplex; Unum defenſi- 8
vum, & alterum offenſivum. Bellum juſtum 9
defenſivum eſt, quo vis per injuriam illata vi repellitur; Et hoc non ſolum publica, ſed etiam privata auctoritate eſt cuilibet omni Jure permiſſum, cum cuilibet liceat omni Jure vim vi repellere, & ſe, ſuaque tueri, ut ha-
betur *in l. 3. ff. de Juſtitia, & Jure*. Bellum 10
offenſivum eſt, quo vis infertur injuriæ vindicandæ cauſa: & ad hoc, ut ſit juſtum, tres potiſſimum requiruntur conditiones, ex communi cum S. Thoma 2. 2. q. 40. art. 1. *in corpore* ubi ſic habet; *Ad hoc quod aliquod bellum ſit juſtum, tria requiruntur*. Prima conditio re- 11
quiſita eſt legitima Principis Supremi auctoritas. *Primo quidem*, dicit S. Doctor, *auctoritas Principis, cujus mandato bellum eſt geren-*

 dum

Digitized by Google

dum ; non enim pertinet ad perſonam privatam
bellum movere , quia poteſt Jus ſuum in Judicio
Superioris proſequi . Et hæc prima requiſita con-
ditio colligitur *ex cap. Quid culpatur* 4. *cauſ.*
23. *qu.* 5. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic ha-
betur : *Ordo tamen ille naturalis mortalium pa-*
ci accommodatus hoc poſcit , ut ſuſcipiendi belli
auctoritas , atque conſilium penes Principes ſit .
12 Secunda conditio requiſita eſt cauſa juſta ; *Se-*
cundo , dicit S. Doctor , *requiritur juſta cauſa ,*
ut ſcilicet illi , qui impugnantur propter aliquam
culpam , impugnationem mereantur ; & hæc ſe-
cunda requiſita conditio colligitur *ex cap. Do-*
minus noſter 2. *cauſ.* 23. *q.* 2. ubi ex verbis S.
Auguſtini ſic habetur : *Juſta autem bella ſolent*
definiri , quæ ulciſcuntur injurias , ſi qua gens ,
vel Civitas , quæ bello petenda eſt , vel vindica-
re neglexerit quod a ſuis improbe factum eſt ,
vel reddere quod per injurias ablatum eſt , & *cap.*
Juſtum eſt 1. *cauſ.* 23. *qu.* 2. ubi ex verbis S.
Iſidori ſic habetur : *Juſtum eſt bellum , quod ex*
edicto geritur de rebus repetendis , aut propulſan-
13 *dorum hoſtium cauſa* . Tertia requiſita conditio
eſt recta intentio ; *Tertio* , dicit S. Doctor ,
requiritur ut ſit intentio bellantium recta , qua
ſcilicet intenditur vel ut bonum promoveatur ,
vel ut malum vitetur ; & hæc tertia requiſita
conditio colligitur *ex cap. Apud veros* 6. *cauſ.*
23. *qu.* 1. ubi ex verbis Sancti Auguſtini ſic
habetur : *Apud veros Dei cultores etiam ipſa*
bella pacata ſunt , quæ non cupiditate , aut cru-
delitate , ſed pacis ſtudio geruntur , ut mali coer-
ceantur , & boni ſubleventur .
14 Iſtis tribus intervenientibus conditionibus
poteſt juſte bellum inſtitui ; cum hoc tamen ,
quod priuſquam bellum inſtituatur , debet pro-
15 poni , & indicari cauſa parti adverſæ , quæ ſi
offerat convenientem ſatisfactionem , debet ac-
ceptari , nec poteſt juſte bellum inferri , niſi
16 negata ſatisfactione ; Bellum enim debet ſem-
per eſſe ultimum remedium injuriæ vindican-
dæ , vel Juris recuperandi , quia bellare non
voluntatis , ſed neceſſitatis eſt ; *cap. Noli* 3.
cauſ. 23. *q.* 1. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic
præciſe habetur : *Pacem debet habere voluntas ,*
bellum neceſſitas , propter ingentia mala , quæ
ſecum affert bellum , cum ſit perditio ſubſtan-
tiæ corporis , & animæ , *ut in Authent. de ar-*
mis in princip. & notat Gloſſa 1. *in l. unic.*
Cod. publicæ lætitiæ lib. 12. *& ex annot. ad*
dec. 29. *n.* 9. *p.* 8. Rotæ Romanæ : *Bellum ve-*
re Bellua eſt , & omnia devorat . Et per hoc
ſic præcipit Deus *Deuter.* 20. *num.* 10. *Si quan-*
do acceſſeris ad expugnandam Civitatem , offeres
ei primum pacem . Et *Jud.* 20. *num.* 12. *Filii*
Iſrael miſerunt nuntios ad omnem Tribum Be-
niamin , ut traderent viros de Gabaa ad ſatisfa-
ciendum injuriæ illatæ uxori Levitæ priuſquam
bellum inferrent . Et quod bellum antequam in- 17
ſtituatur , debeat prius indici , habetur *ex cap.*
Juſtum eſt 1. *cauſ.* 23. *q.* 2. ubi ex verbis S.
Iſidori ſic dicitur : *Juſtum eſt bellum , quod ex*
edicto geritur , & Correctores Romani , ibi :
Edicto , in codicibus Iſidori , & in manuſcriptis
legitur ex prædicto , citat enim Ciceronem ex li-
bris de Rep. qui negat juſtum eſſe bellum , niſi
denunciatum , niſi indictum .
Ut autem ab omnibus præ oculis habeantur 18
juſtæ cauſæ in particulari , propter quas po-
teſt bellum indici , & inferri , ſatius duxi hic
præcipuas adducere . Primo , ut recuperetur Ci- 19
vitas , vel Provincia ab hoſtibus injuſte capta ,
textu claro *in cap. Juſtum eſt* 1. *cauſ.* 23. *q.* 2.
ibi : *Juſtum eſt bellum , quod ex edicto geritur*
de rebus repetendis , aut propulſandorum hoſtium
cauſa . Secundo ut Subditi , & Vaſalli rebelles 20
ad debitam obedientiam redigantur : *Qui enim*
reſiſtit poteſtati , Dei ordinationi reſiſtit ; ad Ro-
man. c. 13. *num.* 2. & habetur exemplum *in*
2. *Reg. c.* 20. *num.* 21. ubi fuit inſtitutum præ-
lium contra Abelam Davidi rebellem , ibi :
Homo de Monte Ephraim Seba , filius Bochri co-
gnomine , levavit manum ſuam contra Regem
David : tradite illum ſolum , & recedemus a
Civitate . Et expreſſe habetur *in cap. Noli* 3.
cauſ. 23. *q.* 1. his præciſis verbis Sancti Au-
guſtini : *Rebellanti & reſiſtenti violentia reddi-*
tur ; Et hæc ratio movendi bellum tamquam
legitima iterum comprobatur auctoritate ejuſ-
dem Divi Auguſtini *cap. Quid culpatur* 4. *cauſ.*
23. *q.* 1. Tertio , ut obtineantur , quæ Jure 21
gentium permiſſa ſunt , & per injuriam dene-
gantur , ut eſt v. g. tranſitus ſine mora , &
ſine nocumento per unam Regionem in aliam ,
& ob hanc cauſam Iſraelitæ juſtum bellum
moverunt contra Amorrhæos ; Numer. *c.* 21.
num. 21. & *ſeq.* & pro juſto laudatur *in cap.*
Notandum 3. *cauſ.* 13. *q.* 2. præciſis iſtis ver-
bis S. Auguſtini : *Notandum eſt ſane quemad-*
modum juſta bella gerebantur a filiis Iſrael con-
tra Amorrhæos , innoxius enim tranſitus denega-
batur , qui Jure humanæ ſocietatis æquiſſimo pa-
tere debebat . Quarto , ad vindicandam gravem 22
contumeliam Principi , vel Reipublicæ illatam ,
ut fecit David , 2. Regum *c.* 10. *num.* 4. &
ſeq. contra Hanonem Regem Ammonitarum
pro illata injuria ſuis Legatis in radendo di-
midiam partem barbæ eorum , & præcidendo
veſtes eorum medias uſque ad nates . Quin- 23
to , ad ultionem ſumendam de Rege , vel Re-
pu-

Digitized by Google

publica, qui hoſti injuſtum bellum gerenti au-
xilium præbet, ut fecit pariter David contra
Syriam Damaſci auxilium ferentem Adarezer
Regi Soba, 2. Reg. *c.* 8. *num.* 5. *Venit quoque
Syria Damaſci, ut præſidium ferret Adarezer Re-
gi Soba : & percuſſit David de Syria viginti*
24 *duo millia virorum*. Sexto, ad vindictam ſu-
mendam contra eos, qui injuſte prohibent,
ne puniantur rei, & nocentes, quos puniri
Reipublicæ multum intereſt, ut patet *Judic.
c.* 20. *num.* 8. *& ſeq.* de bello moto a reli-
quis Tribubus Iſrael contra Tribum Benia-
min, quia nolebat puniri homines de Gabaa,
qui immane ſcelus commiſerant in uxorem Le-
vitæ, ibi : *Et poſſimus pugnare contra Gabaa
Beniamin, & reddere ei pro ſcelere, quod me-*
25 *retur*. Septimo, ad vindicandos eos, qui cum
Rege, vel Republica initum fœdus violarunt
gravi illius damno, & dedecore, ut patet 4.
Reg. *c.* 3. *num.* 5. *& ſeq.* ubi, ut præciſe dici-
tur in ejus Summario, *ob prævaricatum a Re-
ge Moab, fœdus quod cum Rege Iſrael habebat,
aſcendunt adverſus illum Rex Iſrael, Rex Juda,*
26 *& Rex Edom*. Octavo, ut ſociis, & confe-
deratis auxilium juſtum feratur, ut fecit A-
bram Geneſis *c.* 4. *num.* 14. *& ſequent.* pro ſi-
bi confederatis Regibus Sodomorum, & Go-
morrhæ, & Lot filio Fratris ſui, ibi : *Hi enim
pepigerant fœdus, cum Abram. Quod cum au-
diſſet Abram, captum videlicet Lot fratrem ſuum,
numeravit expeditos vernaculos ſuos trecentos de-
cem & octo, & perſecutus eſt eos uſque Dan,
& diviſis ſociis irruit ſuper eos nocte, percuſſit-*
27 *que eos*. Nono, licitum eſt bellum contra Hæ-
reticos, aut ſubditos lapſos in Hæreſim, &
alios ſecum trahentes, atque diſſenſiones, &
rebelliones in Regno, vel Provincia excitan-
tes, ut colligitur ex *cap. Quid culpatur* 4. *cauſ.*
28 23. *qu.* 1. Decimo, licet bellum indicere In-
fidelibus, ſi prædicationem Evangelii impe-
diant, & Prædicatoribus Fidei tranſitum ad
alias Provincias denegent, quia ſic faciunt
contra Jus, quod a Chriſto habet Eccleſia
evangelizandi ubique; Marci 16. *n.* 15. *Eun-
tes in mundum univerſum, prædicate Evange-
lium omni Creaturæ*. Ob ſolam tamen infide-
litatem non poſſe aliquem bellum indicere In-
fidelibus, neque etiam ex licentia Papæ, do-
cent Diana *Part.* 6. *tr.* 4. *reſol.* 15. Molina
tom. 1. *diſp.* 105. *&* 106. Coninch. *diſp.* 31.
de bello dub. 2. *num.* 54. Caſtro-Palaus *tom.* 1.
tract. 6. *diſp.* 5. *punct.* 3. *num.* 7. & alii. Si
verò apud Infideles ſit uſus humanæ carnis,
immolatio innocentium, aut ſimilia, poſſunt
propter ea ſola debellari, etſi nemo ex illis
innocentibus auxilium imploret, & ſinguli ſua
ſorte contenti vivere dicantur; Molina *tom.* 1.
tr. 2. *diſp.* 106. Bannez *in* 2. 2. *quæſt.* 10. *art.*
10. Victoria *Relect.* 2. *de Indis*, *num.* 15. Hur-
tad. de Mend. *volum.* 1. *diſp.* 75. *ſect.* 1. §.
22. Immo ob ſolam idololatriam, & viola-
tionem juris naturæ id permittunt multi, ſal-
tem accedente licentia Pontificis, & quotieſ-
cumque moniti ab iis non deſiſtant; Innocen-
tius *in cap. quod ſuper, de voto num.* 4. *&* 9.
& ibi Ancharanus, & Abbas; idem Anchara-
nus, & Boichus *in cap. gaudemus, de divor-
tiis*; Zabarella *in Clement.* 1. *de teſtib. n.* 6.
Silveſter *v. Judæus num.* 4. *v. Infidelitas q.* 8.
& 9. *& v. Papa q.* 7. Armilla *v. Infidelitas*;
Tabiena *eod. v. num.* 32. *&* 33. Major *in* 2.
ſent. diſt. 44. *quæſt.* 3. *& in* 4. *ſent. diſt.* 15.
qu. 4. *art.* 1. Maſtrillus *de Magiſtrat. lib.* 1.
c. 9. *num.* 10. Jo. Solorzanus *de Indiarum Jure
lib.* 2. *c.* 15. *n.* 26. & alii. Bellum licet 29
non poſſit eſſe ex utraque parte juſtum ma-
terialiter, & a parte rei, quia realiter, & a
parte rei ſoli uni parti poteſt competere Jus;
poteſt tamen ex utraque parte eſſe juſtum for- 30
maliter, quatenus unus certo judicat habere
Jus certum ad rem, & revera habeat; & al-
ter certo judicat idem, ſed cum invincibili
ignorantia Juris certi alterius; Cum enim ex
utraque parte facta diligenti diſcuſſione poſſint
eſſe cauſæ, & rationes probabiles de jure, vel
injuria, poteſt ab utraque parte juſte bellum
inſtitui, quia quilibet in praxi tuto ſequitur
opinionem ſibi vere probabilem. Sic cum pra-
xi Doctores communiter. Sic Joſue juſte de-
bellabat ex imperio Dei Amorrhæos, aliaſ-
que gentes, dum illæ ignorantes invincibili-
ter id jus, quo Deus poteſt libere de Regnis
diſponere, juſte ſe defendebant; Abulenſis *ad
cap.* 11. Joſue. Licet autem ſufficiat opi- 31
nio probabilis pro juſtitia belli; ſi tamen ju-
ſtitia maneat æqualiter dubia, & alter ſit in
poſſeſſione, non licet ei bellum indicere, cum
melior ſit conditio poſſidentis. Subditi autem 32
in dubio de juſtitia belli pro Rege ad bellum
eos vocante præſumere, eique parere & milita-
re poſſunt, dummodo certo non conſtet cauſam
eſſe injuſtam; habetur expreſſe *in c. Quid cul-
patur* 4. *cauſ.* 23. *q.* 1. ubi ex verbis S. Auguſtini
ſic dicitur: *Vir juſtus, ſi forte ſub Rege homi-
ne etiam ſacrilego militet, recte poteſt illo ju-
bente bellare, ſi vice pacis ordinem ſervans,
quod ſibi jubetur, vel non eſſe contra Dei præ-
ceptum, certum eſt, vel utrum ſit, certum non
eſt; ita ut fortaſſe reum faciat Regem iniquitas
imperandi, innocentem autem militem oſtendat*

ordo ſerviendi, & ratio eſt quia, ut dicit Gloſſa hic: *In dubiis ſemper eſt obediendum . . . quia licet Dominus peccet præcipiendo, tamen ſubditus non peccat obediendo.*

Articulus II.

Quo ad ea quæ circa bellum debent, & juſte poſſunt, vel non poſſunt Reges, & Principes.

1 Reges primo debent, antequam bellum incipiant, omni diligentia curare, ut certi ſint de ejus juſtitia, & gravi cauſa, nam ante talem diligentem conſultationem, & judicium de juſtitia, bellum aggredi nulla recta intentione formali cohoneſtari poteſt, ſed mortalis temeritas, & injuſtitia eſt, adeoque pro hac cognoſcenda belli juſtitia præſtat habere non tantum peritos, ſed etiam probos Conſiliarios, non ſolum Civiles, ſed etiam Canoniſtas, & Theologos, a quibus omnibus curent juſtitiam belli ſecundum Leges Canonicas, & Evangelicas examinari, & libere pro conſcientia edici; Non, ut Achab, qui nolens veridicum Micheam audire, ſed ſolum falſarios adulatores, in bello miſere periit;
2 3. Reg. *cap.* 22. Secundo, intellecta a Conſiliariis, Canoniſtis, & Theologis belli juſtitia, & a ſe etiam coram Deo examinata, pro tali cognita, debent Reges illam proponere, & indicare parti adverſæ, quæ ſi offerat competentem ſatisfactionem pro jure, vel pro injuria, non poſſunt bellum inſtituere, quia *ex cap. Noli* 3. *cauſ.* 23. *qu.* 1. *Pacem*
3 *debet habere voluntas, bellum neceſſitas.* Tertio Reges ad muniendam Civitatem, vel Fortalitium ædificantes in fundo alicujus particularis, tenentur huic compenſare pro rata, ita ut omnes æqualiter ferant damnum, quia licet privati teneantur ſubvenire neceſſitati communi, tamen tantum & tenentur ſecundum juſtitiam diſtributivam & æqualiter ad alios; Molina *de juſtitia tom.* 9. *diſt.* 47. *circa med.* Card. de Lugo *de juſtitia diſp.* 6. 61. & alii
4 paſſim. Quarto tenentur Reges injuſtum bellum moventes, reſtituere univerſa, quæ occupant, & ſurripiunt; *cap. Sicut* 29. *de Jureju-*
5 *rando*. Quinto tenentur Reges injuſtum bellum moventes, abſolvere a juramento eos, quos fecerunt jurare; *citat. cap. Sicut* 29. *de Jureju-*
6 *rando* §. *Juramentum*. Sexto tenentur Reges datam publicam Fidem ſervare hoſtibus ſuis etiam in bello injuſto; *cit. cap. Noli*, ubi ex verbis S. Auguſtini ſic præciſe habetur: *Fides quando promittitur, etiam hoſti ſervanda eſt, contra quem bellum geritur.*

Poſſunt Reges primo licite repreſalia conce- 7
dere his conditionibus: Prima eſt, ut certo 8
conſtet incolas alterius Provinciæ, vel Regni feciſſe injuriam, vel damnum intuliſſe. Secun- 9
da, ut alter Rex, vel Reſpublica de hoc moniti ſatisfacere culpabiliter recuſent, vel negligant. Tertia, ut non inferatur plus damni, 10
quam juſta ſatisfactio requirit. Quarta, ut 11
non concedantur in perſonas Eccleſiaſticas, quia repreſalia concedi, & extendi contra Perſonas Eccleſiaſticas, vel eorum bona eſt prohibitum ſub pœna Excommunicationis ipſo Jure lata in perſonas particulares, & Interdicti in Communitatem, niſi talis præſumpta licentia intra menſem poſt diem conceſſionis revocetur, *cap. unic. de injuriis in* 6.

Secundo poſſunt Reges in bello juſto fœde- 12
ra inire cum Infidelibus, & Hæreticis, dummodo ſint in ſumma neceſſitate, & abſit ſcandalum, & periculum Fidei; S. Antoninus 3. *part. tit.* 4. *cap.* 2. §. 11. *Puto infideles pacificos, non habentes guerram active, nec paſſive nobiſcum, imminente neceſſitate licite poſſe vocari; aliter non;* Sic etiam ſentit Nicolaus de Lyra *in* 1. *num.* 1. *Reg.* 28. de Davide loquens his verbis: *In tali bello* (ideſt Davidis contra Saul) *juſto poterat licite uti Philiſthinorum, qui erant infideles, conſortio, & auxilio .... nec peccaſſet David, ſi habebat juſtum bellum contra Saul, quod potuit eſſe .... poterant enim ipſi Filii Iſrael cum Philiſthæis facere, etſi non fœdera perpetua, tamen treguas ad tempus, & juramento firmare.* Et eſt communior Doctorum, quod hoc per ſe liceat, quamvis in praxi, ratione circumſtantiarum vix unquam, ut cum multis docet Diana *t.* 2. *poſt p.* 10. referens exemplum cujuſdam Regis, qui moriens dicebat: *Perii, quia volui eſſe fœderatus ei, qui hoſtis eſt Chriſtiani nominis.*

Tertio poſſunt Reges in bello juſto Civita- 13
tes incendere, ſi aliter capi non poſſint, quamvis multi innocentes cum nocentibus occidantur, quia non directe occiduntur; conſtat exemplo *Joſuæ* 8. *num.* 2. *& ſeq.* Quarto 14
poſſunt in bello juſto repetere expenſas pro recuperatione factas, & hoſtibus victis poſſunt licite tributa imponere in compenſationem, aut pœnam. Quinto poſſunt Reges bellum 15
inſtituere pro recuperatione bonorum, & rerum Eccleſiæ; Nicolaus I. *in decret. tit. de bellis cap.* 2. *& cap. Auctoritatem* 2. *cauſ.* 15. *qu.* 6.

Non poſſunt Reges primo ſine gravi neceſ- 16
ſita-

Digitized by Google

ſitate bellum inſtituere ; *cap. Noli 3. cauſ. 23.*
qu. 1. & cap. Si nulla urget neceſſitas 15. cauſ.
17 *23. qu. 8.* Secundo non poſſunt bellum indi-
cere ex nocendi cupiditate, vel ulciſcendi cru-
delitate, vel animo implacabili, vel domi-
nandi libidine, textu expreſſo *in cap. Quid*
18 *culpatur 4. cauſ. 53. qu. 1.* Tertio non poſ-
ſunt Reges in bello ab aliis juſte moto, & a
ſe etiam pro juſto cognito ſe armis defende-
re, quia circa eamdem rem non poſſunt duo
habere Jura contraria, & ſic ſe injuſte defen-
dentes, ſicuti alii injuſta bella moventes, te-
nentur ad reſtitutionem omnium damnorum
tam proprii Regni, quam alieni, ſubditis il-
19 latorum; *cap. Sicut 29. de Jurejurando*. Quar-
to non poſſunt Reges militibus juſta ſtipen-
dia, & neceſſaria negare, ſeu culpabiliter re-
20 tinere; Et ſi defectu neceſſarii ſtipendii mili-
tes in bello compellantur ad injuſtas rapinas,
& alia damna innocentibus inferenda, tenen-
tur ad reſtitutionem, tum ipſis militibus,
tum aliis, qui ab iis damnum acceperunt, ut
communiter ſentiunt Doctores, *quia*, (ut di-
citur *in eis. cap. Quid culpatur*,) *propter bel-
la neceſſario militi ſtipendium præbetur*.

Articulus III.

Quo ad ea, quæ licite poſſunt, vel non poſſunt Duces, ſeu Officiales, & Milites.

1 POſſunt primo Duces militum in bello juſto licite uti inſidiis, textu expreſſo *in cap. Dominus 2. cauſ. 23. q. 2.* ubi ex verbis S. Auguſtini ſic legitur : *Cui bellare fas eſt... cum juſtum bellum ſuſceperit, utrum aperta pugna, utrum inſidiis vincat, nihil ad juſtitiam intereſt;* colligitur etiam *ex cap. Utilem 25. cauſ. 22. q. 2.* & conſtat licitum eſſe ex *cap. 8. n. 2. & ſeq. Joſue*, ubi Deus imperat Joſue, ut Urbis Hai habitatoribus Iſraelitarum hoſtibus ponat inſidias: ibi: *Pone inſidias Urbi poſt eam. Surrexitque Joſue, & omnis exercitus bellatorum cum eo .... præcepitque eis dicens: Ponite inſidias poſt Civitatem, nec longius recedatis ..... Nobis ergo fugientibus, & illis perſequentibus, conſurgetis de inſidiis & vaſtabitis Civitatem ...... Inſidiæ, quæ latebant, ſurrexerunt confeſtim : & pergentes ad Civitatem ceperunt, & ſuccenderunt eam.*

2 Secundo poſſunt licite belli Duces in bello juſto, ferro, & igne vaſtare terras hoſtiles, oppida, agros, occupare hoſtium bona immobilia, boniſque ſuis ſpoliare quoſvis nocentes, & etiam totam Urbem deprædandam militi-
bus tradere, ut patet ex allato exemplo Jo-
ſue ; & eſt communis Doctorum, qui tamen 3
dicunt debere ſervare modum juſtitiæ vindi-
cativæ, ut pœnæ non excedant quantitatem
injuriæ, ut ſcilicet tantum occupent, vel va-
ſtent Duces juſte bellantes, quantum requiri-
tur ad recuperationem juris & poſſeſſionis
ablatæ ad refundendos ſumptus belli, æſtima-
tis etiam periculis, laboribus, aliiſque incom-
modis, & pœna, vel vindicta debita pro qua-
litate, & proportione injuriæ.

Tertio quamvis innocentes per ſe, & dire- 4
cte occidere numquam liceat, quia eſt intrin-
ſece malum, juxta illud Exodi 23. *numer. 7.*
Inſontem, & juſtum non occides; Poſſunt ta- 5
men belli Duces indirecte, & per accidens
eos licite occidere, quatenus victoria aliter
obtineri non poſſit, quam v. g. per ſubverſio-
nem Civitatis, aut ſubmerſionem navis, in
qua innocentes cum nocentibus pereunt: con-
ceſſo enim fine principali, conceduntur omnia
ad illum finem obtinendum neceſſaria. Et hac 6
ratione per accidens licitum eſt auferre naves,
arma, pecunias, commeatum, equos, aliaque
animalia, & devaſtare agros etiam innocen-
tum, & Eccleſiaſticorum, qui non ſunt par-
tes Reipublicæ hoſtilis nocentis, ſi probabilis
timor ſit, quod injuſti hoſtes iis ad reſiſten-
dum uſuri ſint. Tranſacto tamen bello, niſi 7
ea bona fide in ipſum uſum juſti belli abſum-
pta ſint, omni Jure ablata illa reſtitui debent
talibus innocentibus propriæ Reipublicæ inno-
centis. Si autem innocentes ſint pars Reipu- 8
blicæ hoſtilis, & finis belli aliter obtineri non
poſſit, poſſunt etiam per ſe ſpoliari talibus
bonis abſque onere reſtitutionis, quia cum
ſint pars Reipublicæ, poſſunt propter hujus de-
licta puniri in iis bonis, quæ ſubſunt Reipu-
blicæ dominio.

Quarto poſſunt belli Duces juſte bellantes 9
ſine peccato devaſtare agros &c. tributa im-
ponere, & corripere pecunias, & alia bona
etiam innocentibus ſubditis Regis hoſtilis, li-
cet ipſe ſolus Rex deliquerit, vel injuriam
intulerit, quia ſcilicet ſic opus eſt ad dimi-
nuendas vires partis adverſæ, cum alio modo
juſta vindicta ſumi, & debita ſatisfactio obti-
neri non poteſt a Rege nocente, in cujus
odium affliguntur ſubditi. In tali tamen caſu 10
Rex ille nocens, qui cauſam damni inferendi
ſubditis dedit, ipſis ad omnium compenſatio-
nem in conſcientia obligatur omni Jure. Com-
munis ſententia, ſed neque particularis praxis.

Quinto licet per ſe non poſſint diripi, nec 11
occupari bona Eccleſiæ, & perſonarum Eccle-

Digitized by Google

ſiaſticarum, *ex cap. Innovamus 2. de tregua,*
12 *& pace ;* Poſſunt tamen belli Duces ſurripere victualia, & bona intra Eccleſias depoſita ab hoſtibus, & per accidens aliquando comburere etiam Eccleſias, & hoſtes ab iis extrahere, in iis ſpoliare, & occidere, ſi v. g. Eccleſia tamquam Caſtro ad pugnandum utantur; Sylveſter *verb. Bellum n.* 11. Mendo *in epitom. n.* 7. Bonacina *de Contractibus D.* 2. *q. ult. ſect.* 1. *punct. ult.* §. 3. & alii paſſim.

13 Belli Duces, aliique Officiales non poſſunt primo ſine peccato ratione ſtipendii ſibi dimidiati, aut male ante hac perſoluti, poſtea in luſtratione militum ficta nomina conſcribere, ut ſuppleatur ſtipendium, quia eſt contra regulas compenſationis, ob maximum, & evidens damnum Reipublicæ, quæ inde pericli-
14 tari poſſet. Nec licet compenſatio, ſi fieri
15 debeat cum fallacia, & falſitate. Et a fortiori nequeunt ficta militum nomina conſcribere Officiales, qui integrum ſuum ſtipendium recipiunt; ſi id faciant, peccant mortaliter, & tenentur ad reſtitutionem, niſi eos excuſet indulgentia, & conniventia Regis. Arſdekin *tom.* 2. *par.* 2. *tract.* 6. *q.* 1. Sporer *tract.* 5. *in præcept. decal. cap.* 2. *ſect.* 2. *n.* 125. Felix Poteſtas, La Croix, & alii paſſim.

16 Secundo non poſſunt Officiales ſibi arrogare, & retinere ſtipendium debitum militibus defunctis, ſicut nec Principes ſibi retinere ſtipendia debita Officialibus defunctis, quia Jus ad talia ſtipendia devolvitur ad hæredes, ſicuti aliæ actiones, & credita defunctorum, nec apparet unde Jus Officialibus, & reſpective Principibus poſſit competere, niſi dantes nomen militiæ videantur in hoc conſenſiſſe; quod tamen non eſt præſumendum; Arſdekin *loco cit. q.* 2. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *art.* 2. *n.* 879. & alii.

17 Tertio peccant mortaliter belli Duces, ſi diſciplinam militarem ſervare intermittant, & milites ab injuſtis rapinis, prædis, ſtupris, aliiſque flagitiis condignis pœnis non coerceant, & inde obligationem reſtitutionis contrahunt, cum ex juſtitia obligati ſint ad ejuſmodi damna impedienda in quantum poſſunt. *Communis.*

18 Quarto peccant belli Duces, & tenentur ad reſtitutionem, ſi diſſimulent qua via velint exercitum ducere, ut ſic a diverſis Oppidis tranſitum redimentibus, pecunias accipiant, quia uno tantum loco debetur eis tranſitus, nec poſſunt ipſi illum venalem facere, aut pro libito hos præ illis gravare, neque Princeps ipſe hoc concedere poteſt cum tanto Reipublicæ detrimento; Molina, Bonacina, Dicaſtill. Coninch. Arſdekin *loco cit. q.* 3. & alii paſſim.

Quinto ſimiliter peccant Commiſſarii alii- 19
que Miniſtri, & tenentur ad reſtitutionem, ſi aliqua oppida militibus, victuariis, aliiſque oneribus plus æquo onerent, aut ab aliis, qui ſe redimunt, pecuniam accipiant, vel ſi a privatis Dominis, aut Domibus pecunias accipiant, ne eo milites imponant, aut ne filios juſte deſignatos pro militibus recipiant, unde alii incolæ plus graventur, quam neceſſe ſit, aut e contra uni militi plura dent Chirographa ad diverſas domos, aut plures ficte pro militibus prætendant, ut ſic a pluribus ſe redimentibus, pecuniam recipiant; Arſdekin *loc. cit. q.* 6. Molina *tom.* 2. *tract.* 2. *diſp.* 117. Petr. Navarr. *lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 285. Diana, & alii paſſim, quia tenentur juſtitiam diſtributivam ſervare, ut æque quantum fieri poteſt, loca, & Familiæ graventur; tunc autem ob pecuniam ab aliis receptam, magis reliqua loca gravarentur, quod, ut omnibus patet, eſt injuſtum, niſi pecuniam illam in gravatorum levamen impendant.

Sexto peccant belli Duces, & ad reſtitutio- 20
nem tenentur, ſi partem ſtipendii militibus debiti ſibi retineant, & exinde permittant militibus a ruſticis, quæ ſibi neceſſaria ſunt, extorquere injuſtis prædationibus & vexationibus. *Communis.*

Septimo peccant belli Duces, Commiſſarii, 21
aliique Miniſtri, ſi commeatum, vel victualia debita non adminiſtrent, aut negligendo curam victualium advehendorum, & hujuſmodi, aut præbendo minori quantitate quam neceſſe, vel præſcriptum ſit, aut minori pretio, quam præſcribatur, aut victualia corrupta miniſtrando, unde morbi, vel alia pericula oriantur. *Doctores communiter.*

Octavo peccant Commiſſarii, qui Capita- 22
neis rogantibus annotant plures milites quam habeant, & tenentur ipſi ad reſtitutionem, ſi Capitanei deficiant; cooperantur enim ad grave damnum Reipublicæ, quæ defectu neceſſariorum militum, pro quibus ſtipendia ſolvit, poſſet, ut dictum eſt, periclitari; La Croix *loco cit.* 2. 876. Arſdekin, & alii.

Nono non poſſunt belli Duces moleſtare 23
Presbyteros, Monachos, Converſos, Peregrinos, Mercatores, Ruſticos, euntes, & redeuntes, & in agricultura exiſtentes, & animalia, quibus arant, & ſemina portant ad agrum, textu expreſſo *in cap. Innovamus*, 2. *de treuga & pace*, his præciſis verbis: *Innova-*

vamus, *ut Presbyteri*, *Monachi*, *Converſi*, *Peregrini*, *Mercatores*, *Ruſtici euntes*, & *redeuntes*, & *in agricultura exiſtentes*, & *animalia*, *quibus arant*, & *ſemina portant ad agrum*, *congrua ſecuritate lætentur*; Verum hic Canon, ſicuti alius *cap. Treugas* 1. *h. tit.* ubi bellare prohibetur *a quarta feria poſt occaſum ſolis uſque ad ſecundam feriam in ortu ſolis*, *ab Adventu Domini uſque ad octavam Epiphaniæ*, & *a Septuageſima uſque ad octavam Paſchæ*, non videtur uſu receptus, ut notant Gloſſa, Panormit. Engel, & alii, *ibidem*; quis enim hoſti, nec Pontificia, nec Cæſarea ſtatuta curanti Legem præfigat? quando inter arma ſilere Leges ſatis experientia teſtatur (*). „ Prænotandum eſt, ait Benedictus XIV. *Lib.* 11. *de Synodo cap.* 11. *n.* 9. communes olim fuiſſe, ex deplorabili temporum corruptela, privatas quaſdam inimicitias, quæ non ſolum inter eos, quibus præcipua illarum cauſa intercedebat, ſed etiam inter eorum conſanguineos, & affines gerebantur, & diris modis exercebantur. Hæ vocabantur *Faidæ*; deque his fuſe agit du-Cangius *in Gloſſario ad Scriptores mediæ*, & *infimæ Latinitatis edit. Pariſ.* 1733. *in verb. Faida*, & in Diſſertatione ad Joinvillam *de privatis bellis*. Porro circa medium ſeculi XI. utraque poteſtas, Eccleſiaſtica nimirum, & ſecularis, ut privatas haſce inimicitias, ſeu potius privata bella, ex quibus tot hominum ſtrages, ac bonorum devaſtationes oriebantur, de medio tollerent, conjunctis viribus plura moliri cœperunt, quæ cum ad tantum malum penitus extirpandum non ſuffeciſſent, ut illud ſaltem intra modum aliquem coercerent, certos per hebdomadam dies præfinierunt, quibus ab homicidis, atque rapinis ceſſandum abſtinendumque eſſet; qui dies *treugæ Domini* appellati fuerunt: ut videre eſt apud Pagium *Critic. in Annal. Baronii ad ann. Chriſti* 1034. *num.* 3. & 4. & apud Gonzalez *in Cap. Treugas*, qui eſt Alexandri III. *de treuga*, & *pace*, *num.* 9. Has igitur treugas Domini infringentes, excommunicationis ſententiam incurrebant ". Hactenus Bened. XIV. *loc. cit.* qui deinde *Lib.* 13. *cap.* 17. *n.* 5. ſubjungit: „ Multa denique patientia utentes Eccleſiæ Præſules, nec unquam omittentes, opportunis oblatis occaſionibus, in publica crimina invehi, atque etiam, quantum fas erat, canonicis pœnis animadvertere, temporis beneficio id a Deo conſecuti ſunt, ut eradicata conſpicerent vitia, quæ hominum providentia nunquam exiſtimaſſet fore ut debellari, evellique poſſent. Satis ſuperque perſpectum eſt, quid eſſent *Faidæ*, de quibus *ſuperiori lib.* 11. *cap.* 11. *num.* 9. privatorum nempe inimicitiæ, inſtar habentes privaii belli, quo vaſtabantur omnia. Alexander III. Pontifex in Concilio Lateranenſi, vehementiori, quo potuit, ſtudio hac de re cum Epiſcopis egit, ut hi populos ad pacem allicientes, hujuſmodi ſcandalum radicitus evellerent: *Præcipimus*, *ut Epiſcopi*, *ad ſolum Deum*, & *ad ſalutem populi habentes reſpectum*, *omni trepidatione ſepoſita*, *ad pacem firmiter tenendam*, *mutuum ſibi conſilium*, & *auxilium præbeant*. Verum, cum ſatis ſuperque proſpexiſſet, malum hoc adeo invaluiſſe, ut nullo modo ſperari poſſet, illud uno veluti ictu eradicatum iri, ad id converſus eſt, ut tempora ſtatueret induciarum, quæ eſſent religioſiſſime inter inimicos ſervandæ, ab Adventu Domini in octavam uſque diem poſt Epiphaniam, & a Septuageſima ad integram Octavam Paſchæ, quemadmodum videre eſt *in Cap. Treugas*, *de treuga*, & *pace*, quod ſcilicet Caput ad hujuſmodi *Faidas*, ſeu privata bella pertinet: *Nec enim intelligi poſſunt de bellis: quæ ſi juſta ſint*, *quocumquz tempore tentanda ſunt; ſi injuſta*, *nullo:* uti animadvertit Cironius *ad titulum Decretalium de treuga*, & *pace*. Quamvis autem, eo adhibito remedio, haud ſtatim datum fuerit ad optatum finem pertingere; tamen cum ignis, veluti ſuperinducto cinere, tantiſper coopertus fuerit, ſubinde progreſſu temporis per Dei gratiam extinctus eſt ". Hæc Benedictus. Et ecce cur Canon iſte in deſuetudinem omnino abierit: ceſſante enim fine legis ceſſat lex; & culpa ubi amplius non eſt, nec pœna eſſe poteſt. Falſo igitur ſuppoſito laborant Auctores illi, quos ſequitur P. Ferraris, dum aſſerit Canonem illum *cap. Treugas*, *de treuga* & *pace* nunquam fuiſſe uſu receptum. At multo magis ob eamdem cauſam reprehenſione dignus videtur Auctor Poſtillæ hic ad calcem paginæ in prima editione Romana ann. 1757. ſubjectæ, ubi tam providam SS. Pontificis, & generalis Concilii ſanctionem ſubindicans, eam ſtultis barbarico-

(*) Fuit hoc in uſu, & ſub pœna etiam excommunicationis cautum, ſæculis barbaricis. Vide Murator. *Ann. Ital.* ac *in Antiq. Ital.* & alios Hiſtoricos.

rum temporum moribus, quaſi per contemptum, annumerat.

Adeo verum eſt, quod animadvertit Cironius *loc. ſupracit.* bella, inquam, ſi juſta ſint, quocumque tempore tentari poſſe, ut bellum committere in die feſto, etiam citra neceſſitatem, modo Miſſa audiatur, nullum ſit peccatum, cum non ſit opus ſervile, juxta Jacobum Granado *in 2. 2. D. Thomæ contr. 3. tr. 12. diſp. 4. ſect. 7. n. 65.* cum Lorca *in 2. 2. qu. 40. art. 4.* Hurtado de Mend. *vol. 2. diſp. 169. ſect. 15. §. 150.* Coninch. *diſp. 31. de bello dub. 7. n. 123.* Molina *tom. 1. tr. 2. diſp. 111.* Reginaldo *tom. 2. lib. 21. cap. 8. n. 99.* Etſi veniale illud judicet Cajetanus *in 2. 2. qu. 10. art. 4.* cum Bannez *dub. 4. n. 4.* Valentia *tom. 3. diſp. 3. qu. 16. punct. 5.* Sa *v. Bellum, num. 15.* & Rodriquez *in ſumma part. 1. cap. 126. num. 10.* Immo & mortale Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 2. de feſtis, c. 11. n. 2.* Filliuccius *t. 2. tr. 27. c. 9. n. 174.* & Caſtro-Palaus *tom. 2 de obſerv. feſtorum, diſp. 2. punct. 5. n. 11.*

24 Milites in bello juſto poſſunt primo auctoritate Principis, vel Ducis belli licite facere ea omnia, quæ ſunt neceſſaria, vel utilia ad conſequendum finem juſti belli, puta ad conſequendam juſtam victoriam, & recuperationem rei injuſte ablatæ, vel ad juſte vindicandam injuriam Principi, vel Reipublicæ indebite illatam; & ſic ex mandato, & expreſſa, vel tacita voluntate Principis, vel Ducis belli poſſunt licite procedere ad vaſtationes, ſpoliationes, prædationes, carcerationes, & cædes partis hoſtilis. *Communis.*

25 Secundo, Milites ſubditi, & alii ante bellum jam conducti præcipiente Principe poſſunt licite militare, & ad ſupradicta omnia procedere, etiamſi dubii ſint de juſtitia belli. Dummodo eis certo non conſtet cauſam eſſe injuſtam; textu expreſſo *in cit. cap. Quid cul-*
26 *patur 4. cauſ. 23. q. 1.* Milites tamen liberi, & extranei, quamvis ſecundum aliquos poſſint etiam ipſi licite militare in bello dubio, probabilior tamen, & communior ſententia eſt, quod teneantur prius inquirere de juſtitia belli, cui ſponte ſe dare volunt, & poſtea ſaltem probabile formare judicium, bellum eſſe juſtum, quia tales milites, nulla cogente, & excuſante neceſſitate obediendi, omnino voluntarie ſe exponunt periculo graviſſimæ injuriæ cum maximo damno inferendæ; adeoque mortaliter peccant; & colligitur *ex cit. c. Quid culpatur*, quia tota ratio excuſans a peccato in bello dubio militem ſubditum, ſeu jam conductum, eſt ejus obligatio obediendi, & poteſtas in Principe imperandi, ibi: *Recte poteſt illo jubente bellare .... ita ut fortaſſe reum faciat Regem iniquitas imperandi, innocentem autem militem oſtendat ordo ſerviendi*, quod non verificatur in milite libero, & extraneo. Sic Cajetan. *verb. Bellum*; Gabriel. *concluſ. 4.* Major. *in 4. ſent. diſp. 15. qu. 20. §. iſtis notatis*, Sylveſter *verb. Bellum 1. q. 9.* Molina *diſp. 144.* Lugo *diſp. 18. de juſtit. ſect. 1.* Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. n. 8.* Vaſquez, Sanchez, Azorius, Malder. & alii plurimi.

Tertio Milites poſſunt licite uti pabulatione in terra hoſtili; non autem in amica, ſi pabula ſufficientia advehantur, aut poſſint emi, quia nec Jus naturæ, nec Principis auctoritas hic ſuffragatur; nec plus Juris habet miles ad aliena paſcua, quam ad alienum panem; Leſſius *verb. Bellum caſ. 4.* Arſdekin, 27
La Croix, Felix, & alii. Si vero pabula ſuf- 28
ficientia non advehantur, & ob inopiam emi non poſſint, tunc pabula fiunt communia ratione neceſſitatis; immo non deſunt Doctores exiſtimantes ex communi conſuetudine, quando pro utilitate Provinciæ bellum geritur licitam eſſe pabulationem, in quantum hoc onus ſit commune, & compenſetur emolumentis perceptis, & percipiendis, ut refert Arſdekin *tom. 2. part. 2. tract. 6. quæſt. 7.* & probabiliter tenet la Croix *lib. 3. part. 1. art.*
3. num. 883. Ipſe tamen Arſdekin cum aliis 29
dicit, tunc eſſe licitam pabulationem ratione extremæ neceſſitatis, qua omnia fiunt communia, ſed cum hoc onere quod cum primum poterit, fiat compenſatio illi, qui enorme damnum eſt paſſus; ſed quando hæc erunt!

Quarto Milites capti in bello etiam ex par- 30
te capientium juſto, niſi adſit ſpecialis promiſſio, poſſunt licite fugere, uam Jure gentium introductum eſſe videtur, ut capti juſte ab hoſtibus, ſi fugiendo ad ſuos perveniant, libertatem conſequantur. *Id enim jus poſtliminii eſt; l. in bello, l. nihil intereſt, ff. de captivis, & §. item ea, quæ ex hoſtibus, Inſtit.*
de rerum divis. Capti vero in bello ex parte 31
capientium injuſto (ſecluſa ſpeciali permanendi promiſſione juramento firmata) & fugere, & bona hoſtium ſecum auferre poſſunt; Molina *tract. 2. tom. 3. poſter. diſp. 693. concl. 1.*
Layman *loc. cit. num. 16.* & alii paſſim. Eſt 32
tamen advertendum quod capti in bello juſto, ſi fugiant, non poſſunt Dominis inſequenti-
bus vi reſiſtere. Bene vero capti in bello in- 33
juſto poſſunt vi reſiſtere inſequentibus. *Doctores communiter.*

Quin-

Digitized by Google

34 Quinto Milites poſſunt licite ſibi retinere
bona mobilia ab hoſtibus accepta in bello ju-
ſto, quia mobilia ab hoſtibus capta Jure gen-
tium fiunt militum capientium; *leg. Si quid*
bello, *ff. de captivis*, & §. *Item ea*, *Inſtitut.*
de rerum diviſione, ubi ſic præciſe habetur:
Quæ ab hoſtibus capimus Jure gentium ſtatim
35 *noſtra fiunt*. Eſſet tamen omnimode obſervan-
da, ſi quæ alicubi vigeret, Lex particularis,
vel conſuetudo, ut ſpolia omnia, & prædæ
in communi reponantur, & ſingulis æqualiter
dividantur, juxta illud Davidis Regis Edictum
1. Reg. *c.* 30. *n.* 24. *Æqua pars erit deſcen-*
dentis ad prælium, & *ſimiliter divident*, vel
pro cujuſque meritis, ac dignitate diſtribuan-
tur juxta *c. Jus militare eſt* 10. *diſt.* 1. ibi:
Jus militare eſt .... prædæ deciſio, & *pro per-*
ſonarum qualitatibus, & *laboribus juſta diviſio.*
36 Immobilia autem, quæ occupantur, quatenus
juſtam damni compenſationem, vel pro in-
juria ſatisfactionem non excedunt, ſpectant
omnino ad Principem; *l. Si captivus* §. 1. *ff.*
de captivis.
37 Milites non poſſunt primo militare ſua ava-
ritia, atque cupiditate prædæ, & non motivo
juſtitiæ, & ſic facientes peccant mortaliter,
cap. Militare 5. *cauſ.* 23. *q.* 1. ubi ex verbis
S. Auguſtini ſic dicitur: *Militare non eſt de-*
lictum, *ſed propter prædam militare pecca-*
tum eſt.
38 Secundo non poſſunt licite milites ſive ſub-
diti, ſive alieni ſcienter & voluntarie milita-
re in bello patenter injuſto, cum non liceat
39 cooperari in malo cognito, & manifeſto. A-
deoque nequeunt abſolvi, niſi velint quam
primum commode poterunt, curare dimiſſio-
nem; & interim quandiu ex bello ſine gravi
incommodo, & periculo recedere nequeunt,
aut a Principe ſubditi in bello manifeſte inju-
ſto cogantur bellare, procurent, quantum ſi-
ne periculo æquali poſſunt, abſtinere ab acti-
bus hoſtilitatis, uti præda, cæde, & ſimili-
bus. *Communis*.
40 Tertio non poſſunt Milites ſine gravi pec-
cato, & onere reſtitutionis homines innocen-
tes, per quorum terras non hoſtiles tranſeunt,
vel apud quos hoſpitantur, inſolitis atque in-
debitis exactionibus gravare, neque aliquid
ab iis extorquere præter ea, quæ ex conſtitu-
tione Principis ipſis debent ſubminiſtrare; te-
nentur enim ipſi eſſe contenti ſtipendiis ſuis,
juxta illud S. Joannis Baptiſtæ *Lucæ* 3. *n.* 14.
& *cit. c. Militare* 5. *cauſ.* 23. *qu.* 1. ibi: *Item*
interrogaverunt Joannem milites dicentes, *quid*
faciemus & *nos? ait illis*. *Neminem concutia-*
tis, *neque calumniam faciatis*, *ſed eſtote conten-*
ti ſtipendiis veſtris.

Quarto non poſſunt milites a juſto bello 41
deficere, & mortaliter peccant ſi in pugna
non conſiſtant, & ſi, niſi palam deſperata vi-
ctoria, ſugiant, aliiſque timorem incutiant;
l. omne delictum, *ff. de re militari*, & ſecun-
dum *Canones*, ut notat Gloſſa *in cap. Jus mi-*
litare 10. *diſt.* 1. *verb. deſeratur; qui fugit in*
bello publico, *infamis eſt*, *ut cap. Infames* 6.
quæſt. 1.

Quinto non poſſunt Milites ſine gravi pec- 42
cato ſtationem deſerere, ſed debent ipſam ſer-
vare, & arcem ſibi commiſſam defendere,
etiam cum periculo certo vitæ, quandiu ſpes
defendendi ſupereſt, alioquin capite plectun-
tur; *l.* 3. *ff. ad Leg. Juliam Majeſt.* & quod
hæc deſertio ſit enorme flagitium, habetur
expreſſe in *cit. cap. Jus militare* 10. *diſt.* 1.
ibi: *Jus militare eſt .... Item flagitii Milita-*
ris, *ſi locus deſeratur*.

Sexto non poſſunt milites ſine gravi culpa 43
tranſgredi ſeria mandata ſuorum Superiorum
in iis, quæ ſpectant ad juſtum bellum, &
rem militarem, nec ſine ipſorum conſenſu,
aut facultate poſſunt a Caſtris, vel exercitu
diſcedere, quia tali pacto a belli Ducibus, &
Præfectis conducti cenſentur milites, ut ipſis
in omnibus iis, quæ licite ad Regis placitum
faciunt, obediant, & inſerviant pro toto con-
vento tempore ſine ulla libertate diſcedendi,
taliter quod ſi a re militari auſugiant, hujuſ-
modi fugæ, ſeu deſertionis delicto ſit meri-
to capitalis ſententia decreta; *l. Omne deli-*
ctum §. *qui in acie*, *ff. de re militari*, & *l.* 3.
ff. ad leg. Juliam Majeſtatis.

ARTICULUS IV.

Bellum quo ad Clericos omnes, ſive Sæculares, ſive Regulares.

CLericis omnibus, ſive Sæcularibus, ſive 1
Regularibus eſt Jure Eccleſiaſtico prohi-
bitum propria manu pugnare; habetur expreſ-
ſe ex Canone Apoſtolorum *c.* 82. ubi ſic præ-
ciſe dicitur: *Epiſcopus*, *aut presbyter*, *aut Dia-*
conus, *qui militiæ vacaverit*, & *ſimul utrum-*
que retinere voluerit, *et officium Romanum*,
quam functionem Sacerdotalem, *deponitor*. *Quæ*
enim Cæſaris ſunt, *Cæſari*, & *quæ Dei*, *Deo*;
& deſumitur *ex cap. Clericum* 5. & *cap. de*
his Clericis 36. *diſt.* 10. *cap. Eos qui* 3. *cauſ.*
20. *q.* 3. *cap. Quicumque ex Clero* 6. *cauſ.* 23.
quæſt. 8. *cap. Ex multa* 9. *de voto* §. *de Cleri-*
cis,

Digitized by Google

cis, *& cap. Quod in dubiis* 5. *de pœnis*; In-
decens enim eſt, ut qui Spirituali militiæ ſe
tradiderunt, arma, ſeu negotia ſæcularia per-
tractent, juxta illud Apoſtoli *Epiſt.* 2. *ad Ti-
moth. cap.* 2. *num.* 4. *Nemo militans Deo, im-*
2 *plicat ſe negotiis Sæcularibus*. Signanter dici-
tur eſſe eis prohibitum pugnare *Jure Eccleſia-
ſtico* & non naturali, ut intelligatur poſſe Sum-
mum Pontificem ſuper hoc diſpenſare, & con-
cedere Clerico facultatem manu propria pu-
gnandi in bello juſto, ut patet in tot Cru-
ciatis, & bellis Sacris; Gonzalez *in cap. Pe-
titio num.* 7. *in fine*, *de homicidio*; Diana *part.*
10. *tract.* 2. *reſolut.* 3. Theophil. Raynaud. *de
Religioſo loricato Apod.* 10. §. 3. Bonacina *de
Cenſuris diſp.* 7. *q.* 4. *punct.* 4. *num.* 112. Petra
in Conſtit. unica Gregor. VIII. ſect. 1. *n.* 14.
3 Qua licentia expreſſe conceſſa, omne etiam
irregularitatis incurrendæ periculum a tali Cle-
rico auferre præſumitur, ut docet Silv. *verb.
Homicidium* 3. *cap.* 5. Covarr. *in Clement. Si
furioſus part.* 2. §. 3. *num.* 2. Bonacina *loc. cit.
punct.* 4. Molina *diſp.* 108. Avila *quæſt.* 7. *de
Cenſuris diſp.* 6. *ſect.* 3. *dub.* 2. *concluſ.* 2. Lay-
man *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 12. *num.* 16. Petra *loc.*
4 *cit. num.* 15. & alii paſſim. Signanter etiam
dicitur *propria manu*, ut intelligatur, quod
licet non poſſint propria manu pugnare,
poſſunt tamen in bello juſto cum legitima ſui
Superioris facultate aſſiſtere tamquam Capel-
lani, ut militibus Sacramenta miniſtrent, eiſ-
que in morte aſſiſtant; *cap. ex multa* 9. *de
voto* §. *de Clericis*, & poſſunt generatim mi-
lites hortari ad ſtrenue pugnandum; *cap. Igi-
tur* 7. *cap. Omni tempore* 9. *cap. Hortatu* 10.
cap. Ut pridem 17. *cauſ.* 21. *q.* 8. & Gratian.
in cap. Quicumque ex Clero 6. *cit. cauſ.* 23.
qu. 8. *Sacerdotes propria manu arma arripere non
debent: ſed alios ad arripiendum ad oppreſſorum
defenſionem, atque ad inimicorum Dei oppugna-
tionem eis licet*; & Gloſſa *ib. verb. Caſus*, ſub-
jungit: *Clerici ſua manu non valent arma re-
cipere, ſed alios poſſunt hortari pro tuitione op-
preſſorum, & pro oppugnatione inimicorum Dei*;
& Gloſſa *in cap. Quod in dubiis* 5. *de pœnis*,
ubi monet, cum ibi Innocentius tertius ſub
pœna depoſitionis Sacerdotibus prohibeat, ne
alios ad pugnandum incitent, intelligendum
eſſe *in bello injuſto*, ibi: *Incitant in bello in-
juſto; ſecus ſi eſſet juſtum, quia tunc licitum eſt
hortari*.
5 Quinimmo poſſunt Clerici aliis juſtum bel-
lum ſuadere; deſumitur *ex cap. Omni tempo-
re* 9. *& cap. Hortatu* 10. *& cap. Ut pridem*
6 17. *cauſ.* 23. *q.* 8. Inſuper poſſuut Clerici in-
vocare Principes ſæculares in ſubſidium ad bel-
landum contra Infideles, & Hæreticos in de-
fenſionem Eccleſiæ; *cap. Maximianus* 2. *cauſ.*
23. *qu.* 3. ubi ex *Epiſtola* 50. S. Auguſtini ad
Bonifacium oſtenditur, quod Eccleſia recte po-
teſt poſtulare auxilium a Principibus ſæculari-
bus, ut injuria repellatur; & hoc ibi proba-
tur duobus exemplis, ſcilicet Maximiani Epi-
ſcopi Vagienſis, & Apoſtoli Pauli. Et ſi Cle- 7
rici Juriſdictionem habeant tempotalem; ut
plures ſunt Epiſcopi, & Abbates præcipue in
Germania, nedum poſſunt pro tuendis Juri-
bus ſuæ Eccleſiæ vocare in auxilium Princi-
pes ſæculares, ſed etiam poſſunt bellum legi-
tima cum auctoritate indicere, exercitum con-
ſcribere, Ducem belli præficere, & arma ad
pugnandum militibus præbere; ut deſumitur
ex cap. Epiſcopus 3. *Ne Clerici*, *vel Monachi
in* 6. Quamvis exercitus Præfecti, aut Ducto- 8
res ipſi perſonaliter eſſe non debeant, *ex cap.
Sententiam* 9. *Ne Clerici*, *vel Moaachi*, ibi:
*Nullus quoque Clericus ruptariis, vel balliſta-
riis, aut hujuſmodi viris ſanguinum præponatur*.
Clerici, & Religioſi, qui non pugnandi, 9
ſed ſpiritualiter adjuvandi cauſa bello juſto in-
terſunt, ſpolia hoſtium non minus, quam alii
milites accipere, & retinere poſſunt, niſi de
contraria Principis, aut ſupremi Ducis belli
voluntate conſtet; Et ratio eſt, quia tales
Clerici, & Religioſi ſunt exercitui ſatis uti-
les, immo & ſunt pars ejuſdem exercitus, ac
patiuntur pericula, & incommoda cum aliis,
adeoque æquum eſt, ut etiam cum aliis par-
ticipent commoda & utilitates; Molina *diſp.*
108. *prope finem*; Layman *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.*
12. *num.* 20. Dicaſtill. *num.* 490. La Croix *lib.*
3. *part.* 1. *n.* 884. & alii. Clerici omnes, & 10
Religioſi urgente magna neceſſitate defenden-
di Urbem, licet non poſſint, ut ſupra dictum
eſt, propria manu pugnare, poſſunt tamen
mœnia, & portas Urbis cuſtodire; Immo ad 11
id in repentino bello tenentur. Felix Poteſtas
tom. 1. *part.* 2. *num.* 2323. & deſumitur *ex cap.
Pervenit* 2. *de immunit. Eccleſ.* ubi ſic præci-
ſe dicitur: *Fraternitas tua nullum per noſtræ,
vel Eccleſiæ ſuæ nomen, aut alio modo excuſari
a murorum vigiliis patiatur, ſed omnes ad hoc
generaliter compellantur. Quatenus cunctis vigi-
lantibus melius valeat Civitatis cuſtodia pro-
curari*.

A R-

ARTICULUS V.

Quo ad Irregularitatem, quæ ratione belli incurritur, vel non.

1 IN bello aliquem occidentes, vel mutilan-
tes, ſive ſint Clerici, ſive Laici, incurrunt
Irregularitatem; *cap. Si quis per induſtriam* 1.
& cap. Petitio 24. *de homicidio. Clementin.*
unic. de homicidio, cap. Miror 4. *& cap. Cle-*
ricum 5. *& cap. Si quis viduam* 8. *diſt.* 10.
cap. Aliquantos 1. *diſt.* 51. *& cap. Deſignata*
ſunt 2. *ead. diſt.* ubi de Laicis ſpecialiter di-
citur ſic: *Deſignata ſunt genera Laicorum, de*
quibus ad Clericatum pervenire non poſſunt, ſi
2 *quis fidelis militaverit &c.* Etiamſi bellum eſ-
ſet defenſivum contra quoſcumque, Clerici,
& Laici aliquem occidentes vel mutilantes,
fiunt Irregulares, *cit. cap. Petitio* 24. *de ho-*
micid. cap. de his 36. *diſt.* 50. Rota *part.* 2.
3 *recent. deciſ.* 3. *n.* 5. Et etiamſi bellum eſſet
contra Infideles & Hæreticos pro defenſione
Patriæ; *cap. Clericum qui Paganum* 5. *diſt.* 50.
cap. Petitio de homicid. & ut refert Fagnanus
in *dict. cap. Petitio n.* 15. & Petra in *Conſtit.*
4 *unica Gregorii VIII. ſect.* 1. *num.* 12. De facto
fuit conceſſa facultas a Sanctiſſimo Nuncio
Portugalliæ, ut diſpenſaret cum Eccleſiaſticis,
qui in caſu inevitabilis neceſſitatis Infideles,
ſeu Hæreticos defendendo Patriam occiderunt,
5 vel mutilarunt. Et tanto magis evadunt Ir-
regulares Clerici & Laici aliquem occidentes,
ſeu mutilantes in bello aggreſſivo, quantum-
vis juſto; *cit. cap. Petitio tua* 24. *de homicid.*
& cap. Aliquantos 1. *cap. Deſignata ſunt, &*
6 *cap. Si quis* 4. *diſt.* 51. Et per hoc Pius II.
diſpenſavit in Irregularitate contracta a Reli-
gioſis & Presbyteris in Africa bellum geren-
tibus contra Mauros, ut refert Raynald. *n.*
82. *ann.* 1459. relatus a Thomaſs. *de Benefic.*
7 *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 75. *num.* 11. Et in caſu cu-
juſdam Canonici Zagabrienſis Eccleſiæ, qui
ductor quorundam militum, quos juxta ſoli-
tum, & Legem Regni Capitulum Zagabrien-
ſe mittere ſolet pro Patriæ, & Fidei defen-
ſione Vexilliferum Turcam necavit, dum equi
velocitate ductus a reliquo exercitu Croatico
ſejunctus opprimi credebat, propoſitis dubiis
infraſcriptis in Sac. Congreg. Concil. 17. *No-*
vemb. 1685. *in Zagabrienſi*. Primo, *An dictus*
Canonicus ex cauſa præfata factus fuerit Irregu-
laris? Secundo, *An cum eo ſit diſpenſandum?*
Et tertio, *An prædicta diſpenſandi facultas Epi-*
copo ſit concedenda in caſibus futuris? Reſpon-
dit ad primum & ſecundum *Affirmative*, ad
tertium *Negative*.

In bello manifeſte injuſto, ſive offenſivo, 8
ſive defenſivo, licet pauci mutilentur, ſeu oc-
cidantur, vel etiam unus ſolus occidatur, vel
mutiletur, evadunt Irregulares omnes militan-
tes, quamvis non omnes ſuis manibus muti-
lent, ſeu occidant, quia omnes ad homici-
dium cooperantur, & conſtituunt unam cau-
ſam totalem ad eam internecionem, cum om-
nes ad invicem ſe excitent ad illam; *arg. cap.*
Sicut Dignum 6. §. *final. de homic. cap. Quod*
in dubiis 5. *de pœnis, & ibi* Gloſſa *verb. inci-*
tant. E contra vero in bello manifeſte juſto, 9
ſive offenſivo, ſive defenſivo evadunt Irregu-
lares ſolum occidentes, vel mutilantes propriis
manibus; pugnantes autem, & neminem oc-
cidentes, nec mutilantes, non fiunt Irregula-
res, licet ab aliis multi occidantur, vel mu-
tilentur; *cit. cap. Petitio tua* 24. *de homicid.*
& cap. Si quis 4. *diſt.* 51. & Doctores com-
muniter. Solummodo autem vulnerantes, vel 10
percutientes, & non occidentes, nec mutilan-
tes, non fiunt Irregulares, *ex dict. cap. Peti-*
tio tua; ubi non declaratur Irregularis Pela-
gius Presbyter, qui pugnando aliquos percuſ-
ſit, & vulneravit, ſed ſolum reſpondet ei Ho-
norius tertius abſtinendum eſſe a miniſterio
Altaris, ſi de interfectione alicujus illum con-
ſcientia remordeat, ibi: *Unde cum pro eo quod*
aliquos percuſſiſti, Irregularitatem metuas incur-
riſſe, mandamus, quatenus ſi de interfectione cu-
juſquam in illo conflictu tua conſcientia te re-
mordet, a miniſterio Altaris abſtineas reverenter.
Ob vulnerationem enim, & percuſſionem non
reperitur in Jure impoſita ulla Irregularitas,
adeoque non contrahitur, cum iſta non con-
trahatur, niſi ſit in Jure expreſſa; *Cap. Is qui*
18. *de ſententia Excomm. in* 6.

Clerici, ſeu Laici pugnantes in bello juſto, 11
& occidentes, vel mutilantes inimicos, fiunt
Irregulares, non ex delicto, ſicuti pugnantes
in bello injuſto, ſed tantum ex defectu leni-
tatis, qui ſicuti, qui juſte contra aliquem pro-
fert ſententiam ſanguinis, ſecuto effectu Irre-
gularitatem incurrit, *arg. cap. Aliquantos* 1.
diſt. 51. *cap. Sæpe* 29. *& cap. His* 30. *cauſ.* 23.
quæſt. 8. *cap. Ex litteris* 10. *de exceſſib. Prælator.*
cap. Clericis 5. *& cap. Sententiam* 9. *Ne Cle-*
rici, vel Monachi, ita qui militat in bello
juſto, ſi occidat, vel mutilet; *cap. Si quis vi-*
duam 8. *diſt.* 50. *cap. Aliquantos* 1. *diſt.* 51. *&*
cap. Petitio tua 24. *de homicidio*. Et hanc Ir- 12
regularitatem ex defectu lenitatis incurrunt
etiam Equites Hieroſolymitani, & alii qui-
cum-

Digitized by Google

cumque approbati a Sede Apoſtolica, ſi in bello etiam contra Infideles aliquem necaverint, aut mutilaverint; Si enim hæc Irregularitas incurritur a Judicibus juſte condemnantibus reos ad mortem ex adductis Canonibus, eo magis incurretur a militibus Hieroſolymitanis, & aliis conſimilibus, licet juſte & ſine culpa ratione juſti belli Infideles occidant, ut præciſe docet Thomaſſin. *de Benefic. part.* 2. *lib.* 1. *c.* 75. *n.* 11. & Petra *in Conſt. unic. Greg. VIII. ſect.* 1. *num.* 22. adeoque debent habere, vel præventivam, vel ſubſequentem Apoſtoli-

13 cam diſpenſationem; Ut de facto Pius II. diſpenſavit in Irregularitate contracta a Religioſis, & Presbyteris in Africa bellum gerentibus contra Mauros, & ex Sac. Congr. Conc. decr. fuit eſſe diſpenſandum ab Irregularitate Canonicum Zagabrienſem, qui necaverat Vexilliferum Turcam, ut patet ex adductis ſupra *n.* 6. *&* 7. Vide verb. *Irregularitas*, *art.* 1. §. *in bello ſub n.* 11.

Additiones ex aliena manu.

14 Irregularitas, an & quando contrahatur in bello ſive juſto, ſive injuſto, tum a Laicis, rum a Clericis, vide Giballin. *de Irregular. c.* 4.

15 *conſectar.* 7. *a* 1. *ad* 7. *difficult.* Illud vero hic non omittendum, quod laudatus Auctor *difficult.* 2. *&* 3. improbat opinionem Auctoris noſtri *art.* 5. *n.* 8. quod ſcilicet in bello injuſto vel defenſivo, vel offenſivo, licet pauci mutilentur, ſeu occidantur, aut etiam unus mutiletur vel occidatur, evadant irregulares omnes milites, quamvis non omnes mutilent vel occidant.

16 Multa diſputari ſolent a nuperis præſertim Scriptoribus, cum Catholicis, tum Proteſtantibus de hoc argumento, liceatne Chriſtiano Viro militiæ nomen dare. Exiſtimant enim e Proteſtantium genere nonnulli nefas eſſe homini, qui Chriſto adhæſerit, militare. Horum autem quam e vero diſcrepans ſententia ſit, multis oſtendere non vacat; ſatis ſit animadvertere, probatam militiam Evangeliſtis fuiſſe, ut conſtat ex iis, quæ apud Lucam *cap.* 3. *v.* 14. leguntur, ubi Joannes militibus ipſum interrogantibus quid facere ipſi deberent, reſpondit: *Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, & contenti eſtote ſtipendiis veſtris:* quis autem in animum inducat, ut credat, voluiſſe Evangeliſtam Joannis Baptiſtæ dictum laudare, ſi militiam divina lege vetitam exiſtimaſſent? Actorum *cap.* 10. *v.* 1. *& ſequentibus*, laudat S. Lucas Centurionem, ac juſtum, timentemque Deum illum appellat; non ergo cenſuit militiam cum pietate pugnare. Deinde certa atque explorata res eſt, primis Eccleſiæ ſæculis magnam fuiſſe Chriſtianorum militum copiam, quos tamen Epiſcopi, quibus & Religio, & diſciplina curæ erat quam maxime, ab Eccleſiæ ſinu minime arcebant. Celeberrimum ſane fuit prodigium illud, quo Chriſtiani milites Marci Aurelii tempore Marcomannico bello detenti orando, obſecrandoque Deum non modo impetrarunt ut plueret, cum nullum haberet exercitus aquandi modum, manifeſtumque eſſet periculum, ne legiones univerſæ perirent, ſed etiam ut hoſtes icti fulminibus partim interirent, partim diſſipati, venirent tandem in poteſtatem Populi Romani. Atque ea Chriſtianorum militum legio, quorum precibus pluvia impetrata fuit, *fulminatrix* propterea dicta eſt. Hæc porro luculenter oſtendunt, militiæ nomen dare vetitum Chriſtianis non eſſe viris, neque primorum Eccleſiæ Sæculorum Chriſtianis eam probatam fuiſſe ſententiam, quæ ſtatuit, minime id licere religionis Chriſtianæ cultoribus. Pleniſſime de hoc argumento diſſerit Hugo Grotius *lib.* 1. *de jure belli, & pacis cap.* 2. Heineccius in prælectionibus in eumdem Grotium *lib.* 1. Copioſe vero, atque eruditiſſime more ſuo P. Thomas Maria Mamachius Ordinis Prædicatorum Caſanatenſis Theologus *tom.* 1. *Originum, & Antiquitatum Chriſtianarum p.* 363. *& ſeqq.*, *& tom.* 3. *pag.* 303. Apud iſtos Scriptores argumenta omnia ſententiæ negantis militiam cum Chriſtiana pietate pugnare eleganter producta; affirmantis vero uberrime, ac nervoſe refutata, adiuvenies.

BENEDICERE, BENEDICTIO.

Articulus I.

Quo ad Benedictionis eſſe, diviſionem, & Miniſtrum.

Benedicere ſecundum S. Thomam, ut notat 1
Barboſa *de Jur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 56.
poteſt contingere tripliciter, ſcilicet enunciative, optative, & imperative. Enunciative 2
benedicere, quod fit laudando, eſt benedictio, quam Deo tribuimus, cum toties eum benedicimus, & laudamus, juxta illud Pſalm. 33. *Benedicam Dominum in omni tempore, ſemper laus ejus in ore meo.* Optative benedicere, 3
quod

quod fit aliquod bonum benedicto optando, & precando, juxta illud Pſalmi 127. *Benedicat tibi Dominus ex Sion, & videas bona Hieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ; & videas filios filiorum tuorum pacem ſuper Iſrael*, eſt benedictio, quam homo homini dare ſolet, non laudando ſolum, ſed etiam aliquod bonum ad-
4 precando. Imperative benedicere, quod fit imperando, & operando effectus intentos, eſt benedictio, quam dat ſolus Deus per ſe, vel per Miniſtros ſuos, & operatur prædictos effectus, & hanc quandoque Deus dedit per ſeipſum, ut Geneſ. 1. *num.* 28. *Benedixitque illi Deus, & ait, creſcite, & multiplicamini, & replete terram, & ſubjicite eam, & dominamini piſcibus maris, & volatilibus Cœli, & univerſis animantibus, quæ moventur ſuper terram:* quandoque vero per ſuos ſervos, ut Joſue 24. *n.* 10. *Per illum benedixi vobis, & liberavi vos;* & ſic pluries benedixiſſe patet in Sacris Litteris; & hodie in Eccleſia Fidelibus benedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Religioſos viros: & de hac tertia benedictione erit
5 ſermo in præſenti. Quæ large ſumpta, eſt duplex, una ſcilicet, quæ a puro homine, in quo Chriſtus per gratiam inhabitat, datur propter meritum Sanctitatis, ſicuti eſt illa,
6 quæ a Sanctis viris peti conſuevit; Et alia eſt, quæ datur propter meritum Chriſti alicui inſtrumentaliter applicatum, & in hac danda requiritur Ordo Sacer, non autem Sancti-
7 tas neceſſario. Et hæc benedictio adhuc eſt duplex, una ſcilicet Perſonarum v. g. Abbatum, Virginum, Sponſorum, Militum, & etiam populi; & alia rerum, ſeu locorum v. g. Aquæ, Vini, Olei, Ceræ, Cinerum, Palmarum, Veſtium, Vaſorum, Altarium, Eccleſiarum, Domorum, Agrorum, & hujuſmodi.

8 Benedictio Perſonarum alia eſt ſolemnis, quam in divinis officiis dat ſolus Epiſcopus in ſua Diœceſi, Archiepiſcopus, Patriarcha in tota ſua Provincia, etiam extra viſitationem, & Legatus Apoſtolicæ Sedis in locis ſuæ Legationis, & Romanus Pontifex ubique terrarum, ut notatur *in cap. Antiqua 23. de privileg.* & habetur *in Clementina cap. Archiepiſcopo 2. de privileg. & exceſſibus privilegiator.* Ugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcop. c. 31. §. 2. n. 1.* Bar-
9 boſa *de Jur. Eccleſ. lib. 3. c. 3. n.* 58. Et hanc ſolemnem benedictionem in Miſſis, Veſperis, & Matutinis pontificaliter celebratis poſſunt dare etiam Abbates, & alii Prælati ad id privilegium habentes; *cap. Abbates 3. de privilegiis in 6.* & Sacra Rit. Congr. 27. *Septembris* 1659. Eſt tamen circa hoc obſervandum, 10
quod minor ex iſtis in præſentia Majoris, & Superioris nequeat benedicere niſi de licentia Superioris; opus enim eſt expreſſa conceſſione, ut contra regulam Juris minor etiam benedicendo poſſit extendere manum ſupra majorem; ut colligitur *ex cap. Denique 6. diſt. 21. cap. Miniſtrate 3. cauſ. 26. qu. 6. & cap. Cum ad celebrandas 65. diſt. 1. de conſecratione*, & ex Apoſtolo *ad Hebræos cap. 7. n. 7.* ubi expreſſe dicit; *ſine ulla contradictione quod minus eſt a meliore benedicitur;* & ſic expreſſe ſtatuit pluries Sacra Rit. Congreg. ut de Archiepiſcopo in præſentia Nuncii 9. *Martii* 1593. & in præſentia Legati 2. *Octobris* 1601. & de Epiſcopo in præſentia Metropolitani 10. *Januarii* 1690. & 13. *Octobris* 1618. & de Abbate in præſentia Epiſcopi, ſeu Ordinarii 27. *Septembris* 1659. *n.* 14. & 20. *Julii* 1660. *in declaratione & reſponſione ad ipſum* §. 14. Conve- 11
niens tamen eſt, ut Major, ſeu Superior rogatus pro benedictione a minori, ſeu inferiori, ipſi dandam remittat, ut populus cognoſcat dignitatem Apoſtolicam, ut decrevit Sacra Rit. Congr. *in Taurinen.* 9. *Martii* 1593. *Archiepiſcopus debet rogare Nuncium, ut populo benedicat, qui hoc deinde remittat Archiepiſcopo, ut populus cognoſcat dignitatem Apoſtolicam.* Et 12
alia eſt benedictio Perſonarum ſimplex, ut illa quæ fit a Sacerdote in fine Miſſæ, quæ etiam a Sacerdote dari nequit præſente Epiſcopo ſine permiſſione ipſius; ex allato textu Apoſtoli *ad Hebræos 7. num. 7.* & citat. Canonibus: *cap. Denique 6. diſt. 21. cap. Miniſtrate 3. cauſ. 26. qu. 6. & cap. Cum ad celebrandas 65. diſt. 1. de conſecrat.*

Benedictio rerum, ſeu locorum eſt multi- 13
plex v. g. Cinerum, Candelarum, Palmarum, & Olivarum, Paramentorum, & utenſilium Eccleſiæ, ciborum, veſtimentorum, & ornamentorum hominum, annuli, coronæ, enſis, pilei, vexilli, & aliarum hujuſmodi rerum, ſicut etiam locorum, ut Domorum, Eccleſiarum, vinearum, agrorum, & ſimilium. Et 14
harum benedictionum, quæ fiunt cum ſale, & exorciſmo ad benedicendas res, & loca, & ad homines aſpergendos, ac fugandos Dæmones, atque venialia delicta abluenda, *cap. Aquam 16. de conſecr. diſt. 3. cap. Aqua 9. de conſecr. Eccleſiæ*, ſolus Sacerdos ex poteſtate ſui Ordinis eſt adæquatus Miniſter; *cap. Perlectis 1. diſt. 25.* ubi dicitur, *ad Presbyterum pertinet benedicere dona Dei; cap. Ecce ego, verb. benedicere 6. diſt. 95. & cap. Officium 3. de Officio Archipresbyteri.* Unde ſi Diaconus, quamvis 15
ju-

jubente Sacerdote, aquam v. gr. benediceret,
irrita eſſet benedictio, quia non facta ab ha-
bente auctoritatem, & ideo merito *in cap.* 28.
lib. 8. Conſtit. Apoſtol. dicitur: *Diaconus non
benedicit, neque benedictionem dat, accipit vero*
16 *ab Epiſcopo, & Presbytero.* Datur autem alia
aquæ benedictio, quæ fit a ſolo Epiſcopo cum
vino, & cinere ad reconciliandam conſecratam
Eccleſiam, quæ fuerit violata, ac polluta;
cap. Propoſuiſti 4. *& cap. Aqua* 9. *de conſecr.
Eccleſiæ.*

17 Paramenta Eccleſiaſtica, & ornamenta om-
nia, tam miniſtrorum, quam Altaris ſunt per
Epiſcopum benedicenda; *cap. Veſtimenta* 42. *de
conſecrat. diſt.* 1. itaut ſimplices Sacerdotes illa
benedicere non poſſint, neque ex delegatione,
& permiſſione Epiſcopi, niſi ad hoc habeatur
ſpeciale privilegium Sedis Apoſtolicæ, a qua
interdum conceditur Perſonis in dignitate Ec-
cleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis non ſit
adhibenda Sacra Unctio, vel Oleum Sanctum,
quæ ab ipſo tantum Epiſcopo ordinato, & con-
ſecrato benedicenda, inungenda & conſecran-
da ſunt, ut cenſuit Sacra Congreg. Rit. *in
Brixien.* 12. *&* 14. *Maii* 1616. *in Taurinen.
Piſtorien.* 9. *Octobr.* 1610. *in Imolen.* 14. *No-
vemb.* 1615. *in Januen.* 12. *&* 14. *Maii* 1616.
in Saonen. 3. *Decembr.* 1616. *in Taurinen. Pi-
ſtorien. & Tarviſina* 2. *Maii* 1619. *in Nova-
rien.* 21. *Martii* 1620. *in Tridentina* 7. *Auguſti*
18 1621. *& in Caputaquen.* 30. *Julii* 1630. Et de
facto hæc facultas benedicendi paramenta, &
Eccleſiaſtica ornamenta, & vaſa, in quibus
non adhibetur Sacra Unctio, fuit conceſſa di-
verſis Archidiaconis, Decanis, Archipresbyte-
ris, aliiſque Perſonis Eccleſiaſticis a Sacra Rit.
Congreg. & ſignanter *in Aquilejen.* 20. *Apri-
lis* 1599. *in Elven.* 17. *Maii* 1600. *in Lugdu-
nen.* 29. *Jan.* 1615. *in Zamoren.* 15. *Novembr.*
1603. *in Meten.* 18. *Novemb.* 1606. *in Ruthen.*
9. *Maii* 1609. *in Auguſtana* 12. *April.* 1614. *&
in Gneſnen.* 4. *Septemb.* 1621.

19 Et hanc facultatem habent omnes Prælati
Regulares, ſcilicet Generales, Provinciales,
Guardiani, Priores, aliique omnes Superiores
locales quocumque nomine nuncupentur ex am-
pliſſimo privilegio Leonis X. in Conſtitut. in-
cip. *Religionis ſuadet* conceſſo Minoribus de
Obſervantia, & ex aliis a variis ſummis Pon-
tificibus conceſſis aliis Regularibus, ut a Jo-
anne XXII. Sixto IV. Innocentio VIII. Eu-
genio IV. Julio II. Paulo III. Gregorio XIII.
20 & aliis. Cum hac tamen limitatione, ut non
poſſint benedicere paramenta, & ornamenta
Eccleſiaſtica, niſi pro uſu tantummodo ſuarum
Eccleſiarum, ut expreſſe dicit Leo X. in cit.
Conſtit. ibi: *Pro veſtro uſu tantum:* & pluries
declaravit Sacra Congreg. & ſignanter 24. *Au-
guſti* 1609. 18. *Auguſti* 1629. *&* 13. *Martii*
1632. his verbis: *Abbates, Priores, Guardia-
ni, & alii Religionum Prælati, etiam ex So-
cietate Jeſu, habentes privilegia benedicendi ve-
ſtes Sacras, Cœmeteria, & ſimilia, dicto privi-
legio uti non poſſunt, niſi in iis rebus, in qui-
bus Sacra Unctio non adhibetur, & pro ſervitio
dumtaxat Monaſteriorum, & Eccleſiarum pro-
priarum*, & in decreto circa uſum Pontifica-
lium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſo-
rum a Sacra Rit. Congreg. ordinaria habita
coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro
Papa VII. emanato *die* 27. *Septemb.* 1659. §. 18.
his verbis: *Eccleſiaſticam Supellectilem pro ſer-
vitio dumtaxat ſuarum Eccleſiarum, vel Mona-
ſteriorum benedicant.* Sic etiam Abbates, alii- 21
que Prælati habentes privilegium benedicendi
Calices, Patenas, Campanas, & ſimilia, in
quibus adhibetur Sacra Unctio, poſſunt tan-
tummodo hæc facere pro uſu ſuarum Eccleſia-
rum ex mox citato Decreto circa uſum Pon-
tificalium *num.* 10. his verbis: *Reliqua Ponti-
ficalia extra loca ipſis Abbatibus ſubjecta, vel
pro ſervitio alienæ Eccleſiæ, aut in ſubditos pa-
riter alienos, etiam de licentia Ordinariorum ex-
ercere non valeant, puta Campanarum benedi-
ctiones, Calicum, & ſimilium, in quibus ſa-
cra adhibetur Unctio, nec non Minorum Ordi-
num collationes.*

Alia ad rem. Vide verb. *Vaſa Sacra.* 22

Articulus II.

BENEDICTIO EPISCOPALIS IN VIA.

Quoad eos, qui poſſunt, vel non, illam im-
pertiri in via, ſeu itinerando.

Benedictionem in via, ſeu itinerando dare 1
poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi, Archie-
piſcopus, Primas, ſeu Patriarcha in tota ſua
Provincia, etiam extra viſitationem, & Le-
gatus Apoſtolicæ Sedis in locis ſuæ Legatio-
nis, & Romanus Pontifex ubique terrarum,
ut notatur *in cit. cap. Antiqua* 23. *de Privileg.*
& habetur *de Privileg. & exceſſib. privilegia-
tor.* Cum hoc tamen quod minor ex iſtis, in 2
præſentia Majoris, & Superioris, nequeat be-
nedicere, niſi de licentia Superioris, ut col-
ligitur *ex cap. Denique* 6. *diſt.* 21. & aliis Sa-
cris Canonibus, & Decretis Sacræ Congrega-
tionis adductis *ſupra art.* 1. *n.* 10. & expreſſe
ſta-

Digitized by Google

ſtatuit Nicolaus primus *in decret. tit. de con-*
3 *ſuetudine c.* 3. Archiepiſcopus, Primas, ſeu Patriarcha poteſt etiam populo benedicere in locis exemptis intra ejus Provinciam exiſtentibus, etiam extra viſitationem, *ex cit. Clementina cap. Archiepiſcopo* 2. *de Privileg. & exceſſib. privilegiator.* & Gloſſa ibid. *verb. Colligo*, & decrevit Sacra Congreg. Rit. 13. *Julii* 1613. & Rota *in Nullius, ſeu Urbinaten. Juriſdictionis*,
4 *coram* Butato 7. *Maii* 1618. Sic etiam poteſt Epiſcopus populo benedicere in locis exemptis intra ſuam Diœceſim exiſtentibus *ex eadem Clementina cap. Archiepiſcopo*, & Gloſſa ibidem.
5 Coadjutor Epiſcopi poteſt populo benedicere, dum per Civitatem incedit, de licentia tamen Epiſcopi Coadjuti: Sacra Rit. Congreg. 31. *Januarii* 1591.

6 Archiepiſcopus, Primas, & Patriarcha, Nuncius, & Legatus extra ſuam Provinciam ſine ſpeciali privilegio, neque ſolemniter, neque privatim per viam, & itinerando poſſunt populo benedicere, *argum. cit. Clementina cap. Archiepiſcopo* 2. *de privileg. & exceſſ. privil.*
7 Nec Epiſcopus extra ſuam Diœceſim ex Sacra
8 Congr. Concil. 26. *Aprilis* 1602. Legato præſente in Civitate, Epiſcopus non poteſt benedicere populo, ſed intra Eccleſiam eo abſente, vel annuente, poteſt benedicere; Sacra
9 Rit. Congr. 2. *Octobris* 1601. Benedicere per vias Abbati non conceditur: Sacra Gongreg. Rit. *in Nullius Provinciæ Burgen.* 24. *Auguſti*
10 1609. Immo Abbates neque poſſunt per Eccleſiam incedentes benedicere populis, quamvis pleno Jure ſubjectis, ex Sacra Rit. Congr. *in Decreto* circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro VII. edito 27. *Septembris* 1659. §. 13. his verbis: *Pontificales Benedictiones cum trina Crucis productione in Miſſis tantum Pontificalibus, nec non Veſperis, & Matutinis Pontificaliter itidem celebratis licere ſibi tantum meminerint. Privatim verò populis quamvis pleno Jure ſubjectis, niſi expreſſe ipſis permiſſum fuerit, etiam Pontificalibus induti per Eccleſiam incedentes, benedicere non præſumant*, & denuo 20. *Junii* 1660. in declaratione ejuſdem Decreti his verbis: *Ad §. Decimum tertium, quo diſponitur, ne Abbates extra Pontificalia, Pontificali more ac trina Crucis productione, nec non privatim occurrenti populo, tum Pontificaliter induti, etiam per Eccleſiam incedentes benedicant, aſſerentibus Monachis, Abbates in Miſſis privatis hactenus Epiſcopali more benedixiſſe, & Pontificalibus præſertim indutos per Eccleſiam tranſeuntes occurrenti populo benedictionem elargiri conſueviſſe*; Sacra Rit. Congr. *cenſuit ſervandum eſſe Decretum*. Non niſi Epiſcopus po- 11
teſt benedicere populo extra actum celebrationis; Sacra Rit. Congr. 25. *Maii* 1624.

Additiones ex aliena manu.

A quo tempore Abbates impetraverint po- 12
teſtatem impertiendi ſolemnem benedictionem populo, vide apud Vaneſpen *Jur. Eccleſ. Univerſ. par.* 1. *tit.* 31. *c.* 6. *n.* 9.

Decretum Sacræ Congreg. Rituum ab Au- 13
ctore allatum *num.* 10. quo Abbatibus per Eccleſias incedentibus interdicitur benedictionem ſolemnem populo impertiri, ſuum habet fundamentum *in cap.* 3. *de Privileg. in* 6.

Tametſi Abbates ſolemnem benedictionem 14
impertiri populo poſſint in Eccleſiis ſibi *pleno jure* ſubjectis, tamen in iis præſente Epiſcopo nequeunt eam impertiri. Rationem autem cum Tambur. *de Jur. Abbat. tom.* 1. *diſp.* 21. *qu.* 9. aſſignat Vaneſpen *Jur. Eccleſ. Univerſ. par.* 1. *tit.* 31. *cap.* 6. *n.* 27. *Quia minor non debet majorem benedicere.*

ARTICULUS III.

Benedictio Epiſcopi reſpectu Abbatum, Abbatiſſarum, & Monialium.

EPiſcopus benedicit Abbates, Abbatiſſas, & 1
Moniales, ut colligitur ex *c. Devotis* 11. *cauſ.* 20. *q.* 1. *& ex cap. ſtatuimus* 1. *de ſup-*
plend. negligent. Prælator. Abbates enim, qui pe- 2
tunt benedici, debent recipere benedictionem ab Epiſcopo, non autem ab aliis Abbatibus alias benedictis; Sacra Rit. Congreg. *in una*
Cameracenſi 10. *Decembris* 1631. Et Abbates 3
ſemel benedicti cum uſu birreti, ſi transferantur ad aliam Abatiam cum uſu Mitræ, non indigent alia benedictione; Eadem Sacra Con-
greg. *in una Bituntina* 25. *Februarii* 1606. Et 4
hæc benedictio dari debet illis diebus, quibus Ordines minores conferri poſſunt; Gloſſa mox *cit. verb. Benedici*, & ſic Dominico die, & intra Miſſarum ſolemnia, ut de Virginum benedictione agentes reſolvunt Salzed. *ad Prax. Bernard. Diaz cap.* 26. *verſ. Virginum*, Piſcara *in praxi Cæremon. lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 1. Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 27. *qu.* 6. *verſ. Piſ-*
cara. Et ſine aliquo examine eſt danda, ut 5
reſolvit Innocent. *in cap. Statuimus* 1. *de ſupplend. negligent. Prælator.* & Barboſa *de officio & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 53.
Iſta autem benedictio non eſt de eſſentia, nec 6
ſim-

ſimpliciter neceſſaria ad hoc, ut Abbates ea, quæ ſunt Ordinis, & ſui officii exercere poſſint, ſed potius videtur eſſe de ſolemnitate, cum etiam Abbates Regulares non benedicti poſſint libere, & licite facere, & exercere omnia, quæ poſſunt Abbates benedicti, ut colligitur *ex cap. Statuimus* 1. *de ſupplend. negligentia Prælator.* ubi ſtatuitur, quod ſi Epiſcopus tertio requiſitus benedicere ſine cauſa renuerit, poſſit ipſe Abbas, non expectata benedictione, officium adminiſtrare, & Ordines conferre; & conſtat ex pluribus aliis conſimilibus Pontificiis conceſſionibus, & præcipue
7 Eugenii IV. Pii V. Pauli III. Gregorii XIII. & Pauli V. Et expreſſe declaravit Sac. Congregat. Concilii 16. *Februar.* 1619. quod Abbates Regulares de Jure conferre poſſunt Ordines Minores ſuis ſubditis, licet non ſint benedicti, quod etiam confirmavit eadem Congregatio *in una Panormitana die* 16. *Martii* 1647.
8 Vide *verb. Abbas num.* 4. Et circa hoc obſervandum, quod ſignanter fuit ſtatutum a Sac. Rit. Congregatione *in cit. Decreto circa uſum Pontificalium* edito coram Sanctiſſimo Alexandro VII. die 27. Septembris 1659. in cujus §. 10. ſic dicitur: *Invitati ad Eccleſiam exemptam, nec in illa Pontificalibus uti valeant; nec ii, qui non fuerint Abbates perpetui, vel benedicti, in propriis Eccleſiis uti poſſint privilegio perpetuis Abbatibus, vel alias benedictis indulto.* Vide ipſum Decretum per extenſum adductum *verb. Abbas num.* 31. & noviſſimam Conſtitutionem Benedicti XIII. adductam *ibidem ſub num.* 19.
9 Abbatiſſæ, quæ in Monaſteriis, ubi eſt conſuetudo, ab Epiſcopo benedicuntur juxta *Clementinam cap. Attendentes* 2. *de ſtatu Monachorum*, minores annis quadraginta, & quæ per octo ante profeſſæ non fuerint, eligi, & benedici in Abbatiſſas prohibentur; Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 7. *de Regularibus, & Mo-*
10 *nialibus*. Et anni quadraginta debent eſſe completi; ex Sacra Congregat. Concilii *in una Nea-*
11 *politana* 24. *Septembris* 1678. Abbatiſſæ tamen temporales, illæ ſcilicet, quæ non niſi ad triennium eliguntur, ex ordinatione Gregorii XIII. *anno* 1583. *die* 1. *Januarii* non ſunt de Jure benedicendæ, niſi Sancta Sedes Apoſtolica aliud ſtatuat expreſſe, vel ſervet conſuetudo contraria. Quaranta *in ſumma Bullarii verb. Abbatiſſa in fine*, Piaſecius *in praxi Epiſcop. part.* 1. *cap.* 2. 3. Miranda *in Manual. Prælator. in fine tom.* 2. *tract.* 2. *de Sacris Monialibus quæſt.* 7.
12 *artic.* 7. *concl. unica*. Conſuetudo benedicendi Virgines, ſeu Moniales non amplius eſt in uſu, at eam ſervandam eſſe, ſi alicubi adhuc vigeret, reſpondit Sacra Congregat. Epiſcop. & Regul. Patriarchæ Venet. 5. *Decemb.* 1597. Et Benedict. XIII. conceſſit Indulgentiam plenariam omnibus, & quibuſcumque Monialibus Velum ſacrum, Benedictionem, & Conſecrationem recipientibus. Sic *in Conſtitutione* incip. *In Supremo*, *edita* 6. *Aprilis* 1728. Et 13 ſecundum Canones non ſunt benedicendæ, ſeu conſecrandæ, niſi attigerint vigeſimum quintum annum, *cap. Placuit* 14. *& cap. Virgines* 15. *cauſ.* 20. *qu.* 1. Nec pro ipſarum be- 14 nedictione, ſeu conſecratione poteſt Epiſcopus ingredi Clauſuram Monialium, ut colligitur ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *de Regularibus & Monial. cap.* 5. *verſ. Ingredi autem*, ubi rigoroſiſſime præcipitur, ut nullus Monialium Monaſteria ingrediatur, niſi in caſibus meræ neceſſitatis; & hic caſus non eſt neceſſarius pro ingreſſu, cum poſſit Epiſcopus Moniales benedicere, ſeu conſecrare in Eccleſia exteriori per feneſtram deputatam ad imponendum eiſdem velum, ut expreſſe decrevit Sac. Congreg. Conc. *in Hieracen.* 28. *Junii* 1627.

Additiones ex aliena manu.

Benedictio Abbatiſſæ ſolet dici Ordinatio, 15 & conſecratio; Gonzal. *in c.* 13. *n.* 3. *de Accuſat.*

De ea vero conſule, ſi vacat, Tamburin. 16 *de Jur. Abbatiſſar. diſp.* 29. *per totum*; Cellotium *de Eccleſ. Hierarchia c.* 11. *in fine*.

Articulus IV.

Benedictio quoad Sponſos.

Sponſus, & Sponſa cum nubunt temporibus 1 pro ſolemnitate nuptiarum non vetitis, ſunt in Eccleſia benedicendi; *cap. Sponſus, & Sponſa* 33. *diſt.* 23. *cap. Aliter* 1. *cap. Nullus Fidelis* 2. *cap. Noſtrates* 3. *& cap. Sponſus* 5. *cauſ.* 30. *q.* 5. Et tales Sponſorum benedictio- 2 nes, ſicuti & prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum certis anni temporibus damnantes, anathematizantur a Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *Canone* 11. ibi: *Si quis dixerit prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum certis anni temporibus ſuſpenſionem eſſe tyrannicam ab Ethnicorum ſuperſtitione profectam, aut benedictiones, & alias Cæremonias, quibus Eccleſia in illis utitur, damnaverit, anathema ſit.* Talis benedictionis omiſ- 3 ſio, licet, cum ſit ſine ſcandalo, & contemptu, non ſit peccatum mortale, eſt tamen ſecun-

Digitized by Google

cundum communem Doctorum ſaltem peccatum veniale; Sanchez *lib. 7. de Matrimonio diſp.* 82. Bonacina *qu.* 4. *p.* 6. *num.* 2. Sa, Filliucius, Henriq. la Croix & alii communiter.

4 Et talem benedictionem debent Sponſi recipere ante conſummationem Matrimonii, prout hortatur Conc. Tridentinum *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrimonii cap.* 1. ibi: *Præterea eadem Sancta Synodus hortatur, ut conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam*
5 *in eadem Domo non cohabitent*. Unde cum Concilium hoc non præcipiat, ſed ſolum hortetur, liberam voluntatem relinquit, & non obligat, *cap. Ultim. in fin. diſt.* 4. Gloſſa *verb. ſtatuta in cap.* 1. *de conſtitut. ibid.* Abbas *num.* 9. &
6 Felin. *num.* 20. Quare peccatum mortale non eſſe ante Eccleſiæ benedictionem Matrimonium conſummare, ſublato ſcandalo, & contemptu Legis Eccleſiaſticæ, maxime ſi probabile adſit incontinentiæ periculum, reſolvunt Navarr. *in Manuali cap.* 22. *n.* 83. Covarruv. *de Sponſalib. part.* 2. *cap.* 7. *num.* 2. Sanchez *de Matrimon. lib.* 3. *diſp.* 12. Bonacina *q.* 4. *p.* 6. *n.* 1. *in fine*, & *num.* 4. *verſ. rogabis* 4. & alii plurimi cum Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi*
7 *allegat.* 32. *n.* 181. Et nec etiam veniale peccatum eſſet differre hanc benedictionem poſt conſummationem, ſi adeſſet aliqua juſta, & rationabilis cauſa, uti eſſet, ſi aliquis initio Adventus, vel Quadrageſimæ contraheret, quia nimis durum eſſet, & grave periculum incontinentiæ differre conſummationem uſque ad benedictionem poſt Epiphaniam, vel poſt octavam Paſchæ faciendam: cum intra talia tempora, licet non prohibeatur contractus Matrimonii, aut ejus conſummatio, prohibentur tamen nuptiarum ſolemnitates, ut eſt benedictio Sponſorum, ſolemnis Sponſæ in domum Sponſi traductio, & hujuſmodi; Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 10. *de reformat. Matrimon.*

8 Conjuges *ex cap. Vir autem* 3. *de ſecundis nuptiis*, non benedicuntur, ſi ambo, vel alter fuerit benedictus, ibi: *Vir autem, vel mulier ad bigamiam tranſiens, non debet a Presbytero benedici, quia cum alia vice benedicti ſint, eorum benedictio iterari non debet*; & rationem dant Doctores ex S. Thoma *in* 4. *diſt.* 42. *q.* 3. *art.* 2. *ad ſecundum*, quia ſecundum Matrimonium, quamvis in ſe conſideratum ſit perfectum Sacramentum, tamen in ordine ad primum conſideratum habet aliquid de defectu Sacramenti, quia non habet plenam ſignificationem, cum non ſit una unius, ſicut eſt in Matrimonio Chriſti & Eccleſiæ, & ratione hujus defectus a ſecundis nuptiis ſubtrahitur. Subdit tamen S. Thomas *loc. cit.* hoc eſſe in- 9
telligendum, quando ſecundæ nuptiæ ſunt ſecundæ ex parte viri, & ex parte fœminæ, vel ſaltem ſunt ſecundæ ex parte fœminæ. Si ve- 10
ro Virgo contrahat cum viro, qui jam habuerit aliam uxorem; nihilominus nuptiæ benedicuntur; ſalvatur enim aliquo modo ſignificatio etiam in ordine ad primas nuptias, ut diffuſe per eum, *ibi*. Hic conſuetudo genera- 11
liter recepta obtinuit, quod ſi fœmina ſolum nondum fuerit benedicta, poſſit tunc benedictio ſolemniter fieri, quia ad illam præcipue ex forma benedictionis pro fœcunditate dirigitur ipſa benedictio, & nihil in viro intelligitur iterari; S. Thomas, S. Bonaventura, Covarruvias *de ſponſalib. part.* 2. *cap.* 8. §. 11. *num.* 2. Gregor. Lopez *leg.* 2. *t.* 11. *part.* 4. Salced. Genuenſ. Riccius, & alii cum Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.*
32. *num.* 184. Benedicendi ſunt Conjuges in 12
ſecundis nuptiis, ſi neuter ex ipſis fuerit benedictus in primis nuptiis, *arg. cit. cap. Vir autem* 3. *de ſecundis nuptiis*, ubi ſolum prohibentur benedici, ſi alia vice fuerint benedicti. Et ſic benedicendi ſunt a Parocho ſpon- 13
ſus, & ſponſa, ſi contractis ſponſalibus per verba de futuro, antequam coram Parocho, & teſtibus Matrimonium contraxerint, invicem ſe cognoverint; Sacra Congreg. Concilii *die Octobris* 1593. ut refert Aldan. *d. tit. c.* 3. *num.* 23.

Benedictio nubentium fieri debet a proprio 14
Parocho, non autem ab alio Sacerdote, niſi de ipſius Parochi, vel Ordinarii licentia, non obſtante immemorabili, vel privilegio, ut colligitur *ex cit. cap. Vir autem* 3. *de ſecundis nuptiis*, ibi: *A Presbytero benedici*; idest Presbytero Parochiali dumtaxat, ut expreſſe cautum eſt decreto Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reform. Matrimon.* his præciſis verbis: *Statuitque benedictionem a proprio Parocho fieri, neque a quoquam, niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alii Sacerdoti concedi poſſe, quacumque conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda eſt, vel privilegio non obſtante*. Unde Parochus proprius debet recipere eleemoſynam ratione benedictionis, & non alius; Sacra Congreg. Rit. *in Acheruntina* 25.
Januarii 1602. Et hæc nuptialis benedictio de 15
Jure poteſt dari a Parocho utriuſlibet Sponſi; uterque enim eſt proprius, & eodem tenore, & eadem clauſula præcipitur a Tridentino *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. cap.* 1. ut proprius Pa-

rochus interſit Matrimonio, & ut benedictionem conferat; unde cum ex communi ad illud ſufficiat Parochus utriuslibet contrahentis, ſufficiet etiam ad hanc benedictionem conſerendam; Cened. *ad Decretal. collect.* 31. *n.* 8. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 82. *num.* 4. Guttierez *de Matrim. cap.* 106. *n.* 8. *& 9.* Bonac. *q.* 4. *p.* 6. *n.* 3. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 32. *num.* 185. Armendariz, Gobat, & alii fere communiter contra paucos, qui
16 dicunt hanc benedictionem fieri debere a Parocho Sponſæ: quæ vere conſuetudo ubi legitima, & pacifica adſit, eſt obſervanda, ut de
17 facto fere ubique obſervatur. Si vero ſtatim a Parochia, ubi contraxerunt, abirent ad aliam, deberent ab hoc ultimo Parocho benedici, quia hic ſolus jam eſt proprius; ſicuti etiam ſi mulier ſtatim poſt contractum Matrimonium traducatur ad domum viri in alia Parochia habitantis, quia mulier ad domum viri traducta efficitur de ejus Foro, *leg. Cum quædam puella*, ubi *DD. ff. de Juriſdict. omn. Jud. l. Mulieres Cod. de incol. lib.* 10. *l. final.* §. *Item reſcripſerunt*, *ff. ad municip. de incol.* & ſicut per talem traductionem conſtituitur Parochiana ejuſdem Eccleſiæ, cujus eſt maritus, ut per Hoſtienſ. *in ſumma*, *tit. de Parochis* §. *quis intelligatur verſ. ſed & uxor*, Joann. de Anan. *in cap. fin. n.* 13. *eod. tit.* ita definit eſſe Parochiana illius Parochi, in cujus Parochia ante traductionem morabatur, quia translatio Domicilii ſubtrahit eam illius juriſdictioni, ex quo ſequitur, ut Parochus mulieris non ſit amplius proprius ipſius Parochus; Gloſſa *in c. fin. in verb. Habitatores*, per illum text. ubi *DD. de Paroch.* Fagnan. *lib.* 4. *decret. cap. Vir autem* 3. *de ſecundis nuptiis n.* 13. Tales autem benedictiones conjugales non poſſunt niſi inter Miſſarum ſolemnia fieri; Sacra Cong. Conc. *in Piſaurienſi* 13. *Julii* 1638.

18 Parochi alieni, & alii Sacerdotes, ſive Sæculares, ſive Regulares benedicentes in nuptiis alienos ſponſos ſine licentia proprii eorumdem Parochi, vel Ordinarii, incurrunt Suſpenſionem; Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrimon. cap.* 1. ibi: *Quid ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos, ſive Regularis, ſive Sæcularis, etiamſi id ſibi ex privilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat alterius Parochiæ ſponſi ſine illorum Parochi licentia, Matrimonio conjungere, aut benedicere auſus fuerit, ipſo jure tamdiu ſuſpenſus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui Matrimonio intereſſe debebat, ſeu a quo benedictio ſuſcipienda erat,*
19 *abſolvatur*. Et hanc Suſpenſionem eſſe ab Officio & Beneficio reſolvunt Franc. Molina *de ritu nuptiarum lib.* 2. *differ.* 14. *num.* 9. Averſa *quæſt.* 4. 5. 8. §. *ult.* & varii alii, quia dum non reſtringitur ad alterutram partem, intelligitur de utraque; cum non ſit ratio cur potius intelligatur de una, quam de altera; & in gravibus id regulare eſt; ex Gloſſa *in Clement. Cupientes*, *de pœnis*, *& cap. Latores*, *de Clerico excommunic. miniſtr.* & Gloſſa *final. in cap. Paſtoralis*, *de appellat.* Covarr. *de ſponſ. part.* 2. *cap.* 6. *in princip. num.* 13. Perez *in l. prima*, *verſic. Eſt etiam alia pœna*, *tit.* 1. *lib.* 5. *ordinat.* Et hæc pœna eſt impoſita ſoli be- 20
nedicenti, non autem deputanti alium, qui benedicat per ſe; regulariter enim pœnæ illatæ contra exercentes non extenduntur ad mandantes, & conſulentes, niſi exprimatur; & hic a Concilio exprimitur ſolum *benedicens*, ibi: *benedicere auſus fuerit*. Averſa *q.* 20. *ſect.* 3. Roſignol. *contract.* 15. *de Matrim. prænot.* 38. *num.* 18. & alii. Et ad hanc pœnam incur- 21
rendam requiritur plena ſcientia, quia Concilium dicit *auſus fuerit*; audacia autem importat ingentem temeritatem, quæ non poteſt eſſe cum ignorantia, licet craſſa; unde quæcumque ignorantia excuſare poteſt ab incurſu illius; Marius Alterius *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 11. *c.* 5. *verſ. Hoc autem quod dixi*, Bonac. *tom.* 3. *de ſuſpenſ. diſp.* 3. *q.* 3. *p.* 5. *num.* 1. Roſignol. *loc. cit.* & alii.

Additiones ex aliena manu.

Benedictio nuptialis unde originem ſumpſe- 22
rit? Quinam ſint ritus in Eccleſia recepti benedictionis nuptialis? Et quare in ſecundis nuptiis non adhibeatur benedictio nuptialis, tum alia ad idem argumentum pertinentia; vide apud Gonzal. *in c.* 1. *fere per tot. de ſecund. nupt.*

An impendenda matrimoniis catholicorum 23
cum hæreticis, conſule Benedictum XIV. de *Synod. lib.* 6. *c.* 5. *n.* 5.

Articulus V.

Benedictiones variæ a quibus poſſint, & debeant fieri.

Benedictio, & diſtributio Candelarum, Ci- 1
nerum, & Palmarum regulariter poteſt fieri in omnibus Eccleſiis, tam Collegiatis, quam Parochialibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus; Sac. Cong. Rit. *in Oſten.* 28. *April.* 1607. Benedictio, & diſtributio Cande- 2
la-

Digitized by Google

larum, Cinerum, & Fontis, abſente, vel impedito Epiſcopo, fiat ab eo, qui cantaturus eſt Miſſam; Sacra Rit. Congr. 12. *Jun.* 1627.
3 Et in Eccleſiis Regularium, in quibus exerceri conſoevit Cura animarum, benedicere Cineres, illoſque Fidelibus diſtribuere, pertinet ad Regulares, non ad Parochum; Sac. Cong. Epiſc. & Regul. *in Firmana* 3. *Julii* 1615.
4 Ille idem, qui benedicit Cineres prima die Quadrageſimæ, vel Candelas in Feſto Purificationis, aut Ramos in Dominica Palmarum, debet etiam cantare Miſſam ſequentem; Sac.
5 Rit. Congr. 12. *Apr.* 1640. Benedicere Eccleſiam novam, vel Oratorium, & Eccleſiam reconciliare non poteſt ſimplex Sacerdos ſine licentia Sedis Apoſtolicæ; Sac. Rit. Cong. *in Placentina* 19. *Maii* 1707. *in reſponſ. ad* 10.
6 *dubium*. Benedictio autem ſimplex Cœmeterii, & Eccleſiæ non conſecratæ poteſt committi Presbytero in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituto; Sac. Rit. Cong. *in Cameracenſi* 9. *Februarii* 1508.
7 Regulares Superiores, vel alii Sacerdotes in Capitulis Generalibus deputati, poſſunt benedicere, & reconciliare ſuas Eccleſias, Cœmeteria, & Oratoria ex variis Summorum Pontificum privilegiis, & ſignanter ex privilegio conceſſo Minoribus de Obſervantia a Leone X. in Conſt. incip. *Religionis ſuadet* his præciſis verbis: *Nos igitur, qui Religioſarum Perſonarum vota, per quæ eorum diſpendiis obviatur, ac commodis, & profectibus providetur, ſtudio charitatis libenter proſequimur, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati &c. ac veſtri Ordinis Generalibus, Provincialibus, Vicariis, & Cuſtodibus, ac Guardianis pro tempore exiſtentibus præfatis, ut omnia, & ſingula ejuſdem Ordinis de Obſerv. Eccleſias, Cœmeteria, & Capitula, & Oratoria ubicumque exiſtentia receptas, & recepta, recipiendas, ſeu recipienda, ac Paramenta, & ornamenta, ac alia quæcumque ad Divinum cultum, & uſum veſtrum neceſſaria, in quibus Chriſma non intervenit, pro veſtro uſu tantum, ſolemni benedictione, ac etiam per Vicarium, ſeu Guardianos, aut alios ad hoc a Vobis in veſtris Capitulis Generalibus provide deputandos, benedicere, ac illos, ſeu illa, & eorum qualibet Sanguinis, ſeu ſeminis effuſione, ſeu alias quomodolibet pollutas, ſeu polluta, quoties opus fuerit, aqua per vos, (præſertim in locis ubi Epiſcopum aquam benedicentem per duas Dietas adire non poteritis) benedicta, reconciliare libere, & licite valeatis, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus; non obſtant. &c.* Novar. *in Summ. Bull.* 2. *part. tit. de conſec. Eccleſ. Regul. n.* 9. Ventriglia *tom.* 2. *annot.* 17. §. 2. *n.* 32. & alii paſſim.
Et hoc privilegium extenditur etiam ad uſum 8
Monialium exiſtentium ſub regimine Regularium, ut docet Miranda *tom.* 3. *cap.* 40. *art.* 1. *concluſ.* 2. & alii. Hic nota, quod aqua ne- 9
ceſſaria pro reconciliatione Eccleſiæ ex Pontificali Romano juſſu Clement. VIII. edito continet aquam cum Sale, Cinere, & Vino. Et quælibet Dieta ex Enriquez apud Miran- 10
dam *tom.* 3. *q.* 39. *art.* 8. *concl.* 3. & Reiffenſtuel *lib.* 3. *Decretal. tit.* 40. *num.* 27. *arg. l.* 3. *de Verbor. ſignificat.* continet viginti miliaria. Jeſuitis eſt etiam conceſſum, ut poſſint be- 11
nedicere Calices, & Altaria in locis, in quibus non adeſſet Epiſcopus, qui poſſit ea benedicere; Paul. III. Conſt. incip. *Licet debitum*.

Regulares non poſſunt domos benedicere in 12
hebdomada Sancta; Sac. Cong. Conc. *in una Bononienſi* 2. *Julii* 1620. *in reſponſione ad* 14. *dubium*. An autem poſſint Regulares benedi- 13
cere Mulieres poſt partum, & ad purificationem admittere in propria Eccleſia, lis non parva eſt inter Doctores. Pro affirmativa ſtat 14
decretum Sac. Cong. Conc. *in dict. Bononienſi* 2. *Julii* 1620. *in reſponſione ad* 9. his præciſis verbis: *Ad 9. Regulares non prohiberi in eorum Eccleſiis Mulieres poſt partum ad Purificationem admittere*. Nihilominus Pignatell. *tom.* 5. *con-* 15
ſult. 76. *num.* 17. dicit, quod a dicto Decreto, quod innitebatur concordiæ, & conſuetudini præſcriptæ, fuit ab eadem Sacra Congregatione receſſum *in Antuerpienſi* 19. *Novembris* 1662. & huic reſolutioni famulatur alia noviſſima Sac. Congregationis Viſitationis Apoſtolicæ *in Romana Jurium Parochialium* 15. *Septemb.* 1695. & 23. *Januarii* 1698. in qua, ut refert Monacell. *tom.* 1. *tit. X. formul.* 18. *num.* 12. articulo partibus informantibus plene diſcuſſo, deciſum fuit proponente Eminentiſſimo Cardinali Bichio Benedictionem Puerperarum ſpectare privative ad Parochum S. Nicolai in Carcere ad excluſionem Eccleſiæ, & Miniſtrorum Hoſpitalis B. M. Conſolationis, & Sac. Congreg. Rit. *die* 10. *Decemb.* 1703. *in reſponſione ad ſextum dubium* his verbis conceptum: 6. *An benedictiones Mulierum poſt partum, Fontis Baptiſmalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & ſimilium, ſint de Juribus mere Parochialibus; Ad ſextum, Negative, ſed benedictiones Mulierum, & Fontis Baptiſmalis fieri debere a Parochis. Et iterum non poſſe Regulares in propriis Eccleſiis Mulieres poſt partum benedicere, & ad purificationem admittere*, de-

Digitized by Google

claravit Sacr. Congreg. Rit. *in Urbis*, *& Orbis Jurium Parochialium* 12. *Januarii* 1704.

16 Attamen Sacra Congreg. Concil. ad quam potiſſimum ſpectat hæc cognitio in decreto ſuper dubiis propoſitis *in cauſa Aquen. Jurium Parochialium* inter Patres Carmelitas, & Præpoſitum loci Inciſæ ad 10. dubium conceptum his præciſis verbis: *X. An poſſint in propria Eccleſia Mulieres poſt partum benedicere*, *& ad Purificationem admittere*; *diebus* 10. *Maii* & 9. *Junii* 1708. reſpondit *Ad decimum*, *affirmative*; Sic præciſe habetur in Bullario Clementis XI. Decreto tertio inter Decreta Sacræ Congregationis Concilii *fol.* 542. & 543. impreſſionis Romanæ. Unde cum talia Decreta ſupponantur fundata in conſuetudine legitime introducta, & præſcripta, ubi talis reperitur, eſt obſervanda; *cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*, *& cap. Cum dilectus* 8. *ac cap. Cum conſuetudinis* 9. *eod. titul.* Et poſſe Mulieres poſt partum accedere ad quamcumque Eccleſiam ſibi beneviſam pro recipienda benedictione, ſtatuit Sac. Congreg. Concil. *in Derthonenſi* 3. *Decembris* 1718. & 7. *Decemb.* 1720.

17 Regulares nequeunt in ſuis Eccleſiis, niſi de licentia Ordinarii, & ex cauſa publica ab eodem probata exponere ſolemniter Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentnm, & cum ipſo populum benedicere; Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Cajetana* 25. *Octob.* 1602. *& in Derthonenſi* 27. *Maii* 1603. & Sac. Cong. Rit.
18 16. *Februarii* 1628. Pro Perſonis vero particularibus exponitur in oſtiolo Tabernaculi, aut in Pixide velata cum luminibus, & aſſiſtentia; Sacra Cong. Epiſcop. & Regular. 7. *Septembris* 1598. Et ſic etiam decrevit 10. *Decembris* 1602. præciſis his verbis; *Non liceat Regularibus etiam in eorum propriis Eccleſiis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publice adorandum exponere*, *niſi ex cauſa publica*, *quæ probata ſit ab Ordinario*. *Ex cauſa autem privata poſſint*, *dummodo Sanctiſſimum Sacramentum a Tabernaculo non extrahatur*, *& velatum remaneat*, *ita ut ipſa Hoſtia videri non poſſit*. Et Sac. Congreg. Concil. *in Neapolitana* 17. *Auguſti* 1630. Et iterum Sac. Congreg. Rit.
19 *in Firmana* 22. *Januarii* 1701. Et hoc procedit etiam in omnibus aliis Eccleſiis quocumque modo exemptis, & non habentibus Juriſdictionem in populum, ut declaravit Sacra Cong. Epiſcop. & Regul. *in Florentina Juriſdictionis inter Archiepiſcopum*, *& Epiſcopum Feſulanum* 18. *Maii* 1696. *referente Eminentiſſimo*
20 *Cardinali Pamphilio*. Benedictiones agrorum, & frugum fieri non poſſunt a Regularibus cum ſtola ſine Parochi licentia; Supplicante enim in Sacra Congregatione Concilii Procuratore Generali Capuccinorum declarari; *Primo*, *An Regulares dicti Ordinis requiſiti ab agrorum Dominis*, *poſſint abſque licentia Parochi benedicere agros*, *& maledicere locuſtas*, *& brucos*, *& cæteros hujuſmodi vermes*, *& quatenus affirmative*. *Secundo*, *An in hujuſmodi functionibus peragendis uti poſſint ſtola abſque licentia Parochi?* Sacra Congreg. *die* 28. *Auguſti* 1688. *reſpondit ad utrumque Negative*.

Benedictiones Animalium in die Feſto S. 21
Antonii Abbatis dare, & oblationes recipere ab aliis Capellanis & Rectoribus aliarum Eccleſiarum intra fines Parochiæ exiſtentium, nec prohibere, nec impedire valet Parochus, quia inter functiones Parochiales iſta benedictio non connumeratur; Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. *in Fulginaten.* 25. *Maii* 1685. *& in Tudertina* 18. *Novembris* 1695. & Sacra Congreg. Concil. *in Ravennaten.* 12. *Novembris* 1695. quæ concluſio vera eſt etiam quoad Religioſos S. Antonii Viennen. qui nullum Jus privativum id prohibendi habent; Eadem Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Tudertina* 18.
Novembris 1695. Sic etiam Benedictiones Ignis, 22
Seminis, Ovorum, & ſimilium poſſunt fieri a quocumque Sacerdote, ſive Sæculari, ſive Regulari, quia nec iſtæ connumerantur inter functiones mere Parochiales, ut colligitur ex Decreto Sacræ Congreg. Rit. edito 10. *Decembris* 1703. ubi ad ſextum dubium his terminis conceptum: Sexto: *An benedictiones Mulierum poſt partum*, *Fontis Baptiſmalis*, *Ignis*, *Seminis*, *Ovorum*, *& ſimilium*, *ſint de Juribus mere Parochialibus*, ſic reſpondit: *Ad* 6. *negative*, *ſed Benedictiones Mulierum*, *& Fontis Baptiſmalis fieri debere a Parochis*. Ubi vides quod Sacra Congregatio negat omnes tales Benedictiones eſſe de Juribus mere Parochialibus, & inter benedictiones faciendas a ſolis Parochis non enumerat illas Ignis, Seminis, Ovorum,
& ſimilium. Benedictio Crucium Altarium, 23
& Proceſſionum, poteſt fieri private a quolibet ſimplici Sacerdote; Patre enim Joſepho Maria a Turribus Ordinis Capuccinorum ſupplicante demiſſe a Sac. Rit. Congr. declarari: *Primo*, *An Cruces Altarium*, *ſeu Proceſſionum ſint benedicendæ de præcepto*; *& Secundo*: *An ſi non ſint de præcepto*, *poſſit ſimplex Sacerdos eas benedicere private*, *& non ſolemniter?* Sacra Rit. Congreg. *cenſuit reſpondendum ad primum Negative*. *Ad ſecundum Affirmative*, *& ita declaravit die* 12. *Julii* 1704. Benedicere Pyxides 24
poſſunt ſinguli, quibus eſt conceſſum poſſe bene-

ne-

Digitized by Google

nedicere paramenta, & ornamenta Eccleſiæ,
quia iu eorumdem benedictione ſacrum Chriſ-
ma non exigitur: Rub. Pontifical. Roman. *de
bened. Vaſcul. pro conſervat. SS. Euchariſt.* & a
Leone Decimo in cit. Conſtitutione incip. *Re-
ligionis ſuadet*, eſt conceſſum Minoribus de Ob-
ſervantia, & conſequenter aliis Regularibus
poſſe benedicere ea, *in quibus Chriſma non in-*
25 *tervenit*. Ad beuedicenda Monialium Mona-
ſteria, & Cellas die Sabbati Sancti, & quoli-
bet alio tempore, eſt omnibus prohibitus in
Clauſuram ingreſſus; Sac. Congreg. Concil.
13. *Septemb.* 1583. & Sac. Cong. Epiſcop. *in
Regul. Aretina 3. Septemb.* 1596.
26 Benedictio menſæ pertinet ad Sacerdotem,
& eo præſente non poteſt eam benedicere Dia-
conus, niſi ſit Diaconus Cardinalis. Colligi-
27 tur *ex capit. Legimus* 24. *diſt.* 93. Mulier quo-
que benedicere non poteſt, niſi eodem modo,
quo poteſt quilibet bonus Chriſtianus; *Cap.
Nova* 10. *de pœnitent. & remiſſione* quia ea,
quæ ſunt Ordinis, non cadunt in mulierem;
Sylveſter in Summa Verb. Benedictio, & benedi-
28 *cere num.* 19. Licet Clericis, & Religioſis non
ſit de jure communi impoſita aliqua gravis
obligatio benedicendi menſam ante prandium,
aut Cœnam, & poſtea gratias agere, ex quo *in
cap. Non liceat* 12. *diſt.* 44. quod adduci ſolet,
non ſit aliquod verbum includeus præceptum,
ut obſervat & tenet Suarez *tom.* 2. *de Relig.
lib.* 3. *de orat. voc. cap.* 7. & Lezana *tom.* 1.
29 *cap.* 9. *num.* 28. Peccare tamen ſaltem venia-
liter eos, qui hoc non faciunt, tenet Navar-
rus *in Manuali cap.* 25. *num.* 210. & hoc re-
cte, quia ex citato Canone *Non licet* non opor-
tet Clericos comedere ſine anteriori benedi-
ctione, & poſteriori gratiarum actione ibi:
*Nec oportet aliquando Clericos niſi hymno dicto
comedere panem, & poſt cibos gratiam auctori*
30 *Deo referre*. Hic juvat adducere quæ notat Baul-
dry in Manuali Sacrarum Cæremoniarum *part.*
2. *cap.* 21. *de benedictione Menſæ num.* 6. his
verbis: Regulariter mutationes verſuum, &
Pſalmorum debent fieri mane in Vigilia Na-
tivitatis Domini, Sabatho Sancto, & Vigilia
Pentecoſtes, quia veſpere ſit tantum jentacu-
lum, ſeu collatio, quam ſic vocamus. Si ta-
men Vigilia Nativitatis Domini venerit in
Dominica, mutatio tantum fit poſt Veſperas.
Idem de Epiphania dicendum, ſi in Vigilia
ſit jejunium, ut apud multas Congregatio-
nes. Idem etiam videtur dicendum Feria 5.
in Cœna Domini; Ideo Feria quarta præce-
denti a Superiore dicitur verſus, *Chriſtus fa-
ctus eſt pro nobis &c.* & *Pater noſter* ad bene-
dictionem, tum benedicit cibos nihil dicens.
Non dicitur *Jube Domne*; nec *Tu autem*. In
fine Menſæ repetitur *Chriſtus factus eſt &c.* &
ſtatim poſt *Pater noſter* ſecreto dicitur Pſalm.
Miſerere mei Deus, quo dicto ſine *Gloria Pa-
tri &c.* celebrans dicit genibus flexis cum o-
mnibus abſolute orationem: *Reſpice quæſumus*,
eo modo, quo in Breviario. Si agantur gra-
tiæ in Cœnaculo, convenit tunc, ut hoc tri-
duo omnes genuflectant, etiam ad Pſalmum
Miſerere mei Deus &c. Hic etiam juvat ad-
dere, quæ ſcribit Paulus Maria Quarti in ſuo
Tractatu de Beuedictionibus *tit.* 3. *num.* 259.
his verbis: Sententia probabilior docet, hu-
juſmodi benedictionem (*Menſæ*) eſſe meri
conſilii. Probatur, quia jure communi nulli-
bi præcipitur, & in *cap. non liceat*, quod pro
ſe adducit contraria ſententia, nullum eſt ver-
bum præceptivum, ſed directionis, & conſi-
lii. Regulares autem ad id non tenentur, niſi
ex vi ſuarum Conſtitutionum, quæ communi-
ter non præcipiunt benedictionem, ſed ſolum
proponunt, ut piam, & viris Religioſis ac
bonis moribus congruam. Idemque dicendum
de gratiarum actione poſt menſam. Colligi-
tur, neque cadere ſub obligatione ritus bene-
dicendi menſam in fine Breviarii præſcriptos:
neque peccare eis non utentes, ſed aliis: vel
benedicentes menſam benedictione communi,
omiſſa propria, quæ aſſignatur pro feſtis par-
ticularibus, e. gr. Natalis Domini, Epipha-
niæ, &c. quia illæ regulæ Breviarii ſunt dire-
ctivæ, non præceptivæ. Hæc Quarti. P. Hal-
den in ſuo Ephemerologio *part.* 3. *pag.* 309.
notat, quod ea, quæ habet Bauldry (de di-
cendo verſu: *Chriſtus factus eſt obediens* etiam
feria IV. majoris Hebdomadæ) nec praxi,
nec aliorum ſenſui, aut etiam ipſi Breviario
videntur ſatis congruere. Neque ea, quæ ci-
tatus Bauldry habet de Vigilia Nativitatis, pro-
bantur a Gavanto *ſect.* 9. *cap.* 6. Guyeto *lib.*
4. *cap.* 20. *qu.* 8. & Merato in Gavant. *l. c.
num.* 1.
Benedictio aquæ in Sabbatho Sancto etiam 31
ſine infuſione Olei Sancti fieri non poteſt in
Eccleſiis non habentibus Fontem Baptiſma-
lem, non obſtante contraria conſuetudine;
Sac. Rit. Cong. *in Januen.* 13. *Julii* 1697.

Supplementa Auctoris.

Benedictiones præter eas, quæ in Eccleſia 32
receptæ ſunt, in ſacris ritibus non admittan-
tur; Benedict. XIV. tom. 1. Bull. Conſt. 89.
incip. *Inter omnigenas*, §. 18.

Digitized by Google

33 Advertendum eſt, quod quamvis Tonell. in *Sac. Enchiridio lib. 2. cap. 5.* §. 4. ſub *n. 7.* dicat non debere dari benedictionem cum Sanctiſſima Cruce, ſeu cum Reliquiis Sanctorum, & ſacris Imaginibus præciſis bis verbis: *Hic adverte, quod in fine aliarum Proceſſionum, quæ fiunt ſive cum Sanctiſſima Cruce, ſive cum Reliquiis Sanctorum, & Sacris Imaginibus non debet dari Benedictio; quum nullibi talis Benedictio præſcribatur, niſi cum Sanctiſſimo Sacramento;*
34 eruditiſſimus tamen Card. Lambert. Benedictus XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 47. §. 3. *num.* 24. *& ſeq.* pluribus oſtendit recte dari poſſe talem benedictionem, & de facto ſolere dari nedum in Archidiœceſi Bononien. & alibi, ſed & Romæ Sacrorum rituum magiſtræ, ut ſuis propriis oculis ipſe perſpexit dari a Clemente XI. in Baſilica S. Petri cum Reliquiis Sanctiſſimæ Crucis, Veronicæ, & Lanceæ, ut & ipſemet dedit ibidem, dum eſſet Canonicus ejuſdem
35 Baſilicæ. Et revera dari poſſe dictam benedictionem, conſtat ex pluribus Decretis Sacræ Rit. Congregationis, & ſignanter *in Collen.* 5. *Julii* 1698. & *in Brixien.* 18. *Septemb.* 1736. præciſis bis verbis: *Poſt expoſitionem Reliquiæ Sanctiſſimæ Crucis, vel poſt ejus delationem in proceſſione, benedicendus eſt populus cum ipſa.* Vide in tom. 8. Decreta S. R. C. *ſub n.* 704. *&* 1037.

36 Benedictio poſt communionem danda eſt fidelibus poſtquam Sacerdos repoſuit Pyxidem, clauſitque in tabernaculo; ſic expreſſe Cæremoniale Monaſtic. *lib.* 3. *part.* 13. §. 3. *n.* 5. Cæremoniale Ord. Min. de Obſervantia *part.* 1. *cap.* 6. *num.* 2. & varia alia; Merati *t.* 1. *part.* 2. *tit.* 10. *Rubr.* 7. *n.* 34. cum pluribus aliis ibi
37 citatis. Monialibus non eſt danda cum Pixide ex feneſtrella, ſed dari eis debet benedictio conſueta, manu tantum dextra, etiamſi Sacramentum ſit præſens. Sic expreſſe cum
38 aliis Merati *loc. cit. num.* 3. *in fin.* Et nota ad rem, quod in communione Monialium habentium feneſtrellam ex parte Evangelii, Sacerdos debet deſcendere, & reverti per gradus anteriores, & non per laterales Altaris; Sac. Rit. Congr. *in Toletana* 25. *Septemb.* 1736. Vide in tom. 8. decreta S. R. C. *n.* 1036.

39 Benedictio ſuper populum, actus ſolemnis eſt Romano Pontifici competens in quacumque Orbis terræ parte; Epiſcopis in eorum Diœceſibus & locis earum exemptis, Archiepiſcopis in ſuis Provinciis; Benedict. XIV.
40 tom. 2. Conſtit. 88. incip. *Exemplis.* Benedictionem impertiri olim non licebat ſimplicibus Sacerdotibus; nunc autem ipſis permittitur in fine Miſſæ: cui ſi interſit Epiſcopus, 41
& in ſua ſit Diœceſi, debet Sacerdos ad eum prius ſe convertere, eique caput inclinare, veluti facultatem poſtulans populo benedicendi. Quod ab eodem Sacerdote prætermittitur, 42
ſi Epiſcopus Miſſæ interſit, ſed extra ſuam Diœceſim verſetur, prout deſumitur ex Rubricis Miſſal. *tit. de Benedictione in fine Miſſæ, & Evangelio S. Joann.* Idem *ib.*

Ante benedictionem, quæ datur in fine 43
Miſſæ, ab Eccleſia diſcedens, Concilii Agathenſis judicio habetur ac ſi Miſſæ non interfuiſſet; *ib.*

Benedictio auctoritate Pontificis *cum Indulg.* 44
plenaria, a Regularibus, quibus talia privilegia conceſſa ſunt, dari debet ſequenti ritu. Admonito nempe populo de Indulgentia a Sede Apoſtolica conceſſa, de præceptis operibus pro ea lucrifacienda, de die quo viſitanda eſt Eccleſia, de hora denique, qua datur Pontificia Benedictio (quæ admonitio fieri poteſt, quatenus opus ſit, etiam ſchedis impreſſis, & conſuetis locis palam affixis) poſtquam ſtatutis die & hora populus ad Eccleſiam convenerit, alta voce legantur Litteræ Apoſtolicæ ad id obtentæ, & vulgari idiomate explicentur, populum ad ſuorum ſcelerum deteſtationem pio brevique ſermone, excitando: deinde Sacerdos nullis circumſtantibus miniſtris, ſtola & ſuperpelliceo indutus (ut in Rituali Romano præſcribitur, cum agitur de Benedictionibus, quæ extra Miſſam permittuntur) ante Altare genuflexus, ſequentibus verbis Dei opem imploret.

℣. *Adjutorium noſtrum in nomine Domini.*
℟. *Qui fecit Cœlum & terram.*
℣. *Salvum fac populum tuum, Domine.*
℟. *Et benedic hæreditati tuæ.*
℣. *Dominus vobiſcum.*
℟. *Et cum ſpiritu tuo.*

Deinde ſtans ſequentem recitat Orationem.

OREMUS.

Omnipotens & miſericors Deus da nobis auxilium de ſancto, & vota populi hujus in humilitate cordis veniam peccatorum poſcentis, tuamque benedictionem præſtolantis & gratiam, clementer exaudi; dexteram tuam ſuper eum benignus extende, ac plenitudinem divinæ benedictionis effunde, qua bonis omnibus cumulatus, felicitatem & vitam conſequatur æternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. *Amen.*

Poſt quam ad cornu Epiſtolæ accedat, (ut in Actis Eccleſiæ Mediolan. *part.* 4. *Benedicet in Eccleſia ad Altare, ſtans in cornu Epiſtolæ*)

Digitized by Google

& ſtans in cornu Epiſtolæ, non trina, hoc eſt triplici ſigno Crucis, ſed una Benedictione, unico videlicet ſigno Crucis, benedicat, proferens alta voce hæc verba:

Benedicat vos Omnipotens Deus ✠ *Pater*, *&* *Filius*, *&* *Spiritus Sanctus*. ℟. *Amen*.

Trina ſiquidem Benedictio Epiſcopo competit, non Sacerdoti. Sic ad litteram in cit. Conſt. *Exemplis* dat. *die* 19. *Martii* 1748.

45 Vide tamen infra ſub *num.* 63. noviſſimam Conſtitutionem SS. D. N. Clementis XIII. in qua, inter cætera merito ibi attendenda, alius ritus præſcribitur adhibendus a Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis pro impertienda præfata Benedictione cum plenaria Indulgentia.

46 Facultatem benedicendi morituros cum plenaria Indulgentia, quam Antiſtites Eccleſiarum cum Epiſtolis in forma Brevis ad triennium obtinuerunt ad totum illud tempus, quo in ea Diœceſi perſeverabunt, prorogat Benedictus XIV. *in Encyclica* ad omnes Antiſtites, quæ inc. *Pia Mater* (*tom.* 2. *Bullar. n.* 34.) ac impoſterum ita eſſe expediendas facultates illas denunciat, eaſque pariter communes eſſe vult Prælatis inferioribus territorium ſeparatum habentibus cum qualitate nullius, & acti-

47 va in populum & Clerum juriſdictione. His omnibus dat facultatem ſubdelegandi, ut ipſis quomodocumque impeditis, etiam diurno tempore poſſint hanc benedictionem impertiri modo, qui habetur deſcriptus in eadem Encyclica, & affertur a nobis in tom. 5. verb. *Moribundus num.* 28. vide *ibi*.

48 Benedictio ſacrarum Veſtium utrum ab Epiſcopo ſimplici Sacerdoti committi poſſit, quæſtio eſt anceps inter ſcriptores. Inſignes tamen Epiſcopi quidam facultatem hanc plerumque a Sac. Congr. petierunt, & obtinuerunt; Benedict. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 21. *n.* 9. *&* 10.

49 Utrum benedicendum ſit Cingulum, Pluviale, & ſacra Pixis, quæſtio eſt inter Doctores. Probabilior tamen cenſetur opinio, quæ benedictionem exigit, cum pro Pixide ſit peculiaris benedictio in Rituali; *ib. n.* 12.

50 Si ex veteri ſacro veſtimento novus alius diverſæ formæ conficiatur, ut ſi ex ſtola manipulus &c. benedictio iteranda eſt; *ib. n.* 12.

51 Epiſcopi titulares jus nullum habent conſecrandi ſacro chriſmate vaſa ſacra, quia cum in his adhibendus ſit uſus Pontificalium, non datur illis hiſce uti in aliena Diœceſi; *ib. n.* 15.

52 Abbates Regulares benedicere Campanas, & Calices poſſe pro uſu alienarum Eccleſiarum (poſſunt enim pro ſuis) negavit Alexander VII. in *ſuo Decreto* diei 27. *Septemb.* 1659. Conſulta enim S. Congreg. num potuerint indumenta ſacra benedicere pro alienis Eccleſiis, eo quia obtinuerint Indultum Apoſtolicum; reſponſum fuit exhiberi illud Indultum authenticum ex Archivio Apoſtolico deſumptum, ac interim abſtineant; *ib. n.* 19.

Benedictiones & unctiones Campanarum quum Capitularibus Caroli M. indicentur, antiquiſſimæ ſunt; *Inſtit. Eccleſ.* 47. *n.* 30. eiſque nomen alicujus Sancti imponi conſueviſſe ex Alcuino diſcimus; *ib. n.* 26. 53

Benedictiones Campanarum ad nimbos depellendos approbantur, neque id tribui poſſe impreſſioni aeris a Campana impulſæ aſſeritur; *ib. n.* 37. 54

Solus Epiſcopus jus habet Campanas benedicendi, cum ſacra unctio adhibenda ſit, nec poteſt facultatem alteri ſubdelegare; *ib. num.* 38. 55

Ex præcepto Pontificalis Romani Campanæ Eccleſiarum benedici debent; *ib.* 56

Poteſt Epiſcopus ſuſpendere ſonum Campanarum, quæ ab Epiſcopo benedictæ non fuerint, ut ex Decretis Sac. Congr. *ib.* 57

Tres benedictiones impertiunt Abbates Regulares ex Decreto Alexandri VII. in Miſſis, Veſperis, & Matutinis ſolemnibus. In Miſſis privatis nihil ſupra reliquos Sacerdotes illis conceſſum eſt. Ex iiſdem decretis, *Inſtit. Eccl.* 34. *n.* 19. 58

Quo ad benedictionem Animalium in feſto S. Antonii Abbatis, de qua ſupra *n.* 21. juvat hic adducere formulam, quæ præſcribitur pro ea peragenda; *Inſtit. Eccleſ.* 47. *num.* 12. & eſt tenoris ſequentis. 59

Benedictio Equorum & Animalium.

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

OREMUS.

Deus refugium noſtrum, & virtus, adeſto piis Eccleſiæ tuæ precibus, auctor ipſe pietatis, & præſta, ut, quod fideliter petimus, efficaciter conſequamur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

OREMUS.

Omnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſum Beatum Antonium variis tentationibus

bus probatum inter mundi hujus turbines illæſum abire feciſti, concede famulis tuis, ut & præclaro ipſius proficiamus exemplo, & a præſentis vitæ periculis ejus meritis & interceſſione liberemur. Per Chriſtum &c.

OREMUS.

Benedictionem tuam, Domine, hæc animalia accipiant, qua corpore ſalventur, & ab omni malo per interceſſionem Beati Antonii liberentur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

60 De ſignificatione ſymbolorum, quibus pingi ſolet Imago S. Antonii Abbatis, vide verb. *Imagines num.* 79.

61 Hic etiam juvat ſubnectere formulam Benedictionis, qua uti expedit, quaque utebatur contra mures, locuſtas, bruchos, & Vermes noxios Benedictus XIV. ut extat in cit. *Inſt. Eccl.* 47. *n.* 20.

Benedictio contra Mures, Locuſtas, Brucos, & Vermes noxios.

Antiph. Exurge, Domine, adjuva nos, & libera nos propter nomen tuum.

Pſalm. Deus auribus noſtris audivimus, patres noſtri annunciaverunt nobis.

℣. Gloria Patri &c. *& repetitur Antiphona.*
℣. Adjutotium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

OREMUS.

Preces noſtras quæſumus Domine, clementer exaudi, ut, qui juſte pro peccatis noſtris affligimur, & hanc murium (vel *locuſtarum*, vel *vermium*) perſecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea miſericorditer liberemur, ut tua potentia procul expulſi (vel *expulſæ*) nulli noceant, & campos, agroſque noſtros in tranquillitate, ac quiete dimittant, quatenus ex eis ſurgentia, & orta tuæ Majeſtati deſerviant, & noſtræ neceſſitati ſubveniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

OREMUS.

Omnipotens ſempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miſerator, & in cujus nomine omnia genuflectuntur, cœleſtia, terreſtria, & infernalia; tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, ut, quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem conſequamur effectum, quatenus hos peſtiferos mures (vel *locuſtas*, vel *vermes*) per nos ſervos tuos maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, ut, per tuam clementiam ab hac peſte liberati, gratiarum actiones Majeſtati tuæ libere referamus. Per Chriſtum Dominum noſtrum.
℟. Amen.

Exorcizo vos peſtiferos mures (vel *locuſtas*, vel *vermes*) per Deum Patrem Omnipotentem ✠, & Jeſum Chriſtum Filium ejus ✠, & Spiritum Sanctum ab utroque procedentem ✠, ut confeſtim recedatis a campis, & agris noſtris, nec amplius in eis habitetis, ſed ea loca tranſeatis, in quibus nemini nocere poſſitis, pro parte Omnipotentis Dei, & totius Curiæ cœleſtis, & Eccleſiæ Sanctæ Dei vos maledicens, ut, quocumque ieritis, ſitis maledicti (vel *maledictæ*) deficientes de die in diem in vos ipſos (vel *ipſas*) & decreſcentes, quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inveniantur, niſi neceſſariæ ad ſalutem, & uſum humanum. Quod præſtare dignetur, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, & ſæculum per ignem. ℟. Amen.

Poſtremo aqua benedicta aſpergantur loca infecta.

Quo autem ad varias alias benedictiones, 62
uti expedit formulis in Rituali Romano præſcriptis, ac in aliis probatis formulariis repertis.

Quoad Papalem Benedictionem attendenda 63
eſt Noviſſima Clementis XIII. ſel. regn. Conſtitutio, per quam Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, nec non aliquibus inferioribus Prælatis, benedicendi Populo nomine Sanctitatis ſuæ facultatem poſtulantibus, concedendam eſſe ſtatuitur, Rituſque ſervandus præſcribitur.

CLEMENS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

Inexhauſtum Indulgentiarum theſaurum a Jeſu Chriſto &c.

Inter cætera ſiquidem ſpiritualium gratiarum dona, quibus Summorum Pontificum liberalitate Chriſtifideles cumulantur, potiſſimum locum habet Plenaria peccatorum Indulgentia, & remiſſio, quæ ſtatis anni diebus conceditur, dum Romanus Pontifex ſolemni cæremonia Populo coram ipſo congregato benedicit, & non raro ipſius Summi Pontificis no-

Digitized by Google

homine, effundendæ Apoſtolicæ benedictionis ſuper Principes Viros abſentes delegata fuit facultas: ſed inde invaluit præter modum uſus, etiam Verbi Dei Præconibus indulgendi, ut ſimiliter cum Plenaria Indulgentia Apoſtolicam Benedictionem, non ſingulari alicui Perſonæ, vel familiæ, ſed univerſo ad Eccleſiam confluenti Populo impertiri valerent: Nonnullos pariter, non ſine aliquo Eccleſiaſticæ diſciplinæ diſcrimine, circa harum facultatum exercitium, irrepſiſſe abuſus deprehendimus.

Ut autem ſpiritualium gratiarum dona, pie, ſancte, atque incorrupte adminiſtrentur, quodque adeo ſalubriter inſtitutum eſt, in perniciem non cedat abutentium: Præmiſſa omnia Congregationi Venerabilium Fratrum Noſtrum S. R. E. Cardinalium Indulgentiis, ſacriſque Reliquiis præpoſitæ examinanda commiſimus, quæ exquiſitis etiam Conſultoribus, votum ſuum Nobis aperiret. Poſtquam igitur, quid eadem Congregatio, auditis Conſultoribus, hac in re ſentiret, percepimus; omnibus mature perpenſis, juſtam rationem, congruoſque limites in his præſcribere volentes, de ipſius Congregationis conſilio, Motu proprio & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnia, & ſingula particularia indulta, & privilegia effundendi ſupra Populum Apoſtolicam Benedictionem, per Romanos Pontifices Prædeceſſores Noſtros, ac per Nos etiam, quibuſvis particularibus Perſonis, ſive Eccleſiaſticis ſæcularibus, ſive cujuſvis Ordinis, & inſtituti Regularibus, ad certum tempus, ſeu ad eorum vitam, non tamen illa per Prædeceſſores prædictos aliquibus Ordinibus Regularibus attributa, quæ modo infraſcripto ſalva eſſe volumus; reſpective conceſſa, & elargita, etiamſi eædem particulares Perſonæ, ex quavis cauſa illa impetrarint, & in poſſeſſione Indultorum ac privilegiorum hujuſmodi reperiantur; harum ſerie revocamus, ac de medio tollimus, & abolemus.

Porro ad ſubmovendos quoſvis abuſus, qui in hac re, vel ſuborti deprehenduntur, vel quandoque ſuboriri poſſent, & ad augendam erga Paſtores eminenti Epiſcopatus dignitate pollentes Populorum devotionem, ſimulque Chriſtifidelium utilitati, de immenſo & inextimabili theſauro Eccleſiæ tradito conſulere volentes, ipſarum tenore præſentium ſtatuimus, quod deinceps Venerabilibus fratribus Noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, necnon dilectis filiis Prælatis inferioribus, Mitræ, & Pontificalium uſum, Territoriumque ſeparatum cum vera qualitate nullius Diœceſis habentibus, & activa in Clerum & Populum juriſdictione gaudentibus, nunc & pro tempore exiſtentibus; Patriarchis, videlicet, Primatibus, Archiepiſcopis & Epiſcopis, duabus anni ſolemnitatibus, nimirum Paſchate Reſurrectionis Domini, alioque die feſto ſolemni eorum reſpective arbitrio deſignando: Prælatis vero, præmiſſis qualitatibus præditis, & in propriis Territoriis degentibus, ſemel in anno, in uno ex diebus, quibus eorum ſingulis Pontificalium uſus ab Apoſtolica Sede permittitur, Populo in Eccleſia congregato, Apoſtolica Summi Romani Pontificis pro tempore exiſtentis auctoritate, illiuſque Nomine, facultas ſolemniter benedicendi, cum elargitione Plenariæ Indulgentiæ, juxta ritum & formulam inferius tradendam, concedi poſſit, & ipſorum unicuique, quamdiu illi ſuis reſpective Eccleſiis præfuerint, gratiamque & Communionem cum Apoſtolica Sede habuerint, per Litteras Apoſtolicas in forma Brevis, gratis, ut in ſimilibus mos eſt, concedatur. Ad quorum effectum ipſos Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, ac ſupramemoratos Prælatos, nunc, & pro tempore exiſtentes, in Domino hortamur, ut pro Dignitatum eorum ſplendoris augmento, & fidelium Populorum ipſis creditorum congrua erga Divinam juſtitiam ſatisfactione, a Nobis, & Succeſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus, facultatem hujuſmodi ultro ipſis oblatam poſtulent, & impetrare non prætermittant.

Quoniam vero eas facultates, impertiendi Romani Pontificis nomine Apoſtolicam benedictionem, aliquibus Regularibus Ordinibus conceſſas præſervare intendimus; harum ſerie declaramus, illas juxta conceſſiones Apoſtolica Auctoritate factas, ſalvas & illæſas eſſe debere. Diſtricte tamen dilectis filiis eorumdem Ordinum Superioribus, & Profeſſoribus, etiam ſpeciali mentione dignis, facultate, & indulto hujuſmodi gaudentibus, & qui in poſterum gaudebunt, harum quoque ſerie præcipimus & mandamus, quod in illius exercitio, in omnibus ritum, & formam a fel. rec. Benedicto PP. XIV. per ejus Epiſtolam Encyclicam ſub die xix. Martii Anni Domini MDCCXLVIII. Pontificatus Sui Anno octavo editam, præſcriptum, ſervare: & inſuper in dictis duabus ſolemnitatibus, quatenus Epiſcopi in illis facultate hujuſmodi utantur, ab effundenda benedictione penitus abſtinere reſpe-

Digitized by Google

ſpective debeant. Ac itidem, ad ſubmovendam quamcumque dubii cauſam, declaramus etiam, per Benedictionem Apoſtolica Auctoritate, ſive per ipſos Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, ſive per Regulares quoslibet, ut præfertur, impendendam, nullam prorſus a cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis ſcienter, vel ignoranter incurſis, abſolutionem concedi, neque ab illis abſolutio prætextu Benedictionis hujuſmodi ſuſceptæ prætendi poſſit.

Decernentes &c.

Non obſtantibus, &c.

Volumus autem, &c.

Ritus vero & formula a Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis pro impertienda Benedictione, una cum Plenaria Indulgentia poſt Miſſarum ſolemnia, triplici ſigno Crucis emiſſo, & in Epiſcopali Trono, cum Mitra cæteriſque ſacris paramentis indutis, circumſtantibus Miniſtris, adhibendus, quod congrue de Prælatis inferioribus intelligatur, talis eſſe debet.

Expleta in utraque ſolemnitate Miſſæ Solemnis celebratione, in primis alta voce, per Miniſtrum Superpelliceo indutum, legantur Litteræ Apoſtolicæ, quibus Indulgentia Plenaria conceditur, una cum poteſtate Benedictionem Apoſtolicam ſuper Populum effundendi, ut de delegatione adſtantibus conſtet, & conceſſio ex Latino ſermone in vulgarem, ad Populi intelligentiam, translata recitetur. Poſtea Epiſcopus ſurgens, juxta Ritum in Cæremoniali Epiſcoporum expreſſum, dicet: *Precibus & meritis Beatæ Mariæ ſemper Virginis, Beati Michaelis Archangeli, Beati Joannis Baptiſtæ, & Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum;*

Miſereatur veſtri omnipotens Deus, & dimiſſis omnibus peccatis veſtris, perducat vos Jeſus Chriſtus ad vitam æternam.

Indulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem omnium peccatorum veſtrorum, ſpatium veræ, & fructuoſæ pœnitentiæ, cor ſemper pœnitens, & emendationem vitæ, perſeverantiam in bonis operibus, tribuat Vobis Omnipotens & miſericors Dominus. ℟. Amen.

Et Benedictio Dei Omnipotentis PA ✠ TRIS, & FI ✠ LII, & SPIRITUS ✠ SANCTI *deſcendat ſuper vos, & maneat ſemper.*

℟. Ameu.

Demum, poſt impertitam benedictionem, publicatur latino, & vernaculo idiomate conceſſio Plenariæ Indulgentiæ ſequenti formula.

Attentis facultatibus a Sanctiſſimo in Chriſto Patre, & Domino Noſtro, Domino CLEMENTE, *divina providentia*, PAPA *Decimotertio, in enunciatis Apoſtolicis Litteris expreſſis, datis Reverendiſſimo Domino Domino N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia, hujus Sanctæ N. Eccleſiæ Antiſtiti; eadem Dominatio ſua Reverendiſſima, Summi Pontificis Nomine, dat & concedit omnibus hic præſentibus, Indulgentiam Plenariam in forma Eccleſiæ conſueta: Rogate igitur Deum pro felici ſtatu Sanctiſſimi Domini Noſtri* PAPÆ, *Dominationis ſuæ Reverendiſſimæ, & Sanctæ Matris Eccleſiæ.*

Nulli ergo omnino hominum, &c.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo ſexageſimo ſecundo, Tertio Nonas Septembris, Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Additiones ex aliena manu.

Benedictionem Candelarum, de qua *Auctor num.* 1., fieri haud poſſe in Oratorio Confraternitatis tradit Frances *de Eccleſ. Cathedral. cap.* 25. *num.* 301. 304. & 361. Fieri tamen pro ſodalibus poſſe monet Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 105. *n.* 115. 64.

De benedictione Fontis Baptiſmalis quibus diebus fieri, tum a quo fieri debeat, idem Frances *in eod. tract. cap.* 19. *numer.* 61. 128. & *ſeqq.* 65

De benedictione Campanæ plane agit idem Scriptor *d. tract. cap.* 24. *num.* 71. & *plur. ſequent.* Confer etiam Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 17. *a n.* 30. 66.

Benedictione diverſarum rerum, veluti aquæ, ignis &c. quare utatur Eccleſia, vide apud eumdem Frances *ibidem capit.* 24. *numero* 83. 67.

Benedictio fulminis, & grandinum eſt approbata ab Eccleſia, dummodo fiat exorciſmis approbatis ab Eccleſia, & Miniſtris neceſſariis; Romaguer. *ad Synod. Gerund. lib.* 3. *tit.* 1. *c.* 5. *n.* 1. & *duob. ſeqq.* 68.

Decretum Sac. Congreg. Rituum ab Auctore *n.* 22. relatum, quo dictum fuit benedictiones ignis, ſeminis, ovorum &c. non eſſe de Juribus Parochialibus, adeoque fieri poſſe a quibuſcumque Sacerdoribus, illuſtrat Rota *coram Anſaldo deciſ.* 527. *num.* 3. & *plur. ſequent.* Adi quoque Benedictum XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 105. *ſparſim pluribus locis.* 69.

BE-

Digitized by Google

BENEFICIUM, BENEFICIA.

Articulus I.

Quo ad Beneficii eſſe, & Diviſionem.

SUMMARIUM.

1 *Beneficium, ut ſic, quid ſit*, ad num. 5.
6 *Beneficium Eccleſiaſticum quid ſit, & quid requiratur ad illud conſtituendum*, ad num. 14.
15 *Beneficia dividuntur, Primo ratione diverſi ſtatus hominum*, ad n. 18.
19 *Secundo ratione adnexæ curæ*, ad n. 23.
24 *Rurſus alia ſunt duplicia, alia ſimplicia*, ad n. 30.
31 *Dividuntur adhuc in Electiva, Patronata, & Collativa*, ad n. 34.
35 *Inſuper alia ſunt manualia, alia non*, ad num. 36.
37 *Aliæ Beneficiorum diviſiones, atque appellationes*, ad n. 42.

1 Beneficium ut ſic, ſeu generice captum, eſt benevola actio tribuens gaudium capientibus, ut definitur *in lib. 2. de Feudis tit.*
2 23. *verſ. Beneficium*. Et Beneficium ſic generice captum dividitur in Beneficium proprie, & ſtricte ſumptum, in Privilegium, & in
3 Reſcriptum. *Beneficium* proprie ſeu ſtricte ſumptum eſt benevola actio, ſive liberalitas quædam conceſſa ſine alterius præjudicio præter Jus commune; colligitur *ex c. Cum dilecti 6. de donatione* ubi donatio dicitur beneficium, & tenet Joann. Andr. *in c. ad aures* 10. *de pœnis*; Fagnan. *in c. Olim* 19. *de verbor. ſignificat. Privilegium* eſt benevola actio conceſſa con-
4 tra Jus commune, *c. Privilegium* 3. *diſt.* 3. *c. Abbate* 25. *de verbor. ſignific.* Unde cum Princeps aliquem eximit a Jure Communi, dicitur proprie privilegium, & ita ſumitur *toto tit. de privileg.* ideoque dici ſolet, quod Jure communi competit, fruſtra per privilegium impetratur; *L. unica*, C. *de Theſaur. lib.* 10. *Re-*
5 *ſcriptum* eſt benevola actio conceſſa ſecundum Jus commune; ſic deſumitur *ex tit. de Reſcriptis, & c. de diverſ. reſcript. in rubr. & nigr.* Impetratur enim Reſcriptum ad Juris obſervantiam, ut impetranti fiat juſtitia; & hinc Reſcripta contra Jus elicita non valent; *Cap. Reſcripta* 15. *cauſ.* 25. *q.* 2.

Beneficium Eccleſiaſticum, de quo hic eſt 6
ſermo, eſt Jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Eccleſiaſticis ratione ſpiritualis Officii Perſonæ Eccleſiaſticæ auctoritate Eccleſiæ conſtitutum: colligitur *ex cap. Cum ſecundum Apoſtolum* 16. *de Præbend. & ex cap. Si quis amodo* 16. *diſt.* 18. Unde ad verum Beneficium 7
Eccleſiaſticum ſex potiſſimum requiruntur ex communi Canoniſtarum. Primum requiſitum 8
eſt, quod Beneficium Eccleſiaſticum Epiſcopi auctoritate ſit erectum; requirit enim Canonicam erectionem, alias non eſt Beneficium; *cap. Nemo* 9. *de conſecrat. diſt.* 1. *cap. Omnes* 1. *diſt.* 22. Et per hoc ſi quis in aliqua Ec- 9
cleſia certas Miſſas, vel etiam Anniverſaria ſub competenti ſtipendio in perpetuum fundaverit, aut etiam Capellaniam, niſi approbatio Epiſcopi acceſſerit, non erit Beneficium Eccleſiaſticum, ſed ſolummodo Pium Legatum, & quia talis Capellania, ſeu tale Legatum caret erectione, ſeu inſtitutione Ordinarii, erit quid Laicale, & temporale, ut decidit Rota *in una Monopolitana Hebdomadar. Vener.* 14. *Decembris* 1612. *coram Manzanedo*, quia nullus privatus ſine Ordinarii auctoritate poteſt locum Sacrum, vel rem ſpiritualem conſtituere; *arg. cap. ad hoc* 4. *de Religioſ. domib.* Secundum requiſitum eſt, quod habeat 10
aliquid ſpiritualitatis annexum, ſcilicet, quod detur propter Divinum Officium v. gr. celebrandi Miſſas, recitandi Horas, & deſerviendi in Officiis ſpiritualibus alicui Eccleſiæ, ſecus ſi pars redditum Eccleſiaſticorum daretur propter miniſterium mere temporale, v. g. Muſicis, Æditiis, & hujuſmodi pro laboribus ſuis laicalibus; *cap. ult. de Reſcriptis in* 6. ubi dicitur; *propter Officium datur Beneficium Eccleſiaſticum*. Tertium requiſitum eſt, 11
quod conferatur a Perſona Eccleſiaſtica, ſcilicet a Papa, vel Ordinario, non vero a Laico, nam Laici non poſſunt conferre Beneficia Eccleſiaſtica (non obſtante, quod Juſpatronatus eiſdem competat, ſicque idoneum Clericum ad Beneficium vacans præſentare valeant) ſed ea conferunt talis Eccleſiæ Prælati, eorumque Officiales; *cap. Ex frequentibus* 3. *de conſtit. cap. Si quis deinceps* 12. *cap. Si quis Clericus* 16. *& cap. Nullus Laicorum* 18. *cauſ.* 16. *q.* 7. Quartum requiſitum eſt, quod con- 12
feratur Clerico, ideſt Perſonæ ſaltem prima Tonſura initiatæ, taliter quod non ſufficiat poſt illum jam acquiſitum tonſurari; *arg. c. Ex literis* 6. *de tranſact.* & notat Gloſſa final. & Abbas *ib.* illud limitans, niſi forſan Papa cum aliquo Laico inſigni, & eminenti diſpenſave-

Digitized by Google

ſaverit, ut poſſit Beneficium recipere, & po-
ſtea quam primum tonſurari : aliter collatio
Beneficii facta in Perſonam Laici, ſeu necdum
prima Tonſura initiati, eſt ipſo Jure nulla,
& invalida, nam Laicus eſt incapax omnis
Juris Ecclefiaſtici ; *cap. Cauſam 6. de Reſcri-
ptis*, & colligitur etiam *ex cap. Cum adeo 17.*
juncta Gloſſa *verb. Ne Clericus, de Reſcriptis,*
13 *& cap. In Ecclesia 2. de inſtitutionib.* Quin-
tum requiſitum eſt, quod ſit perpetuum ; *cap.
Præcepta 12. diſt. 55. cap. Sanctorum 2. diſt. 70.
cap. Veniens 5. de Filiis Presbyteror. cap. Ex
parte 5. de Clerico ægrotante* & notatur in *cap.*
14 *Si gratioſe 5. de Reſcriptis in 6.* Sextum requi-
ſitum eſt, quod ſibi non poſſit retineri, ſed
neceſſario ſit conferendum alteri ; *c. Cum ad
noſtram 7. de Inſtitutionib.* ibi : *Quia cum ra-
tione Abbatiæ ad ipſum pertineat donatio tam Cu-
ſtodiæ, quam aliarum Dignitatum, ac etiam Præ-
bendarum in Eccleſia Patranen. Cuſtodiam ipſam
recipere non potuit a ſe ipſo, cum inter donan-
tem, & accipientem debeat eſſe diſtinctio Perſo-
nalis ;* Et in ejus ſummario præciſe dicitur ;
*Is, ad quem ſpectat collatio Dignitatum, ſeipſum
inſtituere non poteſt.*

15 Beneficia Eccleſiaſtica ſunt multiplicia, &
varie dividuntur. Primo ratione diverſi ſtatus
hominum, quibus conferenda ſunt, dividun-
tur in Beneficia Regularia, & in Beneficia Sæ-
16 cularia. Beneficia Regularia ſunt quæ ex ſui
fundatione, ſeu in conſuetudine legitime præ-
17 ſcripta, competunt ſolis Regularibus ; & Be-
neficia Sæcularia e contra ſunt illa, quæ ex
ſui ſundatione, ſeu ex conſuetudine legitime
præſcripta, competunt ſolis Clericis Sæculari-
18 bus. Unde nec Beneficia Sæcularia poſſunt con-
ferri Clerico Regulari, nec Beneficia Regula-
ria Clerico Sæculari ; *cap. Cum de Beneficio 5.
de Præbend. in 6. cap. Cum ad noſtram 37. &
cap. Officii tui 38. de election.* Concil. Trident.
*ſeſſ. 14. c. 10. de reformat. & ſeſſ. 25. cap. 21.
de Regularib.* Quoad Præmonſtratenſes tamen,
& Canonicos Regulares, vide verb. *Canonici*
19 *Regulares n. 11.* Secundo ratione annexæ Curæ
animarum, adminiſtrationis, & aliorum Ju-
rium dividuntur in Beneficia Curata, & non
20 Curata. Beneficia Curata ſunt, quæ habent
21 annexam Curam animarum ; & Beneficia non
Curata ſunt illa, quibus nulla animarum Cu-
22 ra eſt annexa. Beneficia Curata ſunt duplicis
generis, ſcilicet alia, quæ habent Curam ani-
marum in Foro externo, ſeu contentioſo, qua-
tenus habent Juriſdictionem ſpiritualem viſi-
tandi, corrigendi, excommunicandi, & alia
hujuſmodi præſtandi juxta notabilem textum
*in cap. Dudum 54. §. ſed cum Jure, de electio-
nib.* & hæc ſolum large, & improprie dicun-
tur Beneficia Curata, ſeu habentia Curam ani-
marum, cum etiam non Sacerdotibus, puta
Archidiaconis convenire poſſint ; ut patet *ex
cap. Mandamus 6. & cap. Ad hæc 7. de Offic.
Archid.* Et alia, quæ habent Curam animarum 23
in Foro interno, ſeu animæ, quatenus habent
poteſtatem ligandi, & ſolvendi in Foro pœ-
nitentiali, ſimulque ſubditis ſuis adminiſtran-
di Eccleſiaſtica Sacramenta in Foro interno,
& externo, qualia habent omnes Parochi quo-
cumque nomine nuncupentur, & talia dicun-
tur ſtricte, & proprie Beneficia Curata ; Rota
*in una Conchenſi Archipresbyteratus 29. Janua-
rii 1594. coram R. D. Penna.*

Rurſus Beneficia Eccleſiaſtica alia ſunt du- 24
plicia, & alia ſimplicia. Beneficia duplicia
ſunt illa, quæ vel Curam animarum habent
annexam, vel quamdam Juriſdictionem, præ-
cedentiam, ſive adminiſtrationem adjunctam
continent, uti ſunt Dignitates, Perſonatus,
& Officia. Licet enim Beneficia non Curata 25
ſæpe ſæpius appellentur *ſimplicia*, tamen ri-
goroſe loquendo, & indiſtincte, id non recte
dicitur, neque ſubſiſtit, niſi benigne interpre-
tetur ; Cum de facto Dignitas v. gr. Perſona-
tus, & Officium, Curam animarum non ha-
beant annexam, nec tamen vere loquendo ſim-
plicia, ſed duplicia propter adjunctam eis ad-
miniſtrationem, vel præeminentiam. Dignitas 26
enim *eſt præcedentia cum Juriſdictione*, ut ſunt
v. gr. Abbatia, Archidiaconatus, Decanatus,
& hujuſmodi, & licet alicubi de conſuetudine
iſtæ Dignitates non habeant Juriſdictionem, ad-
huc tamen Dignitates cenſeri debent ex praxi,
quamvis de Jure ſine ulla Juriſdictione non ſint
tales. Perſonatus *eſt præcedentia ſine Juriſdictio-* 27
ne, & talem Perſonatum habere dicuntur, qui
in Eccleſia, in Capitulo, & aliis honoribus
præcedit Canonicos. Perſonatus, ſeu Benefi-
cium perſonale dicitur etiam illud, quod in-
ſtituitur ex redditibus certis, & ſtabilibus au-
ctoritate Epiſcopi in favorem alicujus perſo-
næ, quæ ſola, vel alii duo, aut tres, juxta
voluntatem ſundantis, obtineant illud, & poſt-
modum ceſſet Beneficium, & illi redditus in
alia Opera Pia convertantur juxta mentem
ipſius. Hæc Beneficia non ſunt de jure com-
muni, cum non ſint perpetua, ſed ab eo jure
exorbitantia. At Eccleſiaſtica ſunt, cum au-
ctoritas Epiſcopi requiratur, & fundentur in
bonis ſtabilibus ; & Papa poſſit concedere, ut
ſint Eccleſiaſtica, licet collatio non fiat ab
Ordinario ; & conſuetudo immemorialis, quæ
cet-

Digitized by Google

ceıte circa illos Perſonatus datur, id ipſum
præſtare poſſit; Conc. Tarraconenſe an. 1591.
inter Hiſpan. *tom. 4. pag. 524.* hæc habet: *Li-
cet Perſonatus, ſive Perſonalia Beneficia ideo
nuncupata ſint, quod non ut in perpetuum Be-
neficia remanerent, ſed ad vitam aliquarum Per-
ſonarum Eccleſiaſticarum dumtaxat inſtituerentur
&c. nullus Perſonatus, ſeu Perſonale Beneficium,
ſine auctoritate, & decreto Epiſcopi . . . eriga-
tur.* Hinc in his Beneficiis committitur ſimu-
nia, quando in aliis committitur. Obligant
ſicut alia ad recitarionem Officil Canonici.
Poſcunt eſſe prima Tonſura initiatum eum,
qui ea obtinet. Vacat Beneficium id, ſi ille
marirerur. Cum quis inſtituit Perſonatum cum
animo interno permutandi illum cum Benefi-
cio ordinario non committit ſimoniam. Quod
ſi illum fundet cum pacto inito cum alio Be-
neficiato, permurandi eum cum Beneficio il-
lius, ſtando regulis communibus, eſt ſimonia-
ca pactio, cum omnes hujuſmodi pactlones in
permutatione, & fundatione Beneficiurum ſint
reprobaræ Jure Eccleſiaſtico, *cap. Tuæ, de Si-
monia, cap. fin. de pact.* & ſæpe alibi. Si ta-
men alicubi factum extarer in contrarium, ut
de Provincia Tarraconenſi teſtatur P. Mendu
in Epitome, verb. Beneficium, n. 18. ubi talis
viget conſuetudo, ſcientibus viris doctis, &
timoratis, nec referuntur eæ pactiones Ordi-
nario, cum ſit permutatio; dicendum erit,
ſicut Papa potuit facere, ne illæ pactiones eſ-
ſent ſimoniacæ, ita conſuetudinem immemo-
rialem id præſtitiſſe; alias a labe ſimoniæ nun-
28 quam poſſent excuſari. ☞ Officium vero *eſt
adminiſtratio rerum Eccleſiarum ſine alia ſpeciali
præcedentia, & Juriſdictione*, ut ſunt Theſau-
rarius, Cuſtos, Sacriſta, & hujuſmodi. Sic
Gloſſa in cap. *Conſuetudinem 1. de Conſuetudi-
29 ne in 6.* Unde patet quod rigoroſe loquendo
iſta non ſunt pruprie Beneficia ſimplicia. Im-
mo ur ubſervat Engel *lib. 3. tit. 5. de Præ-
bend. & dignit. n.* 5. plerumque neque Cano-
nicatus veniunt nomine Beneficiorum ſimpli-
cium; Canonici enim tenentur ad perſonalem
reſidentiam ex Trident. *ſeſſ. 24. cap. 12. de re-
format.* & majorem præ cæteris Clericis præ-
cedentiam habenr; *cap. Statutum 22. de ele-
ction. in 6.* & ideu vi proviſionis Apoſtolicæ
de conferendo Beneficio ſimplici alicui, non
poteſt ei conferri Canonicatus; *arg. cap. Quam-
vis pleniſſima 4. & cap. Cui 27. de præbend.
30 in 6.* Beneficia ſimplicia ſunt illa, quæ neque
Curam animarum neque dignitatem, neque
Perſonatum, neque Officium adjunctum ha-
bent, ſed tantum ſunt inſtituta ad preces Deo
perſolvendas, & de talibus Beneficiis ſolum-
modo ſunt intelligenda Reſcripta Pontificia,
quæ mandant aliquem de Beneficio ſimplici eſſe
providendum, nam Beneficium habens aliquid
prædictorum annexum, non eſt ſimplex; ad-
eoque non poteſt ipſi conferri in vim talis Re-
ſcripti; *arg. cap. Quamvis pleniſſima 4. cap.
Cum in illis 16. & cap. Cui 27. de Præbend.
in 6.* In dubio utrum Beneficium ſit curatum, ☞
an ſimplex, præſumitur ſimplex: quin ad cu-
ratum multæ requiruntur qualitates, quæ pro-
inde præſumi non debent, niſi probentur; Gut-
tierez *alleg. 8. num. 5.* Hujeda *de Incompatibil.
benef. par. 1. qu. 13. n. 2.* Gonzalez *in reg. 8.
Cancell. gloſ. 6. n. 91.* & alii. ☞

Beneficia Eccleſiaſtica adhuc dividuntur in 31
Electiva, in Patronata, & in Collativa. Be- 32
neficia Electiva ſunt illa, quæ conferuntur per
electionem legitime celebratam, atque a Supe-
riore confirmatam. Patronata ſunt illa, quæ 33
ad Patroni præviam præſentationem, & ſubſe-
cutam inſtitutionem a Prælato factam confe-
runtur. Collativa, ſeu liberæ collationis ſunt 34
illa, quæ per liberam Superioris collationem
ſine prævia Capitulari electione, vel alterius
præſentatione conferuntur. Inſuper Beneficia 35
alia ſunt *Manualia*, ſeu ad nutum revocabilia,
& alia non *Manualia*, ſeu Titularia, quæ in
Titulum perpetuum conferuntur. Manualia 36
ſunt illa, quæ ad nutum alterius poſſunt au-
ferri, ideoque dicuntur manualia, quia in al-
terius manu, & diſpoſitione ſtat illa relinque-
re, vel auferre, & hæc rigoroſe loquendo nun
ſunt proprie Beneficia, cum de natura Bene-
ficii pruprie dicti ſit, ut inſtitutus in eo per-
petuu duret, *cap. Sanctorum 2. diſt.* 70. Non 37
Manualia, ſeu Tirularia ſunt illa, quæ con-
feruntur in Perpetuum. Ulterius, Beneficium 38
aliud vucatur *Canonicatus*, & eſt Jus ſpirituale
proveniens ex electione, ſeu receprione alicu-
jus in Canonicum, & eſt verum Beneficium,
ſi habeat ſuam Præbendam, ut convenit *ex
cap. Relatum 9. de Præbend.* ibi: *Quia non eſt
congruum, ut Præbenda careat, qui in Canoni-
cum noſcitur eſſe receptus.* Aliud vocatur *Vica- 39
ria perpetua*, & eſt, quæ confertur cum Cano-
nica inſtitutione, ſeu inveſtitura perpetua, ac
erectione Tituli Vicariæ, unde Vicarii in eiſ-
dem inſtituti dicuntur perpetui cum vero Ti-
tulo, *cap. Ad hæc 3. de Officio Vicarii*, & di-
cuntur habere verum Beneficium, *cap. Poſtu-
laſti 27. de Reſcriptis*, ibi: *Non enim Beneficio
carere debet dici, cui competenter de perpetuæ Vi-
cariæ proventibus eſt proviſum.* Aliud vocatur 40
Commenda, & eſt cuſtodia Eccleſiæ alicui com-
miſſa,

Digitized by Google

miſſa, unde Commendatarius dicitur ille, qui
accipit Eccleſiam in Commendam, ſeu Cuſto-
diam ejuſmodi; & ſi Commenda conferatur in
perpetuum, ut de facto modernæ Commendæ
a Perſonis qualificatis ſolent in perpetuum con-
ferri, æquiparatur Beneficiis proprie dictis ex
Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 17. *de reformat.* ubi pro-
hibetur quis habere *plura Beneficia etiam com-*
41 *mendata*. Aliud vocatur *Præſtimonium*, & eſt
ſtipendium, quod ab Eccleſiaſticis redditibus
abſtractum, dari ſolet Canonicis, vel aliis
Clericis in vitæ ſubſidium; quod ſi ſit perpe-
tuum, eſt Beneficium proprie dictum; *cap.*
Quoniam 8. *de conceſſione Præbend. in* 6. ubi
Præſtimonia aperte connumerantur inter Be-
neficia, ibi: *Conceſſiones ſuper Canonicatibus*,
Dignitatibus, *Præſtimoniis*, *& aliis quibuſcum-*
42 *que Beneficiis Eccleſiaſticis*. Aliud vocatur inter-
dum *Penſio*, quæ eſt jus percipiendi partem
fructuum ex alieno Beneficio; & ſi conferatur
alicui in Titulum perpetuum, eſt verum Be-
neficium Eccleſiaſticum; *cap. Conquerente* 6.
de Clerico non reſidente ubi talis Penſio, vigin-
ti ſcilicet ſolidorum, ſæpius appellatur Benefi-
cium, & ut tale ibidem cenſetur; Et appel-
latione Beneficii venire Penſionem, maxime
in materia favorabili gaudendi privilegio Fori
Eccleſiaſtici, declaravit Gregorius XIII. ad
conſultationem Sacræ Congr. 18. *Decemb.* 1576.
& 8. *Auguſti* 1577.

Additiones ex aliena manu.

43 De origine Eccleſiaſticorum Beneficiorum,
vide, ſi lubet, Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.*
5. *a* §. 2. *ad plur. ſequent.* Hericourt *in diſ-*
ſert. hiſtor. de Benefic. origin. præmiſſ. part. 2.
Leg. Eccleſiaſt. ſuo ordin. reſtitut. & Rouſſeaud
de la Combe *in Juriſprud. Canon. verb. Benefic.*
ſect. 1. tum Gagliard. *de Benefic. cap.* 1. *per tot.*
44 Definit Auctor *n.* 6. Beneficium cum Cano-
niſtis. Theologi vero definiunt Beneficium:
Jus perpetuum in Eccleſia miniſtrandi auctorita-
te Epiſcopi conſtitutum cum annexo, atque inſe-
parabili jure percipiendi fructus Eccleſiaſticos.
45 Secundum igitur Canoniſtas Beneficium conſi-
ſtit principaliter in jure percipiendi redditus,
& acceſſorie in jure miniſtrandi, ſeu officium
obeundi. At juxta Theologos in jure mini-
ſtrandi principaliter, acceſſorie vero in jure
percipiendi redditus. Definitionem a Canoni-
ſtis traditam tuetur Gagliard. *de Benefic. n.* 2.
& duob. ſequent.
46 Agit Auctor *a n.* 7. *ad n.* 14. de iis, quæ
47 eſſentiam Beneficii conſtituunt. Utile autem,
immo neceſſarium eſt hæc noſſe, nam condi-
tio eſſentiæ Beneficii contraria, ne in limine
quidem fundationis admitti ab Epiſcopo po-
teſt, & admiſſa non ſuſtinetur; Piton. *de con-*
troverſ. Patron. alleg. 24. *n.* 10. Rota *in Caſer-*
tan. Beneficii 28. *Jun.* 1745. §. 6. *cor. claræ*
mem. Millin. Recte autem Auctor *n.* 11. inter 48
alia eſſentialia Beneficii affert, quod Clerico,
non item Laico ſit illud conferendum. Ve- 49
rum nota, eſſentiæ Beneficii minime repugna-
re, quod Laicus percipere per aliquod tem-
pus poſſit fructus Beneficii, interim per alium
impletis oneribus ejuſdem, quum eos perci-
pere dicatur non ex jure & titulo Beneficii,
ſed ex jure & titulo Sæcularis adminiſtratio-
nis, donec veniat qui capax ſit; vid. Corrad.
in praxi diſpen. Apoſtol. lib. 4. *cap.* 1. *n.* 27.
Loter. *de Re Benefic. lib.* 1. *quæſt.* 32. *num.* 35.
Garz. *de Benefic. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 30. tum
Reſolutiones Sac. Congregationis Concilii in-
terpretis *in Derthonen.* 15. *Auguſti* 1730. *& in*
Senogalien. Capellaniæ 6. *Jun.* 1750.
Affert Auctor *num.* 13. inter Beneficii eſ- 50
ſentialia & hoc, quod ſit illud perpetuum.
At num perpetuitas pertineat ad eſſentiam Be-
neficii in medio reliquit Rota *in d. Caſertana*
Beneficii 18. *Junii* 1745. *d.* §. 6. *&* 24. *Ja-*
nuarii 1746. §. 13. *cor. R. P. D. Elephant.*
Beneficia *inſpecto officio* dividi queunt in ma- 51
jora & minora. Majora dicuntur, quæ digni-
tatem, aliamque prærogativam, honoriſve Ec-
cleſiaſtici gradum habent. Minora vero, quæ
in ſimplici officio ſine tali præeminentia ſub-
ſiſtunt. Majora rurſus diverſimode dicuntur 52
ratione dignitatis. Dignitates Eccleſiaſticæ pri-
matiæ hæ ſunt: Primum locum occupat Pon-
tificatus; Secundum Cardinalatus; Tertium
Patriarchatus, vel hodie Primatus; Quartum
Archiepiſcopatus; Quintum locum Epiſcopa-
tus; Sextum Abbatia, & præpoſitura in pri-
mis exempta, & Epiſcopalibus infulis decora-
ta; Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. *a* §. 9.
ad §. 63.
In Capitulis quoque dantur dignitates, qui- 53
bus annexa Beneficia ad majora referuntur.
Huc pertinet Præpoſitura, Decanatus, Archi-
presbyteratus, Archidiaconatus, Primiceriatus,
&c. At ſtandum conſuetudini; vide eumdem
Bohemer. *loc. cit. a* §. 64. *ad* §. 71.
Canonici quoque in Cathedralibus Eccleſiis 54
in adeo ſublimem locum evecti ſunt, ut in
oppoſitione ad reliquos Clericos non Canoni-
cos dignitatem quamdam habere videantur.
Canonicatum Cathedralis Eccleſiæ aſſerit Bar-
boſa *de Canon. cap.* 19. *n.* 1. poſſe dici digni-
tatem

Digitized by Google

55 tatem non in ſtricto, ſed lato ſignificatu. Du-
plex autem eſt effectus hujus obſervationis.
1. Quod Pontifex ſoleat etiam Canonicos de-
legatos Judices dare, quum alioquin has vi-
ces tantum his, qui in dignitate conſtituti
ſunt, concedere ſoleat; *cap.* 11. *de Reſcript.*
in 6. 2. Quatenus conſiderantur collective ſum-
pti in Capitulo præ aliis Prælatis locum te-
nent. Singuli autem iis cedunt, qui dignita-
te Eccleſiaſtica ſtricte dicta inſtructi ſunt;
Schilter. *inſtit. Canon. lib.* 2. *tit.* 7. §. 19. Bar-
boſa *d. tract. de Canon. cap.* 18. *num.* 44. *&*
ſeq. num. 16.
56 *Inſpecto officio*, Beneficia itidem dividuntur
57 in curata, & ſine cura, puta animarum. Rur-
ſus in reſidentialia cum onere reſidendi, &
58 ſimplicia ſine reſidendi onere. Demum in com-
patibilia, quæ ſimul ab uno retineri poſſunt,
& incompatibilia, quorum ſcilicet ſimultanea
retentio uni eſt prohibita. De ſingulis ſuo lo-
co agetur.
59 Dividuntur etiam Beneficia, *inſpectis Perſo-*
nis conferentibus, primum in reſervata vel af-
fecta, quæ nimirum pertinent ad collationem
60 Pontificiam, & non reſervata nec affecta. Se-
cundo alia ſunt electiva, quæ ad alicujus ele-
ctionem conferuntur; alia de jure patronatus,
quæ ad Patronorum præſentationem; & col-
lativa alia, quæ ad liberam Ordinarii vel al-
terius collationem pertinent.
61 Quod attinet ad Beneficia electiva, notan-
dum eſt, ea proprie dici electiva, in quibus
intervenire neceſſario debet confirmatio ſupe-
rioris. Cæterum quæ conferuntur electione
communibus ſuffragiis facta, confirmationem
vero Superioris minime requirunt, ea nonniſi
improprie electiva dicuntur, ut poſt Gloſſa
in Clementina 2. *Ut dotem*, *verb. Electionem de*
Religioſ. domin. tradunt Van-Eſpen *Jur. Eccleſ.*
univerſ. part. 1. *tit.* 21. *cap.* 3. *num.* 4. *& ſeq.*
Gonzal. *in Commentar. ad Regul.* 8. *hodie* 9.
Cancellar. Gloſſ. 19. *num.* 10. *& ſequent.* Garz.
de Benefic. par. 1. *cap.* 6. *num.* 14. *& ſequent.*
Murg. *eod. tractat. q.* 3. *art.* 2. *n.* 114. *& plur.*
ſequent. Rota *in nuperrimis deciſ.* 27. *num.* 11.
tom. 5. *part.* 1. ubi quod in beneficiis proprie
electivis ſervanda eſt forma *cap. Quia propter*,
de elect. & per obitum Beneficiatorum vidua-
tæ remanent Eccleſiæ, *& in Colon. Decana-*
tus 28. *Januar.* 1724. §. *Ex quibus*, *cor. bon.*
mem. Gamach. in Uladiſlavien. Archidiaconatus
ſuper Coadjutoria 14. *Jan.* 1757. §. 7. *cor. R.*
P. D. Parraciano.
62 Utilis autem eſt hæc obſervatio, nam ex-
preſſio, quæ de jure facienda eſt in collatio-
nibus Beneficiorum, electivæ qualitatis ipſo-
rum, obtinet quoad Beneficia proprie electi-
va: Lotter. *de re Benefic. lib.* 2. *q.* 18. *n.* 14.
& plur. ſeq. Tondut. *q. Benefic. part.* 1. *c.* 40.
n. 9. *& ſeq.* Rota *in nuperrimis d. deciſ.* 27.
d. n. 11. *tom.* 5. *part.* 1. *& in d. Colonien. De-*
canatus 28. *Jan.* 1724. §. 12. *cor. bon. mem.*
Gamach. & in *d. Uladiſlavien. Archidiaconatus*
ſuper Coadjutoria 14. *Januar.* 1757. *d.* §. 7. *cor.*
R. P. P. D. Parracciano.
Denique Beneficia, *inſpectis Perſonis*, *quibus* 63
conferuntur, dividuntur in Regularia, quæ non-
niſi Regularibus, vel Sæcularia, quæ ſæcula-
ribus tantum Clericis conferri poſſunt. De Be-
neficiis autem, quando regularia, & quando
ſæcularia dici queant, conſule Rot. *in Colo-*
nien. Paſtoratus 3. *Jul.* 1744. *cor. Illuſtriſ. Mo-*
lin. & 2. *Maji* 1746. *cor. bon. mem. Vicecom.*
in Argentina Parochialium 30. *Aprilis* 1735.
cor. clar. mem. Millin. in Colonien. Parochialis
7. *Februarii* 1746. *&* 27. *Junii ejuſdem anni*
cor. Reverendiſſ. P. D. Buſſio Decano, *&* 21.
Aprilis 1749. *cor. Illuſtriſſ. Caprara Almæ Ur-*
bis Gubernatore.

Articulus II.

Beneficia quomodo erigenda?

Summarium.

1 *Beneficia debent erigi cum auctoritate Epi-ſcopi*, ad num. 5.
6 *Debent erigi ad certum Altare ſub onere præſtandi ibi aliquod officium ſpirituale.*
7 *Nec poſſunt erigi ſine congrua dote*, ad num. 11.
12 *Beneficii Fundator poteſt in limine Fundationis adjicere quaſcumque leges*, *& conditiones*, ad n. 16.
17 *Quæ nequeunt ullimode a quoquam immutari*, ad n. 23.
24 *Subnectuntur Supplementa Auctoris*, ad numer. 30.

Beneficia Eccleſiaſtica debent erigi cum au- 1
ctoritate expreſſa Epiſcopi; Gloſſa *in Cle-*
ment. c. 2. *de Decimis*, *verb. ſi beneficiorum in*
fine, & cum communi Barboſa *Juris Eccleſiaſt.*
lib. 3. *c.* 4. *n.* 15. & Rota *dec.* 1. *n.* 24. *coram*
Burat. Requirunt enim Canonicam erectionem,
alias non ſunt vera Beneficia Eccleſiaſtica;
cap. Nemo 9. *de conſecrat. diſt.* 1. *cap. Omnes* 1.
diſt. 22. quia, ut dictum eſt, nullus privatus
ſine Ordinarii auctoritate poteſt locum ſacrum,
vel

vel rem ſpiritualem conſtituere: *arg. cap. Ad*
2 *hoc* 4. *de Religioſis domib.* Si enim Epiſcopi
auctoritas, & aſſenſus in erectione deficeret,
non dicerentur Beneficia proprie dicta, nec
aliquod Juſpatronatus quæreretur Fundatori;
Felin. *in c. ex p.* 12. *de Reſcriptis n.* 2. Bar-
boſa *loc. cit. n.* 16. allegans Rotam cum aliis;
Lotter. *de Re Benefic. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 55. dice-
returque ſimpliciter pia donatio, ac Pium Le-
gatum, ſi forte pro Miſſis celebrandis, vel
pro Anniverſario, vel etiam in perpetuum
quidpiam relictum eſſet; Rebuff. *in praxi tit.
Quare inſtituta ſunt Beneficia num.* 10. Barboſa
loc. cit. n. 17. Lotter. *cit. q.* 5. *n.* 56. *ubi n.* 57.
3 ſubdit, quod Beneficium ante approbationem
Epiſcopi poteſt concedi per Laicum, per mo-
dum tamen ſimplicis deputationis Sacerdotis,
4 *& n.* 56. *&* 60. Quod Capellaniæ cum onere
celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine aucto-
ritate Epiſcopi, cenſentur Laicales, poſſuntque
ad eas mere Laici præſentari; Barboſa *de Jur.*
5 *Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 18. Neque ad Canoni-
cam erectionem Beneficii Eccleſiaſtici ſufficit
auctoritas Prælati inferioris, qui Jura Epiſco-
pi non habet, quamvis ſit exemptus, & nul-
lius; Gloſſa *in Clement. de Decimis cad.* 2. *in
fin.* Abbas *conſ.* 59. *n.* 3. *part.* 2. Lotter. *de Re
Beneficiar. lib.* 1. *q.* 1. *n.* 40. *&* 46. Vivian. *de
Jure patronatus lib.* 1. *c.* 2. *n.* 28.
6 Beneficia Eccleſiaſtica erigi debent in Eccle-
ſia ad certum Altare ſub invocatione alicujus
Sancti ſub onere præſtandi ibi aliquod officium
ſpirituale ſive Eccleſiaſticum; Beneficium enim
datur propter officium; *cap. Quia* 15. *de Re-*
7 *ſcript. in* 6. Nec poſſunt erigi ſine congrua
8 Dote, *cap. Nemo* 9. *de conſecrat. diſt.* 1. Unde
ad Epiſcopum pertinet in limine fundationis
diligenter examinare de Dotis congruentia jux-
ta qualitatem Beneficii, loci, ac perſonarum,
aliarumque circumſtantiarum, ut cognoſcat,
an Clericus inde honeſte ſuſtentari poſſit, nam
ut Chriſtus dicit Matth. *c.* 10. *n.* 10. *Dignus eſt
operarius cibo ſuo*, & ſecundum Apoſtolum 2.
ad Corinth. c. 9. *a.* 13. *Qui in ſacrario operan-
tur, quæ de Sacrario ſunt edunt, & qui Alta-
ri deſerviunt, cum Altari participant*, & ſic ex-
preſſe ſtatuitur *in cap. Cum ſecundum Apoſto-
lum* 16. *de Præbend.* his verbis: *Cum ſecun-
dum Apoſtolum, qui Altari ſervit, vivere de-
beat de Altari, & qui ad onus eligitur, repel-
li non debeat a mercede, patet a ſimili, ut Cle-
rici vivere debeant de patrimonio Jeſu Chriſti,
cujus obſequio deputantur*, & infra: *Dignum eſt,
ut Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtententur, in qua, &*
9 *per quam Divinis obſequiis adſcribuntur*. Et
hanc Dotem debet Fundator Beneficii, ad hoc,
ut habeat legitimum Jurispatronatum, aſſi-
gnare de propriis bonis liberis, ut decidit Ro-
ta *coram Celſo dec.* 239. *n.* 6. *cor. Cerro deciſ.*
126. *n.* 6. Si quis enim Adminiſtrator, Exe- 10
cutor, vel Protector Loci Pii ex illius reddi-
tibus, aut ex aliis piorum Fidelium contribu-
tionibus, largitionibus, & eleemoſynis annuis
erigeret, non poſſet Epiſcopus illis Juſpatro-
natum reſervare; Rota *dec.* 383. *& dec.* 413.
coram Peutingero. Unde infertur, quod ſi Hæ- 11
res, vel Succeſſor in Capellania manuali non
collativa ab aliquo Teſtatore relicta cum one-
re celebrationis Miſſarum, vellet illam in Be-
neficium perpetuum collativum erigere cum
reſervatione Jurispatronatus, non poſſet Epi-
ſcopus, neque cum conſenſu talis Hæredis,
hoc facere, quia nihil Hæres confert de ſuo,
nec poteſt mutare legem a Teſtatore præſcri-
ptam; Pax Jord. *lucubr. tom.* 1. *l.* 3. *tit.* 6.
poſt n. 91. Fagnan. *in cap. Conquerente n.* 24.
de Clerico non reſidente aſſerens Sacram Con-
gregationem cenſuiſſe, quod hodie *ex decreto
Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 5. *de reform.* non ſit
in facultate Ordinarii derogare qualitatibus in
fundatione appoſitis, etiam de conſenſu Pa-
tronorum.

Beneficii Erector, ſeu Fundator poteſt in 12
limine erectionis, ſeu fundationis adjicere quaſ-
cumque qualitates, leges, & conditiones ſibi
beneviſas, etiam Juri communi contrarias,
dummodo non ſint turpes, impoſſibiles, &
contra naturam Jurispatronatus, & ab Epi-
ſcopo ſint concordatæ, & adm[illegible]tæ; *cap. Signi-
ficatum* 11. *de Præbend. cap. Præterea* 23. *de
Jurepatronat. & cap. Quanto* 16. *de cenſib.* &
eſt communis DD. cum Rota *deciſ.* 1. *de Præ-
bend. in novis, & dec.* 2. *de teſtament. in an-
tiquis*. Et tales qualitates, Leges, & condi- 13
tiones in limine fundationis adjectæ debent
omnimode integre obſervari; *Clement. Quia
contingit c.* 2. §. 2. *de Religioſis Domibus*, ubi
dicitur: *Cum tamen ea, quæ ad certum uſum
largitione ſunt deſtinata Fidelium, ad illum de-
beant, non ad alium (ſalva quidem Sedis Apo-
ſtolicæ auctoritate) converti*, & concordat tex-
tus *in l. Nulli licere*, Cod. *de Epiſcop. & Cler.
& cap. Nos quidem* 3. *de teſtam.* & expreſſe
Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. præciſis his verbis:
*Ratio poſtulat, ut illis, quæ bene conſtituta ſunt,
contrariis ordinationibus non detrahatur; quando
igitur ex Beneficiorum quorumcumque erectione,
ſeu fundatione, aut aliis conſtitutionibus qualita-
tes aliquæ requiruntur, ſeu certa illis onera ſunt
injuncta, in Beneficiorum collatione, ſeu in qua-*
cum-

Digitized by Google

cumque alia diſpoſitione eis non derogetur, & in
fine: *Aliter facta proviſio ſubreptitia cenſeatur.*
14 Unde ſi Fundator in limine fundationis ſta-
tuit, ut vacante Beneficio a ſe erecto, iſtud
debeat conferri uni ex conſanguineis deſcen-
dentibus ex ſua cognatione, hæc diſpoſitio,
& conditio eſt omnino obſervanda, ut cen-
ſuit Rota *in una Cæſaranguſtana Capellaniæ* 16.
Martii 1587. *coram Seraphino*.

15 Jutemerito fuit dictum poſſe Fundatorem
Beneficii in limine fundationis ipſius adjicere
conditiones ſibi beneviſas, etiam Juri Com-
muni contrarias, quia etiamſi ipſæ conditio-
nes ſint Jure communi contrariæ, dummodo
ſint honeſtæ, & poſſibiles, adhuc debent om-
nimode obſervari, ut tenet Gloſſa communi-
ter recepta *in cap. Cum Dilectus* 8. *de conſue-
tudine, verb. Conſtitutum in fine*; Card. de Lu-
ca *de Beneficiis diſc.* 95. *num.* 10. Fagnan. *in
cap. Cum in Cunctis* 7. *de electione n.* 72. *&*
73. ubi refert ſic tenuiſſe Sacram Congrega-
tionem, quam ſecuta fuit Rota *p.* 2. *dec.* 194.
n. 1. *in Granaten. Capellaniæ* 12. *Januar.* 1606.
ubi fuit deciſum, quod in Beneficio ſimplici
Juriſpatronatus non habet locum diſpoſitio
Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 6. *de reformat.* vo-
lens, quod obtinens ſit major 14. annis, quan-
do in fundatione dicti Juriſpatronatus fuit di-
ſpoſitum, quod etiam minores poſſint illud ha-
16 bere. Et Fagnan. *loco cit. n.* 73. dicit Sacram
Congregationem *reſpondiſſe Epiſcopo Nepeſino*,
quod Canonicatus Cathedralis poteſt conferri
ante ætatem a Jure Communi, vel Concilio
Tridentino præſcriptam, ſi ita diſpoſitum fue-
rit a Fundatore in limine ipſius fundationis,
& talem conditionem in erectione, & funda-
tione Beneficii poſſe etiam Epiſcopum admit-
17 tere. Unde infertur, quod Patronus hæres,
ſive Fundatoris ſucceſſor, non poteſt neque
cum conſenſu Epiſcopi alterare ſeu mutare le-
ges, conditiones, ſeu qualitates in limine fun-
dationis a Fundatore appoſitas, quamvis Juri
communi contrarias. Sic conformiter Concilio
Tridentino *ſeſſ.* 25. *de reformat.* Card. de Luca
de Beneficiis diſc. 96. *num.* 6. *&* 7. citans Ro-
tam *in Alexandrina Decanatus* 12. *Junii* 1598.
coram Orano, & etiam Rotam *p.* 1. *Recentior.
dec.* 296. *num.* 9. Pirthus Corradus *in praxi Be-
neficiorum lib.* 2. *c.* 10. *num.* 145. *& ſeq.* ubi
ſub num. 152. refert declarationem Sacræ Con-
greg. Concil. quæ cum inter alia interroga-
18 retur: Quarto, *An de conſenſu Patroni poſſit
diſpenſari cum minori viginti quinque annorum
ad Capellaniam ſimplicem obtinendam, ad quam
ex fundatione eſt præſentandus Sacerdos*; Reſpon-
dit: *Ad quartum, hanc diſpenſandi facultatem
Epiſcopis poſt Concilium non competere*. Sic te-
net, & refert etiam Fagnan. *in cap. Conque-
rente* 6. *de Clericis non reſidentib. num.* 24. ubi
dicit Sacram Congregationem cenſuiſſe, quod
hodie ex Decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.* 25.
c. 5. *de reformat.* non ſit in facultate Ordina-
rii derogare qualitatibus in fundatione appo-
ſitis etiam de conſenſu Patronorum, ut etiam
dixit Rota *in d. Alexandrina Decanatus* 12. *Ju-
nii* 1598. *coram Orano*. Immo neque ipſe Fun- 19
dator etiam de conſenſu Epiſcopi poteſt mutare
leges, & conditiones a ſe in fundatione poſi-
tas, & ab Ordinario acceptatas, ſi talis mu-
tatio eſſet in præjudicium Eccleſiæ, vel Ter-
tii, quia Tridentinum, & declarationes cit.
Sac. Cong. non diſtinguunt inter Patronum
viventem, & defunctum. Sic Pirrhus Corrad.
Cardinal. de Luca, & Rota *p.* 7. *recentior. dec.*
37. *num.* 1. *& ſeq.*

Unde Epiſcopus, neque de conſenſu, & po- 20
ſitiva voluntate Hæredis, ſeu Patroni, poteſt
in erectione Capellaniæ, ſeu Beneficii eis in-
jungere onus reſidentiæ, quod Teſtator non
injunxit; Nec addere, quod Beneficiatus, ſive
Capellanus pro tempore per ſeipſum Miſſas
celebret; Sac. Cong. Conc. *in Viterb.* 11. *Ja-
nuarii* 1698. *& in Aſtenſi* 14. *Februarii* 1699.
& in Mexicana 16 *Maii ejuſdem anni* 1699.
Et neque alio modo Teſtatoris voluntatem 21
immutare; ead. Sac. Cong. Conc. *in Dertho-
nenſi* 4. *Junii* 1701. Nec Epiſcopus, etiam de 22
conſenſu Patroni, poteſt reducere, & modera-
ri Miſſas in limine fundationis Beneficii im-
poſitas, quamvis redditus ipſius Beneficii ob
temporum injuriam ſint diminuti, ex Decre-
to de celebratione Miſſarum a Sac. Cong. Conc.
de Mandato Urbani VIII. edito 2. *Junii* 1625.
& confirmato *ab Innocent. XII.* 23. *Decembr.*
1697. *in cujus Decreti* §. 1. ſic præciſe habe-
tur: *Diſtricte prohibet, atque interdicit, ne Epi-
ſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Ca-
pitulis Generalibus, vel alias quoquomodo redu-
cant onera ulla Miſſarum celebrandarum, aut
poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fun-
dationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut
moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam Se-
dem recurratur, quæ re diligenter perſpecta id
ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitra-
bitur. Alioquin reductiones, moderationes, &
commutationes hujuſmodi, ſi quas contra hujus
prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nul-
las atque inanes decernit*; & clariſſime habetur
in declarationibus Sacræ Congregationis Con-
cilii eidem Decreto ſubjunctis, quod Sedes A-

poſtolica ſit omnino adeunda pro hujuſmodi Miſſarum reductionibus, ſeu moderationibus, ut patet in reſponſione ad hoc primum dubium: *Quaeitur quid ſi Legatum ſit ita tenue, ut non ſit qui velit onus illi injunctum ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut fere totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſariis?* Ad primum reſpondit: *Et ſi Legatum ſit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut ſupra impoſiti ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque ulla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino e re eſſe judi-*
23 *caverit*. Et ſic ſtat clarum, quod Epiſcopus nequit ullimode onera, & Miſſas reducere ac moderari, niſi ſit ei conceſſum in ipſa Beneficii erectione, ex citata reſponſione Sacræ Congregationis ad primum dubium, ubi ſic præciſe ſubjungit: *Verumtamen ſi in ipſa Beneficii erectione expreſſe cautum fuerit, ut liceat Epiſcopo injunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam, & obſervandam.*

Supplementa Auctoris.

24 Beneficia Eccleſiaſtica ſimplicia de jurepatronatus Laicorum, erigi poſſunt in Commendas Militiæ SS. Mauritii & Lazari; Bened. XIV. Conſtit. 104. incip. *Fructuoſa*, in qua tradit modum, & formam pro tali erectione facienda.

25 * Beneficium ſi quis fundaverit de ſuis bonis cum pacto, ut ipſe tamquam beneficiatus illis fruatur, tum poſt obitum ſuum juſpatronatus tranſeat ad hæredes, quamquam ſimoniacum id audiat apud multos; attamen ab ea labe immune cenſeri poteſt; neque enim ſatis eſſe diſcriminis apparet inter eum, qui fundat Beneficium cum pacto, ut conſeratur filio ſuo &c. & illum, qui vult ſibi conferri; utriuſque enim pactum adeſt; ita ex Pitonio Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ. 95.* §. 7.

26 Si quis vero offerat bona in augmentum Beneficii jam erecti, nec tamen juſpatronatus ejus acquirat, tunc paciſci non poteſt, ut ſibi Beneficium illud conferatur, ut ex *cap. Tua nos, de Simonia*; *ibid.* §. 12.

27 Si quis jam obtineat Beneficium, & injuſte vexetur ab alio, poteſt pecunia injuſtam vexationem redimere, ut ex Canoniſtis omnibus firmatur; *Inſtit. Eccleſ. 93.* §. 4.

Si vero quis habeat jus ad Beneficium, & 28
ab alio illi lis moveatur, non poteſt dare litiganti pecuniam, ut acquieſcat, neque etiam titulo ſolvendi expenſas in lite hucuſque factas, nam tunc pararet ſibi viam ad Beneficium per pecuniam; *Ibid.* §. 7.

Beneficium obtinens jure certo, & manifeſto, ut nullus ſit quæſtioni locus, permittitur 29
redimere injuſtam vexationem, ut ex *cap. dilectus* 27. de Simonia; idque fieri poteſt nulla interpoſita Epiſcopi auctoritate. Fas eſt ta- 30
men Epiſcopo præcipere in Synodo, ne id fiat abſque ſuo aſſenſu, ob periculum Simoniæ; Idem *de Synodo Diœceſ. l. 7. c. 69.* §. 8.

Additiones ex aliena manu.

Quod ait *Auctor num.* 1. Beneficia Eccleſia- 31
ſtica erigi debere auctoritate expreſſa Epiſcopi, id non eſt abſolute verum; quum auctoritas Epiſcopi tacite ex intervallo accedere queat; Garz. *de Benefic. par.* 1. *cap.* 1. *n.* 113. Lotter. *de re Benefic. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 63. Rota *cor. Anſaldo deciſ.* 585. *num.* 5. & 6. & *in Anconitana Beneficii* 21. *Martii* 1646. §. 9. *cor. bon. mem. de Vais*. Ut autem auctoritas 32
Epiſcopi tacite ex intervallo acceſſiſſe dici queat, neceſſario requiritur, ut Beneficium, de quo controverſia eſt, proviſum fuerit, vel per collationem, ſi fuerit liberum, vel per inſtitutionem, ſi juripatronatus obnoxium fuerit; Rota *in Firmana Capellaniæ 6. Junii 1746.* §. 6. *cor. bon. mem. Vicecom.* & *in Tarraconen. Capellaniæ* 11. *Martii* 1748. §. 11. *cor. Cortad.*

Nec indiſtincte accipi poteſt, quod aſſerit Auctor *num.* 11. Capellaniam Laicalem erigi in Beneficium Eccleſiaſticum nec de conſenſu Hæredis Fundatoris poſſe. (*) Diſtinguendum enim ita eſt: Capellaniæ laicales fundatæ in 33
actu inter vivos, & Fundatore vivo effectum ſortitæ, nequeunt erigi in Beneficia Eccleſiaſtica, ut tradit Auctor *d. num.* 11. At res ali- 34
ter ſe habet quoad Capellanias laicales vel fundatas in actu inter vivos, ſed effectum ſortituras poſt mortem Fundatoris, vel fundatas in ultima voluntate; quia poſſunt id genus Capellaniæ erigi in Beneficia Eccleſiaſtica ad inſtantiam Hæredis vel executoris teſtamentarii, ut tradunt Garc. *de Benefic. Eccleſ. part.* 1. *cap.*

(*) Auctor loquitur *ibi* de erectione *cum reſervatione juriſpatronatus*; in quo neque taxanda eſt ejus aſſertio, neque locum habet Auctoris Additionum diſtinctio, quam ſubjungit.

Digitized by Google

cap. 2. *num.* 198. *& ſequent.* Leuren. *For.*
35 *Benef. par.* 1. *c.* 3. §. 1. *q.* 89. *per tot.* Solumque limita, ſi voluntas Fundatoris reſiſtat vel expreſſe, vel etiam tacite; ut firmavit Rota *in Civitatis Caſtelli Capellaniæ* 15. *Januarii* 1744. §. 11. *&* 29. *Aprilis ejuſdem anni* §. 12. *cor. bon. mem. Lana*; *In Præneſtina Legati Pii* 21. *Aprilis* 1749. §. 9. *coram eod. Lana*; *in Anagnina Capellaniæ* 16. *Junii ejuſdem anni* 1749. §. 13. *&* 30. *Januarii* 1750. §. 6. *coram Eminentiſſ. Matthæjo*.

36 Quod ſi reſiſtente voluntate Fundatoris Capellania Laicalis erecta ſit in Beneficium Eccleſiaſticum, donec in ſuo congruo judicio talis erectio irrita per tres ſententias conformes declaretur, ſtandum ei eſt in judicio poſſeſſorio; Vide Rotam *in Tridentina Præmiſſoriæ ſuper manutentione* 11. *Januarii* 1745. *cor. bon. mem. Lana*, *&* 17. *Januarii* 1746. *coram clar. mem. Millino*

37 Conditiones juri contrariæ in limine fundationis Beneficiorum appoſitæ, de quibus agit Auctor *num.* 12. *& ſequenti* ut ſuſtineantur, requiritur omnino expreſſa, & ſpecialis approbatio Ordinarii. Quo fit, ut ſub generali decreto erectionis approbatæ non cenſeantur conditiones hæ juri contrariæ juxta originalem doctrinam Philippi Saraceni, quam laudat & ſequitur Lambertin. *de Jurepatronatus lib.* 1. *part.* 1. *quæſtione principal.* 9. *num.* 50. *in fine*.

38 Quando autem dictæ conditiones juri contrariæ dicantur ab Ordinario approbatæ, nec ne, conſule Rotam *in Caſertana Beneficii* 28. *Junii* 1745. §. 7. *& plur. ſequent. cor. clar. mem. Millino &* 24. *Januarii* 1746. §. 13. *& duob. ſequent. cor. R. P. D. Elephantutio*.

39 Num Fundator adjicere ex intervallo poſſit conditiones juri contrarias, non incongrue hic diſcutitur. Sequenti autem diſtinctione eſt procedendum; Vel enim Fundator in ipſo fundationis limine, approbante Ordinario, facultatem ſibi reſervavit addendi, vel mutandi, vel non
40 reſervavit. Si reſervavit, quidquid contradicat *Add. ad Pamphil. deciſ.* 54. *num.* 8. communis eſt ſententia, poſſe Fundatorem etiam ex intervallo adjicere conditiones juri contrarias, quippe quæ vigore dictæ reſervationis cenſentur appoſitæ in ipſo limine fundationis; Piton. *de controver. Patron. alleg.* 82. *num.* 8. *in fin. & diſcept. Eccleſiaſt.* 25. *num.* 9. *in fin.* Corrad. *in prax. Benefic. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 151. Monet. *de commut. ultim. volunt. cap.* 10. *quæſt.* 5. *num.* 203. Gagliard. *de Jure patron.*
41 *cap.* 6. *n.* 6. *in fin.* Quod ſi non reſervavit, non eſt in Fundatoris poteſtate adjicere amplius conditionem juri contrariam; vide mox citatos Auctores *ubi ſupra*.

An autem Fundator vel ejus Hæres adjicere ex intervallo queant conditiones, quæ non ſint juri contrariæ, adi Vivian. *de Jure patron. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 10. *&* Gagliard. *de Benefic. cap.* 3. *n.* 14. 42

ARTICULUS III.

Beneficia quomodo, & quando conferenda?

SUMMARIUM.

1 *Beneficia Eccleſiaſtica in genere quot modis conferantur*, ad n. 5
6 *Et quot pariter modis conferri ſoleant a Pontifice*, ad n. 12
13 *Debent conferri juxta præſcriptum ſacrorum Canonum*, ad n. 20
21 *Præſertim Concilii Tridentini*.
22 *Indicto prius Examine per Concurſum*.
23 *Examinatores quales eſſe debeant*, ad num. 28
29 *Quæ Beneficia conferri debeant per viam Concurſus*, ad n. 37
38 *Et quænam conferantur ſine Concurſu*, ad n. 54
55 *Beneficia quando, & intra quod tempus conferri debeant*, ad n. 85
86 *Quando, & qualiter fiat Beneficiorum devolutio ad Superiorem*, ad n. 105
106 *Infra quod tempus inſtitui debeant promoti ad Parochiales*.
107 *De Edicto pro Concurſu Parochialium*, ad n. 109
110 *De earumdem Vicario, ſeu Œconomo deputando*.
111 *Subnectuntur additiones ex aliena manu*, ad n. 118

Beneficia Eccleſiaſtica tribus potiſſimum modis conferuntur, ut ſignanter notat Abbas *in cap. Auctoritate* 4. *num.* 7. *de Inſtit.* & alii Canoniſtæ. Primo, per electionem, v. g. Canonicorum, ſeu Capitularium, quam deinde Superior confirmat, ſi electus idoneus ſit, & nullum habeat Canonicum obicem, & hac ratione Eccleſiarum Prælati inſtitui ſolent; *cap. Bonæ memoriæ* 3. §. *fin. de poſtulat. Prælator.* ibi: *Quatenus per electionem* . . . . . . *Canonicam in perſonam idoneam convenire curetis*. 1 2

Secundo, per præviam præſentationem factam 3

ctam a Patrono, ob quam Eccleſiaſticus Prælatus cogitur inſtituere præſentatum, ſi idoneus ſit; *cap. Ex inſinuatione* 14. *& cap. Nobis* 25. *de Jurepatronatus*, *& cap. Decernimus* 32. *cauſ.* 16. *qu.* 7.

4 Tertio, per collationem liberam, quando videlicet Beneficium ſolo Jure Prælati libere, ſeu abſque prævia Capitulari electione vel alterius præſentatione alicui idoneo Clerico confertur; *cap. Relatum* 4. *de conceſſion. Præbendæ*, & per hoc juxta hunc triplicem modum, quo communiter conferri ſolent Beneficia, dictum fuit *num.* 31. *art.* 1. ipſa eſſe triplicis generis, ſcilicet *Electiva*, *Patronata*, *& Collati-*
5 *va*, ſeu liberæ collationis. Quamvis autem ultra tres iſtos aſſignatos communiores, & præcipue uſitatos modos dentur alii, quibus Beneficia Eccleſiaſtica poſſunt conferri, & obtineri, ſcilicet per Poſtulationem, per Nominationem, per Reſignationem, per Permutationem, & per Translationem, tamen omnes iſti modi, ut clare patet, reducuntur ad aliquem ex tribus illis aſſignatis, & tamquam communioribus præcipue uſitatis.

6 Tribus etiam potiſſimum modis Summus Pontifex Beneficia Eccleſiaſtica conferre ſolet,
7 ut notat Rebuff. *in prax. tit. de devolution.* §. 46. Primo, *Jure præventionis*, cum alicui confert gratiam expectativam ad Beneficium primo vacaturum *cap. Licet* 2. *de Præbend. in* 6. ubi dicitur quod Papa *non ſolum ipſa* (Beneficia) *cum vacant poteſt de Jure conferre; verum etiam Jus in ipſis tribuere vacaturis*; & hoc factum eſſe patet *in cap. Dudum* 14. *de Præbend. in* 6. quod ſpeciale eſt privilegium Papæ ob plenitudinem ſuæ poteſtatis, neque cuiquam alteri conceſſum, Beneficium nondum vacans certæ perſonæ promittere, & ad illud Jus dare, ſicuti conſtat *ex cap. Dilectus* 19. *de Præbend. cap. Relatum* 3. *& cap. Ex tenore* 13. *de conceſſion. Præbend. & cap. Deteſtandi* 2. *de conceſſion. Præbend. in* 6. & Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reformat.*

8 Secundo, *Jure Concurſus*, quia Papa concurrit cum quolibet Ordinario in poteſtate, & juriſdictione conferendi Beneficia, etiamſi nulla interveniat negligentia inferioris Collatoris Ordinarii; *cap. Cuncta per mundum* 17. *cauſ.* 9. *q.* 3. *cap. Licet* 20. *de Foro competenti cap. Licet* 1. *de Præbend. in* 6. *Clement. unic.* §. *fin.*
9 *Ut lite pendente*. Quamvis enim Papa poteſtatem conferendi Beneficia dederit Ordinariis, ſibi tamen majorem reſervavit; *cap. Dudum* 14. §. *Nos igitur*, *de Præbend. in* 6. ubi ſic præciſe ſe explicat ipſemet Pontifex: *Et ſi memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus poteſtatem, penes Nos tamen nihilominus remanſit major*.
Quapropter inter Papam, & reliquos inferio- 10
res Ordinarios datur locus præventioni, ita ut qui prior tempore contulit, ejus collatio rata ſit; Si vero idem Beneficium eadem die ſit a Papa collatum uni, & ab Ordinario collatum alteri, nec ſciatur, quæ collatio prius facta fuerit, potior erit conditio poſſidentis; ſi autem neuter adhuc poſſideat, erit præferendus is, cui Papa, vel ejus Legatus Beneficium contulit, propter conferentis ampliorem, & excellentiorem prærogativam; textu expreſſo *in cap. Si a Sede Apoſtolica* 31. *de Præbend. in* 6. ibi: *Si a Sede Apoſtolica, vel Legato ipſius uni, & ab Ordinario alteri eodem die idem Beneficium conferatur, nec appareat quæ collatio fuerit prius facta, erit potior conditio poſſidentis. Si vero neuter poſſideat, is cui Sedes ipſa contulit, vel Legatus (propter conferentis ampliorem prærogativam) erit alteri præferendus*.

Tertio, *Jure devolutionis*, quando propter 11
negligentiam Collatorum inferiorum intra debitum tempus Beneficium vacans non conferentium, talis poteſtas ab inferioribus devolvitur ad Papam; *cap. Cum acceſſiſſet* 8. §. 1. *de Conſtitut.* ubi Papa ſic ait: *Cum Canonici noſtris auribus intimaſſent, quod Primiceriatus in Tullenſi Eccleſia tanto tempore vacaviſſet, quod ad manus noſtras illius Perſonatus eſſet donatio*
devoluta. Vel quando Canonici Eccleſiæ Ca- 12
thedralis ſcienter eligunt indignum in Epiſcopum, ſeu eorum electio per ſententiam infirmatur ob canonicam electionis formam non ſervatam; tunc enim novi Epiſcopi electio non ad Metropolitanum, ſed immediate ad Romanum Pontificem devolvitur, textu expreſſo *in cap. Quamquam* 18. *de election. in* 6. ibi: *Non ad dictum Superiorem, ſed ad Romanum Pontificem poteſtas eadem devolvetur*.

Beneficia Eccleſiaſtica debent conferri, ſeu 13
provideri *Canonice*; ſcilicet juxta præſcriptum Sacrorum Canonum, hoc eſt ſine vitio conferentis, recipientis, & formæ; *Sic communis Canoniſtarum* juxta regulam 1. *Juris in* 6. ibi: *Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt licite ſine inſtitutione Canonica obtineri*, & Regul. 64. *pariter Juris in* 6. ibi: *Quæ contra Jus fiunt, de-*
bent utique pro infectis haberi. Unde in qua- 14
cumque collatione, ſeu proviſione Beneficiorum debet neceſſario obſervari forma a Jure communi, vel legitima conſuetudine, aut particulari ſtatuto, vel fundatione præſcripta, aliter collatio, ſeu proviſio nulla erit, quia forma dat eſſe rei; *Leg. Julianus* §. *Si quis*

reni,

rem, *ff. Ad exhibendum*, & forma non ſervata corruit actus; *cap. quia propter* 42. §. *aliter*, *de electiõn. cap. Cum Dilect.* 22. *de Reſcriptis*, & *Epiſt. Leonis Papæ ad Epiſcopos Siciliæ relata in cap. Sine exception.* 52. *cauſ.* 12. *qu.* 2.

15 Primo igitur, ut valida ſit collatio, ſeu proviſio, debet fieri gratis ſine ullo pretio, aut mercede temporali; *cap. Si quis datur* 2. *cap. Si quis Epiſcopus* 3. *cap. Quæſitum* 4. *cap. Si quis objecerit* 7. *cap. Salvator* 8. *cap. Si quis Præbendas* 15. *cauſ.* 1. *qu.* 3. aliter contraheretur Simonia, qua collatio, ſeu proviſio Beneficii vitiatur, & ipſo Jure evadit invalida ejus acquiſitio; *cap. Ea quæ* 5. *cauſa prima qu.* 3. & *Extrav. Cum deteſtabile* 2. *de Simon. inter commun.*

16 Secundo, ut collatio, & quævis Beneficii Eccleſiaſtici proviſio ſit valida, & Canonica, debet fieri pure; ideſt ſine ullo pacto, conditione, ac modo privata partium conventione adjecta, aliter eſſet pariter Simoniaca, & nulla; *cap. Super eo* 7. *de Tranſactionibus cap. Cum pridem* 4. *cap. Cum Clerici* 6. & *cap. Pactiones* 8. *de pactis*; ubi ſic præciſe habetur: *Pactiones factæ a vobis (ut audivimus) pro quibuſdam ſpiritualibus obtinendis, cum in hujuſmodi omnis pactio omniſque conventio debeat omnino ceſſare, nullius penitus ſunt momenti*, & *cap. Quæſitam* 5. *de rerum permutat.* ubi ſic expreſſe dicitur: *De Jure fieri non poſſunt præſertim cum pactione præmiſſa, quæ circa ſpiritualia, vel connexa ſpiritualibus labem continet ſemper Simoniæ.*

* At hoc loco (inquit Joſephus Maria Maraviglia Epiſc. Novarien. in ſuis *Legibus Prudentiæ Epiſcopalis*, anno 1678. Innocentio XI. dicatis, *Lege* 145.) ea tantum difficultas enodanda eſt, qua vertitur in dubium, an poſſint Collatores Beneficiorum aliquid exigere a Beneficiatis applicandum, vel Locis Piis, vel pauperibus, vel fabricæ Eccleſiæ, vel Sacriſtiæ, cum adſit quædam Conſtitutio Alexandri II. *in cap. ex multis* §. *Conſtituimus*, 9. *cauſ.* 1. *qu.* 3. quæ videtur expreſſe prohibere ejuſmodi exactiones etiam piiſſimas pro collatione Beneficiorum, quam Conſtitutionem videtur ita intellexiſſe etiam Rota coram Puteo *deciſ.* 396. *n.* 2. *lib.* 3. ubi decernitur omnem Beneficiorum collationem eſſe nullam, ſi fiat cum onere, ut aliquid detur pro fabrica, donariis &c. Vera tamen allati textus intelligentia ea eſt, quod ſolum prohibeatur collatio Beneficiorum tamquam ſimoniaca, ſi pro obtinendo Beneficio, aut in eum præciſe finem, ut obtineatur, aliquid promittatur, vel conferatur fabricæ, aut aliis Locis Piis; illa enim particula *pro* importat cauſam finalem, ut tradunt multi Juriſtæ, & Canoniſtæ; unde qui ex eo fine conferret, aut reciperet Beneficium, & pactum iniret tribuendi aliquid, eſſet vere damnandus ab Epiſcopis tamquam Simoniacus ex illa Conſtit. Alexand. II. Quotieſcumque enim temporale ordinatur ad obtinendum ſpirituale, licet bene diſpenſetur, ſemper male accipitur, ut conſtat ex verbis Summi Pontif. in illa Conſt. In hoc igitur tantum caſu poſſunt, & debent Epiſcopi maxime invigilare, ne quid Simoniacum, & prohibitum perpetretur juxta talem Conſtitutionem. Hæc piiſſimus, & doctiſſimus Auctor, qui in titulo Legis citatæ hæc habet: *Collatores beneficiorum exigentes aliquid a beneficiatis, non ſemper damnandi ab Epiſcopis tamquam Simoniaci.*

Videri etiam poſſunt Azor. *lib.* 12. *cap.* 12. Diana coordin. *tom.* 5. *tract.* 7. *reſol.* 20. & 21. la Croix *lib.* 3. *part.* 1. *n.* 100. & 101. & Viva *in Prop.* 45. & 46. Innoc. XI. *n.* 11. *

Tertio, inſuper requiritur, ut Collatio Be- 17
neficii non ſit obtenta ſubreptitie, aut obreptitie, hoc eſt per expreſſionem falſitatis, aut ſuppreſſionem veritatis de Jure exprimendæ, aliter ipſa Collatio non teneret, & nullius eſſet momenti; *c. Cum adeo* 17. *c. Conſtitutus* 19. & *c. ad audientiam* 31. *de Reſcriptis*, *c. Si is* 2. *de Filiis Presbyteror. in* 6. ubi ſic habetur: *Talis diſpenſatio veluti per ſubreptionem obtenta, nullius penitus eſt momenti*, & *Clement. c. Si dignitatem* 1. *de Præbend.* ubi loquendo de Reſcriptis gratioſis ſuper dignitate obtentis, non habita mentione neceſſario exprimendorum, ſic præciſe dicitur: *Gratia hujuſmodi velut ſubreptitia nullius penitus*
eſt momenti. Quarto Collatio debet eſſe libe- 18
ra abſque omni vi, & metu, & debet fieri palam; *cap. Unic. Ut Eccleſiaſtica Beneficia*.
Quinto debent conferri Beneficia ſine diminu- 19
tione fructuum, *cit. c. Unic. Ut Eccleſiaſtica*
Beneficia. Sexto ad Collationem omnes voca- 20
ri debent, ad quos ſpectat Collatio, etiam abſentes; *cap. Cum in Eccleſiis* 33. *de Præbend. in* 6.

Beneficia Curata, ſeu curam animarum ha- 21
bentia debent neceſſario conferri ad præſcriptum Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. & Conſtit. S. Pii V. quæ incipit: *In conferendis Be-*
neficiis. Unde pro eorum Collatione debet in- 22
dici examen per Concurſum coram Epiſcopo, vel ejus Vicario, & ſaltem tribus Examina-

Digitized by Google

toribus Synodalibus habendum; Conc. Trid.
23 *cit. ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reformat.* Et tales Examinatores, qui ex Concilio non poſſunt eſſe pauciores, quam tres, ibi: *Examinatoribus non paucioribus, quam tribus*, debent eſſe electi in ultima Synodo, vel ſi in aliis electi, ſaltem in ultima confirmati, aliter Concurſus erit nullus; Sac. Cong. Concilii *in Monopolitana die* 13. *Julii* 1630. cenſuit, *Concurſus, in quibus fuerunt adhibiti Examinatores deputati in Synodis præcedentibus, fuiſſe nullos, quatenus tamen prædicti Examinatores in Synodo poſteriori*
24 *non fuerint confirmati*. Sic etiam nullus eſt Concurſus, in quo cum Examinatoribus Synodalibus intervenit alter, qui non ſit Examinator Synodalis; Sacra Congreg. Concil. *in una Meſſanenſi* 15. *Decembris* 1625. & cenſuit Rota *in Baſſanenſi Parochialis* 18. *Februar.* 1628. *coram Cardinali Virili, & in Nicien. Parochia-*
25 *lis*, 25. *Junii* 1629. *coram eodem*. Nullus etiam eſt Concurſus factus cum Examinatoribus Synodalibus, qui non præſtiterunt juramentum ad præſcriptum Trident. *c.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* Sac. Congreg. Concil. *in Alben.* 2. *Decembris* 1628. & Rota *coram Buratto dec.* 362.
26 *num.* 8. Non licet Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere Examinatores non Synodales, qui ſuppleant etiam in caſu non exiſtentium Examinatorum Synodalium numero ſufficientium ad Concurſus faciendos, eo quia ob penuriam virorum habentium qualitates Doctoratus, & ſimiles, non potuerint in Synodo Diœceſana eligi; Sac. Congreg. Concil. *in Va-*
27 *ſionen.* 13. *Novembris* 1627. Non poteſt Epiſcopus in locum demortuorum Examinatorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum: Eadem Sac. Congr. Concil. *in dict. Vaſionen.*
28 13. *Novembris* 1627. Proviſi tamen de Parochialibus non ſervata forma Concilii ex eo quod ob varias difficultates non potuiſſet agi Synodus, nec deputari Examinatores Synodales, non ſunt removendi; At danda eſt facultas Epiſcopo deputandi Examinatores extra Synodum, illeque monendus, & hortandus, ut quanto citius convocet Synodum eo meliori modo, quo poteſt; Sac. Congreg. Concil. ☞ *in Treviren.* 26. *Junii* 1627. Illud eſt animadvertendum, quod ſi Examinatores præmoneant Examinandos de punctis petendis, peccant mortaliter, quando id cedit in præjudicium tertii, ut quando fit in Concurſu pro Beneficio; in tali enim caſu Examinandi præmoniti reſponderent melius, quam alii; unde præmonitio illa vergeret in damnum tertii, atque ideo eſſet peccaminoſa; Rodriquez *in ſumma tom.* 1. *c.* 54. *n.* 1. Verum ſi alias Examinandi eſſent evidenter idonei, & certa de illorum doctrina experientia, aut notitia haberetur, ſed putarentur ex turbatione male reſponſuri, v. g. in examine Epiſcoporum coram Pontifice, vel Confeſſariorum coram Epiſcopo &c. poſſent de hujuſmodi punctis præmoneri, ut ex Peyrino concedit Diana *P.* 5. *tr.* 14. *reſol.* 89. qui tamen, quoad examen Epiſcoporum coram Pontifice, poſtea *P.* 10. *tr.* 16. *reſol.* 37. ſe retractavit, contrarium affirmans, propter juramentum, quod faciunt Examinatores Epiſcoporum non manifeſtandi Examinandis neque in genere, neque in ſpecie ea, de quibus interrogandi ſunt. ☜

Beneficia Curata debent conferri per viam 29
Concurſus, *etiamſi*, ut expreſſe dicit Concilium *loc. citat. Cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures adminiſtretur, etiam in Eccleſiis patrimonialibus, ſeu receptivis nuncupatis, in quibus conſuevit Epiſcopus uni, vel pluribus Curam animarum dare, quos omnes ad infraſcriptum examen teneri mandat per obitum, vel reſignationem etiam in Curia, ſeu aliter quomodocumque contigerit, etiamſi ipſa Parochialis Eccleſia reſervata, vel affecta fuerit generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti, ſeu privilegii in favorem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ſeu Abbatum, vel*
Capitulorum. Per viam igitur Concurſus debent 30
ex Concilio conferri Beneficia Curata, etiamſi ſint Juriſpatronatus Eccleſiaſtici; Immo ſi Beneficium Curatum Juriſpatronatus Eccleſiaſtici in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita ratione Patronorum debet Edicta Concurſus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide Ordinarii a Summo Pontifice inſtituendum, ſicut fit in aliis Curatis, quæ non ſunt de Jurepatronatus; ſic referunt fuiſſe a Sac. Congreg. Concil. deciſum Piaſec. *in praxi nova Epiſcopor. c.* 5. *n.* 17. *in fine*, Gonzalez *Gloſſ.* 6. *n.* 116. Aloyſius Riccius
reſolut. 351. *verſ. amplia* 6. Et addit ad hunc 31
Concurſum admitti debere tam nominatos a Patronis, quam alios, ut cenſuit Sacra Congreg. *in una Florentina Paroch. de anno* 1599. quam declarationem ſecuta fuit Rota in dicta *Florent. de eodem anno* 28. *Maji coram juſto*, eadem Rota *deciſ.* 458. *n.* 1. *p.* 3. *recentior.*
coram Sacrato 10. *Decemb.* 1612. In qua deci- 32
ſione dicitur, quod diſpoſitio Concilii de habendo Concurſum procedit nedum in Rectoriis de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, verum etiam in Vicariis perpetuis, ut fuit per eamdem

dem Sacram Congregationem reſolutum, ut in copia reſolutionis data: Hæc Rota *ibi*.
33 Intellige tamen Concurſum requiri in Vicaria perpetua, quando in Vicarium eſt translata totalis Cura; ſecus vero quando eſt translatum ſolum exercitium Curæ; Rota *p. 2. recentior. deciſ. 579. n. 1. & deciſ. 710. n. 1.*
34 *& par. 4. tom. 1. deciſ. 352. n. 6.* Dicitur autem totalis Cura in Vicarium translata, quando certa portio, ſeu congrua aſſignatur Rectori Eccleſiæ, cæteris fructibus remanentibus penes Vicarium; & e contra, ubi certa portio, ſeu congrua aſſignatur Vicario, Cura Beneficii uniti dicitur translata in Rectorem Eccleſiæ, cui fit unio, & ſolum nudum exercitium remanet penes Vicarium; Rota *in Dertuſen. Vicariæ* 8. *Novembris* 1616. *coram Ubaldo, & in Barchinonen. Vicariæ* 17. *Maji* 1624. *coram Merlino, & p. 2. recentior. deciſ. 579. num. 3. in Ulysbonen. Concurſus coram Coccino Decano, & deciſ. 710. n. 3. in Ulysbonen. Con-*
35 *curſus coram Rembaldo*. Etiam Beneficium Parochiale Juriſpatronatus Laicalis confertur per Concurſum inter plures præſentatos, ſi ipſi præſentati habeant æquales voces, & tunc ex ipſis ſolum præſentatis, qui facto examine idonei ab Examinatoribus renuntiati fuerint, Epiſcopus eum eligit; quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum, & non alium debebit inſtituere; Rota *in Pampilonen. Parochialis* 27. *Januarii* 1614. *coram Coccino Decano, & in Illerden. Portionis de Pertuſa* 11. *De-*
36 *cembris* 1613. *coram Buratto*. Immo etiam Beneficia Parochialia Juriſpatronatus Laicorum, quæ ab Epiſcopo ob præſentationem in tempore debito non ſecutam, Jure devoluto conferuntur, debent conferri per Concurſum; Sac.
37 Congreg. Conc. 29. *Novemb.* 1600. Præbenda Theologalis, & Canonici Pœnitentiarii in Cathedralibus, debet conferri per viam concurſus ex noviſſima diſpoſitione Benedicti XIII. Conſt. incip. *Paſtoralis*, edita 1725. *decimoquarto Kalendas Julii*. * Nuper citatus Joſephus Maria Maraviglia, in *Lege* 165. ſuæ *Prudentiæ Epiſcopalis* hæc habet: Cum examen præcipiatur a Concilio tantum ad ſcientiæ ſufficientiam indagandam, quæ ſane unum eſt ex requiſitis pro juſta & recta Beneficiorum collatione, cum tamen ipſa non ſit omne requiſitum, poterunt Epiſcopi aliis in aliquo concurrentibus requiſitis, illum poſtponere, qui in Concurſu perfectior in ſcientia fuerit inventus; & ideo ab ipſis non erit ſemper attendendus examinis rigor, cum poſſit contingere, aliquem virum ſapientiorem eſſe moribus & vita improbiorem, in quo caſu vitæ probitas eſt ſemper præferenda, ut res magis intrinſeca ſtatui Eccleſiaſtico. Ubi vero in Concurrentibus inveniantur cætera paria, ſane rigor examinis attendendus, ne fiat perſonarum acceptio, aut juſtitiæ diſtributivæ culpabilis læſio. Vide infra *art. 5. num. 36. & ſeqq.* *

Sine Concurſu conferuntur: Primo Vicariæ 38
Perpetuæ Parochialium unitarum, ſeu incorporatatum aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Beneficiis, Collegiis, vel Locis Piis, in quibus non proprie Parochus, ſed Vicarius ponendus eſt. Hujuſmodi enim Vicariæ, in quibus Vicarius habet ſolum exercitium Curæ, non conferuntur per Concurſum, ſed ſolum ad nominationem, ſeu præſentationem illorum, quorum Dignitati, Eccleſiæ, Monaſterio, Collegio, vel Loco Pio Parochialis unita eſt, Vicarii prævio Ordinarii examine ſunt inſtituendi. Sic expreſſe ſtatuit S. Pius V. in Conſtit. 47. incip. *Ad exequendum* ubi §. 4. ſic ait: *Volumus inſuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarii perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis unitis ponuntur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum prævio examine, & approbatione deputentur*. Nec immerito, nam propter unionem perpetuo factam, Eccleſia Parochialis cenſetur acceſſoria alteri Eccleſiæ, Collegio, Monaſterio, Loco Pio &c. *cap. Extirpandæ 30. §. qui vero, de Præbendis*, atque per ſe numquam cenſetur vacare juxta *Clementinam unic. de exceſſibus Prælatorum §. quidam etiam Eccleſias*, ſed aſſumit naturam, conſuetudines, & privilegia principalis, cui eſt annexa; Gloſſa *c. unic.* Ne *Sede vacante verb. Uniendo*, ſimulque in ea tantum attenditur qualitas, & natura Beneficii principalis, non autem acceſſorii; *arg. Clement. Per litteras c. 3. de Præbendis*, juncta *Regula* 42. *Juris in 6.* ibi: *Acceſſorium naturam ſequi congruit*
principalis. Unde Tridentinum requirens Con- 39
curſum in collatione Eccleſiarum Parochialium non habet locum in Vicariis, ſeu Eccleſiis perpetuo, & acceſſorie unitis aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Collegiis, aliiſve Locis Piis, ubi Vicarii, ſeu Parochi habent ſolum exercitium Curæ; Rota *part. 2. recentior. deciſ. 579. n. 1. & deciſ. 710. n. 1. & part. 4. tom. 1. deciſ. 352. num. 6. & in Dertuſen. Vicariæ* 8. *Novemb.* 1616. *coram Ubaldo; & in Barchinonen. Vicariæ* 17. *Maii* 1634.

Secundo, ſine Concurſu pariter confertur Pa- 40
rochialis unita, ſeu annexa Dignitati, ſeu Canonicatui Eccleſiæ Cathedralis, ſeu Collegiatæ;

tæ; Rota *p.* 2. *recent. deciſ.* 332. *n.* 8. ubi dicit ſic cenſuiſſe etiam Sacram Congregationem, *& part.* 12. *deciſ.* 152. *n.* 54. *& part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 32. *num.* 13. & ſic ſenſiſſe Sacram Concilii Congregationem, hujuſque ſententiam fuiſſe a Sanctiſſimo approbatam refert Fagnan. *lib.* 1. *decretal. in cap. Cum ſit ars num.* 19. *&* 22. *ac ſequent.* Sufficit enim ſolum examen, & approbatio Epiſcopi; Rota *cit. part.* 12. *deciſ.* 151. *n.* 55.

41 Tertio, ſine Concurſu confertur Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel Hebdomadarios, juxta textum *c. Statutum* 22. *de elect. in* 6. quia in iſto caſu Cura dicitur eſſe penes Collegium, & non penes ſingulos, aut quemcumque Canonicum per ſe, itaut Canonicos dicatur Curatus; ſic deciſum fuiſſe a Sac. Congreg. Concil. referunt Gonzalez *gloſſ.* 6. *num.* 158. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 9. *num.* 94. & alii cum Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 60. *num.* 29.

42 Quarto, ſine Concurſo confertur Beneficium Curatum, quod vere eſt dignitas. Sic deciſum fuiſſe ab eadem Sac. Congreg. refert Gallet. *in Margarita Caſuum conſcientiæ verb. Beneficium pag.* 24. *& verb. Canonicus ultim.*

43 Quinto, ſine Concurſo confertur Parochialis Eccleſia, quando eſt ſubjecta Monaſterio, aut annexa, vel de ejus menſa; tunc enim Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat; Rota *in una Tiraſon. Juris præſentandi* 23. *Maii* 1588. *coram Bubalo, & parte prima recent. deciſ.* 102. *num.* 1. *in una Ulyſbonen. Juris conferendi coram Litta*. Quando autem dicatur Parochialis de Menſa Monaſterii, habetur diffuſe *in part.* 2. *recent. deciſ.* 204. *per tot.* ubi plura adducuntur ad probandum Eccleſiam eſſe de Menſa Monaſterii.

44 Sexto, ſine Concurſu conferuntur Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri conſueverunt; ſic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Piaſecius *in praxi nova Epiſcop. c.* 5. *num.* 18. *verſ. Hoc decretum:* Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 162. Garcias *de Benefic. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 197. Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 88. *num.* 8. *& deciſ.* 120. *num.* 5. ubi dicit ſic declaraſſe Sac. Congreg. Concil.

45 Septimo, ſine Concurſu confertur Dignitas Abbatiæ, quamvis ſit ei unita Parochialis Eccleſia, dummodo hæc unio auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ac perpetuo, & acceſſorie facta ſit; ſic decrevit Sac. Cong. Concil. teſte Nicolao Garc. *cit. cap.* 2. *num.* 193. Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 13. *& gloſſ.* 6. *num.* 192.

46 Octavo, ſine Concurſu confertur Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum, & prius poſſedit. Sic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. refert Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *n.* 168.

47 Nono, ſine Concurſu confertur Parochialis reſignata ad favorem alicujus in manibus Papæ. Sic deciſum fuiſſe referunt Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 121. *& ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 7. *num.* 7.

48 Decimo, in permutationibus Eccleſiarum Parochialium non requiritur Concurſus, immo neque aliquod examen; Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. Concil. refert Garcias *p.* 9. *c.* 2. *n.* 165. Si vero adſit magna inæqualitas Parochianorum, aut permutantes non fuerint examinati eo tempore, quo Parochiales adepti ſunt; aut permutationes ſint de Beneficio ſimplici, & Curato, tunc licet neceſſarius non ſit Concurſus, eſt tamen neceſſarium examen ex citata deciſione Sac. Cong. Concil. relata a Nicol. Garc. *dict. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 165.

49 Undecimo, quando nullus comparuit, aut certe nullus ex comparentibus vult ſubire examen, Epiſcopum aſſignare debere aliud tempus ſive edictum, & ſi adhuc nemo compareat, tunc poſſe Parochiam abſque Concurſu conferri, deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Nicol. Garcias *d. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 218. Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 3. *dub.* 9. Barboſa *cit. alleg.* 60. *num.* 29.

50 Duodecimo, ſine Concurſu conferuntur Beneficia ſimplicia; Rota *in una Calaguritana Reductionis Motus proprii* 29. *Martii* 1592. *coram Seraphino inter ejus impreſſas deciſ.* 942. *n.* 6. *&* 7. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 389. *n.* 6.

51 Terriodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales, quæ ſunt de Jurepatronatus Laicorum; ſufficit enim pro iſtis, quod deputatus a Patronis examinetur ab Examinatoribus Synodalibus, & ab ipſis idoneus judicetur; Concil. Trid. *cit. ſeſſ.* 24. *c.* 18. *de reform.* ibi: *Quod ſi Juſpatronatus Laicorum fuerit, debeat, qui a Patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, ut ſupra, examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti*; & ſic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Piaſec. *in praxi nova Epiſcop. part.* 2. *c.* 5. *n.* 18. Garcias *de Benefic. part.* 9. *c.* 2. *num.* 255. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 134. & ſtatuit Rota *part.* 2. *deciſ.* 579. *n.* 4. *& part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 192. *num.* 11. *& part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 136. *n.* 42.

52 Quartodecimo, ſine Concurſu conferuntur Paro-

Paro-

Digitized by Google

Parochiales Juriſpatronatus, quod ab origine erat totum Laicale, ſed pro duabus tertiis partibus ex donatione Laicorum effectum eſt poſtea Eccleſiaſticum; Sacra Congreg. Concil. 17. *Junii* 1617.

53 Quintodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales Juriſpatronatus mixti, ideſt partim Eccleſiaſtici, & partim Laicalis; Sacra Cong. Conc. *in una Bracharen.* quam refert de verbo ad verbum Gabr. Pereira de Caſtro Bracharen. Luſitan. *de manu Regia part.* 1. *c.* 7. *n.* 36. *& in Piſana* 5. *Februarii* 1628.

54 Sextodecimo, ſine Concurſu conferuntur Beneficia Regularia Curata, licet Clericis Sæcularibus commendari ſolita; Sacra Cong. Concil. 3. *Auguſti* 1600.

55 Beneficia quæcumque Eccleſiaſtica conferri ſolum poſſunt ab inferioribus Papa, quando ſunt vere vacantia; & ſi conferantur, vel promittantur ante vacationem, etiam a Patronis, eorum collatio, ſeu promiſſio eſt nulla; *cap. Nulla, de conceſſione Præbendæ*, ubi ſic expreſſe habetur: *Nulla Eccleſiaſtica miniſteria, ſeu etiam Beneficia, vel Eccleſiæ tribuantur, alicui, ſeu promittantur, antequam vacent, ne deſiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & Beneficium ſe crediderit ſucceſſurum. Cum enim in ipſis etiam Legibus Gentilium inveniatur inhibitum, turpe eſt, & Divini plenum animadverſione judicii, ſi locum in Eccleſia Dei futuræ ſucceſſionis expectatio habeat, quam ipſi etiam Gentiles condemnare curarunt.* Idem ſtatuitur *c. Cum dilecta* 16. *de conceſſ. Præbend.* his verbis: *Cum dilecta &c. fecerit promiſſiones de non vacantibus Beneficiis Eccleſiarum, in quibus Jus obtinet Patronatus, & donationes eorum in manibus poſuerit alienis, mandamus quatenus id irritum decernentes, inhibeatis eidem ne ſimilia de cætero attentare præſumat.* Idem ſancitum fuit *in Concil. Sabinenſi c.* 15. præciſis his verbis: *Ambitionis improbæ, & cupiditatis perverſæ ſtudium, per quod ad Beneficia nondum vacantia via damnabiliter aperitur, reſecare, & præcludere affectantes, ſtatuimus, ut nulli Eccleſiarum Patroni ad Eccleſias, in quibus Juſpatronatus obtinent, antequam vacent, cuiquam Litteras præſentationis concedant, quas ſi forte conceſſerint, eo ipſo irritæ ſint penitus, & inanes. Clerici vero, qui hujuſmodi Litteras præſentationis impetrant, vel pro quibus ipſis ſcientibus, vel conſentientibus, ab alio impetrantur, ad Eccleſias ipſas obtinendas in ipſa vacatione reddantur inhabiles ipſo facto.* Sic etiam habetur *in cap. Relatum* 3. *& cap. Ex tenore* 13. *de conceſſ. Præbend. & cap. Deteſtandæ* 2. *de conceſſ. Præbend. in* 6. & expreſſe in Concil. Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reform.* ubi expectativæ, ſeu conceſſiones ad Beneficia vacatura prohibentur, & in Conſt. 28. Pauli III. incip. *Sanctiſſimus* edita 11. *Decembris* 1541. in qua Beneficia viventis impetrari vetuit, & ſic tenet Rota *part.* 3. *recent. Deciſ.* 726. *num.* 2. *& part.* 4. *tom.* 3. 609. *n.* 9. *& part.* 8. *deciſ.* 159. *n.* 3. *& part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 374. *num.* 9. Immo Beneficium 56
non vacans obtinens ſcienter, eſt deponendus; *cap. Qui vivorum* 1. *de conceſſ. Præbend.* ubi ſic præciſe ſtatuitur: *Qui vivorum Sacerdotum loco ponuntur, hoc ipſo ſunt ab Eccleſiaſtica communione pellendi, quo ſe paſſi ſunt ſucceſſores vivis Sacerdotibus adhiberi.*

Notanter fuit dictum Beneficia Eccleſiaſtica 57
ſolum, quando ſunt vacantia, poſſe conferri ab inferioribus Papa, quia Papa ipſa ratione ſuæ Plenariæ poteſtatis poteſt Jus tribuere etiam in Beneficiis vacaturis, ut expreſſe habetur *in cap. Licet* 2. *de Præbend. in* 6. ubi dicitur, quod Papa *non ſolum ipſa* (Beneficia) *cum vacant poteſt de Jure conferre, verum etiam Jus in ipſis tribuere vacaturis.* Et hoc factum eſſe patet *in cap. Dudum* 14. *de Præbend. in* 6. Et 58
paſſim fieri videmus in Coadjutoriis, quæ de conſenſu Coadjuti dantur a Papa in Canonicatibus, & aliis Beneficiis in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, & hoc quia Papa eſt ſupra Jus, ut ipſemet dicit *in cap. Propoſuit* 4. *de conceſſ. Præbend.* præciſis his verbis: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare.* Et hoc adeo verum eſt, 59
ut non ſolum Coadjutoriæ cum futura ſucceſſione a Papa ex ſpeciali gratia conceſſæ, ſed etiam ſimplices expectativæ, quod procul dubio ſunt contra Concilium Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 19. ut dixit Rota *p.* 1. *recent. dec.* 276. *num.* 3. ſuſtineantur, licet Tridentino Concilio derogatum non fuerit, quia illi nec ſolet, nec oportet ſpecialiter derogare propter expreſſam præſervationem auctoritatis Apoſtolicæ Sedis, quæ habetur *in cap. ultimo ſeſſ.* 25. *de reformat.* ſed ſatis eſt ut Papa diſponat contrarium ejus, quod Concilium diſpoſuit, dummodo ſupplicatio manu Papæ ſignata fuerit, ut expreſſe declaravit S. Pius V. in ſuo motu proprio ad litteram relato a Nicolao Garcia *de Beneficiis p.* 4. *c.* 5. *n.* 32. *&* 33. & ſæpius cenſuit Sacra Congreg. ejuſdem Concilii interpres, & fuit declaratum a Cancellaria Apoſtolica per Abbreviatores, ut atteſtatur idem Garcias *cit. cap.* 5. *num.* 34. *&* 35. & decidit Rota in *una Penſionis S. Angeli* 16. *Decembr.* 1594.

60 1594. *coram Cardinal. Pamphilio*. Non autem requiritur ſpecialis ipſius Trident. expreſſa derogatio, ſed ſufficit, quod Papa contra Concilium diſponat; Rota *p. 2. recentior. dec.* 724. *num. 6. & p. 6. deciſ.* 71. *num. 9. & part.* 19. *tom. 2. deciſ.* 498. *num.* 27. Hinc ſatis videtur eidem Concilio derogatum ex clauſula: *Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis;* Rota *part. 2. recentior. deciſ.* 687. *num.* 24.

61 Beneficia omnia vacantia, etiam in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Eccleſiis ab Epiſcopo, ad quem collatio ſpectat, ſunt conferenda intra ſex menſes, quibus elapſis, de Epiſcopo ad Capitulum, & e converſo, & demum ad proximum Superiorem collatio devolvitur. Ita expreſſe habetur *in cap. Nulla 2. de conceſſion. Præbend.* & concordant *cap. Quia diverſitatem 5. tit. eodem cap. Licet 3. de ſupplenda negligentia Prælatorum, & Clementi-*
62 *na in tit. eodem*. Sic etiam Parochialium proviſio intra ſex menſes facienda eſt, quando ea-
63 rum collatio ad illum ſpectat. Intra quatuor vero menſes, quando ad Papam ſpectat, S. Pius V. Conſtit. incipiente *In conferendis Beneficiis Eccleſiaſticis, & præſertim Parochialibus*,
64 edita 15. *Kalendas Aprilis* 1566. Menſes ſex dati ad conferendum incipiunt currere non a die vacationis Beneficii, ſed a die ſcientiæ vacationis; *cap. Quia diverſitatem 5. de conceſſion. Præbend.* ibi: *Semeſtre autem tempus non a tempore vacationis Præbendarum, ſed notitiæ ipſius potius volumus computari:* & concordat *cap. Licet 3. de ſupplend. negligentia Prælator.* ibi: *Tempore ſemeſtri ... non a vacatione, ſed a notitia computato;* & Rota *p. 2. recent. deciſ.* 186. *num.* 1. Et eadem Rota *in una Placentina Parochialis de Malpartida 28. Junii* 1585. *coram Seraphino dec.* 702. inter impreſſas, tenuit, tempus ſex menſium datum Ordinariis ad conferendum Parochiales ad eorum collationem ſpectantes per dictam Bullam S. Pii V. quæ dicit a die vacationis notæ, quamvis Epiſcopus nondum accepiſſet poſſeſſionem Epiſcopatus, cum per ipſum ſtetiſſet, refert Nicol. Garcias *de Benefic. part.* 10. *cap.* 2. *n.* 21. *&*
65 *ſeqq.* Sic etiam tempus quatuor menſium conceſſum Ordinariis ad proviſionem faciendam de Parochialibus ad Papæ collationem ſpectantibus non currit, niſi a die notitiæ vacationis habitæ, ut tenuit Rota *in una Toletana Beneficii 18. Novembris* 1578. *coram Seraphino dec.* 380. inter impreſſas.

66 Et hæc notitia, ſeu ſcientia vacationis præſumenda eſt in Ordinario, cum præſumatur habere certam notitiam Beneficiorum vacantium in ſua Diœceſi, quam tenetur viſitare ſingulis annis ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 3. & de Beneficiis inquirere *ex cap. Ordinarii locorum 3. de offic. ordinar. in 6.* conſiderata per Judicem Beneficii qualitate, vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac diſtantia locorum; Rota *deciſ. 6. de Jurepatronat. in novis*, & in dict. *Toletana Beneficii coram Seraphino deciſ.* 380. *n.* 4. Et ita prædicti ſex men- 67
ſes incipiunt currere ab eo tempore, quo ſcire potuit, vel debuit Epiſcopus, ut tenuit Rota *p. 2. recent. dec.* 323. *n.* 2. 14. *Januarii* 1611. *in Vicent. Parochialis Caſtri Tertioli coram Manzanedo*. Et iſti ſex menſes debent computari 68
juxta Kalendarium, ſecundum quod occurrunt, & jacent per totum circulum anni, & quod deficit de primo menſe, accipiendum eſt de ultimo. *Ita cum communi* Gloſſa *in cap. Quam ſit 6. de electìon. in 6. verb. Menſem*.

Præſentatio ad Beneficium Juriſpatronatus 69
Laicorum fieri debet inter quatuor menſes; *cap. Quoniam 3. & cap. Cum propter 27. de Jurepatronatus*, & *cap. Si Laicus unic. de Jurepatronatus in 6. §. verum*, ubi ſic præciſe dicitur: *Verum licet Patronus Laicus ad præſentandum, tempus habeat quadrimeſtre dumtaxat* & in ejus Summario: *Laicus quadrimeſtre tempus habet ad præſentandum;* Rota *part. 9. tom. 1. deciſ.* 19. *n.* 13. *& eadem part. 9. tom. 2. deciſ.* 446. *n.* 16. *part.* 12. *deciſ.* 25. *n.* 4. *deciſ.* 39. *n.* 6. *deciſ.* 146. *n.* 9. *deciſ.* 250. *n.* 3. *deciſ.* 394. *n.* 2. *part.* 13. *deciſ.* 529. *n.* 5. *part.* 14. *deciſ.* 262. *n.* 8. *part.* 15. *deciſ.* 176. *n.* 5. Quo qui- 70
dem quadrimeſtris tempore elapſo, Patroni auctoritas expirat, itaut poſt illud non poſſint amplius præſentare; Rota *part. 2. recentior. deciſ.* 10. *num.* 7. Non præjudicat tamen dictum 71
quadrimeſtre Pupillo, quin eidem ob non petitam in tempore diſpenſationem competat reſtitutio in integrum; Rota *part.* 13. *recentior. deciſ.* 290. *num.* 14. Patronus autem Eccleſia- 72
ſticus de Jure habet ſemeſtre ad præſentandum; *cap. Eam te decet 22. de Jurepatronatus, & cap. unico §. verum, de Jurepatronatus in 6.* ubi ſic dicitur: *Eccleſia tamen (vel Monaſterium, cui facta eſt a Laico Juris collatio patronatus) tempus habet Semeſtre;* Et in ejus Summario ſic: *Eccleſia vero (habet) ſemeſtre licet a Laico acquiſiverit Juſpatronatus;* Rota *part. 3. recent. deciſ.* 377. *num.* 2. Sic etiam idem ſemeſtre ad 73
præſentandum habet Locus Pius; Rota *par.* 12. *deciſ.* 250. *num.* 5. Nihilominus ſi Patronus Ec- 74
cleſiaſticus prima die v. gr. ſemeſtris aliquem præſentet, non poteſt deinde, ſemeſtri adhuc du-

durante, alium præſentare; Rota *part.* 13. *re-*
75 *cent. deciſ.* 14. *n.* 18. Et tanto minus ſuffraga-
tur præſentatio per eum facta poſt dictum ſe-
meſtre; Rota *part.* 3. *recent. deciſ.* 377. *n.* 2.
76 Quod ſi agatur de Jurepatronatus mixto Lai-
corum, & Eccleſiaſticorum, tunc præſentatio
fieri poteſt ab omnibus Patronis intra ſeme-
ſtre; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 129. *num.* 3.
77 & *deciſ.* 298. *n.* 1. 4. & *ſeq.* Tale enim Juſ-
patronatus mixtum gaudet privilegio Eccleſia-
ſtici ad effectum præſentandi intra ſemeſtre;
Rota *part.* 12. *deciſ.* 250. *num.* 15. & *part.* 13.
78 *deciſ.* 376. *n.* 4. & 5. Etiamſi minor pars ſit
Clericorum; Rota *part.* 12. *deciſ.* 250. *num.* 13.
79 & 14. Ita tamen, ut Patroni uti Laici intra
quadrimeſtre ad præſentandum ante Epiſcopi
inſtitutionem, poſſint variare; ibid. *num.* 19.
80 Quin amittant tamquam Clerici ſemeſtre ad
81 præſentandum, *ibid. num.* 20. & 21. Quia in
Jurepatronatus mixto ſemper attenditur qua-
litas favorabilior Patronis; *ibid. n.* 22. & 23.
82 Tempus ad præſentandum non currit Patro-
nis, niſi a die ſcientiæ, ſeu habitæ notitiæ
vacationis; Rota *part.* 2. *recent. deciſ.* 10. *n.* 7.
deciſ. 173. *num.* 1. & *deciſ.* 406. *n.* 1. *part.* 3.
deciſ. 377. *num.* 3. *part.* 7. *deciſ.* 221. *num.* 9.
83 *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 678. *n.* 12. Non autem
a die Vacationis; Rota *part.* 3. *deciſ.* 377. *n.* 3.
Et quidem dictum tempus currit ſolum a die
ſcientiæ veræ; Rota *part.* 5. *t.* 1. *deciſ.* 15. *n.*
84 12. Ita ut probatio ſcientiæ debeat eſſe vera,
& concludens, nec præſumptiva ſufficiat; Ro-
ta *part.* 2. *deciſ.* 173. *n.* 1. Niſi ignorantia va-
cationis ſit inveriſimilis, quo caſu tempus cur-
rit a die ipſius vacationis; Rota *part.* 3. *de-*
85 *ciſ.* 377. *num.* 3. Præſumitur autem ignorantia
potius, quam ſcientia, ſi Beneficiatus deceſſe-
rit extra locum Beneficii & habitationis Patro-
86 norum; Rota *part.* 3. *deciſ.* 1. *n.* 21. Si intra
tempus ſex, vel quatuor reſpective menſium
Beneficia non conferantur, vel præſententur,
collatio devolvitur gradatim ad Superiorem,
ideſt de Capitulo ad Epiſcopum, de Epiſcopo
ad Metropolitanum, de Metropolitano ad Nun-
cium, & de Nuncio ad Papam; *cap. licet* 3.
de ſupplenda neglig. Prælator. & *cap. Nulla* 2.
de conceſſion. Præbend. & Rota *part.* 2. *recent.*
deciſ. 181. *num.* 1. & *part.* 18. *t.* 1. *deciſ.* 180.
87 *num.* 3. Et quilibet eorum habet ſex menſes
ad conferendum a tempore ſcientiæ; Rota *in*
Spoletana Beneficiorum 31. *Januar.* 1594. *coram*
Mantica inter ejus impreſſas deciſ. 260. & *part.*
88 18. *tom.* 1. *recentior. deciſ.* 108. *n.* 3. Quamvis
devolutio eſſet facta a Laico Patrono, qui tan-
tum habet quadrimeſtre; Garcias *de Benefic.*
part. 10. *cap.* 3. *num.* 9. Rota *deciſ. de Jurepa-*
tronatus in novis, & *in Sabinen. Benefic.* 11.
Maii 1584. *coram Cyptio*, & *in Salmantina*
Portionis 13. *Junii* 1586. *coram Ubaldo*. Metro- 89
politanus autem conferre non poteſt Jure de-
voluto, niſi omnes inferiores Collatores ultra
ſex menſes conferre neglexerint; *cap. Nulla* 2.
de conceſſion. Præbend. cap. Poſtulaſtis 15. *tit.*
eodem. Sed Papa lapſo primo ſemeſtri, ſtatim 90
poteſt providere; Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell.*
§. 3. *proœm. n.* 5. Barboſa *part.* 3. *de offic.* &
poteſt. Epiſc. alleg. 58. *n.* 12. Fagnan. *in cap.*
Nulla, *de conceſſion. Præbend. n.* 36. ubi dicit
quod Papæ negligentiam nemo ſupplet, cum
Superiorem non habeat; ſalvo tamen eo, quod
habetur *in cap. Statutum* 3. *de Præbend. in* 6.
Ubi ſtatuitur, quod ſi Papa Beneficia vacan- 91
tia in Curia non conferat infra menſem a die
vacationis, illi, ad quos collatio pertinebat,
poterunt illa conferre, ac ſi nulla unquam re-
ſervatio extitiſſet. In cæteris autem Benefi- 92
ciis, præter vacantia apud Sedem Apoſtoli-
cam, nullum eſt Papæ præfinitum tempus ad
conferendum. Sic *cum communi* Barboſa *lib.* 3.
Juris Eccleſiaſtici cap. 13. *num.* 34. Reiffenſtuel
lib. 3. *decret. tit.* 5. *a num.* 439. *ad* 447. ubi
multa ad rem.

In exemptis immediate Papæ ſubjectis de- 93
volutio fit immediate ad Papam, vel Lega-
tum de Latere; *cap. Sicut* 2. & *cap. Licet* 3.
de ſupplenda negligentia Prælatorum. In Bene- 94
ficiis, quorum collatio Jure proprio pertinet ad
Epiſcopum, eo negligente conferre intra tem-
pus debitum, poteſtas conferendi devolvitur ad
Capitulum Cathedralis; ac viciſſim, ſi colla-
tio Jure proprio ſpectet ad Capitulum, eo ne-
gligente conferre intra tempus debitum, dicta
poteſtas devolvitur ad Epiſcopum; *cap. Nul-*
la 2. *de conceſſion. Præbend.* præciſis his verbis:
Si autem Epiſcopus, ubi ad eum ſpectat confer-
re, diſtulerit, per Capitulum ordinetur; quod ſi
ad Capitulum pertinuerit, & infra præſcriptum
terminum hoc non fecerit, Epiſcopus ſecundum
Deum hoc cum Religioſorum virorum conſilio exe-
quatur. Et hoc ibi ſtatuitur ob magnam com-
munionem, quæ inter Epiſcopum, & Capitu-
lum tamquam caput, & membra ejuſdem cor-
poris myſtici intercedit, ut merito unius de-
fectus per alterum ſuppleatur. Si tamen am- 95
bo neglexerint, tunc poteſtas conferendi de-
volvitur ad Metropolitanum, ut ſubjungitur
cit. cap. Nulla, ibi: *Vel ſi omnes forte negle-*
xerint, Metropolitanus de ipſis ſecundum Deum
abſque illorum contradictione diſponat. Quod ſi 96
autem collatio Beneficii non pertineat ad Epi-
ſco-

Digitized by Google

ſcopum Jure proprio, ſed ex Jure ſpeciali, v. g. ex delegatione, privilegio, & devolutione ob negligentiam inferioris Collatoris, tunc Epiſcopo negligente, Jus conferendi, non ad Capitulum, ſed immediate ad Metropolitanum
97 devolvitur. Et ſi Epiſcopus ſit exemptus, tale Jus devolvitur immediate ad Papam; Quia quoad ſimilia Beneficia ceſſat dicta communio inter Epiſcopum, & Capitulum; Abbas Panormitan. *in dict. cap. Nulla* 2. *de conceſſion. Præbend. num.* 6. Rebuff. *tit. de devolutionibus num.* 21. Garcias *part.* 10. *de Beneficiis cap.* 3. *num.* 34. Barboſa *part.* 3. *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 126. *num.* 78. Felinus, & alii paſſim.

98 Devolutio ad immediate Superiorem fit etiam in Epiſcopatibus, Archiepiſcopatibus, & Abbatiis, ſeu Prælaturis Regularibus, ſi illi, ad quos ſpectat electio, negligunt eligere intra tres menſes; *cap. Ne pro defectu* 41. *de electione* præciſis his verbis: *Ne pro defectu Paſtoris gregem Dominicum lupus rapax invadat, aut in facultatibus ſuis Eccleſia viduata grave diſpendium patiatur, volentes in hoc etiam occurrere periculis animarum, & Eccleſiarum indemnitatibus providere, ſtatuimus, ut ultra tres menſes Cathedralis Eccleſia, vel Regularis Prælato non vacet, infra quos* (*juſto impedimento ceſſante*) *ſi electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi poteſtate careant ea vice, ac ipſa eligendi poteſtas ad eum, qui proxime præeſſe dignoſcitur, devolvatur*, & hic minus tempus devolutioni præſcribitur, ideſt dumtaxat trium menſium, quia mora in talibus eſt periculoſa, ibi: *Volentes in hoc occurrere periculis animarum, & Eccleſiarum indemnitatibus providere*. *Communis* cum Gloſſa *in cap. Quamquam* 18. *de electjon. in* 6. *Innocent. in cap. Nulla* 2. *de conceſſ. præbend. circa fin. verſ. & licet olim* Hoſtienſ. *ibid. n.* 3. *verſ. quarto* Fa-
99 gnan. *ibid. n.* 31. Notandum eſt tamen, quod pœna devolutionis locum ſolum habet, quando ii, ad quos ſpectat electio, ſeu collatio, diſtulerint eligere, vel conferre per negligen-
100 tiam; Secus autem ſi per impotentiam Juris, vel facti, etiam culpa contingentem; *cap. Quia diverſitatem* 5. *de conceſſion. Præbend.* De impedimento Juris exemplificat textus, ibi: *Tempus etiam quo ad Apoſtolicam Sedem acceſſit, & apud illam permanſit, vel receſſit ab illa, infra ſex menſes nullatenus computetur; Cum*, ut rationem reddens dicit hic textus, *Cum illa Lateranenſis Concilii Conſtitutio contra negligentes tantum fuerit promulgata*, ut patet in ipſo *cit. cap. Nulla* 2. *de conceſſion. Præbend.* ibi: *Si omnes forte neglexerint*. Juſte autem impedi- 101
tus non poteſt dici negligens, & ideo tempus ei non currit, ut ſtatuitur in hoc *cit. cap. Quia diverſitatem* 5. *de conceſſ. Præbend. & in cit. cap. Ne pro defectu* 41. *de electione*, ibi: *Juſto impedimento ceſſante, & l.* 1. §. *ult. C. de ann. except. & in l. In rebus, Cod. de Jure Dot.*

Juſto autem impedimento ceſſante, omnis 102
electio, ſeu collatio, quæ fit poſt elapſum tempus a Jure præſcriptum, eſt nulla, niſi de patientia, ſeu miſericordia toleretur; *cap. Licet* 3. *cap. Litteras* 4. *& cap. Dilecto Filio* 5. *de ſupplend. negligentia Prælator.* ac tradit Gloſſa *in cap. Nulla* 2. *de conceſſ. Præbend.* præciſis his verbis: *Niſi de patientia toleretur*, & in Summar. cit. cap. Litteras 4. *de ſupplend. neglig. Prælator.* expreſſe dicitur: *Si is, ad quem ſpectat Beneficii collatio, lapſo tempore Lateranenſis Concilii conferat, non valet collatio, niſi de miſericordia toleretur*. Et ratio eſt, quia poſt lapſum temporis a Jure præfixi Collatores ſunt privati poteſtate conferendi; & hæc ipſo Jure devoluta eſt ad Superiorem, adeoque ſi poſtea conferant, licet ſtatim prima die poſt elapſum præfixum tempus, collatio eſt invalida, ut cum communi docet Rebuff. *in praxi Benefic. tit. de devolutionibus n.* 27. quia, ut expreſſe dicitur *in cap. Quod autem* 4. *de Jurepatronatus: Pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui non poteſt de Jure donare*. Fuit autem oo- 103
tanter dictum: *Niſi de patientia, ſeu miſericordia toleretur*, quia ſi collatio Beneficii poſt lapſum præfixi temporis per inferiorem facta, toleretur per Superiorem, ad quem Jus conferendi devolutum eſt, tunc electus, & inſtitutus tutus eſt in conſcientia illud retinendo; *arg. cap. Litteras* 4. *de ſupplend. neglig. Prælat.* & tenent *ibi communiter Doctores, Cum*, ut expreſſe dicitur *cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend. Cum multa per patientiam tolerentur, quæ ſi deducta fuerint in Judicium, exigente Juſtitia non debeant tolerari*. Licet enim Superior non poſſit ratificare, ſeu convalidare dictam collationem Beneficii, utpote ipſo Jure nullam, & invalidam, ut *cap. Auditis* 29. *de electjon.* poteſt tamen illud conferre de novo, eo quod ad ipſum propter negligentiam inferioris Jus conferendi ſit devolutum, ut recte Abbas *in cit. cap. Litteras* 4. *de ſupplend. negligent. Prælator. num.* 2. & Ancharan. *ib. etiam num.* 2. Et quia nova hæc collatio videtur tacite fieri, dum Superior inſtitutum de patientia, ſeu miſericordia tolerat, ideo Gloſſa *in cit. cap. Litteras* rectiſſime dicit præciſis his verbis: *Quod ſola patientia dat hoc Jus talibus inſtitu-*

Digitized by Google

ſtitutis, *non ex illa inſtitutione ex tunc*, *ſed ex*
nunc ex tali patientia, utpote quæ vim novæ
104 collationis obtinet. Immo poteſt Superior ela-
pſo tempore, maxime in Beneficiis Patrona-
tis, gratiam facere Patronis, & tempus ad
præſentandum prorogare; *arg. cap. Sicut* 2. *de*
ſupplenda neglig. Prælat. Ex tunc ſibi liceat (*ap-*
pellatione remota) *in eiſdem* (Eccleſiis) *ordi-*
nare Rectores: ubi Doctores ponderando ly ver-
bum *Liceat*, notant, quod textus ponit cau-
ſam in voluntate illius, cui licet; Rota *part.*
105 17. *deciſ.* 13. *num.* 2. Dummodo tamen Supe-
rior non proroget tempus ultra ſex menſes;
arg. cap. Nulla, *de conceſſion. Præbend.* quia ut
recte cenſuit Rota *loc. cit. num.* 3. & 4. hoc
ſolum facere poteſt in præjudicium ſui ipſius,
non autem in præjudicium alterius Superioris.
106 In Parochialibus Eccleſiis de Jurepatrona-
tus tenetur Epiſcopus infra duos menſes inſti-
tuere illos, qui juxta formam Concilii Tri-
dentini ad eas promoti fuerunt, alioquin Pa-
troni poſſunt pro hujuſmodi inſtitutione obti-
nenda, habere recurſum ad Metropolitanum,
vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem
Apoſtolicam, prout ſtatuit S. Pius V. in Con-
ſtitutione, quæ incipit: *In conferendis Benefi-*
ciis, præciſis his verbis: *Data tamen in Paro-*
chialibus Juriſpatronatus optione ipſius Patronis,
ut ſi inſtitutio ad Ordinarios ſpectabit, *ipſis Or-*
dinariis illam facere negligentibus, & *ultra di-*
ctos duos menſes differentibus, *poſſint pro hujuſ-*
modi inſtitutione obtinenda, *habere recurſum ad*
Metropolitanum, *vel viciniorem Ordinariorum*,
107 *aut ad Sedem Apoſtolicam*. Eveniente tamen
vacatione alicujus Eccleſiæ Parochialis, poteſt
Epiſcopus ultra quatuor vel ſex menſes reſpe-
ctive a die vacationis apponere Edictum pro
Concurſu Parochialis, ut decrevit Sac. Cong.
108 Conc. *in Tiburt.* 28. *April.* 1629. Quod edi-
ctum non poteſt apponi cum majori termino
viginti dierum; quidquid enim ultra viginti
dies apponitur, nullum eſt propter decretum
irritans in cit. Conſtitut. S. Pii V. incip. *In*
conferendis, ibi: *Prohibentes etiam eiſdem Or-*
dinariis, *ne tempus decem dierum eiſdem Ordi-*
nariis, & *Patronis ab eodem Concilio Triden-*
tino ad nominandum idoneos Clericos coram de-
putatis Examinatoribus præfixum, *ultra alios de-*
cem dies prorogare audeant, *vel præſumant*; &
ſic etiam ex mente Sacræ Congregationis Con-
cilii ſæpiſſime fuiſſe reſponſum in Rota refert
Lotter. *De Re Benefic. lib.* 2. *quæſt.* 31. *n.* 41.
Barboſa *de Offic.* & *poteſtat. Epiſcop. part.* 3.
109 *alleg.* 60. *n.* 45. Terminus autem decem, vel
viginti dierum ad nominandum idoneos Cle-
ricos coram Deputatis Examinatoribus præfi-
xus non currit a die habitæ notitiæ vacatio-
nis Eccleſiæ, ſed poteſt ab Epiſcopo quando-
cumque aſſignari infra tempus electioni magis
idonei præſcriptum. Sic deciſum fuiſſe a Sacra
Congreg. Concil. refert Aldan. *in compend.*
Canon. reſolut. lib. 3. *titul.* 9. *num.* 21. Barboſa
in Trident. ſeſſ. 24. *cap.* 18. *n.* 57. Debet ta- 110
men Epiſcopus ſtatim, ac occurrerit alicujus
Parochialis Eccleſiæ vacatio, deputare, ſi opus
fuerit, pro ejus regimine aliquem idoneum
Vicarium, ſeu Œconomum, prout expreſ-
ſe ſtatuit Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18.
de reform. ibi: *Debeat Epiſcopus ſtatim habita*
notitia vacationis Eccleſiæ, *ſi opus fuerit*, *ido-*
neum in ea Vicarium cum congrua, *ejus arbi-*
trio, *fructuum portionis aſſignatione conſtituere*,
qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, *donec ei de*
Rectore provideatur. Ubi nota quod ly *Si opus*
fuerit additum fuit ad excludendum caſum,
quo in eadem Eccleſia adeſſent alii Miniſtri
Sacramentorum, qui interea Curam, quæ ad
defunctum ſpectabat, exercerent; ſic declara-
tum fuiſſe a Sacra Congregat. Concil. refert
Garcias *part.* 9. *de Beneficiis cap.* 2. *n.* 13.

Additiones ex aliena manu.

Late hic agit Auctor de Concurſu, tum de
devolutione. Multa ſane addenda eſſent, ea-
que magni momenti; ſed congruum duximus
alibi, & fortaſſis locis opportunioribus, utrum-
que argumentum illuſtrare.
Hic vero addendum eſt, quod forma colla- 111
tionis dupliciter concipi ſoleat; vel *motu pro-*
prio Collatoris, vel *ad petitionem Beneficiarii*
ſupplicantis. Ordinariorum collationes ſemper 112
ex inveterata Eccleſiæ diſciplina *motu proprio*
factæ ſunt, quum nullam faciant mentionem
de petitionibus præviis ad reprobandum am-
bitum ſacris Canonibus & Legibus odioſum;
Gagliard. *de Benefic. cap.* 10. *n.* 5.
Contra a Summo Pontifice conferri ſolent 113
ad petitionem Beneficiarii; & quidem vel *in*
forma gratioſa, vel *in forma dignum*, ſeu *in*
forma commiſſaria. Collatio *in forma gratioſa* 114
nihil amplius ad ſui perfectionem deſiderat,
adeoque jus plenum in Beneficium tribuit; &
fieri ſolet quoties impetrator cum atteſtatio-
nibus ut plurimum Ordinarii idoneum ſe oſten-
dit quoad mores, & doctrinam ad Beneficia
obtinenda. Collatio vero *in forma dignum*, 115
ſeu *in forma commiſſaria*, aliud in ſubſtantia
non eſt, quam mandatum Ordinario Loci,
vel alio Executori Apoſtolico, ut ſi dignum
at-

Digitized by Google

atqoe habilem repererit impetrantem, ei beneficium conferat, ipſumque in poſſeſſionem immittat, & tnnc fit, quum deeſt mox dicta probatio idoneitatis impetrantis; Idem Auctor *ubi ſupra a num. 7. ad plur. ſequent.*

116 Hinc ſeqoitur, quod ſola collatio in forma gratioſa cooſnmat præcedentem vacationem, ita ot ſi decedat Proviſus poſſeſſione nondum capta, vacet Beneficium per ejus obitnm, non aotem ut prius, ut ex text. in cap. *Si tibi abſenti, de Præbend. in 6.* reſpondit Rota *in Roſſanen. Canonicatus 23. Junii* 1741. §. 10. *cor. Illuſtriſs. Molino in Majoricen. Beneficii* 15. *Februar.* 1745. §. 5. *cor. clar. mem. Millino & in Palentina Canonicatus* 11. *Mart.* 1767. §. 4. *cor. R. P. D. Canilliac.*

117 Quando collatio facta dici debeat *in forma gratioſa*, & quando *in forma dignum*, ſeu *in forma commiſſaria*, facile eſt ex mox deductis dignoſcete; vide nihilominnus Amyden. *de ſtyl. datar. lib.* 1. *cap.* 5. *q.* 1. *num.* 6. Roſ. *de execut. Litterar. Apoſtolicar. part.* 1. *cap.* 2. *n.* 1. *in fin. & num.* 71. Calcagnin. *in prax. utr. Signat. poſt prim. part. obſerv. practic. legal. cap.* 4. *num.* 39. Rota *in Corduben. Præſtimonii* 21. *Januar.* 1724. §. *Neque, cor. clar. mem. Corio, & in Viterbien. Canonicatus ſuper Literis Apoſtolicis* 28. *Jun.* 1743. §. *Præterquam, coram Illuſtriſs. de Thunn.*

118 Solet præterea Summus Pontiſex largiri Bullas *novæ proviſionis* ad convalidandam, vel confirmandam priorem collationem vel a ſe ipſo, vel ab Ordinario ſactam, ut ſoppleantur deſectus, & tollantor nollitates anterioris collationis. Conſule de Bullis hiſce novæ proviſionis, earumque variis ſpeciebus, tum effectibus variis; Gagliard. *cit. tract. de Beneſic. d. cap.* 10. *a num.* 10. *ad plur. ſeqq.*

ARTICULUS IV.

Beneficia a quibus conferenda, vel non?

SUMMARIUM.

1 *Summis Pontificis plenaria poteſtas conferendi omnia Beneficia*, ad n. 9.
10 *Quæ Beneficia conferre poſſint Legati a Latere in ſua Provincia*, ad n. 18.
19 *Cardinales in Eccleſia ſui Tituli.*
20 *Nuncii Apoſtolici vigore ſuarum facultatum*, ad n. 29.
30 *Epiſcopi in propria Diœceſi*, ad o. 36.
37 *Capitulum Cathedralis*, ad n. 39.
40 *Capitulum, Sede Epiſcopali vacante*, ad num. 43.
44 *Vicarius Generalis*, ad n. 47.
48 *Nulla omnino Beneficia conferre poſſunt Laici*, ad n. 50.
51 *Quæ Beneficia conferre nequeant Legati a Latere*, ad n. 60.
61 *Epiſcopi*, ad n. 71.
72 *Capitulum, Sede Epiſcopali vacante*, ad oum. 76.
77 *Vicarius Generalis*, ad n. 79.
80 *Beneficia conferri non poſſunt a Schiſmaticis.*
81 *Neque ab Excommunicatis.*
82 *Neque a Suſpenſis*, ad n. 83.
84 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 104.

SUmmus Pontifex habet plenariam poteſta- 1
tem conferendi omnia Beneficia Eccleſiaſtica totius mundi; *cap. Licet* 2. *de Præbend. in* 6. *cap. Si Papa* 10. §. *ſi autem de privileg. in* 6. *Clement. unica* §. *final. Ut lite pendente*; Rota *part.* 4. *recent. tom.* 1. *dec.* 215. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 59. *n.* 8. *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 630. *n.* 23. *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 206. *n.* 1. *part.* 8. *dec.* 44. *num.* 21. Papa enim eſt Ordinarius Ordinariorum habens concorreotem poteſtatem cum omnibus Eccleſiæ Prælatis; *cap. Cuncta per mundum* 17. *cauſ.* 9. *q.* 3. *cap. Licet* 20. *de Foro compet.* Atque ab ipſo omois Beneficiorum diviſio, & collatio originem habet; *cap. Eccleſias ſingulas unic. cauſ.* 13. *quæſt.* 1. Et 2
primitos omnia Beneficia ſolos Papa conferebat: & licet poſtea dilatata Eccleſia, in partem ſollicitudinis vocaverit Epiſcopos, iiſqoe poteſtatem conferendi Beneficia ſuarom Diœceſium communicaverit, ſibi tamen reſervavit, ut ſemper penes ſe major, & ſuperior poteſtas remaneret; *cap. Dudum* 14. §. *Nos igitur, de Præbend. in* 6. ibi: *Et ſi memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus poteſtatem, penes Nos tamen nihilominus remanſit major.* Unde 3
indolta, & privilegia conferendi Beneficia numquam impediuot, quin Papa valeat cum Ordinario Collatore concurrere; Rot. *p.* 16. *recent. deciſ.* 200. *n.* 7. & 8. Ipſe enim omnia Beneficia ad Ordinariorum collationem pertinentia conferre poteſt, vel Jure præventionis, vel Jure Concurſus, vel Jure devolutionis, ut dictum fuit *ſupra art.* 3. *n.* 6. *vid.* ibi. Neqoe 4
Ordinarius tamquam inferior poteſt præjodicare Papæ, quin eum prævenire, & cum eo concurrere poſſit ſuper collatione Beneficiotum; Rota *part.* 17. *recent. dec.* 13. *num.* 5.
Im-

5 Immo Papa concurrendo cum aliis Collatori-
bus poteſt conferre Beneficia in omnibus men-
ſibus, ejuſque provifio in dubio ſemper eſt
præferenda, ubi non conſtet de anteriori pro-
viſione Ordinarii; Rota *part.* 2. *rec. dec.* 372.
6 *n.* 2. Ita ut Proviſio, ſeu collatio per Papam
facta uti amplioris prærogativæ præferenda ſit
in concurſu collationis factæ per inferiorem
eodem tempore; *cap. Si a Sede Apoſtolica* 31.
de Præbend. in 6. Rota *part.* 10. *rec. dec.* 25.
n. 18. *part.* 14. *dec.* 304. *n.* 1. *& part.* 18. *tom.*
7 1. *dec.* 18. *n.* 10. Taliter quod ſi non ſuſtinea-
tur Jure devoluto, valeat tamen ratione, &
Jure Concurſus; Rota *part.* 18. *tom.* 1. *dec.* 180.
8 *n.* 7. Immo facta in menſe reſervato cum de-
rogatione, vel ſuſpenſione indulti Ordinario
conceſſi in menſibus reſervatis, valet ſaltem
per modum præventionis; Rota *part.* 4. *tom.* 3.
9 *dec.* 520. *n.* 14. *&* 20. Quinimmo ratione ſuæ
ampliſſimæ poteſtatis valet etiam collatio ab
ipſo facta per modum præventionis abſque ul-
la derogatione; Rota *part.* 17. *dec.* 157. *n.* 16.
& cap. Dudum 14. *verſ. conſiderantes quoque*,
de Præbend. in 6.
10 Legatus a Latere poteſt conferre Beneficia,
quæ in ſua Provincia vacant tempore ſuæ Le-
gationis; *cap. Dilectus* 6. *de Offic. Legati*, *cap.*
Officii noſtri 1. *de Offic. Legati in* 6. *& cap.*
11 *Præſenti* 3. *eodem tit. in* 6. Etiam quæ perti-
nent ad præſentationem Patroni Eccleſiaſtici;
cap. Dilectus 6. *de Offic. Legati*, *cap. cum di-
lectus* 28. *de Jurepatronatus*, *cap. Si a Sede* 31.
12 *de Præbend. in* 6. Immo ſpectato Jure com-
muni Legatus a Latere concurrit cum quoli-
bet Ordinario ſuæ Provinciæ in collatione Be-
neficiorum, itaut inter ipſos ſimul, & Papam
locus ſit præventioni; *cap. Si a Sede* 31. *de
Præbend. in* 6. Rota *in una Aſſiſienſi Beneficii*
9. *Mart.* 1587. *coram Orano*, Gloſſa communi-
ter recepta *in cap. Officii noſtri* 1. *de Offic. Le-*
13 *gati in* 6. *verb. Ampliori*. Inſuper poteſt Le-
gatus a Latere reſervare ſuæ collationi Bene-
ficia vacatura, quæ cæteroquin poteſt confer-
re vacantia; *cap. Præſenti* 3. *de Offic. Legati*
14 *in* 6. §. 1. Cum hoc tamen, ut Legatione fi-
nita expirent reſervationes ejuſmodi, quan-
do ad talium Beneficiorum collationem non-
dum eſt proceſſum; ſimulque una pendente
reſervatione, Legatus aliam in eadem Eccle-
ſia, vel reſpectu ejuſdem Collatoris, aliqua-
tenus non faciat, ut expreſſe habetur prohi-
bitum *in cit. cap. Præſenti* 3. *de Offic. Legati
in* 6. præciſis his verbis: *Cæterum reſervatio-
nes hujuſmodi* (*per quas interdum Prælati*, *&
Eccleſiæ nimium onerantur*) *reſtringere cupientes*;
prohibemus, *ne poſtquam Legatus in aliqua Ca-
thedrali*, *vel Collegiata Eccleſia reſervationem
aliquam duxerit faciendam*, *aliam* (*illa pen-
dente*) *faciat aliquatenus in eadem*. *Nec etiam
poſtquam alibi reſervaverit aliquod Beneficium
ad collationem pertinens cujuſcumque*, *aliud quod
ad illius collationem pertineat* (*quamdiu reſerva-
tio pendet alterius*) *ſibi quoquomodo reſervet*.
Quinimmo poteſt etiam Legatus a Latere con- 15
ferre Beneficia ad Sedem Apoſtolicam devo-
luta, ſive ex negligentia, ſive ex delicto in-
feriorum; *cap. Venerabilis* 37. *de Præbend.* Gloſ-
ſa *in cap. Offic. noſtri* 1. *de Officio Legati in* 6.
verb. Ampliori, & cum multis Barboſa *lib.* 1.
Juris Eccleſiaſt. cap. 5. *n.* 32. Et a fortiori po- 16
teſt Legatus a Latere conferre Beneficia ad
Epiſcopum devoluta, dummodo præveniat;
Et dato quod idem Beneficium ſit collatum a 17
Legato, & ab Epiſcopo, & neſciatur, quæ
collatio prius facta fuerit, & neuter adhuc
poſſideat, erit præferendus is, cui Legatus
Beneficium contulit propter conferentis am-
pliorem prærogativam, textu expreſſo *in cap.
Si a Sede* 31. *de Præbend. in* 6. Et Beneficia 18
ſuæ Provinciæ poteſt Legatus conferre cuique,
etiam exiſtenti extra Provinciam, ex quo col-
latio eſt voluntariæ Juriſdictionis; Rota *part.* 4.
tom. 1. *recent. deciſ.* 69. *num.* 2. *& Annot. ad
deciſ.* 14. *n.* 3. *part.* 3. Cardinales Titulares de 19
Jure communi habent Jus conferendi Benefi-
cia in Eccleſia ſui Tituli; *cap. His quæ* 11.
de Majorit. & Obedient. Abbas ib. n. 1. Rota
part. 2. *recent. dec.* 432. *n.* 3.
Nuncius Apoſtolicus vigore ſuarum faculta- 20
tum poteſt conferre quæcumque Beneficia, etiam
reſervata, dummodo non excedant valorem Du-
catorum 24. Rota *part.* 14. *recent. deciſ.* 259.
num. 3. Sic etiam Nuncius Hiſpaniarum po- 21
teſt ſolum conferre Beneficia non excedentia
valorem Ducatorum 24. auri de Camera; Ro-
ta *p.* 3. *deciſ.* 548. *n.* 1. *p.* 12. *deciſ.* 75. *n.* 4.
part. 14. *deciſ.* 292. *n.* 1. *part.* 16. *deciſ.* 355.
n. 14. *part.* 17. *deciſ.* 90. *n.* 11. *& deciſ.* 298.
n. 17. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 78. *n.* 2. *& ſeq.
& deciſ.* 189. *n.* 10. Et in tali ſumma compu- 22
tantur etiam incerta, & diſtributiones quoti-
dianæ, exceptis Metropolitanis, Cathedrali-
bus, & Collegiatis; Rota *part.* 12. *deciſ.* 75.
num. 4. *part.* 14. *deciſ.* 292. *num.* 9. *part.* 17.
deciſ. 298. *num.* 17. Et propterea debet prius 23
ei conſtare Beneficia non excedere talem ſum-
mam, & debet ſe de ea informare ex teſti-
bus fide dignis, antequam provideat; Rota
part. 3. *deciſ.* 448. *num.* 1. *part.* 12. *deciſ.* 238.
num. 9. *part.* 16. *deciſ.* 296. *num.* 22. *deciſ.* 355.
num.

Digitized by Google

num. 14. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 232. *num.* 7.
24 Aliter nulliter providet, nec tribuit titulum
neque coloratum; Rota *p.* 3. *deciſ.* 548. *n.* 1.
part. 16. *deciſ.* 296. *num.* 22. *part.* 17. *deciſ.* 289.
25 *num.* 19. Et hoc deſumitur ex clauſulis, &
decreto irritante appoſitis ejus ſaculratibus;
26 Rota *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 189. Et ſufficit quod
Beneficium excedat ſummam prædictam in uno
Regali, vel Julio pro excludenda proviſione
Nuncii: Rota *part.* 16. *deciſ.* 296. *n.* 14. *part.*
17. *deciſ.* 298. *num.* 16. Et talis ſumma 24. Du-
catorum eſt intelligenda non deductis oneri-
bus, immo eis comprehenſis; Rota *part.* 16.
27 *deciſ.* 296. *num.* 19. De jure autem communi
Nuncii Apoſtolici, etiam cum poteſtate Le-
gati a Latere miſſi, non poſſunt conferre Be-
neficia in ſua Provincia, ſicuti poſſunt Legati
a Latere Cardinales, textu expreſſo *in cap.
Officii noſtri* 1. *de Officio Legati in* 6. ibi:
*Proinde præſenti decreto ſtatuimus, ut Eccleſiæ
Romanæ Legati quantumcumque plenam legatio-
nem obtineant, ſive a Nobis miſſi fuerint, ſive
ſuarum prætextu Eccleſiarum Legationis ſibi vin-
dicent dignitatem, ex ipſius Legationis munere
conferendi Beneficia nullam habeant poteſtatem,
niſi hoc alicui ſpecialiter duxerimus indulgendum.
Quod in Fratribus noſtris Legatione fungentibus
nolumus obſervari, quia ſicuti honoris prærogati-
va lætantur, ſic eos auctoritate fungi volumus*
28 *ampliori*. Unde quo ad hoc debent Nuncii
attendere facultates ſpecialiter ſibi conceſſas,
cum non Jure ordinario, ſed ſpeciali, & de-
legato Papæ vigore Indulti tantum Beneficia
conferre poſſint, ut de Nuntio Hiſpaniarum
cenſuit Rota *part.* 17. *recent. deciſ.* 298. *n.* 24.
29 Et proinde nequeunt concurrere cum Ordina-
rio; Petra *tom.* 5. *in Conſtit.* 1. *Nicol. V. n.* 40.
citans Rotam in Compoſtellana Beneficii 1704.
coram Cardinali Caprara.

30 Inter Ordinarios Beneficiorum Collatores
Summo Pontifice, ejuſque Legato inferiores,
primus eſt Epiſcopus, cujus nomine veniunt
Archiepiſcopi, Primates, Patriarchæ, aliique
Prælati exempti ſpeciale Territorium, & Ju-
riſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, vel
ad hoc ſpeciali privilegio gaudentes; *cap. Re-
genda* 4. *cauſ.* 10. *qu.* 1. *cap. Omnes Baſilicæ*
10. *& cap. Nullus omnino* 11. *cauſ.* 16. *qu.* 7.
cap. Accedens 14. *& cap. Poſtulaſtis* 15. *de con-
ceſſion. præbend. cap. In Eccleſiis* 1. *de Capellis
Monachor. cap. Cum ex injuncto* 12. *de Hæreti-
cis* §. *final. cap. Cum & plantare* 3. *de privi-*
31 *legiis*. Epiſcopus in propria Diœceſi confert
etiam Beneficia ibi fundata ab Epiſcopo alte-
rius Diœceſis; *cap. Si quis Epiſcoporum* 1. *cauſ.*
16. *qu.* 3. ibi: *Omnis Eccleſiæ ipſius gubernatio
ad eum (Epiſcopum) in cujus Civitatis terri-
torio Eccleſia ſurrexit, pertinebit*. Epiſcopo au- 32
tem ædificatori competit ſolum Juſpatronatus
reſpectu Eccleſiæ a ſe ædificatæ, nempe fa-
cultas præſentandi idoneum Clericum ad ipſam,
ſicut iſtud competit unicuique Patrono priva-
to; Abbas *in Cap. Cum Eccleſia Vulterana* 13.
de election. num. 8. Epiſcopus enim loci de Ju- 33
re communi habet fundatam intentionem, ac
Juris aſſiſtentiam ſuper collatione omnium Be-
neficiorum ſuæ Diœceſis, ut patet per allega-
ta Jura, & per Rotam *part.* 2. *deciſ.* 16. *n.* 1.
& deciſ. 608. *num.* 1. *part.* 6. *deciſ.* 43. *n.* 1.
part. 7. *deciſ.* 247. *num.* 1. *& ſeq. part.* 8. *deciſ.*
15. *num.* 1. *part.* 11. *deciſ.* 128. *num.* 3. *part.*
12. *deciſ.* 300. *num.* 33. *part.* 13. *deciſ.* 70. *n.* 5.
part. 18. *tom.* 2. *deciſ.* 476. *num.* 1. *p.* 19. *tom.*
1. *deciſ.* 60. *num.* 5. Epiſcopus poteſt cuilibet 34
facere collationem de Beneficio permutato,
quando ad eum ſpectat collatio ejuſdem Bene-
ficii; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 230. *num.* 15.
Poteſt conferre Beneficia vacantia menſibus re- 35
ſervatis de tempore vacantis Sedis Apoſtoli-
cæ; Sede enim Apoſtolica vacante, omnes
menſes ſunt Ordinariorum, niſi aliam reſer-
vationem habeant; *cap. Si Apoſtolica* 35. *de
Præbend. in* 6. Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 121.
num. 11. Epiſcopus poteſt conferre etiam Be- 36
neficia vacantia in Curia, ſi Papa ipſa non
conferat infra menſem a die vacationis, tex-
tu expreſſo *in cap. Statutum* 3. *de Præbend.
in* 6.

Capitulum Cathedralis Epiſcopo negligente 37
poteſt conferre Beneficia ad hujus collationem
ſpectantia; habetur expreſſe *in cap. Nulla* 2.
de conceſſion. Præbend. ibi: *Si autem Epiſcopus,
ubi ad eum ſpectat, conferre diſtulerit, per Ca-
pitulum ordinetur*. Quando collatio Beneficii 38
communiter pertinet ad Epiſcopum, & Capi-
tulum, mortuo Epiſcopo, vel effecto inhabi-
li, poteſt illud conferre Capitulum, *cap. Unic.
Ne Sede vacante in* 6. ibi; *Si ad Epiſcopum,
& Capitulum communiter pertineat collatio Præ-
bendarum, mortuo Epiſcopo, vel a Beneficiorum
collatione ſuſpenſo, poterit Capitulum vacantes
conferre Præbendas, etiamſi Epiſcopus intereſſe
habeat in collatione hujuſmodi, ut Prælatus*. 39
Et ſic etiam Capitulo effecto ad conferendum
inhabili, puta, vel quia eſt ſuſpenſum a col-
latione, vel quia ſingulariter omnes de Capi-
tulo ſunt excommunicati, tunc ſolus Epiſco-
pus poterit illud conferre; *ex cit. cap. Unic.
Ne ſede vacante in* 6. Et ratio eſt, quia Ca-
pitulum, & Epiſcopus cenſentur unum cor-
pus,

Digitized by Google

pus, quo ad ea, quæ eis conveniunt communiter facienda; *cap. Novit* 4. *de his, quæ ſunt a Prælatis*, ac proinde uno ipſorum effecto inhabili, ſuccedit alterum; nam Jura corporis myſtici, ſeu Univerſitatis conſervantur in uno; *leg. Sicut* §. *fin. ff. Quod cujuſque univerſitat.*
40 *nomin.* Capitulum, Sede Epiſcopali vacante, poteſt confirmare electiones ad Beneficia celebratas, vel eas juſta exigente cauſa infirmare; *cap. Cum olim* 14. *de Majoeitate & Obedient.*
41 Poteſt etiam, Sede vacante, præſentatos a Patronis ad Beneficia inſtituere; *cap. Etſi Capitulum* 1. *de Inſtitut. in* 6. ibi: *Et ſi Capitulum Sede vacante Beneficia, quæ ad collationem Epiſcopi pertinent, conferre non poſſit, præſentatos tamen a Patronis poteſt admitteec, ſi ſint idonei, & eos inſtituere in Beneficiis, ad quæ fuerint præſentati. Licet ad Epiſcopum (ſi ſupereſſet) admiſſio, vel inſtitutio hujuſmodi peeti-*
42 *neret.* Item poteſt Capitulum Sede vacante reſignationes Beneficiorum recipere, quando fiunt non ex cauſa libera, ſed neceſſaria v. g. reſignationes ex juſta cauſa permutationis factas, vi cujus Beneficia reſignata neceſſario ſunt conferenda Clericis reſignantibus poſt admiſſam ipſorum reſignationem; *Clement. unica de rerum permutat.* Jura enim vacante Sede indulgent Capitulo Epiſcopalem Juriſdictionem cauſa neceſſitatis, ne ex defectu Superioris periculum animaram generetur, ut recte notat Gloſſa *in cap. His, quæ* 11. *de Majorit. &*
43 *Obedient. veeb. pro bono pacis.* Et ſic etiam recipere poteſt Capitulum Sede vacante, atque auctorizare reſignationes Beneficiorum, quando horum collatio ſpectat ad ſolum Capitulum, vel ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul; tunc enim nihil obſtat, quin talium Beneficiorum reſignationem quaſi Jure quodam accreſcendi recipere poſſit, cum Jus ea conferendi Sede vacante pertineat ad ipſum Capitulum; *cap. unic. Ne Sede vacante in* 6. ſic Gloſſa *in Clement. unic. de reeum permutat. verb. conferatue*; & cum multis Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 19. *n.* 8.

44 Vicarius Generalis, ſeu Officialis Epiſcopi per commiſſionem officii ſibi generalirer factam poteſt præſentatos a Parronis inſtituere in Beneficiis; *cap. Ex frequentibus* 3. *de Inſtitutionibus*, ibi: *Ex frequentibus querelis didicimus in partibus veſtris conſuetudinem pravam a multis retro temporibus invaluiſſe, quod Clerici Eccleſiaſtica Beneficia ſine conſenſu Epiſcopi Diœceſani, vel Officialium ſuorum, (qui hoc de Jure poſſunt) eecipiunt &c.* & Gloſſa ibi, *verb. Officialium*; & ſummatium, in quo ſic præciſe dicitur: *Inſtitutio Beneficiorum ſpectat ad Epiſcopos, vel eorum Officiales.* In generali ta- 45
men Vicariatus commiſſione non venit poteſtas conferendi Beneficia, niſi ipſi Vicario Generali Beneficiorum collatio ſit ſpecialiter commiſſa, textu expreſſo *in cap. Cum in generali conceſſione* 3. *de Officio Vicarii in* 6. ibi: *Cum in geneeali conceſſione nequaquam illa veniant, quæ non eſſet quis veriſimiliter in ſpecie conceſſueus, nec regulariter donare valeat is, cui bonorum adminiſtratio etiam libera eſt conceſſa; Officialis, aut Vicaeius generalis Epiſcopi Beneficia conferre non poſſunt.* Data autem Vicario Ge- 46
nerali ſpeciali facultate conferendi Beneficia, poterit Vicarius Generalis conferre etiam ea Beneficia, quæ Jure devoluto ad Epiſcopum pertinent ob negligentiam, vel delictum inferiorum, quorum erat Jus conferendi, niſi Beneficia ſint devoluta ad Epiſcopum, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatum, puta ob negligentiam Regularium; *Clement.* 1. *de ſupplend. negligent. Prælat.* ſic Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Beneficia* §. 3. & cum aliis Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 14. *num.* 62. Vicarius Generalis, cui data eſt 47
facultas conferendi Beneficia, poteſt conferre etiam Curata. Sic cum multis a ſe citatis Fagnan. *in cap. Mandato* 46. *de Simonia*, & Rota *deciſ.* 7. *de Offic. Vicar. alias* 437. *in antiq. & deciſ.* 2. *eodem tit. in antiquior.*

Beneficia conferre non poſſunt Laici; *cap.* 48
Si quis deinceps 12. *cap. Nullus Laicorum* 18. *cap. pee Laicos* 20. *cap. Laicis* 24. *cap. Laici* 37. *cauſ.* 16. *q.* 7. quia collatio Beneficii Eccleſiaſtici eſt juris ſpiritualis, quod Laici poſſidere nec præſcribere poſſunt; *cap. Cauſſam* 7. *de Peæſcriptionibus.* Et licet ex ſpeciali pri- 49
vilegio Imperatori, Regibus, aliiſque Laicis Principibus hæc poteſtas conceſſa reperiatur, cujus veſtigium habetur *in cap. Dilectus* 34. *de Præbendis*, & expreſſe in ſpecialibus Concor- 50
datis Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Poloniæ, Portugalliæ, Sabaudiæ, aliorumque Regnorum, & Principatuum; tamen quando Imperator, ſive aliquis Rex, vel alius Princeps Laicus confert aliquod Beneficium in vim privilegii Apoſtolici, tunc non dicitur ipſe Imperator, ſive Rex, aut Princeps Laicus conferre, ſed confert ipſe Papa mediante miniſterio talis Perſonæ, & ideo collatio non reputatur Imperialis, Regalis, aur alterius Principis, ſed mere, & abſolute Apoſtolica ad *l. Et ſi Prætor, ff. de Offic. ejus, cui eſt mandat. Juriſdict. l. ſolet, ff. de Juriſdict. omn. Jud.* Rota *deciſ.* 15. *n.* 2. *verſ. Quia Impeeator, ff. de Peæbend.*

in antiquis, & *in Annotat. ad deciſ.* 15. *par.* 3. *recentior. n.* 16. & 17.

51 Legati a Latere varia Beneficia conferre non poſſunt. Primo, non poſſunt conferre Eccleſias Cathedrales, vel Regulares, aut Collegiatas ſcilicet Epiſcopatus, Abbatias, Prioratus, & his ſimilia, & dignitates poſt Epiſcopatum majores in Eccleſiis Cathedralibus, quæ ſunt electivæ, textu expreſſo *in cap. Deliberatione* 4. *de Officio Legati in* 6. & Gloſſa ibid. verb. Eccleſias.

52 Secundo, Legati a Latere conferre non poſſunt Beneficia per Papam ſuæ collationi ſpiritualiter, vel generaliter reſervata; Gloſſa *final. in cap. Offic. noſtri* 1. *de Offic. Legati in* 6. Garcias *benefic. part.* 5. *c.* 3. *num.* 53. poſt Rotam *in Regienſi Canonicatus* 17. *Novemb.* 1595. & cum plurimis Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. c.* 5. *num.* 42. In reſervatis enim ſummo Pontifici Legati non poſſunt ſe intromittere abſque ejus ſpeciali mandato; *cap. Quod tranſ-*
53 *lationem* 4. *de Offic. Legati*. Immo licet Legati haberent ſpecialem facultatem conferendi Beneficia reſervata, non idcirco poſſent conferre Beneficia vacantia in Curia, niſi hoc ipſum ſpecialiter, & expreſſe eidem fuerit conceſſum; *cap. Licet* 1. *de Præbend. in* 6. ubi ſic expreſſe ſtatuitur: *Eadem auctoritate ſtatuimus, ut Eccleſias, Dignitates, Perſonatus, & Beneficia, quæ apud ſedem ipſam deinceps vacare contigerit, aliquis præter Romanum Pontificem, quacumque ſuper hoc ſit auctoritate munitus, ſive Jure ordinariæ poteſtatis, ipſorum electio, proviſio ſeu collatio ad eum pertineat, ſive Litteras ſuper aliquorum proviſiones generales, vel etiam ſpeciales ſub quacumque forma verborum receperit* (*niſi ei ſit ſuper conferendis eidem in Curia Romana vacantibus ſpecialis, & expreſſa ab ipſo Pontifice ſummo auctoritas attributa*) *conferre alicui, ſeu aliquibus non præſumat*.

54 Tertio, Legati a Latere non poſſunt conferre Beneficia, quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant Jure ſpeciali, ſeu delegato; Barboſa *loc. cit. n.* 47. & Eraſmus a Chochier *de Juriſdictione Ordin. in Exempt. part.* 2. *num.* 22. per *caput ſtuduiſti* 2. *de Offic. Legati*, ubi ſic præciſe habetur: *Reſpondemus quod cum mandatum ſpeciale deroget generali, Legatus commiſſionem alii factam ſpecialiter impedire non poteſt*. Et in ejus ſummario ſic: *De cauſa ſpecialiter delegata a Papa Legatus ſe intromittere non poteſt*.

55 Quarto, non poſſunt conferre Beneficia Juriſpatronatus Laicalis; *arg. cap. Dilectus* 6. *de Officio Legati*, & *cap. cum Dilectus* 28. *de Jurepatronatus*, & ibi Abbas *num.* 2. Barb. *n.* 1. & Gloſſa *verb. Præſentare*, & alia Gloſſa *in Clementina per Litteras, de Præbend. verb. Apoſtolicis*, & DD. communiter; idque etiam procedit in Beneficiis Juriſpatronatus mixti, quia etiam ipſa Legati conferre non poſſunt. Et 56
hoc fit, ne Patroni ex ſuis bonis patrimonialibus fundantes, aut dotantes Eccleſiam, facile priventur Jure ſuo; ſicque tum ipſi, tum alii retrahantur a fundatione, & dotatione aliarum Eccleſiarum; Cardinal. Tuſchus *litt. L. concluſ.* 172. *num.* 10. Garcias *loc. cit. n.* 67. & cum plurimis Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſiaſt. cap.* 5. *num.* 45. Immo neque expedit, 57
ut Papa ipſe libere diſponat de Beneficiis Juriſpatronatus Laicorum, ne Laici a fundationibus retrahantur, ſecundum Hoſtienſ. *in cap. Quoniam* 3. *de Jurepatronatus n.* 5. Joan. Andr. *num.* 2. & Fagnan. *ibid. num.* 10. Unde fit, ut quamvis Papa, ſi velit, poſſit libere conferre Beneficia Juriſpatronatus Laicorum, etiam invitis patronis, ut notatur in *cap. cum Dilectus* 28. *de Jurepatronat.* & Gloſſa *verb. præſentare*, & *in cap. Dilectus* 6. *de Offic. Legati*, & Gloſſa *verb. conceſſione*, quæ dicit hanc poteſtatem ſoli Principi competere, non autem Legato, non tamen cenſeatur velle Patronatui Laicorum derogare, niſi hoc exprimat, ſecundum Gloſſam *in Clementina* 2. *de præbend. verb. Apoſtolicis*; Felin. *in tract. Quando litt. Apoſtol. præjud. patron. in princip.* Fagnan. *loc. cit. num.* 11. Immo Hoſtienſ. *in d. cap. Dilectus* 58
de Offic. Legati ſub num. 5. teſtatur ſe vidiſſe Litteras per Papam ſcriptas Prælatis Angliæ continentes hanc ſuam proteſtationem, quod quando ſcribit pro aliquo Beneficiando, non eſt intentionis ſuæ, ut conferatur ei Eccleſia aliqua, in qua Laicus obtineat Juſpatronatus.

Quinto, Legati non poſſunt conferre Bene- 59
ficia litigioſa; generaliter enim lite pendente nihil eſt innovandum, ne inde colligitanti quoquomodo præjudicium generetur; *cap. Diſpendiis* 1. & *cap. Si hi contra quos* 2. *ut lite pendente in* 6.

Sexto, non poſſunt Legati admittere reſi- 60
gnationem Beneficii ad favorem certæ perſonæ; Rota *part.* 4. *tom.* 2. *recent. deciſ.* 508. *n.* 2. Reſignatio enim ad favorem certæ perſonæ, non poteſt fieri aliter, quam in manibus Papæ; Rota *part.* 11. *deciſ.* 177. *num.* 16. *cap. Plerique* 5. *cauſ.* 8. *quæſt.* 1. & S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Quanta Eccleſiæ*.

Epiſcopi conferre non poſſunt, Primo, Be- 61
neficia Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, quæ ſpectato Jure communi ſunt electiva, ſicque non per collationem, aut aliam pre-

Digitized by Google

proviſionem Epiſcoporum, ſed dumtaxat per canonicam electionem obtineri poſſunt; *ut cap.*
62 *Nullus* 1. & *cap. Quia propter* 42. *de elect.* Idem dicendum eſt de Abbatiis juxta *cap. Ne pro defectu* 31. *de electione.* & *cap. Congregato* 2. *cauſ.* 16. *quæſt.* 7.

63 Secundo, non poſſunt conferre Beneficia Juriſpatronatus ſine conſenſu Patroni; *cap. Ex inſinuatione* 14. *de Jurepatronatus*, *cap. Nobis* 25. *eodem tit.* & *cap. decernimus* 32. *cauſ.* 16. *quæſt.* 7. ubi ſic præciſe habetur: *Quod ſi ſpretis eiſdem Fundatoribus, Rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam noverit eſſe, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco, quos iidem ipſi Fundatores condignos elegerint, ordinari.*

64 Tertio, durante lite inter Epiſcopos, & Patronos, non poſſunt Epiſcopi conferre Beneficium, ſed debent inſtituere Œconomum, ut legitur, & notatur *in cap. Cum vos* 4. *de Offic. Ordinar.* & tenet Hoſtienſ. *in cap. Quoniam* 3. *de Jurepatronatus num.* 7. Abbas *ibid. num.* 7. Fagnan. *ibid. n.* 18. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 72. *n.* 141. cum Rota *deciſ.* 411. *n.* 3. *part.* 1. *diverſ.*

65 Quarto, non poſſunt Epiſcopi conferre Beneficia lite pendente inter Patronum, & Præſentatum, vel inter ipſos Præſentatos *cap. Si hi contra quos*, 2. *ut lite pendente in* 6. Rota *part.* 3. *deciſ.* 162. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 469. *num.* 21. Textus in *cap. Quoniam* 3. *de Jurepatronatus* concedens Ordinario Jus conferendi Beneficia tempore litis, loquitur tantum de caſu, quo lis eſt inter ipſos Patronos, adeoque tamquam exorbitans, & odioſus non eſt extendendus ad litem inter ipſos Præſentatos, vel inter Patronum, & Præſentatum, ut tenuit Rota apud Farin. *deciſ.* 186. *num.* 7. *in collect. noviſſim.* Barboſa *loc. cit.* Fagnan. *cit. n.* 19. Abbas *loc. cit. n.* 7.

66 Quinto, non poſſunt Epiſcopi Beneficium conferre collitiganti, etſi alter dimiſerit, cum adhuc lis non dicatur terminata; Rota *in Hiſpalenſi Beneficii de Zeres* 20. *Februar.* 1604. *coram Litta*, & *part.* 13. *recentior. deciſ.* 170. *n.* 8.

67 Sexto, non poſſunt Epiſcopi conferre Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis; Rota *part.* 8. *recentior. dec.* 252. *n.* 17.

68 Septimo, non poſſunt Epiſcopi Beneficia conferre, quando collatio Beneficiorum eſt devoluta per lapſum ſex menſium, quia tunc amplius non poſſunt ipſi conferre, etiamſi a Papa Beneficia nondum ſint collata; Rota *part.* 3. *recentior. deciſ.* 309. *num.* 4.

69 Octavo, non poſſunt Epiſcopi Beneficia conferre, quæ ſunt reſervata Sedi Apoſtolicæ; & ſi conferant, collatio eſt nulla; Rota *part.* 7. *recentior. deciſ.* 236. *n.* 13.

Nono, Epiſcopi non poſſunt ſoli conferre 70
Beneficia, quæ ſunt ſimultaneæ collationis cum Capitulo; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 366. *n.* 2. Adeoque ſi Epiſcopi tantum provideant, proviſio erit nulla; Rota *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 585. *n.* 41. *part.* 11. *deciſ.* 74. *n.* 2.

Decimo, Epiſcopi non poſſunt admittere 71
reſignationem Beneficii ad favorem certæ perſonæ; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 190. *num.* 4. Talis enim reſignatio non poteſt fieri, niſi in manibus Papæ; Rota *part.* 11. *deciſ.* 177. *num.* 16. *cap. Plerique* 5. *cauſ.* 8. S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Quanta Eccleſiæ*, ubi facta in manibus alterius quam Papæ annullantur; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 120. *num.* 2. * Cum Beneficium reſignatum fuerit in manu Epiſcopi, vel Collatoris, non poſſunt iſti providere de eiſdem Beneficiis conſanguineos, affines, vel familiares ſuos, ut ex cit. Bulla S. Pii V. Quin neque affines, conſanguinei, & familiares reſignantis admitti debent, etiam cum Beneficium conferendum eſt in Concurſu; primo, quia citata Bulla S. Pii V. quæ legit *admittentium conſanguineis*, mendoſe excuſa eſt, cum legendum fuerit *dimittentium conſanguineis*, ut monet Fagnanus *in cap. Non ſine*, *de Arbitris*. Secundo, quia Sacra Congregatio diſpoſuit, ut in eo caſu neque familiares Epiſcopi, neque conſanguinei reſignantis admitterentur. Hæc ex Benedicto XIV. *Inſtitut. Eccleſ.* 91. §. 9. & 11. Et *de Synodo diœceſana lib.* 13. *cap.* 24. §. 2. *nov. edit.* Bene tamen omnes iſti admitti ad Beneficium poſſunt, quando illud cedidit in manus Epiſcopi per obitum prioris Beneficiati; neque enim tantum mali timeri poteſt ex obitu Beneficiati, quantum ſubeſſe poteſt cum dandum eſt ex reſignatione prioris Beneficiati; Ita *de Synodo diœceſ. ibid.* §. 6. *ex decr. S. Congreg.* *

Capitulum Sede vacante Epiſcopali: Primo, 72
non poteſt conferre Beneficia libera, quorum collatio ad ſolum Epiſcopum pertinet, textu expreſſo *in cap. Illa* 2. *Ne Sede vacante*, ubi declaratur irrita collatio Beneficii facta per Capitulum Sede Epiſcopali vacante, hac addita ratione ibi: *Cum nuſquam inveniatur cautum in jure quod Capitulum, vacante Sede, fungatur vice Epiſcopi in collationibus Præbendarum*, & *cap. Et ſi Capitulum* 1. *de Inſtitutionib. in* 6. præciſis his verbis: *Etſi Capitulum Sede vacante Beneficia, quæ ad collationem Epiſcopi pertinent, conferre non poſſit.*

Ee 2 Se-

73 Secundo, Capitulum Sede vacante non poteſt præſentare ad Beneficia, quando Jus præſentandi pertinet ad ſolum Epiſcopum, dum vivit; Gloſſa *in Clement. unic. verſ. Conferantur, de rerum permut.* Joan. Andreas *in cap. unic. num. 2. de Majorit. & Obedient. in 6.* Rebuffus *in praxi benefic. tit. de devolutionib. num.* 70. Garcias *part. 5. de beneficiis cap. 7. num.* 52.

74 Tertio, Capitulum Sede vacante non poteſt libere, ac ſimpliciter loquendo, & in gratiam, ſeu favorem reſignantis recipere reſignationem beneficiorum ſpectantium ad collationem ſolius Epiſcopi; Gloſſa *in Clement. unic. verb. conferantur, de rerum permut.* Flamin. Pariſius *lib. 7. de reſignat. Beneficiorum quæſt. 29. num. 37. & 38.* cum Rota *deciſ. 6. num. 2. de rerum permut. in novis*; & alia Rota *in una Illerden. die 6. Novembr.* 1545. Pirhing. *de Majorit. & Obedient.*
75 *num.* 57. Reſignationes enim Beneficiorum ad collationem ſolius Epiſcopi ſpectantium recipere, nullibi reperitur in Jure conceſſum Capitulo Sede vacante, adeoque ſubintrat regula negativa, quæ habetur *cap. Illa 2. Ne Se-*
76 *de vacante*. Immo hoc ipſum videtur Capitulo expreſſe denegatum; *cap. Si ad Epiſcopum unic. Ne Sede vacante in 6. §. Cum vero*, ubi ſic præciſe ſtatuitur; *Cum vero ad ſolum Epiſcopum Præbendarum ſpectat collatio . . . . Defuncto Epiſcopo . . . Capitulum ſe non poteſt intromittere de eiſdem*. Capitulum vero de eiſdem ſe intromitteret, ſi talium Præbendarum, ſeu Beneficiorum reciperet reſignationem, adeoque, ut ſalvetur diſpoſitio textus, dicendum eſt Capitulum non poſſe Sede vacante reſignationem talium Beneficiorum recipere.

77 Vicarius Generalis Epiſcopi vigore ſui Officii ſibi generaliter conceſſi: Primo, non poteſt conferre Beneficia, quorum collatio pertinet ad Epiſcopum, niſi eorum collatio fuerit ipſi ſpecialiter, & expreſſe conceſſa; *cap. Cum in generali conceſſione 3. de Offic. Vicarii in 6.* præciſis his verbis: *Cum in generali conceſſione nequaquam illa veniant, quæ non eſſet quis veriſimiliter in ſpecie conceſſurus, nec regulariter donare valeat is, cui bonorum adminiſtratio etiam libera eſt conceſſa; Officialis, aut Vicarius Generalis Epiſcopi Beneficia conferre non poſſunt.*

78 Secundo, Vicarius Generalis ſine ſpeciali mandato, ſeu commiſſione Epiſcopi ſaltem in Litteris Vicariatus expreſſa, non poteſt recipere reſignationes Beneficiorum; Garcias *part. 11. de Beneficiis c. 3. num. 255.* Flamin. Pariſius *7. de reſignat. beneficior. q. 24. num. 1. & ſeq.* Rebuffus *in praxi beneficior. forma Vicariatus Archiepiſcop. num.* 104. Aloyſius Riccius *part. 2. Prax. Eccleſiaſt. Fori reſolut.* 471. *n.* 1. cum Rota *deciſ. 13. de renunciat. in antiq.* & alii paſſim. Et hoc colligitur *ex cap. Dudum 14. §. 1. de Præbend. in 6.* ubi poteſtas recipiendi reſignationes Beneficiorum, & iſta conferendi æquiparantur; Cum autem *ex cit. cap.* 79
Cum in generali conceſſione 3. de Officio Vicar. in 6. Vicarius Generalis Epiſcopi nequeat Beneficia conferre, niſi horum collatio ſibi ſpecialiter & expreſſe commiſſa fuerit, ſequitur, quod neque poſſit ſine ſpeciali, & expreſſa commiſſione Epiſcopi Beneficiorum reſignationem recipere; Immo Pignatell. *tom. 9. conſultat. 77. num. 33.* dicit, quod *Vicarius Epiſcopi habens facultatem conferendi Beneficia non poteſt recipere reſignationes.*

Beneficia conferri non poſſunt a Schiſmati- 80
cis, & collationes Beneficiorum a Schiſmaticis factæ ſunt ipſo Jure nullæ; *cap. Quod a prædeceſſore 1. de Schiſmaticis*, ibi: *Adjicientes, ut qui Dignitates Eccleſiaſticas, ſeu Beneficia per dictos Schiſmaticos acceperunt, careant impetratis*. Sic etiam Beneficia conferri non 81
poſſunt ab Excommunicatis non toleratis, & ab iſtis factæ collationes ſunt ipſo Jure nullæ; *cap. Si ad Epiſcopum unic. Ne Sede vacante in 6.* ubi id notant Gloſſa *verb. Majoris*, Geminian. & Ancharan. *num.* 2. Franc. itidem *num.* 2. ubi rationem reddit, quia parificatur Prælatus naturaliter mortuus, & excommunicatus; & de excommunicato non tolerato, qualis eſt notorius, aut etiam publicus, declarant Imol. *in cap. Veritatis num. 10. de dot. & contum.* Abbas *in cap. Si vero n. 9. de ſententia excommunic.* & Rota *part. 1. recent. deciſ. 534. n. 3.* Præſentatio tamen ad Benefi- ☞
cium facta a Patrono laico excommunicato valida eſt; eam nihilominus non tenetur Epiſcopus, immo nec poteſt admittere cum ſit illicita; Villalobus *in ſumm. tom. 1. tr. 17. diffic. 12. num. 3.* & alii cum Diana *Part. 5. tract. 9. reſol.* 105. Sic nec etiam conferri poſſunt Be- 82
neficia a ſuſpenſis; *cap. Si ad Epiſcopum unic. Ne Sede vacante in 6.* & Gloſſa ibi *verb. Majoris*, his verbis: *Suſpenſi autem, vel majori excommunicatione ligati non eligunt*; Rota *in una Aſſiſtenſi Canonicatus 25. Januarii* 1599.
Etiamſi ſuſpenſi eſſent occulti, quia ſuſpen- 83
ſus etiam occultus cenſetur prohibitus ab exercitio Juriſdictionis; Rota *part. 1. recent. deciſ. 534. num. 5.* & conſequenter collationis Beneficiorum, quæ eſt Juriſdictionis; *cap. Noſti 9. & cap. Tranſmiſſum 15. de electione.*

Ad-

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

84 Extincto ſchiſmate laicalium Inveſtitura-
rum, quod quatuor ſæcula ante Alexandrum
III. Eccleſiam vexavit, compertum eſt ab Ec-
cleſiaſticis Prælatis, Beneficia Eccleſiaſtica pri-
vative conferri poſſe triplici jure, *plenario* ſci-
licet, *delegato*, & *ordinario*.

85 *Plenario* jure Summus Pontifex omnia pror-
ſus Beneficia conferre poteſt; *cap. 2. de Præ-
bend. in 6.* & quidem ſecluſis etiam reſerva-
86 tionibus, quum concurrere queat cum quoli-
bet Ordinario collatore, eumque prævenire in-
tra ſex menſes a Concilio Lateranenſi ſub Ale-
xandro III. conceſſos Ordinariis ad conferen-
dum; *cap. 2. de conceſſ. Præbend.*

87 Ipſa *Synodus* Baſileenſis abrogando expecta-
tivas ad futura Beneficia, jus præventionis no-
minatim Papæ reſervavit; Tridentinum Con-
88 cilium pariter *ſeſſ. 24. cap. 9. de reform.* Expe-
ctativas omnino abrogari decrevit; at decla-
ravit in omnibus ſuis decretis ſalvam ſemper
haberi ſupremam auctoritatem Sedis Apoſtoli-
cæ: *ſeſſ. 7. de reform. in princip.*

89 Ad dignoſcendum autem, an Papa contu-
lerit nec ne Beneficium non reſervatum jure
præventionis, hæc traditur Regula. Si expreſ-
ſus in ſupplicatione fuit menſis, quo Benefi-
cium vacavit, & tametſi is reſervatus non
fuerit, Papa contulit, dicendum eſt, Papam
contuliſſe jure præventionis. Secus e contra;
Gonzal. *in comment. ad Regul. 8. hodie 9. Can-
cellar.* §. 5. *proœm. num.* 70. Cardin. Petra *in
comment. ad Conſtit. Apoſtol. Conſtit.* 1. *Nico-
lai V. num.* 38. *& ſequent.* Corrad. *in Prax.
Benefic. lib. 5. cap. 1. num.* 62. Rota *in nuper-
rim. deciſ.* 34. *num.* 7. *& deciſ.* 74. *n.* 1. *tom.* 1.
cor. Molin. deciſ. 922. *num.* 3. *&* 7. *cor. Criſp.
deciſ.* 24. *n.* 7.

90 Et quod hic notandum eſt, Papa retinet
poteſtatem conferendi Beneficia jure præven-
tionis in Locis etiam, in quibus viget Con-
cordata, ut præter allegatos firmant Nicolarts
ad Concordata German. num. 1. *dub.* 2. §. 3.
Branden. *ad ead. Concordata quæſt.* 6. *num.* 5.
& notab. 1. *n.* 2. Chokier *ad Regul.* 8. *Can-
cellar.* §. 3. *num.* 173. Rota *in recent. deciſ.* 2.
per tot. part. 3. ibique Rubeus *in adnot. n.* 28.

91 In concurſu collationis Papæ factæ jure præ-
ventionis, & collationis Ordinarii, prior in
tempore præferendus. Quod ſi eadem die di-
92 ctæ collationes contigerint, tenet Gagliard.
de Benefic. cap. 6. *num.* 3. quod neglecta tam-
quam frivola anterioritate horarum præferri
primo debeat poſſeſſor, deinde ſi nullus in poſ-
ſeſſione ſit, proviſus Apoſtolicus. Notat ve-
ro Rigant. *in Commentar. ad Regul.* 17. *Can-
cell. num.* 50. quod ſi proviſo ab Ordinario 93
antecedenter jus ſit quæſitum in Beneficium,
ei debetur prælatio ſupra Proviſum a Papa eo-
demmet die; Vide exemplum apud eumdem
Auctorem. Notat quoque Rigant. *ubi ſupra* 94
ſequenti numero, quod literæ Proviſionis de Be-
neficiis, quas explent Ordinarii, etiam ab ipſis
ſubſcriptæ, non attenduntur ob antidatæ ſu-
ſpicionem in concurſu Proviſionum Apoſtoli-
carum, niſi ſint in forma publica inſtrumen-
ti, Teſtibus, & juris ſolemnitatibus munitæ.
Præſertim ſi concurrat veriſimilis aliqua cau- 95
ſa, propter quam Ordinarius induci valuerit
ad ſimulandam præventivam collationem. Cæ- 96
terum ſi concurrant circumſtantiæ excludentes
antidatæ ſuſpicionem, attenduntur, ut firma-
vit Rota *cor. Criſp. deciſ.* 205. *fer. per tot.* &
quidem recedendo a *deciſ.* 24. 98. *&* 122.

Indultario jure conferunt Cardinales, & ut 97
placet Gagliard. *de Benefic. cap.* 7. *num.* 5. Le-
gati, ac Nuncii. At ſuo loco agendum de
hoc indultario jure. Illud vero hic non omit- 98
tendum, quod S. Sedes indultum hoc conce-
dere etiam conſuevit Regibus; Vide de hoc
indulto conceſſo a S. Sede Regi utriuſque Si-
ciliæ; Gagliard. *d. tractat. cap.* 6. *n.* 6. & Au-
ctores ab eo allegatos.

Jure demum *Ordinario* conferunt Epiſcopi 99
Beneficia omnia ſuarum Diœceſium; *Can. om-
nes Baſilicæ* 10. *cauſ.* 18. *quæſt.* 7. cui conſo-
nant *Can. obitum diſt.* 61. *Can. decretum cum
ſequent.* 10. *q.* 1. & *cap. Ex frequent.* 3. *de in-
ſtit.* Idque procedit etiam quoad ea Beneficia, 100
quæ exiſtunt in diſtrictu Prælati inferioris non
habentis territorium ſeparatum; Vide Rotam *in
Legionen. Beneficii* 11. *Januarii* 1743. *cor. de
Thunn.*

Notandum vero eſt, quod de jure Canoni- 101
catus, & Dignitates Eccleſiæ Cathedralis Epi-
ſcopus tamquam caput illius ſimul cum Capi-
tulo conferre tenetur; *cap. Paſtoralis*, & *cap.
Ea noſcitur, de his, quæ fiunt a Prælatis ſine
conſenſu Capit.*

At ex conſuetudine in Italia præſertim re- 102
cepta non concurrit amplius Capitulum cum
Epiſcopo in collatione dictorum Beneficiorum;
Gagliard. *de Benefic. cap.* 8. *num.* 1. Ubi vero 103
viget antiqua diſciplina, non eſt neceſſe, quod
concurſus Epiſcopi, & Canonicorum collegia-
liter fiat, ſed diverſis loco & tempore jus al-
terutrius explicari poteſt, dummodo in unam,
eandemque Perſonam conveniant. Quod ſi diſ-

Digitized by Google

ſentiant, dubitari ſolet de quota votorum.

104 At deciſio hujus quæſtionis pendet a capitularibus ſtatutis, vel conſuetudinibus, quæ alibi votum duplex, alibi unicum & ſimplex Epiſcopo tribuunt, ſingulis Canonicis coæquale. Deficientibus vero ſtatutis & conſuetudinibus, *Probabilior* (inquit Gagliard. *ubi ſupra n.* 4.) *ſententia Doctorum conſtituebat olim in ſolo Epiſcopo tantam vocem, quantam in toto Capitulo, quæ Capituli vox a majori parte quum concluderetur, poſthabita minore, huic minori nec adhærens Epiſcopus eamdem compleret. Quod ſi conſtanter votum Capituli ab Epiſcopo diſſonaſſet, neutrum efficax ad perficiendam collationem habebatur, ideoque per lapſum ſemeſtris dabatur locus devolutioni.*

Articulus V.

Beneficia Eccleſiaſtica quibus conferenda, vel non?

S U M M A R I U M.

1 *Beneficia Eccleſiaſtica conſecuturi quas habere debeant qualitates*, ad n. 12
13 *Beneficia Eccleſiaſtica dignis, & idoneis conferenda*, ad n. 16
17 *Immo dignioribus*, ad n. 30
31 *Excipiuntur Beneficia patrimonialia, ſeu de Jurepatronatus*, ad n. 35
36 *In quo ſenſu eligendus ad Beneficia debeat eſſe melior*, ad n. 39
40 *Pro Beneficiis aſſequendis quis cenſeatur indignus, & dignior*, ad n. 64
65 *Quinam ſint ad Beneficia inhabiles, & incapaces*, ad n. 90.

1 Beneficia Eccleſiaſtica conferenda ſunt habentibus qualitates a Jure, & Concilio Tridentino requiſitas, quæ præcipue ſunt ſe-
2 quentes. Primo ut promovendus ad Prælaturas, & Beneficia Eccleſiaſtica ſit ex legitimo Matrimonio procreatus; Illegitimus enim eſt incapax omnis Beneficii; niſi cum eo diſpenſetur; *cap. Cum in Cunctis* 7. *de electione.* & *electi poteſt.* & Gloſſa *ibi verb. Matrim.*

3 Secundo, ut eligendus ſit Clericus, hoc eſt, ut ſaltem quis prima Tonſura initiatus ſit, nam licet quilibet Chriſtianus de Jure communi ſit capax Beneficii, ut docuit Rota *part.*
4 4. *tom.* 1. *recent. deciſ.* 307. *num.* 1. Hodie tamen quilibet Laicus non inſignitus Clericali charactere, ſeu ſaltem non tonſuratus ad quodlibet Beneficium inhabilis exiſtit, & nullum aſſequi poteſt, adeo quidem ut non ſufficiat poſt illud jam acquiſitum tonſurari; *cap. Ex litteris* 6. *de Tranſact.* & notat Gloſſa *final.* & Abbas ibi *n.* 3. & tenet Rota *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 40. *n.* 4. Niſi tamen Papa diſpenſaverit 5
cum Laico, ut poſſit eligi, ac poſtea quam primum tonſurari, prout aliquoties contigiſſe cum magnorum Principum Filiis, præſertim in Germania refert Sannig. *cap.* 2. *num.* 2. *de electione.* Aut niſi ejuſmodi electio fiat ex ſpe- 6
ciali inſtinctu Spiritus Sancti; prout S. Nicolaus, S. Severus, & S. Ambroſius ex Laicis fuerunt electi in Epiſcopos, ut habetur *in cap. Statuimus* 8. §. *E contra diſt.*61. Si quis oblitus ſchedulæ, aut tituli primæ Tonſuræ acceſſit pro Beneficio obtinendo, quod meretur, & ante tempus electionis non datur via, ut afferatur ea ſchedula, v. g. ſi eſſet ab hoſtibus occupatum oppidum, in quo remanſerat, poteſt licite Epiſcopus, ſi velit, fidem dare ei juranti, eſſe initiatum prima Tonſura, & conferre Beneficium; Mendo *in Epitome verb. Beneficium num.* 13. Nam cum adhiberi nequeunt aliæ probationes, juramentum eſt probatio, & juranti fides eſt adhibenda; *cap. Si eo tempore, de Reſcriptis in* 6. Et Judex ordinarius poteſt licite operari, quando datur juris præſumptio, quod exiſtant requiſita ad operandum; *leg. fin. Cod. de jure deliberand. Leg. Sed iſti*, §. *fin. ff. de jurejur.* ut datur in præſenti, ratione juramenti. Et quidem in aliis caſibus fides datur juranti; nam quæ nequeunt innoteſcere, & teſtibus probari nequeunt, partis juramento probantur; Sanchez *de Matrim. l.* 1. *diſp.* 62. *n.* 6. Maſcard. *tom.* 1. *de probat. concl.* 471.

Dictum eſt notanter *poteſt licite Epiſcopus, ſi velit*; quia ſi Epiſcopus, a quo deberet Beneficium conferri, ſed prius oſtenſo teſtimonio Tonſuræ, nollet iſta probatione privilegiata acquieſcere, cogi non poſſet; quia poteſt ſecundum ſtatuta poſtulare, & exigere probationem plenam, & juridicam. Unde, qui petit ſibi conferri Beneficium illud, caſui, & infortunio tunc attribuere deberet, quod obtinere non poſſet. Ita in ſimili caſu judicavit cum tribus aliis Doctoribus P. La-Croix *lib.* 6. *part.* 2. *num.* 2256. ubi hæc ſubdit: *Et ſcio aliquem iſto modo excluſum eſſe a Præbenda Cathedrali, ad quam præſentatus erat.*

Tertio, ut eligendus ſit maturæ, ſeu legiti- 7
mæ ætatis a Sacris Canonibus præſcriptæ, qua non ſervata, electio eſt nulla, & ſcienter eligentes incurrunt pœnas in Jure ſtaturas, ut patet ex *c. Cum in cunctis* 7. *de elect.* & *c.* Inde-

Digitized by Google

Indecorum 3. de ætate, & qualitat. præficiendor. ubi de hoc ſequens ratio aſſignatur, *quia Indecorum eſt, ut hi debeant Eccleſias regere, qui non noverunt gubernare ſe ipſos, cum ad Eccleſiarum regimen tales Perſonæ ſint admittendæ, quæ diſcretione præmineant, & morum ſulgeant*
8 *honeſtate*. Quænam autem ætas ſpecifice requiratur pro quocumque Beneficio Eccleſiaſtico, *Vid. verb. Ætas num.* 10. 11. 12. 13. *&c.* ubi pro omnibus Beneficiis ætas requiſita aſſignatur.

9 Quarto, ut promovendus ſit in ſtatu cælibatus, hoc eſt ut non ſit Matrimonio ligatus; ſiquidem collatio facta ei, qui Matrimonio junctus eſt, invalida exiſtit; *c. Sane* 2. *de Cle-*
10 *ricis conjugatis*. Immo ſi Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus habeat Beneficium, & poſtea contrahat matrimonium, illud ipſo Jure perdit; *c. Si quis Clericorum* 1. *c. Quod a te* 3. *de Clericis conjugatis*.

11 Quinto, ut eligendus, ſeu promovendus habeat ſaltem tantam ſcientiam, ſeu rerum agendarum notitiam, quanta eſt neceſſaria, & ſufficiens ad rite exequendum officium, ad quod eligitur, ſeu promovetur, ut colligitur *ex c. Cum in cunctis 7. de election. & c. Præcipimus* 10. *diſt.* 34. *& c. Non confidat* 59. *diſt.* 50.
12 Rota *part.* 17. *recent. dec.* 217. *n.* 6. Multæ aliæ ſunt qualitates in promovendis ad Beneficia Eccleſiaſtica requiſitæ, quæ magis patebunt *a n.* 65. *uſque ad* 90. ubi enumerabuntur omnes inhabiles ad illa aſſequenda.

13 Beneficia Eccleſiaſtica non niſi dignis, & idoneis ſunt conferenda; Sic *Doctores communiter*; Rectæ enim rationi adverſatur aſſumere Perſonam inidoneam, & indignam ad Officium ſpirituale, & conſequenter ad Beneficium Eccleſiaſticum, quod datur propter Officium *ex c. Quia per ambitioſam* 15. *de reſcriptis in* 6. Unde *in c. Grave nimis* 29. *de Præbend.* gravirer arguitur contraria quorumdam praxis, præciſis his verbis: *Grave nimis eſt, & abſurdum, quod quidam Eccleſiarum Prælati, cum poſſint viros idoneos ad Eccleſiaſtica Beneficia promovere, aſſumere non vereantur indignos, quibus nec morum honeſtas, nec litterarum ſcientia ſuffragatur; carnalitatis ſequentes affectum, non judicium rationis; Unde quanta Eccleſiis damna proveniant, nemo ſanæ mentis ignorat*; Et expreſſe Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 7. *c.* 3. his verbis: *Inferiora Beneficia Eccleſiaſtica præſertim curam animarum habentia perſonis dignis, & habilibus, & quæ in loco reſidere, ac per ſe ipſos curam ipſam exercere valeant, juxta Conſtitutionem Alexandri III. in Lateranenſi, quæ incipit*: Quia nonnulli, *& aliam Gregorii Decimi in Generali Lugdunenſi Concilio, quæ incipit*, Licet Canon, *editam conferantur, aliter autem facta collatio, ſive proviſio omnino irritatur, & ordinarius collator pœnas Conſtitutionis Concilii generalis, quæ incipit*: Grave nimis, *ſe noverit incurſurum*. Hinc 14
qui promovet indignum ad quodcumque Beneficium Eccleſiaſticum, peccat mortaliter, cum ut patet, cit. Conc. Trident. Lateranenſe, & Lugdunen. ſevere præcipiant, ut Beneficia conferantur dignis, alioquin promovens indignum incurrat pœnas indictas a Concilio Generali in cit. *c. Grave nimis*. Tum quia talis indignorum promotio cadit in grave damnum Eccleſiarum, ut ex verbis cit. *c. Grave nimis*, ibi: *Unde quanta Eccleſiis damna proveniant, nemo ſanæ mentis ignorat*. Quibus 15
Eccleſiis debetur reſtitutio, uti habet *communis* cum Garcia *part.* 7. *c.* 16. *n.* 47. Filliucio *tract.* 41. *n.* 183. Caſtropal. *tract.* 13. *dec.* 2. *pag.* 11. §. 4. *num.* 1. Ac tenentur damna il- 16
la compenſare ante omnes indigni, qui procurarunt ſibi Beneficia; poſt indignos, illi, qui injuſte talia Beneficia ipſis indignis contulerunt; denique cooperatores. ☞ Propoſito dubio, an aliquando eligi poſſit indignus ad quævis Beneficia, quando ſcilicet alias eligendus eſſet indigniſſimus, a quo Eccleſiæ graviſſima mala imminerent, affirmativam ſententiam, tanquam ſatis probabilem, ſuſtinet cum Lugo, & Leſſio P. Gerunda *de Epiſc. tom.* 2. *lib.* 6. *diſp.* 6. *c.* 2. *n.* 22. *cum ſeqq.* & Diana *P.* 11. *tr.* 4. *reſol.* 38. Immo licere eligere in Parochum, vel Epiſcopum hominem plane improbum, & infamem concubinarium, quando nullo modo reperitur alius idoneus ad miniſtranda Sacramenta, docet Peyrinus *tom.* 1. *de ſubdito qu.* 1. *cap.* 31. §. 3. *concl.* 3. Sed contrarium mordicus defendit Malderus *in* 2. 2. *tr.* 9. *cap.* 2. *dub.* 6. & Thomas Hurtadus *var. tom.* 2. *tr.* 12. *cap.* 1. §. 5. *num.* 1472. ☞

Immo peccant mortaliter eligentes, ſeu pro- 17
moventes ad Beneficia Eccleſiaſtica minus dignum prætermiſſo digniore. Electores enim, 18
Patroni, & collatores Beneficiorum, præſertim curatorum, quantum in ipſis eſt, ſive in ipſorum libera diſpoſitione, tenentur in conſcientia ad præferendum inter dignos digniorem, ſeu quem magis Eccleſiæ utilem ipſi judicaverint. Colligitur *ex c. Metropolitano*, 19. *diſt.* 63. ibi: *Optimus ordinetur*. Concordat *c. Licet* 15. *cauſ.* 8. *q.* 1. ibi: *Qui præſtantior eſt ex omni populo, qui doctior, qui ſanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligatur ad Sa-*

Digitized by Google

19 *Sacerdotium*. Unde Innocentius tertius *in cap.*
Unico, *Ut Eccleſiaſtica Beneficia*, §. *omnibus*,
arguit ut culpabilem Archiepiſcopum Medio-
lanenſem, ex quo non contulerit, ut debebat,
Beneficium magis idoneo. Ibi: *Te in tribus*
comperimus fuiſſe culpabilem ... *quia non ex af-*
fectu carnali, *ſed diſcreto judicio debuiſti Eccle-*
ſiaſticum Officium, *& Beneficium in Perſona*
20 *magis idonea diſpenſare*. Et Tridentinum Con-
cilium *ſeſſ.* 24. *c.* 1. *de reformat.* loquens de
iis, quibus competit Jus electionis, *Monet*, *ut*
in primis meminerint nihil ſe ad Dei gloriam,
& populorum ſalutem utilius poſſe facere, *quam*
ſi bonos Paſtores, *& Eccleſiæ gubernandæ ido-*
neos promoveri ſtudeant; *eoſque alienis peccatis*
communicantes mortaliter peccare, *niſi quos di-*
gniores, *& Eccleſiæ magis utiles ipſi judicave-*
rint, *non quidem precibus vel humano affectu*,
aut ambientium ſuggeſtionibus, *ſed eorum exigen-*
tibus meritis præfici diligenter curaverint. Et
c. 18. *ejuſdem ſeſſ.* 24. *de reform.* expreſſe de-
cernit, ut in delectu Parochorum Epiſcopus
digniorem præ cæteris etiam dignis eligat:
Peracto deinde examine renuncientur quotquot ab
his idonei judicati fuerint, *ætate*, *moribus*, *do-*
ctrina, *prudentia*, *& aliis rebus ad vacantem*
Eccleſiam gubernandam opportunis. *Ex hiſque*
Epiſcopus eum eligat, *quem cæteris magis ido-*
neum judicaverit. *Atque illi*, *& non alteri col-*
latio Eccleſiæ ab eo fiat, *ad quem ſpectabit eam*
21 *conferre*. Inſuper addens etiam Patronos tene-
ri ad præſentandum Epiſcopo pro Beneficiis
curatis, quem digniorem judicaverint: *Si ve-*
ro Juriſpatronatus Eccleſiaſtici erit, *ac inſtitutio*
ad Epiſcopum, *& non alium pertineat*, *is*,
quem Patronus digniorem inter probatos ab Exa-
minatoribus judicabit, *Epiſcopo præſentari tenea-*
tur, *ut ab eo inſtituatur*; *Cum vero inſtitutio*
ab alio, *quam ab Epiſcopo erit facienda*, *tunc*
Epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorem, *quem*
Patronus ei præſentet, *ad quem inſtitutio ſpe-*
22 *ctat*. Hic S. Pius V. in Conſtit. inc. *In con-*
ferendis Beneficiis Jus appellationis ad Metro-
politanum, Sedemve Apoſtolicam concedit il-
li, qui ſe Epiſcopi judicio, & electione læ-
ſum exiſtimabit, ut cognita injuſtitia, electio
minus digni annulletur in favorem dignioris.
Ut autem non ſolum dignis, *ſed magis idoneis*
repertis juxta ejuſdem Concilii Decretum ....
Parochiales Eccleſiæ conſerantur, *volumus*, *&*
eadem auctoritate decernimus, *quod ſi Epiſcopus*
minus habilem, *poſtpoſitis magis idoneis*, *elege-*
rit, *poſſint ii*, *qui rejecti fuerint*, *a mala ele-*
ctione hujuſmodi ad Metropolitanum, *vel ſi ipſe*
eligens Metropolitanus, *aut exemptus fuerit*, *ad*
viciniorem Ordinarium, *uti noſtrum*, *& Sedis*
hujuſmodi delegatum, *aut alias ad ipſam Sedem*
Apoſtolicam appellare, *ac prælectum ad novum*
examen coram ipſo appellationis Judice, *& ejus*
Examinatoribus provocare, *& conſtito de prioris*
eligentis irrationabili judicio, *eoque revocato*,
Parochialis magis idoneo per eumdem Judicem
appellationis auctoritate noſtra .... *conferatur*.
Ad hoc potiſſimum etiam facit propoſitio 47. 23
inter damnatas *ab* Innocentio XI. *die* 2. *Mar-*
tii 1679. his verbis: *Cum dixit* Concilium
Tridentinum *eos alienis peccatis communicantes*
mortaliter peccare, *qui niſi quos digniores*, *&*
Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, *ad Ec-*
cleſias promovent, *Concilium*, *vel primo vide-*
tur per hoc digniores non aliud ſignificare velle,
niſi dignitatem eligendorum ſumpto comparativo
pro poſitivo; *vel ſecundo locutione minus propria*
ponit digniores, *ut excludat indignos*, *non vero*
dignos, *vel tandem loquitur tertio*, *quando fit*
Concurſus.

Accedit ratio, quia cum in collatione Be- 24
neficiorum præfertur minus dignus digniori,
fit acceptio Perſonarum in re gravi, ut docet
S. Thomas 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *ad* 3. præfe-
rendo enim Perſonam dignam digniori pro
motivo præferendi acceptatur aliquid velut
cauſſa, quod cauſſa non eſt, & circumſtantia
nihil conferens ad cauſſam ſubſtituitur pro cir-
cunſtantia conferente ad cauſſam; & per hoc
D. Thomas 2. 2. *q.* 185. *art.* 3. adducit hæc
verba S. Hieronymi: *Quidam non quærunt eos*
in Eccleſia columnas erigere, *quos plus cogno-*
ſcunt Eccleſiæ prodeſſe, *ſed quos ipſi amant*, *vel*
quorum ſunt obſequiis deliniti, *vel dediti*, *vel*
pro quibus majorum quiſpiam rogaverit, *& (ut*
deteriora taceam) qui ut Clerici fierent, *mune-*
ribus impetrarunt; *hoc autem pertinet ad acce-*
ptionem Perſonarum, *quæ in talibus eſt grave*
peccatum. Unde qui in conferendis Beneficiis, 25
præſertim Curatis, per acceptionem Perſona-
rum, aut alio ſimili motivo dignioribus mi-
nus dignos anteponunt, non minus rei ſint,
ac ſi ea pretio venderent. Hinc a Sanctis Pa- 26
tribus idipſum ſemper fuit damnatum, ut pa-
tet per laudata verba S. Hieronymi adducta
a S. Thoma, & per ſequentia verba S. Au-
guſtini *Epiſt.* 167. *alias* 29. *n.* 18. ubi expo-
nens hæc verba S. Jacobi Apoſtoli *c.* 2. *n.* 1.
Epiſt. ſuæ Catholicæ: *Nolite in Perſonarum ac-*
ceptione habere fidem Domini Jeſu Chriſti glo-
riæ, ſic ait; *Nec ſane*, *quantum arbitror*, *pu-*
tandum eſt leve eſſe peccatum in Perſonarum ac-
ceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti;
ſi illam diſtantiam ſedendi, *ac ſtandi ad hono-*
res

res Eccleſiaſticos conferamus ; Quis enim ferat
eligi divitem ad ſedem honoris Eccleſiæ , con-
27 *tempto paupere inſtructiore , atque ſanctiore ?* Tum
quia habentes Jus eligendi , non ſunt Domini
Beneficiorum Eccleſiaſticorum , ſed tantum *di-*
ſpenſatores Myſteriorum Dei , ſeu Jurium ſpiri-
tualium ; juxta Divum Paulum 1. *ad Corinth.* 4.
ſicque tenentur Jure naturali , atque vi officii
diſpenſationis conſulere bono communi , ſive
Eccleſiæ omni meliori modo ; eo vel maxi-
me , quod diſpenſationes ſpiritualium princi-
palius ordinantur ad utilitatem communem ,
juxta eumdem Divum Paulum 1. *ad Corinth.*
12. *Unicuique datur manifeſtatio ſpiritus ad uti-*
litatem ; Atqui hoc non præſtant , quando ad
Eccleſiam & regimen animarum ſcienter eli-
gunt minus dignum , prætermiſſo digniori , &
magis idoneo , adeoque &c. * Non audeo ta-
men aſſerere (ſubdit hic Joſephus Maria Ma-
raviglia *Leg.* 165. *Prudentiæ Epiſcopalis*) Non
audeo tamen aſſerere , quod affirmant Cajet.
Salon. Molin. Guttierez , Vaſquez , Fernan-
dez , & alii apud Dianam *tract.* 4. *miſcell. re-*
ſolut. 210. *fol.* 150. Epiſcopos illos , qui ſpe-
ctatis omnibus requiſitis etiam per examen
non conferunt Beneficia dignioribus , teneri
ſingulis annis ad reſtitutionem eorum fructuum ,
quibus fruuntur minus digni , cum cenſeantur
dignioribus ſurrepti , quia jam per Concurſum
jus adquiſierant ; ſuppono enim jus ad Benefi-
cia obtinenda eſſe æquale in omnibus concur-
rentibus dignis , licet fortaſſe non dicatur æqua-
le in comparatione digniorum , qui videntur
jus amplius habere ; quam ſoli digni , cui ta-
men juri ſupplere poteſt vis , & liberum ar-
bitrium , quod a plerîſque conceditur Epiſco-
pis , eligendi dignos etiam in comparatione di-
gniorum , quæ electio , ſi fiat , cum ſit ſecun-
dum juſtitiam , non imponit Epiſcopis aliquam
reſtituendi obligationem . Additur , quod ſe-
cundum Doctrinam obligantem Epiſcopos ad
reſtitutionem , ſi in Beneficiis Curatis omittant
digniores , non imponitur eadem obligatio in
aliis Beneficiis , & tamen digniores ſemper
retinent ad illa jus intrinſecum majus , ratio-
ne majoris dignitatis ; nec videtur diſpar ra-
tio ratione juris , & Juſtitiæ ; unde colligitur ,
quod ſi non eſt obligatio reſtitutionis in Epi-
ſcopis pro aliis Beneficiis , neque ſit pro Cu-
ratis , & ad ſummum poſſet dici cum aliqui-
bus Epiſcopos peccare contra debitum fideli-
tatis , ratione malæ adminiſtrationis ex offi-
cio , ſi dignis poſtponerent digniores , quod
tamen neque ita facile admittendum eſt . In
foro tamen externo collatio Beneficii Curati
digno facta prætermiſſo digniori , hoc conque-
rente , & probante ſolet revocari ; & affert
Diana *l. c.* declarationes Sacræ Rotæ *in una*
Tudenſi 18. Aprilis 1603. coram Sacrato , *&*
in una Vertunenſi 18. Decembris 1581. coram
Gypſio , & alias ejuſmodi Doctorum obſerva-
tiones ad *Decret.* Gregorii XV. quæ omnia in-
dicant collationes ejuſmodi non probari , quod
teſtatur etiam Jo: Valerius *in differen. utriuſ-*
que fori . Hæc Auctor ſupra laudatus . Notan-
dum primo , quod qui Beneficii Eccleſiaſtici
collatorem jam determinatum ad conferendum
alteri digniori , non vi , & fraude , ſed tan-
tum ſuaſione , & precibus , vel etiam mune-
ribus inducit , ut ſibi , vel amico minus di-
gno conferat , quamvis peccet , non tenetur
ad reſtitutionem ; quia relinquit collatorem in
ſua libertate , neque facit injuriam alteri ,
etiamſi ex odio id faciat , quia odium non eſt
contra juſtitiam , ſed contra caritatem ; Leſ-
ſius *lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 18. *num.* 128. Valen-
tia *tom.* 3. *diſp.* 5. *qu.* 7. *punct.* 2. Navarrus
in Manuali c. 17. *num.* 72. Sa *verb. Reſtitutio*
n. 22. Sotus *de Juſt. lib.* 4. *q.* 6. *art.* 3. Tur-
rianus *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 16. *dub.* 1. *n.* 5.
& 7. Layman *Theol. mor. lib.* 3. *ſect.* 5. *tr.* 2.
cap. 7. *n.* 1. Sylvius *in* 2. 2. *D. Th. qu.* 62.
art. 2. *q.* 25. *concl.* 2. Filliucius *tom.* 2. *tr.* 32.
c. 8. *n.* 185. & alii apud Dianam *P.* 3. *tr.* 5.
reſol. 53. *& tr.* 6. *reſol.* 34. *& P.* 11. *tr.* 4. *re-*
ſol. 36.

Notandum ſecundo , quod qui ſe agnoſcit
minus dignum , poteſt ſe offerre ad Beneficium
obtinendum , non petendo abſolute , ut ſibi
conferatur , ſed relinquendo totum judicium
electori , ſeu collatori ; ut docet Leſſius *lib.* 2.
cap. 34. *dub.* 41. *num.* 70. Si autem in Con-
curſu minus dignus eligatur , prætermiſſo di-
gniori , poteſt ille ſine peccato mortali Bene-
ficium , & Cathedram acceptare . Ita Sotus
de Juſt. lib. 3. *qu.* 6. *art.* 2. *poſt* 9. *concl.* &
Turrianus *tom.* 2. *in* 2. 2. *diſp.* 22. *dub.* 3.
num. 8. qui *num.* 4. notat hoc procedere poſt
electionem , nam ante electionem minus di-
gnus , quando certo agnoſcit ex proprio , &
aliorum judicio ſe eſſe minus dignum , omni-
bus conſideratis , non poteſt petere Præben-
dam , ſeu Beneficium curatum ; petit enim
rem injuſtam , quam Electores non poſſunt
facere abſque peccato ſimul , & damno tertiæ
perſonæ . Quod juxta Ledeſmam *in ſumma*
tom. 2. *tr.* 7. *concl.* 7. *diffic.* 19. & Sylvium
in 2. 2. *qu.* 63. *art.* 2. *concl.* 4. intelligi de-
bet , quando certe , & manifeſte alius eſt di-
gnior . Nam ſi alterius major idoneitas ſit
du-

Digitized by Google

dubia, putetque minus dignus Examinatores poſſe aliquid in illo advertere, ob quod eum judicent æque dignum, non peccat bona fide ſe præſentans, remque totam Examinatorum judicio relinquens.

Notandum tertio, quod Examinatores non tenentur indicare digniorem, niſi Epiſcopus id poſtulet, ut faciat electionem Eccleſiæ utiliorem. Ita Maſſobrius *in praxi*, *Requiſ.* 4. *dub.* 3. *n.* 2. Venerus *in exam. Epiſc. lib.* 4. *c.* 25. *n.* 21. Lotterius *de re Benefic. tom.* 1. *lib.* 2. *qu.* 31. *n.* 98. Vivianus *in praxi juris, Part.* 2. *lib.* 10. *c.* 1. *n.* 45. & Garcias *de Benef. tom.* 2. *part.* 9. *n.* 108. *& ſequ.* Certe Congregatio Concilii, apud Marzillam *lib.* 1. *tit.* 2. *c.* 19. cenſuit non pertinere ad Examinatores, ſed ad ſolum Epiſcopum judicare, quis ex concurrentibus ad Parochialem ſit magis idoneus; & in Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 18. tantum habetur, ut Examinatores peracto examine renuncient Epiſcopo quoſcumque ab his idonei judicati fuerint.

28 Notanter tamen ſub *n.* 18. fuit dictum *Beneficiorum præſertim Curatorum;* quia loquendo de Beneficiis ſimplicibus, & nullam Curam animarum habentibus, non eſſe peccatum mortale ipſa conferre Perſonis dignis omiſſis dignioribus, tenent permulti Doctores, ut Garcias *part.* 7. *de Beneficiis cap.* 17. *n.* 16. Navarrus *lib.* 2. *de reſtitut. c.* 2. *n.* 172. *&* 182. Guttier. *Canon. quæſt. lib.* 2. *c.* 11. *num.* 12. *col.* 2. Lugo *diſput.* 35. *de juſtit. & jur. ſect.* 2. *num.* 20. Leſſius *lib.* 2. *de juſtit. & jur. c.* 34. *dubit.* 14. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *c.* 15. *num.* 8. Molina *de primogen. lib.* 2. *c.* 5. *num.* 55. Felix Poteſt. *tom.* 1. *part.* 2. *num.* 1358. Diana *part.* 2. *tract.* 7. *Miſcellan. reſolut.* Sanchez, & alii cum Barboſa *part.* 3. *de offic. & poteſt. Epiſc.*
29 *allegat.* 60. *num.* 103. Et ratio eſt, quia neque Concil. Trident. *cit. ſeſſ.* 24. *c.* 1. *&* 18. nec S. Pius V. *in cit. Conſtit.* incip. *In conferendis*, nec dicta propoſitio damnata ab Innocentio XI. *die* 2. *Mart.* 1679. loquitur de Beneficiis ſimplicibus, ſed ſolum de Curatis; Inſuper pe-
30 riculum tanti mali inde non imminet; neque ex iis adeo pendet bonum Eccleſiæ, ſicuti ſit in Curatis: ac proinde facilius poteſt excuſari Elector, qui ſemel, atque iterum digniorem prætermittit, dummodo alter ſit vere dignus, & idoneus; Et ſic abſolute tenet Rota *part.* 10. *recent. dec.* 262. *n.* 1. dicens præciſe, quod dignus in Beneficiis ſimplicibus eligi poteſt omiſſo digniori, ex quo antiqua Jura admodum ſint dubia propter conſuetudinem introductam a Papa præferendi in hujuſmodi Beneficiis dignos dignioribus, qua videtur abrogata diſpoſitio contraria Innocent. III. loquens de Beneficiis non Curatis *in c.* 1. §. *Circa*, *ut Beneficia ſine diminution. conferant.* De Jure autem Divino, & naturali, ſecluſa ordinatione Eccleſiæ, Beneficia non videntur eſſe bona communia, & præmia meritorum; nec eſt præceptum, ut dentur dignioribus, quod ſi aliud diceremus, omnes fere Prælati eſſent in ſtatu damnationis providentes Beneficia ſimplicia dignis, prætermiſſis dignioribus, quæ acerbiſſima profecto eſſet ſententia; Hactenus Rota *citata deciſ.* 262. *num.* 1. *&* 2. quæ tamen *ib. ſub n.* 8. dicit, quod tutius eſt etiam Beneficia ſimplicia adjudicare dignioribus.

Atque hæc obligatio eligendi digniorem extenditur etiam ad reſignantem ſuum Beneficium in favorem alterius, ut tenent Navarrus *in Miſcellan.* 38. *n.* 7. Sot. *de juſt. lib.* 3. *qu.* 6. *art.* 2. *in fin.* & Vaſquez *opuſc. de benef. c.* 2. §. 4. *dub.* 7. *n.* 100. ubi ait: *Cavere debent renunciantes, ne prætextu conſanguinitatis, vel alia via, prætextu majoris penſionis renuncient Beneficium indigno, aut ſaltem minus digno. Ut enim ſupra diximus, ſicut electores, ita & renunciantes tenentur conſideratis omnibus, digniorem eligere, in quo forſan plura peccata committuntur, quam advertantur.* Hæc Vaſquez. Sed contrariam opinionem amplexi ſunt Regin. *tom.* 1. *lib.* 30. *tr.* 3. *c.* 14. *n.* 170. Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 13. *n.* 61. & Malderus *in* 2. 2. *tr.* 9. *c.* 2. *dub.* 7. qui citat Cajetanum, Sa, & Salonium. Ratio eſt quia, cum iſte reſignans non ſit diſtributor, ſi jure permittatur in favorem reſignare, poteſt reſignare digno, cui voluerit: neque hic eſt locus concurſui, tanquam ad commune bonum, ex parte totius diſtribuendum, ſed pars parti jus ſuum transfert. Unde patet etiam tunc collatorem non peccaturum acquieſcendo reſignationi factæ in favorem minus digni, relicto digniore: & ſic Petrus de Aragona *in* 2. 2. *qu.* 63. *art.* 2. ait, hanc ſententiam eſſe conformem praxi receptæ, etiam ipſius Summi Pontificis.

Notanter etiam ſub *eodem num.* 18. fuit di- 31
ctum, *quantum in ipſis eſt*. Nam in Beneficiis patrimonialibus, ſive quæ ex primæva fundatione, ſtatuto, vel conſuetudine, certo Perſonarum generi v. g. talis Familiæ, Patriæ, Civitatis, ſeu loci conferenda ſunt, id obſervari debet, dummodo adſint idonei, qui ex tali genere inſtitui poſſint, non obſtante quod alii meliores, ſed extranei, reperiantur; cum diſpoſitioni Sacrorum Canonum non repugnet, quod

Digitized by Google

quod ex aliqua vocata ſamilia, & natione
idonei, & habiles præſerantur extraneis; Ro-
ta *part.* 11. *recent. deciſ.* 120. *num.* 10. *deciſ.*
32 122. *num.* 11. & 12. *deciſ.* 130. *num.* 7. Deinde
quando Patronus Laicus præſentat Clericum
dignum ad Beneficium etiam Curatum, tene-
tur eum Epiſcopus inſtituere, non obſtante
quod judicet aliquem alium ſore digniorem;
arg. cap. Cum nobis §. *His igitur* & *cap. Cum
dilectus* 32. *de election.* & Communis Docto-
33 rum. Immo præſerendus eſt præſentatus a plu-
ribus in diſcordia Patronorum, dummodo ſit
idoneus, & dignus, licet alius præſentatus ſit
dignior; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 235. *num.* 7.
34 & *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 298. *num.* 8. & 9. Et
Patronum Laicum ad Parochialem ſui Juriſpa-
tronatus non teneri præſentare digniorem, ſed
ſufficere dignum, ſeu idoneum, reſolvunt Lam-
bertin. *de Jurepatronat. part.* 1. *lib.* 2. *qu.* 10.
art. 3. *n.* 17. Petr. Navarr. *de reſtit. lib.* 2. *c.* 2.
n. 150. Bann. 2. 2. *q.* 63. *dub.* 4. Pet. de Le-
deſma *in ſumm. part.* 2. *tract.* 7. *cap.* 2. *concluſ.*
7. *different.* 9. Garcias *de Beneficiis part.* 7. *cap.*
16. *n.* 19. Aloyſ. Riccius *in deciſ. Cur. Archiep.
Neap. part.* 3. *deciſ.* 306. *n.* 4. Joan. Valer. *de
differ. inter utrumque Forum, verb. electio diſ-
fer.* 2. Barboſa *in cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *Concil. Tri-
dent. num.* 132. Felix Poteſt. *tom.* 1. *part.* 2.
cap. 4. *num.* 1359. Et Gloſſa *in cap. Quoniam*
3. *de jurepatronatus, verb. Qui majoribus* & ibi,
Hoſtienſ. *n.* 5. *verb. Eligitur*, & ibidem Fa-
gnan. *num.* 15. Et hanc partem non obſcure
approbavit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de re-*
35 *form.* Nam ut recte ait Fagnanus *in cit. cap.
Quoniam num.* 15. etſi in Parochialibus liberæ
collationis & Juriſpatronatus Eccleſiaſtici juſ-
ſerit digniorem eſſe eligendum; tamen in Ec-
cleſiis Juriſpatronatus Laicorum voluit ſatis
eſſe, ut Præſentatus ab Examinatoribus Syno-
dalibus examinetur, & idoneus repertus ad-
mittatur, ibi: *Quod ſi Juriſpatronatus Laico-
rum fuerit, debeat qui a Patrono præſentatus
erit, ab eiſdem deputatis, ut ſupra, examinari,
& non niſi idoneus repertus fuerit, admitti.*
Sunt præciſa verba Concilii.

36 Notanter pariter ſub *eodem n.* 18. fuit di-
ctum *ſeu quem magis Eccleſiæ utilem judicave-
rint*, quia non tenetur quis aſſumere ſimpli-
citer meliorem, ſed meliorem quo ad regi-
men Eccleſiæ, qui ſcilicet poſſit Eccleſiam,
& inſtruere, & defendere, & pacifice guber-
nare, prout dixit D. Thomas 2. 2. *qu.* 63. *art.*
2. & *qu.* 185. *art.* 3. & expreſſe *quodlibeto* 6.
art. 9. *in corpore* his verbis: *Non ergo Epiſco-
pus tenetur ſemper dare meliori ſimpliciter, ſed
tenetur dare quo ad hoc*, quia ut dicit ibidem
ipſe S. Doctor, *contingit quandoque aliquem eſ-
ſe meliorem ſimpliciter, qui tamen non eſt me-
lior quantum ad hoc, quod Beneficium percipiat,
quia alius forte poteſt Eccleſiam magis juvare,
vel per conſilium Sapientiæ, vel per auxilium
potentiæ, vel quia ſervivit Eccleſiæ.* Unde & 37
Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reformat.*
notanter monet eos a Promotoribus eſſe pro-
movendos ad Eccleſias, *quos digniores, & Ec-
cleſiæ magis utiles ipſi judicaverint.* Nam ma- 38
jor hæc dignitas eſt deſumenda per compara-
tionem ad bonum commune. *Contingit enim*,
dicit S. Thom. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *in corp. Contingit
enim quandoque quod ille, qui eſt minus ſanctus,
& minus ſciens, poteſt magis conferre ad bonum com-
mune propter potentiam, vel induſtriam ſæcula-
rem, vel propter aliquid hujuſmodi.* Et ſic quam- 39
vis aliquis quoad aliqua ſit minus dignus, ta-
men poteſt cenſeri eſſe dignior, v. g. ſi ſit ex
Patria, ſi ſit gratior Populo, Feudatario, &
hujuſmodi. Unde advertendum eſt pro dicto- 40
rum intelligentia, quod reſpectu Beneficii Ec-
cleſiaſtici obtinendi ille dicitur *indignus*, cui
deeſt aliqua ex qualitatibus ad miniſterium Be-
neficiale requiſitis, ſeu qui non poteſt ſatisfa-
cere tali muneri. *Dignus* dicitur, qui habet 41
ſufficientiam, omneſque qualitates ad mini-
ſterium Beneficiale requiſitas. *Dignior* tandem 42
dicitur, qui comparatione aliorum, majorem
ſufficientiam, aptitudinemque ad adminiſtran-
dum habere dignoſcitur, quique conſideratis
omnibus dotibus animæ, & corporis, aliiſque
circumſtantiis futurus Eccleſiæ utilior cre-
ditur.

Unde hic juvat adducere præcipuas conſide- 43
rabiles qualitates, propter quas poteſt aliquis,
cæteris paribus, cenſeri dignior, ut alteri præ-
feratur in collatione Beneficii. Primo, qui eſt 44
de gremio Eccleſiæ præfertur alteri, qui non
ſit de eodem gremio; & indigena ſeu oriun-
dus alienigenæ & ſorenſi; *cap. Nullus* 13. *diſt.*
61. ibi: *Tunc autem alter de altera eligatur Ec-
cleſia, ſi de Civitatis ipſius Clero nullus (quod
evenire non credimus) dignus poterit reperiri;
cap. Obitum* 16. *eadem diſt.* 61. ibi: *Commo-
nemus etiam Fraternitatem tuam, ut nullum de
alia eligi permittas Eccleſia, niſi forte inter Cle-
ricos ipſius Civitatis .... nullus dignus (quod
evenire non credimus) poterit inveniri, cap. Hor-
tamur* 8. *diſt.* 71. ibi: *Hortamur Chriſtianita-
tem veſtram juxta ſanctorum Canonum inſtituta,
ut in Eccleſiis a vobis fundatis, aliunde veniens
Presbyter non ſuſcipiatur; cap. Ne pro defectu*
41. *de election.* ibi: *De Perſona idonea ipſius*
qui-

Digitized by Google

quidem Eccleſiæ, vel alterius, ſi digna non reperiatur in illa, canonice ordinare; cap. Bonæ memoriæ 4. de poſtulatione Prælat. ibi: *Nec vellemus ei præficere alienum. Et Regul. Cancellariæ 17. de concurrentibus in data;* ibi; *Et ſimiliter cæteris paribus, oriundus non oriundo, & Diœceſanus non Diœceſano præferantur*, & Rota *p. 3. deciſ.* 61. *n.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 337. *n.* 2. *part.* 12. *deciſ.* 160. *num.* 6. *part.* 17. *deciſ.* 293. *num.* 18. & S. Thomas 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *ad* 4. *in fine*, ubi ad hoc propoſitum adducit illud *Deuteronomii* 17. *Non poteris alterius gentis hominem facere Regem, qui non ſit Frater tuus*; præſumitur enim indigenam, & patritium propriam Civitatem, & Eccleſiam magis diligere, & a populo plus amari, ut dicit S. Thomas *loc. cit.* his verbis: *Ille, qui de gremio Eccleſiæ aſſumitur, ut in pluribus conſuevit eſſe utilior, quantum ad bonum commune, quia magis diligit Eccleſiam, in qua eſt nutritus.*

45 Secundo, præfertur ille, de cujus bonis fundata eſt Eccleſia; *cap. Hortamur* 8. *diſt.* 71. ibi: *Hortamur Chriſtianitatem veſtram juxta Sanctorum Canonum inſtituta, ut in Eccleſiis a vobis fundatis, aliunde veniens Presbyter non ſuſcipiatur*: & Gloſſa *in cap. Neminem* 1. *diſt.* 70. *verb. ſive poſſeſſionis*, ibi: *Quia potius ſunt illi Clerici inſtituendi, de quorum bonis fundata eſt Eccleſia, arg. cap. Cum adeo* 17. *de Reſcriptis; & cap. Cum in officiis* 7. *de Teſtamentis;* Rota *p.* 3. *deciſ.* 232. *n.* 13.

46 Tertio, inſerviens Eccleſiæ, & benemeritus ejuſdem præfertur non inſervienti; Rota *part.* 10. *deciſ.* 171. *n.* 5. & 6. *part.* 17. *deciſ.* 252. *n.* 14. ſervitium enim Eccleſiæ valde attenditur; Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 584. *n.* 3.

47 Eo vel maxime quia debet talis Perſona quæri, quæ poſſit reſidere in loco, & curam Eccleſiæ per ſeipſam valeat exercere; *cap. Quia nonnulli* 3. *& cap. Relatum* 4. *de Clericis non reſidentibus;* ſicuti præſumitur de benemeritis

48 Eccleſiæ, & ei ſolitis inſervire; Immo ſi ſtatutum Eccleſiæ mandet, ut ejus Beneficia debeantur eidem inſervientibus, tunc collatio prædictis debetur; Rota *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 337. *num.* 1.

49 Quarto, Doctor, ſeu graduatus præfertur non Doctori, & non graduato; Rota *part.* 3. *dec.* 61. *n.* 3. *par.* 10. *dec.* 171. *n.* 15. *part.* 12. *deciſ.* 62. *n.* 9. Regul. *Cancellariæ* 17. *de concurrentibus in data*, ibi: *Alias graduati non graduatis, aut inter graduatos magis graduati, ac inter æqualiter graduatos prius graduati, Be-*

50 *neficiorum aſſecutione præferantur*. Niſi gradus Doctoratus fuerit aſſecutus lite pendente; Rota *part.* 10. *deciſ.* 171. *num.* 19. Nota tamen gradum in Theologia non facere quem eſſe præferendum Sacerdoti; Rota *ibid. n.* 18. Quin- 51
immo gradus Bacalaureatus obtentus ab habentibus facultatem conferendi, ſi ſtudiis laureatus non incubuerit, non juvat ad prælationem; Rota *part.* 11. *deciſ.* 240. *num.* 4.

Quinto, approbatus ad curam animarum, 52
præfertur non approbato; Rota *part.* 11. *dec.* 232. *n.* 11. *part.* 12. *dec.* 62. *n.* 8. Exercitium 53
enim Curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum valde attenditur ad effectum prælationis; Rota *part.* 11. *dec.* 225. *num.* 2. *dec.* 295. *num.* 7. & præcipue in Beneficiis Curatis; Rota *part.* 12. *dec.* 160. *n.* 7.

Sexto, Confeſſarius approbatus ad audien- 54
das Confeſſiones præfertur non approbato, neque habenti facultatem illas audiendi; Rota *p.* 11. *dec.* 295. *n.* 6. *p.* 12. *dec.* 62. *n.* 7.

Septimo, non Beneficiatus præfertur Benefi- 55
ciato; Rota *part.* 3. *dec.* 61. *num.* 4. *part.* 11. *dec.* 210. *num.* 22. *& dec.* 295. *num.* 8. *par.* 12. *deciſ.* 160. *n.* 3. *& dec.* 177. *n.* 2. *& dec.* 301. *n.* 9. *par.* 17. *dec.* 393. *n.* 19. Regul. Cancellariæ 17. de concurrentibus in data, ibi: *Non Beneficiati Beneficiatis beneficiorum aſſecutione præferantur*. Præſertim ubi non Beneficiatus ſit 56
pauper in concurſu Beneficiati; Rota *part.* 10, *dec.* 356. *n.* 8. Fortius vero ſi Beneficia plura. & magni valoris poſſideat; Rota *part.* 12. *deciſ.* 120. *n.* 5. & 9. Pauper enim præfertur in concurſu divitis; Rota *par.* 12. *dec.* 160. *n.* 3. *dec.* 177. *n.* 3. *par.* 17. *dec.* 393. *n.* 19. *par.* 18. *tom.* 2. *dec.* 584. *num.* 2. juxta text. *in cap. Is cui* 19. *de Præbend. in* 6. not. Gloſſa *in cap. Dudum* 14. *de election. Verb. Intitulatam*.

Octavo, Senior præfertur juniori; Rota 57
par. 3. *dec.* 61. *n.* 1. *par.* 10. *dec.* 171. *num.* 4. *par.* 11. *dec.* 225. *n.* 2. *& dec.* 232. *n.* 10. *par.* 12. *dec.* 160. *n.* 4. Major enim ætas majorem arguit prudentiam, experientiam, & maturitatem; Rota *par.* 12. *dec.* 62. *n.* 3. & ideo in Beneficiis obtinet prælationem; Rota *part.* 11. *dec.* 294. *n.* 3. *& dec.* 296. *ſub n.* 4.

Nono, præſens in Curia præfertur abſenti; 58
Regula Cancellariæ 17. *de concurrentibus in data*, ibi: *Ac inter Perſonas alias in Curia præſentes abſentibus ab ea . . . . beneficiorum aſſecutione præferuntur;* Rota *par.* 3. *dec.* 219. *n.* 5. *par.* 16. *dec.* 238. *n.* 9. *par.* 17. *dec.* 252. *n.* 17. *& dec.* 393. *num.* 20. *par.* 18. *tom.* 2. *dec.* 461. *n.* 2. *& ſeq.*

Decimo, Nobilis præfertur minus nobili; 59
Rota *par.* 3. *dec.* 61. *n.* 7. *& dec.* 219. *num.* 5.

par.

par. 18. *tom.* 2. *dec.* 461. *num.* 2. *& ſeq. &*
dec. 584. *num.* 2.
60 Undecimo, Sacerdos præfertur non Sacerdo-
ti; Rota *par.* 3. *dec.* 61. *n.* 4. *par.* 12. *dec.* 62.
61 *num.* 4. *& dec.* 160. *n.* 4. Etiamſi Beneficium
non ſit Sacerdotale; Rota *par.* 12. *dec.* 62. *n.* 5.
62 *& dec.* 240. *n.* 5. Sacerdos etiam repertus ha-
bilis ſemper præſertur ſimplici Clerico; Rota
par. 16. *dec.* 203. *n.* 5. Quandoque tamen præ-
ſertur Clericus etiam factus immediate ante
examen, ſi cæteris doctior, & habilior ab Exa-
minatoribus reputetur, quando Conſtitutio Sy-
nodalis diſponit, ut Beneficium habere debeat,
qui annos ſcientia excellit; Rota *par.* 19. *tom.*
1. *dec.* 115. *n.* 11.
63 Duodecimo, Sacerdos antiquior præfertur Sa-
cerdoti juniori; Rota *par.* 11. *deciſ.* 225. *n.* 2.
& dec. 296. *ſub n.* 4. *par.* 11. *dec.* 62. *num.* 6.
64 niſi agatur de Beneficio, in quo ſolum requi-
ritur, quod qui ſit Presbyter, & idoneus;
Rota *par.* 2. *dec.* 481. *n.* 1.
65 Inhabiles, & incapaces ad Beneficia Eccle-
ſiaſtica aſſequenda ſunt: Primo, Hæretici, eo-
rumque fautores, receptores, defenſores, nec
non Filii eorum uſque ad ſecundam genera-
tionem; *cap. Quicumque 2. de Hæreticis in 6.*
§. Hæretici autem, ibi: *Hæretici autem, cre-
dentes, receptores, defenſores, & fautores eorum,
ipſorumque Filii uſque ad ſecundam generationem
ad nullum Eccleſiaſticum Beneficium, ſeu Offi-
cium publicum admittantur: Quod ſi ſecus actum*
66 *fuerit, decernimus irritum, & inane;* Sic etiam
Schiſmatici; *arg. cap. Quia diligentia 5. de ele-
ction.* ubi electio Schiſmatici ad unionem Ec-
cleſiæ redeuntis diſpenſatione ſolum permitti-
tur confirmari, ac notat Abbas *ibid. num.* 1.
& Barboſa *n.* 2. & alii; Paulus IV. *in Conſti-
tut.* incip. *Cum ex Apoſtolatus* edita 15. *Kalen-
das Martii* 1559. in qua ſtatuitur, ut Hæreti-
ci, & Schiſmatici ultra ſententias, & pœnas
a variis Pontificibus inflictas ſint ipſo Jure pri-
vati omnibus Eccleſiis, etiam Cathedralibus,
Metropolitanis, Parochialibus, ac quibuſcum-
que dignitatibus, & Beneficiis Eccleſiaſticis;
S. Pius V. in Conſtitut. etiam incip. *Cum ex
Apoſtolatus*, edita 6. *Kalend. Februarii* 1567.
reſervavit Sedi Apoſtolicæ Beneficia propter
Hæreſim vacantia, declaravitque illa non com-
prehendi in impetrationibus, in quibus modus
vacationis propter crimen Hæreſis non ſit ex-
preſſus; Gregorius XIII. in Conſtitut. incip.
In Eccleſiis, edita *Idibus Novembris* 1580. de-
crevit diſpoſitiones Beneficiorum factas Apo-
ſtolica, vel ordinaria auctoritate in Perſonam
Hæreticorum, aut ab eis deſcendentium, vi-
res, & effectum non habere, & Beneficia hu-
juſmodi uti prius vacare. Unde licet Conci- 67
lium Conſtantienſe habilitaſſet Schiſmaticos ad
Beneficia conferenda, vel obtinenda, & illius
diſpoſitio ſublata non eſſet ex Concilio Late-
ranenſi; Tamen cum in hoc contrarium decer- 68
nant Paulus IV. S. Pius V. & Gregorius XIII.
in citat. Conſtitutionibus, ſtandum erit illorum
Extravagantibus tamquam poſterioribus. Ad
hoc enim, ut Conſtitutio poſterior tollat prio-
rem Conciliarem, non eſt opus, ut ſpeciali-
ter deroget Concilio Generali, quia hæc de-
rogatio requiritur tantum in Privilegiis, &
Litteris gratiæ, juxta textum in *cap. Ex par-
te 3. de Capell. Monachor.* & *cap. Eam te 4. de
ætate, & qualitate;* Non autem in Conſtitu-
tionibus, quæ fiunt per modum legis univer-
ſalis, ut eſt caſus in *cap. Licet 1. de Conſtitu-
tionibus*, & *ibi* Gloſſa, Archidiaconus, & om-
nes notant *communiter*.
Secundo, incapaces ſunt ad Beneficia, qui 69
illa obtinent ad preces Hæreticorum, & ipſo
facto privati ſunt, ſi obtinent, & inhabiles
fiunt ad alia; *cit. cap. Quicumque 2. de Hæ-
reticis in 6. §. Ad hæc*, ibi: *Ad hæc quoſcum-
que Viros Eccleſiaſticos, qui ad preces hujuſmodi
peſtilentium Perſonarum, dignitates, Perſonatus,
& quæcumque alia Eccleſiaſtica Beneficia ſunt
adepti, ex nunc privamus taliter acquiſitis, vo-
lentes, quod tales, & habitis careant perpetuo,
& ſi receperunt illa ſcienter, ad alia, vel ſimi-
lia nequaquam in poſterum admittantur.*
Tertio, inhabiles, & incapaces ad Beneficia 70
ſunt Excommunicati Excommunicatione ma-
jori, Suſpenſi, & Interdicti, & collatio Be-
neficii, ſicuti & electio ad illud, nulla eſt,
ipſoque Jure irrita, ſi fiat Excommunicato Ex-
communicatione majori, vel Suſpenſo, aut In-
terdicto, prout patet ex *cap. Cum Dilectus 8.
de conſuetudine cap. Ad hæc 1. de Poſtulatione.
Prælator.* & *cap. Poſtulaſti 7. de Cleric. excom-
municat.* Qui Beneficium confert Excommuni-
cato, præter Excommunicationem minorem,
quam incurrit ipſo jure, ſuſpenditur a colla-
tione ejuſdem Beneficii, ut ita puniatur in eo,
in quo peccavit *cap. Cum in cunctis, §. Cle-
rici, de electione:* a collatione vero aliorum
Beneficiorum, non eſt ipſo jure ſuſpenſus, ſed
poſt binam monitionem ſuſpendi debet, ut ha-
betur *in cap. Poſtulaſti, de Clerico excomm. mi-
niſtr.* Sayrus *lib.* 2. *c.* 5. *num.* 3. Cornejo *in
3. par. tract. 5. de excomm. diſp.* 10. *§.* 7. *dub.
unic. quæſt. ult.* Dicitur notanter: *Excom-* 71
municato Excommunicatione majori, quia ſi Be-
neficium conferatur Excommunicato Excom-
mu-

municatione minori, vel hic ad illud eligatur, collatio, aut electio non eſt ipſo Jure irrita, ſed ſolum irritanda per ſententiam Judicis, ut colligitur *ex cap. Si celebrat.* 10. *de Clerico excommun. miniſtrant.* Ubi de Excommunicato Excommunicatione minori dicitur, *ſi tamen ſcienter talis electus fuerit, ejus electio eſt irritanda;* & conſequenter non eſt ipſo Jure irrita, cum hoc nuſpiam alibi ſit expreſſum, ſimulque hæc materia veluti odioſa, & pœnalis ſit reſtringenda; Barboſa *in cit. cap. Si celebrat. num.* 3. Pirhing. *De Clerico excommunic. miniſtrant. n.* 47. Paſſerinus *cap.* 25. *de electione. num.* 475. Suarez *diſp.* 24. *de Cenſuris, ſect.* 2. *num.* 2. Leſſius, & alii. Unde propter illa verba: *Si tamen ſcienter talis electus fuerit*, tuetur Avila *par.* 2. *c.* 6. *diſp.* 12. *dub.* 4. *concl.* 4. electionem ad Beneficium Excommunicati Excommunicatione minori non eſſe irritandam, ſi electores illam ignoraverint, ne vocula illa *ſcienter* ſit omnino ſuperflua, ut de facto eſſet, ſi electio talis Excommunicati adhuc caſſanda eſſet, ſive ignoranter, ſive ſcienter facta fuiſſet ab electoribus. Gloſſa tamen *in cit. cap. ult. ver. ſcienter*, vult vocem illam *ſcienter* referri non ad electores, ſed ad ipſum electum, ita, ut ſenſus illorum verborum ſit: Si tamen ſcienter talis, id eſt ſciens minorem ſuam excommunicationem, atque inhabilitatem electus fuerit, irritandam eſſe ejus electionem, ſive ſciverint electores, ſive ignorarint; ignorantia enim electorum non facit eum habilem, & cauſa *in hoc cap.* ſignata nihilominus remanet. Aliam quæſtionem ſubdit Gloſſa *loc. cit.* an ſcilicet qui talem ſcienter eligunt priventur voce, ſeu jure eligendi; & reſpondet affirmative §. *de elect. cum in cunct.* & *cap. ſcriptum in fin.* Gloſſam ſequuntur Alterius *de cenſ. tom.* 1. *diſp.* 4. *c.* 2. §. *Requiritur etiam*, & Richardus *in* 4. *diſt.* 18. *art.* 7. *qu.* 4. Sed opinio negativa magis arridet Sebaſtiano a Bononia *tract. de elect. part.* 2. *c.* 2. *dub.* 61. *n.* 12. & Gordono *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 11. *cap.* 4. §. 3. *n.* 26. quibus adhæret Diana *P.* 5. *tr.* 9. *reſol.* 132.

Obiter hic notandum primo, abſolutum pro foro interno, ſi, antequam pro foro externo abſolvatur, obtineat Beneficium, poſſe tuta conſcientia illud retinere, quia vera, & valida fuit collatio quoad forum internum, ſiquidem facta fuit non Excommunicato pro foro interno. Ita docent P. Suarez *tom.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 7. *n.* 27. Trullench *in Bull. Cruc. lib.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 11. *n.* 2. apud Mendo *de Bull. Cruc. diſp.* 25. *n.* 129. Eſto poſſit ille accuſari apud Judicem, qui privare ipſum poteſt Beneficio, eo quod non judicet de occultis, & collatio Beneficii facta Excommunicato ſit nulla; ille autem erat pro foro externo Excommunicatus, *cap. Poſtulaſtis, de clerico Excommunicato;* Covarruv. *in cap. Alma mater par.* 1. §. 7. *num.* 1. *& communis.* Conſequenter ad dicta abſolutus pro foro interno, pro illo faciet fructus ſuos, ſi Beneficium habeat.

Notandum ſecundo, ſi Excommunicato conferatur a Pontifice Beneficium, & in Reſcripto, aut Bullis Apoſtolicis apponatur ea Clauſula, quæ juxta ſtylum Curiæ ſolet apponi, nempe Pontificem abſolvere eum, cui Beneficium indulget, ab omni cenſura, ad effectum dumtaxat ejuſmodi Reſcripti conſequendum, validam fore Beneficii obtentionem, cum tunc temporis, quando Beneficium obtinet, & perducit Reſcriptum ad effectum, ille non ſit excommunicatus, ſed abſolutus, eſto illico in cenſuras reincidat, & quoad alia eis ligatus ſit. Ita Garcias *de Benef. par.* 7. *c.* 13. *a n.* 59. Barboſa *de Clauſul. clauſula* 179.

Quarto, Irregulares ſunt inhabiles, & incapaces; *cap. Henricus* 2. *de Cleric. pugnantibus in duello cap. ſi celebrat.* 10. *de Clerico excommunic. miniſtrant.* Et *cap. Ex litteris* 2. *de Clerico non ordinato miniſtrante;* & colligitur *ex cap. Præcipimus* 10. *diſt.* 34. & *cap. Non confidat* 59. *diſt.* 50. ubi irregulares etiam a ſuſceptione Ordinum repelluntur; Rota *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 602. *num.* 15. *part.* 12. *deciſ.* 210. *num.* 11. Immo neque poſſunt beneficia optare; Rota *cit. part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 602. *n.* 16. Et collatio ipſis facta eſt ipſo Jure nulla; Rota *part.* 4. *deciſ.* 291. *n.* 6. 72

Quinto, Inhabiles, & incapaces ſunt infames; ex Regula 87. *Juris in* 6. ibi: *Infamibus portæ non pateant dignitatum;* Rota *part.* 12. *deciſ.* 305. *n.* 6. 73

Sexto, Inhabiles, & incapaces ſunt furioſi, ſeu mentecapti; Rota *part.* 2. *deciſ.* 190. *n.* 3. Laborantes morbo caduco; Rota *part.* 2. *dec.* 236. *num.* 2. Spurii; Rota *part.* 16. *deciſ.* 43. *num.* 2. 74

Septimo, Inhabiles, & incapaces ſunt Simoniaci; *cap. Si alicujus* 59. *de electione. cap. Nobis fuit* 27. *de Simonia. Extravagant. Cum deteſtabile, de ſimonia inter communes;* S. Pius V. in Conſtit. incip. *Cum primum.* Et in alia incip. *Intolerabilis;* Rota *part.* 12. *deciſ.* 305. *num.* 2. *& deciſ.* 396. *n.* 5. Sodomitæ. S. Pius V. in Conſtit. incip. *Horrendum.* Stupratores; Rota *part.* 16. *deciſ.* 323. *n.* 20. Omneſque indigni, inhoneſti, & hujuſmodi; Concil. Latera- 75 76 77

teranenſe IV. *cap.* 30. Concil. Colonienſe IV.
78 *p.* 1. *c.* 4. Concil. Senonenſe *in decretis morum*
c. 8. *cap. Grave nimis* 29. *de Præbend.* Concil.
Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 4. *de reformat.*
79 Octavo, incapaces ſunt Beneficiorum Cleri-
ci uxorati; Conc. Lateranenſe III. *in appen-
dice cap. Si qui Clericorum* 1. *cap. Sane* 2. *cap.
Quod a te* 3. *de Clericis conjugatis*.
80 Nono, pueri ante decennium incapaces ſunt
Beneficiorum; Concil. Lateranenſe III. *in ap-
pendice tit. Quibus, & quando cap.* 1. Concil.
Senonenſe *in decretis morum cap.* 8. *&* 9. Conc.
Lateranenſe IV. *cap.* 30. Concil. Ravennat. II.
ſub Clement. X. cap. 16. *cap. Super inordinata*
35. *de Præbendis*. Sed ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 23.
cap. 6. *de reformat.* quilibet Clericus eſt inca-
81 pax Beneficii *ante annum* 14. Et Beneficii Cu-
rati eſt incapax qui non habet annos 25. Idem
Tridentinum *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reformat. Vid.
verb: Ætas n.* 10. 11. 12. *& ſeq.* ubi aſſigna-
82 tur Ætas pro quolibet Beneficio requiſita. In-
ſuper Beneficii curati eſt incapax, qui neſcit
loqui in idiomate illius nationis, in qua ha-
bere vult curam; Urbanus VIII. Conſtit. 6.
incip. *Sanctiſſimus cap.* 20.
83 Decimo, Filii illegitimi Clericorum in Ec-
cleſiis, ubi eorum parentes habent Beneficia,
vel ante habuerunt, quodcumque Beneficium
obtinere non poſſunt; ſic expreſſe Concilium
Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 5. ibi: *Ut pa-
ternæ incontinentiæ memoria a locis Deo conſecra-
tis, quos maxime puritas, ſanctitaſque decet,
longiſſime arceatur, non liceat Filiis Clericorum,
qui non ex legitimo nati ſunt Matrimonio, in
Eccleſiis, ubi eorum Patres Beneficium aliquod
Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quodcum-
que etiam diſſimile Beneficium obtinere, nec in
dictis Eccleſiis quoquomodo miniſtrare, nec pen-
ſiones ſuper fructibus Beneficiorum, quæ parentes
eorum obtinent, vel alias habuerunt, habere*, &
colligitur *ex cap. Ad præſentiam* 2. *cap. Cum
decorem* 15. *& cap. Ad abolendam* 16. *de Fi-
84 liis Presbyter.* Et hæc prohibitio procedit non
ſolum de Filiis illegitimis Presbyterorum in
Sacerdotio genitis, ſed etiam de naturalibus
procreatis ante Clericatum parentum, prout
a Sacra Congregatione Concilii fuiſſe deciſum
refert Garcias *part.* 7. *de Beneficiis cap.* 3. *n.* 15.
& ſequitur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop.
part.* 3. *alleg.* 45. *n.* 6. cum aliis.
85 Undecimo, Filii etiam Legitimi Clerico-
rum nequeunt immediate ſuccedere in Benefi-
ciis paternis; *cap. Quoniam* 10. *cap. Ad extir-
pandas* 11. *cap. Michael* 13. *de Filiis Presbyte-
ror.* Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 12. *ſub num.* 1.
dicitur tamen notanter *immediate ſuccedere*,
ſi videlicet poſt patrem interceſſerit alia Per-
ſona media, cui Beneficium illud collatum fuit;
cap. Ex tranſmiſſa 7. *de Filiis Presbyteror.* tunc
enim ceſſat ſpecies ſucceſſionis Hæreditariæ,
quæ eſt motivum prohibitionis, cum tales Hæ-
reditariæ ſucceſſiones fuerint ſemper reputatæ
iniquæ, deteſtabiles, ac ſacris Canonibus ini-
micæ, ut *cap. Apoſtolica* 7. *cauſ.* 8. *q.* 1. *cap.
Ad extirpandas* 11. *de Filiis Presbyteror. & cap.
Accepimus* 2. *de pactis*. Et dicitur etiam no- 86
tanter *ſuccedere*, quia aliud Beneficium diſſi-
mile non prohibetur Filius legitimus habere
in eadem Eccleſia, in qua Pater miniſtrat;
textu claro *cap. Ad hæc* 12. *de Filiis Presbyte-
ror.* Immo poteſt Filius legitimus præeſſe Ec- 87
cleſiæ, in qua Pater ſine Titulo quandoque
miniſtravit, textu expreſſo *cap. Conſtitutus* 8.
de Filiis Presbyteror. Alias autem ſolus Papa 88
poteſt diſpenſare, ut Filius etiam legitimus
in Eccleſia paterna; ſeu Beneficio a Patre præ-
habito immediate ſuccedat; textu evidenti *cap.
Dilectus* 17. *de Filiis Presbyteror.* Immo hac 89
Pontificia diſpenſatione indiget Filius legiti-
mus ad ſuccedendum immediate Patri etiam
in Beneficio de Jurepatronatus; ad quod in
fundatione ſunt vocati proximiores de gene-
re; Sac. Cong. Conc. 23. *Aug.* 1631.
Duodecimo, Filii, ac Nepotes offendentium 90
Cardinales efficiuntur inhabiles ad Eccleſiaſti-
ca Beneficia obtinenda, textu expreſſo *cap. Fe-
licis* 5. *verſ. Quod ſi quis prædictorum, de pœ-
nis in* 6.

Supplementa Auctoris.

Beneficia Eccleſiaſtica ſæcularia conferri ne- 91
queunt Canonicis Regularibus Lateranenſibus,
aut SS. Salvatoris, abſque indulto Apoſtolico;
Benedict. XIV. tom. 1. Bull. Conſtit. 135. in-
cip. *quod inſcrutabili*; vide verb. *Concurſus art.*
1. *a n.* 38. *ad* 56. Beneficia Curata, aut reſi- 92
dentialia conferri nequeunt Presbyteris, aut
Clericis Congregationis Miſſionis; Idem Conſt.
69. incip. *Quo magis* §. 4.
* Beneficiorum Parochialium, & Vicaria- 93
rum tam ſæcularium, quam Regularium capa-
ces eſſe Canonicos Regulares Præmonſtraten-
ſes, etiam non intercedente Apoſtolica diſpen-
ſatione definit idem Pontifex in *Bulla* 33.
Tom. 3. inc. *Oneroſo*.
De filiis illegitimis Clericorum circa Bene- 94
ficia parentum in eadem Eccleſia &c. vide
verb. *Irregularitas*.
Filius legitimus conſequi prohibetur Benefi- 95
cium

cium a Patre præhabitum; eſſet enim ſpecies
96 hereditariæ ſucceſſionis . Nihil tamen vetat quominus Pater poſſit obtinere Beneficium a filio præhabitum . Quod verum eſt etiam de Patre reſpectu Beneficii a filio illegitimo obtenti , ut ex reſponſione S. Congregationis ; De *Synodo Diœceſ. lib.* 13. *cap.* 24. §. 15. *nov. edit.*

97 Illegitimi autem filii quoad hoc etiam illi cenſentur , qui poſtmodum legitimati ſunt , non vero illi , qui poſt ſubſequens matrimonium legitimati habentur , ut partim ex decretis Sac. Cong. partim ex Fagnano ; *ibid.* §. 16.

98 Num vero filio obtinere Beneficium fas ſit , quod Pater quidem habuit , ſed ab eo tranſivit in tertium , & ab iſto in eundem filium ; reſpondetur , filio legitimo id quidem non
99 prohiberi ; *ex cap. ad extirpandas , de fil. Presbyter.* illegitimis vero non licet , ut ex Bulla Clementis VII. & reſponſis S. Congr. *ibid.* §. 18.

100 Nepos vero legitimus ex patre illegitimo natus obtinere avi Beneficium non vetatur , ipſo licet avo vivente , ut ex reſponſis S. Congreg. & Rotali deciſione ; *ib.* §. 19.

Additiones ex aliena manu.

101 Agit Auctor *a num.* 1. *ad num.* 42. de qualitatibus de jure requiſitis in iis , quibus Beneficia ſunt conferenda , & primo loco recenſet legitimitatem . Primis vero Eccleſiæ ſæculis non ſolum nulla erat ſanctio , quæ illegitimos arceret ab Ordinibus , & miniſteriis Eccleſiaſticis ; ſed expreſſo jure cautum erat , illegitimos admitti debere ad Ordines , ac dignitates Eccleſiaſticas , dummodo moribus , ac virtute commendarentur , quia creditum fuit , non paternam , ſed propriam culpam quemcumque condemnare debere ; Confer Chri-
102 ſtian. Lup. *tom.* 3. *ſcholior.* Sæculo decimo primo Urbanus II. in Eccleſia ſtatuit , ut Filii Presbyterorum ſacris Ordinibus non initiarentur , niſi aut in Cœnobiis , aut in Canonica Regulari religioſe fuerint converſati , ut ex ejus Canone apud Gratian. *diſtinct.* 57. *can.* 1. appoſite notant Hericourt *in Leg. Eccleſ. ſuo ordin. reſtit. part.* 3. *cap.* 4. *artic.* 2. *in princip.* & Vaneſpen. *jur. Eccleſ. univ. part.* 2. *tit.* 10.
103 *cap.* 3. *n.* 4. Deinde Patres Concilii Pictavienſis ſub Paſchali II. ſucceſſore Urbani II. hanc prohibitionem protraxerunt ad quoſcumque illegitimos ſive ex Presbyteris , ſive ex Laicis procreatos , ut ex *canon. dict. Conc. relat. in cap.* 1. *decretal. de Fil. Presb.* præter allegatos monet Gonzal. *in comment. ad d. cap.* 1. *de Fil. Presb.* idque non ex rationibus illis , quæ vulgo afferuntur , ſed ut obviam irent potentiæ Comitum , & Baronum , qui filios ſuos illegitimos Eccleſiis obtrudebant , quod grande præbebat ſcandalum , ut obſervat Bohemer. *in animadverſ. ad Fleur. Inſtit. Jur. Eccleſ. part.* 1. *cap.* 11. §. 8. *lit.* 2. Vide etiam de his omnibus Rotam *in Hildeſimen. Manutentionis* 17. *Martii* 1740. §. 23. *cor. R. P. D. Elephant.*

Poſſunt vero illegitimi minores Ordines , 104
tum Beneficia , quibus non imminet cura animarum , ex Epiſcopi diſpoſitione obtinere ; *cap.* 18. *de Filiis Presbyt.* dummodo non agatur de Beneficiis in Eccleſiis , in quibus Patres habeant , aut habuerint Beneficia ; *cap.* 2. *& ſeq. eod.*

Requiſitum Clericatus Auctor affert ſecun- 105
do loco . Canones tam antiqui , quam recentiores *Beneficiis veris* , & rebus Eccleſiæ poſſidendis , & adminiſtrandis ſemper Laicos amove-
runt . Per id temporis , quo Ordines a Bene- 106
ficiis minime fuerunt ſejuncti , Epiſcopi Laicis probatæ vitæ conferebant Ordinem Eccleſiaſticum ſimul & Beneficium , eos in ordinatione ipſa deſcribendo inter matricularios Clericos de proventibus certæ Eccleſiæ viventes .
At ex quo introducta fuit ſeparatio Beneficio- 107
rum ab Ordinibus , nonniſi Clericis prima ſaltem tonſura initiatis *mera Beneficia Eccleſiaſtica* donarunt . Laicis pauperibus diſtribuebant Beneficia *non mera* ob portionem reddituum communium eis debitam , ſcilicet bona Beneficiorum temporalia ſine aliquo ſpirituali jure vel miniſterio , ut erant prædia Eccleſiaſtica Beneficiario , vel precario nomine conceſſa ; Gagliard. *de Benefic. cap.* 9. *a n.* 3. *ad n.* 11.

In Beneficiis de jurepatronatus licet Patro- 108
nis præſentare Laicos , ſub conditione ; *dummodo Clericatus intra tempus datum ad præſentandum ſuperveniat .* An vero valida ſit colla- 109
tio Beneficii facta cum clauſula : *Si quamprimum ad Clericatum fuerit aſſumptus* , tum an 110
valida ſit collatio Beneficii facta eo die , quo quis ordinatus fuit , necnon de aliis id genus quæſtionibus conſule Ventrigl. *in Prax. tom.* 2. *adnot.* 7. *a num.* 8. *ad plur. ſequent.*

De requiſito ætatis diſſerit Auctor tertio 111
loco . Nihil vero antiqui Canones de ætate ſtatuiſſe videntur . Sed eam prudenti Epiſcoporum arbitrio reliquerunt , quum Apoſtolus 1. ad Timothæum cap. 4. ſcripſerit ; *Nemo adoleſcentiam tuam contemnat .* Quo factum eſt , 112
ut primis ſæculis Eccleſiæ Summi Pontifices ,

&

& cum primis Siricius *in can. Quicumque*, & Zoſimus *in can. In ſingulis diſt.* 77. pueros ab infantia in Eccleſiaſticis Miniſteriis, ante pubertatem inter Lectores etiam, & Exorciſtas
113 aſcriptos probaverint. Ex quo vero tempore certa ætas præfinita in Eccleſia fuit ad Beneficia, tum de varia in hoc ætatis requiſito diſciplina, conſule Gagliar. *de Benefic. d. cap.* 9. *a n.* 17. *ad n.* 20. Conferenda etiam ſunt, quæ diximus in addit. ad verbum *Ætas*.
114 De cœlibatu quarto loco, & de literis quinto loco, verba facit Auctor. At ne nimii ſimus, tum de his, tum de eo an Beneficia conferri poſſint dignis, omiſſis dignioribus, adi Gagliard. *d. tract. d. cap.* 9. *a num.* 26. *ad plur.*
115 *ſequent.* Solent quandoque a Fundatoribus nonnullæ etiam Beneficiis præſcribi qualitates; *Doctoratus*, *Sacerdotium*, & alia id genus. Sed de qualitatibus hiſce plures, eaſque utiles quæſtiones alibi diſcutiemus.

De prælatione in Beneficiis tractat Auctor *a num.* 44. *ad num.* 64. & quidem plene. At nihilominus ſequentia addenda cenſuimus.
116 Qualitas Filii unius ex Patronis, quæ in concurſu extranei prælationem tribuit, eumdem effectum haud operatur concurrente altero, qui ſit de ſanguine Fundatoris, & in pari
117 gradu ipſi Fundatori. Quod dicitur, in diſcordia Patronorum præferendum eſſe Præſentatum a Maſculo Præſentato a Fœmina, id procedit quando Præſentatio facienda eſt a Maſculo, & Fœmina unitim per modum Collegii, non item quando Patroni uti ſinguli præſentant, ut ſi Patronatus pro una parte pertineat ad Maſculum, & pro altera parte ad Fœminam; Rota *in Colonien. Perſonatus* 19. *Januarii* 1748. §. 7. *& ſequent. cor. Illuſtriſs. Molin.*
118 Prærogativa ſanguinis & qualitatis patronalis prælationem neutiquam tribuit, ſi concurrat alter conſanguineus, qui ſi non actu, habitu ſit Patronus, ut in Patronatu gentilitio eſt filius, qui poſt mortem Parentis in illud eſt ſucceſſurus; Rota *in Brunduſina Beneficii* 20. *Martii* 1747. §. 9. & in confirmatoria 19. *Junii ejuſdem anni* §. 12. *coram Reverendiſſimo P. D. Buſſio Decano*.
119 Si fuerit dictum, ut in Jurepatronatus ſemper magis conjunctus, & magis idoneus præferatur, is eſt præferendus, qui prærogativa
120 ſenii, virtutum, & Sacerdotii alterum vincit. Major idoneitas utrum attendenda ſit re-
121 ſpectu Perſonæ, an reſpectu Beneficii? Qualitas originis, aut domicilii, aut paupertatis, an attendatur ad effectum prælationis? Adi Rotam *in Romana Beneficii* 26. *Junii* 1744. *cor. b. m. Perlata*.

Denique Auctor *a num.* 65. *ad finem* de iis differit, qui inhabiles ſunt ad Beneficia aſſequenda. De filiis illegitimis Clericorum, qui in Eccleſiis, in quibus Patres habent, vel habuerunt Beneficia, prohibentur habere quodcumque Beneficium, tum de Filiis etiam legitimis Clericorum, qui nequeunt immediate ſuccedere in Paterna Beneficia, conſule Murg. *de Benefic. q.* 3. *a n.* 611. *ad plur. ſequent.* late de utroque hoc argumento differentem. 122

Illud hic non eſt omittendum, quod probata qualitate ſororia inter duas Eccleſias, illegitimus aſſequi haud poteſt Beneficium in una Eccleſia ſororia, ſi ejus Pater Beneficium habeat in altera Eccleſia ſororia; Rota *in Cæſarauguſtana Canonicatus* 2. *Julii* 1742. *cor. Reverendiſſimo P. D. Buſſio Decano*. 123

ARTICULUS VI.

Beneficia quoad pluralitatem, & incompatibilitatem.

SUMMARIUM.

1 *Pluralitas Beneficiorum omnibus interdicta*, ad n. 3.
4 *Eorumque retentio peccaminoſa eſt*, ad n. 9.
10 *Nec juvat dicere, quod a Papa ſint impetrata*, ad n. 13
14 *Aut quod ſuper tali retentione Papa tacite diſpenſaverit*, ad n. 15
16 *Aut quod talis conſuetudo ſit univerſaliter introducta*, ad n. 20
21 *Qualis Beneficiorum ſufficientia ſtatuenda ſit ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem*, ad n. 30
31 *Qualis diſpenſatio requiratur ad licitam plurium Beneficiorum retentionem*, ad n. 53
54 *De Beneficiis ſub eodem tecto uniformibus, aut difformibus*, ad n. 62
63 *Epiſcopus quando poſſit diſpenſare, vel non in hac materia*, ad n. 71
72 *Alia ad rem remiſſive.*
73 *Subnectuntur Supplementa ex aliena manu*, ad n. 82

PLuralitas Beneficiorum eſt prohibita eidem Perſonæ cujuſvis dignitatis, etiamſi Cardinalatus honore fulgeat; Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformat.* ibi: *Cum Eccleſiaſticus Ordo pervertatur; quando unus plurium Officia occupat Clericorum, ſancte Sacris Canonibus cautum* 1

fuit,

Digitized by Google

fuit, neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu ſe ipſos, non Deum, decipientes, ea quæ bene conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul Beneficia obtinere non erubeſcunt, ſancta Synodus debitam regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, præſenti decreto, quod in quibuſcumque Perſonis quocumque titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſervari, ſtatuit ut in poſterum unum tantum Benefi-
2 *cium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur.* Et colligitur *ex* Concil. Lateranenſi III. *in appendice tit. Uni plura cap.* 2. *& cap. Sanctorum* 2. *diſt.* 70. *& cap. Singula* 1. *diſt.* 89. *cap. Presbyteros* 38. *cauſ.* 16. *qu.* 1. *cap. Clericus* 1. *cap. Clericum* 2. *cauſ.* 21. *qu.* 1. & *cap. Quia in tantum* 5. *de Præbend.* ubi Alexander Tertius dicit, quod *multitudo Præbendarum Canonibus inimica diſſolutionis materiam, & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum.*
3 *Et Extravagant. Execrabilis, de Præbendis*, ubi Joannes XXII. ſic declamat contra pluralitatem Beneficiorum obtinentes, ibi: *Unde inter cætera inconvenientia ſubſcripta ſequuntur, quod videlicet interdum unus, qui unum quamvis modicum vix Officium implere ſufficeret, plurimorum ſibi vindicet ſtipendia, quæ multis litteratis viris vita puritate, ac teſtimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant, poſſent abunde ſufficere, æqua diſtributione collata. Habentibus ipſa paratur vagandi materia, divinus cultus minuitur, Hoſpitalitas in ipſis Beneficiis debita non ſervatur. Et dum non ſunt ſui in unaquaque regione Rectores, Eccleſiarum detrahitur commodis, & honori, quæ carentes defenſorum auxilio in Juribus ſuis, & libertatibus, multipliciter collabuntur, & ruinis patent ædificia nobilia, quæ magnificentia extruxerat deceſſorum. Et (quod amarius eſt dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum ſentibus fomentum periculoſe præbetur.*

4 Pluralitas Beneficiorum ab eodem ſimul retentorum redditur incompatibilis generatim loquendo ex duplici capite, ſcilicet vel quia ipſa Beneficiorum inſtitutio non permittit, ut plura ab eodem adminiſtrentur; vel quia unum eorum ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem ſufficit, nam tunc plura Beneficia licet cæteroquin compatibilia ſimul retineri nequeunt.

5 Quod incompatibilitas plurium Beneficiorum ab eodem ſimul retentorum, oriatur primo ex ipſa Beneficiorum inſtitutione talem pluralitatem in eodem non permittente, patet aperte in Beneficiis, quæ vel Jure communi, vel ex conſuetudine, ſtatuto, ſeu fundatione, continuam reſidentiam perſonalem poſtulant, ut ſunt duo Epiſcopatus, duæ Parochiæ, duæ Dignitates, duo Canonicatus, aut duo hujuſmodi officia Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum perſonalem reſidentiam requirentia, juxta Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. juncto cap. Quia nonnulli* 3. *& cap. Inter quatuor* 10. *de Cleric. non reſidentib.* Quia enim nullus in duobus locis ſimul exiſtere, atque perſonaliter reſidere poteſt, ſequitur evidenter, quod ſint incompatibilia, ac proinde ſimul ab eodem retineri non poſſint Beneficia illa, quorum quodlibet requirit continuam reſidentiam perſonalem; *arg. cap. Ad hæc* 13. *cap. Præterea* 14. *cap. Cum non ignores* 15. *& cap. De multa* 27. *de præbend*, & expreſſe Rota *part.* 1. *deciſ.* 124. *part.* 6. *deciſ.* 703. *num.* 3. Et quod 6
incompatibilitas Beneficiorum oriatur etiam ex ſecundo capite, ſcilicet ex eo quod unum ipſorum ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem ſufficiat, licet cæteroquin de ſe ſint compatibilia in eodem, habetur clare ex Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformatione*, ubi præmiſſa illa generali ratione, quod *Eccleſiaſticus Ordo pervertatur, quando unus plurimorum officia occupat Clericorum... ſtatuit ut in poſterum unum tantum Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri*, & colligitur *ex cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſidentib. & cap. Cum teneamur* 6. *de Præbend.* in quorum ultimo habetur etiam ad mandatum Papæ non eſſe providendum illi de Beneficio, *qui aliud Beneficium habeat, de quo valeat commode ſuſtentari, niſi forte in Litteris ipſis de hoc mentio habeatur*; & expreſſe Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 281. *num.* 18. *& Annotat. ad deciſ.* 254. *num.* 66. 67. 68. *part.* 9. *tom.* 1.

Unde retinens ſine juſta diſpenſatione plura 7
Beneficia, quorum unum ſufficiat ad ſui honeſtam ſuſtentationem, peccat mortaliter, & eſt in ſtatu damnationis æternæ. Sic expreſſe Gloſſa communiter recepta *in c. Dudum* 34. *de electione verb. retinere:* ibi: *Nota quod qui habet plura Beneficia, quorum alterum per ſe ſufficeret, non poteſt ſine mortali peccato retinere aliud*, & colligitur *ex cap. Quia in tantum* 5. *de Præbendis*, ubi Alexander tertius dicit quod *multitudo Præbendarum Canonibus inimica... certum continet periculum animarum:* & ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 2. *cap.* 17. ubi præmiſſa plurium Beneficiorum retentionis prohibitione, dicit quod

qui

Digitized by Google

qui improbæ cupiditatis affectu plura Benefi-
cia ſimul obtinere non erubeſcunt , non Deum ,
ſed ſe ipſos decipiunt ; ibi : *Se ipſos , non Deum*
decipientes . Cujus diſpoſitioni , dicit Barboſa
de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. *allegat.* 62.
n. 2. *Cujus diſpoſitioni ſi quis contrafacere in-*
tenderit , mortifere peccabit , & vivet in ſtatu
damnationis ; & ſic tenet S. Bernardus *Epiſtol.*
271. *ad Comitem Theobaldum , & lib.* 3. *de*
conſideration. ad Eugenium Papam cap. 6. Ab-
bas *in cit. cap. Dudum de elect. num.* 36. Na-
varrus *cap.* 25. *Manual.* 125. Azorius *part.* 1.
tit. 6. *cap.* 10. *qu.* 1. *&* 7. aſſerens pluralita-
tem Beneficiorum , quorum unum honeſtæ Cle-
rici ſuſtentationi ſufficiat , Jure etiam natura-
li damnatam eſſe ; Sylveſter *verb. Beneficium*
cap. 4. *q.* 1. *in fin.* Piaſecius *in praxi Epiſcopal.*
part. 2. *cap.* 5. *art.* 3. *num.* 83. Layman , Pari-
ſius , Sannig , aliique fere communiter cum
Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. num.* 214.
& Fagnan. *in cap. Quia in tantum* 5. *de Præ-*
8 *bend. n.* 16. Unde concludendum eſt cum Di-
vo Bernardo relato a Divo Thoma *quodlib.* 9.
art. 15. *Qui non unus , ſed plures eſt in Benefi-*
9 *ciis , non unus , ſed plures erit in ſuppliciis* . Et
de facto multa habentur horribilia exempla
eorum , qui propter pluralitatem Beneficiorum
æternaliter damnati ſunt , ut referunt Joan-
nes Geylerus *in navi fatuorum , turb.* 27. Vil-
ladiegn , & alii cit. *in annot. ad deciſ.* 90. *n.*
29. *& in annotat. ad deciſ.* 254. *n.* 68. *part.* 9.
tom. 1. *Rotæ Romanæ* .

10 Nec valet , quod ſe excuſent illi , qui inſa-
tiabili ſiti deglutiunt plura Beneficia Eccleſia-
ſtica ſub fragili prætextu , quod illa impetra-
verint a Papa , ideoque a tali pluralitate a
Jure , & a Tridentino prohibita , dicantur diſ-
penſati , & quæcumque in contrarium facien-
tia ſublata , maxime ſtante in Litteris Apo-
ſtolicis clauſula *non obſtantibus &c. vel motu*
11 *proprio* ; Non valet , inquam , quia ut ſolide
cavetur *in annotat. ad dec.* 90. *num.* 69. *& ſeq.*
part. 9. *tom.* 1. *Rotæ Romanæ recentior.* reſpon-
detur ad prædictum effectum imaginatum ta-
le clypeum hoc pro nihilo deſervire , quia Ju-
ra , & Concilium Tridentinum nullatenus pro-
hibent collationem plurium Beneficiorum , ſed
retentionem , ut advertit Rota *coram Cardin.*
Serafin. dec. 774. *ſub n.* 3. *verſ. non facere &c.*
ubi etiam teſtatur id jam fuiſſe reſolutum per
Eminentiſ. DD. Cardinales Sac. Cong. Conc.
& ſic in Rota in aliis cauſſis receptum , &
deinde ita etiam fuit dictum coram Buratto
deciſ. 248. *num.* 2. *verſ. Quo vero ad Benefi-*
cium ſimplex . Addo etiam deciſionem in cauſ-
ſa *Aſſiſienſi Beneficiorum* 9. *Martii* 1587. *coram*
Orano , §. 1. *verſ.* Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 17.
de reformat. prohibet retentionem , non autem aſ-
ſecutionem plurium Beneficiorum . Quod enim 12
Clericus diſpenſatus ad plura Beneficia reci-
pienda non cenſeatur diſpenſatus ad illa reti-
nenda , reſpondit Rota *coram Clemen. VIII.*
deciſ. 223. *n.* 26. *verſ. diſpenſatus ad obtinen-*
dum , non eſt diſpenſatus ad retinendum &c. p.
1. *diverſ.* & melius fuit reſolutum coram In-
noc. X. *dec.* 528. *a n.* 1. ibi : *Licet illius vi-*
gore potuiſſet ſucceſſive recipere plura Beneficia ,
illa tamen ſimul retinere non poterat . Idem quo-
que fuit ponderatum *coram Ubaldo deciſ.* 369.
n. 2. *verſ. quia erat diſpenſatus ad obtinendum ,*
non autem ad retinendum &c. quas deciſiones
deinde Rota ſecuta eſt *coram Coccino deciſ.* 302.
n. 26. *part.* 4. *recent. tom.* 2. ibi : *Fuit diſpen-*
ſatus , ut plura reciperet Beneficia , quo caſu da-
tur quidem acquiſitio , ſed non retentio &c. quia
vere aliud eſt retinere , & aliud acquirere ;
idque fortius eſt dicendum in materia ſtrictæ
interpretationis , prout eſt derogatio , unde non
diſcedendum a propria ſignificatione verborum .
Eo vel maxime quod ex *cap. Quamvis* 4. *de* 13
Præbend. in 6. *Quamvis pleniſſima ſit alias in*
Beneficiis interpretatio facienda ; Litteræ tamen
ſuper obtinendis Beneficiis impetratæ , debent (cum
ſint ambitioſæ) reſtringi .

Nec juvat dicere Papam ſuper dicta reten- 14
tione tacite diſpenſaſſe , dum in ultima , ſeu
in ultimis proviſionibus Apoſtolicis fuerint nar-
rata omnia Beneficia prius obtenta ; Nam con-
tra hanc opinionem eſt textus rotundus *in cap.*
Non poteſt 21. §. *final. de Præbend. in* 6. ibi :
Cum vero tibi (non obſtante quod aliud Benefi-
cium obtinere noſcaris) a Sede prædicta de ali-
quo Beneficio provideri contingit , per hoc tecum ,
ut primum Beneficium cum ſecundo retinere va-
leas , non intelligitur diſpenſatum ; Hoc enim ſo-
lum operatur præfata expreſſio , quod facta tibi
gratia nequeat ſubreptitia judicari . Per quem 15
textum adeo clarum , & alias rationes , quas
adducit , ita firmiter tenet Navarr. *in ſuo Tract.*
de oratione c. 12. *Miſcell.* 16. *num.* 64. *&* 65.
ubi ſubdit in hoc decipi plures credentes ex
tali narrativa diſpenſatus remanere , & quod
ſi ſua Sanctitas plura obtinenti Beneficia , alia
de novo concedit , non ideo intentionem ha-
bet diſpenſandi contra dictum Decretum , ſed
quia credit , quod omnia Beneficia ad congruam
ſupplicantis ſuſtentationem neceſſaria ſint , &
quod aliter Confeſſarii non abſolvent eos , niſi
prius talia Beneficia non neceſſaria ad ſui con-
gruam ſuſtentationem dimiſerint , vel firmo

 ani-

Digitized by Google

animo dimittere propoſuerint ; Videatur Jacob de Graff. *in ſuis aureis deciſionibus caſ. conſc. lib.* 2. *deciſ.* 97. *n.* 34. ibi : *Non debet Confeſſarius abſolvere habentem plura Beneficia , quorum unum ſufficiat &c.* & inſuper ſequitur Navarr. *in prædicto loco*. Et eamdem opinionem ſequitur Ignat. de Salc. *in addit. ad prax. Bernard. cap.* 42. *in gloſſ.* ibi : *quamvis ſimplicia* ; Emanuel. Rodriq. *in ſumma cap.* 31. *num.* 2. Alphonſ. Hojed. *in tract. de incompatibilitate Benef. part.* 2. *cap. ultim. num.* 72. *verſ. expreſſio facta de Beneficio obtento , cenſetur facta ad evitandam ſubreptionem &c.* ubi etiam inquit id probare *textum in cap. Gratia , de Reſcriptis in* 6. & alios DD. per eum allegatos & Rebuff. *in prax. titul. de diſpenſat. ad plura Beneficia q.* 9. *n.* 18. Pariſ. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 9. *num.* 34.

16 Nec valet etiam pro excuſatione adducere pene univerſalem conſuetudinem , quia , ut paſſim fatentur Doctores , conſuetudo in contrarium , etiam immemorabilis non excuſat coram Deo retinentes plura Beneficia , quorum unum ad honeſtam eorum ſuſtentationem ſuf-
17 ficit ; Talis enim conſuetudo eſſet irrationabilis , utpote contraria Juri naturæ , eſſetque nutritiva peccati , cum inducat vagationis , ambitionis , & avaritiæ materiam , & nimis diminuat divinum cultum per excluſionem plurium Perſonarum , quæ plures legerent Miſſas , plures horas Canonicas recitarent , & pluries Choro , ſeu Eccleſiæ aſſiſterent , ubi unus ſolus pluribus cumulatus Beneficiis , non niſi ſemel horas Canonicas recitat , Miſſam legit
18 &c. Inſuper eſſet talis conſuetudo everſiva intentionis Fundatorum , qui quia voluerunt eſſe plures in Eccleſia Miniſtros , plura fundarunt Beneficia , & plurima alia abſurda , & inconvenientia induceret una cum tantis incommodis , & damnis Eccleſiarum ad longum enumeraris *in Extravaganti Joann. XXII.* incip. *Execrabilis , de Præbend. relat. etiam inter*
19 *communes eodem titul.* Unde de ſimili conſuetudine ſic merito ſtatuitur *in c. conſuetudinem* 1. *de conſuetudine in* 6. *Conſuetudinem , quam in veſtra Eccleſia ſervatam aſſeritis tanto tempore , quod in contrarium memoria non exiſtit ... corruptelam (cum ſacris ſit inimica Canonibus , & de ambitionis radice proceſſerit) merito reputantes , eam auctoritate Apoſtolica reprobamus* , & ſic cum potius ſit corruptela , & ſit cauſa tantorum malorum , nullo unquam tempore induci poterit ; *cap. Cum ex venerabilis* 7. *cap. Cum ex parte* 10. *& cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*. Ita expreſſe tenet Abbas *in cap. Quia in tantum* 5. *de Præbend. num.* 2. & fuſius *in cap. Extirpandæ conſuetudinis* 30. §. *Quæ vero , de Præbend. num.* 36. Ubi optimis ratio- 20
nibus concludit conſuetudinem obtinendi plura Beneficia ſimplicia , etiam perſonalem reſidentiam non requirentia , ſi unum ſit ſufficiens ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem , eſſe corruptelam irrationabilem , & ideo impræſcriptibilem . Et videtur ex mente *S. Thomæ quodlibet.* 9. *artic.* 15. dum dicit Jura antiqua prohibentia pluralitatem Præbendarum continere Jus naturale , & ideo non poſſe per contrariam conſuetudinem abrogari . Idemque tenet Fagnan. *in cap. Quia in tantum* 5. *de Præbend. num.* 17. *&* 19. Alphonſus ; Hojeda *Tractatuum tom.* 15. *part.* 1. *tract. de incompatibilitate Benefic. cap.* 19. *n.* 9. Pariſius *lib.* 5. *de reſignat. Benefic. quæſt.* 6. *num.* 115. *& ſeq.* Piaſecius *in praxi Epiſcopali p.* 2. *c.* 5. *art.* 3. *n.* 83. Barboſa *p.* 3. *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 62. *n.* 9. aſſerens cum multis , quod oppoſita conſuetudo ſit contraria Juri naturali , neque excuſet a peccato mortali , pœniſque æternis ; licet excuſari poſſit a pœnis temporalibus ; Divus Antoninus 2. *part. tit.* 3. *cap.* 1. Tiraquel. *de pœnis temp. cap.* 42. *n.* 4. *& ſequent.* Pirhing. *lib.* 3. *titul.* 5. *de Præbend. n.* 127. Reiffenſtuel *eodem lib. & titulo num.* 216. Sannig *eodem lib. & titulo cap.* 2. *n.* 1. Garcias *de Beneficiis par.* 11. *cap.* 5. *num.* 270. Bertach. *verb. Beneficiorum ſufficientia* ; Boſſius *in ſuis moralibus tom.* 1. *de Beneficiis tit.* 7. §. 1. *num.* 31. ubi dicit quod retinere plura Beneficia , cum unum eſt ſufficiens ad commodam ſuſtentationem , repugnat rationi naturali , & rationi naturali ſimpliciter non poteſt derogari per conſuetudinem . Et ſic plurimi alii cum *annotat. ad deciſ.* 254. *n.* 420. *& ſequent. part.* 9. *tom.* 1. Rotæ Romanæ .

Quodnam autem Beneficium in ſpecie de- 21
beat cenſeri ſufficiens pro honeſta Beneficiati ſuſtentatione , nullibi in Jure reperitur definitum . Unde cum ob diverſitatem caſuum una 22
certa regula ſtatui non poſſit , iſtud relinquitur prudenti Judicis arbitrio paulo plus , vel minus æſtimandum , conſiderata qualitate Perſonarum , conditione locorum , temporumque diverſitate , aliiſque ſimilibus circumſtantiis , ex allegatis a Rota *coram Buratto deciſ.* 248. *n.* 4. *argum. cap. Sciendum* 1. *cap. Regulæ* 2. *& cap. Neceſſe* 3. *diſt.* 29. Et in effectu hanc tra- 23
dit normam Navarr. *in Miſcellan. orat. cap.* 62. *num.* 146. & aſſertur in annotat. *ad dec.* 254. *num.* 357. *& ſeq. p.* 9. *tom.* 1. Rotæ Romanæ . Primo Beneficium dicitur ſufficiens ſim- 24
plici

plici Clerico, & ſano, ſi ad minus ſufficiant
redditus ad alendum mediocriter ſe, & unum
miniſtrum, & unum coquum ſocarium, & ad
conducendam habitationem ſibi neceſſariam.
25 Secundo Beneficium dicitur ſufficiens Nobili
etiam inferioris gradus, & Magiſtro Theologiæ,
ſeu Doctori Legum mediocris litteraturæ,
ſi ſufficiant redditus ad alendum ſe, &
duos miniſtros, & unam equitaturam, & unum
coquum ſocarium, & ad conducendam habitationem
digniorem ea, quæ eget Clericus.
26 Tertio Beneficium dicitur ſufficiens Nobili mediocris
ordinis, puta Filio, vel Fratri Baronum,
vel Vicecomitum &c. vel Magiſtro, &
Doctori excellenti, ſi ſufficiant redditus ad
alendum ſe, quatuor miniſtros, unum coquum,
& unam equitaturam, & ad conducendam habitationem
digniorem ea, qua egent ſupradicti.

Nota ex editione Romana noviſſima ann. 1767.

Quæ hic de congrua Beneficiarii Subſtentatione
ex familiæ nobilitate deſumpta Auctor
interſerit, haud optime congruunt iis, quæ
ſæpe a Sacris Canonibus hac de re ſancita
ſunt. Conſule Conc. I. Mediolan. ſub Sancto
Carolo.

27 Quarto dicitur Beneficium ſufficiens Nobili,
puta Filio, vel Frarri Ducis, Marchionis,
vel Comitis &c. ut fructus ſufficiant ad
alendum ſe, octo miniſtros, duas equitaturas,
& unum coquum, & habitationem ſplendidiorem
prædictorum. Cæteris autem paribus plus
pro congrua & honeſta ſuſtentatione competit
Epiſcopo, quam Archidiacono, Archipresbytero,
Decano, vel Præpoſito; plus iſtis quam
Canonico ſimplici, plus Canonico Cathedralis,
quam Eccleſiæ Collegiatæ; plus Parocho,
quam ſimplici Beneficiato non Canonico, prout
recte advertunt Doctores communiter; *arg.
cap. Clerici omnes* 10. *cauſ.* 1. *quæſt.* 2. *c. Vulterana*
25. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. *cap. De multa* 28.
de Præbend. & cap. Conſuluit 9. *diſt.* 74. in
quorum ultimo ſpecialiter plus aſſignatur Presbytero,
quam Diacono Beneficiato; quod idem
docet Gloſſa *in cap. Clerici omnes* 10. *cauſ.* 1.
q. 2. *verſ. Meritum.*
28 In defectum autem Judicis prudenter arbitrantis
pro ſufficientia ad congruam Beneficiati
ſuſtentationem, relinquitur ipſius Beneficiati
conſcientiæ, ut Deum præ oculis habendo,
judicet, an ipſi unum Beneficium ſufficiat,
recto corde advertens, quod Deum omnia inſpicientem
fallere non poſſit; Gonzalez *ad re-*

gul. 8. *Cancellar. gloſſ.* 15. *num.* 39. Rota *part.*
19. *num.* 2. *deciſ.* 532. *num.* 2. & 27. In ipſa tamen
judicanda Beneficii ſufficientia, non de- 29
bet haberi ratio bonorum Patrimonialium Clerici
Beneficiati, quia poteſt Clericus habens
Beneficium, & Patrimonium vivere de redditibus
Beneficii, juxta illud Apoſtoli 1. *ad Corinth.
c.* 9. *Neſcitis, quoniam qui in Sacrario
operantur, quæ de Sacrario ſunt, edunt, & qui
Altari deſerviunt, cum Altari participant;* &
juxta illud Matthæi *cap.* 10. *num.* 10. *Ita &
Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant,
de Evangelio vivere*; hoc eſt, ut Eccleſiæ
Miniſtri victum, & veſtitum ſuum ab
Eccleſia recipiant, temporalem laborum ſuorum
mercedem accipiendo, non ut actum miſericordiæ
ab ea factum, ſed ut Jus eis a natura,
Deoque ipſo conceſſum, ſive divitiis affluant,
ſive non, de iis indiſcriminatim, ut
patet, loquentibus Chriſto, & ejus Apoſtolo;
& etiam *Canone cum ſecundum* 16. *de Præbend.*
his verbis: *cum ſecundum Apoſtolum, qui Altari
ſervit, vivere debeat de Altari, & qui ad
onus eligitur, non debet repelli a mercede; patet
a ſimili, ut Clerici vivere debeant de Patrimonio
Jeſu Chriſti, cujus obſequio deputantur.*
Unde poteſt Beneficiatus vivere de Beneficio, 30
& Patrimonium ſuum, fructuſque ejus ſibi reſervare,
nam, ut inquit Apoſtolus *citat.* 1.
ad Corinth. cap. 9. *Quis militat ſtipendiis ſuis
unquam?* Er ſic tenent Doctores paſſim cum
Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.*
62. *num.* 11. Covarr. *cap.* 1. *de teſtamentis
num.* 2. *& ſequent.* & Piaſec. *part.* 2. *praxis
Epiſcopalis cap.* 5. *art.* 3. *num.* 86. ubi dicit
hanc communem ſententiam.

Nota ex editione Romana noviſſima ann. 1767.

Tutam hanc ſententiam eſſe nemo inficiabitur,
communem autem dixerit nemo. Confer
Clar. Thomaſſin. *Vet. & nov. Eccl. P. III.
l.* 3. *cap.* 3. *& ſeq.*
Cum juſta, rationabili, & legitima Papæ 31
diſpenſatione poſſunt licite retineri ſimul plura
Beneficia etiam ſub eodem tecto, & de ſe
incompatibilia; *c. De multa* 28. §. *final. de
Præbend.* ibi: *Circa ſublimes tamen, & litteratas
Perſonas, quæ majoribus ſunt Beneficiis
honorandæ, cum ratio poſtulaverit, per Sedem
Apoſtolicam poterit diſpenſari.* Papa enim in 32
quibuſcumque Beneficiis pleniſſimam habet poteſtatem,
plenariamque diſpoſitionem; *cap.
Licet* 2. *de Præbend.* ibi: *Licet Eccleſiarum,
Perſonatuum, dignitatum, aliorumque Beneficio-*

rum Eccleſiaſticorum plenaria diſpoſitio ad Romanum noſcatur Pontificem pertinere &c. Et *Clementina Unic. Ut lite pendente cap.* 1. *final.* ibi : *Salva tamen in præmiſſis omnibus Romani Pontificis poteſtate , ad quem Eccleſiarum , Perſonatuum , dignitatum , aliorumque Beneficiorum Eccleſiaſticorum plena , & libera diſpoſitio ex*
33 *ſuæ poteſtatis plenitudine noſcitur pertinere* . Et hoc quia Beneficia de Jure poſitivo Eccleſiaſtico ſunt introducta , & ſingulæ Eccleſiæ ſingulis Presbyteris diviſæ : *cap. Eccleſias unic. quæſt.* 1. *cauſ.* 13. ibi : *Eccleſias ſingulas ſingu-*
34 *lis Presbyteris dedimus* &c. Unde cum Papa ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſit ſupra Jus diſpenſare ; *cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione Præbend.* ibi : *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare ;* ſtat clarum quod Papa ex rationabili , & juſta cauſa poſſit ſuper pluralitate quorumcumque Beneficiorum diſpenſare ; Rota *par.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 337. *num.* 1. & *p.* 14. *deciſ.*
35 298. *num.* 5. Ipſa enim Pontificia diſpenſatione attenta , Beneficia inter ſe incompatibilia cenſentur compatibilia , & eorum incompatibilitati derogatum ; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 56. *num.* 1.
36 Dicitur notanter , *cum juſta rationabili , & legitima Papæ diſpenſatione* , quia licet Papa in iis , quæ ſunt Juris poſitivi humani , poſſit valide diſpenſare , etiam ſine cauſſa , cum ipſe ſit ſupra tale Jus *ex cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione Præbend.* ac proinde ſola ejus voluntas ſtet pro ratione , cum de factis ejus judicare non liceat ; *cap. Nemini* 30. *cauſ.* 17. *quæſt.* 4.
37 Quia tamen diſpenſatio facta ſine cauſſa non meretur dici diſpenſatio , ſed potius diſſipatio , ut inquit S. Bernard. *lib.* 3. *de Conſider. ad Eugenium Papam* præciſis hic verbis , *Non prohibeo diſpenſare , ſed diſſipare , & non ſum tam rudis , ut ignorem vos poſitos diſpenſatores , ſed in ædificationem , non in deſtructionem , ubi neceſſitas urget , excuſabilis diſpenſatio eſt : ubi utilitas provocat , laudabilis diſpenſatio , utilitas dico communis , non propria , nam cum nihil horum eſt , non fidelis diſpenſatio , ſed crudelis diſ-*
38 *ſipatio eſt* . Hinc non poſſunt licite retineri plura Beneficia ſimul incompatibilia cum diſpenſatione Papæ ſine rationabili cauſſa conceſſa præſertim ad inſtantiam partis , ut colligitur *ex cap. De multa* 28. *de Præbend.* ubi dicitur poſſe Pontificem diſpenſare ſuper pluralitate Beneficiorum incompatibilium , non ſine juſta ratione , ſed cum rationabili cauſſa , ibi ; *Cum ratio poſtulaverit , per Sedem Apoſtolicam*
39 *poteris diſpenſari* . Unde quatenus Papa diſpenſet ſine juſta cauſſa dicendum eſt , aut fuiſſe precum importuna inſtantia victum , juxta *cap. Deteſtanda* 2. *de conceſſione Præbend. in* 6. ibi : *Quæ per importunitatem nimiam , per quam non concedenda multoties conceduntur , & per ambitionem improbam , ut plurimum extorquentur* , aut per falſas narrationes fuiſſe deceptum , ac proinde non ſubſiſtente cauſſa rationabili per ſupplicantem allegata , nec ſubſiſteret diſpenſatio Pontificia , veluti ſubreptitie , vel obreptitie obtenta : *cap. Sede* 15. & *cap. Super literis* 20. *de Reſcriptis* . Et quod plura retinens 40
Beneficia incompatibilia non ſit tutus in conſcientia , & apud Deum , ſi retineat ex diſpenſatione a Papa conceſſa ſine cauſſa , & ad favorem tantum Beneficiati , late , & ſolide confirmatur pluribus Sanctorum Patrum oraculis , Theologorum , & Canoniſtarum auctoritatibus plena manu congeſtis in *annot. ad deciſ.* 254. *a num.* 145. *uſque ad n.* 191. *part.* 9. *tom.* 1. Rotæ Romanæ , ubi omnes una voce conclamant , quod cum ſit contra Jus divinum & naturale , ut unus habeat plura Beneficia , niſi juſta cauſſa id excuſet , & Pontifex non poſſit ſaltem licite diſpenſare in iis , quæ ſunt Juris divini naturalis , niſi ex juſta cauſſa , quæ deformitatem , ſeu inordinationem tollat , ut patet in votis , & juramentis . Per hoc te- 41
neatur retinens plura Beneficia reſignare ea , quæ ſecundum ſtatum ſuum ei non ſunt neceſſaria , vel in quibus juſta cauſſa diſpenſandi non intervenit . Quando autem Papa non 42
ad inſtantiam partis , ſed motu proprio cum aliquo diſpenſat , ut poſſit ſimul retinere plura Beneficia incompatibilia , tunc præſumendum eſt ex juſta cauſſa ſe moveri ad diſpenſandum , & quod juſte ex legitima cauſſa diſpenſaverit , etiamſi de ipſa non conſtet , cum ſemper ſit veroſimile Summum Pontificem Jus obſervare , nam ipſe eſt Juſtitia loquens , & Lex animata , ideoque præſumendum eſt regulariter pro facto Papæ , quod ex juſta cauſſa moveatur in ſuis actionibus ; *cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione Præbend. cap. In præſentia* 6. *de renuntiatione cap. ſi Papa* 6. *diſt.* 40. *Gloſſa in cap. Ad aures , de tempore ordinandi & in cap.* 2. *de majorit. & obedient.* Geminian. *in Canon. Lege Imperatorum , diſt.* 10. *col.* 5. *in princip. verſ. Dicit tamen ;* Abbas *in cap. In cauſis n.* 2. *de ſententia , & re judicata ;* Felinus , aliique plurimi *citati in annotation. deciſ.* 254. *n.* 272. & *ſequent. part.* 9. *tom.* 1. *Rotæ Romanæ ;* & ſic pluries Rota Romana , & præſertim in *cauſſa Gerunden. Scriboniæ* 21. *Maii* 1638. *coram Merlino , inter expreſſas deciſ.* 278. *n.* 24.

ibi :

Digitized by Google

ibi : *Et cauſa ſemper præſumitur in geſtis per*
Summum Pontificem. Hinc ratiocinata eſt Ro-
ta *in cauſa Foroſempronienſi & Eugubina*, *ſeu*
nullius, *Emphyteuſis*, 16. *Junii* 1636. *coram*
Coccino, §. *Hinc inferendo*, ut quod ſit a Pa-
43 pa, ab ore Dei videatur procedere. Tum quia
regulariter præſumendum etiam venit pro ſen-
tentia, vel decreto cujuſcumque Judicis, quod
ſit interpoſitum ex juſtis, & rationabilibus
cauſis, ut probatur *in l. Herennius* 63. §. 1.
ff. de evict. & in leg. Ab ea part. 5. §. 1. *ff.*
de probat. & in l. Manumiſſio 34. *ff. de ma-*
numiſſis vindicta ; Baldus *in l. Juris gentium*
quod fere col. 1. *in fin. in verſ. ſed numquid*
in Judiciis, *ff. de pactis* ; Gratian. *diſcept. fo-*
renſ. cap. 648. *num.* 19. *verſ. pro decreti vali-*
ditate præſumitur, *tom.* 4. cum plurimis aliis
paſſim, & ita ſæpiſſime arbitrata eſt Rota,
& potiſſimum *part.* 5. *recentior. deciſ.* 75. *n.* 3.
verſ. pro decreto præſumitur p. 6. *dec.* 76. *n.* 14.
verſ. ſemper enim præſumitur pro decreto Judi-
cis, *& deciſ.* 98. *n.* 8. *verſ. præſumptio ſem-*
per ſtat pro decreto Judicis, *& part.* 7. *dec.* 245.
num. 6. *verſ. ſuper hoc præſumitur Judex ſe in-*
formaſſe cum præſumatur pro decreto Judicis.
44 Unde ſi pro decreto a quovis Judice interpo-
ſito ſtat præſumptio, a fortiori debet præſu-
mi pro Romano Pontifice, ut ex juſta, & ex
rationabili cauſſa moveatur, cum ipſe ſit om-
nium Judicum totius orbis ſupremus Judex,
& Arbiter, & cujus atteſtationi plena fides
eſt adhibenda, ſi ipſe dixerit, ex juſtis cauſ-
ſis præfatam diſpenſationem proceſſiſſe ; per
textum *in Clement. Litteris unic. de probationi-*
bus, adeoque hoc caſu contrarium probari
non poſſit, ut inquit textus in dicta *Clement.*
Litteris, & Gloſſa *ibi : in verb. feciſſe narra-*
mus ; Et *ibid.* paſſim Doctores.

Nota ex Edit. Romana noviſſ. an. 1767.

Vide *Nat. ab Alex. Theol. dogm. & mor.*
de Beneſ. Regul. xxx. ubi contrarium firmiſſi-
mis ſtatuitur argumentis.

45 Cauſſa vero juſta, & legitima diſpenſandi
in pluralitate Beneficiorum triplex a Doctori-
bus recenſeri ſolet, ſcilicet neceſſitas Eccle-
ſiæ ; utilitas Eccleſiæ, & evidens prærogativa
meritorum. Ita Abbas *in c. de multa* 27. *de*
Præbend. n. 7. *& cap. Extirpanda* 30. §. *Qui*
vero num. 34. *eodem titulo* Pirhing *l.* 3. *tit.* 5.
ſect. 5. *de Præbend. num.* 191. Azorius, Lay-
man, & alii paſſim ; & colligitur *ex cap. Ta-*
lis 17. *cauſ.* 1. *quæſt.* 1. ibi : *Niſi forte eos*,
aut maxima Eccleſiæ utilitas, *vel neceſſitas po-*
ſtulet, *vel evidens meritorum prærogativa com-*
mendet. Et quidem ob neceſſitatem Eccleſiæ 46
poſſunt quandoque alicui plura Beneficia ſupra
neceſſariam, & congruam vitæ ſuſtentationem
conferri, ſi deſint idonei Miniſtri, verb. grat.
in locis Hæreticorum, in quibus eſt defectus
Clericorum. Ob utilitatem vero Eccleſiæ id 47
accidere poteſt, quando unus ſolus magis pu-
tatur Reipublicæ Chriſtianæ bono atque Ec-
cleſiarum commodis profuturus ſua auctorita-
te, potentia, doctrina, & prudentia, quam
alius præſens, vel plures alii ; qua de cauſſa
Filiis Principum conferuntur interdum plures
Epiſcopatus, ut Eccleſiæ contra Hæreticos
potentius defendantur. Tandem etiam ob me- 48
ritorum prærogativam conferuntur uni plura
Beneficia, textu claro in *cap. De multa* 27.
de Præbend. ibi : *Nullus plures Dignitates*, *aut*
Perſonatus habere præſumat, *etiamſi curam non*
habeant animarum ; *Circa ſublimes tamen*, *&*
litteratas Perſonas, *quæ majoribus ſunt Benefi-*
ciis honorandæ, *cum ratio poſtulaverit*, *per Se-*
dem Apoſtolicam poterit diſpenſari ; *Item Extra-*
vaganti Joann. XXII. incipiente *Execrabilis*,
ubi cum ſanxiſſet, ne quis poſſet accipere plu-
res dignitates, Perſonatus, Officia, Priora-
tus, & Beneficia, quibus ineſt cura anima-
rum, excipit Cardinales, & Filios Regum,
ibi : *Cardinalibus tamen Sanctæ Romanæ Eccle-*
ſiæ, *qui circa Nos univerſali Eccleſiæ ſerviendo*
ſingularum Eccleſiarum commoditatibus ſe impen-
dunt, *ac Regum Filiis*, *qui propter ſublimita-*
tem eorum, *ac generis claritatem*, *ſunt potioris*
prærogativa gratiæ attollendi, *dumtaxat exceptis*.
Diſpenſatio Apoſtolica, ut cum juſta cauſ- 49
ſa poſſint ſimul ab uno plura Beneficia licite
retineri, requiritur ; Primo in omnibus Bene-
ficiis de ſe incompatibilibus, ut ſunt illa,
quæ vel ex Jure naturali, Divino, aut Ec-
cleſiaſtico, vel ſaltem ex conſuetudine, ſta-
tuto, ſeu fundatione continuam, & incompa-
tibilem reſidentiam perſonalem requirunt, v. g.
duo Epiſcopatus, duo Beneficia Curata, duæ
Dignitates, duo Perſonatus, duo Canonica-
tus, & alia hujuſmodi, quæ ex quo requi-
rant perpetuam perſonalem reſidentiam, ſunt
incompatibilia ; *cap. Ad hæc* 13. *cap. Præte-*
rea 14. *c. Cum non ignores* 15. *& c. De mul-*
ta 28. *de Præbend.* & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24.
cap. 12. *de reform.* Secundo diſpenſatio Apo- 50
ſtolica requiritur in Beneficiis etiam de ſe
compatibilibus, quando unum eſt ſufficiens ad
congruam Beneficiati ſuſtentationem ; *cap. Con-*
querente, *de Clerico non reſidente & c. Cum te-*

neamus 6. de Præbend. ubi habetur etiam ad
mandatum Papæ non eſſe providendum illi de
Beneficio, *qui aliud Beneficium habet, de quo
valeat commode ſuſtentari*, niſi hoc ipſum fue-
rit expreſſum, & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24.
c. 17. *de reformat.* ubi ſtatuitur, *ut impoſterum
unum tantum Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis
conferatur*, permittit ſecundum in eo ſolum
caſu, in quo primum eſt inſufficiens; & hanc
eſſe mentem Sacri Concilii Tridentini pluries
declaravit Sac. Congr. ejuſdem Concil. ut re-
fert Fagnan. *in cap. Cum jam dudum* 18. *de
Præbend. n.* 71. & Garcias *part.* 11. *de Bene-*
51 *ficiis cap.* 5. *n.* 310. *& ſequent.* Tertio requi-
ritur diſpenſatio Apoſtolica, ut quis poſſit re-
tinere tertium Beneficium ſimplex, etiamſi
duo priora ſint ad obtinentis ſuſtentationem
inſufficientia; Sac. Congreg. Concil. *in Anagn.*
52 15. *Aprilis* 1628. Immo Beneficium tertium
ſimplex, etiamſi ſit de Jurepatronatus, non
poteſt retineri cum duobus aliis abſque Sedis
Apoſtolicæ diſpenſatione; Sac. Congr. Conc.
53 *in Bovinen.* 13. *Novembris*, 1627. Quarto re-
quiritur diſpenſatio Apoſtolica, ut quis obti-
neat, & retineat duo Beneficia uniformia,
etiam ſimplicia ſub eodem tecto, ſeu in ea-
dem Eccleſia; *cap. De multa* 28. §. *Hoc idem,
de Præbend.* ibi: *Hoc idem in Perſonatibus eſſe
decernimus obſervandum, addentes, ut in eadem
Eccleſia nullus plures dignitates, aut Perſonatus
habere præſumat, etiamſi Curam non habeant
animarum*. Concordat *cap. Litteras* 9. *de con-
ceſſione Præbend.* ubi rejicitur allegata conſue-
tudo generalis, quod unus in eadem Eccleſia
plures habeat Præbendas, atque per aſſecutio-
nem ſecundæ Præbendæ, prior ipſo Jure va-
care dignoſcitur, prout amplius declarant Gloſ-
ſa & Doctores communiter *ibidem*, & clare
patet *in Clement. ſi juxta c.* 6. *de Præbend.*
ubi ſtatuitur, quod Præbenda prima vacet
ſtatim ac quis in eadem Eccleſia fuerit paci-
fice aliam Præbendam conſecutus, ibi: *Prima-
que Præbenda hoc ipſo vacabit, cum ſecundam
cum Archidiaconatu prædicto pacifice fuerit aſ-
ſecutus*.

54 Ad pleniorem iſtorum intelligentiam ſcien-
dum eſt, quod illa dicuntur *Beneficia ſub eo-
dem tecto*, quæ exiſtunt intra eamdem Eccle-
ſiam, hoc eſt, vel in ipſa Eccleſia, atque
intra parietes ipſius ſunt, vel ſaltem intra
Clauſtrum, aut Cœmeterium contiguum ipſius
continentur; Beneficia autem exiſtentia in Ca-
pella, vel Cœmeterio non contiguo principa-
li Eccleſiæ, ſed extra, non cenſentur eſſe ſub
eodem tecto Eccleſiæ Principalis, *arg. c. unic.
de conſecr. Eccleſ. in* 6. ubi: polluta Eccleſia
polluitur Cœmererium illi contiguum, ſed non
remotum. Sic Barboſa *p.* 3. *de offic. & poteſt.
Epiſcop. allegat.* 62. *num.* 15. Garcias *part.* 11.
de Beneſ. cap. 5. *n.* 259. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5.
de Præbend. num. 124. Reiffenſt. *ibidem n.* 233.
Beneficia ſub eodem tecto alia dicuntur uni- 55
formia, ſeu ſimilia, alia dicuntur difformia,
ſeu diſſimilia. *Beneficia uniformia, ſeu ſimilia
ſub eodem tecto* ſunt illa, quæ in eadem Ec- 56
cleſia ſunt inſtituta ad eumdem finem, adeo
ut habeant idem prorſus onus, & officium eo-
dem tempore peragendum. Ita Piaſecius, *part.*
2. *praxis Epiſc. cap.* 5. *art.* 3. *num.* 73. Pi-
rhing *loco citat. n.* 124. Talia ſunt duo Ca-
nonicatus, duo Perſonatus, duo Præſtimonia,
& duæ Capellaniæ, quæ tamen Capellaniæ
ſint ejuſdem prorſus rationis, & oblationis
perſonalis; alias ſi eſſent diverſæ rationis, &
diſtincti oneris, non eſſent Beneficia unifor-
mia ſub eodem tecto, nec proinde incompa-
tibilia, ſi una Capellania non ſit ſufficiens,
& per hoc duæ Capellaniæ in duobus Altari-
bus ejuſdem Eccleſiæ fundatæ cum onere, ut
in uno Altari bis verb. grat. in hebdomada
celebretur, & in altero ter aliis diſtinctis die-
bus, licet eodem nomine generali *Capellaniæ*
appellentur, reipſa tamen non ſunt Beneficia
uniformia ſub eodem tecto, ſed difformia,
adeoque compatibilia, cum habeant diſtincta
onera, ſeu officia in diverſis Altaribus pro di-
ſtinctis diebus peragenda. Sic Navarrus *Conſ.*
16. *de Præbend.* Garcias *part.* 11. *de Beneſic.
c.* 5. *n.* 225. *&* 229. Pariſius *lib.* 3. *de reſi-
gnat. Beneſic. quæſt.* 1. *n.* 128. Layman *lib.* 4.
tract. 2. *cap.* 8. *n.* 7. Gonzalez *ad Regul.* 8.
Cancellar. gloſſ. 10. *num.* 33. *&* 35. allegans
plures alios, ac multiplices deciſiones Rotæ.
Beneficia *difformia, ſeu diſſimilia ſub eodem te- 57
cto* ſunt illa, quæ ſunt quidem in eadem Ec-
cleſia inſtituta, ſed non ad eundem finem,
ſive officium eodem tempore peragendum, im-
mo ad diverſum; Talia ſunt verb. grat. unus
Canonicatus, & Portio; una Dignitas, & Ca-
nonicatus; unus Perſonatus, & Beneficium
Curatum, & hujuſmodi; Azorius *part.* 2. *l.* 6.
cap. 11. *quæſt.* 1. Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *de
Præbend. num.* 237.

Unde licet ex dictis *num.* 53. ſine diſpen- 58
ſatione Apoſtolica non poſſint ab eodem obti-
neri, & retineri ſimul duo Beneficia unifor-
mia ſub eodem tecto, ſeu in eadem Eccleſia;
Poſſunt tamen ſine tali Apoſtolica diſpenſa- 59
tione obtineri, & retineri ſimul ab eodem duo
Beneficia difformia ſub eodem tecto, quando
unum

Digitized by Google

unum non eſt ſufficiens ad honeſtam Clerici ſuſtentationem, ut colligitur *ex cap. Eam te* 7. *de Reſcriptis*, ubi abſolute dicitur, quod aliquis fuerit *Archidiaconus*, & *Canonicus ejuſdem Eccleſiæ* nulla facta mentione diſpenſationis Apoſtolicæ, & hoc fortius probatur *ex c. Conſuetudinem* 1. *de conſuetudine in* 6. ubi circa finem decernitur quod: *Nulli liceat de cætero, niſi unum Perſonatum, vel Dignitatem, aut Præpoſituram, ſive adminiſtrationem, vel Officium perpetuum, quocumque nomine cenſeantur, cum Præbenda inſimul abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ in eadem Eccleſia obtinere, vel jam obtenta retinere*; ponderando enim ly *Niſi unum*, quia exceptio firmat regulam in oppoſitum, *l. Quæſitum*, *§. denique*, *ff. de fundo inſtructo*, inferre licet, quod una cum Præbenda, ſive Canonicatu poſſit in eadem Eccleſia, etiam abſque alia diſpenſatione Apoſtolica, ſimul obtineri unus Perſonatus, Dignitas, aut Præpoſitura &c. maxime ſi accedat Epiſcopi diſpenſatio; Gloſſa *in cit. c. Conſuetudinem verb. niſi Unicum*, ibi: *Ergo videtur quod de diſpenſatione inferioris a Papa unicum Perſonatum, vel Officium cum Canonicatu, & Præbenda poſſit habere*; Barboſa *ibidem num.* 4. & Francus *num.* 7. Pirhing *titul. de Conſuetu-*
60 *dine num.* 97. Immo plures volunt nulla hodie opus eſſe diſpenſatione etiam Epiſcopali ad talia Beneficia difformia ſub eodem tecto ſimul obtinenda, & retinenda, cum Jus ipſum iſtud concedat, dummodo Beneficiarius ſpectato ſtatu ſuo eiſdem vere indigeat pro ſua honeſta ſuſtentatione; Rebuffus *tit. de diſpenſatione ad plura Beneficia num.* 29. Layman *l.* 4.
61 *Theolog. moral. tract.* 2. *c.* 2. *num.* 9. Garcias *pag.* 11. *de Beneficiis cap.* 5. *num.* 239. ubi poſt Abbatem *conſil.* 96. *part.* 2. Navarrum *conſil.* 28. *de Præbend.* pluresque alios cum Rota *in Ceſenaten. Canonicatus* 19. *Febr.* 1590. *coram Gypſio*, concludit Beneficia hujuſmodi de Jure communi eſſe compatibilia, niſi alias ſint ſibi repugnantia ratione reſidentiæ, ſeu ſervitii, & *num.* 246. & 247. aſſerit quod
62 Sac. Congreg. *in una Valentina* 1593. cenſuerit conſuetudini permittenti, quod in eadem Eccleſia Dignitates cum Præbendis Canonicalibus teneantur, non eſſe derogatum a Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 17. *de reformat.*
63 Epiſcopus poteſt diſpenſare, Primo, ut quis retinere poſſit duo Beneficia ſimplicia difformia ſub eodem tecto, dummodo quodlibet non ſit per ſe ſufficiens ad ſuſtentationem proviſi. Colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 17. *de reformat.* ibi: *Quod quidem ſi ad vitam ejus; cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri*; & ſic expreſſe declaravit Sac. Cong. ejuſdem Concilii, ut referunt Garcias *part.* 11. *de Beneficiis c.* 5. *n.* 377. Armend. *tit.* 7. *de Benefic. incompatibilitate n.* 7. Franc. Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 2. *c.* 8. *n.* 55.

Secundo etiam poteſt Epiſcopus, ſeu Ordi- 64
narius conferre ſecundum Beneficium obtinenti primum ſufficiens juxta ſuum verum valorem, ſed inſufficiens ob id quod penſione eſt gravatum, dummodo proviſus poſt collationem ſibi factam non conſenſerit penſioni. Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. Conc. referunt Garcias *cit. part.* 11. *de Beneficiis cap.* 5. *n.* 310. *dub.* 4. Armend. *cit. titul.* 7. *de Beneficior. incompatib. num.* 47. *in* 4. *reſponſ.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 62. *num.* 7. & in Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reform. n.* 5.

Tertio poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut ha- 65
bens Beneficium inſufficiens ſive Curatum, ſive ſimplex, poſſit etiam aliud ſimplex per ſe ſufficiens obtinere, & retinere, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, ut colligitur ex Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 17. *de reformat.* ibi: *Liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri*, per quæ verba non diſpoſuit Concilium ſimpliciter, ut habenti unum Beneficium inſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem, poſſit conferri aliud, ſed ut poſſit aliud ſufficiens. Nec addidit, *ſufficiens una cum primo*, ſed ſolum dixit *ſufficient*, & ſic videtur intellexiſſe de alio, quod per ſe ſufficiat, ut optime explicat, & ſolide probat Fagnan. *in c. Cum jam dubium* 18. *de Præbend.*
num. 57. & 59. Nec valet dicere quod ſicuti 66
habens unum Beneficium ſufficiens, non poteſt ex ipſo Concilio *loc. cit.* ſine diſpenſatione Apoſtolica obtinere, & retinere aliud etiam inſufficiens, ſic nec etiam habens Beneficium inſufficiens, poterit ipſum retinere cum alio per
ſe ſufficiente. Non valet, inquam, quia inter 67
utrumque caſum magna intervenit ratio diſparitatis; nam qui habet primum ſufficiens, cum jam habeat congruam ſuſtentationem, videtur moveri ad impetrandum ſecundum Beneficium ex avaritia, & ambitione, quæ ſunt præcipuæ cauſæ, ob quas prohibetur pluralitas Beneficiorum; *cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend.* ibi: *Multitudo videlicet tam Dignitatum, quam etiam Præbendarum, ambitionis, & avaritiæ vi-*

Digitized by Google

vitium, & notat ibi Innoc. *n.* 3. & Fagnan. *n.* 58. & Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *ſect.* 5. *de Præ-*
68 *bend. num.* 186. At qui habet primum non ſufficiens, juſte petit ſecundum ad ſui honeſtam ſuſtentationem; & quamvis ex accidenti contingat, ut ſecundum per ſe ſufficiat, tamen petendo illud non peccat; cum hoc faciat Concilii auctoritate; *cap. Qui peccat* 40. *cauſ.* 23. *q.* 4. ibi: *Qui peccat, non peccat legis auctoritate, ſed contra legis auctoritatem*, nec recipiendo ſecundum ſufficiens debet incidere in pœnam privationis primi ſufficientis, quia cum lex hoc permittat, *quod legitime factum eſt, nullam pœnam meretur*, ut dicit *text. in in leg. Gracchus*, *C. ad L. Jul. de adult.* Gloſſa 1. *in cap.* 2. *de Conſtit.* & Gloſſa *in cap. Nibil in verb. Ætatis*, *de elect.* & ſic expreſſe tenent Fagnan. *in cit. cap. Cum jam dudum num.* 57. & 58. Pirhing *loc. cit.* & Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *n.* 266. & alii.

69 Non poteſt tamen Epiſcopus diſpenſare, ut habens duo Beneficia, etiam ſimplicia, & ad honeſtam Clerici ſuſtentationem non ſufficientia, poſſit obtinere, & retinere tertium Beneficium, etiamſi omnia ſimul ad Beneficiati ſuſtentationem non ſufficiant. Sic fuit pluries declaratum a Sac. Cong. Concilii, & ſignanter *die* 10. *Maii* 1607. & *die* 15. *Aprilis* 1628. *in una Anagn. Sic Beneficium tertium ſimplex retineri non poteſt abſque proviſione Sedis Apoſtolicæ, quamvis duo priora ſint ad obtinentis ſuſtentationem in-*
70 *ſufficientia*. Et hanc eſſe veram mentem Sacri Concilii Tridentini, quod non poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut ultra duo Beneficia, etiam inſufficientia ad honeſtam ſuſtentationem, alia obtineantur, & retineantur, teſtatur Fagnan. *in cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend. n.* 71. de mente ipſius Sacræ Congregationis Concilii, quæ, ut dicit ipſe, ſæpius in caſibus contingentibus reſpondit, *Epiſcopum habenti unum ſimplex Beneficium, quod non ſufficiat ad ejus ſuſtentationem, poſſe aliud ſimile conferre, ſed non poſſe ultra duo abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, etiamſi omnia ſimul ad illius ſuſtentatio-*
71 *nem non ſufficiant*. Immo neque poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut quis retineat tertium Beneficium ſimplex, etiamſi eſſet de Jurepatronatus, ut decrevit Sac. Cong. Concilii *in una Bovinen.* 13. *Novembris* 1629. in qua cum dubitatum fuiſſet, an habens duo Beneficia ſimplicia, tertium de Jurepatronatus ad præſentationem Patronorum auctoritate ordinaria aſſequi, & retinere poſſit abſque diſpenſatione Apoſtolica? Sacra Congreg. cenſuit, *tertium Beneficium ſimplex etiamſi de Jurepatronatus, non poſſe retineri cum duobus aliis abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione*; & ſic etiam cenſuit *in Biteſten.* 6. *Decemb.* 1721.

* Traditis in hoc *art.* omnino conſonant 72
quæ habet Card. Lamberr. Benedict. XIV. in Epiſtola ad Canon. Jo. Bapt. Scarſelli, quæ in *Inſtit. Eccleſ.* 91. *edit. lat.* merito conſulenda, & obſervanda.

Additiones ex aliena manu.

Incompatibilitas in Beneficiis triplici ex ca- 73
pite oriri poteſt. Primo ex cura, & reſidentia uniuſcujuſque Beneficii. Secundo ex plura- 74
litate Beneficiorum, quorum unumquodque ſufficiat ad congruam ſuſtentationem Beneficiarii, & quidem ſecluſa cura & reſidentia. Tertio demum ab exiſtentia Beneficiorum ſub 75
eodem tecto. Longum autem eſſet de ſingulis hiſce incompatibilitatis ſpeciebus agere, & ea ſupplere, quæ ab Auctore ſunt omiſſa; Conſule, ubi res poſtulat, qui materiam hanc egregie pro more tractavit, Rigant. *in commentar. ad Regul.* 1. *Cancellariæ* §. 8. *per tot.* ubi 76
& de diſpenſatione ſuper retentione incompatibilium Beneficiorum cujuſvis generis late diſſerit. Aliqua vero de præſumpta diſpenſatione ſuper retentione plurium Beneficiorum incompatibilium ratione curæ & reſidentiæ non incongrue hic adduntur; eo vel maxime, quod Auctor ne verbum de ea facit.

Triennalis poſſeſſio minime ſufficit ad hanc di- 77
ſpenſationem præſumendam. Sufficit vero poſ- 78
ſeſſio decennalis; Rigant. *in Comment. ad Regul.* 36. *Cancell. num.* 156. Piton. *diſcept. Eccleſ.* 120. *num.* 11. & *ſequent.* Rota *cor. Falconer. deciſ.* 9. *num.* 14. *in Hipporegien. Beneficii* 11. *Febr.* 1704. §. *Concilio cor. bon. mem. Mur. in Aurien. Parochialis* 21. *Junii* 1751. §. 12. & *in Confirmatoria* 24. *Januarii* 1752. §. 11. *cor. Illuſtriſſimo Figueroa*.

Quæſtionis vero eſt, an hæc, quæ ex decen- 79
nali poſſeſſione præſumitur diſpenſatio, ſuffragetur, ſi Officiales Datariæ teſtimonium dicant, eam non reperiri in Regeſtis ipſius Datariæ. Negativam ſententiam videtur tenuiſſe 80
Rota *in Cracovien. Canonicatus* 11. *Maii* 1705. §. *Quod autem*, *cor. bon. mem. Omann. in Leodien. Canonicatus* 10. *Maii* 1743. §. 10. *cor. bon. mem. Lana*, & 6. *Martii* 1744. §. 10. *cor. bon. mem. Peralt.* & *in Gneſnen. Canonicatus* 26. *Junii ejuſdem anni* 1744. §. 6. *cor. bon. mem. Nunnez.* Affirmativæ autem ſententiæ 81
recentius idem ſacrum Tribunal adhæſit in *d. Aurien. Parochialis* 24. *Januarii* 1752. *d.* §. 11.

Digitized by Google

§. 11. *cor. Illuſtriſſimo Figueroa* , & *in Uladislavien. Archidiaconus ſuper Coadjutoria* 14. *Januarii* 1757. *coram R. P. D. Parracciano* .
82 Hic tamen non omittendum , quod in Deci-
ſionibus, in quibus negativa ſententia a Rota
fuit amplexa, articulus ille præter cauſæ ne-
ceſſitatem fuit examinatus, cum in earum ca-
ſibus non decennalis , ſed triennalis poſſeſſio
concurreret.

Articulus VII.

Beneficia quo ad eorum vacationem ipſo Jure.

1 BEneficia Eccleſiaſtica pluribus modis vaca-
re poſſunt , quorum quælibet , vacatione
2 ſecuta, alteri conferri libere poſſunt. Primo,
igitur vacat de jure , & de facto Beneficium
per mortem naturalem Beneficiati ; *cap. Su-
ſceptum*. 6. *de Reſcriptis in* 6. Rota *p*. 4. *t*. 1.
dec. 482. *n*. 14.
3 Secundo, vacat ipſo Jure per mortem civi-
lem , veluti per ingreſſum Religionis, profeſ-
ſione ſecuta: *cap. Beneficium* 4. *de Regularibus
in* 6. Rota *p*. 2. *dec*. 543. *num*. 4. & *p*. 4. *t*. 1.
dec. 246. *ſub num*. 2. Beneficia enim Religioſi
Profeſſi vacant prout illa naturaliter mortui ,
cum in hoc mors civilis æquiparetur natura-
4 li ; Rota *p*. 2. *dec*. 431. *ſub num*. 1. Secus au-
tem Beneficium intra annum probationis Be-
neficiati Religionem ingreſſi , quia illud inte-
rim non vacat , ne egrediens de Religione il-
lo privetur ; *cit. cap. Beneficium* 4. *de Regul.
in* 6. ibi : *Beneficium illius, qui Religionem in-
greditur , non eſt intra probationis annum alicui
conferendum*. * Quoad Religioſos Societatis Je-
ſu omnino ſervanda eſt Conſtit. 25. *Tom*. 2.
Bullar. Benedicti XIV. *die* 14. *Jan*. 1747. quæ
incipit : *Ex quo dilectus* *.
5 Tertio, vacat per renunciationem ; *cap. Su-
ſceptum* 6. *de Reſcriptis in* 6. ubi quod per re-
nunciationem inducatur vacatio Beneficii non
minus , ac per mortem , ſæpius repetitur , ut
ibi : *Cum non per renunciationem , ſed per mor-
tem vacaverit*. Et infra : *Cum Beneficium ceſ-
ſione , non morte vacaverit* , & patet ex *cap. Ex
tranſmiſſa* 3. & *cap. Quidam* 12. *cum aliis
de renunciatione* ; Rota *part*. 5. *t*. 1. *deciſ*. 190.
num. 3.
6 Quarto , vacat per aſſecutionem pacificam
alterius Beneficii incompatibilis ; *cap. De mul-
ta* 28. *de Præbend. cap. quia nonnulli* 3. *de Cle-
ricis non reſident. Extravagant. Execrabilis* , §.
Qui vero , de Præbend. Concil. Trident. *ſeſſ*. 7.
c. 4. *de reformat*. Rota *part*. 18. *tom*. 2. *deciſ*.
648. *num*. 1.
Quinto , vacat per contractum Matrimonii 7
per verba de præſenti , etiam non ſecuta co-
pula , non vero per ſponſalia ; *cap. Si quis
Clericorum* 1. *cap. Quod a te* 3. *de Clericis con-
jugatis* ; Rota *par*. 5. *tom*. 1. *dec*. 15. *num*. 3.
& *dec*. 201. *num*. 27. Et quidem Beneficium 8
hoc caſu vacat ipſo Jure a die contracti ipſius
Matrimonii ; Rota *par*. 19. *tom*. 2. *deciſ*. 522.
n. 1. Etiamſi Matrimonium ſit nullum ; Rota 9
par. 7. *dec*. 250. *n*. 21. Ad effectum enim va-
cationis propter Matrimonium attenditur ſo-
lum factum , non autem facti validitas, ideo-
que probato Matrimonio , etiam invalido , va-
cat Beneficium ipſo Jure ; Rota *par*. 19. *tom*.
2. *dec*. 468. *n*. 5. & 6.
Sexto, vacat ipſo Jure Beneficium per mi- 10
litiam ſæcularem a Clerico Minoriſta aſſum-
ptam ; Clericus enim eo ipſo, quod ſæcularem
militiam aſſumat , videtur Clericali militiæ re-
nunciaſſe, quia non poteſt ſimul Deo , & ſæ-
culo ſervire ; *cap. Quicumque ex Clero* 6. *cauſ*.
23. *quæſt*. 8. & *cap. Ex multa* 9. §. *final. de
voto*. Atque ideo extinguitur penſio Eccleſia-
ſtica ob aſſumptionem militiæ ſæcularis , ut-
pote incompatibilis cum Clericatu ; Cardin. de
Luca *de Penſion. diſcurſ*. 47. *num*. 3. Simulque
Clericus , qui effectus eſt miles ſæcularis ta-
cite , ſeu ipſo facto renunciare videtur Bene-
ficio Eccleſiaſtico , quod obtinet ; Gloſſa *in
cap. Clericos* 17. *de Clericis non reſidentib. verb.
redierint* ; Parifius *de reſignat. Beneficior. lib*. 1.
qu. 1. *num*. 22. Farinacius *pag*. 1. *Fragment.
Crim. litt*. C. *num*. 182. Gonzalez *ad regul*. 8.
Cancellar. Gloſſ. 14. *n*. 63. Adeo ut ipſo Jure 11
vacet Beneficium per militiam ſæcularem ; nam
eo ipſo quod Beneficiarius fit miles , habetur
Eccleſia pro derelicta , itaut Ordinarius Jure
poſſit illam alteri concedere ; Gloſſa *in cit.
cap. Clericos verb. redierint* , ibi : *Si habet eam
pro derelicta , puta quia contraxit Matrimonium ,
vel factus eſt miles , cum de hoc conſtiterit , Epi-
ſcopus ſtatim poteſt Eccleſiam illius alii conferre* ;
Barboſa *par*. 3. *de offic*. & *poteſt. Epiſcop. alle-
gat*. 57. *num*. 216. Reiffenſtuel *lib*. 3. *tit*. 5. *de
Præbend*. *n*. 343. Azorius *Inſtit. moral. par*. 2.
lib. 7. *cap*. 15. & alii paſſim.
Septimo , per promotionem ad Epiſcopa- 12
tum poſt obtentam poſſeſſionem ipſius, & ſe-
cutam conſecrationem , vel ſaltem poſt la-
pſum temporis ad petendam confirmationem
præfixi vacant ipſo Jure præhabita Beneficia ;
cap. Cum in cunctis 7. *de election*. §. *Cum ve-*
ro ;

ro; Rota *part.* 14. *dec.* 246. *n.* 2. Niſi præventive conceſſa fuerit a Papa facultas ea retinendi; Rota *dict. par.* 14. *dec.* 246. *n.* 3. *& par.* 18. *tom.* 2. *dec.* 590. *n.* 10. *&* 12. Per promotionem tamen ad Cardinaletum conceſſa intelligitur & data retentio ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Eccleſias, ed Moneſteria etiam commendate, ed Prioretus, & ad cætera omnia Beneficia, quæ videntur conveuire dignitati Cardiualatus. Ad alia vero, quæ videntur repugnare dignitati, & gredui Cardiualatus, puta Arcbipresbyteretus, Archidiaconetus, Dieconatus, Canonicatus, & ſimilie Beneficia non extenditur, cum obtinentes hujuſmodi Beneficia teneantur reſidere in choro, & habere debeant locum poſt Epiſcopum Cardinalis dignitati non convenientem. Extet de hec re Conſiſtoriale Decretum iucip. *Sanctiſſimus* ſub die 16. Martii 1588. inter Conſtit. Sixti V. Vide Pariſium *de reſign. benefic. lib.* 3. *qu.* 1. *num.* 66.

13 Octavo, per translationem Epiſcopi ad aliam Eccleſiam illico vacat prior Epiſcopatus a die, qua ipſe in Curie, ſeu in Conſiſtorio Pepæ abſolvitur a vinculo prioris Eccleſiæ, atque auctoritate Pontificia transfertur ad aliam, etiem aute expeditionem Litterarum Apoſtolicarum, vel edeptem poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ, & poſteequam hujus abſolutionis uotitiam Epiſcopus habuerit etiam ex teſtimonio, ſeu documento Secretarii Secri Collegii, tenetur ſtatim abſtinere ab exercitio ordinariæ Juriſdictionis. Sic expreſſe decrevit Sacra Cougreg. Epiſcop. ut refert Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſiaſt. univerſ. cap.* 14. *n.* 25. *& in Collectaneis ad cap.* 1. *num.* 5. *de translat. Epiſcop.* ubi decretum adducit conceptum præciſis his verbis: *Die* 14. *Decembris* 1624. *Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium negotiis Epiſcoporum præpoſita S. D. N. approbante, cenſuit Eccleſiam, a qua volens transfertur, ſeu quam dimittit Epiſcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo abſolvitur in Conſiſtorio Sanctitatis ſuæ, etiam ante expeditionem Litterarum Apoſtolicarum, vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ. Et poſtquam hujuſmodi abſolutionis notitiam habuerit Epiſcopus etiam ex teſtimonio, ſeu documento Secretarii ſacri Collegii, illico teneri eum abſtinere ab exercitio ordinariæ Juriſdictionis, eamque tranſire in Capitulum tamquam Sede vacante; & ita poſſe, & debere Capitulum ſtatim ea Juriſdictione uti, ac Vicarium juxta Tridentini Concilii præſcriptum eligere, ſedemque vacantem publicare.* Et ſic colligitur *ex cap. In apibus* 41. §. *Ecce in quibus caſibus, cauſ.* 7. *qu.* 1. *cap. Si quis jam translatus* 3. *cauſ.* 21. *qu.* 2. & Rota *part.* 1. *dec.* 475. *num.* 6. *& ſeq. ubi ſub n.* 16. oſtendit opinionem illorum, qui dixeruut nou iuduci vecationem Epiſcopatus, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecundi, eſſe erroneem, veluti inuixam auctoritati Gloſſæ *in cap. Si quis jam translatus*, quæ loquitur de translatione ebuſiva.

14 Nouo, vacet Beneficium ob iuvaliditatem electionis, vel collationis ſactæ; *cap. Cumana* 50. *cap. In Geneſi* 55. *cap. Eccleſia veſtra* 57. *de electione;* Rota *part.* 12. *dec.* 292. *num.* 6. *& dec.* 304. *num.* 2.

15 Decimo, vacat ipſo Jure Beneficium per electionis caſſationem; *cap. Conſideravimus* 10. *cap. Super eo* 12. *de election.*

16 Undecimo, vacat per poſtulatiouis repulſionem, *cap. Gratum* 2. *cap. Bonæ memoriæ* 3. *de poſtulation. Prælator. Extravagant. Ex debito*, §. *hujuſmodi de elect.*

17 Duodecimo, ſi electus intra menſem a tempore electionis ei præſentatæ, vel a tempore ſibi præſtituto, non conſeuſerit electioni, nam tunc vecat Prælatura; *cap. Quam ſit*, §. *electus vero* 6. *de elect. in* 6. *Extrav. Si Religioſus eod. inter communes.*

18 Tertiodecimo, ſi electus intra tres meuſes poſt conſenſum electioni præſtitum, non petierit confirmetionem, nam ipſo fecto privatur Jure ſibi per electionem quæſito; *cit. cap. Quam ſit*, §. *Cæterum* 6. *de elect. in* 6.

19 Quartodecimo, quando electus, vel præſeutatus ante confirmationem vel inſtitutionem per ſe, vel per alium iu Beneficium ſe ingeſſerit, vel adminiſtreverit, nam eo ipſo privatur Jure ſibi quæſito, & Beneficium vacat ut prius; *cap. Avaritiæ cæcitas* 5. *de electione in* 6.

20 Quintodecimo, per violentam iugreſſionem in poſſeſſionem Beneficii perdit quis eo ipſo Jus, quod ad illud habet, & vacat ipſo Jure; *cap. Eum qui* 18. *de præbend. in* 6.

21 Sextodecimo, per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſenteutiæ definitivæ in Romaua Curia proletæ iu cauſa Beneficiali; *Clement. unic. de ſequeſtrat. poſſeſſionis, & proprietatis.*

22 Decimoſeptimo, vacet ipſo Jure Beneficium per alienationem rerum immobilium, aut pretioſarum Eccleſiæ, ſeu ipſius Beueficii factam ſine debitis ſolemnitatibus Juris; *Extravagant. Ambitioſæ* §. *Inferiores vero, de rebus Eccleſiaſt. non alienand. inter communes.*

23 Decimo octavo, vacet Beneficium ſi habeatur pro derelicto per decem annos; *cap. Ex*

Digitized by Google

part. 8. *de Clericis non reſident.* & Gloſſa ibi; *Per decem annorum ſpatium.*

24 Decimonono, vacat ipſo Jure Beneficium per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam Beneficiatus fuerit monitus; *cap. Ordinarii 3. de Offic. Ordinar.* §. *Quod ſi forte in 6.* & ibi Gloſſa *verb. eo ipſo*, & Concil. Trident. *ſeſſ. 7. cap. 5.*

25 Vigeſimo, vacat ipſo Jure Beneficium per depoſitionem, & privationem; *cap. Ex litteris 10. & cap. Grave 25. de exceſſibus Prælator.*

26 Vigeſimoprimo, vacat ipſo Jure Beneficium, immo & Penſio Clerici Tonſuram, & habitum Clericalem non deferentis; Sixt. V. in Conſtitut. incip. *Cum Sacroſanctum.*

27 Vigeſimoſecundo, vacat ipſo Jure Beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis de Beneficio collato a Papa ante Litterarum expeditionem; Julius III. in Conſtit. incip. *Sanctiſſimus.*

28 Vigeſimotertio, vacat Beneficium Eccleſiaſticum cum ipſo Jure, ſive per obitum, quando illud reſignans non ſupervixit per viginti dies, juxta regulam 19. Cancellariæ quæ inſcribitur, *Regula de viginti*, niſi fuerit dictæ regulæ derogatum; Flamin. *lib. 12. quæſt. 14. num. 2.*

29 Vigeſimoquarto, vacat ipſo Jure Beneficium ob non publicationem reſignationis juxta formam Conſtitutionis Gregorii XIII. de publicandis reſignationibus, incip. *Humano vix judicio.*

30 Vigeſimoquinto, vacat ipſo Jure Beneficium Curatum per concurſum conferendum juxta Tridentin. *ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.* quando in ejus collatione non fuit ſervata forma præſcripta in Conſtitut. S. Pii V. incip. *In conferendis.*

31 Vigeſimoſexto, vacant ipſo Jure omnia Beneficia illorum, qui ad obtinenda pro aliis Beneficia, ſeipſos fraudulenter pro illis examini ſupponunt, aut Beneficia impetrant pro aliis, ut ab iis aliquid conſequantur, vel quando pro ſe ipſis impetrant Beneficia cum intentione illa reſignandi, reſervata ſibi penſione, vel ad favorem aliorum; Paul. IV. in Conſtit. incip. *Inter cæteras.*

32 Vigeſimoſeptimo, vacant ipſo Jure Beneficia per confidentiam, ſeu ſimoniam confidentialem, qua quis v. gr. alicui Beneficium Eccleſiaſticum procurat, eligendo, præſentando, reſignando, confirmando, aut alia ratione, ſub certa confidentia, ſeu pacto expreſſo, aut tacito, ut is qui Beneficium accepturus eſt, illud ipſum ſibi procuranti, aut alteri ſibi beneviſo, v. gr. Fratri, Nepoti, Amico, cum fructibus, ſive aliquam ipſorum portionem ſuo tempore cedat; Omnia enim Beneficia per hujuſmodi ſimoniam confidentialem quoquo modo recepta, aut impoſterum recipienda ipſo Jure a die receptionis vacare decrevit Pius IV. in Conſtitut. incip. *Romanum Pontificem*, & S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Intolerabilis.*

Vigeſimo octavo, vacant ipſo Jure Beneficia retinentium indebite ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, illaſque non reſtituentium, nec non ſcientium, & non revelantium; Sixtus V. in Conſtitut. incip. *Non ſine maxima.* 33

Vigeſimonono, vacat ipſo Jure Beneficium propter crimen Hæreſis; *cap. Ad abolendam 9. de Hæreticis*, ibi: *Totius Eccleſiaſtici Ordinis prærogativa nudetur, & ſic omni Officio, & Beneficio ſpoliatur &c. cap. Ut commiſſi 12. de Hæreticis in 6.* §. *Privandi*, ibi: *Privandi prætерea, vel privatos nunciandi dignitatibus ac aliis Beneficiis Eccleſiaſticis*, & S. Pius V. in Conſtit. incip. *Cum ex Apoſtolatus.* 34

Trigeſimo, vacant ipſo Jure Beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces Hæreticorum; *cap. Quicumque 2. de Hæreticis in 6.* §. *Ad hæc.* 35

Trigeſimoprimo, vacant ipſo Jure Beneficia falſariorum falſificantium Litteras Apoſtolicas; *cap. Ad falſariorum 6. de Crimine falſi.* 36

Trigeſimoſecundo, vacat ipſo Jure Beneficium ob crimen ſimoniæ realis in ejuſdem conſecutione commiſſum; *Extravag. Cum deteſtabile, de Simonia inter communes*, & S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Cum primum*, ibi: *Qui Beneficium, aut Officium Eccleſiaſticum Simoniace adeptus fuerit, ille ſimiliter ſit ipſo Jure privatus.* 37

Trigeſimotertio, vacant ipſo Jute Beneficia committentium nefandum crimen Sodomiæ; S. Pius V. in Conſtit. incip. *Horrendum illud.* 38

Trigeſimoquarto, vacant ipſo Jure Beneficia Clerici ob crimen Aſſaſſinii per ipſum procurati, vel mandati; *cap. Pro humani redemptione 1. de homicid. in 6.* 39

Trigeſimoquinto, vacant ipſo Jure Beneficia percutientis, capientis &c. Cardinalem S. R. E. *cap. Felicis 5. de pœnis* §. *Si quis vero in 6.* 40

Trigeſimoſexto, vacant ipſo Jure Beneficia occidentis, vel percutientis Epiſcopum, intellige tamen de Beneficiis obtentis in Eccleſia, cui talis Epiſcopus præeſt; *cit. cap. Felicis, & Clement. 1. de pœnis.* 41

Trigeſimoſeptimo, vacant ipſo Jure Beneficia occidentis Rectorem, aut alium Clericum ſuæ Eccleſiæ; intellige tamen de Beneficiis obten- 42

ten-

Digitized by Google

tentis in Eccleſia, ubi deliquit ; *cap. In quibuſdam 12. de pœnis* §. *Sacri*, ibi : *Sacri nihilominus* Concilii *approbatione ſtatuimus, quatenus ſi . . . . Beneficiati alicujus Eccleſiæ per ſe, vel per alios occidere, vel mutilare auſu nefando præſumpſerint . . . . . Beneficium protſus amittant.*

43 Trigeſimooctavo, vacant ipſo Jure Beneficia Clericorum inferiorum, qui carcerant, captumque tenent Clericum, donec reſignaverit ſuum Beneficium ; *Clement. Multorum* §. *Quod ſi inferiores, de pœnis.*

44 Trigeſimonono, vacant ipſo Jure Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorumque Judices, Advocatos, Procuratores, Notarios, Teſtes, & alios ; *Alexander VI.* in Conſtitut. incip. *In Eminenti.*

45 Quadrageſimo, vacant ipſo Jure Beneficia per collationem factam conſanguineis, aut affinibus, vel familiaribus collatoris, vel reſignantis, de Beneficiis reſignatis in manibus Ordinarii ; *Gregor. XIII.* in Conſtitut. incip. *Humano vix judicio.*

Supplemrnta Auctoris.

46 Beneficiorum vacatio inducitur per ſolemnem Profeſſionis emiſſionem ; Bened. XIV. *tom.* 2. *Bull.* Conſtitut. 25. incip. *Ex quo.* Vide ſupra *num.* 3.

47 Beneficiorum reſignationes cum reſervatione penſionis, & pacto eam caſſandi, prohibentur & annullantur ; adjecta pœna privationis Beneficii, inhabilitationis ad alia aſſequenda, reſtitutionis pecuniæ &c. & irritantur caſſationes & extinctiones penſionum intra ſex menſes a capta poſſeſſione Beneficii obtentæ. Idem Tom. 1. Conſtit. 30. incip. *In ſublimi.*

Additiones ex aliena manu.

48 Vacationes Beneficiorum *ipſo jure*, de quibus unice agit Auctor, ad quinque genera referri poſſunt : ad deſertionem vel mutationem ſtatus Clericalis, ad neglectam ſuſceptionem Ordinum annexorum, ad incompatibilitatem, ad impetrationem defectivam ſeu irritam, & demum ad excepta quædam crimina.

49 Deſertione ſtatus Clericalis multipliciter vacare poſſunt ipſo jure Beneficia. I. Matrimonio, licet nullo, præterquam tamen ex defectu conſenſus ; Rota *in Leodien. Matrimonii* 25. *Februarii* 1733. §. *Ita quidem, cor. clar. mem. Corio.*

II. Militia ; vide Cardinal. de Luca *in ad-* 50
not. ad Concil. Tridentin. diſcurſ. 12. *num.* 8.
ubi limitat, ſi militia eſſet pro ſervitio Pa- 51
pæ, Sediſque Apoſtolicæ, vel pro defendenda
Patria obſeſſa, & Rota *in Tarraconen. Benefi-*
cii 3. Julii 1724. *cor. clar. mem. Calcagnino*
quæ materiam plenius diſcutit.

III. Dimiſſione habitus & tonſuræ Clerica- 52
lis, ſi ſtandum ſit Conſtitutioni *Cum Sacro-*
ſanctam Sixti V. de qua poſt alios agit Leu-
ren. *For. Benefic. part.* 3. *ſect.* 1. *cap.* 3. §. 2.
q. 187. *per tot.* Sunt tamen qui tenent, mox 53
dictam Conſtitutionem Sixti V. revocatam fuiſſe
a Clemente VIII. Vide De Curt. *diverſor. Jur.*
Feudal. part. 2. *num.* 91. De Marin. *Reſolut.*
Jur. lib. 1. *cap.* 56. *per tot.* Auctor *Notar. in*
Concord. inter S. Sedem & Sereniſſimum utriuſ-
que Siciliæ Regem cap. 3. *art.* 1. *n.* 6. *& ſeq.*
Cæterum quidquid hujus ſit, Benedictus XIII. 54
in Bulla *Catholicæ* juſſit : *quod Ordinarii loco-*
rum, ubi ſita ſunt Beneficia ejuſmodi, Clerico-
rum veſtes laicales deferentium impudentiam Ca-
nonicis remediis omnino coerceant, & hunc in
finem non modo poſſint, ſed etiam debeant con-
tra ipſos procedere per citationes, dimiſſa domi
copia, quatenus domicilium habeant in eorum reſ-
pective Diœceſibus, ſin minus per citationes ad
valvas ; juriſque ordine cæteroquin ſervato, ſen-
tentiam declaratoriam privationis obtentorum Be-
neficiorum in ipſos ferre & pronunciare, ita ta-
men ut eadem Beneficia juxta Conſtitutionem fe-
lic. record. Sixti V. Prædeceſſoris noſtri incipien-
tem Cum Sacroſanctam *noſtræ, ac Romani Pon-*
tificis pro tempore exiſtentis proviſioni, ac omni-
modæ proviſioni reſerventur, reſervata cenſean-
tur. Addidit etiam, quod hi Clerici Benefi- 55
ciati habitum, & tonſuram Clericalem dimit-
tentes, fructus ante ſententiam declaratoriam,
immo ante quamlibet monitionem, vel cita-
tionem amittant. Hinc autem perſpicuum eſt, 56
quod vacant etiamnum *ipſo jure* Beneficia di-
miſſione habitus & tonſuræ Clericalis, nam
alias non ſententia declaratoria, ſed privato-
ria locum haberet, nec locus eſſe poſſet amiſ-
ſioni fructuum ante ſententiam declaratoriam,
tum ante quamlibet monitionem vel cita-
tionem.

Difficultas tamen adhuc ſupereſt circa pro- 57
bationem dimiſſionis habitus & tonſuræ Cle-
ricalis, tum tempus ejuſdem dimiſſionis ; Con-
ſule pro re nata Rotam *in S. Severini Canoni-*
catus 3. *Martii* 1746. *cor. clar. mem. Millini.*

Mutatione ſtatus Clericalis vacant *ipſo jure* 58
Beneficia, ſi Clericus Beneficia obtinens ſo-
lemnem profeſſionem emittat in aliquo Ordi-
ne

Digitized by Google

ne approbato Regularium ; *cap. Beneficium de Regul. in* 6. Illuſtrat hoc argumentum Rigant. *in comment. ad Regul.* 46. *Cancell. per tot.*
59 Tenet Gagliard. *de Benefic. cap. ultim. num.* 8. Jeſuitas per ſola vota ſimplicia emiſſa completo biennio probationis non amittere Beneficia, quæ antea obtinuerant; At Rigant. *loc.*
60 *cit. num.* 32. hæc habet : *Verum tamen eſt, quod ex præſcripto Societatis in Congregatione generali* 5. *cap.* 5. *completo probationis biennio priuſquam vota ſimplicia præfata emittant, tenentur illius Alumni Beneficia, quæ prius habebant, reſignare. Unde vacant ex vi ſupradictæ reſignationis, & non aliunde.*
61 Ex neglecta ſuſceptione Ordinum annexorum quando vacent Beneficia ipſo jure, tradit Leuren. *For. Benefic. part.* 3. *ſect.* 1. *cap.* 2. *q.* 185. *per tot.* Vide quoque Rotam *in Monaſterien. Decanatus* 23. *Januar.* 1739. *cor. bon. mem. Vicecom.*
62 Vacationem *ipſo jure* producit etiam, ut dictum eſt, incompatibilitas. De vacatione vero *ipſo jure* Beneficiorum promoti ad Epiſcopatum adi Leuren. *For. Beneficial. part.* 3. *ſect.* 1. *c.* 2. §.4. *per tot.* ubi & de vacatione prioris Eccleſiæ per translationem Epiſcopi ad alteram Eccleſiam.
63 Quod vero ad Beneficia inferiora incompatibilia ſpectat, per aſſecutionem ſecundi Be-
64 neficii vacat primum. Cæterum ambo vacant,
65 ſi ambo retineantur. Per aſſecutionem vero ſecundi incompatibilis non inducitur vacatio primi, niſi *ſubſequuta poſſeſſione*; Simplex enim collatio, ut tribuat acceptanti jus irrevocabile quoad collatorem, non tamen producit jus in re ita validum, ut operetur vacationem primi ; vide Rotam *in Burgen. Canonicatus* 10. *Maii* 1745. *cor. clar. mem. Millin. &* 6. *Decembris ejuſdem anni* 1745. *cor. R. P. D. Elephant. &* 27. *Junii* 1747. *cor. bon. mem. de Vais.*
66 Quinimmo requiritur *pacifica poſſeſſio* ſecundi Beneficii incompatibilis *per duos menſes*, tam de *facto*, quam *de jure*, ita ut ſolæ moleſtiæ judiciales, vel extrajudiciales ſufficiant ad impediendam hanc vacationem ; Rota *in Aſten. Canonicatus* 4. *Junii* 1745. *cor. bon. mem. Vicecom.* ubi quod ſaltem per Beneficiatum non ſteterit, quominus apprehenderit poſſeſſionem Beneficii.
67 Et, quod ſummopere notandum eſt, requirit inſuper Rota *in Compoſtellana Parochialium* 26. *Junii* 1748. *cor. R. P. D. Canilliac, &* 23. *Februar.* 1750. *cor. Illuſtriſs. Migazzi ultra pacificam poſſeſſionem per duos menſes* ſecundi Beneficii incompatibilis, *perceptionem emolumentorum* tum primi, tum ſecundi Beneficii.

Gravis quæſtio eſt, an ad vacationem primi Beneficii ſufficiat ſimplex collatio, ſine poſſeſſione, ubi non agitur de præjudicio ejus, cui fuit collatum ſecundum Beneficium incompatibile, ſed res eſt de duobus impetratoribus ejuſdem primi Beneficii, ſe invicem excludere ſatagentibus. Negativam ſententiam tenuit Rota, & quidem ex profeſſo *in Monaſterien. Canonicatus* 9. *Decembris* 1712. *cor. clar. mem. Aldrovand.* 9. *Junii* 1713. *cor. cl. mem. Scotto, &* 12. *Januarii* 1714. *cor. bon. mem. Cerr.* 68

At affirmativam ſententiam ſequutum eſt idem ſacrum Tribunal *in Colonien. Parochialis* 27. *Junii* 1731. §. 11. *& ſequent. cor. clar. mem. Cincio*; & recentius *in Uladiſlavien. Canonicatus* 21. *Junii* 1748. §. 22. *& duob. ſequent. cor. Illuſtriſs. Cortad.* Hic vero non eſt omittendum, quod hæc *ultima deciſio* fuit revocata die 24. Martii 1749. coram eodem, aliis tamen ex motivis. Quoad vero præſentem quæſtionem hæc habentur §. *finali* dictæ deciſionis revocatoriæ : *Inutile hinc viſum fuit diſquirere, an dici poſſit ſequuta Canonicatus vacatio in menſe Martio reſervato per ſimplicem tunc factam collationem alterius incompatibilis, licet Proviſus eo menſe poſſeſſionem non apprehenderit, veluti ſentit mea deciſio* §. 22. *cum duob. ſequent. firmando induci ex ipſo proviſionis actu vacationem, quatenus agatur non cum Proviſo ſecundo, ſed inter alios; quæ cæteroquin ſic admiſſa concluſio impugnabatur proponendo Monaſterien. Canonicatus &c.* 69 70

Nota demum, quod per aſſecutionem ſecundi Beneficii incompatibilis vacat etiam Coadjutoria; Rota *in d. Aſten. Canonicatus* 4. *Junii* 1745. *coram bon. mem. Vicecom.* 71

De vacatione Beneficiorum *ipſo jure ob impetrationem defectivam, ſeu irritam*, conſule Gagliard. *de Benefic. cap. ultim. a n.* 19. *ad plur. ſequent.* tum Rotam *in Cracovien. Canonicatus* 18. *Martii* 1746. *cor. Illuſtriſs. Caprara Alm. Urb. Gubernatore.* 72

Crimina quoque, propter quæ vacant *ipſo jure* Beneficia, ad numerum uſque quatuordecim recenſet idem Gagliard. *ubi ſupra a num.* 26. *ad num.* 39. De iis agere non patiuntur præfixi nobis limites additionis. 73

Digitized by Google

ARTICULUS VIII.

Beneficia quoad eorum reſervationem, ſeu affectionem.

SUMMARIUM.

1 *Quid ſit Beneficii reſervatio*, ad n. 5.
6 *Quid Beneficii affectio*, ad n. 9.
10 *Reſervatio, & affectio Beneficiorum in quo differant*, ad n. 15.
16 *Quot modis Beneficia reddantur affecta*, ad n. 25.
26 *Unde cognoſcatur Beneficia eſſe affecta*, ad num. 30.
31 *Quænam ſint Beneficia Papæ reſervata*, ad num. 77.
78 *Exceptiones nonnullæ in hac materia*, ad num. 84.
85 *Subnectuntur additiones ex aliena manu*, ad num. 98.

1 REſervatio Beneficii nihil alind eſt, quam
alicujus Eccleſiaſtici Beneficii vacaturi per
habentem ad iſtnd poteſtatem ad ſe facta avo-
catio; Ita cum communi Rota *part.* 8. *deciſ.*
2 204. *ſub num.* 1. Notanter autem dicitur *per
habentem ad illud poteſtatem*, ut intelligatur,
quod ſolns Papa in toto orbe poſſit Beneficia
ſibi reſervare, utpote ſolus ipſe plenariam cir-
ca omnia Beneficia Eccleſiaſtica totins mundi
diſpoſitionem habens; *cap. Licet* 2. *de Præbend.
in* 6. *cap. Si Papa* 10. §. *Si autem, de Privi-
leg. in* 6. *Clementin. unica* §. *final. Ut lite pen-
dente*. Et licet Papa communicaverit Epiſco-
pis facultatem conferendi Beneficia ſuarum
Diœceſium, ſibi tamen reſervavit, ut ſemper
penes ſe major, & ſuperior poteſtas remane-
ret: *cap. Dudum* 14. §. *Nos igitur, de Præ-*
3 *bend. in* 6. Et Legatus a Latere in ſola de-
mandata Provincia poteſt reſervare ſuæ colla-
tioni Beneficia vacatura, quæ cæteroquin po-
teſt conſerre vacantia; *cap. Præſenti* 3. *de offic.*
4 *Legati in* 6. §. 1. Cum hoc tamen, ut Lega-
tione finita expirent reſervationes ejuſmodi,
quando ad talinm Beneficiorum collationem
5 nondum eſt proceſſum; Simulque una penden-
te reſervatione, Legatns aliam in eadem Ec-
cleſia, vel reſpectu ejuſdem collatoris aliqua-
tenus non faciat, ut expreſſe cavetur *in cit.
cap. Præſenti* præciſis his verbis: *Cæterum re-
ſervationes hujuſmodi (per quas interdum Præ-
lati & Eccleſiæ nimium onerantur) reſtringere
cupientes, prohibemus, ne poſtquam Legatus in
aliqua Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia re-
ſervationem aliquam duxerit faciendam, aliam
(illa pendente) faciat aliquatenus in eadem. Nec
etiam poſtquam alibi reſervaverit aliquod Bene-
ficium ad collationem pertinens cujuſcumque,
aliud, quod ad illius collationem pertineat (quam-
diu reſervatio pendet alterius) ſibi quoquomodo
reſervet*.

Affectio Beneficii, quantum ad præſens ſpe- 6
ctat, nihil aliud eſt, quam quædam tacita re-
ſervatio facta per appoſitionem manus Papæ
ſuper diſpoſitione alicujus Beneficii, ratione
cujus impeditur Ordinarius Collator, ne pro
ea vice tale Beneficinm conferre poſſit. *Eſt
in re communis* cum Rota *part.* 7. *deciſ.* 51. *n.*
8. & *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 523. *num.* 39. Papa 7
enim apponendo manum, ſeu ſemel intromit-
tendo ſe diſpoſitioni alicujus Beneficii, cenſe-
tur tacite, atque ipſo facto ſua ſuprema po-
teſtate ejus collationem pro ea vice ad ſe re-
vocare, ſicque ſub nullitate actus ligantur ma-
nus inferioris Collatoris, ut nullatenus pro ea
vice poſſit ejus collationi ſe immiſcere; *arg.
cap. Ut noſtrum* 56. *de Appell.* concordat *cap.
Si quis* 1. & *cap. De confirmationibus autem* 2.
de confirmat. utili, & inutili. Ubi poſtquam 8
Papa manum appoſuit, confirmando jura cu-
juſpiam, nequit Judex inferior de iiſdem co-
gnoſcere; & *cap. Si eo tempore* 45. *de elect.
in* 6. Ubi Papa manum apponente, puta re- 9
ſervante ſibi electionem, vel ſaltem inhiben-
te, ne Electores ad electionem procedant,
omnia carere cenſentur effectu, ſi quæ poſt-
modum ſubſequuntur, & expreſſe habetur *cap.
Ad Romani Pontificis providentiam* 14. *de Præ-
bend. inter Extravag. communes* præciſis his ver-
bis: *Romani quoque Pontificis manus appoſitio-
nem prædictam tantæ efficaciæ, tantæque virtu-
tis exiſtere, ut etſi Litteræ Apoſtolicæ ſuper pro-
viſionibus Beneficiorum, aut de providendo man-
datis, in quibus Decretum, & reſervatio hujuſ-
modi apponuntur, ex aliqua cauſa ſuum debitum
non ſortiantur effectum, facultatem tamen provi-
dendi de Beneficiis taliter reſervatis, quibuſcum-
que aliis fuiſſe ademptam hujus perpetuæ, &
irrefragabilis Conſtitutionis edicto de venerabilium
Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Car-
dinalium Conſilio, omnia, & ſingula Beneficia
Eccleſiaſtica ... per hujuſmodi reſervationem, &
Decretum remanſiſſe, & remanere ſemper affe-
cta, nullumque de illis (cum primum vacare
contigerit) præter eumdem Romanum Pontificem
ea vice quovis modo diſponere potuiſſe, ſive poſ-
ſe, harum ſerie decernimus, & pariter declara-
mus... Decernentes ex nunc irritum, & inane,*

ſi ſe-

Digitized by Google

ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et ſic pluries cenſuit Rota, & ſignanter *part.* 1. *deciſ.* 570. *num.* 2. *part.* 2. *deciſ.* 187. *num.* 3. *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 344. *num.* 9. *part.* 6. *deciſ.* 45. *n.* 3. *part.* 8. *deciſ.* 113. *n.* 3. *&* *part.* 10. *deciſ.* 68. *num.* 14.

10 Hinc deducitur, quod reſervatio, & affectio Beneficiorum differunt inter ſe ea differentia, quæ intercedit inter cauſſam & cauſſatum, inter tacitum & expreſſum; *Annot. ad dec.* 254.
11 *n.* 1. *&* 2. *part.* 19. *tom.* 1. Si enim Papa per Conſtitutionem, aut per verbum expreſſum dicat, *reſervamus Nobis tale Beneficium*, tunc
12 Beneficium dicitur reſervatum, *ib. num.* 4. Si vero ſine Conſtitutione, aut ſine expreſſo verbo, facto ipſo mentem demonſtret, puta per appoſitionem manus ſuper diſpoſitione alicujus Beneficii, tunc Beneficium dicitur affectum, *ib.*
13 *num.* 5. Unde Beneficia affecta differunt a reſervatis. Primo quia reſervatio reſpicit actum expreſſum verbalem, ſeu ſcriptum, ut ſi Papa per Conſtitutionem, aut etiam ſolo expreſſo verbo dicat ut ſupra: *Reſervamus Nobis tale Beneficium*. E contra vero affectio reſpicit actum realem, & factum aliquod, ex quo Papa demonſtrat, ſe velle pro illa vice providere de tali Beneficio, ſicque ex facto ipſo oritur talis Beneficii reſervatio; Sic accidit, quando Papa appoſuit manum ſuper collatione alicujus Beneficii, tunc enim non obſtante, quod collatio illa ob aliquod impedimentum non fuerit valida, nec ſortita ſuum effectum, adhuc Beneficium dicitur affectum, adeo ut pro ea vice nequeat conferri per inferiorem Collatorem; *cit. Extravag. ad Roman. Pontificis providentiam* 14. *de Præbend. inter communes*; Rota *part.* 7. *deciſ.* 313. *num.* 1. *&* 23. *part.* 10. *deciſ.* 14. *num.* 45. *&* *part.* 13. *deciſ.* 92. *n.* 13. Nec enim diſpoſitio Beneficii, cui Papa manum appoſuit, revertitur ad inferiorem; Rota *part.* 10. *deciſ.* 333. *num.* 11.
14 Secundo differunt Beneficia affecta a reſervatis, quia Beneficium *reſervatum* nunquam amplius poteſt conferri ab inferiore; reſervatio enim adimit inferiori poteſtatem conferendi in perpetuum, niſi revocetur. Beneficium vero *affectum* prohibetur ſolum conferri ab inferiore pro ea vice, qua Papa manum appoſuit ſuper ejus proviſione, & poſtquam Papa ſemel de illo diſpoſuit, poteſt ſemper libere conferri ab inferiori; quia affectio non adimit inferiori poteſtatem conferendi in perpetuum, ſed ſolum pro unica vice; *cap. Ut noſtrum* 56. *de appellat. cap. Si quis* 1. *de confirmat. utili*, *& Extravagant. Ad Romani Pontificis providentiam* 14. *de Præbend. inter communes*; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 196. *num.* 14. Tertio dif- 15
ferunt Beneficia affecta a reſervatis, quia affectio Beneficiorum, ſeu appoſitio manus Papæ eſt majoris efficaciæ ac potentiæ quam ſimplex generalis reſervatio; Rota *part.* 2. *deciſ.* 401. *num.* 2. Affectio enim afficit etiam ignorantes, textu expreſſo *in cit. Extravagant. Ad Romani Pontificis providentiam*: ibi: *Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari*; Non vero ſimplex generalis reſervatio abſque decreto irritante; Unde Collator ordinarius valide confert Beneficium ſine appoſito decreto irritante reſervatum, ſi revera factam reſervationem ignoravit; Ignorantibus enim venia non negatur; *cap. Propoſuiſti* 2. *diſt.* 82. Rota *part.* 2. *deciſ.* 190. *num.* 7. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 52. *num.* 9. Rebuff. *in praxi Benefic. tit. de reſervat. num.* 34. Garcias *de Benefic. cap.* 1. *part.* 3. *num.* 408. *& ſeq.* Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. n.* 320.

Beneficia pluribus modis redduntur affecta 16
per appoſitionem manus Papæ. Primo, ex mandato Papæ conceſſo de providendo aliquem de certo Beneficio; *Extravagant. ad Romani Pontificis providentiam* 14. *de Præbend. inter communes*; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 254. *n.* 19.
& 20. Etiamſi mandatum ſit ſubreptitium ex 17
defectu perſonæ proviſæ; Rota *ibidem n.* 21.
Secundo, ex reſignatione facta in manibus Pon- 18
tificis, etiam in menſe Ordinarii, tunc enim Beneficium ita remanet affectum, ut nullus inferior poſſit de illo providere, quamvis a Papa nondum fuerit collatum; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 34. *num.* 2. *part.* 6. *dec.* 63. *num.* 1.
& 2. *part.* 15. *dec.* 22. *num.* 2. Tertio, ex 19
mandato Papæ facto Electoribus, ne procedant ad electionem; *cap. Si eo tempore* 45. *de*
electionib. in 6. Quarto, ex gratia præventi- 20
va, cum videlicet Papa Jure præventionis contulit alicui Beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel alias ſit inutilis, quia amplius non poterit Ordinarius ſe intromittere in diſpoſitione illius vacationis, quamvis contigerit in ſuo menſe ordinario; Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 52. *num.* 14. 15. *& ſeq.* & Rota *part.* 2. *dec.* 401.
num. 1. *&* 2. Quinto, ex Decreto Papæ fa- 21
cto alicui de dimittendo Beneficio in manibus ejus; Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſiaſt. cap.* 13. *num.* 90. Gonzalez *dict.* Gloſſa 52. *num.* 14. cum Rota *dec.* 14. *de rerum permutat. in antiquis*,

Digitized by Google

quis, idque intellige etiamſi alter non dimit-
teret Beneficium; quia adhuc ſolus Papa poſ-
22 ſet conſerre pro ea vice. Sexto, ex Commen-
da, quando ſcilicet Papa dat alicui Beneficium
in Commendam, vel in eo ponit Adminiſtra-
torem; tunc enim ex appoſitione manus Pa-
pæ adeo Beneficium remanet affectum, ut ceſ-
ſante Commenda, vel adminiſtratione, ne-
queat conſerri per alium Papa inferiorem, do-
nec de eo Papa plene, & perfecte diſponat,
& provideat in titulum; Ruta *part.* 4. *tom.* 1.
dec. 70. *ſub n.* 1. *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 523. *n.*
42. *&* 44. & annotat. *ad dec.* 254. *n.* 51. 52.
23 *&* 53. *part.* 9. *tom.* 1. Septimo, ex Decreto fa-
cto a Papa, quando mandat aliquem privari
ſuo Beneficio, nam ſecuta privatione, utpote
juſſu, & auctoritate Papæ facta, Beneficium
remanet affectum, atque collationi Papæ re-
ſervatum: *Extravagant. ad regimen* 13. *de Præ-
24 bend. inter communes*. Octavo, ex ſola ſigna-
tura ſupplicationis; Ruta *part.* 11. *dec.* 313.
n. 28. *& part.* 16. *dec.* 112. *n.* 38. *&* 39. No-
25 nu, ex Cuadjutoria; Rota *part.* 16. *dec.* 112.
n. 5. *&* 29. Alii varii ſunt caſus, in quibus
Beneficia ex appoſitione manus Papæ rema-
nent affecta, adeout nullus inferior de ipſis
diſponere poſſit, ſed quia ex adductis de fa-
cili cognoſci puſſunt, brevitatis gratia relin-
quuntur videndi, cum placuerit apud Gunzal.
ad Reg. 8. *Cancellar.* Gluſſa 52. *num.* 14. 15.
& ſeq.

26 Pro regula tamen generali ad dignuſcen-
dum, an Beneficia reddantur, & dicantur af-
fecta per appoſitionem manus Papæ, adverten-
dum eſt, quod Beneficium nun dicitur affe-
ctum ex qualibet appoſitiune manus Papæ,
ſed ita ſolum, quandu Papa nun moveatur ex
falſa cauſa; Rota *part.* 2. *dec.* 187. *num.* 5.
27 Si enim Papa muveatur ex falſa cauſa ad ap-
punendam manum ſuper collatiune Beneficii,
ut ſi v. g. ſibi narretur Beneficium eſſe reſer-
vatum, & re vera nun ſit reſervatum, tunc
ſi pruviſio facta fuerit ex dicta falſa cauſa,
nulla reſultat affectio, ut expreſſe cenſuit Ro-
ta *part.* 1. *dec.* 570. *n.* 8. *& part.* 10. *dec.* 25.
n. 31. *&* 32. dependet enim affectiu Beneficii
a validitate gratiæ, & juſtificatione cauſæ,
qua motus fuit Papa ad concedendum; Ruta
part. 7. *dec.* 237. *n.* 2. *& part.* 16. *dec.* 112.
28 *num.* 6. Sic nulla affectio reſultat ex gratia,
quæ ob nun adimplementum conditiunis non
potuit effectum ſortiri; Rota *part.* 2. *dec.* 180.
29 *n.* 8. Sic pariter nulla affectio reſultat, quan-
do Papa appoſuit manum ad alium effectum,
& finem quam conferendi Beneficium; nam
appuſitio manus nun operatur ultra intentio-
nem Papæ, juxta illud: *Actus agentium non
operantur ultra intentionem eorum*, *l. non omnis*,
ff. Si certum petatur, *l. in agris*, *ff. de acquir.
rerum dominio*; Barboſa *Axiomat.* 12. *num.* 7.
cum pluribus ibi citatis. Unde, cum Papa 30
v. g. ſuper Beneficio aliquo reſervat penſio-
nem ad ſavorem reſignantis, nun propterea
Collator ordinarius impeditur, quo minus Be-
neficium illud, dum vacat, poſſit cunferre,
quia manus appoſitio quo ad unum effectum
v. g. reſervatæ Penſiunis, non operatur quo
ad alium v. g. reſervatæ Cullatiunis contra
intentiunem agentis; *cap. Quia intentionis* 29.
de privil. Rota *dec.* 14. *n.* 3. *& deciſ.* 15. *n.* 2.
de conceſſ. Præbend. in novis, *& p.* 2. *recent.
dec.* 190. *n.* 7.

Beneficia reſervata Summo Pontifici ſunt 31
ſequentia. Primo, quæcumque Beneficia vaca-
tura per obitum Sanctæ Rumanæ Eccleſiæ Car-
dinalium, ſive poſt, ſive ante Cardinalatum
acquiſita; *Extravagant. Ad regimen* 13. *de Præ-
bend. inter communes*, innuvata *per Regul. pri-
mam Cancellariæ*; Ruta *part.* 17. *deciſ.* 382.
num. 9.

Secundo, Beneficia vacatura per ubitum Of- 32
ficialium Sedis Apuſtolicæ, videlicet Camera-
rii, Vicecancellarii, Nutariurum, Auditorum
Litterarum Contradictarum, & Apoſtolici Pa-
latii cauſarum Auditorum, Correctorum, &
Scriptorum Litterarum Apuſtolicarum, ac Pœ-
nitentiarii præſatæ Sedis, ac Abbreviaturum,
nec non Commenſalium, & aliorum quorum-
cumque Capellanorum Sedis ejuſdem, & etiam
quurumcumque Legatorum, ſive Nunciorum,
ac in terris Eccleſiæ Romanæ Rectorum, &
Theſaurariorum per Rumanos Pontifices ſpe-
cialiter deputatorum, ſeu miſſorum, aut de-
putandorum, aut mittendorum in poſterum,
ubicumque dictos Legatos, vel Nuncios, ſeu
Rectures, aut Theſaurarios, antequam ad Ro-
manam Curiam redierint, ſeu venerint, rebus
eximi cuntigerit ab humanis; ſic expreſſe *in
dict. Extravagant. Ad regimen*, *innovata in Re-
gul.* 1. *Cancellariæ*. Horum tamen Beneficio- 33
rum reſervatio ſolum intrat, ubi dicti Offi-
ciales moriantur in Curia, vel intra duas die-
tas; *Dicta Extravagant. Ad regimen*; Rota
part. 13. *deciſ.* 226. *n.* 15. Niſi agatur de Le-
gatis, Nunciis, Rectoribus, & Theſaurariis,
quorum Beneficia reſervantur ubicumque eos
mori cuntingat; Rota *ibid. n.* 16.

Tertio, Beneficia Conclaviſtarum quocum- 34
que tempore obtenta ſemper ſunt reſervata
Pontifici; Rota *part.* 17. *deciſ.* 303. *num.* 2. *&*
dec.

Digitized by Google

dec. 382. *num.* 1. 6. & 9. ubi afferuntur Con-
ſtitutiones Urbani VIII. aliorumque Pontifi-
35 cum ſuper hujuſmodi reſervatione. Quæ qui-
dem reſervatio, utpote non adhærens Officio,
neque perſonæ, durat etiam poſt mortem ipſius
Papæ; Rota *p.* 17. *deciſ.* 303. *num.* 22. & *part.*
18. *tom.* 1. *deciſ.* 476. *n.* 20.
36 Quarto, Beneficia quorumcumque Curialium,
quos, dum Curia Romana de loco ad locum
transfertur, eam ſequendo decedere contigerit
in quovis loco, quantumcumque etiam a di-
cta Curia remoto, *ut in Regula 6. Cancella-
riæ*; Rota *p.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 429. *num.* 5. &
p. 7. *dec.* 382. *n.* 11.
37 Quinto, reſervata ſunt Beneficia venien-
tium ad Curiam, ac in ea decedentium; Ro-
38 ta *part.* 6. *deciſ.* 28. *num.* 5. Sive recedentium
ab ea, ac decedentium intra duas dietas;
dict. Extravag. Ad regimen; Rota *p.* 6. *deciſ.*
39 150. *num.* 1. & 12. Quæ quidem reſervatio
procedit, ſive ſint Curiales, ſive non, ac nul-
la habita negotiorum ratione, pro quibus ac-
cedant vel recedant; Rota *par.* 6. *dec.* 28. *n.* 5.
10. 13. & 18. & *dec.* 150. *n.* 3. 4. 5. 11. & 12.
40 Conſideratur enim obitus in Curia, & locus
ipſius, in quo contingat Beneficiatum decede-
re; Rota *dict. p.* 6. & *dec.* 58. *num.* 6. & ſic
utroque caſu Beneficium indiſtincte vacare di-
citur apud Sedem; *ibid. num.* 7. & 8.
41 Sexto, Beneficia quorumcumque Collecto-
rum, & Subcollectorum, puta decimarum,
fructuum, & proventuum Cameræ Apoſtoli-
cæ; *Regul.* 5. *Cancellariæ*; Rota *part.* 5. *tom.* 1.
deciſ. 261. *num.* 1. *deciſ.* 335. *num.* 1. 9. & 14.
& *deciſ.* 385. *num.* 1. *part.* 8. *deciſ.* 113. *n.* 2.
part. 11. *dec.* 155. *n.* 9. *part.* 18. *deciſ.* 249. *n.* 3.
42 Et reſpectu Collectoris, ſeu Subcollectoris de-
cimarum procedit, ſive decimæ ſint Papales,
ſive impoſitæ pro ſubventione Imperatoris,
ſeu pro ſubſidio adverſus Infideles, vel ob
aliam cauſam publicam; Rota *p.* 5. *tom.* 1.
43 *deciſ.* 355. *num.* 8. & *ſequent.* Quorum Benefi-
cia ſemel reſervata, ſemper remanent reſer-
vata, etiamſi ceſſet Officium; Rota *part.* 9.
44 *tom.* 1. *deciſ.* 259. *n.* 9. & 10. Sufficit enim,
quod Beneficia fuerint obtenta, vel ante Offi-
cium, vel durante Officio, etiamſi de tempo-
re obitus defunctus non eſſet Subcollector;
Rota *p.* 7. *dec.* 225. *n.* 13. & *part.* 9. *tom.* 1.
45 *deciſ.* 259. *n.* 9. & *ſeq.* Sive Subcollector Offi-
cium ſuum exercuerit, ſive non exercuerit;
Rota *part.* 11. *deciſ.* 178. *num.* 5. & 8. quia
ſufficit ſola ejus deputatio cum Juriſdictione;
Rota *p.* 11. *deciſ.* 155. *n.* 9. & *deciſ.* 178. *n.* 3.
nec requiritur exercitium actuale, ſed ſufficit
potentia; Rota *p.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 335. *n.* 18.
Verum ad effectum inducendi reſervationem 46
ut ſupra, requiritur, quod Subcollector ſit uni-
cus in loco, in quo exercere debet ſuam Col-
lectoriam; Rota *part.* 1. *deciſ.* 715. *num.* 4. &
5. *part.* 7. *dec.* 225. *num.* 6. *part.* 11. *dec.* 155.
num. 10. Sufficit tamen quod aliquando fuerit 47
unicus; Rota *p.* 8. *dec.* 88. *n.* 15. & *dec.* 113.
n. 4. Nempe aliquo tempore, ſeu aliqua tem-
poris parte; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 255. *n.* 6.
& *part.* 11. *dec.* 166. *n.* 13.
Septimo, Beneficia vacantia per obitum Pro- 48
tonotariorum Apoſtolicorum; Rota *part.* 4.
tom. 1. *deciſ.* 530. *num.* 10. *part.* 5. *tom.* 1. *de-
ciſ.* 110. *n.* 10. *part.* 15. *dec.* 30. *n.* 3. Et hoc
vigore *cit. Extravagant. Ad Regimen*, ſuper
qua fundatur regula prima Cancellar. Rota
part. 5. *tom.* 2. *deciſ.* 608. *num.* 5. Dicta reſer- 49
vatio comprehendit Beneficia Pronotariorum
Apoſtolicorum, quandocumque illi effecti ſue-
rint tales; Rota *part.* 16. *deciſ.* 14. *num.* 2. Si-
ve dicti Pronotarii ſint participantes, ſive non;
Rota *part.* 1. *deciſ.* 407. *n.* 1. *p.* 3. *deciſ.* 706.
n. 3. *p.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 398. *num.* 2 *p.* 9. *tom.*
2. *dec.* 550. *n.* 3. & 4. & *p.* 15. *dec.* 262. *n.* 1.
Sive creati fuerint a Papa, ſive a Legato; 50
Rota *p.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 572. *n.* 15. & *ſequent.*
Sive creati fuerint ante dict. Extravagant. ſi-
ve poſt; Rota *part.* 3. *tom.* 2. *deciſ.* 572. *n.* 17.
Sive fuerint creati ratione officii, ſive princi- 51
paliter, *ibidem n.* 24. & *ſeq.* Etiam poſt di- 52
miſſum officium, cui accedit Protonotariatus,
ibid. n. 27. & *ſeq.* Et hæc procedunt vigore 53
Conſtitut. 78. & 79. *Pauli III.* ubi tales Pro-
tonotarii declarantur vere, & indubitate fa-
miliares, etiam ad effectum reſervationis ut
ſupra; Rota *p.* 4. *tom.* 1. *dec.* 398. *num.* 2. &
extenditur reſervatio contenta *in dict. Extra-
vagant.* ad omnes Protonotarios etiam non par-
ticipantes, prout Rota declaravit attenta ge-
neralitate verborum ejuſdem *Extravagant.* Et
Regulæ Cancellariæ poſtea emanatæ, & ſuc-
ceſſive innovatæ a Papis; Rota *part.* 4. *tom.* 2.
deciſ. 172. *n.* 5. & *ſequent.* * Vide verbo *Pro-
tonotarius titularis*, *n.* 21. & *ſeqq.*
Octavo, Beneficia Referendariorum utriuſ- 54
que Signaturæ, & Auditorum Rotæ remanent
reſervata etiam poſt dimiſſa Officia; Rota *p.*
19. *t.* 2. *deciſ.* 523. *n.* 47.
Nono, Beneficia omnia Cubiculariorum, e- 55
tiam honoris nuncupatorum, ac Curſorum Pa-
pæ, ut expreſſe in *Regula* 7. *Cancell.*
Decimo, Beneficia Familiarium Papæ ſunt 56
reſervata vigore *Regulæ* 4. & 7. *Cancellariæ*;
Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 196. *n.* 2. & *eadem*

Digitized by Google

57 *part.* 5. *tom.* 2. *dec.* 429. *n.* 18. Et ad effectum
reſervationis ut ſupra, familiaritas Papæ non
attenditur de tempore vacationis, ſed de tem-
pore reſervationis, quæ durat eriam mortuo
Papa, licet non duret familiaritas, cujus effe-
ctus nihilominus durat jam perfectus, & con-
ſummatus; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 196. *n.* 21.
58 *& ſeq.* Sic etiam Beneficia Familiarium, &
continuorum Commenſalium S. R. E. Cardi-
nalium, quæ obtinuerint, & obtinebunt, eo-
rum familiaritate durante, etiamſi ab ipſa fa-
miliaritate per obitum dictorum Cardinalium,
vel alias receſſerint, ſunt reſervata vigore *Re-
gulæ* 4. *Cancellariæ*; Rota *part.* 3. *deciſ.* 156.
n. 1. *part.* 12. *dec.* 257. *num.* 6. *&* 7. *part.* 17.
dec. 382. *n.* 10.

59 Undecimo, Beneficia quæcumque vacantia,
& vacatura per promotionem ad Patriarcha-
tum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel
Monaſteriorum regimina, ſunt Sedi Apoſtoli-
cæ reſervata; *cit. Extravagant. Ad regimen*;
& *Regul.* 1. *Cancellariæ*, & Rota *part.* 19. *tom.*
2. *dec.* 118. *n.* 1. *& dec.* 523. *n.* 48.

60 Duodecimo, ſunt reſervata Beneficia vacan-
tia, vel in poſterum vacatura per depoſitio-
nem, vel privationem, ſen translationem,
aut muneris conſecrationis ſuſpenſionem aucto-
ritate Papæ factam, vel faciendam; Nec non
ſi forſan aliqui electi, vel poſtulati fuerint,
vel in poſterum eligantur, vel poſtulentur in
concordia, vel diſcordia, quorum electio caſ-
ſata, ſeu poſtulatio repulſa, vel per eos facta
renunciatio, & per Papam admiſſa fuerit;
cit. Extravagant. Ad Regim. Rota *p.* 18. *tom.* 2.
dec. 599. *n.* 4. *&* 5.

61 Tertiodecimo, Beneficia vacantia, & vaca-
tura per aſſecutionem pacificam quorumcum-
que Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum,
Officiorum, Canonicatuum, & Præbendarum,
aliorumque Beneficiorum per Papam collato-
rum ſunt Sedi Apoſtolicæ reſervata; *cit. Ex-
travagant. Ad Regimen*; Rota *p.* 13. *dec.* 127.
num. 2. *& part.* 19. *tom.* 1. *dec.* 523. *n.* 43.

62 Quartodecimo, omnes Eccleſiæ Patriarcha-
les, Archiepiſcopales, & Epiſcopales, & quæ-
cumqe alia Beneficia vacantia, ſeu vacatura
in Curia, ſeu apud Sedem Apoſtolicam, ſunt
collationi Papæ reſervata; *dict. Extravagant.
ad Regimen*; Rota *part.* 1. *deciſ.* 700. *num.* 4.
part. 2. *deciſ.* 740. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 3. *dec.*
573. *num.* 3. *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 66. *num.* 2.
& deciſ. 385. *num.* 11. *& part.* 11. *deciſ.* 163.
num. 2.

63 Quintodecimo, omnes dignitates majores poſt
Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropo-
litanis, & Patriarchalibus, nec non valorem
decem florenorum auri communi æſtimatione
excedentes, nec non principales in Collegia-
tis Eccleſiis; *Regul.* 4. *Cancellariæ*; Rota *p.* 9.
tom. 2. *deciſ.* 433. *num.* 18. Sic Beneficia etiam 64
ſpectantia ad aliquam Dignitatem, & vacan-
tia poſt vacationem ejuſdem Dignitatis ex *Re-
gula tertia Cancellariæ* ſunt reſervata Sedi Apo-
ſtolicæ, quando Dignitas eſt reſervata; Rota
p. 10. *deciſ.* 25. *n.* 15.

Sextodecimo, Beneficia vacatura, Sede Pa- 65
triarchali, Primatiali, Archiepiſcopali, Epi-
ſcopali aut Abbatiali, vel alterius Collatoris
ſeu Collatricis vacante per obitum, aut dimiſ-
ſionem, ſeu amiſſionem, vel privationem, uſ-
que ad promotionem, vel proviſionem ſucceſſo-
rum, & pacificam illorum poſſeſſionem ade-
ptam, quando collatio, ſeu diſpoſitio ad quem-
libet illorum, vel illarum pertinet, dummo-
do non ſit ſimultanea cum alio, vel aliis,
aut etiam ad alterius præſentationem, vel ele-
ctionem non pertineat, ſunt reſervata Sedi
Apoſtolicæ; S. Pius V. in Conſtit. incip. *San-
ctiſſimus*, *Regul.* 2. *Cancellariæ*, & Rota *p.* 1.
deciſ. 475. *num.* 2. *p.* 8. *deciſ.* 44. *num.* 7. *&* 8.
part. 12. *deciſ.* 89. *num.* 15. *deciſ.* 257. *n.* 15. *&*
dec. 365. *n.* 6. *& part.* 13. *dec.* 254. *n.* 6.

Decimoſeptimo, Beneficia quæcumque, de 66
quibus Ordinarii, aut alii Collatores diſpoſue-
runt contra decreta Concilii Tridentini, &
formam ab ipſo præſcriptam, reſervantur di-
ſpoſitioni Summi Pontificis; *Regul.* 1. *Cancel-
lariæ*, & Conſtitutio S. Pii V. incip. *In con-
ferendis* ſignanter reſervans Beneficia Curata
collata non ſervata forma Concil. Trident.
ſeſſ. 24. *de reformat. c.* 18. Sic etiam Beneficia 67
ab Ordinariis contra diſpoſitionem Concilii
Tridentini unita ipſo jure cenſentur reſerva-
ta; Rota *part.* 7. *dec.* 207. *n.* 21.

Decimo octavo, quæcumque Beneficia va- 68
cantia propter crimen Hæreſis; S. Pius V.
Conſtitut. incip. *Cum ex Apoſtolatus*.

Decimo nono, quæcumque Beneficia vacan- 69
tia per ſimoniam, quia æquiparatur Hæreſi,
ſeu læſæ Majeſtatis crimini; *cap. Mediatores*
1. *de teſtibus in* 6. & Gloſſa ibi *verb. Aſſecuti*.

Vigeſimo, Beneficia quæcumque recepta in 70
confidentiam, hoc eſt per ſimoniam confiden-
tialem; Pius IV. Conſtit. Incip. *Romanum
Pontificem*; Et S. Pius V. Conſtitut. incip.
Intolerabilis.

Vigeſimo primo, Beneficia vacantia ob non 71
factam publicationem reſignationis; Gregorius
XIII. Conſtitut. incip. *Humano vix Judicio*.

Vigeſimo ſecundo, Beneficia vacantia pro- 72
pter

Digitized by Google

pter deliſtum offendentis litigantes in Roma-
na Curia, eorumque Judices, Advocatos, &
Procuratores, Teſtes, & Notarios, alioſque
hujuſmodi; Alexander VI. Conſtit. incip. *In
eminenti*.

73 Vigeſimo rertio, Beneficia illorum, qui
ſeipſos pro aliis examini ſupponunt, vel an-
nuas Penſiones offerunt pro conſequendis Be-
neficiis, aut Beneficia impetrant pro aliis, ut
aliquid conſequantur, vel quando pro ſe ipſis
impetrant Beneficia cum intentione illa reſi-
gnandi; Paul. IV. Conſtit. incip. *Inter cæ-
teras*.

74 Vigeſimo quarto, Beneficia omnia Eccleſia-
ſtica cum Cura, & ſine Cura, ſæcularia, &
quorumvis Ordinum Regularium qualitercum-
que qualificata, & ubicumque exiſtentia in
ſingulis Januarii, Februarii, Aprilis, Maii,
Julii, Auguſti, Octobris, & Novembris men-
ſibus extra Romanam Curiam, tam per obi-
tum quam per reſignationem quocumque mo-
do vacatura; *Reg*. 8. *alias* 9. *Cancellariæ*; Ro-
ta *part*. 1. *deciſ*. 88. *n*. 1. *part*. 4. *tom*. 1. *dec*.
70. *ſub n*. 1. *part*. 12. *dec*. 89. *n*. 14. *part*. 13.
dec. 127. *num*. 1. *part*. 14. *deciſ*. 152. *num*. 1.
part. 15. *dec*. 5. *n*. 1.

75 Vigeſimo quinto, Beneficia Collata perſo-
nis prohibitis propter ſuum genus, veluti de-
ſcendentibus ex ſanguine infecto, aut ex ge-
nere, ſeu ſtirpe de Hæreſi condemnata, aut
ratione alicujus particularis ſtatuti a Sede Apo-
ſtolica confirmati, conceſſionis aut privilegii;
Gregor. XIII. Conſtit. incip. *In Eccleſiis*.

76 Vigeſimo ſexto, Beneficia Titulorum Car-
dinalium, ſive in Urbe, ſive extra, ſi va-
cent, quando ipſi ſunt abſentes, Papæ reſer-
vantur; Urban. VIII. Conſtit. incip. *Sanctiſ-*
77 *ſimus cap*. 8. *& Regul*. 7. *Cancellariæ*. Sunt
& alii varii caſus, in quibus collatio quorun-
dam Beneficiorum eſt reſervata Papæ; ſed cum
adducti ſint cæteris notabiliores, relinquuntur
alii brevitatis gratia, videndi cui placuerit
apud Gonzal. *ad Reg*. 8. *Cancellariæ gloſſ*. 51.

78 Circa hæc tamen notandum eſt, quod Be-
neficia vacantia Sede Apoſtolica vacante, non
ſunt reſervata, niſi ſint primæ Dignitates;
79 Rota *part*. 14. *deciſ*. 33. *n*. 3. *&* 4. Quia va-
cante Sede Apoſtolica ceſſant reſervationes,
& dicuntur ſublatæ omnes Regulæ Cancella-
riæ; Rota *ibidem n*. 2. *& part*. 17. *dec*. 185.
n. 3. *& dec*. 215. *n*. 2. *& part*. 18. *tom*. 2.
80 *dec*. 635. *n*. 10. Sed hoc intellige non proce-
dere in Beneficiis Germaniæ vigore Concorda-
torum, ubi reſervationes, ut ſupra, perpetuo
durant; Rota *part*. 17. *cit*. *dec*. 185. *n*. 4. *&*
ſequent. *& dec*. 215. *n*. 4. *& ſequ*. Beneficia 81
pariter vacantia in Curia, Sede Romana va-
cante, conferuntur ab Epiſcopo, vel ab aliis,
ad quos ſpectat; *c*. *Si Apoſtolica* 35. *de Præ-
bend*. *in* 6. Sed ſi ſunt reſervata Papæ ex alio 82
capite, non poſſunt conferri, ſed conferenda
ſunt a Papa futuro; Urban. VIII. Conſtitut.
incip. *Sanctiſſimus*. Sic etiam Beneficia, quæ 83
vacaverunt in Curia ante mortem Papæ, ſi
non fuerunt proviſa, conferuntur ab eis, ad
quos ſpectat; *cit*. *cap*. *Si Apoſtolica* 35. *de Præ-
bend*. *in* 6. ibi: *Si Apoſtolica Sede vacante,
aliquas Parochiales Eccleſias vacare de cætero
contigerit apud ipſam; ſtatuimus, ut de eis (ne
ipſarum vacatio diutina periculum valeat anima-
bus afferre) per eos, ad quos pertinet, poſſit li-
bere ordinari; Conſtitutione felicis recordationis
Clementis Papæ prædeceſſoris noſtri de Beneficiis
apud Sedem ipſam vacantibus per alium, quam
per Romanum Pontificem minime conferendis,
vel alia quavis contraria ſuper hoc edita non
obſtante. Idem volumus & de illis, quæ ibidem
ipſo Romano Pontifice vivente vacabunt, ſi de ipſis
per eum ante ipſius obitum non fuerit ordinatum*.
Immo etiam Beneficia vacantia in Curia vi- 84
vente Papa, ſi ipſe Papa ea non conferat in-
fra menſem a die vacationis, illi, ad quos
collatio pertinebat, poterunt illa conferre;
c. *Statutum* 3. *de Præbend*. *in* 6. ibi: *Statutum
felicis recordationis Clementis Papæ prædeceſſoris
noſtri Dignitatibus, & Beneficiis in Curia Ro-
mana vacantibus nequaquam per alium quam per
Romanum Pontificem conferendis, decernimus ta-
liter moderandum: ut hi, ad quos eorumdem
Beneficiorum, & Dignitatum ſpectat collatio
(Statuto non obſtante prædicto) demum poſt men-
ſem a die, quo Dignitates, ſeu Beneficia ipſa va-
caverint, numerandum, ea conferre valeant, tan-
tummodo per ſe ipſos, vel (ipſis agentibus in
remotis) per ſuos Vicarios Generales in eorum
Diœceſibus exiſtentes, quibus id Canonice ſit com-
miſſum*.

Additiones ex aliena manu.

De Reſervationum origine non eſt una Scri- 85
ptorum ſententia; Adiſis Gagliard. *de benefic*.
cap. 5. *per tot*. qui tamerſi paucis, dilucide
tamen de ea agit.

Reſervationum aliæ clauſæ ſunt in corpore 86
juris, aliæ non ſunt clauſæ in corpore juris.
Prioris generis ſunt, quæ continentur in 6. 87
libro decretalium, ut *in cap*. *Ut lite pendente
in cap*. *Itidem* 2. *de Præbend*. *d*. 6. *lib*. *decre-
tal*. Poſterioris vero generis ſunt cæteræ, quas 88

Digitized by Google

habemus, teſervationes extra dictum 6. librum decretalium.

89 Reſervationes igitur contentæ in *Extravagantibus*, clauſæ dici nequeunt in corpore juris; Rigant. *in Comment. ad Regul.* 1. *Cancellar.* §. 1. *num.* 42. Vaneſpen. *Jur. Eccleſ. univ. part.* 2. *tit.* 23. *cap.* 4. *n.* 2. Rota *cor. Othobon. deciſ.* 197. *num.* 22. *& ſequent. & in Uladiſlavien. Archidiaconatus* 14. *Januarii* 1757. §. 6. *cor. R. P. D. Paracciano*.

90 Neque officit, quod *Extravagantes communes*, *& Joannis XXII.* juſſu *Gregorii XIII.* corpori juris Canonici inſertæ fuerint, & Sextum, Clementinas, & Extravagantes appellet ipſe Corpus juris Canonici. Quum enim *nonniſi*, (ut recte ait *Rigant.* loc. citat. n. 45. & ſequent.) *ſub eodem nomine Extravagantium in Corpore juris Canonici ſint inſertæ, priſtinam utique naturam retinere videntur, nec reſervationes in eis contentæ dicuntur clauſæ in Corpore juris*.

91 Suos autem effectus in jure habet hæc diviſio. Reſervationes enim, ut de primo effectu differamus, clauſæ in Corpore juris ſunt perpetuæ, adeoque morte Pontificis non expi-
92 rant. Quæ vero reſervationes non ſunt clauſæ in Corpore juris, ut ſunt, quæ in Regulis Cancellariæ continentur, eæ cum ipſis Regulis Cancellariæ ceſſant morte uniuſcujuſque Pon-
93 tificis. Regulæ enim Cancellariæ eduntur ab unoquoque Pontifice craſtino ſuæ aſſumptionis die ad vitam ſuam duraturæ. Quo fit, ut Epiſcopi conferre valeant Beneficia obnoxia reſervationibus contentis in Regulis Cancellariæ, dummodo ea vivente Pontifice non vacaverint, & durante vacatione collatio fiat; Cardin. de Luc. *de Benefic. diſcurſ.* 31. *n.* 4. *& ſequent.* Gagllard. *eod. tract. cap.* 1. *n.* 37.

94 Intellige tamen de Beneficiis obnoxiis reſervationibus, quæ ſunt *accidentales*, ſeu *diſcontinuæ* ratione *menſis* vel *loci*, non vero *reales*, vel *perſonales*, quas *continuas* vocant; Idem Gagliard. *ubi ſupra num.* 38. At vide materiam plenius tractantem Rotam in *Moguntina Canonicatus* 28. *Januarii* 1728. *cor. clar. mem. Calcagnino*.

95 Alter effectus eſt, quod titulus coloratus, quem requirit *Regula* 36. *Cancellariæ*, licet proveniat ab eo, qui pollet originaria facultate conferendi, talis non judicatur, ubi Beneficium fuerit obnoxium reſervationi clauſæ in Corpore Juris; talis vero judicatur, ubi Beneficium ſit obnoxium reſervationi non clauſæ in Corpore juris: Chokier *in d. Regul.* 36. *Cancellar. n.* 86. Rigant. *ibidem n.* 128. *& ſeq.*

In poteſtate Fundatorum Beneficiorum eſt 96
excludere in limine fundationis reſervationes, idque ex ſacrorum Canonum indulgentia. Quat- 97
do vero a Fundatore excluſæ dici queant reſervationes, vide apud Rotam *in Gerunden. Eleemoſynæ Panis ſuper reſervatis* 26. *Junii* 1713. *cor. clar. mem. Scott. &* 14. *Martii* 1718. *cor. b. mem. Cerr. in Tropien. Beneficii* 1. *Martii* 1720. *cor. eod. bon. mem. Cerr. & in Wormatien. Beneficii* 5. *Decembris* 1735. *cor. Eminent. Creſcentio*. Et quando non cenſeantur excluſæ, 98
tradit idem Supremum Tribunal *in Coſentina Canonicatus* 29. *Januarii* 1742. *cor. Reverendiſs. P. D. Buſſio Decano*, *in Lauretana Beneficii* 10. *Maii* 1745. *coram R. P. D. Canilliac. &* 24. *Januarii* 1746. *cor. bon. mem. Vicecom. in Majoricen. Beneficii* 29. *Novembris* 1745. *cor. clar. mem. Millin. &* 20. *Junii* 1746. *cor. R. P. D. Elephant.*

ARTICULUS IX.

Beneficia quo ad reſervationes, & diſpoſitiones in Regulis Cancellariæ contentas.

Regulæ Cancellariæ ſunt quædam Apoſtolicæ Conſtitutiones, quas omnes Pontifices 1
initio ſui Pontificatus circa cauſſas Beneficiales, & Judiciales facere, vel a Prædeceſſoribus ſuis jam factas juxta occurrentium cauſſarum varietatem, renovare, augere, vel minuere conſueverunt. Primus omnium, qui Re- 2
gulas Cancellariæ, ſive Leges ad Cancellariam tulit, eaſque in ſcripta redegit, eſt Joannes XXII. Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 285. *n.* 15. qui fuit natione Gallus antea dictus Jacobus de Oſſa Cadurcenſis Patre Sutore natus, & ratione ſummæ prudentiæ, ac litterarum peritiæ prius Roberti Siciliæ Regis Cancellarius, deinde Forojulienſis (gall. *de Frejus*,) ac poſtmodum Avenionenſis Epiſcopus, ac Cardinalis inſtitutus; tandem *die* 17. *Auguſti* 1316. Lugduni in Conclavi apud Patres Prædicatores parato Summus Pontifex fuit electus; Petra *in Commentar. ad Conſtitut.* 1. *Joannis XXII. num.* 1. Ipſæ autem Regulæ Can- 3
cellariæ ſucceſſu temporis in pluribus fuerunt mutatæ, atque augmentatæ, vel magis declaratæ, prout patet repertas vetuſtiores Regulas Cancellariæ, in libris conferenti cum modernis infra adducendis, uſque ad ſeptuaginta duas redactis. Regulæ Cancellariæ habent vim 4
Legis, & Conſtitutionis; Rota *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 199. *num.* 6. *& deciſ.* 200. *n.* 7. Et in- 5
cipiunt obligare ſtatim ab eo tempore, quo a no-

Digitized by Google

a novo electo Papa reaſſumuntur, licet non-
dum fuerint publicatæ, ut patet expreſſe ex
ipſarum præſationa nunc uſitata, & ſic præci-
ſe loquenta: *Quas etiam ex tunc, licet nondum
publicatas, & ſuo tempore duraturas obſervari*
6 *voluit*. Et iſtæ Ragulæ durant tantum viven-
ta Papa aas faciente, eoque morienta expi-
raut, & durante vacatione Sedis Apoſtolicæ,
dicuntur non aſſe in rerum natura; & patet
aperta ax verbis citatis, & uſitatis in aarun-
dem Regularum præſatione: *Et ſuo tempore
duraturas*; Rota *part. 4. tom. 3. deciſ. 654.
n. 73. part. 14. deciſ. 33. num. 2. part. 17. de-
ciſ. 185. num. 4. part. 19. tom. 1. deciſ. 121.
num. 8. & 9.*
7 Unda Sede Papali vacante, poteſt Collator
Ordinarius conferra Beneficia reſarvata ſolum
per Regulas ipſius Cancellariæ, ut puta va-
cantia in menſibus Pontificiis; Sede anim Apo-
ſtolica vacante omnes menſes ſunt Ordinario-
rum, adeoqua poſſunt providere de Beneficiis
vacantibus in quolibet menſe, cum pro tunc
ceſſent reſervationes Beneficiorum ab ipſis Re-
gulis inductæ, ex quo ipſæ Regulæ pro tunc
ſint extinctæ, & dicantur non eſſe in rerum
natura, ex Rota *part. 4. tom. 3. deciſ. 654.
num. 73. part. 14. deciſ. 33. n. 2. & par. 17.*
8 *deciſ. 185. num. 4.* Dummodo taman id fiat,
antequam Papa noviter creatus alias Ragulas
conſtituat, val a Prædeceſſoribus ſuis jam fa-
ctas renovet, nam noviter electus Papa ſub
nullitata actus in contrarium geſti expreſſa re-
ſervat ſuæ proviſioni, ac diſpoſitioni aa Be-
neficia, quæ Sede Papali vacanta in menſe
Pontificio vacaverant, & per Ordinarium Col-
latorem antea collata non fuerant, ut patet
9 *in Reg.* 68. integraliter infra videnda. No-
tanter autem fuit dictum poſſa Collatoram
Ordinarium Sada Apoſtolica vacante conferre
Benaficia *reſervata ſolum per Regulas ipſius Can-
cellariæ*: Nam Beneficia, quæ ſunt reſervata
Papæ ax alio capita, non poſſunt Sede Apo-
ſtolica vacante conferri ab Ordinariis Collato-
ribus, ſed conferenda ſunt a Papa futuro; Ur-
ban. VIII. Conſt. incip. *Sanctiſſimus*.
10 Ur autem ab omnibus in promptu ſemper,
& præ oculis haberi poſſint reſervationes, &
diſpoſitiones in Regulis Cancallariæ contantæ,
ſubnectuntur hic ad littaram ipſæmet Cancal-
lariæ Regulæ auctoritate SS. in Chriſto Patris
ac D. N. D. BENEDICTI Divina Providan-
tia Papæ XIV. pubiicatæ juxta exemplar Ro-
mæ in Typographia Rev. Cam. Apoſtol. im-
preſſum.

R E G U L Æ,

Ordinationes, & Conſtitutiones Cancellariæ Apoſtolicæ SS. D. N. D. BENEDICTI Divina Providentia Papæ XIV.

„ SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Domi-
„ nus noſter, D. BENEDICTUS Divina
„ Providentia Papa XIV. ſuorum Prædeceſſo-
„ rum veſtigiis inhærendo, normam, & ordi-
„ nem rebus gerendis dare volens in craſti-
„ num ſuæ Aſſumptionis ad Summi Apoſtola-
„ tus apicem, vidalicet die decima octava
„ menſis Auguſti Anno ab Incarnationa Do-
„ mini millaſimo ſeptingenteſimo quadrageſi-
„ mo, Raſervationes, Conſtitutiones, & Re-
„ gulas infraſcriptas facit, quas etiam ax tunc,
„ licet nondum publicatas, & ſuo tempora du-
„ taturas obſervari voluit, ac quas Nos Tho-
„ mas Epiſcopus Oſtienſis, & Veliternenſis,
„ Cardinalis Rufus, S. R. E. Vicecancalla-
„ rius, S. Collegii Decanus, & Eccleſiæ S.
„ Laurentii in Damaſo perpetuus Commanda-
„ tarius, die xxxi. menſis Auguſti in Cancel-
„ laria Apoſtolica publicari fecimus.

Reſervationes generales, & ſpeciales.

I. „ In primis fecit eaſdem reſervationes,
„ quæ in Conſtitutione fel. rec. Benedicti Pa-
„ pæ XII. quæ incipit, *Ad regimen*, conti-
„ nentur, & illas innovavit, ac locum habe-
„ re voluit, etiamſi Officiales in eadam Con-
„ ſtitutione expreſſi Apoſtolicæ Sedis Officia-
„ les anta obitum eorum eſſe deſiarint, quoad
„ Beneficia, quæ tempore, quo Officiales
„ erant, obtinebant; declarans nihilominus,
„ Baneficia, quæ dictæ Sedis Officiales, qui
„ rationa Officiorum ſuorum hujuſmodi ejuſ-
„ dem Sedis Notarii arant, etiam dimiſſis
„ ipſis Officiis, & quandocumque aſſacuti fue-
„ rint, ſub hujuſmodi raſervarionibus compre-
„ hendi: ac reſervavit Beneficia, quæ per
„ Conſtitutionem piæ mem. Joan. PP. XXII.
„ incip. *Execrabilis*, vacant, val vacara conti-
„ garint; quam Conſtitutionem, & reſerva-
„ tionem S. S. tam ad Beneficia obtenta,
„ quam alia quæcumque, de quibus Ordina-
„ rii, & alii Collatores contra Conc. Trid.
„ Decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futu-
„ rum, extendit, & ampliavit; & ea etiam
„ Beneficia omnia diſpoſitioni ſuæ reſervavit,
„ de quibus per dictos Ordinarios, aur alios
„ Collatores contra ejuſdem Concilii Decre-

Digitized by Google

„ torum formam diſpoſitum fuerit, decernens
„ irritum &c.

Reſervatio Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac de tempore vacationis Epiſcopatuum vacaturorum Beneficiorum.

II. „ Item reſervavit generaliter omnes Eccleſias Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, Epiſcopales, necnon omnia Monaſteria Virorum valorem annuum decentorum florenorum auri communi æſtimatione excedentia, nunc quomodocumque vacantia, & in poſterum vacatura. Et voluit, quod exceſſus hujuſmodi in Litteris exprimatur. Ac etiam reſervavit Dignitates, & Beneficia omnia ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcumque aliam diſpoſitionem Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, necnon Abbatum, ac aliorum quorumcumque Collatorum, & Collatricium Sæcularium, & Regularium quomodolibet (non tamen ad Collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præſentationem, vel electionem pertinentia) quæ poſt illorum obitum, aut Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum, vel aliarum Dignitatum ſuarum dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel privationem, ſeu tranſlationem, vel alias quomodocumque vacaverint, uſque ad proviſionem Succeſſorum ad eaſdem Eccleſias, aut Monaſteria, vel Dignitates, Apoſtolica auctoritate faciendam, & adeptam ab eiſdem Succeſſoribus pacificam illorum poſſeſſionem, quomodocumque vacaverint, & vacabunt in futurum; decernens irritum &c.

Extenſio reſervationis Beneficiorum per aſſequutionem pacificam vacaturorum.

III. „ Item, ſi qui de Beneficiis Eccleſiaſticis præſertim curam animatum habentibus, ſeu alias perſonalem reſidentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apoſtolica auctoritate proviſi, ſeu providendi, ante illorum aſſecutionem alia cum eiſdem incompatibilia Beneficia Eccleſiaſtica per eos tunc obtenta in fraudem reſervationis ſuæ reſignarent, ſeu dimitterent, voluit, decrevit, & declaravit, quod ſi in poſterum quibuſvis perſonis de aliquibus Beneficiis Eccleſiaſticis, tunc vacantibus, ſeu vacaturis, per Sanctitatem Suam, aut ejus auctoritate provideri, ipſoſque providendos intra vacationis, & proviſionis, ſeu aſſecutionis eorumdem Beneficiorum, tempora, quæcumque alia cum aliis incompatibilia Beneficia Eccleſiaſtica Sæcularia, vel quorumvis Ordinum, ac etiam Hoſpitalium, & Regularia per eos tunc obtenta, nulla ſpeciali, & expreſſa de eiſdem in proviſionibus prædictis facta mentione; ſimpliciter, vel cauſa permutationis, ac alias quomodolibet, ſive in Sanctitatis ſuæ, vel alterius Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, aut Legatorum, aut Nunciorum dictæ Sedis, ſive Ordinariorum, vel aliorum Collatorum quorumcumque manibus reſignare, ſeu dimittere, aut Juribus ſibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes, & ſingulæ conceſſiones, collationes, proviſiones, & quævis aliæ diſpoſitiones de Beneficiis, ſeu Juribus ſic reſignandis, dimittendis, & cedendis pro tempore faciendæ, cum inde ſecutis quibuſcumque, caſſæ, & irritæ, nulliuſque roboris, vel momenti exiſtant, nec cuiquam ſuffragentur, ſed Beneficia, & Jura, ut præfertur, reſignata, & dimiſſa, & ceſſa, eo ipſo vacent, ac ſub reſervatione prædicta, quam Sanctitas Sua etiam quoad hoc extendit, & ampliavit, comprehenſa cenſeantur. Ita quod de illis per alium, quam per eamdem Sanctitatem Suam, vel pro tempore exiſtentem Romanum Pontificem, nullatenus diſponi poſſit, in omnibus, & per omnia perinde, ac ſi per pacificam aſſecutionem Beneficiorum aliorum hujuſmodi vere, ac realiter vacaviſſent; ac ulterius voluit, Beneficium, de quo reſignans fuerit auctoritate Apoſtolica proviſus, ac per cujus aſſecutionem Beneficia vacare debebant, ut prius vacare, perinde, ac ſi collatio favore reſignantis facta non fuiſſet, ſalvis tamen quibuſcumque Juribus competentibus alteri parti, ad cujus favorem facta eſſet reſignatio, etiam ex cauſa permutationis, ſummatie, ſimpliciter, & appellatione remota exercendis; decernens irritum &c. attentari.

Reſervatio Dignitatum, necnon ſuorum, & S. R. E. Cardinalium Familiarium, Beneficiorum.

IV. „ Item reſervavit generaliter diſpoſitioni ſuæ omnes Dignitates majores poſt Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem decem florenorum auri communi æſtimatione excedentes, principales in Collegiatis
„ Ec-

Digitized by Google

„ Eccleſiis. Reſervavit etiam Prioratus, Præ-
„ poſituras, Præpoſitatus, ac alias Dignitates
„ Conventuales, & Præceptorias generales Or-
„ dinum quorumcumque (ſed non Milita-
„ rium) ac quæcumque Beneficia, quæ ſui,
„ etiam dum Cardinalatus fungebatur honore
„ exiſtentes, ac S. R. E. viventium nunc,
„ & qui erunt pro tempore, Cardinalium fa-
„ miliares continui Commenſales obtinent,
„ & in poſterum obtinebunt eorum familia-
„ ritate durante, ac in quibus, ſeu ad quæ
„ Jus eis competit, aut competierit, etiamſi
„ ab ipſa familiaritate per obitum Cardina-
„ lium eorumdem, vel alias receſſerint. De-
„ clarans, quæ in Cathedralibus, etiam Me-
„ tropolitanis, poſt Pontificales non majores
„ exiſtunt, & quæ ex Apoſtolicæ Sedis in-
„ dulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut
„ conſuetudine præſcripta, vel alias quovis
„ modo in quibuſcumque Collegiatis Eccleſiis
„ principalem præeminentiam habere noſcun-
„ tur, ſub reſervatione prædicta comprehendi
„ debere; decernens irritum &c.

Reſervatio Beneficiorum Collectorum, & Subcollectorum.

V. „ Item reſervavit generaliter omnia, &
„ ſingula Beneficia Eccleſiaſtica quorumcum-
„ que Collectorum, & Subcollectorum in qua-
„ cumque Civitate, vel Diœceſi, qui ſuo tem-
„ pore Officia exercuerint, quorumcumque fru-
„ ctuum, & proventuum Cameræ Apoſtol. de-
„ bitorum, illa videlicet Beneficia dumtaxat,
„ quæ durante eorum Officio obtinebant, &
„ in quibus, ſeu ad quæ jus competebat; de-
„ cernens irritum &c.

Reſervatio Beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

VI. „ Item reſervavit omnia, & ſingula
„ Beneficia Eccleſiaſtica quorumcumque Curia-
„ lium, quos dum Curia Romana de loco ad lo-
„ cum transfertur, eam ſequendo decedere con-
„ tigerit in quovis loco quantumcumque e-
„ tiam a dicta Curia remoto; decernens ir-
„ ritum &c.

Reſervatio Beneficiorum Cubiculariorum, & Curſorum.

VII. „ Item reſervavit generaliter idem D.
„ N. P. P. diſpoſitioni ſuæ omnia Beneficia
„ Cubiculariorum, etiam honoris nuncupato-
„ rum, ac Curſorum ſuorum; declarans in
„ Prædeceſſorum ſuorum Romanorum Ponti-
„ ficum Conſtitutionibus, & Regulis reſerva-
„ toriis Beneficiorum Cubiculariorum, etiam
„ Cubicularios honoris nuncupatos, etiam a
„ die earum editionis, & publicationis intelli-
„ gi, & comprehendi, ac comprehenſos fuiſ-
„ ſe, & eſſe. Irritumque &c. attentari de-
„ cernens.

Reſervatio Beneficiorum Eccleſiarum S. Joannis Lateranenſis, & S. Petri, ac S. Mariæ Majoris de Urbe, & Beneficiorum Titulorum Cardinalium a Curia abſentium.

VIII. „ Item reſervavit diſpoſitioni ſuæ ge-
„ neraliter quoſcumque Canonicatus, & Præ-
„ bendas, ac Dignitates, Perſonatus, & Offi-
„ cia in S. Joannis Lateranenſis, & Princi-
„ pis Apoſtolorum, ac S. Mariæ Majoris de
„ Urbe Eccleſiis, necnon ad collationem,
„ proviſionem, & præſentationem, ſeu quam-
„ vis aliam diſpoſitionem S. R. E. Cardina-
„ lium a Romana Curia abſentium ratione
„ ſuorum Epiſcopatuum Cardinalatus, ac ipſo-
„ rum Cardinalium Titulorum, & Diaconia-
„ rum ſpectantia, quamdiu abſentia hujuſmo-
„ di duraverit, Canonicatus, & Præbendas,
„ Dignitates, Perſonatus, Adminiſtrationes,
„ & Officia, cæteraque Beneficia Eccleſiaſti-
„ ca cum cura, & ſine cura vacantia, ac in
„ antea vacatura, tam in eadem Urbe, quam
„ in Eccleſiis, Civitatibus, ac Diœceſibus di-
„ ctorum Epiſcopatuum conſiſtentia; ac de-
„ crevit irritum &c.

Reſervatio menſium Apoſtolicorum, & Alternativa pro Epiſcopis reſidentibus.

IX. „ Item cupiens SS. D. N. pauperibus
„ Clericis, & aliis benemeritis Perſonis provi-
„ dere omnia Beneficia Eccleſiaſtica cum cura,
„ & ſine cura, Sæcularia, & quorumvis Or-
„ dinum Regularia qualitercumque qualificata,
„ & ubicumque exiſtentia in ſingulis Januarii,
„ Februarii, Aprilis, Maii, Julii, Auguſti,
„ Octobris, & Novembris menſibus, uſque ad
„ ſuæ voluntatis beneplacitum extra Romanam
„ Curiam alias, quam per reſignationem quo-
„ cumque modo vacatura, ad collationem, pro-
„ viſionem, præſentationem, electionem, &
„ quamvis aliam diſpoſitionem quorumcumque
„ Collatorum, & Collatricium Sæcularium, &
„ quorumvis Ordinum Regularium (non au-
„ tem S. R. E. Cardinalium, aut aliorum ſub
Con-

Digitized by Google

,, Concordatis inter Sedem Apoſtolicam, &
,, quoſcumque alios initis, & per eos, qui
,, illa acceptare, & obſervare debuerant ac-
,, ceptatis, & obſervatis, quæ lædere non in-
,, tendit, comprehenſorum) quomodolibet per-
,, tinentia diſpoſitioni ſuæ generaliter reſerva-
,, vit. Volens, in ſupplicationibus, ſeu con-
,, ceſſionibus gratiarum, quæ de dictis Bene-
,, ficiis tunc vacantibus, etiam motu proprio,
,, fient, de menſe, in quo vacaverint, diſpo-
,, ſitive mentionem fieri: alioquin gratias
,, nullas eſſe; Ac conſuetudines etiam imme-
,, morabiles optandi majores, & pinguiores
,, Præbendas, necnon privilegia etiam in limine
,, erectionis conceſſa, & indulta Apoſtolica circa
,, eas, ac etiam diſponendi de hujuſmodi Be-
,, neficiis, aut quod illa ſub hujuſmodi reſer-
,, vationibus nunquam comprehendantur, e-
,, tiam cum quibuſvis derogatoriarum dero-
,, gatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & in-
,, ſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis
,, Decretis, quorum tenore pro expreſſis ha-
,, beri, & latiſſime extendi voluit quibuſvis
,, Perſonis, & Collegiis cujuſcumque Digni-
,, tatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis
,, exiſtentibus quomodolibet conceſſa adver-
,, ſus reſervationem hujuſmodi minime ſuf-
,, fragari; Inſuper Sanctitas Sua ad gratifi-
,, candum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epi-
,, ſcopis intenta, ipſis, quamdiu apud Eccle-
,, ſias, ac Diœceſes ſuas vere, & perſonali-
,, ter reſederint dumtaxat, de omnibus, &
,, quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis cum
,, cura, & ſine cura Sæcularibus, & Regula-
,, ribus (ad liberam ipſorum dumtaxat, non
,, autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu
,, præſentationem, vel electionem, nec etiam
,, cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interven-
,, tu Capitulorum, vel aliorum, aut alias per-
,, tinentibus, quæ in antea in menſibus Fe-
,, bruarii, Aprilis, Junii, Auguſti, Octobris,
,, & Decembris extra Curiam ipſam vacare
,, contigerit (dummodo alias diſpoſitioni A-
,, poſtolicæ reſervata, vel affecta non fue-
,, rint) libere diſponendi facultatem tempore
,, ſui Pontificatus tantum duraturam conceſ-
,, ſit. Ac etiam voluit, ut ſi ipſi in collatio-
,, ne, aut alias diſpoſitione Beneficiorum in
,, aliis ſex menſibus, videlicet Januarii, Mar-
,, tii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris
,, vacaturorum (quæ etiam diſpoſitioni ſuæ,
,, ut præfertur, reſervavit) ſeu etiam alio-
,, rum diſpoſitioni ſuæ, & dictæ Sedis alias
,, quomodolibet reſervatorum, vel affectorum
,, ſe ſe intromiſerint, aut quominus proviſio-
,, nes, & gratiæ Sanctitatis ſuæ de illis debi-
,, tum effectum conſequantur, impedimen-
,, tum quoquomodo præſtiterint, uſu, & be-
,, neficio prædictæ facultatis eo ipſo privati
,, exiſtant, ac collationes, & aliæ diſpoſitio-
,, nes de Beneficiis illius prætextu deinceps
,, faciendæ nullius ſint roboris, vel momenti.
,, Illi vero, qui gratiam alternativæ prædi-
,, ctæ acceptare voluerint, acceptationem hu-
,, juſmodi per patentes litteras manu propria
,, ſubſcriptas, ſuoque Sigillo munitas, & in ſua
,, quiſque Civitate, vel Diœceſi datas decla-
,, rare, & Litteras ipſas huc ad Datarium
,, Sanctitatis Suæ tranſmittere teneantur; qui-
,, bus ab eo receptis, & recognitis, ac libro
,, ad id deputato regiſtratis, tunc demum,
,, & non antea uti incipiant gratia ſupradi-
,, cta. Inſuper declaravit, quod ſi idem Epi-
,, ſcopus pluribus Eccleſiis quomodocumque
,, unitis ex Apoſtolica conceſſione, & diſpen-
,, ſatione quomodocumque præſit, teneatur
,, hujuſmodi alternativæ gratiam, quatenus
,, ea potiri velit, utriuſque Eccleſiæ nomine
,, explicite acceptare, alias illi non ſuffrage-
,, tur. Et poſt factam acceptationem, & ad-
,, miſſionem in Dataria, neutri parti liceat,
,, niſi concordi conſenſu ab ea recedere. De-
,, clarans præterea, exceptionem poſitam in
,, Regula favore S. R. E. Cardinalium, &
,, Indultum conferendi Beneficia reſervata con-
,, ceſſum Cardinali Epiſcopo non ſuffragari
,, Capitulo ratione communionis, & conſortii
,, juxta declarationem fel. record. Urbani Pa-
,, pæ VIII. Prædeceſſoris ſui, editam die de-
,, cima Septembris anno milleſimo ſexcenteſi-
,, mo vigeſimo ſexto, quam Sanctitas Sua in
,, omnibus & per omnia approbat; decernens
,, ſic in præmiſſis omnibus per quoſcumque
,, &c. judicari debere, ac irritum &c.

De litteris in forma, Rationi congruit, expediendis.

X. ,, Item voluit idem D. N. Papa, quod
,, conceſſa per fel. record. Clementem XII.
,, Prædeceſſorem ſuum, & de ejus mandato
,, expediantur in forma: *Rationi congruit &c.*
,, ſub die Coronationis ſuæ, ut moris eſt; &
,, idem quoad conceſſa piæ mem. Benedictum
,, XIII. etiam Prædeceſſorem ſuum ad ſex
,, menſes dumtaxat, ab ipſo die Coronatio-
,, nis incipiendos obſervari voluit.

De-

Digitized by Google

Declaratio reſervationis Eccleſiarum, & Beneficiorum per Prædeceſſores reſervatorum.

XI. ,, Item declaravit, omnium, & ſingu-
,, larum Eccleſiarum Cathedralium, & Mona-
,, ſteriorum proviſiones, quas prædicti Præde-
,, ceſſores ſui, ordinationi, & diſpoſitioni eo-
,, rum, nec non omnia, & ſingula Beneficia
,, Eccleſiaſtica, quæ dicti Prædeceſſores, etiam
,, prædictæ diſpoſitioni cum interpoſitione de-
,, creti reſervaverant (quæ quidem Eccleſiæ,
,, Monaſteria, nec non ſic reſervata Beneficia
,, tempore obitus eorumdem Prædeceſſorum va-
,, cabant, aut Eccleſiæ ipſæ, vel Monaſteria
,, hujuſmodl, ſi commendata, vel eis admini-
,, ſtratores deputati non fuiſſent, etiam tunc
,, vacaſſent) remanſiſſe, & remanere per hu-
,, juſmodi reſervationem, & decretum affe-
,, cta, nullumque de illis præter Romanum
,, Pontificem ea vice ſe intromittere, vel di-
,, ſponere potuiſſe, ſive poſſe quoquomodo;
,, decernens irritum, & inane, ſi ſecus ſuper
,, illis attentatum forſan erat tunc, vel in po-
,, ſterum contlngeret attentari.

Revalidatio Litterarum Prædeceſſoris Gratiæ, vel Juſtitiæ infra annum conceſſarum.

XII. ,, Item prædictus D. N. omnes, &
,, ſingulas a Clemente XII. Romano Pontifice
,, Prædeceſſore ſuo infra annum ante diem ejus
,, obitus conceſſas Gratiæ, vel Juſtitiæ Litte-
,, ras temporibus debitis earum Executoribus,
,, ſeu Judicibus non præſentatas omnino reva-
,, lidavit, & in ſtatum priſtinum, in quo vi-
,, delicet antea fuerant, vel pro quibus erant
,, obtentæ, quoad hoc plenarie reſtituit, ac
,, decrevit per Executores, ſeu Judices prædi-
,, ctos, vel ab eis ſubdelegandos ad expeditio-
,, nem negotiorum in eis contentorum proce-
,, di poſſe, & debere juxta illarum formam.

Revocatio Unionum.

XIII. ,, Item rationabillbus ſuadentibus cau-
,, ſis ipſe D. N. omnes unlones, annexiones,
,, incorporationes, ſuppreſſiones, extinctiones,
,, applicationes, & diſmembrationes, etiam
,, perpetuas, de quibuſvis Cathedralibus, nec-
,, non aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Dignitati-
,, bus, Perſonatibus, Officiis, & Beneficiis
,, Eccleſiaſticis, eorumve domibus, & præ-
,, diis, & locis per ceſſum, vel deceſſum, aut
,, aliam quamvis dimiſſionem, vel amiſſionem
,, qualeſcumque fuerint invicem, vel aliis Ec-
,, cleſiis, Monaſteriis, & Menſis etiam Capi-
,, tularibus, Dignitatibus, Perſonatibus, Offi-
,, ciis, Beneficiis ac aliis Piis Locis, Univer-
,, ſitatibus etiam ſtudiorum generalium, & Col-
,, legiis, etiam in favorem S. R. E. Cardina-
,, lium, ſeu Eccleſiis, Monaſteriis, & Benefi-
,, ciis per eos obtentis quomodolibet Apoſtoli-
,, ca, vel alia quavis (non tamen Concllii
,, Tridentini) auctoritate (necnon pro funda-
,, tione, ſeu dotatione, augmento, vel conſer-
,, vatlone Collegiorum, & aliorum Piorum &
,, Religioſorum Locorum ad Fidei Catholicæ
,, defenſionem, & propagationem, bonarum-
,, que artium cultum inſtitutorum) factas,
,, quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum: ac quaſ-
,, cumque conceſſiones, & mandata ſuper unio-
,, nibus, annexionibus, incorporationibus, &
,, aliis præmiſſis taliter faciendis, revocavit,
,, caſſavit, & irritavit, nulliuſque decrevit exi-
,, ſtere firmitatis; Nec alicui quaſcumque clau-
,, ſulas, vel adjectiones, aut decreta, quæ San-
,, ctitas Sua pro expreſſis haberi voluit in qui-
,, buſvis Apoſtolicis, etiam quæ motu proprio,
,, aut ex certa ſcientia, & conſiſtorialiter pro-
,, ceſſerunt, & emanarunt, Litteris, etiamſi
,, in eis decretum eſſet illas ex tunc effectum
,, ſortitas eſſe, aut Jus quæſitum fore quomo-
,, dolibet contenta adverſus revocationem, &
,, irritationem hujuſmodi, voluit aliquatenus
,, ſuffragari; decernens Irritum &c.

Revocatio facultatum quibuſvis conceſſarum.

XIV. ,, Item revocavit quaſcumque facul-
,, tates conceſſas quibuſvis Patriarchis, Ar-
,, chiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Prælatis,
,, & Perſonis, necnon Apoſtolicæ Sedis Nun-
,, ciis, ac fructuum, & proventuum Came-
,, ræ Apoſtolicæ debitorum Collectoribus, de
,, diſpenſando cum quibuſvis Perſonis ſuper
,, Matrimonio contracto, vel contrahendo in
,, gradu prohibito, ac natalium, & ætatis
,, defectibus, & de incompatibilibus Benefi-
,, ciis Eccleſiaſticis inſimul retinendis, necnon
,, de Notariis publicis creandis, ac de diſpo-
,, nendo quomodolibet de quibuſvis Benefi-
,, ciis Eccleſiaſticis, & alias a præmiſſis Of-
,, ficia ipſorum Nunciorum, & Collectorum
,, directe non concernentes, etiamſi in Litte-
,, ris deſuper confectis ſint Clauſulæ reſtitu-
,, toriæ, & derogatoriarum derogaroriæ, &
,, aliæ efficaciores, quas pro expreſſis haberi
,, voluit

Digitized by Google

„ voluit quoad omnia, in quibus facultates „ ipſæ non ſunt ſortitæ effectum, etiamſi Nunciis eiſdem dictæ Sedis Legatis de Latere „ competens ſit conceſſa poteſtas; decernens „ irritum &c.

Revocatio facultatum conferendi Beneficia reſervata.

XV. „ Item revocavit quaſcumque facultates, & Litteras deſuper conſectas, per quas „ quicumque ſui Prædeceſſores Romani Pontifices quibuſvis Perſonis ordinariam Collationem, ſeu aliam diſpoſitionem Beneficiorum „ Eccleſiaſticorum de Jure, vel conſuetudine „ habentibus, & quavis etiam Patriarchali, „ Archiepiſcopali, Epiſcopali, vel alia dignitate, non tamen Cardinalatus honore ſulgentibus, quavis conſideratione, vel intuitu etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine cum quibuſvis Clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, ac irritantibus, & „ aliis Decretis, quorum tenores habere voluit pro expreſſis, conceſſerant, ut quamdiu viverent, vel ſuis Eccleſiis, ſeu Monaſteriis præeſſent, aut ad aliud tempus de „ Beneficiis Eccleſiaſticis generaliter reſervatis, ſeu affectis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, & „ quamvis aliam diſpoſitionem communiter, „ vel diviſim ſpectantibus, diſponere libere, „ & licite valerent, aut etiam ad id per euſdem Prædeceſſores Vicarii Perpetui, vel ad „ tempus conſtituti forent; decernens irritum, „ & inane &c.

De Dictionibus numeralibus.

XVI. „ Item ut in Apoſtolicis Litteris committendi crimen falſi peramplius tollatur occaſio, voluit, & ordinavit, quod dictiones „ numerales, quæ in dictis Litteris ante Nonas, Idus, & Kalendas, immediate poni „ conſueverunt, per Litteras, ac ſyllabas extenſæ deſcribantur, & illæ ex prædictis Litteris, in quibus hujuſmodi dictiones aliter „ ſcriptæ fuerint, ad Bullariam nullatenus „ mittantur.

De concurrentibus in Data.

XVII. „ Item voluit, quod de concurrentibus in Data ejuſdem diei, ſuper vacantibus, ſeu certo modo vacaturis Beneficiis, „ illi, quibus gratiæ motu proprio conceduntur, cæteris ſimili modo gratias non habentibus, alias graduati non graduatis, aut inter graduatos magis graduati, ac inter æqualiter graduatos prius graduati, necnon „ colorato titulo poſſeſſores non poſſeſſoribus, „ ac inter perſonas alias in Curia præſentes „ abſentibus ab ea, ac inter præſentes non „ Beneficiati Beneficiatis, & ſimiliter inter „ abſentes, cæteris paribus, oriundus non oriundo, & Diœceſanus non Diœceſano; in „ reliquis vero ſinguli, qui prius Apoſtolicas „ deſuper Litteras earum Executoribus præſentaverint, aliis in ipſarum, de quibus agi „ contigerit, Beneficiorum aſſecutione præferantur.

De non tollendo Jus quæſitum.

XVIII. „ Item ne per varias, quæ pro „ commiſſionibus ſeu mandatis, & declarationibus habendis in cauſis plerumque fiunt „ ſuggeſtiones, Juſtitia poſtponatur; Idem D. „ N. decrevit, & declaravit, ſuæ intentionis „ ſore, quod deinceps per quamcumque ſignaturam, ſeu conceſſionem, aut gratiam, vel „ Litteras Apoſtolicas pro commiſſionibus, „ ſeu mandatis, aut declarationibus hujuſmodi, etiamſi motu proprio, & ex certa ſcientia, ac etiam ante motam litem a Sanctitate ſua emanaverint, vel de ejus mandato faciendas nulli Jus ſibi quæſitum quomodolibet tollatur.

Regula de viginti.

XIX. „ Item voluit, quod ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignaverit, ſive in Romana Curia, ſive extra illam, aliquod Beneficium, ſive ſimpliciter, ſive ex cauſa permutationis, vel alias dimiſerit, aut illius „ Commendæ ceſſerit, ſeu ipſius Beneficii unionis diſſolutioni conſenſerit, etiam vigore ſupplicationis, dum eſſet ſanus, ſignatæ, & poſtea infra viginti dies a die per „ ipſum reſignantem præſtandi conſenſus computandos, de ipſa infirmitate deceſſerit, & „ ipſum Beneficium quavis auctoritate conferatur per reſignationem ſic factam, collatio hujuſmodi ſit nulla, ipſumque Beneficium nihilominus per obitum cenſeatur vacare.

De

Digitized by Google

De Idiomate.

XX. „ Item voluit, quod ſi contingat,
„ tam in Curia, quam extra, alicui Perſonæ
„ de Parochiali Eccleſia, vel quovis alio Be-
„ neficio exercitium Curæ animarum Parochia-
„ norum quomodolibet habente, provideri,
„ niſi ipſa Perſona intelligibiliter loqui ſciat
„ idioma loci, ubi Eccleſia, vel Beneficium
„ hujuſmodi conſiſtit, proviſio, ſeu manda-
„ tum, & gratia deſuper quoad Parochialem
„ Eccleſiam, vel Beneficium hujuſmodi nul-
„ lius ſint roboris, vel momenti; decernens
„ irritum &c.

De non impetrando Beneficium per obitum viventis.

XXI. „ Item ſi quis ſupplicaverit ſibi de
„ Beneficio quocumque tamquam per obitum
„ alicujus, licet tunc viventis, vacante pro-
„ videri, & poſtea per obitum ejus vacet,
„ proviſio, & quævis diſpoſitio, etiam vi-
„ gore alterius novæ ſupplicationis, vel gra-
„ tiæ dicto ſupplicanti per obitum hujuſmodi
„ denuo faciendæ, nullius ſint roboris, vel
„ momenti.

De unionibus, & unionum confirmatione.

XXII. „ Item voluit, quod petentes Bene-
„ ficia Eccleſiaſtica aliis uniri, teneantur ex-
„ primere verum annuum valorem ſecundum
„ communem æſtimationem, tam Beneficii
„ uniendi, quam illius, cui uniri petitur,
„ alioquin unio non valeat, & ſemper in
„ unionibus commiſſio fiat ad partes, vocatis
„ quorum intereſt. Et idem voluit obſervari
„ in quibuſvis ſuppreſſionibus perpetuis, con-
„ ceſſionibus, diſmembrationibus, & applica-
„ tionibus, etiam de quibuſcumque fructibus,
„ & bonis Eccleſiaſticis, ac etiam in confir-
„ mationibus unionum, ſingularumque diſpo-
„ ſitionum hujuſmodi.

De Mendicantibus transferendis.

XXIII. „ Item de Mendicantibus transfe-
„ rendis, qui ad alios Ordines tranſierint pro
„ tempore, voluit Conſtitutionem fel. record.
„ Martini Papæ V. Prædeceſſoris ſui deſuper
„ factam, & in libro Cancellariæ Apoſtolicæ
„ deſcriptam, quæ incipit *Viam ambitioſæ cu-*
„ *piditatis &c.* firmiter obſervari.

De male promotis.

XXIV. „ Item de Clericis extra tempo-
„ ra a Jure ſtatuta, ſive ante ætatem legi-
„ timam, aut abſque Dimiſſoriis Litteris
„ ad Sacros Ordines ſe promoveri facienti-
„ bus pro tempore, etiam voluit Conſtitu-
„ tionem piæ mem. Pii II. ſimiliter Præde-
„ ceſſoris ſui deſuper editam, & in dic. Can-
„ cel. Apoſt. libro deſcriptam, quæ incipit
„ *Cum ex ſacrorum Ordinum* &c. pari modo
„ obſervari.

De Moneta.

XXV. „ Item declaravit idem D. N. quod
„ libra Turonenſium parvorum, & Florenus
„ auri de Camera pro æquali valore in con-
„ cernentibus Litteras, & Cameram Apoſt.
„ computari, & affirmari debeant.

De Beneficiis vacaturis per promotionem ad Eccleſias, & Monaſteria.

XXVI. „ Item prædictus D. N. Papa vo-
„ luit, decrevit, & ordinavit, quod quæcum-
„ que conceſſiones, gratiæ, & mandata, e-
„ tiam motu proprio, & cum derogatione
„ hujus Conſtitutionis, quæ ab eo pro quibuſ-
„ vis Perſonis emanaverint, de providendo
„ eis de quibuſvis Beneficiis vacaturis per pro-
„ motionem quorumcumque ad Eccleſiarum,
„ & Monaſteriorum regimina, ſi hujuſmodi
„ conceſſiones, & mandata diem promotio-
„ nis promovendorum ipſorum præceſſerint,
„ necnon quæcumque collationes, proviſio-
„ nes, & diſpoſitiones pro tempore faciendæ
„ de præmiſſis, & quibuſvis aliis Beneficiis Ec-
„ cleſiaſticis Sæcularibus, & Regularibus,
„ quæ per promovendos ad quaſcumque Præ-
„ laturas inter illarum vacationis, & hujuſ-
„ modi promotionis, vel aſſumptionis tem-
„ pora ſimpliciter, vel ex cauſa permutatio-
„ nis unicuique reſignari, vel alias dimitti
„ contigerit, cum inde ſequutis pro tempo-
„ re, ſint caſſæ, & irritæ, nulliuſque robo-
„ ris, vel momenti.

De non judicando juxta formam Supplicationum, ſed Litterarum expeditarum.

XXVII. „ Item cum ante confectionem
„ Litterarum gratia Apoſtolica ſit informis,
„ voluit, ſtatuit, & ordinavit idem D. N.
quod

Digitized by Google

,, quod Judices in Romana Curia, & extra
,, eam pro tempore exiſtentes, etiamſi ſint
,, S. R. E. Cardinales, Cauſarum Palatii Apo-
,, ſtolici Auditores, vel quicumque alii, non
,, juxta Supplicationum ſignatarum ſuper qui-
,, buſvis impetrationibus (niſi in dicta Curia
,, dumtaxat ſint commiſſiones juſtitiam concer-
,, nentes per *Placet*, vel per S. R. E. Vice-
,, cancellarium juxta facultatem ſuper hoc ſi-
,, bi conceſſam ſignatæ) ſed juxta Litterarum
,, ſuper eiſdem impetrationibus, & ſucceſſio-
,, nibus confectarum, tenores, & formas judi-
,, care debeant: Decernens irritum &c. Et ſi
,, Litteræ ipſæ per præoccupationem, vel alias
,, minus bene expeditæ reperiantur, ad illo-
,, rum, quorum intereſt, inſtantiam, ad Apo-
,, ſtolicam Cancellariam remitti poterunt per
,, ejus Officiales, quibus hujuſmodi tenores,
,, & formas reſtringere convenit, ad formas
,, debitas reducendæ.

De Regulis Cancellariæ producendis.

XXVIII. ,, Item attendens D. N. Papa,
,, quod ſuper habendis de Cancellaria Apoſt.
,, Regulis, & Conſtitutionibus inibi deſcriptis
,, faciliter per eos, qui in Romana Curia in-
,, diguerint, ad ipſam Cancellariam recurſus
,, dirigi poteſt, nec conſultum foret, quod
,, ſuper earumdem Regularum, & Conſtitu-
,, tionum (quæ juxta varietatem concurren-
,, tium cauſarum, & negotiorum aliquoties
,, immutari convenit) probando tenore, vel
,, effectu teſtium plerumque tenacem deſuper
,, memoriam non habentium, depoſitionibus
,, ſtari deberet, voluit, ſtatuit, & ordinavit,
,, quod deinceps quilibet ex Auditoribus cau-
,, ſarum Palatii Apoſtolici, & aliis (etiamſi
,, S. R. E. ſint Cardinales) in ipſa Curia
,, pro tempore deputatis auctoritate Apoſtoli-
,, ca Judicibus, etiam in cauſſis actu penden-
,, tibus, ſuper hujuſmodi tenore, vel effectu
,, probando dumtaxat ſtet, fidemque adhibeat
,, ſchedulæ, ſeu ſcripturæ deſuper a duobus
,, majoris Præſidentiæ, quod danda ſit, a ter-
,, go ſignatæ, & etiam a duobus aliis Litte-
,, rarum Apoſtolicarum Abbreviatoribus in
,, ipſa Cancellaria auſcultatæ, & Vicecancel-
,, larii, ſeu dictam Cancellariam Regentis
,, manu ſubſcriptæ, ut moris eſt; quidquid
,, autem ſecus fieri contigerit, nullius ſit ro-
,, boris, vel momenti.

De ſubrogandis Collitigantibus.

XXIX. ,, Item D. N. cupiens litium ſuc-
,, cidere anfractus, & ne novi collitigantibus
,, adverſarii dentur, providere, voluit, ſta-
,, tuit, & ordinavit, quod quoties deinceps
,, aliquem ſuper quovis Beneficio Eccleſiaſti-
,, co collitigantem in Jure, vel ad Jus, ſi
,, quod forſan ejus adverſario in dicto Benefi-
,, cio competierit, ſubrogari contigerit (dum-
,, modo prædictus collitigans in dicto Benefi-
,, cio Intruſus non fuerit, nec ſuper eo con-
,, tra dictum adverſarium, poſtquam illud
,, per triennium pacifice poſſederit, lis tunc
,, mota fuerit) aliorum quorumlibet de præ-
,, miſſo Jure, ſive tunc vacet, vel cum va-
,, caverit, impetrationes, etiam motu pro-
,, prio infra menſem, ante conceſſionem hu-
,, juſmodi factæ, nullius ſint roboris, vel
,, momenti. Et nihilominus cupiens eorum
,, fraudibus obviare, qui viventium Benefi-
,, cia, illorum præſertim, quibus aut propter
,, ſenium, aut propter infirmitatem immine-
,, ret vitæ periculum, impetrant, ut illis de-
,, cedentibus tamquam collitigantes in eorum
,, juribus facilius ſubrogentur; Voluit, ut
,, deinceps nullus in Jure, vel ad Jus in Be-
,, neficio defuncti, quod illo vivente in ca-
,, ſibus præmiſſis, vel ſimilibus impetrave-
,, rit, aliquo modo ſubrogetur, ac ſubroga-
,, tio, vel gratia, ſi neutri, ſi nulli, ſeu
,, novæ proviſionis, aut perinde valere, tali-
,, ter impetranti nullatenus ſuffragetur, quod
,, etiam ſtrictiſſime obſervari mandavit in im-
,, petrationibus Beneficiorum per privationem,
,, & amotionem ex quibuſvis criminibus, &
,, exceſſibus forſan perpetratis, etiamſi uſque
,, ad definitivam ſententiam, quæ tamen in
,, rem non tranſiverit judicatam, proceſſum
,, foret.

De veroſimili Notitia.

XXX. ,, Item voluit, & ordinavit, quod
,, omnes gratiæ, quas de quibuſvis Beneficiis
,, Eccleſiaſticis cum Cura, vel Regularibus
,, per obitum quarumcumque Perſonarum va-
,, cantibus in antea fecerit, nullius roboris,
,, vel momenti ſint, niſi poſt obitum, & an-
,, te Datam gratiarum hujuſmodi tantum tem-
,, pus effluxerit, quod interim vacationes ipſæ
,, de locis, in quibus Perſonæ prædictæ deceſ-
,, ſerint, ad notitiam ejuſdem S. D. N. ve-
,, roſimiliter potuerint pervenire.

Non

Digitized by Google

Non valeant Commiſſiones Cauſarum, niſi Litteris expeditis.

XXXI. „ Item quod omnes, & ſingulæ „ commiſſiones cauſarum, quas in antea fieri „ contigerit, obtentæ, vel occaſione conceſ- „ ſionum dumtaxat Apoſtolicarum de Benefi- „ ciis Eccleſiaſticis gratiarum, ſuper quibus „ Litteræ Apoſtolicæ confectæ non fuerint, „ ac proceſſus deſuper habendi, nullius ſint „ roboris, vel momenti.

De Impetrantibus Beneficia per obitum Familiarium Cardinalium.

XXXII. „ Item voluit, quod impetrans Be- „ neficium vacans per obitum Familiaris ali- „ cujus Cardinalis, teneatur exprimere no- „ men, & Titulum ipſius Cardinalis, ut ſi „ ille in Curia fuerit, ipſius ad id accedat aſ- „ ſenſus, alias deſuper gratia ſit nulla; & „ item ſervari voluit, ſi Cardinales quomodo- „ libet ab ipſa Curia abſentes, & ubilibet e- „ tiam in locis infra duas dietas vicinis dece- „ dentes, familiamque, & lares in eadem Cu- „ ria retinentes, ab ipſa Curia receſſerint ad „ eamdem illico reverſuri, & infra decem, „ vel ad ſummum quidecim dies vere, & per- „ ſonaliter reverſi fuerint. Ita quod Cardina- „ libus alias quam, ut præfertur, ex quacum- „ que cauſa quantumlibet neceſſaria, & hic „ neceſſario exprimenda abſentibus, facultas „ præſtandi conſenſum hujuſmodi non compe- „ tat, ſed Beneficia hujuſmodi ad liberam San- „ ctitatis Suæ, & Sedis Apoſtolicæ proviſio- „ nem, & diſpoſitionem pertineant. Decla- „ rans, Regulas, & Conſtitutiones ſuorum „ Prædeceſſorum etiam a die earum editionis, „ & publicationis ſuper aſſenſu hujuſmodi præ- „ ſtando ſic intellectas, & intelligendas fuiſ- „ ſe. Irritumque &c. attentari decernens. „ Quodque ſi prædicti Familiares eorumdem „ Cardinalium Familiares eſſe deſierint, ſeu „ ad aliorum Cardinalium familiaritatem ſimi- „ lem tranſierint, quoad Beneficia, quæ fa- „ miliaritate durante obtinuerint, & in qui- „ bus, vel ad quæ priori ipſa familiaritate „ durante jus eis competierit, Cardinales, „ quorum prius Familiares fuerint, ſuum de- „ beant adhibere conſenſum. Declarans præ- „ ſertim, Conſtitutionem locum non habere „ in illis Beneficiis, quæ Familiares ipſi, tem- „ pore obitus eorum in dicta Curia, vel ex- „ tra eam obtinerent, aut antea obtinuiſſent, „ & ratione Officiorum per eos obtentorum „ dictæ diſpoſitioni generaliter reſervata, vel „ affecta fuiſſe apparerent. Necnon illos quoad „ effectum dictæ Conſtitutionis Familiares eo- „ rumdem Cardinalium cenſeri, qui ipſorum „ Cardinalium Familiares continui commen- „ ſales ad minus per quatuor menſes, compu- „ tato etiam tempore ante promotionem ad „ Cardinalatum, fuiſſe probarentur; decernens „ irritum &c.

Super eadem Familiaritate.

XXXIII. „ Idem D. N. ad evitandas lites, „ & contentiones, quæ ex præcedenti ſua „ Conſtitutione exoriri poſſent, veſtigiis Præ- „ deceſſorum ſuorum inhærendo, voluit, ſta- „ tuit, & ordinavit, quod ſi Beneficia, quæ „ per obitum Familiarium continuorum com- „ menſalium eorumdem Cardinalium in futu- „ rum vacabunt, ceſſantibus Apoſtolicis reſer- „ vationibus, ad alterius Cardinalis collatio- „ nem, vel aliam diſpoſitionem pertinere de- „ berent, in dicta præcedenti Conſtitutione „ non comprehendantur quoad hoc, ut in pro- „ viſionibus talium Beneficiorum ſuper expe- „ ditione Litterarum illius Cardinalis, cujus „ Familiaris defunctus ille extitit, conſenſus „ requiri debeat. Sed Beneficia hujuſmodi ad „ Collationem, ſeu quamvis diſpoſitionem Car- „ dinalis Ordinarii Collatoris, ut præfertur, „ libere ſpectare cenſeantur; Et ſi apud Sedem „ Apoſtolicam Beneficia hujuſmodi per obi- „ tum dictorum Familiarium vacaverint, tunc „ in proviſione talium Beneficiorum, ſuper „ expeditione Litterarum, illius Cardinalis „ exigatur conſenſus, ſi in Romana Curia „ præſens fuerit, ad quem eorumdem colla- „ tio, & diſpoſitio, ut præfertur, pertinere „ deberet; Ita ut Cardinalis Ordinarius Col- „ lator in concurſu cum Cardinali Patrono „ ſemper præferri debeat, ſalvis tamen ſem- „ per indultis conceſſis, & concedendis eiſ- „ dem S. R. E. Cardinalibus; decernens ir- „ ritum &c.

Signatura per Fiat præferatur alteri per Conceſſum.

XXXIV. „ Item voluit idem D. N. quod „ concurrentibus eadem die ſuper quocumque „ Beneficio per Fiat, & Conceſſum Signatu- „ ris, ex eis per Fiat etiam ut petitur ha- „ bens, alteri per Conceſſum etiam motu pro- „ prio habenti præferatur, etiamſi in illa per „ Con-

Digitized by Google

„ Conceſſum prægnantiores, & quantumlibet „ privilegiativæ eſſent clauſulæ.

De Annali Poſſeſſore.

XXXV. „ Item SS. D. N. ut improbi li- „ tes exquirentium motus reprimantur, vo- „ luit, ſtatuit, & ordinavit, quod quicumque „ Beneficium Eccleſiaſticum, tunc per annum „ immediate præcedentem pacifice poſſeſſum, „ & quod certo modo vacare prætenditur, de- „ inceps impetraverit, nomen, gradum, & „ nobilitatem poſſeſſoris ejuſdem, & quot an- „ nis ipſe illud poſſederit, ac pacificam, & „ determinatam, ex qua clare poterit conſta- „ re, quod nullum ipſi poſſeſſori in dicto Be- „ neficio Jus comperat, cauſam in hujuſmo- „ di impetratione exprimere, & infra ſex „ menſes ipſum poſſeſſorem ad judicium evo- „ cari facere, cauſamque ex tunc deſuper in- „ fra annum uſque ad ſententiam definitivam „ incluſive proſequi debeat, & teneatur. A- „ lioquin impetratio prædicta, & quæcumque „ inde ſequuta nullius exiſtant firmitatis. Et „ idem impetrans de damnis, & intereſſe poſ- „ ſeſſorem prædictum contingentibus ei ſatisfa- „ cere, & ſi poſſeſſorem ipſum injuſte, fri- „ vole, & indebite moleſtare repertus extite- „ rit, quinquaginta florenos auri perſolvere „ Cameræ Apoſt. ſit adſtrictus, nec alius quam „ præmiſſæ vacationis modus etiam per Lit- „ teras ſi neutri, aut ſubrogationis, aut alias „ ſibi quoad hoc, ut Beneficium hujuſmodi „ ea vice conſequi, aut obtinere valeat, quo- „ modolibet ſuffragetur, illudque nullatenus „ in antea litigioſum propterea cenſeatur. „ Quod etiam extendi voluit ad impetrantes „ Beneficia Eccleſiaſtica cujuſcumque qualita- „ tis per privationem, & amotionem, vel „ alias propter commiſſa, exceſſus, & crimi- „ na vacantia, vel vacatura, & ſimiliter ad „ impetrantes Beneficia tamquam vacantia per „ devolutionem.

De Triennali.

XXXVI. „ Item ſtatuit, & ordinavit idem „ D. N. quod ſi quis quæcumque Beneficia Ec- „ cleſiaſtica qualiacumque ſint abſque Simonia- „ co ingreſſu, ex quovis titulo, Apoſtolica, „ vel Ordinaria collatione, aut electionis hu- „ juſmodi confirmatione, ſeu præſentatione, „ & inſtitutione illorum, ad quos Beneficio- „ rum hujuſmodi collatio, proviſio, electio, „ & præſentatio, ſeu quævis alia diſpoſitio „ pertinet, per triennium pacifice poſſederit „ (dummodo in Beneficiis hujuſmodi, ſi diſ- „ poſitioni Apoſtolicæ ex reſervatione gene- „ rali in corpore Juris clauſa reſervata fue- „ rint, ſe non intruſerit) ſuper eiſdem Bene- „ ficiis taliter poſſeſſis moleſtari nequear, nec- „ non impetrationes quaslibet de Beneficiis „ ipſius ſic poſſeſſis factas, irritas & inanes „ cenſeri debere decrevit, antiquas lites ſu- „ per illis motas penitus extinguendo.

De non appellando ante ſententiam definitivam.

XXXVII. „ Item idem D. N. ut finis liti- „ bus celerius imponatur, & litigantium par- „ catur ſumptibus, & expenſis, ſuorum Præ- „ deceſſorum Conſtitutionibus, & Statutis in- „ hærendo, ſtatuit, & ordinavit, quod in cauſ- „ ſis pendentibus, & quas in poſterum conti- „ gerit agitari, nulli ante definitivam ſenten- „ tiam liceat appellare, nec appellatio, ſi fue- „ rit emiſſa, debeat admitti, niſi ab interlo- „ cutoria, quæ vim habeat definitivæ, vel a „ gravamine minime concernente negotium „ principale, quod non poſſit per appellatio- „ nem a definitiva ſententia reparari; Nullæ- „ que cauſæ appellationum committantur, „ niſi in commiſſione exprimatur, quod in- „ terlocutoria vim definitivæ habeat, vel gra- „ vamen ſit tale, quod in appellatione a de- „ finitiva non valeat reparari; Alioquin ap- „ pellationes, & commiſſiones in poſterum, „ & quidquid inde ſequutum fuerit, nullius „ ſint roboris, vel momenti, commiſſionibus „ appellationum jam Iudicibus præſentatis, „ & exhibitis in ſuo robore permanſuris, in „ quibus latis ſuper eiſdem ſententiis ſecun- „ do, vel ulterius, ab eis non liceat appel- „ lare. Appellantes vero, & appellationes „ etiam ab Interlocutoriis, & gravaminibus „ hujuſmodi ſuo, vel alterius nomine proſe- „ quentes, ſi ſuccubuerint, ultra expenſas, & „ damna, ad quæ reficienda de Jure condem- „ natus compellitur, viginti florenorum auri „ pœna mulctentur.

Non ſtetur Commiſſioni poſt concluſionem.

XXXVIII. „ Item ſtatuit, & ordinavit, „ quod in Commiſſionibus de juſtitia, ſeu „ mandatis etiam Conſiſtorialibus per eum, „ ſeu de ejus mandato, vel auctoritate in cau- „ ſis, in quibus concluſum exiſtat, in poſterum „ concedendis, etiamſi in eis de concluſione „ hu-

Digitized by Google

„ hujuſmodi implicite, vel explicite mentio „ facta fuerit, nihil cenſeatur eſſe conceſſum, „ niſi per conceſſionem hujuſmodi commiſſio- „ ni eidem concluſioni, ac præſenti Regulæ „ derogetur expreſſe.

De Litteris Religioſorum expediendis.

XXXIX. „ Item voluit, & ordinavit, quod „ ſi aliqui Religioſi petunt aliquod Beneficium „ ad nutum amovibile cum clauſula, quod „ exinde pro ſolo nutu Abbatis, vel Superio- „ ris amoveri non poſſint, Litteræ quoad „ ipſam clauſulam nullatenus expediantur, niſi „ idem D. N. ponat in ſignatura, quod non „ poſſit amoveri, vel ad partem clauſulam „ ipſam concedat.

De clauſula ponenda in Litteris permutationis Beneficiorum.

XL. „ Item ſi committatur alicui Beneficii „ reſignationis receptio, ponatur clauſula: *At- „ tente quoque providens* &c. &, ſi ex cauſa „ permutationis reſignationes fiant, ponatur „ clauſula, *Quod neuter permutantium Jus ac- „ quirat*, niſi quilibet ipſorum Jus habuerit in „ Beneficio per ipſum reſignato.

De ſupplendis Defectibus.

XLI. „ Voluit, quod ſi petatur ſuppleri de- „ fectus in genere, nullatenus Litteræ deſuper „ concedantur, niſi in petitione deſuper hu- „ juſmodi defectus exprimantur, vel per *Fiat „ ut petitur*, ſupplicatio ſignata fuerit.

De Derogatione Juriſpatronatus.

XLII. „ Item voluit, quod ſuper quovis „ Beneficio Eccleſiaſtico de Jurepatronatus Lai- „ corum non expediantur Litteræ, niſi pona- „ tur expreſſe, quod tale Beneficium tanto „ tempore vacavit, quod ejus collatio ad Se- „ dem Apoſtolicam legitime eſt devoluta, vel „ quia tempus Patronis Laicis ad præſentan- „ dum a Jure præfixum lapſum exiſtat, aut „ ad id Patronorum ipſorum accedat aſſenſus; „ & ſi per ipſum Juripatronatus hujuſmodi „ derogari contigerit, Juriſpatronatus hujuſ- „ modi mentio diſpoſitive, ac ſpecifice, & „ determinate, non autem conditionaliter fiat, „ ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Mar- „ chionem, aut alium Principem pertineat. „ Et ſi de hoc in Litteris proviſionis, vel „ Mandato de providendo de dicto Beneficio, „ ſimilis mentio facta non fuerit, non cen- „ ſeatur quomodolibet derogatum.

De Commendis.

XLIII. „ Item voluit, quod nulli Sæculari „ de Regulari, nec Religioſo de Sæculari Be- „ neficiis Commenda detur, niſi in ſignatura, „ vel per clauſulam ad partem ſuper petitio- „ ne Commendæ hujuſmodi, de Commenda „ ipſa mentio fiat.

De Reformationibus.

XLIV. „ Item voluit, ſtatuit, & ordina- „ vit, quod ſuper quibuſcumque Reformatio- „ nibus ſignatis ſuper impetrationibus quorum- „ cumque Beneficiorum vacantium, vel certo „ modo vacaturorum, in quibus petitur, quod „ Litteræ ſuper prima Data expediri poſſint, „ ſi ex hujuſmodi expeditione ſub tali Data „ cuipiam videatur poſſe fieri præjudicium, „ Litteræ hujuſmodi ſub ipſa prima Data nul- „ latenus expediantur, niſi reformationes hu- „ juſmodi per *Fiat ſub prima Data* ſignatæ „ fuerint.

De Conſenſu in Reſignationibus, & Penſionibus.

XLV. „ Item voluit, & ordinavit, quod „ ſuper reſignatione cujuſcumque Beneficii Ec- „ cleſiaſtici, ſeu ceſſione juris in eo, quam „ in manibus ſuis, vel in Cancellaria Apoſto- „ lica fieri contigerit, Apoſtolicæ litteræ nul- „ latenus expediantur, niſi reſignans, vel ce- „ dens, ſi præſens in Romana Curia fuerit, „ perſonaliter, alioquin per Procuratorem ſuum „ ad hoc ab eo ſpecialiter conſtitutum, expe- „ ditioni hujuſmodi in eadem Cancellaria ex- „ preſſe conſenſerit, & juraverit, ut moris „ eſt. Et ſi ipſum reſignantem, ſeu cedentem „ pluties ſuper uno, & eodem Beneficio in „ favorem diverſarum Perſonarum ſucceſſive „ conſentire contigerit, voluit Sanctitas Sua, „ quod primus conſenſus tenere debeat, & „ alii poſteriores conſenſus, ac Litteræ eorum „ prætextu etiam ſub priori Data expeditæ „ pro tempore nullius ſint roboris, vel mo- „ menti, nec Litteræ reſervationis, vel aſſi- „ gnationis etiam motu proprio cujuſvis pen- „ ſionis annuæ ſuper alicujus Beneficii fructi- „ bus expediri poſſint, niſi de conſenſu illius, „ qui penſionem perſolvere tunc debebit.

Digitized by Google

In Ingreſſu Religionis.

XLVI. „ Item non dentur Litteræ ſuper „ Beneficiis vacaturis per ingreſſum Religio- „ nis, niſi Profeſſio præceſſerit Datam deſu- „ per petitionis.

Non valet impetratio facta per modum in Cancellaria exprimendum.

XLVII. „ Item voluit, quod ſi petatur ali- „ quod Beneficium vacans per modum in Can- „ cellaria Apoſtolica exprimendum, talis im- „ petratio non valeat, nec Litteræ deſuper „ expediantur.

De Executione facienda.

XLVIII. „ Item voluit, ſtatuit, & ordina- „ vit, quod quotieſcumque per ſignaturam „ ſuam, vel de ejus mandato factam ſuper „ exequendis aliquibus, cum adjectione pro- „ prii nominis, vel dignitatis cujuſvis Judex „ datur, Litteræ deſuper expediantur cum ex- „ preſſione, quod idem Judex executionem fa- „ ciat per ſeipſum.

De Diſpenſationibus in gradibus Conſanguinitatis.

XLIX. „ Voluit, quod in Litteris diſpen- „ ſationum ſuper aliquo gradu conſanguinita- „ tis, vel affinitatis, aut alias prohibito, po- „ natur clauſula, *Si mulier rapta non fuerit*. „ Et ſi ſcienter, ponatur clauſula; *addita in* „ *quaterno*.

Super Defectu Natalium.

L. „ Voluit, quod in diſpenſationibus ſu- „ per defectu Natalium, quod poſſint ſucce- „ dere in bonis temporalibus, ponatur clau- „ ſula, *Quod non præjudicetur illis*, *ad quos* „ *ſucceſſio bonorum ab inteſtato pertinere debeat*.

Super Diſpenſationibus.

LI. „ Item quod per quamcumque ſignatu- „ ram in quavis gratia, nullatenus diſpenſa- „ tio veniat, niſi ſpecialiter exprimatur, vel „ dicta gratia totaliter effectum hujuſmodi di- „ ſpenſationis concernat, vel alias nihil con- „ ferat, aut operetur.

Nullius ſuffragetur diſpenſatio, niſi Litteris confectis.

LII. „ Item cum conceſſiones ſuper gratiis „ diſpenſationum quarumcumque, quibuſvis „ per Ipſum D. N. conceſſarum, vel conce- „ dendarum per Regulas Cancellariæ Apoſto- „ licæ ſint provide limitatæ, licet aliquando „ in petitionibus ſuper hujuſmodi conceſſioni- „ bus oblatis, multa ſint petita, ne quis ta- „ lium conceſſionum prætextu id diſpenſative „ tenere, aut facere præſumat, ad quod con- „ ceſſiones hujuſmodi ſe non extendant, vo- „ luit idem D. N. quod nulla talis diſpenſa- „ tio cuipiam in Judicio, vel extra ſuffrage- „ tur, antequam ſuper ea Litteræ Apoſtolicæ „ ſint confectæ.

De Clauſulis ponendis in Litteris Indulgentiarum.

LIII. „ Item voluit, quod in Litteris In- „ dulgentiarum ponatur, quod ſi Eccleſiæ, „ vel Capellæ, aut alias aliqua Indulgentia „ fuerit conceſſa, de qua inibi ſpecialis men- „ tio facta non ſit, hujuſmodi Litteræ ſint „ nullæ.

De Indulgentiis conceſſis ad inſtar.

LIV. „ Item voluit D. N. quod Litteræ „ ſuper Indulgentiis non expediantur *ad inſtar*, „ niſi ſpecificentur.

De exprimendo valore Beneficiorum in impetrationibus.

LV. „ Item voluit, quod in gratiis, quas „ quibuſvis Perſonis de Beneficiis vacantibus, „ ſeu certo modo vacaturis, fieri contigerit, „ illorum, & aliorum quorumcumque Bene- „ ficiorum, quæ dictæ Perſonæ tunc obtinue- „ rint, ſeu de quibus eis fuerit proviſum, vel „ conceſſum, aut mandatum provideri, verus „ annuus valor per marchas argenti, aut ſter- „ lingorum, vel libras Turonen. parvorum, „ ſeu florenos auri, aut ducatos, vel uncias „ auri, ſeu aliam monetam ſecundum com- „ munem æſtimationem exprimatur, niſi Per- „ ſonæ prædictæ Beneficia, quæ tunc obtinue- „ rint, aut in quibus, vel ad quæ Jus eis „ competit, juxta ipſarum oblationes, aut „ alias dimittere teneantur, alioquin gratiæ „ prædictæ ſint nullæ. Et idem ſervetur in „ gra-

Digitized by Google

„ gratiis, quas a Sanctitate Sua motu pro-
„ prio emanare contigerit; quoad Beneficia
„ tamen, de quibus per Sanctitatem ſuam
„ pro tempore, providetur, ſeu provideri man-
„ datur, aut alias diſponitur, ac Litteris,
„ per quas pro tempore ad Eccleſiarum Pa-
„ triarchalium, & Cathedralium, ac Mona-
„ ſteriorum regimina promotis, conceditur,
„ ut Monaſteria, & alia Beneficia Eccleſiaſti-
„ ca Sæcularia, & Regularia per eos obten-
„ ta, & in quibus, & ad quæ Jus ei com-
„ petit, retinere poſſint.

De Clauſulis in Beneficiis vacantibus ponendis.

LVI. „ Voluit, & ordinavit, quod quan-
„ do providet, ſeu mandat provideri alicui
„ de Beneficio Eccleſiaſtico vacante, tunc da-
„ ri poterunt Clauſulæ, ſi petantur, *etiamſi*
„ *illud quovis modo* &c. *ſeu per Conſtitutionem*
„ Execrabilis *vacet; & ſpecialiter reſervatum*
„ *inter aliquos litigioſum ſit, & ejus collatio*
„ *devoluta fuerit, & ſi pro Collitigante, vel*
„ *ſubrogationem, aut ſi neutri, vel ſi nulli* &c.
„ petente, ſi tunc lis ſpecifice exprimatur,
„ nec detur aliqua generalis reſervatio diſpo-
„ ſitive, niſi deſuper in conceſſione ſpeciali,
„ & expreſſa, ac pure, & non ſub conditio-
„ ne mentio fiat, & tunc reliquæ reſervatio-
„ nes ibi contentæ veniant. Si vero tempore
„ expeditionis inde Litterarum generalis reſer-
„ vatio hujuſmodi probari non poſſit, aut in
„ novis proviſionibus, ſeu pro Collitiganti-
„ bus; *Si neutri*, vel *Si nulli &c.* ſit expreſ-
„ ſum, quod ab aliquibus aſſeritur, illum,
„ cujus Beneficium conceditur, Collectorem,
„ vel unicum Subcollectorem, Abbreviatorem,
„ vel Familiarem, Notarium, aut dictæ Se-
„ dis Officialem fuiſſe, clauſula ponatur, *etiam-*
„ *ſi dictum Beneficium, ex eo quod talis Colle-*
„ *ctor, vel unicus Subcollector, Abbreviator,*
„ *vel Familiaris, Notarius, aut dictæ Sedis*
„ *Officialis fuit, diſpoſitioni Apoſtolicæ genera-*
„ *liter reſervatum exiſtat, dummodo non ſit in*
„ *eo alicui ſpecialiter Jus quæſitum*. In reliquis
„ vero nulla clauſula detur, unde reſervatio
„ generalis elici poſſit, niſi deſuper ſignatura
„ per duplex *Fiat*, ſignata ſit, aut reſerva-
„ tio, vel alias ſpecialiter habeatur.

De Expreſſione qualitatum Beneficiorum in impetrationibus.

LVII. „ Item voluit, quod ſuper Beneficiis
„ Eccleſiaſticis de qualitatibus illorum, vide-
„ licet an Dignitates, Perſonatus, vel Officia
„ ſint, eiſque immineat cura animarum, &
„ qui ad illa conſueverint per electionem aſ-
„ ſumi, mentio fiat, alias gratiæ deſuper fa-
„ ctæ ſint nullæ. Et ſi qualitates hujuſmodi
„ affirmative, vel conditionaliter non expri-
„ mantur, negativa expreſſe deſuper fiat in
„ Beneficiis, quæ tales qualitates, vel ex eis
„ aliquas conſueverint habere.

De Beneficiis vacantibus per contractum Matrimonii.

LVIII. „ Item ſi reſervetur Beneficium per
„ contractum Matrimonii, non dentur alii
„ modi vacationum de futuro, nec cenſeatur
„ Beneficium reſervatum ſpecialiter vel affe-
„ ctum, niſi ſequatur Matrimonium; ſed in
„ Beneficiis per promotionem, aut ingreſſum
„ Religionis, vel aſſecutionem vacaturis, po-
„ natur clauſula, etiamſi non petatur, *cum*
„ *Beneficia hujuſmodi præmiſſo, vel alias quo-*
„ *vis modo* &c. præterquam per obitum obti-
„ nentis vacare contigerit, etiamſi vacent,
„ decernens irritum &c.

De Clauſulis ponendis in Litteris Religioſorum.

LIX. „ Item voluit, quod ſi petatur, ali-
„ quem in Religionem recipi, & ſibi de quo-
„ vis Beneficio Eccleſiaſtico provideri per ſim-
„ plicem ſignaturam *Fiat*, receptio hujuſmo-
„ di dumtaxat detur, adjecto, *ſi petens ido-*
„ *neus ſit, aut aliud Canonicum impedimentum*
„ *non obſiſtat*, & exprimatur, ſi certus nu-
„ merus Regularium ſit ibidem, cui etiam
„ non derogetur, niſi expreſſe concedatur, &
„ ſi numerus iſte non exiſtat, ponatur, *dum-*
„ *modo receptionis locus hujuſmodi nimium pro-*
„ *pterea non gravetur*. Poſſintque Executores
„ proviſionis hujuſmodi ad receptionem emiſ-
„ ſionis Profeſſionis, non expectato probatio-
„ nis anno, procedere.

De Tranſlatione Religioſorum.

LX. „ Item ſi Regularis petat ſibi de Be-
„ neficio ab aliquo Monaſterio, vel alio Re-

Digitized by Google

„ gulari loco dependente provideri, & appa-
„ reat ex petitione hujuſmodi, quod alte-
„ rius Monaſterii, vel loci religioſi ſit, li-
„ cet ibi translatio non petatur, nihilominus
„ illa veniat.

De Clauſula, Si eſt ita.

LXI. „ Item, quod in Litteris ſuper Bene-
„ ficiis per Conſtitutionem, *Execrabilis* va-
„ cantibus ponatur clauſula, *Si eſt ita*, ſimi-
„ liter de quibuſcumque narratis informatio-
„ nem facti requirentibus.

Petenti provideri de vacaturo, dentur Litteræ de vacanti.

LXII. „ Item petenti ſibi provideri de va-
„ caturo dentur Litteræ de vacanti, prout
„ expedierit impetranti.

Revocatio Decimarum, & aliarum impoſitionum.

LXIII. „ Item revocavit quaſcumque deci-
„ marum, necnon ſubſidiorum, vigeſimæ, &
„ aliorum onerum impoſitiones ex quavis cau-
„ ſa emanatas (non tamen decimarum, ſub-
„ ſidiorum, & onerum impoſitorum ex qua-
„ vis cauſa, & occaſione expeditionis contra
„ Turcas, & Orthodoxæ Fidei hoſtes) & quaſ-
„ cumque facultates ſuper Decimarum, vige-
„ ſimæ, & onerum hujuſmodi exactione, qui-
„ buſvis fructuum & proventuum Cameræ A-
„ poſtolicæ debitorum, Collectoribus, & Apo-
„ ſtolicæ Sedis Nunciis ab eiſdem Prædeceſ-
„ ſoribus conceſſas. Suſpendit quoque ad Suæ
„ Sanctitatis, & Sedis Apoſtolicæ beneplaci-
„ tum, quaſcumque plenarias Indulgentias ab
„ eiſdem Prædeceſſoribus ex quavis cauſa,
„ etiam expeditionis hujuſmodi, ſi quæ per
„ Nuncios, vel Quæſtores deferebantur, con-
„ ceſſas, necnon deputandi, & eligendi Con-
„ feſſores, qui plenarie abſolvant, & alia fa-
„ ciant ad earumdem Indulgentiarum ſuſpen-
„ ſarum effectum, reliquaſque facultates, ipſas
„ Indulgentias quomodolibet concernentes,
„ præterquam quoad ea, in quibus Indulgen-
„ tiæ, & facultates in aliqua ſui parte ſint
„ ſortitæ effectum; Itaut illis, qui implentes
„ injuncta eis in Litteris Indulgentiarum hu-
„ juſmodi jam conſequuti ſunt facultatem eli-
„ gendi Confeſſores, qui abſolvant eos ple-
„ narie in mortis articulo, per hujuſmodi ſuſ-
„ penſionem non præjudicetur, quin faculta-
„ te ipſa uti poſſint in futurum; decrevit quo-
„ que irritum, & inane quidquid facultatum
„ revocatarum earumdem prætextu in poſte-
„ rum contigerit attentari.

Revocatio facultatum percipiendi pretium Officiorum.

LXIV. „ Item revocavit, caſſavit, & an-
„ nullavit, ac irritas declaravit quaſcumque
„ facultates percipiendi pretium Officiorum
„ Romanæ Curiæ pro tempore vacantium in
„ toto, vel in parte, & quaſvis conceſſiones
„ & collationes, aliaſque diſpoſitiones per fe-
„ lic. record. Clementem XII. alioſque Præ-
„ deceſſores de dictis Officiis, etiam ex die
„ collationum, conceſſionum, & diſpoſitionum
„ earumdem in antea vacaturis, in favorem
„ quarumcumque Perſonarum, Eccleſiarum,
„ Monaſteriorum, Piorum Locorum, Colle-
„ giorum, ſeu eorum Menſarum, etiam per-
„ petuo, etiam in vim contractus, & ex ti-
„ tulo oneroſo, & ſub quavis alia verborum
„ forma, quam & præmiſſorum tenore pro
„ expreſſis haberi voluit, conceſſas & factas,
„ quoad Officia, quæ poſt obitum dictorum
„ Prædeceſſorum vacarunt, & in poſterum
„ quomodolibet vacabunt. Item revocavit quo-
„ que, caſſavit, & annullavit, ac irritas de-
„ claravit, quaſcumque Infeudationes, Inve-
„ ſtituras, Gratias, Conceſſiones quoquomo-
„ do etiam in Emphyteuſim ad tempus, ſeu
„ in perpetuum, etiam motu proprio, & de
„ plenitudine poteſtatis, ac cum quibuſvis de-
„ rogatoriarum derogatoriis (extra tamen
„ Conſiſtorium, & ſine S. R. E. Cardinalium
„ conſilio, & conſenſu a die Conſtitutionis fel.
„ rec. Pii V. PP. Prædeceſſoris ſui ſuper pro-
„ hibitione alienandi, & infeudandi Civitates,
„ & Loca S. R. E. ſub datum Romæ apud
„ S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ mil-
„ leſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quar-
„ to Kal. Aprilis, Pontificatus ſui anno ſecun-
„ do, uſque in præſentem diem, per quoſ-
„ cumque Romanos Pontifices ſuos Prædeceſſo-
„ res, aut mandato, vel auctoritate eorum quo-
„ modocumque, & qualitercumque, & quovis
„ colore factas, & conceſſas de Civitatibus,
„ Terris, Oppidis, Caſtris, Arcibus, & Locis
„ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Sanctæ Sedi
„ Apoſtolicæ tam mediate, quam immediate
„ ſubjectis, tunc videlicet de tempore dicta-
„ rum infeudationum, inveſtiturarum, gratia-
„ rum, & conceſſionum nondum devolutis,
„ nec non quaſcumque prorogationes, & ex-
ten-

Digitized by Google

„ tenſiones quarumcumque infeudationum, in-
„ veſtiturarum, gratiarum, & conceſſionum
„ de dictis Civitatibus, Terris, Oppidis, Ca-
„ ſtris, Arcibus, & Locis, tunc videlicet de
„ tempore dictarum prorogationum, & exten-
„ ſionum nondum finitarum quibuſvis Perſonis
„ cujuſcumque gradus, ſtatus, conditionis, &
„ præeminentiæ, etiamſi Imperiali, Regali,
„ Ducali, aut alia quavis præfulgeant Digni-
„ tate, etiam in vim contractus, & ex quo-
„ cumque titulo, etiam oneroſo, & per quaſ-
„ cumque tam ſub plumbo, quam in forma
„ Brevis ſub annulo Piſcatoris, aut etiam alias
„ quomodocumque, & qualitercumque, ex-
„ peditas Litteras, ac ſub quavis verborum
„ forma, quam & præmiſſorum omnium te-
„ nores, S. S. pro expreſſis haberi voluit, la-
„ tiſſime extendendos.

Quod fructus in tertia parte augeri poſſint vigore Clauſulæ.

LXV. „ Item cum nonnulli in impetratio-
„ nibus Beneficiorum Eccleſiaſticorum pro tem-
„ pore vacantium, & certo modo vacaturo-
„ rum, afferendo illorum fructus &c. certum
„ per eos expreſſum annuum valorem non ex-
„ cedere, nonnunquam obtineant a Sanctitate
„ Sua, ut hujuſmodi valorem annuum augere
„ poſſint, ut verius poſſit in confectione Lit-
„ terarum ſuper hujuſmodi impetrationibus,
„ ſumma, aut valor annuus exprimi, aliter
„ deſuper non ſpecificato, ne de veritate hu-
„ juſmodi conceſſionis impoſterum hæſitari
„ contingat; Declaravit, prætextu conceſſio-
„ nis hujuſmodi, valorem ipſum uſque ad ter-
„ tiam partem valoris expreſſi, & in prima
„ quæ deſuper fiet Litterarum expeditione dum-
„ taxat augeri poſſe, & eas, quas Litteris
„ jam expeditis cum expreſſione valoris ſpe-
„ cificati, aut non integro augmento prædi-
„ cto, denuo deſuper expediri contigerit, Lit-
„ teris, cum aliquo augmento valoris hujuſ-
„ modi, nullius eſſe roboris, vel momenti,
„ etiamſi motu proprio beneficiales gratiæ,
„ & diſpoſitiones quæcumque a Sanctitate Sua
„ emanaverint.

De Inſordeſcentibus.

LXVI. „ Item, ne Perſonis, pro quibus Lit-
„ teræ Suæ Sanctitatis emanabunt, ob genera-
„ lem abſolutionem a Cenſuris Eccleſiaſticis,
„ quibus ligati forent, ad eorum effectum in-
„ differenter concedi, & in Litteris Apoſtoli-
„ cis apponi ſolitam, præſtetur occaſio cenſu-
„ ras ipſas vilipendendi, & inſordeſcendi in
„ illis, ſtatuit, & ordinavit, hujuſmodi abſo-
„ lutionem, & clauſulam in Litteris, quas in
„ futurum cum illa concedi continget, non ſuf-
„ fragari non parentibus rei judicatæ, Incen-
„ diariis, violatoribus Eccleſiarum, falſifica-
„ toribus, & falſificari procurantibus Litteras,
„ & ſupplicationes Apoſtolicas, & illis uten-
„ tibus, receptatoribus, & fautoribus eorum,
„ ac res vetitas ad infideles deferentibus, vio-
„ latoribus Eccleſiaſticæ libertatis, via facti au-
„ ſu temerario Apoſtolicis mandatis non ob-
„ temperantibus, & Nuncios, vel Executores
„ Apoſtolicæ Sedis, & ejus Officialium, ejus
„ commiſſa exequentes impedientibus, qui pro-
„ pter præmiſſa, vel aliquod eorum excommu-
„ nicati a Jure, vel ab homine per quatuor
„ menſes ſcienter Excommunicationis ſenten-
„ tiam hujuſmodi ſuſtinuerint; Et generaliter
„ quibuſcumque aliis, qui Cenſuris aliquibus,
„ etiam alias, quam ut præfertur, quomodo-
„ libet ligati, in illis per annum continuum
„ inſorduerint.

Officiales nihil exigant ultra debitum.

LXVII. „ Item idem Dominus Noſter exa-
„ ctionibus, quas Sanctitas Sua non ſine diſ-
„ plicentia plerumque fieri intellexit per Offi-
„ ciales Romanæ Curiæ, qui conſtitutis ſibi
„ emolumentis pro exercitio Officiorum, quæ
„ obtinent, non contenti, ultra a proſequen-
„ tibus negotiorum quorundam expeditionem
„ in eadem Curia exigere non verentur, ob-
„ viare volens, diſtricte præcipiendo inhibuit
„ omnibus, & ſingulis, quævis Officia in ea-
„ dem Curia obtinentibus, ne de cætero quid-
„ quam prætextu Officiorum, quæ obtinent,
„ quovis colore, etiam celerioris expeditionis,
„ ultra emolumenta hujuſmodi exigere, ſeu
„ ad hunc effectum expeditionem eorum, quæ
„ ei incumbunt, malitioſe differre, ſub Ex-
„ communicationis, & præter illam ſuſpenſio-
„ nis a perceptione emolumentorum hujuſmo-
„ di pro prima ad ſemeſtre, & pro ſecunda
„ ad annum, & pro tertia vicibus, quibus
„ ſic excederent, privationis officiorum per
„ eos obtentorum, in quibus ſic exceſſerint,
„ pœnis; ac voluit, quod Sanctæ Romanæ
„ Eccleſiæ Vicecancellarius, & Camerarius
„ excedentes ipſos reſpective, prout eis ſub-
„ ſunt, per ſubtractionem emolumentorum
„ eorumdem, ac alias, ut præfertur, com-
„ pellant ab hujuſmodi illicitis exactionibus

Digitized by Google

„ abſtioere, ac contra eos per prædictas pœ-
„ nas, & alias prout melius expedire viderint,
„ procedant.

Reſervatio Beneficiorum vacantium Sede Apo-ſtolica vacante.

LXVIII. „ Item Sanctiſſimus D. N. provi-
„ de conſiderans conſueviſſe quandoque Ro-
„ manos Pontifices Prædeceſſores ſuos Benefi-
„ cia, quæ vacante Sede Apoſtolica vacare
„ contigerant diſpoſitioni ſuæ reſervare, in-
„ tendens de Beneficiis hujoſmodi, tam con-
„ claviſtis, quam pauperibus Clericis, & aliis
„ benemeritis Perſonis providere, omnia &
„ ſingula Beneficia per Regulas Cancellariæ
„ Apoſtolicæ, aut quaslibet alias Apoſtolicas
„ Conſtitutiones temporales Romani Pontifi-
„ cis pro tempore exiſtentis diſpoſitioni quo-
„ modolibet, & ex quavis cauſa reſervari ſo-
„ lita, quæ a die obitus fel. rec. Clementis
„ XII. Prædeceſſoris ſui, uſque ad diem ſe-
„ ptimam decimam Auguſti currentis vacave-
„ runt, & de quibus per quoſcumqoe Ordi-
„ narios Collatores, tunc diſpoſitum non fue-
„ rat, ſeu minos valide diſpoſitum foerat,
„ ſuæ proviſioni, ac diſpoſitioni reſervavit;
„ decernens irritum &c.

Revocatio Indultorum Superviventiæ.

LXIX. „ Item qoia ad importunam non-
„ nollorum ſuggeſtionem quandoque contigit,
„ Prædeceſſores ſuos Romanos Pontifices pro
„ tempore exiſtentes, ſub contractorum debi-
„ torum, vel diverſis aliis prætextibus con-
„ ceſſiſſe, & indulſiſſe Beneficiatis, ut fructus
„ ſuorom Beneficiorum, aut partem eorum
„ anticipatis ſolutionibus ad tempus elocare,
„ vel erga creditores, aut qoaſcumque alias
„ perſonas obligare, vel hypothecare, in ſo-
„ lutum dare, aut alias quomodolibet de
„ eis diſponere liceret, ad tempus minime
„ reſtrictum, ad vitam ſupplicantium cum
„ gravi ſucceſſorum præjudicio, & Eccleſia-
„ rom detrimento; Ideo indemnitati Eccle-
„ ſiarom, & Succeſſorum in Beneficiis hu-
„ juſmodi ſalubriter conſulere volens, revo-
„ cavit, caſſavit, & anuullavit omnia, &
„ ſingula Indulta, & facultates in ea parte,
„ qua necdum vere, & realiter ſuum ſorti-
„ ta ſunt effectum, per quoſcumque Roma-
„ nos Pontifices Prædeceſſores ſuos hactenos,
„ ad favorem quarumcomqoe Perſonarum con-
„ ceſſas, quibus eis, vel eorum ſingulis ullo
„ modo, & ex quavis caoſa, vel prætextu
„ permittitur fructus certos, vel incertos, jo-
„ ra, obventiones, & emolumenta quæcum-
„ qoe quorumlibet Beneficiorum per eos ob-
„ tentorum anticipatis ſolutionibus oltra uni-
„ cum annum elocare, arrendare, ad firmam,
„ vel reſponſionem concedere, vel eos ad fa-
„ vorem quarumcumque Perſonarom quomo-
„ dolibet obligare, vel hypothecare, in ſolo-
„ tom dare, aut de eis quomodolibet, & ex
„ qoavis cauſa diſponere pro tempore, ad vi-
„ tam Beneficiatorum, & tempus, quo Be-
„ neficia hujuſmodi obtinuerint, minime re-
„ ſtricto, & coarctato, illorum tenores &c.
„ decernens irritum &c.

Quod Cardinales non comprehendantur ſub Regulis faciendis.

LXX. „ Item cum S. R. E. Cardinales
„ SS. D. N. aſſiſtant, ac propterea debeant
„ ſpecialibus prærogativis, & privilegiis gau-
„ dere, idem D. N. ſtatuit, ordinavit, de-
„ crevit, & declaravit, quod in quibuſ-
„ cumqoe Conſtitutionibus, & Regulis per
„ Sanctitatem Suam edendis non comprehen-
„ dantur, neqoe compreheuſi cenſeantur ipſi
„ Cardinales, niſi illæ eoromdem Cardioa-
„ lium favorem concernant, vel Coostitutio-
„ nes edendæ de eorumdem Cardinaliom, vel
„ majoris partis eorum conſilio editæ fue-
„ rint, ſeu eiſdem Regulis, & Conſtitutioni-
„ bus facta fuerit ipſorum Cardinalium ex-
„ preſſa mentio.

Quod Regulæ Cancellariæ non comprehendantur ſub generalibus derogationibus.

LXXI. „ Item Sanctitas Sua ſtatuit, & de-
„ claravit, quod præmiſſis, & quibuſvis aliis
„ Regulis Cancellariæ ſuo tempore edendis,
„ ac publicandis, nunquam cenſeatur deroga-
„ tom in quibuſcomqoe Conſtitutionibus, Lit-
„ teris, Brevibus, Indultis, & aliis Ordina-
„ tionibus Apoſtolicis, etiam motu proprio,
„ & ex certa ſcientia emanatis, per quæcum-
„ qoe verba, & decreta derogatoria, irritan-
„ tia, universalia, & ampliſſima, & Claoſu-
„ las quantumcomque efficaciſſimas, etiam de-
„ rogatoriarum derogatorias, atque ſpecialis,
„ & individuæ expreſſionis vim habenres, &
„ habentia, niſi facta fuerit de illis expreſſa
„ mentio, & non aliter, nec alio modo.

De

Digitized by Google

De poteſtate Reverendiſſimi Domini Vicecancellarii, & Cancellariam Regentis.

LXXII. „ Primo, quod poſſit committere abſolutionem illorum, qui ignoranter in „ ſupplicationibus, vel in Litteris Apoſtolicis „ aliqnid ſcriberent, corrigerent, vel delerent.

„ Item, quod poſſit corrigere nomina, & „ cognomina Perſonarum, non tamen eorum, quibus gratiæ, & conceſſioues fiunt, „ ac Beneficiorum, dum tamen de corpore „ conſtet.

„ Item, quod poſſit omnes cauſas Beneficiales, etiam non devolutas, committere in „ Curia com poteſtate citandi ad partes.

„ Item quod proceſſus Apoſtolica auctoritate decretos aggravare poſſit cum invocatione brachii Sæcularis; & ſententias executioni demandari facere contra intruſos, „ & iottudendos, per Litteras Apoſtolicas deſuper conficiendas, & noo alias.

„ Item, quod poſſit ſignare ſupplicationes manibus duorum Referendariorum ſignatas de Beneficiis Eccleſiaſticis Sæcularibus, & Regularibus diſpoſitioni Apoſt. generaliter non reſervatis, quorum cujuslibet „ valor centum florenorom auri de Camera, „ vel totidem librarnm Turoneo. parvorum, „ ſeu totidem in alia monera juxta communem æſtimationem valorem annuum non „ excedat.

„ Item, qood poſſit ſignare ſupplicationes „ etiam duorum Referendariornm manibus ſignatas de novis proviſionibus, ſi neutri, „ & ſubrogationibns pro Collitigantibus, in „ quibus non detur clanſula generalem reſervationem importans.

„ Item, quod poſſit ad Ordines ſuſcipiendos arctatis prorogare terminos de dictis „ ſuſcipieodis Ordinibus, uſque ad proxima „ tunc a Jure ſtatuta tempora, in qoibus ſic „ arctati ſucceſſive ad ipſos Ordines promoveantur.

Placet, Publicentur, & Deſcribantur P.

„ Lectæ, & Publicatæ fuerunt ſopraſcriptæ „ Regulæ, Ordinationes, & Conſtitutiones in „ Cancellaria Apoſtolica ab uno ex RR. PP. „ DD. Majoris Præſidentiæ Abbreviatoribus „ Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo, die vero xxxi. „ menſis Auguſti Pontificatus prælibati Sanctiſſimi Domini Noſtri BENEDICTI XIV. „ Anno primo.

Angelus Ferdinandus Minicotius Procuſtos.

Articulus X.

Quo ad quaſdam obſervationes circa ipſas Cancellariæ Regulas.

SUMMARIUM.

1 *Obſervationes circa Regulam* I. ad n. 2
3 *Circa Regulam* II. ad n. 7
8 *Circa Regulam* III. ad n. 12
13 *Circa Regulam* IV. ad n. 22
23 *Circa Regulam* V.
24 *Circa Regulam* VI.
25 *Circa Regulam* IX. ad n. 55
56 *Circa Regulam* XI. ad n. 57
58 *Circa Regulam* XIII. ad n. 70
71 *Circa Regulam* XV. ad n. 76
77 *Circa Regulam* XIX. ad n. 80
81 *Circa Regulam* XXVI. ad n. 82
83 *Circa Regulam* XXVII. ad n. 84
85 *Circa Regulam* XXIX. ad n. 89
90 *Circa Regulam* XXX. ad n. 92
93 *Circa Regulam* XXXI. ad n. 95
96 *Circa Regulam* XXXII. ad n. 100
101 *Circa Regulam* XXXIII. ad n. 108
109 *Circa Regulam* XXXV. ad n. 115
116 *Circa Regulam* XXXVI. ad n. 128
129 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 143

Obſervandum quod Regula prima Cancellariæ continet reſervationes ſimiles illis, quæ habentur *in Extravagant. ad Regimen* 13. *de Præbend. inter communes*; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 385. *num.* 3. Et reſervat Beneficia eorum, qui promoventor ad Epiſcopatum, ſive tunc vacantia, ſive in futurum vacatura; Rota *ibidem num.* 4. & *part.* 14. *deciſ.* 246. *num.* 6. Per hanc Regulam ſublata remanet diſpoſitio Juris communis io *cap. Cum in cunctis* 7. §. *Cum vero*, *de elect.* cujus vigore licebat cuicumque Epiſcopo, in cujus Diœceſi erant Beneficia promoti ad Epiſcopatum, illa libere conferre; Rota *part.* 10. *tom.* 1. *deciſ.* 385. *num.* 5. Regula ſecunda Cancellariæ reſervat omnia Monaſteria Virorum valorem annuum 200. florenorum auri communi æſtimatione excedentia; Rota *part.* 3. *dec.* 791. *ſub n.* 3. Qui quidem valor exprimi debet juxta Regulam de valore; Rota *ibidem*. Et procedit etiam dicta Regula, etiamſi

(margin: 1, 2, 3, 4)

Monaſteria non ſunt in dicta ſumma deſcripta
in libris Cameræ, dummodo tamen valorem
5 200. florenorum excedant; Rota *ibidem*. Non
tamen locum habet hæc Regula, niſi in Mo-
naſteriis ſolitis commendari; Rota *ibid. n.* 4.
neque procedit in Beneficiis manualibus; Ro-
6 ta *ibidem*. Similiter hæc Regula non procedit
in Germania vigore Concordatorum; Rota
7 *part. 7. deciſ.* 250. *num.* 5. Prout etiam non
habet locum, ubi adſit aliquod privilegium in
8 contrarium; Rota *ib. n.* 6. Regula hodie ter-
tia, olim ſecunda Cancellariæ, reſervat Pon-
tifici Beneficia vacantia Sede Epiſcopali va-
9 cante; Rota *p.* 12. *dec.* 257. *n.* 15. Et reſer-
vat Beneficia vacantia poſt translationem Epi-
ſcopi uſque ad proviſionem ſucceſſoris, & ade-
ptam ab eo pacificam poſſeſſionem, etiamſi
ex immemorabili collatio talium Beneficiorum
ad aliquem ſpectaret; Rota *par.* 2. *deciſ.* 614.
10 *ſub num.* 2. Item reſervat Beneficia vacantia
de tempore obitus Abbatis, vel cujuſcumque
alterius Dignitatis, ad quos ſpectabat proviſio
dictorum Beneficiorum; Rota *part.* 5. *tom.* 2.
deciſ. 536. *n.* 8. *part.* 10. *deciſ.* 25. *ſub n.* 9.
11 *& part.* 10. *deciſ.* 115. *num.* 13. Hæc tamen
Regula ſolum locum habet in Beneficiis, quo-
rum collatio ſpectat ad alia Beneficia Sedi
Apoſtolicæ reſervata, puta ad Abbatem, vel
ad primam Dignitatem poſt Pontificalem in
Eccleſia Cathedrali; Rota *part.* 10. *deciſ.* 25.
12 *num.* 12. Unde Regula non habet locum in
Dignitatibus non reſervatis, ita quod Benefi-
cia ad proviſionem obtinentium aliquam di-
gnitatem pertinentia, quæ poſt illius vacatio-
nem vacant, non ſunt reſervata per hanc Re-
gulam, ſi talis Dignitas non eſt Papæ reſer-
vata; Rota *ibid. num.* 13. *& ſeq.*
13 Regula quarta, olim tertia Cancellariæ, re-
ſervat ſummo Pontifici Dignitates majores poſt
Pontificales in Cathedralibus, & Dignitates
principales in Collegiatis Eccleſiis excedentes
valorem decem florenorum auri; Rota *part.* 7.
deciſ. 256. *num.* 11. *part.* 10. *deciſ.* 99. *n.* 4.
14 *part.* 17. *dec.* 297. *num.* 5. Obſervandum eſt
tamen primo hanc Regulam reſervare in Ec-
cleſia Cathedrali primam dignitatem poſt Pon-
tificalem, non obſtante quod non excedat flo-
renos 10. valoris; & hoc intuitu majoris præ-
eminentiæ Dignitatum in Cathedrali; Rota
part. 7. *deciſ.* 256. *num.* 11. *& ſequent.* Ta-
15 xatio enim prædicta 10. florenorum reſpicit
ſolum Dignitates principales Eccleſiæ Colle-
giatæ, ſed non Cathedralis; Rota *ibid.* Et
hoc potiſſimum comprobante obſervantia Can-
16 cellariæ Apoſtolicæ; Rota *ibid. n.* 16. Obſer-
vandum ſecundo prædictam Regulam reſerva-
re unam dignitatem tantum, ſcilicet majo-
rem, vel duas, ſi ſunt æque majores; Rota
part. 10. *deciſ.* 99. *num.* 4. Unde ad hoc, ut
Dignitas cadat ſub hac Regula, concludenter
probandum eſt, quod ſit major, vel æque
major; Rota *ibid. num.* 5. Obſervandum ter- 17
tio Regulam prædictam reſervare Pontifici pri-
mas Dignitates in Eccleſia Collegiata, quam-
vis in ea unica tantum adſit; Rota *part.* 18.
tom. 1. *deciſ.* 165. *num.* 9. Obſervandum quar- 18
to Regulam iſtam comprehendere ſub reſer-
vatione etiam Parochiales in Dignitatem ere-
ctas; Rota *part.* 17. *deciſ.* 49. *num.* 4. Obſer- 19
vandum quinto, quando ſunt plures Dignita-
tes, ſi primæ non poſſunt cadere ſub reſerva-
tione Regulæ, primam ſequentium eſſe reſer-
vatam; Rota *part.* 10. *dec.* 99. *n.* 24. Obſer- 20
vandum ſexto hanc Regulam habere ſolum lo-
cum in Eccleſiis Collegiatis actu, & non ha-
bitu; Rota *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 465. *num.* 9.
Obſervandum ſeptimo Dignitatem principalem 21
in Collegiata ſolum eſſe reſervatam, quatenus
Eccleſia Collegiata ſit diſtincta a Cathedrali;
Rota *part.* 10. *deciſ.* 99. *num.* 26. Unde ſi 22
Collegium, cui talis eſt caput, ſit in ipſa
Eccleſia Cathedrali, tunc hæc Dignitas non
venit ſub reſervatione; Rota *ibidem*. Papa
enim cenſetur per dictam Regulam ſpoliare
voluiſſe in eadem Eccleſia uno tantum lumi-
ne Ordinarios Collatores; Rota *ibid. num.* 27.
Regula quinta alias quarta reſervat omnia Be- 23
neficia Eccleſiaſtica quorumcumque Collecto-
rum, & Subcollectorum fructuum, & proven-
tuum Cameræ Apoſtolicæ, quæ, durante eo-
rum Officio, obtinuerint, ac in quibus, ſeu
ad quæ Jus eis competierit; Rota *part.* 1. *de-*
ciſ. 715. *num.* 4. *part.* 8. *deciſ.* 88. *num.* 5.
part. 16. *deciſ.* 167. *num.* 4. Vide circa iſtos 24
ſupra *art.* 8. *num.* 41. *& ſequent.* Regula ſex-
ta reſervat Beneficia Curialium, & habet lo-
cum etiam in Curialibus ad honorem, ſicuti
in Cubiculariis ad honorem; Rota *part.* 4.
tom. 1. *deciſ.* 573. *num.* 3. & expreſſe habetur
in Regula VII. quæ, ut & octava, de ſe
clare patent abſque alia obſervatione.
Regula nona, alias octava, cujus auctor 25
fuit Nicolaus V. reſervat Summo Pontifici
omnia Beneficia qualitercumque qualificata in
ſingulis Januarii, Februarii, Aprilis, Maii,
Julii, Auguſti, Octobris, & Novembris men-
ſibus qualitercumque extra Curiam vacantia;
Rota *part.* 2. *deciſ.* 428. *n.* 1. *& deciſ.* 590.
num. 1. *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 530. *num.* 9. *&*
deciſ. 531. *n.* 4. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 329.
n. 1.

Digitized by Google

n. 1. deciſ. 366. num. 1. & deciſ. 389. n. 6.
26 Hæc Regula, cum proprio nomine menſes deſignet, intelligenda eſt de menſibus integralibus computandis a media nocte menſis præcedentis ad mediam noctem ſubſequentis; Rota part. 2. deciſ. 141. num. 2. & 3. & part. 10. deciſ. 49. num. 34. l. More, ff. de feriis, &
27 cap. Conſuluit 24. de Offic. Delegati. Unde quando nullimode ſciri poteſt, an Beneficiarius obierit ante, vel poſt mediam noctem ultimi diei menſis, & ſic, an in menſe Pontificis, vel Ordinarii obierit, tunc nemine adhuc in poſſeſſione Beneficii exiſtente, pro menſe Epiſcopali, atque pro favore Collatoris Ordinarii præſumendum videtur; Garcias de Beneficiis part. 5. cap. 1. num. 328. Caſtropal. tract. 13. de Benefic. diſput. 2. punct. 21. §. 2. num. 3. Engel de Præbend. lib. tit. 5. num. 26. & Pirhing eodem tit. num. 354. cum aliis paſſim. Et ratio eſt, quia Epiſcopus habet intentionem fundatam in Jure, quod collatio omnium Beneficiorum ſuæ Diœceſis ad ipſum ſpectat; cap. Ex frequentibus, de inſtitutionib. Niſi probetur ſpectare ad collationem alterius, puta quia probantur eſſe reſervata; cum autem ſtante illo dubio non conſtet de reſervatione,
28 ſequitur &c. Circa hanc Regulam obſervandum eſt primo, quod revocat quæcumque privilegia, & indulta conceſſa quibuſcumque Perſonis diſponendi de Beneficiis vacaturis in dictis menſibus; Rota part. 1. deciſ. 58. num. 7. & deciſ. 288. n. 5. & ſequent. part. 11. deciſ. 65. num. 23. part. 13. deciſ. 249. num. 9.
29 Regula enim loquitur de Beneficiis ad quoſcumque Collatores quomodolibet pertinentibus; Rota part. 9. tom. 2. deciſ. 266. num. 6. Unde derogat etiam quibuſcumque privilegiis cum quibuſcumque clauſulis, etiam inſolitis, & cum derogatoriis derogatoriarum; Rota ibidem num. 5. Et derogat Indultis, etiamſi conceſſa ſint cum clauſula, ut numquam contineantur ſub reſervationibus Apoſtolicis; Rota part. 9.
30 tom. 1. deciſ. 200. num. 10. Nec non tollit Indulta emanata motu proprio, & per viam Legis univerſalis; Rota part. 16. deciſ. 343.
31 n. 9. Et potiſſimum cum dicta Regula emanaverit per viam Legis, unde per eam cenſetur derogatum etiam Juri communi; Rota
32 part. 13. deciſ. 249. num. 10. Obſervandum ſecundo prædictam Regulam tollere quaſcumque conſuetudines dictæ Regulæ contrarias; Rota part. 4. tom. 1. deciſ. 336. n. 1. part. 4. tom. 2. deciſ. 247. num. 12. part. 8. deciſ. 10.
33 num. 4. Et derogare expreſſe optandi conſuetudini, quamvis immemorabili in Beneficiis;
Rota part. 8. dec. 10. n. 4. & ſequent. & deciſ. 138. num. 1. part. 9. tom. 1. deciſ. 265.
num. 15. Obſervandum tertio, hanc Regulam 34
reſervatoriam menſium comprehendere etiam Beneficia de Jurepatronatus Eccleſiaſtici, & ex privilegio; Rota part. 4. tom. 1. deciſ. 336. num. 1. & dec. 568. n. 1. part. 11. dec. 305.
num. 17. part. 15. deciſ. 30. n. 4. Quod pro- 35
cedit, etiamſi dictum fuerit, quod numquam ſub Apoſtolicis reſervationibus comprehendatur; Rota part. 4. deciſ. 568. n. 1. Et non obſtante quaſi poſſeſſione præſentandi, cum propter decretum irritans contentum in Regula, tollatur omnis Titulus, & poſſeſſio, & quæcumque poſſent impedire reſervationem; Rota part. 4. tom. 1. deciſ. 336. ſub num. 3.
& deciſ. 568. num. 6. Obſervandum quarto, 36
hanc Regulam comprehendere ſub reſervatione etiam Beneficia Religionis Hieroſolymitanæ; Rota part. 2. deciſ. 569. num. 1. & 2. part. 3. deciſ. 568. n. 5. & dec. 597. num. 1. p. 10. deciſ. 57. num. 32. Dicta enim Regula non comprehenditur ſub Indultis Religionis Hieroſolymitanæ, & propterea illis derogat; Rota p. 3. dec. 568. n. 5. p. 10. dec. 57. n. 33.
Iſta enim Regula tamquam Lex generalis com- 37
prehendit per verba univerſalia etiam ea, quæ indigent ſpeciali mentione; Rota p. 9. t. 2. dec. 377. n. 3. & 4.

Hæc tamen nona Regula exceptuat expreſ- 38
ſe: Primo Beneficia ſpectantia ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcumque aliam diſpoſitionem Cardinalium; Rota part. 3. deciſ. 635. n. 6. p. 4. tom. 3. deciſ. 531. n. 5. & dec. 588. n. 15. part. 5. tom. 2. dec. 440. n. 1. deciſ. 444. n. 9. part. 7. deciſ. 108. n. 2.
part. 8. deciſ. 10. n. 6. Adeo ut quoad Car- 39
dinales habeatur pro non emanata, & pro non ſcripta; Rota part. 19. tom. 2. dec. 472.
n. 72. & 73. Et procedit etiam quoad Bene- 40
ficia Eccleſiarum, quarum Cardinales non ſunt Titulares; Rota p. 9. tom. 2. deciſ. 366. n. 19.
Et intelligitur etiam de Cardinalibus, qui ſint 41
inferiores Ordinarii Collatores; Rota ibidem
num. 20. Prædicta enim Regula excipiens Car- 42
dinales non ſolum intelligitur de illis, qui ſunt majores Collatores, ut Epiſcopi, verum etiam de iis, qui ſunt inferiores Collatores, ut Abbates, & ſimiles; Rota p. 3. deciſ. 635.
num. 5. Quamvis non intelligatur de Cardi- 43
nalibus Legatis, quia Papæ intentio eſt, ut ſolum Cardinales non patiantur detrimentum in ſua ordinaria collatione, qualis non eſt collatio Cardinalis Legati, qui habet collationem quaſi extraordinariam, & accidentalem,

lem, & ſnperinductam; Gloſſa *penult. in Cle-
ment. fin. de offic. ordinar.* alias enim Regula
in Provinciis Papæ eſſet quaſi ſuperflua, cum
fere in omnibus adſint Legati; Rota *p. 3. de-*
44 *ciſ.* 635. *n.* 6. Nec intelligitur prædicta exce-
ptio de Capitulis Cathedralium, quibus S. R. E.
Cardinales præſunt, ipſa enim Capitula ex in-
dultis conferendi Beneficia Eccleſiaſtica reſer-
vata, vel affecta eiſdem Cardinalibus conceſ-
ſis, nullum jus prætendere valent, ut expreſ-
ſe declaravit, & ſtatuit Urban. VIII. 10. *Se-
ptemb.* 1626. Conſtit. incipient. *Accepto; An-
notat. ad deciſ.* 530. *num.* 62. *& ſequ. part.* 4.
tom. 3. *& dec.* 366. *num.* 6. *part.* 9. *tom.* 2.
45 Secundo exceptuat expreſſe Beneficia, & Per-
ſonas, quarum favore adſunt Concordata; Ro-
46 ta *p.* 9. *t.* 2. *dec.* 366. *n.* 9. Tertio ſpeciali-
ter exceptuat Beneficia vacantia in menſibus,
in quibus adeſt alternativa cum Epiſcopo;
47 Rota *p.* 11. *dec.* 108. *n.* 12. Quarto expreſſe
exceptuat vacationem Beneficiorum per reſi-
gnationem in dictis menſibus vacantium, dum-
modo reſignatio valida fuerit, & vere Jus
competierit reſignanti; Rota *part.* 3. *dec.* 379.
48 *num.* 4. Quinto Regula hæc excipit, & non
comprehendit Beneficia unita; Rota *part.* 15.
49 *deciſ.* 101. *num.* 2. Nec comprehendit Benefi-
cia manualia; Rota *part.* 3. *deciſ.* 340. *n.* 4.
50 Et ſic non comprehendit Vicarias Tempora-
les, quia loquitur de Beneficiis; Rota *part.* 2.
51 *deciſ.* 704. *n.* 1. *&* 2. Immo neque compre-
hendit Vicarias perpetuas ſtante Conſtitut. S.
Pii V. *edita Kalend. Novemb.* 1567. quæ tri-
buit facultatem nominandi Rectoribus Eccle-
ſiarum unitarum Vicarias perpetuas, etiamſi
Vicariæ vacent in menſibus reſervatis; Rota
52 *part.* 2. *deciſ.* 704. *num.* 3. Nec comprehen-
dit Capellanias; Rota *part.* 15. *dec.* 327. *n.* 8.
Et præſertim ſub hac Regula non cadunt Ca-
pellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad cele-
brandas Miſſas, cum non ſint Tituli Benefi-
ciales; Rota *part.* 6. *deciſ.* 13. *n.* 8. Niſi pro-
betur fuiſſe erectas in Beneficia; Rota *ibid.*
53 *num.* 8. Sexto dicta Regula non comprehen-
dit Beneficia de Jurepatronatus; Rota *part.* 10.
deciſ. 168. *n.* 44. Quare non procedit contra
eum, qui eſt in poſſeſſione præſentandi; Ro-
ta *part.* 4. *deciſ.* 588. *n.* 6. Et quamvis con-
cluſio non procedat, ubi clare conſtat Benefi-
cium eſſe de Jurepatronatus ex privilegio;
Rota *ibid. n.* 6. Attamen ad hunc effectum
requiritur, quod probationes ſint, vel per rem
judicatam, vel per confeſſionem partis, vel
ſaltem per inſtrumentum; Rota *ibid. n.* 7.
54 Ratione hujus nonæ Regulæ Epiſcopus, vel
alius Collator inferior, non amittit jus confe-
rendi Beneficium in ſuo menſe vacans, etiamſi
iſtud eodem menſe non contulerit, & ſic va-
catio ejus duraverit in menſem Apoſtolicum,
neque prohibetur idem Collator inferior ejuſ-
modi Beneficium conferre currente ipſomet
menſe Apoſtolico; Ratio eſt clara, quia ad
inducendam, vel non inducendam reſervatio-
nem Beneficii, attenditur ſolummodo initium
vacationis, non autem tempus, quo duravit,
atque continuata fuit vacatio Beneficii, juxta
Rotam *deciſ.* 774. *n.* 3. *&* 10. *l.* 3. *part.* 3.
diverſ. quam refert Gonzalez ad *Reg.* 8. *Can-
cellar. Gloſſ.* 11. *n.* 66. Adeoque non obſtante 55
hac Regula nona poteſt Ordinarius Collator
conferre, etiam in menſe Apoſtolico, Benefi-
cium, quod vacavit in menſe Ordinarii, ſeu
collationem protrahere etiam uſque ad alium
ſuum menſem Ordinarium; Tum quia Colla-
tor inferior habet ſex menſes ad conferendum;
cap. Nulla 2. *de conceſſion. Præbend.* & concor-
dant *c. Quia diverſitatem* 5. *eodem titul. c. Li-
cet* 3. *de ſupplenda negligentia Prælat. & Cle-
ment.* 1. *tit. eodem*, & Conſtit. S. Pii V. in-
cip. *In conferendis Beneficiis*. Sed hoc non ſub-
ſiſteret, ſi Beneficium in menſe Ordinarii va-
cans, amplius conferre non poſſet in menſe
Papæ ſequente; Immo talis facultas conferen-
di foret propemodum inutilis, præſertim quan-
do ultima die, vel hora menſis per obitum
prioris poſſeſſoris inciperet vacatura Beneficii,
adeoque Beneficia vacantia in menſe Ordinarii
poſſunt conferri etiam in menſe Papæ ſequen-
te, vel etiam in alio ipſius Ordinarii poſt
elapſum menſem Papæ; ſic cum communi
Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 11. *a n.* 47.
uſque ad n. 78. & Garcias *part.* 5. *de Benefi-
ciis cap.* 1. *n.* 537.

Regula decima, ut de ſe clara, nulla in- 56
diget ſpeciali obſervatione. Regula undeci-
ma Cancellariæ generaliter, & indefinite com-
prehendit reſervationem omnium, & ſingulo-
rum Beneficiorum reſervatorum per Prædeceſ-
ſores Pontifices; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.*
566. *n.* 3. Hæc tamen non poteſt dici, quod 57
comprehendat etiam Parochiales, cum de iis
nulla ſpecifica mentio in dicta Regula fiat,
nec dicitur derogare Decretali *Bonifacii VIII.
in cap. Si Apoſtolica* 35. *de Præbend. in* 6. Ro-
ta *ibid. num.* 4. Prout dictum *caput Si Apoſto-
lica* non poteſt dici correctum per Extravag.
Pauli II. incip. *Ad Romani Pontificis providen-
tiam* 13. *de Præbend. inter communes;* Rota *ib.
num.* 1. *& ſeq.* Regula duodecima de ſe pa- 58
tet. Regula tertiadecima expreſſe derogat u-
nio-

nionibus effectum non ſortitis ; Rota *part.* 4.
tom. 2. *deciſ.* 446. *num.* 27. *part.* 10. *deciſ.* 174.
n. 1. *part.* 11. *deciſ.* 305. *num.* 7. Hæc Regula
tribuitur Adriano VI. & Urbano VIII. Rota
part. 10. *deciſ.* 174. *n.* 1. *part.* 11. *dec.* 305. *n.* 7.
Facta fuit, ne per unionem diminueretur cul-
tus Divinus, & facultas conferendi ; Rota
part. 4. *tom.* 3. *deciſ.* 614. *n.* 65. *part.* 9. *tom.* 1.
59 *deciſ.* 91. *num.* 19. Hæc Regula comprehendit
uniones factas ex cauſa minus neceſſaria; Ro-
60 ta *part.* 10. *dec.* 174. *n.* 1. Et ſic comprehen-
dit unionem factam non pro neceſſitate Ec-
cleſiæ, ſed pro commodiori ſuſtentatione Be-
neficiatorum ; Rota *part.* 11. *deciſ.* 53. *n.* 11.
61 Hic tamen nota ſolam neceſſitatem Eccleſiæ
non ſufficere, ſed etiam requiri, quod propter
tenuitatem reddituum non reperiantur, qui
velint Beneficia acceptare ; Rota *part.* 11. *dec.*
62 52. *num.* 1. Hæc regula derogat etiam unio-
nibus non effectuatis, etiamſi in eis adeſſet
decretum illas ex tunc fuiſſe effectum ſortitas;
Rota *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 446. *n.* 27. Quæ de-
rogatio non aderat in Regulis antiquis; Rota
63 *ib. num.* 28. & 29. Hæc tamen Regula plures
habet limitationes ; Primo non habet locum
in unionibus, quæ effectum ſortitæ ſint ; Ro-
ta *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 90. *n.* 7. *part.* 11. *dec.*
64 224. *n.* 5. *part.* 17. *deciſ.* 145. *n.* 12. Ad quem
effectum ſufficit unionem fuiſſe in parte effe-
ctuatam ; Rota *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 394. *n.* 11.
65 *part.* 10. *deciſ.* 361. *n.* 4. Secundo excipiuntur
uniones factæ auctoritate Sacri Concilii Tri-
66 dentini ; Rota *part.* 9. *deciſ.* 337. *n.* 4. Tertio
huic Regulæ non ſubjacet unio facta pro aug-
mento cultus Divini ; Rota *part.* 6. *dec.* 7. *n.* 7.
67 Intellige tamen procedere, data valida, &
non revocata erectione ; ſecus autem, quando
erectio Beneficiorum non fuit valida, utpote
quia erectio deficiat ; Rota *ibidem*. Et ſic in-
telligi debet Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. nem-
pe quod loquatur de erectione valida, non
68 autem nulla, & invalida ; Rota *ibid.* Quarto
non comprehendit reſervationes factas ex cau-
ſa dotis, vel augmenti dotis ; Rota *part.* 6.
69 *deciſ.* 109. *num.* 14. & 20. Quinto ſub hac Re-
gula non cadit unio, ſi ſit facta ex titulo
oneroſo permutationis ; Rota *part.* 6. *deciſ.* 30.
70 *num.* 12. Sexto non procedit, quando unus Or-
do in totum ſupprimitur, & ejus Beneficia
alteri uniuntur ; Rota *part.* 17. *dec.* 99. *n.* 22.
Regula quartadecima de ſe patet.
71 Regula quintadecima, alias quartadecima,
licet non legatur inter Regulas Innocentii
VIII. attamen a cæteris ab eo Pontificibus ad
noſtra uſque tempora approbata, & inter Re-
gulas ſemper inſerta repetitur ; Rota *part.* 7.
deciſ. 250. *num.* 32. Revocat hæc Regula facul- 72
tates conferendi Beneficia reſervata, ſeu affe-
cta ; Rota *part.* 7. *deciſ.* 250. *num.* 31. & 34.
part. 9. *tom.* 1. *deciſ.* 285. *num.* 25. & *ſeq. part.*
16. *deciſ.* 383. *num.* 8. Et revocat quæcumque 73
indulta huic Regulæ contraria quibuſcumque
Perſonis, quibuſcumque clauſulis, & de qui-
buſcumque Beneficiis conceſſa ; Rota *part.* 9.
tom. 1. *deciſ.* 285. *num.* 27. *part.* 16. *dec.* 383.
num. 8. Quod procedit, etiamſi emanata fue-
rint motu proprio, & per viam Legis univer-
ſalis ; Rota *part.* 16. *deciſ.* 343. *num.* 9. Et 74
etiamſi contineant clauſulas ampliores præva-
lentes clauſulis cujuſcumque indulti ; Rota *ib.*
n. 10. Quare hæc Regula comprehendit etiam
Capitula, Communitates, Collegia, & Uni-
verſitates ; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 285.
num. 28. & 29. & comprehendit etiam optio-
nem, & facultatem optandi ; Rota *ib. n.* 25.
& 27. Immo revocat non ſolum privilegia 75
activa eligentium, & Collectorum, ſed etiam
paſſiva eligendorum, & providendorum, niſi
quando jus paſſivum competit ex fundatione;
Rota *part.* 6. *deciſ.* 243. *num.* 12. Hæc Regula 76
alias comprehendebat etiam Eminentiſs. Car-
dinales ; hodie autem eos non comprehendit ;
Rota *part.* 3. *deciſ.* 375. *num.* 4. & *deciſ.* 365.
ſub num. 4. Regula ſextadecima, decima ſe- 77
ptima, & decima octava de ſe patent. Re-
gula decima nona, quæ inſcribitur de viginti,
ſeu de infirmis reſignantibus, annullat quam-
cumque reſignationem Beneficiorum factam ab
infirmo, qui ex ea infirmitate decedat, vel
etiam factam a ſano, qui intra viginti dies
a die præſtiti conſenſus decedat ; Rota *par.* 5.
tom. 1. *deciſ.* 344. *n.* 2. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.*
253. *num.* 13. *part.* 10. *deciſ.* 184. *num.* 24. &
deciſ. 307. *num.* 12. Hæc Regula comprehen- 78
dit tam infirmitates leves, quam graves ; Ro-
ta *part.* 3. *deciſ.* 440. *num.* 3. Et ut intret hæc 79
Regula, ſufficit probare reſignantem obiiſſe
infra 20. dies, quamvis ille tempore reſigna-
tionis fuerit ſanus ; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.*
253. *num.* 13. ubi aſſerit ſic expreſſe declaraſ-
ſe Clem. VII. ſub illis verbis Regulæ de vi-
ginti, *Etiam vigore ſupplicationis, dum eſſet*
ſanus, ſignatæ. Et hoc tempus viginti dierum 80
videtur computandum de momento in mo-
mentum, itaut dies reſignationis, ſeu conſen-
ſus computetur in termino viginti dierum, &
ſic valida erit reſignatio, qua quis v. g. re-
ſignavit Beneficium die prima Maii hora quin-
tadecima, ſi moriatur die vigeſima ejuſdem
Maii hora ſextadecima, quia re vera inter-
ceſ-

Digitized by Google

ceſſiſſent viginti dies naturales, ſcilicet viginti quatuor horarum, & de momento in momentum completi: *arg. l. More Romano ff. de feriis*, *& cap. Conſuluit* 24. *de offic. Delegati*. Et ſic expreſſe tenent Gloſſa hujus Regulæ, Mandoſius *quæſt.* 18. *num.* 3. Joan. de Selva *tract. tom.* 15. *tract. de Beneficiis part.* 3. *c.* 46. *n.* 11. Azorius *part.* 2. *lib.* 7. *c.* 28. *quæſt.* 7. *& alii*. Regula vigeſima, vigeſima prima, vigeſima ſecunda, vigeſima tertia, vigeſima quarta, vigeſima quinta, de ſe patent.

81 Regula vigeſima ſexta, quæ apud antiquiores eſt 24. & apud alios 25. annullat reſignationes Beneficiorum factas ab eo, qui eſt promotus ad Prælaturam; Rota *part.* 3. *dec.* 328.
82 *num.* 1. Hæc tamen Regula ſolum habet locum in Beneficiis reſignandis poſt vacationem Prælaturæ, non autem in reſignatis ante ejus vacationem; Rota *ibidem*. Et ratio eſt, quia ille, qui reſignat poſtquam vacavit Prælatura, eſt magis certus de ſua promotione, cum illa dependeat a ſola voluntate Summi Pontificis; Ille autem, qui reſignat ante vacationem Prælaturæ, quam ſibi ſperat reſignari, non eſt ita certus, cum hæc dependeat a voluntate duorum, nempe ab ea reſignare debentis, & ab illa Summi Pontificis reſignationem admittere volentis; Rota *ib. num.* 2.
83 Regula vigeſima ſeptima diſponit, quod non judicetur juxta formam applicationis, ſed juxta tenorem Litterarum; Rota *part.* 2. *dec.* 656.
84 *ſub num.* 5. Per hanc Regulam adimitur facultas ferendi judicium ante expeditionem Litterarum Apoſtolicarum ad effectum audientiæ, & diſputationis; Rota *part.* 16. *dec.* 184. *num.* 6. *&* 7. Attamen ſolum procedit hæc diſpoſitio, ubi Litteræ ſint expeditæ, & diſcordent a ſupplicatione; Rota *part.* 2. *deciſ.* 465. *num.* 5. Non autem procedit, ubi incidenter tantum, & non eſſentialiter agitur de verificatione gratiæ; Rota *part.* 17. *dec.* 212. *n.* 11. Item non procedit in poſſeſſorio *Retinendæ*, licet ſecus ſit in alio poſſeſſorio, in quo requiritur titulus coloratus, ne detur vitioſus
85 regreſſus; Rota *part.* 2. *deciſ.* 392. *num.* 2. Regula vigeſima octava eſt de ſe clara. Regula vigeſima nona, quæ de ſubrogandis collitigantibus inſcribitur, diſponit, quod ſi duo ſuper Beneficio litigent, & alter moriatur, vel alio quovis modo recedat, ſuperſtes poſſit petere per ſubrogationem gratioſam ſubſtitui in Jure, vel ad Jus, & poſſeſſionem, quæ adverſariis competebant; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.*
86 226. *num.* 4. Hæc tamen Regula non habet locum ad favorem intruſi; Rota *part.* 1. *deciſ.* 306. *num.* 3. *&* 4. *part.* 3. *deciſ.* 336. *num.* 4. Intruſus autem generatim loquendo dicitur 87
ille, qui obtinet Beneficium Eccleſiaſticum ſine auctoritate illius, ad quem de Jure ſpectat collatio. Ita Abbas *in cap. Quia diverſitatem num.* 2. *de conceſſione Præbendæ*; Gomez, Rebuff, & alii *communiter*. Unde non habe- 88
tur pro intruſo is, qui abſque intimatione Executorialium poſſeſſionem apprehendit; nam licet poſſeſſio ſit attentata, tamen ad effectum ſubrogationis gratioſæ poſſeſſor non habetur pro intruſo; Rota *part.* 11. *deciſ.* 124. *n.* 23. *& ſequent.* Et hæc Regula damnat ſolum in- 89
truſionem exiſtentem de tempore petitæ ſubrogationis, ita ut futura excludatur; Rota *ibid. num.* 36. *&* 44. Et inducit ſolum obligationem juſtificandi cauſam de tempore ſignatæ ſupplicationis; *cap. Cum te* 7. *de Reſcriptis* ubi Felin. *num.* 18. Franc. *in c. Cum illis ſub num.* 8. *de Præbend. in* 6. Alex. *conſ.* 42. *n.* 8. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 443. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* non attento quid acciderit medio tempore inter ſupplicationem ſignatam, & Litterarum deſuper expeditionem; Rota *in Nuſcana Canonicatus* 11. *Martii* 1647. §. *quia Breve*, *&* §. *ſeq. coram bon. memor. Arguelles*, *& in puncto ſubrogationis deciſ.* 472. *n.* 4. *part.* 3. *diverſ.* ubi adducitur ratio, quia effectus ſubrogationis incipit a die datæ, & ſemper viget in perſona ſubrogata; Rota *part.* 22. *deciſ.* 124. *num.* 45. *& ſeq.*

Regula trigeſima, quæ de veroſimili notitia appellatur, annullat conceſſionem Beneficii per mortem Beneficiati obtenti, quando inter vacationem, & datam gratiæ, tantum temporis non interceſſerit, quo veroſimiliter Pontifex notitiam habere potuerit vacationis; 90
Rota *part.* 17. *dec.* 74. *n.* 1. Hic tamen adver- 91
tendum eſt Regulam ſolum requirere tempus, quo notitia vacationis potuerit pervenire ad Papam, non autem requirere, quod re vera pervenerit; Rota *ibid.* Conſiderat enim Regula non quod eſt, ſed quod potuit eſſe; Rota *ibid.* Hinc ad excludendam Regulam præ- 92
dictam, ſufficit quod notitia etiam celeri expeditione, & maxima ſolicitudine venire potuerit; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *dec.* 285. *n.* 2. Atque in hac materia ſtatur atteſtationi Curſorum an notitia deferri potuerit, necne; Rota *part.* 17. *dec.* 74. *n.* 5. Regula trigeſima pri- 93
ma adimit omnem Juriſdictionem Executori quo ad omnia acta, Litteris non expeditis; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 553. *n.* 9. Ita ut 94
ante Litterarum Apoſtolicarum expeditionem, nulla Juriſdictio data cenſeatur; Rota *part.* 17. *dec.*

Digitized by Google

95 *deciſ.* 205. *n.* 30. *& ſeq.* Hæc tamen Regula
non habet locum, ubi fuerint expeditæ Lit-
teræ gratiæ principalis; Rota *part.* 2. *dec.* 81.
96 *num.* 5. Regula trigeſima ſecunda diſponit,
quod in collatione Beneficiorum Familiarium
Cardinalium reſervatorum per Regulam quar-
tam, per Cardinalem Patronum præſtari de-
beat conſenſus; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654.
num. 24. *part.* 6. *deciſ.* 53. *num.* 12. *part.* 17.
97 *deciſ.* 303. *n.* 26. Intellige tamen ſolum proce-
dere, quando Cardinalis Patronus eſt præſens
in Curia; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *n.* 24.
98 *part.* 6. *dec.* 53. *n.* 12. Quare hoc privilegium
neque opitulatur Cardinali Patrono abſenti a
Curia, licet reſideat in ſuo Epiſcopatu; Rota
99 *part.* 6. *dec.* 53. *n.* 13. Dum nec etiam gaudet
hoc privilegio Legatus Sedis Apoſtolicæ; Ro-
100 ta *ibid. n.* 14. Nec huic Regulæ eſt deroga-
tum per ſequentem Regulam trigeſimam ter-
tiam; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 654. *num.* 24.
101 *part.* 17. *deciſ.* 303. *num.* 27. Regula trigeſima
tertia diſponit, quod Beneficia vacantia per
obitum Familiarium Cardinalium conferantur
per Cardinalem Ordinarium Collatorem, non
autem per Cardinalem Patronum; Rota *p.* 4.
tom. 3. *dec.* 654. *num.* 2. *part.* 6. *dec.* 53. *n.* 8.
102 *part.* 17. *deciſ.* 303. *ſub n.* 26. Hoc tamen ſo-
lum procedit, quando Cardinalis Ordinarius
Collator habet Indultum conferendi talia Be-
neficia; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *n.* 25.
& ſeq. part. 6. *dec.* 53. *num.* 8. Secus ubi Car-
dinalis Collator Indultum non habeat; Rota
dict. part. 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *num.* 20. *&* 26.
103 *& part.* 6. *deciſ.* 53. *n.* 11. Ubi enim non ad-
eſt tale Indultum, hæc Beneficia per Regu-
lam quartam, & ex Conſtitutione moderato-
ria Indultorum Gregorii XIV. & Pauli V. re-
ſervantur Summo Pontifici, non obſtante, quod
collatio ſpectet ad Cardinalem; Rota *part.* 4.
tom. 3. *dec.* 654. *num.* 8. *& ſeq. & num.* 63.
104 *& ſequent.* Quare hæc Regula Indulto ſolum
inſervit, & famulatur, & operatur tantum,
quando Cardinalis Ordinarius Collator habet
Indultum; ſecus e contra; Rota *part.* 4. *tom.*
105 3. *deciſ.* 654. *n.* 25. *& ſequent.* Et ſane Re-
gula ipſa expreſſe loquitur, ubi Cardinalis Col-
lator habet Indultum, & diſponit, quod in
concurſu Cardinalis Patroni præferatur Cardi-
nalis Ordinarius Collator habens indultum;
106 Rota *part.* 6. *deciſ.* 53. *num.* 10. Hæc Regula
trigeſima tertia non aderat de tempore Sixti
IV. & Innocentii VIII. Rota *part.* 4. *tom.* 3.
107 *deciſ.* 654. *num.* 47. *&* 52. Et fuit inducta ad
tollendas lites, quæ ex præcedenti Regula ori-
ri poſſent inter Cardinalem Ordinarium Col-
latorem, & Cardinalem Patronum ſuper pro-
viſione Beneficiorum vacantium per obitum
Familiaris Cardinalis; Rota *part.* 17. *dec.* 303.
ſub num. 26. *& dec.* 654. *num.* 21. *& ſequent.*
Nec tamen hæc regula tollit reſervationem 108
Regulæ quartæ, neque in hac Regula ulla
mentio fit de dicta Regula quarta; Rota
part. 4. *tom.* 3. *dec.* 954. *n.* 20. *&* 22. Regula
trigeſima quarta de ſe eſt clara.

Regula trigeſima quinta de annali poſſeſſo- 109
re diſponit, quod impetrans Beneficium Ec-
cleſiaſticum ab alio pacifice poſſeſſum, quod
certo modo de Jure vacare, & injuſte ab alio
poſſideri prætenditur, exprimere debeat qua-
litates poſſeſſoris, & nullitates poſſeſſionis, &
intra ſex menſes poſſeſſorem in judicium vo-
care debeat, & infra annum ſententiam obti-
nere, alias gratia impetrata corruit; Rota
part. 12. *dec.* 152. *num.* 56. *&* 57. *p.* 13. *deciſ.*
402. *num.* 1. *&* 2. *par.* 15. *deciſ.* 51. *num.* 8.
& deciſ. 329. *num.* 2. Regula hæc introducta 110
fuit in odium impetrantium aliena Beneficia,
& in favorem poſſidentis; Rota *part.* 15. *dec.*
51. *num.* 11. *& dec.* 329. *num.* 13. *part.* 17. *de-
ciſ.* 345. *num.* 7. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 148.
num. 14. *& ſeqq.* Hinc hæc Regula ad exclu-
dendum impetrantem non attendit poſſeſſo-
rem, neque requirit Titulum, ſed ſolum me-
ram detectionem facti, dummodo tamen ſit
actualis, bona, & pacifica; Rota *part.* 4. *tom.*
3. *deciſ.* 599. *num.* 42. *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 289.
num. 28. *part.* 13. *deciſ.* 402. *num.* 13. *& ſeqq.*
Tuetur enim poſſeſſorem etiam ſine titulo; 111
Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 289. *num.* 28. *part.*
13. *deciſ.* 402. *num.* 13. Ipſa enim Regula non 112
conſiderat Perſonam, ſed ſolum factum impe-
trantis; Rota *part.* 13. *deciſ.* 402. *n.* 16. Unde 113
ſufficit oſtendere proviſionem Beneficii ante an-
num, ut dicatur de poſſeſſione conſtare; Ro-
ta *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 289. *num.* 32. *part.* 17.
dec. 205. *num.* 22. Quæ poſſeſſio non excludi- 114
tur per Decretum irritans; Rota *part.* 15. *dec.*
329. *num.* 10.

Nec interrumpitur per monitorium præſen- 115
tatum poſſeſſori; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.*
663. *n.* 10. *& ſeqq.* Regula trigeſima ſexta ap- 116
pellata de triennali poſſeſſore defendit quem-
cumque poſſeſſorem Beneficii ex quovis titulo
poſſeſſi, ſi per triennium in ejuſdem poſſeſſione
pacifice permanſerit, ita ut non poſſit a quo-
cumque alio moleſtari; Rota *part.* 19. *tom.* 2.
dec. 423. *n.* 17. *&* 41. Unde obſervandum eſt 117
primo hanc Regulam procedere, tam in colla-
tione facta a Papa, quam ab Ordinario; Rota
part. 17. *dec.* 298. *n.* 22. Obſervandum ſecundo 118
hanc

hanc Regulam ſuffragari triennali poſſeſſori ad-
verſus quaſcumque moleſtias, tam in poſſeſſo-
rio, quam in petitorio illatas; Rota *part.* 3.
dec. 783. *n.* 4. *part.* 19. *tom.* 1. *dec.* 264. *n.* 2.
119 *part.* 14. *deciſ.* 518. *n.* 15. Obſervandum tertio
hanc Regulam defendere poſſeſſorem trienna-
lem, etiam contra proviſum Apoſtolicum; Ro-
120 ta *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 423. *n.* 21. Obſervan-
dum quarto hanc Regulam de triennali juva-
re etiam contra petentem executionem Brevis
de capienda poſſeſſione nomine Cameræ; Ro-
121 ta *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 264. *n.* 8. Obſervandum
quinto hanc Regulam impedire litis ingreſſum
contra poſſeſſorem, etiam titulo optionis nul-
læ; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 608. *n.* 16. O-
ptans enim ſe tueri poteſt per hanc Regulam
in poſſeſſione Beneficii per optionem obtenti;
122 Rota *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 663. *n.* 9. Quæ qui-
dem Regula non interrumpitur per monito-
rium non præſentatum poſſeſſori; Rota *ibid.*
123 *n.* 10. *& ſeqq.* Advertendum tamen eſt primo
ab hac Regula excipi poſſeſſorem, qui in Be-
neficio per Simoniam ingreſſus eſt; Rota *part.*
9. tom. 1. *dec.* 264. *n.* 6. *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.*
124 423. *n.* 19. Advertendum ſecundo ab hac Re-
gula excipi reſervationes in corpore Juris clau-
ſas; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 264. *n.* 2. *&* 7.
part. 17. *dec.* 345. *n.* 12. *part.* 12. *tom.* 2. *deciſ.*
125 423. *n.* 19. Advertendum tertio hanc ipſam
triennalem poſſeſſionem debere eſſe pacificam,
alias non ſuffragari; Rota *part.* 3. *deciſ.* 783.
n. 4. *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 264. *num.* 4. *part.* 11.
deciſ. 255. *n.* 1. Ita ut ad eam excludendam
ſufficiant etiam controverſiæ extrajudiciales;
Rota *part.* 15. *deciſ.* 51. *num.* 27. Et ſi ante
triennium fuit mota lis Juris, vel facti ſuper
re poſſeſſa in judicio, vel extra; Rota *part.*
12. *dec.* 64. *n.* 9. Hinc monitorium executum
contra poſſeſſorem interrumpit effectum Regu-
læ de triennali; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.*
126 663. *n.* 10. Advertendum quarto ad effectum,
ut habeat locum hæc Regula de triennali,
præter pacificam triennalem poſſeſſionem, re-
quiri ſaltem Titulum coloratum; Rota *part.* 4.
tom. 3. *deciſ.* 599. *n.* 36. *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.*
551. *n.* 16. *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 264. *num.* 4.
part. 11. *deciſ.* 178. *n.* 11. *&* 12. Hinc Regula
non ſuffragatur, ubi ceſſet Titulus, vel Titu-
lus ſit diſcoloratus; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.*
599. *n.* 37. *part.* 17. *deciſ.* 298. *num.* 23. *p.* 18.
tom. 1. *deciſ.* 204. *n.* 11. *& ſeqq.* Prout etiam
non ſuffragatur ſtante nullitate, & invalidita-
te Tituli exhibiti; Rota *part.* 18. *tom.* 1. *dec.*
☞ 232. *num.* 9. Hinc, qui Beneficium mala fide
poſſidet, juvari non poſſe Regula de triennali
poſſeſſione, quæ præſcriptio quædam eſt, mordicus tenent contra Navarrum *lib.* 3. *conſ.* 30. *de præb. & lib.* 1. *conſ.* 8. *n.* 2. *de renunc. ad* 2. Sà *verb. Beneficium n.* 14. *& in editione Romana expurgata n.* 16. & alios non paucos, Stephanus Baunius *in praxi Benef. diſp.* 11. *qu.* 5. Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 3. *tract.* 3. *c.* 18. *n.* 260. & Layman *in Theolog. mor. lib.* 3. *tr.* 1. *c.* 8. *num.* 16. ubi ſic concludit dicens: *Quod porro* Navarr. ait *in cit. conſil.* 8. & Sà *cit. num.* 14. Triennio poſſidens Beneficium pacifice, etiamſi mala fide, ſit ejus Dominus: *non intelligo, quomodo defendi poſſit, cum certum ſit ad acquirendum jus titulo præſcriptionis, bonam fidem requiri, ſaltem in conſcientiæ foro, de quo ipſe* Navarr. & Sà loquuntur. ☜

Reliquæ Cancellariæ Regulæ ſatis de ſe pa- 127
tent, & qui circa ipſas, & alias particulares Auctorum Gloſſ. ſcire deſiderat, de facili comperiet apud Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancellariæ*, Joan. a Cokier. *in Regulas Cancellariæ Apoſtolicæ*, Ludovicum Gomezium *in Judiciales Cancellariæ*, & apud Garciam, Lother. & alios. Hic autem adduxiſſe ſufficiat præcipuas obſervationes, & notationes a Sacra Romana Rota congeſtas, & ad promptius omnium commodum noviſſime a vere ſapientiſſimis Athenæis Mediolanenſibus in compendium redactas.

Additiones ex aliena manu.

De ſingulis Cancellariæ Regulis diſſerere, eaque ſupplere, quæ ab Auctore omiſſa ſunt, longum eſſet, immo, ſi dicendum quod res eſt, inutile poſtquam clariſs. Riganti Commentarios ad eas edidit, numeris omnibus abſolutos. Pauca tantummodo afferemus, quæ ipſas Regulas Cancellariæ in genere concernunt.

De origine Regularum Cancellariæ plene 128
agit Riganti *in Commentar. ad Proœmium ipſar. n.* 4. *& plur. ſequent.*

Habent Regulæ Cancellariæ vim Legis. Qui- 129
nimo ſub nomine *juris communis* eas venire dixit Rota *in Tiraſonen. Capellaniæ* 9. *Decembris* 1743. *coram Illuſtriſſimo Molin.*

Rubricas vero ipſarum vim Legis non ha- 130
bere, nec ſumi ab iis poſſe argumentum pro declarando nigro, firmat Rigant. *in comment. ad Rubric. Regul.* 1. §. 1. *num.* 67. ex ſolida ea ratione, quod Rubricæ non a Conditoribus, ſed ab Impreſſoribus, vel ſimilibus fieri conſueverunt.

Ex expirant morte Pontificis, ſed a Succeſ- 131
ſore

Digitized by Google

132 ſore innovantur. Atque hinc factum eſt, ut
quæ Beneficia vacant Sede Pontificia vacante,
ea non ſubjaceant, ut in ſupetiori additione
dictum eſt, *Regulis Cancellariæ*; idque in fa-
vorem non ſolum Collatorum, ſed & Patro-
norum Eccleſiaſticorum; Nogueir. *quæſt. ſin-*
133 *gular. diſpus.* 4. *quæſt.* 12. *per tot.* At nota, non
ceſſare per mortem Pontificis Regulas illas
Cancellariæ, ſuper quibus emanatæ fuerint Pon-
tificiæ Conſtitutiones; Pariſ. *conſil.* 49. *num.* 8.
l. 4. Rocc. *ſelect. jur. diſp. c.* 80. *n.* 16. Alter
Pariſ. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 2. *n.* 31. Rota
cor. Puteo deciſ. 92. *n.* 3. *lib.* 2.

134 Ligant Regulæ Cancellariæ a craſtina die
poſt aſſumptionem ad Pontificatum, licet non-
dum publicatæ; idque quia in earum proœ-
mio ſub Urbano VIII. expreſſe ſanciri cœpit;
Ex tunc licet nondum publicatas &c. obſervari
135 *voluit*. Ex quo ſequitur, quod Beneficium
vacans ea die Regulis Cancellariæ obnoxium
remaneat.

136 De locis, in quibus vim habent Regulæ
Cancellariæ, fuſe diſſerit Rigant. *in comment.
ad Proœm. ipſar. a n.* 52. Confer etiam Rouſ-
ſeaud de la Combe *in ſua Juriſprudentia Canon.
verb. Regulæ Cancellariæ ſect.* 1. *per tot.*

137 Regulis Cancellariæ tametſi non ſubjaceant
Beneficia Juriſpatronatus Laicalis, ſubjacent
tamen Beneficia Juriſpatronatus Eccleſiaſtici;
Rota *in Barchinon. Beneficii* 13. *Junii* 1721. *cor.
bon. mem. Cerr. & in Tarraconen. Beneficii* 8.
Martii 1713. *coram clar. mem. Corio*.

138 De Cardinalibus quæri ſolet, an comprehen-
dantur ſub Regulis Cancellariæ; Adiſis Ri-
gant. *in Comment. ad Regul.* 70. *a num.* 1. *ad
plur. ſequent.*

139 Quod attinet ad interpretationem Regula-
rum Cancellariæ, eæ, ut interpretari ſolent
aliæ Leges, interpretandæ ſunt ex ipſarum
origine, ex verbis quibus conceptæ ſunt, tum
ex rationibus quibus innituntur; niſi uſus, &
conſuetudo ipſas declaraverit, ut ſervavit Ro-
ta *cor. Molin. deciſ.* 777. *per tot.*

140 Peculiare vero eſt, quod Regulæ Cancella-
riæ ſuapte natura ſunt ſtricti juris; eaque pro-
pter nec ex identitate, nec ex ipſa majorita-
te rationis extenduntur de caſu ad caſum; Ro-
ta *cor. Puteo dec.* 246. *n.* 1. *lib.* 1. *& in Mona-
ſterien. Canonicatus* 5. *Jun.* 1716. §. *Sed Domi-
ni, cor. bon. mem. Gamach.*

141 Derogari poteſt Regulis Cancellariæ. At
Regula 71. diſpoſuit, quod ipſis citra ſpecia-
lem mentionem per quaſcumque clauſulas non
cenſeatur derogatum.

142 Ordinariis, cæteriſque Collatoribus fas haud
eſt peculiaribus pactionibus formam & effica-
ciam Regularum Cancellariæ immutare, & ju-
ribus S. Sedis ejuſque Datariæ officere per men-
ſium confuſionem, & promiſcuam inferiorum
Collatorum admiſſionem ad jus conferendi in
menſibus reſervati; Rota *in Salamantina Bene-
ficii* 21. *Novembris* 1746. *cor. Illuſtriſs. Molino*.

Centenaria an & quando vim habere poſſit 143
contra Regulas Cancellariæ, vide apud Rot.
in Tridentina Archipresbyteratus 3. *Decembris*
1723. *&* 26. *Junii* 1724. *cor. bon. mem. Ga-
mach. in Urbevetana Parochialis* 13. *Martii*
1733. *cor. clar. mem. Aldrovand. in Urbanien.
Beneficii* 2. *Julii* 1736. *cor. bon. mem. Vais, &
in Cæſarauguſtana Beneficii ſuper Compulſoria*
28. *Junii* 1745. *cor. Illuſtriſſimo Molino*

ARTICULUS XI.

Beneficia quo ad Concordata.

PEr Concordata hic intelliguntur illa, quæ 1
potiſſimum ſuper proviſione Beneficiorum
Eccleſiaſticorum in ditionibus variorum Supre-
morum Principum vacantium, inter Sedem
Apoſtolicam ex una, & ipſos ſupremos Prin-
cipes ex altera, partibus, pro firmiori unio-
ne, & pace, & tranquillitate ſervanda, hinc
inde concluſa, approbata, & acceptata fue-
runt. Et hujuſmodi concordata potiſſimum fue-
runt inita ad tollendas lites, & controverſias
nonnumquam oriri ſolitas, ex eo quod Papa
jure præventionis (ſcilicet per gratias expe-
ctativas,) vel etiam jure concurſus uni, &
Collator Ordinarius proviſionis Apoſtolicæ igna-
rus alteri idem Beneficium Eccleſiaſticum con-
tuliſſet; ſicque inter ipſoſmet Proviſos, vel
etiam ipſorum Familias variæ contentiones,
& diſcordiæ ſubortæ fuiſſent; *Addit. ad dec.* 2.
n. 229. *cum ſequent. part.* 3. Rotæ Romanæ.
Hic autem, ne nimis in longum trahatur di- 2
ſcurſus, adducendo ſingillatim ſpecialia uniuſ-
cujuſque nationis Concordata, ſufficiet adduce-
re pro omnium notitia Concordata nationis
Germanicæ, ex quorum dilucidatione poterit
de facili ſervatis ſervandis, & cæteris paribus
deveniri ad cognitionem, & intelligentiam
pro praxi etiam omnium aliorum. Inter Pa- 3
pam Nicolaum V. igitur ex una parte, & Im-
peratorem Federicum III. & Principes Ger-
maniæ Eccleſiaſticos, ac Sæculares ex altera
anno 1447. *Kalendis Aprilis* fuerunt inita Con-
cordata tenoris ſequentis Pontificiæ Conſtitu-
tionis.

NICOLAUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad Perpetuam rei memoriam.

4 *AD ſacram Petri Sedem Divina diſpoſitione ſublimati ſingulis, quæ pro univerſalis Eccleſiæ unione, ac pace, & tranquillitate profutura fore conſpicimus, Apoſtolicæ Providentiæ ſolicitudine libenter intendimus. Et ad felicem illorum proſecutionem, & conſummationem opem, & operam impendimus efficaces.*

§. 1. *Nuper ſiquidem Chariſſimus in Chriſto Filius noſter Federicus Romanorum Rex illuſtris, & nonnulli alii Dilecti Filii, Eccleſiaſtici, & Sæculares Principes inclitæ Nationis Germanicæ ex una, ac Dilectus Filius noſter, Joannes S. Angeli Diaconus Card. in partibus illis Apoſtolicæ Sedis de Latere Legatus, per Nos ad dictas partes miſſus, ſufficienti deſuper a Nobis, & Sede Apoſtolica auctoritate ſuſfultus, ex altera partibus, Romanæ Eccleſiæ, & dictæ Nationis hominibus pro ipſius Eccleſiæ unione, pace, & tranquillitate inter Eccleſiam & Nationem prædictam, perpetuo ſolidandis, & conſervandis, diverſa rationabilia, & utilia ordinationes, & ſtatuta, a partibus ipſis hinc inde approbata, laudata, concluſa, acceptata, & concordata, fecerunt, & ediderunt; Nobiſque humiliter ſupplicari fecerunt, ut illis pro firmiori eorum ſubſiſtentia robur Apoſtolicæ firmitatis adjicere, nec non auctoritatem potiorem, & Decretum interponere dignaremur.*

§. 2. *Nos itaque, qui ſtatuta, ordinationes, & concordata prædicta, per nonnullos ex Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus; magnarum maturitatis, auctoritatis, & litteraturæ viros diligenter examinari, & diſcuti fecimus; eaque rationabilia, & ſalubria, tam Eccleſiæ, quam Nationi præfatæ fore comperimus, de dictorum, & aliorum Venerabilium Fratrum noſtrorum prædictæ Eccleſiæ Cardinalium, conſilio, & aſſenſu, Apoſtolica auctoritate, & ex certa ſcientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, juxta modum, & formam ſubſequentes. Placet nobis ſuper proviſione Eccleſiarum, & Beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumcumque proviſionibus, juris ſcripti reſervationibus, &* Execrabilis, *ac* Ad regimen *Conſtitutionibus modificatis, ut ſequitur. Ad regimen Eccleſiæ generalis quamquam immeriti, ſuperna diſpoſitione vocati, gerimus in noſtris deſideriis, ut debemus, quod per noſtræ diligentiæ ſtudium, ad quarumlibet Eccleſiarum, & Monaſteriorum regimina, & alia Beneficia Eccleſiaſtica, juxta divinum beneplacitum, & noſtræ intentionis effectum Viri aſſumantur idonei, qui præſint, & proſint committendis eis Eccleſiis, Monaſteriis, & Beneficiis prælibatis. Præmiſſorum itaque conſideratione inducti, & ſuadentibus Nobis aliis rationabilibus cauſſis, nonnullorum Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, omnes Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales Eccleſias, & etiam Monaſteria, Prioratus, Dignitates, Perſonatus, & Officia, nec non Canonicatus, Præbendas, & Eccleſias, cæteraque Beneficia Eccleſiaſtica cum cura, vel ſine cura Sæcularia, & Regularia quæcumque, & qualiacumque fuerint, etiamſi ad illa Perſonæ conſueverint, ſeu debuerint, per electionem, ſeu quemvis alium modum aſſumi, nunc apud Sedem Apoſtolicam quocumque modo vacantia, & in poſterum vacatura, nec non per depoſitionem, vel privationem, ſeu translationem per Nos, ſeu auctoritate noſtra factas, & in antea faciendas ubilibet: nec non ad quæ aliqui in concordia, vel diſcordia electi, ſive poſtulati fuerint, quorum electio caſſata, ſeu poſtulatio repulſa, vel per eos facta renunciatio, admiſſa auctoritate noſtra extiterit, ſeu quorum electorum, vel poſtulatorum, & in antea eligendorum, ſeu poſtulandorum electionem caſſari, ſeu poſtulationem repelli, aut renunciationem admitti per Nos, aut auctoritate noſtra continget apud Sedem prædictam, vel alibi, ubicumque, & etiam per obitum Cardinalium ejuſdem Eccleſiæ Romanæ, aut Officialium dictæ Sedis, quamdiu Officia actualiter tenebunt (videlicet Vicecancellarii, Camerarii, ſeptem Notariorum, Auditoris Litterarum contradictarum, & Apoſtolici Palatii cauſarum, Auditorum, Correctorum, centum & unius Scriptorum Litterarum Apoſtolicarum, & viginti quatuor Pœnitentiariæ præfatæ Sedis, & viginti quinque Abbreviatorum, nec non Virorum Commenſalium noſtrorum, & aliorum viginti quatuor Capellanorum Sedis ejuſdem in epitaphio deſcriptorum (& etiam quorumcumque Legatorum, ſeu Collectorum, ac in terris Romanæ Eccleſiæ Rectorum, ac Theſaurariorum deputatorum, ſeu miſſorum hactenus, vel deputandorum, aut mittendorum in poſterum, nunc vacantia, & in antea vacatura, ubicumque dictos Legatos, vel Collectores, ſeu Rectores, & Theſaurarios, antequam ad Romanam Curiam redierint, ſeu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis, necnon quorumlibet pro quibuſcumque negotiis ad Romanam Curiam venientium, ſeu etiam recedentium ab ea-*

Digitized by Google

eadem, ſi in locis a dicta Curia ultra duas Dietas legales non diſtantibus jam forſan obierint, vel eos in antea ab hac luce tranſire contigerit; Et etiam ſimili modo quorumcumque Curialium peregrinationis, infirmitatis, ſeu recreationis, vel alia quacumque cauſa ad quævis loca recedentium, ſi eos antequam ad dictam Curiam redierint, in locis ultra duas Dietas ab eadem Curia, ut præmittitur, non remotis (dummodo eorum proprium domicilium non exiſtat ibidem) jam forſan deceſſerint, vel in poſterum eos contigerit de medio ſubmoveri, etiam nunc per obitum hujuſmodi vacantia, vel in poſterum vacatura; Rurſus Monaſteria, Prioratus, Dignitates, Perſonatus, Decanatus, Adminiſtrationes, Officia, Canonicatus, Præbendas, & Eccleſias, cæteraque Beneficia Eccleſiaſtica Sæcularia, & Regularia cum Cura, vel ſine Cura quæcumque, & qualiacumque fuerint, etiamſi ad illa Perſonæ conſueverint, ſeu debuerint per electionem, ſeu quemvis alium modum aſſumi, quæ promoti per Nos, ſeu auctoritate noſtra ad Patriarchalium, Archiepiſcopalium, & Epiſcopalium Eccleſiarum, nec non Monaſteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipſis factarum, nunc quocumque modo vacantia aut in poſterum vacatura: nec non etiam per aſſecutionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum, Eccleſiarum, aut Beneficiorum aliorum, per Nos, ſeu auctoritate noſtrarum Litterarum immediate collatorum, ſeu conferendorum in poſterum, præterquam ſi virtute gratiæ expectativæ aſſecutio fiet, nunc vacantia, & in antea vacatura, plena ſuper præmiſſis omnibus & ſingulis cum Fratribus noſtris collatione præhabita, & matura deliberatione ſecuta, ordinationi, diſpoſitioni, ac proviſioni noſtræ, de ipſorum Fratrum conſilio, auctoritate Apoſtolica reſervamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis, & quolibet eorum, per quoſcumque, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 3. Item placet Nobis, quod in Metropolitanis, & Cathedralibus etiam immediate non ſubjectis Eccleſiis, & Monaſteriis immediate ſubjectis Sedi Apoſtolicæ, fiant electiones Canonicæ, quæ ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad tempus Conſtit. fel. rec. Nicolai Papæ III. quæ incipit, Cupientes, expectabimus; & elapſo dicto tempore, ſi non præſentatæ, vel ſi præſentatæ, minus Canonicæ fuerint, providebimus, & ſi Canonicæ fuerint, eas confirmabimus, niſi ex rationabili, & evidenti cauſſa de dictorum Fratrum conſilio, de digniori, & utiliori Perſona duxerimus providendum, proviſo quod confirmati prædicti, & per eos proviſi, Metropolitanis ſuis, & aliis præſtent debita juramenta, & alia, ad quæ de jure tenentur. Et in Monaſteriis dictæ Sedi immediate non ſubjectis, & aliis Regularibus Beneficiis, ſuper quibus pro confirmatione, vel proviſione ad dictam Sedem non conſuevit haberi recurſus, electi, ſeu illi, quibus providendum eſt pro confirmatione, & proviſione hujuſmodi ad Curiam Romanam venire non tenebuntur, ipſaque Regularia Beneficia ſub expectativis gratiis non cadant; ubi autem pro Monaſteriis ad dictam Curiam venire, ſeu mittere conſueverint, non aliter confirmabimus, vel providebimus, quam ſuperius de Cathedralibus Eccleſiis eſt expreſſum; Et de Monaſteriis Monialium non diſponemus, niſi ſint exempta, & tunc per commiſſionem ad partes. De cæteris vero Dignitatibus, & Beneficiis quibuſcumque Sæcularibus, & Regularibus vacaturis, ultra reſervationes prædictas (majoribus Dignitatibus poſt Pontificales in Cathedralibus, & principalibus in Collegiatis Eccleſiis exceptis) de quibus jure ordinario providetur, per illos inferiores, ad quos alias pertinet.

§. 4. Placet etiam Nobis, quod per quamcumque aliam reſervationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam diſpoſitionem, ſub quacumque verborum forma per Nos, vel auctoritate noſtra factam, vel faciendam, non impediemus Nos, quo minus de illis, cum vacabunt de Februarii, Aprilis, Junii, Auguſti, Octobris, & Decembris menſibus, libere diſponatur per illos, ad quos eorum collatio, proviſio, præſentatio, electio, ſeu quævis alia diſpoſitio pertinebat, reſervatione, aliave quavis diſpoſitione auctoritate noſtra factis, vel faciendis, non obſtantibus quibuſcumque. Quoties vero aliquo vacante Beneficio in Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris menſibus ſpecialiter diſpoſitioni dictæ Sedis reſervatis, non apparuerit intra tres menſes a die notæ vacationis in loco Beneficii, quod alicui de illo Apoſtolica auctoritate proviſum fuerit, ex tunc, & non antea Ordinarius, vel alius, ad quem illius diſpoſitio pertinebit, de illo libere diſponere poterit. Et ad finem, ut hæc ordinatio collationum Beneficiorum non reſervatorum per alternos menſes poſſit per dictam nationem publicari, & omnes, qui ea gaudere voluerint, tempus congruum habeant eam acceptandi, tunc quoad dictam Sedem a Kalendis Junii proxime futuris ipſa currere incipiet, & durabit deinceps, niſi in futuro Concilio de conſenſu dictæ Nationis aliter fuerit ordinatum.

Digitized by Google

§. 5. *Placet ſimiliter Nobis, quod, circa proviſionem dictæ Sedis ordinandam, modus Annatarum hoc modo currat Eccleſiis Cathedralibus, omnibus, & Monaſteriis Virorum dumtaxat vacantibus, & vacaturis, ſolvantur de fructibus primi anni a die vacationis ſummæ pecuniarum in libris Cam. Apoſt. taxatæ, quæ communia ſervitia nuncupantur, & ſi quæ exceſſive taxatæ ſint, retaxentur, & quod provideatur ſpecialiter in gravatis Regionibus ſecundum qualitatem rerum, temporum, & Regionum, ne nimium prægraventur, ad quod petentibus dabimus Commiſſarios in partibus, qui diligenter inquirant, & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte infra annum a die habitæ poſſeſſionis pacificæ totius, vel majoris partis ſolvantur, & pro alia media parte infra annum ſequentem. Et ſi infra annum bis, vel pluries vacaverint, ſemel tantum ſolvantur, nec debitum hujuſmodi in ſucceſſorem in Eccleſia, vel Monaſterio tranſeat. De cæteris vero Dignitatibus, Perſonatibus, Officiis, & Beneficiis Sæcularibus, ac Regularibus quibuſcumque, quæ auctoritate dictæ Sedis conferentur, vel de quibus providebitur (præterquam vigore gratiarum expectativarum, aut cauſſa permutationis) ſolvantur annatæ, ſeu medii fructus juxta taxam ſolitam a tempore poſſeſſionis intra annum, & debitum hujuſmodi ſimiliter in ſucceſſorem in Beneficio non tranſeat; ſed de Beneficiis, quæ valorem viginti quatuor florenorum auri de Camera non excedunt, nihil ſolvatur, duretque hæc obſervantia deinceps, niſi eam ſimiliter in futuro Concilio de ipſius Nationis conſenſu contingat immutari.*

§. 6. *In aliis autem, quæ per fel. rec. Eugenium Papam quartum, etiam Prædeceſſorem noſtrum pro dicta Natione uſque ad tempus futuri Generalis Concilii permiſſa, conceſſa, indulta, & decreta, ac per Nos confirmata fuerunt, in quantum illa concordiæ præſenti non obvient, iſta vice nihil volumus eſſe immutatum, & per hoc quod in Concordatis hujuſmodi, ſive quibuſvis aliis eorum occaſione conficiendis litteris propter compendioſiorem deſcriptionem, Alemania ſpecialiter appellatur, Natio ipſa cenſeri non debet a Germanica natione diſtincta, ſeu quomodolibet ſeparata.*

§. 7. *Et præterea, quia difficile foret præſentes Litteras ad ſingula, in quibus de eis forſitan fides facienda fuerit, loca deferri, eadem Apoſtolica auctoritate decernimus, quod ipſorum tranſumpto Metropolitanorum dictæ Nationis ſigillo munito, tamquam præſentibus ſi exhiberentur Litteris plena fides adhibeatur; & proinde ſtetur, ac ſi dictæ præſentes Litteræ forent exhibitæ, vel oſtenſæ, & inſuper quoque irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.*

§. 8. *Nulli ergo omnino hominum, &c.*

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ MDCXLVII. 15. Kalendas Aprilis (hoc eſt die 18. Martii 1448.) *Pontificatus noſtri Anno Secundo.*

Ex hac Concordatorum adducta Pontificia 5
Conſtitutione clare patet non omnes Beneficiorum reſervationes Papales ſublatas eſſe, ſed eas tantum, quibus Concordata ſpecialiter, & expreſſe derogant, cæteris ſalvis, & in ſuo robore permanentibus. Unde per Concordata Germaniæ remanent adhuc reſervata Summo
Pontifici ſequentia Beneficia. Primo omnia 6
Beneficia, quæ collationi Summi Pontificis ſunt reſervata per *Extravagant. Execrabilis Joan. XXII. & per Extravagant. Ad regimen Benedict. XII. de præbend. inter communes*. Et iſta omnia ſpeciatim ad longum recenſentur §. 2. mox adductæ Conſtitutionis *Ad Sacram Petri Sedem*.
Secundo, prima Dignitas poſt Pontificalem in 7
Eccleſiis Cathedralibus, & Dignitas principalis in Eccleſiis Collegiatis; ut expreſſe cavetur §. 3. dictæ Conſtitutionis Concordatorum.
Tertio Beneficia vacantia in menſibus Janua- 8
rii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris; ſic expreſſe in §. 4. dictorum Concordatorum. Neque per Concordata Germa- 9
niæ ſublatæ, & irritæ cenſeri poſſunt Regulæ omnes Cancellariæ, nam indubitatum eſt etiam in Germania non obſtantibus concordatis locum habere circa Pontificia Regulas *De viginti, de male promotis, de veroſimili notitia, de Annali poſſeſſore, de Triennali, & hujuſmodi*. Solummodo enim Concordata Germaniæ 10
derogant Regulis Cancellariæ quoad ea, quæ circa reſervationem Beneficiorum ſibi propria continent, ſeu ſpecialiter diſponunt; quo ad alia autem non ſpecialiter diſpoſita in ipſis Concordatis, Regulæ Cancellariæ remanent plene in ſuo vigore reſervationum, ut obſervat Gregor. Brandenus ſuper *eiſdem Concordatis q.* 8. *n.* 8. & alii.

Sublatæ tamen ſunt per Concordata Germa- 11
niæ reſervationes Papales ſequentium Beneficiorum. Primo in Metropolitanis, & Cathedralibus etiam immediate non ſubjectis Sedi Apoſtolicæ, quando extra Curiam vacaverint, permittuntur fieri electiones Canonicæ, cum hoc tamen quod hæc poſtea ad Sedem Apoſtolicam deferantur pro confirmatione, ut expreſſe
habetur in eiſdem Concordatis §. 3. Et ſic tol- 12
litur

ſitur reſervatio, quæ circa iſtas Eccleſias, & Beneficia eſt inducta per Regulam ſecundam Cancellariæ per hæc præciſa verba : *Item reſervavit generaliter omnes Eccleſias Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, Epiſcopales, nec non omnia Monaſteria Virorum valorem annuum ducentorum florenorum auri communi æſtimatione excedentia, nunc quomodocumque vacan-*
13 *tia & in poſterum vacatura*. Secundo Concordata Germaniæ tollunt quamcumque reſervationem, & gratiam expectativam a Papa factam, vel faciendam ſuper Dignitates cæteras, & quæcumque Beneficia Sæcularia, & Regularia, quæ vacabunt de Februarii, Aprilis, Junii, Auguſti, Octobris, & Decembris menſibus, & ea vacantia in alternativa talium menſium poſſunt libere diſponi per illos, ad quos eorum proviſio, præſentatio, electio, ſeu quævis alia diſpoſitio pertinebat, ut expreſſe
14 cavetur per ipſa Concordata, §. 4. Hic tamen adverte, quod excipiuntur Beneficia omnia, ſive majora, ſive minora, quæ vacant apud Sedem Apoſtolicam, ſeu vi Curia, & quæ vacant per promotionem auctoritate Apoſtolica factam ad Epiſcopatus, vel Monaſteriorum regimina, quia talia Beneficia collationi Pontificiæ ſemper remaneut reſervata in quocumque menſe vacent, ut diſponitur in ipſis Concordatis §. 2. ubi ad longum recenſentur Beneficia varia,
15 quæ ſemper remanent reſervata Pontifici. Tertio Concordata Germaniæ tollunt reſervationem Beneficiorum vacantium etiam in menſibus Pontificiis, quoties de ipſis non provideatur per Papam intra tres menſes a die notæ vacationis in loco Beneficii, quibus tribus menſibus integre elapſis poterit Ordinarius Collator de illis libere diſponere; habetur expreſſe in ipſis Concordatis §. 4. Rota *p. 19. t. 2. dec.*
16 468. *n.* 18. Notanter autem dicitur *integre elapſis*, quia hi tres menſes debent eſſe completi de momento in momentum, ut ex Rota *in una Auguſtana Canonicatus* 12. *Januarii* 1703. ubi reſolvit collationem Canonicatus, qui vacaverat *die* 6. *Julii* 1700. factam ab Ordinario loci *die* 6. *Octobris* ejuſdem anni eſſe nullam, eo quod non fuiſſet elapſum integrum trimeſtre.

17 In hac alternativa menſium Concordatorum Germaniæ non comprehenduntur omnia Beneficia, ſed ſunt aliqua etiam in Titulum conceſſa, quæ ſemper, & in quocumque menſe vacaverint, per Collatores ordinarios conferri
18 poſſunt; *Eſt communis*. Sic primo non comprehenduntur ſub tali alternativa Beneficia Juriſpatronatus Laicorum ex fundatione, ædificatione, aut dotatione acquiſiti; adeoque poſſunt Patroni Laici præſentare ad ea Clericum idoneum quocumque menſe vacaverint; Gloſſa *in cap. Licet* 3. *de Præbend. in* 6. Barboſa *p.* 2. *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 57. *n.* 25. & 26. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 18. *n.* 2. *& ſeq.* allegans multiplicem deciſionem Rotæ. Et idem currit de Beneficiis Juriſpatrona- 19
tus mixti, ideſt partim Laicalis, & partim Eccleſiaſtici, quia ad effectum excluſionis reſervationis cenſetur mere Laicale; Barboſa *ib.* Garcias, Gonzalez, & alii ab ipſo ibi citati, & expreſſe Rota *p.* 9. *tom.* 1. *dec.* 13. *num.* 16. & 17. *par.* 13. *dec.* 503. *n.* 3. Secus vero eſt 20
dicendum de Beneficiis Juriſpatronatus mere Eccleſiaſtici; nam Juriſpatronatui Eccleſiaſtico, utpote ex bonis Eccleſiaſticis originem trahenti, facile derogatur; Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 18. *num.* 6. Nicolarts *tit.* 1. *Concordat. German. dub.* 5. §. 8. *& ſeq.* & alii paſſim. Secundo ſub tali alternativa non com- 21
prehenduntur Beneficia, quæ vacant per reſignationem, adeoque poſſunt Epiſcopi in quocumque menſe reſignationes Beneficiorum admittere, & ea ſic reſignata libere conferre non obſtantibus Concordatis Germaniæ, dummodo illa ſint talia, quæ ipſi alias in menſibus non reſervatis per obitum vacantia conferre potuiſſent; Et ratio eſt, quia per reſervationes ho- 22
rum Concordatorum non videtur, quod Pontifex voluerit conditionem Ordinariorum Germaniæ facere duriorem, illiſve plus detrahere, quam Pontifices conſueverunt per Regulas Cancellariæ detrahere aliarum Provinciarum Epiſcopis; alias incongrue dixiſſet Pontifex in principio ipſius Bullæ Concordatorum, quod eadem Concordata non tantum Sedi Apoſtolicæ, *ſed ipſi Nationi Germanicæ ſint utilia, & ſalubria*. Sed per Regulas Cancellariæ, quibus ligantur cæteri Collatores ordinarii, excipitur modus vacationis per reſignationem, neque hic comprehenditur ſub alternativa menſium, juxta Regulam 9. præciſis his verbis: *alias, quam per reſignationem quocumque modo vacatura*, ſicque poſſunt Collatores ordinarii aliarum Nationum Beneficia reſignata in quolibet menſe conferre, ergo hoc ipſum poterunt Collatores ordinarii Germanicæ Nationis non obſtantibus Concordatis, horumque alternativa menſium; ne concordata, & conceſſa menſium alternatio in favorem Ordinariorum introducta in eorum odium retorqueatur, contra *Regulam* 61. *Juris in* 6. ibi; *Quod ob gratiam alicujus conceditur, non eſt in ejus diſpendium retorquendum :* Sic Brandenus *ſuper Concordat. Germ. q.* 12. *n.* 13. Cochier. *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 11. *n.* 92.

Digitized by Google

Nicolarts *tit.* 1. *Concordat. German. dub.* 9. §. 9.
23 & alii. Tertio Beneficia perpetuo, & acceſ-
ſorie unita alteri, v. g. Vicariæ perpetuæ,
non cadunt ſub Concordatis Germaniæ, ſeu
horum alternativa menſium, immo nec ſub
reſervationibus Regularum Cancellariæ; Bar-
boſa *lib.* 3. *Juris Eccleſiaſt. univ. cap.* 6. *n.* 45.
Garcias *cap.* 9. *de Benefic. cap.* 2. *n.* 304. *&*
308. Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 3.
num. 49. *& ſeq.* cum Rota *in una Tiraſonenſi*
Vicariæ 13. *Octobris* 1593. *coram Litta.* Et col-
ligitur aperte ex Conſtit. S. Pii V. incip. *Ad*
exequendum.

24 Beneficia vacantia in menſibus Papalibus,
Sede Papali vacante, non poſſunt conferri ab
Ordinariis Germaniæ: Ratio eſt, quia ex quo
Concordata vim pacti, & contractus habent,
ut inita inter S. Sedem, & inclitam Natio-
nem Germanicam; ex Rota *par.* 2. *dec.* 580.
num. 1. *par.* 3. *dec.* 2. *n.* 3. *& dec.* 266. *num.* 1.
par. 17. *dec.* 185. *n.* 5. *& dec.* 215. *n.* 5. *&* 6.
ſicut Apoſtolica Sedes numquam moritur; ita
in vacatione ejuſdem S. Sedis, Concordata non
evaneſcunt, ſed perpetuo durare debent, jux-
ta eorum naturam, & diſpoſitionem, ut no-
tat Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3.
allegat. 57. *num.* 63. *in princip.* ac firmat Ni-
colarts *tom.* 1. *dub.* 8. §. 4. *prax. Benefic. ex*
Concordat. German. Cochler. *in Comment. Re-*
gul. Cancell. in proœmial. n. 21. Petra *tom.* 5.
comment. ad Conſtit. 1. *Nicol. V. n.* 20. & ex-
preſſe Rota *p.* 17. *recent. dec.* 185. *num.* 3. *&*
25 *ſeq. & dec.* 215. *n.* 4. *& ſeq.* Contrarium ta-
men tenet Engel *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. n.*
49. hac ratione quod per Concordata Summus
Pontifex non voluerit conditionem Ordinario-
rum Germaniæ facere duriorem, illiſve plus
detrahere, quam Pontifices conſueverunt per
Regulas Cancellariæ detrahere aliarum Pro-
vinciarum Epiſcopis; quam rationem late ibi
proſequitur reſpondendo etiam objectionibus
contrariis.

26 Quamvis Papa poſſit ob juſtam, & gravem
cauſam derogare Concordatis, quia habet ita
plenam a Chriſto poteſtatem, ut hanc a ſe
omnino abdicare non poſſit, & ratione ſuæ ſu-
premæ, & abſolutæ poteſtatis pro meliori Ec-
cleſiæ guberuio juſta interveniente cauſa de Ju-
re poteſt ſupra Jus diſpenſare; *cap. Propoſuit*
4. *de conceſſione Præbendæ* ibi: *Qui ſecundum*
plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra
Jus diſpenſare; Et hoc ipſum declarant verba
ipſa Concordatorum Germaniæ §. 3. ibi: *Et*
ſi canonicæ fuerint (*electiones*) *eas confirmabi-*
mus, niſi ex rationabili, & evidenti cauſa de
dictorum Fratrum conſilio, de digniori, & uti-
liori Perſona duxerimus providendum; & ſic Ro-
ta *par.* 3. *dec.* 266. *n.* 1. Tamen Papæ non ſo- 27
lent derogare Concordatis, niſi in caſibus val-
de neceſſariis ob cauſas graves, & extraordi-
narias concernentes commune bonum Eccleſiæ;
Nicolarts *tit.* 3. *ſuper Concordat. German. dub.*
3. §. 2. *& ſeq.* Et ſi quandoque egerint con- 28
tra Concordata, poſtea declararunt non fuiſſe
mentem ſuam, ſed ſubreptitie, vel obreptitie
fuiſſe informatos. Et ita Julius tertius apud
ipſum Nicol. *l. c. dub.* 1. §. 2. dicit: *Nos at-* 29
tendentes Concordata prædicta vim pacti intra
partes habere; & quæ ex pacto conſtant, abſque
partium conſenſu abrogari non conſueviſſe, neque
debere . . . ſtatuimus, & ordinamus, atque de-
cernimus, quod de cætero perpetuis futuris tempo-
ribus iidem Ordinarii . . . juxta ipſorum Concor-
datorum continentiam, & tenorem diſponere libe-
re, & licite poſſint . . . ac irritum, & inane
exiſtat, ſi ſecus a quoquam ſuper his quavis auc-
toritate ſcienter, vel ignoranter contigerit atten-
tari, non obſtantibus &c. Similiter Clemens 30
VIII. apud ipſum Nicol. §. 6. commendat Ro-
dulpho Secundo Imperatori, ut Concordata
Germaniæ tanto pondere ſancita, nullo modo
violari, aut imminui patiatur. Sic etiam Pau- 31
lus V. apud Cochier. *Ad preces primarias ſect.* 5.
§. 2. *num.* 15. & Nicol. §. *ult.* declaravit nec
Clementis VIII. prædeceſſoris, nec ſuam un-
quam mentem fuiſſe derogare Concordatis.
Simili modo ſcripſit Urbanus VIII. ſuo Lega- 32
to apud Ferdinandum Secundum, ut refert
Nicol. §. 6. Nec refert, quod in proviſione
Concordatis contraria fiat generalis derogatio,
quia Concordata ſemper cenſentur excepta,
nec per clauſulas quantumcumque generales,
& prægnantes eis derogatur, cum non præſu-
matur Papam voluiſſe eiſdem derogare per ge-
neralem derogationem, niſi fuerit ſpecialis de-
rogatio; Rota *p.* 3. *dec.* 226. *n.* 1. & Doctores
paſſim cum Lott. *lib.* 2. *qu.* 28. *n.* 65. Unde 33
ad hoc optime faciunt quæ dixit S. Leo Ma-
gnus relatus *in cap. Quæ ad perpetuam* 3. *cauſ.*
25. *qu.* 1. ibi: *Quæ ad perpetuam generaliter or-*
dinata ſunt utilitatem, nulla commutatione va-
rientur, nec ad privatum trahantur commodum,
quæ ad bonum ſunt commune præfixa, & quæ
dixit S. Gregorius Magnus relatus *in cap. Ju-*
ſtitiæ 15. *ead. cauſ.* 25. *& qu.* 1. ibi: *Juſtitiæ,*
ac rationis ordo ſuadet, ut qui a ſucceſſoribus ſua
mandata ſervari deſiderat, prædeceſſoris ſui pro-
cul dubio voluntatem, & ſtatuta cuſtodiat, &
quæ dixit S. Leo IV. relatus *in cap. Ideo* 16.
ead. cauſ. 35. *& quæſt.* 1. ibi: *Ideo permittente*
Do-

Digitized by Google

Domino Paſtores hominum ſumus effecti, ut quod Patres noſtri, ſive in ſanctis Canonibus, ſive in Mundanis affixere Legibus, excedere minime debeamus; contra eorum quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi quod ipſi divino ſtatuerunt conſulto,
34 *intactum non conſervamus.* Quæ omnia maxime
tenent, quando a Prædeceſſoribus ſtatuta, & ordinata habent rationem pacti, & contractus, ut in propoſito ſunt Concordata Germaniæ, quæ inter Pontificem, & Nationem Germanicam ſortiuntur naturam pacti, & contractus; Rota *p.* 2. *dec.* 580. *num.* 1. *p.* 3. *dec.* 2. *n.* 3. *& dec.* 266. *n.* 1. *p.* 17. *dec.* 185. *n.* 5. *& dec.* 215. *num.* 5. Et a fortiori tenent, quando ejuſmodi pacta, non tam nomine Prædeceſſoris, quam dignitatis, & officii concepta ſunt, ut in propoſito Concordata Germaniæ, quæ ſortiuntur naturam pacti, & contractus, non ſolum inter Pontificem, ſed æque principaliter inter ipſam Sanctam Sedem, & Nationem Germanicam; Rota *par.* 17. *dec.* 215. *num.* 6. Et conſequenter ſunt ſervanda; Rota *par.* 2. *dec.* 580. *num.* 1.

35 Unde quia Concordata Germaniæ habent
vim pacti, ſunt ab omnibus obſervanda; Rota
par. 2. *cit. dec.* 580. *num.* 1. cum pacti obli-
gatio ſit de Jure naturali, & gentium; *cap.*
Antigonus 1. *& cap. Qualiter* 3. *de pactis, &*
36 *l.* 1. *ff. eod.* cum ſimilibus. Nec valet oppo-
ni præſcriptio, ſeu exceptio de non uſu ipſorum Concordatorum, quia præſcriptio non habet locum, ubi deeſt titulus, & bona fides cum poſſeſſione; ii autem, qui opponere prætendunt præſcriptionem contra Concordata, nec titulum, nec poſſeſſionem, nec bonam fidem habere poſſunt, ut patet ex Decreto irritante adjecto Concordatis Germaniæ, ubi in fine Bullæ dicitur: *Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Decretum vero irritans inficit ipſum titulum, & poſſeſſionem, & obligat etiam ignorantes; Flaminius Pariſius *de reſignat. Benefic. lib.* 6. *qu.* 5. *num.* 5. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 67. *num.* 29. *& ſeq.* Barboſa *tract. de Clauſulis clauſ.* 40. *num.* 25. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. num.* 363. Reiffenſtuel *ibid.*
37 *num.* 541. Et ideo Summi Pontifices ſemper
declararunt, & Rota ſæpius judicavit omnes, & quaſcumque proviſiones ab Ordinariis contra Concordata attentatas, fuiſſe nullas, & irritas, ut refert Branden. *qu.* 4. *num.* 45.
38 *ſub Concordat. German.* Proinde infertur, quod
ſi quis obtinuiſſet Beneficium Eccleſiaſticum contra Concordata Germaniæ, etiamſi id recepiſſet bona fide, & ignorantia Concordatorum, nihilominus cognito ſuo errore, teneretur Romam adire pro nova proviſione, atque reformanda priori collatione, utpote nulliter
facta. Ipſe enim cenſeretur vere intruſus, & 39
careret omni titulo, & colore tituli, eſſetque habendus pro malæ fidei poſſeſſore, nec fructus ex tali Beneficio perceptos, vel in poſterum percipiendos, ullo tempore faceret ſuos, ſed ad eorumdem reſtitutionem in utroque Foro efficaciter obligatus exiſteret, ut expreſſe cavetur a Clemente VII. in Conſtitutione declaratoria ſuper Concordata Germaniæ edita anno 1534. Kalendis Julii, quæ incipit: *Admonet Nos*, ibi *ſub* §. 2. *Declaramus prætenſas collationes, & alias diſpoſitiones de quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis cum Cura, & ſine Cura Nobis, & dictæ Sedi, ut præfertur, reſervatis . . . contra tenorem, & formam dictorum Concordatorum quomodolibet factas, vel in poſterum faciendas, Perſonis, quibus, aut in quorum favorem factæ ſunt, aut in poſterum fient, niſi ſint per Nos, aut noſtra, vel dictæ Sedis auctoritate approbatæ, nullum Titulum, vel colorem ipſa Beneficia poſſidendi tribuiſſe, aut in futurum tribuere, ſed illos pro malæ fidei poſſeſſoribus, & mere intruſis ab omnibus haberi, vel cenſeri, ac fructus per eos ex Beneficiis hujuſmodi perceptos, & percipiendos, nullo unquam tempore ſuos facere, ſed ad illorum reſtitutionem in utroque Foro efficaciter obligatos eſſe, & ad illorum requiſitionem, quorum intereſt, ſeu etiam Fiſci noſtri in ſententiam omnibus viis Juris, & facti remediis compelli poſſe, & debere, & eos nullo unquam tempore Beneficio Regularum de Annali, & Triennali pacifico poſſeſſore gaudere potuiſſe, ac poſſe;* & ſic Branden. *ſuper Concord. Germ. qu.* 5. *num.* 9. *& ſeq. &* 31. & alii.

Additiones ex aliena manu.

De ſingulis Concordatis agere longum itidem eſſet, & inutile; nam & peculiaribus commentariis illuſtrata ipſa fuere a præclaris Auctoribus. Pauca quoque afferemus, quæ Concordata in genere reſpiciunt.

Concordata utpote habentia vim pacti reli- 40
gioſiſſime eſſe ſervanda, nemo eſt qui ignoret; Confer ſi lubet Rotam *in Cæſarauguſtana Beneficii* 27. *Junii* 1746. *coram R. P. D. Elephant.*

Ut autem locum ſibi vindicare queant Con- 41
cordata, ſatis eſt, quod concurrat alterutra qualitas in eis expreſſa, ſcilicet vel localitas,

vel perſonalitas; Vide Rotam *in recent. deciſ. 291. num. 13. & plur. ſeq. par.* 15. ubi & de interpretatione Concordatorum agitur.

42 De facultate Summo Pontifici competente derogandi Concordatis, nemo dubitat. Quæſtionis vero eſt, quando Concordatis deroga-
43 tum dici queat. In Rota invaluit opinio, ut Concordatis non aliter derogatum dici queat, quam ſi vel expreſſe derogatum Concordatis ſit, vel ſaltem mentio Concordatorum habita ſit eo in actu, qui ſecum neceſſario ferr derogationem Concordatorum; Ita dictum Tribunal reſpondit *in Colonien. Canonicatus* 1. *Julii* 1726. *cor. bon. mem. Nunez*, necnon *in Seguntina Archidiaconatus* 4. *Februarii* 1729. *cor. clar. mem. Aldrovand. &* 9. *Junii* 1742. *coram Eminentiſſimo Rezzonico & in Compoſtellana Parochialis* 4. *Februarii* 1746. *coram R. P. Dom. Buſſio Decano.*

44 Contrarium uſum vim habere haud poſſe adverſus Concordata, firmavit Rota *in Tridentina Archipresbyteratus* 4. *Junii* 1723. *coram bon. mem. Gamaches, &* 3. *Februarii* 1727. *coram clar. mem. Calcagnino.*

45 Diverſum autem eſſet, ſi Concordata acceptata, & obſervata haud fuiſſent; Rigant. *in Comment. ad Regul. 9. Cancellar. par.* 1. §. 3.
46 *n.* 291. Qua de ratione vim non habere Concordata Poloniæ, dixit noviſſime Rota *in Uladiſlavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Januarii* 1757. *cor. R. P. D. Parracciano.*

Articulus XII.

Beneficia quoad primas preces Imperatoris.

1 Per *primas preces Imperatoris*, hic intelligitur privilegium quoddam ex antiquiſſima conſuetudine a Sede Apoſtolica concedi ſolitum Imperatori Romanorum recens electo, ut in qualibet Eccleſia intra Romanum Imperium ſemel Perſonam ſibi beneviſam, & idoneam Collatori Ordinario nominare poſſit, cui Beneficium vacans, vel proxime vacaturum con-
2 ferre tenetur. Et hujuſmodi Nominationes ab Imperatore Ordinariis Collatoribus præſentatæ, vocantur *Primariæ ſeu primæ preces*, quia præferuntur cujuſcumque Juri conferendi, præſentandi, vel nominandi, vel quia ſunt prima Imperatoris electi petitio; Pirhing *lib.* 3.
3 *tit.* 5. *ſect.* 9. §. 6. *num.* 367. *de Præbend.* Et hoc Imperatoris privilegium eſt ſic antiquæ conſuetudinis, ut Nauclerus in ſua *Chronologia* teſtetur Rodulphum primum, qui anno 1273. electus eſt, jam uſum fuiſſe hoc privilegio ſub nomine *Primariarum Precum* ex antiqua, & approbata ab Anteceſſoribus ad ſe perducta conſuetudine: ſicque hanc conſuetudinem dudum jam ante tempora Rodulphi primi viguiſſe appareat. Et re vera de hoc *Pri-* 4
mariarum Precum privilegio non ſolum mentionem faciunt recentiores Auctores, ſed & mentionem fecerunt Antiqui Canoniſtæ, inter quos Joan. Andr. *in cap. Is cui* 19. *de Præbend. in* 6. & Speculator *tit. de Præbend.* §. *Reſtat n.* 2. ubi ſic aſſerit: *Imperator habet privilegium, quod ego vidi Bullatum, quod in qualibet Eccleſia Alemaniæ poſſit facere unum recipi.* Et Joan. a Cochier illud exacte refert, & variis quæſtionibus elucidat in ſpeciali tractatu, quem inſcripſit: *Scholia in primarias Preces Imperatoris*, cujus Indulti, ſeu privilegii ſummam juxta tenorem conceſſionis a Paulo V. factæ Imperatori Ferdinando II. *prid. Non. Junii* 1620. hic ad omnium notitiam juvat referre.

„ In hoc igitur Indulto §. *Hinc eſt*, conce- 5
„ ditur in primis ſuæ Cæſareæ Majeſtati fa-
„ cultas preces primarias offerendi, ſeu Per-
„ ſonas idoneas nominandi quibuſvis Collato-
„ ribus, ſeu Collatricibus quacumque illi, il-
„ læve Dignitate præfulgeant, ad quæcumque
„ Beneficia Eccleſiaſtica per S. Roman. Im-
„ perium ubilibet conſtituta in Cathedralibus,
„ etiam Metropolitanis, Collegiatis, vel qui-
„ buſvis aliis Eccleſiis, ſive ſint cum Cura,
„ ſive ſine Cura, ſive Sæcularia, ſive Regu-
„ laria, etiamſi Beneficia hujuſmodi Canoni-
„ catus, Præbendæ, Dignitates, Perſonatus,
„ Adminiſtrationes vel Officia, etiam majo-
„ ra, & electiva fuerint, eaſque Perſonas ſic
„ nominatas ad hujuſmodi Beneficia, poſt-
„ quam ipſis Canonice de illis proviſum fue-
„ rit, prædicti Collatores, vel Collatrices re-
„ cipere, & admittere teneantur, ſive ad eo-
„ rumdem Collatorum, & Collatricum, col-
„ lationem, proviſionem, præſentationem,
„ electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem
„ communiter, vel diviſim pertineant. Hæc
„ tamen facultas reſtringitur primo, dummo-
„ do in Cathedralibus, & Metropolitanis poſt
„ Pontificales majores, aut in Collegiatis prin-
„ cipales non exiſtant. Secundo, dummodo
„ ſingulæ collationes, & ſingulæ Eccleſiæ ex
„ hoc ultra, quam in uno Beneficio non gra-
„ ventur. Tertio, dummodo & ipſi Collato-
„ res, aut Collatrices ſaltem quatuor Benefi-
„ cia conferendi facultatem habeant. Additur
„ in eodem Indulto §. *Ita quod*, tametſi Cæ-
„ ſar unam, & eamdem Perſonam ſupra di-
„ ctis Collatoribus, & Collatricibus ſimul,
„ vel

Digitized by Google

„ vel ſucceſſive nominare poſſit : ita tamen,
„ ut quam primum Perſona ſic nominata de
„ aliquo Beneficio proviſa fuerit, ejus nomi-
„ natio, quod alios Collatores, vel Collatri-
„ ces, ipſo Jure expiret, & quo ad eaſdem
„ preces, Canonicatum, & Præbendam, ac
„ Dignitatem, ſeu Perſonatum, Adminiſtra-
„ tionem, vel Officium in una Eccleſia pro
„ unico dumtaxat Beneficio computari debere.

6 „ Præterea concedit Pontifex in §. *Quodque*
„ *quicumque*, ut in quibuſvis Dignitatibus
„ conſtituti, & Eccleſiarum Cathedralium Ca-
„ nonici, quos pro ſingulis Perſonis precum,
„ & nominationum hujuſmodi Cæſar Execu-
„ tores conſtituerit per ſe, vel per alium,
„ ſive alios, poſſint eiſdem Perſonis prædicta
„ Beneficia cum omnibus juribus, & perti-
„ nentiis conferre, & aſſignare, in quibuſvis
„ etiam Ordinariis Collatoribus per Litteras
„ alternativas, aliaque privilegia conceſſis,
„ aut concedendis menſibus, vacaverint, ſi
„ intra menſem, poſtquam vacatio ejuſmodi
„ Beneficiorum ipſis innotuerit, duxerint ac-
„ ceptanda. Idque extenditur primo, etiamſi
„ ipſa Beneficia diſpoſitioni Apoſtolicæ alias,
„ quam per *Extravagantem Ad regimen*, gene-
„ raliter fuerint reſervata. Secundo, etiamſi
„ ex diverſis Perſonis vacaverint. Tertio, etſi
„ Perſonæ nominatæ tempore aſſecutionis Be-
„ neficii, ad quod nominatæ ſunt, aliud Be-
„ neficium in eadem Eccleſia jam ante obti-
„ neant. Quarto, etſi ſecundum ſtatuta, &
„ conſuetudines Eccleſiarum, in quibus Bene-
„ ficia hujuſmodi conſtituta fuerint, eorum
„ capaces non fuerint ob defectum legitimæ
„ ætatis, aut legitimorum natalium, dummo-
„ do quoad ejuſmodi qualitates requiſitas,
„ cum illis ſit diſpenſatum, & Beneficia in
„ eadem Eccleſia obtinenda talia ſint, quæ
„ ſine diſpenſatione Papæ ſimul obtineri poſ-
„ ſint, ac conſueverint, nec dictorum Benefi-
„ ciorum collatio ad Sedem Apoſtolicam le-
„ gitime fuerit devoluta, neque ſuper illis
„ inter aliquos lis pendeat indeciſa. Quinto
„ etſi Perſonæ ejuſmodi duo, vel tria, vel
„ plura cujuſcumque qualitatis, & annui va-
„ loris Beneficia (in diverſa Eccleſia) obti-
„ neant, aut expectent.

„ Denique ſuper his, ut preces ſeu nomi-
„ nationes Cæſareæ effectum habeant, datur
„ a Papa Executoribus plena, & libera, etiam
„ per cenſuram Eccleſiaſticam exequendi po-
„ teſtas: ipſis vero nominatis conceditur, ut
„ una cum primariis precibus, aliis quoque
„ expectativis, ac nominationibus, ſeu gratiis
„ ſpecialium reſervationum, de quibus Bene-
„ ficiis, aut mandatis de providendo, ſi ipſis
„ conceſſæ ſunt, uti poſſint, nec aliqua gra-
„ tiarum hujus extincta, reliquæ caſſæ, vel
„ irritæ cenſeantur.

Poſtremo *in dicto Indulto Pontificio precum* 7
Cæſarearum §. *Non obſtantibus* ſubjunguntur clauſulæ derogatoriæ eorum, quæ eidem obſtare poſſent. Et in primis derogat Pontifex Conſtitutionibus Apoſtolicis de non utendo gratiis expectativis; item de diligentiis faciendis in favorem Ordinariorum Collatorum, de quibus ſupra. Secundo, Litteris expectativis conceſſis in forma pauperum juxta *c. Si pauper 30. de Præbend. in 6.* ſive mandatis de providendo pauperibus Clericis non habentibus Beneficium; item Litteris de providendo Perſonis illuſtribus, ac graduatis; omnes enim hujuſmodi Litteræ non obſtant precibus Cæſareis, ſi contingat illas concedi ſuper talibus Beneficiis, quominus dictæ preces iis conſerantur. Tertio derogat Regulis Cancellariæ Apoſtolicæ quandocumque publicatis, & publicandis, quibus expreſſe, & ſpeciatim derogari debuit; quia per clauſulam derogatoriam generalem *non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis*, non cenſetur derogatum, niſi Conſtitutionibus ordinariis, non vero extraordinariis, quales ſunt Extravagantes, & Regulæ Cancellariæ; Cochier *c. l. ſect.* 5. §. 1. *v. Publicatis & publicandis fol.* 90. Quarto derogat ſtatutis, & conſuetudinibus aliarum Eccleſiarum, etiam juramento, & confirmatione Sedis Apoſtolicæ roboratis; quia ſimiliter poſt clauſulam generalem derogatoriam, non tolluntur ſtatuta jurata, vel per Principem confirmata, Cochier *c. l. v. Juramento, & v. Confirmatione Apoſtolica fol.* 91. Cui etiam indulto non vult derogari Pontifex per quaſcumque Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam de verbo ad verbum de eodem mentionem. Quinto derogat etiam ipſis Concordatis Germaniæ, eorumque confirmationi, quatenus huic Indulto adverſantur. Sexto denique derogat quibuſvis aliis Privilegiis, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, Indulto huic quocumque modo adverſantibus, etiam motu proprio Papæ, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, etiam cum clauſulis derogatoriarum derogatoriis, & aliis inſolitis conceſſis, & decernitur quidquid contra quacumque auctoritate attentatum fuerit, irritum, & inane.

Ex hujus Privilegii, ſeu Indulti tenore col- 8
ligitur. Primo, poſſe Imperatorem primas preces porrigere ſolum in Eccleſiis inter fines

Digitized by Google

Sacri Romani imperii prout nunc eſt exiſtentibus, non autem in Eccleſiis, & Provinciis ad ipſum Imperium pertinentibus, ſed hactenus ab eodem avulſis; ſiquidem in iſtis nullam amplius Juriſdictionem habet Imperator; Cocbier *loc. cit. Scholia in primarias preces Imperatoris fol.* 32. ſub verbis præciſis ipſius Indulti: *Per Sacrum Romanum Imperium vi-*
9 *delicet conſtitutorum*. Quamvis tamen Collator, vel Collatrix v. g. Epiſcopus, Abbas, vel Abbatiſſa habitet extra fines Sacri Romani Imperii, ſed intra iſtud Beneficia ſaltem quatuor habeat ad ſui collationem ſpectantia, tenetur ad recipiendas primas preces Imperatoris ratione dictorum Beneficiorum, utpote conſiſtentium intra fines Imperii, quia Pontifex concedens Indultum non reſpexit ad domicilium Collatorum, ſed ad locum, in quo Beneficia conſiſtunt, uti patet ex citatis verbis Indulti: *Per Sacrum Romanum Imperium vide-*
10 *licet conſtitutorum*. Secus vero eſt dicendum, quando Collator habitat quidem in Imperio, ſed Beneficia conferenda conſiſtunt extra illud, quia Indultum ad ea non extenditur, cum ſit limitatum ad Beneficia exiſtentia in Imperio; ibi: *Per Sacrum Romanum Imperium*, limitata autem cauſſa limitatum producit effectum; *l. in agris*, *ff. de acquir. rerum Dominio*, *l. Cancellaveras*, *ff. de iis*, *quæ in teſtament. delentur*, cum ſimilibus, neque privilegium egreditur ſuos terminos; Cocbier *in prec. primar. ſect.* 2. §. *Quod ſi per te*, *in Scholiis fol.* 32.
11 & alii paſſim. Colligitur ſecundo, poſſe Imperatorem concedere preces primarias ad Beneficia vacantia, etiam in menſibus Ordinariorum; Habetur in ipſo indulto Pontificio primariarum precum Cæſarearum *cit.* §. *Quodque quicumque*, & in Rota Romana *anno* 1618. 4. *Maji* expreſſe deciſum fuit, quod Indultum precum Cæſarearum comprehendit etiam Beneficia vacantia in menſibus Ordinariorum, non obſtantibus Concordatis Germaniæ, cum illis nominatim, & expreſſe, prout requiritur, fuerit derogatum in eodem Indulto poſterioribus temporibus conceſſo; quam deciſio-
12 nem refert Cochier *l. c. fol.* 53. Et ſic de facto continua praxi ſemper ſolent Imperatores primarias preces concedere, etiam in menſibus Ordinariorum, alioquin nimis auguſta foret hæc gratia, ſi ad ſolos menſes Pontificios reſtringeretur; Cocbier *l. c. fol.* 62. & 63.
13 Colligitur tertio, poſſe Imperatores preces primarias concedere ad quævis Beneficia Sedi
14 Apoſtolicæ reſervata. Excipiuntur tamen ea Beneficia, quæ Papæ reſervata ſunt *in Extravagant. Ad Regimen c.* 13. *de Præbend. inter communes*, ut ſunt Beneficia Cardinalium, & Officialium Curiæ Romanæ ubicumque decedant. Item Beneficia eorum, qui aliunde cu- 15
juſvis negotii cauſſa ad Curiam veniunt, ſi in Curia, vel in acceſſu, & reditu intra duas dietas a Curia diſtantes, moriantur. Item 16
Beneficia, quæ vacant per privationem, depoſitionem, translationem, promotionem, vel aſſecutionem alterius Beneficii incompatibilis, ſi talis privatio, depoſitio, translatio, promotio, ſeu collatio Beneficii per Sedem Apoſtolicam facta ſit &c. Hæc enim Beneficia non 17
comprehenduntur ſub primariis precibus; alia vero omnia, etſi reſervata Papæ, ſub iis continentur; exceptio enim aliquorum caſuum firmat regulam in contrarium, quo ad caſus non exceptos; *Auth. Ut autem Lex*, & *ibi* Gloſſa *verb. in auxilio*, *junct. Gloſſ. margin. de non alienand. &c.* Cochier *loc. cit. ſect.* 4. *verb. alias quam per Conſtitut. Ad Regimen fol.* 73. Colligitur quarto, poſſe Imperatorem 18
per primarias preces nominare eandem Perſonam ad plura Beneficia, ita tamen ut quam primum ejuſmodi Perſona de aliquo dictorum Beneficiorum proviſa fuerit, ceſſet nominatio ipſius quo ad alia Beneficia; habetur ex ipſo Indulto *verſ. Ita quod Celſitudo*; & hanc nominationem ejuſdem Perſonæ ad plura Beneficia poteſt ad libitum facere, vel *ſimul*, ſcilicet per idem diploma, atque ſub unico contextu verborum aliquem nominando ad diverſas Eccleſias, ſeu Canonicatus, vel *ſucceſſive*, ſcilicet hodie nominando Preciſtam ad Canonicatum v. g. Viennenſem proxime vacaturum, & cras per aliud diploma nominando ipſum ad Canonicatum Pragenſem, vel Colonienſem pariter proxime vacaturum; & hoc in ſpecialem favorem Preciſtæ, ut citius poſſit conſequi Beneficium, nam citius ſolet contingere vacatio quædam in pluribus, quam in una ſolummodo Eccleſia. Una tamen va- 19
catione eveniente, & vacantis Beneficii collatione ſubſecuta, omnes aliæ nominationes ad alia Beneficia mediantibus primis precibus factæ, illico ceſſant textu expreſſo in ipſo Indulto primarum precum, ibi: *Ita tamen quod quam primum Perſona ſic nominata de aliquo Beneficio proviſa fuerit*, *ejus nominatio*, *quo ad alios Collatores*, *vel Collatrices facta ipſo Jure expiret*. Ne videlicet præter intentionem concedentis quis plura Beneficia incompatibilia conſequatur, & retineat contra expreſſam prohibitionem *cap. Quia in tantum* 5. *cap. Cum teneamur* 6. & *cap. Si de multa* 28. *de Præbend.*

Digitized by Google

bend. & *cap. Si Clericus* 11. *de Præbend. in* 6.
& *capit. Sanctorum* 2. *diſt.* 70. *cap. Singula* 1.
diſt. 89. *cap. Presbyteros* 38. *cauſ.* 16. *quæſt.* 1.
cap. Clericus 1. & *cap. Clericum* 2. *cauſ.* 21.
q. 1. & *Extravagant. Execrabilis Joann. XXII.*
de Præbend. & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 17.
de reformat.

20 Colligitur quinto : Nominatum per preces
Cæſareas ad Beneficium, debere intra menſem
numerandum a tempore, quo ipſi talis Bene-
ficii vacatio innotuit, per ſe, vel per procura-
torem ad id ſpeciale mandatum habentem, il-
lud ipſum Beneficium acceptare, ſicque ante
elapſum menſem Collatori Ordinario v. g.
Epiſcopo, vel ejus Vicario, vel Capitulo ca-
pitulariter congregato, ſi collatio ad illud ſpe-
ctet, inſinuare Reſcriptum precum Cæſarea-
rum, habetur expreſſe in ipſo Indulto prima-
rum precum, ibi : *Et quæ Perſonæ, pro quibus*
preces, ſeu nominationes ad illa ſe extendant,
infra menſem, poſtquam ipſis vacatio hujuſmodi
Beneficiorum innotuerit, duxerint acceptanda.
21 Aliter ſi poſt elapſum menſem, nulla ſit fa-
cta inſinuatio primarum Cæſarearum precum,
Collator Ordinarius poterit Beneficium vacans
conferre alteri ; Cochier *loc. cit. verſ. Poſt*
menſem, Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend.*
num. 577. Reiffenſtuel & alii. Idque merito
fuit ſtatutum, quia diutina Eccleſiarum vaca-
tio ſolet ipſis eſſe diſpendioſa, & præjudicia-
lis ; *cap. Quam ſint Eccleſiæ* 6. *de electíon. in* 6.
22 Et iſte menſis eſt computandus a tempore va-
cationis publice notæ in loco, vel Eccleſia
Beneficii vacantis, non obſtante quod Preciſta
talem vacationem ignoraverit ; *arg. Clem. unic.*
de conceſſione Præbendæ §. *Cæterum*, ubi ſic præ-
ciſe ſtatuitur, *Cæterum* (*ut tam diuturnis va-*
cationibus, quam fraudibus, & litibus occurra-
tur) *prædictæ vacationis notitiam impetrantem*
interpretamur habere, ex quo ipſa vacatio in lo-
co, vel Eccleſia hujuſmodi Beneficii publice nota
erit. Imputet quidem ſibi, ſi hæc caſu, quo de
ipſius commodo agitur, id quod per ſe, vel per
23 *alium ſcire potuerit, ignoravit.* Colligitur ſex-
to : Preciſtam poſt acceptum ſemel Beneficium
non poſſe variare ; *arg. cap. Perpetuo prohibe-*
mus unic. de poſtulatione Prælator. in 6. ibi :
Redeundi ad aliam, ſcilicet Eccleſiam, (*poſt-*
quam unam elegerit) *ſibi licentia penitus inter-*
dictæ, & Regul. 21. *Juris in* 6. ibi : *Quod ſe-*
24 *mel placuit, amplius diſplicere non poteſt.* Col-
ligitur ſeptimo : Neque poſſe Preciſtam, qui
negligens fuit in acceptando primum Benefi-
cium vacans, petere poſtea ſecundum vacans
nulli adhuc debitum ; *arg. c. Gratia* 7. *de Re-*
ſcript. in 6. cum Gloſſa *ibi verb. Eligas*, &
c. Si Clericus 11. *de Præb. in* 6. ubi ſic præ-
ciſe ſtatuitur : *Si Clericus, pro quo a Sede Apo-*
ſtolica recepiſti mandatum, ut ei de Præbenda
proxime vacatura in certa Eccleſia provideres ....
Præbendam ſibi debitam quando vacat, petere
negligenter omittat ; aliam poſtmodum in ipſa
Eccleſia vacaturam nequibit prætextu dicti man-
dati petere, nec tu de ipſa ſibi poteris provide-
re ; Cum facta, & gratiæ per ipſius negligen-
tiam ſint extincta ; Cochier *loc. cit. ſect.* 4.
verb. intra menſem ; Pirhing *loc. cit. n.* 379.
Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 594.
Colligitur octavo : Non poſſe Imperatorem 25
per primas preces nominare ad Dignitates Pon-
tificales, nec ad Dignitates majores poſt Pon-
tificales in Cathedralibus, nec ad principales
in Collegiatis, ut expreſſe cavetur in ipſo In-
dulto, ibi : *Dummodo dignitates ipſæ in Cathe-*
dralibus, & Metropolitanis poſt Pontificales ma-
jores, aut Collegiatis hujuſmodi principales non
exiſtant. Colligitur nono : Non poſſe Impera- 26
torem per primas preces nominare ad Benefi-
cia Juriſpatronatus Laicalis, quia licet poſſit
Papa ex plenitudine poteſtatis derogare etiam
Juripatronatui Laicorum, ut fatentur omnes
arg. cap. Licet 1. *de Præbend. in* 6. tamen id
facere non intendit, niſi exprimat, ne Laici
retrahantur a ſundandis, extruendis, & dotan-
dis Eccleſiis, ut communiter notant Doctores
poſt Gloſſam *in cap. Cum Dilectus* 28. *verſ.*
Quempiam præſentare in fin. de Jurepatronat. &
aliam Gloſſ. communiter receptam *in Clemen-*
tin. 2. *de Prædend. verb. Apoſtolicis.* Et quia
Patronorum Jura tollere, piaſque fidelium volun-
tates in earum inſtitutione violare, æquum non eſt ;
ut dicit Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 25. *de refor-*
mat. c. 9. Secus tamen eſt dicendum de Bene- 27
ficiis Juriſpatronatus Eccleſiaſtici, utpote in
quibus ceſſat allata ratio, & quia iſtis, ut
trahentibus originem ex bonis Eccleſiaſticis,
facile per Clauſulas generales derogatur ; Co-
chier *loc. cit. ſect.* 2. *verb. Præſentationem*,
Reiffenſtuel *lib.* 3. *de Præbend. num.* 183. Col- 28
ligitur decimo : Non poſſe Imperatorem per
primas preces gravare eumdem Collatorem
pluſquam ſemel : habetur expreſſe ex ipſo In-
dulto, ibi : *Salvo quod ſingulæ collationes, &*
ſingulæ Eccleſiæ ex hoc ultra quam in uno Be-
neficio non graventur. Hinc autem eſt adver- 29
tendum, quod ſolum tunc cenſetur Imperator
gravaſſe ſemel Collatorem, quando preces ad
effectum pervenerunt, & Preciſta actu ſibi
Beneficium præſentatum obtinuit ; Si vero Pre-
ciſta ante Beneficium obtentum mortuus ſit,
vel

Digitized by Google

vel quacumque ex alia cauſſa ipſum Benefi-
cium non obtinuerit, poterit Imperator pro
alio ad uovas preces ad eumdem Collatorem
30 porrigere. Colligitur undecimo: Non poſſe
Imperatorem primas preces purrigere niſi illis
Collatoribus, qui habent ſaltem quatuor Be-
neficia ſuæ liberæ collationis; textu claro in
ipſo indulto: *Salvo quod .... ipſi Collatores,*
vel Collatrices ſaltem quatuor Beneficia Eccleſia-
31 *ſtica conferre habeant*. Et huc ne forte quis
1010 vitæ ſuæ 1empure impediatur ab uſu Ju-
ris ſuæ liberæ collationis, quod facile contin-
gere poſſet, ſi intra breve tempus plures Im-
peratores morerentur, & novi ſuccederent,
cum quilibet de novo electus habeat Jus no-
minandi ad Beneficia aliquam Perſonam ido-
neam; Cuchier. *loc. cit. ſect.* 2. *verſ. ſaltem*
quatuor Beneficia; Pirhing. *loc. cit.* 370. Engel.
lib. 3. *num.* 71. *de Præbend.* Reiffenſt. *lib.* 3.
de Præbend. num. 584. & alii paſſim.
32 Colligitur duodecimo: quod licet conceſſio
primatum precum pertineat ad gratias expe-
ctativas, cum Imperatur Jus habeat uominan-
di ad Beneficia proxime vacatura, nou tamen
prohibetur a Concilio Tridentinu *ſeſſ.* 24. *c.* 19.
de reformat. quia in dicto Decreto Coucilii non
comprehenduntur primariæ preces Imperato-
ris, ut cenſuit ex ſententia Congregatiunis
Concilii Gregorius XIII. in Litteris Apoſtu-
licis *editis* 25. *Januarii* 1575. *prout habetur in*
declarationibus Cardinalium ejuſdem Decreti apud
Joann. Gallemart. *ibid. num.* 1. & apud Co-
chier. *in proœmio precum primariarum fol.* 2. *&*
33 3. De facto enim in illo Cuncilii Decreto non
nomiuatur Imperator, qui cum ſit ſpeciali no-
ta dignus, nominatus fuiſſet, ſi Concilium
voluiſſet illum comprehendere, ſicut nomina-
vit Cardinales, qui & ipſi ſunt ſpeciali nuta,
ſeu expreſſiune digni, & ipſe Gregorius XIII.
dicit apud Fagnan. *in cap. Nulla, de conceſſ.*
Præbendæ num. 10. quod meminit tempore Con-
cilii quando formabatur *d. c.* 19. aliquos vo-
luiſſe addi; *Et primarias preces Imperatori con-*
ceſſas, ſed cunmuuior ſenteutia Patrum fuit,
ut tolleretur earum mentio. Sicque non com-
prehenduntur primariæ preces *in d. cap.* 19.
34 Et dato quod in ipſo Decreto comprehende-
retur etiam Imperatur, ſicuti umnes alii com-
prehenduntur *ibi*, *& in cap. Nulla* 2. *cap. Con-*
ſtitutus 11. *de conceſſ. Præb. & cap. Deteſtanda*
35 2. *de conceſſ. Præbendæ in* 6. Adhuc ſubſiſteret,
& valeret Indultum primarum precum, utpo-
te conceſſum Imperatori a Papa, qui de Jure
poteſt ſupra Jus diſpenſare, textu expreſſo *in*
cap. Propoſuit 4. *de conceſſione Præbendæ* ibi:
Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſ-
ſumus ſupra Jus diſpenſare. Immu Papa in ipſo 36
Indulto primarum precum expreſſe derogat e-
tiam Concurdatis Germaniæ, ibi: *Non obſtan-*
tibus ... Concordatis Nationis Germanicæ, ac
eorumdem Concordatorum confirmatione. Quinim- 37
mo Engel. *lib.* 3. *de Præbend.* §. 7. *de primis*
precibus n. 71. *in fin.* Pirhing *eod. lib. n.* 571.
Reiffenſt. *eod. lib. n.* 574. Wagnerechk *in Com-*
ment. Exegetico St. Canonum cap. Is cui, de
Præbend. in 6. volunt ita vigere Indultum pri-
marum precum, ut Imperator poſſit eo uti
ante confirmationem a Papa acceptam, &
ſtatim ac concorditer eſt electus, poſſit pri-
mas preces ad Beneficia vacatura interpunere
vigure memurati Indulti a quolibet Pontifice
concedi ſuliti; idque ob cognitam benignita-
tem Summorum Pontificum, qui dictum Iu-
dultum Litteris etſi poſterius datis, indubitau-
ter ſunt conceſſuri, ſicque ratihabituri nomi-
nationes ad Beneficia auctoritate ipſorum jam
antea factas, nam *ex Reg.* 10. *Juris in* 6. *Ra-*
tihabitionem retrotrahi, *& mandato non eſt du-*
bium comparari.

Colligitur ultimo: quod ut Indultum hoc 38
primarum precum Imperaturis umnino ſuum
ſortiatur effectum, concedit Pontifex eidem
Imperatori Executores, qui per ſe, vel per
alios, in caſu, quo Ordinarii Collatores de-
trectarent parere primis precibus Imperatoris,
ipſos ad parendum, & ad Beneficia cunferen-
da Preciſtis, compellant etiam per Cenſuras
Eccleſiaſticas, & habeant auctoritate Apoſto-
lica liberam facultatem præſtandi ea omnia,
quæ ad dictarum precum, ſeu nominatiouum
Cæſarearum effectus conſequendos upportuna
fuerint; habetur expreſſe in ipſo Indulto *ſect.*
4. & eſt ad teuurem *cap. Cum noſtris* 6. *de*
conceſſ. Præbendæ & cap. Conſtitutus 19. *de Re-*
ſcriptis, ubi pariter pro executiuue Litterarum
Apuſtolicarum ad Beneficia deputantur certi
Executores. Et iſti Executores, & alii ſub- 39
executores ab ipſis deputati, debent eſſe in Di-
gnitate Eccleſiaſtica conſtituti, vel Perſona-
tum obtinere, aut Cathedralium Eccleſiarum
Canunicus exiſtere, uti pro delegatis Apoſto-
licis ſtatuitur; *cap. Statutum* 11. *de Reſcriptis*
in 6. Et ita expreſſe tenet Cuchier. *loc. cit.*
ſect. 4. *verſ. Quodque quicumque*, *& verb. Per*
ſe, vel alium, ubi citat Rota *deciſ.* 99. *in*
Antiq.

Advertendum eſt, quod preces primariæ, 40
quæ ſacro Rumano Imperio vacante, fueruut
hucuſque expeditæ, vel in poſterum expedien-
tur a Vicariis, & Proviſoribus Imperialibus,
nul-

nullæ declarantur ; Clem. XI. Conſtit. 45. in-
cip. *Cum ſicut accepimus* ; pront etiam Colla-
tiones , & Proviſiones Beneficiorum , earum
intuitu factæ, & faciendæ.

Additiones ex aliena manu.

41 Unde jus hoc primariarum precum Impe-
ratori ortum ſit , mire inter ſe variant Scri-
ptores ; Conſule Brand. *de Jure Cæſar. primar.
prec.* qui *cap.* 4. *per tot.* relatis variis vario-
rum opinionibus , tandem concludit : *hoc jus pri-
mariarum precum quoad ſubſtantiam antiquæ con-
ſuetudini , quoad modum vero qualificatum , quo
exercetur , Indulto Pontificio deberi.*
42 Quod attinet ad Beneficia primariis preci-
bus ſubjecta , ea in primis ſunt ſita intra fi-
nes Imperii Romani , dummodo in Eccleſiis
exiſtant , ad quas conſueverint primariæ pre-
43 ces dirigi ; Brand. *d. tractatu cap.* 5. §. 3. Ex
his vero excipi debent Beneficia Regularia ;
Wieſtner *ad titul. decretal. de Præbend. num.*
16. Schmier *Juriſprud. Canon. civil. lib.* 3. *tract.*
1. *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 321. licet Behemer. *in
decretal. lib.* 3. *tit.* 5. §. 113. nihil definiendum
cenſeat , *quum non adeo certum ſit , praxim o-
mnem hic defuiſſe , ſaltem minus probabile eſt
Cæſarem ad Canonicatus Regulares & Prælatu-
ras numquam præſentaſſe , quum vel diploma
Wenceslai contrarium evincat.* Error autem Bo-
hemeri inde provenit , quod is ad conſuetudi-
nem unice referat jus primariarum precum.
44 Nec omnia Beneficia Sæcularia ſubjecta ſunt
primariis precibus . Excipe I. reſervata *Extra-
vagant. Ad regimen* . II. Dignitates Pontifica-
les , ſive Epiſcopales . III. Dignitates Pontifi-
calibus proximas in Eccleſiis Metropolitanis ,
& Cathedralibus , & Dignitates primas in Col-
legiatis . IV. Beneficia ad Sedem Apoſtolicam
legitime devoluta . V. Beneficia litigioſa . VI.
Beneficia Monocularia . VII. Beneficia juriſpa-
tronatus ſaltem Laici , & mixti . VIII. Bene-
ficia manualia ad nutum revocabilia , item
miniſterialia , quibus annexum eſt onus canen-
di vel dirigendi canentes in choro . IX. Bene-
ficia in manibus Papæ libere dimiſſa , vel ex
cauſa permutationis reſignata ; Confer Rigant.
in Commentar. ad Regul. Canc. 26. *a num.* 115.
ad plur. ſequent. Brand. *d. tract. cap.* 5. §. 4.
& 5. ubi quod conſtantiſſima praxis ſemper
excepit Beneficia curata .
45 Quæ qualitates de jure , vel ex fundatione
requiruntur in Beneficiariis , eæ omnes con-
46 currere debent in Preciſtis . Quæſtionis vero
eſt , an Preciſtæ pollere itidem debeant quali-
tatibus a ſtatuto , vel conſuetudine requiſitis ;
Negant Pithing *ad tit. decretal. de Præbend.
num.* 382. *Wieſtner ibidem num.* 170. aliique
relati a Rigant. *in Commentar. ad Reg. Canc.*
26. *num.* 95. At affirmat Bohemer. *in decretal.
lib.* 3. *tit.* 5. §. 175. ubi nominatim *Wieſtnerum*
confutat , Stoecknius *de primar. precib. Impe-
rat. quæſt.* 9. *num.* 18. Fritſch. *eodem tract. cap.*
6. *num.* 1. Reinarthius *de Poteſtat. Preciſt.* §. 8.
& aliis relatis , noviſſime Brand. *ubi ſupra
cap.* 6. §. 3.
An ſicuti preces non afficiunt niſi Beneficia 47
intra fines Imperii ſita , ita preces obtinere
ſolummodo poſſint Germani , & Indigenæ ?
Affirmare videtur Ayrerus *commentar. de Jur.
primar. prec. cap.* 6. §. 5. Hoſmann. *diſſert. de
Jurib. Indigenar. German.* §. 20.
Preciſta , ut effectum primariarum precum 48
conſequatur , ante omnia tenetur infra men-
ſem , poſtquam vacatio Beneficii in Eccleſiis per
preces primarias expreſſa innotuit , vel per ſe ,
vel per Procuratorem ad id ſpeciale manda-
tum habentem , Beneficium vacans acceptare ,
primis precibus Collatori Ordinario Epiſcopo ,
vel Capitulo capitulariter congregato antea
inſinuatis ; Rota *in Colonien. Canonicatus* 30.
Junii 1749. *cor. R. P. D. Elephant.* At a quo 49
tempore incipiat currere iſte menſis ad acce-
ptandum datus ? An is currat contra mino- 50
rem 25. annis , vel alium legitime impedi-
tum ? Si poſt elapſum menſem ab Ordinario 51
Collatore Beneficium non ſit collatum , an
Preciſta re adhuc integra poſt menſem Bene-
ficium illud acceptare poſſit , & hac ratione
Collatorem impedire ? Tum alias affines quæ-
ſtiones vide apud Brand. *pluries citat. tractat.
cap.* 6. *a* §. 6. *ad plur. ſequent.* Confer etiam
Rotam *in Paderbonen. Canonicatus* 14. *Maii*
1725. *cor. clar. mem. Aldovrand. & in d. Co-
lonien. Canonicatus* 30. *Junii* 1749. *cor. R. P. D.
Elephant.*
Jus ex primariis precibus alicui quæſitum 52
morte Imperatoris haud expirat ; Schroeter.
de Jur. primariar. prec. cap. 1. §. *ultim.* Cor-
trejus *obſerv. ad Concordat. cap.* 2. *num.* 93. &
ſequent. Num autem Imperatori fas ſit revo- 53
care primarias preces , adi Brand. *pluries cita-
to tract. cap.* 6. §. 2.
Morte Preciſtæ Jus precum executioni non- 54
dum datum ceſſat . Idem eſt , ſi Preciſta , vel
expreſſe , vel tacite renunciet ; Exempla taci- 55
tæ renunciationis affert Brand. *d. tract. cap.* 7.
§. 4. & *plur. ſequent.* Quocirca liberum eſt
Collatori Beneficium illud conferre . Verum ſi 56
poſt mortem , vel renunciationem primi Pre-
ciſtæ

ciſtæ alius compareat, qni ab Imperatore preces impetravit, eaſque legitime intra tempus præfixum ante Collationem inſinnavit, impedit Collatori ejus Beneficii collationem, qunm novæ preces, prioribus execntioni hand datis, locum habere debeant; Stoecken. *dict. tractat. theſ.* 27. Ayrer. *cit. comment. cap.* 6. §. 13.

57 Preciſta an jus primariarum precum poſſit in alterum transferre? Agit, & quidem fuſe hac de quæſtione Braud. *d. tract. cap.* 7. *a* §. 7. *ad fin.* Tum ipſum *cap.* 8. *per tot.* conſule de Executoribus primariarum precum.

BENEFICIATUS.

Articulus I.

Beneficiatus ad quid teneatur.

SUMMARIUM.

1 *Beneficiatus tenetur ad recitationem divini Officii*, ad n. 8.
9 *Ad Profeſſionem Fidei emittendam*, ad n. 16
17 *Ad reparationem Fabricæ Fccleſiæ ſui Beneficii*, ad u. 20
21 *Ad recipiendos Ordines requiſitos.*
22 *Ad reſidendum in loco ſui Beneficii*, ad n. 25
26 *Ad recipienda Decreta Synodalia, exercendam hoſpitalitatem*, ad n. 34
35 *Ad erogandos redditus ſuperfluos ſui Beneficii in cauſas pias*, ad n. 37
38 *Et quidem ex titulo juſtitiæ ſub onere reſtitutionis*, ad n. 64

1 BEneficiatus tenetur primo ad recitationem
Divini Officii: *Beneficium* enim *datur pro-
pter Officium; cap. Quia* 15. *de Reſcriptis in* 6.
&, ut ait Concilium Conſtant. *Seſſ.* 4. *Decre-
to de diſpenſationibus, Beneficia propter Officia
conceduntur;* & habetur *ex cap. Dolentes* 9. *de
Celebrat. Miſſarum*, & ex Conſtitut. ſeptima
Leonis X. Incip. *Supernæ diſpoſitionis*, & ex
Conſtitut. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*,
ubi expreſſe dicitur; *Item ille, qui primis ſex
menſibus Officium non dixerit, niſi legitimum im-
pedimentum ipſum excuſaverit, grave peccatum
intelligat admiſiſſe.* Quando autem incipiat di-
cta ejus obligatio? Vide verb. *Officium divi-*
2 *num artic.* 1. *num.* 26. Immo tenetur Beneficia-
tus ad recitationem Divini Officii, etiamſi ſnum
Beneficium ſit tenue, ſi ſcienter illud acce-
ptavit; Et ratio eſt, quia ſicuti Beneficiatus
non excuſatur a reſidentia, ex eo quod ex Be-
neficio vitæ neceſſaria non percipiat, ut ſe-
cundum omnes habetur *ex cap. Conquerente* 6.
de Clericis non reſidentibus, ita nec excuſatur
a recitatione Divini Officii, nam, ut forma-
liter inqnit Cardinal. *in Clement.* 1. *num.* 9. *de
Celebratione Miſſarum*, imputet ſibi, ſi Benefi-
cium non ſit competens, quia nihilominus te-
nebitur ad Horas, ex quo fecit ſe ad hoc in-
titulari; Idem Goffred. *in cap. Clericus victum
diſt.* 91. & ſequitur Silveſter in *verb. Hora n.*
3. *verſ. Non poſſunt ſe excuſare ratione exigui-
tatis*, & Tabiena *in eodem verb. num.* 1. *in fin.*
Tum quia arctior eſt obligatio recitandi Divi- 3
num Officinm, quam reſidendi, quia multa
ſunt Beneficia, quæ nullum omnino ſervitium
requirunt, ut Præſtimonia, & Præſtimoniales
portiones, & tamen illa obtinentes obligantur
ad dicendas Horas Canonicas, nt expreſſe ſta-
tuitur in Extravagant. S. Pii V. incip. *Ex
proximo verſ. Declarantes*, ibi: *Declarantes Præ-
ſtimonia, Præſtimoniales portiones, & qualiacum-
que Beneficia, etiam nullum omnino ſervitium
obtinentes, cum prædictis pariter conveniri;* ad-
eoque ſi exiguitas Beneficii non excuſat a reſi-
dentia, mnlto minus a recitatione Divini Offi-
cii; *arg. cap. Ex parte* 27. *de Decimis.* Eo vel
maxime quod citat. Conſtitutio S. Pii V. nti-
tur verbis illis univerſalibus: *Et qualiacumque
Beneficia*, quæ comprehendnut etiam minima,
ex his, qnæ ſcripſit Aym. *conſ.* 249. *Tranſa-
ctionis, col. antepenultima verſ. Secundo, & verſ.
Tertio, & conſ.* 227. Goffredus *num.* 12. *verſ.
Octavo conſidero*, & Fagnan. *in cap. Conqueren-
te* 6. *de Clericis non reſiden. n.* 8. & 9. Et ul-
tra prædictos hanc communiorem ſententiam
tenent Navarr. *de Horis Canonicir cap.* 7. *n.* 27.
ubi dicit, ita ſemper conſnlniſſe, & tenuiſſe,
qund contrafaciens mortaliter peccet; Graffius
deciſ. aurear. part. 1. *lib.* 2. *cap.* 50. *n.* 28. Gar-
cias *de Benefic. part.* 3. *cap.* 4. *n.* 39. Bonacina
de Horis Canon. diſp. 1. *quæſt.* 2. *punct.* 4. *n.* 17.
Barboſa *in c. Dolentes n.* 4. *de celebrat. Miſſar.*
Gavant. *in rubr. Miſſal. part.* 2. *ſect.* 1. *c.* 4.
n. 5. Corrad. *prax. Benefic. lib.* 4. *cap.* 6. *n.* 14.
Monacell. *part.* 2. *tit.* 15. *form.* 1. *num.* 25. &
ſequens. Suarez, Reginald. Caſtropal. aliique 4
plnrimi contra varios alios, qui probabiliter
docent Beneficiatum ad recitationem Divini
Officii nou teneri, cujns Beneficii fructus non
attingunt tertiam mediocris ſuſtentationis par-
tem.

Secundo tenetur Beneficiatus (ſi poſt ſex 5
menſes ab obtento Beneficio Divinum Officinm

non

non dixerit ſine legitimo impedimento) fructus Beneficii tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficii , vel Pauperum eleemoſynas erogare : Habetur expreſſe in Conſtitut. 7. Leonis X. emanata in Concil. Lateranenſi *ſeſſ. 9.* & incip. *Supernæ Diſpoſitionis* , ubi §. 38. ſic præciſe dicitur : *Statuimus quoque , & ordinamus , ut quilibet habens Beneficium cum Cura , vel ſine Cura , ſi poſt ſex menſes ab obtento Beneficio Divinum Officium non dixerit , legitimo impedimento ceſſante Beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat pro rata omiſſionis recitationis Officii , & temporis , ſed eos tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficiorum , vel Pauperum eleemoſynas erogare teneatur* . Et expreſſe habetur ex cit. Conſtit. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo* , ubi poſt expreſſam confirmationem dictæ Bullæ Leonis X. emanatæ in Concil. Lateranenſi *ſeſſ. 9.* declarat quantitatem fructuum amittendorum ab iis , qui recitationem Divini Officii omittunt, ibi : *Qui Horas Canonicas , uno , aut pluribus diebus intermiſerit , omnes Beneficiorum ſuorum fructus , qui illi , vel illis diebus reſponderent , ſi quotidie dividerentur ; qui vero Matutinum tantum , dimidiam , qui cæteras Horas alteram dimidiam , qui harum ſingulas , ſextam partem fructuum*
6 *ejus diei amittat* . Et Beneficiatus tenetur in conſcientia ad hanc faciendam reſtitutionem ante omnem ſententiam , & declarationem Judicis , ut aperte conſtat ex Decreto edito ab Alexand. VII. 24. *Septembris* 1665. damnante ſequentem propoſitionem vigeſimam in ordine , ibi : *Reſtitutio a S. Pio V. impoſita Beneficiatis non recitantibus , non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis* , *eo*
7 *quod ſit pœna* . Neque hanc reſtitutionem compenſare poteſt Beneficiatus per eleemoſynas ante neglectam recitationem datas ex fructibus Beneficii , ob quod tenetur ad Horas , ut etiam aperte conſtat ex poſteriori Decreto edito ab eodem Alexand. VII. 18. *Martii* 1667. damnante ſequentem propoſitionem trigeſimam tertiam in ordine , ibi : *Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum , ſuppleri poteſt per quaſcumque eleemoſynas , quas ante Beneficiarius de fru-*
8 *ctibus ſui Beneficii fecerit* . Pro reſtitutione tamen ob neglect-s Horas ſatis eſt , poſt illud tempus , a quo Beneficiarius omiſit , dare eleemoſynam , etiamſi non cogitet de debito , neque intendat dare in exſolutionem ſuæ obligationis , quia ſi eleemoſyna datur poſt omiſſionem , ponitur opus , quod in pœnam eſt præceptum , adeoque ſatisfit præcepto , cum virtualis intentio dantis eleemoſynam ſit , ut per illam ſatisfaciat omni ſuæ obligationi ; Layman *lib. 3. tract. 2. c. 12. n. 9.* Sanch. *in Conſ. lib. 2. c. 3. dub.* 121. Diana *part. 3. t. 6. R. 57. & part. 7. tit.* 10. *R.* 24. Lugo *de Juſtit. diſp.* 4. *num.* 46. Gobat *num.* 192. Du Bois *ad propoſit. 33. ab Alexand. VII. damnatam* ; La Croix *lib.* 4. *n.* 1215. Viva ad propoſit. 33. ex damnatis ab Alexand. VII. *n. 9.* * Illud tamen adnotandum ex Joſepho Maria Maraviglia , Epiſcopo omittente Horas Canonicas non teneri ad fructuum Epiſcopatus reſtitutionem , præſertim quia ex Conſtitutionibus Leonis X. & Pii V. ſupra relatis colligitur teneri ad reſtitutionem fructuum illos tantum Beneficiatos , quibus datur Beneficium propter officium , quorum nomine non veniunt Epiſcopi , qui propter dignitatis culmen ſunt ſpeciali nota digni , & eſſent ſpecialiter nominandi . Accedit quod fructus Epiſcopatus , & jus ad ipſos non conferuntur Epiſcopo propter officium , ſed ad exercendum , & ſuſtinendum munus Paſtorale , quod includit plures alias obligationes . Hæc ille in ſuis *Legibus Prudentiæ Epiſcopalis* , *leg.* 307. & 309. Ab Epiſcopis autem non recitantibus Horas Canonicas reſtituendos eſſe utique fructus aliorum Beneficiorum , ſi quæ alia Beneficia poſſideant , præter Epiſcopatum , aſſerit idem auctor ; neque ſupponendam eſſe talem deobligationem in hoc caſu , late probat ; *leg.* 308. & 310. *ibidem* . *

Tertio tenetur Beneficiatus Curatus profeſ- 9
ſionem Fidei emittere coram Epiſcopo , vel eo impedito , coram ejus Vicario Generali intra duos menſes a die adeptæ poſſeſſionis Benefi-
cii . Et promoti ad Dignitates , & Canonica- 10
tus in Eccleſiis Cathedralibus , tenentur intra idem tempus profeſſionem Fidei emittere , non ſolum coram Epiſcopo , ſeu ejus Vicario Generali , ſed etiam coram Capitulo ; alias fructus non faciunt ſuos , nec illis poſſeſſio ſuffragatur , textu expreſſo in Concil. Tridet. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reformat.* ibi : *Proviſi etiam de Beneficiis quibuſcumque Curam animarum habentibus , teneantur a die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi , & eo impedito coram Generali ejus Vicario , ſeu Officiali Orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem , & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant , ac jurent . Proviſi autem de Canonicatibus , & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus , non ſolum coram Epiſcopo , ſeu ejus Vicario , ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur : alioquin prædicti omnes proviſi , ut ſupra , fructus non faciant ſuos ,*

nec

Digitized by Google

nec illis poſſeſſio ſuffragetur. Et Pius IV. in
Conſtit. incip. *Injunctum*, ubi tradit etiam
formam io tali Fidei profeſſione obſervandam.
11 Hanc profeſſionem Fidei per ſe ipſos, & non
per Procuratorem tenentut emitrere proviſi
de Parochialibus, & de Canonicatibus in Ca-
thedralibus; Sacra Congreg. Concil. *in Segun-
tina* 18. *April.* 1590. & iterum in alia cauſſa
die 12. *Septembris* 1620. ut reſerunt Nicol.
Garcias *de Benefic. part.* 3. *cap.* 5. *num.* 54. *de-
clarat.* 1. & Scortia *in Selectas Summor. Pontif.
Conſtit. Epit.* 84. *Theorem* 207. *verſ. quid ſi
Beneficiarius*; Barboſa *in Summ. Apoſtol. deciſ.
verb. Profeſſio Fidei num.* 5. & iterom ead. Con-
greg. *in Calaguritana* 22. *Septemb.* 1696. apud
12 Monacell. *tom.* 1. *formul.* 13. *num.* 4. Et hanc
Fidei profeſſionem tenentur denuo emittere
illi, qui in adeptione alterius Beneficii ſimilis
eam jam emiſerunt. Sic declaraſſe Sacram
Congreg. Concil. teſtatur Nicol. Garcias *de
Benefic. part.* 3. *cap.* 3. *n.* 17. *&* 18. & tenent
Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part.* 3.
allegat. 61. *n.* 8. & alii plurimi apod ipſum.
13 Fidei profeſſionem intra duos meoſes non fá-
cientes, tenentor reſtituere fructus perceptos
poſt elapſos ipſos duos menſes; Sacra Congreg.
Concil. *in Seguntina* 18. *Apr.* 1590. niſi ea-
dem Sacra Congreg. Concil. eos condonaverit,
& remiſerit; ut ipſamet cenſuit, & benigne
condonavit *in Tuſcanen.* 5. *Martii* 1614. An-
gelo Conſtantino ejuſdem Tuſcanenſis Cathe-
dralis Primicerio, teſte Barboſa *cap.* 17. *de Ca-
14 nonic. & Dignitatib. n.* 23. Tales autem omit-
tentes Fidei profeſſionem, licet non ſaciant
fructus ſuos, diſtributiones tamen acquitunt,
& ſaciunt ſuas; Sacra Congr. Coocil. relata a
Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 7. *Proœm. n.*
15 160. Nec ipſa profeſſionis Fidei omiſſio pri-
vat Caoonicom aliis effectibus poſſeſſionis, ſed
ipſum, & vocem in Capitulo, & præceden-
tiam habere a die adeptæ profeſſionis, niſi
aliud obſtet, declaravit Sac. Congreg. ot re-
fert Qoaraota *in ſumma Bullar. verb. Benefi-
ciorum poſſeſſio in addit. litt. B. verb. refertur*.
16 Cæteri autem Beneficiati, licet non teneantur
profeſſionem Fidei emittere vigore Coocilii
Tridentini, & cit. Conſtitotionis Pii IV. cum
ibi ſit ſermo ſolum de obtinentibus Canoni-
catus, & Dignitates Cathedraliam, & de Be-
neficia Curata habentibus; Tamen tenentur
ipſam emittere vigore Legum Diœceſanarum,
in quibus fere omnibus reperitur ſtatutum,
ot omnes Beneficiati etiam in Collegiatis, &
qoicumque etiam ſimplicia Beneficia obtinen-
tes, teneantur intra duos menſes profeſſionem
Fidei emittere coram Epiſcopo, vel ejus Ge-
oerali Vicario, ut expreſſe ſoit ſancitum in
Synodo Alexandrina habita 1. 2. 3. *Maii* 1732.
tit. 1. *de Fidei profeſſione*.

Quarto tenetur Beneficiatus ad reparatio- 17
nem Fabticæ Eccleſiæ ſui Beneficii, ad quam
reparationem teoentor eriam Cardinales ex vi
cirat. Bullæ 7. Leonis X. iocip. *Supernæ Diſ-
poſitionis* §. 22. Et hinc Epiſcopus, in cujus 18
Diœceſi Beneficia erecta, & reparatione indi-
gentia reperiuntur, poteſt ſequeſtrare fructus
eorumdem Beneficiorum, etiamſi ſiot Militum
Hieroſolymitanorum, ut reſpondit Sacra Con-
greg. Concil. *in Hieracenſ.* 28. *Maii* 1590. *lib.*
7. *Litterar. pag.* 165. *& in Narnien.* 24. *Maii*
1657. in qua Epiſcopos expoſuit Congregatio-
ni plores Eccleſias in ſua Diœceſi reperiri fe-
re collapſas, in quibus reperiebaotur plura
Beneficia erecta, & petiit reſponderi ad in- 19
ſraſcripta dubia.

1 *An poſſet in Actu Viſitationis eorum Titu-
los ad Eccleſiam viciniorem transferre?*

2 *An poſſet eorumdem Beneficiorum poſſeſſores
quacumque Dignitate fulgentes cogere ad
reſarciendam Eccleſiam, in qua transfe-
rantur Tituli, quatenus reſtauratione in-
digeret, & erigendum Altare in dicta
Eccleſia?*

3 *An eoſdem cogere ad celebrandum, ſeu cele-
brari faciendum in die Feſtivitatis illius
Sancti, ſub cujus invocatione erectum eſt
Beneficium?*

4 *An ad effectum prædictum, & pro confi-
ciendis ſupellectilibus ſacris poſſit ſeque-
ſtrari facere fructus eorumdem Beneficiorum?*

Et ſub dicta die 24. Maii 1657. prodiit 20
reſolutio ut inſra.

Ad Primum. *Si Eccleſiæ, ut ſupponitur, ſunt
fere dirutæ, & collapſæ, Epiſcopum,
auditis quorum intereſt, poſſe uti Sedis
Apoſtolicæ Delegatum transferre Beneficia
ſimplicia ad Eccleſias viciniores.*

Ad Secundum. *Reſpondit dictos Rectores Be-
neficiorum, etiam in quacumque Digni-
tate conſtitutos teneri poſt translationem
ſecutam ad futuram reſtaurationem Eccle-
ſiarum, ad quas Beneficia fuerint trans-
lata.*

Ad Tertium. *Reſpondit eoſdem Beneficiatos
cogi poſſe ab Epiſcopo ad celebrandum,
ſeu celebrari faciendum in die Feſtivita-
tis illius Sancti, ſub cujus invocatione
Beneficium eſt erectum, niſi aliud conſtet
in erectione, ſeu fundatione.*

Ad

Digitized by Google

Ad Quartum. *Reſpondit poſſe ad effectum
prædictæ reſtaurationis, nec non pro con-
ficiendis Sacris ſupellectilibus, redditus
eorumdem Beneficiorum ſequeſtrare.*

21 Quinto tenetur Beneficiatus infra annum re-
cipere Ordines requiſitos a ſuo Beneficio, ali-
ter, juſto impedimento ceſſante, caret voce
in Capitulo, donec illos ſuſcipiat, & perdit
dimidiam partem diſtributionum; *Clement. de
ætat. & qualit. & Ordin. præficiend. cap. Ut
hi*; & Conc. Trid. *ſeſſ. 22. cap. 4. de reform.*
Beneficiatus enim tenetur per ſe ipſum imme-
diate exercere ſuum munus, & Officium, ſci-
licet canere Miſſam, Evangelium &c. ſub iiſ-
dem, & aliis etiam gravioribus pœnis ab Or-
dinario infligendis; cit. Concil. Trident. *ib.*
22 Sexto tenetur Beneficiatus de Jure commu-
ni ad reſidentiam perſonalem in loco Benefi-
cii; *cap. Ex p.* 8. *& cap. Inter quatuor* 10.
de Clericis non reſidentib. ubi Clerici, qui Ec-
cleſias, vel Præbendas ſibi conceſſas ſine juſta
cauſa deſerunt, ſicque in ipſis non reſident,
privatione eorumdem puniuntur. Concordant
cap. Ex geſtis 2. *& cap. Clericis non reſident.
& cap. Ad hæc* 13. *de Præbend.* ubi dicitur,
quod ſingula Officia in Eccleſiis aſſiduitatem exi-
23 *gant Perſonarum*. Et hæc reſidentia de Jure
communi requiritur etiam in Beneficiis ſim-
plicibus, ut colligitur *ex cap. Eleutherius* 1.
& cap. Clericus 4. *diſt.* 91. *cap. Si quis Pres-
byter* 9. *diſt.* 92. *& cap. Si quis in Clerico* 28.
cauſ. 7. *q.* 1. *& cap. Conquerente* 6. *de Clericis
non reſident.* in cujus Summario ſic præciſe
habetur: *Qui non reſidet in Beneficio etiam mo-
dicæ æſtimationis, illo privatur.* Ex quo patet,
quod ſpectato Jure communi habentes Benefi-
cium ſimplex, quamtumvis modicum, reſide-
24 re teneantur. Additur tamen notanter, *ſpe-
ctato Jure communi*; nam ex generali conſue-
tudine totius Eccleſiæ Beneficia ſimplicia re-
ſidentiam perſonalem non requirunt, adeoque
poteſt quis per ſubſtitutum eiſdem deſervire,
niſi oppoſitum habeatur ex ſundatione, ſeu ex
ſtatuto, & legitima particularis alicujus Ec-
cleſiæ conſuetudine; Abbas *in cap. Cum omnes
6. de Conſtitutionib. num.* 1. & Fagnanus *ibi-
dem num.* 5. *& ſeq.* citans Rotam apud Car-
dinal. Seraphinum *dec.* 639. *n.* 5. & alios, Val-
lenſis *de Clericis non reſident. num.* 3. *&* 4.
Garcias *de Beneficiis p.* 3. *cap.* 2. *n.* 3. *&* 11.
ac ſeq. Zerola *p.* 1. *Praxis Epiſcopalis, verſ.
Beneficiorum*, §. *ad ſeptimum, verſ. Octava
concluſio* allegans Declarationem Sacræ Con-
gregationis in hæc verba: *Obtinens Beneficium
quod ſit ſimplex, & ſine Cura animarum, &
extra Eccleſiam Collegiatam, nec perſonalem re-
ſidentiam ob aliam cauſam requirens, non tene-
tur in eo reſidere, ſed ad inſerviendum illi per
alium, qui probatus ſit ab Ordinario.* In quo
decreto nota particulam illam: *Nec perſona-
lem reſidentiam ob aliam cauſam requirens*; nam
ſi ob aliam cauſam, nempe ſi Fundator ex-
preſſe obligarit Beneficiarium ad reſidentiam
perſonalem, vel ſi ſtatuto, aut legitima con-
ſuetudine alicujus particularis Eccleſiæ talis
obligatio inducta fuerit, procul dubio tenebi-
tur Beneficiatus reſidere in loco Beneficii ſim-
plicis, atque per ſemetipſum injuncta ſervi-
tia Eccleſiaſtica præſtare, prout refert Gar-
cias *part.* 3. *de Beneficiis c.* 2. *num.* 11. *&* 12.
fuiſſe reſolutum a Sacra Rota *in una Calagu-
ritana Beneficii de Navarrete* 10. *Junii* 1588.
*coram D. Pamphilio, & in una Cæſarauguſta-
na Fructuum* 4. *Junii* 1600. *coram D. Cordu-
ba*. De reſidentia autem Canonicorum ſic ha- 25
betur ſtatutum a Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de
reform.* ibi: *Præterea obtinentibus in eiſdem Ca-
thedralibus, aut Collegiatis, Dignitates, Cano-
nicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat
vigore cujuslibet ſtatuti, aut conſuetudinis ultra
tres menſes ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno
abeſſe, ſalvis nihilominus earum Eccleſiarum Con-
ſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requi-
runt*. Et concordat *cap. Conquerente* 6. *& cap.
Cum ad hoc* 16. *de Clericis non reſidentib. &
cap. Extirpandæ* 30. §. *Qui vero, de Præbend.*
ubi ſatis indicatur, Canonicos eſſe adſtrictos
ad perſonalem reſidentiam. Vide *verb. Reſi-
dentia*.

Septimo tenetur Beneficiatus in prima Sy- 26
nodo, quæ fit, recipere decreta illius, & Trid.
Concil. Idem *ſeſſ.* 25. *c.* 2. *de reformat.* Octa- 27
vo tenetur exercere hoſpitalitatem; Concil.
Mediolan. I. *part.* 2. *tit. Quæ pertinent ad bo-
norum &c.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap. de
reformat.* Nono tenetur habere exempla, Scri- 28
pturas, & Inſtrumenta de bonis, ac redditi-
bus Beneficii, & debent eſſe duplicata, ita
quod unum ſit apud eum, aliud in Archivio
Cathedralis; Concil. Mediolan. I. *part.* 2. *tit.
Quæ pertinent ad bonorum, & Jurium &c.* De- 29
cimo tenetur uti ſupellectili modeſta, & fru-
gali menſa; Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 1.
de reformat. Undecimo tenetur jurare in ma- 30
nu Epiſcopi, quod Simoniam non commiſit
in adeptione Beneficii, & quod a Patrono ha-
buit ſine dono, pacto, promiſſo &c. Concil.
Mogunt. IV. *cap.* 68. *&* 91. Duodecimo te- 31
netur Beneficiatus reſtaurare Eccleſiam, Do-

mos,

Digitized by Google

mos, Poſſeſſiones, & Fundos Dotales Benefi-
cii. *In reformat. Cler. German. cap.* 11. & col-
ligitur *ex c. Conceſſo* 26. *cap. Quatuor* 27. *&*
cap. de redditibus 28. *cauſ.* 12. *q.* 2. & Conſt.
32 Leonis X. incip. *Supremæ*. Tertiodecimo te-
netur contribuere pro Procuratione Epiſcopi
Viſitantis; Sacr. Congreg. Concil. apud Criſpin.
de Viſitation. part. 1. §. 16. *n.* 10. & Sac. Cong.
Epiſcop. *in Civitatis Caſtellanæ* 28. *Nov.* 1687.
33 & alibi ſæpe. Quartodecimo tenetur accedere
ad Proceſſiones, ad quas Beneficiatus non ac-
cedendo, poteſt cogi, ut reſpondit Sac. Con-
greg. Epiſcop. & Regul. 3. *Julii* 1693. &
Sac. Congreg. Concil. *in Surretina* 6. *Auguſti*
34 1693. Quintodecimo tenetur ſub mortali ſol-
vere Penſionem impoſitam Beneficio, quia Be-
neficiatus acceptando Beneficium penſione gra-
vatum, cenſetur quaſi contraxiſſe cum Penſio-
nario, & ſe obligaſſe ad Penſionis ſolutionem.
Eſt communis cum Rota *p.* 2. *dec.* 176. *num.* 1.
& part. 3. *dec.* 110. *n.* 1.

35 Sextodecimo tenetur Beneficiatus ſub pecca-
to mortali redditus Beneficii ſuæ honeſtæ ſu-
ſtentationi ſuperfluos erogare in Cauſas Pias,
v. g. in pauperes & Eccleſias. *Eſt communiſ-
ſima* omnium Doctorum, etiam eorum, qui
dicunt Beneficiatos eſſe vere Dominos fructuum
ſuorum Beneficiorum, quia etiam hujus ſen-
tentiæ Doctores dicunt Dominium talium bo-
norum eſſe Beneficiatis conceſſum cum præci-
ſo onere erogandi ſuperflua in Cauſas Pias:
Fideles enim dantes, & offerentes bona ſua
Eccleſiis, & Piis Locis hac intentione, & fi-
ne, hocque tacito, vel expreſſo pacto, ac
onere dant, ut non niſi ad Dei gloriam, &
honorem, cultumque Divinum in ſubſidium
pauperum, & Cauſas Pias convertantur; *arg.
cap. Apoſtolicos* 13. *cauſ.* 12. *q.* 2. *& c. Pontifi-
ces* 3. *cauſ.* 12. *quæſt.* 3. & hanc intentionem
aperte oſtendit celebris Capitularium Caroli
Magni formula *in cap. Caroli Magni lib.* 7.
cap. 18. præciſis his verbis concepta: *Offero
Deo, atque dedico omnes res, quæ in hac car-
tula tenentur inſertæ pro remiſſione peccatorum
meorum, ac Parentum, ac Filiorum ad ſervien-
dum ex his Deo in ſacrificiis, Miſſarumque ſo-
lemniis, Orationibus, Luminariis, Pauperum,
ac Clericorum alimoniis, & cæteris Divinis cul-
tibus, atque illius Eccleſiæ utilitatibus. Si quis
autem eas inde (quod fieri nullatenus credo) ab-
ſtulerit, ſub pœna ſacrilegii ex hoc Domino Deo,
cui eas offero, atque dedico, diſtrictiſſimas red-
36 dat rationes.* Unde Beneficiati bona ſuperflua
Beneficii expendentes in cauſas profanas, gra-
viſſime peccant, non obſtante, quod dicant
ſe adhærere ſententiæ docentium Beneficiatos
bonorum ſuperfluorum Dominos eſſe. Et iſta
ſententia eſt ita indubitata, ut proin proba-
tione non indigeat: *Cum eam*, ut præciſis his
verbis dicit Eminentiſſimus Cardinalis Sfon-
drati, *omnes Patres, omnes Canones, omnes Le-
ges Divinæ, & Humanæ, ac denique omnes
Theologi uno ore profiteantur, adeoque hæc Do-
ctrina non pertineat ad illas ſententias, quæ pro-
blematicæ ſunt, & in utramque partem diſpu-
tantur, ſed ad eas quæ Dogmaticæ ſunt, nul-
lumque ambigendi locum relinquunt, & in quam
omnes Doctores nullo excepto conveniunt.* Et qui-
dem quoad Sanctos Patres, *nihil firmius ab
eis creditum, nihilque ſæpius, ac innixius in-
culcatum, quam quæ viris Eccleſiaſticis de fru-
ctibus Beneficiorum ſuperſunt, non poſſe in cau-
ſas profanas, ditandoſve conſanguineos, ſed in
ſolos pauperum uſus, cauſaſque pias impendi.* Si
ſpectemus Sacros Canones, *ii nihil frequen-
tius, nihilque clarius, quam hoc ipſum incul-
cant, adeout fateri oporteat, aut nihil Sacros Ca-
nones probare, aut nihil magis probare, quam
concluſionis tenorem.* Eandem Doctrinam ſem-
per tenuere Concilia, ut Hiſpalenſe, Cartha-
ginenſe, Toletanum, Lateranenſe, Tridenti-
num &c. Sic Cardinalis Sfondratus undequa-
que Eminentiſſimus. Et revera Concilium Tri- 37
dentinum, aliis brevitatis gratia omiſſis, *ſeſſ.
25. c.* 1. *de reform.* ſic præciſe ait: *Omnino
vero eis (ſcilicet Epiſcopis) interdicit, ne ex
redditibus Eccleſiæ Conſanguineos, familiareſve
ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum Ca-
nones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei
ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint,
ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtra-
hant, nec diſſipent illorum cauſa ... Quæ vero
de Epiſcopis dicta ſunt, eadem non ſolum in
quibuſcumque Beneficia Eccleſiaſtica, tam Sæcu-
laria, quam Regularia obtinentibus pro gradus
ſui conditione obſervari, ſed & ad Sanctæ Ro-
manæ Eccleſiæ Cardinales pertinere decernit;* quod
Decretum, cum ſit præceptivum cum dictione
abſoluta *Omnino*, inducit præciſam neceſſita-
tem, & obligat ad mortale, nec ullam inter-
pretationem contrariam admittit; Sperell. *de-
ciſ.* 81. *n.* 84. *&* 85. *& deciſ.* 181. *n.* 33. Mo-
nacell. *p.* 2. *tit.* 16. *formul.* 1. *n.* 14. & alii.

An autem Beneficiati redditus ſuperfluos ſuo- 38
rum Beneficiorum in pauperes, & Cauſas Pias
non erogantes, ſed in cauſas profanas expen-
dentes, ultra peccatum mortale, quod com-
mittunt, teneantur inſuper ad reſtitutionem?
Controverſio maxima eſt inter Doctores. Alii 39
enim dicunt Beneficiatos non teneri ad reſti-
tu-

Digitized by Google

tutionem, ex quo prætendant ipſos habere verum Dominium, etiam bonorum ſuperfluorum Beneficiorum, adeoque non peccare contra Juſtitiam, ſi ipſa bona ſuperflua expendant in
40 cauſas profanas. Alii vero volunt Beneficiatos teneri ad reſtitutionem bonorum ſuperfluorum, ſive ipſorum Dominium habeant, ſive non, ex quo ipſa bona ſuperflua expendendo in cauſas profanas, peccent ſemper contra Juſtitiam, cum Beneficia ſint inſtituta, & fundata, ut eorum fructus ad cultum Divinum, pauperum ſublevamen, aliaſque Cauſas Pias expendan-
41 tur. Unde huic ſecundæ opinioni, utpote ſecuriori, & Juſtitiæ conformiori adhærendo, dicendum eſt, Beneficiatos redditus ſuperfluos notabili quantitate in cauſas profanas expendendo ultra peccatum mortale, quod commit-
42 tunt, teneri ad reſtitutionem. Et ratio eſt, quia quotieſcumque alicui, ſive cum, ſive ſine translatione Dominii aliquid datur, vel donatur ſub certa conditione, ac fine, tenetur Donatarius ex Juſtitia, vel conditionem, ac intentionem, ſub qua datum accepit, adimplere, vel reſtitutionem facere; ſed fideles dando, & offerendo bona temporalia Eccleſiis, vel Piis Locis, aut Beneficia fundando, ſemper hac intentione, conditione, ac pacto tacito, vel expreſſo dant, aut Beneficia fundant, ut eorum fructus non niſi ad Dei cultum, ſubſidium pauperum, aliaſque Pias Cauſas applicentur; ergo Beneficiati tenentur ex Juſtitia ſuperfluos fructus ad dictas Cauſas Pias applicare, & conſequenter aliter applicantes tenentur ad reſtitutionem. Major patet, & conceditur ab ipſiſmet adverſariis, quia ſi quis v. g. donet alicui centum aureos ad peregrinationem inſtituendam hac conditione, ac fine, & tacito, vel expreſſo pacto, ut quod ſupereſt poſt talem peregrinationem, pauperibus eroget, tenetur Donatarius ex Juſtitia, ut vel conditionem, ac intentionem a donante præſcriptam adimpleat, reſiduumque illud pauperibus eroget, vel aliter impendens reſtitutionem faciat; *arg. l. 1. & 2. Cod. de Donat. quæ ſub modo, vel conditione*.

43 Minor in qua ſtat difficultas, quod ſcilicet fideles donando bona temporalia Eccleſiis, ſeu Piis Locis, ac Beneficia fundando, ſemper id faciant hac intentione, conditione, & pacto tacito, vel expreſſo, quod eorum fructus, & redditus non niſi ad Dei cultum, ſubſidium pauperum, aliaſque Pias Cauſas applicentur,
44 probatur multipliciter. Et primo probatur ex ſacris Canonibus; *cap. Pontifices 3. cauſ. 12. q. 3.* ſic præciſe dicitur: *Ille qui donat, pro redemptione animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis offerre probatur; cap. Quia juxta 59. cauſ. 16. q. 1.* ſic habetur: *Quia juxta Sanctorum Patrum traditionem novimus res Eccleſiæ vota Fidelium eſſe, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum; cap. Apoſtolicos 13. cauſ. 12. q. 2.* ibi: *Ac per hoc Eccleſiaſticos redditus lædere, quos ad propriam utilitatem & ob eſcam pauperum, & peregrinorum ſuſtentationem eſſe decernimus. Quiſquis autem poſt hanc definitionem noſtram contrarium quid huic Sanctæ Sedi, ac univerſali Synodo agere tentaverit, deponatur, ut prævaricator Divinarum Legum, & præceptorum; cap. Res Eccleſiæ 26. cauſ. 12. q. 1.* ibi: *non quaſi propriæ, ſed ut communes, & Domino oblatæ cum ſummo timore, non in alios, quam in præfatos uſus ſunt fideliter diſpenſandæ; cap. Si privatum 26. eadem cauſ. 12. q. 1.* ibi: *Non illa noſtra ſunt, ſed pauperum. cap. Quoniam 68. cauſ. 16. q. 1.* ibi: *Quidquid habent Clerici, pauperum eſt*. Id etiam expreſſe habetur ex verbis S. Urbani Papæ relatis in Breviario Romano 25. Maii ibi: *Ipſæ res fidelium, quæ Domino offeruntur, non debent in alios uſus, quam Eccleſiaſticos, & Chriſtianorum Fratrum, vel indigentium converti, quia vota ſunt fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonia pauperum*. Et ſimiliter habetur *cap. Quia 8. cauſ. 12. q. 1. cap. Quiſquis 19. cauſ. 12. q. 2. cap. Fraternitatem 2. de donationibus; cap. Cum ex eo 34. de Elect. & Electi poteſt. in 6.* Similiter habetur in variis Conciliis ut Aquiſgranenſ. *c.* 116. Agathenſ. *c.* 16. Carthaginenſ. *c.* 46. & in pluribus aliis, ex quibus conſtat bona Eccleſiaſtica ſuperflua *eſſe res Dei, & Eccleſiæ, vota Fidelium, pretia peccatorum, patrimonium Chriſti, & pauperum*, adeoque dicendum eſt Fideles conferendo bona temporalia Eccleſiis, vel fundando Beneficia Eccleſiaſtica voluiſſe, ut in Pias Cauſas (inter quas etiam honeſta Clericorum ſuſtentatio) converterentur, aliter defectu veri, & juſti finis, nullum meritum pro remedio, & pretio peccatorum, vel ſalute, & requie animarum ſuarum habuiſſent. Quis autem ſanæ mentis po- 45
teſt dicere, quod Fideles ſine ullo merito, & lucro ſuo ſpirituali, immo cum demerito, & jactura voluerint bona ſua temporalia conferre Eccleſiis, & Beneficia Eccleſiaſtica erigere, ut præfata bona, ſeu fructus ad ſuperfluam pompam, ad exceſſiva convivia, vel ædificia, ad ditandos conſanguineos, ad ludos, ad Theatra, vel alios ſimiles malos, aut indifferentes uſus a Beneficiatis applicari poſſent? Nemo ſane.

Digitized by Google

46 Probatur ſecundo eadem minor principalis auctoritate Sanctorum Patrum. S. Hieronymus *Epiſt ad Damaſum c. 9.* dicit: *Quidquid habens Clerici, pauperum eſt*; S. Auguſtinus *Epiſt. 185. ad Bonifacium alias 50. n. 55.* ait: *Non illa noſtra ſunt, ſed pauperum*; S. Bernardus *ſerm. 25. in Cantic. poſt med.* inquit: *Timeant Clerici, timeant Miniſtri Eccleſiæ, qui in terris Sanctorum, quas poſſident, tam iniqua gerunt, ut ſtipendiis, quæ ſufficere debeant, minime contenti, ſuperflua, quibus egeni ſuſtentandi forent, impie, ſacrilegeque ſibi retineant, & in uſus ſuæ ſuperbiæ, atque luxuriæ victum pauperum conſumere non verentur, duplici profecto iniquitate peccantes, quod & aliena diripiunt, & ſacris in ſuis vanitatibus, & turpitudinibus abutantur*; Idem S. Bernardus *Epiſt. 42.* *Clamant vero nudi, clamans famelici: conqueruntur & dicunt ... Noſtrum eſt, quod effunditis. Nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis ..... vita noſtra cedit vobis in ſuperfluas copias, noſtris neceſſitatibus detrahitur quidquid accedit vanitatibus veſtris. Duo denique mala de una prodeunt radice cupiditatis, dum & vos vanitando peritis, & non ſpoliando perimitis*; S. Fulgentius *Sermone de Villico*: *Nobis*, inquit, *credita eſt diſpenſatio facultatum Domini noſtri, vel ad utendum eis ſufficienter, vel ad diſtribuendum conſervis, ideo non licet nobis eas in expenſas uſurpare ſuperfluas, cum ſit erogationis ratio Domino venienti reddenda*; S. Raymundus *in Summ. lib. 2. tit. de raptoribus, & prædonibus* §. 6. ſic habet; *Quid de Prælatis Eccleſiarum, & aliis Clericis, qui bona Eccleſiaſtica pauperibus debita, conſumunt in uſus illicitos, videlicet in Meretricibus, Hiſtrionibus, conſanguineis potentibus, & divitibus, & ſimilibus, & de his etiam faciunt aliqui Teſtamentum, numquid tales ſunt judicandi raptores?* hoc modo reſpondet: *Videtur quod ſic, quia contrectant rem alienam invito Domino; ait enim Hieronymus, quidquid habent Clerici, pauperum eſt ... Item Auguſtinus, ſi privatim, quæ nobis ſufficiant, poſſidemus, non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis uſurpatione damnabili vindicamus .....* Et paulo poſt *ibid.* §. 8. ſi proſequitur idem S. Raymundus: *De Meretricibus autem, & Hiſtrionibus, de quibus quæſitum eſt, dico, Prælatos, & Clericos, qui res Eccleſiæ talibus, vel ſimilibus turpibus Perſonis conferunt, vel etiam conſanguineis, non propter naturam ſuſtentandam, ſed ut faciant eos divites de patrimonio Crucifixi ... tales inquam Prælatos, & Clericos, qui talibus conferunt bona Eccleſiaſtica pauperibus debita, dico eſſe raptores, & per conſequens teneri ad reſtitutionem omnium.* S. Thomas *in ſuo Commentario in Epiſt. 1. Apoſt. ad Corint. 12. lect. 5.* ubi propoſita ſibi objectione iſta: *Videtur quod male fecerint Principes, & alii dando divitias Prælatis*, reſpondet: *Non dederunt Prælatis propter ſe, ſed propter pauperes, & ideo non dederunt eis, ſed pauperibus ... Prælatis autem dantur tamquam pauperum diſpenſatoribus*; & in hac ſententia permanſit Sanctus Doctor uſque ad mortem, ut patet in ultimo ejus, ac præcipuo opere 2. 2. *q.* 185. *art. 7. in corpor. & ad 3.* ubi clare, & abſque ambiguo eamdem Doctrinam propugnat; S. Antoninus 3. *part. Summæ Theol. tit. 15. c. 1.* §. 19. ſic effatur: *De bonis, ſeu fructibus Beneficiorum, quæ dant Clerici conſanguineis, vel Perſonis turpibus, utrum in dando peccent, & teneantur ad reſtitutionem; Super hoc dicit Raymundus, quod Clerici qui conſanguineis potentibus ... bona Eccleſiaſtica pauperibus debita tribuunt, raptores ſunt, quia quidquid Clerici habent, pauperum eſt. dicit Hieronymus 16. q. 1. c. fin. nam pauperibus debentur, unde ad reſtitutionem tenentur pauperibus, vel in utilitatem Eccleſiæ ..... & peccant mortaliter.*

47 Nec valet dicere, ut prætendunt adverſarii, ſupracitatos, & ſimiles SS. Conciliorum, Canonum, & Patrum textus loqui, & intelligendos eſſe de ſuperfluis illis bonis Eccleſiaſticis, quæ Epiſcopi, ac Clerici habuerunt ante diviſionem bonorum Eccleſiaſticorum factam circa annum 470 a Simplicio, & Gelaſio Summis Pontificibus; non vero de bonis acquiſitis poſt illam diviſionem, mediante qua dicti Pontifices bona Eccleſiaſtica in quatuor partes diviſerunt, unam Eccleſiæ, alteram Epiſcopis, tertiam Clericis, & quartam pauperibus tribuentes, ut conſtat *ex cap. Conceſſo 26. c. Quatuor 27.* & *c. De redditibus 28. cauſ. 12. q. 2.* per hanc enim diviſionem Beneficiati acquiſiverunt verum dominium bonorum ſibi aſſignatorum, adeoque licet eorum ſuperfluos fructus in cauſſas profanas expendentes peccent mortaliter, non tamen tenentur ad reſtitutionem, cum non peccent contra Juſtitiam. Sic DD. contrariæ ſententiæ; ſed

48 Non valet, inquam, hoc dicere, quia de facto extant ſimiles SS. Conciliorum, Canonum, & Patrum textus, qui etiam poſt dictam bonorum diviſionem, idem de bonis Eccleſiaſticis dicunt, quod antiqui ante diviſionem dixerunt, ut patet *cap. Inquirendum 4. de peculio Clericor.* ibi: *Inquirendum eſt, ſi quis Presbyterorum de redditibus Eccleſiæ, vel oblatio-*

tionibus , vel votis fidelium alieno nomine res comparavit , quia ſicut nec ſuo , ita nec alieno nomine Presbyter fraudem facere de facultatibus Eccleſiaſticis debet , quoniam hoc Sacrilegium eſt , & par crimini Judæ furis ; & *cap. Fraternitatem* 1. *de donationibus* , ubi dicitur : *Quod Epiſcopus , & quilibet Prælat. Eccleſiarum ſit Procurator , non Dominus* . Et expreſſe S. Thomas *quodlibet* 6. *art.* 12. *in corpor.* ſic dicit : *Bonorum vero Eccleſiaſticorum Clerici non ſunt vere Domini , ſed diſpenſatores , ſecundum illud* 1. *ad Corinth.* 7. *Diſpenſatio autem mihi credita eſt* . Unde cum iſti Canones fuerint editi , & Divus Thomas, ſicuti citati Sancti Patres Bernardus , Raymundus , & Antoninus , & alii ſcripſerint poſt dictam bonorum Eccleſiaſticorum diviſionem , non ſubſiſtit communis Adverſariorum data reſponſio .

49 Nec valet inſtare , quod tales Canones , & Patres ſic loquentes poſt diviſionem bonorum Eccleſiaſticorum , loquantur ſolum de bonis , quæ ad Eccleſiam ipſam immediate ſpectant , & a bonis Beneficiatorum ſeparata exiſtunt , quorum Clerici ſunt meri adminiſtratores , non autem de bonis Eccleſiaſticis , quæ ſeparata ab Eccleſia immediate Beneficiatis obveniunt ratione ſuorum Beneficiorum ſibi aſſignatorum , quorum Beneficiati ſunt Domini .

50 Non valet , inquam , quia etiam textus Juris novi loquentes de bonis immediate ſpectantibus ad Beneficiatos expreſſe indicant ipſos talium bonorum nullum habere dominium , ut patet *cap. Cum in Officiis* 7. *de Teſtamentis* , ibi : *Quidam Clerici cum ab Eccleſiis ſuis multa Beneficia perceperint , bona per eos acquiſita in alios transferre præſumunt . Hoc igitur quia antiquis Canonibus conſtat inhibitum , nos indemnitati Eccleſiarum providere volentes , ſive inteſtati deceſſerint , ſive aliis conferre voluerint , penes Eccleſias eadem bona præcipimus remanere ; cap. Si quis ſane* 5. *de peculio Clericorum* , ibi : *Si quis ſane Clericorum agella , vel vineolas in terra Eccleſiæ , ſibi feciſſe probabitur , ſuſtentandæ vitæ cauſſa uſque ad diem obitus ſui poſſideat , nec Teſtamentario , aut ſucceſſorio Jure cuiquam hæredum , prohæredumque relinquat ;* & *cap. Ut unuſquiſque* 3. *eod. tit.* præciſe ſtatuitur : *Ut unuſquiſque Presbyter res , quas poſt dies conſecrationis acquiſierit , propriæ Eccleſiæ relinquat ;* Ex quibus novis Canonibus , & aliis conſimilibus clare patet Beneficiatos , neque in bona ab Eccleſiæ bonis diſtincta , & ſibi acquiſita aliquod habere dominium , cum nec de iis teſtari poſſint , nec in eis hæredes ab inteſtato ſuccedere valeant .

Nec juvat adducere praxim , & conſuetudinem communem obtinuiſſe , quod Beneficiati 51
de bonis Eccleſiaſticis , etiam ſuperfluis ad cauſſam profanam pro libitu teſtentur , & Hæredes , vel Legatarii profani Hæreditatem relictam abſque omni ſcrupulo accipiant , & retineant , Pontifice , & Superioribus Eccleſiaſticis , non tantum ſcientibus , & tolerantibus , ſed inſuper hujuſmodi teſtamenta Beneficiatorum ad cauſſas profanas poſitive exequentibus , adeoque pro validis , & licitis approbantibus ; aliter non tantum Beneficiati ita teſtantes , ſed Hæredes relicta accipientes , immo Pontifex , aliique Superiores Eccleſiaſtici tolerantes , ac poſitiva executione foventes , graviter peccarent , ac in periculo æternæ damnationis exiſterent ; quod ſane de tot , tantiſque viris abſque temeritatis nota vix dici poteſt .

Non juvat equidem hæc adducere , quia li- 52
cet Pontifices , aliique Superiores Eccleſiaſtici Beneficiatorum contractus , & teſtamenta ad cauſſas profanas ſciant , & tolerent , non tamen pro validis , & licitis approbant : *Cum multa per patientiam tolerentur , quæ ſi deducta fuerint in Judicium , exigente Juſtitia , non debeant tolerari ; c. Cum jam dudum* 18. *de Præbend.* & ut dicit Divus Thomas 2. 2. *q.* 78. *art.* 1. *ad* 3. *Leges humanæ dimittunt aliqua peccata impunita propter conditiones hominum imperfectorum , in quibus multæ utilitates impedirentur , ſi omnia peccata prohiberentur diſtricte pœnis adhibitis* . Sed ideo Pontifices , aliique 53
Superiores Eccleſiaſtici ſimiles Beneficiatorum contractus , & Teſtamenta tolerant , & non reſcindunt , quia difficillimum , litiumque continuarum occaſio foret , velle ſemper examinare , an hic , vel ille contractus , an hoc , vel illud Teſtamentum de bonis mere Eccleſiaſticis ſuperfluis , an vero de neceſſariis , aut patrimonialibus , induſtrialibus , vel parſimonialibus , & conſequenter valide , & licite , vel invalide , & illicite factum ſit . Nec ex hac 54
noſtra ſententia ſequitur tot , tantoſque viros in periculo æternæ damnationis verſari ; Non 55
Beneficiatos ipſos contrahentes , ſeu teſtantes ad cauſſas profanas , quia nulli , vel certe pauci de bonis mere Eccleſiaſticis ad cauſſas profanas teſtantur , cum fere omnes habeant bona patrimonialia , induſtrialia , vel parſimonialia ; Non Superiores tolerantes vel etiam exe- 56
quentes ; quia examinare , & judicare , an Teſtamentum ad cauſſam profanam de mere Eccleſiaſticis , an vero de bonis propriis Beneficiati factum ſit , ſine continuis litibus non poſſunt , & conſequenter ad majora evitanda

Digitized by Google

mala juſte tolerant , & conſcientiæ Hæredum
relinquunt. Tum quia illud de bonis propriis
ipſius Beneficiati conditum eſſe ordinarie me-
rito præſumunt , & per conſequens juſte exe-
quuntur ; *arg. l. In obſcuris* 114. *ff. de R. J.*
ibi : *In obſcuris inſpici ſolet quod eſt veriſimi-
lius*, *&* *Reg.* 56. *ff. eod.* ibi : *Semper in dubiis*
57 *benigniora ſunt preferenda ;* Non denique ipſos
Hæredes profanos , utpote qui ordinarie pari-
ter merito præſumere poſſunt Beneficiatum
Teſtatorem non de bonis mere Eccleſiaſticis,
ſed de propriis patrimonialibus, induſtrialibus,
& parſimonialibus , & conſequenter valide,
& licite Teſtamentum condidiſſe, eo vel ma-
xime quod Beneficiatus, ut infra dicetur, po-
teſt vivere de redditibus Beneficii , & reſerva-
re alia ſua bona patrimonialia , induſtrialia,
& parſimonialia , ut de illis pro libitu teſte-
tur , & diſponat etiam ad cauſſas profanas ;
cap. Epiſcopi 19. & *cap. Sint manifeſtæ* 21.
cauſ. 12. *quæſt.* 1. & *cap. Quia nos* 9. *de Te-
ſtament.*

58 Probatur iterum principale aſſertum , quod
ſcilicet Beneficiati expendentes in cauſſas pro-
fanas redditus ſuperfluos ſuorum Beneficiorum,
ultra peccatum mortale, teneantur ad reſtitu-
59 tionem ; Per omnes Doctores , etiam adverſa-
rios, Beneficiati expendentes in cauſſas profa-
nas redditus ſuperfluos , peccant mortaliter,
ſed hoc ſolide probare non poſſunt , niſi di-
cant tales Beneficiatos peccare etiam contra
Juſtitiam, & conſequenter teneri ad reſtitutio-
nem , ergo &c. Major eſt certiſſima apud
60 omnes ; probatur minor : Non poteſt dici ,
quod peccent mortaliter contra ſolam Virtu-
tem Charitatis, & Miſericordiæ, ut cum aliis
vult Fagnanus *in c. Si quis ſane* 5. *de peculio
Clericorum num.* 1. quia Lex Charitatis , &
Miſericordiæ erga pauperes obligat ſolum ſub
mortali , quando pauperes ſunt in extrema,
vel gravi neceſſitate conſtituti, & non eſt eis
unde aliunde provideatur , juxta certiſſimam,
& communiſſimam Theologorum ſententiam :
ſed poteſt dari , quod in aliquibus locis nulli
reperiantur pauperes in extrema , vel gravi
neceſſitate conſtituti, vel ſi qui tales reperian-
tur, quod eis aliunde ſufficienter provideatur,
ergo in tali caſu dici non poteſt , quod Be-
neficiati ſub mortali teneantur ex Charitate,
& Miſericordia erogare redditus ſuperfluos pau-
peribus ; & tamen adhuc mortaliter peccant,
ſi quid notabile ex ipſis ſuperfluis redditibus
in cauſſas profanas expendunt ; adeoque dicen-
dum eſt non peccare mortaliter contra ſolam
Virtutem Charitatis , & Miſericordiæ , ſed
etiam contra Juſtitiam, & conſequenter tene-
ri ad reſtitutionem . Nec poteſt dici eos pec- 61
care ſolummodo contra Virtutem Religionis,
ut cum aliis vult Card. de Lugo *diſp.* 4. *de
juſtit. & jur. ſect.* 2. *n.* 16. *& ſeq.* quia licet
tales Beneficiati redditus ſuperfluos expenden-
tes in cauſſas profanas peccent contra Virtu-
tem Religionis, ex quo bona Eccleſiaſtica jux-
ta Sacros Canones , & Conc. Trid. *Res Dei
ſunt*, quas in profanos uſus expendere ſacrile-
gum eſt, quia tamen bona Eccleſiaſtica dicun-
tur *Res Dei* , ex quo a Fidelibus, hac inten-
tione , conditione , & pacto tacito , vel ex-
preſſo data ſunt, ut ad cultum divinum , ſubſi-
dium pauperum , aliaſque cauſſas pias impen-
dantur , ut fatentur etiam Adverſarii , ſequi-
tur evidenter Beneficiatos aliter expendentes
bona Eccleſiaſtica ſuperflua , peccare etiam
contra Juſtitiam , & teneri ad reſtitutionem,
cum contrafaciant Legi , & fini fundationum
Beneficiorum ; *arg. l.* 1. *&* 2. *Cod. de donat.
quæ ſub modo, vel conditione.*

Et hanc ſententiam tenent , ultra ſupra ci- 62
tatos ſanctos Patres , Abbas *in cap. Cum ſe-
cundum* 16. *num.* 4. *de Præbend.* Archidiac. *in
cap. Statutum* §. *Aſſeſſorum* , *de Reſcript. in* 6.
Innocentius *in cap. Indecorum*, *de ætate & qua-
litate* , Felinus *in cap. Poſtulaſti* , *de Reſcriptis
in* 6. Navarrus *de Redditibus Eccleſiaſt. qu.* 1.
monit. 21. *& qu.* 2. *monit.* 7. Pelagius *de
planctu Eccleſ. cap.* 28. Angelus *verb. Cleri-
cus* 3. *num.* 1. *&* 3. Layman *lib.* 4. *tract.* 2.
cap. 3. Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 25. *de pecul. Cle-
ricor. n.* 54. Pirhing *ibidem num.* 6. *&* 7. Ri-
chard. Sylveſter , Armilla , Alenſis , Petrus
Sotus , Decius , Roſella , Dionyſius Carthuſ.
Piſanus, Joan. Lignan. & fere omnes Canoni-
ſtæ , & Theologi antiqui , ut fatentur etiam
ipſimet Adverſarii : & de facto Major dicit
ante ipſius ætatem nullum tenuiſſe contrarium ;
Paulus Comitolus dicit *contrariam opinionem eſ-
ſe novam , ac periculoſam poſt mille , & quin-
gentos annos in Chriſti Eccleſiam invectam ;* Ar-
chidiaconus Canoniſta celeberrimus *in cap. Sta-
tutum* §. *Aſſeſſorum*, *de Reſcriptis in* 6. dicere
non dubitavit , *Contrariam opinionem eſſe Juris
hæreſim ;* Petrus Sotus *in tractatu de vita Sa-
cerdotum in principio* dicit : *Contrarium credi-
mus errorem graviſſimum , ſaltem contra bonos
mores , & Juſtitiam , quinimo etiam contra Scri-
pturam ;* Eminentiſſimus Sfondrati ſic ait : *Ve-
ritas hujus concluſionis , ſi ex Sacris Canonibus ,
ſententiaque omnium Patrum , hoc eſt ex princi-
pio veræ Theologiæ petenda eſt , & certiſſima
erit , nullumque dubium admittet ; ſed hodierna*

die

Digitized by Google

die alia docendi ratio invaluit , cum enim aut pigeat Patres , Canoneſque evolvere , quod otioſis , delicatiſque ſcriptoribus moleſtum eſt , aut non lubeat eorum ſententias amplecti , quippe plerumque cupiditati adverſas , & ad ſecuritatem Evangelicam compoſitas ; ideo alia Theologiæ methodus inventa eſt .

63 Denique ſenteutiam noſtram roborat & confirmat præ omnibus maximi faciendus Benedict. XIV. qui in aureo Tract. *de Synodo Diœceſ. lib. 7. cap. 2. n. 3. ad 5.* docet , Beneficiorum fructus honeſtæ Beneficiati ſuſtentationi ſuperfluos , in pauperes , pioſque uſus erogandos eſſe , neque in profanos inſumi poſſe

64 abſque gravi peccato . Ibidemque ſubjungit *n. 6. ad 14.* gravem eſſe & adhuc indeciſam quæſtionem , num Clerici Beneficia poſſidentes ſint vere fructuum domini , an ſolum adminiſtratores, adeoque ex juſtitia teneantur ad erogandos fructus ſuperfluos in pios uſus , aliter ad reſtitutionem obligentur. Vide ibi.

Additiones ex aliena manu .

Agit Auctor *a num. 9. ad plur. ſequent.* de obligatione , qua tenentur obtinentes Beneficia curata , tum Dignitates , & Canonicatus in Eccleſiis Cathedralibus , emittendi profeſſionem Fidei intra duos menſes a die apprehenſæ illorum poſſeſſionis . At plura , eaque ſcitu digna addi poſſunt .

65 Profeſſio hæc Fidei emitti poteſt coram Vicario Generali , Epiſcopo nedum impedito , verum etiam non impedito , de ipſius tamen licentia ; Romaguer. *ad Synod. Gerund. lib. 1. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. n.* 55. Barboſa *de Canon. cap. 17. n. 3.*

66 Magna autem eſt quæſtio, an profeſſio hæc Fidei fieri poſſit per Procuratorem *ſpeciale* habentem mandatum ? Doctores tum *affirmantes* , tum *negantes* referuntur *a* Romaguero *loc. cit. num.* 45. *& ſequent.* qui affirmativam ſententiam tunc amplecti poſſe concludit , quum vult is , coram quo Fidei profeſſio eſt emittenda .

67 Quæri etiam ſolet , an requiratur ſententia declaratoria , ut qui Fidei profeſſionem non emittunt , fructus amittant ? Refert etiam Romaguer. *ibid. n.* 81. diſſidentes inter ſe Doctores , & pro negativa pugnat .

68 De eo etiam diſputatur , an hi , qui intra duos menſes profeſſionem Fidei haud emiſerunt , fructus perceptos in ipſos duos menſes amittant ? Negant communiter Barboſa *de Canon. cap. 17. n.* 23. Antonell. *de Regim. Eccleſ. lib. 2. cap. 14. n.* 7. Roſ. *de Executor. Lit. Apoſt. c. 13. n.* 49. aliique . At Romaguer. *ubi ſupra n.* 84. *cum Ledeſma* : *Non eſt contemnenda* (ait) *opinio contraria , & rationi conformem eam cenſeo . Nam ſi ab initio nec poſſeſſio , nec titulus Proviſis officit , quomodo poterit ſic infecta poſſeſſio , ac cauſa eos acquirendi operari licitam eorum retentionem , ac evadere privationem ſtabilitam a Concilio Tridentino ? Quomodove eſt conciliandum , poſſeſſionem ob emiſſam Fidei profeſſionem nullius effectus eſſe quoad fructus acquirendos , efficique ſane numquam acquiri , ut textualiter legitur , diceréque contrarium nullus ſomniavit , & velle inde capacitatem retentionis naſci ? Ego ſane cum Ledeſma tenerem &c.* 69

Diſtributiones , & anniverſaria non amittuntur ab his , qui profeſſionem Fidei non emittunt. At ſi fructus Beneficii conſiſtant ſolum in diſtributionibus , aliiſque emolumentis percipiendis propter intereſſentiam , ac miniſterium perſonale , etiam ipſa amittuntur ; Romaguer. *loco citato n.* 75. 70 71

Profeſſio Fidei facta poſt elapſum terminum dictorum duorum menſium non prodeſt ad recuperandos fructus præteritos , ſed ſolum ad acquirendos futuros ; Barboſa *de Canon. c. 17. num.* 23. 72

Et nota , quoad fructus præteritos nec ſuffragari poſſeſſionem , tametſi triennalem , vel longiorem ; Novar. *in Summ. Bullar. part. 1. comment. 59. num. 9. Theſaur. de pœnis Eccleſ. c. 1. §. 3.* 73

De aliis Beneficiatorum obligationibus , de quibus agit Auctor , & præſertim de obligatione reparandi , ſuis locis opportunius differemus . 74

Articulus II.

Beneficiatus quid de fructibus Beneficii facere poſſit.

Beneficiatus poteſt primo vivere de fructibus ſui Beneficii , licet habeat pingue Patrimonium , & Patrimonium cum fructibus poteſt ſervare quibus voluerit . Et ſi ex bonis Patrimonialibus vixit , poteſt uti compenſatione , & tantundem ex redditibus Beneficii accipere , & detrahere ; quia hæc eſt quædam compenſatio ; Molina *diſp.* 145. *colum.* 1. Leſſ. *lib. 2. cap. 4. n.* 33. Fagnan. *in cap. Si quis ſane 5. de pecul. Clericor.* Barboſa *lib. 3. Jur. Eccleſ. cap. 17. n.* 26. Pirhing *lib. 3. tit. 25. num.* 15. & alii communiter ; Nemo enim te- 1 2

Digitized by Google

tenetur propriis ſtipendiis militare, etiam ſi dives ſit, & pingue Patrimonium habeat; *cap. Clerici* 10. *cauſ.* 1. *quæſt.* 2. ibi: *Clerici etiam omnes ſtipendia ſanctis laboribus debita ſecundum ſervitii ſui meritum per ordinationem Canonum a Sacerdotibus* (ideſt Epiſcopis) *conſequantur*. Ubi ſecundum Abbatem ponderandum eſt verbum illud *omnes*, quod includit tam pauperes, quam divites, ut ibi etiam notant DD. Alias ad quid dixiſſet *Omnes?* Item ponderanda ſunt illa verba: *Stipendia ſanctis laboribus debita ſecundum ſervitii ſui meritum*, quæ innuunt danda eſſe ſtipendia Clericis non propter indigentiam, ſed propter labores, & ſervitia; *cap. Epiſcopi* 19. *cauſ.* 12. *qu.* 1. ibi: *Epiſcopi de rebus propriis, vel acquiſitis, vel quidquid de proprio habent, hæredibus ſuis, ſi voluerint, derelinquant; cap. Sint manifeſtæ* 21. *cauſ.* 12. *qu.* 1. ibi: *Eſt enim juſtum, & apud Deum, & apud homines acceptum, ut Epiſcopus propria, quibus velit, derelinquat; cap. Charitatem* 45. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ibi: *Juſtum namque eſt, ut illi conſequantur ſtipendium, qui pro tempore ſuum commodare reperiuntur obſequium; cap. Eccleſiaſticis* 67. *ead. cauſ.* 12. *& qu.* 2. ibi: *Eccleſiaſticis utilitatibus deſudantes Eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere; cap. Cum ſecundum* 16. *de Præbend.* ibi: *Cum ſecundum Apoſtolum, qui Altari ſervit, vivere debeat de Altari, & qui ad onus eligitur, non debeat repelli a mercede, patet a ſimili ut Clerici vivere debeant de Patrimonio Jeſu Chriſti, cujus obſe-*
3 *quio deputantur*. Et de hoc facto habetur ex ipſo Apoſtolo 1. *ad Corinth. cap.* 9. *n.* 7. ibi: *Quis militat ſuis ſtipendiis unquam? Quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat?* & ibidem *n.* 13. ſubſequitur ſic: *Neſcitis quoniam qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt, edunt, & qui Altari deſerviunt, cum Altari participant? Ita & Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere*. Et ſimiliter habetur Matth. 10. *n.* 10. ibi: *Dignus enim eſt operarius cibo ſuo;* Luc. 10. *num.* 7. ibi: *Dignus eſt enim operarius mercede ſua; Deuteronomii* 25. *num.* 4. ibi: *Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas*, & hæc omnia allegantur ab Apoſtolo 1. *ad Timoth. cap.* 5. *n.* 18. ibi: *Dicit enim Scriptura: Non alligabis os bovi trituranti. Et dignus eſt operarius mercede ſua*.

4 Contra tamen hanc noſtram concluſionem objiciuntur varii SS. Canones, & præcipue *cap. Clericos* 6. *cauſ.* 1. *qu.* 2. ubi S. Hieronymus ſic ſcribit ad S. Damaſum Papam: *Clericos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentari, quibus parentum, & propinquorum nulla ſuffragantur bona. Qui autem bonis parentum, & opibus ſuis ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt, accipiunt, ſacrilegium profecto committunt, & per abuſionem talium judicium ſibi manducant, & bibunt; cap. Paſtor* 7. *ead. cauſ. q.* 2. ubi refertur quod S. Proſper *lib.* 2. *cap.* 10. *de vita contemplativa* ſic dicit: *Nec illi qui ſua poſſidentes dari ſibi aliquid volunt, ſine grandi peccato ſuo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De Clericis quidem dicit per Prophetam Spiritus Sanctus, peccata populi mei comedunt: ſed ſicut nihil habentes proprium, non peccata, ſed alimenta, quibus indigere videntur, accipiunt, ita poſſeſſores, non alimenta quibus abundant, ſed aliena peccata ſuſcipiunt; cap. Si primatum* 28. *cauſ.* 12. *qu.* 1. ubi refertur quod S. Auguſtinus *Epiſt.* 185. *n.* 35. *alias Epiſt.* 10. *cap.* 8. ſic ad Bonifacium Comitem ſcribit; *Si privatum poſſidemus, quod nobis ſufficiat, non illa noſtea ſunt, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis uſurpatione damnabili vindicamus*.

Ad prædictos Canones ex SS. Hieronymo, 5
Auguſtino, & Proſpero dantur variæ reſponſiones, & ſolutiones a Gloſſa & Doctoribus, quas brevitatis gratia relinquo videndas apud Faguanum *in cap. Si quis ſane* 5. *de peculio Clericorum n.* 10. *& ſeq.* ubi eas fuſe adducit, & hic ſufficiet adducere illam ſolummodo, quam *ibid. num.* 13. affert ex Ulrico in ſumma ſua, relato a Præpoſito *in cit. cap. Clericos* 6. *cauſ.* 1.
qu. 2. *verſ. Quinto*. Quod ſcilicet dicta Jura 6
ſint intelligenda, cum extrema neceſſitas pauperum hoc requirit, ut etiam ſua eis quiſque
pro ſua facultate communicet. Et eſt ex men- 7
te S. Th. 2. 2. *qu.* 185. *art.* 7. *ad* 3. ubi ad prædictam auctoritatem Hieronymi ſic reſpondet: *Dicendum quod non omnia bona Eccleſiarum ſunt pauperibus largienda, niſi forte in articulo neceſſitatis, in quo etiam pro redemptione captivorum, & aliis neceſſitatibus pauperum vaſa cultui divino dicata diſtrahuntur, ut Ambroſius dicit cap. Aurum* 70. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. *& in tali neceſſitate peccaret Clericus, ſi vellet de rebus Eccleſiæ vivere, dummodo haberet Patrimonialia bona, de quibus vivere poſſet: & qu.* 18. *art.* 4. *in reſponſ. ad primum* ſimiliter dicit eaſdem auctoritates Hieronymi &c. eſſe intelligendas tempore neceſſitatis, quando ſcilicet non poſſet aliter pauperibus ſubveniri; tunc enim Clerici tenerentur non ſolum ab eleemoſynis recipiendis deſiſtere, ſed etiam ſua, ſi quæ haberent, largiri ad pauperum ſu-

ſten-

Digitized by Google

8 ſtentationem ; Et hic intellectus ſecundum Præ-
poſitum *loco ſupracitato* probatur ex illis ver-
bis textus, *quod pauperum eſt*. Nam certe ſunt
pauperum in extrema neceſſitate, & non ali-
ter, ut idem adnotavit *in cap. Sicut diſt.* 47.
alias enim ſunt prius ipſius Miniſtri pro ſer-
vitio, ut in *cap. Placuit* 1. *qu.* 2. cui ſolutio-
ni ſecundum eum multum etiam congruit Lit-
tera *in cit. cap. Paſtor* 7. *cauſ.* 12. *qu.* 2. ibi :
9 *Unde pauper victurus erat*. Vel reſpondendum
eſt, quod dictæ auctoritates, & ſimiles Cano-
nes debent intelligi de quarta parte bonorum
Eccleſiaſticorum pauperibus debita *ex cap. Vul-
teranæ* 25. *cap. Conceſſo* 26. *cap. Quatuor* 27.
& *cap. de Redditibus* 28. *cauſ.* 12. *qu.* 2. ut
explicat Gloſſa *in cap. Clericos* 6. *cauſ.* 1. *q.* 2.
ibi : *Vel dic de quarta pauperibus debita, quæ
dari prohibetur abundantibus*.

10 Secundo Beneficiatus poteſt licite diſtribuere
ſuperfluos redditus ſui Beneficii in eos, qui
quamvis habeant neceſſaria ad victum, non
tamen habent ſufficientia ad decentiam ſtatus,
11 & pro conditione, ac qualitate Perſonæ. Et
ſic poteſt uſque ad ſtatus decentiam donare
conſanguineis, & familiaribus ſuis ; *cap. Stu-
deat* 39. *diſt.* 50. ibi : *Præcipimus, ut tale Be-
neficium ſibi, & Eccleſiæ ſuæ concedatur, quo
& ipſi, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuæ ſu-
ſtentationis ſolatium*. Et tenet S. Thomas 2. 2.
qu. 185. *art.* 3. *ad* 2. ubi facta ſibi objectione
iſta : *Dicit Gloſſ. Hieronymi in Iſaiæ tertio, quod
bona Eccleſiaſtica ſunt pauperum ; ſed quicumque
id, quod eſt alterius, ſibi reſervat, aut aliis dat,
peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem :
ergo Epiſcopi ſi bona Eccleſiaſtica, quæ iis ſuper-
fluunt, ſibi detineant, vel conſanguineis, vel
amicis largiantur, videtur quod teneantur ad re-
12 ſtitutionem* ; his verbis reſpondet S. Doctor :
*Bona Eccleſiæ non ſunt ſolum expendenda in uſus
pauperum, ſed etiam in alios uſus . . . & ideo
ſi de eo, quod uſui Epiſcopi, vel alicujus Cle-
rici eſt deputatum, velit aliquis ſibi ſubtrahere,
& conſanguineis, vel aliis dare, non peccat,
dummodo illud faciat moderate, ideſt ut non in-
digeant, non autem ditiores inde fiant*. Et ſic
Fagnan. *in cap. Si quis Sane* 5. *de peculio Cle-
ricorum num.* 18. *&* 19. Navarr. *tract. de red-
dit. Eccleſ. qu.* 1. *monito* 27. Molina *tract.* 2.
diſt. 146. *num.* 5. & alii paſſim cum Gemin.
3. *diſt. cap. Pervenit*. Abbat. *in* 2. *notabil. de
Arbitr.* Felin. *in cap. Poſtulaſti num.* 6. *verſ.
Et hoc quod liceat, de Reſcript.*

13 Tertio Beneficiatus poteſt ex proventibus
Beneficii alere Liberos, non tantum legitimos,
ſed etiam illegitimos, & ſpurios, & poteſt
etiam dare dotem Filiæ etiam ſpuriæ, Sorori,
vel alteri conſanguineæ, quia dos ſuccedit in
locum alimentorum, ſi aliunde non habeat un-
de eos alat, nec Liberi propria bona ſufficien-
tia habeant ; tunc enim eſt opus pietatis, &
miſericordiæ, ut colligitur *ex cap. Eſt proban-
da* 16. *diſt.* 86. ubi ex verbis S. Ambroſ. *lib.* 1.
de offic. cap. 3. ſic habetur : *Eſt probanda illa
liberalitas, ut proximos tui ſeminis ne deſpicias,
ſi egere cognoſcas : melius eſt enim, ut ipſe ſub-
venias tuis, quibus pudor eſt ab aliis ſumptum
depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſi-
tatis. Non tamen, ut illi ditiores fieri velint ex
eo, quod tu poſſes conferre inopibus* ; Barboſa
lib. 3. *Juris Eccleſiaſt. cap.* 17. *num.* 35. *&* 39.
Molina *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 146. *num. ult.*
Azor. *part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *qu.* 10. Navarr.
de ſpol. Clericor. §. 19. *num.* 10. *cum ſeq.* Lay-
man *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. Pirhing
lib. 3. *tit.* 25. *de pecul.* Clericor. *n.* 15. & alii paſſim.

Quarto Beneficiatus, etiamſi bona Patrimo- 14
nialia habeat, poteſt ex bonis Eccleſiaſticis
Filium ſuum alere, vel etiam Fratrem ſuum,
aut alium conſanguineum, etſi Pater ipſius
poſſet illi ſumptus ad ſtudendum ſubminiſtra-
re ; cum enim ad id non teneatur Pater, Fi-
lius eſt vere egens, cum propria bona non
habeat ; Navarr. *lib.* 3. *conſil.* 2. *de vita, &
honeſtate* Clericor. *edit.* 2. Layman *loc. cit. n.* 3.
Pirhing *loc. cit. num.* 15. Lugo *tom.* 1. *diſp.* 4.
ſect. 4. *num.* 68. Sanch. *lib.* 2. *conſil. cap.* 2.
dub. 38. *num.* 18. & alii.

Quinto Beneficiatus poteſt Nepotem, vel 15
conſanguineum promovere ad Doctoratum ex
fructibus ſui Beneficii, ſi ad hoc Nepos, vel
conſanguineus ſit indigens, quia id etiam in
bonum Eccleſiæ redundat. Sanchez *lib.* 2. *con-
ſil. cap.* 2. *dub.* 34. *n.* 18. Navarr. *lib.* 2. *conſ.*
2. *de vita, & honeſtate* Clericor. Bonacina
diſp. 4. *punct.* 2. *num.* 13. Lugo *tom.* 1. *diſp.* 4.
ſect. 4. *num.* 68. & alii.

Sexto Beneficiatus poteſt ex redditibus Be- 16
neficii donare conſanguineis, non ſolum quod
neceſſe habeant pro tempore præſenti, ad ſub-
levandas ſuas præſentes neceſſitates, ſed quod
in futurum deſerviat, fundando redditus per-
petuos, quibus ipſi, & eorum poſteri decen-
ter vivere poſſint, dummodo moderatum ſit,
& non ob Familiæ memoriam principaliter
fiat, ſed ex pietate ad poſterorum indigentiam
ſublevandam ; Molina *lib.* 2. *de primogenitis
cap.* 10. Sanchez *cit. cap.* 2. *dub.* 28. *num.* 10.
Lugo *loc. cit. num.* 71. & alii. Et ratio eſt,
quia non ſolum pie expenditur, quod datur in-
digenti, ut hoc menſe, vel anno vivat, ſed

Digitized by Google

quod datur ei, ut in poſterum decenter vivat; Immo non debet ſolum in vita dari, ita ut poſt mortem debeat reſtituere, ſed poteſt abſolute dari abſque onere reſtituendi, & cum facultate transferendi ad poſteros, ut conſtat in dote, quæ pie datur virgini nobili, de cujus fructibus & ipſa poteſt vivere, & etiam frui ejus Filii; cur ergo non poterit Prælatus nepoti indigenti donare abſolute Domum, & vineam v. g. quibus decenter juxta ſuum ſtatum vivat, & quam poſteris poſſit relinque-
17 re? Poterit ergo fructus, & redditus illos pro ejus etiam poſteris in perpetuum aſſignare; ſicut etiam poſſet fundare Eccleſiam, Capellam, vel Hoſpitale, & pro Cura Capellæ, vel Hoſpitalis, & Jurepatronatus aliquid annuum moderatum conſanguineis in perpetuum relinquere; Hoc enim principaliter reducitur ad Opus Pium, cujus fundatio ex congruitate quadam affert ſecum illos ſumptus, pro eo, qui ejus curam, & Patronatus habere debet, ut cum aliis expreſſe docet Lugo *loc. cit.*

18 Septimo poteſt Beneficiatus v. g. qui ex humili Familia ad Epiſcopatum pinguem, vel ad Cardinalatum aſſumitur, ejus Fratres, & propinquos, & a fortiori Parentes ex fructibus ſui Beneficii moderate elevare ad altiorem ſtatum; unde qui antea pauperes non erant, quia habebant neceſſaria ad ſuum ſtatum, occaſione promotionis illius incipiunt eſſe pauperes non habentes neceſſaria ad novum illum ſtatum ſuſtinendum, & eo titulo dari illis poterit moderate quantum ad id neceſſe fuerit; Ita Navarr. *qu. 1. de redditibus Eccleſ. monito 27. n. 4. & 5.* Molina *tit. diſp. 146. §. Dubium eſt*, Sanchez *loc. cit. num.* 8. Lugo *loc.*
19 *cit. num.* 70. Nec obſtat Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 1. de reformat.* ubi prohibet Epiſcopis, Cardinalibus, & quibuſcumque Beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, ne ex bonis Eccleſiaſticis conſanguineos ditent, & augeant, ibi: *Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus Eccleſiæ conſanguineos, familiareſque ſuos augere*
20 *ſtudeant &c.* In hoc enim caſu non ditantur, ſed ſublevantur, ut juxta ſuum ſtatum non indigeant; Quod etiam ipſi Beneficiato neceſſarium videtur, cui turpe, & indecorum eſſet, ſi ejus Parentes, & Fratres in abjecta, & ſordida conditione permanerent. Quid enim abſurdius, quam Parentem, vel Fratrem Cardinalis, vel Epiſcopi videre adhuc ligna per Urbem vendere, vel calceos in publica Platea reſarcire?

21 Cavere tamen debent tales Beneficiati non eſſe attendendum affectum carnis & ſanguinis, ſed Chriſtianam prudentiam, ac modeſtiam.
Ad quod Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcop.* 22
par. 1. tit. 2. gloſſ. 9. num. 32. & 33. affert præclara exempla, & in primis Benedicti XI. qui nullum ex ſui propinquis ad aliquod Eccleſiæ munus accerſivit; dicere namque ſolebat Pontificem propinquos non habere, & Matrem ſuam ad ſe venientem in habitu humili recepit, quam primum videre noluit in altiori. Secundo Nicolai IV. qui in Cognatos, & 23
affines ita ſemper alienus fuit, ut illis nihilo plus debere ſe diceret, quam cuivis bono; itaque hoc quaſi domeſtico vinculo expeditus, eo facilius omnes ſuas curas in communibus Eccleſiæ commodis curandis deſigebat. Ter- 24
tio, Clementis IV. qui cum ante Pontificatum duas Filias legitime ſuſcepiſſet, uni in Monaſterio collocatæ triginta tantum libras dedit, alteri, quæ marito ſuæ conditionis nupſerat, trecentas libras dotis nomine numeravit, & hac conditione, ne quid amplius peteret; Habuit & Nepotem Clericum, quem ex tribus Præbendis, quas habebat, unam ut eligeret, & reliquas dimitteret, coegit. Inſtantibus amicis, ut potius Nepoti majora tribueret, reſpondit, ſe Deo, non autem carni acquiſiturum, Pontificibus Romanis Filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum non eſſet, propinquis dare. Quarto, S. Pii V. qui, cum 25
multi Magnates, & Principes aliquando ei ſubjicerent dotes, & alia propinquis data ſubſidia tenuiora videri, quam Pontificis, & Cardinalis Alexandrini Parentes deceret, poſſeque 26
largiori manu cum illis agi, Reſpondit; Quin etiam de his modicis, an ſalva conſcientia dederimus, ſæpe nobis venit in mentem dubitare: Hæc enim bona ſunt Eccleſiæ, in ejus tantum ſactos uſus, non ad luxum, aut ad ditandos propinquos a ſanctis legibus deſtinata; Se ad Summum Pontificatum a Deo vocatum fuiſſe, ut Eccleſiæ ſuæ, non ut conſanguineorum aut commodis inſerviret, aut cupiditati.

Not. Edit. Rom. noviſs. an. 1767.

Poteſt nunc & exemplum afferri Benedict. XIV. immortalis memoriæ Pontificis.

Aſt proh dolor! Hæc ſancta digne, & juſte 27
ab omnibus imitanda exempla, paucos habent in dies imitatores, ſed verificatur, quod dixit Petrus Bleſenſis *Epiſt.* 51. *Hodie pro Filiis, quos abſtulit Prælatis Eccleſiæ Deus, habent Nepotes in diſſipationem Patrimonii Chriſti, & in ſuæ ſalutis diſpendium permittuntur.* Et ut habet 28
vetus Diſtichon apud Ludolph. Carth. *de vita Chriſti p. 1. cap.* 68.

Cum

Cum Factor rerum privarit ſemine Clerum:
Ad Satanæ votum ſucceſſit turba Nepotum.

29 Octavo, Beneficiatus poteſt ex redditibus ſuperfluis aliquando reſervare aliquam mediocrem quantitatem ad proprias neceſſitates probabiliter eventuras, v. g. ægritudinis, ſterilitatis, litis, & ſimilium, non tamen ad ea, quæ remote imminent, ut reſervare aliquam portionem ad dotandas nepotes nondum natas, ad vivendum in ætate decrepita, cum nunc ſit adoleſcens; Navarr. quem refert, & ſequitur Sanchez *loco citato dub.* 38. *num.* 13. Lugo *loco cit. n.* 74.

30 Nono, Beneficiatus poteſt de redditibus Eccleſiaſticis remunerare accepta ſervitia; quia hæc remuneratio cenſetur rei debitæ perſolutio; alias incurreret vitium ingratitudinis, ſi nullatenus remuneraret; immo poteſt talis remuneratio eſſe major ſervitio, & beneficio accepto; Ut enim dicit Saneca *lib.* 2. *de beneſic. cap.* 18. *Diligentius quærendus eſt Beneficii, quam pecuniæ creditor; huic enim reddendum eſt quantum accepi, & ſi reddidi, ſolutus ſum ac liber; at illi plus ſolvendum eſt, & nihilominus relata gratia cohæremus;* Navarr. *loco cit. quæſt.* 1. *monito* 36. *num.* 1. *verſ. Cæterum nos in ea ſententia ſumus;* Fagnan. *loc. citat. num.* 21. Pirbing *loco cit. num.* 15. Sanchez *loc. citato dub.* 41. *num.* 6. Molina *diſp.*
31 146. §. *de remuneratoriis*. Quinimmo facere etiam quaſdam donationes non remuneratorias cum moderatione debita, quia ſpectat ad honeſtam ſuſtentationem habere amicos, quibus munera aliqua mittat, ſicuti etiam famulis aliqua præter debitam mercedem aliquando donantur. Virtus enim liberalitatis pro qualitate, & conditione ſtatus requiritur in honeſto, & ingenuo Viro ad politicam vitam, ſervata tamen moderatione Chriſtiana, & Eccleſiaſtica; Molina *diſput.* 145. §. *eodem modo*; Sanchez *loco cit. dub.* 41. *n.* 3. Lugo *loco citato num.* 73.

32 Decimo, Beneficiatus poteſt de redditibus Eccleſiaſticis exercere etiam honeſtam Hoſpitalitatem, non ſolum illam, quæ fit erga pauperes peregrinos, quæ inter potiſſima opera pietatis numeratur, & maxime Clericis a Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.* 8. *de reformat.* commendatur, ſed etiam hoſpitalitatem urbanam cum moderatione debita juxta ſtatum, & qualitatem Beneficii; Bonacina *diſp.* 4. *de obligat. in ſum. fruct. Benef. punct.* 2. *num.* 11. Molina *diſp.* 145. §. *Tertium eſt;* Sanchez *loco cit. cap.* 2. *dub.* 41. *num.* 2. & alii. Et hoc maxime, quando aliquis Cardinalis, Epiſcopus, Princeps, vel aliquis Nobilis venit ad locum, ubi non reperiatur Domus, quam decenter habitare poſſit, niſi Domus Beneficiati; qui non male tunc cenſetur inſumere, quod cum
eo Hoſpite moderate expendit. Immo poteſt 33
Beneficiatus de fructibus Beneficii aliquoties moderata convivia amicis parare, ipſos ad honeſtam recreationem invitare; cum hæc etiam faciant, qui ſe moderate ſuſtentant, ut cum Abulenſi, Navarro, Corduba, & Molina docet Sanchez *loco cit. cap.* 1. *dub.* 41. *num.* 2. & expreſſe tenet S. Thomas *quodlibet.* 6. *art.* 12. *ad quartum*, ibi: *Si autem aliquis in talibus (ſcilicet conviviis) non multum excedat, poteſt bona fide fieri ab aliquo, qui vult ſecundum decentiam ſui ſtatus morem gerere his, quibus convivit.* In iis ergo ſervanda eſt modeſtia Eccleſiaſtice, ne videatur Beneficiatus affectare faſtum, & luxum more ſæcularium contra præceptum Concilii Carthaginenſ. IV. *can.* 15. ubi præcipit: *Ut Epiſcopus vilem ſupellectilem, & menſam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatem fide, & vitæ meritis quærat;* Et contra Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1. ibi: *Sancta Synodus jubet, ut Epiſcopi modeſta ſupellectili, & men-*
ſa, ac frugali victu contenti ſint. Aliter nota- 34
biliter excedendo peccaret mortaliter, ut expreſſe dicit S. Thomas *quodlibet.* 6. *art.* 12. *in corpor. ad quartum*, ibi: *Neque moderatus uſus divitiarum, neque bona fides diſpenſatorum ſalvari videtur in eo, qui ſcienter ſuperfluas expenſas facit in voluptuoſis conviviis, & aliis hujuſmodi ſuperfluitatibus, & ſic non eſt dubium, quod in talibus peccat mortaliter.*

Undecimo, Beneficiatus poteſt ex redditi- 35
bus Eccleſiaſticis ſolvere debita contracta pro ſui ſuſtentatione, vel ob cauſſam piam, licet habeat ex bonis propriis, unde ea ſolvat; Dummodo tamen debita ſint contracta poſt
habitum Beneficium; Nam Opera Pia, vel ſu- 36
ſtentatio Clerici pro tempore antecedenti ad Beneficium, non debent ex Beneficio deſumi, cum teneatur Eccleſia alere ſuum Miniſtrum, pro eo tempore, quo nondum erat ſuus Miniſter, nec opera illa pia fieri potuerint ex bonis Eccleſiæ, quæ tunc non habebat Clericus; aliter poſſet Beneficiatus compenſare ſibi ex redditibus Beneficii omnia, quæ per totam vitam
pie expendit; quod nemo audebit dicere. Si 37
vero debita contracta fuerint ex cauſa profana, & Beneficiatus habet ex bonis propriis, unde ea ſolvat, tenetur ſolvere ex bonis propriis, &

Digitized by Google

& non ex Eccleſiaſticis, quia hoc eſſet expendere redditus Beneficii in uſus profanos, ut dicit Navarrus, & Avendann. quos refert, & ſequitur Sanchez *loco citato c. 2. dub. 42. n. 6.*

38 Si autem Beneficiatus non habeat aliunde ex bonis propriis, unde ea debita contracta ex cauſa profana ſolvat, poteſt ſolvere ex redditibus Beneficii; immo tenetur, ut tenent S. Antonin. Adrianus, Speculator, Hoſtienſis, Sotus, Navarr. & alii, quos affert, & ſequitur idem Sanchez *ibi num. 4.* & colligitur *ex cap. Pervenit 2. de Fidejuſſoribus, & ex cap. Gravis 11. & cap. Olim 12. de reſtitut. ſpoliatorum*; Et ratio eſt, quia, qui debitis premitur, nec habet, unde ſolvat, jam quo ad ea indigens, & pauper cenſetur; quare poteſt ex fructibus Beneficii ſolvere ſua debita, ſicuti poſſet ex eis fructibus alios ære alieno oppreſſos ſublevare; Unde & tenetur, quia debitor ſolvere debet, quoties poteſt. Et de facto praxis ita habet, ut cum aliis teſtatur Azorius *pars. 1. lib. 7. cap. 9. q. 6.*

39 Duodecimo, Beneficiatus poteſt diſtributiones pro ſua voluntate diſponere, & expendere, quia diſtributiones traduntur ob Miniſterium Perſonale tamquam merces operis, & tamquam ſtipendium laboris, & conſequenter ſunt bona quaſi patrimonialia, quorum Beneficiatus abſolutus eſt Dominus. Et de facto mancipatos Divinis Officiis dominium diſtributionum acquirere, ſi Choro interſint, habetur *ex cap. Unic. de Clericis non reſidentib. in 6.* Sic tenet cum plurimis Barboſa *lib. 3. Juris Eccleſiaſt. c. 17. n. 31.* Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar.* §. 7. *proœm. n.* 168. Fagnan. *lib. 3. cap. Si quis ſane 5. de pecul. Clericor. n. 23.*

40 Tertiodecimo, Beneficiatus poteſt ex eadem ratione pro ſuo arbitrio diſponere, expendere, & teſtari de his, quæ ſibi obveniunt ratione ſtipendii perſonalis, ut quia erat Doctor, aut bonus Scriptor, ſeu etiam de his, quæ acquiſivit ex Officiis Defunctorum, ex Anniverſariis, ex Sacrificio Miſſæ, aut occaſione audiendarum Confeſſionum, aut pro Concionibus, & ſimilibus, ſicut de Patrimonialibus, quia hæc non ſunt bona Beneficii, ſed ſtipendium propriæ induſtriæ, & laboris, quorum Beneficiatus abſolutus eſt Dominus; Navarr. *de ſpol. Clericor.* §. 1. *num. 2. in fin. & de redditibus Eccleſ. q. 1. monito* 19. Fagnan. *loc. cit.* & cum aliis Barboſa *loc. cit. n.* 32.

Notæ Rom. Theol.

Quod Auctor Articulo I. optime molitus 41
eſt, ſtrenue aſſerendo Beneficiatorum onus ſuperflua in pauperes, vel Eccleſias erogandi,
ne in profanos uſus ea expendentes peccent
contra Religionem, Miſericordiam, ac etiam
Juſtitiam; id limitationibus aliquot ſic extenuavit in hoc Articulo II. ut pene inutile 42
evadat, quod in primo, laudabili zelo, prædicaverat. Nobis ſufficiat hoc, levi calamo, 43
Beneficiatos monuiſſe, ut ſic conſcientiæ conſulentes, nonniſi de proborum Virorum conſilio bona Eccleſiaſtica inſumant: de quorum
diſpenſatione ſupremo Judici diſtrictam ſunt
redditur i rationem.

De obligatione igitur, qua tenentur Benefi- 44
ciati fructus Beneficiorum erogare in uſus illos, qui conformes ſunt voluntati Fundatorum, nihil addo, quum noſtri inſtituti ſit ab
Auctore prætermiſſa delibare. Meminiſſe ta- 45
men ipſos oportet eorum, quæ ait Divus Bernardus ep. 2. ad Fulcon. *Surgis* (inquit) *ad vigilias, vadis ad Miſſas, boris chorum nocturnis diurniſque frequentas; bene facis. Sic Eccleſiæ præbendam gratis non accipis. Dignum eſt, ut qui Altari deſervit, de Altari vivat. Conceditur ergo tibi, ut ſi bene deſervis, de Altari vivas, non autem ut de Altari luxurieris, ut de Altari ſuperbias, ut inde compares tibi frena aurea, ſellas depictas, calcaria deargentata, varia, griſeaque pellicea a collo, & manibus ornatu purpureo diverſificata. Denique quidquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum, de Altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt.*

ARTICULUS III.

Beneficiatus quid de fructibus Beneficii facere non poſſit.

PRimo, Beneficiatus non poteſt de fructibus 1
Beneficii, nec ad cauſſam piam, ullum de Jure facere Teſtamentum. *Eſt communis* ob clariſſima Jura in Titulo de Teſtamentis, & ſignanter *cap. Ad hæc 8. de Teſtament.* ubi licet concedatur, quod Beneficiati in vivis exiſtentes de Bonis Eccleſiaſticis eleemoſynam dare queant, tamen etiam eleemoſynæ cauſſa, conſequenter ad piam cauſſam, teſtari prohibentur, ibi: *Præſentibus innoteſcat, quod Clerici de mobilibus, quæ per Eccleſiam ſunt adepti, de Jure teſtari non poſſunt; viventes tamen, & ſui compotes moderate valent aliqua de bonis ipſis,*

non

Digitized by Google

non ratione Teſtamenti, ſed eleemoſyna intuitu erogare in ægritudine conſtitutis; cap. Quia nos 9. eod. tit. de Teſtament. expreſſe dicitur: *De his tamen, quæ conſideratione Eccleſiæ perceperunt, nullum de Jure poſſunt facere Teſtamentum: cap. Relatum* 12. *eod. tit.* præciſe habetur *Mobilia per Eccleſiam acquiſita de Jure in alios pro morientis arbitrio transferri non poſſunt*. Ratio autem, ob quam Eccleſia, etiam ad pias cauſſas de bonis Eccleſiaſticis teſtari prohibuit Beneficiatis; ut notant Navarr. *qu.* 3. *Apol. monit.* 1. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 6. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 19. *de teſtament. n.* 41. & alii, videtur quod fuerit iſta, ſcilicet, ut Beneficiati videntes nullam ſibi ſupereſſe facultatem de iis bonis mortis cauſſa diſponendi, a turpi illa, ac nociva congregandi cura, & ſollicitudine liberi, bona ſuperflua adhuc in vi-
2 vis in pios uſus libentius erogarent. Notanter autem dicitur Beneficiatum de bonis Eccleſiaſticis, nec ad cauſſam piam teſtari poſſe *de Jure*, quia de conſuetudine legitima poteſt introduci, ut Clerici ſæculares de bonis Eccleſiaſticis ſuperfluis ad cauſſas pias valide, & licite teſtari valeant; *cap. Relatum* 12. *de Teſtament.* ibi: *Licet autem mobilia per Eccleſiam acquiſita de Jure in alios pro morientis arbitrio transferri non poſſint, conſuetudinis tamen non eſt improbandæ, ut de his pauperibus, & religioſis locis, & illis qui viventi ſervierant, ſive ſint conſanguinei, ſive alii, aliqua juxta ſervitii meritum conferantur*. Et ratio eſt, quia teſtari ad cauſſas pias eſt Clericis prohibitum ſolo Jure humano; contra Jus autem humanum valide, & licite introduci poteſt conſuetudo; *cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*; adeoque ex legitima conſuetudine poteſt Beneficiatus teſtari de bonis Eccleſiaſticis ad cauſſas pias; Abbas *in cap. Cum in Officiis* 7. *de teſtament. n.* 5. Molin. *diſp.* 141. *n.* 25. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 26. *de teſtamen. n.* 40. Reiffenſtuel *ibid. n.* 330. Layman, Navarr. & alii communiter.

3 Secundo, Beneficiatus non poteſt neque vi conſuetudinis teſtari de bonis Eccleſiaſticis in notabili quantitate ad cauſſas profanas; Navarr. *diſp.* 147. *num.* 31. Leſſ. *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 43. & 44. Abbas *in cap. Cum eſſes* 10. *n.* 29. & 30. *de Teſtament.* Covarruv. *in cap. Cum in Officiis* 7. *de Teſtament. n.* 27. Zoeſius *de Teſtament. num.* 27. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 27. *num.* 42. Reiffenſtuel *ibid. num.* 336. & *ſequent.* Engel *ibid. num.* 3. *in Manuali Parochorum part.* 4. *cap.* 4. *n.* 26. Tanner. *tom.* 3. *diſp.* 40. *quæſt.* 6. *dub.* 8. *n.* 249. Sylveſter *verſ. Clericus* 4. Molina *diſp.* 147. *num.* 31. Caniſius *in cap.* 1. *de Teſtament. n.* 18. Sporer *tom.* 2. *tract.* 6. *cap.* 1. *ſect.* 2. *n.* 93. Archidiaconus, Angel. Alvar. Pelag. & communior Doctorum contra Bar- 4
boſam *lib.* 3. *Juris Eccleſ. unic. cap.* 17. *n.* 67. & 68. & *in cap. Cum in Officiis* 7. *de Teſtament. n.* 6. & 7. Garciam *de Benefic. part.* 2. *c.* 1. *num.* 16. & *ſequent.* Azorium *part.* 2. *lib.* 7. *c.* 9. *qu.* 1. & nonnullos alios volentes poſſe Beneficiatos ratione conſuetudinis licite teſtari de bonis Eccleſiaſticis, etiam ad cauſſas profanas, quorum tamen ſententia hodie fere paſſim rejicitur. Et ratio noſtræ conclu- 5
ſionis eſt, quia Beneficiati majorem facultatem habent a Jure ſibi conceſſam diſponendi inter vivos ex redditibus Eccleſiaſticis, quam de illis mortis cauſſa diſponendi, & teſtandi, textu expreſſo *in cap. Ad hæc* 8. *de Teſtamentis*, ibi: *Ad hæc præſentibus innoteſcat, quod Clerici de mobilibus, quæ per Eccleſiam ſunt adepti, de Jure teſtari non poſſunt; viventes tamen, & ſui compotes moderate valent aliquid de bonis ipſis non ratione Teſtamenti, ſed eleemoſynæ intuitu erogare in ægritudine conſtitutis*; Atqui per omnes Doctores Beneficiati non obſtante quacumque conſuetudine mortaliter peccant, ſi quid notabile de bonis Eccleſiaſticis ſuperfluis ad cauſſas profanas in vivis diſponunt, ergo ſimiliter, immo magis mortaliter peccabunt, non obſtante quacumque conſuetudine, ſi de iiſdem bonis mortis cauſſa ad cauſſas profanas diſponant: Nulla enim ſolida ratio, vel fundamentum aſſignari poteſt, ob quam Beneficiati vi conſuetudinis per diſpoſitionem mortis cauſſa poſſint bona Eccleſiaſtica ſuperflua ad cauſſas profanas applicare, & non per diſpoſitionem inter vivos: Unde cum talis conſuetudo univerſaliter tribuens omnibus Beneficiatis poteſtatem de omnibus redditibus Eccleſiaſticis arbitratu ſuo teſtandi ad quaſcumque cauſſas, etiam profanas, ſit contra Jus naturalis Juſtitiæ, & ſit peccaminoſa, Eccleſiis ſit noxia, & Sacris Canonibus adverſetur, ſequitur illam per nullam præſcriptionem, etiam temporis immemorabilis, induci poſſe; *cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*, ibi: *Nemo ſanæ mentis intelligit naturali Juri (cujus tranſgreſſio periculum ſalutis inducit) quacumque conſuetudine (quæ dicenda eſt verius in hac parte corruptela) poſſe aliquatenus derogari*, & colligitur etiam *ex c. Quæ contra* 2. & *cap. Mala autem conſuetudo* 3. *diſt.* 8.

Nec valet dicere, quod praxis, & conſue- 6
tudo in univerſo pene orbe obtinuit, & habet,

Digitized by Google

bet, quod Beneficiati de bonis omnibus, etiam Eccleſiaſticis ſuperfluis ad cauſſas profanas pro libitu ſuo teſtentur, Hæredeſque, vel Legatarii profani Hæreditatem relictam abſque omni ſcrupulo accipiant, & retineaut, Papa, aliiſque Superioribus Eccleſiaſticis non tantum ſcientibus, & tolerantibus, ſed inſuper hujuſmodi teſtamenta Beneficiatorum ad cauſſas profanas poſitive exequentibus, adeoque clare ſtat, quod hæc conſuetudo licita, & valida ſit; aliter non tantum Beueficiati ita teſtantes, ſed hæredes relicta accipientes, & retinentes, immo Papa, aliique Superiores Eccleſiaſtici id tolerantes, ac poſitiva executione foventes graviter peccarent, & iu periculo æternæ damnationis exiſterent, quod ſane de tot, tantiſque viris abſque temeritatis nota vix dici poteſt.

7 Non valet, inquam, hoc dicere, quia licet Pontifices, aliique Superiores Eccleſiaſtici Beneficiatorum Teſtamenta ad cauſſas profanas ſciant, & tolerent, non tamen pro validis, & licitis approbant, *Cum multa per patientiam tolerentur &c.* Vide *ſupra art.* 1. *n.* 51. 52. *& ſequent.* ubi ad longum affertur reſponſio.

8 Hic tamen eſt advertendum, quod Beneficiati incolæ, & Cives Urbis Romæ, qui in ea, vel ejus diſtrictu deceſſerint, poſſunt libere, & licite tam inter vivos, quam mortis cauſſa, de Bonis Eccleſiaſticis ſuperfluis diſponere, etiam ad cauſſas profanas, prout eis conceſſit Julius III. in ſua Conſtitutione incipiente *Cupientes ut Alma Urbs noſtra*, edita 6. *Idus Martii* 1549. quæ eſt tenoris, ut ſequitur: *Motu proprio &c. Statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis ſuturis temporibus omnes, & ſinguli Urbis incolæ cujuſcumque Dignitatis, Status, Gradus, Præeminentiæ, vel conditionis exiſtant, etſi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, &c. vel quavis Dignitate Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant &c. de omnibus, & ſingulis eorum immobilibus, mobilibus & ſe moventibus bonis, juribus, actionibus, & rebus aliis in dicta Urbe, & ejus diſtrictu pro tempore exiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & proventibus Eccleſiarum, & Beneficiorum Eccleſiaſticorum, &c. acquiſitis cujuſcumque quantitatis, qualitatis, ſummæ, valoris, & pretii, ſeu conditionis exiſtant, tum donatione, aut quavis alia ultima voluntate, in favorem conſanguineorum, & affinium, & quarumvis aliarum perſonarum diſponere licite valeant &c. quodque ſi ab inteſtato deceſſerint, eorum bona, & hujuſmodi ad ipſorum pro tempore proximos agnatos, & alios &c. qui eis (niſi eſſent Beneficiati) de Jure ſuccedere deberent, alias juxta Juris diſpoſitionem libere devolvantur.* Quam 9
Conſtitutionem pro Urbe, & ejus diſtrictu ad decem milliaria denuo confirmavit Paulus V. in ſua Conſtitutione incipient. *In eminenti*, edita 18. *Aprilis* 1606.

Tertio, Beneficiatus non poteſt ſine pecca- 10
to bonis Eccleſiaſticis Conſanguineos, Familiareſque ditare, vel ad majorem ſtatum exaltare, aut pluſquam ad conditionem, & decentiam ſtatus neceſſarium habent, eis conferre. Habetur in primis *ex Canone* 37. *Apoſtolorum*, ibi: *Omnium rerum Eccleſiaſticarum curam Epiſcopus gerito, & eas diſpenſato, quaſi inſpectante Deo. Non licitum autem ei eſto quidpiam ex iis ſibi tamquam proprium aſſumere, aut cognatis ſuis elargiri quæ Deo dicata ſunt. Quod ſi pauperes illi ſint, ut pauperibus ſubminiſtrato. Non tamen horum prætextu res Eccleſiæ venundato.* Concordat *cap. Quiſquis* 19. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ibi: *Omnium Eccleſiaſticarum rerum Epiſcopus habeat ſolicitudinem, & diſpenſet eas tamquam Deo contemplante. Non liceat autem ei fraudare quidquam ex illis, vel cognatis propriis donare, quæ Dei ſunt. Quod ſi pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur, ſed non ſub horum occaſione, quæ ſunt Eccleſiæ defraudentur;*
cap. Eſt probanda 16. *diſt.* 86. ubi conceditur 11
quidem, ut pauperibus conſanguineis de bonis Eccleſiaſticis ſuccurratur: *Non tamen ut illi ditiores eo fieri velint, quod tu poſſes conferre inopibus . . . . Neque enim propterea te Domino dicaſti, ut tuos divites facias . . . Putant ſe parum poſcere, pretium tuum quærunt, vitæ tuæ fructum adimere contendunt, & accuſant, quod eos divites non feceris, cum te illi velint æternæ vitæ fraudare mercede;* Coucil. Trideut. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1. ibi: *Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus Eccleſiaſticis Conſanguineos, Familiareſve ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum Canones probibeant, nt res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, Conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, eis ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent eorum cauſſa. Immo quam maxime poteſt eos Sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga Fratres, Nepotes, Propinquoſque carnis affectum, unde multorum malorum in Eccleſia Seminarium extat, penitus deponant.* Et quam grave ſit ſcelus de 12
redditibus Eccleſiaſticis conſanguineos ditare, & ad majorem ſtatum exaltare, aut pluſquam ad conditionem, & decentiam ſtatus neceſſarium habent, eis conferre, couſtat ex verbis Gregorii VII. *in cap. Pervenit* 3. *cauſ.*

Digitized by Google

cauſ. 16. *quæſt.* 7. ibi : *Pervenit ad nos fama ſiniſtra , quod quidam Epiſcoporum non Sacerdotibus propriæ Diœceſis decimas , atque Chriſtianorum oblationes conferunt , ſed potius Laicalibus Perſonis , Militum videlicet , ſive ſervitorum , vel (quod gravius eſt) etiam conſanguineis . Unde ſi quis amodo Epiſcopus inventus fuerit hujus præcepti Divini tranſgreſſor , inter maximos Hæreticos , & Antichriſtos non minus habeatur . Et ſicut Nicæna Synodus de Simoniacis cenſuit , & qui recipiunt ab eo Laici , & qui dat Epiſcopus ſive pretio , ſive Beneficio æterni incendii ignibus deputentur .* Qui Canon procedit etiam in fructibus ſecundum intellectum Hugonis , & Archidiaconi , & Fagnani *in cap. Si quis ſane* 5. *de periculo Clericorum num.* 20.

13 Et ſic ſentiunt fere omnes Sancti Patres , ut Ambroſius relatus *in cap. Eſt probanda* 16. *diſt.* 86. S. Auguſtinus relatus *in cap. Si privatum* 28. *cauſ.* 12. *quæſt.* 1. S. Hieronymus relatus *in cap. Quoniam* 86. *cauſ.* 16. *quæſt.* 1. S. Bernardus ſuper illis verbis Evangelii : *Ecce nos reliquimus omnia ;* Sanctus Thomas 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 7. *ad* 2. S. Raymund. *in Summ. lib.* 2. *tit.* 5. *de raptoribus , prædonibus* §. 6. ubi propoſita ſibi iſta quæſtione : *Quid de Prælatis Eccleſiarum , & aliis Clericis , qui bona Eccleſiaſtica pauperibus debita conſumunt in uſus illicitos , videlicet in Meretricibus , Hiſtrionibus , conſanguineis potentibus , & divitibus , & ſimilibus , & de his etiam faciunt aliqui Teſtamentum , nunquid tales ſunt judicandi raptores* , hoc modo reſpondet : *Videtur quod ſic , quia contractant rem alienam invito Domino , ait enim Hieronymus , quidquid habent Clerici , pauperum eſt .* Et paulo poſt *ibid. a.* 8. ſubjungit : *Dico Prælatos , & Clericos , qui res Eccleſiæ talibus , vel ſimilibus turpibus Perſonis conferunt , vel etiam conſanguineis non propter naturam ſuſtentandam , ſed ut faciant eos divites de Patrimonio Crucifixi . . . . . tales inquam Prælatos , & Clericos , qui talibus conferunt bona Eccleſiaſtica pauperibus debita , dico eſſe raptores , & per conſequens teneri ad reſtitutionem omnium ;* S. Antoninus 3. *part. Summ. Theolog. titul.* 15. *cap.* 1. §. 19. ſic præciſe dicit : *De bonis , ſeu fructibus Beneficiorum , quæ dant Clerici conſanguineis , vel Perſonis turpibus , utrum in dando , peccent , & teneantur ad reſtitutionem ? ſuper hoc dicit Raymundus , quod Clerici , qui conſanguineis potentibus . . . . bona Eccleſiaſtica pauperibus debita , tribuunt , raptores ſunt , quia quidquid Clrici habent , pauperum eſt , dicit Hieronymus* 16. *quæſt.* 1. *cap. finali* , *nam pauperibus debetur . Unde ad reſtitutionem tenentur pauperibus , vel in utilitatem Eccleſiæ . . .* & *peccant mortaliter* . Et ad hoc optime facit jam adductus Petrus Bleſenſis *Epiſt.* 15. ubi ſic habet : *Hodie pro Filiis , quos abſtulit Prælatis Eccleſiæ Deus , habent Nepotes in diſſipationem Patrimonii Chriſti , & in ſuæ ſalutis diſpendium permittuntur .* Et ut habet vetus Diſtichon apud Ludolph. Carth. *de vita Chriſti part.* 1. *cap.* 68.

Cnm factor rerum privarit ſemine Clerum ;
Ad Satanæ votum ſucceſſit turba Nepotum .

Quarto , Beneficiatus non poteſt ſine peccato redditus ſuperfluos ſui Beneficii expendere in exceſſivis , & voluptuoſis conviviis , in Ludis , Theatris , & amplis , & ſumptuoſis Palatiis , & ſimilibus . Colligitur *ex cap. Apoſtolicos* 13. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ubi declaratur , *redditus Eccleſiaſticos ad Miniſtrorum propriam utilitatem* (honeſtam ſcilicet ſuſtentationem) *& ob eſcam pauperum , & peregrinorum ſuſtentationem eſſe* ; Et Clericus aliter bona expendens deponi jubetur , *tanquam prævaricator divinarum Legum , & præceptorum* ; & *cap. Pontifices* 3. *cauſ.* 12. *quæſt.* 3. ubi dicitur : *Ille , qui donat pro redemptione animæ ſuæ , non pro commodo Sacerdotis offerre probatur ;* & *cap. Quia juxta* 59. *cauſ.* 16. *quæſt.* 1. ubi habetur : *Quia juxta Sanctorum Patrum traditionem novimus res Eccleſiæ vota Fidelium eſſe , pretia peccatorum , & patrimonium pauperum ;* Et eſt communis Sanctorum Patrum , aliorumque Doctorum ſententia . Sanctus enim Bernardus in declaratione ſuper illis verbis Evangelii : *Ecce nos reliquimus omnia* , ſic ait : *Vivat de Altari , ut juxta eumdem Apoſtolum , alimenta , & quibus tegatur habens , his contentus ſit . De Altari , inquit , vivat , non ſuperbiat , non luxurietur , denique non ditetur , non ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet , mutans quadrata rotundis , nec loculos inde congreget , aut ſuperfluitione diſpergat .* Et idem S. Bernardus *ſerm.* 25. *in Cantic. poſt med.* ait : *Timeant Clerici , timeant Miniſtri Eccleſiæ , qui in terris Sanctorum , quas poſſident , tam iniqua gerunt , ut ſtipendiis , quæ ſufficere debeant , minime contenti , ſuperflua , quibus egeni ſuſtentandi forent , impie , ſacrilegeque ſibi retineant , & in uſus ſuæ ſuperbiæ , atque luxuriæ victum pauperum conſumere non vereantur ; duplici profecto iniquitate peccantes , quod & aliena diripiunt , & Sacris in ſuis vanitatibus , & turpitudinibus abutan-* 14

tan-

Digitized by Google

tuntur. Et idem *Epiſt.* 42. *litt. M.* dicit: *Clamant vero nudi, clamant famelici, conqueruntur, & dicunt noſtrum eſt quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis . . . . vita noſtra cedit vobis in ſuperfluas copias; noſtris neceſſitatibus detrahitur, quidquid accedit vanitatibus veſtris. Duo denique mala de una prodeunt radice cupiditatis, dum & vos vanitando peritis, & nos ſpoliando perimitis*. S. Hieronymus *in cap.* 5. *Mich.* ſic ait: *Tibi o Sacerdos de Altari vivere, ut vult S. Paulus, non luxuriari permittitur*. S. Thomas *quodlib.* 6. *art.* 12. *in corp. ad* 4. inquit: *Neque moderatus uſus divitiarum, neque bona fides diſpenſatorum ſalvari debetur in eo, qui ſcienter ſuperfluas expenſas facit in voluptuoſis conviviis, & aliis hujuſmodi ſuperfluitatibus, & ſic non eſt dubium, quod in talibus peccat mortaliter*; Conc. Carthagin. IV. *c.* 15. præcipuo inſtinctu, & ſuaſu S. Auguſtini ſic ſtatuit: *Epiſcopus vilem ſupellectilem, & menſam, & victum pauperem habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatem Fide, & vitæ meritis quærat*. Et concordat Tridentinum *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1. ibi: *Sancta Synodus . . . . non ſolum jubet, ut Epiſcopi modeſta ſupellectili, & menſa, ac frugali victu contenti ſint, verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota ejus domo caveant ne quid appareat, quod a Sancto hoc inſtituto ſit alienum, quodque non ſimplicitatem, Dei zelum, aut vanitatum contemptum præſeferat. Quæ vero de Epiſcopis dicta ſunt eadem etiam in quibuſcumque Beneficia Eccleſiaſtica tam regularia, quam ſæcularia obtinentibus, pro gradus ſui conditione obſervari decernit*; Conc. Rhemenſ. *tit.* 18. *de Clericis in genere num.* 6. ſic decernit: *Quod ſi cum injuria Ordinis Eccleſiaſtici deinceps quiſquam Eccleſiæ bona, quibus pauperes ali oportuit, in hujuſmodi luſus profudiſſe convictus ſit: & qui quæſtum fecit, rem pauperum male partam reſtituere; & qui jacturam paſſus eſt, tamquam Sacri patrimonii dilapidator, graves pœnas exſolvere cogatur*.

15 * Vetitum eſt Beneficiatis ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & nullitatis actus, vendere, ac diſtrahere redditus ſuorum Beneficiorum ad vitam, vel in longum tempus, recepta ab emptore per unam, vel per plures ſolutiones pecuniarum quantitate, quam ipſi Beneficiati per ſpatium ejuſdem temporis, vel totius vitæ probabiliter conſequi potuiſſent; Benedict. XIV. Conſtit. 29. *Tom.* 1. *Bullar.* incip. *Univerſalis Eccleſiæ*.

16 Conſuetudo Eccleſiarum reſervandi hæredibus Beneficiati jam defuncti fructus primi anni obtenti Beneficii valet; nihil enim derogat juri illius, qui in Beneficium recens invectus eſt; cum & ipſe poſt mortem jure iſto potiatur. Quare in favorem hujus conſuetudinis ſæpius a Sac. Congregat. deciſum eſt; Bened. XIV. *de Synodo diœceſ. lib.* 7. *c.* 70. §. 3.

Beneficiato interdictum eſt Conſtitut. S. Pii 17
V. incip. *Quæ ordini*, ne quid in teſtamento relinquat filiis ſuis illegitimis, eorumque filiis, ac deſcendentibus, conſanguineis, & affinibus, ex redditibus, ſive ex bonis Eccleſiaſticis, ſive ex patrimonialibus comparatis, etiamſi filii illi ante teſtatorem obierint. Attamen ſanctio illa non excludit, quominus alimenta filiis illegitimis debeantur etiam ex redditibus Eccleſiaſticis. Cum vero vetatur legatum in favorem conſanguineorum ejuſdem filii, hoc tantum valet in caſu, quo relicta ejus conſanguineis per quendam circuitum cedant in commodum ejuſdem filii illegitimi; Idem *ib. lib.* 13. *c.* 24. §. 21. *nov. edit.*

Additiones ex aliena manu.

Eccleſiæ diſciplinam, qua veterem, qua no- 18
vam circa factionem teſtamenti Clericis prohibitam de fructibus Beneficiorum, exponit Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 25. *per tot.* qui tamen non ſine cautione eſt legendus. Confer etiam Louvrex *diſſert. Can.* 21. *per tot.* de præſenti diſciplina.

Illud tamen non eſt omittendum, quod di- 19
ſtributiones quotidianæ, tametſi nonniſi a Beneficiatis percipiantur, minime tamen cadunt ſub prohibita Clericis factione teſtamenti de fructibus Beneficiorum, idque, quia dantur pro actuali miniſterio, & ſervitio perſonali; Covarruv. *de Teſtam. par.* 1. *cap.* 7. *num.* 9. *& ſequent.* Barb. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 3. *alleg.* 114. *num.* 10. Redoan. *de Spoliis cap.* 6. *num.* 18. Monet. *de diſtrib. quotid. part.* 3. *quæſt.* 2. *&* 3. *utrobique per tot.* Louvrex *d. diſſert.* Can. 21. *num.* 3. & Auctor noſter *art.* 2. *num.* 39.

De hac vero opinione poſt Sarmient. *de* 20
Redit. Eccle.. par. 4. *cap.* 10. *num.* 1. dubitat
Gonzal. *in cap. ultim. de Pecul. Cleric.* ea de
ratione, quod titulo Beneficii Eccleſiaſtici per-
cipiantur, quodque ad acquirendos cæteros præ-
bendæ fructus etiam ſervitium aliquod perſo-
nale, nempe reſidentia, requiratur: *Sed hanc*, 21
ideſt reſidentiam, (inquit Louvrex *cit. diſſert.*
21. *num.* 3.) *ab intereſſentia, quæ ad lucran-*
das diſtributiones quotidianas requiritur, multum

di-

diſtingui certum eſt, *ut videre eſt apud* Monet. *part.* 2. *qu.* 5. *num.* 17. qui inſuper *par.* 1. *qu.* 6. *&* 7. *oſtendit*, *diſtributiones non eſſe proprie de corpore Beneficii*, *nec proprie comprehendi ſub nomine fructuum*, *&* *proventuum illius*, *adeoque nec immediate deberi ratione Beneficii*, *ſed laboris*.

22 Longe minus ſub hac, de qua diſſerimus,
prohibita Clericis factione teſtandi de fructi-
bus Beneficiorum, veniunt res acquiſitæ Cle-
ricis ratione miniſterii alicujus Eccleſiaſtici;
23 Louvrex *d. diſſ.* 21. *num.* 3. ubi quod nec ve-
niunt quæ a Clericis ratione Dignitatis, vel
Ordinis ſui Clericalis extra Beneficiorum fru-
ctus acquiruntur ratione alicujus laboris per-
ſonalis, etiamſi ad id adſtringantur.

BENEPLACITUM APOSTOLICUM; vide verb. *Alienatio* per tot. & ſignanter *art.* 4.

Additiones ex aliena manu.

1 Bona Eccleſiæ relicta nequeunt ſine Apo-
ſtolico Beneplacito alienari, tametſi Teſtator
dixerit, quod alienari ea poſſint nullo inter-
veniente Apoſtolico Beneplacito, idque quia
hominis diſpoſitio nequit immutare ſanctiones
ſacrorum Canonum, ut tradit Auctor verb.
2 *Bona art.* 1. Declarat tamen id procedere, ſi
agatur de bonis directe Eccleſiæ relictis, ita-
3 ut dominium eorum jam nacta ſit. Cæte-
rum ſi bona jure legati a Teſtatore directe
relicta ſint Executori Teſtamentario, eaque
nondum ad Eccleſiam pervenerint, poſſunt
abſque Beneplacito Apoſtolico alienari; vide
Rotam *in Melevitana Tranſactionis* 28. *Aprilis*
1747. *coram Illuſtriſſimo Caprara Almæ Ur-
bis Gubernatore*, ubi & illud, ex quibus Be-
neplacitum Apoſtolicum haberi debeat pro im-
petrato.

4 Beneplacitum Apoſtolicum reſervatum per
verba importantia neceſſitatem non impetra-
tum irritat actum, etiamſi de jure non requi-
5 rebatur. Quando vero reſervatum nec ne dici
per verba importantia neceſſitatem debeat,
conſule Rot. *in Hiſpalen. Primitiarum* 19. *Apri-
lis* 1720. *&* 21. *Januarii* 1721. *cor. bon. mem.
Gamach. &* 26. *Februarii* 1723. *cor. bon. mem.
Foſcar. in Romana ſeu Albanen. Manutentio-
nis* 11. *Januarii* 1725. *cor. mox laudato bon.
mem. Foſcaro*, *& in Pennen. Juriſpatronatus*
3. *Jul.* 1744. *&* 8. *Mart.* 1745. *cor. clar. mem.
Millin.*

6 Quoties Contrahentes adjiciunt aliquam pa-
ctionem, vel conditionem, reſervato Benepla-
cito Apoſtolico, ſi poſtea Summus Pontifex il-
lam rejiciat, vel moderetur, Partes cenſentur
etiam conſenſiſſe illi rejectioni, vel modera-
tioni; Rota *in Compoſtellana Beneficii* 7. *Maii*
1736. *cor. bon. mem. Harrac.*

De nullitate actus ex defectu Beneplaciti A- 7
poſtolici poteſt agere quicumque, cujus inter-
eſt; Rota *in Romana Pecuniaria* 4. *Junii* 1723.
cor. bon. mem. Foſcaro.

Quod dicitur, Beneplacitum Apoſtolicum 8
poſt lapſum Centenarium præſumendum eſſe
in alienatione rei Eccleſiæ, id locum ſibi vin-
dicat, ſi conformis ſubſecuta ſit obſervantia,
ſecus e contra; Rota *in Colonien. Decimarum*
29. *Aprilis* 1733. *coram Eminentiſſimo Creſcentio.*

BESTIALITAS; vide verb. *Luxuria n.* 64.

BIBLIA SACRA; Vide verb. *Scriptura Sacra*, per totum.

BIGAMIA, BIGAMUS.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex ſit, & quando incurritur Bigamia, & quis ſit Bigamus, vel non?

SUMMARIUM.

1 *Bigamia quid ſit*, ad n. 3
4 *Quotuplex ſit*, ad n. 8
9 *Bigamia vera quando incurratur*, ad n. 17
18 *Et quando Bigamia interpretativa*, ad num. 40
41 *Aut ſimilitudinaria*, ad n. 44

BIgamia eſt reiteratio ſucceſſiva Matrimo- 1
nii conſummati, ſeu diviſio carnis in duas
ſucceſſive uxores; Additur *ſucceſſiva*, vel *ſuc-* 2
ceſſive ad differentiam *Polygamiæ*, quæ non eſt
ſucceſſiva, ſeu ſimultanea pluralitas uxorum,
qualis olim ex Divina revelatione, atque di-
ſpenſatione Patriarchis, & aliis antiquæ Le-
gis permiſſa fuerat; *cap. Gaudemus* 8. *de Di-
vortiis*. At in Lege Evangelica fuit a Chriſto 3
Domino penitus reprobata, & ſublata; Matth.
19. Marc. 10. Luc. 16. *& cit. cap. Gaudemus*
8. *de Divortiis*, & expreſſe noviter condemna-
ta a Tridentino *ſeſſ.* 24. *Can.* 2. ibi: *Si quis
dixerit licere Chriſtianis plures ſimul habere uxo-*

res,

Digitized by Google

res, *& hoc nulla lege Divina eſſe prohibitum*,
anathema ſit.
4 Bigamia eſt triplex, ſcilicet vera, interpre-
tativa, & ſimilitudinaria; ſic Fagnanus *in*
cap. Nuper 4. de Bigamis non ordinandis n. 2.
Navarr. *in Manuali cap.* 28. *num.* 19. Specula-
tor *in tit. de Diſpenſ. §. juxta num.* 6. & fe-
re communiter omnes moderni Canoniſtæ &
Theologi, quamvis duo membra tantum, vi-
delicet Bigamiam veram, & interpretativam
conſtituat Gloſſa *in cap. Super eo 2. de Biga-*
mis verb. In Bigamis; Hoſtienſ. *in ſumm. eod.*
tit. §. quot ſunt ſpecies; Joan. Andreas, &
5 nonnulli alii antiquiores. Bigamia vera eſt,
cum quis diverſis temporibus ſucceſſive valide
contraxit Matrimonium cum duabus, illudque
conſummavit; Unde Bigamus proprie, & ve-
re vocatur ille, qui diverſis temporibus, &
ſucceſſive duas legitimas habuit uxores, &
cum utraque Matrimonium conſummavit, nam
ex ſolo Matrimonio rato cum ſecunda inito
non conſurgit Bigamia, niſi illud ſit conſum-
matum, ut patet *ex cap. Valentino* 20. *diſt.* 34.
& cap. Debitum 5. *de Bigamis*, & dicitur *Bi-*
gamus, quaſi homo bini conjugii, ſeu bi-
næ mulieris maritus, ſicuti *Monogamus* dici-
tur unius uxoris vir; *cap. Unius uxoris* 1. *diſt.*
26. a *Monos* quod eſt unum, & *Gamos* quod
eſt conjugium, vel mulier, ut explicat Gloſ-
6 ſa *ibidem*. Hinc qui tres ſucceſſive habuit
uxores dicitur *Trigamus*, qui quinque *Quin-*
togamus, qui Octo, *Octogamus*, & ſic lo-
quendo de aliis, textu expreſſo *in cap. Ape-*
riant 11. *cauſ.* 42. *qu.* 1. Bigamia interpretati-
7 va eſt, cum quis quadam Juris fictione, ſeu
interpretatione cenſetur habuiſſe duas uxores,
licet vere illas non habuerit, ut cum quis
contraxit cum vidua, vel ab alio corrupta;
cap. Meritum 2. *diſt.* 33. *cap. Si quis Viduam*
13. *diſt.* 34. *cap. de Bigamis* 3. *cap. Debitum*
8 5. *de Bigamis non ordinandis*. Bigamia ſimili-
tudinaria eſt, cum quis Sacro Ordine inſigni-
tus, vel ſolemniter profeſſus Matrimonium
contrahit, & conſummat, etiam cum unica,
& Virgine; hic cenſetur ſimilis Iterato con-
trahenti, adeoque incurrit Bigamiam ſimili-
tudinariam, *cap. Quotquot* 24. *& cap. Mona-*
cho 32. *cauſ.* 27. *q.* 1.
9 Bigamia vera incurritur, ſeu contrahitur,
quando quis vere duas uxores ſucceſſive legi-
time duxit, eaſque carnali copula cognovit,
quamvis utramque, vel alteram habuerit an-
te ſuſceptum Baptiſmum; *cap. Acutius* 2. *&*
cap. Deinde 3. *cap. Una* 4. *diſt.* 26. *& cap. Si*
quis Viduam 13. *diſt.* 34. Et ratio eſt, quia
hoc impedimentum non eſt inductum ab Ec-
cleſia in pœnam alicujus delicti, quæ per Ba-
ptiſmum una cum delicto remittatur, ſed quia
tale Matrimonium non eſt aptum ad ſignifi-
candam conjunctionem Chriſti cum Eccleſia,
quæ eſt unius viri cum una Sponſa, eaque ab
alio non aſſumpta; qui defectus perfectæ ſi-
gnificationis æque reperitur in Matrimonio
contracto ante Baptiſmum, quam poſt illum.
Et hæc ſententia eſt Divi Aug. in Epiſtolam
ad Titum, *& de bono conjugii cap.* 18. & re-
fertur *in cit. c. Acutius* 2. *diſt.* 26. & S. Am-
broſii *lib.* 1. *de Offic. cap. ult.* & refertur *in*
cap. Una 4. *ead. diſt.* 26. & fuit poſtea appro-
bata per Innocentium Papam *in cap. Deinde*
3. *diſt.* 26. *& in cap. Si quis Viduam* 13. *diſt.*
34. Et ſic tenet communis Doctorum cum
Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 83. *n.* 9. Suarez *diſp.* 39.
de Cenſuris ſect. 6. *n.* 10. *& ſeq.* Barboſa *de*
Offic. & Poteſt. Epiſcop. alleg. 49. *num.* 2. Fa-
gnan. *in cap. Nuper* 4. *de Bigamis n.* 3. Pi-
rhing *lib.* 1. *tit.* 21. *n.* 6. Reiffenſtuel *ib. n.* 9.
& aliis plurimis.
Nec valet objicere, quod ſicuti propter ho- 10
micidium ante Baptiſmum juſte, vel injuſte pa-
tratum, non incurritur Irregularitas, ita ne-
que propter Matrimonium duplex initum ante
Baptiſma, incurritur Irregularitas Bigamiæ.
Non valet, inquam, nec currit paritas, quia
prior Irregularitas eſt impoſita a Jure homicidio
patrato ſolum poſt Baptiſmum; *cap. Si quis Vi-*
duam 8. *diſt.* 50. *c. Si quis poſt acceptum Baptiſ-*
mum 4. *diſt.* 31. Poſterior vero Irregularitas Bi- 11
gamiæ veræ a Jure eſt impoſita ei, qui duplex
Matrimonium legitimum quandocumque contra-
xit, & conſummavit, ſive ante, ſive poſt Baptiſ-
mum; *c. Acutius* 2. *diſt.* 26. in cujus Summario
expreſſe dicitur: *Qui ante Baptiſmum habuerit*
unam, *& poſt Baptiſmum aliam*, *ordinandus non*
eſt; & *c. Una* 4. *diſt.* 26. in cujus ſummario ſic
etiam præciſe habetur: *Bigamus reputatur*, *qui*
ante Baptiſmum habuerit unam, *& poſt Baptiſ-*
mum aliam. Et ratio diſparitatis eſt, quia per 12
Baptiſmum ſicuti crimina plene dimittuntur,
ſic etiam purgatur prava, & immitis voluntas,
qua illa fuerunt commiſſa; Secus autem eſt de
Bigamia, neque enim in Baptiſmo tollitur ac-
ceptæ uxoris conſortium, nec reintegratur divi-
ſio carnis, ut ceſſare valeat defectus Sacramenti
per Apoſtolum *c.* 5. *ad Ephesios* explicati, &
hoc clare habetur *ex cap. Una* 4. *diſt.* 26. ibi:
Quod pleriſque mirum videtur, *cur etiam ante*
Baptiſmum iterata conjugia electioni muneris, *&*
prærogativæ Ordinationis impedimenta generent,
cum etiam delicta obeſſe non ſoleant, *ſi Lavacri*
re-

Digitized by Google

remiſſa fuerint Sacramento ; ſed intelligere debemus , quia in Baptiſmo culpa dimitti poteſt, Lex aboleri non poteſt ; in conjugio non culpa , ſed Lex eſt. Quod culpæ eſt igitur , in Baptiſmo relaxatur ; quod Legis eſt , conjugio non ſolvitur . Et ex c. Si quis Viduam 13. *diſt.* 34. ibi : *In Baptiſmate enim crimina dimittuntur, non acceptæ uxoris conjugium relaxatur.*

13 Bigamia vera non incurritur ab eo, qui duas uxores legitime, & valide duxit, ſed cum altera, ſive priore, ſive poſteriore Matrimonium non conſummavit , quia ex ſolo Matrimonio rato cum altera inito non conſurgit Bigamia , niſi illud etiam ſit conſummatum , ut patet *ex cap. Valentino* 20. *diſt.* 34. *& cap. Debitum* 5. *de Bigamis* , ubi is , qui mulierem ab alio viro deſponſatam per verba de præſenti , ſed ab illo non cognitam duxit uxorem, Bigamus non cenſetur , nec impeditur promoveri ad Sacerdotium , *quia* (inquit Papa Innocent. III.) *nec illa nec ipſe carnem ſuam diviſit in plures ;* ſicque non intervenit defectus Sacramenti ſignificantis conjunctionem Chriſti cum Eccleſia per carnis aſſumptionem ; ex quo defectu velut fundamento oritur Irregularitas Bigamiæ *cit. cap. Debitum* 5. *de Bigamis* , ibi : *Cum ergo propter Sacramenti defectum , inhibitum ſit , ne Bigamus , aut Maritus Viduæ præſumat ad Sacros Ordines promoveri , quoniam nec illa eſt unica unici, nec iſte unus unius profecto, ubi deficit inter hujuſmodi conjuges commixtio corporum ,*
14 *non deeſt hujuſmodi ſignaculum Sacramenti* . Unde ex hoc infertur, quod multiplicitas Matrimonii rati , & non conſummati non inducit Bigamiam , cum deficiat diviſio carnis in plures ; Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſc. allegat.*
15 49. *n.* 13. *Et communis*. Sic nec multiplicitas ſponſaliorum cum pluribus initorum inducit Bigamiam, etiamſi ſubſecuta ſit copula, quia ſine Matrimonio vero, vel attentato non contrahitur Bigamia *;* duo namque neceſſaria ſunt , ut Bigamia vera contrahatur , Matrimonium ſcilicet præcedens , & uſus venereus ſubſequens cum pluribus ; Barboſa *loc. mox citato*, Pirhing *lib.* 1. *tit.* 21. *n.* 5. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 83. *n.* 5. *&* 6. & alii paſſim .

16 Bigamia vera non incurritur ab eo, qui cum Meretrice ſæpius fornicatus eſt, vel plures Concubinas habuit, ſive ante Matrimonium contractum cum una Virgine , ſive eo ſtante , ſive poſt illud ; ut colligitur *ex c. Fraternitatis* 7. *diſt.* 34. & *c. Quia circa* 6. *de Bigamis*, ubi ſic præciſe habetur : *Sane poſtulaſti per Sedem Apoſtolicam edoceri , ſi Presbyteri plures Concubinas habentes Bigami cenſeantur . Ad quod duximus reſpondendum, quod cum Irregularitatem non incurrerint Bigamiæ, cum eis tamquam ſimplici fornicatione notatis, quoad executionem Sacerdotalis Officii , poteris diſpenſare ;* Et ratio eſt , quia ut diximus , ad hoc ut Bigamia vera contrahatur , duo perneceſſaria requiruntur , Matrimonium ſcilicet præcedens , & uſus venereus ſubſequens cum pluribus ; per ſimplicem enim conjunctionem fornicariam non ſignificatur conjunctio Chriſti cum Eccleſia per aſſumptionem carnis, ſicuti ſignificatur per Matrimonium cum pluribus ; & ſic non poteſt in conjunctione fornicaria habere locum defectus Sacramenti ſignificantis talem conjunctionem Chriſti cum Eccleſia per carnis aſſumptionem , ex quo defectu velut fundamento oritur Irregularitas Bigamiæ ; *cit. c. Debitum* 5. *de Bigamis* . Neque 17
tales conjunctiones fornicariæ , ſive præcedant , ſive ſequantur , ſive fiant ſtante Matrimonio cum una Virgine impediunt , quominus tale Matrimonium adhuc habeat perfectam ſignificationem Sacramenti , cum ſit maritalis conjunctio unius viri cum unica ab alio non aſſumpta , adeoque non patiatur defectum Sacramenti, qui eſt fundamentum Bigamiæ per *cit. c. Debitum* 5. *de Bigamis*, Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 83. *n.* 3. Pirhing. *l. c. n.* 4. & alii .

Bigamia interpretativa quatuor præcipue 18
modis a Doctoribus cenſetur incurri . Primus modus eſt , quando quis ducit Viduam a priori viro carnaliter cognitam , vel ab alio per fornicationem corruptam , & cum ea Matrimonium conſummat ; Hunc modum inducere Bigamiæ Irregularitatem , habetur *in cap. Maritum* 2. *diſt.* 33. *cap. Curandum* 6. *cap. Præcipimus* 10. *cap. Si quis Viduam* 13. *& cap. Si quis Viduam* 15. *diſt.* 34. *cap. Si quis Viduam* 8. *diſt.* 50. *cap. Qui* 5. *diſt.* 51. *cap. Quiſquis* 5. *diſt.* 84. *cap. Ut Bigami* 1. *cap. de Bigamis* 3. *& cap. Debitum* 5. *de Bigamis non ordinandis* . Et ratio eſt , quia ducens Viduam , vel ab alio per fornicationem corruptam, ſeu qualitercumque carnaliter cognitam , & cum ea Matrimonium conſummans, fit una caro cum illa , & per conſequens ſicut ipſa uxor vere carnem ſuam diviſit in plures , ita etiam vir ejus, cui per copulam carnalem factus eſt una caro cum ipſa, ex Juris interpretatione cenſetur carnem ſuam diviſiſſe in plures *;* Unde deficit tale Matrimonium a perfecta ſignificatione Matrimonii Chriſti cum Eccleſia, cum hoc ſit unius cum una Virgine Eccleſia , non ab alio aſſumpta , & penitus intacta, & illud eſſet unius cum una non amplius Virgine, cum jam ab alio aſſumpta, ſeu corrupta, & ſic di-

Digitized by Google

viſa in plures carnes. *Sic Doctores communiter.*
19 Hanc interpretativam Bigamiam incurrit ducens Viduam, vel corruptam, etiamſi penitus ignoraverit eſſe Viduam, vel corruptam; Et ratio eſt, quia hic non agitur de Irregularitate proveniente ex delicto, ſeu propria culpa, ſed de ea, quæ provenit ex defectu Sacramenti, qualem poteſt incurrere, & de facto incurrit in dictis caſibus etiam ignorans; quia licet ignorantia violationis poſſet eximere eumdem a culpa, ſi quæ eſſet, non tamen a diſpoſitis a Jure quoad Irregularitatem; nam revera verificatur, quod illa fuerit corrupta, & diviſa in plures carnes; Sic tradunt communiter Doctores cum Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. allegat.* 49. *n.* 6. Fagnan. *in c. Nuper* 4. *de Bigamis n.* 5. Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. diſp.* 84. *n.* 15. Sylveſter *in Summa*
20 *verb. Bigamia num.* 4. Immo volunt Doctores, quod ducens corruptam incurrat Bigamiæ Irregularitatem, etiamſi mulier per vim fuerit cognita ab alio; quia vis illata excuſat quidem Fœminam a culpa, at non efficit Matrimonium illud eſſe aptum ad ſignificandam conjunctionem Chriſti cum Eccleſia una, eaque Virgine; cum talis mulier per vim cognita, adhuc re vera eſſet corrupta, & diviſa in plures carnes; Pirhing *lib.* 1. *tit.* 21. *num.* 10. Reiffenſtuel *ibidem num.* 13. Sanchez *l. c.* & alii.

21 Hanc tamen Bigamiam interpretativam non incurrit ducens Virginem, & exiſtimans illam eſſe corruptam; quia ad Irregularitates, & Cenſuras incurrendas non ſufficit ſola intentio, ſed requiritur, ut factum re ipſa ſequatur; Barboſa *loc. cit.* Sanchez *loc. cit.* Et re vera Irregularis non eſt occidens feram credens eſſe hominem, nec eſt excommunicatus percutiens Laicum, licet credat eſſe Clericum; Pirhing. *cit. lib.* 1. *tit.* 21. *n.* 10. & aliorum
22 communis. Nec etiam hanc interpretativam Bigamiam incurrit, qui ducit Viduam, ſed a priore Marito incognitam; *cap. Debitum* 5. *de Bigamis non ordinandis*, ubi Innocentius III. Summus Pontifex expreſſe declarat eum, qui mulierem ab alio viro deſponſatam per verba de præſenti, ſed ab illo non cognitam, duxit uxorem, Bigamum non cenſeri, nec impediri promoveri ad Sacerdotium; *Quia* (inquit Pontifex) *nec illa, nec ipſe carnem ſuam diviſit in plures*. Sicque non intervenit defectus Sacramenti ſignificantis conjunctionem cum una Eccleſia Virgine per carnis aſſum-
23 ptionem. Nec tandem hanc interpretativam Bigamiam incurrit, qui ducit mulierem non ab alio, ſed a ſe ipſo ſolo corruptam: Et ratio eſt, quia per illam præcedentem violationem factam ab eodem reſpectu neutrius facta eſt diviſio carnis, ſicque illud Matrimonium aptum eſt ſignificare illam unionem Chriſti cum Eccleſia; Gloſſa communiter recepta *in cap. Debitum* 5. *de Bigamis verb. diviſit*, S. Thomas *in* 4. *diſt.* 27. *qu.* 3. *art.* 1. *quæſtiuncula* 3. *ad* 2. S. Antonin. 2. *part. tit.* 28. *cap.* 3. Sanchez & alii communiter. Nec contra hoc ultimum 24
aſſertum obſtat textus *in cap. Qualis* 4. *cauſ.* 30. *qu.* 5. ubi præſcribitur, quod ad hoc ut vir non contrahat Irregularitatem Bigamiæ, debet eſſe contractus cum Virgine caſta, & deſponſata in Virginitate. Nec pariter obſtat textus *in cap. Unico*, *de Clericis conjugatis in* 6. ubi ſtatuitur, quod ſolummodo promovendi ſint ad Sacros Ordines, qui cum unicis, & Virginibus contraxerint. Non obſtant, inquam, citati textus, quia facillime ſolvuntur 25
dicendo; Virginitatem in tantum requiri, in quantum uxor non poteſt eſſe diviſa, unde ſufficit, ut non ſit ab alio corrupta; Gloſſa *in cap. Debitum* 5. *de Bigamis*, *verb. diviſit*, *in fine*; Sanchez *loc. c.* Pirhing *loc. c. n.* 11. & alii paſſim.

Secundus modus Bigamiæ interpretativæ eſt, 26
quando quis ducit Virginem, & poſtquam adulterata eſt, illam adhuc carnaliter cognoſcit; *cap. Si cujus* 11. *& cap. Si Laici* 12. *diſt.* 34. Et hæc Bigamia interpretativa incurritur, etiamſi vir adulterium uxoris ignoraverit, & ipſa uxor non volens, ſed per vim cognita ſit ab adultero; Barboſa *loc. c. n.* 8. *&* 9. Sanchez *loc. c. diſp.* 84. *n.* 15. Pirhing *loc. c. n.* 14. & alii communiter; Et ratio eſt, quia, ut diximus ſupra in primo modo, hic non agitur de Irregularitate proveniente ex delicto, ſeu propria culpa, ſed de ea, quæ provenit ex defectu Sacramenti, qualis defectus Sacramenti adhuc adeſſet, licet vir ignoraverit adulterium uxoris, & uxor non volens, ſed coacta fuerit ab adultero cognita, quia re vera adhuc ipſa eſſet corrupta, & diviſa in plures carnes, & ſic tale Matrimonium non eſſet aptum ad ſignificandam conjunctionem Chriſti cum Eccleſia, una eaque Virgine, & intacta. Immo hanc Bigamiæ Irregularitatem incurrit vir, etiamſi debitum reddiderit uxori adulteræ a Superiore compulſus, ex eo quod adulterium non fuerit plene probatum. Quinimmo eam incurrit, etiamſi com- 27
pellatur ab Eccleſia denuo conjungi, & copulari uxori, quæ ipſo in longinquis agente, vel in exercitu bellante, aut in mare navigan-

Digitized by Google

gante, & pro mortuo habito præcedente Judicio Eccleſiæ, alteri nupſerat, & Matrimonium conſummaverat. Sic cum multis Barboſa *loc. c. n.* 10. & colligitur ex Divo Thoma *in* 4. *diſt.* 27. *q.* 3. *art.* 1. *quæſtiunc.* 3. *ad quartum*, S. Antonin. 3. *part. tit.* 28. *cap.* 3. Abulenſ. *cap.* 19. *in Matth. qu.* 27. *ad quartum*; Roſella *verb. Bigamia n.* 6. Henric. *c.* 1. *n.* 18. *de Bigamis*, Sot. *in* 4. *diſt.* 27. *q.* 3. *art.* 1. & alii paſſim; Et ratio eſt, quia ſtante tali diviſione carnis ſemper verificatur, quod non valeat ſignificare illam unionem Chriſti cum
29 unica Eccleſia Virgine, & intacta. Nec valet objicere contra ultima aſſerta, quod iis ſtantibus ſequeretur manifeſta contradictio, nempe quod idem vir ex eodem actu mereretur, & demereretur; mereretur, quia adimpleret præceptum Eccleſiæ; demereretur, quia
30 incurreret hanc Irregularitatem. Non valet, inquam, quia iſte nullimode demereretur, & quod incurreret Irregularitatem, non eſſet ex delicto, & ſua propria culpa, ſed ſolum ex defectu Sacramenti, ſicuti ex communi Doctorum contrahuntur abſque propria culpa omnes Irregularitates ex defectu.

31 Tertius modus Bigamiæ interpretativæ eſt, quando quis iniit duo Matrimonia, unum validum, & alterum invalidum, & utrumque conſummat; colligitur *ex cap. Nuper* 4. *de Bigamis non ordinandis*, ubi ſtatuitur, quod cum ſimilibus, *tamquam cum Bigamis non liceat diſpenſare .... non propter Sacramenti defectum* (cum enim nullum fuerit unum Matrimonium, adeoque nec fuerit Sacramentum, non potuit pati defectum Sacramenti) *ſed propter affectum intentionis cum opere ſubſecuto*. Quia nimirum, quantum in ipſis erat, voluntarie aliud Matrimonium cum alia contraxe-
32 runt, & conſummarunt. Et quamvis *in cit. cap. Nuper* ſolum expreſſe ſit ſermo de Clericis in Sacris conſtitutis, communiter tamen hoc a Doctoribus extenditur etiam ad Clericos in Minoribus Ordinibus conſtitutos, & ad omnes Laicos, quia etiam in Clericis Minorum Ordinum, & in Laicis, qui contraxerunt duo Matrimonia, unum validum, & alterum invalidum propter dirimens impedimentum, adeſt affectus intentionis ad alterum Matrimonium cum opere ſubſecuto carnalis copulæ, & ſic in Clericis inferioribus, & Laicis habetur eadem ipſiſſima ratio, ob quam in *dict. cap. Nuper* ſtatuitur Clericos in Sacris conſtitutos, etſi non ſint vere Bigami, tamen pœnam, ſeu impedimentum Bigamiæ incurrere: *Non propter Sacramenti defectum, ſed propter affectum intentionis cum opere ſubſecuto*; Adeoque ex quocumque capite proveniat impedimentum dirimens, ſive in Clerico, ſive in Laico, procedit illa deciſio ſecundum omnes; Faguan. *in cit. cap. Nuper num.* 44. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *p.* 5. *c.* 6. *num.* 5. Sanchez *loc. c. diſp.* 84. *num.* 3. Pirhing *loc. c. n.* 16.
& alii paſſim. Hanc Bigamiæ interpretativæ 33
Irregularitatem incurrit etiam, qui bona fide contraxit unum Matrimonium, illudque conſummavit, & poſtea cognita nullitate ejuſdem ad aliud tranſivit, illudque conſummavit; Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 84. *n.* 5. & alii paſſim, quia non obſtante bona fide, quantum eſt ex parte contrahentis, per propriam voluntatem duplex Matrimonium contraxit, & in duobus per conſummationem carnem diviſit, quod officit ſignificationi Sacramenti denotantis conjunctionem unius cum
una, nempe Chriſti cum unica Eccleſia. Sic 34
etiam hanc Bigamiæ Irregularitatem incurrit, qui diſſoluto priori Matrimonio legitimo, ignorans impedimentum, aliud contrahit, quia etiam in hac hypotheſi non obſtante ignorantia, interveniunt omnia, quæ requiruntur ad inducendam hanc Irregularitatem, nempe diviſio carnis in plures, & affectus talis diviſionis in contrahente, & quamvis talis diviſio non ſit culpabilis, in hoc tamen non deſideratur culpa, cum Jura non reſpiciant affectum delinquendi, ſed duplicis Matrimonii contracti, & conſummati, ut patet *in cit. cap. Nuper*, ibi: *Sed propter affectum intentionis cum opere ſubſecuto*; Joann. Andreas *in cap. Unico num.* 1. *ſuper gloſſ.* 3. *de Bigamis n.* 6. & ibi Antonius *cap. Nuper num.* 8. *de Bigamis*, Angelus *verb. Bigamia num.* 9. Sylveſter *eod. verb. Bigamia q.* 7. & alii paſſim.

Quartus modus Bigamiæ interpretativæ eſt, 35
quando quis, etiamſi ſit Clericus in Minoribus, vel Laicus, init duo Matrimonia, ſed utraque invalida, & utraque conſummat; colligitur *ex cit. cap. Nuper* 4. *de Bigamis non ordinandis* per jam adducta verba: *Non propter Sacramenti defectum, ſed propter affectum intentionis cum opere ſubſecuto*. Tunc enim incurritur Irregularitas Bigamiæ non ob Sacramenti veri defectum, cum non detur aliquod Sacramentum Matrimonii veri, cui deficiat ſignificatio Sacramenti, ſed talis ſit Irregularis, & quaſi, ſive interpretative Bigamus propter affectum intentionis ad duo Matrimonia ineunda cum ſubſecuto opere carnalis copulæ; quantum enim eſt ex ſe, contraxit duo Matrimonia, & utraque conſummando carnem

Digitized by Google

ſuam diviſit io eas, cum qoibus cooſommavit,
& ſic, quantom eſt ex parte ipſius contrahen-
tis, ſignificatio Sacramenti deficit: Et ſic te-
nent Gloſſa *in c. 2. de Bigamis*, *verb. in Bi-
gamis*, Specolator *tit. de diſpenſ.* §. *juxta n.* 5.
verſ. Et ſcias ; Goffred. *in ſumma tit. de Bi-
gamis n.* 1. Arcbidiac. *cap. Unico n.* 1. *de Bi-
gamis n.* 6. Navarr. *in Manuali c.* 27. *n.* 295.
S. Thomas *in* 4. *diſt.* 27. *qu.* 3. *art.* 1. *quæſtiunc.
prima in corp.* S. Antoninus 3. *par. tit.* 28. *c.* 3.
Barboſa *de offic. & Poteſt. Epiſc. allegat.* 49.
n. 11. Pirhing *lib.* 1. *tit.* 21. *n.* 17. Reiffenſt.
36 *ib. n.* 12. Sanchez, Suarez, & alii. Nec va-
let dicere, quod Matrimonia nolla perinde
ſint, ac ſi noo eſſent Matrimonia, adeoque
ſicuti oon contrabit Irregularitatem, qui plo-
res fornicationes committit extra Matrimo-
nium, ita nec eamdem contrahit, qui in duo-
bus Matrimoniis nollis cum duabos carnaliter
37 commiſcetur. Non valet, inqoam, qoia in plu-
ribus illis foroicationibus extra Matrimoniom
non eſt aliqoid, quod vel ex natura ſua, vel
ex voluntate fornicationis ordinetor ad repræ-
ſentandam illam Conjunctionem Chriſti com
Eccleſia ; In duobos iſtis autem Matrimoniis
contractis, & conſommatis, quantumvis nul-
lis, adeſt, quod ad illam repræſentationem
ordioentor, non ex natora ſoa, ſed ex affectu
ipſa contrahentis ; *arg. cit. cap. Nuper* 4. &
cap. A nobis 7. *de Bigamis*, ibi: *Non propter
Sacramenti defectum* (com ſupponatur utrum-
qoe Matrimonium invalidom) *ſed propter af-
fectum intentionis cum opere ſubſecuto*.
38 Hanc Bigamiæ interpretativæ Irregolarita-
tem incurrit omois, qui unum Matrimoniom
iovalidum propter aliquod impedimentum di-
rimens contraxit, & conſummavit com Vi-
dua, vel corrupta, *arg. cap. A nobis* 7. *de Bi-
gamis* ; Et ratio eſt, quia contrahens cum dua-
bus ſucceſſive, & ſemel contrabens cum cor-
rupta, in omnibus æqoiparantur, ubi Matri-
moniom eſt validum ; *cap. de Bigamis* 3. *de
Bigamis non ordinandis*, ibi: *De Bigamis Pres-
byteris, & Viduarum maritis idem ſancimus
omnino*, ergo eodem modo æquiparantur, cum
Matrimonium eſt nollum ; ut idem opeteiur
oppoſitom in oppoſito, quod propoſitum in
propoſito, ut *l. Si ex toto*, *ff. de Legat.* 1.
leg. 3. §. *fin. l.* 4. & *l. Legata in fin. ff. de
adimen. legat.* & contrariorum eadem ſit diſci-
plina, *ut leg.* 1. *ff. de his, qui ſunt ſui, vel
alieni Jur.* cum ſimilibos; ſed contrahens nul-
liter, & de facto com duabus, incurrit pœnam
Bigamiæ, etiamſi ſit Clericos Ordinum Mino-
rum, aut Laicus, ut ſupra dictum eſt, ergo
eamdem pœnam incurrit omois, etiamſi ſit
Clericus in Minoribos, vel Laicus contrabens
nulliter cum Vidoa, vel corrupta. Et ad hoc 39
optime facit regula generalis Joan. Andr. *in
cit. cap. Nuper n.* 5. his verbis: *Quomodocum-
que non teneat Matrimonium conſanguinitate, af-
finitate, voto, vel alia quacumque de cauſa, ſi
de Jure contractum induceret Bigamiam, contra-
ctum de facto copula ſubſecuta inducit pœnam Bi-
gamiæ* ; & infra, *ſatis eſt enim, quod habuerit
affectum conjugii, & iſte affectus hic attendi-
tur, ut dixi ſupra poſt Innocent. Sicuti ergo pu-
blica honeſtas inducitur ex Matrimonio, quod non
tenet, dummodo teneat ex conſenſu de Sponſal.
cap. unico lib. 6. ſic ex tali Matrimonio induci-
tur Bigamia*. Et eamdem regulam ante ipſum
poſuit *ibid.* Hoſtienſ. *n.* 4. *verb. Clericis*, &
eam ſequuntur Collector *n.* 3. Butr. *n.* 8. Car-
dinal. *in* 6. *notab.* Ancbaran. *in* 3. *notab.* &
Joano. de Anao. *num.* 2. Sed Matrimooium de
Jure contractum com Vidoa, vel corropta in-
ducit Bigamiam etiam io Clericis Minorum
Ordinum, & io Laicis, ut *in cap. Maritum*
2. *diſt.* 33. *cap. Curandum* 9. *cap. Præcipimus*
10. *cap. Si quis Viduam* 13. & *cap. Si quis Vi-
duam* 15. *diſt.* 34. *cap. Si quis Viduam* 8. *diſt.*
50. *cap. Qui* 5. *diſt.* 51. *cap. Quiſquis* 5.
diſt. 84. *cap. Ut Bigami* 1. *cap. de Bigamis* 3.
& *cap. Debitum* 5. *de Bigamis non ordinandis*,
ergo etiam Matrimonium contractom de fa-
cto, ſeu nullom in talibus inducit pœnam Bi-
gamiæ. Et banc ſententiam teneot Domini 40
de Rota *dec.* 1. *de Bigamis in novis* ; ubi ar-
ticulo de mandato Papæ mature diſcuſſo una-
nimiter reſolvunt Clericom Minorum Ordi-
nom, qoi de facto contraxit com Vidua, eſſe
Bigamum interpretative, & egere diſpenſatio-
ne Apoſtolica ; ſubeſſe tamen juſtam cauſam
diſpenſaodi, quia ille Clericos Ignoravit im-
pedimentum, & poſtea matrimonio divortia-
to, bona fide intravit Religionem, & pro-
motos fuit ad omnes Sacros Ordines, & ita
Urbanos VI. diſpenſavit propter talem deci-
ſionem, ut ibi infertor, teſte Fagnano *in cap.
Nuper* 5. *de Bigamis n.* 5. Et hanc ſententiam
tenet Goffred. Hoſtienſ. *in Summa hujus tit.
n.* 3. §. *quot ſunt ſpecies*, *verſ. quarto* ; Alber.
in dictionar. litt. B. in verb. Bigamia in fin.
Aſtenſ. *in Summa part. lib.* 6. *tit.* 7. *art. unico
qu.* 2. Montaign. *de Bigamis qu.* 6. *n.* 2. *verſ.
quarto* ; Suarez *diſput.* 49. *de Cenſuris ſect.* 3.
num. 3. & *ſeq.* & alii plurimi cum Covarruv.
qui *in Clementin. Si furioſus par.* 1. §. 2. *n.* 2.
verſ. ſecundo, & *tertio*, *de homicid.* teſtatur
eſſe communem ſententiam.

Biga-

Digitized by Google

41 Bigamia ſimilitudinaria incurritur, quando
quis in Sacris conſtitutus, vel in aliqua Re-
ligione Profeſſus, Matrimonium contrahit cum
42 aliqua, eamque carnaliter cognoſcit. De Cle-
rico in Sacris conſtituto deſumitur *ex cap. de
Diacono 1. & cap. Ex litterarum tuarum teno-
re 2. Qui Clerici, vel voventes, & ex cap. Sa-
43 ne 4. de Cleric. conjug.* De Profeſſo in aliqua
Religione deſumitur *ex cap. Quotquot 24. cauſ.
27. qu. 1.* ibi: *Quotquot Virginitatem pollicitam
prævaricatæ ſunt Profeſſione contempta, inter Bi-
gamos, ideſt, qui ad ſecundas nuptias tranſie-
runt haberi debebunt.* Et quamvis hic textus
loqui videatur de ſolis Virginibus Deo conſe-
cratis, tamen idem procedit etiam in Viris;
cum communis Doctorum ſententia, & pra-
xis, ac traditio Eccleſiæ teſtetur Religioſos
propter Matrimonium illegitime contractum,
& conſummatum, Irregularitatem incurrere;
Et ſic aperte colligitur ex Summario ipſiuſ-
met citati textus, ubi indiſcriminatim de om-
nibus ſic præciſe dicitur: *Inter Bigamos repu-
tantur, qui virginitatem pollicitam prævarican-
44 tur.* Et ratio eſt, quia ratione voti caſtitatis
annexi tam Sacris Ordinibus, quam Profeſſio-
ni Regulari, uterque, ſcilicet tam Clericus
in Sacris, quam Profeſſus Regularis, cenſetur
ſpirituali quodam Matrimonio conjunctus cum
Chriſto, & Eccleſia, & deinde volens carna-
liter cum alia conjungi per Matrimonium,
cenſetur celebrare duo Matrimonia; Et quam-
vis ſecundum, ſcilicet carnale invalidum ſit
per impedimentum procedens a voto ſolemni,
vel Sacro Ordine; quia tamen adeſt affectus
intentionis cum opere ſubſecuto, judicatur Bi-
gamus ſimilitudinarie propter ſimilitudinem ad
vere Bigamum; Speculator *tit. de diſpenſat.
§. juxta n. 6. verſ. Et ſcias;* Navarr. *in Ma-
nual. cap. 17. num. 195. verſ. Similitudinaria;
& conſil. 1. num. 3. verſ. Ex quibus, de Biga-
mis;* Covarruv. *in Clement. Si furioſus, de ho-
micidio 1. par. §. 2. num. 2. verſ. 3.* Suarez *de
Cenſuris tom. 5. diſp. 46. ſect. 6.* Sanchez *lib. 7.
de Matrimon. diſp. 85. num. 11.* Garcias *de Be-
nefic. par. 7. cap. 6. n. 15.* cum pluribus aliis;
Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſc. par. 2. alle-
gat. 49. num. 15.* & alii.

Additiones ex aliena manu.

45 Antiquitus cognitæ dumtaxat erant Biga-
mia vera, & Bigamia interpretativa: prorſus
vero incognita erat Bigamia ſimilitudinaria;
Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. Univerſ. par. 2. tit. 10.
cap. 2. num. 31.* Rouſſeaud de la Combe *Juriſ-
prudent. Canon. verb. Irregularitas ſect. 3. art. 2.
num. 3.* ubi quod etiamnum nonnulli Canoniſtæ 46
hanc Bigamiæ ſpeciem non agnoſcunt: mo-
netque Rouſſeaud de la Combe *loc. cit. n. 2.* 47
deductam fuiſſe ſpeciem hanc Bigamiæ ſimili-
tudinariæ *ex Canone 24. cauſ. 27. qu. 1.* qui eſt
Canon 18. Synod. Ancyran. juxta pravam ver-
ſionem *Iſidori*. Cæterum ſi ſtetur verſioni *Her-* 48
veti, id unum, ait laudatus Auctor, Patres
dicti Concilii ſtatuerunt, quod qui ita violant
ſolemnia vota, eamdem ſubire debeant pœni-
tentiam ac Bigami.

Fundamentum irregularitatis orientis ex Bi- 49
gamia vera a Patribus Græcis repoſitum eſt
in ſuſpicione incontinentiæ. Contra vero Pa- 50
tres Latini illud repoſuerunt in defectu Sacra-
menti. Utraque opinio ſuas habet difficultates;
vide Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. Univerſ. part. 2.
tit. 10. cap. 2. num. 31.* qui tamen Patribus
Græcis adſtipulatur. Mirum vero, quod Au-
ctor hic cum Patribus Græcis rationem irre- 51
gularitatis deſcendentis ex Bigamia interpre-
tativa deſumendam quoque teneat ex ſuſpi-
cione incontinentiæ, nimirum ipſius Mulieris
nuptias iterantis, quam per Mulierem in Ma-
ritum aliquo modo redundare ſupponit.

ARTICULUS II.

Bigamia quo ad ejus effectus, & pœnas.

Bigamiæ effectus in primis eſt Irregularita- 1
tem inducere, ac proinde Bigami prohi-
bentur Ordines ſuſcipere, & in ſuſceptis mi-
niſtrare; *cap. Acutius 2. & cap. Deinde 3. diſt.
26. cap. Si quis 1. & cap. Maritum 2. diſt. 33.
cap. Curandum 9. cap. Præcipimus 10. cap. Si
quis Viduam 13. cap. Cognoſcamus 14. & cap.
Si quis Viduam 15. diſt. 34. cap. Ut Bigami 1.
cap. Super eo 2. cap. de Bigamis 3. de Bigamis
non ordinandis; & cap. Unic. de Bigamis in 6.*
Immo Bigami prohibentur ſuſcipere Tonſuram; 2
cap. Si quis Viduam 8. diſt. 50. Et hujuſmodi 3
Irregularitas ex Bigamia proveniens, deſcen-
dit ex antiquiſſima traditione Apoſtolica, jux-
ta illud Apoſtoli *1. ad Timoth. cap. 3. num. 2.
Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, unius
uxoris virum.* Et infra *n. 12. Diaconi ſint unius
uxoris viri.* Et hæc Irregularitas Bigamiæ non 4
oritur ex delicto, ſed ex defectu Sacramenti,
ut notatur *in cap. Acutius 2. diſt. 26. & cap.
Debitum 5. de Bigamis non ordinandis.* Matri-
monium enim conſummatum ſignificat conjun-
ctionem Chriſti cum Eccleſia per carnis aſſum-
ptionem, juxta illud Apoſtoli *ad Epheſ. 5. Sa-*

cramentum hoc magnum eſt, ego autem dico, in Chriſto, & Eccleſia. Hæc autem ſignificatio deficit in Matrimonio cum ſecunda Uxore, vel cum Vidua, aut corrupta, contracto, & conſummato, quia non eſt conjunctio unius cum una eaque Virgine, ſicuti Dei Filius per carnis aſſumptionem copulavit ſibi Eccleſiam unam, Virginem, & ab alio non aſſumptam; Unde S. Thomas *in 4. diſt. 27. qu. 3. art. 1. quæſt. 1.* ſic præciſe dicit: *Bigamia Irregularitatem inducit, quia habens aliis miniſtrare Sacramenta, ut habens Sacramentum Ordinis, nullum debet in Sacramentis defectum pati; Defectus autem in Sacramento eſt, quando Sacramenti ſignificatio integra non invenitur; Sacramentum autem Matrimonii ſignificat conjunctionem Chriſti ad Eccleſiam, quæ eſt unius ad unam, unde ad perfectam ſignificationem Sacramenti pertinet, ut vir ſit tantum unius vir, & uxor tantum unius uxor, & conſequenter Bigamia, quæ hoc tollit, Irregularitatem inducit.*

5 Inſuper Bigamiæ effectus eſt privare Bigamos omni privilegio Clericali, ac eos ſubjicere Juriſdictioni Fori ſæcularis; *cap. Quiſquis 5. diſt. 84. cap. Unico de Bigamis in 6.* ubi ex verbis deſumptis a Concilio Generali Lugdunenſi ſic præciſe dicitur: *Bigamos omni privilegio Clericali declaramus eſſe nudatos, & coercitioni Fori ſæcularis addictos, conſuetudine contraria non obſtante. Ipſis quoque ſub anathemate prohibemus deferre Tonſuram, vel habitum Clericalem.* Et ſic Rota *par. 1. dec. 352. num. 4. par. 5. tom. 1. dec. 50. num. 4. par. 5. tom. 2.*
6 *dec. 450. num. 9. & 27.* Unde Bigamus remanet merus Laicus; Rota *par. 5. tom. 1. dec. 7. num. 2. par. 5. tom. 2. dec. 450. num. 31. par.*
7 *19. tom. 1. dec. 253. num. 2.* Et ſic non poteſt deferre habitum Clericalem, nec Tonſuram; Rota *par. 5. dec. 450. num. 15. & dict. cap.*
8 *Unico de Bigamis num. 6.* Nec eſt capax alicujus Eccleſiaſtici Beneficii, utpote Irregularis; *cap. Si celebrat. 10. de Clerico Excommunicato miniſtrante, cap. Ex litteris 2. de Clerico non ordinato miniſtrante cap. Præcipimus 10.*
9 *diſt. 34. cap. Non confidat 59. diſt. 50.* Immo Bigamus nec eſt capax Penſionum Eccleſiaſticarum; Rota *p. 5. tom. 2. dec. 450. n. 30. par.*
10 *19. tom. 1. dec. 253. n. 1.* Poteſt tamen harum Eccleſiaſticarum Penſionum fieri capax per Apoſtolicam diſpenſationem; Rota *par. 5. tom. 1. deciſ. 12. num. 28. & 29. par. 13. dec. 247.*
11 *num. 24.* Et diſpenſatus ad obtinendas, & retinendas Penſiones non obſtante Bigamia, cenſetur etiam diſpenſatus ad retinendum privilegium, ſeu exercitium Characteris Clericatus ad dictum effectum; Rota *par. 5. tom. 2. dec. 450. num. 19. & 21.*

Hic tamen eſt advertendum primo, quod li- 12
cet ex dictis Bigamus ratione Bigamiæ ordinari non debeat, tamen ſi ſecus fieret, Characterem reciperet, ut clare conſtat *ex cap. Super eo 2. de Bigamis non ordinandis*, ibi: *Super eo, quod tua Fraternitas de Bigamis requiſivit; Reſpondemus quod Ordinatores eorum poteſtate, & Officio ordinandi, & Ordinati, ſi ad Sacros Ordines fuerint promoti, eis ideo ſunt privandi; quia in Bigamis contra Apoſtolum diſpenſare non licet, ut debeant ad Sacros Ordines promoveri; vel in eis ſi promoti fuerint, remanere;* ubi ponderanda ſunt illa verba, *ſunt privandi, & remanere;* nam quando privari, & remanere poſſent, ſi Ordines non recepiſſent? Idipſum patet *in cap. Quicumque pœnitens, quicumque Bigamus 56. diſt. 50.* ibi: *In hoc, in quo invenitur Ordine, perpetua ſtabilitate permaneat;* Et tenet Gloſſa *magna in fin. ſuper cit. cap. Super eo*, & ibi Innocent. *num. 1. in verb. diſpenſare;* Butr. *n. 3. & 7.* Ancharan. *n. 2.* Fagnan. *num. 1.* & cæteri Canoniſtæ; S. Th. *in 4. diſt. 27. qu. 3. art. 3.* Rota *dec. 1. de Bigamis in novis, & dec. 7. num. 3.* & plenius *dec. 50. num. 6. par. 5. recentior.* Et quamvis 13
Bigamus ratione Bigamiæ amittat exercitium, & privilegium Clericale, tamen ratione Characteris non deſtituitur Clericatu, tamquam ſigno indelebili; Rota *p. 1. dec. 352. n. 4. in fine p. 4. tom. 3. dec. 648. n. 5. & p. 5. t. 1. dec. 50. num. 6. & ſeq.* & ſæpe alias in pluribus deciſionibus.

Advertendum ſecundo, quod pœna privatio- 14
nis omnis privilegii Clericalis una cum prohibitione deferendi Tonſuram, & habitum Clericalem impoſita Bigamis *in cit. cap. Unico de Bigamis in 6.* habet locum ſolummodo in Clericis Minoriſtis ſeu conſtitutis in ſolis Ordinibus Minoribus, qui privantur omni privilegio Clericali, etiam quo ad immunitatem Perſonæ; itaut qui illos percuſſerit, non incidat in Canonem *Si quis ſuadente Diabolo;* Gloſſa *in cit. c. Unic. de Bigamis in 6. verb. Omni privilegio*, Suarez *diſp. 49. de Cenſuris ſect. 5. num. 7.* Pirhing *lib. 1. tit. 21. num. 24.* Se- 15
cus autem eſt dicendum de Clericis, qui jam conſtituti ſunt in Sacris Ordinibus. Sic Gloſſa communiter recepta *in cit. c. Unico de Bigamis in 6. verb. Bigamos;* Clerici enim in Sacris Ordinibus conſtituti non niſi per degradationem privantur habitu, & Tonſura, omnique privilegio Clericali, ut *cap. Degradatio 2. de pœnis in 6.* adeoque licet ſimilitudinariam Bi-

Digitized by Google

Bigamiam incurrant contrahendo de facto ſo-
lum, ſeu invalide Matrimonium, illudque
conſummando, adhuc ob reverentiam Sacro-
rum Ordinum retinent privilegium Fori, &
Canonis; *arg. c. Nuper* 4. *& c. A nobis* 7.
16 *de Bigamis non ordinandis*. Ratio autem di-
verſitatis inter Clericos in Minoribus, & Cle-
ricos in Sacris, eſt, quia Clericus exiſtens in
Minoribus factus Bigamus, quia duas uxores
duxit, vel unam Viduam, vel corruptam ab
alio, fit Laicus, & non remanet Perſona Ec-
cleſiaſtica; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 7. *n.* 2.
part. 5. *tom.* 2. *dec.* 450. *num.* 31. *& par.* 19.
17 *tom.* 1. *dec.* 253. *num.* 2. Clericus vero in Sa-
cris non poteſt redire ad ſæculum propter Or-
dinem Sacrum, nec deſinit eſſe Perſona Ec-
cleſiaſtica, ideoque etſi privatus ſit uſu, &
executione Ordinum, non tamen privilegio
Clericali Fori, & Canonis; Gloſſa *in cit. cap.*
Unico de Bigamis in 6. *verb. Bigamos*, & alia
Gloſſa *in c. Tuæ* 3. *de Apoſtatis verb. Toleran-*
di, Geminian. *in dict. c. Unico*; Suarez *diſp.*
49. *de Cenſuris*, *ſect.* 5. *num.* 7. Sylveſter
verb. Bigamia num. 8. Pirhing *lib.* 1. *tit.* 21.
num. 24. Reiffenſtuel *ibid. num.* 27. & alii
paſſim cum Fagnano *in c. Nuper* 4. *de Biga-*
mis num. 28. *&* 39. ubi dicit, ſic etiam re-
18 ſolutum fuiſſe a Sacra Congreg. Concilii. Si-
militer non privantur privilegio Clericali Bi-
gami Profeſſi in aliqua Religione approbata,
quia per Bigamiam ſimilitudinariam non amit-
tuntur privilegia Clericalia, ſed ſolum per
veram, & interpretativam; Gloſſa *cit. in dict.*
c. Unico verb. Bigamus; Suarez, & Pirhing
loc. cit. & textus *in cit. c. Unico*. Reſtringi-
tur ad ſolos Clericos ſæculares, qui ſunt in
Minoribus, & non comprehendit Clericos ſæ-
culares in Sacris, nec quoſcumque in aliqua
19 Religione Profeſſos. Unde Profeſſi in Religio-
ne approbata, licet Bigamiam contraxerint,
adhuc gaudent privilegiis Clericorum, & qui
tales percuteret, eſſet excommunicatus; Syl-
veſter *verſ. Bigamia*, Suarez *dict. diſp.* 49.
ſect. 5. *num.* 7. Pirhing *loc. cit.* & Gloſſa *in*
cit. cap. Tuæ 3. *de Apoſtatis verb. Tolerandi*,
ibi: *Intellige quod hic dicitur de eo qui ... eſt*
in Ordine Sacro, vel in aliqua Profeſſione, cui
non licet ultra ad ſæculum redire; unde tolerandi
non ſunt in habitu ſæculari.

20 Advertendum tertio, quod non ſolum in
Sacris Canonibus incurrunt ſuam pœnam Bi-
gami ordinati, ut videlicet nequeant in ſu-
ſceptis Ordinibus miniſtrare, & ad altiores
aſcendere, & ſic evadant Irregulares; *cap. Nu-*
21 *per* 4. *& cap. Debitum* 5. *de Bigamis*; Sed
etiam ſuam ſpecialem pœnam incurrunt Epi-
ſcopi tales Bigamos ordinantes, & promoven-
tes; Textu expreſſo *in cit. c. Super eo* 2. *de*
Bigamis, ibi: *Super eo quod Fraternitas tua de*
Bigamis requiſivit, Reſpondemus quod Ordina-
tores eorum poteſtate, & Officio ordinandi, &
Ordinati, ſi ad Sacros Ordines fuerint promoti,
eis ideo ſunt privandi; quia in Bigamis contra
Apoſtolum diſpenſare non licet, ut debeant ad
Sacros Ordines promoveri, vel in eis, ſi promo-
ti fuerint, remanere. In Ordinatore autem poteſt
diſpenſatio adhiberi, ut ordinandi poteſtate, &
officio non privetur. Unde Epiſcopus, qui ſcien- 22
ter Bigamum ordinat, incurrit ſuſpenſionem
annualem ipſo Jure a collatione ejuſdem Or-
dinis, quem contulit Bigamo, nec non a ce-
lebratione Miſſæ, ut docet Navarr. *Conſil.* 3.
num. 2. *ſub titul. de Bigamis*, quia deponi in-
ſuper poteſt a Poteſtate, & Officio ordinan-
di, juxta *cit. cap. Super eo* 2. *de Bigamis*, &
Gloſſa *in c. Nullus pœnitentem, Nullus Biga-*
mum 2. *diſt.* 55. *verb. Severiorem*. Nec obſtat 23
littera textus mox adducti *c. Super eo*, ibi:
ſunt privandi, quia exponitur, ideſt *deponendi*
ſecundum Hoſtienſ. *in princ. in verb. Officio*;
Joann. And. *num.* 2. Bellam. & Card. *in prin-*
cip. in eodem verb. & notat Archidiacon. *in*
d. c. Nullus n. 2. in prima Gloſſa qui ad hoc
allegat. *c. Aliquanto* 1. *diſt.* 51. *& cap. Nul-*
lus in Epiſcopum 3. *diſt.* 62. Et hoc ſentit
Anton. de Butrio *in dict. c. Super eo n.* 2. &
Fagnan. *ibidem n.* 2. 44. *&* 46. Et quamvis 24
Sacra Congreg. Concil. videatur ſenſiſſe Epi-
ſcopum ſic ordinantem in nullam pœnam in-
cidere ipſo Jure, tamen contrarium probavit
Sixtus V. in caſu contingenti de Epiſcopo,
qui primam Tonſuram, & Beneficium ſim-
plex ſuo ſubdito vero Bigamo ordinaria aucto-
ritate contulerat, quem licet dicta Sac. Cong.
Concil. cenſeret eſſe excuſandum, nihilominus
dictus Pontifex in Conſiſtorio reſpondit ſigni-
ficandum Epiſcopo ipſum eſſe ſuſpenſum a col-
latione Ordinum, & promotum incidiſſe in
pœnas ſuperius propoſitas; ſubjunxit tamen
ſe benigne acturum cum utroque, qui abſolu-
tionem, & diſpenſationem peterent. Hæc fi-
deliter ex Fagnano *loco cit. n.* 46. *in fine*.

Fateor tamen eſſe ſuffultam ſolidis funda- 25
mentis, & graviſſimis Doctoribus contrariam
ſententiam tenentem Epiſcopis ordinantibus
Bigamos nullam pœnam impoſitam eſſe ipſo
Jure, ſeu latæ ſententiæ, ſed ſolum pœnam
ſententiæ ferendæ. Et quidem de dicta pœna 26
ſuſpenſionis a collatione Ordinis, quem Epi-
ſcopus contulit Bigamo, videtur dicendum eſ-

Digitized by Google

ſe ſolum ſententiæ ferendæ ex ipſomet textu *c. Super eo* 2. *de Bigamis* ibi : *ſunt privandi*. Nec ullus eſt Canon in contrarium aſſerens, nam *cap. Eo* 2. *&* *c. Nullus Epiſcopus* 4. *de Temporibus ordinationum*; ubi Epiſcopis ratione indebitæ, & illegitimæ factæ Ordinationis imponitur ſuſpenſio per annum a collatione Ordinum, non loquuntur de Ordinatione Bigami, ut ibi clare patet, & pœnæ non ſunt extendendæ in alium caſum, juxta vulgaria Juris. Et quamvis *in cit. c. Nullus pœnitentem*, *Nullus Bigamum* 2. *diſt.* 55. videatur imponi pœna ſuſpenſionis a celebratione Miſſæ per Annum, tamen ex quo antequam incurratur, requiritur factum Judicis, coram quo delictum, ſeu tranſgreſſio probetur, ut patet ex illis verbis ipſiuſmet textus : *Ab ea die*, *qua potuerit ei hoc approbari*; ſorte illa pœna non eſt dicenda Canonis latæ ſententiæ, ſed ferendæ ſecund. Abbat. *in c. Si diligenti* 12. *de Foro compet. num.* 19. qui poſt Hugon. & Archidiac. notat eſſe pœnam ſententiæ ferendæ. Ultraquamquod Sac. Cong. Conc. ut cavetur in addit. *ad conſil. Navarr. ſub titulo de Bigamis*, cenſuit Epiſcopum Ordinantem Bigamos non incurrere aliquam certam pœnam Ipſo Jure, ſeu latæ ſententiæ. Ita Garcias *p.* 7. *de Benefic. c.* 6. *n.* 8. *& ſeq.* ubi *n.* 11. admonet, quod, quamvis ex Conſtitutione 91. Sixti V. incip. *Sanctum*, Epiſcopi male promoventes a collatione Ordinum eo ipſo ſuſpenſi exiſterent, illa eſt jam redacta ad terminos Juris communis, & Tridentini per aliam Clementis VIII. incip. *Romanum Pontificem*, & quadrageſimam in ordine, prout obſervat ipſe Garcias *part.* 2. *c.* 5. *n.* 70. Barboſa *de offic. & Poteſt. Epiſc. p.* 2. *alleg.* 49. *n.* 19. Pirhing *lib.* 1. *tit.* 21. *n.* 46.

Additiones ex aliena manu.

27 Principio Bigami etiam *veri* nonniſi a ſacris Ordinibus excluſi erant; idque quia Apoſtolus verbis illis : *unius uxoris vir*, loquebatur de Epiſcopis, ſub quibus & Presbyteri comprehendebantur & Diaconi. Accedit quod in Canone 3. Concilii Toletani 1. *relato apud Gratian. diſt.* 34. *Can.* 18. habetur : *Lector ſi viduam alterius uxorem acceperit*, *in Lectoratu permaneat*, *aut ſi forte neceſſitas fuerit*, *Subdiaconus fiat : nihil autem ſupra. Similiter & ſi Bigamus fuerit :* Tunc autem Subdiaconatus nondum erat ordo Sacer.

28 Concilium vero Lugdunenſe *ſub Gregorio X.* edidit Decretum relatum *in cap. unic. de Bigam. in* 6. quo declaravit : *Bigamos omni privilegio Clericali eſſe nudatos*, *& coercitioni fori Sæcularis addictos*, *conſuetudine contraria non obſtante*; Addiditque : *Ipſis quoque ſub anathemate prohibemus deferre tonſuram*, *vel habitum Clericalem*; vide Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. Univerſ. par.* 2. *tit.* 10. *c.* 2. *num.* 22. *& ſequent.* Rouſſeaud de la Combe *in Juriſprudent. Canonic. ver. Irregularitas ſect.* 3. *art.* 1. *num.* 5.

Articulus III.

Bigamia quoad ejus Diſpenſationem.

Papa diſpenſare poteſt in omni Bigamia, & quo ad omnes Ordines, & Dignitates; 1
ſic *communis Doctorum ſententia* cum Gloſſa *in c. Lector* 18. *diſt.* 34. *verb. Fiat*, ubi refert Lucium Papam cum Archidiacono Panormitano Bigamo diſpenſaſſe; Et ratio eſt, quia Irregularitas Bigamiæ non eſt introducta Jure naturali, aut Divino, ſed ſolum Jure humano, & poſitivo Eccleſiaſtico; immo ut dicit Innocentius *in c. Cum pridem* 10. *de renuntiat. n.* 9. & Abbas *in c. Super eo* 2. *de Bigamis n.* 6. omnis Irregularitas eſt a Jure poſitivo Eccleſiaſtico; Atqui Papa poteſt diſpenſare in omni Jure poſitivo Eccleſiaſtico; *c. Propoſuit* 4. *de Conceſſione Præbendæ* ibi : *Secundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus*
diſpenſare, ergo &c. Major, in qua ſtat diffi- 2
cultas, oſtenditur, quia, licet Apoſtolus 1. *ad Timoth.* 3. *n.* 2. dicat, *oportet Epiſcopum eſſe unius uxoris virum*; & infra *n.* 12. *Diaconi ſint unius uxoris viri :* & Lucius Papa III. *in c. Super eo* 2. *de Bigamis* aſſerat : *Quia in Bigamis contra Apoſtolum diſpenſare non licet*, *ut debeant ad Sacros Ordines promoveri*; Tamen Divus Paulus id ſtatuit non auctoritate Divina tamquam Apoſtolus promulgans Jus Divinum, ſed tamquam Epiſcopus, & Paſtor Eccleſiæ condendo Leges Eccleſiaſticas, adeoque quod dicitur de Bigamo non promovendo, non eſt Juris naturalis, & Divini, ſed inſtitutio auctoritatis humanæ divinitus homini conceſſæ. Sic S. Thomas *quodlib.* 4. *art.* 13. *ad* 1. Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 86. *n.* 6. Fagn. *in cit. c. Super eo n.* 15. & alii com-
muniter. Tum quia in eadem Epiſtola dicit 3
Apoſtolus Epiſcopum oportere eſſe etiam *Non percuſſorem*, & tamen Papa nedum cum Percuſſore, ſed & cum homicida diſpenſat, ut patet *in c. Sicut Dignum* 6. §. *Clericos* 6. *de Homic. c. Henricus* 1. *de Clericis pugnant. in Duello c. Præſentium lator* 3. *& c. Continentia*

Lit-

Digitized by Google

Litterarum 4. *de Clerico percuſſore* ; adeoque poteſt Papa eodem modo diſpenſare cum Bigamo , licet Paulus prohibeat ipſum ordinari ; Et per hoc patet reſponſio ad textum adductum *ex c. Super eo* , quia *ly contra Apoſtolum diſpenſare non licet* , non importat impoſſibilitatem diſpenſandi , ſed ſolum difficultatem , ideſt non niſi ex juſta , & gravi cauſſa , ut deſumitur *ex c. Presbyter* 5. *diſt.* 82. ubi in ſimili caſu Papam ex rationabili cauſſa contra Canones Apoſtolorum diſpenſare poſſe perhibetur ; & hoc ipſum factum fuiſſe cum Bigamis habetur ex *c. Si Subdiaconus* 17. *& c. Lector* 18. *diſp.* 34. *& c. Quicumque pœnitent ; Quicumque Bigamus* 16. *diſt.* 50.

4 Epiſcopus diſpenſare nequit in Bigamia vera , & interpretativa notoria , non ſolum quoad Ordines Sacros , ſeu Majores , ut *ex c. Super eo* 2. *de Bigamis* , & Gloſſa ibi *Verb. diſpenſa-*
5 *re* , cum communi ; Sed nequidem quoad Ordines Minores , aut primam Tonſuram , vel Beneficium ſimplex ; *c. Si quis Viduam* 8. *diſt.* 50. ubi ſic expreſſe ſtatuitur ; *Si quis Viduam , aut ab alio dimiſſam duxerit , non admittatur ad Clericatum ; quod ſi irrepſerit , dejiciatur* . Gloſſa *fin. in c. Virginem* 12. *cauſ.* 27. *qu.* 1. Innoc. *in c. Super eo* 2. *de Bigamis n.* 1. & *ibid.* Joann. Andr. Ancharan. Cardin. & Abbas . Idem tenet Franciſcus Gloſſator relatus a Joann. Andrea *in c.* 1. *Gloſſa* 2. *de Bigamis in* 6. & ibid. Geminian. *poſt n.* 5. Ancharan *n.* 6. & Franc. *n.* 4. expreſſe tenentes Epiſcopum non diſpenſare cum Bigamo , nec quoad minores Ordines ; Et hanc ſententiam eſſe communem teſtatur Præpoſit. *in c. Lector.* 18. *diſt.* 34. Covarr. *in Clement.* 1. *de Homicid. part.* 1. §. 2. *num.* 4. Majol. *de Irregul. lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 4. Joan. Montaig. *de Bigamis q. ultim. poſt num.* 13. *verſ. Secunda autem pars* , & expreſſe tenent Navarr. *cap.* 27. *n.* 197. *verſ. ſexto dico ;* Suarez *cit. diſp.* 49. *ſect.* 6. *num.* 4. Fagnan. *in cap. Super eo* 2. *de Bigamis n.* 29. *& ſequent.* Garcias *part.* 7. *de Benefic. cap.* 6. *num.* 3. *& ſequent.* ubi refert , ſic declaraſſe Sacram Congregationem
6 Conc. *die* 30. *Jan.* 1589. Et talem declarationem fuiſſe approbatam a Sixto V. tenet Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part.* 12. *allegat.* 49. ubi refert ſic iterum declaraſſe eamdem Sacram Conc. Congregationem *in Feretrana* 13. *April.* 1530. in qua fuit expreſſe reſolutum, quod *Bigamus effectus Bigamia interpretativa , etiamſi ante conſtitutus eſſet in Ordine Oſtiariatus , non poteſt mortua uxore diſpenſari per Epiſcopum* , ut in Ordine ſuſcepto miniſtret ; ſic etiam refert *in collectan. deciſ. Apoſtolicar. verb. Bigamus ;* Piaſec. *in praxi part.* 1. *cap.* 1. *artic.* 10. *n.* 11. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5. *c.* 6. *num.* 7. Vallenſis *de Bigamis n.* 5. Pirhing *lib.* 1. *tit.* 21. *de Bigamis n.* 28. Reiffenſtuel *ibidem n.* 32. & alii plurimi apud Barboſam & Fagn. *loc. cit.*

Et veritas hujus noſtræ ſententiæ oſtenditur 7
aliis ſolidiſſimis fundamentis ; *c. Cognoſcamus* 14. *diſt.* 34. ſic habetur expreſſe ; *Cognoſcamus non ſolum hoc de Epiſcopo , & Presbytero Apoſtolum ſtatuiſſe , ſed etiam Patres in Concilii Niceni tractatu addidiſſe , neque Clericum quemquam debere eſſe , qui ſecunda Conjugia ſortitus ſit ; cap. Non confidat* 59. *diſt.* 50. ſic præciſe dicitur . *Non confidat quiſquam Pontificum fas eſſe Bigamos ... Divinis ſervituros applicare miniſteriis* . Concordant *c. Super eo* 2. *c. Nuper* 4. *& c. A nobis* 7. *de Bigamis non ordinandis* , ubi ſimpliciter aſſeritur , quod cum Bigamis diſpenſare non licet . Et clariſſime deducitur ex Concil. Generali Lugdunenſi relato *in c. Unico de Bigamis in* 6. ibi ; *Bigamos omni privilegio Clericali declaramus eſſe nudatos , & coercitioni Fori ſæcularis addictos , conſuetudine contraria non obſtante ; ipſis quoque ſub anathemate prohibemus deferre Tonſuram ,*
vel habitum Clericalem . Cum igitur ex hac 8
Decretali omni Clericali privilegio nudentur Bigami , & ſub anathemate prohibeantur deferre Tonſuram , & habitum Clericalem , ſtat clariſſime , quod cum eis nequeat diſpenſare Epiſcopus , neque quoad primam Tonſuram , aut Ordines Minores , vel ad Beneficium ſimplex , quia in hoc caſu neceſſe eſt , ut Tonſuram , habitumque Clericalem deferrent , non ſolum contra Summi Pontificis Gregorii X. prohibitionem in Concilio Generali Lugdunenſi editam , ſupra quam Jus diſpenſandi Epiſcopo non competit , ſed etiam contra Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 17. ubi in caſu , quo in Miniſteriis quatuor Minorum Ordinum exercendis deficiant Clerici cœlibes , permittit quidem Clericis conjugatis , ut illorum Ordinum , quos receperunt , functiones exerceant , & dummodo Tonſuram , & habitum Clericalem in Eccleſia geſtent , & non ſint Bigami , ibi : *Quod ſi in Miniſteriis quatuor Minorum exercendis Clerici cœlibes non erunt , ſuffici poſſunt etiam conjugati , vitæ probatæ , dummodo non Bigami , ad ea munia obeunda idonei , & qui Tonſuram , & habitum Clericalem in Eccleſia geſtent* .

Contra hanc tamen noſtram ſententiam va- 9
ria objiciunt Adverſarii , inter quos eſt D. Thomas *in* 4. *diſt.* 27. *qu.* 3. Bonacina *de Cenſuris*

Digitized by Google

ſuris diſp. 7. qu. 2. punct. 5. n. 15. Azorius & alii relati a Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 49. n. 24.* & a Fagnano *in cap. Su-*
10 *per eo 2. de Bigamis n. 21. & ſeq.* Primo ad-
ducunt Canonem *in cap. Lector 18. diſt. 34.* ibi: *Lector ſi Viduam alterius uxorem acceperit, in Lectoratu permaneat, aut ſi forte neceſſitas fuerit, Subdiaconus fiat, nihil autem ſupra, ſimiliter ſi Bigamus fuerit*, ex quu, dicuut ipſi, culligitur quud Epiſcopus poſſit diſpenſare cum Bigamo uſque ad Subdiaconatum incluſive exigente neceſſitate; quia quando in Canone dicitur ſimiliter poſſe diſpenſari, nec Papa ſibi, aut alteri perſunæ reſervat diſpenſationem, tunc cenſetur Epiſcupo data ſacultas diſpenſandi, quamvis hoc ipſi expreſſe non fuerit conceſſum, ut recte docet Gloſſa *in cap. Quiſquis verb. Fiat, de election.* & Gloſſa final. *in cap. In quibuſdam*, & ibi Abbas *num. 5. de pœnis*; & rurſus Abbas *in cap. Etſi unanimiter num. 10. de Poſtulatione Prælator.* dicens quud Epiſcopi ſemper diſpenſant, ubicumque a Jure permittitur diſpenſatio in genere, licet ſpecifice non permittatur Epiſcopis, & cum multis Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part. 2. allegat. 33. n. 2.* ubi dicit, quod tunc, quia fruſtra diſpeuſatio conceditur Summo Pontifici, qui de Jure poteſtatem diſpenſandi habet; *cap. Propoſuit 4. de conceſſione Præbendæ* cenſetur illa facultas dara Prælatis Inferioribus, & Epiſcopis, prout in ſpecie accidit, *cap. Poſtulaſtis 7. de Clerico excomm. miniſtrante* ubi textus dicit excommuuicatos non poſſe retinere Beneficia, ſubdeus, *niſi cum eis fuerit miſericorditer diſpenſatum*, ubi Gluſſa *verb. Diſpenſatum*, ſic præciſe ait; *Non dicit a quo, ergo videtur relicta poteſtas diſpen-*
11 *ſandi Epiſcopis.* Reſpondetur autem citatum
Canonem *in cap. Lector 18. diſt. 34.* parum, aut nihil urgere, quia Suarez *de Cenſuris diſp. 49. ſect. 6. num. 4.* & Layman *cap. Super eo, de Bigamis n. 2.* aſſerunt uon eſſe Martini Papæ, ut a Gratiano inſcribitur, ſed Martini Bracharenſis Archiepiſcopi, qui diverſos Canones collegit. Et datu quod ille Canon eſſet Martini Papæ, & tunc per ipſum ſacultas diſpenſaudi fuiſſet conceſſa Epiſcopis, eadem ramen puſtmodum foret revocata per poſteriores Canones, ut ex *cap. Super eo 2. cap. Nuper 4. cap. A nobis 7. de Bigamis non ordinandis*; & clarius, & clariſſime mox *cit. cap. Unico, de Bigamis in 6.* deſumpto ex Concilio Generali Lugdunenſi, quo Bigamis ſub excommuuicationis pœna prohibetur, ne Tonſuram, & habitum Cleticalem deferant, ſpoliauturque omni privilegio Clericali, & tamquam mere Laici deceruuntur Judicibus ſæcularibus ſubeſſe; & noviſſime ex Conc. Trid. *ſeſſ. 23. cap. 17.* ubi in caſu, quo non adſiut Clerici cœlibes, permittit quidem Clericis conjugatis, ut illorum quatuor Minorum Ordinum, quos receperunt, functiones exerceant, ſed cum expreſſa reſervatione quod uuu ſint Bigami, ibi: *Dummodo non Bigami.* Uude cum contra Conciliorum Generalium præſcriptum uequeat Epiſcopus diſpenſare, ut expreſſe cavetur in *Extravag. Unica Joan. XXII. de Religioſis Domibus §. Quidam autem*, ſtat clarum, quod neque virtute illius Canonis *in cit. cap. Lector* poſſit Epiſcopus cum Bigamis veris, & interpretativis ullimode diſpenſare.

Secundo adducunt Canonem *in cap. Is qui* 12
defectum 1. de Filiis Presbyterorum in 6. ubi habetur, quod Epiſcupus puteſt diſpenſare cum illegitimis, quo ad Ordines Minores, & Beneficium ſine Cura; ergo a pari poterit di-
ſpeuſare etiam cum Bigamis. Reſpondetur ad 13
hunc Canouem negando paritatem; & diſparitas eſt, quia illegitimi probibeutur inter Clericos aſſumi, quia timetur, ne ſint imitatores paternæ incoutinentiæ; quæ præſumptio ceſſat, ſi laudabiliter, & cuntinenter vivant. Secns eſt in Bigamia, quæ eſt inducta ob defectum Sacramenti, quia propter carnis diviſionem uumquam poteſt repræſentare unirarem Chriſti cum Eccleſia ſibi copulata; *cap. De-*
bitum 5. de Bigamis non ordinandis. Tertio ad- 14
ducunt Canonem *in cap. At ſi Clerici 4. de Judiciis §. de Adulteriis*, ubi habetur, quod Epiſcopus poteſt diſpenſare ab aliis Irregularitatibus cum criminoſis, ut patet de Adulteriis, & aliis inferiuribus delictis, ergo etiam ab Irre-
gularitate Bigamiæ, quæ eſt ſine delicto. Re- 15
ſpondetur ad hunc Canonem negando couſequeutiam, & paritatem; & diſparitas eſt, quia delicta per Pœniteutiam deleutur, ideoque ſacilius in iis diſpenſatur, quam in Bigamia, quæ oritur ex defectu Sacramenti, qui defectus non tollitur per Pœnitentiam, nec per Baptiſmum, ſed poſtea etiam durat; *cap. Acutius 2. cap. Deinde 3. cap. Una diſt. 26. cap. Si quis Viduam 13. diſt. 34.* & expreſſe Gloſſa *in cap. Super eo 2. de Bigamis verb. Diſpenſare.* Tum quia ideo in dictis delictis Epiſcupus diſpenſat, quia in illis Jura concedunt ei facultatem diſpenſandi; Secus vero iu Bigamia, pro cujus diſpenſatione nedum in Jure nulla reperitur Epiſcopo conceſſa facultas, ſed immo reperitur expreſſe prohibita, ut pa-

tet

tet in *cit. cap. Cognoſcamus* 14. *diſt.* 34. *in*
cap. Si quis Viduam 8. *diſt.* 50. *cap. Non con-*
fidat 59. *ead. diſt.* 50. *cap. Super ro* 2. *cap. Nu-*
per 4. *cap. A nobis* 7. *de Bigamis non ordinan-*
16 *dis ; cap. Unico de Bigamis in* 6. Quarto addu-
cunt Canonem *in cap. De Diacono* 1. *Qui Cle-*
rici vel voventes, ubi habetur quod Epiſcopus
diſpenſat cum Diacono, qui Matrimonium
17 contraxit ; Sed ad hunc Canonem ſtatim re-
ſponderur non loqui de Bigamia vera, aot in-
terpretativa, ſed ſolum de ſimilitudinaria, a
qua & nos fatemur poſſe Epiſcopum diſpen-
ſare, ut iofra patebit.
18 Licet autem Epiſcopos nequeat diſpenſare
iu Bigamia ootoria, poteſt tamen diſpenſare
in Bigamia interpretativa occulta, & contra-
cta inde Irregularitate, quoties ea provenit ex
delicto, qualis eſt illa, quæ oritur ex duplici
Matrimouio invalido, vel uno valido, & al-
tero invalido, dummodo delictum ſit occul-
tum ; Tunc enim nedum diſpenſare poſſet in
Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam in omnibus Or-
19 dinibus ſuſcipiendis, etiam ſacris. Epiſcopus
euim ex Tridentino habet poteſtatem diſpen-
ſandi in omnibos Irregolaritatibus provenien-
tibus ex delicto occulto, excepta illa, quæ
provenit ex Homicidio voluntario. Sic ex-
preſſe cit. Concil. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. ibi : *Liceat*
Epiſcopis in Irregularitatibus omnibus, & ſu-
ſpenſionibus ex delicto occulto provenientibus (ex-
cepta ea, quæ oritur ex Homicidio voluntario,
& exceptis aliis deductis ad Forum contentio-
ſum) diſpenſare. Sic Fagnan. *in cap. Nuper*
4. *de Bigamis non ordinandis num.* 9. & 10.
Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part.* 2. *al-*
legat. 49. *n.* 25. Sanchez *cit. diſp.* 86. *num.* 13.
Reiffenſtuel *lib.* 1. *tit.* 21. *de Bigamis num.* 31.
Pontas *verb. Diſpenſatio Irregularitatis cauſ.* 34.
in fine, Henriquez & alii.
20 In Bigamia ſimilitudinaria, quæ pure ſit
talis, nec Bigamiam interpretativam admix-
tam habeat, Epiſcopus diſpenſare poteſt etiam
ad altiores Sacros Ordines ſuſcipiendos, vel
miniſtrandom in ſuſceptis, dummodo Clericus
in Sacris, vel Profeſſus in Religione, qui de
facto cum una virgine Matrimonium contra-
here, & conſummare præſumpſit, pœnitentia
correctus laodabilem vitam duxerit ; *cap. Sane*
4. *de Clericis conjugatis*, & ibi Gloſſa *verb. Ex*
indulgentia, cap. de Diacono 1. *Qui Clerici vel*
voventes, ubi Alexander III. in ſua Decretali
ad Archiepiſcopum Rhemenſem ſcripta ſic præ-
ciſe definivit : *De Diacono qui . . . uxorem ac-*
cepit, hoc tuæ prudentiæ reſpondemus, quod ſi
contrito, & humiliato corde ad Eccleſiam redire
voluerit, dimiſſa illa, quam accepit in uxorem,
& abſolutione obtenta, injuncta ſibi pœniten-
tia . . . poſt eam peractam, diſpenſative poter-
ris ei Diaconatus Officium reddere, & ſi perfe-
ctæ vitæ, & converſationis fuerit, eum in Pres-
byterum ordinare, & Gloſſa ibi : *verb. Diſpen-*
ſative, ſic expreſſe ait : *Et ita Epiſcopi poſſunt*
etiam diſpenſare cum Clericis conſtitutis in Sa-
cris Ordinibus, ſi contrahant de facto. Notan- 21
ter autem additur ly *quæ pure ſit talis, nec*
Bigamiam interpretativam admixtam habeat ;
quia, cum Bigamia ſimilitudinaria habet ad-
mixtam interpretativam, v. g. ſi Clericus in
Sacris, vel Profeſſus in Religione approbata
præſumat de facto cum Vidua, vel corrupta
ab alio Matrimonium contrahere, illudque
conſummare, nequit amplius Epiſcopus cum
eo diſpenſare, cum talis propter admixtam
Bigamiam interpretativam incurrat Irregula-
ritatem indiſpenſabilem ; textu expreſſo *in cap.*
A nobis 7. *de Bigamis*, ibi : *Ille autem, qui in*
Subdiaconatus Ordine conſtitutus de facto tantum
(quia de Jure non potuit) duxit Viduam in
uxorem, profecto Bigamus non exiſtit, ſed nec
Viduæ poteſt in veritate dici Maritus, cum in-
ter ipſum, & illam non fuerit vinculum mari-
tale contractum : cum eo tamen contra doctrinam
Apoſtoli tamquam cum Marito Viduæ diſpenſare
non licet, non propter Sacramenti defectum, ſed
propter affectum intentionis cum opere ſubſecuto.
Et licet textus loquatur explicite tantum de 22
Clerico in Sacris, intelligitur tamen impli-
cite etiam de Profeſſo in Religione approba-
ta, quia Clericus in Sacris, & Profeſſus in
Religione, qoantum ad hanc Irregularitatem,
a Doctoribus æqui parantur ; Suarez *de Cenſu-*
ris diſp. 49. *ſect.* 6. *num.* 7. Sanchez *cit. diſp.*
86. *num.* 22. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 5.
cap. 6. *num.* 6. Pirhing *lib.* 1. *tit.* 21. *de Bi-*
gamis num. 31. *arg. cap. Quotquot* 24. *cauſ.* 27.
q. 1.
Prælati Regulares quicumque ſint ſpectato Jo- 23
re communi, & ſecluſis ſpecialibos privilegiis,
diſpenſare non poſſunt cum ſuis ſubditis Regula-
ribus, oe quidem quo ad Ordines Minores ; Nam
ſicut Epiſcopi non habent hanc facultatem, ut
ſupra oſtendimus, ita nec ea gaudent Prælati
Regulares, nullibi enim in Jure Canooico re-
peritur talis facultas conceſſa Prælatis Regu-
laribus.
Quantom aotem ad ſpecialia Regularium 24
privilegia, Avila *de Cenſuris part.* 7. *diſp.* 8.
dub. 4. *concluſ.* 6. Henriquez *in Summa lib.* 12.
cap. 6. §. 12. *in commento litt. Z.* Reiffenſtuel
l. 5. *decretal. tit.* 37. *de pœnis num.* 97. dicunt,
Re-

Digitized by Google

Religioſos diſpenſari poſſe in Bigamia præfata, nedum a Superioribus, ſed etiam a quocumque Confeſſario Ordinis ex ampliſſima conceſſione Sixti IV. facta Minoribus de Obſervantia, quæ habetur *in compendio privilegiorum*; *verb. abſolutio extraordinaria quoad Fratres n.* 5. ubi ſic habetur ad Litteram: *Sixtus IV. conceſſit omnibus Fratribus Minoribus de Obſervantia præſentibus, & futuris, tam Profeſſis, quam Novitiis (qui tamen habent propoſitum profitendi) nec non ſororibus S. Claræ, & Tertiariis utriuſque ſexus, & famulis, & ſervitoribus prædictorum omnium, ut quilibet eorum poſſit ſemel eligere Confeſſorem de hujuſmodi Obſervantia, qui audita ejus Confeſſione, pœnitentiam ſalutarem injungendo, abſolvat eos ab omnibus criminibus, exceſſibus, & Cenſuris Eccleſiaſticis, & diſpenſet cum eis in omnibus Irregularitatibus, ſi quas forte contraxerint (homicidio voluntario, & mutilatione membri ſemper exceptis) & ei remiſſionem generalem, & plenariam omnium peccatorum impartiri valeat*; ergo inſert idem Avila ubi ſupra, cum in hoc privilegio excipiatur ſolummodo homicidium voluntarium, quæ Irregularitas eſt omnium graviſſima, & non excipiatur alia, quæ ſit facilioris diſpenſationis, ut Bigamia, ſequitur ſuper illam vigore memorati privilegii diſpenſari poſſe; Et ultra iſtud ampliſſimum privilegium conceſſum a Sixto IV. Minoribus de
25 Obſervantia, adeſt aliud ampliſſimum conceſſum a S. Pio V. Caſſinenſibus, Idibus Julii 1571. Conſtit. 129. incip. *Dum ad Congregationem Caſſinenſem*, in qua concedit Abbatibus, & Prælatis ejuſdem Congregationis (cum qua communicant alii Regulares) ut ſuos ſubditos etiam Novitios in Religione perſeverantes ab omnibus caſibus, & Cenſuris, etiam in Bulla Cœnæ contentis, abſolvere poſſint, & cum eiſdem diſpenſare in omnibus Irregularitatibus quomodocumque contractis, & pro Foro conſcientiæ, etiam in Irregularitate contracta ex homicidio voluntario, dummodo non ſit commiſſum poſt ingreſſum in Religionem, & eos habilitare, ut poſſint ad quaſcumque Prælaturas ſuæ Congregationis eligi, & aſſumi, & eas libere, & licite retinere, & quæcumque Ordinis Officia exercere, etiamſi Irregularitatem contraxerint ante eorum pro-
26 motionem. Nec hoc privilegium videtur revocatum per Concilium Tridentinum, cum fuerit conceſſum poſt idem Concilium cum clauſula derogatoria quorumcumque Conciliorum.

27 His tamen non obſtantibus contrarium ſuſtinent Collector privilegior. Mendicantium *in compendio loc. ſupra cit.* Navarr. *conſ.* 84. *num.* 1. *de Regular. in novis*, Frater Emanuel *in Summ. tom.* 1. *cap.* 158. *concl.* 7. Frater Barthol. de Vechiis *in praxi obſervanda in admittendis ad Religionis ſtatum Novit. diſp.* 9. *dub.* 15. *num.* 2. *in fine*. Hieron. Roderic. *in compend.* 99. *Regular. reſol.* 16. *num.* 14. Portel. *in addit. ad dub. Reg. verb. diſpenſare num.* 5. Laurentius de Peyrinis *de Religioſo Prælato tom.* 2. *q.* 2. *cap.* 5. §. 8. *num.* 99. Aſcan. Tamburin. *in tract. de Jure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 17. *q.* 3. *num.* 2. Sigiſmund. a Bononia *de elect. part.* 2. *cap.* 4. *dub.* 71. *num.* 2. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *reſolut.* 63. Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. allegat.* 49. *part.* 2. *num.* 29. & 30. &
alii. Et ratio eſt, quia ex regula Juris 82. 28
in 6. *In generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus*; ſed in ſpecie facultas diſpenſandi generaliter ſuper Irregularitatibus, non extenditur ad Bigamiam, & homicidium voluntarium, ut tradunt Navarr. *ſub tit. de homicid. conſ.* 38. *in novis*, Vivald. *in Candelabro aureo tit. de Irregul. num.* 312. Frater Emanuel *qu. Regul. tom.* 1. *q.* 24. *art.* 15. & *tom.* 2. *quæſt.* 105. *art.* 1. *in fine*, Miranda *in Manuali Prælator. tom.* 2. *qu.* 8. *art.* 14. *concluſ.* 5. Homobon. *De caſibus reſervatis part.* 1. *t.* 4. §. *quinto obſervandum fol.* 100. Barboſa *loc. c. n.* 30. Suarez 4. *tom.* 1. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 2. Lezana *Summ. tom.* 1. *c.* 18. *n.* 42. & alii: ergo non obſtantibus privilegiis conceſſis Prælatis Regularibus, ut poſſint diſpenſare generaliter ſuper omnibus Irregularitatibus, adhuc non cenſetur includi in ipſis facultas diſpenſandi ab Irregularitate Bigamiæ veræ, & interpretativæ. Immo Reginaldus *in praxi Fori Pœnit. lib.* 39. *tract.* 2. *cap.* 28. *num.* 89. dicit, quod *id alienum eſt a communis Eccleſiæ praxi, quia Summus Pontifex plerumque Generalibus Religionum concedens facultatem cum ſuis diſpenſandi in Irregularitate, ſolet excipere eam, quæ eſt ex Bi-*
gamia. Et de facto idem Sixtus IV. in alia 29
conceſſione facta Minoribus in Bulla Maris Magni incipiente *Regimini*, expreſſe excepit Irregularitatem, quæ eſt ex Bigamia, homicidio voluntario, & mutilarione membrorum, ibi: *Nec non cum his, qui ex quavis cauſſa, præterquam homicidii voluntarii, Bigamiæ, & mutilationis membrorum, Irregulares forent*. Et ita ſub eiſdem fere terminis legitur reſpective in Mari magno aliorum Mendicantium.
Unde de primo ad ultimum concludendum eſt, 30
quod cum hoc pertineat ad quæſtionem facti, oſten-

oſtendendum eſt, ut recte Suarez *de Cenſuris diſp.* 46. *ſect.* 6. *n.* 17. Pirhing. *lib.* 1. *tit.* 21. *num.* 32. & inſpicienda ſunt caute Indulta a Sancta Sede Religionibus conceſſa, & attente conſiderandum, an uni conceſſa, extendantur ad cæteras? an verba conceſſionis facultatem reſtringant? an ſint certis conditionibus qualificata, ut eas obſervare pro valida diſpenſatione ſit neceſſarium? & an per ipſoſmet Pontifices concedentes, aut per ſuos ſucceſſores, conceſſiones ex integro, aut in parte revocentur per clauſulam derogatoriam privilegiorum: *Non obſtantibus quibuſcumque privilegiis*, ut docte notat Lezana Summ. *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 41.

31 In Bigamia ſimilitudinaria poſſunt Prælati Regulares cum Novitiis, ac Profeſſis ſibi ſubditis diſpenſare in illis caſibus, quibus Id Epiſcopis licitum eſſe ſupra concluſimus *num.* 7. Suarez *cit. diſp.* 49. *de Cenſuris ſect.* 6. *num.* 16. & 18. & *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 21. *n.* 11. Sigiſmund. a Bonon. *de elect.* 71. *num.* 2. Pirhing *loc. c.* & cum aliis Barboſa *loc. c. num.* 31. Et ratio eſt, quia Prælati Regulares, licet a Tridentino non habeant facultatem diſpenſandi conceſſam Epiſcopis, eamdem tamen habent in ſuos ſubditos per conceſſionem variorum Pontificum, & præcipue S. Pii V. qui Conſtitut. incip. *Romani Pontificis*, indulſit Prælatis Ordinis Prædicatorum, (cum quibus communicant alii Regulares) ut ſequitur: *Et inſuper, quia Œcumenicum Generale Trident. Conc. conceſſit Epiſcopis, ut abſolvere poſſint in Foro animæ, ſeu conſcientiæ ab omnibus peccatis, & diſpenſare in Irregularitatibus, prout ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *habetur: Ne Prior Conventualis, aut Superiores Prælati dicti totius Ordinis, tam in dicta Provincia, quam extra eam ubilibet, deterioris conditionis, quam Clerici, aut ſæculares exiſtant, eiſdem Priori Conventuali, & Superioribus Prælatis, ut ipſi per ſe ipſos idem omnino poſſint in Fratres, & Moniales dicti Ordinis ſibi ſubditos, quod poſſunt Epiſcopi in Clericos, & Laicos ſibi ſubditos, tam quo ad abſolvendi, & diſpenſandi, quam alias quaſcumque facultates eiſdem auctoritate, & tenore perpetuo concedimus, & indulgemus.*

Supplementa Auctoris.

32 Bigamia tam *propria* quam *ſimilitudinaria* prohibetur Diaconis Eccleſiæ Orientalis; Bened. XIV. tom. 1. Conſtitut. 129. incip. *Eo*
33 *quamvis tempore* §. 31. & 32. Bigamus, ideoque irregularis recte cenſetur is etiam, qui unam uxorem ante Baptiſmum, & aliam poſt Baptiſmum habuit; Idem tom. 2. Conſtit. 54. incip. *Poſtquam intelleximus* §. 71. ubi oſtendit id contra opinionem S. Hieronymi definitum fuiſſe, non quidem a S. Siricio, ſed a S. Innocentio I. Vide ſup. *art.* 1. *a num.* 9. *ad* 12. Bigamus abſtinere debet ab adminiſtrando Sacramento Baptiſmi, etiam in caſu 34
neceſſitatis, ſi alius adſit ab hac nota immunis, & aliunde idoneus; Idem tom. 2. Conſtitut. 28. incip. *Poſtremo menſe* §. 31.

Additiones ex aliena manu.

Facultas diſpenſandi ſuper Irregularitate procedente ex Bigamia inde dependet, utrum irregularitas hæc ſit juris Divini, an juris Eccleſiaſtici. Quidquid autem cum paucis quibuſdam contradicat Franciſcus Turrian. *lib.* 1. *cap.* 1. *adverſ. Magdeburgen.* conſtantiſſima ſententia Theologorum, & Canoniſtarum eſt, dictam irregularitatem juris eſſe Eccleſiaſtici; vide Hericour. *in Leg. Eccleſ. ſuo ordin. reſtit. part.* 3. *c.* 4. *art.* 2. §. 16. & Giballin. *de Irregularit. c.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 6. Quocirca jure Summus Pontifex diſpenſat ſuper dicta irregularitate. 35 36 37

BIRRETUM.

Birreti, ſeu Berretini, aut Pileoli uſus in Miſſa, etiam extra Canonem concedi non poteſt ab Epiſcopo, ſed ſolum a Papa; Sac. Congr. Epiſc. & Regular. 2. *Januarii* 1590. & *die* 17. *Junii.* 1595. Idem cenſuit etiam, Sacra Congr. Concil. 16. *Februarii* 1619. Unde nullus etiam Epiſcopus eo uti poteſt ſine Sedis Apoſtolicæ licentia; Sacra Rituum Congregat. 31. *Januarii* & 24. *Aprilis* 1626. quia *cap. Nullus* 56. *de conſecrat. diſt.* 1. etiam Epiſcopo prohibet velato capite celebrare. 1 2

Birretum debet Epiſcopus cum Cappa ſedens ad Sedem ſuam de per ſe ſibi extrahere, & reponere. Sic pluries cenſuit Sac. Rit. Cong. ut patet in ſequentibus deciſionibus. Pro parte Capituli Cathedralis Laudenſis petitum fuit a Sac. Rit. Congr. declarari: *An in Provincia Mediolanenſi ſit laudabilis ea conſuetudo, ut Epiſcopo cum Cappa ſedenti ad Sedem ſuam caput aperiatur, & cooperiatur ab altero ex Diaconis aſſiſtentibus, & in eo caſu ad quem ſpectabit*: Et Sac. Rit. Congregat. *audita relatione* 3

ſione Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalis Bellarmini reſpondit ; Birretum debere Epiſcopum ſibi de per ſe extrahere ; die 4. *Aprilis* 1620. Capitulum , & Canonici Collegiatæ Eccleſiæ S. Martini Terræ Cerreti Theleſinæ Diœceſis petierunt ab eadem Sacra Rituum Congregatione reſponderi ; *An Epiſcopo aſſiſtenti Divinis Officiis cum Cappa , Canonici debeant deponere , & ponere Birretum in capite Epiſcopi ? Et an iſto caſu debeatur aſſiſtentia Canonicorum ;* Et eadem Sacra Congreg. *ſub die* 22. *Decembris* 1629. *reſpondit : Nihil deberi de prædictis Epiſcopo ;* Et poſtea eadem Sacra Congreg. *in Iſernien.* 21. *Auguſti* 1632. *cenſuit , neque Dignitates , neque Canonicos aſſiſtentes Epiſcopo teneri caput Epiſcopo tegere , & detegere , quando aſſiſtit divinis cum Cappa , & Birreto.*

4 Non poteſt Epiſcopus Decretum facere , quod ſui Clerici teneantur ſemper deferre Birretum ; Sac. Congr. Epiſcop. & Regul. 13. *Maii* 1616.

5 Canonici in Proceſſione intra Eccleſiam debent incedere capite detecto , & extra eam, cum Birreto in capite ; Sacra Rit. Congreg.
6 30. *Martii* 1633. Clerici in Choro uti debent Birreto , & non Pileo ; Concil. Mediol. I. *p.* 2. *tit. Quomodo verſandum in Choro* , ibi : *In Choro etiam in Matutino Officio Clerici Birreto , non Pileo utantur , alioquin moneantur a Præſidente Chori , vel ab eo, qui proximo loco ſedet , & niſi paruerint , pro abſentibus habeantur* .

7 Birretum rubeum omnibus Cardinalibus, exceptis Regularibus , conceſſit Paulus Secundus , ut refert *Platina in ejus vita ;* Azorius *Inſtitut. Moral. part.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *qu.* 18. Barboſa *Juris Eccleſiaſt. univerſ. lib.* 1. *cap.* 3.
8 *num.* 9. Poſtea vero Birretum rubeum geſtare etiam Cardinales , ex Ordinibus Regularibus aſſumptos ſtatuit Gregorius XIV. Conſtit. 9.
9 incip. *Sanctiſſimus* . Cum enim Cardinales Regulares prius de antiquo more portaſſent Birretum ejuſdem coloris , cujus erat habitus Religionis , in qua fuerant profeſſi , dictus Summus Pontifex Gregorius XIV. de voto aliorum Cardinalium conceſſit Cardinalibus Regularibus uſum Birreti rubei , habitu in cæteris nihil immutato , ut patet ex cit. Conſtitutione incip. *Sanctiſſimus* .

10 Alia ad rem , vide in tomo 8. Decreta *S. R. C. ſub n.* 38. 85. 175. 443.

Additiones ex aliena manu .

11 Birretum tegumentum eſt capitis , Clericis olim proprium ; Ducang. *in Gloſſ. ad Scriptor. med. & infim. Latinit. ver. Birretum* . Pluribus enim in Conciliis imperatus eſt Clericis uſus Birretorum tamquam conveniens Ordini ipſorum , quo a Laicis diſtinguerentur . In Salisburgenſi Concilio anno 1386. cap. 6. interdicitur Clericis , *ne ſine caputio capitis , birreto , capello , vel pileo cooperto præſumant in Eccleſia , ſeu in publico incedere , quum hoc honeſtatem non deceat Clericalem* . In Concilio Turonenſi anno 1583. cap. 14. jubentur Clerici *uti birretis , non vero galeris , præſertim in Eccleſia* . In Concilio Bituricenſi anno 1584. tit. 12. cap. 10. de Canonicis edicunt Patres : *Horas Canonicas dicturi cum tunica talari , ſuperpelliceis mundis, almutiis , pileis quadratis ... utantur*. In Concilio Toloſano anno 1590. forma deſcribitur Birretorum , ſimulque edicitur, *ut nuſquam aut in Eccleſia , aut per urbem abſque quadrato Birreto Clerici conſpiciantur* . Eſt igitur Birretum tegumentum ſpeciale Clericorum , & ideo in inveſtituris Canonicorum adhiberi ſolitum , quem morem adhuc hodie ſervant Eccleſiæ Cathedrales .

Communicatum etiam Birretum fuit Magi- 12
ſtris artium , & Doctoribus urpote Canonicis non abſimilibus , qui itidem in ſolemnibus promotionibus jam olim de dignitate hac ſcholaſtica per Birreti impoſitionem inveſtiti ſunt ; Leibnitius *tom.* 2. *Scriptor. Brunſvic.* ubi in introductione ex relatione Joannis Buſchi aſſert : *Erfordiæ Doctori juris canonici Birretum brunum , Doctori juris civilis vero rubrum impoſitum fuiſſe :* Confer etiam Ducange *ubi ſupra* .

BLASPHEMIA.

ARTICULUS I.

Quid ſit, & quotuplex ſit, & quænam culpa ſit Blaſphemia?

Blaſphemia *eſt contumelioſa locutio in Deum* ; 1
ſeu *contumelioſa de Deo affirmatio* , *vel negatio* . *Eſt communis* cum S. Thoma 2. 2. *q.* 13. *art.* 1. *in corpore*, ubi ſic ait : *Nomen blaſphemiæ importare videtur quamdam derogationem alicujus excellentis bonitatis , & præcipue divinæ ... Quicumque ergo vel negat aliquid de Deo, quod ei convenit , vel aſſerit de Deo, quod ei non convenit, derogat divinæ bonitati*. Et hæc 2
contumelioſa locutio poteſt eſſe , vel immediata , quæ Deum in ſe ipſo attingit ; vel mediata, quæ profertur in Sanctos , & in

Deum

Digitized by Google

Deum cadit; injuria enim, ſicuti laus in San-
ctos, redundat in Deum, ex illo Luc. 16. *Qui
vos ſpernit, me ſpernit*; Et Pſalm. 150. *Lau-*
3 *date Dominum in Sanctis ejus*. Unde Blaſphe-
mia quadrupliciter potiſſimum committi po-
teſt; Primo, dum de Deo negatur, quod ei
convenit, ut cum dicitur; *Deus non eſt juſtus,
non eſt Omnipotens, non eſt verax &c.* vel ali-
quid de ipſo affirmatur, quod ei non conve-
nit, ut cum dicitur: *Deus eſt peccator, eſt men-*
4 *dax, eſt ignorans*, &c. Secundo, dum quis
Deum deteſtatur, ut cum dicit, *ſit maledictus
Deus* &c. aut aliquod malum ei imprecatur,
ut cum dicitur, *pereat Deus, contemnatur Deus*
5 *&c.* Tertio, dum quis hujuſmodi contume-
lioſas locutiones profert etiam in B. M. V.,
vel Sanctos, aut Sacramenta, vel res Deo
ſacras, ſicuti enim Deus laudatur in Sanctis
ſuis, ſic etiam Blaſphemia, quæ fit contra
Sanctos, in Deum redundat, & pro Blaſphe-
mia in Deum reputatur, ut recte docet S.
Thomas 2. 2. *qu.* 13. *art.* 1. *ad* 2. *Sicut Deus in
Sanctis ſuis laudatur, in quantum laudantur ope-
ra, quæ Deus in Sanctis efficit, ita & Blaſphe-
mia, quæ fit in Sanctos, ex conſequente in Deum*
6 *redundat*. Quarto, dum quis abſque affirma-
tione, vel negatione, aut deteſtatione, vel
imprecatione per deſpectum, ac indignatio-
nem injurioſe, ac probroſe nominat Dei attri-
buta, dicendo v. g. cholerice: *Dei potentia, Dei
bonitas*, ſeu vulgariter: *Poter di Dio, Coſpetto
di Dio*, & hujuſmodi, aut ſic probroſe per
indignationem nominat Sacramenta, Sangui-
nem, Vulnera, Membra Chriſti, dicendo v.
g. *Sangue di Criſto, Corpo di Criſto*, & hu-
juſmodi; vel probroſe, & cholerice nominat
horrendiſſime membra pudenda Chriſti, B.
M. V. atque Sanctorum, immo etiam ipſius
Dei; aut alia horrenda ipſis repugnantia, quæ
hic pro honeſtate non nominantur.
7 Blaſphemia in duas ſpecies præcipuas divi-
ditur; Una dicitur Hæreticalis, & altera ſim-
8 plex, ſeu non Hæreticalis. Blaſphemia Hære-
ticalis eſt illa, quæ cum Hæreſi connexionem
habet, ut cum affirmatur, vel negatur ali-
quid de Deo contrarium articulis Fidei, di-
cendo v. g. *Deus eſt injuſtus, eſt mendax, Deus
non eſt omnipotens, non eſt ubique*, & hujuſmo-
9 di. Blaſphemia ſimplex, ſeu non Hæretica-
lis, eſt illa, quæ cum Hæreſi connexionem
non habet, ut cum aliquid Fidei non oppo-
ſitum contra Deum pronuntiatur, dicendo v.
g. deſpective, ſeu contemptive, *In contemptu
Dei volo hoc facere*, vel deteſtative, *ſit male-
dictus Deus*, vel imprecative, *Pereat Deus*,
vel Irriſorie, *Vah qui deſtruis templum Dei*,
vel Juratorie, *Pereat Deus ſi ita non ſit*. Ad 10
hanc ſimplicem, ſeu non Hæreticalem Blaſ-
phemiam reducuntur; Primo, omnia verba
injurioſe uſurpantia Chriſti membra, vulne-
ra, Sacramenta, & hujuſmodi, ut ſi dicatur,
perdat te Chriſti caput, ſanguis, paſſio, ejuſ-
que Sacramenta; vel ſi quis contra homines,
animalia, vel quæcumque alia creata irrita-
tus pronuntiet, Sanguinem Chriſti, Sacramen-
ta, aliaque Deo ſacra, quia ipſa non ad per-
dendos nos, ſed ad ſalvandos nobis data ſunt,
& communiter in his apprehendunt homines
magnam Dei, Sacrorumque Sacramentorum,
& rerum ſibi ſacrarum vilipenſionem contine-
ri, & graviter honori Deo debito derogari.
Secundo, ad ſimplicem Blaſphemiam reducun- 11
tur omnia verba contumelioſa prolata in San-
ctos formaliter quatenus Sancti ſunt, ſive cum
habitudine ſaltem virtuali ad Deum, ita ut
moraliter etiam Dei honor cenſeatur tangi,
& vilipendi, ut communiter advertunt Docto-
res cum S. Thoma *loc. c.* Vide præciſa ejus 12
verba *num.* 5. Tertio ad ſimplicem Blaſphe-
miam reducuntur etiam ſigna, & facta con-
tumelioſa contra Deum, contra Imagines Chri-
ſti Crucifixi, Virginis Mariæ, aliorumque
Sanctorum, licet verba non ſint, ut ſpuere
in Cœlum, in ipſas Imagines, ſeu ſtatuas,
frendere dentibus, & hujuſmodi. *Sic commu-
niter Doctores*.

Blaſphemia qualibet deliberate commiſſa, 13
eſt peccatum mortale. *Ita omnes*, & ratio eſt,
quia Blaſphemis eſt indicta pœna mortis; Le-
vitici 24. *num.* 16. ibi: *Qui blaſphemaverit no-
men Domini, morte moriatur*; ſed ut cum com-
muni recte docet S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 13.
art. 2. *in corp.* pœna mortis non infertur, ni-
ſi pro peccato mortali, ergo Blaſphemia eſt
peccatum mortale; Et ſane Legi Divinæ, na-
turali, ipſique rationi nihil magis repugnat,
& conſequenter nihil gravius, quam quod
Creator maledicatur a Creatura, & quod ho-
mo contra primum Decalogi præceptum ſibi
ſtricte præcipiens debitum cultum Deo exhi-
bendum, ei pro cultu contumelioſa convicia,
& probroſa maledicta in Blaſphemia repen-
dat. Unde tam atrox, immane, & deteſta- 14
bile peccatum eſt Blaſphemia, quod etiamſi
ſit joco prolata, dummodo deliberate, & ad-
vertenter ad inhonorationem Dei, eſt ordina-
rie peccatum mortale, quia etiam ſic joco
prolata vergit in diminutionem Divini hono-
ris; niſi tamen in raro caſu talis eſſet jocus,
ut omnibus perpenſis nulla appareret diminu-
tio

tio Divini honoris, quia tunc ex quo non eſſet vera Blaſphemia, non eſſet peccatum mortale; Sporer *tom.* 1. *tract.* 2. *in* 1. *præcept. Decalog. c.* 10. *ſect.* 3. *num.* 22. & cum multis
15 aliis Sanchez *lib.* 2. *c.* 33. *num.* 41. Sic etiam
Blaſphemia eſt peccatum mortale, licet prolata ex habitu, aut ex indignatione, & ira, ſi Blaſphemus ita loquens advertat ad vilipenſionem Dei, vel rerum ſacrarum; quam verba ſuæ Blaſphemiæ præſeferunt; Sic S. Thomas 2. 2. *q.* 3. *art.* 2. *ad* 3. & alii paſſim.

16 Si vero loquens abſque deliberatione, ex ſubreptione, non advertat ad vilipenſionem Dei, aut rerum ſacrarum, non peccat graviter. Sic S. Thomas *loc. c.* Layman *lib.* 4. *tract.* 10. *c.* 6. *num.* 10. Burgh. *centur.* 1. *caſ.* 44. & alii; tunc enim eſt defectus plenæ cognitionis, & voluntarii; Immo ſi verba Blaſphema, quæ ex impetu, vel ſubito motu iræ proferuntur, omnem rationis advertentiam præveniant, nullum erit peccatum, ſed erunt actus primo primi, ubi enim malitia non eſt præcognita, non poteſt eſſe volita; Si autem adſit aliqua advertentia, ſed non perfecte deliberata, erunt motus ſecundo primi, & peccata venialia tantum, quia actus tales non ſunt perfecte liberi, & malitia ſicuti imperfecte eſt cognita, ita etiam imperfecte poteſt eſſe volita, ut do-
17 cet Burgh. *centur.* 3. *caſ.* 49. Qui tamen ha-
beret talem habitum, ſeu conſuetudinem blaſphemandi teneretur ſub mortali ſerio conari eam tollere, quia talis conſuetudo eſt intrinſece mala, & de ſe graviter inhonorativa Dei, aliter graviter peccaret, ex quo talis prava conſuetudo eſſet voluntaria in cauſſa; Sanctus Thomas 2. 2. *qu.* 77. *art.* 7. *in corp.* & alii paſſim.

Conſule Epiſtolam 11. P. Danielis Concina ad Ill. D. Reverend. Epiſcopum N. N. adverſus librum inſcriptum: *Diſſertatio in Caſus reſervatos Venetæ Diœceſeos*; ad Calcem Compendii Theologiæ Chriſtianæ.

Hæc Poſtilla ſubjungitur in edit. Roman. noviſs. an. 1767. Sed ſciendum, quod P. Concina in indicata Epiſtola eloquenter admodum declamat contra Propoſitionem hanc: *Si Blaſphemia ſit imperfecte deliberata ex prava conſuetudine blaſphemandi, vel, ſecundum multos Doctores, utpote non voluntaria ſaltem perfecte, non eſt culpa ſaltem mortalis; vel, ſi eſt culpa mortalis ſecundum non multos Doctores, utpote perfecte voluntaria ſolum in cauſa, ſeu in dicta conſuetudine, non eſt blaſphemia formalis*. Verum in præſenti argumento doctrinam hanc dialectice magis, ac breviter dilucidat more ſuo R. P. Patritius Sporer Ord. FF. Min. Recolect. *in Tract.* 1. *Proœm. ſuæ Theolog. moral. cap.* 2. *ſect.* 3. *num.* 25. ubi cum communi ait: *Peccatum indirecte voluntarium tunc committitur, quando culpabiliter poſita, vel non ablata cauſa (cum quis ſcilicet, & ſciat, & poſſit, & debeat auferre) effectus præviſus factus eſt voluntarius indirecte, & non tunc quando te ipſa effectus ſequitur. Exemplis diſce.* 1. *Quando* &c. . . . *Qui ſciens, & volens per frequentes actus contrahis conſuetudinem blaſphemandi, v. gr. tunc quidem dupliciter peccat mortaliter, & non amplius tunc quando vi involuntariæ remanentis conſuetudinis, ac quaſi naturali impetu, omnino inadvertenter in blaſphemias prorumpit. Eadémque ratio eſt, quandocumque quis ſciens & volens poſuit, vel non abſtulit cauſam effectus præviſi, ſive indirecte tantum, ut in exemplis allatis, ſive etiam directe intenderit talem effectum, & poſtea, eo non amplius volente, ſequitur effectus . . . Tunc ſolum peccavit, quando cauſam poſuit, non vero poſtea, quando non amplius eſt in poteſtate, quin effectus ſequatur, tametſi maxime velis impedire; ideoque in ſe coram Deo neque majus, neque minus peccatum videtur, ſive effectus ſequatur, ſive non.* Hæc P. Sporer, quem conſule: ſeu potius apud P. Natalem Alexandrum *in Theol. dogm. moral. tom.* 8. *lib.* 3. *de peccatis, cap.* 10. *regul.* 11. ut tutius in tam ſalebroſa materia figens pedem, lege D. Auguſtinum, qui *lib.* 12. *cap.* 44. *contra Fauſtum* loquens de Lot ait: *culpandus eſt, non quantum ille inceſtus, ſed quantum ebrietas meruit.*

ARTICULUS II.

Blaſphemia quibuſnam pœnis ſubjiciatur? & quis ſit ejus competens Judex?

TAm deteſtabilis eſt Blaſphemiæ culpa, ut 1
in Lege veteri fuerit mortis pœnæ ſubje-
cta; Levit. 24. *n.* 16. ibi: *Qui blaſphemaverit*
nomen Domini, morte moriatur, lapidibus oppri-
met eum omnis multitudo. Et de facto ob Blaſ- 2
phemiam filius mulieris Iſraelitidis præcepto Do-
mini lapidibus fuit obrutus; Levit. *c.* 24. Ob 3
Blaſphemiam Antiochus inſanabili, & inviſi-
bili plaga percuſſus fuit; 2. Machab. *cap.* 9.
Ob Blaſphemiam Holofernes fœminæ manu oc- 4
ciſus fuit; Jud. 11. Goliath Iſraelem Blaſphe- 5
mans a Davide lapidis ictu e funda emiſſo oc-
ciditur; 2. Reg. *cap.* 21. Et populus ob Blaſ- 6
phemiam gladio, & fame conſumptus eſt; Je-
remiæ *c.* 14. Et ſic varii alii ob Blaſphemiam 7
morte

Digitized by Google

morte puniri fuerunt, ut patet legenti Scripturam, & Covarruviam *in cap. Quamvis pa-ctum par. 1. §. 7. n. 10. in principio*; Salced. *in pract. cap. 113. verſ. Eſt quidem*, ubi varia alia exempla adducuntur.

8 Modo Blaſphemiæ pœnæ aliæ ſunt de Jure
9 Canonico, & aliæ de Jure Civili. De Jure Canonico pœna Blaſphemantis, ſi ſit Clericus,
10 eſt depoſitio ab Officio, & ſtatu Clericali; ſi ſit Laicus, eſt Excommunicatio ferenda; *cap. Si quis 10. cauſ. 22. qu. 1.* ibi: *Si quis . . . Blaſphemia contra Deum uſus fuerit, ſi in Eccleſiaſtico Ordine fuerit, deponatur; ſi Laicus*
11 *anathematizetur*. Deinde *in c. Statuimus 2. de Maledicis*, ſtatuuntur in Blaſphemos pœnæ ſequentes præciſis his verbis: *Statuimus, ut ſi quis contra Deum, vel aliquem Sanctorum ſuorum, & maxime B. Virginem, linguam in Blaſphemiam publice relaxare præſumpſerit, per Epiſcopum ſuum pœnæ ſubdatur inferius annotatæ, videlicet, quod in ſeptem diebus Dominicis præ foribus Eccleſiæ in manifeſto (dum aguntur Miſſarum ſolemnia) Blaſphemus exiſtens ultimo illorum die Dominico, pallium, & calceamenta non habeat, ligatus corrigia circa collum, ſeptemque præcedentibus ſextis feriis in pane, & aqua jejunet, Eccleſiam nullatenus ingreſſurus. Quolibet quoque prædictorum dierum, tres ſi poterit, alioquin duos reficiat pauperes, ſive unum. Et ſi nec ad hoc ejus facultates ſuppetant, id in pœnam aliam commutetur, cui etiam, ſi renueris recipere, ac peragere pœnitentiam ſupradictam, Eccleſiæ interdicatur ingreſſus, & in obitu Eccleſiaſtica careat ſepultura. Per temporalem propterea poteſtatem, coactione (ſi neceſſe fuerit) Epiſcopi Diœceſani adhibita, contra eum, Blaſphemus ſi Dives fuerit quadraginta ſolidorum, alioquin triginta, ſive viginti, & ſi ad id non ſufficiat, quinque ſolidorum uſualis monetæ pœna mulctetur, nullam in hoc miſericordiam habituris, quod etiam inter alia Communitatum ſtatuta ponatur.*

12 Ultra recenſitas pœnas a Jure communi Canonico ſtatutas, variæ aliæ contra Blaſphemos, ſive Clericos, ſive Laicos, ſunt a variis
13 Summis Pontificibus ordinatæ. Et ſignanter a Leone X. in Conſtitut. 7. incip. *Supernæ diſpoſitionis*, ubi contra Clericos Blaſphemos in Jeſum Chriſtum, & M. V. ejus Matrem ſtatuitur, quod pro prima vice mulctentur fructibus unius anni Beneficiorum Eccleſiaſticorum, quæcumque habuerint; Pro ſecunda vice ſi unicum habuerint Beneficium, eo priventur, ſi autem plura, quod Ordinarius maluerit, id amittere cogantur; Pro tertia vice convicti, Dignitatibus, ac Beneficiis omnibus, quæcumque habuerint, eo ipſo privati exiſtant, & ad ea ulterius retinenda inhabiles reddantur: Contra Laicos vero ſimiliter Blaſphemos 14
ſtatuitur, quod ſi nobiles fuerint, pro prima vice pœna vigintiquinque Ducatorum mulctentur, & pro ſecunda vice quinquaginta; & pro tertia nobilitatem amittant; Si vero ignobiles 15
fuerint, in carcerem detrudantur; quod ſi ultra duas vices publice blaſphemaverint, mitra infami per integrum diem ante fores Eccleſiæ principalis coronati ſtare cogantur; quod ſi ſæpius in hoc peccatum lapſi fuerint, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnentur. Et qui reliquos Sanctos blaſphemaverint, ar- 16
bitrio Judicis, rationem perſonarum habituri, aliquando mitius puniantur: Judices vero Sæculares negligentes eis infligere tales ſtatutas pœnas decernit Pontifex, quod quaſi eodem ſcelere contaminati eiſdem quoque pœnis ſubjiciantur; & qui in illis puniendis ſoliciti, & ſeveri fuerint, qualibet vice decem annorum indulgentiam conſequantur, & tertiam partem mulctæ pecuniariæ habeant.

Non diſſimiles a Leonis X. pœnis ſunt pœ- 17
næ pro Blaſphemis ſtatutæ a Julio III. in Conſtitur. 23. incip. *In multis*, ubi ſtatuit, quod Blaſphemans Deum, ſive Patrem, ſive Filium, ſive Spiritum Sanctum, vel Beatam V. M. convictus condemnetur ad ſolvendum quadraginta ſcuta auri; Secunda vice duplicetur pœna pecuniaria, & infamiam incurrat, ac inhabilitatem ad Officia, Gradus, Dignitates, Beneficia, & Honores; Vilibus vero perfodiatur lingua; Tertia vice condemnetur, ut in ſecunda, & fiat inteſtabilis active, ac paſſive, ſit inhabilis ad ferendum teſtimonium, ſitque bannitus per tres annos ab Urbe; Viles vero fuſtigandi, aut per tres annos ad triremes damnandi, aut exilio perpetuo plectendi. Immo ob horrendam malitiam tanti cri- 18
minis idem Julius ſtatuit ſupradictas pœnas, nedum contra Blaſphemos, ſed inſuper eas extendit ad audientes, & non denuntiantes. *Inſuper*, ſunt ſua præciſa verba, *Inſuper ne Sacrilega, & mortifera hæc peſtis, ſi lateat, minus vereri, vel prœcidi poſſit, ex Omnipotentis Dei auctoritate mandamus omnibus, & ſingulis, cujuſcumque ſint gradus, & conditionis, qui ſciverint aliquos blaſphemaſſe, ut ſupra, quod eos denuntient Reverendiſſimis Judicibus &c. ſicque omnes, & ſingulos in diſtricto Dei Judicio requirimus, & eorum conſcientias aggravamus, monendo tamen eos, quod ſi conſtiterit aliquem ſcientem noluiſſe denuntiare, cujuſcumque fuerit ſta-*

ſtatus, dignitatis, & conditionis præter ultionem Juſtitiæ Divinæ, quam ei annuntiamus, & præter culpam mortalem, quam incurrent ob inobedientiam, & ob neglectum honorem Dei, punientur eiſdem pœnis, quibus Blaſphemi, & ſic eos mulctari præcipimus; non enim ſolum digni ſunt pœna, & ſupplicio, qui ea faciunt, ſed & qui
19 *non corrigunt facientes*. Tandem idem Pontifex ſtatuit, quod pro condemnando hoc execrabili ſcelere ſufficiant duo teſtes, fide digni, & loco teſtium haberi, & admitti poſſit teſtis unus denuncians cum juramento.

20 Quia tamen hæc Julii Conſtitutio edita fuit pro ſolis Romanis, ut indicat Rubrica Cherubini, & procemium, & progreſſus ipſiuſmet
21 Conſtitutionis; Fuerunt innovatæ pœnæ Leonis X. a S. Pio V. in Conſtitut. 5. incip. *Cum primum Apoſtolatus*, condita pro univerſo Orbe Chriſtiano, ubi inter alia ſic præciſe diſponit: *Ad abolendum vere nefarium, & execrabile Blaſphemiæ ſcelus, quod in antiqua Lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque Legibus præceptum eſt, nunc autem propter nimiam Judicum in puniendo ſegnitiem, vel potius deſuetudinem ſupra modum invaluit, Leonis X. Prædeceſſoris noſtri in noviſſimo Lateranenſi Concilio ſtatuta innovantes, decernimus, ut quicumque Laicus Deum, & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, vel Glorioſam Virginem Mariam ejus Genitricem expreſſe blaſphemaverit, pro prima vice pœnam viginti Ducatorum incurrat, pro ſecunda pœna duplicabitur, pro tertia autem centum Ducatos ſolvat, & ignominia notatus exilio mulctabitur. Qui vero plebeus fuerit, nec erit ſolvendo, pro prima vice manibus poſt tergum ligatis ante Fores Eccleſiæ conſtituatur per diem integrum, pro ſecunda fuſtigabitur per Urbem; pro tertia ei lingua perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicumque Clericus Blaſphemiæ crimen admiſerit, pro prima vice fructibus unius anni omnium, & quorumlibet Beneficiorum ſuorum, pro ſecunda Beneficiis ipſis privetur, pro tertia omnibus etiam Dignitatibus exutus deponatur, & in exilium mittatur. Quod ſi Clericus nullum obtinuerit Beneficium, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur, pro ſecunda vice Carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blaſphemaverit pro qualitate Blaſphemiæ, atque Perſonarum, arbitrio Judicis pu-*
22 *niatur*. Eſt tamen advertendum, quod verba illa *pro prima vice* interpretanda ſunt pro prima vice punitionis, & non Blaſphemiæ, etiamſi Clericus fuerit pro illa prima vice inquiſitus, quod pluries blaſphemaſſet, ad quod facit textus *in cap. Grave nimis 29. de Præbendis*, ibi: *poſt primam, & ſecundam correctionem*. Ita Proſper de Auguſt. *in addit. ad* Quarantam *in Summa Bullarii verb. Blaſphemia*; Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neapol. cap. 63. in noviſſ. edit.* Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcopi part. 3. allegat.* 51. *num.* 100.

Blaſphemiæ pœna de Jure Civili eſt ulti- 23
mum ſupplicium, ſeu pœna mortis; *Authent. Ut non luxurientur homines* §. *Et quoniam, collat. 6. novell. 77.* quam pœnam ultimi ſupplicii pro gravi Blaſphemia præſertim in ipſum Deum etiam ſtatuit Carolus V. *Conſtitut. crim. art. 106*; pro leviori autem, præſertim ſi non in Deum, ſed B. V. Mariam, vel Sanctos fiat, præciſionem, vel mutilationem linguæ, fuſtigationem, carcerationem, mulctam pecuniariam, vel aliam arbitrariam pro diverſitate circumſtantiarum delinquentis, & delicti; quæ tamen pœna tunc potiſſimum locum habet, ſi quis ex conſuetudine blaſphemet, &
in hoc vitio ſit incorrigibilis. Et licet juſtiſ- 24
ſimus rigor pœnarum contra Blaſphemos pluribus in locis ob invaleſcentem abuſum blaſphemandi exacte non obſervetur, ut obſervat Covarruv. *in cap. Quamvis, de pact. part. 1.*
relect. §. 7. *num.* 10. Tamen recte monet Cla- 25
rus §. *Blaſphemia num.* 3. cum aliis ibi allegatis, has pœnas non ſervari ob defectum Religionis, & Juſtitiæ, & Principes Chriſtianos graviter peccare, qui hoc execrabile crimen ſeveriſſime non puniunt; Impræſentiarum tamen uſus invaluit, ut pœna Blaſphemiæ imponatur pro arbitrio Judicis, ſpectata qualitate Perſonæ, & facti, ita ut ſi Blaſphemia ſit exceſſive execrabilis, & enormis, etiam pœna ultimi ſupplicii, ſeu mortis infligi poſſit, ac debeat a Judice; Clarus §. *Blaſphemia n.* 3. Menoch. *de Arbitr. Judic. caſ.* 375. *num.* 20. Farinac. *in praxi crim. lib. 1. titul. 3. quæſt.* 20. *n.* 66. *&* 67. & alii.

Ad hoc autem, ut Blaſphemi ordinariis pœ- 26
nis a Jure ſtatutis ſubjaceant, debent deliberate, & plena advertentia Blaſphemias pro-
ferre. Si enim aliquis in ebrietate, vel ira- 27
cundia ex gravi, & juſta cauſa ortum habente blaſphemaret, non rigore pœnæ a Jure ſtatutæ, ſed mitius arbitrio Judicis puniri deberet; Farinac. *prax. Criminal. lib. 1. tit. 3. q.* 24. *num.* 47. Clarus §. *Blaſphemia num.* 6. *&* 55. *fin. q. 6. num.* 9. Menoch. *de Arbitr. Jud. caſ.* 375. *n.* 33. cum communi aliorum; *arg. cap. Statuimus 2. de Maledicis*, ibi: *Linguam in Blaſphemiam publice relaxare præſumpſerit*, quod

Digitized by Google

quod importat deliberationem, & plenam ad-
vertentiam, quam Ebrii, & Iracundi non ha-
bent, cum neſciant quomodo, & quid agant.
28 Fuit autem dictum notanter; *Vel iracundia ex
gravi, & juſta cauſa ortum habente*, ut ſi quis
v. g. ab hoſte injuſte invaſus, vel uxorem in
adulterio deprehendens accenſus blaſphemet;
29 Nam iracundia ex levi, ſeu injuſta cauſa or-
ta, non excuſat Blaſphemantem a pœna ordi-
30 naria. Si quis enim v. g. juſte privatus ali-
quo Officio, vel ob perditam in ludo pecu-
niam, iracundia accenſus blaſphemet, debet
ſubjacere pœnæ ordinariæ a Jure ſtatutæ; Ab-
bas *in cap. Statuimus 2. de Maledicis num. 6.*
Clarus *cit. q. 60. n. 9.* Farinac. *loc. cit. n. 48.*
& 49. Pirhing *lib. 5. tit. 26. n. 11.* Reiffen-
ſtuel *ibid. n. 25.* & alii paſſim.
31 Judex competens Blaſphemiæ Hæreticalis,
ſeu habentis conjunctam Hæreſim, eſt ſolus
Eccleſiaſticus; *cap. Ut Inquiſitionis* 18. §. *pro-
hibemus, de Hæreticis in 6.* ibi: *Prohibemus
quoque diſtrictius Poteſtatibus, Dominis tempo-
ralibus, & Rectoribus, eorumdemque Officiali-
bus ſupradictis, ne ipſi de hoc crimine (cum ſit
mere Eccleſiaſticum) quoquo modo cognoſcant,
vel judicent*. Et ratio aſſignatur in adducto
textu, videlicet, quia hoc crimen *eſt mere Ec-
cleſiaſticum*; De Eccleſiaſticis autem ſola ju-
dicat Poteſtas Eccleſiaſtica; *cap. Decernimus* 2.
de Judiciis, ibi: *Decernimus, ut Laici Eccleſia-
ſtica tractare negotia non præſumant, ſed Epiſco-
pi, Abbates, Archiepiſcopi, & alii Eccleſiarum
Prælati de negotiis Eccleſiaſticis (maxime de il-
lis, quæ ſpiritualia eſſe noſcuntur) Laicorum Ju-
dicio non diſponant; Nec propter eorum prohibi-
tionem Eccleſiaſticam dimittant Juſtitiam exerce-
re*; concordat *cap. Quanto 3. de Judiciis, &
cap. Si Judex* 12. *de ſententia Excommunic. in*
32 6. Judex vero competens Blaſphemiæ non Hæ-
reticalis, ſeu ſimplicis poteſt eſſe Eccleſiaſti-
cus, vel Sæcularis; Cum enim talis Blaſphe-
mia ſit mixti Fori, ut probat textus *in cap.
Statuimus 2. de Maledicis*, §. *Per temporalem
præterea Poteſtatem*, & cum pluribus aliis a ſe
citatis Barboſa *De Offic. & poteſt. Epiſcop. part.*
33 3. *allegat.* 51. *num.* 94. Datur locus præventio-
ni ita tamen, ut ſi unus v. g. Judex Eccle-
ſiaſticus illam puniat, per hoc non impediatur
Judex Sæcularis, quin Blaſphemum etiam in
ſuo Foro punire valeat; & e contra, Farinac.
loc. cit. q. 20. n. 39. Pirhing *loc. cit. n.* 14.
34 Reiffenſt. *loc. cit. n.* 28. Quod ſi Judex Sæcula-
ris ſit negligens in puniendis Blaſphemis, po-
teſt ad id compelli a Judice Eccleſiaſtico, *cit.
cap. Statuimus 2. de Maledicis* §. *Per tempora-
lem præterea Poteſtatem*, ibi: *Coactione (ſi ne-
ceſſe fuerit) Epiſcopi Diœceſani adhibita contra
eum*, & Gloſſa ibi: *verb. Contra eum* præciſis
his verbis: *Contra eum, ideſt Poteſtatem, &
ita habes hic, quod ſi Judex Sæcularis negligit
facere Juſtitiam, poteſt compelli per Eccleſiam*,
& colligitur *ex cap. Adminiſtratores 26. cauſ.
23. qu. 5.* Abbas *in cit. cap. Statuimus num. 9.*
& alii paſſim.

B O N A.

ARTICULUS I.

Bona Eccleſiaſtica quo ad alienationem, locationem, occupationem, ſeu uſurpationem.

BOna Eccleſiaſtica ſine juſta cauſa, & de- 1
bita ſolemnitate alienari non poſſunt;
cap. Apoſtolicos 13. *cap. Sine exceptione* 52. *cauſ.*
12. *qu.* 2. *& cap. Cum Laicis* 12. *de rebus Ec-
cleſiaſtic. non alienand. Clement.* 1. *eod. tit. Ex-
travag. Ambitioſæ eod. tit. inter Communes*,
Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 11. *de reform.* Quæ autem 2
veniant nomine Bonorum Eccleſiaſticorum,
quæ ſint juſtæ cauſæ alienandi, & quæ requi-
rantur ſolemnitates; vide *verb. Alienare*, ubi
late per tot.
Bona Eccleſiaſtica jam incorporata alienari 3
non poſſunt ſine requiſitis ſolemnitatibus,
quamvis ſint Eccleſiæ ita relicta, & donata,
ut poſſint pro libito ſine ſolemnitatibus alie-
nari, quia cum res legata Eccleſiæ, ſtatim
Teſtatore defuncto, efficiatur Eccleſiaſtica mi-
niſterio Legis, diſpoſitio hominis non poteſt
Conſtitutionem Canonum immutare; Gloſſa
in cap. Tua nobis verb. Interdici, de Teſtament.
Corrad. *prax. Diſpenſ. lib. 9. cap. 7. num.* 15.
ubi ſic præciſe habet: *Advertendum eſt tamen,
quod ſub Pontificatu Urbani VIII. magna deſu-
per orta fuit controverſia, nam ita ferente caſu
poſt multa hinc inde deducta coram bonæ memo-
riæ Ægidio Urſino Datario, a pluribus Advoca-
tis informantibus, re etiam ad ipſum Urbanum
delata, fuit reſolutum negative, nempe prohibi-
tionem alienationis rerum Eccleſiæ locum ſibi vin-
dicare etiam in caſu, quo res ita donatur, vel
legatur Eccleſiæ, ut poſſit alienari ſine ſolemni-
tatibus, quia nihilominus illæ requiruntur, non
obſtante dicta voluntate, quæ tamquam illicita,
ſervanda non eſt*. Et ſic tenent Quaranta, Bar-
boſa, Donat. Paſſerin. Diana, Monacell. &

Digitized by Google

alii jam citati ſub *verb. Alienare art. 4. per tot. vid.* ibi, & Cardin. Petram *tom.* 1. *Comment. ad Conſt.* 1. *Divi Leonis Magni ſect.* 4. *a n.* 45. *& tom.* 5. *Comment. ad Conſt.* 5. *Pauli II. ſect.* 2. *per tot.* ubi ſuo more egregie multa habet ad rem.

4 Bona tamen nondum incorporata relicta Eccleſiæ ſub expreſſa conditione, ut vendantur ad aliquem determinatum effectum, v. g. ut ex illorum pretio emantur Calices, Candelabra Argentea, vel Lampades, aut alia ad Dei cultum, vel ut dotentur Virgines, & ſimilia, tunc ante incorporationem poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, ut ſic adimpleatur
5 mens Teſtatoris. Et a fortiori exiſtente præcepto Teſtatoris, ut Bona certa, & determinata vendantur, & ſolvantur debita, non requiritur Beneplacitum Apoſtolicum, quia non ſunt Eccleſiaſtica, niſi deducto ære alieno, & fuerunt acquiſita dicta Lege. *Eſt communis*, & ſic declaravit Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Imolenſi* 5. *Februarii* 1602. *Bona Eccleſiæ non incorporata poſſunt alienari ſine ſole-*
6 *mnitate ad ſolvendum æs alienum Teſtatoris.* Poſt incorporationem autem, & non exiſtente dicto præcepto Teſtatoris, ſeu etiam exiſtente, ſed ſolum generaliter, ut Bona vendantur, & non ſpecialiter, ut certa, & determinata Bona vendantur, requiritur Beneplacitum Apoſtolicum pro alienatione certorum, & determinatorum bonorum; Et ratio eſt, quia Eccleſia poteſt lædi in venditione horum potius, quam aliorum Bonorum, propter quam rationem non poteſt a pari Tutor alienare Bona Pupilli Hæredis pro ſolvendis debitis Teſtatoris ſine ſolemnitatibus, licet ipſe Teſtator mandaverit debita ſolvi, ut bene Surd. *dec.* 77. *n.* 2. Gratian. *dec. Marchiæ* 131. *n.* 4. quia intelligi debet, ut fiat ſervatis ſervandis, ut ex verbis textus *in l.* 1. *ff. de rebus eorum*, Gratian. *loc. cit. num.* 5. & ut non requirantur ſolemnitates, neceſſe eſt, ut Teſtator mandaverit alienari certam, & determinatam rem pro debitis ſolvendis, nam ſi facultas fuerit generalis, & indeterminata, requiruntur ſolemnitates, quia potius in una, quam altera re vendenda, poteſt dari læſio, ut bene Gratian. *loc. cit. num.* 7. *&* 8. Surd. *conſ.* 151. *num.* 18. *verſ. ex his, & dec. n.* 2. *& ſeq.* Petra *loc. cit. num.* 58. & Rota *part.* 12. *recent. dec.* 355. *& part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.*
7 579. *num.* 27. *&* 28. Hinc Eccleſia Hæres debitoris in ſcutis 101, nequit aſſignare pro credito certum, & determinatum fundum ſine Beneplacito Apoſtolico, non exiſtente præcepto Teſtatoris de tali certo, & determinato fundo aſſignando, quia poteſt Eccleſia lædi, vel in aſſignatione, vel circa pretium, unde in ſimili caſu Sac. Congreg. Concil. *in una Policaſtren.* 5. *Julii* 1681. *ad dubium: An Eccleſia, ſeu Capella poſſit ſine Beneplacito Apoſtolico ad hujuſmodi aſſignationem devenire; reſpondit negative, ſed Epiſcopus abſolvat, & convalidet contractum*, quia aderat utilitas.

Sine Beneplacito Apoſtolico alienari poſſunt 8
Bona immobilia relicta Monaſterio, ſeu Eccleſiæ incapaci ea retinendi, ut ſunt Monaſteria Ordinis Minorum de Obſervantia S. P. Franciſci, Reformatorum, Capuccinorum, Clericorum Regularium, ſeu Theatinorum; * & Domus Profeſſæ Societatis Jeſu, * Et ratio eſt, quia talia Bona immobilia non ſunt Monaſterio incorporata ob incapacitatem ejuſdem; *Ex Clementina Exivi, de verb. ſignification. & ex cap. Exiit qui ſeminat §. Ad hæc quia, de verb. ſignificat. pro Minoribus*, & ex ſpeciali etiam Decreto Sacræ Congregationis, *quæ* 12. *April.* 1725. *cenſuit Fratres Minores de Obſervantia non comprehendi ſub prohibitione alienandi Immobilia, Cenſus, & Annuos redditus*, & ex Decreto Sacræ Congreg. Concil. *pro Theatinis*, ut refert Donatus *tom.* 1. *part.* 2. *tract.* 14. *qu.* 67. his verbis: *Sacra Congreg. Cardinalium Concil. Trident. interpretum cenſuit Religionem Clericorum Regularium Theatinorum, quamdiu Inſtitutum ſuperius propoſitum retineat, quo ad Bona immobilia non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Eccleſiæ non alienandis.* Iſti enim omnes, cum neque in communi Bona immobilia, ut agros, vineas, & ſimilia poſſint poſſidere, ſi quæ talia eis legentur, poſſunt ea vendere ſine Juris ſolemnitate, & pretium expendere in neceſſitatem, ac utilitatem Eccleſiæ, vel Monaſterii, ut conceſſit noſtro Ordini de Obſervantia Clemens VII. 23. Novembris 1526. in Conſt. incip. *Nuper*. Vide tamen verb. *Syndicus num.* 19. & tene, ut ibi. Bona Eccleſiaſtica ſine Bene- 9
placito Apoſtolico poſſunt locari ſolummodo ad triennium *cit. Extravag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſiaſticis non alienandis, inter Communes.*

Hoc triennium debet intelligi de tribus an- 10
nis fructiferis; ita ut ſi alicubi prædia locata fructificent ſolum ſingulo biennio, poſſunt locari ad ſex annos; & ſi fructificent ſolum ſingulo triennio, poſſunt locari ad novem annos, ut ſic conductores tres poſſint percipere fructus, cum Conſtitutio *Ambitioſæ* reſpiciat fructus triennales, non autem temporis ſpa-

tium

Digitized by Google

tium ſine fructu; tunc enim unum biennium,
ſeu triennium ſemel tantum fructiferum unico
æquivalet anno, ut decidit Rota Romana 19.
Junii 1684. *in una Tiburtina Affictus*, *part.* 20.
deciſ. 219. *n.* 7. Gloſſa *fin. in leg. Item quæ-
ritur* §. *qui impleto*, *prope finem verſ. Item quod
ſi in ruſticis*, & ſic Bartol. Bald. Donatus, &
11 alii paſſim. Locatio autem rei fructificantis
ſingulis annis facta ad ſexennium v. g. aut
ad novennium ſimplicirer, & indiviſibiliter,
eſt nulla, & invalida etiam pro primo trien-
nio; ſic decidit Rota Romana 1. *Junii* 1612.
in Aventina Bonorum part. 3. *dec.* 435. *num.* 3.
plures allegans Doctores; Nec refert, dicit
Rota, quod quamplures teneant contrariam
ſententiam, quia non videtur recedendum a
prædicta opinione, quam Rota uti veriorem
pluries approbavit, ut in cauſa *Romana Devo-
lutionis domus* 4. *Februarii* 1583. *coram D. de
Rubeis*, *& in alia Placentina Decimarum* 2. *Ju-
nii* 1586. *& in alia Brixien. Locationis* 5. *De-*
12 *cemb.* 1586. Si vero locatio fiat ad ſexennium,
aut novennium diviſibiliter ad primum, &
ſecundum, aut tertium triennium, & uno
triennio elapſo ſemper liberi remaneant con-
trahentes, tunc valet, & tenet locatio pro
primo triennio, quia talis locatio non cenſe-
tur facta in fraudem legis, ſed ſolummodo
ad evitanda incommoda, & expenſas in reite-
ratis contractibus, & ſcripturis; & ſic tenet
Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part.* 3.
allegat. 95. *num.* 10. *& ſequent.* Gutierez,
Engel, & alii paſſim, & ſic decidit Rota
27. *Februar.* 1640. *dec.* 826. *coram Merlino*.
13 Bona Eccleſiaſtica occupantes, ſeu uſurpan-
tes, quicumque ſint, incurrunt Excommunica-
tionem ipſo facto Papæ reſervatam *c. Conque-
ſtus* 16. *de Foro Competenti*, ibi: *Cum autem
valde ſit iniquum*, *ut ea*, *quæ collata ſunt pro
remedio peccatorum Venerabilibus Eccleſiis vel re-
licta*, *aut eis juſtis modis alias acquiſita*, *aliis
uſibus applicari*, *propter quod merito invaſores
ipſarum rerum*, *tamquam ſacrilegi*, *ſunt anathe-
mati uſque ad ſatisfactionem congruam ſupponen-*
14 *di*. Et licet ex hoc canone Excommunicatio
ſit tantum ferendæ ſententiæ, ut clare conſtat
ex textu ibi: *Mandamus quatenus ſi tibi con-
ſtiterit de præmiſſis*, *monitione præmiſſa per cen-
ſuras Eccleſiaſticas ceſſare ipſos ab hujuſmodi*,
& ſatisfacere de præteritis damnis, *& injuriis*,
appellatione remota, *compellas*; & tenent com-
muniter Doctores cum Gonzalez *ad cit. cap.
Conqueſtus n.* 2. Pirhing *lib.* 5. *decretal. tit.* 39.
de ſententia Excommunicat. ſect. 3. §. 6. *n.* 99.
15 & Suarez *de Cenſur. diſp.* 22. *num.* 4. Tamen
Excommunicationem latæ ſententiæ & Papæ
reſervatam incurrunt ex Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 11.
de reformat. ibi: *Si quem Clericorum*, *vel Lai-
corum*, *quacumque is dignitate*, *etiam Imperiali*,
aut Regali præfulgeat, *in tantum malorum om-
nium radix cupiditas occupaverit*, *ut alicujus
Eccleſiæ*, *ſeu cujuſvis ſæcularis*, *vel Regularis
Beneficii*, *Montium pietatis*, *aliorumque Piorum
Locorum Juriſdictiones*, *Bona*, *Cenſus*, *ac Jura
etiam Feudalia*, *& Emphyteutica*, *fructus*, *emo-
lumenta*, *ſeu quaſcumque obventiones*, *quæ in
Miniſtrorum*, *& Pauperum neceſſitates converti
debent*, *per ſe vel alios vi*, *vel timore incuſſo*,
ſeu etiam per ſuppoſitas Perſonas Clericorum,
aut Laicorum, *ſeu quacumque arte*, *quocumque
quæſito colore in proprios uſus convertere*, *illoſ-
que uſurpare præſumpſerit*, *ſeu impedire*, *ne ab
iis*, *ad quos Jure pertinent*, *percipiantur*, *is ana-
thematì tamdiu ſubjaceat*, *quandiu juriſdictio-
nes*, *Bona*, *Res*, *& Jura*, *Fructus*, *& Reddi-
tus*, *quos occupaverit*, *vel qui ad eum quomo-
documque*, *etiam ex donatione ſuppoſitæ Perſonæ
pervenerint*, *Eccleſiæ*, *ejuſque Adminiſtratori*,
ſive Beneficiato integre reſtituerit, *ac deinde a
Romano Pontifice abſolutionem obtinuerit*. Et
ſimiliter eam incurrunt ex Bulla Cœnæ §. 17.
ibi: *Quive Juriſdictiones*, *ſeu Fructus*, *Reddi-
tus*, *& Proventus ad Nos*, *Sedem Apoſtolicam*,
*& quaſcumque Eccleſiaſticas Perſonas ratione Ec-
cleſiarum*, *Monaſteriorum*, *& aliorum Beneficio-
rum Eccleſiaſticorum pertinentes uſurpant*, *vel
etiam quavis occaſione*, *vel cauſa ſine Romani
Pontificis*, *vel aliorum ad id legitimam faculta-
tem habentium*, *expreſſa licentia ſequeſtrant*.
Excommunicationem latam contra uſurpan- 16
tes Bona Eccleſiaſtica incurrunt; Primo omnes
Juriſdictionem Eccleſiaſticam ſibi tamquam pro-
priam uſurpantes; Suarez *tom.* 5. *de Cenſuris
diſputat.* 21. *ſect.* 2. *n.* 95. Duard. *lib.* 2. *in
Canon.* 17. *qu.* 3. *num.* 13. Filliuc. *tract.* 16.
cap. 8. *qu.* 10. *num.* 219. Barboſa *in Trident.
ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *num.* 3. & alii communiter.
Secundo, omnes ſequeſtrantes, vel ſurripien- 17
tes inique fructus alicujus Beneficii; Suarez
loco cit. n. 98. Duard. *loc. cit. q.* 2. *num.* 5.
verſ. 1. *&* 6. Bonacina *de Cenſuris qu.* 18.
punct. 4. *n.* 9. Barboſa *loc. cit. n.* 4. & alii
paſſim. Tertio, omnes ſequeſtranres, vel 18
uſurpantes quotidianas diſtributiones; Duard.
cit. Canon. 17. *qu.* 4. *n.* 12. *& ſeq.* Bonac.
loc. cit. qu. 18. *punct.* 4. *num.* 8. *& de Horis
Canonicis diſp.* 2. *qu.* 2. *punct.* 1. *n.* 2. Barbo-
ſa *loc. cit. n.* 5. & alii. Quarto, omnes uſur- 19
pantes Fructus, Redditus, vel Proventus Ec-
cleſiæ, ſeu Beneficii vacantis, & Papatus Se-

Digitized by Google

de vacante; Petra *tom.* 1. *Comment. ad Conſtitut.* 1. *Leonis IX. ſect.* 1. *n.* 9. Suarez *loco cit. ſect.* 2. *n.* 97. Valet. Reginald. *in praxi for. Pœnitent. lib.* 9. *cap.* 25. *n.* 352. Duard. *loco cit. qu.* 12. Barboſa *loc. cit. n.* 8. & alii
20 paſſim. Quinto, omnes uſurpantes Glandes, Oleas, Silvas, Fœnum, Triticum, Uvas, Penſiones Domorum, vel Prædiorum, Cenſus, Decimas, & alia ad Eccleſiaſticas Perſonas, ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel Beneficiorum pertinentia; Bonacina *loco cit. qu.* 18. *punct.* 2. *n.* 8. Duard. Ugolin. &
21 Barboſa *loco cit. n.* 6. & alii. Sexto, omnes vi, aut clam arbores alieni Beneficii cædentes, & uſurpantes; Bonacina *loco cit. q.* 18. *punct.* 4. *num.* 4. Barboſa *loco cit. num.* 10. & alii cum Pignatell. *tom.* 7. *conſult.* 11. *num.* 5. ubi dicit ſic declaraſſe Sac. Congr. Conc. *in Feretrana* his verbis: *Hoc decretum non habet locum, quando Dominus Beneficii cædit arbores fructiferas, & illas ad commodum proprium convertit, ſeu procedit in cædentes arbores animo*
22 *furandi*. Septimo, omnes impedientes, quo minus recipiantur ab iis, ad quos pertinent, proventus Eccleſiarum vel Piorum Locorum; Del Bene *tom.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *ſect.* 2. Petra *loco cit. n.* 29. ubi refert ſic declaraſſe Sacram Congreg. his verbis: *Uſurpantes Bona, vel proventus Eccleſiarum, vel Piorum Locorum, vel occupantes, vel impedientes, quo minus recipiantur ab iis, ad quos pertinent. Et Eccleſiaſtici conſentientes incidunt in Canonem Bullæ Cœnæ, & pœnas* Conc. Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 11.
23 Octavo, Excommunicationem incurrunt omnes ſive publica ſive privata auctoritate bona ſeu Jura Eccleſiaſtica uſurpantes; Duard. *lib.* 2. *cit. Canon.* 17. *qu.* 2. *num.* 1. Ugolin *in Bullæ Cœnæ part.* 3. *cap.* 18. §. 1. Filliuc. *tr.* 16. *num.* 212. Petra *loco cit. num.* 21. & 28. Pignatell. *tom.* 7. *conſultat.* 11. *num.* 9. & alii
24 plurimi. Nono, omnes etiam Eccleſiaſtici Bona, ſeu jura Eccleſiaſtica uſurpantes; Pignatell. *loco cit.* Petra *loc. cit. num.* 19. Ugolin. *loc. cit.* Duard. *loc. cit.* & alii, & colligitur *in cit.* §. 7. *Bullæ Cœnæ* ubi dicitur: *Quive*, ideſt *Quicumque* & habetur expreſſe ex Tri-
25 dentino *loc. cit.* ibi: *Si quem Clericorum*. Immo ex Tridentino Clerici ultra Excommunicationem privantur Beneficiis obtentis, fiunt inhabiles ad alia conſequenda, & ſunt ſuſpendendi a ſuorum Ordinum executione, ibi in fine: *Clericus vero, qui nefandæ fraudis, & uſurpationis hujuſmodi Fabricator, ſeu conſentiens fuerit, eiſdem pœnis ſubjaceat, nec non quibuſcumque Beneficiis privatus ſit, & ad quæcumque alia Beneficia inhabilis efficiatur, & a ſuorum Ordinum executione etiam poſt integram ſatisfactionem, & abſolutionem ſui Ordinarii arbitrio ſuſpendatur*; Petra *loco citato num.* 17. Barboſa *loco citato num.* 15. cum multis ab ipſis citatis. Decimo, omnes Eccleſiaſtici con- 26
ſentientes occupationi, vel uſurpationi Bonorum Eccleſiaſticorum, incidunt in Excommunicationem Concilii, & Bullæ Cœnæ; Del Bene *tom.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *ſect.* 2. Petra *loc. cit. num.* 29. Barboſa *loco cit. num.* 15. & Sacra Congreg. ſupra adducta *num.* 22. ibi: *Et Eccleſiaſtici conſentientes incidunt in Canonem Bullæ Cœnæ, & pœnas Concil. Trident. ſeſſ.* 12.
cap. 11. Undecimo, omnes ſupradicti incurrunt Excommunicationem latam in Concilio 27
Tridentino, & in Bulla Cœnæ contra uſurpantes Bona, ſeu Jura Eccleſiaſtica, ſolummodo quando ſciunt prædicta Bona uſurpata, ſeu occupata eſſe Eccleſiaſtica; Alter. *tom.* 1. *diſp.* 18. *de Excomm. Bullæ Cœnæ cap.* 1. Barboſa *loc. cit. n.* 12. Navarr. *in Manuali c.* 27. *n.* 9. & 76. Sperell. *dec.* 105. *n.* 19. & *ſeq.* & *dec.* 129. *n.* 8. & *ſequent.* & late Pignatell. *tom.* 7. *conſult.* 11. *per totam*, & *tom.* 9. *conſult.* 11. *n.* 1. & plurimi alii penes ipſos, & colligitur ex Concil. Trident. *l. c. verb. uſurpare præſumpſerit*, ex quo probatur non intrare ejus diſpoſitionem ſine dolo; Dec. *conſ.* 37. *num.* 8. Menoch. *conſ.* 767. *num.* 10. Alter. *de Cenſuris lib.* 5. *diſp.* 22. *quæſt.* 2. *verſ. quantum ſpectat*; ideoque quilibet ignorans excuſatur, cum præſumptio dolum importet; Idem Alter. *tom.* 2. *de ſuſpenſ. diſp.* 11. *c.* 5. *col.* 6. & uſurpatio aliud non ſignificat, niſi ſcienter rem alienam ſibi adſcribere; Alter. *tom.* 1. *diſp.* 18. *de Excommunic. Bullæ Cœnæ cap.* 1. *col.* 4. Pignatell. *cit. tom.* 7. *conſult.* 11. *num.* 2.

Excommunicationem latam contra uſurpantes Bona, & Jura Eccleſiaſtica non incurrunt, 28
Primo, uſurpantes fructus, quos Sacerdos percipere ſolet ex bonis patrimonialibus, ad quorum Titulum promotus eſt ad Sacros Ordines, quia illi fructus non competunt illi ratione Eccleſiarum, vel Beneficiorum Eccleſiaſticorum; Navarr. *in Manuali cap.* 27. *n.* 71. Sayr. *de Cenſuris lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 4. Anton. de Souſa *in relect. Bullæ Cœnæ cap.* 18. *diſput.* 86. *n.* 3. Filliuc. *tract.* 16. *c.* 8. *n.* 218. *q.* 9. Bonacina *de Cenſur. q.* 18. *punct.* 2. *num.* 23.
Barboſa *loco cit. n.* 7. & alii. Secundo hanc 29
Excommunicationem non incurrunt ii, qui Clerico tantum ex fructibus Beneficii ſubtrahunt, quantum reſpondet ſuo credito, modo ſum-

ſummam ſui crediti non excedant ; Navarr.
conſ. 31. *de ſentent. Excommunic.* Alter. *lib.* 5.
diſput. 18. *capit.* 1. *col.* 4. Filliuc. *tractat.* 16.
c. 8. *quæſt.* 11. *num.* 227. Bonacina *loc. cit.*
quæſt. 18. *punct.* 3. *n.* 6. Barboſa *loc. cit. n.* 9.
30 & alii . Tertio , probabiliter credentes Bona
Eccleſiæ ad ſe pertinere , ſi illa occupent,
non incidunt in Excommunicationem Bullæ
Cœnæ , & Concil. Trident. quia ad hanc in-
currendam requiritur certa ſcientia, quod res
occupata ſit Eccleſiæ , unde eam non incur-
runt occupantes , qui Bona Eccleſiæ præten-
dunt eſſe ſua aliquo Jure , quia tunc nec di-
reptio , nec uſurpatio cadit in rem , uti Ec-
cleſiaſticam, & ſic ceſſat Cenſura , tam Con-
cilii, quam Bullarum, ad quam incurrendam
requiritur dolus ex propoſito ; Alter. *tom.* 1.
diſput. 18. *de Excommunic. Bullæ Cœnæ cap.* 1.
col. 4. Sperell. *dec.* 105. *num.* 19. *& ſeq. &*
dec. 129. *num.* 8. *& ſeq.* Navarr. *in Manuali*
c. 27. *n.* 9. *&* 76. & late Pignatell. *tom.* 7.
conſult. 11. *per totam*, *& tom.* 9. *conſult.* 11.
num. 1. cum multis ibi a ſe citatis . Ex ea
ratione præſertim, quia Concilium *loc. cit.* lo-
quitur cum verbo præſumere ibi , *præſumpſe-*
rit , quod importat ingentem temeritatem,
quæ non reperitur in eo , qui non eſt in do-
lo , & neſcit Bona eſſe Eccleſiæ , vel habet
titulum ea occupandi ; Raynald. *obſervat. cri-*
min. in ſupplet. ad cap. 7. *ſupplet.* 9. *num.* 5.
& uſurpatio nihil aliud ſignificat , niſi ſcien-
ter rem alienam ſibi adſcribere ; Alter. *tom.* 1.
diſp. 18. *de Excommunic. Bullæ Cœnæ cap.* 1.
col. 4. Pignatell. *tom.* 7. *conſult.* 11. *num.* 2.
31 Quarto , Fures , Milites , & hujuſmodi ſurri-
pientes Bona Eccleſiæ non incurrunt Excom-
municationem Bullæ Cœnæ, & Concilii ; Ipſi
enim non advertunt , an Bona ſint Eccleſiæ
principaliter, ſed tantum agunt , ut ſibi con-
ſulant , nec cum armis , aut vi agunt . Ita
Perra *loco cit. n.* 14. & Pignatell. *tom.* 7. *con-*
ſult. 11. *num.* 9. ubi ait eſſe communem Do-
ctorum ſententiam , & dicit ſic cenſuiſſe Sa-
cram Congregationem Concilii *in Sorana* 27.
Februarii 1596. his verbis : *Fures ſurripientes*
res Eccleſiæ , vel Locorum Piorum non incurrere
Excommunicationem Bullæ Cœnæ , neque Conci-
lii, *neque qui debita non ſolvunt* , *licet poſſint*,
32 *ut in Cajetana* 15. *Novembris* 1659. Furtum
autem committentes intra Eccleſiam ſunt ipſo
Jure Excommunicati Excommunicatione lata
in cap. Conqueſti 22. *de Sententia Excommuni-*
cat. dummodo tamen ſimul concurrat januæ
aut murorum effractio , ita ut unum ſine al-
tero non ſufficiat, ſed debet intervenire & fur-
tum , & fractura , ut recte obſervant Gonza-
lez *in ipſo cap. Conqueſti n.* 2. *& in cap. Ex*
litteris , de Furtis, Azorius *inſtitut. moral. part.*
1. *lib.* 9. *cap.* 27. *quæſt.* 10. Farinac. *quæſt.* 72.
Navarr. *in Bullar. comment.* 115. *num.* 16. Pe-
tra *loco cit. num.* 5. & alii . Quinto , Excom- 33
municationem latam contra uſurpantes Bona
Eccleſiaſtica non incurrunt ipſa alienantes ſine
ſolemnitate, quia iſti non dicuntur fures , &
latrones , nec uſurpatores , ſed potius mali
adminiſtratores , contra quos adſunt ſpecialia
Jura eos mulctantia ; *cap. Cum Laicis* 12. *de*
rebus Eccleſiaſticis non alienandis, *Clementina* 1.
eod. titul. Extravagant. Ambitioſæ eod. titul.
inter communes ; Petra *loc. cit.* Pignatell. &
alii . Reliqua de Bonis Eccleſiaſticis vid. verb.
Alienare .

Supplementa Auctoris .

Leges obſervandæ in concedendis locationi- 34
bus bonorum Cameræ Apoſtolicæ fuſe tradun-
tur a Benedicto XIV. tom. 1. Conſtitut. 65.
incip. *Eſſendo* . Vide ibi per tot. ubi multa
ad rem . Bona de directo Dominio Eccleſiæ 35
cadentia ſub concurſu pendente in Curia Lai-
cali contra Laicum debitorem, quomodo exe-
cutari, ſubhaſtari, & deliberari debeant , aſ-
ſignatur ab eodem Summo Pontifice Conſt. 115.
incip. *Romanæ Curiæ* §. 26. Vide *ibi* , ubi
multa ſcitu digna.

Bona Cameræ Apoſtolicæ devoluta , in em- 36
phiteuſim , aut Feudum iterum concedi ne-
queunt ab ullo , præterquam a ſolo Romano
Pontifice . Idem tom. 2. Conſtit. 50. incip.
Concreditum . Neque reſtitutiones in integrum 37
adverſus caducitates incurſas , nec purgatio
moræ , nec condonationes , aut compoſitiones
ſuper reſponſionibus non ſolutis, ab aliis con-
cedi poſſunt, & ſignanter a Cardinalibus Pro-
vinciarum Legatis. Idem *ibid.*

Si tamen inveſtitutæ ea lege conceſſæ ſint, 38
ut renoventur poſt certum tempus , Legati,
& Provinciarum Præſides adveniente termino,
valent renovationes concedere ; Idem *ibid.* Item 39
ſi poſſeſſoribus indultum reperitur, ut ea bona
alienare poſſint de conſenſu Cameræ , iiſdem
conceditur , ut conſenſum nomine Cameræ
præſtare poſſint ; Idem *ibid.* In caſibus autem 40
dubiis , deciſio Romani Pontificis expectanda
eſt ; Idem *ibid.*

Bona reorum, ſtatim ab initio inquiſitionis, 41
ſi indicia graviora ſuppetant, deſcribi debent,
eaque deſcriptio in proceſſu inſeri debet , &
Commiſſario Cameræ intimari , ut Camera

Digitized by Google

Apoſtolica poſt eorum condemnationem, via-
tica, aliaſque expenſas repetere poſſit; Idem
42 Conſtitut. 44. incip. *Rerum humanarum*. Et
ſi id in Commiſſionibus Tribunalis Cardinalis
Vicarii, & A. C. neglectum fuerit, Judices,
& Notarii nihil pro viaticis, & cibariis a
Camera Apoſtolica repetere poterunt; Idem
ibid.

Additiones ex aliena manu.

43 Referri ad bona Eccleſiaſtica debet omne il-
lud, quod eſt in Eccleſiæ patrimonio jure quo-
cumque, & ex quo redditus Eccleſiæ augen-
tur; Bohemer. *in jur. Paroch. ſect.* 5. *cap.* §. 7.
44 Sunt autem bona Eccleſiæ in duplici diffe-
rentia, vel *communia*, vel *menſalia*, ut expli-
45 cui in additione ad verb. *Alienatio art.* 1. Uſus
autem hujus diviſionis, obtinet tum in mate-
ria alienationis, ut inibi monui, tum in ma-
teria præſcriptionis, ut ſuo loco dicetur; vi-
de interim Bohemer. *in decretal. lib.* 2. *tit.* 26.
§. 25. *& ſeq.*
46 Initio tertii ſæculi ſub Urbano I. Eccleſiam
bona ſtabilia poſſidere cœpiſſe autumat Petrus
Muller. *diſput. de bon. Parochial. cap.* 2. *theſ.* 1.
innixus epiſtolæ ejuſdem Pontificis relatæ a
Gratiano *in cap. Attendendum c.* 16. *qu.* 4. At
epiſtola hæc tamquam apocrypha rejicitur a
Zieglero *de dote Eccleſ. cap.* 3. §. 7. tum a
47 Scoockio *de bon. Eccleſ. ſect.* 1. *cap.* 2. Rectius
meo judicio Linck. *de origin. Templor. cap.* 11.
num. 113. *Hiſce tribus ſæculis* (inquit) *potiſſi-
mum ex bonis mobilibus Eccleſia ſuſtentata eſt.
Neutiquam enim durante perſecutionum æſtu tem-
porum illorum conditio Eccleſiæ, ut prædia &
fundos poſſideret, permiſit. Ideoque ante tempora
Conſtantini Magni Bona Eccleſiaſtica in mobili-
bus ferme conſtiterunt, ut de poſſeſſione rerum im-
mobilium vix certi aliquid eſſe poſſit.*
48 Modi, quibus Eccleſia bona acquirit, varii
49 ſunt. Aliquos hic tangemus. Inter vivos ac-
quirit bona Eccleſia donatione; & duplici qui-
dem modo, vel quatenus Eccleſia adhuc eſt
extruenda, vel quatenus jam extructa eſt.
Prior modus in ſpecie dicitur *dotatio*, poſte-
rior vero *donatio*, quatenus fit ab alio, quam
ab ipſo Patrono, ex libera voluntate nullo ju-
re cogente.
50 Circa donationem olim hoc ſingulare obti-
nebat, quod quum aliæ donationes ſine inſi-
nuatione uſque ad ducentos ſolidos tantummo-
do valerent, *l.* 34. *cod. de donat.* hæc cum a-
liis in pias cauſas factis etiam non munita in-
ſinuatione ad quingentos uſque ſolidos vale-
ret, *cit. l.* §. 1. *l. Illud quoque*, C. *de SS. Eccl.*
Sed poſtea in *l.* 26. *cod. de donat.* hoc omni- 51
bus donationibus in genere tributum eſt, ut
poſſint abſque inſinuatione fieri uſque ad quin-
gentos ſolidos. Hinc non immerito quæſitum 52
eſt, an donatio facta Eccleſiæ poſt *hanc legem*
privilegium ſuum amiſerit, nihilque amplius
ſingulare retineat. Vide contrarias inter ſe
opiniones apud Harpreſt. *in addit. ad* Clar.
§. *donatio quæſt.* 17. *verb. Hodie tenendum eſt*,
tum apud Bohemer. *in jure Parochial. ſect.* 5.
cap. 1. §. 1.
Plura alia ſingularia locum habent in dona-
tione facta Eccleſiæ. I. Quod acceptationem 53
non deſideret a parte Eccleſiæ. II. Quod do- 54
minium rerum donatarum ſola donatione abſ-
que traditione in Eccleſiam tranſeat. III. Quod 55
fieri Eccleſiæ poſſit donatio bonorum omnium
præſentium, & futurorum; Bohemer. *dicto lo-
co* §. 13.
Quod vero concernit dotationem, ad eam 56
tenetur qui Eccleſiam extruit, ita ut Epiſco-
pus conſentire nequeat in extructionem Eccle-
ſiæ, niſi prius conſtet de dote, eaque ad con-
ſervationem ipſius ſufficiente; Gonzal. *in cap.*
8. *num.* 1. *de conſecr. Eccleſ.* Ziegler. *de dot.
Eccleſ. cap.* 6. §. 3. Quod ſi Epiſcopus extru- 57
ctionem Eccleſiæ permiſerit ſine congrua do-
te, nec extruens eam præſtare poſſit, ad ipſam
tenetur ipſe Epiſcopus; Stryk. *ad Jus Eccleſ.*
Brunemann. *lib.* 2. *cap.* 8. §. 7. Bohemer. *d.
tract.* §. 15. Dos vero Eccleſiæ quanta eſſe 58
debeat, tum in quibus rebus conſiſtere, ali-
bi tradetur: Confer Bohemer. *ubi ſupra* §. 16.
& ſequent.
Per ultimam voluntatem etiam acquiruntur 59
varie Eccleſiis bona, & potiſſimum per teſta-
mentum, quod vocatur ad *pias cauſas*, plura
habens privilegia. De eo itidem alibi erit a-
gendi locus; Conſule, ſi lubet, eumdem Bohe-
merum *pluries cit. loc. a* §. 18. *ad plur. ſeq.*
Bona Eccleſiæ, niſi de alio titulo doceatur, 60
titulo dotis acquiſita cenſentur; Rota *in Fer-
rarien. Decimarum* 16. *Aprilis* 1728. *coram cla-
ræ memoriæ* Millin. ubi & de uſu hujus obſer-
vationis.
Bona Eccleſiæ invaſa ab hoſtibus, & a Ca- 61
tholico Rege iterum recuperata, an poſſint ab
eodem donari alteri, quam antiquo domino,
maxime quando de tempore recuperationis,
& donationis, idem antiquus Dominus a Fi-
de Orthodoxa diſceſſerat? Itemque an poſſint 62
applicari Regio Fiſco, & quatenus negative,
an ſufficiat illa donare alicui Religioni? Vi-
de Rotam *in Polocen. Bonorum* 21. *Januarii* 1726.
& 4.

Digitized by Google

& 4. Decembris ejuſdem anni cor. bon. mem. Cornelio.

Articulus II.

Bona Eccleſiaſtica quo ad eorum immunitatem.

1 Bona Eccleſiaſtica, quantum ad præſens
ſpectat, in triplici genere poſſunt conſide-
rari; Bona Eccleſiaſtica primi generis ſunt ipſæ-
met Eccleſiæ materiales, ſeu templa ædifica-
ta, adjuncta cœmeteria, item vaſa ſacra, ve-
ſtes, paramenta, & alia hujuſmodi ſive con-
ſacrara, ſive benedicta ad Divinum cultum tam-
2 quam ejus inſtrumenta legitime deputata. Et
Bona Eccleſiaſtica hujus primi generis ſunt com-
muni omnium Doctorum ſunt immunia, &
exempta ab omni Juriſdictione Laicali, & ab
omnibus oneribus, tributis, & exactionibus,
quia hæc bona nullam temporalem utilitatem
habent, quæ in æſtimationem venire poſſit;
cum enim ad Divini cultus miniſterium tam-
quam conſecrata, vel benedicta ſint dedicata,
nullis aliis uſibus humanis, ac profanis appli-
cari poſſunt; *arg. cap. Quæ ſemel 4. cauſ. 19.
qu. 3. cap. Ligna 38. de Conſecrat. diſt. 1. &
cap. ſemel 51. de R. J. in 6.* ibi: *Semel Deo
dicatum non eſt ad uſus humanos ulterius trans-*
3 *ferendum*. Bona ſecundi generis ſunt Eccleſia-
rum, & Beneficiorum bona temporalia a Fun-
datoribus, vel aliis Fidelibus ad Dei honorem
oblata, ſeu donata, ut a Prælatis Eccleſiarum
tamquam adminiſtratoribus, vel ab ipſis Be-
neficiatis in pios uſus, puta Eccleſiæ orna-
tum, Miniſtrorum, & pauperum ſuſtentatio-
4 nem convertantur. Et hæc bona hujuſmodi
generis non ſunt immunia, & exempta ab
oneribus, & tributis mere realibus, quæ ſine
habitudine ad Perſonarum qualitatem ſunt per-
petuo, certe, & invariabiliter ipſis bonis,
propter bona, impoſita, antequam ad Eccle-
ſiam tranſirent, vel Bona Eccleſiaſtica eſſent
5 effecta. Et ratio eſt, quia Bona, & res tran-
ſeunt cum onere ſuo; *cap. Ex litteris 5. de pi-
gnoribus*, ibi: *cum bona ſuo onere transſirint ad
quemlibet poſſidentem: & cap. Cum non ſit 33.
de Decimis*, ibi: *Quoniam res tranſit cum ſuo
onere*, & manifeſtum eſt, eum, qui venditio-
ne, donatione, legato &c. rem quampiam in
Eccleſiam transfert, præjudicare non poſſe Juri
alterius, quod in re illa habet, nam *ſuæ quiſ-
que rei moderator, atque arbiter eſt*, & non alie-
6 næ; *l. In re mandata 21. Cod. Mandati*. Et
ſic tenent communiter Doctores teſte Fagnan.
in *cap. Non minus 4. de Immunit. Eccleſiaſtica
num. 9.* & expreſſe Rota *in Brunduſina Gabel-
læ 13. Februarii 1604. coram Penia*, quam de-
ciſionem, ut Magiſtralem in hac materia paſ-
ſim amplectitur Sacra Congregat. ſuper con-
troverſiis Juriſdictionalibus, ut aſſeritur ab ea-
dem Sacra Rota *part. 6. recentior. deciſ. 339.
in Albenſi Gabellæ, ſeu onerum 28. Junii 1630.
coram Merlino*, & hanc Merlini deciſionem
pluries ſecuta eſt Rota, & præſertim *in Bar-
chinonen. Exemptionis 20. Junii 1636. coram Co-
cino*. Et ſic etiam expreſſe loquitur textus *in
cap. Tributum 22. cauſ. 23. qu. 8.* ibi: *De ex-
terioribus Eccleſiæ, quod conſtitutum antiquitus
eſt . . . perſolvendum eſt*, ubi Rota *cit. deciſ.
339. num. 57. p. 6. recentior.* explicat ly *Anti-
quitus*, nempe illud, quod conſtitutum eſt, an-
tequam ad Eccleſiam pervenerint prædia. Nec 7
etiam Bona Eccleſiaſtica hujus ſecundi generis
ſunt immunia, & exempta a penſionibus, &
præſtationibus, quas Fundatores Eccleſiarum,
& Beneficiorum cum conſenſu Epiſcopi in fun-
datione, ſibi vel aliis moderate reſervarunt;
nam hujuſmodi pacta, ſive conditiones debent
neceſſario obſervari, ut aperte colligitur *ex
cap. Verum 4. de Conditionibus appoſitis, cap.
Cum Dilecti Filii 6. de Donationibus, & cap.
Præterea 23. de Jurepatronatus, & Gloſſa* ibi:
verb. Inſtitutos, & ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25.
cap. 5.* ubi ſic expreſſe habet: *Ratio poſtulat,
ut illis, quæ bene conſtituta ſunt, contrariis or-
dinationibus non detrahatur: quando igitur ex Be-
neficiorum quorumcumque erectione, ſeu funda-
tione, aut aliis conſtitutionibus qualitates aliquæ
requiruntur, ſeu certa illis onera ſunt injuncta
in Beneficiorum collatione, ſeu in quacumque a-
lia diſpoſitione, eis non derogetur*; vid. verb.
Beneficia quomodo erigenda art. 2. §. 3.

Bona autem hujus ſecundi generis, poſtquam 8
ſunt effecta Eccleſiaſtica, ſunt immunia a Tri-
butis, & Oneribus Laicalibus de novo impo-
nendis; *arg. cap. Non minus 4. cap. Adverſus
7. de Immunit. Eccleſiaſt. cap. Quia nonnulli 1.
de Immunit. Eccleſiaſt. in 6. Clement. unic. eod.
tit. cap. Quamquam 4. de Cenſibus in 6. cap.
Nulli 3. cauſ. 12. quæſt. 2. cap. Secundum 24.
cauſ. 23. qu. 8.* ibi: *Secundum Canonicam au-
ctoritatem, & conſtitutionem Domini Imperato-
ris Ludovici de Eccleſiaſtico agro . . . . Nullus
quemquam Presbyterorum aliquem cenſum perſol-
vere cogat, nec quiſquam cujuslibet Ordinis, vel
Dignitatis exinde quidquam ſubtrahat, aut red-
hibitionem quamcumque exigat temporalem; quod
ſi fecerit, communione uſque ad ſatisfactionem
privetur, & Regia poteſtate dare cogatur*. Et
con-

Digitized by Google

concordat expreſſe Jus Civile *Authent. Item Nulla, Cod. de Epiſc. & Clericis*, ibi: *Item nulla Communitas, vel Perſona publica, vel privata collectas, vel exactiones, angarias, vel parangarias, Eccleſiis, vel aliis Piis Locis, aut Eccleſiaſticis Perſonis imponere, aut invadere Bona Eccleſiaſtica præſumat; quod ſi fecerint, & requiſiti ab Eccleſia, vel Imperio contempſerint, triplum refundant, & nihilominus Bona Imperiali Banno ſubjaceant, quod abſque ſatisfactione debita nullatenus remittatur;* Et ſic tenent Bald. *in l. Placet num.* 10. *verſ. Poſtquam autem res facta eſt Eccleſiæ, Cod. de Sacroſanctis Eccleſ.* Abbas *in cap. Non minus* 4. *de Immunit. Eccleſiaſt. num.* 16. Fagnan. *ibid. num.* 10. & alii communiter cum Rota *par.* 16. *dec.* 339.
9 *num.* 41. Non ſunt tamen hæc Bona Eccleſiaſtica immunia, & exempta ab oneribus, quæ ratione naturali ipſis rebus incumbunt, ut reficere iter ante domum, & pro rata parietem medium inter domum Eccleſiæ, ſeu Beneficii, & Laici, & etiam pro rata ſolvere expenſas pro purgatione Putei Eccleſiæ, & toti Viciniæ neceſſarium; Bart. *in l. Adminiſtrationem num.* 3. *Cod. de Sacr. Eccleſ.* Cæpol. *in tract. ſervit. ruſt. tit. de via qu.* 25. Abbas *in cap. Non minus* 4. *de Immunit. Eccleſiaſt. num.* 16. *verſ. Idem dico;* Speculat. *in tit. de Cen-*
10 *ſibus* §. *Nunc dicendum*. Non tenentur vero Eccleſiæ, & Perſonæ Eccleſiaſticæ ad ſordida munera, ut ad terram, & arenam fodiendam, ad foſſata conſtruenda, ad calces coquendas, ad balneorum cuſtodias, & ſimilia, de quibus habentur multa exempla *in l. Munerum* 18. *uſque ad* §. *Patrimoniorum, ff. de muner. & honor. & in l. Maximarum, Cod. de excuſ. Munerum*, ibi: *Novarum etiam collationum, & ſordidorum munerum immunitatem acceperunt; ne*, ut paulo infra ibidem dicitur *ex l. Placet, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. ne prædia uſibus Cæleſtium ſecretorum dedicata ſordidorum munerum fæce vexentur;* Et ſic communiter Doctores cum Fagnano *loc. cit. num.* 14. & 15.

11 Bona Eccleſiaſtica tertii generis ſunt Bona Eccleſiarum, & Clericorum propria titulo aliquo temporali v. gr. emptione, inventione, hæreditate, donatione, arte, labore, aut alio
12 ſimili titulo acquiſita. Et hæc pariter gaudent Immunitate ab omnibus oneribus, & exactionibus Laicalibus modo ſupra dicto de bonis ſecundi generis; habetur aperte *ex cap. Adverſus* 7. *de Immunit. Eccleſiaſt. cap. Quamquam* 4. *de Cenſibus in* 6. *cap. Quia nonnulli* 1. *de Immunit. Eccleſiaſt. in* 6. *Clement. unic. titul. eod. lib.* 2. & *Authent. Item nulla communitas, Cod. de Epiſc. & Cleric.* Nam his Juribus univerſim prohibetur, ne Eccleſiaſticis Perſonis talliæ, collectæ, aut aliæ quæcumque exactiones imponantur, quia Eccleſiaſticæ Perſonæ, & res earum a Sæcularium Poteſtatum exactione immunes eſſe oportet, ut habetur apertiſſime, *in citat. cap. Quamquam*, ibi: *Cum igitur Eccleſiæ, Eccleſiaſticæque Perſonæ, ac res ipſarum, non ſolum Jure humano, quin & Divino a Sæcularium Perſonarum exactionibus ſint immunes*. Et paulo infra aſſeri- 13
tur in ſpecie, res etiam proprias Perſonarum Eccleſiaſticarum eſſe exemptas, ibi: *Nec ad exhibendum, vel ſolvendum talia pro rebus ſuis propriis*. Et clariſſime de omnibus Bonis le- 14
gitime acquiſitis, & acquirendis ab Eccleſiis, & perſonis Eccleſiaſticis loquitur textus *in capit. Quia nonnulli* 1. *de Immunit. Eccleſ. in* 6. ubi poſtquam Pontifex contra quoſdam Dominos temporales conqueſtus eſt, quod ab Eccleſiis, & Eccleſiaſticis Perſonis exigant *collectas, tallias*, & alia ſimilia onera prætendant, *prætextu Bonorum*, quæ ad Eccleſias & Perſonas Eccleſiaſticas pertinent, ſtatuit præciſe, ut ſequitur; *Volentes itaque (prout expedit) ſollicite providere, totque temerariis abuſibus, congruis præſidiis obviare auctoritate Apoſtolica, præhabita cum Fratribus noſtris diligenti deliberatione, decernimus non licere præfatis Communiis, Scabinis, & his qui in eis Juriſdictionem temporalem obtinent, vel Juſtitiam temporalem exercent, tallias, & collectas, ſeu exactiones quaſcumque, Eccleſiis, vel Perſonis Eccleſiaſticis imponere, vel exigere ab eiſdem pro Domibus, prædiis, vel quibuſcumque poſſeſſionibus, ab eiſdem Eccleſiis, vel Perſonis Eccleſiaſticis legitime hactenus acquiſitis, vel in poſterum acquirendis, etiamſi ipſæ Eccleſiæ, vel Perſonæ, vel res hujuſmodi ſint intra illarum diſtrictum, vel territorium conſtitutæ. Nec etiam licet illis ipſas Eccleſias, vel perſonas ad diſtrahendum, vel alienandum, aut extra manum ſuam ponendum acquiſita jam, vel quæ deinceps acquirent, aliquatenus coarctare*. Et quo ad Bona patrimonia- 15
lia ſic pluries declaravit Sacra Congreg. ut refert Pignatell. *tom.* 2. *conſult.* 54. *Patrimonium Clerici eſt exemptum inſtar Bonorum Eccleſiaſticorum;* Sac. Congregat. *in Tricaricen.* 14. *Novembris* 1603. *Patrimonium Sacerdotum gaudet exemptione a gabellis;* Sac. Congreg. Immunitatis *in Camerinen.* 24. *Martii* 1627. *Bona Patrimonii Clericorum ſunt etiam exempta ab oneribus Cameralibus;* Ead. Congreg. *in dicta Camerinen.* 7. *Octobr.* 1631. Et ratio eſt clara, quia ſolvere tributa &c. eſt proprium ſubdi-

to-

torum, cum id ſit verum ſignum ſubjectionis, ut teſtatur Apoſtolus *ad Roman. 13. n. 5.* ibi: *Neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam, ideo enim, & tributa praeſtatis*. Et clariſſime habetur *ex cap. Omnis Anima 2. de Cenſibus*, ibi: *Vos ſubditi eſſe debetis, ideo enim tributa praeſtatis, quia haec eſt probatio ſubjectionis*; Sed Perſonae Eccleſiaſticae ſunt immunes a Juriſdictione Laicali, ut fatentur omnes in titulo de Foro competenti, ergo etiam ab oneribus, & tributis; Tum quia ex quo Domini Saeculares a Clericis, aliiſque Eccleſiaſticis Perſonis ſpiritualia commoda accipiant, aequum non eſt, ut etiam temporalia ab iis exigant, ſed potius tribuant, juxta illud Apoſtoli *1. ad Corinth. cap. 9. num. 11.* ibi: *Si nos vobis ſpiritualia ſeminamus, magnum eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus?*

16 Omnia ſupradicta Bona Eccleſiaſtica, tam primi, quam ſecundi, & tertii generis, ſunt immunia, & exempta ab omnibus oneribus, & exactionibus Laicalibus, nedum de Jure Civili, & Canonico ex citatis, & aliis rextibus, ſed etiam de Jure Divino; prout habetur aperte ex Geneſi 47. *num. 23. & ſequent. Dixit ergo Joſeph ad populos; en ut cernitis, & vos & terram veſtram Pharao poſſidet: Accipite ſemina, & ſerite agros, ut fruges habere poſſitis; quintam partem Regi dabitis . . . Ex eo tempore uſque in praeſentem diem in univerſa terra Ægypti Regibus quinta pars ſolvitur, & factum eſt quaſi in legem, abſque terra Sacerdotali, quae libera ab hac conditione fuit*; & refertur *in cap. Non minus 4. de Immunit. Eccleſ.* ubi idcirco graviter improperatur quibuſdam Chriſtianis Poteſtatibus ſaecularibus, quod *deterioris conditionis factum ſub eis Sacerdotium videatur, quam ſub Pharaone fuerit, qui Legis*
17 *Divinae notitiam non habebat*. Habetur etiam ex primo Eſdrae *cap. 7. num. 24.* ubi Artaxerſes Rex gentilis ad favorem Sacerdotum, & Miniſtrorum Templi Dei Iſrael, Decretum Immunitatis edidit, ibi: *Vobis quoque* (ideſt Cuſtodibus, & Gubernatoribus) *notum facimus de univerſis Sacerdotibus, & Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus, Nathineis, & Miniſtris Domus Dei, ut vectigal, & tributum, & annonas non habeatis poteſtatem imponendi ſuper*
18 *eos*. Et clariſſime habetur ex verbis Chriſti Matt. 17. *num. 24.* ibi: *Quid tibi videtur Simon? Reges Terrae a quibus accipiunt tributum vel cenſum? a Filiis ſuis, an ab alienis? Et ille dixit: ab alienis; Dixit illi Jeſus, ergo liberi ſunt Filii. Ut autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piſcem, qui prius aſcenderit, tolle, & aperto ore ejus invenies ſtaterem; Illum ſumens da eis pro me, & te*. En verba Domini luculenter oſtendentia exemptionem rerum, & Perſonarum Eccleſiaſticarum; Qui enim nomine *liberorum* magis cenſendi ſunt, quam Clerici utpote ſpecialiter in ſortem Domini electi, praeſertim, quia Petrus tunc totius Eccleſiaſtici ſtatus vicem gerebat, teſte Divo Auguſtino *ſerm. 6. de verbis Apoſtol.* Neque enim verba illa intelligi poſſunt de exemptione ſolius Chriſti, ſeu vere Filii Dei, nam illico juſſit Chriſtus, ut ad vitandum ſcandalum Petrus inventum in ore piſcis ſtaterem daret pro utroque, ſicque de Jure exemptus dignoſcebatur; Chriſtus quidem, utpote filius Regis Regum; Petrus autem veluti repraeſentans Eccleſiam ſponſam Chriſti, Eccleſiaſticaſque Perſonas tamquam Domeſticos ejus, ac proin eadem praerogativa cum ipſo gaudentes, prout inferunt Sanctus Hieronymus, *ibi*, & Sanctus Auguſtinus *lib. 1. quaeſt. Evangelic. qu. 23.*

Colligitur etiam ex variis textibus Juris 19
Canonicis, exemptionem Eccleſiarum, rerum Eccleſiaſticarum, ſeu Immunitatem realem eſſe Juris Divini, adſtruentibus; Et in primis *ex canon. 39.* (alias 37.) *Apoſtolorum & cap. Quiſquis Epiſcopus 19. cauſ. 12. quaeſt. 2.* & Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 1. de reformat.* cum ſimilibus, ubi res Eccleſiaſticae, utpote Deo dedicatae, dicuntur eſſe Dei, illis verbis: *Quae Dei ſunt*, adeoque hoc ipſo ſunt exemptae a Juriſdictione mere Laicali, & quidem Jure divino tamquam res Dei. Accedit tex- 20
tus expreſſus *in cap. Quamquam 4. de Cenſibus in 6.* ibi: *Cum igitur Eccleſiae, Eccleſiaſticaeque Perſonae, ac res ipſarum, non ſolum Jure humano, quin & Divino, ſaecularium Perſonarum exactionibus ſint immunes*. Concordat *cap. Non minus 4. de immunit. Eccleſ.* ibi: *In diverſis mundi partibus Conſules Civitatum, & Rectores, nec non & alii, qui poteſtatem habere videntur, tot onera frequenter imponunt Eccleſiis, ut deterioris conditionis factum ſub eis Sacerdotium videatur, quam ſub Pharaone fuerit, qui* (nota) *Legis divinae notitiam non habebat*. Unde, & noviſſime Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. cap. 20. de reformat.* expreſſe conteſtatur: *Eccleſiae, & Perſonarum Eccleſiaſticarum Immunitatem, Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus conſtitutam*. Accedit etiam Jus Civile *in l. Sancimus 22. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* ubi Juſtinianus Imperator ſic expreſſe ait; *Cur enim non faciamus diſcrimen in-*

inter res divinas, & humanas? & cur compe-
21 *tens prærogativa Cœleſti favori non conſervetur?*
Et hanc Immunitatem Bonorum Eccleſiaſtico-
rum originem habere non ſolum a Jure poſi-
tivo, Canonico ſcilicet, & Civili, ſed im-
mediate a Jure divino, decidit expreſſe Rota
part. 6. recentior. dec. 339. num. 7. & ſequent.
Et part. 19. tom. 2. deciſ. 493. num. 1. & 2.
Quod dicit procedere etiam reſpectu bonorum
patrimonialium Clericorum; Dicta *dec. 339.*
22 *num. 23. 24. & 27. part. 6.* Et cum ea paſ-
ſim tranſit Sacra Congregatio Immunitatis Ec-
cleſiaſticæ, ut refertur in argumento hujus de-
ciſionis. Et expreſſe tenet cum plurimis a ſe
citatis Barboſa *Juris Eccleſiaſtici Univerſi lib. 1.*
cap. 39. §. 4. num. 3. late Sperell. *deciſ. 37.* &
Fagnan. *in cap. Non minus 4. de Immunit. Ec-*
cleſ. n. 4. ubi dicit eſſe unanimem Canoniſta-
rum ſententiam.

23 Hic juvat adducere Sacræ Congregationis Immunitatis Epiſtolam omnibus Epiſcopis Provinciæ Mediolanenſis die vigeſimatertia Julii 1652. ſcriptam tenoris ſequentis: *Avendo rappreſentato a queſta Sacra Congregazione il Clero ſecolare e Regolare di coteſta, ed altre Città dello ſtato di Milano le novità promoſſe con Editti, e proviſioni Laicali totalmente ripugnanti all' Immunità, e libertà conceſſa anche per ordinazioni Divine alle Perſone, e ai beni Eccleſiaſtici, perciò con participazione della Santità di N. Signore ſi ordina a V. S. con la preſente, che non laſci di rimovere ſimili pregiudizii, uſando dopo le ammonizioni Paſtorali i rimedj in queſta materia preſcritti da' Sacri Canoni, Concilii, e dalle Conſtituzioni Apoſtoliche con notificare a tutti i Confeſſori, Secolari, e Regolari, che dalle cenſure, che incorrano per la ſuddetta cauſa, non può alcuno aſſolvere, ſe non il Sommo Pontefice, al quale detta aſſoluzione da' medeſimi Canoni, Concilii, e dalle Conſtituzioni Apoſtoliche, è ſpecialmente riſervata. Così adunque eſeguirà V. S. con la dovuta vigilanza, e applicazione per compire all' obbligo Paſtorale, ed eſeguire la Santa mente di Sua Beatitudine; e del ſeguito ſi attenderà diſtinto ragguaglio per riferirlo alla Santità Sua, mentre le prego dal Signor Dio compiuta felicità. Di Roma* a 23. di Luglio *del* 1652. Sic ad litteram reperitur apud Pignatell. *tom. 2. conſult. 54. num. 61.* ubi varia Sacrarum Congregationum Decreta in ſummarium redacta adducit, quæ utpote ad noſtrum propoſitum facientia placet hic, ut jacent, referre; Quamvis tamen aliqua ex ipſis ſint jam ſupra adducta.

24 Clerus non poteſt ſolvere Collectas abſque incurſu Cenſurarum; Sac. Congreg. Immunit. *in Volaterrana 18. Septemb. 1629.*

Eccleſiaſtici ſunt exempti a ſolutione Col- 25
lectarum; Ead. Sac. Congreg. *in Firmana 19. Novembris 1630. & in Cathanien. 11. Septembr. 1634.*

Moniales non tenentur ad Collectas per æs, 26
& libram impoſitas pro bonis acquiſitis; Ead. Sac. Congreg. *in Feretana 22. Decembris 1636.*

Clerici in Minoribus ſunt exempti a Colle- 27
ctis, etiamſi non inſerviant Eccleſiæ; Ead. Sac. Congreg. *in Civitat. Pennen. 21. Martii 1646.*

Eccleſiaſtici viventes ſimul cum conjunctis, 28
ſunt exempti a Collectis pro portione bonorum ad eos ſpectante; Ead. Sac. Congregat. *in Aprutina 6. Martii 1635.*

Vendens Bona Eccleſiaſticis non debet gra- 29
vari Collecta; Ead. Sac. Congreg. *in Callien. 18. Octobris 1628.*

Bona, quæ tranſeunt ad Eccleſiaſticos, ſunt 30
exempta a Collectis Laicalibus; Ead. Sac. Congreg. *in Montis Regalis 14. Februar. 1645.*

Clerici non tenentur ad Collectas pro bo- 31
nis datis; Ead. Sac. Congreg. *in Hieracen. 4. Julii 1645.*

Pro bonis acquiſitis Clerici tenentur ſolve- 32
re onera realia; Ead. Sacr. Congreg. *in Marſican. 26. Junii 1628. in Auximana 22. Januar. 1629. in Ferentina, & Firmana 9. Novembris ejuſdem anni, & in Taurinen. 25. April. 1634.*

Pro Bonis acquiſitis Clerici non tenentur 33
ad onera Perſonalia; Ead. Sac. Congr. *in Albanen. 16. Auguſti 1634.*

Pro Bonis acquiſitis ſervanda eſt deciſio Ro- 34
tæ in Brunduſina; Ead. Sac. Congregat. *in Taurinen. 26. Mart. 1629. in Faventina 2. Jul. 1647. in Fanen. 20. Januar. 1637. in Montis Regalis 11. Auguſti 1638. in Senogallien. 27. Januar. 1634. & in Firmana 11. Auguſti 1631.*

Bona Clericorum pro indiviſo cum Fratri- 35
bus ſunt exempta pro virili; Ead. Sac. Congregat. *in Viterbien. 6. Decemb. 1627.*

Bulla Pii IV. in ſtatu Urbinatenſi non eſt 36
in uſu, & Clerici non tenentur, niſi ad onera realia; Ead. Sacra Congreg. *in Piſaurienſi 29. Januar. 1636.*

In Nazarena 2. April. 1669. ad tenorem De- 37
cretorum, ſcilicet quod bona aſſignata pro ſuſcipiendis Ordinibus non gaudent Immunitate a gabellis, donec Clerici non fuerint in Sacris conſtituti; Idem Decretum *in Tranen. 4. Maji ejuſdem anni*, ubi etiam quod Ordinarius cognoſcere debeat ſuper fraudibus, quæ

in

Digitized by Google

in hujuſmodi donationibus committuntur ; Ead. Sac. Congreg.

38 Immunitas Bonorum Eccleſiaſticorum non ſuffragatur bonis ad Patrem, Matrem, Fratres, & Sorores ſpectantibus; Eadem Sacra Congreg. *in Albanen.* 14. *Auguſti* 1634. *in Auximana* 25. *Januar.* 1650.

39 Si conjuncti Eccleſiaſticorum vivant cum ipſis, & impenſis eorum, ſunt etiam immunes a Collectis pro portione bonorum ; Ead. Sac. Congreg. *in Aprutina 6. Mart.* 1635. *&* *in Hydruntina* 14. *Jun.* 1630. *& in Caven.* 27. *April.* 1632.

40 Bona data pro erectione Monaſterii Monialium, ſunt immunia ; Ead. Sac. Congregat. *in Tropien.* 15. *Januar.* 1641.

41 Bona aſſignata Capellæ Juriſpatronatus immunia ſunt ; Ead. Sac. Congreg. *in Aſculana* 11. *Mart.* 1642.

42 Bona aſſignata pro Dote Beneficii erecti ſunt immunia ; Ead. Sacra Congregat. *in Firmana* 20. *Januar.* 1637.

43 Clericus gaudere debet exemptione a Bonatenentia, quamvis abſens ; Ead. Sac. Congreg. *in Fundana* 23. *Mart.* 1638.

44 Clerici ſunt Immunes a Bonatenentia ; Ead. Sacr. Congreg. *in Tricaricen.* 28. *Maji* 1626.

45 Clericus gaudet Immunitate a Bonatenentia pro bonis emptis, & donatis ; Ead. Sac. Congreg. *in Caſertana* 19. *Auguſti* 1630.

46 Clericus, quamvis inhabilis ad ſuſcipiendum Ordines Sacros, gaudet Immunitate a Bonatenentia ; Ead. Sac. Congreg. *in Sulmonen. 6. Maji* 1631.

47 Eccleſiaſtici non poſſunt gravari a prætenſa gabella Communitatis ; Ead. Sacra Congr. *in Urbinaten.* 18. *Julii* 1627.

48 Eccleſiaſtici non tenentur ad onera ad favorem Principis ; Ead. Sac. Cong. *in Caſalen.* 18. *Auguſti* 1637.

49 Non tenentur ad ſolutionem oneris nuncupati *il Taſſo* ; Ead. Sacra Congr. *in Caſalen.* 9. *Junii* 1637.

50 Clerus non poteſt ſponte ſolvere gabellas a Laicis impoſitas ; Ead. Sacra Congregat. *in Vicentina* 15. *Junii* 1628. *& in Andrien.* 27. *Septembr.* 1632.

51 Non eſt permittendum, ut pro Univerſitatum oneribus quidquam Eccleſiaſtici contribuant, neque ſub eleemoſynæ nomine ; Sac. Cong. Epiſc. *in Squillacen.* 21. *Maji* 1598.

52 Clerici de bonis patrimonialibus non tenentur ad ratam pro impoſitionibus Cameralibus ; Sac. Congreg. de Bono Regimine 4. *Februarii* 1609.

Clerici non tenentur ſolvere onera impoſi- 53
ta per Communitatem ſuper eorum bonis patrimonialibus, & Domibus, ubi habitant, etiam quod antea ſolverint ; Sacra Congreg. Immun. 7. *Decemb.* 1632.

Bona Clericorum non tenentur ſolvere bo- 54
namtenentiam; Sac. Congreg. Epiſcop. *in Baren.* 10. *Jun.* 1616. *in Ugentina* 31. *Auguſti* 1618. *&* 26. *Januar.* 1619. *& in Brunduſina* 15. *Decemb.* 1623.

Bonatenentia neque donatori, ſeu vendito- 55
ri, ſive cedenti imponi poteſt, quia ſic indirecte Eccleſiaſticis imponeretur ; Ead. Sacra Cong. Epiſc. 8. *Dec.* 1582. *&* 1583.

Bona Clericorum, ſi prætendantur Feudalia, 56
& ab eis negentur eſſe talia, cognitio dictæ qualitatis ſpectat ad Judicem Eccleſiaſticum ; Sacra Congreg. Immunitatis *in Caſſanen.* 4. *Septemb.* 1631.

Bona acquiſita a Clericis, & a quibuſ- 57
vis Perſonis Eccleſiaſticis ſunt immunia ab oneribus Laicis ; Sac. Congr. Immunit. *ſæpe ſæpius.*

Bona Patrimonii Ordinati reputantur ſicuti 58
bona Eccleſiaſtica, pro quo Clericus tenetur experiri coram Judice Eccleſiaſtico, ſicut pro bonis Beneficialibus ; Sac. Congreg. Concil. *in Feretrana 6. Auguſti* 1616.

Bona, ad quorum titulum ordinatus eſt Cle- 59
ricus, gaudent privilegio bonorum Eccleſiaſticorum, & ideo ſunt exempta ab omnibus Collectis, gabellis, & oneribus Laicorum ; Sac. Congreg. Epiſcop. *in Catbacen.* 3. *Auguſti* 1591. *in Montiſpeluſii* 24. *Martii* 1599. *& in Vulturarien.* 13. *Decembr. ejuſdem anni*, *& in Aquilana* 2. *Maii* 1601. *& in Biſignana* 9. *Martii* 1604. ac alibi ſæpiſſime.

Bona Hoſpitalium, & Confraternitatum 60
potiuntur iiſdem privilegiis, ac bona Eccleſiaſtica ; Sacra Congr. Epiſcop. *in Baren.* 30. *Jun.* 1617.

Patrimonium Clerici eſt exemptum inſtar 61
Bonorum Eccleſiaſticorum ; Sacra Congreg. *in Tricaricen.* 14. *Novemb.* 1603.

Patrimonium Clerici, ad cujus Titulum fuit 62
ad Sacros Ordines promotus, non poteſt capi in executionem ob illata vulnera alicui, ad reficiendas curationis expenſas a Judice condemnatus, etiamſi nihil aliud præterea poſſideat, quia ejus alienatio interdicta eſt Decreto Concilii *cap.* 2. *ſeſſ.* 21. *de reformat.* Sacra Congr. Concil. *ſub die* 5. *Febr.* 1604.

Ordinati ad Titulum Patrimonii gaudent 63
Immunitate pro ſufficienti Titulo ; Sac. Congregat. Immunit. *in Potentina* 19. *Jul.* 1624.

Pa-

Digitized by Google

64 Patrimonium Sacerdotum gaudet exemptione a Gabellis; Ead. Sac. Congr. *in Camerin.* 24. *Martii* 1627.

65 Bona Patrimonii Clericorum ſunt etiam exempta ab oneribus Cameralibus; *In dicta Camerinen. 7. Octob.* 1631.

66 Bona, ad quorum Titulum Clericus eſt ordinatus, gaudent exemptionibus etiam poſt adeptum Beneficium, niſi fuerit ſubrogatum in locum Patrimonii; Ead. Sacra Congregar. *in Firmana* 11. *Januar.* 1633.

67 Bona Patrimonii Clericalis non poſſunt confiſcari; Ead. Sacra Congreg. *in Mutinen.* 13. *Januar.* 1640.

Bona Eccleſiaſtica Emphyteutica.

1 Bona Emphyteutica Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum non poſſunt a Laicis collectari; Sacra Congr. Immunit. *in Capacen.* 27. *Augusti* 1627. *lib.* 1. *Decr. Paul. p.* 62. *Balneoregien.* 15. *Februar.* 1633. *lib.* 2. *Decr. Paul. p.* 149. *Senogallien.* 18. *Decemb.* 1668. *lib.* 1. *decr. Alt. p.* 303. & 3. *Jul.* 1698. *lib.* 2. *decr. Val. p.* 34.

2 Prædium Emphyteuticum Eccleſiaſtici non renetur ad Collectas Laicales, & Ordinarius mandet reſtitui pignora; *In una nullius Guaſtallæ* 28. *Jul.* 1693. *lib.* 1. *Decr. Vallem. p.* 64.

3 Molendina, & alia ædificia ſub directo Dominio Eccleſiæ, ſunt exempta, & Epiſcopus tueatur dictam exemptionem; *Montis Regalis* 15. *Januar.* 1644. *lib.* 4. *Decr. Paul. p.* 2.

4 Bona livellaria directi Dominii Eccleſiaſtici non ſubjacent Collectis commutativis; *Senogallien.* 12. *Januar.* 1694. *lib.* 1. *Decr. Vallem. p.* 98.

5 Bona Eccleſiarum, & Locorum Piorum in Emphyteuſim Laicis conceſſa, ſive Canones, qui pro dictis ſolvuntur, ſive tenues, ſive correſpondentes fructibus, ſunt exempta ab oneribus, & impoſitionibus Laicalibus; *Oppien.* 23. *Jul.* 1652. *lib.* 4. *Decr. Paul. pag.* 191. *Papien.* 24. *Auguſti* 1694. *lib.* 1. *Decr. Vallem. p.* 141.

6 Vineæ, & Terræ Emphytheuticæ Eccleſiæ non comprehenduntur ſub edictis, & aliis ſimilibus publicatis a Laicis, ſed ſunt prorſus exemptæ; *Montis Faliſci* 23. *Auguſti* 1632. *lib.* 2. *Decr. Paul. p.* 136.

Ad hanc Bonorum Eccleſiaſticorum Immunitatem tuendam, famoſam Conſtitutionem edidit Urbanus VII. *die* 23. *Septemb.* 1641. quæ incipit *Romanus Pontifex*. Et cum ſit ad hoc valde ſcitu neceſſaria, pro omnium commoditate hic per extenſum adducitur.

URBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex in Sacta Beati Petri Sede a Domino conſtitutus, non valens curam ſuæ Paſtoralis ſolicitudinis in gregem ſibi commiſſum perſonaliter in qualibet mundi parte exercere, Legatos etiam de Latere, ac Nuncios, alioſque Miniſtros Apoſtolicos ad diverſas Provincias, & Regna, prout cognoſcit in Domino expedire, conſuevit deſtinare, ut vices ſuas ſupplendo, facultateſque ſibi conceſſas non excedendo, errata corrigant, & commiſſis ſibi populis Juſtitiæ, & gratiæ incrementa miniſtrent, Juraque Sedis Apoſtolicæ, Juriſdictionem, & libertatem Eccleſiaſticam tueantur, ac de gravioribus Summum Pontificem reddant certiorem, remediaque, ac mandata opportuna Apoſtolica expectent, & exequantur.

„ §. 1. Cum autem, ut accepimus, a nonnullis prætendatur, quoſdam ex Legatis ſive natis, ſive aliis etiam de Latere, etiam S. R. E. Card. Nunciiſque, ac aliis Miniſtris Apoſtolicis, quovis nomine nuncupatis, ac etiam ex Rectoribus, ſeu Gubernatoribus Provinciarum, Civitatum, & Locorum ditionis temporalis S. R. E. per Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac etiam per Nos miſſis, cæteriſque Officialibus Cameræ Apoſtolicæ, ac Romanæ Curiæ, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, etiam Vicecancellariis, & Camerariis, ac Feudatariis, quantumlibet qualificatis, & individua mentione dignis, ac etiam Baronibus, aliiſque Juriſdictionem quomodolibet exercentibus, aliqua eidem Sedi, aut Juriſdictioni, vel Immunitati, ſeu libertati Eccleſiaſticæ, Eccleſiiſque, & Perſonis Eccleſiaſticis præjudicialia, præter, aut contra facultates ſibi conceſſas, nedum feciſſe, declaraſſe, conceſſiſſe, ac decreviſſe, ſed etiam prædicta, & quæcumque alia eis præjudicialia a quibuſcumque aliis, ſive Eccleſiaſticis, ſive Laicis, quomodolibet qualificatis ſufficientem facultatem Apoſtolicam non habentibus commiſſa, & facta, oneraque ſuper Eccleſiis, ac earum bonis, & Juribus, cæum-

que

Digitized by Google

que fructibus abſque ſufficiente facultate Apoſtolica impoſita ; tranſgreſſioneſque & exceſſus contra Sacrorum Canonum , Conſtitutionum Apoſtolicarum , & Conciliorum Univerſalium diſpoſitionem , contra Sedem Apoſtolicam , Juriſdictionem , Immunitatem , aut libertatem Eccleſiaſticam , ſeu Eccleſias , & Perſonas Eccleſiaſticas , earumque bona , & Jura quæcumque quomodolibet commiſſos , & perpetratos toleraſſe , & approbaſſe , vel quomodolibet permiſiſſe , ſeu eiſdem præjudicialibus conſenſiſſe , immo ipſorum Legatorum , Nunciorum , & Miniſtrorum Apoſtolicorum , ac etiam reſpective Gubernatorum Provinciarum , Civitatum , & Locorum ditionis temporalis ejuſdem Sedis Apoſtolicæ , & quorumcumque aliorum Officialium ipſius ſeu cujuslibet eorum aſſerta ſcientia , taciturnitate , tolerantia , vel conſenſu , ipſorumque præjudicialium obſervantia inferri poſſe , tam in prædictis , quam in cæteris quibuſcumque præjudicialibus , nedum ad præſumptam ſcientiam , tolerantiam , conſenſum , ſeu approbationem Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum , & cujuslibet eorum , ac noſtram , ſed etiam ad præſumendum ſuper eis , & eorum quolibet fuiſſe conceſſum Beneplacitum Apoſtolicum , etiamſi Prædeceſſores noſtri prædicti multoties ea via , qua licebat ſe oppoſuerint , & Nos quoque contradixerimus ; conceſſas quoque , & Gratias quaſcumque , ac Inveſtituras etiam Civitatum , Terrarum , Caſtrorum , aliorumque Locorum & bonorum etiam Juriſdictionalium ad eamdem Apoſtolicam Sedem , ſeu ad Eccleſias inferiores reſpective ſpectantium ab aliquibus ex eiſdem Prædeceſſoribus noſtris , vel a Prælatis , ſeu Rectoribus Eccleſiarum inferiorum prædictarum quomodocumque , vel quandocumque ad certas vitas , aut generationes , ſeu lineas jam extinctas , vel ad certum tempus jam elapſum , illorumque , ac illarum pignorationes , ſeu in pignus dationes , ac alienationes cum pacto redimendi factas ex prædicta aſſerta ſcientia , & tolerantia Sedis Apoſtolicæ nedum in longius protrahi , ſed etiam perpetuari , aliaque indebita , & injuſta prætendantur in prædictæ Sedis Apoſtolicæ , Juriſdictionis , Immunitatis , ſeu libertatis Eccleſiaſticæ , aliarum Eccleſiarum , Perſonarumque Eccleſiaſticarum maximum detrimentum , & populorum grave ſcandalum , animarumque ipſorum prætendentium , tranſgredientium , vel occupantium , ſeu uſurpantium , ac in Cenſuris eo ipſo incurſis inſordeſcentium perniciem.

„§.2. Propterea Nos , ſicut ex onere Paſtorali tenemur indemnitati Sedis Apoſtolicæ , juriſdictioniſque ac libertatis Eccleſiaſticæ , Eccleſiarumque , & Perſonarum Eccleſiaſticarum , quantum Nobis ex alto conceditur , prout iidem Prædeceſſores noſtri omnibus præjudiciis obviam ire exoptarunt , conſulere volentes , attendenteſque , quod prædicti Legati , Nuncii , & Cardinales etiam Vice-Cancellarii , & Camerarii , aliique omnes , & ſinguli prædicti ſine ſpeciali Papæ mandato nulla eidem Sedi , & Eccleſiis , aliiſque prædictis præjudicialia unquam tacite , vel expreſſe facere potuerunt , vel poſſunt , quodque ad locorum diſtantiam , ac negotiorum molem , quibus Sedes Apoſtolica premitur , hujuſmodi præjudicia non fuerunt Summo Pontifici pro tempore exiſtenti , minuſque ejus Succeſſoribus nota , ſaltem cum ſuis circumſtantiis præjudicium inferentibus , & aggravantibus , quodque confirmationes , approbationes , & Beneplacita Papæ præſertim ubi actum ſuit , vel agitur de præjudicio perpetuo , ſemper conſueverunt in ſcriptis expediri , præcipue per Litteras Apoſtolicas , ſive ſub plumbo , ſive in forma Brevis ſub Annulo Piſcatoris , prout etiam in Pontificatu noſtro expediuntur , ideo ſi in Regeſtis Apoſtolicis , quæ fideliter cuſtodiuntur , & aſſervantur , prædictorum quorumcumque præjudicialium approbationes , confirmationes , vel Beneplacita Apoſtolica non reperiuntur deſcripta , ſeu regiſtrata , vel non exhibentur originalia Litterarum Apoſtolicarum , aut tranſumpta juxta formam Conſtitutionis noſtræ deſuper alias editæ ſub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub die 1. Junii 1635. Pontificatus noſtri Anno duodecimo , inde deducitur neque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros , nec nos unquam præjudicialia approbaſſe , vel confirmaſſe , Beneplacitaque Apoſtolica ſuper præjudicialibus numquam conceſſiſſe : ac denique quod Romani Pontifices Prædeceſſores Noſtri pro damnandis , impugnandis , & evitandis omnibus , & ſingulis præjudicialibus , illiſque , & prætenſis tolerandis conſenſibus , poſſeſſionibus , intruſionibus , occupationibus , uſurpationibus , obſervantiis , & præſcriptionibus quibuſcumque impediendis , interrumpendis , penituſque avertendis , & excludendis hactenus conſueverunt quolibet anno in die Cœnæ Domini facere proceſſus generales , Bullas ejuſdem Cœnæ nuncupatas , & publicare contra quoſcumque , ſicut etiam nos fecimus , & publicavimus prout in eis , idcirco etiamſi prædicta omnia , & ſingula eidem

dem Sedi Apoſtolicæ, Juriſdictioni, vel Immunitati, aut Libertati Eccleſiaſticæ, ſeu Eccleſiis, vel Perſonis Eccleſiaſticis, earumve bonis, Juribuſque, ac fructibus quomodolibet præjudicialia, per prædictos, & alios quoſcumque contra, aut præter facultates eis conceſſas, facta, eo ipſo fuerint, & ſint nulla, & invalida.

„ §.3. Nihilominus abundantiori cautela uti volentes, omniumque, & ſingulorum quomodolibet præjudicialium quomodocumque, & a quibuſvis, ac ex quacumque cauſſa, & quovis modo factorum, & geſtorum, ac inde ſecutorum quorumcumque, cæterorumque ſui de neceſſitate forſan exprimendorum, ac inſerendorum tenores etiam majores, & veriores, pro plene expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, motu proprio, certaque ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, motique ex cauſis prædictis, aut illarum altera, ſeu ex aliis juſtis, & rationabilibus animum noſtrum moventibus, ad quarum omnium & ſingularum verificationem Eccleſiam Romanam præfatam, Sedem Apoſtolicam, & quemcumque alium numquam teneri volumus, ultra quaſcumque revocationes, hactenus factas, quas innovamus, hac noſtra perpetua Conſtitutione declaramus, omnia & ſingula Acta, Decreta, Statuta, Indulta, Conceſſiones, Ordinationes, Declarationes, Concordias & Pacta etiam nomine ejuſdem Sedis Apoſtolicæ inita, venditioneſque, & alienationes Officiorum, aliorumque ejuſdem Sedis, Eccleſiarumve inferiorum Jurium, & quaſcumque alias diſpoſitiones quocumque nomine nuncupatas eidem Sedi Apoſtolicæ, Romanæque Eccleſiæ, ſeu quibuſcumque aliis Eccleſiis, ſeu Locis Piis, ac Perſonis Eccleſiaſticis quomodolibet præjudiciales a quibuſcumque Legatis etiam de Latere, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, Nunciis, ſeu aliis Miniſtris Apoſtolicis, Cameræque Apoſtolicæ, & Romanæ Curiæ Officialibus, & Miniſtris etiam Cardinalibus, Vice-Cancellariis, & Camerariis, & reſpective Rectoribus, & Gubernatoribus, Feudatariis, Baronibus, & cæteris Juriſdictionem quomodolibet exercentibus, aliiſque præfatis, quantumlibet qualificatis, & individua expreſſione dignis, quandocumque, & qualitercumque, & quomodocumque præter, vel contra facultates eis conceſſas facta, & geſta, factaſque, & geſtas, aut alias quovis modo ab eis emanata, & emanatas hactenus, etiam per modum Edicti, Declarationis, Conſtitutionis, Pragmaticæ, Reformationis, ac alias quomodolibet, etiam cum Clauſula, ſalvo, reſervato Sedis Apoſtolicæ Beneplacito, vel fortaſſe etiam cum intentione data, vel promiſſione etiam facta illud ab hac Sancta Sede, ſeu a Romano Pontifice, aut etiam a Nobis impetrandi, etiam cum prætenſa illarum executione, & obſervantia quantumlibet longiſſima, ac aliis inde quomodolibet ſecutis quibuſcumque etiam in favorem, ſeu intuitu, vel contemplatione Imperatoris, Regum, aliorumque Principum etiam Supremorum, etiam Laicorum, Nationum, Rerumpublicarum, Provinciarum, Regnorum, aliorumque Dominorum, & Officialium quorumcumque, vel Civitatum, Univerſitatum, etiam Studiorum Generalium, Collegiorum, Religionumve, ſeu Militiarum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum quorumcumque Ordinum, vel aliorum quorumvis etiam ſpeciali nota dignorum ex quacumque cauſa, occaſione, vel ratione, quantumlibet pia, publica, favorabili, ſeu privilegiata, etiam tranſactionis, vel concordiæ, ſive Belli, Treguæ vel Pacis etiam univerſalis, & ad majus malum, vel ſcandalum, ut aſſeritur, evitandum, ſeu ex aliis rationibus, & cauſis etiam omnibus ſimul concurrentibus, ac alias individuam expreſſionem requirentibus.

„ §.4. Nec non quaſcumque tolerantias, taciturnitates, conniventias, permiſſiones, conſenſus, declarationes, executiones, approbationes, vel confirmationes expreſſe, vel tacite dicto, vel facto, ac alias quomodolibet præter, aut contra ſuas facultates ab eiſdem Legatis, Nunciis, ac Miniſtris Apoſtolicis, & reſpective Rectoribus, Gubernatoribus, & Feudatariis, ut aſſeritur, factas, ſeu habitas, vel reſpective præſtitas in quibuſcumque actibus eidem Sedi Apoſtolicæ, ſive Juriſdictioni, Immunitati, ſeu Libertati Eccleſiis, vel Perſonis Eccleſiaſticis quomodolibet præjudicialibus per quoſcumque alios, etiam Laicos, quantumlibet, ut præmittitur, qualificatos, quavis auctoritate, & poteſtate etiam Imperiali, Regali, aut quacumque alia individuam expreſſionem requirente fungentes, etiam ſub prætextu, quod Bullæ ſeu Conſtitutiones Apoſtolicæ non fuerint publicatæ, vel uſu receptæ, aut contrario uſu etiam decennali, & quantumlibet longiſſimo, ut prætenditur, abrogatæ, vel ſub prætextu Conſtitutionum, Litterarum, ſeu diſpoſitionum Apoſtolicarum, de quarum exiſtentia per canonica documenta Apoſtolica non conſtat, ſeu revocatæ, aut non ſuf-

Digitized by Google

ſufficientes ſunt, ac etiam in permittendo editionem, ſeu impreſſionem librorum eidem Sedi, aliiſque præjudicialium, ſeu continentium opiniones damnatas, vel in admittendo, ſeu exequendo minus legitimam earumdem Conſtitutionum, Litterarum, ſeu diſpoſitionum Apoſtolicarum interpretationem, vel faciendo, aut approbando, ex quibus diſciplina Eccleſiaſtica quomodolibet enervatur, ſeu læditur, factis & geſtis.

„ §. 5. Moleſtias quoque, vexationes, & impedimenta quæcumque Legatis, Nunciis, vel aliis Miniſtris, & Officialibus Apoſtolicis per quoſcumque etiam Laicos cujuſvis ſtatus, gradus, conditionis, Qualitatis, Dignitatis Eccleſiaſticæ, ut præmittitur, exiſtente quomodolibet factas, & illatas, factaque & illata tam eorum ingreſſum in Provincias ſibi commiſſas denegando, quam ne ſuas facultates libere in illis exerceant impediendo, ac eos ab illis expellendo.

„ §. 6. Nec non quaſcumque contributiones, collectas, gabellas, Militum Hoſpitationes, Decimas, vel alias fructuum partes, aliaque onera, & gravamina quæcumque ſuper Eccleſiis, Monaſteriis, & Locis Piis præſertim vacantibus, Perſonis Eccleſiaſticis, earumque vel eorum bonis, ſeu fructibus, etiam prætextu, vel cauſa facultatis bona ſtabilia acquirendi, ſeu retinendi; ac quomodolibet per Laicos præfatos, & quoſcumque alios alias quomodolibet qualificatos abſque ſufficienti facultate Apoſtolica, impoſitas, exactaſque etiam a ſponte dantibus, vel contribuentibus.

„ §. 7. Item moleſtationes, perturbationes, acta, carcerationes, & attentata quæcumque a quibuſvis Laicis etiam Officialibus quomodolibet qualificatis contra Perſonas Eccleſiaſticas, vel Eccleſias, ſeu cujuslibet earum bona ſive Jura, vel fructus, tam civiliter, quam criminaliter, & alias quomodolibet quantumcumque hactenus facta, geſta, & commiſſa etiam de facto execurioni etiam pluribus vicibus, & quocumque temporis curſu, etiam longævo, & longiſſimo, ac, ut prætenditur, immemorabili, etiam cum fama aſſerti privilegii quomodolibet demandata.

„ §. 8. Nec non quaſcumque tranſgreſſiones, & exceſſus contra diſpoſitiones Sacrorum Canonum, Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Conciliorum Univerſalium præſertim Lateran. ſub Alexandro III. Generalis nuncupati ſub Innocentio III. Vienneuſis ſub Clemente V. Lateranenſis ultimi ſub Leone X. fel. record. Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, ſeu Tridentini a quibuſcumque & a quibuſvis cauſis quomodoliber, & quandocumque factis in præjudicium Sedis Apoſtolicæ, ſive Juriſdictionis, vel Immunitatis, aut Libertatis Eccleſiaſticæ, ſeu Eccleſiarum, vel Perſonarum Eccleſiaſticarum, earumque bonorum, ſeu fructuum etiam effectum, ut præmittitur, de facto ſortitas, & inde ſecuta quæcumque.

„ §. 9. Item quaſcumque prorogationes, extenſiones, protractiones, ſeu perpetuationes quarumcumque Gratiarum, Conceſſionum, & Inveſtiturarum a Sede Apoſtolica, vel a Prælatis, ſeu Rectoribus Eccleſiarum inferiorum quandocumque hactenus factarum ad certas vitas, aut generationes, ſeu lineas jam finitas, vel extinctas, ſive ad certum jam elapſum tempus, pignorationumque, & venditionum cum pacto redimendi, permutationum, aliorumque contractuum, ac diſpoſitionum quarumcumque de Civitatibus, Terris, Dominiis, Caſtris, locis, & bonis etiam Feudalibus, vel Juriſdictionibus, ac Juribus ejuſdem Sedis Apoſtolicæ, vel Eccleſiarum inferiorum a quibuſcumque quantumlibet, uti præmittitur, qualificatis quandoque præſentatas, etiam executioni demandatas, & quocumque temporis curſu continuatas. Nec non reliqua omnia quæcumque, & qualiacumque eidem Sedi Apoſtolicæ, vel Juriſdictioni, Immunitati, aut Libertati Eccleſiaſticæ, ſeu Eccleſiis, vel Perſonis Eccleſiaſticis, earumve Juribus, bonis, & fructibus quomodolibet præjudicialia per quoſcumque ſufficienti, & legitima facultate Apoſtolica non munitos, facta, geſta, & reſpective perpetrata cum omnibus, & ſingulis quandocumque, & quomodocumque inde ſecutis, & quocumque tempore longiſſimo executioni demandatis, ac obſervatis, fuiſſe, & eſſe ipſo Jure nullas, & invalidas, ac nulla & invalida, nulliuſque roboris, vel momenti, indebitaque, & illicita, ac de facto præſumptas, & præſumpta, nullumque præjudicium eiſdem intuliſſe, nec inferre unquam poſſe, illaſque, & illa ex quocumque temporis curſu, nec etiam ex quacumque prætenſa obſervantia, quantumlibet diuturna, longæva, longiſſima, ſeu immemorabili, etiam cum fama prætenſi privilegii Apoſtolici, ac etiam juncta quavis ſcientia, conniventia, tolerantia, taciturnitate, facultate, & permiſſione, etiam ex actibus poſitivis non legitimis reſultante, Prælatorum, Eccleſiarum inferiorum, Legatorum, Nunciorum, & aliorum quorumcumque Miniſtrorum Apoſtolicorum, ac etiam reſpective quorumvis Rectorum, &

Digitized by Google

Gubernatorum, aliorumque prædictorum, etiam Feudatariorum, etiam Sedis Apoſtolicæ, ac Baronum, cæterorumque Juriſdictionem quomodolibet exercentium, ac forſan Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, & noſtra, neqoaquam hactenus fuiſſe, nec in poſterum fore approbata, convalidata, neque reſpective prorogata, extenſa, protracta, vel perpetuata, minoſque inde aliquam approbationem, vel præſumptionem alicujos Beneplaciti Apoſtolici, neque aliquam bonam fidem, poſſeſſionem, vel quaſi, aut præſcriptionem, in aliqoo etiam impediente, imponente, exigente, attentante, vel reſpective occupante, uſurpanre, vel tranſgrediente, aut qoomodolibet continuante, nec in quocumque alio potoiſſe, nec unqoam poſſe reſultare, vel induci reſpective Sedis Apoſtolicæ, Juriſdictionis, Immunitatis, aut Libertatis Eccleſiaſticæ, ſeu Eccleſiarom, vel Perſonarum Eccleſiaſticarum, earumve Jurium, ac bonorum, & fructuom præjudicium, talemqoe præſumi fuiſſe ſemper mentem, & intentionem Romanorom Pontificum Prædeceſſorom noſtrorum prædictorum, ac reſpective noſtram fuiſſe, & eſſe quovis modo prædicta, & quæcumque alia præjudicialia numquam approbandi, ſeu confirmandi, niſi de prætenſa approbatione, vel confirmatione Apoſtolicis conſtiterit ex prædictis Regeſtis Apoſtolicis, vel alias juxta formam prædictæ alterius Conſtitutionis noſtræ: quinimmo omnia, & ſingula præjudicialia fuiſſe a Sacris Canonibus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Coociliis etiam univerſalibus, præſertimqoe a prædicta Bulla in Cœna Domini legi ſolita reſpective reprobata, ac damnata, prout etiam ad abundantiorem cautelam tenore præſentium reprobamus, & damnamus, Beneplacitaque Apoſtolica per Prædeceſſores Noſtros, & Nos hactenus denegata foiſſe declaramus, ſicut etiam harom vigore denegamos, & quatenus foret opos, omnia, & ſingula præjudicialia prædicta, omniaque alia, ſi qoæ ſint, irritamus, & annullamus, ac reſpective revocamus, cum inde ſecuris qoibuſcumque præſertim irruſionibus, occupationibus, uſurpationibus, & obſervantiis, ac uſibus, & conſuetudinibus, quantumvis longiſſimis, & immemorabilibos, etiam cum aſſerta fama privilegii Apoſtolici, quas, & quæ illicita, irrationabilia declaramos, & pro reprobatis, illicitis, irrationabilibus, irritis, & annollatis perpetuo haberi volumus, decernimuſque, & damnamos, ita quod in poſterum illa, & illæ non poſſint unquam in Judicio, nec extra Judicium a quoquam quomodolibet allegari, deduci, probari, nec ab aliquo admitti ad quemcomque effectom, & quatenus opus foret adverſus illos, illa, ac aliaque qoæcumque qoomodolibet præjudicialia harom ſerie eamdem Sedem Apoſtolicam, Romanamque Eccleſiam, & Eccleſias inferiores, ac Perſonas Eccleſiaſticas quaſcumque plenarie, & pleniſſime ex juſtis cauſis Nobis beneviſis, ac ſi talia numquam extitiſſent, in integrum, & priſtinum, in quo antea erant, ſtatum reſtituimus, reponimoſque, ac reintegramus, præjudiciaque hujuſmodi, ne in poſterum perpetuis foturis remporibus fiant, etiam interdicimus, & prohibemus.

„ §. 10. Inſuperqoe com etiam Nobis innotuerit, qood aliquando in proviſionibus Eccleſiarum Cathedralium, Metropolitanarum, Primatialium, Patriarchaliom, aliiſque Gratiis, & diſpoſitionibos Apoſtolicis fuit ob incuriam quoromdam Sedis Apoſtolicæ, ſeo Romanæ Curiæ Officialium ioadvertenter in præjodicium liberæ proviſionis earum narrata, vel etiam forſan de facto admiſſa, præſentatio, nomioatio, vel ſupplicatio alterius qoantumlibet, ut præmittitur, qualificati abſque eo quod de ejus Jure præſentandi, nominandi, vel ſupplicandi conſtitiſſet, & aliquando prædicta ſeu alia eidem Sedi Apoſtolicæ narrativa præjudicialis fortaſſe in prætenſo Eccleſiarum oltimo ſtatu, aut alias de libera proviſione etiam per Litteras erectionis, aut alio modo appareret, ſeo cooſtare poſſet, aliquando etiam in proviſionibus Eccleſiarum pro coltu Divino, & ipſarum Eccleſiarum felici gubernio apponontur diverſa Decreta, quæ per obitum proviſorum, vel alias aſſeruntur expiraſſe, cum nihilominus perdurare debeant, donec fuerint adimpleta.

„ §. 11. Quandoque etiam in concedendis Facoltatibos, Indultis, ſeo aliis Gratiis per Sedem Apoſtolicam etiam Regibus, & Principibus, Reboſpublicis, ſeu Dominiis, ac Feudatariis, qoomodolibet qualificatis & ſpeciali expreſſione dignis concedi ſolitis, in qoibos juxta antiquum ſtylum prius erant habendæ Litteræ declarationis, & promiſſionis per privilegiatos ſcribendæ Papæ concedenti, quibos ipſi petentes facoltates, & privilegia ſe e converſo obligare debent pro obſervatione, & conſervatione qoarumcomqoe Immunitatum, Libertatum, & Juriom Sedis Apoſtolicæ, Eccleſiarum, & Perſonarom Eccleſiaſticarom, ac bonorum Eccleſiaſticorum quorumcumqoe, & tamen illis Litteris non receptis fuerunt

con-

Digitized by Google

conceſſæ Facultates, Indulta, & Gratiæ Apoſtolicæ præfatæ etiam abſque aliquo onere illa intra aliquod tempus ſcribendi, & eidem Sedi præſentandi, immo etiam aliquando Officiales Cameræ Apoſtolicæ, ſive notitiam Jurium, & ſcripturarum Cameræ non habentes, ſeu memoriam non retinentes, vel alias expediverunt ſive expediri a Romanis Pontificibus, ſeu etiam a Nobis fecerunt, vel permiſerunt vigore Conventionum, Concordatorum, Tranſactionum, & Compactorum cum Sede Apoſtolica initorum quaſdam Gratias, Facultates, ſeu Conceſſiones, & Privilegia, uti debitas, ac debita, cum tamen Conventiones, Concordiæ, & Pacta, tunc per obitum Perſonarum, vel alias quomodolibet etiam ex lapſu temporum ſaltem in ea parte ceſſaſſent, ſeu expiraſſent, quæ omnia, eorumque ſingula etiam prætendantur in magnum ipſius Sanctæ Sedis redundare detrimentum.

„ §. 12. Idcirco motu, ſcientia, deliberatione, ac poteſtatis plenitudine paribus præſentium Litterarum tenore præfatas narrativas, enunciativas, ſeu aſſertiones quomodolibet eidem Sedi præjudiciales factas, ſeu admiſſas, ac reſpective eaſdem Facultatum, Indultorum, & Gratiarum Apoſtolicarum Conceſſiones, ac Litterarum expeditiones factas non expectatis, nec receptis Litteris ipſorum Privilegiatorum, ſeu Privilegiandorum, Conceſſiones quoque in vim Conventionum, & Pactorum quomodolibet expiratorum fuiſſe, & eſſe erroneas, erroneeque reſpective expeditas, nullumque propterea cum non ſit æquum, ut error veritati prævaleat, intuliſſe, nec inferre potuiſſe, neque in futurum poſſe præjudicium Sedi Apoſtolicæ, ac ſtatui Eccleſiarum, ſtatumque ultimum ipſarum Eccleſiarum, & reſpective Civitatum, Terrarum, Dominiorum, Caſtrorum, & Locorum Juriſdictionalium prædictorum, & quarumcumque Facultatum, Gratiarum, Conceſſionum, & aliorum Jurium Sedis Apoſtolicæ Eccleſiarum inferiorum non fuiſſe, nec unquam eſſe attendendum, ubi de antecedenti contrario ſtatu, vel initio conſtat, modo, & forma præmiſſis pariter declaramus, & reſpective omnia præjudicialia tollimus, & irritamus, ac Decreta in proviſionibus prædictarum Eccleſiarum appoſita non expiraſſe, nec expirare, ſed donec adimpleta fuerint vigere, & in ſequentibus cenſeri repetita etiam declaramus, ſicque in poſterum perpetuo obſervari volumus, & quatenes umquam contingeret, tam ſuper præſentium Litterarum, quam ſuper quarumcumque Conceſſionum, Facultatum, Indultorum, Gratiarum, ac diſpoſitionum Apoſtolicarum in favorem Imperatoris, Regum, Principum, Rerumpublicarum, Dominiorum, Nationum, Provinciarum, ſeu Regnorum per Romanos Pontifices Prædeceſſores Noſtros, & per Nos conceſſarum, ſeu alias a Sede Apoſtolica emanatarum, interpretatione, vel declaratione hæſitari, vel dubitari, tunc omnibus, & ſingulis cujuſcumque Status, Gradus, Conditionis, Qualitatis, ac Dignitatis, etiam Eccleſiaſticæ exiſtentibus, etiam quomodolibet, ut præmittitur, qualificatis, etiam Regularibus cujuſcumque Ordinis, Inſtituti, Congregat. ac Societatis, de quibus individua expreſſio facienda foret, quamlibet interpretationem, ac declarationem ſub majoris Excommunicationis latæ ſententiæ, ac nullitatis omnium gerendorum pœnis, eo ipſo, etiam nulla facta declaratione, incurrendis prohibemus, & interdicimus, & quamcumque declarationem quomodolibet neceſſariam, ſeu opportunam deſuper quandocumque faciendam dumtaxat Nobis, ac Romanis Pontificibus Succeſſoribus noſtris Canonice intrantibus perpetuo reſervamus, & ante factas declarationes hujuſmodi, volumus præſentes noſtras Litteras, & quaſcumque Litteras, Conceſſiones, ac Diſpoſitiones Apoſtolicas prædictas intelligendas eſſe ad litteram prout jacent.

„ §. 13. Præſentes quoque Litteras &c.

„ §. 14. Sicque, & non aliter &c.

„ §. 15. Non obſtantib. præmiſſis &c. Non intendimus autem per præſentes tollere declarationes, & cauſſarum terminationes, ac alia, quæ etiam reſpectu Juriſdictionalium tam Allodialium, quam Feudalium præſertim in ditione temporali Sedis Apoſtolicæ conſiſtentium factæ, ſeu facta fuerunt hucuſque vel in futurum fient judicialiter, vel etiam extrajudicialiter, cauſſa tamen cognita in Romana Curia per Rotam, vel Cameram, aut etiam per ſpecialiter deputatam a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, vel a Nobis, ſeu a Succeſſoribus noſtris Congreg. aut Judicem, nec etiam tollere centenariam præſcriptionem concurrentibus de Jure requiſitis, nec immemorabilem, niſi in Caſibus, in quibus per Sacros Canones, ſeu Concilia Univerſalia, vel Conſtitutiones, Ordines, aut Diſpoſitiones Apoſtolicas illa reprobatur, ſeu illi derogatur, aut alias de Jure illa non ſuffragatur, firma tamen, & illibata remanente Bulla Cœnæ Domini, tam per Nos, & Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros publicata, quam in poſterum a Nobis, & Succeſſoribus noſtris pu-

Digitized by Google

blicanda, quoad omnia, & ſingula, quæ in ea continentur.

„ §. 16. Volumus autem &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 5. Junii 1641. Pontificatus Noſtri Anno Decimo Octavo.

69 In qua Conſtitutione, ut vides, decernit, & declarat Pontifex: Primo, quod impoſitiones, & exactiones quarumcumque contributionum, & collectarum, ac gabellarum ſuper Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, & Locorum Piorum bonis, vel fructibus, ſint prorſus invalidæ, & illicitæ, ac indebitæ, etſi a ſponte conſentientibus ſint datæ, ac ſolutæ, ſine ſpeciali facultate Sedis Apoſtolicæ. Secundo, eſſe nullas, & illicitas, etiam non obſtante, quod per tempus quantumvis longiſſimum, & immemorabile ſint exactæ, aut ſolutæ. Tertio etiamſi ſint ſolutæ, vel exactæ ſub prætextu Apoſtolici privilegii accepti. Quarto, etiamſi ſint exactæ, vel ſolutæ cum tolerantia, facultate, ac permiſſione Prælatorum Eccleſiaſticorum inferiorum Epiſcoporum, Abbatum, ac Præpoſitorum, Generalium, Provincialium, Priorum, Rectorum &c. immo, & Legatorum, ac Nunciorum Sedis Apoſtolicæ. Quinto, reſtituuntur in integrum omnia præjudicialia in contrarium facta, & præcipitur, ut numquam deinceps talia attententur. Sexto, etiamſi ea ſint attentata per Imperatores, & Reges, & quoſcumque alios ſufficienti, ac legitima facultate Apoſtolica non munitos. Septimo, etiamſi hujuſmodi præjudicialia immunitati Eccleſiaſticæ ſint attentata ſub prætextu, quod Bullæ, ſeu Conſtitutiones Apoſtolicæ non fuerint publicatæ, vel uſu receptæ, prout habetur *in cit. Bulla* §. 4. Denique *in* §. 13. *&* 14. adduntur clauſulæ derogatoriæ, & adimitur Judicibus, omnibus Ordinariis, & Delegatis quacumque auctoritate præditis aliter judicandi, declarandi, & interpretandi facultas.

70 Quamvis autem Eccleſiæ, Eccleſiaſticæque perſonæ, ac bona, & res ipſarum quælibet immunes, & exemptæ ſint ab omnibus Exactionibus, Collectis, Tributis, & Oneribus novis, & extraordinariis etiam illis, quæ ob bonum commune Reipublicæ in caſu neceſſitatis communis, tam Clericos, quam Laicos tangentis imponuntur, ita ut quacumque neceſſitate, etiam belli, famis, & peſtis emergente, ab eis, vel ab earum bonis nihil exigi poſſit, ut expreſſe defendit Abbas *in cap. Ex litteris 16. de vita & honeſtat. Clericorum num. 12. & in cap. Non minus 4. de Immunit. Eccleſ. num. 3.* Pignatell. *tom. 3. conſ. 15. per totum.* Fagnan. *in cap. Non minus 4. de Immun. Eccleſ. a n. 45.* Barboſa *in cit. cap. Non minus*, cum communiſſima Canoniſtarum;

71 Tamen ſex copulative concurrentibus conditionibus tempore neceſſitatis, Eccleſiæ, & Eccleſiaſticæ Perſonæ ratione ſuorum bonorum tenentur ad Collectas, Exactiones, & Contributiones extraordinarias. *Eſt omnium communis* cum Rota, quæ has ſex neceſſarias conditiones adducit præciſis verbis: *In Brunduſina Gabellæ 13. Februarii 1604. coram Penia.* Primo, *Ut adſit magna neceſſitas, cui alias facile ſubveniri non poſſit, niſi Clerici cum Laicis contribuant, ut probatur in d. cap. Non minus, ubi expreſſe notat Abb. n. 5. verſ. Secundo ſequitur, & d. cap. Adverſus, de Immunit. Eccleſ. ubi Abb. n. 4. Et clarius apparet per extravag. Benedicti XI. ſub t. de Immun. Eccleſ.* Secundo, *debet concurrere communis utilitas, vel ſaltem pietas, ut in dict.* C. *Non minus & c. Adverſus, & c. Pervenit, de Immunit. Eccleſ. & de pietate conſideravit textus in l. Ad inſtructiones,* C. *de Sacroſ. Eccleſ.* Tertio, *oportet quod onus illud ſit tale, ut ad illud ſuſtinendum Laici non ſufficiant, quia Clerici, & Eccleſia ſolum tenentur cum Laicis contribuere in ſubſidium, & ubi Laicorum non ſuppetunt facultates, ut in dict.* C. *Non minus, c. Adverſus; quas conditiones conſideravit Benedictus in dict. Extravag. de Immunit. Eccleſ. ibi: Cæterum ſolicite attendant Eccleſiarum Prælati, & alii Clerici Lateranenſe Concilium, quod in hujuſmodi ſubventionibus ſolum caſum neceſſitatis, aut communis utilitatis, ubi Laicorum ad id non ſuppetunt facultates, deliberatione provida noſcitur excepiſſe.* Quarto, *requiritur, ut ad onus hujuſmodi imponendum vocetur, & conſentiat totus Clerus, nec ſufficeret Epiſcopus cum Capitulo, quia quod omnes tangit, ab omnibus particulariter debet approbari; cap. Cum omnes, de Regul. Juris in 6. Et probatur in d. cap. Non minus, n. 4. & 5. notab.* Quinto, *in iſtis oneribus imponendis ad effectum, ut Clerus teneatur, potiſſimum requiritur, ut Papa conſulatur, & ipſo conſulto, & non alias Clerici contribuant, d. cap. Adverſus; ubi notat Abb. n. 4. verſ. quarto requiritur, & ſic fuit expreſſe cautum per Benedictum XI. in d. Extravag. De Immunit. Eccleſ. & merito, quia ſi arbitrio Epiſcoporum, & Cleri hoc relinqueretur, facile contingerent hujuſmodi impoſitiones, & onera per ambitum, & preces Principum, & Miniſtrorum Laicorum, quibus occurrere ſolent Romani Pontifices, qui non aliter, quam cauſſa cognita, illas facul-*

Digitized by Google

cultates, ut Clerici contribuant, concedere ſolent. Poſtremo *requiritur, quod ad hæc onera, & impoſitiones ſolvendas, poſtquam prædictis requiſitis concurrentibus impoſita fuerint, Clerici, & Perſonæ Eccleſiaſticæ, non a Miniſtris Laicis, ſed a ſuo Epiſcopo, & Superiore Eccleſiaſtico compellantur; Principes enim, & ſeculares Poteſtates non poſſunt in his ſe intromittere. Ita Innocent. in dict. cap. Non minus n. 6. verſ. Quamvis ad ea, & Bald. in dict. C. ad Inſtructiones n. 5. verſ. Adhuc tamen, & n. 8. verſ. Quod verum credo, C. de Sacroſ. Eccleſ. & Innocentium, & Baldum communiter ſequuntur Doctores, & ſignanter Abb. in dict. C. Non minus n. 18. verſ. Dicit tamen de Immunitat. Eccleſ. & Guid. Papa dec. 18. in fin. verſ. Si tamen dicti viri &c.* Hactenus deciſio Rotæ, quam ſequuta eſt Sac. Congreg. ut in ſequenti Decreto: *Sacra Congreg. Eminentiſſimorum Cardinalium controverſiis Juriſdictionalibus præpoſitorum alias cenſuit, Bona per Eccleſiaſticos poſſeſſa gaudere exemptionibus a quibuſcumque impoſitionibus, & oneribus, quæ non ſunt copulative certa, realia, & invariabilia, juxta deciſionem in Brunduſina Gabellæ coram bonæ mem. Penia; & Concordantes, nec non ab impoſitionibus Cameralibus, etiam comprehenſivis Eccleſiaſticorum, quando Eccleſiaſtici libertatem ea non ſolvendi præſcripſerint juxta decretum anni 1600. tempore Sanctæ mem. Clementis VIII. Dat. hac die 28. Aprilis 1640. refert Barboſa Juris Eccleſiaſt. univerſ. lib. 1. cap. 39. §. 5. n. 8.*

Additiones ex aliena manu.

72 Immunitas Bonorum Eccleſiaſticorum a contributionibus & collectis, legibus etiam civilibus fundatur; Videſis *Legem 5. C. de SS. Eccleſ.* quæ *in Codice Theodoſiano* eſt Lex 40. *de*
73 *Epiſ. & Cler.* Quinimo hac lege ſpectata, adeo ampla erat immunitas Bonorum Eccleſiaſticorum, ut ea ne contribuere quidem tenerentur in itinerum, & pontium inſtructiones.
74 Undecim vero poſt annis Eccleſiaſtica Bona collectione hac non fuerunt amplius immu-
75 nia; *L. 5. C. de SS. Eccleſ.* At immunia adhuc manſerunt a ſordidis muneribus, & extraordinariis collectionibus. Sordida munera recenſent *Lex 12. C. de excuſ. muner. Lex 15. & Lex 18. Cod. Theod. de extraord. ſive ſord. muner.* Tum ſigillatim perluſtrat Muller. *de immun. præd. Eccleſ. a mun. §. 18. & ſequent.* Extraordinarias itidem collectiones declarat Muller. ubi ſupra §. 32. *& ſequent.*
76 Conſtat etiam *ex d. L. 5. C. de SS. Eccl.* Bona Eccleſiaſtica gaviſa olim fuiſſe immunitate illa, adhibito diſcrimine, utrum Eccleſiæ eſſent in dotem datæ, an vero alio quocumque titulo in Eccleſiam tranſlata ad ejus patrimonium augendum; Ziegler. *de Dot. Eccleſ. cap. 12. §. 59.* In Concilio vero Worma- 77
tienſi *c. 50.* relato *in cap. 23. quæſt.* 8. & *c.* 1. *de Cenſib.* videtur inter bona quædam diſtinctio nata. Statutum namque fuit, ut unicuique Eccleſiæ unus manſus integer abſque ullo ſervitio attribueretur, atque Presbyteri, neque de domibus, neque de atriis, vel de hortis juxta Eccleſiam poſitis, neque de præſcripto manſo aliquod ſervitium facerent præter Eccleſiaſticum. Si quid vero amplius habuerint, inde *majoribus*, (vel, ut alii legunt, *Senioribus*) ſuum debitum impenderent ſervitium.

Hinc autem facilis evadit reſolutio ejus quæ- 78
ſtionis, de qua agit Barboſa *Jur. Eccleſ. univ. lib. 1. cap. 39. §. 5. num. 35.* an bona, quæ priuſquam Eccleſiæ obvenirent, obnoxia erant tributis & oneribus, eo ipſo quod Eccleſiaſtica fiant, immunia evadant a tributis & gabellis. Licetque nonnulli id ſimpliciter aſſe- 79
ruerint: rectius tamen Barboſa exploſis horum ſententiis illa bona propterea immunia fieri negat, quod tributa, & exactiones ſint onera ipſi rei inhærentia, adeoque ad Eccleſiam quoque tranſeant tanquam eorum poſſeſſorem. Intellige vero cum eodem Barboſa *num. 59.* 80
de onere reali ipſi fundo inhærente, non autem Perſonis propter bona impoſito. Probe- 81
que laudatus Auctor advertit, quod bona nullo onere antea affecta, libera quoque in Eccleſiam tranſeant, & mutata priſtina qualitate, ab extraordinariis, quæ noviter imponuntur, immunia ſint.

De Conductoribus Bonorum Eccleſiaſticorum 82
quæri ſolet, an gaudeant ii eodem Immunitatis privilegio? Affirmant communiter Doctores; vide Carpzov. *l. 2. Juriſp. Conſiſtor. defin.* 300. Bohemer. *in Jur. Paroch. ſect. 5. c. 3. §. 14. Quamvis enim* (inquit Bohemer. *loc. cit.*) *intuitu Eccleſiæ hoc privilegium conceſſum ſit, quia tamen adhuc Eccleſia illa mediante poſſidet, licet ea locando in alium transferat, in ejus damnum & præjudicium vergeret, ſi Conductor ad ſolvenda tributa obſtringeretur, quia regulariter Conductor non obſtringitur ad tributa; quamvis Fiſcus poſſeſſionem ſequatur &c. tamen niſi aliud actum a Locatore Conductor repetere poteſt, quæ tributorum nomine ſolvit &c. adeoque in effectu gravaretur Eccleſia, & ſic contra Immunitatem ſuam teneretur ad collectas;* Confer e-

tiam Rotam *in Cervien. Dazii vini* 13. *Junii* 1746. §. 17. *coram clar. mem. Millin.*

83 An autem, & quatenus Emphyteutæ & coloni partiarii, qui bona Eccleſiaſtica poſſident, tali Immunitate fruantur, tradunt Menoch. *de Arbit. cap.* 562. *per tot.* Tamburin. *de Jur. Abb. tom.* 1. *diſp.* 15. *quæſt.* 21. *pariter*
84 *per tot.* Tum an hoc privilegio gaudeant poſſeſſores Bonorum Eccleſiaſticorum, non ſimplices uti Conductores, ſed jure hæreditario, vel Coloni perpetui talia poſſidentes, excutiunt Carpzov. *Juriſprud. Conſiſt. lib.* 2. *defin.* 307. Bohemer. *in Jur. Parochial. ſect.* 5. *cap.* 3. §. 15.

85 Gravior eſt quæſtio, an emptores fructuum Bonorum Eccleſiæ gaudeant immunitate illa, qua gaudet ipſa Eccleſia? Invaluit autem hæc diſtinctio, quod aut in pactum deducta ab Eccleſia fuit immunitas, & gaudere illa ipſa immunitate debeant emtores; aut immunitas minime conventa fuit, & non eſt cur ea gaudere debeant emtores; Ita poſt alios diſtinguit Piton. *diſcept. Eccleſ.* 158. *ſer. per tot.* quem ſequuta eſt Sac. Congregatio Immunitatis *in Fanen.* 13. *Februarii* 1754.

86 Alterum privilegium bonis Eccleſiaſticis competens conſiſtit in eo, quod ſunt exempta a ſæculari juriſdictione, & ſubjecta tantummodo juriſdictioni Eccleſiaſticæ; Sed de eo alibi fuſe differemus.

ARTICULUS III.

De Pœnis violantium Immunitatem Bonorum Eccleſiaſticorum, & de abſolutione ab eiſdem.

1 ULtra graviſſimam Sacrilegii culpam, triplex potiſſimum pœna incurritur a violantibus Immunitatem Bonorum Eccleſiaſticorum.

2 Prima pœna eſt, quod omnia eorum acta contra talem Immunitatem, omneſque Conſtitutiones, & ſententiæ, quæ a collectantibus Eccleſias, vel Eccleſiaſticos, ac compellentibus ad contribuendum etiam pro neceſſitatibus communibus ſunt editæ, vel de ipſorum mandato promulgatæ, ipſo Jure ſint irritæ, nec ullo umquam tempore valituræ, textu expreſſo *in cap. Adverſus* 7. *de Immunit. Eccleſ.* ibi: *Quia vero nec ſic quorumdam malitia contra Dei Eccleſiam conquievit, adjicimus, ut Conſtitutiones, & ſententiæ, quæ a talibus, vel de ipſorum mandato, fuerint promulgatæ, inanes, & irritæ habeantur, nullo umquam tempore valituræ:* Et ratio eſt quia *ex Regul. Juris* 26. *in* 6. *Ea quæ fiunt a Judice, ſi ad ejus non ſpectant Officium, viribus non ſubſiſtunt.* Secunda 3
pœna eſt, quod teneantur reſtituere ea omnia, quæ ab Eccleſiis, & Eccleſiaſticis Perſonis, aut bonis earum exegerunt; *citat. cap. Non minus*, ibi: *Donec ſatisfactionem impenderint competentem; Et eſt communis.* Quidquid enim injuſte acquiritur, aut uſurpatur, reſtitui debet, & a fortiori ſi vi, vel minis fuerit extortum; ut habetur expreſſe Levit. 6. ibi: *Qui vi aliquid extorſerit . . . omnia integra primum reſtituat.* Tertia pœna eſt, quod incur- 4
rant ipſo Jure, & facto Excommunicationem majorem; *cap. Non minus* 4. *de Immunit. Eccleſ.* ibi: *Sub anathematis diſtrictione talia prohibemus*, *cap. Adverſus* 7. *Tit. eod.* ibi: *Provide præſumptionem hujuſmodi ſub anathematis diſtrictione prohibuit*; *cap. Quamquam* 4. *de Cenſibus in* 6. ibi: *Excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrat*, concordat *Clement. Quoniam cap. unic. de Immunit. Eccleſ. & Extravagant. Quod olim cap.* 1. *tit. eod.* Et expreſſe Bulla Cœnæ §. 18. & Conſtitutio Urbani VIII. incipiens *Romanus Pontifex*, ſupra *art.* 2. *ſub num.* 68. relata.

Hujus Excommunicationis pœnam incurrunt 5
omnes, & ſinguli ſine expreſſa ſpeciali licentia Romani Pontificis exigentes ab Eccleſiis, Eccleſiaſticiſque Perſonis, aut earum bonis Collectas, Decimas, Talleas, Præſtantias, & quæcumque alia hujuſmodi; *cap. Non minus* 4. & *c. Adverſus* 7. *de Immunit. Eccleſ. c. Quia nonnulli* 1. *eod. tit. in* 6. Conſtitur. cit. Urbani VIII. incip. *Romanus Pontifex*, & expreſſe Bulla Cœnæ §. 18. ibi: *Quive Collectas, Decimas, Talleas, Præſtantias, & alia onera Clericis, Prælatis, & aliis Perſonis Eccleſiaſticis, ac earum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, proventibus hujuſmodi abſque ſimili Romani Pontificis ſpeciali, & expreſſa licentia imponunt, & diverſis etiam exquiſitis modis exigunt.* Item qui Pedagia, 6
Quidagia, Talleas, vel Vectigalia eiſdem imponunt, vel ab eis exigunt, etiam pro rebus propriis ipſorum Eccleſiaſticorum; *cap. Quamquam* 4. *de Cenſibus in* 6. ubi expreſſe ſtatuitur, *Eccleſias, & Eccleſiaſticas Perſonas ad Pedagia, & Quidagia penitus non teneri, nec ad exhibendum, vel ſolvendum talia pro rebus ſuis propriis, quas non cauſſa negotiandi deferunt, vel deferri faciunt, aut tranſmittunt, etiam contraria conſuetudine quacumque, quæ dicenda eſt corruptela verius, non obſtante.* Immo hanc Ex- 7
communicationem incurrunt, qui ſic impoſita

etiam

Digitized by Google

etiam a ſponte dantibus, & concedentibus (hoc eſt ſine alia vi, aut coactione præter exactionem, ſeu impoſitionem) recipiunt; Bulla Cœnæ *in citat.* §. 18. ibi: *Aut ſic impoſita etiam a ſponte dantibus; & concedentibus recipiunt*, & citat. Conſtitut. Urbani VIII. incip. *Romanus Pontifex* §. 6. ibi: *Etiam a ſponte dantibus, & contribuentibus*, & Sacra Congregat. *in Adrien. 27. Septembris* 1632. & *in Vicentina* 15. *Junii* 1638. vide *in decretis ſu-*
8 *pra relatis art.* 2. *n.* 24. & *ſeqq.* Item ea incurrunt omnes, qui per ſe, vel per alios, directe, vel indirecte prædicta faciunt, procurant, vel exequuntur, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel favorem præſtant, ſive ſint ſupremi Principes cujuſcumque præeminentiæ, ſeu Dignitatis, etiam Imperialis, Regalis, Ducalis &c. ſive ſint ſubordinati Senatus, Magiſtratus, aut alii hujuſmodi Præſidentes, & Judices, ſive ſint infimi ſervi, vel Famuli, aut Lictores, vel Satellites, aut Milites directe, vel indirecte exequentes, vel ad executionem juvantes, textu expreſſo *in citata* Bulla Cœnæ §. 18. ibi: *Nec non qui per ſe, vel alios directe, vel indirecte prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel favorem præſtare non verentur, cujuſcumque ſint Præeminentiæ, Dignitatis, Ordinis, Conditionis, aut Status, etiamſi Imperiali, aut Regali præfulgeant Dignitate, ſeu Principes, Duces, Comites, Barones, & alii Potentatus quicumque etiam Regnis, Provinciis, Civitatibus, & Terris quoquomodo Præſidentes, Conſiliarii, & Senatores, aut quavis etiam Pontificali Dignitate inſigniti. Innovantes Decreta ſuper his per Sacros Canones tam in Lateranenſi noviſſime celebrato, quam aliis Conciliis Generalibus edita cum* Cenſuris, *& pœnis in eis contentis.*

9 Quinimmo etiam ſucceſſores in officio imponentium collectas, vel onera Eccleſiaſticis Excommunicationem incurrunt, niſi intra menſem ſatisfecerint, textu expreſſo *in cit. cap. Adverſus 7. de Immunitate Eccleſ.* ibi: *Succeſſorem ipſius, niſi ſatisfecerit intra menſem, manere decernimus Eccleſiaſtica cenſura concluſum, donec ſatisfecerit competenter; cum ſuccedat in onere, qui in honore ſubſtituitur;* Hujuſmodi autem ſucceſſores, ne Excommunicatione obſtringantur, tenentur ad ſatisfactionem, curando ſatisfactionem præſtari a Communitate, in cujus utilitatem conceſſum eſt tributum, ſeu collecta; vel conſtringendo ſatisfactionem præſtari ab iis, quibus collectæ applicatæ ſunt; nam quantum ad hoc merito ſuccedunt in onere, qui ſuccedunt in honore, ſive Officio, & Magiſtratu, ut dicitur *in citato cap. Ad-*
verſus. In defectu vero Communitatis, vel 10
illorum, quibus collectæ applicatæ ſunt, ſi ſucceſſores in Officio ſint etiam Hæredes prædeceſſorum, qui Collectam impoſuerunt, tenentur ipſi ad reſtitutionem damni, quod Eccleſiæ, vel Eccleſiaſticæ Perſonæ ex impoſitione illius Collectæ paſſæ ſunt; nam cum in tali caſu, & defectu tenerentur ad reſtitutionem ipſi prædeceſſores, qui Collectam impoſuerunt, ut colligitur *ex cit. cap. Adverſus 7. de Immunit. Eccleſiaſt.* & tenet Abbas ibi *num.* 9. Pirhing. *lib. decretal. tit.* 49. *ſect.* 3. §. 7. *n.* 91. & alii, & hæreditas tranſeat cum ſuo onere per vulgaria; *arg. cap. Ex litteris* 5. *de Pignoribus*, ibi: *Cum bona cum ſuo onere tranſierint ad quemlibet poſſidentem*, & *cap. Cum non ſit* 33. *de Decimis*, ibi: *Quoniam res tranſit cum ſuo onere*, ideo evidenter ſequitur ad eandem reſtitutionem teneri in tali defectu etiam ſucceſſores, ſi ſint Hæredes; Sic Suarez *diſp.* 21. *de Cenſuris ſect.* 2. *num.* 101. & cum aliis Barboſa *in cit. cap. Adverſus n.*4.
& 5. Si vero ſucceſſores in Officio non ſint 11
Hæredes, non tenentur ex propriis bonis ſatisfacere, ſeu reſtituere, cum ipſi non deliquerint, nec aliquid ex Collectis ab Eccleſia datis uſurpaverint; adeoque ſi intra menſem non poſſint ſatisfactionem præſtare, non incurrent Excommunicationem, quia revera non deliquerunt; Pirhing *lib.* 3. *Decretal. tit.* 49. *ſect.* 3. §. 7. *n.* 91. & alii.

A præfata Excommunicatione incurrenda, 12
nulla conſuetudo etiam immemorabilis, nulla præſcriptio, nullum privilegium, nulluſque alius titulus excuſat; *cap. Quamquam* 4. *de Cenſibus in* 6. ibi: *Contraria conſuetudine quacumque (quæ dicenda eſt corruptela verius) non obſtante*. Et expreſſe Bulla Cœnæ §. 24. ibi: *Non obſtantibus Privilegiis, Indulgentiis, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, generalibus, & ſpecialibus, ſupradictis, vel eorum alicui, ſeu aliquibus aliis cujuſcumque Ordinis, Status, vel Conditionis, Dignitatis, & Præeminentiæ fuerint, etiamſi, ut præfertur, Pontificali, Imperiali, Regali, ſeu quavis Eccleſiaſtica, & mundana præfulgeant Dignitate, vel eorum Regnis, Provinciis, Civitatibus, ſeu Locis a prædicta Sede ex quavis cauſa, etiam per viam contractus, aut remunerationis, & ſub quavis alia forma & tenore, ac cum quibuſvis clauſulis, etiam continentibus, quod excommunicari, anathematizari, vel interdici non poſſint per Litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſ-*

Digitized by Google

ſam, ac de verbo ad verbum de Privilegiis, Indulgentiis, Indultis hujuſmodi, ac de Ordinibus, Locis, Nominibus propriis, Cognominibus, & Dignitatibus eorum mentionem, nec non conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac præſcriptionibus quantumcumque longiſſimis, & aliis quibuslibet obſervantiis ſcriptis, per quæ contra hos noſtros proceſſus, ac ſententias, quo minus includantur, in eis ſe juvare valeant, vel tueri; quæ omnia quo ad hoc, eorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, insererentur, præſentibus pro expreſſis habentes, penitus tollimus, & omnino revocamus,
13 *cæteraque contraria quæcumque*. Nec valet objicere, quod Bulla Cœnæ Domini non ſit ubique recepta, & conſequenter non ubique obliget, cum Lex non recepta, vel non promulgata, non obliget ſecundum plures Doctores. Non valet, inquam, quia Alexander VII. anno 1665. *die* 24. *Septembris* inter alias propoſitiones etiam ſequentem ordine 28. damnavit. *Populus non peccat, etiamſi abſque ulla cauſſa non recipiat Legem a Principe promulgatam.*
14 Immo dato, & non conceſſo, quod Leges aliæ non obligent in locis, in quibus non ſunt receptæ, & promulgatæ, obligant tamen Leges, & Conſtitutiones Pontificiæ pro Immunitate Eccleſiaſtica editæ (inter quas præcipua eſt Bulla Cœnæ) non obſtante prætextu Legis non receptæ, aut non promulgatæ, prout expreſſe ſancivit Urbanus VIII. in allata Conſtit. incip. *Romanus Pontifex* §. 4. ibi: *Etiam ſub prætextu quod Bullæ, ſeu Conſtitutiones Apoſtolicæ non fuerint publicatæ, vel uſu receptæ, aut contrario uſu decennali, & quantumlibet longiſſimo, ut prætenditur, abrogatæ.*
15 Unde Bulla Cœnæ etiam in locis, ubi non eſt promulgata, quo ad ea, quæ pro Immunitate Eccleſiaſtica reali, & Perſonali diſponit, certiſſime obligat, & vim ſuam habet, ut clariſſime patet ex citatis verbis Urbani VIII.
16 A præfata Excommunicatione, aliiſque pœnis extra articulum mortis nullus præter Ro-
17 manum Pontificem abſolvere poteſt; Et in articulo mortis nullus abſolvere poteſt, niſi Violatores prius cautionem præſtent de ſatisfaciendo, ſeu reſtitutionem faciendo, & mandatis Eccleſiæ integre parendo, & ſimilia non ulterius faciendo, ut habetur expreſſe in cit. Bulla Cœnæ §. 21. ibi: *Cæterum a prædictis ſententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, niſi in articulo mortis conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita abſolvi poſſit etiam prætextu quarumvis facultatum, & Indultorum quibuſcumque Perſonis Eccleſiaſticis Sæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, & Militarium Regularibus, etiam Epiſcopali, vel alia majori Dignitate præditis, ipſiſque Ordinibus, & eorum Monaſteriis, Conventibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & Locis Piis; nec non Laicis etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cujuſvis Concilii Decreta, verbo, Litteris, aut alia quacumque ſcriptura in genere, vel ſpecie, conceſſorum, innovatorum, aut concedendorum, & innovandorum*. Advertendum tamen hic, 18
quod dato caſu, quo aliquis ſimilis Violator cautionem præſtare vere non poſſet, adhuc in ſimili caſu poſſet abſolvi, dummodo firmiter proponeret, & promitteret de ſatisfaciendo, ſeu reſtitutionem fideliter faciendo, & de ſtando totaliter Eccleſiæ mandatis, & ſimilia non amplius faciendo. *Communis*.

Si aliquis alius, quam Romanus Pontifex 19
extra mortis articulum, vel in articulo mortis, non ſervatis præfatis conditionibus, ſimilem Violatorem abſolveret, graviſſime peccaret, Excommunicationem incurreret, & gravius ſpiritualiter, & temporaliter adhuc contra eum poſſet procedi. Sic expreſſe cit. Bulla Cœnæ §. 22. ibi: *Quod ſi forte aliqui contra tenorem præſentium talibus Excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui abſolutionis Beneficium impendere de facto præſumpſerint, eos Excommunicationis ſententia innodamus, gravius contra eos ſpiritualiter, & temporaliter, prout expedire noverimus, proceſſuri.*

Immo nulla abſolutio, etiam per Romanum 20
Pontificem facta, Violatoribus Immunitatis ſuffragatur, niſi prius a præmiſſis cum vero propoſito ulterius ſimilia non committendi, deſtiterint, ſeu facta decreta contra Eccleſiaſticam libertatem publice revocaverint, & ex Archivis, Libriſque, in quibus fuerant annotata, expunxerint, & de his Pontificem certiorem fecerint; Sic expreſſe cit. Bulla Cœnæ §. 23. ibi: *Declarantes, ac proteſtantes quamcumque abſolutionem etiam ſolemniter per Nos faciendam prædictos Excommunicatos ſub præſentibus comprehenſos, niſi prius a præmiſſis cum vero propoſito ulterius ſimilia non committendi, deſtiterint: ac quo ad eos, qui contra Eccleſiaſticam Libertatem, ut præfertur, ſtatuta fecerint, niſi prius ſtatuta, Ordinationes, Conſtitutiones, Pragmaticas, & Decreta hujuſmodi publice revocaverint, & ex Archivis, ſeu Capitularibus Locis, aut Libris, in quibus annotata reperiuntur,*

Digitized by Google

tur, deleri, & caſſari; ac Nos de revocatione
hujuſmodi certiores fecerint, eos non comprehen-
dere, nec eis aliter ſuffragari, quin etiam per
hujuſmodi abſolutionem, aut quoſcumque alios
actus contrarios, tacitos vel expreſſos, at etiam
per patientiam, tolerantiam noſtram, vel Succeſ-
ſorum noſtrorum quantocumque tempore continua-
tam in præmiſſis omnibus, & ſingulis, ac qui-
buſcumque Juribus Sedi Apoſtolicæ, aut S. R. E.
undecumque & quandocumque quæſitis vel quæ-
rendis nullatenus præjudicari poſſe, aut debere.

ARTICULUS IV.

De Bonis Laicalibus; & præcipue de Bonis Conjugum, & Filiorum Familias, quoad ſuum eſſe, proprietatem, & uſumfructum.

1 BOna Conjugum alia ſunt Dotalia, alia Pa-
raphernalia, alia Antiphernalia, alia Pro-
2 pria, alia Communia. Bona *Dotalia* ſunt ea,
quæ ab Uxore, vel ab alio nomine ipſius
dantur Marito ad onera Matrimonii ſuſtinen-
da, puta ad alendam Uxorem, Liberos, &
Familiam. Hæc enim cura Marito incumbit;
adeoque horum bonorum dotalium uſusfructus
pertinet totaliter ad Maritum, quamdiu Ma-
trimonium conſiſtit; Textu expreſſo *in l. 7. ff.*
de Jure Dotium, ibi: *Dotis fructum ad Mari-*
tum pertinere debere, æquitas ſuggerit; cum enim
ipſe onera Matrimonii ſubeat, æquum eſt etiam
3 *fructus percipere*. Proprietas autem horum bo-
norum pertinet ad Uxorem; *L. In rebus 30.*
Cod. de Jure dotium; l. Quamvis 75. ff. eo-
dem. Immo bonorum dotalium proprietas ita
ſpectat ad Uxorem, ut pro eis ſint ipſi taci-
te hypothecata omnia bona Mariti, donec ſi-
bi talia bona Dotalia reſtituantur; *Text. clar.*
4 *l. In rebus 50. Cod. de Jure Dotium*. Quare
ſoluto Matrimonio per mortem Viri, præfer-
tur Uxor in repetenda Dote omnibus aliis
creditoribus, etiam tempore prioribus, & hy-
pothecam habentibus; *l. Aſſiduis 12. Cod. qui*
pot. in pign. hab. ubi ſic expreſſe habetur:
Sancimus ex ſtipulatu actionem, quam Mulieri-
bus jam pro Dote reſtituenda dedimus, cuique
etiam tacitam donavimus ineſſe hypothecam, po-
tiora Jura contra omnes habere Mariti credito-
res, licet anterioris ſint temporis privilegio val-
5 *lati*. Quin etiam durante Matrimonio, ſi Ma-
ritus ad inopiam vergat, ita ut periculum ſit,
ne dotem aggrediatur, & abſumat, fas eſt
Uxori eam repetere; *L. Si conſtante, in princip.*
24. ff. ſolut. Matrim. l. Ubi adhuc 29. Cod. de
Jure Dot. & Authent. Quod locum, C. de Col-
lat. Dantur tamen duo præcipui caſus, in qui- 6
bus proprietas, ſeu dominium dotis plene tran-
ſit ad Maritum; ſed cum obligatione tantum-
dem ſoluto Matrimonio reſtituendi; Primus
caſus eſt, ſi Dos conſiſtat in numerata pecu-
nia, vel aliis rebus uſu conſumptibilibus;
Tunc enim quaſi Mutui contractus intervenit,
adeoque Maritus plenum dominium recipit
ipſius pecuniæ cum ſola obligatione reſtituen-
di tantumdem ejuſdem generis, & qualitatis
ſoluto Matrimonio; *arg. l. Res in Dotem 42.*
ff. de Jure Dotium; Secundus caſus eſt, ſi Res
Dotales uſu non conſumptibiles, ut puta do-
mus, prædium &c. Marito æſtimatæ rradan-
tur, non quidem eo ſolo animo, ut ſciatur
earum valor, ſi ſorte deperditæ, vel diminu-
tæ fuerint culpa Mariti, ſed ita æſtimatæ,
ut æſtimatio faciat venditionem, & emptio-
nem; nam tunc Maritus acquirit dominium
ipſarum, & ſummæ pecuniæ taxatæ veluti
pretii debitor efficitur, ac ſoluto Matrimonio
poteſt retinere rem, & offerre, ſeu reſtituere
pecuniam taxatam; *textu claro l. Quoties 5.*
Cod. de Jure Dotium. Et in his duobus caſi- 7
bus bonorum dotalium periculum ſpectat ad
Maritum; *arg. l. Res in dotem 42. ff. de Ju-*
re dot. quod alioquin ad Uxorem tanquam do-
minam bonorum dotalium pertineret, ſi ſine
dolo, aut culpa Mariti deteriorarent, vel om-
nino perirent, ut colligitur *ex l. Plerumque*
10. ff. de Jur. Dot. juncta l. pen. & ultim. ff.
ſoluto Matrimonio, quemadmodum dos petatur,
& l. ultim. Cod. de pactis conventis; Gloſſ.
verb. Dolum.

Bona *Paraphernalia*, ſeu extradotalia ſunt 8
omnia alia bona Uxoris extra dotem, ſic di-
cta a vocabulo Græco *Para*, ideſt extra, &
pherna, ideſt Dotem; *text. & DD. in l. Hac*
lege 8. Cod. de pactis conventis. Horum bono- 9
rum *Paraphernalium*, ſeu extradotalium habet
Uxor plenam proprietatem, adminiſtrationem,
& uſumfructum, ita ut Maritus ſine ejus con-
ſenſu nequaquam hujuſmodi bonis ſe immiſce-
re poſſit; *l. Hac lege 8. Cod. de pactis conven-*
tis, quamvis bonum, atque conſultum ſit *Mu-*
lieri, quæ ſeipſam Marito committit, res etiam
ejuſdem pari arbitrio gubernari, ut expreſſe ha-
betur *in cit. l. Hac Lege 8. Cod. de pactis con-*
ventis. Et in caſu, quo adminiſtratio bono- 10
rum *Paraphernalium* ſit commiſſa Marito, tunc
Uxor pro his quoque bonis habet tacitam hy-
pothecam in bonis Mariti, ut expreſſe colli-
gitur ex *l. final. C. de pactis conventis*, ubi
ſic legitur: *Sin autem hoc ſcriptum minime in-*
ve-

Digitized by Google

venitur, *ex præſenti noſtra Lege habeat hypothe-*
11 *cam contra res Mariti*. Hæc tamen hypotheca
pro bonis *Paraphernalibus* non eſt ita privile-
giata, ſicuti hypotheca Legalis pro dote, cum
ipſi non competat privilegium prælationis con-
ceſſum pro dote; *in l. Aſſiduis* 12. *Cod. qui*
pot. in pign. hab. adducta ſupra *num.* 4. Ita
Gloſſa *in l. Si ego* §. *Dotis*, *ff. de Jure Dot.*
Salicet. *in l. Aſſiduis*, *num.* 13. *C. qui pot. in*
pign. hab. Merlinus *de pignor. part.* 3. *quæſt.* 54.
num. ult. Cardin. de Luca *de Dot. diſcurſ.* 120.
num. 2. & *diſc.* 168. *num.* 20. & alii paſſim.
Et ratio eſt, quia de hoc privilegio non eſt
cautum in Jure, & ſic ſubingreditur regula,
quod non ſint extendenda privilegia ultra ex-
12 preſſa. Bona *Antiphernalia*, ſeu contradotalia
ſunt ea, quæ Maritus aſſignat Uxori in com-
penſationem reciprocam dotis; Et horum do-
minium, etiam quo ad uſumfructum, eſt pe-
nes Maritum; Claudius la Croix *lib.* 3. *part.*
13 1. *dub.* 4. *de Furto num.* 1019. Bona *Propria*
Mariti ſunt omnia, quæ is poſſidet, excepta
dote. Bona *Propria* Uxoris quo ad Jus ſunt
Bona *Dotalia*: quod ad Jus, & uſum ſunt Bo-
14 na *Paraphernalia*. Bona *Communia* ſunt illa,
quæ durante Matrimonio accedunt ex com-
munibus bonis, dicunturque *ſuperlucrata*, quo-
rum medietas, quo ad Jus ad Maritum, &
medietas ad Uxorem ſpectat; quo ad uſum
autem, & adminiſtrationem omnia ſpectant
15 ad Maritum tantum. Et hoc intellige pro il-
lis Provinciis, & Regnis, ubi Legibus, & In-
ſtitutis receptum eſt, ut Bona Mariti ſint
Communia, item & Uxoris; uti Jure Hiſpa-
nico *Communia* ſunt tum ea, quæ communi
induſtria, tum ea quæ proprio ſinguli Conju-
ges labore, emptione, venditione &c. lucran-
tur; tum fructus Patrimonii bonorum Caſtren-
ſium, & quarumcumque donationum, quæ
quidem ita ſunt communia, ut dimidium il-
lorum ſit Mariti, & dimidium Uxoris, ut te-
ſtatur Petrus Navarra *de reſtitut. lib.* 3. *cap.* 1.
n. 93. 97. 100. 122. conſentiente Molina *tract.*
2. *diſp.* 272. Id ipſum in tota fere Gallia pra-
cticari docet Caſſan. *in conſuetudine Burgundiæ*
rubr. 4. §. 2. Unde circa hæc attendendæ ſunt
ſpeciales cujuſque Provinciæ Leges, & legiti-
mæ conſuetudines.

16 Ex dictis infertur primo, Maritum gravi-
ter peccare conſumendo, ac dilapidando bona
Paraphernalia Uxoris ſine ejus licentia, adeo-
que teneri ad reſtitutionem; Et ratio eſt,
quia revera uſurpat rem alienam, ſcilicet ad
Uxorem Jure dominii, & adminiſtrationis ſpe-
ctantem juſte invito domino, & expreſſe con-
tra *Leg. Hac Lege*, *C. de pactis conventis*, ubi
ſic ſtatuitur: *Hac Lege decernimus*, *ut Vir in*
his rebus, *quas extra dotem Mulier habet*, *nul-*
lam Uxore prohibente habeat communionem, *nec*
aliquam rei neceſſitatem imponat. Quinimmo 17
etiamſi ſit ab Uxore commiſſa Marito admi-
niſtratio bonorum *Paraphernalium*, adhuc ta-
men is gravem committit injuſtitiam, ſi præ-
dicta bona in Bacchum, Venerem, aliaſque
prodigas, aut turpes alienationes expendat,
juxta Legem *Quidquid tutoris*, *Cod. arbit. tu-*
telæ. Inſuper in locis, ubi bona Mariti, & 18
Uxoris ſunt *Communia*, & conſequenter me-
dietas ipſorum ſpectat ad Uxorem, peccat
mortaliter contra Juſtitiam Maritus, tenetur-
que ad reſtitutionem, ſi invita uxore, quid
notabile diſſipet in exceſſivis comeſſationibus,
& potationibus, in largis donationibus, &
hujuſmodi; Layman *lib.* 3. *ſect.* 5. *tract.* 4. *c.*
12. *num.* 6. Petr. Navarr. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.*
114. Leſſius *l.* 2. *c.* 12. *dub.* 14. *n.* 87. Molina
diſp. 274. §. *media tamen*. Et ratio eſt, quia
vera injuria, injuſtoque damno afficit tunc
Uxorem, utpote quæ in prædictis locis habet
cum Marito contractum ſocietatis, ut refert
communis opinio Jureconſultorum apud Na-
varrum *loc. cit. n.* 108.

Infertur ſecundo, Etiam Uxorem graviter 19
peccare conſumendo, ac dilapidando, ſeu ſur-
ripiendo ſummam notabilem ex bonis Mariti,
eo rationabiliter invito, adeoque ad reſtitu-
tionem teneri; Et ratio eadem eſt, quia ipſa
re vera uſurpat rem alienam, ſcilicet ad Ma-
ritum Jure dominii & adminiſtrationis ſpe-
ctantem, juſte, & rationabiliter invito domi-
no; *Eſt communis*. Inſuper in Provinciis, & 20
Locis, ubi lucra tam Uxoris, quam Mariti
ſunt communia, Uxor peccat graviter contra
Juſtitiam, & tenetur ad reſtitutionem, ſi in-
vito rationabiliter Marito ipſa bona *Commu-*
nia alienet, diſſipando, vel ſurripiendo; *arg.*
Regul. 19. *Juris in* 6. ibi: *Non eſt ſine culpa*,
qui rei, *quæ ad ipſum non pertinet*, *ſe immi-*
ſcet: Et ratio eadem eſt, quia vera injuria.
injuſtoque damno afficit tunc Maritum, ut-
pote qui in prædictis locis habet cum Uxore
contractum ſocietatis, & quo ad omnia ple-
nam adminiſtrationem, & uſum. Immo in 21
ipſis locis graviter peccat, & tenetur ad re-
ſtitutionem, etiamſi alienet diſſipando ea bo-
na, quæ ipſa ſua induſtria acquiſivit; Et ra-
tio eſt, quia in ejuſmodi locis tum admini-
ſtratio, tum etiam ſaltem media ex parte uſuſ-
fructus ipſi Marito competit; Petrus Navarr.
lib. 3. *de reſtitut. cap.* 1. *n.* 90. poſt Cordubam,
Go-

Digitized by Google

Gobat *tract.* 5. *Quinarii cap.* 24. *ſect.* 2. *n.* 28.
22 & alii. Si vero Uxor abſumat ea in bonum Familiæ, in quod Maritus ipſe erat abſumpturus; non obligatur ad quidquam reſtituendum, quia nullo damno reali afficit hoc modo Maritum, eſto afficiat injuria uſurpando ſibi ipſius officium, atque adminiſtrationem bonorum *Communium*; Reſtitutio enim proprie non debetur; Molina *tom.* 3. *diſp.* 715. Card. de Lugo *t.* 1. *de Juſtitia diſp.* 6. *n.* 56. Gobat *l. c.*

23 Infertur tertio, Uxorem obligatam in ſupradictis caſibus ad reſtitutionem; teneri ſaltem reſtituere de bonis propriis *Paraphernalibus*, ſi habeat, ſeu ex ipſis ſuis bonis omnino propriis tantum inſumere in ſuam, aut Familiæ neceſſariam ſuſtentationem, quantum
24 eſt id, in quo læſit injuſte Maritum. Si vero Uxor bona Paraphernalia, & omnino *propria* non habeat, tenetur abſtinere uſu quorum-
25 dam, quæ a Marito exigendi Jus habet. Si autem hæc non ſufficiant pro integra, & debita reſtitutione, tenebitur poſt mortem Mariti reſtituere Hæredibus ex Dote, vel aliun-
26 de acquiſitis. Intellige tamen hæc de Uxore, quæ non habuerit Maritum ſimiliter prodigum, vel dilapidatorem, quia ſi Maritus prodigat, vel dilapidet bona *Communia*, vel *Paraphernalia*, tunc erit locus compenſationi.
27 Dato autem quod Mulier prodiga, vel dilapidatrix non habuerit Maritum ſimiliter prodigum vel dilapidatorem, & nullum habeat ex ſupradictis modis reſtituendi, & compenſandi, tunc excuſabit omnimoda impotentia, juxta communem Doctrinam in materia de reſtitutione.

28 Infertur quarto, poſſe Uxorem ſine peccato, & onere reſtitutionis de bonis *communibus*, ſeu *propriis* Mariti diſponere in variis caſibus. Primo cum ipſa Uxor bona adminiſtrat, & Familiam gubernat, vel conſentiente Viro, ut ſæpe fit, vel Viro abſente, ægroto, aliave cauſſa impedito, tunc poteſt facere honeſtas donationes, eleemoſynas, & ſimiles rationabiles expenſas, quas ipſe Maritus gubernans faceret, vel ſecundum regulas prudentis adminiſtrationis facere deberet: non autem exceſſivas, & notabiliter majores, ut notat Navarr. *cap.* 173. *n.* 3. Sporer *t.* 2. *tract.* 5. *ſect.* 2. *n.* 53. & alii.

29 Secundo; Poteſt Uxor, etiam cum Familiam gubernat Maritus, ſine peccato, & onere reſtitutionis, ex bonis *communibus*, & Mariti facere eleemoſynas, & donationes ſecundum conſuetudinem aliarum Mulierum ſuæ conditionis. Nec obſtat Canon *cap. Quod Deo* 30
2. cauſ. 33. *q.* 5. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic dicitur: *Nihil de tua veſte, nihil de tuo auro, vel argento, vel quacumque pecunia, vel de rebus terrenis tuis ſine ejus* (id eſt Mariti) *arbitrio facere debuiſti*. Non obſtat, inquam, quia, ut conſtat ex contextu, S. Auguſtinus loquitur de nimis profuſa eleemoſyna cujuſdam nobilis Matronæ nomine Ecditiæ, quæ omnia fere bona, quæ domi habebat, duobus Monachis, uti pauperibus, inſcio Marito, erogaverat, ibi: *Omnia, vel pene omnia, quæ habebas, neſcio quibus duobus tranſeuntibus Monachis tamquam pauperibus eroganda donaveris*; Maritus enim quando eleemoſynas, & donationes vetat, videtur vetare ſolum exceſſivas, alioquin foret irrationabiliter contrarius, ſeu invitus; ſiquidem Uxor non eſt mancipium Viri, ſed ſocia habens etiam quamdam auctoritatem adminiſtrationis, etſi vero ſubjectam, ne quid inordinate fiat; Unde nequit Maritus omnes eleemoſynas, & donationes etiam moderatas, & rationabiles ſecundum conſuetudinem aliarum Mulierum ſuæ conditionis Uxori prohibere.

Tertio; Poteſt uxor ſine peccato, & onere 31
reſtitutionis in ſuas, Filiorum, totiuſque Familiæ neceſſitates, atque adeo in victum, veſtitum, medicinas, & hujuſmodi accipere, & convertere tantum, quantum teneretur Maritus, poſito, quod hic præ avaritia, vel ignorantia non ſubminiſtret talia neceſſaria; Maritus enim tenetur præſtare Uxori tamquam Matrifamilias victum, & ſuſtentationem competentem, ut per text. in *L. Et cætera* 44. *ff. de Verbor. ſignif. Victus appellatione ea ſignificantur, quibus curandi tuendique corporis noſtri gratia utimur*.

Quarto; Poteſt Uxor ſine peccato, & one- 32
re reſtitutionis eas expenſas, donationes, & eleemoſynas facere, quas neceſſarias rationabiliter judicat ad avertendum a Marito grave damnum, ſive ſpirituale, largiendo v. g. eleemoſynas, ne Deus ipſum ob flagitia puniat; ſive temporale v. g. morbum, mortem, carcerem, ſi præ avaritia, vel ignorantia id negligat Maritus; ſicut feciſſe Abigail ad perpetuam ejus laudem legitur 1. *Reg. c.* 25. *n.* 18. & 19. Quæ cum Nabali viro ſuo iratum Davidem noviſſet, eo quod ciberia recuſaſſet, Regem hunc donis maximis, quæ non indicavit Marito ſuo, placavit, ibi: *Feſtinavit igitur Abigail, & tulit ducentos panes, & duos utres vini, & quinque arietes coctos, & quinque ſata polentæ, & centum ligaturas uvæ paſſæ*,

Digitized by Google

ſæ, *& ducentas maſſas caricarum* . . . *Viro autem ſuo Nabal non indicavit*. Sic enim Uxor gerit utiliſſime negotium Mariti, cujus damnum eriam redundaret in ipſammet Uxorem, ac proinde nequit rationabiliter eſſe invitus.

33 Quinto; poteſt Uxor ſine peccato, & onere reſtitutionis de bonis *communibus*, aut Mariti, accipere ea, quæ Maritus certe, & facile concederet, ſi rogaretur; Communiter enim eſt juſta cauſſa non petendi, ne ſe velut ancillam oſtendat; Leſſius, Lugo, Dicaſtillo, Bonacina, & alii cum Gobat, *l. c. n.* 46. & hoc confirmari poteſt per Doctrinam Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 8. *c.* 11. *n.* 10. *& c.* 19. *n.* 2. Layman *lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 10. *n.* 16. Lugonis de *Pœnit. diſp.* 19. *ſect.* 2. *num.* 22. Raynaud. *in morali diſciplina diſt.* 2. *num.* 50. generatim negantium a Petro v. g. committi furtum, ſi Paulo inſcio rem ipſius ſurripiat, prudenter credens Paulum, ſi eam peteret, donaturum eſſe. Quod quidem licet videatur aperte decidi *l. Inter omnes*, *ff. de furt.* numquam erit in praxi ſequendum.

34 Sexto; Quando Maritus ita dilapidat bona *communia*, ut periculum ſit, ne Familia egeat, tunc poteſt Uxor licite ſurripere clam ea, quæ judicat fore in poſterum neceſſaria ſibi,

35 & Familiæ. Immo in tali caſu, eo quod Maritus dilapidando bona *communia* faciat injuriam Uxori, poterit Uxor uti occulta compenſatione, aliquid de bonis *propriis* ipſius Mariti ſubtrahendo; Dummodo caveat, ne ſoluto Matrimonio propter ignorantiam factæ occultæ compenſationis, reſtitutio Dotis ipſi denuo fiat; *Communis*.

36 Septimo; Quando Pater, vel Mater Uxoris, vel ejus ex priore Matrimonio Filii ſunt ita pauperes, ut juxta ſuum ſtatum valde miſere vivant, tunc poteſt Uxor, ſi non habet bona *propria*, eis ſuccurrere ex bonis Mariti; Ratio eſt, quia Jure naturæ tenetur iſtis ſuccurrere ſi poteſt, & iſti Jus habent alimenta ab ea petendi, unde Maritus non poteſt Jure id ipſique prohibere, cum Jus, quod habet Uxor ad honeſtam ſuſtentationem, extendat ſe ad illas largitiones, ad quas naturæ Lex obligat; Hoc tamen caſu ex Jure communi ſoluto Matrimonio debebit ipſa, quæ dedit, reſtituere ex ſua Dote hæredibus Mariti, ut docet communis, niſi ab ipſo Marito vivente, vel ab ejus Hæredibus fuerint condonata.

37 Immo poteſt Uxor ex bonis *communibus*, vel Mariti, ſi non habet *propria*, ſuccurrere etiam ſuis Fratribus, & Sororibus ſimili miſeria, & paupertate afflictis; Et ratio eſt, quia cum Maritus Jure communi teneatur Fratribus, & Sororibus ſuis gravi neceſſitate preſſis ſubvenire, ut tradunt communiter Doctores; cum Gloſſa *in l. Qui Filium* 4. *ff. Ubi pupillus educari debeat*; ſic pari ratione tenebitur Uxor reſpectu ſuorum, ut etiam innuitur *l. Mutus* 73. §. 1. *ff. de Jure Dotium*, ibi: *Manente Matrimonio, non perituræ Uxori ob has cauſſas dos reddi poteſt, ut ſe, ſuoſque alat, ut fundum idoneum emat, ut in exilium, vel inſulam relegato Parenti præſtet alimenta, aut egentem Virum, fratrem, ſororemve ſuſtineat.*

Bona Filiorum-familias alia ſunt Caſtrenſia, alia quaſi Caſtrenſia, alia Adventitia, & alia Profectitia. Bona *Caſtrenſia* ſunt ea, quæ Filiusfamilias acquirit ratione Militiæ, ſive mobilia ſint, ſive immobilia, ut ſtipendia Militum, prædæ ex hoſtibus, donationes Ducum, data a Parentibus Filio eunti ad bellum; & omnia lucra, quæ ex talibus bonis mediante fructu, vel contractu proveniunt; Et horum bonorum proprietas, dominium, & uſusfructus, ſeu adminiſtratio ſpectat pleno Jure ad ipſum Filium independenter a Parente, adeoque poteſt de ipſis ſuo arbitrio diſponere, donando, contrahendo &c. *l. Caſtrenſe* 11. *ff. de Caſtrenſi peculio*. Bona *quaſi Caſtrenſia* ſunt ea, quæ licet ratione Militiæ acquiſita non ſint, gaudent tamen privilegio Caſtrenſium, eo quod acquiruntur medio etiam ordinato ad bonum commune Reipublicæ, ut ſunt ea, quæ Filius acquirit ex Artium Liberalium profeſſione, ex publico Officio, Miniſtri, Advocati, Medici, Judicis, Conſiliarii, Prætoris, & hujuſmodi, & ea quæ Filius Clericus ex Beneficio, vel Officio Eccleſiaſtico. *Eſt communis*; & colligitur *ex l.* 2. *Cum multa* 7. *Cod. de bonis quæ liberis*. Et horum bonorum proprietas, dominium, & uſusfructus, ſeu adminiſtratio ſpectat etiam pleno Jure ad ipſum Filium independenter a Parente cum ſua omnimoda libertate diſponendi de ipſis, ut ſibi placuerit; *cit. l. Caſtrenſe* 11. *ff. de Caſtrenſi peculio*; Et ratio eſt, quia ita expedit bono communi Reipublicæ, ut Filius-familias in bonis acquiſitis ex Officio aliquo publico, ſicuti in bonis acquiſitis ex bello, ſit ſui Juris, & independens a Parentibus, ne alias ab obſequio boni communis retrahatur. Bona *Adventitia* ſunt ea, quæ nec ſunt Caſtrenſia, nec quaſi Caſtrenſia, ita tamen acquiſita a Filio adhuc ſub patria poteſtate conſtituto, ut nec a Patre proveniant, nec Patris intuitu, aut cauſſa, principaliter ſint data, ſed omnino aliunde, uti ſunt bona, quæ Filius acqui-

acquirit arte mechanica, induſtria, caſu, fortuna, inventione, legato, donatione aliorum, & ea quæ Jure hæreditario a Matre, Avis maternis, aliiſque propinquis in linea mater-
44 na acquirit. Et horum bonorum *Adventitiorum* dominium directum ſeu proprietatem habet Filius, adeoque mortuo Patre illi ſoli competunt; Dominium vero utile, uſumfructum, & adminiſtrationem habet Pater, dum vivit, *l. Cum oportet 6. C. de bonis, quæ liberis.*
45 Quandoque tamen etiam uſumfructum, & adminiſtrationem habet Filius, ut ſi Pater ipſi concedat, vel ſaltem tacite conſentiat; Item ſi ab aliis ipſe uſusfructus ſit expreſſe relictus, vel conceſſus Filio, tunc enim Pater nihil poteſt habere, cum ſuper uſumfructum non poſſit ſtatui alius uſusfructus; Item ſi Filius accipiat Dotem Patre non conſentiente, nec ſe obligante. Item quando Pater noluit conſentire Filio adeunti aliquam hæreditatem; tunc enim non habebit ejus uſumfructum: In his, & ſimilibus caſibus ex communi Doctorum pro certo eſt, teſte Lugone *tom.* 1. *diſp.* 5. *ſect.* 2. *num.* 23. etiam uſumfructum, & adminiſtrationem bonorum *Adventitiorum* ſpecta-
46 re ad Filium. Quod ſi bona *Adventitia* Filii ſint uſu conſumptibilia, ut pecunia, vinum, frumentum, & ſimilia, cum ſuper his non poſſit dari uſusfructus proprie dictus, tunc conceditur Patri uſusfructus minus proprius, cum obligatione reſtituendi Filio tamquam proprietario, in æquivalenti, ideſt, bona *Adventitia* uſu conſumptibilia debent pro uſufructu conſignari Patri æſtimata cum obligatione reddendi æſtimationem tranſacto tempore uſusfructus; *l.* 1. *ff. de uſufructu earum rerum, quæ*
47 *uſu conſumuntur.* Bona *Profectitia* ſunt ea, quæ proficiſcuntur, & proveniunt ex rebus Patris, & Filius in ipſis negotiando lucratur, vel intuitu Patris donantur Filio adhuc ſub patria poteſtate conſtituto; *l.* 6. *Cod. de bonis, quæ*
48 *liberis.* Et horum bonorum *Profectitiorum* dominium totale, & uſusfructus ſpectat ad ſolum Patrem; §. *Sancitum, inſtit. Per quas Per-*
49 *ſonas cuique acquir.* Unde de hujuſmodi bonis *Profectitiis* (immo nec de Adventitiis, cum eorum fructus ad Patrem ſpectet) nihil poteſt Filius alienare ſine conſenſu Patris; *leg.*
50 *fin.* §. *Filiis Cod. de bonis, quæ liberis.* Quod ſi donentur, vel relinquantur talia bona occaſione quidem aliqua Patris, attamen principaliter ex affectu, & amicitia erga Filium ipſum, ſunt *Adventitia*; *l.* 6. *Cod. de bonis,*
51 *quæ liberis.* Quæ autem ab ipſis Parentibus dantur Filio in Patrimonium, ut ſuſcipiat Sacros Ordines, vel Filiæ in Dotem, aut Filio ad nuptias, ad ſtudia &c. non ſunt *Profectitia*, niſi quo ad hunc effectum, quod debeant poſtea in partitionem hæreditatis cum aliis Fratribus afferri; Dominium tamen eorum, & fructus percipiendi ad Filium, vel Filiam pertinet; neque ii fructus afferri debent in partitionem; Molina *diſp.* 233. §. *hujuſmodi autem*; Lugo *l. c. n.* 37. *in fine*; Sporer *t.* 2. *tr.* 6. *in complem. ſeptim. Præcep. c.* 1. *ſect.* 2. *n.* 51. & alii paſſim.

Ex dictis infertur primo, poſſe Filium de
bonis *Caſtrenſibus*, ac *quaſi Caſtrenſibus* libere ad ſuum arbitrium independenter a Patre diſponere, non ſecus, ac ſi eſſet Paterfamilias, ſuper donationes, ac contractus; *l. Caſtrenſe* 11. *ff. de Caſtrenſi peculio*. Immo poteſt de ipſis libere diſponere etiam per Teſtamentum, & ultimam voluntatem, ſi tamen ſit pubes, ideſt ſi expleverit annum 14. ante enim hoc tempus teſtari nequit; *l. A qua ætate* 5. *ff. qui Teſt. fac. poſſ. Et eſt communis.* 52

Infertur ſecundo, Filium peccare graviter, 53
& teneri ad reſtitutionem, ſi rationabiliter invito Patre, notabilem quantitatem ſurripiat de bonis paternis, quorum ſcilicet dominium, vel ſaltem adminiſtratio, & uſusfructus ad Patrem ſpectat, ut ſunt ipſa etiam bona Filii *Adventitia*, & *Profectitia*. *Eſt communis* DD. ex illo *Proverb.* 28. *num.* 24. *Qui ſubtrahit aliquid a Patre ſuo, & a Matre, & dicit hoc non eſſe peccatum, particeps homicidæ eſt.*

Infertur tertio, Patrem graviter peccare 54
peccato injuſtitiæ, ſi Filio rationabiliter invito auferat bona *Caſtrenſia*, vel *quaſi Caſtrenſia* in notabili quantitate; *arg. Qui abſtulerit* 6. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. *& l. fin. C. de inoff. Teſtam. l.* 1. §. *fin. C. ad Macedon. l. Caſtrenſe* 11. *ff. de Peculio Caſtrenſi*, ubi expreſſe ſtatuitur hujuſmodi bona pleno Jure, tam quo ad dominium, quam quo ad uſumfructum pertinere ad Filium, & in eis Patrem nihil habere.

Infertur quarto, Patrem graviter peccare, 55
ſi Bona *Adventitia* Filii quo ad proprietatem auferat, vel enormiter per malam adminiſtrationem, aut alio modo, lædat; colligitur ex *l. Non ſolum, & l. cum oportet, C. de bonis, quæ liberis*, ubi dicitur quod proprietas hujuſmodi bonorum nullo Jure pertinet ad Patrem, adeoque Pater proprietatem hujuſmodi bonorum, vel eripiendo, vel enormiter per malam adminiſtrationem, aut alio modo lædendo mortifere peccat; cum de facto aliena

ſibi

ſibi uſurpet, aut lædat invito rationabiliter Domino.

56 Infertur quinto, Patrem non graviter peccare libere diſponendo, auferendo, enormiter lædendo Bona *Profectitia* Filiorum, ſicuti non peccat diſponendo de bonis propriis; colligitur *ex cit.* §. *Sancitum*, *Inſtitut. Per quas Perſonas nobis acquir.* Ubi dicitur, quod in hujuſmodi bonis tam proprietas, quam uſusfructus pertinent ad ipſum Patrem, & nullo modo ad Filios, adeoque Pater de illis ad ſuum libitum diſponendo non peccat, cum utatur
57 re ſua, cujus pleno gaudet Jure. Neque ex his poteſt inferri; ergo bona *Profectitia* Filiorum nil amplius habent, ac ſi eſſent bona Patrimonialia, & *propria* Patris. Non, inquam, hoc poteſt inferri, quia Bona *Profectitia* huc amplius habent ſupra bona Patrimonialia Patris, ut ſi bona Patris publicentur ex aliquo delictu, ſub illa publicatione non veniant bona illa *Profectitia* Filii, prout probat Sylveſter *verb. Peculium q.* 3. *per textum in L. Si finita*, §. *ſi de vectigalibus*, *ff. de damno infecto*.

Additiones ex aliena manu.

De bonis Conjugum tum Filiorum familias hic Auctor differit, at parce præ vaſtitate materiæ; Latius igitur differendum.

58 De jure communi nullam inter Conjuges eſſe communionem, vel ſocietatem propriam, receptiſſima D. D. opinio eſt; Bugnynon. *de Leg. abrog. lib.* 6. *cent.* 16. Schilter *Prax. For. Roman. exercit.* 36. §. 97. Kohl. *de Pact. dotal. ad Conſt. Marcb. quæſt.* 2. At ſtatutis plu-
59 rium gentium hæc communio inducta eſt; Immo laudant hæc ſtatuta Cruſius *ad Jus ſtatut. Mindenſ. lib.* 1. *tit.* 13. *dec.* 3. Mev. *ad Jus Lubec. lib.* 1. *artic.* 5. *tit.* 5. *n.* 9. & *ſequent.*
60 Spectato itaque jure communi, bona uxoris vel ſunt dotalia, vel paraphernalia, vel rece-
61 ptitia. Bona dotalia ſunt res quævis datæ marito propter nuptias ad ferenda onera matri-
62 monii. Bona paraphernalia ſtricte dicta ſunt,
63 quæ uxor marito præter dotem tradit. Bona receptitia ſunt, quæ uxor marito non tradidit; Strykius *juridic. differt. tom.* 5. *diſput.* 18. *cap.* 3. *n.* 17. & *plur. ſequent.* ubi & illud an data bona dotalia potius, quam paraphernalia præſumenda ſint.

64 De bonis dotalibus agemus in *verbo Dos*. Ad bona paraphernalia quod attinet, ea conſtitui poſſunt voluntate uxoris, vel *expreſſa*, vel *tacita*: DD. *in L.* 9. §. 3. *ff. de Jur. Dot.*

Nomine autem paraphernorum tradi poſſunt 65
bona omnia, quæ ſunt in uxoris Dominio. Et quidem dari poſſunt multo facilius nomine 66
paraphernorum, quam dotis, idque quia dotis conſtitutio transfert jus in re, non idem vero in conſtitutione paraphernorum. Quo fit 67
ut feuda nomine paraphernorum transferri queant; Roſenthal. *de Feud. c.* 9. *concluſ.* 9. *num.* 12.

Jus autem mariti in paraphernis competens, 68
potiſſimum eſt *adminiſtratio*. Et in dubio, ſi 69
adminiſtratio ab uxore ſimpliciter credita, maritus eſt generalis, ſeu univerſalis *adminiſtrator* paraphernorum; Strykius *juridic. differt. tom.* 4. *diſp.* 17. *cap.* 3. *num.* 8.

Maritus nomine uxoris agens an mandato 70
opus habeat in paraphernis? Affirmant poſt alios Giphan. *ad L.* 21. *C. de Procurat.* & Hilliger. *in ſuo Donello enucleato lib.* 18. *cap.* 12. *lit. L.* Negat vero, & quidem nominatim refutatis mox laudatis Auctoribus, aliiſque, Strykius *juridic. differt. tom.* 5. *diſp.* 17. *c.* 3. *num.* 9. & *ſeq.*

Extra judicium fas haud eſt marito jura- 71
mentum deferre in paraphernis. In judicio 72
vero licere marito in paraphernis deferre juramentum, modo cauſa ſit dubia, tenet idem Stryk. *loco c. n.* 12.

Reſtitutionem in integrum nomine uxoris 73
petere in paraphernis prohibetur, *L.* 21. §. 1. *ff. de Minor.*

Alienatio in paraphernis eſt interdicta ma- 74
ritu, ſi excipies fructus, & res, quæ ſervando ſervari nequeunt, & alia id genus, de quibus Strykius *allegat. diſp. n.* 14. & *plur. ſequent.* ubi quod nec conſentiente uxore poſſit 75
maritus alienare bona paraphernalia, quod tamen difficultate non caret.

Solvere etiam poteſt maritus ex paraphernis 76
Creditoribus uxoris. Quinimo cogi ab illis po- 77
teſt ad ſolvendum; Strykius *ibidem num.* 15. & *ſeq.*

Tenetur maritus circa paraphernа præſtare 78
tantummodo dolum & diligentiam, quam circa ſuas res habere invenitur, *L. fin. C. de Pact. convent.* Majorem vero exigit diligentiam laudatus Auctor *d. loco n.* 19. ſi maritus fructus lucretur.

Ad quos fructus reſtituendos teneatur mari- 79
tus? An fructus conſumtos uxor repetere queat a marito? Quid ſi maritus illos in communem utilitatem, ſed invita uxore, conſumſit? Hæc & alia de fructibus excutit Strykius *d. loco a num.* 2. *ad plur. ſequent.* Confer etiam Rota *in Piſaurien. Pecuniaria ſuper fructibus* bono-

Digitized by Google

bonorum extradotalium 13. *Jun.* 1742. *coram R. P. D. Caniliac.*

80 Tacita hypotheca, quæ ut ait Auctor *n.* 10. ſine prælatione competit uxori contra maritum pro paraphernis, non a die nuptiarum, ſed a tempore commiſſionis, & illationis computanda; Carpzov. *part.* 1. *conſtit.* 28. *defin.* 87. *& ſeq.*

81 De bonis receptitiis, ut differamus, quod marito in ea competit jus, in hoc conſiſtit, quod cautione rati præſtita, admittatur ad agendum; Strykius *cit. diſp. c.* 4. *n.* 2.

82 Hactenus de bonis uxoris *jure communi* attento; At ſpectata *conſuetudine generali* tribuente marito adminiſtrationem bonorum omnium uxoris, dubitari poteſt, an amplius dentur bona hæc receptitia uxoris; Vide Rotam *in d. Piſaurien. Pecuniaria ſuper fructibus bonorum extradotalium* 15. *Junii* 1742. *coram R. P. D. Canilliac.*

83 Bona Filiorum familias vocabulo *Peculii* deſignari ſolent. Dividitur autem Peculium in militare, & paganum. Militare vel eſt caſtrenſe, vel quaſi caſtrenſe; Paganum vel ad-
84 ventitium vel profectitium. Caſtrenſe peculium eſt, *quod Filio familias, vel in ipſa militia, vel occaſione illius, & ut inſtructior ad illam redderetur, obvenit, l.* 11. *ff. de Caſtr.*
85 *Pecul.* Ut igitur peculium dici queat caſtrenſe, non ſufficit a milite illud eſſe acquiſitum, ſed ut in militia vel occaſione illius quis illud acquiſiverit præciſe requiritur. Hinc facile eſt dignoſcere, ad peculium Caſtrenſe refe-
86 renda eſſe, I. quæ in militiam eunti donata etiam ab amicis ſunt, modo bona ſint mobi-
87 lia. II. Res quas Filius ſecum tulit. III. In
88 Militia acquiſita. Hæreditates Commilitonis extranei etiam agnati, item fratris, non etiam
89 matris. IV. Quæ ex peculio Caſtrenſi emta ſunt. Conſule, ubi res poſtulat, Strykium *juridicar. diſſert. tom.* 8. *diſput.* 26. *cap.* 2. *a* §. 5. *ad* 8.

90 Eſt autem hoc peculium Caſtrenſe in totum a bonis paternis ſeparatum, nam & proprietas, & uſusfructus, & libera ejus adminiſtratio filio competit; *princ. Inſtit. Quibus non eſt permiſſ. facere teſtam. L.* 16. §. *final.*
91 C. *de uſufr. & habit.* Quocirca intuitu ejus omnes contractus filius celebrat; Libere de illo diſponit, ut paterfamilias; Mutuum etiam accipit, & ceſſat exceptio Senatuſconſulti Ma-
92 cedoniani. Conventus tamen vel ex mutuo, vel ex alio contractu, gaudet beneficio, quod dicitur *competentiæ;* Strykius *d. diſp.* 26. *d. capit.* 2. *a* §. 9. *ad* 11.

Erratque Michalor. *de Fratrib. part.* 1. *c.* 2. 93
num. 18. ajendo, non omnes fructus ex peculio Caſtrenſi provenientes Caſtrenſium jure cenſeri, ſed illos tantum, qui immediate ex eo proveniunt, quos vero opera & induſtria humana producit, eos pro dimidia peculio adventitiu cedere; Vide eum refutantem Strykium *d. diſput.* 26. *d. cap.* 2. §. 12.

Cedit vero peculium Caſtrenſe patri, ſi ob 94
delictum filii bona ipſius filii confiſcentur; *L.* 3. *C. de Bon. proſcript.* Farinac. *quæſt.* 24. *n.* 13. *in fine*, licet alii diſſentiant, quos citat *n.* 12. Confer Bruneman. *in comment. ad L.* 1. *&* 3. *utrobique fere per tot. d. titul.* Quod 95
ſi ob crimen læſæ majeſtatis bona filii occupet Fiſcus, pater hoc peculium præcipuum non habebit, ut præter allegatos firmat Michalor. *de fratrib. part.* 1. *capit.* 1. *num.* 9. *& capit.* 3. *num.* 16. *in fin.* Mortuo vero filio, 96
quid obtineat quoad ſucceſſionem in peculium Caſtrenſe, expendit Strykius *d. diſſert.* 26. *c.* 2. §. 13.

Peculium quaſi caſtrenſe deſcribitur: *Sub-* 97
ſtantia rerum a filio familias occaſione muneris alicujus publici, & ex litterarum ſtudiis honeſte acquiſitarum. Pertinent. I. ad peculium quaſi 98
caſtrenſe, quæ filius occaſione alicujus muneris publici honeſte quæſivit, *Leg.* 4. *Cod. de Advoc. div. Jud.* Sunt tamen qui tenent ad 99
peculium quaſi caſtrenſe referenda dumtaxat eſſe, quæ Miniſtris aliiſque perſonis in publico officio conſtitutis ex publico ſolvuntur, non item quæ hiſce perſonis a privatis intuitu officii, quod gerunt, afferuntur. Qua ratione 100
Advocati hodie peculium caſtrenſe haud haberent, ob defectum publici ſalarii. Sed pro Advocatis, tum etiam pro Procuratoribus cauſam dicit Strykius *d. diſſert.* 26. *cap.* 2. §. 15. *&* 16. Pertinent II. Donata a patre, vel alio 101
intuitu dignitatis; etiam libri licet ſtudioſo donati. III. Artibus liberalibus quæſita. IV. 102
Donata a Principe, vel Auguſto. V. Hæredi- 103
tates, quæ filio occaſione militiæ togatæ obve- 104
nerunt, item ea, quæ ex quaſi caſtrenſi peculio emta ſunt; Confer Strykium *c. diſput.* 26. *cap.* 2. §. 16. *& ſeq.*

De quaſi caſtrenſi peculio, non ſecus ac de 105
caſtrenſi, libere diſponit filius familias, & valide ſe obligat; agere & conveniri poteſt; Idem Auctor loco mox citato, ubi an filius 106
de libris diſponere queat, tum an intuitu hujus peculii quaſi caſtrenſis gaudeat filius beneficio competentiæ?

Peculium adventitium vel eſt regulare, vel 107
irregulare. Regulare dicitur: *ſubſtantia rerum, quæ*

Digitized by Google

quæ filioſamilias non ex re patris vel ejus intui-
tu , ſed aliunde , extra militiæ tamen caſum ,
108 *obvenerunt :* Ad regulare hoc peculium adven-
titium referuntur , quæ proſpera fortuna , la-
bor, induſtria , favor amicorum &c. filioſami-
lias , citra tamen reſpectum patris , & extra
militiæ cauſam adjecerunt ; Vide exempla
apud Strykium *d. diſſert.* 26. *cap.* 3. *a* §. 3.
ad plur. ſequent. ubi quid obtineat de quæſitis
109 partim induſtria filii , partim ex re patris .
110 Jure Juſtinianeo peculii adventitii regularis
proprietatem habet filius , pater vero uſum-
fructum & adminiſtrationem , *L.* 6. *C. de Bon.*
111 *quæ liber.* Ratione vero adminiſtrationis patri
competentis , valde eſt reſtricta diſpoſitio filii
112 reſpectu etiam proprietatis . Ut itaque actus
inter vivos celebrare poſſit filius, conſenſu pa-
tris opus habet ; *L. final.* §. 1. *C. de Bon. quæ*
113 *liber.* Cæterum ſi contraxerit ſine conſenſu pa-
tris , valide obligatur , ſed differenda eſt exe-
cutio donec vel moriatur pater , vel ipſe filius
conſequatur uſumfructum cum adminiſtratione
v. gr. ſi patris bona ob delictum læſæ maje-
ſtatis exceptæ , confiſcentur ; Cavalcan. *de uſufr.*
mulier. relict. num. 235.
114 Agere quoque , & conveniri , nonniſi con-
ſenſu patris, filius de hoc peculio valet, *d. l.*
115 *final.* §. 1. *l. d. t.* Teſtamentum vero de boc
peculio , ne conſentiente quidem patre , con-
dere valet , *l.* 3. *C. Qui teſtam. facere poſſ.*
116 An vero de conſenſu patris mortis cauſa do-
nare poſſit ? Affirmat Strykius *d. diſput.* 26.
capit. 3. §. 11.
117 Pater non tenetur cavere de rato . *l. final.*
§. 4. *C. de bon. quæ liber.* nec conficere in-
ventarium , nec reddere rationem de admini-
ſtratione ſua , licet ad ſecundas tranſeat nu-
118 ptias , *l.* 6. §. 2. *l. final.* §. 4. *d. t.* Non ta-
men effrænata patri datur licentia liberis ſine
119 juſta cauſa præjudicandi . Indiſtincte alienare
hæc Bona pater nequit ; Vide tamen limita-
tiones apud Strykium *d. diſput.* 26. *c.* 3. §. 15.
120 ubi an & quando agere in judicio valeat , &
121 tranſigere . Proſpectum etiam eſt filio hypo-
theca tacita in omnibus bonis patris, *l.* 9. §.
fin. C. de ſec. nupt. nec ratione ſolum bono-
rum maternorum , lucrorumque nuptiarum tan-
tum , ſed omnium bonorum adventitiorum ,
quorum pater habet uſumfructum & admini-
ſtrationem ; Strykius *eod. loc.* §. 12.
122 Irregulare peculium adventitium eſt , quod
123 non quoad proprietatem tantum , ſed etiam
quoad uſumfructum & adminiſtrationem a bo-
nis & rationibus paternis , ſeparatum eſt , ita
ut pater nil juris in illud prætendere queat .
Ad irregulare hoc peculium adventitium ſpe- 124
ctant I. Quæ diſſentiente patre acquiſita . II. 125
Quæ ſub conditione relicta , ne patri uſusfru-
ctus acquiratur . III. Portio hæreditatis fra- 126
ternæ . IV. Quod ob divortium parentum ac- 127
quiſitum . V. Bona adventitia, quorum uſumfru- 128
ctum pater remiſit . VI. Quæ pater ex pecu- 129
lio adventitio alienavit, & filius recuperavit .
VII. Fructus dotis . VIII. Quæ pater grava- 130
tus eſt reſtituere ; Confer Lauterbach. *diſſert.*
de Pecul. Advent. irregul. theſ. 10. *& ſequent.*
& de uſufr. patern. theſ. 23. *num.* 5. *& theſ.*
ſequent. & Stryk. *d. diſp.* 26. *cap.* 3. §. 18. *&*
plur. ſeq.
Filius in hoc peculio adventitio irregulari 131
idem juris habet , quod in quaſi caſtrenſi ipſi
competit , excepta ſolummodo ſactione teſta-
menti ; Strykius *d. diſp.* 26. *cap.* 3. §. 30. *&*
ſequent. ubi quod etiam mutuum contrahere
poteſt .
Peculium profectitium eſt *Subſtantia rerum ,* 132
quas filius vel ex re patris , vel ejus occaſione
& intuitu , acquiſivit , citra tamen militiæ ca-
ſum . Raferuntur ad peculium profectitium , 133
I. Bona ex re patris profecta . II. Quæ intui- 134
tu patris filio ſunt donata . In dubio vero præ-
ſumptio eſt , quod filio facta ſit donatio . III. 135
Fructus ex rebus filio in peculio a patre con-
ceſſis obvenientes , ſive induſtriales ſive civi-
les ; Modo illos ſciente & patiente patre fi-
lius adminiſtrare incipiat ; Strykius *d. diſput.*
26. *cap.* 4. §. 2.
De pecunia ludrica quæritur quorſum ſit re- 136
ferenda ? Vide Strykium *d. diſput.* 26. *cap.* 3.
§. 21. *& plur. ſeq. tum* Rotam *in Ferrarien.*
Jocalium 4. *Februarii &* 17. *Junii* 1746. *cor.*
clar. mem. Millin.
Hujus peculii pater nedum proprietatem , 137
ſed & uſumfructum habet . Quocirca nec di-
recte , nec indirecte in hoc peculio præjudi-
care filius patri poteſt . Quæ vero pater præ- 138
ſumptive faceret , vel facere deberet , ſi Bona
adminiſtraret , facere filius poteſt . Hinc deſcen- 139
dit , quod filius contrahere poteſt de hoc pe-
culio ; & quidem obligando ipſum patrem pe-
culio tenus ; Strykius *d. diſp.* 26. *c.* 5. §. 4. *&*
§. 5. ubi quid patria poteſtate ſublata de hoc
peculio obtineat .

BRE-

Digitized by Google

BREVE, BULLA.

Quid ſint? Unde dicantur? & in quibus differant, & conveniant?

1 NOmine Brevis Apoſtolici veniunt illæ Lit-
teræ Pontificiæ, quæ in membranis ſub-
tilibus, & candidis charactere latino, nitido,
eleganti, ac intelligibili ſunt deſcriptæ, &
non ſigillo plumbeo, ſed cerea rubea chordu-
lis lineis incluſa, annulo Piſcatoris ſunt ſigna-
tæ, ac manu Secretarii ſubſcriptæ; Rota *de*
Exec. Litt. Apoſt. cap. 2. *num.* 30. Ameyden
de ſtylo Datariæ cap. 28. *num.* 2. Reiffenſt. *lib.*
1. *decret. tit.* 2. *num.* 16. Petra *tom.* 1. *ad Con-*
2 *ſtit. Apoſtol.* §. 2. *Proœmial. n.* 1. Tales Litte-
ræ Pontificiæ, ſeu Brevia Apoſtolica ſignan-
tur annulo Piſcatoris, ſic dicto ab inſculpta
Imagine S. Petri eo modo, quo a navicula
in mari piſcabatur, quo annulo ſimpliciter
uſum fuiſſe Divum Petrum traditur; Petra *loc.*
cit. num. 2. & caute ſervatur apud intimum
Familiarem Papæ, poſt cujus mortem ſtatim
3 frangitur per Cardinalem Camerarium. Hæc
Brevia ſubſcribuntur tantum a Secretario Bre-
vium, qui ſolet eſſe aliquis magnus Prælatus,
vel Cardinalis maximæ Doctrinæ, & apprime
verſatus in Sacris Canonibus, & in variis ſty-
lis Sedis Apoſtolicæ pro concedendis Gratiis,
4 & expediendis Litteris Pontificiis. Dicuntur
autem Brevia, quia res in ipſis contentæ con-
ſcribuntur ſummatim, & in brevioribus ver-
bis, quam in Bullis, in quibus magis Ponti-
ficia dignitas longiori ſermone explicatur;
Rebuffus *in praxi Benefic. num.* 6. & 7. Che-
rub. *ad Bullarium lib.* 2. *fol.* 86. *ad Bullam* 18.
Gregorii XIII. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancellar.*
5 Gloſſa 60. *num.* 19. Petra *loco cit. num.* 2. Vel
cum interdum prolixitate ſua non correſpon-
deant hujus nominis etymologiæ, dicuntur
Brevia ex eo, quia in brevibus materiis, ſeu
breve negotium concernentibus, concedi ſo-
lent, nam in arduis negotiis communius Bul-
læ expediuntur; Rebuff. *in addit. ad Regul.*
Cancellar. 34. §. *Breve;* Card. de Luca *tom.* 3.
de relatione Curiæ diſcurſ. 7. *n.* 9.
6 Nomine Bullæ veniunt illæ Litteræ Ponti-
ficiæ, quæ expediuntur ſub plumbo, ſive ſi-
gillo plumbeo pendente ex chordulis, conſcri-
ptæ in membrana magis nigra, & rudi, at-
que antiquo charactere Gothico; Card. de Lu-
ca *tom.* 3. *de relat. Curiæ diſcurſ.* 7. *n.* 9. Reiſ-
fenſt. *loco cit.* Rebuff. *ad dict. Regul. Cancell.*
34. *circa finem*, ubi addit, ſicuti praxis ha-
bet, quod ſi Bulla expediatur in materia Gra-
tiæ, ſigillum plumbeum pendeat ex chorda
ſerica: ſi vero fuerit Bulla Juſtitiæ, ſeu data
in materia contentioſa, illud pendeat ex chor-
da de canaba, uti jam antea obſervavit Feli-
nus *in cap. Poſtulaſti n.* 1. §. *Dum declarat, de*
Reſcriptis, & hoc ſigillum cuſtoditur in Pala-
tio Vaticano per Præſidem Plumbi, & ſtatim
rumpitur poſt obitum Pontificis ſicut annulus
Piſcatoris. Bullæ ſcribuntur in membranis ru-
dibus cum charactere Gallico, licet latino, 7
ducto tali uſu ab eo tempore, quo Sedes A-
poſtolica reſidebat in Civitate Avenionenſi;
Card. de Luca *loc. cit. num.* 12. Petra *loc. cit.*
num. 18. Bulla vocatur a *Boule*, quo nuncu-
pabantur ornamenta quædam orbicularia; Ca-
rolus Dufreſne *in Gloſſario, verb. Bulla*, Pe-
tra *loc. cit.* §. 1. *Proœmial. num.* 2. & ex hoc
exiſtimatur morem invaluiſſe, ut ſigilla quo-
que propter formam orbicularem nuncuparen-
tur Bullæ; Petra *ibidem;* Bulla enim proprie
erat Imperatoris ſigillum, quod apponi con-
ſueverat in Litteris ardua continentibus; *cap.*
Licet, de crimine falſi, & quia ſigillum erat
aureum, dicebantur hujuſmodi Imperiales Lit-
teræ Bullæ aureæ, juxta Gloſſ. *verb. Aurea*
Bulla, in Clement. 1. *de Jurejurando*. Sicque 8
bullare idem eſt, ac ſigillare, & Litteræ bul-
latæ, ſigillatæ ſignificantur; Arnoldus *Hiſtor.*
Sclavor. lib. 7. *cap.* 14. ibi: *Et Rex vade,*
ait, & poſt modicum revertere, & invenies Lit-
teras bullatas; Opingh. *de Jure ſigilli cap.* 7.
Petra *loc. cit. n.* 9.
Brevia, & Bullæ inter ſe multipliciter diſ- 9
ferunt. Primo, quia Brevia a Curia Romana
expediuntur per Secretariam Apoſtolicam ſub
Annulo Piſcatoris; Bullæ vero expediuntur
per Cancellariam Apoſtolicam ſub ſigillo plum-
beo habente hiſce temporibus ex una parte
imaginem SS. Petri, & Pauli, & ex altera
nomen Papæ Regnantis impreſſum, quod ſi-
gillum eſt ſuum ultimum complementum,
adeo ut ipſæ Bullæ ante illius appenſionem,
nec dum expeditæ cenſeantur; *cap. Licet* 5.
de crimine falſi; Rota *part.* 5. *tom* 2. *deciſ.*
560. *n.* 4. Secundo, quia Brevia ſcribuntur in 10
membranis ſubtilibus, & albis; Bullæ vero in
membranis magis nigris, & groſſis, ſeu ru-
dibus. Tertio, quia Brevia ſcribuntur chara- 11
ctere latino, juxta noſtrum uſum intelligibi-
li, nitido, & eleganti; Bullæ vero ſcribun-
tur charactere antiquo Gallico, licet latino,
nulla linea, nec puncto adhibito, nec ſerva-

ta ortographia, ſicut in Brevibus obſervatur.
12 Quarto, quia in Brevibus *data* ſit incipiendo
annum a die Nativitatis; In Bullis vero a
13 die Incarnationis. Quinto, quia in Brevibus
ponitur *data* temporis brevior; In Bullis ve-
14 ro *data* temporis longior. Sexto, quia Bre-
via incipiunt cum his verbis ad formam ti-
tuli: *Clemens Papa XII.* Bullæ vero incipiunt
cum verbis: *Clemens Epiſcopus Servus Servo-
rum Dei*, non in medio, & forma tituli, ſed
15 a capite verſiculi. Septimo, quia Brevia ex-
pediuntur etiam ante Papæ coronationem;
Bullæ vero regulariter ſolum poſt Papæ coro-
nationem; & dato quod ratione dilatæ coro-
nationis expediatur ante ipſam aliqua Bulla,
* quæ etiam media ſeu dimidia Bulla ideo
appellatur, quia Pontifices tunc temporis non
bullant Bulla integra, ſed mediam tantum
Bullam ponunt, ſeu ſigillum plumbeum, ha-
bens ex uno latere capita SS. Apoſtolorum
Petri, & Pauli inſculpta, & ex alio latere,
quo ponitur nomen, Bulla eſt ſine nomine.
Vide Fagnan. *in c. Licet, de electione, n. 9.*
* tunc inſcribitur Pontificatus, ut infra: *Da-
tum ſuſcepti a Nobis Apoſtolatus Officii anno
&c.* ubi poſt coronationem inſcribitur Ponti-
ficatus abſolute, ut infra: *Datum Pontifica-
tus noſtri anno &c.* incipiendo tantum annos
Pontificatus a die coronationis, ut obſervavit
Fagnan. *lib.* 1. *decret. in c. Licet* 6. *de elect.
num.* 9. & 10. Petra *l. c.* §. *tertio proœmial.*
16 *n.* 7. Et quo ad ſupradictas, & alias differen-
tias inter Brevia, & Bullas, vide Corrad. *in
praxi diſpenſat. lib.* 2. *c.* 7. *num.* 29. Roſam *de
Executione Litterar. Apoſtolicar. c.* 2. *n.* 67. Pe-
tram *l. c. n.* 6. & 7. Gonzal. *ad Regul.* 8. *Can-
cellariæ*; Cardinal. de Luca *in relation. Roma-
næ Curiæ diſcurſ.* 7. Ameyden *De ſtylo Data-
riæ*, Reiffenſtuel *lib.* 1. *decretal. tit.* 2. §. 1.
n. 19. & 20. & alios Canoniſtas paſſim.
17 Non obſtantibus autem ſupradictis, & aliis
differentiis inter Brevia, & Bullas, & non
obſtante, quod major fides ſoleat adhiberi
Bullis, quam Brevibus, ex quo Bullæ ſint ſo-
lemniori ritu conſcriptæ omnibus patenti, ut
18 obſervavit Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. Gloſſ.*
59. *n.* 6. & Petra *l. c.* §. 2. *proœmial. n.* 14.
Tamen in hoc conveniunt, quod Brevia Apo-
ſtolica rite confecta, tantam vim habeant in
illis materiis, in quibus conficiuntur, quan-
tam habent Bullæ in cæteris materiis; ac pro-
inde Brevia rite confecta parificantur, & con-
19 veniunt in effectu cum Bullis; Sicque non ſo-
lum ille incidit in crimen falſi, hujuſque pœ-
nis tenetur, qui corrumpit Bullas Romani Pon-
tificis; ſed etiam qui falſificat, & corrumpit
Brevia Apoſtolica; *argum. c. Ad falſariorum*
7. *de crimine falſi*; & notat Rebuffus *in addit.
ad Regul.* 34. *Cancellariæ* §. *Breve*, Reiffen-
ſtuel *l. c. num.* 18. Gonzal. *l. c. n.* 15. Petra
l. c. n. 14. Unde etiam Brevia Apoſtolica ha- 20
bent vim Legis; *l. fin. C. de Legibus*; Rota
p. 10. *recent. dec.* 79. *n.* 9. * Non eſſe tamen
cenſendos ab Epiſcopo excommunicatos in
Bulla Cœnæ, qui mutant verba in litteris
Apoſtolicis rei veritatem non inficientia, ſo-
lidis rationibus defendit Maraviglia *in Lege*
229. *Prudentiæ Epiſcopalis* contra nonnullos
ibid. citatos. *

Supplementa Aucteris.

Gratiarum genera per Secretariam Brevium 21
ſecretorum privative expedienda ſub pœna nul-
litatis, aſſignantur a Benedicto XIV. tom. 1.
Conſtit. 145. incip. *Graviſſimum* §. 5. nempe
Altaria portatilia, Altaria privilegiata, con-
ceſſiones habitus Militiæ Domini noſtri Jeſu
Chriſti, aut alterius Militiæ ſimilis, Advoca-
tiones cauſarum, & extinctiones litium, Ab-
breviatoriæ Nuntiaturarum, & plurima alia,
quæ ibi enumerantur, & brevitatis gratia ibi
videnda relinquuntur. Et quæ promiſcue per 22
eamdem, & Datariam Apoſtolicam expediri
poſſunt, aſſignantur *ib.* §. 6. nempe Confir-
mationes contractuum, ſtatutorum, Privile-
giorum, Ordinationum, Concordiarum, &
Tranſactionum, tam in forma communi, quam
in forma ſpecifica: Abſolutiones cum diſpen-
ſationibus ad Ordines ſuper Irregularitate pro-
veniente ex defectu corporis, vel ex delicto,
non tamen homicidii in ſtatu Eccleſiaſtico
commiſſi; Confirmationes decreti Judicis, &
alia multa ibi videnda, una cum illis, quæ
Datariæ Apoſtolicæ privative quoad Secreta-
riam prædictam reſervantur.

Additiones ex aliena manu.

Sæpe in Foro de eo quæſtio eſt, utrum Bul- 23
læ veræ ſint, an falſæ. Longum autem eſſet
cunctas Regulas tradere, quibus veræ a fal-
ſis Bullis ſint ſecernendæ; Conſule pro re na-
ta Rotam *in Ratiſbonen. Vicariæ* 1. *April.* 1743.
cor. bon. memor. de Vais, 5. *Mar.* 1746. *cor.
clar. mem. Millin. in Nullius ſeu Tarraconenſi
Præcedentiæ* 13. *Maii* 1746. *cor. mox memorato
clar. mem. Millin.* 20. *Februar.*, & 19. *Jun.*
1747. *cor. Eminentiſſimo Elephantutio.*

BUL-

BULLA CRUCIATÆ.

SUMMARIUM.

1 *Bulla Cruciatæ unde dicta, & quid ſit*, ad num. 2.
3 *Quid requiratur ad illam obtinendam*, ad num. 10.
11 *Quamdiu duret*, ad n. 12.
13 *Ut Bulla communis proſit, quid requiratur*, ad num. 15.
16 *An poſſit ſumi pro alio*, ad n. 19.
20 *Quoties ſumi poſſit*.
21 *Varia privilegia per Bullam conceſſa tempore Interdicti*, ad n. 28.
29 *Facultas veſcendi lacticiniis*, ad n. 40.
41 *Lucrandi varias Indulgentias*, ad n. 42.
43 *Lucrandi Indulgentias Stationum*, ad numer. 46.
47 *Eligendi Confeſſarium pro abſolutione a reſervatis*, ad n. 52.
53 *Et pro commutatione Votorum*, ad n. 57.
58 *Facultas Commiſſarii ſuſpendendi Indulgentias*, ad n. 64.
65 *Et faciendi compoſitionem ſuper bonis illicite acquiſitis, & retentis &c.* ad n. 74.
74 *Quot Bullæ ad hunc effectum accipi poſſint*.
76 *Taxa hujus Bullæ*.
77 *Requiſita ad ejus acquiſitionem, ac valorem*, ad n. 78.
79 *Prodeſt etiam defunctis*.
80 *De Bulla pro Defunctis*, ad n. 90.
91 *Subnectuntur Additiones ex aliena manu*, ad num. 102.

1 BUlla Cruciatæ ſic dicitur, quia olim hæc Bulla concedebatur militibus, qui rubeo ſigno Sanctæ Crucis inſigniti ad bellum contra Turcas proficiſcebantur ſub Urbano II. & in Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. & nunc concedi ſolet cunctis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus in Regnis, ac Provinciis omnibus Hiſpaniarum Regi ſubjectis certam opem, ſeu operam in ſubſidium belli contra infideles, & hæreticos conferentibus.

2 Unde Bulla Cruciatæ recte deſcribitur, quod ſit *Diploma, ſeu Breve Pontificium continens gratias multas conceſſas Chriſtifidelibus, ſive per pugnam, ſive per Pia Opera, ſive per eleemoſynam ad bellum contra infideles, & hæreticos concurrentibus. Eſt in re communis*.

3 Ad obtinendam valide hanc Bullam debet quis conſiſtere in Regnis, vel Provinciis, ſeu Territoriis Regi Hiſpaniarum ſubjectis, vel ad illa accedere, ut patet ex verbis Bullæ, ibi: *Conſiſtentibus, & ad illa declinantibus*. Hinc non valet Bulla in Regnis, Inſulis, aut Locis, quæ ab obedientia, & Dominio Regis Hiſpaniarum receſſerunt, & obedientiæ, ac dominio alterius Principis ſe cum juramento ſubmiſerunt. Niſi Summus Pontifex Bullam in favorem talis Regni, Inſulæ, aut Loci denuo conceſſerit; La Croix *lib.* 8. *de Sancta Cruciatæ Bulla dub.* 2. *verſ. Infertur ſecundo*, & alii paſſim. Unde etiamſi alicui exiſtenti extra Regna, & Provincias Bullæ, ab alio accipiatur, & remittatur Bulla, non poterit gaudere Bullæ privilegiis, quia Bulla requirit, ut qui ejus privilegiis gaudere voluerit, eo tempore, quo Bulla accipitur, ſit in eo ipſo Loco, cui Bulla conceditur; La Croix *loc. cit. verſ. Deducitur quinto*; Felix Poteſt. *tom.* 1. *part.* 4. *cap.* 10. *n.* 341. & alii.

4 Poſſunt tamen extranei valide recipere Bullam, ſi perſonaliter ad locum Bullæ accedant, etiamſi ſolum tranſeunter per unum diem, immo per unam horam quacumque cauſſa, etiam ſolo animo ſumendi Bullam, & ſtatim diſcedendi, quia Bulla conceditur non ſolum illis, qui in Regnis, & Inſulis Regi Hiſpaniarum ſubjectis fixe commorantur, ſed etiam iis, quæ ad illam ditionem declinant, ſeu adveniunt, ut patet ex adductis verbis: *Conſiſtentibus, & ad illa declinantibus*; Et idem dicendum eſt etiamſi ſolum ad illius Loci, ſeu Civitatis marinum portum perveniant, & inde mittant amicos, qui ipſis Bullam accipiant, ipſis in Civitatem, immo in littus non deſcendentibus, quia portus abſolute, & ſimpliciter pars eſt Civitatis, ſeu Regni; Tamburin. *tract. de Bulla Cruciatæ c.* 3. *n.* 1. & 2. La Croix *loc. c. verſ. Habetur ſeptimo*, & alii. Ipſi autem extranei, ſi de loco acceptæ Bullæ tranſeant ad locum, ubi Bulla non valet, poſſunt adhuc ibi gaudere privilegiis ejuſdem Bullæ, exceptis privilegiis quo ad lacticinia, & carnes, quia iſta ſola privilegia extra Provincias Regi Hiſpaniarum ſubjectas expreſſe in Bulla excipiuntur, minime vero alia: Exceptio autem firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis, *l. Quæſitum* 12. §. 43. *ff. de inſtructo, & inſtrumento legato, c. Dominus* 6. *cauſ.* 32. *quæſt.* 7. *c. Quoniam* 2. *de conjugio leproſorum* cum ſimilibus; Mendo *diſp.* 3. *n.* 6. Suarez *l.* 8. *de legibus c.* 26. *n.* 4. Felix Poteſtas *loc. c. num.* 3840. La Croix *loc.*

Oo 2 *cit.*

Digitized by Google

cit. verſ. Inſertur quarto, cum aliis ibi allegatis.

5 Pro Bulla Cruciatæ obtinenda, ejuſque privilegiis fruendis debet quis, vel propriis expenſis militare perſonaliter in exercitu ab Hiſpaniarum Rege contra Turcas, aut Infideles miſſo, aut aliam perſonalem operam per totum annum præſtare. Vel ſi nequiverit, ſeu noluerit id perſonaliter præſtare, debet alium ad talem exercitum mittere, ut ſupradicta ſuo nomine præſtet. Vel tandem ſi nec per ſe, nec per alium id præſtiterit, debet taxatam a Commiſſario Bullæ eleemoſynam erogare, cum a Summo Pontifice non ſit ipſa taxata, ſed taxanda a Commiſſario Bullæ relicta, ut patet ex verbis Bullæ Gregorii XIII. a ſubſequentibus Pontificibus confirmatæ: *Item conceditur facultas Commiſſario, ut dictam ſubventionis quantitatem a Fidelibus, ut praeditur, pro vivis, & defunctis juxta perſonarum qualitatem, & bonorum quantitatem arbitrari poſſit.*

6 Eleemoſyna autem a Commiſſario Bullæ taxata eſt ſequens, diverſa pro diverſitate perſonarum; Cardinales enim, Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates habentes juriſdictionem Epiſcopalem, Inquiſitores, & Dignitates Cathedralium, Duces, Marchiones, Comites, Commendatores, Majores, Proteges, Generales, & alii Officiales Curiæ ſuæ Majeſtatis, ac Domini Vaſſalorum, eorumque uxores ſuis viris viventibus debent pro communi Bulla vivorum præſtare octo Reales, ſeu octo Argenteos Caſtellanos. Viduæ vero ſi nullo proprio titulo ex dictis gaudeant duos ſolum Reales, aut Argenteos Caſtellanos erogare debent. Reliquæ perſonæ cujuſcumque ſtatus, & conditionis exiſtant, duos item ſolum Reales, aut Argenteos Caſtellanos erogare tenentur.

7 Pecunia eroganda pro Bulla debet eſſe propria illius, qui vult Bullam obtinere, cum Pontifex in Bulla expreſſe dicat: *Ex bonis ſibi a Deo collatis*. Unde non poteſt obtineri Bulla cum pecunia in individuo furtiva, cum ipſa non ſit propria, ſed aliena. Poteſt tamen obtineri Bulla cum tali pecunia furtiva, ſi jam fuerit ita immixta cum alia propria furis, ut diſcerni non poſſit, quia in tali caſu illa per dictam immixtionem jam tranſit in dominium furis, & poteſt illam utiliter in eleemoſynam dare, licet ipſi furi remaneat onus reſtituendi tantundem, ut patet ex dictis ſub verb. *Dominium art. 3. n.* 82. Unde ſi ex illa poteſt fur facere valide eleemoſynam, poterit etiam valide cum illa Bullam obtinere, & ejus privilegiis gaudere. Sic etiam Meretrix cum pecunia ex meretricio acquiſita poteſt valide Bullam accipere, quia licet illa peccaverit, dum eam medio peccato acquiſivit, tamen pecunia eſt ſub pleno ejus dominio, & omnino ſua, ut patet ex dictis ſub verb. *Meretrix*. Sic Doctores communiter.

Regulares quamvis nihil proprium habere 8
poſſint, cum quidquid acquirit Monachus acquirat Monaſterio; *cap. Statutum* 1. *cauſ.* 18. *qu.* 1. *cap. Abbates* 16. *cauſ.* 18. *qu.* 2. *c. Quia ingredientibus* 7. *cauſ.* 19. *q.* 3. *c. In præſentia* 8. *de probat.* cum ſimilibus, tamen ſi ex pecuniis ſibi ab amicis, ſeu parentibus donatis, aut ſuis licitis officiis acquiſitis, præſtando præſertim de licentia ſuorum Superiorum debitam eleemoſynam, valide Bullam poſſunt obtinere, & privilegiis ſibi ex ipſa competentibus gaudere, quia cum Pontifex facultatem obtinendi Bullam concedat etiam Regularibus, cenſetur tali defectui ſatis ſuperque ſupplere, ut recte docet Tamburin. *loc. cit. cap.* 3. *§.* 6. *num.* 4.

Pauperes etiam debent eleemoſynam eroga- 9
re pro obtinenda Bulla; Tambur. *loc. cit.* §. 1. *num.* 12. & alii contra Henriq. *lib.* 7. *c.* 20. Et ratio eſt, quia Bulla tamquam opus acceſſorium requirit generaliter ab omnibus pro conſecutione ejus privilegiorum eleemoſynam; Verba autem generalia generaliter ſunt intelligenda; *cap. Quia circa* 22. *de privilegiis*, & qui dicit omnes, neminem excipit; *cap. Solitæ* 6. *§. Nobis, de majorit. & obedient. cap. Si Romanorum* 1. *diſt.* 19. *l. Præſes* 3. *ff. de Offic. Præſidis*, *l. A Procuratore* 13. *Cod. Mandati*. Si enim voluiſſet Pontifex excipere pauperes ab hac obligatione præſtandi eleemoſynam, expreſſiſſet, cum quod voluit expreſſerit; *arg. cap. Inter corporalia* 2. *§. Sed neque iſtud, de translat. Epiſcop. cap. Ad audientiam* 12. *de Decimis*, cum ſimilibus.

Tales autem pauperes impotentes ad præ- 10
ſtandam taxatam eleemoſynam pro obtinenda Bulla, licet non poſſint acquirere Indulgentias a Bulla conceſſas, lucrari tamen poſſunt alias Indulgentias extra Bullam, quamvis a Commiſſario ſuſpenſas durante anno promulgationis; Bardi *p.* 2. *tr.* 1. *c.* 1. *ſect.* 6. Quintanadvenas *in appendice ad ſingul. de Pœnit. tr.* 3. *dub.* 12. *num.* 3. & 6. Cum Ludovico a Cruce ibi citato contra Mendo, & Tambur. *l. c. num.* 13. Et ratio eſt, quia non poteſt præſumi ex pietate Pontificis, quod velit privare ordinariis Indulgentiis ſimiles impo-

potentes pauperes, qui ſine culpa Bullam habere non poſſunt; Cum rem, quæ culpa caret, in damnum vocari non conveniat; *cap. Cognoſcentes* 2. *de Conſtit. l. Gracchus* 4. *Cod. Ad Leg. Jul. de adulteriis*. Nec ſit addenda afflictio afflictis; *cap. Ex part.* 6. *de Clerico ægrotante*, *cap. Cum percuſſio* 7. *q.* 1.

11 Bulla durat per annum integrum, qui annus incipit a die promulgationis Bullæ in quovis reſpectivo loco. Habetur expreſſe in ipſa Bulla. An autem hic annus debeat numerari naturalis de die in diem, nempe a die promulgationis uſque ad finem duodecim menſium; vel Eccleſiaſticus ab una promulgatione ad aliam, nempe a Dominica Septuageſimæ hujus anni ad Dominicam Septuageſimam ſequentis anni? Variant Doctores. Debere numerare annum naturalem tenent Rodriq. *in Bulla* §. 5. *num.* 2. Thomas Sanchez *lib.* 8. *de Matrim. diſt.* 15. *num.* 17. *in med.* Mendo *d.* 2. 1. & *in Append. d.* 1. *c.* 14. Er e contra debere numerari annum Eccleſiaſticum docent Ludovic. a Cruce *d.* 1. *cap.* 10. *dub.* 2. Trullench. *l.* 1. §. 1. *d.* 11. *num.* 3. Joan. Sanch. *d.* 55. Gallegus *in Bulla c.* 4. *dub.* 14. Utraque opinio eſt probabilis; La Croix *l. c. cap.* 1. *dub.* 3. *verſ. Hæc tertia*; Tambur. *l. c. cap.* 4. §. 2. *num.* 3. At ſecunda videtur probabilior. Et ratio eſt, quia hæc eſt res Eccleſiaſtica; Eccleſia autem in praxi ſolet uti anno Eccleſiaſtico, ut patet de Communione pro obligatione, & ſatisfactione præcepti annui, de Interſtitiis pro Ordinibus ſuſcipiendis, & hujuſmodi, adeoque &c.

12 Bullæ valor durat per totum annum, etiamſi intra dictum annum moriatur Pontifex, vel Commiſſarius Bullæ, quia gratia conceſſa non expirat morte concedentis; textu expreſſo *in cap. Si ſuper gratia* 9. *de Offic. Delegati in* 6. *cap. Si cui* 36. *de præbend. in* 6. ſic DD. communiter.

13 Bulla communis ut proſit, debet neceſſario & recipi, & acceptari, & ſimul retineri impreſſa, aut ſcripta, ac ſigillo, & nomine Commiſſarii Generali, ſeu ejus Delegati firmata. Sic clare habetur ex Bulla, & ex ejus Summario, quod a Commiſſario Cruciatæ fidelibus ſolet diſtribui, & tradit Tambur. *loco cit. c.* 15. §. 1. *num.* 1. qui *ibid.* §. 2. *ſub num.* 3. ſubjungit cum Gallego *cauſ.* 14. *d.* 119. eſſe etiam in dicta Bulla inſcribendum nomen illam accipientis, ut ſecurius in re tanti momenti procedatur, quamvis Bulla id expreſſe non requirat, ut patet ex ejus verbis ab ipſo relatis *loco cit. clauſ.* 14. *c.* 15. ibi: *Item mandatur a Summo Pontifice, ut Summarium Bullæ (ſane in vulgari ſermone impreſſum, & ſigillo Commiſſarii, vel ejus delegati munitum) per omnes Chriſti fideles ad prædictum bellum contribuentes, qui hujuſmodi gratiarum participes eſſe voluerint, recipiatur, & retineatur*, & ex aliis verbis Summarii vulgaris ſoliti diſtribui, & ab ipſo relatis ibid. *c.* 15. §. 1. *num.* 1. ibi: *Dichiariamo, che quelli, che la piglieranno, abbiano da ricevere, e conſervarſi queſto Summario, e Bolla, che è ſtampata, ſigillata, e firmata di noſtro nome e ſigillo, perchè d' altra maniera non guadagnano detta Bolla, nè le grazie di quella*. Adducit autem ad id *ibid.* §. 2. *num.* 2. verba Summatii, quod in ſuo Regno Siciliæ Fidelibus diſtribuitur, ibi: *E perchè voi Titio de Amatis avete dati due Regali, & avete ricevuta queſta Bolla, eſſendoſi in eſſa ſcritto il voſtro nome, dichiariamo, che avete conſeguito, e vi ſi concedono le dette Indulgenze, Grazie &c.*

Ut Bulla proſit, non eſt neceſſe, ut eam 14
quis ſecum ferat, vel manu tangat, quando vult aliquo ejus privilegio uti, ſed ſatis eſt eam domi ſuæ retinere, quamvis in alia Civitate, immo apud etiam abſentem; Tamburin. *loco cit. c.* 15. §. 4. *num.* 2. & alii. Non poteſt tamen relinqui apud Diſtributorem, ſeu Theſaurarium, quia, ne inde ſubrepant aliquæ fraudes, id prohibetur a Commiſſario Generali ſub pœna Excommunicationis, ut patet §. *ultimo ſuæ Inſtructionis* editæ pro iis, qui de Bullæ privilegiis conciones ad populum habituri ſunt; Tambur. *l. c. cap.* 15. §. 3. *num.* 4. Sebaſt. Acoſta *in explicat. Bullæ q.* 12. & alii.

Si Bulla amittatur inculpabiliter, poteſt ad- 15
huc qui amiſit ejus privilegiis uti, ſecus ſi conſulto amittatur, projiciatur, vel laceretur. Sic enim colligitur ex verbis Summarii Bullæ traditi a Commiſſario, & tenent Gallegus *clauſ.* 14. *dub.* 18. Diana *part.* 10. *tract.* 2. *reſol.* 4. Tamburin. *loc. cit.* §. 4. *num.* 3. & 4. & alii.

Poteſt Bulla ſumi pro Petro a Paulo exi- 16
ſtente in eadem Civitate Regni, ſeu Provinciæ Bullæ, ſi Paulus illam ferat ad Petrum, vel Petrum de acceptione moneat, & ipſe Petrus acceptet; *Communis*. Id enim docet quotidiana praxis, qua non pauci ſervis, amiciſque utuntur ad recipiendam Bullam.

Immo valet dicta Bulla ſumpta pro Petro 17
a Paulo exiſtente in diverſa Civitate, ſeu Provincia, ſed tamen ejuſdem ditionis Regis Hiſpaniarum, ubi promulgatur Bulla, ſi Petrus ad-

Digitized by Google

admonitus de Bullæ receptione pro ſe facta eam acceptavit, & Paulus pro Petro eleemoſynam dedit, & Petri nomen in illa inſcripſit, & pro Petro ſervat; uterque enim eſt in loco apto ad ſumptionem Bullæ, ut requirit Summus Pontifex, & ubi actio perſonalis non requiritur, *qui per alium facit, eſt perinde ac ſi faciat per ſe ipſum*, textu expreſſo in *Reg.* 72. *Juris in* 6. cui conſonat *l. Quod juſſu alterius* 180. *ff. eod.* ex qua deſumpta eſt talis Canonica Regula juxta Gloſſ. *ibid. verſ. Qui facit*; Tambur. *loc. cit.* §. 3. *num.* 8. & Gallegus *loc. cit. clauſul.* 1. *dub.* 170. cum Suarez, Henriq. Villalobos, & Trullench. ibi allegatis.

18 Non poteſt autem valide recipi Bulla pro Petro exiſtente in Regno vel Provincia, ubi non promulgatur Bulla, a Paulo exiſtente pariter extra Regnum, ſeu Provinciam promulgationis Bullæ, quamvis alteruter, vel uterque eſſet nativus illius Regni, vel Provinciæ, ubi promulgatur Bulla; *Communis* per clarum textum Bullæ, in qua Pontifex ſtatuit quod ſolum exiſtentibus, vel declinantibus ad Regna, ſeu Provincias Regi Hiſpaniarum ſubjectas concedatur Bulla, ibi: *Conſiſtentibus, & ad illa declinantibus.*

19 Bulla non prodeſt Petro, antequam ſit admonitus de acceptione Bullæ pro ſe facta a Paulo, ſive in eadem, ſive in diverſa Civitate ejuſdem Regni, ſeu Provinciæ Bullæ Petrus, & Paulus exiſtant, etiamſi Petrus acceptionem Bullæ Paulo commiſerit, & ipſe Petrus ſciat Paulum eſſe diligentiſſimum in exequendis ejuſdem negotiis, ſeu quolibet anno ſolitum eſſe eodem die pro ſe Bullam accipere; Gallegus *loco cit. clauſ.* 14. *dub.* 180. citans Vegam, & Rodriq. Tambur. *loc. cit.* §. 3. *num.* 11. & alii. Et ratio eſt, quia privilegia Bullæ, & abſolutio a reſervatis, & ſimilia, cum ſint maximi momenti, requirunt certam poteſtatem, vel ſaltem vere probabilem, quæ vera probabilitas non adeſt in noſtro caſu, ſed res potius remanet valde dubia: Petrus enim non poteſt certo moraliter ſcire fuiſſe tali die pro ſe acceptam Bullam a Paulo, qui a multis caſibus, & periculis, potuit præpediri, ut a morte, infirmitate, oblivione, abſentia a loco promulgationis, multitudine negotiorum, & hujuſmodi. Unde non adeſt hic certitudo moralis, prætenſa a Diana, Henriquez, & Villalobos apud Gallegum *loc. cit.* adeoque &c.

20 Bulla communis poteſt eodem anno bis ſumi, data utraque vice eleemoſyna taxata, & ſecunda Bulla inſerviet, ut qui eam accipit poſſit iterum Indulgentiam plenariam in vita, & iterum in morte acquirere, licet per primam Bullam eam acquiſierit. Item ut iterum abſolvatur ab iis reſervatis, a quibus ſemel forte abſolutus fuit per primam Bullam. Et inſuper poterit iterum, ſeu bis accipere eodem anno Bullam pro defunctis, atque adeo bis applicare pro ipſis plenariam Indulgentiam. Sic expreſſe Tamburin. *loc. c. cap.* 16. §. *unic. num.* 2. & colligitur clare ex verbis Bullæ Cruciatæ Gregorii XIII. ubi ſic expreſſe habetur: *Ac etiam ut omnes Chriſtifideles non tantum ſemel, ſed bis ſingulo quoque anno ſervatis tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno idem ſummarium ſumpſerint, tam pro ſe, quam per modum ſuffragii pro Animabus in Purgatorio detentis, Indultis, Conceſſionibus, & Gratiis, & Indulgentiis prædictis uti, & potiri, & gaudere, ac dictorum bonorum ſpiritualium participes fieri valeant, in Domino miſericorditer concedimus, & indulgemus.*

Per communem Cruciatæ Bullam varia con- 21
ceduntur privilegia taxatam eleemoſynam ad ipſam obtinendam erogantibus, ut patet ex ipſius Bullæ ſummario relato a Ludovico a Cruce *in expoſitione ipſius Bullæ in principio libri*, & a Mendo *in elucidatione ejuſdem Bullæ Cruciatæ diſp.* 1. & ab aliis. Unde omiſſis brevitatis gratia, & ut minus ad nos hodie ſpectantibus Indulgentiis, & privilegiis conceſſis perſonaliter ad pugnandum contra Infideles ſe conferentibus, ſeu ad tale bellum alios mittentes, & Clericis, ac Regularibus exercitum comitantibus, ut milites in ſpiritualibus adjuvent, traduntur, & explanantur breviter privilegia conceſſa d. taxatam eleemoſynam pro ipſa Bulla habenda largientibus.

Primo igitur conceditur ampliſſimum privi- 22
legium varia complectens circa tempus Interdicti, ut patet a Clauſula quinta ad ſeptimam dicti ſummarii, ibi: *Conceditur, ut poſſint in Eccleſiis, in quibus alia Divina Officia (Interdicto durante) quomodolibet celebrare permiſſum fuerit, vel in privato Oratorio ad Divinum cultum tantum deputato ab Ordinario viſitando, & deſignando etiam tempore Interdicti, cui ipſi cauſam non dederint, vel per eos non ſteterit, quominus amoveatur, & qui facultatem ad id a Commiſſario Generali habuerit, etiam per horam, antequam eluceſcat dies, & per horam poſt meridiem in ſua, ac familiarium, ac conſanguineorum ſuorum præſentia Miſſas, & alia Divina Officia per ſe ipſos, ſi Presbyteri fuerint, vel per alium celebrare facere, & tempore In-*

ter-

Digitized by Google

terdicti Divinis intereſſe, eis tamen qui privato Oratorio ad præmiſſa uti voluerint, ut quoties id fecerint, aliquas preces pro unione Principum Chriſtianorum contra Infideles, eorumque contra eoſdem victoria fundere teneantur, imponitur. Item conciditur tempore Interdicti, ideſt Interdicti Generalis, Eucbariſtiam, & alia Sacramenta, prætirquam in die Paſchatis, poſſe recipere. Item conceditur mortuorum corpora (niſi forte vinculo Excommunicationis innodati deceſſerint) cum moderata funerali pompa ſepeliri.

23 Nomine Eccleſiarum, in quibus conceditur habenti Bullam Cruciatæ, ut tempore Interdicti poſſint coram eo, & ſuis familiaribus, ac conſanguineis celebrari, & audiri Miſſæ, & Divina Officia, intelliguntur quæcumque Eccleſiæ, & Oratoria, in quibus fuerint alias ſupradicta permiſſa. Et Oratoria privata ſupponuntur jam rite approbata ab Ordinario, cum Bulla non det facultatem ad ipſa erigenda, ſed jam ſupponat erecta, ſicuti cum concedit, ut tempore Interdicti poſſit audiri Miſſa in Eccleſia, ſupponit jam Eccleſiam erectam, non autem cencedit, ut de novo erigatur; Diana *p.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 23. Tambur. *l. cit. cap.* 5. §. 4. *num.* 2. *&* 3. Mendo *diſp.* 6. *c.* 1. *num.* 6. Trullench. *de Bulla lib.* 1. §. 3. *dub.* 4. Gallegus *loco cit. c.* 4. *dub.* 31. Felix Poteſt. *loco cit. n.* 3865. La Croix *loco cit. cap.* 1. *dub.* 12. & alii plures contra paucos alios.

24 In Oratoriis privatis ratione Bullæ Cruciatæ majora permittuntur, quam ratione ordinaril indulti Pontificis ſoliti concedi nobilibus; Indultum enim ordinarium non concedit niſi celebrationem unius Miſſæ; Item non concedit ipſam in ſolemnioribus Feſtivitatibus; Et non concedit ipſam niſi in præſentia Domini, ejuſque familiæ, ac hoſpitum Nobilium, excluſis familiaribus actu non neceſſariis: Privilegium vero Cruciatæ concedit, ut poſſint celebrari quot Miſſæ voluerit Dominus eadem die. Item concedit, ut poſſint ibi celebrari Miſſæ, & alla Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ recipi, etiam in ſolemnioribus Feſtivitatibus, præterquam in die Paſcbatis, de quo numero ſequenti; Et inſuper concedit, ut poſſint prædictis gratiis gaudere etiam familiares non neceſſarii, & conſanguinei non commenſales Domini habentis Bullam. Sic patet ex ipſa Bulla, & Indulto.

25 Num autem per illam particulam *Præterquam in die Paſchatis* probibeatur ſolum receptio Euchariſtiæ, quæ ad ſatisfaciendum præcepto Paſchali præſtari debet in propria Parochia, vel etiam receptio Euchariſtiæ ex devotione? La Croix *loco cit. cap.* 1. *dub.* 12. §. *Reſpondeo ſecundo*; Felix Poteſt. *loco cit. num.* 3866. Tambur. *l. c. cap.* 6. *num.* 3. & alii tenent non probiberi receptionem Eucbariſtiæ ex devotione, ſed ſolum ad ſatisfaciendum præcepto, quia dicunt Bullam per illam exceptionem nibil aliud intendere, niſi quod communio annua ex præcepto fiat in propria Parochia, ut Paſtor ovium ſuarum faciem agnoſcere poſſit, & receptionem Euchariſtiæ ex devotione in die Paſchatis licere ex conſuetudioe in Eccleſia qualibet; adeoque etiam in Oratorio privato. Quia tamen Sacra Congr. Conc. pluries decrevit non poſſe Regulares, in die Paſchatis adminiſtrare ſæcularibus Euchariſtiam, etiamſi tales perſonæ ſæculares in alia die ſatisfecerint præcepro, ut *in Burdigalen.* 8. *Junii* 1644. *in Senonen.* 11. *Junii* 1650. *& in Mechlinen.* 31. *Jan.* 1682. videtur id non licere, niſi vere adſit talis conſuetudo in locis, ubi promulgatur Bulla Cruciatæ, quia in tali caſu cum conſuetudo ſit optima Legum interpres; *l. Si de interpretatione* 37. *ff. de Legibus*, *cap. Cum dilectus* 8. *de conſuetudine*, ipſa conſuetudo, niſi de mente Pontificis, ſeu Sac. Cong. aliud conſtet, poſſet obſervari; *leg. De quibus* 32. *ff. de Legibus*, *c. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*.

26 Habens Bullam an teneatur audire Miſſam diebus Feſtis tempore Interdicti: Variant DD. Negativam ſententiam tenent Coninch, Avila & Alterius apud Tamburin. *loco cit. cap.* 5. §. 2. *num.* 6. quia, dicunt ipſi, nemo cogitur uti ſuo privilegio, adeoque obtinens cum Bulla privilegium aſſiſtendi Miſſæ tempore Interdicti, poteſt hoc privilegio nolle uti, alias non eſſet privilegium, & honor, ſed onus. Affirmativam autem defendunt Ludovicus a Cruce, Villalobos, Joan. Sanch. Trullench. apud Tambur. *loco cit. num.* 7. Felix Poteſt. *l. c. num.* 3881. Mendo *diſp.* 25. *num.* 19. & alii. Et ratio eſt, quia quando inſtat præceptum, & quis poteſt illud adimplere, tenetur ad impletionem. In diebus autem Feſtis inſtat præceptum audiendi Miſſam, & qui habet Bullam Cruciatæ, poteſt illud adimplere audiendo Miſſam, adeoque tenetur audire. Quæ opinio affirmativa eſt probabilior, & ſecurior, ut tenet etiam la Croix *l. c. dub.* 11. *art.* 5. *verſ. Reſpondetur*, quamvis negativa ſit etiam probabilis, ut dicit ipſe *loco cit.* & Tambur. *l. c. n.* 7. & alii.

27 Qui Bullam recipiunt, niſi excommunicati decedant, poſſunt tempore Interdicti cum mo-

deraia pompa ſepeliri, quæ moderata pompa ex Corduba apud Ludovicum a Cruce *loc. cit. d. 7. num.* 2. eſt, ut cum cantu, & tribus campanarum clamoribus cadaver deferatur, & ſepeliatur apertis januis Eccleſiæ, ſed ſine Miſſa; ſeu eſt medietas pompæ, & ſolemnitatis, quæ juxta qualitatem defuncti fieret extra tempus Interdicti. At vero Ludovicus a Cruce *loco cit.* Rodriquez Villalobos, & Trullench. citati a Mendo *l. cit. num.* 47. dicunt illam eſſe moderatam pompam, quæ juxta conſuetudinem locorum fuerit ab Epiſcopo, aut ejus Vicario, vel Parocho, in eorum abſentia, prudenter determinata.

28 Qui privato Oratorio ad ſupradictos effectus uti voluerint, debent ad ſuum arbitrium orare mentaliter, ſeu vocaliter pro unione Principum Chriſtianorum contra Infideles, eorumque contra dictos infideles victoria; Et ſufficit quælibet brevis devota oratio etiam unius Pater, & Ave, & ejus omiſſio non eſſet niſi venialis, cum præceptum Pontificis ſit in materia levi; Tambur. *loc. cit. cap.* 7. *num.* 4. Henriq. Avila, Trullench. & alii citati, & ſecuti a la Croix *loco cit. dub.* 11. *artic.* 1. *num.* 9.

29 *Secundo*, conceditur privilegium veſcendi ovis, lacticiniis, & carnibus, diebus jejuniorum durante anno Bullæ. *Item ut durante dicto anno intra ipſa Regis Hiſpaniæ Regna* (intellige ubi promulgatur Bulla,) *& non extra, carnibus, de conſilio utriuſque Medici temporibus jejuniorum totius anni, etiam Quadrageſimalium, veſci, ac pro eorum libitu ovis, & lacticiniis. Itaque qui carnes comederint, ſervata in cæteris jejunii Eccleſiaſtici forma, dicto jejunio ſatis feciſſe cenſeantur. Excipiuntur ab Indulto veſcendi ovis, & lacticiniis quoad Quadrageſimalia jejunia tantum Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alii Superiores, vel Inferiores Prælati, & quælibet perſona Regularis, & ex Sæcularibus illi, qui in Presbyteratus Ordine conſtituti ſunt, niſi fuerint ſexagenarii.*

30 Nomine utriuſque Medici, de cujus conſilio poteſt habens Bullam carnibus veſci, intelligitur Medicus ſpiritualis, & Medicus corporalis. Pro Medico ſpirituali venit non ſolum Parochus, ſed etiam Confeſſarius quilibet, etiamſi non ſit proprius, cum in foro conſcientiæ omnes Confeſſarii reputentur, ut unum quid, nec requiratur, quod conſilium detur in Confeſſione, ſed ſufficiat, quod detur extra Confeſſionem, ex quo Bulla Confeſſionem actualem non requirat; Tambur. *loco cit. cap.* 8. §. 1. *num.* 3. Gallegus *loc. cit. cap.* 6. *dub.* 45. La Croix *loco cit. dub.* 15. *art.* 1. *verſ. Quod ad minus*. Pro Medico corporali venit non ſolum doctorali laurea inſignitus, ſed etiam ubi non eſt talis Medicus, nec ad illum facilis eſt recurſus, ut in parvis locis, quælibet perſona perita, & experta aliquam in infirmitatibus, aut languoribus cognitionem habens; Tambur. *loco cit. num.* 4. Henriq. *l.* 6. *cap.* 23. La Croix *loco cit. n.* 3. ubi addit, quod qui pollet ſcientia, & conſcientia ad noſcendum dubium, poteſt carnibus veſci abſque alicujus Medici declaratione, ſeu conſilio, quia ideo conſilium utriuſque Medici requiritur, ex quo in propria cauſa non ſoleat quis eſſe ira integer Judex.

Pro uſu carnium diebus jejuniorum requiritur cauſa, ſcilicet neceſſitas, & conſilium utriuſque Medici, ſi neceſſitas non ſit patienti certa, & manifeſta. Pro uſu autem ovorum, & lacticiniorum non requiritur cauſa, ſed ſufficit Bullæ privilegium. Nec poteſt dici, quod privilegium veſcendi carnibus de conſilio utriuſque Medici ſit ſuperfluum, cum etiam ſine Bulla, quando neceſſitas eſt patienti dubia, poſſit quis de conſilio utriuſque Medici carnibus veſci. Non poteſt, inquam, id dici, quia ratione privilegii Bullæ, quamvis de conſilio utriuſque Medici veſcatur carnibus, is ſatisfacit præcepto, & ex diſpenſatione Theſauri Eccleſiæ per Pontificiam Bullam ei facta habet meritum jejunii, ac ſi carnibus non veſceretur; Tambur. *loco cit.* §. 1. *num.* 2. Felix Poteſt. *l. c. n.* 3876. & alii. 31

Ratione Bullæ Cruciatæ poſſunt omnes non excepti etiam ſine conſilio utriuſque Medici veſci ovis, & lacticiniis cunctis diebus jejuniorum etiam Quadrageſimalium. Excepti autem quo ad jejunia Quadrageſimalia per Bullam communem ſunt Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alii ſuperiores, vel inferiores Prælati, & quælibet perſona Regularis, & ex ſæcularibus illi, qui in Presbyteratus Ordine ſunt conſtituti, qui tamen omnes poſſunt illis veſci, ſi fuerint ſexagenarii, ut patet expreſſe ex verbis Bullæ adductis *ſupra n.* 29. 32

Notanter autem dicitur: *Excepti per Bullam communem*, quia ex prædictis exceptis per Bullam communem varii per aliam Bullam Urbani VIII. quæ vocari ſolet *Bulla parva, ſeu Bulla lacticiniorum*, poſſunt veſci ovis, & lacticiniis, etiam in Quadrageſima, excepta hebdomada Sancta, quæ incipit a Dominica Palmarum incluſive, cum hebdomada conſtet 33

ex

Digitized by Google

ex ſeptem diebus, & tales privilegiati per dictam Urbani VIII. *Bullam lacticiniorum* ſunt expreſſi in ſequentibus Bullæ verbis: *Venerabilibus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis inferioribus Prælatis, nec non Presbyteris ſæcularibus dumtaxat, ut Quadrageſimali tempore (hebdomada tamen majori excepta) ovis ſimiliter, ac lacticiniis pro eorum libitu uti, & veſci valeant indulgemus, data eleemoſyna per Commiſſarium Generalem taxanda.*

34 Taxa pro hac lacticiniorum Bulla obtinenda eſt ſequens: Pro Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis etiam Titularibus, & Abbatibus juriſdictione gaudentibus ſunt viginti quatuor Reales, ſeu Argentei Caſtellani. Pro Dignitatibus Canonicalibus Eccleſiarum Cathedralium, vel Collegiatarum Reales, ſeu Argentei Caſtellani octo. Pro illis, qui gaudent portionibus, & pro Beneficiariis curam habentibus animarum, vel non habentibus, & quorum redditus annuus aſcendit ad ſcuta trecenta, Reales, ſeu Argentei Caſtellani ſex. Pro habentibus Beneficia, Capellanias, Portiones, & quoſvis redditus Eccleſiaſticos aſcendentes ad ſcuta ducenta, Reales, ſeu Argentei Caſtellani quatuor. Pro cæteris Clericis, & Presbyteris ſæcularibus, Reales, ſeu Argentei Caſtellani duo.

35 Regulares utriuſque ſexus non poſſunt uti *Bulla lacticiniorum* quo ad jejunia Quadrageſimalia, cum ipſi ſint quoad talia jejunia expreſſe excepti *in Bulla communi*, ut patet ex verbis adductis *ſupra num.* 29. Nec eſt eis tale privilegium conceſſum in *parva Bulla lacticiniorum*, ut conſtat ex verbis adductis *ſupra ſub num.* 33. Nec poſſunt uti Epiſcopi ex Ordine Minimorum, quia Epiſcopi aſſumpti ex hoc Ordine, niſi ſpecialiter diſpenſentur, teneantur adhuc ad vitam Quadrageſimalem; Peyrin. *tom.* 3. *c.* 14. *n.* 3. referens tres Summos Pontifices, nempe Paulum V. Gregorium XV. & Urbanum VIII. cum tribus Epiſcopis dicti Ordinis Minimorum diſpenſaſſe, & ipſum Urbanum VIII. in examine Patris Franciſci Caſtellani pro Epiſcopatu Caprulenſi, qui ad interrogationem: An factus Epiſcopus teneretur ad votum vitæ Quadrageſimalis, reſpondit non teneri, dixiſſe, *Erraſti, teneris enim* & parum defuiſſe, ut excluderetur, nec voluiſſe cum ipſo diſpenſare; Sic Felix Poteſt. *tom.* 1. *part.* 2. *num.* 1868. *& ſequent.* cum Montoya, Ledeſ. & Vaſquez, & *tom.* 1. *part.* 4. *num.* 3873. recte addens, quod tali Bulla de lacticiniis, & ovis in Quadrageſima uti poſſunt alii Epiſcopi Regulares, quia in ipſis prævalet qualitas Epiſcopalis, cum dignius debeat ad ſe trahere minus dignum; Sic etiam Tambur. *loc. cit. cap.* 8. §. 5. *num.* 10. Trullen. *loc. cit. n.* 9. & alii.

Cardinales Regulares niſi ſint Epiſcopi, non 36 poſſunt uti dicta *Bulla parva lacticinorum*, quia in dicta Bulla non ſit talis conceſſio Regularibus, nec meræ Dignitati Cardinalatus, ut patet ex iiſdem verbis adductis ſupra *ſub num.* 33. Tambur. *loc. cit.* §. 5. *num.* 11. Felix Poteſt. *loc. cit. num.* 3873. Quamvis tamen non ſit improbabilis contraria ſententia, quod lacticiniis, & ovis veſci poſſint etiam Cardinales Regulares non Epiſcopi, quia in tantum non includuntur expreſſe in conceſſione *parvæ Bullæ*, in quantum non ſunt expreſſe excluſi a conceſſione *Bullæ communis*, ut patet ex verbis utriuſque Bullæ. Unde ſicuti Regulares Epiſcopi poſſunt veſci ovis, & lacticiniis in Quadrageſima, quia in ipſis prævalet qualitas Epiſcopatus, ita etiam Regulares Cardinales, quia in ipſis prævalet qualitas Cardinalatus per regulam: *Si id, de quo minus videtur ineſſe, ineſt; igitur, & de quo magis; Authent. Multo magis, Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis*, & illa verba Bullæ communis, *Et quælibet perſona Regularis*, poſſunt intelligi de quacumque perſona Regulari adhuc in Religione exiſtenti, & non de aſſumptis extra Religionem ad Cardinalatum &c.

Cardinales ſæculares non Presbyteri per ſolam Bullam communem Cruciatæ veſci poſſunt 37 ovis, & lacticiniis per totam Quadrageſimam, etiam in majori hebdomada, ſicuti cæteri ſæculares, ut colligitur ex verbis ipſius Bullæ, & tenent Gallegus *clauſ.* 7. *d.* 54. Tambur. *loco cit.* §. 4. *num.* 7. Felix Poteſt. *loco cit. num.* 3873. La Croix *loco cit. dub.* 13. *art.* 2. *num.* 6. & alii.

Novitii, & Novitiæ cujuſcumque Religionis uti poſſunt privilegio Bullæ quo ad uſum 38 ovorum, & lacticiniorum in tota Quadrageſima, quia non comprehenduntur in odioſis nomine Regularium, cum nondum Profeſſionem emiſerint; Trullen. *l.* 1. §. 4. *dub.* 5. Tambur. *loco cit. num.* 8. La Croix *loco cit. num.* 7. & alii paſſim.

Religioſi Ordinum Militarium etiam S. Joannis Hieroſolymitani, ſi Bullam legitime ſumant, hoc privilegium veſcendi ovis, & lacticiniis participant, ut patet in Summario 39 Bullæ vulgaris, quod fidelibus diſtribuitur; Tambur. *loco cit. num.* 9. *&* 11. ubi ſubjungit, quod hoc privilegium conceſſum Religio-

nibus Ordinum Militarium intelligitur conceſſum non ſolum Equitibus, ſed etiam Regularibus utriuſque ſexus earumdem Religionum, quia Pontifex includit in hoc privilegio omnes, qui ſunt Ordinis Militaris. Sic etiam Mendo *d.* 18. *num.* 16. & 17. afferens Baſilium Legionenſem, & Alfonſum de Viro DD. Salmaticenſes teſtantes talem eſſe praxim; La Croix *loco cit. num.* 14. Gallegus *clauſ.* 6. *dub.* 8. ubi dicit hanc doctrinam practicari in Conventu Sanctæ Mariæ de Monte Ordinis Militaris Sancti Joannis in Diœceſi Toletana.

40 Omnes ſexagenarii, ſive Epiſcopi, ſive Regulares, ſive Presbyteri ſæculares, & quicumque alii habentes Bullam Cruciatæ poſſunt etiam in jejuniis Quadrageſimalibus veſci ovis, & lacticiniis: & annus ſexageſimus ſufficit, quod ſit incœptus, quia in favorabilibus annus incœptus valet pro completo, cum favores ſint ampliandi; *cap. Odia* 15. *de Regul. jur. in* 6. La Croix *loc. cit.* n. 10. Tambur. *loc. cit.* §. 4. n. 19. Uterque Sanchez, & multi alii apud Leandr. *de præcept. Eccleſ. tract.* 5. *d.* 8. *q.* 17.

41 *Tertio*, conceditur privilegium quo ad varias Indulgentias, & participationem bonorum operum: *Item prædicti Bullam ſumentes, qui diebus jejunio non ſuppoſitis ad implorandum Divinum auxilium pro unione, & victoria prædictis voluntarium jejunium, vel ſi jejunare impediti legitime fuerint, aliud Opus Pium arbitrio eorum Confeſſarii, vel Parochi aſſumpſerint, & ſimul pro unione, & victoria prædictis preces fuderint, quoties id fecerint, dicto anno durante, quindecim anni, & totidem quadragenæ de injunctis eis quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxentur, & inſuper omnium precum, eleemoſynarum, peregrinationum, etiam Hieroſolymæ, & aliorum bonorum, quæ in univerſali militante Eccleſia, & ſingulis ejus membris fiunt, participes reddantur.*

42 Dictum privilegium clare patet ex ipſius verbis; ſi autem quæras, quid intelligatur per ipſos quindecim annos, & Quadragenas &c. Vide verb. *Indulgentia art.* 1. Et ſi inſuper ſcire deſideres, quid intelligatur per participationem bonorum operum, Vide verb. *Suffragia.*

43 *Quarto*, conceditur privilegium lucrandi indulgentias ſtationum Almæ Urbis: *Item qui dicto anno durante in ſingulis diebus ſtationum Almæ Urbis quinque Eccleſias, ſeu Altaria, ſeu in illorum defectu quinquies unum Altare devote viſitaverint, preceſque ad Deum pro unione, & victoria prædictis fuderint, omnes, & ſingulas Indulgentias ſtationum intra, & extra muros prædictæ Urbis tam pro ſe, quam per modum ſuffragii, pro defunctis, pro quibus viſitaverint, conſequentur.*

Quænam autem, & quot ſint, & quomodo acquirantur Indulgentiæ ſtationum Urbis? Vide verb. *Indulgentia art.* 4. *a* n. 17. *ad* 19. & *art.* 6. *ſub* n. 23. 44

Regulares utriuſque ſexus, licet ſine Bulla nequeant lucrari Indulgentias ſpeciales a Bulla Pontificia conceſſas, poſſunt tamen ſine dicta Bulla lucrari alias omnes ſibi aliunde conceſſas; Habetur ex ipſa Bulla: *Exceptis tamen iis, quæ conceſſæ ſunt Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres.* Et ex declaratione Sacræ Congr. Concil. quam refert Turanus *pag.* 215. n. 5. his verbis. *Ad inſtantiam Fratrum Minorum in Regno Siciliæ exiſtentium* Sacra Congr. Concil. *die* 24. *Martii* 1640. *reſpondit Oratores gaudere Indulgentiis a Sede Apoſtolica conceſſis, etiamſi Cruciatam non acceperint. Habetur in Archivo Procurat. Reform. S. Franciſci Tranſtyberim* fol. 78. & refert Felix Poteſt. *loc. cit.* n. 3883. 45

Cruciatæ Sanctæ Bullam ante, vel poſt ſuſcipere non eſt neceſſarium ad conſequendas in Regnis Hiſpaniarum Indulgentias Jubilæi, quæ a Summis Pontificibus concedi conſueverunt; Sac. Congr. S. R. E. Cardinalium negotiis Indulgentiarum præfecta *approbante Urbano VIII. ſub die* 8. *Febr.* 1631. apud Barboſam *in Sum. Apoſtolicarum deciſion. verb. Cruciata Sancta num.* 5. 46

Quinto, conceditur maximum privilegium circa abſolutionem a reſervatis, & acquiſitionem Indulgentiæ plenariæ ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis: *Item quo omnes, & ſinguli prædicti purius ad Deum preces effundere, & efficacius Divinum auxilium implorare poſſint, conceditur, ut poſſint eligere quemcumque Presbyterum Sæcularem, vel Regularem ex approbatis ab Ordinario, & ab eo quorumcumque peccatorum, etiam Cenſuratum, etiam Sedi Apoſtolicæ, & in Bulla Cœnæ Domini reſervatorum, & reſervatarum plenariam Indulgentiam, & remiſſionem ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis. Aliorum vero Sedi Apoſtolicæ non reſervatorum, aut reſervatarum toties quoties confitebuntur, abſolutionem, & remiſſionem mediante ſalutari pœnitentia ſecundum culparum indigentiam obtinere; Dummodo, ubi neceſſaria erit, per ipſos, vel dato impedimento per hæredes, aut alios ſatisfactio fiat.* 47

Confeſſarius eligendus virtute Bullæ Cruciatæ debet eſſe approbatus ab Ordinario loci, ubi 48

ubi ſit, & excipitur Confeſſio, nec ſufficit, quod fuerit approbatus in aliis Diœceſibus. Sic pluries declaravit Sac. Congr. Conc. & ſignanter *in Valentina* relata a Rodriquez *in Bulla Cruciatæ* §. 9. *num.* 5. *& in Hiſpalenſi* confirmata a Paulo V. *die* 11. *Octobris* 1611. *& in alia Hiſpalenſi* 16. *Febr.* 1675. & expreſſe declaravit Innoc. XII. die 19. April. 1700. Conſtit. incip. *Cum ſicut*, ibi: *Adeo ut Confeſſarii, tam ſæculares, quam Regulares quicumque illi ſint in vim dictæ Bullæ Cruciatæ a Pœnitentibus ad audiendas eorum Sacramentales Confeſſiones electi, nullatenus Confeſſiones hujuſmodi audire valeant ſine approbatione Ordinarii, & Epiſcopi Diœceſani loci, in quo ipſi Pœnitentes degunt, & Confeſſarios eligunt, vel ad excipiendas Confeſſiones requirunt. Nec ad hoc ſuffragari approbationem ſemel, vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum, & Diœceſum obtentam, etiamſi Pœnitentes illorum Ordinariorum, qui Confeſſarios electos approbaſſent, ſubditi forent*. ☞ Parochus tamen unius loci ubique rerarum eſt eligibilis in Confeſſarium, quia approbatus eſt pro omni Eccleſia. Idem dicendum de eo, qui habens juriſdictionem ordinariam eſt ſuperior Parocho. Bulla Cruciatæ nihil concedit Confeſſario circa approbationem, ſed confert illi electo juriſdictionem; quod ſatis oſtendant ipſa verba Bullæ aſſerentia, poſſe accipientem illam eligere unum Confeſſarium ex approbatis ab Ordinario in ordine ad ea privilegia abſolutionis, & commutationis votorum ibi contenta, quare ſupponit approbationem requiſitam a Tridentino, neque huic vult Pontifex in aliquo derogare. Tridentinum autem indefinite aſſerit, parochiale Beneficium habentem poſſe confeſſiones audire, in quo jus novum erga Parochos non introducit; juxta antiquum autem poterat Parochus ubivis audire confeſſiones, ergo & nunc poteſt. Et merito, nam Parochus eſt miniſter publicus Eccleſiæ, ab illaque approbatus; unde etiam poteſt non ſolum in ſua Parochia, ſed in tota diœceſi confeſſiones audire, hoc ipſo quod Parochus ſit, quamvis diverſam approbationem non habeat reſpectu reliquæ Diœceſis. Ita communis apud Mendo *in Bul. Cruc. diſp.* 22. *cap.* 2. *& in Append. diſp.* 2. *n.* 123. *& diſp.* 5. *n.* 130. ☜

49 Confeſſarius electus ab habente Bullam Cruciatæ poteſt anno Bullæ durante ipſum abſolvere pro Foro interno ab omnibus caſibus, & Cenſuris reſervatis, tam Epiſcopo, quam Summo Pontifici, etiam in Bulla Cœnæ, excepta hæreſi formali, & externa, etiam occulta. Cum hac tamen intelligentia, quod pars læſa, ſi detur, ſit ſatisfacta vel per ſe ab ipſo Pœnitente, vel dato impedimento per ſuos hæredes, aut alios, & quod ipſe Pœnitens a caſibus reſervatis Epiſcopo abſolvi poſſit toties quoties, ſicuti etiam toties quoties a caſibus reſervatis Pontifici extra Bullam Cœnæ Domini, ſi ſint occulti, quia evadunt Epiſcopales, cum abſolvi poſſint ab Epiſcopo; a caſibus autem reſervatis Pontifici extra Bullam Cœnæ, ſi ſint publici, & a caſibus in Bulla Cœnæ contentis ſive ſint publici, ſive occulti, poteſt abſolvi ſemel tantum in vita, & ſemel in articulo mortis per primam Bullam, & iterum ſecundo, ſi ſecundam, ſeu aliam Bullam accipiat. Non vero tertio, ſi tertiam Bullam ſumeret, cum pro ſe non poſſit Bulla Cruciatæ accipi niſi bis ſingulo quoque anno, ut patet ex dictis *ſup. n.* 20.

50 Cruciata Sancta Laicis, & Clericis ſæcularibus cujuſcumque ſtatus, gradus, qualitatis, & conditionis, etiam ſpeciali nota dignæ, quo ad caſus reſervatos etiam in Bulla Cœnæ, hæreſi excepta, contentos non niſi in Foro conſcientiæ, non autem in Foro externo ſuffragatur; Urban. VIII. Conſt. 105. incip. *In ſpecula*, ut in *n. ſeq.* * Hinc etiam facultas conceſſa in eadem Bulla Cruciatæ de abſolutione a cenſuris obtinenda, valet tantummodo pro foro interno, ut patet ex cit. Urbani VIII. Conſt. mox afferenda; quare conſtitutiones Hiſpanicæ aliter ſtatuentes rejiciendæ ſunt; Bened. XIV. *de Syn. Diœceſ. lib.* 7. *cap.* 65. §. 7. *

51 Regulares, & Moniales non poſſunt vi Bullæ Cruciatæ eligere ſibi Confeſſarium quo ad caſus reſervatos. Sic expreſſe declararunt plures Summi Pontifices, & ſignanter S. Pius V. Conſt. 132. incip. *Exponi Nobis*, Clemens VIII. Conſtit. 60. incip. *Romani Pontificis*, & Urbanus VIII. Conſtit. 105. incip. *In ſpecula*, ibi: *In &c. Nos &c. Motu proprio &c. Conceſſionem S. Cruciatæ, quæ reſpectu facultatis hujuſmodi etiam Laicis, & Clericis ſæcularibus cujuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis, etiam ſpeciali nota dignæ, quo ad caſus reſervatos, etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæreſi excepta) contentos non niſi in Foro conſcientiæ, non autem in Foro externo ſuffragatur, aliorumque Indultorum hujuſmodi quantum ad prædictum articulum eligendi Confeſſarium, & abſolvendi prædictos a caſibus reſervatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, & aliorum quorumcumque Ordinum &c. locum mini-*

Digitized by Google

minime habuiſſe , neque habere , neque illis ullo modo ſuffragari potuiſſe , neque poſſe &c. ſed noſtræ intentionis fuiſſe , & eſſe , quod iidem Fratres , & Moniales quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ , &c. ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum , & Sedis Apoſtolicæ quoad ſibi reſervata ſubjecti ſint earumdem tenore præſentium perpetuo declaramus &c. ac irritum , & inane ſi ſecus &c.. Dat. Romæ &c. 16. Junii 1630.

52 Cruciatæ vigore, & facultatis in ea conceſſæ non poſſunt Moniales alios Confeſſarios præter eos, qui ad audiendas ipſarum Monialium Confeſſiones ab Ordinario approbati fuerint , eligere ; Sacra Congreg. Concil. apud F. Eman. *in explicat. Bullæ* Cruciatæ *§. 9. num.* 24. ubi ejus addit. *ſect.* 2. *num.* 30. & Barboſa in *Summ. Apoſt. deciſ. verb. Cruciata ſancta*. Vide verb. *Approbatio art.* 3. *a n.* 5. *ad* 12.

53 *Sexto* , conceditur privilegium quo ad commutationem Votorum . *Item ſumentibus Bullam conceditur Vota omnia , ultramarino , Caſtitatis , & Religionis exceptis , in aliquod ſubſidium hujus expeditionis per eumdem Confeſſarium commutari .*

54 Ex quibus verbis clare patet , quod Confeſſarins electus ab habente Bullam poteſt ei commutare (non autem diſpenſare) omnia vota etiam jurata, exceptis tribus , nempe Caſtitatis perpetuæ, ac perfectæ , voti ſimplicis Religionis, & peregrinatioois Jeruſalem devotionis cauſſa .

55 Hinc talis poteſtas ſe extendit etiam ad vota jurata ; Item ad vota in ſavorem tertii facta, & nondum acceptata ; ſecus ſi eſſent acceptata ; Item ad promiſſiones factas Sanctis ; Item ad votum de non petenda commutatione, & diſpenſatione votorum ; Item ad vota Caſtitatis , & Religionis , quando ſunt pœnalia , quando ſunt conditionata , & quando emiſſa ſunt ex metu., & alia hujuſmodi . Vide verb. *Jubilæum art.* 2. *a n.* 35. *ad* 49. & diſcurre ut ibi ſalva proportione .

56 Dicta Votorum commutatio poteſt fieri etiam extra Confeſſionem , nec ad eam requiritur alia cauſſa præter aliquod ſubſidium præſtandum pro belli expeditione contra infideles ; La Croix *loco c. dub.* 16. *art.* 1. *q.* 2. & 3. cum aliis ibi allegatis ; Felix Poteſt. *loco cit. num.* 3861. & alii ; vide verb. *Jubilæum art.* 2. *a num.* 64. *ad* 67. & verb. *Votum art.* 3. *num.* 128.

57 In commutatione votorum imponenda eſt a Confeſſario perſonæ voventi aliqua eleemoſyna in ſubſidium Sanctæ Cruciatæ, quæ eleemoſyna , ſi votum non habeat annexam aliquam expenſam in ipſius adimpletione faciendam, debet a Confeſſario taxari juxta qualitatem, & commoditatem voventis. Si autem habeat annexam expenſam, eleemoſyna debet eſſe tanta , quanta eſſet expenſa facienda pro adimpletione voti , & regulanda eſt juxta dicta ſub verb. *Votum art.* 3. *a num.* 42. Vide *ibi* .

Septimo , conceditur Commiſſatio Cruciatæ facultas ſuſpendendi Indulgentias : *Item prædicto Commiſſario datur facultas , ut ſuſpendere poſſit , dicto anno durante omnes ſimiles , aut diſſimiles Indulgentias, & facultates ab eiſdem , & a Sede Apoſtolica , vel ejus auctoritate conceſſas quibuſvis Eccleſiis , Monaſteriis , Hoſpitalibus , Piis Locis , Univerſitatibus , & ſingularibus perſonis in Regnis , Inſulis , Terris , Locis , & Dominiis præſatis* &c. Et paulo poſt : *Ita ut interim neque publicari , neque prædicari poſſint , neque publicatæ cuivis hominum communiter , vel diviſim ſuffragentur . Exceptis tamen conceſſis Ordinum Mendicantium Superioribus quo ad eorum Fratres . Item dicto Commiſſario conceditur etiam facultas , ut ipſe per ſe , vel per alium , vel alios (quantum , & quoties ſibi videbitur) Indulgentias , & alias Gratias per eum ſuſpenſas in favorem illorum , qui præſentium Gratiarum in hanc cauſam pro Religionis defenſione conceſſarum , participes effecti fuerint , revalidare abſque alio præmio poſſit .* 58

Virtute dictæ facultatis ſibi a Papa conceſſæ Commiſſarius Generalis Sanctæ Cruciatæ ſuſpendit pro toto anno publicationis Bullæ cunctas Indulgentias , & Gratias in locis omnibus, ubi fit Bullæ promulgatio, exceptis illis conceſſis Ordinum Mendicantium Superioribus quo ad eorum Religioſos . Et poſtea ad animandos fideles ad erogandam eleemoſynam in Sanctæ Cruciatæ ſubſidium revalidat cunctas ante ſuſpenſas Indulgentias , & gratias pro accipientibus Bullam , media erogatione taxatæ eleemoſynæ . 59

Non poteſt tamen dictus Commiſſarius ſuſpendere Indulgentias, & Gratias conceſſas Regularibus utriuſque ſexus , ut conſtat ex allatis Bullæ verbis : *Exceptis tamen conceſſis Ordinum Mendicantium Superioribus , quo ad eorum Fratres* , ut patet ex dictis *ſupra n.* 45. 60

An autem per promulgationem Bullæ Cruciatæ ſuſpendantur facultates aliquæ conceſſæ Regularibus , v. g. facultas , quam habent abſolvendi a caſibus reſervatis, commutandi vota, diſpenſandi in quibuſdam rebus , & aliæ ſimiles facultates ? Variant Doctores : Suſpendi 61

di enim tenent Navarrus, Lopez, Acoſta, & Trullench. apud La Croix *loco c. dub.* 13. *n.* 13. Nnn ſuſpendi autem docent pluſquam decem & octo Auctores, quos citat, & ſequitur Mendo *diſp.* 29. *n.* 63. & La Croix *loc. cit.* ubi ex ipſo Mendo addit S. Pium V. conſultum reſpondiſſe mentem ſuam non eſſe revocare per Bullam hæc privilegia, & expreſſit anno 1571. in privilegiis Ordinis Prædicatorum, & putaodum eſt huoc fuiſſe, & eſſe animum reliquorum Pontificum. Et de facto teſte Tamburino *loco cit. cap.* 14. *num.* 7. talis eſt praxis timoratnrum Religioſorum, qui ſuis prædictis privilegiis utuntur ſine ſcrupulo, etiam in ordine ad ſæculares nno habentes Bullam, quæ continuata praxis potuit certo legitimam introducere conſuetudinem, quæ eſt optima Legum interpres: *l. Si de interpretatione* 37. *ff. de Legibus*, *cap. Cum dilectus* 8. *de conſuetudine*.

62 Indulgentiæ, & Gratiæ Jubilæi poſſunt a quibuſcumque conſequi etiam ſine Bulla non obſtante ſuſpenſione Indulgentiarum &c. facta a Commiſſario Generali Cruciatæ. Vide *ſupra num.* 46. Decretum Sacræ Congreg. Indulgentiarum, & approbationem ad id factam ab Urbano VIII.

63 Ut ſolemnius fiat Bullæ Cruciatæ promulgatio, Commiſſarius Generalis ex facultate ſibi a Papa conceſſa ſuſpendit Interdictum locale a quocumque Judice poſitum per octo dies aote, & per octo poſt promulgationem; Unde probabile eſt dictam Interdicti ſuſpenſionem extendi uſque ad 17. dies, cum dies promulgationis, ex quo favorabilis non videatur includi in illis 16. ſed excludi ab illis, & ampliari ad 17. *arg. c. Odia* 15. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Odia reſtringi*, *& favores convenit ampliari*; Meodo *loco c. diſp.* 39. *n.* 2. La Croix *loc. cit. dub.* 17. *art.* 4. *n.* 1. & alii.

64 Non ſuſpenditur autem a d. Commiſſario Interdictum perſonale particulare, quia hoc Interdictum non obſtat ſolemnitati promulgationis Bullæ, qui eſt finis intentus in ſuſpenſione Interdicti; Mendo *loc. cit. n.* 12. La Croix *loc. cit. n.* 5. & alii.

65 *Octavo*, conceditur Commiſſario Generali facultas faciendi compoſitionem ſuper bonis male habitis, illicite retentis, aut uſurpatis, quando eorum Dominus omnioo ignoratur. Hæc ſunt verba Pontificis io Bulla compoſitionis: *Ut poſſit Commiſſarius componere ſuper illicite habitis, nec non ſuper medietate Legatorum omnium, quæ propter male ablata facta ſunt, ſi Legatarii per annum in exactione negligentes fuerint, ac ſuper illis, quæ facta erunt* (*hoc eſt quæ invenientur jam eſſe facta*) *& quæ dicto anno durante fient, ſi Legatarii inveniri non potuerunt; necnon ſuper male ablatis, & per uſurariam pravitatem, aut aliter male acquiſitis, ſi in omnibus præmiſſis caſibus* (*præterquam dictæ annualis negligentiæ*) *perſonæ, quibus reſtitutio, ſeu ſolutio facienda eſt* (*præſtito per reſtitutorem juramento de diligentia per eum facta pro inveniendo Legatario, ſeu Creditore, & minime invento*) *non reperiantur, poſſit, inquam, Commiſſarius componere, & ita debitores liberare*. Et paulo poſt: *Ita etiam datur facultas eidem Commiſſario componendi cum eis, qui ad reſtitutionem fructuum ex omiſſione Horarum Canonicarum tenentur, ita ut quantitas compoſitionis pro medietate Eccleſiis, vel aliis locis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in ſubventionem hujus negotii detur*.

Compoſitio igitur generaliter loquendo fieri poteſt in omnibus caſibus, in quibus certum eſt faciendam eſſe reſtitutionem, ſive ratione rei malæ acceptæ, ſive ratione injuſtæ acceptionis, & retentionis, ſive ratioue damni illati, ſive ratiooe cootractus, concurrentibus tamen duabus conditionibus, nempe quod facta debita diligentia dominus certus, aut ejus hæres non inveniatur, & quod bona reſtituenda non fuerint ablata, & retenta ex confidentia hujus Bullæ. *Communis*. 66

Si jam facta legitima compoſitione debitor in notitiam certam veniat Creditoris, tenetur reſtituere totum id, in quo factus eſt ditior, quia Papa per Bullam compoſitionis non intendit juri alieno præjudicare; Unde illam concedendo coocedit ſub conditione, ſi, ſeu donec Dominus non inveniatur; Sic Rodriquez, Villalobos, Ludovicus a Cruce apud Trullench. *lib.* 3. *d. n.* 4. Felix Poteſtas *loco cit. n.* 3898. & alii contra Henriq. Bannez, Trullen. La Croix, & alios volentes talem Debitorem ad nihil amplius obligari in Foro conſcientiæ. Quorum opinio eſt vere probabilis, quia Papa habet ſupremam auctoritatem transferendi per compoſitionem Dominium talium bonorum, quando hæc concernunt bonum ſpirituale, & ſunt in tali ſtatu, quod ad pauperes pertineant. Et ſic tenet etiam Tambur. *loc. cit. cap.* 18. §. 5. *num.* 10. *& ſeq.* Si autem Debitor bona fide jam omnia talia bona conſumpſit, ad nihil tenetur in Foro interno conſcientiæ, ut tenent Doctores utriuſque ſententiæ. At pro Foro externo (quamvis etiam in hoc Foro ad nihil 67

am-

Digitized by Google

amplius teneretur, cum compoſitio ſit facta auctoritate Papæ potentis liberare, atque ſine ulla conditione, & reſtrictione abſolute liberantis debitorem) poſſet ipſe debitor a Judice cogi ad reſtituenda talia bona Creditori comparenti, quia cum in Foro externo debeat conſtare eam compoſitionem fuiſſe legitime expeditam, & hoc ſit valde difficile, ex quo poſſet Creditor dicere compoſitionem non fuiſſe factam ſuper ſuo Credito, non fuiſſe præmiſſam debitam diligentiam, & hujuſmodi: ideo poſſunt ad id a Judice cogi, & conſequenter quamvis talis compoſitio poſſit prodeſſe in utroque Foro propter adductam rationem, regulariter non prodeſt niſi in Foro interno; Sic Tambur. *loco cit. num.* 11. 12. *&* 13. cum Trullench. Bard. & aliis ibi allegatis; Felix Poteſt. *loco cit. verſ. Hoc autem;* La Croix *loco cit. cap.* 2. *art.* 2. *quæſit.* 1. & alii.

68 Item compoſitio fieri poteſt ſuper Legatis, cum hac tamen advertentia, quod ſi Legata fuerint facta pro exoneranda conſcientia a bonis male habitis, ſeu ablatis, & Legatarii conſcii, ſeu moniti de talibus Legatis negligentes fuerint per annum integrum in exigendis ipſis Legatis, tunc hæredes poſſunt ſe componere ſuper medietate totius ſummæ Legatæ. Si autem Legata facta fuerint non pro exoneranda conſcientia, ſed pro alia pia cauſa, tunc ſi hæredes Legantis facta debita diligentia invenire, ſeu ſcire non poſſint Legatarios, poſſunt ſe componere quo ad totam ſummam Legatam accipiendo tot Bullas, quot requiruntur ad ratam quantitatis ſummæ Legatæ. *Communis*.

69 Item compoſitio fieri poteſt ſuper fructibus Beneficiorum, & aliorum reddituum Eccleſiaſticorum male perceptis, & reſtitutioni obnoxiis ratione omiſſionis Horarum Canonicarum, ſeu ratione non recitati Officii Divini cum erogatione tamen eleemoſynæ taxatæ, ut infra dicetur ſub *n.* 76. vide *ibi*.

70 Non poteſt tamen fieri compoſitio ſuper diſtributionibus injuſte perceptis, quia iſtæ habent certos Dominos, quibus debeant reſtitui, nempe Choro intereſſentes, ſeu aſſiſtentes. *Communis*.

71 Nec poteſt fieri compoſitio ſuper Miſſis celebrandis pro eleemoſynis acceptis, quamvis debitor non recordetur, a quibus acceperit, & nec pro quibus debeat applicare, quia hic ſatisfaciet offerendo Sacrificia pro illis, qui eleemoſynas erogaverunt, ſeu pro quibus debet. *Communis*.

Compoſitio fieri poteſt ſolum uſque ad determinatam ſummam, nempe uſque ad ſummam trecentorum ſcutorum Hiſpaniæ, ſeu trecentorum ſcutorum, & viginti unius cum tarenis octo, & granis novem monetæ Siculæ (aut aliter, juxta illius, quod vocant *Cambio*, diverſitatem) aut duorum millium nongentorum quadraginta, & unius Argentorum, ſeu Realium, & ſex Maravediſiorum, cum quinquaginta tamen Bullis Compoſitionis acceptis, quia per unam Bullam non poteſt componi niſi ſumma quinquagiota Realium, ſeu Argenteorum, & viginti, & octo Maravediſiorum. Unde pro componenda tota ſumma dictorum duorum millium nongentorum quadraginta, & unius Argenteorum, ſeu Realium, & ſex Maravediſiorum, quinquaginta debent ſumi Bullæ compoſitionis, quæ ſingulis annis omnes accipi poſſunt, ſive ſimul, ſive ſeorſim; At in uno anno non poſſunt accipi plures quam quinquaginta; *Communis*. 72

Si debitum excedat dictam ſummam, quæ cum quinquaginta Bullis componi poteſt, debet recurri ad Commiſſarium, qui per Compoſitionem particularem ſolet exigere decimam partem ſummæ componendæ, ſeu decem pro ſingulis centenariis in ſubſidium Cruciatæ; *Communis*. 73

Nec qui habet tale debitum excedens ſummam per quinquaginta Bullas componendam poteſt differre compoſitionem, aut reſtitutionem ad ſequentem annum, ut componat exceſſum ſummæ per novas Bullas, ſed ſtatim debet reſtituere, aut componere cum Commiſſario etiam illum exceſſum ſummæ, alias graviter peccat; *Communis*. 74

Quot ſunt debitores, tot debent accipi Bullæ, nec ſufficit una Bulla pro pluribus, quamvis totum eorum debitum ſimul non excedat ſummam componibilem per unicam Bullam. Praxis enim eſt, quod unaquæque Bulla uni ſoli concedatur, & quilibet pro ſua Bulla taxatam eleemoſynam ſolvat. 75

Taxata eleemoſyna pro una Bulla eſt, quod erogentur duo Argentei Caſtellani, ſeu duo Reales a qualibet perſona, tam privata, quam inſigni, & illi multiplicentur ad multiplicationem Bullarum, quæ accipiuntur uſque ad quinquaginta, pro quibus quinquaginta Bullis debentur centum Argentei, ſeu Reales. Si autem compoſitio facienda ſit de bonis, ſeu fructibus Eccleſiaſticis debitis, ſeu reſtituendis pro omiſſione Divini Officii, ſeu Horarum Canonicarum, debent erogari quatuor Argentei Caſtellani, ſeu Reales, duo in ſubſidium Cru- 76

Digitized by Google

Cruciatæ, & alii duo in ſubſidium illius Eccleſiæ, in qua habet Beneficium, ſeu redditus, qui Officium divinum omiſit, & ſi ſumma a Beneficiario male percepta excedat ſummam componibilem per quinquaginta dictas Bullas, ut ſupra *in num.* 72. ita ut pro exceſſu dictæ ſummæ debeat fieri particularis compoſitio immediate cum Commiſſario, tunc ſumma hujus particularis compoſitionis pro medietate debetur in ſubſidium Cruciatæ, & pro altera medietate pari modo in ſubſidium Eccleſiæ, ubi habet Beneficium, ſeu redditus, qui Horas Canonicas culpabiliter omiſit; Sic colligitur ex verbis ſummarii vulgaris, quod pro hac compoſitione ſolet diſtribui, teſte Tamburino *loco cit. cap.* 18. §. 4. *n.* 2. ibi: *Che abbi da dare altri due Reali alla fabbrica della Chieſa del Beneficio ec. e volendoſi comporre di più, ſi oſſervi l' ordine dichiarato di ſopra.*

77 Qui vult hanc Bullam compoſitionis obtinere, debet exiſtere in Regno, ubi Bulla promulgatur, vel ad illud perſonaliter declinare, uti etiam dictum eſt de Bulla communi *ſupra n.* 8. *Communis.*

78 In Bulla compoſitionis debet inſcribi nomen eam accipientis, & ſcribi, ſeu imprimi nomen Commiſſarii cum appoſitione ſigilli ejuſdem, ut patet ex verbis Summarii vulgaris, quod, ut teſtatur Tamburin. *loco cit. cap.* 16. §. 5. ſolet diſtribui conceptum his verbis: *Ed ordiniamo preciſamente, che riceviate in Voi queſta Santa Bolla eſſendovi in eſſa ſcritto il voſtro nome, perchè così vuole, e comanda Sua Santità, o che altrimente non godiate della compoſizione, che per eſſa vi ſi concede. La quale Bolla ordiniamo, che ſia ſtampata col noſtro nome, e ſigillata col noſtro ſigillo.* Non eſt tamen neceſſe, ut hæc Bulla compoſitionis conſervetur, ſicut Bulla communis, ut contra Mendo tradunt Tamburin. *loco cit. cap.* 15. §. 5. *per tot.* & *cap.* 18. §. 7. *n.* 2. Bardi *part.* 3. *tract.* 5. *cap.* 2. *ſect.* 2. *n.* 20. Felix Poteſt. *loco cit. n.* 3894. *verſ. In Bulla*, & alii. Et ratio diverſitatis eſt, quia Pontifex per ſuum Commiſſarium mandat conſervationem Bullæ communis, & non conſervationem Bullæ compoſitionis; nec ſine ratione, ut obſervant Bardi, & Tamburin. *locis citatis*, quia in Bulla communi multa adſunt privilegia, quæ habent tractum ſucceſſivum pro toto anno, unde congruum fuit mandare, ut ea conſervaretur, ne ſcilicet erraret Privilegiatus, quando uti ejus privilegiis voluerit; At in Bulla compoſitionis unica eſt Gratia: qua ſcilicet Bullam hanc recipiens liberatur a reſtitutione incertorum, qua Gratia ſemel habita, nihil refert Bullam conſervare. Hactenus Doctiſſimus Tamburinus.

Bulla compoſitionis prodeſſe poteſt etiam defuncto, qui pro exoneranda conſcientia injunxit hæredi, aut alteri, ut neceſſarias ad id Bullas compoſitionis pro ſe acciperet; La Croix *loco cit. cap.* 2. *dub.* 1. *art.* 2. *quæſit.* 2. Felix Poteſt. *loco cit. n.* 3894. *verſ. Hac Bulla*, & alii paſſim. 79

Nono, conceditur etiam Bulla pro defunctis: *Idem eadem Indulgentia (utique plenaria) ſuffragabitur per modum ſuffragii etiam Animabus defunctorum, pro quibus in hujuſmodi ſubſidium (nempe belli contra infideles) proficiſci, vel milites mitti contigerit, aut pro quibus non euntes, nec mittentes, tamen eleemoſynam de bonis ſuis juxta taxam per Commiſſarium, perſonarum qualitate inſpecta, faciendam, pro Religionis defenſione contulerit.* 80

Hac Bulla pro defunctis elargitur Pontifex liberationem unius Animæ a pœnis Purgatorii, ſeu Indulgentiam plenariam per modum ſuffragii applicandam ab ipſo ſumente Bullam cuicumque Animæ ſibi bene viſæ, & hæc Indulgentia eſt diſtincta ab Indulgentiis Bullæ communis, quæ etiam applicari poſſunt in ſuffragium, ſeu liberationem cujuſcumque Animæ ſibi bene viſæ, ut patet ex dictis *ſupra n.* 20. 43. & 44. 81

Quamvis non ſit neceſſe, ut in hac Bulla inſcribatur nomen defuncti, & ipſam accipientis, tamen praxis invaluit, ut in ipſa inſcribatur, & nomen defuncti pro cujus anima accipitur, & nomen ejus, qui illam accipit, ut teſtatur Tamburinus *loco cit. cap.* 17. §. 2. *n.* 3. afferens verba ipſius Bullæ ſolita diſtribui in ſuo Regno Siciliæ, ibi: *Per quanto voi Pietro Romano daſſivo due Reali di Plata, cioè d' argento, che è quello, che ſta taſſato, e dichiarato per Noi il Dottor D. Pietro Paceco Commiſſario Generale della Santa Cruciata a beneficio dell' Anima di Bernardo Amodeo, e riceveſſivo in voi queſta ſanta Bulla, gli è conceſſa l' Indulgenza ſopradetta ec.* 82

Ubi, ut vides, pro hac obtinenda Bulla erogantur duo Reales, ſeu duo Argentei Caſtellani ab omnibus perſonis, ſive privatis, ſive inſignibus. Quamvis enim pro Bulla vivorum Commiſſarius diſtinctam taxam ſtatuerit pro diverſitate perſonarum, ut patet ex dictis *ſupra n.* 6. Non ſic tamen pro defunctis, cum ex pietate voluerit illis ſanctis Animabus favere liberalius, ut recte obſervat Tamburin. *loco cit. n.* 8. 83

Una

84 Una Bulla non poteſt applicari pro pluribus Animabus, ſed ſolum pro una Anima, quia in Bulla, quæ diſtribuitur, expreſſe ponitur *pro Anima talis Perſonæ*, ut patet *ſupra* n. 82. Sic Tamburin. *loco cit. num.* 6. Felix Poteſtas *loco cit. num.* 3888. & alii contra Mendo *diſp.* 36. *num.* 2. & La Croix *loco cit. cap.* 3. *dub.* 1. *quæſit.* 5. volentes unam Bullam poſſe applicari pro pluribus, & tunc fructus Indulgentiæ dividi inter illas plures Animas pro rata, quæ opinio non caret ſua probabilitate.

85 Poſſunt tamen pro eadem Anima ſumi ſingulis annis duæ Bullæ, & valde utile eſt, ut aliæ aliis annis ſumantur, ſicuti pro eadem Anima utiliter plures applicantur Indulgentiæ, & Miſſæ; Tamburin. *loco cit. num.* 10. *&* 11. La Croix *loco cit. quæſit.* 3. Felix Poteſtas *loco cit.* n. 3883. & alii paſſim.

86 Et hoc non obſtante quod teneatur Indulgentiam hujus Bullæ, ſicuti quamcumque aliam plenariam rite conceſſam, & acquiſitam certo, & infallibiliter prodeſſe Animæ illi, cui applicatur; vide verb. *Indulgentia art.* 3. *a* n. 16. *ad* 20.

87 Qui Bullam pro defuncto accipit, & illi applicat, non eſt neceſſe, ut ſit in gratia; La Croix *loco cit. cap.* 3. *dub.* 2. *quæſit.* 1. n. 1. *&* 2. Tamburin. *loco cit. cap.* 17. *num.* 5. & alii; vide dicta verb. *Indulgentia art.* 3. n. 21.

88 Vivus exiſtens in Regno, ubi promulgatur Bulla, poteſt ipſam ſumere, & applicare Animæ defuncti, etiam extra dictum Regnum, aut locum Bullæ; Tamburin. *loco cit. num.* 9. allegans ad id Ludovicum a Cruce; Bulla enim pro defunctis non exprimit eſſe neceſſarium ad obtinendam hanc Indulgentiam, quod quis obierit in loco promulgationis Bullæ, ſicuti eſſe hoc neceſſe exprimit Bulla communis pro vivis; Unde ſicuti hic quod voluit, expreſſit, ita illic ſi id voluiſſet, expreſſiſſet; *arg. cap. Inter corporalia* 2. *de translation. Epiſcop.* §. *Sed neque iſtud*, *cap. Ad audientiam* 12. *de decimis*, *& cap. Quia circa* 22. *de privileg.* Eo vel maxime quod in ſuffragium Animarum defunctorum privilegia ampliari debent, quantum poſſunt.

89 Anima per Indulgentiam hujus Bullæ liberatur, quando accipiens Bullam applicat illi ſuffragium. Si autem prius accipiat Bullam, & inde ad tempus applicat, liberatur quando applicat, quia ultimum requiſitum eſt applicatio; Tamburin. *loco cit. num.* 7. *verſ. At quandonam*; La Croix *loco cit. quæſit.* 2. & alii. Unde etiamſi Bulla accipiatur credito, ſuum effectum habet ſtatim facta applicatione, abſque eo quod expectetur tempus ſolutionis; Felix Poteſt. *loco cit.* n. 3890. & alii.

Semel facta applicatione pro tali Anima non poteſt amplius variari, & fieri applicatio pro alia, quia Indulgentia Bullæ per primam applicationem jam habuit totum ſuum adæquatum effectum; Tamburin. *loco cit.* n. 7. *verſ. Nota*; Felix Poteſtas *loco cit. num.* 3889. & alii. 90

Additiones ex aliena manu.

Cruciatarum originem alii deducunt ab Urbano II. alii vero a Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. habito; vide Mendo *de Bulla Cruciatæ diſp.* 1. *c.* 4. *num.* 18. qui contra Emman. Rodriquez aſſerit Urbanum II. primum earum Inſtitutorem; Auctor noſter tam Urbano II. quam Innocentio III. adjudicat hanc inſtitutionem. 91

Dicitur autem hæc *Bulla Cruciatæ*, a Cruce, qua proficiſcentes ad expeditiones Terræ Sanctæ, vel contra alios Infideles, aut Hæreticos, donabantur cum multis indulgentiis & privilegiis; 92
Quæ per hanc Bullam extenduntur etiam ad eos, qui eleemoſynas ad earum expeditionum ſumtus faciendos erogant. Primus Terram Sanctam e manibus Infidelium eruere conatus eſt Urbanus II. in Concilio Claramontano anno 1095. habito, Epiſcopos & Prælatos ad eam expeditionem cohortatus, data pro militari teſſera ad hoc bellum Cruce ſuper ſcapulam dexteram ex purpureo panno geſtanda; ac propterea is verus Cruciatarum inſtitutor eſt appellandus. Varii deinde Pontifices Cruciatam indixerunt aliquibus Principibus juxta temporum indigentiam; vide Mendo *diſput.* 1. *c.* 4. *per totum*. 93 94 95

Quoad Hiſpanos vero, ut Gelaſium II. prætereamus, de quo vide Baronium *ad an.* 1118. iis ſpeciatim Cruciatam conceſſit Julius II. anno 1509. juxta Alph. Perez apud Mendo *loc. cit. num.* 21. Deinde Leo X. anno 1519. Clemens VII. anno 1529. Paulus III. annis 1535. & 1537. Julius III. anno 1565. Paulus IV. anno 1559. Pius IV. annis 1562. & 1563. & S. Pius V. anno 1571. Qui & conceſſionem ampliavit ad ſexennium, itaut binis quoque annis publicaretur; quæ ampliatio in ejus conceſſione hodie viget, quandocumque ſcilicet Pontifices Maximi illam concedunt, ſive renovant, eam ad ſexennium valere indulgent. Poſtea conceſſit Gregorius XIII. annis 1573. & 1576. Xiſtus V. anno 1585. Gregorius XIV. anno 1591. Clemens 96 97 98

Digitized by Google

mens VIII. annis 1592. 1600. & 1603. Paulus V. anno 1605. cum prorogatione pro Hiſpaniis uſque ad annum 1625. & pro Indiis ad
99 1663. Cæteri Pontifices, excepto Gregorio XV. cujus tempore ampliatio Pauli V. perdurabat, ſingulis ſexenniis illam prorogarunt; nunquam enim in perpetuum illam conceſſerunt; vide Mendo *ubi ſupra n.* 21. & 22.

100 Nota tamen, Gregorium XIII. in prima ejus conceſſione anno 1573. decreviſſe, ut Bulla Cruciatæ in Hiſpaniis ſingulis annis, in Indiis vero ſingulis bienniis publicaretur; Men-
101 do *ibi*, *n.* 22. Et Bulla ab hoc Pontifice conceſſa omnium præcedentium eſt ampliſſima, & favorabiliſſima, tam quoad privilegia, quam quoad perſonas. Bullæ vero a ſubſequentibus Pontificibus uſque in hodiernam diem ad ejus normam efformantur.

102 Ut autem, quæ Auctor pro explanatione, & interpretatione hujus Bullæ ampliſſime affert, plenius intelligantur, placuit hic illius exemplar apponere, non quidem ad verbum, qualem Pontifex aliquis ex his, qui Cruciatam indixerunt, expedierit, ſed ex omnibus, quas Pontifices indulſerunt, & ampliarunt, compactam a Commiſſario Generali Cruciatæ, qui fideliter gratias, privilegia, & facultates extraxit. Is igitur, loquens de variis Pontificibus, ſic ait poſt proœmialia verba, apud ſæpe citatum Mendo *in diſp.* 1. *cap.* 1. *n.* 1.

„ PRimo, concedunt prædicto Ferdinando
„ Regi huic defenſioni, & expeditioni
„ contra Turcas, & Infideles aſſidua cura
„ & diligentia incumbenti; nec non omni-
„ bus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifideli-
„ bus, in Hiſpaniarum Regnis, & Inſulis
„ illis adjacentibus, ac etiam Sardiniæ, nec
„ non Siciliæ ultra Pharum, ſimiliter Regnis,
„ locis, terris, oppidis, & dominiis Terræ
„ firmæ, & maris Oceani, ſeu alias nuncu-
„ patis, eidem Ferdinando Regi, tam me-
„ diate, quam immediate, & alias quomodo-
„ cumque, & qualitercumque ſubjectis, con-
„ ſiſtentibus, & ad illa declinantibus, qui in-
„ tra annum a die publicationis præſentium
„ in ſingulis locis prædictis faciendæ inchoan-
„ dum, fidei zelo moti, ad exercitum prædi-
„ cti Sereniſſimi Regis Hiſpaniarum contra
„ Turcas, & alios Infideles, in illos pugna-
„ turi, aut aliud genus ſervitii gratis facturi
„ acceſſerint, & ibidem uſque in finem expe-
„ ditionis ejuſdem anni permanſerint, plenam
„ omnium ſuorum peccatorum (ſi de illis
„ corde contriti, & ore confeſſi fuerint; aut
„ non valentes confiteri, id corde deſiderave-
„ rint) indulgentiam, & remiſſionem, quæ
„ proficiſcentibus ad recuperationem Terræ San-
„ ctæ, quæque in anno Jubilæi concedi con-
„ ſuevit. Item declarant, quod eandem Indul-
„ gentiam aſſequantur, qui ante finem expe-
„ ditionis, aut in itinere ad exercitum, aut
„ in eodem exercitu obierint; & illi, qui
„ propter infirmitatem, ſeu aliam ſuperve-
„ nientem neceſſitatem inde receſſerint. Item,
„ qui alios ſuis expenſis miſerint, dummodo
„ ſi mittens fuerit Sanctæ Romanæ Eccleſiæ
„ Cardinalis, Primas, Patriarcha, aut Epi-
„ ſcopus, Regis filius, Princeps, Dux, Mar-
„ chio, aut Comes, mittat quot homines,
„ uſque ad decem incluſive, commode pote-
„ rit, nec mittat pauciores quatuor, ſi plu-
„ res non poterit. Alius vero, cujuſcumque
„ ſit conditionis, ſive Laicus, ſive Clericus
„ ſæcularis, unum mittere teneatur. Quod ſi
„ tenues adeo fuerint facultates, ut id præ-
„ ſtare non poſſit, eo caſu, duo, vel tres,
„ aut quatuor ſtipendium uni perſolvant, pro
„ rata facultatum inter eos diſtribuendum.
„ Item Capitula Eccleſiarum, Monaſteria,
„ & loca etiam Regularium, & Mendican-
„ tium, tam fœminarum, quam maſculorum,
„ ſi pro decem perſonis eorumdem Capitulo-
„ rum, & locorum, præcedente Capitulari,
„ ſeu Conventuali deliberatione, unum mi-
„ ſerint. Item eamdem Indulgentiam aſſe-
„ quantur etiam omnes, qui mittentur, ſi
„ pauperes fuerint. Item Clerici ſæculares,
„ qui ab Ordinariis, & Regulares a ſuis Su-
„ perioribus habita licentia Verbum Dei in
„ eodem exercitu prædicaverint, Confeſſiones
„ audierint, ſeu Miſſas celebraverint, vel
„ alia Eccleſiaſtica, & pia miniſteria exer-
„ cuerint. Quibus etiam conceditur, ut be-
„ neficiis tam Sæcularibus, quam Regulari-
„ bus, per idoneos Vicarios deſervire poſſint,
„ exceptis beneficia curam animarum haben-
„ tia obtinentibus. Item eadem Indulgentia
„ ſuffragabitur per modum ſuffragii etiam ani-
„ mabus defunctorum, pro quibus in hujuſmo-
„ di ſubſidium proficiſci, vel milites mitti
„ contigerit, aut pro quibus non euntes, nec
„ mittentes, de bonis ſuis, juxta taxam per
„ Commiſſarium, perſonarum qualitate inſpe-
„ cta, faciendam, pro religionis defenſione
„ contulerint. Item milites in bello occupati
„ a jejuniis votivis, vel Eccleſiæ excuſantur;
„ & quod in die feſto belli negotiis vacare
„ poſſint, declaratur. Item conceditur omni-
„ bus prædictis, nec non iis, qui nec ibunt,
„ nec mittent, ſi tamen infra dictum annum

„ ex

„ ex bonis ſibi a Deo collatis, in hanc ex-
„ peditionem, pro religionis defenſione libe-
„ raliter contulerint, ut dicto anno durante,
„ poſſint in Eccleſiis, in quibus alias Divina
„ Officia, interdicto durante, quomodolibet
„ celebrare permiſſum fuerit, vel in privato
„ Oratorio ad divinum cultum tantum depu-
„ tato, ab Ordinario viſitando, & deſignan-
„ do etiam tempore interdicti, cui ipſi cau-
„ ſam non dederint, vel per eos non ſtete-
„ tit, quo minus amoveatur; & qui faculta-
„ tem ad id a Commiſſario generali habue-
„ rint, etiam per horam, antequam illuceſ-
„ cat dies, & per horam poſt meridiem, in
„ ſua, ac familiarium, & domeſticorum, ac
„ conſanguineorum ſuorum præſentia, Miſſas,
„ & alia Divina Officia, per ſe ipſos, ſi Pres-
„ byteri fuerint, vel per alium celebrare fa-
„ cere, & tempore interdicti divinis intereſſe,
„ eis tamen, qui privato Oratorio ad præ-
„ miſſa uti voluerint, ut quoties id fecerint
„ aliquas preces Deo pro unione Principum
„ Chriſtianorum contra infideles, eorumque
„ contra eoſdem victoria, fundere teneantur,
„ imponitur. Item Euchariſtiam, & alia Sa-
„ cramenta, præterquam in die Paſchatis, re-
„ cipere. Item mortuorum corpora (niſi for-
„ te vinculo excommunicationis innodati de-
„ ceſſerint) cum moderata funerali pompa
„ ſepeliri. Item, ut dicto anno durante, in
„ omnibus, & ſingulis Regnis, Inſulis, locis,
„ terris, oppidis, & dominiis prædictis (&
„ non extra illa) carnibus, de conſilio utri-
„ uſque Medici, temporibus jejuniorum to-
„ tius anni, etiam Quadrageſimalibus, veſci;
„ ac pro eorum libitu ovis, & lacticiniis;
„ ita quod, qui carnes non comederint, ſer-
„ vata in cæteris jejunii Eccleſiaſtici forma,
„ dicto jejunio ſatisfeciſſe cenſeantur. Et ſub
„ hoc indulto veſcendi carnibus, ovis & la-
„ cticiniis, comprehenduntur omnes cujuſvis
„ militiæ Regulares. Patriarchis, vero Ar-
„ chiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque infe-
„ rioribus Prælatis, nec non aliis perſonis Re-
„ gularibus, & qui in ordine Presbyteratus
„ fuerint, ſæcularibus, id minime conceditur,
„ niſi ſexagenarii fuerint. Item erogantes præ-
„ dicti, qui, diebus jejunio non ſuppoſitis ad
„ implorandum divinum auxilium pro unio-
„ ne, & victoria prædictis, voluntarium je-
„ junium, vel ſi jejunare legitime impediti
„ fuerint, aliud opus pium, arbitrio eorum
„ Confeſſoris, vel Parochi, aſſumpſerint, &
„ ſimul preces ad Deum pro unione, & vi-
„ ctoria prædictis fuderint, toties quoties id
„ fecerint, dicto anno durante, quindecim an-
„ nos, & totidem quadragenas, de injunctis
„ eis, & quomodolibet debitis pœnitentiis,
„ miſericorditer in Domino relaxantur; & in-
„ ſuper omnium precum, eleemoſynarum, pe-
„ regrinationum, etiam Hieroſolymitanæ, &
„ aliorum bonorum operum, quæ in univer-
„ ſali militanti Eccleſia, & ſingulis ejus mem-
„ bris fiunt, participes redduntur. Item, qui
„ dicto anno durante, in ſingulis diebus Sta-
„ tionum almæ Urbis, quinque Eccleſias, ſeu
„ altaria, ſeu in illorum defectum, quinquies
„ unum altare devote viſitaverint, preceſque
„ ad Deum pro unione, & victoria prædictis
„ fuderint, omnes, & ſingulas indulgentias
„ Stationum intra, & extra muros prædictæ
„ urbis, tam per ſe, quam per modum ſuffra-
„ gii, pro defunctis, pro quibus viſitaverint,
„ conſequantur. Item mandatur, ut ſumma-
„ rium hoc per omnes Chriſtifideles ad prædi-
„ ctum bellum contribuentes, qui hujuſmodi
„ gratiarum participes eſſe voluerint, recipia-
„ tur, & retineatur; ne circa ſibi conceſſas
„ gratias errare, neve alii illas ſibi uſurpare
„ poſſint, & unuſquiſque, qua facultate eiſ-
„ dem gratiis, & facultatibus utatur, docere
„ valeat. Item quo omnes, & ſinguli prædi-
„ cti purius ad Deum preces fundere, & effi-
„ cacius divinum auxilium implorare poſſint,
„ conceditur, ut poſſint eligere confeſſorem
„ ſæcularem, vel quemcumque etiam Mendi-
„ cantium Ordinum Regularem, ex his, qui
„ ab Ordinario, & quoad Regulares, qui ſe-
„ mel tantum approbati fuerint, & ab eo
„ quorumcumque peccatorum, & cenſurarum
„ (etiam Sedi Apoſtolicæ, & in Bulla Cœ-
„ næ Domini reſervatorum & reſervatarum)
„ plenariam Indulgentiam, & remiſſionem ſe-
„ mel in vita, & ſemel in mortis articulo:
„ aliorum vero Sedi Apoſtolicæ non reſerva-
„ torum, toties, quoties confitebuntur abſolu-
„ tionem, & remiſſionem mediante ſalutari
„ pœnitentia, ſecundum culparum indigen-
„ tiam obtinere. Modo in caſibus, in quibus
„ neceſſaria erit, per ipſos, vel dato impedi-
„ mento, per hæredes, aut alios ſatisfactio
„ fiat. Et illis vota omnia (Ultramarino,
„ Caſtitatis, & Religionis exceptis) in ali-
„ quod ſubſidium hujus expeditionis per eum-
„ dem confeſſorem commutari. Item, ſi di-
„ cto anno durante contingat vel ob repenti-
„ nam mortem, vel Confeſſorum abſentiam
„ ſine confeſſione decedere, modo contriti de-
„ ceſſerint, & prius ſtatuto tempore confeſſi
„ fuerint, & neque hujus confeſſionis fiducia
„ ne-

Digitized by Google

,, negligentiores fuerint plenariam, ut ſupra,
,, remiſſionem conſequantur. Ac uti item o-
,, mnes Chriſti fideles non tantum ſemel, ſed
,, bis ſingulo quoque anno, quo idem ſum-
,, marium ſumpſerint, tam per ſe, quam per
,, modum ſuffragii, pro animabus in Purga-
,, torio detentis, indulgentias, conceſſiones,
,, gratias, & indulta prædicta conſequi, eiſ-
,, que infra eumdem annum, his (ut præ-
,, fertur) uti, & potiri, gaudere, ac dicto-
,, rum bonorum ſpiritualium participes fieri
,, valeant, in Domino miſericorditer concedi-
,, mus, & elargimur. Item prædicto Com-
,, miſſario, & Receptori generali datur facul-
,, tas, ut ſuſpendere poſſit, dicto anno duran-
,, te, omnes ſimiles, vel diſſimiles indulgen-
,, tias, & facultates, ab eiſdem & Sede Apo-
,, ſtolica, vel ejus auctoritate, quibuſvis Ec-
,, cleſiis, Monaſteriis, Hoſpitalibus, Piis Lo-
,, cis, Univerſitatibus, Confraternitatibus, &
,, ſingularibus perſonis, in Regnis, Inſulis,
,, terris, locis, & dominiis præfatis (etiam
,, in favorem fabricæ Baſilicæ Principis Apo-
,, ſtolorum de Urbe, vel alterius ſimilis Cru-
,, ciatæ, ſi quæ in Regnis, Inſulis, terris,
,, locis, & dominiis præfatis recepta adhuc
,, durent) conceſſas hujuſmodi; etiamſi clau-
,, ſulas aliquas contra ſuſpenſionem facientes
,, continerent; ita ut interim neque publica-
,, ri poſſint, neque publicatæ cuivis hominum
,, communiter, vel diviſim ſuffragentur; ex-
,, ceptis tamen conceſſis Ordinum Mendican-
,, tium ſuperioribus, quoad eorum Fratres tan-
,, tum. Item dicto Commiſſario etiam conce-
,, ditur facultas, ut ipſe per ſe, vel alium,
,, ſeu alios, quando, & quoties ſibi videbi-
,, tur, indulgentias & alias gratias per eum
,, ſuſpenſas in favorem illorum, qui præſen-
,, tium gratiarum in hanc cauſam pro Reli-
,, gionis defenſione conceſſarum, participes
,, effecti fuerint, revalidare abſque aliquo præ-
,, mio poſſit. Item omnes Ordinarii, Epiſco-
,, pi, & Archiepiſcopi dictorum Regnorum,
,, Inſularum, Terrarum, & Dominiorum præ-
,, dictorum enixe rogantur, & in virtute ſan-
,, ctæ obedientiæ eis præcipitur, ut omnes
,, pœnas pecuniarias, etiam loco corporalium,
,, durante dicto anno, imponendas, ſeu exi-
,, gendas, huic tam pio operi velint appli-
,, care; eæque pœnæ omnes, de quarum ta-
,, men quantitate, aſſertioni Ordinariorum,
,, quorum conſcientiæ onerantur, ſtandum eſſe
,, decernitur, theſauro ejuſdem expeditionis
,, contra Turcas, & alios Infideles, ex nunc,
,, prout ex tunc, applicantur, & approprian-
,, tur, una cum pœnis eorum, qui aliquid in
,, hujus expeditionis præjudicium vel ad eam
,, euntium patraverint. Item N. Commiſſa-
,, rio, & Receptori generali hujus expeditionis
,, deputato, & conſtituto, ut ſupra Ordinario-
,, rum hujuſmodi pœnis inquirere, & contra
,, eos, qui in præjudicium hujus expeditionis,
,, & ad eam euntium aliquid patraverint, pro-
,, cedere. Item eidem Commiſſario datur etiam
,, facultas ad ſingulas Provincias Commiſſarios
,, deputandi & eligendi, per Ordinarios lo-
,, corum, prævia matura deliberatione (one-
,, rando eorum conſcientias) approbandos,
,, cum ſimili, & limitata facultate, etiam
,, pro collectione pecuniarum. Item eidem
,, Commiſſario conceditur facultas deputandi
,, Notarios, quorum opera utendum erit, ab
,, Ordinariis tamen locorum, in quibus illi de-
,, putandi ſunt, ſimiliter approbandos; Nec-
,, non cogendi tabelliones, & quemlibet alium
,, ad exhibitionem quarumcumque ſcriptura-
,, rum, vel inſtrumentorum huic negotio per-
,, tinentium, & deinde inbibendi, quibus in-
,, bibendum erit. Neque poſſit Commiſſarius
,, generalis prædictus coram alio, quam no-
,, bis, neque ab eo deputandi poſſint coram alio,
,, quam ipſo Commiſſario pro re ad hoc munus
,, pertinente, quandiu iſtis negotiis vacaverint,
,, in judicium trahi. Poſſint tamen a locorum
,, Ordinariis, ſi ibi deliquerint, coerceri, & pu-
,, niri. Item quod ſi in loco, ubi erit facienda
,, publicatio, fuerit interdictum, poſſit hujuſ-
,, modi interdictum, per octo dies antea, &
,, poſt ſuſpendere. Item, quod monere poſſit
,, habentes pecunias & bona in hoc opus deſti-
,, nata, ſeu inſtrumenta, aut ſcripturas hoc ne-
,, gotium principaliter, vel ſecundario concer-
,, nentes, ut ſtatim, cum copiam Commiſſarii,
,, aut ab eo deputati habuerint, propalare te-
,, neantur ſub pœnis pecuniariis in ſubſidium,
,, quoad Epiſcopos, & alios majores Præla-
,, tos, ſuſpenſionis a divinis, & interdicti in
,, Eccleſiam ingreſſus; quoad alios, excom-
,, municationis latæ ſententiæ, a qua, non-
,, niſi a Sede Apoſtolica, abſolvi poſſint; &
,, qui ſcienter aliquod prædictorum retinuerit,
,, nullo modo poſſit harum litterarum, & gra-
,, tiarum in eis contentarum beneficio frui.
,, Item declarant, quod expirante anno, om-
,, nes ſupradictæ facultates, & gratiæ, & in-
,, dulta expirent, tantumque poterunt cauſæ
,, pendentes ad finem perduci. Item ſimiliter
,, conceditur facultas dicto Commiſſario diſ-
,, penſandi, & componendi ſuper irregulari-
,, tate cum his, qui quibuſvis Eccleſiaſticis

,, cen-

Digitized by Google

,, cenſuris ligati Miſſas, & alia Divina Officia (non tamen in contemptum clavium) celebraverint, ſeu alias ſe immiſcuerint, & ſuper alia illis qualibet irregularitate, præter quam homicidii voluntarii, aut ſimoniæ, vel apoſtaſiæ a fide, aut hæreſis, vel propter malam ordinum ſuſceptionem, contracta, cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & infamiæ, ac inhabilitatis exinde provenientis, abolitione & executione ordinum non male ſuſceptorum. Ac nullis datis litteris, ſeu per Confeſſores laceratis, cum his, qui primo, & ſecundo affinitatis ex fornicatione contractæ, gradibus conjuncti matrimonium contraxerunt; dummodo, ſi poſt Concilium Tridentinum illius formam ſervaverint, ac impedimenta hujuſmodi penitus occulta ſint; & alter contrahentium tempore contracti matrimonii impedimenti ignarus extiterit, ut altero, ita ut prædicitur, impedimentum ignorante, de nullitate prioris conſenſus prius certificato, tacitaque, ſi videbitur, cauſa nullitatis matrimonium inter ſe etiam ſecrete de novo contrahere, in foro conſcientiæ dumtaxat, ſi ad evitanda gravia ſcandala diſpenſandum judicaverit, diſpenſare, prolemque ſuſceptam, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernere; nec non etiam in ſuperveniente ſimili affinitatis impedimento, ſimiliter diſpenſare, ut debitum petere poſſint. Item etiam conceditur facultas dicto Commiſſario, quod perſonis nobilibus, & quæ juxta ipſius Commiſſarii arbitrium qualificatæ fuerint, ut Miſſas per horam ante lucem, & poſt meridiem audire, & celebrare facere valeant, indulgere poſſit. Ac ſuper illicite habitis, necnon ſuper medietate legatorum omnium, quæ propter male ablata facta ſunt, ſi legatarii per annum in exactione negligentes fuerint; ac ſuper illis, quæ facta erunt, & quæ dicto anno durante, fient, ſi legatarii inveniri non potuerunt; necnon ſuper male ablatis, & per uſorariam pravitatem, aut aliter male acquiſitis, ſi in omnibus præmiſſis caſibus (præterquam dictæ annualis negligentiæ) perſonæ, quibus reſtitutio, ſeu ſolutio facienda eſt. præſtito per reſtitutorem juramento de diligentia per eum facta pro inveniendo legatario, ſeu crediture, & minime invento, non reperiantur, componere, & ita debitores liberari poſſint. Item etiam datur facultas eidem Commiſſario componendi cum eis, qui ad reſtitutionem fructuum ex omiſſione horarum Canonicarum tenentur, ita ut quantitas compoſitionis, pro medietate Eccleſiis, vel aliis locis, quorum, vel quarum ratione horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in ſubventionem hujus negotii detur. Cæterum, ut omnibus pateſiat hoc præſens Summarium, de latino idiomate in vulgari lingua juxta ritus Provinciarum, ubi publicatio facienda erit, non mutata illius ſubſtantia, ac præmiſſo aliquo convenienti, ac pro præſentium temporum conditione idoneo proœmio, converti, illudque de ejuſdem Commiſſarii mandato ſimul, vel ad partem additis, etiam nominatim pro ſingulorum notitia diebus ſtationum totius anni intra, & extra muros hujus Almæ Urbis, ipſorum Commiſſarii, & deputandorum arbitrio imprimi.

FINIS TOMI PRIMI.

2.3.112

Digitized by Google

005645971

Digitized by Google

Digitized by Google